

دِنْ مَنْ الْكُوْرَالِ هِ اللَّهِ الْكَوْرَالِ هِ مِنْ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّالِيلَّا اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ ا

الحمد لله رب العالمين القائل:

(إِنَّ هَنَدَاالْقُرُّءَانَيَهْدِيلِلِّقِي هِي أَقَوَمُ وَيُبَقِرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا)

والصلاة والسلام على رسول الله الذي بلغ كتاب ربه فقال (خيركم من تعلم القرءان وعلمه) ودعا الناس لقراءته فقال (إقرؤوا القرءان فإنه يأتى شفيعا لأصحابه يوم القيامة). وبعد:

فإنفاذا لأوامر خادم الحرمين الشريفين وناشر كتاب الله المجيد الملك فهد بن عبد العزيز حفظه الله في العناية بكتاب الله الكريم توثيقا وطباعة والعمل على تيسير نشره وانتشاره بين أيدي المسلمين وترجمة وتفسير معانيه باللغات الأجنبية واعتبار تلك التوجيهات أسمى الغايات والأهداف المرسومة لمجمع خادم الحرمين الشريفين الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة.

وبناء على التعاون بين كل من الأمانة العامة لمجمع خادم الحرمين الشريفين الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة والأمانة العامة لرابطة العالم الإسلامي بمكة المكرمة في استقطاب علماء التفسير في البلدان الإسلامية لترجمة تفسير ومعاني القرءان الكريم إلى اللغات الأجنبية وذلك للحاجة إلى تيسير تلك التفاسير والمعاني في جميع اللغات التي ينطقها المسلمون حتى لا تنحصر تلاوته في تعبد فقط دون فهم لتفسيره ومعناه .

وإيمانا بقوله تعالى (إنما المؤمنون إخوة) وشعورا بواجب الإسهام الإسلامي يسعدنا أن نقدم هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه إلى اللغة الصومالية والذي أمر بطباعته خادم الحرمين الشريفين حفظه الله والتي قام بترجمتها الشيخ محمود محمد عبده وقام بمراجعتها نخبة من علماء الصومال الآتية أسماؤهم:

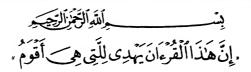
الشيخ نورالدين علي السلفي رئيسا الشيخ شريف عبدالنور حسن عضوا الشيخ عبدالرحمن يوسف آدم عضوا

الشيخ محمود محمد عبده عضوا وسكرتير اللجنة (مفسر الكتاب)

وقد قام بالمراجعة النهائية والتعليق على بعضالآيات الشيخ عبد الرحمن شيخ عمر أحمد دينله. وقد أقرت الترجمة وراجعتها رابطة العالم الإسلامي، ونحمد الله أن وفقنا إلى إنجاز هذا العمل وتقديمه إلى المسلمين الناطقين باللغة الصومالية في الصومال وخارجها رجاء أن يستلهموا منه نور الهدى والصلاح الذي يقوي إيمانهم ويثبت إسلامهم ويصلح أحوالهم في الدنيا والآخرة.

والرابطة إذ تقدم هذا الجهد بالتعاون مع مجمع خادم الحرمين الشريفين الملك فهد لطباعة المصحف الشريف تعلم بأن الترجمات مهما بلغت دقتها لايمكن أن تصل إلى المقاصد العظيمة للنصالقرءاني المعجز. لهذا فهي ترجو من كل أخ قارئ لهذه الترجمة إسداء النصائح وإبداء الملاحظات والمقترحات حولها للاستفادة منها في الطبعات القادمة إن شاء الله تعالى.

والله الهادى إلى سواء السبيل..

Waxaa ammaan oo dhan iska leh allahii barbaariyay caalamka ee yidhi " Quraankan wuxuu ku hanuuniyaa tan ugu toosnaasho badan, wuxuuna ugu bishaareeyaa mu'miniinta

wanaagga fala inay leeyihiin abaalmarin weeyn ".

Naxariis iyo nabadgalyo rasuulkii alle korkiisa ha ahaato ee gaarsiiyay dadka kitaabka rabbigii ee yidhi " waxaa idiinku kheeyr badan kii Quraanka barta dadkana bara ", wuxuuna dadka ugu yeedhay inay akhriyaan isagoo yidhi " akhriya Quraanka maxaayeelay wuxuu iman maalinta qiyaame isagoo u shafeecaya dadkiisa ". Intaa Kaddib:

Iyadoo la fulinayo amarrada adeegaha labada xaram ee sharafta badan ahna faafiyaha kitaabka alle ee sharafka badan boqor Fahad ina cabdulcaziz, allaha xifdiyee, ee la xidhiidha daneeynta kitaabka alle ee kariimka ah, meeleeyn iyo daabacaadba iyo in loo hoowlgalo fududeeynta faafintiisa si uu u wada gaaro gacmaha muslimiinta, iyo in lagu tarjumo laguna fasiro micnihiisa afafka kale, islamarkaa iyadoo tusaalooyinkaa yihiin yoolasha ugu sarreeya ee u jeexan wadajirka adeegaha labada xaram ee sharafta leh boqor Fahad ee daabacaadda jaamaca sharafka badan ee ku yaal madiina Al-Munawarah.

Iyadoo ku saleeysan iskaashiga ka dhexeeya xogheeynta guud ee wadajirka adeegaha labada xaram ee sharafta leh boqor fahad ee daabacaaddda jaamaca sharafka leh fadhigiisuna yahay Madina Al-Munawarah iyo xogheeynta guud ee Raabidada caalamka islaamka fadhigeeduna yahay Maka Al-Mukarramah sidii looga soo uruurin lahaa waddamada muslimka culimada tafsiirka si ay ugu tarjumaan uguna fasiraan macnaha Quraanka kariimka afafka kale taasoo ay keeneeyso baahida loo qabo in lagu jilciyo tafaasiirtaa iyo macnahaas dhammaan afafka ay ku hadlaan muslimiinta si aanay ugu koobmin in ay ku cibaadeeystaan akhrintiisa kali ah iyagoon fahmayn macnihiisa.

Iyadoo la rumeeynayo hadalka alle ee ah (إنما المؤمنون إخوة) iyo dareen ah waajibnimada ka qeeybqaadashada islaamnimo waxaan ku farax sannahay in aan soo gudbinno jaamacan sharafta leh iyo tarjamada macnihiisa ee ah afka somaliga oo uu amray daabiciddiisa adeegaha labada xaram ee sharafta badan, Allaha xifdiyee, uuna tarjamay sheekh Maxamud

Maxamed Cabdi; dibna u eegeen culumada kala ah :

1- Sheekh Nuraddiin Cali As-Salafi

- guddomiye -

2- Sheekh Shariif Cabdi Nuur Xassan

- xubin -

3- Sheekh Cabduraxman Yusuf Adam 4- Sheekh Maxamud Maxamed Cabdi - xubin -- (Qoraaga) xubin iyo xogheevnta -

Waxaa ugu dambeeyntii dib u eegay baroofooyinka, aayadaha qaarna faallo yar ka bixiyay sheekh cabduraxman sh. cumar Axmed diinle.

Waxaa ogolaatay tarjamadan raabidada caalamka islaamka, waxaana ammaan oo dhan leh allihii na waafajiyay dhammeeystirka hoowshan una gudbinno muslimiinta ku hadasha afka soomaliga ee jooga gudaha soomaaliya iyo dibaddeedaba annagoo quuddarreeynayno in ay ka qaataan Nuur iyo hanuun kaas oo xoojiyo iimaankooda, islaamnimadoodana adkeeya, kuna hagaajiyo xaalkooda adduun iyo aakhiraba. Raabidada goorta ay soo gudbineeyso dadaalkan iyadoo la kaashatay Wadajirka Adeegaha labada xaram ee sharafka leh boqor Fahad ee daabacaadda Jamaca sharafka leh waxay ogeeysiineeysaa in tarjamooyinka heer kasta oo ay ka gaaraan diqqada aanay gaadhi karin halkuu gaarsiinaya naska quraanka ee aan lala imaan karin isagoo kale. Saa darteed waxay ka rajeeyneeysaa qofkastoo akhriya tarjamadan in uu ka soo jeediyo wixii talooyin iyo milicsiin ah si looga faa'ideeysto dabcooyinka soo socda hadduu alle idmo.

Allaa ku toosiya dadka jidka toosan.

الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب ولم يجعل له عوجا، والصلاة والسلام على رسوله الأمين محمد صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه الكرام البررة ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين وبعد:

أحمد الله تعالى الذي مكنني أن أسهم في كتابة معاني القرآن الكريم، والواقع أن هذا العمل ليس بالأمر الهين، ولكن بعون الله وقدرته تُذلل الأمور، لذا شرعت في هذا العمل. ومن الأسباب التي جعلتني أكتب ما يلى:

١- أنَّ يكون هذا العمل لي ذخراعند الله يوم تجد كل نفسما عملت من

خير محضرا.

٢- الإسهام في خدمة القرآن الكريم وتوضيح معانيه للناطقين باللغة الصومالية، والذين تصعب عليهم اللغة العربية عسى الله أن ينفعهم به.
 ٣- أن كثيرا من اللغات في العالم الإسلامي قد شاركت في هذا الموضوع

لتتم الفائدة ، غير أنه تبدو الحاجة والفراغ من جانب اللغة الصومالية .

3- حدث أن تُرجمت بعض الكتب غير الإسلامية باللغة الصومالية ووزعت على المسلمين وخاصة اللاجئين منهم فلا بد من تحرك تجاه ذلك لأنه لا يفل الحديد إلا الحديد. هذه الأسباب وغيرها جعلتني آخذ عملي هذا مستمدا من الله العلي القدير العون والسداد ، هذا ، ولربما يقال لماذا تكتب معاني القرآن الكريم وتفسر باللغة الصومالية ولم يترك الناس يتعلمون اللغة العربية ؟ حسنا : ولكن هل هذا يمنع تعلم اللغة العربية والإستفادة منها ؟

أوليس العلماء الصوماليون كانوا يفسرون ويوضحون معاني القرآن الكريم - ولا يزالون - باللغة الصومالية عبر القرون والأجيال شفويا في حلقات

المساجد وغيرها؟

وكان لذلك الأثر الطيب والسبب في رسوخ قدم الإسلام في هذه المنطقة. وليس هناك فرق بين التوضيح بالمشافهة وبين الكتابة مع أننا نرى بالتأكيد ضرورة تعلم لغة القرآن (العربية) كما نرى أيضا ضرورة فهم معاني القرآن العظيم بأي طريقة خيرة ونبيلة، وهل الأولى القعود والانتظار بدون عمل أو بذل الجهود في خدمة القرآن المجيد؟

وإذا نظرت إلى أسلوب الكتاب فأنت تدرك أنه لم تفسر معاني القرآن الكريم كله سابقا باللغة الصومالية حسب علمي، وأن اللغة الصومالية في

طور نموها. النقطة الثانية: هناك بعض حروف عربية لا توجد في الصومالية ومع تحري عدم كتابتها حسب المستطاع فإنه ستواجهك حتما في بعض الأحيان مثل حرف (ث) المثلثة حيث أخذنا بدلها حرف (TH) وحرف (ز) الزاي الذي أخذنا بدله أيضا حرف (Z) في أكثر الحالات وربما حدث ذلك في حروف أخرى، وقد كتب النص القرآني باللغة العربية تحمل كل آية رقمها وفي مقابله معاني القرآن الكريم باللغة الصومالية إلا أن الأرقام تأتي بالآيات في النهاية وفي المعاني في البداية.

ولم أكلفُ نفشي بترجمة معاني القرآن الكريم حرفيا، بل حاولت توضيح معانيه بإيجاز، وهناك فرق بين الأمرين (فيما اعتقد) حيث الأخير مجرد

تفسير للقرآن الكريم.

نقطة أخرى، لم أبحث عن لهجة خاصة صومالية قدر المستطاع بل تحريت الصومالية الشائعة ومع ذلك قد يبدو للبعض وجهة نظر.

وفي نهاية كل مجموعة من الآيات القرآنية وترجمة معانيها شرح موجز يشمل معاني الآيات المرتبط بعضها ببعضوفي بعضالحالات نورد حديث الرسول صلى الله عليه وسلم أو قول صحابي أو عالم من علماء الإسلام المعروفين، أو تنبيها على حكم أو مسألة، أو بيان السبب الذي نزلت به السورة أو الآية، كل ذلك باختصار ، لأن الكلام لا ينتهي حتى ينتهي الناس، ونحن قصدنا فهم جانب من معاني القرآن المبين، لا أن نذكر كل ما ورد فيها، والإسهاب يتعب إذا كان مفرطا، ومع أننا قد بذلنا جهدنا في أن نقرب معنى الآية في حدود الإمكان وراجعنا كتبا كثيرة حجة في هذا الموضوع خلال خمسسنوات من رحلتنا مع القرآن، مع كل ذلك لا بد أن تقع هفوات، بيد أننا نتضرع إلى المولى القدير التواب الرحيم أن يتجاوز عنا ما صدر منا من هفوات وأن يرزقنا النية الصالحة والعمل الطيب المتقبل إنه قريب مجيب.

وفضل كتاب الله الحكيم وعِظَمُه، وفضل الاشتغال به تعلما، ودراية وحفظا وقراءة وتدبرا وتعليما واتباع تعاليمه القيمة والعمل به مما لا يخفى على دارسيه. ونسأل الله جل وعلا أن يغفر لنا ولوالدينا وللمسلمين عامة، ولكل من له يدُ خيرِ في إنجاح هذا العمل، ولكل من يستفيد منه من المؤمنين إنه نعم المولى ونعم النصير.

وقد تم بحمد الله بتاريخ ١١/٧ لعام ١٤٠٥هـ

محمود محمد عبده

Hordhac

Mahad Eebaa iska leh ee ah kan ku soo Dejiyey Nabigiisa Kitaabka Quraanka ah ee Toosan, Naxariis iyo Nabad galyana ha ahaato Rasuulka Muxamed ah korkiisa iyo Ehelkiisii iyo Asaxaabtiisii iyo inta Wanaaga ku raacda tan iyo Qiyaamada.

INTAAS KA DIB:

Waxaan ku Mahadin Eebaheenna Sarreeye ee ii suuro galiyey inaan ka Qayb qaato Qoridda Macnaha Quraanka Sharfta leh. Sida dhabta ahna Camalkani ma fududa, hasayeeshee kaalmaha Eebe iyo Awooddiisa yey arrimuhu ku Jilcaan, saas darteed yaan u Gudogalay Arrintan. Sababaha igu Xambaaray inaan Qorana waxaa ka mida:

- Inuu iinoqdo Camalkani kayd Eebe Agtiisa, Maalintay Naf kasta heli waxay Camal fashay oo khayra oo Muuqda.
- Inaan ka qayb qaato u Adeegidda Kitaabka Eebe ee Quraanka Kariimka ah, iyo u caddaynta Macnihiisa Dadka garan Luuqada Soomaaliga ah, ee ay ku adagtahay Luuqada Carabiga ah illeen waxay u Dhawdahay in Eebe ku Anfacee.
- Wax badan oo Luuqadaha ka mida waxay ka Qayb Qaateen Caalamka Islaamka Arrintan si faa'iidadu u badato, Laakiin waxay ka Muuqataa Baahi iyo Banaani xagga Luuqada Soomaaliga ah.
- 4. Waxaa Dhacday in lagu Turjumay Kutubo badan oon Islaam ahayn Luuqada Soomaaliga ah, Luguna qaybiyo Muslimiinta, gaar ahaan Qoxootiga, markaas waxaa lagama maarmaan noqotay in lagu Dhaqaaqo Arrintaas,illeenbir waxaa uun Jilcisa Bire.

Sababahaas iyo kuwo kale yaa igu xambaaray Billaabidda Camalkan, Annagoo ka kaalo warsan Eebaha sare ee kara inuu na Toosiyo, nana Xoojiyo. Waxaa laga yaabaa in Dad iswarsado maxaa loogu fasiri Macnaha Quraan Luuqada Soomaaliga ah oon loo dayn Dadku ha barteen Luuqada Carabiga ahe, waa Fiicantahay, miyeyse isdiidi in Quraanka Macnihiisana Luuqada Soomaaliga ah lagu Fasiro, isla markaas Dadku barto kana Faa'iidaysto Luuqada Carabiga ah, sow ma ahayn Culimadii hore ee Soomaalida ahaa kuwii Dadka ugu fasiri jiray uguna Caddayn jiray Macnaha Quraan—tan iyo hadda—si af ah Quruumo badan,Xalqada Masaajid-ka iyo Meelo kalaba, taasoo reebtay Raad Fiican, sababna u noqotay sugnaanta Gomadda Islaamku Gobalkan Geeska.

Waxna uma dhexeeyo ku Caddaynta Quraanka odhaah ama Qoraal,inkastoon Rumaysanahay Waajibnimada Barashada Luuqada Quraanka «Carabiga» sidoo kale ku barashada Macnaha Quraanka wayn si kasto oo khayra oo wanaagsan, ma waxaa roon in layska fadhiisto oo wax uun la sugo camal la'aan, mise in Dadaal

lagu dhiibo u adeegidda Quraanka Sharafta leh.? haddaan eegno habka Kitaabka waxaad ogtahay inaan Kitaabka Quraanka ah Dhammaantiis lagu fasirin hadda ka hor – intaan ogahay – Luuqada Soomaaliga ah, iyadoo Luuqaduna ku jirto waqti korid. Arrinta Labaad waxaa jira Xuruuf Qaarkeed aan laga helayn Luuqada Soomaaliga ah sida: (ن) waxaana baddelkeeda qaatay Xarafka «TH» iyo Xarafka (ن) oon beddelkeeda qaatay Xarafka «Z» sida badan, kuwo kalana waa laga yaabaa.

Waxaana ku qorray Naska Quraanka Luuqada Carabiga ah iyadooy Aayad walba wadato Raqamkeedii taasoo ka yeeli Ruuxu inuu u Akhriyo sida Kitaab Jaamac ah, waxaana ka soo horjeeda Macnihii Quraanka oo Luuqada Soomaaliga ah, hasayeeshee Raqamku Aayadaha Dhammaadkooda yuu iman, Macnahana Billowga.

Kuma Dhibin Naftayda inaan u Turjumo Quraanka si Xarfi ah, waxaanse isku dayey inaan u Caddeeyo Macnihiisa si Kooban, waana kala duwanyihiin Labada Arrimood sidaan Citiqaadin, illeen tan dambe waa uun fasiraad kaliyee.

Arrinta kale ma doonin Lahjad gaara oo Soomaali ah, waxaanse ku dadaalay Soomaaliga Guud, haddana laga yaabo in Dadka Qaarkii wax u Muuqdo.Tarjamo kasta waxaan u dambeeysiiyay Sharax kooban oo kulmin Macnaha Aayadaha isku xidhan, mararka qaarkoodna waxaannu soo Aroorinaa Xadiithka Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ama hadal Asaxaabi, ama hadal mid ka mida Culimadii Islaamka ee la Yaqiinay, ama ku baraarujin xukun ama Xigmad,ama Caddayn Sababta Suuraddu ku soo Degtay,ama Aayaddu,waxaa soo Dhanna waa si kooban, illeen hadal ma Dhammaado inta Dadku ka dhammaan. Ujeedadeenuna waa in la fahmo Dhinac ka mida Macnaha Quraanka Cad, mase aha in wax walba la sheego, hadalka badanna waxbuu dhibaa markuu xadda ka baxo. inkastoon isku daynay inaan soo dhawayno Macnaha Quraanka Dadaalna aan ku Dhiibnay intaan karro oo u noqonnay Kutubo badan Muddo Shan Sano dhexdeeda oon ku Shuqloonayn Arrintan, lana Noolayn Quraanka, haddana waxaa dhici kara gaf, waxaanse ka baryeynaa Eebaha Gargaara ee kara ee Naxariista ee Saamaxaadda badan innu naga dhaafo wixii naga dhaca oo Simbiriirixo ah, naguna Arzuqo Niyad Fiican iyo Camal Wanaagsan, oo la Aqbalo Eebe waa dhawe Ducada Ajiibee.

Fadliga Kitaabka ILaahay ee Quraanka ah ee Wayn, iyo Fadliga isku Shuqlintiisa: Barasho, Ogaansho, Xifdid, Akhrin, Barid, Fasiraad, Raaciddiisa iyo ku Camal falkiisu waa Arrin aan ciddii baran ka qarsoonayn waxaana wax kaga Ishaarray Qoraalkanaga lagu Magacaabo «Culuunta Furqaan».

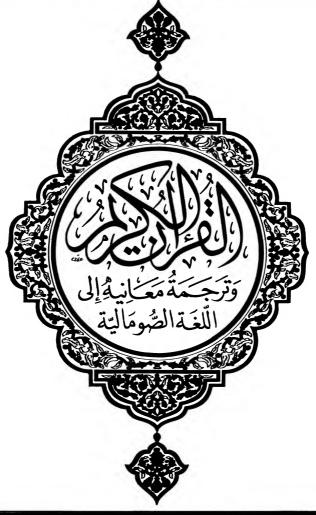
Ugu dambayn waxaan ILaaheenna wayn ee Naxariista ka baryeynaa Dambi Dhaaf Anaga iyo Waalidiintanno, Muslimiinta oo Dhan iyo cid kasta oo Gacan Khayr ka gaysata Kitaabka iyo Cid kasta oo ka Faa'iidaysata Kitaabkan oo Mu'miniinta ka mida. Eebe isaga Gargaare Fiican ehe.

Waxay Dhammaatay Qoriddii Kitaabkan: 7/11/Sanadkii 1405 H.

Muqdisho, 12/2/1405 H.

Maxamuud Maxamed Cabdi.

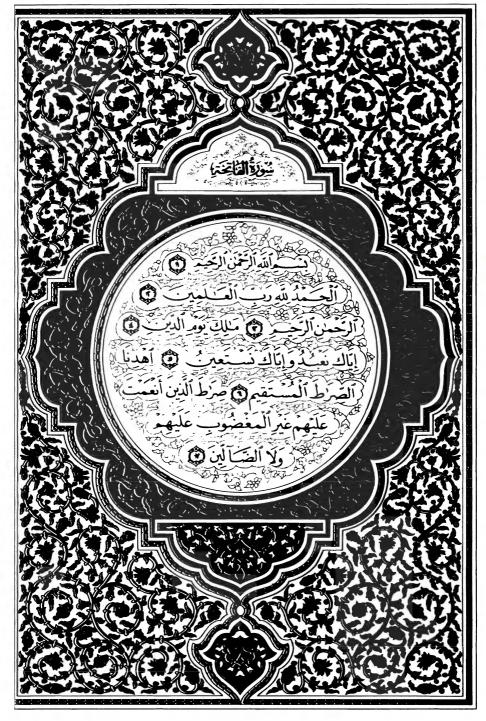

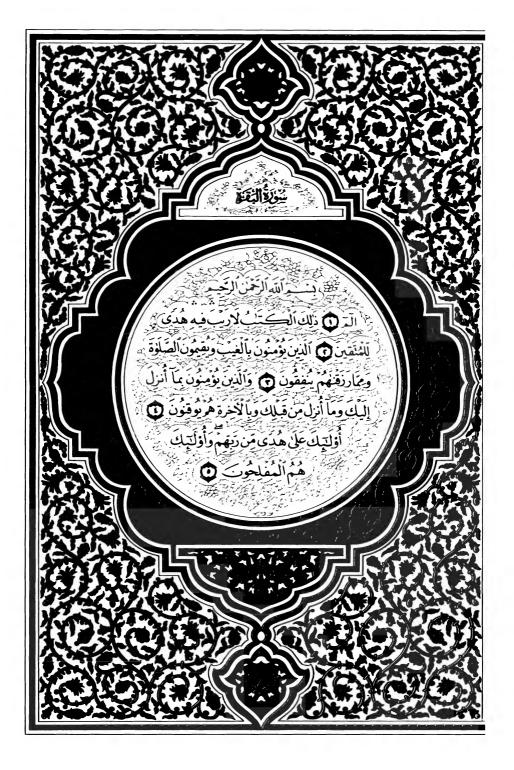
Jaamaca Magaaladii Nabiga

Wadajirka Adeegaha Labada Xaram Ee Sharafka Badan Boqor Fahad Ee Daabacaadda Jaamaca Sharafta Badan

- Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.
- 2. Mahad Eebaa iska leh ee barbaariyaha Caalamka ah (Koonka).
- 3. Ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.
- 4. Ee hanta maalinta abaalmarinta (Qiyaamada).
- 5. adiga unbaan ku caabudaynaa, adiga unbaana kaa kaalmo waydiisanaynaa (Eebow).
- 6. ee nagu hanuuni jidka toosan (Xaqa).
- 7. Jidka kuwii aad unicmaysay eedan u cadhoonin dhuminna.

Suuradani waa suurad wayn, Kitaabka Ilaahayna ka billowdo, wax walbana in lagu billaabo ay fiicantahay. Salaadana in lagu akhriyo ay waajibtahay.

kulmisatayna Ammaanta Eebe, Mahadiisa, Qiyaamada, Cibaadada Eebe iyo kaalmo waydiisigiisa iyo Inuu ku toosiyo Jidka toosan ee xaqa ah, Jidkaasoo ah kay qaadeen Dadkii Fiic fiicnaa ee Eebe unicmeeyey oo ahaa Nabiyadii, Rumeeyayaashii, Shuhadadii iyo kuwii suubanaaba ee ka leexday Wadada kuwii loo cadhooday ee yuhuudda ahaa iyo kuwii dhumay ee Nasaarada ahaa.

waxaana lagu magacaabaa Suuradan magacyo Badan oy ka midtahay Hooyada Quraanka Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgelyo Eebe Korkiisa hayeelee).

Wuxuu yidhi: Amarkastoon lagu bilaabin Bisinka waa Naaqus.

Sidoo kale wuxuu yidhi: Salaadu uma jirto Ruuxaan akhriyin Faataxada.

Waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim.

Fadligeedana halkan kuma soo koobi karnowaxaase fiican in la fahmo waxay kulmisatay laguna dhaqmo, Eebana dhab loo caabudo dhabna looga kaalmo waydiisto, had iyo jeerna la digtoonaado hanuun iyo toosnaanna Eebe la warsado iyo inuu kaa duwo jidka xun ey qaadeen xaqdiidayaashu iyo gaalada dhamaanteed.

Rasuulkuna wuxuu yidhi: Dhugbadane waa ruuxa naftiisa xisaabiya una camlfala Geeri dabadeed. (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee).

Waxaa wariyey Imaam Ax med iyo kuwo kale. Al-Faatixah (1-7).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Aad baa Macnaheeda looga hadlay, waxaana la sheegay inay magaca suuradda tahay, ama ay ku tusin Mucjisadda Quraanka, Eebe unbaa ogna waa la dhahaa.
- 2. Kitaabkaas (Quraanka) shaki kuma jiro Hanuunbaana ugu sugan kuwa dhawrsada.

- 3. ee ah kuwa rumeeya waxaan la arkayn (ee xaq ah) oogana Salaadda, waxaan ku arzaaqnayna wax ka bixiya.
- 4. ee ah kuwa rumeeya waxa lagugu dajiyey Nabiyow, iyo wixii la dajiyey horay, Aakhirana yaqiinin.
- 5. kuwaasi hanuun Eebe yey ku suganyihiin, kuwaasina waa uun kuwa liibaanay.

Suuraddan waa Suuradda u dheer Quraanka 'waxayna kulmisatay waxyaalo badan oo ah: Xukumo, Qisooyin, iyo Wanaagyo badan, waxayna ku bilaabatay xaqnimada Quraanka iyo siduu hanuun ugu yahay kuwa xumaanta ka dhawrsada, ee rumeeya xaqayna arkayn sida Eebeheen, Malaa 'igta, Qiyaamada, Jannada iyo Naarta iyo wax kastoo xaq ah, Eebena ka yaaba hadday cid la joogaan iyo baddii kaleba, Salaadana ooga, Sakada iyo sadaqadana bixiya, Quraanka iyo Kutubtii horana rumeeya 'Kuwaasina waa kuwa hanuunay ee liibaanay. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha Yeelee wuxuu yidhi: Haka yeelina Guryihiinna Qubuuro, illeen Gurigii lagu akhriyo Suuradda Baqarah ma galo shaydaane. Waxaa wariyey Imaam Muslim iyo Axmed iyo kuwo kale. Xasan Basri wuxuu yidhi: Dhawrsade waa kan iska ilaaliya waxa laga reebay, Gutana waxa lagu faralyeelay.Al-Baqarah (1-5).

- 6. kuwii Gaaloobay waxaa isugumid ah udigtayaa iyo umaadan diginaa mana rumeeyaan (xaqa).
- 7. Eebaa daabacay Quluubtooda iyo Maqalkooda. aragoodana wuxuu yeeley Dabool waxaana u sugnaaday Cadaab weyn.
- 8. Dadka waxaa ka mid ah kuwo dhihi waxaan rumeynay Eebe iyo maalintii dambaysay (Qiyaamada) haddana aan Mu'miniin ahyn.
- 9. waxay khiyaameyn Eebe iyo kuwa (Xaqa) rumeeyey mase khiyaamaynayaan waxaan naftooda ahayn mase kasayaan.
- Quluubtay ka bukaan markaasaa Eebe u siyaadiyay Cuduro waxayna mudan Cadaab daran Beentoodii Darteed.
- 11. marka lagu dhoho ha fasaadinina dhulka waxay dhahaan annagu waxaan uun nahay Hagaajiyayaal.
- 12. iyaga unbaa fasaadiyayaal ah hasa yeeshee ma kasayaan.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَ ذَنَهُمْ أَمْ الْمَنْ فِرْهُمْ الْكَوْمِمُونَ ﴿ الْمَا اللهُ عَلَيْهُمْ عَلَى اللهُ عَظِيمٌ وَعَلَى الْمَعْمِهِمْ وَعَلَى اللهُ عَظِيمٌ ﴿ اللهُ وَمِنَ النّا اللهُ وَإِلْ لَيُورِ اللّهُ وَمِنْ اللّهُ وَاللّهِ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ اللّهُ مَا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللهُ مَرَضًا اللهُ اللهُ اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ اللّهُ مَرَضًا الللّهُ مَرَضًا اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ مَرَضًا اللّهُ اللّهُ مَرَضًا اللّهُ اللّهُ مَرَضًا اللّهُ مَرَضًا اللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّ

وَإِذَاقِيلَلَهُمْ لَانُفْسِدُواْفِي ٱلْأَرْضِ قَالُوٓا إِنَمَا نَحْنُ مُصْلِحُوكَ ۞

وَلَهُمْ عَذَابُ أَلِيمُ بِمَاكَانُواْ يَكُذِبُونَ ١

أَلآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَا يَشْعُرُونَ اللَّهِ

Suuraddu waxay xagga hore kaga hadashay Mu'miniinta iyo xaqay ku suganyihiin, haddana waxay ka hadashay Gaalada iyo sida loo daboolay Qalbigooda, Maqalkooda iyo Indhahoodaba iyo in xumaan u sugnaatay. Mar saddexaadna waxay ka hadashay Munaafiqiinta iyo warkooda beenta ah iyo siday isugudayayeen inay Eebe iyo Mu'miniinta khayaameeyaan, iyadoy dhabtu tahay inay naftooda khiyaamayn'Qalbigana ka bukaan una sii kordhi, marka xumaanta laga reebana ey sheegtaan inay wax wanaajin, dhab ahaanna iyaga unbaa xumaan wadayaal ah mase oga. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Waxaa lay faray inaan la dagaalamo Dadka intay ka dhahaan Eebe mooyee ilaah kale ma jiro, hadday dhahaanna way iga ilaaliyeen dhiig gooda iyo Xoolahoodaba waxaan xaqeeda ahayn Xisaabtooduna Eebaa leh «waynaaye».

Waxaa wariyay Labadii Sheekh (Bukhaari iyo Muslim). Al-Baqarah (6-12).

- 13. marka lagu dhaho rumeeya sida Dadku u rumeeyey waxay dhihi mawaxaannu u rumayn sida sufahada (Caqli gaabka), waxaase sufaha ah iyaga uun laakiin ma oga.
- 14. markay la kulmaan kuwa rumeeyey (Xaqa) waxay dhihi waan ru-

وَإِذَاقِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا كَمَآ ءَامَنَ النَّاسُ قَالُوْاْأَنُوْمِنُ كَمَآ ءَامَنَ الشُفَهَآ أُ الَّا إِنَّهُمْ هُمُ الشُفَهَآ ءُ وَلَكِن لَا يَعَلَمُونَ ﴿

وَإِذَا لَقُواْ الَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوۤ اْءَامَنَا وَإِذَا maynay, markay la kaliyoobaan shaydaamadoodana waxay dhahaan annagu waan idinla Jirraa, ee waxaan ahayn uun kuwa ku jees jeesa (Mu'miniinta)

- 15. Eebaa ka abaal marin Jees jeeska, wuxuuna u siyaadin kibirkooda iyo Baadidooda, iyagoo ku dhexwareeri.
- 16. kuwaase waxay ku gateen baadida hanuunka, mana ribxin (faa'iidin) ganacsigoodu mana hanuunsana.
- 17. waxay la mid yihiin mid huriyey Dab, markuu iftiimiyay gaararkoodana yaa Eebe la tagay Nuurkoodii ugagana tagay Mugdi ayan wax arkayn.

خَلَوْا إِلَىٰ شَيَطِينِهِمْ قَالُوٓ أَإِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ﴿ اللَّهِ مُسْتَهْزِءُونَ ﴿ اللَّهِ مُسْتَهْزِءُونَ ﴿ اللَّهِ مُسْتَهْزِءُونَ اللَّهُ

اللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُهُمْ فِي طُغْيَنِهِمْ يَعْمَهُونَ ١

أُوْلَتِكَ الَّذِينَ اَشْتَرُواْ الضَّلَالَةَ اِلْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت يَّجَنَرنَهُمْ وَمَاكَانُواْ مُهْتَدِينَ ﴿
مَثْلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اَسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَا مَشَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اَسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَا أَضَاءَ تَمَا حُولُهُ وَهَرَكُهُمْ فِي ظُلُمَتٍ لِلَّهُ مِسْرُونَ ﴿
وَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَتٍ لِلَيْسِرُونَ ﴿

Xumaanlow iyo Munaafiq marka la waaniyo oo wanaaga la faro wuxuu ku jawaabaa xumaan iyo madax adayg isagoo dhihi ma waxaan wax u rumayn siday Mu'miniinta caqliga yar wax u rumeeyeen, dhabtuse waa in isagu caqli gaabyahay, Shayaadiinta ay wax isku qastaanna wax u tarayn ee xumaan uun u siyaadi'waana kuwo wanaaga nacay oo baadi doortay'kuna khasaaray ganacsigii'nuurkii iyo Iftiinkiina ka fogaada oo mugdi, iyo qas ku dhex dabaalan. Ibnu Cabaas iyo Mujaahid waxay sheegeen in shaydaamadoodu yihiin Galada hogaamisa ee Yuhuud iyo Mushrikiin ah. Al-Baqarah (13-17).

- 18. waa Dhaga la'aan, Hadala'aan, aragla'aan, xaqana uma soo noqdaan.
- 19. wuxuu la midyahay xaalkoodu sidii Roob Samada ka soo degay oo Mugdiyo onkod iyo Hillaac leh, oy yeelayaan Farahooda Dhagahooda hanqadhka (Danabka) xaggiisa geeri ka digtooni darteed, Eebana waa koobay Gaalo.
- 20. wuxuu u dhawyahay hillaacu (xaqu) inuu dafo aragooda, markastoos u Ifo way ku socdaan, markuu ku mugdiyoobana way istaagaan, hadduu Eebe doonana wuxuu la tagaa Maqalkooda iyo Aragooda Eebana wax walba waa karaa (oos doono).
- 21. Dadow caabuda Eebihiinna idin abuuray idinka iyo kuwii idinka horreeyey, waxaadna mudataan inaad dhowrsataan

صُمْ بُكُمُ عُنَيُ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ١

ٲۉػڝێٟٮؚڡؚڹؘٲڶسؘۘۘۘ؞ٵٙڣۣۑۏڟؙڷؠؘٮؾٞۅؘۯۼڐ ۅؘڔٞڨٞڲۼۘۼڷؙۅڹٲڞؘٮؚؚۼڰؙؠٝڣٙٵۮؘٳڹۣؠ؞ڡؚڒٞڵڞٙۅٚعؚؾ ڂؘۮؘۯٲڶڡٞۅؙٮؚۧٛۅؘٲڛٞؖڰؙۼؚيڟؙٵ۪ٙڶػڣڕۣڹٛ۞

يكَادُالْبَقُ يُخْطَفُ أَبْصَارُهُمْ كُلَمَا أَضَاءَ لَهُم مَّشُواْفِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُواْ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿

يَّنَأَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُواْرَيَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُمُ وَالَّذِينَ مِن مَبْلِكُمْ لَعَلَكُمْ تَنَقُونَ ۞ 22. Eebaha Dhulka idiin ka yeelay Gogol, Samadana dhismo, idiinkanasoo dajiyey Samada Biyo, kuna soo bixiyey Midho si laydiinku arzuqo ee hayeelina Eebe kuwa la mid ah idiinkoo og.

ٱلَذِى جَعَلَلَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَشًا وَالسَّمَاءَ بِنَآهَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءَ فَأَخْرَجَ بِهِ، مِنَ ٱلثَّمَرُتِ رِزْقَا لَكُمْ فَكَلَّ جَعَدُ لُواْلِيَّةِ أَندَادًا وَأَنتُمُ تَعْلَمُونَ ۞

Eebe wuxuu sheegay in gaaladu xaqa ka Maqal, aragiyo afla'dahay oy lamid yihiin cid roob hanqadh iyo hillaac badan ku da'ayo waqti mugdi ah oo cabsi iyo argagax ku sugan, taasina waxay tusaale u tahay siday u wareersan tahay Gaaladu oy xaqa uga sii jeeddo, waxaase ku haboon Dadka inay caabudaan Eebaha u nicmeeyey wax walbana abuuray. Imaamyadii waawaynaa sida Shaafici'Abuu xaniifa iyo Axmed Binu Xambal si cad bay uga hadleen Aayaddan iyo siday kuu tusin Jiridda Eebe iyo awoodiisa marar la weeydiiyay xaalkaas. Al-Baqarah (18-22).

- 23. haddaad shakisantihiin waxaan ku dejinay addoonkanaga (Nabiga) keena Suurad la mid ah, una yeedha markhaatiyadiin (kaalmeeyayaashiinna) ee Eebe ka soo hadhay haddaad runlowtihiin.
- 24. haddaydaan falin mana falaysaane ka dhawrsada Naar lagu shido Dadka iyo Dhagaxa, loona darbay gaalada.
- 25. ugu bishaaree kuwa rumeeyey (xaqa) Camal fiicanna falay inay mudan Janooyin ay socoto dhexdeeda Wabiyaalkii, markastoo laga arzaaqo xaggeeda midho waxay dhahaan kani waa kii horay naloogu arzuqay, waxaa la siiyey isagoo isu eg (araga) waxayna dhexdeeda ku leeyihiin Haween (Janno) oo nadiif ah, dhexdeedana way ku waari.

وَإِن كُنتُمْ فِي رَبِّ مِمَّا زَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأَتُواْ بِسُورَةٍ مِن مِثْلِهِ - وَأَذْعُواْ شُهَدَآءَكُم مِن دُونِ اللّهِ إِن كُنتُمْ صَدِقِينَ ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ

فَإِن لَمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا فَاتَقُوا النّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النّاسُ وَالْحِيَارَةُ أُعِنَتْ لِلْكَفِرِينَ ﴿ وَبَشِرَ اللَّهِ مِنَ عَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّهَ لِحَنتِ أَنَّ هُمُّمْ جَنَّت بَعْرِي مِن تَعْتِهَا الْأَنْهَ لَرُّ كُلّما أُرْفُوا مِنْهَا مِن ثَمْرَ قِرْزَقًا قَالُوا هَذَا اللَّهِ مِنْ رُوقْنَا مِن قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهَا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَجٌ مُطَهَرَةٌ وَهُمْ فِيها خَلِدُونَ ﴿

Kitaabka Quraanka ah waa Kitaab wayn oo wanaagu ku dhanyahay, Xugun, amar, reebid, Akhlaaq, Qisas, Tusaale iyo wax kastoo loobaahanyahay. saas darteed yaa Eebe ku cajis galiyey Gaalada inay layimaadaan wax la mid ah Quraanka, cidday rabaanna la kaashadeen, marhaddayse ka noogeen oyna waligoodna keeni karin haka dhawrsadeen Naftooda Naar daran, oo Gaal loo darbay Mu'miniinta xaqa rumeeyey ee wanaagga fashayna waxay mudan Jannooyin wanaag ku dhanyahay oo wanaageeda iyo Midhaheedu isu egyihiin xagga aragga.

Ibnu Mascuud waxaa laga wariyey inuu yidhi: Haddaad Maqashaan Eebe oo ku leh Quraanka kuwa xaqa rumeeyow aad u dhagaysta waa khayr uu fari ama shar uu reebi. Al-Baqarah (23-25).

26. Eebe kama xishoodo (reebtoonaado) inuu tusaale u yeelo kaneeco iyo

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْي عَ أَن يَضْرِبَ مَثَ لَامًا

kuwa (xaga) waxkasareeyaba, meeyeyse waxay ogyihiin inuu xaqyahay (Quraanku) kana yimid xagga Eebahood kuwa gaaloobayse waxay dhihi muxuu Eebe ula jeedaatusaalahan, wuxuu ku dhumin Eebe in badan ku hanuunin badan wuxuuna waxaan faasigiiin ahavna kuma dhumiyo.

- 27. ee ah kuwa buriya ballanka Eebe intay adkeeyeen ka dib, oo gooya wuxuu faray Eebe in la xidhiidhiyo oo fasaadiya Dhulka kuwaasu waa kuwa khasaaray.
- 28. seed uga gaaloobaysaan Eebe idinkoo ahaa waxaan noolayn, markaas Eebe idin nooleeyey haddana idin dili haddana idin soo noolayn ka dibna xaggiisa laydiin celin.

بَعُوضَةُ فَمَا فَوْقَهَا فَالَمَا الَّذِينَ ، اَمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن زَيِهِمٌ وَاَمَّا الَّذِينَ كَفِيرُا وَمَا يُضِلُ بِهِ عَثِيرًا وَيَهْ دِى بِهِ مَثَلاً يُضِلُ وَمَا يُضِلُ بِهِ اللَّهِ الْمَا الْفَسِقِينَ ۞ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُ بِهِ اللَّا الْفَسِقِينَ ۞ اللَّذِينَ يَنْفُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَنَقِهِ، وَيَقْطَعُونَ مَا آَمَرَ اللَّهُ بِهِ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَنَقِهِ، وَيَقْطَعُونَ مَا آَمَرَ اللَّهُ بِهِ اللَّهِ مِنْ الْعَلَيْمِ مَنَ الْمَوْتَ الْفَرْضِ أَوْلَتَهِكَ هُمُ وَيُقْمِدُونَ فَي الْأَرْضِ أَوْلَتَهِكَ هُمُ الْخَيْرُونَ ۞ كَيْفَ تَكُفُرُونَ ۞ كَيْفَ تَكُفُرُونَ ۞ فَأَخِيدَ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ وَكُنتُمْ أَمْوَتَا شُمَّ إِلَيْهِ وَكُنتُمُ أَمْوَتَا

Markay Gaaladii dheheen maxaa looga jeedaa Caarada iyo daqsiga lagu sheegay Quraanka yaa Eebe soo dajiyey aayaddan Eebana xaqa cadayntiisa waxba uma daayo Mu minkase wax walboo xaqa wuu rumeeyaa waxaase ku dhumi faasiqiinta ballankana buriya gooyana wixii Eebe faray in la xidhiidhiyo dhulkana fassadin, waana kuwa khasaaray mana haboona in laga gaaloobo Eebaha wax dila waxna nooleeya xaggiisana loo noqon. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Wixii khasaara ah oo Eebe ku sheego waxaan islaamka ahayn waagaalnimo, wixii Khasaara ah oos kusheego Dadka Islaamkana waa dambi. Al-Baqarah (26-28).

- 29. Eebe waa kan idiin abuuray waxa dhulka ku sugan dhamaan, markaas Samada ahaysiiyey kana dhigay Todobo Samo, Eebe wax walbana waa ogyahay.
- 30. xus markuu ku yidhi Eebahaa Malaa'igta waxaan yeeli Dhulka cid u hadha, oyna dheheen ma waxaad yeeli dhexdeeda cid fasaadisa oo kudaadisa dhiig annagoo ku nasahayna mahadaada darteed oo ku wayneynayna markaasuu yidhi anigu waxaan ogahay waxaydaan ogayn.
- 31. Eebe wuxuu baray Nabi Aadam magacyada dhammaan, markaasuu u bandhigay Eebe malaa'igtakuna yidhi'

هُواَلَذِي خَلَقَ كَكُم مَّا فِي اَلْأَرْضِ جَدِيعًا ثُمَّ الشَّوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّ هُوَ سَبَعَ سَمَوَ سَ وَهُو بِكُلِّ شَىٰ عِظِيمٌ ﴿ اللَّهِ عَلِيمٌ ﴿ اللَّهِ عَلِيمٌ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيمٌ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَى فَفِيدًا وَيَا وَيَسْفِكُ الدِمَاءَ وَغَنُ لُسَيِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكُ قَالَ إِنِيَ اَعْلَمُ مَا لاَنعَلَمُونَ ﴿ وَعَلَمَ عَامَهُ الْمُنعَلَمُونَ ﴿ وَعَلَمَ عَامَهُ الْأَنعَلَمُونَ ﴾ وَعَلَمَ عَامَهُ الْأَنعَلَمُونَ ﴾ وَعَلَمَ عَامَهُ الْأَنعَلَمُونَ ﴾ وَعَلَمَ عَامَهُ الْأَنعَلَمُونَ اللَّهُ الْمُلَتِ كَقِفَهُ اللَّهُ عَلَمُ اللَّهُ عَلَمُ عَلَمُ عَلَمُ عَلَمُ اللَّهُ عَلَمُ عَلَى الْمُلَتِ كَقِفَالَ الْمُنتَعِيمُ إِلَيْهُ اللَّهُ الْمُلْتَعِلَمُ عَلَيْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَمُ عَلَيْ الْمُلَتِ كَقِفَقَالَ النَّيْحُ فِي إِلْسَمَاءً عَلَمُ اللَّهُ الْمُلَتِ كَقِفَقَالَ النِّي الْمُلَتِ عَلَيْهِ إِلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَمُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَتِ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَتَعِلَى الْمُلَتَعِلَمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَتَعِينَ الْمُنْ الْمُلْتُ الْمُلَتِ عَلَى الْمُلَتِ عَلَى الْمُلْتَعِلَى الْعَلَمُ اللَّهُ الْمُلْتَعِلَى الْمُلْتَعِلَى الْمُلْتَعِلَى الْمُلْتَعِيمُ الْمُلْتَعَلِقَالَ الْمُلْتَعَلِيمُ الْمُلْتَعِلَى الْمُلْتَعِلَى الْمُنْ الْمُلْتَعِلَى الْمُنْ الْعَلَى الْمُلْتَعِلَى الْعَلَى الْمُلْتَعِلَى الْمُنْ الْعُلْقِيمُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُلْتَعِلَى الْمُنْ الْمُنْتَعِلُ الْمُنْ الْمُؤْمِنِ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُوالِي الْمُنْ الْ Juz' 1

iiga warama magacyada kuwaas had-daad runlowtihiin.

- 32. waxayna dheheen nasahnidaada Eebow, cilmi malihin waxaad na barto mooyee waxaad tahay adigu wax oge falsan.
- 33. wuxuuna yidhi Eebe Aadamow uga warran magacyadooda, markuu magacyadooda uga warramay yuu yidhi Eebe miyaanan idiin ku dhihin anigu waxaan ogahay waxa ku maqan Samooyinka iyo dhulka, iyo inaan ogahay waxaad muujinaysaan iyo waxaad qarsanaysaan.

إِن كُنتُمْ صَدِقِينَ ۞ قَالُواْسُبْحَننَكَ لَاعِلْمَ لَنَاۤ إِلَّا مَاعَلَمْتَنَأَّ إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۞

قَالَ يَتَادَمُ أَنْبِنْهُم بِأَسْمَآبِهِمْ فَلَمَّاۤ أَنْبَأَهُم بِأَسْمَآبِهِمْ قَالَ أَلَمُ أَقُل لَكُمْ إِنِّ أَغَلُمُ غَيْبَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلأَرْضِ وَأَغْ لَمُ مَالْبُدُونَ وَمَاكُنتُمْ تَكْنُهُونَ ۞ تَكْنُهُونَ ۞

Dhulka waxa ku sugan Eebe wuxuu u abuuray dadka, waana inay ku mahdiyaan sifiicanna ugu dulnoolaadaan dhulka'Eebe waa kan imtixaamay Malaa'igta una sheegay inuu dhulka yeeli cid dagta oo khaliif ka noqota, markay la yaabeen oo sheegeen inay ka yaabi inay dhulka fasahaadiyaan yaa Eebe Nabi Aadam abuuray oo faray inuu sheego wax Malaa'igtu garanweyday oo magacyo ah, taasna waxay ku tusin in Eebe uun wax walba ogyahay wax qarsoon, wax muuqda iyo wax lamuujiyaba. Al-Baqarah (29-33).

- 34. xus markaan ku nidhi Malaa'igay u sujuuda Aadam, markaasay sujuudeen Ibliis mooye, wuu diiday wuuna iskibriyay, wuxuuna ka midnoqday gaalada.
- 35. waxaana nidhi Aadamow dag adiga iyo Haweenaydaadu janada, kana cuna xageeda (cunno) shifo oo waasac ah meeshaad doontaan hana u dhawaanina geedan oo markaas aad kamid noqotaan daalimiinta.
- 36. Waxaana ka fogeeyey xaggooda Jannada shaydaan wuxuuna ka bixiyey waxay ku sugnaayeen, waxaana ku nidhi ka hoobta Jannada, qaarkiinna qaarka kale col uu u yahay, waxaana dhulka idiinku sugnaaday meel aad ku nagaataan iyo raaxo tan iyo waqti.
- 37. waxuuna kala kulmay Aadam xagga Eebe kalimooyin, wuuna ka toobad aqbalay Eebana waa toobad aqbalbadane waana naxariiste.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَتَهِكَةِ اَسْجُدُواْ لِآدَمَ فَسَجَدُوٓا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَوَكَانَ مِنَ الْكَنْفِرِينَ ۞

وَقُلْنَايَتَادَمُ اَسَكُنُ أَنتَ وَزَوْجُكَ اَلْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَیْثُ شِنْتُمَا وَلَائَقَرَیا هَلِزِهِ اَلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنُ الظّللمِنَ ۞

فَأَزَلَهُمَاٱلشَّيْطَنُعْنَهَافَأَخَرَجَهُمَامِمَّاكَانَافِيةٍ وَقُلْنَاٱهْمِطُوْانِعْضُكُرْلِبَعْضِعُدُوُّوَلَكُرْفِيٱلْأَرْضِ مُسْنَقَرُّومَتُغُ إِلَىجِينِ۞

ڣؘڵڡؘۧؿٙءَادَمُ مِن زَبِهِ كَلِمنَتٍ فَنَابَ عَلَيْهُ إِنَّهُۥهُوَ النَّوَابُ الرَّحِيمُ ﴿ ﴾ Aayadahan waxay ka warrami sida Eebe u sharrifay Nabi Aadam iyo caruurtiisa, Malaa'igtana u faray inay u sujuudaan'hase yeeshee Ibliisbaa diiday'isna kibriyey, gaaloobayna, Nabi Aadamna wuxuu ku noolaa jannada isaga iyo haweenaydiisii intuu Ibliis ka waswaasiyo geediina cunaan, markaas Eebe ka saaray jannada, isagooy ku noolaan dhulka iyagoo col isu ah. Eebe waa ka toobad aqbalay Aadam markuu u toobadkeenay. taasina waxay muujin xumaanta Ibliis iyo inay waajib tahay in xumaanloo dhan laga digtoonaado, lagana fogaado isaga iyo xumaantiisa. Al-Baqarah (34-37).

- 38. waxaan ku nidhi ka hoobta xaggeeda dhamaantiin, hadduu idiinka yimaaddo xaggayga hanuun ruuxii raaca hanuunka cabsi korkiisa ma ahaato iyo murug midna.
- 39. kuwa gaaloobayse oo beeniyey aayaadkanaga, kuwaasu waa ehelu naar dhexdeedana way ku waari.
- 40. Bini Israa'iilow xusa nicmadayda aan idiinku nicmeeyey, oofiyana ballankaygii aan oofiyo ballankiina, aniga uun igacabsada.
- 41. rumeeyana waxaan dejiyey isagoo rumayn waxaad haysataan, hana noqonina mid ka gaaloobay quraanka kii ugu horreeyay, hana ku gadanina aayaadkayga qiimo yar (aduunka) aniga uun iga dhawrsada.
- 42. hana ku khaldina xaqa baadilka, ood qarisaan xaqa idinkoo og.
- 43. ooga salaada, bixiyana sakada, lana rukuuca kuwa rukuuca (tukada).

قُلْنَا آهْمِطُواْ مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِينَكُمْ مِنِي هُدَى فَمَن تَبِعَ هُدَاى فَلَا خُوفُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يُحْزَنُون ﴿ وَلَاهُمْ يُحْزَنُون ﴿ وَالَّاهُمْ يَحْزَنُون ﴿ وَالَّالَٰهُمُ مُخْرُفُون ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَبُواْ بِعَايَدِينَا أَوْلَتَهِكَ أَصْحَبُ النَّارِّهُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿ وَالنَّيْ الْوَلَتِهِكَ أَصْحَبُ النَّارِّهُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿ وَالنَّيْ الْوَلَتِهِكَ أَصْحَبُ النَّارِهُمُ مِنْ اللَّهُ عَلَيْهُمْ وَلِيَنَى فَأَرْهُبُونِ ﴿ وَالنَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤَالُولُ اللَّهُ اللِّهُ اللَّهُ اللْمُعُلِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا

aayadahan waxay sheegi in dadka markuu u yimaaddo hanuun iyo Nabiyo ruuxii raaca uusan cabsi iyo murug midna arkayn, ciddii ka gaalowdana oo beenisa aayaadka Eebe uu kuwaari naarta. Aayadaha kalena waxay ka qisoon reer biniiisraa'iil iyo siduu ballan adag uga qaaday una nicmeeyey ayna waajib tahay inay ka cabsadaan, iyo inay rumeeyaan xaqa Eebe soo dajiyey'ayna noqonin quraanka kuwa ugu horreeya ee ka gaaloobo, xaqana ayna ku gadanin wax yar'xaqa iyo baadilkana ayan isku khaldin'xaqoyna qarinin iyagoo og. salaadda iyo sakadana gutaan'lana tukadaan mu'miniinta tukan. Rasuulkuna wuxuu yidhi: (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ruuxii cilmi in dar Eebe loo barto ahayd u barta uun adduunyo kuhelo ma uriyo uduga janada. waxaa wariyey Abudaauud. Al-Baqarah (38-43).

44. ma waxaad faraysaan dadka wanaaga ood halmaansantihiin naftiina

ه أَتَأْمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ

idinkoo akhrin Kitaabka miyeydaan wax ka sayn.

- 45. kaalmaysta samirka iyo salaadda wayna ku wayn tahay salaaddu (ku culustahay) kuwa khushuuca mooyee.
- 46. kuwa citiqaadsan inay la kulmi Eebahood xagiisana loo celin.
- 47. Bini'israa'iilow xusa nicmadeydii aan idiinku nicmeeyey, iyo inaan idinka fadilay caalamkii (markaas).
- 48. kana dhawrsada maalin aan naf abaalmarinayn naf (kale) qiyaamada aan lagana aqbalayn shafeeco lagana qaadayn (ogalayn) furasho loona gargaarayn.
- 49. xusa markaan idinka korinay fircoon iyo colkiisii ee idin dhadhansiin jiray cadaab daran, ayna gawrici jireen wiilashiina ayna dayn jireen gabdhihiina, taasina waxaa ku sugan imtixaam wayn oo Eebihiin.
- 50. xusa markaan idiin dhanballay badda oon idin korinay oona maanshaynay fircoon iyo colkiisii idinkoo eegaya.

وَأَنتُهُ نَتُلُونَ ٱلْكُنْتُ أَفَلا تَعْقِلُونَ ١ وَٱسْتَعِينُواْ بِٱلصِّهْرِوَالصَّلَوْةَ وَإِنْهَا لَكَهُرَةً إِلَّاعَالَ لَكَشَعَانَ ١ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَقُواْ رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ يِنبَنيَ إِسْرَءِ مِلَ أَذَكُرُواْ نِعْمَتِي ٱلَّتِي ٓ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى لَعَكُم عَلَى لَعَاكَمِينَ ﴿ اللَّهُ وَأُتَّقُواْ نَوْمًا لَّا يَجْزى نَفْشُ عَن نَفْسِ شَيًّا وَلَا نُقْتُلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَاعَدُلُّ وَلَاهُمْ وَإِذْ نَجَيِّنَكُم مِنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ ٱلْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاثٌ مِن زَيِكُمُ عَظِيمٌ ١ وَ إِذْ فَرَ قَنَا بِكُمُ ٱلْبَحْرَ فَأَنِجَيْنَكُمُ وَأَغْرَقْنَآ ءَالَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ نَنظُرُونَ ٢

Aayadda hore wuxuu Eebe ku cadeeyay ehelu Kitaabka taasoo uu u sheegay inayan haboonayn inay dadka wanaaga faraan naftoodana halmaansanyihiin iyagoo Kitaabka tawreed akhrin, ruux wax kasina uma haboona, markaasuu Eebe faray addoomadiisa inay kaalmaystaan samir iyo salaad'u mana fududa salaaddu mu'miniinta mooyee, hadda rumaysan inay Eebe lakulmi una noqon. waana in laga dhawrsadaa dhibka maalinta qiyaame ee cidna cid kale wax u tarayn wax furasha ahna aan laga aqbalayn'markaasaa Eebe u sheegay Bini israa'iil wuxuu ugu nicmeeyey iyo siduu uga nabadgaliyey fircoon iyo colkiisii. DHabarani wuxuu yidhi: in caalimka dadka khayrka fara oonse ku camal falayn wuxuu la mid yahay siraad isgubi. Al-Baqarah (44-50).

- 51. xusa markaan u yaboohnay (Nabi) muuse afartan habeen, markaas aad yeelateen dibi (aad caabudeen) gadaashiis idinkoo daalimiin ah.
- 52. markaas aan idin saamaxnay arrintaas ka dib si aad u mahdisaan.

وَإِذْ وَعَدْنَامُوسَىٰۤ أَرْبَعِينَ لِيَلَةً ثُمَّ اَتَّخَذْتُمُ ٱلْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ ء وَأَنتُمْ ظَلِيمُونَ ﴿ ثُمَّ عَفُونَا عَنكُم مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿ ﴾ تَشْكُرُونَ ﴾

- 53. xusa markaan siinay (Nabi) muuse kitaab iyo kala bixiye (xaqa iyo baadilka) si aad u hanuuntaan.
- 54. xusa markuu (Nabi) muuse ku yidhi qoonkiisa qoonkayow waxaad dulmideen naftiina yeelashadiinii dibiga (caabudo) ee u toobadkeena Eebihiinna dilana naftiina, saasaa idinku khayr badan Eebihiin agtiis, markaasuu idinka toobad aqbalay maxaa yeelay Eebe waa toobad aqbal badane naxariista.
- 55. xusa markaad dhahdeen muusow kuma rumaynayno intaan ka aragno Eebe si cadaan ah, markaasay idin qabatay qaylo iyo naar idinkoo eegi.
- 56. markaasaan idin soo bixinay geeridiinii ka dib si aad u mahadisaan.

wuxuu eebe ku sheegay halkan nimcooyin badan oo uu ku manaystay, sida yaboohii tawreed iyo siismadii, saamaxaadii, toobaadaqbalid, hase yeeshee waxay caabudeen dibi naftoodiina way dulmiyeen, waxayna sheegeen inayan xaqa rumeyneyn intay uga arkaan Eebe si cadaan ah, hase yeeshee waxaa lagu riday qaylo waana la soo bixiyey intey dhinteen, taasina waxay ku tusin madax adeyga Banii'israa'iil iyo abaal kadarkooda

Qusheeyri wuxuu yiri: Ruuxii Kusamra qadar eebe wuxuu eebe ugu cawadaa saaxiibo wanaagsan. Al-Baqarah (51-56).

- 57. waxaan idinku hadhaynay Daruur, waxaan idinku soo dajinay macaan iyo hilib (shimbireed) waxaana idinku nidhi wax ka cuna wanaaggaan idiinku arzaaqnay, mana ayan na dulmin, laakiin waxay ahaayeen naftooda uun kuwa dulmiya.
- 58. Xusa markaan nidhi gala magaaladan oo kacuna xaggeeda Meejaad doontaan barwaaqa ah. kana gala irridda idinkoo sujuudsan dhahana (Eebow) hoobi (danbi) aan idiin dhaafno gafafkiinee. waxaan u siyaadinayna samafalayaasha (wanaag).
- 59. markaasay ku badaleen kuwii dulmi falay hadalkii loo yidhi mid aan

وَظَلَنْنَاعَلَيْتُ مُ الْفَمَامَ وَأَنزَلْنَاعَلَيْكُمُ الْمَنَ وَالسَّلُوَىُّ كُلُوا مِن طَيِّبَنتِ مَا رَزَقَنَكُمُّ وَمَاظَلُمُونَا وَلَكِن كَانُوَ ٱلْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۞

وَإِذْ قُلْنَا ٱذْخُلُوا هَلَذِهِ ٱلْقَرْبَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِنْتُمْ رَغَدًا وَٱذْخُلُوا ٱلْبَابِ سُجَدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَفْفِرْ لَكُمْ خَطَلَيْكُمْ ۚ وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ۞ ٱلْمُحْسِنِينَ ۞

فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ طَلَمُواْ قَوْلًا غَيْرَ ٱلَّذِي قِلَ

ahayn, markaasaan kaga soodajinay kuwii dulmiga falay Cadaab samada faasiqnimadoodii ay falayeen darteed.

60. Xusa markuu (Nabi) Muuse u roobdoonay qoomkiisa markaasaan ku nidhi ku garaac ushaada Dhagaxa, waxaana ka dilaacay xaggeeda Labo iyo toban ilood, wuuna ogaaday ruuxkasto (Koox kasta) meeshay ka cabbilahayd, waxaan ku nidhi ka cuna oo ka cabba rizqiga Eebe Dhulkana fasaad ha ku xumeynina.

لَهُمْ فَأَنَلْنَاعَلَى الَّذِينَ ظَكَمُواْ رِجْزُامِنَ السَّمَآءِ بِمَاكَانُواْ يَفْسُقُونَ ﴿ ﴿ وَإِذِ اَسْتَسْفَى مُوسَى لِقَوْمِهِ - فَقُلْنَا اَضْرِب بِعَصَاكَ الْحَجَرُّ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ أَثْنَا عَشْرَةَ عَنْمُ أَقَدْ عَلِمَ كُلُ أَنَاسٍ مَشْرَبَهُمُّ كُلُواْ وَاَشْرَبُواْ مِن رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي

SIdoo kale wuxuu Eebe ku manaystay Binii Israa'iil Nicmooyin kale sida hadhayn, macaan, Hilib xalaal ah iyo Rizqiga Eebe ee kale, wayse dulmifaleen ooy diideen wixii la faray'kuna badaleen wanaagii xumaan, markaasaa Eebe ciqaabay xumaantooda darteed (Nabi) Muusana waa kii u roobdoonay Eebana u dilaaciyey Ilo Labiyo Toban ah si ay uga cabaan, wuxuuna faray inayan fasaadinin Dhulka, wuxuuna Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) sheegay in looyidhi Bani Isra'iil ka gala Albaabka oo dhaha dambi hoobin waxayse galeen iyagoo gurguuran oo dhihi: Xabbad ku jirta tin. bukhaari yaa ka wariyey Abuuhureere. Al-Baqarah (57-60).

- Xusa markaad dhahdeen Muusow kuma samrayno cunno kaliya ee noo bari Eebaha ha noo soo bixiyo waxa dhulku soo dhaliyo, oo ah Bagal, Xinidh, Toon, cadas iyo Basal, wuxuuna ku yidhi mawaxaad ku bedalanaysaan wax xun kii khayrka badnaa, u (hoobta) daga masar waxaad helaysaan waxaad warsateen, waxaana laguqadaray dulli iyo miskiinimo, waxayna lanogdeen cadho Eebe, arrintaasna waxaa ugu wacan inay yihiin kuwo ka Gaalooba aayaadka Eebe, dilayeenna Nabiyada xaqlàaan, taasina waa caasinimadooda darteed iyo xadgudubkoodii.
- 62. kuwii rumeeyey iyo kuwii Yuhuudda ah iyo Nasaarada iyo saab'iiinta cidii rumeysa Eebe iyo Maalintii dambe oo camal suubanna falay waxay ku leeyihiin Eebe agtiisa ajir, cabsina korkooda ma noqoto mana tiiraanyoodaan.

وَإِذَ قُلْتُمُوكُمُوسَىٰ لَنَ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَلَحِدٍ
فَأَدُعُ لَنَا رَبِّكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تُنْفِثُ ٱلْأَرْضُ مِنْ
بَعْلِهَا وَقِثَّ آبِهَا وَفُومِها وَعَدَسِهَا وَبَعَمَلِها ۖ
قَالَ أَتَسْتَبْدِلُوكَ الَّذِى هُواَدْنَ إلَّانِيكَ
هُوَخَيُّ أَهْبِطُوا مِصْلًا فَإِنَّ لَكُم مَّاساً لَشُمُّ وَصُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُو
بِعَضَدِ مِنَ اللَّهِ قَدُلُكَ بِأَنْهُمُ كَانُوا يَكُمُرُوكَ
بِعَضَدِ مِنَ اللَّهِ قَدُلُوكَ إِنَّهُمُ كَانُوا يَكُمُرُوكَ
مِنَا مَا اللَّهِ وَيَقْتُلُوكَ النَّهِمُ كَانُوا يَكُمُرُوكَ
مِنَا مِنَا اللَّهِ وَيَقْتُلُوكَ النَّافِيقِينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَالَّذِينَ هَادُواْ وَالنَّصَدَرَىٰ وَالصَّنْحِينَ مَنْءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيُوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَصَلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَكَمِلَصَلِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ waxaa ka mid ah madax adayga iyo xumaan jacaylka Bani israa'iil inay (Nabi) Muuse u sheegeen inayan ku samrayn cunno kaliya ee la siiyo toon, basal, bagal, iyo wax la mid ah, markaasaa Eebe ku canaantay arrintaas'farayna inay Masar aadaan waxay codsadeenna la siiyo dulli iyo miskiinimana waa lagu qaddaray, cadho Eebena way la noqdeen, gaalnimadooda, diiidda Nabiyada xaq darro, caasinimadaa iyo xad gudubkooda, dartiis, Ruuxiise xaqa rumeeya oo Eebe, Rasuulkiisa iyo Malla'igta qiyaame, camal fiicanna fala,ama Muslin ha ahaado ama yuhuud islaantay, ama nasaara islaantay, ama saabi' iin islaamtay ee ajrina way heli cabsi iyo murug midna ma arkaan, mar haday xaqa si dhab ah u raaceen waxaana la sheegay inay aayaddu ku soo degtay markuu salmaan Alfaarisi wax warsaday Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Al-Baqarah (61-62).

- 63. Xusa markaan idinka qaadnay ballan (adag) oo korkiina yeelay (Buurta) Dhuur oon idinku nidhi ku qaata waxaan idinsiinay niyad adag, xusuustana waxa ku sugan, si aad u dhawrsataan.
- 64. markaasaad jeedsateen intaas ka dib, hadduusan jirin fadliga Eebe ee korkiina iyo naxariistiisa waxaad ahaan lahaydeen kuwa Khasaaray.
- 65. dhab ahaanbaad u ogtihiin kuwii xadgudbay Sabtida, oo idinka mid ah markaasaan ku nidhi noqda daanyeer la fageeyo (oo dullaysan).
- 66. waxaana kayeelay ciqaabtaas waanada waxa ka horeeya iyo wax ka danbeeyaba, iyo waano kuwa dhowrsada.
- 67. xusa markuu ku (yidhi) (Nabi) Muuse Qoomkiisa Eebe wuxuu idin fari inaad gawracdaan sac, waxayna dheheen miyaad nagu jees jeesi, wuxuuna yidhi waxaan ka magangali Eebe inaan ka mid noqdo Jaahiliinta.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِينَنَقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ ٱلطُّورَ خُذُواْ مَآ عَاتَيْنَكُمْ بِفُوَّةٍ وَٱذْكُرُواْ مَافِيهِ لَعَلَّكُمْ نَنَقُونَ ﴿

مُ مَّ تَوَكَيْسَتُدمِنُ بَعْدِ ذَالِكَ فَلَوْ لَا فَضُلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَلَكُنتُدمِّنَ الْخَيْسِرِينَ اللَّ

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ ٱلَّذِينَ ٱعْتَدَوْلَمِنكُمْ فِي ٱلسَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُواْ قِرَدَةً خَنسِئِينَ ﴿

فَعَلْنَهَانَكَلَا لِمَابَيْنَ يَدَيْهَا وَمَاخَلْفَهَا وَمَاخُلْفَهَا وَمَاخُلْفَهَا وَمَوْعِظَةَ لِلْمُتَقِينَ ﴿

وَإِذْ قَسَالَمُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تَذْبَحُواْ بَقَرَةً قَالُوٓاْ أَنَنَّخِذُنَا هُزُوَّاً قَالَ أَعُوذُ بِاللّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَنِهِلِينَ ﴿ اللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْجَنِهِلِينَ ﴾

Eebe wuxuu ka qaaday Banii Asraa'iil ballan adag'wuxuu korkooda yeelay Buurta Dhuur:uuna faray inay ku gudoomaan Kitaabka Eebe siiyey niyad adag ooyna ku waantoobaan waxa ku sugan, wayse jeedsadeen intaas ka dib'waxayna noqdeen kuwa khasaara haddaan Eebe Naxariisan, maalinta Sabtida ah oo la faray inay Qadariyaana way xadgudbeen, markaasaa Eebe ku yidhi noqda daanyeer dulaysan, si loogu waano qaato, looguna dhawrsado. Markalaa Eebe Imtixaanay markuu (Nabi) Muuse faray inay gawracaaan Sac, taasoo Eebe amray waxayse dhaheen sidoodii xumayd waad nagu ciyaari, Nabi Muuse wuxuu yidhi waxaan ka magangalay Eebe inaan ka mid noqdo Jaahiliinta Dadka ku dheeldheesha,xaalkuna wuxuu ku saabsanaa si loosoo saaro nin oy iska dileen oon lana ogayn ciddii dishay.Al-Baqarah (63-67).

- 68. waxayna dhaheen noobari Eebahaa ha noo caddeeyo waxay tahaye, wuxuuna yidhi Eebe wuxuu leeyahay waa sac oon duq ahayn yarayna, oo u dhaxaysa taas (labadaas) ee fala waxa laydin fari.
- 69. waxay dhaheen noobari Eebahaa ha noo caddeeyo Midabkeeda, wuxuuna yidhi Eebe wuxuu leeyahay waa sac Boora ah, booranimadeed darantahay, oo ka farxin (cajabin) kuwa eegi.
- 70. waxay dhaheen noo bari Eebahaa ha noo caddeeyo waxay tahay, maxaa yeelay waxaa is kaga kaana shabbahday (isu ekaatay) Lo'dee, hadduu Eebe doonana waan toosaynaa.
- 71. wuxuu yidhi Eebe wuxuu leeyahay waa sac aan laylanayn oon qodayn dhulka, oon waraabinayna Beerta, wayna ka nabadgashantahay (ceeb) midab kalana ma leh, waxay dheheen haddaad la timid dhabta, markaasay gawraceen Sicii, waxayna udhawaadeen inayna falin.

قَالُواْ أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنِ لَنَامَاهِى قَالَ إِنَّهُ رِيقُولُ إِنَّا بَقَرَةٌ لَاقَارِضٌ وَلَا بِكُرُّعُوانُ بَيْنَ ذَالِكٌ فَاقْصَلُواْ مَا تُؤْمِرُونَ ﴿ إِنَّا

قَالُواْ أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ بُيْمِينِ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ اللهِ اللهُ اللهُ

قَالَإِنَهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ ٱلأَرْضَ وَلَا تَشْقِى ٱلْمَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَأْقَ الُواْ آلْنَنَ جِنْتَ بِٱلْحَقِّ فَذَ بَحُوهَا وَمَا كَادُواْ يَفْمَلُونَ ۞ يَفْمَلُونَ ۞

Aayadahan waxay ka warrami Banii Israa'iil iyo madax adaygooda iyo siday isugu dhibeen Sicii gawraca la yidhi, ay warsadeen da'deeda, Midabkeeda, Tilmaanteedaba, taasina waxay ku tusin ciddii wax isku adkeeya isagoo fudud in lagu dhibi siduu yidhi Ibnu Cabaas: Hadday qaadan lahaayeen Saca ugu yar way ku filaan lahayd, laakiin way isku adkeeyeen, markaasaa lagu adkeeyey. Al-Baqarah (68-71).

- 72. xusa markaad disheen naf ood isku khilaafteen Eebana wuu soo bixin (muujin) Waxaad qarineyseen.
- 73. waxaan ku nidhi ku garaaca kan la dilay Saca qaarkiis, saasuuna u nooleeyaa Eebe wixii dhintay, idiinna tusin aayaadkiisa si aad wax u kastaan.
- 74. markaasay ingagtay Quluubtiinu intaas ka dib, waxayna la mid tahay Dhagax, ama waa ka darantahay ingeega, Dhagaxyada waxaa ka mid ah kuway ka burqadaan wabiyaal, waxaana ka mid ah kuwo dildillaaca oo ka soo

وَإِذْ فَنَلْتُمْ نَفْسًا فَأَذَّرَ ﴾ تُمْ فِيمَّا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَاكُنتُمْ تَكُنْبُونَ ﴿ فَقُلْنَا أَضْرِ بُوهُ بِبَعْضِمَأَ كَذَلِكَ يُحْيِ اللَّهُ ٱلْمَوْتَىٰ وَيُرِيكُمْ ءَايَتِهِ - لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿

ثُمَّ قَسَتْ قُلُويُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَالِكَ فَهِى كَٱلْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَ إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَنْفَجَّرُ مِنْهُ ٱلْأَنْهَٰزُ وَ إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخُرُجُ baxaan Biyo, waxaana ka mid ah kuwo hooban cabsida Eebe darteed Eebana ma halmaansana waxaad camal falaysaan. مِنْهُ ٱلْمَآةُ وَإِنَّامِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ وَمَا ٱللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّاتَعْمَلُونَ ۞

Saan horay u soo sheegnay waxay iska dileen Bani Israa'iil Ruux, markaasaa la faray inay gawracaan Sac si loobaadho ciddii wax dishay, hasayeeshee ay isku khilaafeen iskuna dhibeen, Eebana wuu muujiyey waxay qarinayeen, waxaana Eebe faray in wax ka mida Saca lagu garaaco maydkii la dilay si uu u noolaado'Eebana waa karaa inuu nooleeyo wixii dhintay sida Ruuxaas la dilay ee la soo nooleeyay, waxaase ingagtay quluubtoodii Sida dhagaxa, ama ka daran, illeen dhagaxa waxaa ka mid ah mid wabiyaal ka dilaacaan iyo mid la dillaaca oo biyo ka yimaadaan iyo mid la hoobta cabsi Eebe, wax walbana Eebe waa ogyahay mana halmaamo. in dhagax Eebe ka cabsadana la yaab maleh, maxaayeeley tasarufka Adduunka Eebaa iska leh, waxna ma daaliyo, (Nabigana Naxariis iyo nabadglyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaan garan Dhagax ku yiil Maka oo i salaami jiray intaan lay bixinin. Waxaa wariyey IMaam Muslim. Al-Baqarah (72-74).

- 75. ma waxaad damcaysaan Mu'miniintaay inay rumeeyaan yuhuudda xaqa oy (idinraacaan) iyagoo koox ka mid ahi ay maqlayaan hadalka Eebe (Towreed) haddana ay xarrifaan (leexiyaan) intay kaseen kadib, iyagoo og (inay gafsanyihiin).
- 76. markay la kulmaan kuwii rumeeyey (xaqana) waxay dhahaan waan rumaynay, markuu qaarkood qaarka kale la kaliyoobana waxay dhahaan ma waxaad uga sheekaynaysaan (u qireeysaan) Mu'miniinta, waxa Eebe idiinfaray (oo xaqnimada Nabiga-Muxamed ah) si ay idiinkula doodaan Eebe agtiisa miyaydaan waxkasayn.
- 77. miyayna ogayn in Eebe ogyahay waxay qarsan iyo waxay muujin.
- 78. waxaa ka mid ah Ehelu Kitaabka kuwo aan wax qorayn waxna akhriyeyn, oon aqooninna Kitaab (Towreed) hasa yeeshee rumayn yididiilo, waxaan malo ahayna kuma socdaan.
- 79. halaag wuxuu u sugnaaday kuwa ku qoraya Kitaabka (Towreed) Gacmahooda hadana dhihi kani wuxuu ka yimid xagga Eebe si ay qiimo yar ugu gataan, halaag baana ugu sugnaaday waxay qori Gacmahoodu, halaag baana ugu sugnaaday waxay kasban.

﴿ أَفَنْظَمَعُونَ أَن يُؤْمِنُواْ لَكُمْ وَقَدْكَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ، مِنْ بَعْدِ مَاعَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ ثَنَّ

وَإِذَا لَقُواْ الَّذِينَ ءَامَوُا قَالُوٓاْ ءَامَنَا وَإِذَا خَلاَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَغْضِ قَالُوٓاْ أَتُحَدِّثُو ثُمُّ مِيمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاّجُوكُم بِدِ، عِندَ رَيِّكُمْ أَفَلاَ لَمْ قِلُونَ ۞

> أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۞ وَمِنْهُمْ أُمِينُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْحِنْنَبَ إِلَّا أَمَانِئَ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يُظُنُّونَ ۞

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكُنُبُونَ ٱلْكِنَبَ بِأَيْدِيمٍ ثُمُّ يَقُولُونَ هَنذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ لِيَشْتَرُواْ بِهِ -ثَمَنًا قَلِس لَأَ فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَنَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿ Markuu Eebe soo sheegay madax adayga Yuhuudda iyo siday u fulinwaayeen amarka Eebe, iyo muranbadnidooda iyo xaqdiidnimodooda wuxuu raaciyay ceebahooda iyo Dambiyadooda badan, sida rumeyn la'aanta xaqa, leexinta macnaha Kitaabka, qarinta xaqnimada Nabiga'Jaahilnimada qaarkood, yididiilo been ah ku noolida badalaada Kitaabka iyo ka ganacsiga xaqa iyo xumaanno kale oo badan, Eebase wuu oyahay wuuna arkaa wuuna ka abaalmarin, waxaana u sugnaaday jab iyo Halaag. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Yuhuuddu markay Mu'miniinta la kulmaan waxay dhihi jireen waa Nabi idinku gaar ah, markay isla kali yoobaana waxay dhihi sowkaad qirsanaydeen ma aha. Al-Baqarah (75-79).

- 80. waxay dhaheen yuhuud nama taabanayso naaru waxaan ayaamo tirsan ahayn, waxaad dhahdaa ma ballan baad ka qaadateen Eebe agtiisa oosan idinkaga baxayn Eebe ballankiisa. mise waxaad ku sheegaysaan waxaydaan ogayn.
- 81. saas ma aha ee ruuxii kasbada xumaan oo uu koobo gafkiisu ciddaasi waa asaxaabta naarta, wayna ku waari dhexdeeda
- 82. kuwa rumeeyey (xaqse) oo camal wanaagsan sameeya kuwaasi waa asaxaabta Jannada wayna kuwaari dhexdeeda.
- 83. xusa markaan ka qaadnay Banii Israa'iil ballan inaydaan caabudin Eebe mooyee, iyo inay u sama falaan labada Waalid iyo qaraabada, agoonta masaakiinta iyo inay u dhahaan wanaag, salaaddana oogaan bixiyaana sakada, markaasaad jeesateen in yar oo idinka mid ah mooyee, idinkoo jeedsan.

وَقَالُواْ اَن تَمَسَّنَا النَّ الْإِلَّا أَكِامًا

مَعْدُودَةً قُلْ اَتَّخَذْتُمْ عِندَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَن

يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَةً أَمْ نَفُولُونَ عَلَى اللَّهِ

مَا لَا تَعْلَمُونَ فَيْ

مَا لَا تَعْلَمُونَ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهِ

مَا لَا تَعْلَمُونَ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّلْمُ الللَّهُ اللْمُعُلِيْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

وَإِذَ أَخَذْ نَامِيثَقَ بَيْ ٓ إِسْرَءِ يلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِيَّنِ إِحْسَانًا وَذِى الْقُرْبِي وَالْيَتَنَى وَالْمَسَنِدِينِ وَقُولُواْ النَّاسِ حُسْنًا وَأَيْسِمُوا الصَّكُوةَ وَءَاثُواْ الزَّكُوةَ ثُمَّ تَوَلَيْسَتُمْ إِلَّا قِلِيلًا مِنْكُمْ وَأَشُرُمُعْ رِضُورِ ﴾ ﴿

Eebe wuxuu buriyay sheegashadi Yuhuudda ee ah inaan Naaru taabanayn muddo yaroo tirsan mooyee oo ah ayaamahay caabudeen Dibiga, wuuse ku beeniyey Eebe una cadeeyey inayan wax ballan ah Eebe ka qaadin ee ay ku hadli wax been ah ooyana u cilmi lahayn, cidiise xumaan kasbata dambigeeduna koobo waxay noqon Naarta Ehelkeeda, kuna waari'Mu'miniinta xaqa rumeeyeyse wanaagana fala waxay gali kuna waari Jannada, wuxuuna Eebe cadeeyey ahmiyadda Eebe kaliya oo la caabudo, iyo in loo sama falo, waalidka, Qaraabada, agoonta, Masaakiinta, hadalwanaagsan oo loodhaho dadka, iyo salaadda iyo Sakada oo la guto, hase yeeshee gaalo wayka jeedsatay. Cabdullaahi IbnuMascuud waxaa laga wariyay inuu yidhi: Rasuulka Eebow camalkee u fiican? wuxuuna yidhi: Salaada oo waqtigeeda la guto, maxaa ku xiga? Labada Waalid oo loo samo falo, hadana maxaa ku xiga? wuxuu yidhi: Jidka Eebe oo lagu jahaado, waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Al-Baqarah (80-83).

Juz' 1

84. xusa markaan idinka qaadnay ballan (adag) inaydaan iska daadin Dhiig (inaydaan isdilin) aydaan qaarkiin (qaarka kale) Guryihiinna, ka bixinin markaasaad aqoonsateen arrintaas idinkoo marag furi.

85. hadana waxaad ahaateen kuwo dili Naftooda, oo ka erva kooxo idinka mid ah Guryahooda, idinkoo isugu kaalmayn korkoodu dambi iyo colnimo, haddii la qafaashana waad furanaysaan, iyadooy dhabtu tahay inay idinka tahay bixintoodu, xaaraan Miyaad rumaynaysaan Kitaabtka qaarkiis, kana gaaloobaysaan qaar, ruuxii saas fala oo idinka mid ah abaalkiisu ma aha dulli adduun iyo maalinta giyaame oo loo celin cadaab daran mooyee, Eebana ma halmaamayo waxaad falaysaan.

86. kuwaasina waa kuwa ku gatay nolosha adduunyo (ee dhaw) aakhiro, lagamane fududeeyo xaggooda cadaabka loomana gargaaro.

وَإِذَ أَخَذْنَامِيتَكَ كُمُ لاَتَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمُ وَلا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيكرِكُمْ ثُمَّ أَفْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿ اللَّهِ الْمَاسِلَةِ عَلَيْهِ اللَّهِ الْمَاسِلِينَ اللَّهِ الْمَاسِلِين

ثُمَّ أَنَتُمْ هَلَوُلاَ قَفَ نُلُوكِ أَنفُسكُمُ وَتَخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِن دِيكرِهِمْ وَيَعْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِن دِيكرِهِمْ وَإِن يَا أَوُكُمُ أُسكرَىٰ ثَفَكُ وهُمْ وَهُو مُحَرَّمُ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُوْمِئُونَ بِبَعْضِ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُوْمِ مَنْ فِيمَوْنَ فَمَا جَزَآهُ مَن يَفْعَلُ ذَلِك مِنكُمْ إِلَّا خِرْقُ فِي ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنْ الَّهِ يَعْنَفِلٍ عَمَا تَعْمَلُونَ اللَّهُ فَوْ ٱلْمُحَيَوْةِ ٱلدُّنْ الْمَالَقَةُ بِعَنْفِلٍ عَمَا تَعْمَلُونَ اللَّهُ فَالْمَحْفَقَفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلاَهُمْ يُنْصَرُونَ إِلَى فَلا يُحْفَقَفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلاَهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْمَلُونَ ﴿ ﴾ فَلا يُحْفَقُونَ اللَّهُ الْمُنْ يُنْعَلِقُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى اللَّهِ عَنْهُمُ الْعَكَذَابُ وَلاَهُمْ يُنْصَرُونَ ﴾ فَلا يُحْفَقُ عَنْهُمُ الْعَكَذَابُ وَلاَهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَوْلَ اللَّهُ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَنْ الْعَلَالُ اللَّهُ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَمْ اللَّهُ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَمْ اللَّهُ الْعِنْ الْعُمْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعَلَيْ الْعِلَى اللَّهُ الْعَلَيْ الْعُلَى الْعَلَوْلَ الْعَلَيْ الْعَلَمُ اللَّهُ الْمُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْعَلَى الْعَلَمُ اللَّهُ الْعُلَامُ اللَّهُ الْعَلَمْ الْعَلَى الْمَالِقَالَ اللَّهُ الْعَلَى الْعَمْ الْعَلَيْ الْعَلَالَةُ الْعَلَيْدُ الْعَلَيْ الْعَلَيْلُ الْعَلَقُولُ الْعَلَى الْعَلَيْلُولُونُ الْعَلَيْدُونَ الْعَلَيْدُ الْعَلَيْلُ الْعِلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْدُ الْعَلَيْمُ الْمُعْلِمُ الْعَلَامُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْدُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعُلِيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعِلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَمُ الْعِلَمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْمُنْ الْعَلَامُ الْعَلَيْمُ الْعَلَمُ الْعَلَامُ الْعَلَيْمُ الْعُلِيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعُلِيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعِلَامُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعُلِيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْع

Aayadahan wuxuu Eebe ku sheegay xaalkii Yuhuudda Joogtay waqtigii Nabiga (Naxiriis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyo wixii ballan laga qaaday inayna islaynin, haseyeeshee ay khilaafeen isna laayeen isna bixiyeen, haddii qaar la qafaashana oy furan jireen, taasina waa Kitaabka qaarkiis oo la rumeeyay qaarna laga gaaloobay, ciddii saas fashana waa kuwa adduunyada ku gatay aakhiro, cadaab daranna way mudan qiyaamada aayaduhuna waxay canaanan ruux kasta oon xaqa suu yahay ugu dhaqmin,ama Yuhuud ha ahaato ama cid kale. Al-Baqarah (84-86).

87. dhab ahaan yaan u siinnay (Nabi) Muuse Kitaabka, waxaana raacinnay gadaashiis Rasuullo, waxaana siinnay (Nabi) Ciise Ibnu maryama Mucjizaad cad cad, waxaana ku xoojinay ruux daahir ah (Jibriil) markastoose idiinla yimaaddo rasuul waxaan naftiinu jeclayn (xaqa) ma iskibrisaan, koox waad beenisaan, kooxna waa dishaan.

88. waxayna dheheen yuhuud quluubtanadu waxay ku sugantahay dabool, saas ma aha ee waa la nacladay gaalni-

وَلَقَدْ ءَاتَیْنَامُوسَیَ اَلْکِنَنَبَ وَقَفَّیْنَامُوسَیَ اَلْکِنَنَبَ وَقَفَّیْنَامِنْ بَعْدِهِ عَلِارُ سُلِّ وَءَاتَیْنَاعِیسیَ اَبْنَ مَرْیَمَ اَلْتِیّنَنَتِ وَأَیَّذَنَهُ بِرُوجِ اَلْقُدُسِّ أَفَکُلَمَاجَاءَکُمْ رَسُولُ بِمَا لَا نَهْوَیَ آنفُسُکُمُ اَسْتَکْبَرْتُمْ فَفَرِیقًا کَذَنْتُمْ وَفَرِیقَانَقَنْلُونَ ﴿ اِللّٰهِ اللّٰهَ عَلَيْهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰهُ الللّٰهُ الللللّٰهُ اللّٰهُ اللللّٰهُ الللّٰهُ

وَقَالُواْ قُلُوبُنَا غُلْفُ أَبَل لَّعَنَّهُمُ ٱللَّهُ بِكُفْرِهِمْ

madooda darteed wax yar bay rumeeyn.

89. markuu uga yimid Yuhuud Kitaab xagga Eebe isagoo rumeyn waxa agtooda ah (Tawreed) horayna u ahaayeen kuwa ku gargaarsada kuwii gaaloobay, markuu yimid waxay garanayeen way ka gaaloobeen Nabiga, naclad korkooda ha ahaato, gaaladee.

فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ١

وَلَمَّاجَآءَ هُمْ كِنَّبُّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِقُ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُواْ مِن قَبْلُ يَسْمَقْتِ حُوث عَلَى الَّذِينَ كَفَرُواْ فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُواْ كَفَرُواْ بِذِّ فَلَعْنَهُ ٱللَّهِ عَلَى الْكَنفِرِينَ ﴿ ﴿ ﴾

Yuhuudu hadal qallocan iyo xumaan ma waydo'halkanna markii xaqu u yimid Quraanka iyo Nabiga yey sheegteen inay qalbiga ka daboolanyihiin, markaasuu Eebe nacladay'maxaa yeelay wax yar bay rumeyn, wayna yaqiiniyeen Nabiga iyagoo ku dhihi jiray gaalada kale waxaa la soo bixin Nabi intaan la safanno naloo gargaari'wax lala yaabana ma aha in Eebe soo diro Nabi siduu Nabiyo badanba u bixiyey. Xudayfe waxaa laga wariyey: Quluubtu waa afar, waxaana ka mid ah Qalbi daboo lan oo loo cadhooday waana qalbiga gaalka, Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Baqarah (87-89).

- 90. waxaa u xun waxay ku gataan Naftooda inay ka gaaloobeen xaqa Eebe soo dajiyey xasad dartiis, ku soo dajinta Eebe fadligiisa ciduu doono, oo adoomadiisa ka mid ah, waxayna la noqdeen Cadho Cadho kale lagu kordhiyey, gaalana waxaa u sugnaaday cadaab wax dulleeya.
- 91. marka lagu yidhaah Yuhuudda rumeeya waxa Eebe soo dajiyey waxay dhahaan waxaannu rumeeyn waxa nalagu soo dejiyey, wayna ka gaaloobaan waxa ka dambeeyey, isagoo xaq ah oo rumeyn waxa agtooda ah, waxaad dhahdaa maxaad ugu disheen nabiyada Eebe horay haddaad Mu'miniin tihiin.
- 92. dhab ahaan yuu idiin la yimid (Nabi) Muuse mucjisooyin, markaasaad yeelateen Dibi (ilaah) isaga kadib idinkoo daalimiin ah.

بِسَكَمَا اَشْ مَرَوْا بِهِ آنَفُسَهُمْ أَن يَكُفُرُوا بِمِكَآ أَنزَلَ اللهُ مِن فَضْلِهِ عَلَى مَن يَشَكَآءُ وَيِعَضَبٍ عَلَى مَن يَشَآءُ مِن عَبَادِهِ عَبَادُهِ عَلَى مَن يَشَآءُ مِن عَبَادِهِ عَبَادُهِ عَلَى مَن يَشَآءُ مِن عَصَبٍ عَلَى عَضَبٍ وَالْكَنفِرِينَ عَذَابٌ مُّهِيتُ عَلَى عَضَبٍ وَالْكَنفِرِينَ عَذَابٌ مُهِيتُ عَلَى عَضَبٍ وَالْكَنفِرِينَ عَذَابٌ مُهِيتُ فَي وَاذَا فِي مَا أَنزَلَ اللهُ قَالُوا وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ عَلَيْ عَلَيْ عَلَى اللهُ قَالُوا وَيَكُفُرُونَ بِمَا وَيَكُفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُو الْمَعَ مُ مُصَدِقًا لِمَا مَعَهُمُ قُلُ فَلِمَ وَرَاءَهُ وَهُو الْمَعَ مُمُ مُصَافِقًا لِمَا مَعَهُمُ قُلُ فَلِمَ مَعْ وَمِن فَلْ الْإِن كُنْتُم مُوسَى بِالْلِيسَانِ اللهُ مَن الْمِن عَلَى اللهُ مَن اللهُ وَلَا اللهُ وَلَا اللهُ وَلَا اللهُ مَنْ اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا مُولِ اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَا اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللهُ وَلَى اللّهُ وَلَا مُولِي اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ ولَا اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَا اللّهُ ولَى اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَا المُعِلّمُ اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَى اللّهُ اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا الْمُولَى اللّهُ وَلَا الللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَ

Ganacsi waxaa u xun xaqoo la naco oo xumaan la raaco, isagoo xasad iyo dulmi ku madax taaji sida Yuhuudii Nabiga diiday, kuwaasoo marka la faro inay Quraanka iyo Nabiga raacaan sheegi inay rumayn Tawreed wixii ka dambeeyeyna ay ka gaalobi'inkastoos xaq yahay u rumeynna Tawreed, waase beentood Yuhuudu'maxaa yeelay waxay laynjireen Nabiyadii hore, Dibina way caabudeen iyagoo daalimiin ah. Abul Caaliya wuxuu yidhi: Cadhada hore waxay ku dhacday markay beeniyeen Nabi Ciise iyo Kitaabkii Injiil, tan kalana markay beeniyeen Nabi Muxamed (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyo Quraanka. Al-Baqarah (90-92).

Juz' 1

- 93. xusa markaan idinka qaadnay ballan, korkiinana yeelay (Buurta Dhuur) oon idinku nidhi ku qaata waxaan idin siinay xoog (niyadadag) maqlana (xaqa) waxayna dheheen waan maqalay waana caasinay, waxaana laga waraabiyey quluubtooda (jacaylkii) Dibiga (ay caabudeen) gaalnimadooda darteed, waxaad dhahdaa waxaa xumaan badan wuxuu idinfarayo iimaankiinnu haddaad muuminiin tihiin.
- 94. waxaad dhahdaa hadday daarta aakhiro idinka uun idiinsugnaatay Dadka kale ka sokow jeclaada geeri haddaad run sheegaysaan.
- 95. mana jeclaanayaan (Geerida) waligood, waxay hormarsadeen Gacmahoodu darteed Eebana waa ogyahay daalimiinta.
- 96. dhab ahaan waxaad ugu ogaan Yuhuudda inay ugu dadaal badanyihiin nolosha, kuwa Gaalada ah qaarkood wuxuu jecelyahay in la cimrisiiyo kun Sano, cimrigaasna kama fogeeyo cadaab Eebana waa arkaa waxay camal fali.

وَإِذَ أَخَذُنَا مِيثَنَقَكُمْ وَرَفَعَنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُدُواْمَا ءَاتَيْنَكُمْ وَرَفَعَنَا فَوْقَ وَالسَّمَعُواْ قَالُواْ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُواْ فَي قُلُوبِهِمُ الْمِحِثَلَ بِيكُ فَرِهِمَ الْمِحِثَ الْمِحْمُ الْمَحْمُ الْمَحْمُ الْمَحْمُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَل

Yuhuud waligeed way Madax adkeyd, sidii horay u soo martayna waxaa korkooda la yeelay Buurta Dhuur si ay u qaataan xaqa iyo Kitaabkii Tawreed, wayse caasiyeen oo jeclaadeen dibi caabudidiis, waxaasina Iimaan ma aha, waxayna arrintaas ku dareen inay sheegan inay jannadu iyaga u sugnaatay, hadday taasi run tahayna waxay jeclaan lahaayeen geeri. mase jecla wax ka naf jecella ma jiro, kun Sano ruux jirana wax ugama tarto Cadaab, arrintaas Yuhuudda lagu sheegay cidaan ka leexanba waxba isma dhaamaan, adduunyo layska dabaridana wax ma tarto. Al-Baqarah (93-96).

- 97. waxaad dhahdaa ruuxii Col u ah (Malaku) Jibriil (waa Colka Eebe) maxaayeelay wuxuu ku dajiyey Qalbigaaga Idin Eebe dartiis, isagoo rumeyn Quraanka wixii ka horeeyey waana Hanuunka iyo Bishaarada Mu'miniinta.
- 98. ruuxii col Eebe ah, Malaa'igtiisa, Rasuuladiisa, Jibriil iyo Miikaa'iil Eebana Colbuu u yahay Gaalada.

قُلْمَن كَاكَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ أَزَّلَهُ, عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿ مَن كَانَ عَدُوًّا لِتَهِ وَمَلَتَهٍ كَتَهِ كَيْدِ وَرُسُلِهِ ، وَجِبْرِيلَ وَمِيكَنلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوُّ لِلْكَنفِرِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَدُوْ لِلْكَنفِرِينَ ﴿ لَا اللَّهِ عَدُوْلِي 99. dhab ahaan yaan kuugu dajinay Aayaad Cad cad kamana gaaloobo Faasiq cid aan ahayn.

100. markastooy ballantamaana Yuhuuddu waxaa tuura (buriya) ballanka koox ka mid ah, saas ma ahee Yuhuudda badankood waxba ma rumeeyn.

101. markuu uga yimid Rasuulku xagga Eebe isagoo rumayn waxa agtooda ahna (Tawreed) waxay ka tuuraan koox ka mid ah kuwii Kitaabka la siiyey (culimada Yuhuudda) Kitaabka Eebe Dhabarkooda Gadaashiisa,waxayna la mid yihiin iyagoon garanayn.

وَلَقَدْأَنزَلْنَا إِلَيْكَ ءَاينتِ بَيِنَنتِ وَمَايَكُفُرُ بِهِا إِلَّا الْفَنسِقُونَ ﴿ وَاللَّهُ اللَّهُ الْمَاكُونُ وَ اللَّهُ اللَّا اللَّلْمُلْمُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّلَّا اللَّا اللَّا الللَّا

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُ مِّنْ عِندِاللَّهِ مُصَدِقٌ لِمَامَعَهُمْ بَنَدَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِنْبَ كِتَبَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞

Aayadahani waxay soo dageen markay Yuhuuddu sheegteen in Malaku JIbriil Col u yahay, taasina waxay ku tusin Madaxadeygooda iyo xaqdiidnimadooda intay kala colloobaan Malaga waxyiga ku soo dajiya Nabiyada, ma waxse lala collobaa Malag idanka Eebe ku soo gaadhsiiya xaqa, Eebana wuu la Colloobi cidii la Colloowda Malaa'igtiisa,beeniyana Quraanka lagu soo dajiyey Nabiga Muxamed ah, Yuhuuddana waxaa caadadooda ka mid ah inay buriyaan ballanada, beeniyaana wixii sugi xaqnimada Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) xataa Kitaabkooda Tawreedba ha ahaadee. Al-Baqarah (97-101).

102. waxay raaceen Gaaladii Yuhuuddu waxay Shayaadiintu Akhriyeysay waqtigii xukunkii Nabi Suleymaan, ma Gaaloobin Nabi Suleymaan, laakiin Shayaadiinta yaa Gaalowday, waxayna baraan Dadka Sixirka, iyo wixii lagu soo dajiyey labadii Malag ee Baabil joogay ahaana Haaruut iyo Maaruut, mana baraan cidna intay uga dhahaan waxaan uun nahay Fidnee ha Gaaloobin, waxayna ka bartaan xagooda wax kalageeya Ninka iyo Haweenaydiisa, kumana dhibaan ruuxna idinka Eebe la'aantiis, waxayna bartaan Dadkaasu wax dhiba oon anfacayn, dhab ahaan yey u ogaadeen Yuhuuddu ruuxii sixir barta inuusan Aakhiro nasiib ku lahayn, waxaana baasleh Sixirkay Naftooda ku gateen hadday wax ogyihiin.

103. hadday kuwa (Sixirkabaran) rumeeyaan xaqa oy dhawrsadaan wanaag kuabaalmarinta Eebe yaa u Khayr roon hadday ogyihiin. وَاتَّبَعُواْ مَاتَنْلُواْ الشَّيَطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَنَّ وَاتَّبَعُواْ مَالْكِ سُلَيْمَنَّ الشَّيَطِين وَمَاكَفُرُواْ يُعُلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرُ وَمَا أَنْزِلَ عَلَى الْمُلَكَيْنِ بِبَائِلَ هَنُرُوتَ وَمَرُوتَ وَمَا يُعَلِّمُواْ مِنْ أَحَدٍ حَتَى يَقُولًا إِنَّمَا غَنُنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكُفُرُ فَيْمَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مِنْ عَلَوْنَ مِدِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذِنِ اللَّهِ وَيَنَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَنعَلَمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَنعَلَمُونَ مَا يَضُرُهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ مِنْ خَلَقٌ وَلِيشَى مَا شَكَرُواْ بِهِ اللَّهِ فِي الْآخِرَةِ وَلَوَ أَنَّهُمْ اللَّهُ فِي الْآفِولَ الْمَثُونَ اللَّهِ فَي الْآخِرَةِ وَلَوْ أَنَّهُمْ اللَّهِ عَلَيْ وَلِي اللَّهِ عَلَيْ اللَّهِ عَلَيْ وَلِي اللَّهِ عَلَيْ وَلَي اللَّهِ عَلَيْ وَلَا اللَّهُ فِي اللَّا خِرَةِ وَلَوْ أَنَّهُمُ مُن وَكَانُواْ يَعْلَمُونَ فَي اللَّهِ عَلَيْ وَلِي اللَّهِ عَلَيْ وَلَي اللَّهُ وَلَا اللَّهُ وَاللَّهُ الْمُؤْولَ الْمُؤْولَ الْمَثُونَ اللَّهُ مِنْ الْمَالُولُ اللَّهُ الْمَنْ الْعَلَى اللَّهُ الْمَنْ الْمُؤْلِلُكُونَ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمَنُونَ اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ مِنْ الْمُؤْلِقَ الْمَثُونَ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمَثُونَ اللَّهُ الْمُؤْلِقَ الْمُؤْلِكُ وَالْمُؤُلِقَالَ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِقَ الْمَثُونَ الْمُؤْلِكُ الْوَالْمُولَ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِلَ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِكُ الْمُؤْلِ Yuhuudu waxay raaceen oo ku dhaqmeen Sixir intay ka jeedsadeen xaqa, iyo Kitaabadii Eebe. Nabi Suleymaan xaqa kama leexan, hasayeeshee waxaa Gaaloobay Shayaadiintii Dadka sixirka barijiray, Sixir iyo xumaan ciddii ku dhaqanta nasiib kuma laha aakhiro, waxaana Dadka u khayr roon Cabsi Eebe iyo rumeyntiisa, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Ruuxii u taga Kaahin wax sheegaha ama Sixirre u rumeeya wuxuu sheegi, wuxuu ka gaaloobay wixii lagu soo dajiyey, Nabiga Muxamad ah waxaa wariyey Nasaai. Al-Baqarah (102-103).

104. kuwa xaqa rumeeyow ha dhihina na ilaali ee dhaha na sug maqlana, Gaalana waxaa u sugnaaday cadaab daran.

105. ma jecla kuwii Gaaloobay oo ehelu Kitaabka ahaa (Yuhuud iyo Nasaara) iyo Gaaladii Carbeed in laydinku soo dajiyo khayr xagga Eebe ka yimid, Eebana wuxuu ku kaliyeelaa Naxariistiisa ruuxuu doono, Eebana fadligiisu (Khayrkiisu) waa waynyahay.

106. waxaan tirro oo aayad ah ama aan dib u dhigno waxaan keenaynaa mid ka khayrbadan ama la mid ah, miyaadan ogayn in Eebe wax kastoos (doono) uu karo.

107. miyaadan ogayn in Eebe leeyahay xukunka Samaawaadka iyo Dhulka, idinmana sugnaanin Eebe ka sokow sokeeye iyo gargaare midna.

108. mise waxaad dooneeysaan inaad wax warsataan Rasuulkkiinna sidii loo warsaday (Nabi) Muuse mar hore ruuxii ku bedasha Gaalnimo Iimaan wuxuu ka dhumay Jidka toosan.

يَتَأَيُّهُا الَّذِيكَ اَمَنُواْ لَاتَعُولُواْ رَعِتَ ا وَقُولُواْ اَنظُرْنَا وَاسْمَعُواْ وَلِلْكَ فِرِيكَ عَذَاكُ الِيهُ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُولِيَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللْمُعُلِمُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللْمُعُلِمُ اللْمُولِمُ اللَّهُ الْمُعْمُولُ اللْم

﴿ مَانَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْنُنسِهَا نَأْتِ جِخَيْرٍ مِنهَآ أَوْمِثْ لِهِكُّ أَلَمْ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرُ ﴿ ﴿

أَلَمْ تَعْلَمُ أَكَ اللَّهَ لَهُ. مُلْكُ السَّمَنَوَتِ وَٱلْأَرْضِّ وَمَا لَكُمُ مِينَ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيِّ وَكَا نَصِيرٍ ۞

أَمْ تُرِيدُوكِ أَن تَسْعَلُوا رَسُولَكُمُ كَمَا سُمِلَ مُوسَىٰ مِن قِبْ لُّ وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَٰنِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۞

Diinta Islaamku ma ogola in laysku shabbaho Gaalada, ama xagga hadalka, ama Camalka, dhaqanka iyo wax kastoo keeni shakhsiyadda Muslimka, Eebana fadligiisu waa badanyahay'cidduu doono yuuna u naxariistaa, wixii xukun ah oo Eebe tirana ama dib u dhigo, wuxuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee)ku soo dajinjiray mid ka khayrbadan ama lamid ah, wax lala yaabana ma aha maxaa yeelay Eebaa abuuray Dadka isagaana og dantooda'wax walbana awooddiisay ku jirtaa, warsi iyo Su'aal aan qiimo lahaynna waa baadinimo iyo xaq ka leexasho, oo la mid ah tay Yuhuudu warsatay (Nabi) Muuse, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe wuxuu idinka reebay Muran, Xoolo hallayn iyo warsi badan oo macno daro, waxaa wariyey Saxiixayn. Al-Baqarah (104-108).

- 109. waxay jecelyihiin in badan oo ehelu Kitaab ah (Yuhuud iyo Nasaara) inay idiin celiyaan iimaankiina ka dib Gaalo, Xasad naftooda ka yimid dartiis, intuu xaqu u caddaaday ka dib, ee iska cafiya iskana saamaxa inta Eebe ka keeni amarkiisa (la dagaallankooda ama islaamkooda) Eebana waxkastuu doono wuu karaa.
- 110. Salaaddana ooga sakadana bixiya waxaad u hormarsataan Naftiina oo khayr ah waxaad ka helaysaan Eebe agtiisa, Eebana waxaad camalfalaysaan waa arkaa.
- 111. waxay dhaheen ma galo Jannado ruuxaan Yuhuud ahayn ama Nasaaro, taasina waa yididiilo (been ah) waxaad dhahdaa keena xujadiina haddaad run sheegeysaan.
- 112. Ruuxiise u hogaamiya Wajigiisa Eebe isagoo sama fala ah, wuxuu ku leeyahay Ajrigiisa Eebe agtiisa, mana cabsadaan mana walbahaaraan.
- 113. Yuhuud waxay tidhi Nasaaro waxba ma aha, Nasaarana waxay tidhi Yuhuudu wax ma aha, iyagoo akhrin Kitaabka (Tawreed iyo Injiilba) saasay dhahaan kuwaan wax ogaynna «Gaaladii Carbeed», hadalkoodoo kale, Eebana wuu kala xukumin dhexdooda Maalinta Qiyaame waxay isku diidanaayeen.

وَدَّكَ ثُرُّمِنَ أَهْلِ ٱلْكِئْبِ وَأَصْدُواْ الطَّيَلَاةَ وَءَاتُواْ الرَّكُوةَ وَمَانُقَدِمُواْ لِأَنفُسِكُمْ مِنْ خَبْرِ تَحَدُوهُ عِندَاللَّهُ ۗ إِنَّا لَلَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿ اللَّهُ وَقَالُواْ لَوْرِيدَخُلَ الْحَنَّةَ الَّامِن كَانَ هُودًا رُّ هَانَكُمُ إِن كُنتُهُ صَادِقُار كَ بَكِي مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ وَلِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِبٌ فَكُهُ وَ أَجْرُهُ, عِندَرَيِّهِ، وَلَاخَوْ فُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُونَ شَ وَقَالَتِ ٱلْمَهُودُ لَنْسَتِ ٱلنَّصَ عَاعَلَا شَمْ وَقَالَتِ ٱلنَّصَدَىٰ لَيْسَتِ ٱلْبَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ مَثْلُهُ نَ ٱلْكُنَّاتُ كَلَالِكَ قَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَأَلْلَهُ يَحَكُمُ بَيْنَهُمْ نَوْمَ أَلْقَيْحَةِ فيمَاكَانُواْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ١

Gaalo waxay jecelyihiin inMuslimiintu Gaaloobaan oo xaqa ka leexdaan'Xasad iyo Xumaan darteed, waase in xaqa lagu sugnaado warkoodana aan la maqlin,waxay kaloo sheegeen Yuhuud iyo Nasaaraba in mid walba iyadu xaqa ku taagantahay ee tan kale ayna waxba ahayn, Janno galideed iyo hanunkuna ma aha sheegasho ee waa toosni iyo camal fiican oo la falo, taas darteed yuu Eebe ku ballanqaaday inuu kala bixin Dadka Maalinta Qiyaame waxay isku diidanaayeen, waxaana sugnaatay in Nabigu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Cidii camal fasha waxaan Camalkanaga ahayn waa wax la tuuri (la aqbalayn). Al-Baqarah (109-113).

114. cidna kama dulmi badna ruux reebay (diiday) in masaajidda Eebe

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ ٱللَّهِ أَن يُذْكَّرَفِيهَا

dhexdiisa lagu xuso Magaciisa, una camal fala say u kharaabi lahayd (Masaajiddu) kuwaas (Gaalada ah) Xaq uma leh inay galaan Masaajidda iyagoo cabsan mooyee, Adduunka waxay ku mudan dulli Aakhirana Cadaab Wayn.

115. Qorax ka soo bax iyo u Dhacba Eebaa iska leh, meel kastood u jeedsataanna waa Jaho Eebe (markaad Qiblada garanweydaan) Eebana waa waasac (Naxariistiisu) wax walbana og.

116. waxay dhaheen Gaaladii wuxuu yeeshay Eebo Ilmo, waana ka nasahanyahay, saas ma aha ee waxaa u sugnaaday Eebe waxa ku jira Samada iyo Dhulka, dhamaanna Eebay u hogaansamaan.

117. isagaa abuuray Samooyinka iyo Dhulka, markuu doono arrinna wuxuu uun dhahaa ahaw wuuna ahaadaa.

118. waxay dhaheen kuwii aan wax ogayn (Gaaladii) muxuu Eebe noola hadli waayey ama noogu imaan wayday aayad, saasoo kaley dhaheen kuwii ka horreeyey hadalkooda oo kale, waxaa is Shabbahday (isu ekaatay) quluubtooda dhab ahaan yaan aayadaha ugu caddaynay ciddii wax yaqiinin.

أَسْمُهُ، وَسَعَىٰ فِ خَرَابِهَا أُوْلَتِكَ مَاكَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَاۤ إِلَّا خَاۤ بِفِينَ لَهُمْ فِ الدُّنْيَا خِرْیٌ وَلَهُمْ فِ الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِیمٌ ﷺ وَلِلْهَ اَنْشُرِقُ وَالْغَرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجُهُ اللَّهُ إِنَ اللَّهَ وَاسِعُ عَلِيهٌ ﴿

وَقَالُواْ اَتَّحَادُ اللَّهُ وَلَدًا للهُ بَحَانَهُ ، بَلَلَهُ ، مَا فِي السَّمَوَ اللَّهُ وَلَدًا اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَ تِوَالْأَرْضُ كُلُّ لَهُ ، قَانِنُونَ ﴿ اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَ تِوَالْأَرْضُ كُلُّ لَهُ ، قَانِنُونَ ﴿ اللَّهُ الللْهُ اللَّهُ اللِيلُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْكُالِمُ اللَّهُ اللْمُلْكُمُ اللَّهُ اللْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللْمُلِمُ الللْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْمُ الْمُلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللِمُلِمُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ الللِمُ اللِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْمُ الللْمُ ال

بَدِيعُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَى آَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْ لَا يُكَلِّمُنَ اللَّهُ اَوْ مَا أَتِينَا آءَايَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِثْلَ قَوْلِهِمْ مَشْنَبَهَتْ قُلُوبُهُمُّ قَدْ بَيَنَا الْآينَتِ لِقَوْمِ يُوقِنُونَ

Cid kaDulmi badan ma jiro ruux reebay in la nooleeyo Masaajidda Eebe'laguna xuso Magaciisa'inuu kharaabana doona'cidda saasyeesha waa in la cabsi galiyo, dulli baana u sugnaaday Adduun iyo Aakhiraba, Adduunkana Eebaa iska leh'meelkastood ujeedsato, ama Sunada ama ciddii wareerta, Eebana waa ka nasahanyahay Caruur, wuxuu iska leeyahay waxa ku sugan Cirka iyo Dhulka, wax walbana Eebuu u hogaansamaa'wuxuu doonana wuu ahaadaa, Gaaladuna waxay had iyo jeer warsadaan waxyaalo waawayn'iyagoo hadalku isku midyahay'waxaana ugu wacan inayan wax yaqiinsanayn, Zayd wuxuu yidhi: Cidha uma haboona inuu baytka Dadka ka Celiyo. Al-Baqarah (114-118).

119. anagaa ku dirray Nabiyow adoo xaq wata oo Bishaarayn Digana, lagu warsanna maayo ehelka (Naarta) Jaxiimo.

120. Kaama raalli noqdaan Yuhuud iyo Nasaara intaad ka raacdo Diintoo-

إِنَّآ أَرْسَلْنَكَ بِٱلْحَقِّ بَشِيرًا وَنَلَاِيَّاۗ وَلَاتَّشَتُلُعَنَ أَضْحَنبِ ٱلجَحِيدِ ۞ وَلَنَ تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَرَىٰ حَتَّى َتَبَّعَ Juz' 1

da, waxaad dhahdaa hanuunka Eebaa hanuun ah, haddaad raacdo hawadooda intuu kuu yimid cilmi ka dib, kama heshid xagga Eebe sokeeye iyo Gargaare (midna).

- 121. kuwaan siinnay Kitaabka waxay u raacaan raacid Xaq ah (u akhriyaan) kuwaasina waxay rumeyn Quraanka, ciddii ka Gaalowdana Quraankase (ama Nabiga) waa cidda Khasaartay uun.
- 122. Banii Israa'iilow xusa Nicmadaydii aan idiinku Nicmeeyey iyo inaan idiinka fadilay adduunka (Waqtigiinii).
- 123. ka dhawrsada maalintayna Nafna naf kale ka abaalmarinaynin waxba, Furashana aan laga aqbalayn, Shafeecana ayan anfacayn oona loo gargaarayn.

مِلَتُهُمُّ قُلْ إِنَ هُدَى اللَّهِ هُوَا لَهُدَىُّ وَلَهِنِ اتَّبَعْتَ أَهُوْلَةَ هُم بَعْدَ الَّذِى جَآءَكَ مِنَ الْمِلْمِ مَالَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيَّ وَلَا نَضِيرٍ ﴿ اللَّهِ الَّذِينَ ءَاتَيْنَهُمُ الْكِئنَبَ يَتْلُونَهُ, حَقَّ تِلاَ وَتِهِ * الْوَلْتِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ * وَمَن يَكُفُرُ بِهِ • فَأُولَتَهِكَ هُمُ الْخَيْدِرُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللّ

يَبَيِّ إِسْرَهِ يِلَ اَذَكُرُوا نِعْمَتِى اَلَّتِىٓ أَنْعَمْتُ عَلَيَكُمْ وَأَنِّ فَضَّلْتُكُمُّ عَلَى الْعَالَمِينَ ۞ وَاتَّقُوا يُوْمًا لَا يَجْزِى نَفْسُ عَن نَفْسٍ شَيْتًا وَلَا يُمْبَلُ مِنْهَا عَذْلٌ وَلَا نَنفَعُهَا شَفَعَةٌ وَلَاهُمْ يُمْمُرُونَ ۞ يُمْمُرُونَ ۞

Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebaa diray, waajibkiisana wuu gutay'ehelu Naarkana wax laga weeydiinmaayo, tan kale Yuhuud iyo Nasaara iyo Gaalaba kaama raali noqdaanintaadkaraacdid waxayrabaan, Hanuuniyo wanaagna waa midka Eebe, ciddiiwarkoodaraacdana wax Eebe ka soo haray oo u gargaari ma jiro, Dadkase Kitaabka rumaysan waxay si fiican u raacaan Kitaabkaas wayna rumeeyaan, ciddiise ka Gaalowda waa mid khasaartay. Quraankana wax badan yuu Eebe ku sheegay inuu u Nicmeeyey Bani Israa'iil markay Xaqa ku toosnaayeen, markayse xumaan sameeyeen waxayla kulmiciqaabdaran, Cabdullaahi Binu Mascuud wuxuusheegayin kuwa Quraankauraacasi Xaqahay yihiin kuwa wuxuu banneeyay raaca, wuxuu reebana kajooga, una akhriya sida Eebe u soo dajiyey. Al-Baqarah (119-123).

124. xusuusta marka Eebe ku imtixaamay Nabi Ibraahim kalimooyin (ereyo) uuna dhameeyey, kuna yidhi waxaan kaaga yeeli Dadka Imaam, wuxuuna yidhi (Ibraahiim) Caruurtaydana (kayeel) (Eebe) wuxuu yidhi ballankaygaa (fiican) ma gaadho daalimiinta.

125. xusuuso markaan ka yeeley baydka (Kacbada) meel Dadku ku kulmo, iyo Nabadgalyo kana yeesha Maqaamka Ibraahim meel lagu tukado, waxaan u waxyoonay Nabi Ibraahim iyo Ismaaciil inay u daahiriyaan baydkayaga kuwa dhawaafi, kuwa ku nagi, iyo kuwa Rukuuci ee sujuudi.

﴿ وَإِذِ ٱبْنَكَةَ إِنَهِ عِمَرَتُهُ مِنِكَلِمَتِ فَأَتَمَهُنَّ قَالَ إِنَى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامُّا قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِيَّ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِى ٱلظَّلِمِينَ ﴿ لَيْهِا

وَإِذْ جَعَلْنَا ٱلْبَيْتَ مَثَانَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنَا وَٱتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِنزِهِءَ مُصَلًّ وَعَهِدْ نَاۤ إِلَىٓ إِنْزِهِءَ وَإِسْمَعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّاۤ إِيفِينَ وَالْعَكِفِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ۞ Juz' 1

126. xusuuso markuu yidhi (Nabi) Ibraahim Eebow kayeel Magaaladan (Maka) aamin kuna Arzaaq Dadkeeda Midho kooda rumeeya Eebe iyo Maalinta dambe (Qiyaamada) (Eebe) wuxuu yidhi iyo kan gaaloobaba waan u raaxayn in yar markaas waanu galin Cadaabka Naarta meel la ahaadana iyadaa u xun.

127. xusuuso markuu kor yeelay Nabi Ibraahim Tiirarka Kacbada iyo Nabi Ismaaciil iyagoo leh Eebow naga aqbal adaa waxna maqla waxna oge,

128. Eebow naga yeel kuwa kuu hogaansama, Faracanagana ka yeel Umad kuu hogaansanta, nana tusi camalkannaga (Xajka) nagana toobad aqbal adaa toobad aqbalbadane, Wanaagbadanane ahe.

وَإِذْ قَالَ إِبْرِهِعُمُ رَبِّ اَجْعَلْ هَلْذَا بَلَدًا ءَامِنَا وَأَرْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الشَّرَاتِ مِنْ ءَامَنَ مِنْهُم وِاللَّهِ وَالْيُومِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنَكُفَرَ فَأُمَتِّعُهُ وَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُهُ وَ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِنْسَ الْمُصِيرُ ۞

> وَإِذْ يَرْفَعُ إِبَرَهِ عُرُالُقُوَاعِدَمِنَ ٱلْبَيْتِ وَإِسْمَعِيلُ رَبَّنَا لَقَبَّلُ مِنَّا إِنْكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞ رَبَّنَا وَآجَعَلْنَا مُسْلِمَةْ يُولَكَ وَمِن ذُرِيَيْنَاۤ أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْعَلَيْنَآ أَمَّةً إِنْكَ أَنتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ ۞

Nabi Ibraahim Eebaa imtixaamay'wuuna ku guulaystay Imtixaamkii'wuxuu Eebe ka dhigay Imaam, isaga iyi Wiilkiisii Nabi Ismaaciil yaana dhisay Kacbada'Eebana way baryeen wuuna ka aqbalay baryadii reer Makaadna Eebe u baryeen inta xaqa raacda in Eebe Irzaaqo'Eebana wuu arzaaqi cidkasta'Gaaladana Aakharuu ka'aarsan, waxayna kutusin Aayaduhu Waynidaiyo Sharafta kacbada iyo Magaalada Makaadee barakeysan. Al-Baqarah (124-128).

- 129. Eebow u soo bixi Rasuul ka mid ah oo u akhriya aayaadkaaga barana Kitaabka (Quraanka) iyo xigmada (sunada Nabiga) oo nadiifiya adigaa adkaade, Falsame ahe.
- 130. yaa naca diinta Nabi Ibraahim ruux xumeeyey naftiisa mooyee, waana doorannay Nabi Ibraahim, adduunyada, aakhirana wuxuu ka midnoqon kuwa suusuuban.
- 131. xusuuso markuu Eebe ku yidhi hogaansan oo uu yidhi waan u hogaansamay Eebaha Caalamka,
- 132. wuxuu u dardaarmay arintaas (Nabi) Ibraahim Caruurtiisa, Nabi Yacquubna wuu u dardaarmay, wuxuuna yidhi Caruurtaydiiyey Eebe wuxuu idiindoortay Diinta ee ha dhimanina idinkoon Muslim ahayn.

 waynida Xaramka iyo Kacbada iyo waxa kusoo arooray waxay ku qoran tahay Kutubaha Dheer dheer, tan kale waxay aayaduhu caddeeyeen in Nabi Ibraahim eebe warsaday inuu maka ka yeelo Magaalo aamin ah, oo Dadkeeda la arzuqo, waxaa kale oos warsaday Eebe in camalkooda la aqbalo isaga iyo Wiilkiisa Nabi Ismaaciil Muslimna laga yeelo iyo Caruurtooda, Camalkooda fiicanna la tusiyo, Nabi Dadka ka mid ahna loo soo bixiyo (Nabiga Muxamed ah naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) si uu u baro xaqa'ugana leexiyo Xumaanta, saas darteed Diinta Islaamka ah oo Diintii Nabi Ibraahim iyo Nabiyadii kale ma naco ruuxaan doqon aan wax garanayn ahayn mooyee, laguna dhaqmo laguna dhinto, Nabiguna wuxuu yidhi: Maka Eebaa xarrimay ee Dad ma xarrimin, cidna uma banaana inuu Dhiig ku daadiyo, ama geedaheeda guro, waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim

waxaa kale oo Nabigu yidhi: Anaa ugu dambeeya Nabiyada Eebe agtiisa isagoo Nabi Aadamna Dhoobada ku dhex jiro, waxaana ahay baryadii Nabi Ibraahim iyo Bishaaradii Nabi Ciise, Hooyadayna wayaragtay saasayna ahaayeen Nabiyada Hooyooyinkood, Waxaa wariyey Imaam Axmed. Waxaase haboon in

wanaagoodii la raaco. Al-Baqarah (129-132).

133. miyaad joogteen (Yuhuuday) marka Geeridu u timid (Nabi) Yacquub markuu ku yidhi Caruurtiisa maxaad caabudaysaan Gadaashay, ayna dheheen waxaan caabudaynaa Eebahaaga iyo Eebaha Aabayowgaa Ibraahim, Ismaaciil iyo Isxaaq Eebe kaliya, isagaana u hogaansamaynaa.

- 134. taasina waa ummad taktay waxayna Mudatay waxay kasbatay idinkuna waxaad mudanaysaan waxaad kasbateen, laydina warsan maayo waxay Camalfalayeen.
- 135. waxay ku dhaheen Gaaladii Muslimiinta ama Yuhuud noqda ama Nasaara aad hanuunteene, waxaad dhahdaa mayee milladda (Diinta Nabi) Ibrahim yaan raacaynaa ee Xaqa u iishay, kamana mid ahayn Gaalada,
- 136. waxaad dhahdaan waxaan rumaynay Eebe iyo waxa naloo soo dajiyey iyo waxa lagu soo dajiyay Ibraahim, Ismaaciil, Isxaaq, Yacquub. iyo Caruurtoodii iyo wixii la siiyay (Nabi) Muuse iyo (Nabi) Ciise iyo wixii laga siiyey Nabiyadii (Kale) xagga Eebohood kala gaynamayno dhexdooda, waxaana u hogaansamaynaa Eebe.
- 137. hadday u rumeeyaan saad u rumayseen way hanuuneen, hadday jeedsadeenna waxay ku suganyihiin khilaaf, waxaana idinka kaafin Eebe isagaa wax maqla waxna oge.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَيَعْ قُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْ يَى قَالُواْ نَعْبُدُ إِلَنَهَكَ وَإِلَكَهَ ءَابَآبِكَ إِبْرَهِ عَمَ وَإِسْمَعِيلَ وَإِسْحَقَ إِلَهُا وَحِدًا وَنَحُنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﷺ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمُ مَا كَسَبْنَمُ وَلا تُشْعَلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﷺ مَا كَسَبْنَمُ وَلا تُشْعَلُونَ عَمَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿

 Eebe wuxuu halkan ka qisoon Nabi Yacquub iyo Caruurtiisii iyo wuxuu u dardaarmay markuu dhimanayey iyo inay haysteen Milladdii awoowyadood (Nabi) Ibraahim, Ismaaciil iyo Isxaaq, hase ahaatee waxay Yuhuud iyo Nasaara sheegeen in hanuunkooda la raaco waa wax kama jiraan ee Diinta xaqa ah waa Diinta Nabi Ibraahim ee Diinta Islaamka ah, Muslimiintuna waxay rumeysanyihiin Eebe, Quraanka wixii lagu soo dajiyay Nabi Ibraahim Ismaaciil, Isxaaq, Yacquub iyo Caruurtoodii iyo Wixii Nabi Muuse iyo Nabi Clise lagu soo dejiyay mana kala qaybiyaan xaqa'hadayse Gaaladu u rumeeyaan sida Muslimiinta waa hagaag, haddii kale waa inaan Xaqa ku toosnaano Eebaa ina kaafinaayee. Al-Baqarah (133-137).

- 138. ku sugnaada Diinta Eebe, yaa ka fiican Diinta Eebe (ma jiro) isagaana caabudaynaa.
- 139. waxaad dhahdaa Nabiyow ma waxaad igula doodaysaan Eebe isagoo Eebahanno iyo Eebihiinna ah, anaguna Camalkanagu noo sugnaaday idinkuna Camalkiina, isagaana u kali yeelaynaa Diinta.
- 140. mise waxaad dhahaysaan Nabi Ibraahim, Ismaciil, Isxaaq, Yacquud iyo Caruurtii waxay ahaayeen Yuhuud ama Nasaara, waxaad dhahdaa ma idinkaa wax og Mise Eebe yaa ka dulmi badan ruux qariya marag agtiisa Eebe ku yeeshay, Eebana ma halmaamo waxaad falaysaan.
- 141. taasi waa umad tagtay, waxayna mudan waxay kasbatay idinkuna waxaad mudanaysaan waxaad kasbateen, laydin warsannamaayo waxay camalfalayeen

صِبْغَةَ ٱللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ صِبْغَةً ۗ وَخَنْ لَهُ، عَلَيدُونَ ﴿

قُلُ أَتُحَاَّجُونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَرَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا ۗ اللَّهِ وَهُوَرَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا ۗ الْعَمَالُكُمْ وَنَحَنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿

أَمْ نَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَهِ عَمُو إِسْمَعِيلُ وَإِسْحَاقَ وَيَعْ قُوبُ وَالْأَسْبَاطُ كَانُواْ هُودًا أَوْنَصَدَى قُلُ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِراً لللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَدَدةً عِندَهُ وَمِن اللَّهِ وَمَا اللَّهُ يِغَلِهْ إِعَمَا لَعْمَا لَعْمَلُونَ ﴿ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ مِنْ اللَّهُ عَمَا لَلَهُ مِنْ اللَّهُ مَا اللَّهُ

تِلْكَ أُمَّةُ فَذْخَلَتَّ لَمَامَاكَسَبَتْ وَلَكُمُ مَّاكَسَبْتُمُّ وَلَاتُسْتَلُونَ عَمَّاكَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ﴾

Ma aha xaalku sida Yuhuud iyo Nasaarada oo ah in la dhaho waxaa la sibqin Ilmo, waxaase khayr iyo Wanaagba ah Diinta Islaamka ee ah Diinta Hanuunka iyo Toosnida, mana aha in dood xaq darro iyo Oallooc ah la doodo.

Nabi Ibraahim iyo Ismaaciil, Isxaaq, Yacquub iyo Caruurtuna ma ahayn Yuhuud iyo Nasaara midna, maxaayeeley cidna Eebe wax kama oga'mana halmaamo waxa la camal fali, umad horeysay oo xaqa ku toosnayd in wax laga sheegana ma aha, maxaa yeeley cid walba waxay mudan waxay kasbatay wanaag iyo Xumaanba.

Qataade waxaa laga wariyey inuu Yidhi: Yuhuud iyo Nasaaraba waxay sibqiyaan (wax mariyaan) Caruurtooda, Sibqinta Eebana waa Diinta Islaamka wax ka fiican oo ka nadiifsanna ma jiro waana Diinta NabiNuux iyo Nabiyadii ka dambeeyey. Al-Baqarah (138-141).

142. waxay dhihi kuwii xumaa ee Dadka (Gaalada) ka mid ahaa maxaa ka jeediyey Muslimiinta Qiblay Qaabilijireen (Baytul Maqdis) waxaad dhahdaa Nabiyow Qorrax ka soobax iyo u Dhacba Eebaa iska leh, wuxuuna ku hanuunin Ciduu doono Jidka toosan.

143. saasaan idinka dhignay umad caadil (khayr ah) si aad marag ugu noqotaan Dadka, Rasuulkuna idiinku noqdo markhaati, mana aa naan yeelin Qibladii aad qaabilijirtay inay kala muuqato ruuxa Rasuulka raaca iyo kan dib u noqon (Gaaloobi) mooyee waana arrin kuweyn Dadka marka laga reebo kuwa Eebe hanuuniyey, Eebana ma dhumiyo Iimaankiinna (Salaadiina) Eebana waa u Naxariisbadanyahay Dadka.

144. dhab ahaan yaan ugu jeednay gagadoonka Wajigaaga ee Samada, waxaana kuu jeedinaynaa Qiblad aad ka raali noqon, ee u jeedi Wajigaaga xagga Masjidka Xurmeysan, meelkastood joogtana u jeediya Wajigiinna xagiisa, kuwa Kitaabka la siiyeyna waa ogyihiin in jeedintaas xaq Eebe tahay, Eebana ma halmaansana waxay Camal fali. ﴿ سَيَقُولُ الشَّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَسْهُمْ عَن قِبْلَنِهُمُ الِّتِي كَافُواْ عَلَيْهَا قُل بِلَهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَى صِرَطٍ مُسْتَقِيعٍ (﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

وَكَذَاكِ جَعَلْنَكُمُ أُمَّةً وَسَطًا لِنَكُونُواْ شُهَدَآءً عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمُ شَهِيدً أَّ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمْ مَن يَتَبِعُ الرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَى عَقِبَيَّةً وَإِن كَانَتُ لَكِيرَةً إِلَا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَنْنَكُمُ إِن اللَّهَ بِإِلْنَكَاسِ لَنَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَنْنَكُمُ إِن اللَّهَ بِإِلْنَكَاسِ

قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ فَلَنُولِيَنَكَ فِنْلَةً تَرْضَنَهَا فَوَلِ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَةً. وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِنْبَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُ مِن زَبِهِمٌ وَمَا اللَّهُ يِعَظِلِ عَمَّا يَعْمَلُونَ الْكَا

Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu Qaabilijiray intii muddo ah markuu Tukan xagga Quddus, markii Eebe faray inuu Kacbada u jeedsado yaa kuwii xumaa Dicaayad iyo war fureen,iyagoo is warsan waxa Nabiga jeediyey Eebaase Xukunka leh, umadda Muslimka ahna ka dhigay marag caadil ah, siduu Nabiga uga yeelay maragga umadda,arrinta u jeedinta Qibladana uma fududa ruuxaan Mu'min ahayn Eebana hanuuniyey, Qibladii horay u Tukadayna Eebe ma halleeeyo Camalkeeda, Eebana wuxuu daalacanayey ogaana jacaylka Nabiga in Kacbada loo jeediyo, inay arrintaasu xaqtahayna waxaa ogayd ciddii xaqa rabta.

Ibnu Cumar waxaa laga wariyey inuu yidhi: Dadkoo ku tukan quba Salaad Subax yuu ruux u yimid kuna yidhi Rasuulkii xalaa lagu soo dajiyey Quraan inuu Kacbada Qaabilo Shaambayna u jeedeen. waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Al-Baqarah (142-144).

145. hadaad ula timaado kuwa ehelu Kitaabka ah aayad kasta ma raacayaan Qibladaada adiguna ma raacaysid Qibladooda, qaarkoodna ma aha kan raaca Qiblada qaarka kale, hadaad raacdo

وَلَهِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوثُوا ٱلْكِنْبَ بِكُلِّ ءَايَةٍ مَّا تَبِعُواْ فِلْلَتَكُ وَمَآ أَتَ بِتَابِعِ فِبْلَهُمْ وَمَا بَعْضُهُ مِبْتَابِعِ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَبِنِ ٱتَّبَعْتَ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿

Juz' 2

waxay jecelyihiin Gaaladu, inta cilmi kuu yimid (waxyiga Eebe), waxaad ka mid noqon daalimiinta.

146. kuwaan siinay Kitaabka waxay u yaqaanaan Nabiga (iyo xaquu la yimid) siday u yaqaanaan Caruurtooda,koox kamid ahna waxay qarin xaqa iyagoo og.

147. Xaqu wuxuu ka yimid xagga Eebahaa ee ha ka mid noqonin kuwa shakiya.

148. cidwalba waxay leedaahay joho ay dhawrto (raacdana) ee u oratama Wanaaga, meelkastood ahaataanna Eebe wuu idin keeni (oo idin kulmin) dhammaantiin, Eebana wax walba wuu karaa (haduu doono),

أَهْوَآة هُم مِنْ بَعْ دِمَاجَاء كُونَ أَلْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ ٱلظَّلْلِمِينَ ﴿ آلِنَا هَمْ أَوَانَ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكُنُمُونَ ٱلْحَقَّ وَهُمْ أَنْنَا هَمْ أُوانَ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكُنُمُونَ ٱلْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ الْحَقُّ مِن رَّيِكَ فَلَا تَكُونَنَ مِنَ ٱلْمُعْتَرِينَ ﴿ وَلِكُلِّ وِجْهَةً هُومُولِيماً فَأَسْتَبِقُوا ٱلْحَيْرَةِ فَيْ أَنْ وَلِكُلِّ وِجْهَةً هُومُولِيماً فَأَسْتَبِقُوا ٱلْحَيْرَةِ فَيْ أَنْ اللهُ عَلَى مَا الْحَيْرَةِ أَنْ اللهُ عَلَى مَا الْحَيْرَةِ أَنْ اللهُ عَلَى مَا الْحَيْرَةِ أَنْ اللهُ عَلَى اللهُ اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى الْحَلْمُ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَيْ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللللّهُ ا

Cidaan Xaqa Eebe rabin lama qancin karo waxkastoo loo keeno'sida xaq diidayaasha' ruuxa Mu'minka ahana waa inuusan ku kadsoomin Xumaantooda kana digtoonaadaa inuu Jidkooda raaco, Eebana markuu ku adkeeyey Nabiga xaalkaas waxay digniin u tahay ummadiisa, Gaaladuna way garan Xaqa iyo wanaagga iyo runnimada Nabiga, hase yeeshe waxay u diidi Xasad iyo Xumaan jacayl, maxaa yeeley Xaq cad wax la shakiyo ma aha, cidwalbase waxbay aaminsan tahay kuna socotaa, waase in Khayrka iyo wanaagga loo deg dego, Eebana Dadka wuu kulmin Qiyaamada si uu u kala bixiyo. waxaa laga wariyey in Cumar ku yidhi Cabdullaahi Binu Salaam: Ma garan Nabiga Muxamed ah sidaad u garan Ilmahaaga markaasuu yidhi Haa wax ka badan'aminkiiyaa ka soo dajin Cirka kuna soo dajin aminka Dhulka waana aqoonsaday'Ilmahaygase ma ogi waxay fashay Hooyadiis. Al-Baqarah (145-148).

149. meelkastood u baxdo u jeedi Wajigaaga xagga Masjidka Xurmaysan, Xaqu xagga Eebahaa buu ka ahaaday Eebana Ma Mooga Waxaad Falaysaan.

150. meelkastood u baxdana jeedi Wajigaada xaggisa Masjidka Xurmaysan, meelkastood joogtaanna u jeediya Wajiyadiinna xagiisa, si ayna xujo ugu ahaan Dadka Korkiinna, kuwa Daalimiinta ah mooyee (ee gardarada ku socda) hana ka cabsanina ee aniga iga cabsada, waxaana idiin taamyeeli (dhamayn) Nicmadayda si aad u hanuuntaan.

151. «waan idiin Nicmeynay» sidaan idinku dirnay dhexdiina Rasuul idinka

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِوَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِّ وَإِنَّهُ الْلَحَقُّ مِن دَيِّكُ وَمَا اللَّهُ يِغَنفِلٍ عَمَا تَعْمَلُونَ ﴿ فَيْ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُهُ فَوَلُوا وُجُوهَكُمْ الْخَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُهُ فَوَلُوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِثَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلا تَغْشُوهُمْ وَاخْشَوْنِ وَلِأَتِمَ يَعْمَقِ عَلَيْكُرُ وَلَعَلَّكُمْ تَهُ مَدُوكِ مِنْ حَكْمُ الْخَشُولُ فَيْ الْكُونِ فَيَكُمُ اللَّهُ الْمَنْ الْمُعَلِّلُهُمْ الْمَعْشَوْهُمُ وَاخْشُونِ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيصِكُمْ رَسُولًا مِنْ حَمْدَ مُنْ الْمَنْ الْمُعْلَى الْمُعْمَلُونَ الْمَنْ الْمُعْلَى الْمُعْمَلُونَ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ الْمِنْ الْمُعْمَلُولُ مِنْ الْمُؤْلِقُ الْمُعْمَلُونَا الْمَالُونَ اللَّهُ الْمُعْلَى الْمُعْمَلُونَا الْمُعْمَلُونَا الْمُعْمَلُونَا الْمُعْمَلُونَا الْمَالِمُ الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُعْمَلُونَا الْمُعَلَّى الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُنْ الْمُعْمَلُونَا الْمُؤْمِنَا الْمُلْمَالُونَا الْمُعَلَّى الْمَعْمَلُونَا الْمُعْمَلُونَا الْمُعَلَى الْمُعْمَالَ الْمَعْمَلُونُ الْمُنْ الْمُعْمَلُونَا الْمُعْمَلِيْكُمُ الْمُعَلِّى الْمُعْلَمُ الْمُعْلَالُونَا الْمُعْمَلُونَا الْمُعْلَى الْمُعُولُونَ الْمُعْلَمِينَا الْمُعْمَالُونَا الْمُعْلَى الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَى الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمِينَا الْمُعْمَالُونَا الْمُعْمَلُونُ الْمُعْلَى الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمِينَا الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَى الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمِنْ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمِي الْمُعْلَمِ الْمُعْلَمِي الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْ mid ah oo idinku akhriya Aayaadkanaga, oo idin daahiriya, oo idin bara Kitaabka (Quraanka) iyo Sunada Nabiga, idinna bara waxaydaan aqoonin.

152. ee I xusa aan idin Xusee (ajir idin siiyee) iguna mahadiya hana iga Gaaloobina

عَلَيْكُمُ ءَايَنِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهِ تَكُونُواْ الْكِنْبَوَالْخِيْرِهُمُ اللَّمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ اللَّهِ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ اللَّهِ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ اللَّهِ تَكُونُواْ

فَانْكُرُونِيَ أَذْكُرَكُمْ وَأَشْكُرُواْ لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ۗ

Waa amar Saddexaad ooEebeDadka Muslimiinta ah faray inay qaabilaan Masjidka Kacbada ee Xurmeysan, waxaana loo soo celceliyey waynida arrinta, waxaana lala hadlay Ciddii Kacbada u jeedda, iyo kii Maka jooga iyo kan Adduunka kale jooga, waana amar Waajib ah, Ciddii ka murantana ayan wax xujo ah lahayn, hase yeeshee Xaq diidayaashu way iska murmi Xujo la'aan'waase in Eebe uun laga cabsado isagaa Rasuulka inoo soo diray si uu inoo toosiyo'Xaqana inoo baro'Xumaantana inooga leexiyo'Xusida Eebe iyo Mahadiisuna waa in la badiyo, Eebana wuxuu yidhi: Hadaad kali igu Xusto waan ku xusi si kali ah, hadaad i xusto adoo Dad la joogana waxaan kugu xusi kulan ka Khayrbadan kiinna.

Nabigana wuxuu yidhi: Ruuxii Eebe u nicmeeyo Eebe wuxuu jecelyahay inay Nicmada raadkeedu ka muuqdaanKhalqigiisa.

waxaa wariyey Imaam Axmed. Al-Baqarah (149-152).

- 153. kuwa (Xaqa) rumeeyow kaalmaysta Samir iyo Salaad, Eebe wuxuu la jiraa kuwa Samree.
- 154. hana ku dhihina kuwa lagu Dilo Jidka Eebe (Jahaadka) waa Dhinteen, saas ma aha ee waa noolyihiin, mase kaseysaan.
- 155. waxaan idin ku Imtixaanaynaa wax Cabsi ah iyo Gaajo, iyo Nusqaamin Xoolaha iyo Nafta iyo midhaha, ee u Bishaaree kuwa Samra.
- 156. kuwaas markuu dhib ku dhoco yidhaahda Eebaa na leh isagaana u noqonaynaa.
- 157. kuwaas waxaa korkooda ahaan Deeq Eebe iyo Naxariistiisa, waana kuwa hanuunsan.
- 158. Safo iyo Marwo waxay ka midyihiin Calaamooyinka (Wayneynta) Eebe ee ruuxii u Xajiya Baydka ama Cumraysta wax ma saarra hadduu ku Wareego Dhexdooda,ruuxa wax dheeraad ah la yimaadana Eebe wuu ku mahdin wuuna ogyahay.

يَتَأَيُّهُا الَّذِينَ ءَامَنُوا السَّعِينُواْ بِالصَّبْرِوَا لَصَّلَوْةً إِنَّ اللَّهُ مَعَ الصَّبْرِينَ ﴿ وَلَا نَفُولُوْ الْمِن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُورَتُ أَبْل اَخْيَا مُّولِكِنَ لَا تَشْعُرُونَ ﴿ وَلَنَبُلُونَ كُمْ مِشِيّى ءِ مِنَ الْخُوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصِ مِنَ الْأَمُولِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَتِ وَ وَمَثِيرِ مَنَ الْأَمُولِ وَالْأَنفُسِ وَالتَّمَرَتِ وَمَثِيرِ الصَّبْرِينَ إِذَا أَصَبْبَتْهُم مُصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِيَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ الْوَيْنَ إِذَا أَصَبْبَتْهُم مُصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِيَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ الْوَلْتَيِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَتُ مِن رَبِهِمْ وَرَحْمَةً وَأُولَتِهِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَتُ مِن رَبِهِمْ وَرَحْمَةً وَأُولَتِهِكَ عَلَيْهِمْ مَالْمُهُ مَدُونَ ﴿

﴿ إِنَّ اَلصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَآبِرِ اللَّهِ فَمَنْحَجَّ الْبَيْتَ أَوا عُتَمَرَ فَلاجُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَوَفَ بِهِمَأُ وَمَن تَطُوَفَ الْبَيْتَ أَوا عُتَمَرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿

Samirka iyo Salaaduba way u kaalmeeyaan Dadka, waana in lagu dadaalo, tan kale Dadkii Jidka Eebe ee Jahaadka ah lagu dilay ma aha Dad dhintay'waxayse ku noolyihiin Wanaag iyo Nolola aynaan kasayn, Adduunkuna waa Guri Imtixaan oy ku heli Cabsi, Gaajo, Xoolaha iyo Nafta iyo Midhaha oo nusqaama, waxaase loo bishaareeyey kuwa adkaysta ogna inay adoomo eebe yihiin una noqon.waxayna mudan Naxariis iyo Wanaag, waana kuwa toosan. Safo iyo Marwo in la dawaafana waa Waajib cidii Xajinaysa ama Cumraysan, waxaa loo yidhi ruuxii dawaafa wax ma saarra waa in loo maleeyey inay tahay arrin soo jirtay, Xadiithna waxaa ku sugnaaday: Waxaa la yaab leh xaalka Mu'minka hadduu Khayr helo wuu ku mahdiyaa Khayrbayna u noqotaa, hadduu dhib ku dhacana wuu Samraa waxayna u noqotaa Khayri. Al-Baqarah (153-158).

- 159. Kuwa qariya waxaan soo dajinay oo aayaad ah iyo hanuun intaan dadka ugu caddaynay Kitaabka kuwaas Waxaa nacladi Eebe iyo Kuwa wax Nacalada (malaaigta iyo Mu'miniinta).
- 160. Marka laga reebo kuwa toobad keena oo Wanaaga fala oo Xaqa caddeeya, kuwaas waan ka toobad aqbali,waxaana ahay toobad aqbal badane Naxariis badan.
- 161. Kuwii Gaaloobay oo ku dhintay gaalnimo Kuwaas waxaa korkooda ah nacaladda Eebe iyo Malaa'igta iyo Dadka dhammaan.
- 162. Waxayna Kuwaari dhexdeeda (naarta iyo nacaladda) lagamana fududeeyo xagooda cadaabka Loomana sugo.
- 163. Eebihiin waa Eebe kaliya isaga mooyee Eebe kalana majiro, Waana naxariis guud iyo mid gaarba naxariiste.
- 164. Cirka abuurkiisa iyo dhulka iyo kala duwanaanta Habeenka iyo maalinka iyo doonta La socota badda wax anfaca dadka iyo waxa Eebe ka soo Dajiyay samada oo Biyo ah kuna nooleeyay Dhulka intuu dhintay ka dib, kuna fidiyay Dhulka Daabad kasta iyo gadgadoonka dabaysha iyo Daruuraha loo sahlay Samada iyo Dhulka dhexdiisa waxaa ugu sugan calaamo kuwa wax kasi.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِنَنَتِ
وَالْهُكُدَىٰ مِنْ بَغْدِ مَا بَيْنَكُ لَمِلِنَاسِ فِي الْكِنَكِ
أُولَتِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِنُونَ ۞
إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُواْ وَبَيْنُواْ فَأُولَتِيكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا النَّوَابُ الرَّعِيمُ ۞

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَمَانُواْ وَهُمْ كُفَّارُ أُولَتِهِكَ عَلَيْهِمْ لَمُفَارُ أُولَتِهِكَ عَلَيْهِمْ لَعَنَادُ أَلَّ اللهِ الْجَمَعِينَ اللهِ

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُحَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَاهُمُ يُظَوُّونَ اللَّهِ

وَلِلَهُكُوْ إِلَهُ وَحِدُّلَا إِلَهَ إِلَاهُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحْمَنُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الرَّحِيمُ

إِنَّ فِى خَلْقِ ٱلسَّكَمُوَّتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَفِ ٱلْيَسِلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱلْفُلْكِ ٱلَّتِى جَسْرِى فِى ٱلْبَحْرِ مِنَايَنَفَعُ ٱلنَّاسَ وَمَآأَنَزُ ٱللَّهُ مِنْ ٱلسَّكَماَ اِ مِن مَآءِ فَأَخْصَابِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَمُوتِهَا وَبَثَ فِيهَا مِن حُصُلِ دَآبَةٍ وَتَصْرِيفِ ٱلرِّيَحِ وَٱلسَّحَابِ لِقَوْمِ يَعْقِلُونَ ﴿ السَّكَاءِ وَٱلْأَرْضِ لَآيَئتِ

Xaqa oo la Qariyo waxay keentaa ciqaab Eebe iyo nacalad, Illeen Islaamku waa in wanaaga la is faro xumaantana la is ka reebo, ciddii saas yeesha oo Xaqa cadaysa oo wanaag fasha Eebe wuu ka toobad aqbalaa, Gaalnimo lagu Dhinto yayna ciqaab ku dhan tahay, Dadkana waxaa ugu filan calaamaad abuurka cirka, Dhulka, Habeenka, Dharaarta, Maraakiibta Bada socota, roobka, iyo Daruuraha xawaarayn cirka iyo Dhulka Dhexdooda, Abuudaauud wuxuu wariyay in Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo eebe korkiisa ha yeelee) yidhi: Ruuxii cilmi la Warsado oo Qariya Waxaa lagu xakamayn qiyaamada xakama naar ah. Al-Baqarah (159-164).

- 165. Dadka waxaa ka mid ah cid ka yeelan Eebe ka sokow wax lala caabudo una jecelyihiin sav u jecelyihiin Eebe, kuwa rumeeyey xaqa yaa ka daran jeceelkooda Eebe, hadday arkaan kuwa dulmiga falay Cadaabka (Aakharo) waxay ogaan lahaan lahaayeen in xoog dhamaantiis u sugnaaday Eebe, Eebana cadaabkiisu daranyahay.
- 166. markay iska bariyeelaan kuwii la raacay kuwii raacay, oy arkeen Cadaabka kalana go'day xidhiidhkoodii.
- 167. waxayna dhaheen kuwii raacay haddii nala celiyo waan iska bariyeeli lahayn xaggooda say iska kaanna bariyeeleen, saasuuna Eebe u tusiyaa camalkooda
- 168. Dadoow cuna waxa Dhulka ku sugan kiisa xalaasha fiican ah hana raacinaWadooyinka Sheydaanka illeen Cadaw cad buu idiinyahaye,
- 169. wuxuuna idin fari uun xumaan iyo Macsiyo iyo inaad ku sheegtaan Eebe waxaydaan ogayn.

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن مَنَّ خِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحبُونَهُمْ كَحُبّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُواۤ أَسَدُدُمُ لِلَّهِ ۗ وَلَوْ مِرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓ أَإِذْ يَرُونَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ بِلَهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَهِ بِدُٱلْعَذَابِ ﴿ إِلَّهُ اللَّهُ مَا إِلَّهُ اللَّهُ

إِذْ تَبَرَّأَ ٱلَّذَىنَ ٱتُّبِعُواْمِنَ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُواْ وَرَأَوُا ٱلْعَكَذَابَوَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ ٱلْأَسْبَابُ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَكَ لَنَاكُرَّةً فَنَـتَبَرَّ أَمِنْهُمْ كَمَا تَدَ ءُواْ مِنَّا كَذَاكِ يُربهمُ ٱللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَ تِعَلَيْهِمْ وَمَاهُم بِخَرِجِينَ مِنَ ٱلنَّارِ ﴿ اللَّهُ تَتَأَتُّهَا ٱلنَّاسُ كُلُواْ مِمَّافِي ٱلْأَرْضِ حَلَالًا طَيْسًا وَ لَا تَتَّبِعُواْخُطُوَ تِ ٱلشَّيْطِلِيَّ إِنَّهُۥلَكُمْ عَكُوٌّ

إِنَّمَايَأُمُرُكُمُ بِٱلسُّوَّءِ وَٱلْفَحْسَآءِ وَأَن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَانْعَلَمُهُ نَ شَ

Eebaa jacayl xag ah mudan'mana haboona in Sida Eebe wax kale loo jeclaado. Oiyaamadana way iska bariyeeli Madaxdii iyo kuway ku hogaaminayeen Xumaanta, xidhiidh koodiina wuu go'i, Calaacal iyo qoomamana wax matarayso iyo yaa i celiya aan iska bariyeelee say isaga kaanno bariyeeleen, Dadkuna waa inay xalaasha cunaan'waxa Shaydaanku farina ayan raacin illeen waa cadaw Xumaan farayee, waxaa sugnaatay in Sacad Bini Waqaas ku yidhi Nabiga (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe ii bari inuu Ducadayda aqbalo markaasuu ku yidhi Cunadaadu Xalaal ha noqoto Ducaadaada waa la aqbaliye. Al-Baqarah (165-169).

170. marka lagu dhaho Gaalada raaca wuxuu soo dajiyey Eebe, waxay dhihi وَإِذَا قِيلَ لَمُهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلْ نَتَّبِعُ

saas ma aha ee waxaanu raaci waxaan ka helley Aabayowganno (oo caabudi) oo haday yihiin Aabayowgood kuwaan wax kasayn Hanuunsanayna (miyey raaci),

171. waxay la midyihiin kuwii Gaaloobay mid u dhawaaqay (Heesi) waxaan wax maqlayn,kasayna Qaylada iyo Dhawaaqa mooyee, wax ma maqlaan mana hadlaan waxna ma arkaan, waxna ma kasaan.

172. kuwa Xaqa rumeeyow wax ka Cuna wanaagaan idinku arzuqnay, kuna mahdiya Eebe hadaad tihiin kuwo isaga Caabudi.

173. wuxuu uun idinka reebay Bakhtiga, Dhiigga, Hilibka Doofaarka iyo wixii Eebbe Magiciisa waxaan ahayn lagu gawraco ruuxiise dhibaatooda (baahan) oon xadgudbin dulmina galin korkiisa dambi masaara (inuu) wax ka cuno Eebena waa dambi dhaafbadane Naxariisbadan.

مَآ أَلَفَيْنَاعَلَيْهِءَابَآءَنَّا أَوَلَوْكَابَءَابَ وَهُمْ لَايَعْ قِلُوبَ شَيْئَاوَلَايَهْ تَدُونَ ﴿ ﴿

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفُرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّادُ عَآءً وَنِدَآءً صُمُّ ابْكُمُّ عُمْیٌ فَهُمْ لَا يَشْفِلُونَ (اللهِ)

يَّاأَيُّهُا الَّذِينَ اَمنُواْ كُواْ مِن طَيِّبَتِ مَا رَزَقْنَكُمْ وَاشْكُرُواْ لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ مَنْ مُؤُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ لَمَّا مُؤَوَّا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ لَمَّا مَنْ مَنَّ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمِيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمِيْتِيَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمِيْتِيَةِ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمِيْتِيَةِ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْمُعْدَرِيرِ وَمَا أُهِلَ إِنْمَ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهَ فَمُن اصْطُرَ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهَ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهِ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهُ عَلَيْ وَلَا عَادٍ فَلَا عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهِ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهِ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهُ عَلَيْدًا إِنَّا اللَّهُ عَلْمُ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدُوا الْمُعْلَى اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْدًا لَمُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدُولُوا الْعَلَيْدُ إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ عَلَيْدًا إِنْ اللَّهُ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمُنْ الْمُؤْلِقُولُ اللْمِنْ الْمَالِمُ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمُنْ الْمَالِمُ الْمُؤْلِقُولُ الْمِنْ عَلَيْدُ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمُؤْلِقُولُ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمَالِمُ الْمِنْ ا

Xaqa in la raaco yaa habboon ee ma aha in aabbe iyo Cidkale midna xumaan lagu raaco, oo lala mid noqdo Xoolo loo Heesi oo kale oo Xaqdiiid la noqdo, Eebana waxbuu reebay in la cuno, waxna wuu xalaaleeyeyee waa in la cuno xalaasha laguna mahadiyo Eebe, lagana fogaado Bakhtiga, Doofaarka, Dhiigga iyo waxaan Magaca Eebe kaliya lagu gawricin, dhibaato iyo Baahise waa meesheeda Ciddaan xad gudbin, Xadiithna waxaa ku sugnaaday Eebe waa wanaagsane'waxaan Wanaag ahayna ma aqbalo wuxuuna faray Mu'miniinta wuxuufaray Rasuuladii... Al-Baqarah (170-173).

174. kuwa qariya waxa Eebe soo dajiyey oo Kitaabka ah (Quraanka) kuna gata lacag yar kuwaasi kuma cunayaan (ma galinayaan) Calooshooda waxaan Naar ahayn, lamana hadlo Eebe Maalinta Qiyaame mana daahiriyo waxayna Mudan Cadaab daran.

175. kuwaasi waa kuwa ku gatay baadida Hanuun, Cadaabna dambidhaafid maxaa uga adkaysi badan Naarta.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُمِنَ الْكِتَبُ وَيَشْتُرُونَ بِهِ عَنَّاقِيلًا أُوْلَتِكَ مَا يَأْكُونَ فِي بُطُونِهِ مَ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكِلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِينَمَةِ وَلَا يُزَكِيهِمْ وَلَهُمْ عَذَاكُ أَلِيمُ اللَّهَ اللَّهِمَ اللَّهَا الْفَكَلَالَةَ فِإلَّهُ لَكَ وَالْعَذَابَ فِالْمَغْفِرَةَ فَمَا أَصْبَرَهُمُ عَلَ النَّارِ اللَّهِ Juz' 2

176. arrintaas waxaa ugu wacan in Eebe u soo dejiyey kitaabka xaqa ah kuwii iskudiiday kitaabkana waxay ku suganyihiin khilaaf Fog.

177. Samo falku ma aha inaad wajiga u jeedisaan Qorax ka soo bax iyo Qorax u dhac laakiin sama fale waa ruuxii rumeeya Eebe, Qiyaame Malaa'igta. Kitaabka (kutubta Alle), Nabiyada, oo siiya Xoolaha isagoo jecel Qaraabada, Agoonta, Masaakiinta, Masaafirka, kuwa baryootama, Fakin qoor, oogana Salaadda, bixiyana Zakada, oofiyana ballankooda, markay ballamaan, Samra (adkaystana) Waqtiga saboolnimada, Jirrada iyo Dagaalka, kuwaasina waa kuwa ku runsheegay Iimaankooda waana kuwa dhawrsada.

ذَاكَ بِأَنَّ اللَّهَ ضَزَّلَ الْكِئْبِ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الْذِينَ الْخَلَفُو اِنَى الْكِئْبِ اِلْمَقَّ وَإِنَّ الْكِئْبِ الْمِيْفِيدِ الْكَئْبِ الْمِيْفِيدِ الْكَئْبِ الْمِيْفِيدِ الْكَئْبِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَ الْمَرْمَنْ عَامَنَ بِاللَّهِ وَالْمَوْمِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَ الْمَرْمَنْ عَامَنَ بِاللَّهِ وَالْمَيْدِ وَالْمَعْرِبُ وَالْمَيْفِيدِ وَالْمَكَيْبِ وَالْمَيْفِيدِ وَالْمَكَيْبِ وَالْمَيْفِيدِ وَالْمَكَيْبُ وَالْمَكِينَ وَالْمِنَ اللَّهُ مُنِكَ وَالْمَكِينَ وَالْمَوْفُوكَ وَالْمَكَيْبِ وَالْمَكِينَ وَالْمَوْفُوكَ بِعَنْهِ فِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الْمُلْعُلِي اللْهُ الْمُعْلِقُولَ اللْهُ الْمُعْلِقُولَ الْمُؤْمِنَ اللْهُ الْمُعْمِلِي اللْهُ الْمُعْلِقُ اللْهُ الْمُؤْمِلُ الْمُلِمُ الْمُنْ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ الللْهُ الْمُؤْمِلُولُ اللْهُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ اللْهُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلِي اللْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمِلُولُ ال

Xaqoo la qariyo ama si xun loo sheego waa arrin daran oo Eebe ugu goodiyey Ciddii fasha Ciqaab daran iyo Cadaab, maxaa yeelay Xaqii bay ku gateen adduunyo, hanuunkii iyo Dambidhaafkiina Baadi iyo Cadaab, marse hadday Khilaaf iyo Xaq diid ku suganyihiin ha u darbadeen Cadaab hadday u adkeysan, Sama falkuna ma aha istustus iyo Wajigoo la jeediyo, waase in xaqa dhammaantiis la rumeeyo, Dadkana loo Naxariisto Cibaadadana la badiyo Dhibka iyo Jahaadka iyo Jiradana loo adkeysto iyadoo lagu dadaali sidii laysaga fududayn lahaa, kuwaa saas fala waa kuwa Xumaanta ka Dhawrsaday.
Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Sadaqo waxaa u fiican

Rasulikuna (nakariis iyo Nabadgaiyo Eebe korkiisa na yeelee) wuxuu yidii: Sadaqo waxaa u incar inaad bixiso adoo fayow oo ku adag bixinta, yididiilana Hodontinimo, Waxaa wariyey Xaakiim. Al-Baqarah (174-177).

178. kuwa xaqa rumeeyow waxaa laydinku waaJibiyey Qisaasta Dadka la dilo,xurta xurbaa loo qisaasan, Addoonkana addoon, Haweeneydana Haweeney, ruuxiise looga cafiyey Walaalkis (xaggiisa) wax waxaa saaran inuu si fiican u raaco isna Si fiican Loogu gudo, taasina waa fudayd xagga Eebe iyo naxariis, ruuxiise xadgudba intaas ka dib wuxuu mudan Cadaab daran.

179. waxaa idinku sugan Qisaasta nolol Dadka wax garadka ahow waxaadna mudantihiin inaad dhawrsataan.

180. waxaa laydinku waajibiyey markaad Dhimanaysaan hadaad ka tagay-

يَّايُّهُا الَّذِينَ اَمَنُوا كُنِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِ الْقَنَلِّ الْفَرُّوا لَحُرُ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاَثْنَى بِالْأَثْنَ فَمَنْ عُنِى لَهُ مِنْ آخِيهِ شَى * قَالَبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَنُ ذَلِكَ تَخْفِيفُ مِن زَيِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اَعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابُ آلِيدٌ ﴿
وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابُ آلِيدٌ ﴿
وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَبَوةٌ يَتَأُولِي الْأَلْبَبِ
لَعَلَصُهُمْ تِنَقُونَ ﴿
الْعَلَصُهُمْ الْفَاحَصَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن saan Xoolo dardaaranka Waalidaynka iyo Qaraabada si wanaagsan, Xaq bayna ku tahay kuwa dhawrsada.

181. ruuxiise badala dardaaranka intuu maqlay ka dib dambigu wuxuu saaranyahay uun kuwa wax badala, Eebana waa maqle og.

182. ruuxii uga cabsada dardaaran iilasho ama dambi oo hagaajiya dhexdoda,korkiisa danbi masaara, Eebana waa dambi dhaafbadane naxariis badan. تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَلِلَيْنِوَالْأَقْرِيِنَ فِالْمَعْرُونِ ۚ حَقًّا عَلَى الْمُنَقِينَ ۞ فَمَنُ بِنَّالَهُ بَعْدَمَا سَعِمَهُ فَإِنَّهَ إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۞

فَمَنْ خَافَ مِن مُوصِ جَنَفً أَوْ إِنْمَا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمُ فَلاّ إِنْعَ عَلَيْدُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ تَحِيمٌ ﴿

Eebe wuxuu soo dajiyay sharci wanaag badan si loogu dhaqmo. hasa yeeshee dadku iskumid ma aha'qaar waxay kudhaqmi sharcigaas'qaarna in xoog iyo toosin la toosiyo mooyee ma hagaagaan saas darteed ciddii cid kale si gardara ah u disha waa in iyana la diila si nabad iyo nolol looh elo.hadii layska cafiyo si heshiiis ah waa in si fiican laysu xaqmariyaa waa naxariis Eebe. tan kale waa in ruuxu geeri ka hor xuquuqda ku cadeeyaa dardaaran. si caddaalad markhaatiguna ka run sheegaa'waxna badalin wixii gaf ahna saxaa isgoon xumaan iyo danbi galin. Al-Baqarah (178-182).

183. kuwa xaqa rumeeyow waxaa Laydinku wajibiyay Soonka sidii loogu waajibiyey kuwii idinka horreeyey si aad u dhawrsataan.

184. waa Maalmo tirsan ee ruuxii idinka mid ah oo buka ama Safar ah waxaa korkiisa ah ayaamo kale (soonkood) kuwa uu dhibina waxay bixin «quudin» Miskiin, ruuxii badsada (Khayrkana) saasaa u fiican, inaad Soontaan yaana idiin khayrbadan haddaad tihiin kuwo wax og.

185. waa bisha Soon ee la soo dajiyey dhexdiisa Quraanka, isagoo hanuun Dadka u ah, iyo caddayn hanuun iyo kala bixin (xaqa iyo baadhilka) ee ruuxii jooga (nagi) ha Soomo, ruuxiise buka ama Safar ah waxaa saaran maalmo kale, wuxuu idinla dooni Eebe fudayd ee idin lama doonayo culays, waana inaad dhamaystirtaan tirada wayneysaanna Eebe wuxuu idinku hanuu-

يَتَأَيُّهُ اَلَّذِينَ اَمَنُواْ كُيْبَ عَلَيْكُمُ الْصِّيامُ كَمَا كُنِبَ عَلَى اللَّهِ الْمِلْكُمُ الْمَلَّكُمُ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ الْمَلَّكُمْ مَرِيضًا الْمَامَعُ مُوفِيدًة أُمِّنَ أَلِيَامٍ أُخَرُوعَ لَى اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُوالِمُ اللَّهُ الللْمُولِمُ الللْمُولِي الللْمُولِي اللْمُؤْمُ اللَّهُ اللْمُؤْمِلِي الللْمُولِي اللْمُؤْمِلُولُولُولُولُولِ

شَهُوُرَمَضَانَ الَّذِى أَنْ رِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَتِ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرُقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمَّةُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْعَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَسَيَادٍ أُخَرُّرُيدُ اللَّهُ يِحُمُ الْلُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْمُسْرَولِ تُحَيِّمُ الْلُسْرَ niyey, waxaadna u dhawdihiin, mudantihiin, inaad mahadisaan Eebe.

وَلِتُكَيِّرُواْ اللَّهَ عَلَى مَاهَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿

Tiirarka waaweyn ee Islaamka waxaa ka mid ah Soonka oo Eebe waajibiyey siduu umadihii hore ugu waajibiyey si xumaanta looga dhawrsado'waana Maalmo tirsan oo Soddomeeye ama wax kayar ah, ciddii kartana waa ku waajib oo qaangadh ah oo Cudur iyo Safar midna hayn, Soonku waa Bishii Quraanka oo hanuun iyo caddayno ah la soo dajiyay. Eebana dhib inalama doonayo ee fudayd buu inala rabaa iyo inaan dhamayno soonka, Eebana waynayno, kuna mahdino hanuunkiisa.

Rasuulku wuxuu yidhi: (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ruuxii u sooma (Bisha) soon rumeyn Eebe iyo ajri kasab waxaa loo dhaafaa wuxuu hor marsaday oo dambi ah. tan kale wuxuu ku tusin soonku sinnaan iyo cadaalad iyo in laysu naxariisto. Al-Baqarah (183-185).

186. hadday ku warsadaan Nabiyow addoomadu xagayga anigu waan dhawahay waana ajiibaa (aqbalaa) baryada markay i baryaan, ee ha i maqleen iyaguna hana i rumeeyeen si ay u hanuunaan

وَإِذَاسَأَلُكَ عِبَادِىعَنِي فَإِنِّ قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعُوهَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِّ فَلْيَسْتَجِيبُواُ لِي وَلْيُؤْمِنُواْ بِي لَعَلَّهُمْ يَرَّشُدُوكَ ﴿

187. waxaa laydiin banneeyey inaad Habeenka Soonka is aragtaan Haweenka, maxaayeelay dhar (asturaad bay) idiinyihiin, idinkuna dhar (asturaadbaad) u tihiin, Eebana wuxuu ogaaday inaad Khayaamayseen Naftiinna. wuuna idinka toobad aqbalay idina cafiyey ee hadda u tega Haweenkiina kana doona waxa Eebe idiinku Ooray, Cuna oo Cabbana intuu ka muuqdo liilanka cadi (waagu) kan madow Aroortii, dhammeeyana Soonka tan iyo Habeenka hana u tagina Haweenka idinkoo ku nagi Masaajidda taasina waa xuduudda (Soohdinta) Eebe ee haw dhawaanina, saasuuna ugu Caddayn Eebe aayaadkiisa Dadka si ay u dhawrsadaan,

أُحِلَّ لَكُمْ مَنْ لَمَةُ الصِّيامِ الرَّفَ إِلَى سِسَآبِكُمْ مَنْ لِبَاسُ لَكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسُ لَهُنَّ عِلَمَ اللَّهُ اَنتُكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسُ لَهُنَّ عَنسَانُوكَ أَنفُسكُمْ عَلمَ اللَّهُ الْكُمْ وَكُلُوا وَانفُسكُمْ وَكُلُوا وَانشرُوا وَانْ يَعْرُوهُ وَكُن يَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَانشرُوا وَانْ يَعْرُوهُ وَكُن يَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَانشرُوا وَقَى يَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَانشرُوا وَقَى يَتَبَ اللَّهُ لَكُمُ وَكُلُوا وَانشرُوا وَقَى يَتَبَ اللَّهُ الْمَنْ الْحَيْطِ وَقَى يَتَبَ اللَّهُ الْمَنْ الْمَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ وَلَا تُنْسَكِيدٌ وَلَا تُنْسَكِمُ وَالْسَمَّةُ وَيَكُونُ فِي الْمَسْكِدِيدُ اللَّهُ عَلَيْهُ وَيَسَعُونُ وَقَى الْمَسْكِدِيدُ وَلَا تَنْسُولُ وَلَيْ اللَّهُ وَيَعْلَمُ وَيَعْلَمُ وَيَعْلَمُ وَيَعْلَمُ وَيَعْلَمُ وَلَى اللَّهُ وَيَعْلَمُ وَيَعْلَمُ وَالْمَسْكِدُ وَلَا اللَّهُ وَالْمُولُ وَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْهُ وَيَعْلَمُ وَالْمُولُ وَلَيْكُمُ وَالْمُولُ وَلَيْكُمُ وَالْمُولُ وَلَيْكُمُ وَالْمُولُ وَلَيْكُمُ وَالْمُولُ وَلِيقًا مِنْ وَالْمُولُ وَلَا اللَّهُ اللَ

188. hana ku Cunina Xoolihiinna dhexdiinna si baadhil (Xaq darri ah) idinkoo u dhiibi (Laaluush) Xukaamta si aad ugu cuntaan qayb ka mid ah Xoolaha Dadka dambi idinkoo og.

Eebeheen waa inoo dhawyahay wuuna maqli ducada iyo baryada addoomadiisa Mu'miniinta ah, wuuna aqbalaa, ee waa in iyaguna Eebehood adeecaan si dhab ahna u caabudaan, isagana baryaan, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgallyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe waa ka xishoodaa in addoon fidiyey Gacmihiisa isagoo baryi inuu hoojiyo, Tan kale Soonka Habeenkii ma reebna inay is arkaan Laba qabta, Maalintiise way reebantahay Bisha Soon inay is hunguriyeeyaan, waxaa kaloo la reebay inay is arkaan iyagoo Masaajidda ku nagi, waxaasi waa xudduda Eebe waana inaan loo dhawaan'wayna u cadahay Dadka lana dhowrsado.

Xoolaha Dadka kalana waa inaan xaq darro iyo Madaxda oo lala kaashado lagu Cunin, waana reebantahay in lagu cuno Laaluush, Khayaamo, Been iyo Wadda kasta oo Xaaraan ah iyadoo la ogyahay. Nabigaa yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Macnahaas. Al-Baqarah (186-188).

- 189. waxay ku warsan Nabiyow Bisha ee waxaad dhahdaa waqtigay (mudday) ugu tahay Dadka iyo Xajka, mana aha Samo falku inaad ugaga timaadaan Guryaha xagga dhabarka ee sama fal waa ruuxii dhawrsada, ugagana imaadda Guryaha Albaabada, kana dhawrsada Eebe waxaad u dhawdihiin inaad Liibaantaane.
- 190. kula dagaalama Jidka Eebe kuwa idinla dagaalama, hana xadgudbina Eebe ma jeclee kuwa xadgudbee.
- 191. ku dila meejaad ka heshaanba, kana bixiya meejey idin ka bixiyeen, Gaalnimaa ka daran Dilka, ha kula dagaalamina Masaajidka Xurmaysan agtiisa intay idinkula dagaalamaan Dhexdiisa, haddayse idinkula dagaalaan la dagaalama, saasaa abaalka Gaalada ahe.
- 192. haddayse reebtoomaan Eebe waa dhaafidbadane naxariis badan.
- 193. la dagaalama intaan la helin Gaalnimo, oo Diintu u ahaan Eebe, hadday reebtoomaan lalama Collaytamo cidaan xadgudbayn.

﴿ يَسْعَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَةِ قُلُهِى مَوْقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجُّ وَلَيْسَ الْهِرُ بِأَن تَتَأْتُواْ الْبَكُوتَ مِن ظُهُودِهَا وَلَكِنَّ الْهِرَّمَنِ اتَّقَلُ الْبُكُوتَ مِن ظُهُودِهَا وَلَكِنَّ الْهِرَّمَنِ اتَّقَلُ اللّهَ وَأَتُواْ اللّهَ مَا لَكَ مُن الْفَالِحُوبَ فَيْ اللّهَ لَعَلَمَ مُنْقَلِوهُ مَن اللّهَ اللّهُ عَن مَن مَن مَن مَن اللهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ مَن مَن مَن مَن مَن اللّهُ الللللّهُ اللللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّ

فَإِنِ أَنهُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿

وَقَنِلُوهُمْ حَقَّىٰ لَاتَكُونَ فِنْنَةٌ وَيَكُونَ الَّذِينُ لِلَّهِ فَإِنِ اننَهُواْ فَلَاعُدُونَ إِلَّاعَلُ الظَّالِمِينَ ﴿ آَنَا

Bishu waa calaamaadka Eebe lagu aqoonsado, Soonku iyo Khayr badan'samo falla ma aha in guryaha dhabarka looga yimaado sidii Jaahilintii,ee sama fal waa dhawrsanaan'ee uga imaadda Guryaha Albaabadooda'Eebana ka dhawrsada si aad u liibaantaan, kulana dirira Jidka Eebe kuwa idinkula dirira, hana xadgudbina Eebe ma jecla kuwa xadgudba, lana dirira meejaad ka heshaanba, Cadowga Gaalada, kana bixiya meeshay idinka bixiyeen, Gaalnimadaa ka daran Dilkee'hana kula dagaalamina Masaajidka

Xurmeysan agtiisa intay idinkala dagaalamaan dhexdiisa, haddayse idinkula dagaalamaan la dagaalama'saasaana abaalka Gaalada ahe, haddayse joogsadaan Eebe waa dambi dhaafbadane Naxariis badan, dagaalama intaan gaalnimo iyo Xumaan laga helin Dhulka'Diintuna Eebe u ahaato, hadday joogsadaan waxaan daalim ahayn lalama collaytamo, ruuxii u dagaalama in kalimada Eebe (Islaamku) sareeyo unbaa Jidka Eebe ku toosan.

waa Xadiith Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Al-Baqarah (189-193).

194. Bisha Xurmaysan (dagaalkeeda) waxaa laga horgayn bisha Xurmaysan, waxyaalaha xurmaysanna Qisaasbaa ah, ee ciddii idinku xadgudubta ku xadgudba «ku abaal mariya» intuu idinku xadgudbay wax la eg, Eebana ka dhawrsada, ogaadana in Eebe la jiro kuwa dhawrsada.

195. ku nafaqeeya (ku bixiya wax) Jidka Eebe, hana ku tuurina Gacmihiina halaag (waxbixin la'aan) wanaagna fala, Eebe wuxuu jecelyahay kuwa wanaagga fala.

196. dhamaystirana Xajka iyo Cumrada, haddii laydin sharana waxaa idin saaran wixii fududaada oo hadva ah (inaad gawracdaan) hana xiirina madaxiina intay ka gaadhi hadyada meejeeda, ruuxii idinka mid ah oo buko ama dhib madaxa kaga yaallo, waxaa saaran Fidvo (Furasho) Soon ah, ama Sadaqo, ama gawrac, markaad aamin noqotaan ruuxii cumro iyo Xajku ku raaxaysta (kulmiya) waxaa saaran wixii Fududaada oo hadya ah (gawrac), ruxaanse helin ku Soon Saddex maalmood Xajka iyo todoba markuu ku noqdo gurigiisii, taasina waa toban buuxda, waase ruuxaan deganayn Masaajidka la xurmeeyey (Maka) ka dhawrsada Eebe ogaadana in Eebe yahay kay darantahay Ciqaabtiisu.

ٱلشَّهُوُلَغُوَامُ بِالشَّهْ ِالْحَوَامِ وَالْخُوْمَنتُ قِصَاصُّ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُواعَلَيْهِ بِعِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوۤ النَّ اللَّهَ مَعَ الْمُنَقِينَ اللَّهِ

ڡؘٲڹڣڠؙۅاڣۣڛڽؚۑڸٲٮٙڣۅؘڵٲؿؙڶڠؙۅؙٳؠؘڶڍؚؽػؙڔٳڵٲڶؠۜٞڶػۛۊۛ ۅٙٲڂڛٮؙؗۊۛؖٳڹۜٲۺٙؽؙڮڹؙۘٵڶڡؙڂڛڹين۞

وَأَنِمُوا الْحَجَّ وَالْمُرْوَ لِلَهُ فَإِن الْحَصِرَةُ مَا اَسْتَسْرَ مِن الْهُدُيِّ وَلا تَعْلِقُوا رُهُوسَكُرُحَيَّ بَيْلُمُ الْهُدَى عَلَهُ، فَن كَانَ مِنكُمْ مَرِيصًا أَوْبِهِ الْحَنَى مِن رَّأْسِهِ عَفِدْ يَةً مِن صِيامٍ أَوْصَدَقَةٍ أَوْشُكُ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَنَ تَمَنَّعَ فَصِيامُ الْلَهُمَ وَإِلَى لَهُمَ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمُ اللهَ عَيْد فَصِيامُ اللّهَ عَيْرَةً كَامِ فِي الْحَيْعَ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمُ اللهِ عَلَيْمَ اللّهَ اللهِ اللهِ المَعْمَودِ الْحَرَامُ وَاتَقُوا اللّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّهَ اللّهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ الله

Dagaalka xaq darro waqti walba waa reebanyahay Bisha xurmada lehna waa ka sii daranyahay'hadday Gaaladu inalala dagaalamaan waa inaan iska celinaa, ciddii Muslimka ku xadgudubtana waa in la abaalmariyo, iyagoon lagu dacatiyeyn Eebana laga dhawrsan, lana ogaan in Eebe la jiro kuwa dhawrsada, waana in wax la bixiyo oon bakhaylnimo laysku halaagin, Xajka iyo Cumradana si fiican loo guto'haddiise laguu diido intaad xarmatay waxaad gawrici Xoolo madaxana lama xiiro inta hadiyado meejeeda ka gaadhi'ruuxiise madaxa boogu dhibi wuu xiiri, oo Fidyana samayn, ruuxiise raaxeeysta Cumrada iyo Xajka dhexdooda waxaa laga rabaa wixii u fududaada oo hadya ah'hadduusan karinna Soon Toban bari ah, saddex Xajka dhexdiisa'Todobana markuu noqdo waana ruuxaan Maka daganayn, waana in Eebe laga dhawrsado'Ciqaabtiisu waa darantahaye, sharidda la sheegina waa sidii Nabiga iyo Asaxaabtiisa lagu sameeyey Sanadkii Lixaad ee Xudeybiyo. Al-Baqarah (194-196).

197. Xajku waa Bilo la yaqaan, ee ruuxii gudagala bilahaas Xajka, isutagid, fisqi iyo muran ma jiro Xajka dhexdiisa, waxaad fashaan oo khayr ah wuu ogaan Eebe, ee sahay qaata, sahay tan u khayrbadanna waa dhawrsashada, ee iga dhawrsada kuwa caqliga lahow.

198. korkiina wax dhib ah ma aha haddaad dalabtaan fadliga Eebihiin (ganacsi) ee markaad ka soo gadoontaan Carrafo ku xusa Eebe mashcarulxaraam agtiisa, una xusa siduu idiin hanuuniyey, waxaadna ahaydeen xaqa hortiis kuwa dhunsan.

199. markaas ka gadooma meesha Dadka ka gaddoomi dambidhaafna waydiista Eebe, ilaahay waa dambi dhaafe naxariistee. الْحَجُّ اَشْهُرُّ مَعْ لُومَتُ فَمَن وَصَ فِيهِ كَ الْحَجَّ فَلَارَفَنَ وَلَا فَسُوفَ وَلَاحِدَالَ فِي الْحَو وَمَا تَفْ عَلُوا مِنْ خَيْرِ يَعْ لَمَهُ اللَّهُ وَكَرَوَّ وُواْ فَإِكَ خَيْرَ الزَّادِ النَّفُونَ وَاتَقُونِ يَتَأُولِهِ الْأَلْبَ اللَّهِ فَيَ وَاتَقُونِ يَتَأُولِهِ الْأَلْبَ لِي اللَّهَ عَلَىٰ الْمَشَعُوا لَيْسَ عَلَيْكُمْ مُنكاحُ أَن تَنبَّتَعُوا فَضْ لَا فِن رَّيِكُمْ فَإِذَا أَفَضْتُم مَن عَرَفَت فَاذَكُرُوا اللَّهَ عِن دَ مَن عَرَفَت فَاذَكُرُوا اللَّهَ عِن دَ الْمَشَعْرِ الْحَرَامِ وَإِن كُنتُم مِن فَبْلِهِ عَلَىٰ الْمَعْمَلِي اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهَ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْوَاللَّهُ الْمُنْ الْمُعَلِّلُهُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ الل

Bilaha Xajka waa Soonfur sidataal iyo Tobanka Arafo (Dulxija) ciddii xarmata Xajna waa ka reebantahay inay xaaskiisa is arkaan (Isutagid), sidoo kale waa reebanyihin xumaan iyo dambi iyo fisqi, inkastooy xumaantu reebantahay had iyo jeer haddana way ka sii darantahay waqtiga Xajka, murankuna waa reebanyahay Xajka, waana in la sahay qaato iyadoo la ogyahay in cabsida Eebe sahay ugu fiicantahay, ceebna ma aha in ganacsi xalaal ah lagu sameeyo Xajka, waana Eebe in aad loo xusaa kibirka iyo islawaynidana layska jiro, waxaana sugnaatay: Ruuxii xajiya oon tagid iyo fisqi la imaan wuxuu noqdaa isagoo dambi ka ah siday Hooyadii ku dhashay. waxaa wariyey Muslim iyo Bukhaari.

Al-Baqarah (197-199).

200. markaad gudataan camalkiina xusa Eebe saad u xustaan Aabayowgiin ama si ka daran u xusa, Dadka waxaa ka mid ah kuwo dhihi Eebow na sii adduunka wanaag, aan kuna lahayn Aakhiro qayb.

201. waxaana ka mid ah Dadka kuwo dhihi Eebow na sii adduunka wanaag, aakhirana nasii wanaag,nagana dheeree Cadaabka Naarta.

فَإِذَا فَضَكِيْتُم مَّنَسِكَكُمُ مَّ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكُرُهُ عَابَآءَ كُمْ أَوْأَشَكَذَ ذِكْرُاً فَمِنَ النّكامِينَ مَن يَعْوُلُ رَبَّنَآ عَالِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ۞ وَمِنْهُ حَمَّن يَعُولُ رَبَّنَآ عَالِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النّارِ ۞ النّارِ ۞ 202. kuwaasi waxay mudan qayb waxay kasbadeen, Eebana waa deg degtaa xisaabtiisu.

203. xusa Eebe maalmo la yaqaano «Iidda carafo dabadeed», ciddiise dag dagta laba maalmood dhexdood ma saarra dambi korkiisa, ruuxii dib marana ma saarra dambi korkiisa ciddii dhawrsata, ka dhawrsada Eebe,ogaadana in xaggiisa laydiin soo kulmin.

أُوْلَتَهِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَالَسَبُواْ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿ ﴿ وَاذْكُرُواْ اللَّهَ فِي آيَتِ امِ مَعْدُودَتِ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَكَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرُ فَلا إِثْمَ عَلَيْهُ لِمِن اتَقَنَّ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُواْ أَنْكُمْ إِلَيْهِ تَحْشَرُونَ ﴿

Xusidda Eebe yaa wax walba ka horeeysa kana wanaagsan, waana in Eebe wanaaga aakhiro iyo adduunba la waydiistaa een adduun uun lagu gaabsan, illeen Eebaa wax walba xisaabiyee waana in Eebe aad loo xuso ayaamaha ciiddda Arrafo ka dambeeya. waxaa sugnaatay inuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku ducaysan jiray Eebow na sii Adduunka wanaag aakhirana wanaag nagana dhawr cadaabka Naarta. Al-Baqarah (200-203).

204. Dadka waxaa ka mid ah mid ku yaab galin hadalkiisu noloshan adduun, maragna gashay Eebe waxa qalbigiisa ku sugan, isagoo dood badan.

205. markuu jeedsadana, socda dhulka fasaad darteed iyo inuu halligo beeraha iyo faracaba, Eebana ma jecla fasaadka.

206. marka loo dhoho ka dhawrso Eebana waxa qabata isla weyni dambi dartiis, waxaa ku filan jahannamo iyadaana u xun gogol.

207. dadkana waxaa ka mid ah mid ku gadi naftiisa dalab raali ahaanshaha Eebe, Eebana waa u naxariistaha addoomada.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ. فِي الْحَيَوْةِ اللُّهُ يُنَا وَيُشْهِدُ اللّهَ عَلَىٰ مَافِى قَلْبِهِ. وَهُوَ الدُّ الْخِصَامِ ﴿ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْ الكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلُ وَاللَّهُ لَا يُحِبُ الْفَسَادَ ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللّهَ أَخَذَتْهُ الْهِنَ وَهُا لَإِشْرُ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللّهَ أَخَذَتْهُ الْهِنَ وَهُا لَإِشْرُ فَحَسْبُهُ ، جَهَنَمُ وَلِينْسَ الْمِهَادُ ﴿

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَـهُ ٱبْتِغَـآءَ مَهْسَاتِ ٱللَّهُ وَٱللَّهُ رَءُ وفِّ إِٱلْعِبَادِ ۞

HadaLmacaan iyo uur xun oo is khilaafsan waa calaamadaha dadka xun Ee fasaad iyo xuuman la socda Dhulka. saas oo kale doodda,muran badnida iyo xaqa iska kibrinta. waase in lagu dadaalo raali ahaanshaha Eebe.

Saciid waxaa laga wariyaay: Kutubta qaarkeed waxaa ku sugan addoomada waaxaa kamid ah kuwa carrabkoodu kama caan yahay malab. qalbigooduna ka khadhaadhyahay dacar. waxayxidheen maryo suuf ka jilicsan. kuna gatay aduunka Diinta. Eebana wuxuu yidhi waynideeydaan ku dhaartee waaxan ku diri fidmo wareerisa markasuu yidhi: Maxamad Binu kacab Waxaa laga heli Quraanka. markaasuu Siciid yidhi; xagee. wuxuuna akhriyay: Dadka waxaa kamid ah... Al-Baqarah (204-207).

208. kuwa xaqa rumeeyow u gala Islaamka dhammaan (kuna camal fala) hana raacina Waddooyinka Shaydaanka, wuxuu idiin yahay col Cade.

- 209. haddaad simbiriiraxataan intuu idiin yimid xujooyin ogaada in Eebe yahay adkaade falsan.
- 210. miyey sugi inuu Eebe u yimaaddo ciqaabtiisa Hoos Daruura ah mooyee, iyo Malaa'igtu lana xukumo amarka, xagga Eebaana loo celin umuuraha.
- 211. waydii Banii Israa'iil imisaan siinay Aayad Cad, ciddii badasha Nicmada Eebe intay u timid, Eebe Ciqaabtiisu waa ku darantahay.
- 212. waxaa loo qurxiyey kuwa Gaaloobay Nolosha dhaw ee adduun, waxayna ku jees jeesaan kuwa rumeeyey xaqa, kuwa dhawrsada iyagaana ka sarrayn Maalinta Qiyaame, Eebana wuu Arzaaqaa cidduu doono Xisaab la'aan.

يَتَا يُهَا الَّذِينَ عَامَنُوا اَدْخُلُوا فِي السِّلْمِ

عَافَةٌ وَلَا تَتَبِعُوا خُطُورِ تِ الشَّيْطُنُ

إِنَّهُ رُلَكُمْ عَدُوُّ مُبِينٌ هِ

فَإِن زَلَلْتُم مِن اَبَعْدِ مَا جَاءَ تَكُمُ

الْبَيْنَثُ فَاعْلَمُوا الْنَالَةَ عَنِيزُ مَحَكِيمُ هِ

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَن يَأْتِيهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِن

الْمَنَادِ وَالْمَكْتِكَةُ وَقُضِى الْأَمْرُ

وَلِي اللّهِ ثُرَّجُهُ الْأُمُورُ هِ

سَلْ بَنِي إِلِينَ اللّهُ مِن اللّهُ عَلَيْهُ مُ اللّهُ فَي اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللللّهُ اللللللللّهُ الللللللللّهُ اللللللللللللللللللللللللللل

Waa in Dadku wadagalo Diinta, kuna dhaqmo dhammaanteed, Wadiiqadaha Shaydaankana laga leexdo, haddii la gafana Eebe waa awoodle, waana kan Qiyaamada kala bixin Dadka, xaalkuna u noqon, Banii Israa'iil waa ogyihiin inta xujo u timid, Ciddiise diida Nicmada Eebe oo badasha kuna jees jeesta Xaqa iyo Dadkiisa Eebe wuu Ciqaabi'wuxuuna sara marin Xaq rumeeyaha. Al-Baqarah (208-212).

213. dadku wuxuu ahaa ummad kaliya, wuxuuna Eebe u bixiyey Nabiyo u bishaareeya una diga, wuxuuna la soo dajiyey Kitaab Xaq ah, si ay ugu xukumaan Dadka dhexdiisa waxay isku khilaafaan, iskumana khilaafin dhexdiisa kuwii la siiyey mooyee intay u yimaadaan xujooyin, Xasad dhexdooda ah dartiis, wuxuuna ku hanuuniyey Eebe waxay isku khilaafeen oo Xaq ah idankiisa kuwii rumeeyey. Eebana waa ku

كَانَالنَّاسُ أَمُّةً وَحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ ٱلنَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ ٱلْكِنْبَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمُ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهُ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوثُوهُ مِنْ بَعَدِ مَاجَاءَ تَهُمُ ٱلْبَيْنَتُ بَغَيَّا بَيْنَهُمُّ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ * hanuuniyaa Cidduu doono Jidkiisa toosan.

214. ma waxaad u maleyseen inaad galaysaan Jannada isagoon idiin imaanin wixii u yimid kuwii tegay ee hore oo kale, waxaa taabtay Baahi iyo Cudur, waana la gilgilay intuu ka dhaho Rasuulku iyo kuwa rumeeyey lana jira, waa goorma gargaarka Eebe, gargaarka Eebana waa dhawyahay.

وَاللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَكَا إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿
ثَاللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَكَا إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿
ثَالُمُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن فَبْلِكُمْ مُّسَّتُهُ مُ الْبَأْسَاءُ
وَالطَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
عَامَنُوا مَعَهُ ءُمَتَىٰ نَصْرُا لَلَّهُ أَلَاۤ إِنَّ نَصْرَا لَلَّهِ قَرِبِبُ ﴿

Dadku Xaquu ku kulansanaa intay iska Khilaafaan Xasad dartiis, wuxuuse Eebe Hanuuniyey kuwa Xaqa rumeeyey Jannada Ciyaar laguma helo iyo Imtixaan la'aan. waxaa sugnaatay in Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebaan ku dhaartee wuu taamyeeli Ilaahay Diintan inta ruuxu ka tago Sanca oo aado Xadramuut, isagoon ka yaabayn Eebe mooyee iyo Waraabaha Adhigiisa, waxaase tihiin Qoom deg dagi. Al-Baqarah (213-214).

- 215. waxay ku warsan maxay bixiyaan, waxaad dhahdaa waxaad bixisaan oo khayr ah waxaa mudan Labada waalid, qaraabada, Agoonta, Masaakiinta iyo Socdaha Waxaad fashaana oo khayr ah Eebe waa ogyahay.
- 216. waxaa laydinku waajibiyey Dagaal idinkoo neceb, waxaa laga yaabaa inaad nacdaan wax, isagoo khayr idiin ah, waxaana laga yaabaa inaad jeclaataan wax isagoo shar idiin ah, Eebaa wax og idinkuse ma ogidin.

يَسْتُلُونَكَ مَاذَا يُسْفِقُونَ قُلْمَا أَنَفَقَتُم مِّنَ خَيْرٍ فَلِلُولِكِيْنِ وَٱلْأَقْرَبِينَ وَٱلْمَتْكَى وَٱلْمَسَكِينِ وَآبِي السَّكِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يِعِهِ عَلِيهُ مُّ اللَّهِ عَلَيْهِ مُ الْقِتَالُ وَهُوكُرُهُ لَكُمُ وَعَسَىٰ كَتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوكُرُهُ لَكُمْ الْعَسَىٰ لَكَ مُوكَدَرُهُ لَكُمْ وَعَسَىٰ اللَّهَ يَعْدَدُهُ لَكُمْ وَعَسَىٰ اللَّهَ اللَّهُ اللَّ

وَٱللَّهُ يَعَلَمُ وَأَنتُ مَ لَاتَعَلَمُورَ

Waa in wax la sadaqaysto waxna la baxsadaa Dadkana loo naxariisto gaarahaan labada Waalid, qaraabada, agoonta, Masaakiinta iyo Dadka musaafurka ah, Diinta Islaamkuna waa Diin naxariis iyo xidhiidhin, waana inay saas gartaan Muslimiintu kuna dhaqmaan, tan kale waxaa lagu waajib yeelay Muslimiinta inay Jidka Eebe ku dagaallamaan, maxaayeeley waxaa loo baahanyahay Caddaalad, Nabadgalyo, Sinaan iyo Barwaaqo kuwada noolaansho intaasna waxaa laga helaa Diinta Islaamka sida ka muuqatay socodka Taariikhda, saas darteed ciddii ka hortimaada socodkaas waa in laga leexiyo, tanse la dhaho Jahaadku ma isdaafacbaa mise waa weerer waa ruuxaan garanin Macnaha Jahaad, Jahaadkuna waa ka guda waynyahay Dagaal, oo waxaaba jira Jahaad aan Dagaal ahayn, waana arrin Cadawga islaamku keeneen, Muslimiintuna qaarkeed si niyad sami ah ugu kala Jabeen iyagoo fili inay Diinta daafici jahaadkuse waa ka waasacsanyahay Difaac iyo Weerer, halkanna kuma faah faahin karro.

Al-Baqarah (215-216).

217. waxay ku warsan Dagaalka Bisha xurmaysan (Rajab iyo wax la mid

يَسْتَكُونَكَ عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ

ah) waxaad dhahdaa dagaalku dhexdiisa waa waynyahay, ka celinta Jidka Eebe iyo ka Gaalowgiisa iyo Masaajidka xurmeysan iyo ka bixinta ehelkiisa yaase kaga wayn Eebe agtiisa, Gaalaynta Dadka yaana ka wayn Dilka, kama tagaan gaaladu inay idinla dagaalamaan intay idinka celiyaan Diintiinna hadday karaan, ruuxii ka ridooba Diintiisa oo dhinta isagoo Gaal ah kuwaasi waa kuwa buray camalkoodu adduun iyo aakhiraba kuwaasina waa Ehelkeeda, wayna Naarta kuwaari dhexdeeda.

218. kuwa rumeeyey Xaqa iyo kuwii Hijrooday ee ku jahaaday Jidka Eebe kuwaasi waxay rajayn naxariista Eebe, Eebana waa dambidhaafe naxariista.

قِتَ الَّ فِيهِ كَيِيرُّ وَصَدُّعَ سَيِيلِ اللَّهِ وَكُفُرُ الهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ اَهْلِهِ ء مِنْهُ اَكْبُرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْ نَهُ اَكْبَرُمِنَ الْقَتْلُ وَلاَيزَا لُونَ يُقَائِلُونَكُمْ حَقَّ بَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ السَّتَطَلِعُولُ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِكُمْ فَيَمُتْ وَهُوَكَا وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِكُمْ فِي الدُّنْ يَكُولُكُونَ وَأُولَتِكَ اَصْحَبُ النَّارِ فَي الدُّنْ فِي الدُّنْ يَكُولُونَ فَي الدُّنْ الْمَارِ

إِنَّ اَلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَالَّذِينَ هَاجَرُواْ وَجَهَدُو فِ سَكِيلِ اللَّهِ اُوْلَئِيكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيدُرُ

Diinta Islaamku ma aha Diin dagaal iyo Dhiigdaadis, hase yeeshee ma aha Diin dulli iyo xadgudub iyo gardarro qaadan iyo in lagu soo duulo xeradeeda, illeen waa dullowday ummad loogu soo duulay Gurigeedee, tan kale Gaalnimada yaa ka weyn bilaha Xurmada leh oo la dagaalamo, Gaalana ma dayso Muslim intay ka gaalayso hadday karaan, waana cid khasaartay oo ehelu Naar ah cid Gaalnimo ku dhimatay (Eebaa laga magangalaye) waxaase khayr iyo naxariis rajayn kuwa Xaqa rumeeya ee xumaanta ka fogaada Jidka Eebana ku Jahaada. Al-Baqarah (217-218).

219. waxay ku waydiin Khamrada iyo Qamaarka waxaad dhahdaa waxaa ku sugan dhexdooda Dambi weyn, iyo wax Nacfi ah dambigooda yaana ka weyn nacfigooda, waxayna kuwaydiin maxay bixiyaan, waxaad dhahdaa (bixiya) saa'idka, saasuuna Eebe idinku caddayn aayadihiisa waxaadna mudantihiin inaad fikirtaan.

220. adduun iyo aakhiraba (inaad ka fikirtaan) waxayna ku waydiin agoonta, waxaad dhahdaa wanaajintooda yaa khayrbadan, haddaad dheehdaana waa Walaalihiin, Eebana waa ogyahay cidda wax fasaadin iyo kan hagaajin, haduu doono Eebana wuu idin dhibi lahaa, Eebana waa adkaade falsan.

يَسْتَكُونَكَ عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ

قُلْ فِيهِمَ آ إِنْهُ كَبِيرٌ وَمَنْفِعُ لِلنَّاسِ وَإِنْمُهُمَ آ

اَحْبَرُمِن نَفْعِهِمَّا وَيَسْتَكُونَكَ مَاذَايُنفِقُونَ قُلِ ٱلْعَكُمُ ٱلْآيَنتِ فَلَى الْمَالَكُمُ ٱلْآيَنتِ لَعَلَمُ الْآيَنتِ لَعَلَمُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَنتِ لَعَلَمُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَنتِ لَعَلَمُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَنتِ لَعَلَمُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَنِ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَنتِ لَا اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَيْسُولِ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَا لَهُ لَا لَهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمْ اللَّهُ لَلْكُمُ اللَّهُ لَلْكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَلْكُونَ لَهُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَكُمُ اللَّهُ لَا لَهُ لَا لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَا لَهُ لَا لَا لَا لَهُ لَا لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَهُ لِنَا لَا لَهُ لَا لَا لَهُ لَا لَا لَا لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَ

فِي الدُّنِيَا وَالْآخِرَةَّ وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الْيَتَنَمَّىُ فَلَ الدُّنِيَا وَالْآخِرَةَّ وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الْيَتَنَمَنَّ فَلَ إَضْوَانَكُمُّ فَلَ إِخْوَانَكُمُّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُضْلِحُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُضْلِحُ وَلَا لَمُصْلِحُ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَتَكُمُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ اللَّهُ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ اللَّهُ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ اللَّهُ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ اللَّهُ عَزِيزُ حَكِيمٌ اللَّهُ الْحَلَيْمُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنِ اللْمُنْ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنُ الْ

Khamradu waa wax xun siduu garan ruuxii Caqli leh, maxaayeelay waxay ka qaaddaa ruuxa garaadka oo Dadku kaga duwanyahay Xoolaha, Diinta Islaamkuna waa reebtay Cabbideeda inkastoo tartiib tartiib loo xaraamyeeley, sidoo kale waxaa xaaraan ah Qamaarka oo ah Cunid Xaq daro ee Xoolo Dad kale taasina kuma banaana Diinta Islaamka waana in la fikiraa oo wax la gartaa, lana sadaqaysto gaar ahaan dheeraadka'laguna dadaalo dhaqaalaynta Agoonta haddaad dheehdanna dhib kuma jiro'isagoo Eebe kala ogyahay kan wax hagaajin iyo kan fasaadin. Al-Baqarah (219-220).

- 221. ha guursanina Haweenka mushrikaadka ah, intay ka rumeeyaan, addoon rumaysan xaqa yaa ka khayr roon mid mushrikad ah (Eebe la wadaajisay cibaada) haba idin yaabgaliso, hana u guurinina ragga mushrikiinta ah intay ka rumeyn, addoon rumeeyey xaqa yaa ka khayr badan mid mushrik ah haba idin yaab galiyee, kuwaasu waxay idiin ku yeedhi Naarta, Eebana wuxuu idiin ku yeedhi Janno iyo Dambidhaaf idinkiisa, wuxuuna u caddayn aayaadkiisa Dadka si ay u xusuustaan.
- 222. waxay ku waydiin Caadada (Haweenka) dheh waa dhib (wasakh) ee ka fogaada meeja Caadada, hana u dhawaanina intay ka daahir noqon, markay daahir noqdaan uga taga meejuu idinfaray Eebe, Ilaahaynna wuxuu jecelyahay kuwa toobadda badan, wuxuuna jecelyahay kuwa isdaahiriya.
- 223. Haweenkiinnu beerbay idiinyihiin ee ugutaga beertiinna saad doontaan «oo bannaan»,una hormarsada naftiinna «wanaag» Eebana ka dhawrsada,ogaadana inaad la kulmaysaan Eebe una bishaaree Muminiinta.

وَلا نَنكِحُوا الْمُشْرِكَتِ حَقَّى يُوْمِنَّ وَلاَمَةٌ مُوْمِنَةُ حَيْرٌ مِّن مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَ تَكُمُّ مُوْمِنَةُ حَيْرٌ مِن مُشْرِكِةٍ وَلَوْ أَعْجَبَ كُمُّ أُولَئِكَ وَلاَ تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَقَى يُوْمِنُواْ وَلَعَبَكُمُ الْوَلَئِكَ مُوْمِنُ فَيْرُقُومِنُ الْمُشْرِكِينَ حَقَى يُوْمِنُواْ وَلَعَبَكُمُ الْوَلَئِكِ مَعُونَا إِلَى الْجَنَّةِ مَاكَةً اللَّهُ مَن عَلَى الْمَعَنِينَ عَلَيْتِهِ عِلِنَاسِ لَعَلَيْهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿
وَاللَّهُ مُن يَذَكُرُ وَنَ ﴿
وَيُشْعَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلُ هُواَذَى مَنْ مَنْ فَلَا اللَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهُ عَن الْمَحِيضِ قُلُ هُواَذَى مَنْ عَنْ الْمُحَيْقِ اللَّهُ وَالْمَعْلَانَ وَاللَّهُ عَلَيْكُومُ اللَّهُ وَالْمَعْمِيضِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّ

Gaaladaan Kitaab lahayn waxaa xaaraan ah in lays guursado'Gaaloodhanna waa ka reebantahay Haweenay Muslim ah, Haweenkana waa inaan loo tagin waqtiga Caadada'illeen waa xaaraane, waxaase xalaal ah Meeja Eebe xalaaleeyey markay daahir noqdaan. haweenkuna waa beer oo kale. Waana in looga tago meeja Eebe banneeyey. wanaag iyo khayrna la hormarsado lana ogaado in Eebe lala kulmi'lagana dhawrsada'loona bishaareeyo Mu'Miniinta. Al-Baqarah (221-223).

224. ha uga yeelina Eebe kabdhood dhaartiinna adinkoon samo falayn oo

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُمْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ

dhawrsanayn, oo hagaajineyn Dadka dhexdiisa, Eebena waa maqle wax og.

- 225. idiin ma qabanayo Eebe dhaar qasad la'aaneed, wuxuuse idiin qaban waxay kasbatay quluubtiinnu, Eebana waa dambi dhaafe dul badan.
- 226. kuwa ka dhaarta Haweenkooda (tan iyo muddo) waxaa la sugi afar bilood,hadday ka noqdaanna Eebe waa dambi dhaafe naxariista.
- 227. hadday goostaan furidna Eebe waa maqle oge ah.
- 228. Haweenka la furayna waxay sugi naftoodu saddex daahir, mana u banaana inay qariyaan waxa Eebe ku abuuray Makaankooda hadday yihiin kuwo rumeeyey Eebe iyo Maalinta dambe. Ragoodaana ku xaq badan soo celintooda arrintaas (cidadaas dhexdeeda) hadday doonaan wanaag, Haweenkuna waxay leeyihiin wax la mid ah waxa korkooda ah si fiican, Raggase waxaa ugu sugnaa korkooda Darajo (Dheeraad) Eebana waa adkaade falsan.

أَن تَبَرُّوا وَتَنَقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيهُ ﴿
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيهُ ﴿
لَا يُوَاخِذُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ عَمُورُ حَلِيمٌ وَلَكِن يُوَاخِذُكُم وَلَكِن يُوَاخِذُكُم اللَّهُ وَاللَّهُ عَمُورُ حَلِيمٌ ﴿
يَاكَسَبَتْ فَلُوبُكُمُ وَاللَّهُ عَمُورُ حَلِيمٌ ﴿
لِلَّذِينَ يُوْلُونَ مِن فِسَابِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٌ فَإِن لِلَّذِينَ يُوْلُونَ مِن فِسَابِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٌ فَإِن فَاللَّهُ عَمُورُ تَرْجِيهُ ﴿
وَإِنْ عَرْمُوا الطَّلَقَ فَإِنَّ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿
وَإِنْ عَرْمُوا الطَّلَقَ فَإِنَّ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿
وَانْ عَرْمُوا الطَّلَقَ فَإِنَّ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿

وَٱلْمُطَلَقَنَتَ يَثَرَبُضُ كِ بِانفَسِهِنَّ ثَلَثَةَ قَرُّوَءٌ وَلا يَجِلُ لَمُنَ اَن يَكْتُمْن مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي اَزْعَامِهِنَ إِن كُنَّ يُوْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيُوْرِا لَآخِرُ وَبُعُولُهُنَّ اَحَقُ رِدَهِنَ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَمْنَ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمُعْمُونِ وَلِإِ عَالِ عَلَيْهِنَ وَرَجَةً وَاللَّهُ عَنِيزُ عَكِيمُ اللَّهُ

Ma haboona in Eebe si fudud loogu dhaarto had iyo jeer iyo inaan wanaag la falin, dhaartiise Carrabku xado Eebe uma qabto, waxaase laysu qaban tan la niyoodo, kuwa ku dhaarta inay taabanayn Haweenkooda waxaa la sugi afar bilood: Hadday oofiyaan waa wanaag, haddii kale waa inuu furo, Haweenka la furana waxay tirsan seddex daahirnimo iyagoon qarinayn waxa uurkooda ku jira wayna isku xaqleeyihiin labada dhinac inkastoo tan raggu badantahay. Al-Baqarah (224-228).

229. furiddu waa labo jeer, intaas ka dib ama waa haysasho fiican, ama sii dayn fiican, mana bannaana inaad ka qaadataan waxaad siiseen wax, inay ka cabsadaan inayan oogin xuduudda Eebe Mooyee, haddaad ka cabsataan inayan oogin xuduudda Eebe wax dhib ah ma saarro korkooda waxay isku furato, taasi waa xuduudda Eebe ee ha tallaabina ruxii tallaaba xuduudda Eebe kuwaasi waa daalimiinta.

الطَّلَقُ مَرَّتَانِّ فَإِمْسَاكُ إِمَعْرُونٍ أَوْتَسْرِيحُ بِإِحْسَنِّ وَلَا يَحِلُ لَكُمْ أَنَ تَأْخُذُواْمِمَّآ عَاتَيْتُمُوهُنَ شَيْعًا إِلَّا أَن يَخَافَآ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَا يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَافِيَا أَفْلَاتَ بِهِ عِنْ اللَّهِ فَالْوَلَتِكَ هُدُودُ اللّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَن يَغَذَ حُدُودَ اللّهِ فَأُولَتِهِكَ هُمُ ٱلظَّلِمُونَ ﴿ 230. hadduu furo uma banaana kadib intay ka guursato Nin kale, hadduu (kaasi) furana dhib ma saarra hadday is Ceshadaan (Isguursadaan) hadday u malayn inay oogixuduudda Eebe, taasi waa xuduudda Eebe wuxuuna u caddayn ciddii wax og.

فَإِن طَلَقَهَا فَلا تَحِلُ لَدُمِنْ بَعْدُ حَتَّى تَسَكِحَ زَوْجًا غَيْرَةً فَإِن طَلَقَهَا فَلاجُنَاحَ عَلَيْهِمَاۤ أَن يَثَرَاجَعَآإِن ظَنَّاآن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِفَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿

Guurka waxaa looga danleeyahay in lagu dhiso Guri fiican oo ka abuurmo Qoys wanaagsan, Islaamkuna ma jecla in la dumiyo Gurigaas, saas darteed yuu furitaanku u noqday wax Eebe u cadhoodo, hayeeshee hadduu noqdo lagaMa maarmaan waa in si quruxsan laysu furaa, Xoolo xaq darrana la kala cunin, waxaana roon inuusan israacinin Dalaaqaha, waxaa laga yaabaa in wax dib ka soo cusboonaadee, inay Haweenaydu Xoolo ku gadato Dalaaqdana waa banaantahay, mar hadday Dalaaqdoo dhan ku kala tagaanna ma banaana inay isa soo ceshadaan haddaan nin kale guursan oosan furin, kaasoon maxlal ahayn.

Anas Binu Maalig waxaa laga wariyey inuu yidhi: Ninbaa yimid Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuuna yidhi Rasuulka Eebow wuxuu sheegay Eebe furidda laba jeer ee aaway tii Seddexaad wuxuuna yidhi: Haysasho fiican ama siidayn fiican. Al-Baqarah (229-230).

- 231. haddaad furtaan Haweenka oy gaadhaan mudadooda u haysta si fiican ama u siidaaya si fiican, hana u haysanina inaad dhibtaan si aad u xadgudubtaan, ruuxii fala sidaas wuxuu dulmiyey naftiisa, ee ha ka yeelina aayaadka Eebe jees jees, xusuustana Nicmada Eebe ee korkiina, iyo wuxuu ku dejiyey korkiina oo Kitaab iyo xigmad ah (Sunnada) wuu idinku wacdoon Eebe Quraanka, ee ka dhawrsada Eebe, ogaadana in Eebe wax kasta ogyahay.
- 232. haddaad furtaan Haweenka oo ay gaadhaan mudadooda ha u diidina inay guursadaan nimankooda hadday raalli isu noqdaan si fiican, arrintaasu waa mid la idinku waanin ciddii idinka mid ah oo rumayn Eebe iyo Maalinta dambe, saasaana idiin waanaagsan oo idiin nadiifsan, Eebana waa ogyahay idinkuna ma ogidin.

وَإِذَاطَلَقَتُمُ النِسَآءَ فَلَغَنَ أَجَلَهُنَ فَأَمْسِكُوهُنَ مِعْمُوفِ أَوْسَرِّحُوهُنَّ مِعْرُوفٍ وَلا تُمْسِكُوهُنَ ضِرَارًا لِنَعْنَدُوْ أُومَن يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَةُ, وَلاَئتَخِذُواْ ءَايَتِ اللهِ هُزُواً وَأَذْكُواْ نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَزَلَ عَلَيْكُم مِنَ الْكِنْكِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِيَّواً تَقُواْ اللَّهَ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ بِكُلْ شَيْءٍ عَلِيمٌ اللَّهِ

وَإِذَاطَلَقَتُمُ النِسَآءَ فَلَغَنَ أَجَلَهُنَ فَلا تَعْضُلُوهُنَ أَن يَنكِخَنَ أَزْوَجَهُنَ إِذَا تَرَصَوْا بَيْنَهُم بِالْمَعُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ عَنَكَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَالْيُومِ الآخِرِ ذَلِكُمْ أَزْكَى لَكُرُ وَأَطْهَرُ وَاللّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لاَنْعَلَمُونَ شَيْ

Xaq ma aha mana habboona in Haweenka la dhibo,waa in si fiican laysu qabaa ama sifiican loo kala tago. mase banaana in loo xajisto si loo dhibo-saasina waa dacati iyo gardarro iyo ku ciyaarid aayadaha Eebe-waana inaan la halmaamin Nicmada Eebe oo ah Quraanka iyo Sunada Nabiga'waana in xumaanta laga dhawrsado'mar hadday laba ruux is furaana ma habboona in la cidhiidhyo Haweeneyda loona diido inay guursato Ninkay isku raalli noqdaan, waxaana arrintaas loo sheegi ciddii xaqa rumeysay, Eebe iyo Qiyaamada. Al-Baqarah (231-232).

233. Waalidaadka (Hooyooyinku) waxay nuujin Caruurtooda Labo Sano oo dhamaystiran Cidii doonta inay taamyeesho nuugidda, kan wax loo dhalayna waxaa saaran Cunadooda iyo arradbaxooda si fiican lagumo dhibo naf waxayna awoodin laguma dhibo Hoovo Ilmaheeda dartiis (lamana dhibo) aabo ilmihiisa dartiis, kan wax dhaxlaya waxaa saaran taasoo kale, hadday doonaan gudhin iyagoo raali ah iyo wadatashi dhib ma saarra korkooda, haddaad doontaan inaad ka nuujin dalabtaan Caruurtiina (Haweenay Kale) dhib korkiinna ma saarra haddaad udhiibtaan waxaad bixinaysaan si fiican, ka dhawrsada Eebe, ogaadana in waxaad camalfalaysaan Eebe arko.

Nuujinta Ilmaha waa arrin muhiim ah oo loo baahanyahay inay Hooyadu fasho hadduusen jirin wax garowsha ah, aabahana waxaa saaran masruufka iyo arrad baxa Hooyada, iyadoo Eebe cidna ku mashaqaynin wuxuusan karin, markastooy isku ogolaadaan in la gudhiyana waxba kuma jabna haddaan Hooyo, aabe iyo ILmaha midna lagu dhibayn, hadday cid kale nuujiso dhib ma leh haddii si fiican xuquuqda laysu siiyo, iyadoo Eebe laga dhawrsan'lana ogyahay in Eebe arko waxa la fali. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wax ma xaaraanyeesho nuugidaan labo Sano dhexdeed ahayn. Al-Baqarah (233).

234. kuwa la oofsado (Dhinto) oo idinka mid ah oo ka taga Haween waxay sugi (Ciddo) naftoodu afar bilood iyo toban bari, markay gaadhaan mudadoodana wax dhib ah idinkama saarra waxay ku falaan naftooda si fiican, Eebana waxaad falaysaan waa ogyahay.

235. dhib (dambi) korkiinna ma aha waxaad sarbeebtaan oo hadal Haween ah (doonid) ama aad ku qarisaan naftiina, Eebe waa ogyahay inaad sheegaysaan Haweenkaas, laakiin hawgu yaboohina qarsoodi inaad dhahaysaan hadal fiican mooyee, ha goynin (ha u qasdina) xidhidda guurka intuu ka gaadho Kitaabku «ciddu» Waqtigooda ogaadana in Eebe ogyahay waxa naftii-

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَجَا يَرَبَعْنَ بِأَنْشُسِهِنَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَ فَلاجُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِيَ أَنْفُسِهِنَ فِالْمَعُهُ فِيُّ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيِرٌ

وَلَاجُنَاحَ عَلَتَكُمْ فِيمَا عَرَضَتُم بِهِ عِنْ خِطْبَةِ
النِسَآءَ أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ
أَنْكُمْ سَتَذْكُرُ ونهُنَ وَلَاكِن لَا تُوَاعِدُوهُنَ
سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلا تَعْزِمُوا
عُقْدَةَ النِّكَارِ حَتَّى يَبْلُغُ الْكِئنُ أَجَلَهُ

na ku sugan ee ka digtoonaada, ogaadana in Eebe dambi dhaafe dulsan yahay.

236. dhib ma saarro korkiinaa haddaad Haweenka furtaan idinkoon taaban ama u qadarin meher, ugu deeqa kii hodona qaddarkiisa kan cidhiidhyanna qaddarkiisa, waa raaxayn wanaag ah oo xaq ku ah kuwa dhawrsada.

وَاعَلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاعْدُرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُورُ حَلِيمٌ ﴿
الْاجْنَاحَ عَلَيْكُو إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ لَاجُنَاحَ عَلَيْكُو إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمسُّوهُنَّ وَمَتِعُوهُنَّ عَلَالُوسِعِ فَوَيْدُوهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِقَدَرُهُ وَمَتَعُوهُنَّ عَلَالُوسِعِ فَدَرُهُ وَمَتَعُوهُنَّ عَلَالُوسِعِ فَدَرُهُ وَمَتَعُوهُنَّ عَلَالُمُعُونِ حَقَّا عَلَى الْمُقْتِرِقَدَ وَدُرُهُ وَمَتَعُلُهُ إِلَّا لَمَعُ وَفِي حَقًا عَلَى الْمُقْتِرِقَدَ وَدُرُهُ وَمَتَعُلُهُ إِلَامَعُ وَفِي حَقًا عَلَى الْمُعْدِينَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكُ الْمُعْدِينَ اللَّهُ الْمُعْدِينَ الْمَعْدُونِ وَاللَّهُ الْمُعْدِينَ اللَّهُ الْمُعْلَى اللَّهُ الْعُلْمُ اللَّهُ الْمُعْلِي اللَّهُ الْمُعْلِي اللَّهُ الْمُعُلِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّالَةُ الللَّهُ ال

Waxaa Eebe jideeyey in Haweenka laga dhinto sugaan muddo ah afar Bilood iyo Toban Bari'markay muddadaas dhameystaana waxba korkooda ma aha hadday Guursadaan si wanaagsan, mudadaas ay cidadda ku jirtonna ma haboona in guur loo caddeeyo si dul mar ah mooye, mana aha in guurkooda la goosto intay muddadu ka dhamaan, tan kale haddii la furo Haweenay aan la taaban meherna loo sheegin wax meher ah ma waajibayo'wuxuuse bixin mutco gacan maris uun iyo awwodiis, waana arrin xaq ah, waxaana sugnaaday: inayna banaanayn inay Haweeney xaqa rumeysan isubasaasiso qof saddex Maalmood wax kabadan, Ninkeeda oy afar bilood iyo Toban bari u tirsan mooyee. Al-Baqarah (234-236).

237. haddaad furtaan Haweennka taabasho ka hor idinkoo wax (Meher ah) u qaddaray waxay mudan kala badhka waxaad qaddarteen, inay cafiyaan mooyee ama uu cafiyo midka gacantiisu xidhidda nikaaxu ku jiro, (waa ninka ama waliga) haddaad iska cafisaan yaa u dhowse dhawrsashada, hana halmaamina fadliga (dheeraadka) dhexdiina ah, Eebana waxaad camalfalaysaan wuu arkaa.

238. xifdiya (ilaaliya) Salaadaha iyo Salaadda dhexe (sharafta badan) (Casarka) una istaaga dar Eebe idinkoo adeeci, (khushuuci).

239. haddaad cabsataan Tukada idinkoo lug ah ama saaran gaadiid, markaad aamin noqotaan xusa Eebe siduu idiin baray waxaydaan aqoonin, (caadiu tukada).

وَإِن طَلَقَتْمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمْسُوهُنَ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَمُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن يَعْفُونَ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن يَعْفُونَ الَّذِي بِيدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحُ وَأَن يَعْفُواْ الَّذِي بِيدِهِ عُقْدَةُ وَلاَ يَسْفُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَعِيدٍ فَي وَلَا تَنسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَعِيدٍ فَي الصَّلَوةِ الْوُسْطَى حَفِظُواْ عَلَى الصَّلَوةِ الْوَسُطَى حَفِظُواْ عَلَى الصَّلَوةِ اللَّهَ عَلَى الصَّلَوةِ الْوَسُطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَنْنِتِينَ ﴿ وَالصَّلَوةِ الْوُسُطَى فَوْوُمُوا لِلَّهِ قَنْنِتِينَ ﴿ وَالصَّلَوةِ الْوَسُطَى فَانْ فَعْمُونَ اللَّهُ عَلَى الصَّلَوةِ اللَّهُ الْمَنْ الْمَالَةُ اللَّهُ وَلَيْكُمْ الْمَالَةُ مَا اللَّهُ كَمَا عَلَمْ الْمَالَةُ الْمُونَ الْقَالَةُ لَمُونَ الْمَالَةُ الْمُونَ الْمَالَةُ الْمُونَ الْمَالَةُ الْمُونَ الْمَالَةُ الْمُونَ الْمَالَةُ الْمُونَ الْمَالَةُ الْمُؤْلِدُ اللَّهُ الْمَالَةُ الْمُؤْلُونُ الْمَالَةُ الْمُؤْلُونُ الْمَلَقِهُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمَلْمُ الْمَلْمُ الْمَلْمُ الْمَالَةُ مُنْ الْمُعُمُ الْمَالَةُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمَلْمُ الْمَلَةُ الْمُؤْلُونُ الْمُقْلَةُ الْمُؤْلُونُ الْمُعَلِيقُونَ الْمُؤْلُونُ الْمُلْمُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُثَالِمُ الْمُلْمُ الْمُعَامِلُونَ الْمُعْلِي الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُعْلَى الْمُؤْلُونُ الْمُعْلِي الْمُؤْلُونُ الْمُلْمُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلِقُونُ الْمُلُونُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلِقُونُ الْمُؤْلُونُ الْمُؤْلُونُ

Haddii la furo Haweeney aan la taabanin Meherna loo sheegay waxay mudan meherka nuskiis. inay cafido ama ninku cafiyo intakale ama Waligeedu cafiyo mooyee. inaan wanaaga la halmaamin yaana khayrku ku jiraa. ileen Eebe waa waxwalba arkee. tan kale waa in Eebe lagu Xidhnaado. Saladdana la ilaaliyo gaarahaan saladda Casar. Eebana si dhab ah loo adeeco. haaddii cabsi iyo dagaal jirana waaxaaloo tukan sidii fududaata. marka la aamin noqdana waaxaa loo tukan sicaadi ah. waxaa sugnaatay in =

- = Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) yidhi: Maalintii (godka) waxay naga shuqliyeen salaaddii dhexe (sharafta lahayd) casarka, Eebe ha ka buuxiyo quluubtooda iyo guryohooda Naar. wuxuuna tukaday Maqribka iyo cishaha dhexdooda. Waxaa wariyay Bukhaari iyo Muslin iyo kuwakale. Al-Baqarah (237-239).
  - 240. kuwa la oofsado (dhinto) idinka mid ah kana taga Haween dardaaranka Haweenkoodu waa u raaxayn tan iyo Sano iyagoon la bixinayn, haddayse baxaan dhib (Dambi) ma saarra korkiinna waxay ku falaan naftooda oo wanaag ah, Eebana waa adkaade falsan.
- 241. kuwa la furo waxaa u sugnaaday gacan maris (Mataac) si fiican, waxayna ku tahay Xaq kuwa dhawrsada.
- 242. saasuuna Eebe idiinku caddayn aayaadkiisa inaad kastaan darteed.
- 243. ka warran (warkoodu ma ku soo gaadhay) kuwii ka baxay guryahooda iyagoo kuman ah digtooni geeri darteed, markaas ku yidhi Eebe dhinta, soona nooleeyey, Eebana waa saaxibul fadli (dheeraad) Dadka korkiisa, Dadka badankiisuse kuma mahdiyaan.
- 244. ku dirira Jidka Eebe, ogaadana in Eebe maqli oo ogyahay.
- 245. waa kuma kan amaah fiican gashan Eebe, oo uu u laban laabo, Laban laab badan, Eebana wuu ku cidhiidhiyaa Rizqiga oo u waasiciyaa (Cidduu doono) xaggiisaana loo celiyaa Dadka.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْتَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَجَا وَصِينَةً لِآزُوْجِهِم مَّتَعَا إِلَى ٱلْحَوْلِ عَيْرَ إِخْرَاجٌ فَإِنْ خَرْجُنَ فَلَاجُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْتَ فِي أَنْفُسِهِ فَ مِن مَّعْرُوفِ وَاللَّهُ مَا فَعَلْتَ فِي أَنْفُسِهِ فَي مِن مَعْرُوفِ وَاللَّهُ عَزِيرُ حَكِيمٌ فَي وَالْمُطَلَقَنَ مَتَمْ إِلَامُعُوفِ حَقَّا عَلَى الْمُتَقِيرِ فَي اللَّهُ لَكُمُ مَ اينتِهِ عَلَى اللَّهُ لَكُمُ مَ اينتِهِ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ مُوتُوا وَهُمْ أُلُوفُ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا وَهُمْ أَلُوفُ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا وَهُمْ أَلُوفُ حَذَرَ ٱلْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا وَلَكِينَ أَحْيَاهُمْ أَلِي اللَّهُ اللَّهِ مِن النَّاسِ

وَقَلْتِلُواْ فِي سَكِيدِلِ ٱللَّهِ وَأَعْلَمُوَ أَأَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيهُ وَعَلَمُوا أَنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيهِ مُنْ

مَّن ذَا ٱلَّذِي يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنَا فَيُضَنعِفَهُ لَهُۥُ أَضْعَافًا كَتِٰثِيرَةً ۚ وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَنْضُّطُ وَإِلَيْهِ رُزِّجُعُوكَ ۞

Haweenka laga dhinto waa in loo naxariisto, gurigana laga bixinin'tan iyo sano, intaas ka dibna siday rabaan oo wanaag ah hadday falaan xumaan ma leh, sidookale tan la furo waa in la gacan mariyo'illeen way barakaceene. Geeri laga cararana wax ma tarto'Eebana wax walba waa awoodaa, ee waa in jidka Eebe lagu Jahaadaa Sadaqo iyo wanaagna la hormarsadaa si Eebe Laab laab iyo wanaag inoogu abaal mariyo'illeen Eebaa wax u quudiya cid walba siduu doonee, waxayna ku tusin isu naxariisashada iyo Eebe ku xidhnaanta Wanaageeda. Al-Baqarah (240-245).

246. ka warran (warkoodu ma ku soo gaadhay) Madaxdii Bani Israa'iil Muuse ka dib markay ku dheheen Nabigoodii Noo soo bixi Malig (xaakim) oon ku dagaallanno Jidka Eebe, wuxuuna yidhi armaad mudantihiin haddii lavdinku faralyeelo Dagaalka inaydaan dagaallamin, waxayna dhaheen maxaanaan ugu dagaalamayn Jidka Eebe isagoo nalaga bixiyey guryahannagii iyo Caruurtannadii (Wiilashannadii) markii lagu faralyeelay korkooda Dagaalkii wey jeedsadeen, in yar oo kamid ah mooyee, Eebana waa ogyahay daalimiinta.

247. wuxuuna ku yidhi Nabigoodii Eebe wuxuu idiinku bixiyey Dhaaluut Malig (Xaakim).waxayna dheheen sidee ugu ahaan xukun korkannaga annago ka mudan Xukunka aan lana siinin Xoolo Waasac ah (Badan) wuxuuna yidhi (Nabigii) Eebe wuu u doortay Korkiinna wuxuuna u siyaadiyey Waasacnimo Cilmi iyo Jidh (Xoog) Eebana wuxuu siiyaa Xukunkiisa Cidduu doono. Eebana waa Deeqbadane og.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ مَ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوۤ اَلَّنَ يَكُونُ لَهُ اَلْمُلْكُ عَلَيْ نَاوَعَنُ اَحَقُ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُوْتَ سَعَكَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اَصْطَفَنهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْمِلْمِ وَالْجِسْرِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ.مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَسِعُ عَلِيمٌ ﴿

Waxay Caddayn aayadda hore lagama maarmaanimada in si isku duuban loo dagaallamo iyo hogaan toosan oo isku mid ah'waana waajib marka lagu dulmiyo oo guryahaaga iyo Caruurtaada lagaa Eryo, mana banaana Cabsidu markaasoo kale'Tan kale ciddii toosan oo Cilmina leh Caafimaadna qabta yaa mudan inay wax hogaamiso ee shardi ma aha inuu Xoolo badanyahay siday maleeyeen Dadka qaarkiis, Xaalkuse waa akhlaaq iyo Eebe u dhawaansho. Al-Baqarah (246-247).

248. Nabigoodii wuxuu ku yidhi calaamadda Xukunkiisu waa inay u timaado taabuud (sanduuq) oy ku jirto xasiloonida Eebihiin iyo wax ka soo hadhay waxay ka tageen ehelkii Muuse iyo ehelkii Haaruun oo Mala'igtu xambaari arrintaasna calaamaa idiinku sugan haddaad tihiin Mu'miniin.

249. markuu la baxay Dhaaluut Askartii wuxuu yidhi Eebe wuxuu idinku imtixaami Wabi ee ciddii ka cabta igaوَقَالَ لَهُمْ نَبِيُهُمْ إِنَّ ءَايَةَ مُلْكِهِ : أَن يَأْنِيكُمُ التَّابُوثُ فِيدِ سَكِينَةُ مِّن رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةُ مِّمَا تَكَرَكَ ءَالُ مُوسَى وَءَالُ هَكرُونَ تَحْمِلُهُ ٱلْمَلَتِ كُةً إِنَّ فِى ذَلِكَ لَاَيةً لَكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِٱلْجُنُودِ قَالَ إِنَ ٱللَّهَ

mid ma aha, ruuxaan wax ka dhadhaminna waa iga mid ruux ku qaata gacanta qaadasho mooyee, waxayna ka cabbeen xaggiisa wax yar mooyee markuu tallaabay isaga colkii rumeeyay la jiray, waxay dhaheen awood uma lihin Maanta Jaaluud iyo colkiisa, waxayna dhaheen kuwii yaqiinsanaa inay la kulmi Eebbe badanaa intay koox yari ka adkaatay koox badan idinka Eebe, ilaahayna wuxuu la jiraa kuwa Samra.

مُبتَلِيكُم سِنَهُ وَهَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِي وَمَن لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِي إِلَّا مَنِ اعْرَفَ عُرْفَةَ بِيَادِهِ * فَشَرِ بُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيهِ لَا مِنْهُمْ قَالُوا لَاطَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودٍ هِ * قَالَ الَّذِينَ يَظْنُونَ أَنْهُم مُكَنْقُوا اللَّهِ كَمْ مِن فِنَ قَ قِلِيلَةً عَلَيْتَ فِنَةً كَثِيرةً أَبِإِذْ نِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَا الصَّكِرِينَ ﴿

Aayadahan iyo kuwii ka horreeyeyba waxay ka warrami xaalkii Banii Israa'iil Muuse kadib, iyo Qisadii Dhaaluut oo hogaaminayey iyo Jaaluud oo Col Gaalo ahaa watay, waxaana Calaamadda wanaaggiisa ka mid ahaa in Eebe u soo celiyey Sanduuq Malaa'igo xambaarsantahay oy ku sugantahay wax ka soo hadhay Muuse iyo Haaruun, wuxuuna Dhaaluut u caddeeyey Colka in Biyo lagu intixaami ciddii cabtana ayna ka mid ahayn, kan Cabbina ka midyahay, intii badnaydna cabtay oo khilaaftay amarkii'waxayna ku calaacaleen inayn awood u lahayn Jaaluud iyo colkiisa'kuwiise xaqa rumeeyey waxay dheheen imisaa cid yari mid badan ka adkaaday idanka Eebe. Al-Baqarah (248-249).

250. markay u soo muuqdeen Jaaluud iyo Colkiisii waxay dhaheen Mu'miniintii Eebbow ku shub korkannaga Samir, sugna Gomadahanaga noogana gargaar Qoomka Gaalada ah.

وَلَمَّا بَرَزُواْ لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ۚ قَالُواْ رَبِّكَ ٱفْرِغْ عَلَيْنَاصَـٰبُرًا وَتُكَيِّتُ ٱقْدَامَنَكا وَانصُـٰزُنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَنْفِرِينَ

251. markaasay (Mu'miniintii) jabiyeen Gaaladii idinka Eebe,wuuna dilay Daawuud Jaaluud,wuxuuna siiyey Eebe Daawuud Xukun iyo xigmo (Nabinimo iyo Cilmi) wuxuuna baray wuxuu doono, hadayan jirin ku reebidda eebe dadka qaarkood qaarka (kale) waxaa fasaadi lahaa dhulka hasayeeshee Eebe waa fadli u saaxiib «u deeqe» caalamka.

فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ اللهِ وَقَتَلَ دَاهُ دُ جَالُوكَ وَءَاتَكُهُ اللهُ الْمُلْك وَالْخِصَّمَةَ وَعَلَّمَهُ مِسَمَّا يَشَاَةً ۚ وَلَوْ لَا دَفْحُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُ مِ بِبَعْضِ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَاكِنَ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَكَمِينَ ﴿

252. taasi waa aayaadka Eebe waana kugu akhriyaynaa si xaq ah. adiguna Waxaad kamidtahay kuwa la soo diray « Rasuulada»;

تِلْكَ ءَايَنْتُ ٱللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِٱلْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ 253. kuwaasu waa Rasuuladi Waana ka fadilnaa qaarkood qarka (kale) waxaa ka mid ah kuwo la hadlay Eebe wuuna koryeelay qaarkood darajooyin. waxaana siinay Ciise Binu Maryama xujooyin, Waxaana ku xoo jinay ruuxdii dahirka ahayd Malaku Jibriil. haduu Ebe doono ismalaayeen kuwii ka dambeeyay intay u timid xujooyin kadib. laakiin way is khilaafeen waxaa ka Midah mid rumeeyay (xaqa) waxana kamidah mid ka gaaloobay. haduu Ebe doonana isma laayeen. laakiin Eebe wuxuu falaa wuxuu doono.

إلى الرُسُلُ فَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضُ مِنْهُمْ عَلَى بَعْضُ مِنْهُمْ عَلَى بَعْضُ مِنْهُمْ مَنْ كَلَمَ اللهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَتُ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَدَ الْبَيْنَتِ وَأَيَدْ نَلَهُ بُرُوجِ اللهُ مَا اقْتَتَمَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِم مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَ تُهُمُ الْبَيْنَتُ مِنْ الْبَيْنَتُ وَكِينِ اخْتَلَقُواْ فَمِنْهُم مَنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَن كَفَرَ وَلَوْ شَآءَ اللهُ مَا اقْتَتَمَلُواْ وَلَكِينَ اللهَ يَفْعَلُ وَلَوْ شَآءَ اللهُ مَا اقْتَتَمَلُواْ وَلَكِينَ اللهَ يَفْعَلُ مَن كَفَرَ اللهَ يَفْعَلُ مَا يُورِيدُ اللهِ مَن كَفَرَ اللهُ مَا اقْتَتَمَلُواْ وَلَكِينَ اللهَ يَفْعَلُ مَا يُورِيدُ اللهُ اللهُ مَا الْفَتَمَا لَوْ اللهُ اللهُ

Waxay ku tusin aayaddu sugnaanshaha Mu'miniinta iyo sida Eebe ugu gargaaray, Nabi Daa'wuudna u sharrifay una dilay Jaaluud, xigmada Eebana waxaa ka mid ah in qaarkood qaar lagu celiyo, Rasuulada Eebana qaarbaa qaar ka fadilan, sida Nabiga Muxamed a iyo Nabi Muuse iyo Nabi Ciise. Al-Baqarah (250-253).

- 254. kuwa (xaqa) rumeeyow nafaqeeya (bixiya) waxaan idinku arzuqnay qaarkood ka hor Imaatin maalin (Qiyaamada) oon gadasho jirin iyo saaxiibtinimo iyo shafeeco (midna) Gaaladuna iyaga unbaa daalimiin ah.
- 255. Eebe Ilaahaan isaga ahayn ma jiro, waana Eebaha Nool, Khalqigana maamula, Ma qabato Lulmo iyo hurdo (midna) wuxuuna iska leeyahay waxa Samooyinka ku sugan iyo Dhulka, waa kuma kan ka shafeeci agtiisa (Eebe) idankiisa mooyee, wuxuu ogyahay (Eebe) waxa Dadka hortooda ah iyo waxa ka dambeeya mana koobaan wax Cilmigiisa ah, wuxuu Eebe doono mooyee, wuuna u waasacnoqday kursigiisu Samaawaadka iyo Dhulka, mana Cusleeyo ilaalinteedu, Eebana waa sarreeye wayn.

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا أَنفِقُوا مِمَا رَزَقْنَكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِى يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلا شَفَعَةٌ وَالْكَفِرُونَ هُمُ الظَّلِمُونَ ﴿ اللّهُ لاَ إِلَهَ إِلَّا هُو اَلْحَى الْقَيُّومُ لاَتَأْخُذُهُ وَسِنَةٌ وَلاَ وَمُ مُّ لَدُهُ مَا فِي السَّمَوَتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ وَإِلَّا إِذِن وَمَا فِي السَّمَوَةِ وَلا يَوْمِهُمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ عَلَى السَّمَوَةِ وَالْأَرْضُ وَلا يَتُودُهُ وَمُفَلِّهُمْ أَولا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ وَالْأَرْضُ وَلا يَتُودُهُ وَمُفَلِّهُمْ أَولِي عَلَى الْعَلَى الْسَمَواتِ

Aayadda hore waxay sugi inay habboontahay in wax wanaagsan la hormarsado Qiyaame ka hormarsaayeelay waa Maalinaan Ganacsi iyo Saaxiibtinimo iyo Shafeeco midna jirin Cid Eebe shafeeco u dmo mooyee, Gaalana iyaga unbaa daalimiin ah, tan kale Aayadda dambe waxaa la dhahaa aayatulkursi waxayna ka mid tahay aayadaha Quraanka u weyn, waxaana fadligeeda ku soo arooray Xadiithyo badan waxaana ka mid ah. In Nabigu warsaday Ubayi Binu Kacab aayaddee u weyn Quraanka oo uu yidhi: Eebe iyo Rasuulkiisaa og markuu ku Cel celiyeyna uu yidhi: Aayatul kursi, markaas Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi ha kuu shifoobo Cilmigu abaa Mundirow. Waxaa wariyey Imaam Axmed.

Waxayna kulansatay aayaddu Toban arrimood oo Muhiim ah oos garan Ciddii aad u fiirisa oo fahmida. Al-Baqarah (254-255).

256. Igraah (Qasab) ma aha Diinta galideedu, Hanuunku (Iimaanku) waa ka cadaaday (soocanyahay) Baadida (Gaalnimada) ruuxiise diida Dhaaquut (shayaadiinta iyo xuma fare wixii ah) oo rumeeya Eebe wuxuu qabsaday xadhig (guntay) sugan oo adag (Islaamka) oon go'ayn, Eebana waa maqle og.

257. Eeba waa u gargaaraha kuwa rumeeyey xaqa, wuxuuna ka bixiyaa mugdiga (Gaalnimada) una bixiyaa Nuurka (iimaanka),kuwa Gaaloobayna gargaarahoodu waa Dhaaquut (Xumaan fare) wuxuuna ka bixiyaa Nuurka una bixiyaa Mugdiga (Gaalnimada) kuwaasina waa ehelka Naarta wayna ku waari dhexdeeda.

258. ka warran (warkiisu ma ku soogaadhay) kii kula murmay Nabi Ibraahim Eebihiis, (waa Namruud) in Eebe siiyey xukun markuu Nabi Ibraahim yidhi Eebehay waa Nooleeye Dile, markaa yidhi (Gaalkii) amba waan nooleeyaa oon dilaa, markaas Nabi Ibraahim yidhi Eebe wuxuu ka keeni Qoraxda Bari ee ka keen Galbeed, markaasaa la wareeriyey (oo aamusay) kii gaaloobay, Eebana ma hanuuniyo Qoom daalimiin ah.

لآ إِكْرَاهُ فِي ٱلدِّينِّ عَدَّ تَبَيَّنَ ٱلرُّشْدُ مِنَ ٱلْغَيُّ فَمَن يَكُفُرُ بِٱلطَّلْغُوتِ وَيُؤْمِرُ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرُودَ ٱلْوُنْقَى لا ٱنفِصَامَ لَمَا ۗ وَٱللَّهُ سَِيمُ عَلِيمُ لَا اللَّهِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيمُ اللَّهِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيمُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيمُ اللَّهُ الل

اللهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اَمَنُوا يُخْرِجُهُ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِّ وَالَّذِينَ اَمَنُوا يُخْرِجُهُ مِنَ الظُّلُمَاتُ وَهُمُ الطَّلُعُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِنَ النُّورِ
الطَّلْعُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِنَ النُّورِ
إِلَى الظُّلُمَاتِ الْوَلَتَهِكَ اَصْحَبُ
النَّارِّهُمْ فِيهَا حَلِدُونَ ﴿
النَّارِّهُمْ فِيهَا حَلِدُونَ ﴿
اللَّهَ تَرَ إِلَى اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَهِمُ مُرِقِ
الْمَاتِ اللهُ اللهُ المُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَهِمُ مَرِقِ
اللَّهِ عَلَيْ اللهُ اللهُ

Cidna xoog iyo Qasab Diinta Qalbigiisa laguma galiyo illeen Xaqu waa Cadyahaye, ruuxiise raaca Diinta Islaamka ee Xaqa ah wuxuu qabsaday Xadhig adag oon go'ayn'Eebana waa gargaaraha Mu'miniinta hanuuniyana, Shaydaanna waa gargaaraha Gaalada, sida Namruudkii la dooday Nabi Ibraahim markuu kibray oo isla weynaaday sheegtayna awood markii dambase Ceeboobay oo Wareerey oo Hadli waayey, saasina waa Caadada Gaalada iyo Xumaan farayaasha, wax nooleys iyo Dilse ma aha wuxuu sheegtay oo ah inuu labo nin MiDna Gawraco midna siidaayo, Ciddii awood ku faanta wax ha ka badasho Xukunka Eebe iyo Khalqigiisa, Mana jirto. Al-Baqarah (256-258).

259. ka warran kii maray magaalo iyadoo la duntay darbigeedii (oo cidla ah) markaas yidhi sidee Eebe u nooleyn midan dhimasho (kharaab) kadib markaasaa Eebe dilay Boqol Sano (qadarkeed) markaasuu soo bixiyey wuxuuna ku yidhi imisaad nagaatay adigoo mayd ah, uuna yidhi waxaan nagaaday

أَوْكَالَّذِى مَنَّرَ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِى خَاوِيةُ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّ يُحِيء هَنذِهِ ٱللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِأْثَةَ عَامِثُمَّ بَعَثَةٌ. قَالَ كَمْ لِيثْتُ قَالَ لِيثْتُ يَوْمًا أَوْبَعْضَ يَوْمِ ۖ قَالَ بَل لَيْشْتَ مِاثَةَ عَمَامٍ maalin ama maalin qaarkeed, uu kuna yidhi (Eebe) waxaad nagaatay Boqol sano: ee day Cuntadaada iyo Cabidaada, oon doorsoomin, day Dameerkaaga waxaan kaaga yeeleynaa calaamo Dadka, day Lafaha sidaan u sookoryeeeleyno (u nooleyn) una huwinayno Hilib markuu u cadaaday xaalku wuxuu yidhi waxaan ogahay in Eebe wax walba karo.

فَانْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّةٌ وَانْظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ ءَايَـةُ لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى الْفِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَاثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًاْ فَلَمَّا تَبَيَّكَ لَهُ,قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيدٌ ﴿

Waxaa la wariyey in Nin la dhihi jirey Cuzayr uu maray Magaalada Baytul Maqdis oo la kharribay, markaas yidhi sidee Eebe u noolayn Kharaab kadib, markaas Eebe dilay soona nooleeyey mudo kadib, tusayna Qudrada Eebe iyo siduu wax u nooleeyo, Awooda Eebana ma aha wax la shakiyo ama lafogeysto, Cidda Xaqa rumeysana waxaa looga baahanyahay u hogaansanka Eebe kor iyo Hoosba illeen waa wax walba karee. Al-Bagarah (259).

260. Xusuuso markuu yidhi Nabi Ibraahim Eebow i tusi sidaad u nooleyso waxa dhinta uuna yidhi miyaadan rumeynin (Xaqa) oo uu yidhi waan rumeeyey laakiin (waxaan doonay) inuu xasilo qalbigaygu markaas (Eebe) yidhi qaad afar shimbirood una iil xagaaga (JarJar) kadibna yeel Buur kasta qayb ka mid ah, markaas u yeedh waykuu imaan iyagoo ordi, ogoowna in Eebe adkaade Falsan yahay,

261. kuwa ku bixiya Xoolahooda Jidka Eebe waxay la midyihiin Xabbad (Masago ah) oo bixisay Todobo Sabuul, Sabuul kastana bixiyey Boqol xabbo Eebe waa u Laab laabaa (Ajirka) Cidduu doono Eebana waa Deeq badane og.

وَإِذْ قَالَ إِنَ هِ مُ رَبِّ أَرِنِ كَيْفَ تُحْيَ اَلْمُوَتَّ قَالَ أَوْلَمْ تُؤْمِنٌ قَالَ بَلَى وَلَكِن لِيَظْمَهِنَ قَلِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرُهُنَ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلِ مِنْهُنَ جُزْءَ اثُمَّ أَوْعُهُنَ يَأْتِينَكَ سَعْيَا وَاعْلَمْ أَنَ اللهَ عَزِيزُ حَكِيمٌ ٥ مَشْلُ الَّذِينَ يُمنِفِقُونَ أَمْوَلَهُمْ فِي سَيِيلِ اللهِ كَمْنُ لِ حَبِّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِ سُنْبُكُةٍ مِاتَةُ حَبَّةٍ وَاللهُ يُضَعِفُ لِمَن يَشَابِلُ فِي كُلِ وَسِعُ عَلَىهُ مُنْ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ

Nabi Ibraahim wuu rumeysnaa awooda Eebe'wuxuuse u warsaday xaalkaas in Iimaanku u sii kordho, mase aha shaki siduu Nabiguba yidhi (Naxriis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) anagaa ka mudan Shaki (Nabi) Ibraahim markuu yidhi Eebow i tus saad wax u nooleyso. Bukhaari iyo Muslim. tan kale cidda wax wanaagsan hor marsata Eebe wuu u laab laabi ajirka sida xabbad Masago ah oo dhulka lagu riday oo soobixisa Sabuullo badan, waxaana Xadiith ku sugnaaday Ciddii ku baxsata nafaqo dheeraad ah Jidka Eebe waxaa loo laablaabi ilaa todobo boqol oo jeer. Ibnu Cabaasna wuxuu yidhi: Jahaadka iyo Xajku waxay dirhamka u laablaabaan ilaa Todobo Boqol oo jeer. Al-Baqarah (260-261).

262. kuwa ku bixiya Xoolahoooda Jidka Eebe markaasna raacinin waxay

ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَلَهُمْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَبِعُونَ

bixiyeen Manno iyo dhib waxay ku mudan ajrigooda Eebahood agtiisa, Cabsina korkooda ma ahaato, mana murugoon.

263. hadal wanaagsan iyo dhaafid (Saamaxaad) yaa ka khayr badan Sadaqo uu raaco dhib. Eebana waa hodan dulbadan

264. kuwa xaqa remeeyow ha ku burinina sadaqadiina Manno iyo dhib sida kan u bixiya xoolihiisa istuska Dadka, aan rumeynin Eebe iyo Maalinta aakhiro, wuxuuna la mid yahay sida Sallax korkiisa Carro tahay oo roob badan heley oo ka tagtay isagoo sibibiq ah (madhan) ma karaan kuwaasu wax ka mid ah waxay kasbadeen (ajri kamahelaan) Eebana ma hanuuniyo Qoom gaalo ah.

مَآأَنفَقُواْ مَنَّا وَلَآ أَذُىٰلَهُمْ آجُرُهُمْ عِندَرَتِهِمُ وَلاَخُوْفُ عَلَيَهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُونَ ۞

> ٥ قُولٌ مَعْرُوكُ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِن صَدَقَةٍ يَنْبَعُهَا آذَى ۗ وَاللَّهُ غَنِي ۗ حَلِيمٌ ﴿

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ اَمَنُواْ لاَئْبِطِلُواْ صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِ
وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنفِقُ مَالَهُ رِبِنَاءَ النَّاسِ
وَلاَيُوْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيُوْمِ الْآخِرِ فَمَشَلُهُ كَمْشَلِ
صَفُوانٍ عَلَيْهِ وَرَابٌ فَأَصَابَهُ وَالِلُّ فَتَرَكَهُ
صَلْدًّا لَا يَقْدِرُ وَنَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُواً
وَاللَّهُ لاَ يَهْدِي الْفَوْمَ الْكَفِرِينَ اللَّهُ

Wax bixinta iyo sadaqadu waa waxyaalaha waaweyn ee Diinta Islaamku Fartay, hasa yeeshee waa inaan sheeg sheeg iyo ku maneysi la raacinin, Sadaqaduna mar haday tahay dar Eebe oo istustus iyo dhib loo bixinin abaalkeedu waa Cabsi iyo Murugla'aan, haddaadan waxbixineynina waxaa wanaagsan hadal fiican'istustusna cidhibtiisu waa wax la'aan, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Ma galo Jannada Caaqa (caasiga Waalidka) iyo ka wax ku manaysta (Dadka) iyo Khamri sameeye, iyo beeniyaha Qaddarka (Eebe) Waxaa wariyey Imaam Axmed. Al-Baqarah (262-264).

265. kuwa ku bixiya Xoolahooda doonidda raalli ahaanshaha Eebe iyo yaqiinsi naftooda (Khayrka) waxay la midyihiin Beer ku taal meelsare oo heley Roob badan, oo markaas keentay Cunadeedii Laban laab hadduusan Roob – badan helinna uu helo Roob yar (Shuux) Eebana waxaad Camalfalaysaan wuu arkaa.

266. ma jecelyahay midkiin inay u ahaato Beer Timir iyo Canabyo ah oy dareeri dhexdeeda Wabiyaal oos ku leeyahay dhexdeeda wax kastoo Midho ah ayna hayso Da'weyni uuna leeyahay Caruur tabaryar oo markaas beertii Asiibto (ku dhacdo) Dabayl daran oo dab wadata oo Gubatay Beertii Saasuu Eebe idiinku cadeeyaa aayaadkiisa si ad u fikirtaan.

وَمَثُلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمُولَهُمُ الْبَغِنَآءَ مُرْضَاتِ اللَّهِ وَتَنْبِيتَا مِنْ اَنفُسِهِمْ كَمَثُلِ جَنَّةٍ بِرَبُوةٍ أَصَابَهَا وَابِلُّ فَتَانَتْ أُكُلَهَا ضِغَفَيْنِ فَإِن لَمْ يُصِبْهَا وَابِلُّ فَطَلُّ أَنَّ وَاللَّهُ بِمَاتَعْمَلُونَ بَصِيرُ ﴿ اللَّهُ وَاللَّهُ فَطَلُّ أَنَّ اَيُودُ أَحَدُكُمْ اَن تَكُونَ لَهُ بَعَنْ لَهُ فَي مَنْ فَخِيلِ وَأَعْنَابِ تَجْرِى مِن تَعْتِهَا الْأَنْهُرُلَهُ، وَأَعْنَابِ تَجْرِى مِن تَعْتِهَا الْأَنْهُرُلَهُ، فِيهَا مِن كُلِّ النَّمَرُتِ وَأَصَابَهُ الْمِكْرُ فِيهَا مِن كُلِّ النَّمَرُتِ وَأَصَابَهُ الْمِكْرُ فَيْهُ أَرْيَيَةٌ ثُمَعْفَاهُ فَأَصَابَهَ آ إِعْصَارُ فِيهِ فَارُّ وَلُهُ، ذُرِيَةٌ ثُمَعْفَاهُ فَأَصَابَهَ آ إِعْصَارُ فِيهِ فَارُّ Dar Eebe oo wax loobixiyo waxay labanlaabtaa Camalka ajrigiisa, istus tuska iyo niyo xumiduna waxay gubtaa Camalka sida beerta aayaddu tilmaantay iyo siduu ugu baahanyahay Ninkii lahaa, waxaana sugnaatay in Macnaha aayaadan Cumar warsaday Asaxaabtii oy dhaheen Eebaa og, oos cadhooday yidhina dhaha ma naqaan ama waan naqaanaa markaas Ibnu Cabbaas yidhi: Waa ruux camal fiican falay oo Shaydaan duufsaday. Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Baqarah (265-266).

267. kuwa xaqa rumeeyow wax ka bixiya ka wanaagsan waxaad kasbateen, iyo waxaan idinka soo bixinay Dhulka, hana u qasdina kan xun inaad wax kabixisaan, oo idinkuba aydaan qaadateen, inaad indho laabtaan mooyee, ogaadana in Eebe yahay Hodan la mahdiyo,

268. Shaydaanku wuxuu idiin yaboohi Faqri, wuxuuna idin fari xumaan, Eebana wuxuu idiinyaboohi dambi dhaaf iyo Fadli, Eebana waa waasac (Deeqdiisu) waxna og.

269. wuxuu siiyaa xigmo cidduu doono, ruuxii la siiyo xigmona waxaa la siiyey khayr Badan, wax waantoobo oon kuwa Caqliga leh ahayna majiro.

يَّالَيُّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنْفِقُوا مِن طَيِّبَتِ
مَاكَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَلاَتَيَمَّمُوا الْخِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم
بِعَا غِذِيهِ إِلَّا أَن تُغْمِضُواْ فِيهِ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ
عَنْ حَمِيدُ ﴿
عَنْ حَمِيدُ ﴿
الشَّيْطُانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَا مُرُكُمُ
الشَّيْطُانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَا مُرُكُمُ
وَفَضَلَا وَاللّهُ يُعِدُكُمُ مَعْفِرَةً مِنْهُ
وَفَضَلَا وَاللّهُ وَسِعٌ عَلِيهُ ﴿
وَفَضَلَا وَاللّهُ وَسِعٌ عَلِيهُ ﴿

وَفَضَلَا وَاللّهُ وَسِعٌ عَلِيهُ ﴿

وَمَا يَذَكُرُ إِلَّا أُولُواْ ٱلْأَلْبَبِ شَ

Aayaddan waxay fari in xoolaha xalaasha ee fiican wax laga bixiyo, oon ka xun loo soocin bixin iyo Shaydaanku ku cabsigalin Dadka Baahi iyo Faqri, Eebana u yaboohi dambi dhaaf iyo dheeraad, cidduu doonana uu siin caqli iyo xikmad uu wanaagga ku raaco, waana khayr iyo sharaf wayn, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe wuxuu idiin qaybiyey Akhlaaqda siduu idiin ku qaybiyey Arzaaqda, Eebana wuu siiyaa adduun ruuxuu jecelyahay iyo miduusan jecleynba, mase siiyo Diinka miduusan jecleyn, ruuxuu siiyo Diin wuu jeclaaday... intuu ka dhaho, Ruuxii ka bixiya xaaraam, ama sadaqeeya lama aqbalo, haduu ka tagana wuxuu ku noqon Shay Naareed. Waxaa wariyey Imaam Axmed. Al-Baqarah (267-269).

270. waxaad bixisaan oo nafaqo ah (sadaqo) amaad ku nadartaan oo nadar ah Eebe waa ogyahay, daalimiinna gargaare uma sugnaanin.

271. haddaad muujisaan Sadaqaadka waa fiicantahay, haddaadse qarisaan ood siisaan fuqarada yaa idiin khayr badan, wuuna asturi Eebe xumaantiina (Dambiga) Eebana waxaad falaysaan wuu ogyahay.

وَمَاۤ أَنَفَقَتُم مِن نَفَقَةٍ أَوْنَذَرْتُم مِن نَكَذْرِ فَإِكَ اللّهَ يَعْلَمُهُۥ وَمَالِلظَّلِمِينَ مِنْ أَنصَادٍ ﴿ إِن تُبُدُواْ الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَاهِيٍّ وَإِن تُخفُوها وَتُوْتُوهَا الْفُ قَرَاءَ فَهُو خَيْرٌ لِّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنصُم مِن سَيِّعَاتِكُمُّ وَاللّهُ بِمَاتَعْمَلُونَ خِيرٌ ﴾ 272. korkaaga ma saarra hanuunintoodu, Eebaase hanuuniya cidduu doono, waxaad bixinaysaan oo khayr ah naftiinaa iska leh, umana bixisaan doonid Waji Eebe mooyee, waxaad bixisaan oo khayr ahna waa laydiin oofin, idinkoon laydin dulmiyeyn.

Wixii Sadaqa ah oo la bixin ama wixii lagu nadro iyo camal walba Eebe waa ogyahay, muujinta Sadaqa iyo Qarinteeduba waa banaantahay, waxaase khayr badan Qarinteeda, hanuunkana Eebaa haysta Nabigana waxaan gaadhsiis ahaayn ma saarro wixii dar Eebe loobixiyaana Eebe wuu ka abaalmarin, «waxaana Todobada la hadhayn ka mid ah Ciddii sadaqo qarsoon bixisa». Waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Al-Baqarah (270-272).

- 273. (waxaa muta Sadaqadaas) fuqarada lagu koobay Jidka Eebe (Jahaadka) oon karin inay dhulka ku safraan, wuxuna u malayn kaan ogayn Hodan dhawrsanaanta, waxaadse ku garan Calaamadooda, umana waydiiyaan Dadka ku celcelin waxaad bixisaan oo khayr ah Eebe waa ogyahay (oo ka jasayn).
- 274. kuwa bixiya Xoolahooda Habeen iyo Dharaarba qarsoodi iyo muuqaalba waxay ku mudan ajirkooda Eebahood agtiis, Cabsina korkooda ma ahaato iyo murug midna.

لِلْفُ قَرَآء الَّذِيك أُخْصِرُوا فِ سَبِيلِ اللَّهُ لَاَيْسَتَطِيعُونَ ضَرَّرًا فِ الأَرْضِ يَحْسَبُهُ مُ الْجَاهِلُ أَغْنِينَآءَ مِن التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُم بِسِبمَهُمْ لاَيَسْتَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنفِقُوا مِنْ حَكْيرٍ فَإِنَ اللَّهَ بِهِ، عَلِيهُمْ إِنَّهِ

ٱلَّذِينَ يُمْنِفِقُونَ أَمْوَلَهُم بِالَّيْلِ وَٱلنَّهَادِ سِرًّا وَعَلاَنِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَرَيِّهِمْ وَلَاخَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَثُونَ

Wax bixintu waa lagama maarmaan, Waajib ahaatayaa iyo siin kale ahaatayaaba, adaygeeda iyo ahmiyadeeda darteed ayuu Quraanku wax badan soo celceliyey, Nabiguna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wax badan u faray uguna hanuuniyey, taasina waxay ku tusin in Diinta Islaamku tahay Diin xidhidhin iyo taakulayn, sida Fuqarada aan Shaqaynayn, ee jidka eebe. Ku Jahaadi, cidna wax warsanin loona malaynayn Fuqaro, oyse ka muuqato dhibaato, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: ruuxii is dhawra Eebaa dhawra, ruuxii is hodanyeelana Eebaa hodmiya, ruuxii wax waydiista isagoo hanta wax la eg Shan Wiqiyadoodna wuxuu u waydiiyey Dadka Cel celin. Waxaa sheegay Imaan Axmed. Al-Baqarah (273-274).

275. kuwa Cuna Ribada kama istaagaan (Qubuurahooda) siduu u istaago mid la dhici Shaydaan taabashadiis mooyee, waxaana ugu wacan arrintaas inay dhaheen Beecu (Gadashadu) waa ٱلَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبُوا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِبَ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ قَالُو ٓ الِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبُوا ۗ وَاَحَلَ sida Ribada, Wuu baneeyey Eebe Beeca (Gadashada) wuxuuna xarrimay Ribada, ruuxuu u yimaado waano Eebihiis oo reebtooma wuxuu mudan wixii horeeyey, amarkiisana waxaa (loo bandhigi) Eeberuuxiise ku noqda (Ribada) kuwaasu waa asaxaabta (ehelka) Naarta wayna ku waari dhexdeeda.

276. wuxuu tiraa Eebe Ribada wuxuuna badiyaa (barakeeyaa) Sadaqooyinka, Eebana ma jecla Gaalnimo badane Dambi badan Dhammaantiis.

اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّيوَاْ فَمَن جَاءً هُ مُوْعِظَةٌ مِن زَّيِدٍ عَلَّائَهَىٰ فَلَهُ مُاسَلَفَ وَأَمْرُهُ وَإِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَتَيِكَ أَصْحَلَبُ النَّارِّهُمْ فِيهَا خُلِدُونَ هُمْ يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّيَوَا وَيُرْبِي الصَّهَدَ فَلَتٍّ وَاللَّهُ لِا يُحِبُكُلُ كُفَارٍ أَثِيمٍ ﴿

Diinta islaamku waa Diin fari Xalaal Cunka, Shaqada Fiican iyo istaakulaynta, mana ogola xaaraan Cunka, iskhayaamidda iyo Dulmiga, Ribaduna waa Xoolaha Dadkoo xaq darro iyo dulsaar lagu Cuno, waxaana lagu Ciqaabi Dhidhicid sida ruux waalan Qiyaamada, Cadaab iyo barako darro, illeen Eebe kala gadashaduu baneeyaa, Ribadana wuu xarimaa, mana aha siday Gaaladu sheegeen in Beeca iyo Ribadu isku midyihiin. Rasuulkuna (Naxariiis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaan u i mid Habeenkii la dheelmay Qaar Calooshoodu tahay sida Guryo oo Abeesana dhexsocoto, waxaana dhahay waayo kuwaasi Jibriilow wuxuu yidhi: Kuwaasi waa kuwa Cuna ribada. Waxaa wariyey Imaam Axmed.

Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Kuwa Cuna Ribada waxaa la soo bixiyaa Qiyaamada iyagoo Waalan oo Neefaysan. Al-Baqarah (275-276).

277. kuwa rumeeyey xaqa, oo Camalfiican falay, oo Oogay Salaadda, oo Bixiyey sakada waxay ka mudan ajirkooda Eebahood agtiisa, wax cabsi ah iyo murugana korkooda ma ahaato.

278. kuwa xaqa rumeeyow ka dhawrsada Eebe kana taga waxa hadhay oo Ribo ah haddaad Mu'mintihiin.

279. haddaydaan falin (sidaas) ogaada Dagaal Eebe iyo Rasuulkiisa, haddaad Toobad keentaanna waxaad leedihiin Raasamaalkii Xoolihiina, wax dulminmaysaan idinna laydin ma dulmayo.

280. haddii la helo isagoo caydh ah (kan wax laguleeyahay) ha la sugo intay uga fududaato, haddaad sadaqaysataan (ka saamaxdaan) yaa idiin khayr badan haddaad ogtihiin.

إِنَّ ٱلَّذِيرَ ، اَمَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلْصَّلِحَتِ
وَأَقَامُواْ الصَّلَاةَ وَءَاتُواْ الزَّكُوةَ لَهُمْ
اَجْرُهُمْ عِندَرَبِهِمْ وَلاَخَوْفُ عَلَيْهِمْ
وَلاَهُمْ يَخْرُنُونَ ﴿
يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ اتَّقُواْ اللَّهَ وَذَرُواْ مَا بَقِيَ
مِنَ الرِّيوَّا إِن كُنتُم مُّوْمِنِينَ ﴿
مِنَ الرِّيوَّا إِن كُنتُم مُّوْمِنِينَ ﴿
فَإِن تَبْتُمْ فَلَكُواْ فَأَذَنُواْ بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ *
وَإِن تُبْتُمُ فَلَكُوا مُؤْمُونَ وَلاَ تُظْلَمُونَ ﴿
فَإِن تُبْتُمُ فَلَكُمُ مُولِهِ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ *
وَإِن تُبْتُمُ فَلَكُمْ مَنْ وَلاَ تُظْلَمُونَ ﴿
لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴾ ﴿
لاَتَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴾ ﴿

وَإِن كَاكَ ذُوعُسْرَةٍ فَنَظِرَةً إِلَىٰ مَيْسَرَةً وَأَن تَصَدَّقُواْ خَيْرٌ لَّكُنَّمَ تَعَلَمُونَ ﴿ 281. kana dhawrsada Maalinta laydiin soo celin Eebe, kadibna qof walba loo oofin waxay kasbatay, lamana dulmiyo.

وَاَتَّقُواْ يَوْمَا تُرَجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفِّ كُلُّ نَفْسِ مَّاكَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۞

Ciddii xaqa rumeysa oo camalfiican la timaada, Salaad'Zako iyo Wanaaga kalaba wuu ka helaa abaalkiisa fiican Eebe agtiisa, isagoon Cabsi iyo murugo arkayn Ribadana saan horay u soo sheegnay waa camal xun iyo kasab xaaraan ah'mudanna in laga dheeraado, ciddii fashana ha u darbado dagaalka Eebe iyo Rasuulkiisa, maxaadse u malayn cid Eebe iyo Rasuulkiisu la dagaalameen.

Ibnu Cabaas wuxuu sheegay in kan cuna Ribada lagu dhihi Qiyaamada: u qaado hubkaaga Dagaal. Eebe Ribaduna waa irrido badantahay, waana masalooyinka aad u adag oy waajibtahay dadaal iyo ka fogaanta shakiga, waana in loo naxariisto cidda Daynta qabta ee faqiirka ah'intuu ka helana la sugo ama laga saamaxo. iyadoo loo darban Qiyaamada illeen Eebaa loo noqone cid kastana ka abaalmarin wuxuu kasbaday isagoon ladulmiyeyn. Al-Baqarah (277-281).

kuwa xaga rumeeyow haddaad wax kala Daynsataan tan iyo muddo magacaaban qora hana idiin kala qoro dhexdiina qof si Cadaalad ah, yuuna diidin Qore inuu u qoro siduu wax u baray Eebe, ha goro hana u yeedhiyo kan xaqa lagu leeyahay, hana ka dhawrsado Eebe, yuuna wax ka nuqsaaminin hadduu yahay kan xaqa lagu leeyahay safiih ama tabaryare ama uusan karin inuu yeedhiyo ha u yeedhiyo Waligiisu si Caddaalad ah, maragana ka yeela Laba marag oo Rag ah, haddaan laba Nin la helinna Nin iyo Laba haweenood ka raalli tihiin marag ahaan (laga yaabo) inay midi halmaanto oo tankale Xusuusiso, yeyna diidin maragu haddii loo yeedho, hana ka daalina inaad qortaan wax yar iyo wax waynba tan iyo mudadiisa, saasaa ku cadaaladbadan Eebe agtiisa una sugan maragga una dhaw inaan la shakiyin, inay tahay Tijaara (Ganacsi) joogta aad maamulaysaan dhexdiina oo korkiina dhib (Dambi) ma aha inaydaan qorin, Marag u yeela haddaad wax kala Gadanaysaan, yaana la dhibin Qore iyo Marag midna, haddaad fashaan waa faasignimadiina, ka dhawrsada Eebe

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَإِذَا تَدَايَنتُمُ بِدَيْنِ إِلَىٰٓ أَجِهِلِ بِٱلْعَكَدُلُّ وَلَا يَأْبَ كَاتَّتُ أَن يَكُنُبُ كَمَا عَلَمَهُ الله فَلْكَ تُتُ وَلْهُمُ لِل الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقَّ أَن تَضِلُّ إِحْدَنْهُ مَا فَتُذَكِّدَ إِحْدَنْهُ مَا ٱلْأُخْءَ وَأُ وَلَا مَأْتِ ٱلشُّيدَاءُ إِذَا مَا دُعُواْ وَلَا تَسْعُمُواْ أَن تَكُنُهُ هُ صَغِيرًا أَوْكِيدًا إِلَىٰٓ أَجَلُه - ذَٰلِكُمْ أَقْسَ كُلُ عِندَ اللَّهِ وَأَقُومُ لِلشَّهَا لَهُ وَأَذْنَى ٓ ٱلَاتَكُنُهُوهَا ۗ وَأَشْهِهُ دُوٓا إِذَا تَهَا يَعْتُمُ وَلَا يُضَاِّزُ كَابَتُ وَ لَا شَهِ لِذُو إِن تَفْعَلُواْ فَإِنَّهُ

waxbuu idin bariye, Eebana wax kasta waa ogyahay.

فُسُوقًا بِكُمْ وَأَنَّ قُواْ اللَّهُ وَيُعَلِمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيبٌ (١٩)

Aayadan waa aayad wayn, waxayna faraysaa in laqoro wixii lakala daynsan, Maragna loo yeelo, si caddaalad loo gaadho wax shaki ahna u dhicin'waxay kaloo fari in Maragga'Qoraha iyo kan Daynta qaadanba Dhabta iyo Caddaalada ku dadaalaan, wax dhib ahna aan laysu gaysan, haddii cidda Daynta qabta wax yeedhinwaayo yari ama Safiihnimo ama tabaryari awgeed waxaa Tawallin Waligiisa, waxaa sugnaatay in Nabigu galay Magaalada Madiino iyagoo isu hor marin wuxuuna yidhi: Ciddii salaf hormarin samaysa ha ku hor mariso beegid la yaqaan iyo miisaan layaqaan tan iyo muddo la yaqaan. Waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Al-Baqarah (282).

283. haddaad safartihiin oydaan helin Oore rahan la gibloodo (ha badasho qoridda) haduu qaarkiin aamino qaar ha siiyo kii la aaminay amaanadiisa ka dhawrsado Eebihiisa barbaariyey, hana garinina maragga,ruuxii qariyana wuu dambaabi Qalbigiisu'Eebena waxaad camalfashaan waa ogyahay.

284. Eebaa iska leh waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan, hadaad muujisaan waxa naftiina ku sugan ama qarisaan wuu idin ka xisaabin Eebe, wuuna u dhaafi cidduu doono ama Cadaabi Ciduu doono, Eebena wax kasta (oo uu doono) wuu karaa.

﴿ وَإِن كُنتُمْ عَلَى سَهَرٍ وَلَمْ تَحِدُوا كَاتِبَا فَرِهِنَّ مَعْ مَعْ وَلِهُمْ تَحِدُوا كَاتِبَا فَرِهِنَّ مُعَقَّمُ مَعْضًا فَلُوَّدُ الَّذِي مَعْفُ كُم بَعْضًا فَلُوَدُ الَّذِي الْقَرْبَةُ أُبُولَا تَكْتُمُوا الشَّهَ كَذَةً وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَ كَذَةً وَمَن يَصْحَتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَاللَّهُ وَمَن يَصْحَتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَاللَّهُ وَمَن يَصْحَتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَاللَّهُ وَمَن يَصْحَتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَمَن يَصِحَتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَاللَّهُ وَمَن يَصِحُتُمُ هَا فَإِنَّهُ وَاللَّهُ وَمَا لَعَمَمُ لُونَ عَلِيمٌ ﴿ إِنَّهُ وَاللَّهُ وَمِا لَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿ إِنَّهُ وَاللَّهُ وَمِا لَعَمْ مُلُونَ عَلِيمٌ ﴿ إِنَّهُ اللَّهُ وَمِا لَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ لِنَا لَهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللْعُلِيمُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْعِلَامُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّال

لِلَهِ مَافِى ٱلسَّمَوُوتِ وَمَافِى ٱلْأَرْضُِّ وَإِن تُبَدُّواْ مَافِى ٓ أَنفُسِكُمْ أَوْتُخفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِدِٱللَّهُۖ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءً ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰكُلِ شَيْءٍ قَدِيرُ اللَّهُ

Haddiii safar la yahay oon la helayn qore waxaa la kala qaadan Rahan «Cudhaadh», hadii lays aaminana ha siiyo kii la aaminay cidii aamintay Xaqeeda' Eebana haka yaabo, Maragana yaan la qarinin'illeen Ciddii qarisa wuu dambaabiye' Eebana waa ogyahay waxaad camalfalaysaan. Samooyinka iyo Dhulka waxa ku suganna Eebaa iska leh, wax kastood fashaanna ama muuji ama qari ee mar walba Eebe wuu ku xisaabin Dadka'Cidduu doonana wuu u dhaafi tuu doonana wuu cadaabi'illeen wax kasta wuu karaayee, Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe Wuxuu yidhi hadduu doono addoonkaygu xumaan waxba ha uqorina intuu ka falo, hadduu falana mid u qora, hadduu wanaag doono ka dibna falin u qora Wanaag, hadduu falana u qora Toban Wanaag (Waa saxiix).

markay aayadan soo dagtayna Asaxaabtii Nabiga aad bay u cabsadeen hasayee shee Eebaa sheegay inaan Cidna lagu mashaqayn waxayan karin taasina waxay ku tusin Cadaaladda iyo naxariista Eebe kaliya waxaa uun loo baahanyahay toosnaan iyo samo fal iyo Eebeku xidhnaan. Al-Baqarah (283-284).

285. wuu rumeeyey Rasuulku wixii looga soo dajiyey Xaga Eebihiis, Mu'miniintuna (way rumeeyeen) dhamaana waxay rumeeyeen Eebe, Malaa'igtiisa kutubtiisa iyo Rasuuladiisa,

ٵڡؘؽؘٲڵڗۘڛؖۅڷٛڽؚڡٵۧٲٛ۬ٮڒۣڶٳٟڵؽۅ؈ڗۜڽؚۜڡؚ ۅؘٲڶڡؙۊ۫ڡؚڹۘۏؘ۠ػؙڴؙٵڡؘؽؠٲٮۜڐۅؘڡڵؾؠٟڮؽڡٷڲؙؽؙڡؚۦ ۅؘۯؙۺؙڸؚۅۦڵانُفَرِّقُ بَيْنِ ٱَحَدِمِّن ڒؖۺؙڸؚۄۦ۠ mana kala geynayno mid ka mid ah Rasuuladiisa dhexdooda, waxayna dhaheen waan maqalay oon adeecnay, dhaafiddaada Eebahanow, xaggaagaana loo ahaan.

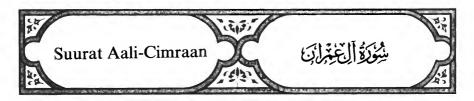
286. kuma mashaqeeyo Eebe naf waxay awoodo mooyee, waxay mudan waxay kasbatay (oo wanaag ah) waxaana korkeeda ah waxay isu kasbatay (oo xumaano) Eebow ha noo qabanin haddaan halmaanno ama gafno, Eebow ha nagu xambaarin Culays saad ugu xambaartay kuwii naga horeeyey, Eebow hanagu xambaarin (dhibin) waxaanaan awood u lahayn, na cafina oo noodhaaf noona naxariiso, adaa gargaarahanaga ahe, nooga gargaar qaarka gaalada ah.

وَقَىٰ اللهُ اسْمِعْنَا وَاَطَعْنَا عَٰفُرانَكَ رَبَّنَا وَاللهُ رَبَّنَا وَاللهُ وَبَنَا وَاللهُ وَبَنَا

لايُكِلِفُ اللهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَ أَلهَا مَا كَسَبَتْ
وَعَلَيْهَا مَا أَكْتَسَبَتْ رَبِّنَا لَا تُوَاخِذْ نَآ إِن نَسِينَآ
أَوْ أَخْطَ أَفَّ رَبَّنَا وَلا تَحْمِلُ عَلَيْ نَآ إِصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ مُعَلَى الَّذِيرَ مِن قَبْلِنَا رَبِّنَا
وَلا تُحْكِمُ لَنَا مَا لاطَاقَةَ لَنَا بِدِ قَوْاعَفُ عَنَا
وَاغْفِرْ لِنَا وَارْحَمْنَا أَنْكَ مَوْلَكَ نَا فَانْصُرْنَا
عَلَى الْفَوْمِ الْكَارِيدِينَ ﴿
عَلَى الْفَوْمِ الْكَافِدِينَ ﴿

Waxay ku tusin aayadda hore in xaqa aad u yeedhi aad dhab u rumeysid Sida Eebe u sheegay in Rasuulku iyo Mu'miniintuba rumeeyeen Quraanka iyo xaqa Eebe soo dajiyey, tan kale waajibnimada rumeynta Eebe, Malaa'igtiisa Kutubtiisa iyo Rasuuladiisa, oon la kala qaybinin, Xaqana la maqloo la adeeco, waxayna caddaysay arkaanta Iimaanka badideed, aayadda kale waxay cadayn inaan Eebe ku dhibin addoonkiisa wuxuusan awoodin wax kastaba ha ahaadee'nafwalbana ay mudan waxay kasbato'halmaansho iyo gafna Eebe uga naxariistay Dadka, Culayskii umadihii hore saarnaana laga fududeeyey, waxayna ku dhammaatay Suuradu Warsi EebeCafi, Dambidhaaf, naxariis iyo ka guulaysi Gaalada.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: ruuxii akhriya laba aayadood ee Suuradda Baqara u dambeeya Habeen way ku fiillaan. Waxaa wariye Bukhaari. Waxaa kaloo Nabigu yidhi: Waxaa laygu soo diray Diin toosan oo Fudud. Al-Baqarah (285-286).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariisguud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. (Waxay ku tusin Mucjisada Quraanka).
- 2. Eebe Ilaah kale majiro isaga mooyee, ee Nool, ee Maamula khalqiga.

بِسُــــــِ أِللَّهِ ٱلرَّحِيَ اِ

الَّة ١

ٱللَّهُ لا إِلَهُ إِلَّا هُوَ ٱلْحَى ٱلْقَيُّومُ ٢

- 3. Wuxuu kugu Dejiyey (Nabiyow) Kitaabka (Quraanka) si Xaq ah, isagoo u Rumeyn wixii ka Horeeyey, wuxuuna soo Dejiyey Eebe Tawreed iyo Injiil (waqti).
- 4. Hore iyagoo Hanuun u ah Dadka, wuxuuna soo Dejiyey (Eebe) Furqaan (Quraanka) kuwa ka Gaaloobay Aayaadka Eebe waxay Mudan Cadaab Daran, Eebana waa Adkaade Aarsada.
- 5. Eebana kagama Qarsoona Korkiisa waxba Dhulka iyo Samada midna.
- 6. Waana Eebaha idinku Sawira(Abuura) Riximyada (Ilmo galeenka) siduu Doono, Eebe mooyee Ilaah kale ma jiro waana Adkaade Falsan.

نَزَّلَ عَلَيْكَ ٱلْكِئْبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْدِ وَأَنزَلَ ٱلتَّوَرِئةَ وَٱلْإِنجِيلَ ۞

مِن فَبْلُهُدَى لِلنَّاسِ وَأَنزَلَ ٱلْفُزُقَانَّ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِعَايَنتِ ٱللَّهِ لَهُمْ عَذَابُ شَدِيدٌ وَٱللَّهُ عَزِيدٌ ذُو ٱننِقَامٍ ۞

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا فِي ٱلسَّكَمَآءِ ٥

هُوَالَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي ٱلْأَرْعَامِ كَيْفَ يَشَآءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَالْفَرِيدُ ٱلْمُكِيمُ الْ

Waxay soo degeen Aayadahan mar Wafdi ka yimid Xagga Najraan Sanadkii Sagaalaad ee Hijrada, waxayna sugi Kalinimada Eebe, Noloshiisa, Awoodiisa, Xaqnimada Quraanka, inuu u rumeyn Kutubtii hore wixii Xaq ah, iyo inuu Hanuun u yahay Dadka, Xaqa iyo Baadilkana uu kala bixin, Ciddii Xaqa diidana uu Ciqaabi Eebe wax kaga qarsoonna uusan jirin cir iyo dhul midna. Siduu doonana uu Dadka ugu Abuuro uurka hooyo, Nawaas Binu Samcaan waxaa laga wariyey inuu yidhi: Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaa la keeni Quraanka Maalinta Qiyaame iyo Ehelkiisii ku Camal fali jiray, Isagooy hor socoto Suuratu Baqara iyo Aal Cimraan. Aali-Cimraan (1-6).

- 7. Eebe waa kan kugu soo dejiyey Kitaabka, waxaana ka mid ah Aayado sugan (Macnahoodu Cadyahay) oo ah Hooyada Quraanka (Asalkiisa) iyo kuwa kale oo isu eg, kuwa Qalbigoodu leexasho ku jirto waxay, Raacraacaan kan is shabaha (isu eg) doonid Fidmo (Xumaan) iyo doonid Ta'wiil (Leexin Fasir) darteed, wax og Fasirka (kaasna) Ma jiro Eebe iyo kuwa ku Xididaystay Cilmiga mooyee, waxayna dhihi waan rumeynay kaas, dhammaana wuxuu ka ahaaday Eebeheen agtiisa, mana waantoobo kuwa caqliga leh mooyee.
- 8. Eebow ha iilin Quluubtannada intaad hanuunisay ka dib, nagana sii agtaada Naxariis, adiga unbaa bixinbadane ehe.

هُوَ ٱلَّذِى َ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِنْبَ مِنهُ ءَايَثُ ثُعَكَمَتُ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِئْبِ وَأَخُرُ مُتَشَكِهَ لَتُّ فَامَّا ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِ مُرَنِّعُ فَيَنَّعِمُونَ مَاتَشَبَهُ مِنْهُ ٱبْتِعَاءَ ٱلْفِتْ نَةِ وَٱبْتِعَاءَ تَأْوِيلِهِ * وَمَايَعْ لَمُ تَأْوِيلُهُ * إِلَّا ٱللَّهُ وَالْرَسِحُونَ فِي ٱلْمِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَا هِ مِكُلُّمِنْ عِندِ رَبِناً " وَمَا يَذَكُرُ إِلَّا ٱوْلُواْ ٱلْأَلْبَبِ ﴿

رَبَّنَا لَاتُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَامِن لَّدُنكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنتَ ٱلْوَهَابُ ﴿ 9. Eebow adaa u kulmin Dadka Maalin darteed (Qiyaamada) oon shaki lahayn Eebana ma baajiyo Ballanka.

رِّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمِ لَارَيْبَ فِيهُ إِسَ اللهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿ إِلَ

Eebaa Quraanka soo dejiyey, isagoo midna macnihiisu Cadyahay, midna is shaboho «caddayn» oo u baahan garashadiisu Cilmi dheeraad ah, mana haboona in Quraanka loo leexiyo si aan habooneyn Xaqna ahayn, si loo Fidmeeyo loona dhumiyo Dadka, waase in dhamaan la rumeeyo Quraanka, Eebana la weydiisto ku sugnaanta Xaqa iyo inuusan leexinin Quluubta, illeen isagaa wax bixiyee, Dadkana kulmiya Qiyaamada, yaboohana baajineyn. Rasuulka (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Haddaad aragtaan kuwo ku murmi Quraanka waa kuwa Eebe Magacaabayee ka digtoonaada (Imaan Axmed) wax badan wuxuu ku ducaysan jiray Nabigu: Eebaha gadiya Quluubtow ku sug Qalbigeyga Diintaada...

Waxaa wariyey Ibnu Marda weyhi, Aali-Cimraan (7-9).

- 10. kuwa Gaaloobay ugama taraan Xoolahoodu iyo Caruurtoodu Eebe xagiisa waxba, kuwaasina iyaga umbaa ah Shidaalka Naarta.
- 11. Waa sidii caadadii Fircoon iyo Ehelkiisii iyo kuwii ka horreeyey, waxay beeniyeen Aayaadkanagii, markaasuu Qabtay Eebe Dambigooda dartiis, Eebana waa darantahay Ciqaabtiisu.
- 12. Waxaad u dhahdaa kuwii Gaaloobay waa laydinka adkaan, waxaana laydiin soo kulmin Jahannamo iyadaana u xun Gogol.
- 13. Waxaa idiinku sugan Aayad Labo Kooxood oo kulmay (Dagaalamay) Kooxu Waxay ku Dagaalami Jidka Eebe tan kalana waa Gaal, waxayna ku arkaan Mu'miniinta laba Jibaarkood Xagga aragtida Isha, Eebana waa ku ayidaa (Xoojiyaa) Gargaarkiisa Cidduu doono arrintaasna waanaa ugu sugan Ciddii Arag leh (wax garan).

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنَ تُغَنِّ عَنْهُمْ أَمُولُهُمْ وَلاَ اَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُوْلَتَهِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿ كَذَابُ اللَّهِ اللَّهِ مُؤْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَبُواُ بِنَا يُتَنِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ يُذُنُونِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْمِقَابِ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ يُذُنُونِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ

قُل لِلَّذِينَ كَفَرُواْ سَتُغْلَبُونَ وَتُحْمَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَّ وَمِثْسَ ٱلْمِهَادُ ﴿

قَدْكَانَ لَكُمْ ءَايَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَّا فِئَةٌ تُقَنِيلُ فِ سَنِيلِ اللّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يُرَوْنَهُم مِثْلَيْهِ مْرَأْكَ الْعَنْنُ وَاللّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ عَنْ الْكَلْفِيرَةُ لِأُولِي مَن يَشَكَةٌ إِنَ فِي ذَلِكَ لَمِنْرَةً لِأَوْلِي الْأَبْصَدِر اللّهِ

Xoolo iyo Caruur iyo wax kale toona wax ugama taraan Eebe agtiisa Cidii ku Madaxadayga Gaaladana waxay lamid tahay tii Fircoon iyo Qoomkiisii iyo kuwii ka horeeyey ee Eebe si daran u qabtay, Cidii Xoog isbidda iyadoo gaal ah waxaa uun u dambeyn Jab iyo Halaag iyo Galidda Jahannamo, Ciddii waana qaadanna ha fiiriso Dagaalkii Badar iyo in Eebe u gargaaray Mu'miniintii Xaqa ku dagaalamaysay. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Yaa istaagay Habeen Maka wuxuuna yidhi: "Eebow ma gaadhsiiyey" Sedex jeer Markaasuu Cumar Yidhi: Haa waadna dadaashayood isdhibtay ood naseexaysay, ee Samir, Markaasuu yidhi: Nabigu Waxaa sarrayn Iimaanka ilaa Gaalnimadu ku noqoto Waddankeedii, waxayna la dhunban Rag Badda Islaamka. Aali-Cimraan (10-13).

- 14. Waxaa loo qurxiyey Dadka Jacaylka waxa Naftu doonto oo ah Haween, Wiilal iyo wax badan oo laban laaban oo Dahab iyo qalin ah, iyo Fardo laylyan oo darban, iyo Ancaamta (Xoolahanool) iyo Beeraha, arrintaasna waa raaxada Nolosha Aduun, Eebe agtiisaana noqosho wanaagsan leh.
- 15. Maydiin ka warramaa wax ka khayroon kiinaas, kuwa dhawrsada waxaa ugu sugnaaday Eebahood agtiisa Jannooyin ay dareeri dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku waari dhexdeeda iyo Haween la Daahiriyey iyo raalli ahaansho Eebe, Eebana waa arkaa Addoomada.
- ee ah kuwa dhihi Eebow anagu waan rumeynay ee noo dhaaf Dambiyadanada nagana dhawr Cadaabka Naarta.
- 17. Ee ah kuwa Samra ee Runloowga ah, ee Adeeca Eebe, ee wax bixiya, ee dambi dhaaf warsada Aroortii.

رُينَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَ تِ مِنَ النِّسَآءِ
وَالْبَنِينَ وَالْقَنَطِيرِ الْمُقَنَطَرَةِ مِنَ النِّسَآءِ
وَالْمِنْ وَالْفَضَةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْفَدِ
وَالْمِنْ قِوالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْفَدِ
وَالْحَرْبُّ ذَلِكَ مَتَكُمُ الْحَيْوَةِ الدُّنَيَّ وَاللَّهُ عَلَيْ وَالْمَثَلُ وَاللَّهُ عَلَيْ الْمَثَابِ الْ
فَا أَوْبَنَ اللَّهُ مَلْكُمُ بِخَيْرِ مِن ذَلِكُمُ لِلَّذِينَ اتَقَوَا اللَّهُ اللَّذِينَ اتَقَوَا اللَّهُ اللَّ

الصَّنبِرِينَ وَالصَّندِقِينَ وَالْصَّندِقِينَ وَالْمُنفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَادِ ۞

Dabeecadda Dadka waxaa ka mid ah inuu Jeclaado Nolosha Adduunka iyo waxa laysku qurxiyo oo Xoolo, Ehel iyo Lacagba ah, Eebe agtiisaase Wanaag, Janooyin, Ehel Nadiif ah iyo Rilaha Eebe Jiraan, waxaana mudan arrimahaas kuwa Eebe Dambi dhaafka warsada ee ka magangala Naarta, ee ku sifoba Samir, Runsheeg, Daacad, Wax bixin iyo toobad keen. Ibraahim Binu Xaadhib wuxuu ka wariyey Aabihiis inuu yidhi: Waxaan maqlay Ruux Aroortii ku leh dhinaca Masjidka: Eebow waad i amartay waana ku adeecay, Waqtiguna waa Aroor ee ii dhaaf (Dambiga) Markaasaan dayay illeen waa Ibnu Mascuud Eebe ha ka raali noqdee. Aali-Cimraan (14-17).

- 18. Eebe wuxuu Qirayaa inaan Eebe mooyee Ilaah kale jirin, Malaa'igtuna (way qiri) iyo kuwa Cilmiga leh, Maamulana Cadaalad, Eebe kale ma jiro isaga mooyee waana adkaade Falsan.
- 19. Diintuna (Xaqa ah) Eebe agtiisa waa Islaamka, ismana khilaafin kuwii la siiyey Kitaabka intuu u yimid Cilmi mooyee, Xasad (Dulmi) dhexdooda ah dartiis, ruuxii ka Gaalooba Aayaadka Eebe Ilaahay waa deg deg badantahay Xisaabitiisu (wuu Ciqaabi).

شَهِدَ اللهُ أَنَهُ لَآ إِلَهُ إِلَّاهُو وَالْمَكَتِبِكَةُ وَأُولُواْ
الْعِلْمِ قَايِمًا الْإِلْقِسْطِ لَآ إِلَهُ إِلَّاهُ وَالْمَكَتِبِ ذُ
الْمَحْكِيمُ ﴿
إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا الْحَتَلَفَ
الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتنَ إِلَّا مِنْ ابْعَدِ مَا جَاءَهُمُ
الْذِينَ أُوتُواْ الْكِتنَ إِلَّا مِنْ ابْعَدِ مَا جَاءَهُمُ
الْفِلْ الْمَا الْمَنْ اللَّهُ مُوتَى يَكُفُرُ بِعَا يَنتِ اللَّهِ
فَإِنَّ اللَّهُ سَرِيعُ الْفِسَابِ ﴿
الْمَا اللَّهُ اللَّهِ الْمَا الْمَا الْمَا اللَّهِ اللَّهُ الْمَالِ اللَّهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللَّهُ الْمُعَامِلُهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعَامِلُهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْكُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْكُولُولُولُولُولُولَا اللَّهُ الْمُلْعُلُولَا اللَّهُ الْمُلْعِلَاللْمُلْكُولُولُولَا الْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُولُولُولُولُولُولُولُول

20. Hadday kula Xujaytamaan (Murmaan) waxaad dhahdaa waxaan u Hogaamiyey Wajigayga Eebe (Ani) iyo inta i raacday, waxaad ku dhahdaa kuwa la siiyey Kitaabka (Ehelu Kitaabka) iyo Umiyiinta (Wax aqoon) ma Hogaansamaysaan (Hogaansama) hadday hogaansamaanna way Hanuuneen, Hadday Jeedsadaanna waxaa uun ku saaran — Gaadhsiin, Eebana waa arkaa addoomada.

فَإِنْ حَآجُوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِى لِلَّهِ وَمَنِ أَتَّبَعَنَّ وَقُل لِلَّذِينَ أُوتُوا ٱلْكِتَبَ وَٱلْأُمِتِينَ ءَاَسْلَمْتُمَّ فَإِنْ أَسْلَمُواْ فَفَدِ ٱهْتَكَدُواْ وَإِن تَوَلَّواْ فَإِنْكَمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَكُةُ وَاللَّهُ بَصِيئُ إِلَاْ فِبَادِ ﴿ إِنَّ

Kalinimada Eebe iyo Xaqnimadiisa waxaa qiray Eebe, Malaa'igta, kuwa Cilmiga leh, Diinta Dhabta ah ee Xaqa ahna waa Diinta Islaamka, waxa ka soo hadhay waa wax kama jiraan, Gaaladuna waxay Xaqa u diideen Kibir iyo Xasad, Eebaana ku ciqaabi, Muran iyo doodna looma baahna ee waa in Eebe loo hogaansamo, Dadkoo dhannaa waa inay Islaamaan'Cidii diidana xil kama saarra Nabiga, wuxuuna yidhi: Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeele) Nabiyada waxaa loo bixiyey Qoomkooda anigase waxaa la iibixiyey Dadka Dhamaantiis. Waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Waxayna ku tusin Aayadu in Eebe Rasuulka u diray Dadkoo Dhan, oo ciddaan rumeynin Dhuntay tahayna Ehelka Naarta. Aali-Cimraan (18-20).

21. Kuwa ka Gaaloobi Aayaadka Eebe oo u Dila Nabiyada Xaq darro oo Dila kuwa fara Caddaaladda oo Dadka ka mid ah ugu Bishaaree Cadaab Daran

- 22. Kuwaasi waa kuwuu buray (Hoobtay) Camalkoodu Adduun iyo Aakhiraba mana u sugnaan wax u gargaara.
- 23. Ma aragtay (ka waran) kuwii la siiyey Qayb ka mid ah Kitaabka oo loogu yeedhi Kitaabka Eebe inuu kala xukumo dhexdooda markaas ay jeedsan Koox ka mid ah iyagoo diidan (Xaqa).
- 24. Waxaana ugu wacan inay dheheen ma na tabaato Naaru Maalmo mooyee, waxaa ku dhagray Diintooda waxay been abuuran jireen.
- 25. Ee say ahaan markaanu u kulmino Maalin aan shaki lahayn, loona oofiyo

إِنَّ الَّذِينَ يَكُفُرُونَ بِعَايَتِ اللّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ حَقِّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِأَلْقِسْ طِمِنَ النَّاسِ فَبَشِرَهُم م بِعَنَدَابٍ أَلِيمٍ شَ أُولَتَهِكَ الَّذِينَ حَيِطَتَ أَعْمَلُهُم فَ فِ الدُّيْنَ وَالْآخِرَ إِلَى الَّذِينَ حَيِطَتَ أَعْمَلُهُم فَ فِ الدُّيْنَ وَالْآخِرَ إِلَى اللّهِ يَعْمَلُمُ مَيْنَهُم وَمِن نَصِيرِينَ شَيَ يُنْعُونَ إِلَى كِنْفِ اللّهِ لِيَحْكُمُ مَيْنَهُم وَمُعَنَّ فَي وَيُولُ فَرِيقُ مِنْهُم وَهُم مُعْمِضُونَ شَي وَلِكَ إِنَّهُم وَهُم مُعْمِضُونَ شَي مَعْدُودَ تَوْوَعَمَّمُ فَا لُوا لَن تَمْسَكَنَا النَّارُ إِلَّا آيَامًا مَعْدُودَ تَوْوَعَمَّمُ فِي دِينِهِم مَا كَانُوا يَعْمَرُونَ فَي إِنْهُم مَعْمَلُهُم لِيَوْمِ لَا رَبِّ فِيهِ وَقُولِيَتَ فَكُمْ فَا إِذَا جَمَعْنَهُمْ لِيَوْمِ لَا رَبِّ فِيهِ وَقُولِيَتَ (dhameeyo) Naf kastaa waxay kasbatay iyagoon la dulmayn.

كُلُّ نَفْسٍ مَّاكَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ٥

Kuwii Gaaloobay ee diiday Aayaadka Eebe oo layn jiray Nabiyada iyo kuwa Xaqa Fara Dadka, si Xaq darro ahna u wax yeelleeyey, waxay mudan Cadaab daran, Camalkooduna wuu buri Aduun iyo Aakhiraba, wax u gargaarana ma helaan, Abuu Cubayda Binul Jarraax waxaa laga wariyey inuu yidhi: Waxaan idhi: rasuulka Eebow yaa Dadka ugu Cadaab daran Maalinta Qiyaamo wuxuuna yidhi Nabigu: Ruux Dilay Nabi ama ruux fari wanaag reebina Xumaanta...

Waxaa wariyey Ibnu Abii Xaatim iyo ibnu Jariir.

Yuhuud iyo Nasaara waxaa la kala siiyey Tawreed iyo Injiil, waxaana loogu yeedhay inay rumeeyaan Kitaabka Quraanka ah ee Xaqa ah, iskuna Xukumaan, weyse diideen iyagoo qaarkood sheegay inaan la cadaabayn wax Maalmo ah oo tirsan mooyee, taasina waxaa ugu wacan Dhagar iyo Been abuurashada ay ku samayn Diinta, waxaase la abaal marin Qiyaamada oon Cidna la dulmiyeyn. Aali-Cimraan (21-25).

- 26. Waxaad dhahdaa Eebow adaa hanta Xukunka waxaad siisaa Xukunka Ciddaad doonto waxaad ka siibtaa «Wareejisaa» Xukunka Ciddaad doonto waxaadna cisaysaa Ciddaad doonto waxaadna Dulaysaa Ciddaad doonto adaana Hanta Khayrka, adaana wax kasta kara.
- 27. Waxaadna dhexgalisaa Habeenka Maalinta, dhexgelisaa Maalinta Habeenka, kana soo bixisaa wax Nool wax dhimaad ah kana soo bixisaa wax dhimaad ah wax Nool, waadna Arzaaqdaa Ciddaad doonto Xisaab la'aan.
- 28. Yeyna ka yeelan Mu'miniintu Gaalada Sokeeye Mu'miniinta ka Sokow ruuxii fala saas waxba Eebe kama mudna, inaad dhawrsasho xaggooda ka dhawrsataan mooyee, wuxuuna idiinka digi Eebe Naftiisa, xaga Eebaana loo ahaan.

قُلِ اللَّهُ مَّ مَلِكَ المُنْكِ تُوْقِ الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُحِزُ مَن تَشَاءُ وَتُلِلُ مَن تَشَاءُ يِيكِ كَ الْخَيْرُ إِنْكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَلَيرُ ۖ

تُولِجُ ٱلنَّـٰلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِي ٱلْيَـٰلِ وَتُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَيِّ وَتَرْذُقُ مَن تَشَدَّامُ مِنْدُرِحِسَابٍ ۞

لَايَتَغِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَفِرِينَ أَوْلِيكَةَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَّ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّهِ فِشَىٰءٍ إِلَّا أَن تَكَنَّقُواْ مِنْهُمْ ثَقَنَةٌ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّهُ نَفْسَكُةٌ وَإِلَى اللّهِ الْمَصِيرُ ﴿ اللّٰهِ اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ الْم

Eebaa awoodda iska leh, Cidduu doonana wuxuu u dhiibaa Xukunka, tuu doonana wuu ka wareejiyaa, waxna isagaa sharrifa waxna duleeya, wax kastana awoodiisay ku hoos jiraan, Nusqaaminta Habeenka iyo Maalinta, ka soo saaridda wax Nool wax dhimaad ah, iyo wax dhimaad ah wax Nool, wax Arzuqidanna isagaa hanta, tan kale ma habboona mana bannaana in Mu'miniintu Gaalada ka sokeeye yeeshaan iyagoo ka leexan Mu'miniinta'Cidii saas fashana Eebe xidhiidh kama dhexeeyo, marka laga reebo duruuf iyo waqti gaar ah oo Mu'miniintu Gaalada sharkooda ka dhawrsan, waana in Eebe laga digtoonaado illeen xaggiisaa loo ahaane. Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Dhawrsashadu ma aha Camal ee waa uun Carrab, (ka dhawrsashada Gaalada). Aali-Cimraan (26-28).

- 29. Waxaad dhahdaa haddaad Qarisaan waxa Laabtiinna ku sugan amaad muujisaan waa ogaan Eebe, wuxuuna ogaan waxa Samooyinka ku sugan iyo Dhulka, Eebana wax kasta uu (doono) wuu karaa.
- 30. (Xusuuso) Maalinta ay heli Nafkastaa waxay Camal fashay oo Khayr ah oo la soo xaadiriyey (la keenay) waxay Camal Fashay oo Xumaan ahna waxay jeclaan in la yeelo iyada iyo isaga dhexdooda muddo dheer, wuxuuna idiinka digi Eebe Naftiisa (Ciqaabtiisa) Eebana waa u Naxariistaha Addoomadiisa.
- 31. Waxaad dhahdaa haddaad tihiin kuwo jecel Eebe i raaca haydin jeclaado Eebee hana idiin dhaafo dambigiinee, Eebana waa dambi dhaafe Naxariista.
- 32. Waxaad dhahdaa adeeca Eebe iyo Rasuulkiisa, haddaad jeedsataan Eebe ma jecla Gaalada.

قُلُ إِن تُتَخْفُواْ مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوَتُبَدُوهُ يَعَلَمَهُ ٱللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمُورَتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضُِّ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ إِنَّ

يَوَمَ تَجِدُكُلُّ نَفْسِ مَّاعَمِلَتْ مِنْ خَيْرِ تُحْضَرَا وَمَاعَمِلَتْ مِن سُوَءٍ تَوَدُّ لُوَانَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُۥ اَلَّمَدُّا بَعِيدُ اَّ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ أَرُواللَّهُ رَءُوثُ إِلَّا لِهِ بَادِ ۞

قُلْ إِن كُنتُدُ رُبُحِبُونَ اللّهَ فَأَنَّبِعُونِي يُحِبِبَكُمُ اللّهُ وَيَغْفِرْ لَكُرُّ دُنُوبَكُرٌ وَاللّهُ عَفُورٌ ذَحِيبُ ﴿ ۞ قُلْ أَطِيعُواْ ٱللّهَ وَالرّسُوكَ _ فَإِن تَوَلّوْا فَإِنَّ ٱللّهَ لا يُحِبُ ٱلْكَفِرِينَ ﴿ ۞

Waxba kama qarsoona Eebe, ama laab ha lagu qariyo ama ha la muujiyo, ama Cir iyo Dhul ha ku sugnaadee, waana awoodle ka abaal marin naf kasta waxay Camal fashay Khayr iyo Sharba, waana Naxariis badane ka digi Ciqaabtiisa, faray in ciddii jecel Eebe ay raacdo Nabiga si Eebe u jeclaado uguna dambi dhaafo uguna Naxariisto, waana waajib in Eebe iyo Rasuulkiisa la addeeco, ciddii ka jeedsatana waa Gaaloowday Eebana ma jecla Gaalo. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Cidda fasha waxaan Amarkannaga ahayn waa lagu Celin (Diidi). Xasanul Basri Wuxuu Yidhi: Eebe Naxariistiisa waxaa ka mid ah inuu isaga Digo Dadka. Aali-Cimraan (29-32).

- 33. Eebe wuxuu ka doortay Aadan, Nuux, Ehelkii Ibraahim iyo Ehelkii Cimraan Caalamka.
- 34. Waana Farac Qaarkood Qaar ka yimid Eebana waa Maqle oge ah.
- 35. Xusuuso markay tidhi Haweenaydii Cimraan Eebow waxaan kuugu Nadray waxaa uurkayga ku jira inuu Xor kuu ahaado (Cibaadadaada) ee iga aqbal adiga umbaa wax Maqleoge ehe.
- 36. Markay dhashay Gabadh waxay tidhi Eebow waxaan dhalay

﴿ إِنَّ اللَّهَ اَصْطَفَىٰ ءَادَمُ وَنُوحًا وَءَالَ إِنْ رَهِيمَ وَءَالَ عِمْرَنَ عَلَى الْعَلَمِينَ ﴿ وَالْكَالَمِينَ اللَّهِ ذُرِيَّةُ أَمْضُهَا مِنْ بَعْضِ وَاللَّهُ سَمِيعً عَلِيمً ﴿ ﴿ فَالَّذِينَ اللَّهُ الْعَلِيمُ الْعَلِيمُ الْعَل إِذْ قَالَتِ اَمْرَأَتُ عِمْرَنَ رَبِّ إِنِي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُعَرِّزًا فَتَقَبَّلُ مِنْ اللَّهِ اللَّهِ الْتَكَالَتُ السِّمِيمُ الْعَلِيمُ ﴿ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ الْمَ

فَلَمَاوَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَاۤ أُنثَىٰ وَٱللَّهُ أَعْلَمُ

Dhaddig, Eebana waa ogyahay waxay dhashay Labna la mid ma aha Dhaddig, waxaana ku magacaabay Maryam waxaana kaa magan galin iyada iyo Faraceeda Shaydaanka la dhagaxyeeyey (la dheereeyey).

بِمَا وَضَعَتْ وَلِنَسَ الذَّكَرُ كَالْأُنثَىٰ وَإِنِي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّ أَعِيدُهَا بِكَ وَذُرِّيَتَهَا مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّحِيمِ ۞

Eebe Sareeye wuxuu Abuuray Doortay Aadam Nafna galiyey, Malaa'igtana faray inay u sujuudo, barayna Magaca wax kasta, Dajiyeyna Janada, kana soo dejiyey Xigmad darteed, Nuuxna ka dhigay Rasuulkii ugu horreeyey Doortayna isaga iyo Ehelkii Nabi Ibraahim iyo Ehelkii Cimraan. Aayadaha kale waxay sheegi Maryam Hooyadeed iyo siday ugu Nadartay in waxa Uurkeeda ku jira hadduu Lab noqdo ka shaqeeyo Kaniisadda, markuu noqday Gabadhna ay ka magangalisay Eebe Shaydaanka iyada iyo waxay dhasho, Rasuulkuna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Cid kastoo la dhalo Shaydaanbaa taabta Ciise Ibnu Maryam mooyee, markaasuu Akhriyey Nabigu Aayadda (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Aali-Cimraan (33-36).

- 37. Wuxuuna ka aqbalay Eebe aqbal fiican, wuuna koriyey korin fiican (Xanaano) waxaana kafaala qaaday (Dhaqaaleeyey) Zakariye, markastoos ugu galana Mixraabka (Qolka) wuxuu ka helaa agteeda Rizqi, wuxuuna dhahaa xaggee kaaga yimid Maryamow kan, waxayna dhahdaa wuxuu ka yimid Eebe agtiisa, Eebana wuu u Arzuqaa Cidduu doono Xisaab la'aan.
- 38. Halkaasuu baryey Zakariye Eebihiis, yidhina Eebow iga sii agtaada Farac wanaagsan adaa Maqla (ajiiba) Ducadee.
- 39. Waxaana u dhawaaqday Malaa'igtii isagoo taagan oo ku Tukan Mixraabka Eebe wuxuu kuugu Bishaarayn Yaxye isagoo rumeyn Kalimada Eebe (Ciise) Sayidna ah Dhawrsoonna, Nabina ah, ka mid ah kuwa wanaagsan.
- 40. Wuxuu yidhi Eebow sidee iigu ahaan Wiil Anooy isoo gaadhay Duq-nimo, Haweeneydeyduna Madhalaystahay, wuxuu yidhi saasuu ku falaa Eebe wuxuu doono.
- 41. Wuxuu yidhi Eebow ii yeel Calaamo wuxuuna yidhi Calaamaddu waa inaadan la hadlin Dadka Saddex Maal-

فَنْقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا بَبَاتًاحَسَنًا وَكَفَّلَهَا ذَكِرِيًّا كُلُمَا دَخَلَ عَلَيْهَا ذَكِرِيًا ٱلْمِحْرَابَ وَجَدَعِندَهَا رِزُقَا قَالَ يَمَرْيَمُ أَنَّ لَكِ هَذَاً قَالَتَ هُوَمِنْ عِندِاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَزُدُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِحِسَابٍ ﴿ إِنَّ

هُنَالِكَ دَعَازَكِرِّارَبَّةُ وَالْ رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنكَ دُرِيَّةً طَيِّبةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَآءِ ۞ فَنَادَتُهُ ٱلْمَلَتَيِكَةُ وَهُوَ فَآيِمٌ يُصَلِّى فِي ٱلْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَسَيِّدُا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ ٱلصَّنْلِحِينَ ۞

قَالَ رَبِّ أَنَّ يَكُونُ لِي غُلَمُّ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبُرُ وَا مَرَأَ قِي عَاقِرٌّ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿ فَيْ قَالَ رَبِّ اجْعَلَ لِيِّ الْيَهُ قَالَ عَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَنَعُهُ أَيِّنَامٍ إِلَّارَمْزُّ وَآذَكُرُ زَبَكَ كَثِيرً mood ishaaro Mooyee, Xusna Eebahaa wax badan, una Tasbiixso Galabtii iyo A roortiiba. وَسَكِبْحْ بِٱلْعَشِيِّ وَٱلْإِبْكُرِ ١

Waxay caddayn Aayaduhu sida Eebe Maryam u dhaqaaleeyey una Arzaaqay, Nabi Zakariyana u xanaaneeyey, markuu wax layaab leh ku arkeyna baryay Eebe inuu Ilmo siiyo looguna Bishaareeyey Yaxye, inkastoos wayn yahay Haweeneyduna ayan dhalin, hasa yeeshee Eebe wuxuu doono wuu karaa, waxaana la faray inuusan Saddex Maalmood Dadka la hadlin ee Cibaadaysto, taasoo Calaamo u ah Aqbal iyo siinta Wiilka. Aali-Cimraan (37-41).

- 42. (Xusuuso) markay tidhi Malaa'igtu Maryamoy Eebe waa ku doortay waana ku daahir yeelay wuxuuna kaa doortay Haweenka Caalamka.
- 43. Maryamooy adeec (u khushuuc) Eebahaa sujuudna Rukuucna (la tuko) kuwa rukuuca (Tukada).
- 44. Taasi waa warka waxa Maqan oonnu kuu waxyoon mana aadan la joogin markey tuurayeen Qalimadooda koodii kafaala qaadi Maryam, mana aadan la joogin markey murmayeen.
- 45. (Xusuuso) markey tidhi Malaa'igtu Maryamooy Eebe wuxuu kuugu Bishaarayn Kalimo Xaggiisa ah (Wiil) Magaciisu yahay Masiix Ciise Ibnu Maryam isagoo Sharaf leh Adduun iyo Aakhiraba kana mid ah kuwa la soo dhaweeyey.
- 46. Kulana hadli Dadka Dharabta iyo isagoo (Gadhmadoobe) nin wayn ah kana mid ah kuwa Suuban.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَتِ كَمُ يَمُرِيهُ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَىكِ وَطَهَرَكُمُ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَىكِ وَطَهَرَكُم إِنَّا الْعَكَمِينَ الْمَا

يَكَرْيَكُواْ قَنْيَ لِرَبِكِ وَاسْجُدِى وَارْكَعِي مَعَ الرَّكِعِينَ ﴿

ذَالِكَ مِنْ أَنْكَا الْهَ أَلْهَ يَبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِ مْ إِذْ يُلْقُوكَ أَقْلَمَهُمْ أَيَّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِ مْ إِذْ يَخْصَمُونَ ﴿ اللَّهُ مَا اللَّهُ مُونَ ﴾

إِذْ قَالَتِ الْمَلَيَهِ كَةُ يُمَرْيُمُ إِنَّالَلَهُ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ السُمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى اَبْنُ مَرْيَمَ وَجِيهَا فِي الدُّنْيَ وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَلَّبِينَ ﴿

> وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي ٱلْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّلِحِينَ ﴾

Aayaduhu waxay ka warrami waxay Malaa'igtu kula hadashay Maryam iyadoo Fulin amarka Eebe, iyo sida Eebe u doortay una dhahiray, una faray inay cibaadada badiso, saasuuna Eebe ugaga warramay inkastoosan joogin Nabiga goobtaas, waxaa kalooy ka warrami sida Eebe ugu Bishaareeyey Nabi Ciise oo ah mid sharaf leh Aakhiro iyo Adduunba, Eebana dhaweeyey, isagoo Dadka kula hadlay Yaraan iyo Wayniba Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaa u khayr badan Haweenka Caalamka Afar: Maryama Bintu Cimraan, Aasiya Haweeneydii Fircoon, KHadiija Bintu KHuweylid iyo Faadumo Binti Rasuulka Eebe. Waxaa wariyey Ibnu Marda Weyhi. Aali-Cimraan (42-46).

- 47. Waxay tidhi (Maryam) Eebow sidee Ilmo iigu ahaan isagoon i taaban Dad (Nin) wuxuu yidhi (Eebe) saasuu Eebe wax u abuuraa wuxuu doono, markuu xukmin amarna wuxuu uun u dhahaa ahow wuuna ahaadaa.
- 48. Wuxuuna (Eebe) bari Ciise Kitaabka, Xigmad, Towreed iyo Injiil.
- 49. Waa Rasuulka Banii Israa'iil, (isagoo) u dhihi waxaan idiin la imid Aayad xaga Eebihiin ka ahaatay, waxaana idiinka abuuri dhoobada shimbira oo kale, oon afuufi ooy noqon shimbir Idamka Eebe, waxaana bogsiiyaa indhala'aan kudhashe Baraslaha, waxaana nooleeyaa Maydka Idamka Eebe,waxaana idiin ka warrami waxaad Cunaysaan iyo waxaad ku kaydsanaysaan Guryihiinna, taasina waxay idiin tahay Calaamad haddaad rumeynaysaan (Xaqa).
- 50. Waxaana rumeyn wixii iga horreeyey oo Tawreed ah, waxaan idiin bannayn wixii laydinka reebay Qaarkiis, waxaana idiin la imid Calaamad xagga Eebihiin ka ahaatay, ee ka dhawrsada Eebe, ina adeeca.
- 51. Ilaah waa Eebahay iyo Eebihiin ee Caabuda, taasaana ah Jidka toosane.

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى بِكُونُ لِي وَلَدٌّ وَلَوْ بَعْسَسَنِي مَشَرٌّ قَالَ كَذَاك أَللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاأَهُ إِذَا قَضَونَ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ مُكُن فَكُونُ فَكُونُ وَيُعَلِّمُهُ ٱلْكُنِّكَ وَٱلْحِكْمَةُ وَٱلتَّوْرَىٰةَ وَٱلانِجِيلَ ﷺ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِيَ إِسْرَاءِ مِلَ أَنِّي قَدْجِتْ تُكُمُّ بِنَايَةٍ مِّن زَيْكُمُّ أَنِّ أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الْطَلِين كَهَتَةِ ٱلطَّنْرِ فَأَنفُحُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بإذَن الله وأذع ألأكمه والأنبرص وأحي ٱلْمَهْ تَنَى مِاذِن ٱللَّهِ وَأُنْيَتُكُمُ بِمَاتَأُكُونَ وَمَاتَدَّخِرُونَ فِي يُبُوتِكُمُّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَأَكَةً لَكُمُ ان كُنتُه مُؤْمِنينَ ١ وَمُصَدِّقًا لِمَا مَثْنَ مَدَىًّ مِرْ سَأَلتُورَ وَ لَّ لَكُم يَعْضَ ٱلَّذِي حُرِّمَ عَلَيْهِ

Aayadahan waxay ka warami Maryam iyo Wiil-keedii Ciise iyo sida Eebe u siiyey iyadoon Dad taaban, una baray Kutubta ugana yeelay Rasuul Banii'israa'iil, Idamka Eebana wax ku bogsiin jiray, kuna Nooleyn jiray, kagana warami jiray waxay Cuni iyo Waxay kaydsan, dhammaan waxaasina waa wax Eebe Idamkiisa ku ahaaday, ee Ciise waa uun addoon Eebe, tan kale wuxuu raacay Xaqii ka horeeyey wuxuuna u baneeyey wax yaalihii laga reebay qaarkood, wuxuuna u sheegay eebihiis iyo Eebahoodba in Ilaahay yahay, oyna waajib tahay in Eebaha Xaqa ah la Caabudo, saasaana ah Jidka Eebe ah ee toosan. Aali-Cimraan (47-51).

52. Markuu ka kasay Ciise Xaggooda Gaalnimo yuu yidhi yaa iigu gargaari Eebe, waxayna dhaheen Xawaariyiintii (gargaarayaashii) anagaa ah gargaaraha Eebe (Diintiisa) waxaan rumeynay

﴿ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِى إِلَى اللَّهِ قَاكَ الْحَوَارِيُّوكَ غَنْ أَنصَارُ اللَّهِ ءَامَنَا بِاللَّهِ Eebe ee marag ka noqo inaan Muslimiin nahay.

- 53. Eebow waan rumeynay waxaad soo dejisay waxaana raacnay Rasuulka ee nagu qor (nagadhig) la jirka markhaatiyada, (Umadda Nabi Muxamad).
- 54. Way dhakreen, Eebana wuu ka abaalmariyey Eebaana u wanaagsan wax abaal mariya.
- 55. Xusuuso markuu ku yidhi Eebe Ciisow waan ku oofsan waana ku koryeeli, waana kaa daahirin kuwii gaaloobay, waxaana yeeli kuwa raaca (xaqa dhabta ah raaca) korka kuwa Gaaloobay tan iyo Qiyaamada, markaasna xaggaygaa laydiin soo celin waana idin kala Xukumi dhexdiina waxaad isku khilaafsanaydeen.

وَاشَهَدُ بِإِنَّا اُسُسَلِمُونَ ۞ رَبَّنَآءَ امْنَا بِمَآ أَزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاحَتُبُنَا مَعَ الشَّهِدِينَ ۞ وَمَكُرُواْ وَمَكَرَاللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَنكِينَ ۞ إِذَ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى ٓ إِنِي مُتَوَقِّيكَ وَرَافِعُكَ إِنَّ وَمُطَهِرُكَ مِن الَّذِينَ كَفُرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيكَ مَةَ الَّذِينَ اتَبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفُرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيكَ مَةَ ثُمَّ إِلَى مَرْجِعُكُمْ فَأَحْتُمُ مَا يَعْنَا مَنَ فَيهَا ثُمَّ إِلَى مَرْجِعُكُمْ فَا مَا نَعْنَا الْمَانَ (اللَّهُ اللَّهِ مِنَا الْمَانَ اللَّهُ اللَّهُ مِنَا الْمَانَ اللَّهُ اللَّهُ مَا الْمَانَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَا الْمَانَ اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ الْمُعْلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْلَى اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الْمُلْعِلَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُولُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُولُ اللَّهُ الْمُؤْمِلَّةُ اللَّهُ الللَّهُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُلْعُلِيْلُولُولُولُولُولُولُولُولُ الللْمُلْمِي الْمُلْعُلُولُ اللْمُؤْمِلُولُ اللَّهُ

Markuu diray Eebe Nabi Ciise waxay kala hor yimaadeen Yuhuud iyo wixii Raacay Gaalnimo, waxaase raacay gargaarayaashii (Xawaariyiintii) oo xaqa raacay Muslimiinna noqday Eebana warsaday inuu marag ka yeelo mar hadday rumeeyeen xaqa raaceenna Rasuulka, kuwii kale dhagar bay faleen'Eebaana ka abaalmariyey, Ciisana oofsaday daahirna ka yeelay, kuwa Muslimika ah ee xaqa dhabta ah raacana ka yeeli korka kuwa gaalooba tan iyo Qiyaamada, markay u noqdanna kala xukmin. xaalka Nabi Ciisena waa in loo rumeeyo sida Eebe uga waramay iyo Rasuulku, waana addoon Eebe oon mudan in awood ama Ilaahnimo lagu sheego, taasina waa doqonnimo iyo Jaahilnimo daran, maxaa ka fiican in la dhaho waa addoon Eebe doortay oo Nabi ah, mana dhaafsiisna Nabinimo iyo Rasuulnimo. Wakaas xaqu. Aali-Cimraan (52-55).

- 56. Kuwa Gaaloobase waxaan Cadaabi, cadaab daran Adduun iyo Aakhiraba, mana helaan gargaare.
- 57. kuwa (Xaqa)rumeeyeyse oo camal fiican falay wuxuu u oofin (dhammayn Eebe) ajirkooda, Eebana ma jecla daalimiinta.
- 58. kaasaan ku akhriyeynaa korkaaga oo aayaad ah iyo xus (Quraan) xigmo leh.
- 59. Tusaalaha Ciise Eebe agtiisa waa sida (Nabi) aadam, Eebaa ka Abuuray Carro markaasuu u yidhi ahow wuuna ahaan.

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُواْ فَأَعُذِبُهُمْ عَذَابًا شَكِيدًا فِ الدُّنْ اَوَالْآخِرَةِ وَمَالَهُ مِينَ نَصِرِينَ ﴿ وَأَمَّا الَّذِيرَ عَلَى اَمْنُواْ وَعَكِيلُواْ الصَّكِحَتِ فَيُوفَنِهِ مِ أُجُورَهُمُّ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظّلِمِينَ ﴿ فَيُوفَنِهِ مِ أُجُورَهُمُّ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظّلِمِينَ ﴿ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَكِ وَالذِّكْرِ الْعَكِيمِ ﴿

إِنَّ مَثْلَ عِيسَىٰعِندُ ٱللَّهِ كَمَثُلِ ءَادَمٌ خَلَقَ مُهُ. مِن ثُرَابِ ثُمَّ قَالَ لَهُ رُكُن فَيَكُونُ ﴿

- 60. Xaqu Eebahaa buu ka ahaaday ee ha noqonin kuwa shakiya.
- 61. ee ruuxii kugula dooda intuu kuu yimid Cilmi ka dib waxaad dhahdaa kaalaya aan u yeedhno Caruurtannada iyo Caruurtiinna iyo Haweenkannaga iyo Haweenkiinna iyo Naftannada iyo Naftiinna markaas aan baryootanno oon lacanadda Eebe kor yeello Beenaalayaasha.

ٱڵحقُّ مِن ذَیِّكَ فَلاَتَكُنُ مِنَ ٱلْمُمْتَرِینَ ۞ فَمَنْ حَاجَكَ فِیدِ مِنْ بَعْدِ مَاجَآءَ كَ مِنَ ٱلْمِلْ

فَمَنَ عَاجِكَ فِيهِ مِنْ بَعَدِمُ مَاجًاءُ كُونَ الْعِيْرُ فَعَلَ تَعَالُوْا نَدُّعُ اَبْنَاءَ نَا وَاَبْنَاءَ كُثُرُ وَنِسَاءً نَا وَنِسَاءَ كُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ثُمَّزَنْبَهِلُ فَنَجْعَلُ لَقَنْتَ اللّهِ عَلَى ٱلْكَنْدِيدِ فِي ﴿

Waxaa ka mid ah usluubka Quraanka inuu isla sheego had iyo jeer kuwa wanaagsan iyo abaalkooda iyo kuwa xun iyo waxay muteen, tan kale abuurka (Nabi) Ciise wuxuu u egyahay kii Nabi Aadam xagga Aabbo la'aanta, iyo in Eebe siduu doono wax u abuuro wax la shakiyana ma ahayn, waxaana jidaysan in ciddii Xaqa ku doodda intuu cadaaday lala habaartamo, Aayaduhuna waxay soo dageen mar wafdi Gaalada Nasaarada ah ka yimid xagga Najraan ayna ku murmeen xaalka Nabi Ciise, waxayna ka Codsadeen inay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ay la habaartamaan, maxaa yeelay way sii khasaari lahaayeen. Aali-Cimraan (56-61).

- 62. Kaas (Quraanka) unbaa Qisooyin Xaq ah, Eebe mooyee Ilaah (kalana) ma jiro, Eebana waa adkaade falsan.
- 63. Hadday jeedsadaan Gaaladuna Eebe waa ogyahay kuwa wax fasahaadiya.
- 64. Waxaad dhahdaa Nabiyow Ehelu Kitaabow u kaalaya kalimo (odhaah) aan u simanahay aniga iyo adinkaba oo ah inaynaan caabudin Eebe mooyee, (wax kale) oynaan lana wadaajin waxba kana yeelan qaarkeen qaar Eebayaal, Hadday jeedsadaanna waxaad dhahdaa marag noqda inaan Muslimiin nahay.
- 65. Ehelu Kitaabow maxaad ugu murmaysaan (Nabi) Ibraahim, Tawreed iyo Injiilba lama soo dejin gadaashiisa mooyee, meydaan wax kasayn.

إِنَّ هَذَا لَهُو اَلْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَامِنْ إِلَاهِ إِلَّا اللهُ وَلِكَ اللهُ وَلِكَ اللهُ وَلِكَ اللهُ اللهُ وَلِكَ اللهَ لَهُو الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ اللهَ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ وَلَا اللهُ اللهُ وَلَا اللهُ اللهُ وَلَا اللهُ اللهُ اللهُ وَلَا اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ وَلَا اللهُ الله

Quraanka unbaa Qisooyin Xaq ah ku suganyihiin, Eebe mooyee Ilaah kalana ma jiro, waana adkaade falsan, ciddii Xaqa ka jeedsatana Eebe waa ogyahay iyo fasaadiyaasha, Xaqana cidna gaar uma laha ee waa loo simanyahay, sidoo kale Cibaadada Eebe iyo inaan qaar qaarka kale ka Eebe yeelanin kuna raacin qalooc, Ciddii Xaqa ka jeedsatana ha ogaato inaan anagu Mu'miniin-nahay, Yuhuud iyo Nasaarana ma aha inay ku murmaan in Nabi Ibraahim ka mid ahaa, illeen Tawreed iyo Injiilba waxaa la soo dajiyey gadaashiiye, Bukhaari waxaa ku sugnaaday in Abuusufyaan u galay Qaysarkii Ruum, markaas warsaday Qaysar Nabiga tilmaantiisa, Nasabkiisa, wuxuu u yeedhi iyo Runtiisa markuu u wada sheegayna uu yidhi waa sidaas Nabiyada tilmaantoodu. Aali-Cimraan (62-65).

Juz' 3

- 66. Kuwanow (Yuhuud iyo Nasaaro) waxaad ku muranteen waxaad wax ka ogtihiin ee maxaad ugu murmeysaan waxaydaan Cilmi u lahayn, Eebaa og idinkuse wax ma ogidiin.
- 67. Ma aha (Nabi) Ibraahim Yuhuud iyo Nasaara (midna) waase toosane Muslim ah kana mid ma aha Mushrikiinta (Gaalada).
- 68. Waxaa Dadka ugu mudan (Nabi) Ibraahim kuwii raacay iyo Nabigan (Muxamad ah) iyo kuwa (Xaqa rumeeyey) Eebana waa Waliga (Gargaare) Mu'miniinta.
- 69. Waxay jeclaatay koox ka mid ah Ehelu Kitaabka inay idin baadiyeeyaan, mana baadiyeeyaan waxaan Naftooda ahayn, mana kasayaan.
- 70. Ehelu Kitaabow maxaad uga Gaaloobaysaan Aayaadka Eebe idinkoo marag ah (og xaqnimadeeda).
- 71. Ehelu Kitaabow maxaad ugu Khaldaysaan Xaqa baadil (Xumaan) oo u qarineysaan xaqa idinkoo og.

هَكَأَنتُمْ هَكُوُكَآءَ حَلَجَجْتُدُ فِيمَالَكُم بِدِء عِلْمُّ فَلِمَ تُتَحَلَّجُونَ فِيمَالَيْسَ لَكُمْ بِدِءعِلْمُ وَاللَّهُ يُصَّلَمُ وَأَنتُمْ لَاتَعْلَمُونَ ﴿ إِنَّى مَاكَانَ إِنْرَهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَانَصْرَانِيًّا وَلَكِن كَانَ

مَاكَانَ إِبْرَهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَانَصْرَانِيًّا وَلَكِنَكَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَاكَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿

إِكَ أَوْلَى اَلنَّاسِ بِإِبْرَهِيمَ لَلَّذِينَ اَتَّبَعُوهُ وَهَنذَا اَلنَّيِّ وَالَّذِيكَ ءَامَنُواً وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ۞

وَدَّتَ ظَا آبِفَةٌ مِّنَ أَهُ لِ ٱلْكِتَابِ لَوْيُضِلُونَكُو وَمَا يُضِلُّوكَ إِلَّا آَنَفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوكَ ۚ اللَّ يَتَأَهْلَ ٱلْكِنَابِ لِمَ تَكُفُرُوكَ بِعَا يَنتِ ٱللَّهِ وَأَنتُمُ تَشْهُدُوكَ فِي

يَّتَأَهْلَ ٱلْكِتَنْبِ لِمَ تَلْبِسُونَ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَطِلِ وَتَكُنُمُونَ ٱلْحَقَّ وَٱنتُرْتَعْلَمُونَ ﴿

Yuhuud iyo Nasaara iyo Gaalada kalaba ma daayaan muran iyo dood, waxay ku murmaan waxayan waxba ka ogayn, sida xaalka Nabi Ibraahim, Nabi Ibraahimna ma ahayn Yuhuud iyo Nasaara midna, wuxuuse ahaa Muslim toosan, oon Gaalada wax ka dhexeeynin, waxaana ugu dhaw Dadka intii raacday iyo Nabiga Muxamad ah iyo Mu'miniinta, Eebana waa gargaaraha Mu'miniinta, waxayna dooni Ehelu Kutaabku (Yuhuud iyo Nasaara)qaarkood inay idin dhumiyaan, Naftooda unbayse dhumin mase oga, hadday ka Gaaloobaan Aayaadka Eebe ama Xaqa iyo Xumaanta isku khaldaan ama Xaqa qariyaan iyaga unbay dhibi,

Cabdullaahi Binu Mascuud waxaa laga wariyey in Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi Nabi kasta wuxuu leeyahay Sokeeye Nabiyada ka mid ah Sokeeyahayguna waa aabbahay,

jeclaha Eebe, Nabi Ibraahim korkiisa nabadgalyo ha ahaatee. Aali-Cimraan (66-71).

72. Waxay dhaheen koox ka mid ah Ehelu Kitaabka rumeeya waxa lagu soo dajiyey kuwa (Xaqa) rumeeyey (Quraanka) Maalinta horteeda kana gaalooba maalinta gadaasheeda waxay u dhawyihiin Mu'miniintu inay noqdaane (Gaaloobaan).

وَقَالَت ظَايِّهَ أُمِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَنْبِ َامِنُواْ بِالَّذِيّ أُنْزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَجْهَ النَّهَارِ وَٱكْفُرُوٓ اَءَاخِرَهُۥ لَعَلَهُمْ يَرْجِعُونَ ۞ 73. Hana aaminina (rumeynina) ruuxaan Diintiinna raacin,waxaad dhahdaa Hanuun waa hanuunka Eebe, in la siiyo cid wax la mid ah waxa laydin siiyey ama idinkula doodaan Eebihiin agtiisa, waxaad dhahdaa Fadligu gacanta Eebe yuu ku suganyahay wuxuuna siiyaa Cidduu doono, Eebana waa waasac (deeq badane) og.

74. Wuxuuna ku gaaryeelaa Naxariistiisa cidduu doono, Eebaana iska leh Fadliga Wayn.

وَلَا تُؤْمِنُواْ إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُرُ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَى اللهُ اللهُ لَكُ هُدَى اللهُ الل

يَخْنَثُ بِرَحْمَتِهِ عَن يَشَكَّهُ وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ الْفَضْلِ الْفَظْدِ (اللَّهُ الْفَضْلِ الْفَظِيدِ (اللَّ

Gaaladu had iyo jeer waa colka Muslimiinta, halkanna waxaad ku arkeysaan Akhlaaq xumadooda iyo khayaamadooda, iyagoo is faray inay isu muujiyaan niska hore Muslimiin, niska dambana muujiyaan Gaalnimo, si ay Muslimiinta ugu beeraan shaki iyo walaac, una dhahaan kuwii Cilmiga lahaa ee rumeeyey niskii hore waa kuwaa ka baxeen niskii dambana, waxay kalooy is fareen inayna aaminin ruuxaan iyaga raacin Xasad iyo Xumaan darteed, Eebaase iska leh fadliga iyo wanaaga siinna cidduu doono, Naxariistiisana ku khaasyeeli cidduu doono oo Mu'miniinta ah, illeen waa deeq badanee, taasina waxay inooga digi Gaalada iyo dhagartooda iyo niyad xumaantooda iyo in laga foojignaado. Aali-Cimraan (72-74).

- 75. Ehelu Kitaabka waxaa ka mid ah Ruux Haddaad ku Aaminto Xoolo badan ku siin (Nasaarada Qaarkeed) waxaana ka mid ah mid haddaad ku Aaminto Diinaar aan ku siinaynin, inaad kor taagnaato mooyee (waa Yuhuudda iyo wixii la mid ah) waxaana ugu wacan Arrintaas inay dhaheen naguma laha Umiyiintu Jid, waxayna ku dhihi Eebe Been iyagoo og.
- 76. Saas ma aha ee ruuxii oofiya Ballankiisa oo Dhawrsada Eebe waa Jecelyahay Dhawrsadayaasha.
- 77. Kuwa ku Gata Ballankii Eebe iyo Dhaartoodii Lacag (Qiimo) yar kuwaasu Nasiib kuma laha Aakhiro, lamana hadlo Eebe (si Naxariis ah) mana dayo Xaggooda Maalinta Qiyaame, mana

﴿ وَمِنْ أَهْلِ اَلْكِتنَكِ مَنْ إِن تَأْمَنُهُ بِقِنطَارِ يُؤَدِهِ ۚ إِلَيْكَ وَمِنْهُم مَنْ إِن تَأْمَنُهُ بِدِينَارِ لَّا يُؤَدِهِ ۚ إِلَيْكَ إِلَّا مَادُمْتَ عَلَيْهِ قَآيِماً ذَالِكَ بِأَنَّهُمُ قَالُواُ لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْمُثَمِّيْنَ سَكِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّهَ وَالْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

> بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَ وَٱتَّقَىٰ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَقِينَ ﴿

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتُرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَنِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُوْلَئَهِلَ كَلَخَلَقَ لَهُمْ فِى ٱلْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيكَمَةِ

منوزة المعتمان

Daahiriyo, waxayna mudan Cadaab daran.

وَلَايُزَكِيهِ مُ وَلَهُمْ عَذَابُ أَلِي مُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

Ehelu Kitaabkii Yuhuud iyo Nasaara waxaa ka mid ahaa kuwo Haddaad waxbadan ku Aaminto kuu soo Celiya sida kuwii Islaamay ama Nasaarada Qaarkeed, waxaase ka mid ah kuwo aan hal diinnaar Haddaad ku Aaminto aan ku siineyn inaad kor joogto mooyee sida Yuhuudda oo dhihi Xaq naguma leh Muslimiintu Beenna Eebe ku sheega iyagoo wax og, waxaase Eebe jecelyahay kuwaOofiya Ballanka oo dhawrsada, Ciddiise ku gadata Ballanka Eebe iyo Dhaartiisa Xoolo waa Midaan Nasiib ku lahayn Aakhiro oon Naxariis Eebana helayn Qiyaamada Cadaab daranna u sugnaaday.

Rasuulkuna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ruuxii ku Goosta Xoolo Ruux Muslim ah Xaq darro dhaar wuxuu la kulmaa Eebe isagoo u Cadhaysan. (Imaam Axmed) taasina waxay ku tusin in layska dhawro Xaqa Dadka oon Xaq darro lagu Cunin, Haddii kale ha sugo Halaag iyo Ciqaab. Aali-Cimraan (75-77).

- 78. Waxaa ka mid ah (Yuhuudda) Kox ku Leexisa Carraabkooda Kitaabka (Quraanka) si aad ugu malaysaan Kitaabka, kana mid ma aha Kitaabka waxayna odhan Isagu wuxuu ka ahaaday Eebe agtiisa kamana ahaanin Eebe agtiisa. waxayna ku dhihi Eebe Been iyagoo og.
- 79. Kuma haboona Dad in Eebe siiyo Kitaab, Xukun iyo Nabinimo markaas ku dhaha Dadka Addoomo ii noqda Eebe ka sokow, hasayeeshee noqdo Culimo (Dabeeco fiican) Kitaabkaad baraysaan dartiis iyo waxaad baranaysaan.
- 80. Idinmana farayo Eebe inaad ka yeelataan Malaa'igta iyo Nabiyada Eebayaal, ma wuxuu idin fari Gaalnimo intaad Muslim noqoteen ka dib.

وَإِنَّ مِنْهُمْ لَغَرِيقًا لِلْوُنَ أَلْسِنَتَهُم بِأَلْكِئْنِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَنِ وَمَاهُومِنَ ٱلْكِتَنْكِ وَيَقُولُونَ هُومِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَمَاهُوَمِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُمْ مَعْلَمُونَ اللَّهِ

مَاكَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَنَبَ وَالْحُكُمَ وَالنُّجُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُواْ عِبَادًا لِيَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِن كُونُواْ رَبَّنِيْتِينَ بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِنْبَ وَمِمَا كُنتُمْ تَدَّرُسُونَ ﴿ ﴾ تُعَلِّمُونَ الْكِنْبَ وَمِمَا كُنتُمْ تَدَّرُسُونَ ﴿ ﴾

ۅؘڵٳؽٲ۬ڡؙۯػؙؗؗمٞٲڹڗؽۧڿڎؗۅٲڶڵػؿٟڮڎٙۅؘٲڶێؚۜۑێؚؚؽؘٲۯؘڔٵڹؖ۠ ٲؽٲ۫مُۯؙػٛم ؠٲڶػؙڡٛ۫ڔؚؠۼۧۮٳۮؘٲڹتؙؠؙۛڡٛۛۺڸؚڡؙۅڹ

Yuhuud waxaa Caadadeeda ka mid ah Xaq diido iyo Hadal Leexin, waxaana ka mid ah kuwo badala Hadalka Eebe oo Waji kale u yeela si ay Dadkaan wax aqoonin ugu khaldaan, iyagoo dhihi wuxuu ka soo dagay xagga Eebe, kamana imaan xagga Eebe ee waa been ay ogyihin. Diinta Islaamkuna ma ogola in Cid'aan Eebe ahayn la caabudo ama Addoon loo noqdo aad Caabudid, waase in la noqdaa Culimo toosan marba haddaad Kitaabka Akhriyeysaan ama baranaysaan, Eebana ma faraayo in laga yeesho Malaa'igta iyo Nabiyada Ilaahyo, Eebana Gaalnimo ma faraayo Cidna, waxayna soo degtay Aayaduhu mar Gaalo Yuhuud iyo Nasaara ah ku dhaheen Nabiga ma waxaad noogu yeedhi inaan ku Caabudno sidii Ciise loo Caabuday, oo Nabigu yidhi: Eebaan ka magangalay inaan Caabudo wax ka soo hadhay, Daxaagna wuxuu yidhi: Waxaa Xaq ku ah ruuxii Quraan baran inuu Faqiih ahaado. Aali-Cimraan (78-80).

81. (Xusuuso) markuu ka qaaday Eebe Ballan adag Nabiyada waxaan idinsiiyo oo Kitaab iyo Xigmo ah markaas idiin yimaado Rasuul rumeyn waxaad haysataan waa inaad rumeysaan una gargaartaan, kuna yidhi (Eebe) Ma qirteen oo ma qaadeen Arrintaas Ballankeyga ah oo dheheen waan qirnay (ogolaanay) markaas ku yidhi Marag ka noqda Anna la jirkiina yaan ka mid noqon kuwa marag kici.

وَإِذَ أَخَذَ اللَّهُ مِيشَقَ النَّبِيْنَ لَمَآءَ اتَيْتُكُم مِن حِتْبِ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَآءَ كُمْ رَسُولُ مُصَدِّقُ لِمَامَعَكُمْ لَتُوْمِنُنَ بِهِ - وَلَتَنصُرُنَهُ، قَالَ ءَأَفَرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِيَّ قَالُواْ أَقْرَرُنا قَالَ فَأَشْهَدُواْ وَأَنامَعَكُم مِنَ الشَّلِهِدِينَ شَيْ

- 82. Ruuxiise jeedsada intaas ka dib kuwaasi waa kuwo Faasiqiin ah.
- 83. Ma Diinta Eebe waxaan ahayn yey rabaan isagoo u hogaansamay waxa Samaawaadka iyo Dhulka ku sugan ogolaan iyo ikraahba Xaggiisaana loo Celin (Dadka).
- 84. Waxaad dhahdaa waxaan rumaynay Eebe iyo waxa nalagu soo dajiyey iyo waxa lagu soo dajiyey (Nabi) Ibraahim, Ismaaciil, Isxaaq, Yacquub, Faracyadii, wixii la siiyey Muuse, Ciise iyo Nabiyadii Xagga Eebahood kala bixin mayno dhexdooda Anaguna Eebaan u hogaansameynaa.
- 85. Ruxii doona Diin aan Islaamka ahayn laga aqbali maayo, Aakhirana wuxuu noqon kuwa khasaaray.

افغير دِينِ اللهِ يبغون وله واسلم مَن فِي السَّمَواتِ وَالْأَرْضِ طَوَعُا وَكَرُهُا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴾

قُلْ ءَامَنَكَ الْمِاللَّهِ وَمَا أَنْ رِلَ عَلَيْ نَا وَمَا أَنْ رِلَ عَلَيْ نَا وَمَا أَنْ رِلَ عَلَيْ نَا وَمَا أَنْ رِلَ عَلَيْ الْمَوْقَ عَلَىٰ إِنْ رَهِيهِ مَ وَالْمَ سَبَاطِ وَمَا أُوتِي مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّلِيثُونَ مِن رَّيِهِمْ لانْفَرِقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (إِلَيْهِا الْحَدِيْمِنْ هُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (إِلَيْهَا

وَمَن يَبْتَغ غَيْرَ الْإِسْلَكِمِ دِينًا فَكَن يُقْبَلَ مِنْـهُ وَهُوَ فِي ٱلْآخِرَةِ مِنَ ٱلْخَسِرِينَ ﴿

Waxay Aayaduhu Cadayn in Eebe Ballan adag ka qaaday Nabiyada inay Isrumeeyaan isuna gargaaraan, Siduu Ballan uga qaaday in hadday haleelaan Nabiga Muxamed ah u rumeeyaan uguna gargaaraan, ayna aqbaleen Ciddii ka leexatana ay Xumaan, Xaqna ma aha in waxaan Diinta Islaamka ahayn la doono, illee Eebaa wax kastaa u hogaansamaye waana in la rumeeyo Nabiyada Eebe dhamaantood lana kala saarin, Diinaan Islaamka ahayn Ruuxii doonana wax lagama aqbalo wuuna khasaari Aakhiro, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Ruuxii Camal fala waxaan haysanno waxaan ahayn waa lagu Celin. Waa Saxiix. Aali-Cimraan (81-85).

86. Sidee u Hanuunin Eebe Qoom Gaaloobay rumayn ka dib, oo qiray in Rasuulku Xaq yahay una Yimaadeen Xujooyin, Eebana ma hanuuniyo Qoom Daalimiin ah.

كَيْفَ يَهْ دِى اللَّهُ قُوْمًا كَفُرُواْ بَعْدَ إِيمَنهِمُ وَشَهِدُوَاْ أَنَّ الرَّسُولَ حَقُّ وَجَآءَهُمُ الْبَيِّنَتُ وَاللَّهُ كَايَهُ دِى الْقُوْمَ الظَّلِيمِينَ (اللَّهُ)

87. Kuwaas abaalkoodu waa Lacnad Eeboo korkooda ah iyo Malaa'igta iyo Dadka Dhammaantiis.

أُوْلَيْمِكَ جَزَآ وُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْتَ ٱللَّهِ وَٱلْمَلَيْمِكَةِ وَٱلنَّاسِ ٱجْمَعِينَ ۞

88. Wayna ku waari (Ciqaatbtooda) dhexdeeda lagamana fududeeyo Cadaabka lamana Sugo.

خَلِدِينَ فِيهَا لَا يُحَفَّفُ عَنْهُمُ ٱلْعَذَابُ وَلَاهُمُ لَيُنظُرُونَ ١

89. Kuwa Toobad keena intaas ka dib mooyee oo wanaajiya Eebana waa dambi dhaafe Naxariista.

إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُواْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَفُورٌ رَبِّعِيمُ الْكَا

90. Kuwa Gaalooba rumayn ka dib,markaas kororsada Gaalnimo lagama aqbalo Toobadooda kuwaasina waa kuwa Dhumay. إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعَ دَإِيمَنِهِمَ ثُمَّ ٱزْدَادُوا كُفْرًا لَّنَ تُقْبَلَ وَوَبَتُهُمْ وَأُولَيْكَ هُمُ ٱلضَّكَ ٱلُّونَ ۞

91. Kuwii Gaaloobay oo dhintay iyagoo Gaalo ah lagama aqbalo mid ka mid ah Dhulka Muggii oo Dahab ah hadduu isku furto, kuwaasina waxaa u sugnaaday Cadaab daran wax u gargaarana ma leh.

إِنَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَمَاتُواْ وَهُمْ كُفَّاً رُّفَاَلُ فَلَنَ يُقْبَكَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلَ مُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبَا وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِلِهِ ۚ أُوْلَئِيكَ لَهُمْ عَذَابُ أَلِيمُ وَمَا لَهُمْ مِِّن نَصِرِينَ ۞

Eebaan ka Magangallay Dhumid Hanuun ka Dib. waxay soo dageen Aayaduhu mar Nin reer Madiina ahaa Islaamay haddana Gaalnimo u noqday haddana Qoomameeyay oo Cidduu warsaday inuu Toobadleeyahay iyo in kale. wuxuuna mudan ruuxii Islaanimo ka dib Laabta Ciqaab daran oo uu ku waari, Cidiise Toobadkeenta wuu ka aqbali Eebe una dhaafi Dambiga'Cidiise ku sii Madax adaygta Gaalnimada oo sii korarsata Toobad lagama Aqbalo wayna Baadiyoobeen, Cidii Saas ku dhimatana lagama aqbalo Dhulka Mugiis oo Dahab ah hadduu isku furto, wuxuuna mudan Cadaab daran, wax u gargaarina ma iiro.

Waxaa sugnaaday in mid Ehelu Naarka ah loo dhihi Qiyaamada ka warran haddaad leedahay waxa Dhulka ku sugan maysku furan lahayd markaasuu dhihi: Haa, markaasuu Eebe dhihi wax ka fudud yaan kaa doonay oo ballan kaaga qaaday Duudkii Nabi Aadam waa inaadan ii Shariig yeelin (Ila Caabudin wax kale) waadna diiday Gaalnimo mooyee, (Basaar). Aali-Cimran (86-91).

- 92. Ma gaadhaan sama fal intaad wax ka bixisaan waxaad jeceshihiin, waxaad bixisaana Eebe waa ogyahay.
- 93. Cuntada dhamaanteed xalaal bay u ahayd Banii-israa'iil wuxuu ka reebay Israa'iil Naftiisa mooyee, soo degidii Tawreed ka hor waxaad dhahdaa keena Tawreed oo Akhriya haddaad runlow tihiin
- 94. Ruuxii ku been abuurta Eebe korkiisa intaas ka dib kuwaasu waa uun Daalimiin.
- 95. Waxaad dhahdaa Runbuu sheegay Eebe, ee raaca Milladda Ibraahiim (Jidkiisii) isagoo toosan, kamana mid ahayn Mushrikiinta.

لَى نَنَا لُواْ الْبِرَّحَتَى تُنفِقُواْ مِمَّا يَحْبُورَكَ وَمَانُنفِقُواْ مِن شَيْءِ فَإِنَّ اللّهَ بِهِ عَلِيمُ ﴿ ثَلُّ الطَّعَامِ كَانَ عِلَّا لِبَيْ آ إِسَرَّةٍ يلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَّةٍ يلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَةٍ عِلْ اَلْكَ مَا حَرَّنَ أَلْكَ الْفَسِهِ عِمِن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ مَا حَرَنَ أَهُ فَلْ فَأَتُوا بِالتَّوْرَنَةِ فَأَتَلُوهَا إِن كُنتُمَ صَدِقِيحَ ﴿ قَلْ فَأَتُوا بِالتَّوْرَنَةِ فَأَتَلُوهَا إِن كُنتُمَ مَصَدِقِيحَ ﴿ فَا تَلُوهُمَا إِن كُنتُمُ فَمَنِ اَفْرَى عَلَى اللّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَمُن النَّهُ فَا تَلُوهُمَا لَظُلِمُونَ ﴿ فَي اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ

Aayaddu waxay Caddayn inaan Wanaagga dhabta ah la gaadhayn inta laga bixiyo waxa la jecelyahay Qaarkiis, markay Aayaddu soo degtay yaa Abuu Dhalxa Beertiisii Sadaqaystay, markaasaa Nabigu faray (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu Qaraabadiisa ku Sadaqaysto, markaasuu u qaybiyey. Tan kale waxay ahayd Yuhuud tahayna Xaq diidayaal Warsi iyo Xujo badan'waxayna Nabiga Warsadeen wixii ka Reebanaa Israa'iil oo Cunno ahaa, wuxuuna Eebe u sheegay in Cunadu Xalaal u ahayd wuxuu isagu is ka reebay mooyee, Tawreed ka hor, ee ha akhriyeen Tawreed hadday run sheegi, Ciddiise Been abuurta waa Daalimad, Eebana Run buu sheegay ee halla raaco Wadadii Nabi Ibraahim oo ah Diinta Islaamka ah, Gaalana wax isuma ahayn Nabi Ibraahim.

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Israa'iil «waa Yacquub» wuxuuna ku Nadray Hadduu Eebe Caafiyo Inuusan Cunin Xubnaha Qaarkood isaga iyo Caruurtiisu. Aali-Cimraan (92-95).

- 96. Guriga ugu horreeyey ee loo soo dejiyey Dadka waa kan Maka (Kacbada) waana barakaysanyahay waana Hanuunka Caalamka.
- 97. Waxaa ku sugan Aayaad Cad Cad Maqqaamu Ibraahiimna (waa ku yaal) Ruuxii galana wuxuu ahaan Aamin, Eebana wuxuu ku leeyahay Dadka Xajka Baydka Ruuxii kara Wadada, Ruuxii Gaaloobana Eebe waa ka kaaftoonyahay Caalamka.
- 98. Waxaad dhahdaa Ehelu Kitaabow maxaad uga Gaaloobaysaan Aayaadka Eebe, isagoo Eebana Marag u yahay waxaad Camal falaysaan.
- 99. Ehelu Kitabow maxaad uga Celinaysaan Dadka Eebe Ruuxii Rumeyn

إِنَّ أَوْلَ بَيْتِ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِى بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدَى لِلْمَالَمِينَ ﴿ فِيهِ عَايَنتُ بَيِّنتُ مُقَامُ إِبْرَهِيمَّ وَمَن دَخَلَهُ رُكَان عَامِنَا وَلِيَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ السَّطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غِنَّ عَنِ الْمَلْمِينَ ﴿ فَلْ يَتَأَهْلُ الْكِنْ لِلْمَ تَكُفُرُونَ بِعَايَنتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدُ عَلَى مَاتَعْمَلُونَ ﴿ idinkoo la dooni (Xaqa) Qallooc idinkoo marag ah Eebana ma halmaansana waxaad Falaysaan.

اللّهِ مَنْءَامَنَ تَبْغُو نَهَاعِوَجُاوَأَنتُمْ شُهُكَدَآةٌ وَمَااللّهُ بِغَنفِلٍ عَمَّاتَعُمْلُونَ ۞

Eebe wuxuu sheegi in Guriga ugu horeeyey in Eebe lagu Caabudo uu yahay Kacbada'Eebana waa sharifay Baydkaas iyo Masaajidka barakaysan ee Maka, waxaana ku sugan Aayado waa weyn oo ka mid yahay Maqaamu Ibraahiim, Ciddii Gashana waa Aamin, Eebana Dadka wuxuu ku waajibiyey Ciddii karta inay u Xajiyaan Baydkaas, Ciddii iska diida isagoo karana Eebe waa ka kaaftoonyahay Gaalo. Abuudar waxaa laga wariyey inuu yidhi: Waxaan idhi: Rasuulka Allow Masaajidkee u horeeyey? markaasuu yidhi Masaajidka Xurmaysan (ee Maka) waxaan idhi yaa ku xiga? waxuu yidhi Masaajidka Aqsa (ee Qudsi) waxaan idhi imisaa u dhaxaysay? wuxuu yidhi Afartan, waxaan idhi yaa ku xigay? wuxuuna yidhi Meejii Salaadi kugu haleeshaba ku tuko dhamaan waa Masaajide (Imaama Axmed) Yuhuud iyo Nasaarana Xaqay ka gaaloobi iyagoo arka, kana leexin Dadka, ayna Ceebayni oo Qalloocin, waana wax la yaab leh inay saasu Caado u tahay. Maantadan aan joogno waxay Muslimiinta iyo Diinta Islaamka ku hayaan wax la helmaami karo ma aha. Aali-Cimraan (96-99).

- 100. Kuwa (Xaqa) rumeeyow Haddaad Adeecdaan (Maqashaan) Koox ka mid ah kuwa la Siiyey Kitaabka (yuhuud iyo Nasaara) waxay idiin Celin Iimaankiinna ka dib Gaalnimo.
- 101. Seed u Gaaloobaysaan idinkoo laydinku kor Akhrin Aayaadka Eebe Dhexdiinnana Joogo Rasuulkiisii, ruuxii Cuskada Eebe (oo ka dhawrsada) waxaa lagu hanuuniyey Jidka Toosan.
- 102. Kuwa (Xaqa) rumeeyow ka dhawrsada Eebe dhawrsashadiisa Xaqa ah, hana dhimanina idinkoon Muslim ahayn.
- 103. Qabsada Xadhigga Eebe (Islaamka) dhamaantiin hana kala tagina, xusana Nicmada Eebe ee korkiinna ah, markaad Col ahaydeen oos isu Dumay Quluubtiinna ood Noqoteen Nicmada Eebe darteed Walaalo, idinkoo ahaa Qar God Naar ah, oos idinka koriyey Xaggeeda, saasuu idiinku Cadayn Eebe Aayaadkiisii si aad u Hanuuntaan.

Eebe wuxuu sheegay in hadday Mu'miniintu maqlaan warka Gaalada ay Xasdi Jidka Xaqa ahna ka leexin, maxaa yeelay Gaaladu waa Colka Mu'miniinta waxayna ku dadaali say u Gaalayn lahaayeen, mana haboona in la Gaaloobo iyadoo Xaqa la haysto oo Cad yahay, tan kale waa in Eebe la Cuskadaa, Cibaado dhab ahna la Caabudaa, Muslinimana lagu dhintaa, lana Qabsado dhammaan Xadhigga Eebe oon lana kala tagin. lana Xusuusnaado side Eebe isagu soo Dumay Qalbiga Muslimiinta iyagoo Col ahaan Jiray, ku Dhicid Naareedna u dhawaa kana koriyey, una Cadeeyay Aayaadka Eebe si ay u Hanuunaan. Waxaa Sugnaatay: Dhawrsashada Eebe waa in la Adeecoon la Caasiyin, laguna Mahdiyaa lagana Gaaloobin lana Xusoo la Halmaamin (Xaakim)'Tilmaanta Quraankuna waxaa ka mid ah: Inuu yahay Xadhigii Eebe ee Adkaa iyo Jidkiisii Toosnaa, waxaase loo baahanyahay Walaalnimo, Isku duubnaan, Xaq raacid, Gaalo ka digtoonaan iyo Toosnaan. Aali-Cimraan (100-103).

- 104. Ha laydinka helo Umad u yeedha Khayrka oo fari Wanaagga oo ka reebta waxa la Naco (Xumaanta) kuwaasina waa uun kuwa Liibaanay.
- 105. Hana noqonina kuwa kala tegay oo kale ee iskhilaafay intay u yimaadeen Xujooyin ka dib kuwaasina waa kuwa Cadaab weyn u Sugnaaday.
- 106. Maalintay Caddaan (Nuuri) Wajiyaal oyna Madoobaan (Doorsoomi) Wajiyaal, kuway Madoobaato Wajiyadoodu (Waxaa lagu dhihi) miyaad Gaaloowdeen Rumeyntiinii ka dib, Dhadhamiya Cadaabka Gaalnimadiinii darteed.
- 107. Kuwuu Caddaado (Nuuro) Wajigoodu Naxariista Eebe Dhexdeeday ku waarayaan.
- 108. Taasi waa Aayaadkii Eebe oon ugu Akhriyeynaa korkaaga si Xaq ah, Eebana ma aha mid la doona Dulmi Caalamka.
- 109. Eebe waxaa u sugnaaday waxa Samaawaadka iyo Dhulka ku Sugan, Xaggiisaana loo Celiyaa Umuuraha.

وَلْتَكُنُ مِنْكُمُ أُمُّةً يُدَعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ الْمَلْعُرُو وَيَأْمُرُونَ الْمُنْكَرِ وَأُوْلَئَتِكَ هُمُ الْمُنْكَرِ وَأُوْلَئَتِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ إِلَّهُ الْمُنْكَرِ وَأُوْلَئَتِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ الْمُنْكَرِ وَأُولَئَتِكَ هُمُ مَا اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمَالَقِيمُ اللَّهُ مَا مَاجَاءَهُمُ الْلَيْنَتُ وَأُولَئَتِكَ لَمُمْ عَذَابُ عَظِيمُ اللَّهِ مَا مَا اللَّذِينَ اللَّهُ اللَّهُولُولَ اللَّهُ اللْمُولَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُلْمُ الل

وَأَمَّا ٱلَّذِينَ ٱبْيَضَتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ ٱللَّهِ هُمْ فَفِي رَحْمَةِ ٱللَّهِ هُمْ فِي رَحْمَةِ ٱللَّهِ هُمْ فِي الْحَقِّ تَلْكَ اللَّهُ اللْمُلْمُ الللْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُ اللَّهُ اللْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ الل

فَذُوقُواْ ٱلْعَذَابَ بِمَاكُنتُمُ تَكُفُونَ ١

Ummadan Muslimka ah wuxuu Eebe faray Inay Khayrka u yeedhaan, Wanaaggana Faraan Xumaanta reebaan, si ay u Liibaanaan, oyna ka figaadaan kala tag iyo iskhilaaf, iyagoo Xaq u yimid, si ayna ula mid noqonin Gaalada Cadaab daran Mutay Maalinta Qiyaamana Wajiyada Mu'miniintuna way Dhalaali'kuwa Gaaladuna way Doorsoomi oo Madoobaan, Mu'miniintuna Janay ku waari, Gaaladuna Naarbay Dhadhamin, Aayaadka Eebana waa Xaq sugan, isagaana iska leh Xukunka Samooyinka iyo Dhulka, Umuuraha oo dhanna Xaggiisaa loo Celin, Fadli badan yaana ku soo arooray Khayrkoo lays faro iyo Xumaanta oo layska reebo, waana Tiirka Diinta Islaamka'laguna Sharifay Ummadan Muxamdiyada ah.

Rasuulkuna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ruuxii arkaa Xumaan ha ku dooriyo Gacanta, hadduusan karin Carrabka, hadduusan karin Qalbiga, waana Iimaanka u tabar yar (Muslim) mar kale wuxuu yidhi: Eebaan ku dhaartee Wanaagaad faraysaan oo Xumantaanad reebaysaan ama wuxuu Eebe u dhawyahay inuu idinku diro Ciqaab agtiisa ah, ood Baridaan oosan idin Ajiibin. (Axmed iyo Kuwa kale). Taasina waxay ku tusin Ahmiyadda umuurtaas iyo in Ummadii ka tagtaa ay mudan Ciqaab Halaag. Aali-Cimraan (104-109).

110. Waxaad tihiin Ummadda u Khayroon ee loo soo bixiyey Dadka, waxaad fartaan Wanaagga waxaadna ka reebtaan Xumaanta waxaadna ruكُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْ كَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ meysaan Eebe, hadday rumeeyaan Ehelu Kitaabku (Xaqa) Saasaa u khayrroonaanlahayd, waxaa ka mid ah Mu'miniin, badankoodna waa Faasiqiin.

- 111. Idin wax yeellayn mahayaan wax dhibah mooyee, hadday idin la dagaallamaana waxay idiin jeedin Dabada (way carari) loona Gargaari Maayo.
- 112. Waxaana lagu qadaray Korkooda Dulli meel kastooy joogaanba, Xadhig Eebe iyo Xadhig Dad mooyee, waxayna la noqdaan Cadho Eebe, waxaana lagu qadaray Miskiinimo, waxaana ugu wacan inay ka gaaloobaan Aayaadka Eebe Dilayaanna Nabiyada Xaq daro, waxaana ugu wacan Caasinimadooda iyo Xadgudubkooda.

وَتُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْءَامَنَ أَهَلُ الْحِتَنِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَحْتُرُهُمُ الْفَنسِقُونَ ۞ لَن يَضُرُوحُمُ الْفَنسِقُونَ ۞ يُولُّوكُمُ الْأَدْبَارَثُمَّ الْاَيُصَرُونَ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِقُو الإَلَّا بِحَبْلِ مِن اللَّهِ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ وَبَآءُ ويغضبٍ مِن اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَيلِكَ بِأَنهُمْ كَانُوان يَكْفُرُونَ إِعَاينتِ اللّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْلِيلَةَ كَانُوانيكُمُرُونَ إِعَاينتِ اللّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْلِيلَةَ بَعْلُر حَقَّ ذَلِكَ بِمَاعَصُوا وَكَانُوا يُعَتَدُونَ الْأَنْلِيلَةَ

Eebe wuxuu sheegay in Ummadda Muxamadiyada ah u Khayrbadan tahay Umadaha, maxaa yeelay Wanaaggay Faraan'Xumaantana way reebaan, Eebana way rumeeyaan. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Anagaa ugu dambeyna Dadka uguna horayn Qiyaamada, uguna hor gali Jannada, in kastoo horteen la siiyey Kitaab inagana ka dib layna siiyey, waxaana Eebe nagu hanuuniyey waxay isku Khilaafeen oo Xaq ah, Maantana way isku Khilaafeen, Dadkuna innagay ina raacaan, Barri Yuhuudbaa leh, Bari dambana Nasaara. (waxaa wariyey Abuu Yaclaa). Xumaanta Yuhuud iyo sida loo duleeyeyna wax badan yuu Quraanku ka waramay, hadday Muslimiin dhab ah la dagaalamaanna way Jabi ooy Carari, Dullibaana lagu Qadaray iyo Cadho Eebe, Illeen Aayaadka Eebe yey beeniyeene oo Ambiyaday Xaq darro ku Dili jireen oo waxay la imaanayeen Xumaan iyo Xad gudub. Haddaanse aragno inay Gaaladu Ayaamahan isugu tageen Muslimiinta Dhulkii Islaamkana qabsadeen Dadkiina laayeen taas waxaa sababay Muslimiinta oon Jahaad dhab ah Jahaadin, si xaq ahna u raacin Amarka Eebe, markayse si dhab ah Eebe u Adeecaan Xadhigga Eebana wada qabsadaan shaki ma laha inay Adkaan'Xaqoodana soo Ceshan'Caalamkuna Khayr ku hogaamin sida Eebe Ballan qaaday. Aali-Cimraan (110-112).

- 113. Isku mid ma aha, Ehelu Kitaabka waxaa ka mid ah Ummad u Taagan (Xaqa) oo Akhrida Aayaadka Eebe Saacadaha Habeenka iyagoo Sujuudsan, (waa Cabdullaahi Binu Salaamo iyo Saaxiibadiis).
- 114. Rumeynna Eebe iyo Maalinta Dambe farana Wanaagga kana reeba waxa la naco (Xun) una dag dagi Wanaagga, kuwaasi waxay ka mid yihiin kuwa suuban.
- 115. Waxay Falaan oo Khayr ah laga-

﴿ لَيْسُوا سَوَآءٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَنبِ أُمَّةٌ قَآبِمَةٌ يَتْلُونَ ءَايَنتِ ٱللَّهِ ءَانَآءَ ٱلَيَّلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿

يُؤْمِنُوكَ بِإِللَّهِ وَالْيُوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُوكَ فَيْ الْمَرُوكَ بِالْمَمْوَنَ عَنِ الْمُنكِرِ وَيُسْرِعُوكَ فِي الْمَنكِرِ وَيُسْرِعُوكَ فِي الْمَنكِرِ وَيُسْرِعُوكَ فِي الْمَنكِحِينَ اللَّهِ وَمُا يَفْعَلُونِ اللَّهِ الْمَنْكِحِينَ اللَّهِ وَمَا يَفْعَلُوا أَنْ الْمَنْكِحِينَ اللَّهِ الْمُنْكِحِينَ اللَّهُ الْمُنْكِحِينَ اللَّهُ الْمُنْكِحِينَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْكِعُدُونًا أَنْ الْمُنْكِعُدُونًا الْمُنْكِعُدُونَا الْمُنْكِعُدُونَا الْمُنْكِعُدُونَا الْمُنْكِعُدُونَا اللَّهُ الْمُعْلِقُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْعُلِمُ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْمُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ

ma qariyo (Dayaco), Eebana waa ogyahay kuwa dhawrsada.

116. Kuwa Gaaloobay kama kaafido Xoolahoodu iyo Caruurtoodu Eebe Xaggiisa waxba, kuwaasuna waa Ehelka Naarta wayna ku Dhex waari.

117. Waxay Bixiyaan Noloshan Adduunna waxay la mid tahay Dabayl Qabow (daran) oo ku dhacday Beer Qoom dulmiyey Naftooda ooy Halaagtay, ma dulmiyin Eebe iyagaase Naftooda Dulmiyey.

وَٱللَّهُ عَلِيمُ إِلْمُتَقِيرِ ﴿ ﴿ ﴿ اللَّهُ عَلِيمُ إِلَّهُ مَ اللَّهُ مُ اللَّهُ مُ اللَّهُ مُ اللَّهُ مُ اللَّهُ مُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِمُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ

Marka Quraanku Ehelu Kitaabka wax kasheegi wuxuu u jeedaa kuwa Xaqa ka leexday, hase yeeshee kuwa rumeeyey Xaqa sida Asaxaabigii Cabdullaahi Binu Salaam iyo Saaxiibadiisii kale, kuwaasoo Eebe ku tilmaamay Aayadahan Camalkoodii iyo waxa Eebe ku abaal marin oo Wanaag ah, kuwa Xaqa ka Gaaloobayse waxba uma taraan Xoolo iyo Caruuru, waxayna mudan Naar, Waxay Adduunka ku bixiyeenna waxuu la mid yahay Beer Dabayl darani Halaagtay, Eebana Cidna ma Dulmiyo ee Dadku iyagaa Naftooda Dulmiya, Camalka Fiican ee layska abaal marin waxaa u shardi ah Eebe rumeyn iyo Xaq raacid, iyo Toosnaan, hadii kale waxay noqon wax kama jiraan iyo Lugooyo.

Aali-Cimraan (113-117).

- 118. Kuwa (Xaqa) rumeeyow ha ka yeelanina Saaxiib (Hoose) wax idinka soo hadhay, kuma gabood falaan Fasaadintiinna waxayna Jecelyihiin dhibkiinna, waxay ka muuqataa Cadhadu Afkooda, waxay qarsan Laabahoodu yaa ka weyn, waan idiin Caddaynay Aayaadka haddaad wax kasaysaan.
- 119. Idinkani waad Jeceshihiin Iyaguna idinma jecla, waxaadna rumeysaan Kitaabka dhammaantiis, hadday idin la kulmaanna waxay dhahaan waannu rumeynay Hadday kaliyoobaanna waxay idiin Qaaniinaan Xubnaha (Faraha) Cadho darteed, waxaad dhahdaa ku dhinta Cadhadiinna, Eebana waa ogyahay waxa Laabta ku sugan.
- 120. hadday idin taabato Wanaag way Xumeysaa hadday idinku dhacdo Xumaanna way ku Farxaan, haddaad Samirtaan ood Dhawrsataan idinkama

يَتَأَيُّهَا اَلَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَنَخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمُّ لَا يَأْ لُونَكُمُ خَبَالًا وَدُوا مَاعَنِتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَآهُ مِنَ اَفْوَهِهِمْ وَمَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ اَكْبُرُ فَذَبَيَّنَا لَكُمُ اَلْآينَتِ إِن كُنتُمْ فَقُولَا هَيُجُونَهُمْ وَلا يُجِبُونَكُمُ وَتُؤْمِنُونَ فِلْ كَنتُمُ الْوَلَا يَعْجُونَهُمْ وَلا يُجِبُونَكُمُ وَتُؤْمِنُونَ فِلْ كَنتُمُ الْإِنَامِلَ مِنَ الْفَيْظِ قُلُ مُوتُوا عَضُوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْفَيْظِ قُلُ مُوتُوا بِفَيْظِكُمُ إِنَّا اللَّهَ عَلِمُ الْإِنَامِلَ مِنَ الْفَيْظِ قُلُ مُوتُوا

إِن مَّسَسَّكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوُّهُمْ وَإِن تُصِبَّكُمْ سَيِّنَةٌ يُفَّرَحُواْ بِهَا ۖ وَإِن تَصْبِرُواْ وَتَتَّقُواْ dhibayso Dhagartoodu waxba, Eebana waxay Camal fali wuu Koobay.

لَايَضُرُّكُمْ كَنْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُوكَ مُجِيطٌ ﴿ إِنَّ

Eebe Sareeye wuxuu uga digi Mu'miniinta inay Gaalada ka yeeshaan Saaxiib gaar ahaaneed ooy Sirtooda ku Qarsadaan, taasi ma haboona oo Gaalo layskuma halleeyo, illeen waa Col Xumaan kula jecel, mararna ka sheega Afkooda, inkastoo waxa Laabta kaga jiraa ka weynyahay, Arrintaasna waa Xaal Eebe ogaysiiyey Mu'miniinta hadday wax fahmi ooy waana Qaadan,

Ma aha inaan jeclaanno iyagoo ina Neceb, oon rumeynay Xaqa dhammaan iyaguna ka Gaaloobeen, oyna Khayaani Mu'miniinta ooy Wanaag u muujin markay isla joogaan, markay kali noqdaanna Cadho Faraha inoola Qaniini, ha ku Dhinteen Cadho, Wanaageenay ka nixi oo Xumaanteenay ku Farxi, Haddaanse adkeysanno oon Toosnaanno Dhagartoodu waxba inama yeesho, illeen Eebaa koobay waxay Qarsan ama Camalfali oo Xumaan ah. Waxaa la sheegay in Cumar Binu Khadhaab lagu yidhi: Waxaa jooga Wiil Gaal ah oo wax Qora ee maad Qoraa ka dhigatid markaasuu yidhi: Ma waxaan ka dhigan Saaxiib Hoose (Bidhaano) waxaa ku dhacay Muslimiinta oo Dulli iyo kala tag ah waa markay Gaalo Saaxiib moodeen, iyaguna Colloobeen oy Qaybsameen, waase in laga baxo arrintaas. Aali-Cimraan (118-120).

- 121. (Xusuuso) markaad ka Kallahday (tagtay) Ehelkaaga adoo u yeeli Mu'miniinta Goob Dagaal Eebana waa Maqle og.
- 122. Markay Hamiday «Doontay» Labo Kooxood oo idinka mid ah inay Fashilaan (Cabsadaan) Eebana Waligooda (Gargaarahooda) ahaa ee Eebe uun ha tala saarteen Mu'miniintu.
- 123. Dhab ahaan buu idiin ku Gargaaray Eebe (Maalintii) Badar idinkoo dulaysan «Tabar yar», ee ka Dhawrsada Eebe waxaadna mudantihiin inaad ku Mahdisaan.
- 124. Markaad ku lahayd Mu'miniinta Miyuusan idiinku Fillayn inuu idinku Xoojiyo Eebihiin Saddex Kun oo Malaa'ig ah oo soo Degi.
- 125. Waa na kaafiyaan ee haddaad Samirtaan (Adkeysataan) ood dhawrsataan (waydinku fillaan) waxayna idiinku imaan deg daggooda, kaasna waa Xoojin Eebihiin Shan Kun oo Malaa'ig ah oo Calaamaysan.
- 126. Uma yeelin Eebe (Arrintaas) Bishaaradiinna mooyee iyo inay ku Xasisho Quluubtiinnu isaga, Gargaar aan Eebe agtiisa ahayna ma jiro ee ah Adkaade Falsan.

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ ثُبُوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ الِفِتَ الِّ وَاللَّهُ سَمِيعُ عَلِيمٌ ﴿

إِذْ هَمَّت طَّابِفَتَانِ مِنڪُمْ أَن تَفْشَلَاوَٱللَّهُ وَلِيُّهُمُّ أَوْعَلَ ٱللَّهِ فَلْمِـتَوَكِّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﷺ

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْدِ وَآنَتُمْ آَذِلَّةٌ ثَاْتَقُوا ٱللَّهَ لَعَلَكُمْ تَشَكُرُونَ ۞

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكُفِينَكُمْ أَن يُمِذَكُمُ رَبُّكُم بِثَلَنَةِ ءَالَفِ مِنَ الْمَلَيِكَةِ مُنزَلِينَ شَ رَبُّكُم بِثَلَنَةِ ءَالَفِ مِنَ الْمَلَيِكَةِ مُنزَلِينَ شَ بَلَنَّ إِن تَصْبِرُوا وَتَنَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدُكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَفِ مِنَ الْمَلَيَبِكَةِ مُسَوِّمِينَ شَ

وَمَاجَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِنَطْمَيِنَّ قُلُوبُكُمُ يِدِّءوَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۞ 127. Si uu u Gooyo (Halaago) qayb ka mid ah kuwa Gaaloobay ama Walbahaariyo oy Noqdaan iyagoo Khasaaray. لِيَقْطَعَ طَرَفَا مِّنَ الَّذِينَ كَفُرُوٓا أَوْ يَكْمِتَهُمُ فِنَنْقَلِمُواخَآبِينَ ۞

Aayadahan wuxuu Eebe kaga warami Dagaalladii Uxud iyo Badar oo Tan hore ahayd Bishii Soonfur Sanadkii Saddexaad ee Hijrada Uxudna waa Buur weyn oo Magaalada Madiina Xagga Waqooyiga ka xigta, Muslimiintana dhibaa ku gaadhay markay Khilaafeen Amarkii Nabiga Qaarkood oo ka tageen halkay ilaalinayeen, markaas laga soo galay halkaa ilaa Nabiga laga dhaawacay Dad badan oo Asaxaabtii ahna ku Shihiideen, taasina waxay ku tusin Xumaanta is khilaafka iyo amarka Fiican Diidmadiisa waana waxay u Waajibtay in laga digtoonaado. Tan kale waa Dagaalkii Badar ee weynaa ee Eebe u gargaaray Muslimiinta Xoojiyeyna iyagoo Tabar iyo Tiraba yaraa, hase yeeshee Eebaa Nasrigiisa iyo Malaa'ig ugu gargaaray, Taasina waxay ku tusin in Eebe u gargaari Muslimiinta markay dhab ahaan Eebe u Adeecaan Sharcigiisana ku dhaqmaan, Day sida loo jabiyey Gaaladii Qureesheed ee Kibirka u soo duushay si ay Xaqa u baabi'iyaan una waxyeeleeyaan Muslimiinta.

Badar waa magaalo u dhaw Madiino Dagaalkuna wuxuu ahaa Maalin Jamce ah Todobiyo Tobanka Bisha Soon, Sanadkii Labaad ee Hijrada, Muslimiintu waxay ahaayeen saddex boqol iyo dhawr iyo toban gaaladuna ilaa kun. Aali-Cimraan (121-127).

- 128. Waxba Amarka kuma lihid Nabiyow ama wuu ka Toobad aqbali Eebe ama wuu Cadaabi Gaalada, illeen waa Daalimiine.
- 129. Eebaa iska leh waxa Samooyinka ku sugan iyo waxa Dhulka ku sugan, wuxuu u dhaafaa (Dambiga) Ciduu doono, wuxuuna Cadaabaa Ciduu doono, Eebana waa Dambi dhaafe Naxariista.
- 130. Kuwa (Xaqa) rumeeyow ha u Cunina Ribada Laablaab, kana Dhawrsada Eebe waxaad Mudantihiin inaad Liibaantaane.
- 131. Kana dhawrsada Naarta loo Darbay Gaalada.
- 132. Adeecana Eebe iyo Rasuulka waxaad u dhawdihiin in laydiin Naxariistee.
- 133. Una deg daga Dambi dhaafka Eebihiin iyo Janno Ballaadhkeedu yahay Samaawaadka iyo Dhulka oo loo darbay kuwa dhawrsada.
- 134. Ee ah kuwa wax bixiya Waqtiga Ladnaanta iyo Dhibkaba, ee Damiya Cadhada ee iska Cafiya Dadka, Eebana waa Jecelyahay Samafalayaasha.

لِيْسَ لَكَ مِنَ ٱلْأَمْرِ شَيْءُ أَوْيَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْتُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَلِمُوكَ ﴿

وَلِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَـٰ وَاتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۚ يَغْ فِرُ لِمَن يَشَآ ا ُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآ ا ۚ وَٱللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۖ

> يَتَأَيَّهُا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَوَّا أَضْعَكُفًا مُّضَكَعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُقْلِحُونَ ﴿

وَٱتَّقُواْ ٱلنَّارَ ٱلَّتِيَّ أُعِدَّتْ لِلْكَنفِرِينَ ١

وَأَطِيعُوا ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ شَ

وَسَارِعُوۤ اٰإِلَى مَعْ فِرَوۡ مِن دَّنِكُمْ وَجَنَّةٍ عَرَضُهُ السَّمَوَتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿ مَنْ اللَّمَرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْضَرَّاءِ وَالْصَلَاءِ وَالْصَافِينَ الْعَيْظُ وَالْمَافِينَ عَنْ الْنَاسِ وَاللَّهُ يُعِثُ الْمُحْسِنِينَ ﴾

135. Kuwa markay falaan Xumaan ama Dulmiyaan Naftooda Xusa Eebe, Warsadana Dambi dhaafid dambigooda, wax dambi dhaafana ma jiro Eebe mooyee, oon daa'imin (Xumaantay) faleen iyagoona og.

136. Kuwaas Abaalkoodu waa Dambi dhaafka Eebahood iyo Jannooyin ay Dureeri dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku waari dhexdeeda, waxaa Wanaagsan Abaalka kuwa Camal Falay.

وَالَّذِيكِ إِذَا فَعَكُواْ فَحِشَةٌ أَوْظَلَمُوۤ الْفُسَهُمَّ ذَكُرُوااللَّهَ فَاسْتَغْفُرُوالِلْأُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّواْ عَلَى مَافَعَكُواْ وَهُمْ يَعْلَمُوكَ هَيْ مِرُواْ عَلَى مَافَعَكُواْ وَهُمْ يَعْلَمُوكَ ﴿ اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّواْ عَلَى مَافَعَكُواْ وَهُمْ يَعْلَمُوكَ ﴿ أَنَّ اللَّهُ مِنْ اللَّهِمْ وَجَنَّنَتُ الْوَلَيْدِيكَ فَيَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَنْفِلِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللْمُلْعِلَمُ اللْمُولِيَّةُ الْمُعْلِمُ اللْمُولِيَّةُ الْمُؤْمِلُولَةُ الْمُعَلِمُ اللْمُولِلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُولِمُ اللْمُ

Gaaladu waxay ka Jabiyeen Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Maalintii Uxud Dhoosha wayna Dakhreen markaasaa Dhiiggu Dareeray markaasuu yidhi say u Liibaani Qoom ku falay Nabigooda waxaas isagoo Xaqa u yeedhi, markaasay soo dagtay Waxba kuma lihid Amarka, Eebaa ku shaqa leh oo ama ka Toobad aqbali ama Cadaabi kolley waa daalimiine, illeen isagaa Xukunka Caalamka iska lehe, taasina waxay ku tusin in Jahaad iyo Camal Waajibtahay Arrinta dhabteedase Eebe ku shaqaleeyahay, wuxuu rabana fali Cidduu rabana u gargaari. Ribaduna waa xaaraan Reeban ama ha yaraato ama ha badnaatee, saan soo sheegnay, waana in Naar laga dhawrsadaa Eebe iyo Rasuulkiisana la Adeeco loona dagdago Dambi dhaaf iyo Janno wayn oo loo darbay kuwa dhawrsaday, ee wax bixiya had walba, ee Cadha Damiya, Cafiyana Dadka, Wanaagana Sameeya, Eebana Xusa markay Dambaabaan, Dambi dhaafna Eebe warsada, illeeh waxaan Eebe ahayn Dambi ma dhaafee, oon Xumaanta Daa'min, waxaana lagu abaal marin DambiDhaaf iyo Jannooyin ay ku Waari loona darbay kuwa Camalka Fiican. Saas darteed waa in wanaagga lagudadaalo Xumaantana laga fogaado. Aali-Cimraan (128-136).

- 137. Waxaa dhab ahaan u tagay Hortood Sunno (Waddo) ee Socda Dhulka oo eega siday noqotay Cidhibtii Beeniyayaashii.
- 138. Kaasi waa Caddayn Dadka waana Hanuun iyo Waanada kuwa dhawrsada
- 139. Ha tabar yaraanina hana Murugoonina idinkaa Sareyn haddaad Tihiin Mu'miniine.
- 140. Hadduu idin taabtay Dhib (Dhaawac) Dhabahaan buu u taabtay Qoomkana Dhib la mid ah, waana Saas Adduunyadu waxaanuu ku kala wareejinaa Dadka Dhexdiisa iyo in Eebe Muujiyo kuwa rumeeyey kana yeesho Xaggiinna Marag, Eebana ma jecla Daalimiinta.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنُّ فَسِيرُوا فِي ٱلْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَكَانَ عَلِمَهُ ٱلْفُكَذِبِينَ

هَذَابِيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدَّى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿

وَلاَتَهِنُوا وَلاَ تَخَزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُ أَلْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم

إِن يَمْسَسُكُمْ قَرُّ فَقَدْ مَسَ الْقَوْمَ قَدْرُ مِّشْلُهُ: وَتِلْكَ الْأَيْامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَتَخِذَ مِنكُمْ شُهُدَاةً وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّلِمِينَ ﴿

- 141. Iyo inuu Imtixaamo kuwa rumeeyey Tirtirana Gaalada.
- 142. Ma waxaad u Maleyseen inaad Galayssaan Jannada isagoon Muujinin Eebe kuwa Jahaaday oo idinka mid ah oosan Muujinin kuwa Samra.
- 143. Dhab ahaan waxaad u ahaydeen kuwa jecel Geerida ka hor la kulankeeda, waadna aragteen Geeridii idinkoo Fiirin.

وَلِيْمَجِّصَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَيَمْحَقَ ٱلْكَنفِرِينَ اللَّ

وَلَقَدُكُنتُمْ تَمَنَّوْنَ ٱلْمَوْتَ مِن قَبْلِ أَن تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُتُمُوهُ وَأَنتُمْ لَنظُرُونَ ﴿

Eebe wuxuu u sheegay Mu'miniinta Dagaalkii Uxud ka dib inuu Imtixaankan oo kale u horreeyey Umadihii hore, Quraankuna Hanuun iyo Waano yahay, in la Cabsado oo la tabaryaraado ama La walbahaarana ayna haboonayn, maxaayeelay waxaa Guusha ku dambeyn Mu'miniinta dhabta ah, hadduu Dil iyo Dhaawac idin Taabtayna iyagaba wuu Taabtay waana sidaas Sunnada Eebe inay marba Ruux ku dhacdo Masiibadu, waana Imtixaan, mana suurowdo in Janno la galo Imtixaan la'aan, Mana aha in Jahaadka iyo ku Shihiidkiisa la Jeclaado marka Gaalada lala kulmana la Cabsado.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Ha jeclaanina la kulanka Colka, ee Warsada Eebe Caafimaad, markaad la kulantaanna Adkaysta oo Ogaada in Jannadu tahay Hooska Seefaha Hoostiisa (Saxiix). Aali-Cimraan (137-143).

- 144. «Nabi» Muxamadna ma aha waxaan Rasuul ahayn, waxaa Tagey hortiis Rasuullo, ee hadduu Dhinto ama La dilo ma waxaad u gaddoomaysaan Cidhibtiinii (Dib), Ruuxii U gadooma Cidhibtiisii (Gaalooba) kama Dhibo Eebe waxba, wuuna Abaal marin kuwa ku Shukriya.
- 145. Nafna ma aha tii Dhimata Idanka Eebe la'aantiis waa Kitaab Muddeysan, Ruuxii Doona Abaalka Adduunyo waxbaan ka siineynaa, ruuxii doona Abaalka Aakhirana Waxbaan Ka Siinaa, Waxaana Abaal marin kuwa Shukriya.
- 146. Imisa Nabi la Dilay ooy la Jireen culimo Dagaallami oo Badan, oyna Cabsanin wax ku Dhacay Jidka Eebe Dartiis, Tabarna yareynin, Dulloobinna, Eebana waa Jecelyahay kuwa Samra.
- 147. Mana aha Hadalkoodu waxaan ahayn Eebow nooDhaaf Dambiganna-

وَمَا الْحُكَمَّدُ إِلَّارَسُولُ فَدْخَلَتْ مِن قَبْلِهِ

الرُّسُلُ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوْقُبِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَىٰ
اَعْقَدِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ
اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِى اللّهُ الشَّنْكِرِينَ ﴿
وَمَاكَانَ لِنَفْسِ أَن تَمُوتَ إِلَّا إِذْنِ اللّهِ
وَمَاكَانَ لِنَفْسِ أَن تَمُوتَ إِلَّا إِذْنِ اللّهِ
مِنهَا وَمَن يُرِدُ ثُوابَ الْآخِرةِ ثُوابَ الدُّنْيَ انُوْتِهِ عَنها وَمَن يُرِدُ ثُوابَ الْآخِرةِ نُوْتِهِ عَنها وَمَن يُرِدُ ثُوابَ اللَّائِينَ انْوَتِهِ عَنها وَمَن يُرِدُ ثُوابَ الْآخِرةِ نُوْتِهِ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ

ga iyo Xadgudubkanaga Amarkanaga, Sugna Gomadahanaga noogana Gargaar Qoomka Gaalada ah.

148. Markaasuu Siiyey Eebe Abaalka Adduunyo iyo Wanaagga Abaalka Aakhiro, Eebana wuxuu Jecelyahay Samafalayaasha. ذُنُوْبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِيَّ أَمْرِنَا وَثَيِّتْ أَقْدَامَنَا وَأَنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَنْفِرِينَ ﴿ فَنَانَهُمُ ٱللَّهُ ثُوَابَ ٱلدُّنْيَا وَحُسِّنَ ثَوَابِ ٱلْآخِرَةُ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿

Maalintii Uxud markuu Dhibgaadhay Muslimiinta yaa lagu Dhawaaqay in la Dilay Nabigii (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxaana jirtay in La dhaawacay, markaasay Naxeen oo Walbahaareen Muslimiintii markaasay soo Dagtay Aayaddu. Cidwalbana way Dhiman waxaase Hadhi Eebe, Nabiyadii horana waa kuwii Dhintay, waxaase loo baahanyahay Adkaysi iyo Samir iyo Doonid Abaalmarinta Eebe ee wanaagsan, ee ma banaana in la shakiyo ama la Walbahaaro oo la Tabaryareeyo. Aayaddana waxaa Akhriyey Abuubakar Maalintii Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Geeriyooday, markuu u yimid Cumaroo Dadka la Hadli, oo leh Car waa Ruuxii Sheega in Nabigii Dhintay, markaasuu Abuubakar Khudbad Akhriyey Isagoo leh Ruuxii «Nabi» Muxamed Caabudayayoow Muxamed wuu Dhintay, Ruuxii Eebe Caabudayeyna Eebe waa Noolyahay mana Dhimanayo. Taasina waxay ku tusin Fadliga Abuubakar iyo Xaq ku Sugnaantiisa, Saasaana looga Baahanyahay Mu'minka inuu Xaqa ku Sugnaado Had iyo Jeer iyo Si Walba. Aali-Cimraan (144-148).

- 149. Kuwa Xaqa Rumeeyow haddaad Addeecdaan (Maqashaan) Kuwa Gaaloobay waxay idiin Celin Cidhibtiina, markaasaad Noqonaysaan idinkoo khasaaray.
- 150. Eebaase Gargaarihiinna ah, isagaana ugu Khayrroon Gargaare.
- 151. Waxaan ku Tuuraynaa Quluubta kuwa Gaaloobay Argagax la Wadaajintooda Eebe waxaan loo soo Dejinin Xujo Darteed, Hoygooduna waa Naar, Iyadaana U xun Xerada Daalimiinta.
- 152. Dhab ahaan yuu idiinku Rumeeyey Eebe Yaboohiisii markaad ku Dhamayneyseen (Ku dilayseen) Idamkiisa, intaad ka Cabsataan ood ku Murantaan Amarka ood Caasidaan intuu idin Tusiyey waxaad Jeceshihiin ka Dib, waxaa idinka Mid ah Ruux Dooni Adduunyo, waxaana idinka mid ah Ruux dooni Aakhiro, markaas idinka Iilay Xagooda si uu idiin Imtixaano,

يَتَأَيُّهُا اَلَّذِيكَ اَمَنُوَ إِن تُطِيعُواْ
الَّذِيكَ كَفَرُواْ يَرُدُّوْكُمْ عَلَىٰ
الَّذِيكَ كَفَرُواْ يَرُدُّوُكُمْ عَلَىٰ
الْمَعْكَمِكُمْ فَتَنقَلِبُواْ خَسِرِينَ ﴿
الْمَعْلَمُونَ فَلُوبِ الَّذِيكَ كَفَرُواْ الرُّعْبَ
السَّلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِيكَ كَفَرُواْ الرُّعْبَ
السَّلْطَن الْمُعْلَمُ اللَّه مِن اللَّه مِن اللَّه عَلَىٰ اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه عَلَىٰ اللَّه اللَّهُ اللَّه اللَّه اللَّه اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ الْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ

dhab ahaanna wuu idiin Cafiyey, Eebena wuu ku Fadli leeyahay Mu'miniinta.

153. Markaad koreyseen aydaan Milicsanayn Cidna, Rasuulkuna idiinka Yeedhi Gadaashiina oo idinku dhacay Murug la jirto Murug (kale) si aydaan ugu Walbahaarin wixii idin ka tagay iyo wixii idinku Dhacay, Eebana waa ogyahay waxaad Falaysaan.

عَفَاعَنَكُمُّ وَاللَّهُ دُو فَضَّلِ عَلَى اَلْمُؤْمِنِينَ هَا فَهُ وَاللَّهُ دُو فَضَّلِ عَلَى اَلْمُؤْمِنِينَ هَا فَإِذْ تُصْعِدُونَ وَلَاتَكُورُنَ عَنَ أَحَدِوالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِيَ الْخُرْسَكُمُ فَأَثْبَكُمْ غَمَّا بِغَوْمِهُمْ فِي لِّكَيْلًا تَحْرَنُواْ عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَرَبَكُمْ مُواللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ هَا

Qisada Dagaalkii Uxud aadbay Aayaduhu uga Warameen, waxayna si Fiican u Tilmaameen Xaalkii Muslimiinta iyo say u Xanuunsadeen markay Koox ka mid ah oo Ilaalinaysay Colka Khilaaftay Amarkii Rasuulka, lagana Cararay Rasuulkii isagoo ugu Yeedhi inay soo Joogsadaan. Tan kale War Gaal waa anaan la maqlin oon la Adeecin illeen waa Khasaare. Waxaa Sugnaatay in Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku yidhi: Cabdullaahi Binu Jubayr iyo Kooxdiisii: Halkan haka tagina, xataa haddaad Aragtaan Anagoo nala Jabiyey ha noo kaalmeynina, Markey Muslimiintu Reeyeen yaa Kooxdii ka tagtay Halkeedii Ninkii Madaxda u ahaa iyo wax yar mooyee, markaasay Gaaladii Soo hareereeyeen Muslimiintii. Taasina waxay ku tusin Wanaagga isku Duubnida Muslimiinta iyo Xumaanta iskhilaafka. Ruuxii doona inuu si Fiican u siyaad sado Arrintan ha Akhriyo Kutubta Siirada iyo Tafsiirada wax badan buu ka heliye. Aali-Cimraan (149-153).

154. Markaas uu ku soo Dejiyey Korkiinna Murug ka dib Aaminnimo Darteed Lulmo daboolaysa Koox idinka mid ah, Kooxna waxaa Walaacisay Naftooda waxayna u Malayn Eebe Male Jaahiliyeed waxayna Dhihi ma waxbaan ku leenahay Amarka, waxaad dhahdaa Amarka Dhamaantiis Eebaa iska leh, waxayna ku Oarin Naftooda waxayna kuu muujinayn iyagoo dhihi haddaan Amarka wax ku leenahay Nalaguma Dileen Halkan, waxaad Dhahdaa haddaad tihiin Guryihiinna way u soo bixilahaayeen kuwa loo Qoray Geerida halkay Seexan (Lagu Dili), (saasna wuxuu u Falay Eebe) inuu Imtixaano Eebe waxa Laabtiinna ku Sugan iyo inuu kala Shaandheeyo waxa Quluubtiinna ku Sugan, Eebana waa Ogyahay waxa Laabta Ku Sugan.

155. Kuwii Jeedsaday oo idinka mid ah Maalintay Kulmeen Labadii Col waxaa uun Simbiriirixiyey Shaydaan waxay kasbadeen Sababtiisa Qaarkood ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمُ مِّنَ أَبَعْدِ أَلْفَرِ أَمَنَةً فُكَ اسَا يَغْشَىٰ طَآبِهِ أَنْ فَكُمُ مَّ طَآبِهِ مَ أَنْ فَكُمُ مَّ طَآبِهِ مَنْ أَنْ فُكُمُ مَّ عَلَىٰ فَكُمُ الْفَكُونِ فَي اللّهُ عَلَىٰ الْمَرْكُلَةُ لِللّهِ عَلَىٰ الْمَرْكُلَةُ لِللّهِ عَلَىٰ الْمَرْكُلَةُ لِللّهِ عَلَىٰ الْمَرْكُلَةُ لَا اللّهُ عَلَيْهِمُ اللّهُ عَلَيْهِمُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهِمُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ الللّهُ الل

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنكُمْ يَوْمَ الْنَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اُسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطِينُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُواً wuuna iska Cafiyey Eebe Xagooda Eebena waa Dambi Dhaafe dulbadan.

وَلَقَدْعَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ كَلِيدُ ١

Eebe wuu ku manaysan Addoomadiisa wuxuu ku soo dajiyey Mu'miniinta Uxud oo Lulmo ah Murug ka Dib, sidoo kale Xasilooni Taasina waxay ku tusin Sugnaan iyo Ku kalsoonida Eebe, Ibnu Mascuud waxaa laga wariyey: Lulmadu Dagaalka waxay ka timid Eebe, Salaaddana Shaydaan. (Waxaa Sheegay Ibnu Abii Xaatim).

Munafiqiintuse waxay la Joogeen Qas iyo Calaacal iyo ma Amaraa Gacanta noogu Jira, Xaalka Eebaa iska leh Dhammaantiis. Cidii Dagaalka ku Dhimatana Kolley way u soo bixilahaayeen Halkay ku Dhinteen, Hase yeeshee wuxuu Eebe Saas u falay Imtixaan Dartiis, iyo inay Cadaadaan kuwa Simbiriirixday oo Shaydaan Waswaasiyey. Saas darteed waa Eebe in lagu kalsoonaado, wax fiicanna laga malaysto, Walaacin iyo Murugeyn Mu'miniintana layska jiraa illeen isagaa wax walba awoodee. Muslimiintii Hore Qaarkood waxay Dhihi jireen; Wanaagga Abaalkiisu waa in Wanaag lagu waafajiyo, Xumaanta Abaal-keeduna waa in Xumaan kale lagu Dhoco. Runtii Qisada Uxud waa Imtixaan Cad. Aali-Cimraan (154-155).

- 156. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow ha Noqonina sida kuwa Gaaloobay oo ku yidhi Walaalahood markay ku Safraan Dhulka ama Duulaan hadday Agtanada Joogaan ma dhinteen Lamana Dileen si uu uga yeelo Arrintaas Qoomamo Quluubtooda, Eebana waa Nooleeye iyo Dile, Eebana waxaad Camal Falaysaan wuu arkaa.
- 157. Haddii laydinku Dilo Jidka Eebe amaad Dhimataan Dambi Dhaaf Eebe iyo Naxariistiisa yaa idiinka Khayrbadan waxay Kulmin.
- Haddaad Dhimataan ama laydin Dilo Xagga Eebe umbaa laydiin Celin.
- 159. Naxariista Eebe Darteed yaad ugu Jilicday haddaadse tahay Mid Ingagan oo Qalbi Adag way kaakala tagi lahaayeen Gaararkaada, ee iska Cafi una Dambi Dhaaf warso kalana Tasho Amarka, markaas haddaad wax goosatana talo saaro Eebe (Ku Dhaqaaq), Eebe wuxuu Jecelyahay kuwa Tala Saartee.
- 160. Hadduu idin Gargaaro Eebe wax idinka Adkaan ma jiro Hadduu idin Hoojiyana waa Kuma kan idiin Gar-

يَتَأَيُّهُ اللَّذِينَ عَامَنُواْ لَا تَكُونُواْ كَالَّذِينَ كَفَرُواْ وَقَالُواْ لِيَحْوَنِهِمْ إِذَا ضَرَبُواْ فِي الْآرْضِ أَوْ كَانُواْ غُرَّى لِإِخْوَنِهِمْ إِذَا ضَرَبُواْ فِي الْآرْضِ أَوْ كَانُواْ غُرَّى لَوْكَانُواْ عَمْرَةَ فِي الْعَانَدَةُ الْمَاتُواْ وَمَا قَتِلُواْ لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَالِكَ حَسْرَةَ فِي فَلُوعِمْ وَاللَّهُ يَعْمِيثُ وَيُمِيثُ وَيَعْمِيثُ وَيَعْمِيثُ وَاللَّهُ بِمَا تَمْمَلُونَ بَصِيدِلِ اللَّهِ أَوْمُتُكُمْ لَمَعْفُونَ وَ فَي وَلَيْنَ فَيَالَتُمْ فِي سَكِيدِلِ اللَّهِ أَوْمُتُكُمْ لَمَعْفُونَ فَي وَلَيْنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرُهُمْ عَلَيْمَ عَلَى اللَّهِ عَمْمُونَ فَي وَلَيْنَ اللَّهِ فَي مَنْ اللَّهِ فَي مَنْ اللَّهِ فَي مَنْ اللَّهِ فَي مَنْ اللَّهِ فَي مَا اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْمَ وَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ إِلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمَالُونُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمَالَعُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمَعْلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعِلْمُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه

إِن يَنصُرُكُمُ ٱللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمُّ وَإِن يَخَذُلُكُمُّ فَمَن ذَا ٱلَّذِي يَنصُرُكُمُ مِّنْ أَبَعْدِهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ gaari Gadaashiis, Eebe uun ha Tala Saarteen Mu'miniintu.

فَلْيَتَوَكِّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ١

Rasuulka Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Eebe ugu Deeqay Dabeeco Fiican Saas darteed yey Mu'miniintu ugu soo kulmeen, Hadduuse Kakanyahay way ka Agcarari lahaayeen, saasuuna Eebe u faray inuu iska Cafiyo wixii Dhib ah ee kaga yimaada Mu'miniinta, Una Dambi dhaaf Warsado, Lana Tashado, Marka arrin la goostana lagu Talaabsado isagoo la talo Saaran Eebe, Gargaarna Eebaa iska leh, hadduu Muslimiinta u gargaaro wax ka adkaan ma jiro, haddii kalena yaa Eebe ka soo hadhay oo Gargaara ah. Mu'miniintuna waa inayna noqonin sida Gaalada oo Ciddii meel ku soo Dhimata ama Jahaad ku Shahiidda ku Dhihin hadday nala joogi lahaayeen mayna Dhinteen, Taasina waa Qoomamo la yeelay Quluubtooda, Eebaase waxna Nooleeya waxna Dila, Si kastood u dhimatana Eebaa lagu Hor keeni, waxaase ka Khayroon waxa la kulmin oo Aduunya ah in lagu Shahiido Jidka Eebe si Dambi Dhaaf iyo Naxariis Eebe loo helo. Aali-Cimraan (156-160).

- 161. Kama suurowdo Nabi inuu wax Khayaamo, Ruuxii wax Khayaama wuu la Imaan wuxuu Khayaamay Maalinta Qiyaame, markaas waxaa loo Oofin (Dhamayn) Nafkasta waxay Kasbatay Lagamana dulmiyo.
- 162. Ruux Raacay Raalli ahaanshaha Eebe ma la mid Baa Ruux la noqday Cadho Eebe Hoygiisuna yahay Jahannamo iyadaana U xun meel loo Noqdo.
- 163. Iyagu waa Darajaad Eebe agtiisa, Eebana waa Arkaa waxay Fali.
- 164. Dhab ahaanbuu ugu Manaystay Eebe Mu'miniinta markuu ka Bixiyey Dhexdooda Rasuul Naftooda ka mid ah kuna Akhriyi Korkooda Aayaadkiisa Daahirinna Barina Kitaabka (Quraanka) iyo Xigmada (Sunada Nabiga) waxayna ahaayeen Horay Baadi Cad.

وَمَا كَانَ لِنِيَ إِنَ يَعُلُّ وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَ يَوْمَ ٱلْقِينُمَةُ ثُمَّ تُوَفَّ كُلُ نَفْسِ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظُلِّمُونَ ﴿ اَفَعَنِ ٱتَّبَعَ رِضُونَ ٱللَّهِ كَمَنُ بَآءَ بِسَخَطِ مِنَ ٱللَّهِ وَمَأْوَنَهُ جَهَنَّمُ وَبِنِسَ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِسَخَطِ مِنَ ٱللَّهِ هُمْ دَرَجَتُ عِندَ ٱللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرُ إِنهَ يَعَلَيْ مِمَا اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنفُسِهِمْ يَتَلُوا عَلَيْهِمْ عَايَتِهِ وَيُرْتِكِيمِهُمْ رَسُولًا وَيُعَلِّمُهُمُ الْمُكْتَلِمَ الْمَكْنَا وَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ الْعِيمِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ عَلَيْمُ اللَّهُ عَلَى الْمَا عَلَيْمِ الْمَعْمِيمُ اللَّهُ عَلَيْمُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ الْمُؤْمِنُونَ الْمُؤْمِنُونَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمِؤْمِنِينَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنِينَ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِلِينَا اللَّهُ الْمُؤْمِنُونَ اللَّهُ الْمُؤْمِنُونَ الْمُؤْمِنُونَ الْمُؤْمِنُ الْ

وَ إِن كَانُواْ مِن قَبْلُ لَفِي صَلَالِ مُبِينِ

Khayaamada iyo Dhagartu waa ka Reebantahay Ruuxa Muslimka ah ama ha ahaato waxa Gaalada Laga helo ama waxa kale, Khayaamadana wuu keeni Qiyaamada Saaxiibkeed isagoo Xambaarsan, Cidwalbana waxay la kulmi Qiyaamada waxay kasbatay Dulmina ma jiro. Ruux raacay Xaqa Eebe la mid ma aha mid Cadho Alle ku dhacday oo Gali Naar, Dadkuna waa Darajaad oo iskuma Qasna Eebana waa Arkaa, Mu'miniintuna wuxuu Eebe ku manaystay Soo Bixinta Rasuulka Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyagoo Yaqaanay Runtiisa, Aaminimadiisa iyo Wanaagiisaba, kuna Akhriyi Quraanka, iyo Sunada Nabiga iyagoo Horay Baadi u ahaa. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi Waxaan Garan Midkiino Imaan Qiyaamada isagoo Xambaarsan Riti Qayliyi markaa uu Dhihi: Muxamedow Muxamedow, oon dhihi waxba kaagamo Hanto Eebe waan ku gaadhsiiyey (waa dheeryahay...)

Waxaana soo arroray wax badan oo ka Digi Xumaanta khiyaamada iyo Cunidda Xaq darro ee Xoola kale, haddaadse iska Khayaanto Ciddaad Aragto, ood iska Cunto waxaad la kulanto, oodan waxba u Aabayeelin Taasi ma Islaambaa, Muslinimaduna waa Toosnaan, Eebe ka yaabid, Xaq raacid, Xalaal Cunid, Wanaag u yeedhid, Xumaan ka Reebid iyo ku dhaqan Dhab ah Diinta Islaamka. Aali-Cimraan (161-164).

165. Hadday idin Asiibtay (idinku Dhacday) Dhibaato waxaad Asiibteen Laba Jibaarkeed (Badar) waxaad dhahdeen xaggee Nooga yimid (Dhibku) waxaad dhahdaa Agta Naftiinna, Eebana wax kasta wuu karaa.

166. Waxa idinku dhacay Maalintay kulmeen Labadii Kooxood waa idamka Eebe iyo inuu Muujiyo Mu'miniinta.

167. Iyo inuu Muujiyo kuwa Munaafaqoobay, oo loo yidhi Kaalaya ku Dirira Jidka Eebe ama Difaaca, waxayna dheheen Haddaan ognahay Dagaal waan idin raaci lahayn, iyagu Gaalnimaday Maalintaas uga Dhawyihiin Rumeyn, waxay ka odhan Afkooda waxaan ahayn Quluubtooda, Eebana waa ogyahay waxay Qarin.

168. waa kuwa ku yidhi Walaalahood (Munaafiqiintu) iyagoo iska fadhiistay Hadday na Adeecaan lama Dileen, waxaad dhahdaa ka Dhawra Naftiinna Geeri Haddaad Run sheegaysaan.

أَوَلَمْ اَأَصَابَتْكُمُ مُصِيبَةٌ قَدَّأَصَبْتُم مِثْلَيْهَا قُلْتُمُ أَنَّ هَلَا أَقُلْ هُوَمِنْ عِندِ أَنفُسِكُمُّ إِنَّ اللّهَ عَلَى كُلُ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَمَاۤ أَصَنَبَكُمْ يَوْمُ الْتَقَى ٱلْجَمَعَانِ فِيَإِذْنِ ٱللَّهِ وَلِيُعْلَمُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهِ ا

وَلِيعُلَمَ الذِّينَ نَافَعُواْ وَقِيلَ هُمُ تَعَالَوْا قَنْتِلُواْ
فِ سَبِيلِ اللَّهِ أَوِادْ فَعُواْ قَالُواْ لَوْنَعْلَمُ قِتَالَا لَا تَنْبَعْنَكُمُ هُمْ اللَّكُفْرِيَوْ مَبِاذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ اللَّإِيمَانُ يَقُولُونَ إِأَفَوْهِهِم مَالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿
الذِّينَ قَالُواْ لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُواْ لَوَ اَطَاعُونَا مَا قَتِلُواْ قُلْ فَاذَرَءُوا عَنْ أَنفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِن كُنتُمُ صَدِوتِينَ ﴿

Hadday Muslimiintu Qaadanwaayeen Dhibkii Maalintii Uxud iyaba waxay Dileen ama Qabteen Maalintii Badar Labo Jibaadh, Xaalkuna wuxuu ku dhacay Idam Eebe iyo ogaanshihiis iyo inay kala Muuqdaan Mu'miniinta dhabta ah iyo Munaafiqiinta, waxaana dhacday in Munaafiqiintii iska soo noqotay Isagoos Hogaamin Munaafaqii Cabdullaahi Binu Ubayi Binu Salool iyagoo sheegey inayna Muuqan waxay u Dagaalamaan, Muslimiintuna ku lahayd war kaalaya Dirira ama Badiya Muuqaalka, Saasay ku Tageen iyagoo sheegi inaan la laayeen kuwii Jahaadka lagu Dilay Haddii Warkooda la maqlo. Ha ka Celiyeen Naftooda Geerida hadday Run sheegi, taasina waa Caadada Munaafiqiinta Calaacala. Aali-Cimraan (165-168).

169. Hana u Malaynina kuwa Lagu Dilay Jidka Eebe kuwa dhintay, Saas ma aha waxay ku Noolyihiin Eebahood Agtiisa Laguna Arzaaqi.

170. Iyagoo ku Faraxsan wuxuu siiyey Eebe oo Fadligiisa ah, kuna Bishaaraysan kuwaan wali Haleelin ee Gadaashooda ah inuusan Korkooda Cabsi iyo Murugo midna «ahayn». ۅۘڵٵۼۜڛؘڹۜٞٲڷؘڍؚڽ۬ڡؙۛؾؚڶۅؙٲڣۣڛٙۑۑڸٲڶڷڡؚٲڡ۫ۅؘػۧ۠ٵؘڹڷ ٲڂۑۘٵٞۼٛۼڹۮۯؿؚۼۣؠ۫ڔؙۯؘۊٛۘۏڎ۞

فَرِحِينَ بِمَا مَا اَسَهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ . وَيَسْتَشِيرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُواْ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلَّاخَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْذَنُونَ ﴿ 171. Waxayna ku Bishaaraystaan Nicmo Eebe iyo Fadli iyo inaan Eebe Dayacayn ajriga Mu'miniinta.

172. Ee ah kuwa Ajiibay (Maqlay) Eebe iyo Rasuulka ka Dib intuu Asiibay Dhaawac kuwa Wanaag Falay oo ka mid ah oo dhawrsaday waxaa u sugnaaday Ajir wayn.

173. Ee ah kuwuu yidhi Dadku (Gaaladu) Dadkii baa idiin kulmay ee ka Cabsada oo u Siyaadiyey Rumeyn, oy dhaheen Kaafiyahanagu waa Ilaahay Isagaana u Fiican Wakiil.

174. Oo Noqday Nicmo Eebe iyo Fadli oyna Taaban Xumaan Raacayna Raalli ahaanshaha Eebe, Ilaahayna waa Fadli wayn lahaade.

175. Kaasi waa Shaydaan wuxuuna idinku Cabsi Galin Awliyadiisa (Saaxiibadiis) ee ha Cabsanina, ee iga Cabsada Haddaad Mu'miniin tihiin.

پَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلِ وَأَنَّ ٱللَّهَ
 لَا يُضِيعُ أَخْرَ ٱلمُؤْمِنِينَ (شَا)

ٱلَّذِينَ ٱسۡتَجَاهُوا لِقَهِ وَالرَّسُولِ مِنُ بَعۡدِ مَاۤ أَصَابُهُمُ ٱلْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ مِنْهُمْ وَٱتَّقَوَا أَجُرُّ عَظِيمُ ﴿

ٱلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ ٱلنَّاسُ إِنَّ ٱلنَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمُّ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَنْنَا وَقَالُواْ حَسْبُنَا ٱللَّهُ وَيِعْمَ ٱلْوَكِيلُ ۞

فَأَنقَلَبُواْ بِنِعْمَةِ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَضْلِ لَمَّ يَمْسَسَهُمْ سُوَّةً وَاللَّهُ وَوَضَلِ كَمْ يَمْسَسُهُمْ سُوَّةً وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَوَفَضْلٍ عَظِيمٍ اللَّ

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيَطَانُ يُخَوِّفُ أَولِيَا ٓءَهُ, فَلَا تَخَافُوهُمّ وَخَافُونِ إِن كُنْنُمُ مُّؤْمِنِينَ ﴿ ﴿

Ciddii Shahiid lagu Dilo wuxuu ku Noolyahay Eebe Agtiisa isagoo Farxi oo Bishaaraysan Jecelna in Saaxiibadiisu Soo Shihiidaan, Bishaaro, Nicmo iyo Ajir yaana u sugnaaday, waana kuwa Eebe iyo Rasuulka Adeeca inta Dhib ku Dhacay ka Dib, una Adkeystay Markii loo kulmay Eebana Cuskaday, lana Noqday Wanaag iyo Rille Eebe oon kana Cabsanin Warka Shaydaanka ee Eebe ka Cabsaday. Fadliga Shahiidnimada iyo Jihaadka waxaa ku soo Arooray waxbadan waxaa ka mid ah: Inay Arwaaxdoodu ku Jirto shimbiro Daaqi Jannada oo u Dheelmada Tiriigyo Carshiga ku Xidhan. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Waxaa na Kaafiya Eebe Isagaa u Fiican Wakiil, waxaa Yidhi Nabi Ibraahim markii Dabka lagu Tuuray iyo Nabi Muxamed markii lagu Yidhi Dadkiibaa idiin kulmay. Waxaa Fadliga Jahadka iyo Wanaagiisa rumeeya Kuwa Jidka Eebe ee Xaqa ah ku Jahaada. Aali-

176. Yeyna ku murug galin kuwa u Deg degi Gaalnimada iyagu kama Dhibaan Eebe waxba, wuxuu Dooni Eebe inuusan ugu yeelin Nasiib Aakhiree waxayna Mudan Cadaab Weyn.

Cimraan (169-175).

177. Kuwa ku Gatay Gaalnimo Iimaanka kama Dhibayaan Eebe waxba waxayna Mudan Cadaab Daran. وَلاَ يَحْزُنكَ ٱلَّذِينَ يُسُكِرِعُونَ فِي ٱلْكُفْرِ ۚ إِنَّهُمْ لَنَ يَضُرُّوا ٱللَّهَ شَيْئاً يُرِيدُ ٱللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًا فِي ٱلْآخِرَةِ وَهُمُ عَذَابُ عَظِيمٌ ۞

إِنَّ الَّذِينَ اَشْتَرَوُا ٱلْكُفْرَ وَإِلْإِيمَنِ لَن يَضُرُّوا ٱللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَاجُ أَلِيمٌ ﴿ 178. Yeyna u Malaynin kuwa Gaaloobay inuu Sugidoodu Khayr u tahay, waxaannu u Sugi uun inay Siyaadsadaan Dambi, waxayna mudan Cadaab Dulleeya.

179. Ma aha Eebe kii kaga Taga Mu'miniinta Sidaad tihiin intuu ka kala Sooco ka Xun iyo kan Fiican, mana aha Eebe kii idin Daaliciya (Tusiya) waxa Maqan, hase yeeshee wuxuu ka dooran Rasuulkiisa Ciddduu Doono ee Rumeeya Eebe iyo Rasuulkiisa, Haddaad Rumeysaan Xaqa oo Dhawrsataan waxaad Mudanaysaan Ajir Weyn.

180. Yeyna u malaynin kuwa ku Bakhayli wuxuu Siiyey Eebe oo Fadli ah inay Khayr u Tahay, Sharbayse u Tahay waxaana Luqunta loo Galin waxay ku Bakhaylayeen Maalinta Qiyaame, Eebaana iska leh Dhaxalka Samaawaadka iyo Dhulka, Eebana waxaad Camal Falaysaan waa Ogyahay.

وَلاَ يَحْسَبَنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوۤ الْنَمَانَمُ لِي هُمُ حَيَّرُ لَا يَعْسَبَنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوۤ الْنَمَانَمُ لِي هُمُ حَيَّرُ لَا لَعُسَمِمَ الْمَسَعَمَّ الْمَعْمَ عَذَابُ مُعِينٌ ﴿ اللَّهِ عَلَىٰ مَا ٱلنَّمُ عَلَيْهِ حَتَى مَا ٱلنَّمُ عَلَيْهِ حَتَى عَلَىٰ مَا ٱلنَّمُ عَلَيْهِ حَتَى يَعِيرُ ٱلْخَيْدِ مَن مَن ٱللَّهُ يَعْمَ عَلَىٰ مَا ٱلنَّهُ لِيطُلِعَكُمُ عَلَىٰ اللّهَ يَعْتَى مِن رُسُلِهِ مَن يَشَآهُ عَلَىٰ اللّهَ يَعْتَى مِن رُسُلِهِ مَن يَشَآهُ عَلَىٰ اللّهَ يَعْتَى مِن رُسُلِهِ مَن يَشَآهُ فَعَلَىٰ اللّهَ يَعْتَى مِن رُسُلِهِ مَن يَشَآهُ فَعَلَىٰ اللّهُ عَلَىٰ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّه

وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَبِخُلُونَ بِمَآ اَتَسَهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِ - هُوَخَيْرًا لَمُّمَّ بَلْ هُوَشَرُّ لَكُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخِلُواْ بِهِ - يَوْمَ ٱلْقِيكَ مَذَّةً وَ لِلَّهِ مِيرَثُ ٱلسَّمَاؤَتِ وَٱلْأَرْضُ وَاللَّهُ مِا نَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۖ

Cid Gaaloowday waxba hauMurgin'waxba Eebe kama Dhibtee, AakhiranaNasiib kuma leh, illeen Gaalnimay Iimaanka ka doorteene, SugiddunaKhayr u ma aha ee waa Dambi Badsasho. Adduunkuna waa Imtixaan si Loo kala Sooco kan Xun iyo. kan Fiican, wax og waxa maqanna ma Jiro. Eebe Mooyee wuxuu u doortay Rasuuladiisa Ciddu doonay'waase in Xaqa la Rumeeyo lana Dhawrsado, kubakhayl Xaqana Khayr ma aha ee waa Khasaare, Qiyaamana wuxuu imaan isagoo Luqunta ku wada wuxuu ku Bakhaylay, Eebana u Hadhi waxa Cirka iyo Dhulka ku Sugan waxa la Falina og ee ha loo darbado. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe kor kiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Addoonkaan gudan Zakada Xoolihiisa waxaa laga Dhigaa Masbaraleh oo Raaci oo ka Carari oo raaci isagoo dhihi Waxaan ahay Kansigaagii Markaasuu Aayaddan Akhriyey Cabdullaahi. Waxaa wariyey Imaam Axmed iyo Kuwo kale.

Xaqoo la Sheegi waayana way Noqotaa, Aali-Cimraan (176-180).

181. Dhab ahaan yuu u Maqlay Eebe Hadalka Kuwii Yidhi Eebe waa Faqiir Anaguna waxaan nahay Hodan (waa Yuhuud ha halaagmeene) waan Qoraynaa waxay dhihi iyo Diliddooda Nabiyada ee Xaq daro waxaan u dhahaynaa dhadhamiya Cadaabka Gubashada.

182. Taasina waa waxay hormarsatay Gacmahoodu Eebana ma aha Dulmiyaha Addoomada.

لَّقَدْسَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوٓ اإِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَخَنُ أَغْنِيآ أَهُ سَنَكْتُبُ مَاقَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْدِيكَ آءِ بِغَيْرِحَقِّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿ اللَّهُ عَلَيْهِ حَقِّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿ اللَّهُ

> ذَلِكَ بِمَاقَدَّ مَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ بِظَـ لَامِ لِلْعَبِـيدِ ﴿ اللَّهِ الْمَالَ

183. Waa kuwa Yidhi Eebe wuxuu nagula Ballantamay Inaanaan Rumeyn Rasuul intuu Nooga keeno Qurbaan (Sadaqo) oy Cunto Naar, waxaad dhahdaa waxay idiinla yimaadeen Rasuullo hortay Xujooyin iyo waxaad sheegteen ee Maxaad u Disheen haddaad run sheegaysaaan.

184. Hadday ku Beeniyaan waxaa dhab ahaan loo Beeniyey Rasuullo kaa Horreeyey oo la yimid Xujooyin iyo Kutub iyo Kitaab Cad.

الَّذِينَ قَالُواْ إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا اَلَّا نُؤْمِنَ إِرْسُولٍ حَقَّى يَأْتِينَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُّ قُلْ قَدْ جَآءَكُمْ رُسُلُّ مِن قَبْلِي بِالْبَيْنَتِ وَ بِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِن كُنتُمُ صَدَدِ قِينَ اللَّ قَانِ كَذَبُ رُسُلُّ مِن قَبْكِ جَاهُ و بِالْبَيْنَةِ وَالزُّبُرُ وَالْكِتَبِ الْمُندِ (اللَّهُ مِن قَبْلِكَ

Yuhuud iyo wixii la mid ah (Eebe ha Duleeyo,) waa Af Xunyihiin had iyo Jeer intay kaga Sheegaan Eebe inuu Faqiir yahay iyaguna Hodanyihiin markay Maqleen Aayadaha Sadaqada ku Boorrin waase laga Abaal marin Hadalkaas, oo la cadaabi waxay Hor marsadeen Darteed waana Beentood in lagula Ballamay inaanay Rumeynin Rasuul intay Sadaqadiisu Naaru ka Cunto, Imisaay Rasuullo Dileen Xujooyinna Beeniyeen. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi Markay Soo dagtay:

Yaa Eebe Amaah Fiican Amaahiya (Wax Sadaqaysta) yey Yuhuudu tidhi Muxamadow wuu Baahday Eebahaa intuu ka warsado Addoomada Amaah, markaasay soo Degtay Jawaab ahaan Aayadda (waa Maqlay Eebe kuwii Hadalkaa yidhi Eebe waa Faqiir Anaguna Waxaanu Nahay Hodan). Eebaa Hodan ah wax walbana isagaa Awooda Dadkuna waa u Baahanyihiin, waxa la Bixiya Dadkay wax u tartaa ee Ilaahay uma Baahna, ee waa in la digtoonaado Wadada Gaalada waxna dar Eebe loo Baxsado si Dadka Baahan loo Kaalmeeyo. Aali-Cimraan (181-184).

185. Nafkasta waxay Dhadhamin Geeri, waxaa uun laydiin Oofin Ajrigiinna Maalinta Qiyaame, Ruuxiise laga iilo Naarta oo la galiyo Janada wuu Liibaanay, Nolosha Adduuna ma aha waxaan Raaxo kado ahayn.

186. Waan idinku Imtixaamaynaa Xoolihiinna iyo Naftiinna waxaadna ka Maqlaysaan kuwa la siiyey Kitaabka oo idinka horeeyey iyo Mushrikiinta (Gaaladii Carbeed) dhib Badan haddaadse Samirtaan ood dhawrsataan Arrintaasu waa Umuuraha loo Qasdo.

187. (Xusuuso) markuu Qaaday Eebe Ballanka kuwii la siiyey Kitaabka inaad u Cadaysaan (Xaqa) Dadka Oydaan Qarinin waxayse ka Tuureen Dhabarkooda Gadaashiis waxayna ku gateen Lacag Yar waxaa Xun waxay Gadan.

كُلُ نَفْسِ ذَآبِقَةُ اَلَوْتِ وَإِنَّمَا الْوَقَوْكِ
الْجُورَكُمْ بِوْمَ الْقِيكَمَةُ فَمَن رُحْنَ الْجُورَكُمْ بِوْمَ الْقِيكَمَةُ فَمَدْ فَازَّ عَنِ النّادِ وَأَدْخِلَ الْجَكَةَ فَقَدْ فَازَّ وَمَا الْحَيْوَةُ الدُّنِيَآ إِلَا مَنَعُ الْفُرُودِ فَي وَمَا الْحَيْوَةُ الدُّنِيَآ إِلَا مَنَعُ الْفُرُودِ فَي النّبِيلُ الْمُولِكُمْ وَانْفُسِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِن عَبْرِهِ الْوَيْنَ الَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِن عَبْرِهِ الْمَعْمُ وَمِنَ الَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ عَنْرِمِ الْأَمُودِ فَي وَمِنَ الَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ عَنْرِمِ الْأَمُودِ فَي وَمِنَ الَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ عَنْرَمِ اللَّهُ مِنْ اللَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ اللَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّذِينَ أُوتُو االْكِتنَبَ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللْهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللْهُ وَلَا الْكِتَنَابُ مِنْ اللْمُودِ هِمْ وَاللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْهُ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللْهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ مُنْ اللْهُ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُ

188. Haw Maleyn kuwa ku Farxa waxay la yimaadaan oo Jecel in lagu Mahdiyo waxayna Falin Haw malayn inay ka Nabadgali Cadaabka waxaana u Sugnaaday Cadaab Daran.

189. Eebaa iska leh Xukunka Samaawaadka iyo Dhulka, Eebaana wax kasta kara. لاتَحْسَابَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آنَوَا وَيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُواْ عِالَمْ يَفْعَلُواْ فَلَا تَحْسَبَنَهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِّ وَلَهُمْ عَذَابُ آلِيدٌ ﴿ وَلِلَهِ مُلُكُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَدِيرُ ﴿

Naf walba way Dhiman waana la Abaalmarin Qiyaamada, Liibaan waa Janno la galo iyo Naar laga nabadgalo Xoolo iyo Naftana waa laysku Imtixaami, Gaaladana had iyo jeer Dhibaa laga maqlaa waxayse u baahantahay Adkaysi iyo Dhawrsasho. Tankale waa Waajib in Xaqa loo Cadeeyo Dadka oon laga Qarinin, Cidiise Xaqa Tuurta oo wax kale oon Qiima lahayn ku badalata Jecelna in waxay Sameeyaan iyo waxayna Sameeyninba lagu Amaano kuwaasu ma aha kuwo Liibaani oo Naar ka Kori illeen Eebaa Xukunka iska leh wax walbana karee, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebaan ku Dhaartaye Adduunku ma aha marka Aakhiro loo Eego midkiin oo Farta Badda Galiyey oo ka soo Celiyey mooyee. Tan kale waa in Dadka wax loo Sheego lagana Qarinin.

Nabiguna wuxuu Yidhi: Ruuxii Cilmi la Warsado oo Qariya waxaa lagu Xakamayn Qiyaamada Xakama Naar ah. Aali-Cimraan (185-189).

- 190. Abuuridda Samaawaadka iyo Dhulka iyo is Khilaafidda Habeenka iyo Maalinta Calaamooyin yaa ugu Sugan kuwa Caqliga leh.
- 191. Ee ah kuwa ku Xusa Eebe Taagni iyo Fadhi iyo Jiifba, oo ku fikira Abuuridda Samaawaadka iyo Dhulka (iyagoo dhihi) Eebow Umaadan Abuurin kan (Khalqiga) Baadil (Ciyaar) waad Nasahantahay Ee naga kori Cadaabka Naarta.
- 192. Eebow adigu ruuxaad Galiso Naarta Dhab ahaan baad u Dulaysay Daalimiintana uma Sugnaanin Gargaarayaal.
- 193. Eebow Anagu waxaan Maqallay Yeedhe u yeedhi Iimaanka oo dhihi Rumeeya Eebihiin waana Rumeynay, Eebahanow noo dhaaf Dambiyadanada Asturna Xumaantanada naguna Dil la Jirka kuwa Baarriga ah (fiican).
- 194. Eebahanow na sii waxaad noogu YaboohdayRasuuladaada hana na Dul-

إِنَ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَفِ
الْتَيْلِ وَالنَّهَارِ لَاَيْتِ لِأَوْلِي ٱلْأَلْبَبِ ﴿
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيدَمًا وَقُعُودُا وَعَلَى جُنُوبِهِمَ
وَيَتَفَكَ كُرُونَ اللَّهَ قِيدَمًا وَقُعُودُا وَعَلَى جُنُوبِهِمَ
وَيَتَفَكَ كُرُونَ اللَّهَ قِيدَمًا وَقُعُودُا وَعَلَى جُنُوبِهِمَ
وَيَتَفَكَ كَالَالَّاتِ وَهُا لَا شُبْحَنَكَ
فَقِنَا عَذَا اَبِالْتَارِ ﴿
فَقِنَا عَذَا اَبِالْتَارِ ﴿

رَبَنَا إِنَكَ مَن تُدِّخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرُيْتَكُنُومَا لِلظَّلِمِينَ مِنْ أَنصَادِ ﴿

ڒۘۺۜٵٙٳؘڹۜٮٵۘڛؘڡؚۼڹٵڡؙڹٳڍؚٵؽؙڹٳۮۑڵٳ۪ۑڡؽڹ ٲڹ۫ٵڡؚڹۛۅٳؠؚۯؾؚػؙؗؗؠٷٵڡؘڹۜ۠ٲۯۺۜٵڣۜٲۼڣؚڕٝڶڹٵۮؙٮؙۏۺٵ ۅؘڪڣٚڕ۫ۼڹٵڛؘؾۣٵؾؚڹٵۅؿٙۅؙڣۜڹٵڡۼٲڵٲڹۯٳڕ۞

رَبَّنَا وَءَالِنَا مَاوَعَدَتَّنَاعَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُحْزَنَا يَوْمَ

leyn Maalinta Qiyaame, Adigu ma Baaiisid Ballane. ٱلْقِيَّ مَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْمِيعَادَ إِنَّ

Eegidda Cirka iyo Dhulka, Habeenka iyo Maalinta waxaa ugu Sugan Muminiinta Caqliga leh Calaamadda Awoodda Eebe iyo Jiridiisa, kuwaas had iyo Jeer Eebe Xusa ogna inaan Eebe Ciyaar u Abuurin Adduunka, kana Magangala Eebe Naarta, mar hadday Xaqa Rumeeyeen iyo inaan Eebe Dulleyn Maalintaas. Cirka iyo Dhulka, iyo Khalqiga kalaba waa in la eego laguna waano Qaato, Dibna wax looga Fikiraa, Xadiith Dheer waxaa ku Sugnaaday in Bilaal u yimid Nabigoo ooyi markaas uu yidhi maxaa kaa oohin, Nabiguna yidhi: Magacaa Be'maxaan la Ooyi waayi waxaaba laygu soo dajiyey Xalay Aayaddan (Abduuridda Samooyinka, Dhulka iyo is Khilaafidda Habeenka iyo Maalinta Calaamad baa ugu Sugan kuwa Caqliga leh) wuxuuna yidhi waxaa Halaagsamay Ciddii Akhrida oo Fikirin. Waxaa wariyey Ibnu Marda Weyhi.

Xasan Basrina wuxuu yidhi: Fikirku waa Muraayadda ku tusin Wanaagaada iyo Xumaantaada. Saas darteed waa in Had iyo Jeer la Fikiraa lana Xisaabtamaa, Eebana lagu Xidhnaado Wanaag Adduun iyo Aakhirana lagu dadaalaa. Aali-Cimraan (190-194).

195. Wuxuu ku Ajiibay Eebahood Anagu Ma dayacno Camal Mid Camal Falay oo Idinka mid ah Lab iyo Dhadig, Qaarkiin Qaarbuu ka ahaaday kuwa Hijrooday ee laga Bixiyey Guryahooda oo lagu Dhibay Jidkayga oo Dagaalamay oo la Dilay waannu Asturi Xumaanahooda waxaana Galin Jannooyin ay Dureeri Dhexdeeda Wabiyaal waana Abaal marin Eebe Xagiisa ah, Eebe agtiisaana Abaalmarin Wanaagsan tahay.

196. Yeyna ku Dhagrin ku Gadoonka kuwa Gaaloobay ee Dhulka (Adduunka).

197. Waa Raaxo Yar kadib Hoygoodu waa Jahannamo, iyadaana u xun Gogol.

198. Hase Yeeshee kuwa ka Dhawrsada Eebahood waxay mudan Jannooyin ay dureeri Dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku waari Dhexdeeda, waa marti Qaad Xagga Eebe ka ahaaday, waxa Eebe agtiisa ah yaana u Khayr roon kuwa Baarriga ah (Wanaagsan).

199. Ehelu Kitaabka waxaa ka mid ah mid Rumeyn Eebe iyo waxa laydiin soo dejiyey iyo wixii loo soo Dejiyey iyagoo u Khushuuci Eebe kumana Gataan فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِي لَآ أُضِيعُ عَمَلَ عَمِلِ مِنكُم مِن ذَكِرٍ أَوْ أُنثَّ بَعْضُكُم مِن ابَعْضٌ فَالَّذِينَ هَا جَرُوا وَأُخْرِجُوا مِن دِينرِهِمْ وَأُودُوا فِي سَيِيلِ وَقَنَتُلُوا وَقُتِلُوا لَأُ كَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيَئَاتِهِمْ وَلَاّذُ خِلَنَهُمْ جَنَّلَتٍ بَعَرِى مِن تَعْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ قَوَابًا مِّنْ عِندِاللَّهِ وَاللَّهُ عِندَهُ، حُسِّنُ الثَّوَابِ (اللَّهِ

لَايَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي ٱلْمِلَدِ

مَنَعُ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأُوَكُهُمْ جَهَنَّهُ وَبِئْسَ ٱلْجِهَادُ ١

ڵڮڹۣٱڶٙؽؚڹٲؾؘٞڡٞۅؙٲۯڹۜٙۿؗؠٞۿؙؠٞؠۻؘۜڐؾؘؙؿٞۼ۫ڔؚؚؽ مِن تَّحْتِهَٱٱلْأَنْهَارُڂؘڸدِين فِيها نُزُلًا مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ وَمَاعِندَٱللَّهِ خَيْرٌلِلاَئْزَارِ ۞

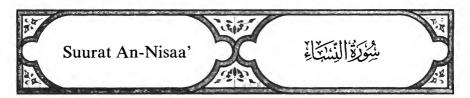
> وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَبِ لَمَن يُؤْمِنُ بِأَللَهِ وَمَاۤ أُنزِلَ إِلَيْكُمُ وَمَاۤ أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَيشِعِينَ

aayaadka Eebe Qiimo Yar, kuwaas waxaa u Sugnaaday Ajirgooda Eebahood Agtiis, Eebana waa Deg degtaa Xisaabtiisu.

200. Kuwa (Xaqa) rumeeyow Samra oo Samirtama kuna Nagaada Dhawridda (Xuduudda Islaaxa) kana Dhawrsada Eebe waxaad Mudantihiin inaad Liibaantaane.

لِلَهِ لَا يَشْتَرُونَ بِعَايَنتِ اللَّهِ ثَمَنَا قَلِيلاً أُوْلَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمُ إِثَ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿ يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَا بِطُواْ وَانْقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ

Eebe ma dayaco Camal Ruux Lab iyo Dhadigba kuwa dar Eebe u hijrooda ee Guryahooda laga Bixiyey ee lagu dhibo Jidka Eebe oo Dagaalama oo la Dilo Eebe wuxuu ku Abaalmarin Dambi Dhaaf iyo Janno. Mana aha in lagu Dhagramo Gagadoonka Gaalada iyo Shaqadooda Adduunyo kanay Sameeyeen oo meelheblay Gaadheen iyo waxaasay soo Saareen. illeen waa wax yar oo Naaru uga Dambayso. Kan Eebe ka Dhawrsadaase Khayrbaa u Yaal Eebe Agtiisa, Eheluu Kitaabkana waxaa ka mid ah kuwo Xaqa Rumeeyey Eebaana Abaal marin, tan kale waa in la adkaysto lana Jahaado Islaamkana la ilaaliyo si loo Liibaano, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Kunagaadi Jidka Eebe Maalin yaa ka Khayr badan Adduunka, iyo waxa ku Sugan korkiisa. (Bukhaari) taasina waxay ku tusin Fadliga jahaadka Jidka Eebe iyo Daaficidda Xuduudda Islaamka iyo Adkeysiga Arrintaas yey Liibaantu tahay Sidaas. Markalana Rasuulku (N. N. E. K. hayeelee) wuxuu yidhi: Laba Indhood ma Taabato Naari il u ooyday Cabsi Eebe iyo il bariday iyadoo Ilaalin Jidka Eebe. (Tirmadi). Wanakaas sharafta Jahaad, Muslimiintuna waxaa Xoog, Sharaf iyo Cisi ugu Dambeysay markay ka tageen Jahaadka iyo Difaaca Xuduudda Islaamka. Aali-Cimraan (195-200).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa Ee Naxariis Guud iyo mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Dadow ka Dhawrsada Eebihiina Idinka Abuuray Nafkaliya (Aadam) kana Abuuray xaggeeda Haweenaydeeda (Xaawo) kana Abuuray Xagooda Rag Badan iyo Haweenba, ka Dhawrsada Eebihiinna aad wax isku Warsataan iyo Qaraabada, Eebana wuxuu u Yahay Korkiinna Ilaaliye.
- 2. Siiya Agoonta xoolahooda hana ku Badalina Xumaan Wanaag, hana Cunina xoolahooda La jirka Xoolihiinna, Taasina waa Dambi weyn.

يَتَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمُ مِنْ نَفْسِ وَحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُ كَارِجَا لَا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُواْ اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَ لُونَ يِهِ وَٱلْأَرْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿ ﴾

وَ َ انُّوا ٱلْيَنَكَىٰ آمُوالَهُمُّ وَلَا تَتَبَدَّ لُوا ٱلْخَيِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا آمُولَكُمْ إِلَىٰ آمُولِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَيِيرًا ﴿

- 3. Haddaad ka Cabsataan inaydaan ku Cadaalad Falin Agoonta Guursada wixii idiin Wanaagsan oo Haween ah, Labo, Saddex iyo Afar, Haddaad ka Cabsataan inaydaan Caddaalad Falin Mid kaliya (Guursada) ama waxay Hanatay Gacmihiinnu Saasaa u Dhaw inaydaan Jawrfaline.
- 4. Siiya Haweenka Meherkooda isagoo Waajib ah hadday idiinka Raali noqoto wax ka mid ah Naftoodu Cuna idinkoo Shifaysan oo Kadban.

ۅٙٳڹڿڡ۬ؗتُمَّ أَلَّا نُقْسِطُوا فِي ٱلِنَنَيَ وَأَنكِحُوا مَاطَابَ لَكُمْ مِّنَ ٱلنِّسَلَةِ مَثْنَى وَثُلَثَ وَرُئِحٌ فَإِنْ خِفْتُمُ ٱلَّا نَعْدِلُواْ فَوَجِدَةً ٱوْمَامَلَكَتْ أَيْمَنْتُكُمُّ ثَرِكَ أَدْنَى ٱلَّا نَعُولُواْ ﴾

ۅؘٵۛؗٷۛٲٲڶۺۜٵٙ؞ۧڝۘۮؙۊۜڽؠڹۜۼۘڐڎؙٙۼٟٳڽڟؚڹڹؘڶػؗؗؗؠٞؖؖۼڹ ۺٙؿؠؚؿؚٮ۫ڎؙؿٚڛٵڣٞڴؙڶۅؙۿؘؽڽٮۧٵۺ_ۣؽٵ۞

Suuraddu waa Suurad Weyn oo Daryeeli Xaqa Haweenka iyo Agoonta iyo kuwa kale waxayna Fari in Eebe laga Dhawrsado illeen waa kan Naf kaliya Dadka ka Abuuraye, Taasoo ah Nabi Aadam. waxaa kaloo Beenaalayaashu ka Sheegi Abuurka Dadka waa waxaan Jirin, sidoo kale waxay fartay Dhawridda Xaqa Qaraabada, Agoonta, Guurka oo lagu Caddaalad Falo haddaan la karayna mid kaliya la Guursadoo, iyo in Haweenka la Siiyo Meherkooda waxay ka Raalli Noqdaan mooyee, Diinta Islaamkuna wax badan bay ka Digtay Dhibka Agoonta Iyo Haweenka, waxaa Sugnaaday U caabud Eebe sidii Adoo Arka, Haddaadan Arkin Isagaa ku Arkee.

Saas darteed waa in la Dhawraa Xuquuqda Dadka Gaar ahaan Agoonta oon la Cunin Xoolahooda Loona Wanaag Falo, iyo Haweenka oo la Siiyo Xaqooda iyo Maherkooda lana Dulmiyin. An-Nisaa' (1-4)

- 5. Ha Siinina Sufahada (Maamuli karin) Xoolahooda ah kuwo idiinka yeelay Eebe Ilaaliye ka Quudiya kana Arradbixiya una Dhaha Hadal Fiican.
- 6. Imtixaamana Agoonta markay Gaadhaan Guur Haddaad ku Aragtaan (Ogaataan) Rashiidnimo (Wanaag) siiya iyaga Xoolahooda hana u Cunina Xad gudub iyo ka degdagis intayna Weynaan, Ruuxii Hodan ah ha dhawrsado Ruuxii Faqiir ahna ha ka Cuno si Wanaagsan, markaad u Dhiibtaan Xoolahooda Marag u yeela Korkiisa, waana ku Filanyahay Eebe Xisaabiye.
- 7. Ragga waxaa u Sugnaaday Qayb ka mid ah waxay ka tageen Laba Waalid iyo Qaraabadu Haweenkana waxaa u Sugnaaday Qayb ka mid ah waxay ka Tageen Laba Waalid iyo Qaraabadu

وَلا تُوْتُواْ السُّعُهَا آءَا مَوْلَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللهُ لَلَّمُ قِينَا وَارْدُوُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُواْ لَمْتَوَلَامَتُمُعَا فَاللَّهِ عَلَيْهَا وَلَيْنَاوُا الْيَنَمَىٰ حَتَّى إِذَا بَلَغُواْ النِّيكاحَ فَإِنَ السَّمُ مِنْهُمْ دُشَدًا فَادَفَعُواْ إِلَيْهِمْ أَمَوْلَكُمْ وَلاَتَأْ كُلُوهَا إِسْرَافَا وَبِدَارًا أَن يَكُمُرُواْ وَمَن كَانَ عَنِيتًا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَا كُلُّ بِالْمَعْرُوفِ فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَا كُلُّ بِالْمَعْرُوفِ فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَا كُلُّ بِالْمَعْرُوفِ
فَا فِذَادَفَعَتُم إِلَيْهِمْ أَمُولَكُمْ فَأَشْمِدُواْ عَلَيْهِمْ

لِّرِجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرُكَ ٱلْوَلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَآءَ ضَيبِّ مِّمَّا تَرُكَ ٱلْوَلِدَانِ وَٱلْأَقْرَبُونَ kiisa Yar iyo kiisa Badanba waa Qaddar la Waajibiyey.

مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْكُثُرُ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ١

Dadka Muslimka ah waa Mid kaliya, waana inay is dhaqaaleeyaan, Ciddii Xoolo leh oon is Maamuli karin waa in Gacanta loogu hayaa, laguna Dhaqaaleeyaa, lana Imtixaamo markay qaangaadhaan hadday Maamuli karaanna loo Dhiibo, oon loona Cunin Xadgudub iyo ka Deg degid weynaansho, Ruuxii Hodan ah ha Dhawrsado, kii Faqiir ahna ha ka Cuno si Dhawrid ah, marka Xoolaha la Siinna Marag ha loo yeelo Isagoo Eebe Xisaabiye ku Filanyahay. Rag iyo Haween mid kastaa Qaybuu ku leeyahay waxay ka Tagaan Waalidkood, ama Qaraabadii Yaraa iyo Badnaaba, waa Qader Xukuman. Waxaa Sugnaatay in Nin u Yimid Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuuna ku Yidhi: Waxaan hayaa Agoon Xoola leh Anna Xoolo ma lihi ee wax ma ka Cunaa, wuxuuna ku Yidhi: Ka Cun si fiican oon Xad Gudub ahayn. Taasina waxay ku tusin Dhawridda Xuquuqda Dadka Tabarta Yar, iyo Ilaalinta Arrimahooda, iyo inaan lagu Xad Gudbin. An-Nisaa' (5-7).

- 8. Hadday Joogaan Qaybta Qaraabo, Agoon iyo Masaakiin (aan dhaxlayn) wax ka Siiya una dhaha Hadal Wanaagsan.
- 9. Hana ka Cabsadeen kuwa Hadday kaga Tagaan Gadaashooda Caruur Tabar Yar una Cabsan lahaa hana ka Dhawrsadeen Eebe hana Dheheen Hadal Toosan.
- Kuwa u Cunaya Xoolaha Agoonta Dulmi (Xaq darro) waxay uun ku Cunayaan Calooshooda Naar waxayna Gali Saciiro.
- 11. Wuxuu idiin Dardaarmi Eebe Caruurtiinna kan Lab la mid Qaybta Labo Dhadig, Hadday Yihiin Haween ka Sarreeya Labo waxay Mudan Labo* Dalool wuxuu ka Tagay, hadday tahay mid waxay Mudan Nus, Labada Waalidna mid kastoo ka mid ah wuxuu Mudan Sudus (Lix meelood meel) Hadduu ka Dhintay (Ilmahoodu) Caruur, hadduu Caruur lahayn oy Dhaxlayaan Labada Waalid Hooyadu waxay Mudan Saddex Meelood Meel, Hadduu Walaalo leeyahay Hooyadu waxay Mudan Sudus Dardaaranka iyo Daynta ka Dib, Aabayaalkiina iyo Wiilashana ma

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْفُرْبَى وَالْيَنَكَىٰ
وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُم مِنْهُ وَقُولُوا لَكُمْ
قَوْلاَ مَعْرُوفَا لَيْ
وَلْمَعْرُوفَا لَيْ
وَلْمَعْرُوفَا لَيْكَ لَوْتَرَّكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِيَّةً
ضِعَلْفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْبَتَّ قُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا
قَوْلا سَدِيدًا الْيُ

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمُولَ الْيَتَنَعَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْ كُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوَكَ سَعِيرًا ﴿ اللَّهِ مَا اللَّهِ مَا اللَّهِ مَا اللَّهِ مَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

يُوصِيكُواللَّهُ فِي اَوْلَكِ حَكُمٌ لِلذَّكِ مِثْلُ حَظِ الْأُنشَيَيْنَ فَإِنكُنَ فِسَاءَ فَوْقَ اَثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ الْلُثَا مَاتَرَكَ وَإِنكَانَتْ وَحِدَةً فَلَهَا النِصْفُ وَلِأَبُويَهِ لِكُلِّ وَحِدِمِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّاتَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدُّ فَإِن لَقِيكُن لَهُ وَلَدُّو وَرِثَهُ وَ اَبُواهُ فَلِأُمِهِ الثَّلُثُ فَإِن كَانَ لَهُ وَالدُّووَرِثَهُ وَ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيتَةٍ يُوصِي بِهَ آ أَوْدَيْنٍ عَابَا وَكُمْ وَأَنِنا وَكُمْ لاتَذْرُونَ أَيْهُمْ أَوْدَيْنٍ Ogidin Kooda idinku Dhaw Nacfi, waa Faralyeel «Qaddaraad» Eebe, Ilaahayna waa Oge Falsan.

لَكُرْ نَفْعًا ُ فَرِيضَكَةً مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّاللَهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۞

Aayadda Hore waxay Fari in hadday Qaybta Joogaan Dad aan Dhaxalka lahayn oo Qaraab, Agoon iyo Masaakiin ah wax laga siiyo, Tan kalana in la Dhaqaaleeyo Caruurta Tabar yar sidaad u Jeceshahay in haddaad ka tagto iyagoo kale loo Dhaqaaleeyo, iyo inaan la Cunin Xoolaha Agoonta Cidii Cuntana waxay Cuni Naar, Aayadda dambana waxay Caddaysay Dhaxalka waxayna ka midtahay Saddexda Aayadoo ee Suuraddan ku Sugan ee ka Warramay Dhaxalka, Barashada Dhaxalkana waxaa ku soo arroray isku Boorrin, Sida: Cilmigu waa Saddex waxa ka soo Hadhay waa Siyaado: Aayad Sugan, Sunno Taagan, ama Fariido Caadil ah. waxaa kaloo Sugnaaday: Barta Faraa'isha Barana Dadka waa Cilmiga Nuskiiye, Waana la halmaami, waana waxa ugu Horreeya ee laga Siibi Umaddayda. Saasaana loo Caddeeyey'oo loo Muujiyey. An-Nisaa' (8-11).

* Saddex meelood laba meel oo ah xoolihii marka saddex loo qeeybiyay labadiisa

12. Waxaa idiin Sugnaaday Nus waxay ka Tagaan Haweenkiinnu haddayna Ilmo lahayn, haddayse lahaayeen Ilmo waxaad leedihiin Rubuc (Afar meelood meel) waxay ka tagaan Dardaaran ay dardaarmeen iyo Davn ka Dib, Haweenkuna waxay Mudan Rubuc waxaad ka Tagteen Haddaydaan Ilmo lahayn, haddaad Ilmo leedihiin waxay mudan thumun (Siddeed Meelood meel) waxaad ka tagtaan, dardaaran aad dardaarmaysaan iyo Dayn ka Dib, hadduu yahay Ninku mid la Dhaxli Waalid iyo Ilmo la'aan ama Haweenaydu isagoo leh Walaal ama Walaashiis mid kasta wuxuu Mudan Sudus (Hadday la hooya yihiin) hadday yihiin wax ka badan intaas waxay wadaagi thuluth (Saddexmeelood meel) Dardaaran la dardaarmo iyo Dayn ka Dib, isagoon Dardaaranka Cidna lagu Dhibayn, waana Dardaaran Eebe, Ilaahayna waa Oge Dulsan.

و وَلَكُمْ الْمُنْعُ مِنْصَفُ مَا تَدَوَكَ أَزْوَجُكُمْ الْالْمَةُ وَلَدُّ الْالْمَانُ لَهُنَّ وَلَدُّ الْمَانَ لَهُنَّ وَلَدُّ الْمَانَ لَهُنَّ وَلَدُّ فَالِحَصُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَ مِنَ الْمَانَ وَلَهُنَّ وَلَهُ وَكَالَّمُ مَا الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِن لَمْ يَكُنُ لَكُمْ وَلَدُّ فَلَهُنَّ اللَّمُ وَلَدُّ فَلَهُنَّ اللَّمُ وَلَدُّ فَلَهُنَّ اللَّمُ اللَّمُ وَلَدُّ فَلَهُنَّ اللَّمُ اللَّمُ وَلَدُّ فَلَهُنَّ اللَّمُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّهُ اللَّمُ اللَّهُ الل

Aayaddanna waa Aayadda kale ee Caddaysay Dhaxalka, iyo in Cid walba la Siin waxay Mudatay marka laga bixiyo Dardaaranka iyo Daynta, waana Arrin Eebe adkeeyey Caddeeyeyna, Rasuulkana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi Eebe wuxuu siiyay Ruux kastaba Xaqiisa ee u dardaaran mid wax dhaxli ma Jiro. (Waa saxiix). waxaa kaloo sugnaatay Dardaaranka oo laysku Dhibo waa Dambiyada Waaweyn. Saas darteed waa in Cid walba la siiyo wixii Eebe u Sugay, Dardaaran iyo kala Jeclaysina inaan lagu dhibin Ruux Xaqiis, Illeen Eebaa Saas faraye, waana in la maqla amarkiisa si loo liibaano Aakhiro iyo Adduunba. An-Nisaa' (12).

- 13. Taasi waa Xuduud Eebe, Ruuxii Adeeca Eebe iyo Rasuulkiisa wuxuu Galin Jannooyin ay Dareeri Dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku Waari Dhexdeeda, Taasina waa Liibaan weyn.
- 14. Ruuxiise Caasiya Eebe iyo Rasuulkiisa oo Tallaaba Xuduudiisa wuxuu Galin Naar isagoo ku Waari Dhexdeeda, wuxuuna Mudan Cadaab wax Dulleeya.
- 15. Kuwa la imaan Xumaan (Zino) oo Haweenkiinna ka mid ah, Marag uga Dhiga Afar idinka mid ah, hadday ku marag Kacaan ku Haya Guryaha intay ka Disho Geeridu ama u yeelo Eebe Waddo.
- 16. Labadii la Timaadda Xumaanta (Zinada) oo idinka mid ah Dhiba Haddayse Toobadkeenaan ooy Wanaagsanaadaan ka Jeedsada Xagooda, Eebana waa Toobad aqbale Naxariista.

تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ وَمَن يُطِع اللّهَ وَرَسُولُهُ، يُدُخِلْهُ جَنَّت تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ حَكِلِي بِنَ جَرِي فِيهَا وَلَا نَهَا الْأَنْهَارُ حَكِلِي بِنَ فِيهَا وَلَا الْأَنْهَارُ حَكِلِي بِنَ فِيهَا وَلَا الْفَوْزُ الْعَظِيمُ فَيَهَا وَلَهُ، وَيَتَعَكَّ وَمَن يَعْصِ اللّهَ وَرَسُولُهُ، وَيَتَعَكَّ عَدُودَهُ بِيعَا وَلَهُ، وَكَنَّ عِلْمَا فِيهَا وَلَهُ، عَلَا اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ عَلَى اللهُ الله

Aayadaha la soo Sheegay waxay Caddeeyeen Qaddar iyo Qaybta Ruux kasta iyo in Eebe Ruuxba Qayb siiyay, u Dhawaanshaha Ruuxa Dhintay iyo Dhibaatadiisa wuxuuna Faray inaan la Tallaabin Xuduudaas Eebe oon Cidna loo Badinin midna loo Yareynin, waase in loo daayo Xukunka Eebe iyo Qaybintiisa, Ciddii Saas Fulisana Abaalkeedu waa Janno, tii ka leexatana waxay Mudan Ciqaab daran iyo Cadaab wax Dulleeya. Tan kale Islaamku markuu Bilaawday Hadday Haweenaydu Xumaan Zino ku Kacdo marag baa loo yeeli Jiray gurigana way iska Joogi Jirtay intay ka Dhimato ama Sharci Caddeeyo Xaalkeeda, Labada Kala Zinaysatana waxaa lagu Ciqaabi jiray Dhib aan Saas u Weynayn, Hase yeeshee waxaa ku Soodagay Arrintaas Xukun ah in Ciddii ku Kacda Xaalkaas isagoo horay wax u Guursaday isna Arkeen lagu Ciqaabi Dhagax lagu Dilo, Kuwaan hadda ka Hor Guursaninna Boqol Ulood lagu Dhufto, Saasuu Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalye Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi: Iga Qaata Labada Bikaarada ah waa Boqol Ulood, Labada wax Guursatayna waa Boqol Ulood iyo Dhagax lagu dilo. (Muslim) An-Nisaa' (13-16).

17. Toobadda (Aqbalkeeda) waxay Eebe uga ahaatay kuwa Fala Xumaha iyagoo Jaahil ah markaas Toobad keena Waqti dhaw Kuwaas wuu ka Toobad aqbalaa Eebe korkooda, Eebana waa Oge Falsan.

إِنَّمَا اَلتَّوْبَهُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ اَلشُّوَءَ جِهَلَاةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٍ فَأُوْلَتِهِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمٌّ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿

- 18. Uma aha Toobaddu ku Fala Xumaha intuu uga Yimaaddo Midkood Geeridu markaas dhaha Anigu waxaan Toobad keeni hadda, iyo Kuwa Dhiman Iyagoo Gaala ah, Kuwaas waxaan u Darabnay Cadaab Daran.
- 19. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow idiinma Banaana inaad u Dhaxashaan Haweenka Xoog iyo inaad dhibtaan si aad ula tagtaan (Qaadataan) Qaar waxaad Siiseen inay la Yimaadaan Xumaan Cad Mooyee, kulana Noolaada si Fiican, haddaad Kahataan waxaa Suurowda inaad Kahataan wax uu Yeelo Eebe dhexdiisa Khayr Badan.
- 20. Haddaad Doontaan inaad ku Baddashaan Haweenay mid kale idinkoo Siiyey Meher (Badan) ha ka Qaadanina Xaggiisa waxba, Ma waxaad Qaadanaysaan Been iyo Dambi Cad.
- 21. Seed uga Qaadanaysaan idinkoo Qaarkiin Qaar Arkay, ood kana Qaaddeen Ballan Adag.
- 22. Ha Guursanina waxay Guursadeen Aabayaashiin wixii hor maray mooyee, waa Xumaan iyo wax loo cadhoodo Waddana Iyadaa U xun.

وَلَيْسَتِ التَّوْبَ أُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّكِيَّاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدُهُمُ الْمَوْثُ قَالَ إِنِّ ثَبْتُ الْتَنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُونُونَ وَهُمْ كُفَّارُّ أُوْلَتَهِكَ أَعْتَدْنَا لِمُنْمُ عَذَابًا أَلِيمًا اللَّا

يَتَائَيُهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَحِلُ لَكُمْ أَن تَرِنُواْ النِّسَآءَ كَرَهَا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَغْضِ مَآءَا تَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَحِشَةٍ مُّبَيِّنَةً وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهُ تُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ آنَ تَكُرَهُواْ شَيْعًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿ إِنَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا

وَإِنْ أَرَدَتُمُ أَسْتِبْدَالَ زَوْجِ مَّكَاثَ زَوْجِ وَءَاتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُواْمِنْهُ شَيْعًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهُ تَنْنَا وَإِثْمَا مُبِينًا ۞ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُ حُمْ إِلَى بَعْضِ وَأَخَذُ تَ مِنكُم مِّيثَنَقًا غَلِيظًا ۞

وَلَا نَنكِحُواْ مَا نَكُحَ ءَابَآ وُكُم مِّرَنَ ٱلنِّسَآء إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَۚ إِنَّهُۥكَانَ فَنْحِشَةُ وَمَقْتَا وَسَآءَ سَبِيلًا ﴿

Dadku wuu Dambaabi waase inuu Toobadkeeno Suginna inta Geerida uga imaan Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Eebe wuu Aqbalaa Toobadda Addonkiisa intaan Sakaraadku u Imaan.

Mujaahidna Wuxuu yidhi: Cid kastoo Eebe Caasiday waa Jaahil Intay ka tagto. Aayadaha kale waxay Caddayn inaan la Dulmiyin Haweenka, lana Dhibin Xoolahoodana laga Xoogin, waxaa kale oo Reebban in la Guursado Haweenaydii Aabahaa, Arrimahaasuna waa Reebbanyihiin, waana Dambi Weyn. An-Nisaa' (17-22).

23. Waxaa laydinka Reebay Hooyooyinkiin (inaad Guursataan) iyo Gabdhihiinna, Walaalihiin, Eedooyinkiin, Habaryarihiin, Gabdhaha Walaalkaa, Gabdhaha walaashaa, Hooyooyinka idin Nuujiyey Walaalaha Nuugmada Hooyooyinka Haweenkiinna, Gabdhaad Dhaqaalaysaan, ee Haweenkiinna aad is aragteen Dhaleen, Haddaydaan is arkin wax dhib ah (Danbi) ma saara Haweenka Wiilashiinna korkiinna. Dhabta ah, iyo inaad kulmisaan Labo Walaalo ah wixii horay maray mooyee, Eebana waa u Dhaafe Naxariista.

24. (Waxaa Kaloo idinka reeban) Haweenka la Qabo, waxay Hantaan Gacmihiinnu mooyee Kitaabka Eebaa korkiinna ah, waxaa laydiin banneeyey waxa ka Soohadhay kuwaas inaad ku dalabtaan Xoolahiinna idinkoo dhawrsoon oon Xumaan (Zino) Falin, waxaad ku intifaacdaan Xaggooda Siiya Meherkooda waa Qadaraad Eebe, Dhib (Dambi) korkiinna ma Saarra waxaad isaga raalli Noqoteen Qadarrida ka Dib, Eebana waa Oge Falsan.

حُرِّ مَتْ عَلَيْكُمْ أَمَّهَ لَكُمُ وَبِنَا أَكُمُ وَأَخُوا تُكُمُّ وَعَمَاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَسَاتُ ٱلْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ الَّاحْةِ وَأُمَّ هَاتُ نِسَآبِكُمْ وَرَكِيْبُكُمُ أُلَّتِي في حُجُور كُم مِّن يِنْكَ آبِكُمُ ٱلَّتِي دَخَلْتُ مِبِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُواْ دَخَلْتُ مِ بهرس فكلاجُنكاحَ عَلَيْكُمُ وَحَلَيْبُلُ أَبْنَا يَكُمُ ٱلَّذِينَ مِنْ أَصْلَبِكُمُ وَأَن تَجْمَعُواْ بَرُكِ ٱلْأُخْتِكِينِ إِلَّا مَاقَدُ سَلَفُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِهُمَا شَ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النَّسَاءَ إِلَّا مَامَلَكُتُ كُمُّ كِنْكَ اللَّهِ عَلَىٰكُمْ وَأُحلَّ لِكُمْ مَّا وَرَآءَ ذَالِكُمْ أَن تَبْتَغُواْ مَأْمُوالِكُمْ مُحْصِنِينَ عَمْرُ مُسَافِحِهِ ﴾ فَمَا أَسْتَمْتَعُمُ بِهِ عِنْهُنَّ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُ ربهِ عِن بَعْدِ ٱلْفَر بضَةِ إِنَّ أَلَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ١

Aayaddani waxay Caddayn waxa ka Reeban ninka Inuu Guursado oo Haween ah, Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Waxay ku XarriMantay Todobo Nasab, Todobana Xigid. Sidoo kale Cidda wax Nuujisa iyo tan kula Nuugta. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaa ku Reeban Nuugmada waxa ku reeban Nasabka, waase inay ahaato Shan Nuugmo. Sidoo kale waxaa Reeban Haweenay la Qabo, Eebana waa Oge Falsan oo waxa Fiican ku Toosin Dadka. An-Nisaa' (23-24).

25. Ruuxaan Karin oo idinka mid ah Awood uu ku Guursado Haweenka Dhawrsoon ee rumeysan (Xaqa) ha Guursado waxay hanatay Gacmihiinوَمَن لَمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طُولًا أَن يَنكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِن مَا مَلَكَتْ

Gabdhaha ah Rumevsan (Xaga) Eebana waa ogyahay Iimaankiinna, Qaarkiin Qaarbuu ka ahaaday, kuna guursada idamka Ehelkooda u Siiyana Ujuurada (Meherkooda) si Fiican, iyagoo Dhawrsoon oo Xumaan (Zino) ka Dheer, Saaxiibana yeelanayn, Haddii lagu dhawro (Guur) ooy Xumaan la Yimaadaan korkooda waxaa ah Nus waxa ah kuwa Xorta ah oo Cigaab ah, Arrintaas waa Ruuxii ka Cabsada Zino, oo idinka mid ah, Haddaadse Samirtaan vaa idiin khayr roon, Eebana waa Dambi Dhaafe Naxariista.

- 26. Wuxuu Dooni Eebe inuu idiin Caddeeyo Idinkuna Hanuuniyo Wadadii kuwii idinka Horreeyey oo idinka Toobad aqbalo Eebana waa Oge Falsan.
- 27. Eebe wuxuu dooni inuu idinka Toobad aqbalo waxayse dooni kuwii Raacay waxa Naftoodu Jeceshahay inaad iilataan iilasho wayn.
- 28. Wuxuu dooni Eebe inuu idinka Fudeydiyo, waxaase La Abuuray Dadka isagoo tabar Yar.

أَيْمَنْكُمْ مِّن فَنْيَـٰتِكُمُ الْمُؤْمِنَتِ وَاللّهَ أَعْلَمُ بِإِيمَنِكُمْ بَعْضُكُم مِّن ابَعْضِ فَانكِحُوهُنَ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَ وَءَاتُوهُ بَ أَجُورَهُنَ بِالْمَعْمُ فِ مُحْصَنَتِ غَيْر مُسَافِحَتِ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنْ أَتَيْن مِنْحَمَّةُ وَقَعَلَيْهِنَ نِصْفُماعَلَى الْمُحْصَنَا فَإِنْ أَتَيْن مِن الْمَحْمَدَاتِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِي الْمُحْصَنَاتِ مِن كُمَّ وَان تَصْيرُوا خَيْرٌ لَكُمَّ وَاللّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ٥

رُبِيدُ اللهُ لِيُحَبِّنِ لَكُمُّ وَيَهْدِ يَكُمُّ مُسُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمُّ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمُّ وَاللهُ عَلَمُ حَكَمُ اللهِ

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ ٱلَّذِيكِ يَتَّبِعُونَ ٱلشَّهَوَ تِ أَن يَّيدُواْ مَيْلًا عَظ مُالْآً

يُرِيدُاللَّهُ أَن يُحَفِّفَ عَنكُمٌّ وَخُلِقَ ٱلْإِنسَانُ ضَعِيفًا ۞

Waa in Guurku ahaadaa mid laga Fiirsado, oo la guursadaa Haweenka Xorta ah ee Dhawrsoon, haddii Tabar loo waayana la guursado kuwa Dhawrsoon ood hanataan haddaad Xumaan ka yaabtaan, iyagoo la warsan Ehelkooda, Xumaan hadday falaanna waxaa la Ciqaabi Nus Ciqaabta kuwa Xorta ah. Tan kale Eebe Wanaag iyo Hanuun yuu inala Rabaa iyo Fudayd, kuwa Xumaanta iyo waxay Naftoodu Jeceshahay Raacayse waxay idinla Dooni inaad si Weyn u Dhuntaan. Wax badan baa ku soo arooray Tabaryarida Dadka. Xagga Cibaadada iyo Xagga Dooniddaba. An-Nisaa' (25-28).

29. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow ha Cunina Xoolihiinna dhexdiinna (Si Baadil ah) (Xaaraam ah) inay Ganacsi Raalli aad tihiin tahay mooyee, hana يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لَاتَأْكُلُوٓاْ أَمُوَاكُمُّهُ بَيْنَكُمْ وِالْبَطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُوكَ تِحَكَرَةً عَنْ تَرَاضِ مِّنكُمُّ وَلَائَقَتْلُوۤاْ أَنْفُسَكُمُ Dilina Naftiinna, Eebe wuxuu idiinyahay Naxariistee.

- 30. Cidii u Fasha Arrintaas Colnimo iyo Dulmi Waxaannu galin Doonnaa Naar, Arrintaasna Eebe waa u Fududahay.
- 31. Haddaad ka Dheeraataan Dambiyada waa weyn waxaan idinka Reebeynno waxaannu ka asturi Xaggiinna Xumaantiinna waxaana idin Galin Meel Fiican (Sharaf leh).
- 32. Ha tamaniyina wuxuu kaga Fadilay Eebe Qaarkiin Qaar, Ragga waxaa u Sugnaaday Qayb waxay kasbadeen, Haweenkana waxaa u Sugnaaday qayb waxay kasbadeen, Waydiista Eebe Fadligiisa, Eebana waxkasta waa Ogyahay.
- 33. Cid kasta waxaan u Yeellay Kuwo dhaxla waxay ka tageen Labada waalid iyo Qaraabadu iyo kuwaad Guntateen Dhaar (Isdhaarsateen) siiya Qaybtooda, (oo Gargaar ah), Eebana wax kasta waa u Marag.

إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ١

وَمَن يَفْعَلُ ذَلِكَ عُدُّوَانَا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا ۞

إِن نَجْتَنِبُواْ كَبَآبِرَ مَا لُنَهُوْنَ عَنْـهُ نُكَفِّرً عَنكُمْ سَيِّعَاتِكُمْ وَنُدَّخِلْكُم مُّدُخَلًا كَرِيمًا ﴿

وَلَا تَنَمَنَّوْاْ مَافَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضِّ لِّلِرِجَالِ نَصِيبُّ مِّمَّا اُكْ تَسَبُواْ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبُ مِّمَّا الْكُسَّبُنُ وَسْعَلُواْ اللَّهَ مِن فَضْلِهِ عَلِيمًا اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا اللَّهَا

وَلِكُلِّ جَعَلْتَ امُوَلِيَ مِمَّا تَرَكَ ٱلْوَلِدَانِ وَٱلْأَقْرُبُوتُ وَٱلَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَنْكُمُ فَاتُوهُمْ نَصِيبَهُمُ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءِ شَهِيدًا ﴿ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى كُلِ

Aayaddaha Hore waxay Caddayn Xaaraanimada Xoolaha Dadka oo Xaq darro lagu Cuno Ganacsiga Xalaasha ah ee lagu Heshiiyase waa Banaanyahay, Is dilkuna waareebban yahay illen Muslimiintu waa Naf kaliyee, Cidii Saas fashana waxaa lagu Ciqaabi Naar, haddii Dambiyada WaaWeyn laga dhawrsadana Eebe wuu Dhaafi Xumaanta kale Jannana wuu galin, Xasadka iyo Niyad Xumiduna waa la reebay, cid walbase waxaa u banaan Shaqo iyo Kasab xalaala iyo inuu Eebe wax warsado, Cid walbana Mudan waxay Waalidku iyo Qaraabadu ka tagaan, iyadoo wax laga siin Cidaad is Xidhiidhisaan, Dambiyada waaWeyna waxaa ka mid ah: Gaalnimo, Dil Xaq darro, ee Muslim, ka cararka Jahaadka, Caasiga Waalidka Zino ku sheegga Haweeney Dhawrsoon, Barashada Sixirka, Cunidda Ribada iyo Cunidda Xoolaha Agoonta. Zinada, Dhaarta Beenta ah, iyo Kuwo kale. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Dambiyada waa Weyn Todoba waxay uga Dhawyihiin Todobaatan. An-Nisaa' (29-33).

34. Raggaa u taagan (Maamulka) Haweenka, ka Fadilida Eebe Qaarkood Qaar iyo ku nafaqaynta Xoolahooda darteed, (Haweenka) Wanaagsan wayAdeecaan Ilaaliyaanna Maqnaasالرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَكَ اللَّهُ بَعْضَهُ مَ عَلَى بَعْضِ وَبِمَآ أَنفَقُواْ مِنْ أَمُولِهِمُّ فَالصَّدَلِ حَتْ قَنِنْتَ كَيْفِطْتُ لِلْغَيْبِ ho ilaalinta Eebe Darteed, kuwaadse ka Cabsataan Caasinimadooda waaniya, kagana Fogaada Jiifka Edbiyana, hadday idin Adeecaanna ha u dalbina Korkooda jid (inaad dhibtaan), Eebana waa Sare Wayn.

- 35. Haddaad ka Cabsataan Iskhilaafka Dhexdooda u bixiya Xaq soore Ehelkiisa ah iyo Xaq soore Ehelkeeda ah, hadday doonaan Wanaajinna Eebe wuu iswaafajin Dhexdooda, Eebana waa Oge Xeeldheer.
- 36. Caabuda Eebe hana la Wadaajinina waxba, Labada Waalidna u Wanaag fala, iyo Qaraabada, Agoonta, Masaakiinta, Dariska dhaw, DariskaDurugsan, Saaxiibka Dhinaca, Socotada iyo waxay hanatay Gacmihiinnu, Eebana ma Jecla Cidda Kibirka badan ee Faanka badan.

يِمَاحَفِظَ اللَّهُ وَالَّنِي عَنَافُونَ نَشُوزَهُ كَ
فَعِظُوهُ كَ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ اَطَعْنَ كُمْ فَلاَ بَبْغُوا عَلَيْمِنَ
وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ اَطَعْنَ كُمْ فَلا بَبْغُوا عَلَيْمِنَ
سَيِيلاً إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِينًا كَبِيرًا ﴿
وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُواْ حَكَمًا مِنَ
اَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ اَهْلِهَا إِن يُرِيدا إِضَلَامًا
يُوفِقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿
وَوَا فَرِيلَا اللَّهَ وَلا تُشْرِكُوا بِهِ عَلَيمًا خَبِيرًا ﴿
وَوَا لَوْلِلاَ مِن إِحْسَنَا وَبِذِي الْفُرِيد وَالْمِنَا فَي وَالْمِنَا فَي وَالْمَسَكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْفُرْقِ وَالْمَسَكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْفُرْقِ وَالْمَسَكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْفُرْقِ وَالْمَسَكِينِ وَالْجَارِ وَالْمَسَكِينِ وَالْمَسَاعِي إِلْمَا لَهِ وَالْمَسَكِينِ وَالْمَسَاعِي إِلْمَا لِهِ اللَّهُ وَالْمَسَاعِيلِ وَالْمَسَاعِي إِلْمَا اللَّهُ وَالْمَسَاعِيلِ وَالْمَسَاعِيلِ وَالْمَسَاعِي الْمَاحِي اللَّهُ وَالْمَسَاعِيلِ وَالْمَسَاعِيلِ وَمَامَلَكُمْ الْمَاكُونَ الْمُعَلِيمُ وَالْمَسَاعِيلِ وَمَامَلَكُمْ الْمُعَلِيمُ الْمَسْكِيلِ وَمَامَلَكُمْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُ الْمَالِكُونَ الْمُؤْولُ اللَّهُ الْمَامِلُونَ الْمُنْ الْمُؤْولُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعَلَى الْمُنْ الْمُعَلَّى الْمُعَلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعَلَّى الْمُعَلَى الْمُعَلِيمُ وَمَامَلَكُمْ الْمَالِيمُ الْمُعَلِّى الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ وَمَامَلَكُمْ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِّى الْمُعْلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعِلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعِلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعُلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعِلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعْلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمِ الْمُعَلِيمُ الْمُعِلَى الْمُعَلِيمُ الْمُعَلِيمُ الْمُعْمِيمُ

Ragga iyo Haweenka Eebaa isu abuuray mid walbana si u abuuray, una yeelay Shaqooyin lagu kala haboonyahay sida uurka, Nuujinta iyo wixii la mid ah, saas darteed mar haddii meel lagu wada noolyahay waa in Ninku ilaaliyaa Qoyska oo nafaqeeyaa, oo Hogaamiye u noqdaa, Haweeneyda Fiicanna waa tan Suuban ee Dhawrsoon, hadday Gaftana waa la Waanin, haddii laga Noogana waa laga fogaan Jiifka, lana edbin, hadday toosnaato wax Jid ah laguma leh, hadduu Khilaafyimaadana waxaa loo bixin Qaraabada labada Dhinac, oo is waafajin Eebana waa in la Caabudo waxna lala wadaajin, loona Samo falo Waalidka, Qaraabada Agoonta, Masaakiinta, Dariska dhaw, Dariska Durugsan, Saaxiibka Dhabta ah Socotoda, iyo waxa Gacmahooda ku hoos jira. Kibir iyo Faanna Eebe ma jecla. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Waxaa ku wareega Ehelka Muxamed Haween ka Sheegan Ragooda, Ragaaasina ma aha kuwo Fiican (Abuu Daawuud.) balday Aayadahan sida Islaamka ugu dadaali Wanaagga, Heshiiska, Naxariista, iyo isdhaqaalaynta iyo is taakulaynta. Saaxiibka U Fiican waa kan u Fiican Saaxiibkii, (Imaam axmed) Taasina waxay dharbaaxo ku tahay kuwa islaamka iyo Haweenkiisa wax ka sheega een wax kasayn. An-Nisaa' (34-36).

- 37. Oo ah kuwa Bakhayla Farana Dadka Bakhaylnimo qarinna wuxuu Siiyey Eebe oo Fadli ah, waxaana u darabnay Gaalada cadaab wax dulleeya.
- 38. Iyo kuwa u bixiya Xoolahooda istuska Dadka oon rumeyn Eebe iyo

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ وَالْبُخْلِ وَيَحَنَّمُونَ مَا آاتَ هُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ، وَأَعَّدَدْنَا لِلْحَنفِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ۞ وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَلَهُمْ رِئَآةَ النَّاسِ Maalinta Dambe, ruuxii shaydaan u noqdo Saaxiib wuu Xumaaday Saaxiibkiis.

- 39. Maxaa korkooda ah hadday Rumeeyaan Eebe iyo Maalinta Dambe oy Bixiyaan Qayb wuxuu ku Arzuqay Eebe, Ilaahayna waa Ogyahay iyaga.
- 40. Eebe ma Dulmiyo wax la eg Darro (waxyar) hadday Wanaagtahayna wuu laab laabaa wuuna ka siin Agtiisa Ajir Weyn.
- 41. ee Say ahaan Markaan ka keenno Umad kasta marag oon kuu keenno adigana (Nabiga) kuwaas korkooda Marag.
- 42. Maalintaas waxay Jeclaan kuwii Gaaloobay oo Caasiyey Rasuulka in lala Simo (Liqo) Dhulka kamana Qariyaan Eebe Hadal.

وَلا يُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَلَا بِالْيُوهِ الْآخِرُ وَمَن يَكُنِ
الشّيَطانُ لَهُ قَرِينًا هَا قَرِينًا هَ الشّيطانُ لَهُ قَرِينًا هَ وَمِنَا هَ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ ءَا مَنُوا بِاللّهِ وَالْيُومِ الْآخِرِ وَاَنفَقُوا مِمّارَدَ قَهُ مُ اللّهُ وَكَانَ اللّهُ بِهِ مَعْلِيمًا هَا اللّهُ وَكَانَ اللّهُ بِهِ مَعْلِيمًا هَا اللّهُ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةً وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفُهَا وَيُؤْتِ مِن لَدُنهُ أَجَرًا عَظِيمًا هَا فَكُ حَسَنَةً فَكَنْ عِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَدُنهُ أَجَرًا عَظِيمًا هَا فَي عَنْ اللّهُ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّه

يَوْمَبِذِيَوْدُّٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَعَصَوُا ٱلرَّسُولَ لَوَ شُوَى بِهِمُٱلْأَرْضُ وَلَايَكْنُنُونَ ٱللَّهَ حَدِيثًا ۞

Bakhaylnimadu waa Ceeb waana la Caayey, waxaabase ka sii daran inaad fartid Dadka Bakhaylnimo, waana inaad Xaqa wax ku bixin weydo, ama Qariso wax Wanaag ah ee Eebe ku siiyey ama wax u Bixiso istustus aadan dar Eebe u bixinin, kuwaas Shaydaan baa ka Saaxiibyeeshay, Cidduu la Saaxiibana way Khasaartay, waase in la rumeeyo Eebe iyo Qiyaamada waxna la baxsado, illeen Eebe Dadka kama dulmiyo wax yarnee, hadday Wanaagtahayna wuu u Laab laabi oo siin Ajir weyn, Xaalkuse sees noqon marka Umad walba Marag loo keeno, Nabigana Marag loogu keeno Umaddiisa Maalintaas gaalada Rasuulka Caasiday waxay Jeclaan in Dhulku la goʻo, Cid wax ka qarin Eebana ma jirto. Waxaa sugnaaday marka Eebe u Nicmeeyo Addoon wuxuu Jecelyahay inay ka muuqato Raadkeedu. Cabdullaahi Binu Mascuud wuxuu Yidhi: Rasuulkaa i yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeele) Igu Akhri Quraanka markaasaan idhi ma waxaan kugu akhriyaa Adoo lagugu soo dajiyey? markaasuu yidhi: Waxaan Jeclahay inaan Cid kale ka maqlo, markaasaan ku akhriyey Suuratu Nisaa intaan ka gaadho: Say ahaan markaan uga keenno Ummad kasta Marag.. markaasuu yidhi: waa ku filantahay isagoy Indhihiisu Ilmayn. (Bukhaari). An-Nisaa' (37-42).

43. kuwa (Xaqa) Rumeeyow haw dhawaanina Salaadda idinkoo sakhraansan intaad ka garataan waxaad dhahaysaan iyo idinkoo Junub ah inaad Jid gudbaysaan mooyee intaad ka maydhataan, haddaad tihiin kuwa Buka ama Safar ah ama ka yimid Ruux idin ka mid ah kortag, ama Taabataan haweeneey aadanna helayn Biyo ku Gagabaysta Carro Wanaagsan, kuna masaxa (Mariya) Wajiyadiinna iyo Gac-

ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ١

Juz' 5

mihiinna, Eebana waa Cafiye Dambi dhaafa.

- 44. Ka warran kuwa la siiyey Qayb Kitaabka ah (Tawreed) oo Gadan Baadi doonina inaad ka Dhuntaan Jidka.
- 45. Eebaa Og Colkiinna, waxaana ku filan Eebe, wuxuuna ugu filanyahay Eebe Gargaare.
- 46. Kuwii Yuhuudoobay waxay ka Leexin Kalimooyinka Meelahooda waxayna dhihi waan Maqalay oon Caasinay, Maqla ha maqlinee, waxayna (dhihi) na ilaali iilid Carrabkooda iyo Durid Diinta (Islaamka) darteed, hadday dhahaan waan maqalay waana Adeecnay ee maqal na dayna saasaa u khayroonaan lahayd una toosnaanlahayd, laakiin waxaa lacnaday Eebe Gaalnimadooda Darteed mana Rumeeyaan wax yar mooyee.

وَدَعِنَالَيَّا فِإَلْسِنَنِهِمْ وَطَعَنَا فِ الدِّيْ وَلَوَأَتَّهُمْ قَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا هَلَمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِن لَعَنَهُمُ اللَّهُ يِكُفْرِهِمْ فَلا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿ إِنَّ

Ruuxaan kasayn wuxuu ku Hadli ma bannaana inuu Salaadda galo, sidii kuwii Tukanaayey iyagoo wax maskaxda dooriyey Cabba, tan kale Eebe ma Cidhiidhyin Muslimka, oo cidda Junubta, ama Jirran, ama Safar ah, ama Kortaga, ama Haween Taabata oon Biyo helin wuu gagabaysan, Taasoo ah inuu Carrada Wajiga iyo Gacmaha mariyo, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi Dhulka Masjidbaa nalooga dhigay Carradiisana Daahir.

Aayadaha kale waxay ka warrami Yuhuud iyo Xumaantooda iyo Say Xaqa uga leexdeen, una leexiyeen, haddallo Xun iyo Dhibna ay ugu hadlaan, Taasina waa waxa Eebe ku Nacladay uguna Cadhooday, waana Caado ay iska leeyihiin oy iska dhaxleen xaq Diidka iyo Xumaan Jecaylka. An-Nisaa' (43-46).

- 47. Kuwa la siiyey Kitaabkow Rumeeya waxaan soo dajinay isagoo rumeyn waxaad haysataan ka hor tirid wajiyaal oon u Celino gadaasheeda ama Nacladno sidaan u Nacladnay Asaxaabtii (Kuwii) Sabtida (Yuhuudda) amarka Eebana waa kan lafalo.
- 48. Eebe ma dhaafo in lala wadaajiyo wuxuuse ka dhaafaa waxaa wixii ka soo hadhay Cidduu doono, Ruuxii la wadaajiyo Eebe wuxuu beenabuurtay Dambi Weyn.

يَتَأَيُّهَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِنْنِ اَمِنُواْ عِانَزَلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُم مِّن قَبْلِ أَن نَظْمِسَ وُجُوهًا فَنُرُدَّهَا عَلَىٰٓ أَذَبَارِهَاۤ أَوْنَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّاۤ أَصْحَبَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ مَفْعُولًا ﴿ اللَّهِ عَلْمَا لَعَنَّا أَصْحَبَ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْ فِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ ءَوَنغْفِرُمَادُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدِ اَفْرَكَى إِثْمًا عَظِيمًا ﴿

- 49. Ka warrama kuwa daahirin (amaani) Naftooda, Eebaa Daahiriya Cidduu doono lagamana Dulmiyo waxa ku dhaggan Jeex Laf Timireed (Wax yar).
- 50. Day siday ugu Been Abuuran Eebe isagaa ugu filan Dambi Cad.
- 51. Ka warran kuwa la siiyey qayb Kitaabka ah oo rumeyn Sixir iyo Shaydaan, una dhihi kuwa Gaaloobay kuwaasaa ka hanuunsan (Toosan) Kuwa Rumeeyey Jidkooda.
- 52. Kuwaas waa kuwuu Nacladay Eebe, Cid Eebe Nacladayna uma heshid Gargaare.

ٱلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُرَكُّونَ أَنفُسَهُمْ بَلِ ٱللَّهُ يُزَكِّى مَن يَشَآءُ وَلَا يُطْلَمُونَ فَتِيلًا ۞

ٱنظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَّ وَكَفَىٰ بِهِ؞َ إِثْمًا مُبِينًا ۞

أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِيرَ أُوتُواْ نَصِيبًا مِّنَ ٱلْكِتَبِ يُؤْمِنُونَ بِٱلْجِبْتِ وَٱلطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ هَتَوُلَآءٍ أَهْدَىٰ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَبِيلًا ۞

ٱؙۅٛڶڮٙۑؚڬٱڶۜڍؚۑ۬ڒؘڵعؘڹٛؗؠؙؗؠٲڶڷؖ؋ؖۅؘڡؘڹؽڶڡؘؽؚٲڵڷۜڎؘڣؘڷڹۼؚۘۮ ڵڎؙٮؙڝؘڔٞڵ۞

Waxaase loogu yeedhi Gaalada Ehelu Kitaabka ah inay rumeeyaan Quraanka Rumeeyey Kutubtii hore intaan Eebe Doorinin, ama Nacladin siduu u Nacladay kuwii Sabtida dambaabay eeYuhuudeed. Eebana waa ka dhaafaa Dadka waxaan Gaalnimo ahayn, Gaalnimose waa Dambi weyn, mana aha inay is amaanaan, Eebaa og Cidda ammaan mudane, Been abuurasho, Xumaan iyo Shaydaan la rumeeyo, iyo Sheegasho ka Toosnaanta Muslimiinta waxay Sabab u tahay Naclad, wax u gargaarana ma helaan. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Dulmigu waa Saddex, midkood ma dhaafo Eebe, midna wuu Dhaafaa, midna kama tago, kuusan dhaafayn waa Gaalnimada, kuu dhaafi waa Dambiga kale, kuusan ka tagayna waa is dulminta Dadka qaarkood qaar ilaa isaga Abaal mariyo. Waxaa wariyey (Bukhaari iyo Muslim). An-Nisaa' (47-52).

- 53. Mise waxay leeyihiin Qayb Xukunka oo markaas ayan siinayn Dadka Laf Timir Duleelkeed (wax buuxiya).
- 54. Mise waxay ku Xasdi Dadka waxa Eebe Siiyey oo Fadli ah, waxaan Siinay Ehelkii Ibraahiim Kitaabka iyo Xigmad, waxaana siinay Xukun Wayn.
- 55. Waxaase ka mid noqday mid Rumeeya (Xaqa) waxaana ka mid ah mid ka Jeediya Xaqa, waxaa ugu Filan Jahannamo Gubid.
- 56. Kuwii ka Gaaloobay Aayaadkanaga waxaanu Galin Naarta, mar kas-

أَمْ لَهُمْ مَصِيبٌ مِّنَ ٱلْمُلْكِ فَإِذَا لَّا يُؤْتُونَ ٱلنَّاسَ نَقِيرًا ﴿ أَمْ يَحْسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَا ٓءَا تَسْهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضَّ لِمِّــُ

ٵڡڔۜڿڛٮۮۏڹٵۺٸ؈ؙڡٵٮؾۿۄٵۿڡؙٷڡڝٳ؞ؚ ڣؘقَدۡٵؾؽۜڹٵۜٵڶٳڹڔؘۿؚؠٵڵڮٟڬڹۅۘٲڵؽؚػڡڎٙ ۅٵؘؿؘٮٚؿۿؠؙؙؙۛۿڶڴٵۼڟۣڽٵ۞ۣٛ

فِينَهُم مَّنْ ءَامَنَ بِهِءوَمِنْهُم مَّن صَدَّعَنْهُ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمُ سَحَدًعَنْهُ وَكَفَىٰ بِ

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِعَايَنتِنَا سَوْفَ نُصِّلِهِمْ اَرَّا كُلُّماً

toos gubto Haragoodu waxaan ku badalnaa harko kale si ay u Dhadhamiyaan Cadaabka, Eebana waa Adkaade Falsan.

57. Kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo falay Camal Fiican waxaan galinaynaa Jannooyin ay Dareeri Dhexdeeda Wabiyaal, oyna ku waari Dhexdeeda Waligood, waxayna ku mudan Haween la Daahiriyey waxaana Galinaynaa Hoos Fiican.

نَضِعَتْ جُلُودُهُم بَدَّلْنَهُمْ جُلُودًاغَيْرَهَالِيدُوقُواً الْعَذَابُّ إِثَ اللَّهَ كَانَ عَنِيزًا حَكِيمًا ۞ وَالَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ سَنُدُ خِلُهُمْ جَنَّتِ بَعْرِى مِن تَعْنِهَا ٱلْأَنْهُرُ خَلِدِينَ فِيهَا اَبْدَأَ هَنَّ فِيهَا أَذْوَحَ مُطَهَرَةً وَنُدَّ خِلُهُمْ ظِلَا ظَلِيلًا ۞ ظَلِيلًا ۞

Aayaduhu waxay Caddayn Xasadka Yuhuud iyo inayna u ogolayn Muslimiinta Wanaag iyo Khayr siddii iyagoo Awoodda wax ku leh, Eebe Cidduu Doono yuu siiyaa Kitaab iyo Xigmad iyo Xukun, Ciddii Xaqa rumeysa iyo tii ka Jeedsatana waa uun laga abaalmarin, kuwa Gaaloobana oo Beeniya Aayaadka Eebe waxay Gali Naar Gubi Jidhkooda markastoy gubatana lagu badali mid kale si ay u dhadhamiyaan Cadaabka, kuwa Xaqa Rumeeyeyna oo Camal fiican fala waxay Gali Janno oy ku waari oo wanaagsan. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Jannada waxaa ku yaal Geed uu Socon Hooskeeda mid saaran Gaadiid Boqol Sano oosan Goynayn. (waa Saxiix). An-Nisaa' (53-57).

- 58. Eebe wuxuu idin Fari inaad u Gudaan (siisaan) Amaanada Ehelkeeda, (Ciddeeda) haddaad kala Xukumaysaan Dadkana inaad ku kala Xukuntaan Caddaalad, Eebe waxaa Wanaagsan wuu idinku waanin Eebana waa Maqle Arka.
- 59. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow Adeeca Eebe oo Adeeca Rasuulka iyo kuwa Amarka leh, oo idinka mid ah, haddaad ku Dooddaan Arrin u Celiya Eebe iyo Rasuulka haddaad tihiin kuwo Rumeeyey Eebe iyo Maalinta Dambe (Qiyaamada) saasaana khayr roon oo Wanaag badan Xagga Abaalmarinta.
- 60. Ka warran kuwa Sheegan inay rumeeyeen waxa lagugu soo dejiyey iyo waxa lagu Dejiyey kuwii kaa horreeyay oo ku Xukuntami Shaydaan, iyagoo la faray inay diidaan, wuxuuna dooni Shaydaanku inuu Baadiyeeyo Baadi Fog.

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمُ أَنْ ثُوَدُّواْ الْأَمْنَنَتِ إِلَىٓ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ أَن تَحَكُمُواْ بِالْفَدْلِ إِنَّ اللَّه نِعْمَا يَعِظُكُم بِيِّةٍ إِنَّالَةَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا (﴿

يَّاَيُّهَا ٱلَّذِينَ اَمَنُواْ اَطِيعُواْ اللَّهَ وَاَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَأُوْلِ ٱلأَمْرِمِنكُرُّ فَإِن نَنزَعْنُمْ فِيشَىءٍ فَرُدُّوهُ إِلَىٰ لَلَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنُمُ تُوَّمِنُونَ بِاللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ ذَالِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿ ﴾

ٱلمَّ تَرَ إِلَى ٱلَّذِيرَ كَرَّعُمُونَ أَنَّهُمَّ ءَامَنُوا بِمَا أُنِزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُواْ إِلَى ٱلطَّاعُوتِ وَقَدْ أُمِرُواْ أَن يَكْفُرُوا بِهِ ءوَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمَّ ضَلَكُلًا بَعِيدًا ۞ 61. Marka lagu dhaho u kaalaya wuxuu Soo Dejiyey Eebe iyo xagga Rasuulka waxaad Arkaysaa Munaafiqiinta oo kaa Jeedsan jeedsasho.

وَإِذَاقِيلَ لَهُمُّ تَعَالُواْ إِلَى مَآأَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ اَلْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا ۞

Amaanadoo la dhawro loona Celiyo Cideeda iyo Caddaaladda Dadka lagu Maamulo laguna kala Xukumo waa waxyaalaha waawayn oy Diinta Islaamku fari Sidoo kale Eeboo la adeeco iyo Rasuulka iyo kuwa Xaqa wax ku hogaamin oo Culimada iyo Xaakimka Muslimiinta ah, wixii Dood ahna loo celiyo Eebe iyo Rasuulkiisa saasaana Wanaagbadan, kuwa Munaafiqiinta ah oo dooni inay Shaydaan iyo wax leexsan isku xukumaan oo ka baxsan Quraanka iyo Islaamka kuwaas Shaydaan baa Dhumiyey, marka Quraanka iyo Rasuulka loogu yeedhana way Jeedsadaan. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Adeeciddu waa uun waxa fiican. markalana wuxuu yidhi: Layskuma Adeeco Xumaan. Taasoo ah in khayrka laysku maqlo, waxa Xunse laysku raacin. An-Nissa' (58-61).

- 62. Say noqon markay ku Dhacdo Musiibo (dhibaato) waxay hor marsadeen Gacmahoodu Darteed, markaas ay kuu yimaadaan iyagoo ku dhaaran Eebe inaanaan doonin waxaan Wanaag iyo Tawfiiq ahayn.
- 63. Kuwaasu waa kuwa Ogyahay Eebe waxa Quluubtooda ku Sugan ee ka Jeedso Xaggooda waanina waxaadna u dhahdaa Naftooda Hadal xeel dheer.
- 64. Umaanaan dirin Rasuul in la Adeeco mooyee Idanka Eebe, hadday markay Dulmiyaan Naftooda ay kuu yimaadaan oy Dambi dhaaf waydiistaan Eebe una Dambi dhaaf waydiiyo Rasuulku waxay Eebe (ogaan) dambi dhaafe Naxariista.
- 65. Eebahaa baan ku dhaartaye ma rumeeyaan intay kugu Xukuntamaan waxa dhex mara oyna ka helin Naftooda dhib, waxaad Xukuntay ooy hogaansamaan hogaansi.

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّمِسِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتَ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَآءُ وَكَ يَحْلِفُونَ بِاللّهِ إِنَّ ارَدْنَا إِلّا إِحْسَنَا وَتَوْفِيقًا ﴿ أُوْلَتَهِكَ اللّهِ بِنَ يَعْلَمُ اللّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضَ عَهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُل لَهُ مَ فِي فَأَعْرِضَ عَهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُل لَهُ مَ فِي وَمَا آرَسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّالِيُطَكَاعَ بِإِذْبِ وَمَا آرَسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّالِيُطكاعَ بِإِذْبِ فَاسَتَغْفَرُوا اللّهَ وَاللّهَ وَاسْتَغْفَرَلَهُمُ الرَّسُولُ فَلَا وَرَبِكَ لَا يُوْمِنُونَ حَقَى بُحَكِمُوكَ فِيمَا فَلا وَرَبِكَ لَا يُومِنُونَ حَقَى يُحَكِمُوكَ فِيمَا شَجَرَ اللّهَ مَنْ اللّهُ مَنْ اللّهِ عَلَى اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ

Waxaa ka mid ahayd Caadada Munaafiqiinta inay dhib iyo Xumaan ula Joogaan Nabiga iyo Mu'miniinta, markay Musiibo ku dhacdana ay Nabiga u yimaadaan iyagoo ku dhaaran Eebe inayan waxaan Wanaag ahayn rabin, Eebena waa Ogyahay waxa Quluubtooda ku Sugan ee waa in la waaniyo oo laga Jeedsado.

Nabiyadana waxaa loo diray in lagu Adeeco idanka Eebe, Hadaadse Toobad keentaan oo Xaqa u noqotaan Eebe waa u Dhaafi lahaa, Xaqana ma rumeeyaan intay uga hogaansamaan Xukunka Rasuulka wax dhib ahna ayna ka helin. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebaan ku Dhaartaye Midkiin ma Rumeeyo intuu ka raaco waxaan la imid. An-Nisaa' (62-65).

- 66. Haddaan ku Faral yeello korkooda Dila Naftiinna ama ka baxa Guryihiinna ma Faleen wax yar oo ka mid ah mooyee, hadday Falaan waxa lagu waanin yaa u Khayr roon kuna daran (adag) sugnaan (Rumeyn).
- 67. Markaasaan ka siin lahayn Agtanada Ajir wayn.
- 68. waxaana ku hanuunin lahayn Jid Toosan.
- 69. Ciddii Adeeca Eebe iyo Rasuulka kuwaasu waxay ahaan lajirka kuwuu u nicmeeyey Eebe, oo Nabiyada, Rumeeyayaasha, Shuhadada iyo kuwa Suubban waxaana u fiican rafiiq kuwaas.
- 70. Arrintaasuna waa Fadliga Eebe waxaana ku Filan Eebe Ogaansho.

وَلَوَ أَنَّا كُنَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ ٱفْتُلُواْ أَنفُسَكُمْ أَوِ ٱخْرُجُواْ مِن دِينرِكُمْ مَّافَعُلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمُّ وَلَوَّا أَتَّهُمْ فَعَلُواْ مَا يُوعَظُونَ بِهِ ِ لَكَانَ خَيْرًا لَمُّمْ وَأَشَدَّ تَثْنِينَنَا ﴿

وَإِذَا لَآتِيْنَهُم مِن لَدُنَّا أَجُرًّا عَظِيمًا ١

وَلَهَدَيْنَهُمْ صِرَطًا مُسْتَقِيمًا ﴿

وَمَن يُطِع اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَتَيِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّيِيتِ وَالصِّدِيقِينَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصَّلِحِينُ وَحَسُنَ أُولَتَهِكَ رَفِيقًا ۞ ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيهُ الْنَ

Wuxuu ka Warrami Eebe in haddii Dadka Badankiis la faro inay Falaan waxay sameyn oo Xumaan ah ma ayan yeeleen, wax yar mooyee, waxaase fiican inay maqlaan waxa lagu waanin, markaasuu Eebe siin lahaa Ajir wayn, Toosinna lahaa Ciddii Eebe Adeecda iyo Rasuulka wuxuu Jannada la gali kuwa Eebe U nicmeeyey oo ah Nabiyada, Rumeeyayaasha, Shuhadada iyo kuwa Suuban, waana Wehelka u fiican, arrintaasuna waa Fadliga Eebe isagaana ku filan Ogaade.

Rabiico Binu Kacab waxaa laga wariyey inuu Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku yidhi: wax warso, markaasuu yidhi waxaan rabaa inaan kugula Rafiiqo Jannada, markaasuu yidhi waxaas waxaan ahayna'wuxuuna yidhi waa intaas, markaasuu yidhi (iigu kaalmee Naftaada Badinta Sujuudda. Waxaa wariyey (Muslim).

Taasina waxay ku tusin inay lagama maarmaan tahay in la Camal Falo, laguna Dadaalo Khayrka iyo Wanaagga si loo Haleelo kuwa Fiican. An-Nisaa' (66-70).

- 71. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow Qaata Digtoonidiinna Duulana idinkoo Koox Koox ah, ama Duula Dhamaan.
- 72. Waxaa idinka mid ah (Munaafiqiin) Cabsiin (Dib marin) hadday idinku dhacdo Musiibo (dhibaato) wuxuu dhahaa waxaa ii Nicmeeyey Eebe korkayga haddaanan la joogin.
- 73. Hadduu idin soo gaadho (Heshaan) Fadli Eebe (Khayr) wuxuu dhihi sidii isagoo ayna ahayn dhexdiinna Je-

يَّتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا خُذُوا حِـ ذَرَكُمُ فَانِفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ اَنِفِرُوا جَمِيعًا ﴿

وَإِنَّ مِنكُّرُلَمَن لَيُبَطِّنَنَ فَإِنْ أَصَلَبَتَكُمُ مُّصِيبَةٌ قَالَ فَذَ أَنْعُمَ اللَّهُ عَلَى إِذْ لَوَ أَكُن مَعَهُمْ شَهِيدًا

> وَلَهِنْ أَصَدَبَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ أَسَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَنَ لَمْ تَكُنْ يَنْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يُنَلِّتَنِي كُنتُ

ceyl Shallaaytee maxaan ula Joogi waayay, oon Liibaano Liibaan wayne.

74. Ha kula Dagaallameen Jidka Eebe kuwa ku Gatay Nolasha Dhaw Aakhiro (doorta Adduun) Ruuxii ku dagaalama Jidka Eebe oo la Dilo ama Adkaada waxaan Siinaynaa Ajir wayn.

مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوَزَّا عَظِيمًا ١

Jahaadku iyo meel marinta Xaqa iyo Difaaca Diinta iyo Dalka Islaamka waa Waajib Sugan, iyadoo laga wada qayb qaadan, waxaase Jira kuwo Munaafiqiin ah oo Dadka cabsi galin, marka dhib dhacana yidhaahda Eebaan i raacinin, marka Guul la helana yidhaahda maxaan ula joogi waayay. Waxayna ku tusin Aayaddu Wanaagga Eebe u darbay Cidda lagu Dilo Jahaadka ama Adkaata, taasoo ku tusin inaan laga adkaanayn Muslimiinta markay kulmistaan iimaan dhab ah, isku Duubni iyo u Darbasho, hase yeeshee markay Xaqa ka leexdaan oo kala tagaan sida muuqata ayaamahan waxaa ku Dhiirran Cadawgooda oo ka Adkaan, waase inay is gaadhaan intay Goori Goortahay. An-Nisaa'(71-74).

- 75. Maxaad leedihiin ood ugu Dagaalami waydeen Jidka Eebe, iyagoo kuwa la Daciifsan (Tabarta yaraa) oo rag iyo Haween iyo Caruurba ay leeyihiin Eebow naga Bixi Magaaladan Daalimiinta ah Ehelkeedu noogana yeel agtaada Wali iyo gargaare.
- 76. kuwa (Xaqa) rumeeyey waxay ku Dagaallami Jidka Eebe, kuwa Gaaloobayna waxay ku Dagaallami Jidka Shaydaanka, ee la dagaallama Sokeeyaha Shaydaanku dhagarta Shaydaanku waa tabar yaryahaye.
- 77. Ka warran kuwa loo yidhi Reeba Gacmihiinna (Billoowgii Islaamka) Oogana Salaadda, Bixiyana Zakada markii lagu Faral yeelay Dagaalkana waxaa soo baxay Koox ka mid ah oo uga Cabsan Dadka Cabsida Eebe oo kale ama ka daran Cabsi, waxayna dhaheen Eebow maxaad noogu Faral yeeshay Dagaalka, maxaad Dib noogu dhigi wayday Tan iyo Muddo dhaw,

وَمَالَكُمْ لَانُقَلِلُونَ فِي سَبِيلِاللَّهِ وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالْوِلْدَنِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ ٱلْقَرْيَةِ ٱلظَّالِوِ أَهْلُهَا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيَّا وَٱجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿ ﴾

ٵؿٚڹڹؘٵڡؘٮؙۉؙٳؙؽڡۜڹڸؙۅڹڣڛڽؚڽڶۣٱڵڡ۪ؖؖۜۅؘٲڶۜڍڹڬۘڡؘؗٮؗۄؙٵ ؽڡۜؽڶۅٛڹڣۣڛڽۑڸٵڶڟؖڬٷؗٮؾؚڣؘڡۧڹڸٛٞۅٙٲٲۅ۟ڸؽٙٲ ٱلشَّيۡطڵڹۣؖٳڹۜٙڲؽ۫ۮٲڶۺۜٙؽڟڹؘۣػٲڹؘۻۼۣۑڡٞٵ۞

ٱلْوَتَرَالِى ٱلَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا ٱلَّذِيكُمُ وَأَقِيمُوا ٱلصَّلَوةَ وَ َاتُوا ٱلزَّكُوهَ فَلَمَا كُنِبَ عَلَيْهِمُ ٱلْفِنَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَغْشُوْنَ ٱلنَّاسَ كَخَشْيَةِ ٱللَّهِ أَوْأَشَدَ خَشْيَةً وَقَالُواْ رَبِّنَا لِمِ كَنَبِّتَ عَلَيْنَا ٱلْفِنَالَ لَوَ لَاۤ أَخَرَنَنَا إِلَىٰۤ أَجَلِ قَرِبِ ۚ قُلْ مَنْعُ ٱلدُّنْيَا قَلِيلُ وَٱلْآخِرَةُ waxaad dhahdaa Raaxada Adduunyo waa yartahay, Aakhiraana u khayroon Ciddii Dhawrsan Laydinkama dulmiyo Fatiil oo kale (wax yar). خَيْرٌ لِمَنِ ٱنَّقَىٰ وَلَا نُظْلَمُونَ فَنِيلًا ١

Aayaduhu waxay ku Boorrin Muslimiinta inay Jahaadaan oo Dagaallamaan mar hadday Muslimiin Rag, Haween iyo Carruurba leh oo tabar yar jiraan lana Dullayn, Dagaalkuna waa mid Xaq ah oo Dar Eebe ah iyo mid Xaq darro oo Jid Shaydaan ah, waana in lala Dagaalamo Gargaaraha Shaydaanka, waana tabar yar yahay, mana aha in lagu Dagdago Dagaalka ee waa in Cibaadada la Badiyo lana Adkaysto Jahaadka Cabsida Dhabta ahna laga Cabsadaa Eebe, lana ogaado inay nolosha Adduun tahay wax yar oo Tagi.

Xasan Basri wuxuu yidhi: Eebe ha u Naxariisto Addoon kula Noolaaday Adduunyada Qadarkeeda, Adduunyana ma aha Bilowgeed iyo Dhammaadkeed waxaan ahayn Ruux Seexday oo ku arkay Hurdada wuxuu Jecelyahay soona Baraarugay. An-Nisaa' (75-77).

- 78. Meejaad ahaataanba wuu idin haleeli Mawdku (Geeridu) aad ahaateenba Daaro Dheerdheer oo la adkeeyey, hadday taabato wanaag waxay dhahaan tani waxay ka timid Xaga Eebe, hadday ku dhacdo Xumaanna waxay dhahaan tani waxay ka timid Agtaada (Nabiga) waxaad dhahdaa Dhammaan waxay ka ahaadeen Eebe Agtiisa, maxaa u sugnaaday Qoomkaas uma dhawa inay Fahmaan Hadale.
- 79. Wixii ku soo gaadha oo Wanaaga waxay ka ahaadeen Eebe, wixii kugu dhaca oo Xumaan ahna waxay ka ahaatay Naftaada,waana kuu Diray Dadka adoo Rasuul ah, wuuna ku Filanyahay Eebe Marag.
- 80. Ruuxii adeeca Rasuulka wuxuu Dhab u Adeecay Eebe, Ruuxii Jeedsadana kuugu maanaan dirin Ilaaliye.
- 81. Waxay dhihi (Munaafiqiintu) Daacad (baan nahay) markay ka tagaan Agtaadana waxay maamulaan (Habeenkii) Koox ka mid ah waxay leedahay waxaan ahayn, Eebana wuu Qori waxay Maamuli (miri) ee Ka jeed-

أَيْنَمَا تَكُونُواْ يُدِّرِكُكُمُّ الْمَوْتُ وَلَوَكُنُكُمْ فِ بُرُوجٍ مُّشَيَدَةً وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُواْ هَذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّعَةٌ يَقُولُواْ هَذِهِ مِنْ عِندِكَ قُلُكُلُّ مِنْ عِندِ اللَّهِ فَالِهَ قُلْآءَ الْقَوْمِ لَا يُتَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿ ﴾

مَّاأَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فِيْزَالَنَّيُّومَاۤ أَصَابَكَ مِن سَيِّنَةٍ فِن نَفْسِكَۚ وَأَرْسَلْنَكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكُفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا ﴿

مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهِ وَمَن تَولَى فَمَاۤ أَرْسَلْنَكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿

وَيَقُولُونَ طَاعَةُ فَإِذَا بَرَزُواْ مِنْ عِندِكَ بَيْتَ طَآيِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَا لَذِى تَقُولُ وَاللَّهُ يُكَنَّبُ مَايُبَيِّ تُونُّ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ so Xaggooda talana saaro Eebe, waxaana ku filan Wakiil Eebe.

بِاللهِ وَكِيلًا ١

Meel kastoo la joogo waa la dhiman si kasta ha laysu ILaaliyo ama Guryo adag ha la galee, wax kastana waxay ku hoos jiraan Awoodda Eebe ee ma aha in Gaaladu Xumaanta iyo Musiibada u tiiriyaan Nabiga, waxaase jirta in Dadka laga Abaal mariyo waxay kasbadeen khayr iyo Sharba.

Rasuulkana wuxuu Eebe u diray Dadka, Eebaase Wakiil ilaaliye ah ugu Filan Dadka. Ruuxii Adeeca oo Raaca Rasuulka wuxuu adeecay Eebe, Ruuxii Jeedsadase waxba Nabiga kama saarra, waana Munaafaqnimo in la muujisto Xaqrumayn, markii la fogaadana la diido Xaqa oo wax kale la falo, Eebaase arka kuwaas oo Abaal marin. An-Nisaa' (78-81).

- 82. Miyeyna Fiirfiirinayn Quraanka, hadduu ka yimid Eebe Agtiisa Meelaan ahayn waxay ka heli lahaayeen dhexdiisa is khilaaf badan.
- 83. markuu u yimaaddo amar Nabadgalya ah ama Cabsi way Faafiyaan hadday u Celiyaan Xagga Rasuulka ama kuwa cilmiga Leh oo ka mid ah waxaa ogaan lahaa kuwa la soo baxa (Dhabta) oo ka mid ah, hadduusan jirin Fadliga Eebee korkiinna iyo Naxariistiisa waad raaci lahaydeen Shaydaan wax yar mooyee.
- 84. Ee ku Dagaallan Jidka Eebe lama mashaqayn Naftaada mooyee, kuna boorri Mu'miniinta (Dagaalka) wuxuu u dhawyahay Eebe inuu idinka reebo dhibka kuwa Gaaloobay, Eebaana daran dhib daranna Xanuujin.
- 85. Ruuxii Shafeeca shafeeco Wanaagsan waxaa u ahaada Qayb ka mid ah, Ruuxiise Shaafeeca Shafeeco Xun waxaa u ahaan Dambi ka mid ah, Eebaana wax kasta ILaaliya.

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ وَلَوْكَانَ مِنْ عِندِغَيْرِاللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْذِلَافَا كَثِيرًا ۞ وإذَاجَآءَ هُمَّ أَمْرُ يُنَ ٱلأَمْنِ أَوِالْخَوْفِ أَذَاعُوا بِيْدِ وَلَوْرَدُّوهُ إِلَى ٱلرَّسُولِ وَإِلَى أَوْلِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ ٱلَّذِينَ يَسْتَنْطِطُونَهُ مِنْهُمُّ وَلَوْ لَافَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمُ وَرَحْمَتُهُ لِاَتَّبَعْتُمُ الشَّيْطُانَ إِلَّا قَلِيلًا ۞

فَقَنِلْ فِي سَبِيلِ اللهِ لاَتُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ ٱلْمُوْمِنِينَّ عَسَى اللَّهُ أَن يَكُفُّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوَّا وَاللَّهُ اَشَدُّ بَأْسَـُا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿ إِنْهُ

مَّن يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُن لَهُ مَضِيبٌ مِّنَّا وَمَن يَشْفَعْ شَفَعَةُ سَيِّنَةً يَكُن لَهُ كِفْلُ مِّنْهَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِ شَيِّ ءِ مُقِينًا (﴿ ﴾

Wuxuu farayaa Eebe in Quraanka si Fiican loo Fiiriyo, lana kaso Macnihiisa, illeen Xagga Eebuu ka ahaadaye, wax is burin ahna kuma jirto sida hadalada kale, markay arrin muhiim ah soo daristana waxaa Eebe faray in loo celiyo Rasuulka iyo kuwa u cilmileh, Shaydaanna laga Digtoonaado, Jidka Eebana lagu Jahaado, Cidwalbana waxay la kulmi Shafeecadeeda abaalkeedii Samaan iyo Xumaanba. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaa uun halaagay ummadihii idin ka horreeyay isku Khilaafkii Kitaabkoodii. Markalana wuxuu yidhi: Waxaa ugu filan Ruux Been inuu ka sheekeeyo wuxuu Maqlay oo Dhan. An-Nisaa' (82-85).

Juz' 5

- 86. Haddii laydin Salaamo Salaan ku Salaama mid ka Fiican ama ku celiya (mid la mid ah) Eebana waa wax kasta Xisaabiye (Kaafiye).
- 87. Eebe ILaah (kale) ma jiro isaga mooyee wuuna idiin soo kulmin Maalinta Qiyaame, shaki ma leh, yaa ka run badan Eebe Hadal (ma jiro).
- 88. Maxaad leedihiin (Mu'miniinta) ood Munaafiqiinta laba Kooxood ugu Noqoteen (in la laayo iyo in kale) Eebe wuu Halaagay (oo celiyey) waxay kasbadeen dartiis, ma waxaad doonaysaan inaad Hanuunisaan Cidduu dhumiyey Eebe, Ruuxuu dhumiyo Eebana uma heshid Waddo (Hanuun).
- 89. Waxay jecelyihiin (Munaafiqiintu) inaad Gaaloowdaan siday u Gaaloobeen ood isku mid noqotaan, ha ka yeelanina Xaggooda Sokeeye intay uga hijroodaan Jidka Eebe, haddayse Jeedsadaan qabta oo ku dila Meejaad ka heshaanba, hana ka yeelanina Xaggooda Sokeeye iyo Gargaare (Midna).
- 90. Kuwa Gaadhi Qoom dhexdiinna iyo dhexdooda ballan (heshiis) yahay mooyee, ama idiin yimid iyadow Cidhiidhyantahay Laabtoodu inay idinla Dagaallamaan ama la dagaallamaan Qoomkooda, hadduu doono Eebe wuu idinku diri lahaa wayna idin la dagaallami lahaayeen haddayse idinka dheeraadaan oyan idin la Dagaallamin oy idiin soo hormariyaanNabadgalyo idiin ma yeelin Eebe korkooda Jid (Xaq kuma lihidiin Dagaal).

ۅٙٳۮؘٵۘڂؙؾۣۑؠؙؗؠؠؚؚڂڝؚٙێٙۊؚڡؘؘػؿۘۘۅؙٳؠٲڂڛؘڒؘڡؚؠ۫ؠؘۜٲٲۊ۬ۯڎۘ۠ۅۿٲؖ ٳڹؘٲڵڡٞڎػٵڽؘػڸػؙڷۣۺٞؿۦٟڂڛؚؽٵ۞

ٱللَّهُ لَا إِلَهُ إِلَّهُ وَلَيَجْمَعَنَكُمْ إِلَى يَوْمِ ٱلْقِيكَمَةِ لَا تَشْهُ لَا إِلَهُ إِلَى يَوْمِ ٱلْقِيكَمَةِ لَا رَبِّنَا اللهُ اللّهُ اللهُ الل

﴿ فَمَا لَكُوْ فِى ٱلْمُنْفِقِينَ فِتَدَيِّنِ وَاللَّهُ أَرَكَسَهُم بِمَا كَسَبُوَأْ أَتُرِيدُونَ أَن تَهَّـدُواْ مَنْ أَصَلَ اللَّهُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَن تَجِّـدَ لَهُ سَبِيدَلا ﴿

إِلَّا ٱلَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمِ بَيْنَكُمُّ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَقُّ أَوْجَاءُ وَكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَائِلُوكُمْ أَوْيُقَائِلُواْ قَوْمُهُمْ وَلَوْشَآءَ اللَّهُ لَسَلَطَهُمْ عَلَيْكُرُ فَلَقَائِلُوكُمْ فَإِن اَعْتَزُلُوكُمْ فَلَمْ يُقَائِلُوكُمْ وَأَلْفَوَاْ إِلَيْكُمُ السَّلَمَ هُمَّاجَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَجِيدِ لَا ﴿

Salaantu waa Calaamadda Muslimiinta, Ruuxii ku Salaamana waa inaad u Celisaa mid ka Fiican ama la mid ah. Qiyaamana waa la kulmi, Eebana waa run badane, mana aha in Gaalada lala kala safto ama laysku Khilaafo Xaalkooda, iyaguba waxay jecelyihiin in Muslimiintu Gaalowdo siday iyagu u Gaaloobeen, hana ka yeelanina Sokeeye iyo Gargaare midna, kuwiise la nool kuwo aad ballan leedihiin ama idinla dagaallamin Nabad galiya, Ciddii idin Nabad galisa Nabad galiya, tii idinla Col ahna la dagaallama, waana taas Caddaaladda iyo Wanaagga Islaamku Dagaallan ma Jecla. An-Nisaa' (86-90).

91. Waxaad helaysaan kuwa kale oo dooni inay idin nabadgaliyaan, oo nabadgaliyaan Qoomkooda (daahirka) markastoo loo celiyo Gaalnimana waa lagu dedejiyaa dhexdiisa, haddayna idinka dheeraan ooyan idin siinin Nabadgalyo ooyan idinka reebin Gacmahooda qabta oo ku Dila meejaad ka heshaanba, kuwaasna waxaan idiinka yeellay Xujo Cad.

92. uma habboona (banaana) Ruux Mu'min ah inuu Dilo Mu'min si gaf ah mooyee, Ruuxii u Dila Mu'min Gaf waxaa saaran Xorayn qoor Mu'min, iyo Mag la siiyo Ehelkiisii, inay Sadaqaystaan moyee, hadduu ka midyahay Qoom aad Coltihiin isna Mu'min yahay waxaa Saaran Xorayn Qoor Mu'min, hadduu ka midyahay Qoom ballan idin dhexyaal waxaa saaran Mag la siiyo Ehelkiisii iyo Xorayn Qoor Mu'min ah, hadduusan helin (Qoorna) wuxuu Soomi Laba Bilood oo Israac raacsan, waana Toobad Eebe, Eebana waa Oge Falsan.

93. Ruuxii u Dila Mu'min si Kas ah, Abaalkiisu waa Jahannamo oos ku Waari dhexdeeda, wuuna u Cadhoon Eebe wuuna Lacnadi wuxuu u darbi Cadaab wayn. سَتَجِدُونَ اَخِرِنَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَارُدُّ وَاٰ إِلَى اَلْفِنْمَةِ أَرْكِسُوا فِيها َ فَإِن لَّمْ يَعَ يَرْلُوكُمُ وَيُلْفُوۤ اٰ إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُوۤ اٰ أَيْدِيَهُمْ فَحُدُدُوهُمْ وَاَقْدُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِقْتُمُوهُمْ وَأُولَكَيْهَ كُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَنَا مُبِينَا اللهٔ

وَمَاكَاكِ لِمُؤْمِنِ أَن يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَنًا وَمَن قَلَ مُؤْمِنًا خَطَنَا فَتَعْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنةٍ وَدِيةٌ مُّسَلَّمَةُ إِلَى آهَ إِلَا آنَ يَعَبَدَ قُوْا فَإِن كَاكِ مِن قَوْمٍ عَدُولَ كُمُ وَهُو مُؤْمِثُ فَإِن كَاكِ مِن قَوْمٍ عَدُولَ كَمُ وَهُو مُؤْمِثُ فَن قَوْمٍ بَيْنَكُمُ مُوكِنَةً وَإِن كَان مُسكَلِّمَةُ إِلَى آهَ لِهِ وَتَعْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنكَ فُوكِ أَمُ فَمَن لَمْ يَجِدُ فَصِيامُ شَهْرَيْنِ عَلِيمًا حَكِيمًا إِنْ عَلِيمًا حَكِيمًا إِنْ اللَّهُ وَكَالَ اللَّهُ وَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكَالَ اللَّهُ عَلَيْمًا عَلَيْمًا اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ عَلَيْمًا اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكَالَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمًا اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ وَكُلُولَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمِلَامُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُولَ الْمُؤْمِلِلْمُ الْمُؤْمِلُولُولُولَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِلُو

وَمَن يَقْتُلُ مُؤْمِنَا مُتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ خَلِدًا فِيها وَعَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ، وَأَعَدَّلُهُ عَذَابًا عَظِيمًا ۞

Waxaa jirta Munaafiqiin ku Gabban Islaamka Jecelse Gaalnimada kuwaas haddayna Nabadgalinin Muslimiinta waa in layska celiyo.

Aayadaha kale waxay ka warrami inayan Banaanayn in Naf Mu'min loo Dilo Xaq darro, Ciddiise si gaf ah u disha waxaa saaran Xorayn Qoor iyo Mag la siiyo Ehelkiisa, haddii la waayana Soon laba Bilood oo is raac raacsan, waa Toobad Fiican, Ciddiise u kas u disha si Xaq darro ah Ruux Mu'min ah Abaalkiisu waa Jahannamoos ku waaro, Cadho iyo Lacnad Eebe iyo Cadaab wayn, maxaa yeelay ma fududa Nafta muslimku ee waa Qaali mana banaana in lagu xad gudbo. Waxaa sugnaatay Adduunkoo taga (Rogmada) yaa ka sahlan Eebe agtiisa Dil ruux Muslim ah, mar kalana wuxuu yidhi Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) hadday u kulmaan waxa Samaawaadka iyo Dhulka ku Sugan inay Dilaan Muslim wuxuu Eebe ku tuuri lahaa Naarta, taasina waxay ku tusin sida Islaamku u dhawray Xuquuqda Dadka iyo Noloshiisa, iyo qaalinimada iyo Sharafta Muslimka mar hadduu ka wayn yahay Adduunka oo dhan iyo waxa ku Sugan. An-Nisaa' (91-93).

- 94. Kuwa xaqa Rumeeyow markaad u Safartaan Jidka Eebe wax caddaysta (Hubsada) hana dhihina Ruux Salaan idiin soo gudbiyey ma tihid Mu'min idinkoo dooni Dhalanteedka Nolosha dhaw, Eebe agtiisa yey tahay qaniimooyin Badan, saasaad ahaydeen horay waxaana idinku Mannaystay Eebe korkiinna, ee caddaysta (Hubsada), Eebana waxaad Camal falaysaan waa Ogyahay.
- 95. Ma Sinna kuwa Fadhiya ee Mu'miniinta ah oon kuwa dhibban ahayn iyo kuwa kula Jahaadi Jidka Eebe Xoolahooda iyo Naftooda, wuu ka Fadilay Eebe kuwa ku Jahaaday Xoolahooda iyo Naftooda kuwa fadhiya Darajo, dhammaanna wuxuu u Yaboohay Wanaag, wuuna kaga fadilay Eebe kuwa Jahaaday kuwa Fadhiya Ajir wayn.
- 96. Waa Darajooyin Xaggiisa ah iyo Dambidhaaf iyo Naxariis, Eebana waa Dambi Dhaafe Naxariista.

يَتَأَيُّهُا الَّذِينَ ءَامَنُوَا إِذَاضَرَ اللَّهُ فِسِيلِ اللَّهِ
فَنَيْتُواُ وَلَا نَقُولُوا لِمَنْ الْفَيّ إِلَيْكُمُ السَّكَمُ
لَسْتَ مُؤْمِنَا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَوْةِ
الدُّنْ الْعَصِنَدَ اللَّهِ مَعَانِعُ صَرَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَتَنَيْنُوا إِلَى اللَّهُ كَانَ بِمَا نَعْمَلُونَ
فَتَبَيْنُوا إِلَى اللَّهُ كَانَ بِمَا نَعْمَلُونَ

لَّا يَسْتَوِى الْقَيْعِدُونَ مِنَ الْمُؤْعِنِينَ غَيْرُ أُوْلِي الضَّرَدِ وَاللَّبَحِهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّمُولِهِمْ وَالْفُسِمِمْ عَلَى الْقَيْعِدِينَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى الْقَصِدِينَ بِإَمْوَلِهِمْ وَالْفُسِمِمْ عَلَى الْقَصَعِدِينَ دَرَجَةٌ وَكُلَّ وَعَدَ اللَّهُ الْخُسْنَىٰ وَفَصَّلَ اللَّهُ المُجَهِدِينَ عَلَى الْقَعِدِينَ أَجَرًا عَظِيمًا ﴿ اللَّهُ عَفُورًا دَرَجَنتِ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا دَرَجَنتِ مِنْهُ وَمَغْفِرةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا

Aayadahanna waxay caddayn inaan lagu dag dagin Dilka Dadka hadday Islaanimo muujiyaan iyadoo la dooni in Xaqooda la bannaysto, illeen Cid walba marbay dhunsanayd Eebaana hanuuniyee, iyo inayna ekeyn Mu'miniinta cudur la'aan ka fadhiista Jahaadka iyo kuwa ku Jahaada Xoolahooda iyo Naftooda Jidka Eebe, wuxuu Eebe ka fadhiista ykuwa ku Jahaada Jidka Eebe kuwa ka Fadhiista, in kasta oo Mu'min dhamaantiis Eebe Wanaag u darbay, hadana wuxuu Eebe siin kuwa Jidkiisa ku Jahaada Darajooyin waawayn, Dambi dhaaf iyo Naxariis, waxayna ku tusin Aayaduhu in wax la hubsado een lagu dag dagin ciddaan la hubin Gaalnimadiisa, iyo in Jidka Eebe ku Jahaadkiisu leeyahay Fadli iyo Ajir wayn. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Janada waxaa ah Boqol Darajo oo Eebe u darbay kuwa ku jahaada Jidkiisa, Labadii Darajana waxaa u dhaxaysa sida Cirka iyo Dhulka, wakaas fadliga Jahaadka, waa Cisiga iyo Sharafta Mu'miniinta iyagoon Cidna Dulmiyeyn, markayse ka tageen Jahaadka waa kuwaas Dulloobay ee la Addoonsaday ee la Qaybsaday iyagoo Dhulkoodii laga Xoogay lagana saaray. An-Nisaa' (94-96).

97. Kuway Oofsato Malaa'igtu iyagoo Dulmiyey Naftooda waxay ku Dhahaan maxaad ahaydeen waxayna dhahaan kuwo lagu Daciifsaday (tabar yar) Dhulka, waxayna dhahaan (Malaa'igtii) miyeyna ahayn Dhulka

إِنَّ الَّذِينَ وَفَنْهُمُ ٱلْمَكَتِهِكَةُ ظَالِمِى أَنْفُسِمِ مَا لُواْ فِيمَكُنُنُمُ ۚ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي ٱلأَرْضُ قَالُوٓا اَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَسِعَةً فَنُهَا حِرُواْ فِيمَا فَأَوْلَتِكَ Eebe Waasac ood ku Hijrootaan dhexdeeda, kuwaas Hooygoodu waa Jahannamo wayna u Xuntahay Aaye.

- 98. Kuwa la Daciifsado oo Rag, Haween iyo Caruur oon tabar lahayn kuna Toosi karin Jidka mooyee.
- 99. Kuwaas wuxuu u dhawyahay Eebe inuu iska Cafiyo Xaggooda, Eebana waa Saamaxe Dhaafa (Dambiga).
- 100. Ruuxii ku Hijrooda Jidka Eebe wuxuu ka heli Dhulka Magangal badan iyo Waasacnimo, Ruuxii ka Baxa Gurigiisa isagoo u Hijroon Xagga Eebe iyo Rasuulkiisa markaas uu haleelo Mawdku (Geeridu) wuxuu ku sugnaaday Ajrigiisu Eebe (Fadli dartiis) Eebana waa (Dambi) Dhaafe Naxariista.

مَأْوَنَهُمْ جَهَنَّمُ وَسَآءَتُ مَصِيرًا ١

إِلَّا ٱلْمُسْتَضَّعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿ اللَّهِ الْمَالَةُ عَفُواً فَأُوْلَتِهَكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَاكَ ٱللَّهُ عَفُواً عَفُولًا ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ أَن يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَاكَ ٱللَّهُ عَفُواً

﴿ وَمَن يُهَاجِرُ فِي سَبِيلِ اللّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعَمًا كَيْيرًا وَسَعَةٌ وَمَن يَعْرُجُ مِن بَيْتِهِ مِهَاجِرًا إِلَى اللّهِ وَرَسُولِهِ عَثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمُوتُ فَقَدًوقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللّهِ عُلَى اللّهِ عَلَى اللّهِ عَلَى اللّهُ وَكَالُكُ مُعْلَى اللّهِ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهِ عَلَى اللّهِ عَلَى اللّهُ عَنْوُرًا رَّحِيمًا ﴿ اللّهِ اللّهِ عَلَى اللّهُ عَنْوُرًا رَّحِيمًا ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ عَنْوُرًا رَّحِيمًا ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ عَنْوُرًا رَّحِيمًا ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ عَنْوُرًا رَّحِيمًا ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ عَنْوُلُوا رَبِيمًا اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَنْوُلُوا رَبِيمًا اللّهُ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللللّهُ الللللللللّهُ الللّهُ اللللّهُ

Diinta Islaamku ma ogola inay ku dullaysato Gaalo adooMuslim ah, maxaayeelay waa laga fogaan karaa si loogu darbado Jahaadkooda siday faleen Muslimiintii hore, hase yeeshee Dadka tabarta yar ee ah Rag, Haween iyo Caruurba dhib ma saara hadday ku dhexnoolaadaan Eebana wuxuu u dhawyahay inuu iska Saamaxo, Ruuxiise dar Eebe u Hijrooda wuxuu ka heli Dhulka Khayr iyo Waasacnimo, Ciddii ka baxda Gurigeeda iyadoo u hijroon dar Eebe iyo Rasuulka oo dhinta kuwaas Eebaa Ajir iyo Wanaag ku Abaal marin. Taasina waxay ku tusin inay Waajib tahay in la Wanaajiyo Niyada, siduu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) uu yidhi: Camalku waa uun Niyo Cid walbana waxay Mudan waxay Niyooto.. Tan kale waa inaan Muslim qaadanin Dullaynta Gaalada, uuna Dulliga Gaalada ka baxo si kasta oo Suurowda oo Hijro iyo ka Durkid ah, isagoo la Jahaadi. An-Nisaa' (97-100).

- 101. Haddaad ku Safartaan Dhulka ma aha korkiinna Dhib (Dambi) inaad Gaabisaan Salaadda Haddaad ka Cabsataan inay idin Fidmeeyan (Dhibaan) kuwa Gaaloobay, Gaaladuna waxay idiin yihiin Col Cad.
- 102. Markaad tahay dhexdooda Muslimiinta ood u oogto Salaadda ha istaagto Koox ka mid ah Agtaada hana Qaateen Hubkooda, markay Sujuudaan ha ahaadeen Gadaashiinna, hana timaado Koox kale oon Tukanin hana Tukadeen la jirkaaga hana Qaateen Digtoonidooda iyo Hubkooda, waxay Jecelyihiin kuwa Gaaloobay inaad halmaantaan Hubkiinna iyo Alaabtiinna oo markaas ay idin soo Weeraraan mar

وَإِذَا ضَرَبَّمُ فِي ٱلْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُرُ بَجُنَاحُ أَن نَقْصُرُواْ
مِن ٱلصَّلَوْةِ إِنْ خِفْمُ أَن يَفْئِنكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
إِنَّ ٱلْكَفِرِينَ كَانُواْ لَكُرْعَدُوَّا مُبِينًا ﴿ اللَّهِ الْمَكَانُوةَ فَلْنَقُمْ طَآ بِفَتُهُ مِّ فَالْمَاكُونَ أَسْلِحَتَهُمٌ فَإِذَا صَحَدُواْ فَلْكَوُواْ مِن وَلَيَاخُدُواْ أَسْلِحَتَهُمٌ فَإِذَا صَحَدُواْ فَلْكَوُواْ مِن وَلَيَاخُدُواْ أَسْلِحَتَهُمٌ فَإِذَا صَحَدُواْ فَلْكُونُواْ مِن وَلَيْ الْمُكُواْ فَلْكُمُ وَلَمَا أَن مَلَكُ اللَّهُ مَا أَنْ الْمُكَلُواْ مَعَكَ وَلَيْ أَخُدُواْ مَن كَفَرُواْ فَلَا فَكُمُ وَالْمَالُواْ مَعَكَ وَلَيْأَخُدُواْ خِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتُهُمٌ وَذَا لَذِينَ كَفَرُواْ لَوْ تَغْفُلُونَ فَا مَن السَلِحَتِكُمُ وَأَمْتِعَنِكُمْ وَأَمْتِعَنِكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَأَمْتِعَنِكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمُ وَالْمَتِعَلَيْكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَأَمْتِعَنِكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَالْمَتُواْ فَالْمُعُلُواْ مَنْ السَلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَيْكُمْ وَالْمَتِعَيْكُمْ وَالْمَتِعَالَمُونَا الْمُؤْلُونِ الْمُنْتُلُمُ الْمُتَعْمَلُواْ مَنْ الْمُسْلَوعَ الْمُنْ الْمُعْلَقُونُوا فَالْمُونَا الْمُلْمُونَا الْمُؤْلُونَا الْمَلْمُ مُنْ الْمُنْونَا الْمُعْمَالُونَا الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُعْلَقُونَا الْمُؤْلِقُونَا الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْكُونَا الْمُنْ الْمُنْونَا الْمُنْتَالَعُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْفِقُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفِيلُونَا الْمُنْفَالُونَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفِيلُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفِيلُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفُونَا الْمُنْفِيلُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفُلُونَا الْمُنْفَالُونَالْمُنْفَالُونَا الْمُنْفُونَالِمُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفِيْفُونَا الْمُنْفُونَا الْمُنْفَالُونَا الْمُنْفُونَا الْمُنْفَال

Juz' 5

kaliya (Idinku kadiyaan) Korkiinna ma aha Dhib hadduu idin hayo dhib Roob ah ama aad tihiin kuwa buka inaad dajisaan Hubka Qaatana Digtoonidiinna, Eebana wuxuu u darbay Gaalada Cadaab wax Dulleeya.

فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمُ مَّيْلَةً وَحِدَةً وَلَاجُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن كَانَ بِكُمْ أَذَى مِّن مَطَرٍ أَوْكُنتُم مَّرْضَىٰ أَن تَضَعُوۤا أَسَلِحَتَكُمُ ۖ وَخُذُوا حِذْرَكُمُ ۗ إِنَّ اللهَ أَعَدَّ لِلْكَنفِرِينَ عَذَابَامُهِينَا ۞

فَاذَا قَضَى نَتُكُمُ الصَّلَوْةَ فَأَذَكُرُواْ اللَّهَ قَائَمًا

Aayadda hore waxay ka warrami inay Banaantahay Gaabinta Salaadda marka socotada la yahay, taasoo ah in Duhurka, Casarka iyo Cishaha Labo Labo laga Tukado, waana Naxariis Eebe iyo Fududayn. Aayadda kale waxay ka warrami Salaadda waqtiga Dagaalka iyo sida loo Tukan, oo ah Qoonna Tukan Qoonna ILaalin Colka iyagoo Hubka haysta. Taasina waxay ku tusin waynida Salaadda iyo Jameecaadka iyo inaan laga tagayn, tan kale waxay ku tusin Ahmiyadda Jahaadka iyo Darbashada. Arrinta Salaadda Dagaalka iyo Cabsida waxay ku faah faahsan tahay Kutubaha, waxaase muhiim ah in la ogaado Waynideeda iyo Waajibnimadeeda. An-Nisaa' (101-102).

- 103. Markaad gudataan Salaadda Xusa Eebe Taagni, Fadhi iyo Dhiniciinaba (Jiif) markaad xasishaanna (Aamin noqotaan) Ooga Salaadda (Dhameeya) Salaaddu waxay ku tahay Mu'miniinta Xukun Waqtiyeysan (Mudaysan).
- 104. Haka Daciifina (Jilcina) Doonidda Qoomka (Gaalada) haddaad tihiin kuwa Xanuunsan iyaguba way xanuunsan sidaad u xanuunsanaysaan, waxaadna ka rajaynaysaan Eebe waxayna ka rajaynayn, Eebana waa Oge falsan.
- 105. Anagaa kugu soo Dajinay Kitaabka si Xaq ah inaad ku kala Xukunto Dadka dhexdiisa wuxuu ku tusiyo Eebe, hana u noqonin Khaa'in u doode.
- 106. Dambi dhaaf warso Eebe, ILaahay waa Dambi Dhaafe Naxariista.
- 107. Ha ka Doodin kuwa Khayaamayn Naftooda, Eebana ma Jecla Khayaamo badane Dambi badan.
- 108. Waxay iska qarin Dadka iskamana Qariyaan Eebe isagoo la jooga markay Maamuli wuxuusan raalli ka ahayn oo hadal ah, Eebana waxay Camal fali wuu Koobay.

وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِ كُمْ فَإِذَا اَطْمَأْ نَسَتُمْ
فَأْقِيمُوا اَلْصَلَوْةُ إِنَّ الصَّلَوْةَ كَانَتَ
عَلَى اَلْمُوْمِنِينَ كِتَبَا مَّوْقُوتَ اَنْ
وَلَا تَهِ فُواْ فِي اَبْتِغَا اَلْفَوْرِ إِن تَكُونُواْ تَأْلَمُونَ
فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَيَرْجُونَ مِنَ
اللّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَمَا تَأْلَمُونَ وَيَرْجُونَ مِنَ
اللّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا اللّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا اللّهِ النّا الله عَلَيمًا حَكِيمًا الله النّا الله وَلَا تَكُن اللّهَ عَلِيمًا حَكِيمًا الله وَالنّا الله عَلَيمًا الله وَلَا تَكُن اللّهُ اللّهُ وَلَا تَكُن اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللهُ الللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللهُ الللللهُ الللهُ الللهُ الللهُ الللهُ الللهُ الللهُ اللهُ اللهُ الللهُ الللهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ الللهُ الللهُ الللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ الللهُ الللهُ الللهُ الللهُ اللهُ اللهُ اللهُ ا

وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا اللَّهُ

109. Idinku kuwaasow waad ka doodeen Xaggooda Nolosha Adduunyo, yaase ka doodi Xaggooda Maalinta Qiyaame ama u noqon Wakiil.

هَتَأَنتُمْ هَتَوُلاَءِ جَدَلَتُمْ عَنْهُمْ فِ ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنْيَ اَفَمَن يُجَدِلُ اللهَ عَنْهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَمَةِ أَمْ مَّن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۞

Aayadahanna waxay caddayn in Eebe la Xuso Salaadda Dabadeed iyo si kastoo la yahay, markaan Dagaal lajooginna Salaadda la dhamaystiro, tan kale waa inaan Jahaadka laga Cabsanin illeen haddaynu Xanuunsan Gaaladuba way Xanuunsane waxaynnu Eebana ka rajayn Janno iyo Liibaan ayna iyagu rajaynayn. Quraankana waxaa loo soo dajiyey in laysku Xukumo, Xumaantana waa inaan Garab la siin, Eebana Dambi dhaaf la warsado oon lagana doodin Xagga kuwa Khaa'imiinta ah, ee Dadka iska Qarin, Eebana aan iska ilaalinayn markay wax qarsan, Cid Qiyaame wax u tarina ma jirto. An-Nisaa' (103-109).

- 110. Ruuxii fala Xumaan ama Dulmiya Naftiisa (Dambaaba) markaas dambi dhaaf warsada Eebe wuxuu ka heli (ogaana) isagoo Dambi dhaafa ah Naxariistana.
- 111. Ruuxii kasbada danbi wuxuu uun u kasbaday Naftiisa (Dhibkeeda) Eebana waa oge Falsan.
- 112. Ruuxii kasbada Gaf ama Dambi markaas ku gana Dambiga (ku sheega) mid barii ah wuxuu Xambaartay Been abuurasho iyo Dambi Cad.
- 113. Hadduusan jirin fadliga Eebee korkaaga iyo Naxariistiisa waxay Hammin lahayd Koox (dooni lahayd) oo ka mid ah inay ku dhumiyaan mana dhumiyaan Naftooda mooyee mana kaa dhibaan waxba, wuxuuna kugu soo dajiyey Eebe Kitaabka iyo Xigmadda wuxuuna ku baray waxaadan aqoon Fadliga Eebana korkaaga waa ku waynyahay.
- 114. Khayr ma leh wax badan oo Faqooda ah, oon ahayn mid fara Sadaqo ama Wanaag ama Hagaajin Dadka dhexdooda, Ruuxii fala Saas doonid raalli ahaanshaha Eebe waxaanu siin Ajir wayn.

وَمَن يَعْمَلُ سُوَءًا أَوْ يَظُلِمْ نَفْسَهُ دُثُمَّ يَسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ يَجِدِ ٱللَّهَ خَفُوزًا زَجِيمًا ﴿ اللَّهِ

وَمَن يَكْسِبُ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ، عَلَى نَفْسِهِ. وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ

وَمَن يَكْسِبْ خَطِيَّةً أَوْلِثُمَا ثُمَّ رَّمِ بِهِ مَرِيَّتُ فَقَدِ أَحْتَمَلَ بُهُتَنَا وَإِثْمَامُبِينَا ﴿

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ الْمُمَّتَ ظَايِفَ أَنْ مَنْهُمْ أَن يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّون إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيْءٍ وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِنْبَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَالَمَ تَكُن تَعْلَمُ وَكَاكَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا اللَّهَ

لَاخَيْرَ فِي كَيْرِ مِن نَجْوَطهُمْ إِلَامَنْ أَمَرَ
 بِصَدَقَةٍ أَوْمَعْرُونٍ أَوْ إِصْلَاجٍ بَيْنَ النَّاسِ
 وَمَن يَفْعَلُ ذَلِكَ أَبْتِعَآ ءَمْ ضَاتِ
 اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْنِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا إِنَّيْ

115. Ruuxii Khilaafa Rasuulka ka dib intuu u cadaaday Hanuunku oo Raaca Jidka Mu'miniinta midaan ahayn waxaa uga wali yeeleynaa wuxuu yeeshay waxaana galinaynaa Jahannamo iyadaana u Xun meel loo ahaado.

وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا نَبَيَّنَ لَهُ ٱلْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ ٱلْمُؤْمِنِينَ فُوَلِهِ - مَا تَوَكَّى وَنُصُّـلِهِ - جَهَـنَمَّ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿ اللَّهِ

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Wuxuu uga warramay Eebe Addoomadiisa Cafigiisa, Dulqaadkiisa, Deeqdiisa, Naxariistiisa Waasaca ah iyo Dambi dhaafkiisa, Ruuxii Dambaaba ha yaraado ama ha waynaado oo dambi dhaaf warsada Eebe, wuxuu heli Eebe oo Dambi dhaafi oo Naxariisan, haba ka waynaato Samaawaadka iyo Dhulka iyo Buuraha. Tan kale Gaaladu waxay uun baadiyeyn naftooda. Eebana wuxuu siiyey Nabiga Kitaab iyo Xigmo wuxuuna baray wuxuuna aqoonin. Eebaana Fadli wayn siiyay. Faqaan Wanaag ahayna ma fiicna, ciddii ka leexata Jidka Nabiga iyo Mu'miniintana wuxuu galin Naar daran. An-Nisaa' (110-115).

- 116. Eebe ma dhaafo in lala Wadaajiyo (Cidkale Cibaadada) wuuse ka dhaafa wixii waxaas ka soo hadhay Cidduu doono, Ruuxii la wadaajiya Eebe wuxuu dhumay dhumid wayn.
- 117. ma Caabudayaan Eebe ka sokow waxaan dhadig ahayn, mana Caabudayaan waxaan Shaydaan madax adag ahayn,
- 118. Ha Lacnado Eebe shaydaan wuxuu yidhi waxaan ku yeelan Addomada Qayb Sugan.
- 119. waan baadiyeyn waan yididiilo (Xun) galin waana fari (Xumaanta) waxayna jeex jeexi Dhagaha Xoolaha waana fari (Xumaanta) waxayna doorin abuurka Eebe ruuxii ka yeesha shaydaan Wali Eebe ka sokow dhab ahaan buu u Khasaaray Khasaare Cad.
- 120. wuu u yaboohi oo yididiila galin mana yabooho shaydaan waxaan dhagar ahayn.
- 121. kuwaasna hooygoodu waa Jahannamo kamana helaan xaggeeda iilasho (iyo fakasho).

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ ء وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَالِكَ لِمَن مَثَلَامُ وَمَن كُشَرِكَ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ صَلَلًا بَعِيدًا ١ إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ۗ إِلَّا إِنَاثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّاشَتُطَكُنَا مَّرِيدًا 🚳 لَّعَنَهُ ٱللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عَدَادكَ نَصِيبًامُّفُرُوضًا ١ وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمُنِّينَكُمْ وَلَامُرنَّهُمْ فَلَكُنَةِكُنَّ ءَاذَاكَ ٱلْأَنْعَامِ وَلَأَمُنَّكُمُ فَلَيْعَ يَرُكُ خَلْقِ أَللَّهِ وَمَن يَتَّجِدِ ٱلشَّىْطَانَ وَلِتَامِّنِ دُورِ ﴿ ٱللَّهِ فَعَلَا خَسِرَخُسْرَانَامُبِينَا شَ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ ٱلشَّيْطُ رُ أَوْلَتِكَ مَأُولِهُمْ حَهَنَّمُ وَلَا يَحَدُونَ عَنْمَا

122. kuwa rumeeyey xaqa oo fala camal fiican waxaannu galin Jannooyin oy socoto dhexdeeda Wabiyaal oyna ku waari dhexdeeda waligeed, waana yabooha Eebe oo sugan, yaa ka run badan Eebe hadal (cidna).

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُواْ الصَّنلِحَتِ
سَنُدُخِلُهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَنُرُخَلِدِينَ فِهَآ أَبُدَّا وَعْدَاللّهِحَقَّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللّهِ قِيلًا ﴿ ﴾

Eebe wuu ka dhaafaa waxaan gaalnimo ahayn Cidduu doono, gaalana waxay Caabudaan Sanamyo iyo shaydaan Eebe lacnaday oo ballan qaaday inuu qayb ku yeeshaa Dadka, kuna dhaartay inuu dhumiyaa oo Xumaan faraa intay ka dooriyaan Abuurka Eebe, ciddii shaydaan wali ka yeelatana wuxuu khasaaray khasaare wayn. wuxuu yaboohina waa dhagar iyo naar, ciddiise xaqa raacda oo camal fiican fasha wuxuu gali janno uu ku waari, Eebana waa runle, Nabiguna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi:

Hadal waxaa u runbadan hadalka Eebe, hanuunna waxaa u fiican hanuunka Muxamed, waxaana u xun umuuraha waxaa la soo darriyey waana Bidco baadi ah. An-Nisaa' (116-122).

- 123. Ma aha (xaalku) yididiiladiinna iyo yididiilada ehelu Kitaabka midna, ciddii fasha xumaan waa laga Abaal marin mana helayo Eebe ka sokow wali iyo gargaare (midna).
- 124. ruuxii fala wanaag lab ah ama dhadig isagoo rumeysan (xaqa) kuwaasu waxay gali Janada lagamana dulmiyo duleel (laftimireed).
- 125. yaa ka diin fiican ruux u jeediyey wajigiisa Eebe isagoo sama fali oo raaca diinta (Nabi) Ibraahim, wuxuuna ka yeeshay Eebe Ibraahiim khaliil (mid u gaar ah).
- 126. Eebe waxaa u sugnaaday waxa ku sugan Samooyinka iyo Dhulka, Eebana waa wax walba koobe.
- 127. waxay ku warsan Haweenka, waxaad dhahdaa Eebaa idiin fidyoon (sheegi) Xaalkooda iyo waxa lagu akhriyi korkiinna Kitaabka Haweenka Agoonta ah ee ah kuwaydaan siinayn

لَيْسَ بِأَمَانِيَكُمْ وَلَآ أَمَانِيّ أَهْلِ ٱلْكِتَبُّ مَن يَعْمَلُ سُوّءً الْيُجْزَبِهِ - وَلَا يَجِدُ لَهُ مِن دُون أَلِّهُ وَ لِنَّا وَلَا نَصِمًا الشَّ

وَمَن يَعْمَلُ مِنَ ٱلصَّكِلِحَتِ مِن ذَكَرٍ أَوَّ أَنثَى وَهُوَمُؤْمِنُّ فَأُوْلَتِهِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةُ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ۞

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ. لِلَهِ وَهُوَمُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَهِيمَ حَنِيفًا وَأَتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَهِيمَ خَلِيلًا ۞

وَلِقَهِ مَا فِي ٱلسَّمَوَ تِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَكَاكَ ٱللَّهُ يِكُلِّ شَى ءِنْجُيطًا ۞

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِ النِّسَاءَ ۚ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتَّلَىٰ عَلَيْكُمُ فِ الْكِتَٰبِ فِي يَتَنَمَى النِّسَآءِ الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُنِبَ waxa loo qadaray oo doonaysaan inaad guursataan iyo kuwa tabarta yar ee caruurta ah, iyo inaad u maamushaan Agoonta cadaalad, waxaad fashaan oo kheeyr ahna Eebe waa ogyahay. لَهُنَّ وَتَرَغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ وَٱلْمُسْتَضَعَفِينَ مِنَ ٱلْوِلْدَانِ وَأَن تَقُومُواْ لِلْيَتَنَمَىٰ بِٱلْقِسْطِ وَمَاتَفَعَلُواْ مِنْ خَيْرِ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِدِء عَلِيمًا ۞

Waxaa jirtay inay Isufaaneen Muslimiin iyo Gaalo, markaas Eebe soo dajiyey Aayaddan mana aha cidna waxay iyadu doonto ee Xumaan iyo Wanaagba waa layska abaal marin, Rag iyo Haweenna waxba lagama Nusqaamiyo wanaagay falaan. Wax ka fiicanna ma jiro cid raacday waddadii Nabi Ibraahim oo ah Diinta Islaamka. Aayadda dambana waxay ka warrami sida loola dhaqmi Haweenka Agoonta ah ee dhaqaalaynaysaan iyo kuwa tabarta yar ee caruurta ah iyo in agoonta caddaalad lagu dhaqo, illeen Eebaa walba oge. Markay soo dagtay Aayadda hore yey naxeen Asaxaabtii oy dheheen waxba uma reebin Ummadan, markaasuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi: Way soo dagtaye bishaaraysta oo dhex dhexaysta.. An-Nisaa' (123-127).

- 128. hadday Haweeney ka cabsato Ninkeeda xaggiisa fogaansho ama jeedsasho dhib ma saara korkooda hadday heshiiyaan heshiis, heshiiskaana khayr ah, waxaana lagu soo kulmiyey nafta bakhaylnimo, haddaad se Wanaag fashaan ood dhawrsataan Eebe waxaad Camal falaysaan waa ogyahay.
- 129. ma kartaan inaad sintaan Haweenkiinna dhexdooda aadba dadaasheene ee ha ka iilanina iilasho dhan, oo ka tagtaan sida mid xidhan (dayacan), haddaad wanaajisaan ood dhawrsataan Eebe waa dambi dhaafe Naxariista.
- 130. hadday kala tagaan wuu kaafiyaa Eebe mid kasta waasacnimadiisa, Eebana waa waasac (Fadligiisu) waana falsame.
- 131. Eebaa iska leh waxa Samaawaadka ku sugan iyo dhulka, waxaana u dardaaranay kuwii la siiyey Kitaabka ee idinka horeeyey iyo idinkaba ka dhawrsada Eebe, haddaadse gaaloowdaan Eebe waxaa u sugnaaday waxa ku sugan Samaawaadka iyo dhulka, Eebana waa hodan Amaanan.

وَإِنِ اَمْرَاةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نَشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلاَجُنَاحَ عَلَيْهِمَا آن يُصْلِحاً بَيْنَهُمَا صُلْحًا فَلاَجُنَاحَ عَلَيْهِمَا آن يُصْلِحاً بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلَحُ وَالصُّلْحُ خَيْرُوا أَخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحُ وَالصَّلَةُ مَا وَالشَّكَاتِ مِمَا تَعْمَلُونَ خَيِرًا اللَّهَ كَانَ مَنْظُونَ فَإِن اللَّهَ كَانَ وَلَوْحَرَضَتُمُ فَا لَا تَعْدِلُوا بَيْنَ النِسَلَةِ وَلَن تَصْلِحُوا وَتَتَقُوا وَلَوْحَرَضَتُمُ فَا لَكُن النِسَلَةِ وَلَوْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْلَقُونَ وَمَا فِي اللَّهُ وَلِلْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ وَمَا فَاللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُولُ اللَّهُ اللْمُولُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

وَلِلَّهِ مَكَافِى ٱلسَّمَوَتِ وَمَافِى ٱلْأَرْضُ وَلَقَدُّ وَصَّيْنَا ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِنْبَ مِن قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ آنِ ٱتَّقُواْ ٱللَّهُ وَإِن تَكْفُرُواْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَافِى ٱلسَّمَوَتِ وَمَافِى ٱلأَرْضِ وَكَانَ ٱللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا الْآنَ Juz' 5

- 132. Eebaa iska leh waxa ku sugan Samaawaadka iyo DHulka waana ku filanyahay Eebe Wakiil.
- 133. hadduu doono wuu idin tagsiin (dhamayn) Dadow lana imaan kuwo kale waana karaa Eebe Taas.
- 134. Ruuxii dooni abaal Adduunyo Eebe agtiisa yuu jiraa Abaalka Adduunyo iyo Aakhiraba Eebana waa Maqle Arka.

وَلِنَهِ مَا فِي اَلْسَمُوَتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى إِاللهِ وَكِيلًا ﴿ إِن يَشَأَ أَيُّدُ هِبْكُمُ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ يِئَا خَرِينٍ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿ مَّن كَانَ يُرِيدُ ثُوَّابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثُوَّابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ وَكَانَ اللَّهُ سَكِمِيعًا بَصِيرًا ﴿

Hadday Haweenaydu ka kasto ninkeeda Fogaansho ama Jeedsasho waa inay heshiiyaan XuMaantana Layska jiraa, tan kale in caddaaladda lagu dadaalo ciddii Laba Haweena Qabta, haddii lakala tagana Eebaa deeqi cid walba, Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Ciddii laba haweena qaba oo u iisha midood wuxuu yimaadaa Maalinta Qiyaame isagoo dhinac leexsan. Tan kale Eebaa Xukunka iska leh, wuxuuna faray Dadka dhamaan Alla ka yaabid, illeen hadduu doono wuu dhamayn karaa Dadkee, Aakhiro iyo Adduunba Eebaa iska leh, waana in si quruxsan Eebe looga Doono. An-Nisaa' (128-134).

- 135. kuwa (Xaqa) rumeeyow noqda kuwo u istaaaga Caddaalad oo ah marag Eebe, naftiinnaba ha ahaato ama Waalidkiin ama qaraabo, hadday hodan yihiin ama faqiir Eebaa u mudnaansho badan ee ha ka raacina hawada inaad Caddaalo fashaan, haddaadse iilataan ama jeedsataan Eebe waxaad camal falaysaan waa ogyahay.
- 136. kuwa (Xaqa) rumeeyow rumeeya Eebe (si dhabah) iyo Rasuulkiisa iyo Kitaabka uu ku dejiyey Rasuulkiisa iyo Kitaabkuu u dejiyey horay, ruuxiise ka gaalooba Eebe, malaa'igtiisa, kutubtiisa, rasuuladiisa iyo maalinta dambe (Qiyaamada) wuu dhumay dhumid fog.
- 137. kuwa rumeeyey ee gaaloobay ee hadana rumeeyey ee gaaloobay markaas sii badsaday Gaalnimo ma aha Eebe mid u dhaafi iyaga, kumana hanuuniyo Jidka (Toosan).

﴿ يَتَأَيُّهُا الَّذِينَ اَمَنُوا كُونُوا قَوَّمِينَ بِالْقِسْطِ
شُهَدَآءَ بِلَّهِ وَلَوْعَلَىٰ اَنفُسِكُمُ اَوِالْوَلِدَيْنِ
وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا آوْفَقِيرًا فَاللَّهُ أَوَلَىٰ
بِهِمَّا فَلَا تَتَبِعُوا الْمُوَىٰ أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلُونُوا
وَوَتُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿ اللّهِ اللّهُ اللّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿ اللّهِ اللّهُ اللّهُ اللّهُ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿ اللّهِ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ كَانَ بِمَا لَعْمَلُونَ خَبِيرًا اللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ

ێٵؖؾؙۜٵۘٲێٙؽڹؘٵڡؘٮؙۊؗٵٵڡؚٮؙۏٲؠٲۺٙۅۯۺۘۅڸۿؚ؞ ۅؘٲڵڮؚڬٮ۫ٵ۪ٲڹٚؽ؞ؘڒۧڶۘۘۼڮۯۺۅڸڍ ۅؘٲڶڝؚؾٮٚٵڵۜڐؚؿٲڒؘڶڝڹڣٙڷؙۅؙۘڡؘڹڲڴڡؙٛڗ ؠٳڷڡٙۅؘڡؘڵٙڇٙػؾۅۦۊۘػؙڹؗؠڡ؞ؚۊۯۺڸٳ؞ۅۘٲڶؽٝۄ ٵڒڿڕؚڡ۬ڡۜٙڐڞؘڵٙڞٙڵ؇ؙڹۼۑڋٵ۞

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفُرُوا ثُمَّةَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفُرُوا ثُمَّ اَزْدَادُوا كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيغْفِرَ لَمُمَّ وَلَا لِيَهْدِيمُمُّ سَسَلَا اللَّ

- 138. ugu bishaaree munaafiqiinta inay mudan Cadaab daran.
- 139. waana kuwa ka yeesha Gaalada sokeeye Mu'miniinta ka sokow, ma waxay ka dooni Agtooda sharaf, sharafna Eebaa iska leh dhammaanteed.
- 140. wuxuuna idiin ku soo dejiyey korkiinna Kitaabka dhexdiisa haddaad maqashaan Aayaadka Eebe oo laga gaaloobi ama lagu jees jeesi ha fadhiisanina agtooda intay ka dhumbadaan hadal kale, waxaad noqonaysaan iyaga oo kale, Eebana wuxuu ku kulmin Munaafiqiinta iyo Gaalada Jahannamo dhammaan.

بَشِرِ المُنفِقِينَ بِأَنَّ لَمُمْ عَذَابًا الْيِمًا ﴿
اللَّيْنَ يَنَخِذُونَ الْكَفِرِينَ أَوْلِيَا آهِ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ
الَّذِينَ يَنَخُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِقِجَيعًا ﴿
وَقَدْنَزَ لَكَيْسُكُمْ فِي الْكِنْكِ أَنْ إِذَا سَمِعَتُمْ
عَايَٰتِ اللَّهِ يُكُفّرُهِا وَيُسْنَهُ رَأْبِهَا فَلَا نَقَعُدُوا
عَيْنِ اللَّهِ يُكُفّرُهِا وَيُسْنَهُ رَأْبِهَا فَلَا نَقَعُدُوا
مَعَهُمْ حَتَّى يَعُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِ مِعْ إِلَّكُونِهَ المَنْفِقِينَ وَالْكَنفِينَ وَالْكَنْفِينَ وَالْكَنْفِينَ وَالْكَنْفِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْكَنْفِينَ وَالْكَنْفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْكُنْفِينَ وَالْكِينَا اللَّهِ الْمُنْفِقِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْكُونَا اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْكَنفِينَ وَالْكُنفِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمَالَقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْفَعَلَقُولُونَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُعَلِينَا اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفُولُونَا الْمُنْفِينَا اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفُولُونَا الْمُنْفِقِينَا وَالْمُنْفِينَا وَالْمُنْفُولُونَا وَالْمُنْفُولُونَا وَالْمُنْفُولُونَا الْمُنْفُولُونَا الْمُنْف

Waa in caddaaladda lagu dadaalaa Naftaada, Waalidkaa iyo Qaraabadaadaba ha ahaatee, illeen Eebaa ku mudnaan badane, waana inaan hawada la raacin waana in si dhab ah loo rumeeyo Eebe, Rasuulkiisa, Kitaabka Quraanka ah iyo kutubtii horaba, ciddii ka gaalowda Eebe, malaa'igta, Rasuulada iyo maalinta dambe waa cid dhuntay. kuwase marna gaalooba marna wax rumeyn Waa kuwo dhumay, munaafiqiintana waxay gali naar daran, waana kuwa gaalada sokeeye ka dhigan, kuna jees jeesa quraanka iyo xaqa, abaalkooduna waa naar. An-Nisaa' (135-140).

- 141. oo ah kuwa idin la suga (dhibaato) hadduu gargaar xagga Eebe idiinka ahaado waxay dhihi miyaanaan idinla jirin, hadduu gaalada u sugnaado nasiibna waxay dhahaan miyaanaan idin adkeynin oonaan idinka reeebin Mu'miniinta, Eebaa xukumi dhexdooda maalinta Qiyaame, mana ugu yeelayo Eebe gaalada mu'miniinta korkooda waddo.
- 142. munaafiqiintu waxay dhagri Eebe (isku dayi) isna wuu dhagri (oo abaal Marin) markay u istaagaan Salaaddana way istaagaan iyagoo wahsan, oo is tusi Dadka Mana xusaan Eebe wax yar mooyee.
- 143. waxayna ku noqnoqon (wareeri) arrintaas dhexdeeda kuwaasina lama jiraan kuwaana lama jiraan, cidduu dhumiyey Eebe uma heshid Waddo (cid hanuunin).

الَّذِينَ يَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِن كَانَ لَكُمْ فَتْحُ مِّنَ اللّهِ
عَالُواْ اللّهُ نَكُن مَعَكُمْ وَإِن كَانَ لِلْكَفِينَ
نَصِيبٌ قَالُوْ الْلَهِ نَسَتَعْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْ نَعْكُمُ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللّهُ يَعَكُمُ بَيْنَ حَثْمَ يَوْمَ
الْقِينَ مَثْ وَلَن يَجْعَلُ اللّهُ لِلْكَنفِرِينَ عَلَى
الْقِينَ مَثِيلًا ﴿
اللّهُ مِنْ فَقِينَ يُحْنَدِعُونَ اللّهَ وَهُو خَدِعُهُمْ
النّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللّهَ إِلّا فَيلًا اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّ

مُّذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَآ إِلَىٰ هَـُّوُلَآءٍ وَلَآإِلَىٰ هَـُوُلَآءٍ وَمَن يُضۡلِلِ اللَّهُ فَلَن يَجِدَلَهُ سَبِيلًا ﷺ

- 144. kuwa (Xaqa) rumeeyow ha ka yeelanina Gaalada sokeeye Mu'miniinta ka sokow, Ma waxaad doonaysaan inaad isugu yeeshaan Eebe korkiinna xujo cad (inuu idin ciqaabo).
- 145. munaafiqiintu waxay ku sugnaan dabaqa hoose ee Naarta umanaheshid gargaare.
- 146. kuwa toobadkeena ee wanaajiya camalka, oo isku dhawra Eebe, oo u kali yeela Diintooda (Cibaadadooda) Eebe kuwaasi waxay la jiri mu'miniinta, wuuna siin doonaa Eebe Mu'miniinta Ajir wayn.
- 147. muxuu ku fali Eebe cadaabkiinna haddaad mahdisaan ood rumeysaan, Eebana waa mahdiye Waana Oge.

يَّائَيُّا الَّذِينَ اَمْنُواْ الاَنتَخِدُوا الْكَنْفِينَ أَوْلِيَا الَّذِينَ اَمْنُواْ الاَنتَخِدُوا الْكَنْفِينَ أَن جَعْمَكُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلطَنَا مُّيِينًا ﴿ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الدَّرُكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَن عَجَدَلُهُمْ نَصِيرًا ﴿ إِلَّا الذِّينَ تَابُواْ وَأَصْلَحُواْ وَاعْتَصَمُواْ بِاللَّهِ وَاخْلَصُواْ دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَتَهِكَ مَعَ بِاللَّهِ وَاخْلَصُواْ دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَتَهِكَ مَعَ المُوْمِنِينَ وَسُوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ المُوْمِنِينَ وَسُوفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ وَسُوفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ فَكُرُ اللَّهُ الْمَؤْمِنِينَ مَا يَفْعَكُلُ اللَّهُ بِعَذَا بِكُمْ إِن شَكَرَ تُكُمْ وَءَامَن مُنْ مُؤْكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿

Munaafiqiintu waa kuwa Muslimiinta la suga balaayo, hadday guul helaanna yidhaahda waan idin la jiray, hadday Gaaladu wax gaadhaanna dhaha anagaa idin guulaynay, kuwaase Eebaa kala xukumi iyaga iyo Mu'miniinta, Eebana uguma yeelo Jid iyo Xujo Mu'miniinta korkeeda, munaafiqiintu waa kuwa Salaaddu ku culustahay Dadkana is tus tusiya, oon meella haysan.

Tan kale waa inaan gaalo sokeeye ga dhigan Mu'miniinta intii la gudbo si aan ciqaab Eebe u imaan, munaafiq abaalkiisna waa dabaqa hoose ee Naarta, ciddiise Toobad keenta oo xaqa raacda Eebana dhab ahaan u caabuda waxba Eebe cadaabkeeda iyo Ciqaabteeda ku falimaayo, wuuna ku mahdin.

Waxaana sugnaatay (Camalka Eebe u kali yeel wax yarbaa kugu fillaane) waxayna ku tusin naxariista Eebe iyo inuusan rabin Ciqaabta Addoomadiisa hadday toosnaadaan. An-Nisaa' (141-147).

- 148. Ma Jecla Eebe in lala Qayliyo Xumaan oo Hadal ah Ruux la Dulmiyey Mooyee, Eebana waa Maqle Og.
- 149. Haddaad Muujisaan Khayr ama Qarisaan ama Cafidaan Xumaan Eebana waa Dhaafe kara.
- 150. Kuwa ka Gaalooba Eebe iyo Rasuulkiisa oo dooni inay kala (Bixiyaan) Eebe iyo Rasuulkiisa oo odhan waxaannu Rumayn Qaar waana Diidi Qaar oo dooni inay ka yeeshaan Arrintaa dhexdeeda Waddo.

﴿ لَا يُحِبُ اللَّهُ الْجَهْرِ فِالسَّوَءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَن ظُلِرً وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿
إِن نُبَدُ وَاخَيْرًا اللَّهِ عَنْمُوهُ أَوْتَعَفُوا عَن سُوَءِ فِإِنَّ اللَّهِ كَانَ عَفُواً فَيْرِيًا ﴿
إِنَّ اللَّذِينَ يَكُفُرُونَ فِاللَّهِ وَرُسُلِهِ . وَيُولِيدُونَ أَن يُغَرِّفُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ . وَيُقُولُونَ فَوْنَ الْبَعْضِ وَنَصَحَفُمُ مِبْعْضِ وَيُولِيدُونَ أَن يَنَ خَذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَلِيدًا ﴿ ﴿

- 151. Kuwaasi iyaga umbaa Gaalo dhab ah, waxaana u darbannay Gaalada Cadaab wax Dulleeya.
- 152. Kuwa rumeeyey Eebe iyo Rasuulkiisa oon kala bixinin Cid ka mid ah kuwaas wuu Siindoonaa (Eebe) Ajirkooda, Eebana waa Dhaafe Naxariista.
- 153. Waxay ku warsan Ehelu Kitaabku Inaad kaga soo Dejiso Kitaab Xagga Samada, Dhabahaan yey u warsadeen (Nabi) Muuse wax ka wayn kaas waxayna dheheen noo tusi Eebe si Cad waxaana qabatay qaylo (daran) Dulmigooda dartiis, waxayna yeesheen Dibi intay u Timid Xujooyin, waana ka Cafinay Arrintaas, waxaana siinay Nabi muuse Xujo Cad.

أُوْلَتِكَ هُمُ ٱلْكَفِرُونَ حَقَّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَفِرِينَ عَذَابًا مُهِيئَا ﴿ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَّةِ وَرُسُلِهِ ء وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحْدِمِنَهُمْ أُوْلَتِكَ سَوْفَ يُوْتِيهِمْ أُجُورَهُمُّ وَكَانَ اللهُ عَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ يَسْتَلُكَ أَهْلُ ٱلْكِنْكِ أَن ثَنَزِلَ عَلَيْهِمْ كِنْبُا مِن السّمَاءُ فَقَدْ سَالُوا مُوسَى آكْبَرَ مِن ذَلِك يظلّمِهِمُ مُنْمَ أَغَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَ تُهُمُ الْبَيْنَتُ فَعَفَونَا عَن ذَلِكَ وَء اتّيْنَا مُوسَى سُلُطَنا مُهِننَا إِنَّى

Ma habboona in Xumaan iyo Hadal dhib ah lala Qaylyo, Ciddiise la dulmiyo waxaa u banaan inuu aarsado. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Ma jecla Eebe in ruuxna ruux Habaaro Haddaan la dulmiyin. Eebana wax walba waa ogyahay, Ciddii kala saarta Eebe iyo Rasuuladiisa kuwaasu waa Gaalo dhab ah Gaalana waxaa loo darbay Cadaab daran, Mu'miniintuse waxay mudan Janno illeen ma kala saarin Xaqee. Tan kale ma haboona sidii Yuhuuddii Nabiga si madax adayg ah wax u warsan jiray illeen Caaday u tahaye waxayna warsadeen Nabi Muuse wax ka wayn, waana in laga fogaado Jidkooda. An-Nisaa' (148-153).

- 154. Waxaan koryeellay (Buurta) Dhuur Ballankoodii dartiis waxaana ku nidhi ka gala Irridda idinkoo Sujuudsan, waxaana ku nidhi ha ku xadgudbina Sabtida waxaana ka qaadnay Ballan adag.
- 155. (Waan Lacnadnay) Burintooda Ballankooda iyo ka Gaalowgooda Aayaadka Eebe iyo u Dilidda Nabiyada Xaqdarro iyo Hadalkooda Quluubtanadu way daboolantahay, saas ma aha ee waxaa Daabacay (daboolay) Eebe Gaalnimadooda darteed mana rumeeyaan wax yar mooyee.
- 156. iyo Gaalnimadooda darteed iyo Hadalkooda Maryama oy ku Been abuurteen si wayn.

وَرَفَعْنَافَوْقَهُمُ الظُّورَبِمِيثَقِهِمُ وَقُلْنَا لَهُمُ اَدَّخُلُواْ اَلْبَابَ بُعِدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَاتَعَدُّواْ فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَنَقًا غَلِيظًا ۞

فَيِمَا نَقْضِهِم مِّيتَنَقَهُمْ وَكُفْرِهِم بِكَايَتِ اللَّهِ وَقَلْهِمُ ٱلأَنْإِيَّاءَ بِغَيْرِحَقِّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا عُلَفُّ بَلْطَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا فَلِيلًا ﴿

وَبِكُفْرِهِمْ وَقُولِهِمْ عَلَى مَرْيَدَ ثُبُتَنَّا عَظِيمًا ١

157. iyo Hadalkoodii ahaa anagaa Dillay Masiix Ciise Ibnu Maryam Rasuulkii Eebe ahaa mayna Dilin mana Wadhin laakiin waa loo Shabahay, (ekeysiiyey), kuwii isku Khilaafay Ciise waxay kaga suganyihiin Shaki, wax Cilmi ahna uma leh oon ahayn Raacid Male umana dilin dhab.

158. Saas ma aha ee waxaa u koryeelay Xaggiisa Eebe, ilaahayna waa Adkaade Falsan.

159. Ehelu Kitaab kasta wuu rumeyn Ciise Geeridiisa ka hor, Maalinta Qiyaamana wuxuu ku noqon korkooda Markhaati. وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَنَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ ٱللَّهِ وَمَا قَنْلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِن شُيِّهَ لَمُمُّ وَلِنَّ ٱلَّذِينَ ٱخْنَلَفُواْ فِيهِ لَغِي شَكِّ مِنْهُ مَا لَمُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا إِنِّاعَ ٱلظَّنَّ وَمَا قَنْلُوهُ يَقِينًا الشَّ

بَل رَفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهُ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

ۅٙٳڹؾؚٚڹٛٲۿڸؚٲڶڮڬٮٚۑؚٳڵۜٵؽؙۊ۫ڡؚڹؘؘۜؠؚڍۦڡؘۜڹڷ مَوْتِهِۦۗٚ وَيُومَ ٱلْقِيْكُمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۞

Waxaa kor kooda layeelay Buurta Dhuur waxaana la faray inay Hogaansamaan oo Sujuudaan lagana reebay inay Xad gudbaan, hase yeeshee markay Buriyeen Ballankii, oy ka Gaaloobeen Aayaadka Eebe oy laayeen Nabiyadii ooy Sheegeen inay Quluubtoodu Daboolantahay iyo Xumaantay ku Sheegeen Maryam iyo inay Dileen Nabi Ciise iyagoon Dilin Eebaase u «Moodsiiyey» shabahay Korna yeelay waxyaalahaas iyo wax la mid ah yaa Eebe u Ciqaabay una Lacnaday, una Dulleeyey illeen Xaqay diideene. Qisada Nabi Ciise iyo Hooyadiina waa in loo Rumeeyo sida ku Cad Quraanka oo ah inuu yahay Addoon Eebe oo Nabi ah ee san wax Cibaada ah Mudan, waana doqonnimo in wax Eebe ka soo hadhay la Caabudo. An-Nisaa' (154-159).

- 160. Dulmi kuwii Yuhuudoobay dartiis yaan uga Reebnay korkooda Wanaaga loo xalaaleeyey iyo ka Celintooda Jidka Eebe wax badan.
- 161. Iyo Qaadashadooda Ribada iyagoo laga Reebay Xaggeeda iyo ku Cunidda Xoolaha Dadka si Baadil ah, waxaana u darbanay Gaalada ka mid ah Cadaab Daran.
- 162. Laakiin kuwa ku xeeldheer Cilmiga oo ka mid ah iyo Mu'miniintu waxay rumeyn waxa lagugu Dejiyay, iyo wixii la Dejiyey hortaa, iyo kuwa Oogo Salaadda ee Bixiya Zakada ee rumeeya Eebe iyo Maalintii Dambe kuwaas waxaan siinaynaa Ajir wayn.

فَيَظُلْمِ مِنَ الَّذِينَ هَادُواْ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَدَتٍ أُحِلَّتَ هُمُّمْ وَمِصَدِّ هِمْ عَنسَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ۞ وَأَخْذِهِمُ الرِّبُواْ وَقَدْ نُهُواْ عَنْهُ وَأَكِلِهِمْ أَمَوْلَ النَّاسِ بِالْبَطِلِ وَأَعْتَذَنَا لِلْكَفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمَا ۞

لَّذِكِنِ الرَّسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمُّ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ مِّٱأْنُولَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنُولَ مِن فَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَوْةُ وَالْمُؤْتُوكَ الزَّكُوةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْأَخِرِ أُولَتَبِكَ سَنُوَّتِهِمْ لَكُمُّ اعْظُما اللَّهِ 163. Annagaa kuu waxyoonnay sidaan ugu waxyoonay (Nabi) Nuux iyo Nabiyadii ka dambeeyey waxaana u waxyoonay Nabi Ibraahim, Ismaaciil, Isxaaq, Yacquub (Awlaad) Faracii, Ciise, Ayuub, Yuunus, Haaruun, Sulaymaan, waxaana siinay Daawuudna Zabuur.

164. iyo Rasuullo aan kaaga Qisoonay horay iyo Rasuullo aanaan kaaga qisoon, wuuna la Hadlay Eebe Nabi Muuse Hadal.

165. Waa Rasuullo Bishaarayn oo Digi si ayan Dadka Xujo ugu yeelan Eebe ka dib Rasuullada, Eebana waa Adkaade Falsan. ﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلِيْكَ كُمَّا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوْجِ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ وَ وَالْوَحَيْنَا إِلَى إِنْرَهِيمَ وَ إِسْمَعِيلَ وَإِسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ عِيسَىٰ وَأَيْوُبَ وَيُوثُسَ وَهَرُونَ وَسُلَيْمَنَ وَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللّهَ اللهَ اللهُ اللهَ اللهُ اللهُ اللهَ اللهَ اللهَ اللهَ اللهَ اللهُ الله

Dulmigii Yuhuudda yaa looga Xarrimay waxyaalo u Xalaal ahaa iyo Jidka Xaqa ah ooy ka leexiyaan Dadka,, iyo Cunidda Xaq darro ee Xoolaha Dadka.

Kuwa Cilmiga leh ee Xaqa rumeeya oo ka mida iyo kuwa Rumeeya Xaqa oo Salaadda iyo Zakada Guta waxay Mudan Ajriwayn. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu ka mid yahay Nabiyada Eebe u waxyooday Eebana wuxuu u waxyooday Nabiyo Badan Qaar uu ka Qisooday iyo Qaar kalaba, waxaase Waajib ah in Guud ahaan loo rumeeyo inta la Sheegayna Gaar ahaan Xaqana la raaco. An-Nisaa' (160-165).

166. Laakiin Eebaa Marag Furi wuxuu kugu Dejiyey wuxuuna ku Dejiyey Cilmigiisa, Malaa'igtuna way Marag furi, Eebana ku Filan Marag.

167. Kuwa Gaaloobay oo ka Leexiya Jidka Eebe waay Dhumeen Dhumid Fog.

168. kuwa Gaaloobay ee Dulmi falay ma aha Eebe kii u Dambi dhaafa ama ku Hanuuniya Jid.

169. Jidka Jahannamo mooyee iyagoo ku waari Waligood, Arrintaasna waa u Fududahay Eebe.

لَّكِنَ اللَّهُ يُشْهَدُ بِمَا أَنْلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ,
يعِلْمِهِ قَوْالْمَلَتِهِكَةُ يَشْهَدُ وَنَّ وَكَفَى

إِنَّ اللَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَيِيلِ اللَّهِ قَدْ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَيِيلِ اللَّهِ قَدْ

إِنَّ اللَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ

إِنَّ اللَّذِينَ كَفَرُواْ وَظَلَمُواْ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيغَفِرَ

لَهُمْ وَلا لِيَهْدِ يَهُمْ طَرِيقًا ﴿ إِلَّا طَرِيقَ لَهُ عَلَى اللَّهُ لِيغَفِرَ جَهَنَمُ طَرِيقًا ﴿ إِلَّا طَرِيقَ جَهَا أَبُدُا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ فَيَهِيرًا ﴿ اللَّهُ عَلَى اللَّهِ فَي اللَّهِ فَي اللَّهُ اللَهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُولُ

170. Dadow wuxuu idiinla Yimid Rasuulku Xaq Xagga Eebe ee Rumeeya (Xaqa) saasaa idiin khayr roon, haddaad Gaalowdaanna Eebe waxaa u Sugnaaday waxa ku sugan Samaawaadka iyo Dhulka Eebana waa oge falsan.

171. Ehelu Kitaabkoow ha ku Xadgudbina Diintiinna hana ku Dhihina Eebe waxaan Xaq ahayn, Masiix Ciise Ibnu Maryam waa uun Rasuulkii Eebe iyo Kalimadiisii uu ku Tuuray Maryama iyo Ruux Xaggiisa ah ee rumeeya Eebe iyo Rasuuladiisa, hana dhihina Saddex (ILaah) reebtooma, saasaa idiin Khayr Roon, Eebe waa uun ILaah Kaliya, waa ka Nasahanyahay in ILmo u sugnaado, waxaa u sugnaaday waxa Samaawaadka iyo DHulka ku sugan, Eebaana ku filan Wakiil.

Eebaa wax walba Og, Cid Dhuntayna way Khasaartay waxayna la kulmi Ciqaab. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu la yimid Xaq Cad. Mana haboona in nabi Ciise iyo Diinta lagu Xadgudbo, Ciisena waa Addoon Eebe, ILaahay waa Kali Saddex ILaahna ma Jirto oo waa uun Eebe Kaliya, Wehel iyo Caruurna uma baahna. An-Nisaa' (166-171).

172. Iskama kibriyo Masiix inuu ahaado Addoon Eebe, Malaa'igta la dhaweeyeyna (iskama kibriso) ruuxii iska kibriya Cibaadadiisa oo iswayneeya wuu u soo kulmin Xaggiisa Dhammaan.

173. Kuwa rumeeyey Xaqa oo Camal fiican fala wuxuu u Oofin Ajrigooda wuxuuna u kordhin Fadligiisa, kuwa iska wayneeya oo iskibriya wuxuu Cadaabi Cadaab Daran mana helayaan Eebe ka sokow Wali iyo Gargaare (midna).

لَّن يَسْتَنكِفَ الْمَسِيحُ أَن يكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَيِّكُةُ اللَّقِرَبُونَّ وَمَن يَسْتَنكِفَ عَنْ عِبَادَتِهِ - وَيَسْتَكْبِرُ فَسَيَحْشُرُهُمُ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْكُ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْكُ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْكُ اللَّهِ اللَّهِ

فَأَمَّا أَلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ
فَيُوَقِيهِمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُم مِن فَضَّلِهِ،
وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُواْ وَاسْتَكْبُرُواْ
فَيُعَذِّبُهُ مَّعَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُم
قِن دُونِ اللَّهِ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ﴿
قَالَ الْمَالِ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ﴿
اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ﴿
اللَّهُ اللَّهُ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ﴿
اللَّهُ اللَّهُ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ﴿

174. Dadow waxaa idiin yimid Xujo Xagga Eebe ah waxaanan idiin soo Dejinay Nuur Cad.

175. Kuwa rumeeyase Eebe oo Qabsaday (isku dhawray) Eebe (iyo Quraanka) wuxuu Galin Naxariis xaggiisa ah iyo Fadli wuxuuna ku Hanuunin Xaggiisa Jid Toosan.

176. Waxbay ku warsan, waxaad dhahdaa Eebaa idiin Fidyoon Kalaalada, hadduu dhinto Ruux aan ILmo lahayn oo leh Walaashiis waxay Mudan Nus wuxuu ka tagay isaguna wuu Dhaxli hadduusan ILmo u sugnaanin, hadday Labo yihiina waxay Mudan Labo Dalool wuxuu ka tagay, hadday yihiin Walaal Rag iyo Haween ah kan Lab waxaa u sugnaaday Labo Dhadig Qaybtood, wuxuu idiin caddayn Eebe (Xaqa) inaydaan Dhumin Eebana wax kasta waa Ogyahay.

يَتَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَآءَ كُمْ بُرْهَنُ مِّن رَّتِكُمْ
وَأَن َلْنَا إِلْتَكُمْ نُورًا مُّيدِت ﴿
فَأَمَّا الَّذِينَ عَامَنُواْ وَاللَّهِ وَاعْتَصَمُواْ وِدِهُ
فَسَكُيدٌ خِلُهُمْ فِي رَحْمَةِ مِنْهُ وَفَضْلِ وَيَهْدِيهِمْ
فَسَكُيدٌ خِلُهُمْ فِي رَحْمَةِ مِنْهُ وَفَضْلِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَيْهِ صِرَطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿
إِنَا مُرُفَّا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدُّ وَلَهُ وَأَخْتُ فَلَهَا
إِنِ الْمُؤُواْ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدُّ وَلَهُ وَاللَّهُ عَلَيْهُمَا النَّلُ الْوَيَهُمَا وَلَكُمْ لَمُ اللَّهُ عَلَيْهُمَا النَّلُ اللَّهُ يَكُن لَمُ اللَّهُ وَلِينَا الْفَلْتَ الْفَلْتَ وَعَلَيْهُمَا النَّلُ اللَّهُ وَلِينَا اللَّهُ اللَّهُ وَلَيْكُمُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُمَا وَلَكُمْ اللَّهُ اللَّهُ وَلِينَا اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ ال

Ciddii iska kibrisa ama iska waynaysa Cibaadada Eebe wuxuu la kulmi Eebe wuuna Abaal marin, Nabi Ciise iyo Malaa'igta Eebana iskama kibriyaan. Mana haboona in Cidna iska waynayso Cibaadada Eebe. Suuradduna waxay ku Dhamaatay waxay ku Bilaabatay oo ah Dhaxalka si aan loo Dhumin Xaqana looga leexan ee loo Raaco Qaybta Eebe iyo Sharcigiisa Caadilka ah. An-Nisaa' (172-176).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa Ee Naxariis Guud iyo mid Gaaraba Naxariista.

1. Kuwa (Xaqa) Rumeeyoow Oofiya Ballanka, waxaa Laydiin Baneeyey Xoolaha Nicmoolayda waxa laydinku Akhrin Korkiinna Mooyee idinkoon banaysanayn Ugaadhsiga idinkoo xarman Eebana wuxuu Xukumaa wuxuu Doono.

يَّتَأَيُّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوٓ الْوَفُواْ بِالْمُقُودُ أُجِلَّتُ لَكُمْ بَهِيمَةُ ٱلْأَنْعَمِ إِلَّا مَايْتَلَ عَلَيْكُمْ غَيْرَكُمِ لِّ الصَّيْدِ وَأَنتُمُ حُرُمُ إِنَّالَةَ يَعَكُمُ مَايُرِيدُ ۞ 2. Kuwa (xaqa) Rumeeyow ha Banaysanina Calaamooyinka Eebe (waxa reeban) iyo Bisha Xurmaysan iyo Hadyada iyo Midda loo Luqun Xidhay (Hadyada Baydka) iyo kuwa u Qasdi Baydka Xurmaysan, iyagoo Dooni Fadliga Eebahood iyo Raali ahaanshihiisa, Markaad Xalaalowdaanna (Dhamaysaan Xajka iyo Cumrada) Ugaadhsada (hadaad Doontaan) yeyna Idin ku Xambaarin Cadhada Qoom idinka Celiyey Masaajidka Xurmaysan inaad Xad gudubtaan, Isugu kaalmeeya Samaha iyo Dhawrsiga hana Isugu Kaalmaynina Dambi iyo Colnimo, kana Dhawrsada Eebe, Ilaahay way darantahay Ciqaabtiisu,

يَتَأَيُّهُا الَّذِينَ عَامَنُواْ لَا يُحِلُّواْ شَعَنَيِرَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَٰدَى وَلَا الْقَلَيْدِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَٰدَى وَلَا الْقَلَيْدِ
وَوَضُونَا وَإِذَا صَلَلْمُ فَاصْطَادُواْ وَلَا يَجْرِمَنَكُمُ
شَنْعَانُ قَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
شَنْعَانُ قَوْمٍ أَن صَدُوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
وَلَا نَعَاوَفُواْ عَلَى الْإِثْرِ وَالْمُدُونِ وَاتَّقُواْ اللَّهَ إِنَّ الْمَسْجِدِ
وَلَا نَعَاوَفُواْ عَلَى الْإِثْرِ وَالْمُدُونِ وَاتَّقُواْ اللَّهَ إِنَ

Suuraddan waxaa la Dhahaa Suuratul Maa'ida, waxayna Kulmisatay Xukumo badan, Aayadahanna wuxuu Eebe Fari Dadka inay Oofiyaan Ballamada wuxuuna u Caddeeyey in loo Banneeyey Cunnada Xoolaha marka laga Reebo waxa lagu Akhriyey iyo Ugaadhsiga iyagoo Xarman, Wuxuuna ku Booriyey inayna ku Xad gudbin kuna Dacatiyin, Calaamadda Eebe iyo waynaantiisa, iyo Bisha Xurmaysan, iyo Hadyada la Calaameeyey iyo kuwa ku Socda Guriga Xurmaysan, iyagoo Dooni Khayrka Eebe iyo Raalli ahaanshihiisa, markay Xalaaloobaanna way Ugaadhsan karaan, mana Haboona in Caddaaladda sina looga Tago, waase in khayrka laysugu Kaalmeeyo oon Xumaanta laysugu kaalmaynin, Illeen waxaa daran Ciqaabta Eebe.

Caa'isha waxay Tidhi: Suuraddan waa wixii u Dagid Dambeeyey ee waxay Banaysana Cuna waxay Reebtana Daaya. iyo Waxay kala gataan ama ku Heshiiyaan. Al-Maa'idah (1-2).

3. Waxaa laydinka Xarrimay Bakhtiga iyo dhiigga iyo Hilibka Doofaarka iyo wixii lagu Xuso (Lagu Gawraco) waxaan magaca Eebe ahayn, iyo tii la Ceejiyo, iyo la Ganac gooyo, iyo tan meel ku dhacda, iyo Tii la Hardiyo, iyo Midduu Cunay bahal, waxaad Gawracdaan mooyee (waxaa kaloo reeban) wixii lagu gawraco Sanam, iyo inaad ku Nasiib doontaan Faal, kaasi waa Fisqi, maantayna ka quusteen kuwii Gaaloobay Diintiinna, Ee ha ka Cabsanina ee iga Cabsada, Maantaan idiin kaamilay (Dhameeyey) Diintiinna waxaana idiin Taamyeelay Korkiinna Nicmadayda waxaana idiinka Raalli noqday Islaamka Diin ahaan, Ciddii loo Dhibaateeyo Baahi inay cunaan wixii laga xaaraameeyey oon Falayn Dambi Eebe waa dambi dhaafe Naxariista.

حُرِّمَتْ عَلَنَكُمُ الْمَيْسَةُ وَالدَّمُ وَلَحَمُ الْخِنزِيرِ وَمَا أَفِلَ الْمَنْوُودَةُ الْمَلْمَدِينَةُ وَالْمَنْخَنِقَةُ وَالْمَوْفُودَةُ وَالْمَنْخَنِقَةُ وَالْمَرْفُودَةُ وَالْمَنْخَنِقَةُ وَالْمَنْفُولَةُ وَمَا أَكُلَ السَّبُعُ إِلَامَا ذَكَيْنَمُ وَمَا ذَيْحَ عَلَى النَّصُبِ وَاَن تَسْنَقْسِمُوا فِلْ أَذْ لَيْرُ ذَيْكُمُ فَلَا تَحْشُوهُا أَلْيُومَ بَيِسَ اللّهِ يَن كَفَرُوا مَن يَسِنَكُمُ وَالْمَمْوَلُهُمْ وَالْحَشُونُ اللّهِ يَكُمُ وَالْمَمْونُ اللّهِ عَمْونَ اللّهِ عَلَى اللّهُ عَفُورٌ وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَمَ دِيناً فَمَن اللّهُ عَفُورٌ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَفُورٌ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَفُورٌ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَنْ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَنْ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ الللّهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللهُ اللّهُ اللّهُ

4. waxay ku warsan maxaa loo Xalaa-leeyey waxaad dhahdaa waxaa laydiin xallilay Wanaagga (Xalaasha) iyo waxaad wax barteen oo wax Dhaawaca idinkoo ku ugaadhsan, ood baraysaan wuxuu idin baray Eebe ee ka cuna waxay idiin qabtaan ku Xusana Magaca Eebe kana Dhawrsada Eebe, ILaahay waa deg degtaa Xisaabtiisuye.

يَسْعَلُونَكَ مَاذَا أُجِلَّ لَهُمُّ قُلْ أُجِلَّ لَكُمُ الطَّيِبَتُ وَمَاعَلَمْتُ مِ مِنَ الْغُوَارِجِ مُكَلِّينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَا عَلَىٰكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِنَّا أَمْسَكَنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُو السَّمَ اللَّهِ عَلَيْهُ وَانْقُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْجُسَابِ ۞

waxa wax Dhiboo dhan Eebe wuu Reebay, Sida Bakhtiga, Dhiigga, Hilibka Doofaarka iyo wixii Magaca Eebe waxaan ahayn lagu Gawracay, waxaa si Gaar ah loo Sheegay inay Reebantahay tan la Ceejiyo, tan la ganac gooyo, tan Meel ka dhacda, Tan hardida ku Dhimata, tan bahal Cuno oon la Gawricin. waxaa kaloo Reeban waxa Sanamyada loo Gawraco iyo waxyaalo la Taagay, iyo wax lagu sameeyo Faal, waxaasuna waa Faasiqnimo, Maalintaas yeyna ka quusteen Gaaladu Diinta Islaamka, mana mudna in laga Cabsado ee waa in Eebe uun laga Cabsado, Eebana wuu Taam yeelay Diinta Islaamka ah iyo Nicmadiisa, wuxuuna inooga raalli noqday Diinta Islaamka waxa ka soo hadhayna waa wax kama jiraan, Ciddiise Baahata oon Xadgudbin Eebe waa u dhaafe Naxariista. Al-Maa'idah (3-4).

- 5. Maanta waxaa Laydiin Xalaaleeyey Wanaagga Cunada kuwa la siiyey Kitaabna Xalaalbuu idiin yahay, Cunadiinuna xalaalbay u tahay, iyo kuwa Dhawrsoon oo Mu'minaadka ah (Guurkooda) iyo kuwa Dhawrsoon oo ka Mid ah kuwa la siiyey Kitaabka oo idinka horreeyey haddaad siisaan ujuuradooda (Meherkooda) iyagoo Dhawrson oon Xumaan (Zino) Samaynayn Yeelanaynna Saaxiibbo (Xun) Ciddii ka Gaalowda Iimaanka wuu Hoobtay Camalkiisu wuxuuna ka mid noqon aakhiro kuwa Khasaaray.
- 6. Kuwa (xaqa) Rumeeyow Haddaad u Kacdaan Salaadda Dhaqa Wajiyadiinna, iyo Gacmihiinna Tan iyo Jiqilka (Xusulka) Masaxana Madaxiinna (Dhaqana) Lugihiina Tan iyo anqawyada haddaad Janaabo qabtaan isdaahiriya, Haddaad Buktaan ama Safartihiin ama ka timaadaan Kortag ama Istaabataan haween oydaan helayn Biyo ku Gagabaysta dhul daahir kuna Masaxa Wajigiinna iyo Gacmihiinna, idin lama doonayo Eebe inuu idin yeelo korkiinna Dhib wuxuuse

ٱلْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُّ الطَّيِّبَتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِنْبَطِلُّ لَكُرُ وَطَعَامُكُمْ حِلُّ فَكُمْ وَالْخَصَنْتُ مِنَ الْمُؤْمِنْتِ وَالْمُخْصَنْتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِنْبَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا ءَا تَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَ تُحْصِنِينَ عَيْرَ مُسْفِحِينَ وَلامُتَّ خِذِي آخْدَ الْإِوْمَن يَكْفُرُ بِالْإِيمِن فَقَدْ حَبِط عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْلِاحِن فَقَدْ حَبِط عَمَلُهُ وَهُوَ فِي

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوۤ أَإِذَا فُمتُمْ إِلَى الصَّلَوَةِ
فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
وَامْسَحُوا بِرُءُ وسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
الْكَمْبَيْنَ وَإِن كُنتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُواْ وَإِن كُنتُم
مَرْضَىٰ أَوْعَلَى سَفْرٍ أَوْجَاءَ أَحَدُّ مِنكُمْ مِنَ الْفَالِطِ
اَوْلَامَسْتُمُ الْفِسَاءَ فَلَمْ يَحِدُواْ مَاءً فَتَيَمَمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَالْمَسْحُوا بِوُجُوهِكُمْ

dooni inuu idin Daahiriyo idiin dhammeeyo Nicmadiisa korkiinna inaad Shugridaan Darteed. وَأَيْدِيكُمْ مِّنْةُ مَايُرِيدُ اللهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ حَرَجٍ وَلَكِن يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِفْ مَتَدُ عَلَيْكُمْ لَعَلَكُمْ تَشْكُرُونَ فَيْ

Halkan wuxuu Eebe ku sheegay in loo Banneeyey Mu'miniinta Cunnada Xalaasha ah, iyo Cunnada kuwa Kitaabka leh, iyo Haweenka Dhawrsoon oo Mu'miniinta ah, iyo kuwa Kitaabka leh ee naga horeeyey marka la siiyo maherkooda ee dhawrsoon, Ciddiise xaqa iyo Iimaanka ka Gaalowda waa mid buray Camalkiisu oo khasaaray.

Sayid Cumar waxaa laga Sheegay: waxaan doonay inaanan u ogolaan Ruux Xumaan (Zino) Sameeyey inuu Guursado haweenay Dhawrsoon. aayadda kale waxay ka warrami Waysada iyo in la dhaqi Wajiga, Gacmaha tan iyo Jiqillada, madaxana la masixi, Lugahana la dhaqi tan iyo Anqawyada, Janaabadana laga maydhan, ciddii Jiran ama Safar ah ama Kortag ka timid ama haween Taabta oon Biya helinna inuu Carrada ku. Gagabaysan oo marin Wajiga iyo Gacmaha, waana Fududayn Eebe iyo inuu idiin Muujiyo Nicmadiisa iyo inaan ku mahdinno. Al-Maa'idah (5-6).

- 7. Xusuusta Nicmada Eebe iyo Ballankiisa uu idin kula Ballamay markaad Dhahdeen waan maqalay waana adeecnay kana Dhawrsada Eebe ILleen ILaahay waa Ogyahay waxa Laabta ku Sugane.
- 8. Kuwa (xaqa) Rumeeyow Noqda kuwa Istaaga (u Darban) dar Eebe oo ku marag kaca Caddaalad yeyna idinku Xambaarin Cadhada qoom inaydaan Caddaalad falin, Caddaalad fala iyadaa u dhaw Dhawrsashada (Eebe) kana Dhawrsada ILaahay, Eebe waa Ogyahay waxaad falaysaane.
- 9. Wuxuu u Yaboohay Eebe kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo falay Camal Fiican inuu u sugnaaday Dambi dhaaf iyo Ajir wayn.
- Kuwa Gaaloobay oo Beeniyey Aayaadkannaga kuwaasu waa Asaxaabta (Ehelka) Jaxiimo.
- 11. Kuwa (xaqa) Rumeeyow Xusuusta Nicmada Eebe korkiinna markay Hamiyeen «dooneen» qoom inay idinku Fidiyaan (Xumaan) Gacmahooda oo (Eebe) idinka reebay Gacmohooda

وَاذَكُرُوانِهُمَ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَنَقَهُ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَنَقَهُ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَنَقَهُ اللّهِ عَلَيْكُمْ اللّهِ عَلَيْكُمْ اللّهِ عَلَيْكُمْ اللّهِ عَلَيْكُمْ اللّهِ اللّهُ عَلَيْكُمْ اللّهُ عَلَيْكُمْ اللّهُ عَلَيْكُمْ اللّهُ اللّهِ اللّهُ اللللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللللّهُ اللّهُ

Xaggiina kana Dhawrsada Eebe, Ilaahayna ha tala Saarteen Mu'miniintu.

اللهُ وَعَلَى اللهِ فَلْيَـتَوَكِّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ١

Aayadahan wuxuu Eebe fari Dadka Mu'miniinta ah inay Xusuustaan Nicmadiisa oo ah inuu u soo Dejiyey Sharcigan toosan, una soo Diray Rasuul, iyo Ballankii uu ka qaaday inay xaqa u gargaaraan oyna Aqbaleen, iyo inay Eebaha wax walba og ka Dhawrsadaan, waxaa kale oo uu faray inay Caddaaladda ku Dadaalaan Xaataa Dadkay Colka Yihiin Saasaana u Dhaw Xaqa iyo Wanaagga, markaasuu Eebe Caddeeyey abaalka kuwa wanaagga fala iyo kuwa Gaaloobay, iyo in Eebe ka Dhawray Cadaw isku dayey inay Xumaan ku falaan, oyna Mudanyihiin inay Eebe tala saartaan, waxaa Sugnaatay inay Muslimiintii la Ballantemeen Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Si kastoo Yihiinba inay xaqa u Gargaaraan. Eebana waa kan kadhawray Nabiga Cadowgii isku Dayey inuu wax yeelleeyo Yuhuud iyo Kuwa kalaba. Al-Maa'idah (7-11).

- 12. Dhab ahaanbuu u qaaday Eebe Ballanka Banii'Israa'iil, waxaana ka Bixinay Xaggooda Labo iyo toban Madax ah, wuxuuna Yidhi Eebe anagu waan idin la jiraa Haddaad Oogtaan Salaadda oo Bixisaan Zakada ood Rumaysaan Rasuuladayda, ood una Gargaartaan oo amaah gashataan Eebe amaah (Sadaqo) Fiican waxaan ka Asturi Xaggiinna Xumaanta waxaana idin galin Jannooyin ay Dureeri Dhexdeeda Wabiyaal Ruuxii Gaalooba intaas ka Dib oo idin Ka mid ah wuxuu ka Dhumay Jidka Toosan.
- 13. Burintooda Ballankooda (Yuhuud) yaan u Lacnadnay kana Yeellay Quluubtooda mid Ingagan, iyagoo ka leexin Kalimada meejeeda waxayna halmaameen qayb ka mid wixii lagu waaniyey kamana waydid Xaggooda inaad ku aragtid Khayaamo wax yar mooyee ee iska Cafi iskana Saamax Eebe wuxuu Jecelyahay samo Falayaashee.

Halkanna wuxuu Eebe ka Qisoon Banii Israa'iil iyo in Eebe ka Soo Saaray Labo iyo Toban Madax ah kuna Yidhi waan idinla Jiraa haddaad Oogtaan Salaadda, oo Bixisaan Zakada, ood Rumaysaan Rasuuladayda, ood U gargaartaan ood wanaag Eebe Amaahsataan, uuna Asturi Xumaantooda uuna galin Jannooyin ay Dureeri Dhexdeeda Wabiyaal, Ciddiise ka dib Gaalowda wuxuu ka Dhumay Jidka Toosan. waase la Lacnaday Qalbi ingeegooda iyo ka Leexinta hadalka meelihiisa, waxayna halmaameen wax badan oo lagu waaniyey, Khayaamana lagama waayo Badankooda, ee iska Dhaaf hana ku dhibin naftaada Eebe wuxuu Jecelyahay Samafaleyaashee.

waana taas Dabeecadda Yuhuud iyo wixii la mid ah, Waxaase waajib ah in laga Digtoonaadaa layskuna dayo in la toosiyo. Al-Maa'idah (12-13).

- 14. Kuwa Yidhi waxaan nahay Nasaara waxaan ka qaadnay Ballankooda waxayna halmaameen qayb wixii lagu Waaniyey, markaasaan ku sii daynay Dhexdooda Colnimo iyo Cadho Tan iyo Maalinta Qiyaame, wuuna uga warrami Eebe waxay Samaynayeen.
- 15. Ehelu Kitaabow waxaa idiin Yimid Rasuulkannaga oo idiin Caddayn wax badan ood ahaydeen kuwo ka qariya Kitaabka (Tawreed) wuxuuna idinka Cafiyi wax badan, waxaana idiinka Yimid Xagga Eebe Nuur iyo Kitaab Cad.
- 16. Uuna ku Hanuuniyo Eebe Ruuxii Raaca Raalli ahaanshihiisa Jidka Nabadgalyada kana bixin Mugdiyada Xagga Nuurka Idinkiisa kuna hanuunin jidka Toosan.
- 17. Waxaa Gaaloobay kuwa yidhi Eebe waa uun Masiixi Ibnu maryama, yaa uga Hanan Eebe waxba hadduu doono inuu Halaago Masiixi Ibnu Maryama iyo Hooyadiis iyo waxa Dhulka ku sugan Dhammaan, Eebaa iska leh Xukunka Samooyinka iyo Dhulka, iyo waxa u Dhaxeeya, wuxuuna abuuraa wuxuu Doono Eebana wax kasta wuu karaa.

وَمِرِ اللَّهِ مِنْ أَلْمُ النَّانِصِيدَ يَ أَخِلْنَا فَأَغْ مِّنَا مِّنَاهُمُ ٱلْعَدَاوَةَ وَٱلْبَغْضَاءَ إِلَى مَوْمِ تتأهل الكتن فَدْ كِأَوْكُمْ رَسُولُنَا اُسَارِتُ لَكُمُ كُمُ كَثَمُ الْمِمَّا كُنتُمْ تُخُفُونَ مِنَ ٱلْكِتَابِ وَنَعْفُواْ عَرِ فَ كَثِيرٌ قَدْ جَاءَكُم لَّقَدْكَفَ ٱلَّذِينَ قَالُوۤ أَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ

Kuwa sheegta inay Nasaara yihiin wuxuu Eebe ka qaaday ballan inay Rumeeyaan una Gargaaraan Nabiga Muxamad ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wayse Halmaameen oo iska diideen arrintaas, markaasaa Eebe Dhexdhigay Col iyo Cadho Tan iyo Qiyaame, Eebana wuu uga warrami oo ka abaal marin waxay falayeen.

Ehelu Kitaabkow waxaa idiin yimid Rasuulka Eebe oo idiin Caddayn wax Badan ood qarinaysaan, idinka cafin wax badan, xagga Eebana waxaa idiinka Yimid Nuur iyo quraan Cad kuna Hanuuniyo Eebe

Jidka Nabadgalyo Ciddii Raacda Raalli ahaanshihiisa, iyo Jidka Nuurka ah ee Toosan.

Waxaa Dhab u Gaaloobay kuwa Yidhi Eebe waa Ciise Ibnu Maryama, Yaase Eebe ka Celin Hadduu Halaago Ciise iyo Hooyadiis iyo waxa Dhulka ku sugan Dhammaan Xukunka Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa Udhaxeeyana Eebaa Iska leh wuxuu Doono Yuu abuuraa, wax walbana wuu karaa, Eebana waa kali Awoodleh. Al-Maa'idah (14-17).

- 18. Waxay Dheheen Yuhuud iyo Nasaaraba anagu waxaan nahay Caruur Eebe iyo kuwuu Jecelyahay waxaad Dhahdaa Muxuu idiinku Cadaabaa dambigiinna saas ma aha ee waxaad Tihiin Dadka Eebe Abuuray, wuu u Dhaafi Cidduu Doono wuuna Cadaabi Cidduu Doono, Eebana waxaa u sugnaaday Xukunka Samooyinka, iyo Dhulka iyo waxa u Dhexeeya Xaggiisaana loo ahaan.
- 19. Ehelu Kitaabow waxaa idiin Yimid Rasuulkanagii isagoo Idiin Caddayn Muddo (kadib) rasuulada inaydaan dhihin nooma Imaan Bishaareeye iyo Dige, Eebana wax kasta wuu karaa.
- 20. (Xusuuso) Markuu ku Yidhi (Nabi) Muuse Qoomkiisa, Qoomkayow Xusuusta Nicmada Eebe ee korkiinna markuu yeelay Dhexdiinna Nabiyo idinkana yeelay Xukaam idinsiiyeyna waxaan la siin Cid Caalamka ah, (Waqtigiinnii).
- 21. Qoomkayow gala Dhulka la Daahiriyey oo idiinyaboohay Eebe hana u noqonina Gadaashiinna oo gadoontaan idinkoo Khasaaray.

ۅؘقالَتِ ٱلْيَهُودُ وَٱلنَّصَدَرَىٰ خَنُ ٱبْنَوُٓ ٱاللَّهِ وَاَحِبَّتُوُّ مُّ فُلْ فَلِمَ يُعَذِّ بُكُم بِذُنُوكِكُم بَلْ اَسَّمُ بَشَرُّ مِّمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَآهُ وَيُعُذِّبُ مَن يَشَآهُ وَ لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُ مَلَّ وَلِيَّهِ وَٱلْمَصِيرُ (﴿ ﴾

يَتَأَهَّلُ الْكِنْكِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا بُسِيُّ لَكُمْ عَلَىٰ فَتَرَةِ مِنَ الرُّسُلِ أَن تَقُولُوا مَا جَآءَ نَا مِن بَشِيرِ وَلا نَذِيرٍ فَقَدْ جَآءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِ شَىء قَدِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾ عَلَىٰ كُلِ شَىء قَدِيرٌ ﴿ ﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ، يَكَقُومِ اذْكُرُوا نِعْمَة اللَّه عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْلِيكَآءَ وَجَعَلَكُمُ مُلُوكًا وَءَا تَنكُم مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿ ﴾ مُلُوكًا وَءَا تَنكُم مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿

يَنَفُومِ ادْخُلُوا ٱلْأَرْضَ ٱلْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَنَبَ ٱللَّهُ لَكُمْ وَلَانَّزْنُدُواعَلَىٰٓ أَذْ بَارِكُوْ فَنَنقَلِبُواْ خَسِرِينَ ۞

Yuhuud iyo Nasaara iyo Gaaladaba waxay ku hadlaan Haddallo Xun, Siday halkan ku sheegeen inay yihiin Caruurtii Eebe, iyo kuwo uu Jecelyahay, Taasise waa Been ee waa Dad ka mid ah khalqiga uu abuuray, wuuna Cadaabi Eebana wuu ka diigtoonyahey Khalqiga, waxaana u sugnaaday Cirka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya Xaggiisaana loo ahaan.

Waxaana idiin soo diray Rasuulkanaga Muddo Rasuulada Ka dib, Saydaan u Dhihin nooma imaan Bishaareeye iyo Dige, wuuse idiin yimid, Nabi Muusena wuu waaniyey Banii Israa'iil wuxuuna Xusuusiyey Nicmada Eebe iyo Nabiyada uu u soo diray kana yeelay Xukaam waqtigoodii, wuxuuna faray inay Galaan Dhulka daahirka ah Qudsi. waxaana wax laga xishooda ah Magaaladaas Barakaysan ay Gaalada Yahuuddu ay Xoog ku qabsadeen. Dhulka Eebaa leh, waxaana xaq u leh inuu ku noolaado Muslim Mu'min ah, waana inay ku soo noqoto Qudsi Gacanta Muslimiinta. Al-Maa'idah (18-21).

22. Waxay dheheen Muusow waxaa (Dhulka) Dhexdiisa ah qoom daran mana galayno intay ka baxaan xaggeeda hadday ka baxaanna waanu gali.

قَالُواْيَنُمُوسَىؒ إِنَّ فِيهَاقَوْمَاجَبَّادِينَ وَإِنَّالَنَ نَدَّخُلَهَاحَتَّىٰ يَخْرُجُواْ مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُواْ مِنْهَا فَإِنَّا دَ خِلُونَ ﴿ إِنَّهُا

验创的统

Juz' 6

23. waxay Dheheen Labo Nin oo ka mid ah kuwa ka Cabsada (Eebe) una

Nicmeeyey Eebe uga gala albaabka Markaad gashaan idinkaa Adkaane, Eebana tala saarta haddaad Mu'miniin tihiin.

- 24. Waxay dheheen Muusow anagu ma galaynno Waligeed intay joogaan ee taga adiga iyo Eebaha oo la dagaalama anagu halkanaan Fadhiyeynaaye.
- 25. Wuxuu yidhi (Nabi) Muuse Eebow ma hanto Naftayda iyo Walaalkay Moovee ee nakala Bixi (Xukun) Dhexdannada iyo Qoomka Faasiqiinta ah (Xun).
- 26. (Eebe) Wuxuu Yidhi «Dhulka» waa ka Xaaraan korkooda Afartan Sano oy ku Wareeri Dhulka ee haw Murugoon qoomka Faasiqiinta ah.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ مَا أَدْخُلُواْ عَلَيْهِمُ ٱلْبَابِ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَيْلِبُونَ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُه مُؤْمِن إِنْ اللهُ قَالُواْ نَهُو سَهِ آ إِنَّا لَن نَذْ خُلَهَاۤ آَبَدَاُمَّا دَامُواْ فِيكَأَّ فَأَذْهَبَ أَنتَ وَرَثُكَ فَقَلْتِلاَّ إِنَّاهَاهُنَا قَاعِدُونَ 🕮 قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا آَمُلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِيُّ فَٱفْرُقَ يَنْنَا وَبَيْنَ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَاسِقِينَ ﴿

هُورِكِ فِي ٱلْأَرْضَ فَلَا تَأْسَ عَلَى ٱلْقَوْمِ

Mana habboona in Fulayadii Diiday Inay Galaan Qudsi waqtigii Nabi Muuse iyo kuwa ka Liita ay Xoog ku qabsadeen Magaaladaas.

Waxaase lagaga Kicin karaa in Dhab ahaan xaqa loo Rumeeyo Jidka Eebana Dhab loogu Jahaado, Muslimiintuna isku mid noqdaan, Iyagoo ku Toosan Sharciga Eebe ee Wanaagsan, haddii kale waxaa ku Dhici Muslimiinta wareerkii ku Dhacay Banii Israa'iil, waana looga Adkaan Dhulka waxayna noqon kuwo ka baxay Daacada iyo Sharciga Eebe, wax loo murugoodana noqon maayaan, Sidii Eebe u Sheegay Nabi Muuse, waana in laga leexdo Wadada Yuhuud. Al-Maa'idah (22-26).

- 27. Ku Akhri Korkooda warka Labadii Wiil ee Ilmo Nabi aadam ahayd si dhab ah, markay Dhaweeyeen (Sadagaysteen) Sadago oo laga Aqbalay Midkood lagana aqbalin kii kale, oo uu Yidhi waan ku Dili uu Yidhi (Kii kale) wuxuu uun Eebe ka aqbalaa kuwa Dhawrsada.
- 28. Haddaad u soo Fidiso Xaggayga Gacantaada inaad i disho anigu kugu Fidin maayo gacanta inaan ku dilo Anugu waxaan ka Cabsan Ilaahay ee ah Eebaha Caalamka.

﴿ وَٱتَّلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ٱبْنَى ءَادَمَ بِٱلْحَقِّ إِذْ قَرَّ بَا قُرْبَانَا فَنُقُبَلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ نُنَقَبَلُ مِنَ ٱلْآخَر قَالَ لَأَقَنْلُنَكُ قَالَ انَّمَا يَتَقَتَّلُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلْمُنَّقِينَ ﴿

لَينُ بَسَطتَ إِلَى يَدَكَ لِنَقَنُكَنِي مَا آَنَا بِبَاسِطِ يَدِي إِلَتِكَ لِأَقْنُلُكُ إِنَّ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلْعَلَمِينَ 🚳

- 29. Waxaana Dooni inaad la Noqoto Dambigayga iyo kaagaba ood noqoto Naarta Ehelkeeda Taasina waa Abaalka Daalimiinta.
- 30. Markaasay u qurxisay Naftiisii Dilka Walaalkiis Wuuna Dilay wuxuuna Noqday kuwa Khasaaray.
- 31. Wuxuuna Eebe u Bixiyey (Muujiyey) Tuke Faadhi Dhulka inuu Tusiyo siduu u Asturo Maydka Walaalkiis, wuxuuna Yidhi Shalaytee miyaan ka Cajisay inaan noqdo Sida Tukahan oon Asturo Maydka Walaalkay wuxuuna ahaaday mid Qoomamooda.

إِنِّ أُرِيدُ أَن تَبُو َ إِيانِي وَاغِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَبِ النَّارُ وَذَلِكَ جَزَّ وُا الظَّلِمِينَ ﴿ فَطُوَّعَتْ لَهُ مَفْسُهُ مَقْلْلَ أَخِيهِ فَقَنْلَهُ فَأَصَبَحَ مِنَ الْحَسِرِينَ ﴿ فَبَعَثَ اللَّهُ عُلَا يَبَحْثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيهُ, كَيْفَ يُورِي سَوْءَ وَ أَخِيهٍ قَالَ يَنُويْلَى َ أَعَجَزْتُ أَنَّ أَكُونَ مِثْلَ هَلَذَا الْفُرَابِ فَأُورِي سَوْءَ وَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّلِومِينَ ﴿

Aayadahani waxay ka warami wixii dhex maray Labadii Wiil ee Nabi Aadam oo ahaa Mid Fiican iyo Mid Xun, kaasoo xasad iyo Gardarro u Dilay Walaalkiis in Eebe ka Aqbalay Sadaqadii, wuxuuna u sheegay inuusan isagu Rabin inuu Dilo Naf xaq darro, maxaayeelay Ciddii saas fasha waa mid daalim ah oo gali Naarta, markuu dilay Walaalkiisna wuu Khasaaray wuxuu falana wuu Garanwaayey intuu ka arko Tuke Qodi Dhulka, Markaasuu ku dayday si uu u Asturo una qariyo maydka walaalkiis isagoo qoomamayn, Kaasuna waa Xasad iyo Shaydaan Taladii iyo Dilkii Xaq darro ee u Horreeyey. waxaana Sugnaatay inuu Naf kasta oo XaqDarrro loo Dilo uu qayb ku Yeelan Wiilkaas. ILLeen Isagaa Jideeyey Dilkee. Saas Darteed waa in laga Fogaado Dil Xaq Darro ILLeen Abaalkiisu waa Naare. Al-Maa'idah (27-31).

- 32. Saas Darteed yaan ugu Jidaynay Banii-Israa'iil Cidii Disha Naf aan (Dilin) Naf ama Fasaadin Dhulka waxay la mid tahay inuu Dilay Dadka Dhammaan, Ciddii Noolaysa Nafna (Korisa) Waxay la mid Tahay Isagoo Nooleeyey Dadkoo Dhan, Waxay ula Timid Rasuuladanadii Xujooyin Markaas in Badan oo ka mida Intaas ka dib Dhulkay ku Xadgudbeen.
- 33. Abaalka kuwa la Dagaalama Eebe iyo Rasuulkiisa oo la Socda Dhulka Fasaad waa in la Dilo ama la Wadho, ama loo gooyo Gacmahooda iyo Lugahooda Isdhaaf, ama laga Fogeeyo Dhulka, arrintoodaasna waa inay Mudanyihiin Dulli Adduun iyo Aakhiro oo Cadaab Wayna.

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَاعَلَى بَنِيَ إِسْرَءِ يلَ أَنَهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْفَسَادِ فِي ٱلْأَرْضِ فَكَ أَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَخْيَاهَا فَكَ أَنَمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَخْيَاهَا فَكَا النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَخْيَاهَا فَكَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ فَكَ أَنَّهُ أَخْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتُهُمْ وُلُكُ إِنَّ النَّاسِ جَمِيعًا وَلَقَدْ بَعْدَ ذَيْلِكَ فِي ٱلْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَيَا الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَيَسْعَوْنَ فِي ٱلْأَرْضِ فَسَادًا أَن يُقَتَلُوا وَيُسْعَوْنَ فِي ٱلْأَرْضِ فَسَادًا أَن يُقَتَلُوا وَلَكُ فَيَا وَلَيْكُوا وَلَكُ فَيَا الْأَرْضِ فَلَا مَن اللَّهُ وَلَا الْأَرْضِ وَالْمَرْفِقُ أَمِن الْأَرْضِ فَلَا اللَّهُ اللَّهُ الْمَاسِ وَلَهُمْ فِي الْأَرْضِ فَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمَنْ الْمَاسِ وَلَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمَاسِ وَلَكُمْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْعُولُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْفُولُولُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْفُولُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُل

- 34. Kuwa Toobad keena qabasho ka hor mooyee Ogaadana in Eebe Dambi Dhaafo oo Naxariisto.
- 35. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow ka Dhawrsada Eebe una Doona Xaggiisa Dhawaansho kuna Jahaada Jidkiisa waxaad u Dhawdihiin inaad Liibaantaane.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُواْ مِن فَبْلِ أَن تَقْدِرُواْ عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُواْ أَنْ تَقْدِرُواْ عَلَيْهِمْ فَاعْمُواْ أَنْ تَقُواْ أَنْ مَا اللَّهُ وَالْبَنَعُواْ يَتَايُّهُما اللَّهِ وَالْبَنَعُواْ اللَّهَ وَالْبَنَعُواْ إِلَيْهِ اللَّهِ اللَّهِ وَالْبَنَعُواْ إِلَيْهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّالَةُ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّاللَّاللَّلْمُلْلَاللَّالَّالَةُ اللَّاللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللل

Eebe ma Jecla Xumaanta iyo Fasaadka ee wuxuu Jecelyahay Wanaagga iyo Khayrka, saasuuna u Dhawray Nafta Dadka oo Ciddii u Disha Naf xaq Darro waxay la Midtahay mid Dadkoo Dhan Dishay, Tii Noolaysa oo korisana waxay la mid tahay mid Dadkoo Dhan Noolaysay, Saasaana loo Ciqaabi Ciddii Diinta Eebe iyo Nabiga la Dagaalanta, oo Dhulka Fasaadisa, Waana in la Laayo ama Gacnaha iyo Lugaha is Dhaaf loo gooyo, ama la Wadho, ama Dhulka laga Eryo Iyagoo Dulloobay Aakhiro iyo Adduunba, Ciddiise intaan la Qabanin Toobadkeenta Eebe wuu u Dhaafi. Tan kale waa in ILaahay loogu Dhawaado Camal Fiican iyo Wanaag, Sida Salaadda, Zakada, Soonka, Xajka, Jahaadka, Sadaqada, Wax barashada iyo Baridda.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Wasiiladu Waa Dhawaansho, Qataadana wuxuu Yidhi: Ugu Dhawaada

Eebe Daacadiisa iyo Wuxuu Jecelyahay.

Waxaana Xadiith ku Sugnaaday inay tahay Darajo Jannada Dhexdeeda ah oo ka Siiyo Cid Eebe Jecelyahay Sida Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Al-Maa'idah (32-35).

- 36. Kuwa Gaaloobay hadduu u ahaado waxa Dhulka ku Sugan oo Dhan iyo wax la mid ah inay iskaga Furtaan Cadaabka Maalinta Qiyaame lagama Aqbaleen waxayna Mudan Cadaab Daran..
- 37. Waxay Dooni inay ka soo Baxaan Naarta kamana Baxaan Xaggeeda waxayna mudan Cadaab Joogta ah.
- 38. Tuugga iyo Tuugadda Gooya Gacmahooda Abaalmarin waxay kasbadeen Darteed waana Xanuujin Eebe ILaahayna waa adkaade Falsan.
- 39. Ciddiise Toobad keenta Dulmigiisa ka Dib oo Fiicnaada ILaahay wuu ka Toobad Aqbali, Eebana waa Dambi Dhaafe naxariista.
- 40. Miyaadan Ogayn in Eebe u sugnaaday Xukunka Samooyinka iyo Dhulka uuna Cadaabi Cidduu Doono,

جَيعًا وَمِثْلُهُ مَكَهُ لِيُفْتَدُواْ بِدِ مِنْ عَذَابِ
يَوْمِ الْقِيْمَةِ مَانُقُتِلَ مِنْهُ مُّ وَهَمَّمَ عَذَابُ
الْبِدُ ۞
يُومِ الْقِيمَةِ مَانُقَتِلَ مِنْهُ مُّ وَهَمَّمَ عَذَابُ
الْبِدُ ۞
يُومِدُونَ أَن يَغَرُجُواْ مِنَ النَّارِ وَمَاهُم
يَخْرِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۞
وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقَطْ مُوَا أَيَّدِ يَهُمَا جَزَاءً وَالسَّمَونَ مَنْ اللَّهُ لَهُ مُلَاكُ السَّمَونِ اللَّهُ لَهُ مُلَاكُ السَّمَونِ وَاللَّهُ لَهُ مُلَاكُ السَّمَونِ وَالْأَرْضِ يُعَاذِبُ مَن يَشَاءً وَمَعَلَّ لِمِن يَشَاءً وَمَعَمْ لِمِن يَشَاءً وَاللَّهُ وَلَمْ الْمُولِي وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُثَالَاكُ السَّمَونِ وَاللَّارِضِ يُعَاذِبُ مَن يَشَاءً وَمَعَمْ لِمِن يَشَاءً وَاللَّا وَمِن يُمَالَاكُ السَّمَونَ وَاللَّارَ فِي مُنْ اللَّهُ لَهُ مُثَالًا فَي السَّامِونَ وَاللَّارِي وَمَا اللَّهُ الْمُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْمُعَالِي اللْمُعَلِّلُهُ اللْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ الَ

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَ غَرُواْ لَوَ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلْأَرْضِ

waana u dambi dhaafi Ciduu la doono ILaahayna wax kasta wuu karaa.

وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١

Cadaabka Aakharo iyo Ciqaabteeda wax kasta oo Adduunka Jooga iyo wax la mid ahba waa layskaga Furanlahaa, lamase aqbalo, Gaalana lagama Bixiyo Naarta, waxayna Mudan Cadaab Joogta ah. Aayadaha kale waxay ka warrami farina in Tuugga la Gooyo Gacanta Rag iyo Haweenba, maxaayeelay waa Arrin Xun oo Diinta, Caqliga, iyo Abuuridda Fiicanba Diidi, sidee Ruux Caqli leh u Gali Guryo Dad ama u Jabsan, ama Xoolahooda u Kaxaysan si qarsoodi ah Isagoon ka Yaabayn Eebe, Dhawrayna Akhlaagda, ILaalinayna Xaga Walaalkiisa ku Dhibtamay xasilinta Xoolahaa, Kaas Abaalkiisu waa in laga Fogeeyo Gacanta Xun oo Bukta, kuwase Doqomada ah een wax kasayn ee wax ka sheegi Ciqaabta Tuugga, may u Naxariistaan Miskiinka la Xaday Dhididkiisii intay u Naxariisan Tuug, Mise Iyagaa Tuuga ah, Maxaase laga Faa'iiday Markii laga Tagay Arrintaas Sow cid Walba kuma Seexato Cabsi kumana soo Toosto Cabsi, Imisaase Tuugo dhacda Habeen iyo Dharaar, dadna lagu Dilaa, ood maqashaa Dhibaato aan laga Sheekaysan karin, Ma saasaa Roon mise in la qabto Tuugga Gacantiisa oo la Edbiyo, oo Dadka iyo Xoolohiisu Nabadgalyo ku Noolaadaan, Gaaladuse ma Eebay uga Naxariis badan yihiin Khalqigiisa, ha Abuurteen Iyagu Tuugo ayna gooynayn, oo haw Sameeyeen Cir iyo Dhul iyo Wadan ay Dagaan, hana ka Bexeen Wadanka iyo Dhulka Eebe, ILLeen Tuugo iyo Tuug ma Rabee. Rasuulkuna (Naxarriis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Eebe ha Lacnado Tuug wuxuu Xadaa Ukun oo la Goyn Gacantiisa oos Xadi Xadhig oo la Goyn, Taasina waxay ku Tusin Naf Xumida Tuuga iyo kan Daba Joogaba, Naxariisina ma aha in Ruux Buka lagu sii Daayo Dadka ee waxaa Naxariis ah in la Daweeyo Khayrkana la Tusiyo Wanaagana lagu Hanuuniyo Shaqana loo yeelo Hadday Baahi Jirto, waxaannu Rumaysanahay Eebaha Falka San iyo Xukunkiisa Caadilka ah, ee ha u soo Noqdeen kuwaas Qalbiga ka Buka ee Tuugada Ayidi. Al-Maa'idah (36-40).

41. Rasuulow Yeyna ku Walbahaarin kuwa ku Dag dagi Gaalnimada oo ah kuwa ku Yidhi Afkooda waan Rumaynay ooyna Rumayn Quluubtoodu, iyo kuwa Yuhuudoobay waxay magli ogyihiin Beenta waxayna maqli Ogyihiin qoom kale oon kuu Imaanin waxayna ka leexiyaan Kalimooyinka Meelaheeda (Dhabta) waxayna Odhan haddii laydinsiiyo kan (Leexsan) qaata haddaanse laydin siinin ka Digtoonaada, Ruxuu Doono Eebe Ibtilayntiisa waxba ugama hanatid Eebe waxba, kuwaasina waa kuwaan Eebe la Doonin inuu Daahiriyo quluubtooda, waxayna Mudan adduunka Dulli Aakharana waxay mudan Cadaab wayn.

42. Waxay Maqli Ogyihiin Beenta waxayna Cunid Badanyihiin Xaaraanta, hadday kuu Yimaaddaana kala Xu-

﴿ يَتَأَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْرُنكَ الَّذِينَ قَالُواْ ءَامَنَا فَسَرِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُواْ ءَامَنَا فِأَوْهِمِ مَ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ الْمَنكُوبُ الْمَدُولُ الْمَنكُوبِ اللَّهَ عَلَيْ الْمَا تُولِيَّ الْمَكُوبُ الْمَا يَعْوَلُونَ إِنْ الْمَكْورِ اللَّهُ الْمَا يَعْولُونَ إِنْ الْمَكُوبُ اللَّهُ الْمَكُوبُ اللَّهُ الْمَكُوبُ اللَّهُ الْمَكُوبُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الللَّهُ اللَ

kun Dhexdooda ama ka Jeedsohaddaad kajeedsatana Wax kaama dhibaan haddaad kala xukuntana Caddaalad kukala xukun Eebe wuxuu jecelyahay caadiliintee.

43. Siday kuugu Xukuntami Iyadoo agtooda yahay Tawreed oo Xukunkii Eebe ku Yaal markaasna ay ka Jeedsan intaas ka Dib Kuwaasi ma aha Mu'Muniin.

وَإِن تُعْرِضَ عَنْهُ مَ فَكَان يَضُرُّوكَ شَيْئاً وَإِن حَكَمْتَ فَأَحَكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِّ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُ الْمُقْسِطِينَ ﴿ وَكَيْفَ يُحَكِمُونَكَ وَعِندَهُمُ التَّوَرَنَةُ فِيهَا حُكُمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أَوْلَتِكَ بالْمُؤْمِنِينَ ﴿

Aayadahanu waxay ku soo Degeen kuwa ku Dagdaga Gaalnimada oo ka Baxa Daacadda Eebe iyo Rasuulkiisa, oo ka Hormariya Hawadooda iyo Ra'yigooda Shareecadda Eebe, waana Munaafiqiinta Colka Eebe ah, waxaa kale oo Iyana Colka Eebe ah, kuwa Yuhuudda ah ee Beenta maqla Dhexdoodana wax isu Sheega, Xaqana Leexiya, Siday u Leexiyeen, ee Qalloocana isfara inay Haystaan, wax kalana ayan maqlin, waana kuwa Eebe Ibtileeyey, wax xagga Eebe wax uga Tarina ma Jiraan, Dulli iyo Cadaabayna Mudan Aakharo iyo Adduunba, Been maqalkana waxay ku Darsadeen Cunidda Xaaraanta iyo Boolida, wuxuuna u Khiyaar galiyey inuu iskaga Jeedsado hadday u Yimaaddaan ama Caddaalad ku kala Xukumo, Xaqa oo la Qariyo, Beentoo la Faafiyo oo la maqlo iyo Xaaraanta oo la Cuno waa Caadada Yuhuudda iyo inta Raacda ama la Mid noqda Gaar ahaan waxay ku soo degeen Xaalka Zinada iyo Magdhawga Dilka, oy ka Been sheegeen, waxaase Waajiba in laga Leexdo Jidkooda.

- 44. Anagaa soo Dejinay Tawreed oo Dhexdeeda ku suganyahay Hanuun iyo Nuur, oyna ku xukumayeen Nabiyadii u Hogaansamay Eebe kuwii Yuhuudoobay, waxaana Xukumi Jiray madaxdii iyo Culimadii wixii laga Doonay inay ILaaliyaan oo Kitaabka Eebe ah, waxay ku ahaayeen Markhaati ee ha ka Cabsanina Dadka ee iga Cabsada ani, hana ku Gadanina Aayaadkayga Lacag (Qiimo) Yar, Ciddaan Xukumin wuxuu soo Dejiyey Eebe kuwaasi waa Gaalo uun.
- 45. Waxaan ku Faralyeelay korkooda in Nafta (Loo qisaaso) Nafta, ishana Isha, Sankana Sanka, Dhagtana Dhagta, ILigana ILiga, Nabaradana waa laysu Qisaasi, Ciddii iska Sadaqaysata (Saamaxda) waxay u Noqon Kafaaro (Dambi Dhaaf) Cidaanse Xukumin

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَنَةَ فِيهَا هُدَى وَثُورٌ يُحَكُمُ عِهَا النَّبِيتُونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّجَنِينُونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اَسْتُحْفِظُوا مِن كِثَبِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءً فَلا يَحْشُوا النَّكَ اسَ وَاحْشُونِ وَلاَ تَشْتَرُوا يِعَايَنِي ثَمَنًا قَلِيلاً وَمَن لَّذي يَعْكُد بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَتَهِكَ هُمُ الْكَفِرُونَ ﴿

وَكَبَّنَاعَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيِّرَ َ لِالْمَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذُنُ كَ بِالْأَذُنِ وَالسِّنَ بِالسِّنِ وَالْمُرُوحَ قِصَاصُّ فَمَن تَصَدَّ فَكِيهِ فَهُوَكَ فَارَّةُ wuxuu soo Dejiyey Eebe kuwaasi waa Daalimiin uun.

لَّهُ وَمَن لَّمْ يَعْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَتَهِكَ فَهُمُ الظَّلِمُونَ ﴿

Tawreed wuxuu ahaa Kitaab Eebe oo Xaq ah oos Nabi Muuse ku soo Dejiyey, ka Dibse Yuhuuddu Leexisay waxaana ku Yiil hanuun iyo Nuur, waxaana Xukumi Jiray Nabiyadii Eebe u Hogaansamay iyo Culimadii iyo Madaxdii wax kasaysay, waxaana la faray inay Dhawraan Maragna ka ahaadaan, oyna ku Gadanin Aayaadka Eebe wax Nacfi ah, Ciddaan Xukumin waxa Eebe soo Dejiyeyna waa mid Gaaloobay.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Ciddii Diida waxa Eebe soo Dejiyey wuu Gaaloobay. Aayadda kalana waxay ka warrami Qisaasta iyo in Cid walba laga Gudan waxay gaysato, ama Naf ama Xubin, Taasina waxay ku Tusin Caddaaladda Islaamka iyo in Sharciga Eebe u Simanyahay Dadku, Ciddii iyadu iska Cafida Xaqbay u Leedahay Ajirna way ka Heli, Ciddaan saas Xukuminna waa mid Daalimiin ah. Aayadduna waa arrin Guud oo Cid walba Ku Rumoobi, waxayna Caddayn in Dadka Rag iyo Haween lagu Qisaasi, waxaana Sugnaaday in Ragga Haweenka loo Qisaasi. waana taa Caddaaladda Islaamka Ciddii ku Dhaqmi. Al-Maa'idah (44-45).

- 46. Waxaana Raacsiinay Raadkoodii ciise Ibnu Maryama Isagoo Rumayn, wixii Hortiisa ahaa oo Tawreeda, waxaana Siinay Injiil oo Hanuun iyo Nuur ku Suganyahay, una Rumayn wixii ka Horeeyey oo Tawreeda Hanuun iyo Waanana u ah kuwa Dhawrsada.
- 47. Ha Xukumeen Ehelka Injiil wuxuu ku soo Dejiyey Eebe Dhexdiisa, Cidaan Xukumin wuxuu Soo Dejiyey Eebe waa Mid Faasiq ah uun.
- 48. Waxaana kugu Soo Dejiyey Kitaabka Xaqa Isagoo Rumayn wixii ka Horeeyey oo Kitaab ah, Isagoo Marag iyo ILaaliye u ah, ee Ku kala Xukun Dhexdooda wuxuu Soo Dejiyey Eebe hana ka Raacin Hawadooda waxa kuu Yimid oo Xaq ah, Dhammaan waxaan u Yeellay Shareeco iyo Waddo, hadduu Doono Eebana wuxuu idinka Yeeli Umad kaliya, Laakiin wuu idinku Imtixaami wuxuu idin Siiyey ee u Tartama

وَقَفَيْنَا عَلَى اَتُوهِم بِعِيسى أَبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقً لِمَا بَيْنَ يَكَدِّهِمِنَ ٱلتَّوْرَنَةِ وَمَانَيْنَكُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَانِيْنَ يَكَدِّهِمِنَ ٱلتَّوْرَئَةِ وَهُدًى وَمُوحِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿ اللَّهِ

وَلْمَصْكُوا لَهُلُ ٱلْإِنجِيلِ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فِيدِّ وَمَن لَّذَ يَعْكُم بِمَآ أَنزُلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَتَهِكَ هُمُ ٱلفنسِقُوك ﴿ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللّ

وأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ ٱلْكِتَبُ بِالْحَقِ مُصَدِقَ الْمَابَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَبُ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَأَحْكُم بَيْنَهُم بِمَا آنَزَلَ ٱللَّهُ وَلاَنَيْعُ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكُ مِنَ ٱلْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْشَاءَ ٱللَّهُ لَجَعَلَنَا مِنكُمْ أَمْةً وَمِعدَةً وَلَكِن لِيَبْلُوَكُمْ فِهَا ءَاتَنكُمْ فَاسْتَبِقُواْ Khayrka, Xagga Eebe yey Noqoshadiinu tahay Dhammaan wuxuuna idiinka Warrami waxaad isku Diidanaydeen.

ٱلْخَيْرَتُ إِلَى ٱللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَيِّ ثَكُمُ بِمَا كُنتُدْ فِيهِ تَغَنْلِفُونَ ﴿

Waxaa ka Dambeeyey Tawreed Nabi Ciise oo Injiil lagu soo Dejiyey isagoo Hanuun ah u Rumaynna Tawreed, waxaana la faray Injiil Ehelkeedii inay Xukumaan waxa Eebe soo Dejiyey ILLeen Ciddaan Xukumin waxa Eebe soo Dejiyey waa uun Faasiqe.

Markaasaa Quraanka Sharafta leh Eebe ku soo Dejiyey Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Isagoo Marag iyo Ilaaliye u ah Kutubtii hore, waana in lagu Dhaqmo, oon hawada laga Dooranin, Umad Kasta wuuxuu Eebe u Yeelay Sharci iyo Waddo, hadduu Doonana wuxuu ka Yeeli lahaa umad Qudha, Laakiin inuu ku Imtixaamo wuxuu Siiyey, waana in Wanaagga loo Tartamo ILLeen Eebaa loo Noqone.

Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Annagu haddaan nahay Nabiyada waxaan nahay Walaalo Diintanaduna waa Mid. Al-Maa'idah (46-48).

- 49. Ku kala Xukun Dhexdooda wuxuu soo Dejiyey Eebe, hana Raacin Hawadooda, kana Digtoonow inay kaa Fidmeeyaan waxa Eebe kugu soo Dejiyey qaarkiis, hadday Jeedsadaanna Ogow in Eebe la Doonayo inuu ku Assiibo (Ciqaabo) Dambigooda Qaarkiis, wax badan oo Dadka ka mid ahna waa Faasiqiin.
- 50. Ma Xukunka Jaahilayad yey doonayaan, yaa uga Fiican Eebe Xukunkiisa qoomka wax Yaqiinsan (Rumaysan).

وَأَنِ ٱحْكُمُ بَيْنَهُم بِمَا آنزَلَ ٱللَّهُ وَلاَ تَتَبِعُ أَهُوَاءَهُمُ وَالْمَدُولَا تَتَبِعُ أَهُواَءَهُمُ وَالْمَدُولَا عَنْ بَغْضِ مَا أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكُ فَإِن تَوَلَّوْا فَأَعْلَمَ أَنَّا أُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَغْضِ دُنُوْبِحَمُّ وَإِنَّ كَيْبِرَا مِنَ ٱلنَّاسِ لَفَسِفُونَ الْأَنِي

أَفَحُكُمُ ٱلْجَهِلِيَّةِ يَبَغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمِ يُوقِنُونَ ۞

wuxuu Eebe Faray Nabiga Umaddiisuna waa la mide inuu ku kala Xukumo Dadka Quraanka Eebe soo Dejiyey, uusanna Raacin waxay Gaaladu Jeceshahay, kana Digtoonaado inay ka LeexiyaanXaqa, hadday Xaqa ka Jeedsanna waxaa u Sabab ah Dambigooda oo Eebe u qabtay Dadka wax badan oo ka mid ahna waa Faasiqiin, mana haboona in Xukun Jaahili ah laga Doorto Xukunka iyo Sharciga Eebe ee Wanaagsan.

Ibnu Kathiir wuxuu Yidhi: Eebe wuxuu ku diidi oo Canaanan kuwa ka Leexda Xukunka Eebe ee Kulmiyey khayr oo Dhan, kana Reeba Xumaan oo Dhan, oo uga leexday wax ka soo Hadhay oo ra'yi iyo Hawo iyo Nadaamyo ay Sameeyeen Dad iyagoon Daliil Shareecada Eebe ka haysan, Ciddii saas fasha waa in lala Dagaallamo intuu uga noqdo Xukunka Eebe iyo Rasuulkiisa, uusanna Xukumin wax ka soo Hadhay wax yar iyo wax wayn midna.

Xasan Basrina wuxuu Yidhi: Ciddii Xukunta Xukunka Eebe waxaan ahayn, waa Xukun Jaahili ah. waa na kaas Sharciga Eebe iyo Diintiisii waxaana Dhab ah Ciddii ku Dhaqantana inay Heli Nabadgalyo, Caddaalad, Barwaaqo iyo Wanaag, Tii ka leexatana ay la Kulmi Halaag, qas, caddaalad darro, Khilaaf, Nabadgalyo La'aan iyo Dhib oo Dhan, Sida Muuqata, waxaase lala Hadli Ciddii Caqli leh. Al-Maa'idah (49-50).

51. Kuwa Xaqa Rumeeyow ha ka yeelanina Yuhuud iyo Nasaara Sokeeye,

يَّأَيُّهُا الَّذِينَ اَمنُوا لَا نَتَخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَرَىٰ

Juz' 6

Qaarkood waa Sokeeyaha Qaarka (Kale) Ciddii ka Sokeeya Yeelata oo idinka Mid ah wuxuue ka midyahay Iyaga, Eebe ma Hanuuniyo Qoomka Daalimiinta ah.

- 52. Waxaad Arkaysaan kuwa Qalbiga ka Buka (Munaafiqiinta) oo u Degdagi Dhexdooda, iyagoo Dhihi waxaannu ka Cabsan inay nagu dhacdo Dhibaato (Socota) waxay u Dhawdahay in Eebe keeno Fatxi (Gargaar) Xagiisa ah oo Markaas ay ahaadaan kuwo waxay u Qarsanayeen Naftooda (oo Gaal jacayl ah) Qoomameeya.
- 53. Waxay Odhan kuwii Rumeeyey (Xaqa) ma kuwaasaa Kuwii ku Dhaartay Eebe Dhaar Adag inay idinla Jiraan, waxaa Hoobtay Camalkoodii waxayna ahaadeen kuwo Khasaaray.

أَوْلِيَّاءُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمُّ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّلِمِينَ ۞

فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَرَثُّ يُسَدِعُونَ فِهِمْ يَقُولُونَ نَغَشَّىٓ أَن تُصِيبَنَا دَآيِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِي بِالْفَتْحِ أَوَلَمْرِ مِّنْ عِندِهِ عَنْصَبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا فِيَ أَنفُسِهِمْ نَدِمِينَ ﴿ ۞ فِي أَنفُسِهِمْ نَدِمِينَ ﴿ ۞

ۅؘؽڡؙٛۅؙڶٲڶؘڍؚۑڹؘٵڡؘئُوٓٵٲۿٷۘڵٳۤٵڶۜڐۣڽڹؘٲڡٚٙڝۘڡؙۅٵؠۣاللّهِ جَهْدَ أَيْمَننِهِمْ إِنَّهُمْ لَعَكُمْ حَيِطَتْ أَعْمَلُهُمْ فَأَصْبَحُواْ خَسِرِينَ ﴿ ﴾

Wuxuu Eebe Sarreeye ka Reebayaa kuwa xaqa Rumeeyey inay Sokeeye ka Yeeshaan Yuhuud iyo Nasaara ee ah Col Islaamka iyo Dadkiisa, ILLeen qaarkood qaarka kale Sokeeyuu u Yahaye, Ciddii Xadhiidh Sokeeye la Yeelatana Iyaguu ka mid yahay, Eebana ma Hanuuniyo qoom daalimiina, waxaana jira in kuwa Munaafiqiinta ah ee qalbiga ka Buka u Degdagaan Xidhiidhintooda iyagoo Sheegi inay ka Cabsan in Dhib ku Dhaco, waxayse u Dhawdahay in Gargaarka Eebe Yimaado oo Markaas qoomameeyaan Xumaantay Qarsanayeen, waxayna odhan kuwa Xaqa Rumeeyey ma Kuwaasaa kuwii Dhaarta Adag Eebe ku Dhaartay inay idinla Jiraan, Camalkoodu wuu buray wayna Khasaareen. Aayaduhuna waxay Wareemi kuwaan Noolaan karin Xidhiidh Gaalo La'aanteed, waana Doqonimo inaad Colkaa Saaxiib ka Dhigato, Yaase wax Maqashiin Dadka dhumay. Al-Maa'idah (51-53).

- 54. Kuwa Xaqa Rumeeyow Ruuxii ka Ridooba Diintiisa oo idinka mid ah, wuxuu Eebe keeni qoom uu Jecelyahay iyana Jecel una naxariista Mu'miniinta kuna Daran Gaalada, kuna Jahaadi Jidka Eebe oon ka Cabsanayn Canaanta Canaante, Taasina waa Fadliga Eebe wuxuuna Siiyaa Cidduu Doono, Eebana waa Deeq Badane Og.
- 55. Waligiinnu waa uun Eebe iyo Rasuulkiisa iyo kuwa Rumeeyey (Xaqa) ee Ooga Salaadda oo Bixiya Zakada oo Rukuuca.

يَتَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ ءَفَسُوْفَ يَأْقِ ٱللَّهُ بِهَوْمِ مُحِجُّهُمْ وَكُحِبُونَهُ ﴿ أَذِلَةٍ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلْكَفِرِينَ يُحَلِّهِ دُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَآبِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَلَّهُ وَٱللَّهُ وَسِعُ عَلِيدُ لَهِ

إِنَّهَا وَلِيَكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْالَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوْةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكُوةَ وَهُمُ زَكِمُونَ ۞

56. Ciddii ka Waliyeelata Eebe iyo Rasuulkiisa iyo Kuwa Rumeeyey Xaqa Xisbiga ILaahay Umbaa Adkaan.

وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ،وَ الَّذِينَ ءَامَنُواْ فَإِنَّ حِرْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَلِيمُونَ (١)

ILaahay wuxuu Inoo Sheegi Ciddii ka Jeedsata Gargaarka Diintiisa iyo Fulinta Sharcigiisa inuu Eebe ku Badali mid ka Khayr roon, kana Xoog Badan kana Toosan, oo ku Jahaadi Jidka Eebe, kana Cabsanayn Dagaalid, ILLeen Eebaa Fadligiisu waasac yahaye, Mu'miniintana Eebaa u Wali ah, iyo Rasuulkiisa iyo Kuwa Xaqa Rumeeyey, ee Tukada, Zakadana Bixiya, Ciddii ka Wali Yeelata ILaahay Rasuulkiisa iyo Kuwa Xaqa Rumeeyeyna wuu Guulaysan, ILeen Xisbiga Eebe Umbaa adkaadee, Aayaduhuna waxay Ishaari in Ciddii Gaalawda Eebe ka Kaaftoomi, kuna Badali mid ka Fiican, Tan kale waa inaan Xaqa looga leexan loogana Aamusin Dagaalidda.

Imaam Axmed Waxaa laga Wariyey: in Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Yidhi: Yuuna ka Reebin Midkiin Cabsida Dadka Eebe Korkiisa Inuu Xaqa Sheego, ILeen ma soo Dhaweeyo Ajal, Mana Fogeeyo Risqi in Xaqa la sheego, ama loo Sheegi mid Wayn. Al-Maa'idah (54-56).

- 57. Kuwa xaqa Reemeyow ha ka Yeelanina kuwa ka Yeeshay Diinta Jees Jees iyo Ciyaar oo ah kuwa Ehelu Kitaabka ah Idinkana Horeeyey iyo Gaalada sokeeye, kana Dhawrasada Eebe haddaad Tihiin Mu'miniin.
- 58. Markaad ugu Dhawaaqdaan Salaaddana waxay ka Yeeshaan Jees Jees iyo Ciyaar, waxaana Arrintaas ugu Wacan inay Yihiin Qoomaan waxkasayn.
- 59. Waxaad Dhahdaa Ehelu Kitaabow Miyaad Noogu Cadhoonaysaan inaan Rumaynay Eebe iyo waxa naloo soo Dejiyey iyo wixii la Dajiyey horay Mooyee, Badankiinnu waa Faasiqiin.
- 60. Waxaad Dhahdaa maydinka warramaa waxa ka Sharbadan Arrintaas abaal Marinta Eebe Agtiisa waa mid Eebe Nacladay una Cadhooday kana Yeelay Daanyeerro, Doofaarro iyo Shaydaan Caabude, Kuwaasay Sharbadantahay Meejoodu kana Dhumid Badan Jidka Toosan.

يَّتَأَيُّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا نَنْجَدُوا الَّذِينَ اتَّخَذُواْ دِينَكُمْ هُزُوًا وَلِمِّنَا مِّنَ الَّذِينَ أُونُواْ الْكِنْبَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّالَرَ أَوْلِيَاءً ۚ وَاتَقُوا اللَّمَ إِن كُنُهُمُ قُوْمِنِينَ ﴿ ﴿ ﴾

وَإِذَانَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَوْةِ اَتَّغَذُوهَا هُزُواً وَلَعِبَا ۚ ذَٰ الِكَ وَإِنَّهُمْ قَوْمُ لَا يَعْقِلُونَ ۞

قُلْ يَتَأَهْلَ ٱلْكِنْكِ هَلْ تَنقِمُونَ مِنَاۤ إِلَّاۤ أَنَّ ءَامَنَا بِأُللَّهِ وَمَاۤ انۡزِلَ إِلَيۡنَا وَمَاۤ أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ اَكُمۡرُكُوۡفَاسِـهُونَ۞

قُلْ هَلْ أُنْبِتْكُمُ مِثْرَمِن ذَلِكَ مَثُوبَةً عِندَاللَّهِ مَن لَعَنَهُ اللَّهُ مَن لَعَنَهُ اللَّهُ وَعَن اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ ٱلْقِرَدَةَ وَٱلْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاعُوتَ أُولَتِكَ شَرُّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَآءِ السَّبِيلِ (اللَّهَ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ الْمُعْمِلِيلُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

Wax badan Yuu Quraanku ka Digay Sokeeye ka Yeelashada Gaalada ka Yeelan Diinta Eebe Jees Jees iyo Ciyaar, ama ha ahaado Ehelu Kitaab ama Gaala Kalee, Sidoo kale waxay ku Jees Jeesaan Aadaanka Salaadda ILeen waa kuwo aan wax kasayne, waxay Muslimiinta ku Nici oon xaqay Rumeeyeen ahaynna ma jiro, waxaana U Xun wax la arko Cid Eebe Lacnaday, oo u Cadhooday, oo ka Yeelay Daanyeer, Doofaar iyo Sheydaan Caabud, waxaana jirta arrin Dhab ah oo quraanku ku Cel-celiyo oo ah in Gaalo tahay Colka Eebe, Nabiga, Diinta Islaamka ah, Muslimiinta iyo Xaqa Toosanba, waana in laga Digtoonaado lagana Feejignaado. Al-Maa'idah (57-60).

- 61. Hadday idiin Yimaaddaan waxay Dhahaan waan Rumaynay (Xaqa) iyagoo la soo Galay Gaalnimo,lana Baxay, Eebana waa Ogyahay waxay Qarin,
- 62. Waxaad Arkaysaa wax Badan oo ka mid ah oo u degdegi dambiga iyo Colnimada iyo cunidda Xaaraanta, waxaa Xumaan badan waxay Fali.
- 63. May ka Reebaan Ikhyaartu iyo culimadu hadalkooda dambiga ah iyo Cunidda Xaaraanta, waxaa Xumaan badan waxay Samayn.
- 64. Waxay Tidhi Yuhuuddu Gacanta Eebe waa Laabantahay, ha lallaabo Gacmahoodu hana La naclado hadalkay Dheheen Dartiis, saas ma aha ee waxay ku Fidsanyihiin Khayrka (Deeq badane) wuxuuna u Nafaqeeyaa Siduu Doono, wuxuuna u Kordhin wax badan oo iyaga ka mid ah waxa lagaaga soo Dejiyey Eebahaa Xad Gudub iyo Gaalnimo, waxaana ku Dhex tuuray Col iyo Cadho tan iyo Qiyaame, mar kastooy huriyaan dab Dagaalna waxaa bakhtiiya Eebe, waxayna la Socdaan Dhulka Fasaad, ILaahayna ma Jecla kuwa wax Fasaadiya.

ۅٙٳۮؘٵجٓٲءٛۅػؙؗؠٞۊؘڷۅۜٙٲٵؘڡؘٮؘۜٵۅؘقدڎؘڂؗڷۅؗٲؠؚٲڷڬڤڕۅۿؠۨ قَدۡخَرَجُواؠِدِۦٛۅؘٲڶڷٲٲؘڠڶڗؙۑؚڡٵػٲٮۛٛۏؙٳؽڬؿؖٮٛۏڹؘ۞

ۅؘڗٙؽڮٙؿڔؙٳڡٙڹٛؠؙؗؠۧؽڛۜڔڠۅڹ؋ٳڷٳؿ۫ڔۉؘٲڵڡؙڎۅٛڹ ۅٲؘڪڸۿؚۿٱڶۺۘڂتؙۧڶڽؚؿٝڛؘڡؘٲػٲٮؙٛۅؙٲؽڠڡ۬ڴۅؙڹ۞ٛ

ڵۊؘڵٳێؠٚۘٮۿؠؙؙٲڵڒۘؾؘێؚؾؙۛۅٛٮؘۉؘٲڵٲٞڂۜؠٵۯؙٸۏۜۅ۫ٙڸؚؠؗۮؙ ٱڵ۪ٟڎ۫ڎۅؘٲػؚڸۿؚۮؙٳڶۺؖڂٮۧؖڶڽؚڷۺؘؽٵۘػٵۏٛٲ ؽڞڹػؙۅؙڽ۬۩ؖٛ

وَقَالَتِ ٱلْهُودُ يَدُاللَّهِ مَغْلُولَةً عُلَّتَ آيَدِ بِهِمْ وَلُمِنُواْ

هِا قَالُواْ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَ الْإِينِ فَي كَفْ يَشَاهُ

وَلَيَزِيدَ كَ كَيْرُ الْمِنْهُمُ الْآثِرِ لَا إِلَيْكَ مِن زَبِكَ طُغْيَنَا

وَكُفُراً وَٱلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَوَةَ وَٱلْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ

الْقِيدَةَ كُلَّمَا أَوْقَدُ وَانَازًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ

وَيَسْعَوْنَ فِي ٱلْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُ

الْمُفْسِدِينَ فِي ٱلْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُ

Munaafiqiintu meelay Joogaanba kama tagaan Gaalnimo iyo Xumaan, Eebana waa Ogyahay waxay qarin, waxaadna ku aragtaa inay u deg degi dambiga, Colnimada iyo Xaaraan Cunka, wax Xunbayna Falaan, Culimadaan ka reebin waxaasna waxay Sameeyeen wax Xumaan badan.

Yuhuudna Lacnadi ha ku Dhacdee waxay Af-Xumeeyeen Ilaaheen Sarreeye, kuna Sheegeen Bakhaylnimo, Iyagaase Bakhayllo ah lana Lacnaday ee Eebe waa Deeqsi Siduu Rabo wax u Bixiya, waxayna ka qaadi Xaqa Xad Gudub, Gaalnimo, Col Dhexdooda ah, Cadho Tan iyo Qiyaamada, Dabkay Huriyaanna Eebaa Bakhtiin, Dhulkana way Fasaadiyaan Eebana ma jecla kuwa wax Fasaadiya. Al-Maa'idah (61-64).

65. Hadday Ehelu Kitaabku Rumeeyaan xaqa oy Dhawrsadaan waxaan ka Asturi lahayn Xagooda Xumaantooda waxaana Galinlahayn Jannada Naciimo.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ ٱلْكِتَبِ اَمنُواْ وَٱتَّقُواْ لَكَفَّرَّنَا عَنْهُمْ سَتِّا تِهِمْ وَلَأَذْ خَلْنَهُمْ جَنَّتِ ٱلنَّعِيمِ (اللهُ

- 66. Hadday ku Camal falaan Tawreed, Injiil, iyo waxa looga soo Dejiyey Xagga Eebahoodna waxay ka Cuni lahaayeen Korkooda iyo Hoostooda, «barwaaqo» waxaa ka mid ah Umad Dhex dhexaysa wax badan oo ka mid ahna waxaa Xun Waxay Fali.
- 67. Rasuulow Gaadhsii waxa lagaaga soo Dejiyey Eebahaa (Dadka) Haddaadan Falin Maadan Gaadhsiin Risaaladiisa «Fariintiisa», Eebaana kaa Ilaalin Dadka, Eebana ma hanuuniyo qoom Gaala ah.

وَلَوْاَنَهُمُ اَقَامُواْ التَّوْرَيَةَ وَالْإِنِحِيلَ وَمَا أُنِلَ إِلَيْهِم مِن زَّيْهِمْ لاَّكُلُواْ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن خَتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُفْتَصِدَةٌ وَكِثِيرٌ مِنْهُمْ سَاةَ مَا يَعْمَلُونَ شَهُمْ ه م تَعْمَلُونَ شَهْ

﴿ يَنَا أَيُّا ٱلرَّسُولُ بَلِغٌ مَا ٱنْزِلَ إِلَيْكَ مِن َرَبِكَّ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ هَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ، وَٱللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِّ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْ لِي ٱلْفَوْمَ ٱلْكَفِرِينَ ۞

Kutubta Eebe soo Dejiyey waa Xaq Haddaan la Leexin, saas Darteed hadday ku Camal fali Lahaayeen Ehelu Kitaabku waxaa la Dhaafi lahaa Dambigooda, waana la Jannayni lahaa, waxayna Heli Lahaayeen Barwaaqo, waxaase laga helaa Cid Dhex dhexaysa, wax badan baase Xumaan Fala, Eebana wuxuu Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu Gaadhsiiyo dadka waxa Eebe ku soo Dejiyey, Hadduusan Saas falinna wax Ma Gaadhsiin, Dadkana Eebaa Ka Dhawri mana Hanuuniyo Gaalada.

Caa'isha waxay Tidhi: Hadduu Nabigu Qarin waxa loo wax-yooday wuxuu qarin lahaa Aayaddan. Nabiguna Maalinta Xajkii waynaa wuxuu Warsaday Asaxaabta inuu Gaadhsiiyey Xaqa iyo in Kale waxayna sheegeen inuu Gaadhsiiyey, Markaasuu Farta Cirka u Taagay oo Yidhi oo ku Soo Cel Celiyey oo Yidhi Eebow sow ma Gaadhsiin. Al-Maa'idah (65-67).

- 68. Waxaad Dhahdaa Ehelu Kitaabow waxba ma Tihidiin intaad ka Oogtaan Tawreed, Injiil iyo waxa Laydiinka soo Dejiyey Xagga Eebihiin (Quraanka) wuxuuna u Kordhin wax badan oo ka mid ah waxa Xagga Eebahaa lagaaga soo Dejiyey Xad Gudub iyo Gaalnimo ee haw murugoon qoomka gaalada ah.
- 69. Kuwa Xaqa Rumeeyey iyo kuwa Yuhuudoobay iyo Saabi'iinta iyo Nasaara Ciddii Rumeysa Eebe, Maalinta Dambe (Qiyaamada) oo fala camal fiican cabsi korkooda ma ahaato iyo Walbahaar (Midna).
- 70. Waxaan Qaadnay Ballanka Banii'israa'iil waxaana u Diray Xaggooda Rasuullo, Markastoos ula Yimaaddo Rasuul waxaan Naftoodu Jeclayn Koox way Beeniyaan Kooxna way Dilaan.

قُلْ يَتَأَهْلُ ٱلْكِنْكِ لَسَثُمْ عَلَىٰ شَىٰءٍ حَقَىٰ تَقِيمُوا ٱلتَّوْرَكَةَ وَٱلْإِنجِكَ وَمَا أَنْزِلَ إِلَيْكُمُ مِّن زَيِكُمُّ وَلَيْزِيدَ كَكَثِيرًا مِنْهُم مَّا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِن زَيِكَ طُلغَيْنَ اَوَكُفْراً فَلَا تَأْسَ عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلكَفِرِينَ ﴿

إِنَّ اَلَٰذِينَ ءَامَنُواْ وَالَّذِينَ هَادُواْ وَالصَّدِعُونَ وَالنَّصَنَىٰ مَنْءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْ مِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَلِحًا فَلاَخَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْزَنُونَ ۞

لَقَدْ أَخَذْ نَامِيثَنَ بَنِي إِسْرَءِ بِلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رُسُلًا حُكُمًا جَآءَهُمْ رَسُولُ بِمَالاَتَهُوَىٰ أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُواْ وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ۞ 71. Waxayna u Maleeyeen inaan Fidmo Jirin, wayna Indho Beeleen oo Dhago Beeleen, Markaasuu Eebe ka Toobad Aqbalay, markaasay Indho Beeleen oo Dhago Beeleen wax badan oo ka mid ah Eebana waa Arkaa waxay Fali.

وَحَسِبُوٓا اَلَاتَكُوْ نَفِنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّا تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا صَعَبُّوا صَعِيْرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيدُ إِمَا يَعْمَلُونَ ﴿

Ehelu Kitaab waxba ma aha intay kaga Socdaan waxay Tawreed, Injiil iyo Quraanka fari, wax badan oo ka mid ahna way Xad-gudbaan oo Gaaloobaan markay quraanka Maqlaan, Ciddii Eebe Rumeysa iyo Qiyaame oo Camal Fiican fasha oo Waafaqsan Shareecada Islaamka Cabsi iyo Murug midna ma Hayso, reer Banii Israa'iil wuxuu Eebe Ballan kaga qaaday inay xaqa Rumeeyaan, wayse Buriyeen oy Rasuullada qaar Beeniyaan qaarna Dilaan, iyagoon Dhib u Arkayn, Waase kuwo Indho iyo Dhaga la', waana arkaa Eebe waxay fali Aayaduhuna waxay Caddayn in Dadku Qiimo ku leeyahay Raacidda iyo Ku Dhaqanka xaqa, haddii kale waxba ma aha, wax qiima ahna ma laha. Al-Maa'idah (68-71).

- 72. waxaa Gaaloobay kuwa Yidhi Eebe waa Masiixi Ibnu Maryama, Wuxuuna Yidhi Masiix (Ciise) Banii Israa'iilow Caabuda Eebe ee ah Eebahay iyo Eebihiin, Ruuxii u Shariig Yeela Eebe (La wadaajiya) wuxuu Eebe ka Xarrimay Jannada wuxuuna ku hoyan Naarta Daalimna ma helo Gargaare.
- 73. Waxaa Gaaloobay kuwii Yidhi ILaahay waa Saddex Midkood, ILaah kaliya Mooyee ILaah kalana ma jiro, hadayna ka Joogin waxay Sheegina waxaa Taaban kuwa Gaaloobay oo ka mid ah Cadaab Daran.
- 74. Miyeyna u Toobad keenayn Eebe oyna Dambi Dhaaf warsanayn, Eebaana Dambi Dhaafe Naxariista ah.
- 75. Masiix (Ciise) Ibnu maryama ma aha waxaan Rasuul ahayn, waxaana tagay hortiis rasuuladii, hooyadiisna waxay ahayd rumayso, waxayna cuni

لَقَدْكَ فَرَا لَذِينَ قَالُواْ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَحٌ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَجَنِيَ إِسْرَةٍ بِلَ اعْبُدُواْ اللَّهَ رَقِى وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكَ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ وَمَأْونَهُ النَّارُّ وَمَا لِلظَّلِلِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿ ﴾

لَّقَدْ كَفُرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓ أَإِنَ ٱللَّهَ قَالِثُ ثَلَانَةُ وَ وَمَامِنْ إِلَهِ إِلَّآ إِلَهُ وَحِدُّو إِن لَّهْ يَنتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْهُمْ عَذَا جُ أَلِيمُ ﴿ اَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى ٱللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُمْ وَاللَّهُ عَنْوُرُ ذَرَّحِيثُ ﴿ اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُمْ

مَّا ٱلْمَسِيحُ ٱبْثُ مَرْيَحَ إِلَّا رَسُولُ قَدْخَلَتَ مِن قَبِّ لِهِ ٱلرُّسُلُ وَأُمَّهُ، صِدِّيقَ أُثُّ كَانَا يَأْكُلَانِ ٱلطَّاكَامُّ ٱنظُرْكَيْفَ نُبَيِّثُ jireen Cunnada, day Saannu ugu Caddayn Aayaadka Markaas day Sida loo iilo.

لَهُ مُ ٱلْأَيْتِ ثُمَّ انظُر أَكَ يُؤْفَكُونَ

Aayadahanu waxay Caddayn Siday Nasaaro u Gaaloowday, oo ah inay Nabi Ciise ILaah ku Sheegeen, oy Dheheen waa ILaah Saddaxaad, Isagooy Dhabtu tahay inuu ILaah kaliya yahay wax la Wadaaga Ilaahnimada Jirin, Ciddii wax laWadaajisana Janno ka Dheertahay, Naarna uu Gali, Nabi Ciisana yahay Addoon Eebe oo Rasuul ah Sidii Rasuuladii Hore, Hooyadiina Runlay Tahay ooyna ahaayeen kuwo wax Cuna, Balse day sida xaqa loogu Caddeeyey iyo Siday U dhumi. Saas darteed yey Doqonimo tahay in Eebe la Diido ama ILaah kale la Sheego, Wanaag, Sharaf, iyo Jannona waxaa Mudan Muslimka Toosan Siduu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) u Yidhi: Ma galo Jannada Ruuxaan Muslim ahayn. Al-Maa'idah (72-75).

- 76. Waxaad Dhahdaa ma waxaad Caabudaysaan Eebe ka Sokow waxaan Hananin Dhib iyo Dheef (midna) Eebana Yahay Maqle Oge ah.
- 77. Waxaad Dhahdaa Ehelu Kitaabow ha ku Xadgudbina Diintiinna si aan Xaq ahayn, hana Raacina hawada qoom Dhumay mar hore Dhumiyeynna wax badan kana Dhumay Jidka Toosan.
- 78. Waa lagu Lacnaday Kuwii Gaaloobay oo Banii Israa'iil ah Carrabka Daa'wuudd iyo Ciise Ibnu Maryama Arrintaasna waxaa ugu Wacan Caasinimadooda ahaayeenna kuwo Xadgudba.
- 79. Waxayna ahaayeen kuwaan iska Reebayn Xumaan ay Falayaan, waxaa Xun waxay Falayeen.
- 80. Waxaad Arkaysaan wax badan oo ka mid ah oo ka Sokeeye Dhigan kuwo Gaaloobay waxaa Xun waxay u Hormarsatay Naftoodu oo ah in Eebe u cadhooday, Cadaabkana ay ku Waari.

قُلْ أَنْعَبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْ اِلْكَ لَكُمُ ضَرَّا وَلَا نَفْعَا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ الْ قُلْ يَتَأَهْلُ الْحَقِّ وَلَا تَتَبِّعُوَ الْهُوْاءَ قَوْ مِ قَدْ ضَافُوا مِن قَبْلُ وَأَصَالُوا حَيْثِيرًا وَضَالُوا عَن سَوَاءِ السَّكِيلِ ﴿ لُعِنَ اللَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَغِي إِلْمَا اللَّهِ مِنْ اللَّهِ عِلَى عَلَى لِسَكَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى اَبْنِ مَرْيَعً ذَلِكَ بِمَا عَصُواْ وَكَانُواْ يَعْتَدُونَ ﴿

كَانُواْ لَا يَـتَنَاهَوْ كَعَن مُنكَرِ فَعَلُوهُ لِيَنْسَ مَا كَانُواْ يَفْعَلُو كَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ

تَكَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُ مُ يَنَوَلُوْنَ الَّذِينَ كَفُرُواْ لِيشَ مَاقَدَّمَتْ أَمُعُ اَنفُسُهُمْ اَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ مُ وَفِي الْعَكَذَابِ هُمْ مَخْلِدُونَ (أَنَّ) 81. Hadday Yihiin kuwo Rumeyn Eebe iyo Nabiga iyo waxa lagu soo Dejiyey mayna Yeesheen Sokeeye Gaalo laakiin wax badan oo ka mid ah waa Faasiqiin.

وَلَوْكَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّحِي وَمَا أَنْزِكَ إِلَيْهِمَا أَتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَا ٓ وَلَكِنَ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَنسِقُوكَ ﴿ ﴾

Eebaa Cibaado Muta Awoodna leh, mana habboona in wax kale la Caabudo, Tan kale waa inaan lagu Xad-gudbin Diinta si aan Xaq ahayn oo Cidna la Siin xaqa Eebe siday Gaaladu Faleen, Kuwaasoo lagu Lacnaday Carrabkii Nabi Daawuud iyo Ciise Ibnu Maryama, ILLeen Xumaanta iskama Reebi jirine, waxaana jira kuwo Gaalada Sokeeye ka Dhigan, waase kuwo Eebe u Cadhooday oo ku waari Naarta, ILLeen hadday Eebe iyo Nabiga Dhab u Rumeeyaan kamayna Yeesheen Sokeeye, Laakiin wax badan oo ka mid ah waa Faasiqiin.

Rasuulkuna (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Fara Wanaagga oo Reeba Xumaanta ka hor intaydaan intaad ILaahay baridaan uusan idin Ajiibin.

Taasina waxay Muujin in wanaagga la faro Dadka Xumaantana laga Reebo, Jidka Gaaladana laga Fogaado. Al-Maa'idah (76-81).

- 82. Waxaad Ogaan kuwa Dadka u Daran Colnimada kuwa Rumeeyey (Xaqa) (Muslimiinta) Yuhuud iyo Mushrikiinta (Diin laawayaasha) waxaad Ogaan kuwa ugu soo Dhaw Jacayl kuwa Rumeeyey Xaqa (muslimiinta) inay yihiin kuwa dhihi waxaan nahay Nasaaro, Illeen waxaa ka mid ah qaysas iyo Raahibiin Ismana Kibriyaan.
- 83. Markay maqlaan waxaa lagu soo Dejiyey Rasuulkana waxaad arkaysaa indhahoodoo Ilmo ka Daadan waxay aqoonsadeen oo xaqa ah iyagoo dhihi Eebow waan Rumeynay ee nagu dhig (Yeel) kuwa marag furi (Xaqa qiri).
- 84. Maxaanaan u rumeynaynin Eebe iyo waxa noo yimid oo xaq ah oonaan u Damcaynin inuu na galiyo (naga yeelo) Ilaahanno qoomka Suuban la Jirkooda.
- 85. wuuna ku Abaal marin Eebe waxay Dhaheen Jannooyin oy Socoto Dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku Waari Dhexdeeda, Taasina waa Abaal marinta Samafalayaasha.

﴿لَتَجِدَنَا أَشَدَّالَنَاسِ عَدَوَةً لِلَّذِينَ اَمَنُوا الْبَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُواْ وَلَتَجِدَ أَقْرَبَهُ مِمَّوَدَّةً لِلَّذِينَ اَمَنُوا الَّذِينَ قَالُوَا إِنَّا نَصَكَمَرَئَ ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِتِيسِين وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَايَسْتَصْيِرُونَ ۞

وَإِذَاسَمِعُواْمَآ أَثْرِلَ إِلَى الرَّسُولِ ثَرَىٓ اَعْیُنَهُمْ تَفِیضُ مِکَ الدَّمْعِ مِمَّاعَرَهُواْمِنَ الْحَقِّ یَمُولُونَ رَبِّنَآ اَمَنَّا فَا کُنْبُنَامَعُ اَلشَّهِدِینَ ﴿ اَلْهُ

وَمَالَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَاجَاءَ نَامِثُ ٱلْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدُخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلصَّلِحِينَ ۞

فَأَثْبَهُمُ اللَّهُ يِمَاقَالُواْ جَنَّنتِ تَجَرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَ كُرُ خَلِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَلِكَ جَزَآهُ ٱلْمُحْسِنِينَ ۞ 86. kuwa Gaaloobay oo Beeniyey Aayaadkanaga Kuwaasu Waa Jaxiimo Ehelkeeda.

وَالَّذِينَ كَفَرُواوَكَذَّبُواٰ بِعَايَنِيْنَا أُوْلَئِيكَ أَصْحَابُ لَغُرِيدِ (إِنَّ

Ibnu Cabaas wuxuu Yidhi waxay ku soo Degtey Aayadahan Najaashi iyo Saaxiibadiis, Markuu Jacfar ku Akhriyey Quraanka, waxaase Muuqata had iyo Jeer Colnimada iyo Nacbaanta Yuhuud iyo diinlaaweyaashu u qabaan Xaqa iyo Diinta Islaamka. iyo Muslimiinta, hase Yeeshee hadday Nasaaradu ugu Dhaqmi Injiil si Dhab ah oo sugan waa inay Noqdaan Sida Aayaduhu Sheegeen oo ka Dhawraan Colka iyo waxyeellada Muslimiinta iyo Diinta Islaamka, Haddii Kale kuma Dhaqmaan Injiil ee waa Yuhuud ama Mulxidiin Diin-Laawayaal ah, kuwaasna waxaa Xaqa u Diiday Xasad, Isla wayni, Xumaan Jecayl iyo Inay Xoriyad u Helaan si ay uga Dharjiyaan Naftooda wax Kastoo Xumaana oy Doonaan

Waxaana Sugnaatay Hadduu la kaliyoobo Yuhuudi Ruux Muslim ah wuxuu Doonaa inuu Dilo. Taasina way Muuqataa had iyo Jeer, Waase in laysku Duubnaado lagana Digtoonaado, lagana Hortago. Al-Maa'idah (82-86).

- 87. Kuwa xaqa Rumeeyow ha Xarrimina Wanaagga (Xalaasha) Eebe Idiin Banneeyey hana Xadgudbina, Eebe ma Jecla kuwa Xad gudbee.
- 88. Waxna ka Cuna Wuxuu Idinku Arzaaqay Eebe isagoo Xalaal Fiican ah kana Dhawrsada Eebe ee ah kaad Rumeysantihiin.
- 89. Eebe Idiin ma Qabto Dhaar DanLa'aaneed (Laqwi) Laakiin wuxuu idiin qaban Dhaartaad u Qasaddaan, Kafaaradeeduna waa Quudin Toban Miskiin (oo siisaan) kan u dhexeeya waxaad ku Quudisaan Ehelkiinna ama Arrad Bixintooda ama Xorayn qoor, Ciddaan Helinna waxay Soomi Saddex Maalmood, Taasaana ah Kafaarada Dhaartiinna Markaad Dhaarataan, ee dhawra dhaartiinna Saasuuna idiinku Caddayn Eebe Aayadkiisa, waxaadna Mudantihiin inaad ku Mahdisaan.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ اللَّلِمُ اللللِّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللِّلْمُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا

وَكُلُواْمِمَّارَدَقَكُمُ اللَّهُ حَلَلًا طَيِّبَ الْوَاتَقُواْ اللَّهَ الَّذِي ٓ أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ۞

لايُوَاخِذُكُمُ اللهُ بِاللَّغُوفِ آيَمَنِكُمُ وَلَاكِن يُوَاخِذُكُمُ اللهُ بِاللَّغُوفِ آيُمُ الْآيَمَنُ فَكَفَّرَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَاتُطُعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْكِسُوتُهُمْ أَوْتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَن لَمْ يَجِدُ فَصِيمَامُ ثَلَاثَةِ آيَاهٍ ذَلِكَ كَفَّرَهُ أَيْمَنِكُمْ إِذَا حَلَقَتُمُ وَاحْفَظُواْ أَيْمَنَكُمْ كَذَلِك يُبَيْنُ اللَّهُ لَكُمْ مَا يَنتِهِ عَلَمَ كُمُ تَشْكُرُونَ اللَّهُ

Ma Bannaana wax Eebe Baneeyey in la Xarrimo, ama lagu Xad-Gudbo, ILLeen Eebe ma Jecla kuwaas Xad-Gudbee, waana in Xalaasha Fiican la Cuno.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Waxay soo Degtay Mar Koox Asaxaabtii ah ay Damceen in Nolosha Adduunka Dhan ka Maraan, markaasuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) Yidhi. Markii Loo Sheegay: Anigu Waan Soomi (Sunnaha) oon Marna Afuri, Marna waan Tukan (Sunnaha) marna waan Seexan, Haweenkana waan Guursan ee Ciddii Sunadayd (Wadadayda) qaadatana waa iga mid, Ciddaan qaadaninna iga Mid ma aha. (Ibnu Abii Xaatim).

Aayadda Kalana waxay ka Warrami inaan Eebe inoo qabanayn Dhaarta Carrabku xado ee midda loo qasdo umbaa laysu qaban, waxaana lagu kafaara Gutaa Haddaan la Falinin Toban Miskiin quudintood ama arrad Bixintood ama Xorayn Qoor, waase in la Dhawraa Dhaarta Eebana wax walba wuu Caddayn inaad ku Mahdisaan. Al-Maa'idah (87-89).

- 90. Kuwa Xaqa Rumeeyow Khamrada, qamaarka, Sanamyada «Taagan», iyo Faalku waa uun Xuman (Wasakh) oo Camal Shaydaana ee ka Fogaada inaad Liibaantaan.
- 91. Wuxuu uun Dooni Shaydaanku inuu Idinku Dhextuuro Colnimo iyo isnac Khamrada iyo Qamaarka idinkana Celiyo Xusidda Eebe iyo salaadda ee ma ka Joogaysaan (ka Jooga).
- 92. Adeeca Eebe Adeecana Rasuulka Digtoonaadana, Haddaadse Jeedsataan Ogaada waxaa uun Rasuulkanaga Saaran Gaadhsiin Cadi.
- 93. Dhib (Dambi) ma Saarra kuwa Xaqa Rumeeyey oo Camal Fiican Falay waxay Quuteen hadday Dhawrsadaan oy Xaqa Dhab u Rumeeyaan Camal Fiicanna Falaan, oy Xumaanta ka Dhawrsadaan oy Xaqa Rumeeyaan, Haddana Dhawrsadaan samana falaan, Eebana wuxuu Jecelyahay Samo Falayaasha.

يَّايُّهَا الَّذِينَ اَمنُوَ إِنَّمَا الْخَتُرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَصَابُ
وَالْأَزَّلُمُ رِجْسُ مِنْ عَملِ الشَّيْطُنِ فَأَجْتَبُوهُ لَعَلَّكُمُّ
فَقْلِحُونَ ﴿
إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطُنُ أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدُوةَ
وَالْبَغْضَاةَ فِي الْخَبْرُوالْمَيْسِرِ وَيَصَدَّدُمُ الْعَدُوةَ
وَعَنِ الصَّلَوْ فَهَلَّ أَنهُ مُنتُهُونَ ﴿
وَعَنِ الصَّلَوْ فَهَلَّ أَنهُ مُنتُهُونَ ﴿
وَعَنِ الصَّلَوْ فَهَلَّ أَنهُ مُنتُهُونَ ﴿
وَعَنِ الصَّلَوْ فَهَلَّ أَنهُمُ مُنتُهُونَ ﴿
وَعَنِ الصَّلَوْ الْمَنْ اللَّهُ وَالْمَيْسِ وَيَصَدِّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللْمُعِلَّةُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُوالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللللْم

Khamrada iyo Qamaarka, iyo wax u Gawricidda iyo Xuska Sanamyada LaTaagay iyo Faalkuba waa waxyaalo xun oo Camal Shaydaana, oo Khayrka kaa Celin, Colnimo iyo Cadhana Beeri waana waaJib inuu Ruuxa Muslimka ah ka Fogaado Isagoo Eebe iyo Rasuulkiisa Adeeci, Ciddii Xaqa ka Jeedsatana waxba Rasuulka kama Saara oon Gaadhsiin Cad ahayn, Dadkiise falay wax ka mid ah waxaas Intaan la Xarrimin Dambi ma Saarra hadday Dhab Xaqa u Rumeeyaan ka dib oo Dhawrsadaan Camal fiicanna Falaan, ILLeen Eebaa Jecel sidaase, Xumaanta Khamrada, Qamaarka iyo waxa la midka ah wax qarsoon ma aha, waana Aakharo, Adduun, Caafimaad, Xoolo, Caqli iyo Sharaf waa, Inta Caqliga leh oo Dhanna waxay ku Kulmeen Xumaanta iyo waxyeelada Khamrada, waxaana ka warramay Xaaraannimadeeda iyo waxyeeladeedaa Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Waxaana Kamida Wax kastoo wax Waaliya waa Khamro waana Xaaraan. iyo Eebe ha Lacnado Khamrada, Kan Cabba, Kan Waraabiya, Kan Gada, Kan Gata, KanXambaara, Kan loo Xambaaro, Kan Miira, Kan loo Miiro iyo Kan Cuna Lacagteeda. Waxaa Wariyey (Imaam Axmed).

Bal day Xaalkeeda iyo Xumideeda, wataas Aragtida Islaamka ee Khamrada. wuxuuna Eebe Baneeyey waxyaalo Macaan oo Fiican oo la Cabbo, Maxayse ka heleen kuwa Baneeyey,waa uun Waalli, Cudur, Dil, Nabad-galyo Darro iyo Xumaan oo Dhan. ILLeen Khamro waa Hooyada Xumaantee, Maxaa ka

fiican Islaamka iyo Wuxuu Fari Waana WaaJib in la Raaco. Al-Maa'idah (90-93).

94. Kuwa Xaqa Rumeeyow wuxuu idinku Imtixaami Eebe wax Ugaadha ka mid ah (Waqtiga Xajka) oo Gaadhayaan Gacmihiinnu iyo waramihiinnu in Eebe Muujiyo Cidda ka cabsata isagoo kali ah, Ciddiise xad gudubta intaas ka dib wuxuu Mudan Cadaab daran.

يَّا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لِيَبَّلُونَّكُمُ اللَّهُ فِشَىءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ وَالَّذِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ 95. Kuwa Xaqa Rumeeyow ha Dilina Ugaadha idinkoo Xarman, Ciddiise Disha oo idinka mid ah si kas ah waxaa Saaran wuxuu Dilay wax la mid ah oo Xoolo ah oy Xukumi labo Caadil ah oo idinka mid ah isagoo ah Hadiyad Gaadhi Kacbada, ama Kafaaro gud Quudin Masaakiin ama wax u Dhigma oo Soon ah inuu Dhadhamiyo Ciqaabta amarkiisa, wuu idinka Saamaxay Eebe wixii horreeyey Ciddiise ku Noqota wuu ka aarsan Eebe, Ilaahayna waa Adkaade Aarsada.

يَكَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا الاَنْقَنُلُوا ٱلصَّيْدَ وَالْتُمَّ حُرُمٌ وْمَن قَلْكَهُ مِن كُمُ مُتَعَيِّدًا فَجَزَآءٌ مِثْلُ مَا فَنَلَ مِن ٱلنَّعَدِ يَعَكُمُ بِهِ عِذَ وَاعَدْ لِ مِن كُمْ هَدْ يَابَلِغَ ٱلْكَمْبَةِ اَوْكَفَّرَهُ صَلَّحَامُ مَسَكِمِينَ أَوْعَدُلُ ذَلِكَ صِيامًا لِيَّذُوقَ وَبَالَ أَمْرٍ فِي عَفَااللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَننَقِمُ ٱللَّهُ مِنْ لَهُ وَلَلْهُ عَزِيدٌ ذُو اَنفِقَ الْمٍ ﴿

Aayaduhu waxay ka warrami in waqtiga la xarmado xajka ama Cumrada ay Reebantahay in Ugaadha la Laayo, waxaana jirtay inuu Eebe ku Imtixaamay Muslimiintii Arrintaas si loo kala Caddaado Cidii saas Fashana way Xad-gudubtay, waxaana saaran inuu gudo Ugaadhuu Dilay wax la mid ah oo Xoolo ah, waxaana qiimayn Labo Caadil ah oo Muslimiinta ka mid ah, waxaana la geeyn Xaramka Makaad Sadaqo ahaan, haddii kale wuxuu quudin Masaakiin Qiimihiisa ama wuu Soomi si uu u Dhadhamiyo Ciqaabta Gafkiisa, intaan layska reebin wixii Dhacay waa ka Saamaxay Eebe, Cidii ku Noqotana wuu ka aarsan. Muqaatil Binu Xayaan wuxuu Yidhi: Waxay soo Degeen Cumradii Xudaybiyo, Taasina waxay ku Tusin inay Waajibtahay inuu Gawraco Waqtiga Ixraamka. Al-Maa'idah (94-95).

- 96. Waxaa Laydiin Baneeyey Ugaadhsiga Badda iyo Cunnadeeda idinkoo ku intifaaci iyo Socdaalba, (Idinkoo Xarman) waxaana Laydinka Reebay ka Ugaadhsiga Barriga intaad Xarmantihiin, ka Dhawrsada Eebaha Xaggiisa Laydiin soo Kulmin.
- أُحِلَّ لَكُمُّ صَنِيدُ ٱلْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَنَعَا لَكُمُّ وَلِلسَّنَا رُقَّوْحُرِمَ عَلَيْكُمْ صَنِيدُ ٱلْبَرِّ مَا دُمَتُمْ حُرُمًاً وَانَّــَقُوا ٱللَّهَ ٱلَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿
- 97. Wuxuu ka Yeelay ILaahay Kacbada Bayd (Guriga) Xurmada Leh, Dhawridda dadka iyo Bilaha Xurmada leh iyo Hadyada iyo Tan la Calaameeyey (Hadyada Darteed) waana inaad Ogaataan in Eebe Ogyahay waxa ku Sugan Samooyinka iyo Dhulka iyo in Eebe wax kasta Ogyahay.
- جَعَلَ اللّهُ الْكَعْبَ اللّهِ الْمَيْتَ الْحَرَامَ قِينَما اللّهَ اللّهَ الْمَكْرَامَ وَالْمَلْدَى وَالْقَلْتَهِدُ ذَلِكَ لِنَاسِ وَالشّهَرَ اللّهَ يَعْمَلُمُ مَا فِي السّمَوَ تِ وَمَا فِي السّمَوَ تِ وَمَا فِي الشّمَوَ تِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَ اللّهَ يِكُلّ شَيْءٍ عَلِيدُ (إليّ)
- 98. Ogaada in Eebe Ciqaabtiisu Darantahay Eebana yahay Dambi Dhaafe Naxariista.
- اَعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْمِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿

99. Ma Saarra Rasuulka waxaan Gaadhsiin ahayn, Eebana waa Ogyahy waxaad Muujinaysaan iyo waxaad Oarinaysaan.

مَّاعَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَثَّةُ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبَدُونَ وَمَاتَكُتُسُونَ ۞

Aayadahanna waxay ka warrami in ILaahay u Banneeyey Muxrimka Xajka iyo Cumrada inuu Cuno waxa Badda laga soo Saaro, waxaase laga reebay ka Ugaadhsiga Barriga intay Xarmanyihiin waana inay ka Dhawrsadaan Eebaha Xaggiisa laysu soo Kulmin, Kacbadana wuxuu ILaahay ka Yeelay Guri Sharaf leh oo Xurma leh, Dadkana Maslaxo, iyo Nabadgalyo ugu Sugantahay, Sidoo kale Bilaha Xurmaysan iyo Had-yadda Xaramka loo wado, Arrintaasna waxaa ugu wacan in ILaahay Ogyahay waxa Samooyinka iyo Dhulka ku Sugan, iyo wax kastaba, waana in la Ogaado in Eebe Ciqaab daranyahay, Naxariistana, Rasuulkana waxaan Gaadhsiinta Xaqa ahayn ma Saarra, Eebana wuu Ogyahay waxa la Muujin iyo waxa la qarsanba,

Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Isagoo Badda ka Warrami

waa Daahir Biyaheedu waana Xalaal Waxeeda Dhinta, (Imaam Axmed).

Waana waxyaalaha Eebe Dadka ugu Nicmeeyey, kuna Tusin Awoodda Éebe iyo Naxariistiisa oy Waajibna tahay in si Fiican oo Xaq iyo Caddaalad ah loogu Intifaaco laguna Aqoonsado Eebe iyo Deeqdiisa. Al-Maa'idah (96-99).

- 100. Waxaad Dhahdaa (Nabiyow) ma eka wax Xun iyo Wax Fiican Aadba la yaabtid Badnida kan Xune, kana dhawrsada Eebe Dadka Caqliga lahow inaad Liibaantaan.
- 101. Kuwa Xaqa Rumeeyow ha Warsanina waxyaalo Haddii Laydiin Muujiyo idin Murug Galin, Haddaana Warsataan marka Quraanka la soo Dejin waa Laydiin Muujin, wuuna idinka Cafiyey Eebe Xaggeeda ILaahayna waa Dambi Dhaafe Dulbadan
- 102. Waxaa warsaday Qoom idinka Horreeyey Markaasay Noqdeen Kuwo ka Gaalooba (Markii loo Muujiyey).

قُل لَايَسْتَوِى الْخَيِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ اَغْجَبَكَ كَثَرَةُ الْخَيِيثِ قَالَتَقُوا اللَّهَ يَتَأُولِ الْأَلْبَبِ لَعَلَّكُمْ تُعْلِحُونَ ﴿ يَكَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لاَ تَسْعَلُوا عَنْ أَشْياَة إِن تُبَدَ لَكُمْ تَسُوُّكُمْ وَإِن تَسْعَلُوا عَنْ أَشْياَة الْقُرْءَانُ تُبَدَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْها وَاللَّه عَفُورٌ عَلِيدً مَنْ

قَدْسَأَلَهَاقَوْمٌ مِن قَبْلِكُم ثُدَّ أَصَبَحُوا بِمَا كَفِرِينَ ۞

Aayadahan waxay Caddayn inaan Xumaan iyo Wanaag Sinayn, si kasto how Badnaato Xumaantuye, waana inay Dhawrsadaan Dadka Caqliga leh ee wax Garadka ah, Waxaana Xadiith ku Sugnaatay: Wax Yar ood Gudato Shugrigiisa yaa kaaga Fiican wax badan oodan karin,

Taasina waxay ku tusin in waxa wanaagsani fiicanyahay wuxuu yahayba, waxa Xumina Qiimo daranyahay si kasto how batee ama wuxuu dooni ha Noqdee, waxaa kale oo aayadaha dambe ka warrami inaan la badinin Warsiga Macna la'aaneed iyo Ujeeddo Xumo Illeen Diintu waa Caddahaye, wixiise kaa Qarsoona waa inaad si Xushmad leh u Warsataa Ciddii Garan, waxayna Soo Degeen Aayaduhu mar Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) uu Khudbad Akhrinayey oo yidhi: Haddaad Ogtihiin waxaan Ogahay wax badanbaad ooyi lahaydeen, Wax yarna waad Qosli Lahaydeen Markaasay Asaxaabtii wajiga Dabooleen, Iyagoo ooyi, Markaasuu Nin warsaday Aabahay waa Kuma, Markaasay soo Degeen Aayaduhu, ILLeen Yuhuud iyo Nasaaro iyo Gaaladii kalaba waxay Warsan Jireen Warsi Xun iyo Madax adayg wayna ka Gaaloobi jireen Wax warso Laakiin Si Maamuusa iyo wax loo baahanyahay oo Macquula oo wax Tari. Al-Maa'idah (100-102).

103. Ma Yeelin Eebe Xoolo Caanahooda Sanamyada loo Bixiyo (Baxiira) iyo Xoolo Sanamyada loo siidaayo (Saa'ibo) iyo Xoolo Dhadig oo Sanamyada lagu sadaqaysto (Wasiilo) iyo Riti Sanamyada loo Daayo (Xaam) Laakiin kuwii Gaaloobay waxay ku Been abuuraan Eebe Been, Badankoodna wax ma Kasayaan.

104. Marka loo Yidhaahdo u Kaalaya waxa Eebe soo Dejiyey iyo Xagga Rasuulkana waxay dhahaan waxaa nagu Filan waxaan ka Hellay Aabayaalkanno, oo Hadday Aabbayaalkood ayna wax Ogayn Hanuunsanaynna(Ma raacayaan).

105. Kuwa Xaqa Rumeeyow waxaa idin Saaran Naftiinna Idinma Dhibo Ciddii Dhunta Haddaad Hanuunsantaan, Xagga Eebe Umbaana Noqoshadiinnu tahay Dhammaan wuxuuna Idinka Warrami Waxaad Camal falayseen.

مَاجَعَلَٱللَّهُمِنُ بَحِيرَةٍ وَلَاسَآبِبَةٍ وَلَاوَصِيلَةٍ وَلَاحَالْمِوَلَكِنَّ ٱلَّذِينَكَفُرُواْ يَفْتُرُونَ عَلَٱللَّهِ ٱلْكَذِبَّ وَٱكْثَرُهُمُ لَا يَمْقِلُونَ ۞

وَإِذَاقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ قَالُواُ حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابِكَآهَ نَأَ أُوَلُوَكَانَءَابَا وُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَاَيْمَ تَدُونَ ﴿

يَّا أَيُّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيَّكُمُ أَنْفُسَكُمُّ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهْتَدَيْتُمُّ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمُ جَمِيعً فَيُنَيِّكُمُ بِمَاكُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَيِّكُمُ بِمَاكُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ الْحَيْدِ

Jaahiliintii waxay ahaayeen kuwo aan Eebe si Fiican ugu Xidhnayn, Jaahil oo dhan Caadadiisu waa Saas, Xoolahoodana waxay u Bixin jireen waxaan Dar Eebe ahayn, sida Sanamyada iyo waxa la midka ah, Caanaha yey u Bixin Jireen Neefkana way u siidayn Jireen Sanamyada, Hadday Dhadig isku Xijisiisana ama Ritigu wax badan Rimiyo waxay u siidayn jireen Sanamyada, waana Been Abuurasho aan Xujo lahayn, Marka Quraanka iyo Rasuulka loogu Yeedhana waxay Raacaan waxay Aabbayaalkood oon wax ogayn hanuunsanaynna ka heleen, Taasina waa Ceeb weyn, Tan Kale Markaad toosnaato xaqana si Dhab ah Dadka u Fartid Cidii Diida oo Dhunta waxba kaama Saarra, mana aha Ujeedada Aayaduhu inaan Xaqa la Farin ee Naftaada Kaliya uun Xil kaa Saaranyahay, ma aha saas waa inaad Wanaag si Fiican u farto, Xumaantana si Fiican uga Reebto ka dib Xil kuma Saarra, Waxaa jirta in Dadka qaarkood si qalada u Fahmeen Aayaddan, oy Dhaheen ani Naftayda umbaa i saaran ee maxaa Dad kale Hadduu Dhumi Iga Galay, ma jiro Cid kaligeed uun Toosnaan karta Dadkuna Dhunsanyahay, ILLeen Dadku waa Xubin kaliya oo kale, waxaana Khaladkaas ka waaniyey Dadka Sayid Abuu bakar oo Yidhi: Waxaad ku Fasirtaan Aayadda si aan sideedii ahayn, Wanaagga fara Xumaantana Reeba, Siduu Nabigu Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Al-Maa'idah (103-105).

106. Kuwa Xaqa Rumeeyow Maragga Dhexdiinna ah markii mid idinka mid ah Geeridu u Timaaddo uu Dardaarmi Waa Labo Caadil oo idinka mid ah, ama Labo Kale oon idinka mid ahayn, markaad Socdaal Tihiin oo Geeri idin Hesho, idinkoo ku Reebi Salaad Dabadeed iyagoo ku Dhaaran

يَكَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ اَمَنُواْ شَهَدَهُ بَيْنِكُمْ إِذَاحَضَرَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ حِينَ ٱلْوَصِيَةِ ٱلْنَانِ ذَوَاعَدْلِ مِنكُمْ أَوْءَ اخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُدْ ضَرَيْتُمْ فِي ٱلْأَرْضِ فَأَصَهَ بَتَكُمْ مُصِيبَةُ ٱلْمَوْتِ تَعْفِسُونَهُ مَا Eebe Haddaad Shakidaan inaanan ku Gadanayn Qiimo yar Qaraababa ha ahaadee qarinna mayno maragga Eebe Markaas aan noqonno kuwa Dambaabay.

107. Haddii la Ogaado inay Muteen Dambi waxaa Meejooda Joogsan (oo la Dhaarin) Labo kale oo ah kuwa ugu Mudnaan Badan Dhaxalkiisa, wayna ku Dhaaran Eebe inuu Maragoodu ka Xaqsanyahay Maragooda, mana xadgudbaynno markaas aan Noqonno Daalimiin.

108. Saasaana u Dhaw inay Maragga ula Yimaadaan Sidiisa Fiican ama ay ka Cabsadaan in la Diido Dhaartooda intay Dhaartaan ka dib, ee ka Dhawrsada Eebe Maqlana Eebana ma hanuuniyo qoom Faasiqiina.

مِنْ بَعْدِ الصَّـ لَوْةِ فَيُقَسِمانِ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْ تُتُّ لَا نَشْ تَرِى بِدِ-نَمَنَا وَلَوْكَانَ ذَاقُرِيُّ وَلَانَكُمْتُهُ شَهَدَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا لَيْنِ الْآثِهِينَ ﴿ إِنَّ

فَإِنْعُرْعَلَىٰ أَنَهُمَا أَسْتَحَقَّا إِنْمَافَاخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَامِنَ أَلَّذِينَ أَسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْأَوْلِينِ فَيُقْسِمَانِ بِأَلَّهِ لَشَهَدَنُنَا أَحَقُ مِن شَهَدَ تِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا لَيْنَ الظَّلِيدِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

> ذَلِكَ أَدْنُ أَن يَأْتُواْ إِلَّا لَشَهَا لَهُ عَلَى وَجْهِهَ آ أَوْ يَخَافُواْ أَن تُرَدَّا أَيْنُ أَبْعَدُ أَيْمَنْ بِمَّ وَاتَقُواْ اللَّهَ وَاسْمَعُواْ وَاللَّهُ لاَ يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَسِقِينَ (اللَّهُ

Aayadahani waxay ka warrami in Hadduu Ruux Socdaala Geeri u Timaaddo uu ku Dardaarmi Labo Caadil oo Muslim ah hortood haddii la Waayana labo kale, Iyagoo la Dhaarin Salaado dabadood inay Run Sheegi ooyan wax Khayaamayn, oyna qarinayn xaqa, Haddii la Shakiyana waxaa Badeli oo Dhaaran inay Xaqaas Muteen Labo ka mid ah kuwa ugu Dhaw kii Dhintay, waxayna ku Dhaaran in Iyagu ka runbadanyihiin, Saasaana u Toosan in Maragga ay u Gutaan iyadoo Saxiix ah si aan hadda ka Dib loo Celin Maragooda, Waana Eebe in laga yaabo, Xaqana la Maqlo, ILLeen ILaahay ma Hanuuniyo qoom Faasiqiin ah, Taasina waxay ku Tusin siduu Islaamku ugu Dadaali Dhawridda Xuquuqda Dadka, una qadarin Dadka Diinta haysta, una fari Caddaalad, Eebe ka Yaabid, Sharaf Dhawrid iyo Wanaag ku Dadaaliid. Al-Maa'idah (106-108).

109. (Ka warran) Maalintuu Kulmin Eebe Rasuulada kuna dhihi Maxaa laydiinku Jawaabay oy Dhihi ma Ogin adiga unbaa Ogaal Badan waxa maqan.

110. (Xusuuso) Markuu Eebe dhihi Ciise Binu Maryamow Xusuuso Nicmadaydii korkaaga ahayd iyo hooyadaaba markaan kugu Xoojinay Ruuxii Daahirka ahaa (Jibriil) ood kula Hadlaysay Dadka sariir-ilmood iyo adoo meel dhaxaada, iyo Markaan ku Baray Kitaabka iyo Xigmadda, iyo Tawreed, Injiil, iyo Markaad ka Yeelaysay Dhoobada Sidii Shimbir Idankayga

﴿ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلُ فَيَقُولُ مَا ذَاۤ أُجِبْدُمُ قَالُواْ الاعِلْمُ لَنَآ إِنَّكَ اَنتَ عَلَىمُ الْغُيُوبِ ﴿

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى أَبْنَ مَرْيَمُ اَذْكُرْ يِغْمَتِى عَيْكَ وَعَلَى وَلِدَ تِكَ إِذْ أَيَّد تُلُكَ بِرُوج الْقُدُسِ تُكِمَّدُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْ لَأْ وَإِذْ عَلَمْتُكَ الْكِ تَبَ وَالْحِكْمَةُ وَالْتَوْرَئةَ وَالْإِنْجِيلِ لَّ وَإِذْ غَنْ لُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةُ الطَّلْرِ ood Afuufaysay oy Noqonaysay Shimbir Idankayga, ood Bogsiinaysay indhoole Ku dhashe iyo Baras laha Idankayga, ood soo Bixinaysay Maydka Idankayga, Markaan kaa kaafiyey Banii Israa'iil markaad ula timid Xujooyin, oy Dheheen kuwii Gaaloobay oo ka mida kani waxaan Sixir ahayn ma aha.

111. Markaan u Waxyooday (ku-ILhaameeyey) Saaxiibadii Rumeeya aniga iyo Rasuulkayga oy dhaheen waan Rumaynay ee marag ka Noqo inaan Muslimiin nahay. بِإِذَ فِى فَتَنفُخُ فِهَا فَتَكُونُ طَيَّرًا بِإِذَ فِي وَتُمْرِئُ الْأَخْمَهُ وَٱلْأَبْرَصُ بِإِذَ فِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْأَخْرَصُ بِإِذْ فِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْقَ بِإِذْ فِي وَإِذْ حَكْفَفْتُ بَنِيَ إِسْرٌءِ بِلَ عَنكَ إِذْ خِثْنَهُ مِأْلُبَيْنَتِ فَقَالَ الَّذِينَ لَقَرُواْ مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّيِيثُ فَيْ

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى ٱلْحَوَادِئِنَ أَنْ ءَامِنُواْفِ وَبِرَسُولِي قَالُواْءَامَنَا وَأَشْهَدْ بِأَنْنَا مُسْلِمُونَ ﴿

Aayadahan waxay ka warrami Mucjisooyinkii Eebe Siiyey Nabi Ciise, Sida lagu soo Sheegay Suuradda Aal-Cimraan, waxaas oo Mucjiso ahna waxay ku Tusin Awoodda Eebe, iyo inuu isaga uun Khayrku ka Yimaaddo, wayna Waajibtahay in si Dhab ah loo Caabudo loona Raaco Sharcigiisa.
Nabi Ciisana waa Addoon Eebe oo la mid ah Nabiyada kale iyo Dadka, waana Doqonimo iyo Waalli in la siiyo Awood uusan Mudan ama lagu sheego ILaahnimo Sida Nasaaradu Citiqaadiso'sidee Ruux Caqli leh u Caabudi wax Eebaha wax walba abuuray ka soo hadhay, waa layaab, Eebe nama Dhumiyo.
Aayadda Hore iyadu waxay ka warrami inuu Eebe Qiyaamada warsan Rasuulada isagoo og waxay ugu Jawaabeen qoomkoodii'iyaguna Xaalkoo Dhan waxay u Celiyeen Eebe Khatarnimada Qiyaamada iyo Dhibaatada Taalla, Taasina waxay ku Tusin inay Wajibtahay Dhab u Caabudidda iyo ku Xidhnaanta Eebe iyo Raacidda Rasuulada. Al-Maa'idah (109-111).

- 112. (Xusuuso) Markay Dheheen Xawaariyiintii Ciise Ibnu Maryamow Ma karaa Eebahaa inuu nooga soo Dejiyo Xeedho (Cunno) Samada wuxuuna yidhi ka Dhawrsada Eebe Haddaad Mu'miniintihiin.
- 113. Oyna Dheheen waxaannu dooni inaan wax ka Cunno oy Xasisho Quluubtanadu oon Ogaanno inaad Run noo sheegi oonu Noqonno Kuwa ka Marag kaca.
- 114. Uuna Yidhi Ciise Binu Maryama Ilaahayow Eebahanow Nooga soo Deji Xeedho Samada u Noqota Ciid kaanaga hore iyo Kaanaga Dambe iyo Aayad Xaggaaga ka ahaatay nana Arzaaq adaa arzaaqe u Khayr roone.

إِذْ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ يَعِيسَى ٱبْنَ مَرْيَعَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَآيِدَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ قَالَ ٱتَّقُوا ٱللَّهَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهِ مَالْتُهُمُ مُؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهُ

قَالُواْنُرِيدُاَنَ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَيِنَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَ نَاوَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّنِهِدِينَ ﴿

قَالَ عِسَى أَبْنُ مُرْيَمُ ٱللَّهُ مَّرَبَّنَاۤ أَذِلْ عَلَيْنَا مَآبِدَةً مِنَ ٱلسَّمَآءِ تَكُونُ لَنَاعِيدًا لِّأَوَّلِنَاوَءَ اخِرِنَا وَءَلِيَةُ مِنكِّ وَٱرْدُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ ٱلرَّزِقِينَ ﴿ Juz' 7

115. Wuxuuna Yidhi Eebe waan ku soo Dejin Korkiinna ee Ciddii ka Gaalowda ka dib oo idin ka mid ah waxaan Cadaabi Cadaab Aanan Cadaabayn Ruux Caalamka ka mid ah.

قَالَاللَّهُ إِنِّى مُنَزِلُهَا عَلَيْكُمٌ فَمَن يَكُفُرُبَعْدُ مِنكُمْ فِإِنِّى أُعَذِبُهُ عَذَابًا لَآ أُعَذِبُهُ أَحَدًا مِنَ ٱلْعَلَمِينَ ۞

Aayadahan waxay ka warrami Maa'iddada lagu Magacaabay Suuradda, waxayna ka mid tahay Mucjisooyinka Eebe Nabi Ciise ku Manaystay, Taasoo ah inay warsadeen in Eebe Samada Cunno uga soo Dejiyo, markuu Nabi Ciise ka waaniyeyna waxay Sheegeen inay dooni inay wax ka Cunaan, Qalbigooduna Xasilo, Ogaadaanna Runta Nabi Ciise, Maragna ay ka Noqdaan, Markuu Nabi Ciise Baryey Eebe inuu u soo Dejiyo, si ay Ciid ugu ahaato mid hore iyo mid Dambaba, iyo Calaamadba, Eebana wuxuu u Yaboohay inuu soo Dejin, Ciddiise ka Gaaloowda wuxuu u Cadaabi Cadaab aan Cid kale la Cadaabin, Warsashada saasoo kale ahna waa laga Fiicanyahay, Ruuxu waa inuu Rumeeyo awoodda Eebe, wixii Anficina uu warsado, isagoon Madax adayg iyo Xumaan uga qasdin, Dhabtuna waa in Eebe wax walba ahaysiiyey, fali wuxuu Doono, Nabiyadana ay Run Sheegi, oyna Waajibtahay in Dhab loo Rumeeyo Dhammaan lana Raaco Xaqay u Yeedhi, si loo Liibaano. Al-Maa'idah (112-115).

- 116. (Xusuuso) Markuu Yidhi Eebe, Ciise Binu Maryamow Ma adaa ku Yidhi Dadka ka Yeesha ani iyo Hooyaday Ilaahyo Eebe ka sokow, uuna Yidhi waad Nasahantahay Iguma Haboona inaan Dhaho Waxaanan Xaq u lahayn, Haddaan idhina waad ogtahay, waxaadna Ogtahay waxa Naftayda ku sugan Anuguse kuma Ogi Adiga unbaa ah kan waxa Maqan Og.
- 117. Kuma Dhihin waxaad i fartay waxaan ahayn, oo ah Caabuda Eebahay iyo Eebihiin waxaana ku ahay marag intaan ku Noolahay Dhexdooda markaad i oofsatana adaa ILaaliye u ah adi Umbaana wax walba Marag u ah.
- 118. Haddaad Cadaabto waa uun addoomadaadii, Haddaad u Dhaaftana adi umbaa Adkaade falsan ah.

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعِيسَى اَبْنَ مَرْيَمَ ءَ أَنتَ قُلْتَ
لِلنَّاسِ اَتَّخِذُونِ وَأَبِى إِلَنَهَ يَنِ مِن دُونِ اللَّهِ
قَالَ سُبْحَنْكَ مَا يَكُونُ لِيَ أَنَ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي
يحَقَّ إِن كُنتُ قُلْتُهُ وَقَلَّ عَلِمْتَةُ أَنتَ عَلَيْمَ اَفْدُولِ هَنْ مِن قَلْمِهُ مَا فِي نَفْسِهِ
وَلاَ أَعَلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنتَ عَلَيْمُ الْفُدُولِ هَنَّهُ مَا قَلْتُهُ مَا فَي نَفْسِهُ مَا قَلْتُ اللَّهُ مَا فَي نَفْسِهُ مَا قَلْتُ اللَّهُ مَا أَمْرَ تَنِي بِدِي أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَقِي وَرَبَكُمْ وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيمِمْ فَا لَكُ وَي وَاللَّهُ مَا فَي مَلْتُهِمْ فَا فَلَى اللَّهُ مَا فَي مَلْكُ اللَّهُ مَا فَي اللَّهُ مَا فَي اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مَا فَي اللَّهُ مَا فَا فَا مُلْكُولُ فَي اللَّهُ مَا فَي اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا اللَّهُ وَلِي اللَّهُ مَا فَا لَكُولُ اللَّهُ مَا اللَّهُ مِنْ لَلْهُ مَا اللَّهُ مَا الْعَلَى اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا الْمُعْمَالُولُولُ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا الْمُنْ اللَّهُ مَا الْمُعَلِقُولُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مَا الْمُنْ اللَّهُ مُنْ أَلْمُ اللَّهُ مُنْ أَلَا اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ أَلْهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا اللَّهُ مُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُو

Aayadahani waa Gooddi ILaahay u Jeediyey Nasaarada Caabuday Nabi Ciise iyo Hooyadiis, Isagoo Eebe ku Yidhi Nabi Ciise Ma adaa u Yidhi Dadka ILaah ka Yeesha aniga iyo Hooyaday Eebe ka sokow, Ilaahayna wuu Ogyahay inuusan Nabi Ciise Farin Xaalkaas ee waa Cabsi galin Kuwii Caabuday, Nabi Ciisana wuxuu ku Jawaabay in Eebe ka Nasahanyahay waxaas, Xaqna uma lihi inaan Sheegto waxaanan Mudan, Haddaan idhi iyo Haddii kalaba waad Ogtahay, waxaad ogtahay Naftayda waxa ku Sugan umase ogi anugu, Adiga unbaa wax walba oo Maqan og, Waxaan Eebe caabuda ahayn ma farin, Intaan Dhex-joogay anaa u Marag ah haddaad I Oofsatana Adaa ILaalin oo wax walba ka Marag ah, haddaad Cadaabtana waa Addoomadaadii, Haddaad u Dhaaftana Adigaa Adkaade Falsan ah,

Waana Kaas hadalkii Nabi Ciise, oo ah in Cibaadada Eebe Kaliya uu Farayey, Wax in la Caabudo Mudan oon Eebe ahayna ma Jiro, Isagoo Xaq u leh Cibaado iyo Waynaynba. Al-Maa'idah (116-118).

119. Wuxuu Yidhi Eebe Kani (Maanta) waa Maalinta ay Anfici kuwa Runta Sheega Runtoodu, waxaana u Sugnaaday Jannooyin oy Socoto Dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku Waari Dhexdeeda Waligood waxaana ka Raalli Noqday Eebe Iyana way ka Raalli Noqdeen, Taasina waa Liibaanta wayn.

120. Eebaa Iska leh Xukunka Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa ku Dhex sugan Eebana wax kasta (uu Doono) wuu Karaa.

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنفُعُ الصَّندِ قِينَ صِدْ قُهُمٌّ هُكُمْ جَنَّتُ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَارُ خَلِدِينَ فِهِمَاۤ أَبدَأُ رَّضِي ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ ذَلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْفَظِيمُ ﴿ ﴿ ﴾ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا

> لِلّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىٰءٍ وَلَدِيُّ ۖ

Eebana wuxuu Sheegay in Qiyaamada ay Anfici Runtu Ciddii Runle ahayd, oy Jannana Gali iyadoo ku Waari Eebaana ka Raalli Noqon Iyana way ka Raalli Noqon, Taasina waa Liibaan wayn, Xukunka Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa ku Dhex-jirana Eebaa Iska leh wax walbana wuu Karaa, wax walbana Awooddiisay ku Jiraan, waxaana Run Sheegay Nabi Ciise iyo Inta la mid ah ee Cibaadada Eebe u qirtay, waxaana Been Sheegay Nasaarada iyo waxa la mid ah ee Caabudi wax Eebe ka Soo Hadhay. Al-Maa'idah (119-120).

Magaca Eebe Yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis guud iyo Mid Gaaraba Naxariista,

1. Mahad Eebaa iska leh ahna kan Abuuray Samooyinka iyo Dhulka, Yeelayna Mugdiyada iyo Nuurka, Kuwa Gaaloobayse Eebahood yey wax la simi (la Caabudi)

2. Eebe waa kan idinka Abuuray Dhoobo Markaas Xukumay Ajal (Muddo) Ajal Magacaaban Yaana Agtiisa ah, idinkuse Gaalooy waad Shakisantihiin.

ٱلْحَـمَدُيلَهِ ٱلَّذِى خَلَقَ السَّمَوَوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَجَعَلَالظُّلُمَتِ وَالنُّورِّ ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۞

هُوَالَّذِي خَلَقَكُمُ مِّن طِينِ ثُمَّ قَضَىۤ أَجَلًا ۗ وَأَجَلُ مُسمَّى عِندَهُۥ ثُمَّ أَنتُرْ تَمْتُرُونَ ۞ 3. Eebe waa ILaaha Samooyinka waxa ku Sugan iyo waxa Dhulka ku Sugan wuxuuna Ogyahay Qarsoodigiinna iyo Muujiskiinna,wuxuuna Ogyahay, waxaad kasbanaysaan.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَتِ وَفِي الْأَرْضِّ يَعْلَمُ سِرَّكُمٌ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَاتَكْسِبُونَ ۞

Eebeheen wuxuu ku Billaabay Suuraddan Ammaantiisa iyo Siduu u Abuurey Cirka iyo Dhulka, iyo Mugdiga iyo Nuurka, dadkana ka ahaysiiyey Dhoobo «Aaabahood Aadan», Muddana u Yeelay mana Habboona in wax lala Caabudo, ama la Shakiyo, waana ILaaha Xaqa ah ee Cirka waxa ku Sugan iyo ILaaha Xaqa ah ee Dhulka waxa ku Sugan, Ogna Qarsoodiga Dadka iyo Muujiskooda iyo waxay kasbanba,

Waxayna Aayaduhu Adkayn ILaahnimada Eebe iyo Awooddiisa iyo Xaqnimadiisa Mudanyahay Mahad, Cibaado iyo Raacidda Sharcigiisa. Al-Ancaam (1-3).

- 4. Aayaddii u Timaadda oo Aayadaha Eebahaa ka mid ah way ka Jeedsadaan.
- 5. Waxayna Dhab u Beeniyeen Xaqii Markuu u yimid Waxaase u Imaan Doona (Cidhibta) warkay ku Jees jeesayeen.
- 6. Miyeyna Arkayn intaan Halaagnay Hortood (wax badan) oo Qarniyo ah, oon ku Makaninay (siinay) Dhulka waxaanaan idin Makanin (Siinin) waxaan uga soo deeynay Samada (Roob) Darar ah, Waxaana ka Yeelay Wabiyada kuwo Socda Dhexdooda waanse Halaagnay Dambigooda Dartiis waxaana Ahaysiinay Gadaashood Qarni kale.

وَمَا تَأْنِيهِ مِنْ اَيَةِ مِنْ اَيَةِ مِنْ اَيَتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُواْ عَنْهَا مُعْمِنِينَ ﴿ فَقَدْ كُذَبُواْ بِاللَّحِقِ لَمَا جَآءَهُمُّ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَلْبَتُواُ مَا كَانُواْ بِهِ يَسْتَهْ رِءُونَ۞ مَا كَانُواْ بِهِ عَيْشَتْهِمْ وَمُونَ۞ الْأَرْضِ مَالَدُ نُعْكِنَ لَكُرُ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِدْ ذَا ذَا وَجَعَلْنَا اللَّنْهَلُ رَبَّرِي مِن تَعْلِيمٍمُ فَأَهْلَكُنَ هُمْ بِدُنُو بِهِمْ وَأَنشَأَنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا عَاخَوِينَ ۞

Aayadahani waxay ka warrami Madax Adayga Gaalada oo Mar kastoo u Timaaddo Mucjisad Beeniya oo Xaqa ka Jeedsada, Waxayse la Kulmi Doonaan Ciqaabta Madax adaygoodaas, Maxaa yeelay Hortood wax badanbaa la Halaagay kuwo ka Xoog badan oo loo Barwaaqeeyey, Kuwa kalana lagu Baddalay, Taasina waxay ku Tusin inaan Cidna isku hallayn Awood, ILLeen wax kastaba Eebaa ka Awood badane, oo ka Yeelay Dad wax Isbidayey Sheeko iyo Meel Madhan, iyo Raad Cidla ah. Al-Ancaam (4-6).

7. Haddaan kugu soo Dejino Nabiyow Kitaab Qoran oo ay ku Taabtaan Gacmahooda waxay odhan kuwii Gaaloobay kani waxaan Sixir Cad aan ahayn ma aha.

ۅؘۘڵۊؘڹ۫ڗؙۧڶٮؘٵعؘؾٙڬڮڬڹۘٵڣۣ قِرْطَاسِ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوۤ أِنْ هَلَاۤ ٳڵۘٳڛڂۯٞؗۺؚؖڽڹٞٞ ﴿ۗ

- 8. Waxayna Dhihi maa lagu so Dejiyo Malag, Haddaan soo Dejinno Malagna waxaa la Dhamaynlahaa Amarka (Halaagga) lamana Sugeen.
- 9. Haddaan ka Yeello Malagna waxaan ka Yeeli lahayn Nin, Markaasaan Iskaga Dari lahaydeen Xaalka siday isaga Dari Jireen.
- Waxaa Dhab ahaan loogu Jeesjeesay Rasuullo kaa Horreeyey Waxaana kuwii Jees jeesay ku dhacay (Ciqaabti) waxay ku Jees jeeseen.
- 11. Waxaad Dhahdaa ku Socda Dhulka oo Eega Siday Noqotay Cidhibtii Beeniyeyaasha Xaqa.

وَقَالُواْ لَوْلاَ ٱلْزِلَ عَلَيْهِ مَلكُّ وَلَوْ أَنزَلْنَامَلَكَا لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُثُمُّ لَايُنظُرُونَ ۞

وَلُوْجَعَلْنَهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَهُ رَجُلًا وَلَلْبَسْنَا عَلَيْهِم مَا يَلْبَسُونَ (أَ)

وَلَقَدِٱسْنُهْزِئَ بِرُسُلِ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِأَلَّذِينَ سَخِرُواْ مِنْهُم مَّاكَانُواْ بِهِ - يَسْنَهْزِءُونَ ۞ قُلْ سِيرُواْ فِي ٱلْأَرْضِ ثُمَّ اَنظُارُواْ كَيْفَ كَانَ عَنِقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ۞

Aayadahan wuxuu Eebe kaga warrami Madax adayga Gaalada iyo in si Kastoo Xaqa loo Tuso ay Diidi kana Jeedsan, waxayna Dooni in Malag lagu soo Dejiyo, haddii lagu soo Dejiyana waxaa loo Yeeli lahaa Suuro Dad Inay Arkaan, markaasay Haddana Diidi lahaayeen, waxaana Shaqadooda ka mid ah Jees jees iyo Isla Weyni, waxayse Noqotaa Cidhibta Jees-Jeesaha Ciqaab iyo Halaag ee Dhulka mar si aad u Ogaato waxa ku Dhacay Gaaladaas Xaqa Beeniyey waxaase Habboon Rumaynta Xaqa iyo Raaciddiisa iyo ka Fogaanta Xumaanta iyo Xaqdiidka iyo Isla Waynida. Al-Ancaam (7-11).

- 12. Waxaad Dhahdaa yaa leh waxa ku Sugan Samooyinka iyo Dhulka, Dheh Eebe, wuxuuna Isasaaray Naxariis, wuxuuna idin kulmin Maalinta Qiyaame Shakina ma leh, kuwa Khasaariyey Naftoodase ma Rumaynayaan.
- 13. Eebe waxaa u Sugnaaday waxa Xasila Habeenkii iyo Maalintiiba waana Maqle Oge ah.
- 14. Waxaad Dhahdaa ma wax Eebe ka soo Hadhay yaan ka yeelan wali (la Caabudo) Eebaana ah kan Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Isagaana wax Quudiya Lamase quudiyo, waxaad Dhahdaa waxaa lay Faray inaan Noqdo kan ugu Horreeya Cid Islaanta (Hogaansanta Ummaddan) oonan ka Midnoqoninna Mushrikiinta.

قُللِمَن مَافِ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ قُل بِتَهِ كَنَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَتَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَارَيْبَ فِيدٌ الَّذِينَ خَسِرُوۤا الْفَسَهُمْ فَهُمَّ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿

﴿ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْيَلِ وَالنَّهَارُّ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ اللَّهِ اللَّهِ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ الْعَلِيمُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّ

قُلُ أَغَيْرَالَهَ أَتَّغِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُّ قُلُ إِنِّ أُمِّرُتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمُّ وَلَا تَكُونَتَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿

- 15. Waxaad dhahdaa anigu waxaan ka Cabsan Haddaan Caasiyo Eebahay Cadaab Maalin wayn.
- Ciddii laga Iilo Cadaabka Maalintaas wuu u Naxariistay Eebe Taasina waa Liibaanta Cad.

قُلُ إِنْ اَلْحَافُ إِنْ عَصَدَيْتُ رَبِى عَذَابَ يَوْمِ عَظِيمِ ﴿ مَن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَ إِذِ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَالِكَ ٱلْفَوْذُا لَمْدِينُ ﴿

ILaaheen wuxuu Nooga warrami inuu Leeyahay Xukunka Cirka iyo Dhulka iyo waxa U Dhaxeeya iyo in Naxariistiisu badantahay, Siduu Xadiith Qudsi ah ku Yidhi: Naxariistaydaa ka Badan Cadhadayda, Isagaana Dadka u Soo Kulmin Qiyaamaha Shaki la'aan, Ciddii Khasaarisay Nafteedase marumayso, waxa Xasila Habeenka iyo Dharaarta iyo waxa dhaq-dhaqaaqana Eebaa iska leh, Waana maqle Oge ah, wax Xaq Lagu Caabudo oon Isaga ahayna ma jiro, waana Quudiye aan la Quudinin, waana in Loo Hogaansamo, Gaaladana Laga Fogaado ILLeen Cadaab Maalin wayn yaa Jirta Ciddii laga ILaaliyana uu Liibaanaye. Al-Ancaam (12-16).

- 17. Hadduu ku Taabsiiyo Eebe Dhib wax Faydi ma jiro Isaga mooyee Hadduu ku Taabsiiyo Khayrna Isagaa wax Walba kara.
- وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرِّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ وَإِلَّا هُوَ إِلَّا كَاشِفَ لَهُ وَإِلَّا هُوَ وَإِن يَمْسَسْكَ بِغَيْرِ فَهُو عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّ
- 18. Waana ka Adkaadaha Addoomadiisa Korkooda waana Falsame Xeel Dheer.
- وَهُوَالْقَاهِرُفَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَالْخَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿
- 19. Waxaad Dhahdaa yaa ugu Wayn Marag waxaad Dhahdaa Eebaa Maragga Dhexdeena ah, waxaana lay waxyooday Quraankan inaan idiinku Digo Idinka iyo cidduu Gaadho, Idinku ma waxaad Marag Furaysaan Inay Eebe la Jiraan ILaahyo kale, waxaad Dhahdaa ma Marag Furayo (Saas) Waxaad Dhahdaa Eebe waa uun ILaah kaliya Anuguna waxaan ka Bari ahay waxaad la Wadaajinaysaan.
- قُلْ أَى شَيْءَ أَكَبُرُشَهَدَ فَقُلِ اللَّهُ شَهِيدُ النِّنِي وَيَيْنَكُمُّ وَأُلُوحِيَ إِلَى هَذَا الْفَرَّءَ اللَّهِ اللَّهُ شَهِيدُ النِّنِي وَيَيْنَكُمُّ وَأُوحِيَ إِلَىَ هَذَا الْفَرَّءَ اللَّهِ اللَّهَ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْكُمْ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلِيهُ عَلَيْهُ عَل عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلْ
- 20. Kuwaan Siinnay Kitaabka Waxay u Yaqaannaan Nabiga (Xaqnimadiisa) Siday u Yaqaanaan Caruurtooda kuwa Khasaariyey Naftoodana ma Rumeeyaan (Xaqa).
- ٱلَّذِينَ ، ٱتَيْنَتُهُ وُٱلۡكِتَبَ يَمْ فِوُنَهُ وَكَمَا يَعْرِفُونَ ٱبْنَآءَ هُمُّٱلَّذِينَ خَيِـرُوۤ ٱلْفُسُهُمْ فَهُدَلاً يُؤْمِنُونَ ۞

- 15. Waxaad dhahdaa anigu waxaan ka Cabsan Haddaan Caasiyo Eebahay Cadaab Maalin wayn.
- 16. Ciddii laga Iilo Cadaabka Maalintaas wuu u Naxariistay Eebe Taasina waa Liibaanta Cad.

قُلُ إِنِّ آخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّى عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيعِ ﴿ اللَّهِ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيعٍ ﴿ اللَّهِ عَذَابَ يَوْمَ عِنْ لِكَ مَنْ يُصَمَّدُ وَذَالِكَ مَنْ يُصُرَفْ عَنْدُ يَوْمَبِ ذِفْقَدُ رَحِمَهُ وَذَالِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْمُبِينُ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ عَنْهُ إِنْ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ال

ILaaheen wuxuu Nooga warrami inuu Leeyahay Xukunka Cirka iyo Dhulka iyo waxa U Dhaxeeya iyo in Naxariistiisu badantahay, Siduu Xadiith Qudsi ah ku Yidhi: Naxariistaydaa ka Badan Cadhadayda, Isagaana Dadka u Soo Kulmin Qiyaamaha Shaki la'aan, Ciddii Khasaarisay Nafteedase marumayso, waxa Xasila Habeenka iyo Dharaarta iyo waxa dhaq-dhaqaaqana Eebaa iska leh, Waana maqle Oge ah, wax Xaq Lagu Caabudo oon Isaga ahayna ma jiro, waana Quudiye aan la Quudinin, waana in Loo Hogaansamo, Gaaladana Laga Fogaado ILLeen Cadaab Maalin wayn yaa Jirta Ciddii laga ILaaliyana uu Liibaanaye. Al-Ancaam (12-16).

- 17. Hadduu ku Taabsiiyo Eebe Dhib wax Faydi ma jiro Isaga mooyee Hadduu ku Taabsiiyo Khayrna Isagaa wax Walba kara.
- وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللهُ بِضُرِّ فَلَاكَاشِفَ لَهُ وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللهُ بِضُرِّ فَلَاكَاشِ مَنْ وَ قَدِيرٌ اللهُ هُوَّ وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرِ فَهُوَعَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللهُ
- 18. Waana ka Adkaadaha Addoomadiisa Korkooda waana Falsame Xeel Dheer.
- وَهُوَالْقَاهِرُوْوَقَ عِبَادِهِ : وَهُوَالْخَكِيمُ الْخَبِيرُ ۞
- 19. Waxaad Dhahdaa yaa ugu Wayn Marag waxaad Dhahdaa Eebaa Maragga Dhexdeena ah, waxaana lay waxyooday Quraankan inaan idiinku Digo Idinka iyo cidduu Gaadho, Idinku ma waxaad Marag Furaysaan Inay Eebe la Jiraan ILaahyo kale, waxaad Dhahdaa ma Marag Furayo (Saas) Waxaad Dhahdaa Eebe waa uun ILaah kaliya Anuguna waxaan ka Bari ahay waxaad la Wadaajinaysaan.
- قُلْ أَىُّ شَىٰءِ أَكْبُرُشَهُدَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدُ اَيَنِي وَيَيْنَكُمُّ وَأُلِكَةُ شَهِيدُ اَينِي وَيَيْنَكُمُّ وَأُوحِى إِلَىٰ هَلَا الْقُرَّالُ لِأَنْذِرَكُم بِهِءوَ مَنْ بَلَغَ أَبِينَكُمُ لَلَسَّهُ لَدُونَ أَنْ مَعَ اللَّهِءَ الِهَةً أُخْرَىٰ قُل لَآ اَشْهَدُ قُلْ إِنْ مَاهُو إِلَنْهُ وَحِدُ وَإِنْنِي بَرِئَ مُّمِّا تُشْرِكُونَ ﴿ اللَّهُ اللْهُ اللَّ
- 20. Kuwaan Siinnay Kitaabka Waxay u Yaqaannaan Nabiga (Xaqnimadiisa) Siday u Yaqaanaan Caruurtooda kuwa Khasaariyey Naftoodana ma Rumeeyaan (Xaqa).
- ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَهُمُ ٱلْكِتَبَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُوكَ ٱبْنَاءَهُمُ ٱلَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۞

21. Wax ka Dulmi Badanna ma jirto cid ku Abuuray Eebe Been ama beeniyey Aayaadkiisa mana Liibaanto Daalimiintu.

وَمَنْ أَظْلَارُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ٱوْكَذَبَ بِعَايَتِيُّةٍ إِنَّهُ بُلا يُفْلِحُ الظَّلِمُونَ ﴿

Eebaa Hanta Nacfi iyo dhibba Isagaana wax kasta kara, Awooddana leh, maragna isagaa u wayn, Quraankuna waa Digniinta Caalamka, Eebe Mooyee ILaah kalana ma jiro, Ehelu Kitaabkana Yuhuud iyo Nasaare weeye way Yaqaannaan Xaqnimada Quraanka iyo Nabiga Siday Carruurtooda u Yaqaannaan, kuwa Naftooda Khasaariyayse wax ma Rumeeyaan, Cid ka Dulmi badanna ma jirto Ruux ku Been Abuurtay Eebe ama Beeniyey Aayaadkiisa, Daalimna ma Liibaano, waxaa Sugnaatay Xadiith ah: Wax ka Gaadhsiiya Eebe, Ruuxii Gaadhsiiyey Aayad Kitaabka Eebe ah wuu Gaadhsiiyey Amarkii Eebe. Al-Ancaam (17-21).

- 22. Ka Warran Maalintaan Kulmineyno (Dadka) Dhammaan Markaas aan ku Dhahayno Kuwii la Wadaajiyey Aaway kuwaad la Wadaajiseen (Eebe Cibaadada) aadna ahaydeen kuwo Sheegan (Inay wax tari).
- 23. Markaas Xujadoodii ma ahayn inay Dhahaan Eebaan ku Dhaarannaye Maanaan ahayn Mushrikiin (Wax la wadaajiya).
- 24. Bal day say ugu beensheegeen Naftooda ugana Dhumay waxay Been Abuuran jireen.
- 25. Waxaa ka mida kuwo ku Dhagaysan waxaana yeellay Quluubtooda Dabool inay kasaan (Quraanka) Dhagahoodana waxaan Yeellay Culays, Hadday Arkaan Aayaad kasta ma Rumaynayaan, Markay kuu Yimaaddaanna way kula Murmaan iyagoo dhihi kuwii Gaaloobay kani (Quraanku) ma aha waxaan warkii Kuwii Hore ahayn.
- 26. Waxayna ka Reebi Dadka rumaynta Nabiga iyaguna way ka Fogaan mana halaagayaan waxaan Naftooda ahayn, mase Oga.

ۅؘيَوْمَ نَحَشُرُهُمْ جَيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرِكُوۤ أَيْنَ شُرَكَاۤ وُكُمُ ٱلَّذِينَ كُنُتُمْ تَزْعُمُونَ ۞

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَكُهُمْ إِلَّا أَن قَالُواْ وَاللَّهِ

رَيِنَا مَاكُنَا مُشْرِكِينَ ﴿ اللهِ الْفُسِمِمُ وَضَلَ الْفُلْرِكِينَ اللهِ الْفُلْرِكِينَ اللهِ الْفُلْرِيمَ وَضَلَ عَنْهُم مَّاكَانُواْ يَفْتُرُونَ ﴿ اللهِ اللهُ ال

وَهُمْ يَنْهُوْنَ عَنْهُ وَيَنْغُوْثَ عَنْهُ وَلِنَعُولَا يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۞

كَفَوُ وَاإِنْ هَٰذَاۤ إِلَّاۤ أَسْنِطِيرُٱلْأُوَّلِينَ ٢

Qiyaamada wuu soo Kulmin Eebe Gaalada iyo waxay Caabudayeen, wayna Inkiraan, waase beenin Naftoodu, Waxaa ka mid ahaa Gaaladii kuwo Dhagaysan Akhriska Quraanka lagan yeelay quluubtooda Dabool, Dhagahoodana Culays, Aayad kastooy Arkaanna ma Rumeeyaan, Markay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ay U yimaaddaanna way la Murmaan iyagoo ku Sheegi Quraanka wararkii Hore, Dadkana way ka reebi Quraanka inay Rumeeyaan iyaguna way ka Fogaan, waxaan Naftooda ahaynna ma halaagaan, mase Kasayaan. Al-Ancaam (22-26).

Juz' 7

- 27. Haddaad aragto Marka la Joojin Gaalada Naarta Korkeeda oy Dhihi Shallaytee Maa nala Celiyo oo aanaan Beenin Aayaadka Eebahanno oo Noqonno Kuwa Rumeeyey (waxaad arki lahayd arrin Wayn).
- 28. Waxaase U Muuqday waxay Qarinayeen horay haddii la Celiyana waxay ku Noqon lahaayeen wixii laga Reebay waana Beenaalayaal.
- 29. Waxay dhihi wax kale ma jiro ee waannu ku Noolaan Adduunyada Nalamana soo Bixinaayo.
- 30. Haddaad Aragto Marka la hor Joojiyo Eebahood oo ku Dhaho Miyuuna kan Xaq ahayn, oy Dhahaan waa Xaq Eebaan ku Dhaaranaye oo uu ku dhaho Dhadhamiya Cadaabka Gaalnimadiinna Darteed (Waxaad arki arrin wayn).

ۅؘڷۊؘڒٙؽٙٳٙۮ۬ۅؙڣڡؙٳ؏ؘٲڷڶٳۏڡؘڷڵۅؙڶڡؙڷؽڵؽڵڹڵؙۮؙۯڎؙ ۅؘڵٳڬػٙۮؚٙٮؚڝؚٵؽٮؾؚۯؠۣٙٮٵۏؾڴۅڹڡؚڶؙڴؽۣڡؽڹؘ۞ٛ

بَلْبَدَا لَهُمُ مَّاكَانُوا يُخَفُونَ مِن فَبَلُّ وَلَوْرُدُّوا لَمَادُوا لِمَا نُهُواْ عَنْهُ وَلِنَّهُمُ لَكَذِبُونَ ۞ وَقَالُوَّا إِنْ هِيَ إِلَّاحَيَا اُنْنَا الدُّنْيَا وَمَا خَنْ مِبْمَعُوثِينَ ۞ وَلَوْتَرَى ٓ إِذْ وُقِفُواْ عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَلَا ابِالْحَقِّ قَالُواْ بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُواْ الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَتْكَفُرُونَ ۞

Eebe wuxuu ka Warrami Xaalka Gaalada markay Joogaan Qiyaamada, Taasoo ah inay Calaacali oy Dooni in Dib loo Celiyo si ay u Rumeeyaan, waxaase Dhab ah Haddii la Celiyana inay Beenin lahaayeen waana Beenaalayaal, waxayna Sheegan inay iska Noolaan lana soo Bixinaynin, waase la Guulguuli Qiyaamada wuxuuna ku Dhammaan Xaalku in lagu Dhoho Dhadhamiya Cadaabka Gaalnimadiinna Darteed.

Maalinta Qiyaame yeyna Kale Caddaan Xaqa iyo Xumaantu waana Tay wax walba kala Soocmi, Labo Waddana la kala Qaadi Janno iyo Naar. Al-Ancaam (27-30).

- 31. Waxaa Dhab u Khasaaray Kuwa Beeniyey la Kulanka Eebe markay ugu Timaaddo Saacadda (Qiyaame) si kada ahna waxay Dhahaan Shallaytadanno waxaan ku Gabood fallay Dhexdeeda, waxayna ku Xambaari Dambigooda Dhabarkooda waxaana Xumaanbadan waxay Xambaari.
- 32. Nolosha Adduunyana ma aha waxaan Ciyaar iyo Madadaalo ahayn Guriga Aakharaana u Khayr roon kuwa Dhawrsan ee Miyeyydaan wax kasayn.

قَدْخَسِرَالَذِينَ كَذَبُواْ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ حَتَّى إِذَاجَآءَتُهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَعْنَةَ قَالُواْ يَحَسَرَنَنَاعَلَى مَا فَرَطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَادَهُمْ عَلَىٰ ظُهُودِهِمْ أَلَاسَآءَ مَا يَزِدُونَ ۞

وَمَاٱلْحَيَوْةُ ٱلدُّنِّيَآإِلَّا لَعِبُّ وَلَهُوُّ وَلَلدَّارُ ٱلْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَنَّقُونُ أَفَلاَ تَمْقِلُونَ ۞ 33. Waxaan Ognahay inuu ku Walbahaarin waxay Sheegi Dhab ahaan kuuma Beeninayaan Laakiin Daalimiintu Aayaadka Eebe yey Diidi.

قَدَ نَعَلَمُ إِنَّهُ لَيَحَّزُنُكَ ٱلَّذِى يَقُولُونَّ فَإِنَّهُمَ لَا يُكَذِّبُو نَكَ وَلَكِئَّ ٱلظَّلِمِينَ بِعَايَنتِ ٱللَّهِ يَجْمَدُونَ ﴿ ﴿ ﴾ اللَّهِ يَجْمَدُونَ ﴿ ﴾ اللَّهِ يَجْمَدُونَ ﴾ اللَّهِ يَجْمَدُونَ ﴾

Eebeheen wuxuu Noo Sheegi Khasaaraha kuwa Beeniya Saacadda Qiyaame intay uga Timaaddo Kado, oo Shalleeytoodaan waxay Faleen ee Xumaa iyagoo Xambaarsan Dambigoodii, waxaa Sugnaaday in Camalka Xun uu Suuro Xun iyo Suudh Xun ugu Imaan Saaxiibkiis, uuna Dhabarka ka fuuli oo Qiyaamada tagi Isagoo Xambaarsan.

Tan kale nolosha Adduun waa Ciyaar ee Guriga Aakharo yaa u Khayr roon kuwa Xumaanta ka

Dhawrsada.

waxaana jirtay in warka Gaaladu walbahaar Galin jirtay Rasuulka (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) hase yeeshee Dhab ahaan uma Beenayn Isaga ee waxay diidayeen uun Aayaadka Eebe iyo Xaqa waxaa jirtay inuu Abu Jahal la Kulmay Nabiga Maalin uuna Gacan qaaday markaas lagu Yidhi war ma kaas Leexday yaad gacanqaadi, markaas uu Yidhi: Eebaan ku Dhaartaye waxaan ogahay inuu Nabi Yahay, Laakiin Goormaan Cabdi Manaaf u noqonnay Daba gal.

waxaana jirtay inay Abuu Jahal iyo Abuu Sufyaan iyo Akhnas u kala Dhuumanjireen Dhagaysiga Quraanka. Saasaana u Aragtaa say u Khayaamayeen Dadka kale, oo ugu Sheegi jireen Beenta. Al-

Ancaam (31-33).

- 34. Waxaa Dhab loo Beeniyey Rasuullo kaa Horreeyey waana ku Samreen wixii lagu Beeniyey waana la Dhibay intuu uga Yimaaddo Gargaarkannagu wax bedeli Hadalka Eebana ma jiro, waxaana ku soo Gaadhay Warkii Rasuuladii.
- 35. Hadday kugu Waynaatay (Cuslaatay) Jeedsigoodu haddaad karto inaad god ka Yeelato Dhulka ama Sallaan Samada ood Aayad u keentid (Samee) Hadduu Doono Eebana wuxuu ku kulmin lahaa hanuunka ee ha ka mid noqonin Jaahiliinta.
- 36. Waxaa uun Ajiibi Ogolaan Xaqa kuwa Maqli, kuwa Dhintayse waxaa soo Bixin Eebe Xaggiisaana loo Celin.
- 37. Waxay Dhaheen maxaa loogu soo Dejin waayey «Mucjisad» Aayad Xagga Eebihiis, waxaad Dhahdaa Eebe

وَلَقَذَكُذِ بَتَّ رُسُلُّ مِن قَبْلِكَ فَصَبَرُواْ عَلَىٰ مَاكُذِّ بُواْ وَأُوذُواْ حَتَّى آئَدُهُمْ مَشْرُناً وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَتِ ٱللَّهُ وَلَقَدْ جَآءَكَ مِن نَبَإِئ آلْمُرْسَلِينَ ﴿

وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ أَسْتَطَعْتَ أَن تَبْنَغِى نَفَقًا فِي ٱلْأَرْضِ أَوْسُلَّمًا فِي السَّمَآءِ فَتَأْتِيهُم بِنَايَةً وَلَوْشَآءَ ٱللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى ٱلْهُدَىٰ فَلَاتَكُونَنَ مِنَ ٱلْجَهِلِينَ ﴿

﴿ إِنَّا يَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَٱلْمَوْتَى يَبَعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿

وَقَالُواْ لَوَلَانُزِلَ عَلَيْهِ ءَايَةُ مِن رَبِّهِ عَقُلْ إِنَّ ٱللَّهَ قَادِرُ

waa karaa inuu soo Dejiyo Aayad Badankoodse ma Oga.

عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ ءَاينَةُ وَلَكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ اللَّهُ

Aayadahan sida Aayado kale oo ku Badan Quraanka waa Samirsiin Nabiga iyo Calool adkaysiin, Wuxuuna Eebe u Yaboohay Gargaar, Saas darteed waa inuu Nabigu iska Fududeeyo Xaalkooda, ILLeen Dhulka Intuu Godad ka Jeexdo ama Cirka Sallaan ugu koro uma keeni karo Aayade, Awooddana Eebaa iska leh Hadduu Doonana wuxuu Dadka ku Kulmin Hanuunka ee ha ka mid Noqonin Kuwaan wax Ogayn Yuu Eebe ku Yidhi, Xaqana waxaa maqla kuwa Qalbigoodu Noolyahay, Gaalo Qalbiga ka Dhimatayse wax ma maqlaan, waxaase loo soo Kulmin Qiyaamaha, Waxayna Codsanjireen in Aayad loo soo Dejiyo, Eebana wuu Karaa soo Dejinteeda Badankoodse wax ma oga.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Wuxuu Jeclaa Nabigu in Dadka Dhammaan Xaqa Rumeeyaan, Eebaase u warramay inuu Rumeyn uun Ruuxuu Eebe Doono oo Toosiyo. Al-Ancaam (34-37).

- 38. Wax ku Socda Dhulka ama Shimbir ku Duuli Garbihiisa oo Dhan waa umado Idinla mid ah, waxba kagama aanan tagin Kitaabka, waxaana loo soo Kulmin Dadka Xagga Eebahood.
- 39. Kuwa Beeniyey Aayadkanaga waa DhagaLa'yihiin oo Af la'yihiin Mugdibayna ku Suganyihiin, cidduu Doono wuu Dhumiyaa Eebe Tuu Doonana wuxuu Yeelaa Jid Toosan.
- 40. Waxaad Dhahdaa Bal ka warrama hadduu idiin Yimaaddo Cadaabka Eebe ama idiinTimaadda Saacaddu (Qiyaame) wax Eebe kasoo hadhay Miyaad Baryeysaan haddaad Runsheegaysaan.
- 41. Isaga Unbaana Baryeysaan oo Faydi waxaad ka baryeysaan hadduu Doono waadna Halmaamaysaan waxaad la Wadaajinaysaan.

وَمَامِن دَآبَةِ فِٱلْأَرْضِ وَلَاطَهْرِ يَطِيثُرِ عِنَاحَيْهِ إِلَّا أَمُمُّ أَمْثَالُكُمْ مَّافَرَطْنَا فِٱلْكِتَبِ مِن شَىءً ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّمْ يُحْشَرُونَ ﴿ إِلَىٰ اللَّهِ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّمْ يُحْشَرُونَ ﴿ إِلَىٰ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

ۅۘٲڵٙۮؚڽڒؘػؘۮٙۘؠؙۘۅؙٳۼٵؽؾؚڹٵڞۘۘڗٞ۠ۅڹۘػؙمۜٞڣؚٱڶڟؙؙڶؙڡؘٮؾؚۛ ڡؘڹؽۺؘٳٲٮۜٞڎؙؽڞ۫ڸڵۿۅؘڡؘڹؽۺٛٲ۫ؿۼۨڡ۫ڵۿؗٵؘڮڝۯطؚ ؙۛڡؙۺٮؘٙقؚيٮ؞ؚؚ۞

فُلُ أَرَءَ يَتَكُمُ إِنْ أَتَنكُمُ عَذَابُ أَسَاعَةُ أَوَأَتَنَكُمُ اللهِ اللهِ أَوَأَتَنَكُمُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ

َبُلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكُشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ وَتَنسَوْنَ مَانَشْرِكُونَ ﴿ اللهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ الله

Abuurka Eebe waa Badanyahay, Kitaabkiisana wax kasta oo wax Anfaca wuu ku Sheegay, Cid walbana waa la horkeeni Eebe, waxaana Sugnaaday in la Soo Kulmin Xayawaanka oo loo Qisaasi midda Geeska leh tii Seenyada ahayd oy Hardiday, Gaalada Xaqa Diidanna waa wax Dhago la'oo Af la'oo Mugdi ku jira, Cidduu Doonana Eebe wuu Hanuunin, tuu Doonana wuu Dhumin. Marka Gaalada Cadaaabka Eebe u Yimaaddo ama Qiyaamadu waxaan Isaga ahayn ma Baryaan, isaga unbaana Fayda Dhibka Hadduu Doono, waana la Halmaami waxa ka soo hadhay oo Adduunka lagu Caabudi Jiray waxna laga dayi Jiray, Saasayna Waajib u tahay in Eebe uun la Caabudo, Sharcigiisana la Raaco oo lagu Dhaqmo si Dhab ah, ILLeen isagaa Jidkii Liibaanta iyo Guusha ahe, waxa ka soo Hadhayna waa Khasaare. Al-ancaam (38-41).

- 42. Waxaan u Dirray (Rasuul) Ummado idinka Horreeyey waxaana ku qabanay Dhibaato iyo Cudur intay Baryaan (Eebe).
- 43. Maa Markuu u Yimaaddo Dhibku ay baryaan (Eebe) Waxaase ingagtay Quluubtoodii wuxuuna u Qurxiyey Shaydaan waxay Falayeen.
- 44. Markay Halmaameen (Ka Jeedsadeen) wixii lagu Waaniyey Yaan u Furray Korkooda irridaha wax Kasta Markay ku Farxaan waxaa la Siiyey yaan ku qabannaa kado, Markaasay ahaadaan kuwo Quusta.
- 45. Waxaana la Gooyey Cidhibta Qoomkii Dulmiga Falay Mahadna Eebaa iska leh ah Eebaha Caalamka.

وَلَقَدُّأَرُّسَلُنَا ۚ إِلَىٰ أُمُومِن قَبْلِكَ فَأَخَذُ نَهُمُ الْمُوْنَ اللَّهُ فَاَخَذُ نَهُمُ الْمُأْسَاءَ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَهُمْ الْمُسَانَعَمْرَعُونَ اللَّهُ فَلَا لَا إِذْ جَآءَ هُم الْمُسُنا تَضَرَّعُوا وَلَكِي فَسَتَ فَلُونُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ أُلشَّيَطُكُنُ مَا كَاثُوا فَلُونُهُمْ وَلَيْكِ فَسَتَ فَلَا اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهِ عَلَيْهِمَ فَلَمَا اللَّهُ وَاللَّهِمَ اللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْمُ وَالْمُؤْمُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْمُونَا وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْمُ وَالْمُؤْمُولُومُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْمُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْمُ وَاللَّهُ وَالَالْمُؤْمُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللْمُؤْمُ وَاللَّالِمُ وَاللَّه

ILaahay Ummado Badan oo hore yuu Nabiyo u Diray, kuna qaban jiray Dhibaato iyo Cudur, si ay Eebe u Xusuustaan, waxaase Ingagay Qalbigoodii oo Shaydaanbaa wax u Qurxiyey, markay Xaqii ka Jeedsadeenna waxaa loo Furay wax kasta (oo Shuqliya) markay ku Farxaanna waxa la Siiyey waxaan ku qabannaa Kado Markaasay quustaan,waxaana la Cidhibtiray Gaaladii Mahadna Eebaa iska leh,waxaana Habboon in marka Eebe wax ku siiyo aad ku Aqoonsatid oo ku Mahadisid ee ma habboona inaad ku Kibirtid ood la Boodboodid.

Xasan Al-Basri wuxuu Yidhi: Ciddii Eebe u Waasiciyo Rizqiga oon Ogaan in la Magri, oo la SaSabi waa Midaan wax Garad, ahayn.

Qataadana wuxuu Yidhi: Waxaa la Halaagaa Dadka Markay Kibraan oy Shuqliso Nicmadu oy ku Sirmaan Eebe iyo Nicmadiisa waxaana Saas Noqda Cid Xaqa ka Leexatay. Al-Ancaam (42-45).

- 46. Waxaad Dhahdaa Bal Warrama Hadduu Eebe qabto Maqalkiinna iyo Araggiinna oo Daboolo Quluubtiinna waa ILaahee ka soo Hadhay Eebe ee idiin keeni, Day Sidan u Cel-Celinno Aayaadka Markaa say u Jeedsan.
- 47. Waxaad Dhahdaa Bal Warrama hadduu Idiinku Yimaaddo Cadaabka Eebe Kado ama Caddaan miyaa la Halaagaa waxaan Qoomka Daalimiinta Ahayn.
- 48. Rasuulada waxaan u Dirraa inay Bishaareeyaan oo Digaan, Ciddii Rumaysa Xaqa oo Wanaajiya (Camalka) Cabsi iyo Murug midna ma Saarro.

قُلْ أَرَءَ يَتُمُ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمَعَكُمْ وَأَبْصَدَكُمْ وَخَكُمَ عَلَى الْمَصَدَرُكُمْ وَخَكُمَ عَلَى الْمُعَيْدِكُم بِهِ انظر عَلَى اللَّهِ اللَّهِ الْطُلَا حَدَيْثُ الْاَيْتِ ثُمَ هُمَّ يَصَدِفُونَ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنَالِي اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ الللْمُنْ اللَّه

ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَاخَوْثُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿ إِلَّهُ

49. Kuwa Beeniyey Aayaadkanaga waxaa Taaban Cadaab Faasiq Nimadooda Darteed.

وَالَّذِينَ كَذَّبُواْمِ اَيَنتِنَا يَمَشُهُمُ الْعَذَابُ مِنَاكُ الْعَذَابُ مِنَاكَانُواْ يَشْمُ الْعَذَابُ

Hadduu Eebe ka Qaado Ruuxa Nicmada, Maqalka ama Aragga ama Qalbiga Daboolo Cidaan Eebe ahayn oo u Keeni karta ma jirto Eebana Xaquu soo Cel-Celiyaa si Loogu Waano Qaato, Gaaladuse way ka Jeedsan Xaqa, wax Cadaabka Eebe Celin Karana ma jiro ama Kado ha ku Yimaaddo ama si Cadaanaba, Daalimiinta Umbaana la Halaagi, Rasuuladuna waa Bishaareeyayaal Diga, Ciddii Xaqa Rumaysa oo Camalka Wanaajisana Cabsi iyo Murug midna ma Aragto, kuwa Beeniya Aayaadka Eebana waxaa Taaban Cadaab Faasiq nimadooda Darteed, Ujeeddaduna waxaa Weeye in Eebe Cid la Wadaagta Awoodda ayna jirin, Xaqana uu Caddeeyey, Nabiyana Diray, Xaq Beeniyana uu Halaagi. Al-Ancaam (46-49).

- 50. Waxaad Dhahdaa Ma Dhahayo waxaa Agtayda ah Khasnadaha Eebe, waxa Maqanna ma Ogi, mana Dhahayo waxaan ahay Malag, waxaan uun Raaci wixii lay waxyoodo waxaad dhahdaa ma egyihiin Indhoole iyo Arke Miyeydaan Fikirayn.
- قُلُاَ اَقُولُ لَكُمْ عِندِی خَزَآیِنُ اَلَّهِ وَلَاَ اَعْلَمُ اَلْعَیْبَ وَلاَ اَقُولُ لَکُمْ إِنِّ مَلَكُّ إِنْ اَتَّبِحُ إِلَّامَا يُوحَى إِلَىُّ قُلُ هَلْ يَسْتَوِى اَلْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ اَفَلاَتَنَفَّكُرُونَ ﴿
- 51. Ugu dig Quraanka kuwa ka Cabsan in loo soo kulmiyo Eebahood iyagoon lahayn Sokaydiis Qaraabo iyo Shafeece Midna inay Dhawrsadaan Darteed.
- ۅؘٲؘڹڍؚ۫ۮؠؚڍؚٱڵٙڎؚڽڒؘؽڬٵۏؙۘۘۯۮؘٲڽڲؙڞۘۯۜۘۅٛٲٳڮٙۮڔٙؿؚۣڡ۪ڿٚٚ ڶؿڛۘڶۿؙٮڡڡٚڹۮٷڹڡؚۦۅٙڶۣٷٞۅؘڵٲۺڣۣۼ ڶۘڡٙڶۘۿؠٞؽنَۘڨۛۅڹ۞ٛ
- 52. Hana Eryin kuwa Baryi Eebahood aroor iyo Galabba iyagoo dooni Wajigiisa waxba kaama saarra Xisaabtooda iyana Xisaabtaada Waxba kama Saarra ood eridid ood ka mid noqotid daalimiinta.
- وَلا تَظُرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْفَدَوْةِ وَٱلْمَشِيّ يُرِيدُونَ وَجْهَدُّمُّ مَاعَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ وَمَامِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ فَتَظْدُرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّلِمِينَ ۖ ﴿ ثَنْ

Wuxuu Eebe faray Nabiga inuu u Sheego Dadka inuusan Hananin Khasnadda Eebe, waxa maqanna Ogayn, Malagna ahayn, ee uu Raaci uun Xaqa loo Waxyooday, mana Sinna Indhoole iyo wax arke, Waana in Wax, la fiiriyo si Xaqa loo Rumeeyo, Quraanka yuuna Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ugu Digi Jiray dadka ka Cabsan in Eebe loo soo kulmiyo iyagoon Helayn Gargaare iyo Shafeece ka soo Hadhay inay Dhawrsadaan, wuxuuna Eebe ka Reebay Nabiga inuu Eryo kuwa Eebe Caabudi had iyo Jeer iyagoo Dooni Wajigiisa, ILLeen Xisaabtooda Ma saarra Korkiisee, Xisaabtiisana ma Saarra korkoodee, Hadduu Fogeeyana uu Noqon mid Xaqa ka Leexday, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waa ka Fogyahay inuu Fogeeyo kuwa xaqa Rumeeyey ee waxaa lagu Quusin Gaalada Doonaysa inay isku Dayaan inay kala fogeeyaan Nabiga iyo Mu'miniinta, Aayaduna waxay soo Degtay Mar Nabiga ay la Joogeen Suhayl, Bilaal iyo Camaar oo Gaaladii Qureesheed ku Dhaheen Nabiga ma kuwanaa Eebe naga Doortay, iska Eri aan ku Raacnee. Al-Ancaam (50-52).

- 53. Saasaaan isugu Imtixaanay (Dadka) Qaarkood Qaarka kale inay Dhahaan ma kuwanaa Eebe ku Manaystay (Islaamka) Dhexdannada, Miyuusan Eebe ahayn kan og kuwa ku Mahdiya.
- 54. Markay kuu Yimaadaan kuwa Rumeeyey Aayaadkanaga waxaad Dhahdaa Nabadgalyo Korkiinna ha ahaato, wuxuu Eebe Isasaaray Naxariis, oo ah Ciddii idinka mid ah oo Fasha Xumaan isagoo ka Jaahil ah oo Toobad keena oo wanaajiya Eebaa u Dhaafi una Naxariisan.
- 55. Saasaanu u Kala Bixinaa Aayaadka si ay u Caddaato Jidka Dambiilayaasha.

وَكَذَلِكَ فَتَنَا بَعْضَهُم بِبَعْضِ لِيَقُولُواْ
اَهَتَوُلاَءِ مَنَ اللهُ عَلَيْهِم مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللهُ
بِأَعْلَمَ إِللَّهَ حَلَيْهِم مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللهُ
وَإِذَا جَآءَ كَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ وَعَايَنِنَا فَقُلْ سَلَمُ
عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ
أَنْهُ مَنْ عَمِلَ مِن كُمْ سُوّءً الإِجَهَلَاةِ ثُمْ تَابَ
مِنْ بَعْلِهِ وَوَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ مِنْوَءً الإِجَهَلَاةِ ثُمْ تَابَ
وَكَذَلِكَ نَفْضَلُ الْأَيْتِ وَلِتَسْتَمِينَ سَبِيلُ
وَكَذَلِكَ نَفْضَلُ الْأَيْتِ وَلِتَسْتَمِينَ سَبِيلُ
وَكَذَلِكَ نَفْضَلُ الْأَيْتَ وَلِتَسْتَمِينَ سَبِيلُ

Adduunku waa Guri Imtixaan, Dadkana waa laysku Imtixaanay, siday Gaaladii Qureesheed u Xaqiri Jireen, ma kuwanaa Eebe naga Doortay oo Hanuuniyey, Eebaase og Cidda ku Mahdisa, wuxuuna Eebe Faray Nabiga in Hadday u Yimaadaan kuwa Xaqa Rumeeyey uu Salaamo, Soona Dhaweeyo, wuxuuna u Yaboohay Ciddii Gafta isagoon Ogayn oo Hadddana Toobad keenta Wanaagana Fasha in Eebe u Naxariisan una Dambi Dhaafi, Eebana Xaqa wuu qeexay si ay u Cadaato Jidka Dambiilayaashu, Gaalada iyo Kuwaan wax kasayn had iyo Jeer waxay Qiimo Dheeraada Siiyaan Xoolaha, Madaxtinimada iyo Caruurta, iyagoo qiyaasi in Cidda wax haysata ay Mudantahay Hanuunka, Taasina waa Fikrad Xun oo Khalda, Cidda Xoolaha Haysata kama sareeyso kan Saboolka ah, waxaase lagu kala Sareeyaa Akhlaaqda, Wanaag falka, Eebe ka Yaabidda iyo Raacidda Xaqa. Al-Ancaam (53-55).

- 56. Waxaad Dhahdaa waxaa layga Reebay inaan Caabudo waxaad Caabudaysaan oo Eebe ka soo Hadhay, waxaad Dhahdaa Raaci maayo hawadiinna oon Dhumo markaas Noqoninna kuwaan Hanuunsanayn.
- 57. Waxaad Dhahdaa waxaan ku Sugnahay Xujo Eebahay waadna Beeniseen Xaqaas, agtayda ma aha waxaad Dadajisanaysaan, Xukunkana Eebaa iska leh, Xaquuna Xukumi, waana kuu Xukunkiisu Khayr Leeyahay.
- 58. Waxaad Dhahdaa hadduu Yahay agtayda waxaad Dedejisanaysaan (Ciqabta) waxaa la kala Xukumi lahaa Dhexdeenna Eebana waa Ogyahay Daalimiinta.

قُلَ إِنِي نَهُمِتُ أَنْ أَعَبُدَا لَذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهُ قُلُلَآ أَنِّهُ ٱلْهُوَآءَ كُمٌ قَدْ صَلَلْتُ إِذَا وَمَآ أَنَاْمِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ ۞

قُلُ إِنِي عَلَى بَيِنَةٍ مِن زَيِّ وَكَذَبْتُ مِيدٍ * مَاعِندِ عَى مَا تَسْتَعْجِلُو نَ بِهِ * إِنِ ٱلْحُكُمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ ٱلْحَقَّ وَهُو خَيْرُ ٱلْفَاصِلِينَ ﴿ قُلُ لَوْ أَنَّ عِندِى مَا نَسْتَعْجِلُونَ بِهِ - لَقُضِى ٱلْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمُ مُّ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّرِلِمِينَ ﴿ فَهُ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَيْدِ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعِلْمِ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَيْقِيلِ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمِ الْعَلَمُ الْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلْمُ الْعَلَمُ الْمُؤْلِقُلُهُ الْعَلَمُ الْعَلَيْمِ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعِلْمِ الْعَلِمُ الْعِلْمُ الْعِلْمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعِلْمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعُلِمُ الْعَلَمُ الْعَلْمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعِلْمُ الْعِلَمُ الْعِلْمُ الْعَلِمُ الْعَلِمُ الْعَلَمُ الْعَلَمُ الْعِلْم 59. Eebe Agtiisa waxaa ah Furaha waxa maqan wax og oon isaga ahayna ma jiro, wuxuuna Ogyahay waxa Barriga iyo Badda ku Sugan, wixii Caleena oo Dhacdana wuu Ogyahay, Xabbad Masaga ah oo Mugdiga Dhulka ku Sugan iyo wixii Qoyan ama Ingagan waxay ku Suganyihiin Kitaab Cad.

﴿ وَعِندَهُ مَفَاتِهُ ٱلْغَيْبِ لاَيَعْلَمُهَاۤ إِلَّاهُوَّ وَيَعْلَرُمَافِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرُ وَمَانَسَ فُقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَمْ لَمُهَاوَلَاحَبَّةٍ فِ ظُلْمُنتِ ٱلْأَرْضِ وَلاَرَطْبِ وَلاَ بَاسِ إِلَّا فِي كِنْبِ مُّبِينِ ﴿ ﴾

Eebaa Mudan Cibaadada, Gaalada Hawadeeda Ciddii Raacdana way Dhumi, Nabiguna wuxuu ku Suganyahay Xujo Cad oo Eebe,; Gaaladuna way Beeniyeen Xaqii, Nabigana waxaa Saaran Gaadhsiin, Eebaana Xaqa Kala Xukuma, Ciqaabna waxaa hanta Eebe, Isagaana og Daalimiinta, Isagaana og waxa ku Maqan,, Barri iyo Badba. Al-Ancaam (56-59).

- 60. Eebe waa kan idin Oofsada Habeenkii ogna waxaad Fashaan Maalintii Markaasna idin soo Bixiya in la Xukumo Ajal Magacaaban Xaggiisaana laydiin Celin, markaasuu idiinka warrami waxaad Falaysaan.
- 61. Eebe waa kan ka Sarreeya Addoomadiisa, wuxuuna idiin soo Diraa ILaaliye markuu u Yimaaddo Midkiin Mawdku waxaa Oofsata «Disha» Malaa'igtanada mana Gabood Falaan.
- 62. Markaasaa loo Celin Dadka Xagga Sayidkooda Xaqa ah isagaana leh Xukunka Dedejiyana Xisaabta.

وَهُواَلَّذِى يَتَوَفَّنَكُم إِلَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَاجَرَحْتُم إِلنَّهَارِثُمُّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰٓ أَجَلُّ مُسَغَّىٰ ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمُّ يُنْيِّنُكُمُ بِمَاكُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۞

وَهُوَالْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لاَنْفَرَّطُونَ (إِنَّ)

ثُمَّ رُدُّواْ إِلَى اللَّهِ مَوْلَكُهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ ٱلْحَكُمُ وَهُوَ أَشَرَعُ الْخَيْمُ الْمُوَ

Eebe waa kan Dadka Oofsada Habeenkii Markay Hurdaan, ogna waxay Fali Maalintii, Muddo Magacaabanna Sameeyey, Xagiisaana loo Noqon, ugana warrami waxay Faleen, waana kan wax walba u Khushuuco oo ka Sarreeya, Malaa'ig Nafta Qaadana u soo Dira Dadka oon Gabood Falayn, Dadkuna Xaggiisa u Noqon, Sayid Xaq ahna ah, Xukunkana iska leh, Xisaabtiisuna Degdegayso. waxaa Sugnaatay in Marka la Dhiman Malaa'igtu u Bishaarayn Nafta Fiican, Canaananna midda Xun, Saas Darteed waa in loo Darbado, Eebana la warsado xaq ku Sugnaan iyo Wanaag. Al-Ancaam (60-62).

63. Waxaad Dhahdaa Yaa idinka koriya Mugdiga Barriga iyo Badda ood u Baridaan Isdullayn iyo Qarsoodi, Idinkoo dhihi Hadduu naga koriyo Tan waxaan ka mid Noqonaynaa kuwa Mahadiya.

قُلْ مَن يُنَجِّ يَكُمْ مِن ظُلُمُنتِ ٱلْبَرُوَ ٱلْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفَيْهَ لَيْنَ أَنِحَننَا مِنْ هَذِهِ عَ لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّلَكِرِينَ ﴿ ﴾

- 64. Waxaad Dhahdaa Eebaa idinka Koriya Taas iyo Shiddo Kasta, Markaasaad u Shariigyeeshaan.
- 65. Waxaad Dhahdaa Eebe waa kan kara inuu idinku soo Daayo Cadaab Korkiinna ama Lugihiinna Hoostooda ama idin qaso (idinka yeelo) Kooxo uu Dhadhansiiyo Qaarkood qaarka kale Dhibkiisa, bal day Sidaan ugu Caddaynaynno Aayaadka inay Kasaan.

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّدُ كُم مِنْهَا وَمِن كُلِ كَرْبِ ثُمَّ اَنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿ اللَّهِ مُنَافِّ اللَّهِ مَنَا اللَّهِ مَا اللَّهِ اللَّهِ مَا اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُوالِمُ اللْمُنْ الْمُنْمُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْ

Eebaa Dadka ka Koriya Mugdiga Barriga iyo Baddaba, oyna Baryaan Dadku inuu ka Koriyo Dhibka, Isagaana ka Koriya Dadka Shiddo oo Dhan, haddana ay u Shariigyeeli, karana inuu Cadaab Korka ama Hoosta kaga soo Daayo, ama Kooxo is Laaya ka Yeelo, Xaqana Caddeeya si wax loo Fahmo, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Waxaan warsaday Eebahay Saddex: Waxaan warsaday inuusan Umaddayda ku Halaagin Maanshayn, wuuna i siiyey, waxaana Warsaday inuusan Umaddayda ku Halaagin Abaar, wuuna i siiyey, waxaana Warsaday inuusan Dhexdooda Yeelin Dagaal wuuna Ii diiday. Waxaa wariyey Muslim. Al-Ancaam (63-65).

- 66. Waxaa Beeniyey (Quraanka) Qoomkaagii Isagoo Xaq ah, waxaad Dhahdaa kama ahi Korkiinna Wakiil (ILaaliye).
- 67. War kasta Meel uu ku Sugnaado yuu leeyahay Waadna Ogaandoontaan.
- 68. Markaad Aragtaan kuwa dhumban Aayaadkanaga, isaga Jeedso intay ka Dhumbadaan Sheeko kale, haddduu ku Halmaansiiyo Shaydaanna ha Fadhiyin Xusuusta ka Dib Daalimiinta Agtooda.
- 69. Kuwa Dhawrsoonna Xisaabtooda waxba kaama Saarra Laakiin waa Waano inay Dhawrsadaan.

ۘۘۅۧڴڎؘۜڹ<u>ؠ</u>؞ؚڡٙۊ۫ۛؗمُڬۅؘۿؗۅؘۘٲڷڂۜؿؙؖٷڷڶٙۺؾۘٵؘؾؾػؙؗؗؠ ؠؚؚڮؚڸڕ۞

لِكُلِّ نَبَإِمُّ سَتَقَرُّو سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿

وَإِذَا رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي ءَايَئِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُواْ فِ حَدِيثٍ غَيْرِوءً وَإِمَّا يُسِينَكَ ٱلشَّيَطَنُ فَلاَنْقَعُدَّ بَعْدَ ٱلذِّحْرَىٰ مَعَ ٱلْقَوْرِ ٱلظَّلِمِينَ ﴿

وَمَاعَلُٱلَّذِيكَ يَنَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِ مِّمِن شَيْءٍ وَلَاكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَنَّقُونَ ﴿

Quraanka waxaa Beeniyey Gaaladii Makaad isagoo Xaq ah, Nabiguse ILaaliye Qasbi ma ahayn, ILLeen wax kastaba waqtibuu Leeyahay la Ogaandoone, waa in Marka lala Kulmo Cid wax ka Sheegi Quraanka iyo Xaqa aan lala fadhiisan intay iska Dayso Xaalkaas, hadduu Shaydaan ku Halmaansiiyana waa inaan lala sii Fadhiyin Daalimiinta, Ciddii Dhuntana Xil Kaama Saarra Cidda Dhawrsoon, Waxaase laga Rabaa waano iyo wax u Sheegid uun.

Aayaduhuna waxay Caddayn in xaqu Muuqdo, Ciddii diida oo Ceebeyn xaqana aan lala Fadhiisan ee laga Fogaado, wax Dhib ahna Kaama Saarra Ciddii Diidda Xaqa, Haddaad Dhawrsato ood Eebe ka Yaabtid. Al-Ancaam (66-69).

70. Iskaga tag Kuwa ka Yeeshay Diintooda Ciyaar iyo Madaddaalo kuna Kadsoomay Nolosha Dhaw Xusuusina intaan laga Abaalmarinin (Loo Xabisin) Nafi waxay kasbatay Iyadoon Lahayn Eebe ka sokow Wali «Sokeeye» iyo Shafeece midna, Hadday isku Furato Furasho oo Dhanna lagama Qaado, Kuwaasu waa kuwa loo Dhiibay (Halaag) waxay kasbadeen Dartiis, waxayna Mudan Cabbid Kulul iyo Cadaab daran, Gaalnimadooda Darteed.

وَذَرِ الَّذِينَ اَتَّحَنُواْ دِينَهُمْ لَعِبُا وَلَهُواْ
وَغَنَّهُ مُ الْحَيَوْةُ الدُّنِاْ وَذَكِرْبِهِ عَلَى الْمَثَلُ الْمُنَا وَذَكِرْبِهِ عَلَى الْمَثَلُ الْمَثَلُ الْمَثَلُ الْمَثَلُ اللّهُ الْمَالِينَ الْمُثَلِّ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّ

71. Waxaad Dhahdaa ma waxaan Caabudaynaa Eebe ka sokow waxaan na Anfacayn nana Dhibayn oo Dib naloo Celin (Gaalnimo) inta Eebe Hanuuniyey ka Dib, Sida kan ay ku Wareerisay (Dhumisay) Shayaadiintu Dhulka Isagoo Saaxiibbo ugu Yeedhi Hanuunka leh oo ku Leh noo Kaalay, waxaad Dhahdaa Hanuunka Eebe unbaa Hanuun ah, waxaana Nala Faray inaan u Hogaansanno Eebaha Caalamka.

قُلْ أَنَدْعُواْمِن دُونِ اللهِ مَا لاَ يَنفَعُنَا وَلاَ يَضُرُنَا وَنُردُّ عَلَىٰ أَعْقَا بِنَا بَعَدَ إِذْ هَدَ نِنَا اللهُ كَالَّذِى اَسْتَهُوتُهُ الشَّيَطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْراَنَ لَهُ، أَضَحَٰبُ يَدْعُونَهُ وَإِلَىٰ الْهُدَى اَتْتِنَا قُلْ إِثَ هُدَى اللهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْنَ الْلِسُلِمَ لِرَبِ الْعَلَمِينِ ﴿ إِنَّهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ الله

Ciddii Xaqa ka Jeedsata oo Diintiisa ka Yeesha Ciyaar oo Adduunyada Khaladdo waa in layskaga Tago, oon lagu Waqti Seegin, mar haddii loo Caddeeyey Xaqa iyo in Naf walba loo Xidhi Camalkeeda iyadoon Sokeeye iyo Shafeece helayn, wax kastooy kasbatay, wax is furasha ahna aan laga aqbalayn, waana kuwa loo Ciqaabi Camalkoodii Xumaa Dartiis, Mudanna Cabbid Kulul iyo Cadaab daran, Gaalnimadoodii Xumaa Dartiis, Saas darteed waa in Eebe Kaliya la Caabudo, lagana Leexdo Waddada Shaydaanka Dadka Baadiyeeya, oo Hanuunka ka Leexiya. Al-Ancaam (70-71).

- 72. Oogana Salaadda kana Dhawrsada Eebe waa kan Xaggiisa laydiin soo Kulmine.
- 73. Waana kan Eebe u Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Xaq Maalinta uu Dhihi Ahow wuu ahaan (waxaasu) Hadalkiisu waa Xaq, wuxuuna Leeyahay Xukunka Maalinta la Afuufi Suurka.

وَأَنْ أَقِيمُواْ ٱلصَّلَاةَ وَاتَّـَقُوهُ ۚ وَهُواُلَّذِىۤ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿ ﴾

وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ فِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فِيَكُونُ قَوْلُهُ ٱلْحَقُّ وَلَهُ ٱلْمُلُكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي ٱلصُّورُ عَلِمُ ٱلْغَيْب waana Ogyahay wax Maqan (la arkayn) iyo waxa Joogaba, waana Falsame Xeel Dheer. وَٱلشَّهَادَةِ وَهُوَالْخَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ ۞

Waxaa la faray inay Hogaansamaan Oogaanna Salaadda, kana Dhawrsadaan Eebe, ILLeen isagaa Xaggiisa loo Kulmine, Eebana waa kan Samooyinka iyo Dhulka Xaq u Abuuray, Wuxuu Amraana Isla markaasba ahaan, Hadalkiisuna Xaq Yahay, Xukunkana Iska leeyahay Maalinta Suurka Qiyaame la Afuufi, Ogyahayna wax kasta, Falna Sanyahay Ogaanshihiisuna Xeel Dheeryahay. Saas darteed waa in loo Darbadaa Maalintaas wayn ee lays Abaal marin, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Israafiil wuxuu Afka Saaray Suurka Wajigiisana wuu Leexiyey Isagoo Sugi marka la Fari inuu Afuufo. Waxaa Wariyey (Imaamo Muslim). Al-Ancaam (72-73).

- 74. Ka Warran markuu ku Yidhi (Nabi) Ibraahim Aabihiis Aazara ma waxaad ka Yeelan Sanamyo ILaahyo, waxaan kugu Arkaa adiga iyo Qoomkaagaba Baadi Cad.
- 75. Saasaan u Tusinnay Ibraahim Xukunka Samooyinka iyo Dhulka inuu ka Mid Noqdo kuwa Yaqiiniya (Xaqa).
- 76. Markuu ku Madoobaaday Habeenku wuxuu Arkay Xiddig Wuxuuna Yidhi kani ma Eebahaybaa, markuu Dhacay wuxuu Yidhi ma Jecli kuwa Dhaca.
- 77. Markuu Arkay Dayaxa oo soo Muuqda wuxuu yidhi kani ma Eebahaybaa markuu Dhacay wuxuu Yidhi Hadduusan I hanuunin Eebahay waxaan ka mid Noqon kuwa Dhuma.
- 78. Markuu Arkay Qorraxda oo soo Muuqata wuxuu Yidhi kani ma Eebahaybaa kanaa wayne, Markay Dhacday wuxuu Yidhi Qoomkayow Bari baan ka ahay waxaad la wadaajinaysaan (Eebe).
- 79. Anugu waxaan u Jeediyey Wajigayga Eebaha Abuuray Samooyinka iyo Dhulka anoo Toosan oon ka mid ahayn Gaalada.

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَهِيمُ لِأَبِيهِ ، ازَرَ أَتَتَّخِذُ أَصَّنَامًا ، الِهَةً إِنِّ أَرَنكَ وَقَرْمَكَ فِي ضَلَالٍ ثُمِينٍ ﴿

وَكَذَاكَ نُرِى إِبْرَهِيمَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَوَتِ
وَٱلْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ ٱلْمُوقِنِينَ ۞
فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ ٱلَيَّلُ رَمَّا كَوْكَبُأْ قَالَ هَذَا رَبِّ
فَلَمَّا أَفْلَ قَالَ لَالَّا أُحِبُّ ٱلْآفِلِينَ

فَلَمَّارَءَ الْقَمَرَ بَازِعُنَاقَالَ هَنْذَا رَقِيٌّ فَلَمَّآ أَفَلَ قَالَ لَهِن لَمْ يَهْدِنِ رَقِي لَأَكُونَكَ مِن ٱلْقَوْمِ ٱلضَّالِينَ ﴿

فَلَمَّارَهَا ٱلشَّمْسَ بَانِعَـهُ قَالَ هَلَذَارَقِي هَلْذَا ٱحۡجُرُ فَلَمَّا ٱفْلَتْ قَالَ يَنْقُومِ إِنِّي بَرِيَ ءُّيْمَا تُشْدُكُ نَ الْكَا

إِنِّ وَجَّهْتُ وَجْهِىَ لِلَّذِى فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضُ حَنِيفًا وَمَا آنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Nabi Ibraahim wuxuu u Digay Aabihiis iyo Qoomkiisiiba, wuxuuna ka Reebay inay Caabudaan Sanamyo, ILLeen Eebaa Nabi Ibraahim Tusiyey Aayaadkiisa inuu ka mid Noqdo kuwa xaqa Yaqiinsan, Wuxuuna Qoomkiisii u Sheegay in Xiddigaha, Dayaxa iyo Qorraxdaba ayan Mudnayn in la Caabudo, ee Caabuddidda Xaqa ah Eebe kali ah Mudanyahay, wuxuuna u Caddeeyey Qoomkaas inuu Bari ka yahay waxay Caabudi oo Eebe ka soo Hadhay, uuna u Jeedsaday Xagga Eebaha Xaqa ah, ee Abuuray Cirka iyo Dhulka, Taasina waxay ina Tusin ku Sugnaanta Xaqa iyo in Qaraabanimadu tahay Islaamnimda iyo Diinta, waxa ka soo hadhay uusan wax ahayn,

Nabi Ibraahimna wuxuu uga Dan lahaa Xiddigaha, Dayaxa iyo Qorraxda inuu tusiyo Gaalada in waxay Caabudi uusan wax ka jirin, maxaa yeelay waa wax Doorsoomi oo Dhici oo soo Bixi, mase ahayn Nabi

Ibraahim mid wax Shakiyey. Al-Ancaam (74-79).

- 80. Way Ladoodeen Nabi Ibraahim Qoomkiisii, Wuxuuna yidhi ma waxaad igula Doodaysaan Eebe, Isagoo I hanuuniyey, oonan ka Cabsanayn waxaad la Wadaajinaysaan, in Eebahay wax doono Mooyee, Eebahay waa u Waasac (Awoodleeyahay) wax kasto Ogaansho, miyeydaan Xusuusanayn (wax).
- 81. Sideen uga Cabsan waxaad la Wadaajiseen, idinkuna aydaan ka Cabsanayn inaad la Wadaajiseen Eebe wuxuusan u soo Dejinin Xujo, ee Labada Kooxood (Muslimka iyo Gaalada) koodee mudan Nabdagalyo Haddaad wax Ogtihiin.
- 82. Kuwa Xaqa Rumeeyey oon ku Dheehin Iimaankooda Dulmi (Gaalimo) kuwaasaa Nabadgalyo u Sugnaatay Hanuunsanna.
- 83. Taasina waa Xujadanadii aan u siinnay Ibrahiim Qoomkiisa waxaan koryeelaa Darajaadka Ciddaan Doonno Eebahaana waa Falsame Oge ah.

ۅۘٙۘڝؘٚڶۜڿۘۘۮۥۊؘۜۯؙڡؙؙڎۥۊؘٲڶٲؿؖػڹؖٷؾٚڣۣٲڵڣۅۊؘڐۿۮٮڹ۠ ۅؘڵٲڷؘڂٲڡؙؗڡؘٲؿؙۺڔؚڮؙۯٮۑڡؚ؞ٙٳڵۜٲڷؘڽؿۺۜٳٙ؞ڔڣؚ ۺؘؽؙؖۊڛۼڔؘڣؚػۘڷۺؽۦٟۼؚڶڡؖ۠ ٲڣؘڵٳؾؘڎؘػٞۯۅۮ۞ٛ

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكُتُمْ وَلا تَغَافُونَ أَنَّكُمُ أَشْرَكْتُم بِأُللَهِ مَالَمْ يُنَزِّلْ بِهِ - عَلَيْكُمُ سُلُطَنَأَ فَأَيُّ ٱلْفَرِيقَيْنِ أَحَقُ بِالْأَمْنِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (إِنْ

> ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَوْ يَلْبِسُوٓ الِيمَننَهُ مِنِظُلْمٍ أَوْلَئِكَ لَمُنُمُ الْأَمَنُ وَهُم مُنْهَ تَدُونَ ﴿

ۅؘؾؚڵڬ حُجَّتُنَآءَاتَيْنَهَۤٳٙٳڒۿۑ؞؞ؘعَلَىٛ قَوْمِهِ؞ُنَوْفَعُ ؞ۯؘجَنتٍمَّننَّشَٱثُمُّإِنَّ رَبَّكَ حَكِيثُمُ عَلِيثُرُ (﴿ ﴾

Aayadahan wuxuu Eebe ku Sheegay inay ku Doodeen Nabi Ibraahim iyo Qoomkiisii Xaalka Eebe, una Caddeeyey in Eebe Hanuuniyey uuna ka Cabsanayn waxay la Wadaajiyeen Eebe, ILaahayna ogyahay wax walba, wuxuuna ku Yidhi Sideen uga Cabsan waxaad la wadaajiseen Eebe Idinkuna aydaan ka Cabsanayn inaad Eebe la wadaajiseen wuxuusan Xujo idiinku soo Dejinin, Yaase Mudan Nabadgalyo Labadeenna Qolo haddaad wax Garanaysaan, waxaa Mudan Nabadgalyo oo Hanuunsan kuwa Rumeeyey Xaqa oon ku Dheehin Iimaankooda Gaalnimo, Waana Taas Xujaduu Eebe siiyey Nabi Ibraahim, wuxuuna koryeelan Darajaadka Cidduu doono waana Falsame oge ah, Taasina waxay Tusin in Cidda Xaqa ku Socota mudan yahay Nabadgalyo iyo Hanuun iyo inuusan ka Cabsan waxay ku Cabsi Galin. Al-Ancaam (80-83).

- 84. Waxaan siinay Isxaaq iyo Yacquub Dhammaana waan Hanuuninay, Nabi Nuuxna waan Hanuuninay waqti Hore, waxaana ka mid ah Faraciisii Nabi Daawuud, Sulaymaan, Ayuub, Yuusuf, Muuse iyo Haaruun, Saasaana ku Abaal marinaa Samofalayaasha.
- 85. Iyo Zakariye, Yaxye, Ciise, ILYaas, Dhammaana waxay ahaayeen kuwo Suubban.

وَوَهَبْنَا لَهُ وَإِسْحَقَ وَيَعْ قُوبَ كُلًا

هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَةِ فِهِ عَلَا

ذاؤردَ وَسُلَيْمَنَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ

وَهَنرُونَ وَكَذَاكِكَ بَحْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ هِ

وَذَكْرِيّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسُّكُلُّ

مِنَ ٱلصَّدلِحِينَ

- 86. Iyo Ismaaciil, Alyasac, Yuunus, iyo Luudh, Dhammaana waxaan ka Fadilnay Caalamka.
- 87. Iyo Aabayaalkood iyo Faracoodii iyo Walaalahood waana Dooranay waana ku Hanuuninay Jidka Toosan.
- 88. Kaasi waa Hanuunkii Eebe wuxuuna ku Hanuuniyaa Cidduu Doono oo ka mid ah Addoomadiisa hadday wax la wadaajiyaan Eebana waxaa ka Buri waxay Fali Jireen.
- 89. Kuwaasu waa kuwaan siinay Kitaabka, Xukunka iyo Nabinimada, Hadday ka Gaaloobaanna Kuwaasu «Gaalada Makaad» waxaan u wakaalanay Qoom aan ka Gaaloobayn, (Muslimiinta).
- 90. Kuwaas (Nabiyada) weeye kuwa Eebe hanuuniyey ee Hanuunkooda ku dayo, waxaadna Dhahdaa Idima warsanaayo Ujuuro, ee waa uun waanada caalamka.

وَإِسْمَعِيلُ وَالْيَسَعَ وَيُوشُ وَلُوطاً وَكُلاً فَضَّلْنَا عَلَى الْعَلَمِينَ ﴿ وَمِنْ ءَابَآيِهِ مِدْ وَذُرِيَنَهِمْ وَإِخْوَيْهِمْ وَاجْلَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَهُمْ إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِى بِهِ عَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ عَ وَلَوَ الشَّرَكُو الْحَيِطَ عَنْهُم مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ وَلَوَ الشَّرَكُو الْحَيِطَ عَنْهُم مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿

ٱؙۅٛڵؾٟڬٲڵؚٙؽڹۦؘٲؾٞڹۜۿؙؗۿؙٲڵڮڬٮٚڔۘۘۅؙڵڂٛػؙڕۘۅٞٲڵؾؙۘڹۘۊؙۊۜ ڣؘٳڹؽڬٝڡؙؙڗ؊۪ٵۿٷؙڵٳٙ؞ڣڡؘۧۮۅۘڴڶٵڝ۪ٵڡٞۅ۫ڡٵڵٙؽۺؖۅٲ ڝ۪ٳۑػٮڣؚڔۣؠٮ۞ٛ

أُوْلَيَكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ أَفِيهُ دَعُهُ مُ اَقَّتَدِةً قُل لَّا اَسْتَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۚ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَسْلَمِينَ ۞

Halkan wuxuu Eebe ku Sheegi Nicmaduu siiyey Nabiyada Gaar ahaan inuu siiyey Nabi Ibraahim ILmo Isagoo wayn, Jidka Toosanna ku Hanuuniyey Dhammaan Nabiyada Doortayna Eebe, Eebana uga Digay inay ka Leexdaan Jidka Toosan Haddii kale waxaa Buri Camalkoodii, waxaana Eebe siiyey Kutubo Xukun iyo Nabinimo. Hadday Gaaladu Xaqa Diidaanna wuxuu Eebe Leeyahay Dadaan marna ka Gaaloobaynin, Wana kuwaa Nabiyaduu Eebe Hanuuniyey ee ha lagu daydo marba hadduu Eebe Faray Arrintaas, wax Ujooro ahna Nabigu kama Warsanayo Xaqo Gaadhsiintiisa, ee wa uun waanada Caalamka. Al-Ancaam (84-90).

91. Mayna Waynaynin Eebe Waynaantiisa Xaqa ah, Markay Dheheen Kuma soo Dejin Eebe Dad waxba, waxaad Dhahdaa yaa soo Dejiyey Kitaabkii uu la yimid Nabi Muuse Isagoo iftiin Hanuunna u ah Dadka ood Yeelayseen warqado aad Muujisaan, oodna qarisaan wax Badan, waxaana laydin Baray waxaydaan Aqoonin idinka iyo Aabayaalkiin, waxaad Dhahdaa Eebaa (soo Dejiyey) markaas isaga teg Dhumbashadooda iyagoo Ciyaari.

وَمَافَدَرُواْ اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ الْحَقَالُواْ مَا آَنَزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرِ مِّن شَيَّ وَ قُلْ مِنْ آَنزَلَ الْكِتَبَ الَّذِي جَآءَ بِهِ عَمُونَهُ فَوْرَا وَهُدَى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ بُدُونَهُ وَاَطِيسَ بُدُونَهُ وَكَنْ فَوْنَكُواْ أَنتُمْ وَكَنْ مَا الْمَرْقَالُواْ أَنتُمْ وَكَنْ عَلَى اللَّهُ أَنْهُ مَا فَاللَّهُ اللَّهُ أَنْهُمْ فَى خَوْضِهِمْ فَي فَكُونَ اللَّهُ أَنْهُمْ فَي خَوْضِهِمْ فَي غَنْونَ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِلُولُولُولُولُولُول

92. Kanna waa Kitaab aan soo Dejinay oo Barakaysan, oo Rumayn wixii ka Horreeyey iyo inaad ugu Digtid Maka iyo Dhinacyadeeda, kuwa Rumayn Aakhiro waxay Rumeyn Quraanka Salaaddana way ILaalin.

وَهَذَا كِتَنَّ أَنَزَلَنْهُ مُبَارَكُ مُّصَدِّقُ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِنُنذِرَ أُمَّ ٱلْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَمَا ۚ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ ۗ وَهُمْ عَلَىٰ صَلا تِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

Aayaddaan hore wuxuu Eebe ku Sheegi inayan Gaaladu Qaddarinin Eebe Mudnaantiisa, markay Dheheen wax Kitaab ah Eebe kuma soo Dejinin Cidna, waxaase La waydiiyey yaa soo Dejiyey Tawreeddii Nabi Muuse, oy Yuhuuddu Qiraysay oy Qaarna Muujinayeen Qaarna Qarinayeen, lana baray, waxayna Aqoon iyaga iyo Aabayaalkood, Kuwaas waa in warkooda layska Dhaafo ha Dabbaasheen Xumaane, Kitaabka Quraanka ahna waa Kitaab Barakaysan, oo Rumayn Xaqii ka horreeyey si loogu digo Dadka, kuwa Rumeeyey Aakhirana way Rumeen Quraankooda, Salaaddana way ILaalin.

Nabigana waxaa loo diray Dadkoo Dhan, Quraankuna waa Digniinta Caalamka oo Dhan. Siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxaa la ii soo Bixiyey Dadka Dhammaantiis. Taasina waxay ku Waajibin Dadkoo dhan inay Rumeeyaan oo Raacaan kuna Dhaqmaan Quraanka iyo Sunada Nabiga. Al-Ancaam (91-92).

- 93. Yaa ka Dambi Badan Cid ku Been Abuuratay Eebe ama Yidhi waa Lay Waxyooday Isagoon loo Waxyoonin Waxba, iyo Ciddii Dhahda waxaan soo Dejin waxa Eebe soo Dejiyey oo kale, Haddaad Aragto markay Daalimiintu Sakaraadka Geerida ku Suganyihiin Malaa'igtuna ku Dhihi Iyagoo ku Taagi Gacmaha Bixiya Naftiinna, Maanta waxaa laydinku Abaal marin Cadaab Dulli ah, waxaad ku Dhahayseen Eebe Xaqdarro ood Ahaydeen kuwo Iska Wayneeya Aayaadkiisa (Waxaad arki lahayd wax Wayn).
- 94. Waxaad Noogu Timaaddeen Kali Kali Sidaan idiinku Abuuray Markii hore waxaadna kaga Timaaddeen waxaan idinku Nicmaynay Gadaashiinna mana ku Aragno Agtiinna Shafeecayaalkiinnii, aad Sheegayseen inay Shuruko Yihiin, waxaana Goʻay Xidhiidhkiinnii waxaana Dhumay waxaad Sheeganeyseen.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْفَالَ أُوحِى إِلَى وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَى * وُمَن قَالَ سَأَيْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى آإِذِ الظَّلِلِمُونَ فِي غَمَرَتِ اللَّوْتِ وَالْمَلَتَ عِكَةُ بَاسِطُوآ أَيْدِيهِ مِّ أَخْرِجُوٓ أ وَالْمَكَ يَحُمُ مُّ أَلْيُومَ مُجُزَّوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمُ مَّقُولُونَ عَلَى اللَّهِ عَيْراً لَحْقِ

ۅۘۘۘڵڡؘۜۮ۫ڿؚٮ۫۫ؾؙؙٮؙٛۅڹؘٵفُۯۮؽػۘڡٵڂؘڷڤٙٮٛػؙؗؗؗؗؠٝٲۊۘٙڵؘؘۘڡۘۘؗمَڗٞۊؚ ۅؘؿڒػؿؗؠڡۜٵڂۅؖڵڹڬڴؠۅۯڵۼڟۿۅڔڝٛٞؠؖۨۅٞڡٵڹۯؽ ڡؘڡػٛؠ۫ۺۘڡؘڡٚٵٙ؞ػؙؠؙٵؿؘڍڽ۬ۯؘۼڡؿؠٵٞؠۜٞؠؠٞ؋ۣۑػؗؠٞۺٛڒڰٷٛٲ ڶڡٞۮؿؘٚڡڟؘۼؠؽڹٮؗػؙؠؙۅۻۘڷۘۼڹڝٛ ڡٞٵػؙؿؿؖؠ۫ڒٙۼؙڡؙۅڹٙ

Cid ka Dulmi Badan ma jirto Ruux ku Been Abuurtay Eebe ama Sheegatay in loo waxyooday Isagoon waxba loo waxyoonin, ama Sheegatay inuu soo Dejin waxa Eebe soo Dejiyey oo kale, waxayse Dhabta Ogaan marka Sakaraadka Geeridu u Timaaddo, oo Malaa'igtu Garaacdo Iyadoo Canaanan, Cadaabna ugu Bishaarayn Xaq darraday ku Hadli jireen iyo Isla waynidoodii Darteed, Cid Kastoo is Qaad qaaddana waxay uun Eebe u Imaan iyadoo Kali ah, sidii markii hore lagu Abuuray, wax Xoolo ahna ayan Wadanin, wax u Shafeecana uusan Jirin, uuna Go'ay Xidhiidhkii iyaga iyo waxay Caabudi Jireen Eebe ka Sokow. Al-Ancaam (93-94).

- 95. Eebaa Jeexa Xabbadda Midhaha ah, iyo Timirta, wuxuuna ka soo Bixiyaa wax Nool wax dhimaad ah, kana soo Bixiyaa wax Dhimaad ah wax Nool, Kaasi waa Eebe ee Xaggee laydiinka Iili (Xaqa).
- 96. Eebe waa kan Abuuray Iftiinka kana Yeelay Habeenka Xasil, Qorraxda iyo Dayaxana Xisaab, Taasina waa Maamulka Eebe Adkaada ee og.
- 97. Eebe waa kan idiin Yeelay Xiddigo inaad ku Toostaan Mugdiga Barriga iyo Badda, waxaan u Caddaynay Aayaadka Ciddii Garan.

﴿ إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى لَّ يُغْرِّجُ الْحَيَّ مِنْ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَافَنَ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَافَنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَافَنَ الْحَوْنَ الْحَيْ وَلَا الْحَيْ الْحَيْقِ الْمُنْ الْحَيْقِ اللَّهُ اللَّهُ الْحَيْقِ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْحَيْقِ الْحَيْقِ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْحَيْقِ الْحَيْقِ الْمُنْ ا

فَالِقُ ٱلْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ ٱلنَّلَ سَكَنَّا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَصَرَحُسْبَاناً ذَلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَهِيزِ ٱلْعَلِيمِ ۞

ۅۘۿۘۅۘٲڶۜۮؚؽجَعَلَ ڶػؙٛػؙٲڶؾؙۛڿۘۅٛمٟڵؠٚؖؾؘۮؗۅٲ ڹۭؠٙڮڣٛڟؙڶؙڡؘٮؘتؚٲڶؠڒؚۘۅٲڶڹڂۧڗۣؖڡٙۮ۫ڡؘڞؖڶڹؘٲٲڵٳؽٮؾؚڸڡٙۅٞم ؠڡٞڬۄؙٮؘ۩ٛڰ

Eebaa wax Walba Ahaysiiyey, Awooddiisaana wax Walba ku Jiraan, Midhaha soo Bixintooda, Abuuridda waxa Nool, Iftiinka, waxaasoo Dhan waxay ku Jiraan Awooddiisa, Habeenkana wuxuu Eebe ka Yeelay Xasil, Qorraxda iyo Dayaxana Xisaab.

Waxaa Ibnu Abii Xaatim Wariyey in Suhayl ay ku Canaanatay Haweenaydiisu soo Jeedid Badani Habeenkii, uuna markaas ku Yidhi: Eebe Habeenka Xasilooni yuu ka Yeelay marka Suhayl laga Reebo, oo marka Janno la Sheega Bato Jacaylkiisu, marka Naar la sheegana ay Duusho Hurdadiisu. Al-Ancaam (95-97).

- 98. Eebe waa kan Idinka Abuuray Naf kaliya (Nabi Aadam) Idiinna Yeelay Sugnaansho iyo Hoyosho, waan u Caddaynay Aayaadka Ciddii wax kasi.
- 99. Eebe waa kan ka soo Dejiya Samada Biyo kuna soo Bixinno Doog Cagaaran oon ka soo Saarro Midho kala Koreeya, Timirtana Fiiddeeda waxaa ah Laamo Dhow, Beerana (waan ku so Bixinaa) oo ah Cinab, Zaytuun, Rummaan (qaar) Isu eg, iyo Qaar aan Isu Ekayn, Daya Midhihiisa markuu Midho Dhalo iyo Bisaylkiisa Taasina Calaamaa ugu Sugan Ciddii wax Rumayn.
- 100. Waxay u Yeeleen Gaaladu Eebe Shurako Jinni ah Isagoo Abuuray waxay ku Sheegeen (Been) Eebe Wiilal

وَهُواَلَّذِيَ أَنشَأَكُم مِن نَفْسٍ وَحِدَةٍ فَمُسْتَقَرُّ وَمُسْتَوْدَةٌ فَدَّ فَصَّلْنَا ٱلْآينَتِ لِقَوْمٍ يَفْفَهُونَ فَيْ وَهُواَلَّذِي آَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِدِء نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْ مُخْضِرًا نُخْرِجُ

نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَامِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبَّا مُّرَّاكِبَاوَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْمِهَا قِنْوَانُّ دَانِيةٌ وَجَنَّتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهَا وَغَيْرَ مُتَشْدِيَّةٍ انظُرُواْ إِلَى تَصَرِمِةٍ إِذَا آَثْمَرُ وَيَنْعِلَيْ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَا يَنْتِ لِقَوْمِ يُوْمِنُونَ لَإِنَّا

وَجَعَلُواْ لِلَّهِ شُرِكًا ٓ الْجِنَّ وَخَلَقَهُم ۗ وَخَرَقُواْ لَهُ بَنِينَ

iyo Gabdho Iyagoon wax Ogayn, waa ka Nasahanyahay Eebe waana ka Sarreeyaa waxay ku Sheegi. وَبَنَاتِ بِغَيْرِعِلْمِ سُبْحَنَهُ،وَتَعَلَىٰعَمَّا يَصِفُونَ ۞

Eebe waa kan ka Abuuray Dadka Aadam, kuna sugay Uurka Hooyo, iyo Jidhka Ragga, kuna sugay Adduunka una Celin Aakhiro, Aayaadkana u Caddeeyey Ciddii wax kasi, Cirkana Roob ka Keenay kuna soo Bixiya Khayraad badan oo Lagu Nacfiyo, oo Ciddii Xaqa Rumayn ay ku waano qaadato, Eebahaas yey Gaaladu u Yeeleen kuwo la Wadaaga Cibaadada oo Jinni ah, Isagoo Abuuray, waxayna ku Sheegeen Carruur Iyagoo Jaahiliin ka ah, Eebana waa ka Dheeryahay waxay ku sheegi, waxaana halkan ka Muuqda Waynida Awoodda Eebe, Naxariistiisa, Caqli Xumada Gaalada iyo xaq Diidnimadooda. Al-Ancaam (98-100).

- 101. Eebe waa Kan Abuuray Samooyinka iyo Dhulka sideese Ilmo ugu ahaan Isagoon Haweenay lahayn wax walbana Abuuray wax kastana Og.
- 102. Kaasi waa Eebihiin isaga mooyee ILaah kale ma jiro wax kastana isagaa Abuuray ee Caabuda wax walbana isagaa u Wakiil ah (ILaaliya).
- 103. Ma haleesho Aragti Isagaase Haleela Aragtida (Wuu arkaa Eebe lamase Arko adduunka) Waana wax Oge Xeeldheer.
- 104. Waxaa idiin Yimid (Idin soo Gaadhay) Xujooyin Eebihiin ka yimid Ciddii Aragta (ku Hanuunta) Naftiisa umbuu wax u taray Ciddii ka Indho Beeshana Naftiisuu Dhibay, anna ma ihi mid idin ILaalin.
- 105. Saasaannu u gagadinnaa (Caddaynaa) Aayaadka inay Dhahaan waad Akhrisatay iyo Inaan u Caddayno Ciddii wax Garan.

بَدِيعُ ٱلسَّمَوَ تِ وَٱلْأَرْضِّ أَنَّ يَكُونُ لَهُ, وَلَدُّ وَلَمْ تَكُن لَهُ, صَلْحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَيكُلِ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿ إِنَّ

ذَاكِ مُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَآ إِلَهُ إِلَهُ إِلَهُ الْمُوَّخَلِقُ كُلِ شَىء فَاعْبُدُوهُ وَهُوعَلَى كُلِّشَىء وَكِيلُ اللَّ لَا تُدْدِكُ أَلاَ بُصَدُوهُ وَهُو يُدْدِكُ ٱلأَبْصَدَرُ وَهُواللَّطِيفُ أَنْخَيدُ اللَّا

قَدْ جَآءَكُمْ بَصَآبِرُ مِن زَيِّكُمْ فَنَمْنَ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِيَّةً - وَمَنْ عَيِى فَعَلَيْهُ اللَّهِ الْ

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ ٱلْأَيْتِ وَلِيَقُولُواْ دَرَسَتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمِ يَعْلَمُونَ ۞

Eebaa wax walba ahaysiiyey, Cir, Dhul iyo wax kastaba, umana Baahna Carruur iyo Haweeney Illeen isagaa wax walba Abuuraye, wax kastana Oge, Tilmaantaas waxaa Mudan Eebe Isaga Mooyee ILaah kalana ma jiro, ee ha la Caabudo, waana ILaaliyaha wax kasta, lamana Arko Adduunka Illeen lama Awoodee, Isaguse wuu Arkaa waana wax walba Oge,

Dadkana waxaa Xagga Eebe ka soo Gaadhay Xaq Ciddii ku waano Qaadata waa Isaga, Tii ka Indho Beeshana waa Iyada, Nabiguna ILaaliye uma aha, waana loo Caddeeyey Xaqa, waxaase Jira kuwo ku Sheegi Nabiga inuu Akhristay Quraanka waase kuwa aan wax Ogayn. Al-Ancaam (101-105).

106. Raac Nabiyow waxa lagaaga Waxyooday Xagga Eebehaa ILaahay mooyee Eebe kalana ma jiro kana Jeedso Mushrikiinta.

107. Hadduu doono Eebe mayna la Wadaajiyeen kaagamana aanaan Yeelin Ilaaliye Wakiilna kama tihid.

108. Ha Caayina waxay Caabudi oo Eebe ka soo Hadhay oo Markaas iyana Caayaan Eebe Colnimo iyo Cilmi la'aan, Saasaan ugu Qurxinay ummad kasto Camalkeeda Xagga Eebe Umbayna Noqoshadoodu tahay wuxuuna uga Warrami waxay Fali Jireen.

ٱبَّغِ مَآ أُوجِى إِلِيْكَ مِن زَيِّكَ ۖ لَاۤ إِلَنهَ إِلَّا هُوَّ وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْمُشْرِكِينَ ۞

وَلَوْشَاءَ اللهُ مَا أَشْرَكُوا أُومَاجَعَلْنَكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوكِيلِ ﴿

ۅٙۘۘڵٲۺۘڹؙۛۅٲٲڶؘؚٙڍٮؘۦێڎڠۅڹؘڡؚڹۮۅڹٲڵڡ ڡؘؽۺۘڹۘۛۅٲٲۺٙػڐۘۊؙٳۼێڔۣۼڷۨؠؚػڬڒڮۮؘۯؘؾۜٵڸػؙڸٞٲؙڡۧڗٙ عَمَلَهُمَّرَّثُمَّ إِلَى رَبِّهِم مَرْجِمُهُمْ فَيُنْتِئْهُم بِمَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ ۞

Eebe wuxuu u Dardaarmay Rasuulkiisa inuu Raaco waxa Eebe u Waxyooday, Illeen Eebe Mooyee ILaah kale ma Jiree, iyo inuu Isaga Jeedsado Gaalada, wax walbana Awoodda Eebe unbuu ku jiraa, Nabiguna ILaaliyaha Dadka ma aha.

Tan kale waa inaan la Caayin waxay Caabudi oo Markaas iyana Eebe u Caayin Colnimo iyo Jaahilnimo, Illeen Ummad kastaa waxaa loo Qurxiyey Camalkoodee waxaana loo Celin Xagga Eebahood wuxuuuna uga warrami waxay Camal falayeen, waxaa jirtay Gaaladii Qureesh oy Abiidhaalib u Tageen oo ku Dhaheen ha naloo Daayo ILaahyadanada, Anaguna aan u daynno ILaahiisa, Haddii kale waxaan Caayaynaa ILaahay Markaasay soo Degtay Aayaddu, Taasina waxay ku Tusin in si Miyir iyo cay la'aan Eebe loogu Yeedho Dadka'ee Canaan, Cay iyo Hadal Adag- wax tarayn. Al-Ancaam (106-108).

109. Waxay ku Dhaarteen Gaaladii Dhaar Adag, Hadday soo Gaadho Aayadi inay Rumaynayaan, waxaad Dhahdaa Aayaadku waxay Jiraan Eebe Agtiisa, Miyeyse Ogyihiin Hadday Aayaddu soo Gaadho inayna Rumaynayn.

110. Waxaannu Gaddin Quluubtooda iyo Araggooda Sidayna u rumayn, Markii horaba waxaana ku Daynaynaa Iyagoo ku Wareersan Xadgudubkooda.

ۅؘٲڡٚٙڛؙؙۘۘؗؗڡؙۅٲؠؚڵڷڡؚڿٙۿۮٲؿڬڹؠٟؗؠؗٙڵ۪ڽڹڿۜٲ؞ٞؾؙٛؠؗ۫؞ٵؽڎٞ ڷۜؿۊ۫ڝڹؙڹؘۜؠؠٵٛڡؙٛڷٳڹۜڝٵڷڵٳؽٮؙۼڹۮٲڛۣٞؖۅؘڡٵؽۺ۫ۼؚۯػؙؗؠ ٲؘۮؘۿٵۧٳۮؘٳڿٙٲ؞ٙڷڵؽؙۊ۫ڝڹؙۅڹٙ۞ٛ

وَنُقَلِّبُ أَفِيْدَتَهُمْ وَأَبْصَدَرُهُمْ كَمَالَا يُؤْمِنُواْ بِدِهِ أَوَلَمْ كَالَا يُؤْمِنُواْ بِدِهِ أَوَلَ مَنَ وَهُمَ فَي اللهِ مَا يَعْمَهُونَ اللهِ اللهِ مَا يَعْمَهُونَ اللهِ اللهِ مَا يَعْمَهُونَ اللهِ اللهِ اللهِ مَا يَعْمَهُونَ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ الل

111. Haddaan ku soo Dejinno Malaa'ig oo Dadkii Dhintay la Hadlo oon wax kasta Hortooda ku soo Kulminno, mayna rumeeyeen in Eebe doono mooyee, Hase Yeeshee Badankood waa Jaahiliin.

Gaaladu wanaagga kuma Toosaan, waxayna ku Deg degaan Dhaarta Eebe, waxaana Jirtay in Gaaladii Makaad ku Dhaaranjireen in Haddii Eebe Mucjisad soo Dejiyo ay Rumayn, Eebaase Awooddaas leh, Hadday soo Gaadhana ma Rumaynayaan, Markay Xaqa diideen Yuuna Eebe sii iilay Qalbigooda iyo Aragooda, si ay Xumaanta ugu Dhexwareeraan Xaataa Haddii Malaa'ig lagu soo Dejiyo, Dadkii Dhintayna la Hadlo, wax walbana la horkeeno ma Rumaynayaan Xaqa in Eebe Doono Mooyee, Badankooduna waa Jaahiliin.

Taasina waxay ku Tusin Xaqiiqada Gaalada iyo Siday uga soo Hor Jeedaan Wanaagga, Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Markay Gaaladu diideen waxa Eebe soo Dejiyey Qalbigoodu kuma sugnaanin waxba, wax walbana Waydiideen. Al-Ancaam (109-111).

- 112. Saasaan ugu Yeellay Nabi Kasta Col Shaydaan Insi iyo Jinniba leh, oo Qaarkood qaarka kale u Waxyoon (Sheegi) Hadal la Dhoob-Dhoobay Dhumin Darteed, Hadduu Eebe Doonana mayna Faleen ee Iskaga Tag iyaga iyo waxay Been-Abuuran.
- 113. Iyo in ay Maqasho Quluubta Kuwaan Rumayn Aakhiro, iyo Inay ka Raalli Noqdaan, iyo inay Kasbadaan waxay Guranayeen.
- 114. Ma Diinta Eebe waxaan ahayn yaan u Dooni Xaakim Isagoo idiin soo Dejiyey Kitaabka oo la Caddeeyey kuwaan Siinay Kitaabka waxay Ogyihiin in Quraanka laga soo Dejiyey Xagga Eebahaa ee ha Noqonin kuwa Shakiya.
- 115. Waxay ku Taam Noqotay Kalimooyinka Eebahaa run iyo Caddaalad wax Badali Kalimooyinka Eebana ma jiro, Eebana waa Maqle og.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَ الِكُلِّ نَعِي عَدُوَّا شَيْطِينَ ٱلْإِنسِ
وَٱلْجِنِ يُوحِى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضِ رُخْرُفَ
ٱلْقَوْلِ عُرُورًا وَلَوْشَاءَ رَبُّكَ مَافَعَلُوهٌ الْقَوْلِ عُرُورًا وَلَوْشَاءَ رَبُّكَ مَافَعَلُوهٌ اللَّهِ عَنْ الْفَوْلِ عُرُورَا وَلَوْشَاءَ رَبُّكَ مَافَعَلُوهٌ اللَّهِ عَنْ إِلَيْتِهِ أَفْعِدُهُ ٱللَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ
وَلِنَصَعْنَ إِلَيْتِهِ أَفْعِدُهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَاهُم مُقَّتَرِفُونَ فَوَلَى اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللِهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

Nabi kasta wuxuu lahaa Col Insi iyo Jinniiba leh, oo wax Isu sheega, Wuxuuna Eebe Faray Nabiga inuu Warka Gaalada Iskaga Fogaado, Illeen waxay Maqashaa Quluubta Kuwaan Rumayn Xaqa waxa Xune, Eebe waxaan Ahayn ma Mudna in xaakin laga Yeesho, Illeen isagaa soo Dejiyey Kitaabka Quraanka ah oo Cad, Yuhuud iyo Nasaarana waa Ogyihiin in Xagga Eebahaa looga soo Dejiyey si Xaqa in la Shakiyana ma Habboona, Sharciga Eebana waa Dhanyahay isagoo Run iyo Caddaalad ah, wax Badali karana ma jiro, Eebana waa Maqle Og.

Saas Darteed waa in Xaqa lagu Toosnaado Shaydaanna laga Digtoonaado Insi iyo Jinba. Waxaa Sugnaaday in Abuukar Warsaday Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) In Dadku Shaydaanno leeyahay oo uu Ku Yidhi: Haa. Al-Ancaam (112-115).

116. Haddaad Maqashid waxa Dhulka ku Sugan Badankooda waxay kaa Dhumin Jidka Eebe, mana Raacayaan waxaan Malo ahayn waana Beenaalayaal.

117. Eebahaa yaa og Cidda ka Dhumi Jidkiisa, Isagaana og Cidda Hanuunsan.

118. Ee Cuna waxa Magaca Eebe lagu Xusay Haddaad Aayaadkiisa Rumaynaysaan.

119. Maxaad la Cuni waydeen waxa Magaca Eebe lagu Xusi, Isagoo laydiin Caddeeyey waxa Laydinka Reebay inaad Dhibbantihiin Mooyee, wax Badan waxay ku Dhumin (Dadka) Hawadooda Cilmi darro, Eebahaana waa Ogyahay kuwa Xad-gudba.

وَإِن تُطِعْ أَكُثُرَ مَن فِ الْأَرْضِ يُضِلُوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهَ إِن يُتَبِعُونَ إِلَّا الظَّنَ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخُرُصُونَ هِ إِنَّ رَبَّكَ هُو أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ يَّ وَهُو الْعَلَمُ اللَّهُ مَا أَكُمُ اللَّهِ عَلَيْدٍ إِن كُنتُم بِنَا يَنِيدِ مُؤْمِنِينَ هِ وَمَا لَكُمُ أَلَّا تَأْكُمُ اللَّهِ عَلَيْدٍ إِن كُنتُم بِنَا يَنِيدِ وَمَا لَكُمُ أَلَّا تَأْكُمُ اللَّهِ عَلَيْدٍ إِن كُنتُم اللَّهِ عَلَيْدِ وَمَا لَكُمُ أَلَا تَأْكُمُ اللَّهِ عَلَيْدٍ إِن كُنتُم اللَّهِ عَلَيْدِ وَمَا لَكُمُ أَلَا تَأْكُمُ اللَّهُ عَلَيْدِهُ إِلَيْ مَا اضْطُرِ رَنُهُ وَقَدْ فَصَلَ لَكُمُ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ إِلَى الْمَعْ مَدِينَ هَا إِلَيْهُ عَلَيْدٍ إِنْ ذَرَبًاكَ هُو أَعْلَمُ إِلَيْهُ مَا يَعْمَ لَكِن اللَّهُ عَلَيْدِ الْمُعْتَدِينَ هَا إِلَيْهُ وَالْمَعْتَدِينَ اللَّهُ الْاَنْ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْاَنْ الْعَلَيْدِ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْاَنْ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْاَنْ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمَالَّا لَلْمُ اللَّهُ هُوا أَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْعَلَمُ اللَّهُ الْعَلَيْدِ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْعَلَالِهُ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْعَلَيْدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْعَالَالَةُ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْعَلَامِ الْمُعْتَدِينَ الْعَلَيْدِينَا الْمُعْتَدِينَ الْعَلَمُ الْعَلْمُ الْعَلَيْدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَا الْعَلَامُ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَ الْمُعْتَدِينَا الْعَلَيْدِينَا الْعَلَيْمُ الْعَلَيْدِينَا الْعَلَامُ الْعَلَامُ الْعَلْمُ الْعَلَيْدِينَا الْعَلَامُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَامُ الْعَلَيْمِ الْعَلَيْمِ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ الْعَلَ

Dadka Badankiisu waxay Dhumiyaan Dadka, waxaan malo iyo Been ahayna ma Raacaan, Eebana waa ogyahay Cidda Dhuntay iyo Tan Hanuunsan.

Tan kale wuxuu Eebe u Banneeyey Dadka Rumeeyey inay Cunaan waxa Magaca Eebe lagu Xusay, Illeen Eebaa Caddeeyey waxa la Reebay Haddaan Dhibaato Jirin, Dadka Badankiisuna waxbay Dhumiyaan Cilmi Darro, Eebana Isagaa og Cidda Hanuunsan.

Aayaduhuna waxay Muujin in laga Digtoonaado Xumaan Farayaasha, Xalaashana la Cunno. Xaaraantana laga Dheeraado. Al-Ancaam (116-119).

120. Ka Taga Dambiga Muuqda iyo Kan Qarsoonba, kuwa Kasbada Dambigana waxaa laga Abaal marin waxay Kasbanayeen.

121. Ha cunina waxaan lagu Xusin Magaca Eebe, illeen waa Xumaane, Shaydaamaduna waxbay u Sheegaan Saaxiibkooda inay idinla murmaan, Haddaad Maqashaanna waxaad Noqonaysaan Gaalo.

122. Cid mayd ahayd oon noolaynay oon u Yeellay Nuur uu ku Dhex socdo

وَذَرُوا ظَلْهِرَ ٱلْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْسِبُونَ ٱلْإِثْمُ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ۞

وَلا تَأْكُلُواْمِمَا لَوْ يُذَكِّرُ اَسْمُ اللّهِ عَلَيْهِ وَإِنّهُ، لَفِسْقُ وَإِنّ الشَّيَطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَ آبِهِمْ لِيُجَدِلُوكُمْ وَإِنْ الطَّمْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَشُرِكُونَ شَ

أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَكُ وَجَعَلْنَا لَهُ رُنُورًا

Dadka ma lamidbaa mid Mugdi ku Sugan oo ka baxayn, Saasaana loogu Qurxiyey Gaalada waxay Falayeen.

يَمْشِى بِهِ فِ اَلنَّاسِ كَمَن مَّثَهُمُ فِي اَلظُّلُكَ تِ لَيْسَ بِحَارِجٍ مِّنْهَا كَذَلِكَ ذُيِّنَ لِلْكَنفِرِينَ مَاكَانُواْ يَمْمَلُونَ ﴾

Aayadda hore wuxuu Eebe ku faray in Dambiga Dhammaantiis laga Tago, Mid Muuqda iyo mid Qarsoonba, Ciddii Dambi kasbatana waa laga Abaal marin wuxuu kasbaday, Dambina waa waxa laabtaada kiciya ood Necebtahay in Dadku kugu arko, Siduu Nabigu Yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee).

Aayadda kalana waxay Reebi in la Cuno waxaan Magaca Eebe lagu Xusin marka la Gawrici, uuna yahay Jidka Fiican oo laga Baxo, Illeen Shaydaanka yaa wax u Sheega Saaxiibadiis si ay ugula murmaan

Muslimiinta, Ciddii warkaas maqaShana oo Raacda waa mid Gaalowday.

Yuhuudbaa Nabiga ku Tidhi: — ma waxaan Cunaynaa waxaan Dillay Oynaan Cunayn waxa Eebe Dilay,

Markaasay soo degtay Aayaddu,

Tan kale waa Tusaale Eebe u Yeelay Cidda Hanuunsan iyo Cidda Dhunsan oo Shabaha Mayd iyo Noole, Illeen midina Nuurbuu ku Socdaa midina Mugdi buu ku Suganyahay uusan ka baxayn, Gaalana waxaa loo Qurxiyey waxa Xun oy Falayaan, Aayaduhuna waxay Muujin in Xumaanta laga Tago, Xalaashana la Cuno, Shaydaankana laga Digtoonaado, Jidka Fiicanna la Qaado. Al-Ancaam (120-122).

- 123. Saasaan ugu Yeellay Magaalo kasto Dambiilayaal waawayn, inay wax ku Dhagraan Dhexdeeda, waxaan Naftooda ahayna ma Dhagrayaan mase oge.
- 124. Markay soo Gaadho aayad waxay Dhahaan Rumayn maynno inta nalooga keeno wixii la siiyey Rasuuladii Eebe, Ilaahay baana og Meejuu Yeeli Rasuulnimada, waxaana ku Dhici kuwii Dambaabay Dulli Eebe Agtiisa ah iyo Cadaab Daran waxay Dhagrayeen Darteed.
- 125. Cidduu Eebe Hanuuniyo wuxuu u Waasiciyaa Laabtiisa Islaamka, Cidduu Doono inuu Dhumiyana wuxuu ka Yeelaa Laabtiisa Cidhiidhi «Dhib» ah sidii Isagoo Kori Samada saasuuna u Yeelay Eebe Xumaanta korka Kuwaan Rumaynin Xaqa.

وَكَذَ الْكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَيْرَ مُجْرِمِيهَ الْيَمْكُرُواْ فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا إِنَّفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿ وَإِذَا جَآءَتْهُمْ ءَا يَةٌ قَالُواْ لَنَ نُوْمِنَ حَتَّى نُوْقَى مِشْلَ مَا أُوتِى رُسُلُ اللهِ اللهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ مِسْالَتَهُ مِسَيُصِيبُ اللّهِ اللهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ عِندَ اللّهِ وَعَذَابُ شَدِيدُ إِيمَا كَانُواْ يَمْكُرُونَ ﴿ عَمَن يُرِدِ اللّهَ أَن يَهْدِيهُ يَشْمَحْ صَدْرَهُ الْإِسْلَامِ وَمَن يُرِدِ اللّهَ أَن يَهْدِيهُ يَعْعَلُ مَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿ وَمَن يُرِدِ اللّهَ أَن يَهْدِيهُ يَعْعَلُ مَا مَا مَدْرَهُ وَمَنْيَقًا حَرَجًا كَأَنْهُ الْنَهِ عَلَى اللّهُ الرّحِس عَلَى الذِينَ حَرَجًا كَأَنْهِ اللّهَ عَلَى اللّهُ الرّحِس عَلَى الذِينَ كَذَا اللّهَ يَعْعَلُ اللّهُ الرّحِس عَلَى الذِينَ

Meel kasta waxaa Jooga Dad Xun oo Fasaad ka Shaqeeya, Dhagarna Maleega, Xaqana Beeniya Iyagoo Codsan in la Tusiyo Mucjisooyin la mida Kuwii Hore, Awoodda iyo Tasarufkase Eebaa iska leh, waxaana ku Dhici Dambiilayaasha Dulli iyo Cadaab Daran Dhagartooda Darteed, Eebana Isagaa og Cidduu Dooran iyo Cidduu u waxyoon. Cidduu Eebe hanuun la doono Laabtiisuu u Waasiciyaa Xaqa, Ciddii Kalana Laabteeduu Cidhiidhi ka Yeelaa Sidii Ruux Samada u Koraya, Xumaanna waxay ku dhantahay Kuwaan Rumaynin Xaqa,

Nabigana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) waxaa la warsaday Laabta la Waasiciyey, wuxuuna Yidhi: Waa Nuur Eebe ku Tuuro Qalbiga Ruuxa, markaasay Dheheen maxaa lagu garan? Markaasuu Yidhi: Aakhiro oo loo Darbado, Adduunyadoon lagu Khaldamin, iyo Darbasho geeri ka

Hor. Al-Ancaam (123-125).

126. Wakaas Jidkii Eebahaa oo Toosan Aayaadkana waxaan u Caddaynay Ciddii wax Xusuusan.

127. Waxayna Mudanyihiin Guri Nabadgalyo oo Eebahood Agtiisa ah Isagaana Gargaarahooda ah waxay Camal falayeen Dartiis.

128. Xusuuso Maalintuu Eebe Kulmin Dhammaantood (kuna dhihi) Kulanka Jinniyow waad badsateen (Baadiyeynta) Insiga waxayna Dhehaan Saaxiibadood oo Insiga ah Eebahannow Qaarkanno qaarbuu ku shaqaystay waxaana Gaadhnay Ajashaad (Mudadaad) noo Samaysay, wuxuuna ku yidhi Naarbaa Hoyaadkiina ah idinkoo ku Waari Dhexdeeda wuxuu Eebe doono Mooyee, Eebahaana waa Falsame Oge ah.

129. Saasaana ugu Dirraa Daalimiinta Qaarkood Qaarka kale waxay Kasbanayeen Darteed.

وَهَلَذَاصِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدَّ فَصَّلْنَا ٱلْآينَتِ لِفَوْمِ يَذَّ كَرُونَ ۞ ۞ لَهُمُ دَارُ ٱلسَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمٌّ وَهُوَ وَلِيَّهُمُ بِمَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ ۞ بِمَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ ۞

ۅؘۘڽۜۅٛۘۘٛؠڲٙۺؙٛۯۿؙۿڔڿؠڡػٳؽٮڡۼۺۘۯۘٲڸؚٝڹؚ ڡٞۮؚٳۺؾػۛؗۘۺٞڗؿۘۮڝٞڹٲڵ۪ٳڹڛؖۅۘڡٞٵڶٲۊڸؚؽٵۊٛۿؙؠ ڡۣٞڹٲڵ۪ٳڹڛؚۯڹۜٵٲۺؾؘۧڡؾۼؠڠڞؙٵڽؠۼۻۅؠڵۼ۫ٮؙٵ ٲۘۻۘڶٵڷڹٚؿ٦ٞٲۻۧڶؾڶڶٵٞڶٵڶٵڵٵۯؙڡڡٞٛۅؘٮػٛٛؠڂڸڍڽڹ ڣۣۿٵٙٳڵاڡؘٵۺٵٵٙ۩ٞڷة۠ۛٳ۠ڹۜۯڹۜڮۘڂڮؿڝٛٞ۠ۼڸؽڎٞ۞ٛ

> وَكَذَلِكَ ثُولِّى بَعْضَ الظَّلِمِينَ بَعْضَا يِمَاكَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿

Markuu Eebe Sheegay Jidka Kuwa Dhumay yuu Raaciyey Jidka Toosan ee Xaqa ah, waana u Cadyahay Ciddii Waantoobi, waxaana kuwaas u sugnaaday Guri Nabadgalyo oo Jannada ah, Illeen Xumaan iyo Balaayoo Dhan yey ka nabadgashaye, Eebaana Gargaare u ah Camalkooda Dartiis. Markaasuu Eebe Sheegay soo Kulmin Insi iyo Jinniba oy Markaas Sheegi in Midkood kan kale ku Intifaacay intay ka Gaadhaan Muddaduu Eebe u Qabtay, Taasoo ah in Insigu magan gali jiray Jinniga, wuxuuse Eebe ku Xukumay Naaray ku Waari, wuxuu Eebe Doono Mooyee, waxaana Caadi ah in Daalimiinta Qaarkood qaar lagu Diro oo taladiisa uu Gacanta ku dhigo, Taasina waxay ku Tusin in Gaaladu Sokeeye isuyihiin, Siduu Yidhi Qataade: Mu'minku waa Sokeeyaha Mu'minka Meelkastooy Joogan, Gaaladuna waa Sokeeyaha Gaalka Meel kastooy Joogaan. Al-Ancaam (126-129).

- 130. Jinni iyo Insiyow Miyuuna idiin Imaanin Rasuuloo Idinka mid ah oo idiinka Warrama Aayaadkayga idiinkana Diga la kulanka Maalintan waxayna Dheheen waan ku Marag furray Naftanada waxaana Dhagartay Nolosha Dhaw, waxayna ku Marag fureen Naftooda inay gaalo ahaayeen.
- 131. Arrintaasna waa Inaan Eebahaa halaagin Magaalo Dulmi Dartiis iyadoo Dadkeedu halmaansanyihiin (aan loo digin).

يَمَعْشَرَ الْغِنِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلُ مِنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَاينِي وَيُسْدِرُونكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمُ هَنَدَّا قَالُواْ شَهِدُنَا عَلَىٓ أَنفُسِناً وَعَلَّمَ لَهُمُ الْفَيَوْةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُواْ عَلَىٓ أَنفُسِهِمْ أَنَهُمُ كَانُواْ كَنْفِينَ لَكَ اللَّهُ يَكُن زَبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمِ ذَلِكَ أَن لَمْ يَكُن زَبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمِ

- 132. Cid kasta Darajooyin yey Leedahay oo waxay Camal fashay ah Eebahaana ma ah mid halmaansan waxay Camal Faleen.
- 133. Eebahaana waa Hodan Naxriis badan, Hadduu Doono wuu idin Baabi'in idinkuna Bedali Gadaashiin Ciduu Doono siduu idiinka Abuuray Faracii Qoom kale.
- 134. Waxa laydiin Yaboohi wuu Imaan Eebana Ma daalisaan.
- 135. Waxaad Dhahdaa Qoomkayow ku Camal Fala Sidiinaas, anna waan Camal faliye, waxaadna Ogaan doontaan Cidday Cidhib Dambe u ahaatee mana Liibaano Daalime.

وَلِكُلِ دَرَجَنَّ مِّمَا عَمِلُواْ وَمَارَبُكَ يَعْنَفِلِ عَمَّا يَسْمَلُون ﴿ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةً إِن يَشَأَ يُذْ هِبْكُمْ مَ وَيَسْتَغِلِفَ مِنْ بَعْدِكُم مَا يَشَاءُ كُمَا أَنشَاكُمُ مِن ذُرِّيكِةٍ فَوْ مِ مَا يَشَاءُ كُمَا أَنشَاكُمُ مِن ذُرِّيكِةٍ فَوْ مِ إِنَّ مَا تُوْعَدُونَ لَا تَرْوَمَا أَنشُه إِنَّ مَا تُوْعَدُونَ لَا تَرْوَمَا أَنشُه فَسُونَ مَا تَعْمَلُواْ عَلَى مَكَانَةِكُمْ إِنِي عَامِلًا فَسُونَ نَعْ لَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَلِيمًا فَسُونَ نَعْ لَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَلِيمًا أَلْذَارُ إِنَّا مُهُلِا يُفْلِحُ أَلْظُلِلُمُونَ ﴾ أَلْذَارُ إِنَّا مُهُلِا يُفْلِحُ أَلْظُلِلُمُونَ ﴾

Aayadahana wuxuu Eebe ku Sheegey in Qiyaamada la Warsan Gaalada Insi iyo Jinniba inuu u Yimid Rasuul u Diga iyo in kale, waxay isku marag fureen inay u Timid, waxaase Khayaantay Adduunyadii, waxayna isku marag Fureen inay Gaalo ahaayeen, Eebana ma Halaago Dad uusan u soo Dirin Hanuuniye, Cid walbana waxay mudan Darajo waxay kasbatay, Eebana ma halmaamo waxay Fali Dadku. Eebana waa Hodan Naxariista, Cidduu doonana wuu Halaagi oo mid kale ku Badali, wax Eebbe Daalinna ma jiro, Cid walbana ha Fasho waxay Rabto, Daalimna ma Liibaano. Al-Ancaam (130-135).

- 136. Waxay uga yeeleen Eebe wuxuu Abuuray oo Beero iyo Xoola ah qayb, waxayna Dheheen kan Eebaa iska leh Sheegashadooda kanna waxaa iska leh Shurukadanada (Sanamyada) waxa Sanamyadu ma Gaadho Eebe, waxa Eebana wuxuu Gaadhaa Sanamyadooda waxaa Xun waxay Xukumeen.
- 137. Saasayna ugu Qurxiyeen in Badan oo Gaalada ah Dilidda Caruurtooda Shurukadoodu, (Shayaadiintu) inay Halaagaan kana Khaldaan Diintooda, hadduu Eebe Doonana mayna Faleen

وَجَعَلُوْالِيَّهِ مِمَّا ذَرَا مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَكِهِ نَصِيبًا فَقَالُواْ هَكَذَالِيَّهِ
وَالْأَنْعَكِهِ نَصِيبًا فَقَالُواْ هَكَذَالِيَّهِ
وَمَعْهِمْ وَهَنَذَالِشُرُكَايِّنَا فَنَمَاكَاتَ
لِشُرَكَايِهِمْ فَكَلايَصِلُ إِلَى اللَّهِ
وَمَاكَاتِ لِلَّهِ فَهُويَصِلُ إِلَى اللَّهِ
شُركَايِهِمْ فَكَلايَصِلُ إِلَى اللَّهِ
شُركَايِهِمْ أَسَاءَ مَايَحْكُمُونَ
وَكَذَلِكَ زَبِّنَ لِيصَيْرِ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ وَتَلَا الْوَلَيْدِهِمْ
الْمُشْرِكِينَ فَتَلَ الْوَلَيْدِهِمْ
شُركَايْ فَهُمْ لِلْرُدُوهُمْ وَلِنَالِسُواْ

ee Isaga Tag iyaga iyo waxay Been Abuuran.

138. Waxay Dheheen Tan waa Nicmooleey iyo Beer Reeban oosan ka Quudanayn Cidaan Doonno Mooyee, Sheegashadooda, iyo Nicmoolay la Xarrimay Dhabarkeeda (In la rarto) iyo Nicmoolay aan Magaca Eebe lagu Xusayn, ku Been abuurasho Darteed wuxuu ka Abaal marin Eebe waxay Been Abuuranayeen.

عَلَيْهِ وَينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللهُ مَافَعَ كُوهُ فَ فَكَرُهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿
فَذَرْهُمُ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿
وَقَالُواْ هَلَاِهِ عَلَيْهَ الْفَنَدُ وَحَرْثُ حِجْرٌ
لَا يَظْعَمُهُ آ إِلَّا مَن نَشَاءَ يُزِعَمِهِمْ
وَانْعَنْدُ حُرِّمَتُ ظُهُورُهَا وَأَنْفَدُ لِّالْكِذَكُرُونَ السَّمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَفْتِرَاءً عَلَيْةً سَبَحْزِيهِم السَّمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَفْتِرَاءً عَلَيْةً سَبَحْزِيهِم ويماكانُواْ يَفْتَرُونَ ﴿

Aayadahanna waa Canaan iyo Guulid Gaaladii Qaybisay Xoolaha iyo Beeraha oo Qaarna Eebe ku Sheegay Qaarna Sanamyada, hadduu waxa Sanamku ku Darmado Kan kalana ay soo Celinayaan, Hadduu kay Eebe ku Sheegeen ku Darmadana Daayaan, waana Xaal Guud ahaan u Xun, waxaa kalooy Sanamyadu u Qurxiyeen Gaalada Dilidda Caruurtooda, Iyagoo Xoolana qaar ka reebay inuusan Hilibkooda Cunayn cidayna Doonin, Qaarna ay siidaayeen, qaarna aan lagu Gowracayn Magaca Eebe, waxaasuna waa wax Eebe ka Abaal marin oo Beena, ku Tusinna Caqli Xumada Gaalada iyo Garasha darridooda. Al-Ancaam (136-138).

- 139. Waxay Dheheen Gaaladii waxa ku Jira Uurka Nicmoolaydan waxay Gaar u tahay Raggannaga waxayna ka Reebantahay Haweenkannaga, hadday Bakhti tahayna way wadaagi wuxuu ka Abaal marin Eebe Tilmaantooda, Illeen waa Falsame Oge.
- 140. Waxaa Dhab u Khasaaray kuwa Dilay Caruurtooda Caqli Xumo Darteed iyo Cilmi la'aan oo Reebay wixii Eebe ku Arzuqay Been abuurasho Eebe Darteed way Dhumeen mana Hanuunsana.
- 141. Eebe waa kan soo Bixiyey Beero la Dhisay iyo Kuwaan Dhisnayn, iyo Timir, iyo Tallad kala Duwanyahay Cunidiisu, iyo Saytuun, iyo Rumaan isu eg iyo qaaraan isu ekeyn, ka Cuna Midhihiisa (Sakada) Maalinta la goyn, hana Xad Gudbina Eebe ma Jecla kuwa Xadgudbee.

142. Nicmoolayda waxaa ka mida mid la Rarto, iyo mid kuwa yar yara, ka Cuna waxa Eebe idinku Arzaaqay hana raacina Tallaabooyinka Shaydaanka Illeen waa Colkiinna oo Cade.

وَمِنَ ٱلْأَنْعَنَدِ حَمُولَةً وَفَرَشَاْ كُلُواْ مِمَّارَزَقَكُمُ ٱللَّهُ وَلَا تَنْيَعُواْ خُطُوَتِ ٱلشَّيَطُلِيُّ إِنَّهُ لَكُمُّ عَدُوُّهُمِينٌ اللَّا إِنَّهُ لَكُمُّ عَدُوُّهُمِينٌ اللَّا

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Caanaha waxay u Diidi Jireen Gabdhaha waxayna Siin jireen Wiilasha, hadduu Neefka dhaddiga ah Lab Dhalo way Gawrici Jireen, waxayna Siin Jireen Ragga, Hadduu Dhadig Yahayna way Dayn Jireen, hadduu Bakhti yahayna way Wadaagi Jireen, Markaasuu Eebe ka Reebay Arrintaas, waxaa kale oo uu Yidhi: Haddaad Dooni Inaad Ogaato Jaahilnimadii Carab Akhri waxa ka Sarreeya boqol iyo Soddan Suuradda Ancaam.

Aayadaha kalana wuxuu Eebe ku Sheegay Nicmooyinka iyo Khayraadka Dhulka ka soo Baxa, wuxuuna faray in laga Bixiyo Xaqiisa, oon laguna Xad gudbin, Xoolahan waxaa ka mid ah kuwo la Rarto iyo kuwo yar yar, waana in Nicmada Eebe si Fiican loo Cunaa oon lana raacin Waddooyinka Shaydaanka Illeen waa Colka Dadkee, mana haboona in Nicmada Eebe lagu Kibro ama lagu Xadgudbo. Al-Ancaam (139-142).

- 143. Waa Siddeed Nooc Labo Ido ah iyo Labo Riyo ah (Lab iyo Dhidig) ma Labada Lab yuu Reebay Eebe Mise Labada Dhadig mise waxa Uurka kuwa Dhadig ku Jira, noo Warrama cilmi haddaad Run Sheegaysaan.
- 144. Geelana Labo ka mida Lo'dana labo dheh ma labada Lab yuu Eebe reebay mise kuwa Dhadig mise waxa Uurka kuwa Dhadig ku Jira, mise Maragbaad ka ahaydeen markuu idin Faray Eebe Sidaas, Yaase ka Dulmi badan Cid ku Abuuratay Eebe, inuu Dhumiyo Dadka Cilmi Darro, Eebana ma hanuuniyo Qoom Daalimiina.
- 145. Waxaad Dhahdaa kama helayo waxa laywaxyooday wax ka Reeban Cidda Cuni oon ahayn, Bakhti, Dhiig Butaaci, Hilib Doofaar, Illeen waa Nijaase iyo wax Xun oo lagu Gawracay Magaca Eebe waxaan ahayn, Ruuxii Baahda Dulmi iyo xadgudub la'aan,

ثَمَنِيهَ أَزُوجَ مِنَ الضَّانِ اَثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اَثْنَيْنِ قُلْ ءَ الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْفَيْنِ أَمَّا اَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْفَيَنَيِّ نَبِعُونِي مِنْدٍ إِن كُنتُمْ صَدِوِينَ ﴿

وَمِنَ ٱلْإِبِلِ آثَنَانِ وَمِنَ ٱلْبَقْرِ ٱثَنَانِ قُلْ

عَلَيْهِ آرَعَامُ ٱلْأَنْشَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقْرِ ٱثْنَانِ قُلَا

عَلَيْهِ آرَعَامُ ٱلْأَنْشَيَنِ آمْ كُنتُد شُهكدآ عَلَيْهِ آرَعَامُ ٱلْأَنشَيَنِ آمْ كُنتُد شُهكدآ الْإِنْسَانِعَيْرِ

إِذْ وَصَبِكُمُ ٱللَّهِ بِهِهٰذَا فَمَنْ ٱظْلَمُ مِعَنِ الْفَرَىٰ عَلَى اللّهِ كَذِبًا لِيصِّلَ النّاسَ بِعَيْرِ

عِلْمِ إِنَّ اللّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّلِمِينَ النّاسَ بِعَيْرِ

عُلْمِ أَنِ اللّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّلِمِينَ اللّهُ عَلَى طَاعِمِ الْعَلَى اللّهُ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الل

Eebahaa wuu u Dambi Dhaafi una Naxariisan. (hadduu baahidaa u Cuno)

رَبَكَ غَفُورٌ رَحِيدٌ ١

ayadaha hore waxay Caddayn Jaahilnimadii Carbeed Islaamka ka hor, Markay Xaaraan Yeeleen Xoolaha Qaarkood, waxaasi waa Beentooda ay dooni inay Dadka ku Dhumiyaan, Eebana ma toosiyo Daalimiinta, waxaana jiray nin la Dhihi Jiray Camar Binu Luxyi oo Dadka u Horseeday waxyaalahaas, Dhabtuna waa in Xaaraantu tahay Bakhtiga, Dhiig Butaaci, Hilibka Doofaarka, Illeen waa nijaase, iyo wax Xun oo lagu Gowracay Waxaan Magaca Eebe ahayn, waxay Diintu u Reebtay waxaasna waa Xigmad wayn, oo Qaarna Muuqdo Qaarna Qarsoonyahay, wax yaalo kalana waa Jiraan. Al-Ancaam (143-145).

146. Kuwa Yuhuudda ah waxaan ka reebnay wax kastoo Ciddi leh, Lo'da iyo Adhigana waxaan ka reebnay Baruurtooda, waxay Dhabarka ku qaadaan (Baruurta Dhabarka) mooyee, ama Uur ku jirta, ama wixii ku Dheehan Laf, saasaana ku Abaal marinay Dulmigooda Dartiis, Runbaana Sheegaynaa.

147. Hadday ku Beeniyaan waxaad dhahdaa Eebihiin waa Naxariis badane lagamana Celiyo Ciqaabtiisa qoomka Dambiilayaasha ah.

وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْحَرَّمْنَاكُلَّ ذِى ظُفَرٍّ وَمِنَ الْبَقَرِ وَٱلْغَنَّ مِحَرَّمْنَاكُلَّ ذِى ظُفَرٍ فَرَسَاعَلَيْهِمْ فَيُحُومَهُمَآ إِلَّا مَاحَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ أَوْمَا أَخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَبِكَ جَرَيْنَهُم بِبَغْيِمٍ مَّ وَإِنَّا لَصَلَيْقُونَ ﴿

اَوْمِنَا لَهُم مِيغَيْمٍ مَّ وَإِنَّا لَصَلَيْقُونَ ﴿

وَسِعَةِ وَلَا يُرَدُّ أَبَالُسُهُ عَنِ ٱلْقَوْمِ الْمُحْرِمِينَ فَيْ

Yuhuud way Kibirtay, Markaasaa Eebe ku Ciqaabay inuu ka Xarrimay Hilibka waxa Ciddida leh, sida Geela, Gorayada iyo wixii la mida, sidoo kale waxaa laga Xarrimay Baruurta Lo'da iyo Adhiga, waxa Dhabarka kaga Yaalla, ama Uur ku jirta ku Sugan ama Laf ku Dheehan Mooyee.

Saasaana loo Ciqaabaa Ciddii Kibirta, Eebana waa Runle, Haddday Yuhuud iyo Gaaladuna Beeniyaan Nabiga, Eebe waa Naxariis badane Ciddii Toobad keenta, Ciqaabtiisana wax ka Celin Dambiilayaasha ma iiro. Yuhuudduna wataas Khayaamada iyo Xumaanta la Joogtay.

ma jiro, Yuhuudduna wataas Khayaamada iyo Xumaanta la Joogtay, Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Eebe ha Naclado Yuhuud wuxuu ka Reebay Baruurta, markaasay Gadeen oo Cuneen lacagtii (Wixii laga Reebay Lacagtiisa). Al-Ancaam (146-147).

148. Waxay Odhan kuwii Gaaloobay Hadduu Eebe Doono maanaan Gaalowneen Anaga iyo Aabayowganno, waxna maanaan Xarimneen saasayna u Beeniyeen kuwii ka horreeyey intay ka Dhadhamiyaan Ciqaabtanada, waxaad dhahdaa Agtiinna Cilmi mayahay aad noo soo Bixisaan (Muujisaan) waxaan malo ahayn ma Raacaysaan waxaadna uun tihiin Beenaalayaal,

سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا لَوْشَاءَ اللهُ مَا اَشْرَكُنَا وَلاَ اَبِالَّوُنَا وَلاحَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ كَذَاكِ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِ مْحَتَّى ذَاقُواْ بَأْسَنَّ قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّن عِلْمِ فَتُخِرِجُوهُ لَنَّا إِن تَنْبِعُونَ إِلَّا الظَّنَ وَإِنْ اَنشُرُ إِلَّا تَخْرُصُونَ هَا 149. Waxaad Dhahdaa Eebaa iska leh Xujada Wayn, hadduu doonana wuu idin Hanuunin Dhammaan.

150. Waxaad Dhahdaa keena Markhaatigiinna idiin Marag Furi in Eebe Reebay kan (aad Reebteen) hadday Marag Furaan ha marag furina la Jirkooda, hana raacina hawada kuwa Beeniyey aayaadkanaga, kuwaan Rumaynin Aakhiro Iyaguna Eebahood waxbay la simaan.

قُلُ فَلِلَهِ الْحُبَّةُ الْبَلِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَ دَكُمُّ الْجَعِينَ ﴿ اللَّهِ الْبَكِينَ اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

Aayadahan waxay caddayn Muran iyo waxyaalo ay u Xujaysan waxa Xun oy Fali, iyagoo Sheegi in Eebe arko oo Raalli ka yahay, waana Xujooyin ay Sheegsheegi oon Qiimo lahayn, waana male iyo Been raac, Eebaase iska leh Xujada iyo Xigmada Dhabta ah Cidduu Doonana Hanuunin, wax Marag ah oy u hayaan Xaalkaasna ma jiro, waana in laga Digtoonaado hawada kuwa Beeniyey Aayaadka Eebe,Kuwaan Aakhiro Rumaynna waxay Eebe la simi waxyaalo kale, cidna Xaq uma leh inay sheegato in Xumaantiisa Eebe ka raalli yahay, Maxaayeelay Eebe Caqlibuu siiyey, jidkana wuu u Caddeeyey, saas darteed waa in Wanaagga la Raaco Xumaantana laga Leexdo oon sababo loo daydayan, ma jirto sabab loo Cuskan Arrintaas, ee waa uun Xumaan iyo Shaydaan. Al-Ancam (148-150).

- 151. Waxaad Dhahdaa Kaalaya aan idiin Akhriyo waxa Eebe idinka reebaye, waa inaydaan wax la Wadaajin, Labada waalidna waa inaad u samo Fashaan (oydaan Caasiyin) oydaan laynna Caruurtiinna Saboolnimo (Baahi) Anagaa idinka iyo Iyagaba Arzaaqi, hana u Dhawaanina Xumaanta teeda muuqata iyo Teeda Qarsoonba, hana dilina Naftii Eebe Reebay in Xaq darro lagu Dilo, saasuuna Eebe idin fari inaad wax kastaan.
- 152. hana u Dhawaanina Xoolaha Agoonta si Fiican mooyee intay ka Gaadhaan Xoogooda, Dhammaystirana Miisidda iyo Miisaanka, si Caddaalada, laguma kalifo Nafi waxayna karin haddaad hadlaysaanna Caddaalad fala, Qaraababa ha ahaadee, oofiyana Ballanka Eebe, Sidaasaana Eebe idin faray inaad waantoowdaan.

فَقُلُ تَعَكَالُوْا أَقَلُ مَاحَرَّمَ رَبُّكُمْ مَا تَعَلَّمُ وَالْمَاحَرَّمَ رَبُكُمْ عَلَيْتِ عَلَيْتِ الْمَثَمِّ وَالْمِالَّةِ الْمَدَّةُ وَالْمَاتِيِّ الْمِسَنَا وَكَانَقَنْكُوْا الْوَلَدَكُم مِنْ إِمْلَاقِ تَعْنُ نُرُوا فَكَ مَ مِنْ إِمْلَاقِ مَعْنُ وَلَاتَقْدُرُ وَالْمَعْمَ وَإِيّنَاهُمْ وَلِاتَقْدُرُ وَالْمَالَةُ اللَّهُ الل

153. Kaasina waa Jidkayga toosan ee Raaca, hana Raacina Wadiiqaha oo idin la kala Tago (Idinka leexiyo Jidka Eebe) Saasaana Eebe idin faray inaad Dhawrsataan.

وَأَنَّ هَٰذَاصِرَطِى مُسْتَقِيمَا فَأَتَّبِعُوهُ وَلَاتَنَيْعُوا ٱلسُّبُلَ فَنَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ عُ ذَلِكُمْ وَصَّنكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَنَقُونَ ﴿

Ibnu Mascuud wuxuu yidhi: Ciddii Dooni inuu arko dardaarankii Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ee korkiisa shabadiisu ku taallay ha Akhriyo Aayadahan. Ibnu Cabbaasna Wuxuu yidhi: Suuradda Ancaam waxaa ku sugan Aayado Sugan oo Quraanka hooy u ah, wuxuuna, Akhriyey Aayadahan. waxayna ka Digi Aayaduhu Gaalnimo, Waalidka oo la Xumeeyo, Caruurtoo Baahi darteed la Laayo, Xumaanta oo loo Dhawaado wax Muuqda iyo wax qarsoon, Naf Xaq darra loo dilo, Xoolaha Agoonta oo loogu Dhawaado Xumaan Isagoon Qaangaadhin, Miisidda iyo Miisaanka oo la Nusqaamiyo, Caddaalad Xumo, Ballanka Eebe oon la Oofin, Jidka Shaydaanka oo la Raaco. waana Aayado la Yaab leh oo Kulmiyey Dardaaran wayn kana Digtay Xumaan Badan, Jidka Eebe ee Toosanna waa Jidka Xaqa ah ee Quraanku fari, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuu Tusiyey Taasoo Caddayn in Jidka Xaqa ah mid kaliya yahay, Waddooyin badan oo Shaydaan ugu Yeedhina Jiraan, oy Waajibtahay in laga Digtoonaado. Al-Ancaam (151-153).

- 154. Waxaana Siinnay Nabi Muuse Kitaabkii (Towreed) Annagoo Dhammaystiri waxa wanaagsan, wax walbana Caddayn, Isagoo hanuun iyo Naxariis ah, inay la kulanka Eebahood Rumeeyaan.
- ثُمُّوَءَاتَيْنَامُوسَىٱلْكِئنَبَ تَمَامًاعَلَٱلَّذِی ٱحْسَنَوَتَفْصِیلًا لِکُلِّشَیْءِ وَهُدَی وَرَحْمَةً لَعَلَّهُم لِلِثَآءَرَبِهِمْ يُؤْمِنُونَ ۞
- 155. Kanna (Quraanku) waa Kitaab aan soo Dejinnay oo Barakaysan, ee Raaca Dhawrsadana in laydiin Naxariisto.
- وَهَٰذَا كِنْنَبُ أَنْزَلْنَهُ مُبَارَكُ فَأَتَّبِعُوهُ وَاَتَّقُواْ لَمَلَكُمُ تُرْحَمُونَ ﴿
- 156. Oydaan Dhihin waxaa uun Kitaab lagu soo Dejiyey Labadii qolo ee naga horreeyey,anaguna ma naqaanno Cilmigoodii.
- أَن تَقُولُوٓ الإِنَّمَآ أُنزِلَ الْكِنَابُ عَلَى طَآ بِهَٰتَيْنِ مِن قَبْلِنَا وَإِن كُنَّاعَن دِرَاسَتِهِمۡ لَغَنفِلِينَ ﴿
- 157. Ama aydaan dhihin haddii Nalagu soo Dejiyo Kitaab waxaan ahaan lahayn kuwo ka hanuunsan iyaga, waxaa idiinka yimid Xujo (Cad) xagga Eebihiin, iyo Hanuun, iyo Naxariis, cid ka dulmi badanna ma jirto mid beenisay Aayaadka Eebe oo ka Jeedsatay,

أَوْ تَقُولُواْ لُوَ اَنَا آأُنِولَ عَلَيْنَا ٱلْكِنَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ
مِنْهُمُّ فَقَدْ جَآءَ كُم بَيِّنَةٌ يُّمِن رَّيِّكُمُ
وَهُدًى وَرَحْمَةً فَمَنْ آظَلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِعَايَنتِ
اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهً أَسْنَجْزِى ٱلَّذِينَ يَصْدِفُونَ

waxaannu ku Abaal marin kuwa ka Jeedsada aayaadkanaga Cadaab Xun Jeedsigooda dartiis. عَنْ ءَايَنْنِنَاسُوٓءَ ٱلْعَذَابِ بِمَا كَانُواْيَصْدِفُونَ ﴿

Halkan Eebe wuxuu ku Sheegay Ammaanta Towreed iyo Kitaabka Quraanka ah ee Barakaysan, oy waajibtahay in la Raaco, lana Dhawrsado si Naxariista Eebe loo Muto, Aayadaha kalana waxay Caddayn in Quraanka la soo Dejiyey si aan loo Calaacalin, oon loo Dhihin Kuwii naga Horreeyey waxaa la siiyey Kitaab anagana wax ma naqaanno, ama ayna u Dhihin haddii Kitaab nalagu soo Dejiyo anagaa ka hanuunsanaan lahayn , markaasuu Eebe u Sheegay in Xujo iyo Hanuun Eebe u Yimid iyo Naxariis cid ka Dulmi badanna uusan jirin Ruux beeniyey Aayaadka Eebe oo ka Jeedsaday, waxaana lagu abaal marin Kuwaas Cadaab Xun, Jeedsigooda dartiis. Aayaduhuna waxay caddayn inaan Cidna Xujo u Haysan Beeninta Xaqa Illeen Kitaab Xaq ah oo wax walba Caddeeyey yaa Eebe u soo Dejiyeye, kaasoo Mudan in la Raaco oo lagu Dhaqmo, Looguna Yeedho Wanaagiisa. Al-Ancaam (154-157).

- 158. Ma waxay Sugayaan inay Eebe iyo Malaa'igta la Kulmaan ama u Yimaaddaan Aayadaha Eebahaa Qaarkood Maalintay u Imaan Aayadaha Eebahaa qaarkood wax uma tarto Naf rumayn iyadoon horay u Rumayn ama aan ku Kasban iimankeeda Khayr, waxaad Dhahdaa suga Anaguna waanu Sugaynaa.
- 159. Kuwa ku kala tagay Diintooda oo noqday Kooxo, ka mid ma tahid, Amarkoodana Eebe umbaa iska leh markaasuu uga warrami waxay Falayeen.
- 160. Ciddii la Timaadda Wanaag wuxuu mudan Toban la mid ah Ciddii la Timaadda Xumaanna waxaa laga abaal mariyaa mid la mid ah lamana Dulmiyo.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيهُمُ الْمَلَتَيِكُهُ أَوْيَأْتِي رَبُّكَ أَوْيَأْ فِي بَعْضُ ءَاينتِ رَبِكُ يُوْمَ يَأْتِي بَعْضُ ءَاينتِ رَئِكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَنُهُ الْرَّتَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْكَسَبَتْ فِيَ إِيمَنِهَا خَيْرًا قُلِ أَنْفِطْرُواً إِنَّا مُنظَوْرُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الْمَائِكُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه

إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِشَىءً ۚ إِنَّمَاۤ أَمَّرُهُمْ إِلَى اللَّهِثُمَّ يُنَيِّتُهُم عِاكَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴿ ﴾

مَنجَآةَ بِأَلْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمَثَالِهَا وَمَنجَآءَ بِالسَّيِتَةِ فَلَا يُجْزَى ٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۞

Halkan wuxuu Eebe ugu Goodiyi Gaalada Xaqa Beenisay Maalintay la Kulmaan Eebe iyo Malaa'igtiisana wax Rumayna oo laga aqbali ma jirto, Haddaan horay xaqa loo Rumeyn, ama Khayr horay loo kasban, ha sugeen Gaaladu Muslimiintuna way sugiye, Kuwa ku kala tagay Diintana Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Waxba kama Dhexeeyo, Amarkoodana Eebaa iska leh, Aayaduna waxay ka Digi KU kala Tagga diinta iyo Iskhilaafka mar hadduu Xaqu Cadyahay mid kaliyana yahay, waana ka Nabiga lagu Khatimay Nabiyadii horana haysteen.

Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Haddaan Nabiyada nahay Diintanadu waa mid kaliye, kala Tag, Iskhilaaf, iyo Kooxo Kooxana ma Oggola Diinta Islaamku, Eebe waa Kali Dadkuna wa Addoomadiisa Xaquna waa mid markaas maxaa loo kala Tegi.

Tan kale Ciddii Wanaag fasha waa loo Toban Laabi, Xumaantuna waa hal kaliya, cid la Dulminna ma jirto, Taasina waa Naxariista Eebe iyo Fadligiisa uu u Naxariisan Addoomadiisa Illeen waa Naxariistee. Al-Ancaam (158-160).

- 161. Waxaad Dhahdaa wuxuu Igu Hanuuniyey Eebahay Jid Toosan Diin Sugan oo Diintii (Nabi) Ibraahim isagoo toosan oon gaalada ka mid ahayn.
- 162. Waxaad Dhahdaa Salaaddayda, waxaan Gawrici, Noloshayda iyo Geeridaydaba Eebaa iska leh Eebaha Caalamka ah.
- 163. Wax la Wadaagana ma jiro, Saasaana lay faray Anigaana ugu horreeya Muslimiinta (Ummaddan).
- 164. Waxaad Dhahdaa ma wax ilaah ka soo hadhay yaan Eebe ka dooni (Dhigan) Isagoo ILaahay wax walba Eebe u ah, naf kastana waxay kasbato waa uun Korkeeda, Nafna Dambi naf kale ma Qaaddo, Xagga Eebihiin umbaana laydiin Celin, wuxuuna idiinka warrami waxaad isku Diidanaydeen.
- 165. Eebana waa kan idinka Yeelay kuwo Dhulka u Hadhay, Qaarkiinna qaar ka sara mariyey Darajooyin, inuu idinku Imtixaamo wuxuu idin siiyay, Eebana waa Deg degtaa Ciqaabtiisu waana Dambi Dhaafe Naxariista.

قُلْ إِنَّنِي هَدَنِي رَقِيِّ إِلَى صِرَطِ مُّسْتَقِيعِ دِينَاقِيَمُا مِلَةً إِبْرَهِيمَ حَنِيفًا وَمَاكَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ شَ

قُلْ إِنَّ صَلَانِي وَنُسُكِي وَتَحْيَاى وَمَمَاقِ لِلَّهِ رَبَّ ٱلْعَالَمِينَ ﴿ إِنَّ

لَاشَرِيكَ لَهُ وَيِذَ لِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ ٱلْسُلِمِينَ ﴿

قُلْ أَغَيْرَ ٱللّهِ أَبْغِي رَبَّا وَهُوَرَبُ كُلِ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا نَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَئُ ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَلُنَتِ ثَكُمُ بِمَاكُمُتُمْ فِيهِ تَغْلِفُونَ اللَّ وَهُو ٱلَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَتَ فِي ٱلْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بِعْضِ دَرَجَتِ لِمَبْلُوكُمْ فِي مَا ءَاتَكُونُ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ ٱلْمِقَالِ وَإِنَّهُ

Halkanna wuxuu Eebe faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu Sheego Inuu ku Toosanyahay Diin Fiican oon Qallooc lahayn, oo ah Diintii Nabi Ibraahimkii Toosnaa, iyo Salaadda Camalka iyo Gawraca, Noloshooda iyo Geeridoodaba Eebe iska leeyahay ee wax lawadaagaa uusan Jirin, Nabiguna waa Imaamka Ummaddan iyo Mu'miniinta oo dhan, waxaan Eebe ahaynna Eebe lagama Dhigto Illeen isagaa wax walba Eebe u ahe. Naf walbana waxay kasbatay iyadaa ka masuula, Nafna Naf kale Dambigeeda ma Qaaddo, Dhammaanna Eebaa loo Noqon, Caddaynna wixii laysku Diidanaa, waana kan inaga yeelay kuwa Camira Dhulka oo ku Noolaada, kalana Duway Dadka oo ka yeelay mid Cilmi leh, Mid Jaahil ah, mid Xoola leh, mid saboola, Mid Eebe ka Yaabi, mid kale iyo wax la mida, Imtixaan Dartiis. Eebana waa Deg degtaa Ciqaabtiisu waana Dambi Dhaafe Naxariista, Suuradduna waxay ku dhammaatay Cabsi galin iyo Rajo galin oo ah sida quraanka ku badan, si aan laysu Illoobin, ama looga Quusanin Naxariista Eebe. Al-Ancaam (161-165).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid Gaaraba Naxariista.

- 1. (Waxay ku Tusin Mucjisada Quraanka).
- 2. Kani waa Kitaab aannu kuu soo Dejinnay ee yeyna Laabtaada Dhibi (Cidhiidh) ahaan inaad ugu Digto, waana Waanada Mu'miniinta.
- 3. Raaca waxa Laydiinka soo Dejiyey Xagga Eebe, hana Raacina wax ka soo hadhay oo Awliyo ah (Gargaara ah) yaraana intaad Waantoobaysaan.
- 4. Badanaa Intaan Magaalo Halaagnay oo u Timid Ciqaabtanadii iyadoo Jiifta (Habeen) ama Qayluushan (Maalin).
- 5. Baryadoodu (Qayladooduna) markuu u Yimid halaagganagu ma ahayn waxaan ahayn inay Dhahaan annagaa daalimiin ahayn.
- 6. Waana Warsanaynaa kuwii loo Diray (Ummadihii waxay ku Jawaabeen) waana warsanaynaa kuwii la Diray (Rasuulladii inay Gaadhsiiyeen).
- 7. Waana uga Warramaynaa Ogaansho mana aanaan ka Maqnayn.

لَمْضَ ١

كِتَنَّ أُوْلَإِلَتَكَ فَلَايَكُن فِي صَدُّدِكَ حَرَّ مِّنْهُ لِنُنذِرَبِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴾

> ٱتَّبِعُوا مَا أَنْزِلَ إِلْيَكُمُ مِّن زَّبِكُرُولَا تَنَّبِعُوا مِن دُونِهِۦٓأَوْلِيَاءٌ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۞

وَكُم مِن قَرْبَةٍ أَهْلَكُنَّهَا فَجَآءَ هَا بَأْسُنَا بَيْنَا أُومُمْ فَآبِلُونَ ﴾ أَوْهُمْ فَآبِلُونَ ﴾

فَمَاكَانَ دَعْوَىٰهُمْ إِذْ جَآءَهُم بَأْسُنَآ إِلَّا أَنَ قَالُوٓاْ إِنَّا كُنَّ ظَلِمِينَ ۞

فَلَنَسْءَكَنَّ ٱلَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْءَكَ ٱلْمُرْسَلِينَ ۞

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمِ وَمَاكُنَّا غَآبِدِينَ ﴿

Kitaabka Quraanka ah waa Kitaab Xaq ah oo Nabiga lagu soo Dejiyey, mana aha inuu Cidhiidhi ku galo Gaadhsiintiisa, waana Waanada Mu'miniinta, waana in la Raaco Quraankan Eebe soo Dejiyey, mana aha in la Raaco Xukun Eebe Xukunkiisa ka soo hadhay, wax waano qaadanna waa yar yahay. Imisaa la halaagay Magaalo Goor Habeena ama Maalin, Markaasna ku Qaylyeen inay Daalimiin ahaayeen, Eebana wuu warsan Umadaha waxay ugu Jawaabeen Nabiyada, Rasuulladana waxaa la warsan inay Gaadhsiiyeen Xaqii, Eebana wax walba waa Ogyahay wax ka Qarsoonna ma jiro Illeen Eebe inagama maqnee, Rasuulkana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Dhammaantiin waxaad tihiin ILaaliye Dhammaantiinna waa laydin warsan. Al-Acraaf (1-7).

8. Miisaanku waa Xaq Maalintaas (Qiyaamada) Cidday Cuslaato Miisaankiisa (Fiican) Kuwaasu waa uun kuwa Liibaanay.

ۅٵڷۅڒؘڽؙؽۅٞمؠۣۮٟٲڵڂقؘؙ۠۫ڡؘ۫ؽڹؘڨؙڷٮۜ۫ڡؘٷۯؚۑٮؙٛ؞ؙۥ ڡؘٲؙۉڵؾؠۣڬۿؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗٲڶڡؙڣ۫ڸڂۅڹ۞ٛ

- 9. Cidduu Fududaado Miisaankiisuna kuwaasuna waa kuwa Khasaariyey Naftooda Dulmigay ku Falayeen Aayaadkanaga Dartiis.
- 10. Waxaan idin Makaninay Dhulka waxaana idiinka Yeellay Meel lagu Noolaado, waxaase yar Intaad Shukriyeysaan.
- 11. Waan idin Abuurray (Nabi Aadan) waana idin Suuraynay, markaasaan ku nidhi Malaa'igta u Sujuuda (Nabi) Aadam (Salaan) wayna Sujuudeen, Ibliise ma ahayn kuwa Sujuuda.
- 12. Wuxuu Yidhi (Eebe) maxaa kaa reebay inaad Sujuuddo markaan ku faray, wuxuu Yidhi anaa ka Khayr roon, waxaad iga Abuurtay Dab isagana waxaad ka Abuurtay Dhoobo.

وَمَنْ حَفَّتُ مَوْزِيسُهُۥ فَأُولَتِهِكَ الَّذِينَ حَسِرُوَا اَنفُسَهُم بِمَاكَانُوا بِعَايَتِنَا يَظْلِمُونَ ۞ وَلَقَدْ مَكَّنَكُمْ فِيهَا مَعَيِشُ قَلِيلًا مَّا لَتَشَكُّرُونَ ۞ وَلَقَدْ خَلَقْنَكُمُ مُّمَ مَسَوَرُتُكُمْ مُمَّ فَكَالِلْمَلَتَهِكَةِ اُسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ السُجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَوْ يَكُنُ مِنَ السَّحِدِينَ ۞ قَالَ مَامَنَعَكَ أَلَا نَسْجُدُ إِذْ أَمَرَ تُكُّ قَالَ أَنَا خَرَرُمِنَهُ خَلَقْنَى مِن نَارٍ وَخَلَقَتُهُ مِن طِينٍ ۞ خَلَقْنَى مِن نَارٍ وَخَلَقَتُهُ مِن طِينٍ ۞

Eebe waa Caadil, wuxuuna oogi Qiyaamada Miisaan Xaq ah, Ciddii khayrkeedu badnaadana waa Liibaantay, tii Khayrkeedu Yaraadana way Khasaartay Isagaana Dulmi falay, markaasuu Eebe Xusuusiyey Addoomadiisa siduu ugu Nicmeeyey, Dhulkana ugu Sugay una Makaniyey, wayse Shukri yaryihiin, markaasuu hadana Xusuusiyey siduu u Sharifay Aabahood Nabi Aadam, Malaa'igtana u faray inay Qaddariso, wayna Yeeleen oo Faleen wuxuu Eebe faray, Ibliise isagu wuu Diiday inuu wayneeyo Nabi Aadam,wuuna Xasday wuxuuna Sheegay inuu isagu ka Fiicanyahay, Illeen Dabbaa laga Abuuray, Nabi Aadamna Dhoobee, waana Qiyaas beena oo Xun.

Cid kastoo Nasab, Dhalasho, iyo Asal si Xun ugu Faanta oo Xaqa ku Diidana Ibliisbaa Bare iyo Hogaamiye u ah, Dadkuna waxay ku kala Fiicanyihiin Eebe ka Yaabid, Wanaagga, Sharafta iyo Akhlaaqda Fiican ee wax tarka ah Mase aha waxaan ahay Hebel Al-Acraaf (8-12).

- 13. Wuxuu Yidhi (Eebe) ka Daga Xaggeeda (Jannada) Xaq uma lehid inaad isku Dhex Kibriside, Bax waxaad ka mid tahay kuwa Dullaysane.
- 14. Wuxuu Yidhi ii sug tan iyo Maalinta la soo Bixin.
- 15. Wuxuu Yidhi (Eebe) waxaad ka mid tahay kuwa la sugi.
- 16. Wuxuu Yidhi Ibaadiyeyntaada Darteed waxaan u Fadhiisan Jidkaaga Toosan (waan Dhumin).

قَالَ فَأَهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَأَخْرُجُ إِنَّكَ مِنَ الصَّنْغِرِينَ ﴿ ثَا قَالَ أَنْظِرْفِتَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿ ثَا قَالَ أَنْظِرْفِتَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿ ثَا

قَالَ فَيِمَاۤ أَغُونَتَنِي لَأَفَعُدُنَّ أَكُمْ صِرَطَكَ ٱلْمُسْتَقِيمَ (اللَّهُ

17. Waxaana kaga iman hortooda, Gadaashooda, Midigta iyo Bidixda mana helaysid badankooda oo Shugriyi.

18. Wuxuu Yidhi Eebe ka bax Xaggeeda adoo Caayan oo la Dheereeyey, Ciddii ku raacdana waxaa laga Buuxin Jahannamo Dhammaantiin

ثُمُ لَاَتِمَةُ مُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَنِهِمْ وَعَن شَمَآبِلِهِمْ وَلَا يَجَدُأَ كَثَرَهُمْ شَكِرِينَ ﴿ قَالَ أَخْرُجْ مِنْهَا مَذْهُ وَمَا مَنْحُوزًا لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لأَمْلاَنُ جَهَنَمُ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿

Eebe wuxuu Amray Ibliis inuu ka Baxo Jannada Eebe agteeda,Illeen kuma Habboona Eebe agtiisa isku Kibrine, wuxuuna faray inuu baxo Isagoo Dullaysan, wuxuuse Eebe Warsaday in la Sugo tan iyo Qiyaamada, wuxuuna u Ballanqaaday in la Sugi tan iyo Maalintaas, wuxuuna ku Dhaartay Ibliis inuu Dhumiyo Dadka kana Leexiyo Jidka Toosan, Dhan walbana uga imaan, una qurxin adduunka, wuxuuna Eebe ugu Jawaabay Bax Adoo Ceeb leh oo Caayan lana Fogeeyey, Jahannamana laydinka Buuxin adiga iyo inta ku Raacdaba.

Ibliisna saasuu Col ugu yahay Dadka ayna Waajibtahay in laga Digtoonaado. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Shaydaan wuxuu u Fadhiistay Dadka Jidka wuxuuna ka Reebay Islaamidda. Hijrada, iyo Jahaadka wayna Khilaafeen oo Faleen Khayrkii Ciddii saas Yeesha oo si kasta u Dhimata Jannaday Gali. Waxaana wariyey Imaamu Axmed. Al-Acraaf (13-18).

- 19. Nabi Aadamow Dega Adiga iyo Haweenaydaadu Jannada, kana Cuna Meejaad Doontaan, hana u Dhawaanina Geedkan, ood Noqotaan Daalimiin.
- 20. Waxaana Waswaasiyey Shaydaan, inuu ka Muujiyo Xagooda wixii laga Asturay oo Cawradooda ah, wuxuuna Yidhi wuxuu idinka Reebay Eebe Geedkan inaydaan Noqonin Malaa'ig, ama aydaan Waarin.
- 21. Wuxuuna ugu Dhaartay inaan idiin ahay Naseex.
- 22. Wuuna soo Dejiyey Dhagar Darteed, markay Dhadhamiyeen Geedka waxaa u Muuqday Xumaantooda waxayna ahaayeen kuwo isku Dhadhajiya Caleenta Jannada waxaana u Yeedhay Eebahood Miyaanan idinka reebin Geedan, oonan Idinku odhan Shaydaanku wuxuu idiin yahay Col Cad.

وَيُتَادَمُ السَّكُنُ أَلَتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلا مِنْحَيْثُ وَيَعَادَمُ الشَّكُونَ الشَّحَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ اللَّ

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِى لَهُمَا مَا وُدِى عَنْهُمَا مِن سَوْءَ تِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَنكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَن تَكُونَا مَلكَيْنِ أَوْتَكُونَا مِنَ الْخَيَادِينَ ﴿

وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّي لَكُمَّا لَمِنَ ٱلنَّصِحِينَ ١

فَدَلَنَهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَافَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَمُمَا سُوءَ ثَمُمَا سُوءَ ثَمُمَا وَطَفِقًا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجُنَّةُ وَوَادَدَهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمُ أَنْهَا كُمَا عَن تِلْكُمَا اللَّهُ الْمُكَا إِنَّ الشَّيْطِينَ لَكُمَا عَدُوَّ مُّينً ﴿ اللَّهَ جَرَةِ وَأَقُلُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطِينَ لَكُمَا عَدُوَّ مُّينً ﴾

23. Waxayna Dheheen Eebow waxaan Dulminay Naftanada Haddaadan noo Dambi Dhaafin oodan noo Naxariisanna waxaan ahaanaynaa kuwo Khasaaray.

قَالَارَبَّنَاطَلَمَنَآ أَنْفُسَنَا وَإِن لَّرَ تَغْفِرُ لَنَا وَتَرْحَمُنَا لَنَكُونَ مَنَا الْخَسِرِينَ ﴿

ILaaheen wuxuu ina Xusuusin siduu ugu Nicmeeyey Aadam iyo Xaawo Janadana u Dejiyey una banneeyey inay Nicmadeeda Cunaan marka laga Reebo hal Geed, waxaase Xasday Shaydaan, Wuuna Khayaamay isagoo u Dhaartay inuu Nasteex u Yahay, markay Geedkii wax ka Cuneenna Darajadii ka Dhacday, Cawradiina Muuqatay, Eebana Xusuusiyey inuu Shaydaan uga Digay una Caddeeyey inuu Col idiin yahay, markaasay Calaacaleen oo Qirteen Gafkoodii Eebana Naxariis warsadeen, Taasina waxay ku Tusin Tabar yarida Dadka iyo Khaldami ogiddiisa, iyo wax badso Jacaylka inkastoo loo Nicmeeyo, iyo Colnimada Ibliis iyo Khayaamadiisa, iyo in laga Digtoonaado Cid kasta oo Nasteex iska Dhigi haba Dhaartee, Illeen Cid kastoo Dhaaratay Run ma sheegaysee, iyo in Dambigu Ceebta Muujin, Kuna Khashifi, waase in Eebe la Magan galo, laguna Xidhnaado. Al-Acraaf (19-23).

- 24. Wuxuu Yidhi Eebe ka dega Qaarkiin Qaarbuu Col u yahaye, waxaana Dhulka idiinku Sugan Nagaadi iyo Raaxo tan iyo Muddo.
- 25. Wuxuuna Yidhi Eebe Dhexdiisaad ku Noolaanaysaan Dhexdiisaana ku Dhimanaysaan Xaggiisaana laydinka soo Bixin.
- 26. Banii Aadamow waxaan idiiin soo Dejinay Dhar Astura Xumaantiinna (Cawrada) iyo Labbis (Xarago) Dharka Dhawrsashada yaase Khayr roon, Kaasina waa Aayaadka Eebe inay Dadku wax Xusuustaan.
- 27. Banii Aadamow Yuusan idin Fidnayn Shaydaan siduu uga soo Bixiyey Labadiinii Waalid Jannada, isagoo ka siibi Dharkoodii inuu Tusiyo Xumaantooda (Cawrada) wuu idin Arkaa isaga iyo Colkiisu idinkuse ma aragtaan,

قَالَ ٱهْبِطُوابَعْضُكُولِبَعْضِ عَدُوَّ اللَّهِ عِلَى اللَّهِ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ اللَّهُ اللللِّهُ اللللِّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللِّهُ اللَّهُ اللِي الللِّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللِّهُ الللِّهُ الللِّهُ اللَّهُ الللِّهُ اللللْمُولِمُ الللِّهُ الللِّهُ الللِّهُ الللِّهُ اللللِّهُ الللِّهُ الللِّهُ اللَّهُ اللِمُولُ الللِّلِي اللْمُولِمُ اللللِّهُ الللِّهُ اللللْمُلِمُ الللِّلْمُلِمُ الللِّهُ الل

قَالَ فِيهَا تَعَيُّونَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تَعُوتُونَ وَمِنْهَا تَعُوتُونَ وَمِنْهَا تَعُونُونَ وَمِنْهَا تَعُونُونَ وَمِنْهَا تَعُونُونَ وَمِنْهَا لَعُنْرَجُونَ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّ

ينَبَيْ ءَادَمَ فَذَ أَنَرَ لَنَاعَلَيْكُرُلِكَاسًا يُؤَدِى سَوْءَ تِنَكُمْ وَرِيشًا وَلِكَاشُ النَّقَوَىٰ ذَلِكَ خَيَّرُ ذَلِكَ مِنْ ءَايَنتِ اللَّهِ لَعَلَهُمْ يَذَّ كَرُونَ ۖ

ينبَى ءَادَمَ لَايَفْنِنَكُمُ الشَّيَطَنُ كُمَا آخَرَجَ أَبَوَيَكُم مِنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِلَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوِّءَ يِهِمَا ۚ إِنَّهُ رِيَنكُمْ هُووَفِيلُهُ وُمِنْ حَيْثُ waxaana uga Yeelay Shaydaanka Sokeeya kuwaan Rumeynin Xaqa. لَانُوْوَنُهُمُّ إِنَّاجَعَلْنَا ٱلشَّيَطِينَ أَوْلِيَآ تَـ لِلَّذِينَ لَا يُوْمِئُونَ ﴿ ﴿

Wuxuu faray Eebe inay ka Baxaan Jannada iyagoo qaarkood qaar Col u Yahay, Iyagoo Dhulka ku Nagaan tan iyo Muddo, oy kuna Noolaan Dhexdiisa kuna Dhiman lagana soo Bixin, markaasuu Eebe uga warramay Dadka wuxuu ugu Nicmeeyey oo Dhar ay isku Asturaana iyo mid Xarrago, waxaase ka Khayr roon Dhawrsoonida si ay u Xusuustaan, wuxuuna uga Digay inuu Fidmeeyo Shaydaanku siduu Waalidkood Aadam iyo Xaawa uga saaray Janada, isagoo ka Siibay Dharkoodii, waxaana jira inuu Shaydaanku u Jeedo Dadka iyaguse ayan arkayn, Shaydaankuna wuxuu Saaxiib la yahay kuwaan Rumaynin Xaqa. Waxayna Aayaduhu Caddayn siduu Shaydaan Dadka Col ugu yahay, iyo inay ka Digtoonaadaan, iyo inay Xusuustaan sida Eebe u Arrad Bixiyey uguna soo Dejiyey Dhar ay isku Asturaan, Waxaase Muuqda in Dadka qaarkiis Jecelyahay isqaawinta, sida kuwa Dharka Gaabsaday iyo kuwa Xidhay Dharka Khafiifka ah ee aan wax asturayn, Taasoo ku tusin inta Diiday Shukriga Nicmada Eebe. Al-Acraaf (24-27).

- 28. Markay Falaan Xumaanna waxay Dhahaan waxaan ka Hellay Aabayaalkanno Eebaana na faray iyada, waxaad Dhahdaa Eebe ma faro Xumaan ma waxaad ku Dhahaysaan Eebe waxaydaan Ogayne.
- 29. Waxaad Dhahdaa wuxuu faraa Eebe Cadaaladda iyo inaad u Jeedisaan Wajigiinna (Xagiisa) Masaajidkasta Agtiisa, baryana idinkoo u kaliyeeli Diinta siduu idinku Billaabay Yaad ku soo Noqonaysaan.
- 30. Koox wuu Hanuuniyey, Kooxna waxaa ku sugnaaday korkooda Baadi, maxaayelay waxay ka Yeesheen Shayaadiinta Awliyo, waxayna u Malayn inay hanuunsanyihiin.

وَإِذَا فَعَلُواْ فَنْحِشَةً قَالُواْ وَجَدْنَاعَلَيْهَا ٓ عَالَمَا وَابَاءَنَا وَاللّهُ أَمْرَنَا بِهَا قُلْ إِنَ اللّهَ لَا يَأْمُرُ وَالْفَحْسَاتَةُ أَنَقُولُونَ عَلَى اللّهِ مَا لَا نَعْلَمُونَ ﴿

قُلْ أَمَرَ رَبِي بِالْقِسْطِّ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَأَدْعُوهُ مُغْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ كَمَا بَدَا كُمْ تَعُودُونَ ۞

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلضَّلَكَةُ إِنَّهُمُ اتَّخَذُواْ ٱلشَّيَطِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَيَعْسَبُوكَ أَنْهُم مُنْهَ تَدُوكَ ﴿ ﴾

Waxaana wax lala yaaba ah in Markay Gaaladu Xumaan falaan Sheegaan inay Aabayaalkood ka soo gaadheen, Eebana faray Sidaas, Eebase ma faro Xumaan, mana haboona in Eebe lagu been abuurto. Eebese wuxuu Faraa Cadaaladda, Salaad Dar Eebe ah, waxaana jirta inuu Eebe Dadka u soo Celin siduu ku Billaabay, Eebe wuxuu hanuuniyaa qaar, qaarna way dhumaan, Maxaa yeelay Shaydaan yey Sokeeye a Yeesheen Eebe ka sokow iyagoo isu Malayn inay Hanuunsanyihiin, mana habboona in Cidna Xumaanta lagu Raaco ama Aabbo ha ahaado ama Cid kale ha ahaatee,

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuuu Yidhi: Dadow waxaa laydiin soo Kulmin Eebe Idinkoo Kaba la', Qaawan, oon Gudnayn, Eebaa Yidhi: Saan ku Billownay yaan ku so

Celinaynaa (Bukhaari iyo Muslim). Al-Acraaf (28-30).

- 31. Banii Aadamow qaata Quruxdiinna (Dharka) Masaajid kasta agtiisa, Cuna oo Cabbana hana xad gudbina Illeen Eebe ma Jecla kuwa xadgudubee.
- 32. Waxaadna Dhahdaa yaa Reebay Quruxdii Eebe u soo Bixiyey Addoomadiisa, iyo Wanaagga Rizqiga ah, waxaad Dhahdaa waxaa iska leh kuwa Rumeeyey Nolosha Adduunyo Dhexdeeda, Gaarna u tahay Maalinta Qiyaame, saasaana ugu Caddaynay Aayaadkanaga Ciddii wax Og.
- 33. Waxaad dhahdaa wuxuu uun Xarrimay Eebahay waxa Xun kan Muuqda iyo ka Qarsoonba, iyo Dambiga, iyo Xad Gudub Xaq darro iyo inaad la wadaajisaan Eebe wuxuusan Xujo u soo Dejinin, iyo inaad ku Sheegtaan Eebe waxaydaan Ogayn «Xaqnimadiisa».

يَنَنِيٓ، ادَمَ خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَكُلِ مَسْجِدٍ وَكُلُواْ
 وَاشْرَبُواْ وَلاَ تُشْرِفُواْ أَنِنَهُ لَا يُحِبُ الْمُسْرِفِينَ (آ)

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَ قَ ٱللَّهِ ٱلَّتِيَّ ٱخْرَجَ لِعِبَادِهِ -وَٱلطَّيِبَنَتِ مِنَ ٱلرِّزْفِ قُلْ هِى لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي ٱلْحَيْوَةِ ٱلدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ ٱلْقِيَدُمَةُ كَذَلِكَ نُفُصِّلُ ٱلْآيَكَتِ لِقَوْمِ يَعْلَمُونَ ﴿ آَنِيْ ﴾

قُلْ إِنَّمَاحَرَّمَ رَبِيَ ٱلْفَوَحِشَ مَاظَهَ رَمِنْهَا وَمَابَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِٱلْحَقِّ وَآن تُشُرِكُواْ بِٱللَّهِ مَالَمَّ ثُنَزِّلْ بِهِ-سُلَطَنُنَا وَآن تَقُولُواْ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَائَعْلَمُونَ ﴿ ﴿ ﴾

Waa in Cawrada la Asturo Marka la Cibaadaysan iyo mar walba, waxna la Cuno lana Cabbo Isagoon la Xadgudbayn, Illeen Eebe ma Jecla kuwa Xadgudbee, cid Xarrimi kartana ma jirto Quruxda iyo Wanaaga Risqiga ah ee Eebe u soo Saaray Dadka, Wanaaga way mudantahay Mu'miniinta Adduunka, Gaarbayna u tahay Qiyaamada Saasuuna Eebe ugu Caddeeyey aayaadkiisa Ciddii wax kasi, Eebe wuxuu Xarrimaa Xumaanta mid Muuqata iyo mid qarsoonba iyo Dambiga, iyo Dulmiga Xaq Darro iyo in Eebe lala wadaajiyo waxaan Xujo lahayn iyo in Lagu sheego Eebe waxaan loo Cilmi lahayn. Aayaduhuna waxay ku Tusin in Wanaagana la falo Xumaantana laga Fogaado. Al-Acraaf (31-33).

- 34. Ummadkasta waxaa u sugnaaday Ajal (Muddo) markay Timaaddo Ajashuna kama dibmaraan Saacad kamana hor maraan.
- 35. Banii Aadamow hadday idiin yimaadaan Rasuullo idinka mida oo idiinka warrama Aayaadkayga Ciddiise Dhawrsata oo Wanaag Fasha, Cabsi ma Saarra mana Walbahaaraan.
- Kuwa Beeniyey Aayaadkanaga oo iska Kibriya Xaggeeda kuwaasi waa Naarta Ehelkeeda wayna ku Waari.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلُّ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْنَفْدِمُونَ ﴿

يَدِيَّ ءَادَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَكُمُّ رُسُلُّ مِنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايْنِي ْفَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَاخُوْفُ عَلَيْمٍمْ وَلَاهُمْ مِيْ وَوُنَ (إِنَّيُ

وَالَّذِينَ كَذَّبُواْ إِعَايَنِينَا وَٱسْتَكْبَرُواْ عَنْهَآ أَوْلَتِكَ أَصْحَنْبُ النَّارِّهُمُ فِيهَا خَلِدُونَ ۞ 37. Yaa ka Dulmi Badan Cid ku Abuuratay Eebe Been ama Beenisa Aayaadkiisa, kuwaasu waxay Heli qaybtoodii loo qoray, markay u Timaaddo Malaa'igtanada (Mawdka) oo Dili waxay ku Dhahaan Aaway waxaad Caabudayseen Eebe ka Sokow waxay Dhahaan way naga Dhumeen, waxayna ku marag Fureen Naftooda inay ahaayeen Gaalo.

فَمَنْ أَظْلَوُمِمَّنِ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْكَذَبَ بِعَايَنتِهِ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْكَذَبَ بِعَايَنتِهِ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْكَذَبَ بِعَايَنتِهِ عَلَى الْوَالْمَ مَن الْكِنْكِ حَقَّ إِذَا جَآءَتُهُمْ رُسُلُنَا يَتُوفَوَنَ نَهُمُ عَلَى اللَّهِ قَالُواْ أَيْنَ مَا كُنْتُ مُّ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ قَالُواْ ضَلُّواْ عَنَا وَشَهِدُواْ عَنَ الْحَسْمِ اللَّهُ مَكَانُوا كَفِي مِن اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤَاكِفِي مِن اللَّهُ

Eebe wuxuu u Yeelay Ummad kasta waqti ayna kana dib Dhacayn kana hor marayn, wuxuuna uga digay Khilaafidda Rasuuladiisa, Taasoo ah in Ciddii Dhawrsata oo wanaag fasha ayan Cabsi iyo Murug midna arkayn, Ciddiise Beenisa Aayaadka Eebe oo iskibrisana ay Naar gali kuna Waari, cid ka Dulmi badanna ma jirto Ruux ku Been abuurtay Eebe ama Beeniyey Aayaadkiisa, wuxuuna la Kulmi Camalkiisii iyo wixii loo yaboohay, markay Dhimanna Malaa'igtaa Canaanata oo warsata waxay Caabudi jireen oo Eebe ka soo hadhay, waxayna qirtaan Gaalnimadii iyagoo waxay Caabudayeen ka Maqnaaday, Taasna waxay Dadka uga digi inay wax Eebe ka soo hadhay wax ka Dayaan. Al-Acraaf (34-37).

- 38. Wuxuu Yidhi Eebe la gala Naarta Umado hortiin Tegay oo Jinni iyo Insiba leh, markastooy Umadu Gasho waxay Lacnadaa Walaasheed (Saaxiibkeed) markay isku haleelaan Dhammaantood Dhexdeedana waxay ku Dhahdaa Tan dambe wax (Raacda) Tan hore la (Raaco) Eebow kuwanaa na Dhumiyey ee u Laablaab Cadaab, Eebe wuxuu Odhan mid kasta waa loo Laablaabi mase Ogidin.
- قَالَ آدْخُلُوا فِيَ أَمَرِ قَدْخَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ ٱلْجِنِ وَٱلْإِنسِ فِي النَّارِّ كُلُمَا دَخَلَتْ أُمَّةُ لَمَنَتْ أُخْنَهَا حَقَّ إِذَا اَدَّارَكُوا فِيهَا جَيِعًا قَالَتْ أُخْرَنهُمْ لِأُولَىٰهُمْ رَبِّنَا هَتَوُلَآءَ أَصْلُونَا فَغَا تِهِمْ عَذَا بَاضِعْفَا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفُ وَلَكِن لَا نَعْلَمُونَ ﴿
- 39. Waxay ku Odhan Tan hore Tan Dambi wax Dheeraada naguma lihidin ee Dhadhamiya Cadaabka waxaad kasbanayseen Darteed.
- 40. Kuwa Beeniyey Aayadkanaga oo iska Kibriyey looma Furo Iridaha Samada mana Galaan Janada intuu ka Galo Riti Irbad Dulkeed Saasaana ku abaal marinaa Dambiilayaasha,

وَقَالَتَ أُولَىٰهُ مِلِأُخْرَىٰهُمْ فَمَاكَاتَ لَكُمْ عَلَيْمَا مِن فَضْلِ فَنُوقُواْ الْعَذَابَ بِمَاكَنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿

إِنَّ ٱلَّذِيكَكَذَّ بُواْ بِعَايَنِنَا وَٱسْتَكَبَرُواْ عَهُا لَانْفَتَحُ لَهُمْ أَبُوْبُ ٱلسَّمَآ وَلَا يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِحَ ٱلجَمَلُ فِ سَمِّ لَلْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِى الْمُجْرِمِينَ ﴿ 41. Waxay ku Mudan Jahannamo Gogol korkoodana waxaa ahaan Dabool, Saasaana ku Abaal marinnaa Daalimiinta. لَهُمُ مِن جَهَنَّمَ مِهَادُّوَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشِ وَكَذَلِكَ نَجْزِى ٱلظَّلِمِينَ ﴿

Eebe wuxuu ku Odhan Gaalada Maalinta Qiyaame la gala Naarta Umado idinka horreeyey oo Jinni iyo Insiba leh, markay Naarta Galaanna inay Isnacladaan, Iyagoo Sheegi inay Dhumiyeen kuwaasu oyna warsan Eebe inuu u Laab Laabo Cadaabka, Dhammaantoodse waa loo Laab Laabi Cadaabka, Kan wax Dhumiyey iyo Kan La Dhumiyeyba mase, Oga, Calaacal iyo Qaylana wax uma tarto, kuwa Beeniyey Aayaadka Eebe oo iska Kibriyeyna Cirka looma Furo Janana ma Galaan inta Riti ka galo Irbad Dulkeed, waana Abaalka Dambiilayaasha, Jahannamaana Hoos iyo Korba ka jiri Taasoo ah Abaalka Daalimiinta. waxaana ku soo arooray Nafta Fiican iyo Tan Xun Xadiith Dheer oo Sheegi in Tan Fiican loo Furi Samada lana soo Dhaweyn, Tan Xunna laga Xidhi Samada iyadoo Suudh Xun leh. Eebaana ka Magan gallay Xumaan. Al-Acraaf (38-41).

- 42. Kuwa Rumeeyey Xaqa oo Falay Camal Fiican, kuma Mashaqaynno Naf waxayna Karin, Kuwaasu waa Janada Ehelkeeda wayna ku Dhex waari.
- 43. Waxaana ka Siibnaa waxa ku Jira Laabtooda oo Xasada, waxaana Dareeri Hoostooda Wabiyadii, waxayna Dhahaan Mahad waxaa Mudan Eebaha Nagu Hanuuniyey Kan (Wanaagga) Maanaan hanuuneen haddaan Eebe na hanuunin, waxay la Timid Rasuuladii Eebaheen Xaq, waxaana loogu Dhawaaqay Tiinani waa Jannadii Laydin Dhaxalsiiyey Camalkiinna Dartiis.

وَٱلذِينَ اَمَنُواْ وَعَصِلُواْ ٱلصَّنَاِحَتِ
لاَنُكَلِفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أَوْلَتَهِكَ أَصْحَبُ
ٱلْجُنَّةِ هُمْ فِهَا خَلِدُونَ ﴿
وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُودِهِم مِّنْ غِلِّ تَجْرِي مِن تَحْلِيمُ
ٱلْأَنْهَ ذُرُّوقَا لُواْ ٱلْحَمْدُ لِلَهِ الَّذِي هَدَننا لِهَذَا
وَمَا كُنَّا لِنَهْ تَذِي نَوْلاَ آنَ هَدَننا اللَّهُ لَقَدْ جَآءَتْ
رُسُلُ ذَننا اللَّهُ لَقَدْ جَآءَتْ

أُورِثُنُّهُ هَابِمَا كُنتُمْ يَعْمَلُونَ اللَّهُ

Markuu Eebe Sheegay Kuwii Xumaa wuxuu Raaciyey kuwii Liibaanay, waana kuwa Xaqa Rumeeyey ee Camal Fiican falay, kuwaasoo ku Waari Jannada, oo Wanaag ku Dhanyahay, isagoo laga Daahiriyey Xumaan iyo Xasadba, kuna Mahadin Eebahooda Hanuuniyey, Illeen Cidaan Eebe Hanuunin ma toosee, waxayna qiri in Rasuuladii Eebe Xaq la Yimaadeen, waxaana loogu Dhawaaqi inay Galaan Jannada iyagoo ku Dhaxli Camalkoodii Fiicnaa Dartiis.

Waxaa Xadiith ku Sugnaaday in markay Mu'miniintu ka Nabadgalaan Naarta lagu Joojin Meel u Dhaxaysa Jannada iyo Naarta, markaasaa laysu Qisaasi waxay isku Dulmiyeen Adduunkii, markii la Daahiriyo yaa loo Idmi inay Galaan Jannada. Wuxuuna Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ku Dhaartay in mid kasta ka Garan Ogyahay Gurigiisa Janada in ka badan kii Addunka. Waxaa Wariyey (Bukhaari). Al-Acraaf (42-43).

44. Waxay u Dhawaaqaan Ehelu Jannuhu Ehelu Naarka waan hellay wixii Eebe Noo Yaboohay si Dhab ah ee ۅؘٵؘۮێٙٲؘڞڿؘٮؙ۪ٛٲۼؖؽؘؾٙٲڞؖڿؘۘڹۘٲڶێؘٳڔٲؘڹڡؘۜۮۘۅؘجۘۮؽؘ مَاوَعَدَنَارَبُنَاحَقَّافَهَلْ وَجَدتُّمَ مَّاوَعَدَرَبُّكُمْ حَقًّا

idinku ma Hesheen wuxuu idiin yaboohay Eebe si Dhab ah, waxayna Dhahaan haa waxaana ka dhawaaqa Dhexdooda mid Dhawaaqa Lacnadda Eebe ha ku Dhacdo Daalimiinta.

- 45. Ah kuwa ka Celiya Dadka Jidka Eebe lana Doona Qallooca, Iyagoo Aakhiro ka Gaaloobay.
- 46. Dhexdoodana waxaa ahaan Xijaab Acraafkana (Meel sare) waxaa ahaan Dad ku Garan Cid Kasta Calaamaddooda, waxayna u Dhawaaqaan Ehelu Jannaha iyagoo ku leh Nabadgalyo Korkiina ha ahaato, mayna galin Jannada wayse damci.
- 47. Markii loo Jeediyo Wajigooda Xagga Ehelu Naarka waxay dhahaaan Eebow ha na yeelin la Jirka Daalimiinta.

قَالُواْنَعَمُّ فَاذَّنَ مُوَّذِنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّلِمِينَ ﴿ اللَّهِ عَلَى الظَّلِمِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَيدِلِاللَّهِ وَيَسَّغُونَهَا عِوَجَا وَهُمَ فِالْآخِرَةِ كَفِرُونَ ۞ وَبَيْسُهُمَاجِحَابُّ وَعَلَى ٱلْأَعْرَافِ دِجَالُّ يَمَّ يِفُونَ كُلَّا بِسِيمَنهُمُّ وَنَادَوْا أَصْخَبَ ٱلجَنَّةُ أَن سَلَمُ عَلَيْكُمُّ لِمُرْحُدُوهَا وَهُمْ نَظْمَعُونَ ۞

وَإِذَاصُرِفَتْ أَبْصَرُهُمْ لِلْقَآةَ أَصْنَبِ النَّارِقَالُواْرَبَنَا
 لَاتَجْعَلْنَامَمَ ٱلْقَوْرِ ٱلظَّلِينِ (١٤)

Ehelu Jannuhu wuxuu la hadli Ehelu Naarka iyagoo warsanaya inay Heleen wixii Eebe ugu Goodiyey ee Ciqaab ahaa, iyaguna way heleen wixii Wanaagahaa Ee Eebe u Yaboohay, Waxayna ugu Jawaabeen inay Heleen, markaasaa Dhexdooda lagu Dhawaaqay Lacnadu ha ku Dhacdo Daalimiinta Dadka ka leexiya Jidka Eebe oo Qallooca la rabta, Aakharana ka Gaalobay, waxaana u Dhaxeeya Xijaab, Acraafkana waxaa ah Dad ku garan Cid kasta Calaamaddeeda, waxayna ugu Dhawaaqaan Ehelu Jannaha Nabadgalyo korkiinna ha ahaato waana Dad aan wali galin Jannada Doonahayase, haddii loo Jeediyo Xagga Ehelu Naarkana waxay dhahaan Eebahanow ha na yeelin la jirka Daalimiinta. Aayaduhuna waxay Caddayn sida loo kala Bixi Maalinta Aakharo, Cid walbana ay u heli wuxuu Eebe ugu Yaboohay una Camal falay, wax isku qasanna uusan u jirin, Eebana waa Kariim Caadila Awoodna

48. Waxay u Dhawaaqayaan Dadka Acraafku Dad ay ku garan Calaamaddooda,waxayna ku Odhan waxba idiinma tarin badnaantiinii (Kulankiinnii) iyo Waxaad isku Kibrinayseen.

badan (Eebaana Kariima). Al-Acraaf (44-47).

- 49. Ma kuwanaa kuwaad ku Dhaarateen inaan Eebe Gaadhsiinayn (Siinayn) Naxariis (Waxaana lagu Odhan) Gala Janada idinkoon Cabsi iyo Walbahaar midna Arkayn.
- 50. Waxay u Dhawaaqi Ehelu Naarku Ehelu Jannaha (Iyagoo dhihi) Noogu

وَنَادَىٰ أَصَنَهُ ٱلْأَعْمَافِ رِجَا لَا يَعْمِفُونَهُ إِسِيمَنَهُمْ وَالْكَانِّمُ الْمُثَمَّةُ اللَّهُ الْمَا أَغْنَا عَنَكُمْ جَمْعُكُمُ وَمَا كُنتُمْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنِهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْمُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّ

وَنَادَىٰٓ أَصْحَبُ النَّارِ أَصْحَبَ ٱلْجُنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا

soo Deeqa Biyaha ama waxa Eebe idinku Arzaaqay, waxayna Dhahaan Eebe wuu ka Xarrimay Labadaas Gaalada.

51. Ee ah kuwa ka Yeeshay Diintooda Madadalo iyo Ciyaar, oyna Dhagartay Nolosha Adduunyo, Maanta wuu ku Dayn Naarta siday u Halmaameen la Kulanka Maalintan, iyo Diidadooda Aayaadkanaga Dartiis.

عَلَيْنَ الْمَا أَوْمِمَّا رَذَفَكُمُ اللَّهُ قَالُواْ إِنَ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَنْفِرِينَ ﴿ اللَّذِينَ اتَّخَذُواْ دِينَهُمْ لَهُوا وَلَمِبًا وَعَرَّتْهُمُ الْحَكِوْةُ الدُّيْنَا فَالْيَوْمَ نَسَسْهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَلَذَا وَمَاكَانُواْ بَنَا يَكِنِنَا يَجْعَدُونَ ﴿

Waxayna u Dhawaaqaan Dadka Acraafku Dad ay ku Garan Calaamaddooda oy kuna Dhihi waxba idiinma tarin waxaad kulminayseen iyo Waxaad kasbanayseen waana kuwaas kuwaad ku Dhaaranayseen inuusan Eebe Siinayn Naxariis, waxaana lagu Odhan Gala Janada idinkoon Cabsi iyo Murugo midna Arkayn, waana Dadkii Rumeeyey Xaqa, waxaase Dhawaaqay Ehelu Naarkii (Eebaan ka magan galaye) iyagoo ku Dhihi Ehelu Jannaha Biyaha wax naga siiya oo noogu Deeqa, iyo waxa Eebe idinku Arzaaqay waxayna dhahaan Eebaa ka Xarrimay Gaalada ka Yeeshay Diintooda Madadaalo iyo Ciyaar, oyna Dhagartay Nolosha adduunyo, Maalinta Qiyaamana waxaa lagu Dhex dayn Naarta siday u Halmaameen la Kulanka Maalintaas, Aayaadkana u Diideen. Al-Acraaf (48-51).

- 52. Dhab ahaan baannu ugula Nimid Kitaab Aannu Caddaynay Annagoo ku Cilmi leh, Isagoo Hanuun iyo Naxariis u ah Ciddii Rumayn.
- 53. Miyey Sugi waxaan ahayn wuxuu Sheegi Quraanku, Maalintuu Yimaaddo wuxuu Sheegi Quraanku waxay Odhan kuwii Horay u Halmaamay (Kuna Camal falin) waxay la Timid Rasuuladii Eebe Xaq, ee majiraa Shufaco ha noo Shafeeceene, ama ma nala Celin inaan Fallo waxaan ahayn waxaan fali jirray, waxay Khasaariyeen Naftooda waxaana ka Dhumay waxay been abuuran jireen.
- 54. Eebihiin waa kan ku Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Lix Maalmood kuna istawooday Carshiga, wuxuuna ku Daboolaa Habeenka Maalinta wuuna doonaa Habeenku si Deg dega Qorraxda, Dayaxa iyo Xidigahana waxaa loo Sakhiray Amarka Eebe, Eebaana Abuuridda iyo Amarkaba iska leh,

وَلَقَدْ حِثْنَهُم بِكِئْبِ فَصَّلْنَهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَلَقَدْ حِثْنَهُم بِكِئْبِ فَصَّلْنَهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدُى

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ بَيْوَمَ يَا أَقِ تَأْوِيلُهُ ، يَقُولُ الَّذِيكَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَآءَ تَ رُسُلُ رَيِّنَا بِالْحَقِّ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآ ءَ فَيَشْفَعُواْ لَنَاۤ أَوْنُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرًا لَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُ وَا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّاكَانُواْ يَفْتَرُوك ﴿

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ في سِستَّةِ أَيَّامِ ثُمَّ السَّوَىٰ عَلَى الْعَرَّشِي يُغَيِّي اَيَّتِلَ النَّهَارَيْطَلْبُهُ, حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنَّبُومَ مُسَخِّرَتِ بِإِمْرِقِيَّا لَا لَهُ الْخَلْقُ waxaana waynaaday «oo Khayrbatay» Eebaha barbaariya Caalamka. وَٱلْأَمْرُ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْمَاكِمِينَ

Eebe wuxuu soo Dejiyey Kitaabka Quraanka ah oo Cad, Wanaagna ku Dhanyahay, Gaalase waxay Xaqiiqada Dhabta ah ogaan markuu u Yimaaddo Wuxuu sheegi oo Xaq ah, waxaana Khasaari Ciddii iska Nacday oon ku Camal falin oo iska halmaantay, waxayna ku Calaacali inay Rasuuladii Eebe Xaq ula yimaadeen, Yaase u Shafeeci ama u Celin Addunkii si ay Camal fiican u falaan,. Aayadda kale waxay ka warrami Awoodda Eebe iyo Siduu u Abuuray Cirka, Dhulka, Qorraxda, Dayaxa, iyo Xidigahaba, uguna Sugnaaday Abuuridda iyo amarkuba, waana Eebana wayn ee Khayrka badan Caalamkana Eebe u ah. Aayaddana kama Muuqdo wax Eebe Khalqigiisa ku dhaweeya, Jidka Xaqa ah ee Toosanna waa in la raaco Jidkii hore ee Suubanaa.

Wuxuu Yidhi Nucaym Binu Xamaad Sheekhii Bukhaari: Ciddii Eebe u ekaysiisa Dadka wuu Gaaloobay, Ciddii Diidda wax Eebe Isku Tilmaamayna wuu Gaaloobay, wuxuu Eebe isku Sheegay ama Rasuulkiisu ku Tilmaamay u ekaysiin ma leh, waana in Eebe Xumaan laga Dheereeyo Wanaagna lagu Tilmaamo. Al-Acraaf (52-54).

- 55. U barya Eebihiin si Khashuuc ah iyo Qarsoodi Illen Eebe ma jecla kuwa Xad gudbee.
- 56. Hana fasaadinina Dhulka inta la Wanaajiyey ka dib, Baryana Eebe Cabsi iyo Doonidba Naxariista Eebana waxay u Dhawdahay kuwa Samaha Fala.
- 57. Eebe waa kan u dira Dabaysha Bishaaro Naxariistiisa (Roobka) hortiisa markay Xambaarto Daruur Culusna waxaan u Kaxaynaa Dhul Dhintay (Abaar) waxaana ku Dejinaa (Shubnaa) Biyaha, waxaana ku soo Bixinaa Midho Kasta, saasaana u soo Bixinaa wixii Dhintay inaad Xusuusataan.
- 58. Dhulka Fiican wuxuu ku soo baxaa Doogiisu idinka Eebe, midka Xunna waxaan Dhib ahayn kuma soo baxo, saasaan ugu Caddaynaa Aayaadka Ciddii ku Shukrin Eebe.

اَدْعُواْ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُ الْمُعْتَدِين ﴿ وَلَا نُفْسِدُ واْ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَحِهَا وَادْعُوهُ خُوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَت اللَّهِ قَرِيبٌ مِن الْمُحْسِنِين ﴿

وَهُواَلَّذِ عَنَّ إِذَا أَقَلَتْ سَحَابًا ثِقَالَا سُقْنَهُ رَحْمَتِهِ ۚ حَقَّ إِذَا أَقَلَتْ سَحَابًا ثِقَالَا سُقْنَهُ لِبْلَدِمَيْتِ فَأَنْ لَنَا بِهِ ٱلْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ ، مِن كُلُ التَّمَرُ ثِكَدَّا لِكَ نُحْجُ ٱلْمُوْقَ لَعَلَكُمُ تَذَكَّرُوك فِي وَٱلْبَلَدُ ٱلطَّيِّبُ يَخْرُجُ بَهَا نُهُ بِإِذِن رَبِّهِ مُوالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا حَكَالِكَ نُصَرِفُ خَبْثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا حَكَالِكَ نُصَرِفُ

Eebe waa in loo Baryaa si Habboon, Dhulka waa in wanaag lagu joogaa oon la fasaadin inta Eebe wanaajiyey ka dib, Eebe waa in lagu Xidhnaado Illeen Naxariistiisu waxay u Dhawdahay sama falayaashee, Wuxuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku yidhi: Asaxaabta: Dadyahow u dhimriya Naftiinna idinku uma Dhawaaqaysaan Eebe Dhaga la' ama Maqane, Eebahaad baryeysaan waa Maqle Dhaw.

Aayadaha kale waxay ka warrami sida Eebe ugu Nicmeeyey Addoomadiisa Roobna ugu keeno, uguna Nooleeyo Dhul Dhintay, uguna soo Bixiyo Doog iyo Barwaaqo si ay Calaamo ugu Noqoto Awoodda Eebe iyo inuu soo Nooleeyn karo wixii Dhintay, Dadkuna waxay la mid Yihiin Dhulka oo midna Khayrbaa ka imaan oo Xaquu Raaci sida Dhul Roob wax ka soo saaray, midna waa Xaqdiide sida Dhul Xun oon wax soo Dhalinayn, Taasina Dadkaa loo Caddayn inay wax gartaan. Al-Acraaf (55-58).

- 59. Waxaan u Dirray Nabi Nuux Qoomkiisii, wuxuuna ku Yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe idiinma sugna Eebe ka soo hadhaye, anugu waxaan idiinka Cabsan Cadaab Maalin Wayn.
- 60. Waxay Dheheen Madaxdii Qoomkiisa ka mid ahayd waxaan kugu Aragnaa Baadi Cad.
- 61. Wuxuuna yidhi Qoomkayow Baadi kuma Sugni waxaanse ahay Rasuul Eebaha Caalamka.
- 62. Waxaana idiin Gaadhsiin Farriinta Eebahay waana idiin Naseexayn, waxaana ka Ogahay Xagga Eebe waxaydaan Ogayn.
- 63. Ma waxaad la Yaabteen inuu u Yimaaddo Nin idinka mida Xuska Eebihiin si uu idiinku digo iyo inaad dhawrsataan laydiinna Naxariisto.
- 64. Wayse Beeniyeen waxaana ku korinay Nuux iyo intii la jirtay Doontii waxaana Maanshaynay kuwii Beeniyey Aayaadkanaga, Illeen waxay ahaayeen Qoom indhala, (Xaqa arkayn).

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَنَقُوْمِ اَعْبُدُواْ
اللّهُ مَالَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُۥ إِنِّ أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمِ ﴿ عَظِيمِ ﴿ عَظِيمِ ﴿ عَظِيمِ اللّهِ فَاللّهُ اللّهُ الْمَلاُ مُن قَوْمِهِ إِنَّا النَّرَعْكَ فِي ضَلَالٍ مَّهُ مِن فَي مِعْلِيدٍ ﴿ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ وَلَلْكِنِي رَسُولٌ مَن رَبِّ الْعَنَمُ مِن لَا لَعْ اللّهُ وَلَلْكِنِي رَسُولٌ الْمَلِكُمُ مِن اللّهُ مَا اللّهُ عَلَى اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ ال

فَكَذَّبُوهُ فَأَنِحَيْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي ٱلْفُلْكِ وَأَغْرَفَنَا ٱلَّذِينَ كَنَّبُوا بِاَينِنَا إِنَّهُمْ كَانُواْ فَوَمًّا عَمِينَ ۞

Quraanku wax badan yuu ka warramay Nabi Nuux iyo Nabiyada kalaba, siday Xaqa u Gaadhsiiyeen Dadkii iyo siday u Beeniyeen, Iyagoo Nabiyadu Nasteex u ah Qoomkoodii, iyaguna ka Madax adaygi, waxaase loo Baahanyahay in lagu Waano qaato, Xaqana la raaco, Maxayse Noqotay Cidhibtii Qoomkii Nabi Nuux in la halaago oo Biyo iyo Duufaan lagu Maansheeyo, Nabi Nuux iyo Intii raacdayna ay Nabad galaan oo u Hadhaan Dhulkii Iyagoo Doon koray.

Maxamed Binu Isxaaq wuxuu Yidhi: Nabi Nuux wuxuu la kulmay cid la kulantay ma jirto Nabi la Dilay mooyee.

Ibnu Cabbaasna wuxuu yidhi: Qoomkii Nabi Nuux waa qoomkii ugu horreeyey ee Caabuda Sanam. Ujeeddadu waa in Xaqa la Raaco, Xumaantana laga leexdo si loo Liibaano. Al-Acraaf (59-64).

- 65. Waxaan u Dirray Caadna Walaalkood (Nabi) Huud wuxuuna yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe idiinma sugna Eebe ka soo hadhay, Miyeydaan Dhawrsanayn.
- 66. Waxay Dheheen Madaxdii Gaalowday oo Qoomkiisa ka mid ah, Anagu waxaan kugu aragnaa Safaaho (Xumaan) waxaana kuu malaynaynaa Beenaalayaasha.

وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمُ هُودًاْ قَالَ يَنْقَوْمِ أَعَبُدُوا اللهَ مَالَكُمُ مِنْ إِلَيْهِ عَبُرُهُ وَأَقَالَ يَنْقُونَ فَقَ مِاعَبُدُوا اللهَ مَالَكُمُ مِنْ إِلَا يَغَيْرُهُ وَأَفَلَا نَنْقُونَ فَقَ مِدِة قَالَ الْمَلَا اللّهُ اللّهِ يَكُورُوا مِن قَوْمِدِة إِنَّا لَنَظُنُكَ إِنَّا لَنَظُنُكَ مِن اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ مِن اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللللللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللّهُ الل

- 67. Wuxuuna yidhi Qoomkayow Safaaho (Xumaan) imahayso waxaanse ahay Rasuul Eebaha Caalamka.
- 68. Waxaana idin gaadhsiin Farrinta Eebahay waxaana idiin ahay Nasteex Aamina.
- 69. Ma waxaad la Yaabteen inuu u Yimaaddo Xuska Eebihiin Nin idinka mid ah inuu idiin Digo, Xusuusta Markuu idinka yeelay Eebe kuwa u Hadhay (Dhulka) Qoomkii Nabi Nuux ka dib, idiinna kordhiyey Xoog, ee Xusuusta Nicmada Eebe, waxaad u Dhawdihiin inaad Liibaantaane.

قَالَيَنقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَنكِينِّي رَسُولٌ مِّن رَّتِ ٱلْمَلَمِينَ ﴿ أَبْلِغُكُمُ مِسْلَنتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُونَا مِثَ أَمِينُ ﴿

أُوَعِّبَتُهُ أَن جَاءَكُمْ ذِحْرُ مِن رَّبِكُمْ عَلَى رَجُلِ مِن كُمْ لِلسُنذِ رَكُمْ وَاذْ كُرُوَا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءً مِنْ بَعْدِ قَوْمِ ثُوجٍ وَزَادَكُمْ فِي ٱلْخَلْقِ بَصْطَةٌ فَاذْكُرُواْءَ الآءُ اللّهِ لَعَلَكُوْ

Sidoo kale wuxuu Eebe u diray Caad Nabi Huud, waana Caadkii hore, wuxuuna ku Waaniyey inay Eebe kaliya uun Caabudaan, Dhawrsadaanna Illeen Eebe kale ma lehe, Madaxdiise way Gaaloobeen oo Diideen Xaqii oo Xumaan iyo Caqli yari ku sheegeen Nabigii, wuxuuse u Sheegay inuusan Caqli Xumayn, ee uu Yahay Rasuul Eebaha Caalamka, Gaadhsiinna Farriinta Eebe Yahayna Nasteex Aamina, oyna habboonayn inay la yaabaan in waxyi lagu soo Dejiyo Nin ka mid ah inuu u Digo, wuxuuna Xusuusiyey in Eebe ka Yeelay kuwo ka soo hadhay kana dambeeya Qoomkii Nabi Nuux, Xoogna Eebe u Yeelay, oyna Waajibna ku tahay inay Xusuustaan Nicmooyinka Eebe, inay Liibaanaan. Taasina waxay ku Tusin inay xaqa iyo Xumaantu Dagaalamaan had iyo jeer, Wanaaguna Hadho Xumaantuna Tirtiranto.

Taasoo Muujin in Xaqa lagu sugnaado, Xumaantana laga Leexdo. Al-Acraaf (65-69).

- 70. Waxay Dheheen ma waxaad noola timid inaan Caabudno Eebe Kaliya, oon ka Tagno Waxay Caabudayeen Aabayaalkanno, noo keen waxaad noogu Goodiyeysay Haddaad runle tahay.
- 71. wuxuu yidhi waxaa idinkaga Dhacaya Xagga Eebe Cadaab iyo Cadho ma waxaad igula Murmaysaan Magacyo ood Magacoowdeen idinka iyo Aabayaalkiin oon Eebe u soo Dejinin Xujo, Suga anna waan idinla Sugiye.
- 72. Markaasaan Korinay isaga iyo Intii la jirtay Naxariistanada Darteed,

قَالُوٓ ٱلْجِفْتَنَا لِنَعْبُدَ ٱللّهَ وَحْدَهُ، وَنَدَرَ مَاكَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا ۚ فَأَيْنَا بِمَاتَعِدُنَاۤ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّدِقِينَ ۞

قَالَ قَدْوَقَعَ عَلَيْكُمْ مِن زَيْكُمْ رِجْسُ وَعَضَبُّ أَتُجَدِلُونَنِي فِت أَسْمَآءِ سَمَّيْتُمُوهَ آأَنتُمْ وَءَابَآؤُكُمْ مَّانَزَلَ اللَّهُ بِهَامِن سُلْطُن ْ فَأَنظِرُواْ إِنِي مَعَكُم مِنَ ٱلْمُسْتَظِرِينَ ۞

فَأَنِحَيْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا

waxaana Goynay Cidhibta kuwa Beeniyey Aayaadkanaga, mana ayan Rumayn (Xaqa).

دَابِرًالَّذِينَ كَذَّبُواْبِعَايَنِنِنَّا ُومَا كَانُواْ مُؤْمِنِينَ ۞

Nabi Huud iyo Nabiyada kalaba waxay la Yimaadeen in Eebe kaliya la Caabudo, haseyeeshee way la Yaabeen Gaaladii Caad, waxayna diideen inay ka tagaan waxay Aabayaalkood Caabudi Jireen, waxaase ku Dhacay Ciqaab iyo Cadho Eebe, Illeen Cilmi la'aan yey ku Murmeen Eebe iyo Xaqiiye, waxaana la Cidhibtiray intii Beenisay Xaqa ee Gaalada ahayd, Sidii lagu halaagayna waxaa Caddeeyey Aayado kale oo badan, oo Tilmaami sidii loo halaagay markay kibreen oo Xaqii Beeniyeen, Taasuna waa u Digid Ciddii marta waddadoodii, oo Xaqa ka Madax adaygta, Cid Xoog iyo Tabar ku Faani kartana ma jirto Illeen Dad waa Miskiin Tabar yare. Al-Acraaf (70172).

- 73. Waxaan u Dirray Thamuudna Walaalkood Nabi Saalax, wuxuuna yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe wax ka soo hadhay Eebe idiinma sugnee, waxaa idiinka timid Xagga Eebe Xujo (Cad) Tanna waa Hashii Eebe, waxayna idiin tahay Calaamo, ee iska Daaya ha ka Cunto Dhulka Eebe hana ku taabanina Xumaan oo markaas idin qabto Cadaab Daran.
- 74. Xusuusta markuu idinka yeelay (Eebe) kuwo Baddalay Caad kadib idin Dajiyeyna Dhulka idinkoo ka Yeelay Dooxyaheeda Daaro, ood kana qoranaysaan Buuraheeda Guryo Xusuusta Nicmooyinka hana Fasaadinina Dhulka.
- 75. Waxayna ku dheheen Madaxdii Iskibrisay oo Qoomkiisa ka mida kuwii Tabarta yaraa oo Rumeeyey ma waxaad Ogtihiin in Saalax laga soo diray Xagga Eebe, waxayna dheheen Annagu waxa lagu diray waan rumaynay.
- 76. Waxayna dheheen kuwii iskibriyey annagu waxaad Rumeeyseen waan ka Gaaloownay.

Reer Thamuud waxay ahaayeen qoom Caraba oo loo soo Diray Nabi Saalax, Wuxuuna Faray inay Eebe kaliya Caabudaan una sheegay in Hasha loo soo diray ay Calaamo u tahay, oyna nabadgaliyaan, Xusuustaanna Nicmooyinkii Eebe, Dhulkana ayan Fasaadin, waxaase iskibriyey sidii Caadada ahayd kuwii Madaxda ahaa, iyagoo warsan warsi Xun in (Nabi) Saalax laga soo diray, waxayna Caddeeyeen inay diideen waxa lagu soo diray Nabi Saalax, Mu'miniintiise waxay Caddeeyeen inay Xaqa Rumeeyeen, Saas darteed waa inaan Cidna ismoodin inay iyadu Xaqa ka sarrayso ama Awood leedahay, Illeen Xaqaa Mudan in la raacee. Al-Acraaf (73-76).

- 77. Waxayna Dileen Hashii waxayna ka Madaxadaygeen amarkii Eebahood, waxayna dheheen Saalaxow noo keen waxaad noogu Goodiyeeyso haddaad tahay mid la soo Diray.
- 78. Waxaana qabtay Gariirkii waxayna ahaadeen kuwo, Guryahoodii ku Dhintay.
- 79. Wuxuuna ka Jeedsaday «Nabi Saalax» xaggooda wuxuuna yidhi waan idin Gaadhsiiyey Fariintii Eebahay waana idiin Naseexeeyey Mase Jeclidiin Nasteexa.

فَعَقَرُواْ النَّاقَةَ وَعَتَوَاْعَنَ أَمْرِدَيِهِ مَ وَقَالُواْ يَنَصَلِحُ اَثْنِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُواْ فِي دَارِهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُواْ فِي دَارِهِمْ جَنِيْمِينَ ﴿ رِسَالَةَ رَبِي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَئِكِنَ لَا يَحْبُونَ رِسَالَةَ رَبِي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَئِكِنَ لَا يَحْبُونَ النَّصِحِينَ ﴿

Waxay Caddayn Aayaduhu inay Dileen Hashii, inkastoo la Sheegay in Nin kaliya Dilay Haddana waxay Aayaddu Sheegtay in Dhammaan wax ka Dileen Illeen Raallibay ka ahaayeen Dilkeedee, waxayna ku Dambeeyeen in Dhul gariir lagu halaagay, oy Guryahoodi ku Bakhtiyeen, Nabi Saalaxna wuxuu Sheegay inuu ku Dadaalay siday Xaqa u Rumayn lahaayeen uguna Naseexeeyey mase Jeclayn kuwa Naseexeeya. Taasina waxay Caddayn in Ciddii Xaqa iyo Naseexada Diida ay la Kulmi Ciqaab iyo Halaag, waxaa kale oo ay ku Tusin inay Waajibtahay in Jidka Toosan la Raaco, Xumaantana laga Leexdo. Al-Acraaf (77-79).

- 80. Xusuuso Nabi Luudh Markuu ku yidhi Qoomkiisii Ma waxaad la imaanaysaan Xumaanta uusan idiinka hormarin Ruux Caalamka ka mid ah.
- 81. Idinku waxaad u Tagaysaan Ragga Hunguriyeeyn Darteed Haweenka ka sokow, waxaadse tihiin qoom Xad Gudbay.
- 82. Waxayna ahayd Jawaabtii qoomkiisa, ka Bixiya Luudh iyo inta Rumaysay Magaaladiinna waaba Dad isdaahirinaye.
- 83. Waana Korinay Luudh iyo Ehelkiisa Haweenaydiisii mooyee oo ka mid noqotay kuwa halaag ku hadhay.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓأَتَأْتُونَ ٱلْفَحِشَةَ مَاسَبَقَكُمُ بِهَا مِنْ أَحَدِمِنَ ٱلْعَنَلَمِينَ ۞

إِنَّكُمْ لَتَأْنُونَ ٱلرِّجَالَ شَهْوَةَ مِّن دُوبِ ٱلنِّسَأَءِ بَلْ أَسَّدْ قَوْمُ مُسْرِفُوكَ ۞

وَمَاكَاتَ جَوَابَ قَوْمِهِ ۚ إِلَّا أَنْ قَالُواْ أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسُ يَنَطَهَّرُونَ ﴿ يَنِيَالِكُمْ أَنِيَالُهُمْ أُنَاسُ

> فَأَنَجَيْنَهُ وَأَهْلَهُۥ إِلَّا أَمْرَأَتَهُۥكَانَتُ مِنَ ٱلْغَنْبِرِينَ ﴿ثِيْهُ

84. Waxaana ku soo Daadinay Roob (Naareed) bal day siday Noqotay Cidhibtii Dambiilayaasha.

وَأَمْطُرْنَاعَلَيْهِم مَّطَرًا ۚ فَأَنظُرْكَيْفَكَاكَ عَنْقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴾ عَنقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ

Qoomkii Nabi Luudhna waxay ahaayeen kuwa Akhlaaq Xun, oo Haweenka ka Leexda oo Ragga aada, Markuu ka Waaniyeyna waxay isfareen in Luudh iyo inta Rumaysay laga Bixiyo Magaalada, iyagoo ku Caayey inay Yihiin kuwo Nadiifa, Eebaase Halaagay, Nabadna Galiyey Nabi Luudh iyo intii Rumaysay. waxaadna halkaas ku aragtaan in marka Akhlaaqdu Xumaato ay Dadka iskaga darman Wanaagga iyo Xumaantu.

Goormayse Nadaafaddu Ceeb noqotay, waana wax la yaab leh in Wanaag laysku Caayo.

Qataadana wuxuu Yidhi: Way Caayeen Ceeb la'aan. Al-Acraaf (80-84).

- 85. Madyanna waxaan u Diray Walaalkood Nabi Shucayb wuxuuna yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe idiinma sugna Eebe ka soo hadhaye, waxaa idiinka Timid Xagga Eebe Xujee Dhammaystirana Miisidda iyo Miisaanka, hana ka Nusqaaminina Dadka waxooda, hana Fasaadinina Dhulka wanaajin kadib, saasaa idiin khayr roon haddaad Mu'miniin tihiin.
- 86. Hana Fadhiisanina Jid kasta idinkoo Goodin oo ka Celin Dadka Jidka Eebe Ciddii Rumaysa idinkoo Qallooc la dooni, xusuustana markaad yareydeen oo Eebe idin badiyey, dayana siday Noqotay Cidhibtii Fasaadiyaasha.
- 87. Haddayse Koox idinka mida Rumaysay waxa laygu soo Diray Kooxna ayna Rumeynin Samra (Suga) inta Eebe ka kala Xugmin Dhexdeenna Isagaa Xaakim Khayr Roon ah.

وَإِنَى مَدْيَكَ أَخَاهُمْ شُعَيْبُاْقَالَ يَنَقُومِ
اعْبُدُواْ اللّهَ مَالَكُمُ مِنْ إِلَهِ عَيْرُهُۥ قَدُ
عَبْ دُواْ اللّهَ مَالَكُمُ مِنْ إِلَهِ عَيْرُهُۥ قَدُ
عَاءَ تَكُم بَكِنَةٌ يُون رَبِكُمْ فَاوُقُواْ
الْكَيْلُ وَالْمِيزَاكَ وَلَانَتْخَسُواْ النّكَاسَ
الْكَيْلَ وَالْمَيْزَاكَ وَلَانَتْخَسُواْ النّكَاسَ
الْشَياءَ هُمْ وَلَانَفْسِدُ والْفِ الْانْرَضِ
الْمَصْدَ إِصْلَاحِها أَذَلِكُمْ خَيْرٌلِكُمُ
اللّهَ عُدُواْ بِكُلِ صِرَطٍ تُوعِدُونَ
وَتَعْدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللّهِ مَنْ عَامَنَ عِدِه وَتَعْدُونَ وَتَعْدُونَا وَتَعْدُونَا وَتَعْدُونَا وَتَعْدُونَا وَتَعْدُونَا اللّهِ مَنْ عَامَنَ وَالْكُونَا وَتَعْدُونَا وَاللّهُ وَكُنَّ وَعُونَا اللّهِ مَنْ عَلَى اللّهِ مِنْ عَلَى اللّهُ وَعَلَيْهِ اللّهُ وَلَا اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللّهُ

Waxaa lagu Sheegay Madyan inay ahaayd Meel u Dhaw Magaalada Macaan ee Urdun, wuxuuna ka waaniyey Nabi Shucayb inayna Nusqaaminin Miisidda iyo Miisaanidda, Dadkana Khayaamin, Dhulkana ayan Fasaadin Wanaajin kadib, Jidkana ayan Fadhiisan iyagoo Xaqa Dadka ka Celin iyagoo Qallooc la raba, iyagoo laga rabo inay Xusuustaan sida Eebe u Badiyey iyagoo yaraa, haddayse Kooxu rumaysay Xaqa midna Beenisay ha la sugo inta Eebe ka kala Xukumo illeen isagaa Xaakim khayr Roon ah. Waxayna aayaduhu ku Tusin Xumaan falka Qoomkaas, maxayse ka heleen oon ahayn waxa aayaduhu Sheegi doonaan oo Ciqaab darana. Al-Acraaf (85-87).

88. Waxay dheheen Madaxdii Iskibrisay oo Qoomkiisii ah waxaannu kaa Bixin Shucaybow adiga iyo kuwa ku Rumeeyey Magaaladanada ama waxaad ku soo Noqon Diintanada, wuxuuna yidhi oo haddaan Necebnahayna.

89. Waxaan ku Been abuuranay Eebe hadaan ku noqonno Diintiinna inta Eebe naga Koriyey ka dib, Nagumana habboona inaan ku Noqonno in Eebe Doono Mooyee, Illeen Eebaa Cilmigiisu waasac yahaye, waxaana talo Saarannay Eebe, Eebow Nagu kala Xukun Dhexdanada Xaq adaa Xaakim Khayr Roon ahe.

﴿ قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكَبَرُوا مِن قَوْمِهِ مَلْتُخْرِجَنَكَ يَشُعَيْبُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَاۤ ٱوْلَتَعُودُنَّ فِ مِلَّتِ مَا قَالَ اَوْلَوْ كُنَّاكُوهِينَ ﴿

قَدِ اَفْتَرَیْنَا عَلَىٰ اَلَّهُ کِذِبَّا إِنْ عُدْنَا فِی مِلَیْکُم بَعْدَ إِذْ نَجَنَّنَا اللَّهُ مِنْهَا ۚ وَمَا یَکُونُ لَنَاۤ اَن نَّعُودَ فِیهَاۤ إِلَّاۤ اَن یَشَآءَ اللَّهُ رَبُّناً وَسِعَ رَبُّنا کُلَّ شَیْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَکَّلْنَا ۚ رَبِّنَا اَفْتَحْ بَیْنَنَا وَبَیْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنتَ خَیْرُ الْفَنِیمِینَ ۞

Aayadahan waxay ka warrami waxay la qaabileen Nabi Shuceyb iyo inta la jirtay oo Mu'miniinta ah, oyna ugu Gooddiyeen inay ka Eryi Magaaladooda haddayna ku soo Laaban Diinta,ku Noqoshada Diintoodana waxay ula Jeedaan Dadkii ka baxay ee Raacay Nabi Shucayb iyo Xaqa Illeen Nabi Shucayb marna diintooda ma haysane, ugu Dambayntii way Diideen Mu'miniintii Warkii Gaalada mar Hadduu Eebe ka koriyey, waxayna talo saarteen Eebahood kana baryeen inuu si Xaqa hku kala Xukumo iyaga iyo Gaalada Xaqa Diiday, Taasina waxay ku Tusin inay Waajibtahay in Xaqa lagu sugnaado laguna Dhaganaado, Eebana la talo saarto isagaa Xaakim Caadil ahe oo cid walba Marin waxay Mudantahaye. Al-Acraaf (88-89).

- 90. Waxayna Dheheen Madaxdii Gaalowday oo Qoomkiisii ka mida haddaad Raacdaan Shucayb waad Khasaarteen.
- 91. Waxaase qabtay Gariir waxayna ahaayeen kuwo Guryahoodii ku Dhintay (Iyagoo lagdan).
- 92. Kuwii Beeniyey Shucayb waxaad Mooddaa inayna ku Nagaanin Magaaladaas Dhexdeeda, kuwii Beeniyey Shucaybna iyaga umbaa Khasaaray.
- 93. Markaasuu isaga Jeedsaday oo yidhi Qoomkayow waan idin Gaadhsiiyey Fariintii Eebahay waana idiin

وَقَالَٱلۡلاَ ٱلَّذِينَكَفَرُواْمِن قَوْمِهِۦلَبِنِٱتَبَعْتُمْ شَعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُواْ فِي دَارِهِمْ جَنثِمِينَ ۞

ٱلَّذِينَّ كَذَّبُواْشُعَيْبًا كَأَن لَمْ يَغْنَوْافِيهَأَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْشُعَيْبًا كَانُواْهُمُ ٱلْخَسِرِينَ ﴿ ﴾

فَنُوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغَنُكُمْ رِسَلَنتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمٌ ۖ فَكَيْفَ ءَاسَىٰ Naseexeeyey ee sideen ugu walbahaari Qoom Gaala ah. عَلَىٰ قَوْمِ كَفِرِينَ ۞

Eebe wuxuu ka Warrami Gaalnimadooda iyo Madax adaygooda iyo waxay Dhexdabaalan oo Baadinimo ah, iyagoo isaga Digay Raacidda nabi Shucayb oo ay Khasaare ku Sheegeen, waxaase qabatay Gariir waxayna ku Dhinteen Guryahoodii waxaadna moodaa inayna Xaq Diidayaashu ku Nagaanin Halkaan, Khasaarana iyaga umbuu ku Dhacay, Nabi Shucaybna wuu Isaga Jeedsaday Isagoo Sheegay inuu Gaadhsiiyey Fariintii Eebe una Naseexeeyey uusanna u Murgaynin, Wax loo calaacalana ma aha Cid intii Xaqa si Cad loo Gaadhsiiyey looguna Sharaxay Haddana Diidda, Dulmi, Madax adayg, Xaq diiddo iyo Dhibid Dadka Toosan iyo Xaqaba. Al-Acraaf (90-93).

- 94. Magaalo Kasta oon Nabi u dirraba waxaan ku Qabanay Ehelkeeda Cudurro iyo Dhibaato inay Khushuucaan (oo Baryaan Eebe).
- 95. Markaasaan u Baddallaa meejii Xumaan (Dhibka) Wanaag (Khayr) intay ka Bataan oy Dhahaan waxaa taabtay Aabayaalkaanno Dhibaato iyo Farax, Markaasaan ku Qabannaa kado Iyagoon Ogayn.
- 96. Hadday Dadka Magaalooyinku Rumeeyaan (Xaqa) oo Dhawrsadaan waxaan ku Furi lahayn korkooda (Sii dayn lahayn) Barakada Samada iyo Dhulka, wayse Beeniyeen (Xaqii) Waana qabanay waxay kasbanayeen Dartiis.
- 97. Miyey ka aamin Noqdeen Dadka Magaaladu inuu u Yimaaddo Dhibkanaga Habeenkii iyagoo Hurda.
- 98. Miyeyse ka aamin yihiin Dadka Magaaladu inuu u Yimaaddo Dhibkanagu Barqinkii iyagoo Ciyaari.
- 99. Ma waxay ka aamin Noqdeen Dhibka Eebe, cid khasaartay yaa ka aamin Noqota Ciqaabta iyo Dhibka Eebe.

وَمَاۤ أَرْسَلْنَا فِي قَرْبَةِ مِّن نَبِي إِلَّا أَخَذُنَاۤ أَهۡلَهَا إِلۡبَأۡسَآءِ وَٱلضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ۞ ثُمُّ بَدَّلْنَا مَكَانَ ٱلسَّيِئَةِ ٱلْحُسَنَةَ حَتَّى عَفُوا وَقَالُواْ قَدْمَسَ ءَابَآءَنَا ٱلضِّرَّآءُ وَٱلسَّرَّآءُ فَأَخَذْ نَهُم بَغْنَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُهِنَ ۞

وَلَوْأَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰٓءَ اَمَنُوا وَاتَّقُواْ لَفَنَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَتِ مِّنَ السَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُواْ فَأَخَذَ نَهُم بِمَاكَانُواْ يَكْسِبُونَ شَ

أَفَأَمِنَ أَهُلُ أَلْقُرَىٰ أَن يَأْتِيهُم بَأْسُنَابَيْتَا وَهُمْ نَابِمُونَ ﴿ أَوَأَمِنَ أَهَلُ ٱلْقُرَىٰ أَن يَأْتِيهُم بَأْسُنَا ضُحَى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿ أَفَأَ مِنُواْ مَصْرَاللَّهِ فَلا يَأْمَنُ مَصْرَاللَّهِ إِلَّا ٱلْقُومُ ٱلْخَسِرُونَ ﴿

Adduunku waa Guri Imtixaam, Dadkana waxaa lagu Imtixaamaa Dhib iyo Khayrba inay Xusuustaan Eebe, haddii kale wuxuu ku qaban Eebe kado iyagoon Ogayn, Hadduu Dadku toosnaado oo Xaqa Raaco wuxuu Eebe ugu Deeqi lahaa Khayr iyo Barwaaqo, waxayse Beeniyeen Xaqii waxaana lagu ciqaabay Dambigooda Dartiis, mana haboona in laga aamin noqdo Ciqaabta Eebe Illeen waxaa suurawda in Ciqaabta Eebe u Timaaddo Habeen ay Hurdaan ama Maalin ay Ciyaari, Illeen cid Khasaartay umbaa ka Aamin Noqota oon Xil iska saarin ka Dhawrsashada Ciqaabta Eebe.

Waxaana Xadiith ah: Mu'minka Xaalkiisu waa Khayr, hadday Dhib ku dhacdo wuu samraa Khayrna wuu u Noqdaa, Hadduu Wanaag helana wuu Mahdiyaa oo Khayr u Noqdaa. Waana in saas loo Gartaa Xaalka Eebana lagu Tiirsanaadaa. Al-Acraaf (94-99).

100. Miyeyna u Caddaanin kuwa Dhaxlaya Dhulka Ehelkiisa (Halaagiisa) ka dib haddaan doono Waan qaban lahayn Dambigooda Dartiis, oon Dabooli lahayn Quluubtooda oyna wax Maqlin.

101. Taasi waa Magaalooyinkii waxaana kaaga qisoonaynaa warkoodii, waxayna ula timid Rasuuladii Xujooyin mana ayan Rumayn Beenintooda darteed horay, saasuuna u Daabacaa Eebe quluubta Gaalada.

102. Kamaanaan helin badankooda Ballan, waxaanse ka hellay badankood iyagoo Faasiqiina.

أَوَلَمْ يَهُدِلِلَّذِينَ يَرِثُوكَ أَلْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ
أَهْلِهَ آَنَ لَوْنَشَآءُ أَصَبْنَهُم بِذُنُوبِهِمْ
وَنَظْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُدًلايسَمَعُوك ﴿
وَنَظْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُدُلايسَمَعُوك ﴿
يَلْكَ ٱلْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَآيِهَا وَلَقَدْ
عَآةَ تَهُمْ رُسُلُهُم بِأَلْبَيِّنَتِ فَمَا كَانُوالِيُوْمِنُوا عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ

Eebe wuxuu halaagaa Ciddii Isla Waynaata oo Xaqa Beenisa, waxaase Habboon in Ciddii Dhaxasha ay Waajibtahay inuu Toosnaado oo Hanuunsanaado si ayna ugu Dhicin Ciqaabta Eebe, sidii Qoomkii Nabi Nuux, Nabi Huud, Nabi Saalax, Nabi Luudh, iyo Nabi Shucayb, oo Dhammaantood Nabiyadu ula Yimaaddeen Xujooyin Cad, Badankooduna Xaqiibay Diideen, waxayna Muteen in la Daabaco Quluubtooda Fasiqiiinna noqdaan, Taasina waxay Caddayn in Xaqa la Raaco, lana digtoonaado, lana Toosnaado. Al-Acraaf (100-102).

- 103. Markaasaan la Bixinay Nabi Muuse Aayaadkanaga Xagga Fircoon iyo Qoomkiisii wayna Dulmiyeen (Diideen) ee day Siday Noqotay Cidhibtii Mufsidiinta.
- 104. Wuxuuna Yidhi (Nabi) Muuse Fircoonow Anagu Rasuul Eebaha Caalamkaan ahay.
- 105. Waxaana Dhab ah inaan Eebe ka Sheegayn waxaan Xaq ahayn, waxaana idiin la imid Xujo Eebihiin ee u daa Banii Israa'iil la Jirkayga.
- 106. Wuxuuna yidhi (Fircoon) haddaad la Timid Aayad keen haddaad Run Sheegi.
- 107. Markaasuu Tuuray Ushiisii markaasay soo Baxday iyadoo Mas Cad ah.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُُوسَى بِثَا يَتِنَاۤ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلْإِيْهِ - فَظَلَمُواْ بِهَا ۚ فَانظُرْكَيْفَ كَاتَ عَنقِبَهُ الْمُفْسِدِينَ ﴿ فَالَّمُوسَى يَنفِرْعَوْنُ إِنِّى رَسُولُ مِّن زَبِّ وَقَالَ مُوسَى يَنفِرْعَوْنُ إِنِّى رَسُولُ مِّن زَبِّ الْعَنْلَمِينَ ﴿ فَا اللّهِ إِلاَ الْحَقَّ قَدَ حَقِيقُ عَلَىٰ اللّهَ الْقُولَ عَلَى اللّهِ إِلَا الْحَقَّ قَدَ إِسْرَةٍ يَلَ ﴿ فَا اللّهِ إِلّهُ اللّهِ عَلَىٰ اللّهِ اللّهُ الْمَعَىٰ بَنِيَ السِّرَةِ يَلَ اللّهِ اللّهِ اللهِ اللّهُ مَعِي بَنِيَ السِّرَةِ يَلَ اللّهِ اللّهُ اللّهُ عَلَىٰ بَنِيَ

> قَالَ إِن كُنْتَ حِثْتَ بِنَا يَقِ فَأْتِ بِهَآ إِن كُنْتَ مِنَ ٱلصَّدِوِينَ ﴿ اللَّهِ ا

> فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَاهِىَ ثُعَبَانٌ مُّبِينٌ الْآ

108. Wuxuuna Siibay Gacantiisii markaasay soo Baxday iyadoo u Cad Dadka Eegi. وَنَزَعَ يَدَهُۥفَإِذَاهِي بَيْضَآهُ لِلنَّظِرِينَ ۞

Nabi Muuse wuxuu Eebe u diray Fircoon iyo Qoomkiisii isagoo Aayado wata, wayse Beeniyeen oo diideen, wuxuuna u sheegay Fircoon inuu Rasuul Eebe yahay Dhabna waxaan Xaq ahayn uusan Sheegayn, Xujana uu la yimid uuna warsaday inuu u Daayo Banii Israa'iil, wuxuuse Codsaday Fircoon sidii Caadada u ahayd inuu Xujo Keeno hadduu Run Sheegi, wuxuuse u Muujiyey Ushii oo Mas Noqotay iyo Gacantiisa oo Cad Cudur la'aan.

Qisaduna saasay ku socotaa inta laga halaago Fircoon iyo Colkiisii Xumaa. Al-Acraaf (103-108).

- 109. Waxay dheheen Madaxdii qoomkii Fircoon ka mida kani waa sixirroow aad u yaqaanna.
- 110. wuxuuna Dooni inuu idinka Bixiyo Dhulkiinna ee Maxaad Faraysaan.
- 111. waxayna Dheheen dib u Dhig (Xaalkiisa) iyo Walaalkiis una dir Magaalooyinka kuwo soo kulmiya.
- 112. oo kuu Keena Sixir badane kasta aadna u yaqaanna.
- 113. Waxayna u Yimaaddeen Sixirlayaashii Fircoon waxayna Dheheen Ujuuro maleenahay haddaan annagu Adkaanno.
- 114. Wuxuuna yidhi haa, waxaadna noqonaysaan kuwa la soo Dhaweeyo.
- 115. Waxayna dheheen Muusow ama Tuur ama aan tuurro.
- 116. Wuxuuna yidhi Tuura, markay Tuureenna waxay Sixreen Indhaha Dadka wayna Cabsi galiyeen waxayna la yimaadeen Sixir wayn.

قَالَ اَلْمَلَا مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَنَدَالَسَوِمُ عَلِيمٌ فَيَ عَلِيمٌ فَيَ الْمَدَاقِ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَوْمُ عَلِيمٌ فَي عَلِيمٌ فَي اَلْمَدَاقِ فَي اَلْمَدَاقِ فَي عَلَيْمِ فَي اَلْمَدَاقِ فَي اَلْمَدَاقِ فَي عَلَيْمِ فَي اَلْمَدَاقِ فَي عَلَيْمِ فَي اَلْمَدَاقِ فَي عَلَيْمِ فَي اللّهُ الْمَاكَ اللّهُ الْمَلْكُولُ اللّهُ وَالْمَاكُ الْمَالُولُ الْمَلْكُ الْمَلْكُ الْمَلْكُ اللّهُ عَلَيْمِ فَي اللّهُ عَلَيْمِ فَي اللّهُ عَلَيْمِ فَي عَلَيْمِ فَي عَلَيْمِ فَي اللّهُ وَالْمَلْكُ الْمَلْكُ الْمُلْكُولُ الْمَلْكُ الْمُلْكُولُ الْمَلْكُ الْمُلْكُولُ الْمَلْكُ الْمُلْكُولُ الْمَلْكُ الْمُلْكُولُ الْمُلْكُولُ

Saasaad u aragtaa markuu Dambiile Fircoon Xaqii Beeniyey inuu Madaxdii Ka ag dhawaydna ay ku raaceen Beenintii iyagoo ku sheegi Nabi Muuse inuu Dooni inuu Dadka Dhulka ka Bixiyo Taasoo ay rabeen inay Dadka Khaldaan, waxayna Dadkii ku Dheheen wax na fara idinkaa idinka amar qaadanaynaaye, waxayna u soo Jeediyeen in la sugo Muuse iyo Walaalkii,Dadka la soo kulmiyo Cid kastoo Sixir Taqaanna Timaaddo, wayna u Yimaaddeen Fircoon Iyagoo warsan Ujuuro hadday Adkaadaan, wuxuuna ugu yaboohay Ujuuro iyo waliba u Dhawaansho, waxayna Tuureen wax ay Indhaha Dadka ku Sixreen kuna Cabsi galiyeen oo wayn. Taasina waxay ku Tusin Xaalkii Fircoon iyo Colkiisii ee Xumaa Khaldanaana. Al-Acraaf (109-116).

117. Waxaana u Waxyoonay (Nabi) Muuse Tuur Ushaada, waxayna soo Baxday inay Cunto waxay Dhoobdhoobeen.

118. Waxaana Sugnaaday Xaqii waxaana Buray waxay Falayeen.

119. Waxaana lagaga Adkaaday Gaaladii halkaas, waxayna noqdeen iyagoo Dullaysan.

120. Waxaana loo riday Sixirlayaashii Sujuud.

121. Waxayna Dheheen waxaan Rumeynay Eebaha Caalamka.

122. Eebaha Muuse iyo Haaruun.

123. Wuxuuna yidhi Fircoon Miyaad rumeyseen Muuse, Idan ka hor, Arrintani waa Dhagar aad ku Dhagarteen Magaalada si aad uga Bixisaan Xaggeeda Dadkeeda, waad ogaan doontaan.

124. Waxaan u gooyn Gacmihiinna iyo Lugahiinna isdhaaf waana idin Wadhi Dhamaantiin.

125. Waxayna Dheheen Xagga Eebahanaa u Noqonaynaa.

126. Waxaad nagu nacayso oon ahayn inaan Rumaynay Aayaadka Eebahanno ma jiro, markay noo Timid, Eebow samir naga Buuxi na dilna anagoo Muslimiina.

﴿ وَأَوْحَيْنَاۤ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَٓ فَإِذَاهِى تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿

فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ اللَّهُ

فَغُ لِبُواْ هُنَا لِكَ وَأَنقَلَبُواْ صَغِرِينَ إِنَّ

وَأُلْقِي ٱلسَّحَرَةُ سَنجِدِينَ ١

قَالُوٓ أَءَامَنَا بِرَبِ ٱلْعَكَمِينَ ١

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَدَرُونَ ١

قَالَ فِرْعَوْنُ ءَامَنتُم بِهِ عَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُرُّ إِنَّ هَنَدَا لَمَكُرُّ مَكَرْتُمُوهُ فِ الْمَدِينَةِ لِنُخْرِجُواْمِنْهَا أَهْلَهُمُّ الْمَدَينَةِ لِنُخْرِجُواْمِنْهَا أَهْلَهُمُّ

> لأُفَطِّعَنَّ أَيْدِيكُمُّ وَأَرْجُلَكُمُ مِنْ خِلَفِ ثُمَّ لأُصَلِبَنَكُمُ أَجَمعِينَ ﴿ قَالُوٓ الْنَاۤ إِلَىٰ رَبَنَا مُنقَلِبُونَ ﴿

وَمَانَنقِمُمِنَّاۤ إِلَّاۤ أَتْءَامَنَا بِتَايَتِ رَبِّنَا لَمَّاجَآءَتُنَاۚ رَبَّنَاۤ أَفْرِغْ عَلَيْنَاصَبْرَا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ۞

Waxaa Sugnaaday Xaqii Xumaantiina waa Burtay, Gaaladiina waa laga Adkaaday iyagoo Dullaysan, Sixirlayaashiina way Rumeeyeen Xaqii, wuxuuse ku Guul guulay Fircoon Arrintaas, wuxuuna sheegay inay rumeeyeen Xaqa Isagoon u idmin, wuxuuna ugu goodiyey inuu Ciqaabi oo Gooyn Gacmaha iyo Lugaha, Wadhina, wayse Calool adaygeen Eebana warsadeen Samir iyo Adkaysi Illeen waxaan Xaqa Rumayntiisa ahayn Fircoon kuma Nicine, Kuna oofsado Eebe iyagoo Muslimiina.

Waana kaas Xaqa Xumaan Waligeed, waana kaas Fircoon iyo Isla waynidiisii, waana kaas Xaq oo lagu sugnaado iyo Rumayn aayaadkiisa Dhaba. Al-Acraaf (117-126).

127. Waxay Dheheen Madaxdii oo Qoonkii Fircoona ma ku Dayn Muuse iyo Qoomkiisa inay Fasaadiyaan Dhulka inuu ku daayo adiyo Cibaadadaada

وَقَالَ ٱلْمَلَاثُمِن قُوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُمُوسَىٰ وَقَوْمَهُ. لِيُفْسِدُواْ فِي ٱلْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَءَالِهَ تَكَ قَالَ (iyo ILaahyadaada). wuxuuna yidhi waxaannu Dili Wiilashooda waxaannu dayn Gabdhahooda anagaana ka sarrayna oo Dullayn.

128. Muusana wuxuu ku yidhi Qoomkiisa Kaalmaysta Eebe, samrana Dhulka Eebaa iska leh wuxuuna dhaxalsiin Cidduu doono oo addoomadiisa ka mida, Cidhibta (Fiicanna) waxaa iska leh kuwa Dhawrsada.

129. Waxayna ku dhaheen waa nala Dhibay ka hor Imaatinkaaga iyo ka dib Imaatinkaaga, wuxuuna (Nabi Muuse) ku Yidhi waxay u Dhawdahay in Eebihiin halaago Cadawgiinna oo Dhulka idinku reebo si uu u Eego waxaad Fashaan.

سَنُقَنِلُ أَبْنَاءَهُمُ وَنَسْتَتَى يَسِاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَنهُرُونَ ﴿ ﴿ ﴾

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ آسْتَعِينُواْ بِاللَّهِ وَاَصْبِرُوٓاً إنَّ ٱلْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ وَٱلْعَقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿

قَالُوْاْأُوذِينَامِن قَبْلِ أَن تَأْتِينَا وَمِنْ بَعْدِ مَاحِثْتَنَأْقَالَ عَسَىٰ رَبُكُمُ أَن يُهْلِك عَدُوَّكُمُ وَيَسْتَخْلِفَكُمُ فِي ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرَكَيْفَ تَعْمَلُونَ ۞

Madaxdii Xumayd ee Fircoon ka ag Dhawayd waxay Fircoon u Jeediyeen arrin ah ma waxaad dayn Muuse iyo Qoomkiisa inay Fasaadiyaan Dhulka adna ay kuu Daayaan ILaahyadaada, waxaana la sheegay in Fircoon lahaa ILaahyo uu qarsoodi ku Caabudi jiray, wuxuuse ugu Jawaabay waxay rabeen oo ah inuu Layn Wiilasha oo Dayn Gabdhaha inuu ku Shaqaysto ee u rooni ma aha, wuxuuna ku faanay inuu Muuse iyo Qoomkiisa ka Adagyahay kana sarreeyo, waana faan Jaahil aan wax garanayn. Nabi Muuse isagu wuxuu u Jeedsaday Xagga Eebe wuxuuna faray Qoomkiisa inay Kaalmaystaan Eebe Samraanna Ogaadaanna in Dhulka Eebe Leeyahay una reebi Cidduu doono oo Addoomadiisa ka mida Cidhibta Fiicanna ay yeelan kuwa dhawrsada, waxaase Calaacalay Qoomkiisii oo sheegay in mar kasta la Dhibay, wuxuuna ku Calool adkaysiiyey inay u dhawdahay in Eebe Halaago Cadowgooda oo Dhulka iyaga u reebo Imtixaan dartiis iyo inuu Eego waxay falaan, wana taas Xaqa iyo Xumaan iyo Mu'min iyo Gaal Xaalkiisu. Al-Acraaf (127-129).

- 130. Waxaan ku qabanay Fircoon Ehelkiisii Abaar iyo Nusqaan Midhaha inay wax Xusuustaan.
- 131. Hadduu Wanaag u Yimaaddo waxay Dhahaan anaa leh tan (Mudan), hadday Dhibaato ku Dhacdana waxay sharaystaan Muuse iyo inta la jirta, Baaskoodu wuxu uun jiraa Eebe Agtiisa, badankooduse ma Oga.
- 132. Waxayna dheheen wax kasta oo aayad ah ood noola timaaddo inaad nagu Sixirto anagu kuma rumaynayno.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا ءَالَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِنَ الشَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمُ يَذَّكَّرُونَ ﴿

هَا الشَّمَ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَنِدَّ فِي وَلِن تُصِبْهُمْ سَيِنَتَةٌ يُظَيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَعَهُ وَالْآ إِنَّمَا طَيْرُهُمْ عِندَ اللَّهِ وَلَكِنَ أَكْ تَرَهُمُ طَيْرُهُمْ عِندَ اللَّهِ وَلَكِنَ أَكْ تُرَهُمُ لايَعْلَمُونَ ﴿

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْنِنَا بِهِ مِنْ اَيَةٍ لِتَسْعَرَنَا بِهَا فَمَا عَمْ اللهُ مُمْ مَانَا فِيهِ مِنْ اَية لِتَسْعَرَنَا بِهَا فَمَا

- 133. Markaasaan ku Dirray Daad, Ayax, injir iyo: Rah iyo Dhiig aayaad Cad iyagoo ah, wayna iskibriyeen waxayna ahaayeen Qoom Dambiilayaal ah.
- 134. Markuu ku Dhacay korkooda Cadaabku waxay dheheen Muusow noo Bari Eebahaa wuxuu kugula Ballamay, haddaad naga fayddo Cadaabka waannu ku Rumayn, waxaana la diri (u dayn) la jirkaaga Banii Israa'iil.
- 135. Markaan ka faydnay Cadaabkii tan iyo Muddo ay Gaadhayaan yey ahaadeen kuwo Buriya (Ballankii).

Eebe wuxuu ku qabtay Fircoon iyo Qoomkiisii Abaar iyo Beerihii oo ka Nusqaamay Bal inay Waantoobaan, waxaase dhacday in marka Wanaag u yimaadana ay Sheegtaan inay Mudanyihiin, haddii Xumaani Taabatana ay Baasaystaan Nabi Muuse iyo inta la jirta, mase oga in Dhibaatadu uga imaan Xagga Eebe, markaasay caddeeyeen warkii oo u Sheegeen Nabi Muuse iyo Dadkii Rumeeyey wax kasta oo calaamada oo loo keeno inayna Rumaynayn, Markaasaa Eebe ku sii daayey Daad, Cayayaan, Rah, Ayax iyo Dhiig oo ah Calaamooyin Cad cad, wayse iska kibriyeen, waxayna noqdeen Dambiilayaal, Markuu dhibku ku Dhacayna waxay u Sheegeen Nabi Muuse in Haddii Dhibka laga faydo ay Rumayn Xaqa, wayse Beeniyeen Ballankii,

Taasina waxay ku Tusin Awoodda Eebe iyo siduu wax u Ciqaabo, iyo Xumaanta Gaalada iyo Madax adaygooda, waxaase haboon in Xaqa la Raaco. Al-Acraaf (130-135).

136. Waan ka aarsannay Gaaladii waxaana ku Maanshaynay Badda Illeen waxay beeniyeen Aayaadkanaga, wayna Halmaameen.

137. Waxaana Dhaxalsiinnay Qoomkii ahaa kuwa lagu Dullaysto Bariga Dhulka iyo Galbeedkiis (Masar iyo Shaam) een barakaynay Dhexdiisa, wayna u Dhammaatay Kalimada (Yaboohii) Eebahaa ee wanagsanaa Banuu Israa'iil samirkoodii Dartiis. waxaana Baabi'inay wuxuu Samaynayey Fircoon iyo Qoomkiisii iyo waxay Dhisayeeen.

138. Waxaana Tallaabinay Banuu Israa'iil baddii waxayna u Yimaadeen Qoom ku Nagi Sanamyadoodii markaasay dheheen Muusow Nooyeel فَأَنفَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَهُمْ فِي ٱلْمِيْرِ بِأَنَّهُمْ كَذَبُوا بِعَايلِنِنَا وَكَانُواْعَنْهَا غَنفِلِينَ ﴿ وَأَوْرَثْنَا ٱلْقَوْمَ ٱلَّذِينَ كَانُواْ يُسْتَضْعَفُونَ مَشَكْرِفَ ٱلْأَرْضِ وَمَعَكْرِبَهَا ٱلَّتِي بَـُرَكَنَا فِيهَا وَتَمَتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ ٱلْحُسْنَى عَلَى بَنِيَ إِسْرَقِيلَ بِمَاصَبُرُواْ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَضِّنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ، وَمَاكَانَ يَضِّنَعُ

وَجَنُوَزْنَابِبَيِّ إِسْرَّءِ بِلَ ٱلْبَحْرَ فَأَتَوَاْ عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٓ أَصْنَامِ لَهُمَّ قَالُواْ يَـٰمُوسَى ILaah siday iyaba Ilaahyo u yeesheen wuxuuna ku Yidhi idinku waxaad tihiin Ooom Jaahiliina.

139. Kuwaas waa lagu Halaagi waxay ku suganyihiin waana Baadhil waxay fali آجْعَل لَنَا إِلَهَا كَمَا لَهُمْ ءَالِهَةُ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجَهَلُونَ ﴿ إِنَّ هَنَوُلاَءِ مُنَبَّرٌ مَا هُمْ فِيهِ وَسَطِلٌ مَا كَانُوا وَمَعَدُورَ مَنَ الْآلَا

Eebe wuxuu ka warrami in markay Gaaladu Madax adaygeen Xaqii uu Halaagay, Baddana ku Maansheeyey, Fircoon iyo Qoomkiisiina saasay ku halaagsameen, waxaana dhulkii ku soo hadhay Dadkii la Dullaysan jiray, waxayna Dhaxleen Dhulkii Barakaysnaa, waxaana la halaagay Fircoon iyo Qoomkiisii iyo waxay Dhisayeen, waxaase Dhacay in kuwii Jaahiliinta ahaa ee Banuu Israa'iil ay warsadeen Nabii Muuse inuu iLaahyo u Yeelo sida kuwa ay arkeen oo Caabudayey Sanamyo, una Sheegay inay Jaahiliinyihiin, waxay kuwaasu falina Khasaare iyo Baadhil yahay, waxaa sugnaatay in dad u Yimaadeen Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Kuna Dhaheen noo Samee Geed sida Gaaladu u Leedahay Geed ay hubkana ku Xoqdaan, Markaasuu Yidhi Eebaa wayn waa waxay ku dhaheen Banii Israa'iil Nabi Muuse Ilaah noo yeel siday Ilaah u leeyihiin, waxaad qaadaysaan Jidkii kuwii hore, Taasina waxay Muujin in Xaqa layskaga daydo ee aan Xumaan iyo Dambi layska raacin layskagana dayanin. Al-Acraaf (136-139).

- 140. Wuxuu yidhi ma wax Eebe ka soo hadhay yaan Ilaahnimo idiinka doonaa isagoo Caalamkan (Jooga) idinka Fadilay.
- 141. Xusuusta markaan idinka Korinay Fircoon Dadkiisii iyagoo idin dhadhansiiyey Cadaab Xun, oo laynayey Wiilashiinna daynayeyna Gabdhihiinna, Arrintaasna waxaa ku Sugan Ibtilo Eebihiin Xaggiisa ka ahaatay oo wayn.
- 142. waxaan u yaboohnay Nabi Muuse Soddan habeen waxaana ku dhamaystirray Toban, wuxuuna ku dhammaaday Ballankii Eebihiis Afartan Habeen, wuxuuna ku yidhi Nabi Muuse Walaalkiis Haaruun iiga dambee Qoomkayga Wanaajina hana raacin Jidka Mufsidiinta.

قَالَ أَغَيْرَ اللّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهُا وَهُوَ فَضَلَكُمْ عَلَى الْمَلْمِينَ فَيَ وَإِذْ أَنِحَيْنَكُمْ مِّنَ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ مُسُوّةَ الْعَذَابِّ يُقَلِّدُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُم بَلاّ يُعِن رَبِّكُمْ عَظِيمٌ فَيَ فَو وَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَهَا بِعَشْرِ فَتَمَ مِيقَتُ رَبِّهِ الْأَبْعِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَهَا مُوسَى الْأَضِهِ هَرُونَ إِنْهِ الْمَرْفِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَهَا مُوسَى الْأَضِهِ هَرُونَ إِنْهِ الْمَرْفِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَهَا مُوسَى الْأَضِهِ هَرُونَ الْمَالَقِينَ لَيْلَةً وَقَالَ

وَأَصْلِحَ وَلَاتَنَّبِعُ سَكِسلَ ٱلْمُفْسِدِينَ شَ

Wuxuu Xusuusiyey Nabi Muuse Qoomkii Nicmooyinka Eebe iyo siduu Fircoon uga koriyey isagoo Wiilashana laynayey, Gabdhahana daynayey si uu u Dullaysto, Markaasaa Eebe u Yaboohay Nabi Muuse Kitaabkii Tawreed, siiyeyna Muddo Afartan Habeena si Eebe la hadalkiisa ugu darbado, waxaana Intaas la sii Joogay Dadkii Walaalkiis Nabi Haaruun oo uu u dardaarmay inuu Wanaajiyo Dadka Xumaanna ku Raacin.

Taasina waxay ku Tusin in Khayrka laysku baraarujiyo, Illeen Haaruunba Nabi buu ahaaye. Al-Acraaf (140-142).

- 143. Markuu u Yimid Nabi Muuse Ballankanagii oo la hadlay Eebihiis wuxuu yidhi Eebow i tus aan ku arkee, wuxuuna yidhi Eebe ima arkaysid ee day Buurta Hadday Meejeeda ku sugnaato markaasaad i arki, markuu Eebe u Daahiray Buurtii wuxuu ka yeelay Burbur waxaana dhacay Nabi Muuse suuxdin Darteed, markuu miyirsadayna wuxuu Yidhi (Eebow adaa) Nasahan waan kuu Toobad keenay waxaan ahay Mu'miniinta kan ugu horreeya (Waqtigan) inaan Adduunka lagugu (arkayn).
- 144. Wuxuu Yidhi Eebe Muusow waxaan kaa doortay Dadka (Sabankan) Diriddayda iyo lahadalkayga Dartiis ee qaado waxaan ku siiyey ahowna kuwa Mahdiya.
- 145. Waxaan ugu qorray alwaaxda wax kastoo wacdi iyo Caddayna, ee ku qaado Niyadadag farna Qoomkaaga inay qaataan, ha qaataan Teeda Fiicane Waxaan idin tusin Guryihii Faasiqiinta.

وَلَمَّاجَآءَ مُوسَىٰ لِعِيقَٰنِنَا وَكُلَّمَهُ، رَبُّهُ وَاَلَ رَبِّ أَرِنِيٓ أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَن تَرَسِيٰ وَلَكِين أَنْظُرْ إِلَى ٱلْجَبَلِ فَإِنِ ٱسْتَقَرَّمَكَانَهُ, فَسَوْفَ تَرَسِيٰ فَلَمَّا جَكَلَّ رَبُّهُ وَلِلْجَبَلِ جَعَلَهُ, دَكَّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقاً فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ شَبْحَنَكَ تَبْتُ إِلَيْكَ وَأَنْا أَوَلُ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِنَّ

قَالَ يَنْمُوسَى إِنِي أَصْطَفَيْتُكَ عَلَى اَلنَّاسِ بِرِسَكَتِي وَبِكُلَمِي فَخُذْ مَآءَاتَ يَتُكَ وَكُن مِّنَ الشَّكِرِينَ ﴿ اللَّهِ وَكُن مِّنَ الشَّكِرِينَ ﴿ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُواللَّةُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِمُ الللْمُلِلْمُ اللَّالِمُ اللللِّلِي الللَّا الللِّلْمُ اللَّالِي اللَّهُ ال

Nabi Muuse markuu ku Yimid Muddadii oo Eebe la hadlay yuu ka Baryey inuu Arko, Eebese sarreeye wuxuu u sheegay inuusan arkayn, markuu Buurtii u Daahiriyeyna ay Burburtay, Nabi Muusana Suuxay markuu miyirsadayna uu wayneeyey Eebe oo Nasahay, markaas Eebe Xusuusiyey siduu u Doortay uuna faray inuu qabsado waxa loo waxyooday ee waanada iyo Caddaynta ah, qoomkiisana faro inay aad u qabsadaan, wuxuuna Tusay Guryihii kuwii Faasiqiinta ahaa ee la Halaagay.

Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Dadku way Suuxi Qiyaamada anaana u soo hor miyirsan markaasaan Arkaa Nabi Muuse oo Carshiga haysta, marka ma ogi inuu hortay soo Miyirsaday iyo inuu ka mid yahay kuwa Eebe ka soo Reebay, Taasina waxay ku Tusin Sharafta Nabigeenna iyo Nabi Muusaba, iyadoo Nabiyaduba, Sharaf wada leeyihiin. Al-Acraaf (143-145).

146. Waxaan ka Iilaa Aayaadkayga kuwa isku Kibriya Dhulka Xaq darro, hadday arkaan Aayaad kasta ma Rumeeyaan hadday arkaan Jidka Hanuunka kama Yeeshaan Waddo, hadday Arkaan Waddada Baadidana waxay ka yeeshaan Jid, waxaana ugu Wacan inay Beeniyeen Aayaadkanaga oy ahaayeen kuwo Halmaamay.

سَأَصْرِفُ عَنْ ءَايَتِيَ ٱلَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِ ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَإِن يَمَوُّواْ كُلَّ ءَايَةٍ لَآيُوْمِ بُواْ بِهَا وَإِن يَرَوُّا سَبِيلَ ٱلرُّشْدِ لاَ يَتَخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَكَرُوْا سَبِيلَ ٱلْفَي يَتَخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنْهُمْ كَذَبُواْ بِعَالِمَةِنكَ وَكَانُواْ عَنْهَا غَنِهِلِينَ ﴿ 147. Kuwa Beeniyeen Aayaadkanaga iyo la Kulankanaga Aakhiro waxaa Buray Camalyaalkooda Miyaase laga abaal mariyaa waxay Camal falayeen Mooyee.

148. Waxay ka Yeesheen qoomkii Nabi Muuse Gadaashiis Jawhartoodii Dibi Cod leh, miyeyna arkaynin inuusan lahadlaynin kuna Toosinaynin Jid, way Yeesheen iyagoo Daalimiin ah.

149. Markii Gacmahooda lagu Riday (Nidaamoodeen) oy arkeen inay Dhumeen waxay Dhaheen Hadduusan noo Naxariisan Eebahanno oosan noo Dambi Dhaafin waxaan Noqonaynaa kuwo Khasaara.

وَالَّذِينَ كَذَّبُواْ عَايَتِنَا وَلِقَكَ الْآخِرَةِ
حَبِطَتْ أَعْمَلُهُمْ هَلَ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَاكَانُواْ
يَعْمَلُونَ إِلَّا مَاكَانُواْ
يَعْمَلُونَ فَيْ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ عِينَ خُلِتِهِ مَ عِجْلَا
وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ عِينَ خُلِتِهِ مَ عِجْلَا
جَسَدَا لَهُ خُوارُ الْمَرْيَرُواْ أَنَهُ بُلاَيْكَلِمُهُمْ
وَلَا يَهْدِيمُ سَبِيلًا أَتَحَدُوهُ
وَلاَ يَهْدِيمُ مَسِيلًا أَتَحَدُوهُ
وَكَانُواْ طَلِومِينَ فِي اللَّهُ الْمَحْدُوهُ
وَكَانُوا لَيْنِ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَعْ فِرْ لَنَا
لَنَكُونَنَ مِنَ الْخَسِرِينَ فَيْ
لَنَكُونَنَ مِنَ الْخَسِرِينَ فَيْ

Xaqa waxaa laga Leexin kuwa iskibriya oon Xaqa Rumayn, hadday Xumaan arkaanna Raaci, Illeen waxay Beeniyeen oo Halmaameen Aayaadka Eebe, kuwa Beeniya Aayaadka Eebe iyo la Kulankiisana waxaa Buri Camalkooda. Sufyaan Binu Cuyeyna wuxuu Yidhi: Waxaa laga siibay Fahminta Quraanka markaasaa laga Leexiyey.

Aayadaha kale waxay ka warrami in Qoomkii Nabi Muuse intuu ka Maqnaa ka yeesheen Dibi waxay Caabudaan, waana Doqonnimo Illeen wax ma taree, markay arkeen inay Khasaareenna waxay Sheegeen haddaan Eebe u Dhaafin una Naxariisan inay Dhab u Khasaareen. Al-Acraaf (146-149).

150. Markuu ku soo Noqday Nabi Muse qoomkiisii isagoo Cadhaysan oo Walbahaarsan wuxuu yidhi waxaa Xun Waxaad iiga dambeyseen Gadaashay, ma waxaad Dadajisateen Amarkii Eebihiin wuxuuna Tuuray Alwaaxdii wuxuuna Qabtay Madaxa Walaalkiis Isagoo Xaggiisa u Jiidi, wuxuuna Yidhi Ina Hooyoow qoomku way i tabaryaraysteen waxayna u dhawaadeen inay i Dilaan ee ha igaga farxin Colka hana iga yeelin la Jirka Qoomka Daalimiinta ah.

151. Wuxuuna yidhi Nabi Muuse Eebow u Dambi Dhaaf ani iyo Walaalkay nana gali Naxariistaada adaa Naxariis badane ahe. وَلَمَّارَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ عَضْبَنَ أَسِفَاقَالَ بِنْسَمَا خَلَفْتُهُونِي مِنْ بَعْدِى ۖ أَعَجِلْتُمْ أَمْرَدَتِكُمْ ۗ وَٱلْقَى ٱلْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ مِرْأَسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهُ قَالَ أَبْنَأَمَّ إِنَّ ٱلْقَوْمَ ٱسْتَضْعَفُونِ وَكَادُواْ يَقْنُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ مِنَ إِلَى الْأَعْدَاءَ وَلَا جَعَلْنِي مَعَ ٱلْقَوْمِ الظَّلَلِمِينَ ﴿

قَالَرَبِّ أَغَفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِ رَحْمَتِكَ وَأَنتَ أَرْحَمُ الزَّحِمِينَ ﴿ 152. Kuwa Yeeshay Dibi waxaa Gaadhi Cadho Eebahood iyo Dulli Nolosha adduunyo saasaana ku Abaal marinaa Been abuurtayaasha.

153. Kuwa Falay Xumaan Markaas Toobad keenay intaas ka dib oo Rumeeyey Xaqa Eebahaa intaas ka dib waa Dambi Dhaafe Naxariista. إِنَّ الَّذِينَ اَتَّخَذُواْ الْعِجْلَ سَيَنَا الْمُمْ عَضَبُ مِن رَّبِهِمْ وَذِلَةٌ فِي الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فَكَذَاكَ بَحْزِي الْمُقْتَرِينَ شَ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّ اَتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِها وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّ اَتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِها

Markuu Nabi Muuse ku soo Noqday Qoomkiisii isagoo Cadhaysan oo ka Walbahaarsan waxay faleen wuxuu ku yidhi Waxaa Xun waxaad iiga Dambeyseen, ma waxaad Dedejisateen Amarkii Eebe, wuxuuna Cadho la Tuuray Alwaaxii, wuxuuna Madaxa qabtay Walaalkiis Haaruun oo uu ku Dhaafay Gadaashii wuuna Jiiday.

Markaasuu Calaacalay oo ku Yidhi ina Hooyo Madaxa hay qabanin, qoomkii way i Liideen ina Dili Gaadheen ee Colka ha igaga Farxin, Daalimiintana haygala mid Dhigin, Markuu ogaaday inuu walaalkii Dambi la'aan yahay yuu u Dambi Dhaaf warsaday Naftiisa iyo Walaalkiis.

Waana Abaalka Been abuurayaasha, Ciddiise Xumaan Fasha oo Toobad keenta oo Xaqa Rumaysa Eebe wuu u Dambi Dhaafi.

Abuu Qilaabo wuxuu Yidhi: Waxaa Dulli Mudan Been Abuurte oo Dhan. Al-Acraaf (150-153).

154. Markay Cadhadu ka Xasishay Nabi Muuse wuxuu Qaatay Alwaaxdii waxaana ku qorraa hanuun iyo Naxariis u ah kuwa Eebahood ka Cabsan.

155. Wuxuu ka Doortay Nabi Muuse Qoomkiisa Toddobaatan Nin Ballankanaga Dartiis, markay qabatay Gariirku wuxuu Yidhi Eebow haddaad Doonto waad halaagi lahayd horay iyaga iyo Anigaba, ma waxaad noo halaagi waxay faleen Sufaho naga mida, waa Imtixaankaaga Ciddaad doontana waad Dhumisaa kaad dontana waad hanuunisaa adaa Wali noo ah ee noo Dambi Dhaaf noona Naxariiso adaa Dambi Dhaafe Khayr roon ahe.

156. Noona qor adduunyadan Wanaag iyo Aakhiraba waannu kuu noqonaye, wuxuu Yidhi Cadaabkaygu wuxuu ku dhici Ciddaan Doono, Naxariistayduna waxay u Waasac Noqotay wax kasta, waxaana u qori kuwa وَلَمَّاسَكَتَ عَن تُوسَى الْغَضَبُ آخَذَ الْأَلُواحُّ وَفِي نُشْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةُ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﷺ

وَاخْنَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ مَسَبِّعِينَ رَجُلًا لِمِيقَنِنَا فَلَمَّا أَخَذَتُهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْشِئْتَ أَهْلَكُنْهُم مِّن قَبْلُ وَإِنِّنَّ أَتَهْلِكُنَا عِافَعَلَ السُّفَهَا هُمِنَا أَإِنْ هِيَ إِلَافِنْنَكُ تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ وَتَهْدِع مَن تَشَاهً أَنْتَ وَلِيُّنَا فَأَغْفِرْ لَنَا وَارْحَمَنَا وَأَنتَ خَيْرًا لَفَنفِرِينَ ﴿

﴿ وَٱحْتُبْ لَنَافِ هَنذِهِ ٱلدُّنْيَاحَسَنَةً وَفِي ٱلْآخِرَةِ إِنَّا هُدُنَاۤ إِلَيْكُ قَالَ عَذَابِيٓ أُصِيبُ بِهِ. مَنْ أَشَاءً ۗ وَرَحْمَتِي وَسِعَتَ كُلَّ شَيْءً Dhawrsada oo Bixiya Zakada iyo Kuwa Aayaadkaygana Rumeeya.

فَسَأَكُتُهُمَالِلَّذِينَ يَنَقُونَ وَيُؤْتُوكَ ٱلزَّكَوْةَ وَٱلَّذِينَ هُم بِتَايَنِنَا يُؤْمِنُونَ ۞

Markay Cadhadii ka Ba'day Nabi Muuse wuxuu qaatay Looxdii oo hanuun iyo Naxariis ku qorantahay, kuna waantoobi Ciddii Cabsan, wuxuuna Doortay Toddobaatan Qoomkiisii ka mida inay Eebe u Toobadkeenaan, markuu Gariirkii qabtayna wuxuu ku calaacalay in hadduu Eebe doono uu halaagi lahaa mar hore, Haddase ma waxaa naloo Halaagi wax kuwo Xun oo Naga mida faleen, Eebow waa Imtixaamkaagii, Ciddaad Doontana waad Dhumisaa taad Doontana waad hanuunisaa, adaana wali noo ah, ee noo Dambi Dhaaf noona Naxariiso, adaa Dabmi Dhaafe Khayr roon ahe, noona qor adduun iyo Akharaba Wanaag, waan kuu Toobad keenaye, wuxuuna u sheegay Eebe inuu Cadaabkiisu ku Dhici Cidduu Doono, naxariistiisuna wax kasta u Waasac tahay, Khayrna mudan kuwa Dhawrsada oo Bixiya Zakada, Rumeeyana Aayaadka Eebe.

Taasina waxay ku Tusin Waasac Nimada Naxariista Eebe iyo in lagu Dadaalo sidii loo Heli lahaa. Al-Acraaf (154-156).

157. ee ah kuwa Raaca Rasuulka Nabiga ah ee Umiga ah ee ah kay ka heleyeen Isagoo ku qoran agtooda Tawreed iyo Injiil Farana wanaagga kana reeba Xumaanta una Baneeya Wanaagga (Xalaasha) kana Xarrima Xumaanta (Xaaraanta) kana dejiya Culayskii iyo Xadhkihii korkooda ahaa, kuwa Rumeeyey Nabigaas oo Qaddariyey oo u Gargaaray oo Raacay Nuurka lagu soo Dejiyey kuwaasu waa uun kuwa Liibaanay.

158. Waxaad Dhahdaa Dadow anugu waxaan ahay Rasuulkii Eebe ee Xaggiinna Dhammaan, waana Eebaha iska leh Xukunka Samooyinka iyo Dhulka, ILaahay mooyee Eebe kalana ma jiro isagaa wax nooleeya, waxna Dila ee Rumeeya Eebe iyo Rasuulkiisa Nabiga ah ee Umiga ah ee Rumeeyey Eebe iyo Malaa'igtiisa Raacana inaad hanuuntaan.

الَّذِينَ يَنَّعِعُونَ الرَّسُولَ النِّيَّ الْأُمُّى الَّذِي عَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِندَهُمْ فِ التَّوْرَنةِ وَالْإِنجِيلِ يَأْمُرُهُم مِالْمَعْرُوفِ وَيَنَهَهُمْ عَنِ الْمُنكِ وَيُحِلُ لَهُمُ الطَّيِبَتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَندَ وَيُحِلُ لَهُمُ الطَّيِبَتِ وَيُحَرِّمُ وَالْأَغْلَلُ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمٌ فَالَّذِينَ مَامَثُوا لِهِ عَلَيْهِمُ الْمُثَولِهِ عَلَيْهِمُ الْمُثَولِهِ وَعَنَدُرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِينَ الْمَثُولِهِ مَعَهُمُ أَلْمُفْلِحُونَ الشَّورَ الَّذِينَ أَنْزِلَ مَعَهُمْ أَوْلَتَهِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ الشَّي

قُلْ يَتَأَيَّهُا اَلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمُ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَنُوْتِ وَالْأَرْضِّ لَآ إِلَهَ إِلَّا هُويُحِي وَيُمِيثُ فَعَامِنُواْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّيِّيَ الْأَتِّيَ الَّذِي يُؤْمِثُ بِاللَّهِ وَكَلِمَنْتِهِ - وَاَتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهَ مَنْدُوبَ فَهَا

Aayadahani waxay Tilmaami Nabiga Muxameda (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) oo ah inuu wanaagga faro Xumaantana ka reebo, Xalaashana u Banneeyo Xaaraantana ka reebo, Dhibka iyo Culayskana ka fududeeyo, oy Naxariista Eebena Mudan Ciddii raacda, oo Rumaysa, qaddarisa, U gargaarta, oo Raacda Quraanka Nuurka ah, inay Liibaanto, waana Rasuul Eebe u soo diray Dadkoo Dhan, oy Waajibtahay in la Raaco si loo hanuuno.

wana taas Tilmaanta Nabiga, waxa Dadka laga dooni inay falaan oo Xaq ah Ciddaan Indho la'ayn. Al-Acraaf (157-158).

- 159. Waxaa ka mida Qoomkii Nabi Muuse Umad ku Hanuunsanayd Xaqa kuna Caddaalad falaysay.
- 160. Waxaana u kala gaynay Laba iyo Toban Farac oo Ummadood, waxaana u Waxyoonay Nabi Muuse markay Waraab warsadeen Qoomkiisii inuu ku garaaco Ushiisa Dhagaxa waxaana ka soo burqatay laba iyo toban ilood cid kastana waxay Ogaatay Meejey ka Cabbi lahayd, waxaana ku hadhaynay Daruuro, waxaana ku soo Dejinay Manni (Macaan) iyo Cunno, waxaana ku nidhi ka Cuna wanaagaan idinku Arzuqay, mana ayan na dulmiyin waxayse Dulmiyeen Naftooda.
- 161. Markii lagu yidhi dega Magaaladaa kana Cuna Meejaad doontaan Dhehana Eebow noo Dambi dhaaf, kana gala Albaabka idinkoo Sujuudsan aan idiin Dhaafno Dambigiinee una siyaadinno samafalayaashee.
- 162. Waxayse ku badaleen kuwii dulmi falay oo ka mida hadal ka duwan kii loo yidhi (Fala) waxaana ku Dirray Cadaab Samada kaga Yimid dulmigoodii Dartiis.

وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةُ يَهُدُوكَ بِالْحَقِ وَبِدِ.
يَعْدِلُونَ ﴿
وَقَطَّعْنَهُمُ اثْفَقَى عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أَمَماً وَأَوْحَيْسَاَ
إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اَسْتَسْقَىٰ لَهُ قَوْمُهُ وَأَنِ اَضْرِبِ
إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اَسْتَسْقَىٰ لَهُ قَوْمُهُ وَأَنِ اَضْرِبِ
إِنَّهُ مُ اللَّهُ اَلْمَاعَلَيْهِمُ الْغَمْرَمُ وَأَنْ لَنَا
مَشْرَبَهُمْ مَ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمْرَمُ وَأَنْ لَنَا
مَارَزَ قَنَ حَمْمُ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمْرَمُ وَأَنْ لَنَا
مَارَزَ قَنَ حَمْمُ مَ اللَّمَ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنَ مَنْ مَا اللَّهُ وَالْمَوْنَا وَلَكِنَ مَا وَلَوْلَا مِثَلِمُونَ وَهُولُوا حِظَلَهُ وَادْ خُلُوا
مِنْهَا حَيْثُ شِئْمَ أَنْ مُورَا وَلُكِنَ هَا مَنْهُمْ وَقُلُوا حِظَلَهُ وَادْ خُلُوا
سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿
سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿
سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿
فَا لَمُنْ اللَّذِي حَلَا اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ الْمَلْعِيلُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُلْعُالِهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الْمِنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْعِلِي اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُلْمُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُلْكُولُوا الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُلِيلُولُوا الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الْمُنْ اللّهُ الْمُنْ اللّهُ الْمُنْ اللّهُ الللّهُ اللّهُ

زُ سَـُلُنَا عَلَيْهِ مُرحُ

ٱلتَكِمَآءِ بِمَاكَانُواْ يَظْلَمُونَ

Eebeheen wuxuu inoo Sheegay inuu qoomkii Nabi Muuse ka mid ahaayeen Dadka Xaqa raacay oo ku socday, kana yeelay Banii Israa'iil qaybo Midba meel ka cabto, Eebana ugu Nicmeeyey Nicmooyin Badan sidaan soo sheegnay horay ayse Dulmi faleen, wanaagiina Xumaan ku badaleen, Taasina waa Caadadooda Xun ee Xaqa ka leexsan. waxaase lagu abaal mariyey Ciqaab daran, ay Waajibtahay in laga Digtoonaado isagoo kale. Al-Acraaf (159-162).

163. Warso (Yuhuud) Magaaladii Badda ku Dhawayd (Dadkeedii) markay Xadgudbayeen Sabtida, oo Kalluunkoodu u Imanayey Maalinta Sabtida ah isagoo Muuqda, Maalintaan Sabti ahaynna uma Timaaddo, saasaana ugu Imtixaanaa Faasiqnimadooda Darteed.

وَسْئَلْهُمْ عَنِ ٱلْقَرْكِةِ ٱلْتِيكَانَتْ حَاضِرَةَ ٱلْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِى ٱلسَّبْتِ إِذْ تَلَّ تِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيُومَ لايسْبِتُونَ لاتَأْتِيهِمْ صَّدَلِكَ بَنْلُوهُم بِمَاكَانُواْ يَفْسُفُونَ شَ 164. Ka Warran markay Tidhi Umad ka mida maxaad u Wacdiyeysaan qoom Eebe halaagi ama u Cadaabi si daran, waxayna dhaheen waa Eebe u Cudur daarasho, iyo inay Dhawrsadaan inay u Dhawyihiin.

165. Markay Halmaameen wixii lagu waaniyey waxaan korinay kuwii Xumaanta Reebayey waxaana ku qabanay kuwii Dulmiga falay Cadaab Xun Faasiqnimadooda Darteed.

166. Markay ku Madax adaygeen wixii laga reebay yaan ku nidhi Noqda Daanyeer Dullaysan. ۅَإِذْقَالَتْ أُمَّةُ مِنْهُمْ لِمَ يَعِظُونَ قَوَمًّاٰ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْمُعَذِّبُهُمْ عَذَابَاشَدِيدًا قَالُواْ مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُوْ وَلَعَلَهُ دُينَقُونَ ﴿ ﴿ ﴾ وَلَعَلَهُ دُينَقُونَ ﴿ ﴾ وَلَعَلَهُ دُينَقُونَ ﴾ وَلَعَلَهُ مُنْ اللَّهُ اللَّهُ

فَلَمَّانَسُواْ مَاذُكِرُواْ بِهِۦٓ أَجَيِّنَا ٱلَّذِينَ يَنْهَوْ عَنِ ٱلسُّوٓءِ وَأَخَذْ نَا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ بِعَذَابٍ بِكِيسٍ بِمَا كَانُواْ يَفْسُقُونَ ﴿ ﴿ ﴾

فَلَمَّاعَتُواْعَنَمَانُهُواْعَنَهُ قُلْنَا لَهُمُّ كُونُواْقِرَدَةً خَسِءِينَ ﴿

Wuxuu Eebe halkan kaga warramay Yuhuuddii deganayd magaalo Badda ku Dhawayd oo lagu sheegay Magaceeda Aayla, Markii Dadkeedii Xadgudbeen oo Kalluunka laga reebay Maalinta Sabtida ah ay Ugaadhsadeen Markuu u soo Muuqdo Sabtida, Maalmaha kalana ka qarsoomo Imtixaan dartiis, waxayna u qaybsameen Saddex qeybood: Koox Ugaadhsatay, mid ka Reebtay Xumaanta, iyo mid iska Aamustay, Kuna yidhi Kooxdii wax Reebaysay maxaad u Waaninaysaan Dad Eebe Halaagi ama Cadaabi, markaas ugu Jawaabeen inaan Waajib gudanno yaannu u Fali, ama ay Dhawrsadaan, markiise ay halmaameen waanadii yaa waxaa la koriyey kuwii Xumaanta Reebayey, waxaana Cadaab lagu qabtay kuwii Xumaanta falay, Laguna yidhi Daanyeer Dullaysan noqda, Taasi waxay ku tusin Waajibnimada Xumaan Reebka iyo Samo farka, waxaana la sheegay in Yuhuuddu Dabi jireen Kalluunka Maalinta Sabtida ah, markuu ku dhacana ay la baxaan Maalinta Dambe, Taasina waxay ku tusin Khayaamada iyo Xumaanta Yuhuud.

Tan kale waxaa laga aamusay kuwii aamusay, waxaana lays warsaday in la halaagay iyo in la Nabadgaliyey, Labadana waa la Sheegay. Al-Acraaf (163-166).

167. Xusuusta markuu Eebe Ogeysiiyey inuu u soo Bixiyaa Yuhuud tan iyo Qiyaamaha cid Dhadhansiisa Cadaab Xun, Eebahaana Ciqaabtiisu way Deg degtaa, waana Dambi Dhaafe Naxariista.

168. Waxaana ku kala gaynay Dhulka iyagoo Umada ah, kuwo suuban iyo kuwo kalaba waxaana ku imtixaannay wanaag iyo Dhibba inay Noqdaan.

169. Waxaana Baddelay kuwo Xun oo Dhaxlay Kitaabkii qaadanina Muuqa Adduunyadan Dhaw, iyagoo Dhihi وَإِذْ تَأَذَّ كَرَبُكَ لِبَعْنَنَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيْدَ مَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوّءَ الْعَذَابِّ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْمِقَابِّ وَإِنَّهُ لَعَفُورُرُّ حِيثُ ﴿ وَقَطَعْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْسَمَا مِّنْهُمُ وَقَطَعْنَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْسَمَا مِّنْهُمُ الصَّنلِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَهُم بِالْخَسَنَةِ وَالسَّيِّعَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِ هِمْ خَلْفُ وَرِثُواْ ٱلْكِنْبَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا ٱلْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيْغُفُرُلْنَا وَإِن يَأْتِهِمْ waa naloo dhaafi hadduu u Yimaaddo muuqaal la midana way qaataan, miyaan laga qaadin Ballankii Kitaabka inayan Eebe waxaan Xaq ahayn ku sheegin oyna Akhriyin waxa Dhaxdiisa ah, Daarta Aakhiro yaana u Khayr roon kuwa dhawrsada ee miyeeydan wax kasayn.

170. Kuwa Qabsada Kitaabka oo Ooga Salaadda annagu ma dayacno ajriga kuwa wax Suubiya (Samo fala).

عَرَضٌ مِثْلُهُ مِنْأُخُذُوهُ أَلَوْ يُؤْخَذُ عَلَيْهِم مِيثَقُ الْكِتَنِ أَن لَايَقُولُواْ عَلَى اللّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُواْ مَافِيةٍ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَنَقُونُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿ يَنَقُونُ أَفَلَا يَعْمَلِكُونَ مِالْكِنْنِ وَأَقَامُواْ الصَّلَوةَ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ مِالْكِنْنِ وَأَقَامُواْ الصَّلَوةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَا لَمُصْلِحِينَ ﴿

Wuxuu Eebe u yaboohay Yuhuud in loo soo Bixiyo Tan iyo qiyaamada Dad Dhadhansiiya Ciqaab daran, Eebana isagaa wax Ciqaaba, Naxariistana, waxaana lagu kala saydhay Adduunka iyagoo kuwo Roon iyo kuwo Xunba lahaa, waana la Imtixaamay Bal inay waantoobaan, waxaase ka dambeeyey kuwaas kuwo Adduunyada ka doortay Aakhiro inkastoo Ballan laga qaaday waxaan Run iyo xaq ahayn inayna Eebe ku sheegin, oy Kitaabkana Bartaan, Illeen daarta Aakhiro Yaa u Khayroon Ciddii Dhawrsan oo wax kasiye, Ciddiise Qabsata Kitaabka Xaqa ah iyo Xaqa dhabta ah oo Salaadda Oogta Eebe ma Dayaco Ajriga Sama falaha. waxayna ku tusin Wanaag ku Dadaalka. Al-Acraaf (167-170).

171. (Ka warran) markaan ku koryeelay Buurtii, sidii isagoo hadhayn, una maleeyeen inuu ku Dhici, kuna nidhi ku qaata waxaan idin siinay Niyad Adag, kuna waana qaata waxa ku sugan si aad u dhawrsataan. هُ وَإِذْ نَنَقْنَا ٱلْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ، ظُلَّةٌ وَظَنُّواْ أَنَّهُ، وَاقِعُ إِهِمْ خُذُوامَآءَ اتَيْنَكُمُ بِقُوَّ وَالْذَكُرُواْ مَافِيهِ لَعَلَّمُ نَنَقُونَ شَ

172. (Xusuuso) markuu Eebahaa ka qabtay Dadka Dhabarkooda Faracoodii uuna marag uga Yeelay Naftooda, kuna Yidhi Miyaanaan Eebihiin ahayn, oy dhaheenna inaad Eebahanno tahay yaan Marag Kacnay, inaydaan dhihin Maalinta Qiyaame annagu Waan halmaansanayn kan.

وَإِذْ أَخَذَرَبُّكَ مِنْ بَنِيٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِيّنَهُمُّ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٓ أَنفُسِهِمۡ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمُّ قَالُواْ بَكَنْ شَهِدْنَاۤ أَن تَقُولُواْ يَوْمَ الْقِيَحَةِ إِنَّاكُنَّا عَنْ هَنذَا غَنِفِلِينَ ﴿إِنَّيُ

173. Ama aydaan Dhihin waxaa wax la wadaajiyey (Eebe) Aabbayaalkanagii mar hore annaguna waxaan nahay farac ka Dambeeyey ee miyaad noo halaagi waxay faleen Xumo falayaal.

أَوْنَقُولُوۤ اإِنَّمَاۤ اَشَرُكَ ءَاجَآ وُنَامِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَةً مِنْ بَغْدِهِمْ اَفَنْهٖلِكُنَا بِمَافَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ ۞ 174. Saasaanu u Caddaynaa Aayaadka iyo inay u Noqdaan Xaqa.

وَكَذَالِكَ نُفَصِّلُ ٱلْأَيْتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ١

Eebe wuxuu ku Amray Banii Israa'iil inay Niyad adag ku qaataan Kitaabkii Tawreed, wuxuuna korkooda yeelay Buur hadhaysay, haddayna Aqbalina lagu dabooli, Waxaa Kale oo la faray inay ku Socdaan Tawreed si ay u Dhawrsadaan. Aayadaha kalana waxay ka warrami in Eebe Banii Aadamka Naftooda Marag uga yeelay, warsadayna inuu Eebahood yahay iyo in kale, oyna marag kaceen Ilaahnimada Eebe, si ayna u Dhihin Maalinta qiyaame waxaan halmaansanayn oo Jaahil ka ahayn Arrintan, ama ayan u Dhihin waxaa Eebe la wadaajiyey Aabbayaalkanno annaguse waxaan nahay Farac Dambeeyey ee ma waxaa naloo halaagi waxay Dad Xun faleen, Saasuuna Eebe ugu Caddeeyey Aayaadka inay Xaqa u Noqdaan.

Taasina waxay Muujin inaan Dadka Cudur Daar u hadhin iyo waxay ku Calaacalaan. Waxaana la wariyey in Eebe kulmiyey Arwaaxda Dadka Ballanna ka qaaday inay Rumeeyaan Xaqa, Eebana u Hogaansamaan.

waxaana habboon Eebe ka yaabid, Toosnaan iyo Wanaag Jacayl. Al-Acraaf (171-174).

175. Ku Akhri korkooda kii warkiisii aan Siinay Aayaadkanaga oo ka Siibtay Shaydaanna uu Raacay (Isaga) Noqdayna kuwa Baadida ah.

176. Haddaan Doonno waannu koryeeli lahayn, hasayeeshee wuxuu u iishay Dhulka (Adduunyo Jacayl) wuxuuna Raacay Hawadiisa, wuxuuna la mid yahay Eey haddaad Erido wuu lalmin Carrabka, haddaad Deysana wuu lalmin, saasna waa Masalka Qoomka Beeniyey Aayaadkanaga ee uga warran Oisooyin inay Waantoomaan.

177. Waxaa Tusaale u Xun Qoomkii Beeniyey Aayaadkanaga, Naftoodana waxay ahaayeen kuwo Dulmiya.

178. Ciddii Eebe hanuuniya umbaa hanuuni, Cidduu Dhumiyana waa uun kuwa Khasaaray.

وَاتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِى َ اتَيْنَهُ عَايِنِينَا فَانسَ لَخَ
مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطِنُ فَكَانَ مِنَ الْفَاوِينَ فَهُ
وَلَوْشِنْنَا لَرَفَعْنَهُ مِهَا وَلَكِنَّهُ وَالْحَلَدُ
وَلَوْشِنْنَا لَرَفَعْنَهُ مِهَا وَلَكِنَّهُ وَالْحَلَدُ
إلى الْأَرْضِ وَاتَبَعَ هَوَنَهُ فَشَكُهُ كَمَثَلِ
الْكَالْرُضِ وَاتَبَعَ هَوَنَهُ فَشَكُهُ لَكُمْثَلِ
الْكَالْمِ الْفَرْضِ وَاتَبَعَ هَوَلَهُ فَشَكُهُ الْفَوْمِ الَّذِينَ
الْوَتَ تُرُكِهُ وَ يَلْهَتْ فَلَى مَثَلُ الْفَوْمِ الَّذِينَ
لَكَمَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ فَيْ الْفَصَصِ الْفَصَصَ
سَاءَ مَثَلًا الْفَوْمُ الَّذِينَ كَذَبُو إَنِايَكِنِنَا
سَاءَ مَثَلًا الْفَوْمُ اللَّهِ فَهُ وَالْمُهُ مَنْ يُثَلِينَا
مَنَ يَشْدِاللَّهُ فَهُو الْمُهُ مَنْ يَثَلِينًا
فَاوُلَتِكَ هُمُ الْمُنْ الْمُونَ فَيْ وَمَن يُضْلِلْ
فَاوُلْتِكَ هُمُ الْمُنْ الْمُنْ وَنَ الْكُلْ

Saydooni ha ahaatee waxay ka Warrami Aayadahani Cid Cilmi la baray oo addunyo ka doortay, xaqana ka Leexday, noqdayna Baadi, oyna ku habboonayd inuu ku hanuuno, wuxuuse Jeclaaday Adduunyada, wuxuuna Raacay Hawadiisa Xun, wuxuuna la mid Yahay Eey had iyo Jeer Carrabka lalmin, waana sidaas Ciddii Beenisa Xaqa iyo Aayaadka Eebe, ayna habbontahay in Dadka looga warramo inay waantoomaan, Tusaale iyo Dadna iyagaa u xun, Illeen waxay Beeniyeen Aayaadka Eebe, waxayna Dulmiyeen Naftooda, Ciddii Eebe hanuuniyo yaa hanuuni, Tuu Dhumiyana wuu Dhumi, taasina waxay ku tusin Xumaanta Cid Eebe Cilmi baray oon ku Socon, Xaqana raacin, Adduunyana u Xishay, Cidday Dooni ha noqotee, ama Banii Israa'iil ama Carabtii ama Cid kasta, Eebana wuxuu uun, Dadka ka Dooni Wanaag, Xaq raac, iyo Toosnaan Dhab ah. Al-Acraaf (175-178).

179. Waxaan u Abuuray Jahannamo wax badan oo Jinni iyo Insiba leh, waxayna Leeyihiin Quluub ayna wax ku Kasayn, waxayna Leeyihiin Indho ayna wax ku Arkayn, waxayna Leeyihiin Dhago ayna wax ku Maqlayn, Kuwaasina waa Xoolo oo kale. waana ka sii Dhunsanyihiin, kuwaasina waa uun kuwa Halmaansan.

180. Eebe waxaa u Sugnaaday Magacyo Wanaag badan, ee ku Barya, Iskagana taga kuwa leexin Magacyadiisa, waxaannu ka abaal marin waxay Camal falayeen.

181. Waxaa ka mida waxaan Abuuray Ummad ku Hanuunsan Xaqa, Kuna socon.

وَلَقَدُّ ذَرَأَنَالِجَهَنَّدَ كَثِيرًا مِنَ لَغِنِ وَٱلْإِنسِّ فَمُمْ عُلُونَ الْإِنسِّ فَمُمْ عُلُونَ الْمَع هُمُ عُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ عِهَا وَلَهُمْ أَعَيْنٌ لَا يُبْصِرُونَ عِهَا وَهَمُ اذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ عِهَا أَوْلَتِكَ كَأَلَا نَعْدِ بَلَهُمْ أَضَلُّ أَوْلَتِكَ هُمُ ٱلْفَعِلُونَ شَلَّ

> وَلِلَّهِ ٱلْأَسَّمَآءُ ٱلْخُسْنَىٰ فَأَدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي ٱلسَّكَيْدِءْ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿

> > وَمِمَّنْخَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ۔ يَعْدِلُوكَ ۞

Eebe isagaa Abuuray Jahannamo (Eebaan ka magan galaye) wuxuuna u Ballanqaaday inuu Jinni iyo Insi ka Buuxiyaa, Maxaayeelay wax ma kasayaan, Xubnaha Eebe siiyey ee ah: Qalbiga, Indho iyo Dhago toona kuma Intifaacayaan, waana Xoolo oo kale iyo ka sii daran, waana kuwo halmaamay Xaqa, Tan kale Ilaaheenna wayn wuxuu leeyahay Magacyo Wanaag badan oyna habboontahay in lagu baryo, lagana fogaado kuwa Leexin Magaca Eebe oo ka yeeli wuxuusan Raalli ka ahayn, oo ah Beenin, Leexin, si Xun u fasirid iyo wax kastoo wax u Dhimi, waana la abaal marin kuwaas.
waxaase jirtay Dad hanuunsan oo Xaqa ku socda, Siduu Rasuulku Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe

waxaase jirtay Dad hanuunsan oo Xaqa ku socda, Siduu Rasuulku Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Lama waayo Koox Ummaddayda ah oo Xaqa ku Taagan oo muuqda wax dhibi karana uusan jirin inta Qiyaamadu ka Timaaddo. Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Acraaf (179-181).

- 182. Kuwa Beeniyey Aayaadkanaga waxaannu ka qaban meel ayna Ogayn.
- 183. Waana Sugi Kaydkaygu «Awooddayduna» waa darantahay.
- 184. Miyeyna Fikirin inaan Saaxiib-kooda (Nabiga) Waalli hayn, waxaan dige Cad ahayna uuna ahayn.
- 185. Miyeyna Dayin Xukunka Samooyinka iyo Dhulka, iyo waxa Eebe abuuray oo wax ah, iyo inay Mudantahay inay Dhawdahay Ajashoodu, Hadalkayse Quraanka ka dib Rumayn.

وَالَّذِينَ كَذَبُواْ إِعَا يَنِنَا سَنَسْتَذَرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لاَيَعْلَمُونَ ﴿ وَأُمْلِي لَهُمُّ إِنَّ كَيْدِى مَتِينُ ﴿ وَأُمْلِي لَهُمُّ إِنَّ كَيْدِى مَتِينُ ﴿ اَوْلَمْ يَنَفَكُّرُ وَامَا يِصَاحِبِهِم مِّن حِنَّةً إِنْ هُو إِلَّا نَذِيرٌ مُّينُ فَ ﴿ اَوْلَمْ يَنظُرُواْ فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى آنَ يَكُونَ قَدِ اقْتُرَبَ اَجَلُهُمْ فَهَا تَيْ حَدِيثٍ بَعْدَهُ مُنْ فِي مُونَ ﴿ 186. Cidduu Dhumiyo Eebe wax Hanuunin ma leh. wuxuuna kaga tegi Xad gudubkooda iyagoo ku Wareersan.

187. Waxay ku Warsan Saacadda (Qiyaame) markay Sugnaan, waxaad Dhahdaa Ogaanshaheedu waa Eebahay Agtiisa, waqtigeeda wax Muujin kara oon Eebe ahayn ma jiro, waxay ku Cuslaatay Samooyinka iyo Dhulka, waxaan kado ahaynna idiinkuma Timaaddo, waxay ku warsan Saacadda sidii adoo og, waxaad dhahdaa Ogaanshaheedu waa uun Eebe Agtiisa Dadka Badankiisase ma oga (Xaalkaas).

مَن يُضَلِلِ اللَّهُ فَكَلَاهَادِى لَهُ أُو يَذُرُهُمْ فِي طُغَينِمِمْ يَعْمَهُونَ ﴿ اللَّا اللَّهَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَانَ مُّمْ سَنَهَا قُلَّ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَقِي لاَيُحَلِّيَهِ الوَقْنِهَ إِلَّا هُونَقُلَتْ فِ السَّمَوَتِ عِندَ رَقِي لاَيُحَلِّيهَ الوَقْنِهَ إِلَّا بَغْنَةً يُسَعْلُونَكَ كَأَنكَ حَفِيً وَالْأَرْضِ لاَ تَأْتِيكُو إِلَّا بَغْنَةً يُسَعْلُونَكَ كَأَنكَ حَفِيًّ عَنْهَا قُلْ إِنِّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللّهِ وَلَيْكِنَ أَكْثَرُ النَّاسِ كَنْهَا أَنْ الْإِنْمَاعِلْمُهَا عِندَ اللّهِ وَلَيْكِنَ أَكْثَرُ النَّاسِ

Xaq beeniye Eebaa siduu doono u Ciqaabi, in Xoolo iyo Nolol lagu Imtixaamana waa Dhici kartaa, Eebana wuu sugi markuuse qabto Ciqaabtiisu way Darantahay, waana inay gaaladu Fikirto inaan Nabigu Waallayn. ee dige Cad uun yahay, hase eegeen Mulkiga iyo Xukunka Eebe Samooyinka iyo Dhulka, waxa Eebe abuuray, waxaana laga yaabaa inay Ajashoodu dhawdahay, maxayse rumayn Quraanka ka dib. Cidduu Eebe Dhumiyo wax hanuunin ma leh, waxayna ku wareeri Xumaanta. Saacadda Qiyaamana Cidaan Eebe ahayn ma oga wayna ku Cuslaatay Cirka iyo Dhulka, waxayna ku imaan kado, hase la rumeeyo, oo loo darbado. Xadiithna waxaa ku sugnaaday in qiyaamadu Dhici iyadoo Dad wax kala gadan, ama cidi Maali Xoolaheeda, ama Dhoobay Darkiisa oo Malaasi, ama Cunaddii kor u qaaday (Eebe ha naga Fududeeyo Dhibkeeda isagaa Awood leh). Al-Acraaf (182-187).

188. Waxaad Dhahdaa uma hanto Naftayda Nacfi iyo Dhib midna, wuxuu Eebe doono mooyee, haddaan ahay mid og waxa maqan waxaan badsan lahaa Khayrka imana taabteen Xumaani, anigu waxaan uun ahay u dige una Bishaareeye Qoomkii Rumayn (Xaqa).

189. Eebe waa kan idinka abuuray Naf kaliya, kana yeelay Xaggeeda Haweenaydiisii inuu Weheshado markay Kulmeenna waxay qaadday uur Fudud Saasayna ahayd Markay Cuslaatayna waxay Baryeen Eebahood haddaad Na siiso (Ilmo) Suubban waxaan noqonaynaa kuwa Shugriya.

قُل لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعَا وَلَاضَرًا إِلَا مَاشَاءَ اللَّهُ وَلَوْكُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَا سَّنَّحَثَرَّتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَامَسَّنِي السُّوَةُ إِنْ أَنَا إِلَا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمِ لِمُؤْمِنُونَ ۞

﴿ هُوَالَذِي خَلَقَكُم مِّن نَفْسِ وَحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْ نَفْسِ وَحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْ نَفْسِ وَحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُن إِلَيْهَ أَفْلَمَا تَغَشَّنها حَمَلَتْ حَمَلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ إِفْلَمَا أَثْقَلَت حَمَلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ إِفْلَمَا أَثْقَلَت دَعُواللهُ وَلَكُمُ الْإِنْ ءَاتَيْتَنَا صَلِحًا لَنَكُونَنَ مِنَ الشَّكِرِينَ فَيْ

190. Markuu siivey mid Suubban waxay u Yeeleen wax la wadaaga wuxuu Eebe siiyey, Eebaa ka sarreeya waxay la Wadaajiyeen.

فَلَدَآءَاتَنْهُ مَاصَلْحًا حِعَلَا لَهُ شُرَكَآءَ فِيمَآ

Awoodda Eebaa iska leh, cid Nacfi iyo Dhib hananna ma jirto, Illeen Eebaa Faray Nabigiisa (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu dadka u Caddeeyo Xaalkaas, hadduu Ogyahay waxa Maqanna wuxuu badsanlahaa Khayrka Dhibna uusan taabteen, waana uun u Dige U bishaareeye, Ciddii Xaqa Rumayn. Eebana Dadka wuxuu ka Abuuray Naf kaliya Aadam kana ahaysiiyey Haweenaydiisii si ay isugu xasilaan isuna Weheshadaan, markay kulmeenna ay Uuraysatay ayna Eebe warsadeen inuu Ilmo Šuuban Siiyo, markaasay Dadku Eebe wax la wadaajiyaan Arrimihiisa, intay ku mahdin lahaayeen, Eebana waa ka sarreeyaa wax lala Wadaajiyo.

Waxaana la sheegay in kuwo Eebe wax la wadaajiyey ay ahaayeen Dad kale oon ahayn Aadam iyo

Xaawo. Al-Acraaf (188-190).

- 191. Ma waxay la wadaajin waxaan wax Abuuran iyagana la Abuuro.
- 192. Oon Karaynna gargaar naftoodana aan u gargaarayn.
- 193. Haddaad ugu Yeedho Hanuunkana idima raacaan waana isku mid haddaad u Yeedhaan iyo haddaad ka Aamustaanba.
- 194. Kuwaad caabudaysan yeedheysaan) Eebe ka Sokow waa Addoomo idinkoo kala ah, bal u Yeedha oo haydin Yeeleen (Aqbaleen) haddaad Run sheegaysaan.
- 195. Ma waxay Leeyihiin lugo ay ku Socdaan, mise waxay Leeyihiin Gacmo ay wax ku gabtaan mise waxay Leeyihiin indho ay wax ku arkaan, mise waxay leeyihiin Dhago ay wax ku Maqlaan, waxaad Dhahdaa u Yeedha Shurakadiinna ina Dhagra hana i sugina.
- 196. Waligaygu waa Ilaaha soo Dejiyey Kitaabka isagaana u Gargaara kuwa Suuban.

إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ عِمَا لَكُمْ انكُنتُهُ صَدِقِينَ اللَّهُ لَهُمْ أَعْدُنُ مُصْرُورِ كَيَمَآأَمُ لَهُمْ وَاذَاتُ يَسْمَعُونَ بِهَأْ قُلُ أَدْعُواْ شُرَكَآ ءَكُمْ ثُمَّ كَيدُونِ إِنَّ وَلِتَى ٱللَّهُ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْكِئْكَ وَهُوَيَتَمَ

Siday Eebe ula Caabudi waxaan wax Abuurayn oo la Abuuri iyaga, karaynna inay u Gargaaraan ama Naftooda u Gargaarayn, haddaad wax toosin ugu Yeedhana kuma raacaan waana isku mid haddaad u yeedhaan ama ka Aamustaan, waana Addoomo idinkoo kale ah, mana ajiibaan hadday u Yeedhaan, Lugo ma leeyihiin ay ku Socdaan, ama Gacmo ay wax ku Qabtaan, ama Indho ay wax ku Arkaan, ama Dhago ay wax ku Maqlaan, ha soo Kulmiyaan Shurakadooda hana Dhagreen waxna yeyna sugin, Gargaaraha Nabiga ee kuwa Suubban Dhaqaaleeya waa Eebaha soo Dejiyey Kitaabka Quraanka ah, mana habboona, mana Bannaana in la Caabudo waxaan Eebe ahayn, waxna laga rajeeyo, Illeen Eebe umbaa Awoodd Buuxda lehe. Al-Acraaf (191-196).

197. Waxaad Caabudaysaan Eebe ka Sokow ma karaan Gargaarkiinna Naftoodana uma Gargaarayaan.

198. Hadday ugu Yeedhaan Hanuunkana ma Maqlaan waxaadna aragtaa iyagoo ku soo Eegi oon waxba Arkayn.

199. Qaado waxa Fudud Farna Wanaagga kana Jeedso Jaahiliinta.

200. Hadduu ku Waswaasiyo Shaydaan waswaasiye ka Magangal Eebe isagaa Maqle oge ahe.

201. Kuwa Dhawrsaday hadduu Taabto Shar Shaydaan way Xusuustaan (Waantoomaan) wayna Arkaan Xaqa (Toosnaadaan).

202. Walaalaha Shaydaankuse waxay ku Kaalmeeyan Baadida kamana Daalaan. وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ - لَا يَسْتَطِيعُونَ فَصَرَكُمْ وَلَا اَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ ﴿ فَصَرَعَهُمْ وَان تَدْعُوهُمْ إِلَى اَلْمُدُكُلَا يَسْمَعُواْ وَتَرَعَهُمْ وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى اَلْمُدُكُلَا يَسْمَعُواْ وَتَرَعَهُمْ مَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْعِرُونَ ﴿ فَالْمَعْوَوْ اَمْنُ إِلَّهُ فِواَعْرِضْ عَنِ الْمُنْفِولِاتِ ﴿ وَاعْرِضْ عَنِ الْمُنْفِيلِينَ ﴾ عَن الشَّيْطُنِ نَذْعُ فَالسَّعَادُ وَإِمَّا يَلِي اللَّهُ يَطِيدُ ﴿ وَإِمَّا يَلِي اللَّهُ الْمُنْعُولُ الْمُلْعُولُولِلْمُلْكُولُولُولُولَا اللَّهُ الْمُلْعُلُولُولُولَا الْمُلِ

Waxa Eebe ka soo hadhay oo la Caabudo waa waxaan waxba karayn, Gargaari karinna, Naftoodana u Gargaari karin, kumana maqlaan, kumana Arkaan. Wuxuuna Eebe Fari Dabeecada wanaagga iyo Wanaagga oo la faro, Jaahiliintana laga Jeedsadaa, hadduu Shaydaan Waswaasiyo Ruuxana waa inuu Eebe ka magan galaa Illeen Eebaa waxna maqla waxna Oge. Maxaayeelay waxaa ka mida Xaalka kuwa Dhawrsada in marka Shaydaan Xumaan ku Taabto ay Xusuustaan Eebe Waantoomaanna, Kuwa Gaaloobayse waxaa sii Dhumiya Shaydaan Illeen Walaalay ka yeesheene. Aayadahanna waxay fari Dadka Wanaag, Ugana Digi Xumaanta, lagana Digtoonaado Shaydaanka, Gaalada, Jaahilliinta. Waxaana Xadiith ah: Xidhiidhi Ciddii ku goysa, Siina Ciddii kuu diida, kana Jeedso Ciddii ku Dulmida. Saas darteed waa in Eebe uun la Caabudo, Wanaagna laga rajeeyo, Shaydaan iyo Colkiisna laga Digtoonaado. Al-Acraaf (197-202).

203. Haddaydaan ula Imaanin Aayad waxay Dhahaan Maxaad u soo dooran wayday, waxaad dhahdaa waxaan uun Raaci wixii layga waxyooday Xagga Eebahay Kaasina waa Xujooyin Xagga Eebihiin ka ahaatay iyo Hanuunka iyo Naxariista Ciddii Rumayn (Xaqa).

204. Markii la Akhriyo Quraanka Dhagaysta una Dhag raariciyana in laydiin Naxariisto. وَإِذَالَمْ تَأْتِهِم ِثَايَةِ قَالُواْ لَوْلاا اَجْتَلَيْتَهَا قُلَّ إِنْمَآ اَتَّيَعُ مَايُوحَىٓ إِلَىٰٓ مِن زَقِي هَٰذَا اِصَآمِرُ مِن زَيِّكُمُ وَهُدًى وَرَحْمَةُ لِقَوْمِ يُؤْمِنُونَ ﴿

> وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْمَانُ فَاسْتَمِعُواْ لَهُ. وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۞

205. U Xus Eebahaa Naftaada Khushuuc (Baryo) iyo Cabsi, iyo Qaylo la'aan hadal, Aroor iyo Galabba, hana Noqon kuwa Halmaama (Xuska Eebe).

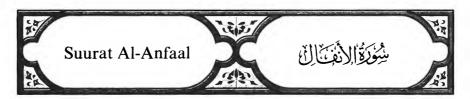
206. Kuwa Eebe agtiisa ah iskama Kibriyaan Cibaadadiisa wayna u Tasbiixsadaan (Nasahaan) Isagayna u Sujuudaan.

وَأَذْكُرْزَيَكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِمِنَ الْقَوِّلِ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْفَغِلِينَ ۞ إِنَّ الَّذِينَ عِندَرَ بِلِكَ لَا يَسْتَكْمِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ. وَيُسَيِّحُونَهُ وَلَهُ يَسَّجُدُونَ ﴾ ۞

Gaaladu waxay warsadeen Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Inuu la yimaaddo Mucjisooyin Jeebkiisa ah, wuxuuse Raacaa wixii Eebe u waxyooday oo xaq ah, waxna lagu kala garto, Hanuun iyo Naxariisna u ah Ciddii Xaqa Rumayn, Xaquna waa u Cad yahay Ciddii raaci, oo markuu maqlo Quraankoo la Akhrin maqlo una Dhagraariciya, si loogu naxariisto. Waana in Eebe si Hoos iyo Khushuuca loo Xuso oon qaylo lahayn waqti kasta iyo Subax iyo Galabba, lana halmaamin. Malaa'igta Eebe Ag joogtana Iskama wayneeyaan Cibaadadiisa, wayna nasahaan oo u Tasbiixsadaan wayna u Sujuudaan.

Saas darteed waa in Xaqa la Raaco, Quraankana la Akhriyo, Eebe loo Xuso Hoos Subax iyo Galabba, lana halmaamin, Illeen Malaa'igtaa Caabudi, isna kibrinayn, una sujuudiye. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Dadow u Dhimriya Naftiinna Illeen uma yeedhaysaan mid Dhaga la' ama Maqane, ILaahaad u yeedhaysaan waa Wax Maqle, Dhawe, idiinkana Dhaw Cunaha Gaadiidkiinna.

Waxayna ahayd mar Dadku kor u Qaadeen Ducada. Al-Acraaf (203-206).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Waxay ku warsan Dadku (Xukunka) Qaniimada, waxaad dhahdaa Qanimada waxaa iska leh Eebe iyo Rasuulka ee ka Dhawrsada Eebe Wanaajiyana Xaalka Dhexdiinna ah Eebana Adeeca iyo Rasuulkiisa haddaad kuwo Rumeeyey tihiin.
- 2. Mu'miniinta dhabta ah waa uun kuwa marka Eebe la Xuso ay Cabsato Quluubtoodu, marka lagu Akhriyo korkooda Aayaadka Eebana ay Iimaan u kordhiso, Eebahood uun tala saarta,

يَسْنَكُونَكَ عَنِ ٱلْأَنْفَالِّ قُلِ ٱلْأَنْفَالُ بِلَّهِ وَٱلرَّسُولِِّ فَـَاتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱصْلِحُواْ ذَاتَ بَيْنِكُمْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ إِن كُنتُم ثُوْمِنِينَ ۞

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتْ قُلُو بُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتُ عَلَيْهِمْ ءَايَنتُهُ,زَادَتُهُمْ إِيمَننَا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿ ﴾

- 3. Ee ah kuwa ooga Salaadda waxaannu ku Arzaaqnayna wax ka Bixiya.
- 4. Kuwaasaana ah Mu'miniinta Xaqa ah, waxayna Mudan Jannooyin Eebahood agtiisa ah, iyo Dambi Dhaaf iyo Rizqi Sharaf leh.

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَوْةَ وَمِمَّارَزَقْتَهُمُ يُنفِقُونَ ۞ أُوْلَئِكَ هُمُ اَلْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَأَمُ دَرَجَنتُ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۞

Dagaalkii waynaa ee Badar ee Dhexmaray Muslimiinta iyo Gaaladii yey ku soo Degtay Aayaddu, markay qaar Muslimiintii ka mida ku Hadleen Qaniimadii, waxaana Tawallin Eebe oo loo Iili Xaqa iyo Rasuulka (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) oo ku Bixin una qaybin Xaqa, Mase habboona in lagu Murmo, waase in Muslimiintu Eebe ka Dhawrsadaan, hagaajiyaanna Xaalka Dhexdooda ah, oyna Adeecaan Eebe iyo Rasuulkiisa hadday Mu'miniin dhaba yhiin. Aayadaha kale waxay Tilmaami Mu'miniinta Dhabta ah, Wanaagga kuwa kulansaday, Marka Eebe la Xuso qalbigoodaa Argagaxa oo Cabsada, Marka Quraanka lagu Akhriyana Iimaan u kordho, Eebe uun

Aayadaha kale waxay Tilmaami Mu'miniinta Dhabta ah, Wanaagga kuwa kulansaday, Marka Eebe la Xuso qalbigoodaa Argagaxa oo Cabsada, Marka Quraanka lagu Akhriyana Iimaan u kordho, Eebe uun tala saarta, Salaadda Ooga, Waxna Bixiya, Kuwaasaana ah Mu'miniinta xaqa ah ee Dhabta ah, Mudanna Darajooyin Eebe Agtiisa, Dambi Dhaaf iyo Rizqi Sharaf leh. Al-Anfaal (1-4).

- 5. Siduu Kaaga Bixiyey Eebahaa Gurigaaga si Xaq ah (Jahaad) Koox Mu'miniinta ka mida way Nacayeen.
- 6. Waxayna kugula Murmi Xaqa intuu u Cadaaday sidii iyagoo loo wado Geeri iyagoo Eegi.
- 7. Xusuuso markuu idiin Yaboohay Eebe Labadii Kooxood midkood (Colkii iyo Safarkii) idiin Sugnaatay idinkoo Jecel in Midda Tabarta Yar idiin ahaato, Eebana wuxuu dooni inuu Xaqa ku sugo Kalimadiisa, Gooyana Cidhibta Gaalada
- 8. Si uu Xaqa u sugo, una Buriyo Baadhilka (Xumaanta) haba Naceen Dambiilayaashuye.

كَمَّآ أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِٱلْحَقِّ وَإِنَّ فَرِبِقًا مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ لَكَنرِهُونَ ۞

يُجَدِدُلُونَكَ فِي ٱلْحِقِ بَعَدَمَائِيَّنَ كَأَنَمَا يُسَاقُونَ إِلَى ٱلْمَوْتِ وَهُمْ يَنظُرُونَ ۞ وَإِذْ يَعِدُكُمُ ٱللَّهُ إِحْدَى ٱلطَّالِفَنَيْنِ أَنَهَا لَكُمْ وَقُوَدُوكَ أَنَّ عَيْرَ ذَاتِ ٱلشَّوْكَةِ تَكُوثُ لَكُمُ وَيُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُحِقَّ ٱلْحَقَّ بِكَلِمَنتِهِ، ويَقْطَعَ دَايِراً لْكَنفِرِينَ ۞ لِيُحِقَّ ٱلْحَقَّ وَبُمُظِلَ ٱلْبَطِلَ وَلَوْكَرِهُ لِيُحِقَّ ٱلْحَقَّ وَبُمُظِلَ ٱلْبَطِلَ وَلَوْكَرِهُ

Aayadahanna waxay ka Warrami Dagaalkii Waynaa ee Badar iyo in Dad ka mida Muslimiintii ay Nacayeen in loo Baxo Dagaalka, Eebese wuxuu u Yaboohay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Labada Kooxood middood oo ah Safarkuu Abuusufyaan Hogaaminayey ee Shaam ka yimid iyo Colkii waynaa ee Gaaladii Makaad, Inkastooy Mu'miniintu Jeclayd inay la Kulmaan Safarka, Eebaha Xigmadda lehse wuxuu Doonay inuu Xaqa Sugo, Xumaanta iyo Baadhilkana Buriyo oo Jabiyo, Gaaladana Gumaado, Saasaana Dhacday Maalintaas oo Gaaladii Kibirsanayd ee Badnaa waxaa Jabiyey Mu'miniin yar, Gargaarka Eebana waa Mudantahay Ciddii Xaqa si Dhaba u Raacda ee Diinta Eebe ku Toosta. Al-Anfaal (5-8).

- 9. Xusuusta markaad ka Gargaar warsanayseen Eebe oo uu idinku Ajiibay waxaan idinku Xoojin Kun Malaa'igta ka mida oo Israacraacsan.
- 10. Wuxuu Eebe u Yeelay Bishaaro iyo inuu Xasilo Qalbigiinnu, Gargaarra waxaan Eebe Agtiisa ahayn ma aha, Eebana waa Adkaade Fal San.
- 11. Xusuustana markuu idinku Daboolay Hurdo aaminnimo Darteed idinkagana soo Dejiyey Samada Biyo inuu idinku Daahiriyo idinkagana Tegsiiyo Waswaaska Shaydaanka iyo inuu ku Adkeeyo Quluubtiinna kuna Sugo Gommadihiinna.
- 12. Markuu u waxyoon Eebahaa Malaa'igta anaa idinla jira ee suga kuwa Xaqa Rumeeyey (Xoojiya) waxaan ku Tuuri Quluubta kuwa Gaaloobay Argagax ee ka Garaaca Luqunta korkeeda kana Garaaca Xubnaha faraha
- 13. Maxaayeelay waxay Khilaafeen Eebe iyo Rasuulkiisa, Ciddii Khilaafta Eebe iyo Rasuulkiisana Eebe waa u Ciqaab daranyahay.
- ee Arrintaas Dhadhamiya, Gaalana waxaa u Sugnaaday Cadaabka Naarta.

وَ مَا ٱلنَّصْهُ الَّامِرْ عِنداً لِلَّهُ أَنَّ ٱللَّهُ ليتَكِمَآءِ مَآءً لِيُطُهِرَ كُم يهِ ء وَ مُذْهِبَ عَنَكُمْ رِخَ ٱلشَّيْطُنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَيِّتَ بِهِ ٱلْأَقْدُامَ ١ اذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى ٱلْمَكَ كَيْهِ أَنِّي مَعَكُمْ فَتُلَّتُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ سَـأَلُقِي فِي قُلُهِ بِٱلَّذِينِ كَفَرُواْ ٱلدُّعْكَ فَأَضْرِبُواْ فَوْقَ ٱلْأَعْنَاقِ وَأَضْرِبُواْ إِ ذَ لِكَ بِأَنِّهُمْ شَاقَةُ أَلَلَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَن يُشَا أَلِلَّهَ وَرَسُو لَهُ فَالِآكِ أَلِيَّهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ذَاكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَ لِلْكُفرِينَ عَذَابَ أَلتًا رِ شَ

Dagaalkii Badar wuxuu ahaa Arrin aad u wayn, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) markuu dayey Asaxaabta oo SaddexBoqol iyo Dhawra iyo Gaaladii oo Kun ah yuu Qaabilay Qiblada Beryeyna Eebe isagoo Dhihi: Ilaahoow ii Fuli Yaboohaagii Ilaahoow haddaad halaagto Kooxdan Islaamka ah Lagugu Caabudi maayo Dhulka Waligeed, Intuu Goʻii garbaha ka Dhaco oo Sayid Abuubakar ka Dhaho kugu Filan, wuxuuna Eebe ku xoojiyey Malaaʻig si loogu Bishaareeyoo Muʻminiinta, Quluubtoodana loo Xasiliyo, Gargaarna Eebaa haysta, waxaana qabatay Muslimiinta Hurdo inayan Cabsan, Roob Daahiriyana wuu u soo Daayey Niyada u Adkeeyey, Lugahana u sugay, wuxuuna Eebe faray Malaaʻigta inay Sugaan Mu'miinta Illeen Eebaa la jiree, kuna tuuri Niyadda Gaalada Argagax, iyo inay ka Garaacaan Madaxa iyo Faraha Illeen waxay Khilaafeen Eebe iyo Rasuulkiisii, Ciddii Khilaaftana waxay mudan Ciqaab Daran, Gaalana waxaa u sugnaaday Cadaabka Naarta, Saasuuna Eebe ugu Gargaaraa Mu'miniinta Dhabta ah. Al-Anfaal (9-14).

15. Kuwa Xaqa Rumeeyow hadaad la Kulantaan Kuwa Gaaloobay idinkoo isusoo Dhawaan ha u jeedinina dabada (ha cararina).

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوَ ۚ إِذَا لَقِيـتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ زَحۡفَا فَلَا ثُوَلُوهُمُ ٱلْأَدْبَارَ ۞

- 16. Ruuxii u Jeediya Maalintaas Dabadiisa (Carara) isagoo u Xeelaysanayn Dagaal ama u Dumayn Koox wuxuu la Noqdaa Cadho Eebe Hooygiisuna waa Jahannamo iyadaana u Xun meel loo ahaado.
- 17. Idinku maydaan ku layn Gaalada (Xooggiinna) Eebaase laayey, mana Aadan Ganayn markaad ganaysay Eebaase Ganay (ku Hagaajiyey) inuu u Nicmeeyo Mu'miniita Nicmo Wanaagsan, Eebana waa Maqle Og.
- 18. Arrintaasna waxaa ugu wacan in Eebe uu Tabaryarayn Dhagarta Gaalada.

وَمَن يُولِهِمْ يَوْمَيِلْ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِفًا لِقِنَالٍ أَوْمُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةِ فَقَدْبَآءَ بِغَضَبٍ مِن اللهِ وَمَأُولهُ جَهَنَّمُ وَبِشْ الْمَصِيرُ ﴿ فَلَمْ تَفْتُلُوهُمْ وَلَلَاكِ اللهَ فَنْلَهُ حُرَوشَ الْمَصِيرُ ﴿ إِذْرَمَيْتَ وَلَلَكِ اللهَ اللهَ وَمَارَمَيْ وَلِكَ إِلَى اللهَ صَعِيعُ عَلِيدُ ﴾ إِن الله سَعِيعُ عَلِيدُ ﴾ إن الله سَعِيعُ عَلِيدُ ﴾

Aayaduhu waxay Caddayn inay ka Reeboontahay Mu'miinta markay Cadowgooda Gaalada ah Dagaal kula Kumlaan inay Cararaan oo Dhabarka u Jeediyaan, Ciddii Carartana waxay Mudan Cadho Eebe waxayna u Dheelman Naarta Jahannamo ee u xun meel loo ahaado,

Marka laga reebo u Xeelaysi Dagaal ama ku Biirid iyo Dumid Koox kale oo Taageerta. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu ka midyeelay ka Cararka Jahaadka Toddobada Dadka Halaagta Naartana Galisa. Wuxuuna Eebe ku Mannadaystay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Gargaarkii iyo Guushii waynayd ee Badar iyo in Eebe si Dhaba ugu hagaajiyey uguna Toosiyey Tuuryadii Gaalada intay ka Jabaan oo laga Laayo, Illeen awoodda Eebaa lehe, Mu'miniintana wuxuu ugu Nicmeeyey Nicmo Wanaagsan, wuxuuna saas u falay inuu Jilciyo oo Tirtiro Dhagarta Gaalada, Colka Islaamka ah, Taasina waxay ku Tusin in Jahaadku Waajib adag yahay, Ciddii Muslima oo ka tagtana ay Mudan Dulli, Addoonsi iyo Tabar yari, Markiise Eebe lagu Xidhnaado, Dintana lagu Toosnaado Xaqana lagu Jahaado waxaa la heli Guul, Sharaf, Cisi, Dambi dhaaf iyo Jannadii Eebe ee Wanaagsanayd. Al-Anfaal (15-18).

- 19. Haddaad kala Xukumid Dalabteen Gaalooy waxaa idiin Yimid Gargaarkii (Nabiga) inaadse Reebtoontaan yaa idiin Khayr roon, haddaad ku noqotaan Xumaantana waxaannu ku Noqon Gargaarka (Nabiga) waxna idiinma tarayso Kooxdiinnu haba badnadeene Eebana wuxuu la Jiraa Mu'miniinta.
- 20. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow Adeeca Eebe iyo Rasuulkiisa hana ka Jeedsanina idinkoo Maqli.
- 21. Hana Noqonina kuwii Yidhi Maqallay iyagoon wax Maqlayn.

يديه المويد المستوا الميدو المعاور الموادة وَلَا تَكُونُواْ كَالَّذِينَ قَالُواْ اسْكِمْ عَنَاوَهُمْ كَايَسْمَعُونَ شَ Juz' 9

- 22. Dhul Socod waxaa ugu Shar badan (Uxun) Eebe agtiisa ma Maqle (Xaga) ma hadle oon kasayn (Wanaagga).
- 23. hadduu ku Ogyahay Eebe Khayr wuu maqashiin lahaa (Garansiin lahaa) hadduuse Magashiiyo way Jeedsanlahaayeen (Kibirdartiis) iyagoo is dadbi.
- 24. Kuwa Xaqa Rumeeyow Maqla Eebe iyo Rasuulka Markuu idiinku Yeedho wax idin nooleeya (XAQA) Ogaadana in Eebe (Karo) inuu kala Dhexmaro Ruuxa iyo Qalbigiisa, oo Xaggiisa laydiin soo Kulmin.

﴿ إِنَّ شَرَّ ٱلدُّوآتِ عِندَٱللَّهِ ٱلصُّمُّ ٱلْبُكُمُ ٱلَّذِينِ كَلا يَعْقِلُونَ أَنَّ

٩

وَلَوْعِلِمُ ٱللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّاشْمَعَهُمَّ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلُّواْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ١

إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْمِيكُمْ وَأَعْلَمُواْ أَكَ ٱللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ وَإِلَيْهِ

Gaaladii Carbeed waxay Eebe warsan jiren isla wayni Darteed in Eebe Halaago Ciddii Xumaan wadda iyaga iyo Mu'miniinta, waxaana u yimid waxay warsanayeen Maalintii Badar, waana la halaagay, inay Xumaanta ka joogaan yaana u Khayrroon, Hadday ku Noqdaanna Eebe wuxuu u Gargaari Mu'miniinta Dhabta ah, waxaana laga rabaa Mu'miniinta inay si run ah u Adeecaan Eebe iyo Rasuulkiisa, Xaqana raacaan, oyna la mid Noqon kuwa Dhaha waan maqalay iyagoon Maqlin, waxaana ugu Liita Eebe Agtiisa waxa Dhulka ku socda cid Xaqa ka Dhaga la', oo ka Afla', oon Garaynaynoo markii xaqa loo sheego ka Jeedsata, Dadka Mu'miniinta ahse waa inay Maqlaan oo yeelaan Eebe iyo Rasuulkiisa Markuu wax nooleeya oo Diinta islaamka ah iyo xaqa ugu Yeedho, Illeen waa Nolole, waxa ka soo hadhayna waa Geeriye, Arrintana Eebaa haysta oo Toosin Cidduu doono oo Wanaagga ku Dadaasha, Xagiisaana laysu Kulmin. Saas darteed Ciddii Nolol, Wanaag, Sharaf iyo Khayr rabta ha Raacdo Quraanka iyo Xaga. Al-Anfaal (19-24).

- 25. Ka Dhawrsada Fidmo oon ugu Dhacayn kuwii Dulmiga falay Gaar ahaan oo idinka mida, Ogaadana in Eebe Ciqaabtiisu Darantahay.
- 26. Xusuustana markaad ahaydeen kuwo yar oo lagu Tabar darraysto Dhulka (Makaad) idinkoo ka Cabsan in Dadku idin dafo oo markaas uu idin Dhaweeyey (Dumay) idinkuna Xoojiyey Gargaarkiisa, idinkuna Arzaaqay Wanaag (Xalaal) inaad ku Mahdisaan.
- 27. Kuwa (Xaga) Rumeeyow Khayaamina Eebe iyo Rasuulka iyo Ammaanadiinna idinkoo Og.
- 28. Ogaadana in Xoolihiinnu Caruurtiinnu Fidno uun yihiin oo Eebe Agtiisa Ajir wayn yahay.

وَأَتَّقُواْ فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنكُمُ خَاصَيَةً وَأَعْلَمُواْ أَرِسَ أَللَّهُ شُكِدِكُ ٱلْعِقَابِ (١٠)

تَخَافُونَ أَن سَخَطَّفَكُمُ ٱلنَّاسُ فَعَاوَىٰكُمُ وَأَيَّدَكُمُ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمُ مِّنَ ٱلطَّيِّبَتِ لَعَلَّكُمْ تَشَكُّرُونَ ١

تَأَتُّنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمُنَاتِكُمُ وَأَنتُمْ تَعَلَمُونَ ۞ وَأَعْلَمُواْ أَنَّمَا آمُولُكُمُ وَأُولَاكُمُ فِتُمَاتُهُ وَأَنَّ اللَّهُ عَنْدُهُ وَأَحْرُ عَظْمٌ ١

29. Kuwa (XAOA) Rumeeyow haddaad ka Dhawrsataan Eebe wuxuu idiin yeeli Faraj (iyo Nabadgalyo) wuxuuna Asturi Xumaantiinna «Dambigiinna», Wuuna idiin Dhaafi Eebana waa Fadli Wayne.

نَتَأَتُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَانِ تَنَقُوهُ ٱللَّهَ يَحْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا وَنُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَبَغُفْرَ لَكُمُّ وَاللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ١

Xumaanta haddaan layska reebin kuma kaliyeysato Adduunka Ciddii Fashay kaliya, ee way wada heli Ciddii ku Dhaw oon Xumaanta Reebin Sida Xadiithyo Badan ku sugnaaday, waana arrin ay waajibtahay in si dhaba loo garto looguna camal falo. Tan kale waxay ahaayeen Muslimiintii Makaad kuwo tabar yar oo Cabsada Eebaase Xoojiyey oo Madiino Dejiyey una Gargaaray, oo Rizqi Fiican ku Arzaaqay, waana wax la Xusuusto oon la halmaami Karin tan kale waa inaan la Khayaamin Eebe, Diinta, Nabiga, Ammaanada iyo Xaqa isagoo la ogyahay, lana garto in Xoolaha iyo Caruurtu Fidmo iyo Imtixaan yihiin ee Wanaag iyo Ajir Eebe Agtiisa yaallo, Ciddii si Fiican u Dhawrsatana Eebe wuxuu u Furi Faraj, Wuuna Asturi, una Dambi Dhaafi Illeen Fadligiisaa Waasac ahe, isagaana Awoodda lehe. Al-Anfaal (25-29).

- 30. Xusuuso (Nabiyow) markay ku dhakrayeen Kuwii Gaaloobay inay ku Xidhaan, ama ku Dilaan ama ku Bixiyaan, way ku Dhakrayeen Eebaase ka abaal marin isagaana Abaal mariye Khayr roona ah.
- 31. Marka lagu Akhriyo Aayaadkanaga waxay Dhahaan waan maqallay haddaan doonana waan Dhahaynaa kanoo kale (Quraanka) kanu waxaan warkii kuwii hore ahayn ma
- 32. Xusuuso markay Dheheen Eebow hadduu kanu Xaqa Agtaada ah yahay Nagaga soo daadi Dhagaxyo (Naara) Samada, ama noo keen Cadaab daran.
- Eebase ma aha kii Cadaaba Adoo Dhexjooga, mana aha mid Cadaaba iyagoo Dambi dhaaf warsan.

وَ إِذْ مَمْكُو مِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِمُثْبِتُوكَ أَوْ مَقْبُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكُ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَٱللَّهُ خُنُرُالُمُ كَالُّهُ مِنْ شَ وَإِذَا لُتُلَا عَلَيْهِمْ ءَائِنُتُنَا قَالُواْ قَدْ سَمِعْنَا لَهُ نَشَاءُ لَقُلْنَامِثُلَ هَٰذَأُ إِنْ هَٰذَاۤ إِلَّا أَسْنَطِيرُ ٱلْأُوَّلِينَ ١ وَ إِذْ قَالُواْ اللَّهُمَّ إِن كَاكَ هَنَاهُوا الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ فَأَمْطِ عَلَتْنَا حِجَارَةً مِنَ ٱلسَّكَاء أَوْ أُتْتِنَا بِعَذَابِ أَلِيمِ ﴿ وَمَاكَاكَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فَهِمُّ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسَتَغْفِرُونَ

Gaaladii Qureesheed Dhagarbay u sameeyeen Nabigii (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Waxayna ku Shireen Daaru Nadwa markay wax badan hadleenna waxaa Arrin soo Jeediyey Abuu Jahal wuxuuna soo Jeediyey in Meel kasta Wiil Xoog leh laga keeno markaas Seefo loo Dhiibo Nabigana hal mar kuwada Dhuftaan si qaraabadiisu Mag u qaadato Illeen lama Colloobi karaan Dadkoo dhane, waxayna isku waafaqeen Ra'yigaas, Eebaase Ogaysiiyey Nabigiisa Arrintiina Gacantooda ka Bixiyey oo Nabadgaliyey Nabigii, waana kii baxay ee Godka galay isaga iyo Sayid Abuu Bakar, ka dibna Madiina aadeen. Waxayna ahaayeen Gaaladaasu kuwa marka lagu Akhriyo Quraanka Yidhaahda Maqallay, haddaan doonno waan dhihi lahayn isagoo kale, waana warkii dadkii hore, waxayna Codsadeen in Eebe Cadaab Cirka kaga soo daayo Hadduu Quraanku Xaq yahay, Taasina waa Duqonnimo wax Eebe la waydiistana ma aha, ee waxaa Habboon in la Dhaho Eebow nagu hanuuni Xaqa, Eebase ma Cadaabo Nabigoo Dhex Jooga ama iyagoo Dambi Dhaaf warsan, Illeen way dhawaafi jireene.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Waxaa Jiray Labo Ammaan, Nabigii iyo Dambi Dhaaf warsasho, waxaase

tegey Nabigii waxaana hadhay Dambi dhaaf Doonidii. Al-Anfaal (30-33).

- 34. Muxuusanse Eebe u Cadaabayn iyagoo ka Celin Dadka Masjidka Xurmada leh, mana aha Ehelkiisa, Ehelkiisu waxaan kuwa dhawrsada ahayn ma aha, Badan koodse ma Oga.
- 35. Salaaddooda Kacbada agteeda ahna ma aha waxaan Foodhi iyo Sacabbo Tumid ahayn, ee Dhadhamiya Cadaabka Gaalnimadiinna Darteed.
- 36. Kuwii Gaaloobay waxay ku Bixin Xoolahooda inay ka Celiyaan Dadka Jidka Eebe way Bixin doonaan waxayna ku noqon Qoomamo markaasaa laga Adkaan, kuwa Gaaloobayna Xaga Jahannamaa Loo kulmin.
- 37. in Eebe kala Bixiyo Xumaanta iyo Wanaagga, Yeelana Xumaanta Qaarkeed tan Kale Korkeeda uuna Kulmin Dhammaan uuna Yeeli Jahannamo kuwaasuna waa uun kuwa Khasaaray.

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عِنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَاكَ انْوَا أَوْلِيا آءُهُوْ إِنْ أَوْلِيا آوُهُ إِلَّا الْمُنَقُونَ وَلَاكِنَ اَكْتُرُهُمْ لايعَ لَمُونَ اللَّهِ وَمَا كَانَ صَلَا أَهُمْ عِندَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاةً وَتَصَدِيةٌ فَنَدُوقُوا الْعَذَابِ بِمَاكُنتُمْ وَتَصَدِيةٌ فَنَدُوقُوا الْعَذَابِ بِمَاكُنتُمْ وَتَصَدِيةٌ فَنَدُوقُوا الْعَذَابِ بِمَاكُنتُمْ وَتَصَدِيةٌ فَنَهُ يُغَلِّمُونَ هَوْ الْفِيدَ الْمَيْتِ الْمُحَدُّوا إِنَّ النِّيكِ لِللَّهِ فَسَيُنِيفِقُونَهَا أَمْ تَكُونُ عَلَيْهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنِيفِقُونَهَا أَنْ الْمَاكِ وَكُمْ وَالْمِيتِ وَيَعْمَلُ الْخَيدِةُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيْمُ فِي وَالْفِيتِ وَيَعْمَلُ الْخَيدِةُ عَنْ مَا لَكُونَ الْفَالِيتِ وَيَعْمَلُ الْخَيدِةُ عَلَيْهِمْ الْمُؤْمِدِيةُ الْمُؤْمِدِيةُ الْمُؤْمِدِيةُ الْمُؤْمِدِيةُ الْمُؤْمِدِيةُ الْمُؤْمِدِيةُ اللَّهُ الْخَيدِةُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةً الْمُؤْمِدِيةً اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةً الْمُؤْمِدِيةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةً الْمُؤْمِدِيةً الْمُؤْمِدِيةً اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيةً الْمُودَةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُونَ الْمُؤْمِدِيةُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ وَالْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُونَ الْمَالِيقِ وَمُؤْمِدُ اللَّهِ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُونَ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُومُ الْمُؤْمِدُ اللْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُومُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ الْمُؤْمِدُ ا

Gaaladu way Mutaan Ciqaabta iyo Cadaabkaba, Illeen waxay dadka ka Celiyaan Masaajidka Xurmaysan, oo ayna Mudnayn inay Daris la Noqdaan waxaase Mudan inuu Gacanta ku hayo Muslimiinta. Gaaladuna Dhab ahaan ugama yaabaan Eebe, Cibaadadooduse waa Foodhi, Buuq iyo Sacabbo Tun, Abaalkooduna waa Cadaab Gaalnimadooda Dartiis, waxay Gaaladu Bixin oo Xoola ah inay Jidka Eebe ka Leexiyaan, way Bixin waxayse ku Noqon Khasaare waana laga Adkaan, Naarta Jahannamana waa lagu Kulmin, si Eebe u kala saaro Xumaanta iyo Wanaagga, Xumaanta wuu Kulmiyaa Dhammaanna yeela Naarta Jahannamo waana kuwa Khasaaray.

Íbnu Isxaaq wuxuu sheegay in Cabdullaahi Binu Rabiica, Cigrama AbuuJahal iyo Safwaan Binu Umaya u Tageen Abii Sufyaan Dagaalkii Badar ee lagu Laayey Qaraabadoodii inay Ogolaadaan Safarkii Abuu Sufyaan Hoggaaminayey ee Dagaalku ku Billowday Xoolihiisa in lagu Bixiyo la Dagaallanka Nabiga iyo Muslimiinta, markaasaa waxaa soo Degtay Aayadahan.

Badarbay ku soo Degeenna waa la Yidhi, waxaase Dhaba in Gaalo Khasaari. Al-Anfaal (34-37).

- 38. Ku Dheh kuwii Gaaloobay hadday ka Reebtoomaan (Gaalnimada) waxaa loo Dhaafi wixii hor maray, haddayse Daa'imaan (Gaalnimada) waxaa tagtay «horraysay» jidkii kuwii hore.
- 39. la Dagaallama Gaalada intaan Gaalnimo iyo «Xumaan» laga helin

قُل لِلَّذِينَ كَفَرُوٓ الْإِن يَنتَهُوا أَيْغُ فَرْلَهُم مَّاقَدْ سَلَفَ وَإِن يَعُودُواْ فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ ٱلْأُوَّلِينَ ۞

وَقَائِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَاتَكُونَ فِتَنَةٌ وَيَكُونَ

Juz' 10

una ahaato Diintu Dhammaan Eebe, hadday Reebtoomaan Eebe waxay Fali wuu Arkayaa.

- 40. Hadday Jeedsadaanna ogaada in Eebe yahay Gargaarihiinna isagaana u Fiican Gargaare.
- 41. Ogaadana waxaad Qanimaysataan in Eebe Shan Meelood Meel Leeyahay, iyo Rasuulku, iyo Qaraabada, iyo Agoonta, iyo Masaakiinta, iyo Socdaalka, haddaad tihiin kuwo Rumeeyey Eebe iyo waxaan ku Dejinnay Addoonkanaga Maalintii kala Bixinta, Maalintay kulmeen Labadii Col (Badar) Eebana wax kasta (oo uu Doono) wuu karaa.

Eebe waa Naxariiste wuxuuna u Dhaafaa wixii hore Ciddii Gaalnimada ka soo Noqota oo Xumaanta ka Toobadkeenta, sida ku Sugnaatay Xadiith: Islaamku wuu Tiraa wixii ka horreeyey, Toobadduna way Tirtaa wixii ka horreeyey, Ciddii Xumaan ku Noqota way Caddahay Waddadii kuwii hore. Waana in Gaalada lala Dagaallamo intaan Xumaan laga helin'Diintuna Dhammaan Eebe u ahaato, ciddii Xumaanta ka Joogtana Eebe wuu arkaa, Ciddii Jeedsatana Eebaa uga gargaari Mu'miniinta, Kaalmeeye iyo Gargaarana Eebaa u Fiican. Wixii Gaalada laga helo waqtiga Dagaalkana Shan Meelood Meel waxaa loo iili Jidka Eebe iyo Rasuulkiisa, qaraabada Nabiga oo Sako la siinayn, Agoonta, Masaakiinta, iyo Socdaalka, haddii Dhab loo Rumeeyey Eebe iyo Quraanka, waana Xoolo Xalaala oo lagu Xoojin Islaamka iyo Xaqa, laguna Wiiqi Gaalada. Al-Anfaal (38-41).

- 42. Xusuusta markaad ahaydeen Dhinicii u Dhawaa (Badar) Gaaladuna ahayd Dhinicii ka Fogaa (Badar) Safarkiina idinka Hooseeyey hadaad isu yaboohdaan (Ballanna) waad isku Khilaafi lahaydeen Ballanka, Eebaase Falay inuu Xukumo Amar uu Fali in Ciddii Halaagsamina si Cad u Halaagsanto, Ciddii Noolaanna si Cad u Noolaato, Eebana waa Maqle Og.
- 43. Markuu idinku Tusiyey Eebe Gaalada Hurdada iyagoo yar, haddu ku Tusiyo Iyagoo Badanna waad Fashili lahaydeen ood ku Murmi lahaydeen Amarka, Eebaase Nabadgaliyey, Illeen wuu Ogyahay waxa Laabta ku Sugane.

44. Iyo markuu idin Tusiyey markaad Kulanteen iyagoo ku Yar indhihiinna, idinkuna yareeyey Indhahooda in Eebe Xukumo Amar uu Fali, Xagga Eebaana loo Celin Umuuraha.

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ ٱلْتَقَيْتُمْ فِيَ آَعَيُ خِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمُ فِي آَعَيُنِهِمْ لِيَقْضِى ٱللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ﴿

Muslimiintu waxay Degeen Daanta Badar ee Xigta Xagga Madiino, Gaaladuna Xagga Maka Jahadeeda, Safarkiina Maray Xagga Badda Eebana Kulmiyey si Ciddii Halaagsami iyo tan Noolaanba Xaalku u Caddaado, Wuxuuna Eebe isu Muujiyey Labada Kooxood iyadoo midba la yartahay midda kale, in Eebe sugo Guusha Islaamka, Saasayna u Kulmeen Labadaas Col, oo midna Xaqa iyo Islaamka Matalayo iyo mid Gaalnimo iyo Isla wayni, Wuxuuna Ibnu Jariir Sheegay in Abuu Sufyaan u Ciddiray Gaaladii Qureesheed kuna yidhi: Noqda waa nabadgalaye,waxaase Diiday Abuu Jahal oo sheegay inayna Noqonayn intay ka Tagaan Ceelka Badar, Saddex Maalmoodna ku Nagaadaan oo Cunno ku Cunaan, Geelna ku qashaan, Khamrana ku Cabbaan Gabdhuhuna Durbaan u Garaacaan oo Carabtuna Maqasho, Qaddariyaanna, Nabiguna wuxuu Yidhi: Maka waxay idinku soo Tuurtay Beerkeedii, waana kaas Xaq iyo Xumaan. Al-Anfaal (42-44).

- 45. Kuwa Xaqa Rumeeyow haddaad la Kulantaan Koox (Cadow ah) Sugnaada Xusana Eebe wax Badan inaad Liibaantaan.
- 46. Adeecana Eebe iyo Rasuulkiisa hana Murmina ood Fashishaan uu tagana Xooggiinnu Samra Eebe wuxuu la jiraa kuwa Samree (Adkaysta).
- 47. Hana ka mid Noqonina kuwii ka baxay Guryahooda Kibir iyo istuska Dadka Darttiis kana Celinaya (Dadka) Jidka Eebe,Eebana waa Koobay waxay Camal Fali.
- 48. Markuu u Qurxiyey Shaydaanku Camalkooda kuna Yidhi wax idinka Adkaan oo Dada ma jiro Maanta, anna kaalmeeyaan idiin ahay, markay isarkeen Labadii Kooxoodna wuxuu u gurtay Cidhibtiisa, wuxuuna yidhi anugu Bari baan idinka ahay, waxaana arkaa waxaydaan Arkin waxaana ka Cabsan Eebe Ilaahayna waa Ciqaab darane.
- 49. Markay dhahayeen Munaafiqiintu iyo kuwa Cudurku Qalbiga kaga

يَتَأَيَّهُمَا ٱلَّذِينَ ، آمنُو َ إِذَا لَقِيتُهُ فِكَ قَافَبُنُوا
وَاذَكُرُوا ٱللهَ كَيْبِرًا لَعَلَّكُمْ الْفُلِحُون ﴿
وَأَخِيعُوا ٱللهَ وَرَسُولَهُ وَلا تَنْزَعُوا فَنَفْشَلُوا
وَتَذْهَبَ رِيحُكُمُ وَ وَاصْبِرُوا أَإِنَّ ٱللهَ
مَعَ ٱلصَّدِينِ ﴿
وَقَدْهَبَ رِيحُكُمُ وَوَاصْبِرُوا أَإِنَّ ٱللهَ
مَعَ ٱلصَّدِينِ ﴿
وَلاَتَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِين رِهِم بَطَرًا
وَرِضَاءَ ٱلنَّاسِ وَيَصُدُونَ عَن سَبِيلِ اللهِ
وَاللهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿
وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطِنُ أَعْمَلُهُ هُو وَقَالَ لاَغَالِبَ
وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ ٱللَّهُ عَلَى اللهِ
لَكُمُ ٱلْيُومُ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّ عَلَى اللهِ
لَكُمُ ٱلْيُومُ مِنَ النَّاسِ وَيُعْمَلُونَ عَن سَبِيلِ اللهِ
لَكُمُ ٱلْيُومُ مِنَ الشَّيْطِ اللهِ
وَوَالَ الْمَعْلَانِ وَإِنِي مَنْ عَقِبَيْهِ
وَوَاللهُ إِنِي بَرِيءٌ مُّ فَلَمُ اللهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿
وَقَالَ إِنِي بَرِيءٌ مُّ مِنَ اللهُ صَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿
وَقَالُ إِنَ اللهُ وَاللهُ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿

إِذْ يَكَقُولُ ٱلْمُنَافِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم

jiro, waxaa Dhagray Kuwaas Diintooda, Ciddii Eebe tala saarata Ilaahay waa Adkaade Falsan.

مَّرَضُّ عَرَّ هَوُّلاَءِ دِينُهُمُّ وَمَن ِيَتُوَكَّلُ عَلَى ٱللَّهِ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَزِيدُّرُحَكِيدٌ ﴿

Waa in la sugnaado marka Colka lala Kulmo oon la Cararin, Eebana la Xuso, lana Adeeco Eebe iyo Rasuulkiisa, lana Murmin si aan loo fashilin loona Tabar yaraan, waana in la adkaysto Illeen Eebe wuxuu la Jiraa Cidda Adkaysatee, lana Mid noqonin sidii Gaaladii reer makaad ee Kibirka iyo is Tustuska Dadka iyo Xaqa ka Leexintiisa u soo Baxday, Shaydaanna u Qurxiyey Camalkooda una Sheegay inaan laga Adkaanayn una Gargaari, Markay labadii Col Kulmeenna Dib u Gurtay, Sheegayna inuu Arko waxayna Arag, Sheegayna inuu Eebe Ka yaabi isagoo Been sheegi, Munaafiqiinta iyo Kuwa Qalbiga ka Bukana ku Sheegi Mu'miniinta in Diintoodu Khaladay Beenna u Sheegtay, Ciddiise Eebe tala Saarata Isagaa Adkaada ah Falsan, waxaana muuqda in la adkaysto Eebana lagu Xidhnaado, Kibir, Istus, iyo Shaydaanna laga Fogaado. Al-Anfaal (45-49).

- 50. Haddaad Aragto Markay Oofsan (Nafta ka qaadi) Malaa'igtu kuwii Gaaloobay oy ka Garaaci Wajiyadooda iyo Gadaashooda iyagoo ku Dhihi Dhadhamiya Cadaabka Gubidda (waxaad arki lahayd Arrin wayn).
- 51. Arrintaasuna waa waxay hormarsatay Gacmihiinnu darteed Eebana ma Dulmiyo Addoomada.
- 52. Waa Caadadii Fircoon Qomkiisii iyo kuwii ka horreeyey ee ka Gaaloobay Aayaadkii Eebe oo Eebe Qabtay Dambigooda Dartiis, Eebana waa Xoog badane Ciqaab daran.
- 53. Arrintaasna waa inaan Eebe doorinin Nicmo uu ugu Nicmeeyey Qoom intay ka Dooriyaan waxa Naftooda ah, Eebana waa Maqle Og.
- 54. Waa Caadadii Fircoon Qoomkiisii iyo kuwii ka Horreeyey, waxay ka Gaaloobeen Aayaadkii Eebahood markaasuu Halaagay Dambigooda Dartiis waxayna Dhammaan ahaayeen Daalimiin.

وَلُوْتَرَكِّ إِذْ يَتَوَفَى الَّذِينَ كَفَرُواْ الْمَكَيْحِكَةُ يَضْرِيُونَ وَجُوهَهُمْ وَأَدْبَرَهُمْ وَدُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ فَي وَلُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ فَي وَلَكَ بِمَافَدَ مَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَبَ اللّهَ لَيْسَ بِطَائِدِ الْعَيدِ فِي عِائِتِ اللّهِ فَأَخَذَهُمُ اللّهُ يِذُنُوبِهِمُّ إِنَّ اللّهَ عَلَيْتِ اللّهِ فَأَخَذَهُمُ اللّهُ يُذُنُوبِهِمُّ إِنَّ اللّهَ وَلَيْ يَعْرَبُواْ مَا بِالْفَصِيمُ وَاللّهِ اللّهِ مَعْمَدُ الْعَمَةُ الْعَمَهُ عَلِيمُ فَي عَلَيْ يُعْرِبُواْ مِا بِالْفَصِيمِ مُ وَأَبَ اللّهَ سَمِيعُ عَلِيمُ فَي كَذَبُواْ مِنَا مَالَ فِرْعَوْنَ وَاللّهِ مَا لَوْمَوْنِهِمُ اللّهُ مَنْ وَبِهِمْ وَاغْرَقْنَا مَالَ فِرْعَوْنَ وَكُلُّ كَانُواْ طَلِمِينَ فَيْ اللّهِ اللّهِ مِنْ اللّهِ اللّهِ مَنْ وَلَهُ اللّهِ اللّهِ وَعُونَ وَكُلُّ كَانُواْ طَلِمِينَ فَيْ اللّهِ مِنْ اللّهُ اللّهِ اللّهِ وَعُونَ وَكُلُّ كَانُواْ طَلِمِينَ فَيْ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللللّهُ اللللّهُ الللللْ الللّ

Geeridu waa wax wayn, Saas darteed yuu Eebe u sheegay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalo Eebe korkiisa ha yeelee) in hadduu arko Gaalada oo Malaa'igtu Nafta ka Qaadi kana Garaaci Wajiga iyo Gadaasha kuna Dhihi Dhadhamiya Cadaabka Gubidda inuu Arki lahaa Arrin wayn, waana hormarsadeen Gacmahoodu Illeen Eebe ma Dulmiyo Addoomadee, waxayna la midyihiin Fircoon iyo Dadkiisii iyo kuwii ka horreeyey ee ka Gaaloobay Aayaadka Eebe oo Eebe qabtay Dambigoodii dartiis, Eebana Waa Xoog badane Ciqaabtiisuna darantahay, waxaana ugu wacan inaan Eebe Dad ka Doorinin Nicmo uu ugu Nicmeeyey intay Naftooda ka Dooriyaan, Dambina falaan, Illeen Eebe waa Maqle Oge, Sidaasna waxaa falay Fircoon iyo Dadkiisii iyo kuwii ka horreeyey oo Beeniyey Aayadkii Eebe markaasna Eebe Halaagay Dambigooda Dartiis, Fircoon iyo Colkiisiina wuu Maansheeyey illeen Daalimiinbay ahaayeene. Al-Anfaal (50-54).

- 55. Dhul Socde waxaa ugu Shar badan Eebe Agtiisa kuwa Gaaloobay oon Rumeynin.
- 56. ee ah Kuwaad la Ballantay markaas Buriya Ballankooda mar kasta, oon Dhawrsanayn.
- 57. Haddaad ku Liibaanto (Adkaato) Dagaalka ku Eri (xanuuji) kuwa ka Dambeeya inay Xusuustaan.
- 58. Haddaad ka Cabsato Qoom Khayaanadii u Tuur (Ogaysii) Ballankii si siman, Illeen Eebe ma Jecla Khaa'imiinta.
- 59. Yeyna u malayn kuwii Gaaloobay inay Carari (Karaan) iyagu ma Daaliyaan (Eebe).
- 60. Ugu Darbada waxaad kartaan oo Xooga, iyo Darbidda Fardaha inaad ku Cabsi galisaan Colka Eebe iyo Colkiina (Gaalada) iyo kuwa kale oo ka soo hadhay (Munaafiqiinta) ma ogidin Eebaase Og, waxaad ku Bixisaan Jidka Eebana waa laydiin oofin (Dhammayn) idinkoon laydin Dulmiyeyn.

إِنَّ شُرَّ الدَّوَاتِ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُواْ فَهُمَّ الْاَيْوَمِنُونَ ﴿
الْذِينَ عَهَدَ عَهُمْ الْاِ مَنْهُمْ أَمْ يَنْقُصُونَ عَهْدَهُمْ فِي الْخَيْرِ مِنْهُمْ أَمْ يَنْقُصُونَ عَهْدَهُمْ فِي الْخَيْرِ مِنْهُمْ أَمْ يَنْقُونَ ﴿
فَإِمَّا نَقْفَنَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِدَ بِهِم مَّنَ خَلْفَهُمْ فَإِمَّ الْفَلَهُمْ يَذَ كُرُونَ ﴿
وَإِمَا تَعَافَ كَن مِن قَوْمِ خِيانَةً قَالْبِذَ إِلَيْهِمُ عَلَى سَوَاءً إِنَّ اللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَايَسِينَ ﴿
وَلِي عَسَانَ اللَّهِ لَا يُحِبُّ الْفَايَسِينَ ﴿
وَلَا يَحْسَانَ اللَّهِ لَا يُحِبُّ الْفَايَسِينَ ﴿
وَعَدُواْ لَهُم مَّا السَّتَطَعْتُم مِن قُوةٍ وَمِن وَعَرُونَ اللَّهِ وَعَدُواْ لَهُم مَّا السَّتَطَعْتُم مِن قُوةٍ وَمِن وَعَدُوا لَلَهِ وَعَدُوا لَهُمْ مَا السَّتَطَعْتُ مِن قُوةٍ وَمِن وَعَرُونَ ﴿
وَمِن رِبَاطِ الْخَيْلِ ثُرِّهِمُ الْمَاتُ مِن وَمِن مِن وَنِهِمْ لَا نَعْلَمُونَهُمُ وَعَلَيْ اللَّهِ يُونَ إِلَيْ اللَّهِ يُونَ إِلَيْكُمْ وَانْتُمْ لَا نُظْلَمُونَ فِي مَا لِي اللَّهِ يُونَ إِلَيْكُمْ وَانْتُمْ لَا نُظْلَمُونَ فِي اللَّهِ اللَّهِ فَوْقَ إِلَيْكُمْ وَانْتُمْ لَا نَظْلَمُونَ فَي إِلَيْكُمْ وَانْتُمْ لَا نُعْلَمُونَهُمُ وَانَتُمْ لَا نَظْلَمُونَ وَ فِي سَلِيلِ وَعَدُونَ إِلَيْكُمْ وَانَتُمُ لَا لَعْلَمُونَهُمُ وَانَتُمْ لَا لَعْلُونَ اللَّهُ وَقَالِلَهُمْ اللَّهُ وَقَا إِلَيْهُمُ وَانَتُمْ لَا فَعُمُ وَانْتُمْ لَا لَعْلَمُونَ الْمُونَ فَي إِلَيْكُمْ وَانْتُمْ لَا لَعْلَمُونَ الْمُؤْلِقُولَ اللَّهِ يُونَ إِلَيْكُمْ وَانْتُمُ لَا لَمُلُولَ الْمَالُونَ الْمَاتُولِ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهِ يُونَ إِلَيْكُمْ وَانْتُمُ لَا لَعْلَمُونَ الْمُؤْلِ الْمُؤْلِقُولَ الْهَالِمُونَا الْمُعْلَى الْمُؤْلِقُولُ الْمُولِي الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُولَى الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولَ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِلُولُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُو

Aayadahanna wuxuu Eebe ku sheegay in waxa Dhulka ku socda ugu Liito Gaalada Beenisay Xaqa, een waliba Rumaynayn, oo Buriya Ballanka Nabiga markasta oon Dhawrsanaynna, Eebaana Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalo Eebe korkiisa ha yeelee) in Cidduu ka helo kuwaas Dagaalka uu Xanuunjiyo si kuwa ka Dambeeya u Cabsadaan, una Xusuustaan, Hadduu Khayaamadooda ka Yaabana uu ogaysiiyo inuu Ballankoodii u Celiyey Aaminaynna mar kale, Illeen Eebe ma Jecla Khaa'imiintee, Yeyna u malayn Gaaladu inay Eebe ka Carari Karaan Wuxuuna Eebe faray Muslimiinta inay u Darbadaan Dagaalka Gaalada una hub samaystaan, iyagoo ku Cabsi galin Colka Eebe iyo Muslimiinta Gaalada ah, kuwa la ogyahay iyo kuwa Eebe uun Ogyahay, Jidka Eebana wax lagu Bixiyo, si Eebe ugu oofiyo Wanaagga oon loona Dulmiyin. Waxaana ku soo Arooray Wanaagga Dagaal Barashada iyo Hubka Xadiithyo badan sida: Fardaha Fuuliddooda waxaa lagu Xidhay Khayr tan iyo Qiyaamada, iyo Gana oo kora Ganiddaana ka Khayr roon Koridda. Taasina waxay muujin inay Waajibtahay in loo Darbado Jahaadka iyo daaficidda Diinta, Xoolaha, Dhulka iyo Sharafta, markay ka tageen Muslimiintuna Amarkii Eebe yey Dulloobeen, Gaalana u Talisay, Jahaadd umbaana ka Saarikara. Al-Anfaal (55-60).

61. Hadday u Iishaan Gaaladu Nabad u Iilo adna talana Saaro Eebe, Illeen isagaa uun Maqla ognee.

﴿ وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَأَجْنَحُ لَهَا وَتَوَكَّلُ عَلَى ٱللَّهِ * إِنَّهُ رُهُوا السِّمِيعُ الْقِلِيمُ ﴿

- 62. Hadday Doonaan inay ku Dhagraan waxaa Kaafiyahaaga ah Eebaha kugu Xoojiya Gargaarkiisa iyo Mu'miniinta.
- 63. Isuna soo Dumay Quluubtooda, haddaad Bixiso waxa Dhulka ku Sugan oo Dhan Maadan isu Dunteen Quluubtooda, Eebaase isu Dumay Dhexdooda Illeen isagaa Adkaade falsan ehe.
- 64. Nabiyow waxaa kugu Filan Eebe Adi iyo inta ku Raacday ee Mu'miniinta ah.
- 65. Nabiyow ku boorri mu'miniinta Dagaalka hadday idinka Mid yihiin Labaatan Samra (Adkaysta) Waxay ka adkaan Labo Boqol, Hadday idinka Mid yihiin Boqol waxay ka Adkaan Kun ah kuwa Gaaloobay Illeen waa Qoomaan wax kasayne.

Diinta Islaamku waa Diin Nabad galyo, Isjaceyl, Iskaalmayn, Saas darteed yuu Eebe faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha Yeelee) In hadday Gaaladu u Leexdaan oo Doonaan Nabad iyo Dagaalla'aan Nabiguna u Leexdo Eebana Talo saarto kana Digtoonaado, Illeen Eebaa wax Maqla waxna Oge, hadday doonaan inay Khayaamaan oo DhagraanNabigana waxaa ku Filan Eebaha ku Xoojiyey Gargaarkiisa iyo Mu'miniinta, Isuna Dumay Quluubta Mu'miniinta, Illeen waxa Dhulka ku sugan oo Dhan haddii la Bixiyo cidina isuma Dumi karto Quluubtoode, Eebaase isu Dumay, Illeen isagaa Adkaada oo Falsame, Kaafiyana Nabiga iyo Mu'miniintee, Tan kale waa in Mu'miniintu Dagaallamaan Xaqana difaacaan haba ka badnaadeen Gaaladuyee, Illeen Muslimiinta waxaa laga rabaa Adkaysi, Rumayn Xaqa, iyo Jahaad Dhab ah, Gaalana way Jabi oo Halaagsami hadday la Dagaallamaan Muslimiintii Dhaba oo Geerida Ogol Eebana ku Xidhan Dhabna u Rumeysan. Al-Anfaal (61-65).

- 66. Hadda wuu idinka Fududeeyey Eebe wuxuuna ogyahay inaad tabar Yartihiin hadday idinka Mid yihiin Boqol Samra (Adkaysta) waxay ka Adkaan Labo Boqol, Hadday idinka Mid yihiin Kunna waxay ka Adkaan Labo Kun Idanka Eebe, ILaahayna wuxuu la Jiraa kuwa samra.
- 67. Kuma habboona Nabi inay u ahaato kuwo la qafaashay intuu kaga Jilciyo Dhulka Dhexdiisa (Gaalada) waxaad Doonaysaan Muuqa Addunyada Eebana wuxuu dooni Aakhiro Eebana waa Adkaade Falsan.

ٱلْنَنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَتَ فِيكُمْ ضَعْفَأَ فَإِن يَكُنُ مِّنكُمْ مِالْقَةٌ صَابِرَةٌ يُغْلِبُواْ مِالْنَيْنِ وَإِن يَكُن مِّنكُمْ الْفُ يَغْلِبُواْ أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّنبِرِينَ ﴿ ﴿

مَاكَاتَ لِنِيِّ أَن يَكُونَ لَهُۥ أَسُرَىٰ حَتَّىٰ يُثْخِرَ فِى ٱلْأَرْضِّ تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنِيَا وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلْآخِرَةَ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزُ عَكِيدُ ۗ ۞

68. Hadduusan Jirin Kitaab Eebe oo horreeyey waxaa idin taaban lahaa waxaad qaadateen Darteed Cadaab wayn.

69. ee Cuna waxaad Qanimaysataan oo Xalaal Fiicana kana dhawrsada Eebe Illeen Ilaahay waa Dhaafe Naxariistee.

لَوَلاَ كِننَبٌ مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمٌ فِيمَا أَخَذْتُمُ عَذَابُ عَظِيمٌ ﴿ عَكُلُواْمِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَلًا طَيِّبَا وَاتَقُوا ٱللَّهَ إِنَّ ٱللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيهُ ﴿ ﴿

Ibnu Cabbaas waxaa laga wariyey in markay soo Degtay Aayadda Caddayn in Labaatan Muslimiina la Dagaallamaan Labo Boqol oo Gaala ah ay ku Cuslaatay Muslimiintii markaas Eebe soo Dejiyey Aayadahan ka Fududayn oo ah in Boqolku la Dagaalamaan Labo Boqol, Kunkuna Labo Kun la dagaalamo, Markay samraan oo adkaystaan Eebaa u gargaari, saasuuna Xaalku ku Sugnaaday, Sina uma banaana in markaas la cararo ama la Cabsado, markii Maalintii Badar Qaar la Laayey Gaaladii Qaarna la Qafaashay yuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) la Tashaday Asaxaabta sidii la yeeli lahaa Dadkaas markaasuu Sayid Abuubakar Yidhi aan Daynno oon la layn, Sayid Cumarna Yidhi ha la laayo, Markii la raacay soo Jeedintii Sayid Abuubakarna waxaa soo degtay Aayadahan oo Canaan ah, iyo inay habboontahay in Eebe la Adeeco Adduunna loo Xilan, saasna uu ku Xalaaleeyey Qaniimada laga helo Gaalada waxaana Muslimiinta ku Waajiba Jahaad, Adkaysi iyo Eebe Adeecid. Al-Anfaal (66-69).

- 70. Nabiyow ku Dheh kuwa la Qafaashay ee Gacmihiinna ku jira hadduu ku Ogyahay Eebe Quluubtiina Khayr wuxuu idin siin mid ka Khayrroon wixii laydinka Qaaday wuuna idiin Dhaafi, Eebana waa Dhaafe Naxariista.
- 71. Hadday Doonaan Khiyaamadaadana waxay Khayaameen Eebe mar hore markaasuu idin Makaniyey Eebana waa Oge Falsan.
- 72. Kuwa Rumeeyey ee Hijrooday ee ku Jahaaday Xoolahooda iyo Naftooda Jidka Eebe iyo kuwa Dumay (soo Dhaweeyey) una Gargaaray kuwaasu Qaarkood waa Gargaaraha Qaar, kuwa Rumeeyey oon hijroonin Gargaarkooda waxba idinkama Saarra intay ka Hijrooni, haddayse idiinku Gargaar warsadaan Diinta korkiinna Gargaarbaa ah qaar Dhexdiinna Ballan

يَتَأَيُّهَا النَّيِّ قُلُ لِمَن فِي أَيْدِيكُم مِّنَ الْأَسْرَى إِن يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوكِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمُّ وَاللَّهُ عَفُورٌ رُّحِيدٌ ﴿ ﴿ ﴾

وَإِن يُرِيدُوا خِيانَكَ فَقَدْ خَانُوا ٱللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمُّ وَاللَّهُ عَلِيدُُ حَكِيدُ ﴿

إِنَّ اَلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجُرُواْ وَجَنهَدُواْ بِاَمُولِهِمْ وَأَنفُسِمِمْ فِ سَيِيلِ اللهِ وَالَّذِينَ ءَاوَواْ وَنَصَرُواْ اُوْلَتِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَا هُبَعْضِ وَالَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمْ يُهَاجِرُواْ مَا لَكُمْ مِنَ وَلَيَتِهِم مِّن شَيْءٍ حَقَّ يُهَاجِرُواْ وَإِنِ السَّنَصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ yahay mooyee, Eebana waxaad Falaysaan wuu Arkaa.

مِيتَنَيُّ وَاللَّهُ بِمَاتَعُ مَلُونَ بَصِيرٌ ﴿ اللَّهُ بِمَاتَعُ مَلُونَ بَصِيرٌ ﴿ اللَّهُ

Dagaalkii Badar ee waynaa waxaa lagu Qafaashay Gaalo Badan iyo Dad la soo Qasbay, Ciddii Toosnaata oo ka midana Eebe wuxuu Siin wax ka Khayroon wixii laga qaaday una Dambi Dhaafi, haddayse Nabiga Khayaamaan horay Eebe u Khayaameen markaas Muslimiinta Gacanta u galiyey, Illeen waa wax walba oge Falsane.

Tan kale Ciddii Rumaysay Xaqa oo Hijrootay oo Xoolaheeda iyo Nafteedaba ugu Jahaadday Jidka Eebe, iyo kuwii soo Dhaweeyey una Gargaaray Qaarkood qaarbuu Sokeeye u yahay, kuwaanse saas falin waxba kama dhaxeeyo intay ka falaan, haddayse Gargaar idin warsadaan waa loogu gargaari Ciddaan Ballan lala Dhigan. Al-Anfaal (70-72).

- 73. Kuwa Gaaloobay Qaarkood Waa Sokeeyaha Qaar haddaydaan saas falinna (Ogaanna) Fidmaa ahaan Dhulka iyo Fasaad wayn.
- 74. Kuwa Rumeeyey ee Hijrooday ee ku Jahaaday Jidka Eebe iyo kuwa soo Dhaweeyey una Gargaaray kuwaasu iyagaa Mu'miniina Dhaba ah, waxayna Mudan Dambi Dhaafid iyo Rizqi Sharafle.
- 75. Kuwa Rumeeya Gadaal oo Hijrooda oo Jahaada la Jirkiinna kuwaasu waa idinka mid, Qaraabadaana Qaarkeed Qaar ku Mudanyahay Xukunka Eebe Ilaahayna waxkasta waa ogyahay.

وَالَذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِياآ هُبَعْضِ إِلَا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْ نَةٌ فِ اَلْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَيِرٌ ﴿ وَالَّذِينَ عَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَهَدُوا فِ سَبِيلِ اللّهَ وَالَّذِينَ عَاوَوا وَنَصَرُوا أَوْلَتَهِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقَالْهُمْ مَعْفِرةٌ وَرِزقٌ كُرِيمٌ ﴿ وَالّذِينَ عَامَنُوا مِن بَعْدُوهَا جَرُوا وَجَهَدُوا مَعَكُمْ فَاوُلَتِهِكَ مِنكُونُ وَأُولُوا الْأَرْعَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضِ فِي كِنْكِ اللّهِ إِنَّ اللّهَ بِكُلِ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿

Waa in la Ogaado in Muslimiintuna Walaalo yihiin, Gaaladuna isu kaalmaystaan Colnimada Xaqa iyo Diinta Islaamka, Haddii kale waxaa dhici Fidmo iyo Fasaad wayn, Kuwa Xaqa Rumeeyase oo hijrooda kuna Jahaada Jidka Eebe iyo kuwa soo Dhaweeya una Gargaara kuwaasu waa Mu'miniinta Xaqa ah ee Dhabta ah Dambi Dhaafid iyo Wanaagna way Mudan.

Kuwa Dib ka Rumeeya oo Hijrooda oo Jahaada la Jirkiinna waa idinka mid, Qaraabadaasi Qaarkeed Qaar ku mudanyahay Kitaabka Eebe, wax kastana Eebaa Og. Waxay Caddeeyeen Aayaduhu Abaalka Wanaagsan ee Mu'miniintu Mudan Akhiro. Al-Anfaal (73-75).

1. Tani waa ka bari ahaasho Eebe iyo Rasuulkiisa kuwaad la Ballanteen oo Mushrikiinta (Gaalada) ah.

بَرَاءَ ةُ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى ٱلَّذِينَ عَنهَدتُّمُ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ۞

- 2. ee socda Dhulka afar bilood ogaadana inaydaan daalinayn Eebe iyo in Eebe uu dulleyn gaalada.
- 3. waana ogaysiin Eebe ka ahaaday iyo Rasuulkiisa oo Dadka Maalinta Xajka wayn in Eebe ka bari yahay Gaalada iyo Rasuulkiisu, haddaad Toobadkeentaanna saasaa idiin Khayrroon, haddaad jeedsataanna ogaada inaydaan Eebe Daalinayn, uguna Bishaareeya kuwii gaaloobay Cadaab daran.
- 4. Kuwaad ballanteen Mooyee oo Gaalada ah markaasna aan idinka Nusqaaminin waxba, idiinkuna kaalmaynin cidna, ee dhameeya tan iyo ballankooda «Muddadood» Eebana wuxuu jecelyahay kuwa dhawrsada.

فَسِيحُواْفِ ٱلْأَرْضِ الْرَبْعَةَ الشَّهُرِ وَاعْلَمُواْ اَذَكُمُّ عَيْرُمُعْجِرِى اللَّهِ وَالْمَالَوَ الْكَفِينَ ﴿
عَيْرُمُعْجِرِى اللَّهِ وَرَسُولِهِ الْمَالْنَاسِ يَوْمَ الْحَجْ وَالْالْفَ مُعْرِى الْكَفِينَ ﴿
وَالْاَنْ يَرِى اللَّهِ وَرَسُولِهِ الْمَالْسُرِكِينَ وَرَسُولُهُ, الْأَحْبَرُ اللَّهُ مَعْرَدُ اللَّهُ مَعْرَدُ اللَّهُ مَعْرَدُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل

Suuraddani waxay ka mid tahay suuradaha ugu dambeeyey soo degid, Illeen xaggeeda hore waxay soo degeen markii laga soo noqday Duullaankii Tabuuk, Bisinna laguma bilaabin Suuradda,waxayna caddeyn in Eebe iyo Rasuulkiisu ka bari yihiin gaalo, kuwii ballan lala dhigtayna uu u jiro muddo afarBilooda,saasaana la ogaysiiyey Maalintii iiddii Carrafo,cid ballan leh oon jabin mooyee,colna ugu kaalmaynin Muslimiinta waxaana la sugi mudadooda, taasina waxay ku tusin sida Islaamku ballanka u dhawro una ilaaliyo iyo inaan Eebe iyo Rasuulkiisa iyo gaalo wanaag dhex oollin. At-Tawbah (1-4).

- 5. markay faydmaan bilaha xurmada leh ku dila gaalada meejaad ka heshaan qabtana (qafaasha) Goʻdoomiya una fadhiista meel gabasho ah oo dhan, haddayse toobad keenaan oogaanna salaadda, bixiyaanna Sakada u sii daaya jidkooda Eebe waa dambi dhaafe Naxariistee.
- 6. mid ka mida gaaladana hadduu magangal idin waydiisto magangaliya intuu ka maqlo hadalka Eebe markaas Gaadhsiiya meeluu Aamin ku yahay, illeen waa qoom aan wax ogayne.
- 7. siday ugu ahaan gaalada ballan Eebe agtiisa iyo Rasuulkiisa agtiisa kuwaad kula ballanteen Masaajidka Xur-

فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَأَقْنُلُوا ٱلْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدَثُّهُ وَهُرُوخُذُوهُمْ وَاَحْمُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدْ فَإِن تَابُوا وَآقَا مُوا ٱلصَّلَوٰةَ وَءَانَوُا ٱلزَّكُوةَ فَخَلُواْ سَبِيلَهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ عَفُورٌ دَحِيمٌ ﴿ ﴾ وَإِنْ أَحَدُّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِيرِ السَّتَجَارِكَ فَأَجِرَهُ

وَإِن احدَمِن المُشرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاجِرُهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَمَ اللَّهِ ثُمَّ ٱلْمَلِغُهُ مَأْمَنَهُۥ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوَمٌّ لَا يَعْلَمُونَ ۞

كَيْفَيَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدُّعِنَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ ۚ إِلَّا ٱلَّذِينَ عَهَدَتُهُ mada leh Agtiisa mooyee ee hadday idiin toosnaadaan u toosanaada Eebe wuxuu jecel yahay kuwa Dhawrsadee.

عِندَالْمَسْجِدِالْخُرَامِّوْمَا اسْتَقَامُوا لَكُمُّمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمُّ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۞

markay baxaan bilaha xurmada leh waxaa banaan in la laayo gaalada meel kastoo laga helo oo la qafaasho lana qabto meel kastana loo fadhiisto, haddayse toobad keenaan oo salaadda oogaan oo bixiyaan sakada waxaa loo sii dayn jidkooda, illeen Eebe waa dambi dhaafe naxariiste, haddii cid gaalada ka mid ah nabadgalin warsadaan Muslimiinta ha la nabadgaliyo intay ka dhagaystaan hadalka Eebe, markaas la gaadhsiiyo meeshay aaminka ku yihiin illeen waa kuwaan wax ogayn, siduu Nabigu falay (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) sanadkii xudaybiyo, iyo marar kale oo sabab u noqotay hanuunkooda, tan kale gaaladu ballan kuma laha eebe iyo rasuulkiisa agtiisa, kuwii lagula ballamay masaajidka xurmada leh agtiisa mooyee, waana in loo toosnaado intay toosan yihiin, Eebana wuxuu jecelyahay kuwa dhawrsada, Nabiguna saasuu falay Muslimiintuna saasay faleen mana banaana in ballan la jabiyo. At-Tawbah (5-7).

- 8. waa sidee hadday idinka adkaadaan ayna idiin dhawrayn Qaraabanimo iyo ballan midna, waxay idinku raalli galin afkooda wayna diidi quluubtoodu, badankooduna waa faasiqiin.
- 9. waxay ku gataan aayaadka. Eebe qiimo yar waxayna ka leexiyeen jidka Eebe waxaana xun waxay falayeen.
- 10. umana dhawraan Mu'min qaraabonimo iyo ballan (midna) kuwaasuna waa uun xadgudbayaal.
- 11. haddayse toobadkeenaan oo oogaan salaadda bixiyaanna sakada waa walaalihiinna diinta waana u caddaynay aayaadka qoomkii wax garan.
- 12. haddayse buriyaan dhaartooda ballankoodii ka dib, duraanna diintiinna dila madaxda gaalada waa kuwaan dhaar lahayne inay ka joogan (Xumaanta).

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ اِلْوَرْهُمُ الْاِزُوْبُواُ
فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَةً بُرْضُونَكُم بِافْوَرِهِمْ وَتَأْبَن
فَلُوبُهُمْ وَاَكَثَرُهُمْ فَسِقُونَ ﴿
اَشْتَرَوْا بِحَايَتِ اللّهِ ثَمَنَا قَلِيلًا فَصَدُّواْ
عَنسَبِيلِهِ عَلَيْهُمْ سَاءَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿
لَا يَرْفُبُونَ فِي مُوْمِنِ إِلَّا وَلَا ذِمَةً وَأُولَتِيكَ
هُمُ اللّهُ مُتَدُونَ ﴿
فَإِن تَنابُواْ وَأَفَى اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ ال

Gaaladu ma dhawraan muslimiinta hadday ka tabar roonaadaan ugumana naxariistaan qaraabannimo iyo ballan midna, iyagoo afkana isku dayi inay ku raalli galiyaan muslimiinta, qalbigooduna diidi oo faasiqiina ah, kuna gatay aayaadka eebe qiimo yar, jidkiisana ka leexiya Dadka wax xunna fala, cid Mu'minana aan u dhawrayn qaraabo iyo ballan iyagoo Xadgudbi, haddayse toobadkeenaan oo salaadda oogaan oo sakada Bixiyaan, waa walaalihiinna diinta, aayaadkana wuxuu eebe u caddeeyey cidii wax garan, haddayse buriyaan dhaartooda ballan kadib duraanna diintiinna waa in la laayo madaxda gaalada dadka fari xumaanta xaqdiidka iyo gaalnimadana ku hagaajin, waa kuwaan ballan iyo dhaar lahayne bal inay xumaanta ka joogaan, saasayna u muuqataa wadada islaamku oon qarsoodi iyo qalqallooc midna ugu jirin, cidii kula nabaddana la nabad tii diidda xaqa oo burisa ballankana iska celiya kana digtoonaada. At-Tawbah (8-12).

- 13. miyeydaan la dagaallamayn qoom buriyey dhaartooda oo hamiyey (doonay) bixinta Rasuulka idinkuna billaabay markii horaba, miyaad ka cabsanaysaan Eebaa mudan inaad ka cabsataan haddaad Mu'miniin tihiin.
- 14. la dagaallama, Eebe ha ku cadaabo gacmihiinnee hana dulleeyee hana idinku gargaaree oo bugsiiyo laabta qoom Mu'miniina.
- 15. tegsiiyana cadhada quluubtooda, wuxuuna ka toobad aqbalaa eebe cidduu doono, Eebana waa oge falsan.
- 16. ma waxaad u malayseen in laydinka tegi isagoon Eebe muujin kuwa jahaaday oo idinka mida oon ka yeelanin wax ka soo hadhay Eebe iyo Rasuulkiisa iyo Mu'miniinta Saaxiib, Eebana waa ogyahay waxaad falaysaan.

أَلَانُقَنَيْلُونَ قَوْمَانَكَ وَالْآَبُونَ لَهُمْ
وَهَكُمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم
بَكَدُهُ وَكُمْ مَا أَوْلَكَ مَنَّ قَا أَخَشُونَهُ مُّ
فَاللَّهُ أَخَقُ أَن تَخْشُوْهُ إِن كُنْتُم مُّوَقَّ أَتَخْشُونَهُ مُّ
قَالِلَهُ أَخَقُ أَن تَخْشُوهُ إِن كُنْتُم مُّ وَمُغْزِهِمْ
قَاتِلُوهُمْ يُعَيِّبْهُمُ اللَّهُ إِلَّيْ يَلِيكُمْ وَيُغْزِهِمْ
قَوْمِ مُوْمِنِينَ فَي اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمِ مُوْمِنِينَ فَي اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمِ مُوْمِنِينَ وَلِيهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ
قَوْمِ مُوْمِنِينَ وَلِيهِمْ وَلَوْمَ لَا يُعْلَمُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْهُمُ مَلِيكُمْ وَلَوْمِينَى وَلِيجَةً وَاللَّهُ وَلِيمَاللَّهُ وَاللَّهُ وَلِيمَةً وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَوْمَ اللَّهُ وَلِيمَةً وَاللَّهُ وَلِيمَةً وَاللَّهُ عَلَيْهُمْ وَلَوْمِينِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ وَلِيمَا لَلْهُ وَلِيمَةً وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَوْمِينِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ وَاللَّهُ عَمْلُونَ فَي اللَّهُ وَلِيمَةً وَاللَّهُ عَلَيْهُ وَلَوْمَ اللَّهُ وَلَوْمَ اللَّهُ وَاللَّهُ وَلَا لَهُ وَلِيمَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ عَمْلُونَ اللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمَالِيمُ وَاللَّهُ وَالْمَالِيمُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمَالِيمُ وَاللَّهُ وَالْمَالِيمُونَ وَالْمَالِيمُ وَاللَّهُ وَالْمَالِيمُ وَالْمَالِيمُونَا وَالْمَالِيمُ وَالْمَالِيمُ وَالْمَالِيمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِيمُ وَالْمَالِمُ وَالْمِنْ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالَمُونَا وَلَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَالْمَالِمُونَا وَلَمَا الْمَالِمُ وَالْمَالِمُ وَال

aayaduhu waxay ku adkayn Muslimiinta inay la dagaalamaan gaalada burin ballanka oo ahaa kuwii bixinta rasuulka hamiyey doonayna xumaanna bilaabay, wax laga cabsadana ma aha ee ilaahay yaa ka cabsi mudan, waana in kuwaas lala dagaalamo, lana dulleeyo, Eebana ugu gargaaro Mu'miniinta quluubtoodana u caafiyo cadhadana ka tegsiiyo, cidduu doonana uu ka aqbalo Toobada, illeen waa oge falsane. Imtixaan la'aanna Mu'miniinta lagu daynmaayo intay ka muuqato kuwa jahaaday oon gaalo saaxiib ka yeelan intay Eebe, Rasuulkiisa iyo Mu'miniinta ka leexdaan, Eebase waa ogyahay waxay fali, wuuna ka abaal marin.

Aayaduhu waxay ku uruursadeen in gaalo colka Muslimiinta tahay oyna waajibtahay in lala jahaado intay xaqa ka soo horjeedaan lagana dhiganin saaxiib sokeeye iyo gargaare midna, illeen waa cole. At-Tawbah (13-16).

- 17. uma bannaana gaalada inay camiraan Masaajidda Eebe iyagoo ku qiri Naftooda gaalnimo kuwaas waxaa buray camalkoodii naartana way ku dhex waari.
- 18. waxaa uun camira masaajidda Eebe cid rumaysay Eebe iyo maalinta dambe oo salaadda ooga oo bixiya sakada kana cabsanayn waxaan Eebe

مَاكَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُواْ مَسْجِدَاللَّهِ شَهِدِينَ عَلَى آنفُسِهِم بِأَلْكُفْرِ أُوْلَتِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي ٱلنَّارِهُمْ خَلِدُونَ ۞ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَٱلْيُوْرِ آلْاً خِرِ وَأَقَامَ الصَّلَوْةَ وَءَانَى ٱلزَّكَوْةَ

ahayn, waxay u dhawyihiin kuwaas inay ka mid noqdaan kuwa hanuunsan.

- 19. ma waxaad kala mid dhigteen waraabinta xaajiga iyo camiridda masaajidka xurmaysan ruux rumeeyey Eebe iyo maalinta dambe oo ku jahaaday jidka Eebe kuma sinna Eebe agtiisa, Eebana ma hanuuniyo qoomka daalimiinta ah.
- 20. kuwa rumeeyey (Xaqa) oo hijrooday oo ku jahaaday jidka Eebe xoolahooda iyo naftooda, yaa ku darajo wayn Eebe agtiisa, kuwaasina waa kuwa uun liibaanay.
- 21. wuxuu ugu bishaarayn Eebahood naxariis xaggiisa ah, raalli ahaansho iyo jannooyin oy ku mudan dhexdeeda nicmo nagaadi ah «Joogto».
- 22. iyagoo ku waari dhexdeeda waligood Eebe agtiisaana Ajir wayn yahay.

وَلَهۡ يَغۡشَ إِلَّا اللَّهَ ۚ فَعَسَىٰ أُوْلَتِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهۡتَدِينَ ۞

﴿ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاَبِّ وَعِمَارَةَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحُرَامِ كَمَنْءَامَنَ بِاللَّهِ وَٱلْيُوْمِ ٱلْآخِرِ وَجَهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَايَسْتَوُ،نَ عِندَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّالِمِينَ ﴿

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواُ وَهَاجَرُواْ وَجَهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْرِلِهُمْ وَأَنفُسِمِ مَّأَعَظُمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِ وَأُوْلَكِكَ هُرُ ٱلْفَايِّرُونَ ۞ يُبَشِّرُهُمْ مَرَبُّهُ مِيرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَ نِووَجَنَتِ لَمُنَهُ فِيهَا فَيِدُ مُنْمُقِيدُ ۞ لَمَمُ فِيهَا فَيدُ مُنْمُقِيدُ ۞

خَلِدِينَ فِيهَآأَبَدًا إِنَّاللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرُ عَظِيمٌ ﴿

gaalo xaq uma leh inay camiraan oo dhisaan ama ku nagaadaan masaajidda Eebe illeen waaba gaalee, camalkooduna wuu buri, naarna way ku waari, waxaase camira masaajidda Eebe mu'miniinta hanuunsan, isku midna ma aha cid xaqa dhammaan rumaysay iyo gaaladii Makaad ee waraabin jiray Xujaajta masaajidkana camiri jiray, waxbase uma tarin, waxaase liibaani oo janne ku waari kuwa rumeeya xaqa, oo hijrooday oo jahaada, waana kaas jidka xaqa ah ee toosan ee wax tara qiimana leh. waxaa jirtay in dad ku faaneen inay camiri masaajidka xurmaysan iyo waraabinta xujaajta iyo wax lamida, markaasaa waxaa soo dagay aayaddan caddeyn mu'minka dhabta ah ee Liibaanay. At-Tawbah (17-22).

- 23. kuwa (xaqa) rumeeyow ha ka yeelanina Aabayaalkiin iyo walaalihiin sokeeye hadday ka jeclaadaan gaalnimada iimaanka, ciddiise ka sokeeye yeelata oo idinka mida kuwaasu iyaga umbaa daalimiina.
- 24. waxaad dhahdaa haddaad aabayaalkiin, caruurtiinna, walaalihiin, haweenkiinna, qaraabadiinna, xoolo aad kasbateen, ganacsi aad ka cabsanaysaan inuu baaro iyo guryo aad

يَتَأَيُّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا لَاتَنَّ خِذُوّاً ءَابَآء كُمُّ وَإِخْوَنَكُمُّ أَوْلِيآء إِنِ اَسْتَحَبُّوا ٱلْصُّفْرَ عَلَى ٱلْإِيصَٰنِ وَمَن يَتَوَلَّهُ مِينَكُمٌ فَأُوْلَيَكَ هُمُ ٱلظَّلِمُونَ وَمَن يَتَوَلَّهُ مِينَكُمٌ فَأُولَيَكَ فَلْ إِن كَانَ ءَابَآ وَكُمُّ وَأَمْوَلُ أَفْتَرُفُمُ وَإِخْوَنُكُمٌ وَلَذَوْ بُكُرُّوْعَشِيرَتُكُمُ وَأَمْوَلُ أَفْتَرَفْتُمُوهَا وَيَحَدَرُهُ تَخَشُونَكُمُ الْمَاوَمُ الْمَاوَمُ الْمَعْرِكُونُ تَرْضُوهَا

ka raalli tihiin ka jeceshihiin Ilaahay, rasuulkiisa iyo jahaad jidkiisa suga inta Eebe ka keeni amarkiisa, Eebana ma hanuuniyo qoomka faasiqiinta ah.

- 25. wuxuu idiinku gargaaray Eebe meelo badan, iyo maalintii xunayn markay idin cajabisay badnidiinnii oona waxba idiin tarin dhulkuna idinku cidhiidhyamay isagoo waasaca markaas aad jeedsateen idinkoo carari.
- 26. markaas Eebe ku soo dajiyey xasilkiisii Rasuulkiisii iyo Mu'miniintii kuna soo dejiyey junuud aydaan arkayn uuna cadaabay kuwii gaaloobay, taasina waa abaalka gaalada.
- 27. markaas Eebe ka toobad aqbalo intaas ka dib cidduu doono Eebana waa dambi dhaafe naxariista.

أَحَنَ إِلَيْكُمُ مِنَ اللّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِ سَيسِلِهِ وَفَرَ بَصُواْ حَتَّى يَأْقِ اللّهُ إِلَّمْ مِنَّواللّهُ لَا يَهْ دِى الْقَوْمَ الْفَسِقِينِ فَيَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوْطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْ إِذَ أَعْجَبَتْ حُمُّ مُكَثِّرَتُ مُمَّ فَأَمْ تُغْنِ عَنصُهُمْ شَيْعًا وَضَافَتْ عَلَيْكُمُ مَا فَكَ يُعْدِينَ عَنصُهُمْ شَيْعًا وَضَافَتْ عَلَيْكُمُ مَا فَكَ يُعْدِينَ عَنصُهُمْ شَيْعًا وَضَافَتْ عَلَيْكُمُ مَا فَكَ عَلَيْكُمُ عَنصُهُمْ شَيْعًا وَضَافَتْ عَلَيْكُمُ مَا فَكَ مُنْ الْعَنْمَ اللّهُ عَلَيْهُ مَنْ يَشَكَاهُمُ وَعَلَى اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ عَلَيْهُ مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ وَاللّهُ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ وَاللّهُ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهُ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ مِنْ بَعْدِيدَ اللّهِ وَاللّهُ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ وَرُدُولَ اللّهُ عَلَى مَن يَشَكَاهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَالْتُهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهِ وَاللّهُ عَلَيْهُ مُن اللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْمُ وَيَوْلِكُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْمُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَنْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَاللّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ وَلّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَا عَلَيْهُ وَلِيلًا عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ وَلَا لَهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ وَلَيْكُمْ وَلَا لَا لَهُ عَلَيْهُ وَلَا لَا عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ اللْهُ عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ وَلَا عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ مِنْ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ عَ

Eebe wuxuu ku reebi aayadaha hore in qaraabo laga yeesho cid gaalnimo xaqa ka dooratay ama aabbo ha ahaato ama walaal iyo wax la mida, Ciddiise qaraabadiisa, xoolihiisa, ganacsigiisa iyo guryihiisa ka doorta xaqa iyo jahaadka ha sugo balaayo iyo ciqaab, illeen faasiqbuu noqdaye. waxaana waajiba in Eebe, diinta islaamka ah iyo rasuulka Muxamada, loo jeclaado si daran, wax kastana laga jeclaado sida xadiith ku sugnaatay. aayadaha kale waxay caddayn in muslimiinta wax badan Eebe u gargaaray, gaar ahaan Maalintii xunayn oo muslimiintu la yaabeen badnidooda markaas ay carareen Nabiga iyo in la jirtay mooyee, markaas Eebe xoojiyey si fiicanna u dagaalameen gaaladiina jabiye, cidduu doonana ka toobad aqbalay, waana dagaalkii xuneyn ee maka iyo dhaa'if dhexdooda lala galay qoomkii Hawaasin, taasina waxay ku tusi inayna badni waxba tarayn mar haddaan Eebe gargaarkiisu jirin laguna xidhnayn, illeen maalintii badar oo la yaraana waakii markiiba gaaladii badnayd la jabiyey, maalintii xuneyna ee la badnaana markii hore la jabay markaas Eebe u gargaaray. At-Tawbah (23-27).

- 28. kuwa xaqa rumeeyow mushrikiintu (Gaalada) waa nijaas ee yeyna masaajidka xurmaysan u dhawaanin sanadkan ka dib, haddaad ka cabsataan saboolnimana wuxuu idinku hodmin Eebe fadligiisa hadduu doono illeen waa oge falsane.
- 29. la dagaallama kuwaan rumeyn Eebe iyo maalinta aakhiro oon xaaraan

يَتَأَيُّهُ اللَّذِينَ ، اَمَنُواْ إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ جَسُّ فَلَايَقْ رَبُواْ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَاْ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ : إِن شَاءً إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ حَكِيمُ شَيْ قَدْيُلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ وَاللَّهِ وَلَا إِلَيْوْمِ yeelayn wuxuu reebay Eebe iyo Rasuulkiisu ka diin dhiganayn diinta xaqa ah (islaamka) oo ah kuwa ehelu kitaabka ah yuhuud iyo nasaarada intay ka dhiibaan jisyada (iyadoo darban) iyaguna dullaysanyihiin.

- 30. waxay dhaheen yuhuud cusayr waa wiil Eebe, nasaarana waxay tidhi masiix (ciise) waa wiil Eebe, kaasina waa hadalkoodii oy afka ka sheegeen, waxay shabahaan kuwii horey u gaaloobay hadalkoodii, Eebe hallaayo ee xaggee loo leexin.
- 31. waxay ka yeesheen culimadoodii iyo suufiyadoodii Eebayaal ilaahay ka sokow iyo ciise ibnu maryama waxaan cibaadada ilaahay kali ah ahaynna lama farin, Eebe mooyee ilaah kalana ma jiro waana ka nasahanyahay waxay la wadaajin.

اَلْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ
وَلَا يَدِينُ وَكَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُواْ
الْحَيِّتَبَحَقَّ يُعْطُواْ الْجِزْيَةَ عَن يَدِ
وَهُمْ صَنْغِرُونَ ﴿
وَهُمْ صَنْغِرُونَ ﴿
وَهَالْتِ الْيَهُودُ عُرَّرُ أَابُنُ اللَّهِ وَقَالَتِ
الْنَصَدَى الْمَسِيحُ أَبْثُ اللَّهِ وَقَالَتِ
الْنَصَدَى الْمَسِيحُ أَبْثُ اللَّهِ وَقَالَتِ
الْنَصَدَى اللَّهُ أَنْ الْذِينَ كَفَرُوا مِن فَبْلُ
فَيْنَ هِهُونَ اللَّهُ أَنْ الْذِينَ كَفَرُوا مِن فَبْلُ
وَمَا أُمِدُونَ اللَّهُ أَنْ الْمُعْمَدِيمَ الْبَحَدُ وَالْمَسِيحَ الْبَحَدُهُ مَرَّكَ اللَّهُ الْمَدِيمَ
وَمَا أُمِدُواْ إِلَا لِيَعْبُدُوا إِلَى اللَّهُ الْمَدِيمَ الْمَدِيمَ اللَّهُ الْمَدِيمَ اللَّهُ الْمُؤْمِدِيمَ اللَّهُ وَالْمَسِيحَ الْبَحَدُهُ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمَدُوا إِلْمَا اللَّهُ الْمُؤْمِدِيمَ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُولِيمُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِدُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُونُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُولُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه

Gaaladu waa nijaas mana banaana inay masaajidda galaan una dhawaadaan, waana in lala dagaallamo kuwa kitaabka sheegan intay xoolo jisya ah ay bixiyaan muslimiintana siiyaan dhawridooda darteed, illeen waxay ka leexdeen diintii islaamka ee xaqa ahayde kamana jogaan waxa Eebe iyo rasuulkiisu reebeen, waana in kuwaas la xukumo lana ilaaliyo, kibir iyo isla waynina ayan kula noolaanin Muslimiinta, aayadaha kale yuhuuddu waxay cusayr ku sheegtay wiil Eebe, nasaarana waxay ciise ku sheegeen wil Eebe waana hadalkii gaaladii ka horaysay oo kale meel daran yaana loo leexiyey, waxayna Eebe ka yeesheen wadaadadoodii iyo nabi ciise iyadoo cibaadada Eebe kaliya la faray, cadiyi binu xaatim yaa ku yidhi: maanaan caabudi jirin culimada, markaasuu yidhi Nabigu waxay jideeyaan sow kumaydaan dhaamayn, wuxuuna yidhi: haa, markaasuu yidhi wataas cibaadadu. At-Tawbah (28-31).

- 32. waxay dooni gaaladu inay ku damiyaan Nuurka Eebe afkooda Eebana wuu diidi dhamaystirka nuurka moyee haba naceen gaaladuye.
- 33. Eebe waa kan ku diray rasuulkiisa hanuun iyo diin xaqa inuu ka kor mariyo diimaha dhammaan haba naceen gaaladuye.

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُواْ نُورَاللَّهِ بِأَفَوْهِهِمْ وَيَأْفِ اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُوْرَهُ وَلَوْكَرِهُ الْكَنْهُ وَكَنَّ

هُوَالَّذِی َاَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِالْهُ دَیٰ وَدِینِ اَلْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی اَلدِینِ کُلِهِ ء وَلَوْکَرِهَ اَلْمُشْرِکُونَ ۞

- 34. kuwa xaqa rumeeyow wax badan oo ka mida axbaarta (culimada yuhuud) iyo ruhbaantu (culimada Nasaarada) waxay ku cunaan xoolaha dadka xaq darro waxayna ka celiyaan (dadka xaqa) kuwa kaydsada dahabka iyo fiddada oon ku bixinayn jidka Eebe ugu bishaaree cadaab daran.
- 35. maalinta lagu gubi xoolahaas dartood naarta jahannamo ay ku guban wajiyadoodu iyo dhinacyadoodu iyo dhabarkoodu oo lagu odhan kani waa waxaad u kaydsanayseen Naftiinna ee dhadhamiya waxaad kaydsanayseen ciqaabtiisa.

يَتَأَيُّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوَ إِنَّ كَثِيرًا
مِنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَا كُلُونَ أَمُولَ
النَّاسِ الْمَبْرِ وَالرُّهْبَانِ لِيَا كُلُونَ أَمُولَ
النَّهُ وَالَّذِينَ يَكْنِرُونَ الذَّهْبَ وَالْفِضَةُ وَلَيْنِفُونَهُمُ اللَّهِ فَالَّذِهْبَ وَالْفِضَةُ يَعْدَابٍ اللِيهِ فَيَ اللَّهِ فَاللَّهُ فَاللَّهُ مَنْ اللَّهُ فَاللَّهُ فَا اللَّهُ اللللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ ال

Culimada xun waa balaayo dadka ku dhex jirta sida culimadii yuhuud iyo nasaara oo been iyo xaqdarro ku cunayey xoolaha dadka, ciddii sidooda fashana wuxuu qaaday jidkoodii, tan kale cidii Eebe xoola siiyey oon xaqa ku bixinin ee kulmiya uun oo uruuriya wuxuu mudan in xoolihii lagu gubo lagagana shido meel kasta isagoo lagu dhihi dhadhami waxaad kaydsatay ciqaabtiisa, xoolahaan sakada iyo xaqa Eebe laga bixininna waa kayd naareed, aayadaha horena waxay caddeyn in gaaladu dooni inay xaqa iyo nuurka Eebe damiyaan kuna qariyaan xumaan iyo baadil, Eebaase diray rasuulka oo hanuun wata iyo diinta islaamka ee xaqa ah, Eebaana dhamaystiri oo diimaha ka kormarin haba naceen gaaladuye. Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: diintu waxay gaadhi meejey habeen iyo maalin joogaan, waxayna gali Guri kasto. Taasina waa bishaaro caddeyn caalaminimada

36. tirada bilaha Eebe agtiisa waa Labiyo toban kitaabka Eebe dhexdiisa taniyo maalintuu abuuray samooyinka iyo dhulka, waxaana ka mid ah afar xurmo (gaara) leh waana taas diinta toosan ee ha dulmiyina dhexdooda naftiinna, lana dagaalama gaalada dhammaantiin, siday idiinla dagaalamayaan dhammaan ogaadana in Eebe la jiro kuwa dhawrsada.

diinta islaamka iyo say u faafi. At-Tawbah (32-35).

إِنَّعِدَةَ ٱلشُّهُورِعِندَ ٱللَّهِ اَثْنَا عَشَرَ شَهْرًا في كِتَبِ ٱللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلأَرْضَ مِنْهَا ٓ ٱرْبَعَةُ حُرُمٌ أَذَلِكَ ٱلدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُواْفِينَ أَنْفُسَكُمْ وَقَائِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَأَفَّةَ كَمَا يُقَائِلُونَكُمْ كَافَةً وَاعْلَمُوۤ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُنْقِينَ ﴿

37. dib u dhigidda (bilo) waa uun badsasho gaalnimo laguna baadiyeeyo

إِنَّمَا ٱلنَّيَّىَ ءُ زِيَادَةٌ فِي ٱلْكُفِّرِيُّصُلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُحِلُّونَ هُ عَامًا وَيُكرَمُونَ هُ عَامًا kuwa gaaloobay,waxay banneeyaan sanad waxayna reebaan mid inay waafaqaan tirada Eebe reebay waxayna banneeyaan wax Eebe reebay,waxaa loo qurxiyey camalkoodii xumaa Eebana ma hanuuniyo qoomka gaalada ah.

لِيُّوَاطِئُواْعِدَّةَ مَاحَرَّمَاللَّهُ فِيُحِلُّواْ مَاحَرَّمَاللَّهُ زُيِّنَ لَهُ مُسُوَّءُ أَعْمَىٰ لِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْ دِى الْقَوْمَ الْكَنْفِينِ ﴿

waxaa jirtay in gaaladu bilaha sanadka sayrabaan u qaybin jireen oo mar soo hormarin jireen marna dib u dhigi jireen markaasaa Eebe ku caddeeyey aayadda in Biluhu yihiin Labiyo toban, afar si gaar ah loo dhawrana ka midyihiin sida: Sidataal, Arafo, saka, iyo Rajab oyna xuntahay in lays dulmiyo, tan kale waa in gaalada dhammaan lala dagaallamo siday iyaba dhammaan ula dagaalami muslimiinta, Eebana wuxuu la jiraa muslimiinta dhawrsada ee dhabta ah, in kastoo dulmigu goor walba xunyahay haddana bilahaas waa ka sii daranyahay, saas darteed dib udhigga bil ama horumarinteedu waa uun kordhisasho gaalnimo, waxaana halkaas ka muuqda in xalaal tahay wuxuu Eebe banneeyey, xaaraanna tahay wuxuu Rasuulku reebo ciddii wax Eebe reebay bannaysa ama wax Eebe banneeyey reebta waa mid ilaahay is bar bardhigtay oo dhuntay xaqana ka leexatay. At-Tawbah (36-37).

- 38. kuwa xaqa rumeeyow maxaad leedihiin oo marka laydin dhaho ku baxa jidka Eebe aad ugu cuslaataan dhulka, ma waxaad ku raalli noqotaan nolosha adduun aakhiro ka sokow, nolosha adduunyo marka aakharo loo dayo waa uun raaxo yar.
- 39. haddaydaan bixin wuxuu Eebe idincadaabi cadaab daran, wuxuuna idinku badali qoom aan idinka ahayn, waxna kama dhibaysaan Eebe, ilaahayna wax kasta oo uu doono waa karaa.

يَتَأَيُّهُا الَّذِينَ ءَامَنُواْ مَا لَكُوْ إِذَا قِيلَ لَكُوُ انفِرُواْ فِي سَبِيلِ اللهِ اَفَّا قَلْتُمْ إِلَى اَلْأَرْضِ أَرْضِيتُم بِالْحَكَوْةِ الدُّنْيَ امِنَ الْآخِرَةَ فَمَا مَنَعُ الْحَكَوْةِ الدُّنْيَ افِ الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلُ الْكَا

إِلَّانَفِرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ فَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرُ ﴿ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءًا

40. haddaydaan u gargaarin Nabiga waxaa u gargaaray Eebe markay bixiyeen kuwii gaaloobay isagoo labo midkooda markay godka ku jireen markuu ku lahaa saaxiibkiis ha walbahaarin Eebaa inala jiree, oo Eebe ku dajiyey xasilkiisa kuna xoojiyey Januud aydaan arkayn kana yeelay kalimadda

إِلَّا نَصْرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذَا خَرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُواْ ثَانِي الْنَايْنِ إِذْ هُمَا فِ ٱلْفَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَنجِيهِ عَلَا تَحْرُنْ إِنَ اللَّهُ مَعَنَ آفاً نَزَلَ اللَّهُ سَكِينَتُهُ. عَلَيْهِ وَأَيْكَدُهُ بِجُنُودٍ لِمَّ تَرَوْهِ كَا وَجَعَلَ kuwa gaaloobay tan hoosaysa, kalimadda Ilaahayna waa tan sarreysa, Eebana waa adkaade falsan. كَلِمَةُ الَّذِينَ كَفَرُواْ الشُّفَالَّ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِى اَلْعُلْيَا اَّوَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيدُ اللَّهِ

Jahaadku waa waajib mana habboona in marka jahaadku joogo la dib maro oon la bixin, lana doorto nolosha iyo raaxada adduunka, raaxada adduunse waa wax yar oo dhamaan, haddaan jahaadka loo bixinna Eebe wuu cadaabi isagoo ciqaab adduun u soo dadajinaya, kuna badali qoom ka soo hadhay, waxna Eebe kama dhimaan, Eebana isagaa awood leh.

hadday dadku u gargaari waayaan Nabiga iyo diinta Eebe, ilaahay waa kuu u gargaaray markay gaaladii ka bixiyeen maka oo uu godka galay isaga iyo saaxiibkiis Abuubakar kuna yidhi: ha walbahaarin Eebaa inala jiree, Ilaahayna xasil ku soo dajiyey kalimadii gaaladana hoos ka yeelay, kalimadii Eebe ee xaqa ahna koryeelay, illeen Eebaa adkaada oo falsan, waana taas dhibaatada loo soo maray diinta islaamka, waxaa sugnaaday in markuu Sayid Abuubakar ku yidhi Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa wayeelee) hadduu midkood dayo gondihiisa wuu ina arki lahaa, uu ku yidhi: maxaad u malayn labo Eebo saddaxeeyo. Eebaana wax lagu tiirsada ah lana rumeeyo, Diintiisana loo dagaalamo. At-Tawbah (38-40).

- 41. baxa idinkoo fudud iyo idinkoo culus kuna jahaada xoolihiinna iyo naftiinna jidka Eebe, saasaana idiin khayrroon haddaad wax ogtihiin.
- 42. hadduu jiro muuqaal adduunyo oo dhaw iyo socdaal gaaban way ku raaci lahaayeen waxaase ku fogaaday socdaalkii, waxayna ku dhaaran Eebe haddaanu kari waan idinla bixi lahayn, waxayna halaagi naftooda Eebana waa ogyahay inay been sheegi.
- 43. Eebe ha ku cafiyee maxaad u idantay intay kaaga cadaato kuwa runta sheegi ood ka ogaato Beenaalayaasha.
- 44. kaama idin waydiistaan kuwa rumeeyey Eebe iyo maalinta dambe inay ku jahaadaan xoolahooda iyo naftooda, Eebana waa ogyahay kuwa dhawrsada.
- 45. waxaase ku idin waydiin kuwaan rumaynin Eebe iyo maalinta dambe ayna shakiday quluubtoodu, waxayna

انفِرُواْ خِفَافَاوَثِفَ الأوَجَهِدُواْ يَامُولِكُمْ وَاَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنكُنتُمْ تَعْلَمُونَ شَيْ لَوْكَانَ عَرَضًا فَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبَعُوكَ كَوْكَانَ عَرَضًا فَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبَعُوكَ

لؤكان عَرْضَا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لا تَبْعُوك وَلَكِنَابَعُدُتُ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُون بِاللَّهِ لَوِ السَّتَطَعْنَا لَخَرَجْنَامَعَكُمُّ مُهُلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿ إِنَّهُ

عَفَااللَّهُ عَنكِ لِمَ أَذِنتَ لَهُ مَّحَقَّ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُواْ وَتَعْلَمُ الْكَنْدِيِينَ ﴿

لَايَسْتَغْذِنُكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُوكَ بِاللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ أَن يُجَلِهِ دُواْبِاَمْوَلِهِمْ وَٱنفُسِمِمُّ وَاللَّهُ عَلِيدُ ْبَالْمُنَّقِينَ ﴿ اللَّهِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ عَلِيدُ الْمُنَقِينَ اللَّهُ عَلَيْهُمْ ا

إِنَّمَايَسَتَغَذِنُكَ ٱلَّذِينَ لَايُؤْمِنُوكَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ وَٱرْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ وَهُهُمْ

ku noqnoqon (ku wareersanyihiin) shakigooda.

Duullimaadkii waynaa ee tabuuk yuu Eebe faray muslimiinta inay la baxaan nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxaana loo baxay xagga shaam oo gaaladii Ruum, waxayna ahayd arrin adag oo lagu kala baxay, oo munaafiqiintii soocmeen, haddii qaniimo dhaw la heli ama socdaalku gaabanyahay way bixi lahaayeen, waxaase dheer jidka, waxayna ku dhaaran haddaan karo waan kula jiri lahayn, iyagoo been sheegi oo naftooda halaagi markuu nabigu qaar ka mid ah u idmay inay hadhaan yuu Eebe ku yidhi nabiga Eebe ha ku saamaxo ee maxaad u fasaxday intay dadku dhab ugu kala cadaan, muslimiinta dhabta ahse ma idin warsadaan inay jahaadaan iyo in kale, waxaase idin warsada kuwaan Eebe iyo aakhiro rumaynin oo shakiga la wareersan, aayaduhuna waxay caddeyn siday waajib u tahay inay u wada jiraan jahaadka una kala hadhin, si loo daafaco diinta islaamka iyo dhulka islaamka, muslimiintuna markay ka tageen jahaadkii xaqa ahaa nafna jecleysteen wakaas la qaybsaday oo la qabsaday dhulkoodii, wax sharaftoodii u soocelin oo jahaad dhab ah ahayna ma jiro ee cid maqli ma jirtaa? At-Tawbah (41-45).

- 46. hadday doonaan bixid waxay u darban lahaayeen galab, wuxuuse nacay Eebe Bixintooda wuuna dib mariyey waxaana lagu yidhi «gaaladii» la fadhiista kuwa fadhiya.
- hadday baxaan dhexdiinna waxaan xuman ahayn idiinma kordhiyaan, waxayna u dagdagi lahaayeen fasaadinta dhexdiinna iyagoo idinla dooni fidmo, waxaana idin ku jira kuwo idiindhagaysan Eebana waa ogyahay daalimiinta.
- 48. waxay idinla dooneen fidno mar hore waxayna kuu gagadiyeen umuuraha intuu ka yimaado xagu oo ka muuqdo amarka Eebe (xaqa) iyagoo nici.
- 49. waxaa ka mid ah kuwo dhihi i fasax hana i fidneyn waxayse ku dhaceen fidno jahannamana way koobtay gaalada.

﴿ وَلَوْ أَرَادُواْ ٱلْخُــُرُوجَ لَأَعَذُواْ لَهُ عُدَّةً وَلَكِن كَرِهُ أُللَّهُ أَنِّبِكَا ثُهُمْ فَتُبَّطُ أَقْعُدُواْ مَعَ ٱلْقَدِينَ

munaafiqiinta iyo diin laawayaashu waxba uma taraan muslimiinta, wayna u raacaan dagaalka wax faa'iido ahna kuma jirto, illeen hadday runsheegi way u darban lahaayeen jahaadkee, Eebaase nacay bixidooda ee ha fadhiyeen sida kuwa fadhiya, hadday baxaan waxay ku abuuri war iyo xumaan muslimiinta dhexdeeda ah iyo fidno iyo balaayo ay la dooni muslimiinta, waxaana ku jira muslimiinta kuwo maqli warka munaafiqiinta, Eebese waa ogyahay daalimiinta, horaybay u damceen fidno iyo qasba, uguna gadgadiyeen xaalka nabiga iyo muslimiinta dhibkeeda intuu ka muuqdo xaqu iyo amarka Eebe iyagoo neceb, waxaase ka mida kuwo dhihi i fasax Nabiyow, hana jgu fidneynin bixidda, waxayse ku dhaceen fidnadii iyo balaayadii jahannamana waxay koobi gaalada. halkaasna waxaa ka muuqda u darbashada jahaadka, ka digtoonida munaafiqiinta iyo war xumayaasha xumaanta la jecel muslimiinta, in Eebe muujin xaqa oo koryeeli markay muslimiintu gartaan wanaagga kuna socdaan, waana inaan laga cudurdaar warsanin jahaadka ee waa in la muujiyaa niyad sami, khayr jacayl, daafaca diinta islaamka iyo doonidda wanaagga iyo sharafta Eebe agtiisa ah, isagood talasaarani adkaysi iyo shaqana badini. At-Tawbah (46-49).

- 50. hadduu wanaag ku soo gaadho wuu walbahaarinayaa Munaafiqiinta, hadday ku hesho dhibaatana waxay dhahayaan waan ka dadaalay raaciddiisa, mar hore, wayna jeedsadaan iyagoo faraxsan.
- 51. waxaad dhahdaa naguma dhaco wax Eebe noo qoray mooyee, isagaa gargaarahannaga ah ee Ilaahay uun ha tala Saarteen Mu'miniintu.
- 52. waxaad dhahdaa ma waxaad nala sugaysaan waxaan labada wanaag midkood ahayn (Guul ama shahaado) annaguna waxaan idin la sugaynaa inuu Eebe idinku asiibo (ciqaabo) cadaab agtiisa ah ama gacmahanaga, ee suga annaguna waan idin la sugaynaaye.
- 53. waxaad dhahdaa Bixiya wax ama ogolaansho ama qasab marnaba laydinkama aqbalee, illeen waxaad tihiin qoom faasiqiina.
- 54. wax u diiday in la aqbalo bixinteeda oon ka gaaloowgooda Eebe iyo Rasuulkiisa ahayn majiro, mana yimaaddaan salaadda iyagoo wahsan mooyee, mana bixiyaan iyagoo neceb mooyee.

قُل لَّن يُصِيبَ نَآ إِلَّا مَا كَتَتَ ٱللَّهُ لَنَاهُمُ مَوْ لَـٰنِنَا وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْمُنَّهُ كُلَّ الْمُؤْمِنُونَ ١ وَنَعُنْ نَتَرَيْضُ كُمُّ أَن يُصِيبَ كُمُ أَللَّهُ بِعَلَااتِ مِّنْ عِندِهِ ۚ أَوْبِأَيْدِينَ ۖ أَفَكَرَبُّكُوۤ ۗ إِنَّامَعَكُم مُّتُرَبِّصُونَ ١ قُلْ أَنفِقُواْ طَوْعًا أَوْكَ هَا لَنْ يُنْقَتَلَ مِنكُمٍّ إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَسِقِينَ شَ كَفَرُواْ بِٱللَّهِ وَيُرَسُّو لِهِ ءِوَكَا يَأْتُونَ ٱلصَّالَةِ ةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا نُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كرهُونَ ١

Munaafiqiinta waxaa ka mid ah kuwo nabiga fasax waydiisan inay dagaalka ka hadhaan iyagoo sheegi inay fidmoobi hadday baxaan, waxayse dhab ugu dhaceen fidno Naarta Jahannamana way koobi gaalo, hadday muslimiintu khayr helaanna way ka naxaan, hadday dhibaato ku timaadana waxay sheegaan inay dadaaleen waana farxaan, waxaan Eebe qorinse muslimiinta kuma dhaco, isagaana gargaara ah muslimiintu ay talasaartaan, Muslimiintuna waxay heli guul ama waxay ku dhiman shahaadanimo, gaalana ha sugto ciqaab Eebe ama jab ku gaadha gacmaha muslimiinta, waxay bixiyaanna lagama aqbalo illeen waa faasiqiine, waxayna ka gaaloobeen Eebe iyo rasuulkiisa, salaaddana iyagoo wahsanayeey yimaaddaan, waxayna wax bixiyaan iyagoo neceb, illeen waa munaafiqiine. At-Tawbah (50-54).

55. yeyna ku yaab galinin xoolahoodu iyo caruurtoodu, wuxuu un dooni Eebe inuu ku ciqaabo nolosha adduun oy baxdo naftoodu iyagoo gaala ah.

فَلاَتُعْجِبْكَ أَمَوَلُهُمْ وَلاَ أَوْلَدُهُمَّ إِنَّمَا يُرِيدُاللَّهُ لِيُعَذِّبُهُم جِهَافِي الْحَيَوْةِ الدُّنْيَا وَتَزَّهُقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَفِرُونَ ۞

- 56. waxay ku dhaaran Eebe inay idinla jiraan idinlamana jiraan, waase qoom cabsan.
- 57. hadday helayaan meel ay magan galaan ama godod (buuro) ama meel ay galaan way u jeedsan lahaayeen iyagoo deg degi.
- 58. waxaa ka mid ah kuwo kugu ceebin sadaqada (sakada) haddii la siiyana raali noqon haddaan la siininna cadhoon.
- 59. hadday ku raalli noqdaan waxay siin Eebe iyo rasuulkiisu oy dhahaan waxaana nagu filan Eebe wuxuu naga siin Eebe fadligiisa rasuulkiisuna wuu nasiin Anaguna Eebe unbaan wax ka doonaynaa (saasaa u khayroon).

رَيُحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنحَمُّ وَمَاهُمْ مَِنكُوُ لِلَاكِنَهُمْ قَوْمٌ يُفَرَقُونَ ۞ وَ يَحِدُونَ مَلْجَنًا أَوْمَغَنَرَتٍ أَوْمُدَّخَلًا وَلَكِ لَوْلِ لِيَهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۞ وَلَوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۞

وَمِنْهُم مَّن َبَلِمِزُكَ فِي الصَّدَقَتِ فَإِنْ أَعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُون ﴿ وَلَوْ أَنَهُ مُرَضُوا مَا آءَاتَ هُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رُوقَا لُواْ حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ وَإِنَّا إِلَى اللَّهِ وَعَبُونَ ﴾

Wax lala yaabana ma aha ama la wanaajisto xoolahooda iyo caruurtooda waxay un ku noqon khasaare aakharo iyo Adduunbe, waxayna dhiman iyagoo gaalo ah, waxayna ku dhaaran inay la jiraan muslimiinta lamana jiraan ee way cabsan, hadday helaan meelay ku cararaanna way ku dag degi, qaarkoodna waxay ku ceebayn jireen nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyo muslimiinta waxay bixin, iyagoo haddii wax la siiyana raalli noqda hadday waayaanna cadhooda.

haddayse ku raalli noqdaan waxay Eebe iyo rasuulkiisu siiyaan oy ku kalsoonaadaan Eebe iyo rasuulkiisa saasaa u wanaag badnaan lahayd, tilmaantaasna waa tilmaanta munaafiqiinta, had iyo jeerna waxay ceebeeyaan oo xumaan iyo shar la doonaan muslimiinta sidii kii ku yidhi Nabiga: caddaalad maadan falin, ee uu ku yidhi: yaa caddaalad fali haddaanan caddaalad falin, xumaan badanaa kuwaasu. At-Tawbah (55-59).

- 60. sadaqada (Zakada) waxaa uun muta fuqarada, masaakiinta, kuwa ka shaqeeya, kuwa la soo dhawayn quluubtooda, kuwa la xorayn, kuwa (xaqa) ku daynoobay, jidka Eebe iyo socdaalka, waana wax Eebe Faral yeelay, ilaahayna waa oge falsan.
- 61. waxaa ka mid ah (munaafiqiinta) kuwa dhiba nabiga oo dhaha waa wax walba maqle, waxaad dhahdaa waa Khayr maqlihiinna wuxuuna rumayn Eebe, wuxuuna u rumayn Mu'miniinta, waana u naxariistaa kuwa rumeeyey oo idinka mid ah, kuwa dhiba Rasuulka Eebe waxay mudan cadaab daran.

﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَتُ اللَّهُ قَرَاءَ وَٱلْمَسَكِينِ وَٱلْعَدِمِينَ عَلَيْهَا وَٱلْمُوَلَّفَةَ فُلُوبُهُمْ وَفِى ٱلرِقَابِ وَٱلْغَدِمِينَ وَفِ سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِّ فَرْيضَةً مِّنَ ٱلْذِينَ يُوَّذُونَ ٱلنَّيَّى وَيَقُولُونَ هُو أَذُنَّ قُلُ أَذُنُ حَيْرٍ لِلَّحَمُّ مُ يُوْمِنُ بِاللَّهِ وَيُوْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ عَامَنُواْ مِنكُوْ وَٱلَّذِينَ يُوْذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ هَمُ عَذَاكُ الْمِيْمُ ﴾

- 62. waxay idiinku dhaaran Eebe inay idin raalli galinayaan, Eebe iyo Rasuulkiisa yaa mudnaan badan inay raalli galiyaan hadday Mu'miniinyihiin.
- 63. miyeyna ogayn ciddii la dagaalanta (oo khilaafta) Eebe iyo rasuulkiisa inuu mudan naarta jahannama, kuna waari dhexdeeda, arrintaasuna waa dulli wayn.

يَعْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمُّ لِيُرْشُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ وَاحَثُ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ, مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولُهُ فَأَبَ لَهُ مَا رَجَهَ نَدَخُلِدًا فِيهاً ذَلِكَ الْحِدِّزُى الْعَظِيمُ ﴿ اللَّهَ

Zakada waxaa Mudan siddeedaas nooc ee Eebe sheegay isagoon cidna u dayn, taasna waxay ku tusin inay bixinta zakadu waajibtahay, in siddeedaas kooxood mudanyinhiin wanaagga iyo isu naxariisashada diinta islaamku ma aha hadal iyo war la sheeg sheego saas darteed waa in la bixiyo zakada lana siiyo dadkaas iyo meelahaas mudan.

Tan kale munaafiqiintu waa cudur ku dhex jira muslimiinta wax kastana wax ka sheegi, waxaana ka mid ah inay nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku dhahayeen waa wax walba maqle, khayrka iyo wanaagga yuuna maqlayey, ciddiise dhibta waxay mudan cadaab daran Dhaarbeena yeyna maraan si ay u raalli galiyaan muslimiinta, Eebaase mudan in la raalli galiyo, ciddii la colloowda Eebe iyo rasuulkana wuxuu mudan cadaab daran. At-Tawbah (60-63).

- 64. waxay ka digtoonyihiin munaafiqiintu in lagu soo dajiyo suurad ka warrami waxa quluubtooda ku sugan, waxaad dhahdaa jeesjeesa Eebe wuxuu soo bixin waxaad ka digtoontihiin (cabsanaysaan).
- 65. haddaad warsato waxay dhihi waan un yar tiimbanaynay oon ciyaaraynay, waxaad dhahdaa ma Eebe iyo aayaadkiisa iyo Rasuulkiisa yaad ku jees jeesayseen.
- 66. ha cudur daaranina waad gaalowdeen Rumayn ka dib, haddaan cafino koox idinka mid ah waxaan cadaabaynaa koox illeen iyagu waa dambiilayaale.
- 67. munaafiqiintu rag iyo haweenba qaarkood qaarka kale yuu ka ahaaday waxayna faraan xumaanta, waxayna ka reebaan wanaagga, waxayna laabaan gacmahooda (wax ma bixiyaan) Eebayna halmaameen isna aabayeeldarro yuu kula dhaqmay, munaafiqiin iyaga umbaa faasiqiin ah.

يَحَدُرُ الْمُنَكِفِقُونَ أَن ثَنَزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةً سُنَيْعُهُم بِمَافِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْ فِوْقُ إِنَّ اللهَ مُخْمِحُ مُّ الْحَدُرُونَ اللَّهِ مُخْمِحُ مَّا الْحَدُرُونَ اللَّهَ مُخْمِحُ مَّا الْحَدُرُونَ اللَّهِ مَا اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ مَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ اللْهُ الللَّهُ اللْهُ اللَّهُ الللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل 68. wuxuuna Eebe u yaboohay Munaafiqiintaa rag iyo haweenba iyo gaalada Naarta Jahannamo wayna ku dhex waari iyadaana ku filan, waxaana lacnaday Eebe waxayna mudan cadaab joogta ah.

وَعَدَاللَّهُ ٱلْمُنَافِقِينَ وَٱلْمُنَافِقَاتِ وَٱلْكُفَّارَ نَارَجَهَنَّمَ خَلِدِينَ فِيهَأْهِى حَسَّبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابُ مُقِيمٌ ۞

Munaafiqiinta rag iyo haweenba waa colka diinta islaamka iyo Muslimiinta waxayna ku jees jeesi kuna ciyaaraan Eebe iyo rasuulka iyo xaqa, waxayna is faraan xumaanta wanaaggana way iska reebaan, Eebe iyo xaqana way halmaamaan waxayse mudan cadaab daran oy ku waari kuna dulloobi, illeen waa dambiilayaale.

Juz' 10

Aayaduhuna waxay ku soo dageen mar ay kusheekeysanayeen dhibka iyo Xumaanta Muslimiinta lahaayeenna ma kuwanaa iska celin reer ruum, barri baan arkaynaa iyagoo xidh xidhan Munaafiqna wax uma taro muslime wuu uun dhibaa. At-Tawbah (64-68).

69. waxaad la midtihiin kuwii idinka horreeyey, waxayna ahaayeen kuwo idinka badan xoog iyo xoolo iyo caruur waxayna ku raaxaysteen nasiibkoodii idinkuna waxaad raaxaysateen nasiibkiin siday ugu raaxaysteen kuwii idinka horreeyey nasiibkoodii, waadna dhumbateen xumaanta siday u dhumbadeen, kuwaas waxaa buray camalkoodii adduun iyo aakhiraba kuwaasuna iyaga umbaa khasaaray.

70. miyeyna soo gaadhin warkii kuwii ka horreeyey oo ah qoomkii nabi Nuux, Caad, Thamuud, Qoomkii Nabi Ibraahiim, madyan dadkeedi iyo Qoomkii Nabi Luudh, waxay ula timid rasuuladoodii xujooyin, Eebana ma aha mid dulmiya iyagaase naftooda dulmiya.

كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوْاَأَشَدَ مِنكُمْ فُوَّةً وَاكْثُرَا أَمُوَلَا وَأُوْلَدُافَاً سَتَمْتَعُواْ عِلَقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُم عِلَقِكُرُ كَمَا اَسْتَمْتَعُ اَلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ عِلَاقِهِمْ وَخُصْتُمْ كَالَّذِي حَاصُواً اُوْلَتِيكَ حَطِلَتْ أَعْمَالُهُمْ فِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَتِيكَ حَطِلَتْ أَعْمَالُهُمْ فِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْآفِرِيرُونَ اللَّا

الْهَ يَأْتِهِمْ نَسَ الْلَايِنَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوجِ وَعَادٍ وَتَمُودَ وَقَوْمِ إِنْرَهِيمَ وَأَصْحَبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْفَقِكَ تَتَّ النَّهُمُ رُسُلُهُم يَا لَيْنَنَتِّ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِظَلِمَهُمْ وَلَنكِن كَانُوْ الْنَفْسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿

Aayadahan wuxuu Eebe ku sheegi inay ku daydeen kuwa xaqa diidi Gaaladii hore kana xoolo, xoog iyo caruur badnaa, waxayna ku raaxaysteen addunka sidii kuwaas hore waxayna xumaanta u dhumbadeen siday kuwaas u dhumbadeen, waana buray camalkoodu adduun iyo aakhiro, waana kuwo khasaaray. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi waxaad maraysaan waddadii gaaladii Taako taako iyo dhudhun dhudhun xataa hadday galaan god kharaaba waad ka daba galaysaan, sidii qoomamkii ka horreeyey ee Nabiyada beeniyey markay rasuuladii ula yimaadeen Xujooyin iyo xaq wayse dulmiyeen naftooda, illeen Eebe wax ma dulmiyee waxaase habboon Rumayn iyo wanaag. AtTawbah (69-70).

71. Mu'miniinta rag iyo Haweenba qaarkood qaarka (kale) waa u Sokeeye waxayna faraan wanaagga kana reebaan xumaanta, waxayna oogaan salaadda, waxayna bixiyaan Zakada, waxayna Addeecaan Eebe iyo Rasuulkiisa, kuwaas waxaa u naxariisan Eebe, illeen Eebe waa adkaade fal sane.

72. wuxuu u yaboohay Eebe Mu'miniinta Rag iyo haweenba Jannooyin ay socoto dhexdeeda Wabiyaalkii iyagoo ku waari dhexdeeda, iyo guryo wanaagsan oo Jannada cadnin (Nagaadiga) Raalli ahaanshaha Eebaana ka wayn, arrintaasuna waa uun liibaanta wayn.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَتُ بَعَضُهُمْ اَوْلِيآ اَبْعَضِّ

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكرِ

وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيَوْتُونَ الزَّكَاةَ

وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أَوْلَتَهِكَ سَيْرَ حَمُّهُمُ اللَّهُ

وَيُطِيعُونَ اللَّهَ عَزِينَ حَكِيدٌ ﴿

إِنَّ اللَّهَ عَزِينَ حَكِيدٌ ﴿

وَعَدَ اللَّهَ الْمُؤْمِنِينِ وَ اللَّهُ وَمِنْتِ جَنَّتِ جَوِّى مِن تَعْنِهَا الْأَنْهَ لُرُخلِدِينَ فِيهَا وَمَسَلِكِنَ طَيِّبَةً
فِي جَنَّتِ عَدْنُ وَيضُونُ أَيْقِ اللَّهِ اللَّهِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ اللَّهِ الْمُؤْمِنَ اللَّهِ الْمُؤْمِنَ اللَّهِ الْمُؤْمِنَ اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمَالِينَا اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا الْمَاسِلَةُ الْمُؤْمِنِينَ الْمَاسِلِينَ الْمُؤْمِنِينَ الْمَاسِلِينَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ الْمَاسِلِينَ الْمِنْ الْمُؤْمِنِينَ الْمِؤْمِنِينَ الْمَاسِلِينَ الْمُؤْمِنِينَ الْمِنْ الْمُؤْمِنِينَ الْمِنْ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ اللْمَامِنَ الْمَالِينَا اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْمَامِنَ الْمَامِلُولُ الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِ الْمِنْ الْمَامِلُولُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِي الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِلُومُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا

Aayadahani waxay caddeyn in Mu'miniintu Rag iyo Haweenba sokeeye iyo Qaraabo isu gargaara yihiin, wanaaggana is faraan, xumaantana iskareebaan, Salaaddana si wanaaga u oogaan, Zakadana bixiyaan Eebe iyo Rasuulkiisana adeecaan, waana kuwa naxariista Eebe awoodda lehe falka san muta. Wuxuuna Eebe u yaboohay Jannooyin aan laga guuraynin oo Wabiyaal dhex socdaan, isagoo raalli ahaanshaha Ilaahay ka wayn yahay, waana Liibaanta ugu wayn arrintaasi, waxaana halkaas ka muuqda siday u kala duwanyihiin Tilmaanta Munaafiqiinta iyo tan muminiinta, waxaana ka mid ah tilmaanta Mu'miniinta inay isku tiirsanaadaan, isuna naxariistaan, siduu rasuulku yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Mu'minku Mu'minka wuxuu u yahay sida dhista qaarkeed qaarka kale u Xoojiyo iyo Xadiithka kale ee caddayn inay jidh kaliya yihiin isuna xanuunsan, sidaas darteed khilaaf badane, xumaan fale, naxariis yare, ma gargaare, mu'min toosan ma yahay? At-Tawbah (71-72).

73. Nabiyow la jahaad gaalada iyo Munaafiqiinta, kuna darrow dheelmadkooduna waa Naarta Jahannamo iyadaana u xun meel loo ahaan.

يَّنَا يُّهَا ٱلنَّيِّ جَهِدِ ٱلْكُفَّارُواَ لَمُنْفِقِينَ وَٱغَلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَرْهُمْ جَهَ نَمُّ وَبِنْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿

74. waxay ku dhaaran inayna dhihin (hadal xun) iyagoo yidhi hadal gaalnimo ayna gaaloobeen Islaanimo (muuqa) kadib, ayna dooneen waxayna gaadhin, waxayna ku naceen ku hodanaynta Eebe iyo Rasuulkiisa fadligiisa hadday toobadkeenaan khayr bay u tahay, hadday jeedsadaanna wuxuu Eebe

يَحْلِفُونَ بِإِللَّهِ مَاقَالُواْ وَلَقَدْقَالُواْ كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُواْبِعَدَ إِسْلَمِهِرُ وَهَمُوابِمَا لَمْرِينَالُواْ وَمَانَقَـمُواْ إِلَّا أَنَّ أَغْنَـهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِن فَضْلِهِ * فَإِن يَتُوبُواْ يَكُ خَيْرًا لَمُكَرِّ وَإِن يَـتَوَلَّوْ اَيُعَذِّبُهُمُ cadaabi cadaab daran adduun iyo aakhiraba, gargaarana kuma leh dhulka dhexdiisa iyo sokeeye midna. ٱللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِ ٱلدُّنْيَا وَٱلْآخِرَةِ ۚ وَمَالَحُمُّرُ فِٱلْأَرْضِ مِن وَلِيّ وَلَانَصِيرِ ۞

Eebe wuxuu faray nabiga (Naxariis iyi nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu la jahaado Gaalada iyo munaafiqiinta kuna darraado Ayna ka helin jeleec illeen Hoygoodu waa Naartii jahannamee, waxayna ku dhaartaan Been iyo Gaalnimo intay islaannimo Muuqa muujiyeen ka dib, wax xunna way dooneen, waxayna la cadhoodeen u Nicmeynta Eebe iyo Rasuulkiisa, hadday toobad keenaanna way u fiicantahay hadday jeedsadaanna Eebe wuxuu u cadaabi si daran Adduun iyo aakhiraba mana helayaan gargaare, Taasina waxay ku tusin xumaanta gaalada, munaafiqiinta, diin laawayaasha iyo xaq diidayaasha ayna habboontahay in laga foojignaado. At-Tawbah (73-74).

- 75. waxaa ka mid ah kuwo la ballamay Eebe hadduu wax ka siiyo fadligiisa inuu sadaqaysto noqdana kuwa suuban.
- 76. markuu wax ka siiyey fadligiisa ay ku bakhayleen jeedsadeenna iyagoo diidi.
- 77. wuxuu ku reebay quluubtooda munaafiqnimo tan iyo maalintay la kulmi ku baajintooda Eebe waxay kula ballantameen iyo beenintoodii darteed.
- 78. miyeyna ogayn in Eebe ogyahay qarsoodigooda iyo muuqooda iyo in Eebe ogyahay waxa maqan.
- 79. waa kuwa ku ceebayn kuwa sadaqaysan oo mu'miniinta ah sadaqadooda iyo kuwaan helaynin tabartooda mooyee, way ku jees jeesi Eebana wuu kula macaamiloon abaalkooda waxayna mudan cadaab daran.

وَمِنْهُم مِّنْ عَهَدَاللَّهُ لَيْنَ التَّذَا مِنْ فَضْلِهِ ، لَنَصَّدَّقَنَ وَلَنَكُونَنَ مِنَ الصَّلِحِينَ ﴿ فَلَمَّا اَ اللَّهُ مِينَ فَضْلِهِ ، يَخِلُوا بِهِ ، وَتَوَلَّوا وَهُم مُعْرِضُونَ ﴿ وَهُم مُعْرِضُونَ ﴿ فَأَعْقَبُهُمْ فِينَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ مُ بِمَا أَخْلَقُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا بِمَا أَخْلَقُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا وَأَنَ اللَّهُ وَلَنَّ مِنَ اللَّهُ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا مَا اللَّهُ مَا وَعَدُونَهُ مَ وَأَنَ اللَّهُ وَمِنَ اللَّهُ عَلَى مُ الْفُكُوبِ ﴿ مِنْ اللَّهُ وَمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ

Waxaa ka mid ah dabeecadda Munaafiqiinta inay ceebeeyaan Muslimiinta waxna ka sheegaan, iyo inay buriyaan ballanka, markuu Eebe wax siiyana ay ka gaaloobaan Nicmada, kuna bakhaylaan si qalbigoodu ugu waarto munaafiqnimo iyo kufri caloolo, illeen waxay baajiyeen ballankii Eebe waxayna beeniyeen xaqii, sidii iyagoon ogayn Eebe qarsoodigooda iyo muuqooda iyo waxa maqan, waxayna sheegaan fasirayaashu inay aayaduhu ku soo degeen Nin la dhihi jiray Thaclaba oo xoola batay markaas ka tagay cibaadadii Eebe zakadiina diiday, cid kastase way u taallaa hadday xaqa ka leexato, mana haboona in mu'miniinta lagu ceebeeyo waxa yar ee ay awoodaan hadday sadaqaystaan, ciddii ceebeysana Eebaa ka abaal marin oo u ciqaabi si daran, waxaana la sheegay in Cabdirixmaan binu coof sadaqaystay wax badan Asaxaabi kalana ku deeqay wax yar markaasay munaafiqiintii dureen labadiiba.

Diinta islaamkuna ma rabto Ceebeynta, xumaan sheegga iyo xaqiraadda Muslimiinta, At-Tawbah (75-

Diinta islaamkuna ma rabto Ceebeynta, xumaan sheegga iyo xaqiraadda Muslimiinta. At-Tawbah (75-79).

80. ama u dambidhaaf warso ama ha u dambidhaaf warsanin, haddaad u dambi dhaaf warsato toddobaatan jeer uma dambidhaafo Eebe, illeen iyagu waxay ka gaaloobeen Eebe iyo rasuulkiisa, Eebana ma hanuuniyo qoomka faasiqiinta ah.

81. waxay ku farxeen kuwii ka dib dhacay fadhigoodii rasuulka gadaashiisa, waxayn naceen inay ku jahaadaan xoolahooda iyo naftooda jidka Eebe, waxayna dhaheen ha ku bixina kulaylka, waxaad dhahdaa naarta jahannamo yaa ka kulayl daran hadday wax kasi.

82. ee ha qosleen wax yar (adduunka) hana ooyeen wax badan (aakhiro) iyadoo laga abaal marin waxay kasbadeen.

83. hadduu kuu soo celiyo Eebe koox ka mid ah oy kaa idin waydiistaan bixid waxaad dhahdaa bixi maysaan lajirkayga waligiin, lana dagaallami maysaan Col lajirkayga illeen waxaad jeclaateen fadhi markii horaba ee la fadhiya kuwa dib maray.

آستَغْفِرْهُمُ أَوْلَانَسْتَغْفِرْهُمُ إِن تَسْتَغْفِرْهُمُ مِ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ هُمُّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهُ وَرَسُولِةٍ وَاللَّهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَسِقِينَ ﴿ فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَفَ رَسُولِ اللَّهُ وَكَرِهُوا أَن يُجَلِهِ دُوا بِإِمْ وَلِهِمْ وَالفُسِمِ فِي سَبِيلِ اللَّهُ وَكَرِهُوا أَن يُجَلِهِ دُوا فِي أَمْ وَلِهِمْ وَالفُسِمِ فِي سَبِيلِ

> فَلَيۡضَحَكُواْقِيلَا وَلۡيَبَكُواْكِيۡرَا جَزَآءَ ٰہِمَا كَانُواۡيكۡسِبُونَ ۞

أَشَدُّحَرَّا لَوْ كَانُوا مَفْقَهُونَ ١

فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ إِلْنَ طَآبِفَةِ مِنْهُمْ فَأَسْتَغُذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَن تَخْرُجُوا مَعِى ٱبْدَا وَلَن نُقَيْلُواْ مَعِى عَدُوًّا إِنَّكُوْرُ رَضِيتُم بِأَلْفَعُودِ أُوَّلَ مَرَّةٍ فَاقَعُدُواْ مَعَ لَـٰذَيْلِفِينَ ﴿ اللّٰهِ عَلَيْهِ اللّٰهِ اللّٰهِ عَلَيْهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ

Munaafiqiintu ma mutaan in loo dambi dhaaf warsado, wuxuuna Eebe Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ka reebay inuu u dambidhaaf warsado, illeen waxay ka gaaloobeen Eebe iyo Rasuulkiisa, waxayna noqdeen faasiqiin aan hanuunayn, kuna farxay inay ka hadheen jahaadka Nabigu u baxay, reebatayna xoolahoodii iyo naftoodii, isuna dardaarmay inayna kulaylka ku bixin, waxaase ka dambaysa naartii jahannamo hadday wax kasi, ee addunka wax yar ha qosleen, aakhiray waxbadan ooyiye, waxaana laga abaal marin waxay kasbanayeen, hadday koox ka mida doonaan inay idinla baxaan diida inay idinla baxaan ama dagaal idinla galaan illeen waa kuwii markii horaba iska fadhiistaye oo nacay jahaadkee munaafiqiinna waa colka muslimiinta. At-Tawbah (80-83).

84. ha ku tukanin mid ka mid ah oo dhinta waligeed, hana kor istaagin qabrigiisa, illeen waxay ka gaaloobeen Eebe iyo Rasuulkiisa waxayna dhinteen iyagoo faasiqiin ah.

85. ee yeyna ku yaab galinnin xoolahoodu iyo caruurtoodu, wuxuu uun Eebe dooni inuu ku cadaabo adduunka وَلَاتُصَلِّ عَلَى أَحَدِ مِنْهُم مَّاتَ أَبَدُا وَلَائَقُمُ عَلَى قَبْرِهَ عَ إِنَّهُمْ كَفَرُواْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُواْ وهُمْ فَنسِقُونَ ﴿ وَلاَنْهُ عِبْكَ أَمُواْ لُمُمْ وَأَوْلَكُ هُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُعَذِّبُهُم بِهَا فِي الدُّنْ اَوَتَرْهَقَ أَنفُسُهُمْ ay baxdana naftooduna iyagoo gaalo ah.

86. marka la soo dejiyo suurad (dhihi) rumeeya Eebe jahaadana la jirka Rasuulkiisa waxaa idan ku warsada kuwa awoodda leh oo ka mid ah waxayna dhahaan na daa aan noqonno kuwa fadhiyee.

87. waxay ka raalli noqdeen inay noqdaan kuwa dib maray, waxaana la daboolay quluubtooda waxna ma kasayaan.

وَهُمْ حَافِرُونَ هِ

وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنَّ ءَامِنُواْ بِاللَّهِ وَجَنِهِ دُواْ مَعَرَسُولِهِ اَسْتَغْذَنَكَ أُوْلُواْ اَلطَّوْلِ مِنْهُمَّ وَقَالُواْ ذَرْنَا نَكُن مَّعَ اَلْقَنعِدِينَ ﴿

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُهِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۞

Eebe wuxuu ka reebay Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu ku tukado una duceeyo ciddii munaafiqiinta kamida oo dhimata iyo inuu qabrigeeda kor istaago, illeen waxay ka gaaloobeen Eebe iyo Rasuulkiisa, waxayna ku dhinteen iyagoo faasiqiine, waxaana la sheegay inay ku soo dagtay aayaddu xaalkii munaafiqiinta, sida Cabdullaahi binu ubayi. waana inaadan la yaabin ama waynaysanin xoolaha iyo caruurta munaafiqiinta, addunkana waa lagu cadaabi waxayna dhiman iyagoo gaalo ah, marka jahaadka la farana waxaa inay iska hadhaan warsada kuwa awoodda leh oo ka mid ah, iyagoo jecel inay xaaska iyo dadka tabarta yar la hadhaan. waxaana la daabacay qalbigooda waxna makasayaan. suuradduna wax badan yey ka warrami xaalka munaafiqiinta, waxaase habboon in laga digtoonaado camalkooda iyo habkooda oo kale. At-Tawbah (84-87).

- 88. Rasuulkase iyo kuwa rumeeyey ee la Jira way ku jahaadaan xoolahooda iyo naftooda waxaana kuwaas u sugnaaday khayraad, kuwaasuna waa uun kuwa Liibaanay.
- 89. wuxuuna u Darbay Eebe Jannooyin oy socoto dhexdeeda wabiyadii iyagoo kuwaari dhexdeeda taasina waa liibaan wayn.
- 90. waxaa yimid kuwii cudurdaaranayey oo Reebaadiyaha ahaa in loo idmo (Dib mar) waxaana iska fadhiistay kuwii beeniyey Eebe iyo Rasuulkiisa, waxaana ku dhici kuwii Gaaloobay oo ka mida cadaab daran.

Rasuulkase iyo Mu'miniinta la jira ee xaqa rumeeyey waxay ku jahaadaan Xoolahooda iyo Naftooda, waxayna mudan wanaag waana kuwa liibaanay, waxayna gali jannooyin ay ku waari, waana liibaanta wayn

had iyo jeerna way cudur-daaran jireen Reebaadiyaha kuwa ka mida, wayna iska fadhiisteen kuwii beeniyey Eebe iyo Rasuulkiisa, waxaase haleeli cadaab daran. Taasina waxay muujin Xumaanta Nolosha munaafiqiinta iyo siday qas iyo lab iyo wareerin ugula Dhex noolaayeen Muslimiinta, Munaafiqiinna wanaag iyo sharaf waa ka fogyihiin At-Tawbah (88-90).

- 91. dhib ma saara kuwa tabarta yar, kuwa buka iyo kuwaan helayn waxay bixiyaan, hadday u naseexeeyaan (Diinta) Eebe iyo Rasuulkiisa, kuwa sama falana jid laguma leh Eebana waa Dambi dhaafe Naxariista.
- 92. kuwiina dhib masaarra kuu yimid inaad xambaarto (Gaadiid siisid) markaas aad ku tidhi ma helayo waxaan idinku xambaaro, markaas jeedsaday iyagoo indhahoodu la daadan illin walbahaar inayna helin waxay bixiyaan.
- 93. waxaa uun jid laguleeyahay kuwa ku idan warsada iyagoo hodanna oo ka raali noqday inay ka midnoqdaan kuwa hadhay (Xaaska) wuxuuna Eebe daabacay quluubtooda waxna ma oga.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَ آءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَحِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَّجُ
إِذَا نَصَحُواْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ، مَا عَلَى الْمُحْسِنِينِ
فِن سَيِيدٍ لِأَوَاللَّهُ عَنْ فُورُّ زَّحِيدٌ ﴿
وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَقُولَ لِتَحْصِلَهُ مُ قُلْتَ
لَا أَحِدُ مَا أَحْمِلُ اللَّهُ عَلَيْهِ تَوْلُواْ وَأَعْبُنُهُمْ
مَا يُنفِقُونَ ﴿
اللَّهُ عَلَى اللَّهُ مِعْ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُواْ
مَا يُنفِقُونَ ﴿
اللَّهُ عَلَى اللَّهُ مَعْ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُواْ
مَا يُنفِقُونَ ﴿
اللَّهُ اللَّهُ مَعْ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُواْ

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَغَذِنُونَكَ
 وَهُمْ أَغْنِيكَا أُرْضُواْ بِأَن يَكُونُواْ مَعَ الْخَوَالِفِ
 وَطُبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِمْ فَهُ مُرلايعًلمُونَ ﴿

Jahaadkuna ma aha in cid walba lagu dhibi ee waxaa uun laga rabaa ciddii awoodda, saas darteed dambi ma saarra kuwa tabarta yar, kuwa buka, kuwaan helayn waxay ku bixiyaan jahaadka, hadday niyadsamaadaan, sidoo kale dambi ma saarra kuwii Nabiga u yimid iyagoo warsan inuu siiyo gaadiid ay ku jahaadaan, markaas noqday iyagoo ooyi oo walbahaarsan inayna helin waxay bixiyaan, waxaase jid lagu leeyahay kuwa xoolaha leh oo Jeclaaday inay ka mid noqdaan kuwa iska fadhiistay, waana kuwo la daabacay qalbigooda oon wax ogayn, Taasina waxay muujin Waajibnimada Jahaadka, Difaaca xaqa iyo diinta islaamka, iyo inaan waxba laga hagranin u shaqaynta diinta iyo Xaqa. At-Tawbah (91-93).

- 94. way idiin cudurdaaran markaad u noqotaan xaggooda, waxaad dhahdaan ha cudurdaaranina idiin rumeynmeynee, wuu nooga warramay Eebe xaalkiinne, Eebana wuu arkaa camalkiinne iyo rasuulkiisu, markaasna waxaa laydiin Celin Eebaha og waxa maqan iyo waxaa muuqdaba oo idiinka warrami waxaa camal falayseen.
- 95. way idiin dhaaran markaad u gadoontaan xaggooda inaad ka jeedsataan ee iskaga jeedsada iyagu waa wasakhe hoygooduna waa jahannamee waana ka abaal marin waxay kasbanayeen.

96. way idiin dhaaran inaad ka raalli noqotaan, haddaad ka raalli noqotaan Eebe kama raalli noqdo qoomka faasiqiinta ah.

يَحْلِفُونَ لَكُمُ لِرَضَوَاعَنَهُمُّ فَإِن تَرْضَوَاعَنَهُمُّ فَإِنَ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰعَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَسِقِين ﴿

Markay Muslimiintii u baxeen Dagaalkii iyo Jahaadkii Tabuuk Munaafiqiintii way iska hadheen iyagoo wax dana ah sheeg sheegan, markay muslimiintii ku soo noqdeen Madiinana waxay bilaabeen Munaafiqiintii inay Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ay u cudurdaarani Eebase waa ogyahay dhaartooda beenta ah iyo cudurdaarkooda aan wax kajirin oy ku dooni inay ku raalli galiyaan Muslimiinta, waase kuwo xun oo gali naarta jahannamo, Eebana kama raalli aha camalkooda.

Taasina waxay kuu adkeyn sidaan wax badan soo sheegnay inaan Munaafiq, Gaal, Diin laawe iyo Muslim waxba ka dhaxaynin isku ujeedana ahayn, kala qaadeenna Labo waddo oo kala duwan. At-Tawbah (94-96).

- 97. Reer baadiyahaa ugu daran Gaalnimada iyo Munaafaqnimada, mudanna inayna waxba ka ogayn xuduudda (Soohdimaha) waxa Eebe ku soo Dejiyey Rasuulkiisa Eebena waa oge fal san.
- 98. Reer baadiyaha waxaa ka mida kuwo kayeelan waxay bixin dayn Bax oo kale, oo idin la sugi dhibaato korkooda ha ahaato wareegga xumaanta, Eebana waa maqle og.
- 99. Reer baadiyaha waxaa ka mida kuwa rumeyn Eebe iyo maalinta aakhiro kana yeelan wuxuu bixin dhawaansho Eebe agtiisa, iyo u ducaynta Rasuulka (Iyaga) taasi waa dhawaanshahooda wuxuuna galin Eebe naxariistiisa, illeen Eebe waa dambi dhaafe naxariista.

ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّكُ فَرَا وَنِفَ اقَا وَأَجَدَرُ ٱلَّا يَعْلَمُواْ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ اللَّهَ عَلَىٰ رَسُولِيَّ وَاللَّهُ عَلِيدُ حَكِيمٌ ۗ

وَمِنَ ٱلْأَغْرَابِ مَن يَنَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَنَرَبَّصُ بِكُو الدَّوَابِرُ عَلَيْهِ مِّ دَآبِرَهُ ٱلسَّوَّةِ وَاللَّهُ سَمِيعُ عَلِيكُ ﴿

وَمِكَ ٱلْأَغَـرَابِ مَن يُؤْمِثُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ ٱلْآخِرِ وَيَنَّخِذُ مَايُنفِقُ قُرُبَتٍ عِندَاللَّهِ وَصَلَوَتِ ٱلرَّسُولِ ٱلآإِنَّهَ قُرَبَّةٌ لَهُمُّ سَيُدْخِلُهُ مُاللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَفُورٌ ذَرَّحِيمٌ اللَّهِ

Dadkii reer madiina ma wada sinnayn isku midna ma aha, waxaa ka mid ahaa Reebaadiyaha kuwo gaalnimada iyo munaafiqnimada ku fogaaday oo Jaahiliina, iyo kuwo waxa la faray inay bixiyaan oo Zaka ah iyo wixii la mida kala mid yeeli dayn gud oo kale oo culays ku yahay Xumaanna la jeeel Muslimiinta, kuwaas balaayadu ha ku dhacdo.

Waxaase ka mid ahaa reebaadiyihii madiina kuwo rumeeyey Eebe, aakhiro, waxay bixinna ka yeelan sadaqo iyo dhawaansho Eebe iyo in Rasuulku u duceeyo, waxayna u noqon sadaqo iyo u dhawaansho Eebe, wuxuuna gelin Eebe Naxariistiisa. Saasayna u kala tageen Muslim iyo Munaafaq iyo Gaal, muslim wuxuu mudanyahay Liibaan, Guul iyo Naxariista Eebaha Awoodda leh. At-Tawbah (97-99).

100. kuwii ku dheereeyey «khayrka» ee horreeyey oo ka mida Muhaajiriinta iyo Ansaar iyo kuwii ku raacay wanaagga Eebaa ka raalli noqday iyana way ka raalli noqdeen, wuxuuna u darbay Jannooyin ay socoto dhexdeeda Wabiyadii iyagoo ku waari waligood, taasina waa Liibaan wayn.

101. gaararkiinna waxaa ka mida reebaadiye Munaafiqiina, Reer Madiinana (waa kamid) waxay ku madax taageen munaafaqnimo, ma ogidin annagaase og, waxaannu cadaabi Labo jeer, markaasaa loo celin cadaab wayn.

102. kuwo kalana waxay qirteen Dambigooda, waxayna isku khaldeen Camal fiican iyo mid kale oo xun, Eebe wuxuu mudanyahay inuu ka toobad aqbalo, illeen Eebe waa Dambi dhaafe naxariista.

وَالسَّنهِ قُونَ الْأُوَلُونَ مِنَ الْمُهَجِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اَتَّبَعُوهُم بِإِحْسَنِ رَّضِ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْعَنَهُ وَاَعَدَّ لَمُمْ جَنَّنتِ تَجَدِي تَعَتَهَا الْأَنْهَ لُرُخَلِدِينَ فِيهَا أَبَدَأَ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿ وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ وَمِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُواْ عَلَى النِّفَاقِ لاَتَعَلَمُهُمْ مَنَّ فَيْنَ مُمَّ يُرَدُونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿ وَمَا خَرُونَ اعْرَفُواْ بِذُنُومِهُمْ مَنَّ تَيْنِ ثُمَ يُرَدُونَ وَمَا خَرُونَ اعْرَفُواْ بِذُنُومِهُمْ خَلَطُواْ عَمَلًا صَلَاعًا

عَفُورٌ رَحِيمٌ ١

Kuwii wanaagga ku horreeyey oo Muhaajiriintii iyo Ansaar ka mida iyo inta wanaagga ku raacda Eebaa ka raalli noqda, iyana way ka raalli noqdaan, wuxuuna u darbay jannooyin ay ku waari waligood, waana Liibaanta u wayn, markale waxay aayaduhu ka warrameen in gaararka magaalada Madiina ahaayeen Munaafiqiin, xataa magaalada dhexdeeda waxaa jiray kuwo ku dheeraaday Munaafaqnimada Dadkuse ma oga ee Eebe umbaa og wuxuuna u Ciqaabi si daran, kuwo kale yaase jiray oo isku daray camal fiican iyo mid xun qirtayna dambigoodii mudanna in Eebe u dambi dhaafo,

Ruuxuna hadduu dambaabo waa inuu Eebe si dhab ah ugu noqdaa uguna toobad keenaa. At-Tawbah (100-102).

103. Ka qaad xoolahooda Xagooda sadaqo (zakada) ood Ku daahirin kuna Nadiifin una ducee illeen Ducadaadu Waxay u noqon Xasile, Eebana waa maqle og.

104. Miyayna Ogayn in Eebe ka aqbalo Toobadda Addoomadiisa Kana qaado Sadaqada (Aqbalo) iyo in Eebe yahay kan toobad aqbalka Badan ee Naxariista.

خُذِمِنْ أَمْوَلِمِ مَصَدَقَةَ تُطَلِّقِ رُهُمْ وَتُزَكِّمِهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمٌ إِنَّ صَلَوْتَكَ سَكَنٌ لَكُمُّ وَاللَّهُ سَمِيمٌ عَلِيدُ ﴿

ٱلَمْ يَعْلَمُواْ أَنَّ ٱللَّهَ هُوَيَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْعِبَادِهِ. وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَنتِ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿

وَ إِمَّا يَتُوكُ عَلَيْهِ مَّ وَٱللَّهُ عَلَيْهُ حَكَّا

Juz' 11

٤

105. Waxaad dhahdaa Camal fala wuu arki Eebe Camalkiinna iyo Rasuulkiisu iyo mu'miniintu Waxaana La idiin celin xagga (Eebaha) og Waxa maqan iyo waxa Jooga idiinkana Warrami (abaalmarin) waxaad falayseen.

106. Kuwo kalana waxaa dib loogu dhigay amarka Eebe inuu Cadaabo iyo inuu Ka toobad aqbalo, Eebana waa oge Falsan.

قُلِ اعْمَلُواْ فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُوْ وَرَسُولُهُ، وَالْمُؤْمِنُونَّ مِسَرُّدَةُوكِ إِلَىٰ عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَٰ مَا قِيكُنِتِ ثَكُو مَاكُنْتُمْ تَقْمَلُونَ ۞ عَاخَرُوكَ مُرْجَوْزَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ

Eebe Wuxuu faray Rasuulkiisa (naxariis iyo nabadgalyo eebe korkiisa ha yeelee) inuu ka qaado xoolaha muslimiinta Zako uu ku daahirin Uguna ducayn, Illeen ducadiisu waa xasiloonida muslimiintee, Zakaduna ma aha wax la Dhaafi karo ama la fudaydsan karo, Nabiguna (Naxariis iyo Nabad galyo eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Ahaa mid u duceeya Ruuxii Zako keena, Sidii haweenaydii uu ku yidhi Eebe ha u Naxariisto adiga iyo ninkaagaba. Eebana wuxuu ka aqbalaa Adoomadiisa sadaqaduu ka qaado, Wax kastoo la Fali waa la arki Waxaana dadka loo celin Eebaha og waxa maqan iyo waxa Jooga uu kana abaal marin, Waxaana Xadiith ku sugnaaday: Hadii ruux camal ku falo dhagax aan albaab iyo daaqad lahayn wuxuu u muujin Eebe dadka Meejuu doono ha ahaadee.

Taasina Waxay muujin naxariista Eebe, adayga sakada ogaanshaha Eebe wax walba, u ducaynta dadka

sakada bixiya.

Aayadaha danbana waxay ka warrami dad dib uga dhacay duullaankii Tabuuk markay toobadkeeneenna xaalkoodii dib Eebe u dhigay ugu danbayntiina Eebe Wuu ka aqbalay Toobaddii illeen Eebe waa naxariistee, inkastoy xuntahay in jahaadka laga hadho ama laga wahsado. At-Tawbah (103-106).

- 107. Waxaa ka mida kuwo u yeeshay Masaajid, gaalnimo, kala goynta Mu'miniinta iyo darbidda Cid la dagaallanta Eebe iyo Rasuulkiisa mar hore waxayna ku dhaaran inaanaan doonayn Waxaan wanaag ahayn Eebana waa ogyahay inay been sheegi.
- 108. ha joogsan dhexdiisa waligaa Masaajid lagu billaabay maalintii horaba Dhawrsasho yaa mudan inaad joogsato Dhexdiisa (Masaajidka Nabiga iyo Quba) waxaa dhex jooga Niman jecel inay is Daahiriyaan Eebana wuu jecel yahay Kuwa is daahiriya.
- 109. Ma Ruux ku billaabay dhismihiisa ka dhawrsasho Eebe iyo raalli noqoshadiisa yaa Khayrroon mise Ruux ku billaabay dhismihiisa God dumi dhinaciis oo kula dhici Naarta Jahannamo Eebana ma hanuuniyo Qoomka daalimiinta ah.

وَالَّذِينَ اتَخَدُواْ مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِ بِهَا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ
حَارَبَ اللّهَ وَرَسُولَهُ مِن فَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَ إِنْ أَرَدُنَا
إِلَّا ٱلْحُسْنَى وَاللّهُ كِنفُهُ لُوانَّهُ لِللّهُ مُلكَذِبُونَ فَي
الْكَالُحُسْنَى وَاللّهُ كِنفُهُ لَمْ أَلْكَسْجِدُ أُسِسَ عَلَى ٱلتَّفُونَ فِي الْكَلْقُونَ فَي الْكَلْفُونَ فِي اللّهِ عَلَى اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللللللللللللللللللللللللللللللللللل

110. Kama tago dhismahooda ay dhiseen inuu ku Jiro shaki Quluubtoodu intay ka Kala go'do «dhimatana» Quluubtoodu, Eebana waa oge falsan.

لَايَـزَالُ بُنْيَـنُهُمُ الَّذِي بَنَوْارِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا اَن تَقَطَّعَ قُلُوبِهِمْ اللَّهُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلَيْكُ عَلَيْمُ عِيمًا عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلَيْمِ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عِلَيْمِ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عِلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمِ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلَيْمُ عَلِيمُ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلِيمُ عَلِيمُ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَلِيمِ عَلَيْمِ عَلَيْمِ عَل

Aayaduhu waxay soo dageen mar Nin Munaafaq ahaa oo dhib badnaa oo la dhihi jiray Abuu caamir uu Ka dhisay Masaajidka Quba ee Madiina agtiisa uuna Masaajid Ku magacaabay si Cidii xumi ugu gabato ama ugu shiraan dhibka Muslimiinta, kuna kala geeyo Muslimiinta. Eebana wuu ka reebay Nabiga (naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu ku tukado, illeen waxaa loo dhisay dhib Muslim iyo Gaalnimee iyo xumaane, Waxaase mudan in lagu tukado Masaajidka Khayrka iyo Wanaagga lagu billaabay markii horaba, dad nadiifa oo Eebe Jecel yahayna ku tukadaan, isku midna ma aha dhismo Khayr iyo dhismo Shar oo dumi oo Jahannamo ku ridi cidii dhista, oo Shaki, Munaafaqnimo iyo xumaan beeri, halkaasna waxaa kaaga muuqda xumaanta kala Gaynta Muslimiinta haba lagu kala geeyo magac khayr u muuqdee, Sida Masaajidka iyo waxyaabo Kale, waxaase fiican oo Waajiba isku duubnida Muslimiinta. At-Tawbah (107-110).

111. Eebe wuxuu kaga gatay Mu'miniinta Naftooda iyo Xoolahooda inay janno u ahaato iyagoo ku dagaallami Jidka Eebe oy waxna dili iyana la dili, waana yabooh ku sugan (dhaba) Tawreed iyo Injiil iyo Quraanka yaa ka oofin badan ballankiisa Eebe ku bishaaraysta gadiddii ood gaddeen kaasina waa uun Liibaanta wayn.

إِذَ اللَّهَ اَشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَالْمَوْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَالْمَوَالْمُ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُل

112. waa kuwa toobadkeena, ee caabuda (Eebe) ee mahdiya, ee saa'ixiinta ah (Sooma oo Jahaada) ee Rukuca ee Sujuuda, ee fara wanaagga reebana xumaanta, ee dhawra Xuduudda Eebe, ee u Bishaaree Mu'miniinta.

اَلتَّنَيِبُونَ اَلْمَكِيدُونَ اَلْحَكِيدُونَ اَلتَّنَيِّجُونَ اَلرَّكِعُونَ اَلسَّحِدُونَ اَلْاَمِرُونَ بِاَلْمَعْرُوفِ وَاَلتَّاهُونَ عَنِ اَلْمُنكَّرِ وَالْمَكِيفِظُونَ لِحُدُّودِ اَللَّهُ وَبَشْرِ اَلْمُؤْمِنِينَ شَ

Eebe waa naxariis badanyahay, isagaa abuuray Dad, xoolaha, isagaana leh oo hanta Naftooda, iyo xoolahooda, iyo Jannaba, haddana kaga gatay Mu'miniinta Naftooda iyo Xoolahooda Janno, hadday jahaadaan oy xaqa daafacaan, ama wax ha dileen ama iyaga ha la dilee, waana yabooh adag oo Eebe ku yaboohay Tawreed, Injiil, iyo Quraanka, wax Eebe ka oofin badan ballanna ma jiro, ee ciddii ballan ka qaada ha ku Bishaaraysato iibkooda ah, Liibaanta u wayn, kuwaasuna waa kuwa toobadkeena, ee Ilaah caabuda, ee mahdiya, ee sooma, jahaadana Khayrkana u socdaala, ee salaadda ku dadaala, samahana fara, xumaantana reeba, dhawrana xuduudda Eebe, waana loo bishaareeyey Mu'miniinta.

Aayaduhuna waxay muujin qiimaha jahaadka, Naxariista Eebe, Sharafta iyo wanaagga Mu'miniinta,

faridda wanaagga, reebidda xumaanta iyo Bishaarada Mu'miniinta. At-Tawbah (111-112).

٩

113. kuma habboona Nabiga iyo kuwa Rumeeyey (Xaqa) inay u dambi dhaaf warsadaan Mushrikiinta «gaalada» haba ahaadeen qaraabadoodee intay u caddaatay kadib inay Ehelka Naarta Jaxiima yihiin.

114. ma ahayn u dambi dhaaf doonidii Nabi Ibraahim Aabihiis ballan uu u yaboohay mooyee, markayse u caddaatay inuu Col Eebe yahay wuu iska bari yeelay Xaggiisa (Nabi) Ibraahim wuxuu ahaa duco (Baryo) badanaha (Eebe) oo dul badan.

115. Eebana ma aha mid dhumiya qoom intuu hanuuniyey ka dib intuu uga caddeeyo waxay ku dhawrsadaan, Eebana wax kasta waa ogyahay.

116. Eebena waxaa u sugnaaday Xukunka Samooyinka iyo Dhulka isagaana wax nooleeya waxna dila, isagaana wax kasoo hadhayna oo wali ah ama gargaara ah ma lehidiin. مَاكَاكَ لِلنَّيِّ وَالَّذِيكَ امْنُواْلَن يَسْتَغْفِرُواْ لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْكَانُواْ أُوْلِي فُرُكَ مِنْ بَعْدِ مَاتِّيَّ كُلُمُ أَنَّهُمْ أَصْحَبُ ٱلْجَحِيمِ ۞

وَمَاكَاكَ آسْتِغْفَارُ إِبْرَهِي مَلاَّ بِيهِ إِلَّاعَن مَّوْعِدَةٍ وَعَدَهَ آإِيّاهُ فَلَمَّا لَبَيْنَ لَهُۥ أَنَّهُ، عَدُوُّ لِلَّهِ تَنَرَّأَ مِنْ أُإِنَّ إِنْرَهِي مَلاَّوَّهُ مَلِيعُرُ اللَّهِ

وَمَاكَاكَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمُا بَعْدَ إِذْ هَدَنهُمْ حَتَّى يُنَيِّ لَهُم مَّا يَتَقُوكَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمُ اللَّ

إِنَّاللَهَ لَهُ,مُلْكُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ يُعِي - وَيُعِيتُ وَمَا لَكُمُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِمِّ وَلَا نَصِيرٍ ۞

Geeridii Abu dhaalib yey soo degtay aayaddu, wuxuuna Eebe reebay in loo dambi dhaaf warsado cid ku dhimatay waxaan Islaamka ahayn Qaraababa ha ahaatee, mar hadday caddaato inay Naarta Ehelkeeda noqon, Nabi Ibraahimse wuxuu uun u yaboohay Aabihiis inuu u dambi dhaaf warsan markayse u caddaatay inuu col Eebe yahay wuu iska bari yeelay Illeen Nabi Ibraahim wuxuu ahaa Toobad keen badane dulsan.

Caddaaladda Eebana waxaa ka mida inuusan cidna dhuminin isagoon u caddaynin waxa xaqa ah oy ku dhawrasadaan, illeen wax walba wuu ogyahaye, wuxuuna leeyahay xukunka samooyinka iyo dhulka, waxna waa Dilaa waxna nooleeyaa, wax ka soo hadhay oo gargaarina ma jiro.

Taasina waxay muujin Awoodda Eebe iyo inaan cidna isku hallayn wanaagga cid kale iyo inaan jacayl cidna lagu hanuunin karin. At-Tawbah (113-116).

117. wuxuu Eebe ka toobad aqbalay Nabiga, Muhaajiriinta iyo Ansaartii raacday Saacaddii cidhiidhiga intay u dhawaatay inay iilato quluub koox ka mida ka dib, markaasuu ka toobad aqbalay, illeen waa u turaha u naxariistee.

لَقَدَ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيّ وَالْمُهَدِجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اَتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْمُسَرَةِ مِنْ بَعْدِ مَاكَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّةَ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوثُ تَحِيمٌ ﴿

118. saddexdiina wuu (ka toobad aqbalay) la dib mariyey intuu kaga cidhiidhyamo dhulku isagoo waasac ah, kuna cidhiidhyantay naftoodu una maleeyeen (Yaqiinsadeen) inayna jirin meel la magan galo oon Eebe ahayn, markaas Eebe ka toobad aqbalay inay toobadkeenaan, Eebana waa toobad aqbale Naxariista.

119. kuwa xaqa rumeeyow ka dhawrsada Eebe Noqdana la jirka kuwa runta badan.

وَظَنُّواْ أَن لَّامَلُحِكَأُ مِنَ ٱللَّهِ الَّا الَّهِ ثُمَّ تَاكَ

كَأَتُهَا ٱلَّذِينِ } ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّدِقِينَ شَ

Aayadahani waxay ku soo degeen Duullaankii Tabuuk, wuxuuna ahaa waqti aad u daran oo kulul, oo socdaal dheer, illeen madiina iyo Tabuuk waa kala dheeryihiin marka Lug lagu socdee, wuxuuna Eebe waafajiyey wanaagga nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyo Muhaajiriintii iyo Ansaartii raacday Saacaddii dhibka markay u dhawaatay in Quluub dad badan iilato oo leexato Eebase ka toobad aqbalay illeen waa u turaha naxariistee.

Saddexdii la dib mariyeyna Eebaa ka toobad aqbalay oo kala ahaa: Kacab Binu Maalik, Maraaro Binu Rabiic iyo Hilaal Binu Umayata, waxayna ahaayeen Niman fiicane markaas umbay naftoodu sirtay wayse run sheegeen Eebana waa ka toobad aqbalay, markay naftoodii la cidhiidhyantay, dhulkuna ku yaraaday isna neceen, waxaana lala hadlin kontan maalmood wax ku dhaw, arrintaasuna waxay caddayn in jahaadka loo darbado loona baxo markuu waajibo, in runta la sheego laguna socdo, Eebana lagu xidhnaado, loona toobadkeeno, kuwa runta sheega ee fala lala jiro, Muslimiintana aan la khayaamin, lana guntin furin iyo in la edbiyo ciddii fasha waxyaalaha kala guntin fura muslimiinta. At-Tawbah (117-119).

- 120. kuma habboona (uma bannaana) reer Madiino iyo kuwa gaararkeeda ah oo Baadiyaha Carbeeda inay ka gadaal maraan Rasuulka Eebe oy kana Jeclaadaan naftooda Naftiisa, illeen wixii ku dhaca oo oona, ama dhiba ama gaajo ah Jidka Eebe dhexdiisa ama meejey ku joogsadaan oo Cadho galin Gaalada iyo waxay Gaadhsiiyaan Colka (Dhammaan) waxaa loogu Dhigi camal suubban, Eebana ma halleeyo Ajirka samo falayaasaha.
- 121. waxay Bixiyaan oo yar ama wayn iyo Togay gooyaanna waa loo qori inuu ka Abaal mariyo Eebe wanaagga waxay falayeen.

مَاكَانَ لأُهُل ٱلْمَدينَة وَمَنْ حَوْلَكُ

122. mana aha inay Mu'miniinta oo dhan Baxaan, ee may Koox kastaba qaar ka baxdo inay Diinta kasaan, una digaan dadkooda markay u soo noqdaan waxay u dhawdahay inay digtoonaadaane.

﴿ وَمَاكَاتُ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُواْكَ اَفَةً فَاوَّلَانفَرَمِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآبِفَةٌ لِيَــنَفَقَّهُواْ فِ ٱلدِّينِ وَلِيُنذِرُواْ فَوَمَهُمْ إِذَا رَجَعُوۤ اٰإِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحَذَرُونَ ﴿ إِنَّا اللَّهِمْ

Aayadahanna wuxuu Eebe ku caddayn inayna ku haboonayn reer Madiino iyo kuwa dagan gaararkeeda inay ka gadaal maraan Rasulka markuu jahaadka u baxo, kana jeclaadaan Naftooda Naftiisa, wixiise lagala kulmo Jidka Eebe oo ah oon, Dhib, gaajo ama meel kasta oo la maro oo gaalada ka cadhaysa ama wixii dhiba oo gaalada lagala kulmo wuxuu Eebe ugu qori camal fiican, Eebana ma halleeyo Ajir iyo wanaag cidda fasho, sidoo kale wixii bixina ama ha yaraato ama ha waynaato iyo Toggay gooyaan waxaa loogu qori Ajirka u wanaagsan, mana aha inaan cidna magaalada ku hadhin ee Jahaad loo wada baxo ee waa in si nidaama iyo qorsha ah qaarna u baxaan qaarna u maamulaan Dadka iyo Magaalada si ciddii baxday markay soo noqoto ay Dadka wax ugu Faa'iideeyaan, Taasina waxay ku tusin in Diinta Islaamku tahay Diin Nidaam. At-Tawbah (120-122).

- 123. Kuwa Xaqa rumeeyow la dagaallama kuwa idinla Xidhiidha ee gaalada ah, hana idinka heleen adayg, ogaadana in Eebe la Jiro kuwa Dhawrsada.
- 124. marka la soo Dejiyo Suurad waxaa ka mida kuwo (Munaafiqiina) dhihi kiinay u kordhisay Iimaan, kuwa xaqa rumeeyeyse waxay u kordhisay Iimaan iyagoo Bishaaraysan.
- 125. kuwa quluubta ka bukase waxay u kordhisaa xumaan xumaantoodii (Kale) wayna dhintaan iyagoo gaalo ah.
- 126. miyeyna arkayn in la Imtixaamo sanad kasta hal jeer ama labo jeer markaas ayan toobadkeenin xusuusanaynna,
- 127. marka la soo Dejiyo Suurad way dayaan Munafiqiinta qaarkood qaar waxayna isdhahaan ruuxna maydin arkaa markaasay gadoomaan, Eebe ha iilo Quluubtooda illeen waa kuwo aan wax kasayn.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ عَامَنُواْ قَنِلُواْ الَّذِينَ يَلُونَكُمُ
مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُواْ فِيكُمْ غِلْظَةً
وَاعْلَمُوْاْ اَنَّ اللَّهُ مَعَ الْمُنَّقِينَ ﴿
وَإِذَا مَا الْمُزِلَّتَ سُورَةً فَمِنْهُ مَن يَ شُولُ الْيُكُمُ
وَإِذَا مَا الْمُزِلَتَ سُورَةً فَمِنْهُ مَن يَ شُولُ الْيُكُمُ
وَإِذَا مَا الْمَذِينَ فِي الْمُنَا اللَّذِينَ عَامَنُوا
وَأَمَا اللَّذِينَ فِي قَلُوبِهِ مَرَرَّ فَن اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْمُ اللَّهُ اللْمُعْلَى ا

128. waxaa idiin yimid Rasuul idinka mida oyna ku darantahay waxa idin dhiba, idiin kuna dadaali, una turid iyo naxariis badan Mu'miniinta.

لَقَدُ جَاءَ كُمْ رَسُوكُ مِنْ أَنفُسِكُمْ عَنِيزُ عَلَيْهِ مَاعَنِتُمْ حَرِيثُ عَلَيْكُم فِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفُ رَحِيثُ ﴿

129. haddayse jeedsadaan Dadku waxaad dhahdaa Kaalmeeyahaygu waa Ilaahay'Eebe mooyee Ilaah kalana ma jiro isagaana talo saartay waana Eebaha Carshiga wayn.

Aayadda hore waxay fari in lala jahaado Gaalada la Dariska ah Muslimiinta illeen Dhib iyo xumaan lagama waayee, oy kuna ogaadaan Muslimiinta Adayg iyo xoog, illeen Eebaa la jiree, tan kale waxay ka warrami Munaafiqiintii marka quraanku soo dego is warsan jiray ruuxuu wax rumayna u kordhiyey, Mu'miniintase waxaa u kordha Iimaan koodoodii hore ka sokow, munaafiqiintuse Cudur iyo Xumaan eye kororsadaan, iyagoo gaalo ah yeyna dhintaan, kumana waana qaataan Imtixaamka had iyo jeer, wayna cararaan oo dusaan marka quraan la soo dejiyo illeen Qalbigoodaa Eebe Iilay waxna ma kasayaane, wuxuuna Eebe u soo diray Muslimiinta Rasuul ka mida oo wanaagooda Jecel xumaantoodana neceb, una dadaala Mu'miniinta, una naxariis badan, ciddiise xaqa ka jeedsata waxba kama saarra, illeen Eebaa kaafiyee, isaga mooyee Ilaah kalana majiree, lana talo saaran, lehna Awood iyo Carshiga wayn, saasayna ku dhammaatay Suuraddii iyadoo caddaysay wax badan oo jahaad, wax bixin, Ballanka, Munaafiqiin, iyo inuu Rasuulku yahay Naxariis loo soo diray Caalamka Khayrna la jecel. At-Tawbah (123-129).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista

- Kalimada hore waxay ku tusin Mucjisada Quraanka, Taasin waa Aayaadka Kitaabka falkasan.
- 2. Dadka ma waxaa la yaab ku Noqotay inaan u waxyoon Nin ka mida u Dig Dadka, uguna Bishaaree kuwa Rumeeyey inay ku leeyihiin Camal fiican Eebahood agtiisa, waxay Dheheen Gaaladiina kani waa Sixirrow Cad.

الّرْ تِلْكَ اينَتُ الْكِنْبِ الْحَكِيمِ

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبُ أَنْ أَوْحَيْنَاۤ إِلَى رَجُٰلِ مِنْهُمُ أَنْ أَنذِرِٱلنَّاسَ وَيَقِّرِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقِ عِندَرَجِهِمُّ قَالَ ٱلۡكَفِوْوَنَ إِنَّ هَنذَا لَسَحِرُّ مُّهِينُ الْنَ 3. Eebihiin waa kan ku Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Lix Maalmood markaas ku istiwooday Carshiga Isagaana maamula Amarka wax Shafeecina Idinkiisa la'aantiisa ma jiro, Kaasi waa Eebihiinna idin Barbaariya ee Caabuda, Miyeydaan wax Xusuusanayn.

إِنَّ رَبَّكُوُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامِ ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَـرُشِّ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرُ مَامِن شَفِيعِ إِلَّامِنْ بَعْدِ إِذْ يُوْءِ ذَلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمُ فَاعْبُ دُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾

Quraanka waxaa ku dhan Xigmo iyo Sharaf, Gaaladuna waxay la Yaabeen in Ruux ka mida lagu soo Dejiyo Waxyi inuu u Digo Dadka una Bishaareeyo Kuwa xaqa Rumeeyey ee Wanaag ku leh Eebe Agtiisa, Gaaladuna waxay ku Sheegeen in Nabigu Saaxir yahay, Eebaha Xaqa ahna waa kan Abuuray Cirka iyo Dhulka isagoo Awood, Sharaf iyo Qudraba Mudan, Isagaa wax Maamula, wax Shafeeci kara Idinkiisa La'aantiisna ma jiro, isagaana Mudan in la Caabudo.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Markuu Eebe Bixiyey Nabiga Muxamada (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) Yey Beeniyeen Carabtu Iyagoo sheegi in Eebe ka waynyahay inuu soo Diro Nabi Dada, Markaasaa Eebe soo Dejiyey Aayadda. Taasina waa Doqonnimadii iyo Madax Adaygoodii, Maxaayeelay Dad waa in uun Dad loo soo diro si uu u Toosiyo. Yuunus (1-3).

- 4. Xaggiisaa laydiin Celin Dhammaan Yabooha Eebena waa Xaq, Eebaa Billaaba Abuurka Haddana soo Celin inuu ku Abaal mariyo kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo falay Camal Fiican, si Caddaalada, kuwa Gaaloobayna waxaa u Sugnaaday Cabbid kulul iyo Cadaab Daran Gaalnimadooda Darteed.
- 5. Eebe waa kan ka yeelay Qorraxda Ifid Dayaxana Nuur una Qaddaray Meelo ay Socdaan, inaad Ogaataan Tirada Sanooyinka iyo Xisaabta wuxuu u Abuuray Eebe Arrintaas Xaq Wuxuuna u Caddayn Aayaadka Ciddii wax Og.
- Isbadalka Habeenka iyo Maalinta iyo Abuurka Eebe ee Samooyinka iyo Dhulka aayadbaa ugu sugan Ciddii Dhawrsan.

Xagga Eebaa loo Noqon Dhammaan Yabooha Eebana waa Dhab oo ah in si Caddalada loogu Abaal mariyo kuwa Wanaaggaa Falay, janno kuwa Gaaloobayna Cadaab daran. Eebana waa kan Dadka ugu Nicmeeyey Qorraxda Ifi iyo Dayaxa Nuuri si waqtiga iyo Xisaabta loogu garto, Habeenka iyo Dharaarta Isbaddelkeedana iyo Abuurka Cirka iyo Dhulka waxaa ku Sugan Calaamooyin Muujin Xaqnimada Eebe iyo Awooddiisa, Ciddii Caqli leh oo Eebe Nuur u Geliyey Qalbiga wuxuu yaqiinsan waynida Awoodda Eebaha Abuuray Cirka, Dhulka, Qorraxda, Dayaxa iyo Khalqiga kalaba Mudanna in La Caabudo. Yuunus (4-6).

- 7. Kuwaan Rajaynayn la Kulankanaga kuna Raalli Noqday Nolosha Dhaw kuna Xasilay iyo kuwa Halmaansan Aayaadkannaga.
- 8. Kuwaas Hooygoodu waa Naar waxay Kasbanayeen Darteed.
- 9. Kuwa Rumeeyey Xaqa oo falay Camal wanaagsan wuxuu ku Hanuunin Eebahood Iimaankooda waxaana socon Dhexdooda* Wabiyadii Jannooyinka Naciimo Dhexdeeda iyagoo ku Sugan.
- 10. Yeedhidooduna dhexdeeda waa Eebow waad Nasahantahay, Bariidadooduna waa (Nabadgalyo) Salaan, Ducadooduna waxaa ugu Dambayn Mahad Ilaahbaa leh Eebaha Caalamka ah.
- 11. Hadduu Eebe u Dedejiyo Dadka Xumaanta siday khayrka u Dedejistaan waxaa loo Dhamayn lahaa Ajashooda, Waanuse ku Dayn Kuwaan Rajaynayn la kulank nanaga Fasaadkooda iyagoo ku Wareersan.

إِنَّ اَلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُواْ بِالْفَيَوْةِ اَلَّذُنِيَا وَاطْمَأَنُواْ بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْءَا يَلِنِنَا عَنْفِلُونَ ﴿ اَ اَوْلَتِلِكَ مَأُونَهُمُ النَّارُبِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿ إِنَّا الْرَبِمَا كَانُواْ إِنَّ اَلَّذِينَ امْنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَنِ يَهْدِيهِ مِّرَتُهُمْ مِإِيمَنِهِمُّ تَجْرِف مِن تَعْلِمِهُ

دَعْوَنهُمْ فِيهَاسُبْحَنَكَ ٱللَّهُمَّ وَتَحِيَّنُهُمْ فِيهَاسَكَمُّ وَءَاخِرُ دَعُونهُمْ أَنِ ٱلْحَمْدُلِلَهِ رَبِّ ٱلْعَكَمِينَ ۞

﴿ وَلُوْ يُعَجِّ لُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ السَّعِجَ الْهُمَ اللَّهُ وَ السَّعِجَ اللَّهُمَ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ الللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

Wuxuu Eebe kaga Warramay Aayadahan Xaalka kuwaan Eebe la Kulankiisa Rajaynayn, oo Adduunyada ka raalli Noqday, Kuna Xasilay, Halmaamayna Aayaadka Eebe ee Naari u Sugnaatay, iyo Kuwa Rumeeyey Xaqa Wanaaggana falay oo Iimaankoodu hanuunin Jannada Nicmadeedana ku Waari, hadalkooduna yahay Xuska Eebe iyo Salaan iyo Mahad Eebe, waana Labo Kooxood oo kala Fog, oo midna Khasaaray Midna Liibaanay.

Tan kale hadduu Eebe ugu Dedejiyo Dadka Xumaanta sida Khayr waa la Dhammayn lahaa, wuxuuse u dayn Daalimiinta Xumaanta iyagoo ku Indha la mana ku Habboona Ruux Caqli leh inuu Dedejisto Shar iyo Xumaan, waxaana Xadiith ah: Naftiinna, Caruurtiinna iyo Xoolihiinna ha habaarina ood waafaqdaan Saacad Ijaabo oo laydinka Aqbalo. Yuunus (7-11).

- * hoostooda ama hortooda (dib u eegaha) .
- 12. Markuu Taabto Dadka dhib wuu Na baryayaa isagoo Jiifa, ama Fadhiya ama Taagan, markaan ka faydno Dhibkana wuu iska Socdaa sidii isagoon Na baryinba Dhibkii Taabtay, Saasaa loogu Qorxiyey Xadgudbayaasha waxay Falayeen.
- 13. Waxaan Halaagnay Quruumo idinka horreeyey markay Dulmi faleen,

وَإِذَا مَسَّ ٱلْإِنسَنَ ٱلضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ ۗ اَوْقَاعِدًا أَوْقَابِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُۥ مَرَّكَأَن لَلْهُ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّمَسَّهُۥكَذَلِكَ زُبِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَاكَانُوا يَعْمَلُونَ

وَلَقَدْ أَهْلَكُنَا ٱلْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَاظَلَمُواْ

waxayna ula Timid Rasuuladoodii Xujooyin, mana ayan Rumeynayn, Saasaana ku abaal marinaa Qoomka Dambiilayaasha ah.

14. Markaasaan idinka yeelay kuwo u hadha Dhulka Gadaashood inaan Eegno sidaad Fashaan. وَجَآءَ تُهُمْ رُسُلُهُ مِ بِالْبِيَنَتِ وَمَاكَانُواْ لِيُؤْمِنُواْ كَذَلِكَ بَحُرِى الْقَوْمَ الْمُحْرِمِينَ ﴿ ثُمَّ جَعَلَنَكُمُ خَلَيْهِ فَ فِ الْأَرْضِ مِنْ بَعَدِهِمْ لِنَنْظُرَكَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿

Waxaa Dadka dabeecaddiisa ka mida in markuu Bukoodo ama Dhibtaabto uu Eebe baryaa isagoo Jiifa ama Fadhiya ama Taagan, markuuse ka faydo Dhibka uu iska Dhaqaaqo sidii isagoon Dhibtaaban ama aan Eebe horay u Baryin, Saasna Waxaa loo Qurxiyey Xad gudbayaasha, wuxuuna Eebe halaagay ummado ka horeeyey Gaaladaas markay Dulmi faleen iyagooy Rasuuladoodii ula yimaadeen Xujooyin oyna Beeniyeen, Saasuuna Eebe ku Abaal mariyaa Dambiilayaasha, idinkana laydiinku reebay Dhulka Gadaashood Imtixaan iyo in Eebe Eego isagoo og waxa la falo.

Waxaana Xadiith ah: Addunyadu waa Macaantahay waana Cagaarantahay, Eebaana idinku Reebay inuu Eego waxaad Fashaan, ee iska Jira Addunyada iyo Haweenka. Yuunus (12-14).

- 15. Marka lagu Akhriyo Korkooda Aayaadkanaga oo Cad Cad waxay Dhahaan kuwaan Rajaynayn la kulankanaga noo keen Quraan aan kan ahayn ama badal, waxaad dhahdaa igama suurowdo inaan ka baddalo agtayda, waxaan uun Raaci waxa lay waxyoodo, waxaan ka cabsan Haddaan Eebe Caasiyo Cadaab Maalin wayn.
- 16. Waxaad Dhahdaa Hadduu doono Eebe idinkuma Akhriyeen idinmana Ogaysiiyeen isaga, waxaan ku Nagaaday Dhexdiinna ka hor Cimri ee Meyeydaan wax kasayn.
- 17. Yaa ka Dulmi Badan Cid ku Been Abuuratay Eebe ama Beeniyey Aayaadkiisa, Illeen ma Liibaano Dambiilayaal.

وَإِذَا تُعَلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَا بَالْنَا مَيْنَكَ فَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِفَكَآءَ نَا أَمْتِ بِقُرْءَا إِغَيْرِهَذَا أَوْبَدِلْهُ قُلُ مَا يَكُونُ لِيّ أَنَ أُبُدِلَهُ، مِن تِلْقَآيِ نَفْسِيَّ إِنْ أَتَنِعُ إِلَّا مَا يُومِ عَظِيمٍ إِنِّي آخَافُ فِلْ أَوْرَكُمْ بِهِ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ اللهِ فَلْ أَوْرَكُمْ بِهِ عَفَادَ لَهِ لَمْ عَلَيْكُمُ مَن أَظُلُهُ مِمْنِ أَفَادَ مَا تَلُونُهُ وَكَلَيْ لَمْ فَي اللهِ عَلَيْهِ مَعْمُرًا فَمُن أَظُلُهُ مِمْنِ أَفَارَكُمْ عَلَيْ اللهِ كَذَبًا فَمُن أَظُلُهُ مِمْنِ أَفَرَكُمْ عَلَيْهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ الْمُجْرِمُونَ اللهِ الْمُحْرِمُونَ اللهِ اللهِ الْمُحْرِمُونَ اللهِ اللهِ الْمُحْرِمُونَ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ الْمُعْلَيْهُ الْمُحْرَادُونَ الْمُعْلِمُ اللهِ اللهُ الْمُحْرِمُونَ الْمُحْرَادُونَ الْمِنْ الْمُعْمِلُهُ الْمُحْرَادُونَ الْمُعْلَمِ الْمُونَ الْمُعْلَى الْمُ الْمُحْرِمُونَ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَيْمُ الْمُعْلِمُ الْمُونَ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُونِ الْمُحِلَى اللهُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُحْلِمِ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمِ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمِ الْمُعْلِمُ ا

Gaaladii Qureesheed ee Makaad waxay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) marba wax warsadaan oo Xaqa ka Jeedsadaanba waxay warsadeen inuu keeno Quraan kale oo kan ahayn, ama Quraanka wax ka baddalo, markaasuu Eebe ku Celiyey oo faray Nabigu inuu ku Dhaho: Iima suurowdo inaan baddalo, iskaba dhaaf inaan Quraan kale keenee, waxaanse Raaci waxa lay waxyooday, Illeen waxaan ka Cabsan Cadaab Maalin Daran haddan Caasiyo Eebahaye, waxaana jirtay inaan Muddo idinla Noolaa oonan wax idiin sheegin, ee Quraankan Eebaa soo Dejiyey, hadduu doona waxba idinkuma Akhriyeen idinmana Bareen ee Miyeydaan wax kas ahayn. Cid ka Dulmi Badanna ma jirto Cid ku Been Abuuratay Eebe, ama Beenisay Aayaadkiisa, mana Liibaano Dambiile, waxayna ku Tusin Runnimada Quraanka, inuusan Nabigu iskala imaan karin waxna ka baddali karin, waxna ku dari karin, waxaad arki kartaa Warkii Hiriqle, Cabdullahi Binu Salaamo, Dimaam Binu thaclabo, Camar Binu Caas iyo Dad badan oo kale oo dhammaan Sheegi Runnimada Quraanka iyo nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Yuunus 15-17).

سُورَة كونينري

- 18. Waxay Caabudayaan Eebe ka sokow waxaan Dhibayn Anfaceyna waxayna Odhan kuwanu waa Shafeecayaalkanaga Eebe Agtiisa, waxaad Dhahdaa ma waxaad uga warramaysaan Eebe wuxuusan ku Ogayn Samooyinka iyo Dhulka, wuxuu ka Nasahanyahay oo ka Sarreeyaa waxay la Wadaajiyeen Eebe.
- 19. Dadku wuxuu ahaa Ummad Kaliya Markaasay Iskhilaafeen, haddayan Jirin Kalimad Eebahaa u horraysay waa la kala Xukmin lahaa Dhexdooda waxay isku diidanyihiin.
- 20. Waxay Odhan Gaaladu maa lagaga soo Dejiyo Xagga Eebahaa Aayad, waxaad dhahdaa waxa Maqan Eebe umbaa iska leh, ee Suga Anuguna waan idinla Sugiye.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَتَوُلاَ هِ شُفَعَتُونُنا عِندَ اللّهِ قُلْ اَتُنتِئُونَ اللّهَ يِما لاَ يَعْلَمُ فِ السَّمَوَتِ وَلافِ الْأَرْضِ سُبْحَننَهُ وَتَعَلَىٰ عَمَا يُشْرِكُونَ فَيْ وَمَاكَانَ النّاسُ إِلّاَ أَمْتَةً وَحِدةً فَا تَحْتَكَفُواْ وَلَوْ لَا كَلِمَ اللّهَ يَعْتَلِقُونَ فَيْ وَيُقُولُونَ لَا فَيْ اللّهِ فَانتَظِرُونَ الْإِنْ مَعَكُم فَقُلُ إِنِّمَا الْفَيْدِ فِي لَيْ فَانتَظِرُوا إِنِي مَعَكُم مِن الْمُنظِرِينَ فَيْ

Eebe wuxuu ku Diidi Gaaladii la Caabuday Eebe wax kale iyagoo u malayn inay wax tari ama u Shafeeci, markaasuu Eebe u Sheegay in waxaan Eebe ahayn wax Anfacayn, wax Eebe looga Warramina uusan jirin, Eebana wax walba oo Xumaana waa ka Nasahanyahay, Dadkuna waxay ku Sugnaayeen Jid kaliya oo Xaqa ah, Markaasay Iskhilaafeen oo Qaarba wax Eebe ka soo hadhay Caabudeen, Eebase waa Dulbadane oo Dadka Ciqaabta uma soo Dedejiyo iyagoon loo Caddaynin Xaqa. waxayna Codsadeen in Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) lagu soo Dejiyo Aayado Muuqda, Sidii Ushii Nabi Muuse iyo Hashii Nabi Saalax iyo wax la mida, Awooddase Eebaa iska leh, Isagaana soo Dejiya wuxuu Doono ee suga nabiguna waa idinla Sugiye, si aad u aragtaan Xukunka Eebe iyo Awooddiisa. Dhabtuna waa in Gaalo Dhunsantahay, Halaag iyo Ciqaabna u Dambayso, Xaquna Cad yahay, Ciddii rabtana u Muuqdo, Mudanyahay in la Raaco, lana Rumeeyo, oo lagu Dhaqmo. Yuunus (18-20).

- 21. Markaan Dhadhansiinno Dadka Naxariis Dhibaato ka dib Taabatay waxaa soo Baxa iyagoo dhagri Aayaadkanaga, waxaa Deg-Deg badan Ciqaabta Eebe Malaa'igtanaduna way Qori waxaad Dhagraysaan.
- 22. Eebe waa Kan Idinku Wada Barriga iyo Baddaba markay ahaadaan Doonta oo ay ku socdaan Dabayl Fiican oo ay Markaas ku Farxaan oy u Timaaddo Dabayl Daran ugana yimaaddo hirku Dhan kasta oy una Maleeyaan in la koobay (la Halaagay) waxay Baryaan Eebe iyagoo u kaliyeeli

وَإِذَآ أَذَقَنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً مِّنَا بَعْدِ ضَرَّآ مَسَّتُهُمْ إِذَا لَهُ مِ مَّكُرُّ فِي اَلِيَنَا قُلِ ٱللهُ أَسْرَعُ مَكُراً إِنَّ رُسُلَنَا يَكُنُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿ اللهِ ال

هُوَالَذِى يُسَيِّرُكُونِ الْمَرُوالْبَحْرِِّحَقَّى إِذَا كُسْتُرْفِ الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهم بِرِيج طَيِّبَةٍ وَفَرِحُواْ بِهَاجَآءَتُهَا رِيحُ عَاصِفُ وَجَآءَهُمُ الْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانِ وَظَنُّواْ أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ذَعَوااً اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ Diinta Iyagoo (Dhihi) Haddaad naga koriso tan waannu kugu Mahdin.

23. Markuu koriyeyna Markaas ku xad gudbaan Dhulka Xaq Darro Dadoow waxaad uun ku Xad Gudbaysaan Naftiinna, waa uun Nolosha Dhaw Markaas Xagganagaa laydiin soo Celin waxaana idiinka warramaynaa waxaad Camal Falayseen.

الدِّينَ لَيِنْ أَنِيَّ تَنَامِنْ هَدْدِهِ. لَنَكُونَكِ مِنَ الشَّكِرِينَ ﴿ فَلَمَّا أَنْجَدَهُمْ إِذَاهُمْ يَبَغُونَ فِي الْأَرْضِ بِعَنْ يِر الْحَقِّ يَكَأَيُّ النَّاسُ إِنَّمَا بِغَيْكُمْ عَلَىٰۤ أَنْفُسِكُمْ مَّتَكَ الْحَيْوةِ الدُّنْيَا ثُمْرً اللِّينَا مَرْجِعُكُمُ فَنُيْرَتُكُمُ بِمَاكُنْتُو نَعْمَلُوكِ ﴿

Aayadahan wuxuu Eebe kaga warrami Dabeecadda Dadka oo ah in marka Dhibaato Taabatana uu Eebe baryo isuna Dulleeyo, marka Khayr iyo Wanaag uu helana uu isla waynaado oo Kibro, Dhagar iyo Khayaamana la darbado, Eebaase Abaal mariya oo ka Jaasiya, Bad iyo Barribana Eebaa iska leh Mudanna Cibaado, waxaase Dhab ah in Xumaantu ku Noqon Ciddii Fashay Eebana Abaal marin Markuu u Noqdo.

Saas darteed waa in had iyo Jeer Eebe si Dhab ah loo Caabudo, Dhibaato iyo Barwaaqo, Cudur iyo Caafimaad iyo Gaajo iyo Dharagba iwm ... Yuunus (21-23).

24. Nolosha Adduunyo waa uun Biyo oo kale oon ka soo Dejinay Samada oo ku Dheehnay waxa ka soo baxa Dhulka oo ah wuxuu Dadku Cuno iyo Xooluhu markuu dhulku Qurux ka Buuxsamo oy isqurxiso oo Dadkeedu u Maleeyo inay Karaan (Goosashadeeda) yaa waxaa u Yimaadda Amarkannagii Habeen ama Dharaar waxaana ka yeelaa wax la Shafay sidii iyadoon Shalay Jirin, Saasaana ugu Caddaynay Aayaadka Qoomkii Fikiri.

إِنَّمَا مَثُلُ الْحَيَوْةِ الدُّنْيَاكُمْآةٍ أَنزَلْنَهُ مِن السَّمَآءِ فَاخْلُطَ بِهِ عَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّايَأْ كُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَلَمُ حَقَّ إِنَّا أَخَذَتِ الْأَرْضُ رُخُوْفَهَا وَاَزَّيَنَتْ وَظُرَ الْفَلُهَا أَنْهُمْ قَدِدُو رَحَى عَلَيْهَا آتَمُهَا أَمْرُ نَالِيَلًا أَوْنَهَارًا فَجَعَلْنَهَا حَصِيدًا كَأَن لَمْ تَغْرَ إِلَّا لَا مُسْكِذَ لِكَ نَفْضِ لَ الْأَيْتِ لِقَوْمِ لَلْفَكَدُ لِكَ نَفْضِ لَ

25. Eebe wuxuu ugu yeedhi (Dadka) Guriga Nabadgalyada (Jannada) wuxuuna ku Hanuuniyaa Cidduu Doono Jid Toosan (Xaqa).

26. Kuwa Wanaagga Falayna waxaa u Sugnaaday Wanaag (Janno) (Aakhiro) iyo Siyaado (Aragga Eebe) mana haleelo Wajigooda Boodh iyo Dulli

وَاللَّهُ يَدْعُوٓ أَإِلَىٰ دَارِ ٱلسَّلَدِ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَاطِ مُّسْنَقِيمٍ ﴿

﴿ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسُنَى وَزِبَادَةٌ ۚ وَلاَ يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلاذِلَةً أُوْلَتِكَ أَصْحَبُ الْمُنَّةَ ۗ هُمْ midna kuwaasuna waa Asaxaabta (Ehelka) Jannada wayna ku waari Dhexdeeda.

فِيهَاخَىٰلِدُونَ ۞

Aayadda hore wuxuu Eebe ku Matalay Nolosha Adduunyo Roob soo Da'ay oo Dhulka Cunno ka soo Saaray mid Dad Cuno iyo mid Xoolo Cunaanba, Markii Dhulkii Quruxsanaaday oo ubixii Baxay oo Doogii isqabsaday oo Dadku u Maleeyeen inuu Goosan Beerahoodii uu amarkii Eebe u yimid oo Eber ka yeelay sidii iyadoon Shalay wax ku oollin.

Nolosha Addunyana waa uun saas oo waxay isukaa qurxisaba markay ku dhaafto ama aad Dhaaftid Wanaageed iyo Quruxdeed wax ma taraan, waxaase wax tara Camal Fiican iyo Jidka Nabadgalyo waana midka Eebe u Yeedhi kuna Toosiyo Cidduu Doono, Ciddii Wanaagga Fashana waxay heli Wanaag, Janno, Aragga Wajiga Eebaha Deeqda leh iyo Khayr, Dulmi iyo Xumaanna ma arkaan, Jannadana way ku waari.

Waxaa Sugnaaday in marka Jannada la galo in loo dhawaaqi Ehelu Jannada in Eebe u oofiyo Ballankoodii waxayna Arkaan Ilaahood waana waxa Ilu ugu Farax badantahay uguna Jeceshahay. Yuunus (24-26).

- 27. kuwa kasbaday xumaan Abaal-kood waa Xumaan la mida, waxaana haleeli dulli wax Eebe ka ilaalinna ma jiro, waxaadna moodaa in lagu daboolay wajigooda goosin habeen oo mugdi ah, kuwaasu waa Asaxaabta (Ehelka) Naarta wayna ku waari dhexdeeda.
- 28. ka warran maalintaan kulminaynno Dhammaan markaas aan ku dhahaynno kuwii la wadaajiyey (Gaaloobay) Meejiinna ahaada idinka iyo kuwaad la wadaajiseen markaasaan kala gaynay dhexdooda, waxayna dheheen kuway la wadaajiyeen (Eebe) annaga nama aydaan Caabudayn.
- 29. waxaa markhaati dhexdeenna ugu filan Eebe inaan Cibaadadiinna Moogayn.
- 30. halkaasaa lagu imtixaami naf kasta waxay hor marsatay, waxaana loo celiyaa Ilaaha Sayidkooda xaqa ah waxaana ka dhumay waxay been abuuranayeen.

وَالَّذِينَ كَسَبُواْ السَّيَّنَاتِ جَزَاءُ سَيِنَتَةٍ بِمِثْلِهَا
وَرَّهُ قُهُمْ ذِلَّةً ثَمَا لَهُم مِنَ اللَّهِ مِنْ عاصِمْ كَانَمَا
اَغْشِيتَ وُجُوهُ لَهُ مُ قِطَعًا مِنَ اللَّهِ مِنْ عاصِمْ كَانَمَا
اَفُولَتِهَ كَ اَصْحَدُ النَّارِّهُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿
وَيَوْمَ تَحْشُرُهُمْ جَيِعَاتُمْ نَقُولُ لِلَّذِينَ اَشْرَكُوا
مَكَانَكُمُ اَنتُهُ وَشُرَكًا وَكُوْ فَرَيَّلْنَا بَيْنَهُمُ وَقَالَ
شُرَكًا وَهُم مَا كَنْتُمْ إِيّانَا نَعْبُدُونَ ﴿

Waxaa la soo kulmin Maalinta Qiyaame Dadkoo dhan, markaasaa Eebe faraa gaalada inay halkooda joogaan iyaga iyo waxay caabudayeen, waana lakala kaxeeyaa, kuwii la Caabudayeyna way dafiraan inay caabudi jireen, oy waliba Eebe marag gashan inayan ogayn cibaadadooda, halkaasaana lagu Imtixaami Naf kasta waxay hor marsatay, waxaana loo celin Dadka Eebahooda xaqa ah, waxaana gaalada ka dhumi waxay abuuranayeen.

Waxayna Muujin arrintaasu sida ciddii waxaan Eebe ahayn caabudda ama raacda ay isu dafiri Maalinta Qiyaame, wax ay isu tarina ma jiro.

Saas darteed waa in Eebe sharcigiisa la raaco loona hogaansamo. Yuunus (27-30).

- 31. waxaad dhahdaa yaa idinka Arsaaqa Samada iyo dhulka, yaana hanta maqalka, Aragyada, yaana ka soo bixiya wax Nool wax dhintay, kana soo bixiya wax Dhintay wax Nool, yaana Maamula Amarka waxay ku odhan Eebe, waxaad dhahdaa miyeydaan Dhawrsanayn.
- 32. kaasi waa Ilaahiin Eebihiinna xaqa ah, maxaase xaqa ka dambeeya (Ka duway) oon baadi ahayn, ee xaggee laydiin Leexin.
- 33. Saasay ugu Waajibtay Kalimadii Eebahaa kuwa faasiqoobay oo ah inayan rumeeynin (Xaqa).
- 34. waxaad dhahdaa ma ka midyihiin Shurakadiinna cid billowda Abuurka Soona celiya, waxaad dhahdaa Eebaa Bilaaba khalqiga soona celiya ee xaggee loo iili.
- 35. waxaad dhahdaa ma ka midyahay shurakadiinna cid ku hanuunin xaqa, waxaad dhahdaa Eebaa ku hanuunin Xaqa, mase mid ku hanuunin Xaqa yaa mudan in la raaco mise midaan hanuuninayn in la hanuuniyo mooyee, maxaad leedihiin sideed xukumaysaan.
- 36. mana raaco badankoodu waxaan malo ahayn, malana waxba kama taro xaqa, Eebana waa ogyahay waxay falayaan.

قُلْ مَن يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْ لِكُ ٱلسَّمْعَ وَالْأَبْصَدُ وَمَن يُغْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ الْمَيْتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِرَكَ ٱلْحَيِّ وَمَن يُدَيِّزُ ٱلْأَثَّمُ ۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا نَنْقُونَ ۞

> فَذَالِكُو ٱللَّهُ رَبُّكُوا ٱلْمَثُّ فَمَاذَابَعَدَ ٱلْحَقِّ إِلَّا ٱلضَّلَالُّ فَأَنَّى ثُصَّرَفُون ﴿

كَذَٰلِكَ حَقَّتَ كَلِمَتُ رَبِكَ عَلَى ٱلَّذِينَ فَسَقُواً أَنَّهُمُ لاَيُؤْمِنُونَ ﴿ قُلْ هَلْ مِن شُرِكَايٍ كُمِّ مَن يَبْدَوُّا ٱلْخَلَقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ ٱللَّهُ يَسْبَدَوُّا ٱلْخَلَقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ أَنْ أَنْ تُوْفَكُونَ ﴿ اللَّهُ يَسْبَدَوُّا ٱلْخَلَقَ ثُمَ يُعِيدُهُ أَنْ أَنْ تُوْفَكُونَ ﴿

قُلْ هَلْمِن شُرَكَآبِكُومَّن يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِى لِلْحَقِّ ٱفْعَن يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ اَحَقُّ اَن يُنَّبَعَ اَمَّنَ لَا يَهِذِىۤ إِلَّا اَن يُهْدَىٰ ۖ فَمَا لَكُورُكَيْفَ تَعَكَّمُون ۖ ۞

وَمَاينَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ لِلْاَظَنَّا إِنَّ الظَّنَّ لَايُغْنِي مِنَ ٱلْحُقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ لِمَايفَعْمَلُونَ ﴿

Aayaddu waxay ka warrami sida Eebe ugu samo falay Dadka una Arsuqay maqal iyo aragna u siiyey, iyo Awoodda Eebe iyo inuu isagu wax maamulo, waana Eebaha Xaqa ah ee sugan, wax kale oo awood lehna ma jiro, illeen Eebaa khalqiga Bilaabay soona celine, isagaana hanuuniya Dadka, mudanna in la raaco oo la caabudo, gaaladuse waxaan malo ahayn kuma socdaan, malo iyo shakina waxba xaqa kama taraan Eebana waa ogyahay waxay fali xaq diidayaashu.

Taasina waxay muujin in Eebe uun yahay kan Awoodda leh, mudanna in la caabudo, sharcigiisana la raaco, illeen isagaa wax hanuuniyee. Yuunus (31-36).

- 37. ma aha Quraankanu mid laga been abuurtay Eebe ka sokow, waase u rumeeyaha wixii ka horreeyey iyo caddaynta Kitaabka (Xukunka) shakina kuma jiro wuxuuna ka ahaaday Eebaha Caalamka.
- 38. mise waxay odhan wuu Been abuurtay, waxaad dhahdaa la imaadda suurad la mida una yeedha ciddaad kartaan oo Eebe ka soo hadhay haddaad run sheegaysaan.
- 39. waxayse beeniyeen waxayna cilmigiisa koobin (Quraanka) uusanna wali u imaanin aayahiisu saasayna u beeniyeen kuwii ka horreeyey ee bal day siday noqotay Cidhibtii Daalimiinta.
- 40. waxaa ka mida Dadka mid rumeyn Quraanka iyo midaan rumaynayn Eebana waa ogyahay Mufsidiinta.

وَمَا كَانَ هَنذَا ٱلْقُرْءَانُ أَن ثُفْتَرَىٰ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَكَن تَصْدِيقَ ٱلَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَيَقْصِيلَ ٱلْكِتَبِ لَارَبِّ فيه مِن زَبّ أَلْعَالَمِينَ

سُورَة بُولِينَ

أَمْ نَقُولُونَ أَفْتَرَنَّهُ قُلُ فَأَتُواْ بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُواْ مَن ٱسْتَطَعْتُ مِن دُونِ ٱللّه إِن كُنُّمْ صَدِقِينَ ﴿

مِّلَكَذَّبُواْ بِمَالَرْ يُحِيطُواْ بِعِلْمِهِ عَوَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأُولُلُهُ كَذَاكِ كُذَّبُ ٱلَّذِينَ مِن قَدَّلِهِ مِّ فَأَنظُرُ كَيْفَ كَانَ عَنِقِبَةُ ٱلظَّلَامِينَ اللَّهِ

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِر ﴾ بلهُ . وَرَيُّكَ أَعْلَمُ بِٱلْمُفْسِدِينَ ٢

Quraankuna waa xaq sugan oo Eebe soo Dejiyey, una rumeyn Xaqii ka horreeyey, waana xaq caddeeye, Shakina kuma jiro, Nabiguna iskalama imaanin, iyaba ha keeneen suurad la mida intay u kaalmaystaan cidday doonaan hadday run sheegi, waxayna beeniyeen waxayna cilmigiisa gaadhin isagoon wali fasirkiisii u imaanin, waxayse la mid yihiin kuwii ka horreeyey ee beeniyey Xaqii ee Daalimiinta ahaa lana halaagay, cidna way rumeyn quraanka, midina way beenin, Eebaase og Mufsidiinta. Yuunus (37-40).

- 41. hadday ku Beeniyaan waxaad dhahdaa Anugu waxaan leeyahay Camalkavga idinkuna camalkiinna idinku bari baad ka tihiin waxaan fali anna bari baan ka ahay waxaad falaysaan.
- 42. waxaa ka mida gaalada kuwo ku dhagaysan ma adaa wax maqashiin kara mid dhaga la' oon wax kasayn.
- 43. waxaana ka mida mid ku soo dhawri ma adaa toosin kara mid indha la' oon wax arkayn.
- 44. Eebe kama dulmiyo Dadka waxba, hasayeeshee Dadkaa Naftiisa Dulmiya.

وَإِنكَذَّبُوكَ فَقُل لِي عَمَلي وَلَكُمُ عَمَلُكُمُّ أَنتُو رَبَوُنَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنابُرِيٓ ءُمِّمَاتَعُمَلُونَ ﴿

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنتَ تُسُمِعُ ٱلصُّمَّ وَلَوْكَانُواْ لَاتِعْقِلُونَ ١

وَمِنْهُم مِّن مَظُورُ إِلَيْكَ أَفَأَنتَ تَهْدِي ٱلْمُمْنَ وَلَوْ كَانُواْ لَا يُنْصِرُونَ ﷺ

إِذَّاللَّهَ لَا يَظْلَمُ ٱلنَّاسَ شَيْئًا وَلَيْكِنَّ ٱلنَّاسَ

45. Maalinta la kulminna waxay la mid noqon iyagoon nagaanin Saacad Maalin mooyee, wayna is aqoonsan dhexdooda, waxaana khasaaray kuwa beeniyey la kulanka Eebe mana hanuunsanayn.

ۅَيُوٓمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَوْ يَلْبَثُوۤ الِلَّاسَاعَةَ مِنَ ٱلنَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمُّ قَدْخَيـرَ ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ وَمَا كَانُواْ مُهْ تَدِينَ ۞

Wuxuu Eebe faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu u sheego gaalo hadday beeniyaan inuu bari ka yahay Camalkooda, iyana ay bari ka yihiin camalkiisa, cid dambi cid kale qaadina ayan jirin, cid xaqa ka Indha la' iyo mid ka dhaga la'na cid wax tusi ama maqashiin ma jirto, Eebana cidna ma dulmiyo, Dadkaase Naftooda dulmiya, Maalinta la soo kulminna waxay la mid noqon iyagoon nagaanin Saacad Maalmeed Mooyee. wayna is aqoonsan, waxaana khasaaray kuwa beeniyey la kulanka Eebe mana hanuunsana. Yuunus (41-45).

- 46. haddaan ku tusinno waxaannu ugu goodin qaarkiis ama aan ku oofsanno xagganaga umbaa loo soo celin, markaasna Eebaa ka maraga waxay falayaan.
- 47. Ummad kasta Rasuulbay leedahay, markuu u yimaaddo Rasuulkooduna waxaa lagu kala xukmin caddaalad lamana dulmiyo.
- 48. waxayna odhan gaaladu waa goorma yaboohaas (Gooddiga) haddaad runsheegaysaan.
- 49. waxaad dhahdaa uma hanto naftayda Dhib iyo nacfi midna wuxuu Eebe doono mooyee, Ummad kastana waxay leedahay Ajal (Muddo) markay Ajashoodu timaadana lagama dib mariyo Saacad lagamana hor mariyo.

وَإِمَّانُوبَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِى نَعِدُهُمُ أَوْنَوْفَيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرجِعُهُمْ مُمَّ ٱللَّهُ شَهِيدُّ عَلَىٰ مَايْفَعْلُونَ ﴿ إِنَّ

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَكَآءَ رَسُولُهُمْ فَقِينَ بَيْنَهُم بِٱلْقِسْطِ وَهُمُ لَايُظْلَمُونَ ۞

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَنَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَدِقِينَ

قُلُلَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرَّا وَلاَنَفْعَا إِلَّا مَاشَاءَ ٱللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلُّ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلاَيسَتَعْ خِرُونَ سَاعَةً وَلاَيسَ تَقْدِمُونَ (إِنَّ)

Hadduu Eebe tusiyo Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) isagoo nool ciqaabta gaalada ku dhici waa wanaag, haddii kalana xagga Eebe umbaa loo soo celin gaalada, Eebana waa u marag waxay fali. Ummad kasta oo rasuul loo soo diro markuu u yimaaddo rasuulkoodu waxaa lagu kala xukmin dhexdooda caddaalad lamana dulmiyo, waxayse odhan waa goorma yaboohu haddaad runsheegaysaan, wuxuuna Eebe faray rasuulka (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu u sheego inuusan hananin dhib iyo nacfi midna, wuxuu Eebe doono mooyee, Ummad kastana waxay leedahay Muddo ayna ka hor maraynin kana dib dhacaynin.

Taasina waxay sheegi in awoodda iyo ogaanshuhuba Eebe iska leeyahay. Yuunus (46-49).

Juz' 11

- 50. waxaad dhahdaa bal ka warrama hadduu idiinku yimaaddo Cadaabkiisu (Eebe) Mir ama Maalin maxay ka dedejisan xaggiisa Dambiilayaashu.
- 51. Mise markuu dhacaad rumaynaysaan hadda idinkoo Dedejisanayey.
- 52. markaasaa lagu odhan kuwii dulmi falay dhadhamiya cadaabka waaridda, miyaana laydinka abaal marinin waxaad kasbanayseen mooyee.
- 53. waxay ku warsan ma xaqbaa isagu, dheh haa Eebahaybaan ku dhaartaye isagaa Xaqa, idinkuna ma tihidiin kuwo (Eebe) daalin.
- 54. hadday naf kasta oo dulmi fashay leedahay waxa dhulka ku sugan way isku furan lahayd, waxayna qarsan gaaladu shalayto markay Arkaan Cadaabka, waxaana lagu kala xukmin Dhexdooda Xaq lamana dulminayo.

قُلُ أَرَءَ يُتُمُ إِنْ أَتَعَكُمُ عَذَا بُهُ بِيَعْتَا أَوْ نَهَا رَا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ ٱلْمُجْرِمُونَ ۞

أَثُمُّ إِذَا مَا وَقَعَ ءَامَنتُم بِهِ ءَءَ آلَتَنَ وَقَدْكُنتُم بِهِ . تَسْتَعْجِلُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّ

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْخُلُدِ هَلْ تُحَرَّوْنَ إِلَّا بِمَاكُنُمُّ تَكْسِبُونَ ﴿

﴿ وَيَسْتَنْكِنُونَكَ أَحَقُّهُوَّ قُلْ إِي وَرَقِيَّ إِنَّهُۥ لَحَقُّ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿

وَلُوَّالَنَّ لِكُلِّ نَفْسِ ظَلَمَتْ مَافِ ٱلْأَرْضِ لَاَفْتَدَتْ بِهِّ عَوَّاسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُاْ ٱلْعَذَابُّ وَقُضِى بَيْنَهُ م بِٱلْقِسْطِّ وَهُمْ لَايُظْلَمُونَ ﴿ إِنَّا الْعَنْفِ الْمُ

Cadaabka Eebe wax la dedejisto ma aha, illeen markuu dhaco calaacal iyo waan rumeeyey wax ma tartee, waxaase lagu odhan kuwii dulmi falay Dhadhamiya cadaabka waaridda waxaad kasbaneyseen umbaa laydinka Abaal marine. Waxayna gaaladu Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) warsanayeen ma Xaqbaa Quraanku, waxaana Eebe faray inuu yidhaahdo haa waa xaq, Eebahaybaan ku dhaartaye, waxna ma daalisaan hadday nafu hanato iyadoo dulmi fashay waxa dhulka ku sugan way isku furan lahayd, waxayna qarsadaan qoomamo markay arkaan cadaabka waxaana lagu kala xukmin Caddaalad lamana dulmiyo.

Taasina waxay muujinaysaa Xaqnimada quraanka iyo Nabiga iyo darrida Cadaabka Eebe oy Waajib tahay in la darbado si looga nabadgalo. Yuunus (50-54).

- 55. Eebana waxaa u sugnaaday waxa ku sugan Samooyinka iyo Dhulka, yabooha Eebana waa Xaq Dadka badankiisuse ma oga.
- 56. Eebaa wax nooleeya waxna dila xaggiisaana laydiin soo celin.
- 57. Dadow waxaa idiin timid Waano Eebihiin iyo Caafimaadka waxa Laabta ku sugan iyo Hanuun iyo naxariista Mu'miniinta.

أَلَاۤ إِنَّ لِلَّهِ مَافِ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِۗ ٱلَاۤ إِنَّ وَعَدَّٱللَّهِ حَتُّ وَلَاكِنَّ ٱكْثَرَهُمْ لَايَعْلَمُونَ۞ هُوَيُّتِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونِ ۞

يَّنَايُّهَا ٱلنَّاسُ قَدْجَاءَ تَكُمُ مَوْعِظَةٌ مِّن زَّيِكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي ٱلصُّدُودِ وَهُدَّى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

- 58. Waxaad dhahdaa Fadliga Eebe iyo Naxriistiisa arintaas ha ku farxeen (Mu'miniintu) iyadaa ugu Khayrroon waxay kulmine.
- 59. waxaad dhahdaa ka warrama waxa Eebe idiin soo dejiyo oo Risqi ah ood ka yeesheen Qaar ka mida Xaaraan (qaarna) Xalaal, waxaad dhahdaa ma Eebaa idiin idmay mise Eebaad ku Beenabuuranaysaan.
- 60. Maxay u malayn kuwa ku been abuuran Eebe (inuu ku fali) Maalinta Qiyaame, Eebe waa kan Fadliga ku leh Dadka badankooduse kuma mahadiyaan.

قُلْ بِفَضْلِ ٱللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ عَنِلَاكَ فَلْيَفُ رَحُواْ هُوَخَ يُرُّيِّمَ مَا يَجْمَعُونَ ۞

قُلُ أَرَءَ يُنتُم مَّا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمُ مِّر يَرْفِ فَجَعَلْتُم يِّنَهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْءَ اللَّهُ أَذِبَ لَكُمُّمُ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴾

وَمَاظَنُّ ٱلَّذِينَ يَفَتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ يُوْمَ ٱلْقِينَمَةُ إِنَّ ٱللَّهَ لَذُوفَضًٰ لِعَلَى ٱلنَّاسِ وَلَكِنَّ ٱكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۞

Eebaana iska leh Xukunka cirka iyo dhulka, yaboohiisuna waa Xaq, mase oga Badankoodu, Isagaana Eebe wax nooleeya waxna dila, Xaggiisaana Loo noqon, waxaana Dadka soo gaadhay Waano xagga Eebe ka timid oo Quraanka ah iyo Caafiyaha waxa Laabta ku sugan iyo Hanuunka iyo Naxariista Mu'miniinta Fadliga Eebe iyo naxariistiisana ha ku Farxeen iyadaa ka fiican waxay kulmin oo Aduunyo ahe. Gaaladuna Xaq uma leh inay Risqiga Eebe qaarna xarrimaan qaaarna Xalaaleeyaan, Eebe uma idmin sidaas ee way ku Been abuuran Eebe, maxayse u malayn kuwa ku been abuuran Eebe waxay mudan maalinta Qiyaame, Eebaana wax Xalaaleeya, waxna xarrima, laguna mahadiyaa, Awooddana leh. Yuunus (55-60).

- 61. Wixii Xaala ood ku Sugan tahay wixii quraana ood Akhrin, wixii camala ood falaysaan waan idin la joognaana (ognahay) markaad dhex galaysaan, kagama Qarsoona Eebahaa waxa u yar Dhulka dhexdiisa iyo Samada, wixii ka yar iyo wixii ka wayna Kitaab cad bay ku suganyihiin.
- 62. Awliyada Eebana cabsi masaarra mana murugoodaan.
- 63. waana kuwa rumeeyay (xaqa) dhawrsadana.
- 64. Waxaana u sugnaaday Bishaaro nolosha adduunyo iyo Aakhiraba, wax badali Kalimada Eebena ma jiro, taasina waa uun Liibaanta wayn.

وَمَانَكُوْنُفِشَأْنِ وَمَانَتْلُواْمِنْهُ مِن قُرَءَانِ وَلَاَنَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلِ إِلَّاكُنَّاعَلَيْكُوْشُهُودًا إِذَ تُغِيضُونَ فِيهِ وَمَايَعْ زُبُ عَن رَبِكَ مِن مِنْقَالِ ذَرَّ قِفِ ٱلْأَرْضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ وَلَاۤ أَصْغَرَ مِن ذَلِكَ وَلاَّا كَبَرَ إِلَّا فِي كِنْبِ مُّبِينٍ ۞ الْاَ إِنَّ أَوْلِكَاءً اللَّهِ لَاخْوَفْ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَصْرَنُونَ ﴾

لَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَقُونَ اللَّ

لَهُوُٱلْشُرَىٰ فِٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّيْاوَفِ ٱلْأَخِرَةِ لَائْبَدِيلَ لِكِلِمِنْتِٱللَّةِ ذَلِكَ هُوَٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ (إِنَّ) 65. yuuna ku walbahaarin hadalkoodu cisi dhamaantiis Eebaa iska leh, waana Maqle oge. وَلَايَحْزُنكَ فَوْلُهُمْ ۚ إِنَّ ٱلْمِـزَّةَ لِلَهِ جَمِيعًا هُوَالسَّمِيمُ ٱلْعَلِيمُ ۞

Wax kasta oo la Fali iyo hadii Quraan la akhrin Eebe waa ogyahay marka la dhex geli, wax Eebe kaga qarsoomi cirka iyo Dhulkana ma jiro, ama ha u yaraado sida Darraada ama ha ka sii yaraado ama ha ka waynaado illeen wax kasta Kitaab cad bay ku suganyihin, Awliyada ilaahayna cabsi iyo Walbahaar ma arkaan Aakhiro, waase kuwee waa kuwa Eebe rumeeyay ee ka Dhawrsada xumaanta, waxayna heli bishaaro Aduun iyo Aakhiraba, wax hadalka Eebe badalina ma jiro, taasina waa liibaanta wayn. waxaana kuu muuqda tilmaanta Awliyada Eebe oo ah kuwa Xaqa si dhaba u rumeeyay, raacana Quraanka iyo sunnada Nabiga (naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) si dhabana ugu toosnaada Diinta iyo waxayfari, Ciddiise aan tilmaantaas ku sifoobin ma aha wali Eebe lagumana sheegi karo, waxaase lagu garan Diinta dhab ma u raacay.

Bishaarada adduunka wuxuu, Nabigu ku fasiray riyada fiican oo ruux arko ama loo arko, Aakhirana waa Jannada, waana kuwaas kuwaan cabsanaynin marka dadku cabsado oon murugoonayn marka dadku murugoodo, waana kuwa dar Eebe isu jeclaado iyagoon Qaraabo isku xidhayn xoolana isasiin, waase in Xaqa lagu dadaalo. Yuunus (61-65).

- 66. Eebaa iska leh waxa samooyinka iyo Dhulka ku sugan, waxay raacayaan oy Caabudi Eebe ka sokow waa Shurako (Sanamyo) waxaan mala ahayna ma raacayaan, waxaan beenaalayaal ahaynna ma aha.
- 67. Eebe waa kan idiin yeelay Habeenka inaad xasishaan, Maalintana Arag (Ka yeelay) arrintaasna waxaa ugu sugan calaamooyin qoomkii wax maqli.
- 68. waxay dheheen wuxuu yeeshay Eebe Ilmo, waa nasahanyahay, Eebana waa uun Hodan, wuxuuna leeyahay waxa samooyinka iyo dhulka ku sugan, agtiinna xujo uma taal waxaas (Beenta) mise Eebaad ku sheegaysaan waxaydaan ogayn.
- 69. waxaad dhahdaa kuwa Eebe ku abuurta beenta ma liibaanaan.

أَلَآ إِنَ لِلْهِ مَن فِ السَّمَوَتِ وَمَن فِ الْأَرْضِ وَمَا يَتَّ بِعُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ شُرُكَآ ۚ إِن يَتَّ بِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۞ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۞

> هُوَالَّذِى جَعَلَلَكُمُّ الْتَلْ لِتَسْكُنُواْفِيهِ وَالنَّهَارَمُبْصِرًا إِنَّ فِ ذَلِكَ لَاَيْنَ لِقَوْمِ يَسْمَعُونَ ﴿ اللَّهِ

قَ الْوَااتَّذَكَ ذَاللَّهُ وَلَكُأْسُبَحَنَهُۥ هُوَالْفَيْ اللَّهُ مَا لَوَااتَّخَ اللَّهُ وَلَكُأْسُبَحَنَهُ أَهُوَالْفَيْ الْمُدَّمَا فِي الْأَرْضِ لِهُ عِندَكُم مِن سُلْطَنَ بِهَندَأَ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ

> قُلْ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿

70. waa uun raaxada adduunyo markaas xagganagaa noqoshadoodu noqon, markaasaan Dhadhansiinaynaa cadaab daran gaalnimadooda darteed.

مَتَعُّ فِ ٱلدُّنْ اثْمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْمَدُنِيقُهُمُ الْمَالِكُمُ وُلَا الْمَالَ الْمُؤْدِنَ الْمُؤْدِنِ الْمُؤْدِنِ الْمُؤْدِنِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْدِنَ الْمُؤْدِنَ الْمُؤْدِنِ اللَّهُ الْمُؤْدِنَ الْمُؤْدِنِ اللَّهُ اللَّالَةُ اللَّالَّالِيلُولُ اللَّهُ اللَّالَةُ اللَّهُ الل

Eebaa leh Cirka iyo dhulka iyo Khalqigoo dhan, Gaalana wax dhaba ma caabudayaan ee waxay ku socdaan malo iyo been, iyagoo diidan Eebaha habeenka xasil ka yeelay, Maalintiina Iftiin iyo waqti wax arag, waana arrin Mudan in lagu waano qaato ciddii wax maqli. Beenbayna illeen sheegeen iyagoo ku sheegi Eebe Ilmo isagoo ka nasahan, khalqigoo dhan yuu leeyahaye, wax xujo ahna ma hayaan, waxayna Eebe ku sheegi waxayna ogayn, ciddii Eebe ku been abuuratana ma liibaanto, waa muddo yar nolosha adduun, waxaana loo celin Eebe wuxuuna dhadhansiin cadaab daran Gaalnimadooda darteed, taasina waa ciqaabta Gaalada xaqa diida. Yuunus (66-70).

71. ku akhri korkooda warkii Nabi Nuux markuu ku yidhi qoomkiisii qoomkayow hadday idin la waynaatay Nagaadigayga iyo ku waanintayada aayaadka Eebe waxaan tala saartay Eebe ee kulmiya amarkiinna iyo shurakadiinna yuuna ahaan amarkiinna wax qarsoon (oo dhiba) markaas i xukuma hana i sugina.

﴿ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَنُوج إِذْقَالَ لِقَوْمِهِ مِنَقَوْمِ إِنكَانَ كَبُرْعَكَنَكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي مِنكَايَنتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّمُ مُنَّالِكُمْ فَمُ لَا لَكُنْ تَوَكُمُ مُنْكُمْ مُنَّالًا مَكُمْ نُمَّلًا لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُو عُمَّةً ثُمَّ اقْضُواْ اللَّهُ وَاللَّهُ عَلَيْكُو عُمَّةً ثُمَّ اقْضُواْ اللَّهُ وَاللَّهُ عَلَيْكُو عُمَّةً ثُمَّ اقْضُواْ اللَّهُ وَاللَّهُ عَلَيْكُو عُمَّةً ثُمَّ اقْضُواْ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه

72. haddaad jeedsataan idin warsanmaayo ujuuro, ujuuradayda waxaa isiin Eebe, waxaana lay faray inaan ka mid ahaado Muslimiinta. فَإِن ثَوَلَيْتُ مُ فَمَاسَأَلْتُكُمُ مِنْ أَجْرً إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهُ الْمُدَالِينَ الْمُسْلِينَ

73. Wayna beeniyeen waxaana ku korinnay Nabi Nuux iyo intii la jirtay Doontii, waxaana ka yeelay kuwo u hadha dhulka, waxaana maanshaynay kuwii beeniyey Aayaadkannaga ee day siday noqotay cidhibtii kuwii loo digay.

فَكَذَّهُوهُ فَنَجَيْنُهُ وَمَن مَعَهُ فِي ٱلْفُلْكِ وَجَعَلْنَهُمْ خَلَتٍ فِ وَأَغَى قَنَا ٱلَّذِينَ كَذَّهُواْ بِتَايَنِينَا ۖ فَٱنظُرْ كَيْفَكَانَ عَقِبَةُ ٱلنُذَرِينَ ﴿ ﴿ ﴾

Qisada Nabi Nuux iyo nabiyo kale oo badanba wax badan bay ku soo aroortay Quraanka, meelo badanna lagu sheegay waxaana habboon in lagu waano qaato illeen wuxuu Eebe u soo celceliyey in lagu waano qaato, lagana leexdo jidkoodii iyo Camalkii Xumaa, waxayna noqotay cidhibtii qoomkii Nabi Nuux khasaare, halaag iyo jab, markay khilaafeen amarkii Eebe Beeniyeenna Nabi Nuux, waana sidaas Abaalka xaqdiidayaasha ka madax adayga wanaagga, xumaantana ku madax taaga, Ciddii Eebe ku kalsoonaata, rumaaysa, xaqa ku socota, wanaaggana fasha cid wax yeeli karta oon Eebe ahayn ma jirto, illeen ciddii Eebe talasaarata wuu ku filanyahaye. Yuunus (71-73).

74. markaas kadib waxaan u Bixinnay Rasuullo Qoomkoodii Waxayna ula yimaadeen xujooyin, mana Rumayn beenintoodii darteed ee horraysay Saasaan u Daabacnaa «daboollaa» Quluubta xadgudbayaasha.

75. markaasaan u Bixinay gadaashood (Nabi) Muuse iyo (Nabi) Haaruun fircoon iyo colkiisii iyagoo Wata aayaadkannagii, wayna Isla waynaadeen waxayna Noqdeen Qoom dambiilayaal ah.

76. markuu uga yimid Xaqu Xaggannaga waxay Dhaheen kani waa sixir cad.

- 77. Wuxuuna yidhi (Nabi) Muuse ma waxaad ku Dhahaysaan Xaqa markuu idiin yimid ma Sixirbaa kani?isagoosan Liibaanin saaxiriintu.
- 78. Waxayna dhaheen ma waxaad noogu timid inaad naga leexisid waxaan ka hellay Aabayaalkanno oy idiin Ahaato waynaanta Dhulka (xukunka) annagu idinka idin Rumaynmaynno.

ثُمَّ بَعَثْنَامِنَ بَعْدِهِ ـ رُسُلًا إِلَى فَوْمِهِمْ فَكَآءُوهُم بِالْبَيِّنَ تِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ كَلَ قُلُوبِ ٱلْمُعْ تَدِينَ ﴿ اللَّهِ مِن قَبْلُ

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَنْرُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلاِ يْهِ ءِنِايَنْنِنَا فَأَسْتَكْبَرُواْ وَكَانُواْ قَوْمًا تُجْرِمِينَ ﴿ ﴿ ﴾

> فَلَمَا جَآءَ هُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوٓاْ إِنَّ هَلَذَا لَسِحْرُّ مُّيِنُ ﴿ ﴿ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ قَالَ مُوسَىٰ أَنَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَا جَآءَ كُمُّ السَّحْرُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ السَّحْرُونَ ﴿ اللَّهُ السَّحْرُونَ ﴿ اللَّهُ السَّحْرُونَ اللَّهُ السَّحْرُونَ اللهَ اللَّهُ السَّحْرُونَ اللهَ اللَّهُ السَّحْرُونَ اللهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّ

قَالُوٓ ٱلَّحِثْنَنَا لِتَلْفِئنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَ نَا وَتَكُونَ لَكُمَا ٱلْكِبْرِيَاءُ فِى ٱلأَرْضِ وَمَا تَحَنُّ لَكُمَا مُةُ مِنِنَ شِيَّ

Aayadahanna waxay ka warrami Rasuulladuu diray Eebe iyo qisadii Nabi Muuse iyo Haaruun iyo wixii dhex maray Fircoon iyo Qoomkiisii iyo Nabiyadaas, markay is Kibriyeen ahaadeenna Danbiilayaal, kuna sheegeen Xaqii sixir, Nabi Muusana u sheegay in ciddii Xaqa sixir ku sheegta ayan liibaanaynin, markaasay tuhmaysteen iyagoo Sheegi inuu dooni Nabi Muuse inuu ka leexiyo waxay Aabayaalkood ka heleen oo markaas u ahaato Sharafta iyo awooddu Nabi muuse iyo Qoomkiisa, waxayna Caddeeyeen inayan marna rumaynayn, taasina waa Caadada iyo Dabeecadda Gaalada iyo xaqdiidayaasha oo ku sheega Xaqsheegayaasha Xumaan iyo awood ujeed iyo ceebo ayna lahayn, Xaqaase guushu ku danbayn. Yuunus (74-78).

79. wuxuu yidhi fircoon ii keena saaxir cilmi badan oo dhan.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ٱثْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرِ عَلِيهِ ﴿

80. markay yimaadeen saaxiriintiina wuxuu ku yidhi (Nabi) Muuse Tuura waxaad Tuuraysaan.

فَلَمَّاجَآهَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰۤ اَلْقُواٰ مَآأَنتُم مُلْقُوك ۞ Juz' 11

81. markay tuureenna wuxuu yidhi (Nabi) Muuse sixir baad la timaadeen Eebaana Burin, Eebana ma hagaajiyo camalka fasaadiyayaasha.

فَكَمَّاۤ أَلْقَوَّا قَالَ مُوسَىٰ مَاحِثَتُم بِهِ ٱلسِّحُرُّ إِنَّ ٱللَّهَ سَيُبْطِلُهُ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿ اللَّهِ

82. wuxuuna ku sugaa Eebe xaqa kalimadiisa haba naceen Dambiilayaashuye.

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَنتِهِ - وَلَوْكَرِهَ الْمُحَرِّمُونَ الْمُ

83. ma rumaynin Nabi Muuse Farac yar oo Qoomkiisii ka mida mooyee iyagoo ka Cabsan fircoon iyo Kooxdiisii inay fidmeeyaan, fircoonna wuu isku kibriyey dhulka wuxuuna ka mid ahaa xadgudbayaaaha.

فَمَآءَامَنَ لِمُوسَىۤ إِلَّا ذُرِّيَّةٌۗ مِّن قَوْمِهِ عَكَ خَوْفِ مِّن فِرْعَوْنَ وَمَلاٍ بْهِمُ أَن يُفْنِنَهُمْ ۚ وَإِنَّا فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي ٱلْأَرْضِ وَإِنَّهُ لِمِن ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿

Saasuuna Fircoon isula waynaaday una codsaday in loo soo kulmiyo Ciddii sixirka taqaan, markaasay yimaaddeen waxaana dhexmaray isaga iyo Nabi Muuse arrimihii wax badan quraanku ka warramay oo ah in guushii Nabi Muuse raacday Saaxiriintiina Islaameen oo xaqa raaceen, Eebana tirtiray sixirkii illeen dhagarlow ma liibaanee, xaqiina wuu sugay haba naceen dambiilayaashuye, Nabi Muusana markaas waxaa rumayey dad yar oo Fircoon ka cabsan illeen Fircoon wuxuu ahaa Nin isla wayn oo xad gudba, maxaase u dambeeyey isaga iyo Colkiisii Kibray waxaa ka warrami aayadaha soo socda. Yuunus (79-83).

- 84. wuxuu yidhi (Nabi) Muuse Qoomkayow haddaad tihiin kuwa rumeeyey Eebe isaga uun tala saarta haddaad Muslimiin Tihiin.
- 85. waxayna dheheen Ilaahay yaan talo saarannay, Eebahannow hanooga yeelina fidmo Qoomka Daalimiinta ah.
- 86. nagana kori naxariistaada darteed qoomka gaalada ah.
- 87. waxaana u waxyoonay (Nabi) Muuse iyo walaalkiis inaad uga yeeshaan Qoomkiinna Masar Guryo kana yeesha guryihiinna Qiblada (Ku tukada) ooga salaadda una bishaaree Mu'miniinta.

وَقَالَ مُوسَىٰ يَقَوْمُ إِن كُنْمُ اَمَنُمُ بِأَلِلَهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا َ إِن كُنْمُ مُسْلِمِينَ ﴿ فَقَالُواْ عَلَىٰ لِلّهِ وَكُلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْ نَهُ لِلْفَوْرِ الظَّلِمِينَ الرَّمْيَكَ مِنَ الْقَوْرِ الْكَفِرِينَ ﴿ وَغَيْنَا بِرَمْمَيْكَ مِنَ الْقَوْرِ الْكَفِرِينَ ﴿ وَأَوْحَنْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّ الِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَبُهُونًا وَاجْعَلُواْ بُهُوتَكُمُ الْتَقَوْمِكُمَا وَأَقِيمُواْ الصَّلَوْةُ وَبُشِرَالْمُوْمِينِ فَيَالِثَوْمِكُمَا وَأَقِيمُواْ الصَّلَوْةُ وَبُشِرًا لَمُوْمِينِ فَيَالِيَةً 88. wuxuuna yidhi (Nabi) Muuse Eebahannow adaa siiyey Fircoon iyo Kooxdiisa Qurux iyo Xoolo Nolosha adduunka Eebow inay ka dhumiyaan Jidkaaga Eebow halaag (Tirtir) Xoolahooda Adkeena Quluubtooda oo yeyna rumeynin intay ka arkaan Cadaab daran.

89. Eebe wuxuu yidhi waa la ajiibay Baryadiinna ee toosnaada hana raacina Jidka kuwaan wax ogayn. وَقَالَكَ مُوسَىٰ رَبَّنَآ إِنَّكَ ،َانَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلاَّهُ زِينَةً وَأَمُوْلاً فِي الْخِيوَةِ الدُّنْيارَبَّنَا لِيُضِـ أُواْعَن سَكِيلِكَّ رَبَّنَا اَطْمِسْعَكَ آمُوَلِهِمْ وَاَشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلاَ يُؤْمِنُواْحَتَّى يَرَوُاْ الْعَذَابَ الْأَلِمَ ﴿ ﴾

> قَالَ قَدْ أُجِيبَت ذَعْوَتُكُما فَٱسْتَقِيمَا وَلَا نَتَّتِعَآنِ سَجِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۞

Nabi Muuse Qoomkiisii yuu u dardaarmay inay Eebe talo saartaan waxayna Eebe warsadeen Wanaag iyo Naxariis, Eebana wuxuu faray Nabi Muuse iyo Haaruun inay Dadka Masar dajiyaan, guryahana ku tukadaan, Salaaddana oogaan, una Bishaareeyaan Mu'miniinta, Nabi Muusana wuxuu habaaray Fircoon iyo Qoomkiisii Eebana waa ka aqbalay Baryadii, wuxuuna faray Toosnaan iyo inayna raacin Jidka Jaahiliinta, Taasina waxay ku tusin in wanaagga iyo jidka toosan lagu socdo oon la leexaniin. Yuunus (84-89).

- 90. waxaan tallaabinay Banii Israa'iil Badda waxayna u raaceen Fircoon iyo Qoomkiisii kibir iyo cadaawanimo, markay haleeshay maansheyntiina wuxuu yidhi (Fircoon) waxaan rumeeyey inaan Eebahay rumeeyeen BaniiIsraa'iil mooyee Ilaah kale jirin waxaana ka mid ahay Muslimiinta.
- 91. (Eebe wuxuu yidhi) hadda (Miyaad rumeyn) adoo horay u caasiyey oodna ka mid ahayd kuwa wax fasaadiya.
- 92. Maanta waxaannu korin badankaaga inaad u noqotid Cidda kaa dambaysa Calaamo wax badan oo Dadka ka mida Aayaadkannaga waa halmaansanyihiin.
- 93. waxaan dejinay Banii Israa'iil Dejin runa (meel fiican) waxaana ku arsaaqnay wanaag, waxayna is khilaafeen markuu cilmigu u yimid, Eebahaana

وَجَوَزْنَابِ بَيْ إِسْرَاءِ يَلُ ٱلْبَحْرَ فَأَلْبَعَهُمْ
 فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا حَتَى إِذَا ٱذركَهُ
 ٱلْغَرَقُ قَالَ ءَ امنتُ أَنَّهُ لِلَا إِلَهُ إِلَّا ٱلَّذِي ٓءَ امنتُ
 بِهِ بِنُو الْإِسْرَاءِ بِلَ وَأَنَّا مِنَ ٱلْمُسْلِدِينَ ﴿

ءَآلَئنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنتَ مِنَ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَفَ ءَايَةً وَ إِنَّكِيرًا مِّنَ النَّاسِ عَنْءَا يَنْيَا لَغَنفِلُونَ ۞

ۅؘڶڡؘۜۮ۫ڹۊؘٲ۬ڹۘڹؽٙٳۣۺڒۧ؞ؠڶؘؙؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؠۊؘٲڝڎۊؚۅؘۯۯؘڨٙٮ۬ۿؗڡ ڡؚٞڹؙٲڶڟٙؾؚڹؘٮٛؾؚڣؘٵٱڂ۫ؾٙڶڡٛؗۅ۠ٲڂؿۜٞۼٵٙ؞ۿؗؗؗؗؗؠٲڵڡؚڶۯ۠ٳۣڹۜۯڹۘڰ wuu kala xukumi maalinta Qiyaame waxay isku khilaafeen.

يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيْمَةِ فِيمَا كَانُواْفِيهِ يَخْتَلِفُونَ (اللهُ)

Halkan wuxuu Eebe ku caddayn siduu u maansheeyey Fircoon iyo Colkiisii, waxaana dhacay in markii Banii Israa'iil gudbeen, Fircoon iyo Dadkiisiina Biyaha Badda ku dhex jiraan Eebe Maansheeyey siday Aayado kale Caddeeyeen, markaasna uu Dambiile Fircoon isku dayey inuu Eebe qiro, maxaase laga aqbali markaas oo kale, mar hadduu ahaa dulmi badane, Col ah, Caasi ah, oo Mufsid ah, waxaase Eebe koriyey Badankiisii si ciddii ka dambaysa ay calaamad Xaqnimada Eebe ugu noqoto oyna u halmaamin, markaasaa Eebe dejiyey Banii Isaraa'iil meel roon kuna Arsuqay wanaag, waxay isku khilaafaanna Eebaa kala xukumi Qiyaamada, Saasuuna xaqii u guulaystay Baadilkii iyo Kibirkiina u jabeen una halaagsameen. Yuunus (90-93).

- 94. haddaad Shakisantahay waxaan kugu soo Dejinay warso kuwa Akhriya Kitaabka hortaa, waxaa kaaga yimid xagga Eebe Xaq, ee ha Noqonin kuwa Shakiya.
- 95. hana ka mid noqon kuwa beeniya Aayaadka Eebe ood ka mid noqoto kuwa Khasaaray.
- 96. kuwa ku waajibtay Kalimadii Eebahaa (Ciqaab) rumeynmaayaan.
- 97. xataa haddaad ula timaaddid Aayad kasta, intay ka arkaan Cadaab Daran.
- 98. maxay u jiriwayday Magaalo rumeysa (Xaqa) oo uu anfaco Iimaankeedu, laakiin Qoomkii (Nabi) Yuunus markay rumeeyeen waxaan ka faydnay Cadaabkii dulliga ee Adduunka, waxaana u raaxaynay tan iyo Muddo.
- 99. hadduu doono Eebahaa waxaa rumayn lahaa waxa Dhulka ku sugan oo dhan, ee ma adaa Dad ku qasbi intay ka rumeeyaan (Xaqa).

فَإِن كُنْتَ فِي شَكِّ مِمَّ ٱلْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسَكِ ٱلَّذِينَ يَقْرَءُونَ ٱلْكِ تَنَبَ مِن قَبْلِكَ لَقَدْ جَآءَكَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِن ٱلْمُمْ تَرِينَ ﴿ وَلَا تَكُونَنَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَذَبُواْ بِعَا يَنتِ ٱللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ ٱلْخَسِرِينَ ﴿

إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتُ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لاَيُوْمِنُونَ ۞

وَلَوْجَآءَ تُهُمْ كُلُءَايَةٍ حَتَىٰ يَرُوُاٱلْعَذَابَ ٱلأَلِيمَ ۞

فَلُوْلَا كَانَتْ فَرَيَةُ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَآ إِيمَنْهُآ إِلَّا فَوْمَ يُونُسُ لَمَّا ءَامَنُواْ كَشَفْنَاعَنْهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْيِ فِٱلْحَيَوْةِالدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰحِينِ ۞

ۅؘۘڵۊۺٵٙءٞۯؽ۠ڮڵٲڡؘنؘڡؘۏڣۣٱڶٲۯۻٟڲٛڷؙۿؙؠٞ جَمِيعًا أَفَانَت تُكْرِهُ ٱلنّاسَحَقّ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۞ 100. nafuna ma rumeyso idanka Eebe ka dib mooyee, wuxuuna Eebe yeelaa xumaanta kuwaan wax kasayn korkooda.

وَمَاكَاتَ لِنَفْسٍ أَن تُؤْمِرَ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ وَيَعَمَّلُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِيرَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿ إِنَّ

Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ma shakinin waxa lagu soo dejin, ee waxaa diidi Dadka, mana aha in cidna Shaki ka galo Xaqa, Ciddiise Eebe u qoray Ciqaab iyo rumeyn la'aan ma rumeyso intay Ciqaab daran ka arkaan, waxaana ku habboon inay Magaalo kastaba Dadkeedu Xaqa rumeeyo, waxaana Eebe ka toobad aqbalay Qoomkii Nabi Yuunus markay rumeeyeen, waxayna ku noolaadeen Adduunka tan iyo Muddo, hanuunkana Eebaa hanta, hadduu doonana waxaa xaqa rumeyn waxa Dhulka ku nool oo dhan, mase aha in Dadka lagu Qasbo Rumeynta, Nafuna ma rumeeyso idanka Eebe la'aantiis, xumaanna waxaa mudan kuwaan Xaqa kasayn, Taasina waxay ku tusin Xaqa iyo Wanaagga, lana shakiyin Xaqa lana warsado Eebe ku sugidda Xaqa, had iyo jeerna Eebe lagu xidhnaado lana warsado hanuun, Khayr iyo Sugnaan, illeen Eebaa awoodda iska leh, wax kastana Awoodiisa ku jiraan waase in si dhaba loogu Dhaqmo Xaqa. Yuunus (94-100).

- 101. waxaad dhahdaa daya waxa ku sugan Samooyinka iyo Dhulka waxna kama deeqaan Aayado (Calaamooyin) iyo Digid qoom aan rumeyn (Xaqa).
- 102. ma waxay sugi waxaan ahayn Ayaamihii kuwii tagay hortood oo kale, waxaad dhahdaa suga anna waan idinla sugiye.
- 103. markaasaan korinnaa Rasuullada iyo kuwa rumeeyey saasaana Xaq nagu ah, inaan u korinno Mu'miniinta.
- 104. waxaad dhahdaa Dadow haddaad tihiin kuwo shakisan diintayda Caabudi maayo waxaad caabudaysaan oo Eebe ka soo hadhay waxaanse Caabudi Eebaha idin Dili, waxaana lay faray inaan ka mid noqdo Mu'miniinta.
- 105. iyo inaan u jeediyo wajiga Diinta anoo Toosan hana ka mid noqonin Mushrikiinta.

Dadku waa inay ku waano qaataan calaamooyinka Cirka iyo Dhulka, waxayse waanadu wax u tartaa kuwa Xaqa rumeeya, kuwaan Xaqa Rumeynse wax uma tarto, ciddii Xaqa ka jeedsataa ha sugto wixii ku dhacay Gaaladii ka horreeyey oo ciqaaba.

Wuxuuna Eebe koriyaa kuwa Xaqa rumeeya, Diinta Islaamkana Shaki ma leh, waana in laga fogaado cibaadada wax Eebe ka soo hadhay, illeen waxaa Cibaado mudan Ilaaha Dadka oofsan, farayna in Mu'miniinta laga mid noqdo, Wajigana loo jeediyo xagga Eebe, lagana fogaado jidka Gaalada. Aayaduhuna wuxuu warkoodu ku koobanyahay in Abuurka Eebe lagu waano qaato, si dhaba loo caabudo, Jidka xun ee baadida ahna laga dheeraado. Yuunus (101-105).

106. Hana caabudin Eebe ka Sokow waxaan wax ku Tarayn kuna dhibayn, Haddaad fasho waxaad ka mid Noqon Daalimiinta.

107. Hadduu ku taabsiiyo Eebe dhib wax faydi oon isaga Ahayn ma jiro, Hadduu kula doono Khayrna wax celin kara fadligiisa ma jiro, Wuxuuna gaadhsiiyaa cidduu doono oo Addoomadiisa ka mida, waana Dambi dhaafe Naxariista.

108. Waxaad dhahdaa Dadow waxaa idiinka yimid xagga Eebe Xaqii, ciddii Hanuuntana wuxuu uun u Hanuunay Naftiisa, cidii dhuntana wuxuu uun u Dhumay Naftiisa (Dhibkeeda) Anna korkiinna Wakiil uma ihi.

109. Ee raac waxa laguu waxyooday Samirna inta Eebe ka kala Xukmin (Dadka) isagaa u Wanaagsan Xaakime. وَلا تَذْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لاَ يَنفَعُكَ وَلاَ يَضُرُكُ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِّنَ الظَّالِمِينَ ۞ وَإِن يَمْسَسُكَ اللَّهُ بِضُرِّ فَلا كَاشِفَ لَهُ وَإِلَّا هُوَّ وَإِن يُمْسَسُكَ اللَّهُ بِضَرِّ فَلا كَاشِفُ لِهُ وَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادٍ وَءُ وَهُو الْفَفْرُ الرَّحِيمُ ۞ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادٍ وَءُ وَهُو الْفَفْرُ الرَّحِيمُ ۞

قُلْ يَكَأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ كُمُ الْحَقُّ مِن زَقِحُمُّ فَمَنِ الْهَ تَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْ تَدِى لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْها وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلِ ﴿ وَاتَّىِعْ مَا يُوحَى إِلْيَكَ وَأَصْبِرْ حَتَى يَعَكُمُ اللَّهُ وَهُو خَبُرُ الْحَكِمِينَ ﴾

Waxna ha ka dayin hana caabudin waxaan waxba kuu tarayn, Ciddii saas fashana Waxay ka mid noqon Daalimiinta, haduu Eebe Dhib kula doono wax kaa faydi kara oon isaga ahayn ma jiro, Hadduu khayr kula doonana wax celin kara Fadligiisa ma jiro, Cidduu doono yuuna siiyaa Naxariis waana danbi dhaafe Naxariista. Dadkana xaqbaa u yimid ciddii ku hanuuntana wuxuu wax u taray Naftiisa, ciddii Dhuntana wuxuu uun dhibay Naftiisa, Nabiguna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Cidna ilaaliye uma aha, wuxuuna Eebe faray Nabiga iyo dadka kalaba inay raacaan Xaqa Eebe u waxyooday nabiga adkaystaana inta Eebe ka kala Xukmin illeen Eebaa xukunkiisu Caadilyahaye, Suuraduna waxay ku dhamaatay in Xaqa lagu fara adkaado lana raaco, laguna samro oo loo adkaysto arintaas. (Yuunus (106-109).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaarabaNaxariista.

1. Erayga hore wuxuu ku Tusin Mucjisada Quraanka, Kitaabka Quraanka ahna waa mid la sugay Aayadihiisa, markaas lagana Caddeeyey Eebaha Falka san ee wax walba og Xaggiisa. اِللَّهُ الرَّحْزِ الرَّحِيهِ

الرَّكِنَابُ أُخْكَتُ النَّنُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنلَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ۞

- 2. inaydaan Caabudin Eebe mooyee wax kale, anugu waxaan idiinka ahay xagga Eebe Dige Bishaareeya.
- 3. dambi dhaafna warsada Eebe una toobad keena wuxuu idiinku raaxayn nolol wanaagsan tan iyo muddo, wuxuuna siin cid kasta dheeraad leh (Fadli) dheeraadkiisa (Fadligiisa) haddaad jeedsataanna anugu waxaan idiinka cabsan Cadaab Maalin wayn.
- 4. xagga Eebaa noqoshadiinnu tahay wax kastana wuu karaa.

لَاَتَعْبُدُوۤ الْإِلَا ٱللَّهَ إِنَّنِي لَكُرْمِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ٥

ۅؘٲڹؚٲڛؾۼ۫ڣۯۅٲڒؾۘػٛڗۺؘٛٷۛڰؚٵۣڸؾؗڍؽؽۼٙػؙؗٛٛؠۛڡؘٮؙۼٵ حَسَتًا إِلَىٓ أَجَلِمۡسَمَّى وَيُؤتِكُ ذَى فَضْلِ فَضْلَةٌ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِن ٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يُومِ كِيرٍ ﴿

إِلَى ٱللَّهِ مَنْ جِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَلِيرُ ۞

Suuraddani waa Suurad wax badan ka warrantay, waxaana dhacday in Nabigii (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) lagu yidhi: waxaan kugu aragnaa cirro, markaasuu yidhi waxaa i cirraysay Huud iyo Walaalaheed, Quraankuna waa wax sugan oo cad oo xagga Eebe ka soo Degay, farina inaan Eebe mooyee wax kale la Caabudin, Nabiguna waa Dige Bishaareeya, waana in Eebe loo toobad keeno dambi dhaafna la warsado. Huud (1-4).

- 5. waxay iilayaan Laabtooda inay iska qariyaan Eebe, markay isku dadi maryahooda waa ogyahay Eebe waxay qarsan iyo waxay Muujin, illeen Eebe waa ogyahay waxa laabta ku sugane.
- 6. Dhul socod kasta Risqigeedu wuxuu saaranyahay Eebe wuxuuna ogyahay meejey ku Hoyan ooy u dheelman dhammaanna Kitaab Cad yey ku suganyihiin.
- 7. Eebe waa kan ku Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Lix Maalmood, wuxuuna ahaa Carshigiisu Biyo korkood inuu idin Imtixaamo kiinna Camalka Wanaagsan, haddaad dhahdo waa laydin soo bixin Geeri ka dib waxay odhan kuwii gaaloobay kani waxaan sixir Cad ahayn ma aha.

أَلَاإِنَهُمْ يَشُونَ صُدُورَهُرَ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَاحِينَ

يَسَتَغْشُونَ شِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

إِنَّهُ عَلِيمُ إِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾

وَمَا مِن دَابَتَةِ فِ الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

وَيَعْلَمُ مُسْنَقَرَهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِ كِتَبِ

وَهُو النَّذِي خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ

اَيْتَامِ وَكَانَ عَرْشُهُ. عَلَى الْمَآءِ

إِنَّكُمْ مَنْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَ اللَّهِ عَلَى الْمَآءِ

إِنَّكُمْ مَنْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَ اللَّهِ الْمَوْتِ لِيَقُولَنَ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ عَلَى الْمَاتِ كَانَ اللَّهُ وَلَيْ اللَّهُ مَا الْمَاتِ اللَّهُ وَلَى مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَ اللَّهِ مَا اللَّهِ اللَّهُ وَلَيْ اللَّهِ مَا اللَّهُ اللَّهُ مَا الْمُؤْونَ لِيَقُولَنَ اللَّهِ مَا اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ وَلَا اللَّهُ مَا الْمَاتِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَا عُولُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْونَ لِيَقُولُكُونَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ لَيْتُولُونَ اللَّهُ مُنْ مُعُولُونَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ لِيَعْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ لَيْنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمُونُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ وَلَا إِنْ هُذَا الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ مُؤْمُونُ اللْهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللْهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ اللْهُ مُنْ اللْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ الْمُؤْمُونَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِ

Gaaladii wax kasta oo xaqdiidda ah way sameeyeen xataa waxay isku dadeen maryo si ayna u maqlin xaqa ama u arkin Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebase waa ogyahay waxay qarsan iyo waxay Muujisan, illeen waxa qalbiga ku jiruu ogyahaye.

Wax kasta oo dhulka ku Noolla Eebaa Cunnadeeda Ballan qaaday ogna Meejay ku sugantahay iyo meejay ku Hoyan, wax kastana wuxuu ku suganyahay Kitaab Cad, Eebaana ku Abuuray Samooyinka iyo Dhulka Lix Maalmood Carshigiisuna ahaa Biyaha korkooda inuu Imtixaamo Dadka kooda Camal fiican, hadduu nabigu Gaalada ku dhaho waa laydin soo bixin geeri ka dib waxay odhan kuwii gaaloobay kani waa sixir Cad, Saasayna Xaqa u diidaan si Doqonnimo iyo Madax adayg ah. Huud (5-7).

- 8. haddaan dib uga dhigno Cadaabka Xaggooda tan iyo muddo tirsan waxay odhan maxaa celinaya, maalintuuse u yimaaddo mid laga iilo ma aha, waxaana ku dhaca waxay ku jeesjeesi (Ciqaabtiisii).
- 9. haddaan dhadhansiinno Dadka naxariis xaggannaga ah markaas aan ka qaadno wuxuu noqdaa mid quusasho badan oo dafir badan.
- 10. haddaan dhadhansiinno Dadka Nicmo dhib taabtay ka dib wuxuu dhihi waxaa iga tagay xumaantii isagoo Farax iyo faan ku sugan.
- 11. kuwa Samra ee camal fiican fala mooyee, kuwaasna waxaa u sugnaaday dambi dhaaf iyo ajir wayn.

وَلَيِنْ أَخَرْنَاعَنْهُمُ الْعَذَابِ إِلَى أُمَةٍ مَعْدُودَةِ
لَيَقُولُنَ مَا يَحْسِسُهُۥ اَلْعَدَابِ إِلَى أُمَةٍ مَعْدُودَةِ
مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَافَ بِهِم مَّا كَانُواْ
يِهِ يَسْتَهْ زِعُونَ ﴿ ﴾
وَلَيِنْ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَنَ مِنَا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَهَا
مِنْ هُ إِنَّهُ الْيَنُوسُ كَفُورٌ ﴿ ۞
وَلَيِنْ أَذَقْنَهُ نَعْمَا اَبَعْدَ ضَرَاتَهُ مَسَتْهُ لَيَعُولُنَ وَلَيِنْ أَذَقْنَهُ نَعْمَا اَبَعْدُ مَضَرًا مَ مَسَتْهُ لَيَعُولُنَ وَلَيْ الْمَنْ الْمَصْرِقَةَ مَسَتْهُ لَيَعُولُنَ وَلَيْ النَّيْ الْمَنْ عُنْوَرٌ ﴾
وَلَيِنْ أَذَقْنَهُ نَعْمَا اَبْعُ مَنْ الْمَنْ عُنْورٌ ﴿ ۞
وَلَيْنَ أَذَقْنَهُ مُعْمَا الْمَنْ الْمَنْ عُنْورُ الْهُ الْمَنْ عَنْ الْمَنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمُنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمُنْ الْمَنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمَنْ الْمُنْ الْمِنْ الْمُنْ الْمُنْفُولُونُ الْمُنْفِلْمُ الْمُنْ

waxaa ka mida gaalada dabeecadooda in haddii ciqaabta dib looga dhigo ay dheerersadaan oy dhahaan maxaa reebaya, Maalintuuse cadaab u yimaaddo wax la leexin ma jiro, waxaana ku dhici waxay ku jees jeesayeen ciqaabtiisii, haddii dadka Eebe naxariis dhadhansiiyo markaas ka wareejiyo waxaa ka mida kuwo quusan oo Gaaloobi, haddii Nicmo la siiyo dhib ka dibna waxay dhahaan iyagoo faani oo kibri dhibkii waa tagay, kuwa xaqa rumeeyeyse oo Samra oo camal fiican fala iyagu kuma jiraan saasna ma aha, ee waxay ogyihiin in wax walba Awwodda Eebe ku jiraan uuna dadka u Nicmeyn, uuna dhibi, inuu Imtixaamo ciddii rumeysa iyo tii diidda Xaqa, kuwa Samo Falase waxaa u sugnaaday oy heli dambi dhaaf iyo Ajir wayn. Huud (8-11).

- 12. waxaad u dhawdahay inaad ka tegto waxa laguu waxyoon qaarkiis oy la cidhiidhyanto Laabtaadu inay dhahaan maa lagu soo Dejiyo korkiisa Kansi ama la yimaaddo malag, adugu waxaad uun tahay Dige, Eebana wax kasta wuxuu u yahay (Ilaaliye) Wakiil.
- 13. mise waxay odhan wuu been abuurtay, waxaad dhahdaa keena Toban Suuradood oo la mida oo la been abuurtay una yeedha ciddaad kartaan oo Eebe ka soo hadhay haddaad run sheegaysaan.
- 14. haddayna idin Ajiibin «yeelin» ogaada in lagu soo dejiyey Quraanka ogaansho Eebe iyo inaan Eebe mooyee Ilaah kale jirin, ee ma islaamaysaan.

فَلَمُلَّكَ تَارِكُ بُعُضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَضَا بِقُ يِهِ صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلاَ أَنزِلَ عَلَيْهِ كَنَرُ أَوْجَكَ ءَ مَعَهُ مَلكُ إِنَّمَا أَنت نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِ شَيْءٍ وَكِيلُ اللَّهِ أَمْ يَقُرلُونَ آفَتَرَنَهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِسُورِ مِتْلِهِ إِن كُنتُمْ صَدِفِينَ ﴿

فَإِلَّا يَسْتَجِيبُواْ لَكُمُّمْ فَأَعْلَمُواْ أَنَّمَاۤ أَنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنَّلَإِلَهُ إِلَّاهُوَ فَهَلْ أَنتُ مُّسْلِمُونَ ﴾

- 15. ciddii dooni nolosha adduunyo iyo quruxdeeda waxaan u dhamaynaynaa camalkooda dhexdeeda lagamana nusqaamiyo.
- 16. Kuwaasuna waa kuwaan kulahayn Aakhiro waxaan Naar ahayn, waxaana buray waxay ku sameeyeen dhexdeeda waxaana baadhila (wax kama jire ah) waxay falayeen.

مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْحَيَوْةَ ٱلدُّيْنَا وَرِينَنَهَا نُوَفِ إِلَيْهِ أَعْمَنَكُهُمْ فِيهَا وَهُمْرِفِهَا لاَيُبْخَسُونَ ۞ أُولَتَهِكَ ٱلَّذِينَ لَيْسَ لِمُمْ فِي ٱلْآخِزَةِ إِلَّا ٱلنَّسَارُ وَحَجِطَ مَاصَنَعُواْفِهَا وَبَطِلْ ُ مَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ ۞ مَاكَانُواْ يَعْمَلُونَ ۞

Eebe wuxuu Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u soo Jeediyey inuusan u aabo yeelin warka Gaalada iyo Madax Adaygooda, lana cidhiidhyamin waxay ka doonayaan oo ah Xoolo badan iyo Malaa'ig keenid, illeen shaqadiisu waa xaq gaadhsiine Eebaase wax walba Ilaaliya hadduu Nabigu Quraanka been abuurtay iyaba ha keenaan Toban suuradood oo la mida oo la been abuuray hana la kaashadeen cidday karaan hadday run sheegi, hadday yeeli waayaanna ha ogaadeen in Quraanku ku soo degey ogaanshaha Eebe iyo inaan Ilaahay mooyee Eebe kale jirin ee may islaamaan, ciddii doonta adduunyo iyo Quruxdeed waannu ka siin Camalkooda oon laga nusqaamineyn dhexdeeda, Aakharana atuwaasu wax kuma leh wuuna buray waxay faleen, waxaana baadhila camalkoodii. Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: kuwa istustusa waxaa lagu siin wanaaggooda Addunka, Aakharana way Khasaari. Huud (12-16).

- 17. Ruux ku sugan (Xujo) cad oo Eebihiis.uu raacina marag Eebe, hortiisna ahaayeen Kitaabkii Muuse isagoo Imaam iyo Naxariis ah ma la midbaa mid adduunvo uun doonav, kuwaas fiican way rumeyn Quraanka, ciddii ka gaalowda Quraanka iyo Nabiga oo Xisbiyada ka mida Naarbaa ballan u ah, ee ha noqon mid Shakiya Xaggiisa isagu waa Xaq Eebe ka ahaadaye, laakiin Dadka Badankiis ma Rumeeyaan. 18. yaa ka dulmi badan ruux ku abuurtay Eebe Been, kuwaas waxaa loo bandhigi Eebahood waxayna odhan maraggu kuwaasu waa kuwa ku been abuurtay Eebahood Lacnadi ha ahaato Daalimiinta korkooda.
- 19. ee ah kuwa ka jeedsada Jidka Eebe lana dooni Qallooc Aakharana ka gaaloobay.

أَفَمَنَكُانَ عَلَى بَيِنَةِ مِن دَّيِهِ ، وَيَتْلُوهُ شَاهِ كُمِنَةُ وُ وَمِن قَبْلِهِ ، كِننَبُ مُوسَى إِمَا مُاورَحْ مَةً أُولَتِ كَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ، وَمَن يَكَفُرُ بِهِ ، مِنَ ٱلْأَخْزَابِ فَٱلنَّالُ مَوْعِدُهُ ، فَلَا تَكُ فِي مِن يَقِينَهُ إِنَهُ ٱلْحَقُّ مِن دَّبِك وَلَكِنَ أَحَةُ ثَرَالْنَاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ إِنَّهُ الْحَقَّ مِن دَّبِكَ وَلَكِنَ أَحَةً ثَرَالْنَاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ إِنَّهُ الْمَالِيَ

رَمَنُ أَظُلُمُمِمَّنِ أَفَرَّىٰ عَلَى اللهِ كَذِبَّا أُوْلَتِهِكَ عُرْضُوكَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ ٱلْأَشْهَادُ هَتَوُلاَ هِ الَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعَنَهُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّلِمِينَ شَيْ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنَسَبِيلِ ٱللَّهِ وَيَبَّغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ الْآخِرَةِ هُرِكَفُونَ لَيْنَا

Mu'miniinta Xaalkoodu waa mid waafaqsan Abuurka Eebe ee ah Diinta Siduu Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Yidhi: Cid kastoo la dhalo waxaa lagu dhalaa Diinta Islaamka ee Labada Waalid unbaa Yuhuud ka dhigta ama Nasaara ama Majuusi. (waxaa wariyey Buhkhaari iyo Muslim). Diinta dhabta ahna waa tan Islaamka, waxaana saa marag furay Nabiyadii Eebe oos ka mid ahaa Nabi Muuse, ciddii ka Gaalowda Quraanka ama Nabiga oo Dadka ka mida cidduu dooni ha noqdee Naarbaa ballan u ah, Quraankuna Shaki ma leh inuu xaq xagga Eebe ka yimid yahay Dadka badankiisuse ma rumeeyaan, cid ka dulmi badanna ma jirto Ruux ku been abuurtay Eebe, kuwaasna waxaa loo bandhigi Eebahood, maraguna wuxuu odhan oo ah Dadka Qiyaamada jooga kuwani waa kuwii ku Been abuurtay Eebahood Lacnadi ha ku dhacdo Daalimiinta Jidka Eebe ka leexisa Dadka oo Qalloocna la doonta Aakharana ka gaalooba. Dhabtii waa Aayado la yaable oo Waa weyn. Huud (17-19).

- 20. kuwaasu ma aha kuwa ku daalin Eebe Dhulka dhexdiisa umana sugna wax Eebe ka soo hadhay oo u gargaari waxaana loo laablaabi cadaabka, mana karaan inay (Xaqa) maqlaan ama arkaan.
- 21. kuwaasu waa kuwa Khasaariyey Naftooda waxaana ka dhumay waxay been abuurteen.
- 22. waxaana sugan inay kuwaasu Aakharo iyagu uun khasaaro badnaadeen.
- 23. kuwa rumeeyey Xaqa oo camal fiican falay oo u noqday Eebahood kuwaasu waa Jannada Ehelkeeda wayna ku dhex waari.
- 24. waxay la midyihiin Labada kooxood mid indhala' iyo mid dhaga la' iyo mid wax arka iyo mid wax maqli ma simanyihiin tusaale ahaan miyeydaan wax xusuusaneyn.

أُوْلَتِكَ لَمْ يَكُونُواْ مُعْجِزِينَ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَاكَانَ لَمُسُمِ قِن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآ ءَ يُضَعَفُ لَمُثُمُ الْعَذَابُ مَاكَانُواْ يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَاكَ انْوَاٰ يُبْصِرُونَ ۞

> ٱۊُڬؠٟٙڬٲڶۧڍڹڒؘڂؘۑٮۯۘۊٚٲڷؘڡٛؗٮؠٛؗؠ۫ۅؘۻڶۘۼٞؠؙٛؠ مّاڪاٮؙٛۅؙٲؽڡؘ۫ڗؙۘۅڹٙ۞

لَاجَرَمُ أَنَّهُمْ فِي ٱلْآخِرَةِ هُمُ ٱلْأَخْسَرُونَ ١

إِنَّ الَذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَنِ وَأَخْبَتُواْ الصَّلِحَنِ وَأَخْبَتُواْ الصَّلِحَنِ وَأَخْبَتُواْ الْمَالِحَنِ وَأَخْبَتُواْ الْمَادِيَةِ مَا الْمَادِينَ الْمَالَانَ الْمَادِينَ الْمَالَانَ الْمَالِقُونِ اللَّهِ مَنْلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصَمِ وَالْبَصِيعُ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْمَادِيعُ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْمَادَدُ وَالسَّمِيعُ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

Cid Ilaahay ka carari karta ma jirto, cid wax ka faydi oo Eebe ka soo hadhayna ma jirto, ciddii xaqa ka indho beesha ama maqli waydana waxaa loo laab laabi Cadaabka, waana kuwa khasaariyey Naftooda kana dhumay waxay been abuuran jireen, waana kuwa khasaaray Aakharo, kuwa xaqa rumeeyey oo camal fiican falayna oo Eebe u toobad keena waxay mudan Janno oy ku waari, Labada kooxood oo ah kuwa Xaqa rumeeyey iyo gaalada waxay la mid yihiin mid wax arki waxna maqli iyo indhoole dhaga la' mana sinna ciddii wax xusuusan, gaalo waa indho iyo dhaga la'dahay,Mu'minna waa wax arke wax maqli, yaana lagu khaldamin wax araggooda Adduun, Xooluhuba waxbay arkaan. Huud (20-24).

- 25. waxaan u dirray (Nabi) Nuux qoomkiisii (Isagoo leh) waxaan idiin ahay dige Cad.
- 26. inaydaan Caabudin wax Eebe ka soo hadhay, waxaan idiinka cabsan korkiinna cadaab Maalin daran.
- 27. waxayna dheheen madaxdii Gaalowday oo qoomkiisa ka mida waxaan bashar nala mida ahayn kuguma aragno, kugumana aragno inuu ku raacay waxaan ahayn kuwannaga xun xun ee ku deg dega ra'yiga, Kuugumana ara-

وَلَقَدْأُرْسَلْنَا فُوحًا إِلَى قَوْمِهِ ۚ إِنِّى لَكُمْ نَدِيرُ مُّيِينُ ۞ أَن لَا نَعْبُدُ وَا إِلَّا اللَّهَ إِنِّ أَخَاثُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيهِ ۞ فَقَالَ ٱلْمَلَا ٱلْمَيْ الَّذِينَ كَفَرُواْمِن فَوْمِهِ ، مَانَرَ بنك إِلَا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَانَرَ بَكَ اَبْعَكَ إِلَا الَّذِينَ هُمْ أَرَا ذِلْتُ الْإِلَا الَّذِينَ gno korkannaga wax dheeraada waxaanse idiin malaynaynaa Beenaa-layaal.

28. wuxuuna yidhi Qoomkayow ka warrama haddaan Xujo (cad) oo Eebahay ku sugnahay uu ina siiyey naxariis Xaggiisa oo Laydinka indho tiray miyaan idinku laasimin karraa idinkoo nici.

مِن فَضَّلِ مِلْ نَظُنُّكُمْ كَذِبِينَ

قَالَ يَنَقُومِ أَرَءَ يُثَمُّ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةِ مِّن دَّيِّ وَءَانَىٰنِى رَحْمَةً مِّنْ عِندِهِ مِفَعِّمَيْتُ عَلَيْكُرُ أَنُلْزِمُكُمُوهَا وَأَنتُدْ لَمَا كَدِهُونَ ۞

Qisada Nabi Nuux wax badan yey Quraanka ku soo Aroortay, wuxuuna ahaa Nabigii ugu horreeyey ee si cad ugu yeedha Dadka, halkanna markuu ugu yeedhay Qoomkiisii caabuddidda Ilaahay kaliya ugana digay Cadaab daran waxay sidii caadada u ahayd gaaladii madaxda ahayd ee Qoomkiisu ugu Jawaabeen inuu Dadka la mid yahay dad xun xunna raaceen wax dheeraad ahna uusan lahayn ey una maleyn inuu been sheegi, wuxuuse ku suganyahay Xujo Cad oo Eebe iyo Naxariis uu ka siiyey Agtiisa, oyse ka indho beeleen uusan Qasabna ku lahayn iyagoo Nici Xaqa, taasina waxay muujin dabeecad wanaagga Nabiyada inta xaqa ku raacda iyo inayna raacidda Diintu Qasab ahayn ee ciddii doontana Raaci, tii kalana aan xoog lagu galinayn, waxaase loogu sheegi si cad oo Qabow oo wanaaga. Huud (25-28).

- 29. Qoomkayow idin warsan maayo Xoolo, Ajirkayga Eebaa haya, mana eryayo kuwa xaqa rumeeyey illeen iyagu waxay la kulmi Eebahoode, waxaanse idinku arkaa Qoom Jaahiliina.
- 30. Qoomkayow yaa iiga gargaari Eebe haddaan eryo kuwaas (Xaqa rumeeyey) miyeydaan wax Xusuusanayn.
- 31. idima dhahayo waxaa agtayda ah Khasaa'intii Eebe mana ogi waxa maqan, idinmana odhanaayo waxaan ahay Malaa'ig, idinmana odhanaayo kuway yasayso indhihiinnu ma siinayo Eebe khayr, Eebaa og waxa Naftooda ku sugan, markaas waxaan ka mid noqon Daalimiinta.

وَينقَوْرِ لاَ أَسْتُلُكُمْ عَلَنَهِ مَا لاَ إِنْ أَخْرِى إلاَّ عَلَى اللَّهُ وَمَا آَنَابُطارِدِ الَّذِينَ ءَامَنُوا أَإِنَّهُم مُنكَفُوا رَبِّهِمْ وَلَكِكِقِ آَرَنكُمْ قَوْمًا بَخَهَ لُوك ۞ وَيَقَوْمِ مَن يَنصُرُ فِي مِنَ اللَّهِ إِن طَهَيُّمُمُّ أَفَلا لَذَكَرُونَ ۞

وَلاَ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَايِنُ اللّهِ وَلاَ أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلاَ أَقُولُ إِنّي مَلَكُّ وَلاَ أَقُولُ لِلّذِينَ تَزْدَرِيَ أَعْمُنُكُمْ لَن يُؤْتِهُمُ اللّهُ غَيْرًا لَاللّهَ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنفُسِهِمْ إِنِيَ إِذَا لَيْنَ الظَّلْلِمِينَ ﴿ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ ال

Wuxuu u sheegay Nabi Nuux Qoomkiisa inuusan wax ujuura ah ka warsanayn Xaqa Gaadhsiintiisa, uusan fogaynaynna kuwa Xaqa rumeeyey ee ka cabsaday Xaalkaas, illeen waa arrin Jaahilnimee, hadduu eryo Dadkaasna wax Eebe uga gargaari ma jiro, mana u sheegan in Khasnadaha Eebe Agtiisa tahay, ama waxa maqan ogyahay, ama Malaa'ig yahay, mana u sheegin in Mu'miniinta ay xaqirayaan uusan Eebe Khayr siinayn, Eebaa og xaalkooda kuna shaqo leh, ciddii xumaysana waxay ka mid noqon Daalimiinta, wana taas xaalka xaq u yeedhayaasha iyo Gaalada Xaqa diida. Huud (29-31).

Juz' 12

- 32. waxay dheheen Nuuxow waad nala dooday ood badisay la doodkannaga, ee noo keen waxaad noo yaboohayso haddaad run sheegi.
- 33. wuxuuna yidhi waxaa uun idiin keeni (kara) Eebe hadduu doono, mana tihiin kuwo daalin Eebe.
- 34. waxna idiinma tarto Naseexadaydu haddaan doono inaan idiin naseexeeeyo hadduu Eebe doono inuu idin baadiyeeyo illeen waa Eebihiine xagiisaana laydiin celin.
- 35. mise waxay dhihi isagaa been abuurtay, waxaad dhahdaa haddaan been abuurto dambigaygu anuu isaaranyahay, anuguna bari baan ka ahay waxaad dambaabtaan.

قَالُواْ يَعْنُوحُ قَدْ جَدَلَتَنَا فَأَكُثَرَتَ جِدَلَنَا فَأَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّدِقِينَ ﴿ قَالَ إِنَمَا يَأْنِيكُمْ بِهِ اللّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿ وَكَيْنَفَعُكُو نُصَّحِى إِنْ أَرَدتُ أَنْ أَنصَمَ لَكُمْ إِن كَانَ اللّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغُويكُمْ هُورَبُكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ فَي فَا يَكُمْ هُورَبُكُمْ وَإِلَيْهِ أَمْ يَعُولُونَ فَا فَتَرَدَهُ فَيْ إِن اَفْتَرَنَهُ وَفَي لَا إِلَيْهِ

أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَاحَهُ قُلُ إِنِ ٱفْتَرَيْنُهُۥفَعَكَىۤ إِجْرَامِی وَأَنَاْبَرِیٓ ءُّمِّمَا جُحْرِمُونَ ۞

Gaaladii hadalkii yey ku adkeeyeen Nabi Nuux waxayna dheheen waad nala murantay ood badisay murankii ee noo keen ciqaabtaad noogu Gooddin haddaad run sheegayso, taasina waa caadada Xaq diidayaasha had iyo jeer inay warsadaan Nabiyada waxaasoo kale, wuxuuse ugu Jawaabay Nabi Nuux in keenidda arrintaas Eebe uun karo kuna shaqo leeyahay hadduu doono, wax daalin karana uusan jirin, naseexana ayan wax u tarayn cidduu Eebe dhumiyo markay Xaqa diiddo oo ka jeedsato, waxayna ku sheegeen inuu been abuurtay xaalkuu la yimid, wuxuuse ugu jawaabay in dambigiisu isaga saaranyahay, isna dambigooda ka madaxbannaanyahay, taasina waxay ku tusin in Nabiyaduna isku hadal yihiin xaq diidayaashuna isku war iyo dabeeco yihiin. Huud (32-35).

- 36. waxaa loo waxyooday Nabi Nuux inuusan ku rumeynayn Qoomkaaga inta ku rumaysay waxaan ahayn ee ha u murugoon waxay fali.
- 37. samaysana doòn annagoo ku dhawri kuuna waxyoon hana igula hadlin (xaalka) kuwii dulmi falay waa la maansheyne.
- 38. wuxuu samaynayey Doon mar kasta oo Qoomkiisa koox ka mida martana way ku jees jeesayeen wuxuuna ku dhahayey haddaad nagu jees jeestaan anaguna waan idinku jees jeesi saad u jees jeesaysaan.
- 39. waadna ogaan doontaan cidduu u yimaaddo cadaab dulleeya kuna dago cadaab joogta ah.
- 40. markuu yimid amarkannagii oo Tanuurkii burqaday waxaan ku nidhi

وَأُوحِكِ إِلَىٰ نُوجِ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّامَن قَدْءَامَنَ فَلَا نَبْتَبِسْ بِمَاكَانُواْ يَقْعَلُونَ ﴿ وَاصْنَعِ ٱلْفُلْكَ بِأَعْمُنِنَا وَوَحْمِنَا وَلَا تُحْطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُو ۖ إِلَيْهُم مُّخْرَقُونَ ﴿ ﴾ فِي الَّذِينَ ظَلَمُو ۖ إِلَيْهُم مُّخْرَقُونَ ۞

وَيَصْنَعُ ٱلْفُلُكَ وَكُلِّمَا مَرَعَلَتِهِ مَلاَّ مِن قَوْمِهِ، سَخِرُواْ مِنْهُ قَالَ إِن تَسْخَرُواْ مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا شَخُرُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ مَا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْلِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيُحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيـةُ ۞

حَتَى إِذَا جَآءَ أَمْرُ مَا وَفَارَ ٱلنَّنُورُ قُلْنَا أَحِمْ لَ فَهَا

ku xambaar Doònida nooc kasta Labo iyo Xaaskaaga ciddii dhumid loo xukumay mooyee, iyo ciddii rumaysay xaqa (iyana ku xambaar) mana rumeynin wax yar mooyee.

مِن كُلِّ زُوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ وَأُهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلُ وَمَنْءَا مَنْ وَمَآءَامَنَ

Nabi Nuux wuxuu Eebe u waxyooday inuusan Qoomkiisa ka rumeyneyn xaqa inta horay u rumeysay mooyee waana inuusan u murugoon waxay fali oo xumaana, samaystana doon isagoo Eebe ilaalin una waxyoon, uusan Eebana kala hadlin xaalka kuwaas dulmiga falay illeen waa la maansheyne, wuxuuna samaynayey Doontii markay maraanna way ku jeesjeesayeen, wuxuuna ku dhahayey haddaad nagu jees jeestaan waannu idinku jees jeesi waadna ogaan doontaan cidduu u yimaaddo cadaab dulleeya kuna dhaco cadaab joogta ah, markuu yimid amarkii Eebe Biyihiina ka soo burqadeen tanuurka yaa Eebe ku yidhi Nabi Nuux ku xambaar doonta nooc kasta Labo, cidda Ciqaabi u sugnaatay mooyee, inta ku rumaysayna ku xambaar, wax yar baana rumeeyey, taasina waxay kuu muujin in Mu'miniintu ku

sugan yihiin u jeeddo kaliya. Huud (36-40).

- wuxuuna yidhi ku kora Magaca Eebe oy kuna socon kuna joogsan Eebahayna waa dambi dhaafe naxariista.
- 42. wayna la socotay hir dhexdiis oo buuro la mida wuxuuna u dhawaaqay Nabi Nuux Wiilkiisii wuxuuna ahaa meel ka gaar ah (Isagoo leh) Wiilkaygow nala soo kor hana la jirin gaalada.
- 43. wuxuuna ku yidhi waxaan u dunmi buur iga dhawrta Biyaha wuxuu yidhi (Nabi Nuux) wax ilaalin kara maanta amarka Eebe ma jiro cid Eebe u naxariistay mooyee, waxaana kala dhex maray hirkii wuxuuna noqday Wiilkii kuwa la maansheeyey.
- 44. waxaana la yidhi dhulow Liq Biyahaaga Samooyna qaad (Jooji) waxaana la yareeyey «la gudhiyey» Biyihii waxaana la xukumay Amarkii waxayna Ku dul ekaatay Doontii Juudi waxaana vidhi fogaansho haw sugnaato Qoomka Daalimiinta ah.

﴿ وَقَالَ ٱرْكَبُواْ فِهَا بِسَمِ ٱللَّهِ مَعْرِنِهَا وَمُرْسَنِهُمْ إِنَّارَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ١

وَهِي تَجَرِي بِهِ مِّر فِي مَوْجٍ كَٱلْجِبَ الِ وَنَادَىٰ نُوحُ أَبِّنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلِ يَنْهُ فَأَرْكِبِ مَّعَنَا وَلَاتَكُن مَّعَ ٱلْكَفرينَ ١ قَالَسَنَاوِيَ إِلَى جَبَلِ يَعْصِمُني مِرِكِ ٱلْمَآءِ قَالَ لَاعَاصِمَ ٱلْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ أُللَّهِ إِلَّا مَن زَحِمَ وَحَالَ بِيِّنَهُمَا ٱلْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ ٱلْمُغْرَقِينَ ﴿

وَقِسِلَ نَتَأْرُضُ ٱبْلَعِي مَآءَكِ وَيَنْسَمَآهُ أَقَلِعِي وَغِضَ ٱلْمَآءُ وَقُضِيَ ٱلْأَمْرُ وَٱسۡتَوَتَٰعَلَى ٱلْخُودِيُّ وَقَلَ مُعْدَاللَّقَوْمُ ٱلظَّلَامِينَ ١

Wuxuu yidhi Nabi Nuux ku kora Doonta Magaca Eebe ee ay ku socon kuna joogsan illeen waa dambi dhaafe naxariistee, wayna la socotay hirka dhexdiisa iyadoo Buur oo kala ah, Nabi Nuuxna wuxuu u dhawaaqay Wiilkiisa oo ka durugsan wuxuuna ku yidhi Wiilkayow nala soo kor hana ahaan la jiraha gaalada, wuxuuse sheegay inuu kori Buur ka dhawrta Biyaha, wuxuuse ku yidhi Nabi Nuux maanta wax celin kara amarka Eebe ma jiro cid Eebe u naxariisto mooyee, hirkiibaana kala dhex maray wuxuuna ka mid noqday kuwa la maansheeyey, Biyihiina waa gudheen oo joogsadeen amarkiina waa la xukumay waxayna ku ekaatay Juudi halaagbaana ku dhacay Daalimiintii, wuxuu wariyey Ibnu Cabbas in Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi: Amaanka Ummadayda markay maanshoodaan waa inay akhriyaan Magaca Eebe markay doon kori.

Qisada Nabi Nuux iyo Qoomkiisa iyo sida loo halaagay Daalimiintii waa wax lagu waano qaato. Huud (41-44).

- 45. wuxuu u dhawaaqay (Baryey) Nabi Nuux Eebihiis wuxuuna yidhi Eebow Wiilkaygu wuxuu ka mid yahay Ehelkeyga Yaboohaaguna waa xaq (sugan) adaana xukunkaagu falsanyahay.
- 46. Eebe wuxuu yidhi Nuuxow Wiilku Ehelkaaga kama mid ma aha waana camal aan suubanayn ee hay warsan waxaadan cilmi u lahayn waxaan kaa waanin inaad jaahiliinta ka mid noqoto.
- 47. wuxuuna yidhi Nabi Nuux Eebow waxaan kaa magan galay inaan ku warsado waxaanan u cilmi lahayn haddaadan ii dambi dhaafin oodan ii naxariisan waxaan ka mid noqon kuwa khasaaray.
- 48. waxaa lagu yidhi Nuuxow ku deg Nabadgalyo xaggannaga ah iyo ummadaha kula jira, ummadana waannu u raaxayn markaas waxaa taaban cadaab daran oo xaggannaga ka ahaada.
- 49. kaasi waa warkii maqnaa oon kuu waxyoonayno maadan ahayn mid og adi iyo Qoomkaagu midna kan hortiis ee samir cidhibta (Fiican) waxaa leh kuwa dhawrsada.

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَهُ وَفَقَالَ رَبِ إِنَّ آبَنِي مِنْ أَهْلِي وَلَا مَنْ أَهْلِي وَلَا مَنْ أَهْلِي وَلَا تَا أَخْكُمُ ٱلْخَكِمِينَ اللهِ الْحَقُّ وَأَنتَ أَخْكُمُ ٱلْخَكِمِينَ اللهِ

قَالَ يَننُوحُ إِنَّهُ الِّسَ مِنْ أَهْلِكَ ۚ إِنَّهُ عَمَلُّ عَرُّصَالِحُ فَلاَتَسَعَلْنِ مَالَيْسَ لَكَ بِدِ عِلْمُ ۚ إِنِّ أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْجَهِلِينَ ۞

قَالَ رَبِّ إِنِّ أَعُودُ بِكَ أَنْ أَسْلَكَ مَا لَيْسَ لِى بِهِ عِلْمُ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِيّ أَكُن مِّنَ ٱلْخَسِرِينَ ﴿

قِيلَيننُوحُ أَهْمِطْ بِسَلَيْهِ مِنَّا وَبَرَكَتِ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أَمْمِ مِمَّنَ مَعَلَّ وَأَمُمُّ سَنُمَتِعُهُمْ ثُمُّ يَمَسُّهُ هُمْ مِنَّا عَذَابُ أَلِيمٌ ﴿ ثُمُّ يَمَسُّهُ هُمْ مِنْ أَبْآءَ الْفَيْبِ نُوحِيهَ آ إِلَيْكُ مَاكُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَذَاً فَأَصْبِرُ إِنَّ الْعَرْقِبَهُ لِلْمُنَقِينِ ﴿

Markii la halaagay Wiilkii Nabi Nuux yaa waxaa qaaday Naxariistii Waalid wax dhalay markaasuu Ilaahay u cawday isagoo sheegi inuu Wiilku Ehelkiisa ka mid ahaa yabooha Eebana xaq yahay oo ahaa in Ehelkiisa loo korin Eebana Xukunkiisu caddaalad yahay, Eebase wuxuu u sheegay inuusan Wiilku Ehelkiisa ka mid ahayn marba hadduusan xaqa rumeynin, wax fiicanna ma aha mana haboona in Nabi Nuux waxaasoo kale warsado sida kuwaan wax ogayn, markuu is gartay Nabi Nuux eebana warsaday dambi dhaaf iyo Naxariis si uusan u khasaarin, waxaana la faray inuu ka dego doonta isaga iyo inta la jirta iyagoo heli nabadgalyo iyo Barako Eebe, arrintaasna waa waxyaalaha aan la ogaan karin haddaan Eebe Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u waxyoon, wuxuuna Eebe faray Nabiga inuu Adkaysto, wanaaggana waxaa ku dambayn kuwa dhawrsada ee xaqa ku socda, Aayadahanna waxay muujin in qaraabadu iyo sokeeyanimadu tahay Caqiidada iyo Islaanimada, inaan lala mid noqon Daalimiinta. Huud (45-49).

50. Caadna waxaa loo diray Walaal-kood Nabi Huud, wuxuuna yidhi Qoomkayow caabuda Eebe Ilaah kale idiinma sugnee waxaan been abuurasho ahayna kuma sugnidin.

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًاْ قَالَ يَنقَوْمِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ مَالَكُمُ مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۚ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿

- 51. Qoomkayow idinka warsan maayo xaqa ujuuro ujuuradayda waxaan uun ka mutaa Eebaha i Abuuray ee miyeydaan wax kasayn.
- 52. Qoomkayow Dambi dhaaf warsada Eebihiin una toobad keena ha soo (Daayo) diro Samada (Roobka) korkiinna si badane hana idiinku kordhiyo xoog xooggiinii hana jeedsanina idinkoo Dambiilayaal ah.

يَنقَوْمِ لَآأَسَنَكُكُوْعَلَيْهِ أَجْرًا إِنَّ أَجْرِي إِلَّاعَلَى اَلَّذِى فَطَرَفِيَّ أَفَلَاتَعْقِلُونَ ۞ وَيَنقَوْمِ اَسْتَغْفِرُواْرَبَكُمْ ثُمَّ تُوبُواْ إِلَيْهِ يُرَّ السَّمَاةَ عَلَيْكُمْ مِلْاَرُولُواْ مُجْرِمِينَ إِلَىٰ فُوَّيَكُمْ وَلَانَنُولُواْ مُجْرِمِينَ ۞

Way isdaba joogtaa Qisada Nabiyada iyo siduu Eebe u diray iyo siday Qoomkoodii u beeniyeen una dhibeen, si Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u adkaysto una ogaado inaan dhibku Kali ku ahayn, halkanna waxaa laga warramay Nabi Huud iyo siduu Xaqa u tusiyay Qoomkiisii una sheegay inuusan xoolo ka rabin ee abaal marintiisa uu Ilaahay uun ka sugi, farayna inay Ilaahay kaliya caabudaan, danbi dhaafna warsadaan una Toobad keenaan, si Eebe ugu Naxariisto Roob iyo Barwaaqo iyo xoogna u siiyo oyna Xaqa ka jeedsan, taasina waxay ku tusin in wanaagu Sabab u noqdo barwaaqo iyo Khayr, xumaantuna wadato dhibaato iyo Khasaare iyo lugooyo. Huud (50-52).

- 53. waxay dheheen Huudow noolama aadan imaanin Xujo cad kagamana tageeynno Ilaahyahannaga hadalkaaga kumana rumeynayno.
- 54. wax kale kuguma dhaheeyno oon ahayn in Ilaahyahannaga Qaarkood kugu asiibeen xumaan (Cudur) wuxuu yidhi waxaan Eebe marag galin ee idinkuna marag noqda inaan bari ka ahay waxaad la wadaajinaysaan, (Cibaadada).
- 55. oo Eebe ka soo hadhay ee i dhagra dhammaan hana i sugina.
- 56. anugu waxaan tala saartay Ilaahay ee ah Eebahay iyo Eebihiin wax socda oosan foodda qabanayn ma jiro (Awoodayn) Eebahayna wuxuu ku sugan yahay jid toosan.

قَالُواْ يَدَهُودُ مَاجِعْتَنَابِبِيِنَا فِوَمَا خَنُ يِسَارِكِي ٓ اَلِهِ لِمِنَاعَن فَوَلِكَ وَمَا خَنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ۞ إِن نَقُولُ إِلَّا اَعْتَرَنكَ بَعْضُ اَلِهَتِنَا بِسُوَةٍ قَالَ إِنَّ أَشْهِدُ اللهَ وَآشْهَدُ وَا أَنِي بَرِيّ ءُ مِمَّا ثُشْرِكُونَ ۞

مِن دُونِةٍ-فَكِيدُونِ جَمِيعَاثُمَوَلَا نُنظِرُونِ ﴿ ثَا اللَّهُ اللَّهُ وَلَيْكُومُ مَّامِن دَآبَةٍ إِلَّاهُو إِنِي تَوَكَلْتُ عَلَى ٱللَّهِ رَقِى وَرَيِّكُومٌ مَّامِن دَآبَةٍ إِلَّاهُو مَاخِذُ إِنَاصِينِهَ أَإِنَّ رَقِي عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿ اللَّهِ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿ اللَّهِ عَل

Waxay dheheen Huudow xujo cad nooma aadan keenin mana nihin kuwa uga tegi Ilaahyadooda hadalkaaga kuna rumeynmaynno, waxaa uun Waalli kugu asiibay Ilaahyadanna qaarkood markaad ka reebtay Cibaadadooda, wuxuuna ku yidhi waxaan Eebe marag galin idinkana idin marag galin inaan bari ka ahay waxaad la wadaajinaysaan Eebe oo ka soo hadhay, ee bal i dhagra dhammaan hana i sugina, waxaan talasaartay Ilaahay ee Eebahay ah iyo Eebihiin, waxa socdoo dhanna wuxuu ku hoos jiraa Awoodda Eebe illeen Eebe jid toosan oo Xaqa yuu ku suganyahaye. Gaaladuna had iyo jeer waxay dadka Muslimiinta ah ku Cabsi galiyaan waxyaalo kale oo Eebe ka soo hadhay, waase in Eebe si dhaba loo caabudo isaga uun laga cabsado, waxa ka soo hadhayna laga jeedsado Cibaadaddooda iyo wax ka dayidooda, lana talo saartaa illeen isagaa wax walba Awooddiisa ku hoos jiraaye, Jidka Toosan ee xaqa ah ee Eebe ee Islaamka ahna lagu socdaa Dadkana loogu yeedho laguna maamulo. Huud (53-56).

- 57. haddaad Jeedsataan waxaan idin gaadhsiiyey wixii laygu soo diray xaggiinna, wuuna idinka gadaal marin Eebahay qoom kale waxna kama dhibaysaan, Eebahayna wax kasta wuu ilaaliyaa.
- 58. markuu yimid amarkannagii waxaan ku korinnay Huud iyo intii rumaysay Naxariistanada waxaana ka korinay Cadaab Adag.
- 59. taasi waa Caad waxay diideen Aayaadkii Eebahood waxayna caasiyeen rasuuladiisii waxayna raaceen amarka islaweyne madax adag dhammaantiis.
- 60. waxaana la raaciyey Adduunyadan Lacnad iyo Maalinta Qiyaamaba, Caad way ka gaaloobeen Eebahood Fogaanshaa (Halaagbaana) u sugnaaday Caadkii Qoomkii Huud ahaa.

فَإِن تَوَلَوْا فَقَدْ أَبَلَغْتُكُمُ مَّاۤ أَزۡسِلْتُ بِهِۦۤٳڸۜؽڬٛڗؙ ۅؘؽۺ۫ڬڂ۬ڸڤُ رَقِى قَوْمًاغَيْرُكُرُّ وَلَانَصُرُّ وَنَهُۥشَيْئًا إِنَّ رَقِى عَلَىٰكُلِ شَىٰ ۽ حَفِيظٌ ﴿ ۚ ۚ ۚ

وَلَمَّاجَاءَ أَمُّهُ نَاجَيِّنَاهُودَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْمَعَهُۥ بِرَحْمَةِ مِنَا وَجَيِّنَاهُ مِنْعَذَابٍ غَلِظٍ ۞

> ۅؘؾ۬ڮؘٵڎؙؙؙؖۜٞۼؘؘۘۘۘۮؙۅؙڶٟۼٵؽٮٚڗؚۯؾؚؠؠٝۅؘڠڝۅۛ۬ٲ ۯؙڛؙڶۿؙۥۅؘٲؾۜڹڠۅٞٲٲڡ*ۧڒڴؙڸ*ؘؚجڹۜٵڕٟۼڹۑڸؚ۞

ۅؙٲٛؿؚۜۼۘۅؙٲڣۣۿڬؚۅٵڷڎؙۘڹؘٳڶۼؘٮؘڎٙۅؘؽؚۄ۫ؠؘٲڶڡۣٙؽؗڡٞڐ۪ۛٲڵٳؚڹؘۜۘٵۮٵ ػؘڡؘٛۯۅؙٲۯؠۜؠؙؖؠٞٞؖٲڵڔۼ۫ڐؙٵڸٙٵڍؚۊٞۅؚۿۅۮٟ۞ٛ

Nabi Huud wuxuu ku yidhi haddaad cibaadada Eebe kaliya ka jeedsataan diidaanna anigu waan idin gaadhsiiyey xaqii laygu diray, Eebana cid kaluu idinku bedeli waxna kama dhimaysaan, illeen wax walba Eebaa daalacane, markaasaa la halaagay illeen way kibreene oo xaqii ka jeedsadeene waana sidaas had iyo jeer, wuxuuna Eebe koriyey Huud iyo intii la jirtay ee Xaqa rumeysay, waxaana naxariis Eebe darteed looga koriyey Cadaab adag, wanataas reer Caad markay Beeniyeen Aayaadkii Eebahood Caasiyeenna Rasuuladiisii Raaceenna Amarka mid kastoo kibir badan oo isla weyn.

Adduunyadana waa la lacnaday, Qiyaamadana waa lagu lacnadi reer Caadna waxaa Ogaysiis ah inay ka gaaloobeen Eebahood waxaana naxariis laga dheereeyey Caadkii Qoomkii Nabi Huud ahaa, waddadooda Ciddii martana waa la mid iyo ka xun. Huud (57-60).

- 61. Thamuudna waxaan u dirray Walaalkeed (Nabi) Saalax, wuxuuna yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe Ilaah Eebe ka soo hadhay ma idiin sugnee, isagaana idiinka ahaysiiyey Dhulka idinkuna Camiray dhexdeeda ee dambidhaaf warsada una toobad keena illeen Eebahay waa dhawyahay oo ajiibaa (Baryade)
- 62. waxay dheheen Saalaxow waxaad ku ahayd dhexdannada mid la rajeeyo arrintan ka hor ma waxaad naga reebi inaan caabudno waxay caabudayeen Aabayaalkanno annagu shaki daran

۞ وَإِلَىٰ تَمُوداَ خَاهُمْ صَلِحَاْقَالَ يَنَقُومِ ٱعْبُدُو ٱللَّهَ مَالَكُمُ مِنْ إِلَهٍ عَيْرُهُۥ هُوَ أَنشاَكُمُ مِنَ ٱلْأَرْضِ وَٱسْتَعْمَرُكُمْ فِهَافَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوَّ أَإِلَيْهُ إِنَّا رَبِّ قَرِيبٌ نُجِيبٌ ﴿

قَالُواْ يَصَدِيحُ قَدْكُنْتَ فِينَا مَرْجُوَّا قَبْلَ هَنذَآ أَنْنَهَ ـُـنَآ أَنْ نَعْبُدُ مَايَعُبُدُ ءَابَآؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكِ baan kaga suganahay waxaad noogu yeedhi.

63. wuxuu yidhi bal ka warrama haddaan xujo Eebahay ku sugnahay oo uu i siiyey Naxariis xaggiisa ah yaa iiga gargaari Eebe haddaan Caasiyo iimana kordhinaysaan waxaan khasaare ahayn.

مِمَا لَدُعُوا إِلَيْهِ مِيكِ اللهِ قَالَ يَنْفُومِ أَرَءَ يَشُمُ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّتَ قِ مِن رَّقِ وَءَاتَنِي مِنْهُ رَحَمَةٌ فَمَن يَنْصُرُ فِي مِنَ اللهِ انْ عَصَدُنُهُ فِي اَدَ مِدُونَى غَرْرَ تَخْسِر اللهِ

Qisada reer Thamuud wax badan yuu Quraanku sheegay wixii dhexmaray Nabi Saalax, halkanse waxay sheegeen inay u han waynaayeen Nabi Saalax intuusan ka reebin Cibaadada waxay Aabayaalkood Caabudi jireen oo Baadhil ah, waxayna sheegeen inay shakisanyihiin wuxuu ugu yeedhi, wuxuuse ugu jawaabay inuu xaq iyo xujo ilaah oo cad ku saganyahay, warkooduna waxaan khasaare ahayn u kordhinayn hadduu maqlo, waanakaas xaqa iyo Baadhilku say u kala Muuqdaan. Huud (61-63).

- 64. Qoomkayow tan waa Hashii Eebe Calaamad bayna idiintahay ee iska Daaya ha cunto Dhulka Eebe hana ku taabanina Xumaan oo markaas idin qabto Cadaab dhaw.
- 65. wayse dileen Hashii, wuxuuna ku yidhi ku raaxaysta guryihiina Saddex maalmood kaasina waa yabooh aan la beeninayn.
- 66. markuu u yimdi amarkii Eebe waxaan ku korinay Nabi Saalax iyo intii rumaysay Naxariistanada iyo inaan (ka korinay) dulliga Maalintaas Eebana waa xoog badane Adkaada.
- 67. waxaana qabatay kuwii dulmi falay qaylo waxayna ahaadeen kuwo guryahooda ku dhexdhinta.
- 68. sidii iyagoon ku dhex nagaanin, Thamuud waxay ka gaaloobeen Eebahood waxayna muteen fogaansho (Halaag).

وَيَنقَوْمِ هَنذِهِ عَناقَةُ اللّهِ لَكُمْ عَايَةُ فَذَرُوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا يِسُوّهِ فِيَأْخُذَكُرُ عَذَابٌ قَرِيبٌ اللهِ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُواْ فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيّامِ ذَالِكَ وَعْدُ غَيْرُ مَكْذُوبٍ اللّهَ

Sidoo kale Nabi Saalax wuxuu u sheegay inay tanu tahay Hashii Eebe Mucjisana tahay ee ay iska daayaan ha daaqdo Dhulka Eebee, Xumaanna ayan ku taaban si aan loo ciqaabin, wayse Dileen waana la halaagay, waxaana nabad galay Nabi Saalax iyo intii Rumeysay, waxaana laga koriyey dulligii maalintaas, illeen Eebe waa xoog badane, waxaana ku dhacday Gaaladii qaylo oy bakhtiyeen, waxaadna moodaa guryahoodii inaan la degin, reer Thamuudna waxay ka gaaloobeen Eebahood waxaana laga dheereeyey Naxariista Eebe ee waasaca ah, waana wax ciddii caqli leh ku waano qaadan markaas xaqa uun ku toosi si ay u liibaanto labada daaroodba. Huud (64-68).

- 69. waxay ula yimaaddeen Malaa'igtanadii aan soo diray Nabi Ibraahim Bishaaro, waxayna dheheen salaamo korkaaga ha ahaato, isna wuxuu yidhi Salaam, kamana nagaan (Daahin) inuu u keeno dibi la dubay (Hilibkiis).
- 70. markuu arkay in ayna gacmahoodu gaadhayn wuu la yaabay wuxuuna iska kasay cabsi xaggooda ah, waxayna dheheen ha cabsan waxaa naloo soo diray Qoomka (Nabi) Luudhe.
- 71. haweeneydiisiina way taagnayd wayna qososhay waxaana ugu bishaaraynay (Nabi) Isxaaq gadaashiisna Yacquub (Wiilkiisii).
- 72. waxayna tidhi waa la yaabe miyaan dhali anoo cajuuso ah ninkaygana oday yahay arrintaasu waa wax la yaab leh.
- 73. waxay dheheen ma waxaad la yaabi amarka Eebe naxariistiisa iyo barakadiisa korkiinna, qoyskanow, Eebana waa la mahdiye la Sharrifo.

وَلَقَذْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِنزَهِيمَ إِلْلِشُمْرَ عَنَ قَالُواْ سَكَنُكَأَقَالَ سَلَنَمُّ فَمَالِيثَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَسْدِدُ اللَّا

فَامَّارَءَآأَيْدِيَهُمْ لَاتَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةٌ قَالُواْ لَاتَّخَفْ إِنَّآأَرْسِلْنَآ إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ۞

وَامْرَاتُهُ وَاَلِيمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَرْنَهَ ابِإِسْحَقَ وَمِن وَرَآءِ إِسْحَقَ يَعْقُوبَ (٧)

قَالَتْ يَنُونَلِكَنَّ ءَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَنَذَا بَعْلِي شَيْخًا ۗ إِنَّ هَنَذَالشَيْءُ عَجِيبٌ ﴿ ﴾

قَالُوٓا أَنَعۡجَبِينَ مِنْ أَمۡرِ اللَّهِ رَحۡمَتُ اللَّهِ وَرَكَنُهُ مَا يَكُوۡ أَهۡلَ الْبَيۡتِ إِنَّهُ مَيدٌ تُعِيدٌ ﴿

Nabi Ibraahim Malaa'igtii way u bishaaraysay, wayna salaameen isna wuu ka Celiyey oo soo dhaweeyey oo u darbay martiqaad, wuxuuna u qalay Dibi, mase ayan cunin illeen waa Malaa'ige, markaasuu shakiyey oo ka cabsaday, waxayse ku dheheen ha cabsan waxaa naloo soo diray Qoomka Nabi Luudhe, haweeneydiisiina way agtaagnayd ooy qososhay, waxaana loogu bishaareeyey Isxaaq oo Yacquubna dhali oos ka dambeyn, markay haweeneydii la yaabtay waxaa loogu jawaabay ma waxaad la yaabi Amarka Eebe iyo naxariistiisa iyo barakadiisa korkiinna Dadka Gurigan, wax lala yaabo ma aha illeen Eebe waa Ammaanle sharaf leh, taasina waxay ku tusin isu bishaaraynta, in Dadka la xasiliyo, cabsida caadiga ah oo jirta, Waynida awoodda Eebe, Naxariistiisa iyo barakadiisa aan la koobi karin. Huud (69-73).

- 74. markay Nabi Ibraahim ka tegtay Cabsidii (argagaxii) una timid Bishaaradii yuu noqday mid nagula dooda xaalka Ooomka (Nabi Luudh).
- 75. Nabi Ibraahimna waa dulsame noqosho iyo toobadkeen badan.
- 76. Ibraahimow iskaga jeedso xaalkan, waxaa dhab u yimid Amarkii Eebahaaye iyagana waxaa u imaan cadaab aan laga celinayne.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِرَّهِيمُ الرَّوْعُ وَجَاءَ ثَهُ ٱلْبُشْرَىٰ يُجَدِلْنَا فِي فَوْمِلُوطٍ ﴿ إِنَّ إِرَهِيمَ لَحَلِمُ أَوَّهُ مَنْدِبٌ ﴿ يَتَإِرَهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا أَيْهُ فَذَجَاءَ أَمْرُرَيْكً وَإِنَّهُمْ ءَاتِيمِمْ عَذَاجُ عَيْرُمَ دُودٍ ﴿ 77. markay Malaa'igtaan soo diray u timid Nabi Luudh wuu ka walbahaaray wuuna la cidhiidhyamay wuxuuna yidhi tani waa Maalin daran.

78. waxaana yimid Qoomkiisii oo u deg degi xaggiisa horayna waxay u ahaayeen kuwo fala Xumaan, wuxuuna yidhi Qoomkayow kuwaasu waa gabdhahaygii iyagaa idiin dhahiran ee ka dhawrsada Eebe hana igu dullaynina martidayda miyuusan Nin rashiida «fiican» idinku jirin.

79. waxay dheheen waad ogtahay inaanaan ku lahayn gabdhahaaga xaq waadna ogtahay waxaannu dooni.

وَلَمَاجَآءَ تَ رُسُلُنَا لُوطًاسِيَّءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرُعًاوَقَالَ هَنذَا يَوْمُ عَصِيبٌ ﴿

وَجَآءَهُ فَوَهُهُ مُهُ مَهُ رَعُونَ إِلَيْهِ وَمِن فَبَلُ كَانُواْ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّعَاتِ قَالَ يَفَوْمِ هَتَوُلاَءَ بَنَاقِ هُنَّ أَطْهَرُلكُمُ مَّ فَاتَقُواْ ٱللَّهَ وَلا تُخَرُّونِ فِي ضَيِّغِيَّ ٱلْيُسَ مِنكُرُ رَجُلُّ رَضِيدٌ ﴿ ﴿ ﴾ اللَّهُ مَاللَّهُ وَلا تَخْرُونِ فِي ضَيِّغِيَّ

> قَالُواْلَقَدْ عَلِمْتَ مَالَنَافِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقِّ وَإِنَّكَ لَنَعْلَمُ مَانُرِيدُ ﴿ ﴿

Markay Cabsidii ka ba'day Nabi Ibraahim yuu galay inuu ka doodo Qoomka Luudh illeen Nabi Ibraahim wuxuu ahaa toobad keen badane dulsan, waxayse Malaa'igtii ku tidhi isaga jeedso Ibraahiimow xaalkan amarkii Eebaa yimide, waxaana u imaan cadaab aan la celinayne, markay u yimaadeen Nabi Luudhna wuu walbahaaray oo cidhiidhyamay isagoo yidhi maanta waa maalin daran, waxaana yimid Qoomkiisii oo Ordi, horayna waxay u fali jireen Xumaanta, wuxuuna ku yidhi wakuwaase waa gabdhahaygii ee guursada iyagaa nadiif idiin ehe,, Eebana ka cabsada hana igu dullaynina martidayda miyuusan Nin rashiida idinku jirin, waxayse sheegeen inayan dan ka lahayn gabdhihiisa uu garanna waxay dooni, Waa layaab kala fiicanaa hadal muslim Eebe rumeeyey iyo Gaal Eebe ka fogaaday oo xumaanta qasan, maxaase u dambeeyey, waa halaag. Huud (74-79).

- 80. wuxuu yidhi Nabi Luudh haddaan xoog idiin leeyahay ama u dumi tiir adag (waan idin ciqaabi lahaa).
- 81. waxay dheheen (Malaa'igtii) Luudhow waxaan nahay farriintii Eebahaa dhibna kuma gaadhsiinayaan ee Guuri Ehelkaaga qayb habeenka ka mida dibna hasoo dayina haweeyneydaada mooyee, waxaa ku dhici waxa ku dhacaya ballankooduna waa subaxa miyuusan subuxu dhawayn.
- 82. markuu yimid amarkannagii waxaan ka yeellay korkoodii hoostoodii waxaana ku daadinay dhagaxyo la shiday oo israac raacsan.
- 83. lagu calaameeyey Eebahaa agtiisa

قَالَ لَوْأَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْءَاوِىٓ إِلَىٰ زُكْنِ شَكِيدٍ (١٠)

قَالُواْ يَنلُوطُ إِنَّارُسُلُ رَبِكَ لَن يَصِلُوٓ الْإِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْ لِلَّكَ بِقِطْعِ مِّنَ ٱلَيَّلِ وَلَا يَلْنَفِتَ مِنكُمْ أَحَدُّ إِلَّا أَمْ أَلْكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدُهُمُ ٱلصُّبْحُ أَلْيَسَ ٱلصُّبْحُ بِقَرِيبٍ (١)

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلِيهَا سَافِلَهَا وَأَمْطُرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلِ مَّنْضُودٍ (اللَّهُ) مُسَةً مَةً عِنْدَدَ مَكَ وَمَاهِيَ مِنَ ٱلظَّلِمِينِ wax daalimiinta ka fogna ma aha.

Wuxuu ku calaacalay Nabi Luudh in hadduu Awood leeyahay ama ku tiirsanyahay Tiir adag uu ciqaabi lahaa Gaaladaas, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe ha u Naxariistee Nabi Luudh wuxuu ahaa mid ku tiirsan tiir adag, (Ebihiis) Malaa'igtii waxay u sheegeen in Eebe soo diray uusan cabsanna, wax dhibana uusan gaadhayn guuriyana Ehelkiisa iyagoo dib soo eegayn, Haweeneydiisa oo la halaagi mooyee, waxaana la halaagi subaxdii oon fogayn, amarkii Eebaana u yimid oo waa la dabagaddiyay laguna soo daadiyey Dhagax Naara oo calaamaysan, arrintaasuna kama foga daalim oo dhan, waxaana loo baahanyahay in lagu waano qaato, wanaaggana lagu dadaalo, xumaantana laga dheeraado. Huud (80-83).

- 84. Madyanna waxaan u diray Walaalkood (Nabi) Shucayb, wuxuuna yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe idiinma sugna Ilaah kalee, hana nusqaaminina Beegidda (Miisiidda) iyo miisaanka waxaan idiinku arkaa khayre (xoolo) waxaana idiinka cabsan Cadaab Maalin koobi.
- 85. Qoomkayow oofiya Miisidda iyo miisaanka si cadaalada hana ka nusqaaminina Dadka waxooda Dhulkana ha fasaadinina.
- 86. Baaqiga Eebe yaa idiin khayrroone ma ihi mid idin ilaalin (karee).
- 87. waxay dheheen shucaybow ma salaadahaagaa ku fari inaan ka tagno waxay caabudayeen Aabayaalkaanno ama ku fallo xoolahanaga waxaan doonno adugu waxaad uun tahay dulbadane toosan (Jees jees dartiis).

وَإِلَىٰ مَدَيْنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَنَعُومِ اعْبُدُوا اللّهُ مَالُكُمْ مِنْ إِلَهِ عَيْرُهُ وَلاَ نَفْصُوا الْمِكْيَالُ وَالْمِيزَانَ إِنِي أَرْسَكُمْ عِنْدِ وَإِنِّ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ مُحِيطٍ اللهِ وَيَعَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالُ وَالْمِيزَاتَ إِلْفِسَطِّ وَلاَتَبْخُسُوا النّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلاَتَعْنُوا وَلاَتَبْخُسُوا النّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلاَتَعْنُوا فِ الأَرْضِ مُفْسِدِينَ اللهِ مِعَالَا أَنْعَلَيْكُمْ إِن كُنتُومَ مُؤْمِنِينً وَمَا أَنْاعَلَيْكُمْ بِحَفِيطٍ إِلَيْ مَا يَعْبُدُ ءَابَا أَوْنَا أَوْ أَن نَقْعَلُ فِي أَمْرُلِنَا مَا نَشَتَوُا إِنَاكَ لاَئْتَ الْمَلِيمُ الرَّشِيدُ اللهِ مَا نَشَتَوُا إِنَاكَ لاَئْتَ الْمَلِيمُ الرَّشِيدُ اللهِ

Qoomkii Madyanna waxaa loo diray Nabi Shucayb waana meel ku taalla xijaas iyo Shaam dhexdooda oo u dhaw Magaalada Macaan, wuxuuna faray in Eebe kaliya caabudaan Miisidda iyo Miisaankana si cadaalada u dhamaystiraan khayrka Eebe iyo baaqiga wanaagsanna shifaystaan Dhulkana aanay fasaadinin dadkana waxooda ka nusqaamiini si uusan u dhicin cadaab daran oo kooba, wayse ku jees jeeseen oy ku dheheen ma salaaddaadaa ku fari inaan ka tagno waxay Aabayaalkanno caabudi jireen ama saydoonaan u maamulaan xoolahooda, waxayna dheheen waxaad tahay Nin aad u fiican iyagoo ku jees jeesi, waana xaal kala fog wanaaguu faray iyo xumaantay ugu jawaabeen illeen waa gaalee iyo caadadeede. Huud (84-87).

88. wuxuu yidhi Qoomkayow bal ka warrama haddaan ku sugnahay xujo Eebahay iguna arsuqay risqi wanaagsan, oonan doonaynna inaan idiin dabo maro waxaan idinka reebi oonan dooقَالَ يَنَقُومِ أَرَءَ يُتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِنَةِ مِن زَيِّ وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنَا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمُ إِلَى مَا أَنْهَ مُن كُمُ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا ٱلْإِصْلَاحَ nayn waxaan wanaajin ahayn, intaan karo, waafajintaydana waxaan Eebe ahayn ma karo isagaana talo saartay xaggiisaana u noqon, (Toobad).

- 89. Qoomkayow yuusan idinku xambaarin khilaafkaygu inuu idinku dhaco wixii ku dhacay Qoomkii (Nabi) Nuux ama qoomkii Nabi Huud ama (Nabi) Saalax idinkamana foga waqtigii Qoomkii (Nabi) Luudh.
- 90. ee dambi dhaaf warsada Eebihiin una toobadkeena illeen Eebahay waa Naxariiste Jecel (Ciddii toobad keentee).
- 91. waxay dheheen Shucaybow ma kasaynno wax badan ood sheegi waxaana kugu aragnaa inaad dhexdannada ku tabar yartahay, hadduusan Qoomkaagu jirin waan ku dhegexyeyn lahayn, mana tihid adugu mid cisi nagu leh.
- 92. wuxuu yidhi Qoomkayow ma jamaacaddaydaa idin kala wayn Eebe ood ka yeelateen waxaad dhabarkiinna ka tuurtaan (Xaqa) Eebahayna waxaad falaysaan wuu koobay.

مَاٱسۡتَطۡعَتُۗ وَمَاتَوۡفِيقِيۤ إِلَّا اِللَّهِ عَلَيۡهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلۡيَهِ أُنِيبُ ۞

وَيَنَقَوْمِ لَا يَجْرِ مَنَّكُمْ شِقَافِىٓ أَن يُصِيبَكُم مِثْلُ مَّا أَصَابَ قَوْمَ نُوجٍ أَوْقَوْمَ هُودٍ أَوْقَوْمَ صَلِحْ وَمَاقَوْمُ لُوطٍ مِنكُم بِبَعِيدٍ ۞

ۅٙٲڛۛؾۼٚڣۯۅٲۯڋۜۘٛٛػٛؗؠٛڎؙؠؘۘؿؙۅٛڹۅۜٞٲٳڵؽڋٳڹؘٞۯۼؚٙ ڔؘڿٮڎؙۅؘۮۅٛڎٞ۞

> قَالُواْ يَنشُعَيْبُ مَانَفْقَهُ كَثِيرًا مِّمَا تَقُولُ وَ إِنَّا لَنَرَىكَ فِينَا ضَعِيفَاً وَلَوْ لَا رَهُطُكَ لَرَجُمْنَكُ وَمَآ أَنتَ عَلَيْمَا اِعَزِيزِ ﴿

قَالَ يَنَقُومِ أَرَهُطِىٓ أَعَذُّ عَلَيْكُمُ مِّنَ ٱللَّهِ وَٱتَّخَذْ تُمُوهُ وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا إِلَى رَبِّ بِمَا تَغْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿ إِلَّا اللَّهِ مِلْكُمْ اللَّهِ

Nabi Shucayb wuxuu ku sugnaa xaq, Eebana wuxuu siiyey Nabinimo iyo Risqi fiican, mana u daba marayn xumaantuu ka reebi sida Dadka qaarkiis ee liita falaan, waxaan wanaajin ahaynna ma rabin, Eebuuna talasaaranayey, wuxuuna uga digay in khilaafkoodu u sababo halaagii ku dhacay Ummadihii ka horreeyey oo kale, oyna ku habboontahay inay Eebe u noqdaan, illeen waa naxariiste khayr jecele, wayse diideen oy sheegeen inayn kasayn wax badan oos sheegi, tabar yarina ay ku arkaan, haddayna ixtiraamayn Qoomkiisana ay dhagax la dhici lahaayeen, wuxuuna la yaabay in Qoomkiisu kala waynaado Eebe iyo Xaqa, oyna ka jeedsadeen isagoo Eebe koobay waxay fali. Wanaaggana waa in Dadka la faro aadna adugu fartoonto eedan xumaantii u dabo marin taasi waa ceebe, sidoo kale isla waynida iyo in qabiil iyo qoom ka waynaado xaqa waa wax layaab leh. Huud (88-92).

93. wuxuu yidhi Qoomkayow ku camal fala dariiqadiinna anna waan camal fali waxaadna ogaan doontaan cidduu u yimaaddo cadaab dulleeya iyo cidda beenaalaha ah ee suga anna waan idinla sugiye.

وَيَنَقَوْمِ أَعْمَلُواْ عَلَىٰ مَكَانَئِكُمْ إِنِي عَنِمِلٌّ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوكَذِبٌ وَارْتَقِبُواْ إِنِي مَعَكُمْ رَفِيبٌ ﴿ اللّٰهِ عَنْكُمْ مَنْ فَيْبُ ﴾ 94. markuu yimid amarkanagii waxaan ku korinnay Shucayb iyo kuwii rumeeyey naxariistanada, waxaana qabatay kuwii dulmi falay qaylo waxayna ahaadeen kuwo guryahoodii ku dhintay.

95. sidii iyagoon ku nagaanin fogaansho (halaag) baa u sugnaaday Madyan siday u fogaatay Thamuud (u halaagsantay). وَلَمَّاجَاءَ أَمْرُنَا جَيِّنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ اَمَنُواْ مَعَهُ, بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُواْ الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُواْ فِي دِينرِهِمْ جَنِيْمِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

ڬؖٲڹڶۘڒؠۼ۫ڹۘڗٳڣؠؖٲؖٲڵؠؙڠڐٳڵڡؘڏێڒڰڬٳۼؚۮٮۛ ؿؘڝؙۅڎ۞

Ugu dambayn markuu Nabi shucayb ka quustay xaalkoodii wuxuu ugu goodiyey in cid walba say rabto ku socoto waxaa la ogaan doonaa cidduu cadaab dulleeya u yimaaddoo oo beenaala ah, saasna la wada sugo, waxaana la halaagay Gaaladii islawaynayd ee madaxa adkayd, wuxuuna Eebe koriyey Nabi Shucayb iyo intii rumeysay,saasayna reer madyan halaag iyo ciqaab ugu dhacday, waana abaalka xaq diidayaasha wanaagga neceb xumahana jecel, waana arrin u baahan ku waano qaadasho iyo ka digtooni qallooc. Huud (93-95).

- 96. waxaannu dhab ula dirray Nabi Muuse Aayaadkanagii iyo xujo cad.
- 97. xagga Fircoon yaana u dirray iyo Qoomkiisii, waxayna raaceen amarkii Fircoon, amarka Fircoonna ma ahayn mid toosan (Hanuunsan).
- 98. wuxuu hor qaadi Qoomkiisa Maalinta qiyaame, wuxuuna ku aroorin Naarta, meel lagu aroorana naarbaa u xun.
- 99. waxaana la raacsiiyey Adduunyada Lacnad iyo maalinta Qiyaamaba, wax laysu kordhiyana waxaa u xun (Arrintaa).
- 100. arrintaasu waa warkii Magaalooyinka waana kaaga qisoonaynaa, waxaana ka mida kuwo taagan iyo kuwo la halaagay.
- 101. maanaan dulmiyin iyagaase dulmiyey naftooda waxna ugama tarin Ilaahyahoodii ay caabudayeen Eebe ka sokow markuu u yimid amarkii Eeba-

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِئَايَتِنَا وَسُلْطَ نِ مُبِينٍ ﴿

إِلَىٰ فِـرْعَوْكَ وَمَلَإِنْهِۦفَٱلْنَعُوٓٱأَمَّرَفِرْعَوْنَّ وَمَآأَمْرُفِرْعَوْكِ بَرِشِيدٍ ۞

يَقَدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ ٱلْقِيْسَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ ٱلسَّارِّ وَبِثْسَ ٱلْوِرْدُ ٱلْمَوْرُودُ ۞

وَأُتَّبِعُوا فِ هَاذِهِ عَلَقَنَةً وَيَوْمُ الْقِينَاةَ بِشَ الرَّفُدُ الْمَرْفُودُ اللَّ

ذَلِكَ مِنْ أَلْبَآءَ ٱلْقُرَى نَقْصُهُ مُعَلَيْكٌ
 مِنْهَا قَاآمِهُ وَحَصِيدٌ ﴿

وَمَاظَلَمَنَاهُمْ وَلَكِن ظَلَمُواْ أَنفُسَهُمٌ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِي يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَيْءٍ haa waxaan khasaare ahaynna uma kordhin.

لَّمَا جَآءَ أَمْرُرَبِكِ وَمَازَادُوهُمْ غَيْرَ تَنْبِيبٍ ۞

Aayadahanna wuxuu Eebe ku sheegay qisadii Nabi Muuse iyo Cadowgii Diinta ee ahaa Fircoon iyo Colkiisii iyo in Fircoon ku socday Baadi halaag iyo naarna uu u hogaamin Qiyaamada Qoomkiisii meel xunna uu ku aroorin lacnadna la raaciyey Addunyada iyo Qiyaamadaba, kaasina waa warkii ummadihii hore, waxaana jira wax raad leh iyo wax la tir tiray Eebana ma dulmiyin iyagaa isdulmiyey wixii Eebe ka soo hadhay oy caabudayeenna waxba uma tarin markay ciqaabtii u timid waxaan khasaare ahayna uma kordhin, taasina waxay ku tusin in ciddii ku hogaamisa Dadka Xumaan Adduunyada uu Qiyaamada Naarta iyo Ciqaabta u hogaamin, waana wax laga digtoonaado oo laga fogaado. Huud (96-101).

- 102. waana sidaas qabashada Eebahaa markuu doono inuu qabto oo ciqaabo magaalo (Dadkeed) oo dulmi fashay, qabashadiisuna way xanuun leedahay oy darantahay.
- 103. arrintaasna calaamadbaa ugu sugan ciddii ka cabsan cadaabka aakhiro waana maalin loo kulmin dadka Dartiis, waana maalin la soo Joogsan.
- 104. dibna uguma dhigaynno muddo magacaaban darteed mooyee.
- 105. maalintuu Qiyaamuhu yimaaddo ma hadasho nafi idinka Eebe mooyee, waxaana ka mida dadka kuwo xun (Khasaaray) iyo kuwo liibaanay.
- 106. kuwa xumaadayna naarbay gali dhexdeedayna ku hiinraagi kuna qaylyi.
- 107. iyagoo ku waari inta samooyinku jiraan iyo dhulku wuxuu Eebe doono mooyee, Eebahaana wuxuu doonuu falaa.
- 108. kuwa la liibaanayna jannay ku waari inta samooyinku jiraan iyo Dhulku wuxuu Eebe doono mooyee, waana siismo aan go'ayn.

ۅۘۘػڬؘڵؚڮۘٲڂ۫ۮؗڔؘۑؚڬٳۮؘٲڶؙڂؘۮؘٲڶڡؙؖڔؽۅؘۿؚؽڟؘڬڸؖۼؖ ٳڹۜٙٲڂؘۮؘ؞ؙڗؙۘڸۑڎٞۺؘڍڽڎؙ۞

Dulmi ciddiisuu la hadhaa, Eebana wuu sugaa daalimka markuu qabtana ma bixiyo siduu Nibigu yidhi, Dulmiguna waa waxyaalaha Eebe soo Dedejiyo ciqaabteeda inkastoo dadku dherersado mararka qaarkood illeen waqtigaa ku kala duwan Eebe agtiisa iyo dadkee, saas darteed waa in dulmiga laga fogaado, dileen waxaa dambeeya cadaabkii aakhiro iyo qiyaamo la soo kulmin, cid Eebe idmo mooyee cid hadlina ayan jirin, dadkuna laba nooc noqon mid khasaaray iyo mid liibaanay, labo jidna ay kala qaadi Naar iyo janno, markii naarta laga soo bixiyo ciddii ashahaado ku dhimatay yaa Malakulmood dhiman markaasaa la dhahaa ehelu jannow waad waaraysaan dhimanna maysaan, Ehelu Naarow waad waaraysaan dhimanna maysaan, halkaasaana lagu kala tegi oyna kala caddaan ciddii faras Saarayd iyo ciddii dameer saarayd markuu boodhku faydmo, waana dhab sugan. Soo reebidduna ma aha in gaalada Naarta laga soo bixin maa Ehelu Jannuhu ka bixi ee waa in ciddii ashahaadata laga bixin Naarta, Mu'miniintuna ay ku waari Jannada sida aayadda ka muuqata dhammaadkeeda. Huud (102-108).

109. ha shakin (xumaanta) waxay caabudi kuwaasu, ma caabudayaan waxay Aabayaalkood caabudayeen mar hore mooyee, waana u dhammaynaynaa qaybtooda (Ciqaabta) oon laga Nusqaaminayn.

110. waxaan siinnay (Nabi) Muuse Kitaabka (Tawreed) waana laysku khilaafay, hadduunan jirin hadal Eebahaa oo horreeyey waa lakala xugmin lahaa dhexdooda, waxayna iyagu kaga suganyihiin shaki daran.

111. dhammaan wuu u oofin Eebahaa Camalkooda illeen Eebe waxay camal fali wuu ogyahay.

112. ee u toosnow sida lagu faray adiga iyo inta kula toobadkeentay hana xadgudbina illeen Eebe waxaad camal falaysaan wuu arkaaye.

113. ha u iilanina kuwa dulmi falay oo Naaru idin taabato idiinmana sugno Eebe ka sokow Awliyo markaas laydiinna gargaari Maayo.

فَلاتَكُ فِيمِرْيَةِ مِّمَايَعُبُدُهَ ۗ وَلاَّ عَايَعُبُدُونَ إِلَّا كَمَايَعْ بُدُءَابَآ وُهُم مِّن قَبْلُ وَإِنَّالَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَمَنْقُوصِ ﴿ اللَّهِ عَلَيْهِ مَا تَعْرَمَنْقُوصِ ﴿ اللَّهِ عَلَيْهِ مَا عَبُرَمَنْقُوصٍ ﴿ ال

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٱلۡكِتَبَ فَٱخۡتُلِفَ فِيهِ وَلَوۡلَا كَلِمَةُ ۗ سَبَقَتۡ مِن ٓ بِكَ لَقُضِىَ بَيۡنَهُمُۚ وَإِنَّهُمۡ لَغِى شَكِ مِّنۡهُ مُرِيبِ ۞

وَإِنَّ كُلًّا لَمَا لَيُوَفِيَنَهُمْ رَبُّكَ أَعَمَٰلَهُمُّ إِنَّهُ بِمَايَعْمَلُونَ خَبِيرٌّ ﴿ فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلاَ تَطُغَوُّا إِنَّهُ بِمَاتَعْمَلُوتَ بَصِيرٌ ﴾ وَلاَ تَرْكُنُواْ إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُواْ فَنَمَسَكُمُ النَّارُ

وَلَا نَزَكُنُوٓ ۚ إِلَىٰ الَّذِينَ ظَـُكُمُواْ فَنَمَسَكُمُ ٱلنَّارُ وَمَالَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيكَاءَ ثُمَّرَ لَانُنصَرُونِ ﴿ لَيْهِا

Wuxuu Eebe ku adkeeyey Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) iyo ummaddiisaba inayan shakiyin Xumaanta waxay caabudi iyaga iyo aabayaalkoodii hore, cid walbana waxaa loo dhammayn Abaalkeeda, Kitaabkii Nabi Muusana waa laysku khilaafay haddaan Eebe horay u iraadayna waa lakala xukumi lahaa, waxayna ku suganyihiin shaki daran, una toosnaada sida laydin faray, hana kibrina illeen Eebe wax kama qarsoonee, hana u iilanina kuwa dulmiga falay oo markaas naaru idin taabato, wax Eebe ka soo hadhay oo idiin gargaarina uusan jirin.

Abul caaliya wuxuu yidhi: Haka raalli noqonina camalka gaalada, Ibnu Cabaasna wuxuu yidhi: Ha u iilanina kuwa dulmiga falay, Aayaduhuna waxay soo jeedin in xumaanta si dhaba loo garto, lana toosnaado, daalimiintana aan loo iilan oon raalli laga noqon, taasi waxay ku tusin xumaanta iyo darraanta dulmiga cid fasha iyo mid gacan ku siisaba. Huud (109-113).

- 114. oog salaadda maalinta darfaheeda iyo qayb habeenka ka mida (saacaad) illeen wanaagu wuxuu tegsiiyaa (Tirtiraa) xumaantee, taasina waa waanada kuwa Ilaah xuska badan.
- 115. samir (adkayso) ilaahay ma dayaco ajirka kuwa sama falee.
- 116. maxay u ahaan waayeen Quruumihii hore dad khayr (caqli) leh oo ka

وَأَقِهِ الصَّلَوةَ طَرَقَ التَّهَارِ وَزُلَفَا مِنَ الَّيَلِ إِنَّ الْحَسَنَتِ يُذْهِبْنَ السَّيَّاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّكِرِينَ ﴿ وَاصْبِرَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن فَبْلِكُمْ أَوْلُوا بَقِيَةٍ فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن فَبْلِكُمْ أَوْلُوا بَقِيَةٍ reeba fasaadka dhulka, wax yar mooyee oo ka mida kuwaan korinnay xaggooda, waxayna raaceen kuwii dulmi falay wixii loogu raaxeeyey waxayna ahaayeen dambiilayaal.

- 117. Eebana uma halaago magaalo dulmi iyadoo Ehelkeedu wax wanaajin.
- 118. hadduu doono Eebahaa wuxuu ka yeeli lahaa Dadka mid kaliya mana ka tagaan kuwo iskhilaafsan.
- 119. cid Eebe u naxariistay mooyee saasaana Eebe ku abuuray, wayna taam noqotay kalimadii Eebahaa oo ah inuu ka buuxiyo jahannamo Jinni iyo insi dhammaan.
- 120. Dhammaan waxaannu kaaga qisoon wararkii rasuulada waxaan ku sugno qalbigaaga, waxaana taam kuugu yimid xaq iyo wacdi iyo waanada Mu'miniinta.
- 121. waxaad ku dhahdaa kuwaan rumeynin ahaada sidiinnaas (ku camal fala) annana waannnu «ahaan» camal faliye.
- 122. sugana annana waaanu sugiye.
- 123. Eebe waxaa u sugnaaday waxa ku maqan samooIyinka iyo dhulka, xaggiisaana loo celin amarka dhammaan ee caabud oo talo saaro, Eebana mahalmaansana waxaad falaysaan.

يَنْهُوَنَ عَنِ الفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا فَلِيلًا مِمَّنَ أَجَيْسَنَا مِنْهُمُّ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ طَلَمُواْ مَا أُتَّرِوْوُ افِيدِ وَكَانُواْ مُجْرِمِينَ

وَمَاكَانُ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ ٱلْفُرَىٰ بِظُلْمِ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿ اللَّهِ اللّ وَدَوَا مَا مُصْلِحُونَ اللَّهِ اللَّ

وَلَوَشَآءَ رَبُّكَ لِمَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَحِدَةً وَلَايَزَالُونَ مُغْتَلِفِينَ ۞

إِلَّا مَن زَّحِمَ رَبُّكُ وَإِنَاكِ خَلَقَهُمُّ وَتَمَّتُ كِلْمَةُ رَبِكَ لَأَمْلاَنَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ اللَّهُ

ٷۘڴڵۘڐؘڨؙڞؘؙۘؗٛٛٛۼڵؽڬڡؚۯ۬ٲڹۢؠۜٳٙۘٵڵڗ۠ۺڸڡٙٲٮؙؿۜؾؖڽؚ؞ٟۦ ڡؙٷۮڬۘٷؘۻٳٓۦٛڮڣۣۿڹڍؚٵڵڂڨٞۘۅؘڡۅ۫ۼڟڎٞ ۅؘۮؘؚڴۯؽڸڷؙڡؙۅٝڡؚڹڹڒ۞۫

> ۅؘڨؙڶڷؚڶؘڹۣؽؘڵٳؽؙٷڡٷڹٲڠڡؘڷۅٲۼؘڮڡٙػٲڹؾؚػٛؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗۄ ٳڹٞٵۼٮؚڡڷۅڹ۞

> > وَٱننظِرُوٓ أَإِنَّا مُننَظِرُونَ ١

وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُ ٱلْأَمْرُ كُلُّهُ, فَأَعْبُدُهُ وَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَمَارَبُّكِ بِعَنِفِلٍ عَمَّاتَعُمَلُونَ ﴿ اللَّهِ

Salaadda waa in loo dadaalo illeen wanaaggaa tirtira xumaantee, shanta salaadood iyo salaadda jimce iyo soonku waxay gudaan asturaanna waxa u dhaxeeya haddii dambi wayn laga tago siduu Nabigu yidhi, waana in la adkaysto si Eebe wanaag noogu abaal mariyo, caqli iyo diinna la yeesho oo xumaanta la reebo, iyo fasaadinta dhulka iyo dulmi iyo raaxo xun jacaylka isagoo dambiile la yahay, Eebana waa caadil oo ma halaago cid toosan dulmin dartiis, Eebana hadduu doono dadka wuxuu ka dhigi lahaa mid kaliya kamase tagaan khilaaf cid Eebe u naxariistay mooyee, waxaase Eebe hormariyey in jahannamo laga buuxin Jinni iyo Insi. waxa la soo sheegay oo wararkii rasuulada ahna waxaa lagu adkayn Niyadda Nabiga. Huud (114-123).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. xuruufta hore waxay ku tusin mucjisada Quraanka, tanna waa aayaadkii Kitaabka cad (Quraanka).
- 2. Annagaana soo dejinay isagoo Quraan Carabi ah inaad kastaan.
- 3. Annagaa kaaga qisoon qisooyin tan u fiican waxyigaan Quraankan kuu waxyoonay dartiis, waxaadna ka mid ahayd hortiisa kuwaan wax ogayn.
- 4. markuu (Nabi) Yuusuf ku yidhi Aabbihiis aabow waxaan arkay Kaw iyo Toban xiddigood iyo Qorraxda iyo Dayaxa waxaan Arkay iyagoo ii Sujuudsan.
- 5. wuxuuna yidhi (Aabbihiis Yacquub) Wiilkayow hawga Qisoonin Riyadaada Walaalahaa oy markaas ku dhagraan dhagar, illeen Shaydaanku Dadka wuxuu u yahay col cade.
- 6. Saasuuna kuu doortay Eebahaa kuuna baray fasiraadda Riyada iyo Xadiithyada, kuuna taam yeeli Nicmadiisa korkaaga iyo Yacquub Ehelkiisa siduu ugu taamyeelay Labadaadii Waalid mar hore (Nabi) Ibraahim iyo

بِنْ _____ِ أَلْتَهِ ٱلرَّحْزِ ٱلرَّحِيَ

الّرَٰ تِلْكَءَ ايَنتُ ٱلْكِئنَ ِٱلْمُيِينِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُوْءَ وَنَاعَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُوكَ ٥

نَعَنُ نَقُشُ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْءَانَ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ. لَمِنَ الْغَنفِلِينَ ﴿ ﴾

إِذْقَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَتَأْبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ أَحَدَعَشَرَ كَوْكُبَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْنُهُمْ لِي سَنِعِدِينَ

قَالَ يَنْبُنَى لَانَقْصُصْرُ ءَ يَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ ٱلشَّيْطَ نَ لِلْإِنسَانِ عَدُوُّ مُّبِيثُ

وَكَذَلِكَ يَعْنَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ ٱلأَحَادِيثِ وَيُسِّدُّ نِعْ مَنَّهُ, عَلَيْكَ وَعَلَىٓ اَلِ يَعْقُوبَكُمَا آنَتَهَا عَلَىٰۤ أَبُويْكَ مِن فَبْلُ إِبْرَهِيمَ وَإِسْعَقَّ (Nabi) Isxaaq Eebahaana waa oge falsan.

إِنَّارَبَّكَ عَلِيـتُرْحَكِيمٌ ۗ ۞

Ibnu Kathiir wuxuu yidhi: Eebaa Quraanka ku soo dejiyey Luqada u sharaf badan, Kitaabka u sharaf badan, Nabiga ugu sharaf badan, Malagga u sharaf badan, Meeja u sharaf badan, Bisha u sharaf badan, Saasuuna dhan walba kaamil uga noqday. Qisada Nabi Yuusufna waa wax layaable Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ma oqoon waxyiga ka hor. wuxuuna arkay Nabi Yuusuf Kaw iyo Toban Xiddigood iyo Qorraxda iyo Dayaxa oo u Sujuudi, Aabihiina wuxuu faray inuu ka qariyo Walaalihiis si ayna u xasdin una shirqoolin, illeen Shaydaanbaa Dadka Weheliya colna u ah, Eebaa doortay Nabi Yuusuf Barayna Cilmi iyo Fasiraadda Riyada una Nicmeeyey isaga iyo Ehelkii Yacquuba Aabihiis iyo Aabbayaalkiisii hore Nabi Ibraahim iyo Nabi Isxaaq, Nabiguna wuxuu yidhi: Kii fiicnaa ee mid fiican dhalay mid fiicanna sii dhalay mad fiicanna sii dhalay waa Yuusuf Binu Yacquub Binu Isxaaq Binu Ibraahim. Nabiyadoo dhanna waa sharaf badanyihiin sida Nabigeenna. Yuusuf (1-6).

- 7. Yuusuf iyo Walaalihiis Calaamadbaa ugu sugan kuwa warsan (Waano).
- 8. markay dheheen Yuusuf iyo Walaalkiis yaa Aabbe naga jecelyahay inagoo koox ah, Aabbeheen wuxuu ku suganyahay Baadi cad (Jecaylkaas).
- 9. Dila Yuusuf ama ku tuura Dhulka ha idiin kaliyoobo Wajiga Aabbihiine aadna ahaateen gadaashiis qoom Suubane.
- 10. mid ka midaa yidhi ha dilina Yuusuf ee ku tuura Ceel salkiis ha qaateen qaar safaree haddaad wax falaysaan.
- 11. waxay dheheen Aabbow maxaad noogu aamini la'dahay Yuusuf anagoo u Naasixa.
- 12. nala dir barri ha cuno hana Ciyaaree anaguna isaga waannu ilaaline.
- 13. wuxuu yidhi Yacquub waxaa i walbahaarin inaad la tegtaan waxaana ka cabsan in Yeeyi Cunto idinkoo halmaansan.
- 14. waxay dheheen hadday Yey Cunto

﴿ لَقَدُكَانَ فِي يُوسُفَ وَالِخُوَتِهِ : ءَايَنتُ لِلسَّ آبِلِينَ ﴿

إِذْ قَالُواْ لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُ إِلَىٰ أَبِينَامِنَا وَأَوَى مَا لَوَا لَيُوسَامِنَا وَمَعَنَ عُصْدَاتُ إِنَّ أَبَانَا لَهِي ضَلَالِ مُبِينٍ ٢

أَقَنْلُواْ يُوسُفَ أَوِا طَرَحُوهُ أَرْضَا يَعْلُ لَكُمُ وَجَهُ الْمِيْكُمُ وَجَهُ الْمِيكُمُ وَخَهُ الْمِيكُمُ وَتَكُونُواْ مِنْ بَعْدِهِ وَقَمَّا صَلِحِينَ

قَالَ فَآيِلٌ مِّنْهُمْ لَانْقَنُّلُواْ يُوسُفَ وَٱلْقُوهُ فِي غَيَسَبَ ٱلجُبِّ يَلْنَقِطُهُ بَعْضُ ٱلسَّيَّارَةِ إِن كُنْسَُو فَعِلِينَ ۞

قَالُواْ يَتَأَبَانَا مَالَكَ لَاتَأْمُثَنَا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّالَهُۥ لَنَصِحُونَ ۞

> أَرْسِلْهُ مَعَنَاعَـدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّالُهُۥ لَحَنفِظُونَ ۞

قَالَ إِنِّى لِيَحْزُنُنِيَ أَن تَذْهَبُواْ بِدِءوَ أَخَافُ أَن يَأْكُلُهُ الذِّمْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ عَنْهُ عَنْهِ لُوك ﴿

قَالُواْلَيِنَ أَكَلَهُ ٱلذِّنَّهِ وَنَحْنُ عُصْبَةً

annagoo kooxa waxaan ka mid nahay kuwa khasaaray.

إِنَّا إِذَا لَّخَلِيرُونَ ١

Qisada Nabi Yuusuf iyo Walaalihiis waxaa ku sugan waano iyo Xusuus. waxayna ku tashadeen Xasad dartiis inay ama dilaan Yuusuf ama Ceel ku ridaan, ugu dambayn midbaa u soo jeediyey inay Ceel ku ridaan, Aabahoodbayna warsadeen wuxuu ugu Aamini la'yahay Yuusuf, waxayna warsadeen in la diro ha la soo ciyaaree, wuxuuna u sheegay inuu ka walbahaarini inay la tagaan uuna Dugaag uga Cabsan, waxayse sheegeen inay ilaalin oo dhawri oyna koox yihiin saasayna kula tageen. Maxamed Binu Isxaaq wuxuu yidhi: Waxay isku waafaqeen arrin wayn oo ah Qaraabo Goys, Caaq Waalid, Naxariis darro, iyagoo kala gayn Ilmo yar iyo Oday Aabihiisa oo duqa.

Waana arrin wayn waana in laga fogaado waxaasoo kale illeen waa halaage. Yuusuf (7-14).

- 15. Markay la tageen oy ku kulmeen inay yeelaan Ceel salkii, Waxaan u waxyoonay waad uga warrami Amarkoodan iyagoon kasayn.
- 16. Waxayna u yimaadeen Aabahood habeenkii iyagoo ooyi.
- 17. Waxayna dhaheen aabbow waannu tagnay inaan orotonno Waxaana ku dhaafnay Yuusuf alaabtannada agteeda Markaasay yey cuntay aduguse nama rumaynaysid aanba Run sheegnee.
- 18. Waxayna la yimaadeen Qamiiskiisii oo Dhiig beena leh, wuxuuna yidhi (Yacquub) saas ma aha ee waxay idiin Qurxisay naftiinnu arrin (xaalkayguse) waa Samir fiican Eebaana laga kaalmaystaa waxaad tilmaamaysaan.

فَلَمَّا ذَهَبُواْ بِهِ وَأَجْمَعُواْ أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَنَبَ ٱلْجَيِّ وَأَوْحَيْنَا ۚ إِلَيْ وِلَتُنْيَتَنَهُم بِأَمْرِهِمْ هَلَاَ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۞

وَجَآءُو ٓ أَبَاهُمْ عِشَآءُ يَبْكُونَ

قَالُواْ يَتَأَبَانَا إِنَّاذَهَبْ نَانَسْتَيِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَمَتَنعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّفْبُّ وَمَآأَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْكُنَا صَدِقِينَ ۞

وَجَآءُوعَلَىٰ فَيصِهِ ۽ بِدَوِكَذِبْ قَالَ بَلْ سَوَّلَتُ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌٌ وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَى مَاتَصِفُونَ ۞

Way la tageen Yuusuf, waxayna isku waafaqeen inay Ceel ku ridaan, Markay ku rideenna Eebaa u waxyooday oo ogaysiiyay Yuusuf in cidhiidhigan farax ka danbayn ugana warrami Walaalihiis xaalka iyagoon garanayn, si ay Arrinta U adkeeyaan yay ula yimaadeen Waqti habeena Aabahood Qamiis dhiig leh iyagoo ooyi oo sheegi inay Yuusuf ku dhaafeen Alaabta agteeda iyaguna ciyaar iyo oroton aadeen halkaasna Yay ku cuntay inkastoon Aabbahood rumaynayn si kasta oy Run u sheegaan, kuna yidhi naftiinnaa arrin idiin Qurxisay, waxaanse samri Samir fiican oon argagax lahayn Eebaana looga kaalmo warsadaa waxaad falaysaan waadna aragtaa inay wax Dhoodhoobeen oohin, qamiis dhiigle, hadal qurxin in Wiilkii Waraabe cunay, Taasina waxay nooga digi inaan lagu Khaldamin muuqaalka iyo wax Dhoodhoobka, caqli iyo Eebe kaalmaysi, iyo kaadsiinyo iyo Samir iyo Adkaysina lagu socdo, Thawri: wuxuu yidhi: Sadex samirkay ka mid tahay inaadan ka warramin xanuunkaaga, iyo dhibkaaga, naftaadana ammaanin. Bukhaarina Wuxuu sheegay xaalkii Caa'isha iyo markay tidhi tusaale mahelayo aan ahayn Kii Yacquub, xaalkay waa Samir quruxsan Eebaana looga kaalmo warsadaa waxaad sheegaysaan, taasina waa xaalka Mu'miniinta dhabta ah. Yuusuf (15-18).

- 19. Waxaa yimid socoto waxayna direen Dhaamiye Wuxuuna siidaayay Wadaantiisii, wuxuuna yidhi Bishaaradayda waa Wiil, wayna Qarsadeen isagoo Badeeco ah, Eebana waa og yahay waxay fali.
- 20. waxayna ku gateen Qiima jaban Dirhamo tirsan Waxayna ahaayeen kuwaan rabin.
- 21. wuxuu ku yidhi kii gatay oo Masar ah Haweenaydiisii (wanaaji) ixtiraam hooygiisa waxay u dhawdahay inuu na anfaco ama ka yeelanno ilmo, saasaana u Makaninay Yuusuf dhulka iyo inaan barro fasiraad «Riyada» xadiithyada, Eebaana u adag arrinkiisa, Laakiin badida dadku ma oga.
- 22. markuu gaadhay Xooggiisa yaan siinnay Xigmad iyo Cilmi (Nabinimo) saasaana ku Abaal marinaa samafalayaasha.

وَجَاءَتْسَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُواْ وَارِدَهُمْ فَأَذَكَى دَلْوَهُّ، قَالَ يَــُبُشَرَىٰ هَذَاغُكُمُّ وَأَسَرُّوهُ بِضَنْعَةً وَاللَّهُ عَلِيـمُرْ بِمَايَعْـمَلُوبَ ۞

> وَشَرَوْهُ بِثَمَنِ بَغْسِ دَرَهِمَ مَعَدُودَةٍ وَكَانُواْفِيهِ مِنَ الزَّهِدِينَ ۞

وَقَالَ الَّذِى اَشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَلِا مُرَأَتِهِ اَكْرِمِ مَثْوَنهُ عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا أَوْنَنَّخِذَهُ وَلَدَّأ وَكَنَاكِ مَكَنَالِكُ مَكَنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَالِبُ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَ أَكْتَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ لَيْ

وَلَمَّابَلَغَ أَشُدَّهُۥ ءَاتَيْنَهُ حُكُمًّا وَعِلْمَاً وَكَذَلِكَ جَرِٰي ٱلْمُحْسِنِينَ ۞

Eebe isagaa Awoodda cirka iyo dhulka iyo wax walba leh,wuxuuna u soo diray Yuusuf safar ka soo saaray Ceelkii kuna Bishaaraysatay, kuse gatay qiimi jaban illeen si dhib yar buu ku soo galaye oo way heleene, waxayna ka gateen Nin madaxa oo Masara wuxuuna faray Haweeneydiisii inay ixtiraamto, Waxaa suurawda inay Wiil ka dhigtaan ama Anfacee, saasaana Eebe yuusuf u Koriyay dhulkana u makaniyay una Baray Fasiraadda riyada iyo xadiithka, illeen Eebaa xaalka maamula una adage, in kastoon dadka badankiisu ogayn, Markuu xoogaystayna oo caqligiisu buuxsamay yuu Eebe siiyay cilmi iyo Nabinnimo, sidaasuuna Eebe ku abaal mariyaa wanaag falayaasha.

Cabdullaahi ibnu Mascuud wuxuu yidhi: waxaa wax u qiyaasi Ogaa dadka saddex Ninkii masar ee ku yidhi Haweenayda ixtiraam Yuusuf, iyo tii tidhi Aabaw noo ijaar (Nabi muuse), iyo sayid abii Bakar markuu sayid cumar uu Magacaabay. saasayna ugu soo deg degtay Nabi yuusuf Naxaariistii iyo Bishaaradii Eebaha awoodda badan. Yuusuf (19-22).

23. Waxaa dalbatay naftiisa tii uu joogay gurigeeda waxayna xidhay albaabyadii waxayna ku tidhi kaalay, wuxuuna yidhi magan gal Ilaah illeen waa Sayidkaygii wuxuu wanaajiyay hoygaygee mana Liibaanaan daalimiintu.

وَرَوَدَتْهُ ٱلَّتِي هُوَفِ بَيْتِهَاعَن نَفْسِهِ ـ وَعَلَقَتِ ٱلْأَبُورَبُ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ إِنَّهُ رَقِيَّ أَحْسَنَ مَثْوَائِّ إِنَّهُ لَايْفُلِحُ ٱلظَّلِلِمُونَ ﴾

- 24. Way ku hamiday «doontay» isna waa ku hammin lahaa hadduusan arkin xujada Eebe, saasaana uga iili Xumaanta iyo falxumida illeen wuxuu ka mid yahay addoomahannaga la doortay (Camalkana u kali yeela Eebe).
- 25. Waxay u orotameen albaabka (irridda) waxayna ka goysay Qamiiskiisa gadaasha waxayna kula kulmeen ninkeedii irridda agteeda, Waxayna ku tidhi maxaa lagu Abaal marin Cid la doontay Ehelkaaga (haweenaydaada) xumaan inla xidho ama Cadibaad daran la gaadhsiiyo mooyee.

وَلَقَدُ هُمَّتْ بِهِ - وَهُمَّ بِهَالُوْلَاۤ أَن رَّءَا بُرُهُنَ رَبِّهِ - كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْدُٱلسُّوَءَ وَٱلْفَحْشَآءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُخْلَصِينَ ﴾ وَاَسْتَبَقَا ٱلْبَابُ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرُ وَٱلْفَيَا سَيِدَهَا لَذَا ٱلْبَابُ قَالَتْ مَاجَزَآءُ مَنْ أَرَادُ بأهْلك سُوّةً الْلَا آنَ شُحَرَ أَوْعَلَكُ أَلهُ إِنَّا أَن اللهِ عَنْ أَوْعَلَكُ أَلهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللهُ ال

Imtixaankii yaa wali daba socday Nabi Yuusuf waxaana hunguriyaysay haweenaydii uu Gurigeeda joogay oo xidhay iridihii kuna tidhi kaalay, Wuxuuse ka Magan galay Eebe, kumana haboona inuu Khayaamo ninkii u wanaag falay, ee ku Ixtiraamay gurigiisa ama Eebe caasiyo illeen Daalim ma liibaanee.

Way doontay Haweenaydii Yuusuf Naftiisa, isna hadayna Dhawridda iyo ilaalinta Eebe jirin wuu hammin lahaa Eebaase dhawray tusiyayna xujooyin iyo Calaamad cabsi Eebe ku sii abuurta, saasuuna Eebe xumaanta uga Dhawray illeen waxuu ka mid yahay Addoomada Eebe doortay Camalkoodana Eebe u kali yeela, Wuxuuna u cararay xagga irridda wayna ka daba oroday oy ka goysay Qamiiskiisii xagga danbe, waxayna kula kulmeen Ninkeedii irridda agteeda, waxayse Doontay inay Yuusuf ku rogto xumaanta waxayna la soo booday inay ku tidhaahdo Ninkeedii cidda xaaskaaga xumaan la doontay Abaalkiisu waa in la Xabiso ama Ciqaab daran la Dhadhan siiyo, Halkaasna waxaa ka muuqday masabid iyo nabidda Xaq darro ee dad ku talo galo iyo sida la isu dulmin. Yuusuf (23-25).

- 26. wuxuu yidhi Nabi Yuusuf iyadaa i dalabtay Naftayda Wuxuuna ku marag furay Marag ehelkeeda ah haduu Qamiiskiisu ka go'an yahay xagga hore iyadaa run sheegi isna waa Beenalayaasha.
- 27. Hadduu Qamiiskiisu ka go'an yahay xagga Danbana iyadaa Beenalaay ah isna (Yuusuf) wuxuu Ka mid yahay runlayaasha.
- 28. Markuu arkay ninkeedii Qamiiskii Yuusuf oo Gadaal ka go'an wuxuu yidhi kaasi waa Dhagartiinii Dhagartiinuna waa wayn tahay.
- 29. Yuusufow iskaga jeedso Xaalkan (ha ka waramin), Haweeneeyahay adna ka Dambi Dhaaf warso Eebe danbi-

قَالَ هِيَ رُودَتْنِي عَن نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدُ مِّنْ أَهْلِهَ آإِن كَاكَ قَمِيصُهُ وَتُدَّمِن قُبُلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَمِنَ ٱلْكَذِينِيَ ﴿

> ۅٙٳڹڬؘٲڹۘڡؘۧڡؚؠڝٛۿۥڨؙڎٙڝڹۮڹؙڔؚؗڣؘػۮؘڹٮٙ۫ ۅؘۿؙۅڝؘؙٲڶڞؘٮڍڡۣڹؘ۞

فَلَمَّارَءَا قَبِيصَهُ قُلَّ مِن دُبُرِقَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدُكُنَّ عَظِيمٌ

يُوسُفُ أَعْرِضْعَنْ هَنذَا وَٱسْتَغْفِرِى لِذَنْبِكِ

gaaga waxaad kamid tahay Kuwa gafaye.

إِنَّكِ كُنتِ مِنَ ٱلْخَاطِئِينَ ١

Saasuu Eebe u muujiyay ceeb iyo danbi la'aanta Nabi Yuusuf iyo in iyadu Doontay isna diiday, Waxaana sidaas si Caddaalada ugu Marag furay cid Qaraabadeeda ka mida oo Qamiiska Nabi Yuusuf ku kala xukuntay hadduu horay ka Go'an yahay iyadaa run sheegi Hadduu Gadaal ka go'an yahayna isagaa run sheegi, Markuu ninkeedii Arkay inuu Qamiisku Gadaal ka go'an yahay oo Xaalku u Cadaaday Wuxuu ku tuhmaystay Haweenayda inay dhagar iyo khayaamo waddo, Dhagartooduna wayntahay, Wuxuuna u soo jeediyay Yuusuf inuu ka gaabsado Xaalkan kana warramin, iyadana wuxuu faray inay ka toobad keento arintaas ay doontay ee dhicin iyo Masabidka Yuusuf. Halkaasna ugama Bannaana in cidu Yuusuf wax ka sheegto illeen wuxuu ahaa Nabi dhawrsoon oo sharafle sida Eebe cadeeyay. Markhaatiguna ama ha ahaado Cid guriga joogtay, ama Ilmo yar oo hadlay waxaase muhiim ah in Eebe bari yeelay Nabi Yuusuf saasuuna Eebe ceebta uga Dhawraa Mu'miniinta is dhawrta iyaga iyo Ehelkoodaba, Waana qiso aad u xeel dheer. Yuusuf (26-29).

- 30. waxayna dheheen Haweenkii Magaalada Haweenaydii Casiis (Wasiirka) waxay dooni Khaadimkeeda Naftiisa (la nool) Jeceylkiisaa qalbiga ka galay, waxaana ku aragnaa Baadi cad.
- 31. markay maqashay dhagartooda (Xantoodii) way u farriin dirtay waxayna u darabtay fadhi (martiqaad) waxayna siisay mid kasta mindi waxayna ku tidhi Yuusuf ku soo bax markay arkeenna way wayneysteen waxayna iska gooyeen «Sareen» Gacmaha (Faraha) waxayna dheheen xaashaa Ilaah kani bashar (Dad) ma aha kani waxaan Malag sharaf leh ahayn ma aha.
- 32. waxay tidhi kaasi waa waxaad igu dagaasheen anaa doonay Naftiisa wuuna is dhawray hadduusanse falin waxaan fari wallee waa la xabisi uu noqon kuwa dullooba.

﴿ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ ٱمْرَاْتُ ٱلْعَزِيزِتُرَودُ فَنَهَاعَن نَفْسِةٍ - قَدُشَعَفَهَا حُبَّا إِنَّا لَنَرَنهَا فِي ضَلَالٍ مُّينٍ ﴿

فَلَمَّا سَيَعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَاوَ التَّ كُلُّ وَحِدَةٍ مِّنْهُنَ سِكِينًا وَقَالَتِ الْخُرُجُ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ وَأَكْرَنُهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيهُنَّ وَقُلْنَ حَشَ لِلَّهِ مَا هَذَا لِشُرَّا إِنْ هَذَا ٓ إِلَّا مَلُكُ كُرِيهُ ﴿ آَنِ

قَالَتْ فَذَالِكُنَّ ٱلَّذِى لُمُتُنَّىٰ فِيهُ وَلَقَدُّ رَوَدَنُّهُۥ عَن نَفْسِهِۦفَاسْتَعْصَمُّ وَلَئِن لَمْ يَفْعَلْ مَآءَامُرُهُۥ لَيُسْجَنَنَ وَلَيَكُونَا مِّنَ الصَّنغِرِينَ ۞

Waxaa magaaladi ku faafay warkii Haweeneydaas iyo Yuusuf, waxayna Haweenkii magaaladu ku sheekeysteen in Haweeneydii casiis oo ahaa Wasiir ay dooni Willkii gurigeeda joogay Yuusuf Jeceylkiisuna qalbiga ka galay, ayna ku sugantahay baadi cad, markay warkii iyo xantoodii maqashayna waxay u sameysay martiqaad iyo wax la jarjaro waxayna u dhiibtay Mindiyo, Yuusufna waxay amartay inuu u soo baxo, markay arkeenna way la yaabeen oo waynaysteen oo Farihii iska sareen intay dhawriddiisa mashquul ku ahaayeen, waxayna sheegeen inuusan Yuusuf Dad ahayn ee Malag sharaf badan yahay, markaasay iyagii ku soo jeedsatay oo ku tidhi wakaas waxaad igu dagaalayseen inaad idinba Faraha iska goyseen, Anaana doonay Naftiisa haddana hadduusan falin waxaan fari waa la xabbisi oo noqon kuwa dulloba.

Halkaasna waxaa ka muuqda in ciddii Eebe dhawro iyana is dhawrta Eebe ka fogayn xumaan iyo Ceeb, iyo Nadaafaddii Nabi Yuusuf iyo siday ugu caddaysay Haweenkii dhabta illeen Nabiyada Eebaa

ilaaliyayey. Yuusuf (30-32).

- 33. wuxuuna yidhi (Nabi Yuusuf) Eebow Xabbis baan ka jeclahay waxay iigu yeedhi haddaadan iga iilin dhagartooda waan u iilan Xaggooda waxaana ka mid noqon Jaahiliinta.
- 34. waxaana ajiibay Eebihiis wuuna ka iilay dhagartooda illeen Eebe waa Maqle og.
- 35. markaasaa waxaa u muuqday intay arkeen aayaad (Calaamooyin) inay xidhaan tan iyo Muddo.
- 36. waxaana la galay Xabiiska Laba dhalinyara ah midkoodbaana yidhi waxaan arkay (Riyo) anoo Miiri khamro, kii kalana wuxuu yidhi anna waxaan arkay anoo ku xambaari madaxayga korkiisa Khubus (kibis) kana cunayso shimbirtu xaggiisa nooga warran fasiraadda waxaan kugu aragnaa inaad ka mid tahay sama falayaashee.

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ إِلَى مِمَّا يَدْعُونَيَ إِلَيْهِ وَالْمَدِهُ وَالْمَدِهُ الْمَدِينَ وَالْمَنْ وَالْمَنْ وَالْمَنْ الْمَثْمِ الْمَيْنَ وَالْمُنْ مَنْ الْمَهُ الْمَيْنِ وَالْمُنْ فَيْ الْمَنْ الْمَيْمِ اللَّهُ مُعْمَلُ الْمَيْمِ الْمَالُهُ مُعْمَلُ الْمَيْمِ الْمَلْمُ مَنْ الْمَعْمُ الْمَعْمُ الْمَعْمُ الْمَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ المَعْمُ السِّمِعُ الْمَيْمِ اللَّهُ اللْمُ اللَّهُ الْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ اللْمُلِمُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْم

Nabi Yuusuf sida caadada dadka wanaagsan tahay wuxuu Eebe ka baryey inuu ka koriyo dhagartooda naftiisana u iilan illeen waa Banii aadame, wuxuuna sheegay inuu xabbiska ka jecelyahay kana dooran waxay ugu yeedhi oo xumaana, intaas ka dibna waxay maslaxo moodeen Dadkii hogaaminayey halkaas in la xidho Nabi Yuusuf tan iyo muddo waana la xidhay, waxaana xabbiska la galay Labo Wiil oo dhalin yaro ah oo riyo arkay mid isagoo Khamra miiri, midna isagoo Khubus ama cunno madaxa ku xambaarsan shimbiruhuna wax ka cunayaan, waxayna warsadeen inuu u fasiro illeen waxay arkeen inuu Nin fiican yahaye, wayna imaan doontaa fasiraaddii, Aayaduhuna waxay ku tusin Sharafkii Nabi Yuusuf iyo inuu xabbis ka dooran xumaan oo dhan, iyo Eebe la warsado Kaalmo iyo Dhawrid, iyo in Eebe ajiibo baryada Dadka suuban, iyo dhagartay ku sameeyeen Nabi Yuusuf oo iyagoo og inuusan dambi lahayn ay haddana xidheen si ay u asturaan Haweeneeyda sumcaddeeda, iyo siduu u yiqiin fasiraadda Riyada looguna yaqiinnay wanaag iyo sharaf iyo akhlaaq wanaagba. Yuusuf (33-36).

- 37. wuxuu yidhi (Yuusuf) wixii cunna ah oo laydinku Arzaaqo waxaan idiinka warrami fasirkiisa ka hor imaatinkiisa, kaasina waa waxa Eebahay i baray, anuguna waxaan ka tagay (Nacay) milladda Qoomkaan rumaynayn Eebe oo aakhirana ka gaaloobay.
- 38. waxaana raacay milladda (Diinta) Aabayaalkay Ibraahiim, Isxaaq iyo Yacquub, Nuguma habboona inaan la

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَأَثُكُمَا

بِتَأْوِيلِهِ عَبْلَ أَن يَأْتِيكُمَا ذَلِكُمَا مِمَاعَلَمَنِ رَقِّ

إِنِّ مَرَكُتُ مِلَةَ قَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

وَهُم بِالْلَاخِرَةِ هُمْ كَنفِرُونَ

وَاتَبَعْتُ مِلَةً ءَابَاءَ عَ إِبْرَهِيمَ وَ إِسْحَقَ وَيَعْقُوبَ

مَاكَاتَ لَنَا آَن نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِن شَيْءٍ ذَالِكَ

سورة يوشفنا

wadaajinno Eebe cibaadada waxna, taasina waa fadliga Eebe ee korkannaga iyo Dadkaba, laakiin Dadka badankiisu kuma shugriyaan.

- 39. Saaxiibadayda Xabbiskow ma ilaahyo kala tagsan yaa khayrroon mise ilaah kaliya ee awoodda badan.
- 40. ma caabudaysaan Eebe ka sokow waxaan magacyo aad magacowdeen ahayn idinka iyo Aabayaalkiin oon Eebe u soo dejinin xujo, xukunkana Eebe mooyee cid kale ma leh, wuxuuna faray inaydaan caabudin isaga mooyee, saasaana diinta toosana laakiin Dadka badankood ma oga.

مِنفَضْلِٱللَّهِ عَلَيْمَنَاوَعَلَىٱلنَّاسِ وَلَكِكنَّ أَكُثَرَ ٱلنَّاسِ لَايَشْكُرُونَ ﴿ ﴾

يُصَدِّحِيَ ٱلسِّجْنِ ءَأَرْبَابُّ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرُ أَمِ اللَّهُ ٱلْوَحِدُ ٱلْقَهَّارُ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْوَحِدُ ٱلْقَهَارُ ﴿ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ ا

مَاتَعَبُدُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَءَابَآوُكُم مَّآأَنزَلَ اللَّهُ بِهَامِن سُلْطَنْ إِنِ الْمُحُكُمُ إِلَّالِلَهِ أَمَرَ أَلَّا نَعَبُدُوۤ ا إِلَّآ إِيّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيْمُ وَلَكِكَنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّ

Nabi yuusuf intuusan wali u fasirin riyaday warsadeen Labada wiil wuxuu uga hormariyey inuu Eebe ogaysiiyey cunnada loo keeni waxay tahay, uu nacayna diinta kuwaan rumeyn Eebe iyo aakhiro oo ka gaaloobay, uu raacina Diintii Aabayaalkiis Nabi Ibraahim Nabi Isxaaq iyo Nabi Yacquub, waxaan Ilaahay ahayn ayan caabudayn. Taasina waa fadliga Eebe siiyey iyaga iyo dadkaba inkastoon dadka badankii ku shugriyeen Eebe, wuxuuna u sheegay in Eebe kaliya ka khayrroonyahay Ilaahyo badan oo kala tagsan, oo ah magacyo aan xujo lahayn ee layska magacaabay, xukunkana Eebaa iska leh, wuxuuna faray in isaga uun la caabudo, saasaana Diinta toosana Dadka badankiise ma oga, markaas ka dib yuu u sheegay Warsigoodii. Yuusuf (37-40).

- 41. Saaxiibadayda xabbiskow midkiin wuxuu waraabin sayidkiisa khamro, kan kalase waa la wadhi (Dili) oy shimbiruhu ka cuni Madaxiisa, waana la xukumay amarkaad warsateen.
- 42. wuxuuna (Yuusuf) ku yidhi kii uu u Maleeyay inuu nabad gali oo midkooda iigu sheeg Sayidkaaga agtiisa, Waxaase halmaansiiyay Shaydaan Xusidda Eebihiis, wuxuuna (Yuusuf) ku Nagaaday Xabbiska Dhawr sano.
- 43. Xaakinkii wuxuu yidhi waxaan arkay Todobo sac oo Shilshilis oy cunayaan todobo Wayda, iyo Todobo sabuul oo cagaaran, iyo kuwo kaloo ingagan dad Yahaw iiga warrama Riyadayda hadaad Fasiri kartaan riyada.

يَصَحِي السِّجْنِ اَمَّا اَحَدُكُما فَيَسْقِي رَيَهُ،
خَمْرًا وَامَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْ كُلُ الطَّيْرُ
مِن رَّأْسِهِ ـ قَضِى الْاَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْنَفْتِيانِ اللَّهِ وَقَلْ اللَّهِ عَنْهُ مَا اَذْكُرُ فِ
وَقَالَ اللَّذِي ظَنَّ اَنَهُ فَاجِ مِنْهُ مَا اَذْكُرُ فِ
عِنْدَرَقِكَ فَأَنْسَنَهُ الشَّيْطُ اَذْكُرُ فِ
عِنْدَرَقِكَ فَأَنْسَنَهُ الشَّيْطُ اَذْكُرُ فِ
رَبِهِ عَلَيْثَ فِي السِّجْنِ بِضِعَ سِنِينَ اللَّهِ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّ الرَّيَ سَبِّعَ بَقَرَتِ سِمَانِ
وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّ الرَّيَ سَبِّعَ بَقَلَ وَسَبِّعَ سُنِينَ اللَّهُ وَقَالَ الْمَلَا أَفْتُونِ
عَلَيْكُ اللَّهُ عَلَى السِّبِّ يَتَاتُمُ اللَّهُ الْمَلَا أَفْتُونِ
فِي رُهُ مِنْ إِنْ كُنْتُمْ اللَّهُ عَلَى الْمَالِيَةِ الْمُعَالِقُونِ السِّمْ اللَّهُ الْمُلْأَ افْتُونِ
فِي رُهُ مِنْ إِنْ كُنْتُمْ اللَّهُ عَلَى الْمُعَالَقِ الْمُؤْونِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَا أَفْتُونِ

44. Waxay dhaheen waa qaraw annaguna ma naqaanno Fasirka qarawyada «dhadhabka».

قَالُوٓاْأَضْغَثُاۡحُلَوِّوَمَاغَنُ بِتَأْوِيلِ ٱلْأَحْلَمِ بِعَلِينَ ۞

Nabi Yuusuf wuxuu u fasiray riyadii isagoo ku yidhi midna sayidkiisa yuu khamri waraabin oo bixi midna waa la dili oo shimbirtu madaxa ka cuni waana xaal dhammaaday, wuxuuna faray kii baxayey inuu xusuusiyo sayidkiisa xaalka Yuusuf wuuse halmaamay, saasuuna Yuusuf xabbiska ugu nagaaday dhawr sano, markaasaa xaakimkii arkay riyo ah Toddobo Sac oo shil shilis oy cuni Toddobo caata ah iyo Toddobo Sabuul oo cagaaran iyo kuwo kale oo ingagan, wuxuuna warsaday dadkii inay u fasiraan hadday garan fasiridda riyada,waxayse ugu jawaabeen inay tahay dhadhab iyo qarow iyana ayan aqoonin fasiraadda dhadhabka, waxaase soo socota in Yuusuf fasiri, Aayaduhuna waxay ku tusin inay waajib tahay in dadka wanaagga la faro meel kasta ood joogto iyo in diinta Xaqa ah isku mid tahay, iyo in laga fogaado jidka kuwa xun iyo in Eebe kaliya la caabudo illeen isagaa amarka iska lahe. Yuusufna Eebaa baray fasiridda riyada. Yuusuf (41-44).

- 45. wuxuu yidhi kii nabadgalay oo midkooda markuu xasuustay muddo ka dib Anaa idiinka Warrami fasirkiisa ee i dira.
- 46. Wuxuu yidhi Yuusufow Saaxiibow nooga warran Toddoba sac oo Shilshilis oycunayaan todobo Wayd ihi iyo todobo Sabuul oo cagaaran iyo kuwo ingagan oo kale inaan ula noqdo dadka inay ogaadaan.
- 47. Waxuuna yidhi waxaad tacbanaysaan Todoba Sano oo israacsan ee waxaad goosataan ku daaya Sabuulkiisa wax yarood cunaysaan mooyee.
- 48. markaas waxaa imaan arrintaas ka dib Todobo daran (abaara) oo cuni waxaad hor marsateen wax yar ood kaydsateen mooyee.
- 49. markaas ka dib waxaa imaan Sano loo gargaaro Dadka oo dhexdeeda ay wax miiran (Barwaaqo).

وَقَالَ الَّذِى جَامِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ

اَنَا أُنَيْنُكُ مُ مِتَأْوِيلِهِ قَأْرَسِلُونِ ﴿
يُوسُفُ أَيُّمَا الصِّدِيقُ أَفْتِنَا فِ سَبْعِ بَعَرَتٍ

سِمَانِ يَأْكُ لُهُنَّ سَبْعُ عِجَافُ وَسَبْع

سَمُنْكُ نَتٍ حُضْرٍ وَأُخْرَ يَابِسَنْتِ لَعَلِّيَ أَرْجِعُ

إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمُ يَعْلَمُونَ ﴿
قَالَ نَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدتُم فَذَرُوهُ

فَالَ نَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدتُم فَذَرُوهُ

فِي سُنُنُكِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَا نَأْ كُلُونَ ﴿

مَافَدَمْهُمْ لَمُنَ إِلَّا قِلِيلًا مِمَا تُعْشِدُونَ ﴿

مَافَدَمْهُمْ لَمُنَ إِلَى قَلِيلًا مِمَا تُعْشِدُونَ ﴿

مُ كَأْنِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيدٍ يُغَاثُ ٱلنَّاسُ وَفِيدٍ يَعْصِرُونَ (إِنَّ)

Intaas ka dib kii nabad galay labadii Wiil yaa xusuustay Nabi Yuusuf iyo siduu u fasirayay Riyada wuxuuna codsaday in loo diro Yuusuf, waana loo diray, wuxuuna warsaday Xaalka todobada sac ee Shilis ee todobada caatada ah cunayso, iyo todobada Sabuul ee cagaaran iyo todobada ingagan wuxuuna u sheegay in Barwaaqo imaan markaas Abaaru dhici oy cuni wixii hore ee la kaydsaday ka dibna barwaaqo ka danbayn, wuxuuna usoo jeediyay inay wax kaydsadaan, Taasina Waxay ku tusin sida Eebe Nabi yuusuf u baray Fasiraadda riyada iyo in Eebe Dadka ku imtixaamo barwaaqo iyo Abaarba, iyo Wax la kaydsado oo laga gaashaanto Dhibaatada inta la karo iyo in Eebe yahay Gargaaraha dadka Dhibban. Yuusuf (45-49).

- 50. wuxuu yidhi Xaakimkii ii keena Yuusuf markuu kii loo diray u yimidna wuxuu ku yidhi ku noqo Sayidkaaga oo warso muxuu ahaa Xaalkii haweenkii iska Saray farahooda Eebehay waa ogyahay Dhagartooda.
- 51. Wuxuu yidhi Xaakimkii xaalkiinu muxuu ahaa markaad doonteen Yuusuf naftiisa waxayna Dhaheen Eebaa xumaan ka nasahane kuma ogin xumaan, Waxayna tidhi Haweenaydii Wasiirka hadduu cadaaday Xaqii anaa dalbay Yuusuf naftiisa isaguna runbuu sheegi.
- 52. Arrintaasna waa inuu ogaado inaanan Khayaamin isagoo maqan iyo inuusan Eebe toosinin dhagarta Khaa'imiinta.
- 53. mana bari yeelayo naftayda naftu waa farid Badanta Xumaanta Naxariis Eebahay mooyee Eebahayna waa dambi dhaafe naxariista.
- 54. wuxuu yidhi Xaakimkii ii keena Yuusuf gooni ha ii ahaadee (talinta) markuu La hadlayna wuxuu yidhi adigu maanta agtannada waxaad ku tahay Sharafle aamina.
- 55. wuxuuna yidhi Yuusuf iga yeel Masuulka Khasnadaha dhulka waxaan ahay aamin cilmi lehe.

وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِ بِهِ ۚ فَلَمَّا جَآهُ هُ الرَّسُولُ قَالَ اُرْجِعْ إِلَىٰ رَبِكَ فَشَعَلْهُ مَا جَالُ النِّسْوَةِ النِّي فَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَقِي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ۖ ﴿ اللَّهِ مَا لَكُمْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

قَالَ مَاخَطُبُكُنَّ إِذْ رَوَدَتُّنَ يُوسُفَ عَن نَفْسِةً -قُلُ حَنشَ لِلَّهِ مَاعَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوّةٍ قَالَتِ ٱمْرَأْتُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْنَنَ حَصْحَصَ ٱلْحَقُّ ٱنْأَرْوَدَتُهُۥ عَن نَفْسِهِ ءَوَ إِنَّهُ لِينَ ٱلصَّنَدِ قِينَ ﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِي لَمُ أَخُنَهُ مِالْعَيْثِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِى كَيْدَ الْخُابِنِينَ ﴿

> ﴿ وَمَآ أَبُرَئُ نَفْسِى ۚ إِنَّ النَّفْسَ لِأَمَّارَةُ ۚ إِلَّالُسَّوَءِ إِلَّامَارَحِمَ رَبِّئَ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۖ

وَقَالَ الْمَلِكُ ٱنْنُونِيدِ اَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِيَّ فَلَمَا كُلِّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيُومُ لَدَيْنَا مَكِينُ أَمِينٌ ۗ

قَالَ ٱجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَآبِنِ ٱلْأَرْضِ ۚ إِنِّي حَفِيظُ عَلِيمٌ ﴿ ۚ ۚ ۚ ۚ عَلَىٰ خَرَآبِ نِ ٱلْأَرْضِ ۚ إِنِّي حَفِيظُ

Markay muuqatay Sharaftii iyo Aqoontii Nabi Yuusuf yuu Xaakimkii u cid diray In loo keeno, Yuusufse wuu soo celiyay fariintii isagoo warsan xaalkii Haweenkii Dhagrayay, Markuu Xaakimkii warsadayna waxay sheegeen inayna xumaan ku ogayn Yuusuf, markaas waxaa dhabtii sheegtay Haweenaydii wasiirka oo tidhi Hadduu xaqii cadaaday Anaa dalbay isna wa runle, Saasaana dhacday inuu Ogaado wasiirku inayan Khayaamo dhicin isagoo maqan, Eebana toosinayn Dhagarta Khaa'imiinta, mana bari yeelo naftayda, Naftuna waa xumaan fala cid Eebe u naxariisto mooyee, waana hadalkii Yuusuf, waxaana la sheegay inuu Noqon karo Hadalkii haweenayda, Xaakimkii wuxuu Yuusuf ka Dhigay la taliyihiisa Gaarka, wuxuuna codsaday Nabi Yuusuf in laga dhigo Masuulka Khasnadaha Xoolaha ee dhulka masar illeen waa aamin Cilmi lehe.

Taasina waxay ku tusin samirkii nabi yuusuf, sida Eebe u bari yeeli Addoomadiisa suuban, in Xaqii caddaaday, inuusan Khaa'in liibaanayn, nafta khatarsanideeda, in Xaakimkii dhawaystay Nabi Yuusuf, iyo inuu dalbay in loo Dhiibo Khasnadaha dhulka illeen waa aamin cilmi lehe. Yuusuf (50-55).

- 56. saasaan u makaninay Yuusuf dhulka (Masar) kagana tasarufi oo degi meejuu doono, waxaan gaadhsiinnaa Naxariistanada ciddaan doonno mana dhuminaynno Aiirka samo falayaasha.
- 57. Ajirka aakhiraana u khayrroon kuwa rumeeyey (Xaqa) oo ah kuwa dhawrsada.
- 58. waxaana yimid Yuusuf Walaalihiis wayna u soo galeen wuuna aqoonsaday iyagoon garanayn.
- 59. markuu darbay rarkoodii u (oofiyey miisiddii) wuxuu ku yidhi ii keena Walaalkiinna Aabbe miyeydaan arkayn inaan oofiyo Kaylka «miiska» ahayna mid dejin fiican.
- 60. haddaydaan ii keeninna agtayda miisid kama helaysaan hana ii soo dhawaanina.
- 61. waxay dheheen waannu ka dalbi Aabbihiis waana falaynaa (sidaas).
- 62. wuxuuna ku yidhi dhallinyaradiisii yeela alaabtooda (Badeecadooda) rarka dhexdiisa si ay u aqoonsadaan markay ku noqdaan Ehelkoodii inay soo noqdaan.

ۅۘڲۮؘڸڬۘۘۘڡػؖؽؘٵڸۣۄؗۺؙڡؘڣۣٲڵٲؘۯۻۣؠۜٮؘڹۘٷؙۧؖڡؚڹ۬ۘؠ حَيْثُ يَشَأَّهُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَن نَشَآهُ ۅؘڵانُضِيعُ أَجْرَٱلْمُحْسِنِينَ۞

> ۅؘڵٲؘڿ۫ۯؙٱڵٲڿؚۯ؋ٙڂؘؿؗۯٞڶؚڶؘۜڍؚڹؘۦؘامنُوا۟ ۅۘٙػؙڶٛۉؙٲۑنؘۘڡؙٞۅؗڹؘ۞ٛ

وَجَآءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُواْ عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمۡ لَهُۥمُنكِرُونَ۞

وَلَمَّاجَهَ زَهُم بِحَهَا زِهِمْ قَالَ أَثْنُونِ بِأَخِلَكُم مِنْ أَبِيكُمُّ أَلَاتُرَوْثَ أَنِيَّ أُوفِي ٱلْكَيْلَ وَأَنَّاخُرُ الْمُدُولِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الْمَالِينَ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

> فَإِنلَوْ تَأْتُونِيهِ عَلَاكَيْلَلَكُمْ عِندِى وَلَانَقُـرَبُونِ۞

قَالُواْسَنُرُودُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَعِلُونَ اللَّهِ وَاللَّهِ الْمَاهُ وَإِنَّا لَفَعِلُونَ اللَّهُ وَقَالَ لِفِنْيَنِيهِ الجُعَلُواْ بِصَنَعَنَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُواْ إِلَى آهْلِهِمْ وَاللَّهُ الْمَالِمُ مَا اللَّهُ الْمَالُمُ وَحَمُورَ اللَّهُ

Eebe wuxuu makaniyey Nabi Yuusuf dhulkii Masar siduu doono oo wanaagana u maamuli, Naxariista Eebana way gaadhaa cidduu doono, wanaagana Eebe ma dayaco, Ajirka aakhiraase u khayrroon kuwa xaqa rumeeyey ee dhawrsada, markaas ka dib waxaa Nabi Yuusuf uguyimid socdaal Walaalihiis oos garan iyaguse ayan garanayn, markuu u dhameeyey rarkoodii iyo alaabtay rabeenna wuxuu ka doonay inay u keenaan Walaalkooda Aabbe, haddayna keeninna ayan ku soo noqonayn, iyagoo arka inuu u oofiyey miisidda Ixtiraamayna, waxayna sheegeen inay aabbahood ka dalbi doonaan arrintaas, wuxuuna faray in badeecadday la yimaadeen loo dhexgaliyo rarka si ay u aqoonsadaan inaan waxba laga qaadan una soo noqdaan.

Suddi wuxuu sheegay: in la wariyey in Nabi Yuusuf warsaday waxay rabeen, Aabbahood dalkay ka yimaadeen intay yihiin iyo kii u yaraaye ku halaagsamay baadiye kii bahdooda ahaana Aabihiis la hadhay aadna u Jecelyahay, wuxuuna ugu jeclaa kii yaraa, markaasuu faray in la dhaqaaleeyo lana ixtiraamo. Yuusuf (56-62).

- 63. Kolkay u noqdeen Aabahood waxay dhaheen Aabaw waa naloo diiday Beegidda (hadda kadib haduuna walaalkood raacin) ee nala dir Walaalkanno aan miisannee Annaguna waanu Ilaalin isagee.
- 64. Wuxuuna yidhi Miyaan idinku aamini karaa sidaan idiinku aaminay walaalkiis horay, Eebaa u khayrroon Dhawre waana Naxariis badane.
- 65. Markay fureen Alaabtoodii waxay ka heleen Badeecadoodii oo loo soo celiyay, Waxayna Dhaheen aabow maxaan rabnaa tani waa Badeecadeenii oo laynoo soo celiyay Waxaanu u Shamadsanaynaa Ehelkeenna Waxaan ilaalinaynaa Walaalkanno waxaana kororsanaynaa miisid riti Taasina waa beegid sahlan.
- 66. Wuxuuna yidhi (Yacquub) idinla diri maayo intaad Ballan Eebe iga siisaan inaad iikeenaysaan wiilka in laydin koobo mooyee, markay siiyeen Ballankiina wuxuu yidhi Ilaahay waxaynu sheegi waa u Wakiil Shaahida.

فَلَمَّارَجَعُوٓا إِلَىٓ أَبِيهِ مْ قَالُواْ يُكَأَبَانَكَا مُنِعَ مِنَّا ٱلْكَيْـُلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَـاۤ أَخَـانَا نَكَــُنَّلُ وَإِنَّالَهُ لِكَحُفِظُونَ ۞

قال ها ء امنكم عليه إلا كما اينتكم عَلَى آخِيهِ مِن قَبْلُ فَاللَّهُ حَيْرُ حَفِظاً وَهُو آزَحُمُ الرَّحِينَ ﴿ وَلَمَّا فَتَحُواْ مَتَاعَهُ مُ وَجَدُواْ بِضَاعَتَهُ مُ رُدَّتَ إِلَيْحٍ مِّ قَالُوا يَتَأَبَّانَا مَا نَبْغِي هَانِهِ ، بِضَاعَنُنَا رُدَّتَ إِلَيْنَأَ وَنِمِيرُ أَهَلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانًا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرِّ ذَلِكَ كَيْلُ يَسِيرٌ ﴿

قَالَ لَنَّ أُرْسِلَهُ,مَعَكُمْ حَتَّى تَوْتُونِ مَوْثِقًا مِّ اللَّهِ لَتَأْنُتُنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ قَلَمًا ءَا تَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۞

Way noqdeen waxayna Aabahood u Sheegeen in hadda ka dib loo diidi beegidda iyo inay ka soo masagaystaan Dhulka Masar hadayna walaalkood wadin, Waxayna ka codsadeen inuu la diro si ay isagana u ilaaliyaan Riti badar ah oo saa'id Ahna u helaan, Wuuse shakiyay oo ka cabsaday in sidii Yuusuf ku dhacdo, Waxayna arkeen Badeecadoodii oo loo soo Celiyay, waxayna dhaheen aabaw maxaa Inaga maqan waatan badeecadeenii waa laynoo soo celiyay, waana soo Badaraysannaynaa Walaalkanana waanu dhawri waxaanu kororsan Riti wuxuuse yidhi Idinla diri maayo inaad ballan adag iiqaadaan mooyee inaad igu soo celinaysaan markay Ballan qaadeena wuxuu yidhi Eebaa u wakiila hadalkeenna. Ibnu isxaaq wuxuu yidhi: wuxuu saas u yeelay waxaa lagama maarmaana inay Masagaystaan. Taasina waxay ku tusin in la digtoonaado Eebana lagu Xidhnaado oo Wanaag la sugo. Yuusuf (63-66).

- 67. Wuxuu yidhi Wiilashaydow ha ka galina (Magaalada) irrid kaliya ee ka gala irido kala Tagsan, Waxna idiinkama tarayo xagga Eebe, Amarka cidaan Eebe ahayn maleh, isagaan talo saartay isaga uun ha talo saarteen kuwa wax talo saaran.
- 68. Markay ka galeen meeju faray

وَقَالَ يَنَبَىٰ لَانَدُخُلُواْ مِنْ بَابٍ وَحِدٍ وَادْخُلُواْ مِنْ أَبَوْبٍ مُّنَفَرِقَةٍ وَمَآ أُغْنِى عَنكُمْ مِنَ اللّهِ مِن شَيْءٍ إِنِ الْمُكُمُّمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْمَنَوَكِّلِ الْمُنَوَكِّ لُونَ وَلَمَادَخُلُواْ مِنْ حَيْثُ أَمَرُهُمْ أَبُوهُم مَّاكَات وَلَمَادَخُلُواْ مِنْ حَيْثُ أَمَرُهُمْ أَبُوهُم مَّاكَات Aabahood ma ahayn wax Eebe xagiisa wax uga tari ee waxay ahayd Dan Nafta (Nabi) Yacquub ku sugnayd oo uu Gutay, isaguna wuxuu ahaa mid cilmi leh oon Barray dadka badankiise ma oga.

- 69. Markay u galeen Yuusuf wuxuu Dhaweeyay Walaalkiis Wuxuuna ku yidhi Anigu walaalkaabaan ahay ee haka Murugoon Waxay faleen.
- 70. Markuu darbay Safarkoodii wuxuu yeelay Galaaskii walaalkii Rarkiisa, Markaas waxaa Dhawaaqay mid Dhawaaqi Safaryahaw Tuugaad Tihiin.
- 71. Waxayna dhaheen intay soo Qaabileen maxaad waydeen.
- 72. Waxayna dhaheen Saacii Xaakimka ciddii keentana wuxuu yeelan rar riti anaana kafiil u ah.

يُغَنِي عَنْهُ مِ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ
يَعْفُوبَ قَضَهُ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ
يَعْفُوبَ قَضَهُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿
وَلَكِكَنَّ أَكْنَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿
وَلَمَا دَخَلُواْ عَلَى يُوسُفَ ءَاوَتَ إِلَيْهِ أَخَاهً
قَالَ إِنِّ أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَيِسْ بِمَا كَانُواْ
يَعْمَلُونَ ﴿
اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْتِ اللَّهُ الْمُلْعِلَ

فَلَمَّاجَهَ زَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ ٱخِيهِ ثُمَّ أَذَنَ مُؤَذِّنُ أَيْتُهَا ٱلْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسُدِقُونَ ﴿

قَالُواْ وَأَفْبَلُواْ عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ١

قَالُواْ نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَآءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَاَنَاْ بِهِ - زَعِيتُ ﴿

Nabi yacquub wuxuu ugu Naseexeeyay wiilashiisa inay ka galaan magaalada Irrido kala duwan, Amarkana Eebaa iska leh ee waa uun Dadaal, Eebaana kan la Talo saarto ah, Markay meejii tageen waxay faleen siduu Aabahood Faray Inkastoon amarka Eebe cidna wax ka tarayn, Waxayse ahayd arrin Nabi Yacquub Doonay Wuxuuna Ahaa mid Eebe cilmi baray, Dadbadan baanse ogayn.

Markay magaaladii galeen wuxuu soo dhaweeyay walaalkii isuna sheegay inuu walaalkii yahay murugoonna waxaana la sameeyay si lagu soo reebo oo Galaaskii Boqorka yaa Alaabtiisa la dhexgaliyay, waxaana loogu Dhawaaqay safar yahaw Tuugaad tihiin Markay warsadeen wax la waayayna waxaa loo Sheegay in la waayay Galaaskii Boqorka ciddii keentana ay heli rar riti oo ujuura ah Xaalkana Eebaa iska leh isagaana maamula, Waxaana waajiba in la rumeeyo xaqa laguna waano qaato Qisooyinka. Yuusuf (67-72).

- 73. waxayna dheheen Eebaan ku dhaaranaye waad ogtihiin inaanaan u imaanin inaan fasaadinno Dhulka Tuugana aanaan ahayn.
- 74. waxayna dheheen (Qoomkii Yuusuf) waa maxay Abaalkiisu haddaad Been sheegaysaan.
- 75. waxay dheheen Abaalkiisu waa ruuxa laga helo rarkiisa saasaana ku abaal marinnaa Daalimiinta.

قَالُواْ تَاللَّهِ لَقَدْعَلِمْتُ مَا جَعْنَا لِنُفُسِدَ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا كُنَّاسَرِ فِينَ ﴿

قَالُواْفَمَاجَزَّوُهُۥ إِن كُنتُمْ كَذِينَ ﴿

قَالُواْجَزَّوُهُ مَن وُجِدَفِى رَحْلِهِ عَفَهُوَجَزَّ وُهُمُّكَذَلِكَ جَنْزى الظَّلِينِينَ ﴿

76. wuxuuna ka billaabay (Fatashihii Yuusuf) Alaabtoodii Walaalkii Alaabtiisa ka hor markaasuu ka soo bixiyey Weelkii Walaalkiis, saasaana u baray kaydkaas yuusuf mana ahayn mid ku qaadan kara walaalkiis diinta Boqorka in Eebe doono mooyee, Waxaan kor yeelaa darajada ciddaan doono, Mid kastoo cilmi lehna waxaa ka Sarreeya cilmi badane (Eebe)

فَكَ اَيِاً وَعِيتِهِ مُ قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ ثُمُّ اَسْتَخْرَجَهَا مِن وِعَآءِ أَخِيهُ كَذَلِكَ كِدُنَا لِيُوسُفُّ مَا كَانَ لِيَا أَخُذَ أَخَاهُ فِ دِينِ ٱلْمَلِكِ إِلَّا أَن يَشَكَآءَ ٱللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَتٍ مَّن نَشَآءُ وَقَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيدٌ ﴿ ﴿

Waxay ku Dhaarteen Yuusuf Walaalihiis inayan u iman inay fasaadiyaan Dhulka Tuugona ahayn iyagoo run sheegi, waxaase la warsaday Abaalka cidii laga Helo, waxayna sheegeen in isaga loo qaadan, Markaasaa la fatashay alaabtoodii Laguna Billaabay kuwii kale kadibna laga soo saaray Yuusuf Walaalkiis, waana Arrin Eebe baray Yuusuf si uu walaalkiis ula soo hadho, Mana suurawdeen inuu kula soo hadho Diinta boqorka dhulkaas masar, wuxuu Eebe doonase waa gaar, Eebana wuxuu kor yelaa ciduu doono Darajadiisa, Cid kastoo cilmi lehna Waxaa kasii sarreeya mid ka cilmi badan intuu cilmigu kaga Dhamaado Eebe.

Ibnu Cabbaas iyo Xasan Basari Waxaa laga wariyay: mid cilmi badanba mid Kalaa ka sarreeya intuu cilmigu kaga dhamaado Eebe. Aayaduhuna waxay Tusin siday run u sheegeen Yuusuf walaalihiis iyo sida Eebe Yuusuf u baray Siduu Walaalkiis ula soo Hadhi lahaa iyo inaan Cidina Cilmi ku faani karin iyo in Eebe ciduu doono Darajeeyo, oo ah dadka Toosan ee Xaqa ku socda. Yuusuf (73-76).

- 77. waxayna dheheen (Yuusuf Walaalihiis) hadduu xaday waxaa xaday mar hore Walaalkiis, markaasuu Yuusuf u Qarsaday Naftiisa oosan u muujin, wuxuuna yidhi idinkaa ka shar badan Eebana waa ogyahay waxaad sheegeeysaan.
- 78. waxayn dheheen wasiirow wuxuu leeyahay (Wiilku) Aabbo wayn oo oday ah ee qaado midkanno badalkiisa waxaan kugu aragnaa samo falee.
- 79. wuxuuna yidhi magan Eebe inaan qaadanno midkaan ka hellay alaabtannadii agtiisa mooyee, markaas daalimiinbaan noqonaynaa.
- 80. markay ka quusteen yey kaliyoobeen iyagoo faqi, wuxuuna yidhi kii u waynaa waad ogtihiin in aabbihiin ballan adag idinka qaaday iyo inaad horay ugu xadgudubteen Yuusuf anugu dhulkan kama tagayo inta Aabbahay

و قَالُوٓ الإِن يَسْوِقُ فَقَدْ سَرَقَ أَخُّ لَهُ، مِن قَبْلُ فَأَسَرَهَا يُوسُقُ فِي نَفْسِهِ -وَلَمْ يُبُدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنتُمْ شَرُّمَكَ أَنَّ وَلَمْ يُبُدِهَا لَهُمْ فَالَ أَنتُمْ شَرُّمَكَ أَنَّا

قَالُواْيَتَأَيُّهَا ٱلْعَزِيرُ إِنَّ لَهُ وَأَبَاشَيْخَاكِيرِ اَفَخُذَ أَحَدَنَا مَكَانَهُ وَإِنَّا فَرَنك مِن ٱلْمُحْسِنِين ﴿ قَالَ مَعَاذَ اللّهِ أَن نَأْخُذَ إِلّا مَن وَجَدْنَا مَتَعَنَا عِندَهُ وَإِنّا إِذَا لَظَالِمُون ﴿

فَلَمَّا اَسْتَنَسُوا مِنْهُ حَكَمُواْ غِيَنَا أَقَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُواْ أَنَ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِن فَتْلُ مَا فَرَطَتُمْ فِي يُوسُفَّ فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي آيِنَ iga idmi ama Eebe i xukumi isagaa Xukun fiicane. وَيَعْكُمُ ٱللَّهُ لِي وَهُوحَ أَيْرُ ٱلْحَكِمِينَ ١

Nabi Yuusuf Eebaa dhawray illeen Nabibuu ahaaye, sida Eebe u dhawray Nabiyada dhamaantood, saas darteed wax ma bi'inin sey sheegeen in hadduu kani wax xaday-waxna ma xadine; Walaalkiis yaa horay wax u xaday, Nabi Yuusufna hoos hoos yuu ugu jawaabay inay iyagu ka liitaan, markii Walaalkiis la soo reebay yey Cawdeen ooy sheegeen Aabbihiis inuu oday Gaboobay yahay oyna codsan in midkood lagu badalo waase laga diiday illeen ujeedadaa ahayd in la reebee, markay quusteenna way faqeen, wuxuuna u soo Jeediyey kii u waynaa inay noqdaan iyagoo xusuusan waxay horay Yuusuf ugu faleen ballanna ay ka qaadeen inay kanna soo celin wuxuu u sheegay inuusan tagayn inta Aabbihii ka idmi ama Eebe xukun fiican siin oo ah soo daynta Wiilka.

Taasina waxay ku tusinin waxa qarsoon Eebe kaliya ogyahay tasarrufkana isagu iska leeyahay, wixii bannaan oo la fali karana la sameeyo markaas xaalka isaga loo bandhigo. Yuusuf (77-80).

- 81. wuxuuna ku yidhi ku noqda Aabbihiin waxaadna dhahdaan Aabbow Wiilkaagii wuu xaday, mana furaynno waxaan ogaannay mooyee, mana nihin kuwo waxa maqan ilaaliya (og).
- 82. waydiina magaaladaan ahayn iyo safarkaan la soo noqonnay annaguna runbaannu sheegi.
- 83. wuxuuna yidhi saas ma aha ee waxay idiin qurxisay naftiinnu arrin (xaalkayguse) waa samir fiican wuxuu u dhawyahay Eebe inuu ii keeno dhammaan illeen isagaa oge falsan ehe.
- 84. wuuna iskaga jeedsaday xaggooda wuxuuna yidhi walbahaarkay Yuusufow waxayna la caddadeen indhihiisu Walbahaar wuxuuna noqday mid aad u tiiraanyeysan.
- 85. waxayna dheheen dhaar allee ma daynaysid sheegidda Yuusuf intaad ka tabar gabtid ama ka halaagsantid.
- 86. wuxuuna yidhi waxaaan uun u sheegan xusnigayga iyo walbaharkayga Eebe, waxaana ka ogahay xagga Eebe waxydaan ogayn.

ارْجِعُواْ إِلَىٰ أَيِكُمْ فَقُولُواْ يَتَأْبَاناً إِلَىٰ اَبْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْ نَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَا لِلْغَيْبِ حَيْظِينَ ﴿
لِلْغَيْبِ حَيْظِينَ ﴿
وَسَّ إِلَا لَهَ رَيَةَ الَّتِي كُنَا فِيهَا وَالْعِيرَالَيِّيَ أَفَلَنَا فَمَا الْفَيْلِينَ الْهَا الْمَالِقُونَ الْقَالَ الْمَالِقُونَ الْفَالِينَ الْمَالِينَ اللّهِ الْمَالِينَ الْمَالِقُونَ اللّهُ وَاللّهُ اللّهِ وَالْمَالِمُونَ اللّهِ وَالْمَالِمُونَ اللّهِ وَالْمَالَةِ وَالْمَالِمُ اللّهِ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَاللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَالِمُ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَالْمَالُونَ وَالْمَالُونَ وَالْمَالُونَ وَلَا اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَا اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَا اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَالِمُ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَا اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَا اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ اللّهُ وَالْمَالُونَ وَلَالِمُ اللّهُ وَالْمُولِي وَلَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَ وَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالِمُ اللّهُ وَالْمَالِمُونَ وَلَالْمُولُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالِمُولُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ اللّهُ وَالْمَالَالْمَالُونَا وَلَالْمُولُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَا وَلَالْمَالَ وَاللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ وَالْمَالِمُ اللّهُ اللّهُ وَالْمَالِمُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ وَالْمَالُونَا اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ

Way noqdeen waxayna uga warrameen Aabahood xaalkii iyo waxay indhahooda ku arkeen aynase waxa qarsoon ogayn, runbayna sheegeen sidii u muuqatay, Aabbahoodse wuu ka aamin baxay oo ku tuhmay inay ku faleen siday horay Yuusuf ugu faleen wuxuuna Eebe ka rajeeyey inuu dhammaan u keeno, inkastoo indhuhu la cadaadeen walbahaar, mase falin wax reeban illeen wuu uun walbahaaray waana arrin daran dhabtii, waxayse ugu sii dareen inay dhahaan Yuusuf magaciisa daynmaysid intaad ka jilicdo ama kadhimatid, wuxuuse u sheegayinuu Eebeuun u cabanogyahayna waxayna ogayn, Taasina waxay ku tusinin Eebe lagu kalsoonaado farajna laga sugo isagoo wixii la karo la fali. Yuusuf (81-86).

- 87. (Wuxuu yidhi Yacquub) Wilashayow taga oo soo daydaya (Warkii) Yuusuf iyo Walaalkiis hana ka guusanina naxariista Eebe (Farajkiisa) kama quusto farajka Eebe qoom gaala ah mooyee.
- 88. markay u soo galeen Yuusuf waxay dheheen Wasiiryahow waxaa na taabtay annaga iyo Ehelkanagaba dhib waxaana la nimid badeeco liidata ee noo oofi dhammee Beegidda nuguna sadaqayso ilaahay wuxuu abaal mariyaa kuwa sadaqaystee.
- 89. wuxuuna ku yidhi ma ogtihiin waxaad ku fasheen Yuusuf iyo Walaalkiis idinkoo Jaahiliina.
- 90. waxayna dheheen oo adugu ma Yuusuf baa tahay wuxuu yidhi anugu Yuusuf baan ahay kanna waa Walaalkay Eebaa nagu mannaystay (Kulmin) illeen ciddii ka dhawrsata Eebe oo samirta Eebe ma dayaca Ajirka samofalayaashee.
- 91. waxay dheheen dhaar Eebee waxaa naga kiin doortay Eebe waana gafsanayn.
- 92. wuxuuna yidhi canaani korkiinna ma aha maanta. Eebe ha idiin dambi dhaafo isagaa Naxariis badane.

كَنِيَّ أَذْ هَنُواْ فَتَحَسَّسُواْ مِن ثُو سُفَ وَأَخِيهِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْكَنفِرُونَ ١

فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيْهِ قَالُواْ نَتَأَيُّهَا ٱلْعَزِيرُ مُسَنَاواً هَلَنَا ألضُرُّ وَجثُنَا بيضَاعَةِ مُّزْجَاةٍ فَأُوْفِ لَنَا ٱلْكَيْلُ وَتَصَدَّقُ عَلَيْنَأً إِنَّا ٱللَّهَ يَجْزِى ٱلْمُتَصَدِقات الله قَالَ هَلْ عَلِمْتُم مَّافَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنتُمْ جَنهلُوكَ ١ فَ الْهَ أَلَا يَنْكَ لَأَنْتَ نُوسُفُ قَالَ أَنَا نُوسُفُ وَهَاذَآ أَخِيُّ قَدْمَرِ ﴾ أَللَّهُ عَلَىٰ أَ إِنَّهُ مَن بَتَّق وَيَصْبِرْ فَإِنَ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ 📆 فَالُواْ تِأَلِيَّهُ لَقَدْ ءَاثَ كَ أَلِيَّهُ عَلَيْنَا وَ إِن كُنَّا لَخَطِيرَ ١٠٠٠ اللَّهُ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَنَكُمُ ٱلْمَوْمِ مَعْفِرُ ٱللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحُهُ ٱلرَّحِمِينَ

Nabi Yacquub wuxuu faray Wiilashiisii inay noqdaan soona warsadaan Yuusuf iyo Walaalkiis oyna ka quusanin farajka Eebe, illeen gaalaa ka quusatee, markay noqdeen way ku calaacaleen in dhibaato hayso badeeca liidatana ay wataan waxay ka codsadeen in loo samo falo loona masaggeeyo, markaas waxaa hadlay Yuusuf oo warsaday waxay ku faleen Yuusuf iyo Walaalkiis waxayna warsadeen inuu Yuusuf yahay, wuxuuna ugu jawaabay inuu Yuusuf yahay kanna Walaalkiis yahay, Eebana u samo falay illeen ciddii Eebe caabudda oo samirta Eebe ma dayacee, markaasay ku calaacaleen in Eebe ka doortay oyna gafsanaayeen, Yuusufse wuu iska saamaxay ugana dambi dhaaf dalbay Eebe una sheegay inaan canaanu maanta saarayn, taasina waa caddaaladda Eebe iyo Awooddiisa iyo Naxariista Eebe iyo Fadligiisa iyo inuusan dayacayn Mu'miniinta Caabudda oo samir iyo adkaysi la timaadda, tan kale waxay ku tusin Naxariis, isu turid, dhibaato ka fududayn, isa saamixid iyo isuducayn. wanataas Akhlaaq iyo Wanaag iyo kala aarsasho la aan iyo in Eebe yahay meeja khayrku ka yimaaddo. Yuusuf (87-92).

93. la taga qamiiskaygan kuna tuura Wajiga Aabbahay ha noqdo mid wax

أذْ هَبُواْ بِقَمِيصِي هَنْذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَحُداً في

arkee iina keena Ehelkiinna dhammaan.

- 94. markuu safarkii soo baxay wuxuu yidhi Aabbahood anugu waxaan heli Yuusuf Dabayshiisii «Caraftiisii» haddaydaan i dhaliilayn.
- 95. waxayna dheheen adugu wali waxaad ku sugantahay gafkii hore, (Jacaylkii Yuusuf).
- 96. markuu yimid kii bishaaraynayey wuxuu ku tuuray (Qamiiskii) Wajigiisa wuxuuna noqday mid wax arka, wuxuuna yidhi miyaanan idinku dhihin anugu waxaan ka ogahay xagga Eebe waxaydaan ogayn.
- 97. waxayna dheheen Aabbow nooga dhaafid warso dambigannaga waan gafsanayne.
- 98. wuxuuna yidhi waan idiinka dambi dhaaf warsandoonaa Eebahay isagaa dambi dhaafe Naxariista ehe.

يَأْتِ بَصِيرًا وَأَتُونِ بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ۞ وَلَمَّا فَصَلَتِ ٱلْمِيرُ قَاكَ أَبُوهُمْ إِنِّ لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَّ لَوْلَاَأَنْ ثُفَيِّدُونِ۞

قَالُواْ تَٱللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ ٱلْقَدِيمِ

فَلَمَّا أَنْجَآءَ ٱلْبَشِيرُ ٱلْقَىلُهُ عَلَى وَجْهِهِ عَفَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ ٱلْمَا قُلُ لَكُمْ إِنِّ ٱعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ لَيْ

قَالُواْ يَتَأَبَانَا ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُو بَنَآ إِنَّا كُنَّا خَطِئِينَ ۞ قَالَسَوْفَ ٱسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَقِّ إِنَّهُۥهُوَ ٱلْعَفُورُ ٱلرَّحِيــ مُ۞

Wuxuu faray Yuusuf inay sii qaadaan Qamiiskiisa kuna tuuraan wajiga Aabihiis inuu wax arko, dadkiina u keenaan, Yacquubna wuxuu Eebe gaadhsiiyey dabayshii Yuusuf, wuxuuna u sheegay dadkii isagoo ka yaabi inay ku sheegaan cantatab iyo isku darsan, waxayna ku sheegeen inuu wali ku suganyahay jacaylkii Yuusuf ee darnaa, markaas waxaa u yimid kii bishaaraynayey wuxuuna Qamiiskii ku tuuray Wajiga Aabbihiis waxna wuu arkay, markaasuu ku yidhi miyaanan idin dhihin waxaan ka ogahay xagga Eebe waxaydaan ogayn, waxayna qirteen gafkoodii waxayna warsadeen Aabbaahood inuu u dambi dhaaf warsado, wuxuuna u sheegay inuu u dambi dhaaf dalbi doono.

Ibnu mascuud wuxuu yidhi: wuxuu dib ugu dhigay tan iyo aroortii (oo ducada la aqbalo), saasayna u dhabowday yididiiladii Nabi Yacquub, Eebaana ka fayday Dhibkii hayay muddo dheer, Taasina waxay ku tusin Awooda Eebe. iyo inuu u Gargaaro adoomadiisa Suuban, kana faydo kurbada markay Dhab u rumeeyaan. Yuusuf (93-98).

- 99. Markay u galeen Yuusuf wuxuu isu dumay Labadiisii Waalid, Wuxuuna yidhi gala Masar Eebe hadduu Doono idinkoo aamina.
- 100. Wuxuuna u koryeelay labada waalid Kursigii, Waxayna ula hoobteen Sujuud, «Salaan» wuxuuna yidhi Aabbow waatan Fasirkii Riyadaydii horay, Wuxuu ka yeelay Eebahay Xaq (sugan)

فَكُمَّ ادَخُلُواْ عَلَى يُوسُفَ ءَاوَى ٓ إِلَيْهِ أَبُويْهِ وَقَالَ ٱدْخُلُواْ مِصْرَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿

ۅۘۯڡؘٛعؘٲڹۘۅێؠۼۘڮڷٲڵڡۧڒۺؚۅؘڂۘڒؖۏڵٲڎۥۺۘجۜڐؖٲۅؘۊٵڷ ؿٵٞڹؾۿڒؘٲؾٲۅڽڷؙڒؙۦ۫ؠڬؽ؈۬ڣۜڹڷؙڡٞڋڿۼڶۿٵ ۯڽؚۜ؎ؘڡٞؖٵؖۅؘڡٞڎٲڂڛۘڒۥؚڡؚؾٳڎ۫ٲڂ۫ڔٛۼؚڹۣڡؚڹؘٲڶڛؚٙڋڹۣ wuuna ii Wanaag falay Markuu iga soo Bixiyay Xabbiska idinkana keenay Baadiyaha Kadib intuu Shaydaan fasaadiyay ani iyo Walaalahay Dhexdanada Eebahayna waa u turaha wuxuu Doono waana Oge falsan.

101. Eebow waxaad i siisay Xukun Waxaadna I bartay Fasiraadda riyada, Eebaha abuuray Samooyinka iyo Dhulkow adaa wali (Gargaare) ii ah Aduun iyo Aakhiroba ee i oofso anoo Muslim ah ina Haleeshii kuwa suuban.

ۅؘۘۘۘجَاءَ بِكُمْ مِّنَ ٱلْبَدُو مِنْ بَعَدِ أَن نَزَعَ ٱلشَّيْطَنُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَقِّ إِنَّ رَقِى لَطِيفُ لِمَايَشَاكُ إِنَّهُ هُوَٱلْعَلِيمُ ٱلْمَكِيمُ ﷺ

﴿ رَبِّ قَدْءَ اَتَيْنَنِي مِنَ ٱلْمُلْكِ وَعَلَّمَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمَنِي مِن الْمُلْكِ وَعَلَّمَنِي مِن الْأَرْضِ مِن الْأَرْضِ اللَّهَ مَوْتِ وَٱلْأَرْضِ اللَّهَ مَوْلِي فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فَيَا وَٱلْأَخِرَةِ اللَّهِ مَا وَأَلْاَخِرَةً فَوَقَى مُسْلِمًا وَٱلْحِقْفِي بِالصَّلِحِينَ اللَّهِ

Eebaa wayn awoodna leh, Xaqiijiyayna riyadii nabi Yuusuf Dadkiisiina u soo Kulmiyay Xabbis iyo Dhibaato ka dib iyo Fasaadin Shaydaan isaga iyo Walaalihiis Dhexdooda, Illeen Eebe waa uturaha u Naxariis badan ciduu Doono, Waana wax walba Oge falsan, Markaasuu Nabi Yuusuf ujeedsaday Xagga Eebe Xusayna Nimcada Eebe siiyay Wuxuuna ka baryay Eebaha Awooda leh ee Cirka iyo Dhulka Abuuray ee Gargaaraha u ah Adduun iyo Aakhiraba inuu ku Dilo Muslinimo Haleeshiiyana Kuwii Suubanaa.

Aayaduhuna waxay Tusin in Eebe faydo Dhibka iyo Cidhiidhiga, Suu u Kulmiyo Wax kala tagsan, in Nicmo Adduun ayan waarayn, in Eebe Yahay Gargaaraha Mu'miniinta, in la warsado Khaatimo Fiican iyo ku Dilid Diinta islaamka, Iyo inuu Wehel uga yeelo Suubanaa. Waxayna ku tusin in marka xaal Taam noqdo ku xigi Nuqsaan oo Adduun lagu Waarayn, Ruuxa Caqliga Badanna uu Xusuusnaado Xaalkii Nabi Yuusuf iyo Xukunkiisii iyo Siduu Eebe uga Baryay Khaatimo Fiican, Eebe ha nagu Khatimo Khaatimo Fiican: Yuusuf (99-101).

- 102. Kaasi waa wararka wax Maqan Annagaana Kuu Waxyoon, Mana aadan ahayn Agtooda Markay kulmayeen Amarkoodii iyagoo Shirqooli,
- 103. Dadka badankiisna ma Rumaynayaan aad kuba Dadaashide.
- 104. Wax ujuura ahna kama Warsanaysid (Xaqa) waa uun waanada Caalamka.
- 105. Badanaa Calaamad samooyinka iyo Dhulka oo ay Marayaan iyagoo ka Jeedsan.
- 106. Mana rumaynayaan Badankoodu Eebe iyagoo la Wadaajin moovee.

ذَاكَ مِنْ أَنْبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوجِيهِ إِلَيْكَ وَمَاكُنتَ لَدَيْهِ مْ إِذَا تَمْمَعُواْ أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَكُرُونَ ﴿ وَمَا آَكُ ثُرُ النّاسِ وَلَوْ حَرَضَتَ بِمُوْمِنِينَ ﴿ وَمَا تَسْنَا لُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُو إِلَّا ذِكْرُ ٱلْمَالَمِينَ ﴿

وَكَأَيْنَ مِّنْ ءَايَةِ فِي ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّوكَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿ 107. Ma waxay ka Aamin noqdeen inay u timaado MasiiboCadaabka Eebe ama ugu Timaado Saacaddu Kado iyagoo ogayn.

108. Dheh tan waa waddadayda (xaqa ah) Waxaana ugu yeedhi (dadka) Xagga Eebe anoo Ku sugan Xujo cad aniga iyo inta i raacda, Waxaana Nasahay Eebe, kamidna ma ihi Mushrikiinta.

أَفَا مَنُوا اَنَ تَأْتِيهُمْ غَشِيةٌ مِنْ عَذَابِ اللهِ أَوْتَأْتِيهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لايشْعُرُوك قُلْ هَذِهِ - سَبِيلِي آذَعُوا إلى اللهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اَتَّبَعَنِي وُسَبْحَنَ اللهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ شَهْ

Waxaa la soo Sheegay oo Qisada yuusuf ah Waa wax maqnaa oo Eebe u Waxyooday Nabiga, mana La joogin Markay u kulmayeen Dhagarta, Dadka badankiina Si kastoo loogu dadaalo ma Rumeeyo Xaqa, Nabiguna wax ujuura ah Ma warsanayn gaadhsiinta xaqa, ee Quraanku waa Waanada caalamka, Waxaana badan intay Marayaan Calaamado Cirka iyo Dhulka ayna ku waano Qaadanayn ee ay iska mari kana Jeedsadaan, Wax badan oo ka midana waxay isku Daraan Rumayn Eebe iyo la wadaajis Cibaadadiisa

Wax habboona ma aha in Eebe wax kale. Wuxuu dooni ha ahaadee, wax lala Wadaajiyo, sida baryada, wax tarka, kaalmaha iwm. illeen Aamin Lagama aha inay masiibo timaado ama saacaddu kado ugu timaado dadka, Tan kale Diintu waa Caddahay waana jidka xaqa, een Qallooc lahayn, Nabiga iyo inta raacdayna way ku hanuunayaan Dadka iyagoo ku cilmi leh oo toosan, Kana fog jidka Gaalada, waana in Xaqa la rumeeyo, looguna yeedho dadka si Cad oo Wanaag iyo Asluub ku Dheehantahay oo loo Cilmi leeyahay xaqa, Yuusuf (102-108).

- 109. Ma ahayn kuwii aan diray hortaa waxaan Rag loo Waxyoodo ahayn oo Ehelka Magaalooyinka miyayna soconin Dhulka oo ay Fiiriyaan siday noqotay Cidhibta Kuwii ka horeeyay, Daarta Aakhiro yaana u khayrroon kuwii Dhawrsadayee Miyaydaan kasayn.
- 110. markay Quusteen Rasuuladii una Maleeyeen in la beeniyay waxaa U yimaadda gargaarkanaga waxaana korinaynaa ciddaan doono lagamana celiyo Ciqaabtannada Qoomka Danbiilayaasha ah.
- 111. Waxaa ugu sugan Qisadooda waano Kuwa Caqliga leh, mana aha Sheeko la Been abuurtay Waase urumayn wixii ka horeeyay (oo Kutubtii

وَمَاۤ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّارِجَالَا نُوجِ ٓ إِلَيْهِم مِّنْ أَهْ لِالْقُرَّةُ أَفَالَا يَسِيرُواْ فِ ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَكَاكَ عَنقِبَهُ ٱلَّذِينَ مِن قَبِّهِهُ ۗ وَلَدَارُ ٱلْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوَّا اللهِ عَلَيْهِمْ اللهِ عَلَيْهُمُ اللهِ عَلَيْهِمْ اللهِ عَلَيْهِمُ اللهِ عَلَيْهِمْ اللهِ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللهِ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللهُ عَلَيْهِمُ اللهُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُمْ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلْمُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلْهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمُ اللّهُ اللّ

حَتَّىٰ إِذَا ٱسْتَيْسَ ٱلرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُواْ جَاءَهُمْ ضَرُنَا فَنُجِّى مَن نَشَاَءً وَلاَيْرَدُّ بَأْسُنَاعَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿

لَقَدُكَاكِ فِي فَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأَوْلِي ٱلْأَلْمِيْتِ مَاكَانَ حَدِيثًا لِمُفْتَرَكِ وَلَكِن تَصْدِيقَ Xaqa ahayda) iyo Caddaynta Wax kasta iyo Hanuunka iyo Naxariista Ciddi Rumayn Xaqa.

ٱلَّذِي بَيْنَ يَكَدَيْهِ وَتَفْصِيلَكُلِّ شَيْءٍ وَهُدَى وَرَحْمَةً لِقَوْمِرُيُوْمِنُونَ ﴿

Eebe wuxuu diray Nabi Maxamed hortiisa (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Rasuullo loo waxyooday, ee Dadku waa inay Dhulka maraan ee Waano Qaataan siday noqotay Cidhibtii Kuwii hore Aakhiraana u Khayrroon Kuwa Dhawrsada, Tan kale markay Rasuuladii ka Quusteen rumaynta Qoomkoodii oo la Beeniyay yaa Waxaa u imaanayay Gargaarkii Eebe Markaasuu Korinaayey Cidda uu doono, Wax Ciqaabta Eebe kuwa danbiillayaasha ah ka Celina ma Jiro, Qisooyinkaa la soo Sheegayna waanaa ugu Sugan Cidii Caqli leh, Mana aha War la iska been abuuray, Waase urumayn xaqii ka Horreeyay, iyo Caddaynta Wax Kasta iyo hanuunka iyo Naxariista ciddii Rumayn Xaqa.

Saasayna ku Dhamaatay Suuraddii iyadoo kulmisay Wax badan oo Qisadii Nabi Yusuuf iyo Xigmooyin kalaba, waxaase waajiba in Lagu Waano Qaato siday Suuraduba ku Dhamaatay, Lana rumeeyo Xaqa, Eebana loo kali yeelo Cibaadada, lana Sugo Gargaarka Eebe, Lana ogaado Xaqnimada Quraanka, Wanaaga iyo Xaqana loogu Yeedho Dadka, Guud ahaan Eebe si Dhaba loo Rumeeyo Yuusuf (109-111).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Xarfaha hore oo kale waan soo Sheegnay Fasirkooda, Kuwaasna waa Aayaadkii Kitaabka (Quraanka), Waxaa lagaaga soo Dejiyay xagga Eebahaa waana Xaq Dadka Badankiise ma Rumaynin.
- 2. Eebe waa kan koryeela Samooyinka Tiir La'aan aad Aragtaan Markaas ku istiwooday Carshiga, Sakhirayna Qorraxda iyo Dayaxa Dhammaana waxay ku socdaan Muddo magacaaban, Eebaa maamula amarka Caddeeyana aayaadka Inaad la kulanka Eebihiin yaqiinsataan.
- 3. Eebe waa kan Fidiyay Dhulka Yeelayna Dhexdiisa buuro, iyo wabiyo Midho kastana ka yeelay Dhexdiisa

بِنْ الرَّحِيَةِ

الّمَرُ يَلْكَ اَيَنتُ الْكِنَبُّ وَالَّذِى أَنْزِلَ إِلَيْكَ مِن زَيِكَ الْحَقُّ وَلَكِنَ أَكُثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۞

ٱللَّهُ ٱلَّذِى رَفَعَ ٱلسَّمَوَ تِ بِغَيْرِ عَدِ تَرَوْنَهَ أَثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَىٰ ٱلْعَرْشِ وَسَخَرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْفَمَرُّ كُلُّ يُجْدِى لِأَجَلِ مُسَمَّى يُدَيِّرُ ٱلْأَمْرِيُفَصِّلُ ٱلْآيَنتِ لَعَلَكُمْ بِلِفَآ إِ رَبِّكُمْ تُوفِئُونَ ۞

ۅؘۿؙۅؙۘٲڶٞڍؠڡؘۮٙٱڵٲٛڗ۬ڞؘۅؘجَعَلَ؋ۣؠهَا رَوَسِيَ وَأَنْهَٰزًا وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرُتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ يُغْشِي ٱلْيَّـلَ laba nooc Wuxuuna ku Dadaa Habeen-Calaa-Maalinta. Arrintaasna mooyin yaa ugu Sugan Ciddii fikiri.

ٱلنَّهَارُّ إِنَّ فِي ذَٰ إِلَّكَ لَأَيْبَ لِقَوْ مِرِ يَتَفَكُّرُونَ ﴿ ١

Suuradaha lagu Billaabay Xarfahaas oo kale waxay ku tusin Sida Eebe Quraanka Ugu gargaaray iyo xaqa iyo Waynida Quraanka, Aayadahanna waxay ku Tusin in Quraanku xaq Eebe soo Dejiyay yahay, inkastoo Dadka badankii Rumaynin, Ilaaha Quraanka soo Dejiyayna waa kan koryeelay Samooyinka

Kuna istiwooday carshiga si u cunanta hallayn la'aan iyo u ekaynsiin la'aan Sahlayna Qorraxda iyo Dayaxa,muddo ay ku socdaana uyeelay,Amarkana isagaa Maamula, Caddeeyana Aayaadka inaad la kulanka Ilaahiina rumaysaan, waana Kan Dhulka fidiyay,buuro, wabiyo, iyo Nooc kastoo midha ahna yeelay, Habeenka iyo Maalintana isku badala si ay Calaamo ugu Noqoto ciddii Fikiri.

Taasina waxay ku Tusin in Eebe Maamulo Adduunka sare iyo Hoosaba, Awooddiisuna wax la Qiyaasi

- karo Ahayn, Mudanna cibaado Dhaba iyo Aqoonsi. Ar-Racd (1-3).
- 4. Dhulka waxaa ah Goosinno daris ah (isku dhaw) iyo Bustaan Cinaba iyo Beer iyo Timir oo Mataano ah iyo kuwo aan Mataano ahayn, laguna Waraabiyo Biyo kaliya Waxaana ku kala Fadilaynaa (Wanaajinaynaa) gaar qaarka kale Cunnada (Dhadhanka) Arrintaasna Calaamaa ugu Sugan Ciddii Wax kasi.
- Haddaad yaabtana waxaa Yaaba Hadalkoodii Ahaa ma noqonno Carro yaa Markaas Abuur Cusub (Nala abuuri) Kuwaasi waa kuwa Ka Galoobay Eebahood waana Kuwa Luquntooda la Yeelay Katiinado waana kuwo Naarta Ehelkeeda ah Kuna Dhex waari.
- 6. Waxayna kaa Dedejisan Xumaan wanaag ka hor Iyadooy Tagtay Hortood tusaalayaal (cigaabeed) Eebahaana waa u danbi Dhaafaha dadka iyagoo Dulmi ku sugan Eebahaana waa Ciqaab darane.

وَ فِي ٱلْأَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَوِرًاتُ وَجَنَّتُ مِنْ أَعْنَب وَزَرَعُ وَنَحْيِلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانِ يُسْقَىٰ بِمَآءِ إِنَّ فِي ذَاكَ لَآيَاتِ لِقَوْ مِر يَعْقِلُوكَ

٥ وَإِن تَعْجَبُ فَعَجَبُ قَوْلُمُ مُ أَءِ ذَا كُنَّا تُرَّابًا أُءِ نَالَفِي خَلْقِ جَدِيدٍ أُوْلَتِهِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِ مُّ وَأُوْلَتِكَ ٱلْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمُّ وَأُوْلَتِكَ أَصْعَابُ ٱلنَّارِّهُمْ فِهَاخَلِدُونَ ٢ وَ نَسْتَعْجِلُونَكَ بِٱلسَّيِّئَةِ قَبْلُ ٱلْحَسَنَةِ لَذُو مَغْفِرَةِ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمَّ وَ إِنَّ رَبُّكَ لَشَدِيدُ ٱلْعِقَابِ آ

Aayaduhuna waxay ka warrami Qudrada Eebe iyo Awooddiisa iyo Midhaha isu Dhaw ee Biyo kaliya ka waraaba Hadana kala Duwanyahay Dhadhankoodu, Midabkoodu, adaygga, Jileeca,waynida, yaraanta, Waxaasoo Dhanna waxay ku tusin Awoodda iyo Maamulka Eebe ay Kuwaano Qaadan Ciddii wax kasi, Yaan ilaahay ahayn oo saas Yeeli kara, Away kuwii Caqli xumaa ee lahaa Dabeecadbaa wax Fasha, waa layaab Waxaase la yaab isna ah inay Gaaladu Cuslaystaan in Markay Dhintaan oy Carro Noqdaan La soo celin markale, Kuwaasu waa kuwa Eebe Ka gaaloobay ee luqunta Laga xidhi waana Kuwo ku waari, ee dadajista Ciqaab iyo Dhibaato Wanaag ka hor, Hortoodana waxaa ahaa wax lagu waano qaato oo Ciqaaba, Eebase wuu isaga Danbi Dhaafaa iyagoo Dulmi fali, Ciqaabtiisuna way darantahay. Rasuulkana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Saamaxa Eebe la'aantii iyo Dhaafiddiisu cidna Nolol Kuma xasisheen, Ciqaabtiisuna hadayna Jirin cid Kasta Way Talo saaran lahayd. Waxaa wariyay Ibnu abii Xaatim, Saas Darteed waa in La waano qaato Wanaaggana lagu dadaalo, Xaaraantana laga fagaado. Ar-Racd (4-6).

- 7. waxay dheheen kuwii gaaloobay maxaa loogu soo Dejin waayey korkiisa Aayad xagga Eebihiis ka timid, adugu waxaad uun tahay Dige cid kastana waxay leedahay Hanuuniye.
- 8. Eebaa og waxay ku siddo uurka Dhaddig kasta, iyo waxay Ilmo galleennadu Nusqaamin, iyo waxay kordhin (Dhicis iyo Shin) wax kastana Eebe agtiisa Qaddar (Waqti) yuu leeyahay.
- 9. wuxuuna ogyahay wax maqan iyo waxa jooga waana weyne ka sarreeya (wax kasta).
- waana isku mid kiinna qarsada hadalka iyo kiinna la qaylya, iyo kii isqariya habeenkii iyo kii Muujiya Maalintii.
- 11. wuxuuna leeyahay (Ruux kasta) kuwo ku isbedela (Malaa'ig) oo hortiisa iyo Gadaashiisa ah kuna dhawra amarka Eebe, Ilaahayna ma dooriyo wax dad ku suganyahay intay ka dooriyaan waxa naftooda ku sugan, markuu Eebe la doono Dad dhibna wax ka celin ma jiro, mana laha Eebe ka sokow Gargaare.

ۅؘيڡؙۛۅڷؙٲڵٙڍؚڽؘػڡؘۯۅٲڵۊڵٳۤٲٛڹڔؚڶؘڡؘڸؿڋٵؽڎؙٞ مِّنڒٙيِةِ؞ٝٳڹۜمَٲٲؘٮؘؘؙۛٛۛڡؙڹۮؚڒٞؖۅڸػؙڸۣ۫ڡٞۊ۫مٟۿادٟ۞

ٱللَّهُ يُعَلَّمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أَنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ ٱلْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْء عِندَهُ,بِمِقْدَارٍ ۞

عَنالِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَادَةِ ٱلْكَبِيرُ ٱلْمُتَعَالِ ۞

سَوَآءٌ مِنكُمُ مَّنَ أَسَرَّ ٱلْقَوْلَ وَمَنجَهَ رَبِهِ -وَمَنْ هُوَمُسْتَخْفِ بِٱلْتَيْلِ وَسَادِبٌ بِٱلنَّهَارِ ﴿

لَهُ,مُعَقِّبَتُ مِّنَ أَبِيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ, مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَايُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِمِةً وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمِ سُوَءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ, وَمَالَهُ مَقِن دُونِهِ مِن وَالٍ ۞

Waxbadan yey Gaaladii warsadeen Aayado Kibir iyo isla wayni darteed, Nabiguse waa uun u Dige'cidkastana waxay leedahay Hanuuniye.

Tan kale Eebaa wax walba og, waxa Uurka ku jira, waxa dhicis noqon waxa Shin ku dhalan, wax walbana Waqti bay ku leeyihiin Eebe agtiisa, wuuna ogyahay waxa maqan iyo waxa jooga, waana waynaha sarreeya, waana isugu mid Eebe ciddii wax qarsata iyo tii Muujisa iyo tii Habeen la gabata iyo tii Maalin Muujisata, ruux walbana Malaa'igbaa hortiisa iyo Gadaashiisa ku dhawrta Idinka Eebe, Sunnada Eebana waa inaan cidna laga doorinin siday ku sugantahay haddayna doorinin waxa Naftoodu kusugan cidduu Eebe xumaan la doonana wax ka celin ama gargaari ma jiro.

Waxaana sugnaaday in Malaa'igtu isukeen Beddesho Habeen iyo Maalin, saasayna u habboontahay in xumaanta laga dhawrsado wanaagana lagu dadaalo, Eebana la cuskado. Ar-Racd (7-11).

- 12. Eebe waa kan idin tusiya Hillaaca cabsi gelin iyo rajo gelin darteed, wuxuuna abuuraa daruurta culus.
- wuxuuna la tasbiixsadaa onkadku Mahadda Eebe ku dheehan iyo Malaa'igtuna (waxay la tasbiixsan)

هُوَالَّذِى يُرِيكُمُ ٱلْبَرُّقَ خَوْفَ اوَطَمَعَ ا وَيُنشِئُ ٱلسَّحَابَ ٱلثِّقَالَ ۞

وَيُسَيِّحُ ٱلرَّعَدُ بِحَـمَدِهِ ۦ وَٱلْمَلَيِّ كَدُّ مِنْ خِيفَتِهِ ـ

Cabsida Eebe, wuxuuna diraa Danabyo wuxuuna ku ridaa cidduu doono, iyaguna waxay ku murmi Eebe isagoo ciqaabtiisu darantahay.

- 14. Eebe waxaa u Sugnaaday Baryo (iyo Cibaado) Xaqa, waxa ka soo hadhayna waxba uma ajiibaan (kuwa baryi) sida mid ku fidiyey Gacmihiisa Xagga Biyaha inay Afkiisa gaadhaan, mana gaadhayaan, Baryada Gaaladuna waxaan baadi ahayn ma aha.
- 15. waxaa Ilaahay u Sujuuda «u khuduuca» waxa ku sugan Samooyinka iyo Dhulka Ogolaansho iyo Qasab iyo Hooskooda aroor iyo Galbihiiba.

وَيُرْسِلُ الصَّوَعِقَ فَيُصِيبُ بِهَامَن يَشَآءُ وَهُمْ يُحَكِدِلُوكَ فِي اللَّهِ وَهُو شَدِيدُ الْلَحَالِ ﴿ لَهُ دَعْوَهُ ٱلْفَيِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ عَلايسَّ تَجِبُونَ لَهُ دِخْقَ اللَّا كَلَيْسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَآءِ لِيَتُلُغُ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَلِفِي فِي مَا مُعَادًا أَلْكَفِرِينَ إِلَّا فِي صَلَالٍ ﴿

> ۅَيلَةِيَسْجُدُمَن فِي ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ طَوَعًا وَكَرَّهَا وَظِلَلْلُهُم إِلَّهُدُوِّ وَٱلْاَصَالِ ۩۞

Eebe waa kan awoodda badan ee Dadka tusiya Hillaac Cabsi gelin iyo Damac galin, Abuurana daruur culus, lana tasbiixsado Onkadku iyo Malaa'igtu dartiis, dirana danabyada cidduu doonana ku rida, Gaaladuna waxay ku murmi Eebe isagoo Ciqaabtiisu darantahay, Eebana wuxuu mudan yahay Cibaado Xaq ah isagaana baryo mudan, waxay baryi Eebe ka sokowna waxay la mid yihiin ruux Gacmaha Biyaha ku taagay inay soo gaadhaan Afkiisa mana suurowdo, Gaalada baryadeeduna waa Baadi wax kama jiraana, waxa Cirka iyo Dhulka ku suganna Eebay u Khuduucaan Ogolaansho iyo Qasabba oo cid Abuurid, Doorsoon, Cudur, Geeri iyo Maamulka Eebe diidi karta ma jirto.
Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Haddaad Maqashaan onkodka Eebe Xusa, kuma dhoco cid Eebe xusiye, waxaa wariyey Dhabaraani. Dhabtuna waa in Eebe Xaq yahay, Nabiguna Xaq yahay, Diintuna Xaq tahay, Qiyaamo iyo Xisaab iyo Janno iyo Naarna wax sugan yihiin lana rabo Darbasho iyo samo fal. Ar-Racd (12-15).

- 16. waxaad dhahdaa yaa ah Eebaha Samooyinka iyo Dhulka, waxaadna dhahdaa waa Eebe, waxaadna dhahdaa ma yeelanaysaan Eebe ka sokow Awliyo (gargaarayaal) oon u hananayn naftooda Nacfi iyo dhib midna, dheh ma egyihiin Indhoole iyo wax Arke, mase egyihiin Mugdiyo iyo Nuur mise waxay u yeeleen Eebe Shuruko wax u Abuuray sida Abuurka Eebe oo waxaa isaga ekaaday Abuurkii, waxaad dhahdaa Eebaa wax kasta Abuuray waana kali awood badan.
- 17. wuxuu ka soo dejiyey Samada Biyo waxaana la durduray waadiyo Awooddood wuxuuna xambaartaa daadku daadxoor sarraysa, waxay dabka ku huriyaanna Doonid isku qurxin,

قُلْ مَن زَبُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلُ اَفَا تَغَذَّتُم مِن دُونِهِ ۚ أَوْلِيَآ اَ لَا يَسْلِكُونَ لِأَنْسُهِمْ نَفْعًا وَلَا صَرَّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِى الظُّلُمَتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُولِيَّةٍ شُرَكآ هَ خَلَقُوا كَخَلَقِهِ عَلَى الْفَالُمَةُ عَلَيْهِ الْمَعْ وَشَهَدَهُ الْمُلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوالْوَحِدُ الْفَقَدُ رُهِيْ

أَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءَ فَسَالَتْ أَوْدِيَةُ كِفَدَدِهَا فَاَحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبْدًا زَابِياً وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِ النَّارِ ٱبْتِغَآءَ حِلْيَةٍ أَوْمَتَعِ زَبَدُّ مِثْلُمُّ كُذَلِكَ يَضْرِبُ ama alaabo waxaa ah abuur la mida, saasuuna Eebe ugu yeelan tusaale xaqa iyo Baadilka, Xumbaduse way tagi iyadoo ingagan waxa dadka anficise wuxuu ku nagaan dhulka, saasuuna Eebe u yeelaa Tusaalayaasha.

اللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَطِلَّ فَأَمَا ٱلزَّيدُ فَيَذْهَبُ جُفَكَّةً وَأَمَّامَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمَكُ فِي ٱلْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْنَالَ ﴿ ﴾

Eebe mooyee Ilaah kale ma jiro, Cirka, Dhulka iyo Khalqiga dhammaanna Eebaa ahaysiiyey, mana mudna cid kale in wax lala wadaajiyo, illeen waxba ma hantaane, mana sinna Mu'min iyo gaal, sidayna u sinnayn indhoole iyo wax arke, iyo Mugdi iyo Iftiin, wax abuura abuurka Eebe oo kalena ma jiro, Eebaase wax kasta abuuray, waana kali awood badan, isagaana roobka keena Togogana durduriya iyagoo xambaarsan xumbo sarreysa, sida xumbada birta, saasuuna Eebe ugu yeelaa Tusaale Xaqa iyo Baadhilka, xumbaduse way tagtaa iyadoo ingagan waxa dadka anficise dhulkuu ku hadhaa, saasuuna Eebe wax u tusaaleeyaa, arrintaasuna waxay ku tusin in Eebe Ilaaha xaqa yahay, inayna sinnayn Mu'min iyo Gaal, Mugdi iyo Nuur, in Roobka Eebe keeno, in xumaantu baabi'i xaquna sugnaan, waana tusaale caddeyn sida kala bixi Maalinta Qiyaame iyo Aakharo. «Allaha sahlo». Ar-Racd (16-17).

- 18. kuwa Eebahood ajiibay (Maqlay) waxaa u sugnaaday wanaag (janno) kuwaan ajiibin (maqlinna) hadduu u sugnaado waxa dhulka ku sugan dhammaan oo wax la mida la jiro way isku furan lahaayeen kuwaasna waxaa u sugnaaday xisaab xun (daran) Hooygooduna waa Jahannamo iyadaana u xun gogol.
- 19. cid og in waxa lagaaga soo dejiyey xagga Eebahaa uu xaq yahay ma la midbaa mid indho la', waxaa uun waantooma kuwa caqliga leh.
- 20. ee ah kuwa Oofiya ballanka Eebe oon burininna ballanka adag.
- 21. ee ah kuwa xidhiidhiya waxa Eebe faray in la xidhiidhiyo kana cabsada Eebahood kana cabsada xisaab xun.
- 22. ee ah kuwa u samray doonid wajiga Eebahood dartiis, oogayna Salaadda, kana bixiyey waxaan ku arzaaqnay qayb qarsoodi iyo muuqaalba, raacsiiyana wanaagga xumaanta, kuwaas cidhib fiican yaa u sugnaatay.

لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُواْلِرَبِّهِمُ ٱلْحُسْنَىٰ وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُواْ لَهُ لَوَّالَٰ لَهُم مَّافِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ,مَعَهُ,لَافَتْدَوَّا بِهِ ۚ أُوْلَئِكَ لَمُمُ سُوَّءُ الْخِسَابِ وَمَأْوَلَهُمْ جَهَنَّمُ وَيْشَ ٱلْهَادُ ۞

﴿ أَهَمَن يَهَا أَنَمَا أَثِنَا أَثِنَا إِلَيْك مِن رَبِكَ أَخْقُ كُمَنُ هُوَاَ عَمَّ إِنَّا اَلْمَا لِنَك مِن رَبِكَ أَخْقُ كُمَنُ هُواَ عَمَّ إِنَّا اَلْمَا لِنَكِ اللهِ اللهِ وَلَا اللهِ اللهِ وَلَا يَنْفُضُونَ ٱلْمِيثُقَ اللهِ عَلَى اللهِ وَلَا يَنْفُضُونَ ٱلْمِيثُقَ اللهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهِ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهِ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلْ

ۅؙٲڵؘڍؚڽؘؽڝؚڷؙۅڹؘڡؘٲٲؘڡۧۯٲڵڷۘڎؙۑؚۼ؞ٙٲڹؽؙۅڝڶ ۅ*ؘۼ*ۧۺٞۅ۫ٮؘڒؠۜٞؠٛؗؠ۫ۅؘۼٵڡؙۏڹڛٛۊٵڵۼؚڛٵٮؚ۞

ۅؘۘٲڶۘؽڹؘڝؘڔؙۘۅؙٲٲڹؾۼٵٙ؞ٙۅؘڿؚ؞ؚۯ؞ۣٙڝ۪ؠۧۄؙٲڡۧٲڡؗۅٲٲڶڞٙڵۏڎٙ ۅٲؘٮؘڡٛۊؙٳ۫ڡؚڡٞٵۯڒؘڡٛ۬ٮٛۿؠٞڛڒۘٵۏۼڵٳڹۣڎؘۅؘؽڎ۫ۯ؞ؙۛۅٮ ؠۣڵڂٙڛؘڹٙۊؚٱڶۺٙؠۣؿؘڎٙٲٛٷؙڮٙڮڬۿؠؙٞڠڣۧؽٱڵڐٳڕ۞

23. waxaana gali jannada cadnin iyaga iyo cidda suuban oo Aabbayaalkooda,Haweenkooda iyo caruurtooda, Malaa'igtuna waxay uga soo gali irid kasta.

24. iyagoo ku dhihi Nabadgalyo korkiinna ha ahaato samirkiinna dartiis waxaa wanaag badan cidhibta daarta (Janno). جَنَّتُ عَدْنِيدَخُلُونَهَا وَمَن صَلَحَ مِنْ الْبَآيِمِ وَأَزْوَجِهِمْ وَدُرِيَّتِيمٌ وَٱلْمُلَتِكَةُ يُذْخُلُونَ عَلَيْهِم مِن كُلِّ بَابٍ

سَلَمُ عَلَيْكُم بِمَاصَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ ﴿

Wanaag fale wanaag iyo jannaa u sugnaaday illeen Eebuu maqlaye, kuwaan Eebe maqlinna waxa dhulka ku sugan hadday leeyihiin dhammaan iyo wax la mida way isku furan lahaayeen Qiyaamada waxaana u sugnaaday xisaab xun iyo Hooy cadaab, mana sinna cid og xaqnimada Quraanka iyo cid ka indho la'waanaduna waxay anfacdaa kuwa caqliga leh ee oofiya cahdiga iyo Ballanka Eebe, ee xidhiidhiya waxa Eebe faray in la xidhiidhiyo oo Qaraabo iyo Dadka dhibaataysan iyo Xaqa Eebe,xisaab xunna ka yaaba, ee samra oo u adkaysta cibaadada dar Eebe, Oogana Salaadda waxna bixiya Qarsoodi iyo muuqba, waana kuwa cidhib fiican iyo Jannada cadnin u sugnaatay iyaga iyo Ehelkooda Wanaagsan, Malaa'igtuna meel walba way uga soo geli iyadoo salaami uguna bogaadin cidhibta fiican, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Kooxda jannada u hor gali waa fuqarada kuwii dar Eebe u Hijrooday, Ilaaliya xuduudda Islaamka oo xumaanta lagaga dhawrsado isagoo dantiisii Laabta ku haysta wax u gudina jirin.. waxaa wariyey Imaam Axmed. Ar-Racd (18-24).

- 25. kuwa buriya Ballanka Eebe adkayntiisa ka dib gooyana wuxuu faray Eebe in la xidhiidhiyo oo fasaadiyana dhulka kuwaas waxaa u sugnaaday Lacnad iyo Guri xun.
- 26. Eebaana u fidiya rizqiga cidduu doono kuna cidhiidhya (cidduudoono), waxayna ku farxeen gaaladii Nolosha Adduunyo, mana aha nolosha adduunyo Aakharo agteeda waxaan maalmo lagu raaxaysto ahayn
- 27. waxay dhihi kuwii gaaloobay maxaa loogu soo dejin waayey korkiina Aayado Eebihiisa xaggiisa, waxaad dhahdaa Eebe wuu dhumiyaa ciduu doono (oo xaqa diida) wuxuuna u hanuuniyaa xagiisa ciddii u noqota.
- 28. ee ah kuwa rumeeyey Xaqa kuna xasishay Quluubtoodu xuska Eebe, xuska Eebayna ku xasishaa Quluubtu.

وَٱلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ ٱللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَ قِهِ. وَيَقْطَعُونَ مَاۤ أَمَرَاللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ أُوْلَيْكَ لَهُمُ ٱللَّفَنَةُ وَلَهُمْ سُوَءُ ٱلدَّارِ ۞

ٱللَّهُ يَنْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَسْلَآهُ وَيَقْدِذُّ وَفَرِحُواْ بِٱلْحَيَوَةِ ٱلدُّنْيَا وَمَا ٱلْحَيْوَةُ ٱلدُّنْيَا فِي ٱلْآخِرَةِ إِلَّا مَسَّمُّ ۞

وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوْلَاۤ أَذِلَ عَلَيْهِ عَايَةٌ مِّن َّذِيَّةٍ ع قُلُّ إِنَّ ٱللَّهَ يُصِٰلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِىۤ إِلَيْهِ مَنۡ أَنَابَ ﴿ ﴾

> ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَطْمَيْنَ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ ٱللَّهِ ٱلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَيْنَ ٱلْقُلُوبُ ۞

29. ee ah kuwa rumeeyey xaqa falayna camal suuban waxaana u sugnaaday khayr iyo Nicmo iyo Noqosho wanaagsan.

الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسُنُ مَنَابِ (أَ)

Aayadda hore kuwa ku xusan waa kuwa ka soo horjeeda Mu miniinta ee Buriya ballanka gooyana wuxuu faray in la xidhiidhiyo Eebe, dhulkana fasaadiya oo xumaan iyo gaalnimo iyo dulmi ku maamula, kuwaas lacnad iyo guri xun baana u sugnaaday, Awooddana Eebaa iska leh oo cidduu doonana Imtixaan ugu waasiciya, kuu doona wax kaafiya siiya ama ku cidhiidhya, mana aha jeceyl iyo Nacayb midna, Gaalana waxay ku farxaan adduunyada, Nolosha Adduunyana markii loo eego Aakharo iyo waxa Eebe u darbay Mu'miniinta waa maalmo raaxo leh ee tegi, waxaana Xadiith ku sugnaaday: adduunyadu markii loo eego Aakharo waa far bad la geliyey, bal ha eego wuxuu ka soo celiyey. wariye «Muslim». Gaalana mucjiso doonid iyo madax adayg waa caadadood, Ciddiise xaqa diida Eebaa sii dhumiya, tii hanuunka doontana wuu hanuuniyaa, ee qalbigeedu ku xasisho xuska Eebe, Xusidda Eebaa an Quluubtu ku xasishaa, Kuwaa xaqa rumeeyey ee camal fiican fala waxay heli Janno iyo Noqosho fiican, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabaddgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Jannada waxaa ah geed uu socda kan saaran hooskeed Boqol sano oosan goynayn. Waxaa wariyey Bukhaari. Wakaas xaqa Eebe iyo Awooddiisa, iyo xaalka Adduun iyo kan aakhiro iyo wax qalbigu ku xasilo iyo Janno iyo wanaag iyo hanuun iyo baadi ciddii caqli lehna way kala dooran. Ar-Racd (25-29).

- 30. saasaan kuugu dirray Ummad ay tageen Ummado hortood inaad ku akhrido kaan kuu waxyoonay iyaguna waxay ka gaaloobi Eebaha Raxmaana, waxaad dhahdaa Eebe mooyee Ilaah kale ma jiro, isagaana tala saartay xagiisaana u noqon.
- 31. haddii Quraan dartiis buuro lala kaxayn, ama lala goyn dhulka ama lagula hadli Dadkii dhintay (Wuxuu noqon lahaa Quraankan) amarkase Eebaa dhammaantiis iska leh, miyeyanse ogayn kuwa rumeeyey xaqu hadduu Eebe doono inuu hanuunin lahaa Dadka dhammaan kamana tagaan kuwii gaaloobay (Xumaan) intay kaga dhacdo Musiibo waxay faleen Darteed ama degto meel ku dhaw guryahooda intuu ka yimaaddo Yaboohii Eebe,Ilaah Ma baajiyo ballanka.
- 32. waxaa lagu Jees Jeesay Rasuullo kaa horreeyey markaasaan sugay kuwii gaaloobay, ka dibna waan Qabtay ee

كَذَلِك أَرْسَلَنْكَ فِيَّ أُمَّةٍ فَدْخَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَّمُّ لِتَتْلُواْ عَلَيْهِمُ الَّذِىٓ أَوْحَيْنَاۤ إِلَيْكَ وَهُمۡ يَكُفُرُونَ بِالرَّحْنَنِ قُلْهُورَيِّ لَآ إِلَهَ إِلَّاهُوعَلَيْهِ وَكَلَيْهِ وَكَلَيْهِ وَكَلَيْهِ وَكَلَيْهِ وَكَلَيْهِ وَالْيَهِ مَتَابِ ﴿ ﴾

وَلَوْأَنَّ قُرْءَانَاسُيِّرَتْ بِدِ ٱلْحِبَالُ أَوْقُطِّعَتْ
بِدِ ٱلْأَرْضُ أَوْكُمُ بِدِ ٱلْمَوْتَّ بَل يَلَهِ ٱلْأَمْرُ جَمِيعًا للَّهُ اللَّهُ لَهَدَى أَفَامٌ يَانْ ضَاءً ٱللَّهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا لَوْلَا يَرَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ تُصِيبُهُم لِكَالَيْ اللَّهُ اللَّهُ لَهَدَى بِمُا صَنعُواْ قَلِيعًا أَوْلَيْ يَكُفُرُواْ تُصِيبُهُم بِمَاصَنعُواْ قَلْ إِنَّ اللَّهُ الْمَارِهِمْ حَتَى يَأْتِي وَعُدُ ٱللَّهُ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُعْلِفُ ٱلْمِيعَادَ الْآَثَا وَعُمْ حَتَى يَأْتِي وَعُدُ ٱللَّهُ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُعْلِفُ ٱلْمِيعَادَ الآَثَا

وَلَقَدِ ٱسْتُهْ زِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ

siday noqotay ciqaabtaydii (Way darrayd).

كَفَرُواْ ثُمَّ أَخَذْ تُهُمُّ فَكَيْفَكَانَ عِقَابِ اللهُ

Eebe wuxuu sheegay Nabiga Inuu u diray ummad ay ka horreeyeen ummado Rasuullo loo diray, si aad ugu akhrido waxa laguu waxyooday,waxayna ka gaaloobi Eebaha Raxmaan,waxaad dhahdaa waa Eebahay, Ilaahay mooyee Eebe kalana ma jiro, isagaanan talo saartay Xaggiisaana u noqon, u toobad keeni, Eebana isagoo amaani quraanka wuxuu sheegay in haddii Kutubihii hore laga heli Kitaab Buuraha meejooda ka kaxeeya ama dhulka lala Gooyo, ama dadkii dhintay lagula hadlo waxaa ka mudnaan lahaa Quraankan, Amarka Eebaa dhammaantiis iska leh, miyeynase ogayn kuwii rumeeyey in hadduu Eebe doono hanuunin lahaa Dadka dhammaan, Gaalana kama tagaan xumaanta inta kaga dhacdo Musiibo, ama ay ku dhacdo meeja u dhaw Guryahooda intuu ka yimaado yaboohii Eebe oo ah guusha Islaamka, ama Qiyaamada, Eebana ma baajiyo ballanka. Waxaa lagu jees jeesay Rasuullo kaa horreeyey waxaana u sugay gaaladii markaasaan qabtay ee siday tahay ciqaabtaydii. Aayaduhuna waxay caddayn Rasuulnimada Nabiga, Kalinimada Eebe, Talasaarashadiisa, in isaga loo noqon, fadliga iyo Sharafta Quraanka, Madax adaygga Gaalada, in la ciqaabi Eebana oofin ballanka. Ar-Racd (30-32).

- 33. cid ku ilaalin naf kastaa waxay kasbatay (Eebe) ma la midbaa midaan saas ahayn, waxayna u yeeleen Eebe Shurako dheh magacaaba, mise waxaad Eebe warramaysaan uga waxaan joogin Dhulka, mise hadal muuqaala, saas ma aha ee waxaa loo qurxiyey kuwii gaaloobay dhagartooda waxaana laga leexiyey Jidka, cid Eebe dhumiyeyna ma laha wax hanuunin.
- 34. waxayna mudan cadaab nolosha adduun,cadaabka aakhiraana daran mana u sugna wax Eebe ka Ilaalin.
- 35. tusaalaha (Tilmaanta) jannada loo darbay kuwa dhawrsada waa inay dhex socdaan Wabiyaalkii, Cunnadeeduna waa joogto iyo hooskeedu, taasina waa cidhibta kuwa dhawrsada cidhibta gaaladuna waa Naar.

أَفَىنَ هُوَقَآيِمُ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَاكَسَبَتْ وَجَعَلُواْ
يَقِيشُرَكَآءَ قُلُ سَمُّوهُمُّ أَمُ تُنِيَعُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ
فِ ٱلْأَرْضِ أَم يِظَهِرِ مِنَ الْفَوْلِّ بَلْ ذُيِنَ لِلَّذِينَ
كَفُرُواْ مَكُرُهُمْ وَصُدُّ وَاعْنِ السَّبِيلِ لُ
وَمَن يُضْلِل اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادِنَ السَّبِيلِ لُ
وَمَن يُضْلِل اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادِنَ اللَّهُ عَذَابُ الْآخِرَةِ الشَّقُ لَلَّهُ عَذَابُ الْآخِرَةِ الشَّقُ لَلَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَذَابُ الْآخِرَةِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ الْمُعْلِقُ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَهُ اللَّهُ اللَّه

Eebaa wax walba ilaaliya oo daalacan, wax la midana ma jiro, iyo wax ku dhaw midna, Shurakada ay u yeeleenna waa been ay magacaabeen oon joogin Dhulka iyo war muuqaalkiis, mase Eebay uga warrami Khalqigiisa kuwaas wuxuu shaydaan u qurxiyey dhagartooda, jidka Xaqa ahna waa laga awday, wax toosinna ma helaan, waxayna mudan Cadaab adduun iyo mid ka daran oo Aakhiro, wax Eebe ka dhawrina ma jiro, Jannada loo darbay Mu'miniinta dhawrsatana waa in Wabiyaal dhex socdaan Cunnadeeda iyo hooskeeduna Joogto yahay, waana cidhibta kuwa dhawrsada, sida Naartu u tahay cidhibta Gaalada. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wax badan yuu fasiray Aayadaha Jannada ka warrami oo tilmaamay inay Nicmo ku dhantahay, xumaanna ka fogtahay, lagana dhimanayn, dhib iyo rafaadna lahayn, ciddii caqli lehna waa inay u darbato, una guuro, una galab caraabo, una kallaho cid guurtayna way gaadhaa Maqsadkeeda, haddiise lagu khaldamo dhalanteed iyo bildhaanta Adduun waa uun khasaare iyo halaag . «Eebe ha na toosiyo». Ar-Racd (33-35).

- 36. kuwaan siinnay Kitaabka waxay ku farxaan waxa lagugu soo dejiyey, xisbiyada waxaa ka mida kuwo diidi Qaarkiis, waxaad dhahdaa waxaa uun lay faray inaan caabudo Eebe una shariig yeelin, xaggiisaan u yeedhi xaggiisaana u noqon.
- 37. saasaana kuugu soo dejinnay xukun Carabi ah, haddaad raacdo hawadoodana intuu cilmi ku soo gaadhay ka dib, kama helaysid xagga Eebe gargaare iyo dhawre.
- 38. waxaan dirray hortaa rasuullo waxaana u yeellay Haween iyo caruur, Rasuulna Mucjiso lama imaan karo idimka Eebe La'aantiis, muddo kastana way Qorantahay.
- 39. Eebana wuu tiraa wuxuu doono wuuna sugaa, Agtiisana waxaa ah Looxul maxfuudka.

وَالَذِينَ ءَانَيْنَهُمُ ٱلْكِتَبَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ ٱلْآخَزَابِ مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ وَقُلُ إِنْمَا أَمْرِكَ بِهِ عَلَيْكُ وَمِنَ ٱلْآخَرَابِ مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ وَقُلُ إِنْمَا أَمْرِكَ بِهِ عَلِيَهِ أَدْعُوا أَمْرِكَ بِهِ عَلِيهِ اللّهِ وَكَنَاكِ أَنزَلْنَهُ حُكُمًا عَرِيبًا وَلَينِ ٱتّبَعْتَ مَن وَلِي وَلاَ وَإِن اللّهِ مَن وَلِي وَلاَ وَإِن اللّهِ مِن وَلِي وَلاَ وَإِن اللّهِ وَلَا وَإِن اللّهِ وَلَا وَإِن اللّهِ وَلَا وَاللّهُ مَن اللّهُ وَلَا وَاللّهُ مَن اللّهُ وَلَا وَاللّهُ مَن اللّهُ وَلَا وَاللّهُ مَن اللّهُ مَن اللّهُ اللّهُ مَا اللّهُ مَاللّهُ مِن اللّهُ مِن اللّهُ مَا اللّهُ مِن اللّهُ مَا اللّهُ اللّهُ اللّهُ مَا اللّهُ اللّهُ مَا اللل

Kuwii Ehelu Kitaabka ahaa Qaarkooda rumeeyey Nabiga iyo Xaquu la yimid way ku farxayeen, inkastoo koox ka mida ay diidi xaqa Qaarkiis, Nabigana waxaa la faray inuu Eebihiis uun Caabudo xaggiisana ugu yeedho Dadka illeen xaggiisaa loo noqone, saasaana loogu soo dejiyey Quraan Carabi ah, ciddii raacda hawo dad oo xun iyagoo u cilmi leh kama helayo xagga Eebe gargaare iyo ilaaliye midna. Inuu Eebe diro Rasuulna waa Jid Eebe oo horreeyey waxayna yeesheen Xaas iyo caruur, illeen waa Bani Aadame, Rasuul Mucjiso la imaan karana ma jiro idimka Eebe la'aantiis, wax kastana waqti go'an yuu leeyahay, wuxuu rabana Eebe wuu tiraa, wuxuu doonana wuu sugaa, Agtiisana waxaa ah Looxul maxfuudka.

Taasina waxay ku tusin in ciddii Cilmi iyo Caqli leh ay rumayn Nabiga iyo Quraanka, iyo in Eebe kaliya la caabudo, looguna yeedho dadka, ciddii xaqa ka leexata ayan gargaare heleyn, in Rasuulladu dad yihiin oy wax cuni waxna guursan waxna dhalaan, in Mucjisadu xagga Eebe ka timaaddo, in wax walba muddo leeyahay, in Eebe wuxuu doono tiro kuu doonana sugo. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Ruuxa waxaa Rizqiga looga Hoojiyaa Dambi dartiis, Ducaduna Qaddarkay wax ka tartaa, Cimrigana waxaa siyaadiya samo fal. waxaa wariyey Axmed,Nasaai iyo kuwo kale. Ar-Racd (36-39).

- 40. haddaan ku tusinno qaar waxaan u yaboohi (oo dulli ah waa saas) haddaanse ku Oofsanno waxaa uun korkaaga ah Gaadhsiin Anagana waxaa na saaran inaan xisaabinno.
- 41. miyeyna arkayn inaannu uga imaan dhulka darfaha anagoo nusqaamin furid (ama Abaar) Eebana wuu

وَإِن مَّانُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمَ أَوْنَتُوفَيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْمِثَانِ الْمُؤْمَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَاكُ الْمُؤْمِنَاكُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاكُ الْمُؤْمِنَاكُ الْمُؤْمِنَاكُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنِينَا اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ ال

أَوَلَمْ يَرُواْ أَنَّا نَأْتِي ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَٱللَّهُ

xukumi,wax burinna ma jiro xukunkiisa, waana midkay deg deg tahay xisaabtiisu.

- 42. waxaa wax dhagray kuwii ka horreeyey Eebaase abaal maris (Dhagar) iska leh dhammaan,wuxuuna ogyahay waxay kasban naf kasto, waxayna ogaan Gaaladu cidday u ahaato cidhib fiican.
- 43. waxayna dhihi kuwii Gaaloobay ma tihid Rasuul, waxaad dhahdaa waxaa marag ugu filan dhexdeenna Eebe iyo cidda agteed ogaanshaha Kitaabku yahay.

بَحُكُمُ لَامُعَقِّبَ لِحُكْمِدِهُ وَهُوَسَرِبِعُ اَلْحِسَابِ ﴿ وَقَدْمَكُرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا أَ يَعْلَدُمَا تَكْسِبُكُلُ نَفْسٍ وَسَيَعْلَوُ ٱلْكُفَّرُ لِمَنْ عُفْى الدَّارِ ﴿ لِمَنْ عُفْى الدَّارِ ﴿

وَيَقُولُ اَلَّذِينِ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَكُةً قُلُ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِنْبِ (إِنَّيَ

(Nabiga Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) dhib ma saarra hadduu Eebe Ciqaabo Gaalada intuu Nabigu Noolyahayna waa wanaag, hadduu ka hor Oofsadana waxaa uun Nabiga Saaran Gaadhsiin, Eebana Xisaabtooda, Wuuna u gargaaray Eebe Rasuulkiisa, Gaaladiina jabiyey isagoo Nool, waxaana u muuqatay in Dhulka Darfaha laga soo Nusqaaminayey oo Islaamku ka adkaanayey Gaalnimada, Xukunkana Eebaa iska leh, wax xukunkiisa ka daba hadli karana ma jiro, xisaabtiisuna way deg degtaa, dhagarna waa shaqada Gaalada ama ha horreeyeen ama ha dambeeyeene, Eebaase dhammaan abaal marin iska leh oo ka jaasiin, Gaalana mar umbay ogaan cidda cidhibta fiican u hadho, waxayba ku af adeygeen inay Nabiga Beeniyaan kuna dhahaan ma tihid Rasuul, maxaase looga baahanyahay maraggooda,waxaa marag ugu filan Eebihiis iyo ciddii Cilmi leh oo rumeysan Nabiga oo Ehelu Kitaabkii ah.

Suuradduna waxay ku dhamaatay Dhagarta gaalada xumideeda, in xaqu sarreyn, in cidhib fiican Muslimiintu heli, in Rasuullada Eebe soo diray maragna ugu filanyahay. Ar- Racd (40-43).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. xarfaha hore oo kale waa la soo sheegay macnahooda, kanna waa Kitaab aannu kugu soo dejinnay inaad kaga bixisid dadka mugdiyada xagga Nuur idamka Eebehood iyo jidka Eebaha adkaada ee la Mahadiyo.
- 2. Ilaaha iska leh waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan, halaagna waxaa mudan Gaalada cadaab daran xaggiis.

بِسْ فِلْ الْتَّارُّوْنَهُ إِلَيْكَ لِنَّغْرِ اَلْتَحَارُ الْتَحْرُ الْرَحِيَةِ الرَّكِ تَبُّ اَنزَلْنَهُ إِلَيْكَ لِنَّغْرِ اَلْنَاسَ مِنَ الظُّلُمُنَةِ إِلَى النَّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِ مَ إِلَى صِرَطِ الْعَرْيِزِ الْحَمِيدِ ۞ اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِ السَّمَوَةِ وَمَا فِي اَلْأَرْضِ وَوَيْلُ لِلْكَنِفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۞ وَوَيْلُ لِلْكَنِفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۞

- 3. oo ah kuwa ka jecel nolosha adduun Aakhiro oo ka leexiya (Dadka) Jidka Eebe lana dooni Qallooc, kuwaasuna waxay ku suganyihiin Baadi fog.
- 4. Rasuul kuma dirro waxaan Afka Qoomkiisa ahayn si uu ugu caddeeyo, wuuna baadiyeeyaa Eebe cidduu doono inta xaqa loo caddeeyey ka dib, wuuna hanuunin cidduu doono, waana adkaade falsan.

الَّذِينَ يَسْتَحِبُونَ الْحَيَوْةَ الدُّنْيَاعَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوجًا أُولَتِهِكَ فِي ضَلَالِ بَعِيدٍ ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ -لِمُبَيِّكَ لَمُمَّ فَيُضِلُ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِى مَن يَشَكَآءُ وَهُوالْعَرْيِزُ الْحَكِيمُ ﴿

Quraanka Eebaa ku soo dejiyey Nabiga Muxameda (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu dadka mugdiga iyo jahliga kaga saaro oo Nuur iyo jidka toosan ee Ilaahay u saaro, illeen Eebaa Awood lehe, lana mahdiya, lehna Cirka iyo Dhulka waxa ku sugane, halaag iyo ciqaabna waxaa mudan gaalada Adduun ka doortay Aakhiro oo Jidka Eebe Dadka ka leexiya doonina Qalloociisa iyo xumaantiisa, kuwaasuna waa kuwa baadi fog ku sugan, xigmada Ilaahayna waxay keentay in Rasuul kasta lagu bixiyo Afka Qoomkiisa si marka hore iyaga loo gaadhsiiyo markaas u faafto Diintu, mana keenin xigmada Eebe in Afkasta lagu diro maxaa yeelay Afafku way badanyihiin, Saasaana Nabigeenii loogu Bixiyey Luuqada Carabiga oo cidkastoo Muslima iyo Caalamkaba laga rabo inuu barto. Rasulkana waxaa saaran u caddeyn xaqa, Dadkana waxaa saaran rumeyn, Eebana wuu xisaabin cid kasta waxay beeratay Khayr iyo Shar. Ibraahiim (1-4).

- 5. waxaan la dirray (Nabi) Muuse Aayaadkannaga bixi Qoookaaga Mugdiyada xagga Nuurka, kuna waani «xusuusi» Nicmooyinkii Ilaahay arrintaasna Aayaadbaa (Calaamooyin) ugu sugan samir badane, shugri badan dhammaantiis.
- 6. iyo markuu Nabi Muuse ku yidhi Qoomkiisa xusuusta Nicmada Eebe korkiinna markuu idinka koriyey Colkii Fircoon iyagoo idin dhadhansiin cadaab (Daran) Xun oo gawrici Wilashiinna oo dayn Gabdhihiinna (Dullaysi) arrintaasna waxaa ku sugnayd Balaayo (Imtixaam) Eebihiin oo wayn.
- 7. iyo markuu Eebehiin ogaysiiyey haddaad shugridaan waan idiin kordhin, haddaad gaalowdaanna cadaabkaygu waa daranyahay.

وَلَقَدُ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِثَايَنِيْنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَنِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُم بِأَيَنْمِ اللَّهِ إِنَّ فِى ذَلِكَ لَاّ يَنْنِ لِـ كُلِّ صَلَّارٍ شَكُورٍ ۞

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ أَذْكُرُواْ نِعْ مَدَّ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنِّحَىٰ كُمُ مِنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمُ شُوّءَ الْعَذَابِ وَيُذَيِّحُونَ أَبْنَاءَ كُمُ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَ كُمْ وَفِي ذَلِكُم بَلاَّ يُّمِن رَّيْكُمْ لَمِن شَكْرُنُهُ وَإِذْ تَأَذَّكَ رَبُّكُمْ لَمِن شَكْرُنُهُ لَشَدِيدٌ لَكُمْ وَلَيِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ لَيْ 8. wuxuuna yidhi (Nabi) Muuse haddaad Gaalowdaan idinka iyo waxa ku sugan Dhulka dhammaan Eebe waa Hodan mahadsan.

ۅؘقَالَمُوسَىٰۤ إِن تَكُفُرُوۤ أَأَنَٰمُ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِتَ ٱللّهَ لَغَنَّ حَمِيدُ ۞

Eebe wuxuu la diray Nabi Muuse Sagaal Mucjiso si uu Qoomkiisa mugdiga uga saaro Nuurkana u tusiyo, kuna wacdiyo isagoo xusuusin Nicmooyinkii Eebe, waana arrin calaamo u ah ciddii samir iyo shugri badan. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Amarka Mu'minku waa la yaab, wax kastoo Eebe u keeno waa u khayr, dhib hadduu ku dhaco wuu ku samraa Khayrbayna u noqotaa, haddii wanaag soo gaadhana wuu ku shugriyaa Khayrna way u noqotaa.« Waa xadiith saxiixa». Nabi Muusana wuxuu xusuusiyey Qoomkiisii sida Eebe ugu Nicmeeyey ugana koriyey Fircoonkii dullaystay ee Wiilasha laynaayey Gabdhahana dullaysanayey, waxayna ahayd Imtixaam wayn, Eebana wuxuu dadka ogaysiiyey in Ciddii ku shugridana uu u kordhin Nicmada, tii ka gaalowdana cadaabka Eebe daranyahay, dhammaan hadday dadku gaaloobaanna Eebe waa Hodan Mahadsan, umana baahna taakulayn iyo gacansiin, waxaase kaalmo u baahan miskiinkaa dadka ah ee haddana markuu ladanyahay wax isbidi. Ibraahiim (5-8).

- 9. miyuuna idin soo gaadhin warkii kuwii idinka horreeyey (oo ah) Qoomkii Nabi Nuux, Caad, Thamuud, iyo kuwii ka dambeeyey, ma oga (Tiradooda) Eebe mooyee, waxayna ula yimaadeen Rasuuladoodii xujooyin waxayna ku celiyeen Gacmahooda Afkooda (Way beeniyeen) waxayna dhaheen anagu waan ka gaalownay waxa laydinku soo diray annaguna shakibaan kaga sugannahay waxaad noogu yeedhaysaan xaggiisa oo daran.
- 10. waxay dheheen Rasuuladoodii ma Eebaa shaki ku jiraa ee abuuray Samooyinka iyo Dhulka idiinkuna yeedhi inuu idinka dhaafo dambiyadiinna dibna idiin dhigo tan iyo muddo magacaaban, waxayna dheheen idinku ma tihiin waxaan bashar (Dad) nala mida ahayn, waxaadna doonaysaan inaad naga leexisaan waxay caabudi jireen Aabbayaalkanno noo keena xujo cad.
- 11. Rasuulladii waxay dheheen annagu ma nihin waxaan dad idin la mida ahayn, Eebaase ku mannaysta (khayr) cidduu doono oo addoomadiisa ka mida, xujana idiinma keeni karro idinka Eebe mooyee, Eebe uunna ha tala saarteen Mu'miniintu.

اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُوُا الَّذِينَ مِن قَلِكُمْ فَوْمِ ثُوجِ وَعَادٍ وَتَمُودُ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ لاَيْعَلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِنَاتِ فَرَدُواْ أَيَّدِ يَهُمْ فِ أَفْوَهِهِمْ وَقَالُواْ إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أَرْسِلْتُم بِهِ - وَ إِنَّا لَفِي شَكِّ مِمَا اَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ()

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن خَنُ إِلَّا بَشَرُّ مِثْلُكُمُ وَلِكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَى مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ-وَمَاكَاكَ لَنَا أَن نَأْ تِيكُم بِسُلْطَكِ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهُ وَعَلَ اللَّهِ فَلْمِتَوَكَّ لِ الْمُؤْمِثُوكَ اللَّ

12. maxaanaan u talo saaranayn Eebe isagoo nagu hanuuniyey Jidkannaga, waana ku samraynaa waxaad nagu dhibaysaan Eebe uun ha talo saarteen kuwa talosaaran (Cid).

وَمَالَنَآ أَلَّانَنُوَكَّلَعَلَى اللَّهِ وَقَدْهَدَدِنا شُجُلَنَاْ وَلَصَّبِرَكَ عَلَى مَآ ءَاذَيْتُمُونَاْ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكِّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ۞

Wax badan yuu Eebe ka warramay ummadihii hore iyo waxa ku dhacay si loogu waano qaato, wayna badnaayeen, Nabiyadii iyo Xaqiina waydiideen, iyagoo shakiyey xaqa, Rasuuladuse waxay u sheegeen inaan Eebe iyo xaqu shaki lahayn, see loo shakin Eebaha Cirka iyo Dhulka iyo wax kasta oo khalqi ah Abuuray, runtii waxaa shakin Eebe iyo Abuurkiisa gaalada liita ee jecel inay xumaanta dabaashaan si aan waxna u celin, Eebe dadka wuxuu ugu yeedhi dambi dhaaf, wuxuuna u yeelay waqti magacaaban, mana haboona in gaaladu xujaystaan in Nabiyadu dad la mida yihiin kana leexin waxay Aabbayaalkood caabudi jireen, Rasuuladuse waa dad Eebaase ku mannaystay waxyi iyo suubanaan, waxay la imaan karaanna ma jiro idin Eebe la'aan tiis, Eebaana cid la talo saarto ah, Mu'miniinta iyo Rasuuladuna isagay talo saartaan illeen isagaa hanuuniyey jidka toosanna ku tusiyey, waana in lagu samro oo loo adkaysto dhibka xaqa dartiis kugu gaadhi adoo isku dayi inaad si fiican isaga reebtid, Eebayna Mu'miniintu talo saartaan. wakaas xaqii iyo wanaagii, maxayse hayaan gaalada xaqa diidaysa ee Beenaalayaasha ah waxba. Ibraahiim (9-12).

- 13. waxay ku dheheen kuwii gaaloobay Rasuulladoodii waxaynu idinka bixin dhulkannaga ama waxaad ku soo noqonaysaan (soo galaysaan) diintannada, wuxuuna u waxyooday Eebahood inuu halaago daalimiinta.
- 14. dajinna idinka dhulka kuwaas ka dib, arrintaasna waxaa heli ciddii ka cabsata la kulankayga oo ka cabsata gooddigayga.
- 15. wayna gargaar dalbeen waxaana khasaaray kibir badane madax adag dhammaantiis (xaq diid)
- 16. waxaana ka horraysa jahannamo waxaana laga waraabin Biyo carow ah (Dhaacaanka Ehelu Naarka).
- 17. wuuna ku margan mana ka degayo wuuna uga imaan Mawdku (Geeridu) meel kasta, mana dhimanayo, gadaashiisna waxaa ah cadaab adag.
- 18. kuwa ka gaaloobay Eebahood wuxuu la midyahay camalkoodu dambas ku darraatay «ku dhacday» dabayli maalin dabayl dhabasho daran, kama

وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْلِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِحَنَكُم مِّنْ أَرْضِنَا آَوْلَتَعُودُك فِى مِلَّتِنَا ۚ فَأَوْحَىۤ إِلَيْهِمْ رَهُمُ لَنْهُلِكُنَ ٱلظَّلِلِمِينَ ۞

> لَانُسْكِنَنَكُمُ ٱلْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمَّ يُرْلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ۞

وَٱسْتَفْتَحُواْ وَخَابَكُلُ جَبَادٍ عَنِيدٍ

مِن وَرَآبِهِ عَجَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّآءِ صَكِيدٍ (١)

يَتَجَرَّعُهُ, وَلَايكَادُ يُسِيغُهُ, وَيَأْتِيهِ ٱلْمَوْتُ مِنكُلِّ مَكَانِ وَمَاهُوَ بِمَيْتِّ وَمِن وَرَآبِهِ، عَذَابُ غَلِظُ ۖ ۞

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْبِرَتِهِ مِنَّ أَعْمَلُهُمُ وَكَرَمَادٍ الشَّنَدُتُ تَعِيدُ الرِّيحُ فِي يَوْمِ عَاصِفٍ لَّا يَقْدِرُونَ الشَّنَدَ وَالرَّيْحُ فِي يَوْمِ عَاصِفٍ لَّا يَقْدِرُونَ

karaan (helaan) waxay Kasbadeen waxba, kaasina waa baadida fog uun.

مِمَّاكَسُبُواْعَلَىٰشَىُّءُ ذَلِكَ هُوَالضَّلَالُٱلْبَعِيدُ ۞

Siday caadada gaaladu tahay had iyo jeer waxay ku haddidijireen Rasuulladii inay dhulkooda ka eryi ama ay soo geli Diintooda, waxaad moodaa inay dhulka iyaga kaliya leeyihiin dhabtuna waa in dhulka Eebe leeyahay ugana raalli yahay inay ku noolaato ciddii cadaalad iyo Islaanimo ku fulin oyan gaaladu lahayn say sheegi, daalin waa la halaagi waxaana u hadhi dhulka Ciddii Eebe ka yaabta, Rasuulladii iyo gaaladuba way gargaar warsadeen,waxaase khasaari ciddii kibir badan oo xaqa iskala wayn Galina cadaab daran oon geeri iyo nolol midna ahayn, gaalada camalkeeduna waa sida dambas dabaylu qaadday oo waxba kama helaan, waxayna ku suganyihiin Baadi fog. Waxaa Abii umaamo laga wariyey in Nabigu Yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) in Biyo Naareed loo soo dhawayn gaalka oo uu nici wajiga iyo madaxana ka gubi markuu cabbana Xiidmuhu soo daadan.

Waxaa sheegay Imaam Axmed. Eebe ha naga koriyo Naarta. Camalbaase loo baahanyahay.

Ibraahiim (13-18).

- 19. miyeydaan arkayn in Eebe u abuuray Samooyinka iyo dhulka xaq, hadduu doonana idin tagsiin karo lana imaan karo khalqi cusub.
- 20. arrintaasina Eebe kuma adka.
- 21. waxayna dadku u soo bixi Eebe markaasay ku dhihi kuwii «raaciyadda» ahaa kuwii madaxda ahaa anagu idinkaan idin raacaynay ee wax ma nooga taraysaan cadaabka Eebe, waxayna dhahaan hadduu Eebe na hanuuniyo waan idin hanuunin lahayn, waa isugu mid korkeenna haddaan argagaxno ama samirnno (adkaysanno) ma helayno fakasho.
- 22. wuxuuna dhahaa shaydaankii marka amarka la xukumo, Eebe wuxuu idiin yaboohay yabooh xaq ah anna waan idiin yaboohay waana idinku beeniyey, wax xujo ahna idinkuma lahayn oon ahayn inaan idiin yeedhay ood i maqasheen ee hay dagaalina ee dagaala naftiinna anuguna idiinma gargaari karo idinna iima gargaari kartaan, anugu waan diiday waxaa ila wadaajiseen horay daalimiintuna waxay mudan cadaab daran,

أَلَةُ تَرَأَكَ اللّهَ خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ مِلْقَقِّ إِن يَشَا أَيُذْهِ بَكُمُ وَيَأْتِ عِنْلَقِ جَدِيدٍ ﴿
وَمَاذَٰلِكَ عَلَى اللّهِ بِعَزِيزٍ ﴿
وَبَرَزُواْ بِلَهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَةُ وَاللّهَ لِلّذِينَ وَبَرَزُواْ بِلَهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَةُ وُاللّهَ لِلّذِينَ اسْتَكُبُرُواْ إِنَّا كُنَّ اللّهُ مَا اللّهُ مِن شَيَّعَ افْهَلَ أَنتُم لَوْهَدُ دَننَا اللّهُ لُمَدَ بْنَكُمُ مِنْ سَوَاءً عَلَيْنَا لَوْهَدُ دَننَا اللّهُ لُمَدَ بْنَكُمُ مِنْ اللّهِ مِن شَيْعٍ قَالُواْ لَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِن مَدِيصٍ ﴿

وَقَالَ اَلشَّبْطَنُ لَمَاقُضِى الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمُ وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ تُكُرُ فَأَخْلَفْتُكُمُ مَّ وَمَاكَانَ لِيَ عَلَيْكُمُ مِن سُلْطَنٍ إِلَّا أَن دَعَوْثُكُمْ فَاسْتَجَبْتُدُ لِيَّ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُمُ مَّ مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُه بِمُصْرِخِكَ إِنِي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكَ تُمُونِ مِن فَتَلُّ إِنَّ الظَّلِمِينِ لَهُمْ عَذَاجُ أَلِيمٌ اللَّهُ الْمُعَالَعُهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ الْمُعْمَاعِلَيْ الْمُنْ الْمُلْمِالِمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْمَاعُمُ الْمُنْ الْمُعْمَاعُولُولُولُولُولُولُولُولُ اللَّ

23. waxaana la gelin kuwii rumeeyey xaqa oo camal fiican falay Jannooyin ay socoto dhexdeeda wabiyadii iyagoo ku dhex waari idanka Eebe dartiis soo dhawayskooduna dhexdeeda waa salaan

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ ، امَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ جَنَّتِ تَعْرِي مِن تَعْنِهَا الْأَثْهَارُ خَلِدِينَ فِهَا إِلِذْنِ رَبِّهِ مِنَّ غَيِّنَهُمْ فِهَاسَلَمُ ﴿

Dadkoo dhan Eebey hor imaan Qiyaamada, waxaana is dagaali oo murmi Madaxdii xumayd iyo raaciyaddoodii oo ay raaciyaduu dhihi idinkaa na dhumiyey ee wax ma noo taraysaan, iyana ugu jawaabi inayan waxba u tarayn, hadday argagaxaan iyo hadday adkaystaanna isku mid tahay wax u gargaarina ayan helayn, waxaana la xidhiidhiyey iyaga iyo shaydaan oo isna marka dadka la kala xukumo u sheega kuwuu dhumiyey in Eebe dhabta u sheegay isna been u sheegay wax xooga ama xujo ahna uusan u haysan saasna warkiisii ku maqleen, ee haysdagaaleen iyagu ee yeyna dagaalin isaga waxna isuma tari karaan, wuuna kaga baxay warkoodii, gaalna cadaab daran baa u sugnaaday, mu'miniintana waxaa la gelin jannooyin khayr ku dhanyahay ay ku waari dhexdeedana ay salaan iyo Nabadgalyo kala kulmi. saasayna u muuqataa sidayisudagaaliisunacanaanan Madaxdiidhumisaydadkeedaiyodadkeeydhumiyeen, iyo siduu shaydaan khudub ugu akhrin kuwuu dhumiyey. Shacbi wuxuu yidhi: Wuxuu ka khudbayn Qiyaamada dadka hortooda. saas darteed waa inaan cidna lagu raacin xumaan laga digtoonaado Shaydaanka Jinniga iyo kan insigaba, Eebana aan lagaa dhex marin si aad u liibaanto. Ibraahiim (19-23).

- 24. ma ogtahay sida Eebe ugu yeelay Tusaale kalimada (Erayga) Fiican sida Geed wanaagsan oo xididadeedii dhulka ku suganyihiin laamaheediina samada (kor jiraan).
- 25. oo siisa (Bixisa) Cunnadeeda Waqti kasta idanka Eebaheed dartiis, wuuna u yeelaa Eebe tusaalayaal Dadka inay waantoomaan.
- 26. Kalimada (Erayga) xunna (Gaalnimada iyo xumaanta) waxay la mid tahay geed xun lagana rujiyey dhulka korkiisa oon sugnaan lahayn.
- 27. wuxuu ku sugaa Eebe kuwa rumeeyey xaqa Erayga sugan(ashahaadada iyo xaqa) Nolosha adduun iyo Aakhiraba wuxuuna dhumiyaa daalimiinta, wuxuuna falaa Eebe wuxuu doono.
- 28. ma ogtahay kuwa ku badelay Nicmaddii Eebe Gaalnimo, Dejiyeyna qoomkoodii guri halaag.
- 29. Jahannamayna gali meel lagu sugnaadana iyadaa u xun (Jahannamo).

أَلُمْ تَرَكَيْفَ ضَرَبَ اللهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً

كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِثُ وَفَرَعُهَا

فِ السَّكَمَةِ فَي السَّكَمُةِ فَي السَّكَمُ اللَّهُ الللْمُلْكُولُولُ

30. waxayna u yeeleen Eebe shariig inay ka dhumiyaan jidkiisa, waxaad dhahdaa raaxaysta ahaanshihiinnu waa Naare.

وَجَعَلُواْلِيَّهِ أَندَادًا لِيُضِلُّواْ عَنسَيِيلِةٍ ۚ قُلُّ تَمَتَّعُواْ فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى ٱلنَّادِ ۞

Hadal fiican iyo xaqu wuxuu la mid yahay geed fiican oo midho badan waqti kastana cunno laga helo, tan xunna waxay la mid tahay geed xun oon sugnayn waxna laga helayn, hadalka fiicanna waxaa u horreeya ashahaadada waxaana soo raaca hadal kasta oo khayra, kan xunna waa gaalnimo iyo dambi iyo dhib muslim, Eebana wuxuu Mu'miniinta ku sugaa Adduun iyo aakhiraba hadalka sugan ee xaqa ah, waxaana Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ka Sugnaaday Xadiithyo badan oo ka warrami su'aasha qabriga iyo sida Mu'minka Eebe u waafajin xaqa una dhihi Eebahay waa Ilaahay, Diintaydu waa Islaam, Nabigaygu waa Muxammed, markaas loo Nicmayn, Daalimiintase wuu dhumiyaa oo gafsiiyaa xaqa illeen iyagaa ka jeedsadaye, Eebana wuxuu doono yuu falaa, wax ka xun ma jiro kuwa ku badasha Nicmada xaqa iyo Wanaagga gaalnimo iyo xaq diiddo, Dadkoodiina dejiya una horseeda guri halaag iyo Jab, iyo Jahannamo iyo meel daran, una yeela Eebe shurako iyo wax lala caabudo xaq darrana arrinkiisa lagu raaco, Ibnu cabbaas wuxuu yidhi:

Gaaladoo dhan yaa loola jeedaa oo Eebe wuxuu ku soo diray Nabiga Muxamada Naxariis iyo Nicmo, ciddii ogolaatana oo ku mahdisa Eebana Jannay mudan, tii diidana ciqaabay mudan iyo cadaab. Cumar Binu Khadhaab waxaa laga wariyey: Waa labadii dambiilayaal ee Qureesh Binu Muqiira iyo Binuu Umaya, Binu Muqiirase waxaa la halaagay Maalintii Badar, Binu Umayase waxaa loo raaxeeyey muddo. Ibraahiim (24-30).

- 31. ku dheh addoomadayda rumeeyey (Xaqa) ha oogeen salaadda hana ka Nafaqeeyeen waxaan ku arzaaqay qarsoodi iyo muuqba ka hor imaatin Maalin aan gadasho iyo saaxiib jirin (qiyaamada).
- 32. Eebe waa kan Abuuray samooyinka iyo dhulka kana soo dejiyey samada Biyo kuna soo bixiyey midho rizqigiinna dartiis, idiinna sakhiray doonta inay ku socoto badda amarka Eebe idiinna sakhiray Wabiyada.
- 33. idiinkuna sakhiray Qorraxda iyo Dayaxa si joogta ah idiinna sakhiray habeenka iyo Maalinta.
- 34. idinkana siiyey wax kastood warsataan, haddaad tirisaanna Nicmada Eebana ma koobi Kartaan, dadse waa dulmi badane gaalnimo badan.
- 35. xusuusta markuu Nabi Ibraahim yidhi Eebow ka yeel baladkan (Maka) Aamin igana dheeree ani iyo caruurtayda inaan caabudno Sanamyada.

قُل لِعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوَةَ وَيُنِفِقُواْ مِمَّا رَزَقَنَهُمُّ سِرَّا وَعَلانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْقِي يَوْمُّ لَابَيْعٌ فِيهِ وَلاخِلَنُلُ ۞

اللهُ الذِي خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ وَاَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِ عِن الْنَّ مَرَتِ رِزْقًا لَكُمُّ وَسَخَرَلكُمُ الْفُلْك لِتَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِةٍ وَسَخَرَلكُمُ الْاَنْهُ رَقَ وَسَخَرَلكُمُ الشَّمْسُ وَالْقَمَر دَآيِبَيْنِ وَسَخَرَلكُمُ الشَّمْسِ وَالْقَمَر دَآيِبَيْنِ وَمَاتَنكُمُ مِن كُلِ مَاسَأَلْتُمُوهُ وَ إِن نَعُدُوا يَعْمَتَ اللهِ لاَتُحْصُوهَ آياتَ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ وَإِذْ قَالَ إِنَهُ هِمُ رَبِّ الْجَعَلْ هَذَا الْبَلَدَ المِنكَ وَاذْ قَالَ إِنَهِ مِهُ رَبِّ الْجَعَلْ هَذَا الْبَلَدَ المِنكَا وَاذْ قَالَ إِنَهُ مِن وَيَقِي أَن نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ فَيْ

36. Eebow waxay dhumiyeen wax badan oo ciddii i raacdana waa iga mid tii i caasidana adaa dambi dhaafe naxariista ah.

يَبِإِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَكَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِّ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُۥ يِنِّ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ عَفُورٌ رَّحِيدُ ۗ

Eebe wuxuu faray Addoomadiisa daacadiisa, Salaad, wax bixin qarsoodi iyo muuqba Qiyaamaha ka hor illeen wax gadasho, Ganacsi iyo saaxiibtinimo ma jirtee, Eebaha mudan cibaadadaasna waa kan abuuray Cirka iyo Dhulka kana soo dejiyey cirka Biyo cunno soo saara, una sahlay dadka markabka, Qorraxda, Dayaxa, Wabiyada, Habeenka iyo Maalinta iyo wax kastooy u baahanyihiin, siiyana addoomadiisa waxay warsadaan, Nicmada Eebe ee xaq rumeyn, Caafimaad, caqli, cilmi, rizqi iyo kuwo kale ee badan lehna wax tiro lagu koobi karo ma aha ee waxaa loo baahanyahay in lagu mahdiyo Eebe daacadiisa, wanaagga iyo khayrna loogu dhaqmo, illeen caadada dadka waxaa ka mida dulmi iyo xaqdiidnimo. Aayadaha dambe waxay ka warrami in Nabi Ibraahim Eebe ka baryey inuu Maka ka yeelo balad Aamina kana Togeeyo isaga iyo Caruurtiisaba inay sanam caabudaan illeen dad badanbaa ku dhumaye, in Nicmada Eebe lagu shugriyana waa Waajib. Abii Dardaa waxaa laga wariyey: Ruuxaan Aqoonsan Nicmada Eebe korkiisa Cunno iyo cabbid mooyee waxaa yaraaday Camalkiisa waxaana soo dhawaaday cadaabkiisa. Camal fiican, dad anfac, xaq u yeedhid iyo wanaag yaa lagu mutaa gudashada shugriga Eebe. Ibraahiim (31-36).

- 37. Eebow waxaan dejiyey caruurtaydii (Qaar) tog aan beer lahayna oo ah Baydkaaga sharafta leh agtiisa Eebow inay Oogaan salaadda ee ka yeel Quluubta dadka tii u iilata xaggooda kuna arzaaq midho inay shugriyaan.
- 38. Eebow adugu waxaad ogtahay waxaannu qarin iyo waxaannu Muujin, kamana Qarsoona Eebe waxba samada iyo dhulka (midna).
- 39. mahad Eebaa iska leh ee ah kan i siiyey anoo wayn Ismaaciil iyo Isxaaq Eebahayna waa maqlaha baryada (ajiibe).
- 40. Eebow iga yeel mid ooga salaadda aniga iyo caruurtayda Eebow Aqbal baryadayda.
- 41. Eebow ii dambi dhaaf ani iyo Labadaydii Waalid iyo Mu'miniinta Maalinta ay kici xisaabtu (Qiyaamadu).

رَّبَنَا إِنِّ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّيِ بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرَعَ عِندَ يَيْنِكَ ٱلْمُحَرَّمَ رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوَةَ فَاجْعَلْ أَفْعِدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهْوِى ٓ إِلَيْهِمْ وَأَرْزُفْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرُتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَوُمَا نُخْفِي وَمَانُغْلِنُّ وَمَايَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ فِٱلْأَرْضِ وَلَا فِي ٱلسَّـمَآءِ ۞

ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَعِيلَ وَإِسْحَنَّ إِنَّ رَبِّ لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ۞

> رَبِّ اَجْعَلْنِي مُقِيدَ الصَّلَوْةِ وَمِن ذُرِّيَّتِيَ رَبِّنَا وَنَقَبَّ لُ دُعَآءِ ۞

رَبَّنَاٱغْفِرْ لِي وَلِوَلِدَى ٓ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ ۞

- 42. ha u malayn in Eebe halmaansanyahay waxay fali daalimiintu, wuxuu uun dib ugu dhigi maalin ay taagmi dhexdiisa indhuhu.
- 43. oyna deg degi oo madax kor yeeli oosan soo noqonayn aragoodu (taagmi indhuhu) Quluubtooduna oy madhantahay «cabsi darteed».

ۅؘڵاتَحْسَبَ اللَّهَ غَنفِلَاعَمَايَعُ مَلُ الظَّلِمُونُ إِنِّمَايُوَخِّرُهُمُ لِيَوْمِ تِشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَرُ ۞

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُ وسِمِمْ لاَ يَزَنَدُ إِلَيْمِمْ طَرَفْهُمَّ رَأَفِْدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿ ﴾

Aayadaha hore waxay aad ula xidhiidhaan Aayadihii ka horreeyey, wuxuuna Nabi Ibraahim Eebe ka baryey inuu quluubta dadka u soo jeediyo xagga baydkiisa uu ag dejiyey Caruurtiis isagoon beer la hayn, wuxuuna ka baryey inuu ku arzaaqo midho si ay cibaadada u gutaan kuuguna shugriyaan, Eebana waa ka aqbalay oo waxaa muuqda in Maka balad Nicmo tahay, waxaase loo baahanyahay camal fiican mahad Eebe iyo isu Naxariisasho, Nabi Ibraahim wuxuu isu bandhigay Eebe oo uu yidhi adaa og wax kasta wax kaa qarsoonna ma jiro, wuuna ku mahdiyey Eebaha siiyey Ismaaciil iyo Isxaaq isagoo wayn, illeen Eebaa ducada aqbalee, wuxuuna Eebe ka baryey inuu ka yeelo mid daa'ima gudashada salaadda saga iyo caruurtiisa ducadana ka aqbalo, una dambi dhaafo isaga, Waalidiintiis, iyo Mu'miniintaba Maalinta lays xisaabin qiyaamada, maxaa ka cajab badan Nabi Ibraahim iyo Naxariistiisa iyo Xaalkiisa, tan kale Eebe ma halmaansana daalimiintu waxay fali wuxuu dib ugu dhigi Maalin Indhuhu taagmi Qiyaamada, oo cabsi badan Quluubtuna gilgilan cabsidarteed, dhibka qiyaame iyo culayska iyo waxyaalaha ku sugan waa wax Eebe laga magan galo loona darbado lana feejignaado, allaha sahlo. Ibraahiim (37-43).

- 44. uga dig dadka maalintuu u iman cadaab oy odhan kuwii dulmi falay eebow dib noogu dhig muddo dhaw aan ajiibno yeedhidaadee oon raacno rasuuladee, miyeydaan ahayn kuwii ku dhaartay horay inaydaan tegayn.
- 45. oo degteen guryihii kuwii dulmiyey naftooda oo idiin caddaaday sidaan ku fallay iyagii oon idiin yeellay tusaalayaal.
- 46. iyagoo dhagar samayn Eebe agtiisaana Abaalka dhagartoodu yahay, dhagartooduna ma aha mid la suulaan (tagaan) Buuruhu.
- 47. ee ha u malayn in Eebe baajin u yabooha Rasuulladiisa illeen Ilaahay waa adkaade aarsadee.

وَأَنَدِرِ ٱلنَّاسَ يَوْمَ يَأْنِهِمُ ٱلْعَذَابُ فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ طَلَمُواْرَبَّنَا ٱلْجَرْنَا إِلَى أَجُلِ فَرِيبِ غِجْبُ دَعُوتَكَ وَنَسَّيْعِ الرُّسُلُّ أَوَلَمْ تَكُونُو ٱلْقَسَمْتُم مِن زَوَالِ ﴿
مَن فَبَلُ مَالَكُمُ مِن زَوَالِ ﴿
وَسَكَنتُمْ فِي مَسْحِنِ ٱلذِّينَ ظَلَمُواْ الْفُسَهُ وَ وَتَبَيَّرَ لَكُمْ مَيْنَ فَكَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ ٱلْأَمْسُالُ ﴿
وَضَرَبْنَا لَكُمُ ٱلْأَمْسُالُ ﴿
وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْسُالُ ﴿
وَقَدْ مَكُرُواْ مَكْرُهُمْ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكُرُهُمْ وَان كَاتَ مَكُولُهُمْ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكُرُهُمْ وَإِن كَاتَ مَكْرُهُمْ لِنَزُولَ مِنْهُ ٱلْحِبَالُ ﴿
وَإِن كَاتَ مَكْرُواْ مَكْرُهُمْ لِنَزُولَ مِنْهُ ٱلْحِبَالُ ﴾
وَإِن كَاتَ مَكْرُواْ مَكْرُهُمْ لِنَزُولَ مِنْهُ ٱلْحِبَالُ ﴾

فَلاَ تَحْسَبَنَ ٱللَّهَ تُخْلِفَ وَعْدِهِ ـ رُسُلَهُ مَ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ ذُو ٱننِفَامِ ﴿

48. Maalin Buuna (oofin) lagu bedeli dhulka Dhul kale iyo Samooyinkaba, waxaana loo soo bixi Eebaha kalida ah ee awoodda sara leh.

يَوْمَ تُبَدَّلُ ٱلْأَرْضُ عَيْرَٱلْأَرْضِ وَٱلسَّمَوَتُّ وَبَرَزُواْ لِلَهِ ٱلْوَصِدِ ٱلْفَهَّادِ ۞

Eebe wuxuu faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu uga digo dadka cadaab daran ka hor intayan warsan in dib loo dhigo muddo yar si ay u maqlaan xaqa Rasuuladana u raacaan, waxayse horay ugu dhaarteen inayan ka guurayn adduunka, iyagoo waliba degay guryihii kuwii ka horreeyey ee daalimiinta ahaa ee la halaagay, una cadaatay sida Eebe ku falay, hadana gaaladu dhagar iyo khiyaanad kama daayaan xaqa iyo Mu'miniinta, inkastoon dhagartoodu buuro jajabinayn, oyse u dhawdahay, Eebana baajinmaayo ballan qaadkiisii ahaa inuu Rasuullada u gargaari, waana adkaade aarsada Maalin dhulka iyo cirka lagu badali dhul kale iyo cir kale, dhammaan dadkuna u soo bixi Eebaha kalida ah ee awoodda sare, waana maalinta Qiyaame. Waxaa Bukhaari iyo Muslim ku sugnaaday in dadka lagu soo kulmin maalinta Qiyaame dhul cad oo nadiifa oon cidna calaamo ku lahayn, siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebase wuu u Naxariisan Mu'miniinta xaqa raacay ee si dhab ah u caabudday, wuxuuna ciqaabi xaq diidayaasha Gaalada ah ee khayaamada, dhagarta, dhuminta iyo xumaanoo dhan u maleegi xaqa iyo Islaamka, adduunkase waa in lagu dulleeyo gacmaha muslimiinta, Aakhirana waa inay la kulmaan wax madaxooda ka wayn oo ciqaab iyo dulli ah. Ibraahiim (44-48).

- 49. Waxaadna arkaysaa Danbiilayaashii oo Maalintaas lagu xidhiidhiyay (lays kulaxidhay) Biro (Naareed).
- 50. Dharkooduna (Qamiisyadoodu) waa Daamur (Naara) waxaana dabooli wajigooda naar.
- 51. inuu ka Abaal mariyo Eebe naf kasta Waxay kasbatay, Eebana way deg degtaa xisaabtiisu.
- 52. Quraankana waa gaadhsiin Dadka iyo in Loogu Digo iyo inay ogaadaan in Eebe Ilaah Kaliya uun Yahay, iyo inay waantooto Cidda Caqliga leh (Mu'miniinta).

وَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ يَوْمَيِذِ

مُقَرَّنِينَ فِي ٱلْأَصْفَادِ ﴿
سَرَابِيلُهُ مِن فَطِرَانِ وَتَغْشَىٰ
وُجُوهَهُ مُ ٱلنَّارُ ﴿
لِيَجْزِى ٱللَّهُ كُلَّ نَفْسِ مَا كَسَبَتْ
إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿
هَذَا بَلَكُ لُلِنَاسِ وَلِيُسَذَرُواْ بِهِ وَلِيَعَلَمُوا
أَنْهَا هُوَ الْلُهُ وَإِلَّهُ وَعِدُّ وَلِيَذَرُواْ بِهِ وَلِيَعَلَمُوا
أَنْهَا هُوَ الْلُهُ وَإِلَّهُ وَعِدُّ وَلِيَذَرُواْ بِهِ وَلِيَعَلَمُوا

Eebe cidna ma dulmiyo ee dadku iyagaa Naftooda Dulmiya, Maalinta xisaabta ee Qiyaamana Cid walba waxaa laga abaal marin Camalkeeda, Waxaana Danbiilayaasha Gaaloobay la isugu xidhxidhi kooxo iyo labo iyagoo loo xidhi Dhar Naara wajigoodana Naaru dabooli,Taasina waa in Eebe ka abaal marin Ruux kasta wuxuu kasbaday, oy Eebana deg degto Xisaabtiisu, Quraankuna waa xaq Iyo war Dhab ah oo cad Kana soo fulay Xaakimka awoodda badan ee wax kasta ku hoos jiraan, Ilaaheenna wayn,lana gaadhsiin Adduunka iyo Dadkoo Dhan, si Loogu digo, iyo inay Ogaadaan in Eebe ilaah kaliya yahay oy kuna waano qaataan kuwa Caqliga leh. Taasina waxay ku tusin in Dambiilayaasha la abaal marin, in Quraanku iyo Diinta islaamku Caalami Yahay'dadkoo dhanna ay Waajib ku tahay Rumayntiisu, Raacidiisa, ku dhaqankiisa, ugu yeedhidda Dadka, Ogaansho inuu u suubado wakhti kasta, in wanaag ku dhan yahay, inuu yahay jidkii Jannada iyo Liibaan adduun iyo Aakhiroba. Ibraahiim (49-52).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Xarfaha hore waa la soo sheegay Macnahooda, Kuwana waa Aayadaha Kitaabka iyo Quraanka cad.
- 2. Wax badanbay tamanin (jeclaan) kuwii Gaaloobay (Aakhiro) inay Muslimiin ahaadaan (adduunkii).
- 3. ka tag ha cuneen hana raaxaysteene Hana Shuqliso yididiilo way ogaan doonaane,
- 4. Magaalo la halaago oo kasta waxaa u sugnaaday Wakhti la yaqaanno.
- 5. Kamana hor marto umadi Ajasheeda (wakhtigeeda) Kamana dib marto.
- Waxay dhaheen kan Quraanka lagu soo dejiyayow Adugu waad waalantahay.
- 7. Maad malaa'ig noo keentid haddaad run Sheegi.
- 8. Umana soo Dejinno malaa'igta xaq mooyee lamana sugeen Gaalada (markaas).

بِنْ إِلَّهِ عَالِمَ الْتُعَالِّكُ مِنْ الرَّحِيَةِ

الَّرْ تِلْكَ ءَايَنْتُ ٱلْكِتَابِ وَقُرْءَانِ مُّبِينِ

رُّبَمَا يَوَدُّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوْكَانُواْ مُسْلِمِينَ ۞

ذَرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلِّهِ هِمُ ٱلْأَمَلُّ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۞

وَمَا أَهْلَكْنَامِن قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِنَابٌ مَعْلُومٌ ١

مَّانَسَبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَايَسْتَغْخِرُونَ ۞ وَقَالُواْ يَثَأَيُّهَا ٱلَّذِى ثُرِّلَ عَلَيْهِ ٱلذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ۞

> لَّوْمَاتَأْتِينَا إِلْمَلَتِهِكَةِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّدِقِينَ ﴿

مَانُنَزِلُٱلْمَلَتِيِكَةَ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَمَاكَانُوٓا إِذَا مُنظرِينَ ۞ 9. Annagaa soo dejinnay Quraanka annagaana Dhawri.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَوَ إِنَّالَهُ مُلَى فِظُونَ ١

Quraanku waa Kitaab xaq suganna oo Eebe soo dejiyay,Gaaladuna markay ku Kaliyoobaan Narta oo Dadkii Caasiyiinta ahaa ee Muslimiinta ahaa laga saaro Naarta yay Shalaayi waxay Muslimiin u noqon waayeen, Waase la dhaafay Saacadeedii,waqti Calaacalna wuu Dhammaaday ee waa uun Janno mu'min iyo Naar danbiilayaal, illeen Adduunkii yay iska cuneen ooy iska Raaxaysteen iyagoo Xaqa Beeniyay Wayse arki waxa ku Dhaca Aakhiro, Cid kastana mudday leedahay ayna ka hor marayn kana dib marayn marka la halaagi, marka xaqa loo Cadeeyo. Gaaladii waxay ku sheegeen Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu waalan yahay waxayna warsadeen in malaa'ig Loo soo Dejiyo, Malaa'igtu Farriin ama halaag unbay la soo Degtaa.

Tan kale Eebaa quraanka soo Dajiyay isagaana Ilaalin, Eebana wakaas ka Dhawray Quraanka Halmaansho, Badalaad, leexin, nusqaamin iyo wixii ku Dhacay Kutubihii hore oo leexin ah, Waxaadna aragtaa in Malaayiin muslimiina Xifdisantahay meelo kala duwan oo Caalamka ah,waxaa kaliya ee loo Baahanyahay in lagu Dhaqmo, lagana qaato xukunka, mucaamilada, maamulka iyo wax kastoo Nolosha taaban, illeen waa kutaab adduun iyo Aakhiree, Mase aha siday rabaan Gaaladu iyo Jaahiliintu inuu

noqdo kitaab Aakhiro kaliya. Al-Xijr (1-9).

- 10. waxaan u dirray hortaa (rasuullo) Ummadihii hore.
- 11. Rasuul kasta oo u yimaaddana waxay ahaayeen kuwo ku jeesjeesa.
- 12. saasaana u galinaa (Gaalnimada) quluubta dambiilayaasha.
- 13. mana rumeeyaan Quraanka waxaana tegay (hor maray) sumaddii « Jidkii » kuwii horreeyey.
- 14. haddaan uga furro korkooda irrid samada ooy ahaadaan kuwo kora.
- 15. waxay odhan lahaayeen waxaan uun la awday (La tiray) aragyadannadii, waxaabanse nahay qoom la sixray.
- 16. waxaan yeellay samada buruuj (Meelo) waxaan u qurxinnay kuwa dayi (eegi).
- 17. waxaana ka dhawray shaydaan la tuuray «fogeeyey» dhammaantiis.
- 18. mid dafa maqalka oo danab cad raaco mooyee.
- 19. dhulkana waan fidinay waxaana ku ridnay «sugnay» dhexdeeda Buuro, waxaana ka soo bixinay wax kasta oo Miisaaman.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَامِن قَبْلِكَ فِي شِيَعِ ٱلْأُوَّلِينَ ﴿ وَمَا يَأْتِيهِم مِن زَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْبِهِ - يَسْنَهْز ءُونَ اللَّا كَذَٰ لِكَ نَسَلُكُهُ فِ قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ ١ وَلَوْفَنُحْنَاعَلَيْهِم بَابَامِنَ ٱلسَّمَاءِ فَظَلُّواْفِيهِ لَقَالُوٓ ٱلِنَّمَاسُكِرَتَ أَبْصِنُونَا بَلْ نَحَنُ قَوْمٌ مُّتَهِ وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجًا وَزَنَّنَّهُ للنَّنظ,ين شَ إِلَّا مَنِ أَسْتَرَقَ ٱلسَّمْعَ فَأَنْبِعَكُ وَيشَهَاكُ مُبِينٌ ﴿ إِلَّا مِنْ اللَّهِ اللَّهِ مِنْ وَٱلْأَرْضَ مَدَدْ نَهَا وَأَلْقَتِ نَافِهَا رَوَسِي وَأَنْبَتَّنَا فهَامِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونِ ١ 20. waxaana idiinka yeellay dhexdiisa nolol iyo waxaydaan arzaaqi karin.

وَجَعَلْنَالَكُمُ فِهَامَعَدِيشَ وَمَن لَّسْتُمْ لَلَّهُ بِرَزِقِينَ ﴿

Eebe wuxuu u diray Rasuullo Ummadihii hore, wayna ku jeesjeesi jireen Rasuul kasta, saasayna Quluubtooda xumaan loo galiyey ooyen Quraanka iyo xaqa u rumeynin, wax badan baana la halaagay hortood, Gaalnimadooda iyo madax adaygooda,haddii samadaa irdaha looga furo oo ay koraan waxay dhihi lahaayeen waa nala indho awday oo xaq ma aragno waana nala sixray, siday – sheegeen kuwo kor u baxay –, samadana Eebe wuxuu yeelay Manaasil iyo qurux ciddii eegi oo ku waano qaadan waana laga dhawray shaydaan mid maqalka dafa oo danab raaco mooyee, dhulkana wakaa Eebe fidiyey buurana ku sugay, Cunno miisaamanna ka soo saaray, Nololna dadka u dhexyeelay iyaga iyo waxayna arzaaqi karin oo xoola ah, Eebaa wayn,wataas awoodiisu iyo khalqigiisu iyo naxariistiisu iyo nicmooyinkiisu yaase ku waano qaadan oo rumeyn, oo ku mahdin oon Mu'miniinta ahayn. Al-Xijr (10-20).

- 21. waxaan agtanada khasnadihiisu «kaydkiisu» ahayn ma jiro, umana soo dejinno qaddar la ogyahay mooyee.
- 22. waxaana dirnaa dabaysha oo Tallaasha (Daruurta) waxaana ka soo dajina samada Biyo aan idinku waraabinno idinkoon ahayn kuwo ka keydsan kara (gudhidda).
- 23. annagaa wax nooleeyna waxna dilla, anagaana wax dhaxalla uun (u hadha).
- 24. waxaana ognahay kuwiinna hor maray waxaana ognahay kuwiina dib maray.
- 25. Eebahaana isagaa soo kulmin dadka waana falsame oge ah.
- 26. annagaana ka abuurray dadka dhoobo doorsoon.
- 27. Jaankana (Jinniga) waxaan ka abuuray mar hore Naar samuum leh (Kulayl).

وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِن دَنَا خَرَابِنهُ وَمَا نَتَزِلُهُ وَ إِلَّا بِفَدَرِمَعُلُومِ ۞ وَأَرْسَلْنَا الرِّينَ عَلَوْمِ قَائَزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءَ فَأَشْقَيْنَ كُمُوهُ وَكَا أَنْتُ مَ لَهُ بِحَنْرِنِينَ ۞ وَإِنَّا لَنَحْنُ ثُحْي وَفُمِيتُ وَحَنْ الْوَرِثُونَ ۞ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِن كُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِن كُمْ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِن صَلْصَلِ مِنْ مَا إِمَّسْتُونِ ۞ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَكَنَ مِن صَلْصَلِ مِنْ مَمَا إِمَّسْتُونِ ۞ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَكَنَ مِن صَلْصَلِ مِنْ مَمَا إِمَّسْتُونِ ۞ وَلَكُلُ النَّهُ عَلَقْنَهُ مِن قَبْلُ مِن نَار السَّمُومِ مِنْ الْمَالُ مِن فَاللَّهُ مِن فَاللَّهُ مِن فَاللَّهُ مِن اللَّهُ مَا وَالسَّمُومِ مِنْ الْمَالُ مِن مَا اللَّهُ مِنْ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ مَا مِنْ مَا اللَّهُ مِنْ مَا اللَّهُ مِن مَا اللَّهُ مِنْ مِنْ اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مِن مَا مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مَا مِنْ مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مِنْ مَنْ مَا الْمِنْ الْمَالُونِ اللَّهُ مَا اللَّهُ مَا مَا الْمَالُونِ اللَّهُ مِنْ مَا مَا اللَّهُ الْمِنْ مَا مَا اللَّهُ مِنْ مَا مَا اللَّهُ مَا الْمُسْتَقَالُ الْمُعْمَالُونَ مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مِنْ مَا مَا اللَّهُ مُنْ مَا الْمُسْتَقَالُ الْمُسْتَقُونِ اللَّهُ مَا مَا الْمُلْمُ مِنْ مَنْ مَنْ مَنْ مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مَا مَا اللَّهُ مِنْ مَا مَا الْمُنْفَالُونَ مَا الْمُنْ الْمَالُونِ الْمَالَمُ مَا الْمَالُونِ الْمُنْ الْمُنْفَالُونِ الْمَاسُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونِ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالَةُ الْمُنْ الْمَالُونِ الْمُؤْمِلُونَ الْمُنْ الْمُنْ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالَةُ الْمَالُمُ مِنْ مَا الْمُؤْمِلُونَ الْمُنْ الْمِنْ الْمَالُونَ الْمَالُمُ مِنْ الْمَالُونُ مِنْ الْمَالُونَ الْمُنْ الْمَالُونَ الْمُنْ الْمُؤْمِلُونِ الْمَالُونُ مِنْ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالُونِ الْمَالُونُ مِنْ الْمَالْمُ الْمَالُونَ الْمَالُونَ الْمَالُونِ الْمَالُونُ الْمَالُونِ الْمَالُونُ الْمَالُونُ الْمَالُونِ الْمَالْمُ الْمَالُونِ الْم

Wax kasta Eebe agtiisa wuxuu ku leeyahay khasnad iyo meel kayd, wax walbana wuxuu ku leeyahey Eebe agtiisa qaddar la yaqaanno, dabayshana Eebaa soo dira si ay u tallaasho daruuraha, Samadana Eebaa uga keena kana waraabiya iyagoon kaydsan karin hadday gudhaan oo ceelku ama Wabigu ingago, Eebaana waxa nooleeyee waxna dila, una hadhi dhulka marka khalqigu halaagsamo isagaana og ciddii hor mari iyo tii dib mari, ama camalfiican iyo camal xun ama geeri iyo nolol ama jahaadka iyo ka tagiddiisa, Eebaana dhammaan soo kulmin illeen waa falsame wax walba oge.

Dadkana Eebaa asalkoodii ka abuuray carro doorsoon, Jinnigana ka abuuray Naar kulul, Aayaduhuna waxay ku tusin in wax walba kaydkoodu Eebe agtiis yaal, in waxkasta qaddar la yaqaan leeyahay, in Eebe inoogu naxariisto Roobka iyo Biyaha, wax Eebe ka soo hadhay oo kaydin karana jirin, Geeri iyo Nololla Eebaa haya, isagaana baaqi ah, ciddii hor mar sheegaan iyo Mid Dib u dhac ku yimidna Eebaa oge ma aha war iyo hadal layska yidhi, in Eebe soo kulmin dadka, in Eebe Dadka assalkoodii Nabi Aadan ka abuuray carro doorsoon, oyan ahayn siday gaalada doqomada ah ee wax u dhiman yihiin sheegi, iyo in Jinniga laga abuuray Naar. waxaa soo dhanna waxay sugi Cibaadada iyo xaqnimada Eebe. Al-Xijr (21-27).

- 28. Xusuuso markuu ku yidhi Eebahaa malaa'igta Anugu waxaan ka abuuri Dad dhoobo doorsoon.
- 29. Ee markaan ekeeyo kuna afuufo dhexdiisa Ruuxdayda ugu dhaca Sujuud,
- 30. wayna Sujuudeen malaa'igtii dhammaan oo Kulansan.
- 31. Ibliis oo diiday inuu ka mid noqdo kuwa Sujuuday mooyee.
- 32. Wuxuuna yidhi (Eebe) Ibliisow maxaad leedahay oodan u noqonin kuwa Sujuuda.
- 33. Wuxuuna yidhi ma ihi Mid u sujuudi dad aad ka Abuurtay Dhoobo doorsoon.
- 34. Wuxuuna yidhi Eebe ka bax xageeda adigu waa lagu fogeeyaye.
- 35. Korkaagana waxaa ah Lacnad tan iyo Maalinta Abaal marinta (Qiyaamada).
- 36. Wuxuuna yidhi Eebow i sug tan iyo maalinta La soo bixin dadka.
- 37. Wuxuuna yidhi Eebe Adugu kuwa la sugi Yaad ka mid tahay.
- 38. Tan iyo maalinta Wakhtiga la yaqaan leh.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَتِ كُمْةِ إِنِّ خَلِقُ الشَّكُرُا مِّن صَلْصَنْلِ مِّنْ حَمَا مِّمْسْنُونِ ﴿ اللهِ اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ ا فَإِذَا سَوْبَتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُواْ لَهُ اللهِ الله

فَسَجَدَ ٱلْمَلَيْكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ١

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبْنَ أَن يَكُونَ مَعَ ٱلسَّنجِدِينَ

قَالَ يَتَإِبْلِيشُ مَالَكَ أَلَاتَكُونَ مَعَ ٱلسَّنْجِدِينَ

قَالَ لَمْ أَكُن لِأَسْجُدَ لِلسَّرِخَلَقَتُهُ مِن صَلْصَالِ مِنْ مَا إِمَّسْنُونِ ﴿

قَالَ فَأُخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ اللَّهُ

وَإِنَّ عَلَيْكَ ٱللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ ٱلدِّينِ ٥

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرُ فِيَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ۞ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلمُنظَرِينَ ۞

إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْوَفْتِ ٱلْمَعْلُومِ ﴿

Abuuridda Nabi aadan iyo sida Eebe u faray Malaa'igta inay u sujuudaan Iyagoo salaami een Caabudaynin, iyo sida Ibliis u diiday, Isagoo iska Kibriyay oo u Sheegan jaahilnimo Inuu ka Asal fiican yahay iyo Sida Eebe U lacnaday naxariistiisana ugu Dheereeyay, loona sugay tan iyo Maalinta Dadka la soo bixin dhammaan waxaa lagaga sheegay Quraanka meelo Badan, Waxaase loo Baahanyahay uun in la ogaado in Ibliis iyo xisbigiisu oo ah Inta gaalnimada iyo Xumaanta ku Raacday oy Col u yihiin Mu'miniinta, Islaamka Quraanka iyo Wanaaga, saas darteed waa in laga digtoonaado Colna laga yeesho Samahana lagu Dadaalo. Al-Xijr (28-38).

- 39. Wuxuuna yidhi Ibliis Eebow i baadiyayntaada Darteed waxaan u Qurxin dhulka Dhexdiisa waana Dhumin dhammaan.
- 40. Addoomadaada cibaadada kuu kali Yeelay mooyee (lana doortay).

قَالَ رَبِيمَا أَغُويْنَنِي لأُرْيِّنَنَّ لَهُمْ فِٱلْأَرْضِ وَلَأَغُوِينَهُمُ أَجْمُعِينَ ﴿

وَلَأَغُوينَهُمُ أَلْمُخْلَصِينَ ﴿

الْأَعْسَادَكُ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿

الْأَعْسَادَكُ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿

- 41. Eebe wuxuu yidhi kaasi waa Jid igu toosan (oo layska abaal marin).
- 42. Addoomadayda (toosan) Kuma lihid xujo Cid Ku raacday oo kuwa Baadida ah ka mida Mooyee.
- 43. Jahanamaana yaboohoodu yahay (inta dhunta) Dhammaan.
- 44. Waxayna leedahay todoba irridood oo irrid Kastana waxay leedahay Qaddar loo qaybiyay (oo Ibliis iyo Colkiisa ah).

قَالَ هَنذَاصِرَطُ عَلَى مُسْتَفِيدُ ﴿ ﴾ إِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَقَى مُسْتَفِيدُ ﴿ ﴾ إِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَكَنُ إِلَّا مَنِ البَّعَكَ مِنَ الْفَاوِينَ ﴿ ﴾ وَإِنَّ جَهَنَمُ لَمُوعِدُمُ أَجْمَعِينَ ﴾ وَإِنَّ جَهَنَمُ لَمُعُمْ الْجَعَينَ ﴾ لَمَا سَبْعَهُ أَبُومِ يِنَ اللهِ مِنْهُمْ جُرُونُ مَنْهُمْ جُرُونُ مَنْهُمْ جُرُونُ مَنْهُمْ حُرُونُ مَنْهُمْ حُرُونُ مَنْهُمُ مَنْهُمُ مُنْهُمُ مُنَهُمُ مُنَاهُمُ مُنْهُمُ مُنَاهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْعُمُ مُنْهُمُ مُنَامُ مُنْهُمُ مُنْمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُنْهُمُ مُن

Eebe wuu dhumiyey Ibliis, isna wuxuu ku dhaartay inuu dhumiyo dadka dhammaan marka laga reebo addoomada Eebe ee toosan, kuwaasna Ibliis jid kuma leh, waxayna mudan Ibliis iyo inta raacday Naarta Jahannamo oo Toddobo irridood leh, irrid kastana loo darbay ciddii gali lahayd oo ah Ibliis iyo colkiisa (Eebe ha naga koriyee) iridahaasna waxay u kala gali sida loo sii kala xunyahay. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Jahannama waxay leedahay Toddoba iridood waxaana ka mid ah irrid uu ka gali ruuxii u siibta seefta Ummadayda. Waxaa wariyey Tirmidi. Cali Binu Abii Dhaalib (Eebe ha ka raalli noqdee) wuxuu yidhi: Iridaha Jahannamo waa Toddobo is korsaaran,waana la buuxin dhammaan. Waa wax Eebe laga magan galo. Camal fiican oo ah Eebe caabudid dhaba, Raacid Quraankiisa, Adeeciddda Rasuulkiisa iyo xaq ku socod yaana lagaga koraa. Al-Xiir (39-44).

- 45. kuwa Eebe ka dhawrsadana waxay gali Janooyin iyo Ilo (durduri).
- 46. waxaana la dhahaa ku gala Nabad galyo iyo Aaminimo.
- 47. waxaana ka siibnaa waxa laabtooda ku jira oo xiqdi ah, waana walaalo sariira isqaabilsan ku sugan.
- 48. kumana taabto jannada dhex-deeda dhib xageedana lagama Bixiyo.
- 49. U warran addomadayda inaan anugu Dambi dhaafe Naxariista ahay,
- 50. iyo in Cadaabkaygu uu yahay Cadaabka daran uun.
- 51. Ugana waran dadka Martidii (Malaa'ig) Nabi Ibraahim.
- 52. Markay u soo galeen kuna Dhaheen salaan Kuna yidhi waanu idinka cabsan.

إِنَ ٱلْمُنْقِينَ فِ جَنَّنتِ وَعُيُونٍ ﴿ اللهُ الْمُنْقِينَ فِي الْمُنْقِينَ فِي الْمُنْفِ الْمُنْفَامَ الْمُنْفَامِلُونَ اللهُ ال

﴿ نَعِنَ عِبَادِى أَنِيَ أَنَا ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيدُ ﴿ وَأَنَّ عَنَانِي هُوَ ٱلْعَنَا الْأَلْدِهُ ﴿ وَأَنَّ عَنَانِي هُوَ ٱلْعَلَا الْمَالَةُ الْأَلْدِهُ ﴿ وَنَئِنَتُهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَهِيمَ ﴿ وَنَئِنَتُهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَهِيمَ ﴿ وَاللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّلْمُل

إِذْ دَخُلُواْ عَلَيْهِ فَقَالُواْ سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ ۞

53. ooy Dhaheena ha cabsan Waxaanu kuugu Bishaarayn Wiil cilmi yeelane.

- 54. Wuxuuna ku yidhi Ma waxaad ii bishaaraynaysaan Anoo odaynimo Itaabatay, Maxaad iigu Bishaaraynaysaan.
- 55. Waxayna dhaheen waxaanu Kuugu Bishaarayn Xaq ee ha noqonin Mid quusta.
- Wuxuuna yidhi yaa ka Quusta Naxariista Eebihiis kuwa Baadida ah mooyee.

قَالُواْ لَانْوَجَلْ إِنَّانُبُشِّرُكَ بِغُلَىدٍ عَلِيدٍ ﴿ وَا

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِ عَلَىٰ أَن مَّسَّنِى ٱلْكِبُرُ فِهَدُبُبُشِّرُونَ ۞

قَالُواْبَشَّرْنَكَ بِٱلْحَقِّ فَلَاتَكُن مِّنَ ٱلْقَانِطِيكَ ﴿

قَالَ وَمَن يَفْ نَطُ مِن رَّحْ مَةِ رَبِّهِ ٤ إِلَّا ٱلضَّ ٓ أَلُونَ ۞

Eebe wuxuu raaciyay Xaalka mu'miniinta oo ah inay Janno aan xiqdi iyo Xasad iyo Xumaan iyo Dhib Lahayn ay gali iyagoo Walaalo ah isasoo Qaabilina, Eebana Waana danbi dhaafe, waana Ciqaabe, Waana in Danbi dhaaf la warsado, Cadaabkiisana laga digtoonaado. Aayadaha kalana waxay ka Warrami sida meelo Kale oo Quraanka ah lagu Sheegay Nabi Ibraahim iyo Malaa'igtii Bishaarada U waday iyo Siduu uga yaabay iyo siday u xasiliyeen uguna Bishaareeyeen Markuu Sheegtay inuu Duq yahayna ay u sheegeen inay Dhab u wadaan kana Quusan naxariista Eebe, Wuxuuse u sheegay in Naxariista Eebe ka Quustaan Kuwa dhumay, Saas darteed waa in Eebe la rumeeyo Naxariistiisana la Rajeeyo Iyadoo la camal Fali. Al-Xijr (45-56).

- 57. Wuxuu yidhi Xaalkiinnu muxuu yahay Kuwan la Soo dirayaw.
- 58. Waxayna dhaheen waxaa naloo Diray Qoom Danbiilayaal ah xagood.
- 59. Ehelka (nabi) Luudh mooyee oo Waanu korin Dhammaantood.
- 60. Haweenaydiisa mooyee oo noqon Kuwa ku Hadhi (Halaagga).
- 61. Markay u yimaadeen Ehelkii nabi Luudh kuwii La soo diray.
- 62. Wuxuu yidhi Idinku waxaad Tihiin Qoom aan la Garanaynin.
- 63. Waxayna dhaheen saas ma aha ee Waxaannu kuula Nimid waxay Shakisanaayeen (Halaagoodii).
- 64. Waxaana kuula nimid Xaq, runna waan sheegaynaa.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُرْسِلُونَ ۞ قَالُوَ إِنَّا أَرْسِلْنَا إِلَى فَوْمِ تُجْرِمِينَ إِلَا مَا لَوْطٍ إِنَّالَمُنَا مُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۞ إِلَا أَمْرَأَتُهُ فَقَدَّرَ ثَا إِنَّهَا لَمِنَ ٱلْفَنبِينَ ۞ فَلَمَا جَاءً عَالَ لُوطٍ ٱلْمُرْسِلُونَ ۞ قَالَ إِنَّكُمْ فَوْمٌ مُنْكَرُونَ۞ قَالُ إِنَّكُمْ فَوْمٌ مُنْكَرُونَ۞ قَالُ إِنَّكُمْ فَوْمٌ مُنْكَرُونَ۞

وَأَتَنْنَكَ بِٱلْحَقِّ وَ إِنَّا لَصَلَدَقُوكَ إِنَّا

- 65. Ee guuri Ehelkaaga qayb Habeenka ka mida Socona Gadaashooda yayna soo Milicsan Ruux ka Mida (Dib) kuna socda meeja Laydin Faray.
- 66. Waxaana u waxyoonay Amarkaas ah in Cidhibta Kuwaas la goyn Subaxdii.

فَأَسِّرٍ بِأَهْلِكَ بِقِطْعِ مِّنَ أَلَيْلِ وَأَنَّيْعِ أَدْبَرَهُمْ وَلَا يَلْنَفِتْ مِنكُوْ أَحَدُّ وَأَمْضُواْ حَيْثُ تُؤْمُرُونَ ﴿

> فَضَيْنَاۤ إِلَيْهِ ذَٰلِكَ ٱلأَمْرَأَتَ دَابِرَهَتَوُّلآءٍ مُقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ۞

Nabi Ibraahim Wuxuu warsaday Xaalkooda, Waxayna u Sheegeen in loo Soo diray Inay Halaagaan Qoomka nabi Luudh ee Danbiilayaasha ah Ehelkiisa oon Haweenaydiisu Kujirin mooyee oo iyada la halaagi, Markay Nabi luudh u yimaadeenna Wuu garan Waayay, waxayna u sheegeen inay ula yimaadeen Waxay Shakisnaayeen oo ah Halaaggooda, Wuxuuna Eebe faray inuu guuriyo Ehelkiisa uuna Daba soocdo dibna Cidi soo eegin una Soodaan meejii la Faray, Waxaana loo waxyooday Nabi luudh In xaalka Kuwaas lagu dhameeyay in la Cidhibgoyn Aroortii.

Waxayna ku tusin wanaagga in la isu bishaareeyo Inaan qaraaba-nimo dadka hanuunin karin inkastooy Waajib tahay in Qaraabada lagula dadaalo khayr iyo Dadkaba dhammaan, In Eebe ka Aarsan danbiilayaasha, in Amarka Eebe Fuli iyo in Ilaahay lagu Xidhnaado xaqana la raaco isaga unbaa wax tariye. Al-Xijr (57-66).

- 67. Waxaana yimid dadkii Baladka oo bishaaraysan (aragga martida).
- 68. Wuxuuna yidhi kuwan waa Martidaydii ee Ha igu ceebaynina.
- 69. kana dhawrsada Eebe hana i dullaynina.
- 70. Waxayna dhaheen Miyaanaan kaa Reebin Caalamka (inaad marti ga liso cidna).
- 71. wuxuuna yidhi Kuwaasi waa gabdhahaygii Hadaad wax Falaysaan (ood guursanaysaan).
- 72. Cimrigaagee iyagu Baadibay ku Wareersan Yihiin
- 73. Waxaana qabatay Qayladii qorrax soo baxa.
- 74. Waxaana ka yeellay korkoodii hoostooda Waxaana ku soo daadinnay Korkooda Dhagaxyo Naar ah.
- 75. Arrintaasna calaamooyin baa ugu sugan Kuwa Fiirfiiriya (Fikira).
- 76. Waxayna kutaal Magaaladaas waddo toosan (oy maraan oo cad).

وَجَاءَ أَهْ لُ ٱلْمَدِينَىةِ يَسْتَشِرُونَ ۞ قَالَ إِنَّ هَتَوُٰلاَ مَشْيفِى فَلاَ نَفْضَحُونِ۞ وَانَّقُواْ ٱللَّهَ وَلاَ تُخْذُرُونِ۞

قَالُوٓ أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ ٱلْعَلَمِينَ ﴿

قَالَ هَتَوُلآءِ بَنَاتِيَ إِن كُنتُمُ فَنعِلِينَ ﴿

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَيْهِمْ يَعْمَهُونَ ۞

فَأَخَذَتْهُمُ ٱلصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ١

فَجَعَلْنَاعَلِيَهَاسَافِلَهَا وَأَمْطَرَنَاعَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِن سِجِيلٍ ﴿

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَنتِ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلِ مُقِيعٍ ۞

77. Arrintaasna calaamad yaa ugu sugan kuwa Xaqa rumeeyay.

إِنَّ فِي ذَالِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ١

Dadkii Magaalada waxay soo Qaabileen martidii iyagoo dooni Caadadoodii xumayd, Wuxuuse warsaday Nabi Luudh inayna ku Ceebeeynin kuna dullaynin martidiisa, Hana guursadeen Gabdhihiisa iyo kuwa Magaalada, waxayse ku sugnaayeen wareer iyo Baadi, Halkiibaana lagu Halaagay aroortii oo la daba Gadiyay Dhagax naar Ahna lagu soo daadiyay waana Arrin lagu waano qaato ciddii fikiri ama rumayn. Wayna muuqataa meejii lagu Halaagay. Waxaana loo baahanyahay in la Fikiro Wanaagana la raaco, Xumaantana laga Fogaado.

Abii saciid waxaa laga wariyay in Rasuulku (Naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu yidhi ka dhawrsada Saadinta Mu'minka wuxuu wax ku arkaa Nuurka Eebee (Abii xaakim) waana Faraasada.

Al-Xijr (67-77).

- 78. Waxayna ahaayeen Qoomkii kaynta Daalimiin (Qoomkii Nabi shucayb).
- 79. Waana ka aarsanay, waxayna labaduba degenaayeen Waddo cad (oo la yaqaanno).
- 80. Waxayna beeniyeen Qoomkii Xijrina kuwii Loo soo diray (Saalax).
- 81. Waana siinay Aayaadkanagii waxayna ahaayeen Kuwa xageeda ka jeedsada.
- 82. Waxayna ahaayeen kuwo ka Qota Buuraha Guryo aamina.
- 83. Waxaana qabatay Qaylo Aroortii.
- 84. Waxna uma tarin waxay Kasbanayeen.
- 85. Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeyana waxaan Xaq ahayn umaanan abuurin Saacaduna way iman ee iska saamax saamixid quruxsan,
- Eebahaabaa ah abuuraha cilmiga lehe.

وَإِن كَانَ أَضَعَبُ ٱلْأَيْكَةِ لَظَٰولِمِينَ ۞

فَأَننَقَمْنَامِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَيِإِمَامِ مُّبِينِ ١

وَلَقَدُكَذَبَأَصْعَابُ ٱلْحِجْرِ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿

وَءَانَيْنَهُمْ ءَايَلِينَافَكَانُواْعَنْهَامُعْرِضِينَ ١

وَكَانُواْيَنْحِتُونَ مِنَ ٱلْجِبَالِ بُيُوتًا ءَامِنِينَ ٥

فاحد مهم الصيحة مصيحين لي

مَّهُ اللَّهُ السَّمَاوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بِيَنَهُمَا وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَاوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بِيَنَهُمَا يَّهُ مِنْ رَبِّهُ مِنْ اللَّهِ مِنْ رَبِّينَ وَمُ

> ٳڵٳڹٳڵڂڡؚۅٳٮٛٲڵٮٵ ٲڶڞؘڡٛ۬ٛٛ*ڂٲ*ؙۼؘؙڝؚڶ۞ٛ

إِنَّ رَبُّكَ هُو ٱلْخَلَّقُ ٱلْعَلِيمُ ﴿

Qoomkii Nabi Shucayb iyana waxay ahaayeen Daalimiin Xaqa beenisay, waxayna Degenaayeen iyaga iyo Qoomkii Nabi luudhba Jid la maro oo la yaqaan oy Habboontahay in lagu waano Qaato, Sidoo kale Qoomkii Nabi saalax waxay beeniyeen Xaqii uu ula yimid iyo Mucjisadii, Kana jeedsadeen iyagoo ku Noolaa Meeja la yidhaah Xijir oo xagga Tabuug ah iyagoo Buuraha Guryo ka samaysan jiray iyagoo aamina, Waase la ciqaabay waxna uma tarin Xoolohoodii Waxaana ku Dhacay Masiibo. Rasuulkuna (Naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi maruu maray Guryahoodii: Ha galina guryihii Kuwii la caddibay idinkoo ooyi mooyee, Hadaydaan ooyinna iska ooyhisiiya Cabsi inuu idinku dhaco wixii ku Dhacay. (waa Xadiith Saxiix ah).

Tan kale Eebe wuxuu u abuuray Cirka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya Xigmad, Caddaalad iyo tusid Qudrada Eebe iyo ku waano Qaadasho, illeen Saacaddii Qiyaamaa imane, Waana samir iyo Dhaafid la isticmaalo Waxaan Diinta iyo Dhib ahayn, Eebana waa Abuuraha wax walba Og.

Saas darteed waa in wanaagga lagu Dadaalo Xumaanta, macaasida, Beeninta Xaqa iyo Dhibka islaamkana laga fogaado. Al-Xijr (78-86).

- 87. waxaan ku siinay Todobo soo noqnoqota «faataxada» iyo Quraanka wayn.
- 88. ee ha u taagin indhahaaga waxaan ugu raaxaynay qaybo ka mida. hana u murugoon una raarici (Jilci) garabkaaga (macaamiladooda) Mu'miniinta.
- 89. waxaadna dhahdaa anugu waxaan uun ahay u dige cad.
- 90. sidaan ugu soo dejinay Cadaab kuwii isu dhaarsaday (Dhibka xaqa).
- 91. ee kayeelay Quraanka Qaybo.
- 92. Eebahaa baan ku dhaartaye waan warsanaynaa dhammaantood.
- 93. waxay falayeen.
- 94. ee Muuji waxa lagu fari iskagana jeedso Mushrikiinta.
- 95. anagaa kaa kaafiyeyna kuwa jeesjeesa.
- 96. ee yeela Eebe Miciisa Ilaah kale wayna ogaan doonaan (waxa ku dhaca).
- 97. waxaana ognahay Laabtaadu inay ka cidhiidhyami waxay sheegi (oo xun).
- 98. ee ku Tasbiixso mahadda Eebahaa ahawna kuwa Sujuuda.
- 99. caabudna Eebahaa intay Yaqiintu kaaga timaaddo (Geeridu).

ٱلْعَظِيمَ ﴿ لَانَمُدَّنَّ عَنْنَكَ إِلَى مَامَتَعْنَابِدِهِ أَزُوَجَامِنْهُمْ وَلاَتَعْزَنْ عَلَيْهِمْ وَٱخْفِضْ جَنَاحَكَ اِلْمُؤْمِنِينَ ﴿ وَقُلْ إِنِّتَ أَنَا ٱلنَّذِيرُ ٱلْمُبِيثُ ﴿

نْتُنْكَ سَنْعًامِّنَ ٱلْمُثَانِي وَٱلْقُ ءَابَ

كُمُّ أَنْزَلْنَاعَلَى ٱلْمُفَسِّمِينَ ﴿ لَكُمُّ النَّالَةُ مُّا الْمُفَسِّمِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ الْمُعَيِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعِلَّ اللْمُعَلِّلْمُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ اللْمُعَالِمُ الْمُعِلَّ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَال

عَمَا كَانُوا يَعْمُلُونَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ اللَّهُ الْمُشْرِكِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا

إِنَّا كَنَيْنَكَ الْمُسْتَهِزِءِ بِنَ ۞ اَلَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَنَهًا ءَاخَرَ فَسَوْفَ يَعَلَمُونَ ۞

وَلَقَدْنَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ اللَّهُ

فَسَيِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ ٱلسَّنْجِدِينَ اللَّ

وَٱعۡبُدُرَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْنِيَكَ ٱلۡمِقِيثُ ۞

Eebe wuxuu siiyey Nabiga Faataxada iyo Quraanka wayn, wuxuuna faray inayna khaldin adduunyo, una murgin gaalada.si fiicanna kula noolaado Mu'miniinta illeen waa dige cade, ugana digo wixii ku dhacay kuwii xaqa dhibkiisa isu dhaarsaday oo kala qaybiyey Quraan, Eebana wuxuu faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu xaqa muujiyo oo la jahro qarisna dhaamaado, illeen Eebaa kaga filan kuwa jees jeesee.wuuna kaga fillaaday oo ciqaabay, illeen Quraankay kala qaybiyeene,oo Ilaah kale yeesheene, wayna ogaan ciqaabta ku dhacda, iyo inayna Laabtiisu la cidhiidhyamin xaq beeninta iyo xumaantay sheegi, iyo inuu daa'imo oo badiyo tasbiixda, mahadda iyo cibaadada Eebe inta yaqiintu oo Geerida ah uga timaaddo, taasina waxay ku tusin in cibaadada Eebe waajib tahay inta ruux noolyahay, Ibnu khathiir wuxuu yidhi: Waxayse sheegeen diin laawayaashu oo ah in yaqiinta loola jeedo Darajo Aqooneed oo marka la gaadho cibaadadu ka dhici ruuxa waa Gaalnimo, baadi iyo jaahilnimo, illeen Nabiyadii iyo asaxaabahood baa Eebe u yaqiinay uguna cilmi badnaa waxayna ahaayeen kuwa ugu cabsi iyo cibaado Eebe badan daacada way daa'imeen intay geeridu uga timid*. xaqana waa saas, suuradduna waxay ku dhamaatay in Quraanku wayn yahay, in dadka loo digo, in xaqa la muujiyo, in Eebe xaqa u gargaari, in eebe kaliya la caabudo, in la adkaysto Eebana la caabudo inta laga Geeriyoodo. Al-Xijr (87-99).

* saas waxaa qaba suufiyadii hore ee culimada ku gaalnimo xukumeen sida xallaaj iyo kuwa maanta qaarkood sida rabiiciyada ama timaweeynta saldhiggeedu yahay nugaal.(dib u eegaha)

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. waxaa yimid amarkii Eebe Qiyaamihii (iyo ciqaab) ee ha dedejisanina, waxaa ka nasahan oo sarreeya Eebe waxay la wadaajin.
- 2. wuxuu ku soo dejiyaa Malaa'igta waxyi oo amarkiisa ka mida cidduu doono oo addoomadiisa ka mida oo ah ugu diga inaan Ilaahay mooyee Eebe kale jirin ee ani uun iga dhawrsada.
- 3. wuxuu u abuuray Eebe Samooyinka iyo Dhulka xaq, wuuna ka sarreeya waxay la wadaajin.
- 4. wuxuu ka abuuray dadka dhibic markaasuu noqdaa dood badane cad.
- 5. xoolahana wuu idiin abuuray dhexdoodana waxaa ah duggaal iyo nacfi xaggeedaadna ka cuntaan.
- 6. quruxbaana idiinku sugan dhexdooda markaad dheelmaysaan iyo markaad foofinaysaan.
- 7. waxaadna ugu rarataan culaysyo xagga magaalo oydaan gaadhayn naf

بِسْ فِي اللَّهِ الرَّحْمَرِ الرَّحِيمِ

أَتَّ أَمْرُاللَّهِ فَلا تَسْتَعْطِلُوهُ سُبْحَنْنَهُ وَتَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿

ؙؽؙڒۣٙڶؙٲڵڡؘڵؿؠڬۘؖ؋ؘؠؙؚٲڵۯؙڿ؈ؚ۬ٲ۫ڡۧڕؚؚ؞ۼؘٛڶڡؘڹؽڞٛآءٛڡؚڽ۬ عِبادِهِۦٓٲڹ۫ٲؘڹۮۯۊۧٲٲؘ*ڎۘۿ*ڵٳٙڸؘۮٳؚڵۜٲڶٵ۫ڡ۠ٲؘؾۧڡؙؙۏڎؚ۞

> خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ تَعَلَىٰ عَمَّايُشُرِكُونَ ﴾

> > خَلَقَ ٱلْإِنسَانَ مِن نُّطُفَةٍ فَإِذَا هُوَخَصِيدٌ ثُمِينٌ ۞

وَٱلْأَنْفَدَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَادِفْءٌ وَمَنَنفِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۞

> وَلَكُمْ فِيهَاجَمَالُ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَشْرَحُونَ۞

وَتَحْمِلُ أَثْقَ الَكُمْ إِلَى بَلَدِ لَّمُ تَكُونُواْ بَلِغِيهِ

dhibkeed mooyee Eebihiinna waa u ture Naxariista.

إِلَّا بِشِقِ ٱلْأَنفُسِ إِنَ رَبَّكُمْ لَرَءُوكُ زَحِيدً ﴿

Qiyaamada iyo Maalinta aakhiro waa xaq imaan, saas darteed yuu Eebe uga cabbiray wax dhacay illeen waa hubaale, markay Muslimiintii aad u cabsadeenna waxaa soo degay inayna dedejisanin, Eebana la wadaajis cibaado waa ka nasahan yahay kana sarreeyaa, waxyigana wuxuu Malaa'igta ugu soo dhiibaa cidduu doono oo Nabiyada ka mida, si ay ugu digaan inaan Ilaahay mooyee Eebe kale jirin, kana dhawrsadaan, Cirka iyo Dhulkana wuxuu u abuuray xaq, xumaanna wuu ka sarreeyaa, dadka wuxuu ka abuuray dhibic markaasay murmaan oo isla waynaadaan, xoolaha Eebaa dadka u abuuray isagoo duggaal iyo Nacfi iyo cunno ugu sugan yahay, iyo qurux markay dheelman iyo markay foofi, kuna rartaan culays ay la aadaan meel ayna gaadheen dhib mooyee, taasina waa naxariista Eebe, saas darteed waa in Eebe si dhaba loo caabudo, laguna mahdiyo Nicmooyinkiisa, lagana digtoonaado kibirka isla waynida, muran xaq darro iyo madax adayga, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu candhuuf ku tufay Gacantiisa wuxuuna yidhi: Eebe wuxuu dhahaa Bani Aadamow sideed ii daalin anoo kaa abuuray waxanoo kale, markaad ekaatay ood waynaatay ood ku socotay dharkaaga iyo dhulka, ood kulmisay xoolo reebtayna, markay naftu dhuunta gaadhana aad dhahdid haddaan sadaqaysan ma haddaa waqti sadaqa ah. waxaa wariyey Imaam Axmed iyo Ibnu Maajah. An-Naxl (1-7).

- 8. Fardaha iyo Baqlaha iyo Dameeraha wuxuu (idiin ku abuurayEebe) Inaad kortaan iyo Qurux, Wuxuuna abuuri Waxaydaan Ogayn.
- 9. Xagga Eebaana jid toosan yahay (Hanuun), Mid leexsanna waa jiraa (xumaanta) Hadduu Doonana wuu idin hanuunin lahaa dhammaan.
- Eebe waa kan idinka soo dejiyay Samada Biyo xagiisaa laga cabaa Xagiisaana Geeduhu ka ahaadaan aad Daajisaan (xoolaha)
- 11. Wuxuuna idiinku soo Bixiyaa Beero Saytuun, Timir, Cinab iyo Wax kastoo midha ah, arrintaasna Calaamadbaa ugu sugan Ciddii fikiri.
- 12. Wuxuuna idiin sakhiray Habeenka, Maalinta, qorraxda, Dayaxa, Xiddigahana waxaa lagu sakhiray Amarkiisa, Arrintaasna Calaamooyin yaa Ugu sugan Ciddii wax kasi.
- 13. Iyo wuxuu idiinku abuuray Dhulka oo kala Duwan yahay Midabkeedu,

ۅؘڷڶؿٙڶۄؘٲڶؚؠۼٵڶۅؘٲڵحَمِيرَلِتَرْڪَبُوهَاوَذِينَةً وَيَغْلُقُمَالاَتَعَلَمُونَ۞

وَعَلَىٰ اللَّهِ قَصَّدُ السَّكِيلِ وَمِنْهَا حَآمِرٌ وَلَوْسَآءَ لَمَدَىٰكُمُّ أَجْمَعِينَ ﴾

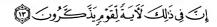
هُوَالَّذِى َأَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً لَكُومِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ

يُنْبِتُ لَكُمُ بِهِ الزَّرَعُ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَغْنَبَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَتِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَاّ مَنْ لَقَوْمِ يَنْفَكَ رُونَ ﴿

ۅۘڛڂٞڒڶڪٛٛؠؙٲڶؿٙڶۅٙٲڶنٙۿٵۯۅؘٲڶۺۧ؞ٝڛۅؘٲڶڡٚٙڡڒؖ ۅٲڬۛڿؗۄٛؠؙٛۺڂٞڒؾؙٛڸؚٲڡڔؚڡۛ_{ؖڐ}ٳٟػڣۣڎؘڸڬ ڵؙۘڒؚؽ۫ٮڗؚڵؚڡٙٚۏؚڔڽؘڠ۫ڡؚٙڶؙۅػ۞ٛ

وَمَاذَرَأَ لَكُمْ فِ ٱلْأَرْضِ مُغْنَلِفًا أَلْوَنَكُمُ

Arriintaasna Calaamad Yaa ugu sugan ciddii wax xasuusan (fikiri).

Eebe wuxuu ku mannaysan Nimcooyin badan oon la koobi karin halkanna waxaa Lagu sheegay Fardaha, Baqlaha iyo Dameeraha oo Eebe u abuuray in lagu intifaaco iyo in Lagu xarragoodo, Wuxuuna Eebe sheegay inuu abuuri Waxayna ogayn, Taasina waa Mucjisada Quraanka oo Eebe had iyo jeer wuxuu ahaysiiyaa waxaan Jiri jirin, Xagga Eebaana Jidtoosan oo xaqa yahay, Kuwa ka leexday Eebana waa Jiraan, Haduu doonana wuu hanuunin lahaa dhammaan, Waxaa kale oo Nicmooyinka Eebe ka mida Roobka wax laga cabo, lana daaqsado Doogiisa, Kuna soo Bixiyo Beero kala duwan iyo Midho nooc kasta leh, waana arrin ciddii fikiri Ay kuwaano qaadato, waxaa kale oo ka mida Nimcooyinka Eebe ee u baahan in Laga faa'iidaysto Habeenka, Maalinta, Qorraxda, Dayaxa iyo xiddigaha, oo lagu Sakhiray amarka Eebe iyo Nicmooyinka kale ee kala duwan ee Eebe ku Abuuray Dhulka dadka dartiis, waana wax ay ku waano qaataan kuwa Caqliga leh iyo Xusuusta, Wanaagna falaan xumaanna ka tagaan, Eebana si dhaba u mahadiyaan Una caabudaan. An-Naxl (8-13).

- 14. Eebe waa kan idiin sakhiray Badda inaad Ka cuntaan Hilib cusub kalana baxdaan Qurux (Macdan) ood xidhataan, Waxaadna aragtaan doonida (Markabka) oo Dillaacin(Dabbaalan) Dhexdeeda iyo inaad Doontaan fadliga Eebe iyo Inaad ku shugridaan.
- 15. Wuxuuna ku riday (sugay) Dhulka buuro inayna Idinla iilan (wuxuuna yeelay) wabiyo iyo Wadooyin inaad ku toostaan.
- 16. Iyo calaamado iyo Xiddigo ay dadku ku toosaan.
- 17. Cidwax abuuri Ma la midbaa mid aan wax Abuurayn miyaydaan wax xasuusanayn.
- 18. Haddaad tirisaan Nicmada Eebe ma koobi Kartaan, Eebana waa danbi dhaafe Naxariista

وَهُوَالَذِی سَخَرَالْبَحْرَلِتَا كُوْلُومِنْهُ لَحْمَاطَرِیّا وَسَنَخْرِجُواْ مِنْهُ حِلْیَةٌ تَلْبَسُونَهَ وَتَرَی اَلْفُلْک مَوَاخِرَفِیهِ وَلِتَبْنَغُواْ مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ مَشَكُرُونَ اللَّهِ وَالْفَیْ فِي اَلْأَرْضِ رَوَسِی اَنْ تَمِیدَ بِکُمْ وَالْفَیْ فِی اَلْأَرْضِ رَوَسِی اَنْ تَمِیدَ بِکُمْ وَالْفَیْ فِی اَلْاَرْضِ رَوَسِی اَنْ تَمِیدَ بِکُمْ وَعَلَامَنْ وَ بِالنَّجْمِهُمْ مَهْ تَمْدُونَ الله وَعَلَامَنْ عَلُمُ وَانِحْمَةُ اللّهِ لَا تَحْصُوهَا اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ الل

Nicmooyinka Eebe ugu nicmeeyey Dadka waxaa ka mida Badda hirka wayn ee haddana Eebe u sakhiray dadka inay hilib cusub ka cunaan kalana soo baxaan Jawhar iyo macaadin kala duwan oo xarrago iyo wax tar leh. Maraakiibtu iyo Doonyuhuna dhex mushaaxi si dadku u doonaan fadliga Eebe iyo Rizqigiisa kuna mahdiyaan, waana wax Eebe lagu mahdiyo in Markab culays weyn ey Biyuhu xambaaraan, waxaa kale oo Nicmooyinka ka mida Dhulka Eebe noo goglay Buurana ku sugay inayan iilan, Wabiyaal iyo Waddooyin lagu tooso oo laga socdaalana yeelay, Calaamooyinna yeelay iyo Xiddigo lagu tooso. Markuu Eebe xusay wax badan oo Nicmooyinka ah yuu ku baraarujiyey awooddiisa oo in isaga uun la caabudo ay waajib tahay illeen isagaa wax abuura, waxa ka soo hadhayna wax ma abuuraan, waana inay saaas ogaato ciddii wax xusuusan, Nicmada eebe haddii la tiriyana lama koobi karo waxaase loo baahanyahay Eebe ku mahdin iyo Aqoonsi, Saciid iyo Xasan Basri waxay dheheen markuu Eebe abuuray dhulka Yuu gilgishay, markaasay Malaa'igtii tidhi meel lagu sugnaan ma aha markaasaa waagu baryey iyadoo Buur leh. An-Naxl (14-18).

- 19. Eebe waa ogyahay waxaad qarsanaysaan iyo waxaad Muujinaysaan.
- 20. waxay Caabudayaan oo Eebe ka soo hadhayna ma abuuraan waxba iyagaase la abuuraa.
- 21. waana Mayd aan Noolayn mana oga waqtiga la soo bixin (Dadka).
- 22. ILaahiinnu waa Ilaah kaliya, kuwa aan rumeynin Aakhirana Quluubtoodu way diidi (Kalinimada Eebe), wayna iskibrin.
- 23. waxaa sugan in Eebe ogyahay waxay qarsan iyo waxay Muujin Eebana ma jecla kuwa iskibriya.
- 24. marka lagu dhoho muxuu soo dejiyey Eebihiin waxay dhahaan waa warkii kuwii hore.
- 25. inay xambaaraan culayskooda «dambigooda» oo dhan Maalinta Qiyaame, iyo culayska «dambiga» kuway dhumiyeen cilmi la'aan waxaana xun waxay xambaaranayaan.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا أَشِرُوكَ وَمَا لَعُلِنُوكَ ﴿
وَاللَّهِ يَعْلَمُ مَا أَشِرُوكَ وَمَا لَعْلَمُونَ شَبْعًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿
اَمُونَ عُبَرُ أَخْيَلًا وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿
اَمُونَ عُبَرُ الْعُهُ مُ الْفَيْدَ اللَّهِ الْمُعْرُونَ ﴿
اللَّهُ مُمْ اللَّهُ عُمْ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يُسِرُونَ ﴿
اللَّهُ مُنْكِرَةٌ وَهُم مُسْتَكْمِرُونَ ﴿
اللَّهُ مُنْكِرَةٌ وَهُم مُسْتَكْمِرُونَ ﴿
اللَّهُ مُنْكِرَةٌ وَهُم مُسْتَكْمِرُونَ ﴿
اللَّهُ مُنْكِمُ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يَسْتَكْمِرِ اللَّهِ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ الللللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُوا

Eebe waxba kama qarsoona ama ha la qarsado ama ha la muujiyee, wax ka soo hadhay oo nooc Cibaado mutana ma jiro ama ha la Caabudo, ha la baryo. kaalmo ha la warsado, xukunkiisa ha la raaco, illeen Eebaa wax abuura waxa ka soo hadhayna wax ma abuuraane, waana mayd aan noolayn ogyna marka qiyaamadu kici, Ilaahayna waa kali, Gaalase Ilaah kali ah ma rabto ee waxay rabaan in waxyaalo kale lala caabudo, maxay isla kibrin mar hadduu Eebe wax walba ogyahay, kuwa iskibriyana uusan jeclayn, oo marka Quraanka la warsado dhaha waa warkii kuwii hore si ay u xambaaraan dambigoodii oo dhan iyo kii dadkay cilmi la'aan dhumiyeen, wax la xambaarana dambi baa u xun. xadiithna waxaa ku sugnaaday: in ciddii hanuun u yeedhana heli ajirkeeda iyo Ajirka inta raacda iyagoon laga Nusqaamin Ajir, tii baadi u yeedhana waxay xambaari dambigeeda iyo dambiga inta raacday iyadoon iyana laga Nusqaaminayn. Taasina waxay ka digi inaan Dadka xumaanna la farin laguna raacin ee samo la faro laguna raaco. AnNaxl (19-25).

- 26. waxaa wax dhagray kuwii ka horreeyey markuu Eebe (amarkiisii) uga yimid xagga Asaaska (Tiirarka) waxaana kaga dumay saanqaafkii korkooda wuxuuna uga yimid cadaab meelayan ogayn.
- 27. ka dibna maalinta Qiyaame wuu dullayn wuxuuna dhihi aaway shura-

قَدُمَكَرَالَذِيكِ مِن قَلِهِمْ فَأَفَ اللهُ بُنيكَ نَهُم مِّنَ الْفَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّفْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَلْهُمُ الْعَذَاكِ مِنْ حَبْثُ لاَيشَعُرُونَ ۞ ثُمَّ يَوْمَ الْقِينَمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ kadaydii aad ku doodayseen dhexdeeda, kuwiina waxay dheheen cilmiga la siiyey (Culimadii) dulli iyo xumaan maanta wuxuu saaranyahay Gaalada.

- 28. ee ah kuway oofsan Malaa'igtu iyagoo dulmiyey naftooda, waxayna Muujiyaan hogaansi iyagoo dhihi maanaan ahayn kuwo xumaan fala, saas ma aha ee Eebe waa ogyahay waxaad falayseen.
- 29. ee ka gala irridaha Jahannamo idinkoo ku waari dhexdeeda waxaana xumaan badan Hooyga kuwa iskibriya.

شُرُكَآءِ كَ الذِينَ كُنتُمْ تُشَنَّقُوكَ فِيمِمْ
قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْمِلْمَ إِنَّ الْمِخْرَى
الْمُؤْمَ وَالسُّوَءَ عَلَى الْكَيْكَةُ ظَالِينَ الْفِرْرِينَ
الَّذِينَ تَنَوَفَنَهُمُ الْمُلَيِّكَةُ ظَالِينَ الْفُسِمِمُ فَالْقَوْا
الَّذِينَ تَنَوَفَنَهُمُ الْمُلَيِّكَةُ طَالِينَ الْفُسِمِمُ فَالْقَوْا
السَّلَمُ مَاكَنتُ مُعَمَّلُونَ الْفَيْكِ الْمُتَكَبِينَ فِيمَا فَلَيْسَ
فَاذْخُلُوا الْبُوبَ جَهَنَمَ خَيْلِينَ فِيمًا فَلَيْشَى
مَثْوَى الْمُتَكَبِينَ فِي الْمُتَكَبِينَ فَيْ الْمُتَكَبِينَ فِيمًا فَلَيْشَى

Eebe wuxuu ka warramay inay kuwo hore oo gaalo ahaa dhagar faleen markaas Eebe ku dumiyey guryihii,Ciqaabna uga timid meelayna ka filayn, Qiyaamadana ay la kulmi dulli iyo Khasaare, waxna u tarayn waxay caabudayeen, oy ku qirina dadka culimada ah in uu dulli iyo xumaani haleeli gaalada, oy Malaa'igtu nafta ka qaadi iyagoo dulmiyey naftooda isna dhiibay inkirayna inay horay xumaan u faleen Eebase waa ogyahay waxay faleen waxaana lagu abaal marin Naar ay ku waaraan oo ah Hooyga u xun ee loo darbay kuwa iskibriya, taasina waxay muujin in dhagartu ku noqon saaxiibkeed, in dulli u dambayn kuwa dhagra Muslimiinta, inaan waxaan Eebe ahayn wax tarayn, sharafta cilmiga lagu camal falo, in dulli u dambayn kuwa xaqa iska kibriya, in daalimiintu is dhiibi aakhiro, inayan waxba u tarayn xumaan diiddo maalinta qiyaame, saas darteed waa in laga faa'iidaysto waqtiga Eebana la caabudo. An-Naxl (26-29).

- 30. Waxaa lagu Dhahaa kuwa dhawrsaday muxuu soo Dejiyay Eebihiin Waxayna dhahaan Khayr, Kuwa Sama falay adduunyadana waxay mudan wanaag Daarta aakhiraana u Khayrroon waxaana wanaag Badan daarta mutaqinta (Kuwa dhawrsaday).
- 31. Waa jannada cadnin oy gali oy soconna dhexdeeda Wabiyaashii waxayna ka heli waxay doonaan, Saasuuna Eebe ku abaal mariyaa kuwa dhawrsada.
- 32. Ee ah kuway oofsato Malaa'igtu iyagoo Fiican (Kuna dhihi) Nabadgalyo korkiina ha ahaato ee Ku gala jannada Waxaad camal fali Jirteen Dartiis.
- 33. Gaaladuse miyay sugi inay u timaado Malaa'igtu mooyee ama u yimaado Amarka Eebahaa, Saasayna

٥ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْاْ مَاذَاۤ أَنزَلَ رَبُّكُمُّ ۚ قَالُواْ خَيْراً ۗ لِلَّذِينَ أَحْسَنُواْفِ هَذِهِ الدُّنْيَاحَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وُلِنَعْمَ دَارُ ٱلْمُتَّقِينَ ۞

جَنَّتُ عَدْنِيَدُ خُلُونَهَا تَجَرِي مِن تَعْتِهَا ٱلْأَنْهَنَّرُلَكُمْ فِيهَا مَايِشَآءُونَ كَنَالِكَ يَجْزِي اَللَّهُ ٱلْمُنَّقِينَ ﴿

ٱلَّذِينَ الْنَوَقَ الْهُمُ ٱلْمَاكَةِ كَةُ طَيِّدِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ٱدْخُلُواْ ٱلْجَنَّةَ بِمَاكُنتُ مَعْمَلُونَ الله هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْلِيهُمُ ٱلْمَلَيِّكَةُ أَوْيَأْتِيَ أَمْرُ رَبِكَ كُذَالِكَ فَعَلَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ Faleen kuwii ka horeeyay, Mana Dulmiyin Eebe iyagaase dulmiyay Naftooda.

34. Waxaana ku dhacay Xumaantii waxay faleen, Waxaana ku dagay (Ciqaabtii) Waxay ku jees jeesi Jireen.

وَمَاظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنَ كَانُوا أَلْفُسَهُمْ يُظْلِمُونَ ﴿ يُظْلِمُونَ اللَّهُمُ سَيِّاتُ مَاعَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَاكَانُواْ يِهِ عِيْسَةٌ زِءُونَ ﴿ مَاكَانُواْ يِهِ عِيْسَةٌ زِءُونَ ﴿

Aayadaha hore Waxay ka warrami xaalka kuwa Eebe rumeeyey ee Xumaanta ka Dhawrsaday oo ah inay wanaag mudan Adduun iyo Aakhiroba, oy galina Janno Ay kuwaari, Kana heli waxay doonaan, Saasaana Eebe ku abaal mariyaa kuwa Xumaanta ka dhawrsada oo Malaa'igtu nafta ka Qibloon iyagoo Wanaagsan oy Salaami uguna bishaarayn Janno Camalkoodi fiicnaa dartiis.

Gaalase waxay sugtaa waa Halaag iyo Eeboo amra Ciqaabtooda, Waana ciqaabtii Haleeshay kuwii hore, ee Naftooda Dulmiyay Illeen Eebe wax ma dulmiyee, Kuna dhacay oo koobay Ciqaabtii camalkoodii xumaa ee Xaq ku jees jees ahaa, Cidii xaqa Yasta oo iska Kibrisa isagoon waxba ahayn ee Miskiin Tabar Yara Waxse ismooda ha u adkaysto Dulliga iyo Ciqaabta Haleeli Hana ka Kabbado Khadhaadhka midhaha Beertiisa ku miirmay. An-Naxl (30-34).

- 35. Waxay dhahaan kuwii Eebe la wadaajiyay (Cibaadada) Haduu doono Eebe maanaan caabudneen cid ka Soo Hadhay waxba annaga iyo aabayaalkanno mana Xarrimneen isaga ka sokow waxba, Saasayna faleen Kuwii ka horeeyay ee Rasuullada ma saaran yahay Waxaan gaadhsiin cad ahayn.
- 36. Waxaan ka bixinay Umad kasta Rasuul inay caabudaan Eebe kana dheeraadaan Dhaaquutka (Cibaadada Eebe ka sokow), Waxaana ka mida dadka Cid Eebe Hanuuniyay, Waxaana ka Mida ciday ku sugnaatay Baadinimo, Ee socda dhulka oo Eega siday Noqotay Cidhibtii Beeniyayaasha.
- 37. Hadaad ku Dadaashid hanuunkooda Eebe ma hanuuniyo ciduu Dhumiyay mana helaan Gargaare,

وَقَالَ الَّذِيكَ أَشْرَكُوا لَوْشَاءَ اللَّهُ مَاعَبَدُنَا مِن دُونِهِ عِن شَيْءٍ خَنْ وَلاَ ءَابَا وُنَا وَلاحَرَّمْنَا مِن دُونِهِ عِن شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِيكِ مِن فَبْلِهِمْ فَهَلَ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَغُ الْمُسِينُ ﴿ وَلَقَدْ بَعَضْنَا فِي كُلِ الْمَلَكُ الْمُسِينُ ﴿ وَلِقَدْ بَعَضْنَا فِي كُلِ الْمَلَكُ وَلَا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّلِعُوتَ فَيَنْهُم مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلِكَةُ فَسِيرُوا فِالْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَكَاكَ عَنقِبَهُ إِن تَعْرِضَ عَلَى هُدَنِهُمْ فَإِنْ اللَّهَ لَا يَهْدِى مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُ مَقِن نَصِرِيكَ ﴿

Gaalada iyo dad badan oo jaahiliina way khaldamaan oo u xujaystaan dhumiddooda qaddarka Eebe iyagoo sheegan inuu hadduusan Eebe doonin ayna iyaga iyo Aabayaalkood xarrimeen wax bannaan,caabuddeenna wax Eebe ka soo hadhay,waana waxay fali jireen kuwii horana, Rasuulladana waxaan gaadhsiin ahayn ma saarra, waa jirtaa in Eebe maamulo adduunka laakiin cid walba wuxuu siiyey cudur daarna ma jiro, waana Eebe kaliya in la caabudo lagana fogaado Cibaadada baadhilka Eebe ka soo Hadhay waxay dooni ha ahaatee, ciddii doontana Eebe wuu sii hanuuniyaa, tii xaqa diida inta loogu yeedhana way sii dhuntaa,cid Eebe Mooyee wax hanuuninna ma jirto. Saas darteed mar hadduu Eebe xaqii caddeeyey, Jidkiina muuqdo, cid kastana Rasuul loo diray way dhammaatay Lug Geed ku mar iyo kanay tahay iyo wax la caabudo oo Eebe ka soo hadhay ee waa in uun xaqa la raaco loona hogaansamo Eebe. An-Naxl (35-37).

- 38. waxay ugu dhaarteen Eebe dhaar adag inuusan soo bixinayn Eebe cid dhimatay saas ma aha ee waa yabooh Eebe isasaaray (sugan) Dadka badidiise ma oga.
- 39. inuu u caddeeyo waxay isku diidanyihiin iyo inay ogaadaan kuwii Gaaloobay inay ahaayeen Beenaalayaal.
- 40. haddaan doono arrinna waa inaan uun ku dhahno ahow oy ahaato.
- 41. kuwii u haajiray dar Eebe intii la dulmiyey ka dib waxaan dejinaynaa adduunka wanaag, ajirka aakhiraana ka wayn hadday wax ogyihiin.
- 42. waana kuwa samray «adkaystay» Eebahoodna uun tala saarta.

وَاَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ اَيْمَنِهِمْ لَايَبَعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوثُ بَكَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَاكِنَّ أَحْثَ ثَرَّالْنَاسِ لَا يَعْلَمُونَ فِيهِ لِلْبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ اَنَهُمْ كَانُواْ كَنْدِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

إِنَّمَاقَوْلُنَالِشَى ۽ إِذَآ أَرَدْنَهُ أَنْنَقُولَ لَهُۥكُنُ فَيَكُونُ وَٱلَّذِينَ هَاجَـُرُواْفِ اللهِ مِنْ بَعْدِمَاظُلِمُواْ لَنَبُوِّنَنَهُمْ فِ الدُّنْيَاحَسَـنَةٌ وَلَأَجْرُ ٱلْآخِرَةِ ٱكْبِرُّلُو كَانُواْ يَعْلَمُونَ ۞

ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَعَلَىٰ رَبِهِ مْ يَتُوكَ اللَّهِ اللَّهِ مَا يَتُوكَ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ مَا يَتُوكَ اللَّهُ

Gaaladii waxay dhaar adag ku dhaarteen inaan Eebe soo bixinayn cid dhimatay Wuuse soo bixin Siduu yaboohay mase oga dadka badankiisa Jaahiliinta ah, Illeen wax walba Waqti iyo Mudduu leeyahaye, Inuu u cadayn waxay isku diidanaayeen ogaadaanna kuwii gaaloobay inay beenaalayaal ahaayeen oo waxay Adduunka ku hayeen Gaaladu iyo xaq diidayaashu Been la Dhoodhoobay ahayd, Dhabta iyo Runtuna tahay waxa Eebe yaboohay Rasuuladuna rumeeyeen, Eebana Wuxuu damco wuxuu dhahaa ahaw wuuna ahaadaa wax ku Culusna ma jiro.

Kuwa dar Eebe u Hijrooday wuxuu Eebe u ballanqaaday inuu Wanaag siiyo Adduun iyo Aakhiraba, iyadoo Abaal marinta Aakhiro iyo Ajrigeedu ka wayn Yahay kan adduun, Waxaana muta kuwa Samray oo u Adkaysta dhibka Eebahoodna Tala saarta. Wuxuuna ahaa Cumar binu Khadhaab markuu Muhaajiriinta wax Siin kii yiraahda: Qaado Eebe hakuu barakeeyee, Kani waa wuxuu Eebe kuu Yaboohay adduunkee, Wuxuu kuu kaydiyay, Aakhiraana ka fiicane markaasuu Akhriyay Aayadan. Taasina waxay ku tusin Wanaaga iyo Fadliga Hijrada Dar Eebe iyo in Eebe wanaag ku Abaal marin. An-Naxl (38-42).

- 43. waxaan dirray hortaa Rag aan u waxyoonay, ee warsada kuwa cilmiga leh haddaydaan wax ogayn.
- 44. (waxaana la dirray) xujooyin iyo Kutub waxaana kugu soo dejinay Quraanka inaad u caddayso Dadka waxa loo soo dejiyey, inay fikiraan.
- 45. ma aamin bay ka noqdeen kuwii dhagarta falay in Eebe la gooyo Dhulka, ama uga yimaaddo cadaab meelayna filayn.

وَمَا أَزْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّارِجَا لَا نُوْجِ إِلَيْهِمْ فَسَنَلُوۤ الْهَ لَ الذِّكْرِ إِن كُسُنُّهُ لَا تَعْاَمُونَ ۞ مِالْبَيْنَتِ وَالزُّبُرُّ وَأَزَلْنَا ٓ الْيَكَ الذِّكْرِ لِشَبَّنِ لِلنَّاسِ مَا نُزِلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَنَفَكَّرُونَ ۞

ٱفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكُرُوا ٱلسَّيِئَاتِ ٱنْ يَغْسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ ٱوَيَأْنِيَهُمُ ٱلْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لاَيْشْعُرُونَ ۞ 46. ama ku qabto Eebe gadgadoonkooda mana aha kuwa Eebe daaliya.

47. ama ku qabto Nusqaamin (iyo cabsi) iyagoo ku sugan, Eebihiinna waa u Ture Naxariista.

وَيَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِ مَ فَمَاهُم بِمُعْجِزِينَ ١

وْيَأْخُذُهُمْ عَلَى تَخُونُو فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَهُوكٌ رَّحِيمٌ ﴿

Gaaladu waxay wax badan inkireen in Rasuul Dada la diro, saas darteed yaa Eebe ku Raddiyey Aayado badan, haddayna wax Aqoonna oo ogaynna waa inay warsadaan Dadka cilmiga leh, Eebana wuxuu soo dejiyey xujooyin iyo Kutub, Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe wuxuu ku soo dejiyey Quraanka si uu ugu caddeeyo Dadka waxa lagu soo dejiyey iyo inay fikiraan, aaminna kama aha Gaaladu in Eebe Dhulka la gooyo ama cadaab uga yimaaddo meelayna ogayn, ama Eebe qabto iyagoo gad-gadoomi mana daaliyaan Eebe, ama Eebe ku qabto Cabsi iyo Nusqaan, Eebana waa u ture Naxariista, siduu Rasuulku yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe wax kaga samir badan dhib uu maqlay ma jiro, waxay ku sheegi Ilmo isna wuu arzaaqi oo Caafin.

waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim. Ruuxii caqli lehse waa inuusan ku kadsoomin ee Eebe ka dhawrsadaa dhabna u caabudaa. An-Naxl (43-47).

- 48. Miyeyna Arkayn wuxuu Eebe Abuuray oo u iilan Hooskiisu Midig iyo Bidix Sujuud Eebe dartiis iyagoo u Khushuucsan.
- 49. Eebe waxaa u Sujuuda waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan oo dhul socoda iyo Malaa'ig iskamana wayneeyaan (Sujuuddiisa).
- 50. Waxayna ka Cabsan Eebahooda Sarreeya waxayna falaan wax la faro.
- 51. Wuxuuna Yidhi Eebe ha Yeelanina Ilaahyo Labo ah Eebe waa uun Ilaah kaliya ee Aniga uun iga Cabsada.
- 52. Eebe waxaa u sugnaaday waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan, waxaana u sugnaaday Diin (Cibaado) Joogta ah, ee ma Eebe cidaan ahayn yaad ka dhawrsanaysaan.
- 53. Waxa Nicma ah ood haysataan waxay ka timid Eebe markuu idin Taabsiiyo Dhibna xaggiisaad u Qaylyeysaan.
- 54. Markuu idinka Faydo Dhibkana Koox idinka mida yaa Eebahood la wadaajisa (Cibaadada).

أُوَلَمْ يَرُوا إِلَى مَاخَلَقَ ٱللهُ مِن شَيْءٍ يَنَفَيَّوُا ظِلَنَالُهُ.
عَنِ ٱلْيَمِينِ وَٱلشَّمَآيِلِ شُجَّدُ اللَّهِ وَهُرَدَ خِرُونَ اللَّهِ

وَيِلَّهِ يَسْجُدُ مَافِ ٱلسَّمَنَوَتِ وَمَافِ ٱلأَرْضِ مِن دَاَبَةٍ وَٱلْمَلَتِ كَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۞

يَعَافُونَ رَبَّهُم مِن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۗ۞ ۞وَقَالَ اللَّهُ لَاننَجْذُ وَا إِلَنهَ بِنِ آثَنَيْنِ ۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَّهُ وَحِدُّ فَإِتَى فَأَرْهَبُونِ ۞

> وَلَهُمَا فِى ٱلسَّمَوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًا ٱفَغَيْرَٱللَّهِ نَنْقُونَ (ثَنَّيُ

وَمَابِكُمْ مِّن نَعْمَةِ فَمِنَ ٱللَّيْ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْنَرُونَ ﴿ ﴾

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضَّرَعَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُر بِرَةٍمْ يُشْرِكُونَ ۞ 55. Inay ka Gaaloobaan waxaan siinnay, Raaxaysta waad Ogaan doontaan «Cidhibta Xaalkiinne».

لِيكُفُرُواْبِمَآءَالْيَنَهُمُ فَتَمَتَّعُواْ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ 🚳

Ibnu Khathiir wuxuu Yidhi: Eebe wuxuu ka warrami Waynidiisa oo wax kasta u Khushuuco Dhammaan, wax Nool iyo wax kalaba iyo Insi, Jinni iyo Malaa'igba, oo xataa Hoosku Eebe u Sujuudo, Malla'igtuna FulinAmarka Eebe, kana Cabsan, iyo inaan Ilaahay Mooyee Eebe kale jirin, isaga kaliyana muto Cibaado, illeen isagaa wax walbaba lehe, Cibaado Joogta ahna Mudane, tankale wixii Nicma ah oo la Haysto xagga Eebay ka timid, Eebaana dhibka fayda oyna Xaq tahay in Kaligiis la Caabudo, Gaalase waydiiday ee ha ku raaxaysteen waxa Eebe siiyey way ogaan waxa ku dhaca. Mahad Eebaa mudan, waynaynna isagaa xaq u leh, isagaana lagu Hoos jiraa Aakhiro iyo Adduunba, Amarkiisuna fuli. An-Naxl (48-55).

- 56. Waxay u yeelaan waxayna ogayn Qayb waxaan ku Arzaaqnay ka mida, Dhaar Eebee waa laydin warsan (Gaaloy) waxaad Been Abuuranaysaan.
- 57. Waxayna u yeelaan Eebe Gabdho waa ka Nasahanyahay, iyaguna waxay yeelan waxay rabaan.
- 58. Marka Loogu Bishaareeyo midkood Dhaddig wuxuu Noqdaa Wajigiisu Madow walbahaarina.
- 59. Wuxuuna iska Qariyaa Dadka Xumida waxa loogu Bishaareeyey, miyuu ku haystaa Dulli mise wuxu Dhumbiyaa Dhulka, waxaa xun waxay Xukumi.
- 60. Kuwaan rumayn Aakhiro waxaa u sugnaaday Tusaale xun, Eebana waxaa u sugnaaday Sifada sare, waana Adkaade falsan.

وَيَعْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقَنَهُمُّ تَأَلَّهِ لَشُنَائُنَّ عَمَّا كُنتُمُ تَفْتَرُونَ ۞ وَجَعْعَلُونَ لِلَّهِ ٱلْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ ﴿

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم إِلْأُنشَ طَلَّ وَجُهُهُ مُسْوَدًا وَهُوكَظِيمٌ ﴿ ﴿ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَا الْمُشْرَبِهِ ۚ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ يَنَوَرَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوَّءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ أَيْمُسِكُمُ مُنَا اللَّهُ اللّ مَا يَعَكُمُونَ ﴿ إِنَّ اللَّهُ اللَّه

لِلَّذِينَ لَايُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ مَثْلُ السَّوَّةِ ۗ وَيِلَّهِ ٱلْمَثْلُ ٱلْأَعْلَىٰۚ وَهُوَٱلْمَـٰزِيُزُٱلْمَكِيمُ ۞

Waxaa ka mida Caadada Xun ee Gaalada inay xoolahooda kala qaybiyaan oo Qaarna Eebe ku sheegaan Qaarna Shurakadooda, waase la warsan BeenAbuurashadooda, sidoo kale waxay Eebe ku Sheegaan Gabdho iyaguna waxay doonaan oo Wiilal ah, eebase waa ka Nasahanyahay waxay sheegi, iyadoo marka mid ka mida Loogu Bishaareeye Gabadh uu Wajigiisu Door-soomo Walbahaarana, kana qarsoomo oo ka Dhawrsado Dadka isagoo ka xun waxa loogu Bishaareeyey, kuna fikiri ma dullibuu ku hayaa mise wuu dilaa oo dhulka ku Xabaalaa, waxayna Xukumayaan wax Xun, dhabtuna waa in kuwaan Aakhirana Rumayn tusaale xun u sugnaaday, Eebana Sarrayn, Wanaag iyoWayni u sugnaatay, yahayna mid Awood iyo falsami ku Sifoobay.

Aayaduhuna waxay sugi in Cibaadada Khalqiga iyo Xukunka Dhamaan Eebe iska leeyahay, uuna u Baahnayn Ilmo iyo Kaalmo, inay Jaahiliyo tahay Gabdho la silciyo ama la Gacan Bidixeeyo, in Wanaaga oo Dhanna Eebe ku dhamaado, Xumaan, Dulli iyo Liidmana Gaalo ku dhamaado, ee dhab ha loo Caabudo Eebahaas. An-Naxl (56-60).

- 61. Hadduu Eebe u qaban Dadka Dulmigooda kagama tageen korka dhulka wax socda, wuxuuse dib ugu dhigi Muddo Magacaaban, markay Ajashoodu timaadana kama dib maraan Saacad kamana hormaraan.
- 62. Waxayna u yeelaan Eebe waxay Nacayaan, waxayna tilmaami carrab-yadoodu Been inuu wanaag u sugnaaday, waxaa sugan in Naar uun u sugnaatay, oo loo hormarin (luguna dhaafi).
- 63. Dhaar Eebee waxaan (Rasuullo) u dirray Umado kaa horreeyey wuxuuna u Qurxiyey Shaydaan camalkooda isagaana sokeeye u ah Maanta waxayna mudan Cadaab daran.
- 64. Quraankana waxaan uun kuugu soo Dejinay inaad u Caddaysid Dadka waxay isku Khilaafsanyihiin iyo Hanuunka iyo Naxariista Ciddii Rumayn.
- 65. Eebana waa kan ka soo Dejiya Samada Biyo, kuna Nooleeya Dhulka Abaar ka dib, Arrintaasna Calaamad yaa ugu sugan Ciddii wax maqli.

وَلَوْيُوَاخِذُ اللّهُ النّاسَ بِظُلْمِهِم مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَةٍ وَلَكِن يُوَخِرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلِ مُسَمَّى فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَغْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَايَكُرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ ٱلْكَذِبَ أَنَ لَهُمُ ٱلْمُسَنَّى لَاجَرَمَ أَنَّ لَمُثُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمُ مُّقُرُطُونَ ۞

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَ آ إِلَىٰٓ أُمَعِمِّنِ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ كُمُّ ٱلشَّيْطَنُ أَعْمَٰ لَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ ٱلْيَوْمَ وَلَكُمْ عَذَابُ ٱلْيَدُّ ﴿ ﴿

وَمَآأَنْزَلْنَاعَلَيْكَ ٱلْكِتَنْبَ إِلَّا لِشُبَيْنَ لَهُمُّهُ ٱلَّذِي ٱخْنَلَفُواْفِيةٍ وَهُدَّى وَرَحْمَةً لِقَوْمِ يُوْمِنُونَ ﴿ وَٱللَّهُ أَذَٰ لَ مِنَ ٱلسَّمَاۤ عِمَّآهُ فَأَخِابِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَمُوْمَهَا

وَاللَّهُ انزل مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاحْيا بِدِ ٱلأَرْض بَعْدَمُوْتِمُ إِنَّ فِى ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمِ يَسْمَعُونَ (١٠٠٠)

Aayadahan waxay ka warrami Dusha Eebe iyo hadduu Dadka u qaban Dulmigooda aan Dhulka Ciduna ku Noolaateen, wuxuuse dib ugu dhigaa muddo magacaaban markay Timaadana Saacad dib loogama dhaco lagamana hor maro, Gaaladuna Eebe wax xun yey ku sheegeen, Beenna waxay ku sheegi in wanaaggu iyaga u sugnaaday, waxaase dhaba in Naaru u sugnaatay loona hor marin, waana jirtaa in Eebe u diray Rasuullo Ummadahooda, Shaydaanna u Qurxiyey Camalkooda, isagaana Qiyaamada sokeeye u ah, Cadaab daranna way mudan, Quraankana wuxuu Eebe ugu soo Dejiyey Nabiga inuu Dadka u Caddeeyo waxay isku diidanyihiin iyo isgaoo Hanuun iyo Naxariis u ah Ciddii xaq Rumayn, uguna Deeqay Dadka Roob iyo Khayr ku Nooleeya Dhulka Abaar ka dib waana waxay ku Waano Qaadato Ciddii wax maqli, Saas darteed Dusha Eebe iyo Naxariistiisa yaan lagu kadsoomin wuu Ciqaab iyo Qabasho daranyahaye. An-Naxl (61-65).

66. Waxaana idiinku sugan Xoolaha Cibrad (Waano qaadasho) waxaana idinka waraabinaa waxa ku sugan Caloosheeda Digo iyo Dhiig dhexdooda ah Caano Saafi ah oo u fudud kuwa Cabbi.

وَإِنَّ لَكُوْفِ ٱلْأَنْعُنْ لِعِبْرَةً نَّشُقِيكُمْ يَمَّا فِ بُطُونِهِ -مِنْ بَيْنِ فَرْثِو وَدَمِ لَبَنَا خَالِصًا سَآبِعَا لِلشَّنْ رِبِينَ ﴿

- 67. iyo Midhaha Timirta iyo Cinabka ood ka yeelataan Cabbid iyo Risqi Fiican, Arrintaasna Calaamadbaa ugu sugan cidii wax kasi.
- 68. Wuxuu u Waxyooday (ku Ilhaameeyey) Eebahaa Shinnida ka yeelo Buuraha Guryo iyo Geedaha iyo waxay Dhistaan.
- 69. Markaas Cun Midho kasta xaggooda qaadna Jidadka Eebahaa oo laylyan, waxaana ka soo baxa Calooshooda Cabbid kala duwantahay Midabkoodu dhexdiisana waxaa ah Daawo Dadka Arrintaasna Calaamaa ugu sugan ciddii Fikiri.
- 70. Eebaa idin abuuray markaas idin oofsan (Dili) waxaana idinka mida cid loo celin (la gaadhsiin) cimriga ugu liita inuusan ogaan waxba cilmi ogaansho dabadiis, Eebana wax walba waa ogyahay karaana.

ۅٙڡؚڹؿٛڡؘۯؾٲڶؾؘڿۑڸۅٲڶٲؙڠؘٮ۬ٮ۪ٮٚڹؘۘڿۮؙۅڹؘ ڡؚٮ۬ۿڛؘڪڒٵۅؘڔؚۯ۬ڡٞٵڂڛؘٵۨۛٳڹؘڣڎؘڸڬڵٲؽةۘ ڶؚڡٙۊۧڡؚؚؠؘڡٚڡؚٙڷۅڹٛ۞ٛ

ۅؘٲۏۘڿؽڔؘڲؙڮٳڶۘؽٲڬۼٙڸٲؘؽٲۼٙٚڹؚؽڡؚؽؘڷڣؚٝڹڵڸؠؙؖۅٛؾۘٵ ۅؘڡڹؘٲڶۺۧۘۘڿڕؘۅڡؚڡٙٵێڠڕۺؖۏڹٙ۞

ثُمُّ كُلِي مِن كُلِّ النَّمَرَتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً يَغْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ ثُغَنْلِفُ الْوَنْهُ, فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَاَيةً لِقَوْمٍ يَنْفَكَرُونَ ﴿

ۅؘٲٮۜڷهؗڂؘڵڡۜٙڴؙڗؙؿۘؗڒۘؽۘٮؘۅٛڣٙٮڬٛؠٝۛٶڝڹڮ۠ڔڝۜ۫ڽؙۯڎؙٟٳڬٙٲڗ۬ڍؗڸٱڶڠڡؙڔ ڸػٞڵێۼڶػڔۼۮ؏ڣؚڕۺؾٵ۠ٳڹۜٲڛؘٙػڸڛڎٞڡٙڍڽؖڒٞ۞

Xoolaha Nicmoolayda ah waxaa ku sugan Calaamad ku Tusin Qudradda Eebe, sida Eebe inooga siiyo Caano Saafi ah oo ka soo Dhexbaxay Uus iyo dhiig, Macaanna oo Cunaha Cabbaha u sahlan, iyo Ciddii Dhami, sidoo kale wuxuu ina siiyey oo Midho Timireed iyo Canab aan ka yeelanno Cunno fiican o tusin ciddii caqli leh Awoodda Eebe iyo Naxariistiisa, sidoo kale wuxuu ku Ilhaameeyey Shinnida oo ah Duulaa yar inay Guri ka yeelato Buuraha, Geedaha iyo Dhista, oyna cunto Midho kala duwan, qaaddana Meelo iyo Jidad Eebe u Sahlay, kana soo baxo Caloosheeda Cabbid Midabkeedu kala duwanyahay, Daawana Dadka ugu sugantahay, taasina waa calaamad ku tusin awoodda Eebe ciddii fikiri, saasaadna u aragtaa sida Eebe Dadka ugu Nicmeeyey Xoolo ay Caano ka dhammaan, midho ay wax ka Cunaan,Shinni Malab u samaysa, waana xayawaankaas tabarta yar, yaa macaaneeyey, dhaacaankeeda Eebe kaliya, waxaana sugnaatay in Nina u yimid Nabiga (N. N. E. K. H.) una sheegay in Walaalkiis Shubmi, kuna yidhi Malab waraabi, kuna soo noqnoqday dhawr jeer isagoo sheegi inuu wali shubmi markaa Nabigu ku yidhi Waraabi Malab Eebaa run sheegi, Caloosha Walaalkaana waa Beenaleeye,markaasuu Waraabiyey ka dibna Bogsaday. Taasina waxay ku Tusin in Eebe u sakhiray Dadka in wax Badan u Adeegaan una shaqeeyaan si Eebe loogu Mahdiyo. An-Naxl (66-69).

- 71. Eebe wuu ka fadilay Qaarkiin qaar Risqiga, mana aha kuwa la fadilay kuwii ku celiya Risqigooda waxay gacantoodu hanato oy isku mid ku noqdaan ee Ma Nicmada Eebaad diidaysaan.
- 72. Eebe wuxuu idinka yeelay naftiinna azwaaj wuxuuna idinka yeelay Haweenkiinna caruur iyo farac idinkuna arsaaqay wanaag ma baadhilbay

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضِ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوْا بِرَآدِى رِزْقِهِ مْ عَلَى مَا مَلَكَ تَ أَيْمَنْهُمُ فَهُمْ فِيهِ سَوَآةُ أَفَينِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمُ مِنْ أَزْوَجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزْقَكُمْ rumayn oy Nicmada Eebey ka Gaaloobi.

- 73. waxayna Caabudayaan Eebe ka sokow waxaan uga hananayn Risqi Samooyinka iyo Dhulka waxba, waxna karin.
- 74. ee hawyeelina Eebe wax la mida Eebe wuu ogyahay idinkuse ma ogidine

مِّنَ ٱلطَّيِّرَاتُ أَفَيا لَبُوطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِغِمَتِ ٱللَّهِ هُمْ يَكُفُرُونَ وَبِغِمَتِ ٱللَّهِ هُمْ يَكُفُرُونَ وَنَّ فَيَّا وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَظِيعُونَ شَيْئًا وَلَا يَسَمَّطِيعُونَ شَيْئًا وَلَا يَسَمَّطِيعُونَ شَيْئًا وَلَا يَسَمَّطِيعُونَ شَيْفًا وَلَا يَسَمَّالُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْشُرُ

Eebaa wax Abuura Dilana, Dadna cimrisiiya intay ka gaadhaan Gabow daran oyna waxba kala kasin, oo ah Da'duu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe ka magan galay kuna yidhi: Eebow waxaan kaa magan gali Bakhaylnimo, wahsi duqnimo, iyo in la ii celiyo Cimriga u xun iyo Cadaabka Qabriga iyo Fidnada dajaal iyo Fidnada nolosha iyo Tan geerida. Waxaa wariyay Bukhaari. Tan kale waxay muujin Doqonimada Gaalada oo ah inay Eebe addoomadiisa Shariig uga yeelaan, Mana eka, Sidayna iyaga iyo waxay hantaan u sinayn, Taasina waa Nicmo Eebe diid, Tan kale in Eebe isu abuuray rag iyo haween markay is guursadaana kala Siiya Caruur iyo Farac dadkana ku Arsaaqa wanaag.

Ma waxayse rumayn Baadhil iyo xumaan oy ka Gaaloobi Nicmada Eebe, oy Caabudi Eebe ka sokow waxaan Rizqi ugu Hananayn cirka iyo dhulka, Waxna karin Xaqna ma aha in Eebe loo yeelo tusaale xun oo lagu shabaho wax'oo lala simo'illeen waxbuu ogyahay, Dadkuna wax ma ogee, Eebaa xaqa, Awood leh, Xukun leh, Caddaalad leh, Wax nooleeya waxna dila Xagiisana Loo ahaan. An-Naxl (70-74).

- 75. Eebe wuxuu ka yeelay tusaale Addoon la leeyahay oon Waxba karin iyo Ruux aannu ku Arzaaqnay rizqi fiican oo u bixin qarsoodi iyo muuqaalba, Ma isku midbaa, Mahad Eebaa iska leh, Badankooduse wax ma oga.
- 76. Waxaa (kale) oo Eebe tusaale ka yeelay laba Nin oo midkood Af la'yahay (Mahadle) waxna karin dhibna ku ah (Culays) Ilaaliyihiisa meel Kastoos ujeediyana aan wanaag ka imanaynin Ma Egyihiin isaga iyo ruux fari Caddaalada Jid toosanna ku sugan.
- 77. Eebaa iska leh waxa ku maqan Samooyinka iyo Dhulka, Saacadda amarkeeduna ma aha ilbidhiqsigeed mooyee ama ka dhaw, Eebana wax Kasta wuu karaa.
- 78. Eebe wuxuu idinka soo bixiyay Caloosha Hooyooyinkiin Waxba idinkoon ogayn wuxuuna Idiin yeelay Ma-

و ضرب الله مَث لا عبد دَا مَم لُوكَا لَا يَفْدِرُ عَلَى شَيْءِ وَمَن زَرَفْتُهُ مِنَا رِزْقًا حَسَنَا فَهُورُ نَفِي مِنَا رِزْقًا حَسَنَا فَهُورُ نَفِي مِنْهُ سِرًا وَجَهُ رَّا هَلْ يَسْتَوُونَ فَي الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ اَحْتَمُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ فَي الْحَمْدُ لِللَّهِ بَلْ اَحْتَمُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ فَي الْحَمْدُ لِللَّهِ مَلَا اللهُ مَثَلًا الْحَكُمُ لاَيْعَلَمُونَ فَي اللهُ مَثَلًا اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ مَثَلًا اللهُ مَثَلًا اللهُ اللهُ مَثَلِقُونَ اللهُ اللهُ

qal iyo Arag iyo Quluub inaad Ku Shukridaan Eebe.

79. Miyayna arkayn Shinbiraha loo Sakhiray Hawada samada, Waxaana Eebe ahayna haynin, taasina Calaamooyin yaa ugu Sugan Cidii rumayn (Xaqa).

وَٱلْأَبْصَـٰرَوَٱلْأَفِيدَةَ لَمَلَكُمْ نَشْكُرُونَ ﴿ اَلَمْ يَرَوْالِلَ الطَّيْرِ مُسَخَّرَتٍ فِحَوِ اَلسَـٰكَمَآ وَمَايُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِذَلِكَ لَاَينَتِلِقَوْمِ يُؤْمِنُونَ ﴿

Waa tusaalayaaal Eebe u yeelay Muslimka iyo Gaalka, oo ah inayna sinnayn Cid tasarrufi oo wax bixin iyo Midaan waxba karin, iyo Midaan hadlayn Culaysna ku ah dadkuu la nool yahay Wanaagna laga sugayn iyo Mid wanaaga Fari oo jidka toosan ku socda, Tan kale Eebaa iska leh waxa ku qarsoon Cirka iyo dhulka, Dhicidda Qiyaamana waa uun ilbidhiqsi ama ka Dhaw, Illeen Eebaa wax kasta karee waana kan Dadka ka soo saaray uurka Hooyo Iyagoo Jaahiliina oon wax Aqoon una yeelay Maqal, Arag iyo Caqli si ay Eebe ugu Aqoonsadaan uguna Mahadiyaan.

Tan kale waxaa ka mida Awooddiisa Shinbiraha ku duuli Hawada Cirka Waxaan Eebe ahayn haynin, Waxaasoo dhanna waxay Dadka ku Waajibin Eebe aqoonsi iyo Cibaadadiisa dhabta ah. An-Naxl (75-79).

- 80. Eebe wuxuu idinka yeelay Guryihiinna xasil (Degaan) wuxuuna idinka yeelay harkaha xoolaha Guryo idiin fudud maalinta geediga iyo maalinta nagaadigaba, idinkana yeelay Suufkeeda iyo dhogarta (Geela) iyo dhogorta (Riyaha) Alaab iyo Maacuun tan iyo muddo.
- 81. Eebe wuxuu idiinka yeelay wuxuu abuuray (Geedaha) hadh, wuxuuna idiinka yeelay Buuraha Dugaal, idiinkana yeelay dhar idinka dhawra kulaylka iyo Qamiis Bireed idinka dhawrta (Dhibka) Dagaalka, saasuuna idiinku Taamyeeli Eebe Nicmadiisa inaad Islaam noqotaan (Xaqa raacdaan).
- 82. hadday jeedsadaan waxaa uun korkaaga ah gaadhsiin cad.
- 83. way garan Nicmada Eebe wayna dafiri badankooduna waa Gaalo.

وَاللّهُ جُعَلَ لَكُمْ مِّن اليُوتِكُمْ سَكَنَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِن اليُوتِكُمْ سَكَنَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِن اليُوتِكُمْ أَوَينَ أَصْوَافِهَا فَطَعْنِكُمْ وَيَوْمُ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَقْدَ عَلَيْ اللّهُ وَعَمَلَ اللّهُ وَعَمَلَ اللّهُ وَعَمَلَ لَكُمْ مِنَا أَنْ اللّهُ وَمَتَعَا إِلَى حِينِ ﴿ وَاللّهُ حُعَلَ لَكُمْ مِنَا أَنْ اللّهُ وَمَعَلَ لَكُمْ مِنَا أَنْ اللّهِ وَعَمَلَ لَكُمْ مِنَا أَنْ عَلَيْ اللّهُ وَجَعَلَ لَكُمْ مِن الْمِيلِ وَقِيكُمُ مَن اللّهِ عَلَيْ اللّهُ وَمَعَلَ لَكُمْ مُن اللّهِ عَلَيْ اللّهُ اللّهُ وَمَعَلَ لَكُمْ مُن اللّهِ عَلَيْ اللّهُ الللّهُ اللّهُ ال

Eebe wuxuu Aayadahan ku sheegi Nicmooyinkiisa Qaarkood, sida Guryaha, harkaha xoolaha, dhogorta xoolaha, Geedaha la hadhsado, Buuraha la dugsado, dharka Kulaylka iyo Qabowga ka dhawra, labiska degaalka, waxaa soo dhanna wuxuu Eebe u siiyey inay Muslim ahaadaan, oo xaqa ku toosnaadaan, ciddiise ka gaalowda oo xaqa ka jeedsata iyada umbaa iska dhuntay ee Rasuulka waxaa uun laga rabaa xaq gaadhsiin, haddana iyagoo og Nicmada Eebe yey dafirayaan oo diidi. Ibnuu Abii Xaatim waxaa laga wariyey in Nin reer Miyiga carbeeda Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u yimid warsadayna Nabiga Markaas ku akhriyey Aayaadkan isagoo leh haa mid walba, markaas jeedsaday. markaasay soo degtay Aayadda kale, waase aayad guud ahaan loola jeedo, ayna waajib tahay in Nicmada Eebe la aqoonsado laguna mahdiyo. An-Naxl (80-83).

- 84. (Xusuusi) maalintaan ka soo bixin Umad kasta marag, markaasna aan loo Idmayn kuwii Gaaloobay cudar daarasho, Lagana doonayn cudur daar.
- 85. Markay arkan kuwii Dulmi falay Cadaabka Lagama fududeeyo xag-gooda lamana sugo.
- 86. Markay arkaan kuwii Gaaloobay shurakadooda waxay dhahaan Eebow kuwaasu waa Shurakadannadii aannu Caabudi jirray Eebe ka sokow, Markaasay ku soo tuureen Hadal ah idinku Been baad sheegaysaan.
- 87. Waxayna u Dhiibaan Eebe Maalintaa Hogaansiga, waxaana ka dhuma waxay Been Abuuran jireen.
- 88. Kuwii gaaloobay ee ka awday dadka jidka Eebe waxaan ugu siyaadinnaa Cadaab Korka cadaabka Faasuqnimadooda Darteed.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِ أُمَةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤَذَتُ لِلَّذِينَ كَ فَرُواْ وَلَاهُمْ يُسْتَغَنَبُونَ ﴿ وَإِذَا رَءَا الَّذِينَ ظَلَمُواْ الْعَذَابَ فَلَا يُحَفَّفُ عَهُمْ وَلَاهُمْ يُنْظَرُونَ ﴿ وَإِذَا رَءَا الَّذِينَ الْشَرَكُواْ شُرَكَا آلَّذِينَ كُنَّا مَذَعُوا مِن دُونِكِ فَا لَفَوَا إِلَيْهِمُ الْفَوْلَ إِنَّكُمْ مِن دُونِكِ فَا لَفَوَا إِلَيْهِمُ الْفَوْلَ إِنَّكُمْ وَالْفَوْا إِلَى اللّهِ يَوْمَ إِذِ السَّلَمِ وَصَدَّوْنَ مَنْ مَا اللّهِ يَوْمَ إِذَ السَّلَمِ وَصَدَّوْنَ مَنْ اللّهِ يَوْمَ إِذِ السَّلَمِ وَصَدَّوْنَ مَنْ اللّهِ يَوْمَ فَا اللّهِ اللّهِ وَدَنَهُمْ الذِينِ كَفَرُواْ وَصَدُواْ عَن سَبِيلِ اللّهِ زِدْنَهُمْ عَذَا مَا فَوْ قَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُواْ فَيْ الْعَذَابِ بِمَا كَانُواْ يُفْهِدُ وَنَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُواْ يُفْهِدُونَ ﴿

Aayadahanna waxay ka warrami Xaalka gaalada maalinta Qiyaame iyo Nabigii umad walba Marag looga dhigi, Wax cudur daarana aan laga Aqbalaynin lana warsanayn, Cadaabkana laga fududaynayn, oyna Gaaladii iyo waxay Caabudayeen oo Eebe ka soo Hadhay murmi isna Beenin, Gaalana maalinta Hoggaan Eebe u dhiibi, Mase aha Waqti hogaan Dhiibid ee waa uun Ama janno wanaag ku dhan yahay (Eebaan ka baryaynaaye) ama naar dulli ku dhan yahay (Eebaan ka Magan galaynaaye) wixii la caabudaayay ee Eebe ka soo hadhayna wuxuu noqday been la Dhoobdhoobay iyo Wax kama jiraan kuwii Gaaloobay ee dadkana Xaqa ka leexiyay waxay mudan Cadaab mid kale lagu kordhiyo Faasiqnimadooda darteed, Saasayna dhabtu u muuqan oo loo kala bixi, loona kala miirmi. An-Naxl (84-88).

- 89. (Xusuusi) Maalintaan ka soo bixinayno Umad kasta marag Naftooda ah oon ku Keenayno (Nabiyow) Adoo marag ku ah kuwan (Umadaada) Waxaana kugu dajinnay Kitaab oo ah Caddaynta wax kasta iyo hanuun iyo Naxariis iyo bishaarada dadka muslimiinta ah.
- 90. Eebe wuxuu Fari Caddaalad iyo Samafal iyo Wax siinta qaraabada Wuxuuna reebi Xumaan iyo Munkar iyo Gardarro, Wuuna idin Waanin inaad wax Xasuusataan.

وَيَوْمَ نَعْتُ فِي كُلِ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِ مِنْ أَنفُسِهِمً وَيَوْمَ نَعْتُ فِي كُلِ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِ مِنْ أَنفُسِهِمً وَحِثْنَا بِلَكُ شَهِيدًا عَلَى هَنَوُلاً ءُ وَنُزَّ لَنَا عَلَيْكَ الْمُكِنَّ فَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ اللهُ وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ اللهُ ا

ذي ٱلْقُرُ بِيَ وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنِهِ

وَٱلْبَغَيْ نَعُظُكُمْ لَعَلَّاكُمْ تَذَكَّرُونَ ٢

- 91. Oofiya Ballanka Eebe markaad Ballantantaan hana burinina Dhaarta ka dib intaad adkayseen ood uga yeesheen Eebe korkiina Kafiil (ilaaliye), Eebana waa ogyahay Waxaad falaysaan.
- 92. Hana Noqonina Sidii tii Burisay (furfurtay) Soohiddii Xoog ka dib furfurid idinkoo ka yeelan dhaartiina Dhagar dhexdiina ah, inay ahaatay ummad mid ka badan Ummad kale, Eebe wuu idinku imtixaani (Amarkaas) iyo inuu idiin Cadeeyo maalinta Qiyaame waxaad isku diidanaydeen.

وَاَوْفُواْ بِعَهْدِ اللّهِ إِذَا عَهَدَتُمْ وَلَا نَنقُضُوا الْأَيْمَنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللّهَ عَلَيْكُمُ ثُواْ كَالَتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُرَّةٍ وَلَا تَكُونُواْ كَالَتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُرَّةٍ اَنْكُونُواْ كَالَتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُرَّةٍ اَنْ تَكُونَ ثَالَتَ خِذُونَ أَيْمَا يَمْنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ اللّهُ بِهِ عُولِيكِيَنَ لَكُمْ يَوْمُ الْقِيكَةِ مَا كُمْتُمُ فِيهِ تَعْنَلِقُونَ إِنَّ اللَّهُ مِعْ مَا كُمْتُمُ فِيهِ

Maalinta qiyaame cid walba Maragbaa loo keeni, Ummadana waxaa marag U noqon Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Quraan wax kasta cadeeyayna waa lagu soo Dajiyay oo hanuun, Naxariis iyo Bishaaro u ah Muslimiinta. Ibnu Mascuud wuxuu yidhi: Quraanka Waxaa naloogu Cadeeyay Cilmiga wax kasta. Aayadda kale Eebe Wuxuu ku Faray Caddaalad. Sama fal, Qaraabadoo la xidhiidhiyo, Wuxuuna ku reebay Xumaanta, Munkarka iyo Gardarrada,waana waano si loo xusuusto wax.

Xadiith waxaa ku sugnaaday: dambi in Eebe ugu soodedejiyo Ciqaabta adduunka iyadoo tii aakhiro dhimantahay ka mudan gardarro iyo qaraabo goys ma jiro. Ibnu Mascuudna wuxuu yidhi: Aayadda u kulmin badan ee quranka waatan. Eebana wuxuu jecelyahay umuuraha sare ee sharafta leh, wuxuuna nacaa waxyaalaha hoose ee xun sida xadiith ku sugnaatay,Ballanka iyo dhaartana waa in la oofiyaa inta la adkeeyey ka dib, lana burinin oon la noqonin sidii haweeneydii soohday xadhiga iyo dunta markaas furfurtay, lagana yeelanin dhaarta dhagar isagoo laga faa'iidaysan in ummaddii ka badatay umad kale Eebana dadka wuu Imtixaani inuu u caddeeyo Qiyaamada waxay isku khilaafsanaayeen kalana xukumo. An-Naxl (89-92).

- 93. hadduu doono Eebe wuxuu idinka yeeli lahaa umad kaliya wuxuuse dhumiyaa cidduu doono, wuuna hanuuniyaa cidduu doono, waana laydin warsan waxaad camal falayseen.
- 94. haka yeelanina dhaartiinna dhagar dhexdiinna ah ood markaas simbiriirixataa gomadi intay sugnayd ka dib ood dhadhamisaan xumaan (Cadaab) ka jeedintiinna dadka jidka Eebe darteed, waxaana idiin sugnaaday Cadaab wayn.
- 95. hana ku gadanina ballanka Eebe qiimo yar (waxba) waxa Eebe agtiisa ah yaa idiin khayrroone haddaad wax ogtihiin,
- 96. waxa agtiinna ah wuu dhamaan

ۅؘڷۅۧۺٵٓٵۘڷڷڎؙڶڿۘعؘڵڪٛؗؗؠٝٲؙۛڡۜڎؘۘۅؘڿؚۮةؘٞۅؘڬڮؚۯ ؽۻؚڶؙٛڡؘڹؽۺٵٓۦؙۅؘؽۿؚڍؽڡؘڹؽۺۜٲ؞ٛٝۅڵؘۺؙٷڷؘ عَمَّاكُنتُمْتَعْمَلُونَ ۞

وَلَانَنَّخِذُواْ أَيْمَنَكُمُ دَخَلًا بَيْنَكُمُ فَنَزِلُ قَدَمُ الْعَدَّثُوتِهَا وَتَذُوقُواْ السُّوَءَ بِمَاصَدَدَتُّمْ عَن سَكِيلِ اللَّهِ وَلَكُرُّ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞

وَلاَنَشْتَرُواْ بِعَهْدِاللّهِ ثَمَنَا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِندَاللّهِ هُوَخَيْرُلُكُمُ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۞ مَاعِندُكُمْ يَنفَدُّ وَمَاعِندَ اللّهِ بَاقِّ وَلَنَجْزِيَنَ ٱلّذِينَ waxa Eebe agtiisa ahna wuu hadhi waxaana ku abaal marinaynaa kuwa samra (adkaysta) Ajirkooda midka ugu fiican ee ay falayeen.

صَبُرُوٓ أَأْجَرَهُم بِأَحْسَنِ مَاكَانُواْ يَعْمَلُوك ١

Eebe wuxuu Aayadahan ku sheegi in hadduu doono uu Dadka wada marinlahaa waddo qudha kana yeeli lahaa Ummad kaliya, waxayse keentay xigmadiisu inay cidna dhunto midna hanuunto camalkoodan uu warsado Qiyaamada, tan kale wuxuu ka reebi inay xaqa ka leexdaan oo simbiriirixdaan, dhaartana isku khayaamaan, markaa ay dhadhamiyaan ciqaab kaleexashada iyo ka leexinta jidka Eebe, cadaab wayna u sugnaado, iyo inaan lagu gadanin ballanka Eebe Qiimo yar, waxa adduunka jooga oo dhanna waa yar yahaye, waxaana khayr roon waxa Eebe agtiisa ah hadday wax garan, waxa Dadka agtiisa ahna way dhammaan oy tegi, waxaase hadhi oo waari waxa Eebe agtiisa ah oo camalfican, Ajir iyo khayra, waxaana lagu abaal marin kuwa dar Eebe u samra Ajirkooda ugu fiican camalkoodii dartiis.

Aayaduhuna waxay ku tusin in ballanka la dhawro, in hanuunka lagu dadaalo, inaan dhaarta Dadka lagu khayaamin, inaan xaqa Dadka laga celinin lagana leexin, inaan xaqa la gadanin lagana dul faa'iidaysan adoo xaqa ka leexan oo leexin, inaan xaqa la gadanin lagana dul faa'iidaysan adoo xaqa ka leexan oo leexin, in dadka iyo waxay haystaan tagi, Eebe iyo xaquna hadhi. An-Naxl (93-96).

- 97. Ciddii camal fasha wanaag oo Raga ama haweena isagoo mu'mina waxaan noolaynaynaa Nolol wanaagsan, waxaana ku abaal marinaynaa Ajirkooda waxa ugu Wanaagsan ee ay falayeen.
- 98. markaad akhriyi Quraanka ka magan gal Eebe shaydaan la dheereeyey.
- 99. isagu kuma leh xujo kuwa Rumeeyey xaqa Eebahoodna talo saarta
- 100. wuxuuse xujo ku yeeshaa kuwa ka wali yeesha iyo kuwa la wadaajiya Febe.
- 101. haddaan ku badallano Aayad meel Aayad kale Eebana ogyahay wuxuu dejin waxay dhahaan waxaad uun tahay Beenabuurte, badankooduse wax ma oga.
- 102. waxaad dhahdaa waxaa ka soo dejiyey Ruuxii Daahirka ahaa (Jibriil) xagga Eebaha xaqa ah inuu ku sugo ku-

مَنْ عَمِلَ صَلِحًا مِن ذَكِراً وَأَنْنَى وَهُوَمُوْمِنٌ فَلَنُحْنِينَكُهُ حَيَوْةً طَيِّبَةً وَلَنَجْ زِينَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَاكَاثُواْ يَعْمَلُونَ ﴿

فَإِذَا فَرَأْتَ ٱلْفُرُوانَ فَاسْتَعِدُ بِأُللَّهِ مِنَ ٱلشَّيَطُانِ ٱلرَّحِيعِ (اللَّهُ)

> إِنَّهُۥلَيْسَلَهُۥشُلْطَنُّ عَلَى ٱلَذِينَ-،اَمَنُواْ وَعَكَىٰ رَبِّيهِ مِّ يَتَوَكَّلُونَ ﴿ اللَّهِ

إِنَّمَا شُلْطَنُهُۥعَلَى ٱلَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُۥوَٱلَّذِينَ هُم بِهِۦمُشْرِكُونَ ۞

وَإِذَابِدَّلْنَآءَايَةُ مَكَاثَءَايَةٌ وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوۤ أَإِنَّمَاۤ أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُ وَلَا يَعْلَمُونَ ۞

قُلْنَزَّلَهُ رُوحُ ٱلْقُدُسِ مِن زَّيِكَ بِٱلْحَقِّ لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهُدَى wii rumeeyey xaqa iyo hanuun iyo Bishaaro isagoo u ah Muslimiinta.

وَبُشْرَك لِلْمُسْلِمِينَ ١

Rag iyo haween ciddii wanaag fasha waxaa lagu Abaal marin Wanaag illeen Waa loo siman yahay cibaadada Eebe iyo Khayrkiisa iyo Wanaaggiisee.wuxuuna Eebe ku noolayn Nolol wanaagsan, Waxaana Xadiith ku sugnaa: Waxaa liibaanay Ruuxii muslim noqda oo lagu arsuqo Kafaaf oo ku raali noqda waxa Eebe ku arsuqo, Waxaa wariyay Imaam Axmed iyo kuwo kale. Marka Quraanka La akhrinna waa in Eebe shaydaanka laga magan galo, Awoodna kuma leh Mu'minininta Eebahood tala saarta ee wuxuu awood iyo suldho ku leeyahay Kuwa ka wali yeesha ee raaca dhumintiisa iyo Xumaantiisa iyo kuwa Eebe La wadaajiya Cibaadada, Marka Eebe aayad mid kale ku badalana waxay Dhahaan Gaaladu waa Been abuurasho, Eebaase Og wuxuu soo Dejin, Xaqna ku Soo dejiyay, Jibriilla usoo dhiibay, waase Jaahillin badankoodu, Wuxuuna Usoo dejiyay inuu ku sugo kuwa xaqa rumeeyay, Hanuun iyo bishaarana u noqdo Muslimiinta, halkaasna waxaa ka muuqda in Ruuxii mu'mina oo toosnaada Rag iyo Haweenba Eebe ku noolayn nolol fiican.Aakhirana khayr siin, Inuu shaydaan col yahay lagana magan galo Eebe mar walba iyo marka Quraanka la akhrin inuusan Awood ku lahayn Shaydaanku mu'miniinta Eebe tala Saarta, ee uu Awood iyo Suldo ku leeyahay kuwa Talo u dhiibta ee ugu Shariig yeela Eebe,in Eebe awoodda isagu iska leeyahay soo dajinna jiray wuxuu doono oo Quraanka ah. An-Naxl (97-102).

- 103. Waxaan dhab u ognahay inay dhihi Waxaa bara Nabiga Quraanka dad, Carrabkay ku leexin waa Cajami Kanna waa Lisaan (af carabi) cad.
- 104. Kuwaan rumayn Aayaadka Eebe ma Hanuuniyo Eebe Waxayna Mudan cadaab daran.
- 105. Waxaa uun abuurta Been kuwaan rumayn Aayaadka Eebe kuwaasuna iyaga umbaa Beenaalayaala.
- 106. Oo ah kuwa Eebe ka gaaloobay rumayn ka dib (ee mudan halaag) Ruux lagu Qasbay qalbigiisuna ku Xasillanyahay iimaanka mooyee, ruuxiise laabtiisu u Waasac noqoto (rumayso) Gaalnimo Waxaa korkooda ah Cadho Eebe, Waxayna Mudan Cadaab wayn.
- 107. Arrintaasuna waa inay ka doorteen Nolosha dhaw (ee adduun) Aakhiro iyo Inaan Eebe hanuuninayn kuwa gaalada ah.
- 108. Kuwaas Eebaa daboolay quluubtooda, Maqalkooda iyo Aragooda waana kuwa uun Halmaansan (xaqa).

ٱللَّهُ وَكُفَّهُ عَذَاكُ أَلَهُ

 إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ اللَّهَ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا اللَّهُ اللّ

109. Waxaa sugan in kuwaasu aakharo ay Iyagu uun Khasaareen

لَا جَكَرَمَ أَنَّهُمْ فِ ٱلْأَخِرَةِ هُمُ الْأَخِرَةِ هُمُ الْأَخِرَةِ هُمُ الْأَخِرَةِ هُمُ

Gaaladu wax kasta oo Ceeba oo u muuqata way ku sheegeen Nabiga iyo Quraankaba, intay ka dhahaan waxaa wax bara Nin cajami ah, Eebaase Beeniyay tirtirayna beentoodii Illeen Quraanku waa carabi cade, Cid Dhuntay oon rumaynayn Xaqana Eebe ma waafajiyo Hanuun iyoXaqa.Waxayna mudan Ciqaab daran.Beenna waxaa abuurta Kuwaan rumaynin Aayaadka Eebe ee uun Beenaalayaasha ah, ee ah kuwa Gaalooba rumayn ka dib Cid lagu Qasbo oo Qalbigeedu xaqa ku sugan yahay mooyee, Ciddiise Qalbigeedu aqbalo gaalnimada waxaa korkooda ah Cadho Eebe.waxayna Mudan Cadaab wayn, Illeen adduunbay aakhiro ka doorteene, Eebana Ma hanuuniyo waana kuwa Eebe daboolay Qalbigooda, Maqalkooda iyo Aragooda ee halmaamay Xaqa, Dhab ahaana u khasaaray, waana in Eebe Laga baryo ku sugnaanta diinta-laguna dadaalo Ku sugnaanteeda, Ciddii dooni inay aragto siday muslimintii hore ugu sugnaayeen Diintooda Ha akhrido Taariikhda bilaal, Xubayd binu Zayd, Cabdullaahi binu Xudaafaa iyo Kuwo kale wuxuu arki Geesinimada iyo adkaysiga iyo Xaq ku sugnaanta. An-Naxl (103-109).

- 110. Eebahaase kuwa Hijrooday intii la fidmeeyey (la dhibay) ka dib markaas jahaaday oo samray (adkaystay) Eebahaana intaas ka dib waa u dambi dhaafe Naxariista.
- 111. waana Maalin ay imaan naf walba iyadoo ka doodi (Daafici) nafteeda oo loo Oofin naf kasta waxay fashay lana dulminayn.
- 112. Eebe wuxuu tusaale ka yeelay Magaalo ahayd aamin oo xasiloon ugana yimaaddo risqigeedu (Cunnada) oo barwaaqo ah meel kasta oo ka Gaalowday Nicmooyinkii Eebe oo Eebe dhadhansiiyey Gaajo dabooshay iyo cabsi waxay sameynayeen darteed.
- 113. waxaa dhab ahaan ugu yimid Rasuul ka mida wayna beeniyeen, waxaana qabtay Cadaab iyagoo Daalimiina.

شُمَّ إِنَ رَبَكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُواْ مِنْ بَعْدِ مَا فَيْسَنُواْ اِنَ مَا فَيْسَنُواْ اِنَ مَا فَيْسَنُواْ اِنَ مَا فَيْسَنُواْ اِنَ مَا فَيْرَ بَعْدِهُ الْغَفُورُ تَحِيمُ اللهِ فَوْرُ تَحِيمُ اللهِ فَيْوَمَ تَأْفِي مَا فَيْسِ تُعَدِيمُ لَا فَيْسِ الْعَلَى فَوْرُ تَحِيمُ لَا فَيْسِ اللهِ فَيْسَا وَفُومَ وَقُومَ مَا عَمِلَتَ وَهُمْ

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُطْحَبِنَةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِن كُلِّ مَكَانِ فَكَ فَرَتْ بِأَنْمُ رِاللَّهِ فَأَذَ فَهَا اللَّهُ لِيَاسَ الْمُوعِ وَالْخُوْفِ بِمَا كَانُواْ يَصْنَعُونَ ۞

وَلَقَدُّجَآءَ هُمْ رَسُولُ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ ٱلْعَذَابُ وَهُمْ ظَلِمُونَ ۞

Ciddii ay u Suuroobiwaydo inay dar Eebe u Hijrooto, ka dibse hijroota intii la dhibay markaas Jahaadda oo adkaysata Eebe wuu u dambi dhaafi una Naxariisan, Maalinta Qiyaamana waa Maalin naf kasta ay ka doodi oy ka murmi, Naf kastana loo oofin waxay Camal fashay, oon lana dulmiyeyn, waxaana tusaale ugu filan Magaalo aamin iyo nabad ahayd Cunaduna uga imaan jirtay meel kasta oo ka Gaalowday Nicmooyinkii Eebe oo Eebe dhadhansiiyey Gaajo iyo Cabsi camalkoodii dartiis, waxaana u yimid Rasuul ka mida ooy Beeniyeen markaas cadaab Qabtay iyagoo daalimiina.

Ibnu kathiir wuxuu yidhi: Taasi waa tusaale Maka waxay ahayd Aamin xasilloon ciddii gashana Aamin Noqon, markaasay gaalowday oo diiday Nicmooyinkii Eebe una wayneyd soo bixintii Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wayna caasiyeen Rasuulkii wayna Khilaafeen intuu Abaar ku habaaro oo markaas Abaari ku dhacday waana Abaalka xaq diide oo dhan. An-Naxl (110-113).

114. ee cuna waxa Eebe idinku Arsuqay ee xalaasha fiicana kuna shukriya Nicmada Eebe haddaad isaga Caabudaysaan.

115. wuxuu uun idinka xarrimay Bakhtiga, Dhiigga, Hilibka Doofaarka iyo wixii lagu gawraco waxaan Magaca Eebe ahayn, ciddii dhibaatoota (Gaajo) iyadoon dulmiyin xadna gudbin Eebe waa dambi dhaafe Naxariista.

116. ha dhihina wuxuu carrabkiina ku tilmaami been kani waa xalaal kanna waa xaaraan, inaad ku been abuurataan Eebe, kuwa ku Been abuurta Eebe ma Liibaanaan.

117. waa Nolol yar (Adduunku) waxayna mudan Cadaab daran.

118. kuwii Yuhuudoobay waxaan ka xarrimay waxaan kaaga qisoonay horay, mana aanaan dulmiyin iyagaase naftooda Dulmiyey.

119. markaas Eebahaa kuwa xumaan ku fala Jaahilnimo markaas toobadkeena intaas ka dib oo suubiya Camalka Eebahaa ka dib wuu u dhaafi una Naxariisan.

فَكُلُواْمِمَّارَزَفَكُمُ اللَّهُ حَلَىٰلَاطَيِّبًا وَاشْكُرُواْنِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمَّ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿ اللَّهِ

إِنَّمَاحَرَّمَ عَلَيَّكُمُ ٱلْمَيْتَةَ وَٱلدَّمَ وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ ٱضْطُرَّ عَيْرَ بَاغٍ وَلَاعَادٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۖ

وَلَا نَقُولُواْ لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَنُكُمُ ٱلْكَذِبَ هَذَاحَلَلُّ وَهَذَاحَرامٌ لِنَّفَتَرُواْ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿

مَتَكُمُ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابُ أَلِمُ ﴿

مَتَكُمُ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابُ أَلِمُ ﴿

هَا اللّهُ اللّهِ اللّهِ عَلَى اللّهِ اللّهِ اللهِ اللهُ ال

وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْ حَرَمْنَا مَا فَصَصْنَاعَلَيْكَ مِن قَبْلُّ وَمَاظَلَمْنَهُمْ وَلَكِنَ كَانُوَاْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُواْ ٱلشُّوءَ مِعَ هَلَةٍ

> ثُمُّ تَابُواْمِنُ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوَّا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِ هَا لَغَفُورُّ زَحِيمُ ﷺ

Xalaasha waa in la Cuno xaaraantana laga fogaado sida Bakhtiga, dhiiga, Hilibka Doofaarka, waxa lagu xuso waxaan magaca Eebe ahayn, Boolida iyo waxaan ku banaanayn Sharciga Islaamka iyo Diinta,ruuxiise ka yaaba khatar Gaajo darteed wuu ka Cunaa waxaan la gawricin isagoon xad gudbayn dulmina falayn, waana in laga dheeraado inuu been iyo Cilmi darro la yidhaah kani waa xalaal kanna waa xaaraan isagoo been sheegi, ciddii Eebe ku been abuuratana ma Liibaanayso, Adduunkana wuxuu ku Noolaan wax yar, markaas cadaab daran Mudan;Yuhuudna waxaa laga xarrimay wixii horay loo soo sheegay Eebana ma dulmiyin ee iyagaa isdulmiyey, ciddiise Jaahilnimo dambi ku samaysa markaas Toobadkeenta oo suubada Eebe wuu u Dambi dhaafi una Naxariisan. Culimadii hore Qaarkood waxay dheheen ciddii Eebe caasida waa Jaahil, saas darteed waa in xalaal la Cuno, xaqa lagu hadlo, la Toobadkeeno. An-Naxl (114-119).

120. (Nabi) Ibraahim wuxuu ahaa Umad «Khayr Fare» Eebe adeece Xaqa u iishe mana ka mid ahayn Mushrikiinta.

إِنَّ إِبْرَهِي مَكَاكَ أُمَّةً فَانِتَا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَوْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اللهِ

- 121. Kuna shukriya Nicmada Eebe wuuna doortay wuxuuna ku hanuuniyey Jidka Toosan.
- 122. waxaana siinay Adduunka wanaag, aakhirana wuxuu ka mid noqon kuwa Suuban.
- 123. markaas waxaan kuu waxyoonay Nabiyow raac Diinta (Nabi) Ibraahim ee Toosan kama mid ahayn Mushriikiinta.
- 124. Sabtida waxaa uun looyeelay kuwii isku khilaafay, Eebahaana wuu kala xukumi dhexdooda Maalinta Qiyaame waxay isku Khilaafayeen.
- 125. ugu yeedh Jidka Eebahaa si xigmada iyo Wacdi fiicana kulana dood sida u fiican, Eebahaana wuu ogyahay cidda ka dhunta Jidkiisa wuuna ogyahay kuwa Hanuunsan.
- 126. haddaad wax ciqaabaysaan u Ciqaaba inta laydin ciqaabay, haddaad samirtaana isagaa u khayr roon kuwa samra,
- 127. Samir, mana aha samirkaagu dar Eebe mooyee, hana ka murugoon, hana ka cidhiidhyamin waxay Dhagri.
- 128. Eebana wuxuu la jira kuwa dhawrsada wuxuuna la jira kuwa samo fala.

وَمَاكَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ شَيْ انَّهَاجُعِلَ ٱلسَّدِّرِينَ عَلَى ٱلَّذِينِ ٱخْتَلَفُهُ أَفِي وَإِنَّا رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيكَمَةِ فِيمَا ٱلْحَسَنَةُ وَحَندلْهُ مَالَّتِي هِ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَد وَأَصْدَ وَمَاصَدُكِ إِلَّا بِٱللَّهُ وَلَا تَحَا وَلَا تَكُ فِي ضَيْقِ مِّمَا يَمْكُرُونَ شَ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقُواْ وَٱلَّذِينَ هُم

Nabi Ibraahim wuxuu ahaa Umad iyo Imaam Khayrka lagaga daydo, oo Eebe adeeca xaqana ku toosan Mushrikiinta ka fog, Nicmada Eebana ku Mahdiya, Eebaana doortay, hanuuniyeyna, siiyeyna Adduunka wanaag,Aakharana ka yeelay kuwa Suuban, markaas Nabiga faray inuu raaco Diintii Nabi Ibraahim ee Toosnaa, Saas darteed waa inaan xaqa ku noqonaa imaam lagu daydo oo khayrka u hogaamiya, tan kale wuxuu Eebe ka warramay sida Yuhuud loogu yeelay Sabtida inay Cibaadaystaan Nastaanna, sida Umaddeenna loogu yeelay Jamcada, wayse iskhilaafeen Yuhuud, Eebaase kala xukumi Qiyaamada waxay isku khilaafeen, waana in Dadka xaqa loogu yeedho lana tusiyo si xigmad iyo kaadsiinyo iyo waano fiicana, ahaynna adayg iyo canaan iyo darraan, waana in sida u fiican loogula doodo xaqa ciddii xaqa ku doodi, Eebana waa ogyahay cidda dhumi iyo tan hanuuni, haddii la ciqaabi oo laga aarsan cid kugu xad gudubtayna waa in uun la ciqaabo wax la'eg waxay Ciqaabeen haddii lays ka samrana u fiican ciddii samirta, dar Eebaana loo samraa,sidii Nabiga kana reebay Eebe inuu ka murugoodo cidii Beenisa oo khilaafta kana cidhiidhyamin dhagartooda, Eebana wuxuu la jiraa kuwa dhawrsada iyo kuwa samo fala. Markii sayid Xamze lagu dilay Uxud lagana jeexjeexay Jidhkiisii yuu Nabigu yidhi: waxaan ugu aari Toddobaatan Markaasay soo degtay. An-Naxl (120-128).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. waxa Nasahan (Ceeb ka fog) Eebaha ka guuriyey Addoonkiisa (Nabiga) Habeen masaajidka Xurmada leh (Maka) xagga Masjidkii Aqsa een barakaynay Gaararkiisa inaan Tusinno Nabiga Aayaadkanaga Eebana waa maqle arka.
- 2. waxaana siinnay Nabi Muuse kitaabkii (Tawreed) waxaana uga yeellay hanuun BaniiIsraa'iil inaydaan ka yeelanin wax iga soo hadhay Wakiil.
- 3. faricii kuwaan la xambaarnay Nabi Nuux, wuxuuna ahaa Addoon (Eebe) ee Shugri badan.

بِنْ الرَّحِيَةِ

سُبْحَن َ ٱلَّذِى ٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ عَلَىٰ لَا مِّ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَكُراهِ إِلَى ٱلْمَسْجِدِ ٱلْأَقْصَاالَّذِى بَرَكَّنَا حَوْلَهُۥ لِلْرِيهُ مِنْ عَايَنْ إِنَّا أَيْهُ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ۞

> وَ َاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِنْبَ وَجَعَلْنَهُ هُدَى لِبَنِيَ إِسْرَ ِ مِلَ أَلَا تَنَجِدُوا مِن دُونِي وَكِيلًا ۞ ذُرِيَةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ ثُوجٍ إِنَّهُ كَاكَ عَبْدًا شَكُولًا ۞

Eebe isagaa Adduun iyo Aakhiro iyo waxa dhexjoogaba Abuuray, cid abuurka kula murmina ma jirto, suu doono yuuna ugu Tasarrufaa una maamulaa, wuxuna Nabigiisii Muxamed ahaa (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ka dheelmay kana Guuriyey Maka una guuriyey xagga Masaajidka Agsa ee isna barakaysan, si Eebe u tusiyo Nicmooyinka Eebe, illeen Eebaa wax walbana maqla arkanee, waxaana ku sugnaaday xaqnimada arrintaas Xadiithyo badan waxaana ka mida xadiithka dheer ee Bukhaari wariyey ee ah: Anas Binu Maalig wuxuu yidhi: Habeen laga guuriyey Rasuulka Masaajidka kacbada oy u yimaadeen saddex Ruux, waana xadiith ka warramaya wuxuu arkay Nabigu habeenka. Bayhaqina wuxuu wariyey in Nabigu uu arkay Nuur, Imaam Axmedna isna wuxuu weriyey xadiith ku saabsan xaalkan, waxayna sugi in Nabiga Maka laga dheelmay oo Qudsi loo dheelmay, in samada loo koriyey, inuu Nabiyadii la kulmay, in Salaadda la soo faray, inuu arkay dad badan oo la ciqaabi, sida kuwa salaadda ka cuslaaday, khamrada caba, xaaraanta cuna, Zinaysta, wax xanta, xaqa u hoggaansamin, iyo kuwo kale, wuxuuna arkay Jannadii iyo Naartii, Eebana wuu sharrifay Nabigiisa, sidaas daraadeed waa in si dhaba loo rumeeyo guurinta Nabiga iyo koridiisa cirka iyo waxyaalaha la faray iyo wuxuu arkay, waxaana shakin amma beenin Munaafiq iyo Gaalo, waa in lagu adkaado Diinta Eebe halkaas Nabiga ugeeyey gaar ahaan Salaadda, xumaantana laga fogaado, ciddii doonta inay warbadan ka ogaato arrintan ha akhrido tafsiirka Aayadda, Aayadaha kale waxay ka warrami inuu Eebe Nabi Muuse siiyey Kitaabkii Tawreed., ee hanuuninaayey Banii Israa'iil ugana digaayey inayna wakiil ka dhiganayn wax Eebe ka soo hadhay, illeen waa faricii cidduu Eebe la koriyey Nabi Nuuxe, wuxuuna ahaa addoon mahadnaq badan, waana inay xusuustaan Nicmadaas xaqana ku toosnaadaan, Eebana si dhaba u caabudaan una aqoonsadaan, haddii kale dulli iyo ciqaab. Ibnu Kathiir wuxuu yidhi: xadiithka dheelminta waxaa wariyey Anas, Cumar Binu Khadhaab, Cali Ibnu Mascuud, Abii dar, Abii Hureere, Maalig Binu sacsacata, Ábii Saciid Ibnu Cabbaas, Shaddaad, Ubayi'Ibnu Camar, Jaabir, Abii Ayuub, xudeefe'Abii umaama, Samurra, Suhayb, Umu haani, Caa'isho iyo Asmo. Al-Israa' (1-3).

- 4. Waxaan ku (Ogaysiinnay) ugu Waxyoonay Banii Israa'iil Kitaabka (Tawreed) inaad fasaadinaysaan Dhulka Labo Jeer, isna kibrinaysaan iskibrin Wayn.
- 5. Markuu yimaaddo Yabooha (Waqtiga) midda hore waxaan idinku soo Bixinaa «Dirraa» Addoomadanada oo Xoog daran leh, dhexgalina (Hanan) Guryaha dhexdooda waana Yabooh la fali.
- Markaasaan idinku soo Celinaa Dawladnimada, idinkuna Xoogaynaa Xoolo iyo Caruur idinkana yeellaa kuwa Tiro badan.
- 7. Haddaad Samo Fashaan waxaad u samo fasheen Naftiinna, haddaad Xumaan fashaanna waa uun Naftiinna, markuu Yimaaddo Yabooha Dambana way Xumeeyaan Wajigiinna iyo inay Galaan Masaajidka (Baytul Maqdis) siday u galeen markii hore iyo inay Damiraan « Tirtiraan » waxay u Adkaadaan Tirtirid.
- 8. Waxay u Dhawdahay in Eebihiin idiin Naxariisto, haddaad ku Noqotaanna waannu ku noqon, waxaana uga yeelnay Jahannamo Gaalada Gogol.

وَقَضَيْنَآإِلَى بَنِيَ إِسۡرَءِيلَ فِيٱلۡكِنَنبِٱلۡفُسِدُنَ فِٱلۡاَرۡضِ مَرَّتَیْنِ وَلَنَعۡلُنَ عُلُوًا کَبِیرًا ۞

فَإِذَاجَآءَ وَعَدُأُولَنَهُمَابَعَثْنَاعَلِيّڪُمْ عِبَادًا لَنَآ أُولِى بَأْسِ شَدِيدٍ فَجَاسُواْ خِلَالُ الدِّيَارِ وَكَاكَ وَعَدَّامَفْعُولَا ﴿

ثُمَّ رَدَدُنَا لَكُمُّ الْكَرِّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمَدُدُنَكُمُ إِنَّ الْمُوالِ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَكُمُّ الْكُثْرَ نَفِيرًا ﴿ إِنَّ الْحَسَنَتُدَ الْحَسَنَتُدُ لِأَنفُسِكُورُ وَإِنْ أَسَأَثُمُ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْأَخِرَةِ لِيسُنَعُوا وُجُوهَ كُمُ وَلِيدَ حُنُ لُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوْلَ مَرَّةٍ وَلِيدَ حُنُ لُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوْلَ مَرَّةٍ

عَسَىٰ رَبُّكُوْ أَن يَرْحَمَّكُوْ وَإِنْ عُدَّتُمْ عُدْنَا ُوَحَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَنْفِرِينَ حَصِيرًا ۞

Aayadahanna wuxuu Eebe kaga warrami Xaalka Banii Israa'iil iyo inay Fasaadin Dhulka Labo Jeer aadna isula waynan, isuna Kibrin, markaas Labada Jeerba lagu diri Addoomo Eebe oo Daran Dhulkana ka Dhex geli kana qabsan, Ciqaab iyo Halaagna Dhadhansiin, hadday Wanaag Falaanna waa uun Naftooda hadday Xumaan falaanna waa Dhibka Naftooda, wuxuuna Eebe sugay in Marka Dambe Masjidka Qudsi Loogu gali Xumaan iyo Xanuuna ay la kulmi, Naxariista Eebase way u Furantahay Ciddii Eebe u Noqon oo Toobad Keeni, haddayse Xumaanta ku Noqdaan Eebana wuxuu ku Noqon Ciqaabtooda iyo Abaal marintooda, Jahannamana waa Gogosha Gaalada, waxbadan yey Culimadu ka hadleen Arrintaas laakiin Eebaa og inay tegtay iyo inay Dhimantahay. Maxaa diidi haddii lagu Ciqaabo Gacmaha Muslimiinta Qudsina laga soo Celiyo. Al-Israa' (4-8).

 Quraankanna wuxuu ku Hanuunin Dadka Arrinta u Toosan ugana Bishaarayn kuwa fala Wanaag inay Mudan Ajir wayn,. إِنَّ هَذَا ٱلْفُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِي هِيَ ٱقْوَمُ وَيُبَشِّرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلصَّلِحَتِ ٱنَّ هَمُهُ آخِرًا كِمِيرًا ۞

- 10. Kuwaan Rumeynin Aakhirana waxaan u Darabnay Cadaab Daran.
- 11. Wuxuu u Yeedhaa (Baryaa) Dadku Shar siduu ugu Yeedho «Baryo» Khayrka,Dadkuna waa Deg dege.
- 12. Waxaan ka Yeellay Habeenka iyo Maalinta Labo Calaamo, waxaana Tirraa Calaamada Habeenka, waxaana ka Yeellaa Calaamada Maalinta mid wax Tusisa (Arag) inaad doontaan Fadliga Eebihiin iyo inaad ku ogaataan Tirada Sanooyinka iyo Xisaabta, wax kastana waxaannu u Caddeynay Caddayn (aada).
- 13. Ruux kasta waxaan Laasiminay Camalkiisa (loo Qaddaray) Luquntiisa, waxaana u soo bixinnaa Maalinta Qiyaame Kitaab uu la kulmi Isagoo fidsan.
- 14. Laguna Dhihi akhri Kitaabkaaga isagaa kuugu Filan Maanta Korkaaga Xisaabe.

وَأَنَّ ٱلَّذِينَ لَايُؤْمِنُونَ إِلَّا لَكَخِرَةِ أَعْتَدُنَا لَمُمُّمُ
عَذَا بَا أَلِيدَمُا ﴿
وَيَدَعُ ٱلْإِنسَنُ عِلُولا﴾
وَيَعَظْنَا ٱلِيَّلُ وَٱلنَّهَارَءَ يَنَا أَنِّ فَمَحَوْنَا ٓ اَيَةَ ٱلْيَّلِ
وَجَعَلْنَا ٱلْيَلُ وَٱلنَّهَارَءَ اِينَا أَنِّ فَمَحَوْنَا ٓ اَيَةَ ٱلْيَّلِ
وَجَعَلْنَا ٓ اَيَةَ ٱلنَّهَارِ مُرْصِرَةً لِتَبْتَعُواْ فَضْلاً
مِن زَيِكُمْ وَلِتَعْلَمُواْ عَكَدَدَ ٱلسِّنِينَ وَٱلْحِسَابَ
وَكُلُّ شَيْءٍ فَصَلْنَهُ تَفْصِيلًا ۞

وَكُلَّ إِسَٰنٍ أَلْزَمَّنَهُ طَتِيرَهُ فِي عُنُقِدٍ ۗ وَخُرِّجُ لَهُ, يُوْمَ ٱلْقِينَمَةِ كِتَبًا يَلْقَنهُ مَنشُورًا ۞

ٱقْرَأْ كِنْبَكَكَفَىٰ بِنَفْسِكَٱلْيُوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

Quraankuna wuxuu ku Toosin Dadka Arrinta ugu Toosan uguna Fiican xagga Caqiidada, Xukunka, Akhlaaqda, Macaamilada iyo wax kasta oo Wanaag lagu gaadho Adduun iyo Aakhiraba, wuxuuna ugu Bishaarayn Mu'miniinta Wanaaga fala Ajir wayn,kuwaan Eebe iyo Aakhiro Rumaynna Cadaab daran in loo darbay, tan kale Dadku wuu Degdegaa isagoo shar iyo Balaayo Baryi sida Khayrka iyo Wanaagga, waxaana Xadiitha: Ha habaarina Naftiinna iyo Xoolihiinna waxaa laga yaabaa inaad ka waafaqdaan Eebe Saacad la Ajiibo oo laydin Ajiibo. Eebana wuxuu ka yeelay Habeenka iyo Maalinta Calaamad ku tusin Qudradiisa, iyo inay Xasilaan Habeenkii, una socdaan Maalintii shaqo iyo Sanco iyo Camal iyo Safar, kuna Ogaadaan Ayaamaha, Jumcooyinka, Bilaha iyo Sanooyinka, Wuxuuna Eebe caddeeyey wax kastoo loo baahanyahay, ruux kastana waxaa laasimi oo laxidhiidhi Camalkiisa, Qiyaamadana waxaa loo soo Bixin Kitaab uu la Kulmo isagoo Fidsan, laguna dhihi Akhri Kitaabkaaga iyo Xaashidaada kuugu filan Maanta Xisaabe, saas darteed mar haddaan haysanno Quraankana wanaagga ku Toosin waa inaan Qabsannaa oon Raacnaa kuna fara adaygnaa. Al-Israa' (9-14).

- 15. Ruuxii Hanuuna wuxuu uun u Hanuunay Naftiisa kii Dhumana wuxuu uun u Dhumay Naftiisa, mana xambaarto Nafi Dambi Naf kale, mana Cadaabno intaan uga soo Dirro Rasuul.
- 16. Markaan doono inaan Halaagno Qaryad waxaan farraa kuweeda loo Nicmeeyey «Khayr» markaasay ka Faasiqoobaan waxaaana ku sugnaada

مِّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا َهُتَدِى لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلاَ نَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَٱ ۚ خْرِیْ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى بَنْعَثَ رَسُولًا ﴿ إِنَّ

وَإِذَاۤ أَرَدۡنَاۤ أَن نُهُلِكَ قَرۡيَةً أَمۡرَنَا مُتَرَفِهٖ افْفَسَقُواْفِهٖ

Ciqaab waana Tirtirraa Tirtirid (Halaag).

- 17. Imisaan Halaagnay Quruun (Nabi) Nuux ka dib Eebahaabaana ugu filan Dambiyada Addoomadiisa Ogaade Arka.
- 18. Ruuxii dooni Adduunyo waan ugu soo dedejinaa dhexdeeda waxaan Doonno Ciddaan doonno, markaasaan kayeellaa Jahannamo mid gala isagoo Caayan oo Dullaysan.
- 19. Ciddiise Doonta Aakhiro oo u fala camalkeedii isagoo Mu'mina kuwaas Camalkoodu wuxuu Noqon mid la Mahdiyo.

فَحَقَّ عَلَيْهَ الْقُوْلُ فَدَمَّرْنَهَا تَذْمِيرًا ﴿ اللَّهُ وَكُمْ أَهُلُكُنَامِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوجٌ وَكَفَى بِرَئِكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ عَجَدِيزًا بَصِيرًا ﴿ اللَّهِ عَجَلْنَا لَهُ وَفِيهَا مَا نَشَاءُ مَنَكَانَ يُرْبِيدُ أَلْمَا جِلَةً عَجَلْنَا لَهُ وَفِيهَا مَا نَشَاءُ لَلْمُ وَعَلَىٰ اللَّهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَجَعَلْنَا لَهُ وَعَلَىٰ اللَّهُ وَمَعَىٰ هَا سَعْتِهَا وَهُومُ وَمُومًا وَمَنْ أَزَادَ ٱلْآخِرَةً وَسَعَىٰ هَا سَعْتِهَا وَهُومُ وَمِومًا وَمَنْ أَزَادَ ٱلْآخِرَةً وَسَعَىٰ هَا سَعْتِهَا وَهُومُ وَمُومًا وَمُنْ أَزَادَ ٱلْآخِرَةً وَسَعَىٰ هَا سَعْتِهَا وَهُومُ وَمِومًا

Ciddii Hanuunta wuxuu uun wax u taray Naftiisa, tii dhuntana waxay uun Dhibtay Nafteeda, Nafna ma Qaaddo dambi Naf kale, Eebana Dadka ma Cadaabo isagoon u soo Dirin Rasuul Xaqa u caddeeya oo Tusiya Jidka Toosan, markii Eebe Halaagi Magaalo ama Umadna waxaa xaga iyo Wanaagga diida oo ka Faasiqooba kuwa Xoolaha loogu Nicmeeyey iyo kuwo xun oo Madax ah, Markaasay Ciqaabtii Eebe ku Dhacdaa, lana Halaagaa halaag Dhaba, in badan yuuna Eebe halaagay Quruumo Nabi Nuux ka dib, Eebana Ogaansho iyo Arkid ugu filan Dambiyada Addoomadiisa, ciddii Jecel oo Camalkiisa la dooni adduunyo iyo Dhalanteedka, wuxuu Eebe ka siiyaa wax Cidduu doono wuxuu doono, markaasuu galiyaa Jahannamo isagoo caayan oo Dullaysan, ciddiise Doonta Aakhiro oo u Camal fasha isagoo Mu'min Xaqa Rumeeyey ah kaasi waa mid la Mahdiyo Camalkiisa, Taasina waxay ku tusin in Naf walba iyadu Masuulka Koobaad iska tahay Nacfi iyo Dhiba, Xumaanta ku kibirka, Xoolaha iyo Ladnaanta iyo awoodda iyo inay Ciqaab sabab u Noqon, inaan Eebe Ciqaabin Dadka isagoon Xaqa u caddayn, in Umado badan la halaagay Nabi Nuux ka dib, Adduunyo uun Ruuxii doonana wuxuu ka heli wuxuu Eebe doono, waxaana u Dambayn Naar isagoo Caayan oo Dullaysan, Ruuxiise la Doona Camalkiisa aakhiro camalna u fala isagoo Mu'min ah oo Raaci Nabiga Camalkiisa iyo Islaamka, wuu mahdin Camalkiisa lana mahdin, adduunyadana in kastooy xaq tahay in xalaasha si fiican looga doono haddana ma aha in laga dabo dhaco oo lagu waasho Xalaal iyo Xaaraan.

Waxaa xadiith ah: adduunku waa Guri cidaan Guri lahayn iyo Xoolo Ruuxaan xoolo lahayn, waxaana u kulmiya cidaan Caqli lahayn. Al-Israa' (15-19).

- 20. Dhammaan waxbaan uga Fidinaa kuwaas (Doona Adduun) iyo kuwaas (Doona aakhiro) siismada Eebahaa, mana aha siismada Eebahaa mid Reeban.
- 21. Day sidaan uga Fadilnay qaarkood qaarka (Kale) (Addunka) Aakharaase wayn darajooyin oo wayn Fadilid.
- 22. Ha Yeelin Eebe Miciisa Ilaah kale ood noqotid mid Caayan oo la Khasaariyo.

كُلَّا نُمِدُ هَتَؤُلَآءِ وَهَتَؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ رَبِكَ وَمَاكَانَ عَطَآءُ رَبِكَ مَحْظُورًا ۞

اَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَلَاْخِرَةُ اَكْبَرُ دَرَجَنتِ وَأَكْبَرُ نَقْضِ يلَا ۞ لَا تَجَعْلُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَاهًا ءَاخَرُ فَنَقَعُدُ مَذْمُومًا تَخَذُولًا ۞

- 23. Wuxuu Faray Eebahaa inaydaan Caabudin isaga mooyee iyo inaad u samo fashaan Labadii Waalid Samo falid, hadduu ku gaadho Agtaada wayni midkood ama Labaduba ha ku Dhihin uf, hana Canaanan una dheh hadal Fiican.
- 24. Una Raarici (Jilci) Garab Naxariiseed (u Naxariiso) dhehna Eebow ugu Naxariiso siday ii Koriyeen anoo Yar.
- 25. Eebihiin wuu ogyahay waxa Natiinna ku Sugan, haddaad Suubantihiin isagu kuwa Toobad keenka badan wuu u Dhaafaa «Dambiga».

﴿ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوۤ إِلَّا إِيّاهُ وَبِالْوَلِدَيْنِ
إِحْسَنَا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا
اَوْكِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَمَّكَمَا أَنِّ وَلَا نَنْهُرْهُمَا
وَقُل لَهُمَا فَلَا تَقُل لَكُمَا أَنِّ وَلاَ نَنْهُرْهُمَا
وَقُل لَهُمَا فَلا تَقُل لَكُمَا أَلْدُلْ مِنَ الرَّحْمَةِ
وَقُل رَبِّ ارْحَمْهُما كَارَبِيَا فِي صَغِيرًا ۞
وَقُل رَبِ ارْحَمْهُما كَارَبِيَا فِي صَغِيرًا ۞
وَقُل رَبِ ارْحَمْهُما كَارَبِيَا فِي صَغِيرًا ۞
وَقُل رَبِ ارْحَمْهُما كَارَبِيا فِي صَغِيرًا ۞
وَقُلْ رَبِ الْمُقْولِينِ فَعُوسِكُو إِن تَكُونُوا صَلِيحِينَ
وَقُورًا ۞

Cid walba Eebe wuu ka siin adduunka wuxuu doono Eebe cidnana kama reebana Deeqda Adduun ee Eebe, waana lagu kala Duwanyahay, Adduunka mid Xoolo leh mid Saboola, mid Fayow mid Buka iyo waxyaale kale, Aakharaase darajo wayn oo Fadli badan, sida Xadiith ku Sugnaaday in Dadka Darajooyinka sare ay u Arki kuwa kale sida xiddiga Jahada Cirka. waana in Eebe kaliya la Caabudo oon Ilaah kale Loo yeelin si uusan Ruuxu u noqon mid Caayan, oo Khasaara, Eebana wuxuu Xukumay in Isaga kaliya la Caabudo, Labada Waalidna loo samo falo, haddii midkood ama Labadubana Agtaada ku Da'oobaan ha Nicin oo Karaahiyeysan, hana ku dhihin hadal xun sida Uf iyo wixii la mida hana Canaanan, hadal fiicanna u dheh, una Naxariiso, Eebana ka bari inuu u Naxariisto siday kuugu Naxariisteen kuuna Koriyeen Yaraantaadii, Eebana wuu ogyahay waxa naftiinna ku sugan, haddaad wanaagsanthiiinna Eebaa u dambi dhaafaa kuwa u Toobad keena, Bal day sida islaamku u wayneeyey xaqa Waalidka,Diintee iyo nadaamkee laga heli Naxariistaa iyo Qaddarintaa inta lala xidhiidhiyey xaqa Eebe, saas darteed waa in si dhaba loo garto Islaamka looguna Dhaqmo, waalidkana loo Ixtiraamo loona naxariisto, waxaana Xadiithyo badan ku sugnaaday Addeecidda Waalidka iyo Xumaanta Caasigooda sida ruuxii soo Gaadha Labadiisii Waalid ama midkood oo Naar gala,Eebe ha ku fogeeyo (Abuu Daa'uud) iyo Jannadu Lugta Hooyaday ku Hoos Jirtaa, (Imaam Axmed) aaway kuwa ku qaylyi u roonida haweenka, mase waa sawaxan aan riiqid lahayn iyo Been cad. Al-Israa' (20-25).

- 26. Sii qaraabada xaqeeda iyo Miskiinka iyo socdaalka hana ku xadgudbin bixin Xadgudub (iyo si xun).
- 27. illeen kuwa ku xadgudba waa walaalo Shaydaane, Shaydaanna Eebihiis wuu ka gaaloobay.
- 28. haddaad ka jeedsato xaggooda (wax la'aan) adoo rajayn Naxariista Eebahaa ood rajayn waxaad ku dhahdaa hadal fudud (fiican).
- 29. ha ka yeelin gacantaada mid ku xidhan Luquntaada hana wada fidin dhammaan ood noqoto mid la dagaalo oo tabar gaba.

وَءَاتِذَا ٱلْقُرْبِيَ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلاَ أَبُذِرَ بَّذِيرًا ۞ إِنَّ ٱلْمُبَذِينَ كَانُوَ إِخْوَنَ ٱلشَّيَطِينِ وَكَانَ ٱلشَّيْطَنُ لِرَبِّهِ عَكُفُولًا ۞ وَإِمَّانَعُ رِضَنَّ عَنْهُمُ ٱلْيِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن زَبِّكَ نَرْجُوهَا فَقُل لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُولًا ۞

وَلاَ بَعْعَلْ يَدَكَ مَعْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلاَنْبَسُطُهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ

- 30. Eebahaa wuu u fidiyaa Risqiga cidduu doono wuuna u qaddaraa «cidhiidhyaa» (cidduu doono) illeen Eebe Addoomadiisa waa oge arkee.
- 31. ha Dilina Carruurtiinna ka Cabsi Faqri (Saboolnimo) anagaa Arsaa-qayna iyaga iyo idinkaba Dilkooduna waa Gaf wayn.

إِنَّ رَبَّكَ يَبْشُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَآ هُ وَيَقْدِرُ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ ـ خَبِيرًا بَصِيرًا ۞ وَلاَنَقْنُلُوٓ اَوْلَدَّكُمْ خَشْيَةً إِمْلَقِّ غَنْ نَرُزُفُهُمْ وَ إِنَاكُمْ إِنَّ فَلَاهُمْ صَالَ خِطْكَ اكْبِيرًا ۞

Qaraabada, Masaakiinta iyo Musaafirkaba waa in la xidhiidhiyo waxna la siiyo, lana xadgudbin ee si fiican wax loo Bixiyo, illeen mubadar waa Walaal Shaydaane, Shaydaan waa mid Eebe ka Gaalooba, haddaadan wax hayna Hadal fudud oo fiican ku dheh, waxaana xadiith ah: Ruuxii jecel in loo waasiciyo Risqiga cimrigana loo dheereeyo ha xidhidhiyo Qaraabadiisa. waana in wax bixintu dhexdhexaad ahaato, oodan Gacanta Luqunta ku xidhin Bakhaylnimo, wada fidinna oo lagu Naco, ama fadhiisatid illeen Risqigana Eebaa haya oo u fidiya cidduu doono una qaddara tuu doono imtixaan, wuuna ogyahay Addoomadiisa iyo Maslaxadooda, waase in wax la bixiyo oo la sadaqaysto. Abuuhurayre wuxuu ka wariyay Rasuulka (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Subax kasta oo addoomuhu soo Toosaan waxaa dhawaaqi Labo Malag oo mid dhihi Eebow wax bixiye badel sii, kan kalana dhihi Eebow hayste halaag sii. «waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim».

Tan kale waa inaan la layn Carruurta siday falayeen Jaahiliintu iyagoo Faqri ka yaabi illeen Eebaa dhammaan arsaaqee, Dilkooduna waa gaf wayn oo xune, waana dambi daran oo adag sida cad. Al-Israa' (26-31).

- 32. Ha u dhawaanina sino Illeen waa xumaane Waddana u xune.
- 33. Hana dilina Nafta Eebe xarrimay Xaq Mooyee, Ruuxii lagu dilo Gardarro waxaan U yeellay waligiisa Xujo ee yuusan ku xad gudbin Dilka waa loo Gargaaraye.
- 34. Hana u dhawaanina Xoolaha agoonta sida U fiican mooyee intay ka gaadhaan xooggooda, Oofiyana ballanka illeen Ballanka waa lays warsane.
- 35. Oofiyana kaylka «beegidda» markaad beegaysaan kuna miisama Miisaan toosan (caadila) Saasaa khayr roon oo Fiican cidhibe.
- 36. hana dhihin (Raacraacin) Waxaadan u Cilmi lahayn, Illeen Maqalka, Araga iyo Qalbigaba waa lays warsane.
- 37. Hana u soconin Dhulka kibir Illeen ma Jeexi Kartid Dhulka kumana gaadhaysid Buuraha dherare.

وَلانَقْرَبُوْ الزِّنَةَ إِنَّهُ كَانَ فَنْحِشَةً وَسَنَةَ وَسَنَةَ وَسَنَةَ وَلَانَقْتُرُوْ الزِّنَةَ لَهُ النَّقَسُ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَانَقْتُرُوْ النَّقْسُ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا فِي مِنْ الْحَنَا وَلَيْهِ مِسْلُطَنَا فَلَا يُسْسُونُ وَقَا الْقَتْلِ إِلَّا إِلَيْ هِي اَحْسَنُ حَقَّى يَسَلُغَ وَلانَقْرَبُواْ مَالَ الْمَيْمِ إِلَّا إِلَيْ هِي اَحْسَنُ حَقَّى يَسَلُغَ اللَّهُ وَلَانَقْرَبُواْ مَا لَا الْمَعْدِ إِلَّا اللَّهِ هِي اَحْسَنُ حَقَّى يَسَلُغَ وَلَانَقْرَبُواْ مَا لَكُنْ اللَّهُ مَنْ وَلَوْ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ الْحَسَلُولُ اللَّهُ اللَّه

38. Dhammaan waxaasna Xumaantiisu Eebahaa Agtiisa waa lagu Neceb yahay.

كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَسَيِّئُهُۥعِندَرَيِكِ مَكْرُوهًا ﴿

Zinadu waa dulli, Xaaraan iyo Halaag, waana in laga fogaado, Illeen Danbi ka wayn Zino gaalnimo mooyee ma Jiree, Sida Nabigu yidhi, Sidoo kale waa inaan xaq darro Naf lagu Dilin. Sunan waxaa ku sugnaaday (Xadiith) Adduunkoo rogmada yaa ka fudud Eebe agtiisa naf Muslim ah dilkeed. Cidda waliga u ah Ruuxa la dilana yuusan ku xadgubin Qisaasta, Illeen waa loo gargaaraye, Xoolaha agoontana waa inaan loogu Dhawaanin waxaan wanaag ahayn intay ka xoogaystaan illeen Cuniddoodu waa Naare, Waana in Ballanka la oofiyo, illen wa lays warsane, Kaylka beegidda iyo miisaankana la oofiyaa si Fiican oo toosanna loo Sameeyaa illeen saasaa fiican oo Cidhib roone, waana inaan la sheegin Waxaan loo cilmi lahayn, illeen Maqalka, Araga iyo Qalbigaba waa lays warsane, Tan kale waa inaan dhulka, Eebe isla wayni iyo kibir lagu Soconin, Maxaa faa'iida ah oo ku jira mar hadaadan Dhulka duleelinayn Ama buuraha dherer ku gaarayn, illeen Miskiin baa tahay hays dhibin Si habsanna u soco, waadna u jeedaa Aayadahan waxa ku sugan waxaase Loo baahan yahay in la raaco dardaaranka. Al-Israa' (32-38).

- 39. Arrintaasu waa waxa Eebahaa kuu waxyooday oo xigmada, hana yeelin Eebe la jirkiisa Ilaah kale oo lagugu tuuro Jahannamo adoo lagu dagaalay oo lagu fogeeyey.
- 40. ma wuxuu idiin doortay Eebihiin Wiilal oos ka yeeshay Malaa'igta gabdho idinku waxaad ku hadlaysaan hadal wayn.
- 41. dhab ahaan waan ku caddaynay (gagadinay) Quraankan (wax badan) inay waantoobaan umase kordhin waxaan carar ahayn.
- 42. waxaad dhahdaa hadduu la jiro Eebe Ilaah kale siday sheegi waxay ka dooni lahaayeen Eebaha Carshiga leh jid (Cibaado ama la mid noqosho).
- 43. Eebaa ka Nasahan Kana Sarreeya waxay sheegi sarrayn wayn.
- 44. waxaa u tasbiixsada (Qaddariya) Eebe Samooyinka todobada ah iyo Dhulka iyo waxa u dhexeeya, waxaan Eebe u Tasbiixsanayn ama ku mah-

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلْحِكْمَةُ وَلَا تَجْعَلُ مَعَاللَهِ إِلَهًا ءَاخَرَفُنُلْقَىٰ فِجَهَنَمَ مَلُومًا مَدْحُورًا ۞

أَفَأَصْفَكُورَيُّكُم بِأَلْبَيْنَ وَأَتَّخَذَ مِنَ ٱلْمَلَتِيكَةِ إِنْثًا إِنَّكُمُ لِنَقُولُونَ قَرِّلًا عَظِيمًا ﴿

ۅؘڵڡؘۜۮ۫ڝۜۯؖڣؘٵڣۿۮؘٲٲڵڡٞڗؙٵڹؚڶۣؽۜۮٞػٞۯؙۏٲۅؘڡؘٲؠؘڒؚۑۮؗۿؙڗ ٳؚڵۜٲٮؙٛڡؙؗۯٵ۞

> قُل لَوْكَانَ مَعَدُ عَالِمَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَآنَنغَوْ إَلِى ذِى ٱلْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿ الْ

سُبْحَنَهُ وَتَعَلَىٰعَمَّ ايَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿

سُيِّحُ لَهُ السَّمُوْتُ السَّبَعُ وَالْأَرْضُ وَمَنفِينَ وَإِن مِن شَيْءٍ إِلَّالِسُبَعُ مِجْدٍهِ وَلَكِن لَانْفَقَهُونَ dinayna ma jiro, waydaanse garanayn tasbiixdooda, Eebana waa dulsame dambi dhaafa.

تَسْبِيحَهُم إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿ اللَّهُ

Waxaas wanaagsan ee Eebe faray iyo waxyaalaha xun ee uu Reebay waa waxa Eebe u waxyooday Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) tan kale waa inaan Ilaahay cid kale lala caabudin wuxuu mudanyahayna la siinin oo ciddii saas yeeshaa lagu tuuri Jahannamo isagoo la dagaalay oo la fogeeyey, Eebana uma doorin gaalada Wiilal isna Malaa igta Gabdho kama yeelan waa hadal gafa oo wayn oo gaaladu dhahaan, Quraankana Eebe wax badan buu ku caddeeyey kuna soo celceliyey xaqa in Dadku wacdoomo, Daalimiintase waxaan carar ahayn uma siyaadin, Eebana waa kali hadday Ilaahyo kale la jiraan siday gaaladu sheegi waxay isku dayi lahaayeen inay Awoodda Eebe oo kale yeeshaan, ama haddii kale Eebaha xaqa ah caabudaan iyana, Eebana waa ka nasahanyahay oo ka sarreeyaa waxay sheegi, waxaaba u tasbiixsada Toddobada Samo iyo Dhulka iyo waxa ku sugan, wax kastana wuxuu u tasbiixsadaa kuna mahdiyaa Eebe mase la kasayo tasbiixdooda, Eebana waa dulsame dambi dhaafa, la yaabna ma leh in wax walba Eebe weyneeyo xusana illeen isagaa Awood leh oo ahaysiiyey. sheegay in Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u galay Dad Gaadiid saaran oo la taagan, kuna kor sheekaysan, markaasuu ku yidhi Rasuulku (Kora iyadoo Nabad qabta oo daaya iyadoo Nabad qabta, hana uga yeelanina sheekadiinna Waddooyinka iyo Suuqa kuraas (oo kale) maxay jirtaa mid la korsanyahay oo ka khayr roon kan korsan Eebana ka xusid badan. (Imaam Axmed) Eebaana Awood leh. Al-Israa' (39-44).

- 45. markaad Akhriyi Quraanka waxaan yeellaa dhexdaada iyo dhexda kuwaan rumeynin Aakhiro xijaab (dayr) asturan.
- 46. waxaana yeellay Quluubtooda dabool inay kasaan Quraanka, dhagohoodana culays, markaad ku xusto Eebahaana Quraanka kaligiis waxay u jeedsadaan Gadaal iyagoo carari.
- 47. anagaa og waxay dhagaysan markay ku dhagaysan adiga iyagoo faqi markay dhihi Daalimiintu Waxaan Nin sixran ahayn ma Raacaysaan.
- 48. Day siday kuugu yeelaan tusaalayaal oy U dhumeen oyna u karin jidka Hanuunka.
- 49. Waxay dhaheen (gaaladii) ma markaan Noqonno lafo iyo burbur yaa nalagu soo celin Abuur cusub.
- 50. waxaad dhahdaa noqda dhagax ama bir.

وَإِذَا فَرَأْتَ ٱلْفُرَءَانَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بَا لَا خِرَةٍ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿

ۅؘجَعَلْنَاعَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِيٓ اَذَانِهِمُ وَقَرَّا ۚ وَإِذَاذَكُرْتَ رَبَّكَ فِى ٱلْقُرَّءَانِ وَحْدَهُۥ وَلَّوَا عَلَىٰٓ أَدْبُرِهِرْ ثَفُورًا ۞

نَعَنُ أَعَلَمُ مِنَا السَّتِعِ عُونَ الِهِ إِذَ يَسْتَعِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذَهُمْ نَجَوَى إِذَ يَقُولُ ٱلظَّلِامُونَ إِن تَنَيَّعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿ اللَّا الْأَمْثَالَ فَصَلُواْ انظر كَيْف صَرَبُواْ لَكَ ٱلْأَمْثَالَ فَصَلُواْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿ اللَّا الْمَبْعُوثُونَ خَلْقًا وَقَالُواْ أَذِذَا كُنَا عِظْلَمًا وَرُفَانًا أَوْ اَلْكَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿ اللَّا

ا قُلْكُونُواْحِجَارَةً أَوْحَدِيدًا ١

- 51. ama khalqi (Abuur) ku wayn laabtiinna, waxayna dhihi yaa na soo celin ku dheh Eebihiin idin abuuray markii hore, waxayna kuu gilgili madaxooda iyagoo leh waa goorma isagu, waxaad dhahdaa waxaa suurowda inay dhawdahay.
- 52. waana maalintuu idiin yeedhi Eebe ood maqlaysaan isagoo mudan Mahad una malaynaysaan inaydaan nagaanin wax yar mooyee.

أَوْخَلْقَا مِّمَا يَكُبُرُفِ صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِى فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَـزَّةً فَسَيُنْخِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَنَى هُوِّ قُلْ عَسَىٰ اَن يَكُونَ قَرِيبًا ۞ يُومَ يَدْعُوكُمْ فَسَنْجِيبُونَ كِمَ مَدِهِ، وَتَطُنْوُنَ إِن لِيَنْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا۞

Gaaladu xaqa iyo Quraanka way ka madax adaygi oo xijaabaa ka xiga xaggiisa, Qulubtooduna way daboolantahay, mana fahminayso Quraanka, Eebe kaliya marka la sheegana way cararaan iyagoo dooni in waxyaalo kale lala sheego, Eebaa og waxay dhagaysan iyo markay faqi, sheegina Daalimiintu in Nabigu yahay Nin sixran waxyaalo tusaalooyin ahna way u yeeleen, waxayse ka dhumeen xaqii iyo Jidkii, mana karaan unoqosho xaq, waxayna diidaan in la soo bixin iyagoo lafo iyo burbur Noqday, waxay doonise ha noqdeen ama dhagax ama Bir ama sida Cirka iyo wixii la mida, waxaa uun idin soo celin Eebihii markii hore idin Abuuray, waxayna madaxa la ruxaan kibir iyo isla wayni iyagoo warsan goortuu dhici xaalku, waxaase suurowda inuu dhawyahay, maalintase Eebe ugu yeedhi kulanka Qiyaame way maqli iyagoo Amaani una malaayn inayna ku nagaanin Adduunkii wax yar mooyee, wana kaas Quraankii, Nabigii, siday Gaalo u diideen, siday u dhagreen, siday soo bixinta u diideen, Eebaase soo celin Qiyaamana wataas, madax ruxii, isla waynidii iyo xaq diidna waxaa ka dambayn khasaare iyo lugooyo. Akhri Qisada Abuu sufyan, Abuu jahal iyo Akhras iyo siday u dhagaysteen Quraanka iyagoo kala gaban iyo siday isu warsadeen iyo hadalkii xumaa ee Abuu Jahal, xaqiibaase hadhay xumaanna tagtay. Al-Israa' (45-52).

- 53. waxaad ku dhahdaa Addoomadayda ha dheheen sida u fiican, Shaydaanku wuu fasaadin dhexdiinnee, Shaydaanna Dadka col cadbuu u yahay.
- 54. Eebihiinaa idin og (waxaad tihiin) hadduu doono wuu idiin Naxariisan, hadduu doonana wuu idin Cadaabi, kuugumana aanaan dirin inaad wakiil (Ilaaliye u Noqoto).
- 55. Eebahaana waa ogyahay waxa ku sugan Samooyinka iyo Dhulka, dhab ahaan baana ugu fadilnay Nabiyada Qaarkood qaarka (kale) waxaana Siinay Nabi Daawuud Zabuur.
- 56. waxaad dhahdaa u yeedha kuwaad sheeegateen oo Eebe ka soo hadhay ma hantaan inay idinka faydaan dhib ama idinka wareejiyaan.

وَقُل لِعِبَادِى يَقُولُواْ الَّتِي هِى أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَنَ يَنزَعُ بَيْنَهُمُ إِنَّ الشَّيْطَنَ كَاك لِلإِسَنِ عَدُواً مُّبِينًا ( ) رَّبُكُرُ أَعْلَمُ بِكُرِّ إِن يَشَأْ يَرْحَمَكُمُ الَّو إِن يَشَأْ يُعَذِّ بْكُمْ قَمَا أَرْسَلْنَكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ( )

ۅؘۯڗ۫ۘڮٲۼٙۘڲؙۯؙۑؚڡٙڹ؋ٲڵۺٙڡ۬ۅؘتؚۅۘٲڵٲڗ۫ۻۣٞۅٙڷڡؘۜۮڡؘڞۜڶؽٵ ؠڡ۫ڞؙٲڶێٙۑؚؿٟؽؘۘڠڰؘڽۼڞؚۣ؞ٞۅؘٵؾۜؽ۫ٵۮاۉۮڒؘڣؚۯٵ۞

قُلِٱدۡعُواۡٱلَّذِينَ زَعَمۡتُمۡتُومِّنِ دُونِهِۦفَلَا يَمۡلِكُوۡنَ كَشۡفَٱلضُّرِّ عَنكُمۡ وَلَا تَعۡوِيلًا۞ 57. kuwaas ay caabudina iyagaaba ka dooni xagga Eebe u dhawaansho iyo kusii dhawaansho waxayna Rajayn Naxariistiisa, wayna ka cabsan cadaabkiisa, cadaabka Eebana waa wax laga digtoonaado.

أُوْلَيَكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْنَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِ مُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمُ أَقَرْبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ۞

Eebana wuxuu faray Addoomadiisa inay wanaag ku hadlaan, illeen Shaydaanku Dadka dhexdiisu fasaadiyaaye, waana Colka Dadkee, Eebana waa ogyahay xaalka Dadka, Naxariis iyo Ciqaabba isagaa hanta, Nabigana waxaa loo diray gaadhsiinta xaqa, ee looma soo dirin inuu wakiil ka noqdo Dadka, Eebana wuu ogyahay waxa ku sugan Cirka iyo Dhulka, wuxuuna kala fadilay Nabiyada, Nabi Daawuudna wuxuu siiyey Kitaabkii Zabuur ahaa, wax Eebe ka soo hadhay oo dhib faydi kara ama wareejn karana ma jiro, kuwa ay wax ka dayi ee ay baryi Naftoodaa Eebe u dhawaansho dooni oo Masaakiina'Naxariistiisana rajayn kana cabsan cadaabkiisa, illeen cadaabka eebe waa laga digay waana wax laga digtoonaado, taasina waxay Muujin inay waajib tahay in hadal fiican lagu hadlo, in Shaydaan laga digtoonaado, in Naxariista Eebe lagu dadaalo heliddeeda iyo in laga digtoonaado cadaabkiisa (Eebaa laga magan galaaye). Al-Israa' (53-57).

- 58. Qaryo (Magaalo) Aanaan halaagayn ma jirto ka hor Qiyaamada ama aan la cadaabayn (Ciqaabayn) cadaab daran waana arrin ku qoran Kitaabka (Looxul Maxfuudka).
- 59. Umana aanaan daynin soo diridda Aayado (Mucjiso) inay beeniyeen kuwii hore mooyee, waxaana siinnay Thamuud Hashii oo wax tusisa wayna ku dulmi faleen (ka gaaloobeen) Aayadaha waxaan Cabsi galin ahayn uma soo dirro (Dejinno).
- 60. (Xusuuso) markaan kugu nidhi Eebahaa wuxuu koobaa Dadka, kamana aanaan yeelin Riyadaan ku tusinay fidmada Dadka mooyee (Imtixaan) iyo Geedka lagu lacnaday Quraanka, waanu ku cabsiin umana siyaadiyo waxaan xadgudub wayn ahayn.
- 61. (Xusuuso) markaan ku nidhi Malaa'igta u Sujuuda Aadan oy Sujuudeen Ibliis moyee, oo yidhi ma waxaan u sujuudi waxaad Abuurtay isagoo dhooba ah,
- 62. wuxuuna yidhi ka warran kan aad iga sharriftay, haddaad dib ii dhigto tan iyo Qiyaamada waxaan ka adkaan

ۅؘٳڹڝٚۏٞڔ۫ؽڐ۪ٳڵۜڬؘڽؙؙؙؗٛٛٛٛٛٛؗڡؙۿڸؚۘۘػۘۅۿٵڣۧڵٙۑٙۅٙڡٟ ٱڷڣۣٮػڐ۪ٲۊؙؙڡۘٛۼڐؚڹۘٷۿٵۼۮؘٲڹٵۺۜڍۑۮؙؖٲػٲڹڎؘٳڮ ڣۣٱڵڮٮؘؘٚٛٮؚڡ۫ۺڟۘؗۄؙڒٳٛ۞

وَمَامَنَعَنَآ أَن نُرْسِلَ بِأَلْاَيْتِ إِلَّا أَن كَذَبَ بِهَاٱلْأَوَّلُونَۚ وَءَالَيْنَاتُمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُواْ بِهَأُومَازُسِلُ بِٱلْآيَنِ إِلَّا تَغْوِيضًا ۞

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرَّهِ عَالَىٰ اللَّهِ وَمَا جَعَلْنَا الرَّهِ عَالَمَ اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهِ عَلَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ الْمُنْ اللَّالِمُ اللْمُنْ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللْمُلْمُ اللَّالِمُ اللَّا الْمُلْمُ اللَّا ال

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَيِّكَةِ أَسْجُدُواْ لِآدَمَ فَسَجَدُواً إِلَّا إِلْلِيسَ قَالَ ءَأَسَجُدُلِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ۞

> قَالَ أَرَءَ يُنْكَ هَنْذَا ٱلَّذِي كَرَّمْتَ عَلَىَّ لَهِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ ٱلْقِيَكَمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ

(Dhumin) Faraciisa wax yar mooyee.

ذُرِيَّتَهُۥ إِلَّا قَلِيلًا ١

Magaalo kasta waaxaa u dambeeya halaag Qiyaamada ka hor ama ciqaab daran, waana xaal ku qoran Luuxul Maxfuudka, Eebana wuxuu u daayey soo Dejinta Mucjisadaha waxaa Beeniyey kuwii hore, waxaana kamid ahaa Hashii Reer Thamuud loo soo bixiyey ee ku tusinaysay Awoodda Eebe, wayna ka Gaaloobeen. waxayna Gaaladii Makaad warsadeen Nabiga waxyaalo ay ku dhibayeen sida in buuraha Dahab looga dhigo, iyo Togog loo jeexo iyo waxyaalo kale, Mucjisadana Eebe wuxuu u soo dejiyaa Cabsiin.

Riyaduu Nabigu arkay iyo Geedka lagu Lacnaday Quraankana waa Imtixaan, Eebana wuu koobay Dadka, wuuna cabsiin badankoodse way xadgudbaan oo fasaadka badiyaan. Qisada Sujuudda Malaa'igta iyo diidada Ibliisna waxaa lagu sheegay Toddobo Suuradood, waxaase loo baahan yahay in lagu waano qaato, Ibliisna laga digtoonaado, xaqana lagu tooso. Al-Israa' (58-62).

- 63. Eebe wuxuu ku yidhi: Tag ciddii ku raacda oo ka midana Jahannamaa Jasihiisu yahay abaal marin dhamaystiran.
- 64. ku duufso ciddaad karto oo ka mida codkaaga kuna soo Jiido fardahaaga iyo lugtaada lana wadaag xoolaha iyo Carruurta una yabooh, mana yabooho shaydaan waxaan dhagar ahayn (iyo Baadi).
- 65. Addoomadayda kuma lihid xujo, Eebahooda waa ku filan yahay wakiil (Ilaaliye).
- 66. Eebihiin waa kan idinku wada doonta (Markabka) Badda dhexdeeda inaad doonataan Fadligiisa (Risqi) Eebana waa idiin Naxariiste.
- 67. markuu idinku taabto badda dhibna wuu dhumaa waxaad baryeyseen Eebe mooyee, markuu idiin soo koriyo Barrigana waad jeedsatan Dadkuna waa Gaalnimo badane.

Eebe wuxuu ugu Jawaabay tag adiga iyo inta ku raacda naarta Jahannamaa abaal loo dhameeyey looga dhigiye, kuna duufso ciddaad karto codkaaga oo Hees, Durbaan iyo Cid kastoo xumaan u yeedhi, kuna kaxayso fardahaaga iyo Lugtaada lana wadaag xoolaha iyo Carruurta, wuxuu yidhi Ibnu Cabbaas: xoolo la wadaagiddu waa xumaanta ay ku bixiyaan, Xasan Basrina wuxuu yidhi: Waa kasabkeeda xaaraan iyo ku bixin dambi, la wadaagidda Carruurtana waa Dayiciddooda iyo xumayn akhalaaqdooda siduu yidhi Xasan Basri, waa gaalaynta aiyo Islaamka ka bixinta, yabooha shaydaanna waa lugooyo, addoomada Eebe ee fiicanse xujo kuma leh, Eebaana Wakiil ku filan, Nicmooyinkiisa waxaa ka mida inuu Badda u sahlay dadka kuna maraan Markab iyagoo fadliga iyo Risqiga Eebe raadsan.waana u Naxariistaa Ummaddiisa, markuu dhib ku taabto baddana waxay halmaamaan wax kastooy Baryayeen oo Eebe ka soo hadhay, markay Barriga tagaanna way jeedsadaan,Dadkuna waa Gaalimo badan yahay.saas Darteed waa in laga digtoonaado Shaydaan iyo Jidkiisa, waa in xoolaha iyo carruurta xumaan laga dhawraa, Nicmooyinka Eebana lagu Mahdiyaa. Al-Israa' (63-67).

- 68. Miyaad ka Aamin Noqoteen in Eebe idinla Gooyo dhinac Dhulka ka mida, ama idinku soo diro Dabayl daran markaas aydaan helin Wakiil.
- 69. Miyaadse ka Aamin Noqoteen inuu idinku celiyo (Badda) mar kale oos idinku diro Dabayl (wax jajabisa) oos idin Maansheeyo gaalnimadiinna darteed, markaas aydaan u helin wax noo raacda.
- 70. dhabbaanu u sharrifnay Binii Aadamka waxaana ku xambaarray Barriga iyo Baddaba waxaana ku arsaaqnay wanaag,waxaana ka fadilnay wax badan oo ka mida waxaan Abuurray fadilaad.
- 71. (xusuuso) Maalintaan cid walba ugu yeedhayno Imaamkeeda «Quraanka ama Nabiga», ciddiise laga siiyo Kitaabkiisa Midigta kuwaasi way akhrin Kitaabkooda lagamana dulmiyo xuub laf timireed.
- 72. cidiise Adduunka ku indho la' (xaqa diida) aakharana wuu indho la'aan oo ka dhumi Jidka.

أَفَأَمِنتُمْ أَن يُغْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ ٱلْبَرِّ أَوْيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَاتِّعِدُواْ لَكُوْ وَكِيلًا

٤

ٱمۡ أَمِسَتُمۡ أَن يُعِيدَكُمُ فِيهِ تَارَةً أُخۡرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمُ قَاصِفًا مِّنَ ٱلرِّيجِ فَيُغْرِقَكُم بِمَاكَفَرْتُمُّ ثُمَّ لَا يَحِدُواْ لَكُرْ عَلَيْنَا بِهِ مَبْيعًا ﴿ اللَّهُ

﴿ وَلَقَدْكُرَّمْنَابَنِيٓءَادَمُوَمُمَلِنَهُمْ فِي ٱلْبَرِ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَكُهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَاتِ وَفَضَّـلْنَكُهُمْ عَلَى كَثِيرِ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَقْضِيلًا ۞

> يَوْمَ نَدْعُواْ كُلِّ أَنَاسٍ بِإِمَمِهِمْ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَنْبَهُ ْرِيمَينِ بِهِ - فَأُولَتِهِكَ يَقْرَءُ وِنَ كِتَنْبَهُ رُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿ آَنِهُ

وَمَنكَاتَ فِي هَٰذِهِۦٓ أَعْمَىٰ فَهُوفِي ٱلْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿

Cidna kama aamin aha Ciqaabta Eebe ama dhulka ha la Gooyo ama Badda ha ku Maansheeyo iyo sidii kasta oo uu doono,wax ka daba kicina ma jiro, Eebana wuu sharrifay Banii Aadamka, Caqliga, Abuurka, Maqalka, Aragga, iyo wax yaale kale, wuxuuna u fududeeyey ku safarka iyo ku socodka Barriga iyo Badda, kuna Arsaaqay wanaag, kana fadilay wax badan oo khalqigiisa ah, cid walbana wuxuu Eebe ugu yeedhi Qiyaamada ama Nabigeedii ha Noqdo ama Kitaabkii loo soo Dejiyey iyo camalkiisii, ciddase Liibaani waa midda Kitaabkeeda Midigta laga siin oo akhrin iyagoo ku faraxsan oon la dhibaatayn, ciddiise xaqa ka indho la'ayd Adduunka oo ka leexatay Nuurka Eebe Aakharana way sii indho Beeli oo khasaari, illeen horay bay xaqa uga soo indho beeshaye. Taasina waxay adkayn in Eebe laga digtoonaado, in Quraanka iyo Nabiga Imaama laga yeesho, in xaqa lagu dadaalo si aan loo Dhumin loogana indho beelin Adduun iyo Aakhiraba, Eebana Hanuun la warsado. Al-Israa' (68-72).

- 73. Waxay u dhawaadeen Gaaladii inay kaa Fidmeeyaan waxaan kuu waxyoonay inaad Nagu been abuuratid wax kale, Markaas ay kaa Yeeshaan Saaxiib.
- 74. Hadaanan ku sugin waxaad u dhawaan lahayd inaad u iilato xagooda wax yar.

وَإِنكَادُواْلَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِيَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِنَفْتَرِى عَلَيْنَ نَاغَيْرُهُۥ وَإِذَا لَاَتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ۞ وَلَوْلَا أَن ثَبَلْنَكَ لَقَدْكِدتَّ تَرْكَنُ إِلِيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ۞

- 75. Markaasaan ku dhadhansiin lahayn (Cadaab) Labanlaaban nolosha Adduun iyo Mid labanlaaban Geerida Manahesheen gargaare.
- 76. Waxayna u dhawaadeen inay kaa argagixiyaan Dhulka inay kaa bixiyaan Markaas oyna nagaadeen Gadaashaada wax yar Mooyee.
- 77. Waana sunnada Rasuuladaan dirray Hortaa, una heli maysid Sunnadannada Wax dooriya (Leexin).

إِذَا لَّأَذَ قَنْكَ ضِعْفَ ٱلْحَيَوْةِ وَضِعْفَ ٱلْمَمَاتِ ثُمُ لَا يَحِدُلُكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿ يَانِكَ دُواْ لِلسَّنَفِزُونَكَ مِنَ ٱلْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا ۗ وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِسَلًا ﴿ لِلَا قَلِسَلًا ﴿ لَكَ يَحِدُ دُلِسُنَيْنَا تَحْوِيلًا ﴿ وَلَا يَجِدُدُ لِلسُنَيْنَا تَحْوِيلًا ﴿

Eebe wuxuu ka warramay siduu ugu Gargaaray Nabigiisa, una Sugayay Inkastoy Gaaladii isku dayeen inay Xaqa ka leexiyaan waxay Rabaanna uu yeelo, Ciddii Muslin ah ee xaqa uga leexata Gaalada darteedna si Ay Saaxiib ula noqdaan waa mid Halaag iyo Khasaare ku danbayn iyo Ciqaab adduun iyo mid Aakhiroba, Waxayna Gaaladu had iyo Jeer isku Dayi in Muslimiintu u soo dhawaadaan, Waase dulli Adduun iyo mid Aakhiro iyo Gargaarid la'aan, Gaaladiina waxay isku dayeen inay Nabiga (Naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) ka saaraan Dhulka miyayse kaga danbayn wax yar mooyee, Saasayna u dhacday arrintii, Waana sunnada Eebe ee uu ku falay kuwuu horay u diray, Wax baddali karana ma jiro, Dadka wanaagsan la noolidooda waa tan fiican, Markase Dhulka ka madho wanaag iyo dadkiis waa uun halaag, Ciqaab iyo Khasare sida dhacda.

Aayaduhuna waxay adkayn: Ku sugnaan xaqa, Ka digtoonida u dhawaansho iyo la saaxiibidda gaalada, Ka digtoonida in dadka fiican Dhulka laga Eryo (ama ha ku soo degto reer makaad ama Yuhuud waa Arrin guud oo caama). Al-Israa' (73-77).

- 78. Oog salaadda markay Qorraxdu suusho Ilaa madawga Habeenka iyo Quraanka (Salaada) waabariga (subaxa) Quraanka waabariguna waa mid la Joogee (Malaa'igta).
- 79. Habeenkana Tahajud (Qaar tuka) isagoo Dheeraad kuu ah, Waxay u dhawdahay In Eebahaa kuu soo bixiyo maqaam la Mahadiyo (Shafeecada).
- 80. Waxaad dhahdaa Eebow i gali Meel galid run ah, ina bixi bixin runa, iigana Yeel agtaada Xujo gargaara.
- 81. Waxaad dhahdaa waxaa yimid Xaqii Waxaana tirtirmay Baadhilkii, Baadhilkiina Wuxuu noqday mid la tirtiro.
- 82. Waxaana soo dajinaynaa Quraanka Isagoo caafimaad iyo Naxariis

أَقِيرِ ٱلصَّلَوْةَ لِدُلُوكِ ٱلشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ ٱلْيَّلِ وَقُرْءَ اَنَ ٱلْفَجْرِ ۗ إِنَّ قُرْءَ انَ ٱلْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿ مَنْهُودًا ﴿

وَمِنَ اليَّلِ فَتَهِ جَدِيهِ عَافِلَة لَكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا تَخْمُودًا الْأَنَّ وَقُلُ رَّبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقِ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقِ وَٱجْعَل لِيَمِن لَدُنكَ سُلُطَ نَانَصِيرًا ﴿ إِنَّ

> وَقُلْجآءَٱلْحَقُّ وَزَهَقَ ٱلْبَـٰطِلُ إِنَّ ٱلْبَـٰطِلَكَانَ زَهُوقًا ۞

رِ وَيُنزَلُ مِنَ ٱلْقُرْءَ ان مَا هُوَ شِفَآءٌ ۖ وَرَحْمَةُ لِلْمُؤْمِنِينِ u ah Mu'miniinta, Daalimiintana uma siyaadiyo Waxaan Khasare ahayn.

وَلَايَزِيدُ ٱلظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ١

Aayaddu waxay sheegtay waqtiyada salaadda laga Billaabo Duhurkii ilaa Subaxa, Inkastoo Xadiithyo badan cadeeyeen waqtiyadaas. abuu hurayrana Wuxuu nabiga ka wariyay (Naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) In salaadda subax Malaa'igtii habeenka iyo tii Maalintii Xaadiri (oo joogi) (Imaam axmed iyo kuwo kale yaa wariyay). Wuxuuna Eebe faray Nabiga Inuu si Dheeraada u tukado Habeenkii, inkastooy Cid walba Sunno u tahay Inuu tukado habeenkii, Hadana waxaa la sheegay inay nabiga Faral ku Ahayd Salaad u kicidda Habeenkii, Wuxuuna Eebe ugu bishaareeyay Nabiga Maqaam la mahadiyo, oo ah Shafeecada Qiyaamada marka Nabiyada la soo maro Dhibaataduna darraato, Waryaa shafeecana la is warsado sida xadiithyo badan ku sugnaatay, waxaana ka mida: waa lay idmi markaasaan dhihi wuxuu Eebe doono inaan dhaho, Waana Maqaamka la mahadiyay, (imaamu axmed), Wuxuuna Eebe Nabiga faray inuu warsado inuu meel fiicanna galiyo bixin Fiicanna bixiyo gargaarra siiyo, illeen xaqiibaa yimide, Baadhilna wuu tirtirmaye, Quraankuna waa daawada iyo Naxariista Mu'miniinta iyo Khasaaraha Daalimiinta iyo gaalada, Ciddii raacdana waa u khayr tii ka leexatana waa u khasaare. Al-Israa' (78-82).

- 83. Markaan u nicmaynno dadka wuu Jeedsadaa (xaqa ka fogaadaa) Haduu taabto dhibna wuu quustaa.
- 84. Waxaad dhahdaa cid kasta ha ku camal fasho jidkeeda (Diinteeda) Eebihiinbaa og Cidda jidkeedu hanuun badan yahaye.
- 85. Waxay ku warsan Ruuxda, dheh ruuxdu waa Amarka Eebahay Cilmina wax yarbaa la idin siiyay.
- 86. Haddaan doonno waanu la tagi kaan kuu Waxyoonay (Quraanka) Markaasna uma helaysid Korkannaga wakiil (gargaare).
- 87. Naxariista Eebahaa Mooyee illeen fadligiisu Korkaaga waa ku wayn yahaye.
- 88. Waxaad dhahdaa hadday u kulmaan Insi iyo Jinni inay la yimaadaan Quraankan oo Kale lama imaan karaan wax lamida Qaarkood qaar haba caawiyee.

وَإِذَاۤ أَنْعَمَّنَاعَكَى ٱلْإِنسَٰنِ أَعْرَضَ وَنَنَابِحَانِيةٍ وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرِّكَانَ يَتُوسَا (آ)

> قُلْكُ لُّيَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ عَوْرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَاً هَدَىٰ سَبِيلًا ﴿ اللَّهِ

وَيَسْنَلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوجَّ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْسِ رَبِّ وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا فَلِيسَلَا ﴿

وَلَيِن شِئْنَالَنَذْهَ بَنَّ بِٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَاۤ إِلَيْكَ ثُمَّ لَاهِٓ دُلكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿ اللهِ اللهِ

إِلَّارَحْمَةُ مِّن زَبِكَ إِنَّ فَضَّلَهُ مُكَاكَ عَلَيْكَ كَيكُلْشُ

قُللَّهِ اَجْتَمَعَتِ أَلْإِنشُ وَٱلْجِنُّ عَلَ ٓ أَن يَأْتُواْ يِمِثْلِ هَذَا ٱلْقُرُءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوَكَاك بَعْضُهُمْ لِبَعْضِ ظَهِيرًا ۞ 89. Dhabaan ugu Cadaynay dadka Quraanka Tusaale kasta dadka badankiise wuu diiday Gaalnimo mooyee.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثْلِ فَأَنِّنَ أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ إِلَّاكُ فُورًا (إِنَّ

Dabeecada dadka Badankiis waxaa ka mida inuu kibro oo xaqa ka jeedsado Markuu ladan yahay, markuu dhibtaabtana quustaa oon rajayn inuu khayr heli, cid walbase ha ku socoto Waddadeeda illeen Eebe wuu ogyahay cidda hanuunsan iyo tan kale wuuna abaal marine, Ruuxduna waa arrin amarka Eebe ah oosan cidna barin, ciddii warsatayna saasaa loogu jawaabay ama ree Makaad ha noqdeen ama Yuhuudu ha ku kaalmayse, Dadkana cilmigoodu waa yar yahay inkastooy qaar ismoodaan inay cilmi badan yihiin, Eebaa laga magan galay ee wuxuu caddeeyey in hadduu doono uu la tagi Quraanka cid u raacanna ayan jirin, Eebe Naxariistiisa mooyee oo fadliga Eebe Rasuulka siiyey waa wayn yahay, hadday Insi iyo Jinniba kulmaan inay Quraankoo kale keenaana ma keeni karaan haba isugu kaalmeeyaane, Quraankana Eebe wax badan yuu ku caddeeyey tusaale Dadka badankiise Diid waxaan gaalimo ahayn, Ceebayna ku tahay Dadka inay markay ladanyihiin xaqa ka jeedsadaan, dhibkana Quustaan, waxaan anfacayna warsadaan, illeen Eebaa Awood leh oo Quraanka soo Dejiyey, wax keeni wax ku soo dhawna ma jiro Insi iyo Jinni. Al-Israa' (83-89).

- 90. waxay dheheen Gaaladii (Makaad) ku rumayn mayno intaad nooga jeexdo Dhulka Ilo (Burqan).
- 91. ama kuu ahaan Beer Timir iyo Cinaba ood ku sii dayso dhexdeeda Wabiyo socda.
- 92. ama nagaga soo riddid Samada saad sheegatay, Goosimo iyadoo ah, ama u keentid Eebe iyo Malaa'igta si caddaana.
- 93. ama kuu ahaado Guri dahaba ama ka kortid samada, kuna rumayn mayno koriddaada intaad noogaga soo dejisid kitaab aan Akhrino, waxaad dhahdaa Eebahaybaa Nasahane ma waxaan bashar (Dad) Rasuula ahayn baan ahay.
- 94. Dadka uma diidin inay Rumeeyaan markuu xaqu u yimid oon ahayn inay dhahaan ma wuxuu soo bixiyaa Eebe Bashar (Dad) ah Rasuullo.
- 95. waxaad dhahdaa hadday Dhulka yihiin Malaa'ig ku xasilloon (Degan)

وَقَالُواْ لَنَ نُوْمِرَ لَكَ حَتَّى تَفَجُّرُلَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا اَوْتَكُونَ لَكَجَنَّةٌ ثِن نَخِيلٍ وَعِنَبٍ اَوْتُمُومَ الْلَاَنْهَ رَخِلاَهَا تَفْجِيرًا ۞ اَوْتُمْقِطَ السَّمَآ عَكَما زَعَمْتَ عَلَيْنا كِسَفًا اَوْتَأْتِي بِاللَّهِ وَالْمَلَتِكَةِكَة قِيلًا ۞

أَوْيَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن رُخُوْطٍ أَوْثَرْفَى فِى ٱلسَّمَآءِ وَلَن نُوْمِنَ لِرُفِيِّكَ حَتَّى تُمُزِّلَ عَلَيْمَا كِئنَا نَقْرَوُهُۥ قُلْ سُبْحَانَ رَبِي هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿

> وَمَامَنَعُ ٱلنَّاسَ أَن يُؤْمِنُوۤ أَإِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰ إِلَّا أَن قَالُوٓ الْبَعَثَ ٱللَّهُ بِشَرًا رَسُولًا ﴿

قُل لَوْكَاكَ فِي ٱلْأَرْضِ مَلْيَهِكَةٌ يُمْشُونَ

waxaan uga soo Dejin lahayn Samada Malag Rasuula.

مُطْمَيِنِينَ لَنَزَلُنَاعَلَيْهِم فِنَ ٱلسَّمَاءَ مَلَكَ ارَّسُولًا ۞

Gaalada iyo Caqliga yar waxay had iyo jeer Dadka ku Qiimeeyaan Xoolaha iyo wixii soo raaca, saas darteed waxay u soo Jeediyeen Gaaladii Makaad Nabiga inuu Ilo Biyo ah u Jeexo, ama Beer Barwaaqo ah u ahaato, ama Cirka ku soodumiyo iyagoo sheegi in Nabigu saas ku yidhi, ama Guri Dahab ah u sugnaado, ama Cirka ka koro, ayan rumayneyn koriddiisa intuu waraaqo ay Akhristaan uga keeno, Eebaa Nasahan oo wayn, Nabigu ma waxaan Dad Eebe u waxyooday ahaynbaa. aadbay isula waynyihiin una Madax adkaayeen, Sharaftana xoolo, guryo, Beero iyo Biyo socda u moodeen, waxaase ka sarreeysa Nabinimo, Quraan, Akhlaaq, Caddaalad, Eebe Aqoonsi iyo Liibaan Aakhiro, hadday Malaa'igi degantahay Dhulka Eebe wuxuu usoo diri lahaa Malag Rasuula, Dadbaase degan marka waa in Dad la mida loo soo diro warka kalana layska dhaafo. Al-Israa' (90-95).

- 96. waxaad dhahdaa Eebaa ugu filan Marag dhexdeenna, isaguna waa ogaha arka Addoomadiisa.
- 97. Cidduu Eebe Hanuuniyo umbaa hanuunsan, cidduu Dhumiyana uma helaysid ugargaare Eebe ka soo hadhay, waxaana ku soo kulminaynaa Qiyaamada Wajigooda iyagoo Indho la'oo hadal la'oo Dhaga la', Hooygooduna waa Jahannamo, markastooy Dantana waxaan u siyaadinaa Shidid (Hurin).
- 98. taasina waa Abaalkooda ah inay ka gaaloobeen Aayaadkanaga, oy dheheen markaan lafo noqonno iyo burbur miyaa nala soo bixin Abuur Cusub.
- 99. miyeyna ogayn Eebaha Abuuray Samooyinka iyo Dhulka inuu karo inuu Abuuro wax la mida una yeelo muddo aan shaki lahayn, wayse diideen Daalimiintii Gaalimo mooyee (wax kale).
- 100. waxaad dhahdaa idinku haddaad hanataan khasnadaha Naxariista Eeba-

قُلْ كَفَى بِ اللهِ شَهِيدُ اللَّهِ وَبَيْنَكُمُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ عَبِيرًا بَصِيرًا اللَّهِ

ۅؘۘڡؘڹؠٝڽٳٲڵڎؙ؋ٛۄۘۘۅؙٲڶٛؗۿۿؾڐؚۅٛڡؘڹؽ۠ۻڸڶ؋ؘڵڹۼۘۮ ۿؙؠؙٚٲۊٛڸؽٳٙءٙڝ۬ۮؙۅڹۼۦؖۅۼؗۺؙٛۯۿؠ۫ڽۜۅ۫ؠٵڵؚڡؽۮ؞ٙ ۼڬۅٛڿٛۅۿۣۼؠ۫ڠۛؽٵۅؘؽٛػٮٵۅڞٵؖڡٞٲؙۅ۫ڶۿؠ۫ڿۿڹۜٛ ٛ ڝؙٛڶڡۘٵڂؘؿڗ۫ۮؚڹۿ۫؞ڛؘۼؽڒؖ۞

ذَلِكَ جَزَآؤُهُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِعَايَنِنَا وَقَالُوٓٱ أَءِذَا كُنَّاعِظَنَمَا وَرُفَنَتَا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۞

﴿ أُولَمْ يَرُواْ أَنَّالَتُهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ قَادِرُّ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَآرَيْبَ فِيهِ فَأَبَى ٱلظَّلِلْمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿ إِنَّا لَا مَنْ الْفَالِمُونَ

قُل لَوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَ إِن رَحْمَةِ رَبِّي إِذَا

hay waad xajisan lahaydeen ka cabsi faqri, Dadku waa Bakhayl.

لَاَمْسَكُمْ مَخْشَيَةَ ٱلْإِنفَاقِ وَكَانَ ٱلْإِنسَانُ قَتُورًا ١

Eebaa marag ugu filan Runnimada Nabiga, wuxuuna ogyahay oo Arkaa Addoomadiisa, cidduu Hanuuniyo umbaa hanuunsan, tuu dhumiyana cid u gargaari ma jirto, waxaana loo soo kulmin kuwaas iyagoo Wajigooda ku socda illeen Eebaha Lugahooda ku waday wuu karaa inuu ku wado Wajigoodee, siduu Nabigu yidhi, waxayna imaan iyagoon wax arkayn, hadlayna, waxna maqlayn, kuna hoyan Jahannamo markay dantaba la sii hurin, waana Abaalkooda illeen Aayaadka Eebay ka Gaaloobeene, waxayna diideen in Eebe soo bixin intay lafo iyo Burbur Noqdeen waxayse illoobeen in Eebaha Abuuray Cirka iyo Dhulka uu karo iyagoo kale Qiyaamada, una yeelay muddo dhaba, Gaalo iyo daalimiinse waxaan xumaan ku madax taag ahayn waa diideen, Eebaana Hodana Dadkuse waa fuqaro hadday Khasnadaha Naxariista Eebe haystaanna way xajisan lahayeen iyagoo faqri ka yaabi illeen Dad waa Bakhayle. Al-Israa' (96-100).

- 101. waxaan dhab u siinay (Nabi) Muuse sagaal Aayadood (Mucjiso) oo cad cad ee warso Binii Israa'iil markuu u yimid oo ku yidhi Fircoon waxaan kuu malayn Muusow mid la sixray.
- 102. wuxuuna yidhi (Nabi Muuse) waad ogtahay inuusan soo dejinin kuwaan waxaan Eebaha Samooyinka iyo Dhulka ahayn iyagoo xujooyin ah, anna waxaan kuu malayn Fircoonow mid la halaagi.
- 103. markaasuu doonay fircoon inuu ka kaxeeyo Dhulka markaasaan Maansheynay isagii iyo intii la jirtay dhammaan.
- 104. waxaana ku nidhi gadaashiis BaniiIsraa'iil dambane waanu idin keeni dhamaan.
- 105. xaqbaana ku soo dejinay Quraanka xaqbuuna ku soo degay, waxaana ku dirray adoo Bishaareeye u diga ah..
- 106. waana Quraan oon u kala bixinnay (soo dejintiisa) inaad ku akhrido

وَلَقَدْءَ اللَّهُ الْمُوسَىٰ تِسْعَ ءَايَنتِ بِيِّنَتِّ فَسُكُلْ بَنِيّ إِسْرَةِ مِلَ إِذْ جَآءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لاَظُنُّكَ يَكُمُوسَىٰ مَسْحُورًا (إِنَّيَ

قَالَ لَقَدْعَلِمْتَ مَآ أَنزُلَ هَـَّوُلآءٍ إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآبِرَ وَإِنِّى لاَّظُنُّك يَغِرْعَوْثُ مَثْبُورًا ۞

> فَأَرَادَأَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَٱلْأَرْضِ فَأَغْرَقُنَـٰهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا ﴿

ۅؘۛڡؙٞڶۘٮؘٵؘڡؚڽؙؠؘڠڍؚڡۦڶؚؠڹۣٙٳۺۯٙۦۑڶٲۺػؙؽؗۅ۠ٲٲڵٲۯۻ ڣؘٳۮؘٵجَآءَ ۅؘڠۮؙٲڵٲٳٚڂؚۯۊؚڿؚؿؙڶٳڮڴؙۯڷڣۣۑڣۘٵ۞

> وَيِالْحَقِّ أَنزَلْنَهُ وَيَالْحَقِّ نَزَلُّ وَمَآأَزَسَلْنَكَ إِلَّامُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۞

وَقُرْءَ انَا فَرَقَنْهُ لِنَقْرَأَهُ عَلَى ٱلنَّاسِ عَلَى مُكْتِ

dadka kaadsiinyo, waana soo dejinay soo dejin Qaar Qaar ah.

وَنَزَّلْنَهُ لَنزِيلًا ﴿

Eebe wuxuu siiyey lana soo bixiyey Nabi Muuse Sagaal Mucjiso, oo kala ah sida Aayaddu sheegtay: Ushii, Gacantii, Abaartii, Baddii, Maanshayntii, Ayixii, Injirtii, Rihii iyo Dhiigii ama Nusqaantii midhaha, Banii Israa'iilla waa ogyihiin, Fircoonse wuxuu ugu Jawaabay inuu dhaho Muusow waxaan kuu malayn in lagu sixray, wayna is maleeyeen Fircoon iyo Nabi Muuse, waxaase rumoobay malihii Nabi Muuse oo yidhi waad ogtahay inuu Aayadahan soo Dejiyey Eebaha Cirka iyo dhulka isagoo xujooyin waano ah waxaana kuu malayn Fircoonow mid la halaagi, waana la halaagay markuu isku deyey inuu dhulka ka bixiyo oo la maansheeyey isagii iyo intii la jirtay, dhulkiina u hadheen oo dageen Banii Israa'iil inta yaboohii Eebe ee soo uruurintooda laga gaadhi, Quraanka Eebaa xaq ku soo Dejiyey, Xaqbuuna ku soo degay Nabiguna wa Bishaareeye Diga, soo dejinta Quraankuna hal mar ma ahayn ee wuxuu soo degayey Saddex iyo Lebaatan sano; Saddex iyo Toban sano Maka ah iyo toban sanoo Madiina ah, si Dadka loogu akhriyo kaadsiinyo iyo inyar inyar, waana xigmadda iyo Naxariista Eebe illeen hadduu hal mar soo dego siday gaaladu codsadeen waa lagu dhibboon lahaa. waxaase loo baahanyahay Raacidda Quraanka, ku dhaqankiisa, Barashadiisa, ugu yeedhidiisa, si loo Liibaano, illeen waa xaqii Eebaheenna wayn soo dejiyaye. Al-Israa' (101-106).

Juz' 15

107. waxaad dhahdaa rumeeya Quraanka ama ha rumeynina kuwa la siiyey cilmiga (kuwa fiican) marka lagu akhriyo korkooda waxay u dhacaan wajiga iyagoo Sujuudi,

108. waxayna dhihi waxaa Nasahan Eebahanno ee yabooha Eebahanno waa la fali (Imaan).

109. waxayna u dhacaan wajiga iyagoo ooyi wuxuuna u kordhiyaa « Quraanku» Khushuuc.

110. waxaad dhahdaa ama ku barya Ilaah, ama ku barya Raxmaan wax kasta ood ku baridaan wuxuu leeyahay magacyo fiican, ee ha la qaylyina Akhriskaaga (salaadda) hana qarsan ee doon jid u dhexeeya Arrintaas «dhexdhexaad».

111. waxaadna dhahdaa mahad Eebaa iska leh een Yeelanin Ilmo, una sugnayn shariig xukunkiisu (la wadaage) una sugnayn gargaare dulli dartiis (uga gargaare) ee waynee waynayn (Sharrif). قُلْ َ امِنُوالِهِ * أَوْلَا ثُوْمِنُوا إِنَّ ٱلَّذِينَ أُونُوا ٱلْعِلْمَ مِن قَبْلِهِ * إِذَا يُسْتَلِكُ مَا كَيْمِ مُ يَخِرُونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿

وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنكَانَ وَغَدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْفَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُوْ خُشُوعًا اللهِ

قُلِادْعُواٰلَقَهَ أَوِادْعُواٰالرَّحْنَّ أَيَّامَانَدْعُواٰفَلَهُ ٱلْاَسْمَاءُ ٱلْحُسْنَىٰ وَلَا بَعْهَ رَّبِصَلانِك وَلاَثْخَافِتْ بِهَا وَٱبْسَعِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلَا ﴿ اللَّهِ

ۅؘڤؙڸٱڂ۬ڡۧڎؙڔۨڛٞۄٲڶؘۮؚؽڵؘۄ۫ێۘڂۏۘڶۮؘٲۅؘڗؽؽؙڵؘۿؙۺڔؽػٛ ڣؚٱڶۿؙڵڮۅؘڵۊؽػٛڶڶۜۿۅؘڮٛٞؿڹؘٵڶڎؙ۫ڷۣؖۊؘػؚؽؚۜۯ۫ؗٛڎػؘڮؽؗٵ۞

Gaalase ama ha rumeeyeen Quraanka ama ha beeniyeen,waxaana rumeeyey oo sujuud la dhacay markii lagu akhriyey kuwii fiicnaa ee cilmiga lahaa ee xaqa rumeeyey ee Ehelu Kitaabka ahaa, iyagoo waynayn Eebe rumayn yaboohiisa, Ooyina iyagoo sujuudi oo khushuuci, gaaladiina waxay Nici jireen Magaca Eebe ee Raxmaana markaasaa Eebe u caddeeyey Muslimiinta inay Eebe ku baryikaraan magacyadiisa ama Alle ama Raxmaan illeen Magacyo Badan oo fiican yuu leeyahaye, wuxuuna Nabiga ku faray inuusan ku qaylyin oo kor uqaadin Akhriska Salaadda hoosna u dhigin ee si dhexdhexaada u akhriyo, kuna mahdiyo Eebahaan yeelanin Ilmo, wax la wadaaga xukunkana jirin iyo uga gargaare dulli, una wayneeyo siduu muto,Eebaa wayn oo awood leh, wax la wayneeyana ah, wax cibaado, xukun, caddaalad, sharci, maamul, iyo wanaag la wadaaga ama u kaalmeeyana ma jiro, waxa ka soo hadhay dhammaan waa masaakiin Tabar yar oo Naxariista Eebe hoos joogta sugina. Al-Israa' (107-111).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Mahad Eebaa iska leh Eebaha ku soo Dejiyey Addoonkiisa (Nabi Muxamad ah) Kitaabka (Quraanka) oon yeelinna Dhexdiisa Qallooc.
- 2. Waana Toosanyahay si uu ugaga Digo Ciqaab daran oo Eebe Xaggiisa ka ahaatay, uguna Bishaareeyo Mu'miniinta fala Wanaagga inay Muteen Ajir Fiican
- 3. Kuna Nagaanayaan (Janada) Waligood.
- 4. Ugana Digo kuwa Yidhi wuxuu yeeshey Eebe Ilmo.
- 5. Uma laha wax Cilmi ah iyaga iyo Aabayaalkood midna, waxaana waynaatay Kalimad ka soo Baxday Afafkooda, mana dhahayaan waxaan Been ahayn.

بِنْ إِلَيْ عَالَ الْحَالَ مِنْ الرَّحِيَامِ

ٱلْحَمَّدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى آَنزُلُ عَلَى عَبْدِهِ ٱلْكِئْبَ وَلَيْرَجُعُلَلَهُ عِوْجًا ﴿

قَيِّمَالِيُنذِرَبَأْسَاشَدِيدَاقِن لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَالْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّلِحَتِ أَنَّ لَهُمَّ أَجْرًا حَسَنَا۞ مَنكِيْنِ فِيهِ أَبَدًا۞

وَيُنذِرُ ٱلَّذِينَ قَالُواْ الَّخَدَ ٱللَّهُ وَلَدًا ١

مَّا لَمُم بِهِ عِنْ عِلْمِ وَلَا لِآبَآبِهِ فَرَكَبُرُتْ كَلِمَةً غَنْرُجُ مِنْ أَفْوَهِهِمْ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۞

Suuraddu waxay soo Degtay mar Gaaladii Qureesheed ee Makaad u Tageen Qaarkood Yuhuuddii Madiino warsadeenna Xaalka Nabiga oy Yuhuudna ku tidhi waydiiya Saddex arrimood hadduu idiin sheegana waa Nabi Xaq ah, Waydiiya Dhalinyaro mar hore jirtay Xaalkoodii, Nin wada maray Adduunka Bari iyo Galbeed, iyo Ruuxda, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Ruuxii Xifdiya Tobanka Aayadood ee hore ee Suuratul Kahfi waxaa laga dhawraa Dajaal. Waxaa wariyey (Muslim).

Aayaduhuna waxay Caddayn in Mahad Eebe muto, Quraanka toosanna ku soo Dejiyey Nabiga, si uu uguna Digo, uguna Bishaareeyo, Gaaladuna wax Cilmi ah uma leh Xumaantay Eebe ku Sheegi ee waxay ku Hadli Been iyo waxaan Jirin. Al-Kahf (1-5).

 Waxaad u Dhawdahay inaad ku (Halaagto) Naftaada Nabiyow Raadkooda (gadaashooda) haddayna rumeyn Quraankan, Walbahaar dartiis.

فَلَعَلَّكَ بَنَجْعٌ نَفْسَكَ عَلَى عَاتَدِهِمْ إِن لَّذَ يُؤْمِنُواُ بِهَنذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿

- 7. Waxaan ka yeellay waxa Dhulka Korkiisa ah Quruxdiisa, si aan u Imtixaanno Midkooda Fiican-Camal.
- 8. Waxaana ka yeelaynaa waxa korkeeda ah Bannaan aan wax ka soo Bixin.
- 9. Ma waxaad u malaysay Nabiyow Godkii Asaxaabtiisii (Dadkiisii) iyo Kitaabkii (iyo Looxii) inay ugu yaab badantahay Aayaadkanaga.
- 10. Waa markay u Dummeen Dhallinyaradu Godka oy dhaheen Eebow naga sii Agtaada Naxariis noona Darab Amarkanaga Hanuun.
- 11. Markaasaan ku Siidaynay Hurdo Godka dhexdiisa Sanooyin Badan.
- 12. Markaasaan soo Bixinnay si aan u Muujinno Labada Xizbi midkooda Kobid Badan intay Nagaadeen Muddo.

إِنَّاجَعَلْنَامَاعَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةَ لَمَّا لِنَبْلُوهُرْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿ وَإِنَّا لَجَعِلُونَ مَاعَلَيْهَاصَعِيدًا جُرُزًا ﴿

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّفِيمِكَانُوا مِنْ ءَايَتِنَا عَجَبًا ۞

إِذْ أَوَى ٱلْفِتْمِةُ إِلَى ٱلْكَهْفِ فَقَالُواْ رَبَّنَا ٓ الْنَا
مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهِيِّى لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدَا ۞
فَضَرَ بْنَا عَلَى ءَاذَا نِهِمْ فِ ٱلْكَهْفِ
سِنِين عَدَدًا ۞
شُوْبَعَنْنَهُمْ لِنَعْلَرَأَى ۗ لَإِنْ إِنْ

Wuxuu Eebe Halkan ku Calool Adkaysiin kuna Samirsiin Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) isagoo u Tilmaami inuusan waxba Walbahaar isugu badin hadday Gaaladu Rumeyn waayeen Quraanka, Illeen Eebe Imtixaan yuu u Abuuray waxa Dhulka korkiisa ahe, iyo in la eego kan Camal-Fiican, Eebaana halaagi waxa Dhulka ku kor Nool.

Qisada Asxaabul Kahfina wax layaab leh ma aha waxayse ahaayeen Dhallinyaro Hanuuntay oo Eebe warsaday Toosnaan markaas Eebe Seexiyey Godka Sanado Badan, kadibna Eebe soo Bixiyey si loo Muujiyo Cidda koobtay intay Nagaadeen. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Adduunyadu waa Macaan Cagaaran, Eebana wuu dinku reebay isagoo Fiirin waxaad Camal Fashaan ee ka Dhawrsada Adduunyo, kana dhawrsada Ragoow Haween, Illeen Fidmadii ugu Horaysay Banii Israa'iil waxay ahayd Haweeneeye.

Aayaduhuna waxay ku tusin Dhawrka iyo Diidada Xumaanta iyo in Ciddii dan Eebe u Camal Fasha uu Eebe Faraj u Furi, Guushana ku Dambeysiin, iyo Wanaagga Adkaysiga iyo Samarka. Al-Kahf (6-12).

- 13. Anagaa kaaga Qisoon warkooda si Xaq ah, waxay ahaayeen Dhallinyaro rumeeyey Eebehood, waxaana u siyaadinay hanuun.
- 14. waxaan xoojinay (oon adkayna) quluubtooda, oyna dhaheen Eebehanno waa Eebeha Samaawaadka iyo Dhulka, baryinamayno (Caabudimayno) Ilaah ka soo hadhay, waxaan ku hadalay markaas hadal Xun (oo baadil ah).

خَنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ الْمَهُم عِلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ الْمَهُمُ هُدَى ﴿
الْبَهُمْ فِشْيَةً عَامَنُوالِمِرَبِهِمْ وَزِدْ نَهُمْ هُدَى ﴿
وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُواْ فَقَالُواْ رَبُّنَا رَبُ
السَّمَنُوتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُواْ مِن دُونِهِ عِالِنَهُمَّ لَلَهُمُ الْمَالَا الْهَالَهُمُ اللهُ ا

- 15. Kuwaasu waa qoomkanagii waxay yeesheen Eebe ka sokow ilaah-yo, mey u keenaan korkooda wax xujo cad ah, yaase ka dulmi badan ruux ku abuurtayEebe dushiisa been.
- 16. markaad ka fogaataan gaalada iyo waxay caabudi oo Eebe ka soo hadhay u dunma godka wuxuu idiin fidin Eebihiin naxariise idinkanadarbi amarkiinna waxaad ku istareexdaan kuna kala saartaan xumaanta iyo wanaagga.

هَتَوُلاَهِ فَوْمُنَا اتَّخَذُواْ مِن دُونِهِ عَالِهَ أَ لَوْلاَ يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطَنِ بَيِّنِ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللهِ كَذِبًا ﴿ وَإِذِ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللّهَ فَأْنُهُ ا إِلَى ٱلْكَهْفِ يَنشُرُ لَكُوْرَتُكُمْ مِن رَحْمَتِهِ عَلَى اللّهِ وَيُهَيَّ فَلَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿

aayadahan waxay sharxi qisada asxaabul kahfi, Ibnu kathiir wuxuu yidhi: eebe wuxuu sheegay inay dhalinyaro ahaayeen, iyagaana xaqa ka aqbali og kagagana hanuunin og jidka odayada ku madaxtaagay kuna dabaashay baadilka, saas darteed yey kuwii u badnaa ee ajiibay eebe iyo rasuulkiisa ahaayeen dhallinyaro, odayadii qureesheedse intoodii badnayd waxay ku hadheen diintoodii. eebana wuxuu sheegay inay ahaayeen dhallinyaro rumeysan xaqa, qalbigoodana eebe xaqa ku sugay, ilaah mooyee aan wax kalena u jeedsan, kana leexday jidkii Xumaa ee qoomkoodii, dar Eebana u tegay Godkana u aaday, Eebana xoojiyey waafajiyeyna wanaagga. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: waxay u dhawdahay inay noqoto xoolo kan ugu khayrroon adhi uu ku raaco buuraha iyo roobka isagoo kala carari diintiisa fidmada. waxaa wariyey Bukhaari iyo Abuu Daa'wuud. Al-Kahf (13-16).

- 17. waxaad arkaysaa Qorraxda oo markay Dhalato uga iilan Godkooda xagga Midig,markay dhicina ka Gooyn xagga bidix iyagoo ku sugan Meel Waasac ah oo Godka, taasina waxay ka mid tahay Aayaadka Eebe, Ruuxuu hanuuniyo Eebe unbaa hanuunsan, Ruuxuu Dhumiyana u helimaysid Gargaare hanuuniya.
- 18. Waxaad u malayn inay soo jeedaan iyagoo Jiifa, waxaana u gagadin Midig iyo Bidix, Eygoodiina wuxuu ku fidin Dhudhumadiisa Albaabka, haddaad aragto waad ka jeedsanlahayd, adoocarari waxaana lagaa buuxinlahaa Xagooda Argagax.
- 19. Saasaana u soo bixinay inay is warsadaan dhexdooda, wuxuu yidhi mid ka mid ah imisaad nagaateen, waxay dhaheen waxaan nagaannay Maalin ama maalin qaarkeed, waxay dhaheen Eebeheenbaa og waxaad nagaateen ee ladira midkiin lacagtan xagga

﴿ وَتَرَى ٱلشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت تَّزَوُرُ عَن كَهْ فِي هِـ هِـ ذَاتَ ٱلشَّمَالِ ذَاتَ ٱلشَّمَالِ وَإِذَا عَرَبَت قَقْرِضُهُمْ ذَاتَ ٱلشَّمَالِ وَهُمْ فِي خَجُوةٍ مِنْهُ ذَلِك مِنْ ءَايَنتِ ٱللَّهِ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ ٱلمُهْ مَدَّ وَمَس يُضْلِلُ فَلَن يَجَدَ لَهُ وَلَيًا مُرَّ شِدًا ﴿ لَهُ وَلَيًا مُرَّ شِدًا ﴿ اللَّهُ اللْعُلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُنْلِمُ اللَّهُ اللْمُنْ الْمُنْامِ اللللَّهُ الللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُنْ الْمُنَامِ الللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ ال

رَعَسُبُهُمْ أَيْقَ اطْاَوَهُمْ رُقُودٌ وَنَقَلِبُهُمْ ذَاتَ لَيْمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالُ وَكُلُبُهُ مُ دَاتَ لَيْمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالُ وَكُلُبُهُ مُ دَاتَ مِنْهُمْ ذَاتَ الشِّمَالُ وَكُلُبُهُ مُ دَعَبُ الْأَيْ وَمَنْهُمْ وَكُلُبُهُمْ الْوَلَيْتَ مِنْهُمْ قَالَ وَكَالُ مِنْهُمْ أَعْلَى اللَّهُمُ الْمَالُ مِنْهُمْ أَعْلَى اللَّهُمُ اللَّهُمُ اللَّهُمُ اللَّهُ اللَّهُمُ اللَّهُ اللَّهُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُمُ الْعَلَى اللَّهُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُمُ الْعَلَى اللَّهُ اللْلَالِيَالِمُ اللَّهُ اللْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُنْ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ ا

Magaalada, hana soo fiiriyo Cid Cunno xalaalaysan* hana idiinka Keeno Rizqi hana isqariyo (oo istartiibiyo) yuuna idin ogeeysiin xaggooda ruuxna.

20. iyagu hadday idin arkaan way idin dhagaxyeyn, ama idinku Celin diintooda mana Liibaanaysaan markaas waligiin.

هَندِه إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْمَنظُراً أَيُّا أَذَكَى طَعَامَا فَلْمَا أَيِكُمْ مِرِزَقٍ مِّنْـ هُ وَلْمَتَلَطَّفُ وَلَا يُشْعِرَنَ بِكُمْ أَحَدًا ۞ إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُواْ عَلَيْكُمُ نَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ وَلَن تُفْلِحُواْ إِذَّا أَبَدًا ۞

Naxariista Eebe darteed waxay ahaayeen kuwo laga dhawray kulaylka qorraxda oy ka maraysay dhinaca dhalasho iyo dhinaca dhicidda, arrintaasna waa Aayaadka Eebe, waxaana hanuuni ruuxii Eebe waafajiyo, kiikalana ma helo hanuuniye Eebe ka soo hadhay, qudrada Eebe way soo jeedeen iyagoo la moodo inay hurdaan, waxay u gagadoomayeen midig iyo Bidix, Eygoodina irridduu jeenyaha ku fidiyey, Cidii aragtana way cabsan lahayd oo carari lahayd, markaasaa Eebe soo bixiyey iyagoo is warsan intay noolaayeen oyna mid ka mid ah magaalada u direen isagoo lacag wata si uu cunno xalaal ah ugu soo gado isagoo isqarin, illeen waxay ka yaabi in gaaladay ka carareen joogaan oo dilaan ama xoog Diintooda ku galiyaan oy khasaaraan. taasina waxay ku tusin naxariista Eebe iyo awooddiisa iyo inuu falo wuxuu doono. Al-Kahf (17-20).

- * Cidda ugu cunno xalaalsan (dib u eegaha).
- 21. Saasaan u daalacsiinay (u tusinay) Dadka si ay u ogaadaan in yabooha Eebe Xaq yahay, saacadda (qiyaamana) aan shaki ku jirin (waxaan tusinay) markay ku murmeen dhexdooda amarkooda, oy (isku) dhaheen ka dhisa korkooda dhismo, Eebahood baa og iyagee, waxay dhaheen kuwii ku reeyey amarkooda aan ka yeelano korkooda Masaajid.

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُواۤ أَنَ وَعْدَ ٱللّهِ حَقُّ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ لَارَيْبَ فِيهَ ٓ آإِذْ يَتَنَـُزعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمُّ فَقَالُواْ ٱبْنُواْ عَلَيْهِم بُنْـ يَنَّأَرَّ بُهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ ٱلَذِينَ عَلَبُواْ عَلَيْ أَمْرِهِمْ لَنَـتَغِذَنَ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا إِنَّ

22. waxay dhihi waxay ahaayeen saddex waxaana afreeyey Eygoodii, waxay dhihi waxay ahaayeen shan waxaana lixeeyey eygoodii iyagoo iska gani wax maqan (iska dhihi cilmi la'aan) waxay dhihi waxay ahaayeen todobo waxaana siddeedeeyey eygoodii, waxaad dhahdaa Eebahay baa og tiradooda, mana

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةُ زَابِعُهُ مَ كَلَبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةُ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمَا بِالْغَيْبِّ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَتَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْرَيْنَا أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّايِعَلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلا ثُمَارِفِيمٍ إِلَّا مِلْ طَهِرًا oga wax yar mooyee, ee ha kula murmin xaalkooda muran muuqda oo fudud mooyee, hana waydiin xaggooda Ruuxna.

وَلَاتَسْتَفْتِ فِيهِ مِ مِنْهُمْ أَحَدًا

Waxay keentay xigmadda Eebe in la arko dhallinyaradaa si loo ogaado in yabooha Eebe xaq yahay, qiyaamadana aan shaki ku jirin, markay arkeen oy ka dibna dhinteen yey ku murmeen in ardaagooda wax ku dhisaan waxaase reeyey kuwii rabay in masaajid lagu dhiso. tan kale waxaa lagu murmay tiradooda intay ahayd, cid ogna ma Jirto Eebe Mooyee. taasooy kuwo dhaheen waxay ahaayeen seddex iyo eygoodii, kuwana shan iyo eygoodii, kuwana todoba iyo eygoodii, Eebaase og intay ahaayeen, cid ogna ma jirto wax yar mooyee, in lagu murmana ma haboona si fudud oo wax is tus ah mooyee, cid ehelu kitaabka ahna waxba lagama warsado.

qisadana waxaa loo baahanyahay ruuxii Mu'min ah inuu si fiican u rumeeyo una hogaansamo, illeen Eebe wax walba wuu karaaye marba hadduu Eebe abuuray Cirka, dhulka iyo khalqiga kalaba awoodiisu xad ma leh'wuxuu doonana wuu falaa, kuwa shakin arrimahan oo kalana waa; kuwo caqli yar oo wax walba ku eegi muraayadahooda aragga gaaban ama aragga xumaysa. Tan kale waxay ku tusin in xaqa iyo ehelkiisu hadho xumaanta iyo Ehelkeeduna tago. Al-Kahf (21-22).

- 23. ha ku dhihin shaygaasaan fali barii.
- 24. (adoon dhihin) hadduu doono Eebe, xusna Eebahaa haddaad halmaanto, waxaadna dhahdaa wuxuu u dhawyahay inuu igu hanuuniyo Eebahay wax ka dhaw kaas oo toosni ah.
- 25. waxay ku nagaadeen godkoodii seddex boqol oo sano waxayna siyaadsadeen sagaal.
- 26. waxaad dhahdaa Eebaa og waxay nagaadeen waxaa u sugnaaday waxa ku maqan samooyinka iyo dhulka, arki ogaa oo maqli ogaa Eebe, umana sugnaanin Dadka isaga ka sokow gargaare lamana wadaajiyo xukunkiisa Cidna.

وَلَا نَقُولَنَ لِشَانَ ۽ إِنِّى فَاعِلُّ ذَلِكَ عَدًا شَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ وَاذْكُررَّ بَكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلُ عَسَىٰٓ أَن يَمْدِينِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَارَشَدًا شَ

> وَلَبِثُواْ فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِأْنَةٍ سِنِينَ وَٱزْدَادُواْ تِنْعًا ۞

قُلِ اَللَّهُ أَعْلَمُ بِعَالَبِ ثُوَّا لَهُ, عَيْبُ السَّ مَوَّتِ وَالْأَرْضِّ أَبْصِرْبِهِ - وَأَسْمِعْ مَا لَهُ مِمِّن دُونِهِ - مِن وَلِيِّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ - أَحَدًا ۞

Eebe wuxuu ku hanuuniyey nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) aadaab fiican oo ah inuusan dhihin waxaasaan fali isagoon raacinin hadduu Eebe doono, Mu'minintana saasaa laga rabaa, waana in had iyo jeer la xusaa Eebe si halmaanshaha shaydaanka looga fogaado, hanuunkana Eebe la warsadaa. dhallinyaradii asxaabul kahfina intay ku nagaadeen Godka Eebaa og waana mudadaas Eebe sheegay, illeen Eebaa og waxa maqan arkana maqlana, dadkana wax gargaare ah oo Eebe ka soo hadhay ama xukunka la wadaaga ma jiraan. Eebana isagaa sayid awood leh ah, Xukun, dil, dayn, irzaaqid, naxariis, xoog iyo tasarruf dhamaantiisna isagaa iska leh, wax kula wadaaga cirka iyo dhulka iyo waxa u dhaxeeyana ma jiro, saasdarteed waa in dhab ahaan loo caabudo, loona hogaansamo, sharcigiisana lagu dhaqmo, Xagga xukunka, mucaamalada, akhlaaqda iyo nolosha dhammaanteedba. Al-Kahf (23-26).

- 27. akhri (oo raac) waxa laguu waxyooday oo kitaabka Eebahaa ah, wax baddali kalimooyinkiisana ma jiro, mana helaysid wax ka sokeeya ood magangashid.
- 28. ee ku samirsii naftaada la jirka kuwa baryaya Eebahood aroor iyo galabba, iyagoo dooni wajigiisa, yeyna ka iilanin Indhahaagu xagooda adoo dooni quruxda nolosha dhaw (ee aduun) hana adeecin ruuxaan halmaansiinnay qalbigiisa Xusiddanada oo raacay hawadiisa uuna ahaaday amarkiisu xadgudub (iyo Xumaan).
- 29. waxaad dhahdaa xaqu Eebihiin buu ka ahaaday ee ciddii doonta ha gaalowdo, anagu waxaan u darabnay daalimiinta naar oy koobtay iyaga (barxadeedu) iyo darbigeedu, hadday kaalmo warsadaanna waaxaa,loogu kaalmeeyaa biyo daamuur oo kale ah oo duba wajiyada iyagaa u xun cabbid iyadaana u xun dangiigsi.

وَٱتۡلُمۡاۤ أُوحِىۤ إِلَيۡكَ مِن كِتَابِ رَبِّكَ ۖ لَامُبَدِّلَ لِكَلِمَنتِهِ ـ وَلَن تَجِدَمِن دُونِهِ ـ مُلۡتَحَدًا۞

وَاصْبِرْنَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْفَ دَوْقِ وَٱلْشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَدُّ وَلاَتَقَدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَ ةَ ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنْيَا وَلَائطُغ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَٱتَّبَعَ هَوَنهُ وَكَانَ أَمْرُهُ وُمُؤُمُونًا إِنَّيَا

ۅؘقُلِٱلْحَقُ مِن دَّيِكُرُّ فَمَن شَآءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَآءَ فَلْكُفُرُ ۚ إِنَّا أَعْتَذْ فَالِلظَّلِلِمِينَ فَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۚ وَلِن يَسْتَغِيتُواْ يُغَاثُواْ بِمَآءِ كُالُمُهُلِ يَشْوِى ٱلْوُجُوهُ بِثْسَ الشَّرَابُ وَسَآءَتُ مُرْ تَفَقًا لِآيًا

Eebe wuxuu faray Nabigiisa inuu akhriyo kitaabka quraanka ah Dadkana gaadhsiiyo wax badali karana ma jiro, meel lamagan galoo Eebe ka soo hadhayna ma jiro. waxaa kaloo Eebe faray nabiga inuu la noolaado Mu'miniinta baryi Eebahood had iyo jeer kana iilanin indhihiisu isagoo dooni nolosha adduunyo,uusan maqlin kuwa qalbigooda la halmaansiyey xuska Eebe oo hawadooda xun raacay xadna gudbay, xaquna waa cadyahay ee ciddii doonta ha raacdo tii doontana ha gaalowdo,waxaa uun gaalo loo darbay cadaab daran oo Gubee,. Rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Qoomkii kulma iyagoo xusi Eebe oo wajigiisa dooni waxaa looga dhawaaqaa cirka kaca waa laydiin dambi dhaafaye wuxuuna ku badalay Xumaantiinna wanaaee. (Imaam Axmed). Al-Kahf (27-29).

- 30. Kuwa rumeeyey (Xaqa) oo camal fiican falay annagu ma hallayno Ciddii Wanaajisa Camalka.
- 31. Kuwaas waxay mudan janada Cadnin oo dureeri Dhexdeeda Wabiyaal, looguna Labisi Dhexdeeda Jijimo Dahab ah, una xidhay Maryo Cagaaran oo Xariir Jilicsan iyo mid adagba, waxayna ku Dangiigsan dhexdeeda Sariiro korkood, waa abaal marin Fiican una Wanaagsan meel lagu (istareexo) laguna nasto.

إِنَّ الَّذِينَ اَمَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِاحَةِ
إِنَّا لَانُضِيعُ أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿
إِنَّا لَانُضِيعُ أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿
ثُولَتِكَ لَمُمْ جَنَّتُ عَدْنِ تَجْرِى مِن تَعْنِيمُ ٱلْأَنْهَرُ
يُحْلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيُلْسُونَ ثِيَابًا
خُصْرًا فِين سُندُسِ وَإِسْتَبْرَقِ مُتَّكِدِينَ
فِيهَا عَلَى ٱلْأَرْآنِكِ نِعْمَ النَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿
فَيْهَا عَلَى ٱلْأَرْآنِكِ نِعْمَ النَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿

- 32. Uga yeel tusaale Labo Nin oon u yeellay Midkood Laba Beerood oo Cinab ah, kuna koobnay Timir yeellayna Dhexdeeda Tallaal (beer).
- 33. Labada Beeroodba oy keentay Cunnadeedii, oyna waxba Nusqaamina, oon kana Dhambalay dhexdeeda Wabiyo.
- 34. Midhana uu leeyahay oo markaas ku yidhi Saaxiibkiis asagoo hadalka ku celcelin anaa kaa Xoolo badan Kaana Tol badan.
- 35. Wuxuu galay Beertiisii isagoo dulmiyey Naftiisa, wuxuu yidhi uma malaynayo inay Halaagsami Waligeed.
- 36. Umana Malaynayo in Saacadda (Qiyaame) kici, haddii lay celiyo Xagga Eebahayna waxaan ka heli mid ka khayrroon Noqoshada.

﴿ وَٱضْرِبْ لَهُمُ مَّثَلًا رَّجُكِيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَكَيْنِ مِنْ أَعْنَنِ وَحَفَقْنَاهُمَا بِنَخْلِ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۞ كِلْتَا ٱلْجُنَنَيْنِ ءَانَتْ أَكُلَهَا وَلَهُ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْعًا وَفَجَرَنَا خِلَلَهُمَا نَهَرًا ۞

> وَكَانَ لَهُ ثُمَرُ فَقَالَ لِصَحِيدِ وَهُوَيُحَاوِرُهُ وَ أَنَا أَكْثُرُ مِنكَ مَا لَا وَأَعَزُّ نَفَرًا

وَدَخَلَ جَنَّ مَهُۥوَهُوَظَ الِمِّ لِنَفْسِهِ عَالَ مَآأَظُنُ أَن تَبِيدَهَ ذِهِ عَ أَبَدُا ﴿

وَمَاۤ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآ بِمَةَ وَلَمِن زُدِدتُ إِلَى رَفِ لأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ۞

Kuwa Xaqa rumeeyey oo Wanaagga falay waxaa Fiican ee Eebe u darbay waxbadan yuu Quraanku ka warramay, halkan Arrintaas yaa ku Cad. Aayadaha kale waxay ka Qisoon Laba Nin oo midkood beera badnaa uguna faanay Saaxiibkiis inuu ka Xoolo iyo Dad badanyahay isagooy yaabgalisay Beertiisu, iyo waxa ka baxay oo Midha ah iyo waxa dhexsocda oo biyo ah. Intuu ka inkiro oo ka Gaaloobo Dhicidda Qiyaamada. Mana haboona in Nicmada Eebe laqaabiliyo Diido, Gaalimo, Faan iyo Kibir ee waa in Eebe lagu Aqoonsado laguna Mahdiyo looguna kaalmaysto Cibaadada Eebe. Qataade wuxuu yidhi: Taasi Wallee waa Yididiilada Faajirka, Xoolo Badni iyo Qaraabo Xoogle. Al-Kahf (30-36).

- 37. Wuxuu yidhi saaxiibkiisii isagoo la hadli ma waxaad ka gaaloowday Eebaha kaa Abuuray Carro, hadana dhibic markaas ku ekeeyey adoo nin ah.
- 38. hasa yeeshee ilaahay waa Eebahay lana wadaajin maayo Eebahay (cibaadada) cidna.
- 39. maxaadan markaad gasho beertaada u dhihin wuxuu doone Eebe*, xoog ma jiro Eebe mooyee, haddaad aragtay anoo kaa yar adiga xoolo iyo Caruurba.

قَالَ لَهُرَصَاحِبُهُۥوَهُوَيُحَاوِرُهُۥ أَكَفَرَتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابِ ثُمَّ مِن نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوِّنكَ رَجُلًا ﴿ اللَّهُ

لَّكِنَا هُوَاللَّهُ رَبِي وَلَآ أَشْرِكُ بِرَبِيٓ أَحَدًا

وَلُوْلَآإِذْ دَخَلْتَ جَنَّنَكَ قُلْتَ مَاشَآءَ اللَّهُ لَاقُوَّةَ إِلَّابِاللَّهَ إِن تَسَرِيْ أَنَا أَقَلَ مِنكَ مَا لَا وَوَلِدًا ۞

- 40. wuxuu u dhawyahay Eebehay inuu i siiyo wax ka khayr badan Beertaada, kuna diro korkeeda aafo samo, oy markaas ahaato bannaan lagu simbiririxoodo.
- 41. ama ahadaan biyaheedu kuwa gudha oodan karin doonid (soo celin).
- 42. waa la koobay midhihiisii (la halaagay) oo ahaaday kii gaddin gacmihiisa wuxuu ku bixiyey iyadoo ku dhacday darbiyadeeda, isagoo leh shalleytee maanan la wadaajin Eebahay Cidna.
- 43. uma ahaanin koox u gargaarta oo ka soo hadhay Eebe mana aha mid gargaarta.
- 44. halkaas (qiyaamada) yey awoodu u ahaan Eebaha xaqa ah, isagaana khayrroon abaal marin khayrroonna cidhib.

فَعَسَىٰ رَبِّ أَن يُؤْتِيَنِ خَـٰيَرَامِّن جَنَٰكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانَامِّنَ ٱلسَّمَآءِ فَنُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا۞

أُوْيُصِيحَ مَآوُهَاغُوْرًا فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبَ الْهُ وَأُحِيطَ بِشَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَيْهِ عَلَى مَآأَنفَقَ فِيهَا وَهِي خَاوِنَهُ عَلَى عُرُوسَهَا وَيَقُولُ يَلِنَننَي

وَلَمْ تَكُن لَهُۥ فِنَةٌ يَنصُرُ وِنَهُۥمِن دُونِ ٱللَّهِ

هُنَالِكَ ٱلْوَكَنِيَةُ لِلهَ ٱلْحَقَّ هُوَخَيْرٌ ثُوَابًا وَخَيْرُ عُفِّبًا ﴿ إِنَّا

Saasay kala yihiin muslim iyo gaal, waxaa inoo soo hormaray warkii gaalka iyo wuxuu ku abaal mariyey Nicmada Eebe, mu'minkiina waa kan xusuustay sida Eebe u abuuray ninna uga dhigay, iyo inayna haboonayn in Cibaadada waxlala wadaajiyo, iyo Eebe lagu mahdiyo Nicmadiisa awoodana loo qiro, oon laguna faanin xoolo iyo caruur, illeen Eebaa halaagi kara oo tirtiri karee, waxaana lagu abaal mariyey gaalkii faanayey in la halaagay beertiisii oo uu shallaytooday wuxuu ku bixiyey, uuna qoomamooday waqti ayana waxtarayn, qoomamo wax u gargaarana uusan jirin, isna gargaaran karin, xukunka iyo awoodana Eebaha xaqa ah yaa leh, maalinta qiyaame. Rasuulku (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Abuu Hureyrow ma ku tusiyaa kansi ka mid ah kansiyada janada markaasuu yidhi: haa Aabahay iyo Hooyaday ha lagugu furtee, markaasuu yidhi: waa inaad dhahdo: Xoog ma jiro Eebe mooyee, wuxuuna dhihi Eebe: wuu islaamay addoonkaygii wuuna hogaansamay. waxaa wariyey (Imaam Axmed). Al-Kahf (37-44).

- * Maashaa-Allaah, Xoog ma jiro kan Eebe mooyee (dib u eegaha).
- 45. uga yeel Nabiyow tusaale nolosha Adduunyo Biyo oo kale oon ka soo dejinay samada oo isku darsamay waxa ka soo baxay dhulka oo markaas noqday ingayg kala firdhiso dabayluhu, wuxuuna ahaaday Eebe kii wax kasta kara.
- 46. xoolaha iyo wiilashu (caruurtu) waa quruxda nolosha adduunyo, kuwa hadha ee wanaagsan yaa ku khayrroon Eebahaa agtiisa abaalmarin una khayrroon yididiilo (camalka fiican).

وَٱضْرِبْ لَهُمُ مَّثَلَ ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنِيَا كَمَآةٍ أَنزَلْنَهُ مِنَ السَّمَآءِ فَٱخْنَاطَ بِهِۦ نَبَاثُ ٱلْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا لَذُرُوهُ ٱلرِّيَنَجُّ وَكَانَ ٱللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْلَدِرًا ۞

ٱلْمَالُوَٱلْبَنُونَ زِينَةُ ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنَيَّ ۗ وَٱلْبَقِينَتُ الْمَالُ وَأَلْبَقِينَتُ الصَّلِ

47. xus maalinta aannu kaxayn buuraha ood arkayso dhulka oo muuqda,

gin cidna.

48. waxaana loo banbhigi dadkii Eebahaa iyagoo saf ah, dhab ahaan yaad noogu timaadaan saan idiin abuuray markii horaba (yaa lagu dhihi) waxaadse sheegateen inaanaan idiin yeelayn ballan «kulama».

oon soo kulminay dadkii oonan ka ta-

49. waxaana la dejin (keeni) Kitaabkii (camalka) waxaadna arkaysaa dambiilayaashii oo ka cabsan waxaa ku sugan oo dhihi halaaganee muxuu leeyahay kitaabkan oosan uga tagayn wax yar iyo wax wayn ee uu koobay wayna heli waxay camal faleen oo jooga, manadulmiyo Eebahaa cidna.

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ لَلِمِ بَالَ وَتَرَى ٱلْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْمِنْهُمْ أَحَدًا ﴿

وَعُرِضُواْ عَلَىٰ رَبِكَ صَفَّا لَقَدْ جِنْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ثِمْلُ زَعْمَتُمْ أَلَّن تَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿ اللَّهِ الْحَالَا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

وَوُضِعُ ٱلْكِنْتُ فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّافِيهِ وَيَقُولُونَ يَوْيُلَنَنَا مَالِهَٰذَا ٱلْكِتَبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرةً وَلَا كَبِيرةً إِلَّا أَحْصَنها أُووَجَدُواْ مَاعَمِلُواْ حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۞

Aayado badan yaa ka warramay adduunyada iyo say ku dambeyn iyo inay habboontahay inaan lagu kadsoomin xoolo iyo caruurna waxba kama taraan Eebe agtiisa, ee waxaa wax tara camalka fiican ee hadhi, maalinta qiyaame ee buuraha la kaxayn dhulkuna bannaan noqon ee dadka lasoo kulmin cidna lagamatagayo, dadkuna way imaan iyagoo safan sidii eebe ugu abuuray oo kale, inkastooy gaaladu diideen, waxaadna arki maalintaas dambiilayaasha oo cabsan oo calaacali iyagoo sheegi inuusan kitaabka camalka lagu qoro wax yar iyo wax wayn midna ka tagayn, cid walbana heli waxay camal fashay oo jooga, isagoon Eebe cidna dulmayn. waxaana sugnaatay in Eebe soo kulmin dadka qiyaamada una dhawaaqi iyagoo wada maqli laysuna qisaasi xataa dharbaaxada, waxaana loo kala qaadi khayrka iyo sharka. Al-Kahf (45-49).

- 50. (xusuuso) markaan ku nidhi Malaa'igta u sujuuda Aadam, oo ay sujuudeen Ibliis mooyee, wuxuu ka mid yahay Jinniga wuxuuna ka faasiqoobay (baxay) amarka Eebe, miyaad ka yeelanaysaan isaga iyo faraciisa gargaare ani ka sokow iyagoo col idiin ah, waxaa u xun daalimiinta badelkooda (ibliis).
- 51. marag ugama dhigin kuwaas abuurka Samooyinka iyo dhulka iyo abuurka Naftooda, mana ihi mid ka yeelan baadiyayaalka kaalmo.
- 52. (xusuuso) maalinta Eebe dhihi u yeedha kuwaad ila wadaajiseen (Cibaadada) ood sheegteen (adduunka) markaasay u yeedheen mana ajiibin (u jawaabin) waxaana yeellay dhexdooda Meel halaag.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَتَهِكَةِ ٱسْجُدُواْ لِآدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِنْلِيسَكَانَ مِنَ ٱلْجِنِ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِهِ * أَفَنَسَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّ يَتَهُۥ أَوْلِكَ آءَ مِن دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوُّا بِنْسَ لِلظَّلِمِينَ بَدَلًا ﴿

٥ مَّا أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَاخَلْقَ أَنْشُيهِمْ وَمَاكُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا (إِنَّي

> وَيَوْمَ يَقُولُ نَا دُواْ شُرَكَآءِى ٱلَّذِينَ زَعَمْتُ فَدَعَوْهُمْ فَلَرْيَسْتَجِيبُواْ لَمُمُّ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ۞

- 53. waxayna arkaan dambiilayaashu naarta waxayna yaqiinsan inay ku dhici mana helayaan xageeda meelay uga iishaan.
- 54. dhab ahaan yaan ugu caddaynay quraankan dadka tusaale kasta, waxayna ahaadeen dadkii kuwo muran badan.

وَرَءَ الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّواْ أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُواْ عَنْهَا مَصْرِفًا ۞ وَلَقَدْصَرَفْنَا فِي هَنْدَا الْقُرْءَ انِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَارُ وَكَانَ ٱلْانسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ۞

Ibliis iyo madax adayggiisa iyo siduu dadka u duufsaday xaqa iyo amarka Eebana u diiday waxbadan yuu quraanku soo celceliyey si looga digtoonaado.wax Eebe la maamula xukunka ama uu abuuridda marag uga dhigan ma jiro, qiyaamadana ibliis iyo kuwii caabudi jiray oo warkiisa maqlay wax isuma taraan, waxayna yaqiinsan inay halaagsami meelay uga leexdaanna ayna helayn. quraankana waxbadan yuu eebe ku celceliyey waano iyo tusaale waxayse noqdeen dadkii muran badane. Xasan Basri wuxuu yidhi: Ibliiska ka mid manoqon malaa'igta il bidhiqsi, waase asalka jiniga, sida aadanba u yahay asalka dadka. waxaa wariyey (ibnu Jariir).

Rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu subax toosiyey sayid Cali iyo Faadumo kuna yidhi: miyeydaan tukaneyn, markaasuu sayid Cali yidhi Rasuulka Eebow naftanada Eebaa maamula markuu na kiciyo yaannu kacaynaa, markaasuu jeedsadey Nabigii isagoo akhrin aayadda, (wuxuu noqday dad wax walba ka muran badane), waxaa wariyey (Bukhaari, Muslim iyo Imaam

Axmed). Al-Kahf (50-54).

- 55. wax ka reebay dadka inay rumeeyaan markuu u yimid hanuunku oy dambi dhaaf warsadaan Eebahood ma jiro oon ahayn (sugid) inay u timaaddo waddadii kuwii hore, ama ugu yimaaddo cadaab caddaan.
- 56. mana dirro rasuullada iyagoon bishaaraynneyn oon digayn, waxayna ku murmi kuwii gaaloobay xumaan inay ku buriyaan xaqa, waxayna ka yeesheen aayaadkeygii iyo wixii loogu digay jeesjees.
- 57. ruuxna kama dulmin badana cid lagu waaniyey aayaadka Eebihiis markaas ka jeedsaday xageeda oo halmaamay waxay hormarsadeen gacmihiisu, waxaan yeellay quluubtooda dabool inayan fahmin quraanka dhagahooda culays haddaad ugu yeedho hanuunkana ma hanuunayaan waligood.
- 58. Eebahaa waa dambi dhaafe naxariisleh hadduu u qaban dadka waxay kasbadeen (oo xumaan) wuxuu u dadajin cadaabka, waxayse leeyihiin ballan oyna helayn meelay uga iishaan.

وَمَامَنَعُ النَّاسَ أَن يُؤُمِنُوا إِذْ جَآءَ هُمُ الْهُدَىٰ
وَيَسْتَغْفِرُواْ رَبَّهُمْ إِلَّا أَن اَأْنِيَهُمْ سُنَهُ
الْافَلِينَ اَوْيَاٰ نِيهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿
وَمَاثُرُسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِدِينَ
وَمَاثُرُسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِدِينَ
وَمَاثُرُسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِدِينَ
وَمَاثُرُسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنافِيدِ وَمُنَافِدِ رُواْ هُزُواْ فِي الْمُحَلِيلِ لِيدُ حِصُواْبِهِ وَمَنَ أَظْلَوُ مُمَّنَ ذُكْرَئِئاكِيتِ رَبِّهِ عَافَا عُرَضَ عَنْهَا
الْحَقَّ وَاعْتَدُواْ الْمَالُمُ الْمُؤْمُ الْعَلَى اللَّهُ وَقَلَّ وَالْمَالِينَ مَنْ اللَّهُ مَن اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُن اللَّهُ مُن اللَّهُ الْعَنْورُ دُو الرَّحْمَةِ لَوْيُواْخِذُهُم وَرَبُكَ الْعَنْورُ دُو الرَحْمَةِ لَوْيُواْخِذُهُم وَرَبُكَ الْعَنْورُ دُو الْمَحْمَلِيلَ الْهُمُ الْعَدَابُ عَلَى اللَّهُمُ الْعَدَابُ عَلَى اللَّهُمُ الْعَدَابُ عَلَو يُواْخِذُهُم مَنْ الْمُؤْمُ الْعَدَابُ عَلَى اللَّهُ مُنْ الْعَدَابُ عَلَو الْمَالِيلُولُولِ الْمُؤْمِلُولُ الْمَالُولُولُ الْمُؤْمُ الْعَدَابُ عَلُولُ الْمُعُولُ الْمَالُولُ الْمُهُمُ الْعَدَابُ عَلُولُ الْمَالِيلُ اللَّهُمُ الْمُعُمُولُ الْمَالُولُ الْمُؤْمُ الْمُلْعَالُولُ الْمَعُولُ الْمُؤْمُ الْعَدَابُ عَلَى اللَّهُمُ الْمُعُولُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُعُولُ الْمُؤْمُ الْمُعَلِيلُولُ الْمَالُولُ الْمَالُولُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُعَلِيلُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِلُ الْمُؤْمُ الْمُؤُمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُو

59. taasi waa magaalooyinkii oon halaagnay markay dulmi faleen waxaana u yeellay halaagoodii ballan (waqti).

gaalada waxaa xaqa rumeyntiisa ka reebay kibir iyo inay maraan wadadii kuwii hore inta cadaab ugaga yimaaddo, Rasuulladana waxaa loo diray bishaarayn iyo digid.Gaalse muran iyo xaqooy ku tirtiraan xumaan iyo jeesjees waxaan ahayn ma rabaan. dulmina wuxuu ku dhanyahay ruux quraanka lagu waaniyey oo halmaamay waxay hormarsadeen gacmihiisu oo xumaana, illeen qalbigooda ka daboolan inay fahmaan, dhagana waa ka culusyihiin mana hanuunaan.

Eebaase dambi dhaaf iyo naxariis leh, hadduu dadka u qaban waxay kasban oo xumaan ah wuxuu u soo dadejin lahaa ciqaabta, wuxuuse u yeelay waqti ayan meella uga bixi karin, raadkii umadihii hore ee la halaagayna waa muuqdaa markay xumaanta faleen waxaana loo yeelay halaagooda waqti xadidan. xaqoo ladiido, ku jeesjeeskiisa, waanadoo laga jeedsado, iyo xumaanta oo dhanba waxay sababi ciqaab iyo halaag ee waa in laga digtoonaado lagana fogaado. Al-Kahf (55-59).

- 60. (xusuuso) markuu ku yidhi (Nabi) Muuse yarkiisii (ardaygiisii) ma joogayo intaan ka gaadho kulanka labada Badood, amaan socdo muddo.
- 61. markay gaadheen kulankooda waxay halmaameen kalluunkoodii oo ka dhigtay waddadiisa badda dhexdeeda Godoo kale.
- 62. markay tallaabeen yuu ku yidhi khaadimkiisii ina sii qadadeenna waxaan kala kulannay safarkeenna daale.
- 63. wuxuu yidhi (yarkii) ka warran markaan u dumannay dhagixii inaan halmaamay kalluunkii wax i halmaansiiyey oon shaydaan ahayn inaan xusuusto ma jiro, wuxuuna ka dhigtay waddadiisa badda la yaab.
- 64. wuxuu yidhi (Nabi Muuse) kaasi waa kaan doonaynay, waxayna ku noqdeen raadkoodii iyagoo raaci.
- 65. waxayna ka heleen addoon ka mid ah addoomadanada oon siinay naxariis agtanada ah ka barneyna agtanada cilmi.

وَ إِذْ قَالَكِ مُوسَىٰ لِفَتَىٰنَهُ كُلَّ أَبْرَحُ حَتَّى ٓ فَأَتَّخَذُ سَبِيلَهُ فِٱلْبَحْرِسَرَيَا ﴿ فَلَمَّا حَاوَزًا قَالَ لِفَتَ لَهُ ءَالِنَا غَدَآءَ نَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَاذَا نَصَيَا ﴿ كَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ قَالَ أَرَءَ يْتَ إِذْ أُوِّيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ ٱلْحُوْتَ وَمَآ أَنْسَانِيهُ إِلَّا ٱلشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِٱلْبَحْرِعَجَبَّا ١

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَأُ رِيَّدًا عَلَى ءَاثَارِهِمَا قَصَصَا ١

فَوَجَدَاعَيْدَا مِّنَ عِبَادِ نَآءَ انْلَنْكُ رَجْبَ مِّنْ عِندِنَاوَعَلِّمْنَكُهُ مِن لِّدُنَّاعِلْمَاكِيُّ

waxay ahayd qisadu in Nabi muuse loo sheegay in Nin yaqaanna wuxuusan aqoonin uu joogo meelay labada badood ku kulmaan: tan ruum iyo faaris, ama Afrikada waqooyi, saasayna u qaateen sahay kalluun, markay meel marina halmaameen kalluunkii markay xusuusteenna ku soo noqdeen, halkaasna kula kulmeen addoon Eebe oo suubban, « Khadir» waxayna ku tusin qisadu waynida awoodda Eebe iyo inuu wax walba karo, in cilmiga loo safro oo had iyo jeer la kororsado, oon la dhihin waan waynahay ama waxbaan aqaan, day Nabi muuse iyo ardaygiisaba, inayna jirin cid wax walba og oon Eebe ahayn, Eebana wuu canaantaa oo imtixaamaa cidduu doono siduu Nabi Muuse ku falay markuu cilmi sheegtay, in ogaanshaha iyo cilmiguba Eebe agtiisa yihiin ciduu doonana baro. Al-Kahf (60-65).

66. wuxuu ku yidhi muuse ma ku raaci karaa inaad i bartid waxa lagu baray oo hanuun ah.

67. wuxuuna ku yidhi (Khadir) adigu ma karaysid la jirkayga samir.

68. seed ugu samri waxaadan koobin cilmi (aqoon).

69. wuxuu yidhi (muuse) waad i heli hadduu Eebe doono mid ku samra oon kuguna caasiyin arrin.

70. wuxuu yidhi haddaad i raacdo hay waydiinin waxba intaan kaaga sheego (warramo).

71. way tageen intay ka koreen markab oo uu rujiyey (loox) markaas uu yidhi ma waxaad u rujisay inaad dadkeeda maansheyso waxaad la timid arrin la kahdo.

72. wuxuu ku yidhi miyaanan ku dhihin adigu ma karaysid la jirkayga samir.

73. wuxuu yidhi (muuse) ha iiqabanin waxaan halmaamay hana igu mashaqayn amarkayga si dhib ah.

74. way tageen intay kala kulmaan wiil (yar) markaasuu dilay, markaasuu yidhi Muuse ma waxaad dishay naf daahir ah oon naf dilin, waxaad la timid shay la kahdo.

75. wuxuu yidhi miyaanan kuu dhihin adigu ma karaysid la jirkayga samir.

76. wuxuu yidhi haddaan ku warsado wax tan dabadeed hayla saaxiibin waxaad gaadhay garowsho xaggayga ahe.

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَيِعُكَ عَلَىٰ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِمْتَ رُشْدًا ﴿ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا ﴿ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَالَزَ تُحِطْ بِهِ حُبْرًا ﴿ قَالَ سَتَجِدُ فِي إِن شَآءً اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِى لِكَ أَمْرًا ﴿

قَالَ فَإِنِٱتَّبَعْتَنِى فَلَا تَسْعَلْنِى عَن شَىْءٍ حَقَّى ٱُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۞ فَٱنطَلَقَا حَقَّ إِذَا رَكِبَا فِٱلسَّفِيدَ نَوَخَرَقَهَ اَّقَالَ ٱخَرَقْنَهَا لِنُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ حِنْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۞

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

قَالَ لَاثُوَّاخِذْنِي بِمَانَسِيتُ وَلَا تُرْهِقِّنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿

فَانطَلَقَاحَتَّ إِذَا لَقِيَا غُلَمًا فَقَنَلَهُ. قَالَ أَقَنَلَتَ نَفْسًا زَكِيَةٌ بِغَيْرِنَفْسِ لَقَدْ جِنْتَ شَيْئًا ثُكْرًا ۞

قَالَ أَلْوَ أَقُل لَكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۞

قَالَ إِنسَأَلْنُكَ عَنشَىٰءٍ بِعَدَهَا فَلَا تُصَحِبْنِی قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِی عُذْرًا ۞

way israaceen muuse iyo khadir in muuse wax la baro, taasina ceeb ma aha in cid wax ka qarsoomo oo ka barto cid kale haba ka waynaadee, hase yeeshee waxyaaluhuu sameeyey muusana kula yaabay sida markabka looxa uu ka bixiyey iyo yarka uu dilay, had iyo jeerna wuxuu dhahaa uma adkeysan kartid la socodkeyga. arrimaha Eebe iyo xigmaddiisa yaana wax walba ka sarreeya. Al-Kahf (66-76).

- 77. way tageen intay ka yimaadaan magaalo oy warsadaan cunno dadkeeda wayna diideen inay martigaliyaan waxayna heleen darbi dooni inuu dumo markaasuu joojiyey wuxuuna yidhi haddaad doonto waxaad ka yeelan lahayd ujuuro.
- 78. wuxuu yidhi kan waa kala tagii dhexdeenna, waxaana kaaga warrami fasiraadda waxaadan karin inaad ku samirto.
- 79. markabka waxaa lahaa masaakiin ka shaqqeeya badda waxaana doonay inaan Ceebeeyo waxaana ahaa hortooda xaakim ka qaata doon kasta (oo fayow) dhaca.
- 80. Wiilkana waxay ahaayeen labadiisii waalid mu'miniin waxaana ka cabsannay inuu ku mashaqeeyo xadgudub iyo (gaalimo).
- 81. waxaana doonnay inuu ugu badalo Eebahood mid ka khayrroon daahirnimo iyo u dhawi naxariis.
- 82. darbigana waxaa leh labo wiil oo agoon ah oo magaalada,waxaana hoostiisa ah kansi ay leeyihiin wuxuuna ahaa aabahood mid suubban,wuxuuna doonay Eebahaa inay gaadhaan xooggooda lana baxaan kansigooda naxariista Eebahaa dartiis, uma falin ra'yigayga kaasi waa fasirka waxaadan karin samirkiisa*.

فَأَنطَلَقَاحَتَى إِذَا أَنْيا آهُلُ فَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبُوْ أَأَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُ, قَالَ لَوْشِثْتَ لَنَّخَذْتَ عَلَيْدِأُجْرًا ﴿

قَالَ هَنذَافِرَاقُ بَيْنِي وَيَنْنِكَ سَأُنْبِنَتُكَ بِنَأْوِيلِ مَالَمْتَسْتَطِع عَلَيْ دِصَبْرًا ۞

أَصَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَكِينَ يَعْمَلُونَ فِ الْبَحْرِ فَأَردتُ أَنْ أَعِبَهَا وَكَانَ وَرَآءَ هُم مَلِكُ يَأْخُذُكُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۞ وَأَمَّا الْفُلَدُ فَكَانَ أَبُواهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُ مَا طُغْيَنَا وَكُفْرًا ۞ فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلُهُ مَا رَجُهُمَا خَيْرًا مِنْهُ ذَكُوةً وَأَقْرَبُ رُحْمًا ۞

وَأَمَّا ٱلْحِدَارُفَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي ٱلْمَدِينَةِ وَكَانَ تَعْتَهُ، كَنَّرُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَلِحًا فَأَرَادَرَبُّكَ أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِحَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَبِكَ وَمَا فَعَلْنُهُ، عَنْ أَمْرِئُ ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَلَيْهِ صَبْرًا (آنَ

way socdeen muuse iyo khadir intay ka yimaaddaan magaalo oyna warsadeen cunno. wayna u diideen markaasay arkeen darbi dhacaya waxaana toosiyey khadir. markaasuu yidhi muuse maad ujuuro ka qaadatid, markaasuu yidhi khadir halkan waa meejaan ku kala tagaynay,wuxuuna u fasiray arrimihii uu soo mariyey oo ah in markabka masaakiin lahayd kuna dhawaa xaakim xooga doonta fiican saasna u waxyeelleeyey. yarkuna ma fiicnayn wuuna dilay si uusan u gaalayn waalidka, darbigana agoon aabahood wanaagsanaa yaa lahaa waxaana ku hoos jiray kansi si ay ula baxaan, arrimahaasna waxay ku dhaceen idamka Eebe, taasina waxay ku tusin in Eebe ogyahay maslaxadda iyo waxa wanaagsan dadkase waxaa la faray wanaag iyo camal fiican. Al-Kahf (77-82).

* Qisadan kuma tusineeyso in ay u bannaantahay qof inuusan ku dhaqmin sharciga islaamka isagoo sheeganayo cilmi qarsoon oo la siiyay darteed, waayo khadar wuxuu ahaa Nabi loo waxyoonayay sida uu u yidhi «kama sameeyn ra'iyigeeyga» waxaad ogtahay in aan Nabigeenna Nabi ka dambeeyn; culumadana waxay ku Xukmiyeen gaalnimo qofkii saas sheegta, mana jiro cilmi baadhin iyo cilmidaahir (dib u eegaha).

- 83. waxay ku warsan Dul qarnayn xaggiisa waxaad dhahdaa waxaan idinku akhrin xaggiisa war (waxyi).
- 84. a nagaa makaninay (siinnay) xukun dhulka waxaana u sinnay wax kasta sabab (cilmi).
- 85. wuxuuna raacay waddo.
- 86. markuu gaadhay qorrax u dhacna wuxuu helay iyadoo ku dhici il dhoobo ah (muuqaalka) wuxuuna ka helay agteeda qoom, waxaana nidhi Dul qarnaynow waa inaad cadaabto ama ka yeelato wanaag.
- 87. wuxuuna yidhi ruuxii dulmi fala waannu cadaabi (ciqaabi) markaasaa loo celin Eebihiis wuuna cadaabi cadaab daran.
- 88. ruuxiise rumeeya oo fala wanaag wuxuu mudan abaal fiican waxaana u dhihi amarkannaga fudayd.
- 89. markaasuu raacay waddo.
- 90. markuu gaadhay qorrax ka soo baxna wuxuu helay iyadoo ku soo baxda qoom aanaan yeelin sokeydeeda asturaad.
- 91. waa sidaas waxaana ku koobnaa waxa agtaada ah ogaansho.

وَيَشْئُلُونَكَ عَن ذِى ٱلْقَـرْنَ يُنِّ قُلْ سَـاَّ تُلُواْ عَلَيْكُمْ مِّنْـهُ ذِكْرًا ۞ إِنَّا مَكَّنَالُهُ فِي ٱلْأَرْضِ وَءَالْيَنْهُ مِن كُلِ شَيْءٍ سَبَّا ۞

فَأَنْبَعَ سَبَبًا ۞

حَقَّتَإِذَابَكَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ جَمْنَةٍ وَوَجَدَعِندَ هَاقَوْمَا ُقُلْنَا يَلذَا الْفَرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ نَنَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنَا الْأَنْ

قَالَ أَمَّا مَنظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُۥثُمُرُرُدُۗ إِلَى رَبِهِ؞ فَيعُذِّبُهُۥعَذَابَانُكُوا ﴿﴾

وَأَمَّامَنْءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا فَلَهُ, جَزَّاءً اَلْحُسُنَى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا لِيُسْرَا ﴿ ثُمَّ أَنْبَعُ سَبَبًا ﴿ حَتَّى إِذَا بِلَغَ مَطْلِعَ ٱلشَّمْسِ وَجَدَهَا تَظْلُعُ عَلَى قَوْمِ لَّهُ خَعَل لَهُ مِقِن دُونِهَ اسِتُرًا ﴿

كَذَالِكَ وَقَدْ أَحَطْنَابِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۞

qisada dul qarnayn iyo in Eebe siiyey xukun ballaadhay oo gaadhay bari iyo galbeed iyo waxyaaluhuu la kulmay waa in ruuxa muslimka ah rumeeyaa illeen quraankaa sheeegay Eebana wuxuu doono wuu falaa, waxaana quraanka ka muuqata inuu ahaa nin wanaagsan oo xaqa rumeeyey. arrinta la sheegi oo ah inuu ahaa kii dhisay iskandiriyada masar oon mu'min ahayn waxaa diidi waxaan soo sheegnay iyo in culimada islaamku sheegeen inuu ahaa nin mu'min ah oo joogay waqtigii nabi Ibraahim, mana wanaagsana in lagu dagdago taariikhda inta layaqiinsado, mana bannaana in war kale laga horkeeno quraanka oo la dhaho saasuu sheegi quraanku xaalkuna waa saas,ruuxa rumeeyey waa inuu raaco quraanka kaan rumeynna loo sheego hadduu rumeeyana wanaag haddii kalana wuu khasaaray. Al-Kahf (83-91).

- 92. markaasuu raacay waddo,
- 93. markuu gaadhay labada xidhmo dhexdooda wuxuu ka helay hortooda qoom aan garanayn hadal (af gaar ah ku hadla).

ثُمُّ أَنْيَعُ سَبَبًا ۞ حَقَّ إِذَا لِلَهُ بَيْنَ ٱلسَّلَيْنِ وَجَدَمِن دُونِهِ مَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا۞

- 94. waxayna dheheen dul qarnaynow yaajuuj iyo maajuuj waxay fasaadin dhulka ee ma kuu yeellaa ujuuro inaad yeesho dhexdanada xidheen jidaar.
- 95. wuxuu yidhi wuxuu imakaniyey (isiiyey) Eebahay yaa ka khayrroon ee iigu caawiya xoog aan yeelo dhexdiinna xidheene.
- 96. i siiya goosimo bir ah, markuu ekeeyey labada dhinac dhexdooda wuxuu yidhi afuufa* markuu ka yeelay dabna wuxuu yidhi i siiya aan ku shubee maar la dhalaaliyey.
- 97. mana karayaan inay ka soo kor baxaan (ka soo dhacaan) mana karayaan inay duleeliyaan.
- 98. wuxuuna yidhi kan waa naxariis Eebahay, Markuu yimaaddo yabooha Eebahayna wuxuu ka yeelaa burbur, yabooha Eebahayna waa xaq (sugan).

قَالُواْئِكَذَاٱلْقَرِّنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي ٱلْأَرْضِ فَهَلْ جَعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰٓ أَنجَعَلَ بَيْنَنَاوَيْسِنَهُمْ سَدًّا ۞ قَالَ مَامَكَنِّي فِيهِ رَقِي خَيْرٌ فَأَعِينُونِ بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَيَشَهُمْ رَدْمًا۞

اَوُنِ زُبَرَلُخُدِيدِ حَقَّ إِذَاسَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ اَنفُخُوا حَقَّ إِذَا جَعَلَهُ اَلَا قَالَ اَدُونِ أَفْرِغْ
عَلَيْهِ فِطْ رَا الله فَمَا اَسْطَ عُوَا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اَسْتَطَاعُواْ لَهُ انقَبًا الله قالَ هَذَارَ مُنَّ مِن رَبِي فَإِذَا جَآءَ وَعُدُرَ فِي جَعَلَهُ وَكُانًا قَالَ عَدُدُ وَيْ جَعَلَهُ وَكُانًا اللهِ وَكُانَ وَعُدُرَ فِي جَعَلَهُ وَكُانًا اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ

waxaa socotay qisadii Dul qarnayn intuu ka gaadho jidaar xidhan oo ku agnoolyihiin dad af gaar ah ku hadli oon saas loo garanayn'kana cawday juuj iyo maajuuj oo ah kuwo fasaadin dhulka oyna ka codsadeen inuu jidaar adag dhexyeelo oy waxna siiyaan wuxuuse u sheegay in Eebe siiyey wax ka roon waxooda kana codsaday inay xoog ku kaalmeeyaan una keenaan biro,markuu ekeeyeyna uu ku shubay maar iyo bir la dhalaaliyey kamana soo bixi karaan, waana naxariis Eebe markuuse yimaaddo yabooha Eebe wuu burburiyaa, waana xaq yaboohiisu. rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu ku yidhi xadiith: dheer: waxaa dhexdiinna ah (qiyaamada) laba umadood oo waxay ahaadaanba badiya, yaajuuj iyo wamaajuuj waana waajib in la rumeeyo jiridooda haseyeeshee xaggee iyo sidee wax ma tarto. Al-Kahf (92-98).

- * buufiya.
- 99. waxaannu ka yeeli qaarkood maalintaas kii qaarka (kale) dhexgali waxaana la afuufaa suurka waana soo kulminnaa kulmin.
- 100. waxaana u bandhigaynaa jahannamo maalintaa gaalada bandhig.
- 101. waana kuway indhahoodu yihiin dabool dhexdiis xagga xuskayga mana aha kuwo kara (maqalka) xaqa.

 وَتَرَكُنَابَعُضُهُمْ يَوْمَبِذِيمُوجُ فِي بَعْضِ وَفَيْخَ فِي الصُّهُ فَيَعْضَ وَفَيْخَ فِي الصُّم فَهَعْنَهُمْ مَعْعَالِيَّ وَعَرَضْنَاجَهُمْ مَوْمَ بِذِلِلْكَنْفِرِينَ عَرْضًا (١٠) الذِّينَ كَانَتْ أَعْنَهُمْ فِي غِطَآءٍ عَن ذِكْرِي

وَكَانُواْ لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا اللَّهُ

102. ma waxay u maleeyeen kuwii gaaloobay inay ka yeesheen addoomadayda iga sokow awliyo (oy caabudaan) waana u darabnay jahannamo gaalada dagid.

103. waxaad dhahdaa ma idiin warramaa kuwa khasaaro badan camallo.

104. waa kuwuu dhumay camalkoodu nolosha adduun iyagoo isuna malayn inay wanaajin camalka.

105. kuwaasu waa kuwa ka gaaloobay aayaadka Eebahood iyo la kulankiisa oo buray camalkoodu umana joojinno maalinta qiyaame miisaan «qiimana ma leh».

106. kaasina waa abaalkoodii jahannamo'gaalnimadooda darteed,waxayna ka yeesheen aayaad kayga iyo rasuulla dayda jeesjees. ٲڣؘؘؘؘۜؗڡڛؚۘڹٲڶؚٞۜؽڹػؘڡؘٛۯۊٲٲؽؠؘڹۧڿؚۮؗۅٵ۫ۼؚٵڋؚؽڡؚٮۮۛۅؿؚٙ ٲۊؘڸؽٙٲۧٵۣڹۜٙٲؘڠؘٮ۫ۮ۫ٮؘٵجؘۿؘؠٞڵڶؚػڣڔۣۣؽؘؙڗؙؗڒؙڵ۞ٛ

قُلُهَلْ نَلْيَتُكُمُ إِلْأَخْسَرِنَ أَعَمَلًا ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ الَّذِينَ ضَلَّ سَعْبُهُمْ فِي الْخِيَوَةِ الدُّنْيا وَهُمْ يَعْسَبُونَ أَنَهُمْ يُحْسِنُونَ صُنعًا ۞ قُرْلَتِكَ اللَّذِينَ كَفَرُواْ إِنَا يَئتِ رَبِّهِمْ وَلِقَا آمِدٍ -فَعَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلا نُقِيمُ لَمُهُمْ وَمَ الْقِيمَ مَدَةِ وَزَنَا ۞ فَعَطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَلَا نُقِيمُ لَمُهُمْ وَمَ الْقِيمَ مَدَةِ وَزَنَا ۞

> ذَلِكَ جَزَآؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَاكَفُرُواْ وَأَنَّخُذُواْ ءَايَتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ۞

Maalinta qiyaame waa maalin dhibaato badan cidii Eebe ka fududeeyo mooyee, waana maalin la kulmin dadka oyna is dhexqaadi iskuna wareeri, gaaladana lagu kulmin naarta, kuwaasoo ah kuwa xaqa ka indha beelay oon maqlaynna, gaalada Eebe ka sokow waxay caabudaan yeeshayna waxaa loo darbay naarta jahannamo. kuwa ugu khasaara badanna waa kuwa camalkoodu ku dhumay adduunka isuna malayn inay wanaag fali, kana gaaloobay quraanka, iyo lakulanka Eebe,wax qiima ahna loo yeeli maayo qiyaamada, illeen way gaaloobeen ooy ku jeesjeeseen quraanka iyo rasuulkaba, nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: waxaa la keeni qiyaamada nin wayn oo shilis oon u miisaanmayn garab kaneeco. sacad binu waqaasna waxaa laga wariyey kuwa ugu khasaaro badan camal waa yuhuud iyo nasaaro. waxayna ku tusin in la digtoonaado oo la toosnaado. Al-Kahf (99-106).

107. kuwa rumeeyey (xaqa) oo fala camal fiican waxay u ahaatay jannada firdowso degid, (martiqaad).

108. wayna ku waari dhexdeeda mana doonaan inay xaggeeda ka wareegaan (guuraan).

109. waxaad dhahdaa hadday u noqoto badda khad kalimooyinka Eebahay waxaa dhammaan lahaa badda ka hor dhammaanshaha kalimaadka Eebahay aaban keenno isagoo kale (oo siyaadin ah).

إِنَّ الَّذِينَ عَامُنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِلحَنتِ كَانَتْ لَمُمْ جَنَّتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿ خَلِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿

قُل َلْوَكَانَ ٱلْبَحْرُمِدَادًا لِكِلِمَنتِ رَقِي لَنَفِدَ ٱلْبَحَرُقَلَ أَن نَنفَذَكَلِمَتُ رَقِّى وَلَوْجِنْنَا بِمِثْلِهِ عَمَدُدًا ﴿ 110. waxaad dhahdaa waxaan uun ahay anigu bashar (dad) idinkoo kale ah,waxaa laywaxyooday in uun yahay ilaahiin ilaah kaliya, ruuxiise dooni la kulanka Eebihiis ha falo camal fiican,yuuna la wadaajinna cibaadada Febihiis cidna.

قُلْ إِنْمَآأَنَاْبِشَرِّمِٓفُلُكُمْ يُوحَىۤ إِلَىٓ أَشَاۤ إِلَهُكُمْ إِلَهُۗ وَحِدُّهُ فَنَكَانَ رَجُواْ لِقَآءَرَبِهِۦفَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَنلِحًا وَكُونُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦأَحَدًا ﴿ اللّٰهِ

Mu'miniinta camalka fiican wuxuu eebe u darbay jannada firdowsa oyna ku waari ka guuridna ayna doonayn, sida adduunka la dooni in marba meel loo guuro ama loo wareego. rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: haddaad Eebe warsataan janno warsada jannada firdowsa waa jannada ugu sareysa uguna wanaagsan, kana soo burqadaan wabiyada jannada, (bukhaari iyo muslim).

markaas waxay suuraddu ku dhamaatay waasacnimada cilmiga Eebe iyo inuusan dhammaanayn haddii geedaha qalin laga dhigo sida suurad kale caddaysay, badahana khad laga dhigo. nabiguna waa dad hase yeeshee loo waxyooday in Ilaah kali yahay loona kaliyeelo camalka cid kalana lala wadaajin.

Rabiic binu anas wuxuu yidhi: cilmiga dadka dhammaan marka loo eego cilmiga eebe wuxuu la mid

yahay dhibic badahoo dhan. (xaakim).

taasina waxay ku tusin inaan cidna cilmi ku faani karin'sheeganna karin. rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: markuu Eebe kulmiyo kuwii hore iyo kuwii dambaba maalin aan shaki lahayn waxaa dhawaaqa dhawaaqe ruuxii la wadaajiyey camal Eebe cid kale ha ka doonto abaalkiisa, Eebe waa ka kaaftoonyahay wadaage. (imaam axmed). waxaa uun loo baahanyahay waa camal fiican oo Eebe dartiis loo falo si Eebe abaal wanaagsan looga helo. Al-Kahf (107-110).

magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. waa la soo sheegay kuwo lamid ah.
- 2. (kanna) waa sheegid naaxariista Eebahaa addoonkiisa zakariye.
- 3. markuu u dhawaaqay Eebihiis dhawaaq qarsoodi ah.
- 4. yidhina Eebow anigu waan tabaryaraaday madaxayguna wuxuu la huray cirro, Mana ahayn baryadaada Eebow mid ku khasaara.

بِسُـــــِوْالْتَحْزِ ٱلرَّحِيَةِ

ڪَ هيعَصَ۞ ذِكْرُرَ خَمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّاۤ۞ إِذْنَادَكَ رَبَّهُ نِدَآةً خَفِيتًا۞

قَالَ رَبِّ إِنِّى وَهَنَ ٱلْمَظْمُ مِنِي وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَآبِكَ رَبِّ شَقِيًّا ۞

- 5. anigu waxaan ka cabsan qaraabada iga dambaysa (inay xumaadaan) haweenaydayduna waa mandhalays iga sii agtaada wali (walad).
- 6. i dhaxla (nabinimada) oo dhaxla ehelkii yacquub kana yeel Eebow mid laga raalli noqdo.
- 7. zakariyow annagu waxaanu kuugu bishaarayn wiil magaciisu Yahay yaxye oonaan u yeelin horay wax lamid ah (lamagac ah).
- 8. wuxuu yidhi Eebow sidee iigu ahaan wiil iyadooy tahay haweeney-daydu madhalays oon ka gaadhay waynida gabow.
- 9. wuxuu yidhi waa saas, wuxuuna Eebaha yidhi isagu waa ii Fududahay waana ku abuuray horay adoon ahayn waxba.

وَإِنِي خِفْتُ ٱلْمَوَلِيَ مِن وَرَاَءِى وَكَانَتِ
اَمْرَاَقِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِن الَّذَنكَ وَلِيَّا ۞

يَرْثُنِي وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ ۗ

وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ۞

يَنْ رَكَ رِنَّا إِنَّا نَشِيْرُكَ بِغُلْدٍ اسْمُهُ يَغْيَى

لَمْ جَعْمَل لَّهُ مِن فَبْلُ سَمِيًّا ۞

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلْدُمُّ وَكَانَتِ

مِنْ ٱلْكِدُلكَ قَالَ رَبُكُ هُوعًا مَا هُنَّ أَنْ اللهِ عَلَيْهُ مَنْ أَلْكُ مُوعًا مَا هُنَّ أَنْ اللهِ عَلَيْهُ مِنْ اللهِ عَلَيْهُ وَكَانَتِ

مِنْ ٱلْكِدُلكَ قَالَ رَبُكُ هُوعًا مَا هُنَّ أَنْ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ وَلَا كَذَلكَ قَالَ رَبُكُ هُوعًا مَا هُنَّ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ اللهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ اللهُ اللهِ عَلَيْهُ اللهُ عَلَيْهُ اللهُ اللّهِ اللهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ الللهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ الل

وَقَدْ خَلَقْتُكُ مِن فَبْلُ وَلَهْ تَكُ شَيْعًا ۞

nydiisuna dhalin in Eebe siiyo cid wanaagga iyo

nabi zakariye yaa Eebe waydiistay isagoo wayn haweenaydiisuna dhalin in Eebe siiyo cid wanaagga iyo nabinimada ka dhaxasha, Eebana wuu aqbalay baryadiisii wuxuuna siiyey wiilkiisii nabi yaxye, markuu la yaabay xaalkiisa iyo kan ehelkiisa wuxuu eebe u sheegay inay u fududahay illeen isagaba wuxuu abuuray isagoon waxba ahayne.

waxaa sugnaaday inaan nabiyada laga dhaxlin xoolo ee laga dhaxlo cilmi. tan kale waxay ku tusin in Eebe aqbalo baryada addoomadiisa, wax walbana u fududyahay hadduu doono, iyo in loo cabsado diinta iyo wanaagga iyo xaqa. Maryam (1-9).

- 10. wuxuu yidhi Eebow ii yeel calaamo (xaqnimada yaboohaada) wuxuu yidhi (Eebe) calaamadaadu waa inaadan la hadlin dadka seddex habeen oo israacsan (adoo fayow).
- 11. markaasuu ugaga soo baxay qoomkiisii mixraabka wuxuuna u ishaaray xaggooda inay tukadaan aroor iyo galabba.
- 12. (waxaa loo yidhi) yaxyow ku qaado kitaabka (tawreed) xoog (dadaal) waxaan siinnay xigmo isagoo yar.

قَالَ رَبِّ أَجْعَكُ لِيِّ ءَايَةً قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا ثُكِيِّمُ ٱلتَّاسَ ثَلَثَ لَيَّ الِ سَوِيًّا ۞

غُنَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ ٱلْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰۤ إِلَيْهِمْ أَن سَيِّحُواْبُكُرَةُ وَعَشِيًّا ﴿ اللهِ

> يَيَحِينَ خُذِ ٱلْكِتَبَ بِقُوَّقٍ عَانَيْتُهُ ٱلْحُكُمُ صَبِيتًا ۞

- 13. iyo naxariis agtanada ka ahaatay iyo daahirnimo wuxuuna ahaa dhawrsade.
- 14. iyo baarri labadiisa waalid mana ahayn daalim caasi ah.
- 15. nabadgalyo korkiisa ha ahaato maalinta la dhalay iyo maalintuu dhiman iyo maalinta la soo bixin isagoo nool.
- 16. (ku xusuuso) kitaabka maryama, markay uga fogaatay ehelkeeda meel bari ah, (bariga qudsi).
- 17. oyna ka yeelatay xaggeeda astur, oon u dirray xaggeeda ruuxannagii (jibriil), oo isugu shabahay dad eg.
- 18. una tidhi anigu waxaan kaa magan galay (Eebaha) Raxmaan ah haddaad tahay dhawrsade.
- 19. kuna yidhi anigu waxaan uun ahay rasuulka Eebahaa inaan ku siiyo wiil daahir ah.
- 20. waxayna tidhi sidee iigu ahaan wiil anoosan i taaban dad,ahaynna mid xun (la tuhmo).
- 21. wuuxuna yidhi waa sidaas.wuxuuna yidhi Eebahaa wuu u fududyahay korkayga iyo inaan uga yeello calaamad dadka iyo naxariis xagayga ah waana arrin la xukumay (dhammeeyey).

وَحَنَانَا مِن لَدُنَا وَذَكُوةً وَكَانَ وَقِياً ۞ وَبُرَّا بِوَلِدَيْهِ وَلَزِيكُنْ جَبَارًا عَصِيًا ۞ وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۞ وَيُوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ۞

وَاذَكُرْ فِى ٱلْكِننَبِ مَرْيَم إِذِ ٱنتَبَذَتَ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانَا شَرْقِيًّا ۞ فَاتَخْ ذَتْ مِن دُونِهِ مْ جِحَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَارُوحَنَا فَتَمَثَّلُ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۞ قَالَتْ إِنِّى آَعُوذُ بِٱلرَّحْمَنِ مِنكَ إِن كُنتَ قَقِيًّا ۞

قَالَإِنَّمَا أَنَارُسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ عُلَّمَا زَكِيًّا ۞ قَالَتَ أَنَّ يَكُونُ لِي عُلَيْمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۞

> قَالَ كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَعَلَىّٰ هَيِّنَّ وَلِنَجْعَكُهُ: عَايَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا أَوَكَاكَ أَمْراً مَقْضِيًّا ۞

zakariye wuxuu Eebe warsaday in calaamo loo yeelo arrinkaas, wuxuuna aamusnaa saddex habeen, wuxuuna ku hadlayey ishaaro, waxaana la siiyey yaxye kitaab iyo xigmo, naxariis iyo daahirnimo wuxuuna ahaa dhawrsade, u ah baarri labadiisa waalid, mana ahayn madax adke caasi ah, Eebana waa nabadgaliyey maalintii la dhalay, tuu dhiman iyo maalinta la soo bixin isagoo nool. maryama qisadeedu waxay ahayd mid wayn, waxayna dhanka bari ee qudsi ugaga qarsoontay dadkeedii, waxaana u yimid jibriil oo bashar ku shabahan waxayna ka magan gashay Eebe, wuxuuna u sheegay in Eebe u soo diray si uu wiil u siiyo, wayse yaabtay siday u heli wiil iyadoon nin qabin, mid xun oo suuqa gashana ahayn, Eebaase u sheegay in awoodda Eebe u fududahay'yahayna xaal dhamaysan.waana soo sheegnay in si dhab ah oo nadiif ah loo rumeeyo arrintan inagoo ka duwan yuhuud halaag ha ku dhacee. illeen eebaha xaqa ah yaa si xaq ah uga warramaye. Maryam (10-21).

- 22. way xambaartay (uurowday) waxayna u fogaatay meel dheer (durugsan).
- 23. waxayna u dhibaataysay fooshii jirrid timir waxayna tidhi shalleytee maan dhinto ka hor arrintan oon noqdo mid la halmaamo o laga tago.
- 24. wuxuuna uga dhawaaqay hoosteeda ha murugoonin wuxuu yeelay Eebahaa hoostaada wabi (yar).
- 25. una gilgil xaggaaga jirridda timirta ha kuu soo riddo korkaaga timir (curdana) oo fiicane.
- 26. ee cun oo cab qabowsana il (farax) haddaad ka aragto dadkana ruux waxaad dhahdaa anigu waxaan ugu nadray (Eebaha) Raxmaan oon u soomi oonan la hadlin maanta cidna.
- 27. waxayna ula timid ciise qoomkeeda iyadoo xambaarsan waxayna dheheen maryamoy waxaad la timid wax wayn.
- 28. haaruun walaashiisay (u eg wanaagga) ma eheyn aabahaa ruux xun,mana ahayn hooyadaa mid xun (la tuhmo).
- 29. wayna u ishaartay xaggiisa waxayna dhaheen sideen ula hadlaynaa ruux ku sugan Sariirilmood isagoo yar.

* فَحَمَلَتُهُ فَأَنتَبَذَتَ بِهِ عَكَانَا قَصِيًّا

فَأَجَاءَهَا ٱلْمَخَاشُ إِلَى حِنْعِ ٱلنَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِتُ فَبْلَهَا لَهُ لَا وَكُنتُ نَسْكًا مَّنسِيًّا ﴿

> فَنَادَىهَا مِن تَعْنِهَا أَلَّا تَحْزَنِ فَذَجَعَلَ رَبُّكِ تَحْنَكِ سَرِنًا ۞ وَهُزِّى إِلَيْكِ بِعِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ شَّنَقِطْ عَلَيْكِ رُطِبًا جَنِيًا ۞

قُكُلِي وَاشْرَفِ وَقَرِّى عَيْنَأَهُ إِمَّا تَدَيِّنَ مِنَ ٱلْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِيّ إِنِّى نَذَرْتُ اِلرَّمْ يَن صَوْمًا فَانْ أُكِلِّمَ ٱلْيُوْمَ إِنْسِيّاً ۞ فَأَتَّ بِهِ ـ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُواْ يَكَمْرِيمُ لَقَذْ جِنْتِ شَيْئًا فَرِيًا۞

يَتَأُخْتَ هَنْرُونَ مَا كَانَأَبُوكِ آمْرَأَ سَوْءٍ وَمَاكَانَتْ أُمُّكِ بَفِيًا ۞

> فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُواْ كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنكَانَ فِي ٱلْمَهْدِصَبِيتًا ۞

wuxuu Eebe kaga warramay aayadahan inay maryan uurowday nabi ciise'oyna ka fogaatay qoomkeedii, ka dibna fooshii ku qabatay timir agteed, markaas jeclaatay inay dhimatoo la halmaamo, waana loo dhawaaqay, inayan walbahaarin, geedka timirta ahna ay lusho si midho uga soo daataan, waxaana loogu yeedhay inay ka cunto kana cabto togga, hadday aragto dadna ayan la hadlin, waxayna ula timid qoomkeedii iyadoo xambaarsan, waxayna dhaheen maryamow waxaad la timid wax wayn, aabahaa iyo hooyadaa midna ma xumayn, waxayna u ishaartay inay yarka la hadlaan iyagoo leh seen ula hadlaynaa ilmo sariirta jiifa. waxaan soo sheegnay inay waajibtahay in awoodda eebe la rumeeyo loona hogaansamo Eebe iyo sharcigiisa. Maryam (22-29).

30. wuxuuna yidhi (ciise) anigu waxaan ahay addoon Eebe, wuxuuna i sii-yey kitaabka (injiil) wuxuuna iga yeelay nabi.

قَالَ إِنِّي عَبْدُ ٱللَّهِ ءَاتَىٰ نِيَ ٱلْكِنْبُ وَجَعَلَنِي بَلِيًّا ﴿

31. wuxuuna iga yeelay mid la barakeeyey meel kastoon ahay wuxuuna ii dardaarmay salaadda iyo zakada intaan noolahay.

- 32. wuxuuna iga yeelay baarriga waalidaday (hooyaday) igamana yeelin madax adage xun.
- 33. nabadgalyana ha ahaato korkayga maalintii lay dhalay iyo maalintaan dhiman iyo maalinta laysoo bixin anoo nool.
- 34. kaasi waa Ciise ibnu maryama,waana hadalka xaqa ah ee ay shakin.
- 35. kuma haboona Eebe inuu yeesho ilmo waana ka nasahanyahay, markuu doono xukun «amar» wuxuu uun dhahaa ahaw wuuna ahaan.
- 36. Ilaahay waa Eebahay iyo Eebihiin ee caabuda, kaasaa ah jidka toosane.
- 37. wayse iskhilaafeen xisbiyadii dhexdooda wuxuuna halaag uga sugnaaday kuwii gaaloobay kulan maalin wayn.
- 38. maqli ogaa oo arki ogaa maalintay noo imaan, hase yeeshee daalimiintu maanta waxay ku suganyihiin baadi cad.
- 39. uga dig iyaga maalin qoomamo.marka la xukmin amarka iyagoo kusugan halmaansho oon rumeynayn.
- 40. annagaa dhaxli dhulka iyo waxa korkiisa ah xagganagaana laydiin soo celin.

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَاكُنتُ وَأَوْصَنِي بِٱلصَّلَوْةِ وَٱلزَّكَوْةِ مَادُمْتُ حَيًّا ۞

وَبَرَّا بِوَالِدَقِ وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّازَاشَقِيًّا ۞

وَٱلسَّلَامُ عَلَىَ يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَنَوْمَ أَبْعَثُ حَيًّا ﴿

ذَلِكَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمٌ فَوْلَكَ ٱلْحَقِّ ٱلَّذِى فِيدِينَمْ تُونَ ﴿

مَاكَانَ لِلْهِأَن يُنَخِذُ مِن وَلَدِّ سُبْحَنَهُۥ إِذَا قَنَىٰ أَمْرَا فَإِنَّما يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ۞ وَلِنَّالَتَهُ رَبِي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَاصِرَطُ مُّسْتَقِيدٌ ۞

فَٱخْنَلَفَٱلْأَخْزَابُونَ بَيْنِهِمٌّ فَوَيَّلُّ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن مَّشْهَدِيْوْ مِعَظِيمٍ ۞

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَٰكِكِنِ ٱلظَّلِلِمُونَ ٱلْيُوْمَ فِ صَلَالِ مُّبِينِ

وَأَنَذِرْهُمْ يَوْمَٱلْمَسْرَةِ إِذْقُضِىَٱلْأَمْرُوهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْلَائِوْمُونُوذَ ۞

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ ٱلْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ٢

Eebaa ka hadliyey nabi ciise, wuxuuna sheegay inuu yahay addoon Eebe oosan ahayn Ilaah, kitaabna siiyey nabina ka dhigay, barakeeyeyna meelkastoos joogo, farayna salaadda iyo zakada intuu noolyahay iyo baarrinimada hooyadiis, ahayna mid xun, nabad galiyana meel kasta uu ahaan, qisadiisuna waa xaq, Eebana waa ka nasahanyahay ilmo yeelasho, wax walbana waa u fudud yahay, Eebana waa waaxid, inkastooy gaaladu isku khilaaftay oo halaag u sugnaan qiyaamada, oyna aad wax u maqli una arki maalinta qiyaame ee Eebe u hadhi wax kasta. Maryam (30-40).

- 41. ku sheeg kitaabka (nabi) Ibraahim, wuxuu ahaa runbadane nabi ah.
- 42. markuu ku yidhi aabihiis aabbow maxaad u caabudi waxaan maqlayn waxna arkayn kaana deeqayn waxba.
- 43. aabow aniga waxaa ii yimid cilmi waxaan adi kuu imaanin ee i raac aan kugu hanuuniyo jid toosane (xaqa).
- 44. aabbow ha caabudin shaydaan, shaydaanku wuxuu u yahay Eebaha Raxmaan ah caasi.
- 45. aabbow anigu waxaan ka cabsan inuu ku taabto cadaabka Eebaha Raxmaana ah ood u noqoto shaydaan qaraabo.
- 46. wuxuu yidhi (aabbihiis) ma waxaad nici adigu ilaahyadayda Ibraahimow hadaadan joogin waan ku dhagaxyeyn ee iga tag waligeed.
- 47. wuxuu yidhi (nabi) Ibraahim nabadgalyo korkaaga ha ahaato waan kuu dambi dhaaf warsan adiga Eebahay, Eebe waa ii naxariiste.
- 48. waana idinka fogaan idinka iyo waxaad caabudaysaan oo Eebe ka soo hadhay,waxaana baryi Eebahay,waxaana mudan inaanan ku noqonin baryada Eebahay mid ku xumaada (khasaara).

وَاذَكُرُ فِ الْكِنْبِ إِبْرَهِمْ إِنَّهُ كَانَ صِدِيقَانَيِنًا ﴿
إِذَقَالَ لِأَبِهِ يَنَا بَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ
وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِى عَنكَ شَيْنًا ﴿
وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِى عَنكَ شَيْنًا ﴿
يَتَأْبَتِ إِنِي فَذَجَاءَ فِي مِنَ الْعِلْمِ مَالَمْ يَأْتِكَ
فَأَتَبِعِنَى أَهْدِكَ صِرُطًا سَوِيًا ﴿
فَا تَبْعِنَى أَهْدِكَ صِرُطًا سَوِيًا ﴿
فَا تَبْعُونَ الشَّيْطُنَ وَلِيَّا ﴿
فَا تَكُونَ الشَّيْطُنِ وَلِيًا ﴿
فَا تَكُونَ الشَّيْطَنِ وَلِيًا ﴿
فَا تَكُونَ الشَّيْطَنِ وَلِيًا ﴿

قَالَأَوَاغِبُّأَنتَ عَنْءَالِهَ قِي يَتَإِبْرُهِيمُۗ لَبِنلَّهِ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَكُ وَٱهْجُرْنِي مَلِيًّا ۞

> قَالَ سَلَامُ عَلَيْكَ سَأَسْتَغُفِرُلَكَ رَبِيَّ إِنَّهُ كَاكِ بِحَفِيًّا ﴿

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَاتَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَأَدْعُواْ رَبِّي عَسَىٰۤ أَلَاۤ اَكُونَ بِدُعَآءِ رَبِّي شَقِيًا ۞

qisada nabi Ibraahim iyo aabbihiis iyo qoomkiisii wax badan yuu quraanku ka warramay, halkanna waxaa ka muuqda siduu nabi Ibraahim ugu dadaalay wax u sheegga aabbihiis iyo wuxuu ugu jawaabay, waxaana muuqda baarrinimadiisii oo ruux walba laga rabo inuu u wanaag falo waalidkiis diintaba ha kala duwanaadeene. markuu ka noogay lana hadiday yuu u dambi dhaaf warsaday oo saameeyey waana intaan laga reebin wali, waana taas lagu kala tagay diinta darteed. illeen diintu ma laha gorgortan iyo Qaraabanimo, haddii xaqa la diidee. Maryam (41-48).

- 49. markuu ka fogaaday iyaga iyo waxay caabudi oo Eebe ka soo hadhay waxaan siinay Isxaaq iyo Yacquub mid kastana waxaan ka yeellay nabi.
- 50. waxaana ka siinnay naxariistanada (wanaag) waxaana u yeellay amaan run ah oo sarraysa.

فَلَمَّا أَعْتَزَفَكُمْ وَمَايَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ وَ إِسْحَقَ وَيَعْقُوبُ وَكُلَّا جَعَلْنَا نَلِيَّ اللَّ وَوَهَبْنَا لَمُمُ مِّن رَّحْمُنِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيَّ الْ

- 51. ku sheeg kitaabka (nabi) Muuse wuxuu ahaa rasuul nabi ah.
- 52. waana uga dhawaaqnay dhinaca (buurta) dhuur ee midigta ah, waana soo dhawaynay annagoo la hadli.
- 53. waxaana ka siinnay naxariistanada walaalkiis Haaruun oo nabi ah.
- 54. kuna sheeg kitaabka (nabi) Ismaaciil, wuxuu ahaa rumeeyaha yabooha wuxuuna ahaa rasuul nabi ah.
- 55. wuxuuna ahaa mid fara ehelkiisa salaadda iyo zakada, wuxuuna ahaa mid Eebe agtiisa lagaga raalli yahay.
- 56. kuna sheeg kitaabka (nabi) Idriis, wuxuu ahaa runbadane nabi ah.
- 57. waxaana u koryeellay meel sare.
- 58. kuwaas waa kuwuu u nicmeeyey Eebe oo nabiyadii ah, oo durriyadii aadam ah, iyo kuwaan xambaarray la jirka (nabi) nuux iyo durriyaddii nabi Ibraahim iyo israa'iil iyo kuwaan hanuuninay oon doorannay, marka lagu akhriyo korkooda aayaadka Eebaha Raxmaan ah way dhacaan iyagoo sujuudi oo ooyi.

وَٱذْكُرْفِٱلْكِنْبِمُوسَى ۚ إِنَّهُۥكَانَ مُخْلَصًا وَكَانَرَسُولًا نِبْنَا ۞ وَنَدَيْنَهُ مِن جَانِبِٱلطُّورِ ٱلْأَيْمَنِ وَقَرَّبَتُهُ غَِيَّا ۞

> ووهبنالهُ مِن رَحمِينا اخاه هرون بِيَا آقَ وَاذَكُرُ فِي ٱلْكِنْبِ إِسْكِعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ ٱلْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نِيِّيًا ﴿قَى وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ مِؤَاضًا لَوْقِ وَاذَا كُذِهِ وَكَانَ عِندَدَ نَه عَ مِّرْضَنَا إِنَّهُ

وَٱذْكُرُفِٱلْكِئَبِ إِدْرِسَ إِنَّهُۥكَانَصِدِيقَانَبِيَالَ

وَرَفَعْنَهُ مَكَانَاعِلِيًّا ﴿ أُولَتِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّتَنَ مِن ذُرِيَّةٍ ءَادَمَ وَمِعَنْ حَمَلْنَامَعَ نُوجٍ وَمِن ذُرِّيَةٍ إِبْرَهِيمَ وَإِسْرَةٍ بِلَ وَمِعَنْ هَدَيْنَا وَلَجْنَيْنَأَ إِذَانُنْكَ عَلَيْهِمْ ءَاينتُ الرَّحْنَ خَرُّواْسُجَدًا وَثُكِيًّا ﴾ ﴿

markuu nabi Ibraahim isaga tagay aabbihiis iyo qoomkiisii yaa Eebe siiyey Isxaaq iyo wiilkiisii yacquub, Eebana ka yeelay nabiyo, Eebana u naxariistay magac fiicanna u yeelay, sidoo kale qisada nabi muuse iyo walaalkiis Haaruun iyana waxbadan yey ku soo aroortay quraanka. sidoo kale nabi Ismaaciilkii fari jiray salaadda iyo zakada, iyo nabi idiriiskii runta badnaa.

waana nabiyada Eebe u nicmeeyey marka aayaadka Eebe lagu akhriyana sujuuda oo ooya. Maryam (49-58).

- 59. waxaase ka gadaal maray kuwo xun oo dayacay salaadda oo raacay waxay naftoodu doonto (oo xun) waxayna la kulmi sharr.
- 60. cidda toobad keenta oo rumeysa oo camal fiican fasha mooyee,kuwaasu waxay gali jannada lagamana dulmiyo waxba.

فَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفُ أَضَاعُوا الصَّلَوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهُواتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيُّ الْ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعِمَلَ صَلِيحًا فَأُولَتِكَ لِدُّونَ الْفِئَةَ وَلا نُظْلَمُونَ شَنْعًا لَيْكَ

- 61. jannooyinka cadnin (yey gali) ee ah tuu u yaboohay (Eebaha) Raxmaana addoomadiisa,iyagoo maqan, wuuna ahaan yaboohiisu kii yimaadda.
- 62. kuma maqlaan dhexdeeda hadal macno darro, ee waxay maqlaan salaan,waxayna ku mudan rizqigooda dhexdooda aroor iyo galabba.
- 63. taasi waa jannada aannu dhaxalsiin addoomadanada kooda ah mid dhawrsada.
- 64. kuma soo dagno amarka Eebahaa mooyee, waxaa u sugnaaday waxa horteenna ah, iyo waxa inaga dambeeya iyo waxa u dhexeeya arrintaas, mana aha Eebahaa mid halmaansan.
- 65. waa Eebaha samooyinka iyo dhulka iyo waxa u dhaxeeya ee caabud kuna samir cibaadadiisa, ma u ogtahay Eebe wax la mid ah, (oo la magaca).

جَنَّنتِ عَدْنٍ ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحْنَنُ عِبَادَهُ, وِالْغَيْبُ إِنَّهُ رَكَانَ وَعْدُهُ مِمَاْنِيًا ﴿

لَايَسْمَعُونَ فِيهَالَغْوَّا إِلَّاسَلَمَا ۗ وَلَمُمْ رِزَفَهُمْ فِي الْعَلَالِ اللَّهِ اللَّهِ الْمُ

تِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيًّا ﴿

وَمَانَنَزَلُ إِلَّا إِلَّهِ إِلَّمْ رِزَلِكُ لَهُ مَا اِكْنِنَ أَيْدِينَا وَمَاكَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۞ رَّبُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَأَعْبُدُهُ وَصُطَامِ لِعِبْدَ يَوْءَ هُلْ تَعَلَّمُ لَهُ سَمِيًّا ۞

Waxaase ka gadaal maray kuwo xun oo salaadda dayacay, xumaanta raacay, oo la kulmi doona ciqaab daran, ciddiise toobad keenta oo camal fiican fasha waxay gali janno lamana dulmiyo, waxayna mudan jannadii Eebe u yaboohay, oy wanaagoo dhan ka heli, xumaanoo dhanna ka dheeraan. rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: addoonka iyo gaalnimada

waxaa u dhaxeeya salaadda (muslim). malaa'igta Eebana waxay uun ugu soo dagi jirtay amarka eebe iyo idankiisa, Eebana waa Eebaha xaqa ah ee samooyinka iyo dhulka wax la mid ahna ama la magac ahna ma jiro. Maryam (59-65).

- 66. wuxuu dhihi dadkii (gaalka) ma markaan dhinto yaa laysoo bixin anoo nool.
- 67. miyuuna xusuusanayn dadku anagu inaanu abuuray horay isagoon waxba ahayn.
- 68. Eebahaan ku dhaartaye waannu kulmin iyaga iyo shayaadiinta, waxaana keenaynaa gaararka jahannamo iyagoo fadhiya.
- 69. markaas waxaannu ka siiban koox kasta midkooda ugu daran madax adayg (gaalimada).

وَيَقُولُ ٱلْإِنسَنُ أَءِ ذَا مَامِتُ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَبًّا ۞ أَوَلاَ يَذْ كُرُ ٱلْإِنسَنُ أَنَّا خَلَقْنَهُ مِن قَبْلُ وَلَرَيْكُ شَيْنًا ۞ فَوَرَيِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَٱلشَّيَطِينَ ثُمُّ لَنُحْضِرَنَهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِنْيًا ۞ ثُمُّ لَنَيْزِعَكَ مِن كُلِ شِيعَةٍ أَيُّهُمُ أَشَدُّ عَالَا الْحَرْبَ عَلَى مِن كُلِ شِيعَةٍ أَيُهُمُ أَشَدُّ

- 70. annagaa og kuwa mudnaan badan galidda naarta.
- 71. cid idinka mid ah oon ku aroorayn ma jiro naarta, arrintaasna waxay ku ahaatay Eebahaa wax go'an oo xukuman.
- 72. Markaas waxaannu korin kuwa Dhawrsaday, waxaannu kaga tagi Daalimiinta Dhexdeeda iyagoo Jilbo u Fadhiya.
- 73. marka lagu akhriyo korkooda aayaadkanaga oo cad cad waxay u dhihi kuwii gaaloobay kuwa rumeeyey labada kooxood midkee khayrroon nagaadi oo wanaagsan kulan (fadhi).
- 74. badanaa intaan halaagnay hortood quruun ka fiican xoolo (iyo dhar) iyo aragba.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَى بِهَاصِلِتَا ۞ وَإِن مِّنَكُمْ إِلَّا وَارِدُهَأَكَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمَامَ قَضِيتًا ۞

ثُمُّ نُنَعِی ٱلَّذِینَ ٱتَّقَواْ وَنَذَرُ ٱلظَّلِمِینَ فِيهَ إِحِثِيًّا ﴿

ۅٙٳۮؘٲٮؙٚۛڶ؏ؘڷؿۿؠ۫ٵؽٮؙۛٮؙٵؽؾۜڹؾؚؚۊٙڶٲڷؙڐؘؚڽؽؘػڡؗۯؙٳ۫ڸڶؚٙڐؚڽڹؘ ٵؘڡٮؙؗۊؙٲ۫ڰؙٲڶڣؘڕۣؠڡٞؽڹڂؘؿڒۘٞڡٞڡٙٵڡٲۅؘٲڂڛڽؙڹڍؾٙٳ۞

> وَكُوۡ أَهۡلَكُنَا مَلۡهُم مِن قَرۡدِهُمۡ أَحۡسَنُ أَثَنَا وَرۡءۡيَا ﴿

soo bixinta iyo qiyaamadoo la diido waa caadada gaalada, Eebese waa kan abuuray iyagoon waxba ahayn, soona kulmin gaalada iyo shayaadiinta galina naarta jahannamo, Eebaana og cidda mudan arrintaas, waana lawada mari jidka naarta ee Eebaana ka korin kuwa dhawrsaday, kuna daadin daalimiinta oo dullaysan, waana kuwa marka xaqa iyo quraanka lagu akhriyo ugu jawaaba faan iyo wanaag sheegasho. imisuuse Eebe halaagay kuwo xoolo iyo arag wacan. ibnu mascuud wuxuu yidhi: waa lagu wada aroori naarta markaasaa cid walbana waxaa lagu soo bixin camalkiisa. taasina waxay muujin inaan xaalku fududayn, waajibna tahay in la darbado. Maryam (66-74).

- 75. waxaad dhahdaa ciddii baadi ku sugan ha u fidiyo (sugo) Eebaha Raxmaana ah fidin, markay arkaan waxaa loogu gooddiyey ama cadaaba ama saacadda (qiyaame) waxay ogaan cidday xumaan badantahay gurigiisu oo tabaryar junuud (ciidamo).
- 76. wuu u siyaadiyaa Eebe kuwa hanuunay hanuun, kuwa hadha ee suuban (camalka) yaa khayrroon Eebahaa agtiisa abaal marin khayrna roon meel laysu celiyo.
- 77. ka warran midka ka gaaloobay aayaadkanaga oo yidhi waxaa lay siin (aakhiro) xoolo iyo carruur.

قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَعْدُدُلَهُ الرَّحْنُ مُدَّا حُقَّة إِذَارَاَّوُا مُايُوعَدُونَ إِمَّا ٱلْعَذَابَ وَإِمَّا ٱلسَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُوبَ مَنْ هُوَشَرُّ مَّكَاذَا وَأَضْعَفُ جُندًا ۞

وَيَزِيدُ اللهُ الَّذِينِ اَهْ تَدَوَّا هُدَىُّ وَالْبَقِياتُ اَلصَّلِحَتُ خَيْرُعِندَ رَبِّكَ ثَوَاباً وَخَيْرٌ مُرَدًّا ۞

أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِي كَفَرَيْعَايَنتِنَا وَقَالَ لَأُونَيَنَ مَالُاوَوَلَدًا ﴿

78. ma wuxuu daalacday waxa maqan,mise wuxuu ka yeeshay Eebaha Raxmaana agtiisa ballan.

- 79. saas ma aha ee waannu qori wuxuu sheegi,waxaana u fududaynaa (kordhin) cadaabka fidin.
- 80. waana dhaxlaynaa wuxuu sheegi wuxuuna noo imaan kali.

أَطَّلُعَ ٱلْغَيْبَ أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْنِ عَهْدًا ۞

ڪَڏُ سَنَکُنُبُ مَايَقُولُ وَنَمُدُ لَهُ اللهِ الْمُدَّا فَهُ اللهِ وَنَمُدُ اللهِ وَنَمُدُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ وَنَرُدُهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ الل

ciddii baadida iyo xumaanta ku madax adaygta Eebana waa u sii badiyaa, markaasay ogaan qiyaamada cadaab iyo cidda tabaryar, oo xun. kuwa hanuunayse wuxuu u siyaadiyaa Eebe hanuun,camalka fiican yaana hadhi oo wax tari kuna khayrroon Eebe agtiisa. kuwa gaaloobayse ee sheegan in la siin caruur iyo xoolo ma waxay daalacdeen waxa maqan'mise Eebey ballan la dhigteen, saas ma aha ee waa la qori waxay sheegi'cadaabna waa loo badin, wuxuuna imaan qiyaamada kali. Maryam (75-80).

- 81. waxay yeesheen Eebe ka sokow ilaahyo inay ugu noqdaan cizi (tabar).
- 82. saas ma aha ee waxay ka gaaloobi cibaadadooda, waxayna ku noqon korkooda lid (col).
- 83. miyaadan ogayn inaan ku dirro shayaadiinta gaalada oy boorrin (baadiyeyn) baadi.
- 84. ee ha ku degdegin korkooda, waannu uun u tirin tiree.
- 85. xusuuso maalintaan u kulmineyno kuwa dhawrsaday Eebaha Raxmaana iyagoo wafdi ah.
- 86. oon u kaxaynayno dambiilayaasha xagga jahannamo iyagoo aroora.
- 87. mana hantaan shafeeco cid ka yeelata Eebaha Raxmaana agtiisa ballan mooyee.
- 88. waxay dheheen (gaaladu) wuxuu yeeshay Eebaha Raxmaana ilmo.
- 89. waxaad la timaadeen wax wayn.

وَاتَّخَذُواْ مِن دُونِ اللَّهِ عَالِهَ قَ لِيَكُونُواْ لَمُثُمْ عِزَّا ﴿ اللَّهُ مَعْزَا ﴿ اللَّهُ مَا مَثَا كَلَّا شَيَكُفُرُونَ بِعِبَادَ تِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مِنْ اللَّهُ عَلَى الْكَفِرِينَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى الْكَفِرِينَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى الْكَفِرِينَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُمْ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُونُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُمُ عَلَيْهِ عَلَيْكُونُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُونُ وَاللَّهُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُ عِلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُمْ عَلْكُلِي عَلَيْكُمْ عَلَيْكُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْك

تَوُرُهُمُ أَذًا ۞

فلانعجل عليهم إنمانعد لهم عدا لله وَمَغَشُرُ ٱلْمُتَقِينَ إِلَى ٱلرَّحْنَنِ وَفَدًا اللهِ

وَنُسُوقُ ٱلْمُحْمِينَ الْيَحِمَةِ وَدُولاً اللَّهِ

لَّايَمْلِكُونَ ٱلشَّفَعَةَ إِلَّامَنِ أَخَذَ عِندَ ٱلرَّمْنِ عَهْدًا ۞ دَدُ الْ الدَّنَ الدَّمْنِ عَهْدًا

لَّقَدْ جِنْتُمْ شَيْئًا إِذًا ١

- 90. oy u dhawdahay samooyinku inay la dillaacaan lana jeexmo dhulku oy la hoobato buuruhu burbur.
- 91. inay u sheegeen Eebaha Raxmaana ilmo.
- 92. kuma habboona Eebaha maana inuu yeesho ilmo.

Wuxuu ka warrami Eebe inay gaaladu yeesheen ilaahyo Eebe ka soo hadhay inay cisse iyo gargaar ka helaan, saasna ma aha ee way diidi doonaan qiyaamada colla way u noqon. shaydaan iyo gaalla waa saaxiib ku kicin xumaanta, ee samir wax walba wuxuu leeyahay waqtiye.

tan kale maalinta qiyaame wuxuu Eebe soo kulmin kuwa dhawrsada iyagoo wafdi sharaf leh ah, dambiilayaashana waxaa loo kaxayn xagga jahannamo iyagoo aroori, wax Eebe ka soo hadhay oo shafeeco hantana ma jiro'cid ballan ku yeelatay Eebe agtiisa mooyee, eebana ilmo ma yeelan'warkaasina waa arrin wayn oy u dhawdahay in cirku iyo dhulku la dillaaco, buuruhuna la burburi gaadhaan'illeen eebey ilmo ku sheegeene'taasina kama suurowdo eebe. Cali Binuu Abii Dhaalib wuxuu yidhi: kuwa dhawrsada waxaa la soo kulmin iyagoo gaadiid fiican saaran, intay ka garaacaan Albaabka Jannada. Maryam (81-92).

- 93. wax kastoo Samada iyo Dhulka ku sugan wuxuu u imaan Eebe isagoo Addoona.
- 94. wuu koobay Eebe wuuna Tiriyey Tiro.
- 95. Dhammaantoodna imaan Eebe Qiyaamada iyagoo Kali ah.
- 96. kuwa Xaqa rumeeyey ee Camal fiican falay wuxuu u yeeli Eebaha Raxmaana Jacayl.
- 97. waxaan uun ugu fududaynay Quraanka Carrabkaaga inaad ugu Bishaarayso Quraanka kuwa dhawrsada uguna Digtid Qoom dood badan (oo xun).
- 98. Badanaa intaan halaagnay hortood Qarni, ma ka kasaysaa xaggooda (aragtaa) Ruuxna, ama ma ka maqli xaggooda Cod.

مِنْهُم مِنْ أَحَدِ أُوتَسْمَعُ لَهُمْ رَكْزًا ﴿ اللَّهُ مِنْ أَحَدُ اللَّهُ مُرَكِّزًا اللَّهُ

Cirka iyo Dhulka iyo waxa u dhexeeyaba waxa ku sugan Eebaa iska leh, oyna Cid walbaa u imaan Qiyaamada iyadoo kaligeeda. Eebana waa koobay Khalqiga waana u tirsanyahay, Ciddii Xaqa rumeysa Wanaagna sameysa wuxuu Eebe u yeeli Jacayl. Siduu Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha veelee) sheegay: In markuu Eebe Jeclaado ruux uu faro Jabriil inuu Jeclaado markaasuu Jabriil u dhawaaqaa Ehelka Samada inay jeclaadaan, markaasaa Dhulkana aqbal loogu yeelaa, Cadhaduna waa sidaas. Quraankana Eebaa u Sahlay Carrabka si loogu Bishaareeyo kuwa dhawrsada, uguna Digo Gaalo madax adag oo Muran badan. waxbadan baana la Halaagay Quruumo ka horeeyey'wax raadana aan laga arkayn wax shanqadhana aan laga maqlayn.

Cismaan binu Cafaan wuxuu yidhi: (Eebe ha ka raalli noqdee) ruux kastoo khayr fala ama shar fala

magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Dhaahaa (Nabiyow) micna kalana waa lasheegaa.
- 2. maanaan dejin korkaaga Quraanka inaad ku Dhibbooto.
- 3. waase waanada Ciddii cabsan.
- 4. waana soo dejinta Eebaha Abuuray Dhulka iyo Samooyinka sare.
- 5. Eebaha Raxmaana Carshiguu ku Istawooday (si u cunanta).
- 6. waxaana u sugnaaday waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan iyo waxa u dhaxeeya iyo waxa ka hooseeya Dhulka.
- 7. haddaad kor u Qaaddo Hadalka Eebe waa ogyahay waxa qarsoon iyo waxa la qariyey.
- 8. Eebe Ilaah kale ma jiro isaga mooye, waxaana u sugnaaday Magacyo Fiican.
- 9. ma ku soo Gaadhay warkii (Nabi) Muuse.
- 10. markuu arkay Dab oo u yidhi Ehelkiisa Nagaada (suga) Anigu waxaan Arkaa Dabe, waxaana u dhawahay inaan idiinka keeno Dhuxul ama aan ka helo Dabka korkiisa Cid wax tusisa.

مَآ أَنزَلْنا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَ انَ لِتَشْقَى ٢

إِلَّانَذْكِرَةَ لِمَن يَخْشَىٰ ﴿ اللَّهُ الْمُلَى اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَى اللَّهُ اللَّهُ الْمُلَى اللَّهُ المُنْ الْمُلَى اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

ٱلرَّمْنُ عَلَى ٱلْمَـرْشِ ٱسْتَوَىٰ ۞ لَهُ مَافِى ٱلسَّمَوَتِ وَمَافِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَنَهُمَا وَمَا غَتَ ٱلثَّرَىٰ ۞

وَإِن تَجْهُ رِبِالْقُولِ فَإِنَّهُ وَيَعْلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخْفَى ﴿

ٱللَّهُ لَآ إِلَهُ إِلَّا هُوَّ لَهُ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ ۞

وَهَلْأَتُنكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ١

إِذْ رَءَا نَازًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ أَمْكُنُّواْ إِنِيَّ ءَانَسْتُ نَازًا لَعَلِيَّ اللَّهِ مَا كُنُواْ إِنِيّ لَعَلِيَّ ءَالِيكُو مِنْهَ إِيقَبَسِ أَوْأَجِدُ عَلَى ٱلنَّارِهُدَى ۞

Quraanka Eebe uguma soo degin Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu ku dhibtamo siday Gaaladii sheegeen ee Quraanku waa Digniin iyo soo dejin Eebeha Sare ee Awoodda leh, wax walbana hanta, wax walbana og kor iyo Hoosba, Isaga mooyee Ilaah kale majiro, Magacyo Fiican baana u sugnaaday. Qisadii Nabi Muuse iyo Iftiinkuu Arkay iyo siduu Xaalkiisu ahaana wax badan yuu quraanku ka warramay, si Nabiga loo xoojiyo'loona Samirsiiyo. Quraankuna waa khayr iyo Wanaag iyo Naxariis'waxaana ku dadaala Cid Khayr leh. Waxaana sugnaatay: Ruuxuu Eebe Khayr la doono wuxuu kasisiiyaa Diinta. Waxaa wariyey (Bukhaari iyo Muslim). Dhaahaa (1-10).

- 11. markuu yimid (Muuse) Dabkii waxa loogu Dhawaaqay Muusow.
- 12. anigu waxan ahay Eebahaa ee Siib Kabahaaga Adigu waxaad ku sugantahay Toggii Daahirnaa ee Dhuwa.
- 13. anaana ku doortay ee maqal waxa laguu waxyoon.
- 14. Anigu waxaan ahay Alle Ilaah (kalana) ma jiro Ani mooyee ina Caabuda,Oogna Salaadda Xuskayga.
- 15. Saacadda (Qiyaame) way imaan waxaana u Dhawahay inaan Qariyo in laga Abaal mariyo Naf kasta waxay Camal Fashay.
- 16. ee Yuusan kaa Iilin Xaggeeda Ruuxaan Rumeyn Saacadda, raacayna Hawadiisa (Xun) ood Halaagsanto.
- 17. waa maxay Taas Midigtaada ku Jirta Muusow (ogaal waydiin).
- 18. wuxuu yidhi iyadu waa Ushaydii waa Cuskadaa Korkeeda waxna waan ugu Lulaa Adhigayga Dana kalana waa iigu sugnaadeen.
- 19. wuxuu yidhi (Eebe) Tuur Usha Muusow.
- 20. wuuna Tuuray waxayna soo baxday Mas Ordi.
- wuxuuna yidhi (Eebe) Qaad hana Cabsanin waxaannu ku celin Xaalkeedii Horee.

فَلَمَّآ أَنْكَهَانُودِيَ يَكْمُوسَيِّ إِنَّ

إِنِّهَ أَنَارَبُكَ فَٱخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِٱلْوَادِٱلْمُقَدِّسِ طُوَى ۞

وَأَنَا ٱخْتَرْتُكَ فَأَسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿

إِنِّيَ أَنَا اَللَهُ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعَبُدُ فِي اَلْهَا اللَّهُ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعَبُدُ فِي وَأَقِهِ الصَّلَوْةَ لِذِكْرِى اللَّهِ اللَّهُ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِنَّهُ عَزَىٰ كُلُّ نَفْيِهِ دِيمَا تَسْعَىٰ اللَّهُ عَزَىٰ كُلُّ نَفْيِهِ دِيمَا تَسْعَىٰ اللَّهُ عَزَىٰ كُلُّ نَفْيِهِ مَا اللَّهُ عَنْهَا مَنَ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هُوَكُ فَنَرَّ ذَىٰ اللَّهُ وَمَا تِلْكَ بِيمِينِكَ يَعُوسَىٰ اللَّهُ وَمَا تِلْكَ مِيمَامَنَا وَكُو أَعْلَيْهَا وَمَا اللَّهُ عَلَيْهُمُ اللَّهُ وَالْمَا اللَّهُ الْمُعُولُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْكُولُولُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِي اللْكُولِي الْمُؤْمِنِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِي الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِي اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِي الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِلَ اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ اللْمُؤْمِنَا اللَالِلْمُؤْمِنَا اللْمُؤْمِنَا اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا ا

فَٱلْقَىٰهَافَإِذَاهِىَحَيَّةٌ تَشْعَىٰ ۞ قَالَخُذْهَا وَلاَتَخَفَّ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا ٱلْأُولَىٰ ۞

Markuu Nabi Muuse soo gaadhay Nuurkii yaa la faray inuu siibo kabaha Illeen Toggii Daahirka ahaa yuu ku suganyahaye ee Dhuwa. Eebana wuu doortay Nabi Muuse waxaana loo waxyooday inaan Ilaahay mooyee Eebe kale jirin iyo Salaadda dar Eebe u oogo. Saacadduna way iman Shakila'aan'Naf walbana waa la abaal marin ee yaan Jidka Toosan kaa leexinin Cidaan Rumeynin oo Raacay Xumaan oo Halaagsamay. Markaasaa Eebe ka warramay Ushii Nabi Muuse iyo Xaalkeedii sida Meela badan lagu Sheegay, Taasina waxay ku tusin Awoodda Eebe. Dhaahaa (11-21).

- 22. U Dum Gacantaada Garabkaaga waxay soo Bixi iyadoo Cad Xumaan la'aan, waana Calaamad kale.
- 23. Inaan ku tusinno Aayaadkanaga weyn.

وَاصْمُمْ يِدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَغْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِسُوءَ ءَايَةً أُخْرَىٰ ﴿ لِبُرِيكَ مِنْ ءَايَنِنَا ٱلْكُبْرَى ﴿ ﴾ لِبُرِيكَ مِنْ ءَايَنِنَا ٱلْكُبْرَى ﴿ ﴾

24. ee Aad xagga Fircoon wuu Xadgudbaye (Kibray).

- 25. wuxuu yidhi (Muuse) Eebow ii waasici Laabta.
- 26. iina Sahal (fududee) Amarkayga.
- 27. Furna Guntinta Carrabkayga.
- 28. ha Kaseen Hadalkeygee.
- 29. Iina yeel Wasiir Ehelkeyga ah.
- 30. Haaruun Walaalkay.
- 31. Kuna adkee «Xooji» Tabartayda (Dhabarkayga).
- 32. Lana wadaaji Amarkayga.
- 33. Inaan kugu Tasbiixsanno wax badan.
- 34. oon ku Xusno wax badan.
- 35. Adugu waxaad tahay mid na Arkee.
- 36. Wuxuu yidhi (Eebe) waa lagu siiyey Warsigaagii Muusow.
- 37. Waana kugu Mannaysannay Wanaag (ku siinay) korkaaga markale.
- 38. markaan u waxyoonay Hooyadaa (ku ilhaamay) wixii lagu ilhaameeyey.
- 39. ku Tuur Muuse Taabuud, kuna tuur Taabuudka Hirka Badda, Hirkuna ha ku rido Xeebta, waxaa qaadan Colkayga iyo Colkiisa (Fircoon), waxaana kugu tuuray Jeceylkeyga korkaga iyo in lagu barbaariyo Ilaalintayda.

ذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ مُطَعَىٰ اللَّهُ

قَالَ رَبِّ ٱشْرَحْ لِي صَدْدِي ١

وَيَسِّرْلِيَ أَمْرِى ۞

وَٱحْلُلُ عُقَدَةً مِن لِسَانِي ﴿

يَفَقَهُواْقُولِي ﴿

وَٱجْعَل لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ١

هَنرُونَ أَخِي ٢

ٱشدُد بِهِ عَ أَزْرِي ﴿

وَأَشْرِكُهُ فِي ٓ أَمْرِي (إِنَّ

كَ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿

وَنَذُكُرُكَ كَثِيرًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللهُ

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَنْمُوسَىٰ ٢

وَلَقَدْمَنَنَّا عَلَيْكُ مَرَّةً أُخْرَىٰ آ

إِذْ أَوْحَيْنَاۤ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَايُوحَیۡ ﴿ اللَّهُ

اَنِاقَذِفِيهِ فِي اَلتَّابُوتِ فَاقَذِفِيهِ فِي اَلْيَرَ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ عَدُوُّ لِي وَعَدُوُّلَةً، وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِنُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِ ۚ ﴿ ﴾

Aayadahani waxay ka warrami sida Eebe u Xoojiyey Nabi Muuse una Siiyey Gacan Nuura Cudur la'aan, una faray inuu aado Fircoon una digo, una waasiciyey Laabtiisa, Amarkiisana u fududeeyey'Carrabkiisana u wanaajiyey si ay u kasaan, Hadalkiisa, walaalkiis Haaruunna Nabi Wasiir ah ka dhigay, inay Eebe u wada Caabudaan, iyo in Eebe ka aqbalay Nabi Muuse Baryada Eebe, una wanaag falay Yaraantiisii markuu ka nabadgaliyey Colkiisii Fircoon, Hooyadiina ku celiyey. Taasina waxay ku tusin sida Eebe u Ajiibay Baryada Mu'miniinta, iyo in xaqu Guusha yeelan iyo in wanaagga laysla doono. Dhaahaa (22-39).

40. (waxaan kugu Mannaysanay) markay Socotay Walaashaa oy lahayd maydin tusiyaa Ruux idiin Dhaqaalayn waxaana Kugu celinay Hooyadaa si ay u qabowdo isheedu,oyna Murugoon, waxaadna Dishay Naf waana kaa korinay walbahaar,waana ku Imtixaanay Imtixaan, waxaadna ku nagaatay Sanooyin Ehelkii Madyan, markaasaad ku timid Qaddar (Eebe) Muusow.

- 41. waxaana kuu doortay Naftayda.
- 42. ee La taga Adiga iyo Walaalkaa Aayaadkayga hana ka daalina Xuskayga.
- 43. Aad Xagga Fircoon wuu Xadgudbaye.
- 44. una dhaha Hadal Jilicsan bal inuu waxa xusuusto ama Cabsado.
- 45. waxay dheheen Eebow waxaannu ka Cabsan inuu nagu degdego ama nagu xadgudbo.
- 46. wuxuu yidhi (Eebe) ha Cabsanina anaa idinla jira waana Maqli oon Arkaa.
- 47. ee u Taga (Fircoon) una dhaha annagu waxaan nahay Rasuulladii Eebahaa ee Dir (u daa) Banii Israa'iil hanala jireene, hana Cadaabin (Ciqaabin) waxaan kuula nimid Aayad xagga Eebahaanabadgalyana ha ahaato Ruuxii raaca Hanuunka.

إِذْتَمْشِى أُخْتُكَ فَنَقُولُ هَلْ أَدُلُكُوْ عَلَى مَن يَكْفُلُةٌ, فَرَجَعْنَكَ إِلَىٰٓ أُمِكَ كَىٰ نَقَرَّ عَيْنُهَا وَلاَتَحْزَنَّ وَقَنْلَتَ نَفْسَا فَنَجَيْنَكَ مِنَ الْفَرِ وَفَنَنَّكَ فُنُونًا فَلَيِثْتَ سِنِينَ فِيۤ أَهْلِ مَذْيَنَ ثُمُّ جِنْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَكُمُوسَىٰ ﴿ ﴾

ۅؘٲڞڟٮؘۼؾؙػڸؚؽڣۧڛ۞ ٱۮ۫ۿؘٮ۫ٲؘٮؘۘۅؘٲڂؗۅڮٷؽؾۣۅؘڶٳٚؽ۬ؽٵڣۣۮؚڬ۫ڔؽ۞ ٱۮ۫ۿٮۜٙٳڵڬۣڣ۫ٷۯ۫ۮٳؿۜۿؙڟۼؽ۞

فَقُولَا لَهُ,قَوْلَا لَٰتِنَا لَعَلَٰهُ, بَتَذَكَّرُ أَوْيَغْشَىٰ ﷺ قَالَارَ تَنَا آَنِّنَا نَخَافُ أَن نَفْرُطُ عَلَنْنَا أَوْ أَن نَطْخَ, ﷺ

قَالَ لَا تَغَافَاً إِنَّنِي مَعَكُماۤ أَسْمَعُ وَأَرَبُ

قَانْیاهُ فَقُولاً إِنَّارَسُولاَ رَیِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا نِیَ اِسْرَءِ یل وَلانتُعَذِّبْهُمٌّ قَدْ جِثْنَك بِتَایَةِ مِّن رَّبِكُ وَالسَّلَمُ عَلَى مَنِ اَتَبَعَ ٱلْهُدُی ٓ

Aayadahanna waxay daba joogaan kuwii hore, waxayna ka warrami sida Eebe u Nabadgaliyey Nabi Muuse una doortay, uguna diray Fircoon, una faray inay Hadal Jilicsan kula hadlaan, Cabsi iyo Xumaanna ayna ka yaabin, oy warsadaan inuu ka tago Banii Israa'iil ha raaceen Xaqee oosan Addoonsan. waxayna tusin in Xaqa Dadka si cad iyo fudud loogu yeedho oon Canaan iyo Caytan lahayn, sida Eebe faray Nabi Muuse, Nabiga Muxamed ahna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) uu faray Falayna sida ka muuqata Warqaduhuu u qoray Hiriqlihii Ruum. oo ahaa Islaam aad nabad gashid,Eebana ha ku Siiyo Ajirkaaga labajeere. Waana taas aadaabta Islaamku. Dhaahaa (40-47).

48. Annaga waxaa Naloo Waxyooday in Cadaab u Sugnaaday Ruuxii Beeniya (Xaqa) oo Jeedsada.

إِنَّاقَدْ أُوحِىَ إِلَيْمَنَا أَنَّ ٱلْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كُذَّبَ وَقَوَلَٰي ۞

- 49. Wuxuu Yidhi (Fircoon) waayo Eebihiin Muusow.
- 50. Wuxuu yidhi (Muuse) Eebahanno waa kan Siiya wax kasta Abuurkiisa oo Toosiyey.
- 51. Wuxuu yidhi (Fircoon) Sidee Yahay Xaalkii Quruumihii hore.
- 52. Wuxuu Yidhi (Muuse) Cilmigoodu waa Eebe Agtiis Kitaab aan ka dhumeyn Eebe uuna Halmaameyn.
- 53. Waa Eebaha ka Yeelay Dhulka Gogol, oo idinka bixiyey Dhexdeeda Waddooyin oo idiinka soo Dejiyey Samada Biyo oon ku soo Bixinay Noocyo Doog ah oo kala Tagsan.
- 54. ee Cuna oo Daajiya Xoolihiinna, Arrintaasna Calaamooyin yaa ugu Sugan kuwa Caqliga leh.
- 55. Xaggeedaan (Dhulka) idinka Abuuray, Dhexdeedana idinku Celin, Xaggeedaana Laydinka soo Bixin Mar Kale.
- 56. Waxaan Dhab ahaan u Tusinay (Fircoon) Aayaadkanaga Dhamaan, wuuna Beeniyey oo Diiday.

قَالَفَمَن زَيُّكُمَا يَنْمُوسَىٰ اللهُ

قَالَ رَبُّنَاٱلَّذِيٓ أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءِ خَلْقَهُ رُثُمَّ هَدَىٰ ﴿

قَالَ فَمَا بَالُ ٱلْقُرُونِ ٱلْأُولَى ١

قَالَ عِلْمُهَاعِندَرَقِي فِي كِتنَ الْإِلَا يَضِلُ رَقِي وَلَا يَسَى ۞ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْ دَاوَسَلَكَ لَكُمْ فِهَا اللَّهِ عَلَى اللَّهُ مَا السَّمَآءِ مَآءَ فَأَخْرَ خَنا بِهِ = الزَّوْجُ المِّن نَبَاتِ شَقَى ۞ كُلُواْ وَارْعَوَاْ أَنْعَلَمُ كُمُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَت لِلْوَلِي النَّهُ فِي ۞ وَمِنْهَا خُلِقَنكُمُ قَارَةً أُخْرَى ۞ وَمِنْهَا خُنْدِ عُكُمْ قَارَةً أُخْرَى ۞

وَلَقَدْ أَرَيْنَهُ ءَايَنِنَا كُلَّهَا فَكُذَّبَ وَأَبَى ﴿

Markuu Nabi Muuse Xaqa u Caddeeyey Fircoon uguna yeedhay ugana Digay Ciqaab yuu isla weynaaday warsadayna Eebeha Muuse Isagoo Ismoogaysiin Caqli Xumo Darteed, Wuxuuse u Caddeeyey Nabi Muuse in Eebe yahay kan Tusiya wax kastoos Abuuray Maslaxadiisa Dayaca mid ama Halmaamana ahayn, waana kan Dhulka Gogol ka yeelay, Waddooyinna ka bixiyey, Cirkana Biyo ka keenay, kuna soo bixiya Cunno kala duwan, oo Calaamad u ah kuwa Caqliga leh, Waana Eebaha Dadka Dhulka ka Abuuray, kuna Celin, kana soo bixin Qiyaamada. Daalimse had iyo jeer Xaquu diidaa Sidii Fircoonkii si walba wax loo Tusiyey ee beeniyey Xaqa diidayna. Ciddii Caqli lehse waa inay Fikirtaa kana leexataa Waddadii Fircoon iyo Waxa la mid ah. Dhaahaa (48-56).

- 57. Wuxuu yidhi (Fircoon) Ma waxaad noola timid Inaad nagaga Bixiso Dhulkanaga Sixirkaaga Muusow.
- 58. Waxaannu kuula imaanaynaa Sixir la mid ah ee nooyeel Dhexdeenna Ballan aynaan Baajinayn anaga iyo Adigu, Meel eg (La yaqaan).
- 59. Wuxuu yidhi (Nabi Muuse)

قَالَ أَجِنْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِخْرِكَ يَنْمُوسَىٰ ﴿ فَلَنَا أَيْنَنَكَ بِسِخْرِ مِّثْلِهِ - فَأَجْعَلْ يَنْنَا وَيَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ مُغَنُّ وَلاَ أَنتَ مَكَانَا سُوَى ﴿ قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ ٱلزِينَةِ

Ballankeennu waa Maalinta Quruxda (Kulankooda) waana in la soo kulmiyo Dadka Barqin.

- 60. Wuuna jeedsaday Fircoon wuxuuna kulmiyey Dhagartiisii wuuna yimid.
- 61. Wuxuu ku yidhi Muuse Magaciin be ha ku Abuuranina Eebaha korkiisa Been oos idinku Halaago Cadaab, waxaana Khasaaray Ruuxii Been Abuurta.
- 62. Waxayna ku Doodeen amarkooda dhexdooda wayna faqeen.
- 63. Waxayna dheheen Labadani waa Saaxirro waxayna dooni inay Idinkaga Bixiyaan Dhulkiinna Sixirkooda oy la tagaan Dariiqadiinna (Sharaftiinna) Fiican.
- 64. ee Kulmiya Dhagar(tiinna)Imaadana idinkoo Saf ah waxaa Liibaanay Maanta Ciddii Sarreysee.

وَأَن يُحْشَرُ ٱلنَّاسُ ضُحَى ١

فَتُوَلِّي فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدُهُۥثُمُّ أَنَّ ١

قَ الَ لَهُم مُّوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا نَفْتَرُواْ عَلَى اللهِ كَذِ بَافَشُحِتَكُرِ بِعَذَاتٍ وَقَدْ خَابَمَنِ اَفْتَرَىٰ ﴿ فَنَنْزَعُواْ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّواْ اَلنَّجُوَىٰ ﴿

قَالُوٓاْإِنْ هَذَنِ لَسَحِرَانِ يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا وَيَذْ هَبَاطِلرِيقَتِكُمُّ ٱلْمُثَلَىٰ ۞ فَأَجْعُواْ كَيْدَكُمُ ثُمَّ آفْتُواْ صَفَّاً وَقَذَافًا لَكَ ٱلْهُوْمَ مَن السَّعْلَىٰ ۞

Wali waxaa Socda Qisadii Nabi Muuse iyo Daalimkii Fircoon ahaa, Meelo badan yeyna Quraanka kaga Soo Aroortay, Inkastoo Mid walba Micna Gaara Tusin, Halkanna wuxuu Sheegay in Nabi Muuse Dooni inuu kaga Bixiyo Dhulka Sixir.wuxuuna kulmiyey Sixiroolayaalkii Waqtina waa la mudaystay, Hase yeeshee Nabi Muuse wuu Waaniyey Dadkaas wuxuuna uga digay Xumaanta. Taasina waxay ku Tusin in Had iyo Jeer Xaqa la Faro, inkastoo Fircoon Kiciyey Dadkii Guubaabiyeyna, isagoo ku Beer Jileecsan, Nabi Muuse inuu Rabo Sharaftooda iyo Dawladnimadooda Qaato, Dhulka Masarra dooni inuu isagu u hadho, taasina waa afka xumaanlow, ee waxaa dhab ah inuu Nabi Muuse iyo Mu'miniintuba ay rabaan wanaag, nabadgalyo iyo in xaqu sarreeyo, xumaantuna dhamaato, Dhaahaa (57-64).

- 65. waxay dheheen Muusow ama Tuur Usha ama aan anagu ahaanno kuwa hor tuura.
- 66. wuxuu yidhi (Muuse) bal Tuura waxaana soo baxay xadhkahoodii iyo Ulahoodii oo loogu ekeysiiyey sixirkoodii inay ordi.
- 67. wuxuuna ka kasay naftiisa Cabsi Muuse.
- 68. waxaana nidhi ha Cabsan adigu adaa Sarreyne.

قَالُواْ يَنْمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِي وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَ مَنْ أَلْقَى ﴿ قَالَ الْمُ الْلَّوَ أَفَإِذَا حِمَا الْمُمْ وَعِصِيتُهُمْ يُحْتَلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَهَا تَسْعَىٰ ﴿ فَا وَحَسَ فِي نَفْسِهِ عِنِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿ قُلْنَا لَا تَعَفْ إِنْكَ أَنْتَ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿

- 69. Tuur waxa midigtaada ku jira ha gurato waxay sameeyeene, waxay uun sameeyeen Dhagar sixir, mana Liibaano Sixirrow meejuu yimaaddo.
- 70. waxaa la riday Saaxiriintii iyagoo Sujuudi, waxayna dheheen waxaan rumeynay Eebaha Haaruun iyo Muuse.
- 71. wuxuuna yidhi (Fircoon) miyaad u rumeyseen ka hor idankayga isagu waa kan idinku wayn ee idin baray Sixirka waxaaan goyn Gacmihiinna iyo Lugihiinna si isdhaaf ah waxaana idinku (daldali) wadhi Jirrid Timir, waxaadna ogaanaysaan midkanaga daran cadaab hadhidna badan.
- 72. waxay dhaheen ka dooran meyno waxa noo yimid oo xujo ah iyo Eebaha na abuuray, ee xukmi waxaad xukumi, waxaad uun xukumi nolosha adduunyo.
- 73. annagu waxaan rumeeynay Eebahanno inuu noo dhaafo gafafkanaga iyo waxaad nagu qasabtay (fircoon) oo Sixira Eebaa Khayrroon oo hadhi.

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ نَلْقَفْ مَاصَنَعُوٓ أَانِّمَاصَنَعُواْ كَيْدُسُنِحِرِّ وَلَايُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُجَيْثُ أَنَّى ﴿

فَأَلْقِ اَلْسَحَرَةُ سُجُداً قَالُواْءَامَنَا بِرَبِّ هَنُرُونَ وَمُوسَىٰ ۞ قَالَءَامَنَتُمْ لَهُ, قَبْلَ أَنَّءَاذَنَ لَكُمُّ إِنَّهُ, لَكِيرُكُمُ ٱلذِّي عَلَمَكُمُ ٱلسِّحَرُّ فَلَأُ قَطِّعَ ﴾ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلكُمُ مِنْ خِلَفٍ وَلَأُصَلِبَتَكُمْ فِي جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ وَلَنَعْلَمُنَ إِنَّنَا آشَدُّ عَلَا أَوْلَقَىٰ ۞

قَالُواْ لَنَ نُوْثِرُكَ عَلَى مَاجَآءَنَا مِنَ ٱلْبِيَنَتِ وَٱلَّذِى فَطَرَنَّا فَاقْضِ مَآ أَنتَ قَاضٍّ إِنَّمَا نَقْضِى هَا نِهِ ٱلْمُتَوَّةَ ٱلدُّنِيَّا لَيْ إِنَّاءً امْنَا بِرَنِيَا لِيغْفِرُ لَنَا خَطَا يُنَاوَمَآ ٱلْمُرْهَٰتَنَا عَلَيْهِ مِنَ ٱلسِّحْرُّ وَٱللَّهُ خَيْرٌ وَٱلْقَىٰ

Dadkii Fircoon ku soo kulmiyey inay kala hortagaan Nabi Muuse Sixir waxay Arrintii noqotay in laga adkaaday waxay dhoob dhoobeen waxna tarin, markaas rumeeyeen xaqii Fircoonna Ciqaabay, umase aabayeelin mar hadday arkeen xaqii, wana kaas Xaq iyo xumaan, cidhibta fiican iyo sharaftiina xaqaa yeeshay, dulli iyo ceebna Fircoon iyo qoomkiisii yey ku hadhay. Dhaahaa (65-73).

- 74. ruuxii u yimaadda Eebihiis (aakharo) isagoo dambiile ah waxaa u sugnaaday jahannamo kumana dhinto dhexdeeda kumana noolaado.
- 75. ruuxiise u yimaadda isagoo Mu'min ah oo falay camal fiican kuwaas waxaa u sugnaaday Jannooyinka sare.
- 76. Jannooyinka nagaadiga (yey gali) ooy socoto dhexdeeda Wabiyaal iyag-oo kuwaari dhexdeeda, taasina waa abaalmarinta Ciddii nadiif noqota.

إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ مُخْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿ وَمَن يَأْتِهِ عُمُوْمِنَا فَدْعَمِلَ الصَّلِحَتِ فَأُولَتِكَ هُمُ مُ الدَّرَحَتُ الْعُلَىٰ ﴿ خَنْتُ عَدْنِ عَمْرِى مِن تَعْلَمُ الْاَنْهُ رُخَلِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَن تَزكَى ﴿

- 77. waxaan dhab ugu waxyoonay (Nabi) Muuse guuri Addoomahayga uguna yeel waddo Badda oo ingagan hana ka cabsan haleel, hana cabsan (Badda).
- 78. waxaana raacay Fircoon (oo wata) Colkiisii waxaana ka daboolay hirka Xaggiisa wax daboolay.
- 79. wuxuuna dhumiyey Fircoon Qoo-mkiisii mana hanuunin.
- 80. Banii Israa'iilow waxaan idinka korinay Cadawgiinna, waxaana idinkula yaboohtanay (ballan) dhinicii buurta ee midig, waxaana ku soo dejinay kor kiinna Macaan iyo shimbir.
- 81. ka cuna wanaaggaan idinku Arzuqay hana ku xadgudbina dhexdiisa, oo idinku dhaco cadhadaydu,ruuxay ku dhacdo cadhadaydu dhabbuu u Hoobtay (halaagmay).
- 82. anigu waan u dhaafid badanahay ruuxii Toobad keena oo rumeeya oo fala wanaaga oo hanuuna.

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَ اَ إِلَى مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ هِبَادِى فَآضَرِ بِ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي ٱلْبَحْرِ بَبُسَا لَا تَخَنَفُ دَرَكًا
وَلَا تَخْشَىٰ ﴿
فَا لَنَعُهُمْ فِرْعُونُ أَبِحُنُودِهِ ،
فَغَشِيهُمْ مِنَ ٱلْمِيمَ مَا عَشِيهُمْ ﴿
وَاضَلَ فِرْعُونُ قُوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿

ؽڹڹۣؾٳؚۺڒؘۦۣؠڶؘڡۛٙڐٲؙۼؘؽ۬ٮ۫ڬڴؙۄؚٙڹ۫ٵۮؙۊؚڲؙڗۅؘۉٷؽۮ۫ێڴؗڗۥۘڿڶڹٮؘ ٱڶڟؖۅڔٳٞڵٲێٞڡؘڒؘۏؘٮؘۯؘڶۜڶٵعؘڶؾػؙؗۿؙٱڵڡؘنؘۜۅۧٱڶۺڵۅؽ۞

كُلُواْمِن طَيِّبَتِ مَارَزَقَنْكُمْ وَلَا تَطْغَوَاْفِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ عَضَافِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ عَضَيِي عَلَيْكُمْ عَضَيِّى وَمَن يَعْلِلْ عَلَيْهِ عَضَيِي فَقَدْهَوَىٰ ﴿ اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَلَى اللّٰهِ عَل وَإِنِّى لَفَقَالًا لِلْمَاتَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِيحًا مُمَّاهَٰتَدَىٰ ﴾ أَهْتَدَىٰ ﴾ أَهْتَدَىٰ ﴾

Ma sinna cid dambiile ah oo gali naar uusan kana dhimanayn kuna noolaanayn iyo ruux xaqa rumeeyey oo camal fiican falay oo janno ku waari, waxaana sugnaaday in ehelu jannaha sare loo arki sida xidigga markii nabiga (naxariis iyo nabadgalyo eebe korkiisa ha yeelee) la warsaday inay nabiyada yihiin wuxuu yidhi: Eebaan ku dhaartaye waa kuwa rumeeyey Eebe rumeeyeyna Rasuullada. aayadaha kale waxay sheegi in Eebe faray Nabi Muuse inuu garaaco Badda isagoon cabsanayn irtoonna la Halaagay intuu dhumiyey qoomkiisii iyo inuu Eebe nicmeeyey Binii Israa'iil, kana koriyey colkoodii wanaagna ku arzuqay uuna yahay Dambi dhaafe Ciddii toobad keenta oo rumeysa. Dhaahaa (74-82).

- 83. maxaa kaa soo dedejiyey Qoo-mkaagii Muusow.
- 84. wuxuu yidhi (Muuse) iyagu waa kuwan raadkaygay ku soo joogaan, waana kuu soo dag degay Eebow inaad iga raalli noqoto.
- 85. wuxuu yidhi (Eebe) Annagu waxaan imtixaannay qoomkaagii gadaashaa waxaana dhumiyey Saamiri.

وَمَا أَعْجَلَكَ عَن فَوْمِكَ يَنْمُوسَى
 قَالَ هُمْ أُولَا مِ عَلَىٓ أَثْرِى وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ
 رَبِ لِتَرْضَى
 رَبِ لِتَرْضَى
 قَالَ فَإِنَّا فَذَ فَتَنَا فَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
 السّامِرِيُّ
 السّامِرِيُّ

- 86. markaasuu u noqday (Nabi Muuse) qoomkiisii isagoo cadhaysan oo walbahaarsan wuxuuna yidhi qoomkayow miyuuna idiin yaboohin Eebihiin yabooh wanaagsan, ma waxaa idinku dheeraaday korkiinna ballankii mise waxaad doonteen inay idinku dhacdo Cadhada Eebe ood u baajiseen ballankaygii.
- 87. waxay dheheen maanaan u baajin ballankaaga awooddanada waxaase nala saaray culaysyo Alaab oo ah waxa qoomku isku qurxinjireen waana tuurray siduu u tuuray Saamiri.
- 88. wuxuuna u soo bixiyey dibi muuqal ah oo cod leh, waxayna dhaheen kani waa Ilaahiin iyo Ilaahii Muuse wuuna halmaamay.
- 89. miyeyna arkayn inuusan u soo Celinayn Hadal una hananayn dhib iyo Nacfi (midna).

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ عَضَبَننَ أَسِفَ أَقَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًا حَسَنَأَ أَفَطَالَ عَلَيْحُ مُ ٱلْعَهْدُ أَمْ أَرَدتُمْ أَن يُحِلَّ عَلَيْكُمْ عَضَبُّ مِّن رَّبِكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِى ﴿

قَالُواْ مَآ أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَكِكَنَا مُحِلَنَا الْمَا الْحَنَا وَلَكِكَنَا مُحِلَنَا ال أَوْزَارًا مِنزِينَةِ الْقَوْرِ فَقَذَ فْنَهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرُيُّ ۞ فَقَالُواْ هَذَا إِلَهُ صُحَمُّ وَ إِلَهُ مُوسَىٰ فَشِي ۞ فَقَالُواْ هَذَا إِلَهُ صُحَمُّ وَ إِلَهُ مُوسَىٰ فَشِي ۞ وَلَا يَمْلِكُ هَمْ مُثَرَّا وَلَا نَفْعًا ۞

Markii Fircoon iyo qoomkiisii la halaagay yaa nabi Muuse wafdi la baxay si ay u aadaan Buurtii lagula hadlay Nabi Muuse, wuuna ka hormaray, hase yeeshee Eebaa u sheegay in qoomkiisii labaadiyeeyey intuu ka soo maqnaa, markaas Nabi Muuse noqday isagoo cadhaysan, oo walbahaarsan,markuu arrinta warsadayna ay sheegeen in Nin Saamiri la dhihi jiray dhumiyey una sameeyey suuro Dibi inay caabudaan isagoo sheegay inuu Ilaah yahay, waase wax la yaab leh in dibi la caabudo iyo wax la mid ah, taasina waxay ku tusin in ciddii dhunta ay wareeri oy marba wax caabudi. Eebaase xaq sugan ah. Dhaahaa (83-89).

- 90. wuxuuna u yidhi Haaruun mar hore qoomkayow waa uun laydinku fidmeeyey, Eebihiinna waa Raxmaan ee i raaca, adeecana amarkayga.
- 91. waxay dhaheen kama tagayno korkiisa inaan ku nagaanno intuu nooga soo noqon muuse.
- 92. wuxuu yidhi (muuse) Haaruunow maxaa kuu diiday markaad aragtay inay dhumeen.
- 93. inaadan raacin ma waxaad caasiday Amarkeygii.

ۅؘڵڡؘۜۮۜڡٞٵڶۘۿؙؠؙٞۿڒؙۅڹٛڝ؈ٚڷؙؽڡۜٙۅ۫ڔٳڹۜٮٵڣؙؾڹؾؗ ڽؚڡ۪ۦؖٚۅؘٳڹؘۜۯؿػؙػؙؠؙٵڒۜؠۧٮؙؗٷؙٲڹؚؖۼٷؚۏؚۉؘڟؚۑۼۘۅٞٲٲۺؚؽ۞ ڡٙٵڷؙۅٵٛؽڹڹٞڔؘۓۘۼڲؾۅۼڮڣؽڹ ڂؿۜٙ؞۫ڔ۫ڿٵۣڸؖؽٵؙڡؙۅؽ۞

قَالَ ِنَهَٰرُونُ مَامَنَعَكَ إِذْ رَأَيْنَهُمْ ضَلُّوا ۗ

أَلَّا تَنَّبِعَنَّ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِى ١

- 94. wuxuu yidhi (Haaruun) ina hooyow hayqabanin Gadhka iyo madaxa, anigu waxaan ka cabsaday inaad dhahdo waxaad kala gaysay Banii israa'iil dhexdooda oodan maqlin hadalkayga.
- 95. wuxuu yidhi (muuse) xaalkaagu muxuu yahay Saamiriyow.
- 96. wuxuuna yidhi waxaan arkay waxayna arkin,waxaana qaatay wax ka mid ah raad rasuul (malaga) waana tuuray saasayna ii qurxisay naftaydu.
- 97. wuxuu yidhi (Muuse) tag,waxaa kuu sugnaaday nolosha inaad dhahdo taabasho ma jirto,waxaana kuu sugnaaday waqti aadan baajinayn, day ilaahaagii aad ahayd mid ku kor nagi (caabudi) waanu gubi markaas waxaana ku firdhin mowjadda (badda) firdhin.
- 98. Eebihiin waa uun Ilaahiinna ah kaan Eebe jirin isaga mooyee,wuuna u waasac noqday wax kasta ogaansho.

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذُ بِلِحِيَّ وَلَابِرَأْمِيَّ إِنِّ خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِيَ إِسِّرَّهِ يلَ وَلَمْ تَرْفُبُ قَوْلِ ۞ قَالَ فَمَا خَطْبُكُ كَ يَسَنعِرِى ۞

قَالَ بَصُرْتُ بِمَالَمْ يَبْضُرُواْ بِهِ . فَقَبَضْتُ قَبْضَكَةً مِنْ أَشُرِ الرَّسُولِ فَسَبَذْ تُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِى نَفْسِى ﴿ اللَّهِ الْحَيَوْةِ قَكَالَ فَأَذْهَبْ فَإِنْ لَكَ فِي الْحَيَوْةِ أَن تَقُولَ لَامِسَاسٌ وَإِنْ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُغْلَفَةٌ. واَنظُرْ إِلَى إِلَيْهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَهُ, ثُمَّ لَنَسِفَنَهُ, فِي الْمِيْرِ نَسْفًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مَاكِفًا اللَّهُ الْمُنْ الْمُؤْلَلُكُ الْعِلَالَةُ اللَّهُ الْمُنْفَالِهُ اللَّهُ اللْمُؤْلِقُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْكُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْلُولُ اللْمُؤْلِقُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُلُلِمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُلُولُولُمُ اللْمُلْمُلُ

إِنَّكُمَّ إِلَّهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَآ إِلَّهَ إِلَّهُ وَلَوْسِعَ كُلَّ فَيْ عِلْمًا ﴿

Wuu ka reebay Haaruun Banii israa'iil cibaadada dibiga wuxuuna ugu yeedhay inay Eebe uun caabudaan, isagana maqlaan, wayse diideen, markuu soo noqday Nabi muuse wuu canaantay Haaruun wuxuuna doonay inuu wax yeelleeyo, hase yeeshee Haaruunbaa u caddeeyey sababta kana codsaday inuusan dhibaato u gaysan,. Nabi muusana wuxuu wax warsaday Saamiri wuxuuna u sheegay inay naftiisu u qurxisay arrintaas, wuxuuse Muuse ku yidhi: Tag adooy ciqaabu kuu sugnaatay oo ah inaad dhahdaa istaabasho ma jirto iyo tii aakhiro,halkiibuuna ku gubay sawirkii dibiga baddana raaciyey illeen Eebe waa Ilaah wax walba og kaliyee. Dhaahaa (90-98).

- 99. saasaan kuugu qisoon (sheegi) warkii hor maray, waxaana kaa siinay agtanada quraan.
- 100. ciddii ka jeedsata xaggiisa waxay xambaari maalinta qiyaame culays (dambi).
- 101. iyagoo ku waari (ciqaabta) dhexdeeda waxaana u xumaaday iyaga maalinta qiyaame rar.
- 102. waa maalinta la afuufi suurka, oon soona kulmineyno dambiilayaasha maalintaas iyagoo indho cawlan.

كَنَالِكَ نَقُصُّ عَلَيْكِ مِنْ أَنْبَآءِ مَاقَدْ سَبَقَّ وَقَلَّمُ اللَّهِ وَقَلْمَ الْفَضَّ الْفَقَادِ فَيَ اللَّهُ الْفَادِ فَيَ اللَّهُ الْفَرْمُ الْقِيدَمَةِ وِزْرًا اللَّهُ مَنْ أَعْرَضُ عَنْهُ فَإِنَّهُ مَعْمِلُ يَوْمُ الْقِيدَمَةِ وِزْرًا اللَّهِ

خَلِدِينَ فِي أُوسَاءَ لَهُمْ يَوْمُ الْقِينَ مَةِ فِمَلًا ١

يَّوْمَ يُفَخُ فِي ٱلصُّورِ وَنَعْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ يَوْمَ إِذِزُرْقَا ﴿

103. wayna is warsan(xansan) dhexdooda maydaan ku nagaanin (adduunyada) Toban mooyee (maalmood)

104. anagaa og waxay dhihi, markuu dhihi kooda ugu jid leh maydaan nagaanin maalin mooyee.

105. waxay ku warsan Buuraha waxaad dhahdaa waxaa burburin Eebahay burburin.

106. wuxuuna ka yeeli meel siman oo ebar ah.

107. ku arki maysid qallooc iyo taag midna.

108. maalintaas waxay raaci dhawaaqaha,kamana leexdaan waxayna u xasishay Cododku Eebaha Raxmaana mana maqashid shanqadh mooyee.

109. maalintaas ma anfacdo shafeeco cid Eebaha Raxmaana idmo oo ka raalli noqday hadalkiisa mooyee.

110. Wuxuu ogyahay Eebe waxa hortaada ah iyo waxa ka dambeeya mana ku koobayaan Eebe ogaansho.

III. waxay u khuduucday Wajiyadu Eebaha nool ee wax maamula,waxaana khasaaray ruuxii xambaara dulmi.

112. ruuxii fala wanaag isagoo rumeeyey kama Cabsado dulmi iyo nusqaamin midna. يَتَخَفَتُوكَ يَيْنَهُمْ إِن لَيِثْتُمْ إِلَّاعَشْرًا ١

غَنْ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيعَةً إِن لِّنْتُدُ إِلَّا يَوْمَا فِي

وَيَسْتُلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا

فَيُذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا

لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا ۞ يَوْمَ إِذِ يَتَبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ لَاعِوَجَ لَهُۥ وَحَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّاهَمْسًا ۞

ۣ۫ۅٛٙڡؠۣڶؚؚڵۘٳٮؙۜڹڡؘٛۼۘٲڷۺۜۧڡؘٛۼۘڎؙؖٳڵۘٳۘڡۜڹٝٲؙۮؚڽؘڷۿؙٲڵڗۧڂۧؽؙ ۯۻۣڬڎۥڣٞۅٛڵٳ۞ ؠۼؖڷۯؙڡٵڹؿڹۛٲؽڋؠڄۂۅٙڡٵڂؘڷڣۿؠٝۅٙڵٳؿؙؙؚؽڟۅٮؘڽؚڡؚۦ ۼڷٮٵ۞

وَعَنَتِ ٱلْوُجُوهُ لِلْحَيِ ٱلْقَيُّولِ وَقَدْ خَابَ
 مَ مَ لَ ظُلْماً ۞

وَمَن يَعْمَلُ مِنَ ٱلصَّلِحَتِ وَهُومُوْمُوْمِثُ فَلا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَاهَضَمًا ۞

Siduu Eebe uga warramay Nabiga warkii Nabi Muuse iyo Fircoon iyo wixii dhexmaray yuu Eebe ugu qisoon Nabiga warkii kuwii hore, ciddii xaqa ka jeedsatana wuxuu xambaari qiyaamada dambi wuxuuna imaan isagoo dullaysan oon wax garanayn, waana maalinta buuruhu burburi oy dadku khushuuci. cid hadli iyo cid shafeecina ma jirto idanka Eebe la'aantii illeen Eebaa wax walba koobaye wajiyaduna u hogaansame, waxaana khasaari dulmiile mu'minkuse kama Cabaado Dulmi. saas darteed waa in wanaagga lagu dadaalo xumaantana laga fogaado. Dhaahaa (99-112).

113. saasaanu kugu soo dejinnay Quraan Carabi ah uguna caddaynay ((celcelinay) dhexdiisa Gooddi inay dhawrsadaan darteed ama u timaado xusuus (waano).

ۅۘڴۮؘڸڬٲڹڒڶۘٮ۫ۿؙڗؙٵڹٵۜ؏ڒؠؾؖٵۏڝۜڗڣٚٵڣۣۑۅ ڡؚڹٛٲڶۅؘۼۣۑۮؚڶعۘڷۿؗمٞؠٮؘۜڡؙؖۅڹٛٲۏ۫ۼ۠ڋڎٛۿؙؙؙ؋ۮؙؚڴڔٵ۞

114. waxaa sarreeya Eebaha xaakimka xaqa ah, hana ku degdegin quraanka ka hor dhamayn waxyigiisa xaggaaga, waxaadna dhahdaa Eebow ii kordhi Cilmi.

115. dhab ahaan yaan ula Ballantannay Aadan mar hore wuuna halmaamay kama aanaan helin niyo Adag.

116. xusuuso markaan ku nidhi Malaa'igta u Sujuuda Aadam wayna Sujuudeen Ibliis mooyee oo diiday.

117. waxaana nidhi Aadamow kani (Ibliis) waa Colkaaga iyo colka Haweeneydaada ee yuusan idinka bixinin janada ood dhibbooto.

118. waxaa kuu sugnaaday inaadan ku gaajoon dhexdeeda kuna arradin.

119. waxaana kuugu sugnaaday inaadan ku oomin dhexdeeda kuna Qorroxoobin.

120. waxaase waswaasiyey shaydaan wuxuuna yidhi Aadamow ma ku tusi-yaa Geedda waaridda iyo xukun aan gaboobayn.

121. wayna cuneen xaggeeda waxaana u muuqday Cawradoodii, waxayna noqdeen kuwa isku dhejiya korkooda caleenta jannada, wuu caasiyey Aadan Eebihiis wuuna leexday.

122. waxaase doortay Eebihiis wuuna ka Toobadaqbalay oo hanuuniyey.

فَنَعَكَى اللَّهُ الْمَالِكُ الْحَقُّ وَلَاتَعْجَلْ بِالْقُرْءَانِ مِن قَبْلِ أَن يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ أُوقُلُ ذَبِّ زِدْنِي عِلْمَالْ

> ولعد عهده إن ادم مِن عبل فَنَي ىَ وَلَمْ نِجَدْ لَهُ ءَ عَزْمًا ۞ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَـٰتِيكَةِ اَسْجُدُواْ لِأَدَمَ فَسَجَدُوۤ الْإِلَّاۤ إِبْلِيسَ أَبَىٰ ۞

فَقُلْنَايَنَّادَمُ إِنَّ هَنَاعَدُوُّ لَكَ وَلِرَوْجِكَ فَلَا يُغْرِجَنَّكُمُ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ﴿

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ١

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُ أَفِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ١

فَوَسُوسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَنُ قَالَ يَضَادَمُ هَلُ أَدُلُكَ عَلَى شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ وَمُلْكِ لَا يَبْلَى ﴿

فَأَكَلَامِنْهَا فَبَدَتْ لَمُّمَاسُوْءَ ثُهُمَا وَطَفِقًا يَغْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةَ وَعَصَىٰٓءَادُمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿

ثُمِّ آجْنَبُهُ رَبُّهُ وَنَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ١٩

Quraanka Eebaa ku dejiyey Nabiga, wuxuuna ku celceliyey wax sheeg si loo wacdoomo, wuxuuna Eebe faray Nabiga inuusan ku degdegin akhriska quraanka intaan la dhammayn waxyigiisa, wuxuuna faray inuu Eebe warsado Cilmi kordhin. Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Ilaahow igu anfac waxaad i bartay ina bar wax i anfici. iina kordhi cilmi mahadna Eebaa leh si kasta. (Tirmidi iyo Ibnu Maajah). qisada Nabi Aadamse waxay ku faah faahsantahay Suuradda Al baqarah. waxaase jirta inuu Ibliis Col u yahay dadka had iyo jeer, cid kastana isku dayi inuu dhumiyo cid Eebe ka dhowra mooyee. Dhaahaa (113-122).

123. wuxuu yidhi (Eebe) ka hoobta Jannada dhammaantiin qaarkiin qaar colbuu u yahaye, hadduu xaggayga idiinka yimaaddo hanuun ruuxii raaca hanuunkeyga ma dhumo (adduunka) mana xumaado (aakhiro).

124. ruuxiisa ka jeedsada xuskeyga (Quraanka) waxaa u sugnaaday nolol cidhiidhi ah, waxaana soo kulminaynaa maalinta qiyaame isagoo arag La'.

125. wuxuuna dhihi Eebow maxaad ii soo kulmisay (keentay) anoo arag la'oona ahaa arke (adduunkii).

126. wuxuu yidhaa (Eebe) waa saas waxaa kuu timid aayadahanaga waadna halmaantay saasaana maanta lagaaga tagi (sida halmaan).

127. saasaan ku abaal marinaa ciddii xadgudubta oon rumayn aayaadka Eebihiis cadaabka aakhiraana daran oo hadhid badan.

128. miyuuna u caddayn Gaalada intaan halaagnay hortood quruumo iyagoo ku socda guryahooda, taasna calaamaa ugu sugan kuwa caqliga leh.

129. haddayna jirin kalimad u hor martay Eebahaa iyo muddo magacaaban wuxuu ahaan lahaa cadaabku mid ku soo deg dega.

130. ee ku samir waxay sheegi kuna tasbiixso adoo mahadda Eebahaa ku dheehan ka hor qorrax soo bax iyo ka hor dhicidda, saacadaha habeenkiina tasbiixso (Tuko) iyo darfaha maalinta inaad raalli noqoto.

قَالَ ٱهْيِطَا مِنْهَا جَمِيغًا اَبِعَثُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُّقً فَإِمَّا يَأْلِينَكُمُ مِّفِي هُدَى فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاى فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِى فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُدُهُ، يَوْمَ ٱلْقِيكَ مَةِ أَعْمَىٰ

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيٓ أَعْمَىٰ وَقَدْكُنْتُ بَصِيرًا ١

قَالَ كَذَٰلِكَ أَنتُكَ ءَايَنتُنَا فَنَسِينُهَا ۗ وَكَذَٰلِكَ ٱلْيُوَمَنُنُسَىٰ شَ

ۅؙۘڲڬۘٳڮ ڹؘۼڗۣؠؘڡؘ۫ٲؙۺۯڡؘۅڶؠٝٷۣٞڡڹ۠ڝٵؽٮؾؚۯێؚؚؚؚ؞ٟ ۅؘڵڡؘۮؘابُٱڵٛٳڿڒؘۊٲۺۘۮؙۛۅٲڹؿٙ؆ۣؖٛ

أَفَلَمْ يَهْدِ هُمُ كُمْ كُمْ أَهْلَكُنَا قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ يَشُونَ فِ مَسَن كِنهِمُ إِنَّ فِ ذَلِكَ لَآيَئتِ لِأَوْلِي ٱلنَّهَىٰ ۞ وَلَوْلاَ كِلْمَةُ سَبَقَتْ مِن زَيِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلُّ مُسَمِّى ۞

فَاصْبِرْعَكَ مَايَقُولُونَوسَيِّحْ بِحَمْدِرَيِّكَ فَتَلَطُلُوعِ ٱلشَّمْسِ وَفَلْ غُرُوبِهَ ۖ وَمِنْ ءَانَآ بِ ٱلْتَلِ فَسَيِّحْ وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَ ارِلْعَلَكَ تَرْضَىٰ ﴿ ﴿ ﴾ فَسَيِّعْ وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَا رِلْعَلَكَ تَرْضَىٰ ﴿

Waa la soo sheegay qisada Nabi Aadam iyo Ibliis iyo siduu dadka col ugu yahay, tan kale ciddii raacda quraanka ma dhumo mana khasaaro.

Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Wuxuu Eebe u Damiin qaaday ciddii quraanka akhrida oo ku camal fasha uusan dhumin adduunyada,kuna xumaaniin aakhiro Ciddise xaqa ka jeedsata waxay noolaan nolol xun, wuxuuna imaan qiyaamada isagoo indhola' maxaa yeelay adduunkii yuu xaqa ka jeedsaday, saasaana lagu abaal marin ciddii xadgudubta, waana in lagu waano qaato umadihii hore ee la halaagay, Eebana cidduu doono wuu halaagaa hadduusan waqti la sugaynin, waase in la adkeysto lana samro, cibaadadana lagu dadaalo maalin iyo habeenba, illeen wixii nabiga la faray ummaddana waa la faraye si Eebe inoo nabadgaliyo maalinta qiyaame. Dhaahaa (123-130).

- 131. hawtaagin indhahaaga waxaan ugu raaxaynay nooc ka mid ah oo quruxda nolashaa adduun si aan ugu fidnayno, rizqiga Eebahaa yaase khayrroon oo hadhid badan.
- 132. far ehelkaaga salaadda kuna samir korkeeda ku warsanmayno rizqiye annagaa ku arzuqi cidhibta (fiicana)waxaa iska leh dhawrsashada.
- 133. waxay dheheen gaaladii muu noola yimaaddo aayad xagga Eebihiis ka timid, miyuuna u imaanin Maraggii wixii ku sugnaa Kutubihii hore.
- 134. haddaan ku halaagno Cadaab Rasuulka (iyo Quraanka) ka hor waxay dhihilahaayeen Eebahannow maxaad noogu diri wayday rasuul oon raacno aayaadkaaga ka hor dullowganaga iyo khasaarahanaga.
- 135. waxaad dhahdaa (Nabiyow) dhammaan way sugi ee suga,waxaad ogaan doontaan cidda jidka toosan iyo cidda hanuunsane.

وَلَا تَمُدُنَ عَيْنَكِ إِلَى مَامَتَعْنَابِهِ ۚ أَزُوجًا مِنْهُمُ رَهْرَةَ لَكَيْوَ ٱلدُّنْ النِفْتِهُمُ رَهْرَةً لَكَيْوَ ٱلدُّنْ النِفْتِهُمُ فِيهُ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَٱبْفَى ﴿

ۅٙٲٛمُرَاٞۿڵؘڡؘۑؚٱلصَّلَوْةِ وَٱصۡطَٰدِرْعَلَيْما ۖ لَانْسَنَكُ رِزْقاً ۗ غَنُ نَزُرُقُكُ ۗ وَٱلْعَقِبَةُ لِلنَّقْوَىٰ ۞

وَقَالُواْلُوْلَا يَأْتِينَا إِنَّا يَقِمِّن زَيِهِ * وَقَالُواْلُوْلَا يَأْتِينَا إِنْكَ الشَّحُفِ الْأُولَى ﴿
وَلَوَاْنَا اَهُلَكُنْكُ مُ مِعَذَاكِ مِّن فَبْلِهِ عَلَيْكَ الْمُعْلَا لَقَالُواْرَيَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْسَارَسُولًا فَنَتَبِعَ ءَايَدِيْكَ مِن قَبْلِ أَن نَذِلً وَخَفْزَك ﴿
اللّهُ عَالَيْكُ مِن قَبْلِ أَن نَذِلً وَخَفْزَك ﴿
اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُلْمُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ ال

قُلْكُلُّ مُّتَرَيِّصُّ فَتَرَبَّصُواً فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَبُ الصِّرَطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿

Eebe wuxuu faray Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuusan dayin waxa adduunyo ah ee loogu raaxeeyey kuwaas gaalada ah illeen waa wax yar oo tagi, ee uu salaadda faro kuna samro, Eebaana wax arzuqa, cidhib fiicanna waxaa iska leh ciddii dhawrsata.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Waxaan idiinku cabsi badnahay waxa Eebe idin siin oo quruxda adduunka ah waxayna dhaheen waa maxay quruxda adduunka Rasuul allow, wuxuu yidhi waa barakada dhulka. taasina u jeedadu ma aha inaan la shaqaysan, waa inayan aduunyada kaliya ku shuqlinin. aayadaha dambe waxay ka warrami inay gaaladu xaqa diidi isagoo Nabiga loogu caddeeyey kutubihii hore,haddii la halaago iyagoon Rasuul loo soo dirin waxay ku caban lahaayeen maxaa naloo halaagay anagoon rasuul naloo soo dirin. hase la sugo way kala caddaan cidda toosan iyo tan qaloocsan. waxaana sugnaatay in umadda Nabigu ugu badnaan maalinta qiyaame. waase in wanaagga lagu dadaalo si loo noqdo ummadda Nabiga. Dhaahaa (131-135).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

1. Waxaa u dhawaaday Dadka

بِنْ بِنَالِرَجِيهِ نَرِّبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ

Xisaabtoodii iyagoo Halmaansho ku Sugan oo Jeedsan.

- 2. Quraankastee oo uga Yimaadda Xagga Eebahood kana Soo darriya way maqlaan iyagoo Ciyaari.
- 3. Oy shuqloontahay Quluubtoodu, waxayna hoos u dhigeen Faqii kuwii Dulmi Falay (iyagoo dhihi) kanu ma waxaan Dad idinkoo kale ahaynbaa ma waxaad u imanaysaan sixir idinkoo Arka.
- 4. Wuxuu yidhi (Nabigii) Eebahaybaa Og Hadalka Samada ku Sugan iyo Dhulka, waana Maqle Oge ah.
- 5. Waxay Dheheen (Gaaladii) Saas ma aha ee waa Qarowyo saa ma aha ee wuu Been Abuurtay, Saas ma aha ee waa gabayaa ee ha noo keeno Aayad Sidii Lagu diray Kuwii hore.
- 6. Mayna Rumeynin Hortood Magaalo aan Halaag (La doonay) ee Maiyagaa Rumeyn.

وسم وعف وسورسون مي مَايَأْنِيهِم مِن ذِكْرِ مِن زَبِّهِم مُّحُدَثٍ

إلااستمعوه وهم يلعبون ﴿ لَا استمعوه وهم يلعبون ﴿ لَا اللهِ مَا اللهُ مَا اللهُواللهُ مَا اللهُ مَا اللهُمُ مَا اللهُمُ مِنْ مَا اللهُ مَا اللهُ م

قَالَ رَبِي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضِّ وَهُواَلسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞ بَلْ فَالْوَاْ اَضْغَاتُ اَحْلَىمٍ بَلِ اَفْتَرَىٰهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْمَا أَيْنَا يِنَايَةٍ كَمَا أَرْسِلَ الْأَوْلُونَ ۞

مَاءَامَنَتْ قَبْلُهُم مِن قَرْيَةٍ أَهْلَكُنَاهَا ۖ أَفَهُمْ . يُؤْمِنُوك ﴿

Suuraddan Waxaa lagu Magacaabay Suuradda Ambiyada, Maxaayeelay waxaa ku soo Arooray Qisadooda. Aayadahanna waxay ka warrami inay Saacaddii Qiyaame Dhawdahay Dadkoo Halmaansan. Wixii u yimaadda Gaalada oo Xaq ahna way iska dhagaysan iyagoo Ciyaari, Faq Xunna Faqi oo isu Sheegi Inayan Maqlin Dad la mid ah, xaqana Ay Sixir ku Sheegeen, Eebaase og waxa cirka iyo Dhulka ku sugan Maqlina, Quraankuna ma aha wax lagu Qarway ama Heesaa la yimid, Nabiguna wuxuu ula yimid Xaq Cad, Maxayse waano Tari Mar Haddii Xaqa la Diido Lana Caasiyo. Ibnu Cabbaas Wuxuu Yidhi: Maxaad leedihiin oo u Warsanaysaan Ehelu Kitaabka waxay Haystaan

iyagoo Leexiyey oo Badalay o Siyaadiyey oo Nusqaamiyey, Kitaabkiinaana u dambeeyey Kitaabaha, Dhaar Eebee waad Akhriyeysaan isagoo Cad oon La dheehin. Al-Anbiyaa' (1-6).

- 7. Maanaan Dirin Hortaa Rag mooyee, kuwaas oon u Waxyoonay, ee Warsada kuwa Cilmiga leh Haddaydaan wax Ogayn.
- 8. Kamaanaan Dhigin (Nabiyada) Jasad (Muqaal) oon Cunayn Cunno mana ahayn kuwo Waara.
- 9. Markaasna waxaan u Rumeynay Yaboohii waana Korrinay iyagii iyo Ciddaan Doono,waxaana Halaagnay Xadgudbayaasha.

وَمَاۤ أَرْسَلْنَاقِهُ لَكَ إِلَّا رِجَالَا نُوْحِيۤ إِلَيْهِمْ فَسَنَكُواً أَهُلَ ٱلذِّكِرِ إِن كُنتُمُلَاتَعْ لَمُونَ ۞ وَمَا جَعَلْنَهُمْ جَسَدًا لَآيَا صُّلُونَ ٱلطَّعَامَ وَمَا كَانُواْ خَلِدِينَ۞ مُمْ صَدَفْنَهُمُ ٱلْوَعْدَ فَأَنجَيْنَهُمْ وَمَن نَشَآهُ وَهَا كَنْ الْمُشْرِفِينَ۞

- 10. Waxaan idiin soo Dejinay Kitaab Sharaftiinnu ku Sugantahayee Miyeydaan Kasayn.
- 11. Badanaana intaan Halaagnay Magaalo Dulmi Badan (Dadkeedu) oon Ahaysiinay Gadaasheed Qoom kale.
- 12. Markay kaseen Cadaabkanaga yey ahaayeen kuwo ka Carari.
- 13. Ha Cararina kuna noqda wixii laydiinku Raaxeeyey iyo Guryihiinna waxay u Dhawdahay in wax laydin warsadee.
- 14. Waxay Dhaheen Halaaganagee waxaan nahay Daalimiin.
- 15. Saasna kuma tagin Qayladoodu intaan ka yeello, wax la Shafay oo Bakhtiya.

لَقَدَّ أَنْرَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَبَافِيدِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ فِي وَكُرُكُمْ أَفَلَا وَكَمْ قَصَمْنَا وِن قَرْيَةِ كَانَتْ طَالِمَةً وَكَنْ فَانَا فَالَّالِمَةً وَأَنْتُ طَالِمَةً وَلَنْ أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا أَنْ فَلَا أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا أَنْ فَانَا فَالْمُونَ فِي فَلَقَا أَحْسُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أَنُّوفَتُمْ فِيهِ وَمَسْكِيكُمْ لَعَلَكُمْ تُشْتُلُونَ فِي وَمَسْكِيكُمْ لَعَلَكُمْ تُشْتُلُونَ فِي وَمَسْكِيكُمْ لَعَلَكُمْ تُشْتُلُونَ فِي فَالُوالِيدِينَ فِي فَالْوَائِدَ فِي اللَّهُ وَلَيْكُمْ مَشْتُلُونَ فِي فَاذَالِكُمْ مَثْتَالُونَا فَاللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُونَ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلُولُ الْمُو

Illeen wuxuu u waxyooday Nabiyo Badan oo Rag ah oon Malaa'ig ahayn, wuxuuna faray Dadka Cilmiga iyo Aqoonta leh, Nabiyaduna waxbay Cuni Jireen ee ma ahayn Muuqaal aan wax Cunin, wayna Dhinteen,

Eebana wuxuu u Rumeeyey Yaboohiisii wuuna koriyey Cidduu Doono, wuxuuna Halaagi Xadgudbayaasha, Quraankuna waa Sharafta Mu'miniinta Ciddii dulmi fashana waa la Halaagi Waxaana lagu Badali Dad kale. Markay Dhibaatada Arkaanna way Carari, waxaana loo Dhihi ha Cararina ee Raaxadiinna ku Noqda iyo Guryihiinna waxbaa laydin Warsane, wayna Shaleytoon intay ka noqdaan Wax Ebar ah oo bakhti ah. Al-Anbiyaa' (7-15).

- 16. Maanaan Abuurin Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa u Dhaxeeya Anagoo Ciyaari.
- 17. Haddaan Doono Madadaallo inaan yeelano waxaan ka yeelan lahayn Agtanada haddaan Falayno.
- 18. Xaqaanse ku Gannaa Baadilka oo Tirtira markaasuu tagaa, waxaa idiinku Sugnaaday Halaag waxaad Sheegaysaan.
- 19. Ilaahay waxaa u sugnaaday waxa Samooyinka ku sugan iyo Dhulka, kuwa Eebe Agtiisa ahna Iskama Kibriyaan Cibaadadiisa kamana daalaan.

وَمَاخَلَقْنَا ٱلسَّمَاءَوَٱلْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُمَا لَعِيِينَ ﴿

لَوَّأَرَدْنَآ أَنَ نَنَّخِذَ لَمُّوَا لَاَ تَخَذْنَهُ مِن لَدُنَّا إِن كَنَّ اَفَعِلِينَ ۞ بَلْ نَقْذِفُ بِالَّفِيِّ عَلَى ٱلْبَطِلِ فَيَدْمَغُهُۥ فَإِذَا هُوَزَاهِقٌ وَلَكُمُ ٱلْوَيْلُ مِمَّا نَضِفُونَ ۞

ۅَلَهُۥٛمَن فِي ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَنْ عِندُهُ. لَايَسْتَكْمِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ ءَوَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿ اللَّ

- 20. wayna Nasahaan Habeen iyo Dharaarba kamana Noogaan.
- 21. Mise waxay yeesheen (Gaaladii) Ilaahyaal Dhulka Xaggiisa oo wax soo Nooleeya.
- 22. Hadday Yihiin dhexdooda (Samada iyo Dhulka) Ilaahyo way Fasaadi Lahaayeen, waxaa ka Nasahan Eebaha Carshiga leh waxay ku Tilmaami.
- 23. Lama warsanayo wuxuu Falo Iyagase waa la Warsan.

يُسَيِّحُونَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَا رَلَا يَفْتُرُونَ ۞ أَمِ اتَّخَذُوٓا ءَالِهَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۞ لَوْكَانَ فِيهِ مَآءَ لِهُ تُّ إِلَّا ٱللَّهُ لُفَسَدَتَا فَسُبْحَنَ ٱللَّهِ رَئِيَ ٱلْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۞ لَا شُنْءً كُنَ ٱللَّهِ رَئِياً لَعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۞

Ilaaheen waa ka Dheeryahay Ciyaar iyo Xumaanba, Cirka, Dhulka iyo Khalqiga kalana wuxuu u Abuuray Xaq iyo in Cid walba laga Abaal mariyo waxay kasbato. Malaa'igtuna iskama Waynayso Cibaadada Eebe, kamana Daalaan Habeen iyo Dharaar Nasihidiisa, wax isaga ka soo hadhay oo Ilaah ah oo wax nooleeyana ma jiro. Hadday Cirka iyo dhulka Joogaan Ilaahyo way Fasaadi lahaayeen oo Xumaan lahaayeen, maxaa yeelay midba waxbuu Doonilahaa Markaasuu amarku iska hor imaan lahaa, Saas darteed Ilaaheennu waa kali, Wahellauma Baahna, Xumaanna waa ka Fogyahay, Sharafna isagaa iska leh, wuxuu doonana wuu falaa, Cid warsanna ma jirto. Ruuxii Caqli Darro iyo Islawayni aan meel jirin udiidana waa Jaahil aan wax ogayn Lana kulmi Abaalkiisa.
Saas darteed waa in si dhab ah loo Caabudo Eebe kaliya. Al-Anbiyaa' (16-23).

- 24. Mise waxay Yeesheen Eebe ka sokow Ilaahyo, waxaad Dhahdaa keena Xujadiinna, kani waa (quraanka) sheegi waxa ila jooga iyo sheegiddii kuwii iga horreeyey, Badidoodse ma oga Xaqa wayna ka Jeedsan.
- 25. Rasuulkaan hortaa dirayba waxaan u waxyoonay ilaah aan Ani ahayn ma jiro ee I caabuda.
- 26. waxay dhaheen Gaaladii wuxuu Yeeshay (Eebaha) Raxmaana Ilmo.waa ka Nasahanyahay, waase Addoomo (Malaa'igtu) la Sharrifo.
- 27. kagama hor maraan Hadal iyaguna Amarkiisay ku Camalfalaan.
- 28. wuxuu ogyahay waxa hortooda iyo Gadaashooda ah umana shafeecaan Ciduu ka raalliyahay mooyee iyaguna Cabsidiisay la Baqaan.
- 29. ruuxii dhaha oo ka mid ah Malaa'igta anaa Ilaah ah Eebe ka so-

أَمِر اَتَّخَذُواْمِن دُونِهِ ٤ الْمَثَّ قُلْ هَاتُواْ بُرَهَن كُوْ هَذَا ذِكُرُمَن مِعْي وَذِكُرُ مَن قَلِي بِلْ أَكْثُرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٱلْحُقَّ فَهُم مُعْرِضُونَ ﴿

وَمَآ أَزْسَلْنَامِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولِ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ نَّهُۥ لَاۤ إِلَهُ إِلَّا أَنَاْفَاَ عُبُدُونِ ۞ وَقَالُواْ اَتَّخَدُ أَلَرَّهُنَ وَلَدَّا اللَّهِ مَنْ وَلَدَّا اللَّهِ مَنْدُ، بَلْ عِبَادُ اللَّهِ مِنْ مُرْمُونِ ﴾ لاَيسْمِقُونَهُ وَإِلْقَوْلِ وَهُم

بِامرِهِ عِصَمَلُونَ ﴿ ﴾ يَعَلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَاخَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنَ أَرْتَضَى وَهُم مِنْ خَشْيَتِهِ عُمُشْفِقُونَ ﴾

وَمَن يَقُلُ مِنْهُمْ إِنِّت إِلَّهُ مِن دُونِهِ عَنَالِكَ

kow,kaas waxaannu ku Abaal marin Jahannamo, saasaana ku Abaal marinnaa Daalimiinta. جُزِيهِ جَهَنَّهُ كَلَالِكَ بَحْزِي ٱلظَّلِلِمِينَ ۞

Eebe waa kali wax ka soo hadhay oo Ilaah ahna ma jiro, saasaana ku qoran Quraanka iyo Kutubtii ka Horraysayba, Rasuul kastana wuxuu Eebe u waxyooday in Ilaahay kali yahay lana Caabudo. Malaa'igtuna Ilmo ma aha Eebe waase addoomo sharaf leh, oon Eebe Caasiyayn, uuna ogyahay waxay fali iyo xaalkoodaba, waxay u shafeecina ma jiro Cid Eebe ka raalli noqday mooyee'isaga unbayna ka yaabaan, kana Cabsadaan, Ciddii Ilaahnimo sheegatana Eebe ka sokow wuxuu Ilaahay ku abaal marin Naarta Jahannamo, saasuuna ku abaalmariyaa Daalimiinta, saas darteed Eebeha Xaqa ah wax Dila, wax Nooleeya; wax Arzuqa, Roobka keena, sharciga soo dajiya, Loo wada baahanyahay ka kaaftooma Dadka waa uun Ilaaheenna Awoodda leh. Al-Anbiyaa' (24-29).

- 30. miyeyna arkayn kuwii Gaaloobay in Samooyinka iyo dhulku ahaayeen kuwo isku dhaggan oona kala Bixinay, kana yeelay Biyaha wax kasta oo Nool ee miyeyna Rumaynayn.
- 31. waxaana yeellay Dhulka Sugayaal (buuro) inayna la iilanin Dadka,waxaana yeellay Dhexdeeda Karimo Waddooyin ah, inay ku Toosaan.
- 32. waxaana ka yeelay Samada Saanqaaf ilaashan iyaguna Calaamooyinkeeda way ka jeedsan.
- 33. Eebe waa kan Abuuray Habeenka, Maalinta, Qorraxda iyo dayaxa mid kastana Falag buu Dhexdabbaalan.
- 34. maanan yeelin Dadka ka horreeyey kuwo waara ee haddaad dhimato ma iyagaa waari (Gaaladu).
- 35. Naf kastaa waxay dhadhamin Geeri waxaana idinku Imtixaami Shar iyo Khayr Ibtilo darteed,xagganagaana laydiin soo Celin.

اَوُلَهُ مِرَالَيْنِ كَمُرُوا أَنَّ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ

اَنَارَتَقَا فَفَنْقَنْهُمَا وَجَعَلْنَا
مِنَ الْمَاءِكُلُّ شَيْءِ حَيِّ أَفَلَا بُوْمِنُونَ ﴿
وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِى أَن نَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا تَعَفُّوطَ أَنْ وَهُمْ عَنْ ءَائِنَهُا مُعْرِضُونَ ﴿
وَهُمْ عَنْ ءَائِنَهُا مُعْرِضُونَ ﴿
وَهُمْ عَنْ ءَائِنَهُا مُعْرِضُونَ ﴿
وَهُمْ عَلْنَا السَّمَ مِن قَبْلِكَ الْخُلِدُ أَنْ إِنْ مِنَ عَلَى اللَّهُ الْمُؤْلِثُ وَاللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْلِثُ الْمُؤْلِثُونَ ﴿
وَمُاجَعَلْنَا لِلشَرِعِن قَبْلِكَ الْخُلْدُ أَفَا إِن مِتَ وَمُعَلِي اللَّهُ الْمُؤْلِثُ الْمُؤْلِثُ وَاللَّهُ الْمُؤْلِثُ الْمُؤْلِثُ وَاللَّهُ الْمُؤْلِثُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِثُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ وَلَا اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُولُ اللْمُؤْلِقُ اللَّهُ اللْمُؤْلِقُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَه

Ilaahay wuxuu ka warrami awooddiisa weyn iyo in Cirka, Dhulka, ahaayeen kuwo isku dhaggan Eebaana ka keenay Roobka iyo dooga, wax kastoo Noolna Biyo ka ahaaday, Dhulkana Buura yeelay si dhulka loogu Sugo'looguna Taago, cirkana ka yeelay Saanqaaf Ilaashan, Habeenka, dharaarta, Qorraxda iyo Dayaxana Falagooda iyo Meejooda u Sahlay. Tan kale cid waari oo Dad ah ma jirto, ee Ruux walba wuu dhiman, waxaase loo baahanyahay Camal Fiican ee ma haboona in Geerida cidda Wanaagga fali la Jeclaado.

Rasuulkuna (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Wax walba waxaa laga Abuuray Biyo. Waxaa sheegay Imaam Axmed.

Ibnu Cabaasna wuxuu yidhi: Waxaa laysku Imtixaami Shar, Dhibaato, Barwaaqo, Caafimaad, Cudur, Hodan, Saboolnimo, Xalaal, Xaaraan, Dhaaco, Macsiyo, Hanuun iyo baadi. Al-Anbiyaa' (30-35).

- 36. markay ku arkaan kuwii Gaaloobay waxay kaa yeeshaan jeesjees iyagoo dhihi ma kanaa kan sheegi Ilaahyihiinna iyagoo ka gaaloobi xusidda Eebaha Raxmaana.
- 37. waxaa laga abuuray Dadka Deg deg, waxaana idin tusin Aayaadkayga ee ha degdegina.
- 38. waxay dhihi waa goorma Yaboohii (Cadaabku) haddaad run sheegaysaan.
- 39. hadday ogyihiin kuwii Gaaloobay markaan laga reebeyn Wajiyadooda Naarta iyo Dhabarkooda oon loona gargaarayn (ma degdegsadeen).
- 40. waxayse ugu imaan (naartu) si kada ah wayna wareerin mana karayaan Celinteeda lamana Sugo.
- 41. waxaa lagu jees jeesay Rasuullo kaa horreeyey waxaana ku dhacay kuwii ku jees jeesay oo Gaalada ah waxay ku jees jeesi jireen.
- 42. waxaad dhahdaa yaa idinka Ilaalin Habeen iyo Dharaarba Eebaha Raxmaana waxayse iyagu ka jeedsan Xusidda Eebahood.
- 43. ma waxaa u sugnaaday Ilaahyo naga celin ma karaan (waxay caabudi) Gargaarka Naftooda nalagamana Magan galiyo.

Ma habboona in Cid Xaqa u yeedhi lagu jees jeeso, isagoo xaqa la diidi'Dabeecadda Dadkana waxaa ka mid ah inay Dag dagaan oo wax dheeraystaan'waxaase imaan Maalin Gaalo wax cadaab ka baajin jirin, cadaabna ugu imaan kado, oyna arki Cidhibta xumaanta, wax Eebe Dadka ka ilaalinna ma jiro Habeen iyo Maalin midna wax Eebe ka soo hadhay oo wax reebina ma jiro, maxaayeelay iyagaaba naftooda wax u tarin, qudradiisa hadalkana wuxuu ku uruursanyahay Awoodda Eebe, Tabar yari iyo Baahida Dadka. Al-Anbiyaa' (36-43).

44. Saas ma aha ee waxaan u Raaxaynay kuwaas iyo Aabayaalkood Intuu ku Dheeraado Cimrigu, Miyeyna Arkayn Inaannu ku imanayno Dhulka Anagoo Nusqaamin (Guusha Islaamka) Miyagaa Adag. بُلْ مَنَّعْنَاهَا وُكَآءِ وَءَابَآءَ هُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُـُمُرُّاً فَلَايَرَوْنَ أَنَّاناً فِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنَّا طَرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَنلِبُونِ ﴿

- 45. Waxaad Dhahdaa waxaa uun aan idiinku Digi Waxyiga Mana Maqlo Dhagoole Dhawaaqa marka loo Digi.
- 46. Hadduu Taabto wax Yar oo Cadaabka Eebahaa ah waxay Odhan Halaagganagee Anagaa Daalimiin ah,.
- 47. Waxaannu u Dejinaynaa Miisaanka Caadilka ah Maalinta Qiyaame lagamana Dulmiyo Naf waxba, haba ahaado wax la eg Xabbad Khardal ah (wax yar) ee waan siinaynaa, annagaana ugu Filan Xisaabiye.
- 48. Dhab ahaan yaan u Siinay (Nabi) Muuse iyo (Nabi) Haaruun kala Bixiye (Tawreed) iyo Nuur iyo Waanada kuwo Dhawrsada.
- 49. Oo ah kuwa ka Cabsada Eebahood iyagoo kali ah iyagoo Saacadda (Qiyaame) ka Cabsan.
- 50. Kan (Quraankuna) waa Quraan la Barakeeyey oon Soo Dejinay ee midinkaa Diidi Isaga.

قُلْ إِنْ مَا أَنْذِرُكُم إِلَّوْخِيُّ وَلَا يَسْمَعُ الصَّةُ الدُّعَآءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿ وَلَهِن مَسَّتْهُ مِ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِكَ لَيَقُولُنَ يَنُولِنَا آإِنَّا كُنَّا ظَلِمِينَ ﴿ وَنَضَعُ الْمَوْنِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِينَمَةِ فَلَانُظُ لَمُ وَنَضَعُ الْمَوْنِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِينَمَةِ فَلَانُظُ لَمُ مِنْ خَرْدَلِ الْيَنْدَابِهَ أُوكِفَى بِنَا حَسِيدِنَ ﴿

وَلَقَدْ ءَاتَیْنَامُوسَیٰ وَهَـُرُونَٱلْفُرْقَانَ وَضِیّآۃ وَذِکۡرُ لِلۡمُنۡقِیرے ﷺ

ٱلَّذِينَ يَغْشُوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ وَهُم مِّنَ ٱلسَّاعَةِمُشْفِقُونَ ۞ وَهَاذَا ذِكْرُّمُهَارَكُ أَنزَلْنَهُ أَفَانَتُمْلَهُ مُنكِرُونَ ۞

Gaalada waxaa Xumaanta ku Qaaday ku Raaxaysiga Adduunka, waase inay ku Waano Qaataan Faafidda Islaamka iyo Guusha. Waxaase Jirta inaan Cid Dhuntay Hanuunin karin, Markuuse Taabto Ciqaab Yar Yey Calaalacalaan oo dhawaaqaan, Eebaase Miisaan Caddaalada Joojin Maalinta Qiyaame, Cid la Dulminna ma jirto, Eebahaana ku Filan Xisaab. Nabi Muuse iyo Nabi Haaruunna wuxuu Siiyey Eebe Kitaabkii Tawreed, oy ku Hanuuniyeen kuwa Eebe ka yaaba, Quraankuna waa Kitaab la Barakeeyey Cidii Diida Umbaase Khasaartay oo dhuntay Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Laba Kalimo oo u fudud Carrabka kuna Culus Miisaanka Eebana Jecelyahay waa: waxaa Nasahan oo Mahadsan Eebaha Wayn. Waxaa Wariyey Bukhaari iyo Muslim. Al-Anbiyaa' (44-50).

- 51. Dhab ahaan waxaan u Siinay Nabi Ibraahim Hanuunkiisa mar hore anagaana Ogayn.
- 52. Markuu ku Yidhi Aabihiis iyo Qoomkiisii waa maxay Sawiradan aad ku kor Negidihiin (Caabudaysaan).
- 53. waxay Dheheen waxaan Hellay Aabayaalkanno oo Caabudi.
- 54. Wuxuu yidhi (Nabi) Ibraahim waxaad ku Sugantihiin idinka iyo

وَلَقَدْءَ اَنَيْنَآ إِنْرِهِيمَ رُشْدَهُ، مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِمِينَ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَيْهَ اللهِ عَلِمِينَ اللهِ الْأَقْقَ إِلَّهُ اللّهَ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الل

Aabayaalkiin Baadi Cad.

- 55. Waxay Dheheen ma waxaad Noola Timid Xaq Mise Adigu waxaad ka mid Tahay kuwa Ciyaari.
- 56. Wuxuuna Yidhi Eebihiin waa Eebaha Samooyinka iyo Dhulka ee ah Kan Abuuray Aniguna Arrintaas yaan ahay kuwa ka Marag Kici.
- 57. Eebaan ku Dhaartaye waan Dhagri Sanamyadiinna ka Dib markaad Jeedsataan Idinkoo Tagi.
- 58. Wuxuuna ka Yeelay Burbur, Koodii waynaa mooye inay Xaggiisa u Noqdaan (Inuu Jajabiyey Isagu).
- 59. waxay Dheheen yaa ku falay Sidan Ilaahyadanadii Kaasi waa Daalime.
- 60. Waxayna Dheheen Waxaan Maqallay Wiil Sheegi lana Dhaho Ibraahim.
- 61. Waxay Dheheen keena dadka Indhihiisa inay ku Marag Furaan.

فِ ضَلَالٍ مُّيِينٍ ۞ قَالُواْ أَجِثْتَنَا بِٱلْحَقِّ أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّعِينَ ۞

قَالَبَلَ زَيْكُوْرَبُّ الْسَكُوْتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلَّذِى فَطَرَهُ ﴿ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُوْمِنَ ٱلشَّيهِدِينَ ۞ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَ أَصْنَكُوُ بَعْدَانُ تُولُولُمُدِّيِنَ ۞ فَجَعَلَهُ مُجُذَذًا إِلَّاكِيمِ لِلْمَّكُمْ لَمَلَهُ مُرِالِّلَهِ يَرْجِعُونَ ۞ لَمَلَهُ مُرِالِّلَهِ يَرْجِعُونَ ۞

قَالُواْ مَن فَعَلَ هَنذَا إِعَالِهَ تِنَا إِلَهُ وَنَا اللهُ وَاللهُ اللهُ وَاللهُ وَاللهُ وَاللهُ وَاللهُ وَ إِنَّهُ الْمِن الظَّلِلِيكِ ﴿ ﴾ قَالُواْ سَمِعْنَا فَقَى يَذْكُرُهُمْ مُقَالُ لَهُ وَإِبْرَهِ مِمُ ﴿ ﴾

قَالُواْ فَأَتُواْ بِهِ عَلَىٰٓ أَعَيُٰوِٱلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ۞

Nabi Ibraahim Eebaa Hanuuniyey Mar hore, wuxuuna ka reebay Qoomkiisii iyo Aabihiisba waxay Caabudayeen ee Eebe ka Soo Hadhay, wayse ku Madax Adaygeen Inkastoos u Caddeeyey Kalinimada Eebe iyo Awooddiisa, markuu ka Daalayna wuxuu Jajabiyey Waxay Caabudayeen Kii u Weynaa Mooyee inay u noqdaan isaga, markay is warsadeen Cidda Saas yeeshayna waxay isu Sheegeen inuu Ibraahim yahay,waxayna horkeeneen Dadkii si loo Arko oo loogu marag Furo. Al-Anbiyaa' (51-61).

- waxay Dheheen Gaaladii Maadaa ku Falay Sidan Ilaahyadannada Ibraahimow.
- 63. Wuxuu Yidhi waxaa Falay Kooda Weyn ee Kana, Waydiiya Hadday Hadli.
- 64. Markaasay u Noqdeen Naftooda waxayna Isu Dhaheen war Idinkaa Daalimiina.
- 65. Markaasaa Loogadiyey Madax-

قَالُوٓا ءَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَائِا لِهَتِ نَايَا إِبْرَهِيـهُ

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ, كَبِيرُهُمْ هَنذَا فَسْتَلُوهُمْ إِن كَانُواْ يَنطِقُونَ ۞ فَرَجَعُوٓ الْإِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوٓ الْآلَاِتُكُمْ أَنتُكُ ٱلظَّلْلِمُونَ۞ ثُمَّ ذُكِسُواْ عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ ooda (waxayna Dhaheen) Dhabbaad u Ogtahay inayna kuwani Hadlayn.

- 66. Wuxuu Yidhi ma waxaad Caabudaysaan Eebe ka Sokow waxaan Idin Anfacayn waxba idinna Dhibayn.
- 67. Ufbaa laydin Yidhi Idinka iyo Waxaad Caabudaysaan Eebe ka Sokow Miyeydaan wax kaseyn.
- 68. Waxay Dhaheen Guba una Gargaara Ilaahyadiinna Haddaad wax Falaysaan.
- 69. Waxan Nidhi Naaray u Noqo Qabow iyo Nabadgalyo Ibraahim.
- 70. Waxay la Dooneen Dhagar waxaana ka yeellay kuwo Khasaaray.

Nabi Ibraahim markuu ka Garhelay Gaaladii Hadal Cadna ku Yidhi yey Goosteen inay Gubaan oo Dab ku Tuuraan, Taasina waa Caadada Jaahiliinta in marka laga Gar helo Mu'miniinta ku Jeedsadaan Xumaanna u Maamulaan, Eebaase ka Nabadgaliyey Dhagartii,kana Koriyey Dabkii, Gaaladii iyo Waxay Caabudayeenna Khasaare ku Dambaysiiyey, Wuxuuna Xusay Nabi Ibraahim Eebe markii lagu Tuuray Dabka. Ibnu Cabbaas Wuxu Yidhi: «Waxaa i kaafiya Eebe Isagaana u Fiican Wakiil» Waxaa yidhi Nabi Ibraahim markii Dabka lagu Tuuray, Nabiga Muxamed ahna Eebe ha Nabadgaliyee Markii lagu Yidhi Dadkiibaa Idiin Kulmay, Waxaa wariyey Bukhaari. Taasina waxay ku tusin in Xaqu Sarrayn Guulaysanna markii si Dhab ah Eebe loogu Xidhnaado lana Caabudo. Al-Anbiyaa' (62-70).

- 71. Waannu u Korinay (Nabi) Ibraahim iyo Nabi Luudh Dhulkii aan u Barakaynay Caalamka (Shaam).
- 72. Waxaan Siinay Isxaaq iyo Yacquub oo Siyaada ah, waxaana ka Yeellay Dhammaan kuwo Suubban.
- 73. Waxaana ka yeellay Imaamyo ku Hanuuniya Amarkanaga, waxaana u waxyoonay Falidda Khayrka, Oogidda Salaadda iyo Bixinta Sakada waxayna ahaayeen kuwo Na caabuda.
- 74. (Nabi) Luudhna waxaan Siinay Xukun iyo Cilmi waxaana ka Korinay Magaalaadii ahayd mid Fasha Xumo waxay ahaayeen Qoom Xun oo Faasiqiina.

وَ نَعَيْنُكُهُ مِنَ ٱلْقَدَّى كَالَمَ كَانَتِ تَعْدُ

- 75. Waxaana Galinay Naxariistanada.wuxuuna ka mid ahaa kuwa Suuban.
- 76. (Nabi) Nuuxna waa Korinay, markuu Dhawaaqay mar hore, waana ajiibnay, waana ka Korinay isaga iyo Ehelkiisaba Murugadii Waynayd.
- 77. Waana uga Gargaaray Qoomkii Beeniyey Aayaadkanaga, waxayna ahaayeen Qoom Xun waana Maanshaynay Dhammaantood.

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِ مَا إِنَّهُ وَمِنَ ٱلصَّالِحِينَ

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَـنَّالُ فَأَسْتَجَبْنَالُهُ، فَجَيْنَـهُ وَأَهْلَهُ مِنَ أَلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ

> ۅؘۘڹؘڞڒ۫ؾؗؗڬؙڡؚڹؘٱڶڡٞۅ۫ۄؚٱڶؘٞڎۣۑؽػۮۜڹۘٛۉٳؿٵؽڹؾڹؖٳ۠ؖڹۜؠٞؗؠؙ ۘڪٲڹٛۅٛٲۊٞۄ۫ؠۘڛؘۊ۫ۦؚڣٲۼ۫ۯۊ۫ڹۿؠ۠ؠٲڋڡؘؚڃڹٛ۞

Aayadahanna waxay ka warrami Qaar ka mid ah Nabiyadii Sida Nabi Ibraahim, Luudh, Isxaaq, Yacquub iyo Nuux, iyo sida Eebe uga Koriyey Qoomamkoodii Daalimiinta ahaa ee Xaqa ka Jeedsaday kana Madax Adaygay, Cidhibtii Fiicnaydna waxay u Hadhay Nabiyadii iyo Mu'miniintii Xaqa ku Raacday, Khasaare iyo Halaagna wuxuu u Dambeeyey Gaaladii Xaqa Diiday. Warka Nabiyadaasna meelo Badan oo Quraanka ah Yuu Faah Faahsanyahay, Waxaase Muhiim ah in lagu Waano Qaato Xaqana la Raaco. Al-Anbiyaa' (71-77).

- 78. Xusuuso (Nabi) Daawuud iyo (Nabi) Suleymaan markay Xukumayeen Beerta markuu Daaqay Adhi Qoom (Dad) waxaana ahayn kuwa Xukunkooda u Maraga (Arka).
- 79. Waxaana Fahansiinay Sulaymaan, Dhammaanna waxaan Siinay Xukun iyo Cilmi, waxaana u Sakhirray Daawuud Buuraha iyagoo la Tasbiixsan iyo Shimbiraha, waana Fallaa «karraa».
- 80. Waxaana Barray Daawuud Samaynta Duruucda inay Idinka Dhawrto Dagaalkiina, ee ma Tihiin kuwo Mahadin.
- 81. Suleymaanna waxaan u Sakhirray Dabaysha iyadoo Daran oo ku Socota Amarkiisa Xaggii Dhulkii ahaa kaan Barakaynay Dhexdiisa, waxaana Nahay Kuwo wax walba Og.
- 82. Shaydaamadana, waxaan uga Sakhirray Kuwo u Dhumban (Badda),

وَدَاوُدَوَسُلَيْمُنَرَإِذْ يَعَكُمَانِ فِالْخُرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنْـمُ ٱلْقَوْمِ وَكُنَّا لِلْكُمْمِهِمْ شَهِدِينَ ۞ وَكُنَّا فَلَهَمْنَهُا سُلَيْمَنَ وَكُلًّا ءَالَيْنَا حُكُمًّا وَعِلْمًأْ وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ ٱلْجِبَالَ يُسَيِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا فَعِلِينَ ۞

وَعَلَمْنَكُ صَنْعَكَ لَبُوسِ لَكُمْ لِلُحْصِنَكُمُ مِّنْ بَأْسِكُمُ ۚ فَهَلْ أَنتُمْ شَكِرُونَ ۞

ۅٙڸۺۘڶؽٙٮؙڹؘٲڶڔ۫ۼؘٵڝڣؘڎؘۼٙڔؚؽٳؙٛٙڡڕ؋ٙ ٱڵۜۛؾۣڹڒڴؙڬٲڣؠٲؙۅۘڪؙؾۧٳؠػؙڷۣۺٙۼٵٚڸؚڡڒ

> وَمِنُ ٱلشَّيَطِينِ مَن يَغُوصُونَ لَهُ,وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَالِكٌ

una Fala Camal aan kaas ahayn Anagaana Ilaalinna.

وَكُنَّا لَهُمْ حَنفِظِينَ ١

Sidoo kale Nabi Daawuud iyo Wiilkiisii Nabi Sulaymaan Iyagana Quraanku Meeluu kaga Hadlay, Mid walbana Wuxuu Eebe Siiyey Xukun iyo Cilmi, waxaana loo Sahlay Daawuud, Buuraha, Shimbiraha iyo Sameynta Qalabka Dagaalka, Sidoo kale waxaa loo Fududeeyey Nabi Suleymaan Dabaysha oo ku Sucon Amarkiisa iyo Shayaadiinta kuwo ka Shaqeeya Bad iyo Shaqa kalaba. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Garsoorayaashu waa Seddex, Mid Jannaduu Gali, Labana Naarta, Midka Xaqa yaqaan oo Xukuma Jannaduu Gali, Mid Jaahilnimo wax ku Xukuma Naartuu Gali, Mid Xaqa Yaqaan oo Xukuma wax ka Duwanna Naartuu Gali. Taasina waxay ku Tusin Ahmiyadda Cadaaladda iyo in Dadku ku Qaybsami, ama Janno ama Naar. Al-Anbiyaa' (78-82).

- 83. (Xusuuso) Ayuubna markuu u Dhawaaqay Eebihiis (Isagoo Dhihi) Aniga waxaa I taabtay Dhib Adiguna waxaad Tahay Naxariis Badane.
- 84. Waana Ajiibnay Waxaana ka Faydnay waxa Haya oo Dhiba, waxaana Siinay Ehelkiisii iyo wax la mid ah Naxariis Xagganaga ah Darteed iyo Waanada Caalamka.
- 85. Xusuuso Ismaaciil, Idiriis, Dulkifli Dhammaan waxay ka mid ahaayeen kuwa Samra.
- 86. Waxaana Dhex galinay Naxariis tanada waxayna ka Mid ahaayeen kuwa Suuban.
- 87. Nabi Yuunus (Xusuuso) markuu Tagay isagoo Cadhaysan una Maleeyey Inaanaan Cidhiidhyayn korkiisa oo uu ku Dhawaaqay Mugdiyada Dhexdooda Ilaah aan Adi Ahayn ma Jiro Nasahnaantaada Anigu waxaan ka Mid ahaa kuwa Daalimiinta ah.
- 88. Waana Ajiibnay kana Korinay Murugtii, Saasaana u Korinaa Mu'miniinta.
- 89. Zakariyana (Xusuuso) markuu u Dhawaaqay Eebihiis isagoo leh Eebow hayga Tagin Anoo Kali ah Adaa u Khayrroon Cid wax Dhaxashee «u hadhee».
- 90. Waana Ajiibnay waxaana Siinay Yaxye waxaana u Hagaajinay Hawee-

وَأَنْوَا اَنْوَكُمُ الزَّحِيرِ اَنْ مَسَنِي اَلْفَهُرُ وَأَنْ مَسَنِي اَلْفَهُرُ وَأَنْ اَرْحُمُ الزَّحِيرِ اللهِ عِن صَبِّ وَالْتَا الْرَحِيرِ اللهِ عِن صَبِّ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَكِشَفْنَا مَابِعِ عِن صَبْرِ وَاللّهَ اللهُ وَمِثْلَهُم مَعَهُ مُرَحْمَةً وَمِثْلَهُم مَعَهُ مُرَحْمَةً وَمِثْلَهُم مَعَهُ مُرَحْمَةً وَمِثْلَهُم مَعَهُ مُرَحْمَةً وَالشَّيدِينَ اللهِ وَالسَّيعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفَلِّ كَنْ السَّيعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفَلِّ كَنْ السَّيعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفَلِّ الْكَفَلِ اللهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللهُ اللهُ

naydiisii, waxayna ahaayeen kuwo u Deg dega Khayraadka oo Na barya iyagoo Rajayn oo Cabsan waxayna ahaayeen kuwa Noo Khushuuca. يُسُنرِعُوك فِي ٱلْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَكَ رَغَبُ اوَرَهَبُكُ أُوكَانُواْ لَنَا خَسْفِيك ۞

Aayadahan waxay ka Warrami Xaalkii Nabiyadaas iyo sida Eebe U Ajiibay Dhammaantood ugana Koriyey Dhibkii,Saasaana Eebe u Aqbalaa Baryada Dadka Dhibban ee Wanwanaagsan, waxaana Shardi ah in si Dhab ah loo Caabudo Eebe Looguna Hogaansamo Xaqana la raaco Xumaanna laga Fogaado. Al-Anbiyaa' (83-90).

Juz' 17

- 91. Tiina (Xusuuso) Dhawrtay Xubinteedaa waa (maryama) oon ku Afuufnay Dhexdeeda Ruuxdanadii kana yeellay iyada iyo Wiilkeeda Calaamadda Caalamka.
- 92. Tani waa Diintiinii waana Diin kaliya Aniguna waxaan Ahay Eebihiin ee I caabuda.
- 93. waxayse isku Khilaafeen Amarkoodii Dhexdooda Dhammaanna Xagaygaa loo soo Celin.
- 94. Ruuxii Fala Wanaag isagoo Mu'min ah lagama Qariyo Camalkiisa Anaguna waan u Qoraynaa.
- 95. Waxaa ka Reebban Magaalo aan Halaagnay inay soo Noqoto «Soo bixin ka hor».
- 96. Inta laga Furi soo (Dayn) Yaajuuj iyo Maajuuj iyaguna Jaho Sarreysa Dhaammanteed yey ka soo Deg degi.
- 97. Waxaa Dhawaaday Yaboohii Xaqa Ahaa waxaana soo bixi inaytaagnaan Indhaha kuwa Gaaloobay (Iyagoo Dhihi) Halaaganagee waxaan kaga Sugnayn Halmaansho kan Waxaanse ahayn Daalimiin.

فيغَفَّاهُ مِّنْ هَٰ لَذَامًّا كُنَّا ظُلَّه

Maryam Bintu Cimraanna wax badan yuu Quraanku ka warramay Sharafteedii iyo Sida Eebe u Dhawray ugana yeelay Iyada iyo Wiilkeedii Aayad iyo Calaamad Caalamka. Eebana waa Kali wuxuuna Mutaa in Isaga uun La Caabudo, Dadkiise way kala tageen oo Iskhilaafeen. Rasuuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: annagu Nabiyada hadaan nahay Diintanadu waa mid (kaliya). Taasoo Macnaheedu yahay in waxyaabaha Waaweyn Diinuhu Iskaga mid Yihiin. Eebaase loo Noqon Cid walbana ka Abaal marin waxay kasbatay, cid la Halaagayna Adduunka uma Soo noqoto inta Dadka laga soo Bixin oo Qiyaame la Gaadhi oo ay ka soo Bixi yaajuuj iyo maajuuj oo Waqtigu ka Dhawaado, markaasoo Kuwa Gaaloobay ay Indha Taagi Iyagoo Sheegi Inay Halaagsameen Daalimiinna Ahaayeen Halmaanshana kaga Sugnaayeen Qiyaamada, waxse ma taro Calaacal Waqtigaas ee waxaa wax Tari Wanaaggii la Hormarsaday. Al-Anbiyaa' (91-97).

- 98. Idinka iyo waxaad Caabudaysaan oo Eebe ka Soo hadhay waxay Noqon Shidaalka Jahannamo idinkuna waad ku Arooraysaan.
- 99. Hadday Yihiin kuwaasu Ilaahyo kuma Arooreen, Dhamaanna way ku Waari
- 100. waxay ku Yeelan Dhexdeeda Qaylo,waxna Dhexdeeda kuma Maqlaan.
- 101. kuway u Hor martay Xagganaga Wanaag kuwaasu Xaggeeda waa laga Fogayn.
- 102. mana Maqlaan Shanqadhteeda iyaguna waxay Doonto Naftoodu yey ku Waari.
- 103. mana Walbahaariyo Argagaxii Waynaa, waxayna kula kulmi Malaa'igtu kani waa Maalintiinnii ah Tii laydiin Yaboohay.
- 104. waana Maalintaan u Duubayno Samada Sida loo Duubo Warqadaha Kitaabka, Sidaan ku Billownay Abuuriddii hore Yaana ku soo Celinaynaa, waa Yabooh korkanaga ah,annagaana Falna saas.
- 105. Dhab ahaan waxaan ugu Qorray Zabuur Sheegid ka Dib (Luuxul Maxfuudka) Dhulka waxaa Dhaxli Addoomadayda Suuban.
- 106. kan Gaadhsiin baa ugu Sugan CiddiiCaabudi (Eebe).
- 107. kumana aanaan Dirin Naxariista Caalamka adoo ah Mooyee.

إِنَّكُمْ وَمَاتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّهُ أَنتُمْ لَهَا وَرِدُونَ ﴿
لَوْكَانَ هَنَوُلاَةٍ ءَالِهَةُ مَّاوَرَدُوهَا وَكُلُّ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿
اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُلِمُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنِ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِلُومُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِ اللْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِمُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِمُ الْمُؤْمِمُ الْمُؤْمِمُ اللَّهُ اللْمُؤْمِمُ الْمُؤْمِمُ اللَّهُ ال

لَهُمْ فِيهَازَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَالَايَسْمَعُونَ ١

إِنَّ ٱلَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُم مِنْ ٱلْحُسْنَىٰ أُولَتِكَ مَنْهَا أَلْحُسْنَىٰ أُولَتِكَ مَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿ لَا اللّٰهَ مَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا ٱشْتَهَتْ لَا يَضُرُنُهُمُ ٱلْفَرَعُ ٱلْأَحْبُرُ وَلِنَلْقَ لَهُمُ الْفَرَعُ ٱلْأَحْبُرُ وَلِنَلْقَ لَهُمُ الْفَرَعُ الْأَحْبُرُ وَلِنَلْقَ لَهُمُ الْفَرَعُ الْفَرَعُ الْأَخْبُرُ وَلِنَلْقَ لَهُمُ الْفَرَعُ الْمَكْتِ حَمْدُ اللّهِ مُكُمُ اللّذِي كُنْتُمْ وَعُدُونَ ﴿ فَي اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ

وَلَقَدْ كَنَبْنَ افِي الزَّبُورِ مِنْ بَعَدِ الذِّكِرِ أَكَ ٱلأَرْضَ مِرْثُهَا عِبَ ادِى ٱلصَّسُلِحُورَ ﴿ إِنَّ فِ هَلَذَا لَبَلَاخًا لِقَوْمٍ عَمَيْدِينَ ﴿

وَمَآ أَرْسَلْنَكَ إِلَّارَحْمَةُ لِلْعَكَمِينَ

Ciddii wax Eebe ka soo hadhay Caabudda iyo cidday Caabudeenba oo ka Raalli ah waxay noqon Shidaalka Naarta, Ciddii Wanaag ugu hor maray Eebe waa laga Fogayn, mana maqlo shanqadheeda, wuxuu Doonana jannaduu ka helaa, mana ka Naxo Argagaxa Qiyaamada, Malaa'igtaana u bishaarayn, waana Maalinta Cirka la Duubi'Dhulka Jannada iyo kan Adduunba waxaa u Hadhi Mu'miniinta Suubban, Quraankuna waa Gaadhsiin'Rasuulkuna waa naxariista Caalamka, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa yeelee) wuxuu yidhi: Layma Bixinin anoo wax Lacnada ee waxaa uun lay bixiyey Anoo Naxariis ah, Muslim. (Muslim). Al-Anbiyaa' (98-107).

108. Waxaad Dhahdaa waxaa uun lay Waxyooday Aniga in Ilaaheennu Ilaah kaliya yahay ee Idinku Muslimiin ma Tihiin (Ma Hogaansameysaan).

109. Haddayse Jeedsadaan waxaad Dhahdaa waxaan idin Ogaysiiyey si Siman (Cad) Colnimo Mana Ogi inay Dhawdahay ama Fogtahay waxa laydiin Yaboohay.

110. Eebe wuxuu Ogyahay waxa lala Qaylyo oo Hadala wuxuuna Ogyahay waxaad Qarinaysaan.

111. Mana Ogi waxay u Dhawdahay inay Fidmo idiintahay iyo Raaxo Tan iyo Muddo.

112. Wuxuu yidhi (Nabigu) Eebow ku kala Xukun (Dhexdanada) Xaq, Eebahanana waa Raxmaan ee Looga Kaalmo waydiisto waxaad Sheegaysaan.

Anbiyaa' (108-112).

قُلْ إِنَّ مَايُوحَى إِلَى أَنَّ مَا إِلَهُ كُمْ إِلَكُ وُوحِدٌ فَهَلْ أَنتُه مُّسْلِمُون ۞ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ ءَاذَنكُمُ مَ عَلَى سَوَآةً وَإِنْ أَذْرِى أَقِرِيمُ أَمْرِعِيدٌ مَّا تُوعَدُون ۞

إِنَّهُ رَبِعَ لَمُ الْجَهْرَمِ نَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ الْجَهْرَمِ نَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكُمُ وَمَا لَكُمْ وَمِنْ اللّهِ اللّهُ اللّهُ وَاللّهُ اللّهُ اللّهُ وَلَمْ لَكُمْ وَمَا لَكُمْ وَمِنْ اللّهُ اللّ

قَلَ رَبِّ آَحْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا ٱلرَّحْنَثُٱلْمُسْتَعَاثُ عَلَى مَاتَصِفُونَ ﷺ عَلَىٰ مَاتَصِفُونَ ﷺ

Eebe waa Kali,Isagayna waajibtahay in Loo Hogaansamo, Ciddiise Jeedsata ha Ogaato si Cad inay Eebe iyo Rasuulkiisa la Colloowday,Kolleyna waa kii Gaalo la Ciqaabo ama ha Dhawaato ama ha Dib Dhacdo Muddee, Eebana waa Ogyahay wax kasta ama Ha la Muujiyo ama Ha la Qarsadee, Dib u Dhigidda Ciqaabtuna waxaa Suurowda inay tahay Imtixaam iyo u Raaxayn Muddo. Eebana isagaa ah Xaakimka Caadilka ah, Sharcigiisaana Caadil ah, Isagaana looga Kaalmo waydiistaa Dhibaatada iyo waxay Gaaladu Sheegi oo Xumaan ah. Nabiga iyo Nabiyadii kalaba Nabadgalyo Eebe korkooda ha yeelee waxay Dhihi jireen Eebow Cadaalo nagu kala Xukun Anaga iyo Qoomkanaga. Al-

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid gaaraba Naxariista.

- 1. Dadaw ka Dhawrsada Eebihiin Maxaayeelay Gilgilashada Saacadda (Qiyaame) waa wax wayn (Daran).
- 2. Waana Maalintaad Arkaysaan Iyadooy Halmaami Mid wax Nuujisa

بِسَـــــــِ أَلْتُهُ أَلُوكُ مِنْ الرَّحِيدِ

يَتَأَيَّهُا النَّاسُ اَتَّ فُواْرَبَّكُمْ أَإِكَ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَىٰ ءُعَظِيدٌ ۞ يُومَ تَـرُونَهَا نَذْهَ لُ كُلُّمْ رَضِعَكَةٍ عَمَّا Dhammaanteed waxay Nuujinaysay, ooy Dejin (Tuuri) mid Kastoo Uur leh Uurkeeda,waxaadna Arkaysaa Dadkoo Waalan, mana aha kuwo (dhab) u Waalan ee Cadaabka Eebaa Daran.

- 3. Dadka waxaa ka mid ah Ruux ku Murmi Eebe Cilmi la'aan oo raaci Shaydaan kastoo Madax Adag.
- 4. Waxa loo Qoray (Shaydaan) Ruuxii Talada u Dhiibta (Raaca) inuu Baadiyeeyo kuna Toosiyo Cadaabka

أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُ ذَاتِ حَمْلٍ خَمْلَهَا وَتَرَى النَاسَ سُكَنرَىٰ وَمَاهُم بِسُكَنرَىٰ وَلَئِكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَكِيدٌ ۖ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَدِلُ فِي اللَّهِ يِغَيْرِعِلْمِ وَمَنَّ يِعُ كُلُّ شَيْطُنِ مِّرِيدٍ ۞ كُنِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ رُيْضِلُهُۥ وَبَهْدِيدٍ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۞

Suurraddan waxaa lagu Magacaabaa Suuradda Xajka, Maxaayeelay waxay ka Warrantay Xajka iyo waxa la Xidhiidha, waxayna ku Billaabatay Shiddada Qiyaamada iyo inay Dadku ka Dhawrsadaan Dhibaatadaas, waxaana looga Dhawrsan Camal Fiican, Dadkuna Maalintaas waxay la Kulmi Arrin wayn inta laga Moodo inay Waalanyihiin iyagoon Waallayn ee waa uun Dhibka, wixii Ilma ah oo Lanuujinhaya ama Uurka ku jirayna la Tuuro, Tan kale ma Haboona in Cilmi Darro lagu Doodo Eebe iyo Diinta, lana Raaco Shaydaan wax Dhumiya, Naartana u Hogaamiya.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Waxaa laydin Soo kulmin Qiyaamada idinkoo Kaba La' oo Qaawan, oon Gudnayn, Caa'isha waxay Tidhi: Rasuulka Eebow Ragga iyo Haweenku mays Dhawri! Markaasuu Yidhi: Nabigu Caa'ishoy Xaalku waa ka Daranyahay in waxaasi Shuqliyo. Taasina waxay ku Tusin Dhibaatada Qiyaamada. Al-Xajj (1-4).

- 5. Dadow haddaad Tihiin kuwo Shakisan soo Bixinta Annagaa idinka Abuuray Carro, Haddana, Dhibic Haddana Calago Haddana Goosin la Abuuray ivo Midaan la Abuurin si aan idiinku Caddayno (Qudrada Eebe) waxaana ku sugnaa Makaanka waxaan Doono Tan iyo Muddo Magacaaban, markaasaan idin soo Bixinaynaa Idinkoo Yar, markaas inaad Gaadhaan Xooggiinna: waxaa idinka mid ah Cid la oofsan (Dhiman) waxaana idinka mid ah kuwo loo celin Cimri Liita (Gabow) si ayna u Garanin intay wax Yaqiineen ka dib waxba, waxaad Arkaysaa Dhulkoo Abaar (Dhimaad) ah markaan ku soo Dejinno Korkeeda Biyana way Gilgilataa wayna Kortaa, waxayna soo Bixisaa Nooc kastoo Ouruxsan.
- 6. Taasna waxaa ugu Wacan in Eebe uun Xaq yahay uuna Nooleeyo waxa Dhintay iyo inuu wax walba Karo,
- 7. Iyo in Saacadda Qiyaame iman Shaki la'aan, Eebana wuxuu soo Bixin

يَكَأَيُّهُ النَّاسُ إِن كُنتُدُ فِ رَبِّ مِّن ٱلْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقَٰن كُرُ مِن ثُرَّابٍ ثُمَّ مِن نُطْفَةٍ ثُمَّ مِن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِن مُّضْعَةٍ ثُحَلَّقة وَعَيْرِ مُحَلَّق قِ لِنَّبَيِّنَ لَكُمُ ثُمَّ تُخْدِيهُ كُمَّ طِفْلاً ثُمَّ إِلَىّ الْمُكَا الشُّدَّكُمُّ وَمِنكُمُ مَّنَ يُنوفُ وَمِنكُمُ مَّنَ يُرَوفُ وَمِنكُم مَّنَ يُرَدُّ إِلَىٰ الْدُنْ لِالْمُعُمُ لِلكَيْلاً يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمِ الْمَا اَهْ مَزَدَّ وَرَبَّ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ ذَوْج بَهِيج فَيْ

> ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَلَكُقُّ وَأَنَّهُ بُعِي ٱلْمَوْذَ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ فَدِيرٌ ۚ وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ لَارْسِ فِيهَا

waxa Qubuuraha ku Sugan.

وَأَنِ ٱللَّهُ يَبْعَثُ مَن فِي ٱلْقُبُورِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ

Dadka kuma haboona inay diidaan soo Bixinta Maxaayeelay waxay soo mareen Abuurid kala Duwan Laga bilaabo Dhibic Ilaa intay ka Gaboobaan, Arrintaasuna ugu filan Waano, waxaa kaloo Waano ugu Filan Roobka iyo Dooguu soo Bixiyo Abaar ka Dib, Taasina waxay Sugi Awoodda Eebe iyo Xaqnimadiisa iyo in Qiyaamadu Imaan Shaki la'aan iyo Eebe inuu soo Bixin waxa Dhintay. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Abuuridda Midkiin waxaa lagu Kulmiyaa Uurka Hooyadii Afartan Dhibic, markaas Xinjir in la Mid ah, haddana Goosin Sidoo kale, markaas Malag loo Bixiyaa waxaana la Faraa Afar Kalimo waxaana la Qoraa Rizqigiisa, Camalkiisa, Ajashiisa Xuman iyo Liibaan, markaasaa lagu Afuufaa Ruuxda. Waxaa wariyey Bukhaari iyo Muslim.

Taasina waxay ku Tusin in Dadaal Fiican la dadaalo iyadoo la Ogyahay in Eebe wax walba Qaddaray. Al-Xajj (5-7).

- 8. Dadka waxaa ka mid ah mid ku Doodi Eebe Cilmi La'aan iyo Hanuun La'aan iyo Kitaab wax Nuurin la'aantiis.
- 9. oo Dadbi Luqunta (Iskibrin) inuu ka Dhumiyo Jidka Eebe,wuxuu Mudan Adduunyada Dulli waxaana Dhadhansiin Maalinta Qiyaame Cadaab wax Guba.
- 10. Taasna waa waxay Hor marsatay Gacmahaagu, Eebana ma aha Dulmiyaha Addoomada.
- 11. Waxaa ka mid ah Dadka mid u Caabudi (Eebe) Dhinac (Shaki) Hadduu soo Gaadho Khayra Xasili, Hadduu soo Gaadho Imtixaan (Dhibna) u Gadooma Wajigiisa (Gaalooba) wuxuu Khasaariyey Adduun iyo Aakhiraba Kaasina waa Khasaaraha Cad uun.
- 12. Wuxuu Caabudi (Baryina) Eebe ka Sokow waxaan Dhibayn Anfacaynna Kaasina waa uun Baadida Fog.
- 13. Wuxuu Caabudi wax Dhibkiisu ka Dhawyahay Nacfigiisu, isagaa u Xun Sokeeye una Xun la noolaadi.

وَمِنَ النَّاسِ مِن يَحْدِلُ فِ الله بِغَيْرِ عِلْمِ وَلا هَدَى وَلاَ كَنْسِ مُنْيِرِ فَيْ الله بِغَيْرِ عِلْمِ وَلا هَدَى وَلاَ كِنْسِ مُنِيرِ فَيْ وَاللَّهُ الله بِعَيْرِ عِلْمِ وَلاَ هَدَنِياً ثَانِيَ عِلْمَ فَيْ الدُّنْيَا خِزْقٌ وَنُهُ وَالْقَيْمَةِ عَذَابَ الْمَرِيقِ الدُّنْيَا وَلَيْ عَلَى مَا قَدَّمَ الله عَلَى حَرْفٌ فَإِنْ أَصَابَهُ وَنَا الله وَمِنَ الله عَلَى حَرْفٌ فَإِنْ أَصَابَهُ وَمَنْ الله عَلَى حَرْفٌ فَإِنْ أَصَابَهُ وَمَنَا لَهُ الله عَلَى حَرْفٌ فَإِنْ أَصَابَهُ وَمَنْ الله الله عَلَى عَلَى وَجَهِ هِ عَلَى عَلَى وَجَهِ هِ عَلَى الله عَلَى الله عَلَى الله عَلَى وَجَهِ هِ عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى الله عَلَى الله عَلَى الله عَلَى وَجَهِ هِ عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى الله عَلَى الله عَلَى وَجَهِ هِ عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى الله عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى اللهُ عَلَى وَالله عَلَى اللهُ عَلَى الله

يَدْعُواْمِن دُوبِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ. وَمَا لَا يَنفَعُهُ. ذَلِكَ هُوَالضَّلَالُ ٱلْبَحِيدُ ۞ يَدْعُواْ لَمَن ضَرُّهُ: ٱقَرَّبُ مِن نَفْعِةً عَلِيْشَ ٱلْمَوْلَى وَلَبْنُسَ ٱلْمَشِيرُ ۞

Waxaa ka mid ah Dadka kuwo ku Murmi Ilaahay Cilmi iyo Hanuun iyo Kitaab Cad La'aantiis, ee Kibir iyo Iska weyni uun la Jooga, inay Dadka Xaqa ka Leexiyaan, kuwaasuna waxay mudan Dulli Adduun iyo cadaab Aakhiro, lamana Dulmiyin ee waa waxay hor marsatay Gacantiisu, waxaa kaloo ka mid ah kuwa Eebe u Caabudi dhinac oo Hadduu Khayr Helana Xasila, Haddii Dhib ku Yimaadana Gaalooba, Kaasina waa mid iska Khasaariyey Adduun iyo Aakhiraba, waana Khasaaraha Dhabta ah, wuxuuna Caabudi Eebe ka Sokow waxaan waxba Tarayn, dhibkiisuna ku Dhawyahay Nacfigiisa,kaasaana u Xun Sokeeye iyo Cashiir. Ibnu Cabbaas wuxuu Sheegay in Baadiyihii Carbeed markay Khayr Helaanna Dhihi Jireen waa Diin Fiican marka Dhib ku Yimaaddana Dhihi Jireen waa Diin Xun Markaasaa Eebe soo Dejiyey Aayadahan,Diintuna waa uun Xaq, ama Barwaaqo ha timaaddo ama Dhib ha yimaadee. Al-Xajj (8-13).

- 14. Ilaahay wuxuu Galiyaa kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo Falay Camal Fiican Jannooyin ay Socoto Dhexdeeda Wabiyaal, Eebana wuxuu Falaa wuxuu Doono.
- 15. Ciddii u Malayn Inuusan u Gargaarayn Eebe Nabigiisa Adduun iyo Aakhiraba ha u Fidiyo Xadhig Xagga Samada hana isku Gooyo (Marjiyo) hana dayo inay Dhagartiisu Tegsiiso waxa Cadho Galin.
- Saasaana kuugu soo Dejinay Aayaad Cad Eebana wuxuu Hanuuniyaa Cidduu Doono.
- 17. Kuwa Rumeeyey (Xaqa) iyo Kuwa Yuhuudoobay iyo Saabi'inta (Xiddigaha Caabuda) iyo Nasaarada iyo Majuusiga iyo Mushrikiinta Eebaa kala bixin Dhexdooda Maalinta Qiyaame, Eebana wax kasta wuu Arkaa.
- 18. Miyaadan Arkayn inay Eebe u Sujuudi waxa Samooyinka iyo Dhulka iyo Qorraxda iyo Dayaxa iyo Xidigaha iyo Buuraha iyo Geedaha iyo Xayawaanka iyo Waxbadan oo Dadka ah, wax badanna waxaa ku sugnaaday Korkooda Cadaab, Ruuxuu Ihaaneeyo Eebana ma laha wax Sharrifi, Eebana wuxuu Falaa wuxuu Doono.

وَالنَصْدَىٰ وَالْمَجُوسُ وَالَّذِينِ اَشْرَكُوا إِنَ اللَّهُ يَفْصِلُ بَيْنَهُ مُ يَوْمَ الْقِينَمَةُ إِنَّ اللَّهَ عَكَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدُ ﴿ ﴾ اَلْمُرَّرُأَنَّ اللَّهُ يَسْجُدُلُهُ, مَن فِي اَلسَّمَوْتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْهُ وَالْقَدُ وَالْتَحُومُ وَالْخَالُ

وَمِنْ فِي الْدُرْضِ وَالسَّمْسُ وَالفَّمْرُ وَالنَّجُومُ وَالِجِهِ؟ وَالشَّجُرُ وَالدَّوَاَتُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكِثِيرُ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَاتُّ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ, مِن مُكُدُّ مِ ۚ انَّ اللَّهُ مَفْعَلُ مِا لَشَاءً ۗ هُ ۚ إِنَّهُ

Ciddii Wanaag fasha waxaa lagu Abaal marin Wanaag, Ciddiise u malayn Nabiga inaan Eebe u Gargaarayn Adduun iyo Aakhiraba hadduu Doono Cadho ha u Dhinto Bal inay wax u tarto, Eebana Quraan Cad yuu soo Dejiyey, Eebaana Hanuuniya Cidduu Doono, Dhammaanna Muslim iyo Gaalo Eebaa kala Bixin Qiyaamada, wax kastana Ilaahay Buu u Sujuudaa, oo u Khushuucaa una Hogaansamaa, Sujuudduna ma aha Tan Dadkoo kale ee wax kasta wuxuu u sujuudaa si ku Habboon, waxaana Sugnaatay in Shaydaanku Qoomamayn markuu Galo Naarta, Mu'miniintuna Jannada oo Sheegi inuu Khasaaray markuu Diiday Sujuudda. Waxayna ku Tusin in Ciddii Sujuudi wayda ay Raacday Sheydaan kana Leexatay Jidka Toosan. Al-Xajj (14-18).

19. Labadani waa Doodayaal,waxayna ku Doodeen Eebahood, kuwa Gaaloobay waxaa loo Goyn Maryo Naar ah waxaana Lagu Shubi Korkooda Biyo Kulul.

هَذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُواْ فِي رَبِّمٍ مُّالَّذِينَ
 هَذَانِ خُصِّمَانِ ٱخْتَصَمُواْ فِي رَبِّمٍ مُّالَّذِينَ
 مِن فَوْقِ رُءُ وسِمِمُ ٱلْحَمِيمُ الْمَالِينَ

20. Waxaana lagu Gubaa (Lagu Dhalaaliyaa) waxa Caloosha ku Jira iyo Jidhka (Haraga).

21. waxay Mudan Budhadh Bir ah.

- 22. Markastooy Doonaan inay ka Baxaan Xaggeeda Walbahaar Dartiis waa lagu Celiyaa Dhexdeeda (waxaana la Dhahaa) Dhadhamiya Cadaabka Gubidda.
- 23. Eebana wuxuu Galiyaa kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo Fala Camal Fiican Jannooyin ay Dureeri Dhexdeeda Wabiyaal, waxaana, Loogu Xidhaa Dhexdeeda Jinjimo Dahab ah iyo Jawhar, Dharkooduna Dhexdeeda waa Xariir.
- 24. Waxaana lagu Hanuuniyey Wanaagga Hadalka waxaana lagu Hanuuniyey Jidka la Mahdiyo.
- 25. kuwa Gaaloobay oo ka Celiya Jidka Eebe iyo Masaajidka Xurmaysan ee looga Yeelay Dadka Sinnaan mid ku Nagi iyo mid Meel ka yimidba ciddii la Doonta Dhexdiisa Leexin Dulmi ah (Xumaan) waxaannu Dhadhansiin Cadaab Daran.

يُصْهَرُ بِهِ عَمَافِي بُطُونِهِمْ وَٱلْجُلُودُ ١

وَلَمْمُ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ١

ڪُلَمَا أَرَادُوٓا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمِّ أَعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ ﴿

إِثَ ٱللَّهُ يُذْخِلُ ٱلَّذِينَ ، اَمنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِ حَلْتِ جَنَّلْتِ تَجَرِّي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَ رُ يُحَكَّونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُوْلُؤُ وَلِمَ الشَّهُمُ مِنِيهَا حَرِيرٌ ﴿ فَيَ وَهُدُوَ إِلَى الطَّيِّ مِنَ الْفَوْلِ وَهُدُواْ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَيَصُدُّونَ عَن سَكِيلِ اللَّهِ وَالْسَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَلَيْكُفُ فِيهِ وَالْبَاذِ وَمَن يُسِدِّ فِيهِ

Kuwa Xaqa ku socda iyo kuwa Gaalaada ah waa labo Kooxood oo ku Doodi Eebe,markaasaa Eebe Gaalana si darran u Ciqaabi, Mu'miniintana Janno iyo Wanaag ku Abaal marin,maxaayeelay Wanaagbaa Eebe ku toosiyey, Ciddiise Gaalowda oo ka Celisa Dadka Jidka Eebe iyo Masaajidka Xurmaysan ee Eebe u Simay Mu'miniinta iyo Ciddii wax Qallooca iyo Dulmi kula Timaadda Dhexdiisa wuxuu ku Abaal marin Cadaab Daran.

Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi:Dulmigaas waa inaad ku Bannaysataa Xaramka wax lagaa Reebay oo Xumaan ah ama Dil Xaq Darro. Ciddii Saas Fashana waxay Mudan Cadaab Daran. Al-Xajj (19-25).

26. (Xusuuso) markaan u Muujinay Nabi Ibraahim Meeja Baytka (Kacbada)Annagoo ku Dhihi Ha la Wadaajin Eebe (Cibaadada) waxba.u Daahirina Gurigayga kuwa Dhawaafi iyo kuwa Taagan iyo kuwa ku Rukuucsan ee Sujuudsan. وَإِذْبَوَّأْنَىٰ الإِبْرَهِيمَ مَكَاكَ الْبَيْتِ أَن لَانَشْرِلْف بِي شَيْئَا وَطَهِّ رَيْنِيَ لِلطَّآمِفِين وَالْقَآمِمِينَ وَالرُّضَّعِ اَلسُّجُودِ ۞

- 27. Ogaysiina Dadka Xajka ha kuu Yimaaddeen iyagoo Lugayn iyo mid Bog Dheer Dhammaanteed oo ka iman Jaha kasta oo Dheer.
- 28. inay Joogaan (u yimaadaan) Nacfigooda Dartiis, oy xusaan Magaca Eebe Maalmo la Yaqaan,waxa Eebe ku Arzaaqay oo ah Xayawaanka nicmoolayda, ka Cuna Xaggeeda Quudiyana kan Dhibaataysan ee Faqiirka ah.
- 29. markaas ha Dhammeeyeen basaastooda,hana Oofiyeen nadorkooda,hana Dhawaafeen Baydka Horreeyey.

وَأَذِن فِي النَّاسِ وِالْحَيِّمَ يَأْتُوكَ رِجَالَا وَعَلَىٰ صَنْ اللَّهِ صَنِي اللَّهِ صَنْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَى مَا اللَّهِ اللَّهُ عَلَى اللَّهِ اللَّهُ اللَّ

waxaa Eebe Tusiyey-Nabi Ibraahim Kacbada wuuna Dhisay isagoo Faray inuu Gaalimada ka nadiifiyo, dadkana Xajka ugu yeedho, si ay meel kasta uga yimaaddaan, una Helaan Nacfi Adduun iyo mid Aakhiraba, una Xusaan Eebe, Hadiyo Xoola ahna ugu Gawracaan waxna ka Cunaan kana Quudiyaan Masaakiinta iyo kuwa Dhibaataysan, Basaastana iska Bi'iyaan Oofiyaanna nadarka, Dhawaafaanna Baydka horreeyey. Saasaad u Aragtaa in si Daran loo Yimaaddo Maka Xaj iyo Cumro.loogana helaa Wanaag iyo Khayr Adduun iyo Aakhiraba, waana Masaajid Sharaf leh oy Kacbadu ku Taal oy Waajibna tahay in la Weyneeyo, waxaana sugnaatay in Nabigu (Naxariis iyo nabadgalyo Eebbe korkiisa ha yeelee) La warsaday Masaajidkee u Horreeyey Uuna Yidhi (Masaajidka Xurmaysan) lana yidhi Yaa ku Xigay Yidhina (Baytul maqdis),imisaa u Dhaxaysay markii la Yidhina uu Yidhi Afartan Sano. Kacbaduna waa Tan ula Jeedsadaan Muslimiintu Salaadda kuna Tusin Midnimada iyo Sinaanta iyo Isu naxariisashada, waana Sharafta Islaamka iyo Muuqiisa. Al-Xajj (26-29).

- 30. Waa Saas, Ruuxii Wayneeya wuxuu Reebay Eebe Saasaa u Khayrroon Eebihiis Agtiisa, waxaana laydiin banneeyey Nicmoolayda waxa Laydinku akhriyo Mooyee.ee ka Dheeraada Xumaanta ah Sanamyada kana Dheeraada Hadalka Beenta ah.
- 31. Idinkoo u Toosan Eebe oon Mushrikiin ahayn, Ruuxii u Shariig yeela Eebe wuxuu la mid yahay mid ka Soo Dhacay Samada oy Dafi Shimbirtu ama ay ku Tuuri Dabaysho Meel Dheer oo halaag ah.
- 32. waa Saas Ruuxii wayneeya Amarada Eebe (Sharcigiisa) taasi waa dhawrsashada Quluubta.
- 33. waxaa idiinku Sugnaaday (hadiyada) Nacfi Tan iyo Muddo, Markaas

ذَلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ حُرُمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ،
عِندَرَيِّهِ وَأُحِلَتْ لَكُمُ الْأَنْعَلَمُ إِلَّا
مَا يُتَلَى عَلَيْكُمُ مَّ فَالْجَتَكِبُواْ الرِّحْسَ
مِنَ الْأَوْشِينِ وَاجْتَكِبُواْ فَوْلَكَ الزُّورِ ﴿
مَنَ الْأَوْشِينِ وَاجْتَكِبُواْ فَوْلَكَ الزُّورِ ﴿
مَنَا اللَّهُ عَبْرَمُشْرِكِينَ بِهِ وَمَن يُشْرِكَ بِاللَّهِ فَكَأَنَما لَحُنَا اللَّهُ وَكَالَتُهُ الطَّيْرُ الْوَتَهُوى بِهِ حَرَيْنَ مِنْ عَظِمْ شَعَتَ مِلَاللَّهُ فَإِنَّهُ الطَّيْرُ الْوَتَهُوى بِهِ اللَّهِ فَي مَكَانِ سَحِقِ ﴿
اللَّي عُن مَكَانِ سَحِقِ ﴿
اللَّهُ فَي مَكَانِ سَحِقِ ﴿
اللَّهُ فَي مَكَانِ سَحِقِ ﴿
اللَّهُ فَي مَكَانِ سَحِقِ ﴿
اللَّهُ فَا مَنْ اللَّهُ فَا إِنَّهُ اللَّهُ الْمُلْكِ الْمَالِكُ الْمُعْلَى اللَّهُ اللَّهُ الْمَالِكُ اللَّهُ الْمَلْدُ الْمُلْكُونِ ﴿

مِن تَقُومَ الْفَلُوبِ ﴿

مِن تَقُومَ الْفَلُوبِ ﴿

اللَّهُ عَلَى الْفَالُوبِ ﴿

الْمُنْ إِنْ مَا مَنْ عَلَيْ اللَّهُ الْمِلْ اللَّهُ الْمَالِي اللَّهُ الْمُلْكِالُونَ الْمِلْكُونُ اللَّهُ الْمُلْكُونِ اللَّهُ الْمُلْكُونِ اللَّهُ الْمُلْكُونُ الْمَنْ الْمُ اللَّهُ الْمُلْدُ الْمُلْكُونِ اللَّهُ الْمُلْكُمُ الْمُلْعُلُولُ اللَّهُ الْمُلْكُونُ اللَّهُ الْمُلْكُونُ الْمُلْكُونُ الْمُلْكُونُ الْمُلْكُونُ الْمُنْ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُلْكُونُ الْمُؤْلِدُ اللَّهُ الْمُلْكُونُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُلْكُونِ الْمُؤْلِقُ الْمُعُلِي اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْ

waxay ku Dhammaan Baydka Horreeyey.

- 34. Ummad kasta waxaan u yeellay Cibaado (Ciid) inay ku Xusaan Eebe wuxuu ku Arzaaqay oo Xayawaanka Nicmoolayda ah,Ilaahiinna waa Ilaah kaliya ee u Hogaansama una Bishaaree, kuwa Xasilloon (ee Cabsada) ee ah.
- 35. Kuwa marka la Xuso Eebe ay Cabsato Quluubtoodu,kuna Samra waxa ku Dhaca ee Ooga Salaadda,waxaan ku Arzaaqnayna wax ka Bixiya.

ثُمَّ عَيْلُهَ آلِلَ ٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ ﴿
وَلِكُ لِ أُمَّةِ جَعَلْنَا مَسْكًا لِيَذْكُرُواْ اَسْمَ اللَّهِ
عَلَى مَا رَزَقَهُم مِنْ بَهِ يمَةِ ٱلْأَقْعَرِدُ فَإِلَنْهُكُو
لِلْهُ وَحِدُ فَلَهُ وَأَسْلِمُواْ وَيَشِرِ ٱلْمُخْمِتِينَ ﴿
اللَّذِينَ إِذَا ذُكِراً لَلْهُ وَحِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّيْدِينَ
عَلَى مَا أَصَا بَهُمْ وَٱلْمُقِيعِي الصَّلَافِةِ وَعَمَا
عَلَى مَا أَصَا بَهُمْ وَٱلْمُقِيعِي الصَّلَافِة وَعَمَا

Saan soo Sheegnay Suuraddan waxay ka warrami Camalka Xajka, halkanna wuxuu Eebe Fari in la Dhawro Sharcigiisa, lagana Dheeraado Gaalnimada iyo Beenta, Illeen Ciddii Eebe wax la Caabudda waa midday ku Dhacday khasaare waxayna kale oy ka warrami Aayaduhu Hadyada la Gawrici Xajka iyo Habkeeda iyo in Eebe kaliya la Caabudo Loona Hogaansamo Sharcigiisa, kuwaas saas Falana waa kuwa Qalbigoodu Cabsado oo Samra, oo Salaadda Ooga, Zakadana Bixiya, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Maraga Beenta ah wuxuu la Sinnaaday Eebe wax lala Caabudo, wuxuuna Akhriyey Aayadda. Taasina waxay ku tusin Xumaanta Beenta iyo inay Khatartahay inay kala mid Noqotay Gaalimada. Al-Xaji (30-35).

- 36. Loogga (Hadyada) waxaan idiinka Yeellay Sharciga Calaamooyinka Eebe waxaana idiinku Sugan Dhexdeeda Khayr ee ku Xusa Magaca Eebe Korkeeda iyadoo Jilib Xidhan, markay U dhacdo Dhinacna wax ka Cuna,kana Quudiya kan Dhawrsoon iyo kan Warsanba, Saasaana idiinka Fududaynaa inaad Mahdisaan.
- 37. Ma gaadho Eebe Hilibkeedu iyo Dhiiggeedu waxaase Gaadha ka Dhawrsoonidiinna,Saasaana Eebe idiinku Fududeeyaa inaad ku Waynaysaan wuxuu idinku Hanuuniyey una Bishaaree kuwa Wanaagga Fala.
- 38. Eebana wuu Daafacaa kuwa Rumeeyey (Xaqa) Eebana ma Jecla mid kastoo Khayaamo Badan oo Gaalimo Badan.
- 39. waxaa loo Idmay kuwa lala Dagaallami (inay Dagaallamaan)

وَٱلْبُدُنَ جَعَلَنَهَا لَكُرِيْنَ شَعَتِيرِ ٱللَّهِ لَكُرُفِيهَا خَيْرٌ فَأَذَكُرُ وَاأَسُمَ ٱللَّهِ عَلَيْهَا صَوْآفَ فَإِذَا وَجَنَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُواْمِنْهَا وَأَطْعِمُواْ ٱلْقَانِعَ وَٱلْمُعَثِّرَ كَانَاكِ سَخَرْنَهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۞

ڵڹ؞ؘٮؘٵڶٲڵڐٮؖڷؙۅؙؙڡؙۿٲۅؘڵٳۮؚڡٙٲۊٛۿٵۅؘڵؽڮڹؽڹٲڷؙڎؙ ٲڶؿٞۜۄؽؠڹػؙٛؠۧ۠ػڵٳڬڛڂٚۿٲڶػٛڗڸؿڲڽؚڔٛۅٲ ٱڵڎۜۼٙڮؘڡٵۿۮٮػؙٛڗ۫ؖ۫ۘۯؽۺۣٞڔؚٱڶؙڡؙڂڛڹؚڽٮ۞

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَلَنِفِعُ عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُو ۗ أَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَانِ كَفُورٍ ۞ أُونَ لِلَّذِينَ يُقَنِّ مَلُون يَأْتُهُمْ ظُلِمُواًْ وَإِنَّ ٱللَّهَ maxaayeelay waa la Dulmiyey Eebena Gargaarkooda wuu Karaa.

40. waana kuwa laga Bixiyey Guryahoodii xaq Darro iyo Inay Dheheen Eebahanno waa Ilaahay, haddayna Jirin ku Daaficidda Eebe Dadka Qaarkood Qaar waxaa la Dumin lahaa Macaabidda Yuhuud, iyo Biyac Kaniisadaha, iyo Kaniisadda Dad kale, iyo Masaajidda lagu Xuso Dhexdeeda magaca Eebe wax badan, wuuna u Gargaari Eeebe Cidii u Gargaarta (Diintiisa) Eebana waa Xoog Badane Adkaada.

عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرُ ۞

الَّذِينَ أُخْرِجُواْ مِن دِيكِرِهِم بِغَيْرِحَقِّ إِلَّا أَن يَقُولُواْ رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضِ لَمُّذِّمَتْ صَوَمِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَتُ وَمَسَحِدُ يُذْكُرُ مِنْ صَوَمِعُ السَّمُ اللَّهِ كَثِيراً وَلَيَنضُرَكَ يُذْكُرُ مِنْ يَضُرُقُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيْتُ عَزِيزً فِي

Xoolaha Eebaa Noogu Nicmeeyey, Cunno, Cabbid, Rarasho, Korid iyo waxyaalo kale, Hadyana Xajkaa loogu, Qalaa waxaana wax laga siiyaa kuwa Baahan, Ilaahayna Dan kama leh Hilibkeeda iyo Dhiigeeda ee Wuxuu ka AbaalmariyaaWanaagga, Eebaana Daafaca Mu'miniinta Dhabta ah Loona Idmay inay Dagaallamaan, Illeen waa la dulmiyey oo Xaq Darro looga soo Bixiyey Guryahoodiiye, Haddaan Eebe Mu'miniinta ku Daaficin Gaaladana waxaa la Dumin lahaa Meelaha lagu Caabudo Eebe. Al-Xajj (36-40).

- 41. waana kuwa Haddaan Makanino Dhulka Ooga Salaadda oo Bixiya Zakada oo Fara Wanaagga oo ka Reeba Xumaanta, Eebaana iskale Cidhibta Arrimaha
- 42. Hadday ku Beeniyaan waxaa Beeniyey Hortood Qoomkii (Nabi) Nuux iyo Caad iyo Thamuud.
- 43. iyo Qoomkii (Nabi) Ibraahim iyo Qoomkii (Nabi) Luudh.
- 44. iyo Ehelkii Madyan,waana la Beeniyey (Nabi) Muuse,waana Sugay Gaalada markaasaan Qabtay ee see noqday Ciqaabkii.
- 45. maxay Badantahay Magaalo aan Halaagnay iyadoo Gardaran iyaduna u Dhacday Darbiyadeedii iyo Ceel la Halleeyey iyo Daar wayn (markii la Halaagay Dadkii).
- 46. Miyeyna ku Soconin Dhulka oy u Ahaato Quluub ay wax ku Kasaan ama

الَّذِينَ إِن مَّكَنَّهُمْ فِالْأَرْضِ أَقَامُواْ الصَّلُوةَ
وَاتُوَّا الزَّكُوةَ وَآمَرُواْ بِالْمَعْرُوفِ
وَاتُوَّا الزَّكُوةَ وَآمَرُواْ بِالْمَعْرُوفِ
وَنَهُوْاْ عَنِ الْمُنكِرِ وَلِيَّوِعَنِقِبَهُ ٱلْأَمُورِ اللَّهِ عَلَيْهُ الْأَمُورِ اللَّهَ مَثَوْمُ لُولُولُ اللَّهُمْ قَوْمُ لُولُولُ اللَّهُ مَوْدُ اللَّهُ ا

Dhago oy wax ku Maqlaan, Indha Beelka Dhabta ahna waa Indho Beelka Quluubta ku Sugan Laabta. بِهَآ أَوۡءَاذَانُۗ يُسۡمَعُونَ بِهِٓ أَفَإِنِّهَا لَاَتَعۡمَىٱلْأَبْصَـٰدُ وَلَكِن تَعۡمَىٱلۡقُلُوبُٱلَّتِى فِٱلصُّدُورِ ۞

Kuwa Eebe u Yaboohay una Gargaaro waa kuwa Niyeysan Hadduu Eebe makaniyo Dhulka ku Maamuli Diinta Eebe iyo Sharcigiisa, oo Dhawri Salaadda, Zakada Wanaag Faridda, Xumaan ka Reebidda, iyo Khayroo Dhan. Kuwaan Saas ahaynse siday ku Mudan Gargaar Eebe, Ciddiise Beenisa Nabiga iyo Xaqa, waxay la mid Noqon kuwii hore ee Beeniyey lana Ciqaabay, Imisaana la Halaagay Magaalo Kibirtay oy Guryihii, Ceelashii iyo Meel kastaba Cidlowday, wayna Arki Kartaa Ciddii marta Dhulka. Indha la'aanta Dhabta ahna waa Tan Qalbiga mar Haddaan Xaqa, Hanuunka iyo Nuurka Eebe lagu garanayn. Al-Xajj (41-46).

- 47. waxay Dedejisan Cadaab mana Baajinaayo Eebe Yaboohiisa, Maalin Eebe Agtiisana waxay la mid tahay kun Sano oo waxaad Tirinaysaan.
- 48. Badanaa Magaalo aan u Sugnay* iyadoo Daalimad ah, Markaas aan Qabtay Xaggayga Umbaana loo Ahaan.
- 49. waxaad Dhahdaa Dadow waxaan uun Anigu idiin ahay Dige Cad.
- 50. kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo falay Camal Fiican waxay mudan Dambi Dhaaf iyo Rizqi Sharaf leh (Janno).
- 51. kuwa u Socda (Xumaanta) Aayaadkanaga iyo (isku dayi) inay na daaliyaan kuwaasu waa Ehelka Jaxiimo.

ويستعجلونك بالعداب ولن يخلف الله وعده, وَإِنْ يَوْمًا عِندَرَيِكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا نَعْدُونَ فَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَمَا وَهِي ظَالِمةً وَكَأَيْنَ مِن فَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَمَا وَهِي ظَالِمةً ثُمَّ أَخَذْتُهَ وَلِكَ ٱلْمَصِيرُ فَيَ قُلْ يَتَأَيَّها النَّاسُ إِنَّمَا أَنَّا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ فَيَ فَالَّذِينَ عَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ لَمُم مَعْفِرَةً وَرِنْقُ كَرِيدٌ فَي

Mana Habboona in la soo Dedejisto Ciqaabta Eebe iyo Cadaabkiisa, ILLeen Eebe ma Baajiyo Yaboohiisee, Maalintuna Eebe agtiisa waxay la mid tahay Kun sano oo waxa la Tiriyo ah. waxaana sugnaaday in Nabigu Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Waxay Gali Fuqarada Muslimiintu Janada ka Hor kuwa Xoolaha leh Maalin Nuskeed Shan Boqol oo Sano cid kastoo la halaagana Eebe umbay la Kulmi oo Abaal marin. Nabiguna waa u Digaha Dadka, Ciddii wanaag Fashana waxay mudan Dambi Dhaaf iyo Rizqi Sharafleh, kuwa Xaqa ka hor imaanna waa Ehelka Naarta. mana Sinna Xumaanle iyo Sama fale xaqa Raaca oo wanaag u horseeda. Al-Xajj (47-51).

* u Kaadinnay.

52. Rasuulkastoon Dirray ama Nabi Hortaa markuu wax Akhrin waxbuu ku Tuuraa Shaydaanku Akhriskiisa,markaasuu Baabi'yaa Eebe wuxuu Tuuri Shaydaanku wuxuuna Sugaa Aayaadkiisa Eebana waa Ogaade Falsan.

وَمَآ أَرْسَلْنَامِن قَبْلِكَ مِن زَسُولِ وَلَانِيَ إِلَّا إِذَاتَىَنَّىَ ٱلْقَى ٱلشَّيْطَانُ فِى أَمْنِيْنَدِهِ فَيَنسَحُ ٱللَّهُ مَايُلِقِى ٱلشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ ٱللَّهُ ءَايَنتِهِ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمُ مُكِيدٌ ﴾

- 53. si uu uga yeelo waxa Shaydaanku Tuuri Fidmo kuwa Quluubtoodu Bugto ee ka Ingagan Quluubta Daalimiintuna waxay ku Suganyihiin Khilaaf (Baadi) Fog.
- 54. inay Ogaadaan kuwa Cilmiga la siiyey «Mu'miniintu» inuu yahay Xaq Eebe ka yimid (Quraanka) oy Rumeeyaan,oy u Khushuucdo Dartiis Quluubtoodu'Eebana wuu ku hanuunin kuwa Rumeeyey (xaqa) Jid Toosan
- 55. kana tagaan kuwa gaaloobay Shaki intay ugu Timaaddo Saacaddu Kado ama u yimaaddo cadaab Maalin daran.
- 56. Xukunka Maalintaas Eebaa iska leh,wuuna kala Xukmin Dhexdooda, kuwa Rumeeyey (Xaqa) oo falay Camal Fiican waxay Gali Janada Naciimo.
- 57. kuwa Gaaloobay oo beeniyey Aayaadkanagana kuwaas waxaa u Sugnaaday Cadaab wax Dulleeya.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِى الشَّيْطِلُنُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضُّ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمُ أُولِكَ الظَّلِمِينَ لَغِي شِفَاقٍ بَعِيدِ ﴿ ثَالَٰ الْعِلْمَ النَّهُ الْحَقُّ وَلِيعْلَمَ الَّذِينَ الْوَتُوا الْعِلْمَ النَّهُ الْحَقُّ مِن زَّيِكَ فَيُوْمِنُوا بِهِ وَفَتُخِيتَ لَهُ وَلُوبُهُمُ أُولِنَ اللَّهَ لَهَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا إِلَى صِرَطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿ ثَنَ

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُواْ فِي يَدَةِ مِنْ هُ حَتَّى تَأْنِيهُمُ السَّاعَةُ بُغْتَةً أَقَ يَأْنِيهُمُ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ۞ الْمَالُثُ يُومِ عَقِيمٍ ۞ الْمُالُثُ يُومِ عَقِيمٍ ۞ فَكَالَّذِينَ عَلَمُ الْمَالِكُ يَحْتُ مُ الْمَالَكُ يَحْتُ الْمَالِكِ حَتِ فَيَالَا الْصَالِحَتِ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ۞ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ۞ وَالَّذِينَ كَفُولُ وَكَيْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عِنْدُ الْمُعْ عَذَابُ مُعِيدٍ ۞ لَهُمْ عَذَابُ مُعِيدٍ ۞ اللّهِ عَنْدُ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَيْهِ اللّهِ اللّهُ عَلَيْدُ اللّهُ عَلَيْهِ اللّهُ اللّهُ عَنْدُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهِ اللّهِ اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الل

Qisada kutubta Qaarkeed qorto oo ku Saabsan in Shaydaan Nabiga wax ugu Tuuray intuu Sanamyada Sheego ma aha wax Sugan,waana ka Dhawrsanyahay Nabigu Arrintaas, Hase yeeshee Gaaladaa Shaydaan Moodsiiyey Arrintaas, Eebana Xumaanta wuu Tiraa Xaqana wuu Sugaa, si Cidduu Dhuminna u Muuqato Tii Toosnaanna u Muuqato,iyo inay Mu'miniintu ogaadaan Xaqa, Jidka ku Toosan, Gaalana Xumaan Madayso intay uga Timaaddo Saacadda ama Ciqaabdaran, Xukunka Qiyaamadana Eebaa iska leh, isagaana kala Xukumi Dhexdooda, kuwa Fiicanna Jannuu Galin kuwa Xunna Naar Daran, Nabiguna waa ka fogyahay inuu Shaydaan u soo Dhawaado. Al-Xajj (52-57).

- 58. kuwa ku Hijrooday Jidka Eebe Haddana la Dilo ama dhinta wuxuu ku Arzaaqi kuwaas Eebe Rizqi Wanaagsan, Eebana waa ku Khayrroon yahay Rizqigiisu.
- 59. wuxuuna Galin Meel ay ka Raalli Noqon (Janno) Eebana waa Oge Dulbadan.
- 60. waa saas, Ruuxii Ciqaaba inta la Ciqaabay oo kale Markaas la garda-

وَالَّذِينَ هَاجَرُواْفِ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُو أَوْمَا تُواْلِيَ رُزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقَ حَسَنَاً وَإِنَ اللَّهَ لَهُ وَحَيْرُ الرَّزِقِينَ ﴿ وَإِنَ اللَّهَ مَمَّدُ حَلَا يَرْضَوْنَ لُمُ وَإِنَّ اللَّهَ لَكُذْخِلَنَّهُم مُّذْخَلًا يَرْضَوْنَ لُمُ وَإِنَّ اللَّهَ لَكَلْمِ مُّحَلِيدٌ ﴿ هُذَاكَ وَمَنْ عَافَ مِمثَلُ مَا عُو قَلَ بِهِ عَلَى اللَّهِ raysto wuu u Gargaari Eebe, Eebana waa Cafiye Dhaafa.

- 61. waxaana ugu wacan in Eebe Galiyo Habeenka Maalinta Galiyana Maalinta Habeenka, Eebana waa Maqle Arka.
- 62. waxana ugu Wacan Taas in Eebe Xaq (Sugan) yahay waxay Caabudi oo ka soo Hadhayna Baadil yahay, Eebana yahay Sarreeye Weyn.

ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيَنصُرَنَّهُ اللَّهُ إِكَ اللَّهَ لَمَ فُؤُّ عَفُورٌ ﴿ ذَلِكَ بِأَكَ اللَّهَ يُولِجُ النِّسَلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارِ فِي النِّيلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعُ بَصِيرٌ ﴿ ذَلِكَ بِأَكَ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَكَ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ عَمُو الْبَطِلُ وَأَكَ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَ بِيرُ ﴿

Ciddii dar Eebe u Hijroota oo Jahaad lagu Dilo ama iska Dhimata wuxuu Eebe ku Arzaqaa Rizqi Wanaagsan oo ah inuu Galiyo Janno ay ka Raalli noqon. Tan kale Ciddii la Dulmiyo lana Gardaraysto Xaq darro wuu u Gargaari Eebe hadduu Gargaar Muto oo toosanyahay Xaqana ku Joogo, Wuxuu yidhi: Shaxbiil Binu Samdha: Waxaa Dheeraaday Nagaadiganagii Dhulka Ruum markaasuu na maray Salmaan (Al Faarisi) wuxuuna yidhi waxaan maqlay Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) oo leh: Ruuxii Dhinta isagoo Muraabid ah (Gaalada Dhulka ka Dhawri) waxaa u Socon Ajir la Mid ah kaa soo kale, Rizqina waa la siin waxaana laga nabad galin kuwa wax Fidmeeya. Habeenka iyo Maalintana Eebaa iska leh Maamulkooda, waana Eebaha Xaqa ah, waxa la Caabudo ee ka soo hadhayna Baadil yahay waana Sarreeyaha wayn, waana in Eebahaas si Dhab ah loo Caabudo Xagga Caqiidada, Xukunka, Akhlaaqda, Macaamilada, wax walbana lagu Dhaqo Sharcigiisa xaqa ah, ee Caadilka ah. AlXaji (58-62).

- 63. Miyeydaan Ogayn in Eebe ka soo Dejiyo Samada Biyo oo ahaado Dhulku Cagaar, Eebana waa Oge Xeel Dheer.
- 64. Waxaa u Sugnaaday Eebe waxa Samaawaadka ku Sugan iyo waxa Dhulka ku Suga Eebana waa Hodan Mahadsan.
- 65. Miyeydaan ogayn in Eebe idiin Sakhiray waxa ku sugan Dhulka iyo Markabka Socda Badda Dhexdeeda Amarka Eebe, wuxuuna ka Hayaa Samada inay ku dhacdo Dhulka Idinka Eebe mooyee, Eebana Dadka waa u Naxariis badane.
- 66. Eebana waa kan idin Nooleeya, Haddana idin Dila haddana idin Nooleeya Dadkuna waa Diidmo badane (Nicmada Eebe).

اَلْمُرْتَرَأَكَ اللّهَ أَنْزَلُ مِنَ السَّكَمَاءِ مَا أَ فَتُصْبِحُ
اَلْأَرْضُ مُخْصَدَةً أَبِكَ اللّهَ لَطِيفُ حَيِيرٌ ﴿
لَهُ مَا فِي السَّكَنُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَ إِنَّ اللّهَ لَهُوَ الْغَنِيُ الْحَكِيدُ ﴿
الْمُرْزَأَنَ اللّهَ سَخَّرَكُمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَعْرِي
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّكَمَا أَنْ تَقَعَ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْ نِهِ إِنَّ اللّهَ بِإِلْنَاسِ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْ نِهِ إِنَ اللّهَ بِإِلْنَاسِ

وَهُوَالَّذِتَ أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمُ إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَ فُورٌ ۞

- 67. Ummad kasta waxaan u yeellay Hab Cibaado oy ku Cibaadaysan ee yeyna kugula Doodin Amarka (Xaqa) uguna yeedh Xagga Eebahaa Adigu waxaad ku Sugantahay Hanuun Toosane.
- 68. Hadday kula Doodaan waxaad dhahdaa Eebaa Og waxaad Falaysaan.
- Eebana wuu kala Xugmin Dhexdooda Maalinta Qiyaame waxay isku Khilaafsanaayeen.

لِكُلِّ أُمَّةِ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنْزِعُنَّكَ فِي ٱلْأَمْرِ وَادَّعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَمَ لَى هُدُك مُّسْتَقِيمِ ﴿ ﴾

وَإِن جَنَدُلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ إِمَا تَشْمَلُونَ ﴿ اللَّهُ أَعْلَمُ إِمَا تَشْمَلُونَ ﴿ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنَامِلُولُولُ اللْمُلْمُولُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ ال

Waxaa ku Tusin Qudrada Eebe iyo Awooddiisa Roobka Doogga soo Bixin, Dhulkana Cagaara oo Qurxiya, iyo Awooddiisa cirka iyo Dhulka iyo Hodanimadiisa. waxaa kale oo Tusin Ilaahnimadiisa Sakhiridda waxa Dhulka ku sugan iyo Doonta ku Socota Badda Amarka Eebe iyo inuu Cirka ka hayo inuu ku Dhaco Dhulka'waana u Naxariistaha Dadka, waana kan wax Nooleeya waxna Dila, hadana Nooleyn,Dadse waa Gaalimo Badane, Ummad kastana Eebe wuxuu u yeelay Cibaado ay Gudato ee yaan Xaqa lagugala Murmin, uguna yeedh Xaqa waxaad ku sugantahay Jid toosane, hadday kula Murmaanna Eebaa Og waxay fali isagaana kala Xukumi Dhexdooda Qiyaamada waxay isku Diidanyihiin. Saas darteed waa inaad Xaqa ku Toosnaato oon lagaa Leexin war Dad iyo Dhagartiisna maqlin si u kuugu Gargaaro Eebe una Liibaantid. Al-Xaji (63-69).

- 70. Miyaadan Ogayn in Eebe Ogyahay waxa ku Sugan Samada iyo Dhulka, Arrintaasna waxay ku Sugantahay Kitaab, Arrintaasuna Eebe waa u Fududahay.
- 71. Waxay Caabudi Eebe ka sokow Wuxuusan u soo Dejini Xujo oyna u Lahayn cilmi, umana Sugna Daalimiinta Gargaare.
- 72. Marka lagu Akhriyo korkooda Aayaadkanaga oo Cad cad waxaad ka Garataa Wajiyada kuwa Gaaloobay Diido.waxayna u Dhawyihiin inay ku Boodaan (Dhibaan) kuwa ku Akhrin Aayaadkanaga, waxaad Dhahdaa Maydiinka Warramaa wax ka Shar badan Taas, waa Naar u Darbay Eebe kuwa Gaaloobay, Iyadaana u Xun Meel Loo Ahaado.
- 73. Dadow waxaa layeelay Tusaale ee Dhagaysta, kuwaad Baryeysaan (Caabudaysaan) Eebe ka Sokow ma

ٱلْوَتَعْلَمُ أَكَ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَافِ ٱلسَّمَاءَ وَٱلْأَرْضِ اللَّهَ مَافِ ٱلسَّمَاءَ وَٱلْأَرْضِ اللَّهِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرُ ﴿

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللّهِ مَالَّرِ يُنْزِلُ هِ مَسْلُطْنَا وَمَالِيْسَ لَمُم هِ عِنْمُ وَمَالِظُّلِمِينَ مِن نَصِيرِ ﴿ وَإِذَانُتَا كَانَتُهِمْ عَائِنَنَا بَيِنَتِ بَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُواْ الْمُنكَرِّيكَادُونَ يَشْطُونَ فِالَّذِينَ مَثْلُونَ عَلَيْهِمْ عَائِينَا يَشْطُونَ فِالَّذِينَ مَثْلُونَ عَلَيْهِمْ عَائِينَا قُلُ اَفَانُينَكُم بِشَرِقِنَ ذَلِكُرُّ النَّارُ وَعَدَهَا اللّهُ الذِينَ كَفُرُواْ وَنِشْ الْمَصِيرُ ﴿ ﴾ اللّهُ الذِينَ كَفُرُواْ وَنِشْ الْمَصِيرُ ﴿ ﴾

اتَ ٱلَّذِينَ مَّذَعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخْلُقُواْ

Abuuraan Daqsi haba u Kulmeene, Hadduu ka Qaato Daqsi waxna kama Ceshadaan waxaa Tabar yar kan wax Dooni iyo kan la Dooni.

74. Mayna Waynayn Eebe Mudnida Weynidiisa, Eebana waa Xoog Badane Adkaada.

ذُكِ اَبَا وَلَوِ اَجْتَمَعُواْ لَةٌ وَإِن يَسْلُتُهُمُ الذُّ كَانَّ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ اَلطًا اِلْبُ وَاَلْمَطْلُوبُ ۞ مَافَكَ رُواْ اللَّهَ حَقَّ فَخُرِمُّ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِئُ عَزِيدٌ ۗ ۞

Eebana waa Ogyahay waxa Cirka iyo Dhulka ku Sugan,wax walbana Kitaabay ku Suganyihiin,Eebana waa u Fududahay Xaalkaasu, mana Habboona in la Caabudo wax Eebe ka soo Hadhay oon waxba ahayn, wax Eebe wax uga Tarina ma jiro Daalimiinta, marka Xaq Diidayaasha lagu Akhriyo Aayaadka Eebe oo Cad Cad waxaad Aragtaa Wajiga Gaalada oo Diidan oo u Dhaw inay ku Boodaan Cidda Akhrin Aayaadka Eebe, waxaase Shar ku dhanyahay Naarta Eebe u Darbay kuwa Gaaloobay Iyadaana u Xun meel loo Ahaado, waxay Caabudi oo Eebe ka soo hadhayna ma Karaan Abuur Daqsi hadday kulmaan, hadduu wax ka qaatana kama Dhacsan karaan, Kan caabudi iyo Kan la Caabudiba waa Tabar yar Yihiin, mana waynayn Gaaladu Eebe Mudnaantiisa, waana Xoog badane Adkaada, cid la mid ah ama ka Dulmi badan oo ka Xun ma Jirto Cid Caabudday wax Eebe ka soo Hadhay. Al-Xaji (70-74).

- 75. Eebe wuxuu ka Doortaa Malaa'igta Rasuullo Dadkana (Rasuullo) Eebana waa Maqle Arka.
- 76. Wuxuuna Ogyahay waxa Hortooda ah iyo waxa gadaashooda ah Xagga Eebaana loo Celin Umuuraha.
- 77. kuwa (Xaqa) Rumeeyow Rukuuca oo Sujuuda oo Caabuda Eebihiin Falana Khayrka waxaad u Dhawdihiin inaad Liibaantaane.
- 78. kuna Dadaala dar Eebe Dadaal Dhab ah, Isagaana idin Doortay, mana yeelin Diinta Dhib, waa Milladdii Aabihiin Ibraahim, isagaana (Eebe) Idiinku Magacaabay Muslimiin horay iyo Quraankan si Rasuulku marag korkiinna ugu Noqdo, idinkuna aad Marag u ahaataan Dadka, ee Ooga Salaadda oo Bixiya Zakada oo Qabsada Eebe isagaa Gargaarihiina ah isagaana u Fii-

اللَّهُ يَصَطَفِي مِنَ الْمُلَيْكِ عَدْرُسُلَا
وَمِنَ النَّامِنَ إِنَّ الْمُلَيْكِ عَنْ مَرِيعٌ بُصِيعٌ بُعَدُ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجُعُ الْأَمُورُ ﴿
يَتَأَيُّهُ اللَّيْنِ عَامَنُوا ارْبَكُمْ وَافْعَ لُوا الْخَيْرَ وَالْمَعُ وَافْعَ لُوا الْخَيْرَ وَالْمَعُ وَافْعَ لُوا الْخَيْرَ وَالْمَعُ وَافْعَ لُوا الْخَيْرَ وَالْمَعُ وَافْعَ لُوا الْخَيْرَ وَمَاجَعُ لَا عَلَيْكُمْ وَافْعَ وَالْمَعْ وَالْمَعْ وَالْمَعُ وَالْمُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ الْمَعْلِقُ وَالْمُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعْلِقُ وَالْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ وَالْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعِلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِ

can Sayid isagaana u Fiican Gargaare.

فَيْعُمُ ٱلْمُولَىٰ وَيْعَدَ ٱلنَّصِيرُ

Eebe isagaa Og Meejuu wax ka Diri iyo Cidduu Diri iyo Cidda loo Diriba, Siduu wax walba u Ogyahay. Tan kale wuxuu Fari Eebe in Salaadda la Oogo Eebana si Dhab ah loo Caabudo, Khayrkana la Falo si loo Liibaano, Dar Eebana loo Jahaado, Illeen Ilaahaybaa Dooray Ummaddan Muxamadiyadee, Dhibna ma Yeelin Diintii, waxay waafaqsantahay Diintii Nabi Ibraahim, Ilaahaybaana Muslimiin nagu Magacaabay mar hore, iyo Ouraankaba.

Juz' 18

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Marag Buu noo yahay Ummadduna waa Maragga Dadka kale, waase in Salaadda la Oogo, Zakadana la Bixiyo, lana Qabsado Xadhigga Eebe,lileen isagaa Sayidkeena iyo Gargaaraheenna ah una Wanaagsan gargaaree, waana Kaas Islaamka Toosan oo Wanaag, Islaanimo, Xumaan ka tagid iyo Samo fal ah, Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadalyo Eebbe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Ruuxii u Yeedha Yeedhid Jaahiliyo wuxuu Dhex fadhiisan Jahannamo, Markaasuu Nin Yidhi Rasuulka Eebow Haba Soomo oo Tukado? Markaasuu Yidhi Haba soomo oo Tukado'u Yeedha Eebaha oo ah inuu idinku Magacaabay Muslimiin Addoomada Eebow. Al-Xajj (75-78).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Waxaa Dhab ahaan u Liibaanay Mu'miniinta.
- 2. Ah kuwa Salaaddooda ku Khu-shuuca.
- 3. Oo ah kuwa Hadalka Macno Darro ka Jeedsada.
- 4. Oo ah kuwa Fala Zakada «bixiya».
- 5. Oo ah kuwa Furuujtooda Ilaaliya.
- 6. Haweenkooda iyo waxay Hanatay Gacantoodu mooyee, laguma Dagaalo Taas.
- 7. Ruuxiise Doona waxaas wax ka Soo Hadhay kuwaasu waa Xad Gudbayaal.
- 8. Waa kuwa Ammaanadooda iyo Ballankooda Dhawra.
- 9. waana kuwa Salaadda Ilaaliya.

قَدْ أَفْلَتَ ٱلْمُوْمِنُونَ ۞ اَلَّذِينَ هُمْ فِ صَلَاتِهِمْ خَشِعُونَ ۞ وَالَّذِينَ هُمْ عِنِ اللَّغُومُعُرِضُونَ ۞ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكُوةِ فَيعِلُونَ ۞ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَنفِظُونَ ۞ إِلَّاعِلَىٰ اَنْ مُرْ لِفُرُوجِهِمْ أَوْمَا مَلَكَتْ أَيْمَنُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَيْرُمُلُومِينَ ۞ فَمَنِ آبْتَعَىٰ وَرَآءَ ذَلِكَ فَأُولَتِهِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْنَنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَعُونَ ۞ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوْتِهِمْ عُعَافِظُونَ ۞

- Kuwaasu waa kuwa Dhaxli.
- 11. oo ah kuwa Dhaxli Firdowsa wayna ku Dhexwaari.

ٲٛۅؙڵؾٟڬۿؙؙؙۿؙٲڵۯڔؚۉۘۏڒ۞ ٲڶۧڍۑڒ؊ڽڔؚڎٛۅڽؘٲڵڣڒۮۅۧۺۿؙؠٝڣۣؠؘڶڂٮڸڎۅۮؘ۞

Suuraddan waxaa lagu Magacaabaa Suuratul Mu'minuun, waxayna ku Billaabatay Liibaanta Mu'miniinta ku Khushuuca Salaadda, oo Macna la'aantahadal ah-ka Jeedsada, oo Zakada Fala, oo iska Dhawra waxaan Eebe u Xalaalayn, oo Amaanada iyo Ballankooda ilaaliya, Salaaddana ilaaliya, kuwaasuna waa uun kuwa Dhaxli Janada Fardowsa kuna Waari Dhexdeeda. Wana Taas Tilmaanta Dhabta ah ee Ruuxa Mu'minka ah ee Mudan Liibaan iyo Jannada Eebe, waana Liibaan Aan wax lamid ah jirin. Caa'isha Eebe ha ka raalli Noqdee waxaa la warsaday Dabeecaddii Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxayna Tidhi: Dabeecaddiisu waxay ahayd Quraanka, waxayna Akhriday billowga Suuraddan tan iyo Aayadda Sagaalaad. Mana Qarsoona Wanaagga Salaadda, Bixinta Zakada, ka Jeedsashada Hadal Macno Darro, ka Fogaanshaha Zinada, Ilaalinta Ammaanada iyo Ballanka iyo Wanaagga ku Dadaalka. Al-Mu'minuun (1-11).

- 12. Waxaan ka Abuuray Dadka wax laga soo Soocay Dhoobo.
- 13. Markaasaan ka Yeellay Dhibic ku Jirta meel Sugan.
- 14. Markaasaan ka Abuuray Dhibicdii Calaqo kana Abuuray Calaqadii Goosin, kana Abuuray Goosintii Lafo oon Huwinnay Lafihii Hilib Markaasaan ka ahaysiinay Khalqi kale, waxaa Khayr Badnaaday Eebaha Abuurkiisu Fiicanyahay.
- 15. Markaas Idinku Arrintaas ka Dib waad Dhimanaysaan.
- 16. Markaas Maalinta Qiyaame Laydin soo Bixin.
- Waxaana ku Abuuray Korkiinna Toddobo Samo mana nihin mid Khalqiga Halmaansan.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَنَيْنِ سُلَالَةِ مِن طِينِ ﴿
ثُمُّ جَعَلَنَهُ نُطْفَةً فِ قَرَارِ مَّكِينِ ﴿
ثُمُّ جَعَلَنَهُ نُطْفَةً فِ قَرَارِ مَّكِينِ ﴿
فَخَلَقْنَا ٱلْفُطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقَنَا ٱلْعَلَقَةَ مُضْفَةً
فَخَلَقْنَا ٱلْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا ٱلْعِظْمَ
لَحْمَا ثُمُّ أَنشَأَ نُكُ خَلُقًا اخَرُّ فَتَبَارِكَ ٱللَّهُ
أَخَلَقُنَا ثَلْ اللَّهِ عَلَيْهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَقَا الْحَرُّ فَتَبَارِكَ ٱللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّه

Aayadahanna waxay Caddayn Dadka Asalkiisa iyo Sida Eebe u Abuuray una soo Mareen Abuur kala Duwan, waxaana wayn oo Ammaan Muta Xumaanna ka Dheer Ilaaheenna Wanaajiya Abuurka, Markaas ka Dibna wuu Dilaa,wuxuuna soo Bixiyaa Maalinta Qiyaame, waana kan ahaysiiyey Korkooda Toddobo Samo oon Halmaansaneyn Khalqiga. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Eebe wuxuu ka Abuuray (Nabi) Aadam ka Soo qaad Dhulkoo Dhan,waxayna ahaadeen Carruurtiisu sida Dhulka, Mid Cas, mid Cad mid Madow iyo mid u Dhexeeya iyo mid Fiican iyo mid Xun iyo mid u Dhexeeya. Al-Mu'minuun (12-17).

18. Waxaan ka soo Dejinay Samada Biyo Qiyaasan, waxaana Dejinay dhulka inaan la Tagnana waan karraa. ۅؘٲڹڒؘڶڹٳڹؙٲڵۺؘڮٙٳڡٲڎ۫ؠۣڡٙۮڔۣڡٚٲۺػؘؽؖڎ ڣٱڵٲڗۻؖۅڸؚۜڶٵۼڮۮؘۿٳڄؠڡؚۦڶڡۧڬڍۯۘۅڹؘ۞

- 19. Waxaana idinku Ahaysiinnay Beero Timir ah iyo Cinabyo oo Dhexdeeda Khudaar Badani ku sugantahay ood wax ka Cuntaan.
- 20. Iyo Geed ka Baxa Dhuur Siina oo soo saarta Subag iyo Koosaar kuwa Cuni.
- 21. Waxaa idiinku Sugnaaday Xoolaha Waano, waxaana idinka Waraabinnaa waxa Caloosheeda ku Sugan waxaana idinku Sugan Manfaco badan, Xaggeedaadna wax ka Cuntaan.
- 22. Korkeeda iyo Markabka Korkiisa yaana laydinku Xambaaraa.
- 23. Waxaan u Dirray (Nabi) Nuux Qoomkiisii wuxuuna Yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe idiinma sugnaanin Ilaah ka soo Hadhaye, miyeydaan dhawrsanayn.
- 24. Waxayna Dheheen Madaxdii Gaalowday oo Qoomkiisa ahaa kanu ma aha waxaan Dad idin la midah ahayn, wuxuuna doonayaa inuu idinka Fadilmo. Hadduu Doono Eebe wuxuu soo Dejinlahaa Malaa'ig, manaan ka Maqlin Arrintan Aabayaalkanagii Horeeyey.
- 25. Ma aha waxaan Nin Waalan ahayn ee Suga Tan iyo Muddo, Geerida

فَأَنشَأْنَا لَكُرُ بِهِ جَنَّتِ مِّن َغَيْدٍ وَأَعَنَّدٍ لَكُرُ فِهَا فَوَكِهُ كَثِيرَةٌ وَيَنْهَا تَأْكُونَ ۞ وَشَجَرَةً تَغَرُّجُ مِن طُورِسَيْنَآةَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِنْغِ لِلْآكِلِينَ۞ وَإِنَّ لَكُرُ فِي الْأَنْصَلِم لِعِبْرَةً نَّشَقِيكُرُمِّمَّا فِي بُطُومَ وَلِنَّ لَكُرُ فِيهَا مَنْفِعُ كُثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُونَ ۞ وَلَكُرُ فِيهَا مَنْفِعُ كُثِيرَةً وَمِنْهَا تَأْكُونَ ۞

وَعَلَيْهَا وَعَلَى ٱلْفُلْكِ تَحْمَلُونَ ١

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَانُوحًا إِلَى قَوْمِهِ-فَقَالَ يَنْقُومِ اللهِ عَنْدُهُ ۖ أَفَلاَنَنَّقُونَ ۗ

فَقَالُ ٱلْمَلُوُّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَوْمِهِ عَاهَلَا إِلَّا بَشَرُّ مِّقَلْكُوْ رُبِيدُ أَن يَنْفَضَّلَ عَلَيْكُمُّ وَوَشَاءَ ٱللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَيْكَةً مَّاسَمِ هَنَا بِهَنذا فِي َ اَبْآيِنا ٱلْأَوَّلِينَ ﴿ ﴾

ٳڹ۫ۿؙۅؘڸؘؚڵؘٲڔؘۻؙؙڷۑؚڍۦڿؚؾؘۜڎٞۘڡؘؘ؉ٙؽڞۘۄڶۑؚ؞ؚ حَقَّحِينؚ۞

Waxaa Awoodda Eebe iyo Qudradiisa ka mid ah Roobka uu Samada ka keeno markaas Dhulka ku Kaydiyo Hadduu Doono uu kaxayn karo, kuna soo Bixiyo Beero wax laga Cuno, sida Geedka Subagga leh ee Siina oo kale, Xoolahana Eebaa inoogu Nicmeeyey, Aayadaha kalena waxay ka warrami Nabi Nuux iyo Qoomkiisii, iyo Siday u Beeniyeen, wax badan yuuna Quraanku ka Qisooday waxaase Muhiim ah in laga Leexdo Jidka kuwa Xun lana Raaco Xaqa iyo Wanaagga. Al-Mu'minuun (18-25).

- 26. Wuxuu yidhi Eebow iiga Gargaar Beenintooda.
- 27. Waxaana u waxyoonay ku Samee Doon Ilaalintanada iyo Waxyiganaga,

قَالَ رَبِّ أَنصُرُ فِي مِمَاكَ ذَّبُونِ ﴿

فَأُوْحَيْنَآ إِلَيْهِ أَنِ ٱصِيَعِ ٱلْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا

Juz. 18

markuu yimaado Amarkanagu oo Burqado Tanuurku.Gali Doonta Nooc kastaba Labo Labo iyo Ehelkaaga Ciddii Hadal u Hor maray (Halaag) mooyee oo ka mid ah Haygulana Hadlin (Xaalka) kuwa Dulmiga falay iyaga waa la Maanshayne.

- 28. Markaad Korto Adiga iyo inta kula Jirta Doonta waxaad Dhahdaan Mahad Eebaa iska leh ah kan iga koriyey Qoomka Daalimiinta ah.
- 29. Waxaadna Dhahdaa Eebow I daji Guri la Barakeeyey Adaa u Khayrroon Dejiyee.
- 30. Arrintaasna waxaa ku Sugan Aayaad waxaana nahay kuwo wax Imtixaama.

فَإِذَا جَكَ أَمَّرُنَا وَفَارَ أَلَّتَ أُرُّ فَأَسْلُفَ فِيهَا مِن كُلِّ رَوْجَيْنِ أَثْنَيْنِ وَأَهْلَك إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْ عِالْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلا تُعْنَطِبْنِي فِ الَّذِينَ ظَلَمُواً إِنَّهُم مُعْرَقُون فَي فإذا السَّوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْمَعْدُلِلَهِ وَقُل رَّبِ أَنزِ لْنِي مُنزَلًا مُبَارًكًا وَأَنتَ خَيْرُ الْمُعْزِلِينَ فَي وَقُل رَّبِ أَنزِ لْنِي مُنزَلًا مُبَارًكًا وَأَنتَ خَيْرُ الْمُعْزِلِينَ فَي النَّذِي خَيْلَ الْمُعْزِلِينَ فَي

Wuxuuna ku Dhammaaday Xaalkii kuwaas in Biyo lagu Halaagay, Eebana koriyey Nabi Nuux iyo Intii Rumaysay, taasina waa Sunada Eebe iyo Imtixaamkiisa, Qisaduna waxay aad ugu Faah Faahsantahay Suuradda Huud, waxayna ku Tusin Lagdanka Xaqa iyo Xumaanta Tan iyo Waqtigii Nabi Nuux iyo inaan la waayeyn Xaqdiidayaal Xumaanta Jecel oo Wanaagga Neceb, waxaase Hadhi Wanaagga iyo Khayrka Waxaana Tagi Xumaanta iyo Gaalimada iyo Kibirka. Al-Mu'minuun (26-30).

- 31. Markaasaan ahaysiinay Gadaa-shood Qarni kale.
- 32. Waxaana u Dirray Dhexdooda Rasuul ka mid ah Caabuda Eebe idiinma sugna Ilaah Eebe ka soo Hadhay ee Miyeydaan Dhawrsanayn.
- 33. waxay Dheheen Madaxdii Qoomkiisa ee ah kuwii Gaaloobay oo Beeniyey la Kulanka Aakhiro oon ugu Raaxaynay Nolosha Dhaw, kani ma aha waxaan Dad idinla mid ahayn Cunina waxaad Cunaysaan, Cabbina waxaad Cabbaysaan.
- 34. Haddaad Adeecdaan Dad idila mid ah idinku waa Khasaarteen.
- 35. ma wuxuu idiin Yaboohi Markaad Dhimataan ood Noqotaan Carro iyo Lafo in laydin soo Bixin.

ثرًانشانا مِنْ بعدهِ مِرْ فرنا الحون (٢)

فَارْسَلْنَا فِيهِ مُرَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اُعْكُواْ اللّهَ

مَالَكُمُ مِنْ إِلَهٍ عَنْرُهُ أَفَلا نَنقُونَ ﴿

وَقَالَ الْمَلاُ مُن فَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَبُواْ بِلِقَاءِ

اَلْاَخِرَةَ وَالْزَفْنَهُمْ فِي الْحَيُوةِ الدُّنْيَا

مَا هَذَذَ الْإِلَّا بَشَرُّ مُنْلُكُونَا أَكُلُ مِمَّا تَأْ كُلُونَ مِنْ هُ

وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَيُونَ ﴿

وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرُونَ ﴿

وَيَشْرَبُ مِنَا تَشْرُونَ ﴿

اَيْعِدُكُواْ أَنْكُمْ إِنَا مِتْمَ وَكُنتُ مُرْزَادًا وَعِظَمًا

- 36. Waa Fogtahay oo Fogtahay waxa laydinku Goodin.
- 37. Ma aha waxaan Noloshanada Adduunyo ahayn, waanu Dhiman (Qaar) oonnu Noolaan (Qaar) kuwa la soo Bixinna ma Nihin.
- 38. Mana aha waxaan Nin ku Been Abuurtay Eebe ahayn mana nihin kuwo u Rumeyn.
- 39. Wuxuuna yidhi Eebow iiga Gargaar Beenintooda.
- 40. Wuxuu yidhi Eebe Mudda Yar ka Dib yey ahaan kuwo Nidaamooda*.
- 41. Waxaana ku Qabatay si Xaq ah Qaylo waxaana ka yeellay Daadxoor ee Fagaansho Haw Sugnaado Daalimiinta.

هُ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا أَوْعَدُونَ ۞

إِنْ هِى إِلَّا حَيَانُنَا ٱلدُّنْيَا نَمُوتُ وَغَيَا
وَمَا غَنُ بِمِبْعُوثِينَ ۞

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلُ أَفْرَى عَلَى اللهِ كَذِبًا
وَمَا خَنُ لَهُ بِمُوْمِينِ ﴾

وَمَا خَنُ لُهُ بِمُومِينِ ﴾

قال رَبِّ انصُرْ فِي بِمَا كَذَّبُونِ ۞

قال عَمَّا قَلِيلٍ لِيَصْبِحُنَّ نَلْا مِينَ ۞

فَأَخَذَ تَهُمُ مُ الصَّيْحَةُ فِالْحَقِّ فَجَعَلْنَ هُمْ عُلْنَ هُمْ عُلْنَا هُولِ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَيْ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهُ عَلْنَا هُمْ عَلَى الْكُلُولُونِ اللّهُ عَلَى اللّهُ الْمُعْلَى الْلِي عَلَى الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُ الْمُ الْمُ الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُعْلِي الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلَى الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلَى الْمُعْلَى الْمُلْعُلُولُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِيلُولُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلَى الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقِيلُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولِ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِلْمُ الْمُعْلِيلُولُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِقُولُ الْمُعْلِلَا ا

Nabi Nuux Gadaashiis wuxuu Eebe Diray Rasuullo kale, waxaana beeniyey qoomkoodii iyagoo Sheegi inay la mid yihiin una Noolyihiin siday u Nool yihiin, oy Diideenna soo Bixinta iyo Qiyaamada, Nabiguna ay Xumaan ku Sheegeen'wuxuuse Beryaye Eebe'waxaana ku Dhacay Gaaladii Halaag, taasina waa Abaalka Gaalada Xaqa Diida ee Daalimiinta ah, oo ku Dambayn Qoomamo iyo Khasaare. Al-Mu'minuun (31-41).

* Shallaaya (dib u eegaha).

- 42. Markaasaan Ahaysiinay Gadaashood Ouruumo kale.
- 43. Kamana hor marto Ummadi Ajasheeda (Waqtigeeda) kamana Dib marto.
- 44. Markaasaan Diray Rasuulladanadii oo Israacsan markastooy Ummad u Yimaaddo Rasuulkoodu waybeeniyaan, waxaana Raacsiinay Qaarkood Qaar (Halaag) waxaana ka yeelay Sheeko Fogaanshaana u Sugnaaday Qoomaan (Xaqa) Rumeyn.
- 45. Markaasaan la Diray (Nabi) Muuse iyo Walaalkiis Haaruun Aayadkanagii iyo Xujo Cad.

ثُمَّرَأَنشَ أَنامِنُ بَعْدِهِرْ قُرُونًا ءَاخَرِينَ ﴿ اللَّهِ مَا مَنْ اللَّهِ مَا اللَّهِ مَا اللَّهِ مُن اللَّهُ مَا أَمَةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَغْخِرُونَ ﴿ اللَّهِ مَا لَسَتَغْخِرُونَ ﴾

مُّ أَرْسَلْنَارُسُلْنَا تَثَرَّا كُلُّ مَاجَآءَ أُمَّةً رَسُولُمُ كَلَّذَهِ وَ أَتَعْنَابَعْضَهُم بَعْضًا وَجَعَلْنَهُمْ حَادِيثَ فَبُعُدًا لِقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿

> ئُمُّ أَرُّسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَلُرُونَ بِعَايَنَتِنَا رُسُلُطَنِ مُّيِينٍ ۞

- 46. Xagga Fircoon iyo Jameecadiisii (yaana u dirray) wayna is kibriyeen waxayna ahaayeen Qoom is korraysiiya.
- 47. waxayna dheheen ma waxaanu u rumayn Labo ruux oo nala mid ah Qoomkooduna anaga na Caabudo.
- 48. Wayna Beeniyeen waxayna Noq-deen kuwo la Halaagay.
- 49. Waxaana Siinay (Nabi) Muuse Kitaabka inay Hanuunaan.
- 50. Waxaana ka yeellay ina Maryamna iyo Hooyadiis Aayad waxaana u Dunnay Meel sare oo Sugnaansho iyo Biyo Socda leh.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَإِنْهِ.
فَاسْتَكُبْرُواْ وَكَانُواْ فَوْمَا عَالِينَ ۞
فَقَالُواْ اَنْوَّمِنُ لِلِمَثَرِيْنِ مِثْلِتَ
فَقَالُواْ اَنْوَمِنُ لِلِمَثَرِيْنِ مِثْلِتَ
وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَلِيدُونَ ۞
فَكَذَّ عُوهُمَا فَكَانُواْ مِنَ الْمُهْلَكِينَ ۞
وَلَقَدَّ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِنْبَ لَعَلَّهُمْ يَهَدُونَ ۞
وَلَقَدَ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِنْبَ لَعَلَّهُمْ يَهَدُونَ ۞
وَحَعَلْنَا اَنِّنَ مَرْيَمَ وَأَمَّتُهُ ءَايَةً وَمَا وَيْسَعُمَا

Markaas ka Dibna waxaa Yimid Quruumo kale, oo midna ayna ka hor mari karin kana dib mari karin Waqtigeeda, waxaana loo soo Diray Rasuulllo si is raacsan,oo mar kasta la beenin jiray, waase laCiqaabay Beeniyayaashii, markaasaa Eebe Diray Nabi Muuse iyo Haaruun'wixii Dhexmaray isaga iyo Fircoonna wax badan yuu Quraanku ka warramay waase in lawaano Qaato. Sidoo kale Nabi Ciise iyo Hooyadiisna waa in lagu Waano qaato. Al-Mu'minuun (42-50).

- 51. Rasuullow ka Cuna Xalaasha,Falana Wanaag,Anigu waxaad Falaysan waan Ogahaye.
- 52. Tanna waa Umaddiinii (Diinta) umad (Diin) kaliya anna waxaan ahay Eebihiin ee iga Dhawrsada.
- 53. Waxayse u kala Goosteen Amarkooda Dhexdooda Kooxo,Xisbi kastana waxa Agtooda ah yey ku Faraxsanyihiin.
- 54. ee Isagaga Tag Halmaanshahooda Dhexdiisa Tan iyo Muddo.
- 55. ma waxay u Malayn waxaannu Siin oo Xoolo iyo Caruur ah.
- 56. Inaanu u soo Hormarinay Khayraad wax ma Oga.
- 57. kuwa uun Ka Cabsada Eebahood ka Yaabid.

نَتَأْتُهَا ٱلدُّسُلُ كُلُواْمِنَ ٱلطَّيِّئِتِ وَأَعْمَلُواْ صَيْلِحًا

- 58. kuwa uun Aayaadka Eebahood Rumeeya.
- 59. kuwa uun Eebahood aan la Wadaajinin.
- 60. kuwa Bixin waxa la Siiyay Iyadooy ka Cabsan Quluubtoodu inay Xagga Eebe u Noqon.
- 61. Kuwaasaa u deg degi Khayraadka una Hormarinay.

وَٱلَّذِينَ هُم بِثَايَنتِ رَجِّمْ يُؤْمِنُونَ ۞ وَٱلَّذِينَ هُرِمِ يَجْمَ لايُشْرِكُونَ ۞ وَٱلَّذِينَ يُؤْتُونَ مَآءَاتَواْ وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةً أَنَهُمْ إِلَنَ رَجِمْ رَجِعُونَ ۞ أَوْكَيْكِ يُسُنوعُونَ فِٱلْخَيْرَتِ وَهُمْ لَمَاسَنِقُونَ ۞ أُوْلَيْتِكَ يُسُنوعُونَ فِٱلْخَيْرَتِ وَهُمْ لَمَاسَنِقُونَ ۞

Eebe wuxuu Faray Nabiyada Inay Cunaan Xalaasha Wanaagna Falaan, wayna Fuliyeen wixii la Faray, Tan kale Xaqu waa mid'Eebana waa Mid kaliya'mana Haboona in la kala Tago ama lays Khilaafo, mana aha Xoolaha iyo Caruurta la Siin Gaalada Khayr loo soo Dedejiyey, ee kuwa Eebe ka Yaaba, ee Rumeeya Aayaadkiisa een u Shariig yeelin, ee wax Bixiya iyagoo ka Cabsan Inay Eebe u Noqon Kuwaasaa Khayrka loo soo Dedejin'una hor mara. Caa'isha Eebe ha ka Raalli Noqdee, waxay warsatay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) in kuwa Cabsan Ay Yihiin: kuwa Xada, Sinaysta, oo Khamro Cabba, wuxuuna yidhi : Ma aha Kuwaas, ee waa kuwa Tukada, Sooma oo Zadaqaysta, Haddana Cabsan (Imaam Axmed). Al-Mu'minuun (51-61).

- 62. kuma Mashaqayno Naf waxayna karin,Agtanadana waxaa ah Kitaab ku Hadli Xaq, lamana Dulmiyo Iyagana.
- 63. waxayse kaga Sugantahay Quluubtoodu Halmaansho Xagga Kaas,waxayna Leeyihiin Camallo Kaas ka Duwan (oo Xun) oy iyagu u Camal Fali
- 64. Markaanse ku Qabanno Kuwooda Nicmaysan Cadaab Markaasay Qaylyaan.
- 65. (Waxaana la Dhihi) ha Qaylyina Maanta Idinku Xagganaga Laydiin kama Gargaaree.
- 66. Waxay ahayd Aayaadkeygii Tii lagu Akhriyo Korkiinna waxaadse ahaydeen kuwa Cidhibtiinna Dib ugu noqda (Xaqa Diida).
- 67. Idinkoo isku Kibrin Quraanka (ama Kacbada iyo Nabiga) Cawaysimina idinkoo Hadal Xun.

ۅۘٙڵٲڬۘػڶۣڣٛ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۗ وَلَدَيْنَا كِنَكُ يَطِقُ بِٱلْحَيِّ وَهُوَلَا يُظْلَمُونَ ۞ بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمُ أَعْمَدُلُ مِّن دُونِ ذَلِكَ هُمُ لَهَا عَمِلُونَ ۞

حَتَى إِذَا أَخَذْنَا مُرْفِيهِم إِلْقَدَابِ إِذَاهُمْ يَعَثُرُونَ إِنَّا

لَا يَحْتَرُوا ٱلْيَوْمُ إِنَّاكُمْ مِّنَّا لَانْتَصَرُونَ ١

فَذَكَانَتْ ءَايَنِي نُنْلَ عَلَيْكُمْ فَكُنتُرْ عَلَى أَعْقَابِكُورُ لَنَّهُ مَكُنتُرْ عَلَى أَعْقَابِكُورُ لَن

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ عَسْمِرًا تَهْجُرُونَ ١

- 68. Miyeyna Fiirinin Quraanka mise waxaa u Yimid Waxaan U imaanin Aabayaalkoodii hore.
- 69. Mise waxayna Aqoonin Rasuulkooda oo ay Diidi.
- 70. Mise waxay Dhihi waa Waalanyahay, wuxuuse Ula Yimid Xaq Badankoodse Xaqay Nici.

أَفَلَرَيْدَ بَرُواْ الْقَوْلَ اَمْجَاءَهُ مَّالَرَيَاْتِ
عَابَاءَهُمُ الْأَوْلِينَ ﴿
اَمْلَهُ بَعْرِفُوْ ارسُوهُمُ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿
اَمْرَاهُ وَهُوْرَسُوهُمُ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿
اَمْرِيْمُولُونَ بِهِ، حِنَّةٌ كُلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ
وَأَكَثُرُهُمْ لِلْحَقِّ كَلْمِهُونَ ﴿
اللَّهُ اللَّهُ عَنِّ كَلْمِهُونَ ﴿
اللَّهُ اللَّهُ عَنِّ كَلْمِهُونَ ﴿

Aayadahanna wuxuu Eebe ku Sheegay inuusan Cidna'ku Mashaqayn waxayna karin, Eeba Agtiisana yahay Kitaab Xaq ku hadli'Cid la Dulminna ayna jirin, Gaaladuse way Halmaansanyihiin Xaalkaas, waxayna leeyihiin Shaqooyin kale, markase kuwooda Raaxaysan Kado Lagu qabto markaasay Eebe u Qaylyaan, mase Habboona inay Qaylyaan'illeen horay Xaqa u diideene, una Gaaloobeene, Isla wayni iyo Kibirna ku Darsadeene, Miyeynase Fiirinin Quraanka, mise waxaa u Yimid waxaan u Imaan Aabayaalkoodii Hore, Miyeynase Aqoonin Rasuulkooda oo Saasay ku Diidi,Mise Waalli bay ku Sheegi, Dhabtuse waa inuu Xaq ula Yimid'iyana ay Xaqa Diidi. Jacfar iyo Abuu sufyaana waa kuwii u Caddeeyey Najaashi iyo Hiriqle inay Yaqaanaan Nabiga Runtiisa, Ammaanadiisa iyo Nasabkiisaba. Taasina waxay ku Tusin in Cidda Xaqa u Yeedhi tahay mid lagu Yaqaan Sharaf iyo Amaano. Al-Mu'minuun (62-70).

- 71. Hadduu Raaco Xaqu Hawadooda waxaa Fasaadi Lahaa Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa u Dhaxeeya, waxaanse Siinay Quraanka wayse ka Jeedsan quraanka.
- 72. Mise waxaad warsan Kharaj (u Juuro) Ajirka Eebahaabaa Khayr Roon, waana kan u Khayr Badan Arzaaqe.
- 73. Adiguna waxaad ugu Yeedhi Jid Toosan.
- 74. Kuwa aan Rumeyn Aakhirona Jidka way ka Iilan.
- 75. Haddaan u Naxariisanno oon ka Faydno waxa haya oo Dhib ah waxay ku Madax Taagi Xumaantooda iyagoo ku Indho la'.
- 76. Waxaannu ku Qabanay Cadaab umana ayan Hogaansamin «Dulloobin» Eebahood umana Khushuucin.
- وَلُوِ اَتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِ حَبَّ بَلْ أَتَيْنَهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُعْرِضُون ﴿ فَهُمْ مَن ذَكْرِهِم مُعْرِضُون ﴿ الْمَسْتَلُهُمْ خَرْمًا فَخَلَجُ رَبِّكَ خَيْرٌ أَ وَلِنَكَ لَتَنْعُوهُمْ إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿ وَإِنَّكَ لَتَنْعُوهُمْ إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيمٍ ﴿ وَإِنَّ الذِّينَ لَا يُؤْمِنُونَ إِلَا لِأَخِرَةِ عَنِ الصِّرَطِ
  - ﴿ وَلَوْرَحْمَنَهُمْ وَكَثَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرِّلَلَجُّواْ فِ كُلْفَيْنِهِمْ يَعْمَهُونَ ۞
    - وَلَقَدُ أَخَذَنَهُم بِالْعَذَابِ فَمَا ٱسْتَكَانُو ٱلرَبِّهِمْ وَمَا اَسْتَكَانُو ٱلرَبِّهِمْ

77. Markaan ku Furro Korkooda Cadaab Daran markaasay Quustaan.

حَقَّ إِذَافَتَحْنَاعَلَيْهِم بَابَاذَا عَذَابِ شَدِيدٍ إِذَاهُمْ فِيدِمُبَلِسُونَ ﴿

Quraanka iyo Xaqa Eebaa soo Dejiyey, mana raacayo Hawadooda iyo Siday Rabaan ee wuxuu ku Socon Jidka Toosan ee Habboon, haddii kale waxaa Fasaadi Cirka, Dhulka iyo waxa ku Dhex sugan, Wuxuuna Eebe soo Dejiyey Quraan Sharaf leh oy Gaaladuna ka Jeedsan, Nabiguna wax Ujuura ah ma warsado, Illeen Ajriga Eebaa Khayr Roone, wuxuuse Nabigu ugu Yeedhi Jidka Toosan, kuwaan Rumayn Aakhirana Jidka way ka Leexdaan, hadduu Eebe u Naxariisto oo ka Faydo Dhibna waxay ku Sii Madax Taagaan Xumaanta, Eebana wuu Imtixaamaa mase u Khushuucaan inta ay ka Arkaan Albaab Cadaab Daran oy Markaas Quustaan'Saasuuna Quraanku iyo Nabigu ugu Yeedhi Xaqa iyo Jidka Toosan'Dadka Qaarkiina u Diidi. siduu Nabigu Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Xadiith Macnihiisu yahay: Waxaan Idin hayaa Guntiga oo Dabka Idin ka Celin'Idinkuna isku Tuuraysaan Waxayna u Dhawdahay inaan idin sii Daayo, waxaana layga Celin Doonaa Dad markaan Dhaho Eebow waa umadayda yaa la Dhihi ma Ogid waxay Sameeyeen Gadaashaa, Dib bay U noqdeen, (Gaaloobeen) waana taas Dib u noqoshada Dhabta ah. Al-Mu'minuun (71-77).

- 78. Eebe waa kan idiin Yeelay Maqalka, iyo Araga iyo Quluubta wax Yar baadna ku Shugriyeysaan (Eebe).
- 79. Eebe waa Kan idinka Abuuray Dhulka Xagiisaana laydiin soo Celina.
- 80. Eebe waa Kan wax Nooleeya,waxna Dila wuxuuna Leeyahay Iskhilaafka (Kala Duwanaanta) Habeenka iyo Maalinta ee Miyeydaan Wax kasayn.
- 81. Waxayse Dheheen wax la mid ah waxay Dhaheen kuwii hore (Gaaladii).
- 82. Waxay Dheheen Ma Markaan Dhimanno oon Noqonno Carro iyo Lafo Miyaa Anaga nala soo Bixin.
- 83. Waa Naloo Yaboohay Aabayaalkanno kan (Soo Bixinta) horay mana aha kani waxaaan warkii hore ahayn.
- 84. Waxaad Dhahdaa yaa leh Dhulka iyo waxa ku sugan haddaad wax Ogtihiin.
- 85. Waxay Odhan Eebe, waxaad Dhahdaa Miyeydaan wax Xusuusanayn.

وَهُوَالَّذِيَّ أَنَشَأَلُكُمُّ السَّمْعَ وَالْأَضْرَ وَالْأَفْدِدَةً قَلِيلًا مَّالَشَكُرُونَ ﴿ وَهُوَالَّذِي ذَرَا كُرُفِالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿ وَهُوالَّذِي يُحْمِ، وَيُمِيتُ وَلَهُ الْخَتِلَاثُ الَّيْلِ وَالنَّهَا وَأَفَلاَ تَعْقِلُون ﴿

بَلْ قَالُوْا مِثْلُ مَا قَالُ الْأَوْلُون ﴿
قَالُوْا أَوِذَا مِثْنَا وَكُنَّا ثُرَاباً وَعِظْمًا أَوِنَا
لَنَبْعُوثُونَ ﴿
لَتَبْعُوثُونَ ﴿
لَقَدْ وُعِدْنَا نَعْنُ وَءَاكِ أَوْنَا هَنَذَا مِن فَبْلُ إِنْ هَلْنَا
 لِلَّا أَسْسَطِيرًا لَأَ وَلِين ﴿
اللَّمَ السَّسُطِيرُ الْأَوْلِينَ ﴿
قَلْ لِمِن الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمُ
قَلْ لَمِن الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمُ

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَّكَّرُونَ ٥

- 86. Dheh waayo Eebaha Samooyinka Todobada ah iyo Eebaha Carshiga Wayn.
- 87. Waxay Odhan Eebe, Dheh Miyeydaan Dhawrsanayn.
- 88. Dheh Yey yaddiisa* ku Jirtaa Xukunka wax kasta, oo wax Magan Galiya, isna aan wax laga Magan galinayn, Haddaad wax Ogtihiin.
- 89. Waxay Odhan Eebe, Dheh Xaggee Laydiin Sixri.
- 90. Waxaanse Siinay Xaq waana Beenaalayaal.

قُلْ مَن رَّبُ السَّمَونِ السَّبَعِ وَرَبُ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿ اللهِ قُلْ الْفَلَا اللهُ الْعَلَمِ ﴿ اللهِ قُلْ الْفَلْمِ اللهِ قُلْ الْفَلْمِ اللهِ اللهِ قُلْ الْفَلْمَ اللهِ عَلَى اللهُ اللهُو

Eebaa Dadka ugu Nicmeeyey Maqalka, Aragga, Caqliga iyo Nicmooyinka kale si ay ugu Mahdiyaan, Wanaagana ugu Dhaqmaan, Isagaana Abuura, oo Dila oo Noolayn, wax walbana Awoodiisa ku Jiraa, Dadkana soo Kulmin, Xukunka Dhulka, Cirka, Carshiga, wax kasta iyo Magan Galintaba isagaa leh, wax Dhibi ama wax u Tara ama Magan galinna ma Jiro, Sidaasayna Waajib u Tahay in si Dhab ah loo Caabudo looguna Dhaqmo Sharcigiisa iyo quraankiisa. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Xaalka Eebe waa ka wayn yahay Sidaas'Carshigiisu wuxuu ku Yahay Sidaas, wuxuu Ishaaray Gacantiisa sida Qubad. Al-Mu'minuun (78-90).

- * gacantiisa (dib u eegaha).
- 91. Ma yeelan Eebe Ilmo,mana aha Miciisa Ilaah (kale) Illeen markaas wuu la Tagi lahaa Ilaah walba wuxuu Abuuray,wuxuuna ka Kormari lahaa (Adkaan lahaa) Qaarkood Qaar, waxaa ka Nasahan Eebe waxay ku Tilmaami.
- 92. Waa Ogaha waxa Maqan iyo waxa Jooga,wuuna ka Sarreeyaa waxay la Wadaajin.
- 93. Waxaad Dhahdaa Eebow Haddaad i Tusiso waxa Looyaboohay.
- 94. Eebow hayga Yeelin Qoomka Daalimiinta ah.
- 95. Annaguna inaan ku Tusinno waxaan u Yaboohnay waan Karraa.
- 96. ee Raaci (Dhaafso) Tan Wanaagsan Midda Xun Anagaa og Waxay Tilmaamiye (Sheegi).

مَا أَنَّخَ ذَاللَّهُ مِن وَلَهِ وَمَاكَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَّذَهَبُ كُلُّ إِلَهِ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضِ مُشْبَحَنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ۞

> عَنلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّايُشْرِكُون ۞ قُل زَّبِ إِمَّانُرِيَنِي مَايُوعَدُون ۞

رَبِّ فَكَلَا يَجْعَكُ لِي فِ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّلِمِينَ ﴿

وَإِنَّاعَلَىٰٓ أَن نُرِيكَ مَانَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ١

ٱدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ فَعَنْ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ اللَّهُ

97. Waxaadna Dhahdaa Eebow waxaan kaa Magangalay Waswaaska Shayaadiinta.

- 98. Waxaana kaa Magan Gali Eebow inay ii Yimaadaan Shayaadiintu.
- 99. Markuu u Yimaaddo Midkood (Gaalada) Mawdku wuxuu Dhihi Eebow I celiya.
- 100. Waxaan u Dhawahay inaan Falo Wanaage waxaan ka Tagay, saas ma aha ee waa Hadal uu iska Yidhi Gadaashoodana waxaa ah Barzakh,tan iyo Maalinta la Soo Bixin.

وَقُل رَّبِّ أَعُودُ بِكَ مِنْ هَمَزَتِ ٱلشَّيَاطِينِ إِنَّ

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَعْضُرُونِ ١

حَقَّى إِذَاجَاءَ أَحَدُهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ٱرْجِعُونِ ١

لَعَلِيّ أَعْمَلُ صَلِحًا فِيمَا تَرَكُثُ كَلَّ إِنَّهَا كَلِمَةُ هُوَا آَيِهُمَ أُوكُ فَيَّ الْمُعَثُونَ اللهُ

Eebe Ilmo ma leh Umana Baahna, Ilaah kalena lama Jiro oo Mid Walba wuxuu Qaadan lahaa wuxuu Abuuray, Midbaana midka kale ka Sarreyn lahaa, waana ka Nazahanyahay Eebe waxaas, wax walbana waa Ogyahay, Eebana waa karaa Ciqaabtooda, waana in Eebe la Warsado inuusan Daalimiinta kala mid Dhigin Siduu Nabiga Faray, Xumaantana waa in Wanaag Lagu Badalaa, Shaydaankana Eebe laga Magan Galo, si aan marka la Dhiman Loo Calaa Calin Celinna loo Warsanin Si Camal Fiican loo Falo. Al-Mu'minuun (91-100).

- 101. Marka la Afuufo Suurka ma Jiro Nasab Dhexdooda Maalintaas,waxna isma Warsadaan.
- 102. Ciddayse Cuslaato Miisaankiisu (Wanaagga) kuwaasi waa kuwa uun Liibaanay.
- 103. Ciddayse Fududaato Miisaankiisu kuwaasi waa kuwa Khasaariyey Naftooda Jahannamayna ku Waari.
- 104. Waxaana Gubi Wajigooda Naarta iyagoo Waji dijran.
- 105. (Waxaa lagu Dhihi) Miyeyna ahayn Aayaadkanagu kuwa lagu Akhriyo Korkiinna ood Beenin Jirteen.
- 106. Waxay Dhahaan Eebow waxaa naga Adkaatay Xumaantanadii, waxaana ahayn Qaar Dhunsan.
- 107. Eebow naga Bixi Xaggeeda Haddaan u Noqonana Anagaa Daalimiin ah.

فَإِذَا نُقِحَ فِ ٱلصَّورِ فَلاَ أَنسَابَ يَنْنَهُمْ يَوْمَهِ فِ وَلاَ يَسَاءَ لُوك فَ فَمَن ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ, فَأَوْلَتِكَ وَمَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ, فَأَوْلَتِهِكَ الَّذِين خَسِرُوَا وَمَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ, فَأَوْلَتِهِكَ الَّذِين خَسِرُوَا الْفُسَهُمْ فِي جَهَنَم خَلِدُون فَ الْفُسَهُمْ أَلْنَا وُهُمْ فِيها كَلِحُون فَ اللَّمْ تَكُنْ اللَّهِ يُتَنَا عَلَيْهُ النَّارُوهُمْ فِيها كَلِحُون فَ وَكُنَّتُم بِهَا تُكَذِّبُون فَي وَكُنَا مَنْ عَلَيْنَا عَلَيْنَا شَقْوَتُنَا وَكُنَا قَوْمَا صَلَاقِي مَنْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُون فَي رَبِنَا آخْرِ جَنَامِنُهَا فَإِنْ عُدَّنَا فَإِنْ طَلَامُون فَي 108. Wuxuu Dhahaa Eebe ku Fogaada Dhexdeeda Idinkoo (Dullaysan) hana Ila Hadlina.

109. Waxaa Jirtay in Koox ka mid ah Addoomadayda ay Dhahaan Eebow waan Rumaynay Xaqa ee noo Dhaaf noona Naxariiso Adaa Naxariiste u Khayr Roone.

- 110. Waxaadse ka Yeelateen Jees jees intay idinka Halmaansiiyaan Xuskayga ood kuna Qoslayseen.
- 111. Waan ka Abaal marinay Maanta Samirkoodii Dartiis, iyaga unbaana Liibaanay.

قَالَ ٱخْسَنُواْ فِيهَا وَلَاتُكَلِّمُونِ

ٳڹۜڎۥؘػٲڹ؋ڔۣۑۊٞۜؠٙڹ۫؏ۼٳڍؠؠؘڨۛۅڷؙۅڮؘڔڹۜڹٵٞ ۦٵڡؘٮٚٵؘڡؙٲۼڣؚۯڶٮؘٵۅٞٲڒڂۧؠ۬ٵۅٲڶٮؘڂؿۘۯؙٲڵڗؘۣڿؠڹؘ۞

> فَأَغَذَ نَمُوهُمْ سِخْرِيًّاحَتَىۤ أَنسَوَكُمْ ذِكْرِی وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ۞ إِنِّ جَزَيْتُهُمُ ٱلْيُوْمَ بِمَاصَبُرُوۤ أَلَنَّهُمْ هُمُ ٱلْفَ آبِرُونَ ۞

Qiyaamada, Miisaanka, Janada, Naarta iyo Abaal marintaba wax badan yuu Quraanku soo Cel Celiyey'waxaase loo Baahan yahay Waano Qaadasho. Waxbana uma Taro Gaalo Calaacal Maalintaa mar Hadday Beenin Jireen Quraanka'kuna Jees jeesi

waxoana uma Taro Galaio Calaacai Maalintaa mar Hadday beeliii Jireen Qufaanka kuna Jees Jeesi Jireen Mu'miniinta, kuna Qosli Jireen, Kuwaasoo Wanaag lagu Abaal Marin Maalintaas Liibaanina. Waxayna Caddayn Aayaddu Inaan Nasab iyo Qaraabo wax tarayn Qiyaamada ee Wanaag iyo Xaq Rumayn uun wax Tari iyo toosni Dhab ah. Al-Mu'minuun (101-111).

- 112. Wuxuuna Dhihi Eebe imisa Sanaad ku Nagaateen Dhulka.
- 113. Waxayna Odhan waxaan ku Nagaanay Maalin ama Maalin Qaarkeed, warsada kuwa wax tiriya « Malaa'igta ».
- 114. Wuxuu Yidhi Maydaan Nagaanin wax Yar Mooyee Haddaad wax Ogtihiin.
- 115. ma Waxaad u Malayseen inaan Idiin Abuuray Ciyaar oon idinka Xagganaga loo soo Celinayn.
- 116. Waxaa Sarreeya Eebaha Xaakimka Xaqa ah Ilaah aan isaga ahayna ma jiro Waana Eebaha Carshiga Sharafta leh.
- 117. Ciddii Caabudda Eebe la Jirkiisa Ilaah kale oon Xujo lahayn Xisaabtiisu waa uun Eebe Agtiisa, mana Liibaanto Gaalo.

قَنَلَ كُمْ لِيَشْتُرُ فِٱلْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿

قَالُواْلِيثَنَايَومًا أَوْبَعْضَ يَوْمِ فَسْتَلِ ٱلْعَاَّدِينَ ٢

قَىٰكَ إِن لِّيَفْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ لَقَا أَنَّكُمُ كُنتُمْ تَعَنْلَمُونَ ۞

أَفَحَسِبْتُدُ أَنَّمَا خَلَقْنَكُمْ عَبَثَا وَأَنَّكُمْ إِلْنَا لَا تُرْجَعُونَ شَ

فَتَكَلَى ٱللَّهُ ٱلْمَاكِ ٱلْحَقُّ لَآ إِلَّهَ إِلَّا هُوَرَبُ ٱلْمَارِشِ ٱلْكَرِيرِ ۞

وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَـٰهُاءَ اخْرَلا بُرْهَنَ لَهُ بِهِ ـ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ وعِندَرَبِّهِ ۚ إِنَّــ هُ لَا يُفْـلِحُ ٱلْكَنفِرُونَ ﴿ 118. Waxaad Dhahdaa Eebow Dhaaf oo Naxariiso adaa Naxariiste u Khayr Roone وَقُل زَبِّ أَغْفِرُ وَأَرْحَمْ وَأَنتَ خَيْرُ ٱلزَّحِينَ ١

Gaalada Xisaabtu way ka Lumi Qiyaamada, mana Gartaan intay Adduunka ku Noolaayeen, waxayse Sheegi inay Maalin ama Maalin Badhkeed ku Noolaayeen Iyagooy la Yaraatay dhibka Dartiis, Wax yar bayse ku Noolaayeen hadday Garan, Dadkana Ciyaar looma Abuurin, Waxaana Sarreeya Eebaha Xaakimka Xaqa ah, ee Carshiga Sharafta leh iska leh, Ciddii Caabuda oo Xumaan iyo Gaalimo ku Raacda wax kale Eebe la Jirkiisa Eebaa Xisaabin'Gaalana ma Liibaanaan, Dambi Dhaaf iyo Naxariisna Eebaa leh oo hanta. Al-Mu'minuun (112-118).

Juz' 18

Magaca Eebe Yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. (Tani) waa Suurad aan Soo Dejinay oo Faralnay (wax ku Caddaynay) kuna soo Dejinay Dhexdeeda Aayaad Cad Cad inaad wax Xusuusataan (waano qaada Taan)
- 2. Zaaniyadda (Haween) iyo Zaaniga (Ragga) Garaaca mid kastoo ka mid ah Boqol Garaac yeyna Idiin Qabanin Xagooda Naxariis Diinta Eebe Dhexdeeda Haddaad Tihiin kuwa Rumeeyey Eebe iyo Maalinta Dambe (Qiyaamada) hana Joogo Garaacooda Koox ka Mid ah Mu'miniinta.
- 3. Zaani ma Guursado waxaan Zaaniyad ahayn, ama Gaal, Zaaniyadna ma Guursato waxaan Zaani ahayn ama Gaal, waana laga Reebay Arrintaas Mu'miniinta.
- 4. Kuwa (Zino) ku Gana (Sheega) Haweenka Dhawrsoon oon Afar Marag ah keenin Garaaca Siddeetan Garaacood,hana ka Aqbalina Marag Waligood,kuwaasina waa uun Faasiqiin.

ۺٛۅۯٙۊؙۘٲڗؘڒؙڶٮٚۿٲۅؘڡؘٚۯؘڞ۫ٮؘؗۿٲۅٲؙڗؘڵڹۘٵڣۣؠؠؖٲٵؽڬؾۭۥێؚٙؾڬؾؚ ڶۘڡٞڶٙػ۬ڒڹؘۮڴۯۅڹ۞

ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِى فَٱجْلِدُواكُلُّ وَحِدِمِنْهُمَامِانَةَ جَلْدَةٍ وَلاَتَأْخُذَكُمْ بِهِمَارَأَفَةٌ فِيدِنِ ٱللَّهِ إِنكُنتُمْ ثُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ وَلِيشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآبِفَةٌ مَنَ ٱلْمُهُمْ مِنْنَ ﴿ اللَّهِ مِنْ الْمُهُمْ

ٱلزَّانِ لا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَٱلزَّانِيَةُ لاَينكِحُهَاۤ إِلَّازَانِ أَوْمُشْرِكُ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ ۞ وَٱلَّذِينَ يَرَمُونَ ٱلْمُحْصَنَّتِ ثُمَّ لَمَ يَأْتُواْ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَّةً فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَنِينَ جَلْدَةً وَلاَنْقَبَلُواْ أَكُمْ شَهَدَةً أَبَداً وَأُوْلَتِهِكَ هُمُ ٱلْفَلِيقُونَ ۞ 5. Marka laga Reebo kuwa Toobad Keena intaas ka Dib oo Wanaa-jiya, Eebana waa (Dambi) Dhaafe Naxariista.

إِلَّا ٱلَّذِينَ ٱلْوَاٰمِنَ مَعْلِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُواْ فَإِنَّا ٱللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيدٌ ()

Suuraddan waa Suurad wayn, wax badanna ka waranta Aadaabta Islaamka, oyna Haboontahay in la Fahmo, waxayna ku Billaabatay in Eebe soo Dejiyey kuna Cadeeyay Aayaad, waxaa ku Xiga Ciddii Zino la Timaadda Rag iyo Haweenba oon horay wax u Guursan in lala Dhaco Boqol Ulood, oon loona Nixin, Maragna loo Yeelo, iyo in Dadka Xun Xun Iyagu isku Haboonyihiin oo Zaani iyo Gaal uu Guursan mid la Mid ah'lagana Reebay Mu'miniinta,Gaalada Kitaabka leh waa laga Hadlay Wayna Bannaanyihiin guurka Haweenkoodu, Tan kale Ciddii Qadafta Ruux Dhawrsoon kuna Sheegta Zino Afar Marag la'aan waa In lala Dhaco Siddeetan Ulood'lagana Aqbalin Marag Waligiis'Ciddii Toobad keenta oo Wanaagsanaata Mooyee, waxayna ku Tusin Xumida Zinada, Dhawridda Sharafta Muslimka iyo Wanaagga Diinta Islaamka. An-Nuur (1-5).

- 6. Kuwa Qadfa (Zino ku Sheega) Haweenkooda oon Marag aan Naftooda ahayn Lahayn midkood Maraggiisu waa inuu ku Marag Kaco Dhaarta Afar Dhaarood Eebe inuu Run Sheegi
- 7. Tan Shanaad waa inuu ku Dhaarto in Lacanadda Eebe ku Dhacdo hadduu Beenaale yahay.
- 8. Waxaa Ka rida Iyadana Ciqaabta inay ku Dhaarato Afar Dhaarood inuu Beenaale yahay.
- 9. Tan Shanaadna waxay ku Dhaaran in Cadhada Eebe ku Dhacdo hadduu Run Sheegi.
- 10. Hadduuna Jirin Fadliga Eebe iyo Naxariistiisa Korkiinna oosan ahayn Toobad Aqbal Badane Falsan «Waxaa Beenaalaha ku Dhici lahaa Cadaab Daran».

فَسَهَدَةُ أَحَدِهِمُ أَرْبَعُ شَهَدَ اَنَّ إِلَّهُ إِلَّهُ إِنَّهُ اللَّهِ إِنَّهُ اللَّهِ اِللَّهِ إِنَّهُ ا لِمَن الصَّدِفِين إِنَّ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِن الْكَذِين إِنَّ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ وَيَدُّرُونُ اعْنَهُ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهُ اللَّهِ عَلَيْهُ اللَّهِ عَلَيْهُ إِن كَانَ مِن الصَّدِقِين () وَلَوْ لاَ فَضَّلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهُ

تَوَابُ حَكِيمُ ١

Sidoo kale Ninkii Haweenaydiisa Zino ku Sheega waxaa Garaacidda ka Reebi inuu shan Goor Eebe ku Dhaarto inuu Run Sheegi, iyana waxay Dhaaran Shan jeer inuu Been Sheegi, ka dibna way kala Furmi, waxaana loo Yaqaanaa Licaan. Diinta Islaamkuna waa diin Sharaf iyo Naxariis, Doonina mayso inay Cidaan wax ku Caddayn Ceebayso, hase yeeshee uma Dul Qaadato waxa Sharafta Dhaawaca'sida ku Sheega Zinada iyo wax la Mid ah, Mase Fududa in Dadka lagu Sheego waxaan jirin oon Caddayn, waxaa Xadiith ku sugnaatay: Seddex Eebaa ka Xarrimay Jannada, Midka Khayaamada Sameeya, Kan Caasiya Waalidka, iyo kan Ehelkiisa ku Suga Xumaanta. Tan kale ma Banaana in Been lagu Dhaarto'waxayna ka mid tahay waxyaalaha Dadka Naarta Galiya, Saas darteed Zino Hawdhawaan, Cidna Zino ha ku Sheegin Adoon Hubin, Dhabtana Indhaha ka Qabsan, Xuduuda Diinta iyo Islaamka Ilaahi, Wanaaga ku Dadaal, Xumaanna ka Dadaal. An-Nuur (6-10).

- 11. Kuwa la Yimid Been Abuurka (Qadafka Caasho) waa Koox Idinka mid ah, How Malaynina inay Shar Idiin tahay, waxayse idiin tahay Khayr, Qof kasta oo ka Mid ahna waxaa u Sugnaaday wuxuu kasban oo Dambi ah midka Qaatay Waynanka Arintana oo ka mid ah wuxuu Mudan Cadaab weyn (Ibnu Salool).
- 12. Maxaydaan Markaad Maqasheen Xaalka (Qadafka) ayna ugu malayn Mu'miniinta ragga iyo Haween Naftooda Khayr, oyna u Dhihin Kaasi waa Been Abuur Cad.
- 13. Mayse u Keenaan Korkiisa Afar Marag,Haddayna keenin Marag kuwaasu Eebe Agtiisa waxay ku Yihiin Beenaalayaal.
- 14. Hadduuse Jirin Fadliga Eebe ee Korkiinna iyo Naxariistiisa Adduun iyo Aakhiraba waxaa Idin Taaban lahaa waxaad Dhexgasheen Dartiis Cadaab weyn.
- 15. Markaad kula kulmaysaan Qadafka Carrabkiinna oo ku Dhahaysaan Afkiinna waxaydaan Ogayn, una Malaynaysaan wax Fudud Isagoo Eebe Agtiisa ku wayn.

إِنَّ ٱلَّذِينَ جَاءُ وِيا لَإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُّ لَا تَعْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمُّ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُرْ لِكُلِ آمْرِي مِنْهُم مَّا ٱكْسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَٱلَّذِى تَوَلَّكَ كِبْرَهُ وَمِنْهُمْ لَهُ. عَذَاجُ عَظِيمٌ ﴿ ﴾

لَّوْلَاإِذْ سَمِعْتُمُوهُ طَنَّ ٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَاتُ الْمَالَمِيْمَ مَنْ الْمُؤْمِنَاتُ الْمُؤْمِنِينَ اللهِ

لَّوْلَاجَآءُ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءٌ فَإِذْ لَمْ يَأْتُواْ بِالشُّهَدَآءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُواْ بِالشُّهَدَاءَ فَأُولَتِهِكَ عِندَاسَّهِ هُمُّ الْكَذِبُونَ شَ

وَلَوَلافَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَنُهُ. فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَآ أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿

إِذْ تَلَقَّوْنَهُۥ يَأْلُسِنَتِكُرُ وَتَقُولُونَ بِأَفْواَهِكُمْ مَالِيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْرٌ وَتَحْسَبُونَهُۥهَيِّنَا وَهُوعِندَ ٱللَّهِ عَظِيمٌ ۖ ۞

Aayadahan waxay soo Degeen markay Munaafiqiintu Isku Dayeen inay Dhaawacaan Sharafta Sayido Caa'isha Bintu Abii Bakar, ahaydna Haweeneeydii Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Waxaana Arrintaas Hogaaminayay Munaafiqii Waynaa Cabdullaahi Binu Ubayi Binu Salool, Haseyeeshee wuu ku Khasaaray Adduun iyo Aakhiraba, Eebaana ku soo Dejiyey Quraan ka Bari yeeli Caa'isha waxaa soo kale, Mu'miniintuna fari inay ka Fogaadaan Maqalka Beentaas oo kale, Wanaagana ku Dadaalaan. An-Nuur (11-15).

- 16. Markaad Maqasheen Maad Dhahdaan Nooma Habboona Inaan ku Haddallo kan, Eebaa Nasahan ee kan (Qadafka) waa Been Abuur wayn.
- 17. wuu idinka Waanin Eebe inaad u Noqotaan Isagoo kale Waligeed Haddaad Tihiin Mu'miniin.

ۅؘۘۘۅؘۅٚ؆ٙٳۣۮ۬ڛڝؚۼؾؙؠۘۅؗۄؙڡؘؙڶؾۘٛۄڡۜٵۑػۅؗڹؙڶٵۜٲؘڹٮؘۜؾػڶٙۘٙٙٙ ؠٟ؇ۮؘٳۺؠ۫ڂٮ۬ػۿڬٲؠٞۺؙٛٛڠؘۼڟؚۑڞٞ ڽۘڡۣڟؙػؙؙٛؗؗؗؗؗؗؗ؋ؙڷڎؙٲڹٮؘڠۅڎۅؙٳڶڡۣؿٝڸڡۦٲؘڹۮؖٵ ٳڹڬؙۻؙؙڡؙؙؙؙۏٞڡؚڹۣؿ۞ٚٛ

- 18. Wuxuuna idiin Caddayn Eebe Aayaadkiisa, Eebana waa Oge Falsan.
- 19. Kuwa Jecel inay ku Faafto Xumaantu KuwaRumeeyey (Xaqa) waxaa u Sugnaaday Cadaab daran Adduun iyo Aakhiraba, Eebena waa Ogyahay idinkuna ma Ogidin.
- 20. Hadduuna jirin Fadliga Eebe ee Korkiina iyo Naxariistiisa iyo in Eebe yahay Naxariis badane Ilaaliya, (Waxaa ahaan lahaa wax kale).
- 21. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow ha Raacina Tallaabooyinka (camalka) Shaydaanka Ciddii Raacda Tallaabooyinka Shaydaanka Isagu wuxuu Faraa Xumaanta iyo waxa la Naco, Hadduusan jirin Fadliga Eebe ee Korkiinna iyo Naxariistiisa ma Daahirineen Ruux idinka Mid ah Waligeed, Laakiin Eebaa Daahiriya Cidduu Doono, Eebana waa Maqle Og.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْأَيْتِ وَاللَّهُ عَلِيمُ حَكِيمٌ ١

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَحِشَةُ فِ ٱلَّذِينَ هَامَنُواْ لَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْآخِرَةَ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَانَعْلَمُونَ ۞ وَلُوْلَا فَضْ لُ اللَّهِ عَلَيْحَمُ مُ وَرَحْمَتُهُ, وَأَنَّ ٱللَّهَ رَهُ وَكُرَّ رَحْمَتُهُ, وَأَنَّ ٱللَّهَ

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَنَّيِعُواْ خُطُوَتِ ٱلشَّيْطُنَ وَمَنْ يَتَّا اللَّهَ عَلَيْ وَمَنْ يَتَّعْ الْمُنْ إِلَّهُ حَلَيْ اللَّهِ عَلَيْ كُرْ وَرَحْمَتُهُ مَازَكَ وَالْمَدُ عَلَيْ كُرْ وَرَحْمَتُهُ مَازَكَ مِنْ أَمْدُ مِنْ أَحَدِ أَبْدًا وَلَلَكِنَّ ٱللَّهُ يُذَكِّي
 مِن يَشَأَةُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيدٌ ()

Kuma Haboona Mu'miniintu inay Waxaa soo kale ku Hadlaan, ee waa inay Dhahaan Eebaa Nasahane waa been Abuurasho Wayn, waana inay Qaataan waanada Eebe. Tan kale kuwa Jecel inay Xumaantu ku Faafto Mu'miniinta waa kuwo Ciqaab Mudan Adduun iyo Aakhiraba, waana in Laga Fogaado lagana Digtoonaado Shaydaan iyo Jidkiisa, Illeen Xumaan umbuu Fariye.

Caalamkuna wuxuu ku Dhisanyahay Fadliga Eebe iyo Naxariistiisa Cid Wanaagsanaana ma jiro Naxariista Eebe la'aanteed. Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Ruuxu Wuxuu ku Hadlaa Kalimo Cadho Eebe ah oosan Ogayn intay Gaadhi Uguna Hooban Naarta Darteed wax ka Fog Cirka iyo Dhulka Dhexdooda. (Waa Saxiis). An-Nuur (16-21).

- 22. Yeyna ku Dhaaranin kuwa Fadliga (Dheeraadka) leh iyo Hodanimada inayan wax siinayn Qaraabada, Masaakiinta iyo kuwa ku Hijrooda Jidka Eebe, hana iska Cafiyaan hana Saamaxeen, miyeydaan Jeclayn inuu idiin Dhaafo Eebe, Ilaahayna waa Dhaafe Naxariista.
- 23. Kuwa Gana «Qadfa» Haweenka Dhawrsoon ee Halmaansan (Xumaanta) ee Mu'minaadka ah waa La Lacnaday Adduun iyo Aakhiraba, waxayna Mudan Cadaab Weyn.

وَلاَ يَأْتَلِ أُوْلُواْ الْفَضْلِ مِنكُرْ وَالسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓ الَّوْلِي ٱلْقُرْنَى وَالْمَسَكِينَ وَالْمُهَاجِ رِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْمَعْفُواْ وَلْيَصْفَحُوٓ أَالاَثْحِبُونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمُّ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَضِيمٌ ﴿ ﴾

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَتِ ٱلْعَيْفِلَتِ ٱلْمُؤْمِنَتِ لَيْ الْمُؤْمِنَتِ لَيْ الْمُؤْمِنَتِ لَيْ لُعِنُواْفِ ٱلدُّنِيَ الْأَنْفِ وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞

- 24. Maalinta Ay ku Marag-kici Carrabadoodu, Gacmahoodu, iyo Lugahoodu waxay Camalfaleen.
- 25. Maalintaas wuxuu u oofin Eebe Abaal Marintooda Sugan,waxayna Ogaan in Eebe Yahay Xaqa Cad (Sugan).
- 26. Haweenka iyo Hadalka Xunba wuxuu u Sugnaaday Nimanka Xun, kuwa Xunna waxay u sugnaadeen kuwa Xun, Kuwa Wanaagsanna waxay u sugnaadeen Kuwa Wanaagsan, kuwaasna (Caa'isha iyo Ehelkeedu) waa Ka Bari (Dheeryihiin) waxay Sheegi, waxayna Mudan Dambi Dhaaf iyo Rizqi Sharaf leh (Janno).

يُومَ نَشْهُدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَاكَانُوأْيَصْمَلُونَ ﴿ يَوْمَيِدِيُوفِيمِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ ٱلْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُ ٱلْمُبِينُ ﴿ الْفَيِيثُنْتُ لِلْحَيِيثِينَ وَٱلْطَيِّبِينَ وَالطَّيِبَنْتُ لِلطَّيِّيِينَ وَٱلْطَيِّبُونَ لِلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أَوْلَتَهِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَا يَقُولُونَ لَهُم

نْبُرَةً ۗ وَرَزُقُ كَ

Waxaa Jiray Nin Sayid Abuu Bakar Qaraabo u ahaa lana Noolaa oo wax yar ku Hadlay Arrintii Caa'isha, Markaas Abuu Bakar Eryay kana Joojiyey Kaalmadii, markaas Eebe ku Yar Canaantay Abuu Bakar Xaalkaas, markaas uu soo Celiyey. Aayadaha kalana waxay ka Warrami in Haweenka Sharafta leh ee Dhawrsoon ee Xaqa Raacay kuwa Ceebeeya ay la Kulmi Lacnad iyo Cadaab wayn Aakhiro iyo Addunba oy kuna Marag furi Xubnahoodu'Lana Abaal Marin ayna Ogaan in Eebe Xaq Sugan Yahay, Illeen Xumaan Waxaa Muta kuwa Xun, Samaanna Waxaa Muta Kuwa Fiican.
Caa'ishana waa ka Bari Kana Fog waxay ku Sheegeen'waxayna Mudan kuwaas la Dhibay Dambi Dhaaf iyo Janna. Saasuuna Eeba ugu Rari yeelay Caa'isha Aayadahan Cigaahna ugu Xukumay Munaafiqiintii

iyo Janno, Saasuuna Eebe ugu Bari yeelay Caa'isha Aayadahan, Ciqaabna ugu Xukumay Munaafiqiintii ka Qayb Gashay Arrintaas, Taasina waxay Muujin in Eebe u Gargaari Addoomadiisa Dhawrsoon ee Suuban. An-Nuur (22-26).

- 27. Kuwa (Xaqa) Rumeeyow ha Galina Guryo aan Kuwiinna ahayn Intaad ka Idam Warsataan kana Salaantaan Ehelkooda, Saasaana idiin Khayr Roon si aad u Xusuusataan.
- 28. Haddaydaan ka Helin Dhexdeeda Ruuxna ha Galina inta Laydinka Idmi, Haddii laydindhaho Noqdana Noqda, Saasaa idiin Wanaagsan, Eebana Waxaad Falaysaan wuu Ogyahay.
- 29. Ma aha Korkiinna Dhib (Dambi) Inaad Gashaan Guryo aan la Deganayn oo Dan (Anfaco) idiinku Jirto, Eebe wuxuu Ogyahay waxaad Muujinaysaan iyo waxaad Qarinaysaan.
- 30. Waxaad ku Dhahdaa Mu'miniinta Ha Laabeen Indhahooda (Daymada

يَتَأَيُّهُ الَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَدْخُلُواْ بُبُوتًا غَيْرَ بُبُوتِ كُمْ حَقَّ تَسْتَأْفِسُواْ وَشُلِمُواْ عَنَ أَهْلِهَ اَذَٰلِكُمْ حَبِّ لِلَّهُ لَمَلَكُمْ مَلَا كُمْ مَلَا فَدُخُلُوهَا خَقَ يُؤْذَن لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿
هُواَ ذَكُ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿
فَي مَلَيْكُمُ مُولَلَّهُ مِنَا لَكُمْ اللَّهُ مِلَا مُلْكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمَا اللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُولِولُولِ اللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَلَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُولِولُولُ اللَّهُ وَالْمَالِلْكُولُولُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَالْمُولُولُولُ اللَّهُ وَالْمُولِ اللَّهُ وَالْمُؤْلِقُ الْمُعَالِقُ الْمُعَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ وَالْمُؤْلِقُ الْمُعْلِيْ اللَّهُ وَالْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ وَالْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ وَاللَّهُ وَالْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُولُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِقُولُ ال Reeba) hana ka Dhawreen Furuujtooda (Zinada) saasaa u Wanaagsan, Eebana wuu Ogyahay waxay Sameyn.

وَيَحْفَظُواْفُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزَكَىٰ لَهُمُ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرُ الِمِمَا يَصْنَعُونَ ﴿ ﴾

Aayadahani waxay ku Tusin Wanaagga iyo Aadaabta Diinta Islaamka, oo ah in la Dhawro Guryaha Dadka, oon Lana Galin Idan iyo Salaan La'aan, Wanaagguna waa saas, Haddaan Dad Joogin Lama Galo intaad Idam ka Hesho, Haddii Noqda laydin Dhahana Noqda Saasaa Idiin fiicane, Haddayse Guryuhu Yihiin kuwa aan Dad kale Deganayn ee ah kuwa Dadka u dhexeeya Galidoodu.

Dambi kaama saarra Haddaad Gashid. Eebana waa Ogyahay waxa La Muujin iyo waxa la Qarinba, wuuna ka Abaal Marin. Waa in Mu'miniintu ka Dhawraan Indhahooda Dayidda Xaaraanta ah, taasoo ah Daymada Haweenkood Daydo, iyo in layska Ilaaliyo Zinada iyo Xumaanta'Illeen Eebe waa Ogyahay waxa Lasamayne. Wataas Sharafta Islaamku iyo Nadaafadiisa iyo Aadaabtiisa, waxaana Meelo Badan ku sugnaaday Xaaraanimada Iska Galidda ama Fiirinta Guryaha Dadka, iyo Daawashada Haweenka'Fiirintooda iyo inay Tahay Leeb Ibliis iyo Billowga Xumaanta, Taasina waxay Waran ku Tahay kuwa iska Gala Guryaha Dadka Idam la'aan iyo Kuwa Iska Daawada Jidhka Haweenka. An-Nuur (27-30).

31. Waxaad ku Dhahdaa (Haweenka) Mu'minaadka ah, (Xaqa Rumeeyey) Ha Laabeen Indhahooda hana Dhawreen Fariigooda Muujininna Ouruxdooda wax Muuqda Mooye, Hana ku Hagoogtooda dhuuntoo-Dadeen da vavna u Muuiin Ouruxdooda Ragooda Mooyee, iyo Aabayoowgood iyo Ninkooda Aabihiis, iyo Wiilashooda iyo Wiilasha Nimankooda iyo Walaalahood iyo Wiilasha Walaalahood, iyo Wiilasho (Gabdhahay) Walaalaha yihiin, iyo Haweenkooda (Muslimka ah) waxay Hanato Midigtoodu (Gacantoodu) ama kuwa Raaca een Dan Lahayn (Hawood u Lahayn) oo Ragga aha ama Caruurta aan Fiirsanayn Cawrada Haweenka, Yeyna kuna Garaacin Lugahooda (Dhulka) in la Ogaado waxay Qarin oo Quruxdooda ah, una Toobad keena (U Noqda) Xagga Eebe Dhammaan Mu'miniineey waxaad u Dhawdihiin Inaad Liibaantaane.

وَقُلِ الْمُوْمِنَاتِ يَعْضُضَنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحَفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِيكَ زِينَتَهُنَ إِلَّا مَاظَهَرَ مِنْهَ الْوَلْصَرِّينَ عِمْمُومِنَّ عَلَى جُمُومِينَّ وَلَا يُبْدِيك زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِمُعُولَتِهِ كَ أَوْءَ اَبَآيِهِ كَ أَوْءَ اَبِكَ أَبِعُولَتِهِ كَ أَوْالْمَنْ الْمَعْنَ أَوْالْسَكَاءَ بُعُولَتِهِ كَ أَوْلِينَا أَوْلَيْنِ اللَّهِ فَي اللَّهُ فَي اللَّهُ فَي اللَّهُ فَي اللَّهُ فَي اللَّهُ اللَّهِ مِنَ اللَّهِ مِنَ اللَّهِ فَي اللَّهِ عَلَى عَلَى اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ فَي اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَلَا اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَالْمُؤْلُولُ الْمَوْمِنُ اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللْهُ الْمُؤْمِنُ اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ اللْهُ اللَّهُ عَلَى اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ الْمُولُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللْهُ اللْهُ اللْهُ اللْهُ اللَّهُ ال

Aayaddan waxay soo Degtay Mar Haweenku Iska Soo Galeen Guriga Haweeneey la Dhihi Jiray Asma Binti Mirthad iyagoo Banaan Laabta oyna Tidhi Xumaa Sidan, Waana Amar Eebe uu Faraayo Haweenka Muslimka ah Inay Falaan si ay uga Soocmaan Siday Jaahiliintu Falayeen oo ah Isqaawin iyo Muujinta Jidhka, waxayna Fari Aayadu inay Isdhawraan isna Asturaan Oyna isu Muujinnin Ragga Marka Laga Reebo Kuwa Aayadduu Taxday ee ah Nimanka iyo Qaraabada aan Guursankarin, iyo kuwaan Haweenka Danka Lahayn iyo Wiilasha Yar Yareen wax Eegayn iyo Haweenka Muslimka ah, waxa la Sheegina waa waxa Cawrada iyo Jidhka Hoose ka Soo Hadhay'Illeen Kaasi waa Ceebe. Miyeyse Habboontahay in Lays Qaawiyo oo LaguNoqdo Jaahiliyadii Hore wax ka Daran, iyadoo Cilmi La Sheegan, Wataas Aadaabta Islaamka'waana inay Is Dhawraan oo Is Ilaaliyaan Mu'miniintu Rag iyo Haweenba'Sharaftooda iyo Indhahooda iyo Jidhkoodana Xafitaan si ay u Helaan Naxariista Eebe iyo Wanaaggiisa. An-Nuur (31).

- 32. U Guuriya Xaaslaawaha Idinka Mid ah iyo Kuwa Suuban oo Addoomadiinna ah (Rag iyo Haweenba) hadday Sabool Yihiin wuxuu ka Hodmin Eebe Fadligiisa, Eebana waa Waasac (Fadligiisu) Waana Oge.
- 33. Hase Dhawrsadeen Kuwaan Helayn (awood) Guur inta Eebe kaga Hodmin Fadligiisa, kuwa Dooni Inay Isfurtaan oo Hanatay Gacantiinnu Kitaabeeya (Ka Ogolaada) Haddaad ku Ogtihiin Khayr, wax ka Siiyana Xoolaha Eebe ee uu Idin Siiyey, hana ku Qasbina Gabdhihiinna (aad Hanataan) Zino Hadday Doonaan Dhawrsooni Idinkoo Dooni Sadka Nolosha Adduunyada, Ciddii Qasabta Eebe Qasabkaas ka Dib waa Dambi Dhaafe Naxariista.
- 34. Waxaan idiin soo Dejinay Aayaad Cad Cad iyo Tusaale Kuwii Tagay ee Idinka Horreeyey iyo Waanada kuwa Dhawrsada.

ۅؘؖٲڹڮٷؖٲٲڵٲڹۘٮؘؽٳڡڹػؙڒۅۧٲڞڸڿڽؘڡڹ۫ۼٵڍػٛڒ ۅٳڡٙآۑٟڝٛٞؠؙؖٳڹؠػؙۅڹۛۅؗٲڡؙٛڡۜۯٙ؞ٛؽۼ۫ڹۣۿؠؗٛٲڵڷ؞ؙڡۣڹ؈ؘٚڞڸڋؖ ۅؘٲڟؖڎؙۅٞڛڠؙٞۛؗٛ۠۠ۼڸڽڎٞ۞

ۅؘۘڵۣڛۜٮۧۼڣڣؚٲڵٙؽڹۘڵؽۼٟۮؙۅڹۘڹػٵٵۘڂۼۜؽؿۼ۫ڹۣؠٛؠؙٲڵۿ ڡڹڡؙڞ۫ڸؚڋۦۅۘٲڵؘؽڹؘؽڹۼؙۅؗڹٲڵڮڬٮٛڔڝٵڡڶػؖ ٲؿڡؙٮٛٛػٛؗؠۛڡؙػٲۺۘۅۿؠٞٳڹۼڸڡ۫ؾؙؠ؋ۑؠ؞۫ڂؘؿڒؙؖۅٵؾۛۅۿؠ ڝٞڡٞٳڸٲڛٞۅٲڵڹؚؾؘٵؾؘٮػٛؠٞۧۅؘڵؿػڔۿۅٲڣؘؽؽؿػؙؠ ۼ؈ؙڷ۫ڽۼٛٙٳؠ۠ٲۯڋڹۼۘڞۘڶڮڹڹۼۅؙٵۼۘڞؙڶڣؽۅٛ ٵڵڎؙؖڹؽؖۅٛڡؘڹؽؙػ۫ڕۿۿڹٞ؋ٳڹٙٲڛٞڣۄؙڂۼڋٳػ۫ۯۿؚۿؚڹٞ ۼڣؙۯؙڒۜؿڿۑڎٞڒؖ۞

وَلَقَدْ أَنَزُلْنَا إِلَيْكُرْ ءَايَنتِ مُبَيِّنَتِ وَمَثَلاً مِنَ الَّذِينَ حَلَقا مِن مَلْاً مِنَ الَّذِينَ حَلَقا مِن مَّلِكُمْ وَمَوْعِظَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿

Diinta Islaamku waa Diin Naxariis iyo Isu Kaalmayn, sida ka Muuqata Aayaddan Eebe ku Fari In Loo Guuriyo Dadka Guri la'aanta ah Rag iyo Haweenba, lana Kaalmeeyo Dadka Dooni Inay ka hoos baxaan Gacanta iyo inay Is Dhawrto Ciddaan Karin Kharashka Guur inta Eebe ka Deeqi'iyo Inaan la Farin Haweenka iyo Gabdhaha Gacantooda ku Hoos jira Xumaan iyo Zino, Isagoo la Dooni dhalanteed Adduun, Eebase waa Dambi Dhaafe Ciddii u Toobad keenta, wuxuuna inoo Soo Dejiyay Aayaad Cad cad iyo Tusaale Dadkii hore iyo Waanada Ciddii Dhawrsata Taasina waxay ku Tusin in islaamku yahay Diin Caddaalad, Isu Kaalmayn, Nadaafo, Sharaf iyo Dhawrsooni, Islaamkuna Markuu u Yeedhi in La Xoreeyo Dadka Gacan ku Hoos jira oo ah Ruux Maxaad maleyn Kuwa Gaalada ah ee Addoonsada Dad'Haddana Qaylyi ama Islaamka Xoraynta Fari wax Ka Sheegi, waa Doqomo Indha la', oon Fikirayn, waxaase ka sii Xun kuwa u Durbaantumi Kuwaas.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Dhallin yarooy Ciddii Karta Kharash Guurka ha Guursato, Isaga Isha Laabid badane oo Farjiga Dhawrid Badane, Ciddaan Karinna waxaa Saaraan Soon si uu u fududeeyo Himada. inse laga Tago Guurka isagoo la dano Sheegan, haddana wax la qasto oo la Meeraysto Taasi Islaamku ma Ogala mana banaana. An-Nuur (32-34).

35. Eebe waa Nuuriyaha Samooyinka iyo Dhulka, Nuurkiisu wuxuu la mid yahay Daaqad Misbaax ku Jiro Misbaaxuna ku Jiro Dhalo, Dhaladana aad Mooddo Xiddig Ifi lagana Huriyey Geed la Barakeeyay oo ah Zaytuun (Saliidd leh) oon bari iyo Galbeed midna

﴿ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ . كَمِشْكُوةٍ فِهَا مِصْبَاحُ الْمِصْبَاحُ فِي نُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبُّ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّنَزَجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبُّ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّنَزَكَ عَوْزَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَةٍ وَلَا عَرْبِيَةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا

الخالفالكيك

ahayn, waxayna u Dhawdahay Saliideedu inay iska Ifto Yuuna Taabaninba Dabe, waa Nuur lagu kordhiyay Nuur,wuxuuna ku Hanuuniyaa Eebe Nuurkiisa Cidduu Doono, wuxuuna u Yeelaa Eebe Dadka Tusaale, Eebana wax kasta waa Ogyahay.

- 36. (Kaasoo ah) Guryo (Masaajidda) uu idmay Eebe in la Koryeelo Laguna Xuso Dhexdeeda Magaciisa, waxaana ugu Tasbiixsada Dhexdeeda Aroor iyo Galabba.
- 37. Rag ayna ka Shuqlinayn Ganacsi iyo Gadasho Xuska Eebe, Oogidda Salaadda iyo Bixinta Zakada kana Cabsan Maalin oy Gagadoomi Dhexdeeda Quluubta iyo Aragguba.
- 38. Inuu ka Abaal Mariyo Eebe Wanaagay Faleen una Kordhiyo Fadligiisa, Eebana wuu Arzuqaa Cidduu Doono Xisaab la'aan.

يُضِىٓءُ وَلَوْلَهُ تَمْسَسْهُ نَاذًّ ثُورُعَلَىٰ ثُورٌ بَهْدِی ٱللَّهُ لِنُورِهِ۔مَن يَشَآءٌ وَيَضْرِيبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْشَلَ لِلنَّاسِ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهُ ۗ (﴿ ﴾

فِيُبُوتٍ أَذِنَ ٱللَّهُ أَن ثُرُفَعَ وَلَيّْ كَرُفِيهَا ٱسْمُهُ, يُسَيِّحُ لَهُ, فِيهَا بِٱلْفُدُّةِ وَٱلْآصَالِ ۞

رِجَالٌ لَا نُلْهِ بِمْ تَحَرَّةٌ وَكَالَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللهِ وَإِقَامِ الصَّلَوْقِوَ إِينَاءَ الزَّكُوةِ يَخَافُونَ بَوْمًا لَنْقَلَّ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَدَرُ ﴿ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُواْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْيلهِ * وَاللّهُ يُرْزُقُ مَن يَشَاءُ يِغَيْرِحِسَابٍ ﴿ ﴾

Nuurka Eebe Waynaaye yey la Ifaan Samooyinka iyo dhulka, wuxuuna ku Hanuuniyaa Nuurkaas Cidduu Doono, Waana Tusaale Eebe Qadaray. Xadiithna waxaa ku sugnaaday: Waxaan Magan gali Nuurka Wajigaaga oy u Iftay Mogdiyadu (Eebow). Masaajidda Eebe ee uu Idmay in La Sharrifo oo la Koryeelana lagu Xuso Magaciisa Waqti kasta waxaa ku Dadaala Dad ayna ka Shuqlinin Xusidda Eebe, Salaadda, iyo Zakada Ganacsi iyo Gadasho Midna, iyagoo ka Cabsan Maalin Qalbiga iyo Aragu Gagadoomo, Qiyaamada, iyagoo Rajayn in Eebe Wanaag ku abaal mariyo, Masaajidda Xaalkooduna waa Waynyahay waana Meelaha Nuurka Islaamku ka Billowday'Eebana Ugu Jecelyahay, waana in la Dhiso, Lana Camiro, waxna lagu Barto Cibaadada kale ka Sokow, waxaana ku soo Arooray Fadliga Cidda Dhista ama Camirta ama u Dadaasha Wanaagyo Badan, waxaana ka Mid ah: Ruuxii Dhisa Masaajid Isagoo Dar Eebe u dhisi Wuxuu Eebe Uga Dhisaa Janada Isagoo Kale. Caa'ishana Waxay Tidhi: Wuxuu Na faray Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) in Laga Dhiso Masaajidda Xaafadaha lana Nadiifiyo, lana Udgiyo. An-Nuur (35-38).

- 39. Kuwii Gaaloobay Camalkoodu wuxuu la Midyahay Dhalanteed Dhul Siman (Ka Muuqda) oos u Malayn kan Oomani biyo Markuu Yimaadana uuna ka Helayn waxba, oo uu ka heli Eebe (Abaal marintiisa) Agtiisa una Oofiyey Xisaabtiisa, Eebana way Deg degtaa Xisaabtiisu.
- 40. Ama wuxuu la Midyahay Mugdiyo Bad Dhexdeed ah oos Dabooli Hir

وَالَّذِينَ كَفَرُوٓ أَعْنَاهُمُ مُكَرَّكِ بِقِيعَةِ يَحْسَبُهُ الظَّمْنَانُ مَاءً حَنَّى إِذَا حَاءً ءُ الْرَيْجِدْهُ شَيْئَا وَوَجَدَاللَّهَ عِندَهُ وَفَوْتَ لَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ (اللَّهُ)

ٱۯػڟؙڷؙڡؙٮؾؚڣۣۼٙڔۣڷؙڿؚۜۑؘۼ۫ۺٮٛؗۿؗڡۜڗ۫ڿٞؗڡؚٞڹڧۏٙڡؚؚ؞ؚ

Korkiisana yahay Hir, Korkiisana Tahay Daruur, waa Mugdiyo Qaarkood Qaar ka Sarreeyo Hadduu Bixiyo Gacantiisana uma Dhawa inuu Arko, Ruuxaan Eebe u yeelin Nuur malaha Nuur.

- 41. Miyaadan Ogayn in Eebe u Tasbiixsado waxa ku Sugan Samooyinka iyo Dhulka iyo Shimbiraha oo (Fidsan) Safan mid kasta wuu Ogyahay Salaaddiisa iyo Tasbiixdiisa, Eebana waa Ogyahay waxay Fali.
- 42. Eebe waxaa u Sugnaaday Xukunka Samooyinka iyo dhulka Xagga Eebaana loo Ahaan.

نُوجٌ مِّن فَوْقِهِ عَمَابٌ ظُلُمَتُ بَعَضُهَا فَوْقَ غَضِ إِذَا أَخْرَجَ يَكَدُّهُ لَمْ يَكَدِّيْرَنَهُ أَوْمَنَ لَزَّيَجُعَلِ ٱللَّهُ يُدُنُّورًا فَمَا لَهُ مِن فُرِثٍ

ٱلْمُرَسَرَأَنَّ ٱللَّهَ يُسَيِّحُ ٱلهُ مَن فِي ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلطَّيْرُصَنَقَنَتِّ كُلُّ قَدْعَكِمَ صَلاَنَهُ وَتَسْبِيحَةُ وَٱللَّهُ عَلِيمُ إِمِايَفْعَلُونَ ﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَإِلَى ٱللَّهِ ٱلْمَصِيرُ ﴿

Markay Aayadaha Hore Ka warrameen Nuurka Eebe iyo Iimaanka iyo Jidka Wanaagga ee uu ku Hanuuniyey Mu'miniinta, iyo Masaajidda, iyo in kuwayna Shuqlinin Adduunyadu ay ku cibaadaystaan Sharifaanna yaa Halkan lagu Sheegay in Camalka Gaaladu la Midyahay Dhalanteed ooman Biyo Mooday meel Cidla'ah oo Oomana ah, Markuu Dhintana uu La kulmi Eebe una Oofin Abaalkiisa, Illeen Mugdiyo Baadiyuu ku Sugnaaye, Nuurna Eebe uma yeeline, Eebana Kuwaas waa ka Kaaftoonyahay'Illeen waxaa Wayneeya oo Caabuda waxa Cirka iyo dhulka ku Sugan, Xaataa Shinbiraha Duuli, Hawada Sare, Isagoo Eebe wax walba og, wax walbana Xaggiisa u Ahaan, waxaa Sugnaaday in Yuhuud lagu Dhihi Qiyaamada Maxaad Caabudayseen oy Dhihi, Waxaan Caabudaynay Cuzayr Ibnu Ilaah, markaasaa lagu Dhihi Beenbaad Sheegteen, Eebe Ilmo ma Yeelanin, ee Maxaad Rabtaan, waxayna Odhan Eebow waannu Oonaye ee Na Waraabi Markaasaa la Dhihi Miyeydaan Arkayn, Naartaana ugu Muuqata Dhalanteed oo Qaarkood Qaar Buuran Markaasay Isku Tuurayaan. Eebaan ka Magan gallay, Halkaasayna Jiraan Liibaan iyo Khasaare, Liibaanta Mu'miniinta iyo Khasaaraha Gaalada, Waana Arrin Mudan u Darbasho. An-Nuur (39-42).

- 43. Miyeydaan Arkayn in Eebe Kexeeyo Daruuro Markaas Isudumo Kana Yeelo Mid is dulSaaran ood aragto Roobkoo ka Soo Bixi Dhexdiisa wuxuuna ka soo Dejiyaa (Eebe) Samada Buuro Qabow ah (Thalaj) wuxuuna Gaadhsiiyaa Cidduu Doono, wuxuuna u Dhawyahay Nuurka Hilaaciisu inuu la Tago Aragga.
- 44. Wuu Gagadiyaa Eebe Habeenka iyo Dharaarta, Arrintaasna waano Qaadasho yaa ugu Sugan kuwa Aragga leh (Caqliga leh).
- 45. Eebaa ka Abuuray wax Kastoo socda (oo nool) Biyo waxaana ka Mid

الْمُرْرَأَنَّالَمُلَدُكُنْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤُلِفُ بَلِنَدُهُمُّ جَعَكُهُ, وُكَامًا فَتَرَى ٱلْوَدْقَ يَغُرُجُ مِنْ خِلَلِهِ. وَيُثَرِّلُ مِنَ السَّمَاءَ مِن جِبَالِهِ فِهَا مِنْ بَرَوْفِيُصِيبُ بِهِ مِن يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ، عَنْ مَن يَشَاءً يُكادُ سَنَا بَرَقِهِ يَذْهَبُ وَلَقْصَدِ اللَّهُ اللَّهَ اللَّهَ اللَّهَ اللَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِالْأَفِلِ الْمُنْصَدِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهَ اللَّهَا وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِالْأَقْلِ

وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّا أَعِ فَينْهُم مَّن يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ ـ

ah mid ku Socda Calooshiisa, waxaana ka mid ah mid ku Socda Labo Lugood, Waxaana ka mid ah mid ku Socda Afar, wuxuu Abuuraa Eebe wuxuu Doono, Eebana wax kasta waa Karaa.

46. Waxaan soo Dejinay Aayaad Cad Cad, Eebana wuxuu ku Hanuuniyaa Cidduu Doono Jid Toosan.

وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَىٰٓ أَرْجَعُ بَعْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۗ

لَّقَدْ أَنَرُلْنَآ ءَايَنتِ مُّبَيِّنَتُ وَاللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ إِلَى صِرَطِ مُسْتَقِيعِ ۞

Roobku wuxuu ku jiraa Awoodda Eebe, Isagaana Kulmiya Daruuraha kana Keena Roobka Meejuu Doonana ku Da'siiya, Habeenka iyo Maalintana Eebaa ku Tasarrufa inay ku Waana Qaataan kuwa Wax Garadka ah, wax kasta oo Nafley ahna oo Socda Eebaa Biyo ka Abuuray, mid Bog ku Socda, mid Labo ku Socda iyo Mid Afar ku Socdaba, wuxuu Doonana wuu Abuuraa, wax walbana waa Karaa, wuxuuna Soo Dejiyay Aayaad Cad Cad, Cidduu doonana wuxuu ku Toosiyaa Jidka Toosan. Taasina waxay Sugi In Eebe wax walba Ogyahay'Awoodana Leeyahay, Biyahana laga Abuuray Naflayda, kalana Duway Socodkooda iyo Abuurkooda, wuxuu Doona uu Abuuri, waxayna Aamusiin Gaalada, Mulxidiinta, Jaahiliinta iyo Kuwa Rumeeya oo Raaca Kuwaas. An-Nuur (43-46).

- 47. Waxay Dhihi (Munaafiqiintu) Waxaan rumeeynay Eebe iyo Rasuulka waana Adeecnay markaasaa waxaa Jeedsada Kooxo ka Mid ah Intaas ka Dib, Kuwaasi ma aha Mu'miniin.
- 48. Marka Loogu Yeedho Eebe iyo Rasuulkiisa inuu kala Xukumo Dhexdooda waxaa soo Baxa Koox ka Mid ah oo Jeedsan.
- 49. Hadduu Xaqu iyaga U sugnaado way u Yimaadaan iyagoo Adeeci.
- 50. Ma Qalbigay ka Bukaan mise way Shakiyeen mise waxay ka Cabsan in Eebe ku Jawr falo iyo Rasuulkiisu, saas ma aha ee kuwaasu waa kuwo Daalimiin ah.
- 51. Mu'minka Hadalkiisu marka loogu yeedho Eebe iyo Rasuulkiisu inuu kala Xukumo Dhexdooda waa uun Inay Dhahaan waan Maqallay Waana Adeecnay Kuwaasuna waa uun kuwa Liibaanay.

ۅَيَقُولُونَ ءَامَنَا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَاثُمَّ يَتُولَّى فَرِينٌ مِّنَهُم مِنْ بَعْدِ ذَالِكَّ وَمَا أُولَتِيكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿ وَإِذَادُعُواْ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ء لِيَحْكُمَ يَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيثٌ مِنْهُم مُّعْرِضُونَ ﴿

وَإِن بَكُن لَمُمُ ٱلْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿

أَفِى قُلُوبِهِم مَّرَضُّ أَمِ اَدْتَابُواْ أَمْ يَخَافُوكَ أَن يَحِيفَ اللَّهُ عَكَيْمِهُ وَرَسُولُهُ مِّلَ أُولَتَهِكَ هُمُ ٱلظَّلِمُونَ ﴾

ٳۣڹۜڡۘٵػٲڹؘقٙۯڶٲڶؙڡٛڗ۫ڡۣڹؽڹٳۮؘٲۮػؙۊٵڸؚڶۘٲڵڷڥۅۯۺؖۅڸ؞ ڸۣٮڂڴؙڒؠؽؘڎؙؙؙؙۭٛٛٲڹؽڨۘۅڷۅٲڛڝؚڡ۫ٵۅٲؘڟۼڹ۠ؖۅٲۛۛۊڶؾٟٟڮ ۿؙڞؙٲڶڞؙڡ۬ٚڸڂۘۅڹ۞ٛ 52. Ciddii Adeecda Eebe iyo Rasuulkiisa oo Cabsata kana Dhawrsata Kuwaasi waa uun kuwa Liibaanay.

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ,وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَقَدِ فَأُولَٰتِكَ هُمُ الْفَآبِرُونَ ﴿

Munaafiqiintu Had iyo Jeer waa Col kugu Dhex jira iyo Dhiqle Muslimiinta Xasilka u diida, Afkana waxay ka Sheegaan inay Xaqa Rumeeyeen, haddana way ka Jeedsan Xaqa, marka loogu yeedho in Xaqa lagu kala Xukumo way Jeedsan, Hadday u Fili in Iyaga loo Xukumina way Yimaadaan iyagoo Rumeysan oo Maqli Taasna waxaa ugu Wacan inay Qalbiga ka bukaan shakina kaga Jiro Caddaaladda Eebe iyo Rasuulkiisa waana Daalimiin, Mu'miniintuse way Maqli oy Adeeci marka loogu Yeedho Xukunka Eebe iyo Rasuulkiisa, waana kuwa Liibaanay ee Adeecay Eebe iyo Rasuulka, Eebana ka Cabsada kana Dhawrsada, wana kaas Xumida Diidada Sharciga Eebe iyo u hogaansankiisa, wax Xukunka Eebe la mid ah ama ku Dhawna ma Jiro, waana in Lagu Dhaqmo. An-Nuur (47-52).

53. Waxay ugu Dhaarteen Eebe (Munaafiqiinta) Dhaar Daran inay u Baxaan (Jahaad) waxaad Dhahdaa ha Dhaaranina Addeecid la Yaqaan (ha Ahaado Xaalkiinnu) Eebana waa Ogyahay waxaad Falaysaan.

﴿ وَأَقْسَمُواْ بِاللَّهِ جَهْدَأَ نَمْنِمْ لَيِنْ أَمَرْتُهُمْ لَيَنْ أَمَرْتُهُمْ لَيَنْ أَمَرْتُهُمْ لَيَنْ أَمْرُتُهُمْ لَيَخْرُجُنَّ أَقُلُ لَانُقُسِمُواْ طَاعَةُ مُعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرُ لِبِمَا نَعْمَلُونَ ﴿ اللَّهِ خَبِيرُ لِبِمَا نَعْمَلُونَ ﴿ اللَّهِ خَبِيرُ لِبِمَا نَعْمَلُونَ ﴿ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ اللَّ

54. Waxaad Dhahdaa Addeeca Eebe oo Addeeca Rasuulka Haddaad Jeedsataanna waxaa uun Korkiisa ah (Nabiga) waxa la Saaray (la Faray) idinkana waxa Korkiinna ah waxa laydin Saaray (Xaq raacid) haddaad Addeecdaan (Nabiga) waad Hanuunaysaan, Rasuulkana ma Saarra waxaan Gaadhsiin Cad ahayn.

قُلْ أَطِيعُواْ اللَّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولِ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا مُحِلَ وَعَلِيْ كُمُ مَّا مُحِّلَتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْ تَدُواً وَمَاعَلَ الرَّسُولِ إِلَّا ٱلْلَكُمُ ٱلْمُبِيثُ ﴿

55. Wuxuu u Yaboohay Eebe kuwa Rumeeyay Xaqa oo Camal Fiican Falay inuu u Reebo Dhulka siduu ugu Reebay kuwii ka Horreeyay, wuxuuna Makanin Diintooda uu uga Raalli Noqday wuxuuna ugu Badali Cabsidooda ka Dib Nabadgalyo, wayna I cabudi Ilamana Wadaajiyaan waxba,

وَعَدَاللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُرُّ وَعَكِلُواْ الصَّالِحَتِ

السَّتَخْلِفَنَهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفُ

اللَّذِيكِ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيْمُكِّنَ لَمُمْ دِينَهُمُ الَّذِيكِ

الْقَعَىٰ لَمُمْ وَلِيُكِبِدُ لَنَهُم مِنْ ابَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنَاً

بَعْبُدُونِي لَا يُشْرِكُوكِ فِي شَيْعًا وَمَن كَفَرَ

Ciddii Gaalowda intaas Ka Dibna kuwaasu waa uun Faasigiin.

Munaafiqiin wax badan yey Been ku Dhaartaan, waxaase u Wanaagsan Raacid Xaq iyo Addeecid, Cid walbana waxaa laga Rabaa waxa la Saaray, Aayadda kale waxay ka Hadli in Eebe u Yaboohay Mu'miniinta inay Dhulka U Hadhi oy Xukumi Hadday Xaqa Rumeeyaan, Wanaagna Falaan, Markaasuu Makanin Diintooda uu ka Raalli Noqday Cabsidana Ammaan Ugu Badali, Eebe kaliyana Ay Caabudi, Wuuna U Rumoobay Mu'minintii Hore Yabooha Eebe, markay Xaqa Raaceen oo Sharciga Eebe Isku Dhaqeen, Ciddii Saas Fashana wuu u Gargaari Eebe Waqti kasta. Waxaa laga Wariyey Cadi Binu Xaatim inuu Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) U yimid uuna ku Yidhi: Ma taqaan Xiiro, oo yidhi ma aqaan waanse maqlay, oo Nabigu Yidhi «Eebaan ku Dhaartaye wuu Taamyeeli Eebe Diintan inta Haweenaydu ka Baxdo Xiiro oy ka Dhawaafto Baydka Iyagoon Cidna Hoos Galin, waxaana la Furan Kinsiga Kisre Binu-Hurmus markaasaan Idhi Kisre Binu Hurmus markaasuu yidhi Haa Kisre Binu Hurmus wuxuu Yidhi Cadi wataas Haweenaydu iska Dhawaafi Baydka IyadooXiira ka Soo Tagtay Nabadgalyo,waxaanan ka Mid ahaa Dadkii wax ka Furtay Kansigii Kisre Binu Hurmus'Wallee Tii Seddexaad ee Nabigu Sheegayna waa la Heli. Waxaa kale oo sugnaaday: Ugu Bishaaree Umaddan Sharaf, Sarreyn, Diin, Gargaar iyo Makanid Dhulka, Markay Toosaan. An-Nuur (53-55).

- 56. Ooga Salaadda, Bixiya Zakada oo Addeeca Rasuulka waxaad Mudantihiin in laydiin Naxariistee.
- 57. Hana Umalayn Kuwa Gaaloobay inay ku Daalin (Eebe) Dhulka, Guryahooduna Waa Naar waxaana u Xun Meel Loo Ahaado (Naar).
- 58. Kuwa Xaqa Rumeeyow Haydin Idan Warsadeen kuway Hanatay Gacantiinnu, iyo Kuwaan Qaan Gaadhin oo Idinka Mid ah Saddex Jeer. Salaadda Subax ka Hor iyo Markaad iska Dhigtaan Dharka Duhurkii, iyo Salaadda Cishaha ka Dib, waa Seddex Waqti oo Cawro ah «la Nasto», ma aha Korkiinna iyo korkooda midna Dhib «ma Saarra» intaas ka Dib, way idin kor Socdaan (Shaqeeyaan) Qaarkiinna Qaarbuu ka Ahaaday, saasuuna idiinku Caddayn Eebe Aayaadkiisa Eebana waa Oge Falsan.
- 59. markay Carruurtiinnu gaadhana haydin Idan warsadeen siday idiin Idamwarsadeen kuwii ka Horreeyay, saasuuna idiinku Caddayn Eebe Aayaadkiisa, Eebana waa Oge Falsan.

وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوْةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكُوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ زُحْمُونَ ١ لَاتَحْسَانَ ٱلَّذِنَّ كَفَرُواْ مُعْجِزِينَ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَأْوَدُهُمُ النَّارُّولِينُ أَنَّ وَكِينُ الْمَصِيرُ كَأَتُهَا ٱلَّذِي ءَامَنُوا لِيَسْتَغْذِنكُمُ ٱلَّذِينَ مَلَكَت أَمْنَكُمْ وَٱلَّذِينَ لَوْسَلُعُوا ٱلْحُلَّمَ مِنكُو ثَلَثَ مَزَّتِ طُوَّ فُوكِ عَلَنَكُمْ بِعَضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضَ كُذَاكَ سُنَّ اللهُ لَكُمُ أَلَا يَنتُ وَاللهُ عَليهُ حَكَيْدُ

60. Kuwa ka Fadhiistay (Ka quustay dhalmada) oo Haweenka ah oon guur Rajaynayn Korkooda Dhib (Dambi) ma Saarra inay iska Dhigaan Dharkooda (Iska Fududeeyaan) iyagoon ismuujinayn Qurux, Inay Dhawrsadaan yaase u Khayr Roon Eebana waa Maqle Og.

وَٱلْقَوَاعِدُمِنَ ٱلنِّسَاءِ ٱلَّتِي لَايَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِ ﴿ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُ ﴿ عَيْرَمُتَ بَرِّحَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَن يَسْتَعْفِفْ ﴿ خَيْرٌ لَهُ ﴿ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيدٌ ﴿ ﴿

Oogidda Salaadda, Bixinta Zakada, iyo Addeecidda Rasuulka waa Sababaha Naxariista, wax Eebe Daalinna ma Jiro, Gaalana wuxuu ku Abaal Marin Naar. Aayadaha kale waxay ka warrami in Guryaha Galiddooda la Dhawro Gaar ahaan Saddex Waqti oo cid kasta laga rabo inay idan warsadaan, Xataa Dadka Gacantooda ku Hoos Nool, Carruurtuna mar hadday Qaangaadho waa inay Idam warsadaan. Haweenka Duqoobayna Hadday Dharka iska Fududeeyaan wax ma saarra haddayna Cawro Faydayn ama Isqurxinayn, waxaase Fiican Is Asturka. An-Nuur (56-60).

61. Ma Saarra Indhoole Dhib, Lugoolana Dhib ma Saarra, Mid Bukana Dhib Ma Saarra, Naftiinnana Dhib ma Saarra Inaad wax ka Cuntaan Gurvihiinna ama Guryaha Aabayaalkiin, ama Guryaha Hooyooyinkiin, ama Guryaha Walaalihiin, ama Guryaha Walaashiin, ama Guryaha Adeeradiin, ama Guryaha Eeddooyinkiin, ama Guryaha Abtiyadiin, ama Guryaha habaryarihiin, ama Guryahaad Hanataan Furihiisa, ama Guryaha Saaxiibahiin, Dhibna Idinma Saarra Inaad wax Cuntaan Idinkoo Kooxa ah ama kala Tagsan, markaad Gashaan Guryana Salaama Naftiinna, Salaan ka Ahaatay Eebe Xagiisa oo la Barakeeyey oo Fiican, Saasuuna idiinku Caddayn Eebe Aayaadka Inaad wax kastaan.

62. Mu'miniintu Waa Uun kuwa Rumeeyey Eebe iyo Rasuulkiisa, markay la Joogaan Amar kulmiyey Dartiis aan Tagin intay ka Idan Warsadaan, kuwa Idan warsada kuwaasu waa kuwa Rumeeyey Eebe iyo Rasuulkiisa, ee

لَيْسَعَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَاعَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَاعَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَبُّ وَلَاعَلَىٓ أَنفُسِكُمْ أَن مَا أَكُلُواْ مِنْ بُهُوتِكُمْ أَوْبُيُوتِ ءَاكِ آبِكُمْ أَوْبِيُوتِ أَمُّهُ مَا يَكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْثُهُونِ أُخُوَاتِكُمُ أَوْثُهُونِ أَعْمَاحِكُمْ أَوْبُهُونِ عَمَنتِكُمْ أَوْبُيُونِ أَخُوالِكُمْ أَوْبُهُوتِ خَكَابَكُمْ أَوْمُكَامِلَهُ مِّنْ عِندِاللَّهُ مُكِرُكَةً طُنْكُةً كَذَاكُ مُنَّ أَنَّهُ لَكُ مُ أَلَّا كُنَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ١ إِنَّهَا ٱلْمُؤْمِنُونِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَاللَّهُ وَرَسُولِهِ ع وَإِذَاكَانُواْمَعَهُ عَلَىٰٓ أَمْرِجَامِعِ لَوْبَذُهُ مِواْ حَةً . يَسْتَغْذَهُ وَأَنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَغْذِنُونَكَ أُولَيَهِكَ hadday kuu Idan warsadaan Danahooda Qaarkood u Idan Ciddaad Doonto oo ka Mid ah una Dambi Dhaafwarso Eebe, Ilaahay waa Dambi Dhaafe Naxariistee.

ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا ٱسْتَعَٰذَنُوكَ لِبَعْضِ شَكَاْنِهِمْ فَأَذَنَ لِمَن شِثْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَمُكُمُ ٱللَّهَ إِسَ ٱللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿ ﴿ اللَّهُ عَنْهُ وَرُرَّحِيمٌ اللَّهُ

Aayadahanna waxay ka Warrami Aadaabo Kale iyo inay Bannaantahay in wax lala Cuno Dadka Naafada ah iyo kuwa buka, waxna lagu Cuno Guryaha Qaraabada iyo Saaxiibada iyo Kuwaad Hanataan Furahoodaba, sidoo kale in Koox Koox wax loo Cuno ama kali kali iyo in laysa Salaamo marka la Gali Guryaha, waxaa soo Dhanna waa wax Eebe u Caddayn si ay u Ogaadaan, Taasina waxay ku Tusin sida Diinta Islaamku wax walba oo Dani ku Jirto u Caddaysay, Aayadda kalana waxay Caddayn inay Ahaayeen Mu'miniintii Dhabta ahaa kuwaan ka Tagin Kulanka Nabiga Iyagoon Idan warsan, Nabiguna wuu idmi Jiray Cidday la Noqoto, Taasina waxay Muujin in laga Murgo Danaha Muslimiinta oon lana Ganta Furin ee la Dhawro isku Xidhnaantooda iyo Danahooda. An-Nuur (61-62).

Juz' 18

63. Ha ka Yeelina u Yeedhidda Rasuulka sida U Yeedhidda Qaarkiin qaar, Eebe wuu ogyahay kuwa Dusi iyagoo Gabban,(Fadhiga Nabiga)ha ka Digtoonaadeen kuwa Khilaafi Amarka Nabiga inay ku Dhacdo Fidmo (Masiibo) ama ku Dhoco Cadaab Daran.

لَّا تَغَعَلُواْ دُعَاءَ الرَّسُولِ بِيَنَكُمُ كُدُعَاءَ بَعْضِكُم بَعْضَا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِواذَا فَلْيَحْدُرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ۚ أَن تُصِيبُهُمْ فِتْنَةً أَوْيُصِيبَهُمْ عَذَا الْجُ أَلِيدُمُ اللَّهِ

64. Eebaa iska Leh waxa ku Sugan Samooyinka iyo Dhulka,waana Ogyahay Waxaad ku Sugantihiin, iyo Maalinta loo Celin Xaggiisa,oo uga Warami waxay Camal faleen, Eebana wax kasta waa Ogyahay.

ٱڵٳٙڮڸۨٙڣڡٵڣۣٱڶۺٙڬۅۜؾؚۅۘٙٲڵٲ۠ۯۻۣؖڡٞڐؽڠڶۘۿؙ مَٱٲ۫ۺؙؗۮعؘۘؽۜۺ؋ۅؘۑٞۅٛۯؠؙۯڿڠٷٮٳڶؽ؋ڣؙێؙؾؚؿؙۿؠ ٮؚؚڡؘٵۼؚؠڶؙۅؙؖٲۅٞٲڶؿؘڎؠؚػؙڸۧۺ۬ؿۼٟڲڶۭؿؙ۠۞

Ibnu Cabbaas wuxuu Sheegay in Asaxaabtii ay nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ugu Yeedhi Jireen si Caadi ah oo Magaciisa ah markaasaa Eeba faray inay Qadariyaan oo ugu Yeedhaan si Haybad leh, Eebana waa Ogyahay Munaafiqiinta ka Dusi Jiray Fadhiga Nabiga, Dadkuna haka Digtoonaadeen Khilaafka Amarka Nabiga, Taasoo Fidmo iyo dhib ka Dhalan ama Cadaab Daran, Eebana waxaa u Sugnaaday Xukunka iyo Awoodda Khalqiga,wuuna Ogyahay waxay ku sugnaan Adduun iyo Aakhiraba, wuuna Abaal marin.

Aayadduna waxay uga Digi Dadka Khilaafka Nabiga iyo inaan lala Imaan wuxuusan Idmin. Nabiguna (Naxariisiyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa hayeelee) Wuxuu Yidhi: Ruuxii fala Camal aanahayn Amarkanaga

waa lagu Celin.

Suuraddanna waa Suurad wayn oo ka Warranta Aadaab Wayn, sida Ilaalinta Carrabka,iska Ilaalinta Zinada, Dhawridda Sharafta Muslimiinta iyo Dadka, Dhawridda Galidda Guryaha Dadka, Isa Salaamidda, Indha Laabashada Ragga iyo Haweenka, Is asturidda Haweenka iyo Ilaalintooda Sharaftooda, Qiimaha Islaamka iyo Iimaanka, Awoodda Eebe, Caddaaladda iyo Raacidda Xaqa, in Muslimiinta Toosan U hadhi Dhulka, Dhawridda Danaha iyo Fadhiga Muslimiinta, Ixtiraamka Nabiga iyo Raacidda Amarkiisa. Saas Darteed Yey Cumar binu Khadhaab iyo Caa'ishaba U Fari jireen Muslimiinta inay Haweenkooda Baraan Suuraddan, Suuratu NUUR. An-Nuur (63-64).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Waxaa Khayr Batay (oo wayn) Eebaha ku soo Dejiyey Quraanka Addoonkiisii (Nabiga) inuu u ahaado Caalamka u Dige.
- 2. Eebaha uu u Sugnaaday Xukunka Samooyinka iyo Dhulka, Yeelaninna Ilmo una Sugnaanin Shariig (la Wadaage) Xukunka, Abuurayna wax kasta, oo u ahaysiiyey si Oiyaasan.
- 3. Waxay ka Yeesheen Eebe ka Sokow Ilaahyo oon Abuurayn waxba Iyagana la Abuuri una hananayn Naftooda Dhib iyo Nacfi (Midna) oonan hananayn Geeri iyo Nolol iyo soo Bixin (midna).
- 4. Waxay Dheheen Gaaladii kani (quraanku) ma aha waxaan Been Abuur ahayn, uu la Yimid, Uguna Kaalmeeyeen Qoom kale, waxay la Yimaadeen Dulmi iyo Been (Daran).
- 5. Waxay Dheheen waa Warkii Dadkii Hore oos ka Qoray Iyadaana loo Yeedhiyaa Aroor iyo Galabba.
- 6. Waxaad Dhahdaa waxaa soo Dejiyey Eebaha Og waxa ku Qarsoon Samooyinka iyo Dhulka Waana Dambi Dhaafe Naxariista.

بِسَسَدِهِ اللهِ الْحَرَاكِ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ عَلَمُونَ لِلْعَالَمِينَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ عَلَمُ اللّهِ عَلَى الْمُلْعَالَمِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ اللّهِ السَّمَونِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَنَعَلَى الْمُلْعِينَ الْمُلِعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِينَ الْمُ

Waxaa Ammaan Mudan Eebaha ku Soo Dejiyey Quraanka kala Bixiyey Xaqa iyo Baadilka Addoonkiisii Muxamed ahaa waana wax Eebe ku Tilmaamo Dadka waxa u wayn, si uu Caalamka Ugu Digo Dhammaantii, waxayna ku Tusin Caalaminimada Diinta Islaamka, Xukunkana Eebaa Iska leh, Ilmo iyo Shariigna ma leh, wax walbana isagaa Abuuray, Cid wax Abuuri karta oo Eebe ka soo Hadhayna ma Jirto, ama Hanta Dhib, Nacfi, Geeri, Nolol, iyo soo bixin midna.

Quraankuna waa Dhab Sugan oo Eebe soo Dejiyey, wax Nabigu la Imaan karana ma aha, Ciddii warkaas Sheegtana waa Mid Beenalay ah ee halla Yimaadeen wax la mid ah intay Isu Tagaan, Dhabtuna waa inay Beenaalayaal Caqli daran Yihiin, Warkooduna wax u Dhimimaayo Xaqnimada Quraanka, Sharaftiisa iyo Caalaminimadiisa, siduu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u Yidhi: Waxaa Laydiray Dadka Dhamaantiis. Saas Darteed waa inay ku Eegaan Il Xaq ah. Al-Furqaan (1-6).

- 7. Waxay dheheen Gaaladii Muxuu leeyahay Rasuulkani oos u Cuni Cunto una Socon Suuqa, maa loo Soo Dejiyo Malag oo ahaado mid la Diga.
- 8. Ama maa loo Tuuro (Dejiyo) Kansi ama u ahaato Beer uu wax ka Cuno Xageeda, waxayna Dheheen Daalimiintu ma Raacaysaan waxaan Nin Sixran ahayn.
- 9. Bal day siday kuugu Yeeleen Tusaale oy u Dhumeen una Karin (Qaadidda) Jidka (Xaqa).
- 10. Waxaa Khayr Badan Eebaha Hadduu Doono kuu Yeeli wax ka Khayrroon Taas, Jannooyinna (Kuu yeeli) oy Socoto Dhexdeeda Wabiyaal Kuuna Yeeli Daaro (Janno).
- 11. Waxayse Beeniyeen Saacadda (Qiyaame) waxaana u Darabnay Ciddii Beenisa Saacadda Naarta Saciira.
- 12. Markay ka Aragto Meel Fog waxay ka Maqlaan Cadho iyo Guux.
- 13. Marka lagu Tuuro Dhexdeeda Meel Cidhiidhi ah Iyagoo isku Xidhan waxay u Yeedhaan Halaag, iyo (Khasaare).
- 14. (Waxaana la Dhihi) Howyeedhanina Maanta Halaag Kaliya ee u Yeedha Halaag Badan.

وَقَالُواْ مَالِهَ هَذَا الرَّسُولِي أَصُّلُ الطَّعَاءَ وَيَعْشِى فِ الْأَسُواقِ لَوْلَا أَنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكُ فَيكُوْن مَعَهُ, نَذِيرًا ﴿ اَوْيُلْفَى إِلَيْهِ كَنْ أَوْنَكُونُ لَهُ, جَنَّةُ يَأْصُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّلِمُون إِن تَتَبِعُونَ إِلَّا رَجُلا مَسْحُولًا ﴿ انظُرْ كَيْف ضَرَوُا لَكَ الْأَمْنُ لَ فَضَلُواْ فَكَلا يَسْتَظِيعُونَ سَبِيلًا ﴿

تَسَارَكَ ٱلَّذِيَ إِن شَكَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَلِكَ جَنَّنتِ بَغَرِي مِن تَعَيِّهَا ٱلْأَنْهَ دُرُويَجَعَل لَكَ قُصُورًا ﴿

بَلْ كَذَبُواْ بِٱلسّاعَةِ وَأَعْتَدُنَا لِمَنَ كَذَبُواْ بِالسّاعَةِ وَأَعْتَدُنَا لِمَنَ كَذَبَ بِاسَاعَةِ سَعِيرًا ﴿ إِذَا زَاتُهُم مِن مَكَانٍ بَعِيدٍ سَعِعُواْ لَهَا تَعَنَّظًا وَزِفَا ٱلْقُواْ مِنْهَا مَكَانًا ضَيِقًا مُقَرَّفِينَ وَإِذَا ٱلْقُواْ مِنْهَا مَكَانًا ضَيِقًا مُقَرَّفِينَ دَعُواْ هُنَا لِكَ ثُبُولًا ﴿

لَانَدْعُواْ الْيَوْمَ ثُمُبُولَا وَلِحِدًا وَادْعُواْثُمُورًا كَثِيرًا ﴿

Gaalada iyo Xaq diidayaashu si Xun bay wax u Qiyaasaan una Qiimeeyaan, waxaana ka mid ah inay Sheegeen in Nabigu wax Cuni, oo Suuqa Socon, iyo Maxaa Malag loola soo Diri waayey, ama Xoolo Badan loo Siin Waayey, Taasina waxay ku Tusin inay II Xoola Jacayl ku Dayi wax walba, maxaase Xoolo Qiima leeyihiin Haddaan Xaqa Loogu Gargaarin, ama lagu Bixin, waase karaa Eebe inuu Siiyo Nabiga wax ka Wanaagsan waxaas, wuxuuna Siiyey, Nabinimo, Quraan uu ku Soo Dejiyey, iyo Wanaag Aakhiro, Maxayse Gaalo Fali markay la Kulmaan Naar Daran oo Guuxi, waa uun Calaacal iyo Oohin, waxaana Sugnaatay in Qof loo Jiidi Naarta oy u soo Ciyi sida Baqal Shaciir loo soo Fidiyey, una soo Gunuunici, isagoon jirin Ruuxaan Cabsanayn. Al-Furqaan (7-14).

15. Waxaad Dhahdaa Ma Taasaa Khayrroon mise Jannada Waaridda ee ah Middii loo Yaboohay kuwa Dhawrsada, waxayna u Ahaatay Kuwaas (Dhawrsada) Abaal Marin iyo Noqosho.

- 16. Waxayna ka Helayaan Dhexdeeda waxay Doonaan wayna ku Waari, Arrintaasuna waa Yabooh Isasaaray Eebahaa oo Sugan.
- 17. Xusuusta Maalintaan Kulminayno Gaalada iyo waxay Caabudi oo Eebe ka soo Hadhay oos ku Dhihi Ma idinkaa Dhumiyey Addoomadaydaas, Mise Iyagaa ka Dhumay Jidka.
- 18. Waxayna Odhon Waad Nasahantahay Naguma Habboona Inaan Yeelanno Adi ka Sokow Awliyo (Gargaare), waadse u Raaxaysay iyaga iyo Aabayaalkood Intay ka Halmaamaan Waxyiga waxayna Noqdeen kuwa Halaagsamay.
- 19. Way Idinku Beeniyeen waxaad Sheegaysaan mana Kartaan Furasho iyo Gargaar midna,Ciddii wax Dulmida oo Idinka midah Waxaannu Dhadhansiin Cadaab Wayn.

قُلُ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْجَنَّ أُلُخُ لَٰذِالَّتِي وُعِدَ ٱلْمُنَقُورِثُ كَانَتْ لَمُمْجَزَآءَ وَمَصِيرًا ۞

> لَّهُمْ فِيهَامَايَشَآءُونَ خَلِدِينً كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًامَّسْتُولًا ﴿

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللّهِ فَيَقُولُ ءَأَنتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِی هَتَوُلاَءٍ أَمْ هُمْ صَكُواْ السّبِيلَ ۞ قَالُواْ سُبْحُنكَ مَاكَانَ يَنْبَعِي لَنَا أَنَ نَتَّخِذَ مِن دُونِكِ مِنْ أَوْلِيكَاءً وَلَكِن مَّتَعْتَهُمْ وَءَابِكَاءَ هُمْ حَتَّى نَسُواْ الذِّكَرَ وَكَانُواْ قَوْمًا بُورًا ۞

فَقَدْ كَذَّ بُوكُم بِمَالْقُولُونَ فَمَا تَشْتَطِيعُونَ صَرْفَا وَلَا نَصَراً وَمَن يَظْلِم مِنكُمْ نُذِقْهُ عَذَابُ اكْبِيرًا ۞

Masinna Wanaagga Eebe U darbay Mu'miniinta, iyo Ciqaabta Gaalada, Kuwaasoo ay Isdiidi waxay Caabudi Jireen Eebe ka Sokow, Taasina waxay ku tusin in Saaxiibnimo iyo Isku Xidhnaankasta oon Xaqa Ahayn ay u Dambayn kala Tag iyo Colnimo iyo in Cibaado ka soo hadhay Tan Eebe ay Tahay Khasaare, iyo Wadda kasta oon Ahayn Midda Eebe ee Islaamka ah ay Tahay Dhumid iyo Lugooyo. Al-Furqaan (15-19).

20. Manaan Dirin Rasuul kaa Horeeyey oon Cunayn Cunnada Soconaynna Suuqa, waxaana uga Yeellay Qaarkiin Qaarka kale Fidmo (Ibtilo) ee ma Samraysaan, Eebahaana waa Arke.

وَمَآأَرُسَلْنَافَبْلَكَ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ إِلَّآ إِنَّهُمْ لِيَاْ كُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسُواقِ وَجَعَلْنَابَعْضَكُمْ لِبَعْضِ فِتْنَةً اَنَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿

- 21. Waxay Dheheen Kuwaan Rajaynayn la kulankanaga maxaa naloogu soo Dejinwaayey Malaa'ig, ama maan Aragno Eebahanno, way Iskibriyeen (isula waynaadeen) Naftooda wayna Madax Adaygeen Madax Adayg Wayn.
- 22. Maalintay Arki Malaa'igta (Geerida) ma Bishaaraystaan Maalintaas Dambiila Yaashu, waxayna Odhan Xijaab oodan iyo Reebnaan yaa ah (Wanaag iyo Isla kulan majiro).
- 23. Waannu u soo Hormarinay waxay Faleen oo Camal ah Waxaana ka yeelay Dhalanteed la Firdhiyey.
- 24. Ehelu Jannaha yaa Maalintaas Khayr Roon Sugnaansho iyo Wanaag badan Qayluushi (Hurdo).

وَقَالَ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ مَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْمَا اللَّهِ وَقَالَ أُنزِلَ عَلَيْمَا الْمُلكَيِكَةُ ٱوْزَى رَبَّناً لَقَدِ ٱسْتَكْبَرُوا
 فِ آنفُسِهِمْ وَعَنْو عُتُواً كَبِيرًا ۞

يَوْمَ يَرُوْنَ ٱلْمُلَّتِبِكَةَ لَابْشُرَىٰ يَوْمَبِذِلِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا تَحْجُورًا ﴿ ﴾

وَقَدِمْنَآإِلَى مَاعَمِلُوا مِنْ عَمَلِ فَجَعَلْنَهُ هَبَآءَمَّنْفُورًا ﴿ اللَّهِ الْمَحْنَةِ يَوْمَ لِإِخْدَرُ مُسْتَقَرُّلُ أَصْحَبُ الْجَنَّةِ يَوْمَ لِإِخْرَرُ مُسْتَقَرُّلُ وَلَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿ ﴾ وَلَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿ ﴾

Rasuulladii kama Reebnayn inay wax Cunaan, Suuqana Socdaan, Dadkana waa Laysku Ibtileeyey Eebana waa Arkaa, Gaalana Xaq uma Leh inay Codsadaan in Malaa'ig lagu soo Dejiyo, ama Codsadaan inay Eebe Arkaan, Taasi waa Isla wayni iyo Kibir aan Meel haysan, Maalintay Malaa'ig Arkaanna Bishaaro ma Arkaan ee waa Balaayo iyo CalaaCal, Calaa Calna wanaag Aakhiro kuma Helaan, Ileen Rumaynbaa u Shardi ah, waxaaseWanaag iyo Khayr ku Bishaaraysan Maalintaa Mu'miniinta, wana Kaas kala Tagga aan kulan iyo Dhawaansho ka Dambeyn.

Xadiith Qudsi ah wuxuu Eebe ku Yidhi Nabiga Waan ku Imtixaami, kuguna Intixaami. (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). Al-Furqaan (20-24).

- 25. Xusuuso Maalintay Samadu la Dillaaci Daruuraha, lana soo Dejin Malaa'igta soo Dejin.
- 26. Xukunka Maalintaas ee Xaqa ah waxaa iska leh Eebaha Raxmaana, Waana Maalin Gaalada ku Daran.
- 27. Xusuusana Maalintuu Qaniini Daalimku Gacantiisa (Faraha) Isagoo Dhihi Shalleytee maan Yeesho la Jirka Rasuulka Jid (maan Rumeeyo).
- 28. Halaag iyo Shalleytee Maxaan hebel Saaxiib uga Yeeshay.
- 29. Wuxuu iga Leexiyey Quraanka intuu ii yimid ka Dib, Shaydaanna Dadka Wuxuu u Yahay Dayace (Meel Xun kaga tage).

وَيَوْمَ نَشَقَقُ ٱلسَّمَاءُ فِٱلْغَمَنِمِ وَأَزِّلَ ٱلْمَكَيِّحَةُ تَنزِيلًا

ٱلْمُلْكُ يَوْمَهِ ذِ ٱلْمَقَّ لِلرَّمْنِ وَكَانَ يَوْمَهِ ذِ ٱلْمَقَ لِلرَّمْنِ وَيَوْمَ يَعَضُ ٱلظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَحَقُولُ يَنَيْتَنِي ٱتَّخَذْتُ مَعَ ٱلرَّسُولِ سَبِيلَا ۞ يَوَبُلْنَ لِنَتِي لَوْ ٱتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۞ لَقَدْ أَضَلَنِي عَنِ ٱلذِّكْرِ يَعَدَ إِذْ جَاءَ فِنَّ وَكَانَ الشَّيْطَنُ لِلْإِنسَنِ خَذُولًا ۞

- 30. Wuxuu Yidhi Rasuulkuna Eebow Qoomkaygii waxay ka Yeesheen Quraankan mid laga Tagay (Ma Maqlaan).
- 31. Saasaan ugu Yeellay Nabi kasta Col Dambiilayaal ah, Eebana ku Filan Hanuuniye iyo Gargaare.

وَقَالَ الرَّسُولُ يَنرَبِ إِنَّ قَرْمِى اَتَّخَذُواْ هَنذَا اَلْقُرْءَانَ مَهْجُوزًا ﴿ وَكَنْلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نِيْ عَدُّوَّا مِّنَ الْمُجْرِمِينُّ وَكَنَا لِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نِيْ عَدُوَّا مِنَ الْمُجْرِمِينُّ وَكَنَا مِرَتِلِكَ هَادِيكَ أَوْنَصِيرًا ﴿

Sida wax badan Sugnaatay Maalinta Qiyaame waxaa Dhici Doorsoon iyo Waxyaalo waa Wayn, Xukunka Dhabta ahna Eebaa leh Maalintaas waana Maalin ku Culus Gaalada, oyna Qoomamo Faraha la Qaniini, oyna Shallaayi Rumayn la'aanta Rasuulka,oyna Shallaytoon Saaxiibkii Xumaa ee Xaqa ka Leexiyey ey Yeesheen, waxaana Sugan in Shaydaan Yahay Meel Xun Joojiyaha Dadka. Nabiguna wuxuu u Cabtay Eebe markay Gaaladii Beeniyeen kana Tageen Quraanka, waxse ku Gaar ah Nabiga ma aha ee Nabi kasta wuxuu Lahaa Col Gaala ah, ka Tagidda Quraankana; Waa in La beeniyo, oo la Diido, amaan lagu Dhaqmin oon la Raacin, oon la Akhriyin, oon la Fiir Fiirinin, ama La halmaamo oon Loo Aabo Yeelin, Dhammaannn waa Halaag iyo Khasaare.

Aayaduhuna waxay Sugi waynida Quraanka, Xukunka Sugan ee Eebe, Dhibka ku Dhici Gaalo Maalintaas, Calaa calka iyo Shallaytada Gaalada, Xumida Saaxiibka Xun, Shaydaan inuu Dadka Dhibi, Dhibaatada ka tagidda Quraanka iyo ku Camal la'aantiisa, in Gaalo Col u Tahay Xaqa iyo Diinta Islaamka, waxaana ku Habboon Cidda Caqliga leh inay Wanaagna Hor marsataa'Xumaantana ka Dheeraato, Quraanka iyo Nabigana si Dhab ah u Raacdo una Rumayso, si ay u Liibaanto. Al-Furqaan (25-31).

- 32. Waxay Dheheen kuwii gaaloobay maa lagu Soo Dejiyo Nabiga Quraanka Mar kaliya (Isagoo dhan) saasaan Yeellay, inaan ku Sugno Qalbigaaga,waana kugu Akhriyeynaa Akhrin (Fiican).
- وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلا نُزِلَ عَلَيْهِ ٱلْقُرْءَانُ مُمْلَةً وَحِدَةً حَكَذَ لِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ ع فُوَادَكُ وَرَقَلْنَهُ تَرْسَلا شَيَّ
- 33. Wixii Tusaale ah oy Kuula Yimaadaanna waxaannu Kuugula imaan Xaq iyo Fasiraadda u Fiican.
- ۅؘڵٳؘٲ۬ؿؙؗۏؗٮؙػؠؚڡؿؘڸٟٳڵۜڿڣٝٮؘٚڬۘؠٲڶڂقؚٙ ۅؘٲڂڛؘۯؘڡٞ۬ڛڔؖٵ۞
- 34. Kuwa lagu soo Kulmin Wajigooda (Naarta) Jahannamo kuwaasu waa kuwa u Xun meel uguna Dhumid Badan Jid.
- ٱلَّذِينَ يُعْشَرُونَ عَلَى وُجُوهِ هِمْ إِلَى جَهَنَّمَ أَوْكَ اللَّهِ اللَّهِ الْحَالَ اللَّهِ الْكَالَ اللَّ
- 35. Waxaana Siinay Nabi Muuse Kitaabkii Waxaana ka Yeellay la Jirkiisa Walaalkiis Haaruun Wasiir.

وَلَقَدْءَاتِيْنَامُوسَىٱلْكِتَبَ وَجَعَلْنَامَعَهُۥ أَخَاهُ هَـُـرُونَ وَزِيرًا ۞ 36. Waxaana Nidhi Aada Qoomkii beeniyey Aayaadkanaga Waana baabi'inay (Halaagnay) baabi'in, (Halaagnay).

فَقُلْنَاٱذْهَبَآإِلَى ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْبِعَايَنتِنَا فَدَمَّرْنَهُمْ مَثَّمِيرًا ۞

Waxay Sheegeen Gaaladii oy Quraanka ku Ceebiyeen, maxaa Loogu soo Dejin waayay Nabiga Quraanka Dhammaantiis Mar qudha, Taasina waa Xujo Xun, Wuxuuna Eebe ugu Soo Dejiyey Quraanka Aayad Aayad iyo Suurad Suurad Xigmo Darteed Sida: Sugidda Qalbiga Nabiga iyo Xoojintiisa, u Jawaabidda Gaalada, Fudaydinta Akhriskiisa iyo Xifdigiisa, la Socodka Dhacdada iyo waxyaalaha Soo Cusboonaan. Gaalana muxuu War u Tari, mar hadday Gali Jahannamo oo u Xun meelloo Hoydo, Nabi Muuse iyo wuxuu Fircoon kala Kulmayna wax badan yuu Quraanku ka Warramay. Ibnu Cabaas wuxuu Yidhi: Quraanka Hal mar yaa lagu Soo Dejiyey Samada Dhaw Habeenka Layla Tul Qadarka ah, Markaas ka dib Loo Soo dejiyey Labaatan Sano, Sida Aayaddu Sheegtay. Al-Furqaan (32-36).

- 37. (Xusuuso) Qoomkii Nabi Nuux,MarkayBeeniyeen Rasuulladii Yaan Maan-Sheynay Ugana Yeellay Dadka Calaamad, Waxaana u Darabnay Daalimiinta Cadaab Daran.
- 38. Caadna waan Halaagnay iyo Thamuud, iyo Rasi (Ceelkii) Ehelkiisii, iyo Quruumo Intaas u Dhaxeeyey oo Badan.
- 39. Dhammaan waxaan u Yeellay Tusaale Dhammaanna, waan Halaagnay Halaag.
- 40. Way Tageen Gaaladu Magaaladii lagu soo Daadiyey Roob Xun (Dhagax Cadaab) Miyeyna Arkeyn,waxayse Ahaayeen kuwaan Rajaynayn (ka yaabayn) soo kulmin.
- 41. Hadday ku Arkaan Gaaladu waxay kaa yeeshaan Jees Jees, iyagoo (Dhihi) ma kanaa kan Eebe Soo Bixiyey Isagoo Rasuul ah.
- 42. Wuxuu U dhawaaday inuu Naga dhumiyo Ilaahyadanada Haddaanaan ku Samrin, (ku adkaysan) waxay Ogaadaan Markay Arkaan Cadaabka Cidda Dhunsan.

وَقَوْمَ نُوجٍ لَمَّاكَذَّبُواْ الرُّسُلَ أَغَرَفْنَهُمْ وَجَعَلْنَهُمْ لِلنَّاسِ عَائِهٌ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّلِلِمِينِ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿ وَعَادَاوَنُمُودَا وَآصَنَبَ الرَّشِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿

وَكُلَّا صَرَبْنَا لَهُ ٱلاَ مَشَلُّ وَكُلَّا تَبَرَنَا تَغْيِيرًا ﴿ ﴾ وَلَقَدْ أَتُواْ عَلَى الْفَرْيَةِ اَلَّتِيَ أُمْطِرَتْ مَطَرَا السَّوْءُ اَفَكُمْ يَكُونُو أَلِيَرَ وَنَهَا أَبْلَ كَانُوا لاَيرَجُوكَ فَشُولًا ﴿ ﴾ وَإِذَا رَأُوكَ إِن يَتَخِذُ وَنَكَ إِلّا هُرُولًا ﴿ ﴾ وَإِذَا رَأُوكَ إِن يَتَخِذُ وَنَكَ إِلّا هُرُولًا ﴿ ﴾ إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اللهَ رَسُولًا ﴿ ﴾ لَوْلِا أَن صَيْرَتَا عَلَيْهَا وَسَوْكَ يَعْلَمُونَ وَمَا اللّهِ مِن الْمَا أَذَا لَا مَنْ الْمَا أَن اللّهُ مَسُولًا ﴿ ﴾

Wax badan Yuu quraanku ka Warramay Nabiyadii hore iyo Qoomkoodii, waxaase loo baahanyahay in lagu waano qaato, Gaaladii Makaadna way ku Jees Jeesi Jireen Nabiga iyagoo diidan Rasuulnimadiisa'kuna Madax adaygi Gaalnimadooda iyo Ilaahyadooda Baadilka ah.

Taasina waa Shaqada XaqDiidayaasha ka Hor Jeedsada Xaqa iyo Dadkiisa iyagoo Dhibi oo Ceebeeyn, waxaase Guusha Hela Xaqa inta ku Socota, Day Nabigii iyo Asaxaabtiisii. Al-Furqaan (37-42).

- 43. Ka Warran Ruux ka Yeeshay Ilaahiisa Hawadiisa (Suu Jecelyahay) Ma adaa Wakiil (Ilaaliye) ka Noqon.
- 44. Mise waxaad u Malayn in Badankood wax Maqli ama wax kasi, ma aha waxaan Xoolo oo kale ahayn, Iyagaabase ka Sii Dhunsan.
- 45. Miyeydaan Ogayn sida Eebe u Fidiyo hadhka,hadduu Doonana wuxuu ka Yeeli lahaa Mid Xasillan (Taagan) markaasaan ugu Yeellay Qorraxda korkiisa Daliil (Xujo).
- 46. Markaasaanu Soo qabanaa Xagganaga Qabasho Yar.
- 47. Eebe waa kan Idinka Yeelay Habeenka Astur, Hurdadana Raaxo, kana yeelay Maalinta soo Kulan (Dhaqdhaqaaq).
- 48. Eebe (Sarreeye) waa kan u Dira Dabaysha Bishaaro Darteed Naxariistiisa (Roobka) Hortiisa, Waxaana ka soo Dejinay Samada Biyo wax Daahiriya.
- 49. Inaan ku Nooleyno Magaalo Dhimatay oon kuna Waraabino waxaan Abuuray,Xoolo iyo Dad Badan.
- 50. Waana ku kala Duwnay «Badinay» Dhexdooda, inay Xusuustaan, Wuuna Diiday Dadka Badidiis waxaan Gaalnimo Badan ahayn.

أَرَّ يَتَ مَنِ اَتَخَدَ إِلَنهَ دُهُ هَوَدُهُ أَفَانَتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿ أَمْ تَعْسَبُ أَنَّ أَخَ مُّهُمْ يَسَمَعُونَ أَوْيَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَأَلْأَنْعَلَمْ بِلَلْهُمْ أَصَلُّ سَكِيلًا ﴿ إِنْ هُمْ إِلَّا كَأَلْأَنْعَلَمْ بِلَلْهُمْ أَصَلُّ سَكِيلًا ﴿ الْمُ تَرَ إِلَى رَبِكَ كُفْ مَدَّ ٱلظِّلَ وَلُوشَاءَ لَجَعَلَهُ, سَاكِنَا ثُمَّةً جَعَلْنَا ٱلشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿

ثُمَّ قَبَضْ نَثُمُ إِلَيْنَا فَبَضَا يَسِيرًا ۞ وَهُوَالَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْثَلَ لِبَاسًا وَالتَّوَمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۞

ۅۿۅؘٲڵؘڍؚؾٲ۬ۯڛؘڶٲڵڔۣؽۓڹٛڞؙڒ۠ٲڹؿ۬ؼؘؠۮؽ رَحْمَتِهِۦٛۅؘٲڹڒؘڶٮٵڡۣڹؘٲڵۺۜڡؘآءِ مَآءً طَهُورًا ۞

لِنُحْتِي بِهِ عَبَّلَاةً مَّيْنَا وَنُسْقِيَهُ، مِمَّا خَلَقْنَا أَفْمُمَا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ۞ وَلَقَدْصَرَفَنْهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكُرُواْ فَأَبَىٰٓ أَكْمُرُ لِللَّاكِمُولَا ۞

Cid Dhuntay oo Hawadeeda Raacday,Nabiga wax kama Saarra, Illeen waa Xoolahoo kalee, Tan kale waxaa Ka Mid ah Aayaadka Eebe; Fidinta Hooska, Qorraxda, Habeenka, Maalinta, iyo Roobka Dhulka Nooleeya, Hase Yeeshee Dadka Badidiis Waxay Doorteen Gaalnimo, waxyaalahaas la soo Sheegayna waxay inoogu Yeedhi Rumaynta Eebe iyo Raacidda Sharcigiisa, iyo u Hogaansan Dhab ah iyo Rumayn Sugan. Al-Furqaan (43-50).

51. Haddaan Doonno waxaan ka Bixin Lahayn Magaalo Kasta Dige (Nabi).

وَلَوْشِنْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا ١

- 52. ee ha Adeecin Gaalada kulana Jahaad Quraanka Jahaad Weyn.
- 53. Eebe wuu isku daraa Labada Badood, Kaasi waa Macaan Daran, kaasna waa Khadhaadh Daran (Afku Diido) yeelayna Dhexdooda Soohdin iyo Xaajis Awdan.
- 54. Eebana waa kan ka Abuuray Biyaha Dad kana Yeelay Qaraabo iyo Soddognimo, Eebahaana wuu karaa (Wuxuu Doono).
- 55. Waxayna Caabudi Gaaladu Eebe ka Sokow waxaan Anfacayn Dhibayna Gaalna wuxuu ahaaday mid ka soo hor Jeeda Eebihiis
- 56. Maa naan kuu Dirin inaad Bishaareeye Dige ah (Noqoto Mooyee).
- 57. Waxaad Dhahdaa Idinkama warsado (Xaqa Gaadhsiintiisa) UJuuro Ruuxiise dooni inuu ka Yeesho Eebihiis Xaggiisa Waddo (Khayr ha falo).

فَلا تُطِع الْكَ فِرِينَ وَحَنهِ لَهُمْ بِهِ عَجِهَا دَاكَ بِرَا ﴿ ﴿ وَهُوَ الَّذِى مَرَ الْبَحْرِيْنِ هَلَا عَذَبُ فُراتُ وَهَلَا لِمِلْ أُلِكِ مَلَ أُلِحَ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرَرَخًا وَهِذَا مِلْ أَلْذِى خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ. وَهُوَ اللّذِى خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ. سَبَا وَصِهْرًا فَحَكَ مَن دُونِ اللّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمُّ اللّهِ وَكَانَ اللّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمُّ اللّهِ وَكَانَ اللّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمُّ اللّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمُ اللّهُ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ عَلَيْهِ مِنْ الْجَيلِ (﴿ ﴾ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ عَلَيْهِ مِنْ الْجَيلِ (﴾ وَمَا أَرْسَلْنَكَ إِلَّا مُبَشِّمُ وَيَذِيرًا ﴿ ﴾ وَمَا أَرْسَلْنَكَ إِلَّا مُبَشِّمُ وَيَذِيرًا ﴾ وَمَا أَرْسَلْنَكَ إِلَّا مُبَشِّمًا وَيَذِيرًا ﴾ فَلْ مَا أَسْتَلُكُمُ مَا عَلَيْهِ مِنْ أُجْرٍ إِلّا مَن شَكَآءَ الْنَ رَبِهِ عَلَيْهِ مِنْ أُجْرٍ إِلّا مَن شَكَآءَ أَنْ رَبِّهِ عَلَيْهِ مِنْ أُجْرِ إِلّا مَن شَكَآءَ أَنْ مِنْ اللّهِ مِنْ أُجْرٍ إِلّا مَن شَكَآءَ أَنْ وَلَهُ مَنْ الْمَا أَنْ مَنْ الْمَا أَنْ مَنْ مُنْ اللّهُ اللّهُ الْمُ اللّهُ الْمُ الْمَالِ مُنْ الْمِي اللّهُ اللّهُ اللّهُ الْمُنْ الْمَالَةُ مِنْ أَجْرِ إِلّا مَن شَكَآءَ أَنْ مَنْ اللّهُ اللّهُ الْمُنْ الْمَالُولُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الْمِنْ الْمَالَةُ الْمَالِ اللّهُ الْمَالِيْ الْمُهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمَالَةُ الْمَالِ اللّهِ الْمُعْمِلُولُ اللّهُ اللّهُ الْمُنْ الْمَالِ اللّهُ الْمُنْ الْمِنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمِنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمِنْ الْمُنْ الْمُنْ

Ilaahbaa Awoodda leh, hadduu Doonana wuxuu u Diri lahaa Magaalo kasta Nabi, Waxayse keentay Xigmadiisu inuu Nabiga u Diro Dadkoo Dhan, Farayna inuusan Maqlin Warka Gaalada kulana Jahaado Quraanka iyo Gaadhsiintiisa Xaqa, Waana Eebaha ahaysiiyey Badaha, kana yeelay kuwa kala Duwan kalana Jooga, Biyahana ka Abuuray Dad, kana Yeelay qaraabo iyo Raxim, Saas Darteedna ayna Habboonayn in wax lala Caabudo Eebe, Gaalase waxay Noqdeen kuwa Shaydaan u Kaalmaystay ka Soo Hor Jeedka Eebe, Nabiguse waa Bishaareeye Digi, wax Ujuuro ahna kama Doono Gaadhsiinta Xaqa. Saciid Binu Jubayr wuxuu Yidhi: Gaal wuxuu Noqday u Kaalmeeyaha Shaydaanka Colnimada iyo Gaalimada. Zayd Binu Aslama wuxuu Yidhi: Wuxuu Noqday Xidhiidhiyaha Shaydaanka. Al-Furqaan (51-57).

- 58. Talo Saaro Eebaha Nool een Dhimanayn una Tasbiixso adoo Mahdin, Eebaana ku Filan Dambiga Addoomadiisa Ogaanshihiisa.
- 59. Waana Eebaha ku Abuuray Samooyinka iyo Dhulka iyo Waxa u Dhexeeya Lix Maalmood, kuna Istawooday Carshiga (Si u Cunanta), ee Warso Cid wax Og.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْمَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَيِّعْ يِحَمْدِهِ وَكَفَى لِهِ عِلْمُؤْفِ عِبَادِهِ وَخِيرًا ۞ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ وَمَا يَنْهُمَا فِي سِتَّةِ أَلْيَا هِ ثُمَّ السَّوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسْتَلْ مِهِ وَخَمِيرًا ۞

- 60. Marka la Dhaho u Sujuuda (Eebaha) Raxmaan ah waxay Dhahaan Muxuu Yahay Raxmaan, ma waxaan u Sujuudeynaa waxaad na Faraysowuxuuna u Kordhiyey Carar.
- 61. Waxaa Khayr Badnaaday Eebaha Yeela Samada Burjiyo Yeelayna Dhexdeeda Siraaj (Qorrax) iyo dayax ifi.
- 62. Eebana waa Ilaah uga Yeelay Habeenka iyo Maalinta Isbaddel Ciddii Doonta inuu wax Xusuusto ama Doono inuu Mahdiyo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱسْجُدُوا لِلرَّمْنِ قَالُواْ وَمَا الرَّمْنَ الْأَوْوَمَا الرَّمْنَ الْسَجْدُوا لِلرَّمْنَ الْسَجُدُونَ الْسَاتِمَا الْمَرْفَا الْسَجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ فَفُورًا اللهِ الْبَ

نْبَارَكَ ٱلَّذِي جَعَلَ فِي ٱلسَّمَآءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَجًا وَقَـمَرًا مُّنِيرًا ﴿ ﴾ وَهُو ٱلَّذِي جَعَلَ ٱلْيَّلَ وَٱلنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَن نَذَكَرُ أَوْ أَرَادُ شُكُورًا ﴿ اللَّهَا

Wuxuu Eebe Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Dadka kalana waa la Mide inuu Eebe Talo Saarto Markuu Raaco wuxuu Eebe faray Samayntiisa, Illeen Talo Saarashadu ma aha Seexo ama Shaqada ka Fadhiiso, ee waa in lala Yimaado Asbaabta intaas ka Dibna Eebe la Talo Saarto. Illeen Isagaa Nool oon Dhimanayne, oo Awoodda leh, Mudana Mahad, Waynayn, Cibaado iyo Baryaba, Mana Haboona in layska Kibriyo Sujuuddiisa iyo Cibaadadiisa,Miyuuna Mudanin Waxaas Eebaha Cirka Yeelay Burjiyo, Qorrax iyo Dayax, yeelayna Haboen iyo Dharaar Isbadala, oos ku waano qaato Ciddii wax Xusuusan ama Waanaqaadan.

Gaaladii Qureesheed way Diidi Jireen Magaca Eebe, ee Raxmaana waxayna Dhihi jireen waa Maxay Raxmaan Markaasaa Eebe ku Ceebiyey Arrintaas. Al-Furqaan (58-62).

- 63. Addoomada Eebaha Raxmaana waa kuwa u Socda Dhulka Xasillooni, markay la Hadlaan (Af Xumeeyaan) Jaahilliinna Yidhaahda Nabadgalyo.
- 64. ee ah Kuwa ku Barya (Habeenkii) Iyagoo u Sujuudi oo u Istaagi (Cibaado) Eebe.
- 65. ee Ah kuwa Dhihi Ilaahow naga Iil Cadaabka Jahannamo, Cadaabkeedu waa joogtee.
- 66. Iyaduna waxay u Xuntahay ku Sugnaansho iyo ku Nagaadi.
- 67. Ee ah kuwa Markay wax Bixiyaan aan Xad gudbin Cidhiidhyinna, oo intaas Dhexdeeda ku Toosnaada.
- 68. Ee ah kuwaan Caabudayn Eebe La Jirkiisa Ilaah kale, oona Dilayn Naftuu Eebe Xarrimay Dilkeeda Xaq Mooyee oon Zinaysanayn, Ciddii Saas fashana waxay la Kulmi Dambi.

وَعِبَادُ الرَّمْنِ الَّذِينَ يَعْشُونَ عَلَىْ لَأَرْضِ هَوْنَا وَإِذَاخَاطَبَهُمُ الْجَدِهِلُونَ قَالُواْسَلَنَمَا اللَّهِ كَانَّذِنَ مَنْ الْمُعَلِّمُ الْجَدِهِلُونَ قَالُواْسَلَنَمَا اللَّهُ

وَالَّذِيكِ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنِّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿ إِنَّهَاسَاءَتْ مُسْتَقَرُّا وَمُقَامًا ﴿ وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا لَمْ يُسْرِقُوا وَلَمْ يَفْتُرُوا وكانَّذِينَ لَايَدْعُونَ وَلَا يَقُوامًا ﴿ وَاللَّذِينَ لَايَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَنَهَاءَ اخْرَوَ لَا يَقْتُلُونَ وَمَن نَفْعَلْ ذَلِكَ بَلْقَ أَثَامًا ﴿ وَمَن نَفْعَلْ ذَلِكَ بَلْقَ أَثَامًا ﴾

- 69. Waxaana loo Laab laabi Cadaabka Maalinta Qiyaame wuuna ku Waari Dhexdiisa Isagoo Dullaysan.
- 70. Ciddii Toobad keenta oo Rumaysa oo Fasha Camal Fiican Mooyee, oo kuwaas waxaa loogu Badali Xumaantooda Wanaag, Eebana waa Dambi Dhaafe Naxariista.
- 71. Ruuxii Toobad keena oo Fala Wanaag wuxuu u Noqon Eebe Noqosho.

Isla wayni Islaamku ma Ogala, wuxuuna Fari in Jaahiliinta warkooda layska Dhaafo, Eebana la Caabudo, lagana Magan galo Naarta, oon Nafaqadana lagu Xadgudbin layskuna Cidhiidhyin ee la Dhexdhexeeysto, Gaalimana layska Jiro, iyo Dil Naf la Reebay oo Xaq Darro, Zinana Laga Fogaado, waxyaalahaasna waa waxa Laab Laaba Cadaabka, Ciddiise Toobadkeenta Eebe wuu ka Aqbali, Xumaantana Wuxuu ugu Badali Wanaag, Tilmaamahaasna waxaa ku Sifooba Mu'miniinta Fiicfiican.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Eebe haw Shariig yeelina, Naf Xaq Darrana Ha dilina, Hana Zinaysanina, Hana Xadina. Waxaa Sheegay Salamo Binu Qays. Al-Furqaan (63-71).

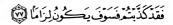
- 72. (Kuwa Fiican) waa kuwaan Furayn Been, Markay Maqlaan Hadal Xunna Mara iyagoo Wanaagsan (Ka Jeedsada).
- 73. Waana kuwa marka lagu Waaniyo Aayaadka Eebahooda aaan Dhicin Dhago iyo Indho La'aan.
- 74. waana kuwa Dhihi Eebow nagasii (naga tusi) Haweenkanaga iyo Caruurtanada wax Ishu ku Qabowsato, noogana yeel kuwa Dhawrsada Imaam.
- 75. Kuwaas waxaa lagu Abaal marin Fooqa (Janno) Samirkoodii Dartiis waxayna kula Kulmi dhexdeeda Salaan iyo soo Dhawayn.
- 76. Wayna ku waari Dhexdeeda waxaana u Wanaagsan Janada ku Sugnaan iyo Nagaadiba.
- 77. Waxaadna Dhahdaa Idiinma Aabo Yeeleen Eebahay Haddaydaan

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّواْ بِاللَّغُو مَرُّواْ كِرَامًا اللَّهِ وَالَّذِينَ إِذَاذُكِرُواْ فِلَيْهِ مَ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبِّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَجِنَا وَذُرِيَّ لِنِنَا فُرَّرَ مَا أَعْمُنٍ وَاجْعَلْنَا الْمُنَّقِينَ إِمَامًا اللَّهِ الْمُنْقِينَ إِمَامًا اللَّهِ

حَيَادِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ١

قُلْمَايَعْ بَوُّا بِكُرْ رَبِّى لَوْلَا دُعَآ وُكُمْ

Baryeyn (Illeen) waad beeniseen (Xaqee) wuxuuna ahaan mid idin Laasima Beeninta «Ciqaabta».

Waxaa ka mid ah Tilmaanta Addoomaha Eebe inay Yihiin kuwaan Joogsan meel Gaalnimo, oon Furinna Been iyo Xumaan, kana Jeedsada waxa Macno Darro, Kasa oo Fahma Aayaadka Eebe een Garasho la'aan iyo Indho La'aan la Joogin, waana kuwa Ehelkooda Wanaaga La Jeclaada iyo Eebe ka Yaabid, Ill een haddii kale wax kuuma Taraan.kuwaa Toosnaan ee Eebe warsan inuu ka Yeelo Imaamyo lagu Daydo oo Suubban, kuwaas Jannaa lagu Abaal marin Samirkooda dartiis, waxayna la Kulmi Salaan iyo Soo Dhawayn, iyo ku Sugnaan Meel Fiican, Eebana Ciduu u aaba Yeeli ama Danayn ma jirto Haddayna Caabudin ooyan Baryin, Gaalana Hadday Xaqa Beeniyaan waxaa Haleeli Ciqaabtiisa.

Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha Yeelee) Wuxuu Yidhi: Maydiinka warramaa ka U wayn Dambi Saddex Goor, waxayna Dhaheen haa, wuxuuna Yidhi: Gaalnimo, Caaqwaalid, iyo Hadalka Beenta ah iyo Maragga Beenta ah, wuuna Cel celiyey Intaan ka Dhahno Muu Aamuso. (Sixiix). Al-

Furgaan (72-77).

Magaca Eebe Yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Waxay ku Tusin Mucjisada Quraanka sida soo Hor martay.
- 2. Taasi waa Aayadihii Kitaabka Cad.
- 3. Waxaadna u Dhawdahay Nabiyow inaad Halaagto Naftaada Haddayna Rumayn Xaqa.
- 4. Haddaan Doono Waxaan kaga soo Dejinaynaa Korkooda Samada Aayad oy Noqoto Luquntoodu Miday u Khushuucdo.
- 5. Waxkasta oo Quraana oo Uga Yimaadda Xagga Eebaha Raxmaana oo soo Darriyo (Cusboonaada) waxay ahaan kuwo ka Jeedsada.
- 6. Waxayna Beeniyeen (Xaqa) waxaase u Imaan Warka waxay ku Jees Jeesayeen.

طسٓمَ ۞ تِلْكَ اَلِنَكُ ٱلْكِنْبِ ٱلْمُبِينِ۞ لَعَلَّكَ بَنخُ مُّشَكَ ٱلَّا يَكُونُوا أَمُوْمِنِينَ۞

إِن نَشَأَنْتُزِلُ عَلَيْهِم مِنَ السَّمَآءِ مَايَةُ فَظَلَّتَ أَعْنَدُهُهُمْ لِهَا خَلِضِعِينَ ۞ وَمَايَأْنِهِم مِن ذِكْرِمِنَ الرَّمْنِينُ مُحْلَثٍ إِلَّا كَانُواْ عَنْهُ مُعْرِضِينَ ۞

ڡ۬ڡۘٙۮػۮۜڹۘٷٲڡؘڛؘٳٝؾؠۣؠٚٲڶڹػٷؙڡٵػٲٮؙۅٲ ؠؚڡؚۦؽڛۧؠٞؠ۫ڔؚۦؙۅڹ۞ 7. Miyeyna Arkayn Dhulka Inaan ka soo Bixinno Nooc kasta oo Fiican.

8. Taasna waxaa ku sugan Aayad Badankooduna ma aha Mid Rumeyn (Xaqa).

9. Eebahaana Waa Adkaade Naxariista. ٱوَلَمْ يَرَوْا إِلَى ٱلْأَرْضِ كُوْانَكِنَنَا فِهَا مِن كُلِ ذَفْجَ كُرِيمٍ ۞ إِنَّ فِ ذَلِكَ لَآيَةً فَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّوْمِنِينَ ۞ وَإِنَّ رَبِّكَ لَهُوَ ٱلْعَرِيزُ ٱلرَّحِيمُ۞

Aayaduhu waxay Xoojin oo Calool Adkayn Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee) iyo in Eebe Awoodda Leeyahay oo wuxuu Doono ku soo Dejin karo, waxayse ka Caada Yeesheen Gaaladu inay Xaqa Beeniyaan, wayse Ogaan Cidhibta Arrintaas.

Ciddiise waano Qaadan ha Daydo iyo waxa Eebe ka soo Bixiyo oo ah Wax lagu Waano Qaato. Shacbi Wuxuu Yidhi: Dadka waxaa laga Abuuray Dhulka Ciddii Jannada Gashana waa mid Fiican, Kii Naarta Galana waa Mid Xun. Ash-Shucaraa' (1-9).

- 10. (Xusuuso) markuu ugu Yeedhay Eebahaa (Nabi) Muuse inuu Aado Qoomka Daalimiinta ah.
- 11. Qoomka Fircoon, Maydhawr-sadaan.
- 12. Wuxuu Yidhi (Nabi) Muuse Eebow waxaan ka Cabsan inay I beeniyaan.
- 13. Ooy Cidhiidhyanto Laabtaydu Siina Daysmin Carrabkaygu ee Dir la Jirkayga Haaruun.
- 14. Waxayna igu Leeyihiin Dambi (Godob) waxaana ka Cabsan inay I dilaan.
- Wuxuu Yidhi Ilaahay saas ma aha ee La aada Aayaadkanaga, Anagaa Idinla Jirra Maqlina.
- ee u Taga Fircoon una Dhaha Annagu waxaan Nahay Rasuulka Eebaha Caalamka.
- 17. Ee Dir «u Ogolow» Banii Israa'iil la jirkannaga.
- 18. Wuxuu Yidhi (Fircoon) Miyaanaan kugu Barbaarinin Dhexdanada Adoo Yar oodan ku Nagaanin Dhexdanada Cimrigaaga Sanooyin.

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنِ النِّتِ الْفَوْمَ الظَّلِلِمِينَ ﴿ اللَّهِ الْفَلِلِمِينَ ﴿ اللَّهِ الْفَل قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَنْقُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ال

قَالَ رَبِّ إِنِّ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿ إِنَّ

وَيَضِيثُ صَدْرِى وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَـُرُونَ ﴿ ﴿ ﴾

وَهَكُمْ عَلَى ذَنُكُ فَأَخَافُ أَن يَقْتُ لُونِ إِنَّ

قَالَ كَلَّا فَأَذْهَبَائِ الْمِالَةِ إِنَّا مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ ١

فَأْتِيَا فِرْعَوْكَ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَلَمِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي ٓ إِسْرَوَ عِلَ ﴿

قَالَ أَلْمُ ثُرَّ يَكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَيِشْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ۞

- 19. Ood Fashay Arrintaad Fashay Adoo Diidan (Sama Falkii).
- 20. Wuxuu Yidhi (Nabi) Muuse waan Falay Anoon Wax kasayn.
- 21. Waana Idinka Cararay Markaan Idinka Cabsaday Markaasuu Eebe I siiyey Nabinimo, Igana Yeelay kuwa La Diray (Rasuul).
- 22. Taasise ma Nicma aad igu Mannaysanbaa Haddaad Addoonsatay Banii Israa'iil.

وَفَعَلْتَ فَعَلَتَكَ أَلَّتِي فَعَلْتَ وَأَنتَ مِنَ ٱلْكَنفِرِينَ ﴿ ثَلَّ قَالَ فَعَلَنُهَا إِذَا وَأَنَّا مِنَ الضَّالِينَ ﴿ فَفَرَرْتُ مِنكُمْ لَمَا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِى رَقِي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴾

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهُا عَلَىَّ أَنْ عَبَدَتَّ بَنِيٓ إِسْرَةِ يلَ إِنَّ ا

Waxbadan yuu Eebe ka Warramay Siduu u Diray Nabi Muuse iyo siduu u Beeniyey Fircoon iyo wixii Dhexmaray, iyo Say u Doodeen, Dood Xaq iyo Run ah oo Nabi Muuse iyo Dood Kibir iyo Been ah oo Fircoon, waxaase hadhay Xaqii, waxaana Tegay oo Halaagsamay Xumaantii iyo Isla waynidii, waana Sidaa Waligeed Xaqa iyo Baadilka iyo Kibirka. Ash-Shucaraa' (10-22).

- 23. Fircoon wuxuu Yidhi waa maxay Eebaha Caalamka.
- 24. Wuxuu Yidhi (Nabi) Muuse waa Eebaha Samooyinka iyo Waxa u Dhaxeeya haddaad wax Yaqiinsanaysaan (Rumaynaysaan).
- 25. Wuxuu ku Yidhi (Fircoon) kuwii Gaararkiisa ahaa War ma Maqlaysaan.
- 26. Wuxuu Yidhi Nabi Muuse waa Eebihiin iyo Eebaha Aabayaalkiinii Hore.
- 27. Wuxuu Yidhi Fircoon Rasuulkiinna laydiin soo diray waa Waalanyahay.
- 28. Wuxuu Yidhi Nabi Muuse waa Eebaha Bari iyo Galbeed iyo Waxa u Dhaxeeya Haddaad wax kasaysaan.
- 29. Wuxuu Yidhi Fircoon haddaad Yeelato Ilaah iga soo Hadhay waxaan kaa Yeeli kuwa Xabbisan.
- 30. Wuxuu Yidhi Nabi Muuse Haddaan kuula Imaaddo wax Cadna.

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَارَبُ ٱلْعَنَلَمِينَ ۞ قَالَ رَبُّ ٱلسَّمَنُوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاً إِنْ كُنْتُمْ مُّوقِينِينَ ۞

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمِعُونَ ٥

قَالَ رَبُّكُورُ وَرَبُّ ءَابَآبِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ ٱلَّذِي أَرْسِلَ إِلَيْكُو لَمَجْنُونٌ ﴿

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا لِيَنَهُمَّ أَ إِن كُنْمُ تَمْقِلُونَ ۞ قَالَ لِمِنِ اَتَّخَذْتَ إِلَىهَا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ۞

قَالَ أُولُوجِتْنُكَ بِشَيْءِ مُبِينٍ

31. Wuxuu Yidhi Fircoon la Imow Haddaad Run Sheegi.

قَالَ فَأْتِ بِهِ عِإِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّادِ قِينَ ﴿

Wali waxaa Socda Dooddii Xaqa iyo Baadhilka, Xaquu u Yeedhi Nabi Muuse Amar Eebe iyo Baadhil uu Hogaamin Fircoon Waswaasin Shaydaan iyo kibir iyo Isla waynaan wax ka Jirin, sidaasayna Had iyo Jeer u Loolamaan Xaqa iyo Baadhilku, waxaase la rabaa Mu minka dhabta ah inuu ku Sugnaado Xaqa uguna Yeedho Dadka si Cad oon Qallooc, Caytan iyo Af lagaado Lahayn, Bal day Hadalka Nabi Muuse iyo Fircoon Hadalkiisa, waa Waano, Is farid iyo Run Nabi Muuse, iyo Af Xumo iyo Caytan Fircoon Faafin, Taasina waxay wax Tusaalayn kuwa Xaqa fari oo Wanaagga U Yeedhi. Ash-Shucaraa' (23-31).

- 32. Markaasuu Tuuray Nabi Muuse Ushiisii waxayna Noqotay Mas Muuqda.
- 33. Wuxuuna Siibay Gacantiisa waxayna ahaatay mid u Cad Dadka Dayi.
- 34. Wuxuu ku yidhi (Fircoon) kuwii Gaararkiisa ahaa kani waa Sixirre Xeel Dheer.
- 35. Doonina Inuu Idinkaga Bixiyo Dhulkiinna Sixirkiisa ee Maxaad Faraysaan.
- 36. Waxay Dheheen Dib u Dhig Isaga iyo Walaalkiis (Xaalkooda) una Dir Magaalooyinka kuwo soo Kulmiya.
- 37. Ha kuu Keeneen Sixirre kasta oo Xeel Dheer.
- 38. Waxaana Loo kulmiyey Saaxiriintii Imaatin Maalin la Yaqaan.
- 39. Waxaana Loo Yidhi Dadkii ma Kulmaysaan.
- 40. Inaan Raacno Saaxiriinta Hadday Adkaadaan.

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَاهِى ثَعْبَانُ مُّينَ اللَّهِ وَرَعَيْدَهُ فَإِذَاهِى بَيْضَآءُ لِلنَّظِرِينَ اللَّهِ وَرَعَيْدَهُ فَإِذَاهِى بَيْضَآءُ لِلنَّظِرِينَ اللَّهُ وَرَعَيْدَ اللَّهُ وَلَهُ إِنَّ هَذَا لَسَاءِ مُرَّ عَلِيدٌ اللَّهُ مَيْدُ أَن يُحْرِع عَمْم فِنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ فَمَا ذَا مُرُون فَي اللَّهُ وَالْعَنْ فِي اللَّهُ اللَّهِ مَيْدِينَ اللَّهُ مَا أَوْلُهُ مَا أَوْلُهُ مَا أَنْ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ الْمُ الْمُؤْمِ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُ اللَّهُ اللْمُعْلِمُ الْمُعَلِمُ اللِ

Nabi Muuse wuxuu Eebe ku Xoojiyey Mucjisado, sida Usha, Gacanta Nuuri, iyo kuwo kale, Fircoonse wuu ka Madax adaygay, oo Diiday xaqa, Isagoo u Tusin Qoomkiisii in (Nabi) Muuse Xumaan iyo Dhulkoos ka Bixiyo Wado, isuna Ekeysiiyey inuu ku Xidhanyahay Hadalkooda iyo Ra'yigooda, oyna wax Faraan si uu ugu Tallaabsado Maslaxadooda, Iyaguna waxay kula arrimiyeen in Xaalka Dib Loo Dhigo, Dadna loo diro Magaalooyinka si ay u Soo kulmiyaan kuwa Sixirka aad u Yaqaan, waana la soo Kulmiyey Saaxiriintii, Dadkiina way soo Kulmeen si ay u Raacaan Saaxiriinta Hadday Adkaadaan. Maxaase Dhacay, waa waxay ka Warrami Aayadaha Soo socda, kana warrameen kuwo Badan. Fircoon Warkiisu waa Badanyahay, waxaase la Yaab leh inuu Noqdo mid Xaqa Ilaalin oo Maslaxadda Dadkiisa Dhowri, kuna Xidhan Hadalkooda iyo Amarkooda, Dhabse ma aha Taasi. Ash-Shucaraa' (32-40).

- 41. Markay Yimaaddeen Saaxiriintii waxay ku Dheheen Fircoon Ujuuro ma Leenahay haddaan Adkaanno.
- 42. Wuxuuna Yidhi haa Waxaadna Noqonaysaan kuwa ii dhow.
- 43. Wuxuu ku Yidhi (Nabi) Muuse Tuura waxaad Tuuraysaan.
- 44. Waxayna Tuureen Xadhkahoodii iyo Ulahoodii waxayna Dheheen Sharafta Fircoon yaan ku dhaarannaye Anagaa adkaan.
- 45. Markaasuu Tuuray (Nabi) Muuse Ushiisii waxayna Ahaatay mid Gurata waxay Dhoodhoobeen.
- 46. waxaana la Riday Saaxiriintii Sujuud Darteed.
- 47. Waxayna Dheheen waxaan Rumaynay Eebaha Caalamka.
- 48. Eebaha (Nabi) Muuse iyo (Nabi) Haaruun.

فَلْمَاجَآءَ السَّحَرَةُ قَالُوالِفِرْعَوْنَ أَبِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَا فَخُنُ الْفَعْلِينَ (اللَّهُ عَنُ الْفَعْلِينَ (اللَّهُ عَنُ الْفَعْلِينَ (اللَّهُ عَلَيْهِنَ (اللَّهُ عَلَيْهِنَ (اللَّهُ عَلَيْهِنَ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللللْلَا اللَّهُ اللللْمُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلِمُ اللللْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ الللْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ الللْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّلْمُ الْمُلْمُ اللْمُ

Saaxiriintii Markay ka Yimaaddeen Masar Jahooyinkeeda iyagoo ah kuwo ugu Sixir badan, ahna Dad Badan yey Wayddiisteen Fircoon Abaal Gud hadday Adkaadaan, wuuna u Ballan qaaday inuu Abaal Mariyo, wuxuuna ugu Deeqay inay Noqdaan kuwa u Dhow ee Agtiisa Jooga, wayna Tuureen waxay soo Dhoodhoobeen oo Sixir ah, iyagoo ku Dhaartay Fircoon inay Adkaan, wayse Beenowday Dhaartii, waxaana Cuntay waxay wateen Ushii Nabi Muuse, Markaasay Garteen inay Xumaan ku Socdeen, wayna Toobad keeneen, iyagoo Rumeeyey Eebe iyo Xaqay la Yimaadeen Nabi Muuse iyo Nabi Haaruun. Saasuuna u Sarreeyey Xaqii Una Buray Sixirkoodii Loogana Adkaaday Fircoon iyo Colkiisii. Xujada Cad ee Xaqaba way Jabisaa Xumaanta iyo Baadhilka had iyo Jeer. Ka Dhawrsasho iyo Sharaf iyo ku Dhaarashana waynaa Muta Eebe Sarreeye. Ash-Shucaraa' (41-48).

- 49. Wuxuu yidhi Fircoon Miyaad Rumeyseen Muuse ka Hor Idankayga, Isagu waa kan idiinku wayn ee idin Baray Sixirka waadse Ogaan doontaan, waxaana u Goyn Gacmahiinna iyo Lugahiinna Isdhaaf, waana idin Wadhi Dhammaantiin.
- 50. Waxayna dhaheen Dhib ma leh annagu Xagga Eebahannaan u Noqonaynaa.

قَالَءَامَنتُهُ لَلَهُ وَقِبَلَ أَنْءَادَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لِلَكِيمُ كُمُّ الَّذِى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَّ لَا قُطِّعَنَّ أَيْدِيكُمُ * وَأَدْجُلَكُمُ مِّنْ خِلَفِ وَلَاَّصَلِبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ ۖ ﴿ إِنَّهِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ الْجَمْعِينَ ۖ ﴿ إِنَّ

قَالُواْ لَاضَيْرِ لِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ۞

- 51. waxaana Dalbaynaa caynaa) inuu noo Dhaafo Eebahanno Gafafkanaga Inaan Noqonay kuwii ugu Hor Rumeeyey (Xaqa).
- 52. Waxaan u waxyoonay Nabi Muuse Guuri Addoomadayda waa Laydin Raacive.
- 53. Markaasuu u Diray Fircoon Magaalooyinka kuwo Soo kulmiya.
- 54. Isagoo dhihi Kuwaasu «Banii Israa'iil» waa Koox Yar.
- Wayna Na cadho Galiyeen.
- 56. Waxaana nahay kuwo Had iyo Jeer Digtoon.
- 57. Waxaana ka Bixinnay Beero iyo (Biyo) ilo.
- 58. Iyo Kanziyo iyo Nagaadi Fiican.
- 59. Waxaana Dhaxalsiinay Banii Israa'iil.

إِنَّانَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِنَارَيُّنَا خَطَايَانَا أَن كُنَّا أُوَّلُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ١

﴿ وَأُوحَيْنَا إِلَىٰ مُوسِينَ أَنْ أَسْرِ بِعِمَادِيَ إِنَّكُمُ مُتَّبَعُونَ شَ

فَأْرْسِلَ فِرْعَوْنُ فِي ٱلْمَدَآبِن حَشِرِينَ (مُنَا

إِنَّ هَنَّوُكُآءِ لَشِرْ ذِمَةٌ قَلْمُ لُونَ ١

وَانِّهُمْ لَنَا لَغَا بِظُونَ ١

كَذَاكَ وَأَوْرَثِنَاهَا بَنِّي إِسْرَءِ مِلَ (٥)

Xaqiibaa Cadaaday, Fircoonse waa inuu Qariyo Jabkiisa, wuxuuna isku Rogay Colkuu soo Doortay kuna Tuhmay inay Shirqoolayaan, oy Muuse wax la Hayeen, wuuna Hadiday inuu Layn, waxbase kama tarin, Illeen Xaqay Rumeeyeene, Eebana wuxuu Faray Nabi Muuse inuu la Guuro Inta Rumaysay, Fircoonna waa Raacay Isagoo soo Kulmiyey Colkiisii, Marna Hadidi Muuse iyo Intii Rumaysay, Mana Faa'iidin, Waxayse ku Dhammaatay in la Halaago Siday Aayaduhu Sheegi. Ash-Shucaraa' (49-59).

- 60. Markaasay Raaceen (ka daba Duuleen) Qorrax soo Bixii.
- 61. Markay isu Muuqdeen Labadii Kooxood waxay Dheheen Asaxaabtii Nabi Muuse Inaga waa Layna Haleelay.
- 62. Wuxuuna Yidhi (Nabi) Muuse Saas ma aha ee Eebahaybaa Ila jira wuuna i Toosin.
- 63. Waxaana u Waxyoonay (Nabi) Muuse ku Garaac Ushaada Badda wayna kala Jeexantay Baddii wuxuuna Noqday Jeex kasta Buur wayn oo kale.

فَأَتْبِعُوهُم مُّشْرِقِينَ إِنَّ فَلَمَّا تَدَىءَا ٱلْحَمْعَانِ قَالَ أَصِحَبُ مُوسَى (m) 55:25151

قَالَ كَلَّا آِنَّ مَعِيَ رَتِي سَهُدِين شَ

فَأُوْحَيْنَآ إِلَىٰمُوسَىٓ أَنٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحْرِّ فَأَنفَلَقَ فَكَانَكُلُ فِرْ قِ كَأَلطُودِ ٱلْعَظِيمِ (أَنَّ)

- 64. Waana ku soo Dhawaynay Halkaas kuwii kale (Colkii Fircoon).
- 65. Waxaana Korinay (Nabi) Muuse iyo Intii la Jirtay Dhammaan.
- 66. Ka dibna waxaan Maanshaynay Kuwii kale.
- 67. Arrintaasna waxaa ku Sugan Aayad Mana aha Badankood kuwo Rumeeyn.
- 68. Eebahaana waa Adkaade Naxariista.

وَأَزَلُفَنَاثُمُ ٱلْأَخْرِينَ ١

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥ أَجْمَعِينَ ۞

ثُمَّ أَغْرَقْنَاٱلْآخَرِينَ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَاكَانَ أَكْثَرُهُم مُّوْمِنِينَ ١

وَاِنَّارَبُّكَ لَمُوَالْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ۞

Waxay Sheegeen Fasirayaashu in Fircoon la Baxay Col wayn oo ka Kooban Madaxdii iyo Askartii. Aayaduhuna waxay noo Sheegeen in markay isku Dhawaadeen Labadii Col oy ku Calaa caleen Dad ka Mid ah Qoomkii Nabi Muuse in la Haleelay, wuxuuse ku Kalsoonaa Ilaahiis inuu Toosin, wuxuuna U waxyooday inuu Badda Garaaco, oyna kala Jeexantay, Fircoon iyo Colkiisina lagu soo Dhaweeyey, lana Koriyey (Nabi) Muuse iyo Intii la jirtay, lana Halaagay oo Lamaansheeyey Fircoon iyo Colkiisii, Taasina waa Calaamad lagu Waano Qaato.

Wuxuu wariyey Ibnu Abii Xaatim in Markuu Nabi Muuse Gaadhay Badda ku Baryey Eebe: Ilaaha ahaa wax kasta Hortiis oo ahaysiiyey wax kastoow, oo ahaan wax kasta Gadaashiisow, Nooyeel Faraj. Markaasuu Eebe u Waxyooday Garaac Badda, Wana Taas ku Xidhnaanta Eebe iyo Rumayntiisu. Ash-Shucaraa' (60-68).

- 69. Ku Akhri Korkooda Warkii Nabi Ibraahim.
- 70. Markuu ku Yidhi Aabihiis iyo Qoomkiisii maxaad Caabudaysaan.
- 71. Waxay Dheheen waxaannu Caabudi Sanamyo oonu ahaan kuwo ku Nagaada.
- 72. Wuxuu Yidhi (Nabi Ibraahim) Maydin Maqlayaan markaad Baryeysaan.
- 73. Mase idin Anfaci ama idin Dhibi.
- 74. Waxay Dheheen waxaan Hellay Aabayaalkanno oo Sidaas Fali.
- 75. Wuxuu Yidhi Bal Warrama waxaad Caabudaysaan.
- 76. Idinka iyo Aabayaalkiinii Horreeyey.

وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرُهِيمَ ١

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ عَمَاتَعْبُدُونَ ﴿

قَالُواْ نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَمَّا عَنكِفِينَ ١

قَالَهَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿ إِنَّ

أَوْمِنَفَعُونَكُمْ أَوْمِضُرُّونَ۞ قَالُواْبُلُومِجَدْنَاءَابَآءَنَاكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ۞

قَالَ أَفَرَءَ يَشُومًا كُنْتُو تَعْبُدُونَ ﴿

أَنتُمْ وَءَاباً وَكُمُ الْأَفْدَمُونَ ١

77. Hadday Iyagu Col ii Yihiin Eebaha Caalamka Mooyee.

فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِيَ إِلَّارَبَّ ٱلْعَلَمِينَ ١

Aayadahani waxay ka warrami Addoonkii Eebe iyo Rasuulkiisii ahaa Imaamka kuwa Toosan Nabi Ibraahim, wuxuuna Eebbe Faray Rasuulkiisa Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu ku Akhriyo Umaddiisa inay ku Daydaan, Kali Yeelidda Cibaadada, Tala Saarashada Eebe, ka fogaanshaha Gaalimada, Illeen Eebaa siiyey Hanuun iyo Wanaag uu ku Diray waxay Caabudi Jireen Qoomkiisii, Isagoo u Sheegay inayan wax Tarayn Cibaado waxaan ku Maqlayn, waxna Anfacayn, waxaase wax la Caabudo oo laysku halleeyo ah Eebaha Caalamka ee Awoodda leh, Tan kale Walaalnimadu waa Tan Iimaanka iyo Islaanimada, wixii ka Soo Hadhayse waa Col aan Heshiis lahayn. Ash-Shucaraa' (69-77).

- 78. Ee Eebaha I Abuuray ee ah kan I Hanuunin.
- 79. Kan I Quudin ee I Waraabin.
- 80. Markaan Bukoodana Isagaa I Caafiya.
- 81. Waana kan I dili Ina Noolayn.
- 82. Ee ah kaan Damci inuu Ii Dhaafo Gafafkayga Maalinta Abaal marinta.
- 83. Eebow i Sii Xikmo (Nabinimo) Ina Haleeshii kuwa Suuban.
- 84. Iina Yeel Sheegid Run ah (Fiican) kuwa Dambe.
- 85. Igana yeel kuwa Dhaxli Janada Naciimo.
- 86. Una Dambi Dhaaf Aabahay wuxuu ka Mid ahaa kuwa Dhumaye.
- 87. Hana i Dullayn Maalinta la Soo Bixin (Dadka).
- 88. Maalintayna wax Anfacayn Xoolo iyo Ilmo midna.
- 89. Ruux ula Yimaadda Eebe Qalbi Fayow Mooyee (Iimaan).

الذي خَلَقَنِي فَهُوَيَّ بِدِينِ ﴿
وَالَّذِي هُوَيْظُعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿
وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُو يَشْفِينِ ﴿
وَالَّذِي بُعِيدِينَ ﴿
وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِي لِي خَطِيتَ فِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿
وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِي لِي خَطِيتَ فِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿
وَالْحِقْنِي إِلْصَن لِحِيثَ مَا اللَّهِ عَلَيْ فَي وَالْمَن لِي حَصْمًا
وَالْحِقْنِي إِلْصَن لِحِيثَ ﴿
وَالْحِقْنِي إِلْصَن لِحِيثَ ﴿
وَالْحِقْنِي إِلْصَن لِحِيثَ اللَّهِ فِي الْحَن لِي اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الْعُلِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

Eebaa wax Abuura, waxna Hanuuniya, waxna Quudiya, oo Waraabiya, Isagaana wax Caafiya, waxna Dila, waxna Nooleeya, Dambigana u Dhaafa Mu'miniinta, Saas Darteed Yuu Nabi Ibraahim u Warsaday inuu Xikmo oo ah Cilmi, Nabinimo iyo Wanaag siiyo. Dadkii Fiicnaana Raaciyo'Ammaan iyo Qaddarina Ugu yeelo Dadka Dambe, kana Yeelo kuwa Dhaxli Jannada, una Dambi Dhaafo Aabihiis Illeen wuxuu ka Mid ahaa kuwa Dhumaye, waxayna ahayd intayna u Cadaan, iyo Inuusan Dullayn Maalinta Dadka la soo Bixin, oon Xoolo iyo Caruur wax tarayn, ee Camal Fiican iyo Qalbi Nabadgalay kaliya wax tari.

Siciid Binu Musayib wuxuu Yidhi: Qalbiga Nabadgalay waa kan Fayow, waana Qalbiga Mu'minka. Illeen Qalbiga Gaalka iyo Munaafaqu waa Bukaaye. Waana Taas ku Xidhnida Eebe iyo Aqoonsigiisu. Ash-Shucaraa' (78-89).

90.	Waana loo	Dhawayn Jani	nada ku-
wa	Dhawrsada	(Mu'miniinta	Dhabta
ah).		•	

- 91. Waana Loo Muujin Jaxiimo kuwa Baadiyoobay.
- 92. Waxaana Lagu Dhihi Aaway waxaad Caabudayseen.
- 93. Oo Eebe ka soo Hadhay Maydiin Gargaarayaan ama Gargaarsanayaan.
- 94. Waana lagu Hambooriyey (Tuuri) Dhexdeeda iyaga iyo kuwa Baadiyoobay.
- 95. Iyo Junuudda (Askarta) Ibliis Dhamaan.
- 96. Waxayna odhan iyagoo Dhex-deeda ku doodi.
- 97. Eebaan ku Dhaaranaye waxaan ku Sugnayn Baadi Cad.
- 98. Markaan Idilla Sinay Eebaha Caalamka.
- 99. Wax na Dhumiyey oon Dambiila Yaasha ahayn ma Jiro.
- 100. Mana Lihin wax Noo Shafeeca.
- 101. Iyo Saaxiib Dhaw.
- 102. Ee haddaan Noqonno oon Ahaanno Mu'miniin.
- 103. Taas waxaa ku Sugan Calaamad Badankoodna ma Rumeeyo (Xaqa).
- 104. Eebahaana waa Adkaade Naxariista.

وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُنَّقِينَ ١

وَبُرِّزَتِٱلْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ۞

وَقِيلَ لَمُمُ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ١

مِن دُونِ ٱللَّهِ هَلْ يَنصُرُونَكُم أَوْ يَننَصِرُونَ ١

فَكُبْكِبُواْفِيهَاهُمْ وَٱلْعَاوُدَ ١

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ٥

قَالُواْ وَهُمْ فِيهَا يَخْنَصِمُونَ ١

تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَغِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿ إِنَّا

إِذْ نُسَوِيكُم بِرَبِّ ٱلْعَلَمِينَ ۞

وَمَآاُضَلَنَآ إِلَّاٱلْمُجْرِمُونَ ۞

فَمَالَنَامِن شَنفِعِينَ (نَنَّا

وَلَاصَدِيقٍ مِمْيِمِ

فَلُوْأَنَّ لَنَاكُرَّةً فَنَكُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِنَّ

إِنَّ فِي ذَالِكَ لَآيَةً وَمَاكَانَ أَكْثَرُهُم مُّوَّمِينَ ﴿

وَإِنَّ رَبُّكَ لَمُؤَالْعَن يُزُالرَّحِيمُ ﴿

Qiyaamada Xaalkeedu waa Daranyahay sida Wax Badan Quraanku ka Warramay Jahannamana waxaa loo soo Dhawayn Ibliis Gaalo iyo Inta Raacdayna Naartaana lagu Tuuri, oyna ku Murmi Dhexdeeda iyagoo Calaacali oo Qiran Xumaantii iyo Dambigii, wax U gargaari iyo wax u Shafeecina ma jiro, Waqtigaas oo kalena Calaacal wax ma Taro ee waxaa wax Tara Iimaan iyo Wanaag hor marsasho. AshShucaraa' (90-104).

105. Waxay Beeniyeen Qoomkii (Nabi) Nuux Rasuulladii.

106. Markuu ku Yidhi Walaalkood Nuux Miyeydaan Dhawrsanayn.

107. Anigu waxaan idiin ahay Rasuul Aamin ah.

108. Ee ka Dhawrsada Eebe ina Adeeca.

109. Idinkana Warsanmaayo (Xaqa) Ujuuro, Ajrigayga Eebaha Caalamkaan ka Sugi.

110. Ee Eebe ka Dhawrsada ina Adeeca.

111. Waxay Dheheen ma waxaanu ku Rumayn adooy ku Raaceen kuwa Dullaysan (Xun Xun).

112. Wuxuu Yidhi Maxaan ka Ogahay Waxay Fali.

113. Xisaabtooda Eebe unbaa leh haddaad wax Garanaysaan.

114. Anuguna ma Eryayo Mu'miniinta.

115. Waxaan u Dige Cad ahayna ma

كَذَبَتْ قَوْمُ نُوجَ اَلْمُرْسَلِينَ ﴿ اَلَّهُ اللَّهُ اَلْمُوسَلِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اَلَّهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللْلِهُ اللْلِهُ اللْلِهُ اللْلْلِهُ اللْلِهُ اللْلِهُ اللَّهُ اللْلِهُ اللْلْمُلْمُ اللْلِهُ اللْلِهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُلْمُلِمُ اللْمُلْمُلْمُ اللْمُلْمُ الْمُل

وَمَاۤ اَسۡعَلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنَّ أَجْرِ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ

ٱلْعَلَمِينَ ۞ فَأَتَّقُوا ٱللَّهَ وَأَطِعُونِ ۞

قَالُدُ أَأَنَهُ مِنْ لَكَ وَأَتَّبَعَكَ ٱلْأَرْذَلُونَ شَيْ

قَالَ وَمَاعِلْمِي بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ١

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوْتَشْعُرُونَ ١

وَمَآ أَنَاْ بِطَارِدِٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ٥

Qisada Nabi Nuux horaan u soo Sheegnay wayna Imaandoontaa,waxyaalahase ay halkan Taabatay waxaa ka Mid ah Caqli Xumida Gaalada iyo inay Dadka ku Qiimeeyaan Xoolaha iyo Muuqaalka, tan kale in Xaqa loo Simanyahay Cid Gaar loogu Dhaqaalayna ayna jirin, Ajriga iyo Abaal Marinta Xaq u Yeedhayaashana Eebaa leh, Illeen Abaal Marin Adduun wax kuuma Tartee, Taasna waxay ku Tusin in Ciddii wax Bari Dadka oo Xaqa Tusi Looga baahanyahay inay Dhawraan Caddaaladda iyo ku Xidhnaanta Eebe. Ash-Shucaraa' (105-115).

116. Waxay Dheheen Haddaadan Joogin Nuuxow Waxaad Noqon kuwa la Dhagaxyeeyo.

117. Wuxuuna yidhi Eebow Qoom-kaygii waa I beeniyeen.

118. Ee Nakala Xukun Dhexdanada, ina kori Ani iyo Inta ila jirta ee Mu'miniinta ah.

قَالُواْلَمِنِ لَمْ تَنتَهِ يَعْنُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمَرْجُومِيك شَ

الَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِى كَذَّ بُونِ ﴿ اَفْنَحُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِنِي يُمِّ مَّ مَي مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿ يُمِّ مَنِي مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿

119. Waxaannu ku Korinay Isaga iyo intii la Jirtay Doontii Buuxday.

120. Ka Dibna waxaan Maanshaynay kuwii Hadhay (Gaaladii).

121. Taasna waxaa ku Sugan Calaamad mana aha Badankoodu kuwo Rumayn.

122. Eebahaana waa Adkaade Na-

فَأَغَمِنْنَهُ وَمَنَ مَّعَهُ فِي ٱلْفُلْكِ ٱلْمَشْحُونِ ﴿ ثُمِّ أَغْرَفْنَا بَعْدُ ٱلْبَاقِينَ ﴿ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآئِةً وَمَاكَاتَ ٱكْثَرُهُمْ مُّوْمِينِنَ ﴿

وَإِنَّ رَبُّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١

Markuu Nabi Nuux u Yeedhay Qoomkiisii Habeen iyo Dharaarba, Muddo Dheerna la Noolaa Diideenna Xaqii Yey Goosteen Caadadii Xumayd ee Xaqdiidayaasha oo ah inay la Dagaalamaan Nabigaas Wanaagga Fari, Waxayna ku Hadideen inay Dhagax la Dhici Hadduusan Joogin, Joojinna Xaq u Yeedhidda, Eebaase kala Xukumay oo Koriyey Nuux iyo Mu'miniintii la Jirtay, Halaagayna Gaaladii Xaqa Diiday, Taasna Eebaa u Yaboohay kuwa Xaqa ku Taagan inuu u Gargaaro markay Run Sheegaan oo Fuliyaan Sharciga Eebe kuna Dhaqmaan. Ash-Shucaraa' (116-122).

- 123. Waxay Beeniyeen Caad Rasuulladii.
- 124. Markuu ku Yidhi Walaalkood Huud Miyeydaan Dhawrsanayn.
- 125. Anigu waxaan idiin ahay Rasuul Aamin ah.
- 126. Ee ka Dhawrsada Eebe Ina Adeeca.
- 127. Idinkamana Warsanaayo Xaqa ujuuro, Ajrigaygana Eebaha Caalamkaan ka Sugi.
- 128. Miyaad ka Dhisaysaan Meel Sare oo Dhan Calaamad (Daar) Idinkoo Ciyaari.
- 129. Ood Yeelanaysaan Masaanic (Dhismo) inaad Waartaan Darteed.
- 130. Haddaad wax Qabataan Ciqaabtaan una Ciqaabaysaan si Daran.
- 131. ee Eebe ka Dhawrsada Ina Adeeca.
- 132. Kana Dhawrsada Eebaha idin Siiyey waxaad Ogtihiin.
- 133. Wuxuu idin Siiyey Xoolo iyo Caruur.

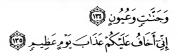
كَذَبَتْ عَادُ اَلْمُرْسَلِينَ ﴿
إِذَ قَالَ هُمُ اَخُوهُمْ هُودُ اَلَا لَنَقُونَ ﴿
إِذَ قَالَ هُمُ اَخُوهُمْ هُودُ الْلاَئَقُونَ ﴿
إِذَ قَالَ هُمُ اَخُوهُمْ هُودُ الْلاَئَقُونَ ﴿
إِذَا لَهُ وَاللّهُ وَأَطِيعُونِ ﴿
وَمَا اَشْعَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَحْرِ إِنْ أَحْرِي إِلّا عَلَى رَبِّ
الْعَنْلُمِينَ ﴿
وَمَا أَشْعُونَ بِكُلِّ رِبِعِ عَالِيةً تَعْبَثُونَ ﴿
وَتَتَخَذُونَ مَصَالِعَ لَعَلَكُمْ تَخَذَّدُونَ ﴿
وَتَتَخَذُونَ مَصَالِعَ لَعَلَكُمْ تَخَذُدُونَ ﴿
وَإِذَا بَطَشْتُم بَطَشْتُم بَطَلَشْتُم جَبَارِينَ ﴿

وَاتَّقُواْ الَّذِيَّ أَمَدُّكُمْ بِمَاتَعَلَّمُونَ ١

أَمَدُّكُمْ بِأَنْعَكُمْ وَبَنِينَ شَ

134. Iyo Beero iyo Ilo.

135. Waxaana Idiinka Digi Cadaab Maalin Wayn.

Ree Caad wax Badan Yuu Quraanku ka Warramay, waxaase Mudan in laysku Baraarujiyo siday wax u Dhisan jireen Kibir, Isla wayni iyo Waarid Darteed, maxayse u Tartay, waxba, waxaa la Sheegay in Markuu Arkay Abuu dardaa waxay Muslimiintu ka Dhiseen Qoodha inuu ka istaagay Masaajidka, kuna dhawaaqay Ree Dimishiqow markay ku soo kulmeenna uu Eebe ammaanay oos Yidhi: Miyeydaan Xishoonayn, waxaad kulminaysaan waxaydaan Cunayn, waxaad Dhisaysaan waxaydaan Dagayn, waxaadna Doonaysaan waxaydaan Gaadhayn, waxaa Idinka horeeyey Caad oo Hanatay Cadan iyo Cummaan Dhexdeeda ee Yaa Dhaxalkoodii iga Siin Labo Dirham. Ash-Shucaraa' (123-135).

Juz' 19

- 136. Waxay Dheheen waxaa Isu kaanna Mid ah Waanisayaa ama Maadan Waanininaa.
- 137. Kanna ma aha waxaan Dabeecaddii «Diintii» Dadkii hore ahayn.
- 138. Nalamana Cadaabayo.
- 139. Wayna Beeniyeen, Markasaan Halaagnay. Taasina waxaa ku Sugan Calaamad, mana aha Badankoodu kuwo Rumayn.
- 140. Eebahaana waa Adkaade Naxariista.
- 141. Waxay Beenisay Thamuud Rasuulladii.
- 142. Markuu ku Yidhi Walaalkood (Nabi) Saalax Miyaydaan Dhawrsanayn.
- 143. Waxaan idiin ahay Rasuul Aamin ah.
- 144. ee ka Dhawrsada Eebe ina Adeeca.
- 145. Idinkamana Warsanaayo Xaqa ujuuro, Ajrigayga Eebaha Caalamkaan ka Sugi.

قَالُواْسُوَاءُ عَلَيْنَا أَوْعَظْتَ أَمْلَهُ تَكُن مِنَ اَلُوَا عِظِيرَ ﴿ إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوْلِينَ ﴿ وَمَا خَنُ مِعُعَذَ بِنَ الْأَوْلِينَ ﴿ وَمَا خَنُ مِعُمَدُ مِعْ فَأَهْلَكُنَهُمُ أَإِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ اَكْتُرَهُمُ مُوْمَنِينَ ﴿

وَإِنَّ رَبُّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ١

كَذَّبَتْ ثُمُودُ ٱلْمُرْسَلِينَ اللهِ

إِذْقَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَلِحُ أَلَائَنَقُونَ ﴿

إِنِّى لَكُمْ رَسُولُ أَمِينٌ ۞

فَأَتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ١

وَمَاۤ أَشۡتَلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجْرٍۗ إِنۡ أَجْرِيَ إِلَّاعَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَلَمِينَ ﷺ

Markay Qoomkii Nabi Huud ka Madax adaygeen Xaqii ooy isugu mid Noqotay waano iyo La'aanteed, Diideenna wax u Sheeggii, Sheegteenna inaan la Cadaabayn Yaa Eebe Halaagay, Taasina waa Abaalka Xaqdiidayaasha.

Sidoo kale waxaa Eebe u Diray Thamuud Nabi Saalax, wuxuuna la maray Waddaday la Mareen Nabiyadii kale, wuxuu Xaalku ku Dambeeyeyna Wuu Imaan, waxaadse Moodaa in Gaaladu Ceel kaliya ka Cabbeen, waa Ceelka Xumaanta. Ash-Shucaraa' (136-145).

146. Ma waxaa Laydinkaga Tagi Halkan idinkoo Aamina.

147. Oo ku Sugan Basaatiin iyo Ilo (Socda).

148. Iyo Beero iyo Timir Fiideedu Bisayl Tahay.

149. Ood ka Qoranaysaan Buuraha Guryo idinkoo Kibirsan.

150. Ee Eebe ka Dhawrsada ina Adeeca

151. Hana Adeecina «Maqlina» Amarka Xadgudbayaasha.

152. ah kuwa Fasaadiya Dhulka oon Hagaajinayn.

153. Waxay Dheheen waxaad uun ka mid Tahay kuwa la Sixray.

154. Mana Tihid waxaan Dad nala mid ah ahayn ee noo keen Aayad Haddaad run Sheegi.

155. Wuxuu Yidhi Tani waa Hal, Maalinbay Cabbi idinkuna Maalinbaad Cabbaysaan la Yaqaan.

156. Ee ha ku Taabanina Xumaan, oos idin qabto Cadaab Maalin wayn.

157. Wayse Dileen waxayna ahaadeen kuwo Qoomameeya.

158. Waxaana Qabtay Cadaab Taasna waxaa ku Sugan Calaamad, Badankoodna ma aha kuwo Rumayn (Xaqa).

159. Eebahaana waa Adkaade Naxariista. ٲؙٛٛٚؾؙڗؙڴؗۯؙۏؘڣؚڡؘٵۿنۿڹؙٳٙٵڡؚڹؚيڬ۞ ڣؚڿٙٮؙۜؾؚۅؘڠؙؿۘۅڹؚ۞

وَزُرُوعٍ وَنَخْلِطَلْعُهَا هَضِيمٌ ١

وَتَنْحِتُونَ مِنَ أَلْجِمَالِ مُتُوتًا فَرِهِ مِنَ ﴿ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مَا لَيْكُمُ اللَّهُ مَا لَكُمُ اللّ فَاتَتَقُواْ اللَّهُ وَأَطْعُمُونَ ﴿ اللَّهِ مَا اللَّهُ وَأَطْعُمُونَ ﴿ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مَ

وَلَا تُطِيعُوٓ اَأَمْ إَلْمُسْرِفِينَ ۞ اَلَّذِنَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا تُصْلِحُونَ ۞

قَالُوٓ الإِنَّمَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ ١

مَّاأَنَتَ إِلَّا بَشَرُّ مِثْلْنَا فَأْتِ بِثَايَةٍ إِن كُنتَ مِنَ الصَّلِهِ قِبِنَ ﴿ قَالَ هَنهِ هِ: نَاقَةٌ لَمَّا شِرْبُّ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمِمَّنْلُومِ ﴿ وَلَانَمَسُّوهَا بِسُوَّءِ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿ ﴾ وَلَانَمَسُّوهَا بِسُوَّءِ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿ ﴾

فَمَقَرُوهَا فَأَصَبَحُواْ نَدِمِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهَ فَأَخَذُهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَالِكَ لَآبَةً وَمَاكَاكَ أَكْثَرُهُم مُّوْمِنِينَ ﴿ اللَّهِ الل

وَإِنَّارَبُّكَ لَهُوَٱلْعَرْبِيزُٱلرَّحِيمُ

Cid Ladnaan iyo Kibir ku Waari ma jirto, Qoomkii Nabi Saalaxna markay Xaqii ka Madax adaygeen oo Beeniyeen Nabigii oy Dileen Hashii Calaamadda u ahayd Yaa Eebe Halaagay oo Ciqaabay, Adduunyana waa Beer Cagaaran oo Maruun Ingagi, waxaase Habboon in Si Fiican loogu Dhaqmo Xaqa. Ash-Shucaraa' (146-159).

160. Waxay Beeniyeen Qoomkii (Nabi) Luudh Rasuuladii.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ ٱلْمُرْسَلِينَ إِنَّ

161. Markuu ku Yidhi Walaalkood Luudh Miyeydaan Dhawrsanayn.

162. Waxaan idiin ahay Rasuul Aaminee

163. ee ka Dhawrsada Eebe ina Adeeca.

164. Idinkama Warsanaayo Xaqa Ujuuro, Ajrigayga Eebaha Caalamkaan ka Sugi.

165. Ma waxaad u Tagaysaan Ragga Caalamka.

166. Ood ka Tagaysaan waxa Eebe idiin Abuuray oo Haweenkiina ah, waxaadse Tihiin Kuwo Xadgudba.

167. Waxay Dheheen haddaadan Joogin Luudhow Waxaad Noqon kuwa la Bixiyo.

168. Wuxuu Yidhi (Luudh) Anigu Camalkiinna waan la Cadhaysnahay.

169. Eebow iga Kori iyo Ehelkaygaba waxay Falayaan.

170. Waana korinay Isaga iyo Ehelkiisiiba Dhammaan.

171. Habar ku Hadhay Mooyee (Haweeneydiisii).

172. Markaasaan Halaagnay Intii kale.

173. Waxaa ku soo Daynay (Roob Dhagax Naara) waxaana u Xun Roobka kuwa Loo digay.

174. Taasna waxaa ku Sugan Calaamad, Badankoodna ma aha kuwo Rumayn.

175. Eebahaana waa Adkaade Naxariista. إِذَقَالَ لَهُثُمَّ اَخُوهُمْ لُولُّ الْاَنْفُونَ ۞ إِنِّ لَكُمْ رَسُولُ آمِينٌ ۞ فَانَّقُواْ اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ۞

وَمَاۤ أَسْتُلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍّ إِنْ أَجْرِكَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ ٱلْعَدَلَمِينَ ﴿ اللَّهِ

أَتَأْتُونَ ٱلذُّكْرَانَ مِنَ ٱلْعَلَمِينَ ١

ۅؘؾؘۮؘۯۅڹؘڡؘٵڂۘڶۊؘڷڴؙڒٙۯؿؙؚڴؙؠڡؚؚٚڹٲڒٙۅٛڝؚػؗؠ۠ؖڹڵٲۺؖ ڡٞۄؙٞۼٵۮؙۅٮؘ۩ؖ

قَالُواْلَيِن لَّرْ مَنْتَ فِي كُولُ لَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُخْرَجِينَ الْ

قَالَ إِنِّى لِعَمَلِكُمْ مِّنَ الْقَالِينَ ۞ رَبِّ جَنِّى وَأَهْلِى مِمَّا يَعْمَلُونَ۞

فَنَجَيْنَهُ وَأَهْلُهُ وَأَجْمَعِينَ ١

ٳڵۜۘٵۼۘٷڒؘٳڣۣٱڵۼٵؠڽۣڹؘ۞ ؿؙؙۄٞۮؘڡٞڒؘؽٵٞڷڵڂڔۣؽڒؘ۞

وَأَمْطَرُنَاعَلَيْهِم مَّطَرَّ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ الشَّ

إِنَّ فِ ذَٰلِكَ لَا يَهُ وَمَاكَانَا كَثُرُهُم مُوْمِنِينَ ١

وَإِنَّ رَبِّكَ لَمُوا ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ١

Qoomkii Nabi Luudh waxay ku Caan ahaayeen wax Sheegiddiisa laga Xishoodo oo ah inay Ragga Aadi jireen Haweenka ka Sokow, waana Caado Xun oo Ciqaab Mudata, waxaana Loo Ciqaabay si Daran, Cid kasta oo waxyaalahaas oo kale ku Kacdana waa Cid Dullaysan oo Wasakhawday, waxayna Dharbaaxo ku tahay kuwa Buka ee Dabaalan waxaas. Ash-Shucaraa' (160-175).

176. Waxay Beeniyeen Kayntii Ehelkeedii Rasuulladii.

177. Markuu ku Yidhi Nabi Shucayb Miyeydaan Dhawrsanayn.

178. Waxaan idiin ahay Rasuul Aaminee.

179. ee ka Dhawrsada Eebe ina Adeeca.

180. Idinkama Warsanaavo Xaga Uiuuro, Ajrigayga Eebaha Caalamkaan ka Sugi.

181. Oofiya (Dhammaystira) Beegidda hana ka mid Noqonina kuwa Nusqaamiya.

182. Una Miisama Cadaalad Toosan.

183. Hana ka Nusqaaminina Dadka waxooda hana Xumaynina Dhulka Idinkoo Fasaadin.

184. Kana Dhawrsada Eebaha idin Abuuray iyo Khalqigii Horreeyey.

كُذَّبَ أَصِّحَاثُ لَتَنْكُهُ ٱلْمُ سَابِنَ الْآثَالُ

أَهُ أَالُكُمَا ۗ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُهُ

وَزِنُواْ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ وَلَا تَتَخَسُواْ النَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ وَلَا نَعْتُواْ فِي ٱلْأَرْضِ

وَٱتَّقُواْ ٱلَّذِي خَلَقَكُمْ وَٱلْجِلَّةَ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿ إِلَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

Qoomkii Nabi Shucayb oo Dhulka Madyan Daganaa waxay Beeniyeen Xaqii, waxayna ku Caan Baxeen inay Nusqaamiyaan Miisaanka iyo Suuskaba, Dadkana Saas uga Nusqaamiyaan Xaqooda, wuxuuna Nabi Shucayb isku Dayey inuu ka Reebo Arrintaas, Dhulkana Ayan Fasaadin, wayse ka Madax adaygeen Xaalkaas sida ka Muuqata Aayadaha soo Socda. Waxaana Dhab ah in Cunnada oo Dadka lagu Khayaamo Lagana Nusqaamiyo ay Tahay Arrin Xun oo Ciqaab iyo Halaag Mudan, Yaase Garansiin kuwa ku Dhaqma Xaalkaas Eebe Mooyee, Ciddii Caqlilehse waa inay ka Joogtaa ka Hore Maalinta Dadku u Istaagi Ilaaha Caalamka. Ash-Shucaraa' (176-184).

- 185. Waxay Dheheen waxaad uun Tahay kuwa la Sixray.
- 186. Mana Tihid waxaan Dad nala mid ah ahayn, waxaana kuu Malaynaynaa kuwa Beenaalayaasha ah.
- 187. ee Nagu soo Rid Goosimo Samada ka mid ah haddaad Run sheegi.
- 188. Wuxuu Yidhi Eebahay baa og waxaad Falaysaan.
- Wayna Beeniyeen waxaana Qab-

قَالُوٓ أَ إِنَّ مَآ أَنتَ مِنَ ٱلْمُسَحَّرِينَ ﴿ اللَّهُ الْمُسَحِّرِينَ ﴿ اللَّهُ وَمَآأَنَتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّتْلُنَا وَ إِن نَّظُنُّكَ فَأَسْقِطْ عَلَتْنَا كَسَفَامِنَ ٱلسَّمَآءِ إِن كُنتَ فَكَذَوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ وَمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ

tay Cadaab Maalintii Hadhka, waana Cadaab Maalin Wayn.

190. Arrintaasna waxaa ku Sugan Calaamad mana aha Badankoodu mid Rumayn.

191. Eebahaana waa Adkaade Na-

عَذَابَيَوْمٍ عَظِيمٍ 🕲

إِنَّ فِى ذَالِكَ لَاَّ يَتُّومَا كَانَا كَثُرُهُمُ مُّؤْمِنِينَ ﴿

وَإِذَّ رَبُّكَ لَمُو ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ

Waxay kuwanna ku Jawaabeen Jawaabtii kuwii ka Horeeyey oo kale, waxayna ku Sheegeen Sixir, wayna Beeniyeen, waxay warsadeen in Cirka Goosino Cadaaba looga soo Rido, Eebase waa ogyahay waxay Fali'waxaana qabtay Cadaab Hadheeyey oo Wayn.

Ibnu Cabbaas wuxuu Yidhi: Wuxuu Ilaahay ku soo Daayey Onkod iyo Kulayl Daran oo ku Dhajiyey Neefta, markaasay ka Baxeen Guryaha iyagoo u Carari Dibadda, Markaasaa Eebe Daruur ka Hadhaysa Qorraxda ku soo Daayey markay ku soo Kulmeenna uu Eebe ku soo Daayey Naar Gubtay. Ciqaabta Eebana kama Fogo Daalimiinta Xaq Diidayaasha ah. Ash-Shucaraa' (185-191).

- 192. Quraankuna waa soo Dejin Ebaha Caalamka.
- 193. Waxaa kula soo degan Ruux Aamin ah (Jibriil).
- 194. Qalbigaaga inaad ahaato kuwa ku Diga.
- 195. Af Carabi ahoo Cad.
- 196. Quraankuna wuxuu ku Sugnaa Kutubtii hore.
- 197. Miyeyna Calaamad ugu Fillayn inuu Yaqaanno Culimadii Banii Israa'iil.
- 198. Haddaan ku soo Dejino Quraankan Cajamiga Qaarkiis.
- 199. oo uu ku Akhriyo Korkooda mayna Rumeeyeen.
- 200. Saasaan u Galinay Diidada Quluubta Dambiilayaasha.
- 201. Mana Rumaynayaan Xaqa Intay ka Arkaan Cadaab Daran.
- 202. Oos ugu Yimaaddo Cadaabku Kado Iyagoon Ogayn.
- 203. Oy Dhahaan ma nala Sugi.

وَإِنَّهُ لَنَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَاكِمِينَ ﴿

نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ اللهِ

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿

ؠؚڸؚڛؘٳڹٟ؏ۘۅؘؚؠؙؚٞؠؙؠۣڹؚ۞ ۅؘٳڹؘٚڎؙۥڶڣؽۯؙؠؙۯؚٲڶٲؘۊۘڶؠڹؘ۞

أُوَلَرْيَكُنَ لَهُمْ اللَّهُ أَن يَعْلَمُهُ عُلَمَتُوا أَبَنِي إِسْرَةِ بِلَ ١

وَلَوْنَزَّلْنَهُ عَلَى بَعْضِ ٱلْأَعْجَمِينَ إِلَى

فَقَرَأَهُ, عَلَيْهِم مَّاكَانُواْ بِدِ مُوْمِنِينَ ١

كَنَالِكَ سَلَكُنْنَهُ فِي قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ ١

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ عَتَى يَرُوا ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ١

فَيَاأْتِيهُم بِغْنَةُ وَهُمْ لاَيشْعُرُونَ فَيَ

204. Ma Cadaabkanagay Dadajisan.

أَفَيِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ۞

Aayadahan Eebe wuxuu ku Tilmaamay Quraanka inuu yahay soo Dejin Eebe, oo Jibriil u soo Dhiibay, kuna Soo Dejiyey Qalbiga Nabiga, Luuqadda Carabiga ahna ku soo Dejiyey, Kutubihii Horana lagu Caddeeyey, Culimadii Banii-Israa'iilla ay Ogaayeen. Dambiilayaashuse ay Beeniyeen, ayna saas ahaadaan intay ka arkaan Cadaab Daran, uguna Yimaadda Kado, iyagoon Ogayn Oy Markaas Calaacalaan, Yidhaahdaanna Maa nala Sugo, waxayse Dedejisanayeen Cadaabba. Sufyaan wuxuu Yidhi: Waxyi Dhammaantii wuxuu ku Dagayey Carabi ee waxaa Tarjumayey Nabiyada. Ash-Shucaraa' (192-204).

- 205. Ka Warraan Haddaan u Raaxayno Sanooyin.
- 206. Markaas uu u Yimaaddo wixii loogu Goodinaayey.
- 207. Muxuu uga Tari Xaggooda wixii loogu Raaxeeyey.
- 208. Magaalo aan Halaagno oon loo Diginna ma Jirto.
- 209. Waano Darteed, mana nihin Daalimiin.
- 210. Kumana soo Degto Quraanka Shayaadiintu.
- 211. Kumana Habboona mana Karaan.
- 212. Shayaadiintu Maqalka waa ka Fogyihiin.
- 213. Ee ha Caabudin (Baryin) Eebe Miciisa Ilaah kale ood Noqoto kuwa la Cadaabo.
- 214. Una Dig Qaraabadaada Kuu sii Dhaw.
- 215. Una Raarici Garabkaaga (U Naxariiso) Ciddii ku Raacda oo Mu'miniinta ah.
- 216. Hadday ku Caasiyaanna waxaad Dhahdaa anigu Bari baan ka ahay waxaad Falaysaan.

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيَّ أُيِّمَمَّا تَعْمَلُونَ شَكَّا

Raaxo Adduunna wax ma tarto markay Ciqaabtu Timaaddo, waxaa Sugnaaday in la keeni Qiyaamada Gaalka oo Naarta la Tiimbin Markaas la Dhihi Khayr Waligaa ma Aragtay, Nicmo Waligaa ma Aragtay, oo u Dhihi Wallahi Maya, La Keenina kii ugu dhibaato Badnaa Adduunka oo la Taabsiin Janada Markaas la Dhihi ma Aragtay Xumaan Waligaa oos Dhihi Waligay Maya, Nabiga iyo Quraanka Shaydaan uma soo Dhawaado, lamana soo Degin, waase ka Fogyihiin Cibaadana Eebe Kaliyaa Muta, Eebana wuxuu Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu marka Hore U digo Qaraabada Illeen haddii kale See Dadka kale Wax u Rumayn, wuuna Yeelay Nabigu Sidaas, Tan kale wuxuu Eebe Faray inuu u Naxariisto Mu'miniinta Islaamkuna waa Diin Isu naxariisasho. Ash-Shucaraa' (205-216).

217. Talo Saaro Eebaha Adkaada ee Naxariista.

218. Ee ku Arka Markaad Kici.

219. Iyo Lagagadoonkaaga kuwa Tukan.

220. Eebana waa Maqle Og.

221. Ma idiinka Warramaa Ruuxay ku soo Degi Shayaadiintu.

222. Waxay ku soo Degi Beenaale Dambi Badan oo Dhan.

223. Waxayna Xadi Maqalka Badankoodna waa Beenaalayaal.

224. Gabayaana waxaa Raaca kuwa Baadida ah.

225. Miyaadan Arkin in Iyagu Tog kasta (Xumaan) ay ku Dhex Wareersanyihiin.

226. Oyna Sheegi waxayna Falayn.

227. Kuwa Xaqa Rumeeyey Mooyee oo Camal Fiican Fala oo Xusa Eebe wax Badan, oo Gargaarta Dulmi ka Dib, waxayna Ogaan doonaan kuwii Dulmi Falay soo Noqoshaday soo Noqdaan (Qiyaamada).

وَتَوَكَّلُ عَلَى ٱلْعَرِيزِ ٱلرَّحِيمِ اللَّ

ٱلَّذِي يَرَينكَ حِينَ تَقُومُ ١

وَتَقَلُّبُكُ فِي ٱلسَّنجِدِينَ ﴿

إِنَّهُ هُوَالسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ الْ

هَلْ أُنِيتُكُمْ عَلَى مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَطِينُ

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَشِيمٍ

يُلْقُونَ ٱلسَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَنذِبُونَ

وَٱلشُّعَرَآءُ يَنَّبِعُهُمُ ٱلْعَاوُدَ ١

أَلَوْتَرَأَنَّهُمْ فِكُلِّوادٍ يَهِيمُونَ ١

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّبْلِحَنتِ وَذَكُرُواْ اللَّهَ كَثِيرًا وَاننَصَرُواْمِنْ بَعْدِمَاظُلِمُواُّ وَسَيَعَلَمُ الَّذِينَ طَلَمُواْ أَىَّ مُنقَلَبِ يَنقَلِبُونَ ۞

Waa in La talo Saarto Eebaha Adkaada ee Naxarista, ee ku Arka Markaad Istaagi iyo Gagadoonkaaga kuwa Tukan ee Maqli ee Og. Shaydaanna wuxuu ku soo Degaa Been badane, Dambi badan, Heesta iyo Gabayga oo Waqtiga kaa Dhumiyana waa Caayanyihiin, waxaana Raaca Heesaaga kuwa iska Baadida h, waxaana ka mid ah Caadada Heesaaga iyo Gabayaaga inay ku Wareeraan oo Dhexgalaan wax kasta, ooy Sheegaanna waxayna Faliin, marka Iaga Reebo kuwa xaqa Rumeeyey ee Wanaagga Fala oo Gargaarta intii la Dulmiyey, Daalimna wuxuu Ogaan markuu Eebe u Noqdo, Gabayguna markuu Bato oo wax walba la Sheego, oon runta laga Sheegin, oo lagu Caayo Cidaan Mudan, laguna Amaano cidaan mudan waa Aafo iyo Balaayo Ruuxa ka Buuxda Islaamkuna ma Ogola, Siduu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u yidhi: in Laabta Midkiin Malaxu Dhaamiso yaa ka Khayroon inuu Gabay ka Buuxsamo (Imaam Axmed) Hadduuse yahay mid xaqa loogu Hiillin, wanaaggana Fari, Xumaantana Reebi kaasi ma Cayna mana Xuma. Ash-Shucaraa' (217-227).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- (Xarafka hore Isagoo kale waan soo Maray) Inuu ku Tusin Mucjisada Quraanka, Taasi Waa Aayaadka Quraanka iyo Kitaabka Cad.
- 2. Waana Hanuunka iyo Bishaarada Mu'miniinta
- 3. Ee ah kuwa Ooga Salaadda oo Guta Zakada oo Aakhiro Yaqiinin.
- 4. Kuwaanse Rumayn Aakhiro waxaan u Qurxinay Camalkooda waana ku Indho la'Yihiin (Wareersanyihiin).
- 5. Kuwaasi waa Kuwuu u Sugnaaday Cadaab Xun Aakharana Iyaga unbaa Khasaaray.
- Adiguna Nabiyow waxaad kala Kulmi Quraanka Ilaaha Falka San ee Og Agtiisa.

مِلْتُهُ الرَّحْمَ الرَّحِيمَ اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّحِيمَ الرَحِيمَ الرَّحِيمَ الرَحِيمَ الرَحِيمَ

طَسَ تِلْكَ ءَايَنتُ ٱلْقُرْءَانِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ١

هُدَى وَيُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ١

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤَتُّونَ النَّكَاةَ وَهُم إِلَّا الْخَرْوَ هُمْ يُوقِنُونَ ۞ إِنَّ النَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيْنَا لَهُمُّ اتَّصْلَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ۞ اتُولَئِكَ الذِينَ لَمُمُّ سُوَّءُ الْعَدَابِ وَهُمْ فِي الْاَخِرَةِ هُمُ الْاَّخْسَرُونَ ۞ وَيْنَكَ لَلْكَقَى الْقُرْءَ اسَ مِن لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ۞

Suuraddu waxay ka warrami in Quraanka Kariimka ah Hanuun iyo Bishaaro u Yahay Mu'miniinta Xaqa Rumaysan ee Salaadda si Fiican u Guta, Zakadana Bixiya, Aakharana Yaqiinsan, kuwaanse Rumaynin Aakharo waxaa loo Qurxiyey Camalkooda Xun Oyna ku Dhex Wareersanyihiin, waana kuwa Cadaab Xun u Sugnaaday oo Khasaaray Aakharo Illeen weybeeniyeene. Dhabtuna waa in Quraanku ka soo Degay Ilaaha Xakiimka ah ee wax walba Og Xaggiisa'Warkiisuna waa Run Cad. Xukunkiisuna waa Caddaalad Dhammaystiran. Waxaase loo Baahanyahay Rumayn, ku Dhaqan, ugu Yeedhid iyo Dhawrid, An-Naml (1-6).

- 7. Xusuuso Markuu ku Yidhi Nabi Muuse Ehelkiisa Anugu waxaan Arkaa Iftiin waxaan Idiinka Keeni Xaggiisa War Ama Waxaan Idiinka Keeni Dhuxul Daba inaad Kulaashaan.
- 8. Markuu Yimid waxaa Loogu Dhawaaqay Waa la Barakeeyey Cidda

إِذْقَالَمُوسَىٰلِأَهْلِهِ إِنِّ ءَانَسْتُ نَازَلَسَنَاتِيكُمْ مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْءَاتِيكُمْ بِشِهَابٍ فَبَسِلَّعَلَكُوْ تَصْطَلُوكَ ﴿ مِنْهَا بِخَبَرٍ

فَلَمَّا جَآءَ هَانُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَن فِي ٱلنَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا

Dabka la Joogta iyo kuwa Gaararkiisa ah, waxaana Nasahan Ilaaha Caalamka.

- 9. Muusow Anugu waxaan ahay Ilaaha Adkaada ee Falka San.
- 10. Ee Tuur Ushaada, Markuu Arkay Iyadoo Gilgilan Sida Maska wuu Jeedsaday Isagoo Carari, Mana soo Noqon, Muusow ha Cabsanin, kuma Cabsadaan Agtayda Rasuulladuye.
- 11. Ciddiise Dulmi Fasha markaas Wanaag ku Baddasha Xumaan ka Dib Anugu waxaan ahay Dambi Dhaafe Naxariista.

وسبحن اللهرب العاميان في ينمُوسي إنّه أَنَا اللهُ الْعَرِيرُ الْحَكِيمُ ﴿ اللهُ اللهُ الْعَرِيرُ الْحَكِيمُ ﴿ ا وَالْقِي عَصَاكُ فَلَمَّا رَءَاهَا تَهَا تُرَّكُمُ أَكُمُ مَا أَنَّ وَكَنَ مُدْيِرًا وَلَوْ يُعَقِّبَ يُنمُوسَى لا تَعَفْ إِنِّي لا يَخَافُ لَذَى الْمُرْسَلُونَ ﴿ اللهِ الله

ٳڵٳڡڹڟڶۄؘؿڗؠڋڶڂۺۜڹٵؠڡۮۺۅٛ ؙڡؘٳؚڹۣۼؘڡؙٛۅؙڒۘڗؘڿؠٞٞڒؙۣٛ

Qisada Nabi Muuse iyo sida Ilaaheen ula Hadlay Meelo Badan yaa lagu sheegay, waxayna ku Tusin in Ilaahay Cidduu Doono oo Rasuuladiisii ka mid ahaa la Hadli Jiray, Tan kale waxay ku Tusin in Nabiyada Ceeb ku ahayn Cabsida Caadiga ah, wax Sharaftooda wax u Dhimana ayna ahayn. Tan kale waxay ku Tusin Awoodda Eebe iyo inuu wuxuu Doono Fali Karo.

Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Ilaahay Ma Seexdo kumana Habboona (Waa ka Dheeryahay) inuu Seexdo, Wuxuu Hoos u Dhigaa ama Koryeelo (Qaybta) waxaa u Kor Noqda Xaggiisa Camalka Habeenka Maalinta ka hor, iyo kan Maalinta Habeenka ka Hor. Waxaa wariyey (Ibnu Abii Xaatim). An-Naml (7-11).

- 12. Gali Gacantaada Jeebkaaga waxay soo Bixi Iyadoo Cad Xumaan La'aan (Waxayna ka mid yihiin) Sagaal Calaamo oo Fircoon iyo Qoomkiisa loo Muujiyey, waxayna ahaayeen Qoom Faasiqiina.
- 13. Markay u Timid Calaamaddannadii Iyadoo Cad waxay Dheheen Kani waa Sixir Cad.
- 14. Wayna Diideen Iyagooy Yaqiinsatay Naftoodu Dulmi iyo Isla Sarreeyn Darteed, ee Day Siday ahaatay Cidhibtii Mufsidiinta (Xumo Wadayaasha).

وَأَدْخِلْ يَدُكُ فِ جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِسُوَةٍ فِي شِيع ءَايَتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ * إِنَّهُمْ كَافُواْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ وَاللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ الْعَلَيْةُ الْمُعْمَعُ عَلَيْهُ الْعَلَيْهُ الْمُعْلَقُولُونَا عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْمُعَلِّعُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ الْمُعْلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَامُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعِلَى اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَامُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعُلِي اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَيْمُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَامُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعُلَامُ عَلَيْ اللْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَامُ عَلَيْهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَامُ عَلَى الْعَلَى الْعَلِي الْعَلِي الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْع

Mucjisooyinka iyo Calaamadaha la Siiyey Nabi Muuse waxay ahaayeen Sagaal Oy ka Mid ahaayeen Usha iyo Gacantu Siday Suurad kale Sheegtay. si Fircoon iyo Qoomkiisa Falka Xumaa loogu wax Tuso, wayse Beeniyeen Xaqii Iyagoo Hoosta ka Og Runta, si ay Madaxnimada iyo Isla Waynida ugu Mitidaan, maxaase ka Dambeeyey oon Halaag iyo Khasaare ahayn, wax badanna waxaa la soo Sheegay in Dad Badan ay Diideen Xaqa iyagoo Garan Ilaalin iyo Dhawrid Maslaxo Gaara, Taasoo ah Madaxtinimo, Xoolo, iyo Isla Wayni Micno Darro. Ciddii Caqli lehna waa Xaal ay Waajibtahay inuu ku Waano Qaato. An-Naml (12-14).

- 15. Waxaan siinay Daawuud iyo Sulaymaan Cilmi, waxayna Dheeheen Mahad Ilaahbaa iska leh ee ah kan Naga Fadilay wax badan oo Addoomadiisa Mu'miniinta ah.
- 16. Wuxuuna Dhaxlay Sulaymaan Daawuud, wuxuuna yidhi Dadow waxaa nala Baray Codka Shimbiraha, waxaana nala siiyey wax kasta (oo Xukun ah) kaasina waa Fadliga Cad.
- 17. Waxaa Loo kulmiyey Sulaymaan Junuudiisii oo Jinni, Insi iyo Shimbiro leh, iyagoo iscelcelin.
- 18. Markay Yimaaddeen Togii Qudhaanjadana oy tidhi Qudhaanjo Qudhaanjooy Gala Guryihiinna Yeyna idin Jajabin Sulaymaan iyo Junuudiisu Iyagoo idin Ogayn.
- 19. Markaasuu Muusooday Isagoo ku Qosli Hadalkeeda wuxuuna yidhi Eebow I waafaji inaan ku Mahdiyo Nicmadaad ugu Nicmaysay Ani iyo Waalidkay iyo Inaan Falo Wanaag Aad ka Raali tahay ina Gali Naxariistaada Addoomadaada Suuban Dhexdooda.

وَلَقَدْ ءَانَیْنَا دَاوُدَ وَسُلَیْمَنَ عِلْمَا ۗ وَقَالَا ٱلْحَمْدُلِلَهِ ٱلَّذِی فَضَلَنَا عَلَى کَثِیرِمِنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۞

Wuxuu Eebbe Sheegi wuxuu ugu Nicmeeyey Nabi Daawuud iyo Wiilkiisii Nabi Sulaymaan oo Nicmooyin ah Adduun iyo Aakhiroba, iyo in Nabi Sulaymaan loo Sakhiray Jinni, Insi iyo Shimbirahaba, Barayna Hadalka Shimbiraha intuu ka Kaso Afkooda, Sidoo kale Codka Qudhaanjadii Uga digtay Saaxiibadeed Jajabinta Nabi Sulaymaan iyo Colkiisoon Ogayn.
uuna Qoslay kuna Mahdiyey Eebbe, Warsadayna Wanaag isaga iyo Waalidiintiis, wanakaas wanaaggu in

uuna Qoslay kuna Mahdiyey Eebbe, Warsadayna Wanaag isaga iyo Waalidiintiis, wanakaas wanaaggu in marka Eebe khayr ku siiyo Mahadiyo, wanaagna la falo, Xumaanta iyo Kibirkana layska Jiro oo laga Fogaado. An-Naml (15-19).

- 20. Wuxuu Fiirfiiriyey Shimbirihii (Sulaymaan) Wuxuuna Yidhi Maxaan la Arki La'ahay Hud-Hudkii Mise kuwa Maqan buu ka Midyahay.
- 21. Waxaan Cadaabi Cadaab Daran ama waan Gawrici ama wuxuu iikeeni Xujo Cad.
- 22. Markaasuu Muddo Yar Maqnaa Markaasu Yidhi (Markuu Yimid) wa-

وَتَفَقَّدُ الطَّيْرَ فَقَ الَ مَالِ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْفَآبِيِينَ ۞ لأُعَذِّ مِنْدُ عَذَابَ اسْكِيدًا أَوْلاَ أَذْ بَحَنَّهُ: أُولِيَا أَتِينِي مِسُلْطَنِ مُّيِينِ ۞ فَمَكَنَ غَيْرَ مِيدٍ فَقَالَ أَحَطَتُ بِمَالَمْ تُحِطْ بِهِ.

xaan Ogaaday waxaadan Ogaanin, waxaana kaaga keenay ReeSaba War Yaqiina.

- 23. Waxaan Helay Haweeney Xukumaysa lana Siiyey wax kasta (oo Xukun ah) waxayna Leedahay Carshi Wayn.
- 24. Waxaan Helay Iyada iyo Qoomkeedii oo u Sujuudi Qorraxda Eebe ka Sokow wuxuuna U qurxiyey Shaydaan Camalkooda wuxuuna ka Leexiyey Jidka Mana Hanuunsana.
- 25. May u Sujuudaan Ilaaha soo Bixiya waxa ku Qarsoon Samooyinka iyo Dhulka oo Og waxaad Qarinaysaan iyo waxaad Muujinaysaan.
- 26. Ilaahay Isaga Mooye Ilaah kale ma jiro, waana Eebaha Carshiga Wayn.

وَجِثْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإِيقِينٍ ١

إِنِي وَجَدَثُ أَمْرَأَةً نَمْلِكُهُمْ وَأُوبِيَتَ مِن كُلِّ مَنْ وَلُوبِيَتَ مِن كُلِّ مَنْ وَلَمُ اعْرَشُ عَظِيمٌ اللهِ

وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّنْسِمِنِ دُونِ اللَّهِ وَزَنِّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمَّ لَايَهْ مَدُونَ اللَّ

ٲٞڵؖٳؗؗؠۜۺڿۘۮۘۅٳ۫ڸؚؠؖۄۘٲڵڎؘؚؽڲ۬ڔۣڿۘٵڵڂؘڹ؞ٙڣۣٱڶۺۜٮؘۅؘؾؚ ۅؘٲڶٲ۫ڗ۫ۻۣۅؘؽۼڷۄؙػٲػ۫ۼ۫ۏؗۯ؞ؘۅؘػٲڞ۫ڸڹؗۏڹ۞

ٱللهُ لَآ إِلَهُ إِلَّا هُورَبُ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ اللهِ

Awoodda Eebaa iska leh, ha siiyo Nabi Sulaymaan Xukun Laakiin waxaa ka Qarsoomi kara wax Xayawaan Yari Ogaan karo sida Hud-Hudka'kaasoo uga warramay Ree Saba iyo Xukunkooda iyo waxay Caabudaan, Taasina La Yaab malaha mar Hadday wax walba ku Xidhanyihiin Awoodda Eebaha wax walba Koobay, ee Isaga uun Ilaah ah, ee Carshiga wayn Leh, Shaydaanbaase Dad Dhumiyey oo u Harag Lulay oo Xumaanta u Qurxiyey, waana Colka Dadka oon Marna ka Nasanayn Dhumintooda. Tan kale waxay ku Tusin Wanaagga Makhluuqa Qaarkiis sida Hud-Hudkaas Eebe iyo Cibaadadiisa u Yeedhay, Saas Darteed Yuu Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa he yeelee) u Reebay Dilidda Qudhaanjada, Shimbiraha, Hud-Hudka iyo Suradka. Waxaa Wariyey (Imaam Axmed). An-Naml (20-26).

- 27. Wuxuuna Yidhi Waannu Eegi inaad Run Sheegi iyo inaad ka mid Tahay Beenaalayaasha.
- 28. La Tag Warqaddaaydan kuna Tuur Xaggooda kana Durug Xaggooda,markaas Fiiri waxay soo Celiyaan.
- 29. Waxayna Tidhi Madaxeey waxaa La ii soo tuuray Warqad Sharaf leh.
- 30. (Kuna Qoran) Waxay ka Timid Sulaymaan waxayna ku Billaabatay Magaca Eebaha Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.
- 31. Ee Hayska Kay waynaynina iina Imaadda Idinkoo Muslimiina.

﴿ قَالَ سَنَنظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْكَذِبِينَ ١

ٱذْهَب بِيكِتَنِي هَكَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَأَنْظُرْ مَاذَا يُرْجِعُونَ ﴿

قَالَتْ يَكَأَيُّهُ ٱلْمَلُولُ إِنِي أَلْقِي إِلَى كِنَكِ كَرِيمُ ﴿

أَلَّا تَعْلُواْ عَلَى وَأَنُّونِ مُسْلِمِينَ

- 32. Waxayna Tidhi Madaxeey ii Ishaara Amarkayga ma Ihi Mid Goysa Amar Intaad ka Joogtaan.
- 33. Waxayna Dhaheen Annagu waxaan Nahay kuwo Xoog badan oo Geesinimo Badan, amarkase adaa leh ee Fiiri Waxaad Fari.
- 34. Waxay Tidhi Xaakimyadu Hadday Magaalo ku Galaan (Xoog) way Fasaadiyaan waxayna ka yeelaan Ehelkeeda Sharafta leh kuwo Dullaysan Saasayna Falaan.
- 35. Waxaanse u Diri Hadyad waxaana Eegi waxay La soo Noqdaan kuwa la Diray.

قَالَتْ يَنَاأَيُّهُ ٱلْمَلَوُّا أَفْتُونِي فِى آَمْرِي مَاكُنتُ قَاطِعَةً أَمَّرُحَقَّ نَشْهَدُونِ ﴿ قَالُواْ خَنُ أُوْلُواْ فَوَّةٍ وَأُولُواْ بَأْسِ شَدِيدِوَاْ لأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرى مَاذَاتَاْ مُرْيِنَ ﴿

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَحَكُواْ قَرْكِةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُواْ اَعِنَّةَ أَهْلِهَاۤ اَذِلَةٌ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُوك ۞

> ۅؘٳڹؘۣؗڡؙۯ۫ڛڶڎؙۧٳڶؿؠؠۑۿڋؽٙۊؚ ڡؘٛٮؘٵڟؚۯڎؙٞٳ۫ؠؘ_ۘؠۯڿۣڠؙٲڶڡؙۯ۫ڛڷٛۅڹٙ۞

Markay u Tagtay Warqadduu waday Hud-Hud oo Faraysay Islaanimo, yey la Tashatay Haweenaydii Madaxdeedii, markayse Ismuujiyeen inay Xoog Leeyihiin yey iyadu u Soo jeedisay Dagaal la'aan inay Hadyad u Dirto Eegtana Jawaabta'waxayna ahayd Haweenay Caqli Badan oo Waayo Arag ah. Qataade Wuxuu Yidhi: Yaa ka Caqli Badan Islaanimadeedii iyo Gaalimadeediiba. Maxayse tari Isla wayni iyo Kibir iyo Dagaal Jacayl, waxba, waxaase Fiican Kaadsiinyo, Xaq raacid iyo Islaanimo iyo in

36. Markay soo Gaadhay Hadyaddii (Nabi) Sulaymaan Yuu Yidhi ma waxaad ii Kordhinaysaa Xoolo wuxuu I siiyey Eebe yaa ka khayr Roon wuxuu idin siiyey Idinkaase ku Farxi Hadyadiinna.

Xaqa loo Yeedho Had iyo Jeer. An-Naml (27-35).

- 37. Ee U celi Waxaana ula Imaanaynaa Junuud (Col) ayna Awoodayn waxaana ka Bixinaynaa Magaalada Iyagoo Dullaysan oo Ihaanaysan.
- 38. Wuxuuna Yidhi Qoomow Yaa ii Keena Carshigeeda (Kursigeeda) ka hor Imaatinkooda Iyagoo Muslim ah.
- 39. Wuxuuna yidhi Mid Xoog badan oo Jin ah anaa kuu Keeni Intaadan ka Kicin Fadhigaada, waxaana ahay Xoog badane Aamina.
- 40. Wuxuuse yidhi kay Agtiisa ahayd Ogaanshaha Kitaabka Anaa kuu keeni Ishaada Laabideeda horteed (Ilbidhiqsi) Markuu ku Arkay Agtiisa Isa-

فَلَمَّا جَآءَ سُلِيْمَنَ قَالَ أَتُعِدُّ وَنَنِ بِمَالِ فَمَآءَ اتَسْنِ مَالَّهُ خَيْرُمِّمَآ ءَاتَسْكُمُ بِلْ أَنتُر بِهِدِيَّتِكُونَ فَرَحُونَ ۞

> أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْنِينَهُم بِحُنُودِلًا فِيلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِحَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَةَ وَهُمْ صَغِرُونَ ﴿ قَالَ يَتَأَيُّهُا ٱلْمَلُواْ أَيْكُمْ يَأْتِينِ بِعَرْشِهَا قَالَ يَفْرِيتُ مِنَ ٱلْجِيرَ أَنَا عَلِيكَ فِي قَالَ عِفْرِيتُ مِنَ ٱلْجِيرَ أَنَا عَلِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن تَقُومَ مِن مَقَامِكٌ وَلِذِي عَلَيْهِ لَقَوِي أَمِينٌ ﴿

قَالَ ٱلَّذِي عِندُهُ عِلْمُرُّمِّ ٱلْكِئْبِ أَنَا ۚ عَالِيكَ بِهِ عَبْلَ أَن يُرَتَدَ إِلَيْكَ طَرُفُكَ فَلَمَّا رَءَاهُ مُسْتَقِرًّا عِندَهُ, قَالَ goo ku Sugan wuxuu Yidhi Kani waa Fadliga Eebahay inuu Imtixaamo inaan ku Mahdiyo iyo Inaan ka Gaaloobo, Ciddii ku Mahadisa wuxuu uun u Mahdiyey Naftiisa Ciddii Gaalowdana Eebahay waa ka Kaaftoonyahay waana Sharafbadanyahay.

هَذَا مِنفَضْلِرَقِ لِبَنْلُونِ ءَأَشْكُرُأَمَ أَكُفُّرُ وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَقِّى غَيْ كُرِيمٌ ۖ

Wuu Diiday Nabi Sulaymaan Hadyadii, wuxuuna ugu Goodiyey inuu ku Duulo, wuxuuna ka Codsaday Colkiisa in loo Keeno Kursigeedii ka hor Imaatinkeeda Iyadoo Muslim ah, Mid Xoog badanaa Yaana Yaboohay inuu Keeno intuusan fadhiga ka Kicin, waxaase ka Dhakhso badnaaday kan ku Keeni ILbidhiqsi, Markii loo Keenay Kursigana wuxuu ku Mahadiyey Eebe'uuna Yaqiinsaday inay Imtixaan tahay Inuu ku Mahadiyo iyo Inkale, wana Taas Akhlaaqda Dadka Wanaagsan oo ah Inay ogyhiin in Nicmadu Imtixaan tahay in la Mahadiyo iyo in kale, oyna ahayn Faan, Isla wayni iyo Durbaan Tun. Mahadda Ilaahay iyo ku Xidhnaantiisana waa Hubka Mu'miniinta. Diidada iyo Isla Waynidana waa Caadada Gaalada. An-Naml 36-40).

- 41. Wuxuuna Yidhi Dooriya Kursigeeda inay Garato iyo Inay Noqoto Cidaan Garanayn.
- 42. Markay Timid waxaa lagu Yidhi ma sidanaa Kursigaagu, waxayna Tidhi waxaad Mooddaa Isagii (Wuxuuna yidhi) waxaa nala Siiyey Horteed Cilmi waxaana nahay Muslimiin.
- 43. Waxaana (Xaqa) ka Reebay Waxay Caabudaysay oo Eebe ka soo Hadhay, waxayna ka mid ahayd Qoom Gaala ah.
- 44. Waxaa lagu Yidhi Gal Daarta Markay Aragtayna waxay U Malaysay Mawjad (Biya ah) waxayna ka Faydatay Dhudhumadeeda, wuxuuna ku yidhi waa Daar Salaax Sugan oo Quruurado ah, waxayna Tidhi Eebow anigu waxaan Dulmiyey Naftayda, waxaana u Islaamay la Jirka Sulaymaan Ilaahay Dartiis ee Eebaha Caalamka ah.

قَالَ نَكِرُواْ لَهَا عَرْشَهَا نَظُرْ أَنَهَٰ ذِى أَمَتَكُونُ مِنَ ٱلَّذِينَ لَا يَهْتُدُونَ ﴿ فَلَمَّاجَآةَتْ قِلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِّ قَالَتْ كَأَنَهُ ، هُوَّ وَأُونِينَا ٱلْعِلْمِن فَيْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿ الْعِلْمِن فَيْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿

وَصَدَّهَامَا كَانَت تَعَبُّدُمِن دُونِ ٱللَّهِ إِنَّهَا كَانَتُ مِن وَوِ ٱللَّهِ إِنَّهَا كَانَتُ مِن وَوَنِ ٱللَّهِ إِنَّهَا كَانَتُ

فِيلَ لَهَا ٱذْخُلِي ٱلصَّرِّحُ فَلَمَّا رَأَنَّهُ حَسِبَتُهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَن سَافَيْهَا قَالَ إِنَّهُ مَصَرُّحٌ مُّمَرَّدُ مِن فَوَادِيرُّ فَ النَّ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِى وَأَشْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَنَ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَنَامِينَ ﴿

Markii loo Keenay Kursigeedii yuu Faray Nabi Sulaymaan in la Dooriyo Tilmaamihiisa Qaarkood inuu Imtixaamo inay Garato keedii inuu Yahay iyo in kale, markayse timid oo la warsaday inuu keedii yahay waxay Sheegtay in Isagii la Moodo, waxaana Xaqa U Diidanaa waxay Caabudaysay ee Ilaahay ka soo Hadhay, oy kuna Dhexnoolayd Qoom Gaalo ah, Markii la soo Dhaweeyey oy Aragtay Daar lala Yaabo iyo Xukunka Eebe Siiyey Nabi Sulaymaan yey Qirtay Islaamka ooy u Hogaansantay Ilaaha, Caalamka. Taasina waxay ku Tusin in Madaxda Muslimiinta laga Rabo inay Dadka Xaqa ugu Yeedhaan Siduu Falay Nabi Sulaymaan, oos Fali Jiray Nabigeenii-Muxamad ahaa (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) sidoo kale waxaa loo Baahan yahay in'Xaqa la Raaco si Kastoos Yahay iyo Hawl kastoos hayo, iyo wax kastoos yahay, Illeen xaqaa Horeeyey, Mudanna in La Raaco, oo la Rumeeyo. An-Naml (41-44).

- 45. Waxaan u Dirray Ree Thamuud Walaalkood Saalax inay Eebe Caabudaan Markaasay soo Bexeen iyagoo Labo Kooxooda oo Doodi.
- 46. Wuxuuna Yidhi Qoomkayow maxaad u Dedejisanaysaan Xumaan Wanaag ka Hor, Maadse Dambi Dhaaf Warsataan Eebe inuu idiin Naxariisto.
- 47. Waxayna Dheheen waan ku Baasaysanay Adiga iyo Inta kula Jirta, wuxuuna ku Yidhi Baaskiinnu wuxuu Jiraa Eebe Agtiisa, waxaadse Tihiin Qoom la Fidneeyey.
- 48. Waxaana Magaalada ku Sugnaa Sagaal Qof oo Fasaadin Dhulka Hagaajinayna.
- 49. Waxayna Dheheen isku Dhaarta Eebe inaan mirro isaga iyo Ehelkiisaba Markaas aan ku Dhahno Qaraabadiisa Maanaan Joogin Meejuu ku Halaagmay Ehelkiisu waxaana Sheegaynaa Run.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَلِحًا أَنِ أَعَبُدُوا اللَّهُ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَ إِن يَخْتَصِمُوك ﴿ اللَّهِ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَ إِلَىٰ الْحَسَنَةِ فَالَ الْحَسَنَةِ فَالَاسَّتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّتَةِ فَبْلَ الْحَسَنَةِ فَلَا لَسَيْتَةً فَرُحُوك ﴿ اللَّهِ لَكَ الْسَكِنَةُ فَرُوك اللَّهُ لَعَلَكَ كُمْ تُرْحَمُوك ﴿ اللَّهِ لَعَلَا اللَّهُ لَعَلَكُ مَ تُرْحَمُوك ﴾ ﴿ اللَّهُ لَعَلَكُ اللَّهُ الْعَلَاكُ مُ تُرْحَمُوك ﴾ ﴿ اللَّهُ لَعَلَا اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَالُ الْعَلَا اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَا اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلْمُ الْمُنْ اللَّهُ الْعَلَيْكُ اللَّهُ الْعَلَالُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَالُهُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلْمُ اللَّهُ الْعَلَى الْعُلِي الْعَلَى الْعَلِي الْعَلَى الْعَلْعَلَى الْعَلَى الْعَلَ

قَالُواْ اَطَّيَرَنَا بِكَ وَبِمَن مَعَكَ قَالَ طَتَيِرُكُمْ

وَكَاكِ فِٱلْمَدِينَةِ نِسَعَةُ رَهْطِ يُفْسِدُوكَ فِٱلْأَرْضِ وَلَا يُصِّلِحُونَ ﴿ قَالُواْ نَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيْتَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيْهِ عَاشَهِ ذَنَامَهْ لِلَكَ أَهْلِهِ عَلَى اللَّهِ فَرَكَ فَوَالَا اللَّهِ عَلَى اللَّهِ فَرَكَ الْفَلُهِ عَلَى الْفَالِكِ الْفَالِهِ عَلَى الْفَالِكِ الْفَالِهِ عَلَى الْفَالِكِ الْفَالِهِ عَلَى الْفَالِكِ الْفَالِمِ اللَّهُ اللَّهِ الْفَالَةِ عَلَى الْفَالِمُ اللَّهُ اللْفَالِكُ اللَّهُ الْمُلْلِمُ اللَّهُ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُلْعِلَمُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْ

Qisada Ree Thamuud wax Badan Buu Quraanku ka Warramay waxayse Aayadahani Sheegeen inay Qaybsameen, Sharaysteenna Nabigii iyo Intii la Jirtay, oyna Magaaladaas ku noolaayeen Sagaal Qof oo Qasayaal Dhagarta iyo Xumaanta Maleega, waxayna Isku Dhaarsadeen inay Dilaan Saalax iyo Ehelkiisa Goor Habeena uguna Dhaartaan Dadkiisa Inay Joogin Meejii Lagu Dilay. Taasina waxay ku Tusin Dhibaatada iyo Balaayada inay u Horseedaan had iyo Jeer, oyna Waajib tahay in laga Digtoonaado Xumaan wadayaasha, Maxayse ku Dambeeyeen, waa waxay Aayadaha Soo Socda inooga warrami. AnNaml (45-49).

- 50. Way Dhagreen Dhagar Anana waan Abaal marinay Iyagoon Ogayn.
- 51. ee Day Siday Noqotay Cidhibtii Dhagartooda Anagaa Halaagnay Iyagii iyo Qoomkoodiiba Dhammaan.
- 52. Taasina wa Guryaahoodii oo Cidla ah Dulankoodii Dartiis, Arrintaasna Calaamad yaa ugu Sugan Qoomkii wax Ogaan.

وَمَكُرُواْ مَضُرًا وَمَكَرُنَا مَضُرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُون ۞ فَانْظُرْ كَيْفَ كَان عَنِقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّادَ مَّرْنَهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ۞ فَنِلْك بُيُوتُهُمْ خَاوِيكَةً لِمَاظَلَمُواً إِن فِذَلِكَ لَاْبَةً لِقَوْمِ يَعْلَمُون ۞ 53. Waxaana Korinay kuwii Rumeeyey oo Dhawrsanayey.

وَأَجَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْيَنَقُونَ ﴿

Xumaan bay ka Shaqeeyeen wayna la Rogmatay oo waxaa ku Dhacay Halaag iyo Khasaare, waxaana Cidloobay Guryahoodii Dulankoodii Dartiis, waana Arrin ay ku waano iyo Wacdi Qaadato Ciddii wax kasi, waxaana la Koriyey Saalax iyo Qoomkiisii xaqa ku Taagnaa, Taasina waa Sunnada iyo Caadada Eebe inuu Halaago Daalimiinta, Koriyana Mu'miniinta, Laga Yaabaa in Dulmigu Muddo Joogo Laakiin ma Waaro, Saas Darteed yey Waajib tahay in lagu Waano Qaato Qisooyinka Quraanka ee la soo Celceliyey wax Badan. An-Naml (50-53).

- 54. (Nabi) Ludh (Xusuuso) markuu ku Yidhi Qoomkiisii ma waxaad la Imanaysaan Xumaan Idinkoo Arko.
- 55. Idinku ma Raggaad u Tagaysaan Doonid darteed Haweenka ka sokow, waxaadse Tihiin Qoom Jaahiliina.
- 56. Mana Noqonin Jawaabtii Qoomkiisa waxaan ahayn ka Bixiya Luudh iyo Ehelkiisa Magaaladiinna waa Dad Isdaahirine.
- 57. Waana Korinay Isagii iyo Ehelkiisii Haweenaydiisii mooyee, waxaan ku Qaddarray (ka dhignay) kuwa Halaagsami.
- Waxaana ku soo Daadinay korkooda Roob (Dhagax Naara) waxaana Xumaaday Roobka kuwa Loo Digay.

وَأَمْطُرْنَا عَلَيْهِم مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَدِينَ

Qoomkii Nabi Luudh waxay ku Magaca Bixiyeen inay Ragga wax ka Dayan Jireen intay Haween Guursan lahaayeen, taasina waa Arrin Ceeb ku ah Binii Aadamka, kuna tusin Jaahilnimo iyo Fasaad intay ka Eryaan Nabi Luudh iyo Intii Rumaysay Iyagoo ku Caayi inay Nadiif Yihiin, waxaase la Yaab ah inay Nadiifi Ceeb ku Ahayd Qomkaa Agtooda kuna tahay Had iyo Jeer kuwa Xun Xun, Eebese waa Koriyey Luudh iyo Mu'miniinta, oo Halaagay Gaaladii oo Haweeneydiisii ku Jirto, waana wax lagu Waano qaato. An-Naml (54-58).

- 59. Waxaad Dhahdaa mahad Eebaa iska leh Nabadgalyana ha Ahaato Addoomadiis uu Doortay Korkooda, ma Eebaa Khayr roon mise waxay la Wadaajin.
- 60. Ma Eebaha Abuuray Samooyinka iyo Dhulka oo idiinka soo Dejiyey

قُلِٱلْحَمْدُلِلَهِوَسَلَمَّ عَلَىٰعِبَادِواَلَّذِينَ ٱصْطَفَىًّ ءَاَلَهُ خَيْرُا أَمَايُثْمرِكُونَ ﴿

أُمَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَوَةِ وَٱلْأَرْضَ وَأَنزَلَ لَكُم

Samada Biyo oon ku soo Bixinay Beero Qurux Badan (Miyaa Khayrroon mise waxaad Caabudaysaan) ma kari kartaan inaad Soo bixisaan Geedkeeda, ma Ilaah kalaa jira Eebe Miciis, waase Qoom (xaqa) ka Leexaan.

61. Mise (waxaa Khayr roon) Eebaha ka Yeelay Dhulka Sugnaan,oo U yeelay wabiyo,buuro oo u Yeelay Badaha Dhexdooda Soohdin, ma Ilaah kalaa Jira Eebe Miciisa, Badankooduse wax ma Oga.

مِنَ السَّمَآءِ مَآءَ فَأَنْ بَشْنَا بِهِ - حَدَآبِقَ ذَاتَ بَهْ جَهِ مِّا السَّمَآءِ مَآءَ فَأَنْ بَشْنَا بِهِ - حَدَآبِقَ ذَاتَ بَهْ جَهِ مَّا اللَّهُ مَا اللِّهُ مَا اللَّهُ مَا مُعَامِعُ مَا مَا اللِهُ مَا مُنْ اللَّهُ مَا اللْمُعْمَا مُعَمِيْعُ مَا مُعَامِع

Wuxuu Eebe Faray Nabiga (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu Yidhaahdo Mahad Eebaa iska leh, Nabadgalyona ha ahaato Addoomada Eebe Doortay korkooda, Taasoo ah inay Xumaan iyo Qas ka Nabadgalaan, Tan kale waxaa Wanaag badan Eebaha Abuuray Cirka iyo Dhulka oo Roobka keena Kuna soo Bixiya Doog iyo Beero aan Cid kale soo Bixin, karin, oo Dhulka ka Yeelay meel lagu Sugnaado, yeelayna Dhexdiisa Wabiyo iyo buuro, Badahana kala dhawra, Isagaana ah Ilaaha Xaqa, wax la mid ah ama Mudan in lala Caabudana ma jiro, wuxuuna Mudanyahay Waynayn iyo Caabudid. An-Naml (59-61).

- 62. Mise Eebaha Aqbala ka Dhibban markuu Baryo oo Fayda Xumaanta (Dhibka) idinkana Yeeli kuwa Dhulka u Hadhi (Iska Baddala), ma Ilaah kalaa Jira Eebe Miciisa, Yaraa Intaad wax Xusuusanaysaan.
- 63. Mise Eebaha idin Toosiya Mugdiyada Barriga (Dhulka) iyo Badda Dhexdeeda, oo ah kan Dira Dabaylaha oo Bishaarayn Naxariista Eebe (Roobka) hortiisa, ma Ilaah kalaa Jira Eebe Miciisa, Eebaa ka Sarreeya waxay la Wadaajin.
- 64. Mise Eebaha Billaaba Khalqiga (Abuurkiisa) Haddana soo Celin, oo ah kan Idinka Arzaaqa Samada iyo Dhulkaba, ma Ilaah (kalaa) Jira Eebe Miciisa, waxaad Dhahdaa Keena Xujadiinna Haddaad Run Sheegaysaan.

أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضَطَّرَ إِذَادَعَاهُ وَيَكْشِفُ ٱلسُّوَءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ ٱلْأَرْضُّ أَءِ لَكُ مَّعَ ٱللَّهِ قَلِيلًا مَّالَا صَّالَا صَّحَرُوب ﴿ مَّعَ ٱللَّهِ قَلِيلًا مَّالَا صَحَرِ وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِيكَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَى رَحْمَتِهِ * أَوَلَكُ مُعَ ٱللَّهِ تَعَلَى ٱللَّهُ عَمَا يُشْرِكُون ﴿

أَمَّن يَبَدَوُّا الْخَاقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَن يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْأَزَّنِّ أَءِكَهُمَّ اللَّهِ قُلْ هَانُوا بُرْهَا مَكُمْ إِن كُنتُدَّ صَلِاقِينَ ﴿ إِنْ

Ilaahaybaa Ajiiba kan Dhibban Dadkana kala Badala in la Xusana Mudan, Sidoo kale Isagaa Toosiya Mugdiyada Mudanna inaan Cid kale lala Caabudin, Billaabana Abuuridda Soona Celiya Dadka, Arzaagana Dadka.

Nabigana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu Yidhi: Markii la Warsaday Maxaad u Yeedhi, waxaan u Yeedhi Eebaha Hadduu ku Taabto Dhib ood barido kaa Fayda, kan Baadida kuu soo Celiya, kan Abaartu markay ku Hesho kaa Bixiya. waxaa wariyey (Imaam Axmed).

- 65. Waxaad Dhahdaa ma Oga waxa Samooyinka iyo Dhulka ku Sugan waxa Maqan Eebe mooyee, mana Oga Goorta la Soo Bixin.
- 66. Wuxuuse Gaadhay Cilmigoodu Aakhiro (Buuxsami) waxayse kaga Suganyihiin Xageeda Shaki, wayna ka Indho La'yihiin Xaggeeda.
- 67. Waxay Dheheen kuwii Gaaloobay Markaan Noqonno Carro Anaga iyo Aabayaalkanno miyaa nala soo Bixin.
- 68. Waa Naloo Yaboohay Kan (soo Bixinta) Anaga iyo Aabayaalkanno mar hore, kanna ma aha waxaan Warkii Dadkii hore ahayn.
- 69. Waxaad Dhahdaa ku Socda Dhulka oo Daya siday Noqotay Cidhibtii Dambiilayaasha.
- 70. Hana u Murgin Korkooda, hana ka Cidhiidhyamin waxay Dhagri.

قُل لَا يَعْلَمُ مَن فِي ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُونَ أَيْنَانَ يُبْعَثُونَ ﴿

> بَلِادَرَكِ عِلْمُهُمْ فِي الْأَخِرَةَّ بَلُهُمْ فِشَكِي مِنْمَا لَبلُهُم مِنْهَا عَمُونَ اللهِ

وَقَالَ اللَّذِينَ كَفَرُوٓ أَاءِذَاكُنَا تُزَيَّا وَءَابَآ وُنَا لَـُنَّا لُمُؤَدِّكُ وَابَآ وُنَا

ڶڡۜٙۮؙۅؙؗعِۮ۫ٮؘٵۿؘٮ۬ؗۮؘٲۼۘڽؙؗۅؘءٙٲڔٵۧۊؙٛڹؘٵڡۣڹۊۘڹڷٳۣۮ۫ۿڬۮٙٲ ٳڵۜۜٵٞۺؘڟ؆ؙٲڵٲؙۊؘٙڸؽڒؘ۩ۣٛ

قُلْسِيرُواْ فِي ٱلْأَرْضِ فَأَنظُرُوا كَيْفَكَانَ

عَنِقِبَةُ ٱلْمُجْرِمِينَ ١

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فَنَ مَنْ مَا تَالَا مُكُونِكُنْ

Wax Maqan Cid og oon Eebe ahayn ma Jiro, mar Dadka la soo Bixin Cid og oon Ilaahay ahayna ma Jiro, Maxayse Tari wax Ogaan marka Aakhiro la tago, Addunkay ku Wanaagsantahay inaad Xaqa Ogaatid, oodan ka Indho La'aan, Diididda soo Bixinta, Xaqiridda Xaqa iyo Cidda u Yeedhina waa Caadada Gaalada Xaq diidayaasha ah, Hase Socdeen Dhulka oo ha ku Waano Qaateen siday Noqotay Cidhibtii Dambiilayaasha.

Waxaana Eebe Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) Inuusan ka Murugoonin Cidhiidhina is Galinin, Taasina waxay Waano Guud u Tahay iyo wax ku Qaadasho kuwa Xaqa u Yeedhe Goor kasta. An-Naml (65-70).

- 71. Waxayna Odhan waa Goorma Yaboohaasi Haddaad Run sheegaysaan.
- 72. Waxaad Dhahdaa waxaa Suurowda inay Dhawdahay waxaad Dedejisanaysaan Qaarkeed.
- 73. Eebahaana waa Fadli Siiyaha Dadka, Laakiin Badankoodu kuma Mahdiyaan.
- 74. Eebahaana wuxuu Ogyahay Waxay Qarin Laabahoodu iyo waxay Muujin.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَنَا الْوَعْدُ إِن كُنتُ مَصَدِقِينَ شَ

قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ ٱلَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿ ﴾ وَإِنَّ رَبِّكَ لَذُوفَضْلٍ عَلَى ٱلتَّاسِ وَلَكِكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا ثُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَايُعْلِنُونَ 💮

- 75. Waxa ku Maqan Samada iyo Dhulkana waxay ku Suganyihiin Kitaab Cad
- 76. Quraankanna wuxuu ka Qisoon (Warrami) Banii Israa'iil wixii Badnaa ay isku Khilaafeen.
- 77. Quraankuna waa Hanuun iyo Naxariista Mu'miniinta.
- 78. Eebahaana wuxuu ku kala Xukumi Dhexdooda Xukunkiisa waa Adkaade Og.

وَمَامِنْ غَلَيْهَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِنَّ مِي ثَمِينِ ﴿ إِنَّ هَذَا الْقُرَّ اَن يَقْشُ عَلَى بَنِي إِسْرَةٍ يلَ أَحْثُرُ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَغْتَلِفُون ﴿ وَإِنَّهُ هُلُدُى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿ إِنَّ رَبِّكَ يَقْضِى بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ مُ

Gaaladu Had iyo Jeer waxay Dedejistaan Ciqaabta iyo Qiyaamada, wax kastase waxay leeyihiin Waqti iyo Muddo, Eebana waa u Nicmeeyaha Dadka Laakiin Badankoodu Kuma Mahdiyaan, waana Ogaha waxa Laabta ku Jira iyo waxa la muujinba, Cirka iyo Dhulka waxa ku maqanna waxay ku Suganyihiin Kitaab Cad oo Koobay. Quraankuna waxa Badan yuu ka Warramay siday Isu Khilaafeen Banii Israa'iil, waana Hanuunka iyo Naxariista Mu'miniinta, Eebaana kala Xukumi Dadka Xukun Caadil ah, isagoon wax la awood ahna jirin, wax kastana og. oyna waajib tahay in loo Noqdo, loo Hogaansamo, Dhabna loo Caabudo. An-Naml (71-78).

- 79. ee Talo Saaro Eebe Adugu waxaad ku Sugantahay Xaq Cade.
- 80. Adugu wax ma Maqashiisid kuwa Dhintay mana Maqashiisid Dhagoolaha Dhawaaq markay Jeedsadaan iyagoo sii Socda.
- 81. Mana Tihid mid ka Toosin kara Indhoolaha Baadidiisa, waxna ma maqashiin kartid Ruux Rumeeyey Aayaadkanaga oo Muslima mooyee.
- 82. Markuu ku Dhaco Korkooda Qawlkii (Ciqaabtii) waxaan u soo Bixinnaa Daabbaddii Dhulka oo la Hadli Dadkuna waxay ahaayeen kuwaan Yaqiinsanayn Aayaadkanaga.
- 83. Xusuuso Maalintaan ka soo Kulminayno Ummad kasta Koox ka mid ah kuwii Beeniyey Aayadkanaga iyagoo is Cidhiidhyi.
- 84. Markay Yimaaddaanna wuxuu ku Dhahaa Miyaad Beeniseen Aayaadkaygii idinkoon koobin Ogaansho, Maxaadse Fali Jirteen.

فَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِ الْمُبِينِ ﴿
إِنَّكَ لَا تُسْعِعُ الْمَوْقَ وَلَا شَيْعُ الصَّمَ الدُّعَآء إِذَا وَلَوَا مُدْرِينَ ﴿
وَمَآ اَنَت بِهُدِى الْمُعْيِ عَن صَلاَلَتِهِ مِّ إِن تُسْمِعُ الْمَرُونَ ﴿
إِلَّا مَن يُوْمِنُ إِنَا يَلِتِنَا فَهُم مُسْلِمُونَ ﴿
إِلَّا مَن يُوْمِنُ إِنَّا يَلِتِنَا فَهُم مُسْلِمُونَ ﴿
فَي إِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَمُمُ دَابَةً مِنَا الْأَرْضِ ثُكِلِمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَاثُوا إِنَا يَلِيَنَا لَكُوفِ مُونَ اللَّهُمُ مَنْ الْكُوفِ مُنْ اللَّهُ مَن اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللْهُ اللَّهُ اللْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللِلْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنَ اللْمُؤَالِمُ اللَّلْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُولُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ 85. Waxaa ku Dhacay Qawlkii (Ciqaabtii) Dulmigooda Dartiis mana Hadlayaan.

86. Miyeyna Arkayn inaan uga Yeellay Habeenka inay ku Xasilaan, Maalintana Arag, Arrintaasna Calaamooyin yaa ugu Sugan Ciddi Rumayn (Xaqa).

وَوَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَاظَلَمُواْفَهُمْ لَا يَنطِقُونَ ٢

أَلَمْ يَرَوْا أَنَاجَعَلْنَا الْيَلَ لِيَسْكُنُواْفِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًّالٍكَ فِي ذَلِكَ لَآينَتِ لِفَوْمِ يُؤْمِنُونَ ۞

Waana Inay Ilaahay Talo Saarato Cidda Xaqa ku Toosan oo ah inay waxa la Faray Falaan, ka Dibna Eebe ku Kalsoonaadaan, cid Xaqa ka Dhaga la'na oo ka Indho la'na Ruux Hanuunin kara oo Ilaahay ahayn Ma jiro.

Markay Qiyaamadu Imaanna waxaa soo Bixi Daabad la Hadli Dadka, waxaa loo soo kulmin Ummad kasta Kooxihii Beenin Jiray Xaqa, laguna Canaanan inay xaqa beeniyeen Iyagoon Koobin Cilmigiisa, waxaana ku Dhici Ciqaab Dulmigooda Dartiis. Habeenka iyo Maalintana Waano ugu Filan Ciddii Rumeyn. Qiyaamadana waxaa ka Horeeya Toban Calaamo Sida Sugan. An-Naml (79-86).

- 87. Xusuuso Maalinta la Afuufi Suurka oos Argagixi waxa ku Sugan Samooyinka iyo Dhulka Cidduu Eebe Doono Mooyee, Dhammaanna way u Imaan Eebe Iyagoo Dullaysan.
- 88. Waxaadna Arkaysaa Buurihii ood u Malayn inay ingagantahay (Sugantahay) iyadoo u Socota sida Daruuraha, waase Sancada Eebaha Sugay wax kasta, Eebana waa Ogaha waxaad Falaysaaan.
- 89. Ciddii la Timaadda Wanaag wuxuu Mudan wax ka Khayr roon Argagaxa Maalintaasna Iyagu way Aamin Noqon.
- 90. Ciddiise la Timaadda Xumaan waxaa Loogu Tuuri Wajiga Naarta, miyaa Laydinka Abaal Mariyaa waxaad Falayseen Mooyee.

وَيَوْمَ يُنفَخُ فِ ٱلصُّورِ فَفَزِعَ مَن فِي ٱلسَّمَوَتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا مَن شَكَآءَ ٱللَّهُ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَخِرِينَ ﴿ ﴾ وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِى تَشُرُّمُ ٱلسَّحَابِ صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِى ٓ أَنْفَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خِيدٌ إِيمَ الْفَعَ كُون ﴿ ﴾

> مَنجَآءَ وَالْحَسَنَةِ فَلَهُ,خَيْرُقِنْهَا وَهُم مِّن فَزَع يَوْمَ إِذِءَ امِنُونَ ۞

ۅؘڡؘڹجَاءَؠؚٱلسَّيِئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِٱلنَّارِ هَلْ تُحْزَوْنِ إِلَّامَاكُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿

Eebe wuxuu ka Warrami in Suurka la Afuufi oos Dhiman Ruux kasta waxa Eebe Reebo mooyee, Doorsoon Badanna Dhici, Sida Buuraha, Dhulka, iyo Dadkuba, Ilaaheense waa kan Sugay Abuurka wax kasta, wax Walbana Og, Wanaaggana Wanaag ku Abaal mariya iyo wax ka sii fiican, Xumaantana Naar ku Abaal mariya isagoon Dulmiyeyn, Qiyaamaduna waa Maalin wayn oo Quraanku wax Badan ka Digay, oyna Habboontahay in loo Darbado, loona Shaqaysto, kaasoo ah Wanaag falid, Xumaan ka Fogaansho iyo Xaq Raacid, waana Maalinta Carruurta Cirroole ka Yeeli, Cidna kale wax u Tarayn, in Eebe Doono Mooyee. An-Naml (87-90).

- 91. Waxaa uun Lay Faray inaan Caabudo Eebaha Baladkan (Maka) ee ah kan Xarrimay oo wax kastana iska leh, waxaana lay Faray inaan ahaado Muslimiinta.
- 92. iyo Inaan Akhriyo Quraanka Ruuxiise Hanuuna wuxuu uun u Hanuunay Naftiisa, Ruuxiise Dhuma waxaad dhahdaa Anugu waxaan uun ahay kuwa Diga.
- 93. Waxaadna dhahdaa Mahad Eebaa iska leh wuxuu idin tusin Aayaadkiisa oo Aqoonsanaysaan, mana aha Eebaha mid Halmaansan waxaad Falaysaan.

إِنَّمَا أَمُرْتُ أَنْ أَعُبُدُرَبِ هَنَدِهِ ٱلْبَلْدَةِ ٱلَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ, كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿ وَأَنْ أَتَلُوا ٱلْقُرْءَ انَّ فَمَنِ الْهَسَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْ تَدى لِنَفْسِهِ فَيْ وَمَن ضَلَّ فَقُلْ إِنِّمَا أَنَا مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿

وَقُولَ لَحْمَدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمُ ءَايَناهِ عَفَعْرِ فُونَهَ أُومَارَبُكَ بِغَفِلِ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۞

Eebe wuxuu Faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu Caabudo Ilaaha Magaalada Barakaysan ee Maka, ee Xurmeeyey, iyo inuu u Hogaansamo, Quraankana Akhriyo, Illeen Ciddii Hanuunta wuxuu uun wax u Taray Naftiisa, tii Dhuntana waxay uun Dhibtay Nafteeda.

Nabigana Waxaa uun Saaran u Digid iyo Gaadhsiin Xaqa, Mahadna Eebaa iska leh, Dadkana Tusin doona Aayaadkiisa si ay Xujadu u Qabato, wax uu ka Halmaansanyahay waxay Falina ma jirto, Magaalo walba Eebaa iska leh ee waxaa Maka loo Sheegay Sharafteeda. Waxaana Sugnaatay in la Reebay Goynta Geedaheeda, Dilidda Ugaadheeda, iyo Qaadidda Baadideeda, Cidaan Yaahdinayn. Si kastood tahayna Eebe waa ku Ogyahay.

Cumar Binu CabdiCasiis wuxuu Yidhi: Eebe ma Halmaamo xataa Boodhka Dabayshu ku Kiciso Gomadaha Dadka. An-Naml (91-93).

Magaca Eebe yaan ku Billaabaynaa ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista.

- 1. Wuxuu ku Tusin Mucjisada Quraanka.
- 2. Taasina waa Aayaadka Kitaabka (Quraanka) ee Cad.
- 3. Waxaannu kugu Akhrin Korkaaga Warkii (Nabi) Muuse iyo Fircoon si Xaq ah Qoomkii Rumayn.

طسترا

تِلْكَ ءَايَنتُ ٱلْكِئْبِ ٱلْمُبِينِ

نَتْلُواْ عَلَيْكَ مِن نَبَالٍ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بَالْحَقَ لِقَوْمِ يُؤْمِنُونَ ﴿

- 4. Fircoon wuu Isku Kibriyey Dhulka (Masar) wuxuuna ka Yeelay Ehelkiisii Kooxo, Isagoo Yaraysan (Dullayn) Koox ka Mid ah Gawricina Wiilashooda oo Dayn Haweenkooda wuxuuna ka mid ahaa kuwa wax Fasaadiya.
- Waxaanu u Dooni inaan ku Mannaysanno (Waxsiinno)kuwii lagu Dullaysanayay Dhulka kana yeello Imaamyo, kana Yeello kuwa Dhaxli Dhulka.
- 6. Oon Makansiinno Dhulka, Tusinana Fircoon iyo Haamaan iyo Januuddooda waxay ka Digtoonaayeen (Halaagooda).

إِنَّ فِرْعُوْنَ عَلَا فِي ٱلْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيعًا يَسْتَضْعِفُ طَآيِفَةً مِنْهُمْ يُدَيِّحُ أَبْنَاءً هُمْ وَيَسْتَخْي فِيسَاءً هُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ۞ وَرُيدُ أَن نَمْنَ عَلَى ٱلَّذِينَ اَسْتُضْعِفُوا فِ ٱلْأَرْضِ وَخَعَلَهُمْ آبِمَةً وَمُعَكَنَهُمُ الْوَرِثِينَ ۞ وَمُعَكَنَهُمُ إِنَّا الْأَرْضِ وَنُويَ فِرْعَوْنَ وَهَنمَن وَمُعْوَدَهُمَ الْفَرْضِ وَنُويَ فِرْعَوْنَ وَهَنمَن وَمُعْوَدَهُمَ عَلَيْهُمُ الْأَرْضِ وَنُويَ فِرْعَوْنَ وَهَنمَن وَمُعْوَدَهُمَ عَلَيْهُمُ الْأَرْضِ وَنُويَ الْإِنْ الْحَدَارُونَ وَهَنمَن

Suuraddan waxay si Gooni ah uga Warrantay wixii Dhexmaray Nabi Muuse iyo Daalimkii Fircoon ahaa, ee Isku Kibriyey kalana Qaybiyey Dadkii, Wiilashana Laayey Gabdhahana Shaqo u Reebtay, hase yeeshee wuxuu Eebe Qaddaray in kuwii la Dullaysan jiray oo Xaqa Rumeeyey ay Dhulka u Hadhaan, Madaxna Noqdaan, Fircoon iyo Gacanyarihiisii u Dhaga Nuglaa ee Haamaan iyo Colkiisiina la Tusiyo waxay ka Cabsanayeen oo ah in Xukunka laga Qaado. Qudrada Eebe iyo Awooddiisa iyo wuxuu Xukumana wax Qiyaasi ama Ogaan ma Jiro. Al-Qasas (1-6).

- 7. Waxaan u Waxyoonay ku (Ilhaamaynay) Muuse Hooyadiis Nuuji, markaad u Cabsatana ku Tuur Hirka (Badda) hana Cabsan hana Murugoon anagaa kugu soo Celine kana Yeeli kuwa la Diro (Rasuul).
- 8. Waxaana Qaatay Fircoon Dadkiisii Isagoo u Noqon doona Col iyoWalbahaar, Fircoon iyo Haamaan iyo Colkoodiina waxay Ahaayeen kuwo Gefay.
- 9. Waxayna Tidhi Haweenaydii Fircoon waa Raaxada Ishayda iyo taada ee ha Dilina, waxay u Dhawdahay inuu ina Anfaco ama aan ka yeelanno Wiile, mana Oga Iyagu (Dhabta).

وَأَوْحَيْنَاۤ إِلَىٰٓ أُمِّرُوسَى أَنَ أَرْضِعِيةٍ فَإِذَا خِفْتِ
عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِ الْمِيرَولَا تَخَافِي وَلا تَعْزَفِيّ
إِنَّا رَادُّوهُ إِلِيّكِ وَجَاعِلُوهُ مِن الْمُرْسَلِين ﴿
قَالْنَقَطَهُ: الْمُورْعَوْن لِيكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا
وَحَزَنَّ إِن فِرْعَوْن وَهَنَمْنَ وَجُنُودَهُمَا
كَانُواْ خَلْطِين ﴿
وَقَالَتِ الْمُرَاثُ فِرْعَوْن وَهُمَا الْوَبْتَ غِذَهُ، وَلِكَ لَا لَقَتْمُ لُوهُ مَا لَا لَقَتْمُ لُوهُ وَلَكً لَا لَقَتْمُ لَا اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْحَمْلُ الْمُؤْمِن اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِن اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِن الْمُؤْمِن اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا اللَّهُ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنُومِ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِلُومُ الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْ

Waa la Dhalay Nabi Muuse, Hooyadiina way u Cabsatay, waxaana Eebe ku Ilhaameeyey inay Badda ku Tuurto isagoo Weel ku Jira, wuxuuna Ilaahay ku Tuuray Qalbigeeda inayan Cabsanin, Murginna, Maxaa yeelay wuu ku soo Celin, kana Yeeli Rasuul, waxaase Helay Fircoon Colkiisii Isagoo ku Noqon doona Naxdin iyo Col, Haweenaydii Fircoon markay Aragtay yey ku Tidhi Fircoon ha dilina waa Nuurka iyo Raxada Indhaheennee waxayna u Dhawdahay inuu ina Anfaco ama aan Wiil ka Dhigannee, mana oga wuxuu Xaalku ku Dambayn. Waxaa la Sheegay in Fircoon Yidhi: Aduu kuu yahay Raaxada Indhaha Anise iima aha, waxayna Noqotay Sidii. Al-Qasaş (7-9).

- 10. Wuxuu Ahaaday Qalbigii Muuse Hooyadiis mid Madhan waxayna u Dhawaatay inay Muujiso Haddaanaan Adkaynin Qalbigeeda inay ahaato Mu'miniinta.
- 11. Waxayna ku Tidhi Walaashiis Raac, waxayna ka eegaysay Dhinac Fog, iyagoon ogayn.
- 12. Waxaana ka Reebnay Korkiisa Nuugmada Horay, waxayna Tidhi Gabadhii Maydin Tusiyaa Qoys idiin Dhaqaalayn una Samo Fali.
- 13. Waxaana ku soo Celinay Hooyadiis, si ay u Raaxaysato Isheedu una Murgin, Ogaatana in Yabooha Eebe Yahay Xaq Laakiin Dadka Badankiisu ma Oga.

وَأَصْبَحَ فَوَّادُ أُمِّرُمُوسَ فَنْرِغًا إِن كَادَتْ لَنُبْدِعَ بِهِ ـ لَوْلَآ أَنْ رَّبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُوْمِنِينَ ۞

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قَصِّيةً فَبَصُرَتْ بِهِ عَنجُنُبٍ وَهُمُلَا يَشْعُرُونَ لِهِ عَنجُنُبٍ

فَرَدَدُنَهُ إِلَىٰٓ أُمِّهِ عَكَىٰ نَفَرَّعَيْنُهُ كَاوَلَانَحْزَنَ وَلِتَعْلَمُ أَكَ وَعْدَاللَّهِ حَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞

Way Walbahaartay Nabi Muuse Hooyadiis markii la Helay Wiilkeedii, waxayna u Dhawaatay inay Sheegto ee Eebaa Adkeeyey Qalbigeeda, kana Yeelay Mu'minad, waxayna Fartay Gabadh Walaashiis ah inay Dabo socoto kana Fiiriso meel Durugsan si ay ula Socoto Xaalka iyagoon Ogayn, wuuse Diiday Nuugmadii Haween kale Illeen Ilaahbaa horay u Qaddaraye, waxayna U sheegtay Gabadhii inay Hayso Qoys Dhaqaalayn, saasna Eebe ugu soo Celiyey Nabi Muuse Hooyadiis in Isheedu Qabowdo, oyna Nixin, Ogaatana in Yabooha Eebe Xaq Yahay, Dadka Badankiise Ogayn.
Waxaa Xadiith ah: Ruuxii Shaqayn oo Khayr ula Jeeda Shaqada wuxuu la mid yahay Nabi Muuse

Waxaa Xadiith ah: Ruuxii Shaqayn oo Khayr ula Jeeda Shaqada wuxuu la mid yahay Nabi Muuso Hooyadiis Wiilkeediina way Nuujisay ujuurana way ka Qaadatay. Al-Qasas (10-13).

- 14. Markuu Gaadhay (Nabi) muuse Xooggiisa oo Ekaaday Yaan siinay Xigmo iyo Cilmi, Saasaana ku abal Marinaa Sama Falayaasha.
- 15. Wuxuuna Galay Magaaladii Waqti aan Dadkeedu ogayn, wuxuuna Helay Labo Nin oo Dagaallami, oo Kaasi Yahay Qaraabadiisa kaasna Yahay Colkiisa, waxaana u Kaalmo warsaday kii Qaraabadiisa ahaa Colkiisa (Korkiisa) wuuna Feedhay Muuse wuuna Dilay.wuxuuna Yidhi waa Camal Shaydaan, Isaguna waa Col Baadiyeeya oo Cad.

وَلَقَابَلَغَ أَشُدَّهُ وَٱسْتَوَىٰٓ ءَانَیْننهُ خُکُمُاوَعِلْمَاً وَکَنَالِکَ نَجْزِی ٱلْمُحْسِنِینَ اللهٔ

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ عَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدُفِهَا رَجُكَيْنِ يَقْتَلِلَانِ هَلَذَا مِن شِيعَلِهِ عَوَهَٰذَا مِنْ عَلُومَةً فَاسْتَغَنْثُهُ الَّذِي مِن شِيعَلِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوقِهِ فَوْكَرُهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهً قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلَ الشَّيْطَ تَلْ الْمُدَالَقَ مِلْ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّ 16. Wuxuu Yidhi Eebow Anigu waxaan Dulmiyey Naftayda ee ii Dambi Dhaaf wuuna u Dambi Dhaafay Illeen Ilaahay waa Dambi Dhaafe Naxariistee.

17. Wuxuuna Yidhi Eebow Nicmadaad ii Nicmaysay Darteed Yaanan Noqonin mid u Kaalmeeya Dambiilayaasha. قَالَ رَبِّ إِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَأَغْفِرْ لِي فَعَفَ رَلَهُ وَّ إِنْكُهُ هُو ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيدُ ۞

> قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعُمْتَ عَلَّ فَلَنْ أَكُوكَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿

Wuu Waynaaday Nabi Muuse Markaasuu Eebe u Waxyooday Illeen wuxuu ahaa Sama Falee, markuu Galay Magaaladii Manaf Iyadooy Tahay Waqti aan la Ogayn, yuu Arkay Labo Nin oo Midna yahay Qoomkiisii midna Colkiisii oo Dagaalami, markuu ka Hiil doonayna wuxuu Feedhay kii Colka ahaa wuuna Dilay, Hase yeeshee wuu Qoomameeyey oo Shallaayey Illeen lama Farine,wuuna Toobakeenay, Eebana waa ka Aqbalay Illeen waa Toobad Aqbalee. Al-Qasas (14-17).

- 18. Wuxuu ku Waabariistay Magaaladii Isagoo Cabsan oo Sugi (Dhib) Markasuu ku soo Baxay kii Gargaarka Warsaday Shalay oo Qaylyi, wuxuuna ku yidhi Muuse Adugu waxaad tahay baadi cad.
- 19. Markuu Doonay inuu Qabto (Wax yeelo) kii Colka u ahaana wuxuu yidhi (kii loo gargaarayey) Muusow ma waxaad dooni inaad I disho Sidaad u Dishay Naf (Kale) Shalay, ma Doonaysid waxaan Jabbaar (Kibir badane) ahayn Dhulka ku Noqoto, mana Doonaysid inaad Noqoto kuwa wax Wanaajiya.
- 20. Waxaana ka Yimid Magaalada Xageeda Fog Nin Ordi oo leh Muusow, Qoomku waxay ku Tashanayaan inay ku Dilaan ee Bax Anuguna waan kuu Naseexayne.

فَأَصْبَحَ فِي ٱلْمَدِينَةِ خَآبِفَا يَرَقُبُ فَإِذَا ٱلَّذِي ٱسْتَنصَرَهُۥ بِٱلْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُۥ قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿ ﴿

فَلَمَّا أَنَّ أَرَادَ أَن يَبْطِشَ فِالَّذِى هُوَعَدُوُّ لَهُ حَاقَالَ يَمُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِي كَمَا فَنَلْتَ نَفْسًا فِالْأَمْسِنَّ إِن تُرِيدُ إِلَّا آن تَكُونَ جَبَّارًا فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِن ٱلْمُصْلِحِينَ ۞

وَجَآءَ رَجُلُّ مِِّنْ أَفْصَا ٱلْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَنْمُوسَىٰ إِنَّ ٱلْمَلَاَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَٱخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ ٱلنَّصِحِينَ ﴾

Aayaduhu waxay Inooga Warrami in Nabi Muuse markuu dilay Ninkay Colka ahaayeen uu ahaaday mid Cabsan oo wax Yeello ka Yaabi, wuxuuna Haddana Mar Labaad la Kulmay kuu Shalay u Hiiliyey oo Haddana mid kale la Diriri, markuu ku Sheegay Doqonimo oo doonay inuu Qabto kay Colka ahaayeenna, wuxuu Faafiyey in Nabi Muuse Shalay Nin Dilay Maantana dooni inuu wax Dilo, Dhulkana Xumaan ku Faafiyo, Qoomkiina waxay ku tashadeen in la Dilo Nabi Muuse, waxaase u soo Digay Nin Naasix u ah. Al-Qaşaş (18-20).

- 21. Wuuna ka Baxay (Magaaladii) Isagoo Cabsan oo Filan (waxyeello) wuxuuna yidhi Eebow iga Kori Qoomka Daalimiinta ah.
- 22. Markuu U jahaystay madyan Xaggeedana wuxuu yidhi wuxuu u Dhawyahay Eebahay inuu igu (Hanuuniyo) jidka Toosan.
- 23. Markuu Gaadhay Biyaha Madyanna wuxuu ka Helay Ummad Dad ahoo Waraabinaysa wuxuuna ka helay Sokodooda Labo Haweena oo Reebi (Adhigooda) wuxuuna yidhi muxuu Xaalkiinu yahay, waxayna Dheheen Ma Waraabinno intay ka Fulaan Xoola jirku,Aabbahanana waa Oday Wayn.
- 24. Markaasuu u Waraabiyey wuxuuna u Jeedsaday Xagga Hooska wuxuuna Yidhi Eebow waxaad ii soo Dejiso (Isiiso) oo Khayra waan u Baahnahay.

فَرَجَمِنْهَا خَآيِفُا يَثَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نِجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّلِلِمِينَ ﴿ ﴿ ﴾

وَلِمَاتَوَجَّهُ يَلْقَاءَ مَذَيَكَ قَالَ عَسَىٰ رَقِّت أَن يَهْ دِينِي سَوَآءَ السَّكِيلِ ۞

وَلَمَّا وَرَدَمَآءَ مَذْيُنَ وَجَدَعَلَيْهِ أَمَّةُ مِّنَ الْنَاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَمِن دُونِهِمُ ٱمْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِّ قَالَ مَاخَطْبُكُمَّ أَقَالَتَ الاَسْقِى حَقَىٰ يُصْدِرَ ٱلرِّعَآةُ ۚ وَأَبُونَ اشَيْحٌ صَبِيرٌ ۞

> فَسَقَىٰ لَهُمَاثُمَّ تَوَكَّ إِلَى ٱلظِّ لِلْفَقَ الَ رَبِّ إِنِي لِمَا أَنَزَلْتَ إِلَى مِنْ خَيْرِفَقِ يرُّ ۞

markay ku Tashadeen Qoomkii inay Dilaan Nabi Muuse Yuu Baxay oo ka Tegay Masar Isagoo in la Haleelo ka Cabsan, oo Eebe Baryi inuu ka Koriyo Daalimiinta, wuxuuna Aaday Xagga Madyan Isagoo Eebe ka baryi ku Toosin Jidka Toosan, Markuu Gaadhay Biyahii Madyanna wuxuu la kulmay Dad Cabbi iyo Gabdho Celin Xoolahooda, markuu Warsadayna oy u Sheegeen in Aabbahood Yahay Oday Wayn, oyna Cabbin inta Dadku ka Cabbo, wuuse u Waraabiyey oo Hoos Fadhiistay isagoo Eebe Baryi, waana kaas Imtixaanku, waxayna la mid tahay Hijradii Nabiga Nabadgalyo korkooda Eebe ha yeelee Madiino ku aaday, waxayna ku Tusin Adkaysiga iyo ku Sugnaanta Xaqa iyo Eebe ku Xidhnaanta, iyo in Ilaahay u Gargaari Ciddii Xaqa u Gargaarta kuna Adkaata, Xaq oon muuqan oon Dadku ku Dhaqmaynna ma aha wax Habboon. Al-Qasas (21-24).

- 25. Markaasay u Timid Gabdhihii Middood Iyadoo Xishoon waxayna ku Tidhi Aabahay wuu kuu Yeedhi inuu kaa Abaal Mariyo Ujuuradii Waraabintaada Annaga, markuu u Yimid oos Uga Warramay Qisadii yuu ku yidhi ha Cabsan Waad ka Kortay Ooomkii Daalimiinta ahaa.
- 26. Waxayna Tidhi Middood Aabbow noo Ijaar, Illeen waxaa u Khayr roon Cid la Ijaarto Mid Xoog Badan oo Aamin ah.

غُاَّة تُهُ إِحْدَدَهُمَا تَمْشِي عَلَى ٱسْتِحْيَا َ وَالَتْ إِنَّ أَنِي يَدْعُوكَ لِيجْزِيكَ أَجْرَ مَاسَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ ، وَقَصَّ عَلَيْهِ ٱلْفَصَصَ قَالَ لَا تَخَفَّ خُوْتَ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّلِمِينَ ۞

قَالَتَ إِحْدَنَهُمَا يَتَأَبَتِ ٱسْتَغْجِرَهُ ۚ إِنَّ خَيْرَ مَنِ ٱسْتَخْجَرَتَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْأَمِينُ ﴿

- 27. Wuxuuna ku Yidhi Anugu waxaan dooni inaan kuu Guuriyo Labadaydan Gabdhood Middood inaan ku Ijaarto Siddeed Sano Haddaad Dhammayso Tobankana waa Adiga Agtaada, mana Doonayo inaan ku Dhibo waxaana igu Ogaan Hadduu Eebe Doono kuwa Wanaagsan.
- 28. Wuxuuna Yidhi Kaasi waa Ballan Dhexdeenna ah, Labada muddo Kaan Dhammaystana dhib iguma aha, Eebana waxaan Sheegayno waa u Wakiil.

قَالَ إِنِّ أُرِيدُ أَنْ أَنكِحَك إِحْدَى أَبْنَقَ هَنتَيْ عَلَىٰ أَن تَن أَجُرَ فِي ثَمَنِي حِجَجٌ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِكَ وَمَا أَرْيدُ أَنْ أَشُقَ عَلَيْكُ شَتَجِدُ فِي إِن شَاءَ اللهُ مِن الصَّلِلِحِينَ ﴿ قَلَ ذَالِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكُ أَيْمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلاَعُدُونَ عَلَيْ أَلِيَّهُ عَلَىٰ مَانَقُولُ وَكِيلٌ ﴿

Markay Gabdhihii u Warrameen Aabbahood yuu Middood u soo Diray, waxayna ugu Timid Iyadoo Xishoon oon Hadalka Badinayn Isqaawinayna Bixid iyo Galid badanna ahayn siduu Sayid Cumar Yidhi, waxayna u Sheegtay inuu Aabbaheed u Yeedhi si uu Uga Abaal mariyo Waraabintiisii, markuu u Yimidna oos uga Warramay Xaalkiisa wuu Xasiliyey oo u Sheegay inuuSan ka Cabsan Daalimiinta kana Nabad galay, Markay Gabdhaha middoodu Ishaartay inuu u Ijaarro Iyadoo ku Sheegi Xoog iyo Aaminnimo yuu u Guuriyey Middood kugulana ballamay inuu Siddeed Sano ama Toban Hadduu Doono U Ijaarraado,Saasayna ku Heshiiyeen,waxayna Tusin Wanaagga Taakulaynta Dadka Tabarta yar iyo Eebe ku Xidhnaanta, Tan kale Xishood iyo Sharafta Wanaaggiisa, iyo inuu Xoogga iyo Aaminaadda lagu Doorto Cidda Shaqayn, Uguurinta Ninka Wanaagsan ee Sharafta iyo Diinta leh, iyo Shaqada Xalaasha ah inay Sharaftahay, Si kasta ha u Adkaatee.

Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu Yidhi: Nabi Muuse wuxuu u Ijaaray Naftiisa Isdhawrid iyo Calooshiisa. Al-Qasas (25-28).

- 29. Markuu Dhammeeyey (Nabi) Muuse Muddadii oo la Tegay Ehelkiisii wuxuu ku Arkay Dhinaca Dhuur Dab, wuxuuna ku Yidhi Ehelkiisii Suga waxaan Arkaa Dabe waxaan u Dhawahay inaan Idiinka Keeno War ama Dhuxul Daba inaad Kulaashaan.
- 30. Markuu Yimidna waxaaa Looga Dhawaaqay Togga Dhiniciisa Midig, Meejii Barakaysnayd oo Geedka (Isagoo la Yidhi) Anugu Ilaahay Baan ahay Eebaha Caalamka ah.
- 31. Ee Tuur Ushaada Markuu Arkay iyadoo Gilgilanna ood Mooddo Mas wuu Jeedsaday Isagoo Carari, mana soo Jeedsan, (waxaana lagu Yidhi) Muusow soo Qaabil (soo Noqo), hana

﴿ فَلَمَّا فَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ فِأَهُلِهِ عَالَسَكُمُواْ
مِنْ جَانِ الطُّورِ نِارًا قَالَ لِأَهْلِهِ الْمَكُمُواْ
إِنِّةَ عَانَسَتُ نَارًا لَقَيِّ عَانِيكُمْ مِنْهَا عِنْكَمْ مَنْهَا عِنْكَمْ أَفْهَا عِنْكُمْ فَصَطَلُوك الْوَالِكَةَ مَنْ النَّهُ عَلَيْهُ الْوَالِلَّا يَمْنِ فَلَمَّا الْتَهُ مَرَ الْمَلْوَى اللَّهُ عَلَيْهُ الْوَالِلَّا لَمْنَ فَي فَلَمَّا الْمَلْوَى اللَّهُ عَلَيْهِ الْوَالِلَّا لَمْنَ مَنْ المَّسَجَرَةِ أَنْ يَنْمُوسَى فَي اللَّهُ عَرَةِ أَنْ يَنْمُوسَى الْفَالِمُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ عَرَةً أَنْ يَنْمُوسَى الْفَالِمُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُ

Cabsan Adugu Aaminbaad tahay (waad nabadgali).

32. Gali Gacantaada Jeebkaaga waxay so Bixi Iyadoo Cad Xumaan (cudur) La'aan, Iskuna Dhaji Garabkaaga Argagaxa Dartiis taasina waa Xujooyin Eebe ka ahaatay oo Fircoon iyo Qoomkiisa (Loo diray) waana Qoom Faasiqiina.

وَلَا تَعَفُّ إِنَّكَ مِنَ ٱلْأَمِنِينَ

أَسَلُكَ يَدَكَ فِ جَيْدِكَ غَنْجُ يَنَضَاءَ مِنْ غَيْرِسُوَءِ وَأَضْمُمْ إِلِيَكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَنِكَ بُرْهَكَ نَانِ مِن زَّبِكَ إِلَىٰ فِرْعُوْبُ وَمَلَا بُوءٌ إِنَّهُمْ كَانُواْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿ إِنَّهُمْ كَانُواْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿ إِنَّهُمْ عَلَا الْمِنْ

Wuu Dhammaystay Nabi Muuse Muddadii wuxuuna la Tagay Ehelkii, wuxuuna Arkay Iftiin markuu Tagayna waa loo waxyooday, waxaana Muuqatay Calaamaddii Usha iyo Gacanta, Cabsidiina waxay ku Rogmatay Fircoon iyo Colkiisii, Ileen Faasiqiin bay ahaayeene, saasayna Qisadu ku Socotaa inta laga Halaagi Fircoon iyo Colkiisa. Al-Qaşaş (29-32).

- 33. Wuxuu Yidhi Eebow waxaan ka Dilay Naf waxaana ka Cabsan inay I dilaan.
- 34. Walaalkay Haaruunbaana iga Fasiixsan Carrabka (Hadalka), ee Ila Dir Xoojin ha ii Rumeeyee, waxaan ka Cabsan inay I beeniyaan.
- 35. Wuxuu yidhi (Eebe) waannu ku Xoojin Cududdaada Walaalkaa waxaana idiin yeeli Xujo Idimana Gaadhayaan (Dhibkiinna) aayaadkanaga Dartood, Idinka iyo Inta idin Raacday yaana Adkaan.
- 36. Markuu Ula Yimid muuse Aayaadkanaga oo Cad Cad waxay Dheheen kani waa Sixir la Abuurtay mana Aanaan ku maqal kan (oo kale) Aabbayaalkannagii horreeyey.
- 37. Wuxuuna yidhi Nabi Muuse Eebahaybaa og Cidda kala Timid Hanuun Agtiisa iyo Cidday u ahaan Cidhibta dambe Illeen ma Liibaano daalime.

قَالَ رَبِّ إِنِّى قَنَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسُا فَأَخَاثُ أَن يَفَّ تُكُونِ ﴿ ﴾ وَأَخِى هَـُرُونُ هُوَأَفْصَحُ مِنِّى لِسَكَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِى رِدْءً ايُصَدِّقُنِيَّ إِنِّ إَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿ ﴾ مَعِى رِدْءً ايُصَدِّقُنِيِّ إِنِّ إَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴾

> قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَجَعَلُ لَكُمَا سُلُطَنَا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِنَايَتِنَا أَنتُمَا وَمَنِ أَتَبَعَكُمَا الْغَنْلِبُونَ ﴿ فَلَمَّا جَآءَ هُم مُّوسَى بِنَايَئِنَا بَيِنَتِ قَالُواْ مَاهَ لَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفَثَرًى وَمَاسَعِعْنَا بِهَذَا فِيَّ اَبِنَا أَلْأَوْلِينَ ﴿ وَقَالَ مُوسَىٰ رَقِيَّ أَعْلَمُ بِمِن جَاءَ بِاللَّهُ ذَىٰ مِنْ عِندِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَنْهِمَةُ ٱلدَّارِ

Nabi Muuse wuxuu u Cawday Eebe isagoo Sheegi inuu naf ka Dilay, kana Yaabi inay Dilaan, Haaruunna ka Fasiixsanyahay oos Eebe ka Dalbi inuu ku Xoojiyo oo la Diro, Eebaa Ajiibay oo lala Diray Xujona Yeelay, uguna Bishaareeyey inay Dhibayn, oyna iyagu Adkaan, Gaalo Waa Caadadeede way Beeniyeen Xaqii waxayna ku Sheegeen Sixir, Eebaase og Cidda Hanuun la Timid iyo Tan Guulaysan, Gaalase ma Liibaanto, waxay Dheheen Dadkii hore Qaarkood,Cid Walaal uga wax tar badan Nabi Muuse ma jirto Eebuu Baryey inuu Haaruun Nabi laga Yeelo waana ka Aqbalay. Al-Qaşaş (33-37).

- 38. Wuxuu Yidhi Fircoon Madaxeey Idiinma Ogi Eebe Iga soo Hadhay ee ii Huri Haamaanow Dhoobada iina Yeel Daar (dheer) inaan Daalacdo Ilaaha Muuse waxaan u Malayn inuu Beenaale yahaye.
- 39. Waxay Isku Kibriyeen isaga iyo Colkiisiiba Dhulka Xaq Darro waxayna u Maleeyeen inaan Xagganaga loo soo Celinayn.
- 40. Waana Qabanay Isaga iyo Colkiisii waxaana ku Tuuray Badda ee Day Siday Noqotay Cidhibtii Daalimiinta.
- 41. waxaana ka Yeellay Madax ugu Yeedha Naarta, Maalinta Qiyaamana looma Gargaaro.
- 42. Waxaana Raacinay Adduunyadan Lacnad, Maalinta Qiyaamana waxay noqon kuwa la dheereeyey (La halaagay).
- 43. Waxaan Siinay (Nabi) Muuse Kitaabka ka Dib Intaan halaagnay Quruumihii hore, Isagoo Aragti u ah Dadka iyo Hanuun iyo Naxariis inay Xusuustaan Darteed.

Fircoon Jaahilnimadiisa iyo Isla waynidiisa wuxuu Sheegtay Ilaahnimo, isagoo Fari in loo Dhiso Guri wayn si uu ugu Khaldo inuu Eebe Daydayey soona waayey, dhabtii wuu is kibriyey, maxaase ka raacay isaga iyo Qoomkiisii, Muxuuse Ilaahnimo U Sheegan waayey markii la Maansheeyey ee uu Cabaadayey, waana la Nacladay Adduun iyo Aakhiraba lana Dulleeyay. Kitaabkii Tawreed ee Nabi Muuse la Siiyeyna wuxuu ahaa Waano, hanuun, iyo Naxariis haddii Dhabtiisii lagu Dhaqmo. Al-Qasas (38-43).

- 44. Maadan ahayn Dhinaca Galbeed ee Buurta markaan Siinaynay Muuse Amarka «Nabinimada» mana aadan ahayn Kuwii Joogay.
- 45. Laakiin waxaan ahaysiinay Quruumo waxaana ku dheeraaday Cimrigii, mana aadan ahayn mid ku nagaa Ehelkii Madyan Adoo ku Akhrin Korkooda Aayaadkanaga Laakiin anagaa ku Dirray.

وَمَاكُنتَ بِجَانِ الْفَدْيِيَ إِذْ قَضَيْنَ ٓ إِلَىٰ مُوسَى ٱلْأَمْرَوَمَاكُنتَ مِنَ الشَّيْهِدِينَ ﴿ إِنَّا

وَلَكِنَّا أَنشَأَنَا قُرُونَا فَنطَاوَلَ عَلَيْهِمُ ٱلْمُمُرُ وَمَاكُنتَ ثَاوِيًا فِ أَهْلِ مَذَيَ تَنْلُواْ عَلَيْهِمْ ءَاينيِنا وَلَكِنَا كُنَّا مُرْسِلِين ﴿

- 46. Mana aadan ahayn Dhinicii (Buurta) Dhuur markaan u Dhawaaqnay Laakiin waa naxariista Eebahaa Inaad u Digto qoom uusan u Imaan Dige kaa Horreeyey inayWaantoobaan.
- 47. Hadday markay ku Dhacdo Musiibo (Dhib) waxay hormarsadeen Gacmahoodu Darteed oo Markaas ay Dhahaan Eebow Maxaad noogu soo Diri wayday Rasuul oo Raacno Aayaadkaaga Noqonnana Mu'miniinta « waa la Ciqaabi lahaa ».

وَمَاكُنتَ بِعَانِبِ ٱلطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِن تَحْمَةُ مِّن زَّيِكَ لِتُسنذِرَ فَوْمًا مَّا أَتَسَاهُم مِّن نَسَدِرٍ مِّن فَيْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

وَلَوْلَاَ أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌ بِمَافَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُواْ رَبَّنَا لَوْلَاَ أَرْسَلْتَ إِلَيْسَارَسُولًا فَنَتَبِعَ ءَايننِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۞

Aayado Badan Yuu Eebe ku Caddeeyey inuusan Nabigu Joogin markay wax ka Dhaceen Ummadihii hore, sida warkii Maryan, Halaaggii Qoomkii Nabi Nuux, Nabi Yuusuf iyo Walaalihii iyo Nabi Muuse iyo Fircoon iyo Wixii la mid ah, ee Eebe wuxuu ku Qaysiiyey Waxyi, Nabiguna ma Joogin Dhuurkii Eebe Nabi Muuse kula Hadlay, iyo Madyan ee waxaa ka soo Wareegtay Sanooyin iyo Quruumo, waxaase Eebe siiyey Nabiga Naxariis iyo waxyi si uu ugu Digo Qoom Jaahiliin ah oo Haddii la Cadaabana ku Calaacali maxaa Rasuul na loogu soo Diri Waayey aan Raacno oon Rumeyno.

Taasina waxay Muujin Xaqnimada Quraanka iyo inuu Yahay soo Dejin Eebaha wax walba og. Al-Qaşaş (44-47).

- 48. Markuu uga yimid Xaqii Xagganaga yey Dheheen maa la Siiyo wixii la Siiyey (Nabi) Muuse oo kale, miyeyna ka Gaaloobin wixii la Siiyey Muuse Horay, oyna Dhihin waa Labo Sixir oo Iskaalmaystay waxayna dheheen Annagu Dhammaan waan ka Gaalownay.
- 49. Waxaad Dhahdaa ka Keena Kitaab Xagga Eebe ka Hanuun badan Labadooda aan raacnee haddaad Run Sheegaysaan.
- 50. Haddayna ku Ajiibin (Maqlin) Ogow inay uun Raacayaan Hawadooda, wax ka Dhumid badanna ma jirto cid Raacday Hawadeeda Hanuun Eebe La'aantiis, Eebana ma Hanuuniyo Qoom Daalimiin ah.

فَلَمَّاجَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْعِندِنَاقَالُواْ لَوْلَآ أُوتِیَ مِثْلَ مَآ أُوتِیَ مُوسَیَّ أُوَلَمْ یَکِفُرُواٰیِمَاۤ أُوتِیَ مُوسَیٰمِن فَہْلُ قَالُواْ سِحْرَانِ نَظَنَهَ رَا وَقَالُوۤ اٰلِنَایِکُلِکُفِرُونَ ۞

قُلْ فَأَتُواْ بِكِنَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ هُوَا هَدَىٰ مِنْهُمَا أَنَيَّعُهُ إِن كُنتُ صَلدِفِين ﴿ اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ ال

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُواْلُكَ فَأَعْلَمْ أَنَّمَا يَتَبِعُونَ أَهْوَاَءَهُمَّ وَمَنْ أَضَلُّ مِمِّنِ ٱتَّبَعَ هَوَنِـُهُ بِغَـيْرِ هُـدًى مِّن اللَّهُ إِن اللَّهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمُ الظَّلِمِينَ [3] 51. Dhab ahaanbaan ugu Xidhiidhinay (ugu Caddayn) Hadalka inay Waantoobaan

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ ٱلْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَنَذَكُّرُونَ

Gaaladu War iyo Madax Adayg kama Daalaan, mar waxay ku Calaacali maa naloo soo Diro Dige, markuu Nabigu (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Xaq ula Yimidna waxay Dheheen maa wixii Nabi Muuse la Siiyey oo kale la Siiyo, Dhabtuna waa inay ka Gaaloobeen wixii Nabi Muuse la Siiyey, oy kuna Sheegeen Isaga Iyo Quraanka Sixir Iskaalmaysan, waxaase lagu Aamusiiyey laguna Xujeeyey inay Keenaan Kitaab ka Fiican hadday Run Sheegi, haddii kalese waa Daalimiin Hawadooda Raacay xaq la'aan, wax badanna Eebe wuu u Caddeeyey Dadka Xaqa bal inay waano Qaataan. Cigrime Wuxuu yidhi: Labo Sixir waxay ula Jeedaan Tawreed iyo Injiil. Al-Qaşas (48-51).

- 52. Kuwaannu Siinay Kitaabka Hortiis way Rumayn isaga.
- 53. Marka lagu Akhriyo Korkoodana waxay Dhahaan waan Rumaynay Quraanku inuu Xaq Eebaheen ka Yimid yahay Annaguna waxaan ahayn hortiis Muslimiin.
- 54. Kuwaas waxaa la Siiyey Ajrigooda Labo mar Samirkoodii Dartiis, waxayna Raaciyaan Xumaanta Wanaag waxaan ku Arzuqnayna waxbay ka Bixiyaan.
- 55. Markay Maqlaan hadal Macno Darrana way ka Jeedsadaan waxayna Dhahaan Annagu Camalkanaga yaan leenahay idinna Camalkiinna Waad Salaamantihiin ma Rabno Jaahiliin (Waddadooda).
- 56. Adugu ma Hanuunisid Ciddaad Jeceshahay laakiin Eebaa Hanuuniya Cidduu Doono Isagaana Og kuwa Hanuunsan.
- 57. Waxay Dheheen Gaaladii (Makaad) Haddaan Raacno Hanuunka waxaa Nalaga Dafi Dhulkannaga, Miyaanaan Siinin Xaram Aamina oo la Kee-

ٱلَّذِينَ ءَانَيْنَهُمُٱلْكِئنَبَمِن قَبْلِهِ ، هُم بِهِ ـ يُؤْمِنُونَ ۞

ۅَڸِذَايُنَّلَ عَلَيْهِمْ قَالُوٓاْءَامَنَا بِدِهِ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن دَّيِنَآ إِنَّاكُنَا مِن قَبْلِهِ ـ مُسْلِعِينَ ﴿ إِنَّا كُنَا مِن قَبْلِهِ عَالَمُهِ مَسْلِعِينَ ﴿ إِنَّا لَمُسْلِعِينَ

أُوْلَتِيكَ يُؤْتَونَ أَجَرَهُم مَّزَيَّيْ بِمَاصَبَرُواْ وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّنَةَ وَمِمَّارَزَقَنَهُمْ يُنفِقُوك ﴿

وَإِذَا سَكِمِعُواْ اللَّغْوَ أَعْرَضُواْ عَنْهُ وَقَالُواْ لَنَآ أَعْدَلُنَا وَلَكُمُّ أَعْدَلُكُرْ سَلَمُّ عَلَيْكُمْ لَانْبَنْغِي ٱلْجَنِهِ لِينَ ۞

إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَاءً وَهُوَ أَعَلَمُ إِلْمُهْ تَدِيثَ ۞

وَقَالُوٓاْلِنِ نَتَبِعِ ٱلْمُدَىٰ مَعَكَ نُنَخَطَفُ مِنْ أَرْضِنَأَ أَوَلَمْ ثُمَكِمْ لَهُ مُرحَرمًا ءَامِنَا يُجْبَىٰۤ إِلْيَٰهِ no Midhaha wax Kasta quudin Darteed oo Xagganaga ah, Laakiin Badankood ma Oga.

ثُمَرَتُ كُلِّ شَيْءِ زِزْقَامِن لَدُنَّا وَلَكِكنَّ أَكْثَرُهُمُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿

Aayadahan waxay ku soo Degeen kuwii Rumeeyey oo Ehelu Kitaabka ahaa, inay Rumeeyeen Xaqa, Muslimna ahaayeen, Ajirkana loo laab laabi, Xumaanta iyo Warka Jaahiliintana ay ka Jeedsan jireen. Aayadaha kalana waxay ku soo Degeen Xaalkii Abuudaalib Nabiga Adeerkiis markuu Nabigu ka Quustay, in Eebe uun Hanuuniyo Cidduu Doono ee Cid kale wax Qabankarin, tan kalana waxay ka Warrami sida Eebe ugu Nicmeeyey Ree Makaad iyo Siday Xaqa u Diidi, Bukhaari iyo Muslim waxay Sheegeen in Markuu Sakaraadku Qabtay Abuudaalib Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ku Yidhi:

Adeer Ashahaado aan Eebe Agtiisa kuugu Xujestee, Markaasuu Yidhi: Wuu Cabsaday lay Dhihi Maayo, Markaasuu Dhintay. Al-Qasas (52-57).

- 58. Badanaa intaan Halaagnay Magaalo ku Kibirtay Nolasheeda waana Taas Guryahoodii lamana Degin Gadaashood wax yar mooyee, Anagaana ah kuwo Dhaxla (Hadha).
- 59. Mana aha Eebahaa mid Halaaga Magaalo intuu uga Bixiyo Tan Hooyada u ah «Caasimadda» Rasuul ku Akhriya Korkooda Aayaadkanaga mana nihin kuwo Halaaga Magaalo aan Ehelkeedu Daalimiin ahayn.
- 60. Wixii Laydin Siiyey oo Wax ah waa uun Raaxada Nolasha Dhaw iyo Quruxdeeda waxase Eebe Agtiisa ah yaa Khayr Roon oo Hadhid badan ee Miyeydaan wax Kasayn.
- 61. Ruuxaan u Yaboohnay Yabooh Fiican oo La Kulmi ma la Midbaa Ruuxaan ugu Raaxaynay Nolosha Dhaw markaas noqon Maalinta Qiyaame kuwa la Soo Joojin (La Cadaabi).

وَكُمْ أَهْلَكُ نَامِن قَرْكِةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا اللهِ عَلَى اللهِ اللهُ اللهُ

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءِ فَمَتَثُ ٱلْحَيَوْةِ الدُّنِيَا وَزِينَتُهَاَّ وَمَاعِنَدُ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ أَفَلَاتَعُقِلُونَ ۞

أَفَمَن وَعَدْنَهُ وَعَدَّاحَسَنَا فَهُولَنقِيهِ كَمَن مَنَّعَنَهُ مَتَعَالُحَيَوْةِ الدُّنْيَاثُمُ هُوَيَوْمُ الْقِينَمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿

Wax badan yuu Eebe halaagay Magaalo ku Kibirtay Nolasheeda, markaas aan la Degin Guryahoodii iyaga kadib wax yar mooyee, Eebe umbaana u Hadhay, Lamana Halaago umad inta looga Diro Rasuul magaaladooda Weyn, Sidii Maka, kuna Akhriyo Quraanka, Halaaguna wuxuu ku Dhacaa Markay Dulmi Falaan.

Wax kasta oo Addunyo wax laysku Siiyana waa uun Nolol Dhaw oo Tagi, waxaase Khary roon oo Hadhid badan Wanaagga Eebe Agtiisa ah, waana in wax la kasaa oo Lawaano Qaato. Mana sinna Ruux Wanaag loo Yaboohay oo la kulmi, iyo mid wax yar loo Raaxeeyey oo Noqon Qiyaamada kuwa loo soo Taago Ciqaabta. Ujeedaduna waa in Kibir iyo Isla waynida Macno Darro layska jiro, Raaxada Adduunna lagu Kadsoomin ee si Fiican iyo Sharaf iyo Eebe ka yaabid lagu Noolaado, Illeen Adduun iyo Aakhiro waxay isu yihiin Far Bad lagaliyey oo kalee Siduu Nabigu Yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee), Al-Qaşaş (58-61).

- 62. Xusuuso Maalinta Eebe u Yeedhi Gaalada oo ku Dhihi Aaway kuwaad ila Wadaajiseen ah kuwaad Sheeganayseen (Caabudayseen).
- 63. Kuwii waxay Dheheen uu ku Sugnaaday Hadalkii Eebe (Ciqaabtii) Eebow kuwaasu waa kuwaan Baadiyeynay, waana Baadiyeynay sidaan u Baadiyoownay waana isagakaa Bariyeelay mana ahayn kuwo Anaga Na caabuda.
- 64. Waxaana loo Odhan Uyeedha Shurukadiinna markaasay u Yeedhaan mase Ajiibaan (Maqlaan) waxayna arkaan Cadaabka Markaasay Qoomamoodaan Hadday Hanuunilahaayeen.
- 65. Xusuuso Maalintaan u Yeedhayno Gaalada oos ku Odhan Eebe Maxaad ugu Jawaabteen Rasuulladii.
- 66. Markaasay ku Indho Beeshay korkooda Xujadii (Waayeen Xujo) Maalintaas, waxna Isma Warsadaan.
- 67. Ruuxiise Toobadkeena oo Rumeeya oo Fala Camal Fiican wuxuu u Dhawyahay inuu Noqdo kuwa Liibaanay.

ۅؘيَوۡمُ يُنَادِيهِمۡ فَيَقُولُ أَنَّىٰ شُرَكَآءِىۢ ٱلَّذِينَ كُنتُدُ تَزْعُمُونِ ﴿ ثَنِي

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَاهَ تَوُلَاءٍ الَّذِينَ أَغُونِّنَآ أَغُونِّنَا هُمُّ كَمَا غَوِيْناً تَبَرَّاٰنَاۤ إِلَيْكَ مَاكَانُوۤ إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴾

وَقِيلَ أَدْعُواْ شُرَكَآءَكُمْ فَلَاعَوْهُمْ فَأَرْيَسْتَجِيبُواْ فَمُ وَرَأُواْ ٱلْعَدَابُ لُوَاْ نَهُمْ كَانُواْ يَهْلُدُونَ اللهِ

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآأَجَبْتُمُ ٱلْمُرْسَلِينَ (١)

فَعَيِيتُ عَلَيْهِمُ أَلْأَنْكَأَهُ يُوْمَ ِ لِ فَهُمْ لَايَسَآ اَلُوك ۞ فَأَمَّامَ تَابَوَءَامَنَ وَعَلَ صَدَلِحًا فَعَسَىٰ أَن يَكُوك مِنَ ٱلْمُقْلِحِين ۞

Maalinta Qiyaamana wuu soo kulmin Eebe Waydiinna waxay Caabudi Jireen, waxayna Qiran in Qaarkood Qaar Baadiyeeyey, wayna iska Fogayn inay Caabudi jireen, markay u Yimaaddaanna Ma Maqlaan, waxayna Qoomamoodaan HanuunLa'aantii. markii la Warsado waxay Rasuuladii Qaabileenna waxba way Sheegi waayi, waxna isma Warsadaan. Cidiise Toobadkeenta oo Wanaag Fasha wuxuu u Dhawyahay in Loo Naxariisto.. Al-Qaşaş (62-67).

- 68. Eebahaa wuxuu Abuuraa wuxuu Doono oo Doorto, Doorasho ma Leh Iyagu (Dadku) waa ka Nasahanyahay Eebe waana ka Sarreeyaa waxay la Wadaajin.
- 69. Eebahaana waa Ogyahay waxay garin Laabtoodu iyo waxay Muujinba.

وَرَبُكَ يَغْلُقُ مَايَشَاءُ وَيَغْتَارُّ مَاكَانَ هُمُ الْخِيرَةُ سُبْحَنَ اللَّهِ وَتَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ هِيُّ

> وَرَبَّكَ يَعْلَمُمَاتُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَايُعْلِنُونَ ﴿

- 70. Eebana waa Ilaaha isaga mooyee aan Ilaah kale Jirin, Mahad buu mutaa Adduun iyo Aakhiraba, Xukunkana isagaa iska leh Xaggiisaana loo Noqon.
- 71. Waxaad Dhahdaa bal Warrama Hadduu ka Yeelo Eebe Korkiinna Habeen Joogta ah tan iyo Qiyaamada waa Kee Eebaha ka soo Hadhay Ilaahay ee idiin keeni Nuur miyaydaan wax Maqlayn.
- 72. Waxaadna Dhahdaa bal Warrama Hadduu ka Yeelo Eebe Korkiinna Maalin Joogta ah tan iyo Qiyaamada waa kee Eebaha ka soo Hadhay Ilaahay ee idiin keeni Habeen aad ku Xasishaan Dhexdiisa miyeydaan wax arkayn.
- 73. Naxariistiisa waxaa ka mid ah inuu idiin yeelay Habeen iyo Dharaarba inaad Xasishaan dhexdiisa Dalabtaanna Fadligiisa iyo inaad ku Shugridaan.

وَهُواُلِنَهُ لَآ إِلَكَهَ إِلَّا هُوِّلَهُ ٱلْحَمْدُ فِي ٱلْأُولَى وَٱلْآخِرَةِ وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿ قُلْ أَرَةَ يَنْدُرُ إِن جَعَلَ اللهُ عَلَيْكُمُ ٱلْيَّلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ ٱلْفِينَمَةِ مَنْ إِلَكُ عَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم التَّلَ سَحِيلًا ۚ أَفَلَا تَسْمَعُوكَ ﴿ إِلَيْ

قُلْ أَرَّءَ يَنتُمْ إِن جَعَكَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَ الرَّ سَكْرَمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيكَ مَةِ مَنْ إِلَّهُ عَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمُ مِلِيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ إِفَلَا تُتُصِرُونَ ﴿ ﴾ وَمِن تَحْمَتِهِ عَمَلَ لَكُو ٱلْتَلَ وَالنَّهَ ارَلِتَسْكُمُواْ فِيهِ وَلِتَبْنَغُواْ مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿ ﴾

Eebaa wax Abuura waxna Doorta, Dadse wax ma doortaan, Eebana Xumaan wuu ka Nasahan Yahay, Waxa la Qarin iyo waxa la Muujinna waa Ogyahay, Eebe Mooyee Ilaah ma jiro, Mahad iyo Xukunna isagaa iska leh Adduun iyo Aakhiraba. waana Eebaha Habeen iyo Maalin inoo Yeelay een midna Joogto ka Yeelin, Laakiin Naxariis Darteed yuu Habeenka iyo Dharaarta inoogu yeelay si loo Xasilo loona Shaqeeyo waxaa wax mudan Mahad Eebe, iyo Cibaadadiisa. Al-Qasas (68-73).

- 74. Xusuuso Maalintaan u Yeedhayno Gaalada oo Eebe odhana Aaway Shurakadaydii ah kuwaad Sheeganayseen,
- 75. Waxaana ka soo Siibnaa ummad kasta Markhaati waxaana ku nidhi keena Xujadiinna waxayna Ogaadaan in Xaqa Eebe Leeyahay waxaana ka Dhumay Xagooda waxay Been Abuuran Jireen.
- 76. Qaaruunna wuxuu ka mid ahaa qoomkii (Nabi) muuse wuuna ku Kibray Korkooda waxaana Siinay wax Furayaalkiisu ku Culustahay Koox Xoog badan, markay ku Dheheen

وَيُوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِ ىَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۞ وَنَزَعْنَامِن كُلْ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَا تُواْ بُرْهَنَكُمْ فَعَلِمُواْ أَنَّ الْحَقَّ لِلَهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّاكَانُواْ يَفْتَرُونَ ۞ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّاكَانُواْ يَفْتَرُونَ ۞ عَلَيْهِمْ وَءَلَيْنَكُ مِنَ الْكُوْرَ مَا إِنَّ مَفَا عِمْمُوسَىٰ فَبَخَا عَلَيْهِمْ وَءَلَيْنَكُ مِنَ الْكُورُ وَمَا إِنَّ مَفَا عِمْمُوسَىٰ فَبَخَا

بٱلْعُصِبِ أُولِي ٱلْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ.

qoomkiisii ha Farxin (Kibrin) Eebe ma Jecla kuwa Farxa «Kibree».

77. Kuna doon waxa Eebe ku siiyey Guriga Aakhiro hana Halmaamin qaybtaada Adduunka Samana Fal sida Eebe kuugu Samo Falay hana La doonin Fasaad Dhulka, Eebe ma Jecla Fasaadiyaashee.

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ ١

وَٱبْتَغِ فِيمَا ٓ اَتَّنَاكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ ٱلدُّنْيَا ُ وَٱخْسِن كَمَا آخْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ ٱلْفُسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ إِنَّ ٱللَّهُ لَا يُحِبُ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿

Haddana Mar kalaa loo Dhawaaqi iyagoo la Warsan waxay Caabudi Jireen, Umad walbana waxaa laga soo Saari Marag oo Rasuul ah, waxaana la warsan inay keenaan Xujo waxayna Yaqiinsadeen in Xaqu Eebe u Sugnaaday, waxaana ka Dhumay Beentay Abuuran Jireen, qaaruunna wuxuu ka mid ahaa qoomkii Nabi Muuse wuuse ku Kibray, isagoo lahaa Xoolo Badan oo Furayaashiisu Culaysiso Koox Xoog Badan, waxayna Saaxiibadiis ugu Naseexeeyeen inuusan Kibrin oon Faraxu ku Xambaarin Isla wayni, waxa Eebe Siiyeyna uu ku Doono Aakhiro, uusan Halmaaminna Nasiibkiisa Adduunka, wanaagna falo sida Eebe ugu Wanaag falay, Xumaan iyo Fasaadna uusan Dhulka la doonin, Illeen Eebe ma Jecla Xumaan wadayaasha iyo kuwa wax Fasaadiyee.

Faraxana lama Diidana Hadduuna Fudayd iyo Xumaan kugu Xambaarayn ee waxaa uun la Rabaa Wanaag iyo Eebe ku Xidhnaan. Al-Oasas (74-77).

- 78. Wuxuuna Yidhi waxaa uun La ii siiyey Xoolaha Ogaanshahayga, Miyuusan ogayn in Eebe Halaagay Hortiis Quruumihii kuwo ka daran Xaggiisa Xoogga kana Badan Kulan, lamana Warsado Dambigooda Dambiilayaasha.
- 79. Markaasuu u soo Baxay Qoomkiisii isagoo Xarragoon waxayna Dheheen kuwa Dooni Nolosha Dhaw Shallaytee Hadaan leenahay waxa la siiyey Qaaruun oo kale waa Nasiib wayn.
- 80. Waxayna Dheheen kuwii la Siiyey Cilmiga Magaciinba'ee Abaal marinta Eebaa u Khayr roon Ciddii Rumaysa oo Fasha Camal fiican lamana Waafajiyo hadalkaas Saabiriinta Mooyee.
- 81. Markaasaan la Goynay Isagii iyo Xoolihiisiiba Dhulka mana Helin Koox uga Gargaarta Eebe ka Sokow, mana Noqonin mid Gargaarta.
- 82. Waxayna ahaadeen kuwii Doonayey Meejiisa Shalay inay Dhahaan

قَالَ إِنَّمَآ أُوبِيَتُهُ عَلَى عِلْمِ عِندِىَّ أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَكَ اللّهَ قَدَّاَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ عِن الْقُرُونِ مَنْ هُوَاَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثُرُهُمْعًا وَلا يُشْعَلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُون ﴿ ﴿ ﴾ الْمُحْرِمُون ﴿ ﴾ الْمُجْرِمُون ﴿ اللّهِ عَلَى اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللّهُ اللهُ اللّهُ اللهُ اللهُ الله

فَخَرَعَ عَكَى فَوْمِهِ فِي ذِينَتِهِ قَالَ الَّذِيكَ بُرِيدُونَ الْحَيَوْةَ الْدُنْيَا يَلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوقِ قَدُونُ إِنَّهُ الدُّوحَظِّ عَظِيمٍ ﴿ ﴾ وَقَالَ الَّذِيكَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ مَوْلِكَمْ مُوَابُ اللَّهِ خَيْرُلِمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلِحًا وَلَا يُلَقَّنَهُ الْإِلَا الْصَكِيرُونِ ﴾ ﴿

> غَسَفْنَا بِهِءوَبِدَارِهِ ٱلْأَرْضَ فَمَاكَانَ لَهُ مِن فِتَةِ يَنصُّرُونَهُ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَمَاكَانَ مِنَ ٱلْمُنتَصِرِينَ ﴿ اللَّهِ وَمَاكَانَ مِنَ ٱلْمُنتَصِرِينَ ﴿ اللَّهِ

وَأَصْبَحَ ٱلَّذِيكَ تَمَنَّواْ مَكَانَهُ بِإَلَّا مُسِيَقُولُونَ

waa Yaabe Illeen Eebaa u Waasiciyey Rizqiga Cidduu Doono oo Addoomadiisa ah kuna Cidhiidhya, Hadduusan Eebe Nagu Galladaysan wuxuu nala Goynlahaa (Dhulka) waa Yaab ma Liibaanto Gaalo.

ۅؘۘؽڬٲؘػٲٮؘۜڰؘؠۜۺؙڟؙٵڵؚڒۣۏٙڡڶؚڡؘڹؽۺؘٲ ڡؚڹ۫؏ڹٳڍؚۄۦۅؘيؘڡۛ۫ڋڒؖۘڶۊؘڵٲٲؘڹ؆ۜٞڽۜٲڵڷهؘؙۘۘؗؗڠڶؾٮؘٵ ڶڂؘسؘڡؘۑڹٵؖٚۅٞؿػٲنؘۜهؙۥٛڵٳؽؙڡؙٞڸۣڂۘٵڵػڹڣؚۯؙۅڹٛ۞ٛ

Muxuuse ku Jawaabay markii la Waaniyey, wuxuu Sheegay in Xoolaha loo Siiyey Cilmigiisa iyo Wanaagiisa, Laakiin ha Ogaado in Eebe Halaagay hortiis Qarniyo ka Xoog badan kana Xoolo iyo Dad badan, Dambiilana lama Idan warsado, wuuse soo baxay Isagoo Xarragoon, markaasay Jeclaadeen kuwii Aduunka Doonayey inay isagoo kale Noqdaan, kuwiise Cilmiga lahaa waxay Dheheen Magaciisba' ee Wanaagga Eebe yaa u Fiican Ciddii Sama Fasha, Dhulkaase lala Gooyey Qaaruun iyo Guryihiisiiba wax u gargaarana ma helin'isna isuma Gargaarin, markaasay kuwii Jeclaa wixiisoo kale Shalay Dheheen Yaab weeyee Illeen Rizqiga wuxuu ku Jiraa Awoodda Eebe'Waasicin iyo Cidhiidhiba, waxayna Sheegeen in Haddaan Eebe u Naxariisan lala Goynlahaa dhulka, waxayna Ogaadeen Inayna Gaalo Liibaanayn. Wana kaas Cidhibta Kibirka iyo Xoolaha sida Xun loogu Dhaqmo. Xooluhuse waa Wanaag Haddii Eebe laga yaabo oo lagu Samo Falo. Al-Qasas (78-82).

- 83. Taasi waa Daartii Aakhiro waxaana u Yeelay kuwaan Doonayn isla Sarraynta (Kibirka) Dhulka iyo Fasaad, cidhibta (Fiicanna) waxaa leh kuwa Dhawrsada.
- 84. Ciddii la Timaadda Wanaag wuxuu Mudan wax ka Khayr roon Ciddiise la Timaadda Xumaan lagama Abaal mariyo kuwa Xumaanta Sameeya, waxaan waxay faleen ahayn.
- 85. Eebaha kugu Faral yeelay Quraanka wuxuu kuu soo Celin Meejii Ballanka (Qiyaamada ama Maka), waxaad Dhahdaa Eebahaybaa og ruuxii la Yimid Hanuun iyo kan ku Sugan Baadi Cad.
- 86. Mana Aadan ahayn mid Rajayn in lagugu soo dejiyo Kitaabka, Hasayeeshee waa Naxariista Eebahaa ee ha Noqonin mid u Kaalmeeya Gaalada.
- 87. Yeyna kaa leexin Aayaadka Eebe intii lagugu soo Dejiyey ka Dib uguna Yeedh Xagga Eebahaa, hana ka mid noqonin Mushrikiinta.

تِلْكَ الذَّارُ ٱلْآخِرَةُ تَخَعَلُهَا لِلَّذِينَ لَآيُرِيدُونَ عُلُوًّا فِٱلْأَرْضِ وَلَافَسَاذًا وَٱلْعَقِبَةُ لِلْمُنَقِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه

مَن جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ أَخَيْرُ مِنْهَا وَمَن جَآءَ
بِالسَّيِسَةِ فَكَل يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُواْ السَّيِّاتِ
إِلَّا مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿
إِنَّ اللَّهِ عَفَرُ وَسَعَلَيْكَ الْفُرَّ الْكَرْدَاتُ لَرَّاذُكَ
إِنَّ اللَّهِ عَفَا إِنَّ الْمُلْمُ مَن جَآءً بِالْفُرُ وَن لَرَاذُكَ وَمَنْ هُو فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿
وَمَنْ هُو فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿
وَمَا كُنتَ تَرْجُوا أَن يُلْقَى إِلَيْكَ الْحَكَثُنُ الْحَكَثَبُ الْمُعْمِدِينَ ﴿
وَلَا يَصُدُّدُ نَكَ عَنْ مَا يَن اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الْوَلَى اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللللللللّهُ اللّهُ الللّهُ اللللللّهُ

88. Hana Caabudin Eebe la Jirkiisa Ilaah kale Eebbe mooyee Ilaah (kalana) ma Jiro, wax kasta wuu Halaagsami (Tagi) Eebe mooyee Xukunkana Isagaa iska leh, Xaggiisaana laydiin Celin.

ۅؘڵٳؾؘۮڠؙڡؘعؘٱنَّڍٳڵۿٵءؘڶڂؘۘڒۘڵٳڵڎٳڵٙۿۅؙؖػؙڷٛۺؽٙءؚ ۿالِكُٳڵۘۅؘجۡهَهُۥ۠ڵهُٱڶڡٛػۯؙۅؘٳڶؿڽڗٛڿڠؗۅڹٛ۞

Aayadahanna waxay Sheegi in Daarta Aakhiro loo Yeelay kuwaan Iskibrin islana Waynayn, Xumaanna Dhulka Ku marin, Cidhibta Fiicanna waxaa Mudan kuwa Dhawrsada, Wanaagana Mid ka Fiican yaa lagu Abaal mariyaa, Xumaantana waxaa uun lagu Abaal Mariyaa waxay Fali Jireen.

Eebana wuxuu Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) U Yaboohay Wanaag iyo inuu meel Fiican u soo Celin ama Janada ha ahaato ama Mako ha ahaatee, Eebaana og Cidda Hanuunsan iyo Tan Baadida ah, Nabiguna ma Rajaynayn waxyi Intaan lagu soo Dejinin Quraanka. Gaalana wax loo Kaalmeeyo ma aha, iyo inay kaa leexiyaan Aayaadka Eebe inta lagugu soo Dejiyey, Gaalana wax laga mid Noqdo ma aha, Eebaana Xaq ah oo Xagiisa loo noqon, Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) wuxuu yidhi: Hadalka ugu Runsan ee Shaacir yidhi waa Hadalkii Labiid; wax kasta oo Ilaahay ka soo Hadhay way tagi. Suuradduna waxay soo Socoto oy marba hab u warantana waxay ku Dhamaatay: Inaan la Kibrin, Wanaagga la Falo, Eebe u soo Celin Nabiga Meel uu Jecelyahay, inaan Gaalo loo Kaalmayn, lana mid noqon, Eebe kaliyana la Caabudo, wixii ka soo hadhayna Tagi, xukunkuna isaga u ahaan, loona noqon isaga. Al-Qasas (83-88).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. waxay ku tusin mucjisada Quraanka (sida la soo sheegay.
- 2. ma wuxuu u maleeyey Dadku in loogaga tagi inay dhahaan waan rumeynay oon la imtixaamayn.
- 3. dhab ahaan yaan u imtixaanay kuwii ka horreeyay, Eebana wuu muujin kuwii run sheegay, wuxuuna muujin kuwa beenlowga ah.
- 4. mise waxay u maleeyeen kuwii xumaanta samaynayey inay naga dheereyn (carari) waxaa xun waxay xukumi.
- 5. ruuxii rajayn (ka cabsan) la kulanka Eebe, Ajashii Eebe (uu qadaray) way imaan, Eebana waa maqle oge ah.

الّه ﴿ اللّه النّاسُ أَن يُعْرَكُواْ أَن يَقُولُواْ عَامَتَ اوَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴾ لا يُفْتَنُونَ ﴾ وَلَقَدْ فَتَنَا اللّهُ الَّذِينَ وَ وَلَقَدْ فَتَنَا اللّهُ الَّذِينَ صَدَقُواْ وَلِيَعْلَمَنَ اللّهُ الَّذِينَ ﴾ صَدَقُواْ وَلِيَعْلَمَنَ الْكَذِينِ ﴿ صَدَقُواْ وَلِيَعْلَمَنَ اللّهُ الّذِينَ ﴾ المُن يَعْمَلُونَ السّيِناتِ أَن يسْمِقُوناً مُرْسَبِ اللّهُ الذينَ يَعْمَلُونَ السّيِناتِ أَن يسْمِقُوناً مُرْسَبِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ اللللّهُ اللللّهُ اللّهُ الللّهُ اللّه

مَن كَانَ مَرْجُواْ لِقَاءَ ٱللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ لَاتَّ

وَهُوَالسَّكِمِيعُ الْعَكلِيمُ الْمُ

- 6. ruuxii dadaala wuxuu uun u dadaalay naftiisa, Eebana waa ka kaaftoon yahay caalamka.
- 7. kuwa (xaqa) rumeeyey camalfiicanna falay waxaan asturaynaa xumaantooda, waxaana ka abaalmarinaynaa kii u fiicnaa ay camalfali jireen.

ۉۘۘ؆ڹڿۿۮڣٳؘڹۜٙڡٵؿۘۘۼۘڮۿۮڸؽڡ۫ٝڛڎؚٵۣڹۜۘٲڵڷۘۿ ڶۼۜؿؙؙٞۼڹٲڶڡٮٛڶڡؚؽڹ۞ ۊٵڶۜڍڹؘٵڡٮؙۉٲۏؘعؚڶۉٲڶڞڸڂٮؾڶٮٛػڣ۫ڕڹؘؘۼڹ۫ۿؙ ڛۜؾؚٵڹۼ؋ۅؘڶڹڂڔ۬ۑٮؘۜؿؙؙؙؗؠٛٲڂڛۜڹٵڵڹؽػڶٷٛٲ ڽڡ۫ۘٮڴۏڹ۞

Adduunku waa guri imtixaan iyo shaqo, mana suurowdo in cidna lagu dhaafo inuu sheegto wanaag iyo xaqrumeyn imtixaan la'aan, taasina waa sunnada Eebe oo kuwii horaba wuu imtixaanay, wuuna muujin ciddii run sheegi iyo tii beensheegiba, cid ka fakanna majirto.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Dadka waxaa ugu daran imtixaan Anbiyada, kuwa suubbaan iyo midba midkuu ka fii canyahay, ruuxana waa la imtixaami inta Diintiisu, tahay hadday Diintiisu adagtahay imtixaamkaa lagu badiyaa. Waa saxiix.

wuxuu Eebe qadarana wuu imaan e waa in wanaagga lagu dadaalo, illeen cid walba waxaa laga abaalmarin waxay latimaade xumaan iyo samaanba.

Xasan Albisri wuxuu yidhi: Ruuxu mujaahid buu noqon karaa isagoon maalinna Seef wax ku dhufanin. Al-Cankabuut (1-7).

- 8. waxaan u dardaaaranay Dadka Labadiisii Waalid wanaagfalkooda, hadday kugula dadaalaan inaad ila wadaajiso waxaadan cilmi u lahayn (Gaalowdo) ha ku adeecin, xaggayga unbaa laydiin soo celin,waxaana idiinka warrami (abaalna marin) waxaad camalfali jirteen.
- 9. kuwiise (xaqa) rumeeyey camalfiicanna falay waxaan dhexgalinaynaa kuwa suuban (Janada).
- 10. Dadka waxaa ka mid ah ruux dhihi waxaan rumeynay Eebe markii lagu dhibo Eebe dartiisna kayeela imtixaamka Dadka (dhibkooda) cadaabka Eebe oo kale hadday timaado Guul xagga Eebe ka ahaatay waxay dhahaan anagu waan idin lajiraa, Eebe miyuusan ahayn kan og waxa laabta Dadka ku jira.
- dhab ahaan yuu u muujin Eebe kuwa xaqa rumeeyey-dhab ahaanna wuxuu u muujin kuwa munaafiqiinta ah.

وَوَصِّيْنَا ٱلْإِنسَنَ بِوَلِدَيْهِ حُسَنًا أُو إِن جَهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَالِيسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلا تُطِعْهُ مَا إِلَى مَرْجِعُكُمْ فَأْنَيِتُكُو بِمَا كُنتُدُوتَ مَعْمَلُونَ ﴿

وَالَّذِينَ اَمَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ لَنُدُ خِلَنَهُمْ فِ الصَّلِحِينَ ۞ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ اَمَنَا إِللَّهِ فَإِذَا أُوذِي فِ اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَينِ جَآءَ نَصْرُمِّن زَّيْك لَيْقُولُنَّ إِنَّاكُنَا مَعَكُمُ أُولَيْسَ اللَّهُ إِنَّا عَلَمَ بِمَا فِي صُدُو وِالْعَلَمِينَ ۞

> وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ شَ

- 12. waxay ku dhaheen kuwii galoobay kuwii xaqa rumeeyey raaca waddadannada aan xambaarro gafafkiinee mana aha kuwo xambaari waxa gafafkooda ah.ee waa beenaalayaal.
- 13. waxayse dhab ahaan u xambaari culaysyaalkooda iyo culaysyo Culaysyadoodii la jira,waxaana dhab ahaan loo warsan maalinta Qiyaame waxay been abuuran jireen.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُواْ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ اَتَّبِعُواْ
سَبِسَلْنَا وَلَنْحُمِلْ خَطَلَيْنَكُمْ وَمَاهُم بِحَلْمِلِينَ سَبِسَلْنَا وَلَنْحُمِلِّ خَطَلَيْنَكُمْ وَمَاهُم بِحَلْمِلِينَ مِنْ خَطَلَيْلَهُم مِّن شَيْءٌ إِنَّهُمْ لَكَلَابُورَ فَي وَلَيْحُمِلُ كَأَنْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقًا لِمِمْ وَلَيْسُعُلُنَ يَوْمُ الْقِيكَمَةِ عَمَّا كَانُواْ يَفْفَرُونَ شَ

Waalidkaa isagaa sabab u ahaa jiritaankaaga Eebe ka sokow, wuuna kugu dhibtooday siduu kuu korin lahaa, abaalkiisuna waa wanaag iyo samo fal hadduusan Gaalnimo ku farin oon lagu adeeceyn'illeen Eebaa loo noqone, ciddii wanaagfashana kuwa wanaagsan yuu janada lagali. Eebana wax ka qarsoon majiro wuuna ogyahay kuwa markii ladhibana Diinta ka taga'markii guul la helana ku soo dhawaada, wuxuuna ogyahay Mu'minka dhabta ah iyo Munaafaqaba. Cid cid kale Dambi ka xambaarina majirto ee wuxuu xambaari ruux walba dambigiisii iyo kii dhumintiisa. Waxaa sugnaaday ruuxii hanuun uguyeedha wuxuu mudan ajriga kuwa uu u yeedhay oo kale ee raacay tan iyo qiyaamada isagoon iyana waxba laga nusqaaminayn ajrigooda, ruuxii u yeedha baadina, waxaa korkiisa ah dambiga Kuwii ku raacay tan iyo Qiyaamada isagoon laga nusqaaminayn iyana dambigoodii waxba. Waa Saxiix. Al-Cankabuut (8-13).

- 14. dhab ahaan baan ugu dirray (Nabi) Nuux Qoomkiisii, wuxuuna ku dhexnagaaday Kun sano oo kontan la' waxaana qabtay dhuufaankii (Halaagii Biyaha) iyagoo daalimiin ah.
- 15. waana korinay Nuux iyo Dadkii Doonta,waxaana ka yeellay aayad (uu ku waantoomo) Caalamku.
- (Nabi) Ibraahimna (waan diray) wuxuuna ku yidhi qoomkiisii Caabuda Eebe kana dhawrsada saasaa idiin khayrbadane haddaad wax ogtihiin.
- 17. waxaad uun caabudaysaan Eebe ka sokow Sanamyo, waxaadna abuuraysaan been, kuwaad caabudaysaan Eebe ka sokow idiinma hantaan wax rizqi ah ee ka dalba Eebe agtiisa rizqiga, Caabudana kuna mahdiya xaggiisaa laydiin celine.
- 18. haddaad Beenisaan (Xaqa) waxaa beeniyey Umado idinka horreeyey

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ عَلَيْثَ فِيهِمَ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّاخَسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَاتُ وَهُمْ ظَلِمُونَ ﷺ فَأَجَيْنَهُ وَأَصْحَبَ السِّفِينَةِ وَجَعَلْنَهَ آ عَانَةً لَلْعَلَمَةِ فَيَ

وَإِنَهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُواْ أَللَّهَ وَأَتَقُوهُ أَلَّهُ وَاللَّهُ وَأَتَقُوهُ أَلَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّالَّالَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّالِمُ وَاللَّهُ وَال

إِنَّمَا تَعْبُدُونِ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَنَا اَوَ ثَغَلْقُونَ إِفْكًا إِنَّ اَلَّذِينَ تَعْبُدُونِ مِن دُونِ اللَّهِ لَايمَلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْنَغُواْ عِندَاللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُواْ لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۖ

وَإِن تُكَذِّبُواْ فَقَدْ كَذَّبَ أُمَرُ مِن قَبْلِكُمُ

Rasuulkana ma saarra waxaan gaadhsiin cad ahayn.

وَمَاعَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَكَعُ ٱلْمُبِيثُ

Meelo badan yuu Eebe ku soo celceliyey qisada Nabiyada iyo Dadkii loo diray si loogu waano qaato, halkanna waxay aayaduhu caddayn in Nabi Nuux ku dhexnoolaa qoomkiisii muddadaas dheer xaqana ugu yeedhayey Beeniyeenna lana halaagay isaga iyo intii Doonta ku la jirtay mooyee. Sidoo kale Nabi Ibraahim isna Eebaa u diray Qoomkiisii wuxuuna ugu yeedhay inay Eebe kaliya Caabudaan Rizqigana ka doonaan kuna mahdiyaan waxa isaga ka soo hadhayna ay iskaga tagaan, ciddii xaqa beenisana waxay la mid noqon kuwii horay xaqa u beeniyey ee lahalaagay. Nabigana waxaa uun korkiisa ah caddaynta xaqa iyo ugu yeedhidiisa. Al-Cankabuut (14-18).

- 19. miyeyna arkayn sida Eebe u billaabay (Abuuridda) Khalqiga una soo celin, arrintaasna Eebe waa u fududahay.
- 20. waxaad dhahdaa socda Dhulka oo daya sida Eebe u billaabay khalqiga, hadana Eebe u ahaysiin abuuridda dambe (Soo bixinta), Eebana wax walba wuu karaa.
- 21. wuxuu cadaabaa cidduu doono wuxuuna u naxariistaa cidduu doono,xaggiisaana laydiin celin.
- 22. idinkuna ma tihidin kuwa Eebe ku daaliya Dhulka iyo Samada midna wax Eebe ka soohadhay oo idiin sokeeya ah ama idiin gargaarina ma jiro.
- 23. kuwii ka gaaloobay aayaadka Eebe iyo la kulankiisa kuwaasi waxay ka quusteen naxariistayda waxaana kuwaas u sugnaaday Cadaab daran.
- 24. Jawaabtii Qoomkiisuna waxaan ahayn Dila ama Guba ma ahayn, markaasaa Eebe ka koriyey Dabkii, arrintaasna waano yaa ugu sugan Ciddii wax rumeyn.
- 25. wuxuuna ku yidhi (Nabi Ibraahim) waxaad yeelateen Eebe ka sokow Sanamyaal Jacayl dhexdiinna ah dartiis Nolosha adduunyo, Maalinta Qiyaamese wuu diidi qaarkiin qaarka kale

أُولَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يَعْمِيدُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يَعْمِيدُ اللَّهِ يَسِيرُ اللَّ اللَّهِ يَسِيرُ اللَّ اللَّهِ يَسِيرُ اللَّ اللَّهُ عَلَى كُلِّ اللَّهُ عَلَى كُلِّ اللَّهُ عَلَى كُلِّ اللَّهُ عَلَى كُلِ اللَّهُ عَلَى الللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْعَلَى اللَّهُ عَلَى الْمُعْمَالَ عَلَى الْمُؤْمِنِ اللْمُولِي اللَّهُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ عَلَى اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآ عَ وَمَالَكُمُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيْ وَلَا نَصِيرِ اللَّهِ وَٱلَّذِينَ كَفَ رُواْ بِنَايَنتِ ٱللَّهِ وَلِقَ آبِهِ * أُوْلَتِهِكَ يَهِمُواْ مِن رَّحْمَقِ وَأُوْلَتِكَ أَمُهُمْ عَذَابُ ٱلْهِمُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

فَمَاكَانَ جَوَابَقَوْمِدِ ۚ إِلَّا أَنَ قَالُواْ اَفْتُلُوهُ أَوْحَرِقُوهُ فَأَجَـٰهُ ٱللَّهُ مِنَ النَّارِّ إِنَّ فِى ذَلِكَ لَاَيْتِ لِقَوْمِ يُؤْمِنُونَ (أَنَّ)

وَقَالَ إِنَّمَا أَغَّذُ ثُرِّ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَنَا مُّودَّةً بَيْنِكُمُ فِي الْحَيَوةِ الدُّنْكَ أَثُمَّ يُوْمَ الْقِيدَمَةِ يَكُفُرُ بُعْضُكُم بِبَعْضِ وَيَلْعَنُ Lacanadina qaarkiin qaarka kale, Hoygiinuna waa Naarta wax idiin gargaarina idiin ma sugnaan. بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىكُمُ النَّارُ وَمَالَكُم مِّن نَّصِرِينَ ۞

Ruuxii Caqli leh waa inuu fikiraa sida Eebe wax u abuuray iyo siduu u karo inuu u soo celiyo una fududahay, Dhulkana waa in lamaraa si loo arko abuurka Eebe iyo qudradiisa. Caabudid, Naxariis, Gargaar iyo Awooddana Eebaa iska leh, ee waa in la rumeeyaa aayaadkiisa iyo lakulankiisa si loo helo naxariistiisa, Cadaabkiisana looga koro. Bal day Nabi Ibraahim siday ugu jawaabeen qoomkiisii oy dheheen dila Dabna ay ku tuureen'markuu ugu yeedhay Cibaadada Eebe iyo inay katagaan Sanamyada ay isku jecelyihiin nolosha adduunyo, hadhow Qiyaamadase ay kala carari qaarna qaar Nacladi wax u gargaarina ayna helayn. Waana taas sida dhabta ah oo ah in inta xumaanta isku jeclaata nolosha adduunyo is nici doonaan Maalinta Qiyaame. Al-Cankabuut (19-25).

- 26. waxaa rumeeyey Nabi Ibraahim (Nabi) Luudh wuxuuna yidhi Nabi Ibraahim waxaan u hijroon Eebehay illeen waa adkaade falsane.
- 27. waxaana siinay isxaaq iyo yacquub waxaana yeelay faraciisii Nabinimo iyo Kitaab (loo soodajiyey) waxaana siiney ajrigiisii adduunyada dhexdeeda aakhirana wuxuu ka mid noqon kuwa suuban.
- 28. «Nabi» Luudhna «xusuuso» markuu ku yidhi qoomkiisii waxaad latimaadeen xumaan aan cidna idiinkahormarin adduunyada.
- 29. idinku ma waxaad u tagaysaan Ragga ood goynaysaan Jidka Kulana imaanaysaan Naadigiina wax la naco, mana noqonin qoomkiisii jawaabtoodii inay dhahaan noo keen cadaabka Eebe hadaad ka Mid tahay runlayaasha mooyee.
- 30. wuxuuna yidhi Eebow iiga gargaar qoomka wax fasaadiya.
- 31. markay ulatimid fariintanadii (Malaa'igtii) Nabi Ibraahim bishaaro waxay dhaheen anagu waxaan halaagaynaa ehelka magaaladan, ehelkeedu waa daalimiine.

﴿ فَنَامَنَ لَهُ رُلُوكُ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّيٌّ إِنَّهُ هُوَالْعَزِيزُ الْخَكِيدُ اللَّهُ ٱلتُّهُوَّةَ وَٱلْكِئنَ وَءَاتَيْنَهُ أَجْرَهُ فِي ٱلدُّنْكَأُ وَإِنَّهُ فِي ٱلْآخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّبْلِحِينَ ﴿ ۖ ﴿ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ٤ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَاحِشَةُ مَاسَبَقَكُم بِهَامِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَكَمِينَ ١ أَيِنَّكُمْ لَيَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّكِد وَيَأْتُونَ فِي كَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرِّ فَمَا كَاك جَوَاكَ قَوْمِهِ ۗ إِلَّا أَن قَالُواْ أَنْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّه إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّادِ قِينَ ١ فَ الَ رَبِّ أَنصُرْنِي عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدينَ 🕲 وَلَمَّا حَاءَتُ رُسُلُنَآ إِنْرَهِهِ مَرِ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالْوَأْ إِنَّا مُهَاكُمُ أَهُلَ هَانِهِ ٱلْقَرْبَةِ إِنَّ أَهُلَهَا كَانُواْظُلِمِينَ ١

32. (wuxuu yidhi Nabi Ibraahim) waxaa ku sugan Luudh, waxay dhaheen anagaa og cidda dhexdeeda ah waanu korinaynaa Luudh iyo ehelkiisa Haweenaydiisa mooyee oo noqon kuwa halaaggu ku hadhi.

قَالَ إِنَ فِيهَا لُوطَأَقَالُواْ غَنُ أَعَلَّمُ بِمَن فِيهَا ۗ لَنُنَجِّينَهُۥ وَأَهْلَهُۥ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَت مِنَ ٱلْعَنْدِينَ ۞

Qisada Nabi Luudh iyo Qoomkiisa wax badan bay ku soo noqnoqotay Quraanka. waxayna samayn jireen xumaan laga xishoodo iyo akhlaaq xun.

Tan kale waxay ku tusin aayaduhu Hijradii Nabi Ibraahim iyo sidii Eebe u barakeeyey Faraciisa iyo naxariis badnidiisii, iyo inaan Nafna naf kale Dambigeeda qaadayn sidii Haweeneydii Nabi Luudhba. Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Waxay tuuri jireen Dadka Wadada mari'kuna jees jeesi jireen wana kaas waxa la noco ay la imaan jireen. Imaam Axmed iyo kuwa kaleba yaa wariyey. Al-Cankabuut (26-32).

- 33. markay Rasuuladanadii (Malaa'igtii) u timid Luudh wuu ka tiiraanyooday wuuna la cidhiidhyamay waxayna ku dhaheen ha cabsan hana tiiraanyoon waanu ku korin adiga iyo ehelkaagabee Haweenaydaada mooyee oo noqon kuwa lahalaagi.
- 34. waxaanu ku soo dajin magaalada Dadkeeda Dhagaxyo (Naareed) oo Samada ka yimid faasiqnimadooda darteed
- 35. waxaanu kaga tagnay magaaladaa calaamad u muuqata Qoomkii wax kasi.
- 36. ree Madyanna (waxaanu u diray) Walaalkood (Nabi) Shucayb wuxuuna ku yidhi Qoomkayow Caabuda Eebe rajeeyana (ka yaaba) Maalintii dambaysay hana la soconina dhulka fasaadin.
- 37. markaasay beeniyeen waxaana qabtay Gariir (iyo Qaylo) waxayna noqdeen kuwo Lawyaha u dhaca.
- 38. Caad iyo Thamuudna (waan halaagnay), «halaagooduna» wuxuu idiinka muuqdaa Guryahoodii, wuxuuna u qurxiyey Shaydaan Camal-

وَلَمَّاۤ أَنْ جَكَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطَاسِتَ ءَبِهِمْ وَضَافَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُواْ لَا تَخَفُّ وَلَا تَحَرَّنَّ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أَمْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ أَلْفَهِينِ ۖ

إِنَّامُنزِلُونَ عَلَىٓأَهْلِ هَنذِهِ ٱلْقَرْيَةِ رِجُزَا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ بِمَاكَانُواْ يَفْسُقُونَ ۞

وَلَقَدَثَّرَكَ نَامِنْهَآءَاكِةً ٰبَيْنَةً لِقَوْمِ يَعْقِلُونَ ۞

وَ إِلَىٰ مَذَيٰ َ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَ الَ يَنْفَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْنُوَا فِ الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۞

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ ٱلرَّحْفَةُ فَأَصْبَحُواْ فِ دَارِهِمْ جَنْثِمِينَ ۞

وَعَادًاوَتُمُودًاوَقَدَّتَبَيَّ لَكُمُ مِن مَّسُكِنِهِمُ وَزَيِّكَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَانُ koodi,wuxuuna kaleexiyey Jidka waxayna ahaayeen kuwo wax arka (haday waantoobi).

أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿

Martidoo la sharifo waa dabeecad fiican oo Islaanimo, sidoo kale iyana waxaa fiican isu bishaaraynta iyo Cabsida iyo Murugta oo dadka laga fududeeyo, markaas ka dib waxay aayaduhu ka warameen Qoomkii Nabi Luudh, Shuceyb, iyo ree Caad iyo thamuud iyo waxay ku dambeeyeen iyo waxay la yimaadeen oo xumaan ah. Waxaana warkooda lagu faahfaahiyey meela kale, waxaase loobaahanyahay uun in laga dheeraado Jidkoodii xumaa wanaaggana lagu dadaalo. Al-Cankabuut (33-38).

- 39. Qaaruun, Fircoon iyo Haamaana (waa lahalaagay), dhab ahaanna wuxuu ugula yimid (Nabi) Muuse xujooyin wayna isku kibriyeen dhulka mana aha kuwo naga dheereyn (carari) kara. 40. dhammaantood waxaan u qabanay dambigooda, waxaa ka mid ah mid aan ku diray Dabayl Dhagax wadata,waxaa ka mid ah midaay qabatay Qaylo,waxaa ka mid ah midaan la goynay Dhulka,waxaa ka mid ah midaan maanshaynay, Eebana ma aha kii dulmiya hasayeeshee iyagaa naftooda dulmiyey.
- 41. kuwii yeeshay Eebe kasokow Awliyo (sokeeye u gargaara) waxay lamid yihiin Caaro yeelatay Guri waxaana ugu xun Guri' Guri Caaro hadday wax ogyihiin.
- 42. Eebe waa ogyahay waxay baryayaan (Caabudayaan) oo isaga kasoo hadhay, Eebana waa adkaade falsan.
- 43. taasina waa tusaale aannu u yeelayno Dadka'wax kasi oon ahayn kuwa wax yaqaanna ma jiro.

وَقَدُونِ وَفِرْعَوْ وَهَمَّا لِلَّهِ وَلَقَدُ جَآءَهُم مُّوسَى بِالْبَيْنَتِ فَاسْتَصَّبْرُواْ فِي الْاَرْضِ وَمَاكَانُواْ سَبِقِينِ فَيْ فَيْنَهُم مِّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ عَاصِبُا وَمِنْهُ مِّنَ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ عَاصِبُا وَمِنْهُ مِّنَ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُ مِنَ أَغْرَفْنَا وَمَاكَانَ اللَّهُ لِيظْلِمُهُمْ وَمِنْهُ مَنْ أَغْرَفْنَا وَمَاكَانَ اللَّهُ لِيظْلِمُونِ فَيَ وَلَيْكِن كَانُواْ أَنفُسَهُ مْ يَظْلِمُونِ اللَّهِ أَوْلِكَآء مَثْلُ الدِّينَ اللَّهِ مِنَ اللَّهُ وَلِيكَآء مَثْلُ الدِّينَ اللَّهُ مِنَ اللَّهُ وَلِيكَآء وَلِنَّ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ اللَّهِ الْمَالِمُونَ وَمَا يَعْقِلُكَ الْأَمْنِلُ الْمَعْلِمُونَ فَيْ وَمَا يَعْقِلُكَ الْأَمْنِلُ الْمَعْلِمُونَ فَيْ

Eebe dulmilowga wuu sugaa markuuse qabto ma fakiyo'siduu ku falay dulmiilayaashii xaqa iyo Nabiyada beeniyey islana weynaaday sidii Qaaruun, Fircoon, iyo Haamaan iyo Qoomkii Nabi Luudh, Nabi Nuux iyo Nabi Saalix iyo wixii lamidah dhammaantood'waanalahalaagay dambigooda dartiis'waxayna kutusin in xumaan cidhibteedtahay Halaag' Eebana Cidna ma dulmiyo iyagaase is dulmiya Dadku. Ruuxiise waxaan Eebe ahayn Caabuda wuxuu la mid yahay Caaro Guri dhoob dhoobtay oon waxba u tarayn, Eebaase ah wax lacaabudo awoodna leh'waxaase arrintaas kasi kuwa Caqliga iyo Cilmiga leh. Waxaa laga wariyey Camar Binu Murrata inuu yidhi: Markaan maro aayad Kitaabka Eebe ka midah oonan Garanayn way iwalbahaarisaa illeen Eebaa yidhi (ma kasaan kuwa Cilmiga leh mooyee). Waxaa wariyey Ibnu Abii Xaatim. Al-Cankabuut (39-43).

- 44. Eebaa u abuuray Samooyinka iyo Dhulka si xaq ah, arrintaasna Calaamaa ugu sugan Mu'miniinta.
- 45. Akhri (Nabiyow) waxa luguu waxyoon oo Kitaabka ah oog Salaaddana maxaayeelaySalaaddu waxay ka reebtaa (Dadka) Xumaanta iyo waxa la noco, xusidda Eebaana weyn, Eebana waa ogyahay waxaad sanceyneysaan.
- 46. hakula murmina ehelu Kitaabka wax fiican mooyee marka lagareebo kuwa dulmiga fala oo ka mid ah waxaadna dhahdaan waxaan rumeynay wixii nalagu soo dajiyey iyo wixii laydinku soo dajiyey Ilaahanno iyo ilaahiinna waa mid annaguna isagaan u hogaansanay.
- 47. saasaanu kuugu soodajiney Kitaabka, kuwa la siiyey Kitaabkana way rumeeyaan, kuwaasna waxaa ka mid ah kuwo rumeyn (ree Makaad), mana diido aayaadkanaga Gaalmooyee.
- 48. matihid mid wax akhriya Quraanka ka hor kumana aadan dhigi jirin Midigtaada markaas ay shakiyaan kuwa baadhilka (xumaanta) ku socda.
- 49. waase aayaad cad cad kuna sugan laabta kuwa cilmiga la siiyey, wax diidi aayaadkanaga oon daalimiinta ahayna ma jiro.

خَلَةَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَاوَتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقَّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَدُّ لِلْمُؤْمِنِينَ ١ ٱتَّلُ مَآ أُوحِيَ التَّكَ مِنَ ٱلْكَنْبُ وَأَقِيهِ ٱلصَّكَاهُةَ ۖ إن ألفَكاؤة تَنْهَىٰ عَرِ الْفَحْسَاءِ وَٱلْمُنكَةُ وَلَذَكُ ٱللَّهُ أَكُمُ وَاللَّهُ تَعْلَمُ مَاتَصِنَعُونَ ١ ﴿ وَلَا تُحَدِّلُوا أَهْلُ الْكِتَبِ إِلَّا مِالَّةِ مِ هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنْهُمَّ وَقُولُواْ أَءَامَنَّا بِٱلَّذِيَّ أَنْهِ لَ إِلَيْنَا وَأُنْهِ لَ إِلَيْكُمُ وَ إِلَاهُنَاوَ إِلَاهُكُمْ وَحِدُّوَيَحُنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مُسْلِمُونَ ﴿ اللَّهُ وَكَذَلِكَ أَنَزَ لُنَا ٓ اِلْتُكَ ٱلْكِتَعَ فَٱلَّذِينَ ءَانَيْنَهُمُ ٱلْكِئْبُ ثُوْمِنُونَ بِدِيَّ وَمِنْ هَنَوُلَاءٍ مَن نُوْمِنُ بِهِ - وَمَا يَجِ حَذُ بِعَاكِينَا الَّا ٱلْكَنفُونَ ١ وَ مَا كُنتَ لَتَ لُواْ مِن قَبْلِهِ عِن كِنْبِ وَلَا تَخُطُهُ. سَمِهِ نِكَ إِذَا لَازَتَاكَ ٱلْمُنْظِلُوكَ

بَلْهُوَ ءَايَنَتُ بِيَّنَتُ فِيصُدُورِاَلَّذِينَ أُونُواْ الْفِلْرُ وَمَا يَجْحَدُ بِعَايَنَتِنَا إِلَّا الظَّنِلِمُونَ ﴿ إِنَّا إِلَّا الظَّنِلِمُونَ ﴿ إِنَّا

Cirka iyo dhulka waxaa ku sugan aayado wax lagu qaato, ruuxa Mu'minka ahna waxaa laga rabaa inuu akhriyo Quraanka'Salaadana oogo'illeen waxa xunbay reebtaaye'Xusidda Eebana u dadaalo. Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): ruuxayna Salaadiisu ka reebin xumaanta iyo waxa la naco Salaadu uma jirto. (Ibnu Abii Xaatim). Tan kale waa in si fiican Dadka Xaqa loogu yeedho oon muran lahayn, hasa yeeshee ciddii madax adkaata waa in loola maro sida ku haboon'illeen Ilaaheen waa mid kaliya isagaana u hogaansanahaye, Quraankana isagaa soo dajiyey cid aan Gaal Ahayna madiido. Nabiguna wax ma akhrin jirin mana Qori jirin Quraanka ka hor, illeen way shakin lahaayeen xumaanlowguye. Al-Cankabuut (44-49).

uun ahay udige muuqda.

- 50. waxay dhaheen gaaladii (Makaad) maxaa loogu dajinwaayey korkiisa aayado xagga Eebe ka yimid, waxaad dhahdaa aayaadku waxaa uun ay ka yimaadaan Eebe agtiisa aniguse waxaan
- 51. miyuusanse ku fileyn inaan kugu soo dajinay Kitaabka (Quraanka) oo lagu akhriyo korkaaga, arrintaasna naxariis iyo waano yaa ugu sugan qoomkii rumeyn (xaqa).
- 52. waxaad dhahdaa waxaa ku filan dhexdeenna Eebe markhaati ahaan wuxuuna ogyahay waxa ku sugan samooyinka iyo Dhulka, kuwa rumeeyey badhil kana gaaloobay Eebe kuwaasi iyaga uunbaa khasaaray.
- 53. waxay kaa dadajisan Cadaab,haddaynajirin muddo magacaaban waxaa u imaan lahaa Cadaabka, wuxuuna ugu imaanlahaa kado iyagoon ogayn.
- 54. waxay kaa dadajisan Cadaab, Naarta Jahannamana waxay koobi gaalada.
- 55. maalinta (Qiyaamada) waxaa dabooli Gaalada Cadaab korkooda iyo Lugahooda hoostoodaba,wuxuuna ku dhihi Eebe dhadhamiya waxaad Camalfali jirteen.

وَقَالُواْ لَوْلَاَ أُنْزِكَ عَلَيْهِ ءَايَنتُّ مِّن زَّيِهِ قُلْ إِنَّمَا ٱلْآيَنتُ عِندَاللَّهِ وَإِنَّمَا ٱنَّا لَذِيسٌ مُّيثُ ۞

أُوَلَوْ يَكُفِهِ مُ أَنَّ أَنَّرَ أَنَّ عَلَيْكُ أَلْكِ تَبُ يُسْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِلَكِ فِي ذَلِكَ لَرَحْكَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمِ يُوْمِهُونِ الْآ قُلْ كَفَى إِلَّهِ بَنِي وَيَنْ كُمْ شَهِيداً يَعْلَمُ مَا فِ السَّمَونِ فِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينِ مَا فِ السَّمَونِ فِي وَيَنْ كَمُ وَالْإِللَّهِ أُولَتِيكَ هُمُ الْخَلِيمُونَ الْقَالَ إِلَى الْمَدَّانِ وَلَوْلَا أَجُلُّ مُسَمَّى وَيَسْتَعْجِلُونِكَ بِالْعَدَانِ وَلَوْلَا أَجُلُّ مُسَمَّى بَسْتَعْجِلُونِكَ بِالْعَذَانِ وَلَوْلَا أَجُلُّ مُسَمَّى يَسْتَعْجِلُونِكَ بِالْعَذَانِ وَإِنَّ جَهَنَّمُ لَمُعِيطَةُ إِلْكَفِينَ اللَّهِ الْمَنْفَعِينَ اللَّهِ الْعَذَانِ يَوْمَ يَغْشَدُهُمُ الْعَذَابُ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَعْتِ وَلِنَّ جَهَنَّمُ لَمُعِيطَةُ إِلَا لَكُفِونِ نَا فَيْ

Gaaladii ree Makaad aadbay Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u dhibeen uguna madax adkaadeen, waxayna warsadeen Mucjisooyiin Gaar ah oo say rabaan ah, waxaase ku filan ruuxii xaqa raba Quraanka naxariista iyo hanuunka ah, marag iyo gargaarana Eebaa ku filan, kuwa khasaarayse waa kuwa rumeeyey xumaan xaqana beeniyey,Cadaabna wax la dadajisto ma aha'illeen wax walba mudduu leeyahaye, waxaase imaan Maalin Cadaabku dhan walba gaalada ka koobi si xunna ay u dulloobi. Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Nabi kasta waxaa la siiyey waxaan isagoo kale Dad rumeynin (horey) waxaase laysiiyey waxyi Eebe ii waxyooday'waxaana rajayn inaan ahaado midka kuwa raacay ugu badanyihiin. Al-Cankabuut (50-55).

56. addoomadayda rumeeyow Dhulkaygu waa waasac ee Aniga uun i caabuda. يَعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواۤ إِنَّ أَرْضِى وَسِعَةٌ فَإِيَّنِى َفَاعَبُدُونِ ﴿ ﴿ Iuz' 21

- 57. Nafkastaa waxay dhadhamin Geerida xaggaygaana laydiin soo celin markaas.
- 58. kuwa (xaqa) rumeeyey Camalfiicanna falay waxaanu ka dajin Jannada Qolol ay dureri dhexdeeda wabiyaal ayna ku waari dhexdeeda, waxaana ugu wanaagsan ujuurada kuwa shaqeeyey (Jannada).
- 59. ee ah kuwa samray Eebahoodna tala saarta.
- 60. badanaa dhul socod aan xambaaran karin rizqigeeda ee Eebe arzuqo iyada iyo idinkaba. Eebana waa maqle oge ah.
- 61. haddaad waydiiso Gaalada yaa abuuray samooyinka iyo dhulka oo sakhiray Qoraxda iyo Dayaxa,waxay odhan Ilaahay,ee xagee loo iili Gaalada.
- 62. Eebaa u waasiciya rizqiga ruuxuu doono oo addoomihiisa ah,kuna cidhiidhya (kuu doono), Eebana wax walba waa ogyahay.
- 63. haddaad waydiiso Gaalada yaa ka soo dajiya Samada Biyo oo ku nooleeya dhulka intuu dhintay (abaaroobay) kadib waxay odhan Ilaahay, waxaad dhahdaa mahad Eebaa iska leh, badankooduse wax ma kasayaan.

كُلُّ نَفْسِ ذَآبِقَةُ ٱلْمَوْتِ ثُمُّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ٧

وَالذَّينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ لَنُبُوِنَنَهُم مِّنَ الْمُنَةِ عُرُفا جَعْرِي مِن عَيْنِهَا ٱلأَنْهَلُرُ خَلِدِينَ فِهَ أَيْعُمَ أَجُرُ ٱلْعَلِمِلِينَ ۞ اللَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّمْ يَنُوكُلُونَ ۞

وَكَأَيِّن مِن دَاَبَةٍ لِاَتَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرُزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۞

ۅَلَيِن سَأَلَتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ ۚ فَأَنَّ يُؤْفِكُونَ ﴿ ﴿

ٱللَّهَيَّشُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦوَيَقْدِرُلَهُۥ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيدٌ ۞

وَلَيِ سَأَلْتَهُم مِّنَ نَزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَحْيَا بِدِٱلْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ اللَّهُ

Eebaheen wuxuu u sheegay addoomadiisa rumeeyey in dhulkiisu waasac yahay meel kastana ay ku caabudaan illeen naf walba way dhimane'xagga Eebaana loo celine, kuwa xaqa rumeeyey oo Camal fiican falay waxaa ladajin janno ay ku waaraan illeen dar Eebey u Samreen wayna tala saarteen.

Eebaana wax kasta quudiya oo maqla oo og. Rasuulkuna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Dhulku waa dhul Eebe, addoomuhuna waa addoomo Eebe ee meejaad khayr ka heshaba ku nagow. Imaam Axmed.

Waxayna ku tusin in Dhulka Muslimiintu Dhulkaliya yahay'xaqna kuwada leeyihiin Gaaladiina haddii la warsado Eebaha Cirka, Dhulka, Qoraxda, Dayaxa oo Cirka Biya ka keena waxna arzuqa waxay qiri inuu Eebe yahay'gardarrayse u dhumeen'dhabtuna waa in cid kasta rumeysantahay awoodda Eebe ee waxay u beenin xaqana uga leexan dangaar ahaaneed iyo yaan lagu xisaabin. Al-Cankabuut (56-63).

- 64. mana aha noloshan adduunyo Ciyaar iyo dheeldheel mooyee, Daarta aakhiraana meel nololeed ah hadday wax ogyihiin Dadku.
- 65. markay koraan Doonta waxay baryaan Eebe iyagoo u kaliyeeli Cibaadada, markuu u koriyo (oo geeyo) Barrigana (Dhulkana) markaasay u shariigyeelaan (wax la caabudaan).
- 66. si ay uga gaaloobaan waxaan siinay uguna raaxaystaan, wayse ogaan doonaan (Cidhibteeda).
- 67. miyeyna arkeyn Gaaladii (Qureesheed) inaan yeeley (dajiney) Xaram aamin ah oo ladafayo Dadka dhinacyadooda ah, mabaadilbay rumeyn oo nicmada Eebay ka gaaloobi.
- 68. Cidna kama dulmi badna ruux ku been abuurtay Eebe korkiisa ama beeniyey xaqa markuu u yimid, miyeyna ahayn Jahannamo Hoyga Gaalada.
- 69. kuwa ku jahaaday Dartanno waxaanu ku hanuunin Jidkanaga, Eebana wuxuu la jiraa kuwa wanaagga fala.

وَمَا هَنِده ٱلْحَمَوةُ ٱلدُّنْمَا ٓ إِلَّا لَهُو ۗ وَلَعَثُّ وَ لِنَ ٱلدَّارَ ٱلْآخِرَةَ لَهِيَ ٱلْحَبُوانُ لَوْكَانُواْبَعْلَمُونِ اللَّهِ فَإِذَا رَكِبُواْ فِي ٱلْفُلْكِ دَعُواْ ٱللَّهَ مُغْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّنهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ إِذَاهُمْ يُشْرِكُونَ ١

لِيَكُفُرُ وَابِمَآءَ اتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَنَّعُوأٌ فَسَوْفَ ٱلنَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَيِا لَبَطِلِ يُؤْمِنُونَ وَ بنعْ مَةِ ٱللَّهِ يَكُفُرُونَ شَ وَ إِنَّ ٱللَّهَ لَمَعَ ٱلْمُحْسِنِينَ ١

Nolosha adduunyo waa uun ciyaar oo kale'raaxadeeduna waa uun muddo yar aakharaase nolaldhab ahi jirtaa'waase inaan laysku halmaamin adduunka aakhirana lagajeedsanin, shaqada Xalaasha ahse waa waajib leyska abaalmarin.

Waxaa ka mid ah caadada dadka in markay dhib lakulmaan sida markay Badda ku safraan ama meelaha kalaba ay Eebe Isudulleeyaan'markuu dhibkii ka saarana ay kuwo badan Gaaloobaan kana jeedsadaan. Waxaa kale oo Eebe ku manaystay kuwii ree Makaad inuu dajiyey Xaram aamin ah oo Dadka gaararkooda ahna la waxyeeleeyo, mase haboona iney xumaan rumeeyaan xaqana ka gaaloobaan. Cid ka dulmi badanna ma jirto ruux ku been abuurtay Eebe ama xaqa beeniyey'Jahannamana waa xerada Gaalada. Kuwase u jahaada dar Eebe wuu hanuunin Eebe una gargaari, taasina waxay ku tusin ahmiyada Jahaadka iyo sharaftiisa. Al-Cankabuut (64-69).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee guud ivo mid naxariis gaaraba naxariista.

- 1. waxay ku tusin mucjisada Quraanka (sidii soo hormartay).
- 2. waxaa lagaga adkaaday Ruum.
- 3. Dhulkii dhawaa, intii laga adkaaday ka dibna way adkaan.
- 4. dhawr sano dhexdeed, amarkana Eebaa iska leh horey iyo diba, Maalintaasayna ku farxi Mu'miniintu.
- 5. Gargaarka Eebe, wuxuuna u gargaari cidduu doono, waana adkaade naxariista ah.
- 6. waa yabooha Eebe, mana baajiyo Eebe yaboohiisa, laakiin Dadka badankiisu ma oga.
- 7. waxay yaqaanaan Dadku muuqaalka nolosha adduunyo Aakhirose way halmaansanyihiin (ka jaahil yihiin).
- 8. miyeyna ka fikirin naftooda Inuusan Eebe Samaawaadka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya u abuurin waxaan xaq iyo muddo magacaaban ahayn, wax badan oo dadka ka mid ahna waxay ka Gaaloobi la kulanka Eebahood

وَعْدَاللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ, وَلَكِحَنَّ أَكُثَرَ ٱلنَّاسِ

يَعْلَمُونَ ظَا هِزَامِّنَ ٱلْحَيَوْةِ ٱلذُّنْيَاوَهُمْ عَنَ ٱلْآخِرَةِ

كُرُواْ فِي أَنفُسِيةٌ مَّاخِلَقَ ٱللَّهُ ٱلسَّمَهِ تَ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَنْنَهُمَاۤ إِلَّا بِٱلۡحَقِّ وَأَجَل مُسَمِّيٌّ وَ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ بِلِقَآيِ رَبِّهِمْ

Suuraddan waxay soo dagtay markay is laayeen ree Ruum oo ehelu Kitaab ahaa iyo ree Furus oo Majuusi (Diinlaawe) ahaa markaasna laga adkaaday ree ruum, kadibna Gaaladii farxeen oo dheheen waxaanu ka adkaan Muslimiinta, laakiin sida Eebe sheegay Ruumbaa adkaatay muddo yar ka dib, si Mu'miniintu ugu faraxdo gargaarka Eebe'iyo cidduu wax u yabooho uusan ka baajineynin, Gaalase waxay awoodoodii isugu geeyeen nolosha adduun Aakhirana way ka jeed sadeen, mana fikirin inaan Eebe ciyaar u abuurin Khalqigiisa,

Calaa Binu Subayr wuxuu ka wariyey Aabihiis inuu yidhi: Waxaan arkay Faarisoo Ruum ka adkaatay iyo Ruumoo Faaris ka adkaatay, ka dibna waxaan arkay Muslimiintoo ka adkaatay Faaris iyo Ruumba dhammaanna waxay ahaayeen Dhawr iyo toban Sano dhexdeed. Ibnu Kathiir. Ar-Ruum (1-8).

9. miyeyna ku soconin Dhulka oy eegan siday ahaatay cidhibtii kuwii ka horreeyey (Gaaladii Makaad) waxay ahaayeen kuwo ka daran iyaga kana xoog badan, Dhulkana waybeerteen wayna Dhiseen Dhulka intay dhiseen wax ka badan. waxayna ula timid Rasuulladoodii Xujooyin, Eebana ma aha mid wax dulmiya, laakiin iyagaa naftooda dulmiyey.

- 10. markaasay noqotay cidhibtii kuwii xumaanta falay, xumaan iyo (Jahannamo) beenintay aayadaha Eebe beeniyeen darteed, waxayna ahaayeen kuwo aayadaha ku jees jeesa.
- 11. Eebaa billaabay (Abuurka) Khalqiga isagaana soo celin,xaggiisaana laydiin celin.
- 12. Maalintay kici Saacaddu (Qi-yaamadu) way aamusi dambiilayaashu (ooy quusan).
- 13. ugumana sugnaanin kuway Eebe lawadajiyeen (Cibaadada) Shafeeco waxayna noqon kuwo diida Shurakadoodii.
- 14. Maalintay kici Saacadu waa maalin ay kala tagi Dadku.
- 15. kuwa rumeeyey (xaqa) oo camalfiicanfalay Beer Janno yaa lagu faraxgaliyaa.
- 16. kuwa Gaaloobayse oo beeniyey aayaadkanaga iyo lakulanka aakhiro kuwaas waxaa lagu kulmin Cadaabka.,

أُوَلَمْ سِيرُواْ فِي الْأَرْضِ فَينَظُرُواْ كَيْفَكَانَ عَقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُواْ اَشَدَّمِنْهُمْ قُوَّةً وَاَنْ ارُواْ الْأَرْضَ وَعَمَرُوهِ اَلَّكُثَ ثَرَ مِمَا عَمَرُوها وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبِيِّنَتِ فَمَاكَاك اللَّهُ لِيظَلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُواْ النَّسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ اللَّهِ لِلَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

ثُمُّرٌ كَانَ عَنِقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَّتُوا ٱلشَّوَاَيَّ أَن كَذَّبُواْ بِعَايَنتِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ بِهَا يَشْتَهْ زِءُونَ ۞

> اللهُ يَبْدَوُّا الْخَلْق ثُمَّ يُعِيدُهُ. ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُون ﴿

وَيَوْمَ نَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُبْلِسُ ٱلْمُجْرِمُونَ ١

وَلَمْ يَكُنُ لَهُم مِّن شُرَكَآ بِهِ مِّ شُفَعَتْوُاْ
وَكَانُواْ بِشُرَكَآ بِهِمْ كَنفِرِينَ اللهِ
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ بِذِينَفَرَقُونَ اللهِ
فَأَمَّا الذَّينَ عَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ
فَأَمَّا الذِّينَ كَفَرُواْ وَكَذَبُواْ بِالنَّيْنَا وَلِقَا بِالْآخِرَةِ
وَأَمَّا الذِّينَ كَفَرُواْ وَكَذَبُواْ بِالنِّينَا وَلِقَا بِالْآخِرَةِ
فَأُولَتِهِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْصَرُونَ اللهِ

Aayadahan wuxuu Eebe ku hanuunin in Dadku dhulka ku socdaan'si ay u arkaan Qudrada Eebe iyo awoodiisa'iyo inay arkaan raadkii ummadihii hore ee la abaalmariyey markay xaqii beeniyeen iyo in ciddii xumaan fasha Cidhibteedu noqon in xumaan lagu abaalmariyo. Tan kale waxay Dadku noqon maalintaas qiyaame Laba kooxood, xaq raacayaal Janno gali'iyo xaq diidayaal Naar u dheelman. Qataadana wuxuu yidhi: Wallee waa kala tag aan kulan ka dambayn. Ar-Ruum (9-16).

- 17. Eebaa nasahan (Ceeb ka fog) markaad galabaysanaysaan iyo markaad waabariisanaysaan.
- 18. mahadna isagaa ku leh Samooyinka iyo Dhulka dhexdooda iyo Habeenkii iyo Duhurkiiba.
- 19. kana soobixiya wax nool wax dhintay wax dhintayna wax nool,nooleeyana Dhulka intuu dhintay ka dib, saasaana laydiin soo bixin.
- 20. waxaana ka mid ah Calaamooyinkiisa inuu idinka abuuray Carro markaasaad noqoteen Dad dhaqdhaqaaqi (Faafi).
- 21. waxaa ka mid ah Calaamooyinkiisa inuu idiinka abuuray naftiina Haween si aad isugu xasishaan, yeelayna dhexdiina isjacayl iyo naxariis, taasina waxaa ugu sugan Calaamad qoomkii fikiri.

فَسُبْحَنَ ٱللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ اللَّهِ

وَلَهُ ٱلْحَمْدُ فِي ٱلسَّمَوَرِتِ وَٱلْأَرْضِ
وَعَشِيًّا وَجِينَ تُظْهِرُونَ ۞
يُغْرِجُ ٱلْحَيِّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَيِّ
وَيُحْيِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَ أَوْكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۞

ۅؘڡۣڹ۫ٵؽێؾؚڡؚڐٲڹ۫ڂؘڵڡؘۜػؙٛؗؠڡؚؚٚڹڗؙۘٳٮؚؚ ؿؙڎؘٳۮؘٲٲؘؿؙٮۘۯڹۺؘۘڒۘؾؘؾؿؚۯۅ*ؘ*۞۞

وَمِنْ ءَايَنَدِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ أَنَفُسِكُمْ أَزْوَجًا لِتَسْكُنُواْ إِلِيَّهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمُ مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَنتِ لِقَوْمِ يَنْفَكُرُونَ ۞

aayadahan waxay inagu hanuunin inaan Eebe u tasbiixsano xumaantana ka nasahno wakhti walba'illeen isagaana awood leh oo wax walba abuuraye'Dadkana soo bixin doonee, waxaana ka mid ah aayaadka Jiritaanka Eebe iyo Awoodiisa ku tusin inuu dadka Carro ka abuuray, Rag iyo Haweenna ka dhigay Si ay isuguursadaan oo isula nagaadaan iyaga oo naxariis iyo jacayl dhexyaallo.

Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe kirkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Eebe wuxuu ka abuuray Aadam Dhulka oodhan wax ka mid ah, markaasuu noqday Bini aadamkii sida dhulka, waxaa ka mid ah mid cad, mid Cas, mid Madow iyo mid u dhaxeeya, iyo mid xun iyo mid fiican iyo mid fudud, iyo mid adag iyo mid udhaxeeya. Waxaa wariyey Axmed iyo kuwo kale. Ar-Ruum (17-21).

- 22. Waxaa ka mid ah Aayaadka ku tusin (Qudrada) Eebe samooyinka uu abuuray iyo Dhulka iyo kala duwanaanta Afkiina (Luuqada) iyo midabkiinaba, taasina calaamad yaa ugu sugan kuwa Cilmiga leh.
- 23. waxaa ka mid ah Aayadka ku tusin (Qudrada) Eebe Hurdadiina Habeenkii iyo Maalintii iyo doonidiina Fadliga Eebe, taasna calaamad yaa ugu sugan kuwa wax maqli.

وَمِنْءَ اِيَنْهِ ، خَلَقُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْلِلَفُ ٱلْسِنَيْكُمُ وَٱلْوَيْكُمْ ۚ إِنَّ فِ ذَلِكَ لَاَيْنَتِ لِلْعَلِمِينَ ۞

وَمِنْءَايَنِهِءِمَنَامُكُو بِاَلَيَّلِ وَالنَّهَارِ وَٱبْنِغَآ وُكُمْ مِّن فَضْلِهِۦُۚ إِنَّ فِى ذَالِكَ لَآيَـٰتِ لِقَوْمِ يَسْمَعُونَ ﴾

- 24. waxaa ka mid ah Aayaadka ku tusin (qudra) Eebe Hillaaca uu idin tusiyo, Cabsi iyo Doonid darteed, iyo Samada uu idiinka soo dajiyo Biyo, kuna nooleeyo Dhulka intuu dhintay ka dib, taasina Calaamado yaa ugu sugan kuwa wax kasi.
- 25. waxaa ka mid ah Aayaadka ku tusin (qudrada) Eebe inay Samada iyo Dhulku ku taaganyihiin amarka Eebe, markuu Dhulka idiinka veedhana (soobixinta) aad durba soo baxdaan.

وَ مِنْ ءَايَٰنِهِ عِرُبِكُمُ ٱلْمَرْقَ خَوْ فَاوَطَمَعَا ِّ لُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مَاءً فَيُحْي ِ بِهِ ٱلأَرْضَ نَعْدَمَهُ تِهَأَاكَ فِي ذَلِكَ لَأَيْتِ لِقَوْمِ

وَمِنْءَايَـٰنِهِۦٓأَن تَقُومَ ٱلسَّـمَآءُ وَٱلْأَرْثُ ثُمَّ إِذَادَعَاكُمْ دَعُوةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ إِذَآ أَسُّمْ تَغَرُّجُونَ

Wali waxay ka warrami aayaadku awoodda Eebe iyo siduu u abuuray Cirka iyo Dhulka'iyo siduu u kala duway Hadalka iyo Midabka binii aadamka'iyo siduu ugu sahlay hurdada si loogu nasto, ka dibna Khayrka Eebe loo dalbo'waxyaalahaasna Calaamad yaa ugu sugan ciddii wax garan ama maqli, sidaas oo kale waa kan Eebe Dadka tusiyo Hillaaca Cirkana Roob ka keena Dhulkana ku nooleeya'amarkiisuuna Cirka iyo dhulka ku taaganyihiin, Dadkana ka soo bixin doona Dhulka Qiyaame darteed. Ar-Ruum (22-

- 26. Eebaa iska leh waxa Samooyinka iyo Dhulkaba ku sugan, isagayna u khushuucaan (u hogaansamaan).
- 27. Eebe waa kan billaabay abuurka Khalqiga, hadana soo celin wayna u fududahay arrintaasu, Eebaana sifo sare ku muta Samooyinka iyo Dhulka, waana adkaade falsan.
- 28. Eebe wuxuu idiin yeeley tusaale naftiina ah, waxaad hanataan miyey idinlawadaagaan wax laydinku arzugay, ood si isku mid ah u maamulaysaan, ugana cabsanaysaan sidaad isaga cabsataan, saasuuna u caddayn aayaadka ciddii wax kasi.
- haseyeeshee waxay raaceen kuwii dulmilowga ahaa Hawadooda iyagoon

وَلَهُ مَن فِي ٱلسَّمَاوَتِ وَٱلْأَرْضَ كُأْ لَهُ وَكُنتُونَ ١

وَهُوَ الَّذِي بَيْدَةُ أَ الْحَلِّقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهُونُ عَلَيْهُ وَلَهُ ٱلْمَثُلُ ٱلْأَعْلَ فِي ٱلسَّمَوَ بِي وَٱلْأَرْضُ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكَمُ هُ

ضَرَبَ لَكُم مَّثَكُا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَل لَكُم ٱلْأَكْتِ لِقَوْمِ يَعْقِلُونَ ١١٠٠

بَلَٱتَّبَعَٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ أَهُوَآءَ هُم بِغَٱ

wax ogayn, yaa hanuunin kara ruux Eebe dhumid u qadaray, wax u gargaarana lahayn. فَمَنَيْمٍدِى مَنْ أَضَلَ ٱللَّهُ وَمَا لَكُم مِّن نَصِرِينَ (أَنَّ)

Wax walba awooda Eebe yey ku jirtaa, ama cir ha ku noolaado ama Dhule, wax walbana Eebaa abuuray usoona celin si fudud, amaan iyo sharaf sarana Eebaa mudan, awood iyo Xigmadna isagaa leh, wax maamulkiisa la wadaagana ma jiro, ruuxiise aqoon la'aan hawadiisa iska raaca oo dulmi fala yaa tusin oo u gargaari Eebe ka sokow. Abuu Hureera waxaa laga wariyey in Rasuulku Yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe wuxuu yidhi: Waxaa i beeniyey ina Aadam umana haboona, wuuna i caayey umana haboona... Ar-Ruum (26-29).

Juz' 21

- 30. ee Wajigaaga u jeedi Diinta adoo toosan (Diintu) waa abuuridda Eebe ee Dadka uu ku abuuray, wax badali kara abuurka Eebena ma jiro, saasina waa Diinta toosan laakiin dadka badidiis ma oga.
- 31. idinkoo Eebe u noqon, kana yaaba, Salaadana ooga, Galadana ha ka mid noqonina.
- 32. ee Diintooda ku kala tagay noqdayna kooxo. Xisbi walba uu ku farxi waxa agtiisa ah.
- 33. hadduu Dadka taabto dhib waxay baryaan Eebahood iyagoo u noqon, markuuse dhadhansiiyo naxariis qayb iyaga ka mid ah waxay wax lawadaajiyaan Eebahood.
- 34. si ay uga gaaloobaan waxaan siinney, iska raaxaysta, waadna ogaandoontaan Cidhibta raaxadaasi.
- 35. mise waxaan ku soo dejiney xujo, oo ku hadli waxay Eebe la wadaajin.

فَأَقِمْ وَجُهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللهِ

الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا بَدِيلَ لِخَلْقِ اللهِ

ذَلِكَ البِّيكَ اللِّيكَ الْقَيِّدُ وَلَكِكِي اَكْتُ ثَرَ

النَّكَ اس لَايَعْلَمُونَ ﴿

مُنِيدِينَ إِلَيْهِ وَاتَقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةُ

وَلَا تَكُونُوا فِينَ الْمُشْرِكِينَ ﴿

مِنَ اللَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَوْهُ مِنَ اللَّهُ مِنْ اللَّهِمُ وَكَانُوا شِيعًا لَكُونُ وَ اللهِ مَنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهِمُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللهُ الله

Diinta Islaamku waa Diin xaq ah, waana Diin waafaqsan abuuridda Dadka iyo waxa wanaag ah ee ay dooni'wax ka hor imaan karaana ama badali karaana ma jiro' waxayna fari Eebe adeecid, sida Salaadda, Zakada iyo isku duubni iyo midnimo, iyo in Diintoo lagu kalatago ay gaalimo tahay, had iyo jeerna waa in Eebe la xusuusnaado, dhib iyo barwaaqaba si aan nicmadiisa looga gaaloobin xujo la'aan, ruuxii gaalimo ku raaxaystana wuxuu la kulmi Ciqaab xun. Ar-Ruum (30-35).

- 36. haddaan dhadhansiino dadka naxariis way ku farxi «kibraan» hadduu dhibku dhacana waxay hor marsadeen darteed way quustaan.
- 37. miyeyna arkayn in Eebe u waasiciyo rizqiga cidduudoono, kuna cidhiidhyo (Cidduu doono) arrintaasna Calaamooyinbaa ugu sugan kuwa rumeyn (Xaqa).
- 38. ee Qaraabada sii xaqeeda iyo Miskiinka iyo Musaafurka, saasaa u khayroon kuwa dooni Wajiga Eebe, (u dhawaanshahiisa) kuwaasina waa kuwa liibaanay.
- 39. waxaad bixisaan oo Ribo ah si aad uga badsataan xoolaha dadka ma badnaado Eebe agtiisa, wixiise aad bixisaan oo Zako (xalaal ah) idinkoo ku dooni Wajiga Eebe kuwaas waa loo laablaabi.

وَإِذَآ أَذَفَتَ النَّاسَ رَحْمَةُ فَرِحُواْ بِهَا وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّتُهُ يُمافَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَاهُمْ يَقْنَطُونَ ﴿

الْمَا الْمُؤْمِدُواْ أَنَّ اللَّهَ تَسْطُ الْرَزْقَ لَمَن مَشَآءُ

ٱۊڮٙؗم۫ؠۯؘۅٛٲٲڹۜٲٮۜڡؽؠۺؙڟٲڶڔؚ۫ۯ۬ڡٙڸڡؘڹؽۺۜٲ ۅؘيڡٞ۫ڍۯؙٳڹؘڣۮؘڸڮؘڷٚٳؽؘٮؾؚڶۣڡٞۅ۫ؠؚؽؙۄ۫ۺؗۅڹٛ۞

فَئَاتِ ذَاالْقُرُّ فِي حَقَّ هُ، وَٱلْمِسْكِينَ وَأَبْنَ ٱلسَّبِيلِ ذَلِكَ خَيِّرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْمَهُ ٱللَّهِ وَأُولَلَيْكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿

وَمَآءَا يَنۡتُمُومِن رِّبَا لِيَرُبُوۡا فِىۤ أَمُوَالِ النَّاسِ فَلاَ يَرْبُواْ عِندَالنَّهِۗ وَمَآءَانَیْتُمُرِّن زَکُومِ نُرِیدُورے وَجْمَالنّهِ فَاُوْلَیۡهِکَ هُمُ ٱلْمُضْعِفُونَ ۞

Sida mararbadan soo martay waa in Eebe had iyo jeer lagu xidhnaado lana xuso dhib iyo barwaaqaba, aan lana kibrin lana Quusan illeen saasi waa xigmad Eebe, Qaraabada, Masaakiinta, Musaafuriinta iyo Dadka goomoon oodhanna loogu samo falo'Eebe dartiis Si loo Liibaano, Ribada'Damaca xoolaha Dadka iyo xoola jacaylka darana layska jiro, lana sadaqaysto xoolo xalaal ah'si Eebe agtiisa loogu Liibaano. Ar-Ruum (36-39).

- 40. Eebe waa kan idin abuuray Hadana idin arzaaqay hadana idin Dili, hadana idin soo noolayn, majiraa shurakadiina mid fali sidaas wax ka mid ah, Eebaa ka nasahana kana sareeya waxay la wadaajin.
- 41. xumaanbaa ka daahirtay Barri iyo Badba, waxay kasbatay Gacmo Dad dardiis,si Eebe u dhadhansiiyo waxay camalfaleen qaarkiis, inay noqdaan.
- 42. waxaad dhahdaa ku socda Dhulka fiiriyana siday noqotay cidhibtii kuwii hore, wuxuu ahaa badankoodu Mushrikiin.

ٱللَّهُ ٱلذِّى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُ عَكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ مِّن شَيْءٍ سُبْحَننَهُ، وَتَعَلَىٰ مِن ذَلِكُمْ مِّن شَيْءٍ سُبْحَننَهُ، وَتَعَلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۞ ظَهَرًا لَفْسَادُ فِي ٱلْبَرَ وَٱلْبَحْرِيمِا كَسَبَتْ لَقَهُمُ النَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ لَعَلَّهُمْ رَجِعُونَ ۞ لَعَلَّهُمْ رَجِعُونَ ۞

قُلْسِيرُواْفِٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُواْ كَيْفَكَانَ عَنِقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن فَبَـْلُ كَانَ أَحْتُرُهُمُ مُّشْرِكِينَ ۞

- 43. ee Wajigaaga Diinta toosani (Islaamka) u jeedi, maalin aan la celin kaka hor. Eebe xaggiisana iman, Maalintaas Dadku way kala tagi.
- 44. ruuxii Gaalooba isagay (dhibi) Gaalimadiisu, ruuxii camal wanaagsan fala Naftiisa yuu u goglay.
- 45. si Eebe u abaalmariyo kuwa rumeeyey xaqa oo camal wanaagsan falay fadligiisa, Eebana ma jecla Gaalo.

Eebe isagaa wax abuuray, oo arzuqa, Dili, soona noolayn, Xumaanna waa ka fogyahay'Dambiga iyo Macaasidu waxay sababaan xumaanta dhulka iyo fasaadkiisa'dadkuna way dhadhamin xumaanta Gacmahoodu kasbadeen, waase in la fikiro dhulkana la maro, Diinta toosan ee Islaamka ee xaqa ahna lagu toosnaado, Qiyaame iyo xisaab iyo kalatagid ka hor, si xumaanlowgana xumaantiisa looga abaalmariyo, wanaaglowgana samihiisa laga abaalmariyo'Eebana ma jeclo Gaal iyo Xuma fale, wuxuuse jecelyahay Mu'miniinta xaqa raacda, Waxaa sugnaaday in dadka, dhulka geedaha iyo Xooluhuba ka istareexaan Geerida kuwa xun xun. Ar-Ruum (40-45).

- 46. Calaamaadka Eebe ku tusin waxaa ka mid ah inuu dabaylaha diro iyagoo ku bishaarayn (Roob) iyo in Eebe idin dhadhansiiyo naxariistiisa iyo in doontu ku socoto amarkiisa iyo inaad dalabtaan fadligiisa, markaas aad Eebe ku mahdisaan.
- 47. waxaan dhab ahaan ugu diray hor-Rasuulo qoomkoodii,waxayna ulayimaadeen xujooyin waana ka aarsanay kuwii dambi Falay, waxaana korkanaga ah u gargaarka Mu'miniinta.
- Eebe waa kan diray Dabaylaha oo markaas kicisa Daruuro kuna fidiya Samada siduu doono kana yeela Goosimo aad aragtid Roobka oo ka soobixi dhexdeeda, markaasuu Eebe Roobka siiyaa Ciduu doono oo adoomadiisa ka mid ahna markaasay bishaaraystaan.
- 49. waxayna ahaayeen soo dajinta Roobka ka hor kuwo Quusan.

مِّن رَّحْمَتِهِ ـ وَلتَجْرِيَ ٱلْفُلْكُ بِأَمْرِهِ ـ وَلِتَلْغُواْمِ وَضَامِهِ وَلَعَلَّكُمْ نَشْكُرُونَ إِنَّا

وَ لَقَدُازُ سَلِّنَا مِن قَبَّاكَ رُسُلًا الْأَنْقُوِّهِ

منْ عياده ع إذَا هُو نَسْتَنْشُرُونَ وَ إِنْ كَانُواْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنَزَّلِ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ عِ 50. ee day naxariista Eebe raadkeeda sida Eebe ugu nooleeyo dhulka intuu dhintay ka dib Eebaha wuxuu nooleeyaa wixii dhintay wax walbana waa arkaa.

فَٱنظُرْ إِلَىٰٓ ءَاثْرِرَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَمَوْتِهَاۚ إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِ ٱلْمَوْتَىُّ وَهُوَعَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۖ ﴿

Roobka iyo naxariista Eebaa keena, si uu ugu nooleeyo addoomadiisa iyo Dhulka ay ku noolyihiin korkiisa'waana kan rasuullo badan u diray Umadihii hore iyagoo xaq wata kuwii beeniyeyna looga aarsaday, Eebe waa u gargaare Mu'miniinta Xaqa ah,keenida Roobka lagu farxina waxay ku tusin awoodda Eebe iyo inuu wax walba karo. Ar-Ruum (46-50).

- 51. haddaan ku diro Dabaylo (daran) Beertooda ay arkaan iyadoo doorsoon, waxay markaas ka dib noqdaan kuwo Gaalooba.
- 52. adigu wax ma maqashiin kartid kuwo dhintay, Mid dhagala' oo jeedsadayna wax ma maqashiin kartid.
- 53. ruux Indha la'na baadi kama hanuunin kartid, ma maqashiinkartid (xaqa) ruuxaan rumeynin Aayaadkanaga oo muslimiin ahayn.
- 54. Eebe waa kan idin ka abuuray Tabaryare, hadana idinka yeelay Tabaryare ka dib xoog, hadana xoog dabadi idinka yeelay Tabaryari iyo Gabow wuxuu doono yuu abuuraa waa walba oge, wax walba kare (oo uu doono).

وَلَبِنْ أَرْسَلْنَارِيحَافَرَأُوهُ مُضْفَرًّا لَّظَلُّواْمِنْ بَعْدِهِ -يَكْفُرُونَ (اللَّهُ

فَإِنَّكَ لَا تَشْمِعُ ٱلْمَوْتَى وَلَا تُشْمِعُ ٱلصَّمَّ ٱلدُّعَآءَ إِذَا وَلَوْا مُدْيِينَ ﴿ اللَّهِ الْمُعْمَى عَن صَلَالِيهِمَّ إِن تُشْمِعُ وَمَآ أَنتَ بِهَلِدِٱلْعُمْي عَن صَلَالِيهِمَّ إِن تُشْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِنَا يَنِينَا فَهُم تُسْلِمُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ ال

اللهُ الذِي خَلَفَكُم مِن ضَعْفِ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
 ضَعْفِ قُوَةَ ثُمَرَ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
 يَخَلُقُ مَايشَاءً وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ (

Dabayshu waa qayb ka mid ah khalqiga Eebe, waxna Eebe waa ku anfacaa, marmarna waxay dhibtaa si loogu edbiyo kuwa leexday, inse la gaaloobo ma aha hadday dhibaato keento, xaqdiidana Eebe uunbaa hanuuninkara ama musliminkara, illeen Eebaa dadka mariya marxalado kala duwan, sida tabaryarida'xoogga Duqnimada iyo Geeridaba, maxaayeeley ogaansho iyo awoodba isagay ku dhamaadaan. Ar-Ruum (51-54).

55. maalinta Qiyaamadu kacdo waxay ku dhaartaan dambiilayaashu inayan nagaanin Saacad mooyee, saasaana (xaqa) looga leexiyey.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَالِّسَةُ غَيْرَسَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوائِوْفَكُونَ۞

- 56. kuwii waxay dheheen cilmiga iyo Iimaanka la siiyey waad ku nagaateen Qadarka Eebe tan iyo maalinta soobixinta, kanna waa maalintii soobixinta, laakiin waxaad ahaydeen kuwo aan ogayn.
- 57. Maanta (Qiyaamada) ma anfacdo kuwii dulmiga falay cudur daar iyo toobad keen.
- 58. dhab ahaanbaan ugu caddaynay Dadka Quraankan dhexdiisa tusaale kasta, haddaadna ula timaado aayad waxay dhihi kuwii Gaaloobay waxaan baadhil (xumaan) ahayn kuma sugnidin.
- 59. saasaa Eebe u daboolaa Quluubta kuwan wax ogayn (wax anfaca).
- 60. ee samir yabooha Eebe waa xaqe, yeyna ku fududayn kuwaan yaqiinsanayn (Xaqa).

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْعِلْمَ وَالْإِيمَنَ لَقَدْلِيثُتُمْ فِي كِنْكِ ٱللَّهِ إِلَى يَوْمِ ٱلْبَغْثِ فَهَكَذَا يَوْمُ ٱلْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۞

فَيُوْمِيدِلَّا يَنفُعُ الَّذِيكَ ظَلَمُواْ مَعْذِرَتُهُمُ وَلَاهُمُ يُسْتَعْتَبُوكِ ۞ وَلَقَدْضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِ هَذَا الْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍْ وَلَيْنِ حِثْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثْلٍ وَلَيْنِ حِثْنَا لِلنَّامِ لِلَا مُنْطِلُونَ ۞ إِنْ أَنتُمْ لِلَّا مُنْطِلُونَ ۞

كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اَللَّهُ عَلَى قُلُوبِ اَلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۞ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَاللَّهِ حَقُّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَكَ الَّذِينَ لَا يُوقِئُونَ ۞

Saacadda Qiyaame waa arrin daran oo culus'Gaalada dambiilayaasha ahna waqtigu wuu ka qasmi'waxayna ku dhaaran dhibaatada darteed inayan adduunkii ku nagaanin Saacad wax ka badan'taasna waxay ku tusin inaan nicmada adduun iyo noloshiisa wax u tarayn ruuxii dhuma, Mu'miniintase waa u xisaabanyahay waqtigu'calaacalna wax mataro Qiyaame, illeen quraankaa Eebe wax walba ku caddeeyaye'madax adayg iyo xaqdiidna waa dabeecadda Gaalada, ee xaqa ku samra una adkaysta. Gaalana yeyna idin dhumin. Ar-Ruum (55-60).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. waxay ku tusin mucjisada Quraanka (sida soo hormartay).
- 2. tan waa aayaadka Kitaabka (Quraanka) xigmada leh.

التراثي

تِلْكَءَايَنْتُ ٱلْكِنْبِ ٱلْحَكِيمِ

- 3. waana hanuunka iyo naxariista samafalayaasha.
- 4. kuwa salaadda ooga, Zakadana bixiya, iyagoo aakhiro yaqiinsan.
- 5. kuwaasi waxay ku suganyihiin hanuun Eebe, kuwaasina waa kuwa liibaanay.
- 6. Dadka waxaa ka mid ah kuwo gadan hadal wax shuqliya si uu uga dhumiyo (Dadka) Jidka Eebe iyagoon wax ogayn, Jidka Eebena ku Jees jeesa, kuwaasi waxay mudan Cadaab Dulleeya.
- 7. marka lagu akhriyo aayaadkanaga wuu jeedsadaa isagoo iskibrin, sidii isagoon maqal, oo dhagihiisu culusyihiin,ugu bishaaree Cadaab daran.

Macnaha aayadahan oo kale waxaa ka hadasha Suuratul baqara oo ah in Quraanku hanuun iyo naxariis u yahay Sama falayaasha, Wanaagga falay oo shareecada raacay'Salaaddana oogay'Zakadana bixiyey'Aakhirana yiqiinsaday, kuwaasna waxaa u dambeeyn liibaan, kuwaas ka leexday Jidka toosan'hadalada wax shuqliyana soo gata, xaqana ku jees jeesa, marka Quraanka lagu akhriyana Jeedsada oo is kibriya sidii isaga oon maqal oo Dhaga la'waxay mudan kuwaasu Cadaab wax Dulleeya oo Daran. Cabdullaahi Ibnu Mascuud wuxuu yidhi: Eebaha isaga mooyee aan Ilaah kale jirin baan ku dhaaran hadalka wax shuqliya waa heesta.

Xasan Bisrina saasoo kaluu yidhi waa heesta iyo Durbaanka. Luqmaan (1-7).

- 8. kuwa rumeeyey (xaqa) camal wanaagsanna falay waxay mudan Janatu Naciima.
- 9. iyagoo ku waari dhexdeeda waana yabooh Eebe oo xaq ah, Eebana waa adkaade falsan.
- 10. isagaa abuuray Samooyinka Tiir aad aragtaan la'aantiis, dhulkana wuxuu ku tuuray Buuro (suga) inayan dhaqdhaqaaqin, wuxuuna ku fidiyey dhexdiisa daabad kasta, Samadana waxaan ka soo dejinay Biyo, waxaana ku soo bixiney nooc kasta oo quruxsan.

إِنَّالَّذِينَ المَثُواُوعَ مِلُواْ الصَّلِاحَتِ لَمُمْ جَنَّتُ التَّعِيمِ ۞

خَلِدِينَ فِهِ أَوَعْدَ اللهِ حَقَا وَهُوالْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿
كَانَ السَّمَوْتِ بِعَيْرِ عَدِ مَوْنَهُ أَواُلْقَى فِي الْأَرْضِ
دَوَسِي أَن تَعِيدَ بِكُمْ وَبَثَ فِهَا مِن كُلِّ دَابَةً وَأَلْزَلْنَا
مِنَ السَّمَاءَ مَاءً فَأَنْلَنَا فِيهَا مِن كُلِّ دَوْج كَرِيعٍ ﴿
فَيَ

11. kaasi waa abuurkii Eebe,ee i tusiya waxay abuureen kuwa ka soo hadhay Eebe, saas ma aha,ee dulmi falayaashu waxay ku suganyihiin baadi Cad.

هَاذَاخَلُهُ مُ اللَّهِ فَأَرُّو فِي مَاذَا خَلُقَ } ٱلَّذِينَ

Kuwa liibaanay Aakhiro waxaa ka mid ah kuwa Eebe iyo Rasuuladiisa rumeeyey, Camallada Wanaagsan ee shareecada waafaqsanna la yimaada, markaasuu Eebe ku baraarujiyey Qudradiisa siduu Cirka u koryeelay Tiir aan aragno la'aantiis, Dhulkana uu Buuro ugu sugay'wax kasta oo noola ugu beeray oo Dhulka ku socda, Cirkana Biyo wax walba ku bixiyo ka soo dajiyey, waana kaas abuurka Eebe ee maxay abuureen wax yaalaha kale ee la caabudo Eebe ka sokow, ma jiro waxay abuureen ee ka Caabudi yaa baadil Cad ku sugan. Luqmaan (8-11).

- 12. dhab ahaan ayaan luqmaan u siinay Xigmad iyo inuu Eebe ku mahdiyo, ruuxii mahdiya wuxuu uun u mahdiyey naftiisa, ruuxii Gaaloobana Eebe waa ka kaaftoonyahay waana amaananvahav.
- 13. (xusuuso) markuu ku yidhi Luqmaan Wiilkiisa isagoo waanin Wiilkayow Eebe hawshariigyeelin, shirkigu waa dulmi wevne.
- 14. waxaan u dardaaranay dadka labadiisii Waalid, way sidday Hooyadiis iyadoo tabaryar tabar yari kalana ku sugan, Gudhidiisuna waa Labo sano ee iyo Labadaadii mahadi ani Waalid, xagaygaana loo ahaan.
- 15. hadday kugula dadaalaan (Labada waalid)inaad ii shariig yeesho (ila wadaajiso) waxaadan aqoon u lahayn ha ku adeecin kulana noolow adduunka si fiican, raacna Jidka kuwa ii noqda, xagayga yaa laydiin soo celin waxaana idiinka warami waxaad camalfali iirteen.

Luqmaan wuxuu ahaa Nin suuban oo umadihii hore ka mid ah'Eebana siiyey Cilmi naafic ah'iyo Caqli toosan'Eebana ku mahdin jiray, Wiilkiisana wuxuu u dardaarmay dardaaran kii u fiicnaa oo ah inuu Eebe kaliya caabudo, labada waalidna wanaag u falo'Gaar ahaan Hooyada u soomartay dhib daran uur iyo Nuujinba, waxaa kaloos u dardaarmay in gaalimadu tahay dulmiga ugu wayn.

Mahadda Eebe iyo kan labada Waalid, xumaantoon lagu adeecin iyo gaalimada, in wanaag lagula noolaado'Eebe Jidkiisana lagu toosnaado'loona toobadkeeno'dhammaan waa waxyaalaha lays faray. Macaad Binu Jabal yaa istaagay isagoo khudbad akhrin wuxuuna ku mahdiyey Eebe oo amaanay markaasuu ku yidhi. Anigu waxaan ahay Rasuulkii Eebe miduu ugu soo diray xaggiina inaad Eebe caabudaan, waxna la wadaajinin, inaad i adeecdaan idinka hagranmahayo khayre, xagga Eebaa loo ahaane Janno ama Naare, waa nagaadi aan geedi lahayn, iyo waarid aan geeri lahayn.

Waxaa wariyey Ibnu abii xaatim. Luqmaan (12-15).

- 16. Wiilkayow hadday xumaantu tahay Xabbad Khardal ah oo kale (wax yar) oo sallax dhexdii ku sugnaato ama samooyinka dhexdooda ama Dhulka dhexdiisa wuu keeni Eebe, Eebana waa oge xeeldheer.
- 17. Wiilkayow oog Salaadda,oo far waanaagga oo reeb waxa lanaco kuna Samir waxa ku gaadha,arrintaasu waxay ka midtahay umuuraha wanaagsane.
- 18. hana ka jeedin Wajiga dadka hana ugu socon dhulka kibir, Eebana ma jecla mid kastoo isla weyn oo faanbadane.
- 19. socodkaagana ku dhexdhexayso,hoosna u dhig Codkaaga, Cod waxaa ugu xun Codka Dameerahee.
- 20. miyeydaan arkayn in Eebe idiin sakhiray waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan oo idin huwiyey Nicmadiisa mid muuqata iyo mid qarsoonba, Dadkana waxaa ka mid ah kuwo Eebe ku murmi Cilmi iyo hanuun iyo Kitaab nuuriya la'aantiis.
- 21. marka loodhaho raaca waxa Eebe soo dajiyeyna waxay dhahaan waxaannu raaci waxaan ka helay Aabayaalkanno,haduu Shaydaan ugu yeedho Cadaabka Saciirana (miyey raaci).

يَبُهُنَ إِنَّهَ آإِن تَكُ مِثْقَ الْحَبَّةِ مِنْ خُرْدُلِ فَتَكُن فِي صَخْرَةِ أَوْفِى ٱلْأَرْضِ يَأْتِ فِي صَخْرَةِ أَوْفِى ٱلْأَرْضِ يَأْتِ عِيمَ اللَّهُ أَإِنَّ اللَّهُ الطِيفُ خَيِرٌ ﴿ اللَّهُ عُرُوفِ وَانْهُ عَنِ الْمُعْرُوفِ وَانْهُ عَنْ اللَّهُ وَالْمُعْرُوفِ وَالْمُعْرَةُ وَلَيْ اللَّهُ وَالْمُعْرُوفِ اللَّهُ وَالْمُعْرُوفِ وَالْمُعْرُوفِ وَالْمُؤْتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَالْمُعْرُوفِ اللَّهُ عَلَيْهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللْمُعَالِقُولُولُ اللَّهُ اللْلِلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

ولا كِنْكِ مَنْهِرِ ۞ وَلِذَا قِيلَ لَهُمُّ اتَّبِعُواْ مَاۤ اَنْزَلَ اللَّهُ قَالُواْ بَلْ نَتَّبِعُ مَاوَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَاجَآءَنَا أَوَلَوْكَانَ اَلشَّيْطَنُ يُدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ۞

Wax kastoo ruuxu falo haba yaraadee Eebe waa ogyahay meelkaste ha ku jiree, Dhagax, Cir ama Dhulba. Salaadda oo la oogo, wanaaggoo la faro dadka, xumaanta oo laga reebo, dhibka oo loo adkeysto, Dadkoo si fiican loo qaabilo, Dhulkoo si fiican loogusocdo, Codkoo hoos loo dhigo iyo kibirkoo laga tagana waa wanaagga Diinta Islaamku farayso Luqmaanna Wiilkiisa u dardaarmey.

Eebana wuu u nicmeeyey Dadka, mana haboona muran xaq darro iyo raacid dad kale oo dhunsanaa iyo yeedhida shaydaan. Eebana wuu muujin wax kastoo lafalo meel kastoo lagu falo Nabigaa yidhi macnahaas oo kale. Luqmaan (16-21).

22. ruuxii u jeediya Wajigiisa xagga Eebe isagoo samo fali wuxuu qabsaday guntin (Ballan adag), xagga Eebaana Cihdhibta arrimuhu u noqon.

﴿ وَمَن يُسْلِمُ وَجْهَهُ وَإِلَى اللَّهِ وَهُو يُحْسِنُ فَقَدِ اَسْتَمْسَكَ بِٱلْمُرْ وَوَٱلْوَثْقَلُّ وَإِلَى اللَّهِ عَنِقِبَةُ ٱلْأَمُورِ ﴿ ﴿ ﴾

- 23. Ciddiise Gaalowda yuuna ku walbahaar galin Gaalimadiisu, xagganagay u soo noqon waxaana uga warramaynaa waxay camalfali jireen,illeen Eebaa og waxa laabta ku sugane.
- 24. waannu u raaxayn wax yar, markaasaannu u dhibaatayn (u iili) Cadaab adag.
- 25. haddaad waydiisid yaa abuuray samooyinka iyo dhulka waxay odhan ilaahay, waxaad dhahdaa mahad Eebaa iska leh, badankoodse ma oga.
- 26. Eebaa iska leh waxa samooyinka iyo Dhulka ku sugan, Eebana waa hodan amaanan.

وَمَنَ كَفَرَوَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُۥ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبَّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓأَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ إِذَاتِ الصُّدُودِ ۞

> نُمَنِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمُ إِلَىٰعَذَابٍ غَلِيظٍ ۞

وَلَيِن سَأَلْتَهُم مِّنْ خَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞

> لِلَّهِ مَافِى ٱلشَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَٱلْغَنِيُّ ٱلْحَمِيدُ ۞

Cidii Eebe u hogaansanta wuxuu farayna yeesha oo wanaagsanaata wuxuu ku liibaani Ballan adag iyo Qabsasho Xadhiga Eebe, ruuxiise gaalooba isaga unbaa isdhibay, Eebana wuu sugi mudo yar wuxuuna ku abaal marin cadaab adag.

Inkastoy Gaaladu Eebe diidi xagga daahirka hadana way ogyihiin in isagu abuuray Cirka iyo dhulka. Mahadna Eebaa iska leh iyo xukunka Cirka iyo Dhulka waana hodan ammaan mutay Luqmaan (22-26).

- 27. hadday waxa dhulka ku sugan oo geeda ah Qalimo noqdaan Badduna khadayso oo gadaasheeda Todobo badood yihiin madhamaateen Kalimooyinka Eebe, Eebana waa adkaade falsan.
- 28. abuurkiinna iyo soobixintiinu ma aha sida Nafkaliya mooyee (Fudaydka), Eebana waa maqle arke ah.
- 29. miyeydaan ogayn in Eebe Habeenka dhex galiyo Maalinta, Maalintana dhexgaliyo Habeenka sakhirayna Qoraxda iyo Dayaxa mid, kastana uu u socdo muddo magacaaban, Eebana waxaad Camalfalaysaan waa ogyahay.
- 30. Taasna wa in Eebe xaq yahay waxay caabudi ee ka soohadhayna baadil yahay iyo in Eebe yahay Sarreeye wayn.

وَلَوْ أَنَمَا فِي ٱلْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقَلَدُ وَٱلْبَحْرُ يَمُذُهُ مِنْ بَعْدِهِ عَسَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَتُ ٱللَّهِ إِنَّا ٱللَّهَ عَزِيزُ حَكِمَ ۗ

مَّاخَلَقُكُمُ وَلَابَعْثُكُمُ إِلَّاكَنَفْسِ وَحِدَةً إِنَّاللَهُ سَمِيعُ الصِيرُ ۞

ٱلْمَرَّانَّ اَللَّهُ مُولِحُ النَّهَ فِي النَّهَارِ وَيُولِحُ النَّهَارَ فِ النَّهِ لِ وَسَخَرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرُكُلُّ جُرِيَ إِلَىّ أَجَلِ مُسَمَّى وَأَتَ اللَّهَ بِمَانَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

> ذَالِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَالْحَقُّ وَأَنَّ مَايَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلْمِنْطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَالْعَلِيُّ ٱلْكَبِيرُ ﴿

- 31. miyeydaan ogayn in Doontu dhexsocoto Badda Nicmada Eebe darteed si uu idiin tusiyo aayaadkiisa, arrintaasna aayaadbaa ugu sugan Samirbadane shugri badan oo dhan.
- 32. marka hirku daboolo dadka oo Hoos la moodo waxay baryaan Eebe iyagoo u kali yeeli Diinta (Cibaadada) markuu u koriyo xagga Barrigana waxaa ka mid noqon Dadka mid dhexdhexeysan, mana diido aayaadkanaga mid khaa'in ah oo gaalimo badan mooyee.

أَلْوَثَرَأَنَ ٱلْفُلُكَ تَعَرِي فِ ٱلْبَحْرِينِعْمَتِ ٱللَّهِ لِيُرِيكُو مِنْ اَيَنتِهِ اَنَ فِى ذَلِكَ لَأَيْنتِ لِكُلِّ صَبَّارِشَكُورِ ۞ وَإِذَا غَشِيهُم مَّوجٌ كَالظُّلَلِ دَعُواْ ٱللَّه مُخْلِصِينَ لَهُ ٱللِينَ فَلَمَّا بَعَنهُمْ إِلَى ٱلْمَرِّ فَمِنْهُم مُّفَنْصِدٌ وَمَا يَعْمَدُ مِنْ اِينَا الْإِلَاكُلُ خَتَّارِكَ فُورٍ ۞

Cilmiga Ilaahay waa waasac, Hadii Geedaha qalin lagadhigo'Badahana Anqaas ma dhamaado Cilmigiisu, Eebana waa u fududahay abuuridda iyo soo bixintuba, waana Eebaha Nusqaamiya Habeenka iyo Dharaartana'sakhirayna Qoraxda iyo Dayaxaba inta mudadoodii laga gaadhi. Waana Eebaha xaqa ah waxa ka soohadhay ee la caabudana wax ka jirin ee sarreeye weyn ah'Dadkana u sahlay Markabka Badda dhexsocda'si ay ugu mahdiyaan Nicmadiisa, markey Badda marina Eebey Baryaan Gaaladu'Markey nabadgalaanna way jeedsadaan.

Rasuulkuna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebow ma kooobna amaantaadu Ee waa saad adigu isu amaantay. Luqmaan (27-32).

- 33. Dadow ka dhawrsada Eebihiin oo ka Cabsada Maalin uusan ka abaalmarinayn Waalid Ilmihiisa, Ilmuhuna Waalidka waxba, yabooha Eebana waa Xaq, ee yeyna idinku dhagrin nolosha adduunyo, yuuna idinku dhagrin Eebe dhagar badane (shaydaan).
- 34. Eebe agtiisuu yahay ogaanshaha Saacadda (Qiyaame) iyo Roob di'iddu, wuxuuna ogyahay waxa makaanka (Ilma galeenka) ku sugan, nafna ma oga waxay mudan Barri, Nafna ma oga Dhulkay ku dhiman, Eebaa og xeelna dheer.

يَتَانَّهُا النَّاسُ اتَقُواْرَبُكُمْ وَاخْشَوْاْيُوْمَا لَايَغْزِى وَالِدُّعَنَ وَلَدِهِ وَلَامُولُودُ هُوَجَازِعَنَ وَالِدِهِ مَشَيْءً إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقُّ فَلَا تَغُرَّنَكُمُ الْحَيُوةُ الدُّنْيَ اوَلَا يَغُرَّنَكُمُ إِللَّهِ الْغَرُورُ شَيْ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنْزِلُ الْفَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا نَدْرِي نَفْشُ بِأَيْ اَلْفَيْثَ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْشُ بِأَيَّ وَالْشِ

Dhab ahaan nolosha adduun waa dhalanteed, ruuxu suudoono ha ugu raaxaystee, Cidii Caqli lehna waa inay Camalfashaa ayna Dhagraminna'maxaayeeley waxaa imaan Maalin Cidna Cid kale ayan wax u tarayn'xataa labada is dhashayba ha ahaatee.

Qiyaamadu markey dhici, Roobku markuu di'i iyo waxa uurka ku jiraba Eebaa og, Nafna ma oga waxay mudan Barri iyo Halkey ku dhiman midna'Eebe unbaa og.

Rasuulkuna (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Shan ilaahay unbaa og Saacadda Qiyaame, Roob kolkuu imaan, Waxa uurka ku jira, Nafi waxay mudan wakhtiga soosocda iyo nafi meeley ku dhiman.

Waxaa wariyey Bukhaari iyo Axmed. Waxa kalase ee lasheeg sheego waa male iyo war. Cilmiga dhabta ahse Eebe agtiisuu jiraa. Luqmaan (33-34).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. waxay ku tusin mucjisada Qu-raanka
- 2. soo dajinta Quraanka shaki kuma jiro, wuxuuna ka soodagay Eebaha Caalamka xaggiisa.
- 3. mise waxay dhihi waxaa been abuurtay (Nabiga) saas ma aha ee waa xaq Quraanku Eebahaa xaggiisa ka yimid si aad ugu digtid qoom uusan u imaanin dige kaa horeeya, si ay u hanuunaan,
- 4. Eebe waa kan ku abuuray Samooyinka, iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya Lix maalmood dhexdeed, markaasna ku istawooday* Carshiga «si u cunanta» idiinmana sugnaanin Eebe ka sokow wali (gargaare) iyo shafeece midna, ee miyeydaan wax xusuusanayn.
- 5. amarka Eebaa ka maamula Samada xagga Dhulka markaasaa amarkaasi xagga Eebe u koraa Maalin qadarkeedu yahay Kun sano oo waxaad tirinaysaana.
- 6. kaasina waa Eebaha og wax maqan iyo waxa joogaba, ee adkaada ee Naxariista.

بِنْ إِلَيْ عَالَ مُؤْرِ ٱلرِّحِكِ

الَّةِ ١

مَنِيلُ الْكِتَبِ لَارِيْبَ فِيهِ مِن رَّبِ الْمُلَمِينَ ۞ اَمْ يَقُولُوكَ اَفْتَرِيهُ بَلْهُواَلْحَقُّ مِن رَّيِكِ لِتُنذِر وَقُمَّا مَّا أَتَهُم مِّن نَّذِيرِ مِِن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ مِّهَ تَدُوكَ ۞

ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُ مَا فِي سِتَّةِ أَيَّامِ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِّ مَا لَكُمْ مِّن دُونِهِ - مِن وَلِيِّ وَلَاشَفِيْجُ أَفَلاَ ئَتَذَکَّرُونَ ﴿ ﴾

يُدَيِّرُ ٱلْأَمْرَمِنَ ٱلسَّمَاءِ إِلَى ٱلْأَرْضِ ثُرَيَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمِ كَانَ مِقْدَارُهُۥ ٱلْفَ سَنَةِ مِّمَاتَعُدُّونَ ۞

ذَلِكَ عَلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَادَةِ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ

Eebe wuxuu halkan kusheegay inuu Quraanku ka soo dagay xagga Eebe'wax shaki'ahna ku jirin, wax Nabiga Muxamed ah Jeebkiisa kala yimidna ahayn, si loogu digo Dad jaahiliin ah oon hadda kar hor wax u diga helin, waxaa kalooy aayaduhu caddayn inuu ilaahay ku abuuray wax walba Lix Maalmood, wax Eebe ka soo hadhay oo wax anfici karaana uusanjirin Idam Eebe la'aantiis, wax walbana isagaa maamula, wax walbana waa ogyahay. As-Sajdah (1-6).

* Ku ekaansho u qalanta annagoo sùgeeyno in Alle Carshigiisa ka sarreeyo sida ku soo noqnoqotay quraanka tilmaamaha Alle waa isku mid isku waddana mari, qaarna ha awilin qaarna ha sùgin (dib u eegaha).

- 7. Eebaa wanaajiyey abuuridda wax kasta, wuxuuna ka billaabay abuuridda Dadka Dhoobo, (Nabigii Aadam ahaa).
- 8. markaas kayeelay faraciisii mid ka soo taxma Biyo tabaryar.
- 9. markaas ekeeyey oo ruuxdiisa ku afuufay idiinna yeelay maqal, Aragyaal iyo quluuba, waxyar baadse Eebe ku mahdisaan.
- 10. waxay dhaheen Gaaladii ma markaan ku dhexluno dhulka (geeriyoonno) yaa abuurid cusub nala abuuri, saas ma aha ee iyagu la kulanka Eebahood bay ka gaaloobeen.
- 11. waxaad dhahdaa waxaa idin oofsan (dili) Malaga mowdka laydiin wakiishay markaasaa xagga Eebihiin laydiin celin.
- 12. haddaad arki lahayd marka dambiilayaashu madaxa hoos u dhigi (qiyaamada) Eebahood agtiisa (iyagoo dhihi) Eebahanow waan aragnay waana maqalay ee naceli si aan camalfiican u fallo waan yaqiininaye (waxaad arki lahayd wax yaableh).
- 13. haddaan doono waxaan siin lahayn (ku toosin lahayn) Nafkasta hanuunkeeda hase yeeshee waxaa hormaray Hadalkaygii in laga buuxin Jahannamo Jinni iyo Insi dhammaan.
- 14. ee dhadhamiya halmaanshihiinii la kulanka Maalintiinnan (qiyaame) annaguna waan idinka tagaynaa (maanta) ee dhadhamiya cadaabka waaridda camalkiinii dartiis.

الَّذِي َ أَحْسَنَ كُلَّ شَيءٍ خُلَقَهُ ، وَبَدَأَ خُلْقَ الْإِنسَنِ مِن طِينٍ ﴿ ثُمَّ حَعَلَ نَسْلَهُ مِن شُلَلَةٍ مِن مَّآءٍ مَّهِ ينٍ ﴿ ثُمَّ سَوَّدُهُ وَنَفَحَ فِ بِهِ مِن رُّوحِةٍ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصِدَ وَالْاَفْئِدَةً فَلِيلًا مَّاتَشْكُرُونَ ﴾ وَقَالُواْ أَءَ ذَاصَلْلْنَ فِي الْأَرْضِ أَءِنَا لَفِي خَلْقِ جَدِيدٍ بَلْ هُم بِلِقَآءِ رَبِّمْ كَيْفِرُونَ ﴿

قُلْ يَنُوفَ نَكُمُ مَلَكُ ٱلْمَوْتِ ٱلَّذِى وَكِلَ بِكُمْ
 ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ أَنْ جَعُون ﴿

وَلَوْتَرَى ٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ نَاكِسُواْرُءُوسِهِمْ عِندَرَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْصَيْلِحًا إِنَّامُوقِنُونَ ﴿

> وَلَوْشِنْنَا لَاَنْشَاكُلُّ نَفْسٍ هُدَنها وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنَى لَأَمْلاَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْعِينَ ﴿ فَذُوقُولْ مِانْسِيتُ مُلِقاً ءَيَوْمِكُمْ هَلَاً إِنَّانَسِينَكُمْ وَدُوقُواْعَذَابِ اِنَّانَسِينَكُمْ وَدُوقُواْعَذَابِ الْمَذْلِد بِمَاكُنتُ مُتَعْمَلُونَ ﴿

wax walba Eebaa abuuray'wanaajiyeyna abuurkiisa, Nabi Aadamna dhoobo ka abuuray Faraciisana Biyo ka ahaysiiyay, ruux, Maqal, Arag iyo caqlina u yeelay, laakiin Dadku waxyar bay Eebe ku mahdiyaan. Gaaladuna waxayba diidi soobixinta iyo la kulanka Eebahood, waxaase dhab ah inay dhiman Eebana ay u noqon Maalinta qiyaame'iyagoo dullaysan oo madaxa raaricin'oo xumaan oo idii qirsan, Eebaha ay warsan in adduunkii dib loogu celiyo si ay camalfiican ufalaan, hasayeeshee calaacal wax uma taro maalintaas'cadaab iyo dulli joogta ah yayna lakulmi. Mujaahid wuxuu yidhi: Malakumowd waxaa lookoobay dhulka oo looga dhigay weel oo kale uu wax ka qaadan markuu rabo. As-Sajdah (7-14).

- 15. waxaa uun rumayn aayaadkanaga kuwa marka lagu waaniyo aayadaha sujuud la dhaca kuna tasbiixsada mahadda Eebahood iyagoon is kibrinayn (isla waynayn).
- 16. waxayna ka dheeraataa dhinacyadoodu jiifka iyagoo baryi Eebahood cabsi iyo rajaynba waxaan ku arzuqnayna wax ka bixiya.
- 17. ma oga Nafu waxa loo qariyay kuwaas oo Indho ku qaboowsadaan abaal marin waxay camalfalayeen dartiis.
- 18. ruux Mu'min ah mala midbaa mid faasiq ah, ma eka.
- 19. kuwa rumeeyay (xaqa) oo camal fiican falay waxay mudan Jannooyinka Ma'wa martiqaad waxay camal falayeen dartiis.
- 20. kuwase faasiqoobay waxay ku hoyan Naar, markay doonaan inay ka baxaanna waa lagu celin dhexdeeda waxaana lagu dhihi dhadhamiya Cadaabka Naartii aad beenin jirteen.
- 21. waxaana dhadhansiinaynaa cadaab hoose cadaab wayn kasokow inay noqdaan darteed.
- 22. yaa ka dulmi badan ruux lagu waaniyay aayaadka Eebihiis oo ka jeedsaday xaggeeda, anaguna dambiilayaasha waan ka aarsanaynaa.

إِنَّمَا نُؤْمِنُ بِتَاكِنتِنَا ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُواْ سَا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقَنَّهُمْ شَفِقُونَ شَ فَلا تَعْلَمُ نَفْسُ مَّا أُخْفِي لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُرِ حَزَاءً ىمَاكَانُواْ نَعْمَلُونَ ١ أَفَهَ: كَانَ مُؤْمِنًا كُمَن كَاكَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُرُنَ هُ أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُهُ أَوْعَمِلُواْ ٱلصَّكِلِحَتِ فَلَهُمِّ حَنَيْتُ ٱلْمَأُوكِيْ ثُرُّ لَأَيْمَا كَانُواْبَعْمَلُونَ ١ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُواْ فَمَأْوَئِهُمُ ٱلنَّارُكُلُّمَا أَرَادُوٓاْ أَن يَغَرُجُواْمِنْهَآ أُعِيدُواْفهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُواُ عَذَابَ ٱلنَّارِ ٱلَّذِي كُنتُ مِيهِ عَتُكَذَّنُونَ ﴾ وَلَنُدُيقَنَّهُم مِّنِ ٱلْعَذَابِٱلْأَذَٰنَ دُونَ ٱلْعَذَابِٱلْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ مَرْجِعُونَ أَنَّا إِنَّا مِنَ ٱلْمُحْرِمِينَ مُنْفَقِمُونَ ١

Habeenka oo lacibaadaysto waxay sabab u noqotaa galidda Jannada Eebe, iyadoo Eebe laga cabsan lana rajayn'Xoolahana wax laga bixiyo, kuwaasun wax waynbuu Eebe u darbay. Abuuhurayre waxaa laga wariyay in Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi: Eebe wuxuu yidhi: Addoomadayda wanaagsan waxaan u darbay waxaan Ili arkin'Dhagna Maqlin'kuna soo dhicin qalbi Dad. Wuxuuna akhriyay aayadan.

«waxaa sheegay Bukhaari iyo Muslim iyo kuwo kale.» Mana sinna Mu'min wanaagsan iyo Faasiq leexday, Mu'minku Jannuu gali Faasiqana waxaa lagu abaalmarin Naar, waxaana loo soo hormariyaa ciqaabo yar yar ka hor mid wayn bal inay noqdaan. dhabtuna waa inaan cidna ka dulmi bednayn ruux Quraanka lagu waaniyay oo ka jeedsaday wuxuuna la mid noqon dambiilayaasha Eebe ka aarsado.

Qataade wuxuu yidhi: Iska jira ka jeedsashada xuska Eebe, ruuxii ka jeedsada xuskiisa wuxuu kadsoomay kadsoomidda uwayn'wuxuuna is waysiiyay iswaysiin daran. As-Sajdah (15-22).

- 23. dhab ahaanbaan u siinay Nabi Muuse Kitaabkii (Tawreed) ee hashakiyin lakulankiisa waxaana ka yeelay Kitaabkaas hanuunka Banii Israa'iil.
- 24. waxaana ka yeelay qaarka mid ah imaamyo ku hanuuniya amarkanaga markay samreen, waxayna ahaayeen kuwa aayaadkanaga yaqiiniya.
- 25. Eebahaabaana kala bixin dhexdooda Maalinta Qiyaame waxay ahaayeen kuwo isku diidan.
- 26. miyayna ku hanuunin kuwaasi intaan halaagnay hortood oo quruun ah oy socon guryahoodii, taasina waxaa ku sugan calaamado ee miyayna wax maqlaynin.
- 27. miyeyna arkeyn inaan u soo kaxayno Biyaha Dhul abaar ah oon markaas ku soobixino Beero ay wax ka cunaan Xoolahooda iyo Naftooduba miyeyna wax arkaynin.
- 28. waxay dhihi waa goorma kala xukunku haddaad run sheegaysaan.
- 29. waxaad dhahdaa maalinta kala xukunka Gaalada ma anfaco Iimaankoodu lamana sugo.
- 30. Ee isaga jeedso oo sug iyana ha sugeene.

وَلَقَدْءَانَيْنَا مُوسَى ٱلۡكِتَبَ فَلَا تَكُنُ فِي مِّ يَةٍ مِن لَقَاَّبِهُ وَجَعَلْنَهُ هُدًى لِّبَيِّ إِسْرَ وِيلَ ١٠٠ لَاَيِنَةً أَفَلاَ يَسْمَعُونَ اللَّهُ أُوَلَهُ بَرَوْاْ أَنَّا نَسُهُ فَي ٱلْمَآءَ إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلْحُرُرِ فَنُخْرِجُ بِهِ عِزْرَعَا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعُكُمُهُمْ وَأَنفُسُهُمُّ أَفَلا مُصِرُونَ ۞ وَيَقُولُونِ مَوَىٰ هَنَا ٱلْفَتْحُ إِن كُنتُمْ قُلْ يَوْمَ ٱلْفَتْحِ لَا يَنفَعُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوۤاْ

Eebe wuxu sheegay inuu diray Nabi Muuse oo siiyay Kitaabkii Tawreed, Nabigana wuxuu faray inuusan shakiyin lakulankiisa, Kitaabkaasuna wuxuu hanuun u ahaa Bini israa'iil oo qaar kamid ah Imaamyo laga dhigay markay toosnaadeen. Eebaana Dadka kala bixin qiyaamada waxay isku diidanaayeen adduunka, Dadkuna waa inay ku waana qaataan umadihii ka horeeyey ee la halaagay iyo sida Eebe u nooleeyo dhul dhintay oo abaaroobay uguna soo bixiyo Cunno lagu noolaado. Tan kale ma habboona in ladadajisto imaatinka Saacadda Qiyaame'Illeen markay timaado Gaal wax uma taro rumayne, waxayna ku dhamaatay Suuradu in lala sugo gaalada abaalkooda.

Sufyaan wuxuu yidhi: Saasay noqdeen kuwaasi. Kumana haboona ruux inuu noqdo Imaam lagu daydo intuusan adduunyada iska qabanin.

Mar la waydiiyay Sufyaan hadalkii Sayid Cali: Samirku Iimaanka wuxuu u yahay sida Madaxu Jidhka uyahay wuxuu yidhi: Markay qabsadeen amarka Madixiisii yey noqdeen Madax. As-Sajdah (23-30).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Nabiyow ka dhawrso (ka yaab) Eebe hana adeecin Gaalada iyo Munaafiqiinta, Eebana waa oge falsan.
- 2. Raacna waxa lagaaga waxyoon xagga Eebahaa, Eebana waxaad camal falaysaan waa ogyahay.
- 3. Talana Saaro Eebe, Eebaana ku-filan wakiile.
- 4. Mayeelin Eebe Laba qalbi Ruux Laabtiis, mana yeelin Haweenkiina aad dihaaraysaanna (ku dhaaranaysaana) Hooyooyinkiin oo kale, mana yeelin kuwaad sheegateenna Caruurtiinna oo kale, taasi waa hadalka afkiinna uun Eebana wuxuu sheegi xaqa,isagaana ku hanuuniya Jidka (toosan).
- 5. Ugu yeedha kuwaas Aabayaalkood saasaa ku cadaalo badan Eebe agtiise,hadaydaan aqoonin aabayaalkoodna waa walaalihiinna Diinta iyo Sokeeyihiinna, Korkiinana dhib ma saara waxaad ku gaftaan,hasayeeshee waxay u kasto Quluubtiinu (yaa laydin waydiin) Eebana waa dambi dhaafe Naxariista.

يَتَأَيُّهُا ٱلنِّيُّ ٱتَّقِ ٱللَّهَ وَلا تُطِع ٱلْكَفِرِينَ وَٱلْمُنَفِقِينُ

وَاتَّبِعْ مَايُوحَى إِلَيْكَ مِن رَّيِكَ ۚ إِكَ اللَّهُ كَانَ يِمَاتَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۞ وَتَوَكَّلْ عَلَاللَّهُ وَكَنَى إِللَّهِ وَكِيلًا ۞

مَّاجَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلِ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ وَمَاجَعَلَ أَزُوبَ جَكُمُ اللَّهُ لِرَجُلِ مِّن قَلْبَيْنِ فَي جَوْفِهِ وَمَاجَعَلَ أَزُوبَ جَكُمُ النَّيْفِ وَمَاجَعَلَ أَدْعِيكَ أَنْفَا وَكُمُ النَّهُ الْمَعْدَلَ الْمُؤْفِقِ فَالْمُكُمُ إِنَّ فَوْهِ كُمُ وَاللَّهُ لَمُ النَّهُ النَّهُ لَا الْمَكْبِيلُ اللَّهُ الْمَكْبِيلُ الْكَالِمَ وَلُكُمُ النَّهُ الْمُؤْمِنَ النَّهُ النَّهُ النَّهُ النَّهُ النَّهُ النَّهُ النَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ النَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ النَّهُ الْمُؤْمِنُ النَّهُ الْمُؤْمِنُ النَّهُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ الْمُعَلِّمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمِنُ الْ

ٱدْعُوهُمْ لِآبَآبِهِمْ هُوَأَقْسَطُ عِندَاللَّهِ فَإِن لَمْ نَعْلَمُوّاْ ءَابَآءَ هُمْ فَإِخْوَنُكُمْ فِى الدِّينِ وَمَوَلِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاتُ فِيمَا آخْطَأْتُمْ بِهِ عَولَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا تَحِيمًا ﴿ ﴾

Suuraddan waxaa lagu magacaabaa Suuratu Axsaab, Eebana wuxuu Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) u dardaarmay Cabsida Eebe iyo inuusan Adeecin Gaalada iyo Munaafiqiinta, raacana waxa Eebe U waxyooday, talana saarto Eebe isagaa ku filan wixii loo talo saartee. Waxaana jirta inaan Laabu Laba qalbi lahayn. Haweenka lagu sheego inay Hooyo lamid yihiinna Hooya ma noqdaan, Caruurtaad sheegataan idinkood dhalinna Ilmihiinii dhabta ahaa ma aha'ee waa in Aabahood loogu yeedho, Hadaydaan aqoonna waa walaalihiina Diinta Islaamka. Gafna Eebe Dadka uma qabto waxaase loo qabtaa wuxuu qalbigoodu u kaso. Nabigana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Wuxuu yidhi: Eebe sarreeye wuxuu umadda ka saamaxay gafka, Halmaanka iyo waxa laguqasbo.

Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Axzaab (1-5).

- 6. Nabigaa uga Roon (Turid badan) Mu'miniinta Naftooda, haweenkiisuna waa Hooyooyinkood, Qaraabaduna iyagaa qaarkoood qaarka kale kaga Mudan Kitaabka Eebe, Mu'miniinta (kale) iyo Muhaajiriinta,inaad wanaag u fashaan gargaarayaashiina mooyee, Xukunkaasna wuxuu ku Qoran yahay Kitaabka.
- 7. «Xusuuso» markaan ka qaadnay Nabiyada ballankoodii iyo adiga iyo Nuux, Ibraahim, Muuse iyo Ciise Ibnu Maryam, oo ka qaadnay Ballan adag.
- 8. si Eebe u warsado kuwa Runlayaasha ah Runtooda, Gaaladana wuxuu u darbay Cadaab daran.
- 9. Kuwa (xaqa) rumeeyow xusuusta Eebe siduu idiinku Nicmeeyey, markay Junuud (Askar) idiin timid markaas oon ku diray Dabayl iyadoy aydaan arkayn, Eebana waxaad Camal falaysaan waa arkaa.
- 10. xusuusta markay idinkaga yimaadeen Kor iyo hoosba, Indhuhuna Iisheen Quluubtuna dhuunta gaadhay Eebana aad u maleyseen malooyin.

النِّيُّ أُوْلَى بِالْمُؤْمِنِينِ مِنْ أَنفُسِمٍ مُّ وَأَزْوَجُهُ: أُمَّهُ ثُهُمُ مُّ وَأُولُوا الْأَرْمَامِ بِمَصْهُمْ أَوْلَ بِبَعْضِ فِي كِتَنْ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَا جِرِينَ إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَى أَوْلِيَآ يِكُم مَّعْرُوفًا كَانَ فَعَلُوا إِلَى أَوْلِيَآ يِكُم مَّعْرُوفًا

وَإِذْ أَخَذْنَامِنَ النَّيِّيَ نَ مِيثَفَهُمْ وَمِنكَ وَمِن فَي وَالْذَنَامِنُهُم وَإِنْرَهِيمَ وَمُوسَى وَعِسَى أَننِ مَرْيَمٌ وَأَخَذْنَامِنْهُم مِّيثَنَا اَعْلَيْظَ الْآ لِيَسْئَلَ الصَّدِ قِينَ عَنصِدْ قِهِمْ وَأَعَذَ لِلْكَنفِرِينَ عَذَابًا اللَّيمَ الشَّوْل اَذْكُرُ وَانِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُرْ يَتَأَيُّهُ اللَّذِينَ ءَامَنُوا اَذْكُرُ وَانِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُرْ إِذْ جَآءَ تَكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكُلُور اللَّهُ بِمَاتَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۞

> إِذْ جَآءُوكُمْ مِن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ ٱلْأَبْصَٰرُ وَبَلَغَتِ ٱلْقُلُوبُ ٱلْحَنكاجِرَ وَنَظْنُونَ إِللّهِ ٱلظُّنُونُا ﴿

Nabiga rumeyntiisa iyo adeeciddiisa yaa Mu'miniinta uga xaq badan Naftooda. Haweenka Nabigana waa Hooyooyinka Mu'miniinta'Qaraabaduna waxay mudan tahay dhawrid. Eebe waxaa kale oo inoo cadeeyey inuu ballan adag ka qaaday Nabiyadii si ay xaqa u gutaan'siiba Nabi Muxamad, Nuux, Ibraahim, Muuse iyo Ciise, si ruuxa runlaha ah Khayr loogu abaalmariyo loona warsado, Gaaladana loo Ciqaabo, Eebana Mu'miniintii ree Madiino ee Nabigu la noolaa wuxuu xusuusiyey Dagalkii Xisbiyadu ay dhan kastaba kaga yimaadeen Madiino oo aad loo cabsaday'Indhuhuna taagmeen'Wadnuhuna Dhuunta yimid, Eebana shar laga malaystay markaas Dabayl iyo Col aan la arkayn Gaaladii Eebe ku diray Mu'miniintiina ugargaaray. Al-Axzaab (6-10).

 Halkaasaa lagu imtixaamay Mu'miniinta Gilgilid daranna lagu gil gilay.

هُنَالِكَ ٱبْتُلِيَّا ٱلْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُواْ زِلْزَا لَاشَدِيدًا ﴿

- 12. Markey Munaafiqiintu lahaayeen iyo kuwa Quluubta ka buka Eebe iyo Rasuulkiisu waxaan dhagar ahayn nooma yaboohin.
- 13. markay qayb ka mid ah lahayd ree Madiinow meel aad kunagaataan (goobta) dagaalka ma jirto, ee noqda (xagga Madiino) koox iyaga ka mid ahna waxay idan warsan nabiga iyagoo dhihi Guryihiibaa naga dayacnaa, mana dayacna ee waxaan carar ahayn ma rabaan.
- 14. Haddii loogu soo galo Magaalada dhan kasto, markaas la warsado Gaalnimo way la imaan lahaayeen, waxaan wax yar ahaynse kuma dhexnagaadeen.
- 15. Horay waxay ugu ballantameen inayan cararin, Ballanka Eebana waa lays warsan.
- 16. waxaad dhahdaa carar aad geeri ka carartaan ama dil wax idiinma taro wax yar waxaan ahayna laydiin ku raaxeyn maaayo (adduunka).
- 17. dheh yaa idinka ilaalin Eebe hadduu dhib idiin la doono, ama naxariis, wax Eebe ka soo hadhay oo sokeeya ama gargaare ahna heli meysaan.

وَإِذْ يَقُولُ ٱلْمُسْفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِ قُلُوبِهِم مَّرَضُّ مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ إِلَّا عُرُودًا ۖ

وَإِذْ قَالَت طَّلَاِهَةٌ ثَيْنَهُمْ يَتَأَهْلَ يُثْرِبَ لَامُقَامَ لَكُوْ فَارْجِعُواْ وَيَسْتَنْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النِّيَ يَقُولُونَ إِنَّ بُوْدَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةً إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿

وَلَوْدُخِلَتْ عَلَيْهِم مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَمِلُوا الْفِسْنَةَ لَا تَوْهَا وَمَا تَلَبَّ ثُواْ بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿ وَلَقَدُ كَانُواْ عَنَهَ دُواْ اللَّهَ مِن فَبْلُ لَا يُولُون الْأَذْبُرُّ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْثُولًا ﴿ قُلْ نَى يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِن فَرَدْتُدمِّ الْمَوْتِ الْوَالْفَتْ لِ وَإِذَا لَا تُمنَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿ قُلْ مَن ذَا اللَّذِى يَعْصِمُكُمُ مِن اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ شُومًا وَلِنَّا وَلاَنْصِيرًا ﴿ وَلِنَّا وَلاَنْصِيرًا ﴿

Sida dhabta ahna waa la imtixaanay Mu'miniinta kuwii Niyadda ka bukayna waxay muujiyeen in Eebe Iyo Rasuulkiisu Khiyaameen, waxayna ka codsadeen Saaxiibadood inay Goobta Dagaalka iskaga baxaan kuna noqdaan Magaalada Madiino oo Muslimiintu daafacayeen, qaar ka mid ahna Nabigay fasax warsadeen iyagoo sheegi in Guryuhu ka dayacanyihiin, dhab ahaanna waxay dooni Carar, haddii loo soo galo oo Gaalooba ladhahana way ogolaan, maxayse nolol adduun taraysaa yaase Eebe ka celin ciddii burisa ballaankiisa, Carar miyaase wax tari Ciddeese Eebe ka sokow Khayr iyo Dhib karta, yaase gargaare ah Eebe mooyee. Al-Axzaab (11-17).

18. Dhab ahaan yaa Eebe u ogyahay kuwa reebayaalka ah (ku cabsiinta dagaalka) oo idinka mid ah iyo kuwa ku dhaha Walaalahooda (munaafiqiinta ah) noo imaadda Dagaalkana ma tagaan wax yar mooyee.

﴿ فَدْيَعْلُو اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُّرٌ وَالْفَآبِلِينَ لِإِخْوَنِهِمْ هَلُمَّإِلِينَ الْإِخْوَنِهِمْ هَلُمَّإِلِينَا أَوْلَا لَلْ

19. way idinkala bakhayli (wanaaga) marka cabsi timaadna waxaad arki iyagoo ku soo eegi indhahooduna wareegi sida mid Geeri hayso, marka cabsidu tagtana waxay idiinkugu Dhibaan Carrabo afbadan, isagoo idinkala bakhayli khayrka, kuwaasi ma rumeynin (xaqa) waana Hoobiyey Eebe camalkooda arrintaasuna waa u fududahay Eebe.

20. waxay malayn inayan tagayn Xisbiyadu (colalka) waxayna Jecelyihiin in marka Cololku yimaadaan ay baadiyaha jiraan ay warkiina warsadaan, hadday idiin joogaana ma dagaalameen wax yar mooyee.

أشِحَةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَآءَ أَلْوَفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَدُورُا عَيْنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْمُؤْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَةً عَلَى الْنَيْرِ أُولَئِكَ لَرَ نُوْمِمُواْ فَأَحْبَطَ اللّهَ أَعْمَلُهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللّهِ يَسِيرًا (إللهَ يَعْشَرُنَ الْأَخْزَابُ لَمْ يَذْهَبُواْ وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّواْ لَوْ أَنَّهُم بَادُونِ فِي الْأَعْرَابِ يَسْتَلُون عَنْ أَنْبالَهٍ كُمْ وَلُوْكَ انُواْ فِيكُمْ

Jahaadka iyo Difaaca Dalka Islaamka waa Jid adag'mana aha in Dadka la reebo oo cabsi galin iyo Waswaas iyo Balaayo iyo Baasbaa dhacay lagula dhex jiro Muslimiinta'sidii Munaafiqiintii Khayrka la neebayd Mu'miniinta ee Fulayaasha ahaa, indhaha Galka ka rogi jiray sida ruux Sakaraad hayo. marka Nabadda ahna Xan iyo Dhib u la jooga Mu'miniinta, jeclaana in marka Magaalada Madiino iyo Dhulka Islaamka la soo weerari ay baadiyo ku maqnaadaan waydii'ayaana warka Muslimiinta'hadday joogaanna wax matareen. Al-Axzaab (18-20).

- 21. waxaa idinku sugan Rasuulka Eebe Kudayasho wanaagsan, ruuxii rajayn Eebe iyo Maalinta Aakhiro, Eebana xusa in Badan.
- 22. markay Mu'miniintu arkeen Xisbiyadii (colkii) waxay dhaheen kan waa wixii Eebe iyo Rasuulkiisu noogu yabooheen, runbuu sheegay Eebe iyo Rasuulkiisu, waxaan Iimaan iyo Hogaansan ahayna uma siyaadinin.
- 23. Mu'miniinta waxaa ka mid ah Rag ka rumeeyey waxay Eebe kula ballantameen, waxaana ka mid ah mid Gutay Ballankii (Ajashiisii) waxaana ka mid ah mid sugi mana ayna badalin.
- 24. in Eebe ka abaalmariyo Runlowyaasha Runtooda, oo cadaabana Munaafiqiinta, hadduu doono, ama ka

لَّقَدُكَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنَكَانَ يَرْجُواْ اللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْأَخِرَوَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۞

وَلَمَّارَءَاٱلْمُوْمِنُونَٱلْأَحْزَابَ قَالُواْ هَلَاَامَاوَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُ, وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُ, وَمَازَادَهُمْ إِلَّا إِيمَنَا وَتَسْلِيمًا ۞

بِنَ ٱلْمُوْمِينَ رِجَالُ صَدَقُوا مَا عَهَدُوا ٱللَّهَ عَلَيْتِهِ نَعِنْهُم مَّن قَضَىٰ عَبَهُ، وَمِنْهُم مَّن يَنظَرُّ رَمَابِدَ لُواْبَدِيلًا ﴿ اللّٰهِ اللّ يُبْخِزِى ٱللّٰهُ ٱلصَّلْدِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ toobad aqbalo, Eebana waa dambidhaaf badane Naxariista. غَفُورًا رَّحِيـمًا ١

Waxaa ku waajib ah ruuxa Mu'minka ah inuu ku daydo Rasuulka Eebe Hadalka, Ficilka, Akhlaaqda iyo wax kasta oo wanaag ah, sida samirka, Adkeysiga Jahaadka iyo wixii la mid ah, waxayna calaamo u tahay Eebe ka yaabid iyo darbasho Maalinta Qiyaame'ruuxa Mu'minka dhabta ahna waa inuu Rumeeyaa yabooha Eebe iyo Rasuulkiisa, sida caadada Mu'miniinta waa inay oofiyaan Ballan qaadka Eebe xaataa in xaqa Difaaciisa lagu dhinto'siday faleen Asaxaabtii Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) si Eebe ruux walba u abaal mariyo. Al-Axzaab (21-24).

- 25. Eebe wuxuu ku celiyey kuwii Gaaloobay cadhadoodii, wax khayr ahna mayna gaadhin, Eebaana ka kaafiyey Mu'miniinta Dagaal, Eebana waa xoogbadane adkaada.
- 26. kuwii u kaalmeeyey ehlu Kitaabka ahaana wuxuu ka soo dajiyey (ka soo saaray) Dhufaysyadoodii, wuxuuna ku tuuray Quluubtooda argagax, koox ka mid ah waad dilaysaan, Kooxna waa Qafaalanaysaan.
- 27. wuxuuna idin dhaxalsiiyey Dhulkoodii Guryahoodii iyo xoolahoodii, iyo Dhul aydaan hadda ka hor ku joogsan, Eebana wax kasta (oo uu doono) wuu karaa.

وَرَدَّاللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُواْ بِغَيْطِهِمْ لَرَيْنَا لُواْ غَيْراً وَكَفَى
اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَابَ اللَّهُ قَوِيتًا عَزِيزًا ۞
وَأَنزَلَ اللَّذِينَ ظَلَهَ رُوهُ مِيْنَ أَهْلِ الْكِتَنْبِ
مِن صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
فَرِيقًا تَقْتُلُوكَ وَتَأْسِرُوكَ فَرِيقًا ۞

ۅؘٲۊڔۘڎؙڬٛم ٲۯۻؗؠٛۄۅڍيٮٚۯۿؠٝۅٲڡٞۅؙۿؙؠؙۅٲۯۻؘٵ ڶۜؠٞٮؘڟؿؙۅۿٲ۠ۅۘػٲٮؘٱنتهُٵؘڮ۞ڷؚۺٚؠ؋ٙڶڍڽڒٵ۞

Eebe wuxuu ka warramay in cadawgii isu soo bahaystay baabi'inta Rasuulka iyo Mu'miniinta'Magaalada Madiinana hareereeyey ay hongoobeen'lana noqdeen cadhadii iyagoon wax gaysan, Mu'miniintiina Eebe ka kaafiyey Dagaal, iyo inuu Yuhuudii ku balan furtay Nabiga iyo Asxaabtiisana laga saaray Dhufaysyadoodii wax la laayay iyo wax la qafaashayna laga dhigay, Dhulkay dulmiga la joogeenna loo soo celiyey Mu'miniinta, Ballan jabinta iyo Khiyaamadana waa shaqada Yuhuudda, waxaana Yuhuud xukun caadil ah ku xukumay Sacad Binu Macaad. Al-Axzaab (25-27).

- 28. Nabiyow ku dheh Haweenkaaga haddaad tihiin kuwo dooni Nolosha adduunyo iyo Quruxdeeda kaalaya waan idin gacan marin si quruxsanna idiinsiideyne.
- 29. Haddaadse tihiin kuwo dooni Eebe iyo Rasuulkiisa iyo Daartii Aakhiro Eebe wuxuu u darbay Haweenka wanaagga fala oo idinka mid ah ajir wayn.

يَتَأَيُّهَا ٱلنَّيُّ قُلْ لِآزُولِمِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْ فَ ٱلْحَيَوْةَ ٱلدُّنْكَ وَرِينَتَهَا فَنَعَالَيْنَ ٱمْتِعَكُنَّ وَأُسَرِّصْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۞ وَلِن كُنْتُنَّ تُرِدْ فَ ٱللَّهَ وَرَسُولُهُ,وَٱلدَّارُ ٱلْآخِرَةَ فَإِنَّ ٱللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۞

- 30. Haweenka Nabigow tiinii la timaadda xumaan cad waxaa loo laalaabi cadaabka arrintaasna waa u fududahay Eebe.
- 31. Tiise adeecda Eebe iyo Rasuulkiisa oo camal fiican fasha waxaan siinaynaa Labo ajir, waxaana u darbaynaa Rizqi wanaagsan.

ينِسَآءَ النَّيِّ مَن يَأْتِ مِن كُنَّ يَفَحِثَ قِ مُّيَلِّتَ قِ يُضَاعَفُ لَهَ اَالْمَذَابُ ضِعْفَيْنِ ُ وَكَاثَ ذَاكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿ هَ وَمَن يَقْنُتُ مِن كُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ - وَتَعْمَلْ صَلِحًا نُوْنِهَا آئَجُرها مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَذْنَا لَمَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهَ اللَّهَ الرِزْقًا

Aayadahan waxay waanin Haweenkii Nabiga illeen waa banii aadmiye'wuxuuna Eebe kala doorgaliyey inay dhalanteedka adduunka iyo quruxdiisa iyo Eebe iyo Rasuulkiisa iyo Daar aakhiro kala doortaan, oo hadday adduunyo rabaan uu Nabigu si quruxsan u siidayn, hadday wanaag falaana Eebe si fiican ku abaalmarin, tii iyaga ka mid ah oo xumaan cad la timaadana (Eebe waa ka koriyey) si daran loo ciqaabi, tiise Eebe iyo Rasuulkiisa adeecda camal fiicanna fasha Eebe siin ajir badan iyo Khayr. Al-Axzaab (28-31).

- 32. Haweenka Nabigow ma tihidiin sida Haweenka kale haddaadse dhowrsataan hadalka ha nuglaynina oo uu damco midka qalbiga ka buka, hadal wanaagsanna ku hadla.
- 33. kuna sugnaada Guryihiinna,hana u wareegaysanina (idinko isfaydi) sidii jaahiliyadii horraysay, Salaadana ooga, Sakadana bixiya, Eebe iyo Rasuulkiisana adeeca, Eebe wuxuu uun dooni inuu xumaanta idinkatagsiiyo (fogeeyo) dambiga, Ehelubaytkow idinna daahiryeelo.
- 34. xusuustana waxa lagu akhrin Guryihiin oo aayaadka Eebe ah iyo Sunada (Nabiga). Eebana waa wax walba oge Xeeldheer.
- 35. Raga Muslimiinta ah iyo Haweenka Muslimaadka ah, Ragga Mu'miniinta ah iyo Haweenka Mu'minaadka ah, Ragga Eebe adeeca iyo Haweenka adeeca, Ragga Runlowga ah iyo Haweenka Runloowga ah, Ragga Samra iyo Haweenka Samra, Ragga u khushuuca Eebe iyo Haweenka u khushuuca, Ragga Sadaqaysta iyo Haweenka Sadaqaysta, Ragga Sooma iyo Haweenka Sooma, Ragga isdhawra iyo

يُنِسَآءَ النِّيِّ لَسَّتُنَّ كَأَحِدِمِنَ النِّسَآءُ

إِنِ اَتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَغْضَعْنَ إِلْقَوْلِ فَيَطْمَعَ

الَّذِى فِي قَلْبِهِ- مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۞

وَقَرْنَ فِ بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّحْنَ تَبْرُجُ الْجَهِلِيَةِ

وَقَرْنَ فِ بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبْرَحْنَ اَبْنِ كَالْجَهِلِيَةِ

وَأَطِعْنَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَالْمَالِيَةُ فِي اللَّهُ لِيُذَهِبَ

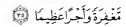
وَأَطِعْنَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَالْمَالْلِيَةُ مِنْ اللَّهُ لِيُذَهِبَ

عَنَكُمُ الرِّحْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُونَ تَطْهِيرًا ۞

عَنَكُمُ الرِّحْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُونَ تَطْهِيرًا ۞

وَاذْكُرْتُ مَا يُتَاكَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ ءَايَتِ
اللَّهِ وَالْحِصْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَاتَ لَطِيفًا خِيرًا ﴿
إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَتِ وَالْمُفْرِينَ وَالْمُشْلِمِينَ وَالْمُشْلِمِينَ وَالْمُشْلِمِينَ وَالْصَّدِقِينَ
وَالْمُؤْمِنَةِ وَالْمَسْلِمِينَ وَالْمَسْلِمِينَ وَالْصَّدِقِينَ
وَالصَّدِقَتِ وَالْصَّيْمِينَ وَالْصَّدِينَ وَالْصَّدِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْمَسْمِينَ وَالْمُسْمِينَ وَالْم

Haweenka isdhawra, iyo Ragga imbadan Eebe xusa iyo Haweenka inbadan xusa, wuxuu Eebe u darbay Dambi dhaaf iyo ajir weyn.

Aayadahan waxay si gaar ah u guubaabin una Hanuunin Haweenkii Nabiga ee Joogay Guriga daahirka ah si Haweenka kale ee Muslimiinta ah ugu daydaan'waxaana loo sheegay inayan la mid ahayn Haweenka kale, kana fogaadaan wareeg iyo hadal nugul oo kuwa jirran waxgaliya ee ay hadal wanaagsan ku hadlaan'ayna isasturaan ooyan noqon sidii Jaahiliyadii hore. Nasiib darro waxaa dhacday Jaahiliyad ka daran tii hore oo qaawisay Haweenkii kana dhigtay badeeco la gado, Jidhkooda ka ganacsada,taasina waxay khatar ku tahay nolasha bini aadmiga, Salaad, Sako, Eebe iyo Rasuulkiisa adeecidna laga helo Si Eebe xumaanta uga dheereeyo iyagoo xusuusan Nicmada Eebe Iyo Nabinimada Guryahooda ku sugan iyo Quraanka lagu akhrin'Eebana wuxuu ku abaal marin ajir wayn Muslimiinta, Mu'miniinta dhawrsadayaashaah, Rumeeyayaasha, Samirlowyaasha, kuwa khushuuca, kuwa Sadaqaysta, kuwa Sooma, kuwa isdhawra iyo kuwa badiya xuska Eebe. Al-Axzaab (32-35).

Juz' 22

36. kuma haboona (umana banaana) nin Mu'min ah ivo Haweenav Mu'minad ah Marka Eebe iyo Rasuulkiisu wax xukumayaan Inay khiyaar u yeeshaan amarkooda, ruuxiise caasiya Eebe iyo Rasuulkiisa wuxuu dhumay dhumid Cad.

37. (xusuuso) markaad ku lahavd kii Eebe u Nicmeeyey, adna aad u nicmaysay (Zayd BinuXaarithah) hayso Haweenaydaada Eebana Naftaadana aad ku Qarinaysay wax Eebe Muujin, ood kana cabsanaysid Dadka (xishoonaysid) Eebaana u muta in laga cabsado (lagana xishoodo) markuu Zayd dantiisii ka dhamaaystayna (isfureenna) aan kuu guurinay si ayan wax dhib ah u ahaanin Mu'miniinta (hadday guursadaan) Haweenka ay fureen kuway Wiilal ka dhigteen (iyagoo dhalin) amarka Eebana waa kii la Fuliyo.

وً كَاكَ أَمْرُ ٱللَّهُ مَفْعُولًا ١

Aayadda hore waxay caddayn inaan ruuxna u bannaanayn inuu khilaafo waxa Eebe iyo Rasuulkiisu fareen oo xukun ah wax khiyaar iyo door doorasha ahna ayan xaq u lahayn'ruuxii amarka Eebe iyo Rasuulkiisa Caasiya oo khilaafana waa ruuxdhumay oo Jidka xaqaha ka leexday, aayadaha kale waxay ka qisoon in asaxaabi la dhihi jiray Zayd oo Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ka wiil yeeshay waqti hore uu guursaday Haweenay la dhihiJiray Saynab, isna neceen muddo ka dib, markaas uu Nabiga Kala tashaday, Nabiguna faray inuu haysto Xaaskiisa Eebana ka yaabo, haseyeeshee Eebaa Nabiga ku yar canaantay maxaayeelay Eebaa Nabiga tusiyey inuu guursan markay is furaan, si uu caadadii Jaahiliyadda u buriyo, Aayaddana kuma sugno wax warka lagu badiyo'Eebana wuxuu doono yuu xukumaa oo falaa, waxaana waajib ah inaan rumeyno.

Caa'isha waxaa laga wariyey (Eebe haka raalli noqdee) Inay tidhi: Hadduu Nabigu (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee)

Wax loo waxyooday qarin wuxuu qarin lahaa aayaddan. Al-Axzaab (36-37).

- 38. Nabiga korkiisa dhib ma aha waxa Eebe u Banneeyey, waana Jidkii Eebe ee Dadkii tagay ee hore amarka Eebana waa qadar Xukuman.
- 39. (waxaa amaan mudan) kuwa gaadhsiiya (Dadka) Fariimaha Eebe kana cabsada Eebe, oon kana cabsan Axad ka soo hadhay, Eebaana ku filan, Xisaabiye (Kaalmayn).
- 40. ma aha (Nabiga) Muxamad ah aabaha Ruux ragiina ka mid ah, laakiin waa Rasuulkii Eebe iyo Khatimidii Nabiyada, Eebana wax walba waa ogyahay.
- 41. kuwa xaqa rumeeyow xusa Eebe wax badan.
- 42. weyneeyana Aroortii iyo Galabtii.
- 43. Eebana waa kan idiin naxariista Malaa'igtiisuna idiin ducayso, si uu idiin ka bixiyo Mugdiyaasha idiin kuna bixiyo Nuurka, waana kan u Naxariista Mu'miniinta.
- 44. Bariidadoodu Maalintay Eebe la kulmi waa Salaan, wuxuuna u darbay aiir weyn.

مَّاكَانَ عَلَى ٱلنِّيِّ مِنْ حَرَج فِيمَا فَرَضَ ٱللَّهُ لَهُ اللَّهِ فَاللَّهِ فِ ٱلَّذِينَ خَلُواْ مِن قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُاللَّهِ فَدَرَا مَقْدُولًا ۞ الَّذِينَ كَيْبَلِغُونَ رِسَلَاتِ ٱللَّهِ وَيَخْشُونَهُ, وَلاَ يَخْشُونَ أَحَدًا إِلَّا ٱللَّهُ وَكَفَى بِٱللَّهِ حَسِيبًا ۞

مَّاكَانَ مُحَمَّدُ أَبَّا أَحَدِمِّن رِّجَالِكُمُّ وَلَكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَغَاتَمُ ٱلنَّبِيِّتِ فَّ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۞

يَّتَأَيُّهُا الَّذِينَ ءَامَنُواْ اَذَكُرُواْ اللَّهَ ذِكْرَاكُتِيرًا ﴿
وَسَبِّحُوهُ بُكُوٰهُ وَأَصِيلًا ﴿
هُوَالَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَتِهِ كُتُهُ لِيُخْرِجَكُمُ
مِنَ الظَّلُمُنَتِ إِلَى النُّورُ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ
رَحِيمًا ﴿

نِحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَمٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كُرِيمًا اللَّهُ

Wax Eebe xalaaleeyey Nabiga wax kama saarra'illeen amarka isagaa iska leh, hor iyo Dibee, waxaana amaan mudan kuwa fariinta xaqa ah ee Eebe gaadhsiiya Dadka'kana yaaba Eebe kaliya wax ka soo hadhayna aan ka cabsanayn'Eebana ku filan wakiil gargaarah oo xisaabiya, tan kale waxay sheegi Aayadda Afartanaad inuusan Nabigu Aabo u ahayn Ragga ee u yahay Rasuulkii Eebe ee lagu khatimay Nabiyada, Eebana wax walba waa daalacdaa, waase in xuska Eebe la badiyaa Wakhti kasta, si Eebe noogu naxariisto Malaa'igtuna noogu ducayso, Nuurna u helo mugdigana uga baxno, Maalintaan lakulanana uu inoo naxariisto Nabad galyo iyo Ajir wayna inoo siiyo. Al-Axzaab (38-44).

- 45. Nabiyow waxaanu ku dirray adoo marag ah, oo bishaarayn oo digi.
- 46. oo Dadka Eebe ugu yeedhi Idankiisa, oo siraad ifi ah.
- 47. ee u bishaaree Mu'miniinta inay xaga Eebe ku leeyihiin fadli (dheeraad) weyn.

يَتَأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِنَّا آَرْسَلْنَكَ شَنْهِدُا وَمُبَشِّرًا وَنَـنِيرًا ۞ وَدَاعِيًّا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْ نِهِ ـوَسِرَاجَا مُّنِيرًا ۞

وَيَشِرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِنَ ٱللَّهِ فَضَلَا كَبِيرًا ﴿

48. hana adeecin Gaalada iyo Munaafiqiinta, dhibkooda iska gudub (hana u aabayeelin) Eebana talo Saaro isagaa ku filan wakiile.

وَلانُطِعِ ٱلْكَفِرِينَ وَٱلْمُنفِقِينَ وَدَعْ أَذَىٰهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ وَكَفَى بِٱللَّهِ وَكِيلًا ﴿

Eebeheen wuxuu u diray Dadka dhammaantiis Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) isagoo marag ah oo ubishaarayn Mu'miniinta una digi gaalada, xaqana Dadka ugu yeedhi'Isagoo Nuur cad oon mugdi ku jirin ah, Eebana wuxuu faray inuu u sheego Mu'miniinta wanaaga Eebe u darbay iyo inuusan gaalada iyo Munaafiqiinta warkooda uusan adeecin isagana jeedsado, Eebana talo saarto'illeen isagaa ku filan talo saarashee.

Cadha Binuu Yasaar waxaa laga wariyey inuu yidhi: Waxaan la kulmay Cabdullaahi Binu Camar Binu Caas, waxaana idhi Iiga warran tilmaanta Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Tawreed dhexdeeda'wuxuuna yidhi Eebaan ku dhaartaye wuxuu ku tilmaamananyahay Tawreed Tilmaamihiisa Quraanka qaarkood. Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Markay soo dagtay aayadda (Nabiyoow anagaa ku diray adoo marag ah..) oo uu ahaa Nabiguna kii faray Cali iyo Macaad (Eebe ha raalli noqdee) inay aadaan Yaman yaa wuxuu ku yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Taga Bishaareeyana'hana eryina, Fududeeyana'hana adkeynina'waxaa laygu soo dajiyay (Aayadane). Waxaa wariyey Ibnu Abiixaatim iyo Dhabaraani. Al-Axzaab (45-48).

- 49. Kuwa (xaqa) rumeeyow hadaad guursataan Haween Mu'minaad ah markaas aad furtaan taabasho horteed, wax cidda ah kuma lihidin korkooda oy tirsan,ee gacan mariya una siidaaya si quruxsan.
- 50. Nabiyow waxaan kuu banaynay Haweenkaaga aad siisay meherkoodii iyo waxaad hanatay (Xagga gaalada) oo Eebe kugu soo celiyey, iyo Gabdhaha Adeerkaa, Gabdhaha Eedadaa, Gabdhaha Abtiyadaa, Gabdhaha Habaryarahaa oo kula soo hijrooday, iyo Haweenay Mu'minaad ah hadday Nafteeda Nabi u hibayso, hadduu doono inuu guursado Nabigu, iyadoo gaar kugu tahay Mu'miniinta ka sokow, waan ognahay waxaan ku faralyeelay Mu'miniinta xagga Haweenkooda, iyo waxa gacantoodu hanato, si aan korkaaga dhib u ahaan. Eebana waa dambi dhaafe Naxariista.

يَتَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوْ أَإِذَا نَكَحْتُمُ ٱلْمُؤْمِنَتِ

عُلَيْهِنَّ مِنْعِدَّةٍ مَنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُ فَ فَمَا لَكُمْ

عَلَيْهِنَ مِنْعِدَّةٍ تَعْلَدُّونَهَا فَمَيَّعُوهُنَ وَسَرِّحُوهُنَّ

سَرَاحًا جَمِيلًا لَنِيُّ إِنَّا آخَلَلْنَا لَكَ أَزْوَجِكَ ٱلَّذِي ءَاتَلْتَ الْجُورَهُ فَ وَمَالَتِعَ مَنْ اللَّهِ الْفَيْعَ اللَّهِ عَلَيْكِ مَنَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكِ وَمَنَاتِ عَمْنِيك وَمَنَاتِ عَلَيْكِ ٱلْتِي هَاجَرْنَ وَهِبَتْ نَفْسَهُ اللَّذِي أَن اللَّهُ عَلَيْكِ اللَّهِ هَاجَرْنَ مَعَكَ وَمِنَاتِ خَلْنِكَ ٱلْتِي هَاجَرْنَ مَعَك وَامْ أَوْ أَنْ مَنْ اللَّهِ عَلَيْكَ ٱللَّهُ مَنْ اللَّهِ عَلَيْكَ اللَّهِ هَا جَرْنَ مَعْكَ وَامْ اللَّهِ عَلَيْكَ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ عَلَيْكَ اللَّهُ عَلَيْكَ اللَّهِ عَلَيْكَ اللَّهُ عَلَيْكَ اللَّهُ عَلْمَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَا فَرَضْنَا اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَا فَرَضْنَا اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَا أَوْلَ اللَّهُ عَلَيْكَ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكُ مَنْ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ عَلَيْكَ مَنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ ا

Aayadahan waxay warrami xagga Guurka iyo Furidda'iyo inaan Haweenay la furay taabasho horteed wax cidda ah korkeeda ahayn, tan kale waxay caddayn waxyaalaha guurka ku saabsan oo Eebe u banneeyey Nabiga (Naxariis iyo Nabadaglyo korkiisa Eebe hayeelee) iyo Mu'mininiintaba'wax Nabiga ku Gaar ah iyo wax guud ahaaneedba, iyo meherku yahay lagama maarmaan, siduu Nabigu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) dayday Kaatun Bir ahna ha ahaatee (Meher) kuwana wuxuu isugu guuriyey inuu Quraanka baro, taasina waa xurmeynta Haweenka iyo qaddarintooda.Al-Axzaab(49-50).

51. Waad dib dhigi taad doonto, waadna soo dhaweyn taad doonto oo ka mid ah kuwaad ka fogaatay dhibna korkaaga ma aha.

saasaana u dhaw inay indhahoodu qabowsadaan ooyan murugoon oy raali ku noqdaan waxaad siisay dhamaantood, Eebana waa ogyahay waxa Quluubtiina ku sugan, Eebana waa oge Dulqaad leh.

52. kuuma banaana Nabiyow Haweenka (kale) mar dambe iyo inaad Haween kale ku badasho si kasta ood ula yaabto Quruxdooda waxaad hanato mooyee (oo Gaalo laga helo) Eebana wax walba waa ilaaliye.

لَايَحِلُّ لَكَ النِّسَآءُمِنُ بَعَدُولَآ أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَذْوَجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكُّ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ۞

Aayadahan waxay ka warrami Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) iyo Haweenkiisii, iyo inay Nabiga u banaanayd inuu siduu rabo ulanoolaado Haweenkiisa, si iyaguna ayna u murgin, una raalli noqdaan, Eebana wuu daalacan waxa Quluubta ku sugan. wuxuuna Eebe ku abaalmariyey Haweenkii Nabiga inayna Nabiga u bannaanayn Guur Haween kale, iyo inuu furo Haweenkiisa oo kuwo kale ku badalo, maxaayeelay Imtixaanbay soo mareen kana gudbeen'waxayna noqdeen Hooyooyinkii Mu'miniinta, saasna waxaa qaba Ibnu Cabaas, Mujaahid, Daxaak, Qataade Xasan, Ibnu Jariir iyo Culimo kale oo badan. Al-Axzaab (51-52).

- 53. kuwa (xaqa) rumeeyow ha galina Guryaha Nabiga in cunno leydiinku Idmo (yeedho) mooyee idinkoon sugayn Bislaadkiisa, hasayeeshee marka laydiin yeedho gala, markaad cuntaanaa socda hanasugina sheeko, Illeen taasi waxay dhibi Nabigee wuuna idinka xishoone Eebese xaqa kama xishoodo, haddaad wax warsataan Haweenka (Nabigana) ka warsada Xijaab gadaashiis. saasaa u daahirnimo badan (ufiican) Quluubtiina iyo Quluubtoodaba, xaqna uma lihidin inaad dhibtaan Rasuulka Eebe ama aad Guur-Gadaashiis Haweenkiisa waligeed arrintaasuna way ku wayn tahay Eebe agtiisa.
- 54. Haddaad muujisaan wax ama qarisaan Eebe waa wax kaste oge.

يَكَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَانَدْخُلُواْ أَيُوتَ ٱلنَّيِيّ إِلَّا أَن يُوْذَن لَكُمْ إِلَى طَعَامِ غَيْرَ نَظِرِينَ إِنَـنَهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُواْ فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانَتْشِرُوا وَلَا مُسْتَغْسِينَ لِلِدِيثَ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُوْذِى وَلَا مُسْتَغْسِينَ لِلِدِيثَ إِنَّ ذَلِكُمْ كَاللَّهُ لا يَسْتَغِي مِن وَلَا عِجَابِ ذَلِكُمْ أَطْهُرُ لِقُلُومِكُمْ مِن وَلَا عِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهُرُ لِقُلُومِكُمْ وَقُلُومِهِنَّ وَمَاكَانَ لَكَمُ أَطْهُرُ لِقُلُومِكُمْ وَقُلُومِهِنَّ وَمَاكَانَ لَكَمُ أَطْهُرُ لِقُلُومِكُمْ اللَّهُ وَلَا أَن تَنكِحُواْ أَزْوَجَهُ مُومَن بَعْدِهِ اللَّهُ وَلَا اللَّهُ وَلَاللَّهُ عَظِيمًا الْكَا إِنْ تَلْكُمْ كَانَ عِندَاللَّهِ عَظِيمًا اللَّهِ عَلَيْهِا اللَّهِ عَظِيمًا اللَّهِ عَلَيْهِا اللَّهُ اللَّهُ كَانَ بِكُلِّ إِن تُبَدُواْ شَيْعًا أَوْتُحُفُّوهُ فَإِنَّ اللَّهُ كَانَ بِكُلِّ

55. Korkooda (Haweenka) dhib kama Saarra Aabayaalkood, Wiilashooda, Walaalahood, Wiilasha Walaalahood, Wiilasha Walaashood, Haweenkooda (Mu'miniinta ah) iyo waxay hanatay Gacmahoodu, kana dhawrasada Eebe, Eebe wax kaste wuxuu u yahay Marage.

لَّاجُنَاحَ عَلَيْنَ فِي َ اَبَآيِهِنَّ وَلَا أَنْنَابِهِنَّ وَلَاۤ إِخْرُنِمِنَّ وَلَاۤ أَنْنَاءَ إِخْوَنِهِنَّ وَلَاۤ أَنْنَاءَ أَخَوَتِهِنَّ وَلَانِسَآبِهِنَّ وَلَا مَامَلَكَتْ أَيْمَنْهُنَّ وَاَتَّقِينَ ٱللَّهَ إِكَ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿

Mahaboona in guriga Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Lays ka galo Idan la'aan iyo isagoon cunto laysugu yeedhin, aadaabtuna waa in marka marti qaadku dhamaado loo fududeeyo Dadka Guriga een sheeko la wadin'Gaarahaan waxaa lagu sii adkeeyey Guryihii Nabiga ee waxyigu ku soo dagayay, Nabiguna uu ka xishoonayay bixinta, Eebese xaqa kama xishoodo, waxaana Asluub fiican ah in marka Haweenka la warsan alaab iyo wax lamid ah laga warsado meel asturan gadaasheed iyo xushmad sidii Haweenkii Nabiga Eebe kucaddeeyey'saasaana qalbiga uroon, mana banaana in Rasuulka Eebe la dhibo ama Haweenkiisii La guursado Gadaashiis, maxaayeelay waa arrin ku wayn Eebe agtiisa, Eebana wax kasta waa ogyahay, hasa yeeshee Haweenka Dhib kama Saarra ragga aan ubanaanayn inay guursadaan sida Aabbe, Wiilkeeda, Walaalkeed, iyo wixii lamid ah sidoo kale Haweenka Mu'miniinta ah ee sharafta leh.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Haddii la iigu yeedho Cudud waan ajiibi, haddii la iihadiyeeyo Mijinna waan aqbali, ee markaad faaruqdaan wixii laydiin ku yeedhay ka fududeeya Qoyska Guriga leh una kala taga Dhulka. wataas asluubta iyo sharafta Islaamku. Al-Axzaab (53-55).

- 56. Eebe iyo Malaa'igtiisu waxay ku sallin (amaani) Nabiga, ee kuwa (xaqa) rumeeyow ku Salliya korkiisa oo salaama Salaan.
- 57. kuwa dhiba Eebe iyo Rasuulkiisa wuu lacnaday Eebe Adduun iyo Aakhiroba, wuxuuna u darbay cadaab wax dulleeya.
- 58. Kuwa ku dhiba Mu'miniita Rag iyo Haweenba waxayan kasbanin waxay xambaarteen Been abuurasho iyo Dambi cad.
- 59. Nabiyow ku dheh Haweenkaaga iyo Gabdhahaada iyo Haweenka Mu'miniinta isku dada Shukadiinna, taasaa idiinku dhaw in laydin aqoonsado oon laydin dhibine, Eebana waa dambi dhaafe Naxariista ah.
- 60. haddayna ka joogin Munaafiqiintu iyo kuwa qalbiga ka buka iyo kuwa Gilgili (Beenta ku faafin) madiino waanu kugu diri kulamana Darsayaan wax yar mooyee.

إِنَّ الله وَمُلَيِّ فَضَاءَ الصَّلُواْ عَلَيْهِ وَسَلِمُواْ تَسْلِيمَا الَّذِينَ عَامَنُواْ صَلَّمُواْ مَسْلِمُواْ تَسْلِيمَا الَّذِينَ عَامَنُواْ صَلَّمُواْ مَسْلِمُواْ تَسْلِيمَا اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْفَوْدَوَ وَاعْدَهُمُ عَذَا اللَّهُ عِينَا اللَّهُ فَعَالَمُ اللَّهُ فَعِينَا اللَّهُ فَعَلَيْهِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَاللَّهُ وَسِمَا اللَّهُ عَمْوُرا رَجِيمَا اللَّهُ عَلَيْ وَاللَّهُ عَلَيْ وَالْمَرْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُومِهِم فَرَقَ وَاللَّذِينَ فِي قُلُومِهِم مَرْضُ وَالْمُرْحِفُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُومِهِم مَرْضُ وَالْمُرْحِفُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُومِهِم مَرْضُ وَالْمُرْحِفُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُومِهِم مَرْضُ وَالْمُرْحِفُونَ وَالْذِينَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغُرِينَكَ مَرْضُ وَالْمُرْحِفُونَ وَالْمَدِينَةِ لَنُغُرِينَاكَ وَلِيمَا مَلِيمَ اللَّهُ الْمُرْحِفُونَ وَالَّذِينَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغُرِينَاكَ مَنْ وَلَيْكَ وَلِيمَا لَكُومُ الْمُرْحِفُونَ وَالَّذِينَ فِي الْمُدِينَةِ لَنَعْرِينَاكَ مَا اللَّهُ عَلَى الْمُولِينَا فَالَالِيمَ وَلِيمَا اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَا الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فَوْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا فَعُومُ وَالْمُؤْمِنَا وَالْمُومِ وَالْمُومِ وَالْمُؤْمِنَا وَالْمُؤْمِنِينَا لَا اللَّهُ مِنْ الْمُؤْمِنِينَا لَا اللَّهُ عَلَيْكَ وَلَالْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَعْمَالِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَعْمَالِينَا لَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَا الْمُؤْمِنِينَا لَعَلَيْلُولُونَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنِينَا الْمُؤْمِنِ

Juz. 22

61. Waana la lacnaday meelkastooy joogaanba hana la qabto oo la diloDilmo.

62. waana sunadii Eebe dadkii horee tagay wax badalina uma heshid Sunada Eebe.

مَّلْعُونِينَ ۚ أَيْنَمَا ثُقِفُوۤا أُخِذُوا وَقُیِّـلُوا ۗ نَفْسِیلَا ﴿

سُنَّةَ اللَّهِ فِ الَّذِينَ خَلُواْ مِن فَبْلُّ وَلَن تَجِدَ لِشُنَّةِ اللَّهِ نَبْدِيلًا ﴿

Salliga Eebe waa amaan iyo Naxariis, kan Ma'laa'igtuna Waa duco iyo Dambi dhaaf sida Dadka, aayadduna wuxuu ku faray Eebe Dadka inay ku Salliyaan Nabiga. Salaada dhexdeeda'iyo markii la xuso'iyo khudbadahana waaba waajib Salligu. Fadli badanbaana ku soo arooray xaalkeeda oo ka midyahay in Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Kan iigu mudan Dadka Maalinta Qiyaame waa kan ugu badan salligayga.

Aayadaha kalana waxay cadayn in kuwa Eebe hadal xun ku dhiba iyo Rasuulkiisa xaqana ka leexda'Mu'miniintana dhiba Dambi la'aan ay mudan Lacanad adduun iyo mid aakhiraba, ay xambaarsadeen abuurasho iyo dambi. Haweenkii Nabiga iyo Gabdhihiisii iyo Haweenka Mu'miniinta oo dhan waxaa la faray inay is asturaan, si loo aqoonsado inay sharafleeyihiin oon loo dhibin,

Mana haboona waana Munaafiqnimo lacanad lagu muto iyo qabasho iyo Dilba in lala dhex ordo Magaalooyinka Muslimka wax muslimka dhibi oo warbeen ah iyo Dacaayad ah, wataas akhlaaqda islaamku iyo Dhaqankiisu Dhabta ah. Al-Axzaab (56-62).

- 63. Dadku waxay ku warsan Nabiyow Saacadda (Qiyaame) waxaad dhahdaa Cilmigeedu wuxuu jiraa Eebe agtiis, miyaadse ogtahay inay suuroowdo inay Saacaddu dhawdahay.
- 64. Eebe wuxuu Lacnaday Gaalada wuxuuna u darbay (Naarta) Saciiro.
- 65. Iyagoo ku waari dhexdeeda waligood oon helaynna Sokeeye iyo gargaare midna,
- 66. Maalinta lagu gagadin Wajigooda Naarta waxay dhihi waan halaagsanaye haddaan Adeecno Eebe oon Adeecno Rasuulkii.
- 67. Waxayna dhihi Eebow waxaan Adeecnay Madaxdannadii iyo kuwii noowaaweynaa waxayna naga dhumiyeen Jidkii.

يَسَّكُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَاللَّهِ وَمَايُدُ دِيكَ لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ فَرِيبًا ﴿ آَنِيْ

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَنْفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ١

خَلِدِينَ فِيهَآ أَبُدَاۗ لَا يَجِدُونَ وَلِيَّا وَلَا نَصِيرًا ۞

يَوْمَ نُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِ ٱلنَّارِيَقُولُونَ يَلَيَّتَنَاۤ أَطَعْنَا ٱللَّهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولَا ﴿

وَقَالُواْرَبَّنَاۤإِنَّاۤ أَطَعْنَاسَادَتَنَاوَكُبُرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلاْ ۞ 68. Ee Eebow Sii kuwaas Laban laab Cadaab Lacanadwayna Lacnad.

رَبَّنَآءَاتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ ٱلْعَذَابِ وَٱلْعَنَّهُمْ لَعَنَاكِيرًا ﴿

Sida Aaayado badanba sheegeen Saacadda Qiyaame markey dhici Eebe unbaa og, inay dhawdahayna waa suurowdaa.waana sugantahay.illeen wixii kugu soosocdaba waa dhawyahaye, waxaase loo baahanyahay in loo darbado'Macnase kuma jiro in la warsado goortay imaan. Gaalana Eebe wuu lacnaday Ciqaab daranna wuu u darbay iyagoo kuwaari waligood, waxayna ku calaacali inay Khasaareen markay Maqleen warkii Madaxdoodii Jidka xaqa ah ka leexisay'iyagoo warsan Eebe in kuwaas Lacnadi ku dhacdo Cadaabkana loo laab laabo. Taasina waxay ku tusin Xumaanta Saaxiibka qalloocsan iyo war xun oo la maqlo inay Sabab u tahay Ciqaab daran iyo Halaag ee waa in laga digtoonaado, wanaagana laysku raaco laguna Saaxiibo, Xumaantana laga tago lays kuna maqlin'laguna Saaxiibin'illeen waa lugoooyee. Al-Axzaab (63-68).

- 69. Kuwa (xaqa) rumeeyow hanoqonina sidii kuwii dhibay (Nabi) Muuse oo Eebe ka bariyeelay waxay (ku) sheegeen, Eebe agtiisana wuxuu ku leeyahay Waji (Sharaf).
- 70. kuwa (xaqa) rumeeyoow ka dhawrsada Eebe hadal toosanna ku hadla.
- 71. Haydiin wanaajiyo Camalkiinna hana idiin dhaafo Dambigiinee, Ruuxii Adeeca Eebe iyo Rasuulkiisa wuxuu u liibaanay dhab ahaan Liibaan weyn.
- 72. Annagaa u bandhignay Ammaanadda (Cibaadada) Samooyinka, Dhulka iyo Buuraha wayna diideen inay Xambaaraan wayna ka Cabsadeen xaggeeda, waxaase xambaaray Dadka wuxuuna noqday Dulmi badane Jahli badan.
- 73. Si Eebe u cadaabo Munaafiqiinta Rag iyo Haweenba iyo Mushrikiinta (Gaalada) Rag iyo Haweenba uu kana toobad aqbalo Mu'miniita Rag iyo

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَاتَكُونُواْ كَالَّذِينَ ءَاذَوْا مُوسَىٰ فَرَرَّهُ اللَّهِ وَجِيهًا اللهِ

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱنَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوْلًا سَدِيدًا ۞

يُصْلِحَ لَكُمُ أَعْمَلَكُمُ وَيَغْفِرْ لَكُمُ ذُنُوبَكُمُ اللَّهِ وَكُمُ وَيَغْفِرُ لَكُمُ ذُنُوبَكُمُ اللَّ

إِنَّا عَرَضْنَا ٱلْأَمَانَةَ عَلَى ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱلْحِبَالِ فَأَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا ٱلْإِنسَنُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿ ﴿

لِيُعُذِّبَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَفِقِينَ وَٱلْمُنَفِقَاتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَتِ وَيَتُوبَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ Haweenba, Eebana waa dambidhaafe Naxariista غَفُورَارِّحِيمًا ١

Waxaa haboon inaan dhibaa la noqonin sidii Gaaladii Dhibtay Nabi Muuse Markuu xishood iyo Sharaf kula dhexnoolaa, Eebana ka fogeeyey Kana Bari yeelay waxay ku sheegeen, Sharafna Eebe agtiisa ugu yeelay. Waana in Eebe laga yaabo hadal run ah oo xaq ahna lagu hadlo si Eebe Dambigeenna u dhaafo, markaan adeecno Eebe iyo Rasuulkiisana aan u liibaano Liibaan wayn.

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Ruuxii Jecel inuu noqdo kan ugu sharaf badan Eebe Haka yaabo. Hadalka toosanna waa runta iyo xaqa. Eebana wuxuu u bandhigay Cirka, Dhulka iyo Buurahaba inay qaadaan Ammaano'taasoo ah Cibaadada iyo waxa lays faray iyo waxa layska reebay'wayse ka cudur daarteen kana Cabsadeen, waxaase xambaaray Dad oo Dulmi iyo Jahli ku dheehan si Munaafiqiinta iyo Gaalada loo cadaabo'Mu'miniintana looga toobad aqbalo'looguna dambi dhaafo.

Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebekorkiisa ha yeelee) wuxuu yidhi: Afar Haddaad haysato wax kaama taaro wixii kaataga oo adduun ah, Ilaalinta amaanada, Runta Sheekada, Fiicnida Dabeecada iyo Xalaal nimada cunnada.

«Waxaa wariyey Imaam Axmed.» Al-Axzaab (69-73).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. mahad Eebaa iska leh ay awooddiisa kujiraan waxa samooyinka iyo dhulka ku sugan, mahadna isagaa muta aakharo iyo aduunba, waana falsame xeel dheer (waxwalba oge).
- 2. wuxuuna ogyahay waxa dhulka gali iyo waxa ka soobixi iyo waxa ka soodagi samada iyo waxa u kori, waana naxariiste dambidhaafa ah.
- 3. kuwii gaaloobay waxay dhaheen nooma imaaneyso saacadda (Qiyaame), waxaad dhahdaa saas ma aha ee Eebahay baan ku dhaartey way idiin imaan, Eebahay waa wax maqan oge, wax darro la egna kagama qarsoona samooyinka iyo dhulka dhexdooda iyo wax waxaas ka yar iyo wax ka weyn midna, wax walbana kitaab cad bey ku suganyihiin.

ٱلْحَمَدُلِلَّهِٱلَّذِى لَهُ مَا فِي ٱلسَّمَوَتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَلَهُ ٱلْحَمَدُ فِي ٱلْآخِرَةَ وَهُوَ ٱلْمَكِيمُ ٱلْخِيرُ ۞

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا يَغْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ الْغَفُورُ ۞ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفُرُواْ لَا تَأْتِينَا ٱلسَّاعَةُ قُلْ بَكَ وَرَقِ لَتَأْتِينَكُمْ عَلِمِ ٱلْغَيْبِ لَا يَعْرُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي ٱلسَّمَوْتِ وَلَا فِي ٱلْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِن ذَالِكَ وَلَا أَصْغَرُ إِلَّا فِ كِتَبِ مَّبِينٍ ۞

- 4. Si Eebe u abaal mariyo kuwa rumeeyey (xaqa) oo camal fiican Falay kuwaasna waxay mudan dambi dhaaf iyo risqi wanaagsan.
- 5. Kuwa u socda iney aayaadkanaga (kaleexdaan)iyagoo u maleyn iney daalin (Eebe) kuwaasi waxay mudan cadaab daran oo xun
- 6. Waxey arki kuwii cilmiga la siiyeyna (mu'miniinta) in waxa laga soo dajiyey xagga Eebe xaq yahey kuna hanuunin jidka Eebaha adkaada ee la mahdiyo.

لِيَجْزِكَ ٱلَّذِينَ اَمنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَدِ
الْوَلْتِهِكَ لَمُمَمَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿
وَالَّذِينَ سَعَوْ فِي اَلِيْنَا مُعَجِزِينَ أُوْلَتَبِكَ
لَمُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿
وَيَرَى ٱلَّذِينَ أُوتُواْ الْعِلْمُ ٱلَّذِي آُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِن زَّيِكَ هُوَالْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَطِ
الْعَرَبِرَ الْجَمِيدِ ﴿
الْعَرْبِرَ الْجَمِيدِ ﴿

Aayadahanu waxay caddeyn in Eebaha cirka iyo dhulka waxa ku sugan xukuma ee maamula oo aakharo iyo aduunba iska leh ay mahadi u sugnaatey, wax kasta oo aduunka ka dhicina uu ogyahey, gaaladuse waxey diidi saacadda qiyaame iyo xaqa, wuuse keeni Eebaha wax walba og si uu u abaal mariyo kuwa wanaaga faley iyo gaaladaba mid walba camalkiis, kuwa xaqa rumeeyeyse oo cilmiga la siiyey waxey ogyihiin in quraanku xaq yahey'kuna hanuuniyo wadada Eebe ee toosan. Saba' (1-6).

- 7. Waxey dhaheen kuwii gaaaloobey maydin tusinaa nin idiin ka warrami in marka laydinkala geeyo (jidhkiina) kala gayn dhamaanteed in abuur cusub leydin abuuri.
- 8. Ma Eebuu ku been abuuran mase wuu waalanyahay, saas ma aha ee kuwaan rumeynin aakhiro waxay ku sugnaan cadaab iyo baadi fog.
- 9. Miyeyna arkaynin waxa hortooda ah iyo waxa gadaashooda ah oo samo iyo dhul ah hadaan doono waxaanu la goyn dhulka, mise waxaan ku soo rideynaa goosimo samada kamid ah arintaasna aayadbaa ugu sugan adoonkastoo towbadkeen badan.
- 10. Dhab ahaanbaan u siinay Nabi Daawuud fadli (dheeraad) xaganaga ah, waxaana nidhi buurahoow la celceliya tasbiixda.shimbirahoowna (la celceliya tasbiixda,) waxaana u jilciney birta.

11. Waxaana ku nidhi ka samee diricyada (dharka dagaalka) sugna tixiddeeda wanaagna fala, waxaad faleeysaana waan arkaa.

ٲؘؽٱڠٮؙڵڛؽؠۼڬؾؚۅؘقؘێٙڔٝڣۣٱڶۺۜڔٝڐؚۣٙۅؘٲڠۘڡڵۅٲ ڝٛڶڸحؖؖٳ۠ڣۣٚۑؚڡؘٲؾڠڡؘڷؙۅڹؘڹڝۣ*ڒٞ*۞

Gaaladu had iyo jeer waxay diidaan xaqa kana jeedsadaan, mar waxay inkiraan qiyaamada marna waxay nabiga ku sheegaan been abuurte ama waalli, waxaase jirta iney baadi ku suganyihiin, meyse ku waana qaataan cirka iyo dhulka dhan walba ka jira, haduu Eebe doonana uu dhulka la goyn karo ama cirka ku soo ridi karo, ka dib wuxuu Eebe ka waramay nabi Daawuud si loogu waano qaaato iyo in buuraha iyo shimbiruhu la tasbiixsanjireen, Birtanan loo jilciyey si uu uga sameeyo dharka dagaalka, Eebana farey inuu wanaagsameeyo, illeen Eebe wax walba waa arkaaye. Saba' (7-11).

- 12. Nabi suleymaanna waxaan u Sakhirray dabeysha,kallahaadeedu waa bil,carraabaheeduna waa bil, waxaan u dureeriney il Nuxaas ah (maar) Jinigana waxaa ka mid ah kuwo ku hor shaqeeya idanka Eebe,ruuxii ka mid ah oo ka iilata amarkanaga waxaan dhadhansiineeynaa cadaabka saciiro.
- ۅؘڸۺۘڵێڡؘڹۘٲڵڔؚۣۜٮؾۼۘۮؙۅٛۘۿٵۺٞؠؖۯٞۅۯۅؘٳڂۘۿٵۺٞؠ۠ؖۯ ۅٲؘڛۘڵڹٵڶڎؙۥۼؽڹٵڶڨؚڟ۬ڔۣؖۅڡڹٵڵڿڹۣڡڹؽۼڡڷ ؠؿڹۘؽۮٮؚ۫ڍؚؠٳڎ۬ڹؚۯؠٙۼۣۦؖۅڡڹڔۼ۫ڡؚڹٛؠؙؗؠڠڽٲؙڡ۫ڕڹؘٵ ڹؙؽۏۘڡ۫ۮؙڡۣڹ۫ۼۮؘٵٮؚؚٱڵۺۼؠڔ۞
- 13. Waxay u sameyn suleymaan wuxuu doono oo mixraabyo (Fooqaq) iyo suurooyin, iyo xeedhooyin dar oo kale ah, iyo dharyo sugan, waxaana ku nidhi fala ehelka Daawuudow mahadnaq waxaana yar adoomadayda shugriga badan.
- يَعْمَلُونَ لَدُّمَايَشَآءُ مِن مَّكَ رِيبَ وَتَكَثِيلَ وَجِفَانِ كَالْجُوَابِ وَقُدُورِ زَّاسِينَتٍ ٱعْمَلُواْءَالَ دَاوُدَ شُكُرًا وَقِلِلُّ مِنْعِادِي ٱلشَّكُورُ ﴿
- 14. Markaan geerida ku xukunay Nabi suleymaan wax tusiyey geeridiisa ma jiro oon ahayn aboorka cunay ushiisa, markuu dhacay yaa waxaa u cadaaday jinigii hadey waxa maqan ogyihiin ineyna ku nagaadeen cadaab wax duleeya (shaqadiisa darteed).
- فَلَمَّا فَضَيْنَاعَلَيْهِ الْمُوْتَ مَادَفَّمُّ عَلَى مُوْتِهِ إِلَّادَاتَةُ ٱلْأَرْضِ تَأْكُلُ مِسْأَتَّهُ فَلَمَّا خَرَّبَيْنَتِ الْجِنُّ أَن لَوْكَانُواْ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ مَا لِيَثُواْ فِي ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ ۞

markuu Eebe sheegay qisadii Nabi Daawuud iyo waxa Eebe siiyey wuxuu raaciyey qisadii wiilkiisa Nabi suleymaan ahaa iyo in Eebe u sakhiray dabeysha oo orod dheer kallahaad iyo carraababa mid walbana ay ku goyn in bil loo socdo'maartana loojilciyey, jinigana ku shaqayn jiray, amarka Eebe iyagoo usameyn guryo iyo sawirro iyo weelal iyo daryo waawayn, farayna Daawuud iyo ehelkiisa iney Eebe ku mahdiyaan, in kastoo dad mahad naqaa yaryahay, Jiniguna inkastoo uu sheeganayey inuu ogyahay waxa maqan hadana waxaa ka qarsoomay geeridii Nabi suleymaan oo sidiibay shaqada ugu jireen, ilaa ushii uu ku tiirsanaa aboor cuno oo dhaco, haday waxa maqan ogyihiin ma ayna wadeen shaqadaas adag, waxaana inagu waajib ah inaan rumeyno qisadaas Nabiyada sida quraanku inoo sheegay. Saba' (12-14).

- 15. Guryihii reer sabaad waxaa ku sugnayd calaamo Beeraana ka xigay xagga midig iyo xagga bidixba, waxaana Eebe ku yidhi cuna risqiga Eebihiin kuna mahadiya, waa balad wanaagsan iyo Eebe dambi dhaafbadane.
- 16. Wayse jeedsadeen, waxaana ku diray daad daran, waxaana ku badaley labadoodii beerood beero kale oo geedo khadhaadh iyo qoryo iyo sidri yarah.
- Sidaasaana ku abaalmarinay gaalnimadoodii darteed, abaalmarin xunna waxaan abaal marinaa kuwa gaalnimada badan.
- 18. Waxaana yeeley dhexdooda iyo magaalooyinkii barakeysnaa (Yaman iyo Qudus) magaalooyin muuqdo waxaana qadaray socodkooda,waxaana ku nidhi ku socda dhexdeeda habeen iyo maalinba idinkoo aamin ah.
- 19. Waxayse dhaheen Eebow noo kala fogee socodka,wayna dulmiyeen naftooda,waxaana ka yeelay wax lagu sheekeysto.

waana kala goyney sidaasna waxaa ugu sugan calaamo ruux kastoo Samirbadanoo Mahadin badan.

لقَدْكَانَ لِسَبَافِ مَسْكَنِهِمْ ءَايَةٌ جَنَتَانِ عَن يَعِيهِ وَشِمَالٌّ كُلُواْمِن رِّزْقِ رَيِّكُمْ وَاَشْكُرُواْلَهُ، بَلْدَةٌ طَيِّبَةُ وَرَبُّ عَفُورٌ شِي فَأَعْرَضُواْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْمِ مِّسَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَهُم بِعَنَيْتِمِمْ جَنَّيَنِ ذَوَاتَى أَنْكُ لِحَمْطٍ وَاثْلُو وَشَى ءِمِن سِدْرِقلِيلِ شَيْ وَهُلْ جُحَرِينَ إِلَّا الْكُفُورُ الْنَا وَهُلْ جُحَرِينَ إِلَّا الْكُفُورُ الْنَا وَهُلْ جُحَلْنَا مَنْنَا مُنْ مَا الْفُرَى اللَّهِ

وَجَعَلْنَابَيْنَهُمْ وَبَيْنَ ٱلْقُرَى ٱلَّتِي بَـُرَكِّنَا فِيهَا قُرَّى ظَيْهِـرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا ٱلسَّـنُرِ شِيرُواْ فِيهَا لِيَــالِيَ وَلَيَّامًا ءَامِنِينَ ۞

فَقَالُواْرَبَّنَابِعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُواْ أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَهُمْ كُلَّمُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَنتِ لِلْكُلِ صَبَادٍ شَكُودٍ ﴿ اللَّهِ

Saba waxay aheyd dowlad ka dhisneyd Yaman oo Eebe nimco siiyey dadkeeda'uuna faray inay cunaan nimcada Eebe kuna mahdiyaan, caabudaana, weyse inkireen oo xaqa ka jeedsadeen, markaasaa Eebe ku ciqaabay inuu ku siidaayo daad daran oo maansheeyey biyo xidheenka ma'ribna kharibey'markaasey u kala tageen aduunka'beerahoodii fiicnaana lagu badalay geedo khadhaadh oo xun.

Kibirkoodii dartiis yaana saas loogu abaalmariyey, tan kale markii Eebe ugu nicmeeyey magaalooyin is haya oy ku nastaan safarkooda xagga shaam yey warsadeen in loo kala fogeeyo, markaas Eebe kala diray kana yeeley wax lagu sheekeysto. Saba' (15-19).

- 20. Dhab ahaan waxaa ku rumoobey gaalada korkooda Ibliis Malihiisii,wayna raaceen wax yar oo ka mid ah oo mu'min ah mooyee.
- 21. Mu'miniinta awood kuma laha ibliis wax kalana uma aanaan yeelin inay kala muuqato ruuxa rumeeyey Aakhiro iyo kan ka shakisan xaggeeda. Eebahaana wax walba waa ilaaliye.

وَلَقَدْصَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ أَفَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنْ أَلْمُؤْمِنِينَ ﴿

وَمَاكَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَنِ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِٱلْآخِرَةِ مِثَنْ هُوَمِنْ هَافِي شَكِّ وَرَيُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿

- 22. Waxaad dhahdaa u yeedha kuwaad sheegateenEebe ka sokow (iney ilaahyihiin) kuma hantaan darro wax la eg samooyinka iyo dhulka midna, wax wadaag ahna «shirkadna» kumaleh dhexdooda Eebe wax u kaalmeeyana kuma laha khalqiga.
- 23. Kumana anfacdo shafeeco Eebe agtiisa, ruuxuusan idmin. Markase laga faydo argagaxa quluubtooda waxay dhihi muxuuyidhi Eebihiin, markaasey dhihi kuwa shafeeci wuxuu yidhi xaq waana Eebaha sarreeya. ee weyn.

قُلِ آدْعُواْ الَّذِيكِ زَعَمْتُمْ مِن دُونِ اللَّهِ

لاَيمْ لِكُونِ اللَّهِ السَّمَوَتِ

لاَيمْ لِكُونِ اللَّهُ وَمِنْ اللَّهُ السَّمَوَتِ

وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِن ظَهِرِ إِنَّ

وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِن ظَهِرٍ إِنَّ

وَلَا نَفَعُ الشَّفَعُ الشَّفَعَةُ عِندَهُ وَ إِلَّا لِمَنْ أَذِكَ لَهُ اللَّهِ عَن قُلُومِهِمْ قَالُواْ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ اللَّهِ الْمُؤْالُولُ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ اللَّهِ الْمُؤْالُولُ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ اللَّهِ الْمُؤْالُولُ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ اللَّهُ الْمُؤْالُولُ مَا ذَا قَالَ رَبُّكُمْ اللَّهُ اللَّهِ الْمُؤْالُولُ مَا ذَا قَالَ رَبُكُمْ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ اللَّهُ الْمُؤْلُولُ الْمُؤْلُولُ

Ibliis lacanadi ha ku dhacdo wuxuu ku dhaartey inuu galaafan waxbadan oo dadka ka mid ah,waxaana raacay wax badan, mu'miniinse awood kuma leh inuu duufsado Eebana wax walba waa awoodaa ee waxuu saas ufalay imtixaan iyo inay kala muuqdaan mu'miniinta iyo gaaladu.

Wax cirka ama dhulka maamulkooda Eebe la wadaagana ma jiro wax Shafeecina ma jiro idanka Eebe La'aantiis. Eebana had iyo jeer xaqa iyo runta yuu sheegaa, waxaana sugnaaday in Eebe u dhihi Rasuulka naxariis iyo nabad galyo korkiisa hayeelee, qiyaamada madaxa kor u qaad oo dheh waa lagu maqliye oo warso waa lagu siine oo shafeec waa lagaa shafeeco aqbalaye. Saba' (20-23).

- 24. Waxaad dhahdaa yaa idinka arsaaqa samooyinka iyo dhulka, waxaad dhahdaa Eebe anaga iyo idinka mid unbaa hanuunsan ama baadicad ku sugan.
- 25. Waxaad dhahdaa laydin warsan mahayo waxaan dambaabney anagana nalama warsado waxaad camalfaleysaan.
- 26. Waxaad dhahdaa waxaa ina kulmin Eebaheen, markaasuu ina kala xukumin si xaqa ah. waana caadil wax walba og.
- 27. waxaad dhahdaa i tusiya kuwaad Eebe haleeshiiseen oo shurako ah (wax la wadaago) saas ma aha ee Eebe waa adkaade falsan.

فَقُلْ مَن يَرْزُقُكُمْ مِّرِ السَّمَاوَتِ وَالْأَرْضِّ قُلِاللَّهُ وَإِنَّا أَوَّ إِنَّا كُمْ لَعَ لَىٰ هُدًى أَوْفِى ضَلَالٍ مُّينِ اللَّ قُل لَا تُسْتَلُورَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْتَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ اللَّهِ

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَ نَارَبُّنَا ثُمَّيَفَّتَحُ بَيْنَ نَابِٱلْحَقِّ وَهُوَالْفَتَ الْحَالِمُ ﴿

قُلْ أَرُونِ ٱلَّذِينَ أَلْحَقَتُم بِهِ ِ شُرَكَآ ءً كَلَّا بَلْ هُوَاللَّهُ ٱلْمَازِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿

Eebaa dadka iyo khalqiga kalaba ka arsaaqa cirka iyo dhulka, gaaladii horana haddii la warsado saasey ku jawaabi jireen, ileen waxkale oo roobkeena ama doog soo bixiya majiraane. Xaquna waa mid kaliya, dambi ruux faleyna cid kale lama warsado'Eebana wuxuu kulmin dadka maalinta qiyaamaha'wuxuuna u kala xukumi si cadaalad ah, wax Eebenimada la wadaagana ma jiro, waxay gaaladu caabudi oo Eebe ka soo hadhayna dhammaan waa wax kama jiraan beenbeen ah. Saba' (24-27).

- 28. Kuu maanaan dirin waxaan dadkoo dhan ahayn adoo u bishaaraynaya Mu'miniinta, una digi gaalada, laakiin dadka badidiisu ma oga.
- 29. Waxayna dhihi waa goorma yaboohaasi (soobixinta) hadaad run sheegaysaan.
- 30. Waxaad dhahdaa waxaa idiin sugnaaday Waqti aydaan saacad ka dib dhacaynin kana hor dhacaynin.
- 31. Waxay dheheenna kuwii galoobay rumeynmayno quraankan iyo kuwii ka horreeyey midna.hadaad arki lahayd daalimiinta oo taagan Eebe agtiisa (qiyaamada) oo qaarkood qaarka kale hadal u celin ooy ku dhihi kuwii raaciyadda ahaa kuwii madaxda ahaa ee isla wayna, hadaydaan jirin waxaan ahaan laheyn Mu'miniin. (waxaad arki laheyd arin weyn oo lala yaabo).

وَمَا آرْسَلْنَكَ إِلَّاكَ آفَةَ لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَكَذِيرًا وَلَكَذِيرًا وَلَكَذِيرًا وَلَكَذِيرًا وَلَكَ فَي اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ ال

Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu Eebe u diray dhamaan khalqiga'si uu ugu bishaareeyo uguna digo, inkasta oo gaaladu diideen. Waxaana sugnaatay in Rasuulku (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) yidhi: (Waxaa la iibixiyey Madow iyo casaanba) « Bukhaari iyi Muslim yaa Jaabir binu Cabdullaahi ka wariyey.» Qiyaamada waqti bay leedahay ayna ka dib dhacayn kana hormarayn, Quraanka iyo kutubtii ka horraysayna Gaaladii way diideen oo beeniyeen, muxuuse utari calaacal markay Qiyaamda tagaan Eebe agtiisa ooy doodaan Raaciye iyo Madaxba. Saba' (28-31).

- 32. Kuwii iskibriyey (Madaxdii) waxay ku dhaheen kuwii tabarta yaraa (Raaciyaddii) ma anagaa idinka celinay hanuunka markuu idiinyimid saas ma ah ee idinkaa danbiilayaal ahaa.
- 33. Kuwii tabarta yaraa (raaciyaddii) waxay ku dhaheen kuwii iskibriyay (Madaxdii) saas ma aha ee waxaa hanuunka naga celiyay dhagartii Habeen iyo Maalinba markaad nafarayseen inaan Eebe ka gaalowno una yeelo shariigyo, Waxay qarsadeen qoomamo markay arkeen cadaabka, Waxaana yeelay kuwii gaaloobay

قَالَ اَلَّذِينَ اَسْتَكْبَرُواْ لِلَّذِينَ اَسْتُضْعِفُواْ اَخَنُ صَكَدَدْنَكُوْ عَنِ اَلْهَٰكَكَنَ بَعْدَ إِذْ جَآءَكُّرُ بَلْ كُنتُدِيْجُرِمِينَ ﴿ إِنَّ

وَقَالَ الَّذِينَ اَسْتُضِعِفُوا لِلَّذِينَ اَسْتَكْبَرُواْ بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَا لِإِذْ تَأْمُرُونَنَاۤ اَنَّ نَكُفُرَ بِاللهِ وَجَعَلَ لَهُ وَاندَاداً وَأَسَرُّواْ النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا ٱلْأَغْلَالُ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُواْ luquntooda Biro Naar ah. Miyaa laga abaalmarinin gaaladu waxay camal faleen mooyee.

هَلْ يُحَمِّزُونَ إِلَّا مَا كَانُواْيِعْ مَلُونَ ١

Sida aayado badanba caddeeyeen Maalinta Qiyaamo Nafwalba waxay iska fogeyn Danbiga Ruuxakale, aayadahanna waxay cadayn in Maalinta Qiyaame ay doodi dhexmari Madaxdii iyo kuway xukumi jireen ee xaqa ka leexday'oo raaciyaddii ay eersan Madaxdii markey arkaan dhibaatada Qiyaamaha iyo Cadibaada daran'iyago sheegi hadayna Madaxdaas baasi jirin ooynan Xaqa ka leexinin inay toosnaanlahaayeen, haseyeeshee waxay ugu jawaabeen kuwii madaxda ahaa ineyna dhuminin iyagu ee ay ahaayeen kuwo iskood u xun, dharaartaana way qoomamoodeen markay arkeen Cadaabka loo darbay, maxayse anfici qoomamo markaas oo kale, taasina waxay kadigi inaan Xumaan iyo Eebe Caasi laguraacin laguna adeecin Cidna. Saba' (32-33).

Juz' 22

- 34. Magaalo kasta oo aan dige (Nabi) u dirro waxay dhahaan kuwoodii loo nicmeeyay anagu waxa laydiinku soo diray waan ka gaalownay.
- 35. Waxayna dhaheen anagaa xoolo iyo Caruurba idinka badan,nalamana cadaabayo.
- 36. Waxaad dhahdaa Eebehay wuxuu u fidiyaa rizqiga ruuxuu doono, wuuna ku cidhiidhiyaa ruuxuu doono, laakiin dadka badankiisu ma oga.
- 37. Ma aha xoolahiinnu iyo caruurtiinnu kuwii noo kiin dhaweeya, hase yeeshee ruuxii rumeeya (xaqa) oo camal fiican fala, kuwaas waxaa u sugnaaday abaalmarin labalaab ah camalkooda dartiis, waxayna ku aamin noqdaan qawlado janno.

ۅؘۘمَاۤٲۯ۫ڝڵڹٵڣۣڡٙٚۯؽۊؚؾؚڹؽۜ۬ؽؚٮؚٟٳڵۜۘڐڡؘٵڶۛڡؙؗٛڗۘؽۏۛۿٳٙ ٳڹۜٳڝؘٛٲؖۯڛڵؾؙٶۑؚڍۦػؘڣۯؙۅڹؘ۞

ۅؘۘڡؘٵڷؙۅؙٲۼۜڽؙٲٛٛٛٛٛٛٞڴؙٷۘڵٲۅٲٙۊڵۮۘٲ ۅؘڡٵۼۜڽٛؠڡؙڡڶٙڽؚڽؘ۞ قُلۡ إِنَّ رِقِّ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ وَلَاكِئَ ٱكْثَرَاكْنَاسِ لَايَعْلَمُونَ۞

وَمَا آَمُواْلُكُوْ وَلَا آَوْلَكُ كُمْ بِالَّتِي تُقَرِّفُكُوْ عِندَا زُلِّفَيَ إِلَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَلْاحًا فَأُولَتِيكَ لَمُمْ جَزَّاءُ الضِّمْفِ بِمَا عَمِلُواْ وَهُمْ فِي ٱلْفُرْفَنتِ ءَامِنُونَ الْنَا

Aayadahan ookale waa ku badanyihiin Quraanka Nabigaana lagu calooladkayn, waxaana caado ah in dadku markay dhargaan ay kibraan xaqana diidaan'kuwuuse Eebe doono wuu ka sooreebaa, Carruur iyo Xoolana wax lagu faano ma aha'maxaayeeley kuma tusiso Jeclaanta Eebe'cadaabna kaafuranmayse, Risqiguna Eebe awoodiisa yuu ku jiraa, ciduu doonana waa u waasicin, ciduu doonana wuu ku cidhiidhye, imtixaan dartiis'waxaase Eebe loogu dhawaadaa rumayn xaqa iyo camal fiican, kuwa saas falana waxay ku aamin noqon Jannada Eebe qawladaheeda, waxase muhimka ah waa in la ogaado inuusan ahayn qiimuhu xoolobadan, caruur, Madaxtinimo iyo hodantinimo addun ee sharaf iyo wanaag waa xaqoo lagu tooso iyo wanaag Jacayl. Saba'(34-37).

38. Kuwa u socda ka (reebidda) aayaadkanaga iyagoo isleh Eebe daaliya, kuwaas waxaa lagu kulmin cadaab.

وَٱلَّذِينَيَسَّعُوْنَ فِءَ ءَايَنتِنَا مُعَاجِزِينَ أَوْلَتَبِكَ فِي ٱلْعَذَابِ مُحْضَمُرُونِ ﴿ ﴿ اللَّهِ الْمُعَالَّمِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

- 39. Waxaad dhahdaa Eebehay wuxuu risqiga u fidiyaa cidduu doono oo addoomadiisa ka mid ah, kuu doonana wuu ku cidhiidhyaa, waxaad bixisaan oo kastana Eebaa idiin bedeli,Eebena isagaa u khayroon wax wax arsaaqa.
- 40. Xusuuso maalinta uu Eebe kulmin dhamaan gaalada, markaas uu ku odhan malaa'igtiisa kuwani ma idinkay idin caabudi jireen.
- 41. Markaas ay dhihi adaa ceeb ka fog Eebow, adaa gargaarahanaga ah iyaga ka sokay, waxayse caabudi jireen Jinni badidoodna isagay rumaysnaayeen.
- 42. Maantase «Qiyaamada» uma hanato qaarkiin qaarkakale nacfi iyo dhib midna.

waxaana ku dhahaynaa kuwii dulmi falay dhadhamiya cadaabka naartaad beeninayseen. فُلُ إِنَّ رَقِي يَشْطُ ٱلْرِزْقَ لِمَن يَشَآ أَمُنْ عِبَادِهِ -وَيَقْدِرُ لَذُومَاۤ آنفَقْتُم مِّن شَىءٍ فَهُو يُغُلِفُ ۗ وَهُوَخَارُ ٱلزَّرْقِينِ ۖ ۞

> وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَتِكَةِ أَهَـُولُا ٓءِ إِنَاكُرُكَ انُواْ يَعْبُدُونَ ﴿

قَالُواْسُبَحْنَكَ أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِمُّ بَلَكَا ثُواْ يَعْبُدُونَ الْجِمْ مُؤْمِنُونَ اللهِ

فَٱلْيُوْمَ لَايَمْلِكُ بَعْضُ كُرُ لِبَعْضِ نَفْعًا وَلَاضَرَّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلنَّارِٱلَِّي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ۞

Diinta Eebe waa xaq waafaqsan abuuridda dadka wanaagsan, ciddiise isku dayda inay la dagaalanto'dadkana ka celiso isagaa lugooyo ku dhici'kuna dambayn Cadaab iyo halaag, tan kale ruux kasta oo Eebe risqi badan siiyay ama ku cidhiidhyay oo wax bixiya Eebe wuu u badali oo wax khayrleh yuu u daba marin. Eebe kaliya yaana muta cibaado'maalinta Qiyaamana waxa la soo kulmin Caabudihii iyo la caabudihii Eebe ka soo hadhay'waxna isuma tarayaan' Naarbaana lagu abaal marin, kuwaan in la caabudo Raalli ka ahaynse kuma jiraan. Saba' (38-42).

- 43. Marka lagu akhriyo korkooda aayaadkanaga waxay dhahayaan kani ma aha mid dooni inuu idinka iilo waxay Aabbayowgiin caabudijireen mooyee, waxayna dheheen kan (quraanku) ma aha waxaan beenabuurasho ahayn, waxayna dhaheen kuwii Gaaloobay Xaqu markuu u yimid kani waxaan sixir muuqda ahayn ma aha.
- 44. Ma aanaan siinin Kutubo ay akhriyaan, umana aanaan dirin xagooda dige kaa horreeyay (Carabta).
- 45. Waxay beeniyeen (xaqa) kuwii ka horreeeyayna,mana gaadhin(kuwii Nabiga beeniyay) Toban meelood meel

ۅٙٳؚڎؘٲٮ۫ۘ۬ؽؙؽۘۘۼؽؠؚؗؠٙٵؽٮؙۘؾؙڶڝؘؚڹٮٙۊؚڡٙٲڷؙۅٲڡٵۿڬٳٙٳٟڵۘۘڒۯۻؙؖڷ ؽؙڔۣؽۮٲ۫ڽؽڞۘۮٞػٵػٵؽؘؿڣۮؙڎٵڹٙٲۊٛػٛؗؗؗؗۿ۫ۅؘڡٙٵڷۅٲ ڡٵۿڬٳٙٳٟڵۜٳٙڣڰٞڞۘڣڗؘؾ۠ۅؘڡٙٵڶٵڶٙڍڽڹػڣۯۅٲ ڸڶۘڂڡۣٞڶڡۜٵۼٳٙۦۿؙؠ۫ٳۣڽ۫ۿڬٳٞڵٟڛۧڂۯؙۺؙؖڽؚڽٛٞ۞ٛ

ۅَمَآءَائِنَنَهُم مِّن كُنُّتٍ يَدْرُسُونَهَا ۚ وَمَٓۤ اَزْسَلَنَاۤ إِلَيْهِمۡ قَبْلَكَ مِن نَّذِيرِ ﷺ وَكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمۡ وَمَابَلَغُواْ مِعْشَارَ waxaan siinay kuwaas, waxayna beeniyeen Rasuuladaydii.Sayse noqotay ciqaabtaydii (aan ciqaabay kuwaas xaqa beeniyay). مَآءَ انْيَنْنَهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَكَانَ نَكِيرِ

Eebe wuxuu ka warrami gaaladii iyo siday ciqaab daran u muteen markay beeniyeen xaqii Nabiga loo soo dhiibay, ayna afxumeeyeen Nabigii (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) kuna sheegeen inuu ka leexin waxay Aabayoowgood caabudi jireen, ayna ku sheegeen been abuur iyo sixir, taasna waa caadada jaahiliinta aan fikiraynin, Xaqana aan dhab u eegaynin, waxayna ahaayeen intaan Nabiga loo dirin kuwo jeclaa in wax u diga loo soo diro'maxaayeelay kitaab iyo Nabi midna horay uma lahayn, waxaase roonayd inay kuwaano qaataan gaaladii ka horeeysay ee xaqa beeniyey kana xoogbadnaa iyaga Eebana ciqaabay. Saba' (43-45).

- 46. Waxaad dhahdaa Nabiyow mid kaliya yaan idinku waanin inaad u jahaysataan Eebe laba labo iyo mid mid markaasna aad fikirtaan inaan saaxiibkiin «Nabiga muxamed ah» uusan waallayn, uu digihiinna cadaab daran hortiisna uu yahay,
- 47. Waxaad dhahdaa Nabiyow idiinma warsanin ujuuro idinkaase iskaleh (hadii laydin warsado).Ujuuradayda Eebe unbaa isiin, wax walbana Eebe wuu daalacan
- 48. Waxaad dhahdaa Eebehay xaquu soo dajiyaan (Xumaanta ku baaabi'iyaa) waana wax maqan oge badane.
- 49. Waxaad dhahdaa xaqii waa yimid, baadhilna waa tirtirmay,
- 50. Waxaad dhahdaa haddaandhumo waxaan uun u dhumay naftayda, hadaan hanuunana waa wixii Eebe ii waxyooday, sababtiisa Eebe waa maqli dhawe.

Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee), wuxuu Eebe faray inuu gaalada ku yiraahdo waxaan idiinku waanin inaad labo labo iyo mid mid u fikirtaan si aad u ogaataan inuusan Nabigu waallayn ee u ka digi cadaab daran, wax xoolo iyo ujuura ahna uusan warsanaynin, ee ujuuradiisu Eebe xagiisa tahay'illeen Eebaa wax walba u marag ah oo daalacane'xaqana Eebaa ku baabi'iya xumaanta iyo baadhilka, Nabiguna ma dhunsana, haddiibase la qadaro inuu dhunsan yahay isagay dhibi, hadduu xaq ku taaganyahay waana dhabtee waana waxyiga iyo mahada Eebee maxay gaalo samayn'Eebena wuu maqli dhawyahayna. Saba' (46-50).

- 51. Hadaad arki lahayd Nabiyow markay argagaxaan gaaladu oo meeley u cararaan jirin oo meel dhaw laga qabto, (waxaad arki lahayd arrin wayn).
- 52. Waxay dhihi markaas waxaan rumaynay (xaqa) xagay uga ahaan inay meel fog wax ku qaataan (rumayn).
- 53. Dhab ahaanna waa iyagii uga gaaloobay xaqa, horay ay ka tuurayeen waxayan ogayn meel fog.
- 54. Waana la kala ooday iyaga iyo waxay doonayeen sidii lagu falay kuwii la midka ahaa ee ka horeeyay, waxayna ahaayeen kuwo shaki daran ku sugan.

وَلَوْتَرَىٰٓ إِذْ فَزِعُواْ فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُ وَأَمِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ۞

وَقَالُوٓا ءَامَنَا بِهِ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانِ بَعِيدٍ (أَنَّ اللَّهُ مُلَاثًا مُن مُكَانٍ بَعِيدٍ (أَنَّ)

وَقَدُّكَ فَرُواْبِدِء مِن قَبْلُ وَيَقَدِفُونَ بِٱلْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ بِعِيدِ ۞ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَيَيْنَ مَايَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُواْ فِ شَكِّ مُّرِيبٍ ۞

Qiyaamadu waa maalin daran, oo dhib iyo shiddo badan lagana argagaxo, markase gaalada si kada ah loo qabto, waqti wax la rumeeyana dhamaaday oo fogaaday illeen aduun kiibay ahayde, iyana waa kuwii adduunka ku gaaloobay ee xaqa beeniyey ee jaahilnimo iyo waxwalba oo xumaan ah ku sheegay waxay jeclaayeenna la kala dheereeyo oo lakala awdo sidii lagu falay kuwii la midka ahaa ee ka horreeyey illeen xaqay shakiyeene, muxuu tari calaacal iyo catow, ruuxii aqli lehse waa inuu xaqa si fiican ugu taagnaado, si uu u nabadgalo. qataade wuxuu yidhi iska jira shaki illeen ruuxii shaki ku dhinta waa lagu soo bixin, ruuxi yaqiin ku dhinta waa lagu soo bixine. Saba' (51-54).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Mahad Eebaha billaabay «abuuray» samooyinka iyo dhulka yaaleh kana yeelay Malaa'igta farriinwade oo garbolabo labo ah iyo saddex saddex iyo afar afar ah leh, wuuna siyaadiyaa Eebe abuuriduu doono, Eebana wax walba uu doono wuu karaa.
- 2. Wixii Eebe dadka ugu nicmeeyo oo naxariis ah wax celin karaa majiro, wuxuu celiyaana wax siidayn kara majiro dabadiis, waana adkaade falsan.

بِنْ إِللَّهِ ٱللَّهُ ٱلرَّحْزِ ٱلرَّحِيهِ

ٱلْحَمَّدُيلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَيِّكَةِ رُسُلًا أُولِيَّ أَجْنِحَةِ مَثْنَى وَثُلَثَ وَرُبَعً يَزِيدُ فِي ٱلْخَلْقِ مَايَشَآءُ إِنَّ ٱللَّمَعَلَىٰ كُلِ شَيْءٍ قَلِيرٌ ۖ ﴿

> مَّايَفْتَحِ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ مِن َّحْمَةِ فَلَامُمْسِكَ لَهَكَّ وَمَايُمْسِكَ فَلَامُرْسِلَ لَهُرمِنُ بَعْدِهِ : وَهُوَ الْعَرِيْزُ الْحَكِيمُ ﴿

3. Dadow xusuusnaada nicmada Eebe ee korkiina ah, abuure kale ma jiraa oo Eebe ka soo hadhay oo idinka arsuqi samada iyo dhulka Eebe mooyee ilaah kale majiro ee xaggee laydiin ka iili xaqa.

يَّنَائُهُا اَلنَّاسُ اَذْكُرُواْ نِعْمَتَ اَللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمُ مِنَ السَّمَآءَ وَالْأَرْضِ لَآ إِلَهُ إِلَّا هُوَّ فَأَنَّ ثُوْفَكُون ﴾

Eebaha cirka iyo dhulka abuuray ee malaa'igta diray waxwalbana kara yaa mahad mudan'khayrkuu keenana wax celin kara majiro, wuxuu reebana wax keenikaraa ma jiro, dadkana waxaa waajib ku ah inay xusuustaan Nicmada Eebe iyo inaan Eebe mooyeen cid kale wax ka arsuqaynin cirka iyo dhulka. Ibnu cabaas (Eebe isaga iyo Aabihiisba ha ka raali noqdee) wuxuu yidhi ma aqoonin macnaha faadhir intaan uga imaado Laba nin oo ka mid ah baadiyaha Carbeed oo ku doodi ceel oo mid kood ku yidhi kii kale Anaa fadhiray (Bilaabayqodidda). Faadhir (1-3).

Juz' 22

- 4. Hadday ku beeniyaan waxaa dhab ahaan loo beeniyay rasuulladii kaa horreeyay, Eeba xagiisaana loo celin umuuraha.
- 5. Dadaw yabooha Eebe waa xaq ee yayna idindhagrin nolasha aduun-yoyuuna idinkudhagrin Eebe ku dhagris badane (shaydaan).
- 6. Shaydaanku waa colkiin ee idinna col ka yeesha, wuxuuna idiin ku yeedhi uun xisbigiisa si ay asaxaabta Naaarta saciiro u noqdaan.
- 7. Kuwii gaaloobay waxay mudan cadaab daran, kuwii xaqa rumeeyay oo camal fiican falayna waxay mudan dambi dhaaf iyo ajri wayn.
- 8. Ruuxse loo qurxiyay camalkiisa xun oo u arkay inuu fiicanyahay (ma lamid baa kaan saas falin), Eebe cidduu doono yuu dhumiyaa Ruuxuu doonana wuu Hanuuniyaa ee yeyna Naftaadu ku tagin walbahaarkooda, Eebe waa ogyahay waxay samayne.

وَإِن يُكِذِّبُوكَ فَقَدَ كُذِّبَتَ رُسُلُ مِن فَبْلِكَ وَلَى اللّهِ وَكُلَّ اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَى اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ اللّهُ وَلَا اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللللّهُ اللّهُ اللللّهُ اللللّهُ اللّهُ اللّهُ اللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللل

Eebaheen had iyo jeer wuxuu calool adkayn jiray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuuna xusuusin jiray Nabiyadii hore iyo waxay kala kulmeen gaaladii oo dhib iyo beenin ah, tan kale wuxuu Eebe yabooho wuu dhici'mana haboona in lagu kadsoomo aduunyo, shaydaan kugu kadiyo, illeen waa colka bini aadamkee'wuxuuna dooni inaad ka mid noqotid xisbigiisa si aad saciiro ula gashid, Xumaanle iyo Wanaaglena ma sina, mana aha in xumaantu kula qurux sanaato, kulana fiicnaato, waase in Eebe Hanuun la warsado xumaantana laga leexdo, Nabiguna waxba kama saarna cidii iska dhunta oo shaydaan adeecda. Faadhir (4-8).

- 9. Eebe waa kan diray dabaysha oy kiciso daruuro markaasaan u kaxayn magaalo dhimatay (abaarowday) markaasaan ku noolaynay roobkaas dhulka intuu dhintay ka dib, saas weeye soo bixintiina.
- 10. Ruuxii dooni sharaf Eebaa iska lehsharaf dhammaanteed,xagiisayna u koraan kalimooyinka fiican, camalka suubanna wuu kor yeelaa, kuwa xumaanta ku dhagra (maamula) waxay mudan cadaab daran,dhagarta kuwaasna way uun halaagi.
- 11. Eebe waa kan idinka abuuray Carro,hadana dhibic,markaas Lab iyo dhadig, haweenayna wax uurka kuma qaado mana dajiso ogaansho Eebe mooyee, ruuxii cimri dheer iyo ruuxii cimri gaabanba waxay ku sugan yihiin kitaabka Eebe,waana u fudud yahay.

وَاللَّهُ ٱلَّذِي ٓ أَرْسُلُ ٱلرِّيَحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُفَنَكُ إِلَى بَلَدِ مَّيِّتٍ فَأَحْيَنْنَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ الشُّهُ دُلُّ؟

مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَهِ الْعِزَّةُ جَمِيعَا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَامُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّلِحُ يَرْ فَعُهُ مُّ وَالَّذِينَ يَمْ كُرُونَ السَّيِّعَاتِ لَهُمْ عَذَابُ شَدِيدٌ وَمَكْرُ الْوَلَيِّكَ هُوَسُورُ ﴿ وَاللَّهُ خَلَقَ كُمْ مِن نُرَابٍ ثُمَّ مِن نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ وَمَا يُعَمِّرُ مِن مُعَمِّرٍ وَلَا يُنْفَى وَلاَ تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ عَلَيْمَ إِلَّا فِي كِنَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرُ اللَّهُ

Roobka Eebaa keena siduu dabaysha roobka hor socotaba u keeno, roobkaasoo uu ku nooleeyo magaalo abaarowday'doogna ka soo baxo sidasaana loo soo bixin dadka qiyaamada, sharaf iyo cisiba Eebaa iska leh dhamaanted, wanaaguna Eebuu u koraa, sida uu u kor yeelo camallada fiican, xumaan iyo dhagarna saaxiibkeeda unbay dishaa oy halaagi, Eebana waa kan dadka carro ka abuuray (Aabahood Aadan) hadana candhuuf ka abuuray, kana dhiga Rag iyo Haween wax kastana waa ogyahay Eebe, uur haweenay, dhalidda cimriga dheer, kan gaaban, wax walbana Eebe waa u fudud yahay, xasan basri wuxuu yidhi: Hadal lama aqbalo camal la'aan tiis. Faadhir (9-11).

- 12. Ma eka labada badood taasi waa macaantahay si daran,taasina waa dhanaan daran mid kastana waxaad ka cunaysaan hilib cusub, waxaadna kala baxdaan Macdan aad xidhataan, waxaadna arkaysaan doonta oo jiidhi si aad u dalabtaan fadliga Eebe iyo inaad ku mahadisaan.
- 13. Habeenka yuu Eebe dhexgaliyaa maalinta Maalintana wuxuu dhexgaliyaa Habeenka, Qoraxda iyo dayaxana wuu sakhiray mid kastana wuxuu ku socdaa muddo magacaaban, saas waxa falana waa Eebihiin, isagaana xu-

وَمَايَسْتَوِي ٱلْبَحْرَانِهَنْدَاعَذْبُّ فُرَاتٌ سَآيِنٌ شَرَابُهُ,وَهَنْدَامِلْحُ أُبَاجُ وَمِن كُلِ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيَّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِنَبْنَغُواْ مِن فُضَّلِهِ، وَلَعَلَّكُمُ تَشْكُرُونَ ﴾

بُولِجُ الَّنَـٰلَ فِ النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِ الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَكُ أَنَّ بَحْرِى لِأَجَلِ مُسَمِّى ذَلِكُمُ القَّدَرَثُكُمُ لَهُ ٱلْمُلْكُ

kunka iska leh, waxaadse baryeysaan (caabudaysaan) oo Eebe ka soo hadhay ma hantaan xuub laf timireed.

14. Hadaad u yeedhataana idin ma maqlaan, haday idinbase maqlaan wax idiima taraan, Qiyaamadana way diidigaalnimadooda, cid wax og. sidaana wax kuugu warrama ma jiro. اُلَّذِينَ مَّدْعُونَ مِن دُونِهِ عَمَايَمْلِكُونَ بِن قِطْمِيرِ ﴿ إِن تَدْعُوهُمْ لَايَسْمَعُواْ دُعَاءَكُرْ وَلَوْسِمِعُواْ مَا اَسْتَجَابُواْ لَكُرْ وَيَوْمَ الْقِينَمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلا يُنَبِّنُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿

Wabiyada iyo Badaha Eebaa dureeriya qaarna macaaneeya qaar kalana kharaareeya, cunno iyo Kalluuna mid kasta ku beeray'si hilib nadiif ah loogu cuno'jowharna loogala baxo, doonyuhuna u dhex mushiixaan, si ay khayraadka Eebe u raadsadaan, looguna mahdiyo'Habeenka, Maalinta, Qoraxda, iyo Dayaxaba Eebaa sakhiray'si ay ushaqeeyaan tan iyo mudadii loo qabtay'xukunka caalamka iyo awoodiisana Eebaa iska leh'wax la wadaaga oo wax laga baryi ama wax maqli ama wax ajiibana ma jiro, sida Eebaha wax walba og wax kuugu cadeeyana ma jiro. Faadhir (12-14).

- 15. Dadow idinka unbaa fuqara ah (u baahan) Eebe, Eebena waa hodan amaanan.
- 16. Hadduu doono wuu idin dhamayn wuxuuna keeni kuwo cusub.
- 17. Arrintaasna wax Eebe ku culus ma aha.
- 18. Nafna naf kale dambigeed ma qaado, haddii looguyeedho Naf culusoo dambaabtay inay xambaarto (danbi naf kale) lagama xambaaro waxba haba noqoto qaraabanee, waxaad uun u digi kuwa ka yaabi Eebe iyagoo maqan,oo ooga salaadda, ruuxii isdaahiriyana wuxuu uun isudaahiriyay naftiisa, xaga Eebe unbaana loo ahaan (geeri dabadeed).

﴿ يَكَأَيُّهُ النَّاسُ أَنتُهُ الْفُ قَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُ ٱلْحَمِيدُ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ الْعَالَمُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

إِن يَشَأَيْذُ هِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقِ جَدِيدِ (إِنَّ

وَمَاذَالِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

ۅۘٙڵٲؾ۬ڔۯۅٳڔٚڔڎٞٞۅۣۯ۫ۯٲ۫ڂ۫ڔػ۫ۅڸڹؾۘڐڠؙؗٛؗٛٛڡؙٛڡٛڶڎؙٞ ٳڬڿۧؠۿٲڵٳؽٛػڡڶڡۣٮ۬ۿۺؽۨ؞ٞۅۘڷۊػٲڹۮٲڞۛ۫ڔڽٞٞ ٳؾٚڡٲڷڹڍۯٵڵٙؽڹؽۼ۫ۺۅ۫ڔٮڔڽۜۺؙؠٳڶۼێٮؚ ۅٲڨٲۿۅؙٲڵڞٙڵۏةۧۅٛڡؙڹؾڒػٞ؋ٳێۜڡٵڝۘڗۘڴ ڮڶڣ۠ڛڋۦۅؘڸڶ۩ؘڷۿٲڵؙڡڝڒؙۯ۞ٛ

Eebe waa hodan'waana ka kaaftoomaa adoomadiisa, iyaguse waa fuqoro u baahan Eebe had iyo jeerba, wuxuuna karaa Eebe inuu halaago ciddii uu doono'kuna bedalo cid kale, wax Eebe dhib ku ahna ma aha, tan kale nafu nafkale danbigeed ma qaaddo, ee naf walba waxay kasbatay uunbaa horyala, qaraabonimana danbi lays kagama qaado, waxayse waanadu anfacdaa kuwa Eebe ka yaaba iyagoon arkayn, oo salaadda u dadaala, oo xumaan iska daahiriya, dadkuna xagga Eebe unbuu u ahaan, Cigrime wuxuu yidhi: maalinta Qiyaame darisku dariskuu ku dhagi, qaraabaduna way isku dhagi'ruuxna ruuxa kale wax uma taro Eebe idamkii mooyee. Faadhir (15-18).

- 19. Ma Eka indhoole iyo wax arke.
- 20. Mana eka mugdiyo iyo iftiin.
- 21. Mana eka hoos iyo kulayl.
- 22. Mana eka kuwa nool iyo kuwo dhintay, Eebana wuxuu wax maqashiiyaa cidduu doono, mase maqashiin kartid cid qubuur ku sugan (gaaladuna waa wax dhintay oo kale).
- 23. Waxaan u dige ahayn ma tihid.
- 24. Annagaa kugu dirray xaq adoo bishaarayn oo digi,umadaan udige loo dirinna ma jirto.
- 25. Haday gaaladu ku beeniyaan waxaa wax beeniyay kuwii ka horreeyay, waxay ula timid rasuuladoodii xujooyin iyo kutub (waano) oo xukun leh
- 26. Markaasaan qabtay kuwii gaaloobay, sayse noqotay ciqaabtaydii (aan ciqaabay kuwaas).

وَمَايَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ ۞ وَلَا الظُّلُمَنْتُ وَلَا النُّورُ ۞ وَلَا الظِّلُ وَلَا ٱلْحُرُورُ۞ وَمَايَسْتَوِى ٱلْأَخِاءُ وَلَا ٱلْأَمَوْتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاَّةُ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعِ مَن فِي ٱلْفُبُورِ۞

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرُ ۞ إِنَّا أَرْسَلْنَكَ بِالْحِقِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلافِهِ اَنَذِيرٌ ۞ وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَآءَ تَهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيْنَتِ وَيَا لَزُّيْرُ وَبِالْكَحَتَٰبِ الْمُنِيرِ۞ ثُدَّا لَنَا دُنُوالَذِينَ كُفَدُواً وَكُفَّ مَا كُلانَ رَبَكِم ۞

Eebeheen sarreeye wuxuu inoogu caddeeyay tusaale inayna ekeyn indhoole iyo wax arke, Mugdi iyo Nuur, Ruux dhintay iyo ruux nool. Saasoo kale ma sinna mu'miniinta iyo gaaladu, Eebena cidduu doono oo xaqa jecel yuu wax maqashiiyaa, gaalase quluubtoodu dhimatay wax lama maqashiin karo'Nabigana waa uun dige sidii Rasuuladii ka horeeyay ee la beeniyay, Eebena umad qudha kuma dayn jaahilnimo ee cidkasta waxaa loo diray wax u diga oo xaqa u cadeeya oo kutub waano iyo wanaagleh loo soo dhiibay kuwii beeniyayna waa la halligay. Faadhir (19-26).

- 27. Miyaadan arkayn in Eebe ka soo dajiyay Samada biyo markaasna aan ku soo bixinaa Midho ay kala duwan-yihiin midabkoodu, Buurahana waxaa ka mid ah wadooyin cad cad, iyo kuwo guduud ah oo midabo kala duwan leh iyo kuwo madow daran ah.
- 28. Dadka iyo dhulsocotada iyo xoolahaba waxaa ka mid ah midabo kala duwan saas oo kale.

ٱلْوْتَرَانَّ ٱللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ عَلَمُ مَا أَفَا خُرَجْنَا بِهِ عَلَمُ ثَمَرَتِ تُخْنَلِفًا ٱلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِجُدُدُ بِيضٌ وَحُمْرٌ تُخْتَكِفُ ٱلْوَانُهَا وَعَرَابِيبُ سُودٌ ۞

وَمِ النَّاسِ وَالدَّوَاتِ وَالْأَعْنِهِ مُغْتَلِفُ اَلْوْنَهُ كَذَلِكُ إِنَّمَا يَغْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَدُوُّ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزُ عَفُورٌ ۞

- 29. Kuwa akhriya kitaabka Eebe oo salaadda ooga oo wax ka nafaqeeya (ka bixiya) waxaan ku arsaaqnay qarsoodi iyo caddaanba waxay rajayn tijaaro (ganacsi) aan baaraynin.
- 30. Si Eebe ugu oofiyo ajrigooda uguna siyaadiyo fadligiisa, illeen Eebe waa dambi dhaafe mahad badane.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُوكَ كِنْبَ اللَّهِ وَأَفَ امُواْ الصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقْنَهُمْ مِسَرًّا وَعَلانِيَةً يَرْجُوكَ تِجَدَّرَةً لَن تَتَبُورَ اللَّ لِيُوقِيَّهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضَيلِةٍ * لِيُوقِيَّهُمْ فَهُذْ شَكُورٌ هُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضَيلِةٍ *

Eebe sarreeye wuxuu ku baraarujin qudradiisa iyo waynida awoodiisa uu abuurayna waxyaalo ku kala duwan midabka sida midhaha oo hadana ku soo baxay Biyo kaliya, sido kale buuraha kala duwan, iyo dadka, xoolaha iyo naflayda kalaba, waxaana arintaas u dhug yeelan oo ku waano qaadan culimada Eebe ka cabsada, waxaa kale oo Eebe ka waramay in adoomadiisa rumeeyay ay yihiin kuwa akhriya kitaabka Eebe (quraanka) kuna camalfala wuxuu fari'salaadana ooga waxna bixiya hoos iyo korba, waxayna rajayn kuwaasi ganacsi khayr leh oon baaraynin, Eebana wuxuu u oofin ajrigooda'wuxuuna u kordhin fadligiisa. Qataade wuxuu yidhi: Mudharif wuxuu ahaa Eebe ha u naxariistee markuu akhriyo aayadan kii dhaha: aayadani waa aayada qurraada. Faadhir (27-30).

- 31. Kaan kuu waxyoonay ee Quraanka ah unbaa xaq ah wixii ka horreeyayna u rumayn Eebana addoomadiisa waa ogyahay, arkaana.
- 32. Markaasaan dhaxalsiinay kitaabka kuwaan dooranay oo addoomadanada ka mid ah, waxaase ka mid ah mid dulmiyay naftiisa, iyo mid dhexdhexaystay, iyo mid ku hanuunay khayrka idanka Eebe, arrintaasna waa fadli weyn.
- 33. Jannada cadnin yeyna gali iyagoo loogu xidhi dhexdeeda asaawir (wax lagu xarragoodo) oo dahab iyo Jawharba leh, dhar kooduna dhexdeeda waa xariir.
- 34. Waxayna dhihi waxaa mahad leh Eebaha naga tagsiiyay walbahaarka, illeen Eebeheen waa danbi dhaaf badane mahad badane.
- 35. Eebihii nadajiyay guri nagaadi fadligiisa dartiis (janno) nagumana

 taabto dhexdeeda dhib, nagumana taabto daal.

فِيهَانَصَبُّ وَلَا يَمَشُّ نَافِيهَا لُغُوبٌ ١

Quraanka Eebaa u waxyooday Nabiga Maxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waana xaq sugan oo u rumayn wixii xaqa ahaa ee ka horreeyay,waxaana dhaxal u helay kitaabkaas addoomada Eebe kooda yardambaabay, kooda dhexdhaxaystay iyo kooda khayrka ku hanuunay, arrintaasuna waa deeq Eebe oo wayn, waxayna gali dhamaantood Jannooyin lagu nagaado ooy ku dhex xidhan dhar sharaf leh ooy Eebe ku mahdiin, walbahaarna uu ka dheereeyay dajiyayna guri aan dhib iyo daal midna lahayn (jannada), Dhabaraani wuxuu wariyay ibnu Cumar inuu yidhi Rasuulkii Eebe Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe Korkiisa ha yeelee: Ruuxa ashahaata kuma cidloobo geerida, Qabriga iyo soobixinta midna. Faadhir (31-35).

- 36. Kuwii gaaloobay waxay mudan naarta Jahannamo, laguma xukumo geeri oy dhintaan, lagamana fududeeyo Cadaabkeeda, saasaana ku abaal marinaa mid kastoo gaalimo badan.
- 37. Waxay ku qaylyi dhexdeeda Eeboownaga bixi aan camal fiican oo kaan sameynjirray ka duwan fallee, miyaanaan idin cimri siin muddo uu wax ku xusuusto ruuxii wax xusuusan oosan idiin imaanin dige (Nabiga) ee dhadhamiya gaaloy (ciqaabta) uma sugnaanin daalimiin gargaaree.
- 38. Eebe wuxuu ogyahay waxa ku maqan samooyinka iyo dhulka, wuxuuna ogyahay waxa laabta (Qalbiga) ku sugan.
- 39. Eebe waa kan idinka dhigay kuwo dhulka iska badala, ruuxii gaaloobase gaalnimadiisu isagaydhibi, Gaaladana uma kordhiso gaalimadoodu Eebahood agtiisa cadho mooyee, umana kordhiso gaalada gaalnimadu khasaaro mooyee.

وَالَّذِينَ كَفُرُواْ لَهُمْ الْرُجَهَنَّمُ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فَيَمُونُواْ وَلَا يُحُفَّفُ عَنْهُم وَنْ عَذَابِهَا كَذَاكِ

عَمْرِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿
وَهُمْ يَضَطَرِخُونَ فِيهَا رَشَا اَخْرِجْنَا نَعْمَلُ صَلِيحًا
عَيْراً الَّذِي كُنَّ اَنَعْمَلُ الْوَلْمِنْ نَعْبَرَكُمُ
مَا يَذَكَ كُمُ النَّذِيرِ فَيهِ مَن تَذَكَرُ وَجَاءً كُمُ النَّذِيرِ فَا مَا لِنَظْلِمِينَ مِن نَصِيرٍ ﴿
وَكَ اللَّهُ عَلِمُ عَيْبُ السَّمَونِ وَالْأَرْضِ

إِنَّ اللَّهُ عَلِيمُ عَيْبُ السَّمَونِ وَالْأَرْضِ
فَهُ اللَّهُ عَلِيمُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَيْبُ السَّمَونِ وَالْأَرْضِ
فَهُ اللَّهُ عَلِيمُ اللَّهُ عَيْدُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَلِي اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الْعَلَالُونُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُ اللَّهُ اللْمُلْكِلَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْعُلِيلُولُولُولُولُ اللْمُلْكُولُ اللَّهُ اللْمُلْكُولُ اللَّهُ اللْمُلْكُولُولُ اللَّهُ اللْمُلْكُولُولُ اللَّهُ الْمُلْلِلْكُولُ اللَّهُ

الَّامَقَنَّا وَلَادَ · بِدُٱلْكَنِفِينَ كُفْرُهُمُ

Had iyo jeer Quraanku wuxuu isla xidhiidhiyaa xaalka kuwa wanaagga fala iyo kuwa xumaanta sameeya, iyo waxa mid kasta loo darbay, aayadahanna waxaysheegi inay gaalo usugnaatay Naar ayan ka dhimanayn lagana fududaynayn, waana abaalka gaalimabadane o dhan, qaylo iyo Eeboow Naarta naga bixi aan wanaag falee wax matarto markaas oo kale, maxaa yeelay cimri wax lagu xusuusto waa la siiyay udigana wuu u yimid, Eebana wax walba waa ogyahay isagaana dhulka ku kala badala dadka, gaalimo iyo Xumaanna waxaan cadho Eebe iyo khasaare ahayn ma kordhiso,wuxuu yidhi Rasuulkuna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe waa u dhameeyay cudurdaar ruuxuu dib udhigay intuu ka gaadho lixdan sano. Waxaa wariyay Bukhaari. Faadhir (36-39).

- 40. Ka warrama shariigyada aad baryeysaan ood (caabudaysaan) Eebe ka sokow, i tusiya waxay abuureendhulka, ama wadaag ah oy ku leeyihiin samooyinka, mise waxaan siinay Kitaab oo ay xujeeysan, saas ma aha ee gaalada qaarkood qaar uma yabooho waaxaan Dhagar ahayn.
- 41. Eebaa ka haya Samooyinka iyo dhulka inay gilgishaan (oo tagaan), haday gilgishaana waxaan Eebe ahayn oo qaban ma jiro, Eebena waa dulbadane dhaafid badan.
- 42. Waxay ugu dhaarteen Eebe dhaar adag hadduu uyimaado udige inay noqdaan kuwa ka hanuunsan (ka toosan) umadaha kale,. markuu uyimid digihiina uma siyaadinin waxaan carar ahayn.
- 43. isku kibrin dhulka iyo dhagar xun darteed, dhagarna xumaan waxaan ahayn ehelkiisa kuma dhaco ee miyaad sugaysaan waxaan wadadii kuwii hore ahayn,mana helaysid sunnada Eebe wax badala,ma helaysid sunnada Eebe wax wareejiya.

قُلْ أَرَءَ يُثُمَّ شُرُكَاءَكُمُ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ الْرَفِي مَا ذَا خَلَقُواْ مِنَ ٱلْأَرْضِ أَمْ لَمُمْ شِرْكُ فِي ٱلسَّمَوَتِ الْمَاءَ اللَّهِ مَا السَّمَوَتِ مِنْ أَمْ عَلَى بَيْنَتِ مِنْ أَهُ السَّمَوَتِ مَا اللَّهُ مَا يَنْنَتِ مِنْ أَهُ اللَّهُ اللَّهُ وَكَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا عَرُولًا ﴿ اللَّهُ اللَّهُ وَكَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا عَرُولًا ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ وَكَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا عَرُولًا ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَكَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا عَرُولًا ﴿ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّ

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ أَن تَزُولاً وَلَهِن زَالْتَا إِنْ أَمْسَكُهُمَا مِنْ أَحَدِمِّنْ بَعْدِهِ : إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا عَفُورًا (إِنَّ)

ۅؘٲۊ۫ڛۘڡؙۅٲؠۣٲڵڷۅؚڿۿۮٲؽڬۻٟؠٝڵڽۣٮڿٲ؞ۿؠؙٮؘۮؚۑڒٞ ڵۜؽػؙۅؙٛڹ۫ۜٲۿۮؽڡڹٝٳڂۮؽٲڷٲؙٛڡؠۜڟؘڶڡۜٵۼؖٱ؞ۿؠؘڶۮۣڒٞ ڡٙٵڒؘٳۮۿؗؠٝٳڵؖڵؿؙڡؙۅٵ۞ٛ

ٱسۡؾؚڬؖۘڹٵڒۢٳڣۣٱڵٲڒۻۣۅٙۘۘۘۘڡڬۯۘٲڶڛۜٙؿ۪۫ۅؘڵٳڲڝؚڨٛ ٵڷ۫ڡۘػ۠ۯؙٲڶۺۜؾۣؿٛٳڵؖٳۼٲۿڸ؞ٟۦٛڡٚۿڶ؞ؘڟٛۯؙۅٮؘٵٟڵۜٲۺڶؘۜٮٙ ٵڵٲۅۜٙڸۣڹؘ۠ڡ۫ڶڹۼؚٙۮڸۺؙێۜؾٲڶڵۘۄؾٚؠڋۑڶٲٲؖۅۘڶڹۼؚٙۮڸۺؙڶۜؾ ٲڶٮٞٙڥڠٙۅۣۑڵڋ۞۫۫۫ٛ۫

Gaaladu ma keeni karaan wax xujo ah oo kutusin toosnida waxay caabudi oo Eebe ka soo hadhay, waxay sheegi ama caabudina waa been aan wax ka jirin'waxaase xaqah Eebaha cirka iyo dhulka haya sugayna, gaaladii qureesheedana in kastooy ku dhaaran jireen in hadii Nabi loo soo diro ay rumayn'hadana markuu Nabigu xaqa ula yimid way beeniyeen isla wayni iyo dhagar darteed'dhagarna ruuxeeday halaagtaa, taasina waa jidka Eebe iyo sunnadiisa waxbadali kara ama leexin karana majiro. waxaa sugnaatay in Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisaha yeelee) uu yidhi: Eebe

waxaa sugnaatay in Rasuuikii Eebe (Naxariis iyo Nabadgaiyo Eebe korkiisaha yeelee) uu yidhi: Eebe sareeye ma seexdo mana haboona inuu seexdo, qaybna wuu ridaa midna wuu koryeelaa, waxaana u kora camalka Habeenka Maalinta ka hor, ka Maalintiina Habeenka ka hor, waxaana ku xijaaban Nuur (Bukhaari iyo Muslim). Faadhir (40-43).

44. Miyeyna ku soconin dhulka ooyna dayeeynin siday noqotay cidhibtii kuwii ka horreeyey gaaladii Makaad, waxay ahaayeen kuwo ka xoogbadan,

ٱۅؙڸٙڒڝۑۯؙۅٳ۬ڣۣٱڵٲۯۧۻڣؘڹٛڟؗۯٳٲڲٚڣۜػٲڹؘۘػڣؚؠڎؖ ٱڵؘؽؚڽؘڝؚۥڣۧڸۼؠۛۅٞڲٲٮؙٛؗۅٞٲٲۺۘۮۜڡؚؠؙ۫ؠٛؗؠۛۛۊٛۊۜۜۅؘڡٵػٲٮ Eebana wax ku cajisiya (daaliya) ma jiro Samooyinka iyo dhulka dhexdooda midna, waana oge wax walba kara.

45. Hadduu Eebe u qaban dadka waxay kasbadeen (oo xumaan ah) kagama tageen dhulka korkiisa waxsocda, laakiin wuxuu dib ugu dhigi tan iyo muddo magacaaban, marka ajashoodu (Geeridoodu) timaadana Eebe addoomadiisa wuu arkaa.

اللهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءِ فِ السَّمَ وَتِ وَلَا فِ الْأَرْضِ إِنَّهُ كَا كَعَلِيمًا قَدِيرًا ﴿ وَلَوْ يُوَّاخِ ذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْ رِهَا مِن دَاّبَةٍ وَلَاكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلِ مُسَعَى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنِ اللَّهُ كَانَ بَعِبَ إِدِ بَضِيرًا ﴿

Waxaa haboon in lagu waano qaato maridda dhulka, si loo ogaaado kuwii beeniyay Nabiyada iyo xaqii iyo siduu Eebe ku falay, cidhibtoodiina noqotay halaag'iyagoo xoog, xoolo, Caruur iyo tiraba is bidayay, waxaasina wax ugama tarin cadaabkii Eebe iyo ciqaabtiisii midna, Eebana waa dulbadane'haduu sida loo dambaabi wax u ciqaabana waxba kuma reebeen dhulka korkiisa'wuxuuse la sugi xisaabta iyo abaal marinta muddo iyo maalinta Qiyaame,ee ruux walba Lakulmi abaalkiisa wax Eebe ka qarsoonna uusan jirin. Faadhir (44-45).

Magaca Eebe yaan kuy billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- بِسُــــــِوَالْتُحْزِالرَحِيَ
- 1. (Waxay ku tusin mucjisada Quraanka).
- 2. Quraanka xigmada leh yaan ku dhaartaye.
- 3. Nabiyoow waxaad ka mid tahay kuwa la diray (Rasuulada).
- 4. Jid toosanna waad ku sugan tahay.
- 5. Quraankuna waa soo dajinta Eebaha adkaada ee naxariista,
- 6. inaad ugu digto qoom aan loo digin Aabayaalkood oo halmaansan.

بس في وَالْقُرْءَ اِنِ الْحَكِيمِ فِي إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسِلِينَ فَيَ عَلَىٰ صِرُطِ مُّسْتَقِيمِ فَي تَمْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ فَي

لِنُنذِرَقَوْمًامًا أَنْذِرَ ءَابَآ وَهُمْ فَهُمْ غَفِلُونَ ١

7. Dhab ahaanna waxaa ugu waajibay badankoodo (ciqaab) mana rumeeyaan xaqa.

لَقَدْحَقَ الْقَوْلُ عَلَىٰٓ أَكْثِرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

Eebe wuxuu ku dhaartay Quraanka xakiimka ah in Nabiga laga soodiray xagga Eebe'loona wax yooday xaqa, jidtoosana uu ku sugan yahay, si Quraanka Eebe ku soo dajiyay uu u gaadhsiiyo dadka iyo gaaladii aan wax xaqa usheega loo bixinin dhawaanahan, badankoodna halaagsameen Naaruna u waajibtay'kuna dhiman gaalnimo'Eebana ma dhuminin ee iyagaa madax adaygay'xaqana diiday. Ibnu xayaan wuxuu ka wariyay Jundub Binu cabdullaahi in Rasuulkii Eebe yidhi (Naxariis iyo

Ibnu xayaan wuxuu ka wariyay Jundub Binu cabdullaahi in Rasuulkii Eebe yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe kor kiisa ha yeelee):Ruuxii akhriya yaasiin Habeen Eebe dartiis waa loo dambi dhaafi.

Markalana wuxuu yidhi Nabigu: Waxaan jeclaan lahaa inay ahaato qalbiga ruuxkasta oo ummadayda ah. waxaa wariyay Bazaar. Yaasiin (1-7).

- 8. Annagaa yeelay cunahooda Bir waxayna qaban tan iyo gadhka Madaxayna kor u taagi (dhibaato darteed).
- 9. Waxaana yeelay hortooda jidaar gadaashoodana jidaar waana indha tiray waxna ma arkaan.
- 10. waxaa isku mid ah hadaad u digto iyo hadaadan udigin (marna) ma rumeeyaan.
- 11. Waxaad un u digi (ooy anfici digidu) Ruxii raaca Quraanka oo Eebe ka yaaba isagoon arkayn, uguna bishaaree dambi dhaaf iyo ajir wanaagsan.
- 12. Annaagaa nooleyna wixii dhintay waana qornaa waxay hor marsadeen iyo raaadkoodiiba, wax walbana waxaan ku koobnay Kitaab muuqda.

إِنَّا جَعَلْنَا فِيَ أَعْنَقِهِمْ أَغْلَلُا فَهِي إِلَى ٱلْأَذَقَانِ
فَهُم مُّقْمَحُونَ ﴿
وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِ بِمِمْ سَكَنَّا وَمِنْ خَلْفِهِ مُسَدًّا
وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِ بِمِمْ سَكَنَّا وَمِنْ خَلْفِهِ مُسَدًّا
وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ عَلَيْمُ مَ أَنْذَرْتَهُمْ أَوْلَمُ تُنْذِرْهُمُ مُ
لاَيُوْمِنُونَ ﴿
لاَيُوْمِنُونَ ﴿
إِنَّا الْمَنْ وَمِنْ النَّهُ اللِّهِ مُولَا اللَّهِ مِنْ النَّهُ اللَّهِ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُومُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللْمُؤْمُ اللْمُؤْمُ اللْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ اللَّهُ الْمُؤْمُ

Xaq diidayaashu ma doonayaan hanuunka Eebe, waxayna la mid yihiin ruux luquntiisa iyo gacmihiisa laysku xidhay oo madaxa kor u taagi, amadarbi lagu dayray, ama indhihiisa la daboolay, haddii wax loosheego iyo haddii kalana waaa isku mid oo xaqa ma rabaan, waanadana waxaa ku intifaaci ruuxii Quraanka raaci oo Eebe ka yaabi, wuxuuna Eebe ugu bishaareeyay kuwaas dambidhaaf iyo ajri wayn, maxaa yeelay Eebaha awooda leh yey ka yaabeen iyagoon arkeynin, Eebahaas waxna nooleeya wax kastana Kitaab ku kulmiya.

Nabiguna wuxuu yidhi: ibnu aadanku hadduu dhinto wuu go'aa camalkiisu saddex mooyee: Cilmi lagu intifaaco, Ilmo fiican oo uduceeya, iyo Sadaqo socota gadaashiis. waxaa wariyay Muslim. Yaasiin (8-12).

13. Uga yeel tusaale asaxaabtii magaaladii markay uyimaadeen Rasuulladii (loo soo diray).

وَأَضْرِبُ لَمُمُ مَّنَلًا أَصْحَبَ ٱلْفَرَيَةِ إِذْ جَآءَهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ﴿ إِنَّ

وَءَاثَ هُمُ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَنْنُهُ فِي إِمَامِ مُّهُ

- 14. Markaan u diray xagooda labo, ooy beeniyeen, markaas aan ku xoojinay mid saddexaad, oy dhaheen idinkaa naloo kiin soo diray.
- 15. Waxayna dhaheen (gaaladii) idinku ma tihidiin waxaan bashar (dad) nala mid ah ahayn, Eebaha Raxmaan ahna waxba ma soo dajinin, idinkuna waxaan been ahayn masheegaysaan.
- 16. waxay dhaheen (Rasuuladii) Eebahannaa og in naloo kiin soodiray.
- 17. Korkannagana ma aha waxaan gaadhsiin cad ahayn.
- 18. Waxay dhaheen (gaaladii) waan idin baasaysannay, haddaydaan joogin waan idin dhagaxyeynaynaa, waxaana xagganaga idinka taaban cadaab daran.
- 19. Waxay dhaheen Rasuulladii baaskiinu wuu idinla joogi,haddii laydin waaniyo (Miyuubaasku idinlajiri) waxaadse tihiin qoon xadgudbay,

قَالُوٓاْإِنَّانَطَيَّرَنَابِكُمُۗ لَيِنلَّةِ نَنتَهُوْالنَّرَهُمَٰنَكُوْر وَلَيَمَسَّنَّكُمُ مِّنَاعَدَابُألِيثُرُ ۞

> قَالُواْ طَائِرِكُمُ مَّعَكُمُ ۚ أَبِن ذُكِّرٌ ثُرُّ بَلْ أَنَّدُ قَوْمٌ مُّسْرِفُوك ۞

Gaaladii Nabiga beenisay wax badan yuu Eebe tusaale u sameeyay, halkanna wuxuu ka qisooday magaalo umadihii hore ah oo Eebe u soo diray Rasuulo laba ah, markii la beeniyeyna mid saddexaad lagu xoojiyay, hase yeeshee ay wada beeniyeen iyagoo sheegay inaan Eebe wax ku soo dajinin, Rasuuladuna ay ku dhaheen Eebaa og in naloo kiin soo diray waxaana digniin iyo gaadhsiin cad ahayna nama saara, Ibnu cabaas wuxuu sheegay inay ahayd Magaaladaasu Andhaakiya oo gaal xukumi jiray. Yaasiin (13-19).

- Waxaa ka yimid Magaalada dhankeeda fog nin dagdagi (ordi) wuxuuna ku yidhi qoomkayow raaca rasuullada.
- 21. Raaca cid aan idin warsanayn ujuuro, oo hanuunsan.
- 22. Maxaanan u caabudaynin Eebihii i abuuray xaggisana laydiin celin.
- 23. Miyaan ka yeelan wax ka soo hadhay ilaahyo hadduu Eebaha Raxmaan ah dhib ila doono ayan wax iitareyn shafeecadoodu waxba, ayana i korinayn.

وَجَاءَ مِنْ أَفْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلُّ يَسْعَىٰ فَالَ يَحَوْ هِ اَتَّبِعُوا اَلْمُرْسَالِينَ ۞ اَتَّبِعُواْ مَن لَايسَن لُكُو أَجْرًا وَهُم مُّهُ تَدُونَ ۞ وَمَالِى لَا أَعْبُدُ الَّذِى فَطَرَنِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۞ ءَ أَنِّخَذُ مِن دُونِهِ عَالِهِ لَهُ أِن يُرِدِن الرَّحْنُ نُ بِضُرِّ لَا نَغْنِ عَقِّ شَفَاعَتُهُمْ شَيْنًا وَلَا يُنْقِذُونِ ۞ شَيْنًا وَلَا يُنْقِذُونِ ۞

- 24. Markaas waxaan ku sugnaan baadi muuqata (cad).
- 25. Anigu waxaan rumeyay Eebehiin ee maqla.
- Waxaa lagu yidhi gal jannada wuxuuna yidhi shallaytadaydee qoomkaygii muu ogaado.
- 27. Waxa Eebe iigu dambi dhaafay iigana yeelay kuwo la karaameeyey.
- 28. Kuma aanaan dajinin qoomkiisii gadaashiis Januud samada ka timid, mana aanaan ku soo dajinin.
- 29. Waxaan qaylo Kaliya ahayna laguma halaagin oo markaas ay bakhtiyeen (halaagsameen).

إِنِّ إِذَا لَيْ صَلَالِ مُّبِينٍ ﴿ اللهِ عَالَمُ اللهِ مُبِينٍ ﴿ اللهِ اللهُ اللهُ

Had iyo jeer markii la arko dad xun waxaa la arkaa oo kale dad wanaagsan sida ninka xaqa rumeeyay ee aayadahani ka warrami iskuna dayay inuu hanuuniyo qoomkiisii,isagoo usheegi in Eebe kaliya muto in lacaabudo, waxa ka soo hadhayna ayna wax la caabudo ahayn iyo kuwo wax tari midna, markuu xaalkii ku adkeeyayna ay dileen, markaas Eebe Janno ugu abaalguday, isna markaas uu bishaaraystay isagoo dhihi may ogaadaan qoomkaygii sida Eebe ii wanaajiyay iigana mid dhigay kuwa lasharifay, kadibna xaalkii wuxuu ku dambeeyay in lahalaagay gaaladii. taasina waa abaalka xaqdiidayaasha. Qataade wuxuu yidhi: Halla kulmin mu'min adoon u nasteexaynaynin oo Khayaani. Yaasiin (20-29).

- 30. Nidaamo (Qoomamo) yaa u sugnaatay addoomada Rasuulkii u yimaadaba waxay ahaadaan kuwo ku jees jeesa.
- 31. Miyayna arkeyn intaan halaagnay hortood quruumo, aan xagooda usoo noqonayn.
- 32. Dhammaanna waxaa lagu soo kulmin agtannada.
- 33. Waxaa calaamo u ah dhulka dhinta (abaarooba) oo noolayno kana soo bixino midho ay wax ka cunaan.
- 34. Waxaana yeellay dhexdeeda beero Timir iyo Cinabyo ah, waxaana ka dillaacinay dhexdeeda ilo (Biyo ah).

ينحشرةً عَلَى ٱلْبِعَادُ مَا يَأْتِيهِ م مِّن رَّسُولِ إِلَّا كَانُولِهِ عَسْتَهْزِءُ وَنَ ﴿ اَلْمَرْ مَرُولًا كَمْ أَهْلَكُنَا مِّنَا لَهُم مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿ وَإِن كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَّذَيْنا مُحْضَرُونَ ﴿ وَعَالِيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْسَةُ أَحْيَيْنَهَا وَعَالِيةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْسَةُ أَحْيَيْنَهَا وَعَالِيةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْسَةُ أَحْيَيْنَهَا وَعَالِمَةُ الْمَارِضُ الْمَيْسَةُ أَحْيَيْنَهَا

وَأَعْنَكِ وَفَجَّرْنَا فِهَا مِنَ ٱلْعُيُونِ ﴿ إِنَّا

- 35. Si ay u cunaan midhihiisa iyo waxay camal faleen gacmahoodu, miyeyna mahdinaynin Eebe.
- 36. Waxaana nasahana Eebaha abuuray noocyada dhamaanteed oo ah waxa dhulku soo dhaliyo iyo naftoodaba iyo wax ayna ogayn.

لِيأْ كُولُونِ نَمَرِهِ وَمَاعَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۞ شُبْحَنَ الَّذِى خَلَقَ ٱلْأَزُّورَجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْلِثُ ٱلْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ۞

Dadka waxaa ku badan kuwo khasaaray oo xumaan iyo xaq beenin ku madax taaga Eebana in kastoo uu dul badan yahay hadana daalimiinta wuu halaagaa, isagoo ruux walba la hor gayn Eebihiis, cidii waantoobina waxaa waano ugu filan dhulka abaarooba ee Eebe roobka ku shubo ka dibna midho, Doog iyo khayr badan ka soobaxo, waxaana xumaan ka fog Eebaha abuuray noocyada dhamaantood. Yaasiin (30-36).

Juz' 23

- 37. Waxaaa dadka calaamo ugu filan habeenkaan Maalinta ka soo siibno, oo markaas ay mugdi galaan Dadkii.
- 38. Qorraxduna waxay kuorodaa meelay leedahay, taasina waa qadaraadda Eebaha adkaada ee waxwalba og.
- 39. Dayaxana waxaan uqadaray (uyeelay) meelo uu ku hoydo intuu ka noqdo sida laan gabowday oo kale.
- 40. Qorraxdana uma suurowdo inay haleesho Dayaxa Habeenkana uma suuroowdo inuu maalinta ka hormaro, mid kastana falagiisuu dhex dabaalan.
- 41. Waxaa calaamo ugu filan dadka inaan ku xambaaray aabayalkood Doontii buuxday.
- 42. Waxaana uga abuuraynaa iyada oo kale waxay Koraan.
- 43. Hadaan doonana waan maansheynaa wax u gargaarana mahelaan lamana koriyo.
- 44. Naxariis Eebe iyo uraaxayn tan iyo wakhti mooyee.

وَءَايَةُ لَهُمُ أَلْتِلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَاهُم مُّظْلِمُونَ ﴿
فَإِذَاهُم مُّظْلِمُونَ ﴿
وَالشَّمْسُ مَّظْلِمُونَ ﴿
وَالشَّمْسُ مَلْغَرِيزِ الْعَلِيمِ ﴿
وَالْقَمَرُ وَلَا لَعْرَيْزِ الْعَلِيمِ ﴿
الْقَدِيمِ ﴿
الْقَمْرُ وَلَا الْعَرْفِ الْمَالِكَ فَيْ عَادَ كَالْعُرْجُونِ لَا الشَّمْسُ مَلْغَيْ لَهَا أَنَ تُدْرِكَ الْقَمَرُ وَلَا الْيَلُ سَائِقُ النَّهَ الْمَشْمُونِ ﴿
وَءَايَةٌ لَمَ مَا أَنَا مَلْنَا وَرُيَّتُهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْمُونِ ﴿
وَعَلَقْنَا لَمُ مِن مِنْ لِهِ عِمَا يَرَكُمُونَ ﴿
وَمَلَقْنَا لَمُ مِن مِنْ لِهِ عِمَا يَرَكُمُونَ ﴿
وَمِن الشَّالُنُعُ وَلَهُمْ مَن مِنْ لِهِ عِمَا يَرَكُمُونَ ﴿

إلَّا رَحْمَةُ مَنَّاوَ مَتَعَّا إِلَى حِن

Runtu waa in habeenka, Maalinta, Qoraxda, dayaxa iyo khalqiga kalaba yihiin calaamooyinka ku tusin jirida Eebe iyo awoodiisa, mid walbana wuxuu u shaqeeyaa sidii Eebe ugu talo galay, mid kan kale dhaafi ama haleelina Ma jiro, wuxuuna mid walbana dhex dabaalan falagiisa, waxaa kale oo calaama u ah Eebe awoodiisa siduu Badda usakhiray si doomuhu iyo maraakiibtu udhex socdaan, haduu Eebe doonana uu karo inuu maasheeyo kuna dajiyo badda, hasa yeeshee wax walba wakhti buu u yeelay. Ibnu cabaas wuxuu yidhi: falagu waa sida dhar tolaha. Mujaahidna wuxuu yidhi: falagu waa sida dhagaxashiidka ama dhar tolaha. Yaasiin (37-44).

- 45. Marka gaalada lagu dhaho ka dhowrsada waxa hortiina ah iyo waxa gadaashiina ah waxaad udhawdihiin in laydiin naxariistee (ma maqlaan).
- 46. Aayad kasta oo u timaada oo ka mid ah aayaadka Eebahood way ka ieedsadaan.
- 47. Marka lagu dhaho bixiya waxa Eebe idinku arzuqay wax ka mid ah waxay ku dhahaan kuwa gaaloobay kuwii rumeeyay ma waxaan quudinaynaa cid hadduu doono Eebe uu quudin lahaa, waxaan baadi cad ahayna kuma sugnidin.
- 48. Waxay odhan gaaladu waa goorma (waqtiguu dhici) yaboohaas (Qiyaamadu) hadaad run sheegaysaan.
- 49. Ma sugaayaan (gaaladu) hal qaylo mooyee oo qabanaysa iyagoo doodi.
- 50. Mana karaan dardaaran ehelkoodiina uma soo noqdaan.

وَإِذَا قِيلَ لَمُهُ ٱتَّقُواْ مَا بَيْنَ أَيَّدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ

إِلَّا كَانُواْعَنَّهَامُعْرِضِينَ أَطَعَمَهُ وَإِنَّ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالُمُ

وَنَقُولُونَ مَتَىٰ هَنَذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُوْ صَيْدِ قِينَ هُ

Ruuxa caqliga leh waa inuu udarbado in laga abaalmarin wax kastoo uu layimaado, hase yeeshee gaalada caqliga daran iyo wixii lamid ahba waxba uma aabayeelaan'marka arintaas la farana dhag jalaq uma siiyaan, waxkastoo xaqahna way ka jeedsadaan, waxa Eebe ugu nicmeeyayna way ku bakhaylaan, waxayna ku jawaabaan xumaan, jeedsi iyo qiyaamo inkir, maxayse fali markay hal qaylo oo halaagta iyo geeridu utimaado iyagoo muran iyo dood ku jira, oo markaas aan dardaaran iyo ku noqosho guri midna u suuroobaynin. Yaasiin (45-50).

- 51. Suurkaa la afuufi markaasaa dadku gubuurahooda xagga Eebahood uga soo dagdagi.
- 52. Iyagooy dhihi gaaladu waan khasaarnaye yaa naga soobixiyey meeshaan jiifnay (qabrigii) taasina waa wixii Eebaha Raxmaan ah yaboohay Rasuulladuna ku run sheegeen.
- 53. Waxaan qaylo kaliyo ahayn ma aha, maarkaasaa dhamaantood agtanada lagu soo kulmin.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَاهُم مِّنَ ٱلْأَجَّدَاثِ

لَّدَيْنَا مُحْضَهُ ونَ [ثَقَا

54. Maantana (qiyaamada) lagama dulmiyo nafna waxba, laydiin kana abaalmarin maayo waxaad camal falayseen mooyeen.

55. Asaxaabta Jannada (ehelkeeda) Maantaa waxay ku shuqloonyihiin Nicmo iyo farax.

- 56. Iyaga iyo haweenkooduba waxay ku sugnaan hadh, waxayna ku dangiigsanaan sariiro (sare).
- 57. Waxayna dhexdeeda ka heli faakihad, waxayna heli waxay dalbaan.
- 58. salaan Eebaha Naxariista xagiisa ka timidna way heli.

فَٱلْمَوْمَ لَاتُظْلَمُ نَفْشُ شَيْئًا وَلَاتُحْ زَوْتَ إِلَّامَاكُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۞

إِنَّ أَصْحَبَ ٱلْجَنَّةِ ٱلْيُوْمَ فِي شُغُلِ فَكِهُونَ ٥

هُمْ وَأَزْوَجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرْآبِكِ مُتَّكِفُونَ ١

لَهُمْ فِهَا فَكِهَةٌ وَلَهُمْ مَالِدَعُونَ ٥ سَلَهُ قَوْلًا مِن زَب زَجِيدِ ٥

Qiyaamadu waa xaq sugan, wayna imaan, Dadkuna qubuurahay ka soo bixi, iyadow kuwa xun xun dhihi shaleytee yaa naga soobixiyey qabrigii aanjiifnay, waxaana loogu jawaabi waa waqtigii Eebe yaboohay Rasuuladuna ku run sheegeen, soo kulmiintuna Eebe kuma cuslaee hal qaylo oo malag ku qaylyo yaa ku filan, Eebana cidna madulmiyo, ruux walbana waxaa laga abaal marin wuxuu camal fashay, ehelo jannahana waxay ku nasan maalintaas Hoos, Sariiro iyo cunno raaxa leh, xagga Eebana waxaa uga iman salaan nabad galyo.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo NabadgalyoEebe korkiisa hayeelee) Ma jiraa cid u xanjeeran Jannada, Jannadu khatar ma leh, Eebaha Kacbadee nuurbaa kuligeed ka ifi, reyxaantuna way gilgilan, Guryana way kadhisanyihiin waxaa wariyey Ibnu Maajah. Yaasiin (51-58).

- 59. Soocma maanta danbiilayaalyahow (gaalada).
- 60. Miyaanan idinkula ballamin Bani aadamow inaydaan caabudin Shaydaan, illeen col muuqda yuu idiin yahay.
- 61. Ood ani i caabudaan, taasina waa wadada toosan.
- 62. Dhab ahaan wuxuu udhumiyay (Shaydaan) xaggiina dad badan, miyaydaan wax kasaynin.
- 63. Tanina waa jahannamadii laydiinku yaboohay.
- 64. Ee gala Maanta gaalimadinii darteed.

وَآمَتَنُواْ الْيُوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ۞ ﴿ اَلَوْاَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَسَنِيٓ ءَادَمَ أَسَلَا تَعْبُدُوا الشَّيْطِانِّ إِنْهُ الكُوْعَدُونُّ مِيْنِ

وَأَنِ اَعْبُدُونِ هَذَاصِرَطُ مُسْتَقِيمُ ﴿
وَلَقَدْ اَصَلَ مِنكُوجِ لِلَّا كَثِيرًا لَّهُ الْمَالَمَةِ الْمُؤْفَوَا تَعْقِلُونَ ﴿
اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿
هَذِهِ عَهَنَمُ اللَّقِ كُنْتُدُ تُوعَدُونَ ﴿
هَذِهِ عَهَنَمُ اللَّقِ كُنْتُدُ تُوعَدُونَ ﴿

أَصْلَوْهَا ٱلْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكُفُرُونَ اللهِ

- 65. Maanta waxan daboolaynaa afkooda, waxaana nala hadli gacmahooda waxaana ku marag furi lugahooda waxay kasban jireen.
- 66. Haddaan doono waan indha tiraynaa oo markaas ay udag dagaan wadada, sayse u arki.
- 67. Hadaan doonana waan doorinaynaa, mana karayaan tagid iyo soo noqosho midna.
- 68. Ruuxaan cimri siinno waxaannu ku gadin abuuridda (waannu tabar yarayn) ee miyaydaan wax kasayn.

الَيْوَمَ نَغْيَتُ مُ عَنَى اَفَوْهِ هِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهُدُ أَرْجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿
وَلَوْنَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِمْ فَاسْتَبَقُواْ
الْفِسَرَطَ فَانَّى يُنْفِرُونَ ﴿
وَلَوْنَشَاءُ لَمَسَخْنَهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ
وَمَن نُعَيْرَهُ نُنَصِيْسَهُ
وَمَن نُعَيْرَهُ فُنَكِيسَهُ
وَمَن نُعَيْرَهُ فُنَكِيسَهُ
وَا لَنَانِي فَالْاَيْ فَالْوَلَى فَيْ

Maalinta qiyaame waa la kala bixi, Gaaladana meel gaar ah yaa looga sooci mu'miniinta, dadkana wuxuu Eebe warsan inay ballanqaadeen in Eebe la caabudo shaydaana laga digtoonaado, illeen waa colka waxbadan dhumiyee, Gaalana waxay gali Naarta Jahanamo iyagoo la aamusiiyay oo gacmahoodu iyo lugahoodu hadli, Eebana hadduu dono dadka wuu indha tiri, hadduu doonana wuu doorin iyagoo sii noqod iyo soo noqod karayn.

Abu'hurayre waxaa laga wariyay in Rasuulkii Eebe yidhi (Naxariis iyo NabadgalayoEebe korkiisa ha yeelee) Markay Maalinta qiyaame tahay Eebe wuxuu amraa Jahanamo waxaana ka soo baxa cuno madow oo dhihi: Dambiila yaashow soocma Maanta, waana la kala bixi isagoo la gurguuran. Waxaa sheegay Ibnu Jariir. Yaasiin (59-68).

- 69. Maanaan barin Nabiga shicirka, Kumana haboona, waxaan (barna) un waano iyo Quraan cad.
- 70. Si uu ugu digo ruuxii nool (xaqa raaci) cadaabna ugu sugnaado Gaalada.
- 71. Miyeyna arkaynin inaan uga abuuray waxaan sameynay xoolo ay hantaan.
- 72. OOn u laylinay, ooy waxna ka Koraan waxna ka cunaan.
- 73. Waxaana ugu sugan manfacado iyo cabid ee miyayna mahdinaynin Eebe.
- 74. Waxay ka yeesheen Eebe ka soke ilaahyaal inay u gargaaraan.

وَمَاعَلَمْنَكُ الشِّعْرَوَمَا يَلْبَغِي لَهُ ﴿ إِنْ هُوَ إِلَا ذِكْرُ وَقُرُ اللَّهُ مُعِينٌ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ مَمَاعَمِلَتُ أَيْدِينَا أَنْعَمَا عَلَى اللَّهُ اللَّهُ مَمَاعَمِلَتُ أَيْدِينَا أَنْعَمَا فَهُمْ لَهَا مَلِكُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

وَاتَّخَذُواْ مِن دُونِ اللَّهِ ءَالِهَةً لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ۖ ۞

75. Mana karaan gargaarkooda waxayna uyihiin Junuud (askar) kulmisan.

76. Ee yeyna ku walbahaar galinin hadalkoodu annagaa og waxay qarsan iyo waxay muujinbee.

لَايَسْتَطِيعُونَ نَضْرَهُمْ وَهُمْ هَأَمْ مُنَدُّتُ عُضَرُونَ ۞ فَلاَ يَعَزُّنِكَ فَوْلُهُمْ إِنَّانَعَلَمُ مَايُسِرُّونَ وَمَايُعْلِنُونَ ۞

Nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe kor kiisa hayeelee) Eebe waa ka fogeeyey inuu baro shicir iyo Gabay.ee wuxuu Eebe ku soo dajiyay Quraan xaqah,si loogu digo ciddii qalbigeedu noolyahay, Gaaladana uu xujo ugu noqdo. Eebana Nicmooyin badan yuu ugu nicmeeyey dadka 'Sida Xoolaha oo una laylyay si loogu nacfiyo, hase yeeshee dadka badankiis Eebe kuma mahdiininee waxaayyeesheen Ilaahyaal ay agtuban yihiin oon waxba u tarayn, yaynase ku walbahaar galinin Eebe waa og yahay sirtooda iyo caddaankoodee. Rasuulku wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayee lee) inuu ka buuxsamo bagga mid kiinmalaxyaakakhayrooninuuka buuxsamogabay(xun). waxaasheegayImaamAxmed. Yaasiin(69-76).

Juz' 23

- 77. Miyuusan arag dadku (oo ogayn) Inaan ka abuuray dhibic, markaas uu noqday dood badane cad.
- 78. Wuxuuna noo yeelay tusaale wuuna halmaamay abuurkiisa wuxuuna yidhi yaa noolayn lafo baaliyoobay.
- 79. Waxaad dhahdaa waxaa noolayn Eebihii ahaysiiyay markii horaba,abuur walbana waa ogyahay.
- 80. Eebaha idiinka yeelay geedka cagaaran dab, oo markaas aad hursataan.
- 81. Eebaha abuuray Samooyinka iyo dhulka miyuusan karin inuu abuuro isagoo kale, waa karaa, waana abuur badane ogaansho badan.
- 82. Amarka Eebena markuu wax inuu abuuro doono waa inuu ku yidhaahdo uun ahaw oo uu ahaado.
- 83. Waxaa nasahan (xumaan ka fog) Eebaha awooddiisu ku jirto xukunka wax kasta,xaggiisana laydiinsoo celin.

أَوَلَمْ يَرَا لَإِنسَكُ أَنَّا خَلَقَنَهُ مِن نُظْفَةِ فَإِذَا هُوَخَصِيمُ مُبِينٌ ﴿ ﴾ فَإِذَا هُوَخَصِيمُ مُبِينٌ ﴿ ﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِى خَلْقَهُ قَالَ مَن يُخِي الْعِظَامَ وَهِى رَمِيمٌ ﴿ ﴾ الْعِظَامَ وَهِى رَمِيمٌ ﴿ ﴾ فَلْ يُحْمِيمُ اللَّذِى آلَشَاهَا أَوْلَ مَرَّ وَّوَهُو بِكُلِّ حَلْقٍ عَلِيمُ ﴿ ﴾ اللَّذِى جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَوِ الْأَخْضَرِ فَاللَّا مَن اللَّهُ حَلَيْ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَهُو اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِلُولُ الْمُؤْلِقُ عَلَى الْمُعَلِّمُ اللَّهُ عَلَى الْمُعَلِّمُ اللَّهُ عَلَى الْ

Aayadahanu waxay soo dageen markuu gaal la dhihi jiray Ubayi binu khalaf uu u yimid Nabiga (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe hayeelee) isagoo wata lafo duqoobay intuu burburiyayna o dabaysha raaciyay yidhi: Ma waxaadsheegi in tan Eebe soo noolayn, markaasuu Nabigu ku yidhi: Haa wuu kudili Eebe hadana ku soo noolayn Naartana ku galin. Eebaha dadka dhibic ka abuuray ee Geedaha dabka ka ahaysiiyay wax walbana abuuray, Cirka iyo dhulkuna awoodiisa ku jiraan markuu doonana kudhihi waxaas ahaw markiibana ahaada miyaan karin inuu soo celiyo mar labaad dadka ama ka daali Eebana wuu ka sareeyaa oo ka nasahanyahay xumaan'xaggiisaana dhamaan loo noqon ka dibna uu abaal marin cid walba. Yaasiin (77-83).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. (Waxaan ku dhaartay) malaa'igta safan.
- 2. Iyo tan kaxaysa daruuraha.
- 3. Iyo tan akhrida Quraanka.
- 4. Ee ilaahiin waa mid (qudha).
- 5. Waa Eebaha samooyinka iyo dhulka iyo waxa udhaxeeya, iyo Eebaha qorrax ka soo bixidda.
- 6. Annagaa ku qurxinay Samada dhaw quruxda xidiga ah.
- 7. Iyo ka dhowrid shaydaan kastoo madax adag.
- 8. Mana dhagaystaan jameecada sare, (Malaa'igta) waxaana laga soo tuuraa dhan kasta.
- 9. Iyagoo la eryi oo cadaab joogta ah usugnaaday.
- 10. Marka laga reebo mid mid dafa hadalka oo uu raaco danab ifi.

وَٱلصَّنَّفَّاتِ صَفًّا ١

منورة الضافات

فَٱلزَّجِرَتِ زَجْرًا ۞

فَالتَّلِيَتِ ذِكْرًا ﴿

إِنَّ إِلَىٰهَكُوْلُوَحِدُ ۗ

رَّبُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ وَمَابِيْنَهُمَا وَرَبُّ

إِنَّانَ مِنَّا الشَّمَاءَ الدُّنيَا بِينَةِ الْكُوَلِكِ ﴾ وَجِفَظُامِّ كُلِّ شَيْطُان مَارِدِ ﴾

لَايسَمَّعُونَ إِلَى ٱلْمَلِمِ ٱلْأَعْلَى وَيْفَذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِ إِنَّ

دُحُورًا وَهُمْ عَذَابُ وَاصِبُ

إِلَّا مَنْ خَطِفَ ٱلْخَطْفَةَ فَأَنْبَعَدُ، شِهَابٌ ثَاقِبٌ إِنَّ

Waxay ku billaabatay suuradu inuu Eebe ku dhaartay Malaa'igta inuu kali yahay iyo samada iyo dhulka iyo wax walba awoodiisa ku jiraan, iyo inuu cirka ku qurxiyay xidigo kana reebay shaydaanka inuu u dhawaado ama waxka dhagaysto, Qataade wuxuu yidhi: —Xiddigaha: waxaa loo abuuray saddex: Shayadiinta oo lagu gano, nuur lagu tooso (oo lagu garto jahooyinka) iyo Quruxda samada dhaw. As-Saaffaat (1-10).

11. Waydii gaalada ma iyagaa ku daran abuuridda mise waxaan abuuray, annagaa ka abuurray dhoobo dhagta.

فَاسْتَفْنِهِمَ أَهُمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمَ مَّنْ خَلَقَنَاً وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

- 12. Waxaadse la yaabtay (beenintooda) iyaguna way jees jeesi.
- 13. Marka la waaniyana ma waantoobaan.
- 14. Hadday calaamo arkaana way ku jees jeesaan.
- 15. Waxayna dhahaan kani waxaan sixir cad ahayn ma aha.
- 16. Waxayna dhahaan ma markaan dhimanno oon carro noqono iyo lafo yaa nala soo bixin.
- 17. Ama aabayaalkannagii hore (iyagana malasoocelin).
- 18. Waxaad dhahdaa haa waalaydin soo celin idinkoo waliba dullaysan.
- 19. Xaaladduna waa uun qaylo kaliya markaas, waxaa soo bixi dadkii oo wax eegi.
- 20. Waxayna dhihi gaaladii laagganagee kan waa maalintii abaalmarinta.
- 21. Waxaana lagu dhihi kani waa maalintii kala bixinta ee aad beeniniirteen.
- 22. Kulmiya kuwii daalimiinta ahaa iyo wixii la mid ahaa iyo waxay caabudijireen.
- 23. Oo Eebe ka soo hadhay, tusiyana iidka Jaxiimo.
- 24. Joojiyana waxbaa la waydiine.
- 25. (Waxaana lagu dhihi) Maxaad leedihiin oydaan isugu gargaaraynin.
- 26. Saas ma aha ee maanta way isdhiibeen.

كُلْ عَجِنْتَ وَيَسْخُرُونَ ١٠٠٠ وَقَالُوٓ أَإِنْ هَنِذَاۤ إِلَّا سِحْرٌ مُّسِنُّ إِنَّ اللَّهِ وَقَالُوۤ أَإِنْ هَنِذَاۤ إِلَّا سِحْرٌ مُّسِنُّ إِنَّ

المؤركة الضافات

أَءِ ذَا مِنْنَا وَكُنَّانُوا لَا وَعِظَامًا أَءِ فَالْمَنْعُوثُونَ شَيًّا

أَوَءَابَآؤُنَا ٱلْأَوَّلُونَ ١

قُلْنَعَمْ وَأَنتُمْ دَخِرُونَ ١

فَإِنَّمَاهِيَ زَجْرَةٌ وُجِدَةٌ فَإِذَاهُمْ يَنظُرُونَ إِنَّ

وَقَالُواْيِنُوَيْلُنَاهَاذَا نَوْمُ ٱلدِّينِ أَنَّ

هَنْذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلَ الَّذِي كُنتُم بِهِ عَتُكَذِّبُونَ كُنَّ مِنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

﴿ أَحْشُرُوا ٱلَّذِينَ ظَامُوا وَأَزْوَجَهُمْ وَمَا كَانُواْ بَعْمُدُونَ (أَنَّا

مِن دُونِ ٱللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ ٱلْجَحيمِ ﴿ إِنَّ آَكُ

Eebe kor ahaaye wuxuu faray Nabiga (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) inuu gaalada soo bixinta diidan warsado ma iyagaa ka daran khalqiga kale, waxayse ku jawaabeen dafiraad iyo jees jees iyo xumaan,waase la soobixin qiyaamada iyagoo dulaysan, oo calaacali, waxaase loo sheegi inay tahay maalintii abaalmarinta iyo wax la warsan lana tusi jidka naarta jaxiimo, isagoo is dhiibi Maalintaas, Cumar Binu Khadhaab wuxuu sheegay: In saaniga lala kulmin saaniga, kan ribadana kan ribada, kan khamridana kan khamrida. As-Saaffaat (11-26).

27. Wuxuu qaabilay qaarkood qaarki kale iyago wax iswarsan.

28. Waxayna dhaheen kuwii waxraacay (raaciyadii) waxaad ahaydeen kuwo nooga yimaadda xagga midig (wanaaga).

- 29. Waxay dhaheen madaxdii ma aha ee idinkaan mu'miniin ahayn.
- 30. Wax xoog ah oon idin ku lahayn ma jirin waxaadse ahaydeen qoom xad gudbey.
- 31. Markaasuu nagu waajibay (nagu rumoobey) hadalkii Eebe (ciqaab) waxaana dhadhaminaynaa (cadaabka).
- 32. Markaasaan idin dhuminay annaguna waan dhunsanayn.
- 33. Iyagu maalintaas cadaabkay wadaagi.
- 34. Annaguna saasaan kufallaa dambiilayaasha.
- 35. Waxayna ahaayeen marka lagu dhaho Eebe mooyee ilaah kale majiro kuwa iskibriya.
- 36. Oo dhaha ma waxaan uga tagaynaa ilaahyadannada gabayaa waalan.
- 37. Saas ma aha ee wuxuu la yimid (Nabigu) xaq wuuna rumeeyey Rasuulladii (Eebe soodiray).

وَأَقْبَلَ بِعْضُهُمْ عَلَى بَعْضِ يَسَآ ءَلُونَ ١

قَالُوٓ أَإِنَّكُمْ لَمُنَّمُ مَأْتُونَنَاعَنِ ٱلْيَمِينِ

قَالُواْبَلُ لَزَتَكُونُواْمُؤْمِنِينَ ۞ وَمَاكَانَ لَنَاعَلَيْكُمْ مِن سُلْطَىٰنِ ۗ بَلَكُنُمُ قُوْمًا طَلِخِينَ۞ فَحَقَّعَلَيْنَا قَوْلُ رَبِنَا ۚ إِنَّا لَذَاۤ بِقُونَ۞

فَأَغُوَيْنَكُمْ إِنَّاكُنَّاعَوِينَ ﴿

فَإِنَّهُمْ يَوْمَ إِذِ فِي ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ إِلْمُجْرِمِينَ ۞ إِنَّهُمْ كَانُوْ أَإِذَا قِيلَ لَهُمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكُمُرُونَ ۞ وَمَقُولُونَ أَبِنَا لَتَارِكُواْ ءَالِهَذِ نَالشَاعِ مَجْنُونِ ۞

مَلْ جَاءَ بِاللَّهِ وَصَدَّقَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿

Aayadahan wuxuu Eebe kusheegay in maalinta Qiyaamaha gaaladu qaarkood qaarka kale dagaali sida madaxda iyo kuwii xumaanta ku raacay, ugu dambeyntana waa in dhamaantood baadi ahaayeen cadaabkana ay ku kulmi mar haday xumaanta ku kulmi jireen, maxaayeelay waxay iska waynaynjireen marka lagu dhaho Eebe mooyee ilaah kale majiro, iyo inay Nabiga xumaan iyo waalli ku sheegaan isagoo xaq iyo rumaynta Rasuuladii Eebe layimid, taasuna waxay muujini in xumaanta iyo fasaadka oo laysku raaco ay sababin calaacal ciqaab Aakhiro. ee waa in wanaaga laysfraa xumaantana laysaga digo. Aş-Şaaffaat (27-37).

38. Idinku (gaaloy) waxaaad dhadhamisaan cadaabka daran (wax xanuujiya).

إِنَّكُورُ لَذَا بِقُوا ٱلْعَذَابِ ٱلْأَلِيمِ

- 39. Waxaan camalkiina ahayna laydinkama abaalmariyo.
- 40. Addoomada Eebe ee niyada san (xumaan ma arkaan).
- 41. Waxayna mudan kuwaasi risqi layaqaanno (Janno).
- 42. Faakihadna way heli, iyagoo lagu sharfi.
- 43. Jannooyinka Naciima.
- 44. Waxayna ku sugnaan sariiro iyagoo is qaabili.
- 45. Waxaana lala kor socon weel laga soo buuxiyay il (Janno).
- 46. Taasoo cad oo u macaan kuwa cabi.
- 47. Mana laha caqli qaadid iyo waalli midna (Khamrada Jannada).
- 48. Agtoodana waxaa ahaan haween dhoowrsoon oo indha waaweyn.
- 49. Ood moodo ukun la dhowray.

وَمَا يَخُزَوْنَ إِلَّا مَا كُنُهُمْ تَعْمَلُونَ ٢

إِلَّاعِبَادَ أُللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ ١

أُولَتِكَ لَمُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ١

فَوَكِهُ وَهُم مُكْرَمُونَ إِنَّ

في جَنَّنتِ ٱلنَّعِيمِ

عَلَىٰ سُرُرِيۡمِ نَقَبِلِينَ ۞

يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسِ مِن مَعِينِ ٥٠٠ بَيْضَآ ءَلَذَة لِلشَّر بِينَ ۞

لَافِيهَاغَوْلُ وَلَاهُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ

وَعِندَهُمْ قَصِرَتُ ٱلطَّرْفِعِينُ ﴿

كَأَنَّهُنَّ بِيَضٌ مَكْنُونٌ ﴿ إِنَّا

Xumaanle waa laga abaal marin xumaantiisa, isagoon ladulmiyayn, addoomada Eebe ee suubanse waxay heli janno, Nicmo, Sharaf iyo nolal wanaagsan, waxaana u adeegi wiilal darban, waxaana loo darbi wax wanaagsan ooy cabaan ooy kamidtahay khamri Janno oo xalaal ah oon madax xanuun iyo waalli midna lahayn, waxaana loo dhamayn wanaag.

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Khamrada aduunka waxaa kusugan afar arimood: Waalli, Madax xanuun, Mantag iyo kaadi (badan). Tan aakhirase waa ka duwantahay sida aayada badan sheegeen iyo hadalka Nabigu. Aş-Şaaffaat (38-49).

- 50. Wuxuuna qaabilay qaarkood qaarka kale (ehelo Jannaha) iyagoo wax iswaydiin.
- 51. Wuxuuna dhihi mid hadlay oo ka mid ah waxaan kulahaa (adduunkii) saaxiib.
- 52. Dhihi jiray adigu mawaxaad ka mid tahay kuwa rumeeyay (soobixinta).
- 53. Ma markaan dhimano oon carro noqono iyo lafo yaa nala abaalmarin.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضِ يَتَسَآءَ لُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

قَالَ قَابِلُ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿ إِنَّ كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿ وَإِنَّ

يَقُولُ أَءِ نَكَ لَمِنَ ٱلْمُصَدِّقِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ اللَّاللَّ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا

أَءِ ذَا مِنْنَا وَكُنَّا ثُرَابًا وَعِظَامًا أَءِ نَا لَمَدِينُونَ ﴿

- 54. Wuxuuna dhihi mayla dayeey-saan.
- 55. Markaasu dayaa kuna arkaa jaxiima dhexdeeda.
- 56. Wuxuuna dhahaa Eebaan kudhaartayee waxaad udhaweyd inaad ihalaagto (idhumiso).
- 57. Haddayna Nicmada Eebe jirinna waxaan ahaan lahaa kuwa lagu soo kulmiyay (naarta).
- 58. (Waxayna dhahaan ehelu jan-nuhu) miyeynaandhimaneynin*.
- 59. Geerideenii hore mooyee laynama cadaabayn**
- 60. Taasina waa uun liibaanta wayn.
- 61. Ee taasoo kale ha faleen kuwa camal fali.

قَالَهَلْأَنتُهُمُّطَلِعُونَ ١

فَأَطَّلَعَ فَرَءَاهُ فِي سَوَآءِ أَلْجَحِيدِ ٥

قَالَ تَأُسُّهِ إِنكِدتَّ لَتُرُدِينِ (٥)

وَلَوْلَانِعْمَةُ رَبِّي لَكُنُتُ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ ﴿

أَفَمَا غَنُ بِمَيِّتِينَ ۞

إِلَّامَوْنَلَنَا ٱلْأُولَىٰ وَمَا خَنُ بِمُعَذَّبِينَ ۞

إِنَّ هَنَدَا لَمُوَالْفَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿ اللَّهُ الْفَالِمُ اللَّهُ الْفَالِمُ اللَّهُ اللّلَّا اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ

Waxaa horey loo soo sheegay inay ehelu naarku (Eebe hanaga dheereeyee) is qaabili iyagoo calaacali oo is canaanan madax iyo raaciyadba, iyagoo isu dhihi adaa ii lahaa iyo adaa idhumiyay. Halkanna waxaa lagusheegay Ehelu jannaha iyo inay isqaabili iyagoo ka sheekaysan saaxiibadoodii adduunka ee xumaa iyo sida Eebe uga koriyay uguna nicmeeyay, taasoo ayan ka dhimanayn. Xasan Albisri wuxuu yidhi: waxay ogaadeen (ehelu jannuhu) in nicmo kasta geeri goyso, markaasay dheheen: (Miyaynaan dhimanayn). As-Saaffaat (50-61).

- * Ma nihin kuwo dhiman miyaa!?
- * * geeridii hore mooyee, mana layna cadaabayo! (dib u eegaha).
- 62. Mataasaa marti qaad u fiican (Jannada) mise geedii zaquum (xumeyd).
- 63. Annagaa uga yeelay fitno (imtixaan) daalimiinta.
- 64. Waana geed kasoobaxda gunta jaxiimo.
- 65. Midhaheeduna waxaad moodaa madaxyo shaydaan.
- 66. Iyaguna (ehelu naarku) waxbay ka cunaan, waxayne ka buuxiyaan caloosha.
- 67. Waxayna kalooy mudan dheehid biyo kulayl daran.

أَذَالِكَ خَيْرٌ نُزُلًّا أَمْ شَجَرَةُ ٱلزَّقُومِ ١

إِنَّا جَعَلْنَهَا فِتْنَةً لِّلظَّلِمِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَغُرُجُ فِي أَصْلِ ٱلْحِيمِ ١

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ ٱلشَّيَطِينِ

فَإِنَّهُمْ لَأَ كِلُونَ مِنْهَا فَمَا لِتُونَ مِنْهَا ٱلْبُطُونَ ١

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبَامِنْ حَمِيمٍ ١

- 68. Markaas waxay ku noqon jaxiimo.
- 69. Waxay heleen aabayaalkood oo baadi ah.
- 70. Iyaguna raadkoodii bay ku dag dagi.
- 71. Waxaa dhab ahaan u dhumay hortood badi kuwii hore.
- 72. Waxaana udiraydhexdooda udigavaal.
- 73. Ee eeg siday noqotay cidhibtii kuwii loo digay.
- 74. Hasa yeeshee addoomadii Eebe ee niyada samaa (cadaab ma arkaan).

مُزَانَ مَرْجعَهُم لَإِلَى ٱلْحَجِيم (١) وَلَقَدُأُرُسِكُنَافِهِم مُنذِرِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ فَأَنظُ كَنْ اللَّهُ عَلَيْهُ أَلُمُنذَرِينَ (١٠٠٠) فَأَنظُ كُن اللَّهُ المُنذَرِينَ (١٠٠٠) إلَّاعِيَادَ أَللَّهُ ٱلْمُخْلَصِينَ

Eebe (weynaaye) markuu soo sheegay ehelujannaha iyo wuxuu ku abaalmariyay yuu raaciyay Geed xun oo lagu margado laguna quudiyo ehelu naarka, taasoo lagu fidmeeyay intay aduunka joogeen. Sida gaalkii Abujahal oo yidhi markuu maqlay geedaas: mawaxaan Timir iyo Burcad aan cunno ahaynbaa mase aha siduu sheegayee waa geed daran oo madax shaydaanleh kana soo baxda Jaxiima salkeeda, ehelu naarkana isku cuno iyada iyo biyo kulayl badan hooygooduna waa Jaxiimo, maxaa yeelay Aabayaalkood oo dhunsan yey heleen kuna raaceen xumaanta, iyaga kahorna waxaa dhumay kuwii horeeyey badidood inkastoo loo diray udige waana laciqaabay.

Ibnu Cabaasna wuxuu yidhi: haddii in yar oo geed kaas ah lagu dheeho Badaha adduunyada waxay ka fasaadin lahayd dadka dhulka jooga nolashooda, ee waa sidee ruuxay cunna utahay. Waxaa sheegay Tarmidi. Aş-Şaaffaat (62-74).

- 75. Waxaa dhabahaan noogudhawaaqay (beryey) Nabi nuux, Cid wax ajiibana (maqlana) annagaa u fiican.
- 76. Waxaana Ka korinay isaga iyo ehelkiisiiba shidadii waynayd (maanshayntii).
- 77. Waxaana ka yeelay faraciisii kuwa soo hadhay uun.
- 78. Waxaana ugu reebnay kuwo dambeeya (amaan ah).
- 79. NabadGalyo Nuux korkiisa adduunyada ha udhex ahaato.
- 80. Saasaana ku abaal marinaa samafalayaalka.

- وَلَقَدُنَادَ بِنَانُوحٌ فَلَنعُمَ ٱلْمُجِيمُونَ (٧٠)

وَجَعَلْنَاذُرَّتَتَهُۥهُو ٱلْيَاقِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

سَلَعُ عَلَىٰ نُوجِ فِ ٱلْعَالَمِينَ ﴿ آُكُ

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَعْرَى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿ إِنَّا كُذَٰلِكَ نَعْرَى ٱلْمُكْ

- 81. Wuxuuna ka midyahay addoo-madannada rumeeyay (xaqa).
- 82. Markaasaan maanshaynay kuwii kale.
- 83. Waxaa kamid ah gargaarayaashiisa (Jidkiisaqaaday) Nabi Ibraahin.
- 84. Markuu ula yimid Eebihiis qalbi fayow (xaq rumeeyey).
- 85. Markuuu ku yidhi Aabihiis iyo qoomkiisii maxaad caabudaysaan.
- 86. Ma been abuurasho yaad ilaahyo Eebe ka soo hadhay u dooranaysaan.
- 87. Maxaadse ka maleysaneysaan Eebaha Caalamka.

إِنَّهُ,مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ۞ ثُمُّ أَغْرَفْنَا ٱلْأَخْرِينَ ۞

، وَإِنَ مِن شِيعَلِهِ عَلِا بَرُهِي مَ اللهِ

إِذْ جَاءَ رَبُّهُ وبِقَلْبِ سَلِيمٍ ﴿ إِنَّ

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ عَمَاذَاتَعْبُدُونَ اللَّهِ

أَيِفْكًاءَالِهَةً دُونَاًللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿ إِنَّا لَهُ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿ إِنَّا اللَّهِ

فَمَاظَئُكُمُ بِرَبِّ ٱلْعَالَمِينَ ﴿

Qisada nabi nuux iyo qoomkiisii iyo sida Eebe u koriyay isaga iyo intii raacday, una halaagay gaaladii beenisay wax badan bey quraanka ku soo aroortay, sidoo kale Nabi Ibraahimkii wadadii xaqa ahayd. Ku raacayna isna waxbadan yaa quraanku ka waramay, iyo sida Eebe qalbigiisa u wanaajiyay xaqana u raaciyey, iyo wixii dhex maray isaga iyo Aabihiis iyo qoomkiisii oo dhib iyo xaq usheeg ah, maxaase Eebe laga malaysan haddii xumaan lagu madax adkaado iyo gaalimo, Xasan Albasari wuxuu yidhi: Qalbiga fayow waa kan ka nabadgalay gaalimo. Aş-Şaaffaat (75-87).

- 88. Markaasuu eegay Nabi Ibraahim xiddigaha.
- 89. Wuxuuna yidhi waan bukaa.
- 90. Markaasay katageen kana jeed-sadeen.
- 91. Markaasuu aaday Ilaahyaalkoodii (sanamyadii) wuxuuna ku yidhi miyeydaan (wax) cunayn.
- 92. Maxaad leedihiin oydaan la hadlaynin.
- 93. Markaasuu ku foorariyay midigta oo ku garaacay.
- 94. Wayna soo qaabileeen gaaladii xaggiisa iyagoo dag dagi. (markuu jajabiyay).

فَنَظَرَنَظُرَةً فِي النُّجُومِ ﴿

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۞ ٢٠٠٠ زَنِهِ مِنْ مِنْ

فَرَاعَ إِلَى ءَالِهَا مِنْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١

مَالَكُورُ لَا نُنطِقُونَ ١

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبَا بِٱلْيَمِينِ ﴿

فَأَقْبَلُوٓ أَ إِلَيْهِ يَزِفُونَ ﴿

95. Wuxuuna ku yidhi ma waxaad caabudaysaan waxaad goraysaan (sameyseen).

96. Eebaana idin abuuray idinka iyo waxaad camalfalaysaan.

- 97. Waxayna dhaheen u dhisa meel (dab lagushido) kuna tuura Jaxiimo (dabka).
- 98. Waxay la dooneen dhagar iyagaana ka yeellay kuwo hooseeya (laga adkaaday).

قَالَ أَتَعَبُدُونَ مَالَنَحِتُونَ ١

وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَاتَعْمَلُونَ ﴿ إِنَّا

قَالُواْ اَنْهُ اللهُ مُنْدَنَّا فَأَلْقُوهُ فِي ٱلْجَحِيمِ (١٠)

فَأَرَادُواْ بِهِ عَكِيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ ٱلْأَسْفَلِينَ اللَّهُ

Aayadahan waxay ka warami Nabi Ibraahim iyo qoomkiisii sida suurada kalaba loogaga hadlay hadana wuxuu usheegay inuu jirranyahay marey rabeen inay baxaan si uu u jajabiyo sanamyadooda, wuuna burburiyay intuu la hadlay kuna yidhi wax macuneysaan, gaaladii markay arkeen way cadhoodeen meel dab lagushido yeyna usameeyeen Nabi Ibraahim, wayna ku tuureen, Eebaase ka badbaadiyay, dhagartoodiina ka yeelay baaba,dullina ku danbeysiiyay, Qataado wuxuu yidhi: Xiddiguu dayey, waa cirkuu dayey isagoo fikiri. As-Saaffaat (88-98).

- Wuxuu yidhi anigu waxaan aadi Eebahay (hijro) wuuna i toosin.
- 100. Eebow wax iga sii kuwa suuban (ilmo).
- 101. Waxaana ugu bishaaraynay wiil dabeeco san.
- 102. Markuu ku gaadhay agtiisa socod wuxuu ku vidhi Nabi Ibraahim wiilkayow waxaan ku arkay hurdada anoo ku gawrici ee eeg waxaad fali, wuxuuna yidhi aabow samee waxa lagu faray waxaad heli hadduu Eebe doono inaan kamidnoqdo kuwa samree.
- 103. Markay hogaansameen oos u lagday wajiga.
- 104 Yaan udhawaaqnay Ibraahimow.
- 105. Dhab ahaan baad ugu rumeysay rivadii. sasaana ku abaalmarinaa samafalayaasha.
- 106. Taasina waa imtixaan muuqda (oo weyn).

فَسَّتُرْنَاهُ بِغُلَامِ حَلِيمِ الْنِيُّ

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ ٱلسَّعْيَ قَالَ يَبُنَّى إِنِّي أَرَىٰ فِي ٱلْمَنَامِ أَنِّ أَذْبَحُكَ فَأَنظُرْ مَاذَادَ كِيكَ قَالَ كَأَمَتِ أَفْعَلُ مَاتُهُ مُرَّ سَتَحدُن إِن شَاءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّابِرِينَ ﴿

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ ولِلْجَ

وَنَكَ يُنَّاهُ أَن يِتَاثِرَهِمُ اللَّهُ

فَدْ صَدَّفْتَ ٱلدُّ: مَأَ إِنَّا كَذَلِكَ بَعَزِي ٱلْمُحْسِنِينَ (شَيُّ

ال هَاذَ الْمُو الْبَلَتُوا الْمُبِينُ اللَّهُ

107. Waxaana ku furanay loog weyn (wan).

108. Waxaana ugaga tagnay (ugureebnay) kuwa dambe.

109. Nabadgalyo (salaan) Nabi Ibraahim korkiisa ha ahaato.

110. Saasaana ku abaal marinaa samofalayaasha.

111. Wuxuu ka mid ahaa addoomadanada mu'miniinta ah.

112. Waxaan ugu bishaaraynay Isxaaq oo Nabi suuban ah.

113. Waana barakaynay Ibraahim iyo Isxaaqba, waxaana ka mid ah faracooda mid samafala iyo mid naftiisa si cad u dulmiya.

وَفَدَيْنَكُ بَذِنْ عَظِيمٍ ﴿ الْآخِرِينَ ﴿ وَتَرَكَّنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿ الْمَحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ الْمُحْسِنِينَ ﴿ اللَّهُ وَمِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴾ إِنَّهُ وَمِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿ اللَّهُ وَمِنْ عَلَيْهِ اللَّهِ مَا الْمُصْلِحِينَ ﴾ وَبَثَرَتُ الْمُصَلِحِينَ ﴿ وَبَنَّ مِنْ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ وَمِينَ الْمَصَلِحِينَ ﴾ وَبَرَكُنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِلَيْهَ إِنِي اللَّهِ مَا الْمُصَلِحِينَ ﴿ وَبَنْ الْمَصَلِحِينَ ﴾ وَبَرَكُنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِلَيْهِ مَا الْمُصَلِحِينَ الْمُصَلِحِينَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا اللَّهُ وَمِينَ وَرَبَيْتِهِ مَا اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْحَالِي الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللّ

Nabi Ibraahim (Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) markii Eebe u gargaaray yuu hijrooday, Eebana wuxuu ka baryey inuusiiyo Ilmo fiican, markaasaa Eebe siiyey Ismaaciil kuna imtixaanay inuu gawraco,hadana furtay markay udarbadeen fulinta amarkii Eebe, magacfiicanna ugu reebey Eebe aduunka, hadana uu ugu bishaareeyay Isxaaq oo suuban.

Ibnu Cabaas waxaa laga wariyey: Kanlafurtay waa Nabi Ismaaciil, yuhuudina waxay sheegtay inuu isxaaqyahay, wayna beensheegeen. As-Şaaffaat (99-113).

- 114. Dhab ahaan yaan ugu mannaysanay(ugunicmeeynay)Nabi Muuse iyo NabiHaaruun (Nabinimo).
- 115. Waana ka korinay iyaga iyo Qoomkooda dhibaatadii waynayd.
- 116. Waana u gargaaray, waxayna noqdeen kuwo adkaaday (sareeyey).
- 117. waxaana siinay Kitaabkii caddaa.
- 118. Waxaana ku hanuuninay Jidka toosan.
- 119. Waxaana ugu dhaafnay dadka dambe, (amaan ah).
- 120. Nabadgalyo ha ahaato Nabi Muuse iyo Nabi Haaruun korkooda.

وَلَقَدْمَنَ نَاعَلَىٰمُوسَىٰ وَهَ رُونَ شَ

وَنَغَيْنَهُمَا وَقُوْمَهُمَا مِنَ ٱلْكَرْبِ ٱلْعَظِيمِ ١

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُواْهُمُ ٱلْغَلِينَ ١

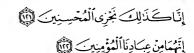
وَءَالَيْنَهُمَاٱلْكِتَبَٱلْمُسْتَبِينَ الْأَسْ

وَهَدَيْنَهُمَا ٱلصِّرَطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ إِلَيْ

وَتَرَكْنَاعَلَيْهِ مَافِي ٱلْآخِرِينَ ١

سَلَنُمْ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَدُرُونَ ١

- 121. Saasaan ku abaalmarinaa kuwa wanaa gga fala,
- 122. Waxayna ka midyihiin addoomadanada mu'miniinta ah.

Nabi Muuse iyo walaalkiis Nabi Haaruun meelo badanbay guraanka kaga soo arooreen, iyo waxay kala kulmeen Fircoon iyo Qoomkiisii iyo Baniisraa'iil markii danbe iyo inuu eebe ka koriyay iyaga iyo qoomkoodii dhibaatadii waynayd oo ahayd maansheyntii Fircoon iyo colkiisii'Eebena Kitaab cad siiyay, jidka wanaagsanna ku toosiyay'sharaf iyo magacfiicanna ureebay, waxayna kutusin arrinkaasu in Eebe la jiro oo gargaar iyo sharaf udambaysiin ciddii xaqa iyo runta kudadaasha,

Juz' 23

Dhabari wuxuu yidhi: jidka toosani waa diinta islaamka'waana diinta Eebe ee uu Nabiyada ku bixiyay. As-Saaffaat (114-122).

- 123. Ilyaasna Wuxuu ka mid ahaa Rasuullada.
- 124. Markuu ku yidhi qoomkiisii miyeydaan dhawrsaneyn (Eebe kayaabayn).
- 125. Mawaxaad baryeysaan Bacli (Sanam) ood ka tagaysaan Eebaha abuurka wanaajiya.
- 126. Ee ah Eebihiina iyo Eebaha aabavaalkiinii hore.
- 127. Markaasay beeniyeen, waxaana loo soo kulmin (Cadaab).
- 128. Laakiin adoomada Eebe ee niyada san (waxay lakulmi khayr).
- 129. Waxaana ugu reebnay dadka danbe (amaan ah).
- 130. Nabadgalyo ha ahaato Ilyaas korkiisa.
- 131. Saasaana ku abaalmarinaa kuwa sama fala.
- 132. Wuxuuna ka midyahay adoomadanada mu'miniinta ah.

وَإِنَّ إِنْيَاسَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ ءَ أَلَا نَنَّقُونَ (الثَّأَلَّا

أَنَدْعُونَ بَعْلَا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ ٱلْخَلَقِينَ شَ

ٱللَّهَ رَبُّكُوْ وَرَبَّءَ ابَآبِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ اللَّهُ

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿ إِنَّا

إلَّاعِبَادَاللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ 🔞

وَتَرَكَّنَاعَلَيْهِ فِي ٱلْآخِرِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

سَلَنُمُ عَلَى إِلْ يَاسِينَ ﴿

انًا كُذَٰ لِكَ نَحْ: ي ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿ آَيُّا

إِنَّهُ وَمِنْ عِسَادِ نَاٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿ إِنَّا اللَّهُ مِنِينَ ﴿ إِنَّا اللَّهُ مِنْ إِنَّا اللَّ

Ilyaas wuxuu ka mid ahaa Nabiyada Eebe, wuxuuna Eebe u diray Bini israa'iil oo caabudi jiray sanam la dhihi jiray Bacli, wuxuuna ugu yeedhay cibaadada Eebe, iyo inay katagaan cibaadada waxa ka soo hadhay si darana wuu u waaniyay, wuxuuna Eebe ku abaalmariyey inuu ka yeelay addoomadiisa toosan ee wanaaga Fala'magac fiicanna wuu ugu reebey dadka.

Taasina waxay ku tusin inuu xaqa iyo cidda ku socotaayi wanaagga iyo cidhibta fiican ku danbeyn. Inkastoo baadilku muddooyin laga yaabo inuu muuqdo oo darraado. As-Saaffaat (123-132).

133.	Nabi	luudhna	wuxuu	ka	mid
ahaa rasuulada (la diray).					

- 134. Xus markaan korinay isaga iyo ehelkiisaba dhamaan.
- 135. marka laga reebo Cajuuso (haweeneydiisii) oo ku hadhay halaaga.
- 136. Ka dibna waxaan halaagnay intii kale.
- 137. Idinkuna (reer makaad) waxaad martaan dhulkoodii waabariga.
- 138. Iyo Habeenkaba ee miyeydaan wax kasaynin.
- 139. Nabi Yuunusna wuxuu ka mid ahaa Rasuulladii (ladiray).
- 140. Xus markuu kudhuuntay (kucararay) Doontii buuxday.
- 141. Oo uu qoriritay noqdayna mid laga reeyey. (Baddana lagu tuuray).
- 142. Kalluunna liqay isagoo ladagaalay.
- 143. Hadduusan noqonin kuwa Eebe u tasbiixsada (xusa).
- 144. Wuxuu kunagaan lahaa calooshiisa tan iyo maalinta lasoo bixin dadka.
- 145. Waxaana kutuuray banaan cidla ah isagoo buka.
- 146. Waxaana ka soo bixinay korkiisa Geedka yaqdhiinka ah (hadhayn darteed).
- 147. Waxaana u diray Boqolkun oo dad ah ama ka badan.
- 148. Wayna rumeeyeen, waxaana uraaxaynay (sugnay) tan iyo mudo.

وَإِنَّ لُوطًا لَّمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ الْكُورُ سَلِينَ

إِذْ نَجَّيْنَهُ وَأَهْلَهُۥ أَجْمَعِينَ اللَّهُ

إِلَّا عَجُوزًا فِي ٱلْغَامِينَ ١

ثُمَّ دَمَّرْنَا ٱلْآخَرِينَ

وَاِنَّكُوْ لَنُمُرُونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ ﴿
وَاِلَّيْلُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿

وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ

إِذْ أَبَقَ إِلَى ٱلْفُلْكِ ٱلْمَشْحُونِ

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ ٱلْمُدْحَضِينَ اللهِ

فَأَلْفَمَهُ أَلْحُوثُ وَهُومُلِيمُ

فَلَوْلَآ أَنَّهُۥ كَانَ مِنَ ٱلْمُسَبِّحِينَ ﴿

لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ عِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ إِنَّ

الله فَنَبَذْنَهُ بِٱلْعَرَآءِ وَهُوَسَقِيمٌ

وَأَنْلَتْنَاعَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينِ ١

وَأَرْسَلْنَهُ إِلَّى مِأْتَةِ أَلْفٍ أَوْيَزِيدُونَ ﴾

فَعَامَنُواْ فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَّاحِينِ

Nabi Luudh iyo Nabi Yuunus iyo Nabiyadii kaleba iyo Qoomamkoodii waxay kudambeeyeen iyo sida Eebe kukala maamulay Quraankaa tilmaamay, waxaase muhim ah in xumaanta laga dheeraado, wanaaggana lagu dadaalo, tan kale waa in la ogaado in Eebe wax walba karo farajkiisuna dhawyahay ducadana aqbalo,

Qisadiisuna waxay ahayd inuu dar Eebe uga tagay ugana cadhooday qoomkiisii markaas Eebe imtixaanay. Rasuulkuna wuxuu yidhi: Cidna uma haboona inay dhahdo anaa ka khayrbadan Yuunus Bini mataa. (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkooda ha yeelee). Aş-Şaaffaat (133-148).

149. Waydii gaalada, in Eebahaa gabdho yeeshay iyaguna Wiilal.

- 150. Mise waxaan abuuray malaa'igta oo dhadig iyaguna ay Joogeen.
- 151. Taasi waa been abuurashadoodii ay dhahayeen.
- 152. Eeba waa dhalay waana beenaalayaal.
- 153. Ma wuxuu ka doortay gabdho wilasha.
- 154. Maxaa idiinku wacan ood sidaas u xukumaysaan.
- 155. Miyeeydaan wax xusuusaneyn.
- 156. Mise waxaa idiin sugnaatay xujo cad.
- 157. Keena Kitaabkiinna (cadayn) hadaad runlayaaltihiin.
- 158. Waxay yeeleen gaaladu Eebe iyo Jinniga dhexdooda (qaraabo) nasab, Jinniguna dhabahaanbuu u ogyahay in gaalada lakeeni (qiyaamada).
- 159. Eebaa kanasahan (kadheer) waxay ku tilmaamayaan.
- 160. Laakiin adoomada Eebe ee niyada suubiyey (Waa ka fogyihiin xumaan).

فَأَسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِكَ ٱلْمَنَاتُ وَلَهُمُ ٱلْمَنُوكَ اللَّهُ

أَمْ خَلَقْنَا ٱلْمَلَيْٓجِكَةَ إِنَـٰثَاوَهُمْ شَيْهِدُونَ ۞

أَلَآ إِنَّهُم مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿ إِنَّا

وَلَدَ ٱللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَدِبُونَ ١

أَصْطَفَى ٱلْبَنَاتِ عَلَى ٱلْبَنِينَ ﴿

مَالَكُرْكِيْفَ تَحْكُمُونَ ١

أَفَلَانُذَكِّرُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه

لَمْ لَكُوْ سُلْطَانٌ مُبِيتُ

فَأْتُواْبِكِكِيدِكُوْإِنكُننُمْ صَلدِقِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

وَجَعَلُواْبَيْنَهُ, وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبَأُ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿

سُبْحَنَ أُللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ (أَنَّ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ (أَنَّ اللَّهِ

إِلَّاعِبَادَأُللَّهِ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿ إِلَّا

Gaaladu had iyo jeer waa af xunyihiin iyagoo doqonimana kudarsaday, halkanna waxay Eebe (sareeye) kusheegeen in malaa'igtu gabdho utahay, taasina waa beentoodii'ee Eebe ma yeelanin Ilmo wiil iyo gabadh midna, illeen umabaahnee, wax xuja ah ooy gaaladu haysana majiro, Eebana waa kadheeryahay xumaan. Mujaahid wuxuu sheegay in gaaladu dhaheen: Malaa'igtu waa gabdho Eebe sareeye, markaasuu abubakar yidhi yaa hooyo u ah markaasaydhaheen: Haweenjinni. (Eebaa ka dheer waxay ku sheegeen). Aş-Şaaffaat (149-160).

- 161. Idinka iyo waxaad caabudaysaan (gaalooy)
- 162. Waxaa ka fidmaysaan (dhumisaan) Eebe.
- 163. Marka laga reebo kuwagali jaxiimo.

فَإِنَّكُوْ وَمَاتَعْبُدُونَ شَ

مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَنتِنِينَ اللهُ

إِلَّامَنْ هُوَصَالِ ٱلْجَحِيمِ اللَّهُ

164. Ruuxkastoo nagamid ah (malaa'igta)wuxuuleeyahay meel lagu yaqaan.

165. Waana safannahay (cibaado darteed).

166. Waana tasbiixsanaa (qadarinEebe).

167. Waxayna ahaayeen gaaladu kuwii dhaha.

168. Hadduu yahay agtanada xuskii (warkii) kuwii hore (Kitaab).

169. Waxaan noqonlahayn addoomaha Eebe ee suuban.

170. Wayse ka gaaloobeen Kitaabkii (quraanka) wayna ogaandoonaan (waxa ku dhaca).

رَمَامِنَاۤ إِلَّا لَهُ,مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ١

وَإِنَّا لَنَحْنُ ٱلصَّافَوُنَ الْإِنَّا

وَإِنَّا لَنَحْنُ ٱلْمُسَبِّحُونَ ١

وَإِن كَانُواْ لِيَقُولُونَ ١

لَوْأَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَٱلْأُوَّلِينَ ﴿

لَكُنَّاعِبَادَٱسَّهِٱلْمُخْلَصِينَ إِنَّ

فَكَفَرُواْبِهِ - فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ١

Gaalo iyo waxay caabudi oo baadil ah midna makaro inay waxdhumiyaan marka lagareebo kuwa wanaaga kaleexda ee xumaanta faraha lagala, ehelu naarna noqda Malaa'igta Eebana xumaan waa kafogtahay, midwalbana shaqo iyo meel lagu ogyahay yuuleeyahay, waxayna usafanyihiin cibaadada Eebe iyo wayneyntiisa.

gaaladii qureesheedna waxay ahaayeen intaan quraanku soodagin kuwa jeclaa inay helaan Kitaab uga warama umadihii hore, wayse kagaaloobeen markuu uyimid, wayna ogaandoonaan cidhibteeda, waxaana lamid noqon iyaga cidkastoon Quraanka iyo xaqa uu sheegi raacin rumaynina. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) wuxuu yidhi: Waxaa laynagaga fadilay dadka Saddex: Malaa'igta sideeda oon usafano (Salaada) dhulkoo masjid inoo ah, iyo Carrada oo daahir inoo ah. Waxaa sheegay Muslim. Aş-Şaaffaat (161-170).

- 171. Dhab ahaanbuu ugu hormaray yaboohannagii adoomahannagii aan diray (Rasuuladii).
- 172. In iyaga uun loo gargaari.
- 173. Iyo in junuudanada (xaqa raa-cay) ay adkaan (Guuleysan),
- 174. Ee kajeedso xagooda tan iyo muddo.
- 175. Fiirina iyaguna wayfiirin doonaane (waxa kudhaca).
- 176. Macadaabkanagay (Gaaladu) dadajisan.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَنْنَا لِعِبَادِنَاٱلْمُرْسَلِينَ ﴿

إِنَّهُمْ لَمُهُمُّ ٱلْمَنصُورُونَ ١

وَإِنَّ جُندَنَا لَمُهُمُ ٱلْغَيْلِمُونَ اللَّهُ

نُوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰحِينِ الْآ

وَأَبْصِرُهُمُ فَسُوفَ يُبْصِرُونَ ﴿ وَاللَّهِ

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿ اللَّهِ

177. Markuu ku dago cadaabl

177. Markuu ku dago cadaabku ardaagooda waxaa xumaan subaxa kuwa loodigay.

178. Ee kajeedso xagooda tan iyo muddo.

179. Fiirina iyaguna wayfiirindoonaane (waxa kudhaca).

180. Waxaana kanasahan Eebahaaga sharafta leh waxay kutilmaamaan gaaladu (oo xun).

181. Nabadgalyana ha ahaato Rasuuladii korkooda.

182. Mahadna waxaa iskaleh Eebaha (Barbaariyaha) Caalamka ah.

فَإِذَا نَزُلَ بِسَاحَتِمٍ فَسَآءَ صَبَاحُ ٱلْمُنذَرِينَ

وَتُولَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينِ اللهُ

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ الله

سُبْحَنْ رَبِّكَ رَبِّ ٱلْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿

وَسَلَامُ عَلَى ٱلْمُرْسَلِينَ

وَٱلْحَمَٰدُينَهِ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ لَيْهُ

Eebe wuxuu ballan kuqaaday inuu ugargaaro adoomadiisa suuban markaay si fiican uraacaan sharcigiisa iyo wadadiisa toosan, fuliyaana amarkiisa siduu Nabiyadii iyo intii raacdayba ugu gargaaray. Tankale ciqaabta Eebe wax ladadajisto ma aha ee hasugeen xaqdiidayaashu waxay kalakulmaan xumaanta iyo dulmiga. Eebana waa kadheeryahay ceeb, wuxuuna mutaa mahad iyo wayneyn. Anas waxaa laga wariyey in Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) yidhi maalintii khaybar: Hadaan dagno ardaa qoom waxaa xumaada subaxa kuwa loo digay. Waxaa sheegay Bukhaari iyo Muslim. Aş-Saaffaat (171-182).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Xarafka hore wuxuu kutusin mucjisada (Quraanka),Quraanka sharafta leh yaan kudhaaranay (waalaydin soo bixin).

2. Kuwii gaaloobayna waxay kusuganyihiin isla wayni iyo khilaaf (xaqdiido)

3. Imisaan halaagnay hortood qarni ay markaas dhawaaqeen waqti aan dhawaaq waxba tareynin.

صَّ وَٱلْقُرْءَانِ ذِي ٱلدِّكْرِ ١

بَلِٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِيعِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿ إِنَّا

ڲڗٲۿڶػٚؽؘامِنقَبْلِهِممِنقَرْنِهَنَادَواْقَلَاتَ حِينَمَنَاصِ۞

- 4. Waxayna layaabeen gaaladii inuu uyimaado dige ka mid ah waxayna dhaheen gaaladii kani waa sixirroow beenaale ah.
- 5. Ma wuxuu ka dhigay ilaahyadii ilaah kaliya, arrintaasi waa wax lala yaabo.
- 6. Wuu kala tagay shirkii (madaxdii) kamidka ahayd, waxayna isu dhahen war socda oo ku samra (kusugnaada) Ilaahyaalkiina, arrintani waa wax laynala dooni.
- 7. Manaan kumaqlin tanoo kale diintii kale (Nasraaniyada) arintan Eebe kaliya waa wax la been abuurtay.
- 8. Ma quraankaa lagudajiyey isagoo na dhexjooga (anagaa ka mudan) waxayse kaga sugan yihiin Quraankayga shaki walina mayan dhadhamin Cadaabkayga.

وَعِبُوَّا أَنَجَآءَهُمْ مُّنذِرٌ مِّنْهُمٌ ۗ وَقَالَ ٱلْكَفِرُونَ هَذَاسُورُرُكَذَابُ ﴿

أَجَعَلُ لَا لِمَ فَإِلَهَا وَحِدًّا إِنَّ هَنَا الْشَيْءُ عُجَابٌ ٥

وَانطَلَقَالُمَلاَ مِنْهُمْ أَنِ اَمْشُواْ وَاصْبِرُواْ عَلَىٓ ءَالِهَ تِكُوَّ إِنَّ هَذَا لَشَيِّ يُمُرُادُ ۞

> مَاسَمِعْنَايِهَذَا فِ ٱلْمِلَةِ ٱلْأَخِرَةِ إِنْ هَنَاۤ إِلَّا ٱخْنِلَتُقُ ۞ ٱءُنزِلَ عَلَيْهِ ٱلذِّكْرُمِنْ يَيْنِنَا ثَلَّهُمْ فِشَكِ مِّن ذِكْرِيَّ بَلَ لَمَايَدُوقُواْ عَذَابِ ۞

Eebe wuxuu ku dhaartay inay gaalada makaad kusugnaayeen khilaaf iyo kibir, iyadoo jirto inuu kuwo badan oo hortood gaaloobay Eebe halaagay, calaacalna wax mataro marka ruuxa xaqa diido oo ku tilmaamo cidda u yeedhi sixir iyo been iyo xumaan, mase wax lala yaabaa inuu Eebe kaliyahay'maxayse tari xumaan lagu madax adeygo iyo waxyaalo kale oo lacaabudo'iyo isla weynaan oon qiimo lahayn. Şaad (1-8).

- 9. Ma agtaadaa khasnadaha naxariista Eebehaaga adkaada ee bixinta badan (khayrka) yahay.
- 10. Mise waxaa u sugnaaday xukunka Samooyinka iyo dhulka iyo waxa u dhaxeeya, ha u koreen sallaanno xagga (samada).
- 11. Junuuda (Colka) halkaas joogaana (Gaalada) waa xisbiyo la jabin (laga adkaan).
- 12. Waxaa beeniyey xaqan iyaga ka hor qoomkii (Nabi) Nuux iyo (reer) caad iyo Fircoonkii tiirarka lahaa.

أَمْرِعِندَهُمْ خَزَآ بِنُ رَحْمَةِ رَبِكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۞ أَمْ لَهُم مُّلُكُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ وَمَابَيْنَهُمَا فَلْيَرَقَعُواْ فِ الْأَسْبَئِبِ ۞

جُندٌ مَّاهُ مَالِكَ مَهَنُومٌ مِنَ ٱلْأَحْزَابِ (اللهُ

كَذَّبَتْ قَبْلُهُمْ قَوْمُ نُوجٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو ٱلْأَوْنَادِ ١

13. Iyo Reer Thamuud iyo qoomkii (Nabi) Luudh iyo Asaxaabtii kaynta (Qoomkii) Nabi Shucayb, kuwaas waa xisbiyadii (Xaqa beeniyey).

- 14. Midaan Rasuullada beenin majiro, markaasay ciqaabtaydii ku dhacday.
- 15. Kuwaasuna (Gaaladii Makaad) ma sugayaan waxaan hal qaylo ahayn, mana laha cilmi iyo sugid midna.
- 16. Waxayna dhaheen Gaaladii Eebow noo dadaji qaybtanada (Ciqaabtanada) Maalinta xisaabta ka hor, (Qiyaamada).

وَتَمُودُوفَوْمُ لُوطٍ وَأَصْعَلُ لَثَيْكَةً الْوُلَيَكَ ٱلْأَحْزَابُ ﴿

ڹڬؙڷؙؖٳڵۜٙڮؘۮۜڹۘٲڶڗؙؗۺڶ؋ؘحؘقَ عِقَابِ ۗ ڡۜٵؽڟؙۯۿڗۊؙٛڵٳٙۦٳڵۜڞؿحڎٙۅؘڝؚۮڎؘۜڡٵڶۿٵ ڡؚڹۏؘۅۛ؈ٛ

وَقَالُواْرَبَّنَاعَجِللَّنَاقِطُنَاقَبْلُ يَوْمِ ٱلْحِسَابِ (١)

Khayr iyo wanaag Eebe agtiisa yey yaallaan, cid wax ka og ama ku tasarufi karta Naxariista Eebe oon isaga ahayn ma jirto, xukunka Cirka iyo dhulka iyo waxa khalqi ah ee u dhaxeeyana Eebaa iska leh, si kastoo Gaalo isugu daydo inay ogaato waxa Eebe u qarsoonna uma suurowdo'ee jabaa udanbeyn sidii Gaaladii horeba loo halaagay, ciqaab soo dadajinna wax Eebe lawarsado ma aha maxaayeeley dhab ahaanbuu ruux walba ula kulmi wuxuu camalfalay, Ibnu Jariir wuxuu yidhi: Waxay warsadeen in Aduunka loogu soo dadajiyo waxay mutaan Khayr iyo sharba. Şaad (9-16).

- 17. Ku samir (u adkayso) waxay sheegi xusuusana addoonkaygii Daa'uud ahaa ee xoogga lahaa, wuxuuna ahaa noqosho (Toobad keen) badane.
- 18. Annagaa u sakhirray (u fududaynay) Buuraha, wayna la tasbiixsadaan Galab iyo Subaxba.
- 19. Shimbirahana waa loo kulmiyey, dhamaantoodna waxay u noqdaan (Adeecaan) Eebe.
- 20. Waana adkaynay xukunkiisa (Daa'uud) waxaana siiney xigmad (Nabinimo) iyo fahmo iyo hadal caddayn (iyo garsoorid).
- 21. Ma ku soo gaadhay warkii kuwii doodayey, markey Mixraabka ugu soo dheceen.

ٱڝ۫ؠؚۯۼڮؘؽٵێڤؙۅڷؙۅڹؘۅٲۮ۬ػؙۯۼڹۮڹٵۮاۅؗ؞ۮ ۮؘٲٲڵٲؿڐؖٳ۪ڹؘؙٚڎؙۥٲؘۅٙٲۻؙ۞

إِنَّاسَخَّرْنَا ٱلِجْبَالَمَعَهُۥيُسَيِّحْنَ بِٱلْعَشِيِّ وَٱلْإِشْرَاقِ ۞

وَٱلطَيْرَ مَعْشُورَةً كُلُّلَهُ وَأَوَّ اللهُ

وَشَدَدْنَامُلْكُهُ وَءَاتَيْنَهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿

٥ وَهَلْ أَتَىٰكَ نَبُوُا ٱلْخَصِّمِ إِذْ شَوَرُواْ ٱلْمِحْرَابَ۞ 22. una soo galeen Daa'uud oo markaas uu ka argagaxay, ayna ku dhaheen ha cabsan, waxaan nahay doodayaal qaarkanno qaarkakale dulmiyey, ee si xaq ah noo kala xukun, hana joowrfalin, naguna hanuuni jidka toosan (xaqa).

إِذْدَخَلُواْ عَلَىٰ دَاوُدَ دَفَفَرِعَ مِنْهُمٌّ قَالُواْ لَاتَخَفَّ خَصْمَانِ بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضِ فَأَحْكُم بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ وَلَانَشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَآءَ الصِّرَطِ ﴿

Eebe wuxuu faray Nabigu inuu ku samro una adkeysto dhibka Gaalada iyo xaqdiidnimadooda, markaasuu hadana xusuusiyey qisadii Nabi Daa'uud iyo siduu ugu dadaalijiray toobadda iyo cibaadada Eebe, looguna sakhirey Buuraha iyo Shimbiraha ayna Eebe la xusi jireen, xukun adag iyo Xigmo iyo dood kala gayna Eebe siiyey, laguna imtixaamay Caddaaladda iyo Garsooridda, xadiith saxiix ahna waxaa ku sugnaa inuu Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Salaad wuxuu Eebe ujeclaa Salaadii Daa'uud, Soonna wuxuu Eebe ujeclaa Soonkii Daa'uud, wuxuuna seexan jiray habeen badhka, wuxuu kici jiray seddex meelood meel hadana wuxuu seexan jiray sudus, wuxuuna soomi jiray Maalin, maalinna wuu afuri jiray mana carari jirin. Saad (17-22).

- 23. (Waxayna dheheen) kani waa walaalkay wuxuuna leeyahay sagaal iyo sagaashan Ido ah,anna waxaan leeyahay mid kaliya,wuxuuna sheegtay inaan siiyo hadalkiina wuu igaga adkaaday.
- 24. Wuxuuna yidhi «Daa'uud» wuu kugu dulmiyey warsashada Laxdaada (inuu ku biiriyo) Idihiisa, in badan oo ka mid ah kuwa wax isku darsadana qaarkood waxay ku xadgudbaan (dulmiyaan) qaarka kale, marka laga reebo kuwa xaqa rumeeyey ee camalka wanaagsan falay, wayna yaryihiin kuwaasi, Daa'uudna wuxuu umaleeyey inaan ibtileynay wuxuuna ka dambidhaaf dalbay Eebihiis, rukuuc (sujuudbuuna) la dhacay wuuna noqday.
- 25. Markaasaan u dambi dhaafnay, agtanada wuxuu ku leeyahay dhawaansho iyo noqosho fiican (darajo sare).

إِنَّ هَذَآ أَخِي لَهُ رِسَٰتُ وَسَنْعُونَ نَعْمَةً وَلِيَ نَعْمَةُ وَاحِدَةٌ فَقَالَأَ كُفِلْنِهَا وَعَزَّفِ فِي ٱلْخِطَابِ

قَالَ لَقَدْ ظُلَمَكَ بِسُوَّالِ نَجْنِكَ إِلَى نِعَاجِهِ ۚ وَإِنَّكَثِيرًا مِّنَ ٱلْخُلُطَآءَ لِبَنِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضِ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا ٱلصَّلِحَن وَقِيلٌ مَّاهُمٌّ وَظَنَّ دَاوُردُ أَنَّمَا فَنَنَهُ فَٱسْتَغْفَرَرَبَهُ وَخَرِّ لِكِعَا وَأَنَابَ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

> فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَثَابِ ۞

Qisadan ah inuu Eebe imtixaamey Nabi Daa'uud iyo doodayaasha u yimid waxaa fiican in loo rumeeyo sida quraanku u sheegay lagana dheeraado waxyaalo kale oo taaban sharafta nabiga'Quraankana aan waafaqsaneyn'waxa muuqda waa inay doodayaal ugu yimaadeen Daa'uud si kada ah'kana codsadeen inuu cadaalad ku xukumo, wixii ka dhacayna Eebe ka saamaxay xaga xukunka doodayaasha'waxaana cid walba looga baahanyahay toobadkeen iyo Eebe ku xidhnaan haday Nabiyaduba saas yihiin. Şaad (23-25).

26. (Eebe wuxuu yidhi): Daa'uudow annagaa kaa yeelley khaliifka dhulka ee dadka kukala xukun xaqa hana raacin hawada (xun) oo kolkaas uu kaa dhumiyo jidka Eebe kuwa ka dhuma jidka Eebe waxaa u sugnaaday cadaabdaran halmaankoodii Maalinta xisaabta (Qiyaamada) darteed.

27. Maanaan u abuurin Samada iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya dana laan (Ciyaar).

taasina waa siday maleeyeen kuwii Gaaloobay halaaguna wuxuu ugu sugnaaday kuwii Gaaloobey Naar.

- 28. Miyaan ka yeeleynaa kuwii xaqa rumeeyey oo camal fiican falay sida kuwa hallayn dhulka, mise waxaan kala mid dhigaynaa kuwa dhowrsada kuwa xun oo kale (Gaalada).
- 29. (Quraanku) waa kitaab aan kugu soo dajinay oo barakeysan, si ay u fiiriyaan dadku aayaadkiisa iyo inay waantoobaan kuwa caqliga leh,

يَندَاوُدُ إِنَّا جَعَلَنْكَ خَلِيفَةً فِي ٱلْأَرْضِ فَأَحْمُ بَيْنَ النَّاسِ بِٱلْحَقِّ وَلَا تَنَّعِ ٱلْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَيِيلِ ٱللَّهَ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُونَ عَن سَيِيلِ ٱللَّهِ لَهُمْ عَذَابُ شَدِيدُ يُعِمَانَسُوا يَوْمَ ٱلْحِسَابِ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ مَعْدَابُ

وَمَاخَلَقَنَاٱلسَّمَاءَوَٱلْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُمَابَطِلَاَّدَٰلِكَظَنُّ ٱلَّذِينَكَفُرُواْْ فَوَيْلُّ لِلَّذِينَكَفَرُواْمِنَٱلنَّادِ ۞

أَدْتَعَعُلُ الَّذِينَ اَسَنُواْ وَعَكِلُواْ الصَّلِحَدِيَ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ اَمْجَعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَادِ ۞ كِنَتُ اَنْزَلْنُهُ إِلَيْكَ مُبَرَكُ لِيَنَّ بَرُواْ اَيْدَيِهِ وَلِيَنَذَكَّرَ أُولُواْ الْأَلْبَدِي ۞ اُولُواْ الْأَلْبَدِي ۞

Eebe wuxuu faray Nabi Daa'uud inuu dadka cadaalad ku xukumo mar haduu ka dhigay khaliifka Dhulka oosan raacin hawada Naftiisa markaasna uu dhumo, ciddii Jidka Eebe ka dhuntana waxay mudan Cadaabdaran Maalinta soobixinta ay halmaameen darteed, Cirka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya Eebe wuxuu u abuuray xigmad iyo Cid walba in lagu abaal mariyo wuxuu kasbaday, saasuuna usoo dajiyey kitaab barakeysan, si loogu waano qaato loona faro, Eebana isku mid kamadhigo Muslim toosan iyo Daalim xun, Xasan Albasri wuxuu yidhi: Eebaan ku dhaartaye Mayna Fiirinin xuruuftoo la xafido iyo xuduudiisana la dayaco, lana dhaho Quraankaan akhriyey isaguna ka muuqan khuluq iyo Camal. Şaad (26-29).

- 30. Waxaan siinnay Nabi Daa'uud (wiilkiisii) Suleymaan ahaaa wuxuuna ahaa addeec (Eebe) oo fiican toobad keen badan.
- 31. Xusuuso marka loo bandhigay Casarkii Fardo oradbadan oo fiic-fiican.
- 32. Oo markaas uu yidhi ma waxaan ka jeclaan xusidda Eebe xoolo, inta Qorraxdu ka dhacdo.

وَوَهَبْنَالِدَاوُدَ سُلِيَّمَنَّ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ وَأَوَّابُ ٢

إِذْعُرِضَ عَلَيْهِ وَالْعَشِيِّ الصَّدَفِنَاتُ اَلِجْيَادُ ﴿
فَكَ الدَّائِقِ آَخَبَلْتُ حُبَّ الْخَيْرِعَن ذِكْرِرَةٍ حَنَّ نَوَارَتْ مِاكْلِهِ جَابِ

- 33. ii soo celiya wuxuuna bilaabay inuu ka taabto Dhudhumada iyo Luqunta (uu gawraco sadaqo darteed).
- 34. Dhabahaan yaan u fidmeynay (imtixaanay) Nabi Suleymaan, waxaana ku tuuray kursigiisii jasad markaasuu toobad keeney.
- 35. Wuxuuna yidhi Eebow ii dambi dhaaf ina sii xukun aan ku habooneyn cid igadambeeysa adaa bixin badane ahe.
- 36. Waxaana u sakhirrey dabeysha iyadoo ku socota amarkiisa iyadoo jilicsan meeshuu doono.
- 37. Shayaadiinta (Waxaan usakhirey) mid wax dhisid iyo mid dhunbasho badanba.
- 38. Iyo kuwo kale oo ku xidhxidhan silsilado..
- 39. (Waxaan ku nidhi) tan waa siismada ee bixi ama hayso xisaab la'aan.
- 40. Wuxuuna ku leeyahay agtanada dhawaansho iyo noqosho fiican.

رُدُّوهَاعَلَّى فَطَفِقَ مَسْخَابِالسُّوقِ وَٱلْأَعْنَاقِ 📆

ۅؘۘڶڡؘۜۮ۫ڡؙٮؘۜڹۜٲۺؙڸؠ۫ڡؘۯؘۉٲڷڡۧؽڹٵۼڶڰٛۯڛؾؚؚؚؚ؞ جَسَدًاثُمَّ ٱنَابٛ۞

قَالَ رَبِّ ٱغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدِ مِنْ اِمَّا بِيَّ إِنَّكَ أَنتَا لُوَهَا بُ ۞

فَسَخَزَنَالُهُ ٱلرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ مِرْخَآةً حَيْثُ أَصَابَ ۞

وَٱلشَّيَطِينَ كُلَّ بَنَّآءٍ وَغَوَّاسٍ

وَءَاخَرِينَ مُقَرِّنِينَ فِي ٱلْأَصْفَادِ ﴿

هَنْذَا عَطَآؤُنَا فَأَمْنُنْ أَوْأَمْسِكْ بِغَيْرِحِسَابٍ ۞

وَإِنَّ لَهُ,عِندَنَا لَرُلْفَى وَحُسِّنَ مَثَابِ

Nabi Suleeymaan wuxuu ka dambeeyey oo dhaxlay Nabi Daa'uud wuxuuna ahaa Nabi suuban'Eebana wuxuu u sakhirrey makhluuqyadiisa, wuuna imtixaanay wuuna ku guuleystey imtixaankii'wuxuuna Eebe siiyey xukun aan cidkale oo ka dambeeysa la siin, wax kasta oo qisa ah oo taaban sharaf Nabinimada oo lagu shakiyana wax kama jiraan Fardahana wuxuu u gawracaysadaqo markey ka shuqliyeen dhaacadii. Şaad (30-40).

- 41. Xusuuso addoonkeygii Ayuub ahaa markuu u dhawaaqay (baryey) Eebihiis isagoo dhihi wuxuu itaabsiiyey shaydaan dhib iyo Cadaab.
- 42. Waxaana ku nidhi ku garaac Lugtaada (dhulka) waxaana ku nidhi kani waa Biyo meydhi ah qabowna lana cabbo.
- 43. Waxaana siinnay Caruurtiisii iyo kuwo kale oo lamid ah naxariis xagganaga ka ahaatay iyo xusuus kuwa caqliga leh.

وَٱذْكُرْعَبْدُنَا آلُوْبَ إِذْنَادَىٰ رَبَّهُۥ أَنِي مَسَّنِي ٱلشَّيْطَانُ بِمُصَّنِي ٱلشَّيْطَانُ بِمُصَّبِ وَعَذَابٍ (إِنَّ)

ۅۘۅؘۿڹۜٵڶڎؙڗٲۿڵڎؘۥۅٙڡؿ۬ۿؗم مَعَهُمْ رَحْمَةُ مِنَاوَذِكْرَىٰ لِأُولِى ٱلْأَلْبَبِ (اللهِ

44. Kuna qabo gacantaada xidhmo laamo ah kuna garaac hana jabinin dhaarta waxaana ku ognahay inuu yahay samre addoon fiican ah toobadkeenna badan.

45. Xusuuso addoomadannadii (Nabi) Ibraahim iyo Nabi Isxaaq iyo Nabi Yacquub ee ku xoog badnaa cibaadada kuna aragdheeraa (xaqa).

- 46. Anagaa u dooranay xusidda aa-khiro.
- 47. Waxayna ka yihiin agtanada kuwo la doortay oo wanaagsan.
- 48. Xusuusana Nabi Ismaaciil, Alyasac iyo Dul kifli dhamaanna waxay ahaayeen kuwo wanaagsan.

وَخُذْ بِيدِكَ ضِغْنَا فَأَضْرِب بِهِ وَلاَ تَحْدَثُ اِنَّا وَجُدْنَهُ صَابِراً نِعْمَ الْعَبَدُ إِنَّهُ وَالْآبُ اللهِ الْآبُ وَاللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ ال

Nabi Ayuub Eebe wuu imtixaamay, Eebena waa ka fayday kurbadii markuu si dhab ah u baryey, cidkastoo Eebe si toosan iyo xaq ah ugu xidhnaatana Eebe wuu aqbali ducadiisa, sidoo kale waxaa Eebe doortey Nabi Ibraahim iyo Nabi Isxaaq, Nabi Yacquub, Nabi Ismaaciil, Yasac iyo Dulkifli dhamaan waxay ahaayeen ikhyaar la doortey, waana in wanaagga iyo adkeysiga lagaga daydaa, Xaqana iyo Quraankana la raaco. Saad (41-48).

- 49. Waxaas la soo sheegey waa xusuus, kuwa dhowrsadana waxaa u sugnaaday noqosho fiican.
- 50. Janada cadninoo loo furay albaabada yey mudan.
- 51. Waxayna ku dangiigsan dhexdeeda (sariiro) waxayna u yeedhaan faakihad badan iyo Cabbid.
- 52. Waxaana agtooda ahaan Haween indhahoodu ku koobanyahay Ragooda (dhowrsoon) oo Isla eg.
- 53. Kaas waxaa leydiin yaboohay Maalinta Xisaabta (qiyaamada).
- 54. Kaasuna waa Rizqigannaga mana dhamaado.
- 55. Xaalku waa sidaas, Gaalana waxaa u sugnaadey noqosho xun.

هَٰذَاذِكُرُ ۗ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَمَـٰ َابٍ ﴿

جَنْتِعدنِ مَفنحة لهُمُ الابُوبَ ﴿ فَيُ

﴿ وَعِندَهُمُ قَصِرَتُ ٱلطَّرْفِ ٱلْرَابُ (أَنَّ اللَّهُ وَأَنَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

هَنذَامَاتُوعَدُونَ لِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ (اللهُ)

إِنَّ هَنَدَالَرِزْقُنَامَالُهُ مِن نَّفَادٍ ١

هَنذَأُ وَإِنَّ لِلطَّاخِينَ لَشَرَّمَنَابٍ (٥

56. Jahannamo yeyna gali iyadaana u xun Gogol.

- 57. Kaas waa Cadaab, ee dhadhamiya, isagoo ah Biyo kulul iyo Dhaacaanka ehelu Naarka.
- 58. Iyo mid kale oo Cadaab ah oo noocya ah.
- 59. Malaa'igtuna waxay dhihi kani waa koox idinla gali Cadaabka waxayna ku dhihi ha soo dhawaanina,waxayna galaan Naarta.

جَهَنَّم يَصْلَوْنَهَا فَإِنْسَ لَلْهَادُ ۞ هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ جَمِيدٌ وَعَسَّاقُ ۞ يَا حَرُمِن شَكْلِهِ أَزْوَجُ ۞ مَذَا فَقَ يُّمُقَنَّحِمُ مَعَكُمُ ۖ لَا مَرْحَبًا إِ

صَالُواالنَّارِ ١

Aayadaha hore waxay ka warami ehelu Jannaha iyo sida Eebe ugu Nimceeyey, oo waxkastoo khayr ah u helayaan, sidoo kale waxay ka warami Ayadaha kale xaalka ehelu Naarka iyo sida loo dulleyn, iyo waxay isu odhan iyo Cadaabka kala duwan oy lakulmi, Nabiguna wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee): Haddii Wadaan Qasaaq ah adduunka lagu daadiyo, adduunyadu way uri laheyd, waxaa wariyey Tirmadi iyo Axmed. Şaad (49-59).

- 60. Waxay ku dhaheen kuwii raacay kuwii madaxda ahaa ha soo dhawaanina (wanaag halla kulmina) idinkaa na soo galiyey Cadaabkan isagaana uxun meel lagu nagaado.
- 61. Waxayna dheheen kuwii wax raacay Eebow ruuxii nasoo galiyey Cadaabkan u siyaadi laban laab Naarta.
- 62. Waxayna dhaheen (Madaxdii) Gaalada maxaan la arkiweyney rag aan ku tirinay kuwo xun xun,
- 63. Ma waxaan ka yeelanay (adduunkii) Jees jees mise waxaa ka iishey xaggooda Araggii.
- 64. Kaasina (doodaas) waa xaq sugan oo ah dooda ehelu naarka.
- 65. Waxaad dhahdaa Nabiyow waxaan uun ahay dige, Eebe aan Eebe ahayna ma jiro ee kaliga ah awoodana badnaa.

قَالُواْبِلَ اَنْتُوَلَا مَرْحَبَّا بِكُوِّ أَنْتُوَقَدَّمْتُمُوهُ لَنَّا فَيِئْسَ الْفَسَرَارُ ۞

قَالُواْرَبَّنَامَن قَدَّمَ لَنَاهَنذَا فَزِدُهُ عَذَا بَاضِعْفَا فِٱلنَّارِ اللَّ

وَقَالُواْمَالَنَا لَانَرَىٰ رِجَالًا كُنَّانَعُدُهُم مِنَ ٱلْأَشْرَارِ ١

أَغَذُنهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ ٱلْأَبْصَارُ اللَّ

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقُّ تَخَاصُمُ أَهْلِ ٱلنَّارِ ﴿ إِنَّ

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرَّرُومَامِنْ إِلَهِ إِلَّا ٱللَّهُ ٱلْوَحِدُالْقَهَارُ ۞

66. Ee ah Eebaha samooyinka iyo dhulka iyo waxa udhaxeeyaba,ahna adkaade dambidhaaf badan.

رَبُّ ٱلسَّمَوَ تِ وَٱلْأَرْضِ وَمَابَيْنَهُمَا ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَفَّرُ (اللهُ

Aayadaha hore waxay ku xidhanyihiin kuwii ka horeeyey ee ku saabsanaa muranka iyo calaacalka ehelu Naarka Maalinta Qiyaame iyo sidey kuwii xumaanta wax kuraacay iyo kuway raaceenba isu dagaalayaan midba midka kale, iyo iney gafsanaayeen markey ku jees jeesayeen adduunkii mu'miniita sida Bilaal, Suhayb. Camaar iyo wixii la mid ahaa.

Aayadaha dambana waxay ka warami awoodda Eebe iyo kalinimadiisa iyo in isagu koonka leeyahey, Nabiguna udigaha Caalamka yahay. Saad (60-66).

- 67. Waxaad dhahdaa Nabiyow Quraanku waa war weyn.
- 68. Ood idinku ka jeedsaneysaan.
- 69. mana ogayn shirka sare (malaa'igtu) markey doodayaan (Haddaan waxyi jirin)
- 70. waxaa uun leywaxyoodey inaan ahay dige muuqda.
- 71. Xusuuso markuu Eebe ku yidhi malaa'igta anigu waxaan ka abuuri dadka (Aadam) Dhoobo.
- 72. Ee markaan ekeeyo oon ku afuufo Ruuxdeyda ugu dhaca sujuud (salaan).
- 73. Wayna sujuudey malaa'igtii dhamaantood oo idil.
- 74. Ibliis mooyee oo is kibriyey kana mid noqday gaalada.
- 75. Eebe wuxuu yidhi Ibliisow maxaa kaa reebay inaad u sujuuddo kaan ku abuuray yaddayda ma iskibrisey mise waxaad ka mid noqotay kuwa islasarreeya.
- 76. Wuxuuna yidhi anaa ka kheyroon isaga (aadam) waxaad iga abuurtey naar isagana waxaad ka abuurtey dhoobo.
- 77. Eebe wuxuu ku yidhi iiga bax samadeyda, waxaad tahay mid la dheereeyeye.

قُلْ هُونَبُوُّا عَظِيمُ ﴿ أَنْتُمُ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿ مَاكَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ إِلْلَكِلِ ٱلْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْنَصِمُونَ ﴿

إِنهُوحَمَا إِلَى َ إِلَا أَنْمَا آنَانَذِيرُ مُبِينُ ۞ إِذَ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَتِ كَمَةِ إِنِي خَلِقًا بَشَرًا مِن طِينٍ ۞ فَإِذَا سَوَيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُوحِي فَقَعُوا لَهُ مُسَجِدِينَ ۞ فَسَجَدَ الْمَلَتِ كُمُّ كُمُّهُمْ أَجْمَعُونَ ۞ إِلَّا إِنلِيسَ آسْتَكْبَرُوكَانَ مِنَ الْكَنفِرِينَ ۞

قَالَ تَبَانِيِسُ مَامَنَعَكَ أَن تَسْجُدَلِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيِّ أَن اللَّهُ لَيْمَا خَلَقْتُ بِيَدَيٍّ أَنْ

قَالَأَنَا ۚ خُنِيرٌ مِنَ أَخُلَقَنِّي مِن نَّارِ وَخَلَقَنَّهُ مِن طِينٍ

قَالَ فَأَخْرُجُ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ اللَّهُ

78. Korkaagana ha ahaato lacanade tan iyo maalinta abaalmarinta.

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِيٓ إِلَى يَوْمِ ٱلدِّينِ

Quraanku waa war weyn gaaladuna waa ka jeedsadeen'Nabiguna (naxaris iyo nabadgalyi korkiisa Eebe hayeelee) waa uun dige cad oo waxyi Eebe wax lagu ogeysiiyey. Waxaa kale ooy aayaduhu ka warameen Nabi aadam (nabadgagalyo korkiisa ha ahaatee) iyo Ibliis sida meelo badan Quraanku kusheegey, taasoo ah inuu Ibliis is kibriyey'xaqana diiday amarkii Eebana ka madax adaygay'waxaana lagu abaal mariyey in naxariistii Eebe laga dheereeyey'Eebena u cadhooday cid kastoo raacda oo xaqa iska weyneysana waxay mudan wuxuu mutay Ibliis. Saad (67-78).

- 79. Wuxuu yidhi(ibliis) Eebow i sug tan iyo maalinta la soo bixin dadka.
- 80. Eebe wuxuu yidhi waxaad ka midtahay kuwa la sugi.
- 81. Tan iyo maalinta waqtiga layaqaan ah.
- 82. Wuxuuna yidhi waxaan ku dhaartey sharaftaadee waan baadiyeyn dhamaantood.
- 83. marka laga reebo addoomadaada suuban.
- 84. Eebe wuxuu yidhi dhabtaan kusifoobaa, dhabtaana uhadlaa.
- 85. Waxaana ku dhaaran inaan kabuuxiyo Jahannamo adiga iyo inta kuraacda oo ka midah dadka dhamaan.
- 86. Waxaad dhahdaa Nabiyow idin kama warsanaayo xaqa ujuuro, mana ihi kuwa is dhiba (isku dhibawaxaan la farin).
- 87. Waxyiguna waxaan waanada caalamka ahayn ma aha.
- 88. Dhab ahaanna waxaad u ogaan doontaan warkiisa muddo ka dib.

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْ فِي ٓ إِلَى يُوْمِرُ يُبْعَثُونَ ۞ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ ٱلْمُنظَدِينَ ۞

إِلَى يَوْمِ ٱلْوَقْتِ ٱلْمَعْلُومِ ﴿

قَالَ فَبِعِزَ نِكَ لَأُغُوِينَهُمُ أَجْمَعِينَ ﴿ إِنَّهُ

إِلَّاعِبَادَكَ مِنْهُمُ ٱلْمُخْلَصِينَ ﴿

قَالَ فَٱلْحَقُّ وَٱلْحَقَّ أَقُولُ إِنَّهُا

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمِّن تَبِعكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ۞

قُلْ مَا أَسْعَلُكُو عَلَيْهِ مِنْ أَجْرِوَمَا أَنَا مِنَ لَلْتُكَلِّفِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ

إِنْهُوَ إِلَّادِكُرُ لِلْعَالَمِينَ ﴿ إِلَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه

وَلَنَعْلَمُنَّ نَبَأَهُۥبَعْدَحِينٍ ﴿

Xigmo Eebe ogyahay yuu u ogolaaday codsigii Ibliis oo ahaa in cimriga loo dheereeyo. Wuxuuna ku dhaartey colkaas inuu dadka dhumiyo marka laga reebo kuwa wanaagsan. Eebena wuxuu ku ballan qaaday inuu cadaabo Ibliis iyo inta raacdaba. Tan kale ma aha mana haboona iney noqoto diintu wax ujuuro iyo cunno lagu warsado, lana sheegto waxaanan aheyn,ama leysku dhibo waxaan lagu farin. Quraankuna waa waanada iyo naxariista adduunka oo dhan, ayna waajib tahay in la raaco laguna dhaqmo, haddii kale waxaa dhabahaan loo ogaan warkiisa. Saad (79-88).

Magaca Eebe yaana ku billabeynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- Soo dajinta Kitaabka (Quraanka) wuxuu ka ahaadey xagga Eebaha adkaada ee falka san.
- 2. Annagaana kuugu soo dajinay Nabiyow Kitaabka si xaq ah, ee caabud Eebe adoo u kali yeeli Diinta.
- 3. Diinta khaaliska ahna waxay u sugnaatey Eebe, kuwa ka yeesha Eebe ka sokow awliyo waxay odhan uma caabudno inay Eebe noo dhaweeyaan mooyee dhawaansho, Eebaana kala xukumi dadka dhexdooda waxay isku diidaan, Eebana ma hanuuniyo Been badane gaalnimobadan.
- 4. Hadduu doono Eebe inuu yeesho ilmo wuxuu ka dooran lahaa wuxuu abuuro wuxuu doono waa nazahanyahey, waana Eebaha kalida ah ee awoodda badan.
- 5. Isagaa abuuray samooyinka iyo dhulkaba si dhab ah, wuxuuna Habeenka ku daboolaa Maalinta, Maalintana ku daboolaa Habeenka, wuxuuuna sakhiray Qorraxda iyo Dayaxa, mid walbana wuxuu ku socdaa muddo magacaaban, Eebana waa adkaade dambi dhaafbadan.

بِسْ وَلَّهُ الْحَنْكِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ اللَّهِ الْحَفْرِ الْحَيْمِ اللَّهِ الْحَفْرِ الْحَيْمِ اللَّهِ الْكَالِكِ الْكَالِكِ الْكَالِكِ الْكَالِكِ اللَّهِ الْحَقِي فَاعْبُدِ اللَّهِ اللَّهُ اللْحُلْمُ اللَّهُ اللْمُعْمِلُولُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُولُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُ اللَّهُ

خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلأَرْضَ بِٱلْحَقِّ بُكُوِرُٱلَيْلَ عَلَىٱلنَّهَادِ وَيُكَوِّرُٱلنَّهَارَعَلَ ٱلْيَلِّ وَسَخَرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْفَمَرِّ كُلُّ يَجْرِي لِأَجَلِ مُّكَمَّىُ ٱلَاهُوَٱلْعَزِيرُٱلْغَفْرُ ۞

Eebe wuxuu ka waramey sida meelo badan aan ku soo marray sharafta Quraanka iyo weynidiisaba, maxaayeeley waxaa soo dajiyey ooku hadley Eebaha weyn ee xigmada badan, sidaas daraadeed ey waajib tahay in la raaco Quraankaas Eebana si dhab ah loo caabudo, ciiddii caabudda wax isaga ka soo hadhayna waxay la kulmi khasaare iyo qoomamo, maxaayeeley Eebe waxaa loogu dhawaadaa Camal fiican, mana liibaano beenaale iyo gaal midna. Eebana waa ka kaaftoonyahay inuu yeesho ilmo, hadduu doonana waxuuu ka yeelan lahaa wuxuu rabo, waase ka nasahanyahay umana baahna maxaayeeley waa Eebaha awooda leh ee abuuray Cirka, Dhulka, habeenka, Maalinta, Qoraxda iyo dayaxaba dhammaantoodna u sakhirey sidii loo abuurey. Az-Zumar (1-5).

- 6. Wuxuu idinka abuurey naf kaliya (Nabi aadam) markaasuu Eebe ka yeeley (ka abuurey) xagga aadam haweeneydiisi (Xaawo) wuxuuna Eebe idiin soo dajiyey xoolaha siddeed nooc oo ka mid ah, wuxuuna idinku abuurey uurka hooyadin abuurid ka dambeyso abuurid saddex mugdi dhexdooda saasna waxaa yeela Eebaha idin barbaariya, isagaana iska leh xukunka, Eebe mooyee ilaah kale majiro, ee xaggee laydiinka iili (Xaqa).
- 7. Haddaad gaalowdaan dadow Eebe waa idinka kaaftoomey, ugamana raalli aha addoomadiisa gaalnimo, hadaad ku mahdisaanna wuu idin ka raalli noqon, nafna naf kale danbigeeda ma qaaddo,waxaana leydiin celin Eebihiin xaggiisa, wuxuuna idiin ka warrami waxaad camal fasheen,wuuna ogyahey waxa laabta (qalbiga) ku sugan.
- 8. Markuu dadka taabto dhib wuxuu baryaa Eebihiis isagoo u noqon, markuuse Nicmo siiyo wuu illoobaa wuxuu baryey horey, wuxuuna u yeelaa Eebe shariigyo si uu uga baadiyeeyo (kaasi) jidka Eebe, waxaad dhahdaa ku raaxaysogaalnimadaada wax yar waxaad ka mid tahay ehelu naarke.

خَلَقَكُو مِن نَفْسِ وَحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنزَلَ لَكُو مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِينَةَ أَزُوَجُ يَخْلُقُكُمْ فِ بُطُونِ أُمَّهَ يَحِثُمْ خَلَقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقِ فِ ظُلُمَتِ ثَلَاثٍ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَـهُ الْمُلْكُ لَا إِلَى الْمُوتَّ فَانَى تُصَمَرُونَ الْ

ٳڹؾؘڬڡؙۯؙۅٲڡؘٳػٲڵڡٞۼؘؿؙؖۼٮٛڬٛؠؖٚ۫ۅؘڵٳؽۯڞڸۼؚۘڹٳۮؚۄ ٲڶػؙڡٞ۫ڒؖٷٳڹٮؘٞۺٛػؙۯۅٲؽۯۻۿڶػٛؠۨۨ۫ۅؘڵٲٮٙڔ۫ۯؙۅٲۮؚۯۊٞ ۅؚۯ۫ۯٲؙڂ۫ڔػۨۛڞٛٛؠٙٳڬڕؽؚڮٛۄؙڡٞۯڃڠڪٛؠ۫ڣؘؽؙڹؚۜؿڎٛػؗؠ ؠؚڡٙٲڬؙؽؙؗؠ۫ٙؾؘڡ۫ڡؘڷۅڹۧ۠ٳؽؘۿۥۼڸۑڞؙٳڽؚۮؘٵؾٵڶڞۘۮۅڔ۞

وَإِذَا مَسَّ أَلْإِنسَنَ ضُرُّدَ عَارَبَهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
 مُ إِذَا حَوَّلُهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِى مَاكَانَ يَدْعُوۤ الِلَيْهِ
 مِن قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَا دَالِيْضِلَ عَن سَبِيلِهِ عَلَى اللَّهِ الْنَادِ الْمَالِيَضِلَ عَن سَبِيلِهِ عَلَى اللَّالِ اللَّهِ الْنَادِ الْمَالِقَاتِ اللَّهُ اللِّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْلِي الْمُنْ الْمُنْ الْمُلِمُ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْ

Wuxuu Eebe halkan ku taxay nicmooyin badan oos u nicmeeyey addoomadiisa'taasoo ah abuuriddiisa Xoolaha uu inoo abuurey, uurka hooyoo inagu nooleeyey inaguna abuuray mugdiyo saddex ah dhexdood, hadduu dadkoo dhan gaaloobana Eebe wax ma yeeleyso, mana rabo gaalimo'mahadoodana wuu jecelyahay nafna mid kale dambigeed ma qaado, xagga Eebaana loo noqon'ruux walbana wuxuu uga warrami wuxuu camal faley'illeen waxwalba waa ogyahaye'mana haboona in dhibkana Eebe la xusuusto ladnaantana la halmaamo loona yeelo shariigyo'cidda saas yeeshana waxyarbey aduunka ku raaxaysan Naarna way gali. Az-Zumar (6-8).

9. Ruux tukan oo Eebe adeece saacadaha habeenka isagoo sujuudsan oo taagan kana digtoon aakhiro quudarreynayana naxariista Eebihiis (Ma la midbaa cidaan saas faleynin). waxaad dhahdaa Nabiyow ma egyihiin

waxaad dhahdaa Nabiyow ma egyihiin kuwa wax yaqaanna iyo kuwaan wax aqoonin, waxaa uun waantoomi kuwa caqliga leh.

أَمَنْ هُوَقَنِتُ ءَانَاءَ أَلَيْلِ سَاجِدَا وَقَابِمَا يَحُذُرُ ٱلْآخِرَةَ وَيَرْجُواْ رَحْمَةَ رَبِدٍ ءَقُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُواْ ٱلْأَلْبَبِ ﴿

- 10. Waxaad dhahdaa Nabiyow addoomadeyda xaqa rumeeyow ka dhowrsada Eebihiin, ciddii wanaag fashana addooomadeyda waxaa usugnaadey wanaag, dhulka Eebena waa waasac (ee ku caabuda) waxaa uun loo oofiyaa (dhameyaa) kuwa samra ajrigooda xisaab la'aan.
- 11. Waxaad dhahdaa Nabiyow waxaa lay faray inaan caabudo Eebe anoo u kali yeeli diinta.
- 12. Waxaana ley faray inaan noqdo kan ugu horreeya muslimiinta.

قُلْ يَعِبَادِ الَّذِينَ ءَامَنُواْ اَنَقُواْ رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ اَحْسَنُواْ فِي هَنذِهِ الدُّنْيَ احَسَنَةُ وَأَرْضُ اللهِ وَسِعَةُ إِنَّمَا يُوفَّى الصَّنِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِحِسَابٍ ﴿

قُلْ إِنِّ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدُ اللَّهَ مُغْلِصًا لَّهُ ٱلدِّينَ إِنَّ

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ ٱلْمُسْلِمِينَ ١

Dhab ahaan ma sinna mana eka ruux Eebe kayaaba kuna dadaala khayrka iyo wanaagga iyo mid xumaanta qasta oon cabsida Eebeba xusuusan, sideyna u ekeyn ruux cilmi wax anfaca oos Eebe ugu dhawaado yaqaan mid jaahil ah oon wax aqoon iskana dhaga la'sidookale ma eka ruux caqli badan oo Eebe iyo abaalmarintiisa xusuusan iyo midaan xilba iskasaarin. Eebana wuxuu faray addoomadiisa inay ka dhawrsadaan, wanaagna falaan si ay wanaagga uhelaan, samirkooda ajirkiisana xisaab la'aan loogu oofiyo'caabudidana loo kali yeelo Eebe isagoo lagu dayan (Nabiga naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) madaxda iyo hanuunka u ahaa umadda'Imaam Awsaci wuxuu yidhi: Kuwa samra ajriga looma miisaamo loomana miiso ee waa loo daraa. Az-Zumar (9-12).

- 13. waxaad dhahdaa Nabiyoow anigu waxaan ka cabsan hadaan caasiyo Eebahay cadaab maalin weyn.
- 14. Waxaad dhahdaa Eebe uun baan caabudi anoo ukaliyeeli Diintayda.
- 15. Ee caabuda Gaaloy waxaad doontaan Eebe ka sokow, waxaadna dhahdaa kuwa khasaaray waa kuwa khasaariyey Naftooda. iyo Ehelkoodii Maalinta Qiyaame, taasina waa khasaaraha cad.
- 16. Korkooda waxaa ah lakabyo Naar ah, hoostoodana waxaa ah lakabyo Naar ah, kaasina waa waxa Eebe ku cabsi galiyo (ugu digo) addoomadiisa ee addoomadeydoow iga dhawrsada.
- 17. Kuwa ka fogaaday inay caabudaan shaydaan (iyo xuma fare) oo Eebe u noqday waxaa usugnaaday Bishaaro ee u bishaaree addoomadayda.

قُلْ إِنِّ آَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يُوْمٍ عَظِيمٍ ١

قُلُ اللَّهَ أَعْبُدُ مُغَلِصًا لَّهُ, ديني ﴿ إِنَّا

فَاعْبُدُواْمَاشِنْتُمُ مِّن دُونِدِ ۚ قُلْ إِنَّ ٱلْخَسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا ٱنفُسَهُمْ وَأَهْلِيمِمْ يَوْمَ ٱلْقِيكَمَةَ أَلَا ذَلِكَ هُوَالْخُسْرَانُ ٱلْمُبِينُ ۞

لَهُمُ مِن فَوْقِهِمْ ظُلَلُ مِنَ ٱلنَّارِ وَمِن تَعْنِيمٌ ظُلَلُّ ذَالِكَ يُخَوِّفُ ٱللَّهُ بِهِ عِبَادَةً، يَعِبَادِ فَأَنَّقُونِ ﴿

وَٱلَّذِينَ ٱجۡتَنَبُواۡ الطَّلْعُوتَ اَن يَعۡبُدُوهَا وَاَنَابُوۤ الِلَّالَةِ وَٱلَّذِينَ اَجْتَبُدُوهَا وَاَنَابُوۤ الِلَّالَةِ وَاللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْعِبَادِ ۞

18. Ee ah kuwa dhageysta hadalka oo raaca kiisa fiican, kuwaasna waa kuwa Eebe hanuuniyey, kuwaasna iyaga uunbaa ah kuwa caqliga leh.

ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَـتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُۥ أُوْلَتِكَ الَّذِينَ هَدَ لَهُمُ اللَّهُ وَأُولَتِكَ هُمُ أُوْلُوا ٱلْأَلْبَبِ ۞

Hadduu Eebe faray Nabiga (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) inuusan Eebe khilaafin cibaadadana ukali yeelo waxay kutusin inuu dadka kalena ka daranyahay, Jidkuna waa cadyahay cidwalbana way aragtaa, waxaase khasaara dhab ah ku dhacday kuwa ay kala tagaan isna waayaan Ehelkoodii maalinta qiyaame Naarna galaan, waana khasaare mid la mid ah uusan jirin'mar haday Naaru kor iyo hoosba ka koobtay, kuwa mu'miniinta dhabta ah ee caqliga badan Bishaarada muta waa kuwaan raacin caabudinna wax Eebe ka soohadhay oo shaydaan kasta ah iyo wax kastoon xaq ahayn, Aayadduna waxay ka digi in xumaanleysku raaco.

Juz' 23

Ibnu Cabaas waxaa laga wariyey kuwaasi waa kuwa markey maqlaan xumaan iyo samaan ka warrama samaanta'kana taga xumaanta oon ka sheekeeynin. Az-Zumar (13-18).

- 19. Ruuxay u waajibtay ereyga cadaab ma adaa Nabiyoow ka korin cid Naar gali.
- 20. kuwa ka dhawrsaday Eebahoodse waxay mudan Qawlado (Janno) oo qawlada kale ka korreeyaan sifiicanna (udhisan).waxaana dhexsocda Wabiyaalkii,waana yabooh Eebe,mana baajiyo Eebe yaboohissa.
- 21. Miyaadan arkeyn in Eebe ka soodajiyey samada biyo oo markaas uu galin dhulka iyagoo ka soo burqan dhulka, markaasna Eebe ku soo bixin Beer midabkeedu kala duwanyahay markaas ka dibna uu ingagi ood arki isagoo cawlan, kadibna kayeeli bur bur, arrintaasna waxay xusuus u tahay kuwa caqliga leh.
- 22. Ruux Eebe uwaasiciyey Laabtiisa Islaamka oo nuurka Eebe ku sugan ma lamidbaa (mid la daboolay) halaag wuxuu u sugnaaday kuwey ka ingagtay quluubtoodu xuska Eebe (Quraanka) kuwaasina waa kuwa baadi cad kusugan.

أَفَمَنْحَقَ عَلَيْهِ كِلِمَهُ ٱلْعَذَابِ أَفَأَنَتَ تُنقِذُمَن فِي النَّادِ ﴿ لَكِنِ الَّذِينَ اَنْقَوْأَرَبَّهُمْ لَمُمْ عُرُفٌ مِّن فَوْقِهَا عُرُفُ مَّنِينَةٌ تَّجَرِي مِن تَغْيَهَ ٱلْأَنْهُرُّ وَعُدَاللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ ٱلْمِيعَادَ ﴿

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اَلَّهَ أَزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَسَلَكُهُ. سَنبِيعَ فِ ٱلْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ وَزَعًا تُخْلِفاً ٱلْوَنُهُ. ثُمَّ يَهِيجُ فَ مَّرَنهُ مُصْفَ كَاثُو يُخْعَلُهُ. حُطَاعًا إِنَّ فِ ذَلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُوْلِى ٱلْأَلْبَبِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ﴾

أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ الْإِسْلَامِ فَهُوعَكَى نُورِ مِن رَّبِهِ ۚ فَوَيْلٌ لِلْقَسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ أَوْلَتَإِكَ فِي ضَلَالِمُّ مِينٍ ۞

Nabiga (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu Eebe faray inuu dadka xaqa gaadhsiiyo, korkiisase ma saara inuu xoog wax ku hanuuniyo ama cid naaru u waajibtay koriyo, kuwa Eebe ka dhawrsadase waxay mudan wanaag iyo darajooyin Janno, Eebana ma baajiyo yaboohiisa. Awoodda Eebana waxaa kutusin siduu Roobka u keeno cunanna ugu soobixiyo, arintaasina waa waxay ku waana qaataan kuwa caqliga badan. Ruuxii Eebe hanuuniyana oo qalbiga uwaasiciyo la mid ma aha mid dhumay. Ibnu Kathiir wuxuu yidhi waxaa liibaanay Ruuxii xaalkiisu wanaag ku dhamaado. Az-Zumar (19-22).

- 23. Eebaa soo dejiyey kan ugu fiican hadal, kitaabuu soo dajiyey isu eg. oo soo noqnoqda, ay lana qamandhacyooto Jidhka kuwa ka yaaba Eebahood, markaasay la jilci jidhkoodu iyo quluubtoodu xusuusta Eebe, arrintaasuna waa hanuunka Eebe uu ku hanuuniyo cidduu doono, ruuxuu Eebe dhumiyana ma jiro cid hanuunin.
- 24. Ma ruux wajigiisa kaga gabada cadaab xun maalinta qiyaame mala midbaa mid aan saas ahayn, waxaana loo yidhaa daalimiinta dhadhamiya waxaad kasban Jirteen, (abaalkiisii).
- 25. Waxaa beeniyey (xaqa) kuwii ka horreeyey (gaaladan) wuxuuna uga yimid cadaabku meelayn kasayn.
- 26. Markaasuu Eebe dhadhansiiyay dulli nolasha adduunyo, cadaabka aakhiraana weyn hadday wax garan.

اللهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِنْنَا مُتَشَدِهَا مَثَانِى نَقْشَعِرُ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْتَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُ هُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهُ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِى بِهِ عَمَن يَشَكَآهُ وَمَن يُضَّلِلِ اللَّهُ فَا اللَّهُ مِنْ هَادٍ ﴿ اللَّهَ اللَّهُ اللَّهُ مِنْ هَادٍ ﴿ اللَّهَ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَنْ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُ

كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَأَنَىٰهُمُ ٱلْعَـٰذَابُ مِنْ حَيْثُ لَايَشَّعُرُونَ ۞

فَأَذَا قَهُمُ اللَّهُ ٱلْخِزْى فِ ٱلْحَيَوْةِ ٱلدُّنَيَّ أُولَعَذَابُ ٱلْآخِرَةِ ٱكْبَرُّلُوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ۞

Eebaa soo dajiyey Quraan ugu fiican uguna Runbadan hadal isagoo isu eg soona noqnoqda'akhriskiisana mu'miniintu lacabsato, kuna faraxdo, hanuunkuna wuxuu ku jiraa awoodda Eebe ee weyn, waase in xaqa lagu dadaalo mana sinna ruux cadaabka waji waji ugu dhici iyo mid Janada ku dhexmushaaxi. cidwalbana waxay la kulmi waxay hormarsatay, daalimiintuna waxay mudan cadaab daran, Gaaladuna ama ha horeeyo ama ha dambeeyee waxaa caadadooda ka mid ah xaq diidiyo madax adeyg xun, miyeyse ka nabadgali ciqaabta Eebe taasoo uga imaan meeleyn filayn iyo duli adduun iyo aakhiroba, Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Gaalada waxaa lala aadi Naarta iyagoo Gacmuhu xidh xidhanyihiin markaasaa lagu tuuri Naarta wax naartu taabatana waxaa ugu horeeyn wajigooda. Az-Zumar (23-26).

- 27. Dhabbaan ugu caddayney dadka Quraanka tusaale kasta inay waantoobaan,
- 28. Waana Quraan carabi ku (qoran) oon qallooclahayn may dhawrsadaan.
- 29. Eebe wuxuu qadaray tusaale nin dad wadaagaan iskuna khilaafsan iyo mid usugnaada ruux si gaar ah ma egyihiin tusaale ahaan. mahad Eebaa iska leh dadka badidiisna ma oga.
- 30. Adigu waad dhiman iyaguna (Gaaladu) way dhiman.

وَلَقَدْ ضَرَيْنَ الِلنَّاسِ فِي هَذَا الْفُرَّ انِ مِن كُلِ مَثَلِ لَعَلَهُمْ يَنَدَّكُرُونَ ۞ فُرَّ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَا فِيهِ شُرَكَا أَهُمْ يَنَقُونَ ۞ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَا فِيهِ شُرَكَا أَهُمُ مَتَشَكِسُونَ وَرَجُلَا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَشْتَوِينِ مَثَلًا الْخَمَدُ لِلَّهِ بِثَلُ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞ إِنَّكَ مَيْتُ وَإِنَّهُمْ مَيْتُونَ ۞

- 31. Markaas maalinta qiyaame waxaad ku doodaysaan Eebihiin agtiisa.
- 32. Yaa ka dulmi badan Ruux ku been abuurtey Eebe korkiisa oo beeniyey runta (Xaqa) markuu uyimid, miyeyna ahayn Jahannamo Guriga Gaalada.
- 33. Kii la yimid Runta iyo kii rumeeyey waa dhawrsadeen.
- 34. Waxayna ku leeyihiin Eebe agtiisa waxay doonaan taasina waa abaalmarinta kuwa wanaagga fala.
- 35. Si Eebe uga asturo wixii xumaa oy camal faleen, kuna abaal mariyo ajirkii ugu fiicnaa waxay falayeen.

Quraankan wax badan baa lagu soo cel celiyay cadaymo iyo tusaalooyin badan si loogu waantoomo, isagoo ah Quraan fasiix ah Carabina ku qoran'mana sinna wax dad isdiidan ka dhaxeeya iyo wax cid kali ah ugaar ah, saasayna u ekeyn mu'min iyo Gaal iyo camalkooda'xaalkuna wuxuu ku dhamaan in la dhiman muslim iyo Gaalba'markaas lagu doodi Eebe agtiisa, wax la dulmi ahna ma jiro cid Eebe ku been abuuratay xaqa uyimidna beenisay waxayna ku hoyan Naarta Jahannamo. Kiise xaqa la yimid oo ah Nabiga iyo Nabiyadii kale iyo kuwii rumeeyeyba waa kuwo Eebe ka yaaba xumaantana ka dhawrsada waxayna mudan wanaag iyo sharaf, Rasuulkuna wuxuu yidhi: (naxariis iyo nabadgalyo Korkiisa Eebe ha yeelee) waxaa la kicin Qiyaamada madaxdoodii oo khaa'in ah waxaana la doodi dadkiisii wayna ka guuleysan markaasaa lagu odhan waxaad awdaa dhan ka mid ah dhinacyada Jahannamo (Naarta gal) waxaa wariyey Bazaar. Az-Zumar (27-35).

- 36. Miyuusan ahayn Eebe kufillaha addoonkiisa waxay kugu cabsi galin waxa Eebe ka soo hadhay (ay caabudi) ruux Eebe dhumiyeyna ma laha cid hanuunin.
- 37. Cid Eebe hanuuniyeyna ma jiro wax dhumin, Eebana miyuusan ahayn adkaade aarsada.
- 38. Hadaad warsato Gaalada yaa abuuray Cirka iyo Dhulka waxay odhan Eebe, waxaad dhahdaa bal ka warrama waxaad caabudaysaan Eebe ka

أَلِيْسَ ٱللَّهُ يُحَافٍ عَبْدَهُ أَوْيُعُوِّفُونَكَ بِاللَّذِينَ مَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿

وَمَن يَهْدِ اللَّهُ فَالَهُ, مِن مُّضِلِّ اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّذِالْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُلُمُ اللْمُلْمُلُمُ اللْمُلْمُلُمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُلُمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُلْمُ اللَّهُ

sokow hadduu ila doono Eebe dhib miyey yihiin kuwa fayda dhibka ama hadduu ila doono naxariis ma joojin karaan naxariistiisa, waxaad dhahdaa waxaa i kaafiya Eebe ee korkiisa ha tala saarteen kuwa tala saaran.

- 39. Waxaad dhahdaa qoomkayoow sidaadtihiin u camalfala anna waan camal faliye waadna ogaandoontaan.
- 40. Ruuxu u yimaado cadaab dulleeya oo ku dago korkiisa cadaab joogta ah.

إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضَرِّهِ لَ هُنَّ كَشِفَتُ ضُرِّهِ الْمُنَّ كَشِفَتُ ضُرِّهِ الْمُنَّ كَشَفِعَ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ الْمَالَّ الْمُتَوَكِّلُونَ الْمَالَّ الْمُتَوَكِّلُونَ الْمَالَّ فَلْ مَكَانَئِكُمُ مَلَّا فَلْ مَكَانَئِكُمُ مَلَوْا عَلَىٰ مَكَانَئِكُمُ مَلَوْا عَلَىٰ مَكَانَئِكُمُ مَلَوْ اللَّهُ عَنْ مِلْ أَفْسَوْفَ تَعْلَمُونَ اللَّهُ عَنْ اللَّهِ عَذَا اللَّهُ يُعْزِيدٍ وَيَحِلُّ مَنَ اللَّهُ عَذَا اللَّهُ يَعْزِيدٍ وَيَحِلُ اللَّهُ عَذَا اللَّهُ عَنْ إِيدٍ وَيَحِلُّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ الللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ

Eebaha awoodda leh waa ku filanyahay addoomadiisa mana aha in dadka lagu cabsigaliyo waxa ka soohadhay, hanuun iyo dhumidba waa awood Eebe'wuxuu doono yuuna falaa cidduu doonana wuu ka aarsadaa, Gaalana waa ogyihiin in Cirka iyo Dhulkaba Eebe abuuray'wax dhib ah iyo wax wanaag ahna cid aan Eebe ahayn ma awoodo isagaana kaafiya dadka ee isaga uun ha la talo saarto, Nabiga iyo inta raacday waxay qaadi wadada xaqa ah ee toosan, Gaalana waxay u leexatey meel xun'cid walbana saas ha ahaato waxaa la ogaan doonaa cidduu haleelo cadaab joogta ah oo wax dulleeya. Tirmidi wuxuu wariyay: Waxaa liibaaney ruux lagu hanuuniyey Islaamka, noloshiisuna ahaatey cunno maalmeed'kuna qancay. Az-Zumar (36-40).

- 41. Annagaa kugu soodajinay Kitaabka (Quraanka) Dadka dartiis si dhab ah, ruuxii hanuunana wuxuu anfici naftiisa, kii dhumana wuxuu dhibi naftiisa, adiguna Nabiyow kama tihid wakiil.
- 42. Eebaa oofsada nafta markay dhiman iyo tii aan dhimanin ee hurudday,wuxuuna hayn tuu geerida ku xukumay wuxuuna siideyn tii kale tan iyo muddo magacaaban, arrintaasna aayaad (Calaamooyin) yaa ugu sugan ciddii fikireysa.
- 43. Mise waxay ka yeesheen Eebe wax ka soohadhay shafeecayaal, waxaad dhahdaa (oo ma kayeelanyesaan) xaataa haddayna wax hananayn waxna kasayn.
- 44. Waxaad dhahdaa Eebaa iska leh shafeeco oo dhan, waxaana u sugnaaday xukunka Cirka iyo Dhulka xaggiisaana leydiin celin.

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِئْبَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَكَ فَلِنَفْسِهِ - وَمَن صَلَّ فَإِنَمَا يَضِلُ عَلَيْهَ أَوْمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿ يَضِلُ عَلَيْهَا أَوْمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿ اللَّهُ يَتَوَقَّ الْأَنْفُسِ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهِ كَالْفَيْمُسِكُ التِّي قَضَى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأَخْرَى إِنَّ إِنَّ أَجَلِ مُسَمِّعً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَا يَسْتِ لِقَوْمٍ يَنْفَكُرُونَ ﴾

ٱڔؚٳٲۼۧۜڂؘۮؙۅٳ۬ڡؚڹۮۅڹؚٳڷٮٞ؞ؚۺؙڡؘؗعٙٲۦۧٛڠؙڶٲۊٙڵۊؚۛۛٛٛٛٛػٵڹؙۅ۬ٳ ؘ؆ڽٮٞڡ۫ڸؚػؙۅؙڽؘۺؠ۫ۓٵۅؘڵٳؠڡ۫ڣؚڷۅٮٛ۞ٛ

> قُل لِلَهَ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا لَّهُ مُلْكُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾

45. Marka la xuso Eebe kaliya waxaa diidda qalbiyada kuwaan rumeynin aakhiro markii la xuso waxa Eebe ka soo hadhayna markaasay bishaareystaan farxaan.

ۅٙٳؚۮؘٵڎؙڮۯٲڵڷؖؗٷڝۧۮؗٲٲۺ۫ٙڡۘٲڒؘؾۛڡ۠ڷؙۅۘۘۻؙٲڶٙڎؚڽڹؘ ڵٲؽؙۊؚٞڡڹؙۅٮؘٷڷؚڵؘڿؚۯٙڐۣۨۅٙٳۮؘٵڎؙڮۯٲڵٙڎؚڽڹؘ ڡؚڹۮؙۅڹڡؚۦٳۮؘٲۿؙؠۧؠۺۜٮٞڹٝۺؚۯۘۅڹٛ۞

Quraanka Eebaa xaq ku soo dajiyey si loogu dhaqmo, xagga rumeynta ku dhaqanka, iskuxukunka iyo raaciddiisa si dhab ah, Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) cidna kuma qasbo xaqa ee wuxuu u caddeeyay dhabta, cidii markaas dhunta ama hanuunta waa isaga iyo dantiis, Nabiguna wakiil kama aha, awoodana Eebaa iska leh'nafta dadkana waa midka midna dili markuu doono midna fasixi sida marka la hurdo'waana arrin ciddii caqli leh ay ku waano qaadato, tan kale shafeecada Eebaa iska leh illeen isagaa xukuma Cirka iyo Dhulkaba leh'cid uusan fasixinna ma shafeecdo, ee waa in isaga la weydiistaa si dhab ahna loo caabudo mana aha in marka Eebe kaliya la xuso la dido'marka waxyaalo kale lala xusana la farxo sida Gaaladii. Xusid Eebaa mudan. Az-Zumar (41-45).

Juz' 24

- 46. Waxaad dhahdaa Nabiyow Eebow adaa abuuray Cirka iyo dhulka ogna waxa maqan iyo waxa joogaadaase kala bixin addoomadaada dhexdooda waxay isku Khilaafsanyihiin.
- 47. Hadday kuwii dulmiga falay waxa dhulka ku sugan dhamaantii iyo wax la mid ah leeyihiin way iskaga furan lahaayeen Cadaabka Maalinta Qiyaamaha, waxaana uga muuqday xagga Eebe Waxayn maleeysanaynin.
- 48. Waxaana u muuqday xumaantay kasbadeen, waxaana ku dhacay waxay ku jees jeesi jireen.
- 49. Markuu dhibtaabto dadku wuu na baryayaa, markaanse siino Nicmo wuxuu dhahaa waxaa la i siiyey waan mutaa, saas ma aha ee waannu imtixaami mase oga badankood.
- 50. Waxaa saas yidhi kuwii ka horeeyey waxna uma tarin waxay kasbadeen.
- 51. Waxaana ku dhacay xumaantay kasbadeen, kuwii dulmifalay oo ka mid ahaa kuwaas waxaa ku dhici xumaantey kasbadeen, namana daaliyaan.

قُلُ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَ تِ وَ ٱلْأَرْضِ عَلِمَ ٱلْغَيْبِ وَالشَّكَدَةِ أَنتَ تَحَكُّمُ مُتنَ عَادكَ في مَا كَانُواْ فِيهِ يَغْنَلِفُوكَ ١ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ طَلَمُواْ مَا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ, مَعَهُ, لَا فَئِدَ وَأَنه عِن سُوعِ ٱلْعَذَابِ يَوْمَ ٱلْقِيكَمَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ ٱللَّهِ مَالَمْ يَكُونُواْ يَعْنَسِبُونَ ١ وَبَدَا لَهُمُ سَيِّنَاتُ مَاكَسَبُواْ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوابِهِ، يَسْتَهْزِءُونَ ١ فَإِذَا مَسَ ٱلَّانِسَانَ ضُرُّ وَعَانَا ثُمَّ إِذَا حَوَّ لَنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّاقَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ, عَلَى عِلْمْ بَلْهِيَ فِتْ نَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ١ قَدْ قَالَمَا ٱلَّذِينَ مِن قَيْلِهِمْ فَمَا أَغُنَّى عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ١ فَأَصَابَهُمْ سَيِتَاتُ مَا كَسَبُواْ وَٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنْ هَنَوُلآءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُواْ وَمَاهُم بِمُعَجزِينَ ١ 52. Miyeyna ogayn inuu Eebe u waasiciyo Rizqiga cidduu doono kuna cidhiidhyo (cidduu doono) arrintaasna waxaa ugu sugan aayad ciddii wax rumeyn.

أُوَلَمْ يَعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّ فِ ذَلِكَ لَا يَكتِ لِفَوْمِ يُوْمِنُونَ ۞

Eebaa wax kasta aheysiiyey awoodana leh, kala bixin Dadka Qiiyaamada'maalintaas oo Gaaladu isku furan lahaayeen wax kasta haddii la siiyo, waxaana ku dhici waxayna maleysanayn iyadoo lagu abaalmarin kibirkoodii iyo jees jees koodii'mana haboona in marka dhib kugu dhacana aad Eebe baridid, markuu khayr ku siiyana aad dhahdaa waan mutaa, sidii gaaladii hore oon waxba utarin waxay kasbanayeen'waxaana dhab ah in cidwalba la abaal marin ama ha horeeyo ama ha dambeeyee, Eebaana nolasha waasiciya ama ku cidhiidhya'xigmad darteed, si ciddii xaqa rumeysay ugu waano qaadato, Qurdhubi wuxuu yidhi: Waxaa loo xusay kuwa xaqa rumeeyey waxay ogyihiin inuu waasicinta Rizqiga ay tahay imtixaan lagana yaabo cidhiidhintiisu inay wayneyn tahay. Az-Zumar (46-52).

- 53. Waxaad dhahdaa Nabiyow addoomadayda ku xad gudbay Naftoodow ha ka quusanina naxariista Eebe, Eebaa dhaafa danbiyada dhamaantoode, waana dambi dhaafbadane naxariis badane.
- 54. U noqda Eebihiin una hogaansama ka hor cadaab idiin ku yimaaddoon laydiinkana gargaarayn.
- 55. Raaca kan wanaagsan ee laydiinka soo dajiyey Eebe xaggiisa, ka hor cadaab idinku yimaadda kado, idinkoon ogayn.
- 56. Ama odhan nafu shaleyte waxaan ku gaboodfalay cibaadada Eebe waxaana ahaa kuwa jees jeesa.
- 57. Ama ayan odhan haddii Eebe ihanuuniyo waxaan noqon lahaa kuwa dhawrsada.
- 58. Ama ayan odhan markay aragto cadaabka hadday noqosho iisugnaan laheyd waxaan ahaan lahaa kuwa samo fala.
- 59. Saas ma ah ee waxaa kuu yimid aayaadkaygii waadna beenisay waadna

﴿ قُلْ يَعِبَادِى ٱلَّذِينَ أَسْرَفُواْ عَلَى ٱلْفُسِهِمْ لَانَقَ نَطُواْ مِن رَّمْمَةِ ٱللَّهَ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ ٱلدُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ ٱلْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿

وَأَنِيبُوٓ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُواْلَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيكُمُ ٱلْعَذَابُ ثُمَّ لَانْصَرُونَ ﴿

وَاتَّبِعُوَا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّيِّكُمُ مِن فَبْلِ أَن يَأْلِيكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُ مُلاَ تَشْعُرُونَ ﴿ اَن تَقُولُ نَفْسُ بَحَمْرَتَى عَلَى مَافَرَطَتُ فِ جَنْبِ اللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿ أَوْنَقُولَ لَوْ أَنَ السَّخِرِينَ ﴿ مَنَ الْمُنَقِّدِكُ لَقَ أَن اللَّهَ هَدَعِنِي لَكُنتُ مِنَ الْمُنَقِّدِي ﴾

أَوْتَقُولَ حِينَ تَرَى ٱلْعَدَابَ لَوْأَتَ لِي كَرِّهُ فَأَكُونَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ۞

بَلَىٰ قَدْ جَآءَ تُكَ ءَايَنِي فَكَذَّبْتَ بِهَا

iswaynaysay waxaadna ka mid noqotay gaalada.

وَٱسْتَكْبَرْتَ وَكُنتَ مِنَ ٱلْكَفِرِينَ ﴿

Dadku way gafayaan had iyo jeer Eebana wuxuu ugu bishaareeyay addoomadiisa Mu'miniinta ah inayna ka quusan naxariistiisa waa dambi dhaafee'loona noqdo Eebe'loona hogaansamo Geeri iyo Qiyaame ka hor. taasoon calaacal iyo catow iyo iceliya aan wax tarayn, maxaa yeelay xaqu waa cadyahay cidii isla waynaata oo xaqa diidana waxay ka mid noqon gaalada xaqdiidayaasha ah, aayadahanna waa yeedhid iyo digniinta dadka oo dhan, Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Ruuxii ka quusiya addoomaha Eebe toobadda tan ka dib wuxuu diiday Kitaabka Eebe. Az-Zumar (53-59).

- 60. Maalinta qiyaamana waxaad arkeysaa kuwii ku been abuurtay Eebe korkiisa oo wajiyadoodu madowyahay, miyayna Jahannamo dhexdeedu ahayn hoyga kuwa is kibriya.
- 61. Wuuna koriyaa Eebe kuwa dhawrsaday liibaantooda darteed, mana taabto xumaanu mana murugoodaan.
- 62. Eebana waa abuuraha wax kaste, waana wax walba wakiilkiisa, «maamulaha».
- 63. Isagaana iska leh xukunka Samooyinka iyo Dhulkaba, kuwa ka gaaloobay aayaadka Eebana waa kuwa khasaaray.
- 64. Waxaad dhahdaa ma waxkasoohadhay Eebaad i faraysaan inaan caabudo jaahiliinyahay.
- 65. Waxaa dhab ahaan loogu waxyoodayadiga iyo kuwii kaahorreeyeyba Nabiyow haddaad wax la wadaajisa (Eebe) waxaa buri camalkaaga, waxaadna ka mid noqon kuwa khasaaray.
- 66. ee Eebe uun caabud noqona kuwa ku mahdiya.
- 67. Mayna waynaynin gaaladii Eebe waynaantiisa dhabta ah, isagoo dhulka dhamaantiis kujiro xukunkiisa Maalinta qiyaame Samooyinkuna ku duuban yihiin Yamiintiisa* Eebaa ka na-

وَيُوْمَ الْقِيَكُمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُمُ مُسُودَةً أَلْيَسَ فِجَهَنَّهَ مَثْوَى لِلَّمُتَكَبِّرِينَ ۞ وَيُنْجِى اللَّهُ الَّذِينَ اَنَّقَوْاْ بِمَفَازَتِهِ مَلَايَمَسُّهُمُ السُّوَةُ وَلَاهُمْ يَخْزَنُونَ ۞

ٱللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَعَكَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلُّ ﷺ لَهُ،مَقَالِيدُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ ّوَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِثَايَنتِ اللَّهِ أُوْلَتِهِكَ هُمُ ٱلْخَسِرُونَ ﷺ مِثَايَنتِ اللَّهِ أُوْلَتِهِكَ هُمُ ٱلْخَسِرُونَ ﷺ

قُلُ أَفَغَيْرُ ٱللَّهِ تَأْمُرُوٓ فِي أَعْبُدُ أَيُّهُ ٱلْجَيْهِ لُونَ ١

وَلَقَدْ أُوحِى إِلْتُكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَهِنْ اَشْرُكْتَ لِيَحْبَطَنَ عَمُلُكَ وَلَتَكُونَنَ مِنَ الْخُسِرِينَ ۞

بَلِٱللَّهَ فَأَعْبُدُ وَكُن مِّنَ ٱلشَّاكِرِينَ ﴿ إِنَّ

وَمَاقَدُرُواْ اللَّهَ حَقَّ قَدْدِهِ ءَوَالْأَرْضُ جَمِيعًا فَبْضَــُتُهُ يَوْمَ الْقِيَــُمَةِ وَالسَّمَوَاثُ مَطْوِيَّاتُ sahan kana sarreeya waxay la wadaajiyeen. بِيمِينِهِ عَ سُبْحَنَّهُ ، وَتَعَكَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿

Qiyaamadu waa dhab, cidwalbana waxaa laga abaalmarin camalkeeda, waxaana loo qaybsami mid farxa oo bishaaraysta iyo mid naxa oo dullooba, Eebaana xukunka iyo awoodda iska leh maalintaas, mana haboona in lala wadaajiyo cibaadadiisa cid kale, ciddii wax la wadaajisana camalkeedu wuu buri, xumaanna ka sarreeya iyo wax lala wadaajiyaba.

Ibnu Cabaas wuxuu yidhi: Gaaladu ma waynayn Eebe mudnaantiisa, ruxii rumeeya in Eebe wax walba karo wuu wayneeyay waynidiisa dhabta ah, ruuxaan rumeyninna ma waynayn. Az-Zumar (60-67).

- * Midigtiisa waana mid u qalanta, hana awilin. (dib u eegaha).
- 68. Waxaa la afuufi suurka (Buunka qiyaame) waxaana suuxi (Dhiman) waxa samooyinka iyo dhulka ku sugan, cidduu Eebe doona mooyee, markaasaa la afuufi mid kale waxaana soo bixi dadkii iyagoo taagan oo sugi (xukunka Eebe).
- 69. Wuxuuna la ifi dhulku nuurka Eebihiis waxaana la soo dajin (dhawayn) Kitaabkii (Camalka) waxaana la keeni Nabiyadii iyo maraggii (Malaa'igta), waxaana lagu kala xukumi dhexdooda xaq lamana dulmiyo.
- 70. Waxaana loo oofin (dhameyn) nafkastaa waxay camalfashay, Eebana waa ogyahay waxay camalfalayaan.
- 71. Waxaana loo kaxeyn kuwii gaaloobay xagga jahannamo iyagoo kooxo ah markay yimaadaan Naartana waxaa la furaaa Albaabadeeda waxayna udhahaan adeegaheedu miyeyna idiin imaanin Rasuullo idinka mid ah oo idinku akhriya aayaadka Eebihiin idiinkana diga lakulanka Maalintiinan. waxayna dhihi way nooyimaadeen waxaase ku rumoobay Gaalada kalimadii Cadaabka (ee Eebe).
- 72. Waxaana lagu dhihi gala albaabada Jahannamo idinkoo ku waari

وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَوَتِ وَمَن فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ ثُمُ نُفِحَ فِيهِ ٱخْرَىٰ فَإِذَاهُمْ قِيَامٌ يُنظُرُونَ ﴿

وَأَشْرَفَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ ٱلْكِئْبُ وَجِاْتَ ۚ وَالنَّبِيِّتَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَقُضِى بَيْنَهُم وَالْحَقِّ وَهُمْ لَايُظْلَمُونَ ﴿ وَوُفِيّتُ كُلُّ نَفْسٍ مَّاعَمِلَتْ وَهُوَأَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿

وَسِبقَ الَّذِينَ كَفُرُوۤ الْإِلَى جَهَنَّمَ زُمُرًّ الْ حَقَّ إِذَا جَآءُ وهَا فَيَحَتْ أَبُونِهُ هَا وَقَالَ لَهُمْ خَرَنَهُ المَّمَ يَأْ يَكُمُ رُسُلُ مِّنَكُم يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ عَلَيْتَ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونِكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَاْ قَالُواْ بَكَى وَلَكِنْ حَقَّتْ كِلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَفْرِينَ إِنْ

قِيلَٱدْخُلُوٓا أَبُوَبَ جَهَنَّ مَخَلِدِينَ فِيهَ ۖ فَيَلْسَ

dhexdeeda iyadaana u xun meelay ku hoydaan kuwa is kibriya.

مَثْوَى ٱلْمُتَكِيْرِينَ اللَّهُ

Sidoo kale qiyaamadu waa xaq sugan'waxaana Dadka ku dhici qaylo ay cidkasta la suuxi lana dhiman'intuu Eebe doono mooyee, kadibna la afuufi Suurka Qiyaame, dadkuna soo bixi'Eebahoodna hor istaagi, dhulkuna la ifi nuurka Eebe, lana keeni Kitaabkii camalka, Nabiyadii iyo markhaatiyadii'caddaaladna Eebe ku kala xugmin isagoon cidna dulmiyeyn, Nafwalbana waxaa lagu abaal marin waxay camal fashay isagoo Eebe dhab u ogyahay, Gaaladana waxaa loo kaxayn xagga naarta jahannamo iyagoo kooxa ah, Malaa'igtuna ay warsan in Rasuullo loo soo diray ku akhrida xaqa ugana digta qiyaamada, way qiran gaaladii arrintaas waxaase u waajibtay ciqaabdaran, waxaana la fari inay galaan Jahannamo oo markaas la furay Albaabadeeda wayna ku waari'waana hoyga kuwa iskibriya. Abuu hureeyre waxaa laga wariyey in Nabigu yidhi: Labada afuufo waxaa u dhaxeyn afartan, Abuu hureyre waxuu yidhi: ma ogi afartankaas. Az-Zumar (68-72).

- 73. Waxaana loo wadi kuwii ka dhawrsaday Eebahood xagga jannada iyagoo kooxa ah markay yimaadaan jannadana iyadoo la furay albaabadeeda (marhore) waxay ku dhihi adeegaheedu nabadgalyo korkiina ha ahaato, waad wanaagsanaateen (liibaanteen) ee gala janada idinkoo ku waari.
- 74. Waxayna dhihi mahad waxaa iska leh Eebaha noo rumeeyey yaboohiisa, nana dhaxalsiiyay dhulka (janada) waxaana ka dagnaa janada meeshaan doonno waxaana wanaag badan ajriga kuwii camal falay.
- 75. Waxaad arkaysaa malaa'igtoo ku wareegsan gaararka carshiga kuna tasbiixsan mahadda Eebahood, waana la kala xukumi dadkii dhexdooda si xaq ah, waxaana la dhihi mahad Eebaa iska leh ee ah Eebaha caalamka.

وَسِيقَ الَّذِيكَ اَتَّقُواْرَبَّهُمْ إِلَى اَلْجَنَّةِ زُمَرًاً حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتَ اَبُوبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَهُمَّا سَلَمُ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَلِدِينَ ﴿ ﴾ خَلِدِينَ ﴿ ﴾

وَقَ الْواْ الْحَكَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَفَنَا وَعْدَهُ وَاُوْرَقَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْحَنَّةِ حَيْثُ نَشَآةً فَيْعُمَ أَجْرُ الْعَلِمِلِينَ الْآ

وَتَرَى ٱلْمَلَكَ ِكُهُ مَاآفِينَ مِنْ حَوْلِ ٱلْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِى بَيْنَهُم بِٱلْحَقِ وَقِيلَ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَالِمِينَ ۞

Mu'miniinta waxaa loo wadi xagga janada iyagoo wafdi ah, iyadoo loo sii furi'malaa'igtuna soo dhaweyn oo salaami'kuna dhihi waad liibaanteene janadana gala idinkoo ku waari, waxayna ku mahdiyaan Eebahoode, illeen wuxuu galiyey janno ay ka dagi meeshay rabaane'malaa'igtuna waxay ku meeraysan gaararka Carshiga, xaalkuna wuxuu ku dhamaan in dadka caddaaladlagu kala xukumo iyo in awood iyo mahadi usugnaatay Eebaha caalamka. Maxaa ka wayn maalintaas, maxaase ka farax iyo liibaanbadan Mu'miniinta. kana khasaare iyo qoomamo badan gaalada, kana awood iyo caddaalad badan Eebaha xakamka caadilka ah.

Macaad waxaa laga wariyey in Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee) yidhi: Furaha jannadu waa Eebe mooyee Ilaah kale majiro (Ashahaadada). Waxaa sheegay Muslim. Az-Zumar (73-75).

magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. (waxay ku tusin mucjisada quraanka sidii soo hor martay).
- 2. Soo dajinta Kitaabka (quraanka) waxay ka ahaatay Eebaha adkaada ee wax walba og.
- 3. Ee dhaafa danbiga aqbalana toobadda, ayna darantahay ciqaabtiisu, ee nicmada badanleh, Eebe aan ilaahay ahayna ma jiro, xaggiisaana loo noqon.
- 4. Kuma doodo aayaadka Eebe kuwa gaaloobey mooyee, ee yeyna kugu dhagrin gagadoonkooda adduunka.
- 5. waxaa beeniyay hortood qoomkii (Nabi) Nuux iyo xisbiyadii ka dambeeyey, waxayna doontay ummad kastaa rasuulkoodii inay qabato (oy dilaan) waxayna ku doodeen baadil (xumaan) inay xaqa ku tirtiraan, markaasaan qabtay ee waa sidee ciqaabteydii.
- 6. Saasayna ugu sugnaatay kalimadii Eebe «ciqaabtiisu» kuwii gaaloobay, waana inay yihiin naarta ehelkeeda.

تَهْ مِلُ ٱلْكِنْبِ مِنَ اللَّهِ ٱلْعَرِيرِ ٱلْعَلِيمِ ١ غَافِرِ ٱلذَّنْبِ وَقَابِلِ ٱلتَّوْبِ شَدِيدِ ٱلْعِقَابِ ذى الطَّوْلُ لا إِلَهُ إِلَّاهُو أَ إِلَيْهِ الْمُصِيرُ ١ مَا يُحَدِلُ فِي ٓءَاكِتِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَلا بَغُرُرُكَ تَقَلُّهُمْ فِي أَلِيكَدِ إِنَّ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوجٍ وَٱلْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةِ بِرَسُولِهُمْ لِيَأْخُذُوهُ وَكِيدَلُواْ مِالْيَطِلِ لِيُدْحِضُواْ بِهِ ٱلْحُقَّ فَأَخَذُتُهُمُّ فَكَيْفَكَانَعِقَابِ ٥ وَكَذَٰ لِكَ حَقَّتُ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓ أ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ أَلْنَادِ اللَّهُ

Quraanka Eebaa soo dajiyey, waana adkaade wax walba oge, dambi dhaafe, toobad aqbale, ciqaab darane, iyo khayrbadane xagiisa loo noqon, quraanka oo la beeniyana oo si xun loogu doodo waa caadada gaalada, adduunka oolagu hormarana kuma tusiso jeclaansho Eebe, ee ha ku kadsoomin socsocodka gaalada (xaqdiidayaasha) Gaalana waa isku fikrad laga soo bilaabo Nabi Nuux'waxayna dooni inay dilaan Nabiyada iyo dadka wanaagga fari, xaqana xumaan ku qariyaan'waxaase daran ciqaabta Eebe uu ku abaal marin naar ruuxii xaqa ku qariya xumaan, Eebe iyo Rasuulkiisuna waa ka bari. Ghaafir (1-6).

- 7. Kuwa (Malaa'igta) xambaarsan carshiga iyo kuwa gaararkiisa ah waxay ku tasbiixsan kuna Mahadin Eebehood wayna rumeysanyihiin, waxayna u dambi dhaaf warsan kuwa rumeeyey iyagoo dhihi Eebahanow waxaad ugu waasac noqon wax kasta naxariis iyo ogaanshee u dambidhaaf kuwa toobadkeena ee raaca jidkaaga kana dhawr cadaabka jaxiimo.
- 8. Eebow gali kuwaas jannada cadni ee ah taad u yaboohday iyaga iyo ruuxii suubanaada oo ah Aabayaalkood, Haweenkooda iyo Caruurtooda, adigaa ah adkaade falsane.
- 9. Kana dhawr xumaanta (Ciqaabta) ruuxaad ka dhawrto xumaanta maalintaas waad u naxariisatay taasina waa liibaanta wayn.

limaanku waa wax wayn oo qiimobadan maxaayeelay Malaa'igta Eebe ee xambaarsan Carshiga iyo kuwa gaararjooga waxay uducayn una dambidhaaf warsan Mu'miniinta jidka Eebe ku toosan iyo ehelkooda, iyagoo u warsan Eebe inuu janno galiyo ciqaabna ka dhawro, taasna waxay ku tusin qaraabo nimada ugu fiican inaytahay tan iimaanka ee isku xidhay Cirka iyo Dhulka, wuxuuna ka sarreeyaa wax kastoo wax isku xidha, saasaana looga baahanyahay Mu'miniinta inay isu jeelaadaan isuguna duceeyaan. Waxaana sugnaatay haduu Muslim uduceeyo walaalkiisa muslimka ah isagoo ka maqan Malaa'igtu waxay dhahdaa aamiin adna waxaa kuu sugnaatay wax la mid ah. Waxaa wariyey Muslim. Ghaafir (7-9).

- 10. Kuwa gaaloobay waxaa loogu dhawaaqaa (qiyaamada) cadhada Eebaa ka wayn cadhadaad naftiina ucadhootaan, maxaayeelay waxaa laydiinku yeedhi Jiray Iimaanka markaasaad gaaloobayseen.
- 11. Waxay dhihi Eebow waxaad na dishay laba jeer waxaadna na noolaysay laba jeer waana qiranay dambiganagii ee ma suuroowdaa jid naarta looga baxo.
- 12. Arrintaas waxaa ugu wacan in marka loo yeedho Eebe kaliya aad gaaloowdaan, haddii wax lala wadaajiyana aad rumeysaan xukunka dhamaantiisna Eebaa iska leh ee sarreeya waynna.

إِنَّ ٱلَّذِيكَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقَّتُ ٱللَّهِ

اَ كَبْرُمِن مَّقْتِكُمُ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدُعَوْنَ

إِلَى ٱلْإِيمَٰنِ فَتَكَفُرُونَ ۞

قَالُوا رَبِّنَا آمَتَنَا ٱلْنَّنَيْنِ وَلَحْيَلْتَ نَا ٱلْنَتَيْنِ فَأَعْتَرَفْنَا

بِدُنُو بِنَا فَهَلَ إِلَى خُرُوجٍ مِن سَبِيلٍ ۞

ذَلِكُم بِأَنَّهُ وَإِذَا دُعِى اللَّهُ وَحَدَهُ كَفَرْتُمَّ وَإِن يُشْرَكَ بِهِ عَنُوْمِنُواْ فَالْحُكُمُ لِلَّهِ الْعَلِيّ الْكَبِيرِ ﴿

- 13. Eebe waa kan idin tusiya aayaadkiisa idiinkana soodajiya Samada Rizqi (Roob) mana xusuusto ruux Eebe unoqon mooyee.
- 14. Ee bari (Caabud) Eebe adoo ukali yeeli cibaadada haba naceen gaaladuye.

هُوَالَّذِى يُرِيكُمُ اَينَدِهِ وَيُنَزِّكُ لَكُمُ مِنَ السَّمَآءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ۞ فَاذْعُوا اللَّهَ مُغْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْكُرِهِ الْكَفِرُونَ ۞

Cadhada Eebe iyo ciqaabtiisa yaa ka wayn kana culus ucadhoonsho naf markay meelxun kuu horseedo xaqana kaa leexiso, calaacal iyo catoowna wax mataro Qiyaamada iyo dambi la qirto midna, marhadaad aduunkii ku dhunto.

mana haboona xaqna ma aha in marka Eebe kaliya la xuso la gaaloobo xaqana la diido'marka wax kale lala caabudana la rumeeyo, arintaas xukunkeedana Eebaha wayn baa maamuli, ee ah kan tusiya dadka aayaadkiisa'cirkana Roob uga keena, xaqna aytahay in loo toobadkeeno lana caabudo isagoo loo kali yeeli Diinta iyo cibaadada, haba naceen oo diideen gaaladuye.

Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu yidhi: Barya Eebe sareeye idinkoo yaqiinsan ijaabo, ogaadana in Eebe sareeye uusan ajiibayn duco qalbi halmaansan oo shuqloon, waxaawariyay Ibnu Abii xaatim. Ghaafir (10-14).

- 15. Eebe waa kan ay sarrayso darajadiisu (waxna koryeela) carshigana iska leh, kuna soo dajiya waxyigiisa (iyo jibriil) oo ah amarkiisa cidduu doono oo adoomadiisa ah, si uu uga digo maalinta kulanka (Qiyaamada).
- 16. Maalintay usoo muuqan (usoo bixi) Eebe waxba kama qarsoona korkiisa, wuxuuna dhihi Eebe yaa xukunka iska leh maanta, markaasuu dhihi Eebaha kalida ah ee awooda badan.
- 17. Maanta (Qiyaamada) waxaa laga abaalmarin nafkastaa waxay kasbatay, dulmina majiro Maanta, Eebana wey dag dag badantahay xisaabtiisu.
- 18. Uga dig Nabiyow dadka Maalinta dhaw (Qiyaamada) markuu wadnuhu imaan dhuunta (Cabsi darteed) iyagoo naxsan daalimiinna uma sugnaan sokeeye iyo mid u shafeecoo la maqlo.
- 19. Eebe waa ogyahay khayaanada indhaha iyo waxay qarin laabtu.

ڔؘڣۣۑۼؙۘٲڵڐۜۯڿٮ۬ؾؚۮؙۅٲڵڡۜڒۧۺؽؙڵڣۣؽٲڒ۠ۄۣػ ڡۣڹ۬ٲٞڡٞڔۣۦۘۼڮؘؘڡؘڹؽۺؘآءٛڡؚڹ۫؏ڹٳڍؚ؞ڸؚؗٮؗڹۮؚۯؿۜۄٞ ٲڶؽٞڵۊۣ۩ٛ۫ڲ

وَّمَ هُم بَنرِزُونَّ لَا يَغْنَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَىَّ * وَمَهُمُ بَنْ أَنُّ لِيَعْنَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَىً * لِيَّ الْمَالُكُ الْيُومِّ لِللَّهِ الْوَحِدِ الْفَهَّادِ اللَّهِ

ٱلْيُوْمَ تَجُنَوٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَاكَسَبَتْ لَاظُلْمَ ٱلْيُومُ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ۞

ۯؘٲڹڍ۫ۯۿؙؠ۫ڽۜۉٙؠٛٲڵٲڒؚۏؘقة إذؚٱڶڡؙٞڷۅٛۘۘۘٛٛٛۮۿؠ۫ڽۜۉؠٙٱڵڬؘڗڿؚڔ ػۘڟؚؠڽڹ۫ۧ؞ڡؘٳڸڶڟؘٚٮڸؚؠڽڹؘڡؚڹ۫ڿٙۑٮۅؚۅؘڵٳۺؘڣؠۼ يُطّاعُ۞ٛ

يَعْلَمُ خَآبِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي ٱلصُّدُورُ ﴿

20. Eebe wuxuu xukumaa xaqa, waxay caabudina oo Eeba ka sokeeya waxba ma xukumaan, Eebana waa magle arka ah.

وَاللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ . لاَيقَضُونَ لِثَنَيَّ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ۞

Eebaa sharaf leh'cidduu doonana sharrifa, waxyigiisana kusoo dajiyay addoomaduu doortay ee Nabiyada ahaa, si ay dadka ugu digaan.

Juz' 24

xukunka adduunka iyo aakhiraba Eebaa iska leh wax ka qarsoonna majiro Cidna ma dulmiyo, xisaabtiisuna waa darantahay, dadkana waxaa looga digayaa maalinta qiyaame ee dhaw, illeen wixii imaanba waa dhawyahaye, waana maalin cabsi badan wadnuhuna dhuunta imaan, cidna wax isu tarayn, Eebana wax walba daalacan'xaqana xukumi, waxa la caabudo ee ka soo hadhayna ayan waxba qabaneyn.

Xadiith Alqudsi waxaa ku sugnaaday in Eebe yidhi: addoomadaydoow waan kareebay dulmiga naftayda waxaana ka yeelay dhexdiinna mid reeban ee hays dulmiyina... waxaaa wariyay Muslim. Ghaafir (15-20).

- 21. Miyayna ku soconin Dhulka ooyan fiirinin siday noqotay cidhibtii kuwii ka horreeyey (Gaaladan) waxay ahaayeen kuwa ka xoogbadan kana camiraadbadan dhulka, markaasuu qabtay Eebe danbigooda dartiis umana sugnaan waxa Eebe ka soo hadhay wax daafaca.
- 22. Waxaana saas ugu wacan inay ahayd xujooyin, oy ka gaaloobeen markaas Eebe qabtay maxaa yeelay waa xoogbadane ay darantahay ciqaabtiisu.
- 23. Dhab ahaan yaan (Nabi) Muuse ugu dirray isagoo wata aayaadkanaga iyo xujo cad.
- 24. Xagga Fircoon, Haamaan iyo Qaaruun waxayna dheheen waa sixirroow beenaala ah.
- 25. Markuu ugala yimid xaqa agtanada waxay dheheen dila Wiilasha kuwa rumeeyey, daayana Haweenka (Gabdhaha) dhagarta gaaladuna ma aha waxaan khasaare ahayn.
- 26. Wuxuu yidhi Fircoon, i daaya aan dilo Muusee hana uyeedho Eebihiisa, waxaan ka cabsan inuu idinka badalo Diinta ama uu ka muujiyo dhulka fasaad.

عَنْقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُواْمِن قَيْلُهِ مِّرِكَانُواْهُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَاثَارًا فِي ٱلْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بذُنُوبهمْ وَمَاكَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقِ ﴿ ١ ذَالِكَ بِأَنَهُمْ كَانَت تَأْتِهِمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيْنَتِ فَكَفَرُواْ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ, قَوِيُّ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ شَ هَ لَقَدْ أَدْ سَلْنَا مُوسَىٰ إِنَّا يَكِيِّنَا وَسُلِّطُن إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُهُ أُسَاحِ أُكَذَّاتُ هُ فَلَمَّا حَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا قَالُواْ ٱقْتُلُوٓاْ أَيْنَآءَ رَبَهُ أَنَّ أَخَافُ أَن مُدَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظِهِرَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْفَسَادَ ١٩

﴿ أُوَلَمْ يَسِيرُواْ فِي ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَكَانَ

27. Wuxuuna yidhi (Nabi) Muuse waxaan ka magangalay Eebahay iyo Eebihiin mid kasta oo is kibriya (isla wayn) oon rumayn Maalinta xisaabta qiyaamada.

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّ عُذْتُ بِرَقِي وَرَيِّكُم مِن كُلِّ مُتَكَيِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ ٱلْحِسَابِ ۞

Dhulka waa in lagu waano qaato lana eego dadkii horee daganaa iyo sida Eebe u halaagay iyagoo xoogbadnaa, markey beeniyeen Rasuuladoodii Eebana si daran ayuu u ciqaabay, tan kale qisada Nabi-Muuse wax badan yey quraanka ku soo aroortay, halkanna Fircoon, Haamaan iyo Qaaruun waxay beeniyeen xaqiii'waxayna is fareen in lalaayo wiilasha kuwa rumeeyey Muuse'Haweenkana daayaan, waxay dhagraan gaalana waa uun khasaare, tan kale Fircoon wuxuu codsaday in la daayo si uu u dilo Muuse isaga oo sheegi inuu badali diinta'dhulkana fasaadin, taasina waa caadada xumaan iyo shar Ka taliyayasha inay wanaagga iyo dadkiisa ceebeeyaan'lana dagaalamaan.

Nabi Muusana wuxuu magan galay Eebe kibir badane dhamaantiis oo beeniyey xisaabinta «qiyaame».

Ghaafir (21-27).

- 28. Wuxuu yidhi nin Mu'min ah oo ka mid ah dadka Fircoon oo qarinaayay Iimaankiisa, ma waxaad udilaysaan in uu yidhi Eebahay waa Alle, isagoo idiinkala yimid xujooyin xagga Eebihiin hadduu beenaale yahayna isagay dhibi beentiisu, hadduu runle yahayna waxaa idin ku dhici wuxuu idiin ku yaboohay qaarkiis, Eebana ma hanuuniyo danbi badane been badan.
- 29. Qoomkayoow idinkaa iska leh xukunka maanta una adag dhulka, yaase nooga gargaari cadaabka Eebe hadduu inoo yimaado fircoon wuxuu yidhi idin kula talin maayo waxaan ahayn ra'yigayga (waxa ii muuqda) idinkumana hanuuniyo waxaan ahayn waddada xaqa ah.
- 30. Wuxuu yidhi kii rumeeyey (Xaqa) qoomkayoow waxaan idiin ka cabsan sidii maalintii xisbiyadii.
- 31. Sidii Qoomkii Nabi Nuux iyo ree caad iyo thamuud iyo kuwii ka dambeeyey, Eebana ma aha mid la doonadulmi addoomada.
- 32. Qoomkayow waxaan idinka cabsan maalinta isu yeedhidda (Qi-yaamada).

وَقَالَ رَجُلُ مُّؤْمِنُ مِّنَ الْ فِرْعَوْنَ يَكُنُهُ إِيمَنَهُ وَالْقَتْلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَقِي اللَّهُ وَقَدْ جَآءَ كُم بِالْبَيْنَةِ مِن زَيكُمْ أَو إِن يَكُ كَذِبُهُ مَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمُ إِنْ اللَّهَ يُصِبِّكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمُ إِنَّ اللَّهَ لاَيَهْدِي مَنْ هُوَمُسْرِفُ كَذَابُ هِ يَقَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَيْهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَن يَنصُمُ وَنَامِنَ بَأْسِ اللَّهِ إِن جَآءَ نَأْقَالَ فِرْعَوْنُ إِلَّاسَيِل الرَّمَا الرَّفَادِ اللَّهِ إِلَّاسَيل الرَّمَا الرَّفَادِ اللَّهِ

وَقَالَ ٱلَّذِى ٓءَامَنَ يَعَقَّوْ إِنِّ أَخَافُ عَلَيْكُمُ مِثْلَ يَوْمِ ٱلْأَحْزَابِ ﴿ مِثْلَ دَأْبِ فَوْمِ نُوجٍ وَعَادِ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ مِنْ بَعَّدِهِمُّ وَمَا ٱللَّهُ يُرِيدُ ظُلُمًا لِلْعِبَادِ ﴿ وَيَنَقَوْمِ إِنِّ أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِنَ ٱلنَّادِ ﴿ يَوْمَ تُولُونَ مُدْبِرِينَ مَالَكُمْ مِنَ ٱللَّهِ مِنْ عَاصِيْرٍ 33. Maalintaad jeedsandoontaan idinkoo carari,idiinna sugnayn wax Eebe idinka ilaaliya, ruux Eebe dhumiyeyna malaha «ma jiro» wax hanuunin.

وَمَن يُضْلِلِ لِلَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادِ ١

Cid fiican oo xumaanta reebta wanaagana farta lama waayo, waxaana ka mid ah Mu'minkaas fircoon ehelkiisa ka mid ahaa, ee qariyay iimaankiisa'kuna yidhi mawaxaad dileysaan nin yidhi Eebahay waa alle, oo xujooyin idiinla yimid, hadduu beenaale yahay isagay dhibi, hadduu runle yahayna waxaa idinku dhici wuxuu Sheegi qaarkiis, maantana idinkaa dhulka xukuma oo kamuuqda, haddiise dhib Eebe yimaaddo yaa inaga korin, fircoonse nin xunbuu ahaa wuxuuna ku yidhi qoomkiisii arrini waa taan anigu sheego oon rayiyeeyo'waxaan wanaag ahayna idin tusinmaayo, laakiin ma dhabaa'xumaantuu tusiyay una hogaamiyay miyaan loo halaagin'sidii kuwii ka horeeyey'taasna waxay ka digi xumaan wade warkiisa. Ghaafir (28-33).

- 34. Waxaa dhab ahaan idiin kula yimid xujooyin marhore (Nabi) Yuusuf, kamana aydaan tagin shaki wuxuu idiin la yimid markuu dhintayna waxaad dhahdeen ma soobixinaayo Eebe gadaashiis Rasuul, saasuuna udhumiyaa Eebe Ruux xad gudba oo shaki badan.
- 35. Kuwa kudoodaya aayaadkanaga xujo utimid la'aanteed waxaa ku waynaatay cadho Eebe agtiisa iyo kuwa rumeeyay, saasuuna u daabacaa Eebe qalbi kastoo is kibriya oo daalim ah.
- 36. Wuxuu yidhi fircoon Haamaanoow ii dhis Daar (Sare) si aan ugu gaadho wadooyinka.
- 37. Wadooyinka Samooyinka markaas aandaalacdo Ilaaha Muuse anigu waxaan u malayn beenaalee, saasaana loogu qurxiyay fircoon camalkiisa xun loogana leexiyay jidka, dhagarta fircoonna, ma aha waxaan khasaare ahayn.
- 38. Wuxuu yidhi kii rumeeyay (Xaqa) qoomkayoow i raaca waxaan idinku hanuunin jidka fiicane.

وَلَقَدْجَاءَ كُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِالْبَيْنَتِ

هَاكَ قُلْتُمْ فِي شَكِي مِّمَّا جَاءَ كُم بِهِ عَجَّى إِذَا

هَلَكَ قُلْتُمْ فِي شَكِي مِّمَّا اللهُ مُنْ هُو مُسْرِقُ

كَذَلِكَ يُضِلُ اللهُ مُنْ هُو مُسْرِقُ

مُرْتَابُ ﴿

اللّهِ مِن بُحُدِدُونَ فَى النّتِ اللّهِ بِغَيْرِسُلُطَنِ

اللّهِ مِن بُحُدِدُونَ فَى النّتِ اللّهِ بِغَيْرِسُلُطَنِ

اللّهِ مَحْدَدُ اللّهِ عَلَى اللّهُ عَلَى اللّهِ وَعِندَ اللّهِ مَا اللهِ مَا اللهِ اللهُ عَلَى اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ عَلَى اللهُ ا

وَقَالَٱلَّذِى ٓءَامَنَ يَنْقَوْمِٱتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَٱلرَّشَادِ۞

- 39. Qoomkayoow nolashan adduunyo ee dhaw waa uun raaxo (yar) aakharaase guri nagaadi ah.
- 40. Ruuxii camal xun sameeya laguma abaalmariyo wax lamid ah mooyee, Ruuxiise camal fiican fala Lab iyo Dhaddigba isagoo rumaysan kuwaasi waxay gali Jannada,waana lagu arzuqi dhexdeeda xisaab la'aan.

يَنقَوْمِ إِنَّمَاهَلَاهِ الْحَيَوْةُ الدُّنْيَامَتَكُّ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُالْقَكَرَارِ ۞ مَنْ عَمِلَ سَيِّنَةَ فَلَا يُجَزَّىۤ إِلَّامِثُلُهَا ۗ وَمَنْ عَمِلَ صَلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْالُنْهُ وَهُوَمُوْرِهُ فِيمَ الِعَلْمِ حِسَابٍ ۞ يُرْزَقُونَ فِيمَ الْعِنْمِرِ حِسَابٍ ۞

Qisada Nabi Yuusuf waxay ku faahfaahsantahay suuradda magaciisa xambaarsan, tan kale in gadaashiis Nabi lasoo diri ciddii diiday waa cid dhunsan, isla wayne, dulmibadane, Xaqdiide iyo xumaan ku murme dhamaantood Eebe waa u cadhoodaa iyo Mu'miniintuba,Xaqana ma arko kaasoo kale, waxaa iyana wax lala yaabo ah doqonimadii fircoon iyo isla waynidiisii intuu ka doonay in loo dhiso Guri dheer oo uu Dadka ku tusiyo inuu Ilaahay daydayi, taasina waa waallidiisii iyo camalkiisii xumaa ee waxbadan Quraanku ka warramay.

masimanyihiin kaas iyo kan jidka fiican Dadka ku toosiyay, ugana digay xumaanta adduunyo, iyadoo cidwalba la abaalmarin Rag iyo Haweenba. Ghaafir (34-40).

- 41. Qoomkayoow maxaa ugu wacan inaan idiinku yeedho korid idinna iigu yeedhaan Naar.
- 42. Iiguna yeedhaan inaan ka gaaloobo Eebe lana wadaajiyo (Cibaadada) waxaanan oqoon ulahayn,aniguna waxaan idiin ku yeedhi xagga Eebaba adkaada ee dambidbaafa.
- 43. Waxaan shaki lahayn in waxaad iigu yeedhaysaan xaggiisa uusan lahayn Nacfi (iyo wax ajiiba) adduun iyo aakhiraba, waxaana laynoo celin xagga Eebe kuwa xadgudbana iyaga uunbaa ah asaxaabta (Ehelka) naarta.
- 44. Waadna xusuusan doontaan waxaan idin kuleeyahay, waxaana u bandhigay amarkayga xagga Eebe, illeen Eebaa arka addoomadee.
- 45. Markaasaa Eebe ka dhawray Mu'minkaas xumaantay ku dhagreen,waxaana ku dhacay (ku dagay) Fircoon iyo ehelkiisii cadaab xun.
- 46. Naarbaana loo bandhigaa aroortii iyo galabtiiba, Maalintay kacayso

وَيَنفَوْمِ مَالِى آدَّعُوكُمْ إِلَى ٱلنَّجَوْةِ

وَتَدَّعُونَنِي إِلَى ٱلنَّارِ ﴿

تَدْعُونَنِي لِأَحَّفُرُ وَاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ

لِيهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَذْعُوكُمْ إِلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلْغَفَرِ ﴿

لَا جَرَمَ أَنْمَا تَذْعُونَى إِلَيْهِ لِلْسَ لَهُ دُعْوَةٌ فِي ٱلدَّنْسَ

وَلاَفِ الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللهِ

وَأَتَ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَبُ النَّادِ ﴿

فَسَتَذَكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ مُّ وَأُفَوْضُ

أَمْرِي إِلَى اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ إِلَافِ بَادِ ﴿

فَوَقَىٰ لُهُ اللَّهُ سَيِّعَاتِ مَا مَكَرُولًا

وَحَاقَ إِنَا لِ فِرْعَوْنَ سُوّءُ الْعَذَابِ ﴿

وَحَاقَ إِنَا لِ فِرْعَوْنَ سُوّءُ الْعَذَابِ ﴿

ٱلنَّادُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَاغُدُوًّا وَعَشِيًّا ۚ وَيَوْمَ نَقُومُ

Saacaduna (Qiyaamada waxaa ladhihi) galiya fircoon iyo ehelkiisa kan ugu daran cadaab.

ٱلسَّاعَةُ أَدْخِلُواْءَ الَ فِرْعَوْكَ أَشَدَّ ٱلْعَذَابِ (أَنَّ)

Ninkaasu Wuxuu u jeediyey Qoomkiisii hadallo iyo waano Qiimo badan, wuxuuna u sheegay inuu wanaag iyo nabadgalyo ugu yeedhi iyana Naar iyo gaalnimo aan wax khayr iyo nacfi ah lahayn iyo caabudid Ilaahyo baas, wuxuuna cadeeyey in xadgudbayaal abaalkooduyahay Naar'ayna xusuusan doonaan waxa wanaagsan ee uu sheegi'amarkiisuna uu Eebe u bandhigi isagoo arka addoomadiisa'Eebana waa ka nabadgaliyey dhagartii Fircoon'isagana waxaa ku dagay xumaantay maleegeen, Qabriga iyo Qiyaamadana waa lagu cadaabi iyaga iyo wixii wadadooda qaada. Ghaafir (41-46).

- 47. Xusuuso waqtigay ku doodi ehelu Naarku Naarta dhexdeeda ooy ku odhan kuwii (raaciyada ahaa) kuwii (madaxda ahaa) ee isla weynaa idinkaan idin raacaynay ee wax manooga taraysaan qayb naarta ka mid ah.
- 48. waxay dheheen kuwii iskibriyey dhamaanteen waxaan ahaanaynaa naarta dhexdeeda, Eebana waa kala xukumay addoomadiisa dhexdooda.
- 49. Waxayna ku dhaheen kuwa naarta kusugan adeegaha jahannamo noo barya Eebihiin inuu naga fududeeyo maalin cadaabka.
- 50. Waxay dheheen adeegayaashii miyeyna ahayn inay idiinla timid Rasuuladii xujooyin, waxay dhaheen way noola timid, waxayna dhaheen barya idinku marka Eebe, baryada gaaladana ma aha waxaan baadi iyo khasaare ahayn.
- 51. Annagaa u gargaari Rasuuladanada iyo kuwa rumeeyey xaqa nolosha adduun iyo maalinta ay kici maragyadu.
- 52. Maalintayna anfacayn daalimiinta cudur daarkoodu, ayna u sugnaan Naclad iyo Guri xun (Naar).

وَإِذَيْتَ حَآجُونَ فِ النّارِفَيْقُولُ الشُّعَفَتُوُا لِلَّذِينَ اَسْتَكْبُرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلَ أَنتُم مُغْنُونَ عَنَانَصِيبًا مِنَ النَّارِ فَيْ قَالَ النَّيْنِ اَسْتَكْبُرُوا إِنَّا كُلُّ فِيهَا إِنَّ اللّهَ قَدْ حَكُم بَيْنَ الْعِبَادِ فَيْ وَقَالَ النِّينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمُ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُحَفِّقَفْ عَنَايَوْمًا مِنَ الْعَدَابِ فَيْ قَالُواْ أَوْلَمُ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم وَالْمَا أَوْلَمُ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم وَمَادُعَتُواْ الْكَيْنِ فَي الوَابَلَى قَالُواْ فَادَعُواُ

إِنَّا لَنَنَصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي الْحَيَوَةِ
الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۞
يَوْمَ لا يَنفَعُ الظَّلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمٌّ
وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوَّءُ الدَّارِ ۞

Dood iyo muran iyo calaacal ehelunaarna wax mataro, waxayna sheegi aayadani inay murmi madaxdii xumayd iyo shacabkii xumaanta ku raacay'dhamaanna ay naarta gali, wax uga maciini cadaabkana ayna heleyn. Eebana ugargaari Rasuladiisa iyo kuwa xaqa ku raacay. saasdarteed waa in wanaagga laysku raacaa iyo Eebe udhawaanshaha, oonse laysku raacin layskuna taageerin Gaalnimada iyo xumaanta, si aan Qiyaamada loo dullobin. Ghaafir (47-52).

- 53. Dhab ahaan yaan u siinay Nabi Muuse hanuun (Nabinimo) una dhaxalsiinayna Bani Israa'iil Kitaabka (Tawreed).
- 54. Hanuun iyo waano isagoo u ah kuwa caqliga leh.
- 55. Ee samir Nabiyow yabooha Eebe waa dhabe, dambi dhaafna waydiiso kuna tasbiixso adoo ku dheehan mahadda Eebahaa Galab iyo Aroorba.
- 56. Kuwa ku murmi aayaadka Eebe xujo la'aan u timid laabtooda ma aha waxaan kibir ayna gaadhayn ahayn, ee ka magan gala Eebe isagaa wax maqla waxna arkee.
- 57. Abuuridda cirka iyo Dhulka yaa kawayn abuuridda Dadka (sida u muuqata) laakiin Dadka badidiis ma oga.
- 58. Ma eka indhoole iyo arke iyo kuwa rumeeyey (Xaqa) camalfiicanna falay iyo xumaanloow, wax yar baadse xusuusanaysaan.
- 59. Saacadda (Qiyaame) way iman shaki la'aan laakiin Dadka badidiis ma rumeynayaan.

وَلَقَدْءَ النِّنَا مُوسَى اللهُ دَىٰ وَأَوْرَثُنَا بَنِيَ إِسْرَءِيلَ الْكِتَب (أَنَّ

Wax badan yaa qisada Nabi Muuse iyo Nabiyada Kalaba lagu soo celceliyey Quraanka. si Nabigu u weheshado una xusuusto sidii loo dhibay Eebana ugu gargaaray, waxaana Eebe u dardaarmay Nabiga inuu siibadiyo cibaadada Eebe iyo ku Xidhnaantiisa, kuwa ku murmi xaqa xuja la'aan waxaa qalbiigooda galay isla weyni aan meeljirin, Eebahaase abuuray Cirka iyo Dhulka miyaa ka caajisi soo celintooda iyo wuxuu rabo inuu abuuro, ma sinna ruux hanuunsan iyo mid dhunsan, mana sinna Mu'min camalfalay iyo xumaanloow, mase xusuusan yihiin dadku saacadda Qiyaame'waa dhab inaan Mu'min baarri ah iyo Gaal xun sinnayn laakiin Dadku saas ma garanayaan. Ghaafir (53-59).

60. Wuxuu yidhi Eebehiin i barya aan idiin ajiibee, (aqbalee) kuwa iska weyneeya cibaadadayda waxay gali doonaan naarta jahannamo.iyagoo dulleysan.

وَقَالَ رَبُّكُمُ انْعُونِهَ أَسْتَجِبْ لَكُوْ إِنَّ اَلَّذِيكِ يَسَّـتَكُمِرُونَ عَنْ عِبَادَقِ سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ۞

- 61. Eebe waa kan idiin yeeley habeenka inaad xasiloonaataan dhexdiisa, maalintana (Ifid) arag, Eebana waa kan wax ku galladaysta dadka, laakiin dadka badankiisu kuma mahdiyaan.
- 62. Kaasi waa allihiin, Eebana idiin ah wax walbana abuuro, Eebe mooyee mid kale ma jiro ee xagee xaqa laydiinka iili.
- 63. Saas ookale yaa loo iilay kuwii aayaadka Eebe diidi jiray.
- 64. Eebe waa kan idiinka yeelay Dhulka meel sugnaansho, Cirkana dhismo oo idin sawiray wanaajiyayna Suuraddiina oo idinku Arzaaqay wax wanaagsan kaasi waa Eebihiin waxaana sarreeya oo nasahan Eebaha Caalamka Eebihiisa ah.
- 65. Eebaha nool, Eebe aan isaga ahaynna ma jiro ee barya (caabudana) idinkoo u kaliyeeli Diinta, mahadna waxaa iska leh Eebaha Caalamka.

اللهُ الذِي جَعَلَ لَكُمُ النّبَلَ لِنَسْكُنُوا فِيهِ
وَالنّهَارَمُنْصِرًا إِنَ اللّهُ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النّاسِ وَلَكِئَ اَحْتُرُ النّاسِ
عَلَى النّاسِ وَلَكِئَ اَحْتُرُ النّاسِ
لاَيشَكُرُونَ ۞
لاَيشَكُرُونَ ۞
لاَيلَكُمُ اللهُ رَبُّكُمْ خَلِقُ كُونَ ۞
كَذَلِك يُوْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِعَايَنتِ اللّهِ
عَمْحُدُونَ ۞
اللّهُ الذِينَ جَعَلَ لَكُمُ مَا الأَرْضِ قَرَارًا
وَالسَّمَلَةُ بِنَ اَءُ وَصَوْرَكُمْ مَا الأَرْضِ قَرَارًا
مُورَكُمُ مُ اللّهُ وَرَقَعَكُمُ مَنَ الطّيبَتِ
مُورَكُمُ مُ اللّهُ وَرَقِكُمُ مَنَ الطّيبَتِ
مُورَكُمُ مُ اللّهُ وَرَقِكُمُ مَنَ الطّيبَتِ
مُؤلِكُمُ اللّهُ وَرَبُّ عَلَى اللّهُ مَن الطّيبَتِ
هُو الْحَدُى لاَ إِلَى الْمَالِمُ اللّهُ وَلَيْكُمُ اللّهُ وَرَبُّ الْمُحَدِينَ ﴿
هُو الْحَدُى لاَ إِلَى اللّهُ الْمُؤْفِ الْمَاكِمُ وَرَوْلَا اللّهُ اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ وَلَا اللّهُ اللّهُ وَاللّهُ وَلَا اللّهُ وَاللّهُ وَلَا اللّهُ اللّهُ وَاللّهُ وَلَا اللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ وَاللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ وَاللّهُ اللّهُ وَاللّهُ وَلَا اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ اللّهُ وَاللّهُ اللّهُ وَاللّهُ و

Nabigu wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) baryadu waa cibaado. wuxuuna akhriyey aayaddan.saasdarteed waa in uun Eebe la baryaa lana caabudaa, ciddii iska kibrisana waxay gali iyadoo duleysan Naarta, maxaa yeeley wa kan noogu nicmeeyey habeenka iyo Maalintaba, wax walbana abuuray'Dhulkana inoogayeeley wax lagusugnaado Cirkana dhismo, oo ina sawiray'Qurxiyayna Suuradeenna'wax wanaagsan oo xalaal ahna inagu arzaaqay'kaasi waa Eebeheen wuxuuna inaga mudanyahay Mahad, Baryo, Cibaado iyo Wayneyn. Ghaafir (60-65).

- 66. Waxaad dhahdaa Nabiyow waxaa layga reebay inaan caabudo waxaad baryeysaan Eebe ka sokow markay iigayimaadeen xujooyin xagga Eebahay, waxaana lay faray inaan uhogaansamo Eebaha Caalamka.
- 67. Eebe waa kan idinka abuuray Carrada Hadana Dhibic, haddana Calaqo markaas idin soo bixiyey idinkoo ilma ah, hadana aad gaadhaan xoogiina, haddana aad noqotaan Odayo waxaase

قُلُ إِنِّ نُهِيتُ أَنَّ أَعْبُدُ الَّذِينَ تَذْعُونَ
 مِن دُونِ اللَّهِ لَمَا جَآءَ فِي ٱلْمِيَّنَتُ مِن رَّ فِي وَأُمِرْتُ
 أَنْ أُسُ لِمَ لِرَبِ ٱلْعَلَمِينَ

هُوَالَّذِى خَلَقَكُم مِّن ثُرَابٍ ثُمَّ مِن نُطُفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمُّ طِفْلًا ثُمَّ إِنَـَبْلُغُوَّا أَشُدَّكُمْ ثُكَّ لِتَكُونُوا شُيُوخَاً وَمِنكُمْ

idinka mid ah cid la oofsado (Dhimata) intaas ka hor, iyo inaad gaadhaan waqti magacaaban waxaad udhawdihiin inaad wax kastaan.

- 68. Eebe waa kan wax nooleeya waxna dila markuu doono inuu xukumo amarna wuxuu uun dhahaa ahaw wuuna ahaadaa.
- 69. Ka warran kuwa ku murmi aayaadka Eebe xaggee looga iili xaqa.
- 70. Kuwa beeniyay Kitaabka «Quraanka» iyo waxaan la soo dirray Rasuulladanada way ogaandoonaan, cidhibtooda.
- 71. Marka Katiinado layeelo Luquntooda Silsiladdana lagu jiido.
- 72. Kulayl haddana «Naar» lagu jii-do.
- 73. Markaas lagu dhaho aaway waxaad la wadaajiseen cibaadada.
- 74. Eebe ka sokoow, waxayna odhan waa naga Dhumeen (waynay),mase aanaan ahayn kuwo Wax ucaabuday horay, saasuuna Eebe udhumiyaa Gaalada.
- 75. Taasina waa waxaad ugu farxi jirteen Xumaanta dhulka dhexdiisa xaq daro iyo Waxaad la kibri jirteen.
- 76. Ee gala irdaha jahannamo idinkoo ku Waari waxaana u xun meeluu ku hoydo isla wayne Naarta Jahanamo.

مَّن يُنُوَقَّ مِن قَبَلِّ وَلِنَبْلُغُواْ أَجَلاً مُّسَمَّى وَلَعَلَّمُ الْجَلاَمُ مُسَمَّى وَلَعَلَّمُ الْجَ

هُوَالَّذِى يُحِيءَ وَيُمِيثُ فَإِذَا فَضَى ٓ أَمَرًا فَإِنَّمَا يَعُولُ لَهُ رُكُنُ فَيَكُونُ ﴿ اللهِ عَلَى اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُ اللهُ اللهِ اللهُواللهُ اللهُ اللهُولِي اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ اللهُ

أَلَوْتَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يُجَدِدُلُونَ فِي عَايَنتِ ٱللَّهِ أَنَّ يُصْرَفُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهِ المُعَالِّدِةِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الل

ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِٱلْكِتَبِ وَبِمَآأَرْسَلْنَا بِهِ عَرُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿

إِذِ ٱلْأَغْلَالُ فِي ٓ أَعْنَقِهِمْ وَٱلسَّلَسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿ اللَّهِ الْخَلِيدِ وَثَمَّ فِي ٱلتَّارِيسُ جَرُور ﴿ ﴿ اللَّهِ اللَّهُ التَّارِيسُ جَرُور ﴾

مُ مَقِيلَ لَهُمُ أَيْنَ مَا كُنتُهُ تُشْرِكُونَ ﴿

مِن دُونِ ٱللَّهِ قَالُواْ ضَلُواْ عَنَا بَلَ لَوْ نَكُن نَدْعُواْ مِن قَبْلُ شَيْئًا كَنَالِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلْكَفِرِينَ ﴿

ذَلِكُمْ بِمَاكُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِاً لَـٰقِ وَبِمَاكُنتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿ اَدْخُلُواْ أَبُوْبَ جَهَنَّمَ خَلِدِينَ فِيمَ آَفِينُسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿﴾ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿﴾

Eebe wuxuu dadka ku adkeeyay inay isaga uun caabudaan, una hogaansamaan'Nabiguna Waa ka fogyahay inuu ujeedsado waxaan Eebe ahayn ee waa guubaabo dadka.

Awooddana Eebaa iska leh,dadkana abuuray dilina doona,ciddii xaq darro ku muranta oo kibirta oo caabudda Eebe ka sokow wax kale ama xumaan ku adeecda Wuxuu galinaarta'isagoo dulaysan oo xidhxidhan. Ghaafir (66-76).

- 77. Samir (adkayso) nabiyow yabooha Eebe waa xaqe, haddaanu kutusinno waxa (guusha) aannu Kuu yaboohi qaarkeed (intaad nooshahay waa Wanaaga)'amaan ku oofsanno (intaas Ka hor) Xaganagaa loo soo celin (gaaladaas).
- 78. Waxan dirray rasuullo adiga hortaa Waxaa ka mid ah kuwo aan kaaga qisoonay iyo kuwo aanaan kaaga qisoonin,rasuulna aayad (mucjisad) ah idiin Lama imaan karo Eebe la'aantiis hadduuse yimaado amarka Eebe (cadaabkiisu) waxaa la Xukumi xaq waxaana ku khasaaray halkaas kuwa Xumaanlowga ah.
- 79. Eebe waa kan idiin yeelay Nicmoolayda (xoolaha) inaad waxna ka fuushaan waxna ka cuntaan.
- 80. Waxaana idinka sugnaaday dhexdeeda Nacfi iyo inaad ku gaadhaan danihiina Laabta idinkaga jira, korkeeda iyo doonta Ayaana la idinku xambaaraa.
- 81. Wuxuuna idin tusiyaa aayaadkiisa ee teed aayaadka Eebe diidaysaan.

فَاصْدِرْ إِنَّ وَعُـدَاللَّهِ حَقُّ صَاإِمَّا نُرِينَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِى نَعِدُهُمُّ أَوْنَتَوْفَيْنَكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿

وَلَقَدُ أَرْسَلْنَا رُسُلَا مِن قَبْلِكَ مِنْهُ مِنَ فَصَصَنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُم مَن لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكُ وَمَاكَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْ قِسَ جَاكِةٍ إِلَّا بِإِذِنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللّهِ فَضِي بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَا لِكَ أَمْرُ اللّهِ فَضِي بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَا لِكَ الْمُبْطِلُونَ فِي اللّهُ اللّهِ مَعَلَلُكُمُ الْأَنْعَمَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا نَأ كُلُونَ فِي لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا نَأ كُلُونَ فِي فِي صُدُورِكُمْ فِيهِ امْنَفِعُ وَلِشَبْلُولُوا عَلَيْهَا عَلَيْهُ اللّهِ تُنْكِرُونَ فَيْ فِي صُدُورِكُمْ عَلَيْهِ مِعْلَيْهِا وَعَلَى الْفُلُكِ

Samirka iyo Adkaysigu wax badanbaa quraanka lagu sheegay, Eebana wuxuu nabiga u yaboohay inuu abaal marin gaaladii xaqa diiday,ama adduun iyo Nolosha nabiga ama aakhiro.tan kale wuxuu Eebe inoo sheegay in rasuuladii uu diray qaarna ka qisooday kuwo kalana uu ka aamusay, wax mucjisad la imaankara idan Eebe la'aantiina ma jiro, markase amarka Eebe yimaado dad waa lakala xaaqi'xumaanlowna halkaasuu ku khasaaray, Eebena waa kan inoogu nicmeeyey xoolaha'doonyaha iyo gaadiidka kale ee la raaco, si danaha loo gaadho, Wuxuuna ina tusiyaa aayaadkiisa'mana haboona in la diido aayaadkaas. saasdarteed waa in Eebe nicmadiisa la aqoonsado'laguna mahadiyo'wanaagana loogu kaalmaysto. Ghaafir (77-81).

82. miyayna ku soconin dhulka oo ay fiiriyaan Siday noqotay cidhibtii kuwii ka horreeyay waxay ahaayeen kuwo ka badan kana xoog badan iyo camiridda dhulka, waxna uma tarin waxay kasbadeen.

أَفَكَمْ يَسِيرُوا فِي ٱلأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَنِقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوَا أَكْثَرُمْهُمْ مَا أَشَدَّ قُوَةً وَءَا ثَارًا فِي ٱلْأَرْضِ فَمَا اَغْنَى عَنْهُم مَّاكَانُوا يَكْسِبُونَ ۞

- 83. markay ula yimaadeen rasuuladoodii xujooyin waxay ku farxeen gaaladii waxa agtooda ah oo cilmi ah, waxaana ku dagay waxay ku jees-jeesi jireen (abaalkiisii).
- 84. markay arkaan cadaabkanaga waxay dhahaan waxaan rumaynay Eebe kaliya waana diidnay waxaan Eebe la wadaajin jirray.
- 85. Mana aha kuu anfici iimaankoodu markay Arkaan cadaabkanaga, waa sunnada (dariiqada) Eebe ee u horaysay adoomadiisa, waxaana ku khasaaray halkaas gaalada.

فَلَمَّا جَآءَ تُهُمُ رُسُلُهُم بِالْبِيَنَتِ فَرِحُولِيمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ وَحَافَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ عِسْتَمْزِءُونَ ﴿ اللهِ عَلَى اللهِ وَحَدَهُ، فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُواْءَ امْنَا بِاللَّهِ وَحَدَهُ، وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿ اللهِ اللهِ عَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿ اللهِ اللهِ

فَلَوْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَنْهُمْ لَمَّا رَأُواْ بَأْسَنَّاسُنَّ لَكَ اللَّهِ اللَّهُ اللْلِلْمُ الللِّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُواللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِنِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمُ اللْمُواللَّا اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل

Aayadahan waxay ka warrami in ay haboontahay in dhulka lamaro laguna Waano qaato sida Eebe ku falay kuwii xooga badnaa ee dhulka camiray ee horreeyey, waxna uusan utarii waxay kasbadeen, markay rasuuladii u Yimaadeen iyagoo mucjisad watana ay diideen kuna farxeen waxay haystaan oo cilmi ah, ciqaabna markaas ku dhacday. markayse gaaladu iyo xumaanlawgu arkaan dhabta yay qaylyaan diidaana waxaycaabudi jireen'ama ku dhaqmi jireen, markaasoo kalase rumayni wax ma tarto waana jidka Eebe ee horreeyay, waxaana halkaas qiyaamada ku khasaari gaalo, xadiithna waxaa ku sugnaaday in (Eebe aqbalo tawbadda adoonka intaan sakaraadku u imaan) Khasaaraha dhabta ahna waa kan qiyaame. Ghaafir (82-85).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxay ku tusin mucjisada Quraanka sida soo hormartay.
- 2. Quraanka waa soo dajinta Eebe naxariista guud iyo mid gaaraba naxariista,
- 3. Waana Kitaab loo caddeeyey aayaadkiisa isagoo Quraan carabi ku qoran ah ciddii wax garan.
- 4. Waana bishaareeye u dige ah, waase ka jeedsadeen badankoodu waxna ma maqlayaan.

بِسْ إِللَّهِ ٱلدَّمْ وَالرَّحِيدِ

حمّ ١

تَنزِيلُ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

كِنَابُ فُصِّلَتْ ءَاينتُهُ,قُرْءَانَا عَرَبِيًّا لِقَوْمِ يَعْلَمُونَ ﴿

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكُثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿

- 5. Waxayna dheheen quluubtanadu waxay kaga sugantahay dabool waxaad noogu yeedhi, dhagahanagana waxaa kaga jira culeys, dhexdanada iyo adigana waxaa ah xijaab, ee camal fal anana waancamalfaleynaaye.
- 6. Waxaad dhahdaa Nabiyow anigu waxaan uun ahay bashar (Dad) idinkookale ah, waxaana la iiwaxyooday in Eebehenno yahay Eebe kaliya, ee u toosnaada xaggiisa, kana dambidhaaf waydiista, halaagna wuxuu u sugnaaday mushrikiinta.
- 7. Kuwaan bixinin zakada ahna aakhiro kuwa ka gaaloobey.
- 8. Kuwa xaqa rumeeyeyse oo camalfiican falay waxaa usugnaaday ajri aan guraynin.

وَقَالُواْ قُلُوبُنَا فِيَ أَكِنَةٍ مِمَّالَدَّعُونَاۤ إِلَيْهِ وَفِي ٓءَاذَانِنَا وَقُرُّ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ جِمَّابُّ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَمِلُونَ ۞

قُلْ إِنَّمَا آَنَا بَشَرٌ مِنْ أَكُمْ يُوحَى إِلَىَّ آَنَمَا إَلَهُ كُرَ إِلَهُ وَحِدُ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهٌ وَوَيْلُ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَوْةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفِرُونَ ۞ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ لَهُمْ أَجُرُّ عَيْرُمَمْنُونِ ۞

Quraanka oo aayadihiisa cadcadyihiin Eebaa u soodajiyey isagoo carabi ah ciddii garan, Bishaareeye diga ah, Dadka badidiise waa ka jeedsadeen, mana maqlaan'waxayna sheegteen inay qalbiga ka daboolanyihiin, Dhagahana ka culusyihiin'xaqana xijaab ka xigo, Nabiguse waa bashar waxaana loo waxyooday in Eebe kaliya Ilaahyahay, lana toosnaado'dambi dhaafna la warsado'waxaana halaagsamay gaaladaan Zakada bixinin aakhirana diiday,

waxaase ajri aan go'ayn mudan kuwa xaq rumayn iyo camal fiican isku daray. Fussilat (1-8).

- 9. Waxaad dhahdaa Nabiyow idinku ma waxaad ka gaaloobaysaan kan (Eebaha) ku abuuray Dhulka laba maalmood, ood uyeelaysaan kuwo la mid ah, kaasi waa Eebaha Caalamka.
- 10. Wuxuuna yeelay Dhulka dhexdiisa Buuro wuuna barakeeyey dhexdiisa una qadaray (u qiyaasay) Cunnadiisa afar maalmood iyadooy usimantahay dadka weydiin.
- 11. Markaasuu Eebe u istawooday (qasday) Cirka oo qiiq ah kuna yidhi Cirka iyo Dhulka ahaada idinkoo adeecsan ama la ikraahi (laqasbi) waxayna dheheen waan nimid anagoo adeecsan

قُل آبٍ نَّكُمُ لَتَكُفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ
 فِي وَمَيْنِ وَجَعْمَلُونَ لَهُ وَ أَنداداً ذَالِك رَبُّ الْعَالَمِينَ (إِنَّ)

ۅؘۘڿۘۼۘڶ؋ۣؠؗؠٵۯٷڛؽڡؚڹڣٚۅ۫ڣۿٵۅۘڹٮؙۯڬ؋ۣؠؠٵۅۘڡٞڐۘۯڣۣؠؠۜٙٲ ٲڨ۫ۅ۫ؠٞٵڣۣڗٲڗؠؘۼڐؚٲؽٵۄؚڛۅٙٳٞ؞ڵۣۺٵٙؠ۪ڸڽڹؘ۞

ثُمَّ اَسْتَوَىٓ إِلَى السَّمَآ وَهِى دُخَانُ فَقَالَ لَهَا وَالْأَرْضِ اتْتِيَاطَوْعًا أَوْكُرْهًا قَالْنَاۤ أَنْينَاطَآبِعِينَ ﴿ 12. Wuxuuna Eebe ka abuuray Cirka Todobo Samo laba maalmood wuxuuna faray Samo kasta amarkeedii,waxaana ku qurxinay Cirka dhaw Misbaaxyo, waana ilaalinay, taasina waa qadaridda (maamulka) Eebaha adkaada ee wax og.

فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِ سَمَآءٍ أَمْرَهَا ۚ وَزَيَّنَا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَدِيحَ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿ إِنَّ

Mahaboona in laga gaaloobo Eebaha wax walba abuuray sida Dhulka, Cirka iyo wax kasta, mana haboona in looyeelo waxlamid ah oo lalo caabudo, illeen isagaa inoo barakeeyey dhulka iyo Cirka, kana yeelay wadada noolaanshaha, mid kasta udarbay wax looga baahanyahay, aayadahan iyo kuwa kalee ka warrami abuurka Cirka iyo Dhulka wax isdiidaya ama iska hor iman ma aha, Ibnu Cabaas waxaa laga wariyey inuu Eebe Dhulka ku abuuray Laba maalmood, markaas Cirka abuuray, markaas dhulka fidiyey fidinteeduna waa inuu ka soo bixiyey Biyo, Carro, yeeleyna Buuro, Bacaad iyo Tuurar'waxayna noqotay muddadu lix bari ah. saas darteed wax iska hor imaan iyo wax isburin midna kuma jiro, kaasaana Eebaha xaqa ah'ayna waajibtay in si dhab ah loo caabudo'sharcigiisana loo raaco'loona gaadhsiiyo Caalamka si haboon. Fussilat (9-12).

Juz' 24

- 13. Hadday ka jeedsadeen Gaaladu (xaqa) waxaad ku dhahdaa Nabiyow waxaan idiinka digi cadaab daran oo lamid ah kii Reer Caad iyo Thamuud.
- 14. Markay ugaga timid Rasuuladii hor iyo gadaalba, iyagoo ku leh ha caabudina waxaan Eebe ahyn, ayna ku dhaheen hadduu doono Eebeheen wuxuu soo dajinlahaa Malaa'ig, anaguna waxa laydiin soo diray waan ka gaaloownay.
- 15. Ree Caad iyagu way isku kibriyeen Dhulka xaq darro, waxayna dheheen yaa naga xoog badan, miyeyna arag Eebaha abuuray inuu ka xoogbadanyahay waxayna ahaayeen kuwo aayaadkanaga diidan.
- 16. Waxaana ku dirray korkooda Dabayl qaylo daran Todobo Maalmood oo uxun (iyaga) si aan u dhandhansiino cadaabka dulliga Nolosha adduun, cadaabka aakhiraana ka sii dulli badan loomana gargaaro.

فَإِنْ أَعْرَضُواْ فَقُلْ أَنْذَرْتُكُوْ صَعِقَةً مِثْلَ صَعِقَةِ عَادِوَتْمُودَ ۞ إِذْ جَآءَ تُهُمُ ٱلرُّسُلُ مِنْ اَبَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا مَقْبُدُوۤ إِلَّا اللَّهِ قَالُواْ لَوْشَاءَ رَبُّنَا لَأَثْرَلَ مَلَيْكَ فَإِنَّا بِمَا أَرْسِلْتُم بِهِ مَكَفِرُونَ ۞ فَأَمَّا عَادُّ فَاسْتَكُبُرُواْ فِ ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحُقِّ وَقَالُواْ مَنْ أَشَدُّ مِنَا قُوَةً أَوْلِهُ رَوْاً أَكَا لَا اللَّهَ

الَّذِي خَلَقَهُمُ هُوَاَشَدُّمِنُهُمْ قُونَّ وَكَانُواْ يِئَايِتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿ ﴾ فَأَرْسَلُنَا عَلَيْمِ مِرِيحًا صَرْصَرًا فِي ٓ أَيَّا مِنِّحِسَاتِ لِنَّذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْفَيَوْةِ الدُّنْيَ الْوَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ الْخَرَقِ وَهُمْ لَا يُصَرُّونَ ۞

Wuxuu Eebe faray Nabiga (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) inuu haday Gaaladu ka jeedsadaan xaqa uu uga digo ciqaab daran oo lamid ah tii Caad iyo Thamuud, markay Rasuuladoodii fareen inay Eebe kaliya cabudaan'ayna diideen iskibriyeenna xumaan darteed. markaas Caad Eebe ku halaagay Dabeyl daran ayna dhadhamiyeen Cadaabkii dulliga iyadoo aakhiro Cadaabkeedana u dheeryahay, aayaduhuna waxay cadayn ku sugnaanta xaqa, in Eebe ciqaabi xaqdiide, in Rasuuladii u wada yeedhi jireen cibaadada Eebe kaliya'in xoogga iyo Quwada Eebe wax walba ka darantahay, waajibna tahay in laga dhawrsado. Fuṣṣṣilat (13-16).

- 17. Ree thamuud waxaantusinay xaqa, waxayna ka jeclaadeen indho la'aan (baadi) hanuunkii, waxaana qabtay qaylo cadaab wax dulleeya, waxay kasbanayeen darteed.
- 18. Waxaana korinay kuwii rumeeyey (xaqa) oo dhawrsan jiray.
- 19. (u sheeg gaalada) Maalinta lagu kulmin colka Eebe naarta iyagoo is cidhiidhyi.
- 20. Markay yimaaddaana uu ku maragfuro korkooda, maqalkooda, aragoodu, iyo haragoodu (jidhkoodu) waxay falijireen.
- 21. ayna ku dhahaan korkooda (Jidhkooda) maxaad noogu marag kacdeen, ayna ku dhahaan waxaa naga hadliyey Eebaha ka hadliya wax kasta, isagaana idin abuuray markii hore xagiisana laydiin celin.
- 22. Mana aydaan ahayn kuwa iska astura inay ku maragkacaan jidhkiinu, araggiinu iyo haraggiinu, inuusan Eebe ogayn wax badan ood falaysaan.
- 23. kaasina waa malihiinii aad u malayseen Eebihiin isagaana idin halaagay, waxaadna ahaateen kuwo khasaaray.
- 24. haday samraanna naarbay ku hoyan hadday cudur daar dalbaana lagama aqbalo.

وَأَمَّانَمُودُ فَهَدَيْنَهُمْ فَأَسْتَحَبُّواْ الْعَمَىٰعَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتُهُمْ صَنعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَاكَانُواْ يَكْسِبُونَ ۞

وَنَجَيْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَنَّقُونَ ۞

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعَدَآءُ أَللَّهِ إِلَى أَلنَّا رِفَهُمْ يُوزَعُونَ اللَّهِ

حَقَّتِإِذَامَاجَآءُوهَاشَهِدَعَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَاكَانُواْيَعْمَلُونَ ۞

وَقَالُواٰلِجُلُودِهِمْ لِمَشَهِدتُّمْ عَلَيْنَاً قَالُوٓا أَنطَقَنَا الشَّهُ الَّذِي آَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَخَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۞

وَمَا كُنتُهُ مِّسَنتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمُعُكُورُ وَلَآ أَبْصَرُكُمُ وَلَاجُلُوكُكُمْ وَلَكِن ظَننتُدُأَنَّ أَللَّهَ لاَيْعَلَىٰ كَيْسُرَاتُهُمَ اَعْمَلُونَ ﴿ ﴿

وَذَلِكُمْ ظَنُكُو الَّذِى ظَنَنتُد بِرَيِّكُوْ أَرَّدَىكُوْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَنبِرِينَ ۞

فَإِن يَصَّى بِرُواْ فَالنَّارُ مَثْوَى لَكُمُّ وَإِن يَسْتَعُتِبُواْ فَمَاهُم مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿

Thamuudna wax badan buu Quraanku ka waramey xaalkooda iyo siday xaqa u beeniyeen iyo sidii loo halaagay, gaalana Eebe dhamaan wuu kulmin wuxuuna ku uruurin naarta, waana in la ogaado inuu jidhkaagu kugu maragfuri'waana waajib in xumaanta laga fogaado si ayan kuugu marag furin xubnahaagu, wax walbana Eebaa ka hadliya. ciddii malaysa inaan Eebe ogayn wuxuu fali ama uusan koobin wax walba waa cid khasaartay. Fuṣṣilat (17-24).

- 25. Waxaan u darabnay Gaalada saaxiibo u qurxiya waxa ka horeeya, iyo waxa ka dambeeya, waxaana ku xukunaatay hadalkii Eebe isagoo umada kale ku dhex sugan (oo la cadaabi) oo ka horeeyey Jinni iyo Insina leh waxayna ahaayeen kuwo khasaaray.
- 26. Waxay dhaheen kuwii Gaaloobay ha maqlina Quraanka kuna qaylya (marka la akhrin) waxaad u dhawdihiin inaad adkaataane.
- 27. Waxaan dhadhansiinaynaa kuwii Gaaloobay Cadaab daran, waxaana ka abaalmarinaynaa kii ugu xumaa waxay camal falayeen.
- 28. Kaasi waa abaalmarinta colka Eebe, waxayna gali Naar iyadoo u noqon Guri waarid, iyagoo laga abaal marin aayaadkanaga aydiideen.
- 29. Waxay dheheen kuwii Gaaloobay Eebow na tusi labadaas nadhumiyey oo Jinni iyo Insi ah aan yeelo Gomadahanaga hoostoodee si ay u noqdaan kuwo ku hooseeya (Naarta).

وَقَيَّضْ نَا لَمُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَ اللهُمُ اللهُمُ فَرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَابَيْنَ أَيْدِيمِمْ وَمَاخَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْفَوْلُ فِي أَمْدِ فَذَ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِن اللهِم مِن الْجِينِ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ اللهُ وَقَالَ اللّهُرَا اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ اللللللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللّهُ الللللّهُ الللّهُ

فَلَنُذِيفَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْعَذَابَاشَدِيدَا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسُواَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿

ذَلِكَ جَزَاءً أَعَدَاءِ اللَّهِ النَّالِّ لَمُنْمَ فِيهَا دَارُا لَخُلْدِّ جَزَا عِكَانُولْنِا يَنِنَا يَجْدُونَ ۞ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوارَبِنَا آرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَانَا مِنَ الْجِنِ وَالْإِنسِ جَعَلْهُ مَا تَعْتَ أَقْدَامِنَا لِيكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ۞ لِيكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ۞

Eebe isagaa awooda leh'wuxuu doonana fali'Gaaladana markey Jidka wanaaga ka leexdeen yuu Eebe ku lamaaneeyeyey mid kasta Shaydaan u qurxiya xumaanta, halmaansiiyana wanaagga, illeen ciqaabaa u waajibtay, wayna khasaareen, waxayna ahaayeen kuwo Quraanka ku ciyaara kuna qaylya waqtiga la akhrin'si ay u waswaasiyaan'waxaana lagu abaalmarin cadaab daran, waxaana laga abaalmarin camalkoodii xumaa, waana abaalka colka Eebe saasi'waxayna kuwaari Naar daran iyagoo Eebe warsan inuu tusiyo kuwii dhumiyey Jinni iyo Insiba si ay ugu istaagaan Naarta dhexdeeda una yeelaan Cagahooda hoostooda. maxayse tari taasi mar haday Naar galeen, Xadiithna waxaa ku sugnaaday: in Ruux kastoo Gardarro loo dilo waxaa qeyb ku yeelan ina Nabi Aadamkii dilka billaabay. Fussilat (25-29).

- 30. kuwa yidhi Eebahanno waa Alle hadana toosnaaday waxaa ku soo dagta Malaa'igta (markey dhiman iyadoo ku dhihi) ha cabsanina hana murugoonina,kuna bishaareysta Jannadii laydiin yaboohay.
- 31. anagaa sokeeye idiin ah nolosha adduunyo iyo aakhiraba, waxaana idiinsugnaaday dhexdeeda waxay doonto Naftiinnu waxaadna ka heleysaan waxaad dalabtaan.

إِنَّ الَّذِيكَ قَالُواُ رَبُّنَ اللَّهُ ثُمَّ الْسَنَقَ مُواْ تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَةِ حَدُّ اللَّهُ تَعَافُواْ وَلاَحَّى زَفُواْ وَالْبَصِّرُ وَالْمِلْفِ حَدُولَ وَالْفَيْدُ وَالْمَاكِمُ وَاللَّهُ مَنُ أَوْلِيَ اَوْكُمُ فِي الْمُحْدَوقِ اللَّدُنْيَ اوَفِي الْلَاحِرَةً فَى مُكْمُ فِيهَا مَا تَشْتَهِى آنَفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَهِى آنَفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَهِى آنَفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَعِى آنَفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَعِي اَنْفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَعِي اَنْفُسُكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَعِي اَنْفُسُكُمُ وَلَيْهُا مَا تَشْتَعِي الْمُونِ اللَّهُ الْمُحْمَدِ الْمُعْلَمُ وَلَيْكُمُ وَلِيهَا مَا تَشْتَعِي الْمَانِينَ وَلَيْ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُؤْمِنُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ اللَّهُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُؤْمِلُولِ الْمُؤْمِلُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْم

- 32. Waana martiqaadka Eebaha dambi dhaafa ee Naxariista.
- 33. Yaa ka fiican hadal ruux ugu yeedhay (Dadka) Eebe xagiisa, oo camalfiican sameeyey, oo dhaha anigu waxaan ka mid ahay Muslimiinta.
- 34. Mana eka Wanaag iyo Xumaan, reebna oo (bixi) arrinta fiican markaas waxaa soobixi in midkii col idin dhexyiil uu noqon sokeeye iyo saaxiib.
- 35. Lalamana kulmiyo arrintaas kuwii samrey mooyee, lalamana kulmiyo mid nasiib weyn leh mooyee.

نزلامِّن عَفُورِ رُحِيمٍ ﴿ ﴿ وَمَنْ أَخْسَنُ فَوْلَا مِّمَنَ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ مَسْلِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿ صَلِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿ وَلَا لَسَيْعَةُ مُ الْمُسْنَةُ وَلَا السَّيِعَةُ اللَّهِ عَلَى الْمَسْنُ فَإِذَا اللَّذِي اللَّهِ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ اللللْمُ اللللْمُ الللْمُ اللَّهُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْمُ الللْم

Sufyaan Binu Cabdullaahi waxaa laga wariyey inuu yidhi: Rasuulkii Eebow iisheeg arrin aan isku ilaaliyo, Rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe hayeelee) wuxuu yidhi: (Dheh Eebahay waa Alle kuna toosnoow'waxaan idhi maxaad iigu cabsi badantahay, markaasuu qabtay caaradda carabkiisa, oo yidhi: Kan) waxaa wariyey Tirmid, Axmed iyo Ibnu maajah. waxayna ku tusin wanaagga toosnaanta iyo in Eebe dartiis loogu yeedho Dadka, laguna faano Islaamnimada een laga xishoon, Xumaan iyo Wanaagna ma sina ee had iyo jeer wanaagga ku dhaqan ha ku jeclaado xaataa midka colka kula ahe, waxaa saas yeeli ruux fiican oo ehelu khayr ah, had iyo jeerna Eebe ka magangala shaydaan iyo was waaskiisa'waana kaas Islaamka toosana ee Xaqa ah ee haboon. Fuşşilat (30-35).

- 36. Hadduu ku waswaasiyo shaydaan xaggiisa waswaasiye ka magangal Eebe isagaa wax maqla waxna oge.
- 37. Aayaadka Eebe (jiridiisa iyo qudradiisa) waxaa ka mid ah Habeenka, Maalinta, Qorraxda iyo Dayaxa, ha u sujuudina Qorraxda iyo Dayaxa ee u sujuuda Eebaha abuuray haddaad tihiin kuwo (dhab) u caabudi.
- 38. Haday iska kibriyaan (cibaadada) kuwa Eebahaa agtiisa ah way u tasbiixsadaan Habeen iyo Dharaarba kana noogin.
- 39. Aayaadka Eebe waxaa ka mid ah inaad aragtid Dhulkoo dulleysan (abaar ah) markaan ku soo dajinno Biyaha uu gilgisho soona kor noqdo, midka nooleeyey wuxuu nooleyn wixii dhintay wax walbana wuu karaa.

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطُنِ نَزَعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ " إِنَّهُ هُوَالسَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿ وَمِنْ عَايَنِهِ الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمُّ لِلاَسْمُ جُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلْمَالَا فِي خَلَقَهُنَ إِن كُنتُمْ إِيّاهُ نَعْ بُدُونَ ﴿

فَإِنِ ٱسۡتَحۡـُبُرُواْ فَٱلَّذِينَ عِندَرَيِّكَ يُسَيِّحُونَ لَهُۥ بِالنَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَايَسْتَمُونَ ۗ ۞

وَمِنْ ءَايِنِهِءَأَنَكَ تَرَى الْأَرْضَ خَنْشِعَةً فَإِذَآ أَزَلُنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَاهُ مِّزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ ٱلَّذِيّ أَخْيَاهَا لَمُحْيِ ٱلْمَوْفَتَ إِنَّهُ, عَلَىٰ كُلِ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾ لَلَهُ مَلَىٰ كُلِ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾

- 40. Kuwa iilaya aayaadkanaga nagama qarsoona, ruux lagu tuuray Naarta miyaa khayrroon mise mid isagoo aamin ah imaan Qiyaamada, fala waxaad doontaan, Eebe waxaad faleysaan waa arkaa.
- 41. Kuwa ka gaaloobay Quraanka markuu u yimid (waa la abaal marin) waana Kitaab qaali ah.
- 42. Mana timaado xumaan hortiisa iyo gadaashiisa, (waa dhawran yahay) waana soo dajinta Eebaha falka san ee lamahdiyo.
- 43. Lagumana dhaho waxaan ahayn waxii lagu yidhi Rasuuladii ka horreeyey, Eebahaana waadambi dhaafe ciqaab daran.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَدِنَ الْاَيْخَفُونَ عَلَيْناً أَفَنَ يَكُفَّى فِي النَّارِ حَيَّرُ أَمْ مَن يَ أَنِي الِسَايَوْمَ الْفِينَ عَلَيْ اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمُ إِنَّهُ بِمِالْعَمْلُونَ بَصِيرُ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِكْرِ لَمَاجَآءَ هُمُّ إِنَّ الذِينَ كَفَرُوا بِالذِكْرِ لَمَاجَآءَ هُمُّ وَإِنَّهُ وَلَكِننَ مُعَرِيرًا اللَّهِ عَزِيرٌ اللَّهِ لَا يَأْنِيهِ الْبَطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ - تَعْزِيلُ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (اللَّهُ

مَّايُقَالُ لَكَ إِلَّامَاقَدُ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَدُومَغْفِرَةٍ وَذُوعِقَابٍ أَلِيعٍ ﴿ اللهِ مَغْفِرَةٍ وَذُوعِقَابٍ أَلِيعٍ ﴿ اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهُ عَلَى عَلَى اللهُ عَلَى اللّهُ عَلَى

had iyo Jeer Shaydaanku wuxuu u darbanyahay inuu dadka waswoosiyo xaqana ka leexiyo waxaase lagaga nabad gali karaa isagoo Eebe la Magan galo'laguna Xidhnaado'illeen waa Maqle oge. Eebe Calaamaadka awoodda iyo jiridiisa waxaa ka mid ah abuurkiisa, sida Habeenka Maalinta, Qoraxda iyo Dayaxa, wax sujuud mudan oo Eebe ahayn ma jiro, ciddii isla waynaata oo cibaadada diida waxba Eebe ugama baahna'waxaa Malaa'igita Eebe Qadasi Habeen iyo Dharaar si joogta ahoon daal lahayn. ciddii soo bixin diidana ha eegto Roobka iyo dhulka, ciddiise leexisa Quraanka oo ku ciyaarta macnihiisa iyo Fasirkiisa iyo si kasta'Eebe kama qarsoona'wuuna abaalmarin, cid Naar lagu tuurayna la mid ma aha mid Kanabadgashay Qiyaamada, Kitaabka quraanka ahna waa Kitaab qaali ah oo xumaan ka dheer'ciddii diida ama ku dhaqmi wayda Eebaa abaalmarin, Gaalana inayhadal xun ku dhahaan Rasuulada caaday u tahay waase laga abaalmarin. Fussilat (36-43).

- 44. Hadaan kayeelo «Kitaabka» Quraanka Cajami ah waxay dhihi lahaayeen maxaa loo caddayn waayey Aayaadkiisa, ma (quraan) Cajami ah iyo Nabi (Carabi ah) waxaad dhahdaa isagu kuwa rumeeyey wuxuu u yahay Haanuun iyo Caafimaad, kuwa aan rumeynina dhagahooda waxaa ah culays, waana ka indha la' yihiin kuwaasna waxaa looga yeedhi meel fog.
- 45. Dhab ahaanbaan u siinay Nabi Muuse Kitaabka waana laysku khilaafay, haddayan jirin kalimo ka hormartay Eebahaa waa lakala xukminlahaa dhexdooda waxayna ku suganyihiin gaaladu shaki daran.

ۅَلَوَجَعَلْنَهُ قُرُءَانًا أَغَيَبًا لَقَالُواْ لَوَلَا فُصِّلَتَ ءَيَنَهُ وَّءَاغَجَيِّ وَعَرَفِیٌ قُلْ هُولِلَّذِینَ ءَامَنُواْ هُدَی وَشِفَآ ہِ وَالَّذِینَ لَایُوْمِنُونَ فِیَءَادَانِهِمْ وَقُرُّوهُوَ عَلَیْهِ مِرْعَمَّ أُوْلَیْمِلَ یَنَادَوْنَ مِن مَکَانِ بَعِیدٍ ﴿ اِللّٰهِ مَا اَلْاَئِیْلِ اِللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهُ اللّٰهِ اللّٰهُ الللّٰهُ الللّٰهُ الللّٰهُ الللّٰهُ الللّٰهُ اللّٰلِيلّٰ الللّٰمِلْلِلْمِلْلِلْمِلْلِلْمُلْلِلْمُلْلِلللّٰ الللّٰلِيلّٰ الللّٰلِمِلْلِلْمُلْلِلْمُلْلِ

ۅَلَقَدْءَالْيْنَامُوسَىٱلْكِئنَبَ فَأَخْتُلِفَ فِيدُّ وَلَوْلَا كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِن زَيْكَ لَقُضِىَ بَيْنَهُمُ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكِ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿

- 46. Ruuxii camalfiican fala wuxuu u falay Naftiisa, Ruuxii xumaan fala wuxuu dhibay Naftiisa, Eebaheenna ma aha dulmiyaha Addoomada.
- 47. Xagiisaana loo celiyaa ogida Saacadda (Qiyaame) midhana kama soobaxaan Sabuulkooda, mana uuroobo Dhadig mana dhalo ogaanshaha Eebe la'aantiiis, Maalintuu ku dhihi away kuwaad ila wadaajiseenna waxay dhihi waxaan ku ogaysiinnay Nagamidma aha Ruux marag furi arintaas.
- 48. Waxaa ka dhumey waxay ahaayeen kuwo (baryo) caabuda horey, waxayna yaqiinsadeen inuusan u sugnaan gargaare.

مَّنْعَمِلَصَلِلِحَافَلِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَٱ وَمَارَبُكَ بِطَلَكِ لِلْعَبِيدِ ﴿ الْ

﴿ إِلَيْهِ يُرَدُّعِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّابِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِى قَالُوٓا ءَاذَنَّكَ مَامِنَا مِن شَهِيدٍ ﴿ إِلَيْهِ

> وَضَلَ عَنْهُم مَّاكَانُواٰ يَدْعُونَ مِن قَبْلُّ وَظَنُّواْ مَالَهُمْ مِّن تَجِيصِ ۞

Eebe wuxuu ku soo diraa Nabi walba Afka dadka uu ka dhexbixiyey'Nabigana wuxuu Eebe ku soo diray Af Carabi'isagoo Caalamka Dhamaan loo diray. mana haboona inafkale lagu diro, Quraankuna waa wanaagga ciddii rumeysa iyo xujada cidda diida, oo baadi ku fogaata, qisada Nabi Muusana wax badanbaa Quraanka lagu soo celceliyaa si loo eego arrintaas, wanaagu wuu ku anfci. xumaantuna adi uunbey ku dhibi' Eebana wax ma dulmo, wax walbana waa ogyahay. wixii ka soo hadhay oo la caabudona waa been aan waxkajirin. Fuṣṣilat (44-48).

- 49. Dadku kama daalo baryada khayrka, hadduu taabto sharra wuu quusasha badanyahay.
- 50. Haddaan dhadhansiinno naxariis xagganaga ka timid dhib taabtay kadib, wuxuu dhahaa kan anaa iska leh mana u maleeynaayo inay Saacadda (qiyaame) kici,haddii layceliyo Eebahayna waxaan ku leeyahay agtiisa wanaag, dhab ahaan baan ugu warrameynaa kuwii Gaaloobey waxay camal faleen, waxaana dhabahaan u dhadhansiinaynaa Cadaab daran.
- 51. Markaan unicmeyno Dadka wuu jeedsadaa oo is dadbaa (daacadduu ka tagaa) markuu taabto dhibna wuxuu soo baxaa isagoo baryo badan.

لَّايَسْنَمُ الْإِنسَانُ مِن دُعَآ ِ الْخَيْرِ وَإِن مَّسَدُ الشَّرُ فَيَنُوسٌ فَنُوطٌ ۖ ۞

وَلَيِنْ أَذَفْنَهُ رَحْمَةُ مِنَّامِنْ بَعْدِضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَالِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَآبِمَةً وَلَيِن رُّجِعْتُ إِلَى رَقِبَ إِنَّ لِي عِندَهُ اللَّحُسْنَ فَالنَّئِيَّ ثَنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ بِمَا عَمِلُواْ وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۞

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِسْنِ أَعْرَضَ وَنَا بِجَانِيهِ عَ وَإِذَا مَسَّ مُ ٱلشَّرُ فَذُو دُعَآ عَرِيضٍ ۞

- 52. Waxaad ku dhahdaa bal kawarrama hadduu Quraankani xaga Eebe ka yimid markaas aad ka Gaaloowdaan yaa ka baadi badan Ruux Gaalnimo iyo khilaaf fog ku sugan.
- 53. Waxaanu ka tusin aayaadkanaga jahooyinka iyo Naftooda intey uga caddaato inuu Quraanku xaq yahay, miyuuna ku filleyn Eebe inuu waxkaste ogyahay.
- 54. Waxayna Gaaladu kaga suganyihiin shaki lakulanka Eebe, Eebana waxkasta wuu koobay.

قُلُ اَرَءَ يَتُمْ إِن كَانَ مِنْ عِندِاللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ، مَنْ أَصَلُّ مِمَّنَ هُو فِي شِفَاقٍ بَعِيدٍ ۞ سَنُرِيهٍ مِّ اَيَتِنَا فِي الْآفاقِ وَفِيٓ أَنفُسِمِ حَقَّى يَتَبَنَّ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أُولَمْ يَكُفِ مِرَتِكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدُ ۞ أَلاَ إِنَهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِن لِقَاءً رَبِّهِمُ أَ أَلاَ إِنَهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِن لِقَاءً رَبِّهِمُ أَ

Baryada Eebe iyo rajeyntiisa yaa sharafleh oo fiican, mase haboona in waqtiga dhibkana labaryo waqtiga ladnaantana la halmaamo oo la inkiro lana Gaaloobo xaqana lagajeedsado, iyadoo la sheegan in wanaag u jiro Eebe agtiisa, mase aha saas, maxayse gaalo heli oo wanaag ah haday beeniyaan Quraanka xaqa ah ee Eebe xagiisa ka yimid, yaase ka Gaalnimo badan cidda saas fasha, xaqnimada Quraankan waxaa laga tusin Dadka Jahooyinka iyo Naftooda, waxaana maalin kasta soo bixi xaqnimada Quraanka iyo Islaamka, Eebaana marag ku filan'ciddii shakida lakulankiisana way halaagsami illeen Eebe wax walba wuu koobaye. Fussilat (49-54).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Waxay ku tusin mucjisada Quraanka.
- 2. Sidoo kale.
- 3. Sida waxyiga laguugu soodajiyey Nabiyoow yaa Nabiyadii horana loogu waxyooday,waxaana waxyooda Eebaha adkaada ee falka san.
- 4. Waxaa u sugnaaday waxa Samada iyo Dhulka ku sugan, Eebana waa sarreeyaha weyn.

بِنْ ﴿ وَاللَّهُ الرَّحْزِ الرَّحِيَ

حد 🕲

عَسَقَ ١

كَنَالِكَ يُوحِىٓ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ ٱللَّهُ ٱلْعَزِيرُ ٱلْحَكِيمُ ﴿ اللَّهِ ٱلْقَرْضُ وَهُوَ لَهُ مَا فِي ٱلسَّمَنَوَتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضُ وَهُوَ

ٱلْعَلِيُ ٱلْعَظِيمُ ١

- 5. Waxay u dhawdahay Samooyinku dildillaacaan ku korkooda. Malaa'igtuna waxay ku tasbiixsan mahadda Eebahood, waxayna u dambidhaaf warsan kuwadhulka ku sugan (Dadka) Eebana waa dambidhaafe Naxariista.
- 6. Kuwa yeeshay Eebe ka sokoow owliyo Eebe waa ogyahay korkooda (wuu daalacay) adiguna kama tihid wakiil.
- 7. (Sidaan ugu waxyoonay Nabiyadii hore) yaan adigana Nabiyoow kuugu waxyoonay Quraan Carabi ah saad ugu digtid Ree Makaad iyo wax ka hareereeya (dadka kale) ugana digtid maalinta kulanka (Qiyaamada) shaki male Maalintaas, kooxi Jannay gali kooxna Jaxiimo.
- 8. Hadduu doono Eebe wuxuu ka yeeli lahaa dadka umad kaliya, laakiin wuxuu galiyaa cidduu doono naxariistiisa, daalimiintuna ma helaan sokeeye iyo Gargaare midna.

وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِ ۚ أَوْلِيَآ ۚ ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَآأَنتَ عَلَيْهِم بُوكِيلِ ١ وَكَذَلِكَ أَوْحَسُنَا ٓ إِلَيْكَ قُرْءَ انَّاعَرَ بِتَا لَّئُنِذِ رَأُمَّ ٱلْقُهُ عِي وَمَنْ حَوْلِهَا وَلُمُنِذِ رَبَوْمَ ٱلْجَمْعِ لَارَيْبَ فِيدُّ فَرِيقُ فِي ٱلْجِنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي ٱلسَّعِيرِ ﴿

وَلَوْشَاءَ ٱللَّهُ لِمَعَلَهُمْ أُمَّةً وَبِعِدَةً وَلَكِن يُدْخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحْمَتِهِ عُوالظَّالِمُونَ مَا لَهُمُ مِن وَلِيّ

Siduu Eebe ugu waxyooday Nabiyadii hore yuu ugu waxyooday Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Caa'isha waxay sheegtay inay aragtay Nabiga oo waxyi ku soodagi Maalin Qaboow oo hadana dhididka daadan wajigiisa, tan kale qudro iyo awood Eebaa iska leh, Samada iyo Malaa'igtuna way waynaysaa, Quraankuna wuxuu u digi caalamka oo dhan, si uu wanaaga ugu hogaamiyo, hadduu doono isagaa midayn kara Eebe. Ash-Shuuraa (1-8).

- 9. Mise waxay yeesheen Gaaladii Eebe ka sokow awliyo (ay caabudaan) Eebe umbaa wali ah, isagaana nooleeya wixii dhintay, isagaana wax walba kara.
- 10. Waxaad isku khilaaftaan oo shay ah Eebaa leh xukunkiisa (loo celin) kaasina waa Eebaha i barbaariya, isagaana tala saartaa, xaggiisaana u nogon.
- 11. Isagaa abuuray Samooyinka iyo dhulka idiinkana yeelay naftiinna noocyo (Lab iyo Dhaddig) xoolahana idiinka yeelay Noocyo, wuuna idin abuuraa wax la mid ahna ma jiro, waana magle arka.

أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِ ۚ أَوْلِيآ ۚ فَٱللَّهُ هُوَ ٱلْوَلُّ وَهُو يُحْيَ ٱلْمَوْتَى وَهُو عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ١

وَمَا ٱخْنَلَفْتُمُ فِيهِ مِنشَىٰءٍ فَكُكُمُهُۥ إِلَى ٱللَّهِ ذَالِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالَّيْهِ أَلِيبُ ١

أَزْوَجَاوَمِنَ ٱلْأَنْعَكِمِ أَزْوَجَاً لَذَرَؤُكُمْ فِيهُ لَيْسَ كَمِثْلِهِ مِنْمَى تُوهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿

- 12. Isagaa iska leh xukunka Samooyinka iyo Dhulka, wuuna u fidiyaa Rizqiga ruuxuu doono, wuxuuna ku cidhiidhyaa Cidduu doono, wax walbana waa ogyahay.
- 13. Wuxuuna idiin jideeyey xagga Diinta wuxuu u dardaarmay (Nabi) Nuux iyo kaan kuu Waxyoonay adiga iyo waxaan u dardaaranay (Nabi) Ibraahiim (Nabi) Muuse iyo (Nabi) Ciise inay oogaan Diinta aydaan kuna kala tagin dhexdiisa, waxaa ku waynaaday Gaalada waxaad ugu yeedhi, Eebaa u doorta xaggiisa Cidduu doono una hanuuniya xaggiisa cidduu hanuunin.
- 14. Mana kala tagin markuu u yimid cilmigu ka dib mooyee, dulmi iyo xasad dartiis, hadayana jirin kalimo Eebahaa ka hormartay oo tan iyo muddo magacaaban (in lasugo) waxaa lakala xukmin lahaa dhexdooda, kuwii la dhaxalsiiyey Kitaabka kadib waxay ku suganyihiin shaki daran.

لَهُ, مَقَالِيدُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلأَرْضُ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمُن يَشَكُطُ ٱلرِزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَىءٍ عَلِيمٌ ﴿

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِينِ مَا وَصَّى بِهِ عَنُو مَا وَالَّذِي الْوَحَدِينَ اللَّهِ عِلْمَ اللَّهِ عَلَى الْفَكَ وَمَا وَصَّدَ اللهِ عِلْمَ اللَّهِ مَا وَمُوسَى الْوَحَدِينَ أَنْ أَفِيمُوا الدِينَ وَلَا لَنَفَرَ قُولُ إِنْ اللَّهُ يَعْتَبِي عَلَى الْمُنْ رَكِينَ مَا لَدْ عُوهُمْ إِلَيْدَ وَاللَّهُ يَعْتَبِي عَلَى اللَّهُ عَلَيْدِي اللَّهُ اللَّهُ يَعْتَبِي اللَّهُ وَمِن يُنِيبُ

وَمَانَفَرَقُوٓ إِلَّامِنَ بَعَدِ مَاجَآءَ هُمُ الْعِلْمُ بَغْيَا بَيْنَهُ مُّ وَلَوْلَا كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِن زَيِّكَ إِلَىۤ أَجَلِ مُسَمَّى لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُواْ الْكِئنب مِنْ بَعَدِهِمْ لَفِي شَكِ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿

Eebaa wali u ah Mu'miniinta, wax walbana kara, wixii laysku khilaafana loo celin, lana tala saartaa, loona noqdaa, Samadana abuuray'noocyana idinka abuuray, wax la midana jirin, xukunka Samada iyo Dhulkana iska leh, Rizqigana waasiciya ama cidhiidhya, inoona jideeyey diin xaq ah oo ah tii Nabiyadii hore la faray oo kale, oo ah in diinta si fiican loogu dhaqmo oon lagu kala tagin, Gaalase way diiday xaqii xasad dartiis'wayna kala tageen Eebe umbaase awood leh. Ash-Shuuraa (9-14).

15. Waxaas dartiis ugu yeedh Dadka, utoosnawna sidii lagu faray, hana raacin hawadooda, waxaadna dhahdaa waxaan rumeeyey waxa Eebe soo dajiyey oo Kitaab ah, waxaana lay faray inaan u caddaalo falo dhexdiina, Eebana waa Rabbiganno iyo Rabbigiin, waxaa noo sugnaaday waxaan camal fallo, idinkana waxaa idiinsugnaaday waxaad camal fashaan, doodina inama dhextaallo Eebaa kulmin dhexdeena xaggiisaana loo ahaan.

فَلِذَلِكَ فَأَدُغُ وَالسَّنَقِمْ كَمَا أَمْرَتَ وَلاَنَيَّعْ الْمَوْتَ وَلاَنَيَّعْ الْمَوْتَ وَلاَنَيَّعْ الْمَوْتَ وَقُلْ المَنْتُ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَبِ وَقُلْ مَنْتُ لَكُمُ اللَّهُ رَبُنَا وَرَبُّكُمُّ لَا فَكُمْ أَعْمَنُكُمُ اللَّهُ رَبُنَا وَرَبُّكُمُّ لَكُمْ الْمَعْنُدُ كُمُّ اللَّهُ مَعْنُدُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَعْنُدُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللْمُعِ

- 16. Kuwa ku doodaya Eebe inta la ajiibay kadib xujadoodu waa baadil Eebe agtiisa, korkoodana cadhaa ah, waxaana usugnaaday Cadaab daran,
- 17. Eebe waa kan u dajiyey Kitaabka si xaq ah iyo miisaan, (caddaalada) mana ogid waxay mudantahay in saacadda (Qiyaame) dhawdahay.
- 18. Waxaa dadajista saacadda kuwaan rumeynin iyada, kuwa rumeeyayna way ka cabsadaan xaggeeda waxayna ogyihiin inay xaq tahay kuwa ku murmi saacaddana waxay ku suganyihiin baadi cad.

وَالَّذِينَ يُحَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ اَبَعَدِ مَا اَسْتُجِيبَ
لَهُ بُحُنَّهُمْ مَ الحِصَةُ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَصَبُ
وَلَهُمْ عَذَابُ شَكِيدً فَيْ
اللَّهُ الذِّي آنَزَلَ الْكِئْبَ بِالْحِقِّ وَالْمِيزَانَّ
وَمَا يُدِّيكُ لَعَلَ السَّاعَةَ فَرِيبُ ﴿
يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُوْمِئُونَ بِهِ الْوَالَّذِينَ
عَامَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَهَا الْمَقَّ لَلْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ الْمُؤْلِ الْمِلْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللِّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِ اللْمُؤْمِ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِ اللَّهُ الْمُؤْمِ اللَّهُ اللْمُؤْمِ اللْمُؤْمِ الللَّهُ الْمُؤْمِ اللْمُؤْمِ الللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْمِ اللَّهُ الْمُؤْمِ اللَّهُ اللَّهُ الْ

Aayadda hore waxay kulmisatay toban eray oo mid walba kan kale ka gaaryahay oo wada amar iyo reebid iyo toosin ah, waxaana la mid ah aayatulkursi, waxaana ka mid ah waxyaalaha u waaweyn: Eeboo Dadka loogu yeedho, in la toosnaado, inaan hawada Gaalada la raacin, in Dadka caddaalad lagu maamulo in la ogaado in Eebe Ilaah u yahay Dadkoo dhan, inaan wax qarsoon jirin diinta Islaamka ah, in cid walba camalkeeda masuul ka tahay, in Eebe loo noqon. Bal day weynanka aayadda, tan kale Eeboo lagu doodo inta xaqu caddaaday waa wax kama jiraan iyo ciqaab Eebe, illeen Eebaa soo dajiyey Quraan iyo caddaaladda Qiyaamadu goortay dhicina oge, waana doqonnimo iyo baadinimo in la soo dedejisto, waxaase habboon in laga cabsado loona darbado sida Mu'miniinta shakigeeduna waa dood fog. Ash-Shuuraa (15-18).

- 19. Eebe waa u naxariisbadanaha addoomadiisa wuxuuna arzuqaa cidduu doono, waana xoogbadane adkaade ah.
- 20. Ruuxii dooni camalka aakhiro waan u siyadinaa camalkiisa, Ruuxiise ah mid dooni camal adduunyo waan ka siinaa xaggeeda, kumana leh aakhiro wax nasiib ah.
- 21. Mise waxay leeyihiin Gaaladu shurako Eebe oo u Jideeyey diin iyo (xukun) aan Eebe idmin haddayna jirin kalimadda kala bixinta (qiyaamada) waa la kala xukumi lahaa dhexdooda, daalimiintana waxaa u sugnaaday cadaab daran.

ٱللَّهُ لَطِيفُ بِعِبَادِهِ. يَرْزُقُ مَن يَشَأَةً وَهُوَالْفَوِيُ الْعَزِيزُ اللَّ

مَن كَاكَ يُرِيدُ حَرْثَ ٱلْآخِرَةِ نَزِدْلَهُ, فِحَرْثِهِ -وَمَن كَاكَ يُرِيدُ حَرْثَ ٱلدُّنْيَا نُوْتِهِ مِنْهَا وَمَالَهُ, فِي ٱلْآخِرَةِ مِن نَصِيبِ ۞

أَمْ لَهُمْ شُرُكَ وَّأْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَٰ بِدِاللَّهُ وَلَوْلاَكِلِمَةُ الْفَصْلِ لَقَضِى بَيْنَهُمُّ وَإِنَّ الظَّلِلِمِينَ لَهُمْ عَذَابُ الْلِيدُ اللَّهِ 22. Waxaad arkeysaa daalimiinta oo ka cabsan waxay kasbadeen, wuuna ku dhici korkooda, kuwa rumeeyey xagse oo camalfiican falay waxay gali Beero Janno, waxayna ku leeyihiin waxay doonaan Eebe agtiisa, taasina waa fadli weyn.

Xadiith waxaa ah, ugu bishaaree umadan sharaf, sareyn iyo gargaar iyo Dhulkoo la makaniyo, ruuxii camal aakhiro u fala aduunyo darteed aakhiro kuma laha nasiib, Eebana waa naxariiste, cidwalbana waxay mudan waxay camal fashay, waxaan diin ahayn oon Eebe idminna ciddii diin iyo sharci ka dhigata iyo tan ku raacdaba waa cid halaagsantay oo daalim ah, cadaabna u sugnaaday, qiyaamadana ka cabsan waxayfaleen iyo waxa ku dhici'Mu'miniintuna waxay gali Beer Janne'waxayna ka heli Eebe agtiisa waxay doonaan'waana fadhi wayn. Ash-Shuuraa (19-22).

Juz' 25

- 23. kaasi waa midka ugu bishaareyn Eebe addoomihiisa ah kuwa rumeeyey (xaga) camal fiicanna falay, waxaadna dhahdaa Nabiyoow maydin warsanaayo ujuuro xaqa gaadhsiintiisa oon ahayn jacayl qaraabanimo, ruuxii kasbada wanaagna waxaannu u siyaadin wanaag, Eebana waa dambidhaafe mahdiyo.
- 24. mise waxay dhihi wuxuu ku been abuurtay Eebe, hadduu doono Eebe wuxuu dabooli lahaa qalbigaaga, wuxuuna tiraa Eebe xumaanta xagana wuxuu ku sugaa kalimadiisa (quraanka) Eebana waa ogyahay waxa laabta kusugan.
- 25. Eebana waa kan aqbala toobada addoomadiisa, kana dhaafa xumaanta ogna Waxaad falaysaan.
- 26. Ee(Eebana) wuxuu ajiibaa kuwa rumeeyey xaqa oo camal fiican falay wuxuuna u siyaadiyaa fadligiisa, gaalana waxaa usugnaaday cadaab daran.

ذَاكَ ٱلَّذِي مُنَشِّمُ ٱللَّهُ عِنَادَهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُهُ أَوْعَمِلُهُ أَ ٱلصَّلاحَتُ قُلِيلًا أَسْنَلُكُ عَلَنه أَخِرًا الَّا الْمَهَ دَّهَ انَّالِيَّهُ عَفُورٌ شَكُورُ اللهُ

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَيْ عَلَى ٱللَّهِ كَذَمَّا فَإِن يَشَا ٱللَّهُ يَخْتِهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ ۚ وَيَمْحُ ٱللَّهُ ٱلْبَطِلَ وَيُحَقُّ ٱلْحُقَّ

هُوَ ٱلَّذِي نَقْمَا ٱلنَّهَ يَهَ عَنْ عِبَادِهِ ءِ وَيَهُ مِّن فَضْله ۚ وَٱلۡكُفُوونَ لَهُمْ عَذَاكُ شَدِيدٌ ۖ

Eebe waxbadanbuu ubishaareeyey addoomadiisa suuban. Diinta iyo xaqa gaadhsiintiisuna ma aha wax ujuuro lagu xidho, ciddii wanaag fashana Eebe waa usiyaadiyaa, Quraankuna waa xaq Eebe ka soo dagay'mana aha wax Nabigu iskala yimid siday gaaladu sheegeen, Eebana waa toobad aqbale'xumaan astura ah'oo ajiiba maqlana Mu'miniinta. Rasuulkuna (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiiisa ha yeelee) wuxuu yidhi. Eebe waa uga farax badanyahay toobadda addoonkiisa Ruux gaadiidkii uu sahayda ku watay meel cid la ah kaga luntay, markaas seexday markuu ka quustay, kadibna arkay Gaadiidkiisii oo agtaagan oo markaas qabtay Faruur xidhkeedii.. Waxaa wariyey Muslim. Ash-Shuuraa (23-26).

- 27. Hadduu Eebe ufidiyo (waasiciyo) rizqiga addoomadiisa waxay ku kibri lahaayeen dhulka wuxuuse u soodajin qadarkuu doono, Eebana addoomadiisa wuu ogyahay uu arkaa.
- 28. Eebana waa kan soo dajiya Roobka intay quustaan kadib fidiyana naxariistiisa, waana Eebaha waliga ah (gargaare) ee la mahdiyo.
- 29. Calaamooyinkiisa waxaa ka mid ah Abuuridda Samooyinka iyo Dhulka iyo wuxuu ku fidiyay (ku abuuray) dhexdooda oo socda, Eebana inuu soo kulmiyo dhammaantood markuu doono wuu karaa.
- 30. Wixii idinku dhaca oo musiiba ah (dhib ah) waa waxay kasbadeen Gacmihiinnu,wuxuuna idinka cafiyaa (Eebe) wax badan.
- 31. Mana tihidin kuwo Eebe ku daaliya dhulka dhexdiisa,idiimana sugnaanin isaga ka sokoow Wali iyo Gargaare midna.

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْفَ لِعِبَادِهِ عَلَىٰ فَوْ أَفِ الْأَرْضِ

 وَلَكِن نُكْرَ لُ يِقَدُومًا يَشَا أَهُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ عَلَىٰ الْأَرْضِ

 خَيدُ بُرُّ بَصِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾

 وَهُو اَلَذِى يُنْزِلُ الْفَيْتَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا

 وَيَنشُرُ رَحْمَتُهُ وَهُو الْوَلِيُ الْحَييدُ ﴿ ﴾

 وَينشُرُ رَحْمَتُهُ وَهُو الْوَلِيُ الْحَييدُ ﴿ ﴾

وَمِنْ ءَايَنِهِ عَخَلْقُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَابَتَ فِيهِ مَامِن دَابَّةٍ وَهُوعَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾

> وَمَآأَصَنَبَكُم مِن مُُصِيبَةٍ فَيِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُواْ عَن كَثِيرِ ۞

> وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي ٱلْأَرْضِ ۗ وَمَالَكُمُ فِن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيَّ وَلَانَضِيرِ ﴿

Dadka dabeecadiisa waxaa ka mid ah in markuu ladanyahay uu kibro islana waynaado marka laga reebo kuwa wanaagsan ee dhab urumeeyey xaqa.

Qataadana wuxuu yidhi: waxaa la dhihi jiray nolol waxaa ufiican taan kuna shuqlinin kuna kibrinin. Hasa ahaatee xigmadda Eebe waxay keentay in cid walba loo Arzuqu sida Eeba doono illeen isagaa wax

walba oge addoomadiisana yaqaanee.

Roobkana Eebaa keena quusasho kadib, Cirka, dhulka iyo waxa ku dhexnoolla Eebaa abuuray'karana inuu soo kulmiyo Qiyaamada markuu doono, wixii dhib ah oo Dadka ku dhacana waa waxay isu sababeen ooy kasbadeen, waxbadanna Eebaaba ka cafiya, waxdaaliya ama cajis galiyana ma jiro gargaare aan isaga ahayna ma jiro Daxaak wuxuu yidhi: Ma ogin Ruux xifdiyey Quraanka oo halmaamay dambimooyee wuxuuna yidhi masiibadee ka wayn halmaanka Quraanka. Ash-Shuuraa (27-31).

- 32. Calaamooyinka Eebe waxaa ka mid ah Maraakiibta (socota) Badda iyadood moodo buuro.
- 33. Hadduu doono (Eebe) wuxuu xasiliyaa (joojiyaa) Dabaysha markaasay fadhiistaan Biyaha korkooda, taasina waxaa ugu sugan calaamo ruux kastoo samir iyo mahad badan.

وَمِنْ ءَايَنتِهِ ٱلْجَوَارِ فِ ٱلْبَحْرِكَا لْأَعْلَىٰمِ ﴿

ٳڹۺؘٲ۬ؽۺڮڹۣٲڵڔۣؠڂؘڣؘڟ۫ڶڵڹؘۯؘۅؘٳڮۮۼؘڵڟؘۿڔؚۄؖ؞ ٳڹۧڣۮؘڸڬؘڵؘٳؽؘٮڗؚڶؚػؙڸٞڝؘڹٙٳڔۺػؙۅڔٟ۞

- 34. Hadduu doonana (Eebe) wuu halaagaa Doomaha waxay kasbadeen darteed wax badanna wuu ka cafiyaa.
- 35. Waxayna ogaan kuwa ku murmi aayaadkanaga inuusan u sugnaanin meeley magan galaan.
- 36. Wixii laydiin siiyo oo wax ah waa uun nolasha dhaw raaxadeeda waxa Eebe agtiisa ah yaase u khayrbadan una hadhid badan kuwa rumeeyey (xaqa) Eebehoodna tala saarta.

أُوْيُوبِقْهُنَّ بِمَاكَسَبُواْ وَيَعْفُ عَن كَثِيرِ إِنَّ

وَيَعْلَمُ ٱلَّذِينَ يُجُدِلُونَ فِي ءَايَنِنَا مَا لَهُمُ مِّن تَحِيصِ (﴿ اللَّهُ مُونِ تَحِيصِ (﴿ ا

فَٱ أُوتِيتُمُ مِن شَيْءِ فَلَكُمُ ٱلْخَيَوْةِ ٱلدُّنِيَّ أُومَاعِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ ءَا مَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّمْ يَتَوَكَّلُونَ

Jiridda Eebe iyo awoodiisa wuxuu shakin ma aha ruux caqli iyo maskax leh, balday maraakiibta iyo Doomaha iyo say u socdaan mawjada Badda si loogu nacfiyo, hadduu doonana Eebe wuu maansheeyaa oo halaagaa ama dhaqaaqa u diidaa xumaantooda darteed, illeen wuu ogyahay wax walbe, kamana qarsoona kuwa ugu murma aayaadkiisa madax adayg wax gargaare ahna ma helaan markuu ciqaabo, adduunyaduna wax loo lexdo oo loo go'o ma aha illeen waxa Eebe agtiisa ah oo wanaag ah iyo tala saarashadiisa yaa u khayr badan kuwa xaqa rumeeyey. Ash-Shuuraa (32-36).

- 37. kuwaasi waa kuwa ka fogaada dambiga waaweyn iyo xumaanta,markey cadhoodaanna u Cafiya (u dhaafa).
- 38. Waana kuwa ajiibay (maqlay) Eebahood oogayna Salaadda amarkooduna tashi yahay dhexdooda waxaan ku arzaaqnayna wax ka bixiya.
- 39. Waana kuwa marka gardarro (iyo dulmi) ku dhaco gargaarta (iska celiya).
- 40. Xumaan abaalkeeduna waa ku abaal marin mid lamid ah Ruuxiise iska cafiya oo wanaajiya ajrigiisa Eebaa siin, Eebana ma jecla daalimiinta.
- 41. Ruuxiigargaarta inta la dulmiyey ka dib kuwaas korkooda wax masaarro (jid lagumaleh).
- 42. Waxaase dhib saaranyahay uun (jid laguleeyahay) kuwa dulmiya Dadka kuna kibra Dhulka xaq daro, kuwaas waxaa u sugnaaday cadaabdaran.

ۅؘٵڶؘڍڽؽۼؖۼؽڹۅؙۘڹػۘڹػؠۣۯٲڵٳ۪ۼٝؠٷٲڶڡؘۅؘڃۺ ۅؘٳۮؘٵڡٵۼؘۻؠۛۅؙٲۿؙؠؠۼٝڣؚۯؗۅڹٙ۞

وَٱلَّذِينَ ٱسۡتَجَاءُ الْوَالِرَبِّهِمْ وَٱقَامُواۤ الصَّلَوٰةَ وَالَّهِمِ الْعَلَوٰةَ وَالْمُواۤ الصَّلَوٰةَ وَالْمُؤْمُدُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمُمُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمُدُمُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ اللَّهِمُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ اللَّهِمِينَ الْمُؤْمِنِ اللَّهِمُ اللَّهِمُ اللَّهِمُ اللَّهِمُ اللَّهِمِينَ اللَّهِمُ اللَّهِمُ اللَّهُ اللَّهُمُ الْمُؤْمِنِ اللَّهِمُ اللَّهِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهِمِينَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّامِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ الْمُؤْمِلِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

وَٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ ٱلْبَغْيُ مُمْ يَننَصِرُونَ ١

وَجَزَّوُا سَيِّةٍ سَيْتَهُ مِنْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ مَكَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّلِمِينَ ﴿

> وَلَمَنِ ٱننَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ ءَفَأُوْلَيَهِكَ مَاعَلَيْهِم مِّن سَيِيلٍ ۞

إِنَّمَاالسَّيِيلُ عَلَالَذِنَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي ٱلْأَرْضِ مِغَيْرِالْحَقِّ أُوْلَتِهِكَ لَهُمْ عَذَابُ أَلِيدُ ﷺ 43. Ruuxii samra oo iska cafiya taasi waa arrin loo qasdo (la jecelyahay).

وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَالِكَ لَمِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ ٢

Xukunka Muslimiintu waa wada tashi, iskaalmeyn iyo isjacayl, saasayna fari diinta islaamku, maxaa yeelay waxay dhab u rumeeyeen Eebe iyo sharcigiisa Salaadana way oogeen wayna is taakuleeyaan xumaantana way ka indho laabaan, dulmi iyo gardarro iyo weynina agtooda ma taalo, cidiise dulmida oo ku xadgudubta way ujawaabaan'hadday cafiyaanna way fiicantahay'illeen ciddii dulmi badan unbaa qalloocan oo jid darane.

Nabiguna wuxuu yidhi: (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee) Labada is cayda waa waxay dheheen, midka bilaabay (yaa xumaanta leh) hadduusan xad gudbin kan la dulmiyey. waxaa kaloo sugnaatay in Nabigu yidhi Saamaxaadda Ruuxa wuxuu Eebe ugu siyaadiya sharaf. Ash-Shuuraa (37-43).

- 44. Ruxii Eebe dhumiyo ma helo sokeeye gadaashiis, waxaadna arkeysaa daalimiintu markey arkaan cadaabka iyagoo leh ma suuroobi karaa waddo (hab) loogu noqdo adduunkii.
- 45. Waxaadna arkeysaa iyagoo loo bandhigi Naarta, oo la khushuucsan dulli, kana dayi wax si Qarsoon, waxayna dhaheen kuwii rumeeyey (xaqa) kuwa khasaaray waa kuwa khasaariyey naftooda iyo ehelkooda Maalinta Qiyaame, daalimiintuna waxay gali cadaab joogta ah.
- 46. Umana sugnaan awliyo (sokeeye) ugargaara Eebe ka sokoow ruux Eebe qaddaray dhumidiisana jid uma sugnaanin(uu ku tooso).
- 47. Ajiiba (maqla) Eebihiin ka hor imaatin maalin aan laga celinkarin Eebe, idiinmana sugnaanayo wax la magangalo, Maalintaas, idiinmana sugna gargaare.
- 48. Haday jeedsadaan kuuma aanaan dirin inaad ilaaliso korkooda, korkaaga ma aha waxaan gaadhsiin ahayn, markaan dhadhansiino Dadkana naxariis way farxaan «si kibir ah», hadday ku dhacdo xumaan waxay Gacmahoodu hor marsadeen darteed dadkii aadbuu u Gaaloobaa.

وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن وَلِيَ مِنْ اَبَعْدِهِ ۗ وَرَى الظَّلِيدِينَ لَمَّارَاقُ الْعَدَابَ يَقُولُونَ هَلَ إِلَى مَرَدِ مِن سَبِيلِ ﴿ وَرَدَهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِعِينَ مِنَ الذُّلِ يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ حَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ الْخَسِرِينَ الَّذِينَ خَيرُوا الْفَسُهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيكَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّلِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿

وَمَاكَاكَ هُمْ مِنْ أَوْلِيا آيَ يَنْصُرُونَهُمُ مِن دُونِ اللَّهِ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَاللَّهُ مِن سَيلٍ ﴿ اسْتَجِبُوا لِرَبِكُم مِن قَبْلِ أَن يَأْفِ يَوْمُ لِلْمَرَدَ لَهُ مِن اللَّهُ مَا لَكُمْ مِن مَّلْجَإِيوْمَ بِذِ وَمَا لَكُمُ مِن نَصِيرٍ ﴾ وَمَا لَكُمُ مِن نَصِيرٍ ﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسِلْنَكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا لَبْكَ فُحُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنسَنَ مِنَارَحْمَةُ فَرِحَ بِهَا وَإِن شُعِبْهُمْ سَيِتْ تُهُ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِن أَلِاسْكِنَ كُفُورٌ ﴾ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِن أَلْإِنْسَكِنَ كَفُورٌ ﴾

Awoodda Eebaa leh ciddii hanuun ka doontana wuu toosiyaa'kii dhumana wuu halaagi, daalimiintuna waxay la kulmi Qiyaamada dulli iyo cadaab daran, iyo khasaare dhab ah, gargaarna ma helaan Eebe ka soo hadhay, waase in Eebe la maqlo Qiyaame ka hor, illeen wax celin iyo gargaare midna ma jiree, Nabiga waxaa uun saaran gaadhsiin, mase aha ilaaliye iyo qasbe, had iyo jeerna khayr iyo sharba wa in Eebe la aqoonsado, loona hogaansamo. Ash-Shuuraa (44-48).

- 49. Eebaa iska leh xukunka mooyinka iyo Dhulka, wuxuuna abuuraa wuxuu doono, wuxuu siiyaa cidduu doono gabdho, cidna wuxuu siiyaa Wiilal.
- Ama wuu isku lamaaneevaa Wiilal iyo Gabdho, ruuxuu doonana wuxuu ka yeelaa Mandhaleys Eebaana wax og, karana.
- 51. Uma suurawdo Dad inuu Eebe la hadlo waxyi mooyee, ama kala hadlo xijaab gadaashiis, ama uu u soo diro farriin (Malag), oo markaas ugu waxyooda idamka Eebe wuxuu doono, Eebana waa sarreeye falsan.
- 52. Saasaannu kuugu waxyoonay nolol amarkanaga ah (Quraanka) maadan aqoonin Kitaab wuxuu yahay iyo Iimaan midna, laakiin waxaan ka yeellay Nuur aannu ku hanuunino ciddaan doono oo addoomadanada ka mid ah. adiguna Nabiyoow waxaad ku hanuunin jidka toosan.
- 53. Jidka Eebaha iska leh xukunka waxa Samooyinka iyo Dhulka ku sugan xagga Eebeyna u ahaan umuuruhu.

لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَهَ تِ وَٱلْأَرْضِ عَفْلُقُ مَا يَشَاَّةُ يَهُ لِمَن يَشَآءُ إِنَا ثَاوَيَهَ لُهُ لِمَن مَشَآءُ ٱلذُّكُورَ اللَّهِ

> أَوْبُرُوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنْكُأُ وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمُ قَدِرٌ ٥

> وَمَاكَانَ لِبَشَرِ أَن يُكَلِّمَهُ أُللَّهُ إِلَّا وَحْيًا ٱۊ۫ڡۣڹ<u>ۘ</u>ۏۯٳۜؠڿؚٵۘۻٲۊؙؠؙڗڛؚڶۯۺۅڵٳڣؘؽۅڿؽ بإذْنِهِ، مَايِشَآءُ إِنَّهُ، عَلَيُّ حَكِيمٌ ﴿ أَنَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

وَكَذَاكَ أَوْحَنْنَآ إِلَيْكَ رُوحِمًا مِنْ أَمْرِنَأُمَا كُنْتَ مَدِّرى مَا ٱلْكِنَابُ وَلَا ٱلْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِى به عَن نَشَاءُ مِنْ عِنَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَمْدِي إِلَىٰ صِرَطٍ مُسْتَفِيدِ ٢

صرَط اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضُ أَلا إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ ٢

Awoodda cirka iyo Dhulka Eebaa iska leh, sida aayado badan Sheegeen, wuxuu rabo yuuna abuuraa, labada ruux ee isqabtana hadduu doono gabdhuu ka beeraa ama Wiilal, ama labadaba, hadduu doonana madhalays buu ka dhigaa, taasina waxay muujin inayan labada isqabta midna masuul ka ahayn gabadh ahaanshaha ilmaha ama Wiil noqoshadiisa. Eebana waxa walba waa ogyahay waana karaa, isagaana og maslaxada iyo Ilmaha uu rabo inuu adduunka u soo bixiyo, Nabiyadiina isagaa u waxyooday siduu Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) ugu waxyooday nolal uusan aqoonin hadda ka hor, Eebaase kuhanuuniya addoomadiisa jidka toosan cidduu doono, illeen isagaa wax walba hantiya xaggiisana loo celin umuuraha. Ash-Shuuraa (49-53).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

Mucjisada Quraankay ku tusin.

2. Waxaan ku dhaartay Kitaabka (Quraanka) cade (muuqda) ee.

وَٱلْكِتَابِٱلْمُينِ أَنَّ

- 3. annagaa ka yeelley Quraan Carabi ku soo dagay, inaad kastaan darteed.
- 4. Wuxuuna ku suganyahay Kitaabka asalkiisa (Looxul maxfuudka) agtiisa, waana sarreeyaa Quraanku falna sanyahay.
- 5. Ma waxaan Ouraanka idiinka haysanaynaa (daysanaynaa) inaad tihiin qoom ku xadgudbay xumaanta.
- 6. Badanaa intaan udiray Nabi kuwii hore.
- 7. Nabi uma yimaado Gaaladii hadii kale way ku jees jeesi jireen.
- 8. Waxaana halaagnay kuwo ka xoogbadan qabasho waxaana tagay (hor maray) tusaalihii kuwii horreeyey (ee halaaga ahaa).

إِنَّاجَعَلْنَهُ قُرُءَ نَاعَرَ بِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿ وَ إِنَّهُ فِي أَمِّ ٱلْكِتَابِ لَدَيْنَالَعَالُ حَكِيمُ ١

أَفَنَضَرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكَرَصَفَحًا أَن كُنتُمْ قُومًا مُسْرِفِينَ ٥ وَكُمَّ أَرْسَلْنَامِن نَّبِي فِي ٱلْأُوَّلِينَ ﴿ وَمَا يَأْنِيهِم مِن نَبِيٓ إِلَّا كَانُواْبِهِ - يَسْتَهْزِءُونَ ﴿ اللَّهُ فَأَهۡلَكۡنَاۤ أَشَدَّ مِنْهُم بَطۡشًا وَمَضَىٰ مَثُلُ ٱلأُولِينِ ١

Quraanka Eebaa soodajiyey isagoo carabi ah, sharafna leh looxul-maxfuudkana ku qoran, Eebena uma daayo waxyiga iyo xaqa beenin darteed'maxaayeelay umadihii horaba waxbadanbaa loo diray Nabiyo udiga ayna ku jees jeesi jireen, Eebana waxbadan oo ka mid ah yuu halaagay kuwaasoo ka xoogbadnaa gaaladii ree Makaad. Qataade wuxuu yidhi: Eebaan ku dhaartee haddii la koryeelo Quraankan markey diideen kuwii horreeyey ee umaddan way halaagsami lahaayeen, hase yeeshee Eebe sarreeye wuu ku celceliyey wuuna u naxariistay, wuxuuna ugu yeedhay Ilaa labaatan sano iyo intii Eebc doono. Az-Zukhruf (1-8).

- 9. Haddaad warsato Gaalada yaa abuuray Samooyinka iyo dhulka waxay odhan waxaa abuuray Eebaha adkaada ee wax walba og.
- 10. Waana Eebaha idiin kayeeley dhulka gogol idiinkana yeeley dhexdiisa Wadooyin si aad ugu hanuuntaan (toostaan).
- 11. Waana Eebaha ka soo dajiyey Samada Biyo qadaran oon ku noolayno Magaalo dhimatay, saasaana leydiin soobixin.

وَلَيْنِ سَأَلْنُهُم مِّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَوَت وَٱلْأَرْضَ لَيْقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ ١ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِهَاسُبُلَالْعَلَكُمْ تَهْ تَدُونَ ١

وَٱلَّذِي نَزَّلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرِ فَأَنشَرْنَا مهِ عَلَدَهُ مَّمَانًا كَذَاك تُعْرَجُون ١

- 12. Waana Eebaha abuuray noocyada dhamaantood idiinkana Maraakiibta iyo Xoolaha waxaad kortaan.
- 13. Inaad ku ekaataan dhabarkeeda markaas aad xusuusataan Nicmada Eebihiin markaad ku ekaataan ood dhahdaan waxaa nasahan Eebaha noosahley tan mana nihin kuwo kara leyligeeda.
- 14. Anaguna xagga Eebahanno yaannu u gadoomevnaa.

وَٱلَّذِي خَلَقَ ٱلْأَزْوَجَ كُلُّهَا وَجَعَلَ لَكُ مِنَ ٱلْفُلْكِ وَٱلْأَنْعَكِمِ مَاتَرَكِبُونَ ﴿ اللَّهُ

لَنَاهَٰٰذَاوَمَاكُنَّالَهُ مُقَٰ بِينَ ﴿ إِنَّا

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبَّنَا لَمُنقَلِبُونَ ١

Ciddii caqli leh oon dangaara lahayn waxay qiri jiridda iyo awoodda Eebe, Illeen isagaa abuuray Cirka, Dhulka iyo wax kastaba.

Gaaladii Ree Makaadna saasay qirsanaayeen in kastooy Caabudi jireen Eebe wax kasoohadhay, waxaase Caabudid dhabah mudan Eebaha Dhulka goglay'Wadooyinkana ka bixiyay'Cirkana Biyo ka keenay'iyagoo qadaran oo qiyaasan si loogu nooleeyo dhul abaaroobay iyo wax dhibaataysan. waana Eebaha sahlay Maraakiibta iyo Xoolaha si loogu nacfiyo loona mahdiyo Eebe, Illeen isagaa u leylyey Dadkee. Nabiguna (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Markuu koro Gaadiid wuxuu ku mahdin jiray Eebaha u jilciyey ee loo noqon xagiisa. Az-Zukhruf (9-14).

- 15. Waxay uga yeeleen Eebe addoomadiisa qayb, Dadkuna waa gaaloow badane cad.
- 16. Miyuu ka yeeshay Eebe wuxuu abuuray qaarkood Gabdho, oo idiin doorey Wiilal.
- 17. Marka loogu bishaareeyo midkood wuxuuEebaha Raxmaana uga yeeley tusaale, wuxuu noqdaa wajigiisu mid madow oo walbahaarsan.
- 18. Ma Eebey u yeeleen wax ku barbaara isqurxin, oon doodna caddayn karin.
- 19. Waxay ka yeeleen Malaa'igta ah addoomada Eebaha Raxmaan ah dhadig, miyey joogeen abuurkoodii, waan qoreynaa maragooda waana la warsan (waxaas).

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ عَجُزْءً أَ إِنَّ ٱلْإِنسَانَ لَكُفُورٌ مُبِينُ ١

أَمِراُ تَخَذَمِ مَا يَغَلُقُ بَنَاتِ وَأَصْفَ كُمُ

وَ إِذَا بُيْتُمَ أَحَدُهُم بِمَاضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَكُلًا ظَلَّ وَجُهُ هُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِ

أُوَ مَن مُنَشَّةُ أُفِ ٱلْمِلْمَةِ وَهُوَ فِي ٱلْخِصَهَ غَيْرُمُبِينِ 🕲

أَشَهِ دُواْ خَلْقَهُمْ سَتُكُنُّ شَ

20. Waxay dhaheen hadduu doono Eebaha Raxmaan ah maanaan caabudneen waxkale ugumana sugnaanin wax cilmi ah ariintaas, waxaan beensheegayaal ahayna ma aha.

وَقَالُواْ لَوْشَآءَ ٱلرَّحْنُ مَاعَبَدْ نَهُمُّ مَّا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمِ ۗ إِنْ هُمُ إِلَّا يَخَرُّصُونَ ﴿ ﴾

Khalqiga dhamaantiis Eebaa leh'wax lawadaagana ma jiro, Malaa'igtuna ma aha Gabdho Eebe iyo dhadig midna ee waa addoomo Eebe oo wanaagsan, Gaaladuna waxay sheegi waa uun been cad iyo xumaan, waxayna sameeyeen gafaf badan, sida inay Eebe Ilmo u sheegeen, inay Malaa'igta Gabdho Eebe ku sheegeen, inay caabudaan waxaan xujo laheyn, inay sheegteen in Eebe u qaddaray, iyo waxyaale kale oo Jaahilnimo ah. Az-Zukhruf (15-20).

- 21. Mise waxaan siinay Kitaab ka horreyey (quraanka) oy haystaan isagaas.
- 22. Waxaybase dhaheen waxaan hellay Abbayowganoo jid ku socda anaguna iyaga raadkoodii yaan ku hanuunsanahay.
- 23. Waa saasoo kale umaanaandirin Magaalo hortaa u dige haddii kale waxay dhihi Jireen kuwa raaxaystay anagu waxaan hellay Aabbayoowganoo jid ku sugan anaguna raadkooda yaan ku dayanaynaa.
- 24. Waxaad dhahdaa (ma waxaad raacaysaan waxaas) haddaan idiinla imaado wax ka hanuunsan waxaad ka hesheen Aabayaalkiin (oo ku sugan) waxay dhihi annagu waxa laydiin ku soo diray waannu ka Gaalownay.
- Markaasaan ka aarsanay,bal day siday noqotay cidhibtii beeniyayaasha (xaqa).

أَمَّ الْيَنَاهُمُّ كِتَبَايِّن فَيْلِهِ وَهُمُ بِهِ . مُسْتَمُسِكُونَ ۞ بَلُ فَالُواْ إِنَّا وَجُدْنَا ءَابَآءَ نَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰٓءَ اثْرُهِم مُّهُ تَدُونَ۞

ۅؘۘػۮؘڸڬ؞ۘڡٚٲٲڗؘڝڶڹٵڡۣ؈ٙ۫ٙؠڸڬ؋ۣ؈ؘٞۯؽۊؚڝؚٙڹۛڐؚؠٟ ٳڵۘۘٵڡٵؙؙؙڡؙۛۺٞٷؗۿٵٙٳ۪ڹٙٵۅؘجؘۮڹۧٲٵڹٵٙؿٵۼػٲٲۛؗؗؗؗٙڎٙڎؚ ۅؘٳڹٞٵۼؘڮٙٵٮٛٛۯۿؚؠڡؙٛڞؙۛڎۮۯ۞

قَالَ أَوَلَوْجِعَتْنَكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَاوَجَدتُمْ عَلَيْهِ
 عَابَاتَكُمُ قَالُوۤ إِنَّابِمَاۤ أَرْسِلْتُم بِهِ عَكَفِرُونَ ۞

فَٱنْفَقَمْنَامِنْهُمَّ فَٱنْظُرَكَيْفَ كَانَ عَنِقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ ۞

Gaaladu wax xujo ah iyo wax Kitaab ah uma haystaan xaqa beenintiisa, ee waxaa jira inay Aabbayaal-kood oo wax ku sugnaa iyana ay ku raaceen.

waa caadada Gaalada arrintaasu ayna iska dhaxlaan. waamid haboon inaad Aabbahaa iyo ciddii fiicanba wanaagga ku raacdid, laakiin ma haboona in cidna xumaanta lagu raaco, ee waa in wanaagga uun la fiirsado lana raaco, haddii kale aargudashada Eebe yaa daran, xaqa uun ku faan laakiin Aabbe ha ku faanin. Az-Zukhruf (21-25).

- 26. Xusa Markuu ku yidhi (nabi) Ibraahim Aabihiis iyo Qoomkiisii anigu waxaan bari ka ahay waxaad caabudaysaan.
- 27. Waxaanse caabudi Eebaha I abuuray isagaana i hanuunin.
- 28. Wuxuuna kayeelay Kalimada (tawxiidka) tii ku baagi ah Faraca Ibraahiim si ay xaqa ugu noqdaan.
- 29. Saas ma aha ee waan u raaxeeyey kuwaas iyo Aabbayaalkood intuu uga yimaado xaqu iyo Rasuul cad (oo muuqda).
- 30. Markuu u yimid xagii waxay dhaheen kan waa sixir annaguna waannu ka Gaalownay.
- 31. Waxay dhaheen gaaladii maxaa loogu dajin waayey Quraankan mid ka mid ah labada Magaalo ee weyn.
- 32. Miyagaa qaybin Naxariista Eebahaa anagaa u qaybina dhexdeeda rizgigooda nolosha adduunyo waana ka kor yeelay qaarkood qaarka kale darajooyin, si leysugu shaqeeyo, Naxariista Eebahaa yaa ka khayrbadan waxav kulmin.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَآءٌ مِّمَاتَعَ بُدُونَ ١

بَلْ مَتَّعْتُ هَنَّوُلآءِ وَءَابَآءَ هُمْ حَتَّى جَآءَ هُمُ ٱلْحَقُّ وَرَسُولٌ مَّبِينٌ ١

وَلَمَّاجَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ قَالُواْ هَنْدَاسِحَرُّ وَإِنَّابِهِۦكَفِرُونَ ﴿ ۗ ﴾

وَقَالُواْ لَوْ لَا ثُزَّلَ هَنذَا ٱلْقُرْءَانُ عَلَىٰ رَجُل

Gaal iyo Mu'min xidhiidh kama dhaxeeyo, sidii Nabi Ibraahim iyo Aabihiis iyo Qoomkiisii. mana haboona in Nicmada Eebe lagu kibro, ama khayrkiisa la doono in lagu tasarrufo. Eebaa wax bixiya'rizqiga iyo wanaaggana qaybiya, cidduu rabana siiya. Az-Zukhruf (26-32).

33. Hadduusan Dadku noqoneyn umad kaliya (Gaalimada) waxaan uga yeelilahayn kuwa ka Gaalooba Eebe guryahooda Saanqaaf Fidlo ah iyo Sallaano Fidla ah, oy ku koraan.

34. Guryahoodana waxaan uga yeeli lahayn Albaabyo iyo Sariiro ay ku dangiigsadaan oo fidla ah.

وَلَوْ لَا آن مَكُونَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَحِدَةً لَّحَعَلْنَا لِمَن يَكُفُرُ بِٱلرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّه وَمَعَادِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ٢

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبُوْبَا وَسُرُرًا عَلَتْهَا مَتَكُونِ كَ (اللهُ اللهُ عَلَيْهَا مَتَكُونِ كَ اللهُ

- 35. Iyo Dahab, waxaas dhamaantiisana waxaan raaxada nolasha dhaw ahayn ma aha, aakhiraase u ah Eebe agtiisa kuwa dhawrsada.
- 36. Ruuxii ka jeedsada «aragbeela» xuska Eebahaa Raxmaan ah (Quraanka) waxaannu la xidhiidhinaa shaydaan oo saaxiib u noqon.
- 37. Shayaadiintuna waxay ka leexin Jidka (xaqa) waxayna isu maleyn inay hanuunsanyihiin (toosan yihiin).
- 38. Markuu nooyimaaddo (Gaalku Qiyaamada) waxuu ku dhahaa (Shaydaanku) shaleytee mey dhexdeenna ahaato «wax la mid ah» fogaanshaha qorrax ka soobax iyo u dhaca, adaana u xun Saaxiib.

وَرُخُرُفَا وَإِنكُ لَكَامَتَنُعُ اَلْحَيَوْةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِندَرَبِكَ لِلْمُتَّقِينَ ۞

ۅؘڡؘڹؘعۡشُعَن ذِكْرِ ٱلرَّمۡنِ نُقَيِّضۡ لَهُۥشَيْطُنَا فَهُولَهُۥقَدِينُ

وَإِنَّهُمْ لِيَصُدُّونَهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمُ مُّهَ تَدُونَ ﴿

حَقَى إِذَاجَاءَ مَا قَالَ يَعلَيْتَ بَيْنِي وَيَيْنَكَ بَعْدَالْمَشْرِقَيْنِ فَيِنْسُ الْفَرِينُ ﴿

Xadiith waxaa ku sugnaaday: hadday adduunyadu u miisaamanto Eebe agtiisa garab kaneeco kama waraabiyeen Gaal kabbo Biyo ah waligeed, waxaa wariyey Tirmidi.

Ujeedaduna ma aha inaan la shaqeysan, shaqada xalaasha ah waa waajib, mase haboona in adduunyo uun

loo go'o, oo si waalli ah loo dabo ordo.

sidaad aragtid ayaamahan, waxaase jirta Aakhiro oo kahyr ku dhanyahay, ciddii ka indha beesha Quraanka iyo xaqana waxaa lagu diri shaydaan una noqon saaxiib kana leexin xaqa, isagoo umaleyn inuu toosanyahay markeyse Qiyaamada tagaan wuu calaacali Gaalku'wuxuuna ku sheegi shaydaanka inuu yahay saaxiib kan ugu xun. Az-Zukhruf (33-38).

- 39. Wax idiinma tarayso Maanta haddaad dulmi fasheen inaad cadaab wadaagtaan (ku kulantaan).
- 40. Ma adaa wax maqashiin kara wax ma maqle, ma adaase hanuunin Kara (toosin kara) wax ma arke iyo cid ku sugan baadi cad.
- 41. Haddaan kulatagno adiga ku (oofsano) anaga uunbaa ka aarsan Gaalada.
- 42. Haddaan ku tusino waxaan u yaboohnayoo cadaab ah, waanu karraa korkooda.
- 43. Ee qabso waxa laguu waxyooday Nabiyow waxaad ku sugantahay Jid toosan.

وَكَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذِ ظَلَمْتُمُ أَنَكُرُ فِ الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿ أَفَأَنتَ تُشْعِمُ الصَّدَّ أَوْتَهْدِى الْعُمْقَ وَمَن كَان فِ صَلَالٍ مُيعِبِ ﴿ فَإِمَا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّسَنَقِمُون ﴿

أَوْثُرِيَنَكَ ٱلَّذِى وَعَدْنَهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّفَتَدِرُونَ ۞ فَاسْتَمْسِكْ بِٱلَّذِى ٓ أُوحَىَ إِلَيْكَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُسْتَقِيمٍ ۞

- 44. Quraankuna sharaf buu u yahay adiga iyo qoomkaagaba, waana leydin warsan doonaa.
- 45. Warso kuwaan dirray ee kaa horeeyey oo Rasuuladanada ka mid ahaa inaan yeellay Eebaha Raxmaana Kasokoow Ilaahyaal la caabudo.

وَإِنَّهُ لَذِكُرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْعَلُونَ ﴿

وَسَّئَلُ مَنَّ أَرَّسَلَنَا مِن قَبَّلِكَ مِن رُّسُلِنَاً أَجَعَلْنَا مِن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ ءَالِهَةَ يُعُبَدُونَ ۞

Cid dhuntay oo dulmiila ah ciduna ma toosin karto,sidaan ruux Dhagala'na wax loo maqashiinkarin, mid indhola'na wax loo tusin karin, Eebana wuxuu ballanqaaday inuu ka aarsado Gaaladii Nabiga beenisay ee dhibtay, waxaase waajib ah in Quraanka si dhab ah loo qabsado'Illeen sharafta iyo cisiga Muslimiinta yaa iska lehe. waana la warsandoonaa. waxa Eebe ka soo hadhay oo la caabudana ma jiro. Az-Zukhruf (39-45).

- 46. Dhab ahaan yaan ugu dirray Nabi Muuse isagoo wata aayaadkanaga xagga Fircoon iyo Jamaacadiisa, wuxuu yidhi anigu waxaan ahay Rasuulkii Eebaha Caalamka.
- 47. Markuu ulayimid aayaadkanaga waxay noqdeen kuwo ku qosla.
- 48. Ma tusino aayad haddii kale wey ka weyntahay walaasheed (tan kale) waxaana ku qabanay cadaab inay noqdaan darteed.
- 49. Waxay dhaheen kan Saaxirka (Caalimka) ahaw (Muuse) noo bari Eebahaa wuxuu kugula ballantamay anagu waan hanuuneynaaye.
- 50. Markaan ka faydnay xaggooda cadaabkii waxay soo bexeen kuwo buriya (ballankii).

ۅَلَقَدْأَرْسَلْنَامُوسَىٰ بِثَايَنِنَآ إِلَىٰ فِرْعُوْثَ وَمَلٍا يْهِ ـِ فَقَالَ إِنِّى رَسُولُ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ ﴿

فَامَّاجَآءَهُم عِاكِنْنِنَآ إِذَاهُم مِنْهَا يَضْعَكُونَ اللهَ وَمَانُوبِهِ مِنْءَابَةٍ إِلَّاهِى أَحْبَرُمِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَهُم بِالْعَدَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ اللهَ وَقَالُواْ يَتَأَيُّهُ ٱلسَّاحِرُ أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ إِنَّنَا لَمُهْ تَدُونَ اللهَ

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنَّهُمُ ٱلْعَذَابَ إِذَاهُمْ يَنكُثُونَ ﴿ فَا

Qisada Nabi Muuse iyo Nabiyada kale qaarkoodba wax badanbay ku soo aroortay Quraanka, waxaase muhiim ah inlagu waano qaato lagana fogaado falalka xun xun. xaqa ku jees jeeska ballan burintana layska jiro. waxaana haboon in la toosnaado inta la dhumi ama xumaan la fali. Eebe hanna waa fajiyo wanaagga. Az-Zukhruf (46-50).

51. Wuu u dhawaaqay Fircoon Qoomkiisii wuxuu yidhi miyuusan ii sugnaan xukunka Masar, iyo Wabiyadan socota hoostayda, miyeydaan wax arkaynin.

ۅؘڹؘٵۮؽ؋ٮ۫رَعُونُ فِ قَوْمِهِ ۽ قَالَ يَعَوَّمِ ٱلْيَسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ وَهَلَذِهِ ٱلْأَنْهَارُ بَجَّرِي مِن تَعَيِّ ٱفَلَا تُبْعِيرُونَ ۞

- 52. Saw anagu kama khayroonin kan dulleysan een karayn waxcaddayn (Nabi Muuse).
- 53. Maxaa loogu soo tuuriwaayey Jijimooyin Dahab ah, ama maxay ula imaan wayday Malaa'ig israac raacsan.
- 54. Wuxuu fudaydsaday (Fircoon) qoomkiisii wayna adeeceen waxayna ahaayeen Qoom faasigiin ah.
- Markey nacadha galiyeenna waan aarsanay xaggooda, waana maanshaynay dhamaan.
- 56. Waxaan ka yeeley waano iyo tusaale Dadka dambe.

أَمْ أَنَا حَنْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَمَهِ مِنَّ وَلَا مُكَادُ مُهِ نُ أَيْ

فَلَوْلَآ أَلْقِيَ عَلَيْهِ أَسُورَةُ مِن دَهَبِ أَوْجَاءَ مَعَهُ ٱلْمَلَامِكَةُ مُقْتَرِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

فَأَسْتَخَفَّ قَوْمَهُ, فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُواْقَوْمًا فَلَدَّآءَاسَفُهُ نَاٱننَقَهُنَامِنْهُمْ فَأَغْرَ قَنَاهُ فَحَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ٢

Fircoonkii Masar aadbuu u inkiray'xaqana u diiday'sida waxbadan Quraanku ka warramay'waxaase dhab ah inaan ku jees jeeska samo falayaasha iyo wanaag u yeedhayaasha wax wanaag ah lagala kulmeynin ee khasaare iyo halaag uun lagala kulmi. tan kale Qiimuhu ma aha in Xoolo iyo dahab uun lagu siiyo'siduu mooday Fircoon iyo waxa la midka ahna la noqonin. waana inaan xumaanta laysku raacin'haddii kale waxaa la noqon Dad xun oo duleysan, mutana ciqaabta Eebe iyo inay u noqdaan tusaale kuwa kale. Az-Zukhruf (51-56).

- 57. Markaan uga yeellay ina maryama (Ciise) tusaale, markaasay qoomkaagu Nabiyow ka jeedsadaan.
- 58. Waxayna dheheen ma Ilaahyadanaa khayr roon mise isaga, mayna kuugu qadarin tusaale muran mooyee, waana qoom dood badan.
- 59. Wax kale ma aha Ciise ee waa uun addoon aan u Nicmaynay ugana yeellav tusaale ree Bani Israa'iil.
- 60. Haddaan doono waxaan idiinka yeelilahayn Malaa'ig badalkiina Dhulka u hadha.
- 61. Nabi Ciisana waa calaamadda Saacadda (Qiyaame) ee ha shakiyina, ina raaca kaasaa ah jidka toosane.
- ﴿ وَلَمَّا ضُرِبَ أَنْ مُرْيَعَ مَثَلًا إِذَا قُوْمُكَ لْأَبْلَهُمْ قَوْمُ خَصِمُونَ ١ انْ هُوَ الَّاعَدُّ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَهُ مَثَلًا لَبَني إِسْرَاءِ بِلَ ٢ وَلَوْ نَشَآءُ لِجَعَلْنَامِنكُمْ مَّلَيْكُةً فِي ٱلْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ٢

وَ انَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَاتَمْتُرُكَ بِهَا وَأَتَّبعُونَ هَاذَاصِرَطُ مُسْتَقِيمٌ ١ 62. Yuuna idinka leexinin Shaydaan (Jidka) wuxuu idiin yahay Col cade.

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ ٱلشَّيْطِكُ إِنَّهُ الكُرْعَدُوُّ مُبِينٌ ١

Nabi Ciise waa Nabi ay rumaysanyihiin Muslimiintu xaqnimadiisa sida Nabiyada kaleba Dhammaantood (Eebe nabadgalyo korkooda hayeelee). waana mucjisooyinka Eebe iyo calaamada saacadda Qiyaame'hase yeeshee muran iyo shaydaan adeecid waxaan halaag ahayn ma tarto. Jidka toosanse waa in laraaco xaqa uu u soodhiibay Eebe Nabiga Muxamed ah (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee).

Juz' 25

Abii Umaamo waxaa laga wariyey in Rasuulkii Eebe ku soo baxay dad ku murmi Quraanka oo uu u cadhooday si daran wajigiisuna casaaday, markaas yidhi: Ha kugaraacina Kitaabka Eebe qaarkiis qaarka kale, Ciddii dhumaysana waxaa lasiiyaa muran un. Az-Zukhruf (57-62).

- 63. Markuu ulayimid Ciise xujooyin wuxuu ku yidhi waxaan idiin la imid xikmad iyo inaan idiin cadeeyo waxaad isku diidantihiin qaarkiis ee ka dhawrsada Eebe ina adeeca.
- 64. Eebe isagaa ah Eebahay iyo Eebihiinba ee caabuda taasaa ah jidka toosane.
- 65. Wayse is khilaafeen Xisbiyadii dhexdooda halaagna wuxuu u sugnaaday kuwii dulmi falay Cadaab Maalin daran xageed.
- 66. Miyey sugi (Gaaladaasi) waxaan saacadda (qiyaame) ahayn inay ugu timaado si kado ah iyagoon ogayn.

وَلَمَّاجَاءَ عِسَىٰ إِلْبَيِنَاتِ قَالَ قَذْجِثْ تُكُمُّ إِلْحِكُمَةِ وَلِأُبَيِنَ لَكُمُ بَعْضَ الَّذِى تَخْذَلِفُونَ فِيدُّ فَانَقُوا السَّهَ وَالطِيعُونِ ﴿ ثَنَّ إِنَّ اللَّهَ هُورَتِي وَرَبُّكُونَ فَاعْبُدُوهُ هَنذَاصِرَ طُلُّمُسْنَفِيمُ ﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِمٍ مُّ فَوْيَلُ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ أَلِيمٍ ﴿ فَالْكِلَا لِنَا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ أَن تَأْنِيَهُ مِ بَغْتَةً وَهُمَّ لَا يَشْعُرُونَ ۞

Nabi Ciise markii Eebe ku soo dajiyey Kitaabka Injiil ah siiyayna xujooyin cad yey beeniyeen Gaaladii isna khilaafeen. waxaana u sugnaaday Gaaladaas Cadaab daran'wax uga gargaarina ma jiro, ee hasugeen Qiyaamada kadada ugu imaan iyagoon ogayn. Az-Zukhruf (63-66).

- 67. Saaxiibadu Maalinta Qiyaame qaarkood qaarka (kale) waa u col kuwa dhawrsaday mooyee (Mu'miniinta).
- 68. (Waxaana loo odhon) addoomadaydoow korkiina cabsi ma aha Maanta mana murugoonaysaan.
- 69. Waana kuwa rumeeyey Aayaad-kanaga oo ahaa Muslimiinta.

ٱلأَخِلَاَ عُرَّمَ إِنِ بَعْضُهُ مُ لِبَغْضٍ عَدُّةً إِلَّا ٱلْمُتَقِينَ ﴿ يَعِبَادِ لَا خَوْفُ عَلَيْكُو ٱلْيُوْمَ وَلَاۤ أَنتُمْ تَحَرِّنُونَ ﴿ لَكَنْ ءَامَنُواْ بِاَ لِيْنَا وَكَانُواْ مُسْلِمِينَ ﴿

- 70. (Waxaana lagu dhihi) gala Janada idinkiyo Haweenkiinna (iyo kuwa idin la midka ah) idinkoo laydiin Niemeeyey (laydin kana farxin).
- 71. Waxaana lala korsocon Weelal (Saxamo) Dahab ah iyo Koobab waxayna ka heli (Jannada) dhexdeeda waxay doonto Naftu kuna raaxaystaan Indhuhu idinkoo dhexdeeda ku waari.
- 72. Taasina waa janadii aad ku dhaxasheen waxaad camalfalayseen.
- 73. Waxaadna ku leedihiin dhexdeeda Faakiho badan ood xaggeeda wax ka cuntaan.

أدْخُلُوا ٱلْجَنَّةَ أَنتُهُ وَأَزْوَجُكُو تُعَبَّرُونَ

يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافِ مِّن ذَهَبٍ وَأَكُوابٍ وَفِيهَامَانَشْتَهِ مِهِ ٱلْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْدُثُ وَأَنتُوْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿ ﴿

> وَيَلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلْنِيَ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُرُ تَعْمَلُونَ ۞ لَكُونَمَا فَكُمَةٌ كَثِيرةً مُنْهَا تَأْكُونَ ۞

Saaxiibnimadu waxay qiima leedahay markey ku dhisantahay Islaamnimo, wanaag is farid, Xumaan iska reebid iyo dar Eebe'taasaana wax anfacda adduun iyo Aakhiraba, marse haday tahay xumaan ku saaxiib iyo adduunyo darteed waa khasaare labada Daaroobda'iyo kala carar markay dhibaato timaado. Addoomada Eebe ee wanaagsanna waxay mudan khayr Janno. waxbadanna wuxuu Quraanku ka warramay wanaagga Janada loodarbey, iyagoo ku waari iyaga iyo Ehelkoodii wanaagsanaa. Rasuulkuna wuxuu yidhi: Haday labo nin isu jeclaadaan dar Eebe oo midkood Bari jiro Midna Gelbeed wuu kulmin dhexdooda Maalinta Qiyaame isagoo dhihi waaka kaad ujeclaatay dartay. Ibnu Cabaas iyo Mujaahidna waxay dhaheen: waxay noqon saaxiibnimo kasta Maalinta Qiyaame Col kuwa dhawrsada mooyee. Az-Zukhruf (67-73).

- 74. Dambiilayaashu waxay gali cadaabka jahanamo iyagoo ku waari.
- 75. Lagamana fudaydiyo dhexdii-seyna ku quustaan (aamusaanna).
- 76. Manaan dulmiyin hasa yeeshee iyagaa dulmiilayaal ahaa.
- 77. Waxayna u dhawaaqi Maalig (Malaga Naarta) iyagoo dhihi Eebahaa ha nadilo markaasuu dhahaa idinku waad kuwaaraysaan (naarta).
- 78. Dhab ahaanbaan idiin la nimid xaq hasa yeeshee badankiin xaquu nacay.
- 79. Ma waxbayse gooyeen Gaaladu oo amar ah (dhibka Nabiga) anaguna waxbaan goynaynaa (ciqaabtooda).

إِنَّ ٱلْمُحْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَمَّ خَلِدُونَ ﴿
لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُثِلِسُونَ ﴿
وَمَاظَلَمْنَهُمْ وَلَكِنَ كَانُواْهُمُ ٱلظَّلِمِينَ ﴿
وَمَاظَلَمْنَهُمْ وَلَكِنَ كَانُواْهُمُ ٱلظَّلِمِينَ ﴿
وَنَا دَوْاَ يُمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكُ
فَالَ إِنَّكُمُ مَنْ كِثُونَ ﴿
فَالَ إِنَّكُمُ مَنْ كِثُونَ ﴿

لَقَدْجِتْنَكُمْ بِٱلْحَقِّ وَلَكِكَنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَلْرِهُونَ ٥

أَمْ أَبْرَمُواْ أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ١

80. Mise waxay umaleeyeen inaanaan maglayn garsoodigooda iyo muujintoodaba, saas ma ah ee Mala'igtanadaa agtooda wax ku qoro.

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَانَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجُونَهُمَّ بَلَى وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكُنُبُونَ ١

Eebe wuxuu ka abaal marin cidkastaa waxay kasbatay, Dambiila yaashana wuxuu galin Naar joogta ah ooy ku dhex quusan, mana uusan dulmiyin ee iyagaa is dulmiyey, waxna uma tarto geeri la doono iyo calaacal marhaday xaqii diideen Naarna lagu xukumay, dhagar iyo khayaamana wax matarto ee waxay dhibtaa saaxiib keed, Illeen Eebe waa wax walba oge, Malaa'igtiisuna waxay qortaa wax kastee. Mujaahid wuxuu yidhi: Waxay dooneen Gaaladii dhagar shar markaasaa Eebe ku abaal mariyey. Az-Zukhruf (74-80).

Juz' 25

- 81. Waxaad dhahdaa Nabiyow haddii Eebaha Raxmaan ah usugnaado Ilmo anaa u hor caabudilahaa.
- 82. Waxaa ka nasahan Eebaha Samooyinka iyo Dhulka ee Eebaha Carshiga ah waxay ku tilmaamaan.
- 83. Ee katag ha dhunbadeen (xumaanta) hana ciyaareen intay kala kulmaan maalintoodii loo yaboohaye.
- 84. Eebe waa macbuudka Samada iyo macbuudka Dhulka, waana falsame wax og.
- barako badnaaday 85. Waxaana (sarreeyeyna) Eebaha iska leh xukunka Samooyinka iyo dhulka iyo waxa u dhaxeeya, agtiisaana ah ogaanshaha Saacadda (Qiyaame) xaggiisaana laydiin celin.
- 86. Mana hantaan kuway caabudeen Eebe ka sokow wax shafeeca ah hasayeeshee ciddii xaqa qirta iyagoo og (waxbay ushafeeci idanka Eebe ka dib).
- 87. Haddaad warsato Gaalada yaa abuuray waxay dhihi Eebe ee xaggee loo iili.
- Nabiguna wuxuu yidhi: Eeboow kuwani waa qoom aan rumaynayn (xaqa).

سُبْحَنَ رَبِّ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ رَبِّ ٱلْعَرْشِ عَمَّانصفُونَ 🚳 فَذَرَ هُمْ عَنْ صُهِ أُو يَلْعَبُواْ حَتَّى يُلَاقُواْ يُومَهُمُ ٱلَّذِي نُوعَدُونَ ﴿ اللَّهُ وَهُوَالَّذِي فِي السَّمَآءِ إِلَهُ وَفِي ٱلْأَرْضِ اِللَّهُ وَهُو ٱلْحَكَمُ ٱلْعَلِيمُ الْعَلِيمُ الْعَالِيمُ الْكَا وَتَهَادَكَ ٱلَّذِي لَهُ مُمْ أَكُ ٱلسَّمَهُ مَن وَٱلْأَرْضِ وَمَا يَنْنَهُمَا وَعندُهُ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ وَإِلَيْهِ ثُرْجَعُونَ ﴿

قُلُ إِن كَانَ لِلرِّحْمَانِ وَلَدُّ فَأَنَا أُوِّلُ ٱلْعَبَدِينَ (١١)

وَلَا يَمْكُ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلشَّفَاعَةَ إِلَّامَن شَهِدَبِٱلْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ إِلَّا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ وَلَين سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ وَقِسلهِ - يَسَرَبُ إِنَّ هَتَؤُكَّآءٍ فَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ 🚳

89. Iska saamax waxaadna dhahdaa Nabadgalyo, way ogaandoonaan (waxa ku dhacee).

Eebe sarreeye Ilmo ma leh'illeen uma baahnee, waana ka fogyahay ceeb iyo Xumaan oo dhan, waana Ilaaha xaqa ah ee Cirka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeyaba, xukunkoodana isagaa iska leh ogna waqtiga qiyaamada,xagiisaana loo noqon, wax shafeeca hanta oo Eebe ka soo hadhayna ma jiro, cid xaqa raacda oo Eebe idmo mooyee. Gaaladuna waa qirsanyihiin in Eebe abuuray ee waxay u diidi isla wayni, Doqonimo iyo inay xumaanta iska dabaashaan xisaab la'aan ee ha sugeen tan iyo abaalmarinta. Sudi wuxuu yidhi: Macnuhu waxaa weeye hadduu Eebe Ilmo leeyahay Anaa u horrumeyn lahaa inuu Ilmo leeyahay, hasa yeeshee Ilmo ma leh. Az-Zukhruf (81-89).

Juz' 25

Suurat Ad-Dukhaan

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista

- وأللَّهُ ٱلرَّحْمَٰوْ ٱلرَّحِيَ
- Waannu sheegnay iyadoo kale.
- 2. Waxaan ku dhaartay Kitaabka Cade (Quraanka).
- 3. Anagaa dejinay Quraanka Habeen barakeysan (Layletulqadar) anagaana wax u digi.
- 4. Habeenkaasaana la kala bixiyaa amar kastoo xigmo leh.
- 5. Waana amar agtanada ka ahaaday, anagaana wax dirra (Rasuulo).
- 6. Naxariis ka ahaatey xagga Eebahaa, Eebaana wax maqle ah wax og.
- 7. Waana Eebaha samooyiinka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya haddaad yaqiinsanaysaan.
- 8. Ilaahay mooyee Eebe kalana ma jiro, isagaa wax nooleeya waxna dila,

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ١ انَاآلَذَ لَنكُ فِي لَسْلَةِ مُنكِر كَةً إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرِ حَكِيمٍ ١ أَمْرًا مِنْ عِندِ نَأَ إِنَّا كُنَّا مُرْسِلينَ ٢ رَحْمَةً مِّن زَيِكَ إِنَّهُ وَ السَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ الْ رَبِّ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۖ ان كُنتُ مُوقند ك 🕅 لَآ إِلَاهُ وَلَهُ مَا يَكُمْ وَكُمْ وَكُمْ مِنْ وَنُمُتُّ رَثُكُمُ وَ waana Eebihiina iyo Eebaha Aabbayaalkiinii horreeyey. وَرَبُّءَابَآبِكُمُ ٱلأَوَّلِينَ

Eebe sarreeye wuxuu ku dhaartay inuu soo dajiyay Kitaabka Quraanka ah Habeen barakeysan oo wax kasto lakalo bixiyo, waana habeenka laylatulqaddarka ee bisha Soon ku jirta ee Quraanka la soodajiyey siday aayado kale cadeeyeen, saasaana sugan cidda tidhi waa Shan iyo Tobanka bisha Shacbaan wax xujo ah oo cad ma hayso.

Juz' 25

Eebana waa naxariiste, Maqle, oge oo xukunka caalamka iska leh, wax nooleeya waxna dila'waana Eebaha Khalqiga dhamaan hor iyo dibba, ee waa in laga yaabo Eebe si dhab ah. Ad-Dukhaan (1-8).

- 9. Waxayse ku suganyihiin shaki wayna ciyaari.
- 10. Ee sug Maalinta uu ku imaan Cirku qiiq muuqda (isagoo ku dheehan).
- 11. Oo dabooli Dadka kaasina waa cadaab daran.
- 12. Waxayna dheheen Eebow naga fayd cadaabka waxaan nahay Mu'miniine.
- 13. Goormey waantoobi isagoos u yimid Rasuul cad «muuqda».
- 14. Markaasay ka, jeedsadeen Nabiga waxayna dheheen waa waxlabare waalan.
- 15. Anagu waxaan idiinka faydaynaa cadaabka wax yar idinkuna waxaad ku noqonaysaan xumaanta.
- 16. Maalintaan qabanayno qabashada wayn (Qiyaamada) (ama Badar) waanu aarsan.

بَلْ هُمْ فِ شَكِ بَلْعَبُونَ ۞ فَارْنَقِتْ بَوْمَ تَنْ فِي ٱلسَّمَاءُ بِدُخَانِ مُّبِينِ ۞ يَغْشَى ٱلنَّاسُّ هَنَذَا عَذَاجُ ٱلِيدُرُ۞ رَبَّنَا ٱكْشِفْ عَنَّا ٱلْعَذَابَ إِنَّا مُوْمِنُونَ۞

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرِي وَقَدْجَاءَ هُرَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿ إِنَّا

مُمَّ نَوَلُواْ عَنْهُ وَقَالُواْ مُعَلِّرٌ تَجْنُونُ ١

إِنَّا كَاشِفُواْ ٱلْعَذَابِ قَلِيلًا ۚ إِنَّكُمْ عَآبِدُونَ ۞

يَوْمَ نَبْطِشُ ٱلْبَطْشَةَ ٱلْكُبْرَى ٓ إِنَّا مُنْفَقِمُونَ اللَّهِ

Nabigu wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebihiin wuxuu idiinka digay Saddex: Qiiq u qabta Mu'minka sida hargab Gaalkana qabta intuu meel walba ka baxo, iyo Daabad iyo Dajaal, waxaa wariyey Ibnu Jariir iyo Dhabraani. Madax adayg iyo Gaalimana wax ma taraan illeen Eebaa ka aarsan gaalo iyo xaq diidayaasha ku tilmaami Nabigu inuu waalanyahay'kuwaasi wax yar ha sugeen. Ad-Dukhaan (9-16).

17. Dhab ahaanbaan Imtixaanay hortood qoomkii Fircoon, waxaana u yimid Rasuul sharaf leh.

وَلَقَدْ فَنَنَا فَبَلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَآءَهُمْ

 رَسُولٌ كَرِيمُ اللهِ

 رَسُولٌ كَرِيمُ اللهِ

- 18. Isagoo dhihi iidhiiba addoomada Eebe (ama maqalka) waxaan idiin ahay Rasuul aamin ah.
- 19. Hana iska wayneynina Eebe waxaan idiin la imid xujo cade.
- 20. Waxaana ka magangalay Eebahay iyo Eebihiin inaad idhagaxyeysaan.
- 21. Ee hadaydaan i rumeyn iga fogaada (idaaya).
- 22. wuxuuna u qaylyey Eebihiis in kuwaasu yihiin Qoom dambiila yaal ah.
- 23. guuri addoomadayda Habeenimo, waa laydin raaciye.
- 24. kana tag badda iyadoo xasilloon oo furan iyagu waa col la maanshayne.

أَنْ أَدُّوٓ أَإِلَى عِبَادَ ٱللَّهِ إِنِّي لَكُوْرَسُولُ آمِينٌ ٥

وَأَنَلَانَعَلُواْعَلَى اللَّهِ إِنَّ ءَاتِيكُم بِسُلْطَننِ تُبِينِ ١

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَقِ وَرَبِّكُوا أَن تَرْجُمُونِ

وَإِن لِّرَنُوْمِنُواْ لِي فَأَعَنْزِلُونِ

فَدَعَا رَبَّهُ وَأَنَّ هَلَوُلآء قَوْمٌ تُجْمِمُونَ

فَأَسْرِ بِعِبَادِى لَيْلًا إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ٥

وَٱتْرُكِ ٱلْبَحْرَرَهْوَ أَإِنَّهُمْ جُندُ مُغْرَقُونَ ١

waxbadan yuu Quraanku ka warramay Fircoon iyo Qoomkiisii iyo Nabi Muuse,iyo wixii isku qabsaday, waxay ku dambaysay oo ah xaqii oo kor maray, iyo Gaaladii oo la halaagay, waxaase loo baahanyahay uun in lagu waano qaato, lagana leexdo Jidka Gaalada. Ad-Dukhaan (17-24),

- 25. imisey ka tageen Beero iyo Ilo.
- 26. iyo Tallaal iyo meel sharaf leh.
- 27. iyo Nicmooyin ay ku raaxay-sanayeen.
- 28. xaalkuna waa saas, waxaana dhaxalsiinay qoom kale.
- 29. uma ooyin samada iyo Dhulku korkooda, lamana sugin.
- 30. waana ka korinay ree Bani Israa'iil cadaab wax dulleeya.
- 31. (Fircoombaan ka korinay) wuxuuna ahaa isla weyne xadgudbayaasha ka mid ah.
- 32. waxaana ka dooranay (dadkii waqtigoodii) anagoo og.

كَدْ تَرَكُوْا مِن جَنَّتِ وَعُيُونِ۞ وَذُرُوعٍ وَمَقَادِ كَرِيدِ۞

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَكِهِينَ ١

كَذَلِكُ وَأَوْرَثَنَهَا فَوْمًاءَ اخْرِينَ هِ اللهِ اللهِ

وَمَاكَانُواْمُنظَرِينَ ۞

وَلَقَدْ نَجَيْنَا بَنِي إِسْرَاءِيلَ مِنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْمُهِينِ

مِن فِرْعَوْكَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًّا مِنَ ٱلْمُسْرِفِينَ ۞

وَلَقَدِ ٱخْتَرْنَهُمْ عَلَى عِلْمِ عَلَى ٱلْعَالَمِينَ ﴿

33. waxaana siinay aayado imtixaan cad kusuganyahay.

وَءَانَيْنَهُم مِّنَٱلْآيِنَتِ مَافِيهِ بَلَتَوُّا مُّبِيثُ

raaxo aduunyo iyo ku Nicmeysigeedu wax matarto haday ciqaab iyo halaag ka dambeyni, taasoo ah Nicmadoo laga wareejiyo iyo Cidhib xun sidii fircoon iyo qoomkiisii lagu falay Cir iyo Dhul midna ma xusuusan umana ooyin, Nicmadana waxaa lagu dhawraa mahad Eebe iyo toosnaan. Mujaahid iyo Sufyaan waxaa laga wariyay in Cirka iyo Dhulku u ooyi Muʻminka Afartan Maalmood (markuu dhinto). Ad-Dukhaan (25-33).

Juz' 25

- 34. kuwaasi (Gaaladu) waxay dhihi.
- 35. arrintu ma aha geerida hore mooyee, mana nihin kuwo la soobixin.
- 36. noo keena aabayowgano haddaad run sheegaysaan.
- 37. miyagaa khayr roon mise qoomkii Tubac iyo kuwii ka horreeyey waan halaagnay waxayna ahaayeen dambiilayaal.
- 38. Samooyinka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya umaanaan abuurin ciyaar.
- 39. mana aanaan u abuurin wax aan xaq ahayn hasa yeeshee badankood ma oga.
- 40. maalinta kala bixinta yaa ballan u ah dhamaan.
- 41. waana Maalintaan Qaraabanimo waxba laysugu tarayn laysuna gargaarayn.
- 42. cid Eebe u naxariisto mooyee, illeen waa adkaade naxariistee.

إِنَّ هَنَوُلآء لِيَقُولُونَ ۞ إِنْ هِى إِلَّا مَوْتَتُنَا ٱلْأُولَى وَمَا غَنُ بِمُنشَرِينَ ۞ فَأَتُواْئِنَا بَآيِنآ إِن كُنتُمْ صَدِقِينَ ۞

ٱۿؗؠ۫ڂؽڒٞٲ؋ڡؘۜۊؙؠؙٛؾۘۼۅؘٲڶۧڍؚڹؘڡۣڹڣٙڸۿؚؠؙٝٲۿڶڬٛؽۿؙؖ ٳڹۧؠؗؠٞۘػڶۏؗٲۼٞٶؚؚڽڹ۞

وَمَاخَلَقْنَاٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُمَالَعِيرِک ۞ مَاخَلَقْنَهُمَآ إِلَّا إِلَّاخِقِ وَلَاكِنَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۞ إِذَا يَمَانُونَ إِلَيْ إِلَّا إِلَّالِيَالِثُونَ وَلَاكِنَّ أَكْثَرُهُمْ

يُوْمَ لَايُغْنِي مُوْلًى عَن مَّوْلَى شَيْعًا وَلَاهُمْ يُنصَرُونَ ﴾

إِلَّا مَن رَّحِمَ ٱللَّهُ إِنَّهُ مُوَالُعَ زِيزُ ٱلرَّحِيمُ ١

cid diida oo isla wayn iyo cid kalaba Eebe wuu dili wuuna soo nooleyn'dhabtuna waa saas, Eebana wuxuu u abuuray Cirka iyo dhulka iyo waxa udhaxeeyaba Xaq iyo in lays abaal mariyo, arrintana Maalintaas Eebaa iska leh'wax isu gargaari ama wax isu tarina ma jiro'cid Eebe u naxariisto mooyee. waana arin ay waajibtahay in aad loo eego looguna darbado. Ad-Dukhaan (34-42).

- 43. Geedka Zaquumka ah.
- 44. waa cunnada dambi badanaha.

إِنَّ شَجَرَتَ ٱلزَّفُومِ ۞ طَعَامُ ٱلْأَثِيدِ ۞

- 45. waana Laami oo kale kuna kari Caloosha.
- 46. sida Xamiimka (Kulayl daran) oo kale.
- 47. (waxaana lagu dhihi) qabta Gaalka una Jiida Jaxiimo dhexdeeda.
- 48. markaas ku shuba Madaxiisa korkiisa cadaab kulul.
- 49. (waxaana lagu dhihi) dhadhami (Cadaabka) waxaad tahay adkaade sharaflehe
- 50. kaasina waa kaad ahaydeen kuwo shakiya (Cadaabka).
- 51. kuwa dhawrsadana waxay kusugnaan meel aamin ah.
- 52. Jannooyin iyo Ilo (yey kusugnaan).
- 53. waxayna xidhan Xariir jilicsan iyo mid adag (oo dhalaali) wayna is qaabili.
- 54. saasoo kale waxaa usugnaaday Haween Indho waaweyn.
- 55. waxayna uyeedhan Janada dhexdeeda Khudaar kasta iyagoo aamin ah.
- 56. mana ku dhadhamiyaan Jannada dhexdeeda Geeri, Geeridii hore mooye wuxuuna ka dhawray (Eebe) Cadaabka Jaxiimo.
- 57. waana fadliga Eebahaa, taasina waa liibaanta wayn.
- 58. waxaan ugu fududaynay Quraanka Carrabkaaga inay waantoobaan.
- 59. ee sug iyaguna way sugiye.

كَالَمُهُ لِيَغْلِي فِ ٱلْبُطُونِ ۞ كَعْلِى ٱلْحَمِيمِ ۞ خُذُوهُ فَآعْتِلُوهُ إِلَى سَوَآءِ ٱلْجَحِيمِ ۞ ثُمُّ صُبُوا فَوْقَ رَأْسِهِ عِنْ عَذَابِ ٱلْحَمِيمِ ۞

دُقْ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَـزِيزُ ٱلْكَرِيمُ اللَّهِ

إِنَّ هَنَدَامَاكُنتُم بِهِ عَنْمَتَرُونَ ٥

إِنَّ ٱلْمُتَقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينِ ۞ فِ جَنَّنتِ وَعُيُوبٍ ۞

يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَىبِلِينَ ﴾

كَذَالِكَ وَزَوَّجَنَاهُم بِحُورٍ عِينِ ﴿

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَكِكِهَ فِهَ اَمِنِينَ اللهُ لاَيَدُُوقُونَ فِيهَا اَلْمَوْتَ إِلَّا اَلْمَوْتَ ا اَلْأُولَ وَوَقَنْهُمْ عَذَابَ الْفَحِيدِ

فَضْلَامِّن زَبِكَ ذَالِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ١

فَإِنَّمَا يَسَّرُنَكُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ٥

فَأَرْتَقِبْ إِنَّهُم مُرْتَقِبُونَ ٢

Rasuulku wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisaEebe ha yeelee) Waxaa lagu odhan Ehelu Jannaha waxaa idiin sugnaaday inaad caafimaadsanaataan oydaan Bukoonin waligiin, iyo inaad Noolaataan oydaan dhimanin waligiin, iyo inaad Nicmeysataan oydaan rafaadin waligiin, iyo inaad Da'yaraataan oydaan gaboobin waligiin. Waxaa wariyay Muslim.

Dhabtuna waa inay arrintaasu tahay Liibaanta wayn ee Gaalo ha sugto dulli iyo Ciqaab'Mu'miniintuna sharaf iyo wanaag. Ad-Dukhaan (43-59).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. waa soo hormaray macnaheedu.
- 2. soo dajinta Kitaabka (Quraanka) ah wuxuu ka ahaaday Eebaha adkaada iyo falka san.
- 3. Samooyinka iyo Dhulka dhexdiisana aayadbaa ugu sugan Mu'miniinta.
- 4. abuurkiinna iyo waxa Eebe ku fidin «abuuri» Dhulka oo wax socda ah aayaadbaa ugu sugan ciddii wax yaqiinsan.
- 5. iskhilaafka Habeenka iyo Maalinta iyo waxa Eebe ka soodajiyey Samada oo Rizqi ah oo ku nooleeyo Dhulka intuu dhintay ka dib iyo gagadoonka Dabaylaha waxaa ugu sugan aayaad ciddii wax kasi.

بِنْ إِللَّهِ ٱلدَّمْزِ ٱلرَّحِيهِ

حمَ۞ تَنزِيلُ ٱلْكِنَبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْمَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ۞

إِنَّ فِي ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ لَا يَنتِ لِلْمُؤْمِنِينَ ٢

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَالِبُكُّ مِن دَابَّةٍ النَّ لِقَوْمِ يُوقِنُونَ ﴿ }

ۅؙۘٲڂڹڵڣؚٱڶۜؽڸۅۘٵڶؠۜٙٳڔۅؘڡٙٲٲۯؘڶٲۺؙؖڡؚؽؙٲڶۺٙڝٛٳٙ؞ ڡؚڹڔۣٞڎ۫ڣۣ؋ؘٲٛڂؠٵۑ؋ٲڵٲۯۻۘڹڡٝۮڡۜۅؾؠٵۅؘڞ۫ڔۑڣؚ ٵڔؚ_ؿؽڿۦؘٳؽٮؙؖڷۣڣٙۅٝڡؚؚؽڣۧڷؚڶۅؽ۞

Quraanka sharafta leh Eebaa soodajiyay, Samada, Dhulka wax kasta ee Eebe ku fidiyay Dhulka, Habeenka, Maalinta, Roobka iyo gagadoonka Dabaylaha waxay aayaad iyo Calaamo ugu sugantahay Mu'miniinta xaqa yaqiinsan ee waxkasi, waana in la raaco amarka Eeba'ahaysiiyey waxyaalahaa'laguna dhaqmo kitaabkiisa, Rumeyn, xukun, akhlaaq, Mucaamalo iyo wax kastoo tallaaba ah. Al-Jaathiyah (1-5).

- 6. taasi waa aayaadka Eebe aan ku akhriyeyno korkaaga si xaq ah, ee hadalkay Eebe ka dib iyo aayaadkiisa rumayn.
- 7. halaagna wuxuu u sugnaaday beenaale dambi badan dhammaantiis.

ؾٟ۫ڮ؞ٙٳێٮؙٛٲڶڡٞڔڹۜؾڷؙۅۿٵۘػڶؾڬؠؚٲڶ۫ڂڣۣؖۜڣؘۣٲێؚٙڂڍۑڽۭؠٙڡٚۮ ٱلقِّۅؘٵؽڬؚۑؚڡؿؙۊؚ۬ڡؚڹؙٛۅڹ

وَيْلُ لِكُلِّ أَفَّاكِ أَيْعِ ٢

- 8. oo maqli aayaadka Eebe oo la akhrin haddana daa'ima gaalnimo, isagoo iskibrin sidii isagoon maqlin, ugu bishaaree cadaab daran.
- 9. markuu ogaado aayaadkanaga wax ka mid ah wuxuu ka yeeshaa jeesjees,kuwaasina waxaa u sugnaaday cadaab wax dulleeya.
- 10. waxaa koobi «kana dambeysa» Naarta Jahannamo, waxna uma taro waxay kasbadeen, iyo waxay ka yeesheen Eebe ka sokow owliyo, waxayna mudan Cadaab wayn.
- 11. Quraankani waa hanuun, kuwii ka gaaloobay aayaadka Eebehoodna waxaa u sugnaaday Cadaab xumaan daran.

يَسَمَعُ ءَايَنتِ اللَّهِ تُنَالَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُعِيرُ مُسْتَكَبِرًا كَأَن لَّوَيَسَمَّعُهَ الْفَيْرَهُ يُعَذَابٍ أَلِيمٍ ۞

> ۅٙڸؚۮؘاعِلِمَمِنْءَايكِتِنَاشَيْعًا أَغَذَهَا هُزُوًّا أُولَئِيكَ لَمُنْمَ عَذَابٌ مُعِينٌ ۞

مِّن وَرَآبِهِمْ جَهَنَّمُ ۗ وَلَا يُغْنِى عَنْهُم مَّا كَسَبُواْ شَيْئًا وَلَامَا اَخَذُواْ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَأَةً وَلَمُمْ عَذَابُ عَظِيمُ ۞

هَنذَا هُدُنَّ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِنَايَتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابُ مِن رِجْزِ أَلِيعُ اللهِ

Cid Quraanka rumeyn wayday wax xaq ah oo kale ma rumeyso, Been badane, Dambi badane maqla Quraankoo la akhrin markaas iskibriya xumaanna ku madaxtaagi, kuna jeesjeesi Quraanka waxaa usugnaaday Cadaab daran oo wax dulleeya, wax Eebe ka sokeeya oo wax u tarina ma jiro, ee xaqa cad uun ha la raaco isagaa waxtaree. Al-Jaathiyah (6-11).

- 12. Eebe waa kan idiinfududeeyey Badda say ugu socoto Doonnidu «iyo Markabku» dhexdiisa amarka Eebe, iyo inaad gaadhaan Fadligiisa iyo inaad ku mahadisaan.
- 13. wuxuu idiin fududeeyey waxa ku sugan samooyinka iyo Dhulka Dhammaan xagiisay ka ahaadeen, arrintaasna waxa ugu sugan aayaad ciddii fikiri
- 14. waxaad u dhahdaa kuwa rumeeyey u dhaafa kuwaan ka yaabayn ciqaabta Eebe si uu uga abaal mariyo qoom waxay kasbadeen.
- 15. ruuxii camal fiicanfala Naftiisuu u falay, ruuxii Xumaan sameeyana wa-

اللهُ اللهُ اللَّذِي سَخَرَلَكُمُ الْمَعْرَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيدِ بِالْمَرِهِ. وَلَنَبْنَغُواْ مِن فَضْله . وَلَعَلَّكُرْ مَشْكُرُونَ ﴿ إِنَّهُ

وَسَخَرَلَكُومَافِ السَّمَوَتِ وَمَافِ ٱلْاَرْضِ جَمِيعًا مِّنَهُ إِنَّ فِ ذَلِكَ لَاَيْتِ لِقَوْمِ يَنْفَكَّرُونَ ﴿

قُللَلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَغْفِرُواْ لِلَّذِيكَ لَايَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِى قَوْمَاْ بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ } وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا

xay uun dhibi Naftiisa markaas xagga Eebe uunbaa laydiin celin. مُ إِلَىٰ رَبِكُوْ تُرْجَعُونَ ٥

waxkasta Eebaa abuuray isagaana sakhiray, sida Badda, Markabka, waxa Samada ku sugan iyo waxa Dhulka ku sugan'dhammaana xagga Eebe yey ka ahaadeen, oo ma jiro wax la wadaagta Eebe Maamulka'waxaa uun la dhexdabaalan Nicmada Eebe iyo Khalqigiisa, waase in la fikiro, Camal wanaagsanna lala yimaaddo, xumaantana laga fogaado, mana haboona in Nicmada Eebe iyo Fadligiisa lagu kibro laysna weyneeyo adoon waxba ahayn'kuna turrayn, oo miskiin ah. Al-Jaathiyah (12-15).

- 16. dhab ahaanbaan u siinay ree Binii Israa'iil Kitaabka iyo Xukun iyo Nabinimo, waxaana ku arzuqnay wax wanaagsan, waxaana ka fadillay Caalamkii (markaas).
- 17. waxaana siinay xujooyin ka mid ah amar, ismana khilaafin, inta cilmi u yimid ka dib mooyee,waxayna u diideen Xasad iyo Dulmi,dhexdooda ah,Eebahaana wuu kala xukumi dhexdooda Maalinta Qiyaame waxay isku khilaafsanyihiin.
- 18. waxaana ku yeel lay waddo amarka Diinta ah, Ee raac, hana raacin hawada kuwaan wax ogayn.
- 19. iyagu kaagama taraan Eebe xagiisa waxba, Daalimiintana qaarkood wuxuu u yahay sokeeye qaarka kale, Eebana waa u wali kuwa dhawrsada.
- kaasi waa (Quraanku) waa aragti (Nuurka) Dadka iyo hanuun iyo Naxariis ciddii waxyaqiinsan.

وَلَقَدْءَانَيْنَابِنِيَ إِسْرَءِيلَ الْكِنْنَبَ وَٱلْخُكُمْ وَٱلنَّبُوَةَ وَرَيَّفَنَهُمْ مِّنَ ٱلْطِيِّبَتِ وَفَضَّلْنَكُمْ عَلَى ٱلْعَلَمِينَ ۞

وَءَا تَيْنَاهُم بَيِنَنَتِ مِّنَ ٱلْأَمْرِ ۖ فَمَا ٱخْتَلَفُوٓ أَ إِلَّامِنَ بَعْدِ مَاجَاءَهُمُ ٱلْحِلْوُ بَغْنَا أَبْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيكَمَةِ فِيمَا كَانُواْفِيهِ يَخْلِفُوكَ ﴿ ﴾ فَيْمَاكَانُواْفِيهِ يَخْلِفُوكَ ﴿ ﴾ ثُمُّرَجَعَلْنَكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَاتَبِعْهَا

وَلَا نَتَبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يُعَلَمُونَ ۞ إِنَّهُمْ لَن يُغْنُواُ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ ٱلظَّلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَا جَبْعَضِ وَٱللَّهُ وَلَى ٱلْمُثَقِينَ ۞

> هَٰذَابَصَنَؠُٟٛرُ لِلنَّاسِ وَهُدَى وَرَحْمَةُ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۞

Bini Israa'iil wuxuu Eebe siiyay waqtiyadii hore Kitaabo iyo in Nabiyo laga bixiyo, waxayse ku jawaabeen is khilaaf iyo xaq diido xasad iyo isla wayni darteed, taasina ma aha waxay ku faani karaan Gaalada Yuhuud'maxaayeeley Nabiyadu waxay ahaayeen Muslimiin, waxaan isaga ahayn wax mataro. saas darteed yuu Eebe u faray Nabiga inuu ku toosnaado waddada xaqa ah iyo Shareecada Islaamka, oosan maqlin warka kuwaan wax ogayn, oon waxna utarayn'sokeeye dadna wax ma tarto ee waxaa waxtari gargaarka iyo xaq raacidda Eebe. Al-Jaathiyah (16-20).

21. mise waxay umaleeyeen kuwii kasbaday xumaanta inaan kayeeleyno kuwa xaqa rumeeyey ee camal fiican falay oo kale, nolol iyo geeriba, waxaa xun waxay xukumi. أَمْحَسِبَ الَّذِينَ اَجْتَرَخُواْ السَّيِّعَاتِ أَن تَغَمَّلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ سَوَاءَ تَحْيَاهُمْ وَمَمَاثُهُمُّ سَاءً مَا يَعْكُمُونَ ﴾

- 22. Eebaa u abuuray samooyinka iyo Dhulka, xaq iyo in laga abaalmariyo Naf walba waxay kasbatay, lamana dulmiyo.
- 23. ka waran ruux ka yeeshay ilaahiisa hawadiisa, oo Eebe dhumiyey isagoo cilmi leh, oo daboolay maqalkiisa iyo qalbigiisa, yelayna aragiisa dabool, yaa hanuunin Eebe kadib, miyaydaan wax xusuusanayn.
- 24. waxay dheheen Gaaladii wax kale ma jiro ee waa uun nolashanada dhaw, waana dhimaneynaa qaarna noolaan,waxaan waqtiga ahayna nama dilo, wax ogaansho ahna uma leh arrintaas waxaan male ahayna kuma socdaan.
- 25. marka lagu akhriyo korkooda aayaadkanaga oo cad cad wax xuja ah ma helaan oon ahayn noo keena aabbayowganno haddaad run sheegaysaan.
- 26. waxaad dhahdaa Eebaa idin nooleeya idina dili, idinna kulmin Maalinta Qiyaame shakina ma leh, laakiin Dadka badankiis ma oga.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ بِالْخَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَاكَسَبَتْ وَهُمْ لاَيُظْلَمُونَ ﴿
الْفَرَعَيْتَ مَنِ الْغَذَ إِلَهُ هُ هَوَنهُ وَأَصَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمِ وَخَمَّ عَلَى سُمُعِهِ وَ فَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى صَرِهِ عِشْوَةً
عَلَى سُمُعِهِ وَ فَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى صَرِهِ عِشْوَةً
فَمَن يَهْدِيهِ مِنْ بُعْدِ اللَّهِ أَفَلا تَذَكَّرُونَ ﴿

وَقَالُواْ مَا هِيَ إِلَّاحَيَالُنَا الدُّنِيَا نَعُوتُ وَغَيَا وَمَايُّهُ لِكُنَّا إِلَّا الدَّهْزُّ وَمَا لَهُمْ بِذَلِك مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا يَطُنُّونَ ۞

وَإِذَانُتُلَى عَلَيْهِمْ ءَايَتُنَا بَيِنَتِ مَاكَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا اَنْتُوابِئَا بَإِينَا إِن كُنتُدُ صَدِقِينَ ﴿
قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُو ثُمَّ يَمُيتُكُونَ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَا يُومُ الْقِينَمَةِ لَارَيْبَ فِيدِ وَلَكِنَ أَكُثُرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿
اللَّهُ اللَّهُ عَلَمُونَ ﴿

samafale iyo xumaanfale isku mid Eebe kama dhigo Nolol iyo Geeri midna, Eebana wuxuu u abuuray Samada iyo Dhulka xaq iyo inuu abaalmariyo naf walba'cid hawadeeda raacday oo dhuntay iyadoo cilmi oo Dhago, Qalbi, iyo arag beelay cidna ma hanuuniso, Gaalada caqliga xun oo lagu magacaabi jiray Dahriyiin haddana lagu magacaabo Shuuciyiin waxay sheegeen in waqtigu uun Dili, waxse ma oga ee Eebaa waxdila'waxna nooleeya'Qiyaamaana la hor tagi'cidwalbana abaal marin. Al-Jaathiyah (21-26).

- 27. Eebaa iska leh xukunka samooyinka iyo Dhulka, Maalintay kacdo Saacadda Qiyaame maalintaasay Khasaari xumaanlowgu.
- 28. waxaadna arki umad kastoo Lawyaha ku fadhida Qiyaamada, Umad kastana waxaa loogu yeedhi Kitaabkii «camalkeeda» Maalintaas waxaa laydiinka abaalmarin waxaad camalfaleyseen.

وَلِلَهِ مُلْكُ ٱلسَّمَوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَيَوْمَ نَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يَوْمَ ِلِيغْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ ۞

وَتَرَىٰكُلَّ أَتَةٍ جَائِيةً كُلُّ أُمَّةٍ بُدُّىَ إِلَىٰ كِنْبِهَا الْيُوَمِ تُجْزَوْنَ مَاكُمُمُ تَعْمَلُونَ ۞

- 29. kani waa Kitaabkanagii wuxuuna ku hadli xaq korkiina, annaguna waan qoraynay waxaad camal falaysaan.
- 30. kuwa xaqa rumeeyey oo camal fiican falay wuxuu galin Eebohood Naxariistiisa, taasina waa liibaan wayn.
- 31. kuwa Gaaloobayse waxaa lagu dhihi miyeyna ahayn aayaadkeyga kuwa korkiina lagu akhriyo ood iskibriseen noqoteen qoom dambi falayaal ah.
- 32. marka la dhaho yabooha Eebe waa xaq, Saacadda (Qiyaamana)shaki ma leh, waxaad dhahdaan ma naqaan Saacadda (qiyaame) waannu uun malayn mase yaqiinsanin.

هَذَا كِنَبُنَا يَنطِقُ عَلَيْكُم إِلْحَقِّ إِنَّاكُنَا نَسْتَنسِخُ مَاكُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ عَذَكِ هُوالْفَوْزُ الصَّلِحَتِ فَيُدُخِلُهُمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَامَ تَكُنْ ءَاينِي تُتَلَى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكَبَرَتُمْ وَكُنُمُ قَوْمًا نُجْرِمِينَ ﴿

ۅؘٳۮؘٳڣؚڸٳڹؘٛۅؘع۫ۮٲۺؖۅڂؿؙٞؖۅؘٲڶۺؘاعَةُ ڵارَيْبؚڣِيهاقُلتُم مَانَدْرِى مَاالسَّاعَةُ إِن نَظُنُّ إِلَّاظَنَّا وَمَاغَنْ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿ ﴾

Xukunka Samada iyo Dhulka iyo Khalqiga dhammaantiis Eebaa iska leh, Maalinta Qiyaamana waxaa khasaari Xumaanloow, cidwalbana waxaa la arki iyadoo ku fadhida Jilbaha, oo qaadan Kitaabkii camalkeeda, Nabigu wuxuu yidhi: (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) «waxaad Moodaa inaan arko idinkoo Jilbaha ku fadhiya Taag ka sokeeya Jahannamo». Kitaabka Eebena xaqbuu ku hadli, kuwa fiicanna Naxariista Eebey heli iyo Liibaantiisa, kuwa xunna waxay mudan abaalmarin daran, maxaa yeeley way iskibriyeen xaqiina waybeeniyeen waxna ma rumeynin. Al-Jaathiyah (27-32).

- 33. waxaa u muuqan Gaalada xumaantay camalfaleen (Ciqaabteedi) waxaana koobi waxay ku jees jeesi jireen (ciqaabtiisii).
- 34. waxaana loo dhihi Maanta (Qiyaamada) waannu idinka tagi (idinko cadaaban) sidaad u halmaanteen la kulanka Maalintiinan, Hooygiinuna waa Naar wax idiin gargaarana ma jiro.
- 35. Arrintaasna waxaa ugu wacan inaad ka yeelateen aayaadka Eebe Jees jees, idinna dhagartay nolosha dhaw (ee adduun) Maanta Qiyaamada lagama bixiyo Naarta, cudurdaarna lama warsado.
- 36. mahad Eebaa iskaleh Eebaha Samooyinka iyo Dhulka, Eebaha caalamkana ah.

وَبَدَاهُمُّمْ سَيْنَاتُمَاعَبِلُواْوَحَاقَ بِهِم مَاكَانُواْبِهِينَسَمَّةِزِءُونَ ۞

وَقِيلَ الْيُوْمَ نَنسَنكُرُكَأَ لَسِيتُمْ لِقَاءَ يُوْمِكُرُ هَلَاَ وَمَأْوَنكُوُ ٱلنّارُومَالكُمْ يِّن نَصِرِينَ ۞

ذَلِكُوبِأَنَّكُوُّاتَّغَذَّتُمَ اَينتِ اللَّهِ هُزُوَّا وَغَرَّنَكُوُ الْحَيْوَةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَاهُمُ مِيْسُنَعْنَبُونَ ۞ فَلِلَّهُ الْحَمَّدُونِ السَّمَوَتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞ 37. waxaana u sugnaatay waynida Samooyinka iyo Dhulka dhexdiisa, waana adkaade falsan.

وَلَهُ ٱلْكِنْرِيلَا مُفِى السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ وَهُوَ الْعَرِيزُ الْحَكِيثُ ﴿ ﴿

Xumaanta ciqaabteeda waa la arki'maalinta abaalmarintana waxaa lagagatagi xumaanle oo dhan Naar daran siduu u halmaamay xaqa, gargaarna ma helo, illeen addunyaa waashaye, lagamana saaro naarta'cudurdaarna lama warsado, Mahad, weyni, xukun iyo tasarrufna waxaa iska leh maalintaas qiyaame iyo had iyo jeerba Eebaha caalamk ee waxwalba ahaysiiyey'una ahaandoono. waxaa sugnaatay in Eebe ku dhihi addoomadiisa qaar (qiyaamada) miyaan kuu guurinin, miyaanaan ku sharfin, miyaanaan kuu sahlin waxaad korto sida Fardaha iyo Geela, miyaanaan madax kaa dhigin adoon xukumin wuxuuna dhahaa dhab ahaan waadyeeshay, wuxuuna dhahaa Eebe mawaxaad u malaysay inaadan nala kulmiheyn, wuxuuna dhahaa maya, markaasuu Eebe dhahaa maanta waxaa lagugu dayn sidaad ii halmaantay. Al-Jaathiyah (33-37).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo Mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxay ku Tusin mucjisada Quraanka ee wayn, Eebaa ogna waa la dhahaa.
- 2. Kitaabka (Quraanka) ah wuxuu ka soo dagay Eebaha adkaada ee falka san xaggiisa.
- 3. Samaawaadka iyo dhulka iyo waxa u dhexeeyana waxaan xaq iyo muddo magacaaban ahayn uma aannaan abuurin, kuwii gaaloobayna wixii loogu digay (ee quraanka) ah way ka jeedsadeen.
- 4. Waxaad Dhahdaa nabiyoow bal ka warrama waxaad caabudaysaan ee Eebe ka soo hadhay ina tusiya waxay ku abuureen dhulka, ama shirkad ah oy ku leeyihiin Samaawaadka, ii keena (oo i tusiya) Kitaab Quraanka, ka horreyay, ama wax raad cilmi ah, haddaad run sheegeeysaan.
- 5. Wax ka dulmi badan ma jiro ruux baryi Eebe ka sokow waxaan ajiibeynin

حم

تَنزِيلُ ٱلْكِنَبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ

مَاخَلَقْنَا ٱلسَّمَوُتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَاۤ إِلَّا بِٱلْحَقِ وَأَجَلِ مُّسَمَّى وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَمَّاۤ ٱلْذِرُواۡ مُعۡرِضُونَ ۞

قُلْ آرَءَيْتُمُ مَّانَدْعُونَ مِن دُونِاللَّهِ آرُونِ مَاذَاخَلَقُواْ مِنَ ٱلْأَرْضِ أَمْ لَمُّمْ شِرْكُ فِي ٱلسَّمَوَتِّ ٱنْنُونِ بِكِتَبٍ مِّن قَبْلِ هَذَاۤ أَوۡ آَثَـٰرَ وِمِّنْ عِلْمٍ إِن كُنْتُمْ صَدِوْبِنَ ۚ ۞ صَدِوْبِنَ ۚ ۞

وَمَنْ أَضَدَّ لُ مِمَّن يَدْعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَا يَسْتَجِيبُ

(magleyn) tan ivo giyaamada,baryadoodana halmaansan (ogyn).

Marka dadka la soo kulmiyana u noqondoona kuwii caabudi jiray col, Inay caabudi jireenna dafiri.

ٱلْقَائِمَةُ وَهُمَّ عَن دُعَآبِهِ مِغَنِفُونَ ٥

Quraanka Eebeheenna wayn yaa soo dajiyay, cirka, Dhulka iyo Khalqiga kale ee badanba Eebaa abuuray, Si Ruux walba looga abaal mariyo wuxuu camal falay muddaduu noolaa, wax Eebe la wadaaga milkigiisa iyo awoodiisana ma jiro, wax in lala caabuda ama lala baryana ma bannaana'xaqna ma aha, Ruuxa waxaan Eebe ahayn caabuda ama baryana maalinta qiyaame ee kulanko wax uma taro'wuuna dafiraa. Al-Axqaaf (1-6).

Juz' 26

- 7. Marka gaalada lagu dul akhriyo aayaadkannaga (quraanka) oo cad waxay dhahaan kuwa gaalada ah markuu u yimid xaqu kani waa sixir cad.
- 8. Waxay dhihi waa been uu abuurtay (Nabigu), Waxaad dhahdaa haddaan been abuurto waxba iigama taraysaan Eebe xaggiisa, isagaana og waxaad dhumbanaysaan, (oo been ah) Eebaana marag ugu filan dhexdeenna, waana dambi dhaafe naxariista ah.
- Waxaad dhahdaa ma ihi bidci ka gaar ah Rasuullada, mana ogi waxa lagu fali aniga iyo idinka, waxaan uun raaci waxa lay waxyoodo (ee quraanka ah) waxaana ahay u dige cad (oo muuqda).
- 10. Waxaad Dhahdaa bal ii warrama hadduu Quraanku Eebe ka soo dagay ood ka gaalowdaan oo uu ka marag furo marag ree Baniiisraaiil ah isaga oo kale (xaqnimada iyo runta) oo uu rumeeyay idinkuna aad is kibriseen, Eebana ma hanuuniyo kuwa dulmilowga ah,

وَإِذَا نُتَّلِي عَلَيْهِمْ ءَايَنُنُنَا بَيِّنَتِ قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلْحَقِّ لَمَّاجَآءَ هُمْ هَلْذَاسِخُرُّ مُّبِينُ ١

أَمْ نَقُولُونَ أَفْتَرَنَّهُ قُلْ إِن أَفْتَرَيْتُهُ وَلَا تَمْلِكُونَ لى مِنَ ٱللَّهِ شَنَّا آهُوَ أَعَلَمُ بِمَا نُفْيضُهِ نَ فَيَّهُ كَفَنَ شَهِدُابِنِينِ وَبَنْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (أَ)

> قُلْ مَا كُنْتُ مِدْ عَامِّنَ ٱلرُّسُلِ وَ مَا أَدْرِي مَايُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُو إِنْ أَنْبَعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَى وَمَآ أَنَا إِلَّا نَدِيرٌ مُّهِينٌ ١

قُلُ أَرَءَ يَتُكُمْ إِن كَانَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَكَفَرْتُمُ وَشَهِدَ شَاهِدُ مِنْ بَنِيَ إِسْرَاءِ بِلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ عَنَامَنَ وَٱسۡتَكۡمَرۡتُمۡ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِى ٱلْقَوۡمَ ٱلظَّالِمِينَ

Quraanku waa xaq sugan oo Eebe u soo dhiibay'malaku-jibriil, kuna'soo dajiyay Nabiga Muxammad ah (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee). mana aha wararkii dadkii hore oo la soo uruuriyay'siday gaalada xaq diidayaasha ah sheegteen, Sixirna ma aha iyo wax la been abuurtay, Nabiguna jeebkiisa kama keenin'siduu Eebaba aayada badan ku caddeeyay, maragna waxaa ugu filan Nabiga Eebaha wayn ee naxariista badan, Nabiguna wax gaar ah oo hor leh oon toosnayn lama imaanin, ee wuxuu raaci wixii Eebe u waxyooday,

Waxaa Quraanka u marag furay oo rumeeyay culimo ka mid ah ree Banii-israajil, Siday u rumeeyeen Kitaab-koodii, inkastood idinku ka gaalowdeen isna kibriseen. Al-Axqaaf (7-10).

- 11. Gaaladii waxay dheheen hadduu Quraanku khayr yahay noogama hormareen rumayntiisa, iyagoon hanuunsanayn gaaladu yay haddana dhihi kan (Quraanka ah) waa beenihii hore.
- 12. Quraanka waxaa ka horreeyay kitaabkii (Nabi) Muuse, isagoo ah hanuuniye iyo naxariis, kanna waa kitaab u rumayn (xaqa). Af carabina ku soo dagay, si uu ugu digo kuwa dulmiga falay, uguna bishaareeyo kuwa wanaagga falay.
- 13. kuwa yidhi Eebahanno waa Alle haddana toosnaaday cabsi iyo murugi midna ma arkaan.
- 14. Kuwaasna waa ehlu-Janno wayna ku waari dhexdeeda, abaalmarin camalkoodii (wanaagsanaa) darteed.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفُرُوا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا لَوَكَانَ خَيْرًا مَاسَبَقُونَآ إِلَيْهُ وَإِذْ لَمْ يَهْ تَدُواْ بِهِ. فَسَيَقُولُونَ هَنَآ إِفْكُ قَدِيدٌ ﴿ وَمِن قَبْلِهِ كِنَبُ مُوسَىٰۤ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَبُ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِتَ اللَّهُ نَذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُواْ وَبُشْرَىٰ الْمُحْسِنِينَ ﴿

إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَشُنَا اللَّهُ ثُمَّ ٱسْتَقَلَمُواْ فَلَاحَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمْ يَعَنْ زَنُونَ ۞ ٱوْلَيْهِكَ أَصْحَبُ ٱلْجَنَّةِ خَلِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَافُواْ مَعْمُلُونَ ۞ جَزَاءً بِمَا كَافُواْ مَعْمُلُونَ ۞

Xaqa rumayntiisa ruuxna gaar uma aha, ee ciddii Eebe waafajiyo oo hanuunka doonta yaa hanuuna, Sida ay gaaladu dheheenna xaalku ma aha oo ah in Ruuxa xoolaha badan ama madaxda ah uu ku xaqleeyahay inuu wax walba ugu horreeyo, xataa hanuunkaba.

Quraankuna ma aha kii ugu horreeyay kutubta Eebe ee waxaa hortiisa ahaa Tawreeddii Nabi-muuse ee wanaagsanayd, iyo kutubihii kale ee Eebe, Quraankuna wuxuu ku soo dagay luqada carabiga ah si uu ugu digo kuwa leexday, uguna bishaareeyo kuwa wanaagga fala, ruuxiise Eebe Aqoonsada haddana toosnaada cabsi iyo murugo midna ma qabato Maalinta Qiyaame, Jannana wuu gali isagoo ku waari camalkiisa wanaaggan dartiis. Al-Axqaaf (11-14).

15. Dadka waxaan u dardaarannay labadiisii Waalid inuu u wanaag falo, Hooyadiis uurkay ku sidday iyadoo dhibban wayna dhashay iyadoo dhibban, uurkiisa iyo gudhintiisuna waa Soddon bilood, markuu ilmihii tabar yeesho oo Afartan gaadho yuu (kan fiican) dhahaa eebow igu toosi inaan kugu mahadiyo nicmadaada aad iigu nicmaysay Aniga iyo waaliddiintay,iguna toosi inaan camal fiican ood ka raalli tahay falo, iina wanaaji faracayga, waana kuu toobadkeenaye, waxaana ka mid ahay muslimiinta.

وَوَضَيْنَا أَلْإِنسَنَ بِوَلِدَيْهِ إِحْسَنَا حَمَلَتَهُ أُمُهُ كُرُهَا وَوَضَعَتْهُ كُرُهَا وَحَمْلُهُ وَفِصَلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَى إِذَا بَلِغَ أَشُدَّهُ وَبَلَعَ أَرْبَعِينَ سَنَهَ قَالَ رَبِ أَوْزِعْنِيَ أَنَّ أَشَكُرَ يِعْمَنَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَىَ وَعَلَى وَلِدَى وَأَنَ أَعْمَلَ صَلِيحًا زَضِينَ وَأَن مَنْ أَلْمُسْلِمِينَ فَيَ 16. Kuwaasi waa kuwaannu ka aqbalayno camalkoodii fiicnaa,kana dhaafayno koodii xumaa, waxayna noqon ehelu-Janno Eebana wuxuu u yaboohay yabooh run ah.

ٱُولَكِيكَ ٱلَّذِينَ نَنْقَبَّلُ عَنْهُمَّ أَحْسَنَ مَاعَمِلُواْ وَنَنْجَاوَزُعَن سَيِّعَانِهِمْ فِىۤ أَصْعَبِ ٱلْجُنَّةَ وَعۡدَ ٱلصِّدْفِ ٱلَّذِى كَانُواْ يُوعَدُونَ ﴿

Waalidka xaqiisu aad buu u waynyahay, Eebana in badan yuu quraanka ku soo celceliyay'sida Aayadahan oo kale, meelo badanna wuxuu Eebe la xidhiidhiyay cibaadadiisa, Si gaar ahna wuxuu u xusay Hooyada, maxaa yeelay waxay la kulantaa dhib badan'xagga uurka iyo xagga dhalmada iyo nuujintaba, Saas daraadeed ilmaha wanaagsan wuu u sama falaa, isagoo Eebe warsan inuu waafajiyo mahaddiisa, siduu ugu sama falay isaga iyo waalidkiisba, una fududeeyo inuu camal fiican falo, Faraciisana u suubiyo, Ruuxa saas yeelana waa midka Eebe wanaagga ka aqbalo, xumaantana ka dhaafo Janno iyo wanaagna ku abaal mariya. Al-Axqaaf (15-16).

Juz' 26

- 17. Waxaa jira mid ku dhihi labadiisii waalid Ufbaa la idin yidhi ee ma waxaad ii yaboohaysaan in la i soo bixin iyadoo dadkii horaba tagay, Labada waalidna ay Eebe uga baryi (hanuun), iyagoo ku dhihi magacaa ba'; ee rumee, ballanqaadka Eebana waa xaqe, oo markaas ku dhihi waxaasi waa beentii dadkii hore.
- 18. Kuwaasi waa kuwa caddibaadi u sugnaatayiyagoo ka mid noqon kuwii horay u tagey oo Jinni iyo Insiba leh, waxayna ahaayeen kuwa khasaaray.
- 19. Cid walba waxay mudan waxay camal fashay Eebana wuu u oofin camalkooda iyagoon la dulmiyaynin.

ۅۘٲڵٙۮؚؽقٵڶڸۅٛڸۮێؠؖٲؙڣؚۜڶٙػؙڡۘٵٙڷؘۼۘۮٳڹڿٙٲڹۘٲ۫ڂ۫ڔؘڿ ۅؘڡٙڐڂؘڵؾؚٲڵڡؙۘۯؙۅڹؙؙڡؚڹڡٙؠٚڸۣۅۿؗڡٵؽۺٙۼؚؽڟۏٲۺؖ ۅێڵڬٵڡؚڹٝٳۏۜۅ۫ۼۮٲۺٙۅڂؖۏؙؙؖڣؘؽڨؙۅڷ ڡٵۿۮؘٳۧٳڵۜٲؘٲڛؘٛڟۣؠۯؙٳڵٲؘۅؙڸؽ۬۞ٚٛ

ٲٛۏڶؾٟڬٲڵٙڍڹؘڂؘۜٙۜۘۼٙڵۼۿۯٲڵڡۜٙڷٛ؋ۣٵؙٛڡٛڕڡۜٙڐڂؘڬ ڡڹڣٙڸۿؚؠڡڹؘڵڸؚ۠ۼڹٙٷڵٳٟڹۺؖٳڹۜؠٛؗؠٞػٵڷؙۏؙڂٚڛڔۣؽؘ۞ ۅڶٟػؙڷۣۮڒڿٮٛڎؙٞؿٙٵؘۼؠڶۏٲؖۅڸؙۅؙڣٙؠؠؙؠٲڠٮڶۿؠٞۄؘۿؠٞ ۘۘٙۘٙڵؽؙڟؘڡؙۅؙڽؘ۞

Waalidka xaqiisa waxaa sheegay Aayado badan, waxaana inoo soo hor maray ilmihii baarriga u ahaa Waalidkii xaalkiisa, Aayadahanna waxay caddayn xumaanta caaqnimada iyo caasiyidda Waalidka, iyo in Ruuxii Waalidkiis caasiya'xumaan, Eeba khilaafid, qiyaamo inkirid iyo baadinnimoba uu u dhawyahay, kuwa saas yeelana'waa kuwa naartu u waajibtay oo khasaarana ku dhacay, illeen Ruux walba Eebe wuxuu ka abaal marin wuxuu camal falay wanaag iyo xumaaanba. Al-Axqaaf (17-19).

20. (Xusuuso) maalinta kuwii gaaloobay loo bandhigi Naarta,iyagoo lagu dhihi waxaad wanaaggiinii ku dhamaysateen noloshiinnii dhawayd, waadna ku raaxaysateen, maantase waxaa laydinku abaal marin caddibaad dulli ah, iskibrintiinnii aad xaq darro isula weeyneeydeen iyo faasiqnimadiinna darteed.

ۅؘڽۜۄٚۄؘۑؙڡٚڗڟؗٲڐؚڽؽػڡ۫ۯؙۅٲۘ؏ؘڸؙڶٮٞٵڔؚٳۮ۫ۿڹؿٞؗؠڟۣٙڹڹؽػؙڗ ڣڂڽٵؾػٛۯٵڷڎؖڹؽٵۅٲڛؾٙڡ۫ٮؘڠؠؗؠٵڡؘٲڶڽۅٞؠۼٛڗۅ۫ڹ ۼۮٵڹٵڶۿۅڹؠؚڡٵػٛٮؙؿڒۛۺؾػؠؚۯۅڹڣٱڵٲڗۻ ؠؚۼؿڔٱڂؿؘۣۅؘڲؚٵػؙؽؙؠؙٝڡٚۺؙڡؖٛۅڹ۞ٛ

- 21. Xusuuso Ree caad walaalkood (Nabi huud) markuu u digay qoomkiisii iyagoo daggan Axqaaf, iyagoo Rasuullo wax u diga ka horreeyeen kana dambeeyeen, isagoo ku dhihi Eebe mooyee wax kale ha caabudina, waxaan idiinka yaabi caddibaad maalin wayn.
- 22. Waxay ku dheheen ma waxaad noola timid inaad naga iisho Ilaahyadannada, noo keen waxaad noogu goodiyayso haddaad run sheegeyso,
- 23. Wuxuuna ku yidhi Eebaa ku cilmi leh (goorta caddibaaddiinna) ee anugu waxaan idin gaadhsiin waxa layfaray inaan gaadhsiiyo, waxaanse idinku arkaa kuwa jaahiliin ah.

﴿ وَاَذْكُرْ اَخَاعَادِ إِذْ أَنذَرَ قَرْمَهُ وِالْأَحْقَافِ
وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ اَبَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ =
أَلَا تَقْبُدُوۤ الإِلّا اللّهَ إِنَّ آخَافُ عَلَيْكُرُ
عَذَا بَوْمِ عَظِيمٍ ﴿ ﴾
عَذَا بَوْمِ عَظِيمٍ ﴿ ﴾

قَالُوٓ اَأَجِنْتَنَا لِتَأْفِكَنَاعَنْءَا لِمُنِنَا فَأْنِنَا بِمَا تَعِدُنَاۤ إِن كُنتَ مِنَ الصَّدِقِينَ ﴿ ثِ

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَاللَّهِ وَأُمَلِقُكُمُ مَّا أَزْسِلْتُ بِهِ . وَلَكِنِّى َ أَرَىكُمْ فَوْمَا جَعْهَلُون ﴿

Raaxo Adduun oo caddibaadi ka dambayso wax ma tarto, Ruuxiise gaalnimo'kibir iyo xaq diidnimo ku Kaca waxaa lagu abaal-marin Aakhiro caddibaad.

Aayadaha kale waxay ka qisoon qoom la dhihi jiray Ree Caad oo loo diray Nabi Huud, beeniyeenna markuu xaqa ugu yeedhay iyo in Eebe kaliya ay caabudaan'kana digtoonaadaan caddibaad daran, wayse madax adaygeen'waxayna u caddeeyeen inayan marna ilaahyaalkooda ka tagaynin'ee wuxuu keeni ha keeno, Eebaase wax walba og awoodna leh, hadalladaas oo kalana waxaa ku hadla jaahiliinta isla wayn. Al-Axqaaf (20-23).

- 24. Markay Gaaladii Reer caad arkeen caddibaaddii (Sida daruur) oo Toggooda soo qaabishay waxay dheheen waa Daruur nawaraabinaysa, Ma aha ee waa waxaad dadajisanayseen inuu yimaaddo oo caddibaad ah, waana dabayl caddibaad darani ku jirto.
- 25. Wax kasta oy martana way burburin amarka Eebe dartiis, markaasay ahaadeen kuwa aan la arkaynin Guryohoodii mooyee, saasaana ku abaal marinnaa kuwa dambiilayaasha ah.
- 26. Waxaan makaninnay (siinnay) Ree caad wax aannaan idin makaninnin, waxaana u yeellay maqal, arag iyo Quluub, waxbase uma tarin Maqalkoodii, Araggoodii iyo Quluubtoodii, Maxaayeelay Waxay diidayeen

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضَا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِينِهِمْ قَالُواْ هَذَا عَارِثٌ مُّمُطِلُزاً بَلَّ هُومَا اَسْتَعْجَلْتُم بِهِ "َرِيحٌ فِيهَا عَذَا ثُلَامٌ ۖ

تُكَمِّرُكُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لايُرَيَّ إِلَّا مَسَكِثُهُمُّ كَذَلِكَ غَرِّي ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ ۞

ۅَلَقَدْ مَكَنَّنَهُمْ فِيمَا إِن مَكَنَّنَكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَدُرًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَاّ أَبْصَدُرُهُمْ وَلَا آفْئِدَتُهُم مِّن شَيْءٍ

Aayaadka Eebe, waxaana ku dhacay (oo koobay) caddibaadii ay ku jeesieesaveen.

اذْكَانُواْ يَعْمَدُونِ بِثَايِئْتِ ٱللَّهِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْبِهِ. يَسْتَهْزِءُ وِنَ شَ

Gaaladii Ree Caad way kibreen waxayna beeniyeen Nabigii Eebe ee Huud ahaa, Markaasaa Eebe ku halaagay Caddibaad Dabayleed oo Naari ku dhexjirto, iyagoo Roob mooday Dabayshaasoo baabi'isay halaagtayna, saas oo kalana waxaa mudan Ciddii isla waynaata'oo Gaalawda dhammaanteed, cid dhuntayna maqal, Arag iyo Qalbi wax uma taro, saas daraadeed waa in lagu waana qaato Qisadan, Eebana lagu xidhnaado illeen xoog iyo quwad cidna agtiisa wax uma tartee. Al-Axqaaf (24-26).

Juz' 26

- 27. Waxaan halaagnay wixii gaararkiinna ahaa oo Magaalooyin ah, xujooyinkana waan caddaynay si dadku Eebe ugu noqdo.
- 28. Maxay ugu gargaariwaayeen kuway ilaahyaal ay u dhawaadaan ka dhigteen Eebe ka sokow, way ka dhumeen, taasina waa beentoodii iyo war abuurashadoodii.
- 29. Xusuuso markaan kuu soo iilnay koox Jinni ah oo Quraanka dhagaysan, markay yimaadeen (meeja lagu akhriyina) ay isu dheheen dhagaysta, markii la dhammeeyayna ay ciddoodii ku noqdeen iyagoo u digi.
- 30. Oo ku dhihi qoomkannow waxaan maqallay Kitaab (Quraan) la soo dajiyay (Nabi) Muuse ka dib oo rumayn Kitaabihii ka horreeyey, kuna hanuunin xaq iyo waddada toosan.
- 31. Qoomkannow ajiiba (raaca) uyeedhaha xaqa Eebe, rumeeyana, dambigiinna Eebe ha dhaafee,hana idinka koriyo caddibaad darane;
- 32. Ruuxaan ajiibin (raacin) uyeedhaha Eebe kuma daaliyo Eebe dhulka dhexdiisa (kama cararo) wax Eebe ka soo hadhay oo u gargaarina ma iiro,

وَلَقَدْ أَهْلَكُنَا مَاحَوْلَكُمْ مِنَ ٱلْقُرَى وَصَرَّ فَنَا ٱلْأَيْنَتِ لَعَلَّهُمْ رَجْعُونَ ١

فَلَوْ لَانْصَرَهُمُ الَّذِينَ أَتَّحَذُواْ مِن دُونِ اللَّهِ قُرَّ بَانًا ءَالِمَةَ أَبَلَ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُواْ نَفْتَرُونَ ١

وَ إِذْ صَرَفَنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ ٱلْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ فَلَمَّاحَضَرُوهُ قَالُوٓ ٱأَنصِتُوٓا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذرينَ ١٠٠٠

قَالُواْ يَنَقُوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَنَّا أُنْزِلَ مِنْ بَعَدِمُوسَىٰ مُصَدِقًا لِمَا بَتْنَ يَدَيْهِ يَهْدِيَ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ ﴿ اللَّهِ مُسْتَقِيمٍ ﴿ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ مَ

يَنقَوْمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ وَءَامِنُواْ بِهِۦيَغْفِرُ لَكُم مِن دُنُوبِكُرْ وَيُجِرَكُمُ مِنْ عَذَابِ أَلِيدٍ ﴿

وَمَن لَا يُجِبْ دَاعِى ٱللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزِ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ عِ أَوْلِيَاءُ أُوْلَيْكَ kuwaas «aan maglaynin yeedhidda Eebana» waa kuwa baadi cad ku sugan. في ضَلَال مُين (أي)

Labada Aayadood ee hore waxay ka warrami sida Eebe u halaagay gaaladii kibirtay ee Maka agdagnayd, ilaahyadoodii Eebe ka soo hadhayna ayna wax u tarin, Ilaahayna saasuu u karaa inuu xaq diidayaashu u halaago.

Juz' 26

Aayadaha kale waxay ka qisoon in Nabiga Muxammad ah (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Loodiray Jinni iyo insiba'ayna koox Jinni ah maqashay isagoo Quraanka akhrin dhagaysteenna rumeeyeenna, Al-Axqaaf (27-32).

- 33. Miyeeyna ogayn Eebaha abuuray Samaawaadka iyo dhulka aan kana noogin abuurkooda inuu karo inuu soo nooleeyo wixii dhintay, saas ma aha ee Eebe wax walba oo uu doono wuu karaa.
- 34. Maalinta kuwii gaaloobay loo bandhigi Naarta waxaa lagu odhan Mivuuna xaq ahavn kan (caddibaadda ah) markaasav dhahaan Eebaan dhaarannaye waa xaq, Eebe wuxuu ku dhadhamiya caddibaadda Gaalnimadiinna darteed.
- 35. Usamir siday u samreen kuwii sugnaanta iyo niyadda u saaxiibka ahaa ee rasuullada ahaa, hana ku dagdagin in la caddibo waxay la midnoqon markay arkaan waxa loogu goodiyay ineeyan ku nagaanin Adduunka Saacad maalin ah waxaan ahayn, Quraankuna waa gaadhsiin, kuwa faasiqiinta ah umbaana la halaagaa.

أَوَلَهُ مَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَ بِ وَٱلأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَندِرِ عَلَىٰ أَن يُحِنَّى ٱلْمَوْتَ عَلَىٰ أَن يُحِنَّى ٱلْمَوْتَ بَكَيَ إِنَّهُ عَلِيَ كُلِّ شَيِّءٍ قَدِيرٌ ١

وَمَوْمَ مُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى لَنَارِ أَلِيْسَ هَنذَا بِٱلْحَقِّ قَالُواْ مَلَىٰ وَرَسَاْ قَالَ فَدُوقُواْ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكُفُّ ونَ (اللهُ)

فَأَصْبِرُكُمَا صَبَرَأُ وْلُواْ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلُ لَمُنْهُمُ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَايُوعَدُونَ لَرْيَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِن نَّهَارْ بَلَئٌّ فَهَلْ يُهَلُّكُ الَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَاسِعُونَ ١

Ilaaheen isagaa wax walba abuuray, wax daaliya ama cajis galiyana ma jiro, soo bixinta dadkuna way u fududdahay, Maalinta gaalada Naarta la horkeenana waxay qiran xumaantoodii ay ku faleen Adduunka, waxaana lagu abaalmarin caddibaad, waxaase laga rabaa Ruuxa Muslimka ah sabir, adkaysi iyo xaq ku sugnaansho, sida Eebe faray Rasuulladiisuna ahaayeen, Quraankuna waa digniin Eebe iyo war cad iyo gaadhsiin caalamka oo dhan, Inkastoo Ruuxu ku raaxaysto Adduunyada ama ku raagaba waxay la mid noqon isagoon ku nagaanin mudda yar mooyeene, Al-Axqaaf (33-35).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariis-

- kuwii Gaaloobay oo jidka Eebana ka leexiyay Dadka Eebe waa buriyay camalkooda.
- 2. kuwa rumeeyay xaqase oo camal fiican falay oo rumeeyay Quraanka lagu soo dajiyay (Nabiga) Muxammad ah ee xaqa ah Eebe wuu asturi xumaantooda, xaalkoodana wuu wanaajin.
- 3. saasna waxaa ugu wacan in kuwa Gaaloobayna ay raaceen Baadhil, kuwa rumeeyayna ay raaceen xaqa Eebe, saasuuna Eebe u yeelaa tusaale.
- 4. Haddaad kula kulantaan Gaalada Dagaal Luqunta ka garaaca, markaad sugtaanna ku adkeeya xidhidda, markaas ama iska siidaaya ama haysfurteen, inta Dagaalku ka xasili, xaalku waa saas, hadduu Eebe doonana wuu ka aarsankaraa, hase yeeshee wuxuu saas u falay inuu qaarkiin qaarka kale ku imtixaano, kuwa Jidka Eebe lagu dilana Camalkooda Eebe ma halleeyo.
- 5. Eebana wuu toosin oo hanuunin kuwaas, wuuna wanaajin xaalkooda.
- 6. Wuxuuna galin Janno (uu baray) u caddeevay.

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُهُ إِوْعَمِلُواْ ٱلصَّالِحَاتِ وَءَامَنُواْ بِمَالُزُّ لَ عَلَىٰ مُحَمَّدِ وَهُوَالْحَقِّ مِن زَبِّهُمْ كَفَرَعَنْهُمْ سَيَّ وَأَصْلَعَ بَالْمُهُمْ ١ ذَلكَ مأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَهُ وأَ ٱتَّبَعُوا ٱلْيَطِلَ وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَبَعُواْ ٱلْحَقّ مِن زَّتِهُم كَذَالِكَ يَضْرِبُ ٱللّهُ لِلنّاسِ أَمْنَاهُمْ اللهُ فَإِذَا لَقِتُهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَضَرِّبَ ٱلرِّقَابِ حَتَّى إِذَآ أَتَّخَنَّتُمُوهُمْ

فَشُدُّواْ ٱلْوَثَاقَ فَإِمَّامَنَّا بَعْدُو إِمَّافِدَآءٌ حَقَّى تَضَعَالُخَ ثُ أَةِ زَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ لَا نَنْصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِن لِّيَبْلُواْ بَعْضَكُم بِبَعْضٌ وَٱلَّذِينَ قُنِلُواْ فِي سَبِيلَ ٱللَّهِ فَلَنْ يُضِمُّ أَعْمَلُكُمُ اللَّهُ

Gaaladii Nabiga ka Gaalowday xaqana dadka u diidday camlkoodu wuu buri, sida kuwa Nabiga rumeeya Camal fiicanna fala Dambigooda loo dhaafo, Maxaa yeelay isku mid ma noqon karaan Ruux xaqa raacay oo dadka faray iyo mid Gaaloobay Dadkana xaqa ka reebay, Tan kale wuxuu Eebe farayaa mu'miniinta inay ku Jihaadaan Jidka Eebe, Gaaladana isaga caabbiyaan si daran, Jahaadkuna waa imtixaan Eeba, Čiddii ku dhimatana waa ehlu-Janno hadii kalana waxay heli Guul iyo Sharaf, saas daraaddeed yaa Ciddii Jahaadka ka tagta Dulli iyo Gumaysi u dulfuulaa. Muxammad (1-6).

7. Kuwa xaqa rumeeyow haddaad u gargaartaan Eebe (Diintiisa) isna wuu idiin gargaari, Gommadihiinnana wuu sugi (Geesinnimo).

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا إِن لَنصُرُوا ٱللَّهَ يَنصُرُكُمْ

- 8. Kuwa Gaaloobayse Halaag iyo (hoos u dhac) yaa u sugnaaday, Camalkoodiina Eebe wuu halleeyay.
- 9. Saas waxaa ugu wacan inay neceen waxa Eebe soo dajiyay oo xaqa ah, markaasuu hoobiyay Camalkoodii.
- 10. Miyayna ku soconin dhulka oo markaas ay arkaan siday noqotay Cidhibtii kuwii Gaaloobay ee Ree Maka ka horreeyay, Eebaa halaagay, Gaaladana waxaa u sugnaaday saasoo kale halaag.
- 11. Saas waxaa ugu wacan in Eebe yahay gargaaraha Mu'miniinta, Gaaladuna ayna gargaare lahayn.
- 12. Eebe wuxuu galin Mu'miniinta Camalka fiicanna falay Jannooyin ay dureeri dhexdeeda Wabiyaal, kuwa Gaaloobayna way raaxaysan (Adduunka) una cuni sida xooluhu wax u cunaan, Naarna waa Gurigay ku hoyan.

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَتَعَسَّا لَمُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَلَهُمْ ﴿ ٥

ذَاكِ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالُهُمْ ۞

أَفَامَ يَسِيرُواْ فِ ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَ كَانَ عَنِقِهَ أَ
 ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمُ دَمَّرَاللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَفِينَ آمَنْتُلُهَا ﴿

ذَلِكَ إِنَّ اَللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَأَنَّ الْكُفِرِينَ كَامَوْكَ لَمُمْمُ ۞ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحَتِ جَنَّتِ تَعْرِي مِن تَقْضِا الْأَنْهَرُ وَالَّذِينَ كَفَرُواْ يَسَمَنَعُونَ وَيَأْكُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُمَنْوَى لَمَّمْ ۞

Eebe Dadka gargaar ugama baahna ee imtixaan dartiis yuu ufalay saas, Ciddiise Diinta Eebe difaacda wuu u gargaaraa, Gaaladana dulli iyo halaag yaa u dambayn, Maxaa yeelay waa xaq diidayaal, waana Ruuxu dhulka inuu maraa kuna waana-qaato wixii dhacay, Tan kale waa in Mu'miniintu rumeeyaan in Eebe u gargaari hadday la yimaaddaan niyad san, midnimo, toosni iyo xaq daaficid, Taasina waxay ka muuqataa siduu Eebe ugargaaray Nabigii (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) iyo asxaabtiisii, mudda yar kadibna diinta islaamku meel walba ku faaftay kana talisay, intaas waxaa u dheer Jannada Aakharo, Maxayse tari in sida xoolaha wax loo cuno mar hadday naaru Ka dambayso. Muxammad (7-12).

- 13. Imisay jirtay Magaalo ka xoog badan Magaaladaadan ku bixisay (Maka) aanna hallignay gargaarana aan helin.
- 14. Ruux xaqa cad ee Eebe ku sugan ma la midbaa Ruux loo qurxiyay Camalkiisa xun oo haddana waxa naftiisu jeceshahay (ee xun) raaca.
- 15. Tilmaanta Jannada loogu yaboohay mu'miniinta waa in Wabiyaal biya ah oon doorsoomaynin dhexdeeda yihiin, iyo Wabiyaal Caano ah oon iyana dhadhankoodu doorsoomaynin, iyo

ۅۘڲؙٲ۫ؾۣڹڝٚۏۜڒؽڎٟۿؚؽٲۺۘۮؙۊؙۘۊؘۘڝٚۏۊۜڔؽڬ ٲڶٙؾٲڂٞڔؘڂۛڬٲۿڶڬۘڬۿڒڣڵڒڹٵڝؚڔۿؗؠٞ۞ ٲۿؘڹػٲڹؘۼڶۥؘڽؾۜڎڝٙڒؘڽۣڡؚۦػڡۜڹۯؙؾۣڹڶۿۥۺٷۘڠڝٙڸڡؚ؞ ۅٲڹٞۼؙۊٲٲۿۅٚٳۤ؞ۿؙ۞

مَّتُلُلِئَنَةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُنَقُونَةِ فِيهَا اَنْهَرُّ مِّن مَّآءٍ عَيْرِ عَاسِنِ وَأَنْهَرُّ مِن لَبَنِ لَمَّ يَنْفَيَّرَ طَعْمُهُ، وَأَنْهَرُّ مِّنْ خَمْرِ

Wabiyaal Khamro (xalaal ah) oo u macaan dadka cabbi, iyo Wabiyaal Malab ah oo la sifeeyay, waxayna Jannada ku leeyihiin nooc kasta ooMidho ah, iyo dambidhaafka Eebe.

Ma la midbaa Ruux Narta ku waari lagana waraabin Biyo kulayl daran oo Xiidmahooda gooya.

16. Waxaa ka mid ah Gaalada kuwo ku dhagaysan (Nabiyow), Markay agtaada ka baxaanna ku dhihi kuwa Cilmiga leh (Asxaabta) Muxuu lahaa dhawaan, kuwaasi waa kuwa Eebe daabacay Quluubtooda, waxay naftoodu jeelaydna (oo xunna) raacay.

لَذَةٍ لِلشَّن ِينَ وَأَنْهَرُّ مِنْ عَسَلٍمُّصَفَّى َّ وَهُمُ فِهَا مِن كُلِ ٱلثَّمَرَتِ وَمَغْفِرَهُ مِّن زَبِّهُمْ كَمَنْ هُوَخُلِدُّ فِي لَنَارِ وَسُفُوا مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَ هُر ﴿ ﴿

ۅَمِنْهُم مَّن ِيَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَقَّىۤ إِذَا خَرَجُواْ مِنْ عِندِكَ قَالُواْ لِلَّذِينَ أُوتُواْ الْعِلْمَ مَاذَاقَالَ ، انِشَّا أُوْلَيِّكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُواْ اَهْوَآءَ هُرَ ﴿ ﴾

Xoog Eebaa iska leh, xaq diide kastana Eebe wax kuma aha inuu halligo sidii kuwii horeba uu ku falay, Xaq iyo baadilna isku mid ma aha, Jannada Eebe u darbay Mu'miniinta ee wanaaggu ku dhanyahay iyo naar daranna ma sinna, Eebeheenna dadka ma dulmiyo ee Ruux walba wuxuu falo yuu ka abaal mariyaa, Samaan iyo xumaanba, Quraanka iyo xaqa oo lagu jeesjeeso waa ficilka Gaalada iyo xumaanloowga ee waa in layska jiraa. Muxammad (13-16).

- 17. Kuwa hanuunay (Eebe) wuxuu u siyaadiyaa hanuun, wuxuuna waafaiiyaa (Eebe) kayaabiddiisa.
- 18. Gaaladu ma waxay sugi in Qiyaamadu kado ugu timaaddo, waxaase yimidba Calaamooyinkeedii, ee sideebay xusuus ugu sugnaan hadday Qiyaamadu timaaddo.
- 19. Ogow (kuna sugnow Nabiyow) inaan Eebe mooyeen Ilaah kale jirin, una dambi dhaaf waydii naftaada iyo mu'miniinta Rag iyo Haweenba, Eebana waa ogyahay dhaqdhqaaqiinna iyo nagaadigiinnaba.
- 20. Waxay kuwa xaqa rumeeyay dhahaan Maa la soo dejiyo Suurad,markiise la soodajiyo Suurad sugan Dagaalkana (Jahaadkana) lagu sheego waxaad arkaysaa kuwa quluubta ka buka oo ku soo fiirin (Nabiyow) sida Ruux sakaraad hayo oo kale, halaag baynamutaan kuwaasi.

وُٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ زَادَهُرۡهُدُى وَءَالَىٰهُمۡ نَقُونَهُمۡ ﴿ الَّهُ

فَهَلْ يَظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْنِيهُم بَغْنَةٌ فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَأْفَأَنَّ لَهُمْ إِذَاجَآءَتُهُمْ ذِكْرَنَهُمْ ﴿

فَاعْلَرَ أَنَّهُۥ كَآ إِلَهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَ نَبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَاتِّ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مُتَفَلَّبَكُمْ وَمُنْوَنَكُرُ ۞

وَيَقُولُ الَّذِينِ َ اَمَثُوا لَوْلاَ نُزِلَتْ سُورَةٌ قَاإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ تُعَكَمَةٌ وَذُكِرَ فِهَا الْقِتَ الْزَلَيْنَ الَّذِينَ فِى قُلُومِهِم مَّرَضُ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيَ عَلَيْهِ مِنَ الْمُؤْتِّ فَأَوْلِكَ لَهُمْ ﴿ ﴾ الْمَغْشِيَ عَلَيْهِ مِنَ الْمُؤْتِّ فَأَوْلِكَ لَهُمْ ﴿ ﴾ 21. Daacadnimo iyo hadal wanaagsan yaa u khayr roonaan lahayd, markase xaalku dhaboobo (Jahaad la galo) haday Eebe u runsheegaan yaa u khayr badan.

طَاعَةُ وَقَوْلُ مُعَرُوثُ فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ فَا وَعَرَمَ ٱلْأَمْرُ اللهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ اللهُ

Ruuxii xaqa raaciddisa iyo Jidka Eebe ku dadaala Eebe wuxuu ku abaal mariyaa inuu u siyaadiyo hanuun, wuxuuna waafajiyaa wanaag iyo Eebe ka yaabid, Ciddii caqli lehna waa inay waqtiga ka faa'iidaysataa, maxaa yeelay Qiyaamadu waxay ku imaan kado, markay timaadana Cidna calaacal iyo catow wax uma tarto, mar haddii fursadu dhaafto, waana in Eebe idhab ah loo qiraa laguna sugnaado arrintaas, Dambi dhaafna had iyo jeer la waydiistaa, Jidkiisana lagu toosnaadaa laguna jihaadaa, Hadal wanaagsan. Niya adag, daacadnimo iyo Eebe rumayn dhab ahna lagu dadaalo. Muxammad (17-21).

Juz' 26

- 22. Amaad mudantihiin haddaad xaqa (Jahaadka) ka jeedsataan inaad fasaadisaan dhulka, Qaraabadiinnana goysaan.
- 23. Kuwaasi waa kuwa Eebe lacnaday, dhagaha iyo Indhahana tiray.
- 24. Miyayna Quraanka u fiirsanin (si dhab ah) mise Quluubtoodaa daboolan.
- 25. Kuwa riddoobay (gaalnimo ku noqday) inta xaqu iyo hanuunku u caddaaday ka dib shaydaanbaa u qurxiyay, yididiilo (been ahna) uguna yaboohay.
- 26. Saas waxaa ugu wacan iney kuwa riddoobay ku dheheen kuwa xaqa nacay waxaan idinku (waafaqaynaa) adeecaynaa amarka qaarkiis (colnimada Nabiga), Eebana waa ogyahay waxay qarsan.
- 27. Ee say noqon markay nafta ka qaadayso Malaa'igtu iyadoo ka garaaci Wajiga iyo gadaashaba.
- 28. Saas waxaa ugu wacan inay raaceen kuwaasi wax Eebe ka cadhoodo,

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوّا أَرْحَا مَكُمُ ﴿

أُوْلَيِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَالَيْكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَاصَدَهُمْ شَ

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْفُرَءَاتَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبِ أَقْفَالُهُمَا اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهُ اللهُ

إِنَّ ٱلَّذِيكَ ٱزْتَدُّواْ عَلَىٓ ٱذْ بَرْهِم مِنْ بَعْدِ مَانَبَيِّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَّ كُ ٱلشَّطَكُ سُوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ وَأَمْلَى لَهُمْ شَ

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُواْ لِلَّذِينَ كَرِهُواْ مَا نَزَّكَ اَللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِ بَعْضِ ٱلْأَمْرِ ّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَادَهُمْ ﴿

فَكَيْفَ إِذَا نَوَفَتْهُمُ ٱلْمَلَتِيكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُومَهُمْ وَأَذْبَرَهُمْ ۞

ذَلِكَ بِأَنَّهُمُ أَتَّبَعُوا مَآأَسْخَطَ اللَّهَ

neceenna raalli ahaanshihiisa, markaasuu buriyay camalkoodii.

وَكَرِهُواْ رِضُوانَهُ أَخْبَطُ أَعْمَالُهُمْ ١

Xaqa iyo wanaagga iyo Jihaadka oo laga jeedsado waxay sabab u noqotaa halaag iyo dhibaato, fasaadinta dhulka iyo Qaraabada oo la gooyo, kuwa saa falana waa kuwa lacnadda Eebe ku dhacdo, maqal iyo aragna aan lahayn, maxaa yeelay ma aha kuwo quraanka fiiriya, Arrintaasuna ciqaab adduun yay Leedahay Aakhira ka hor, Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Wuxuu yidhi (Dambi ka dhaw in Eebe Ciqaabta u soo dadajiyo isagoo tii Aakhirana u dheertahay ma jiro dulmi iyo qaraaba goys). (Waxaa wariyay Imaam Axmad binu xambal).

Kuwaase xaqa ka riddooba waa kuwa shaydaan ka adkaaday, xaq diidayaalna ah, Eebana kama qarsoona xaalkoodu, waana kuwa si daran nafta looga qaadi, illeen waxay raaceen wax Eebe cadha galiya wanaaggana way neceene. Muxammad (22-28).

- 29. Kuwii Qalbiga ka bukay ma waxay u maleeyeen inaan Eebe soo muujinayn xumaanta (iyo xasadka) Qalbiga kaga jira.
- 30. Haddaan doonno waan ku tusin karnaa kuwaas, waxaadna ku aqoonsan Calaamad, waxaad kaloo ku oqoonsan hadalka leexsan, Eebana waa ogyahay camalkooda.
- 31. waannu idin imtixaanaynaa intaan ka muujinno kuwiinna Jahaadi iyo kuwa samra, waana imtixaanaynaa Xaalkiinna.
- 32. Kuwa gaaloobay ee Jidka Eebe ka leexiya dadka Raasuulkana khilaafa (lana collooba) inta xaqu u caddaaday ka dib waxba Eebe kama dhimayaan Camalkoodana wuu burrin.
- 33. Kuwa xaqa rumeeyow Eebe adeeca, Rasuukiisana adeeca, Camalkiinnana hayska burrinina.
- 34. Kuwa gaaloobay oo Jidka Eebe ka leexiyay dadka kadibna dhinta iyagoo gaala ah Eebe uma Dambi dhaafo.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَرَضُ أَن لَن يُخْرِجَ اللَّهُ اَضَّغَنَهُمْ ﴿ وَلَوْنَشَآءُ لَأَرْبِنَكُهُمْ فَلَعَرَفْنَهُم بِسِيمَهُمْ وَلَتَعْرِفَنَهُمْ فِلَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعَلَمُ اَعْمَلَكُونِ وَلَتَعْرِفَنَهُمْ حَتَى نَعْلَمُ الْمُجَهِدِينَ مِنكُونُ وَالصَّنعِينَ وَنَبْلُوا أَخْبَارَكُونُ

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَشَآقُواْ
ٱلرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَنَّ أَهُمُ الْمُدُى لَن يَضُرُّ واَ ٱللَّهَ
شَيْنًا وَسَيُحِيطُ أَعْمَلَهُ مُنْ اللَّهُ وَالطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلاَبْطِلُوا أَعْمَلَكُورُ ﴿
إِنَّ اللَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ مُمَّ مَا تُواْ
وَهُمْ كُفَارٌ فَلَن يَعْفِرُ اللَّهُ لَهُمْ رَاللَّهُ لَكُمْرُ اللَّهُ الْمُعَالَةُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْمِنَ اللَّهُ ا

Waxa Qalbiga ku jira Eebe waa ogyahay samaan iyo xumaanba, hadduu doonana wuu muujin karaa xaalka munaafiqiinta, waxaa ka mid ah calaamooyinkooda diin iyo muslim ceeb ka sheeg iyo Carrab leexsan, Adduunkuna waa Guri imtixaan say u kala muuqdaan Run-lowga, Jahaadaha, Samirlaha iyo kuwa xunxun, Ruuxiise gaalooba oo xaqa dadka ka reeba Rasuulkana la collooba isagoo xaqu u cadyahay, muxuu Eebe u dhimi isagaa la kulmi xumaantiisee, Cid xumaan fashay gaalnimana ku dhimatay (Eebaan ka magan galaynayee) Eebe uma Dambi dhaafo umana naxariisto. Muxammad (29-34).

- 35. Ha tabar darraanina mu'miniintaay ood markaa heshiis u yeedhaan,idinkaaba ka sarreeyee Eebana Camalkiinnana idinla jiraaye, nusqaaminaayee.
- 36. Nolosha Adduunyo waa uun ciyaar iyo dheeldheel, haddaadse xaga rumaysaan ood dhawrsataan wuxuu idin siin (Eebe) abaalkiinna, xoolihiinnana idin waydiisan maayo.
- 37. Hadduu idin waydiiyo (Eebe) xoolihiinna (dhammaan) idinkuna celceliyo waad bakhayloobaysaan, waxaana soobixi colnimadiinna.
- 38. Kuwaas xaqa rumeeyow waxaa laydiinku yeedhi inaad jidka Eebe wax ku bixisaan, waxaase idinka mid ah kuwo ku bakhayli, Ruuxiise bakhayla wuxuu uun kala bakhaylay Naftiisa Eebana waa hodon, idinkuna waxaad tihiin fugaro, haddaad xaga ka jeedsataanse wuxuu Eebe idinku baddali kuwa kale oon idin lamid noqonayn.

فَلا تَهِنُواْ وَتَدْعُوٓ إِلَى ٱلسَّلْدِ وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ وَٱللَّهُ مُعَكُمُ وَلَن يَترَكُمُ أَعْمَلَكُمُ إِنَّ اللَّهُ

إِنَّ مَا لَغَيَوْهُ ٱلدُّنْيَا لَعِبُّ وَلَهَوُّ وَإِن تُوْمِنُواْ وَتَنْقُواْ يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْعَلْكُمْ أَمُوالَكُمْ أَمُوالَكُمْ اللهِ

> إن يَسْتَلْكُمُوهَافَيْحُفِكُمُ تَبْخَلُواْ وَيُخْرِجُ أَضْغَنَنَّكُوْ اللَّهُ

هَ أَنتُمْ هَ أَوْلاَءِ تُدْعَون لِنُنفِقُواْ في سَبيل اللَّهِ فَمنَكُم مَن سَخَلَّ وَمَن سَبِحَلَّ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَن نَفْسِهِ وَاللَّهُ ٱلْعَنيُّ وَأَنتُهُ ٱلْفُكَ لَا مُعْرَالُهُ مُلَّا وَإِن تَتَوَلُّواْ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ئَةُ لَاكُونُواْ أَمْنَاكُمُ هُ

Mu'miniintu waa inay xoog yeeshaan, tabaryarina ka digtoonaadaan, si ayan gaalada ugu hoos noolaannin, xaqoodana loo duudsiyin, maxaa yeelay iyagaaba Eebe la jiraa, hadday dhintaanna waa Janno hadday noolaadaanna waa guul iyo sarrayn, Adduunkuna waa dhalanteed ee waa in Ruuxa caqliga leh uu ku maraa wanaag iyo Eebe ka cabsi, isagoo Waajibkiisana Gudanaya, waa in Jidka Eebana xoolaha lugu bixiyaa, bakhaylnimadana layska jiraa illeen Naftaada umbay dhibiye, Eebase waa hodon dadkaase u baahan had iyo jeere, Ciddiise iskibrisa oo xaqa ka jeedsata wuxuu Eebe awoodaa inuu ku baddalo mid ka khayr badan kana wanaagsan. Muxammad (35-38).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis Guud ivo mid Gaaraba naxariista.

1. Annagaa ku siinnay fatxi (gargaar) cad Nabiyow.

انَّافَتَحْنَالَكَ فَتَحَامُسِنَا ١

- 2. Si Eebe kuugu dhaafo waxaad hormarsatay iyo wixii dib maray oo gaf ah, Nicmadiisana kuugu taam yeelo, Jidka toosanna kuugu hanuuniyo,
- 3. Kuuna gargaaro Eebe Gargaar wayn.
- 4. Eebe waa kan ku dajiyay xasilloonida Quluubta mu'miniinta si ay Iimaan ugu siyaadsadaan Iimaankoodii, Eebaana iska leh Samaawaadka iyo dhulka Junuudda ku sugan, Eebana waa wax walba oge falsan.
- 5. si uu u galiyo mu'miniinta rag iyo haweenba Jannooyin ay dureereyso dhexdeeda Wabiyaal iyagoo ku waari, Dambigoodana wuu asturi, arrintaasuna Eeba agtiisa waxay ku tahay Liibaan wayn.

لَيَغَفَرَ لِكَ ٱللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِكَ وَمَا تَأْخَرَ زَيْعَمَتُهُ، عَلَيْكَ وَتَهْدِيكَ صِرَطًا مُسْتَقِيمًا ١٠٠ وَ يَنْهُمُ كَ أَلِلَّهُ نَصْمًا عَنِيزًا ١

هُوَٱلَّذِيَّ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِي قُلُوبِٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓأ إيمَنَامَعَ إِيمَنِهِ أُ وَلِلَّهِ جُنُودُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضُ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١

لَكُ خِ ٱلْمُهُ مِن يَ وَٱلْمُهُ مِنْتِ جَنَّاتِ تَعْرِي مِن تَعْنِهَا ٱلْأَنْهَٰذُرُخَلِدِينَ فِهَا وَيُكَ فِرَعَنْهُمْ سَيِّئَاءُ وَكَانَ ذَلِكَ عِندَ أَللَّهِ فَوَزًّا عَظِيمًا ١

Suuraddan wanaagsani waxay ku soo dagtay markay Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) iyo asaxaabtiisii ka soo laabteen heshiiskii Xudeybiya, oo gaaladii Qureysheed u diideen Nabiga iyo asaxaabtiisa inay cumraystaan, fareenna inay Madiina ku noqdaan, shuruudo adagna la dhigteen Inkastooy xagga daahirka aadmooddo tabar-yari muslimiinta,haddana waxaa ka dambeeyay khayr badan iyo fatxi, waxayna caddayn in Eebe Naasir iyo gargaare u yahay mu'miniinta, Waxaa kale oy ku tusin in jidka toosan lagu sugnaado, Xoogna Eebaa iska leh, Cirka iyo Dhulkuna awooddiisay ku hoos jiraan'Liibaanta kama dambaysta ahse waa saamaxaad Eebe oo la helo iyo Jannadiisa siduu Mu'miniinta u ballanqaaday. Al-Fatx (1-5).

- 6. iyo inuu caddibo munaafiqiinta Rag iyo Haweenba, iyo mushrikiinta (gaalada) rag iyo haweenba, Eebana u maleeyey mala xun, xumaantu korkooda ha ku wareegto, Eebana Ha u cadhoodo, hana lacnado, hana u darbo Naarta Jahannamo meel loo ahaadana iyadaa u xun.
- 7. Eebaa iska leh Junuudda ku sugan Samaawaadka iyo Dhulka, Eebana waa adkaade falsan.
- 8. Annagaa ku dirray Nabiyow adigoo marag ah, Bishaareeye Digena ah.
- 9. Si aad dadow Eebe u rumaysaan iyo Rasuulkiisa uguna gargaartaan, una waynaysaan, Eebana ugu tasbiixsataan Aroor iyo Galabba.

وَيُعَدِّنِ وَٱلْمُثَافِقِينَ وَٱلْمُنَافِقَاتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَتِٱلظَّـآنِينَ بِٱللَّهِ ظَنَ ٱلسَّوَّءُ عَلَيْهُمْ دَآيِرَةُ ٱلسَّوَةِ وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ مَ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَ لَهُمْ جَهَنَمُ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ١

وَيِلَّهِ جُنُودُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضَ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١ إِنَّآ أَرْسَلْنَكَ شَنهِ دَاوَمُبَشِّرًا وَنَـٰذِيرًا

لِتُوْمِئُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَيُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأُصِيلًا ١ 10. Kuwa Nabiyow kula ballamaya waxay la ballamayaan uun Eebe, ballanna ka qaadeen, Ruuxiise burriya Naftiisa umbuu ku buriyay, Ruuxii oofiyana wuxuu Eebe kula ballamay wuxuu siin Airi wayn.

إِنَّ الَّذِينَ يُمَا يِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُاللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيمٍ مَّ فَمَن تَكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَى نَفْسِدٍ - وَمَنْ أَوْقَى بِمَاعَهَ دَعَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُوْقِيْهِ أَجْرًا عَظِيمًا إِنَّ

Eebe wuxuu ugu goodiyay Munaafiqiinta iyo Mushrikiintaba Caddibaad daran, maxaa yeelay way ka gaaloobeen waxayna u maleeyeen male xun, Ciddii saas yeeshana Eebe wuu dullayn wuuna u cadhoon oo lacnadi, wuxuuna ku abaalmarin Naarta Jahannamo (Eebe ha naga koriyee), Eebaana iska leh cirka iyo dhulka waxa ku sugan, Nabiga Muxammad ahna (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Eebaa soo diray si uu marag, bishaareeye Dige iyo gaadhsiiye ugu noqdo Caalamka, Dadkana waxaa ku waajib ah dhammaantood inay rumeeyaan'wayneeyaanna una gargaaraan, Eebana had iyo jeer, Habeen iyo dharaar ku xidhnaadaan kana dhawrsadaan. Al-Fatx (6-10).

- 11. Waxay kugu dhihi kuwii kaddib maray (Jahaadka) ee Ree-Baadiyaha (carbeed ahaa), waxaa na shuqliyay xoolahannagii, iyo ahalkannagii, ee Eebe noo dambi dhaaf waydii, Carrabkooda yay ka dhihi waxaan qalbigooda jirin, waxaad ku dhahdaa yaa Eebe wax idiinka hanankara hadduu dhib idinla doono, ama gargaar idinla doono Saas ma aha, ee Eebe waa ogyahay waxaad camal falaysaan.
- 12. Waxaadse u malayseen inayan Rasuulka iyo Mu'miniinta u soo noqonnaynin ehelkooda waligood, saasaana loogu qurxiyay qalbigiinna, waxaadna ahaateen kuwo halaagsamay.
- Ruuxaan Eebe rumayn iyo Rasuulkiisa waxaan Gaalo u darabnay Naarta Saciiro.
- 14. Eebaa iska leh xukunka waxa Samaawaadka iyo Dhulka ku sugan, wuxuuna u dambi dhaafi cidduu doono, wuxuu caddibi cidduu doono, waana dambi dhaafe naxariiste ah.

سَيَقُولُ لَكَ ٱلْمُخَلِّقُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ شَعَلَتْنَا أَمَوْلُنَا وَأَهْلُونَا فَأَسْتَغْفِرْ لَنَا بَقُولُونَ بِٱلْسِنَتِهِم مَّالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَن يَمْكِ كُكُمْ مِّنَ ٱللَّهِ شَيَّا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَمَّرًا أَوْأَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بْلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿ لَيْ

بَلْظَنَنْتُمْ أَن لَن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُوْمِنُونَ إِلَىٰ آهْلِيهِمْ أَبُداً وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظُنَ السَّوْءِ وَكُنتُمْ قَوْمَا البُولَ اللَّهِ وَمَن لَمْ يُوْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَذْنَا لِلْكَفِينَ سَعِيرًا لِيَّ وَلِقَهِمُلْكُ السَّمَوْتِ وَالْأَرْضِ يَعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاهُ وَكَالِ أَرْضُ يَعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاهُ وَكَال أَرْضُ يَعْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَكَال اللَّهُ عَفُورًا رَّحِيمًا لِيُ

Ma habboona in waqtiga Muslimiintu Dagaal iyo Jihaad ku jirto uu Ruuxna Cudur daar la'an iska fadhiisto, isagoo ku marmarsoon in xoolihiisii iyo ehelkiisii shuqliyeen, siday faleen carabtii reer baadiyaha ahayd, oy haddana dambi dhaaf waydiistaan, arrintaasu waa carrab iyo qalbi is khilaafsan, Eebe umbaana dhib iyo dheefba hanta wax walbana og, mana aha in Rasuulka iyo mu'miniinta loo maleeyo xumaan iyo inay jabi ooyan guulaysanaynin iyagoo fayowna u soo noqonaynin ehelkoodii, Eebe iyo Rasuulkiisa ciddaan rumaynin wuxuu Eebe u Darbay Naarta Saciira, Cirka iyo dhulka xukunkooda Eebaa iska leh, Ruuxuu doonana wuu u dambi dhaafaa, kuu doonana wuu caddibaa waana dambi dhaafe naxariista ah. Al-Fatx (11-14).

- 15. Waxay idinku odhan kuwii dib maray markaad qaniimo aaddaan si aad u soo qaadataan nadaaya aan idin raacnee, iyagoo dooni inay baddalaan hadalka Eebe, waxaad dhahdaa naraaci maysaan Eebaana sidaa yidhi mar hore waxayse dhihi waad na xasdaysaan, waase kuwo aan wax kasaynin in yar mooyeen.
- 16. Waxaad ku dhahdaa Nabiyow kuwa dib maray ee Ree baadiyaha ah waxaa laydinku yeedhi kuwa xoog badan oo daran inaad la dagaallantaan intay ka islaamaan, haddaadse addeecdaan wuxuu Eebe idin siin ajri fiican, haddaadse jeedsataan saad horayba ugu jeedsateen wuu idin caddibi caddibaad daran.
- 17. Ruux Indha la' korkiisa dhib (Jahaad) ma saarra iyo ka naafada ah iyo kan buka, Ruuxiise Eebe addeeca iyo Rasuulkiisa wuxuu galin Jannooyin ay dhexdureeri Wabiyaal, Ruuxiise jeedsada wuu caddibi caddibaad daran.

سَبَقُولُ اَلْمُخَلَّفُونَ إِذَا اَنطَلَقْتُمْ إِلَى
مَعَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَيِعْكُمْ أَرُيدُونَ
اَن بُسَدِ لُواْ كَلَمَ اللَّهُ قُل لَن تَتَيِعُونَا كَمْ اللَّهُ قَلْلَا لَكُمْ
قَاكَ اللَّهُ مِن فَبَلُ قَصَيُقُولُونَ بَلْ تَعْشُدُونَنَا
بَلْ كَانُواْ لَا يَفْقَهُونَ إِلَا قَلِيلًا ﴿
قُلُ لِلْمُخَلِّفِينَ مِنَ الْأَعْرابِ سَنُدْعُونَ إِلَى قَوْمِ أُولِى
بَأْسِ شَدِيدِ نُقَتِنُكُونَهُمْ أَوْمُسِلمُونَّ فَإِن تُطِيعُوا
بَوْسَ مُدَيدِ نُقَتِنُكُونَهُمْ أَوْمُسِلمُونَ فَإِن تُطِيعُوا
مَن فَلْ اللَّهُ اللَّهُ الْحَرابَ سَنَدْ عَوْلَا كَمَا تَوَلِّيهُ مَنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِقُونَا كَمَا تَوَلَيْتُمُ

لَيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَى حَرَجُ وَلَاعَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَاعَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌّ وَمَن يُطِعِ ٱللّهَ وَرَسُولَهُ ، يُذُخِلُهُ جَنَّتِ بَجْرِي مِن تَعْقِهَا ٱلْأَنْهَ رُّ وَمَن يَسَوَلَ يُعَذِّبُهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۞

Saas oo kale mahabboona in marka muslimiintu dagaal iyo duullaan ku jirto laga fadhiisto, marka xoolo iyo Qaniimo gaalada laga helana la doono in wax laga helo, saas waa inayan muslimiintu oggolaanin, Maxaa yeelay Eebe kama raalli aha, inkastooy dhihi waad na xasdaysaan, maxaayeelay waa wax ma gartayaal, waase in la imtixaano kuwaas'lana faro inay la dagaallamaan kuwa daran oo xoog badan intay ka islaamaan, Hadday saas yeelaan wanaag buu Eebe siin, haddayse Jeedsadaan siday horayba ugu jeedsadeen wuu caddibi, Ruuxna Eebe kuma kallifo wuxuusan karin, Saas daraadeed Indhoole, Naafo, iyo Ruux buka midna dhib-dagaal ma saarra. Al-Fatx (15-17).

- 18. Eebe wuu ka raalli noqday mu'miniinta markay kugula ballantamayeen Nabiyow Geedka hoostiisa, Eebana waa ogaaday waxa Quluubtooda ku sugan,wuxuuna ku dajiyay xasillooni, wuxuuna ku abaal marin fatxi (nasri) dhaw.
- 19. Iyo Qaniimooyin badan oy qaadandoonaan, Eebana waa adkaade falsan.
- 20. Eebana wuxuu idiin yaboohay Qaniimooyin badan ood Qaadanaysaan,

لَقَدْرَضِ اللهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِمُونَكَ
 تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَافِى قُلُومِهِمْ فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ
 عَلَيْهِمْ وَأَثْبَهُمْ فَتْحًا قِرِيبًا إِنَّ

مَعَانِدَكِيْرَةَ يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللهُ مَعَانِدَكِيمًا اللهُ مَنِيزًا حَكِيمًا اللهُ

وَعَدَكُمُ ٱللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ

Tanna wuu idiin hormariyay, (waa Qaniimadii khaybar), wuuna idinka reebay Gacmaha dadka (gaalada) si ay ugu noqoto mu'miniinta calaamo (Runta Nabiga) idiinkuna hanuuniyo jidka toosan.

- 21. Waxaa kale oo uu idiin dadajiyay Qaniimo kale oydaan awooddeen, Eebana wax walba waa karaa.
- 22. Hadday idinla diriraan kuwa gaaloobay way carari (oy jabi) sokeeye iyo gargaarna heli maayaan.
- 23. Saasna waa waddadii Eebe ee u horreysay ummadihii tagay, wax baddali karana ma jiro.

لَكُمْ هَذِهِ ء وَكَفَّ أَيْدِىَ النَّاسِ عَنكُمْ وَلِنْكُونَ ءَايَةُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَعَدِيَكُمْ صِرَطَا مُسْتَقِيحًا ﴿ ﴾

Xaqa kuwa ku ballantama Eebe waa ka raalli noqdaa, sida Asaxaabtii Nabiga, (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) markay kula ballantameen Xudaybiya oo Maka u dhaw, wanaag iyo xasillonina ku abaal mariyay, Ruuxii mu'min ah oo laga helo saasna Eebe wuxuu ku abaal marin gargaar iyo nasri iyo qaniimooyin, maxaa yeelay isagaa awood leh, Eebana waa u oofiyay ballankii mu'miniinta oo waa kii magaalada Maka ee barakaysan u soo celiyay mu'miniintii, Waxaana Sunnada Eebe ka mid ah in dadka xaqa ku toosan ee mu'miniinta ah ay adkaadaan, waana xaq aan la baddali karin, waase kuwee kuwaas Eebe ugargaari, waa kuwa dhab-ahaan Xaqa u rumeeyay una raacay. Al-Fatx (18-23).

- 24. Eebe waa kan idin kala reebay «idinna kala ilaaliyay» gaaladii markaad maka gudeheeda joogteen intuu idin makaniyay korkooda kaddib, Eebana waa arkaa waxaad camal falaysaan.
- 25. Gaaladii makaad waa kuwii masaajidka xurmaysan idinka reebay iyadooy hadyadii darbantahay inaygaadho halkii lagu xalaalaynlahaa, haddaynan jirin Rag iyo Haween mu'miniin ah (oo la nool) idinna aydaan ogayn marka aad baabi neey saan ayna mashaqo idin haleesho (Eebe waa idiin fasixi lahaa).

Si uu u galiyo naxariistiisa cidduu doono (yuu saas u yeelay), Hadday mu'miniintu ka soocmi lahaayeen gaalada wuxuu Eebe caddibi lahaa gaalada caddibaad daran. ۅؘۿؙۅؙٲڶٙڍؽػڡؘۜٲؽڍؚؽۿؗؠٝۼڬؗؠٝۄٲؽڍؚؽػٛؠۼؠٛؗؠؠۣڟڹ ڡػؘڎؘڡڹؙؠۼڍٲڹٛٲڟٚڣؘۯػؙؠٚۼڷؾٚڥۣڂ۫ۅٞڲٲڹٲڶڷۿ ؠٮٵۼۜ۫ڂڷۅڹؘڝؚؠڒؙٳ۞

هُمُ الَّذِينَ كَفُرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَالْهَدِّى مَعْكُوفًا اَنْ بَبْلُغَ عَِلَّهُ وَلَوْلَارِجَالُّهُ
مُّوْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُوْمِنَّتُ لَرَّتَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطْتُوهُمْ
فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُ مَعْمَرَةً فَإِعَدِّ عِلْمِ لِيَلْفِ اللَّهُ
فِي رَحْمَتِهِ عِنْ يَشْلَاهُ لُوتَ رَبَّكُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
كَمْرُوا مِنْهُ مَعْدَابًا اللِّهِا اللَّهِينَا اللَّذِينَ كَمْرُوا مِنْهُ مَعْدَابًا اللَّهِينَ

26. Xusuusta marka Eebe yeelay kuwii gaaloobay Quluubtooda islawayni iyo cadho, sidii isla waynidii iyo cadhadii jaahiliinta oo Eebe ku dajiyay xasilloonidiisii Rasuulkiisa korkiisa iyo mu'miniinta, waafajiyayna kalimada dhawrsashada (Ashahaadada iyo ballan ku sugnaanshaha), iyagaana ugu mudan kalimadaas ehelna u ah, Eebana wax walba waa ogyahay.

إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ ٱلْجَنَهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَنَهُ, عَلَىٰ رَسُولِهِ، وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلنَّقُوَىٰ وَكَانُواْ أَحَقَّ بِهَا وَاَهْلَهَا أَوَكَانَ ٱللَّهُ رِكُلِ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿

Eebaa awood leh, markuu doonana wuu kala baajiyaa dagaalka mu'miniinta iyo gaalada, xigmo darteed, sidii uu ku falay Nabigii (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) iyo asaxaabtiisii iyo gaaladii ree makaad ee ahaa kuwii ka celiyay inay Maka galaan, si ay u cumraystaan, Eebe wuu dhawraa mu'miniinta, wuuna u naxariistaa, isla wayni iyo jaahilnimana wax ma tarto ee wanaag, Eebe ka yaabid, xasillooni iyo limaanbaa wax tara waana jidka mu'miniinta. Al-Fatx (24-26).

- 27. Eebe waa u rumeeyay Rasuulka riyadiisii si dhab ah, ahaydna in mu'miniintu gali Masjidka xurmaysan hadduu Eebe doono, iyagoo aamin ah oo Timaha xiiri ama gaabin (Xajka iyo Cumrada ka dib) iyagoon cidna ka cabsanaynin, wuxuuna Eebe ogyahay waxaydaan ogayn, markaasuu yeelay galitaanka Maka ka soke Fatxi (Xudaybiya).
- 28. Eebe waa kan la diray Rasuulkiisa hanuun iyo diin xaq ah, si uu uga sare mariyo Diimaha oo dhan, Eebaana marag ku filan.
- 29. Muxammad waa Rasuulkii Eebe, kuwa la jirana waa ku daranyihiin gaalada, dhexdoodana way isu naxariistaan, waxaad arkaysaa iyagoo rukuucsan oo sujuudsan oo dalbi Deeqda Eebe iyo raalli ahaanshihiisa, Calaamadooduna wajigooday muuqataa, Sujuudda raadkeeda darsaasaana lagu tilmaamav Tawreed, Tilmaantooda injiilna waxay lamid yihiin Beer soo bixisay fiidda oo xoogaysatay oo si fiican u istaagtay layaabna galisay beertaha, si uu Eebe ugu Cadho galiyo gaalada, Eebe wuxuu u yaboohay kuwa xaga rumeeyay

ۿؙۅؘٲڶؘٙڍؾٲڗڛؘڶڔؘڛؙۘۅڶڎۥؠؚٲڶۿۮؽۅۛڍڽڹٲڵڂٙقۣ ڸٟڟ۫ۿؚڔؘۄؙۥۼؘڶؠؘٲڶڍڽڹؗػؙڸڋۣۦٛۅؘػڣ۬؞ۣٲؚٮڷؿۺؘۿؚٮؽؘۮٲ۞ٛ

تُعَمَّدُرَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَدُهُ اَشِدَاءُ عَلَى اَلْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمُّ تَرَرُهُمْ رُكَّعَاسُجَدًا يَبْنَغُونَ فَضَّلا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَنَا أَسِيمَا هُمْ فِي وُجُوهِ هِم مِنْ أَثْرِ السُّجُوذِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّورَ مَثَّ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْعَهُ وَفَا زَرَهُ وَمَثَلُهُمْ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَى شُوقِهِ عَيْجُرُ الزُّرَاعَ لَنغَظَ جَهُ الْكُفَّالُ وَعَدَائِلُهُ الذَّنَاءَ امْنُوا وَعَهِمُ الزُّرَاعَ wavn.

camal wanaagsanna falay oo mu'mi-

niinta ka mid ah dambi dhaaf iyo ajri

ٱلصَّلِحَتِ مِنْهُم مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Riyada Nabiyadu waa xaq, Markuu Rasuulkuna arkay isaga iyo asaxaabta oo dawaafi Kacbada haddana laga soo celiyay inuu maka galo yaa dad waydiiyeen xaalkaas, markaasaa Eebe caddeeyay inay xaq noqon'wayna rumoowday Ru'yadii, Nabigii iyo asaxaabtiina waa galeen iyagoo aamin ah'wayna dawaafeen sidii Eebe ugu yaboohay, Tan kale waa in mu'miniintu isu naxariistaan dhexdooda, waase inay ku darraadaan iskana celiyaan gaalada'sida Eebe tilmaamay, Nabiguna wuxuu yidhi Mu'miniinta is jacayl-koodu iyo naxariistoodu waxay la mid tahay jidh kaliya oo hadduu qaar jirrado qaarka kale la xanuunsan lana soo jeedi.

Juz' 26

Rasuulka muxammad ah iyo asaxaabtiisa Kutubihii hore waa lagu tilmaamay wanaaggooda iyo isjacaylkooda iyo geesinnimadoodaba iyagoo lagu shabbahay Beer soo kacaysa, ee waa in raadkoodii la raacaa wanaaggoodiina lagu daydaa. Al-Fatx (27-29).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Kuwa xaqarumeeyow ha ku dagdagina Eebe iyo Rasuulkiisa hortiisa (waxayan fasixin), Eebana ka dhawrsada illeen wax walba wuu maqli wuuna ogyahaye.
- 2. Kuwa xaqa rumeeyow ha ka koryeelina codkiinna codka Nabiga, hana kula jahrina (qaylyina) hadal sida qaarkiin qaar ugula jahro (qaylyo) si aan camalkiinnu u burin idinkoon ogayn.
- 3. kuwa codkooda hoos u dhiga Rasuulka agtiisa kuwaasi waa kuwo Eebe imtixaanay quluubtooda dhawrsasho darteed, waxayna mudanyihiin dambi dhaaf iyo ajri wayn.
- 4. kuwa kaaga dhawaaqi qolalka gadaashooda badankoodu wax ma kasayaan.

بِنْ _____ِ أَلْتُهُ ٱلرَّحْزَ الرِّحِبَ

يَّاأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا لَانْقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِةٍ ءُوَانَفُواْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ سِمِيُّمُ عَلِيمٌ

يَكَأَيُّهُ الَّذِينَ عَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوا تَكُمُ فَوَقَ صَوْتِ النَّيِّي وَلَا تَجْهَرُ وَاللَهُ وَالْفَوْلِ كَجَهْرِ يَعْفِي حَمْ النَّيِّي وَلَا تَجْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَاَتُمْ لَا تَشْعُرُ وَنَ اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ عُرُونَ اللَّهِ إِنَّ اللَّذِينَ اَمْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبُهُمْ الِنَّقُونَ اللَّهُ الْوَكِهُمُ اللَّهُ قُلُوبُهُمْ اللَّهُ الْمُولُولُ اللَّهُ الْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُولُولُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُولُولُ اللَّهُ ا

إِنَّ ٱلَّذِيكَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلْحُجُرَتِ أَكْثُرُهُمُ مَلَايَعٌ قِلُوكَ ۞ 5. Hadday samraan intaad uga soo bixi yaa u khayr badnaan lahayda, Eebana waa dambi dhaafe naxariista, ۅؘڷۅ۫ٲڹۜؠٛؠ۫ڝؗڔؗۯۅٲڂۜؽؘۼٙؗۯؙۼٳڶؠؠؚؠڵػٲؽؘڂؽۯٲڷٙۿؠۛ۫ ۅؘٲڶؿؙؖٷۿؙۯڒڗۜڿؚۑؠڗؙ۞

Ruuxa mu'minka xaqa ah waa inuu Eebe u hoggaansamo iyo rasuulkiisa, waxaan Eebe iyo Rasuulkiisu bannaynna (xalaalaynin) lagu deg degin waana in si adab iyo xushmad ah loo qaddariyaa Nabiga, si fiicanna looga asluubsadaa Eebe Quraankiisa iyo Nabiga Qoowlkiisa,

Juz' 26

Aayadahanna dhamaan waxay mu'miniinta ku hanuunin waynaynta Eebe iyo tixgalinta Nabiga iyo addeeciddooda, si loogu liibaano Adduunka iyo Aakhiraba. Al-Xujuraat (1-5).

- 6. Kuwa xaqa rumeeyow hadduu idiinla yimaaddo faasiq war, hubsada, si aydaan dad u dhibin ogaansho la'aan, markaasna aad shallaydaan waxaad fasheen.
- 7. Ogaadana in Rasuulkii Eebe idin dhexjoogo, hadduu idinku addeeco waxyaala badanna aad dhibboonaysaan, wuxuuse Eebe idinla jeclaaday Iimaan, una qurxiyay quluubtiinna, wuxuuna idinla nacay gaalnimo, faasiqnimo iyo caasinnimo, kuwaasina waa kuwa hanuunsan.
- 8. Waa fadliga (siinta) Eebe iyo naxariistiisa, Eebana wax walba waa ogyahay, waana falsame.
- 9. Hadday Laba qolo oo mu'miniinta ah dagaallamaan heshiisiiya dhexdooda, hadday midu ku xadgudubto tan kale la dirira tan xadgudubtay intay amarka Eebe uga noqoto (xaqa aqoonsato), Hadday u noqotana si caddaalad ah u wanaajiya dhexdooda una garsoora, Eebe wuxuu jecelyahay kuwa garsooree.
- 10. Mu'miniintu waa uun walaala, ee wanaajiya walaalihiin dhexdooda, Eebana ka dhawrsada, waxaad u dhawdihiin inuu idiin naxariistee.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوَ إِن جَآءَ كُونَ السِقُ بِنَبِا فَتَبَيَّنُواْ الْنَصِيمُواْ عَلَى مَافَعَلَتُمْ الْنَصِيمُواْ عَلَى مَافَعَلَتُمْ الْنَدِيمِينَ ﴿
وَاعْلَمُواْ اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهُ لَوَيُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرِ مِنَ الْأَمْرِ وَاللَّهُ الْوَيُطِيعُكُمُ الْإِيمُ اللَّهُ وَكَثِيرِ وَالْفَصُونَ اللَّهُ عَبْسَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَ وَكَثِيرِ وَرَبَّنَهُ فِي وَكَرَ وَإِلَيْكُمُ الْكُمْرُ وَالْفُسُوقَ وَكَرَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ وَكَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلِيهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلِيهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلِيهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلِيهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلَى اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ الْعَلَى اللَّهُ عَلَمْ اللَّهُ عَلَيْهُ وَاللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلَمُ الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَى الْعَلَمُ الْعَلَمُ عَلَى الْعَلَى الْعَلَيْمُ الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ الْعَلَى اللّهُ عَلَيْهُ عَالْمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلَيْمُ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلِيْمُ الْعَلِيْمُ اللّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلِيمُ اللّهُ عَلَيْهُ اللّهُ الْعَلَيْمُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ الْعَلِيمُ الْعَلِيمُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ عَلَيْهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللّهُ الْعَلِيمُ اللْعَلِيمُ اللْعَلِيمُ اللْعَلَمُ الْعَلِيمُ اللْعُلِيمُ اللّهُ الْعَلِمُ الْعَلِيمُ

ۅؘڸڹڟٳٙڡ۪۪ڡؙٚڶڮؚڡڹٵڵڡؙۊ۫ڡؚڹؚڽ۬ٵۘڡ۫ٮؙؾؙڷۅٵڡؘٲڝ۟ڸڂۅٲ ؠؽٞۻؙڡۜٵؖڣٳٮؙؠۼٮٙ۫ٳ۪ڂۮٮۿڡٵۼؽٲڵٲٛڂٞۯؽ؋ڡٙڹڸڷۅٲ ٵڵٙؾۣؠٙڹ۠ۼ؞ڂؿۜؾٙڣؾٙٵٟػٲؘڡٞڔڷؚڛۘٞۏؘڸڹڣٵٙؾٙ ڣٲڞڸڂۅٲؠؿڹۜڞٵڽٲڵڡڎڮۅٲٙڡ۫ڛڟڗٲٝٳڹۜٲڛۜٙ ؿڝؙؚۘٵڵڡؙڡٞٚڝڟۣڹ۞ ٳڹۜڡٵڵڡٛۊ۫ڡڹۘۅڹٳڂۅۘ؞ؙٞٞڣٲڞڸڂۅٲؠٚڽٚٵٞڂۅؘؽڴڗ۠ ۅٲؾؘۛۿؙۅٵ۩ڽٞۮڶڲڶڴڎ۫ڔؙۛڂۘ؞ؙؙۮ

Ruuxa mu'minka ah waa inuusan maqlin kutidhi kuteen iyo sheeko, si uusan Dad kale meel ugaga dhicin, markaasna nidaamo iyo shallayto ugu dambayn, waase in wax la hubsadaa, Kitaabka Eebe iyo Sunnada Nabigana la raaco'lana toosnaado oo xumaanta iyo gaalnimada laga fogaado, si mu'min dhab ah loo noqdo, dadka mu'miniinta ahna waa walaalo, waana inay is jeclaadaan isna gargaaraan, siduu Nabigu (Naxariis iyo nabadgalyo korkiis Eebe ha yelee) yidhi: «Muslimku waa walaalka muslimka'yuuna dulmiyin'yuunana dhiibin»,cidda gardaranna la qabto wanaaganna mu'miniinta dhexdooda la yeelo illeen waa walaalee. Al-Xujuraat (6-10).

- 11. Kuwa xaqa rumeeyow yuuna yasin Ragna Rag (kale) waxay u dhawdahay inuu ka khayr badanyahaye, Haweenna yayna haween yasin waxay u dhawyihiin inay ka khayr badanyihiine, hana ceebeynina Naftiinna, hana isugu dhawaaqina naanays xun, waxaa xun magaca faasiqnimada iimaan kadib, Ciddaan tawbad keeninna waa daalimiin.
- 12. Kuwa xaqa rumeeyow ka dhawrsada wax badan oo mala ah, maxaa yeelay malaha qaarkiis waa dambi, hana is jaasuusina, qaarkiinna qaar yuusan xamanin, miyuu jecelyahay midkiinna inuu cuno Hilibka walaalkiis oo mayd ah, waad necebtihiin arrintaa, Eebana ka dhawrsada waa tooba aqbale naxariistee.
- 13. Dadow waxaan idinka abuurray lab iyo dhaddig, waxaana idinka yeellay shucuub iyo qabiilooyin si aad isu aqoonsataan, Ruuxase ugu sharaf badan Eebe agtiisa waa ka idiinku dhawrsasho badan, Eebana wax walba waa ogyahay,

يَكَأَيُّهُ الَّذِينَ عَامَنُواْ لَايَسَخَرَقَوْمٌ مِّن فَوْمِ عَسَىٰ أَن يكُونُواْ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَانِسَاءٌ مِّن نِسَاَءٍ عَسَىٰ أَن يكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنِّ وَلَا نَلْمِزُواْ أَنفُسَكُرُ وَلَا نَنَابَرُواْ بِالْأَلْقَابِ بِثْسَ الْإِسْمُ ٱلفَّسُوقُ بَعَدَ الْإِيمَنِ وَمَن لَمَّ يَثُبُ فَأُولَتٍ كَهُمُ ٱلظَّالِمُونَ ﴿ ﴾

يَّتَأَيُّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا ٱجْتَنِبُواْ كَثِيرًا مِنَ ٱلظَّنِ إِكَ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِنْهُ ۗ وَلَا بَحَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلُ لَحَمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكُرِهْ تُمُوهُ وَانْقُواْ ٱلتَّاإِنَّ اللّهَ تَوَّابُّ زَحِيَّ ﴿ آ

يَتَأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّاخَلَقْنَكُمْ مِن ذَكَرِ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَكُرُ شُعُوبًا وَقِبَآ إِلَ لِتَعَارَفُوأَ إِنَّا كَصَرَمَكُمْ عِندَاللَّهِ أَنْقَىكُمْ إِنَّاللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾ أَنْقَىكُمْ إِنَّاللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴾

Aayadahani waa Aayado la yaab leh, oo mu'miniinta ku toosin kuna hanuunin waddada wanaagsan, ugana digi jidka xun sida xaqiraadda yasidda,Naanays xun isugu yeedhidda, is ceebeynta, tuhunka, malaha badan'iyo isjaasuusidda, dhammaan waxyaalahaasuna waa wax ku xun diinta Islaamka, Ruuxa mu'minka xaqa ahna waa inuu ka fogaadaa dhibka walaalihiisa Muslimka iyo Xumayntiisa siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) «Ruuxa muslinka ah waa ka xaaraan muslimka, Xoolihiisa, Sharaftiisa iyo dhiiggiisaba, waxaana shar ugu filan Ruux inuu xaqiro walaalkiisa Muslimka ah». waxaa wariyay Abuu Daawuud iyo Tirmidi. Al-Xujuraat (11-13).

- 14. Waxay dheheen ree baadiyihii carbeed waan rumaynay (xaqa), waxaad ku dhahdaa maydaan rumaynin, laakiin dhaha waan hoggansannay, Iimaankuna wali Quluubtiinna ma galin, haddaadse adeecdaan Eebe iyo Rasuulkiisa kama nusqaamiyo camalkiinna waxba, Eebana waa dambi dhaafe naxariista.
- 15. Kuwa mu'miniinta ah waa kuwa uun rumeeyay Eebe iyo Rasuulkiisa

ا قَالَتِ الْأَعْرَابُ اَمَنَا أَقُل لَمْ تُؤْمِنُواْ وَلَكِنَ فُولُواْ اَسْتَا أَقُل لَمْ تُؤْمِنُواْ وَلَكِن فُولُوْ اَلْسَلَمْنَا وَلَمَا يَدْخُلِ الْإِيمَنُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِن تُطِيمُواْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ,لَا يَلِتَكُرُ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْعًا إِنَّ اللَّهُ عَفُورُ رُبِّحِيمُ اللَّ

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ .

oon shakiyin, kuna Jahaada Xoolahooda iyo naftooda jidka Eebe dartiis, kuwaasi waa kuwa runlowga ah.

- 16. Waxaad dhahdaa ma Eebbaad usheegeysaan diintiinna isagoo og waxa Samaawaadka iyo Dhulkaba ku sugan, Eebana wax walba waa ogyahay.
- 17. Waxay kugu mannaysan inay Iswaxaad dhahdaa havgu laameen. mannaysanina Islaamkiinna **Eebaa** manna idinku leh inuu idinku hanuuniyay Iimaanka haddaad run sheegeysaan.
- 18. Eebe waa ogyahay waxa Samaawaadka ku magan iyo dhulkaba, Eebana waa arkaa waxaad camal falaysaan.

ثُمَّ لَمْ مَرْتِكَابُواْ وَجَهَدُواْ بِأَمْوِلِهِمْ وَأَنفُسهمْ فى سكىل أللَّه أُوْلِيَهِ كَ هُمُ ٱلصَّدِقُوكِ إِنَّا قُلْأَتُعَلِّمُوكَ ٱللَّهَ بِدِينِكُمْ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَوَاتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيهُ ﴿ نَمُنَّهُ نَ عَلَيْكَ أَنَّ أَسْلَمُوأٌ قُل لَّا تَمُنُّواْ عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ أَلَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنَّ هَدَىٰكُمْ لِلْايِمَنِ إِن كُنتُمْ صَدِقِينَ ١ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَاللَّهُ تَصِيرٌ مِمَا تَعْمَلُونَ ١

Xaq rumaynta iyo Eebe aqoontu ma aha

wax Ruux walba iska sheegan, ee waxay u baahantahay camal fal iyo Iimaan dhab ah, waana inaan la noqonin kuwo daahirka ka muslin ah hoostana aan Iimaanku qalbigooda galin, sida kuwa Aayaddu sheegeyso. Mu'minka runta ah waa ka Xaqa si dhab ah u rumeeyay shakina galin, Xoolihiisa iyo Naftiisana Jidka Eebe ugu Jihaada, cid walbana Eebe waa ogyahay wuxuu yahay umana baahna in looga warramo, illeen isagaa wax walba oge, Islaamnimadana cidna ha ku mannaysan adaaba Eebe kuu sama falaye markuu kugu hanuuniyay Jidka toosan, isagaana manno kugu leh. Siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) Ansaareey miyaanan idin helin idinkoo baadi ah oo Eebe igu kiin hanuuniyay iyo idinkoo kala tagsan oo Eebe igu kiin kulmiyay, ood caydh ahaydeen oo Eebe igu kiin hodmiyay, markuu hadal dhahaba waxay dhahayeen Eebe iyo Rasuulkiisa yaa manno leh. Al-Xujuraat (14-18).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariis-

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Quraanka sharafta leh (in dadka la soo bixin).
- 2. Waxayse La yaabeen inuu u yimid dige ka mid ah oy markaas dheheen gaaladii kan waa wax la yaab leh.

فَّ وَٱلْقُرُ ءَانِٱلْمَجِيدِ ﴿ بَلْعَجِبُواْ أَنْجَاءَهُم مُّنذِرُ مِّنْهُ فَقَالَ ٱلْكَنفُرُونَ هَلْذَاشَيْءُ عَجِيبُ إِنَّ

3. Ma markaan dhimanno oon carro noqonno yaa nala soo celin, taas waa soo celin fog.

- 4. Waan ognahay waxa dhulku ka cunay jidhkooda, agtannadana waxaa yaallaa Kitaab koobay wax walba,oo ilaashan.
- 5. Waxaybase beeniyeen xaqii markuu u yimid, waxayna ku suganyihiin xaal qasan.
- 6. Miyayna eegin Samada korkooda ah sidaan u dhisnay una qurxinay ayna duleella u lahayn.
- 7. Dhulkana waan waasicinnay waxaana ku sugnay Buuro, waxaana ka soo bixinnay dhexdiisa nooc kasta oo quruxsan.
- 8. Inay aragti iyo waano u noqoto Ruux kasta oo Addoon Eebe oo toobad keen badan ah.

أَءِ ذَامِتَنَا وَكُنَّا نُرَابًا ذَالِكَ رَجْعُ بَعِيدُ

قَدْعَلِمْنَامَانَنقُصُ ٱلْأَرْضُ مِنْهُمٌّ وَعِندَنَاكِنَبُ حَفِيظُ ٢

بَلْ كَذَّبُواْ بِٱلْحَقِ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِهُمْ فِي آَمْرِ مَرِيحٍ ٥

أَفَاهٌ يَنظُرُوٓ إِلَى السَّمَاءِ فَوْفَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَهَا وزَيْنَهَا وَمَالْهَا مِن فُرُوجٍ ۞ وَالْأَرْضَ مَدَدْ نَهَا وَأَلْقِتَنا فِيهَا رَوَّسِيَ وَأَنْهَنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ۞

تَمْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدِمُنِيبٍ

Suuraddani waa suurad la yaab leh oo kulmisay abuuridda Khalqiga, soo bixinta, Xisaabta, Jannada, Naarta, wanaag marinta, ciqaaabta rajo galinta iyo cabsi galintaba. Eebana wuxuu quraanka ugu dhaartay in waxa Suuraddu sheegeyso xaqyahay, Eebana wax kama cajiso, soo bixinta dadka iyo kulminta xubnohoodiina awood buu u leeyahay, maxaayeelay wax walba waa ogyahay, waana kan inoogu mimceeyay Cirka korkeenna ah ee Quruxda badan iyo Dhulka uu inoo waasiciyay ee aan ku dul noollahay wax kasta oo wanaagsanna inooga soo bixiyay, si ay waano, Eebe aqoonsi iyo toobad keen innoogu noqoto, waana arrin Eebe lugu mahadiyaa. Qaaf (1-8).

- 9. Waxaan ka soo dajinnay samada Biyo barakaysan oon ku soo bixinnay Beero iyo Midho la goosta,
- 10. Iyo timir dheer oo fidsan oo leh fiido wax ka soo dhashaan oo is dul saaran.
- 11. Si Addoommada Eebe loogu irsaaqo, Biyahaana waxaan ku noolaynay Magaalo dhimatay, saasayna soo bixintu tahay.
- 12. Kuwa Reer Makaad hortooda waxaa xaqii beeniyay Qoomkii (Nabi) Nuux iyo Rasi dadkeedii iyo thamuud.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءَ مَاءَ مُّنَرَكَا فَأَنْ بَتْنَابِهِ ـ جَنَّتِ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ۞ وَالنَّخْلَ بَاسِقَتِ لَمَّاطَلُعُ نَضِيدُ ۞

رِّزْقًا لِلْعِبَادِّ وَأَحْيَنْنَا بِهِ عَلْدَةً مَّيْتًا كَذَٰ لِكَ ٱلْخُرُوجُ ١

كَذَّبَتْ قَبَّلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَضْعَبُ ٱلرَّيِسَ وَتَعُودُ ١

- 13. Iyo Ree Caad iyo Fircoon iyo (Nabi) Luudh walaalihiis (qoomkiisii).
- 14. Iyo kayntii dadkeedii (Nabi Shucayb qoomkiisii) iyo Qoomkii Tubbac, dhammaantood waxay beeniyeen Rasuulladdi,waxaana ku dhacay wixii Eebe ugu goodiyay (ciqaabtii).
- 15. Ma waxaan ka noognay abuuriddii hore, waxayse shakisan yihiin abuuridda cusub (soo bixinta).

وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَنُ لُوطٍ ١

وَأَصْعَنْ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ نُبَعٍ كُلُّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَيَّ وَعِيدِ ﴿

أَفَعِينَا بِٱلْحُلُقِ ٱلْأَوَّلِّ بَلَهُمْ فِى لَبْسِ مِّنۡخَلۡقِ جَدِيدِ ۞

Ilaaheen Nicmadiisu waa badantahay, waxaana ka mid ah Roobka uu ku soo bixiyo Cunnada kala duwan, si khalqiga Eebe ugu noolaadaan, una nooleeyo Magaalo abaarowday oo dhimatay, si ay daliil ugu noqoto dadka soobixinta Qiyaame, maxaayeelay kama darra abuuriddii hore siduu Eebe ku yidhi hadalkiisa Qudsiga ah, «waxay dhihi banii-aadamku iima soo celinayo Eebe siduu igu billaabay'Abuurka horana iigama fududa soo celinta». Xaqdiidayaashu ma aha wax cusub iyo wax ku gaar ah kuwii Nabiga beeniyay, ee waxaa Nabiyadoodii iyo Rasuulladoodii beeniyay gaalo badan oo hore, waxaase ku dhacday halaag, waxaana dhulkii u hadhay xaqii Eebe ee Nabiyadu u yeedhayeen. Qaaf (9-15).

- 16. Dhab ahaan yaan u abuurray Insaanka (dadka) waana ognahay waxay naftiisu ku waswaasin Annagaana uga dhaw xididka dhuunta.
- 17. Markay kulmi malaa'igta ilaalinaysa oo Midigta iyo bidixda ka fadhida.
- 18. Wax kastoo lugu hadlo waxaa la jooga Raqiib iyo Catiid (oo qori).
- 19. Waxaa u yimid sakaraadkii geerida si dhab ah wanataas geeridaad ka cararaysay.
- 20. Suurkii (Qiyaamana) waa la afuufi waana Maalin laysu yaboohay (oo sugan).
- 21. Naf walba way iman iyadoo malag hoggaamin midna ku marag furi.
- 22. Waxaana loo odhan waad halmaansanaydeen ariintan (Qiyaamada) waxaana kaafaydnay daboolkii araggaaguna Maanta waa xoog badan yahay.
- 23. Malaggii la xidhiidhayna wuxuu dhihi waa kan waana darbanyahay, (kii layxilsaaray).

ۅؘڷڡؘۜۮ۫ڂؘڵڡٚ۫ٵؙٲڸٟٳۮڛؘڒؘۅؘێۼڷۯڡٲۊٛۺۅۣۺؙۑڡؚ؞ڹڡٚۺؗۿؖۥ ۅؘۼۜؿؙٲڡٞۯڹؙٳۣؽڣۄؽ۫ڂڹڸٲڷۅؘڔۑڍ۞

إِذْ يَنَلَقَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ فَعِيدٌ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ال

مَايَلْفِظُ مِن قُولِ إِلَّا لَدَيْهِ رَفِيبٌ عَتِيدٌ ﴿ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

وَجَآءَتْ سَكُرهُ ٱلْمَوْتِ بِٱلْحَقِّ َ ذَلِكَ مَاكُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿ الْمَا

وَنُفِحَ فِي ٱلصُّورِّ ذَالِكَ يَوْمُ ٱلْوَعِيدِ

ۅؘۥۜۜڡؘٲڎٙؾؙٛڴؙڷؙڡؙٚڛؚؠٞڡؘۿٳڛٙٳ۪ٙڽٞٛۅؘۺؠؚؽڎ۞ ڶڡۜٙۮػؙؾڣۣۼڡ۫ڵۊؚڡؚٞڹ۫ۿۮڶۏؘػۺڡ۫ڹٵڝؘڬۼڟٲٷ ڣؘڞڔؙڮڵڹٞۅٞۄ۫ڂۑؿؖ۞

وَقَالَ قَرِينُهُ هَلَا المَالَدَيِّ عَتِيدُ

24. Markaasaa lugu dhihi ku tuura Naarta Jahannamo Gaalnimo badane madax adag dhammaantiis.

25. Oo khayrka reebidbadan gardarraaloowna ah shakiilowna ah.

26. Ee Eebe miciisa Ilaah kale yeelay, ku tuura caddibaad daran.

ٱلْقِيَافِجَهَنَّمَ كُلُّكَفَّادٍ عَنِيدٍ ١

مَنَاعِ لِلْحَيْرِمُعْتَدِمُّرِبٍ ۞

ٱلَّذِي جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَهًا ءَاخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي ٱلْعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ إِنَّ

Dadka Eebaa abuuray, Malaa'igna wuu u diray wax kastoo la camal-falana way qoraysaa Eebana waa ogyahay, Dadkana waxaa ka dambeeya sakaraadka Geerida, Suurka Qiyaamaha iyo xisaab, saa darteed waa in loo darbadaa siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee): Seed u raaxaysan isagoo malaggii suurka Afka uu saaray Wajigana uu leexiyay uuna sugi in la idmo, markaasay dheheen Rasuulkii Eebow seen dhahnaa, markaasuu yidhi dhaha: Eebaa kaafiyahannaga ah Wakiilna isagaa u wanaagsan. Qaaf (16-26).

- 27. Saaxiibkiisii (shaydaankiisii) wuxuu dhihi Eeboow anigu ma dhuminnin laakiin isagaaa baadi fog ku sugnaa.
- 28. Eebe wuxuu dhihi ha ku murmina agtayda waan idiin hormariyay gooddigii.
- 29. Hadalla agtayda laguma baddalo, mana dulmiyo addoomada.
- 30. Xusuusta Maalinta u dhahayno Naarta Jahannama Ma buuxsantay, oo markaa ay dhihi wax ma la ii siyaadin.
- 31. Jannadiina loo soo dhaweeyo kuwii dhawrsaday iyadoon ka fogayn.
- 32. Waxaasina waa wixii loo yaboohay Ruux kasta oo tawbadkeen badan oo dhawrid badan (ballaanka).
- 33. Ruuxii Eebaha Raxmaan ah ka yaaba isagoon arkaynin, oo la yimaada Oalbi toobadkeen badan.
- 34. Waxaa lugu dhihi ku gala Jannada Nabadgalyo waana Maalintii waariddee.
- 35. Jannada waxay ka heliwaxay doonaan, agtannadana waxaa ah siyaado.

وَالَا وَإِينُهُ وَبَنَامَاۤ أَطْفَيْتُهُ. وَلَكِنَكَانَ فِي ضَلَالِ بَعِيدٍ

فَالَ لَا تَغْنَصِمُوالدَّى وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِٱلْوَعِيدِ ۞

مَايُبَدَّلُ ٱلْقَوْلُ لَدَىَّ وَمَآ أَنَا بِظَلَّنِهِ لِلْعَبِيدِ ﴿ اللَّهُ

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدِ ۞

وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُنَّقِينَ غَيْرَبَعِيدٍ (١

هَنذَامَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ٢

مَّنْ خَشِيَ ٱلرَّحْمَنَ بِٱلْغَيْبِ وَجَآءَ بِقَلْبِ مُّنِيبٍ ﴿ مَنْ

ٱۮ۫ڂؙڷؙۅۿٵؠؚڛؘڵؿؖڔۣۮؘڸڮؘؠٙۅۧٛؗؗؗؗٛؗٛٲڵڂؙڷؙۅڔ۞

لَهُمْ مَّا يَشَآ أُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ١

- 36. Imisa Qarniyaan halaagnay Reer Makaad ka hor oo kana xoogbadan iyagoo dhulka ku gagaddoomay, meel Eebe looga cararana ma jirto.
- 37. Waxaasina waa waanada ruuxii qalbi leh ama wax dhagaysan isagoo Qalbigiisu joogo.

وَكُمْ أَهْلَكَ نَاقِبُلُهُم مِن فَرْنٍهُمْ أَشَادُ مِنْهُم بَطْشَا فَنَقَبُواْ فِي الْبِلَندِ هَلْ مِن مَجِيصٍ ۞ إِنَّ فِى ذَلِكَ لَذِكَ رَىٰ لِمَنَكَانَ لَهُ, قَلْبُ أَوْ ٱلْقَى اَلْسَمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ۞

Saaxiibka xun wuu ku luggooyn, wuuna ku dhumin, marka dhib kugu dhacana wuu kaa tagi kaana carari sida shaydaanka, Eebana wax walba waa ogyahay muranna agtiisa ma yaallo, maxaayeelay horuuba wax walba u caddeeyay cidnana ma dulmiyo, Naarta Jahannamana (Eebe ha naga koriyee) waxay codsan in loo kordhiyo ehelkeeda, Jannadana waxaa loo soo dhaweyn kuwii Eebohood dhabnimo uga yaabay'xumaantana ka dhawrsaday, Ruuxii Eebe oqoon ah'toobadna keena waxaa lagu abaal marin Janno wax walba uu ka heli. ee waa in lagu waana qaato ummadihii hore iyo waxay ku dambeeyeen, xumaantana laga fogaado illeen Eebe wax ka fakan kara ma jiree. Qaaf (27-37).

- 38. Dhabahaan annagaa Samaawaadka iyo Dhulka iyo waxa u dhaxeeya ku abuurray lix maalmood, wax daal ahna nama taabanin.
- 39. Ku samir (Nabiyow) waxay sheegayaan, Eebana u tasbiixso adigoo ku mahadin qorrax soo bax ka hor iyo dhicidda ka hor.
- 40. Habeenkana qaar u tasbiixso iyo sujuudda dabadeed.
- 41. Dhagayso Maalinta uu ka dhawaaqi mid dhawaaqa meel dhaw.
- 42. Waa ay maqli qaylada oo dhab ah, waana Maalinta soo bixidda.
- 43. Annagaa waxna noolaynna waxna dilla, xaggannagaana loo soo ahaan.
- 44. Maalinta Dhulku ka dillaaci iyagoo dagdagi,taasina waa soo kulmin noo fudud.
- 45. Annagaa og waxay dhihi, aduguna matihid mid xoogi korkooda, ee ku waani Quraanka Ruuxii Eebe waciidkiisa (goodigiisa) ka yaabi.

وَلقَدْ خَلَقْ َ الْسَمَوْتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
فِي سِتَةِ اَبَامِ وَمَا مَسَنَامِن لَعُوبِ ﴿
فَاصْبِرْعَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِرَ بِكَ
فَاصْبِرْعَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِرَ بِكَ
فَاصْبِرْعَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِرَ بِكَ
فَاصْبِرَعَ الشَّمْعِ الْفَيْدُونِ ﴿
وَمِنَ الْتَلْ فَسَيِحَهُ وَالْدَبْرَ السُّجُودِ ﴿
وَمِنَ الْتَلِ فَسَيِحَهُ وَالْدَبْرَ السُّجُودِ ﴿
وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَكَانِ فَرِي ﴿
وَاسْتَمِعْ يَوْمُ الْنَا وَالْمُنَادِ مِن مَكَانِ فَرَهُ الْفُرُونِ ﴿
وَاسْتَمِعْ يَوْمُ الْفُرُونَ الصَّيْحَةُ وَالْمَوْنَ وَالْمَلِي اللَّهُ وَالْمَوْنَ الْمَصِيدُ ﴿
وَهُمُ الشَّعْمِ الْمُعْلِمُ اللَّهُ وَلَوْنَ وَمَا الْمَعْمَ الْمَالِمُ اللَّهُ اللَّهُ وَالْمَعْلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَعَلَيْهِمْ الْمَالُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَعَلَيْهُمْ إِلَيْنَا الْمُصِيدُ ﴿
وَهُ مَشَقَقُ اللَّهُ الْمُعْلِمُ اللَّهُ الْمُؤْمِلُ اللَّهُ الْمُلْكِلِي الْمُؤْمِلُونَ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْكُولُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُلْعِلَالِي اللَّهُ الْمُلْكُولُونَ الْمُلْعِلَةُ اللْمُلْكُولُونَ الْمُلْلِلْمُ اللَّهُ الْمُلْكُولُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

Cirka iyo dhulka iyo waxa khalqi ah ee ku dhexnoolba Eebaa abuuray, wax daaliyana ma jiro, waxaase loo baahanyahay ku xidhnida Eebe adkaysi iyo cibaadadiisa oo la badiyo habeen iyo dharaarba, maxaayeelay waxaa imaan maalin dadka la kulmin oo qayla daran ka kor dhawaaqi, Qubuurahana ay si dagdag ah uga soo bixi, Nabiguna wuxuu yidhi (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Anaa ugu horrayn Ruux dhulku ka dillaaco). waxaa wariyay Muslim.

Bebaana wax nooleeya waxna dila, dadkuna isagay u ahaan'wax walbana waa u fududyahay, waase indadka la waaniyo si quruxsanna wax loogu sheego, illeen xoog wax kuma hanuunee, hallawna wax ma

taree. Qaaf (38-45).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay dabaysha (Carrada kicisa).
- 2. Iyo daruurta xambaarta culayska (Roobka).
- 3. iyo doonnida sida fudud u socota.
- 4. Iyo Malaa'igta amarka qaybisa.
- 5. Ee dadow waxa laydiinku goodin waa run.
- 6. Abaalmarintuna waa sugantahay.
- 7. Samada yuu Eebe ku dhaartay ee guruxda iyo waddooyinka leh.
- 8. Ee dadow waxaad ku sugantihiin hadal is khilaafsan.
- 9. Iimaankana waxaa laga iilaa ruux dhumay.
- 10. Waxaana la nacladay Beena-layaasha.
- 11. Ee ah kuwa xumaantooda (baadinimadooda) ku dhexhilmaansan.
- 12. waxay waydiin goorta abaal-marinta (qiyaamada).
- 13. Waana maalinta naarta lagu gubi.
- 14. Laguna dhihi dhadhamiya cad-dibaaddii aad dadajisanayseen.

بِنْ الرِّيكِ إِلَّهُ الرَّحِيدِ اللَّهُ الرَّحِيدِ الرَّحِيدِ الرَّحِيدِ الرَّحِيدِ الرَّحِيدِ الرّ

وَٱلذَّرِيَنتِ ذَرُوا ۞

فَٱلْحَيْمِلَاتِ وِفَرًا ۞

فَالْمُونِ مِنْ مُنْهُمُ اللَّهُ

@[i]-(-iii

المراد ال

وَإِنَّ ٱلدِّينَ لَوْ فِيعٌ اللَّهُ

أَلسَّمَاآءِ ذَاتِ ٱلْحُبُكِ ﴿

إِنَّكُرُ لَفِي قَوْلِ مُخْلَلِفٍ ﴿ إِنَّا

مُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أَفِكَ ١

فَيْلَ ٱلْخَرَّاصُونَ ١

ٱلَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَ وِسَاهُونَ ١

يَسْتَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلدِّينِ

يَوْمَ هُمْ عَلَى ٱلنَّارِ يُفْنَنُونَ إِنَّ

ذُوقُواْ فِنْنَتَكُورَهَا ذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِ عَسْتَعْجِلُونَ ١

Sida Aayado badan sheegeen Eebe wuxuu ku dhaartaa wax badan oo khalqigiisa ka mid ah, xaqna wuu u leeyahay, waxayna ku tusin adkaynta waxa la sheegi, sida Qiyaamada'xisaabta iyo abaal-marinta. Jidka toosanna waxaa ka leexda kuwa xaqa isu diida ee beenaalayaasha ah xumaantana dhexdabbaasha'Qiyaamada iyo soo bixintana si xun u waydiiya'waxaase lagu abaal-marin naar daran, saas daraadeed waxaa waajib ah in Jidka toosan la qaado ee Jannada aadaya, jidka xunna laga leexdo ee Jahannama u baxa. Ad-Qaariyaat (1-14).

- 15. Kuwa dhawrsaday waxay ku sugnaan Jannooyin iyo Ilo.
- 16. Iyagoo qaadan waxa Eebe siiyay, maxaayeelay waxay ahaayeen horay kuwo wanaag fala.
- 17. Waxayna ahaayeen kuwo wax yar Habeenkii seexda.
- 18. Waagana way dambi dhaaf way-diisanayeen.
- 19. Xoolohoodana xaq bay ku leeyihiin kuwa waydiista iyo kadhibaataysan.
- 20. Dhulkana waxaa ugu sugan calaamooyin kuwa wax yaqiinin.
- 21. Naftiinna miyaydaan arkaynin (waana qaadasho).
- 22. Samada yuuna jiraa risqigiinnu iyo waxa laydiin yaboohi.
- 23. Ebaha Cirka iyo dhulka yaan ku dhaarannaye waxa quraanku sheegi waa suganyahay sida hadalkiinna oo kale.

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿

ءَاخِذِينَ مَآ النَّاهُمُّ رَبُّهُمُّ إِنَّهُمْ كَانُواْ فَلْلَذَلِكَ مُسِنِينَ ﴿

كَانُواْقِلِيلَامِّنَ النِّلِمَايَہٖ جَمُونَ۞ وَبِالْأَسِّمَارِهُمْ بِسَنَغْفِرُونَ ۞

وَفِي أَمُوالِهِمْ حَقُّ لِلسَّابِلِ وَٱلْمَحْرُومِ

وَفِي ٱلْأَرْضِ ءَايَنَتُ لِأَمُوقِنِينَ ٥

رِينَ أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ١

وَفِ ٱلتَّمَآ وِرْزَفُكُوْ وَمَا تُوعَدُونَ ۞

فَورَبِّ ٱلسَّمَآ وَٱلْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقَّ يُتْلَمَاۤ أَنَّكُمُ نَطَهُ دَهَ

Sama fale Eebe wuxuu ku abaal-mariyaa wanaag iyo Janno, waxaana ka mid ah kuwa habeenkii Cibaadaysta dadkoo hurda'siduu Nabigu yidhi (naxariis iyo nabadgalyo Eebe Korkiisa hayeelee) « Dadow wax quudiya, Qaraabadana xidhiidhiya, Salaantana faafiya, habeenkiina tukada dadkoo hurda Jannada aad ku gasheen nabadgalyee ».

Iyo kuwa aroorta Eebe dambi dhaaf warsada, xoolohoodana xaq ka bixiya, kuna waana qaata dhulka iyo naftoodaba, sida oo kale Cirka siduu Eebe u habeeyay. saa daraadeed waa in Eebe laga yaabo wuxuu ballanqaadayna la rumeeyo illeen waa dhab sida hadalkoodee. Ad-Daariyaat (15-23).

- 24. Ma ku soo gaadhay warkii martidii (Nabi) Ibraahiim ee sharafta lahayd.
- 25. Markay salaameenna, isna uu salaantii ka celiyey kuna yidhi waxaad tihiin kuwo aan la oqoonnin.
- 26. Markaasu aaday ehelkiisii lana yimid Dibi shilis (una gawracay).
- 27. Una soo dhaweeyay isagoo ku leh maxaad u cuni waydeen.

هَلْأَنْكَ حَدِيثُ ضَيْفٍ إِبْرُهِمُ ٱلْمُكْرَمِينَ

إِذْ دَخَلُواْ عَلَيْهِ فَقَالُواْ سَلَمًا قَالَ سَلَمٌ مُوَمَّ مُنكَرُونَ

فَرَاعَ إِلَى أَهْلِهِ ـ فَجَآءَ بِعِجْلِ سَمِينِ

فَقَرَّبُهُ وَإِلَّتِهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ٥

- 28. Wuxuuna naftiisa ka kasay cabsi xaggooda ah, waxayna ku dheheen ha cabsanin, waxayna ugu bishaareeyeen wiil cilmi yeelan,
- 29. Markaasay soo qaabishay haweenaydiisii iyadoo ku qaylyi wajigana garaaci Ma Habar mandhalays ah (yaa wax dhali).
- 30. waxayna ku dheheen xaalku waa saas, Eebahaaga falkasan ee waxwalba og yaa yidhi.
- 31. (Nabi Ibraahim) wuxuu ku yidhi xaalkiinnu see yahay kuwayohow la soo diray.
- 32. Waxayna dheheen waxaa lanoo soo diray qoon dambiilayaal ah.
- 33. Si aan ugu soo dirro korkooda dhagaxyo dhoobo (kulul).
- 34. Oo Eebe agtiisa loogu ca-laameeyay kuwa xadgudbay.
- 35. Markaasaan ka bixinnay kuwii mu'miniinta ahaa oo ku dhexjiray.
- 36. kamana aannaan helin waxaan halguri oo muslin ah ahayn.
- 37. Waxaana kaga tagnay dhexdeeda calaamad (ay ku waana qaataan) kuwa ka cabsan caddibaad daran.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً فَالُواْ لَا يَخَفَّ وَبَشَرُوهُ بِغُكَمٍ عَلِيمِ ۞ فَأَقْبَكَتِ ٱمْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فِصَكَّتْ وَحْهَهَا وَقَالَتْ عَبُوزُ عَقِيمٌ ۞

قَالُواْ كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكِ ۚ إِنَّهُۥهُوَٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ ۞

﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُو ٓ أَيُّهَا ٱلْمُرْسَلُونَ ١

قَالُوٓ إِنَّا أَزْسِلْنَا إِلَى فَوْمِ تُجْمِِينَ۞ لِلْزُسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ طِينِ۞

مُسَوَّمَةً عِندَرَيْكِ لِلْمُسْرِفِينَ

فَأَخْرَجْنَامَنَكَانَفِهَامِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ

فَاوَحَدْنَا فِيهَاغَيْرَ بَيْتِ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ

وَتَرَكَّنَافِيهَآءَايَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ ٱلْعَذَابَٱلْأَلِيمَ ۞

Qisada Nabi Ibraahim iyo martidiisa waxay kaloo ku soo aroortay suuradda huud iyo ALXUR, martisoorka iyo is xurmayntuna waa dabeecad wanaagsan oo diinta islaamku farayso sida qisadana ka muuqata. waxaa kale oo Aayaduhu caddeeyeen in Eebe awooddiisu baaxad-wayntahay, oo cid duq ah iyo midaan dhali jirinba carruur ka beero, taasina waa naxariista Eebe iyo deeqdiisa, Tan kale waa in Eebe la oqoonsado luguna waana qaato tusaalooyinkiisa si uu inooga nabadgaliyo caddibaad daran. AdDaariyaat (24-37).

- 38. (Nabi) Muusana calaamo lagu waana qaatuu ahaa markaan u dirray Fircoon isagoo wata xujo cad.
- 39. Wuuna jeedsaday isagoo la jira colkiisii, wuxuuna ku yidhi waa Saaxir ama waa waalanyahay.

وَفِهُ مُوسَى إِذَا أَرْسَلْنَهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانِ سَّيِنِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه فَتُولَّى رُكِيهِ عِوْلَا لَسَاحًا أَوْ يَحْدُنُ اللَّهِ

- 40. Markaasaan qabannay (ciqaabnay) isaga iyo Askartiisiiba, waxaana ku tuurray Badda isagoo la dagaalay.
- 41. Ree Caadna (calaamo lagu waana qaato yaa ku sugan) markaan ku dirray dabayl wax halaagta.
- 42. Wax kasta oy martana ka dhigi wax tirtiran.
- 43. Ree Thamuudna (Calaamo lagu waana qaato yaa ku sugan) markii lagu yidhi raaxaysta ilaa waqti.
- 44. Waxayna iska kibriyeen amarkii Eebe, waxaana qabtay Qaylo daran iyagoo eegi.
- 45. Mana ayna karin kicid,isumana ayna gargaarin.
- 46. (Nabi) Nuux qoomkiisiina waa horreeyeen, waxayna ahaayeen kuwo faasiqiin ah,

فَأَخَذْنَهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَهُمْ فِي أَلْيَمٌ وَهُوَمُلِيمٌ اللهِ

وَفِي عَادِإِذْ أَرْسَلْنَاعَلَيْهِمُ ٱلرِّيحَ ٱلْعَقِيمَ ﴿ الْ

مَانَدُرُمِن شَيْءِ أَنَتْ عَلَيْهِ إِلَّاجَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿ اللَّهِ مِن اللَّهِ مِن اللَّهِ مِن اللهُ مُ

فَعَتَوْاْعَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّنِعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿

فَمَا ٱسْتَطَاعُوا مِن قِيَامِ وَمَا كَانُوا مُسْتَصِرِينَ (١٠)

وَقَوْمَ نُوجٍ مِن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُواْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿ إِنَّا

Aayadahani waxay ka qisoon ummadihii hore ee beeniyay Nabiyadoodii iyo Rasuulladoodii iyo sida Eebe u halligay markay xaqa diideen, waana wax lagu waana qaato lagana fogaado camalkoodii oo kale,. Waxay kaloo Aayaduhu caddayn in la ciqaabi dulmiile oo dhan, sida loo ciqaabay Fircoon iyo wixii la mid ahaa.

Waxaase taas u sii dheer caddibaaddii Aakhiro ee wayneyd. Ad-Daariyaat (38-46).

- 47. Samada annagaa u dhisnay si xoog ah, waana waasicinnay.
- 48. Dhulkana waan gogollay cid wax gogoshana annagaa u fiican (Eebe).
- 49. Waxwalbana waxaan ka abuurray laba nooc, si aad ugu waana qaadataan.
- 50. Ee Eebe u carara (toobad keena), waxaana idiin ahay dige cade (muuqda).
- 51. Hana yeelina Eebe miciisa ilaah kale, waxaan idiin ahay dige cade;.

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَهَا بِأَيْدُو إِنَّالَمُوسِعُونَ ﴿ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَهَا بِأَيْدُو إِنَّالَمُوسِعُونَ ﴿ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَهَا فَيْعُمَ الْمَنْهِدُونَ ﴿ وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَفْنَا رَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمُ لِلْذَكُرُ لِذَكُرُ وَنَ ﴿ وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَفْنَا رَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمُ لِلْذَكُرُ لِلْكُمُ لِلَّالِ اللَّهَ الْمَالِكُ اللَّهِ الْمَالَالُولُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْفَاءُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ اللْمُنْ الْمُنَا اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْامُ اللْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُ

52. Xaalku waa saas, Gaaladii Ree-Makaad ka horreysayna markastoo Rasuul uyimaado waxay dhihi jireen waa Saaxir ama waa waalanyahay.

- 53. Miyay isu dardaarmeen arrintaas, waase qoom xadgudbay.
- 54. Ee Nabiyow iskaga jeedso xaggooda, ma tihid mid la dagaaliye (Eebe agtiisa).
- 55. Ee wax waani, waanaduna waxay anfici mu'minintee.

كَذَلِكَ مَاۤ أَقَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا قَالُواۡ سَلِحُرُّ أَوْجَنُونُ ۚ (إِنَّ

أَتُوَاصَوْاْبِهِ عَبْلُهُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ٢

فَنُولَ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ ١

وَذَكِرْ فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ لَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٥

Cirka iyo Dhulkuba waxay ku ahaadeen amarka Eebe'isagaana abuurkooda hagaajiyay, wax-walbana Eebe wuxuu ka abuuray lammaane (lab iyo dhaddig) sida uu u abuuray laba kala gaddisan, Bad Barri, macaan khadhaadh Habeen Dharaar Lab iyo Dhaddig iyo wixii la mid ah, wuxuuna u abuuray inuu ku intifaaco Dadku'kuna waana qaato darteed, oo ay Eebe xaggiisa u jeedsadaan, taasoo ah daacadiisa, iyo in isagoo kaliya la caabudo lagana fogaado falkii iyo hadalkii xumaa; ee kuwii hore ee xumaa. AdDaariyaat (47-55).

- 56. Jinni iyo Insi waxaan Cibaadada-yda ahayn uma abuurin,
- 57. Kamana doonaayo Risqi, iyo inay i quudiyaan.
- 58. Illeen Eebe umbaa ah arsuqe xoogbadane.
- 59. Kuwii dulmiilowga ahaa waxaa u sugnaaday. Qayb (ciqaab ah) oo la mid ah tii saaxiibbadoodii (ka horreeyey) ee ha dadajisanin.
- 60. Halaag wuxuu usugnaaday kuwii gaaloobay maalintoodii (Qiyaame) ee loogu yaboohay.

وَمَاخَلَقْتُ اَلِمِنَ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿
مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِن رَزْقِ وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿
إِنَّاللَّهَ هُوَ الرَّزَاقُ ذُو اَلْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿
فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَهُو بَا مِثْلَ ذَنُوبِ أَصْعَنِيمٌ
فَوَيْلُ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ ذَهُو بَا مِثْلُ ذَنُوبِ أَصْعَنِيمٌ
فَوَيْلُ لِلَّذِينَ كَعَمُونِ ﴿
فَوَيْلُ لِلَّذِينَ كَعَمُولُواْ مِن يُومِهِمُ
اللَّذِي دُونَ ﴿

Aayadahan waxay caddayn in Eebe u abuuray addoomadiisa inay caabudaan kaliya, ee uusan uga baahnayn wanaag iyo quud midna, «Cibaadaduna» waa sida ashahaadada, salaadda, Sakada, Soonka, Xajka, Jahaadka, Ammaanada, Runta, Deeqsinnimada iyo ku dhaqanka siday diintu farayso liibaanna lagu gaadho. Aakharo iyo Adduunba. Eebana wuxuu ku yidhi hadalkiisii quduska ahaa: (Ibnu Aadamow cibaadadadayda u kali noqo laabtaada aan ka buuxiyo hodontinnimee'faqrigana aan kaa awdee, Haddaadan sidaa falin laabtaada waxaan ka buuxin shuqul'Faqrigana kaa awdimaayo) Waxaa wariyay Imaamu Axmad iyo Tirmidi iyo Ibnu Maajah.

Waana in la ogaado in dulmiilowgu uu mari waddadii kuwii ka horreeyay ee Daalimiinta ahaa, Halaag iyo Balaayana waxay u sugnaan maalinta Qiyaame Gaalo. Ad-Daariyaat (56-60).

Inz' 27

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. (Eebe wuxuu ku dhaartay) Dhuurisiina.
- 2. Iyo Kitaabka la dhigay,
- 3. Oo ku qoran warqado la fidiyay.
- 4. Iyo Gurigii cammirraa (Beytul-macmuur).
- 5. IYo saanqaafka la koryeelay (cirka).
- 6. Iyo Baddii la kululeeyay.
- 7. Ee caddibaadda Eebe waa wax dhici (sugan)
- 8. wax celinna ma jiro.
- 9. Waxay dhici caddibaaddaas Maalinta Samadu wareegi.
- 10. Buuruhuna socon.
- 11. Halaagna waxaa iska leh maalintaas kuwa xaqa beeniyay.
- 12. Ee ah kuwa tiimbashada xumaanta ku dhex ciyaari.
- 13. Maalinta Naarta xoog loogu tuurina (waxaa lagu dhihi).
- 14. Waatan Naartii aad beenin jirteen.
- 15. Ma sixirbaa, mase waxbaydaan arkayn.

بِنْ ﴿ إِللَّهِ الرَّحْزِ الرِّحِي

وَٱلطُّورِ ۞

وَكُنَبِ مَسْطُورِ ١

فِى رَقِّ مَنشُورِ ۗ

وَٱلْبِيۡتِٱلۡمَعۡمُورِ ١

وَالسَّقْفِ ٱلْمَرْفُوعِ الْ

وَٱلْبَحْرِ ٱلْمُسْجُورِ ١

إِنَّ عَذَابَرَيِّكَ لَوَاقِعٌ ١

مَّالَهُ,مِن دَافِعِ

يَوْمَ نَمُورُ ٱلسَّمَآهُ مَوْرًا ١

وَتَسِيرُ ٱلْجِبَالُ سَيْرًا ١

فَوَيْلُ يَوْمَهِ ذِ لِلْمُكَدِّبِينَ ١

ٱلَّذِينَ هُمَّ فِي خَوْضِ يَلْعَبُونَ ١

يَوْمَ يُدَغُوكَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعًا ١

هَندِهِ ٱلنَّارُ ٱلَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَدِّبُونَ ﴿

أَفَسِحْرُ هَاذَآ أَمْ أَنتُهُ لَا نُبْصِرُونَ اللَّهُ

 Gala, ama samra ama ha samrine, waa isugu kiin mid, waxaa uun laydinka abaalmarin waxaad camal falayseen. ٱڞڵۅۛۿٵڡؘؙٲڞڋؚۯٙٲٲۊۘڵاڞٙؠۯؙۅٲڛۘۅۜٲ؞ؙۧڟؾػؖؗؠؖٞ إِنَّمَا تُحْزَوْنَ مَا كُنتُدٌ تَعْمَلُونَ ۞

Eebe wuxuu ku dhaaran makhluuqaadkiisa ku tusin qudradiisa, sida Buurta Dhuuri-Siina; Kitaabka la dhawray, Quraanka, Beytul-macmuur, Cirka dhulka, badda iyo wixii la mid ah, intaas, oo dhanna waxaa lagu xoojin in ciqaabta Eebe oo xumaanlowga u darbay sugantahay, wax reebina uusan jirin, Maalinta qiyaamana xaq diidayaasha lagu abaal marin ciqaab daran, maxaayeelay waxayku madax adkaadeen oo dabbaasheen Wabigii xumaanta, Eebana ma dulmiyine iyagaa is dulmiyay. Adh-Dhuur (I-16).

- 17. Kuwa Eebe ka dhawrsaday waxay gali Jannooyin iyo Nicmo.
- 18. Iyaga oo ku raaxaysan waxa Eebe siiyay, Eebohoodna wuxuu ka dhawray caddibaadda Jaxiiimo.
- 19. (Waxaana lagu dhihi) cuna oo cabba idinkoo shifaysan camalkiinnii dartiis.
- 20. Idinkoo ku dangiiga Sariiro la safay, waxaanna (Eebe) u guurin Haween Janno(Xuuralcayn).
- 21. Kuwa xaqa rumeeyay ee caruurtooduna Iimaanka ku raacday waxaannu haleeshiin carruurtooda (Darajada iyo naxariista), camalkoodana waxba kama nusqaaminayno, Ruuxwalbana wuxuu kasbaday yuu u rahmanaan «u xidhnaani».
- 22. waxaannu u badinnay faakiho iyo Hilib oo ah waxay jecelyihiin.
- 23. Waxayna isku siin Jannada dhexdeeda (iyagoo sheekeysan) Weel (Macaan) kabuuxo, oon hadal xun iyo dambi midna lahayn.
- 24. Waxaana u adeegi wiilal aad moodo Jawhar la dhawray.

إِنَّ ٱلْمُنَّقِينَ فِي جَنَّتِ وَغِيمِ ﴿ فَكِهِينَ بِمَا ٓ النَّهُمْ رَبُّهُمُ وَوَقَنْهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ ٱلْجَمِيمِ ۞ كُلُواْ وَاَشْرَبُواْ هَنِيتَ أَبِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۞

مُتَّكِينَ عَلَى سُرُرِمَضْفُوفَةِ وَزَوَّجَنَهُم بِحُورِعِينِ

ۅٵؘڵؘڍؘڽڹؘٵڡٮؙؗۅؙٲۅٲڶڹۘٛۼؠٛٞؠؙڎؙڒؾؚڹؙۿؠۑٳۑٮؘڹۣٱڶڂڡٙ۬ٮؘ ؠؚۻ۪ڎؙڗؚؽؘۻٛؠٞۅؘڡؘٲٲڵٮؘؗٛڹۿؠڡؚٙڹٚڡؘڲڸڥڔڡؚڹۺؽٝٶ ػؙڷؙؙٲ؞ڔۣؠؚڲۭٲکسبڒؚۘۘۅڽڗؙؖ۞

وَأَمْدُدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمِ مِمَّايَشْنَهُونَ ١

يَنْنَزَعُونَ فِيهَا كَأْسَالًا لَغُونِ فِيهَا وَلَا تَأْشِيرٌ

﴿ وَيَطُونُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّكُمْ أَوْلُوٌّ مَّكُنُونٌ ١

Kuwa Eebba caabuda xumaantana ka dhawrsada wuxuu Eebbe ku abaal-marin Janno iyo wanaag, iyaga iyo carruurtoodii xaqa rumeeyayba'siduu ka wariyay Dhabaraani Ibna-Cabbaas (wuxuu yidhi waxaan u malayn nabigu «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebbe ha yeelee» inuu yidhi (Marka Ruuxu Jannada galo yuu warsadaa labadiisii waalid iyo haweenaydiisii iyo carruurtiisii markaasaa la dhihi ma ayan gaadhin darajadaada, markaasau dhihi'Eebbow waxaan u camalfalay naftayda iyo tooda, markaasaa la fari in la haleeshiiyo).

Camal cid fashayna lagama nusqaamiyo, waxay ehlu jannuhu doonaanna waxay ka heli dhexdeeda, muran, hadal xun iyo dambina ma yaallo Jannada dhexdeeda, Ee waa uun wanaag nicmo iyo raaxo. Adh-Dhuur (17-24).

- 25. Qaarkood (ehlu-Jannaha) yaa qaarka kale qaabila iyagoo wax is waydiin.
- 26. Waxayna isu dheheen waxaan ahayn horay Adduunkii kuwo ehel-koodii dhexdiisa ku cabsada.
- 27. Eebaase nagu mannaystay (dambi dhaaf), wuxuuna naga dhawray caddibaadda Samuumka (Jahannama).
- 28. Waxaan ahayn horay kuwo barya Eebe, Ilaahayna waa Baarri naxariista.
- 29. Ee waani (Nabiyow dadka), nic-mada darteed ma tihid wax sheege iyo waalane midnee.
- 30. Mise waxay dhihi waa gabayaa ee aan la sugno Geerida.
- 31. Waxaad dhahdaa suga anna waan idin la sugiye.
- 32. Mise caqligooda (xun) yaa saas faray, ma aha ee waa Qoom xadgudbay.
- 33. Mise waxaydhihi isagaa abuurtay (Quraanka) waxba ma ayan rumeynin.
- 34. Ha la yimaadeen hadal la mid ah hadday Run sheegi.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضِ يَسَاءَلُونَ ١

قَالُوٓ أَإِنَّا كُنَّا فَبَلُّ فِيٓ أَهۡلِنَا مُشۡفِقِينَ ﴿

فَمَنَ ٱللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَىٰنَا عَذَابَ ٱلسَّمُومِ ﴿ اللَّهُ مُومِ

إِنَّاكُنَّامِن فَبَـٰ لُنَدْعُوهٌ إِنَّهُۥهُوَٱلْبَرُّٱلرَّحِيـمُ۞

نَدَكِّرْ فَمَآ أَنَتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنِ وَلَا يَحْنُونٍ ۞

أُمْ يَقُولُونَ شَاعِرُ نَلْزَتُصُ بِهِ عَرَيْبَ ٱلْمَنُونِ

قُلْ تَرَبَّصُواْ فَإِنِّي مَعَكُم مِن ٱلْمُتَرَّبِصِينَ ﴿

أَمَّ تَأْمُرُهُمْ أَعَلَمُهُم بَهِذَا أَمَّهُمْ فَوْمٌ طَاغُونَ ٢

أَمْ يَقُولُونَ نَقَوَّلُهُۥ بَلِلَّا يُؤْمِنُونَ ٢

فَلْيَأْتُواْ بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ عَإِن كَانُواْ صَدِقِينَ ﴿ اللَّهُ

Ehlu-Jannaha Eebaa u nicmeeyay, waxayna ku kulmi Jannada dhexdeeda iyagoo is warsan dhibaatadii adduunka iyo say Eebe uga cabsanjireen iyo siduu ugu naxariistay wanaagna ugu mannaystay, maxaayeelay Ilaahay waa samafale, tan kale Nabigu (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) waa Raxmad Eebe soo diray, Jirro, waalli, iyo wax xumaan ahna ma qabo, Quraankuna waa kalaamkii Eebe, Haddii kale ha keeneen gaaladu iyo beenaalayaashu wax Hadalkii la mid ah ama ku soo dhaw, lagama yaabo taasna waligeed. Adh-Dhuur (25-34).

- 35. Mise waxaa la abuuray abuure la'aan,mise iyagaa abuuray (naftooda).
- 36. Mise iyagaa Samaawaadka iyo Dhulka abuuray saas ma aha ee wax ma ayan yaqiininin.
- 37. Mise agtoodaa khayraadka Eebe yaallaa, Mise iyagaa xisaabin dadka.

أَمْ خُلِقُواْ مِنْ عَيْرِشَى ءِ أَمْ هُمُ الْخَلِقُونَ ٥ أَمْ خَلَقُواْ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ بَلَ لَا يُوقِنُونَ ۞ أَمْ عِندَ هُمْ خَزَابَنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَنِّطِ وُنَ ۞

- 38. Mise waxay leeyihiin Sallaan ay wax ku Dhageeystaan, ha la yimaado kooda wax dhaagaystay xujo cad.
- 39. Mise Eebaa Gabdho u sugnaaday idinkana wiilal.
- 40. Mise waxaad warsan Nabiyow ujuuro, oo markaas ku cuslaatay.
- 41. Mise waxa maqanbaa agtooda ah oo ay qoraan.
- 42. Mise Dhagar Bay Rabaan, kuwa gaaloobay iyagaa dhakran.
- 43. Mise Ilaah Eebe ka soo hadhay leeyihiin, Eebaa ka fog waxay la wadaa-jiyeen «Ilaah-nimada».

أَمْ هُمُ سُلَمُ يَسْتَعِعُونَ فِيدِّ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِعُمُ بِسُلَطَننِ مُّينِ ﴿ ﴾ أَمْ لَهُ ٱلْبَنَتُ وَلَكُمُ ٱلْبَنُونَ ۞ أَمْ يَسْتَعُهُمُ أَجْرَافَهُم مِن مَغْرَمِ مُنْفَلُونَ ۞ أَمْ عِندَهُمُ ٱلْعَيْبُ فَكُمْ يَكْثُمُونَ ۞ أَمْ مِيدُونَ كَيْدَ أَفَالَيْنِ كَفَرُواْ هُمُ ٱلْمَكِيدُونَ ۞ أَمْ مُرِيدُونَ كَيْدَ أَفَالَيْنِ كَفَرُواْ هُمُ ٱلْمَكِيدُونَ ۞ أَمْ لَمُنْ اللّهُ عَمَالُهُ مُمْ كَنْ اللّهُ مُسْتَحَنَ اللّهُ عَمَالُهُ مُونَ ۞

Aayadahan waxay waran dilaa ah ku yihiin dhuunta gaalada, mulxidiinta ah iyo diinlaawayaasha diidi oo inkiri Illaaheenna wayn ee sharafta leh ee abuuray Caalamka iyo wax kasta, kuwaas doqommada ah ee isla waynida ku darsaday waxay inkiri Ilaaheen iyo abuurkiisa, Aayaduhuna waxay la hadli ciddii wax yar oo fikir ah ama caqli ah ku jirto, maxaa yeelay khalqiga, dadleh Cir leh ee dhul leh, ee Bad leh, ee Xiddigo leh ee xayawaan leh waxayna ka baxsanayn Saddex xaalo midkood,

1. Inay iska abuurmeen khaaliq abuuray la'aan.

2. Inay iyagu is abuureen Naftooda.

3. Iyo in cid kale abuurtay oo ahaysiisay, tan hore iyo tan labaadba waa wax kama jiraan, Cid is abuurtayna ma jirto, mid iska abuurantayna ma jirto, wixii wax garad ahna ama caqli lehna saasuu rumaynsanyahay, waxaa soo hadhay, tan sadexaad oo ah in cid wax abuurtay jirto oo makhluuqaadka ka duwan'waana arrin dhab ah waana Ilaaheenna Caalamka ahaysiiyay xaggiisana u ahaan'awoodna ku dhammaato, Mu'miniintuna ay rumasanyihiin wanaagna ku abaalmarin.

Bukhaari iyo Muslim waxay ka wariyeen Jubayr Binu Mudhcim inuu yidhi: Waxaan maqlay nabiga oo makhrib akhrin (Suuradda) Dhuur markuu gaadhay Aayaddan (Mise waxaa la abuuray Abuure la'aan): Qalbigaygu wuxuu u dhawaaday inuu duulo. Adh-Dhuur (35-43).

- 44. Hadday arkaan goosin ka mid ah Samada oo soo dhacaysa waxay odhan waa Daruuro is dulsaaran (madax adayg dartiis).
- 45. Ee iskaga tag Nabiyow intay kala kulmaan maalinta dhexdeeda lagu halaagi doono.
- 46. Maalinta ayan dhagartoodu wax u taraynin wax u gargaarana uusan jirin.
- 47. Kuwa xad gudbay waxaa u sugnaaday caddibaad ka sokaysa (Qiyaamada), laakiin badankoodu ma oga.

ۅٙٳڹڽۜۯۅٝٳڮٮۨڡؘؙٳؠؚٙڽؘٲڶۺۜٙٵٙ؞ؚڛؘٳڣڟۘٳؽڤُوڵُۅٵ۫ ڛؘڂٲڔؓ مَڒۧڮُومؓ ۞

فَذَرْهُمْ حَتَىٰ يُلَاقُوا يُومَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ (١٠٠٠)

يَوْمَ لَا يُغْنِى عَنْهُمُ كَلَدُهُمْ شَيْعًا وَلَاهُمْ يُصَرُّونَ ۞ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُواْ عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِكَنَّ ٱكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ۞

- 48. Ee ku samir xukunka Eebahaa (Nabiyow) annagaa ku ilaalinaynee, kuna; tasbiixso oo ku mahadi Eebahaa markaad kici.
- 49. Habeenka qaarkiisna tuko, iyo marka xiddiguhu jeedsadaan.

وَاصْرِلْهُ كُورَيِكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَيِّحَ يِحَدِّرَيِكَ حِينَ نَقُومُ ۞ وَمِنَ ٱلْتَلِ ضَيَعَهُ وَإِذْ بُزَلُكُ جُومٍ ۞

Madaxadayggu gaalo wax u tarimahayo marka ciqaabta Eebe timaaddo, khiyaamo, dhagar iyo xumaanna Eebe wax kama dhibto, ee waxay wax yeeli cidda la timid uun, Adduunkana Eebe waa karaa inuu ku ciqaabo xumaanlowga (sida dhacda in badan). Aakhirana waa u dheertahay ciqaabteedii, waxaase Eebe Nabiga (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) faray ummaddiisuna waa la mide inuusan u walbahaarin xumaanlowga ee uu xaqa tusaa'kuna samraa'kaddibna wax kama dhibayso ciddii dhunta, maxaayeelay Eebaa awoodda leh, waana in tasbiixda Eebe'mahaddiisa, Salaadda iyo ka yaabiddiisana la badiyo si kastoo la yahayba. Adh-Dhuur (44-49).

Juz' 27

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis Guud iyo mid gaaraba Naxariista:

- 1. Wuxuu ku dhaartay (Eebe) Xiddiggu markuu hoobto.
- 2. Ee saaxiibkiin (Nabigu) ma dhumin,xaqana kama leexan.
- 3. Kumana hadlo hawadiisa.
- 4. quraankuna waxaan waxyi Eebe ahayn ma aha.
- 5. Waxaana wax baray (oo xagga Eebe ka soo gaadhsiiyay) ku xoog wayn, (Malaku Jibriil).
- 6. Ee caafimaad iyo quwaba leh, abuuriddiisuna egtahay.
- 7. Wuxuu joogay jihadii sare (Jibriil).
- 8. Kaddibna u soo dhawaaday kuna soo hoobtay (Nabiga).
- 9. Intuu uga jirsado Qaanso (xadhiggeed) ama ka dhaw.

وَٱلنَّجْمِ إِذَاهُوَىٰ ﴿

ماضل صَاحِبُ كَرُّ وَمَاغُوىٰ كِيَّ وَمَايَنْطِقُ عَنِ ٱلْمُوَىٰۤ ﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيُنُوْحَىٰ ﴾

عَلَّمَهُ وَشَدِيدُ ٱلْقُوْيَ ٢

ۮؙۅڡڔؘٙۊؚڡؘٲۺٮٙۅؘؽ۞ ۅۿؙۅٵٟڵٲؙڠؘؾؚٲڵٲٛۼٙڮ۞ ؿؙؙؠؙڎٮؘٵڡؙڵڎڮٞ۞

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْأَدْنَ ١

10. Wuxuuna Eebe u waxyooday Addoonkiisa (Nabiga) wuxuu u waxyooday.

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَاۤ أَوْحَىٰ

Eebe wuxuu ku dhaartaa wuxuu doono oo khalqigiisa ka mid ah, Addoomadiisuna kuma dhaartaan waxaan isaga ahayn, siduu sheegay Sheekh Shacbi. Eebana wuxuu halkan ku dhaartay Xiddiggu markuu hooban, in Nabigu toosanyahay, xaqna ku hadlo wuxuu sheegina uu yahay wax Eebe ku soo dajiyay uguna soo dhiibay malaku Jibriil, Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) had iyo jeer marka waxyi soo dagi wuxuu la kulmi jiray Malaku Jibriil, taasina waxay tummaato ku tahay gaalada iyo xaq diidayaasha diidi xaqnimada Quraanka.

Juz' 27

Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu yidhi: «Anugu kuma hadlo waxaan xaq ahayn.» Waxaa wariyay Imaam Axmad binu xambal. An-Najm (1-10).

- 11. Qalbiguna Ma beeniyo wuxuu arkay (Nabigu).
- 12. Ee ma idinkaa ka murmi «kana doodi» wuxuu arkay.
- 13. Dhabnimuu Nabigu u arkay Jibrill mar kale.
- 14. Sidratul-Muntaha agteeda.
- 15. Agteedana waxaa ah Janna-tul-ma'waa.
- 16. (Wuxuu arkay) waqtiguu daboolayay Sidrada wax daboola.
- 17. Aragguna kama iilan wuxuu arkay (Nabigu) mana xadgudbin.
- 18. Dhabnimo yuuna u arkay (Nabigu) Aayado Eebe oo waawayn.
- 19. Ka warrama (Sanamyada) Laata iyo Cuza.
- 20. Iya Manaatadii saddexaad ee kale.
- 21. Idinku ma waxaad leedihiin Lab Eebana Dhaddigga.
- 22. Taasi waa qayb dulan ah.
- 23. Sanammaduna magacyo aad magacowdeen idinka iyo Aabayawgiin mooyeen wax kale ma aha, wax xuja ahna Eebe uma soo dajinin, waxaan

مَاكَذَبَٱلْفُؤَادُمَارَأَيْ ١

اَفَتُمْرُونَهُ,عَلَىٰمَايَرَىٰ ١

وَلَقَدُرَءَاهُ نَزَلَةً أُخْرَىٰ ﴿

عِندُسِدُرَةِ ٱلْمُناهَىٰ ﴿

عِندَهَاجَنَّةُ ٱلْمَأْوَىٰ ١

إِذْيَغُشِّي ٱلسِّدْرَةَ مَايَغُشَيٰ ﴿ إِنَّ

مَازَاغَ ٱلْبَصَرُ وَمَاطَغَىٰ ١

لَقَدْرَأَى مِنْ ءَايَتِ رَيِّهِ ٱلْكُبُرَىٰ ﴿ لَكُ

أَفَرَءَ يَتُمُ اللَّتَ وَالْعُزَّىٰ ١

وَمَنَوْهَ ٱلثَّالِثَةَ ٱلْأُخْرَىٰ ١

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ ٱلأَنْتَى ١

تِلْكَ إِذَا قِسْمَةُ ضِيزَى ﴿

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَا أَسُمَّيَ تُمُوهَا أَنتُمْ وَءَابَاۤ فُكُمُ مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بَهَا مِن سُلْطَنَ إِن يَنَّبِعُونَ إِلَّا اَلظَنَ وَمَا تَهْوَى mala ahaynna ma raacayaan iyo waxa naftoodu doonto, xagga Eebana waxaa uga yimid hanuun.

Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu arkay Malaku-Jibriil oo soo gaadhsiinayay waxyiga Eebe marar badan, sidaan (horayba u soo sheegnay) shakina kuma jiro siduu Nabigu Jibriil u arkay, sida oo kale wuxuu arkay Nabigu Aayadi waawayn oo Eebe, maxayse Sanamyo ama wax ha garteen ama yay wax garannine la caabudo ama la raaco tari, waa uun halaag iyo luggooyo, illeen Xagga Ilaaheenbaa inooga yimid Nuur iyo hanuun ay waajib tahay in la raaco. An-Najm (11-23).

- Mise dadka waxaa u sugnaaday waxay yididiishaan.
- 25. Aakhiro iyo Adduunba Eebaa iska leh.
- 26. Badanaa Malag Samada ku sugan oon shafeecadiisu waxba anfacaynin in Eebe idmo mooyee, Cidduu la doono oo ka raalli noqdo.
- 27. Kuwa aan rumaynin Aakhiro waxay Malaai'gta ku magacaabi magac dhaddig.
- 28. Wax cilmi ahna uma laha, ee waxay raaci mala uun, malana xaqa wax kama taro.
- 29. Ee iskaga jeedso (nabiyow) Ruux ka tagay xuskayga (Quraanka) oon doonin waxaan nolosha Adduunka ahayn.
- 30. Kaasina waa garaadkooda aqooneed intuu gaadhay, Eebana waa ogyahay cidda ka dhuntay jidkiisa, waana ogyahay cidda hanuunsan.

فَأَعْهِ ضَّعَنِ مَّنِ تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِ نَاوَلَوْ مُردِ إِلَا

عَن سَدله ـ وَهُوَ أَعْلَرُ بِمَن آهْتَدَىٰ ﴿

Ruuxna siduu doona uun xaalku ma noqdo, ee waa sida amarka Eebe ku fulo, maxaayeelay Aakharo iyo Adduunba Eebaa iska leh, xataa Malaa igtu waxaan Eebe fasixin ma samayn karto cidna uma shafeeci karto'idanka Eeba mooyee.

Eebana siduu meelo badan oo Quraanka ah ku sheegay uma baahna ehel iyo carruur midna, maxaayeelay khalqiga dhammaantiisba isagaa iska leh, markaas maxay gaaladu u sheegi in malaa'igtu gabdho Eebe yihiin, wax ma oga ee waxay ku socdaan male, muxuuse tari male.

Nabiguna (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) wuxuu ku yidhi hadalkiisii saxiixa ahaa (Iska

jira malaha, maluhu waa ka u Been-san hadale).

Eebana wuxuu Nabiga faray inuusan ku daba luggu'in kuwa xaqa ka jeedsaday ee cilmigoodii ku koobtay Adduunyo ladaba ordaa uun,. waxaa la Wariyay Caa'isha Hooyadii Mu'miniinta ahayd, «Eebe ha ka raalli noqdee» inay tidhi: Rasuulkii Eebe wuxuu yidhi (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee): Adduunku waa guriga Ruuxaan guri lahayn, iyo Xoolaha Ruuxaan Xoola lahayn, waxaana wax u kulmista Ruuxaan Caqli lahayn). waxaa sheegay Imaam Axmad iyo labadii sheekh. (Bukhaari iyo Muslim). An-Najm (24-30).

- 31. Samaawaadka iyo Dhulka waxa ku sugan Eebaa iska leh, si uu uga abaalmariyo kuwa xumaanta falay camalkoodii, ugana abaalmariyo kuwii wanaagga falay wanaag.
- 32. Waana kuwa ka fogaada dambiga waawayn iyo xumaanta,wax yaryar mooyeen, Eebana waa waasac dambidhaafkiisu, wuuna idin ogyahay markuu idinka abuuray Dhulka iyo markaad ku asturantihiin uurka hooyadiin, ee Naftiinna ha ammaanina Eebaa og cidda dhawrsashada badane.
- 33. Ka warrama midka xaqa ka jeedsaday.
- 34. Oo wax yar bixiyay inta kalana reebtay.
- 35. Ma agtiisaa cilmiga maqan yaallaa oo wuu arkaa.

ۅؘڸؿٙۅڡٙٳڣٱڶۺٙٮؘۅٛٮؚۅؘڡڡٵڣۣٲڵٲڗۻۣڸۣڿڕۣؽٲڵڎؚؽ ٲۺٮٛٷؙٳڽؚڡؘٵعؚؠڷۅؙۅؽۼڒۣؽٲڵؘڍڽؘٲڂڛٮٛۅ۠ٳڸڶۺؽٙ۞

ٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَيْرَ ٱلْإِنْمِ وَٱلْفَوَحِشَ إِلَّا ٱللَّمَّ إِنَّ رَبَّكَ وَسِعُ ٱلْمَغْفِرَةَ هُواَ عَلَوُبِكُرْ إِذْ أَنشَأَ كُرُ مِّنَ ٱلْأَرْضِ وَإِذْ أَنتُداَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهُنِ كُمُّ فَلا تُزَكُّوا ٱنفُسَكُمْ هُواَ عَلَوُ بِمَنِ آتَقَىٰ آتِ

أَفَرَءَ بِٰتَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ ﴿

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ١

أَعِندَهُ عِلْمُ ٱلْغَيْبِ فَهُو يَرَى ١

Mar hadduu Eebe cirka, Dhulka, iyo makhluuqaadka dhammaantiisba leeyahay, uuna cidwalba ka abaal marin falkeeda uuna addoomihiisa ka saamixi gafafka yaryar, oo naxariistiisu waasac tahay, waxwalbana ogyahay marka Ruuxa la abuuro iyo goorkastaba, soo ma wanaagsana in wanaagga lagu dadaalo, xumaanta, islawaynida, iyo naftii ammaankana laga fogaado.

Maxammad binu camar ibnu-Cadhaa'a wuxuu yidhi, (waxaan ku magacaabay gabadh tay ah: Barrata, markaasay igu tidhi Saynab binti Abii Salamata: Rasuulkii Eebe wuxuu reebay magacan, adna waxaad ku magacawday Barrata, markaasuu Rasuulkii Eebe (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) yidhi: (Naftiinna ha ammaanina Ilaahay waa ogyahay Cidda baarriga ah oo idin ka mid ah) markaasay dheheen maxaan ku magacawnaa? wuxuuna yidhi: ku magacaaba Saynab. waxaa wariyay Muslim. wuxuuna Nabigu reebay inaan dadka ammaanta lagu badinnin, ee khayrka iyo wanaagga uun ha la badsado iyagaa ammaan ugu filane. An-Najm (31-35).

- 36. Miyaan looga warramin (dadka) wixii ku yiillay Kitaabkii (Nabi Muuse).
- 37. Iyo kii (Nabi Ibraahimkii) ee oofiyay (wixii lafaray).
- 38. Inaan nafna dambi naf kale qaa-daynin.
- 39. Ruuxna wuxuusan camalfalin heleeynin.
- 40. Camalkiisana la arki doono.

أَمْ لَمْ يُنْبَأْبِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿

وَإِبْرَهِيمَ ٱلَّذِي وَفَّ ۞

أَلَّا نُزِرُ وَازِرَةً يُوزِرَأُخُوَىٰ ۞

وَأَن لَيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَاسَعَىٰ ١

وَأَنَّ سَعْيَهُ اسْوَفَ يُرَىٰ ﴿

- 41. Ka dibna looga abaalmarin doono si buuxda.
- 42. Eebaa xaggiisana loo ahaan.
- 43. Eebe waakan wax ka qosliya kana oohiva.
- 44. Isagaana wax dila waxna nooleeya.
- 45. Isagaana abuuray labada nooc ee ah lab iyo dhaddigba.
- 46. Kana ahaysiiyay dhibic soo baxday.
- 47. Isagaana ahaysiin soo celinta kale.
- 48. Eebe isagaa wax Hodmiya isagaana wax faqiiriya.
- 49. Waana Eebaha xiddigga Shicra.

مُمَّ يُعِرَنهُ ٱلْجَرَآءَ ٱلْأُوْفَ ١ وَأَنَّ الَّهُ رَبِّكَ ٱلْمُنَّائِمَ لِلَّا

وَأَنَّهُ مُو أَمَاتَ وَأَخِيا هُ

وَأَنَّهُ مَلَقَ ٱلزَّوْجَيْنِ ٱلذَّكَّرُوۤ ٱلْأُنتُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مِن نُطُفَةِ إِذَا تُمَيَّزُ ﴿ اللَّهُ مِن نُطُفَةٍ إِذَا تُمَيِّزُ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

> وَأَنَّ عَلَيْهِ أَلْشَأَةً ٱلْأُخْرَى إِلَّا اللَّهُ مَا لَكُمْ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ مِن اللَّهُ وَأَنَّهُ مُواَغَنَىٰ وَأَقَنَىٰ ١

Aayadahani waxay caddayn sida Aayado badan oo kalaba in Naf walba laga abaal-marin waxay camal fasho, Nafna naf kale dambigeed ayna qaadaynin, Ruux walbana uu arki camalkiisa, xaalkuna wuxuu ku dhammaan Eebe xaggiisa.

Camar binu maymuun waxaa laga wariyay inuu yidhi: waxaa na dhexistaagay Macaad binu Jabal wuxuuna yidhi: Ree Awdoow waxaan ahay farriintii Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) idiin soo diray, waadna ogtihiin in Eebe loo ahaan, ama Janno ama Naar. waxaa wariyay Ibnu Abii Xaatim.

Eebana waa ka qosliyaha, ka oohiyaha, dilaha, nooleeyaha, abuuraha, soo celiyaha, Hodmiyaha, faqiiriyaha, iyo Eeba-ha Makhluuqaadka dhammaantood, ee waa in Ruux walba uu u darbadaa inuu la kulmi camalkiisa, macaan iyo khadhaadhba. An-Najm (36-49).

- 50. Eebe isagaa halaagay Caadkii hore.
- 51. Ivo Thamuudba waxna kama reebin.
- (Nabi Nuux) Qoomkiisiina horuu (uhalaagay), waxayna ahaayeen kuwa dulmi badan oo xadgudub badan.
- 53. Qoomkii (Nabi Luudhna) wuu riday (Eebe).
- 54. Wuxuuna ku daboolay wuxuu ku daboolay (oo caddibaad ah).
- 55. Teebaadse nicmooyinka Eebe shakinaysaan (kana doodaysaan) dadow.

وَأَنَّهُ وَأَهْلُكَ عَادًا ٱلْأُولَى ١

وَقَوْمَ نُوحٍ مِن قَبِلِّ إِنَّهُمْ كَانُواْ هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ (أَقُ

فَيأَىءَ الآهِ رَبُّكَ نُتَّمَارَىٰ ١

56. Kan (Nabiga iyo Quraankuba) waa dige ka mid ah u digayaashii hore.

57. Wayna dhawaatay Saacaddi Qi-yaame.

58. Wax Eebe ka soo hadhay oo ogna ma jiro (markay dhici).

59. Ma quraankanaad la yaaban-tihiin.

60. Ood qoslaysaan (idinkoo beenin) oydaanna ooyeynin (cabsi darteed).

61. Idinkoo waliba hilmaansan (islana wayn).

62. Ee dadow Eebe u sujuuda caabudana.

هَذَانَذِيرٌ مِنَ ٱلنَّذُرِ ٱلْأُولَىٰ ١

أَزِفَتِ ٱلْأَزِفَةُ ٢

لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةً ۞

أَفِينَ هَلْذَا ٱلْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ٢

وَتَضْحَكُونَ وَلَانَتِكُونَ إِنَّ

وَأَنتُمْ سَلِمِدُونَ ١

فَأَسْعُدُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا ١ ١

Eebe awooddiisa yaa wax walba ku jiraa, hadduu doonana wuu halaagaa Cidduu doono sida kuwaas Quraanku in badan ka warramay oo kale, maxaayeelay way kibreen'Nicmada Eebana way beeniyeen iyo xaqaba, saas daraadeed waa in Eebe laga yaabo, Qiyaamadana loo darbado, Quraankana la rumeeyo, kibir, isla wayni iyo qosol xaq ku beeninna la iska jiro, Sujuudda Eebe iyo cibaadadiisana la badiyaa, iyo xumaantaada oo laga ooyaa. Ibni Cabbaas wuxuu yidhi: waxaa Sujuuday Nabiga (naxariis iyo nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee) (markuu akhriyay) «An-Najm» waxaana la sujuuday Muslimiintii, Mushrikiintii, Jinni iyo insiba.

waxaa wariyay Bukhaari. An-Najm (50-62).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Waxaa dhawaatay Saacaddii (Qi-yaame), dayixiina wuu dillaacay.

 Hadday Gaaladu arkaan Aayad way ka jeedsadaan waxayna dhahaan waa Sixir daran. بِنْ _____ِ أَلْتُهُ ٱلرَّحْزُ ٱلرَّحِيَ

ٲڡؘٞڒؘؠؘؾٲڶڛۜٵۼڎؙۅۧٲۺؘقؘٲڵڡؘۜٮؘۯؙ۞ ۅٙٳڹڽؘۯۅ۫ٲٵؽڎؘؙؿڠ۫ڔڞٛۅٲۅؽڡؙٛۅؙڶۅٲڛڂڒؖڞؗٮٮٙؠڗٞٞ۞

- 3. Way beeniyeen (Nabiga iyo xaqa) waxayna raaceen Hawadooda, amar kastana wuxuu leeyahay meel uu ku sugnaado.
- 4. Waxaana ugu yimid dhab ahaan warar ku dheehan waano.
- 5. Waana Xigmad xeel dheer, maxaysa tari udigidi.
- 6. Ee iskaga jeedso (sugna) Maalinta mid dhawaaqaa uu ugu yeedhi wax daran.
- 7. Aragooduna wuu dullaysnaan, waxayna ka soo bixi Qubuurahooda iyagood moodid Ayax faafay.
- 8. Iyagoo u dagdagi dhawaaqaha xaggiisa, waxayna dhihi Gaaladu kani waa Maalin daran

وَكَ نَهُ وَاوَاتَ بَعُواَ اَهُواَ هَمْ وَكَ لَهُ وَا اَهُوا اَهُوا اَهُمْ وَكَ لَهُ الْمَرِمُ سَتَقِرُ الْ وَكَ الْمَرْمَ سَتَقِرُ الْ وَكَالَةُ اللّهِ عِلَى اللّهُ اللّهِ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ اللّهُ اللّهُ عَلَى اللّهُ الللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ اللّهُ الللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللل

Calaamooyinka Qiyaamada waxaa ka mid ah soo bixintii (Nabiga) (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee).

Gaaladuna wax kastoo ku tusin xaqnimada (Nabiga) «oy arkaanba way beeninayeen, iyagoo sixir iyo xumaanba ku sheegi, wax walbase meel uu ku dhammaaduu leeyahay, waase in la waana qaato lana raaco xigmada Quraanku sheegi inta ka horraysa Qiyaamada iyo abaal-marinta loona darbado Maalintaas wayn.

Waxaa laga wariyay Khaalid binu Cumayr inuu yidhi: waxaa khudbad noo akhriyay Rasuulkii Eebe Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee» Eebuuna ku mahadiyay kor ahaaye'wuuna ammaanay waxuuna yidhi (intaa ka dib Adduunyadii waxay ogaysiisay goyn'wayna jeedsatay, kamana hadhin wax yar oo la mid ah weel wax ku hadhay oo Ruuxu qaadanayo, waadna ka guuraysaan xaggeeda una guuraysaan Daar aan tagaynin, ee ka guura idinkoo wata camalkiinna khayrka badan, waxaa naloo sheegay in dhagax lagu tuuray salka Jahannamo uuna sii socon Toddobaatan Sano isagoon salka gaadhin, Wallahi in la buuxin'Ma la yaabteen? Wallaahi waxaa naloo sheegay in Jannada labadeeda Albaab loo socdo Afartan Sano, waxaana iman Maalin ay cidhiidhi la buuxdo. Waxaa wariyay Imaam Axmad Binu Xambal. Al-Qamar (1-8).

- 9. Waxaa beeniyay (xaqa) iyaga hortood (Nabi) Nuux Qoomkiisii, waxay beeniyeen Addonkanagii, waxayna dheheen wuu waalanyahay,waana la guulguulay, «oo la canaantay».
- 10. Eebuuna tuugay inuu tabaryaryahay oo u gargaaro.
- 11. Markaasaan ku furay Albaabbada Samada (Cirka) Biyo badanna ka keenay.

﴿كَذَبَتْ مَلَهُمْ قَوْمُ نُوجٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَحْنُونٌ وَازْدُحِرَ ﴿

فَدَعَا رَبِّهُ أَنِّي مَغُلُوبٌ فَٱنكَصِرُ ١

فَفَنَحْنَآ أَبُوْبَ ٱلسَّمَآء بِمَآءِ مُنْهُمِرٍ ١

12. Dhulkana Eebaa ka dillaaciyay ilo, wayna kulmeen biyihii amar la qadaray dartiis.

- 13. Waxaanna ku xambaaray Nabi Nuux (Doon) Looxyo iyo Musbaarro leh
- 14. Kuna socota ilaalintanada si loo abaalmariyo cidda Gaalowday.
- 15. Waxaan uga tagnay (yuu Eebe yidhi) Calaamad (lagu waantoobo) ee ma jirtaa cid wacdoomi (oo wax xusuusan).
- 16. Seese yahay Caddib Eebe iyo digiddiisu.
- 17. Waan fududaynnay Quraanka xusuus darteed ee ma jirtaa cid wacdoomi.

وَفَجَّرَنَاٱلْأَرْضَ عُنُونَافَٱلْنَقَىٱلْمَاءُ عَلَيَٓ أَمْرٍ قَدْفَدُرَ ۞ وَحَمَلْنَهُ عَلَىٰ ذَاتِٱلْوَجِ وَدُسُرِ۞

> تَغْرِي إِلَّمْيُنِنَا جَزَآءَ لِمَن كَانَ كُفِرَ ۞ وَلَقَد تَرَكُنُهَا ٓءَايَةً فَهَلْ مِن مُذَّكِرٍ ۞

> > فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ١

وَلَقَدْ يَشَرَّنَا ٱلْقُرْءَ انَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ١

Qisada (Nabi) Nuux iyo qoomkiisii wax badanbuu Quraanku sheegay, si loogu waana qaato'falkoodii xumaana looga leexdo, samaantana la falo, Quraanka Eebe fududeeyayna la raaco'laguna dhaqmo wanaaguu u yeedhi. Ibnu-Cabbaas wuxuu yidhi: Haddaan Eebe u sahlin Quraanka Carrabka Aadamiga Ruux khalqiga ka mid ah ma kareen inuu ku hadlo kalaamka Eebe. Al-Qamar (9-17).

- 18. Caadna way beenisay (xaqii), seese noqotay caddibaaddii Eebe iyo u digiddiisii
- 19. Waxaan ku dirray korkooda dabayl qabaw daran Maalin baasaysan dhexdeed oo Joogta ah.
- 20. Oo dadka siibaysa sida Timir gunteedii la rujiyay.
- 21. Seese ahaa caddibaaddii Eebe iyo u digiddiisii.
- 22. Waxaan ufududaynay Quraanka xusuus darteed ee ma jirtaa cid ku wacdoomi.
- 23. Waxaa beenisay (xaqii) loogu digay Thamuud.
- 24. Waxayna dheheen ma Ruux dad ah oo naga mid ah yaan raacaynaa, markaas waxaan ku sugannahay baadi iyo dhibaato.

كَذَّبَتْ عَادُّنَّ كَيْفَ كَانَ عَذَابِ وَنُذُرِ ١

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمْرِ (اللَّهُ)

تَزِعُ ٱلنَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَغْلِمُنْقَعِرِ ١

فَكَيْفَكَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ١

وَلَقَدْيَسَرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلدِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرِ

كَذَّبَتْ نَمُودُ بِٱلنُّذُرِ ١

فَقَالُوَّاأَبَشَرًا مِّنَّاوَحِدًا نَّتَيِّعُهُۥ إِنَّاۤ إِذَا لَّفِي ضَلَالوَسُعُر ﴿ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَىٰهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَىٰهِ اللَّهِ اللَّهِ عَلَىٰهُ ال

- 25. Ma isagoo na dhexjoogaa waxyi lagu soo dajiyay, saas ma aha ee waa beenbadane kibirlow ah.
- 26. Way ogaan doonaan barri cidda beenbadane kibirlow ah.
- 27. Hashii Annagaa soo bixinnay Jirrabkooda dartiis, Ee sug kuna samir.
- 28. Una warran in biyuhu yihiin qayb (iyaga iyo Hasha), cidbana maalin gaara leedahay.
- 29. Waxay u dhawaaqeeen saaxiibkood hashiina wuu dilay.
- 30. Seese ahaa caddibaaddii Eebe iyo u digiddiisii.
- 31. Dhawaaq kaliyaan ku siidaynay, waxayna la mid noqdeen jabad burburay.
- 32. Quraankana waan u fududaynay xusuus darteed ee ma jirtaa cid ku wacdoomi.

أَءُلْقِيَ ٱلذِّكُرُ عَلَتِهِ مِنْ بَنْنَا بَلْ هُوَكَذَّاتُ أَشُرٌّ ١٠٠٠

سَيَعْ اَمُونَ غَدُامِّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ ١

إِنَّا مُرْسِلُواْ ٱلنَّافَةِ فِنْنَةً لَّهُمْ فَأَرْبَقَتْهُمْ وَٱصْطَبْرِ ﴿ اللَّهُ اللَّهِ اللَّ

وَنَبَتْهُمْ أَنَّ ٱلْمَاءَ قِسْمَةُ إِنَّا لَهُمْ كُلُّ شِرْبِ تُعْفَدُ اللَّهُ

فَنَادَوْاْصَاحِبُهُمْ فَنَعَاطَىٰفَعَقَرَ 🕮 فَكُفُكَانَ عَذَابِي وَنُذُرِثُ

إِنَّا أَرْسَلْنَاعَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَحِدَةً فَكَانُواْ كَهَشِهِ ٱلْمُحْنَظِرِ اللهِ

وَلِقَدُيْمَ رَنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِفَهَلُ مِن مُذَّكِر ﴿

Qisooyinkan iyana saasoo kale yuu Quraanku meela badan ugu sheegay, Murtiduse waa in wanaag la raaco, xumaanta iyo madax adayggana laga leexdo iyo ma ruux banii Aadam ah yaa na hanuunin, xaqa umbaa wax la raaca ah. Al-Qamar (18-32).

- 33. Way beeniyeen Qoomkii (Nabi-Luudh) u digiddii.
- 34. Waxaana ku dirray korkooda Dabayl Dhagaxyo wadata, waxaanse ka nabadgalinnay (Luudh) ehelkiisii (rumeeyay) goor Aroor ah.
- 35. Nicmad xaggannaga ka timid darteed, saasaana u abaalmarinnaa ciddii mahadisa (Eebe).
- 36. Nabi-Luudh wuxuu uga digay qoomkiisii qabashadannada (daran), wayse shakiyeen digiddaas.

انَّآأَرْسَلْنَاعَلَتُهُمْ حَاصِبًا إِلَّاءَالَ لُوطِّ

نَعْمَةً مِّنْ عِندِنَاْ كَذَلِكَ غَرِي مَن شَكَرَ ﴿ ١

وَلَقَدْ أَنَذُوهُم يُطْشَ تَنَا فَتَمَارَوْاْ بِٱلنَّذُر شَ

37. Waxayna dooneen martidiisii (inay xumeeyaan) markaasaan indhaha tirray, waxaana lagu yidhi dhadhamiya caddibaadda Eebe iyo digiddiisa.

- 38. Waxaa ku waabariistay caddibaad sugan.
- 39. Waxaana lagu yidhi dhadhamiya caddibaadda Eebe iyo digiddiisa.
- 40. Waan fududaynay Quraanka xusuus darteed ee ma jirtaa cid wacdoomi.
- 41. Fircoon iyo ehelkiisii waxaa uyimid digid.
- 42. Wayna beeniyeen Aayaadkannagii dhammaanteed, markaasaan u qabannay si xoog iyo awood leh.

وَلَقَدُّ زَوَدُوهُ عَنضَيْفِدِ ِ فَطَمَسْنَاۤ أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُواۡ عَذَابِ وَنُذُرِ ۞

وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌ ﴿

فَذُوقُواْ عَذَاهِ وَنُذُرِ ١

وَلَقَدْ يَسَرُّنَا ٱلْقُرْءَ انَ لِلذِّكْرِفَهَلْ مِن مُذَّكِرٍ ۞

وَلَقَدْجَاءَ ءَالَ فِرْعَوْنَ ٱلنَّذُرُ ١

كَذَّبُواْ بِاينِيِّنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْنَدِرٍ ١

Sidoo kale Qoomkii Nabi-Luudh iyo falkoodii xumaa, iyo Fircoon iyo islawaynankiisii wax badanbay Quraanka ku soo arooreen, mana qarsoona waxay ku dambeeyeen, xumaanlowna saas ha fisho. Al-Qamar (33-42).

- 43. Ma Gaaladiinnan baa ka khayr badan kuwaas mase dambi la'aanbaa idiin ku sugan Kutubta.
- 44. Mase waxay dhihi koox guulaysan yaanahay.
- 45. Waa la jabin kooxda, Dabadayna jeedin.
- 46. Saacadda (Qiyaame) yaa ballan u ah, Saacadduna iyadaa daran oo khadhaadh.
- 47. Kuwa dambiilayaasha ah baadi iyo fogaansho yay ku suganyihiin.
- 48. (Waxaana lagu dhihi) Maalinta Naarta WajiWaji loogu ridi dhadhamiya taabashada Saqara.
- 49. Wax kasta waxaan ku abuurray qadar.
- 50. Amarkannaguna ma aha mid mooyeen sida Ilbidhiqsi.

أَكُفَّارُكُوْ خَيْرٌ مِنْ أُولَتِهِكُوا أَمْلَكُو بَرَآءَةٌ فِٱلزَّبِرِ ١

أَمْ يَقُولُونَ نَعَنُ جَمِيعٌ مُنْكَصِرٌ ١

سَيْهُزَمُ ٱلْجَمْعُ وَيُولُونَ ٱلدُّبُرَ

بَلِٱلسَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَٱلسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُ ١

إِنَّ ٱلْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالِ وَسُعُرِ اللَّ

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي ٱلنَّارِ عَلَى وُجُوهِ فِي مُ ذُوقُواً ٢٠٠٠ ٢٠ مَرَدُ

إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَهُ بِقَدَرِ (إِنَّا

وَمَآ أَمْرُنَآ إِلَّا وَحِدَّةٌ كَلَمْجٍ بِٱلْبَصَرِ ٥

- 51. Dhab ahaan baan u halaagnay kuwa idin la mid ah, ee wax waantoobi ma iiraa.
- 52. Wax kastoo dadku falo wuxuu ku suganyahay Kutubta.
- 53. Wax kastoo yar ama waynna waa qoranyahay.
- 54. Kuwa dhawrsadana waxay gali Jannooyin iyo wabiyaal.
- 55. Meel la fadhiisto oo xaq ah oo Eebaha awoodda leh agtiisa ah (yaa u sugnaatay).

وَلَقَدُ أَهْلَكُنَا أَشَّبَاعَكُمْ فَهَلَّ مِن مُّذَكِرٍ ۞ وَكُلُّ شَيْءِ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ ۞ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْنَظِرُ ۞

إِنَّ الْمُنْقِينَ فِي جَنَّتِ وَنَهُرِ ۗ فِمَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَمَلِيكِ مُقَنَدِرٍ ۞

Gaaladii reer Makaad iyo xaq diidayaashuba kama wanaagsana Gaaladii hore ee la halaagay, Ruux iyaga ka mid ah oo xumaan la'aan Eebe u ballanqaadayna ma jiro, xoog ku faanna qiimo ma leh, immisaa jabtay cid is bidaysay tiro iyo tayaba, xusuuso Maalintii Badar ee Muslimiinta iyo Gaaladu kulmeen iyo Maalmihii ka dambeeyayba, waxayna ku tusin xaqnimada quraanka iyo siduu Eebe ballankiisii u oofiyay, waxaase Gaalo jab Adduun u sii dheer caddibaadda Qiyaame iyo Naarta Saqara.

Eebeheenna wax walbaba qadarbuu ku ahaysiiyay, wax ku culusna ma jiro, wax walbana Kitaab-buu ku yaallaa, kuwa dhawrsadana wuxuu ku abaalmarin Janno iyo sharaf, iyo meel la fadhiisto meeja u fiican. Waxaa laga wariyay Cabdullaahi binu Cumar in Rasuulkii Eebe yidhi (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee)(Ummad la arko waxay leedahay Majuusi, Majuusiga Ummaddaydu waa kuwa dhihi Qadar ma jiro, Hadday bukoodaan ha booqannina, hadday dhintaanna ha u tagina). waxaa wariyay Imaam Axmad Binu xambal.

Hadalkii Nabiga ee saxiixa ahaana waa: (Eebe kaalmayso hana cajisin, haddii wax kugu dhaco dheh waa qadar Eebe wuxuu doonayna wuu falay, Hadhihin haddaan falilahaa sidaas waxay noqonlahayd sidaas, qoomammo waxay furtaa fal shaydaan). Al-Qamar (43-55).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee Naxariis Guud iyo Mid Gaaraba Naxariista:

- 1. (Eebaha) Raxmaan ah.
- 2. Wuxuu baray (Nabiga iyo dadka kalaba) Ouraanka.
- 3. Dadkana wuu abuuray.
- 4. Wuxuuna baray dadka (Hadalka).

بِسْ إِللَّهِ الرَّحِيرِ

ٱلرَّحْمَنُ ۞

عَلَّمَ ٱلْقُرْءَانَ ١

خَلَقَ ٱلْإِنسَانَ ٢

عَلَمُهُ ٱلْبِيَانَ ١

- 5. Qorraxda iyo dayaxuna waxay ku socdaan xisaab.
- 6. Xiddigga iyo Geedkuba way Sujuudaan (Eebe Dartiis).
- 7. Samadana Eebaa koryeelay, Garsoorna wuu dajiyay.
- 8. Si aydaan uga gudbin Caddaa-ladda.
- 9. Miisaanka ku hagaajiya Caddaalad, hana nusqaamininna.
- 10. Dhulkana Eebe wuxuu u dajiyay khalqiga.
- 11. Dhexdiisa waxaa ah Faakihad (khudaar) iyo Timir Fiido leh.
- 12. Xubuubna (midho) ball leh iyo udgoona wuu abuuray.
- 13. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan (Insi iyo Jinniyow).
- 14. Dadka Eebaa ka abuuray dhoobo Jilay oo kale ah.
- 15. Jaankana wuxuu ka abuuray ololka Naarta.
- 16. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.

ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ بِحُسْبَانِ ۞ مَالنَّحْهُ مُالثَّ حُهُدَّ حُرَانِ ۞

وَٱلسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ ٱلْمِيزَاتَ ٢

أَلَّا نَظْغَوا فِي ٱلْمِيزَانِ ١

وَأَقِيمُواْ الْوَزْكَ بِالْقِسْطِ
وَلَا تُحُيِّرُواْ الْمِيزَانَ ٥

وَٱلْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ٢

فِيهَا فَكِكُهَةٌ وَٱلنَّخُلُ ذَاتُ ٱلْأَكْمَامِ اللَّهِ وَٱلْمَتُ ذُو ٱلْمُصَفِّ وَ ٱلدَّيْحَانُ اللَّهِ

فَيِأَيِّ ءَالآءِ رَبِّكُمَا تُكَدِّبَانِ

خَلَقَ أَلْإِنسَنَ مِن صَلْصَـٰ لِكَالْفَخَـادِ اللهِ وَخَلَقَ ٱلْجَانَ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّادٍ اللهِ

فَيِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَاتُكُذِّ بَانِ ١

Eebe wuxuu ku billaabay Magaciisa Raxmaan ah, iyo Nicmooyin badan oos ugu nicmeeyay khalqigiisa, sida Quraanka uu baray Addoomadiisa, Abuuridda, hadalka, Qorraxda, Dayaxa, Xiddigaha, Geedaha, Cirka, Dhulka iyo Caddaaladda uu soodajiyay, Saas daraadeed yuu ku soo celceliyay Suuraddan u digidda beeninta Nicmooyinkiisa.

Jaabir waxaa laga wariyay Eebe ha ka raalli noqdee inuu yidhi: Waxaa u Soo baxay Rasuulkii Eebe Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee Asaxaabtiisii, wuxuuna ku akhriyay Suuratu-Rraxmaan billawgeeda ilaa dhammaadkeeda, markaasay aamuseen wuxuuna yidhi: (Waxaan ku akhriyay Suuradan Jinniga Habeenkii Jinniga, iyagaana idinka fiicnaa Raddinta (Jawaab), markastoon imaaddo hadalka Eebe Sarreeye: (Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan) waxay dhahaan: Mid Nicmadaada ka mid ahna Eebahannow beeninmayno Adaana mahad iska leh). waxaa wariyay Tirmidi. Ar-Raxmaan (1-16).

17. Ilaaheen waa Eebaha Labada Qorrax ka soo bax iyo Labada Qorrax u dhac. رَبُ ٱلْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ ٱللَّغْرِيَيْنِ ﴿ إِنَّ اللَّهُ

naysaan.

- 19. Eebe waan kan Labada Badood dariseeyey iyagoo kulmi.
- 20. Dhexdoodana yeelay soohdin (kala reebta) iskumana xadgudbaan.
- 21. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 22. Waxaa lagala baxaa Baddaas Lu'Lu' iyo Murjaan (Jawhar).
- 23. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 24. Eebe waxaa u sugnaaday Doomaha socda Badda oo Buuro la mid ah.
- 25. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 26. Dhammaan waxa (Dhulka) korkiisa ah wuu tagi.
- 27. Waxaase hadhi Eebaha wayn ee sharafta leh.
- 28. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.

فَيِأَيَءَ الآءِ رَبِيكُمَا تُكَذِّبَانِ ۞

مَرَجَ ٱلْبَحْرَيْنِ يَلْنَقِيَانِ ﴿

يَنْهُمَا بَرْزَخُ لَا يَغِيَادِ ٢

فَيِأَيَّ الآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

يَغَرُجُ مِنْهُ مَا ٱللَّوْلُوْوَ ٱلْمَرْجَاكُ

فَبِأَيْءَ الآءِ رَبِكُمَا تُكَذِّبَانِ

وَلَهُ ٱلْجَوَارِ ٱلْمُسْتَاتُ فِ ٱلْبَحْرِكَٱلْأَعْلَمِ

فَيِأَيْءَ الآءِ رَيِكُمَا تُكَذِّبَانِ

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانِ اللهِ

وَيَنْفَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَالِ وَٱلْإِكْرَامِ ﴿

فَيِلَيَّ ءَا لَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۞

Qorraxdu halkay ka soo muuqato, ama ku qarsoonto, badaha aan isku khaldamaynin Jowharta lagala soo baxo, Doomuhuna dhex sabbeeyaan iyo khalqiga intiisa kalaba Eebaa iska leh, isagaana maamula, wax kasta oo Dhulka ku dul-noolna wuu tagi oo dhiman, wax Eeba ka soo hadhay oo joogi ama baaqi ahaanna ma jiro, saa darteed. waa in la hormarsadaa camal wax tara maalinta aan Naf kale wax taraynin in Eebe doono mooyeen. Ar-Raxmaan (17-28).

- 29. Waxaa Eebe wax waydiista Samada iyo Dhulka waxa ku sugan, goorwalbana wuxuu maamuli arrin.
- 30. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 31. Waana idin xisaabin si dhab ah Insi iyo Jinniyow.
- 32. Nimcooyinka Eebana teebaad beeninaysaan.

ؽۺؙڬؙؙۿۥؙڡؘن؋ۣٲڶۺؘۘؠؘۅؘٮؘؚۅؘٲڵٲۯۻ۠ۘػؙڶٙؿٝۄؚۿۅؘڣۺٙٲٚۏ۪۞ ڣؘٟٲؾٙٵڵٳٙ؞ڒؽؚػؙٛڡٵؿؙػڐؚؠٵڽؚ۞ ڛؘڹؘۿؙٷؙڶػؙؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗؗڴٲڶؿؙڡۜڵۮۣ۞

فَيِأَيِّ ءَالَّآءِ رَبِّكُمَا ثُكَذِّ بَانِ ١

33. Jinni iyo Insiyow haddaad kartaan inaad ka baxdaan Samada Jahooyinkooda iyo Dhulka ka baxa, kamana bixikartaan xujo la'aan.

- 34. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 35. Eebe (hadduu doono) wuxuu idinku diri Olol Naar ah, iyo Maar (la dhalaaliyay) umana gargaarsanaysaan.
- 36. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 37. Markay Samadu dillaacdo oy noqoto ubax guduudan oo subag la mid ah (dhalaasho) markaas dadkaa la abaalmarin).
- 38. Nimcooyika Eebe teebaad beeninaysaan.
- 39. Maalintaas Ruux la warsan dambigiisa Insi iyo Jinniba ma jiro.
- 40. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.

يَمَعْشَرَا لِجِنِ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنفُذُواْ مِنْ أَفْطَارِ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُواْ لَانَنفُذُونَ إِلَّا بِشُلْطَنِ ﴿ ثَنِّ فِيَاتِي َ الْاَدِ رَبِّكُمُا تُكَذِّ بَانِ ﴿ ﴾ فِيَاتِي َ الْاَدِ رَبِّكُمَا تُكَذِّ بَانِ ﴿ ﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظُّ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْنَصِرَانِ (١٠٠٠)

فَيِأَيِّ ءَالَآءِ رَبِّكُمَا تُكَدِّبَانِ ۞

فَإِذَا ٱنشَقَّتِٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَٱلدِّهَانِ ﴿

فَيِأَيَّ ءَالْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿

فَوْمَهِ ذِلَّا يُشْتَلُعَن ذَنْبِهِ ٤ إِنسُّ وَلاَجَانُّ ﷺ

فِيَأَيَّ ءَالْآءِ رَيِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ١

Cidwalba way ubaahantahay Ilaaheed, cir iyo Dhul iyo meel kastaba ha joogtee, Eebana isagaa goor walba maamula khalqigiisa, isagaana xisaabin Qiyaamada, wax awood ah ama xoog ah oo ilaahay lagaga hortagaana ma jiro, iyo wax ka carari kara midna, xumaanlowgana wuxuu ku abaal-marin xumaan, wax gargaara ahna ma helo maalinta xisaabta iyo Qiyaamaha, Eebana wax kama qarsoona cidna wax ma warsado Maalinta abaal-marinta. Ar-Raxmaan (29-40).

- 41. Dambiilayaasha waxaa lagu aqoonsan astaamahooda, waxaana la qaban Foodda iyo gommadaha (Naartaana lagu tuuri).
- 42. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan,
- 43. Tani waa Jahannamadii ay beeniyeen Dambiilayaashu (yaa lagu dhihi).
- 44. Waxay ku meereysan Jahannamo iyo biyo kulayl daran dhexdooda.

يُعْرَفُ ٱلْمُجْرِمُونَ بِسِيمَهُمْ فَيُؤْخَذُ بِٱلنَّوَصِى وَٱلْأَقْدَامِ (نَا)

فَإَيَّ ءَالآءِ رَبِّكُمَاتُكَدِّبَانِ

هَذِهِ - جَهَنَّمُ ٱلَّتِي يُكَذِّبُ بِهَاٱلْمُجُرِمُونَ

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ءَانِ (ا

- 45. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 46. Ruuxii ka yaaba Eebe hor istaaggiisa wuxuu mudan Laba Janno.
- 47. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 48. Jannooyinkaas oo midabyo leh (iyo Laamo).
- 49. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 50. Waxaa laga helaa ilo socda.
- 51. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 52. Waxaa laga helaa nooc kasta oo Faakiha ah (Khudaar ah).
- 53. Nimcooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.

فَيِأَيِّ ءَالآءِ رَبِّكُمَا ثُكَدِّ بَانِ ١

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّنَانِ (إِنَّ)

فَيِأَيْءَ الآهِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

ذَوَاتَا آفَنَانِ

فَيِأَيّ ءَالآءِ رَبِّكُمَاتُكَدِّ بَانِ

ڣۣؠؠٵۼۛؽٵۏۼٙڔۣٵۏ۞ ڣٲؽٙٵڵٳۤ؞ۯؾػؙٵؾؙٛػؘۮٵڽ۞

فِيهِمَامِن كُلِّ فَكِكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الله

فِأَيَّ ءَالآءِ رَيِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٢

Sama falaha iyo xumaan faluhu iskuma qasna Eeba agtiisa, waxaana dambiilaha lagu aqoonsan calaamooyinkiisa, ciqaab iyo Naarta Jahannama oo lagu tuurana wuu la kulmi, taasoo uu dhexmeereysan, lamana dulmiyin ee isagaa xaqa beeniyay, Ruuxiise ka yaaba Eebe la kulankiisa iyo xisaabtiisa waxaa lagu abaalmarin Janno wanaag ku dhanyahay, Nicmooyinka Eebeheen waa in lagu mahadnaqo khayrkana loogu kaalmaysto. Ar-Raxmaan (41-53).

- 54. Waxay ku dangiigsan (ehlu Jannuhu) Gogol ay tahay hoosteedo istabraq (xariir) Midhaha Jannooyinku waa u dhawyihiin.
- 55. Nicmooyinka EebeTeebaad beeninaysaan.
- 56. Jannooyinka iyo Firaashka waxaa ku sugan Haween Indha waawayn oo dhawrsoon oosan taabanin horay Insi iyo Jinni midna.
- 57. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 58. Waxaad moodaa Haweenkaas Yaaquut iyo Murjaan (Jawhar midab leh).

مُتَّكِينَ عَلَىٰفُوْشِ بَطَآيِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَى ٱلْجَنَّائِينِ دَانِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّه

فَيِأْيِّ ءَا لَآءِ رَتِيكُمَا تُكَذِّبَانِ ٥

فِيِنَ قَصِرَتُ ٱلطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسُّ فَبْلَهُمْ وَلَاجَانَ ُ الْشَّ

فِيَأَيِّ ءَالآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ٥

كَأَنَّهُنَّ ٱلْيَاقُوتُ وَٱلْمَرْجَانُ ۞

- 59. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 60. Wanaag abaalkiisu soo wanaag ma aha.
- 61. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.

فِيَأَيَّ ۽َ اَلآءِ رَيِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۞ هَ لُ جَ زَاءُ ٱلْإِحْسَنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَنُ ۞ فِيَأَيِّ ءَ الآءِ رَيِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۞

Adduunku waa Guri shaqo, Aakhirana waa Guriga abaal-marinta, Suuraddanna wax badan yuu Ilaaheen kaga warramay jannada iyo tilmaameheeda, iyo wanaaggeeda, iyo in ehlu Jannuhu ku noolaan khayr iyo Nicmo, iyo wax kasta oo wanaag ah, Eebaana ku abaal mariyay Nicmadaas, maxaa yeelay wanaag abaalkiisu waa wanaag.

Juz' 27

Anas Binu Maalik waxaa laga wariyay inuu yidhi: Rasuulka Eebe yaa akhriyay Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: (Wanaag Abaalkiisu soo wanaag ma aha) wuxuuna yidhi: «Ma ogtihiin wuxuu Eebihiin yidhi?» waxay dheheen: Eebe iyo Rasuulkiisaa og, wuxuu yidhi: «wuxuu leeyahay Ruuxaan ugu Nicmeeyay Eebe aqoonsi abaalkiisu waa Janno». waxaa shegay Bagawi. Ar-Raxmaan (54-61).

- 62. Waxay heli Labadaas Janno ka so-kow kuwa kale.
- 63. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 64. Waana Laba Jannoo madow (cagaaran).
- 65. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 66. Waxaa dhexdeeda ah Laba ilood oo burgan.
- 67. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 68. Dhexdooda waxaa ah Faakihad (khudrad) iyo Timir iyo Rummaan.
- 69. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 70. Dhexdooda waxaa ah Haween khayr leh oo Quruxsan.
- 71. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 72. Waa Haween Indhacad oo Gurigooda jooga.

وَمِن دُونِهِ مَاجَنَّنَانِ ۞

فَإِنَّ عَالاَةٍ رَبِّكُمَا أَنْكَذَبَانِ ۞

مُدُهَا مَنَانِ ۞

فِإِنَّ عَالاَةٍ رَبِّكُمَا أَنْكَذَبَانِ ۞

فِيهِ مَا عَيْنَانِ نَضَّا خَنَانِ ۞

فِيهِ مَا عَيْنَانِ نَضَّا خَنَانِ ۞

فِيهِ مَا فَيْكُمَةٌ وَغَلُّ وَرُمَّانُ ۞

فِيلَانَ عَالاَةٍ رَبِّكُمَا أَنْكَذَبَانِ ۞

فِيلِنَ خَبْرَتُ حِسَانٌ ۞

فِيلِنَ خَبْرَتُ حِسَانٌ ۞

فِيلِنَ خَبْرَتُ حِسَانٌ ۞

فَإِنِي مَا لَا عَرَيْكُمَا أَنْكَذَبَانِ ۞

فَيلِنَ خَبْرَتُ حِسَانٌ ۞

فَإِنِي مَا لَا عَرَيْكُمَا أَنْكَذَبَانِ ۞

فَيلِنَ خَبْرَتُ حِسَانٌ ۞

خُرُرٌ مَقْصُورَتُ فِي الْإِيَامِ ۞

حُرُرٌ مَقْصُورَتُ فِي الْإِيَامِ ۞

حُرُرٌ مَقْصُورَتُ فِي الْإِيَامِ ۞

- 73. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 74. Waa Haween uusan horay u taabanin Insi iyo Jinni midna.
- 75. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- 76. Waxayna ehlu-Jannuhu ku dangiigsan Barkimo cagaaran iyo Gogol Quruxsan,
- 77. Nicmooyinka Eebe teebaad beeninaysaan.
- Waxaa barakadiisu badnaatay
   Magaca Eebaha wayn ee shrafta leh.

فِإِلَى ءَالآءِ رَبِكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿

فَيِأَيَّ ءَ الْآءِرَيِّكُمَا ثُكَدِّبَانِ ٥

مُتَّكِدِينَ عَلَىٰ رَفْرَفِ خُضْرِ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانِ (١٠)

فِإَي ءَالآءِرَيِّكُمَاثُكَذِّبَانِ۞

نَبْرَكَ أَسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَالِ وَٱلْإِكْرَامِ ﴿

Saasoo kale waxay Aayadahani ka qisoon Jannada iyo ehelkeeda iyo waxa wanaag ah ee Eebe ku dhammeeyay, waxayna Suuraddu ku soo uruursatay markay wax badan soo Celcelisay Nicmada Ilaahay iyo inaan la beeninin waynida Ilaaheen iyo sharaftiisa, waxaana waajib ah in si dhab ah loo qaddariyo loona caabudo, maxaa yeelay waa Ilaaha Adduunkiyo Aakhiraba, Ee mu'miniinta u naxariista, Dambiila-yaashana ka aarsada.

Waxaa la waydiiyay Xasanul-Basri hadalka Eebe Sarreeye (Gogol quruxsan) Wuxuuna yidhi: Waa Gogosha ehlu-Jannaha ee Aabihiin waayee doona. Ar-Raxmaan (62-78).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Markay Qiyaamadu dhacdo.
- 2. Dhiciddaas wax beenin ma jiro (markay arkaan).
- 3. Waana (mid) hoos u dhiga kor u dhiga ah.
- 4. Marka la gilgilo Dhulka gilgilid.
- 5. Buurahana la ridgo.
- 6. Oy noqoto boodh Firdhisan.

إِذَا وَقَعَت ٱلْوَاقِعَةُ

لَيْسَ لِوَقْعَنِهَا كَاذِبَةً ۞

فَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ ٢

إِذَارُجَّتِٱلْأَرْضُ رَجَّا ۞

وَبُسَتَتِ ٱلْحِبَ الْكِبَسَا ١

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ١

7. Ood ahaataan Saddex nooc, (markaasaa dadka la soo bixin).

- 8. Kuwa midigta mari (waa Ehlu-Jannehee), ma taqaan kuwa midigta mari.
- 9. Iyo kuwa bidixda mari (waa ehlu-Naarkee) ma taqaan kuwa Bidixda ma-
- 10. Iyo kuwii aad u hormaray.
- 11. Waa kuwa Eebe dhaweeyay.
- 12. Waxayna gali Jannooyin Nicma leh.
- 13. Waana Koox ka mid ah kuwii hore.
- 14. Iyo wax yar oo ka mid ah kuwii dambeeyay.
- 15. Sariiro Dahab laga sameeyay yayna ku sugnaan.
- 16. Oy kuna dangiigsan korkeeda iyagoo is qaabili.

وَكُنتُمُ أَزُورَجًا ثُلَاثَةً ٢

فَأَصْحَنْ ٱلْمُنْمَنَةِ مَآأَضَحَنْ ٱلْمَيْمَنَةِ ١

وَأَصِيدُ لِلْهُ وَمُ وَمَا أَصِيدُ لِلْهُ عَمَا أَصِيدُ الْمُشْعَمَةِ (أَنَّ)

وَالسَّنفُونَ السَّنفُونَ اللَّهُ

أُوْلَتِكَ ٱلْمُقَرَّبُونَ إِنَ

في جَنَّلت ٱلنَّعَدِ ﴿

ثُلَّةً مِن أَلِأً وَ لِنَ إِنَّا

Maalinta Qiyaame waa magacyo badantahay, waynideeda iyo dhibkeeda darteed, dhab-ahaanbayna u iman markaasay cid walba rumayn, maxayse tari rumayni waqtigaas, waxaana dhaca Maalintaas dad kor loo qaado oo la sharrifo iyo mid hoos loo dhigo oo la dulleeyo, dadkuna wuxuu noqon Saddex Qaybood, kuwa aad u hormaray iyo kuwo Kitaabkooda Midigta ka qaadan, iyo kuwo xun oo Jidka Jahannama Qaadi, saas darteed yey waajib tahay inuu u darbado Ruux walba Maalintaas, kana fiirsado Kooxduu noqon isagoo Eeba ku xidhan.

Cusmaan Binu Suraaqa wuxuu sheegay: In Saacadda Qiyaame hoos Ugu dhigi Naarta Cadowga Eebe, Jannaduna kor ugu qaadi Awliyadiisa. Al-Waaqicah (1-16).

- 17. Waxaa la dhex wareegi wiilal waari.
- 18. Koobab iyo kildhiyo iyo weel uu ka buuxo macaan socda.
- 19. Madax xanuun iyo caqlitagid midna ma leh.
- 20. Faakihaday «khudaartay» doonaanna way heli.

لَّا يُصَدِّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِ فُونَ ا

وَفَكِكُهُ مِي مَا اللَّهُ خُدَّرُوكَ ١٩

عُرُبًا أَثْرَابًا

37. Oy is jecelyihiin (Raggooda) simanna.

21. Iyo Hilib Shimbir oo kay rabaan ah.	وَلَحْوِطَهْرِمِمَّايَشْتَهُونَ ١
22. Iyo Haween Janno oo Indha cadcad.	وَحُورُ عِينٌ 📆
23. Ood mooddo Jawhar la ilaaliyay.	كَأَمْثَـٰلِٱللَّوَٰلُوآلۡمَكُنُونِ۞
24. Waana abaalmarin waxay Camalfali jireen (oo wanaag ahaa).	جَزَآءَ بِمَا كَاثُواْ يَعْمَلُونَ ١
25. Kumana maqlaan Jannada hadal micno darra iyo dambi midna.	لَايَسْمَعُونَ فِيهَالَغُوا وَلَا تَأْثِيمًا ١٠
26. Waxayse ku Maqli Salaan (dhexdooda ah).	إِلَّا فِيلَا سَلَنَا اسْلَنَا اللَّهُ
Waxaas wanaag iyo Janno ah waxaa Eebe u darbay Koox ka mi hormaray wanaagga iyo khayrka, waxayna muujin Arrintaasu inaya inkastoy mid waliba ku filantahay ehelkeeda. Nicmada Aakhiro iyo madax xanuun ma leh.	n darajada Jannadu isku mid ahayn, cabbitaankeedu midna xanuun iyo
Ibnu-Cabbaas waxaa laga wariyay inuu yidhi: Khamrada (Addu «Waalli, Madax xanuun, Mantag iyo Kaadi». Al-Waaqicah (17-26).	unka) afar arrimoodbay leedahay
27. Kuwa Midigta mari, Ma taqaan	\$ 24 . 25 . 24 . 15
kuwa midigta.	وَأَصْعَبُ ٱلْيَمِينِ مَآ أَضْعَبُ ٱلْيَمِينِ
	وَأَصْعَابُ أَلْيَمِينِ مَا اصْعَابُ الْيَمِينِ ﴿ وَأَصْعَابُ الْيَمِينِ ﴿ وَاصْعَابُ الْيَمِينِ ﴿ وَالْعَالُ
kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon	
kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo	فِيدْدِمَّغْضُودِ ۞
kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo buuxa.	فِيدْرِغَغْمُودِ ۞ وَطَلْحٍ مَّنْضُودِ ۞
kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo buuxa. 30. Iyo Hoos joogta ah.	فِ سِدْرِغَغَضُودِ ۞ وَطَلْحٍ مَنضُودٍ ۞ وَطِلْرِمَدُودِ ۞
 kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo buuxa. 30. Iyo Hoos joogta ah. 31. Iyo Biyo socda (goor walba). 	فِيدُدِمِّغَضُودِ۞ وَطَلْحِ مَنْضُودِ۞ وَظِلِّ مَكُودِ۞ وَمَآءِ مَسْكُوبِ۞ وَمَآءِ مَسْكُوبِ۞
 kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo buuxa. 30. Iyo Hoos joogta ah. 31. Iyo Biyo socda (goor walba). 32. Iyo Faakiha badan. 	فِيدْدِمِّغَضُودِ۞ وَطَلْحِ مَنْضُودِ۞ وَطِلْمِثَدُودِ۞ وَمَآءِمَسْكُوبِ۞ وَفَكِمَهَ وَكَثِيرَةَ۞
 kuwa midigta. 28. Waxay heli Geedka Sidriga ah oon Qodax lahayn. 29. Iyo Geedka Dhalxiga ah oo buuxa. 30. Iyo Hoos joogta ah. 31. Iyo Biyo socda (goor walba). 32. Iyo Faakiha badan. 33. Oon la goynaynin lana reebaynin. 	فِيدْدِمِّغَضُودِ ۞ وَطَلْحِ مَنْضُودِ ۞ وَظِلْمِ مَنْدُودِ ۞ وَمَآءِ مَسْ كُوبِ ۞ وَفَكِكُهُ فَكِيدُ وَ كُلامَ مُنْوَعَةِ ۞ لَامَقْطُوعَةِ وَلَا مَمْنُوعَةِ ۞

- 38. Kuwa Midigta yaa muta (arrintaas).
- 39. Waana Koox kuwii hore ka mid ah.
- 40. Iyo Koox kuwa dambe ka mid ah.

لِأَصْحَبِ ٱلْمِينِ ﴿

ثُلَّةٌ مِنَ ٱلأَوَلِينَ ١

وَثُلَّةٌ مِنَ ٱلْآخِرِينَ ٢

Kuwa Midigta mari oo Jannada aadi, ama Kitaabkooda Midigta laga siin waa Kooxda Labaad ee Suuraddani ka warrami, waxaana ka horreeyay saabiqiintii, siduuna Eebe khayr badan iyo Janno ugu abaal-marin kuwii hormaray yuu ugu yaboohay wanaag kuwii Midigtana, maxaa yeelay khayrka iyo Naxariista Eebe waa badantahay wuxuuna ku shubaa cidduu doono, Camal wanaagsan iyo shaqase Waa laga maarmaan Ruuxii Caqli leh. Al-Waaqicah (27-40).

Juz' 27

- 41. Kuwa Bidixda mari, ma taqaan kuwa Bidixda.
- 42. Waxay ku sugnaan Naar daran iyo Biyo kulayl badan.
- 43. Iyo hoos madow oo wax guba.
- 44. Aan qaboobayn aragna fiicnayn.
- 45. Waxay ahaayeen arrintaas ka hor kuwo ku raaxaysta (Xumaanta).
- 46. Waxayna Daa'imi jireen dambi wayn.
- 47. Waxayna dhihi jireen ma markaan dhimanno oon Lafo iyo Carro noqonnaa lana soo bixin.
- 48. Ama Aabayaalkannagii horreeyay.
- 49. Waxaad dhahdaa kuwii horreeyay iyo kuwii dambeeyayba.
- 50. Waxaa loo soo kulmin Maalin la yaqaan (Qiyaamo).
- 51. Markaas Baadiyaalyahow Beeniyayaasha ah.
- 52. Waxaad wax ka cunaysaan Geed xun.
- 53. Aad kana buuxinaysaan Caloosha.

وَأَصْعَابُ ٱلشِّمَالِ مَا أَضْعَبُ ٱلشِّمَالِ ١

ني سَهُومِ وَحَمِيدٍ ۞

وَظِلِّ مِن يَعْمُومِ ﷺ

لَّابَارِدِ وَلَاكْرِيمٍ ٥

إِنَّهُمْ كَانُواْ فَبْلَ ذَالِكَ مُتْرَفِينَ ﴿

وَكَانُواْ يُصِرُّونَ عَلَى ٱلْحِنثِ ٱلْعَظِيمِ ﴿

وَكَانُواْ يَقُولُوكَ أَبِذَا مِثْنَا وَكُنَّا ثُرَابًا وَعِظَمًا أَءً نَالَمَتْهُونُونَ اللهِ

أَوَءَابِآ قُوْنَاٱلْأُوَّلُونَ

قُلَّ إِنَّ ٱلْأُوَّلِينَ وَٱلْآخِرِينَ ۞ لَمُحْمُوعُونَ إِلَى مِقَنتِ يَوْجٍ مَعْلُوعِ۞

ثُمَّ إِنَّكُمُ أَيُّهَا ٱلصَّآ لُّونَ ٱلْمُكَذِّبُونَ ١

؟كِلُونَ مِنشَجَرِمِّنِ<َقُومِ **۞**

فَالِتُونَ مِنْهَاٱلْبُطُونَ ١

- 54. Waxaadna ku cabbaysaan Biyo kulayl badan.
- 55. Waxaadna u cabbaysaan sida Geel aad u ooman.
- 56. Kaasina waa waxa lagu soori (Gaalada) Maalinta abaalmarinta (Qiyamada).

فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْحَمِيمِ

فَشَارِبُونَ شُرْبَ ٱلْمِيمِ

هَذَانُزُلْمُمْ يَوْمَ ٱلدِّينِ ٥

Kuwanna waa Qaybtii Saddexaad ee Suuraddu sheegtay, Labadii horana waxay ahaayeen ehlu Janno, kuwan Bidixda marayna waxay noqdeen ehlu-Naar. Eebana cidna ma dulmiyo, hase yeeshee wuxuu ka abaal-mariyaa camalkiisa uun maxaa yeelay xumaan badane, xad-gudba, soobixinta beeniyay oo Jidka xun raacay la mid ma aha sama fale, Eebe addeece iyo Jid wanaagsan qaade. Ibnu-Cabbaas wuxuu yidhi: Dambiga wayni waa Gaalnimo, Mujaahid iyo Cikrima-na saasaa laga

sheegay. Al-Waaqicah (41-56).

- 57. (Eebe wuxuu yidhi) Annagaa idin abuurraye maxaad la rumaynwaydeen (soo bixinta).
- 58. Ka warrama Dhibicda aad tuuraysan «Manida».
- 59. Ma idinkaa abuura mase Annagaa abuurra,
- 60. Annagaa idinku eheynay Geerida, Ruux naga fakanna ma jiro.
- 61. Inaan idinku baddallo kuwo idin la mid ah oon idinka ahaysiinno waxaydaan aqoon.
- 62. Dhabahaanbaad u ogtihiin abuuriddii hore, ee maad wax xusuusataan.
- 63. Ka warrama waxaad beereysaan.
- 64. Ma idinkaa soo dhaliya mase Annagaa soo dhalinna.
- 65. Haddaan doonno waxaan ka dhigaynaa burbur (aan wax tarin) markaasaad yaabaysaan (murugoonaysaan).
- 66. (Idinkoo dhihi) Waa nala khasaariyay.
- 67. Mase waa nala hoojiyay.

نَعْنُ خَلَقْنَكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿

أَفَرَءَ يُتُمُ مَّالَّمُنُونَ ٥

ءَأَنتُوْ تَغَلُقُونَهُ وَأَمْ نَحْنُ ٱلْحَيْلِقُونَ ﴿

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ ٱلْمُوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿

عَلَىۡ أَن نُبُدِّلُ أَمْثَلُكُمُ وَنُنشِئَكُمُ فِمَا لَا تَعْلَمُونَ ۞

وَلَقَدْ عَامْتُهُ ٱلنَّشَأَةَ ٱلْأُولَى فَلَوْ لَا تَذَكَّرُونَ ١

أَفِرَءَ يَتُمُ مَّا تَعُرُّنُونَ ﴾

ءَأَنتُهُ رَزَرَعُونَهُ وَأَمْ غَنُ الزَّرِعُونَ ﴿

لَهُ نَشَآهُ لَحَعَلْنَـُهُ حُطِكُما فَظَلْتُمْ تَفَكِّهُونَ ﴿

إِنَّالَمُغُرَمُونَ ١

بَلَّغَنُ مُعَرُّومُونَ ﴿

68. Ka warrama Biyahaad cabbay-saan.

- 69. Ma idinkaa ka soo dajiyay Daruurta mase annakaa soo dajinnay.
- 70. Haddaan doonno waxaan ka yeelaynaa khadhaadh (aan la hollin karin) ee maad ku mahadisaan (Eebe).
- 71. Ka warrama Dabkaad Madagta ka shiddaan.
- 72. Ma idinkaa ahaysiiyay Geedkeeda mase annagaa ahaysiinnay.
- 73. Annagaa ka dhignay Dabka waano iyo nacfiga kuwa Safarka ah (iyo cidlada).
- 74. Ee waynee oo u Tasbiixso Magaca Eebaha wayn.

أَفَرَءَ يْتُدُالْمَاءَ ٱلَّذِي نَشْرَبُونَ ﴿

ءَأَنتُمُ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ ٱلْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ ٱلْمُنزِلُونَ ١

لَوْنَشَآءُ جَعَلْنَهُ أَجَاجًا فَلَوْلَاتَشَكُرُونَ

أَفَرَءَ يَتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ١

ءَأَنتُدُ أَنشُأْتُمُ شَجَرَتُهَا أَمْ نَحَنُ ٱلْمُنشِئُوك ﴿

نَعُنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقُوبِينَ اللَّهُ

فَسَيِّحْ بِٱسْمِ رَيِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿

Aayadahan waxay ka warrami Awoodda Eebe iyo Nicmooyinkiisa uu Dadka ugu Nicmeeyay, sida abuuridda Cunnada uu Dhulka ka soo bixiyo, Biyaha macaan oos Cirka inooga keeno'iyo Geedaha uu Dabka ku Abuuray si looga shito iyo khayrkiisa kale ee badanba, Hadal iyo dhammaanna Eebe mahad, ammaan iyo Addeecidbuu mutaa si loogu liibaano naxariistiisa waasaaca ah.

Waxaa la wariyay «in Muslimiintu Saddex wadaagaan: Dabka, Daaqa iyo Biyaha» Waxaa wariyay Axmad iyo Abuu-Daawuud. Al-Waaqicah (57-74).

- 75. (Eebe wuxuu yidhi) Waxaan ku dhaartay halkay Xiddiguhu ku dhacaan (ku qarsoomaan).
- 76. Waana dhaar wayn haddaad og-tihiine.
- 77. Quraanku waa shay sharaf leh.
- 78. Wuxuuna ku suganyahay Kitaab la dhawray.
- 79. Mana taabto Ruuxaan Daahir ahayn.
- 80. Waxaana soo dajiyay Eebaha Caalamka.
- 81. Ee ma Quraankan yaad beeninaysaan.

، فَكَلَّ أُفْسِمُ بِمَوْفِعِ ٱلنُّجُومِ ﴿

رَبِّ : نَعْسَمُ وَلَعْعُمُونَ عَمِيدِ إِنَّهُ,لَقُرُّءَ النُّكُرِيمُّ اللَّ

وِ كِنَبِ مَكَنُونِ ﴿

لَّايِمَشُهُ وَإِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ (١٠)

تَنزِيلٌ مِّن زَبِٱلْمَالَمِينَ ﴿

أَفِيَهٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ ﴿

- 82. Ood ka yeeleysaan (mahaddii) Risqigiinna beenin (Xaqa).
- 83. Maxaydaan markay Naftu dhuunta gaadho.
- 84. Idinkuna aad fiirinaysaan (Ruuxa dhiman).
- 85. Annaguna aan idiinka dhawnahay, Laakiinse aydaan arkaynin.
- 86. Haddaad tihiin kuwa aan la soo bixinaynin.
- 87. Maad Nafta ku celisaan, haddaad Run sheegaysaan.
- 88. Hadduu ka mid yahay (Ruuxa dhiman) kuwa Eebe dhaweeyay.
- 89. Wuxuu heli naxariis iyo farax iyo-Jannada Naciima.
- 90. Hadduu yahay kuwa Midigta marina.
- 91. Nabadgalyaa u sugnaatay (iyo wanaag).
- 92. Hadduu yahay kuwa xaqa beeniyay ee dhumayna.
- 93. Wuxuu heli martiqaad iyo kulaylbadan.
- 94. Iyo galidda Naarta Jaxiimo.
- 95. Waxaas (la soo sheegay) waa run dhab ah.
- 96. Ee u tasbiixso Magaca Eebaha wayn.

وَتَغَعَلُونَ رِزُقَكُمُ أَنَّكُمْ تَكُذِبُونَ اللهُ فَلَوْلاً إِذَا بِلَغَتِ الْمُلْقُومُ اللهُ فَلَوْلاً إِذَا بِلَغَتِ الْمُلْقُومُ اللهُ وَأَنتُمُ حِندَينِ لِنَظُرُونَ اللهُ وَتَحَنُّ أَقُرَبُ إِلَته ومِنكُمُ وَلَاكِنَ لَا تُتَصِرُونَ اللهُ فَلَوْلاً إِن كُنُمُ عَيْرَ مَدِينِينَ اللهُ فَرَبِينَ اللهُ مَرْمَدِينِينَ اللهُ مَرْمَدُونِينَ اللهُ مَرْمَدِينَ اللهُ مَرْمَدِينِينَ اللهُ مَرْمَدُونِينَ اللهُ مَرْمَدُونِينَ اللهُ مَنْ اللهُ مُرْمَدُونِينَ اللهُ مَرْمَدُونِينَ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مُرْمَدُونِينَ اللهُ مَنْ اللهُ مُرْمَدُونَ اللهُ مَنْ اللهُ مُونَ اللهُ مَنْ اللهُ مَا اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مِنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مُنْ اللهُ مُنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مُنْ اللهُ مُنْ اللهُ مُنْ اللهُ مُنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَا اللهُ مَنْ اللهُ مَنْ اللهُ مُنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَا اللهُ مَنْ اللهُ مَا اللهُ مُنْ اللهُ مَنْ اللهُ مَا اللهُ مَا اللهُ مَا اللّهُ مَا اللّهُ مَا اللّهُ مَا اللهُ مَا اللّهُ مَا اللهُ مَا اللّهُ مَا اللهُ مَا اللّهُ مَا اللهُ مَا اللّهُ مَا ال

فَرُوْحٌ وَرَجُانُ وَحَنَّتُ يَعِيدٍ ﴿ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنْ أَصْعَبِ ٱلْيَمِينِ ﴿ وَسَلَا لِكَ مِنْ أَصْعَبِ ٱلْيَمِينِ ﴿

وَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِينَ ٱلضَّالِينَ

فَنُرُكُ مِنْ حَمِيدٍ ١

وَتَصْلِيَةُ جَعِيمٍ ١

إِنَّ هَاذَا لَهُوَ حَتَّى ٱلْيَقِينِ ﴿ إِنَّ هَاذَا لَهُوَ حَتَّى ٱلْيَقِينِ ﴿ إِنَّا لَهُ اللَّهُ

فَسَيِّحْ بِأُسْمِ رَبِكَ ٱلْعَظِيمِ (إِنَّ

Eebe wuxuu ku dhaartay Xiddigaha iyo halkay ku qarsoomaan'waana dhaarwayne in Quraanku sharaf leeyahay, dhawrsoonna yahay, Ruuxaan nadiif ahaynna u habboonayn inuu taabto, xagga Eebana ka soo dagay, wax la beeniyo iyo wax la dafirana uusan ahayn, Eebahaas wayn ee awoodda leh isagaa wax dila wuxuu doonana wax baajin kara ma jiro, Dadkuna siday Suuraddu horayba u sheegtay waa Saddex qaybood, Laba ehlu Janna ah oo liibaanay iyo mid khasaaray.

Cuqba Binu Caamir Wuxuu yidhi: Markay ku soo dagtay Rasuulka Eebe Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee (U tasbiixso magaca Eebahaaga wayn) wuxuu yidhi: «Yeela Rukuucdiinna», markay soo dagtay: (U tasbiixso magaca Rabbigaaga sare) Wuxuu yidhi Rasuulkii Eebe «Yeela Sujuudiinna» Waxaa wariyay Axmad, Abuudaawud iyo Ibnu-Maajah. Bukhaarina wuxuu ka wariyay Abii-Hurayre inuu yidhi, Rasuulkii Eebe wuxuu yidhi: «Laba Kalimo oo Carrabka ku fudud miisaankana ku culus Eebaha Raxmaanahna Jecelyahay waa: Eebaa Ceeb ka dheer mahadna leh, waxaa Ceeb ka dheer Eebaha wayn». Al-Waaqicah (75-96).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee naxariis guud iyo mid Gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa Eebe sharrifa (oo wayneeya) waxa ku sugan Samaawaadka iyo Dhulka, Eebana waa adkaade falsan.
- 2. Waxaa Eebe u sugnaaday xukunka samaawaadka iyo Dhulka. isagaa waxa nooleeeya waxna dila, waxwalbana wuu karaa.
- 3. Eebe waa kan horreeyay, waana kan dambayn, waana kan muuqda (khalqigiisa) awgiis waana kan (Indhaha) ka qarsoon waxwalbana og.
- 4. Eebe waa kan ku abuuray Samaawaadka iyo Dhulka Lix Maalmood qaddarkood, markaasna Carshiga ku ekaaday (si u cunnanta) wuxuuna ogyahay waxa Dhulka gali iyo waxa ka soo bixi, waxa Samada ka soo dagi iyo waxa u kori, Eebana waa idinla joogaa meelkastood ku sugantihiinba*, waxaad camal falaysaanna Eebe waa arkaa.
- 5. Eebaa iska leh xukunka Samada iyo dhulka, xaggiisaana loo celin ummuuraha.
- 6. Eebe waa kan habeenka iyo dharaarta is dhex galiya (kala badiya) waxa laabta ku jirana waa ogyahay.

سَبَحَ بِلَهِ مَا فِي السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ وَهُوَ الْعَزِيرُ الْلَكِيمُ ۞ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ يَعْي وَيُمِيتُّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىءٍ فَدِيرُ ۞ هُوَ الْأَوَلُ وَالْآخِرُ وَالظَّلْهِرُ وَالْبَاطِنُّ وَهُو بِكُلِ شَىءٍ عَلِيمٌ ۞ هُو الذّي خَلَقَ السَّمَهُ اسَ وَالْأَرْضَ فِ سَنَة أَنَامِ

هُوَالَّذِي حَلَقَ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَةِ أَيَّارِ ثُمَّ اَسْتَوَىٰ عَلَى اَلْمَرْشِ عَلَّا كُومَايِلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَغَرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُومَ مَكُرُّ أَيْنَ مَا كُشُتُم وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۞

لَّهُ مُلْكُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَإِلَّا لِلَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ ٥

يُولِجُ ٱلْيَّلَ فِٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِٱلَّيْلِ وَهُوَعَلِيمٌ لِإِنَّاتِ ٱلصُّدُودِ ۞

Eebe wuxuu mutaa sharrifaad iyo waynayn, maxaayeelay isagaa ahaysiiyay khalqiga, wax walbana maamula, waana kan horreeyay dambaynna, xukunka iyo awoodda Caalamkuna maamulkiisa ku hoosjiro, wax ka qarsoonna ma jiro, tasarrufkana isagaa iska leh, haddaadan adugu arkinna isagaa ku arka, Rasuulkii Eebana Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa ha yeelee wuxuu yidhi: «Iimaan waxaa ugu fiican inaad ogaato in Eebe kula joogo sidaad tahayba». Al-Xaadiid (1-6).

* La joogid ogaal iyo awood iyo kaalmo iyo ka warqab Sida ay ku Fasireen culumadii asaxaabta iyo intii wanaag ku raacday mana aha Ilaahbaa naftiisii ku dhexjira meel kasta, waana ka hufanyahay sidaas, ee Alle waa ka sarreeyaa khalqigiisa. (dib u eegaha)).

- 7. Rumeeya Eebe iyo Rasuulkiisa, bixiyana waxa ka mid ah wuxuu idiinka dhigay wakiillo (maamulkiisa) kuwa rumeeyay Eebe oo idinka mid ah waxna bixiyay waxay Mudan ajir wayn.
- 8. Maxaad leedihiin ood la rumayn waydeen Eebe, isagoo Rasuulkuna idiinku yeedhi inaad rumaysaan Eebihiin, isagoo Eebe ballan idinka qaaday haddaad mu'miniin tihiin.
- 9. Eebe waa kan soo dajiyay Aayaad cadcad si uu idiinka bixiyo mugdiga, Nuurna idiinku bixiyo, Eebana waa idiin naxariis badanyahay.
- 10. Maxaad leedihiin ood wax ugu bixinwaydeen Jidka Eebe isagoo Samaawaadka iyo Dhulka dhaxalkooda iska leeyahay, masinna Ruux wax bixiyay Maka furashadeedii ka hor oo Jahaaday, kuwaasaa ka Ajri wayn kuwii bixiyay oo dagaalamay ka dib, dhammaantoodna Eebe wuxuu u yaboohay wanaag, Eebana waa ogyahay waxaad camal falaysaan.
- 11. Waa kuma kan Eebe amaah wanaagsan amaahin (wax bixin) oo markaas uu u laablaabo, Ajri wanaagsanna hela.

ٵٙڡؚٮؗٛۅٵ۫ۑٲٮڷۑۅۯڛؗۅڸ؞ؚۅٲڹڣڨؙۅٳ۟ڡؚ؉ٙٳڿڡؘڶػؗۯ ۺؙٮٙڂ۫ڶڣؚڽڹڣۣڋڣؘٲڶۜؽؚڹٵڡٮؗۅؙؙٳڡڹػٛڗؙۅٲڹڡؘڨؙۅٲ ۿؙؗؗؗؗۄٛٲؙۼڰؚڲڔٞٞ۞

ۅؘڡؘٵڶػؙؗۯ؇ٮٛۏٛڡٮؙۉڹٳڶڵ۪ۨۏٵڶڗۘۺۅڷؙؽۮڠۅؙڴڗڸؿٛۊؚ۫ڡٮٛۅؙٲ ڽؚڔێؚڮؙۯۅؘڡؘۮٳٛڂۮؘڝؿؙڨڴڗٳڹػؗؽؙؠؙۛؗۺؙۊ۫ڡؚڹؽؘ۞ٛ

ۿۘۅؙٲڶٙڎۣؽ ێؙڹؘؚڷؙۼۘڶۼٙٮۼ؞ۼٵؽڹڗ۪ؠێؚٙڹؽڗؚڵؽڂٝڔؚۻڴؗ ڡؚۜڹؘٲڶڟؙ۠ڶۘؽڹؾٳڶؘٲڶؾؙٛۅ۠ۅٳڹۜٲڛۜٙؠڴٛۯ ڶڗؙۘٷڰؙڒۜڿؠٞٞ۞

وَمَالَكُوا لَّالَهُ نَفِقُوا فِي سَيِيلِ لَهُ وَلِلَّهِ مِيلَاثُ السَّمَوَتِ
وَالْأَرْضُ لَا يَسْتَوِى مِنكُم مَّنَ أَنفَقَ مِن قَبْلِ ٱلْفَتْح وَقَنْلُ أُولَتِكَ أَقُولَتِكَ أَعْظُمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنفَقُواْ مِنْ بَعْدُ وَقَنْتَ لُوا وَكُلًا وَعَدَاللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ ﴿ ﴾ وَاللَّهُ الْحُسْنَىٰ ﴿ فَاللّهُ بِمَاتَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ ﴾ وَاللّهُ اللهُ الْمَالَةِ مَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ ﴾

مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَافِفُهُ لَهُ، وَلَهُ الْجُرُّكُويِدُ اللَّا

Rumaynta xaqa iyo daa'imkiisuba waa waajib, saasoo kale Jidka Eebe oo wax lugu bixiyo iyo Jahaadkuba iyana waa wajib, maxaayeelay Cirka, Dhulka iyo waxa ku suganba oy xooluhu ka mid yihiin Eebaa iska leh, ee dadka waxaa loo siiyay inay wanaag ku falaan'xumaantana ka reebaan.

Cabdullaahi binu Shakhiir waxaa laga wariyay inuu yidhi: waxaan u imid Rasuulkii Eebe Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee isagoo leh: «waxaa idin shuqliyay wax badsasho, Ibnu aadam wuxuu dhihi: Xoolahaygii, oo miyaad ku leedahay xoolahaaga waxaad cunto ood dhammaysato'ama aad xidhato oo Duugayso'ama aad sadaqaysato ood hormarSato mooyee? wixii intaas ka soo hadhay waad ka tagi ood u dhaafi Dad». waxaa wariyay Muslim iyo Imaamu Axmad.

Markaas waa inaan xaqa rumaynaa waxna bixinnaa illeen Rasuulkii iyo Quraanka yaa wanaag inoogu yeedhiye, wax bixinta iyo Jahaadka iyo camalkuna isku mid ma aha, ee waa kala tagsanyihiin marka la eego waqtiga iyo dhibaatada, inkastoo guud ahaan ay wanaag tahay'saas daraadeed yaa looga baahanyahay Ruuxa mu'minka ah: rumayn xaqa, wax bixin, Jahaad iyo camal fiican oo wax tara Labada Daaroodba. Al-Xadiid (7-11).

12. (Xusuusta) Maalinta aad arki Mu'miniinta Rag iyo Haweenba iyagoo nuurkoodu socda hortooda iyo Midigtooda, waxaana lagu dhihi bishaaraysta Maanta, waa Jannooyin Ay dureeri dhexdooda Wabiyaal iyagoo ku waari dhexdeeda, taasina waa liibaan wayn.

13. waa Maalinta Munaafiqiintu Rag iyo Haweenba ay ku dhihi kuwa xaqa rumeeyay na suga aan ka Dhuxul qaadanno Nuurkiinnee, waxaana lagu dhihi ku noqda gadaashiinna,waydiistana Nuur, markaasaa layeelaa dhexdooda Darbi xaggiisa gudahana Naxariis tahay, xaggiisa dibaddana Caddibaad tahay.

- 14. Way u dhawaaqi Mu'muniinta iyagoo leh miyaannaan idinla jirin, Mu'miniintuna waxay ku dhihi haa (waad nala jirteen) laakiin waxaad balayseen Naftiinna,xumaanna waad la sugteen (Nabiga Iyo Mu'miniinta), waadna shakideen waxaana idinku kadisay yididiilo (been ah) Inta amarka Eebe ka yimaaddo (Geerida) waxaana Eebe idinku kadsiiyay Kadiye (Shaydaan).
- 15. Maanta (Qiyaamada) laydin kama aqbalo is furasho idinka iyo kuwa Gaaloobay midna, Hoygiinnuna waa Naar waadna mudataan, meel loo hoydana iyadaa u xun.

يُوَمَ تَرَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَتِ يَسْعَىٰ ثُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَنِهِ بُشْرَىٰكُمُ ٱلْيَوْمَ جَنَنَتُ بَعْرِي مِن تَعْنِهَا ٱلأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا ذَٰلِكَ هُوَٱلْفَوْزُ ٱلْفَطِيمُ ﴿ آَيْ

ڽۄٛۄؘؽڨؖۯؙٲڵؙڡؙٛٮٛڣۣڨۘۅڹؘۅۘٲڵڡۘٛ؞ۜڣۣڡٙٮٛؗڸڶۜٙڋۣٮػ؞ٙٲڡٮؙٛۄؙٲ ٱڹڟؙۯۘۅڹؘٵڹڨٞڹۣۺڡڹٷ۫ڔڮۘؠٞڣۣڸٲڒڿؚڡؙۅؙٲۅۯٙٲػٛؗؠ ڣٵٞڷؾؘڛۘۉٲٷٛڒٵڣڞؙڔڹؠۜؽؠٞؠ؞ڔڛۘۅڔڵۣۘڎؙؠٵۻ۠ڹڶؚڟؽؗڎؙۥڣؚؚؚؚۣ ٲڒڂۜڡڎٞۅؘڟڮۿۯؙڎڡۣڹ؋ؚٙؠڸۊٲڵڡۮؘۮؙ۞ٛ

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنُ مَّعَكُمُ قَالُواْ بَلِي وَلَكِئَكُمْ فَلَنَتُمْ أَنفُسَكُمْ وَنَرِيَضَتُمْ وَأَرْتَبْتُمْ وَعَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُ حَتَّى جَلَةَ أَمْرُ اللّهِ وَعَرَّكُم بِاللّهِ الْعَرَاوُرُ ﴿

فَٱلْيَوْمَ لَايُوْخَذُمِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَامِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مَأُونكُمُ ٱلنَّارُّهِي مَوْلَىكُمُّ وَبِنِّسَ ٱلْمَصِيدُ ۞

Maalintaa waxaa la arki Mu'miniinta Rag iyo Haweenba oo Nuur hor socdo looguna bishaarayn wanaag, Munaafiqiintuse waa ka duwantahay'waxayna la kulmi murug iyo xumaan, waxayna ka codsan Mu'miniinta inay sugaan Nuurkana wax ka siiyaan, hasayeeshee Daarta Aakhiro Nuur laguma qaato, waxaase lagu kasbadaa Adduunka, Ruuxse baloobay, oo xaqa shakiyay, oo Yididiila been ah iyo Shaydaan ku kadiyay intuu ka dhinto miyaa xoolo isku furasho iyo calaacal wax u tari Maalinta Qiyaame.

Ibnu-Cabbaas waxaa laga wariyay inuu yidhi: Rasuulkii Eebe wuxuu yidhi Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Eeba sarreeye wuxuu Dadka ugu yeedhaa Maalinta Qiyaame magacyadooda isagoo asturi Addoomadiisa, markase Jidka (Siraad) la joogo Eebe sarreeye wuxuu siin Ruux kastoo Mu'min ah iyo Ruux kastoo Munaafiq ahba Nuur, markay Jidka marayaan Yaa Eebe ka qaadaa Nuurka Munaafiqa, markaasay dhahaan Munaafiqiintu: nasuga aan Nuurkiinna ka dhuxulqaadannee, Mu'miniintuna waxay dhihi: Eebahannow noo taam yeel Nuurkannaga, Markaasaan Ruuxna Ruux kale Xusuusanaynin». Waxaa wariyay Dhabaraani. Al-Xadiid (12-15).

- 16. Miyayan u dhawaanin kuwa xaqa rumeeyay inay u khushuucdo quluubtoodu xusidda Eebe (Quraanka) iyo waxa xaqa ah ee dagi, oyna la mid noqonin kuwii Kitaabka la siiyay horay (Yahuud iyo Nasaaro) oo muddadu ku dheeraatay, markaas ay ingagtay Quluubtoodu, wax badan oo ka mid ahna waa Faasiqiin (ka baxay Xerada).
- 17. Ogaada in Eebe nooleeyo Dhulka dhimasho ka dib, wuuna idiin caddeeyay Aayaadka si aad wax u kastaan.
- 18. Ragga wax Sadaqaysta iyo Haweenka wax Sadaqaysta oo Eebana Amaah wanaagsan Amaahiya (waa Sadaqada) waa loo laablaabi, waxayna leeyihiin Ajri sharaf leh.
- 19. Kuwa rumeeyay Eebe iyo Rasuulkiisa kuwaasu waa Runbadanayaal, Shuhadaduna Eebe agtiisa ajri iyo Nuur bay ku mudan kuwase Gaaloobay beeniyayna Aayaadkannaga kuwaasi waa ehelka Naarta Jaxiimo.

اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ أَنْ تَغْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهُومَا نَزَلَ مِنَ الْمُقِّ وَلَا يَكُونُواْ كَالَّذِينَ أُوتُواْ الْكِنْبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمُّ وَكِيْدٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

اَعْلَمُوَا اَنَّ اللهَ يُحْيِ الْأَرْضَ بَعْدَمُوْتِهَ أَقَدْ بَيْنَا لَكُمُ الْآينتِ لَعَلَكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿ إِنَّ الْمُصَدِقِينَ وَالْمُصَدِقَتِ وَأَقْرَضُوا اللهَ قَرْضًا حَسَنَا يُضَعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجُرُّ كَرِيمٌ ﴿

ۅؘۘٲڶؘڍڽڹؘٵڡؘٮؙٛۅؙٳٵؚڷڡۜۅۯؙۺڸؚ؞ٲٛۅٛڵؾٟڬۿۘۿؙٵڝٙڋۑڡۛؖۅڹؖ ۅٵۺٛۘؠڬٲ؞ٛۼڹۮۯؾؚؠؠۧڶۿڗٲڿۯۿؠٝۅؘؽؗۅٛۯۿؠٞ ۅٲڷؘڍڽڬػؘڡؙ۫ۯۅٲۅػڐؘڽؙٵ۫ۑؚٵؽێڹؘٵٲٛۉڶؿؠٟڬ ٲڞۓڔٛڶۼؖڮڝؚڽڔ۞

Ma habboona in Ruuxa Mu'minka ah waqtigu la dheeraado, Qalbigiisuna halmaamo xusidda Eebe iyo Quraankiisa, waxaase habboon inuu Eebe ku xidhnaado oosan la mid noqonnin Gaalada Qalbigoodu ingagay ee Faasiqiinta ah, isagoo xusuusan Nicmooyinka Eebe waxna bixin si uu uga helo Eebe agtiisa ajri wayn, dhabtuna Waxay tahay kuwa Eebe rumeeya iyo Rasuulkiisa inay yihiin runlow-yaal, Shahiidka xaqa ku dhintayna isagoo Gaalada la Jahaadi xuquuq-diisana difaaci, wuxuu ka mudan Eebe Agtiisa Sharaf, Ajri, iyo Nuur.

Gaalase iyo kuwa beeniya xaqaba waxay mudan Naarta Jaxiima.

Bukhaari iyo Muslim waxaa ku sugnaaday: «Shuhadada Arwaaxdoodu waxay ku sugantahay Shimbir cagaaran oo Jannada ka daaqi meejey doonto cunaheed. Al-Xadiid (16-19).

20. Ogaada in nolosha Adduunyadu tahay ciyaar iyo dheeldheel iyo isqurxin iyo isufaan dhexdiinna ah iyo badsi Xoolo iyo Carruur, sida Roobi isjeclaysiiyey beertaha wuxuu soo bixiyo, markaasna ingaga ood arki isaga oo doorsoomay noqonna burbur, Aakhirana waxaa jira caddibaad daran iyo dambidhaaf xagga Eebe ka iman iyo

ٱعْلَمُوۤااَنَّمَاالَغْيَوْهُ اَلدُّنَالِعِبُّ وَلَمُّوَّوَذِينَةٌ وَتَفَاخُرُ الْمِنْكُمُ وَتَكَاثُرُ فِي اَلاَّمُولِواَ الْأَوْلَيْدِ كَمْثُلِ عَيْثٍ أَعْبَ اَلْكُفَّارَ بَالْهُ ثُمَّ يَهِبِجُ فَلَرَنهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَنمًا وَفِ ٱلْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّهِ وَرِضْوَنَ فَعَاللّهُ عَيْوَةُ الدُّنْيَآ raalli ahaansho, nolosha Adduunyana waa raaxo lugu kadsoomi.

- 21. U orotama Dambidhaafka Eebe iyo Janno balladhkeedu yahay balladhka Samada iyo dhulka oo kale, loona darbay kuwa rumeeyay Eebe iyo Rasuulkiisa, Arrintaasuna waa samafal Eebana wuxuu siin Ruuxuu doono, Eebana Fadligiisu waa wayn yahay.
- 22. Wixii dhib ah oo Dhulka ka dhaca ama naftiinna ku dhaca wuxuu ku sugnaaday Kitaab Abuuriddiisa ka hor, arrintaasuna waa u fududdahay Eebe.
- 23. Si aydaan ugu murugoonin wixii idinka taga aydaan uguna farxin wuxuu idin siiyo, Eebe ma jecla Ruux kasta oo isla wayn oo faanbadan.
- 24. Oo ah kuwa bakhayli dadkana fari bakhaylnimo, Ruuxii jeedsadana Eebe waa ka hodon mahadsan.

إِلَّا مَتَنعُ ٱلْفُرُودِ ۞ سَادِقُهُ ٱللَّادِمَةُ فَا وَمِّدَ ذَنَكُ ۗ هَ

سَابِقُوا إِلَى مَغِفَر قِ مِن رُيِّكُمْ وَجَنَةٍ عَرَضَهَا كَعَرْضِ ٱلسَّمَآءَ وَٱلْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِعٍ عَلَى فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءً وَاللَّهُ دُو ٱلْفَضِّ لِ ٱلْعَظِيدِ ﴿

مَّاأَصَابَ مِن مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي اَنفُسِكُمُّ إِلَّا فِي كِتنبٍ مِّن قَبْلِ أَن نَبْراً هَأَ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرُ اللَّ

لِكَيْتُلاتَأْسَوْاعَلَى مَافَاتَكُمُّ وَلَاتَفْرَحُوالِمَا عَاتَىٰ كُمُّ مَّ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّكُلِّ مُخْتَالِ فَخُورٍ اللَّهِ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخُلُِّ وَمَن يَتُولُ فَإِنَّ اللَّهَ هُوالْغَنَى الْغَيْدُ اللَّ

Eebe wuxuu diray Rasuullo'wuxuuna la soo dajiyay kutub iyo Xujooyin si Caddaalad loogu dhaqmo, Birta iyo Hubkana Eebaa abuuray si cidda xaqa diida loogu celiyo looguna nacfiyo, Nabiyada uu Eebe soo dirayna sida Nuux iyo Ibraahiim faracyadoodii yuu raaciyay, siduu Ciisaba Injiil u Siiyay, kuwii raacay ee xaqa ku toosnaana naxariis dhexdooda u yeelay hasa yeeshee ay isku adkeeyeen'waxyaalo cusubna la yimaadeen'xaqiina ayna dhawrin'badankooduna Faasiqiin noqday.

Nabiguna wuxuu yidhi (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee): «Nabi kasta wuxuu leeyahay Ruhbaaniyo Ruhbaaniyadda Ummadanna waa Jahaad Jidka Eebe waynaaye». waxaa wariyay Ibnu Abii Xaatim.

Saas daraadeed waa in Eebe laga yaabaa 'Rasuulkiisana la raacaa 'si uu inoo siiyo Ajri laab-laaban, Nuur ina hoggaamiya, dambi-dhaaf iyo Naxariis, lana ogaado inaan Gaalo Samafalka Eebe ku tasarrufaynin ee Eebu uun Awood leeyahay, Ciddu doonana Khayr ku ku shubaa. Al-Xadiid (20-24).

25. Dhab ahaan baan ula dirray Rasuulladannadii xujooyin, waxaana u soo dajinnay Kutub iyo Caddaalad, si dadku ugu tooso Caddaalad, waxaana soo dajinnay birta iyadoo Shiddo ku dheehantahay iyo nacfi dadka iyo in Eebe muujiyo Cidda u gargaari isaga (Diinta) iyo Rasuulladiisa iyagoon arkaynin, Eebana waa Xoog badane Adkaade ah.

لَقَذَ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنَزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِئْنِبَ وَالْمِيزَابَ لِيقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِّ وَأَنزَلْنَا الْفَذِيدَ فِيهِ بَأْشُ شَدِيدٌ وَمَنْفِعُ لِلنَّاسِ وَلِيعَلَمَ اللَّهُ مَن يَصُرُهُ وَرُسُلُهُ. بِالْغَيْبُ إِنَّ اللَّهَ قَوَىً عَزِيزٌ ﴿ 26. Dhab ahaan baan u dirray (nabi) Nuux iyo (nabi) Ibraahim, waxaana yeellay faracooda Nabinnimo iyo Kitaabbo loo soo dajiyay, waxaana ka mid ah kuwa hanuunay,waxbadan oo ka mid ahna waa Faasiqiin.

- 27. Markaasaan raacinnay Raadkoodii Rasuulladanadii, waxaana raacinnay Ciise Binu maryama, waxaana siinnay Injiil, waxaana yeellay Quluubta kuwii raacay isudanqasho iyo naxariis iyo Ruhbaaniyad (Adduun ka jeedsi) ay iyagu billawdeen oonaan ku faral yeelin,doonidda raalli ahaanshaha Eebe dartiis yayna u faleen,mase ayna ilaalinin ilaalin xaq ah, waxaana siinnay kuwii rumeeyay oo ka mid ah ajrigoodii, wax badan oo ka mid ahna waa faasiqiin.
- 28. Kuwa xaqa rumeeyow Eeba ka dhawrsada, rumeeyana Rasuulkiisa haydin siiyo laab laab naxariiseede, hana idiin yeelo Nuur aad ku socotaane, hana idiin dambidhaafee, Eebana waa dambidhaafe naxariista ah.
- 29. Inay ogaadaan ehlukitaabku inayan karin inay hantaan Fadliga Eebe, fadliga Eebana awooddiisu uu ku jiraa, wuxuuna siin Ruuxuu doono, Eebana waa kan Fadliga wayn leh.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَهِمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِيَّتِهِمَا ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَبِّ فَمِنْهُم مُّهَنَدِّ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِفُونَ ۞

ثُمَّ قَقَّتَنَاعَلَىٰٓءَاثَىٰرِهِم بِرُسُلِنَاوَقَقَیْنَا بِعِسَی آبْنِمَرْیَمُوءَانَیْنَکُهُ ٱلْإِنجِیل وَجَعَلْنَافِی قُلُوبِ ٱلَّذِینَ اُبَّتَعُوهُ رَأْفَهُ وَرَحْمَةُ وَرَهْبَانِیَّةٌ آبْنَدَعُوهَا مَاکَبْنَنَهَاعَلَیْهِمْ لِلَّا آبْیَفَا وَضُونِ اللَّهِ فَمَارَعُوها حَقَّ رِعَایَتِهاً فَتَاتَیْنَا ٱلَّذِینَ ءَامَنُواْمِنْهُمْ أَجْرَهُمْ

يَّتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَوَءَامِنُواْ بِسُولِهِ عَنَّمُ اللَّهَ وَعَلَيْكُمُ أُورًا يُؤْتِكُمُ كِفْلَيْنِ مِن رَّمْتِهِ وَيَجْعَل لَّكُمُّ أُورًا تَمَشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمُّ وَٱللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿

لِتُلَايَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتنبِ أَلَا يَقْدِرُونَ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِمِ اللَّهُ عَلَيْمِ اللَّهُ اللِّهُ اللَّهُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ اللْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ اللَّهُ الْمُؤْلِمُ اللْمُل

Adduun iyo Akharaba Eebaa abuuray iskana leh, waana in Adduunka la camalfalaa si Aakhara loo nicmoobo,hasa yeeshee waa inaan Adduunka uun loo gu'in, illeen dhab-ahaantii wuxuu la mid yahay dhul waraabay oo doog quruxsan ka soo dhashay'mudda ka dibna dabayshu marto oo ingaga kalana burbura, waxaabase intaa u sii dheer inay tahay Ciyaar iyo dhalanteed ayan habboonayn in lagu kadsoomo. Rasuulkuna wuxuu yidhi naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Ul meel la dhigto oo Jannada ah yaa ka khayrroon Addunyada iyo waxa ku sugan, akhriya: (nolosha Adduunyo ma aha waxaan raaxo lagu kadsoomo ahayn). waxaa Wariyey Ibnu-Jariir wuxuuna ku suganyahay Saxiix. Saas daraadeed waa in la ogaado in Eebe agtiisa wanaag iyo awoodiba taallo, wixii Shar ahna loo adkaysto, Khayrkana aan lala boodboodin.

Cikrima wuxuu yidhi: «Ruxaan farxaynin ama murugoonaynin ma jiro, ee faraxa mahad ka dhiga murugtana sabir». Al-Xadiid (25-29).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa Ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu maqlay Haweenaydii hadalkeeda Nabiga kula doodaysay xaalkii ninkeeda, oo Eebe u sheeganaysay «dhibaatadeeda», Eebana wuu maqlayey doodooda, maxaayeelay Ilaahay waa ka wax walba maqle arka.
- 2. Kuwa haweenkooda kala mid dhiga hooyadood oo kale haweenkoodu ma aha hooyadood,hooyo waa midda wax dhashay, kuwaasina waxay ku hadlayaan hadal xun iyo been Ilaahayna waa Saamax badane Dhaafid badane.
- 3. Kuwa haweenkooda kala mid dhigi hooyadood haddana ku noqon «haweenkii» waxaa ku waajib ah qoor xoraynteed intayan istaaban, Arrintaasi waa waano,Ilaahayna waxa dadku camal fali waa ogyahay.
- 4. Ruuxaan helin qoor uu xoreeyo wuxuu soomi Laba Bilood oo israacsan intayan istaaban, ciddiise aan karin soonka wuxuu quudin Lixdan miskiin,arrintu waa saas si aad Eebe u rumaysaan iyo Rasuulkiisa,taasina waa xuduuddii Ilaahay Gaalase waxaa u sugnaaday Cadaab kulul.

بِنْ ﴿ وَلَنَّهُ ٱلرَّخْزِ ٱلرَّحِيهِ

قَدْسَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تَجُدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِى إِكَ اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَعَاوُرَكُمُ أَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِسَآبِهِ مِمَّاهُ تَ أَمُّهَنتِهِمُّ إِنْ أَمَّهَ تُهُمُ إِلَّا الَّتِي وَلَدْ نَهُمُ وَإِنَّهُمْ لِيَقُولُونَ مُنكَّرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُورُ فَعُنُورُ ۞ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِسَآبِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُواْ فَتَحْرِيمُ رَقِبَةٍ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَا لَسَا ذَلِكُونُو تُوعَظُونَ بِهِ عُولَاللَّهُ بِمَا نَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۞

فَمَن لَّمْ يَعِدْ فَصِيامُ شَهْرَيْنِ مُتَنَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَا سَأَفْن لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُوْمِنُواْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ * وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ " وَلِلْكَنِفِرِينَ عَذَابُ أَلِيمٌ ﴿ ﴾

Aayadahanu waxay ku soo degeen haweenay la dhihi jiray Khawlo iyi ninkeedii Aws binu Saamit oo ku yidhi: waxaad igala mid tahay hooyaday oo kale, markaasay Nabiga (naxariis iyo Nabad gelyo korkiisa Eebe ha yeelee) u timid iyadoo sheegan inay caruur badan leedahay ay doonaysana in ninkeedii lagu celiyo, saasna ay Nabiga hadalka isku celceliyeen.

Ilaahay waa maqlaa waana ajiibaa ducada qofka dhiban sida haweenaydaas quraanku ku soo degay. Dhaartaas la soo sheegay waa mid Jaahiliintii ku dhaaran jireen Muslimiintana way ka reeban tahay waxaana ka waajibi Kafaara Gud. Caa'isha waxay tidhi: Mahad Eebaa iska leh wax walbana maqla, waxaa timid Haweeneydaas doodaysay Anoo Guriga dhinac ka mid ah jooga, markaasaa Eebe soo dajiyey aayadda. Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Mujaadalah (1-4).

- 5. Kuwa Eebe iyo Rasuulkiisa khilaafaya waxay mudan yihiin halaag sidii loo halaagay kuwii ka horreeyey, Eebana wuxuu soo dajiyey Aayado cad cad Gaalana waxaa u sugnaaday cadaab wax ihaaneeya.
- 6. Maaalinbuuna ihaanayn Ilaahay uu soo bixin dhammaantood,ugana warrami waxay camal faleen,Eebana waa koobay iyana waa hilmaameen Ilahayna wax kasta wuu daalacan (arkaa).
- 7. Ma ogtahay in Ilaahay ogyahay Cirka iyo Dhulka waxa ku jira, Seddexdii faqiba Ilaahay baa afreeya, Shantana Ilaahay baa Lixeeya; waxa ka yar iyo waxa ka badanba Ilaaahaybaa la jooga meeshay ahaadaanba, wuxuuna uga warrami waxay camal faleen Maalinta Qiyaamo Ilaahayna wax walba waa ogyahay.
- 8. Miyaadan ogayn kuwa laga reebay faqa xun oo haddana ku noqon waxa laga reebay,kuna faqi dambi iyo cadawnimo iyo caasinnimada Rasuulka, markay Nabiga u yimaadaanna ku salaamaya waxaan Eebe ku salaamin oo hoos u dhihi maa Eebe nagu cadaabo waxaan ku hadlayno waxaa ku filan Jahannamo oo ay galayaan waana Guri xun.
- 9. Kuwa rumeeyayow markaad faqaysaan ha ku faqina dambi,colnimo iyo caasinnimada Rasuulka ee ku faqa wanaag dhawrsani, Eebana ka yaaba isagaa la isu soo kulmine.
- 10. Faqa xun Shaydaan buu kayimaaddaa suu u walbahaar geliyo kuwa xaqa rumeeyay,waxbase kama dhibo idan Ilaahay Mooyee, Ilaahay

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ رُكِنُوُا كَمَاكُبِتَ الَّذِينَ مِن فَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنزَلْنَا ٓ اَيَنتٍ بَيِنَنتٍ وَلِلْكَفِرِينَ عَذَاكِهُمُّهِينٌ ۞

يُوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللهُ جَمِيعًا فَيُنِتُهُم رِمَاعَمِلُوٓ أَ أَحْصَنْهُ ٱللهُ وَنَسُوهُ وَاللهُ عَلَىٰ كُلِ شَيْءِ شَهِيدُ ﴿

أَلَمْ مَرَأَنَ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِ السَّمَوَتِ وَمَا فِ الْأَرْضُ مَا يَكُوثُ مِن تَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَسَةٍ إِلَّا هُوسَادِ شُهُمْ وَلَا أَذْنَ مِن ذَلِكَ وَلاَ أَكْثَرَ إِلَّا هُومَمَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُواْ أَثْمُ يُنْتِثُهُمُ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيْكَةً إِنَّ اللَّهُ بِكُلِ شَيْءٍ عَلِيمٌ * ﴿

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ شُواعَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا شُواُ عَنْهُ وَيَشَخَوْنَ بِأَلْإِنْ مِ وَالْعُدُونِ وَمَعْصِيتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَرَيُحِيِّكَ بِدِاللَّهُ وَيَعُولُونَ فِي آنَفُسِمِ مَلَوَلاَيْعَذِبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَمَّ مُصَلَوْنَهَ فَيْفَلْ الْمَعْدِينُ (

المَصِيرُ (

المَصِيرُ (

يَتَأَيُّهَا الَّذِيكَ امَنُوا إِنَا تَنَجَنَّمُ فَلَا تَنْنَجَوْا بِالْإِنْمِ وَالْفُدُونِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجَوْا بِالْبِرِ وَالنَّقُونَ وَاتَّقُواْ اللَّهَ الَّذِي إلَيْهِ تُعْشَرُونَ ﴾ إِنَّمَا النَّجُوى مِنَ الشَّيْطَنِ لِيَحْرُكَ الَّذِينَ ءَامَنُواْ ولَيْسَ مِصَا زِهِمْ شَيْئًا إِلَّا إِذْ نِاللَّيْ وَعَلَى اللَّهِ uun ha tala saarteen kuwa xaga rumeevev.

الكَ مَنْ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّا لِمُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّا لِللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّا لِمُنْ اللَّهُ مُنَ

Eebe iyo Rasuulkiisa ciddii la colloowda halaag baa u dambayn iyo cadaab daran,maxaayeelay Eebe wax walba waa ogyahay, waana in wanaag lagu faqo een xumaan iyo colnimo lagu faqin, maxaayeelay ruux kasta Eebeheen waa la joogaa waana daalacan'isagaana loo noqon'cid kastana wuxuu ka abaal marin waxay kasbatay Nabiguna wuxuu yidhi (naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) hadday idin Salaamaan Ehelu Kitaabka (Gaaladu) dhaha korkiinna ha ahaato (waa saxiix). Al-Mujaadalah (5-10).

- 11. Kuwa xaqa rumeeyayow haddii la idin dhaho isu waasiciya fadhiga; isuwaasiciya Ilaahay wanaagga ha idiin waasiciyee, marka la idin yiraahdo Jihaadka iyo Khayrka u degdegana; u degdega Ilaahay wuu koryeelayaa kuwa xaqa rumeeya kuwa cilmiga lehna darajooyin yuu koryeelayaa Eebana waxa la camal fali waa ogyahay.
- 12. Kuwa xaqa rumeeyayow markaad Nabiga qaabilaysan hormariya Sadaqo,saasaa idiin khayr badan idiina nadiifsan, haddaydaan helaynin Eebe waa dambi dhaaf badane Naxariis badane.
- 13. Ma waxaad ka cabsateen inaad hormarsataan Sadaqooyin markaad Nabiga la kulmaysaan; haddaydaan saas falin Eebe waa idin ka toobada aqbalaye ee Salaadda ooga Sakadana bixiya Ilaahaay iyo Rasuulkiisana adeeca, Eebana waa ogyahay waxaad camal falaysaan.

يَتَأَتُمَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَإِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُواْ فُ ٱلْمَجَالِسِ فَأَفْسَحُواْ يَفْسَحِ ٱللَّهُ لَكُمْ وَ إِذَا قِيلَ أَنشُهُ وَا فَأَنشُ زُواْ يَرْفَعِ أَللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْعِلْرَدَرَجَ وَٱللَّهُ بِمَاتَعُمَلُونَ خَبِيرٌ ١ يَتَأَتُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَإِذَا نَحَيْتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُواْ بَيْنَ يَدَى غَوْمَكُهُ صَدَقَةٌ ذَاكَ خَرَّلَكُهُ وَأَطْهَرُ قَإِن لَّهُ تَجَدُواْ فَإِنَّ ٱللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمُ

> ءَأَشْفَقُتْمُ أَن يُقَدِّمُواْ بَيْنَ يَدَى بَحُونكُرُ صَدَقَتِ فَإِذْ لَهُ تَفْعَلُواْ وَتَابَ اللَّهُ عَلَىٰ كُمْ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوْةَ خَدُ كُما تَعْمَلُونَ ﴿

Dadka xaqa rumeeyey waa inay Ilaahay iyo Nabigiisaba (Naxariis iyo nabad gelyaba korkiisa Eeba ha yeelee) ay maqlaan, dhexdoodana isu naxariistaan Jihaad ka iyo Khayrkana u degdegaan waxbarashada, Salaadda, Sakadaiyo Sadaqadana ayku dadaalaan si uu Eebeabaal gud fiican u siiyo. Al-Mujaadalah (11-13).

14. Ma ogtahay kuwii ka sokeeye dhigtay kuwa Eebe cadhooday kuwaasi idin ka mid ma aha iyagana ka mid ma aha (waa munaafigiinta) waxayna ku dhaaran been iyagoo og.

كُمْ وَلَامِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى ٱلْكَذِب

- 15. Eebe wuxuu u darbay kuwaas cadaab daran maxaa yeelay wax xun bay falayeen.
- 16. Dhaartoodii bay gaashaan ka dhigteen dadkana xaqiibay ka leexiyeen waxayna mudan yihiin cadaab wax ihaaneeya.
- 17. Xoolahooda iyo Caruurtoodu wax ugama taraan Eebe xaggiisa,waana kuwa ehelu Naar ah wayna ku waari.
- 18. Maalinta Eebe soo bixiyo dhammaantood way u dhaaran Eebe siday idinka idiinku dhaartaan iyagoo u malayn inay wax (xuja ah) haystaan waase kuwo beenaalayaal ah.
- 19. Waxaa ka qaalib noqday Shaydaan oo hilmaansiiyey xusidda Eebe,kuwaasi waa Xisbiga shaydaanka, Xisbiga shaydaankuna waa kuwa khasaaray.

أَعَدَّالَتُهُ لَمُنْمُ عَذَا بَاشَدِيدًا إِنَّهُمْ سَآهَ مَاكَانُوا يَعْمَلُونَ ۞

اتَّغَذُوٓ أَاثِمَنَهُمَّ جُنَّةً فَصَدُّواْعَنسَبِيلِٱللَّهِ فَلَهُمَّ عَذَابٌمُّهِنَّ (إِنَّ) عَذَابٌمُّهِنَّ (إِنَّ)

لَّنَ تُغْنِى عَنَهُمُ أَمُوا هُمُّمُ وَلَا أَوْلَادُهُمُ مِّنَ اللَّهِ شَيْتًا أُوْلَئِهِكَ أَصْحَبُ النَّارِّهُمْ فِيهَا خَلِدُونَ ﴿ يُوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فِنَطِفُونَ لَهُ ذَكَا يَحْلِفُونَ لَكُرُّ وَيَحْسَبُونَ أَنْهُمْ عَلَى شَيْءً أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْكَذِبُونَ ﴿

ٱسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ ٱلشَّيْطَنُ فَأَسْلَهُمْ ذِكُرُ ٱللَّهِ أُولَيِّكَ حِزْبُ ٱلشَّيْطُنِ هُمُ ٱلْخَيْرُونَ ﴿ الشَّيْطُنِ هُمُ ٱلْخَيْرُونَ ﴿ السَّيْطَنِ هُمُ الْخَيْرُونَ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ السَّاعِ اللَّهُ الللْمُواللَّهُ الللْمُواللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ الللْمُلْمِ الللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّلْمُ اللَّلْمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللْمُلْمُ اللَّلْمُ اللْمُلْم

Munaafiqiintu waa colka kuwa xaqa rumeeyey'waxayna had iyo jeer xiriir la yeeshaan Gaalada kale ayagoon Labada qolo midna ka tirsanayn'kuwaasna Eebe wuxuu ugu gooddiyey ciqaab daran'waana beenaala yaal Xisbiga shaydaanka ka mid ah'Naar iyo Khasaarana way la kulmi doonaan. Al-Mujaadalah (14-19).

- 20. Kuwa Ilaahay iyo Rasuulkiisa khilaafaya waxay ka mid noqon kuwa dullooba.
- 21. Eebe wuxuu xugmiyey inuu adkaado isaga iyo Rasuulkiisa, maxaa yeelay waa xoog badane adkaade ah.
- 22. Ma helaysid dad Ilaahay rumeeyey iyo Maalintii dambeeysay oo haddana jecel ruux Ilaahay iyo Rasuulkiisa khilaafaya haba ahaadeen Aabayowgood, Caruurtooda, Walaalahood ama Qaraabadooda, kuwaas (aan jeclaanin) waa kuwo qalbigooda iimaanka lagu dhigay Eebena ku xoojiyey gargaarkiisa,wuxuuna gelin

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُعَاَّدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُ وَأُولَتِكَ فِي ٱلْأَذَلِّينَ ﴿ إِنَّ اللَّهِ الْ

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَكَ أَنَّاوُرُسُلِيَّ إِنَّ اللَّهَ قَوِیُّ عَزِیدٌ ﴿ ﴿ ﴾ لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ ٱلْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولُهُ, وَلَوْكَ الْآخِرِ عَابَاءَ هُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَدَهُمْر أَوْعَشِيرَ ثَهُمْ أَوْلَتَهِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَنَ وَأَيْنَدَهُمْ مِبْرُوحٍ مِنْ فَهُ وَيُدْخِلُهُمْ Jannooyin Wabiyaal dhex socdaan ay kuna waari, kuwaas Ilaahay baa ka raalli noqday iyana way ka raalli noqdeen waana Xisbiga Ilaahay; Xisbiga Ilaahayna waa kuwa Liibaanay.

جَنَّتِ بَغِرِي مِن تَغِنها ٱلأَنَّهَدُرُ خَدلِدِينَ فِيهاً رَضِى ٱللَّهُ عُنْهُمْ وَرَضُواْ عَنَهُ أَوْلِيَهِكَ حِرْبُ ٱللَّهِ ٱلاَ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُقْلِحُونَ ﴿ ﴾

Eebe wuxuu ballan qaaday in dadka xaqa ku taagani adkaadaan markay wixii Eebe faray yeelaan, xaqdiidayaashuna ay dulloobaan.

Juz' 28

Jacaylka iyo Walaalnimaduna waa inay ahaato xaqa dartiis ee ayan noqonin sukeeynnimo qaraabo, kuwa ku walaalooba Eeba dartiina waa Xisbiga Ilaahay ee liibaanu u dambayn.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebow ha ugu yeelin Faajir iyo Faasiq Gacan iyo Nicmo agtayda. Al-Mujaadalah (20-22).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa Eebe nasaha (sharifa) waxa Cirka iyo Dhulka ku dhexnool, waana xoog badane Falsan.
- 2. Eebe waa kan ka bixiyey kuwii gaaloobay ee ahlu Kitaabka ahaa «Yuhuud»Guryahoodii kulmintii hore, idinkoon u malaynin inay bixi iyana waxay u maleeyeen in Guryahoodu wax ka celin, markaasaa Eebe uga yimid meel ayan filayn, qalbigoodana wuxuu ku tuuray cabsi, guryahooda waxay ku kharribeen (ku halleeyeen) gacmahooda iyo gacmaha kuwa rumeeyey, ee dadka Caqliga leh ha waano qaato.
- 3. Haddaan Eebe xukumin inay baxaan waxaa lagu caddibi lahaa Adduunka, Aakhirana waxaa u sugnaaday cadaab naareed.
- 4. Maxaa yeelay Ilaahay iyo Rasuulkiisa yey khilaafeen, ruuxii Eebe khilaafana Ciqaabtiisu waa darantahay.

بِسْــــــِوْلَسُوالْرَحِيَةِ

سَتَحَ بِلَيْ مَا فِي اَلْسَمَوَتِ وَمَا فِي اَلْأَرْضَ وَهُوَ اَلْعَزِيرُ الْفَكِيمُ ﴿ هُو اللّذِى آخَرَ اللَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ الْكِئْبِ مِن دِيرِمْ لِأَوْلِ الْفَشْرِ مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُواً وَظُنُواْ أَنَّهُمُ اللَّهُ مِن حَيْثُ لَمْ يَعَنْسِبُواً وَقَدَفَ فَأَنَسُهُمُ اللّهُ مِن حَيْثُ لَمْ يَعَنْسِبُواً وَقَدَفَ وَأَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَتَأْوُلِ الْاَبْصَدِ ﴿ وَلَوْلَا أَن كُنْبَ اللّهُ عَلَيْهِمُ الْمَحْلَةِ عَذَابُ النّارِ ﴿ فِاللّهُ بِأَنْهُمْ شَاقُواْ اللّهَ وَرَسُولَةٌ وَمَن يُشَاقِ اللّهَ فَاللّهُ بِأَنْهُمْ شَاقُواْ اللّهَ وَرَسُولَةٌ وَمَن يُشَاقِ اللّهَ فَانَ اللّهُ مَن يُشَاقِ اللّهَ 5. Wixii aad gooysaan oo geed ah (ee Cadawga) ama aad daysaan iyadoo ku taagan Salkeeda waa idinka Eebe iyo inuu dulleeyo Faasiqiinta.

مَافَطَعْتُم مِن لِيسَنَةٍ أَوْتَرَكَتْتُمُوهَافَآيِمَةً عَكَةَ أُصُولِهَا فِيإِذِنِ ٱللَّهِ وَلِيُخْزِى ٱلْفَسِقِينَ ۞

Yuhuuddii Magaalada Madiino Joogtay yaa Nabiga (naxariis iyo Nabad gelyo korkiisa Eebe hayeelee) khiyaantay, hase ahaatee waxaa u dambeeyey dulli iyo Ciqaab illeen Ilaahay iyo Rasuulkiisa yey la Colloobeen sida caadada Yuhuudduba tahay had iyo jeer, waana in lagu waano qaato Xaalkaas Jidka toosanna la qaadaa. Al-Xashr (1-5).

Juz' 28

- 6. Wixii Xoola ah ee Ilaahay Nabiga uga soo celiyo Gaalada isagoon Fardo iyo awr lagu dagaallamin waxaa amarkiisa leh Nabiga Eebana Cidduu doono yuu ku diraa Rasuulkiisa, wax walbana Eebe waa karaa.
- 7. Wixii Xoola aha ee Ilaahay ku soo celiyo ee uga yimaadda Degmooyinka Yuhuudda Rasuulkiisa; waxaa leh Ilaahay, Rasuulka, Qaraabada, Agoonta, Masaakiinta iyo Musaafiriinta «socdaalka» si ayan u noqon wax ku wareegaysta kuwa Hodanka ah dhexdooda wuxuu Rasuulku dadka siiyo ama faro waa inay qaataan, wuxuu ka reebana waa inay ka reebmaan, Eebana waa in laga dhawrsado, maxaa yeelay Ciqaabtiisu waa darantahay.
- 8. Waxaa Xoolahaas wax ku leh kuwa Saboolka ah ee ka soo hijrooday guryahoodii iyo Xoolahoodii dar Eebe iyo gargaarka Ilaahay iyo Rasuulkiisa, waana kuwa ku run sheegay iimaankooda.

وَمَآ أَفَآءَ أَلَدُهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَاۤ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلِ وَلَارِكَابٍ وَلَكِكَنَّ اللّهَ يُسُلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَن يَشَآءُ وَاللّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ()

مَّاأَفَاَ َاللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى ٱلْقُرِّنَ وَٱلْمَسَنِي وَٱنْ السَّبِيلِ
كَنْ لاَيكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيكَا مِنكُمُّ وَمَا ءَالنَّكُمُ
الرَّسُولُ فَحُشُدُوهُ وَمَا نَهَنكُمْ عَنْهُ فَالنَّهُواْ وَاتَّقُواْ
السَّولُ فَحُشُدُوهُ وَمَا نَهَنكُمْ عَنْهُ فَالنَّهُواْ وَاتَّقُواْ
السَّيْلُ اللَّهُ شَدِيدُ ٱلْمِقَابِ ﴿ ﴾

لِلْفُقَرَآءَ ٱلْمُهَاجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُواْ مِن دِيَسْرِهِمَّ وَأَمْوَ لِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضَلَامِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَنَا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولُهُۥ أَوْلَيَكَ هُمُ ٱلصَّلِوقُونَ ﴿

Xoolaha Gaalada si dagaal la'aan ah uga yimaadda waxaa loo yaqaan «Feey» waxaana lagu bixin Jidadka khayrka ah ee Aayaddu tilmaantay, Dadka xaqa rumeeyeyna waxaa ku waajib ah inay maqlaan hadalka Rasuulka «Muxamed» ah (naxariis iyo nabad gelyaba Eebe korkiisa ha yeelee) waana in Ciqaabta Eebe laga dhawrsadaa. Al-Xashr (6-8).

9. Kuwii Madiino deganaa ee Xaqa rumeeyey waxay jecel yihiin dadka u soo hijroon (u soo qixi) wax necbaansho ahna Laabta uma geliyaan وَٱلَّذِينَ نَبَوَءُ وَالدَّارَوَالْإِيمَنَ مِن فَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَايَحِدُونَ فِي صُدُودِهِمْ **Juz** 28

dadkaas waxay siin,waxayna Naftooda ka hormariyaan (ay uga doori) dadkaas inkastaba iyagu gaajo hahaysee, ruuxii laga dhawro bakhaylnimada Naftiisa waa mid Liibaanay.

10. Kuwa imaan Asxaabta Nabiga ka dib waxay Eebe weydiisan inuu u dambi dhaafo iyaga iyo Walaalahooda iimaanka uga hormaray uusan qalbigoodana xiqdi yeelin kuwa rumeeyey Eebena waa naxariis badane.

حَاجَكَةً مِّمَّا أُوتُواْ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِمِمْ وَلَوْكَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقَ شُعَ نَفْسِهِ، فَأُولَتِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ۞ وَالَّذِينَ جَاءُو مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَغْفِرْ لَنَ وَلِإِخْوَيْنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِآلٍا مِنْ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوسِنَا فِلَّا لِلَّذِينَ عَامَنُواْ رَبِّنَا إِنَّكَ رَهُونُ تَحِيمُ ۞

Ansaartii Nabiga (naxariis iyo nabad gelyo korkiisa Eebe ha yeelee) waxay ahaayeen duul la yaab leh, siday u jeclaayeen una taakuleeyeen Muslimiintii soo hijrootay ee Maka ka soo qaxay Eebe dartiis, iyagana Naftooda uga doori jireen (Eebe ha ka raalli noqdee) kuwa xaqa rumeeyey ee dib ka imaan waa inay jeclaadaan Muslimiinta ka horreysay uguna duceeyaan dambi dhaaf iyo Khayr illeen dadaal badan bay Islaamka u sameeyeene.

Nabigu wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Dulmi iska jira waa mugdiga Qiyaame. Bakhaylnimana iska jira iyadaa halaagtay kuwii idinka horeeyeye. Waxaa wariyey Muslim. Al-

Xashr (9-10).

- 11. Ma ogtahay in kuwii Munaafiqiinta ahaa ay ku dhihi kuwii gaaloobay ee Yuhuudda ahaa haddii laydin bixiyo waan idinla jiraynaa Cid aan idiin maqlaynana ma jirto waligeed, haddii laydinla dagaallamana waan idiin gargaaraynaa, Ilaahayna waa ogyahay inay Beenaalayaal yihiin.
- 12. Haddii la bixiyo Yuhuudda lama baxaayaan haddii lala dagaallamana uma gargaarayaan hadday isku dayaan inay u gargaaraanna way carari loomana gargaarayo.
- 13. Mu'miniinta yey uga cabsi badan yihiin Yuhuuddu Ilaahay, maxaa yeelay waa dad aan wax garad ahayn.
- 14. Kuwa xaqa rumeeyeyna lama dagaallami karaan «dhufaysyo iyo Gidaaro dhexdood mooyee» dhibka dhexdooda ahna waa daranyahay

لَيِنْ أُخْرِجُواْ لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَيِن قُوتِلُواْ لَا يَصُرُونَهُمْ وَلَيِن نَصَرُوهُمْ لَيُولُّ اَلْاَذْبَنَرَثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ۞ لَاَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم مِّنَ اللَّهِ ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ فَوْمٌ ۗ لَا يَفْقَهُونَ ۞

٧َيُقَائِلُونَكُمْ جَيعًا إِلَّافِ قُرَى مُّحَسَّنَةٍ أَوْمِنْ وَرَآءِ جُدُرُّ بِأَشْهُر بَيْنَهُمْ شَدِيدُ تَّخَسَبُهُمْ quluubtooduna waa kala tagsan tahay, maxaa yeelay waa dad aan wax kasayn. جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمۡ شَقَّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمُّ لَایَعۡ فِلُوبَ ﴿

Munaafiq had iyo jeer wuxuu la joogaa dhibka Muslimiinta, Munaafiqiintii Madiino joogayna waxay gacan siin jireen Yuhuudda oo ay ka dhigan jireen sukeeye Labada qolobana waxay ahaayeen, yihiinna had iyo jeer Colka Diinta Islaamka waana laga adkaan haddii dad toosan oo xaqa rumeeyey la helo, maxaa yeelay waa wax ma garad. Al-Xashr (11-14).

Juz' 28

- 15. Waxay la mid yihiin gaaladii dhawaa ee ka horreeyey ee dhadhamiyey cidhibtii camalkooda, Cadaab daranna u sugnaaday.
- 16. Waxay la midyihiin Shaydaan waa ka dadka gaalow ku dhaha, markay gaaloobaanna ku yidhaah bari baan kaa ahay (waxba isuguma keen jiraan) oo sheegta inuu Ilaahay ka yaabi.
- 17. Markaasay Labadooduba Cidhibtoodu noqon naar ay ku waaraan, daalimiintana saasaa lagu abaal mariyaa.
- 18. Kuwa xaqa rumeeyey waa inay Eebe ka dhawrsadaan, Nafwalbana waa inay eegtaa waxay u hormarsatay barri (qiyaamaha) Eebena ha laga yaabo illeen wax walba waa ogyahaye.

كَمَثَلِ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِ مِّرَقِيبًا ۚ ذَاقُواْ وَبَالَ أَمْرِهِمَ وَلَمُّمَّ عَذَاثُ أَلِيمٌ ۞

كَمَثَلِ الشَّيْطَنِ إِذْ قَالَ لِلْإِنسَنِ اَحْتُفُرُ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّ بَرِى مُّ فِينكَ إِنِّ أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْمُنكِينَ ﴿ فَكَانَ عَنْهِ بَهُمَّ أَنَّهُمَا فِي النَّا رِخَلِكَ فِن فِيهَا وَذَلِكَ جَزَرُ وُا الظَّل لِمِينَ ﴿

يَّتَأَيُّهُا الَّذِينَ ءَامَنُوا اَنَّقُوا اَللَّهَ وَلَتَـنُظُرَ نَفْسٌ مَّافَدَّ مَتْ لِغَـدِّوَانَقُواْ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِرُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ إِنَّا اللَّهُ إِنَّا اللَّهَ

Kibir iyo islaweyni wax matarto'aaway kuwii iskibriyey ee beeniyey Nabiyadii ka horreeysay Nabi (Muxamed) (naxariis iyo nabad gelyo korkiisa Eebe hayeelee), gaaladuna waxbay dhumiyaan sida Shaydaanka, Cidii wax dhumisa iyo midda la dhumiyaba waxay Cidhibtoodu noqon Khasaare iyo Naar. Al-Xashr (15-18).

- 19. Kuwa xaqa rumeeyey waa inayan noqon sidii kuwii Eebe hilmaamay, isna markaas uu hilmaansiiyey naftooda waana kuwo faasiqiin ah (xaqa ka leexday).
- 20. Ma eka Ahlu naarka iyo Ahlu Jannaha, Ahlu Jannuhu waa kuwa liibaanay.

وَلَا تَكُونُواْ كَالَّذِينَ نَسُواْ اللَّهَ فَانْسَنَهُمَ اَنفُسَهُمُّ الْوَلَيِّكَ هُمُ اَلْفَنسِقُونَ ۞ لَايَسْتَوِى آَصْخَبُ النَّارِ وَأَصْخَبُ الْجَنَّةُ أَصْحَبُ الْجَنَةِ هُمُ الْفَا يِزُونَ ۞

- 21. Haddii quraankan Eebe Buur ku dejiyo (kula hadlo) waxaad arki lahayd Buurtii oo khushuucsan oo dillaaci cabsi Eebe darteed,saasaa Eebe mataallo ugu sheegaa dadka inay fikiraan darteed.
- 22. Eebe mooyee Ilaah kale ma jiro, waxa maqan iyo waxa joogaba waa ogyahay, waana kan naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.
- 23. Ilaahay isaga mooyee Eebe kale ma jiro, waa Xaakim Daahir ah, nabadgeliye, rumeeye, wax walbana ilaaliye xoog iyo weynaan isagaa leh, waana ka nasahanyahay waxay Cibaadada la wadaajinayaan.
- 24. Eebe waa kan wax abuura ee ahaysiiya sawirana, Magacyo fiicanna wuu leeyahay waxaana Eebe u tasbiixsada (weyneeya) waxa Cirka iyo dhulka ku sugan, waana adkaade falsame.

لُوَ أَنزَلْنَا هَذَا ٱلْقُرْءَانَ عَلَى جَبَلِ لِّرَأَيْتَهُ. خَشِعًا مُتَصَدِعًا مِنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ وَيَلْكَ ٱلْأَمْثُلُ نَضْرِجُ الِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَنَفَكَّرُونَ ۞

هُوَاللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَهَ إِلَّا هُوَّ عَلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَا دَةً هُوَالرَّمْ نَنُ ٱلرَّحِيمُ شَ

هُوَاللَّهُ الَّذِي لَآ إِللَهُ إِلَّاهُوَ الْمَاكِ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيِّعِثِ الْعَزِيرُ الْجَبَّارُ الْمُتَكِيِّرُ شُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۞

> هُوَاللَّهُ الْخَلِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَ يُسَيِّحُ لَهُ مَا فِ السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِّ وَهُو الْعَرْبِزُ الْمَكِيمُ

Ruuxa xaqa rumeeyey waa inuu had iyo jeer Eebe xusaa kuna xirraadaa, si aan Eebe Naftiisa u hilmaansiin, Jidka fiicanna waa inuu qaadaa illeen Janno iyo naar ma sinnee, quraankan sharafta lehna waa inuu rumeeyaa kuna dhaqmaa, Ilaaha awoodda leh ee isaga mooyee Ilaah kale uusan jirinna waa inuu Caabudaa o rumeeyaa. Al-Xashr (19-24).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Kuwa xaqa rumeeyow ha ka dhiganina colka Eebe iyo Colkiina (Gaalada) sokeeye aad jacayl u gudbinaysaan, iyagoo ka gaaloobay xaqa idiin yimid, oo haddana bixiya Rasuulka iyo Muuminiinta inaad Eebe rumeeyseen بِنْ الرِّحِيْرِ الرَّحِيْرِ الرَّحِيْرِ الرَّحِيْرِ

يَّتَأَيُّهَا اَلَّذِينَ َ امَنُوا لَا تَنَّخِذُ واٰ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآ اَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم إِالْمَوَدَّةِ وَقَدْكَفَرُواْ بِمَاجَآ اَكُمْ مِّنَ الْحَقِّ جُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِنَّاكُمْ أَنْ ثُوْمِنُواْ إِاللَّهِ darteed Jidka Ilaahayna ku dagaallanteen raalli ahaanshaha Eebe idinkoo rabo, kuwaas ood u qarisaan jacayl, Ilaahayna waa ogyahay waxaad qarinaysaan iyo waxaad muujinaysaanba, Ruuxii saas yeelana Jidka xaqa ah wuu ka dhumay.

- hadday idin helaan (Gaaladu) waxay idiin noqon Col gacmaha iyo Carabkana xumaanbay idiinku taagi waxayna jecel yihiin inaad gaalowdaan.
- 3. Qaraabada iyo Caruurtu waxba idiin ma taraan Maalinta qiyaa-me waana laydin kala kaxayn, Ilaahay-na waa arkaa waxaad Camal falaysaan.

ۯؾؚػٛؠ۬ٳڹڬٛڎؗؾؙڂؘڔٞڿؾؙؙڡٚڿۿۮٳڣڛٙۑۑڸۅٲڹؽۼٵؘ؞ٙ ڡٞۯۻٳؿ۫ۧۺؖڗؙۅڹؘٳڶؠۣٙؠڔٳؙڵڡؘۅڎؘ؞ٙۅٲڶٵ۠ڟۘڎؙڽؚڡؘٲڷؘڂڡؘٛؾؾؙٛ ۅڡٙٲٲڠڶٮؿؙ۠ۅٛڞؘؽڣۧعڵۿڝڹػؙۻڣڡٞڐۻڷڛۅٙٲ؞ٱڶسۜۑۑڸ۞

إِن يَنْقَفُوكُمْ يَكُونُوالكُمْ أَعَداءَ وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَعَداءَ وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَعَداءَ وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَعَداءَ وَيَدُوا لَوْنَكُفُرُونَ ﴿ إِلَيْ اللَّهِ عَالِمَ اللَّهِ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهِ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْكُمْ اللَّهُ عَلَى اللّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَّمُ عَلَى اللَّهُ عَلَّهُ عَلَّهُ عَلَا عَلَا عَلَا عَلَا عَلَا عَلَا عَلَا عَلَا عَلَّهُ عَلَّا عَلَا عَلَا عَلَّا عَلَّ عَلَّ

ڶڹڗۘۘڹڡؘڡؘػٛؗؗؗٛؠۧٲڗۘڂٲڡؙڴؗؗۯۅڵؖٲۊٛڶڰڴؙ؞ۧۧٷٙڡۘٲڷؚڡٙێۮڎؚڽڡٞٚڝؚڶؙ ؠؿ۫ٮٛػٛؠؖ۫ۘٷٲٮڷۜڎؙۑؚڡٵٮؘڠڡۧۮڷۅڹۻؚڽڒٞ۞

Colka Eebe iyo Colkaaga inaad Saaxiib ka dhigataa ma habboona, Gaaladuna waxay Muslimiinta kula colloobeen waa Diinta Islaamka ah kaliya, ruuxii Muslim sheegan oo Gaalo Cadaw ah jacayl u qariyana waa ruux dhumay oo leexday, Gaaladana Sukeeyannimo ma leh ee waa in saa lala socdaa. Aayaduhuna waxay soo dageen mar nabigu (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) uu u darbaday in Mako la soo furo markaas Nin gaadhsiiyey ree Makaad arrintaas. Al-Mumtaxinah (1-3).

- 4. Kuwa xaqa rumeeyey waa inay ku daydaan Nabi Ibraahim iyo kuwii la jiray waa kuwii iska bari yeelay Gaaladii Qoonkoodii ahayd (ay isla noolaayeen) iyo waxay Caabudayeen ee Eebe ka soo hadhay oy Colnimo u muujiyeen ilaa ay Eebe kaliya ka rumeeyaan, laakiin Nabi Ibraahim wuxuu u dambi dhaaf weydiiyey Aabihiis, isagoon waxba u hanankarin (intaan laga reebin Arrintaas). Eebe yeynnu talo saaran, isagaan u toobad keenaynaa, isagaana loo noqon (Aakhiro).
- 5. Eebow hannagu fidnaynin kuwa Gaaloobay, noona dambi dhaaf illeen waxaad tahay adkaade (Casiis) Falsan.
- 6. Haku daydo dadkaas dayasho wanaagsan ruuxii dooni Ilaahay Maalinta

قَدْ كَانَتْ لَكُمُّ أَسُوةٌ حَسَنَةٌ فِيَ إِنَّهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ وَإِذَ قَالُولُ فَوْمِ أَنْ لَكُمُّ أَسُونَ مَعَهُ وَإِذَ قَالُولُ فَوْمِ إِنَّا لِمُرْءَ وَأُومِنَ مُنْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ السَّعَ كُمُّ الْعَدَا وَةُ وَالْبَغْضَاءَ اللَّهُ عَلَى الْمَعْدَ وَةُ وَالْبَغْضَاءَ اللَّهُ الْعَدَا وَةً وَالْبَغْضَاءَ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ مِنْ اللْحُلُقُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللْهُ مِنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُؤْمِنُ اللَّهُ مِنْ اللْمُنْ اللَّهُ مِنْ اللْمُنْ اللْمُنْ الْمُنْ ال

رَبَّنَا لَاجَعَلَنَا فِتْمَةً لِلَّذِينَ كَفَرُواْ وَأَغْفِرْ لَنَا

رَبَّنَا أَبِنَكَ أَنْتَ ٱلْعَزِيرُ ٱلْحَكِمُ ﴿

لَمَذَكَانَ لَكُوفِهِمْ أُسْوَةً حَسَنَةً لِمَن كَانَ يَرْجُوا ٱللَّهَ

Aakhiro, ciddiise ka jeedsata xaqa Eebe waa ka kaaftoon yahay waana ammaananyahay.

وَٱلْتُوْمَ ٱلْآخِرُ وَمَن مَنُولَ فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَٱلْغَنُّ ٱلْمُسَدُّ ٢

Ruuxa fiican ee Sharafta leh ee Eebe ka yaaba waxa wanaagsanna sameeya, xumaantana ka fogaada waa in lagu daydo sida kan xunba looga fogaado.

Juz' 28

Eebana waa in lagu xidhnaado loona toobad keeno, isagaa loo noqon Gaaladana waa inaan la jeclaanin lagana digtoonaadaa. Al-Mumtaxinah (4-6).

- 7. Wuxuu Eebe u dhawyahay inuu yeelo jacayl Mu'miniinta iyo kuway la colloobeen ee Gaalada Qureesheed ah dhexdooda, maxaa yeelay Eebe wax walba waa karaa waana dambi dhaaf badane naxariis badane ah.
- 8. Eebe kama reebayo kuwa xaga rumeeyey inay u samo iyo Caddaalad falaan kuwa aan Diinta kula dagaallamin Guryahoodana ka bixinin, maxaa yeelay Eebe waa jecel yahay kuwa Caadiliinta ah (Garsoor).
- 9. Eebe wuxuu ka reebi kuwa xaga rumeeyey inay ka sokeeye yeeshaan oo xidhiidhiyaan kuwa Diinta kula dagaallamay ee Guryahoodii ka bixiyey gacanna ku siiyey in guryaha laga bixiyo, dadkii kuwaas sokeeye ka dhigtaa wa kuwa daalimiin ah.

هُ عَسَدٍ ، ٱللَّهُ أَن يَحْعَلَ مَنْنَكُرٌ وَيَثِنَ ٱلَّذِينَ عَادَيْتُم مِنْهُم مُّودَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ عَفُورٌرَّحِيمٌ ﴿

لَا يَنْهَا كُو اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ مُقَانِنُ وَكُمْ فِ الدِّينِ وَلَوْئُخُ جُوكُو مِن دِينَرِكُمْ أَن نَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓ أَإِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُفْسِطِينَ ١

إِنَّمَا يَنْهَىٰ كُمُ ٱللَّهُ عَنَ ٱلَّذِينَ قَلْنَالُوكُمْ فِي ٱلِدِّينِ أَن تَوَلَّوْ هُمُّ وَمَن مَنُولَكُمْ فَأُولَتِكَ هُمُ ٱلظَّيٰلِمُونَ ١

Eebeheen isagaa awood leh'Cidduu doonana wuu hanuuniyaa, waxaana dhacay in dad Gaaladii Qureesheed ka mid ah Islaameen'wanaag iyo Walaalnnimana dhexmartay Muslimiintii kale, waase inaan Gaal kula dagaallamay wanaag loo samaynin, kuwase aan Col Muslimiinta la noqonin Gaaladana aan gacan ku siinin dhibka Muslimiinta ma reebana in wanaag loo falo, taasina waxay ina tusin inaan kala garanno Colkeenna iyo Saaxiibkeenna.

Xigmo waxaa ku sugnaaday kaad jeelaan tartiib u jeelow inaad nacdaa laga yaabaa kaad nicbaanna tartiib u nac inaad jeclaataa laga yaabaa Maaline. Al-Mumtaxinah (7-9),

10. Kuwa xaqa rumeeyow hadday idiin yimaaddaan Haween Mu'miniin ah oo Gaalada ka soo Hijrooday (ka soo tegay) Imtixaana (inay ka dhabtahay iyo in kale) Eebaa og Iimaankooda, haddaad ogaataan inay xaqa (dhabnimo) u rumeeyeen waa inaydaan Gaalada u celinin, maxaa yeelay Xalaal isuma

يَتَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَ إِذَا جَآءَ كُمُ ٱلْمُؤْ مِنَنْتُ مُهَاجِرَ وَءَاتُوهُم مَّا أَنفَقُوأً وَلاجُناحَ عَلَتَكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ

aha Meherkiina ha u celiyeen Gaalada. inaad isguursataanna waxba kuma jiro haddaad Meher siinaysaan, Haweenka Gaalooba Nikaax isuguma kiin xirna ee ha haysanina, weydiista waxaad Meher u bixiseen Gaaladuna ha weydiisato waxay Meher u bixiyeen, xaaladaasina waa xukunka Eebe uu dhexdiina xukumay, Ilaahayna waa ogyahay (waxa la Camal falo) waana Falsame.

11. Hadday u tagaan kuwa Haweenkiina ka mid ah Gaalada (Gaaloobaan) markaas ka dib la qaniimaysto hala siiyo kuwii Haweenkoodu tageen waxay ku masruufeen oo kale, Ilaaha aad rumaysantihiinna ka dhawrsada.

وَإِن فَاتَكُوۡ شَقُّۦُّ مِّنۡ أَزْوَبِهِكُمۡ إِلَىٱلۡكُفَّارِ فَعَاقَبۡهُۥ فَيَاتُواْ ٱلَّذِينِ كَ ذَهَبَتْ أَذُوا حُفُهِ مِثْلَ مَآ أَذَ وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ ٱلَّذِي أَنتُم بِهِ عَمُوْمِنُونَ ١

Gaaladu waa inayan Muslimiinta awood ku yeelanin, saas daraadeed hadday soo islaamto haweenay Ninkeedu Gaal yahay looma celiyo'maxaa yeelay xalaal isuma aha, waase in la Imtixaamo si runta loo ogaado, markaas ka dib hadday nin Muslim ah guursato dhib kuma jiro iyadoo laysu celin wixii kharash ahaa, taasuna waxay ku tusin inay waajib tahay dhawritaanka Sharafta Islaamka iyo ruuxa Muslimka ah, waxaa kale ooy ina tusin Caddaaladda Islaamka xataa Mucaamilada Gaalada. Al-Mumtaxinah (10-11).

- 12. Nabiyow hadday kuu yimaaddaan haween xaqa rumeeyey si ay kuugula ballantamaan inay Eebe kaliya caabudaan, waxna xadin. sinaysanna, Caruurtoodana dilin, been abuurna avan la imaan, wax wanaag ah oo la farayna ayan Nabiga ku caasiyin la ballantan una dambi dhaaf wevdii Eebe waa dambi dhaafe naxariiste ahe.
- 13. Kuwa xaqa rumeeyow haka sokeeye dhiganina kuwa Eebe u carooday aakhirana ka quustay Gaaloodhane) sida Gaaladu uga quusatav kuwii dhintav.

يَتَأَمُّا ٱلنَّيُّ إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰٓ أَن لَا يُشْرِكِنَ بِٱللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا مَزَ نِعِنَ وَلَا يَقَنُلُنَ أَوْ لَنَدَهُنَّ وَلَا مَأْمَانَ - وَلَا مَزَ نِعِنَ وَلَا يَقَنُلُنَ أَوْ لَنَدَهُنَّ وَلَا مَأْمَانَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَبِسُوا مِنَ ٱلْآخِرَةِ كَمَا يَسَ ٱلْكُفَّارُمنَ أَصْحَكِ ٱلْقُهُورِ ١

Ruuxii xaqa rumeeyey oo la ballantama Madaxda Muslimka ah kuna ballan qaadi inuu xumaanta ka dheeraado wanaagna la yimaada waa in lala ballantamaa, sida Eebaba faray Nabiga (naxariis iyo nabad gelyi Eebe korkiisa ha yeelee) inuu haweenka Muslimka ah ka oggolaado ballan qaadka, tan kale waa inaan gaalo Eebe u carooday oo Aakhiro iyo Maalinta abaal marinta ka quustay sokeeye iyo qaraabo laga dhiganin, illeen waxaa lugu walaaloobaa Caqiidada Islaamkee. Al-Mumtaxinah (12-13).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa Ilaahay nasaha (weyneeya) waxa Cirka iyo Dhulka ku sugan, Eebana waa adkaade falsan.
- 2. dadka xaqa rumeeyayow maxaad u sheegaysaan wax aydaan falaynin.
- 3. Waxaa Cadho weyn Eebe agtiisa ku ah inaad sheegtaan wax aydaan falaynin.
- 4. Eebe wuxuu jecel yahay kuwa ku dagaallama Jidkiisa (Jihaadka) iyagoo Saf ah oo aad mooddo dhismo laysku dhejiyey (midnimadooda).

بِسُــــــِهِ اللَّهِ الرَّحْمُ الرَّحِيهِ

سَبَّعَ لِلَّهِ مَافِ اَلسَّمَوَ تِ وَمَافِى ٱلْأَرْضِّ وَهُو ٱلْعَرْئِزُ ٱلْحَكِيمُ ۞ يَئَا يُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لاَ تَفْعَلُونَ ۞ صَّارُ مَقَتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُواْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُ ٱلَّذِينَ مُقَنِتلُونَ فِي سَبِيلِهِ ع إِنَّ اللَّهَ يُحِبُ ٱلَّذِينَ مُقَنِتلُونَ فِي سَبِيلِهِ ع صَفًا كَأَنْهُ مِر بُنْيْنَ مُّ مَرْصُوصٌ ۞

Samaawaatka iyo Dhulkaba wax ku sugan Ilaaheen baa abuuray, isagayna ka amar qaataan wayna u khushuucaan, maxaa yeelay isagaa awood leh, kuwa Mu'miniinta ahna waa inay wax dhab ah qabtaan oo khayr ah ee ayan sheeganin wax ayan falin, maxaa yeelay taas Eebe ma jecla'waana in Jidka xaqa ah lagu Jihaado si isku duubni ah, si gargaarka Eebe iyo nasrigiisa loo helo.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Calaamada Munaafiqu waa Saddex: Hadduu ballamo wuu baajiyaa, Hadduu sheekeeyana wuu Been sheegaa, Haddii la aaminana wuu khayaamaa. Waa saxiix. Aş-Şaff (1-4).

- 5. Xusuusta markii (Nabi) Muuse ku yidhi dadkiisii maxaad ii dhibaysaan idinkoo og inaan Rasuul Eebe idiin ahay, markay xaqii ka iisheen yaa Eebana sii iilay qalbigooda,Ilaahayna ma hanuuniyo kuwa faasiqiinta ah.
- 6. xusuusta marka (nabi) Ciise ibnu Maryama ku yidhi Banii Israa'iil waxaan ahay Rasuul Eebe idiin soo diray oo rumayn Kitaabkii Tawraad ee

وَإِذْقَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ عَنَقَوْمِلِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدَتَّعَلَمُونَ أَنِّى رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمُ فَلَمَّا زَاغُواَ أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمُّ وَاللَّهُ لَآيَہُدِي اَلْقَوْمَ اَلْفَسِقِينَ ۞

ۅَإِذْ قَالَعِسَى آَنُ مُرْبَمَ يَنَبَىٰ إِسْرَٰءٍ مِلَ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِلَّا يَثِنَ يَدَى مِنْ ٱلْفَرَدِيةِ وَمُبَشِّرًا مِسُولِ horreeyey, kuna bishaarayn Rasuul gadaashayda imaan oo Magaciisuna yahay «Axmed», markuu xuja cad ula yimidna waxay dheheen kani waa sixir cad.

ؽٲ۫ۊؚڡۣڔؙؙؠۼڋؽٲۺؙۿؙڗٲڂۘۮؙؖۏؖڶڡۜٵۼٙٵٙ؞ۿؠٳڵڹۑۜؾٮٛؾؚۊؘٲڶۅٲ ۿۮؘٳڛڂۯۜۺؙۣؽڽٞ۞

Muslimiintu waxay rumayn Nabiyadii iyo Rusushii Eebe khalqiga u soo diray oo dhan'iyagoon kala qaadaynin'siday u rumeeyeen Kutubta Eebe ee saxa ah, waxayna Aayadahanu ina tusin in xaqu mid kaliya yahay, hase-yeeshee Gaaladu ay kala qaybiyaan si ay qaar u beeniyaan, waxaa kale oo ku cad Aayadahan in Nabi Ciise ku bishaareeyey soo bixitaanka Nabi Muxamed (naxariis iyo nabad gelyo korkiisa Eebe ha yeelee), taasina waxay xuja ku tahay gaalada Nabiga beenin. As-Saff (5-6).

Juz' 28

- 7. yaa ka dulmi badan ruux ku been abuurtay Ilaahay isagoo loogu yeedhi Islaamka, Eebe ma hanuuniyo dadka daalimiinta ah.
- 8. Waxay doonayaan (Gaaladu) inay Nuurka (xaqa) Eebe ku bakhtiiyaan Afkooda Eebena wuu taam yeeli nuurkiisa haba naceen Gaaladuye.
- 9. Eebe waa kan diray Rasuulkiisa isagoo hanuun wada iyo Diin xaq ah si uu (Eebe) Diimaha oo dhan uga sare mariyo haba naceen Mushrikiintuye (Gaaladu).

Xaqoo la diidaa waa dulmi iyo gardarro, mana aha in ruuxii xaqa loogu yeedho ka abaal daro oo diiddo beenin kala soo horjeedsado, hasa ahaatee wuxuu Eebe ballan qaaday in xaqu sare maro gaar ahaan hanuunkii uu dunida u soo saaray isagoo u soo dhiibay Rasuulkiisii Maxamed ahaa (naxariis iyo nabadgelyo Eebe korkiisa ha yeelee), ruuxa Caqliga lehna waxaa ku waajib ah in marka xaq iyo wanaag loogu yeero uu raacaa oo aqbalaa. As-Saff (7-9).

- Kuwa xaqa rumeeyow ma idin tusiyaa ganacsi idinka koriya Cadaab daran.
- 11. Waxaad rumaynaysaa Ilaahay iyo Rasuulkiisa waxaadna ku dagaalamaysaan Jidkiisa xaqa ah Xoolihiina iyo Naftiina idinkoo u huri, saasaana idiin khayr roon haddaad tihiin kuwo wax og.
- 12. Markaas Eebe dambigiinuu dhaafi wuxuuna idin gelin Jannooyin ay dhex

يَّاَ أَيُّا الَّذِينَ ءَامَوُاهَلَ اُدُلُكُوْ عَلَى ْجِعَزَوْ نُنْجِيكُو يِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ۞ نُوْمِنُونَ إِلَّهُ وَرَسُولِهِ وَجُجُهِدُونَ فِ سَبِيلِ لَسَّهِ إِلَّهُ وَلَكُرُ وَأَنْفُسِكُمْ ذَٰلِكُو خَرْلًكُو إِنْكُمُ الْمُكَامُ نَعَلَمُونَ ۞

يَغْفِرْ لَكُوْ ذُنُوبَكُوْ وَلَدْ خِلْكُوْ جَنَّتِ تَجْرِى مِن تَحْنِهَا

socdaan Webiyaal iyo Guryo wanaagsan oo ku dhexyaalla Jannada Cadnin (nagaanshaha), taasina waa liibaan weyn.

- 13. Arrin kale ood jeceshihiinna (wuu idiin siin) waa gargaarka Eebe iyo fatxi (guul) dhaw,kuwa xaqa rumeeyeyna u bishaaree.
- 14. dadka xaqa rumeeyow noqda gargaarayaasha Eebe sidii kuwii Nabi Ciise ibnu Maryama Saaxiibadiis ahaa (Xawaariyintii) ee uu ku yidhi yaa Eebe iila gargaara,markaas ay dheheen annagaa ah gargaarayaashii Eebe, ka dib ay xaqa rumaysay koox Banii Israa'iil ka mid ah,kooxna ay ka gaalawday; Eebena ayiday (xoojiyey) kuwii xaqa rumeeyey (kana adkaadeen Cadawgoodii) oo iyagu ka muuqdeen (ka taliyeen) dhulkii.

ٱلْأَنْهَرُومَسَكِنَ طَيِّنَهُ فِ جَنَّتِ عَدْنٍ ذَلِكَ ٱلْفَوْزُٱلْفَظِيمُ۞ وَأَخْرَىٰ غِيْبُونَهَ آفَضٌ قِنَ ٱللَّهِ وَفَنْحٌ قَرِيبُ وَأَخْرَىٰ غِيْبُونَهَ آفَضٌ قِنَ ٱللَّهِ وَفَنْحٌ قَرِيبُ

يَّا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُواْ أَنصَارَاللَّهِ كَمَاقَالَ عِسَى اَبْنُ مَرَّيَمُ لِلْحَوَارِتِّنَ مَنَّ أَنصارِىٓ إِلَىٰ لَلَّهِ ۖ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ نَحَنُ أَنصارُاللَّهِ فَعَا مَسَتَ طَآبِهِ لَهُ مِّنْ بَغِي إِسْرَهِ بِلَ وَكُفَرَتَ ظَآبِهِ فَكُفَّ أَيَّذَ نَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَىٰ عَدُوقِهِمْ فَأَصْبَحُواْ ظَهِوِينَ ۞

Aayadahan waxay caddayn in Ganacsiga ugu khayr badani ee dambiga lagu dhaafo Jannana lagu galo uu yahay Eebe iyo Rasuulkiisa oo la rumeeyo iyo Jidkiisa oo lagu dagaallamo Xoola iyo Nafba'si loo daafaco xaqa loona helo nasri iyo Guul, lana noqdo sidii xawaariyiintii (Saaxiibadii) Nabi Ciise, Dhulkana loo hadho isagoo khayr lagu maamuli. Aş-Şaff (10-14).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa Eebe nasihi (weynayn) waxa samooyinka iyo Dhulka ku sugan, Ilaahay waa xaakin Xumaan ka daahirane ah aadkade falsame ah
- 2. Eebe waa kan u soo bixiyey kuwaan wax aqoon Rasuul ka mid ah oo ku akhriya korkooda Aayaadkiisa «quraankana» bara iyo Sunnada

بِنْ فِي الرَّحْيِرُ الرَّحِيمِ

ؽٛڛؘؾ۫ڂؙؠلَاؚۘ؞ڡؘاڣۣٱلسَّمَوَتِومَافِٱلْأَرْضِٱلْكِكِ ٱلْقُدُّوسِٱلْمَرْخِزِٱلْحَكِيمِ۞

هُوَالَّذِىبَعَثَ فِى ٱلْأُمِيِّتِ َن رَسُولًا مِنْهُمْ يَسَّـ لُوا عَلَيْهِمْ ءَايَنِدِءوَيُزَكِيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِئنَبَ وَٱلْحِكْمَة (Nabiga) waxayna horey u ahaayeen kuwo baadi cad ku sugan.

- 3. (Waxaa kale oo Eebe Nabigu u diray) kuwo kale oon weli la kulmin kuwaas, Eebena waa Adkaade falsame ah.
- 4. Arrintaasuna (Islaamka iyo Nabiga la soo diray) waa deeq Ilaah,wuxuuna siin ruuxuu doono Eebana waa deeq iyo fadli weyne.

وَإِنكَانُواْ مِن فَبَلُ لَفِي صَلَالٍ مُّيِينِ ﴿ وَ احْرِينَ مِنْهُمْ لَمَا يَلْحَقُواْ بِمِمَّ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ وَلَا لَفَضْلُ اللَّهِ يُؤْنِيهِ مَن يَشَآهُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿

Waxaa Ilaahay u khushuuca waxa uu ku abuuray Cirka iyo Dhulka'illeen isagaa awood leh, waana kan addoomadiisa wanaaga u falay ee u soo diray Rasuul bani Aadan ah, si uu u hanuuniyo waxna u baro, kuwa jooga iyo kuwa imaanba.

Xaalkaasna waa Xaal weyn oo khayr ah Cidduu doono yuuna siiyaa, illeen waa deeq badanee. Al-Jumucah (1-4).

- 5. Kuwii la faray inay Kitaabka Tawreed (ilaaliyaan) kuna Camal falaan (waa Yuhuudda) haddana aan ku camal falin, waxay la mid yihiin Dameerxambaarsan Kutub badan, waxaana xun masalka kuwaas beeniyey Aayadaha Eebe, Ilaahayna ma hanuuniyo kuwo daalimiin ah.
- 6. Waxaad dhahdaa (Nabiga) kuwa Yuhuuda ahow haddaad sheegateen inaad tihiin Awliyo Eebe dadka kale ka sokow, geeri jeclaada haddaad run sheegaysaan.
- 7. Geerina ma jeclaanayaan weligood waxay hormarsadeen (oo gaf ah) dartiis, Eebana waa ogyahay kuwa daalimiinta ah.
- 8. Waxaad ku dhahdaa geerida aad ka cararaysaan way idinla kulmi, markaasaa laydiin celin Ilaah og waxa maqan iyo wax joogaba, markaasuu idinka warrami (idinka jaasin) waxaad camal falayseen.

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا النَّوْرَئةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ السَّفَارَا بِنْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُواْ بِنَايَتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِى الْفَوْمَ الظّلِلِمِينَ ۞

> قُلْ يَكَأَيُّهُا ٱلَّذِيكَ هَا دُوٓا إِن رَعَمْتُمُ ٱتَكُمُّمُ أَوْلِكَآءُ لِلَّهِ مِن دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُا ٱلْمُوْتَ إِن كُنُمُ صَدِوْينَ ۞ وَلاَ يَنْمَنُوْنَهُ أَبَدًا إِمَا فَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَلاَ يَنْمَنُوْنَهُ أَبَدًا إِمَا فَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ

قُلْ إِنَّ ٱلْمَوْتَ ٱلَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُۥ مُلَقِيكُمُ مُّثُمَّرُّدُونَ إِلَىٰ عَلِمِ ٱلْفَيْبِ وَالشَّهَدَةِ فَيُنْتِثُكُمُ بِمَاكُنُمُ مَّمَلُونَ ۞

Waana in Quraanka lagu Camal falaa lana raacaa'si aan loola mid noqonin Yuhuuddii dayacday Kitaabkii Tawreed, markaas Eebe ku maslay Dameer Kutub lagu raray, jeclaanshaha Ilaahayna wuxuu ku xidhanyahay sida loo caabudo iyo sida loo falo wuxuu ku faray ee ma aha sheegasho inuu ku jecel yahay sida Yuhuuddu fasho, saas daraadeed waa in Eebe si dhab ah loo Caabudaa illeen isagaa loo noqone. Al-Jumucah (5-8).

- 9. Kuwa xaqa rumeeyow marka laysugu yeedho Salaadda Maalinta Jimcaha ah aada xusidda Eebe,wax gadashadana ka taga, saasaa idiin khayr roon haddaad tihiin kuwo wax og.
- 10. Markase Salaadda la dhammeeyo Dhulka ku kala faafa, dalbana(doona) khayrka Eebe, Ilaahayna xusa in badan waxaad u dhawdihiin inaad liibaantaan.
- 11. Markay arkaan tijaaro (Ganacsi) ama Ciyaar (wax lagu shuqloomo) way aadaan,waxayna kaa tagaan Nabiyow adoo taagan (Khudbo akhrin) waxaad dhahdaa waxa Eebe agtiisa ah yaa ka khayr badan Ciyaar iyo Ganacsiba, Ilaahay waa kan ugu khayr badan inta wax arsaaqda.

Salaaddu waa Tiirka Labaad ee Diinta Islaamka, dadaalkeeduna waa Waajib Culus ama tan Jumcada ha ahaato ruuxay ku waajibtay ama tan kalee Caadiga ah ha noqotee, waana inaan laga shuqloomin mar hadduu waqtigeedu galo, iyadoo waajib tahay in shaqada iyo kasabka Xalaasha ah lagu dadaalo, Aayadda kow iyo Tobnaadna waxay ku soo degtay mar Nabigu (naxariis iyo nabad gelyo korkiisa Eebe ayeelee) uu khudbo Jimco akhrinaayey oo Safar badeeca wada soo galay Madiino, markaas dad Asxaabtii ka mid ah aadeen, sida Eebe sheegay khayrka agtiisa ah yaa ka wanaagsan Ciyaar iyo Ganacsiba.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ruuxii hadla Maalinta Jumcada Imaamkoo Khudbada akhrin wuxuu la midyahay Dameer Kutub xambaarsan.Ruuxii ku dhaha aamusna Jumco uma jirto. waxaa wariyey Imaam Axmad. Al-Jumucah (9-11).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Markay kuu yimaadaan (Nabiyow) munaafiqiintu waxay dhihi waxaan marag ka nahay inaad tahay Rasuul Eebe, Ilaahayna waa ogyahay inaad tahay, rasuulkiisii Eebana wuxuu marag ka yahay inay Munaafiqiintu beenaalayaal yihiin (xaga niyada).

بِسُـــــــِ اللَّهِ الرَّحْمُ الرَّحِيدِ

إِذَا جَاءَكَ ٱلْمُنْفِقُونَ قَالُواْ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يُعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ, وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنْفِقِينَ لَكَذِبُونَ ﴿ لَكَ الرَّسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنْفِقِينَ

- Dhaartooda (beenta ah) yey ka dhigteen gaashaan,dadkane waxay ka iileen Jidkii Eebe,waxay samayna aad buu u xunyahay.
- 3. Saas waxaa ugu wacan inay (xaga muuqa) rumeeyeen haddana (hoosta) ka gaaloobeen, Quluubtoodana waa la daabacay (la daboolay) wax xaq ahna ma kasayaan.
- 4. Haddaad aragto Munaafiqiinta waad la yaabi Jidhkooda, muuqooda, hadday hadlaanna waad dhagaysan hadalkooda, waxaadse moodaa dogobyo la tiirtiiriyey, qayladii yeedhabana way ka cabsadaan, waa Col kuwaasi, Eebena ha lacnado ee xagee loo duufsan.

ٱغَّذُوۡاَ أَيۡمَنَهُمۡ جُنَّةُ فَصَدُّواْعَنسَبِيلِٱللَّهِ إِنَّهُمۡ سَآءَمَاكَانُواْ يَعۡمَلُونَ ۞

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُواثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿ ﴾

﴿ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ رَانِ يَقُولُواْ نَسْمَعْ لِقَوْلِمِ مَّكَانَهُمْ خُشُبُ مُسَنَدَةً يُحَسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُوُ الْعَدُوُ فَأَحْذَرْهُمْ قَنْلَهُمُ اللَّهُ اَنْ يُوْفَكُونَ ۞

Suuraddani waxay ka sheekayn Munaafiqiinta iyo Xumaatadooda, maxaayeelay xaga muuqaalka waxay sheegan inay xaqa rumeeyeen'xaga hoosana waxay Islaamka ula joogaan Colnimo iyo xumaan, kuwaasi waa Ahlu Naaree yeyna kugu khaldin bidhaanta iyo Afka macaan ee suntu ka hoosayso. Al-Munaafiquun (1-4).

- 5. Marka lagu dhaho Munaafiqiinta kaalaya ha idiin dambi dhaaf weydiiye Rasuulka Eebe waxay ruxaan Madaxa (diido darteed) waxaad aragtaa iyagoo jeedsan oo iskibrin.
- 6. Waa isku mid haddaad u dambi dhaaf weydiisid (Nabiyow) iyo haddii kale, marnaba Eebe u dambi dhaafi mahayo, maxaa yeelay Eebe ma hanuuniyo dad Faasiqiin ah.
- 7. Waa kuwa dhihi (Munaafiqiintu) ha quudinina kuwa Rasuulka la jooga intay ka kala tagaan, Eebaa iska leh khasnadaha Samaawaatka iyo Dhulka, haseyeeshee Munaafiqiintu ma fahansana.
- 8. Munaafiqiintu waa kuwa dhihi haddaan Madiino u noqonno waa in kuwa tabarta lihi ka bixiyaan Magaalada kuwa dullaysan, tabar iyo Sharaf Eebaa iska leh Rasuulkiisa iyo Mu'miniinta, haseyeeshee Munaafiqiintu ma oga.

و إِذَاقِيلَ لَهُمْ تَعَالُوْ أَيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّهِ لُوَّواً
رُهُ وَسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ۞
سَوَآءٌ عَلَيْهِ مِ السَّتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمَ تَسْتَغْفِرْ
لَمُمْ لَن يَغْفِرُ اللّهُ لَمُكُمَّ إِنَّ اللّهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ
الْفَسِقِينِ فَوْلُونَ لَا تُنفِقُوا عَلَى مَنْ عِندَ
هُمُ الْذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنفِقُ وَاعْلَى مَنْ عِندَ
وَسُولِ اللّهِ حَتَّى يَنفَضُو أُولِلّهِ خَزَابِنُ السَّمَونِ وَسُولِ اللّهِ حَتَّى يَنفَضُوا وَلِلّهِ خَزَابِنُ السَّمَونِ وَالْمَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾
وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾
وَالْمُؤْمِنِ اللّهُ وَمِن الْمُنفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴾
وَالْمُؤْمِنِ اللّهُ وَمِن الْمُنفِقِينَ لَا يَعْقَلُونُ وَلِيَ اللّهِ عَلَمُونَ ﴾
وَالْمُؤْمِنِ اللّهُ وَمِن الْكُونَ الْمُنفِقِينَ لَا يَعْقَلُونَ وَلِي اللّهُ وَلَوسُولِهِ وَاللّهِ مَنْ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ وَمِن اللّهُ وَاللّهِ وَاللّهِ مَنْ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ وَمِنْ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنَ الللّهُ الْمُؤْمِنِ الللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنِ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللّهُ الْمُؤْمِنُ اللّهُ الْمُؤْمِنِ اللللّهُ الْمُؤْمِلُولُ اللّهُ اللّهُ الْمُؤْمِنَ اللْمُؤْمِنِ الللّهُ الْمُؤْمِنُ اللّهُ الْمُؤْمِنُ اللْمُؤْمِنُونُ اللّهُ الْمُؤْمِنُ اللّهُ الْ

- 9. Kuwa xaqa rumeeyow yaanay idin ka shuqlinin Xoolihiinnu iyo Caruurtiinnu xuska Eebe (daacaddiisa) Ciddii saas fashaana waa mid khasaartay.
- 10. Bixiyana wax ka mid ah waxa Eebe idinku arsuqay geerida horteeda oo markaas uu yiraahdo (ruuxaan wax baxsan) Eebow maad muddo dhow dib ii dhigtid oon sadaqaysto kuwa suubanna aan ka mid noqdee.
- 11. Naf malageed galayna Eebe dib uma dhigo, Ilaahayna waa ogyahay waxaad Camal falaysaan.

يَّا أَيُّهَا الَّذِينَ اَمَنُوا لَا نُلْهِكُمُ اَمَوْلُكُمُّمُ وَلَاۤ أَوْلَاَدُكُمُ مَن ذِكْرِاللَّهُ وَمَن يَفْعَلَ ذَلِكَ فَأُولَتِكَ هُمُ الْخَسِرُونَ ﴿ وَأَنفِقُوا مِنهَا رَزَفَنكُمْ مِّن قَبْلِ أَن يَأْ فِي اَحَدَكُمُ الْمُوْثُ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا أَخْرَتَنِى إِلَىٰ أَجَلِ قَرِسٍ فَأَصَّدَ قَكَ وَأَكُن مِنَ الصَّلِحِينَ ﴿ وَلَن يُوَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ الْعَلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْعُلْمُ اللَّهُ الْمُلْمِنَ اللَّهُ الْمُؤْلِنَ اللَّهُ الْمُؤْلُونَ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلُقُولُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِنَ اللَّهُ الْمُؤْلُونُ اللَّهُ الْمُؤْلِنَ اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَ اللْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِنَا اللَّهُ الْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِنِ اللْمُؤْلِنَا اللْمُؤْلِي الْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِي الْمُؤْلِنَالَالْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِيَا الْمُؤْلِنَا الْمُؤْلِي الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِقُولُ الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِي الْمُؤْلِمُ اللْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ الْمُؤْلِمُ

Isla waynidu waa xuntahay, mana aha in ruux Caqli lihi diido in wanaaga loogu yeedho, haseyeeshee arrinta Ilaahay baa maamula risqigana isagaa bixiya ee ma aha siday Munaafiqiintu moodeen, tan kale waa inaan Xoolaha iyo Caruurtu sabab u noqonin Eebe ka fogaansho, illeen waa khasaare saasiye, waana in wax la baxsadaa geeri ka hor si dadka suuban looga mid noqdo oon hadhowna loo calaacalin, ileen naf malageed galay Eebe ma sugee.

Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Ruuxii leh Xoola gaadhsiiya Xajka Baydka Eebe ama Zaku ku waajibtoo falin wuxuu Eebe warsan markuu dhiman in loo celiyo adduunkii. Al-Munaafiquun (5-11).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa Eebe nasaha (weyneeya) waxa Samaawaatka (Cirka) iyo Dhulka ku sugan awood iyo mahadbana Eebaa iska leh, wax walbana isagaa kara.
- Eebe waa kan idin abuuray qaarkiinna gaaluu noqday,qaarkiinna Mu'miniin, Eebana waxaad Camal falaysan waa arkaa.
- 3. Samaawaatka (Cirka) iyo Dhulkaba wuxuu Eebe u abuuray si xaq ah, wuuna idin sawiray Eebe, dadoow suuraddiinana wuu wanaajiyey, isagaana loo noqon (Aakhiro).

بِسْ _____ِاللَّهِ ٱلدَّحْرَ ٱلرِّحِكِ

بُسَيِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَوَتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضَ ۖ لَهُ ٱلْمُلْكُ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ وَهُوَعَلَىٰ كُلِّ شَىْءِ قَدِيرٌ ۞

هُوَٱلَّذِىخَلَقَكُرُ فِيَنكُرُ كَافِرٌ وَمِنكُر مُّؤْمِنٌۗ وَٱللَّهُ بِمَاتَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۞

خَلَقَ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضَ بِٱلْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۗ وَإِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ۞ 4. Wuxuu ogyahay waxa samaawaatka (Cirka) iyo Dhulka ku sugan, wuxuuna ogyahay waxaad qarinaysaan iyo waxaad muujinaysaan, Eebana waa ogyahay waxa laabta (Qalbiga) ku jira. يَعْلَوُمَا فِي السَّمَوَتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَوُمَا لَيُرُّونَ وَمَاتَعُلِنُونَْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ لِإِذَاتِ الصُّدُورِ ۞

Eebe waxaa u khushuuca una hogaansama awooddiisa waxa ku sugan Cirka iyo Dhulka sida Aayado badan sheegeen, isagaana mahad iyo qudradba iska leh, Bani Aadamkana isagaa abuuray Jidkana tusiyey samaan iyo xumaanba, abuurka Eebana Ciyaar ma aha ee waa xigmo iyo Imtixaan, waxa dadku Camal falana waa ogyahay dhamaantiis, saas daraadeed waa in niyada iyo qalbigaba la daahiriyo'Eebana la weeyneeyo illeen isagaa awood leh loona noqone. At-Taghaabun (1-4).

Juz' 28

- 5. Miyuuna idin soo gaarin warkii kuwii gaaloobay ee horreeyey, waxay dhadhamiyeen xumaantii camalkoodii, waxaana u sugnaaday caddibaad daran.
- 6. Arrintaas waxaa ugu wacan in Rasuullo ula yimaadeen xujooyin ayna dheheen (Gaaladii) ma dadbaa na hanuunin ayna gaaloobeen oo jeedsadeen,iskana deeqtoonaysiiyeen (weynaysiiyeen) Eebe, Eebana waa midka hodanka ah lana mahadiyo.
- 7. Waxay sheegeen kuwii gaaloobay inaan la soo bixinaynin, waxaad dhahdaa saas ma aha, Eebaa wuxuu ku dhaartay in la idin soo bixin laydinkana warrami waxaad camal fasheen, taasina waa u fududahay Eebe.
- 8. Ee rumeeya Eebe iyo Rasuulkiisa iyo nuurka Eebe soo dejiyey (Quraanka) Eebana waxaad camal falaysaan waa ogyahay.
- 9. Maalinta qiyaamada ee Ilaahay idin soo kulmin waa maalin kado, ruuxiise Ilaah rumeeya camal wanaagsanna fala Eebe xumaantiisa (dambigiisa) wuu asturi, wuxuuna galin Jannooyin ay dhex dureeraan Wabiyaal way kuna waaraan waligood, taasina waa liibaan weyn.

ٱلْهَرَيْأَتِكُوْ نَبَوُّاٱلَّذِينَكَفَرُواْ مِن قَبَّلُ فَذَاقُواْ وَبَالَأَمِّرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَاجُ ٱلِيمُّ

ذَلِكَ بِأَنَّهُۥكَانَتَ تَأْنِهِمْ رُسُلُهُمْ بِأَلْبِيَّنَتِ فَقَالُوٓاْ أَبَشُرِّيَهَٰ دُونِنَا فَكَفَرُواْ وَتَوَلَّواْ وَّٱسْتَغْنَ ٱلتَّذُوۡاَ لِلَهُ غَنِیُّ حَمِیدُ ۖ ﴿

ۯۼۘۄٞٲڶؘڍڽۯػڡؙۯؙۊٲ؈ؙڶۘڽؙؿۼۘۏؙٲ۠ڨڷڹؖؽۅۯۑؚٞڵؾٛۼڞؙۛ ؿؙٛڬڵڹۘڗؙڎ۫ڒۘۑ۪ڡٵۼؚؠڶؿؙؖۅڎؘڒڮۘؗۼؘۘڲٲڵڡٙؠڛٙؿٞٞڒؖ۞

ڡۜٛٵڡڹؗۉٳؠؙڷڡٞۅۯۺۘۅڸؚڍۦۅؘٲڶؿ۫ؖۅؚٳڷڶؘۮؚؾٲڹڒڷڹؖ ۅٵؘڷڡؙٞڽؚڡٵؾۧ۫ڡڴۅؙڹؘڂؚؠڗؙڒ۞ٛ

يُوْمَ يَجْمَعُكُرُ لِلوَمِ لِلْخَمَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ الْغَابُنِّ وَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلُ صَلِيحًا لِكُفَّرَ عَنْهُ سَيّنَا لِهِ وَثُدُ خِلْهُ جَنَّتِ بَحْرِى مِن تَحْنِهَا ٱلأَنْهَ ـُرُخَى لِدِينَ فِيهَا أَبْدَأُذَٰ لِلْكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ۞ 10. kuwa gaaloobayse beeniyeyna Aayaadka Eebe waa kuwa Ahlu Naar ah waxayna ku waari dhexdeeda, meel loo ahaadana iyadaa u xun. وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِنَا يَنِنَا أَوْلَتِهِكَ أَصْحَنْ النَّارِ خَلِدِينَ فِيهَا وَبِنِّسَ الْمَصِيرُ ۞

Warkii Ummadii hore waxaa looga danleeyahay in lagu waano qaato lagana leexdo Jidkoodii xumaa ee xaq diidka iyo Madax adaygga ahaa, lana rumeeyo quraanka Nuurka Eebe ah iyo xaqoo dhan si Eebe Maalinta qiyaame ee kulminta naxariis iyo Jannooyin inoo siiyo loona gaadho liibaan Eebe, lagana nabad galo naar daran oo loo darbay xaq diidayaasha.

Juz' 28

Muqaatilna wuxuu yidhi: Majiro khasaare ka weyn in kuwaasina Janada galaan kuwaasina lalo aado Naarta. At-Taghaabun (5-10).

- 11. Wixii Musiiba ah (dhib ah) oo dhaca waa idinka Eebe, ruuxiise Eebe rumeeya waxaa hanuuni (oo xasili) qalbigiisa, Eebana wax walba waa ogyahay.
- 12. Eebe adeeca Rasuulkiisana adeeca, haddaadse jeedsataan(xaqa diidaan) waxaa Rasuulka saaran uun inuu si cad wax u gaarsiiyo.
- 13. Eebe mooyee Ilaah kale ma jiro, isaga uunna ha tala saarteen Mu'miniintu
- 14. Kuwa xaqa rumeeyow Haweenkiinna iyo Caruurtiina waxaa ka mid ah kuwo Col idiin ah ee ka digtoonaada, haddaadse iska cafidaan saamaxdaanna Eebe waa dambi dhaafe naxariiste ah.
- 15. Xoolihiinnu iyo Caruurtiinnu waa uun fidno (ibtilo) Eebe agtiisaase ajir weyn (ku sugan yahay).

مَاۤ أَصَابَ مِن مُصِيبَةٍ إِلَا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَمَن يُوۡمِنُ اللَّهِ وَمَن يُوۡمِنُ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ يَهْدِ وَلَلْهُ وَاللَّهُ مِكْلِ شَيۡءٍ عَلِيمٌ اللَّ

وَأَطِيعُواْ اللَّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَا فَا إِن تَوَلَّيْتُنُرُ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَغُ ٱلْمُدِينُ ۞ اللَّهُ لاَ إِلَنَهَ إِلَّا هُوَّ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَـتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۞ الْمُؤْمِنُونَ ۞

يَتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓ أَإِنَ مِنْ أَزْوَجِكُمُ وَأَوْلَئِدِكُمُ عَدُوًّالَّكُمْ فَأَحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعْفُواْ وَتَصْفَحُواْ وَتَغْفِرُواْ فَإِن تَعْفُواْ وَتَصْفَحُواْ وَتَغْفِرُواْ

> إِنَّمَآ أَمْوَ لُكُمُّ وَأَوْلَادُكُوْ فِتْنَةً وَٱللَّهُ عِندَهُۥ أَجْرُّ عَظِيدٌ ۖ

Wax walba idinka Ilaah yuu ku dhacaa, ruuxiise Eebe rumeeya waxaa hanuuni oo toosi xasilina Qalbigiisa, saas daraadeed waa in Eebe iyo Rasuulkiisa Muxamad ah (naxariis iyo nabad gelyo Eebe korkiisa ha yeelee) la adeeco waana in Eebe lagu xidhnaado lana tala saarto wax kastoo xaqa kaa leexin ama kaa shuqlinna laga digtoonaado, maxaayeelay Eebaa wax loo dhawaada ah.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ilmuhu waa midhaha qalbiga, wayna ku fulayeeyaan, kuna Bakhaylsiyaan, kuna walbahaariyaan. At-Taghaabun (11-15).

- 16. Eebe ka dhawrsada intaad kartaan, maqla oo adeecana (weyneeya), waxna baxsada, ruuxii laga dhawro bakhaylnimada naftiisa waa liibaanay.
- 17. haddaad Eebe amaah fiican amaahsataan (wax sadaqaysataan) Eebe waa idiin laab laabi, dambigiinana wuu dhaafi, Eebana waa kan la mahadiyo ee dusha san.
- 18. waxa maqan iyo waxa joogaba Eebe waa ogyahay waana adkaade Falsan.

فَانَقُوااللَّهَ مَااسَّطَعْتُمْ وَاسْمَعُواْ وَأَطِيعُواْ
وَانْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمُّ وَمَن يُوقَ
شُحَ نَفْسِهِ عَفَا وَلَيْنِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ اللَّهُ
إِن تُقْرِضُواْ اللَّهَ فَرْضًا حَسَنَا يُضَاعِفْهُ لَكُمُّ
وَيَغْفِرْ لَكُمُّ وَاللَّهُ مُسَكُّرٌ كَلِيثُرُ اللَّهِ

عَالِمُ ٱلْعَيْبِ وَٱلشَّهَدَةِ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ١

Diinta Islaamku ma aha wax lagu dhaqmi waayi oo adag, ee waa fududahay, Eebana dadka wuxuu ka rabaa intay karaan uun inay ka yaabaan, waana in xaqa laysku maqlaa layskuna adeecaa. waxna la baxsadaa bakhaylnimada iyo xoola jacaylka daranna laga fogaadaa, si Eebaha wax walba og inoogu abaal mariyo wanaag iyo khayr.

waxaa sugnaaday: Haddaan wax idin faro la imaada waxaad kartaan, haddaan idinka reebana ka reebtoonaada. Waa Saxiix. At-Taghaabun (16-18).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Nabiyow haddaad haweenka furaysaan Cidada ku fura (daahir aan la taaban) Cidadana tiriya, Eebana ka dhawrsada, hana ka bixinina Guryahooda (ay joogeen marka la furayey) iyana yeyna ka bixin (yeyan ka tagin) inay xumaan cad la yimaadaan mooyee, taasi waa xuduudii Eebe, ruuxii ka tallaaba xuduuda Eebena naftiisuu dulmiyey, ma ogidin, wuxuu Eebe u dhawyahay inuu ka dib xaal keeno, (jacayl isku noqosho).
- 2. Markay Cidada dhamaadkeeda (ku dhawaadaan) si fiican u haysta, ama si fiican u faaruqa, dad caadiliina oo idin

يَّالَّهُ النَّيِّ إِذَاطَلَقَتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِقُوهُنَّ لِعِدَّ بِهِ كَوَاحْصُوا الْعِدَّةُ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمَّ لا تُخْرِجُوهُ كَ مِنْ بُيُوتِ هِنَ وَلاَ يَخْرُجُنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَحَرِشَةٍ مُّيَّنَةً وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهُ وَمَن يَتَعَدَّحُدُودُ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَةُ لَا تَدْرِى لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَذَ لِكَ أَمْرا (١)

فَإِذَابَلَغْنَأَ أَجَلَهُنَّ فَأُمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُونٍ أَوْفَارِقُوهُنَّ

ka mid ahna marag uga dhiga, maragana ha u guteen Eebe dartiis, xaalkaasi waa wacdi ruuxii rumayn Eebe iyo Maalintii dambaysay «qiyaamada» ruuxii Eebe ka dhawrsadana wuxuu u furi faraj.

3. Wuxuuna ka irsaaqi meel uusan ka filanayn, ruuxii Eebe tala saartana waa ku filan yahay, Eebana amarkiisu waa fuli, (waxna kama fakado) wax walbana Eebe wuxuu u yeelay waqti sugan (oo goʻan).

يِمعْرُوفِ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلِ مِنكُو وَأَقِيمُوا الشَّهَدَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ مُوعَظُ بِهِ مَنكَان يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيُوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَعَمَل لَهُ يَخْرَجُا ۞ وَيَرْزُفَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسَبُ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوحَسَّبُهُ أَنِ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ أَمْرٍ هِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلُ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿

Isfuriddu waa xaal Diinta Islaamku ayan jeclayn, maxaayeelay waxaa ku dumi guri iyo qoys, haseyeeshee markay lagama maarmaan noqoto waa bannaantahay, waase inaan lagu xadgudbin haweeynayda la furi, waqti fiicanna la furaa gurigana laga saarin intay cidada ku jirto, waxaaba laga yaabaa inay isku noqdaan, waana in wanaag lagu wada noolaado, ama wanaag loo kala tago, Eebana laga yaabo, Taladana loo dhiibto illeen wax walba isagaa awoodee si uu faraj inoogu furo.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Ruuxii badiya Dambi dhaaf warsi wuxuu uga yeelaa Eebe murug walba faraj, Cidhiidhi walbana ka bixid, wuxuuna ka arzaaqaa Meeluusan ka filayn.

Waxaa wariyey Imaam Axmed. Adh-Dhalaaq (1-3).

- 4. Haweenkiinna Caadada ka quustay haddaad shakidaan Cidadoodu waa seddex bilood, kuwaan Caada lahayn waa sidaas oo kale, Haweenka uurka leh cidadoodu waa inay umulaan (dhalaan), ruuxii Eebe ka dhawrsadana wuxuu u fududayn amarkiisa.
- 5. Kaasi waa amarkii Eebe uu idiin soo dejiyey, ruuxii Eebe ka dhawrsadana xumaantiisuu asturaa ajirkiisana wuu weyneeyaa.
- 6. dejiya Haweenkaas (cidada ku jira) meelahaad dagan tihiin eed heli kartaan, hana dhibina si aad u ciriiridaan, hadday uur leeyihiinna nafaqeeya (masruufa) intay ka umulaan (kadhalaan), hadday ilmaha nuujiyaanna siiya ujuuro,wanaagna is fara, haddii laysku qabto nuujintana mid kale ayaa nuujin.

وَالَّتِي بَيِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِسَآ بِكُرُ إِنِ ارَّبَتُدُ فَعِدَّهُ مُنَ ثَكَثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِضْنُ وَأُولَتُ ٱلْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَلَهُنَّ وَمَن يَنَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَهُ مِنْ أَمْرِه . يُشَرَكُ فَي

> ذَلِكَ أَمُرُاللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمُ وَمَن بَنِّقِ اللَّهَ بُكِفِرَعَنْهُ سَيِّعَاتِهِ وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا

ٲۺٙڮٮٛؗۅۿڹۜؠڹۧڂؠ۫ڎٛڛػؾؗؿڔڹۘۯڿۑػؗؗؗؗؠؘۘٷڵٲڞؗٵڗۘۅۿڹۜ ڸؚڞؙؾؚؚڡۛۛۉٵۘڲؽؠڹۧٙٵۣڹػٛڹٞٲٛۏڵؾ؆ۧڸؚ؋ٙٲڹڣؚڡؖۅٵ۫ڲؽؠڹۜ ڂؿۜۑڞؘۼڹۘڂٛڶۿڹٞ۠ڣٳٞڽٲڗۻۼڽڶػؙڗڣٵؿؗۅۿڹۜ ٲٛڿۯۿڹٞؖۏٲٞؾؠۯۅٲؠؽڹػؙۄ۫ؠۼۯۏؾؚۨۅٙٳڹٮۛۼٲۺڗٛٛؠٞ ڣؘۺؙڗٛۻڠؙڵڎۘڗؙؙڂ۫ۯؽ۞ٛ

7. Haka nafaqeeyo (masruufo) midka awood xoola leh awooddiisa, kan wax yarna haka nafaqeeyo waxa Eebe siiyey (ee uu karo), Eebana kuma mashageeyo naf wuxuusan siinin, Eebana wuxuu yeeli cidhiidhi dabadiis fudayd (farai).

Diintu waxay u timid inay dadka u caddayso Arrimahooda, saas daraadeed aayadahanu waxay ka warrami cidada Haweenka la furo, taas oo ah in haweenayda aan caada lahayn ay saddax Bilood tirsan tan uurka lehna markay umusho, xaalkaasna waa arrin Eebe soo dejiyey, tan kale waa in hooy loo yeelaa intay cidada ku jirto, lana masruufo, ruux walbana awooddiisa uu ka masruufo, illeen Eebe dadka kuma kallifo (mashaqeeyo) waxayna awoodine, Ciddii Ilaahay ka yaabta kuna xidhnaatana Eebe faraj yuu u furi xaalkiisana wuu fududayn.

waxaana soo sheegnay in Cidhiidhi kasta Eebe ka yeelo faraj sida Imaam Axmed wariyey. Adh-Dhalaaq (4-7).

- 8. Maxay badan tahay Magaalo Caasiday amarka Eebe iyo Rusushiisa, markaas Eebe xisaabay xisaab daran caddibaad adagna caddibay.
- 9. oo dhadhamisay Cidhibtii xaalkaa xumaantiisa, cidhibteediina dambaysay khasaare.
- 10. Eebe wuxuu u darbay kuwaas Caddibaad daran, ee Eebe ka dhawrsada kuwa Cagliga lahaw rumeeyeyowna, Ilaahay wuxuu idiin soo dejiyey Ouraane.
- 11. Rasuulna wnu idiin soo diray kaasoo idiin akhriya Aayaadka Eebe ee cad cad si uu kuwa Mu'miniinta ah camal wanaagsanna falay uga bixiyo mugdiga Nuurkana ugu bixiyo, ruuxii Eebe rumeeya camal wanaagsanna fala wuxuu gelin Jannooyin ay dureerayso dhexdeeda Wabiyaal wayna ku waari waligood, Eebe waa wanaajiyey kuwaas risqigooda.
- 12. Eebe waa kan abuuray Todobo Samo Dhulkana kala mid dhigay,amarka Eebena wuxuu ku soo degaa dhexdooda, si aad u ogaataan in

فَذَاقَتُ وَ مَالَ أَمْ مِهَا وَكَانَ عَنْقَهُ

أَعَدَّالَلَهُ لَكُمْ عَذَانَا شَدِيدًا فَأَتَّقُواْ ٱللَّهَ يَتَأُوْ لِي ٱلْأَلْبَكِ ٱلَّذِينَ مَامَنُواْ قَدْ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَّاكُمْ ذِكْرًا ١

لَهُ,رزَقًا ١

فَكَقَ سَبْعَ سَمَوَاتِ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنَازَّلُ مِّنَهُ نَّ لِنَعَالُمُو أَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *ۖ* Eebe wax walba karo wax walbana koobay.

وَأَنَّ اللَّهُ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّي شَيَّءٍ عِلْمًا ١

Kibir iyo isla weynan, madax adayg iyo xaqoo laga horjeedsado waxay cidhibtiisu noqotaa halaag iyo caddibaad daran, siday la kulmeen Gaaladii saas falay ee horreeyey, haseyeeshee dadka xaqa rumeeyey ee Caqliga leh waa inay aad ugu waana qaataan kuwaas, Eebana ka dhawrsadaan, illeen waa ka quraanka u soo dejiyey'Rasuulna u soo direy, mugdigana ka saaray'nuurna u bixiyee, si markaas wanaag iyo Janno loogu abaal mariyo, maxaa yeelay Eebe waa kan awoodda leh'wax walbana abuuray wax walbana Cilmigiisu koobay.

Juz' 28

Ruuxii dulmiya taako Dhul ah waxaa Madaxa loogaliyaa Todobada Dhul. Waa Saxiix. Adh-Dhalaaq (8-

12).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Nibiyow maxaad u xarrimi wax Eebe kuu xalaaleeyey si aad u raalli geliso Haweenkaaga, Eebe waa dambi dhaafe naxariista ah.
- 2. Eebe waa idiin caddeeyey waxa dhaartiinnu ku xalaaloobi, Eebena waa gargaarihiinna, waana wax walba oge falsan.
- 3. Ma xusuusan Waqtigii Nabigu ku garsaday Haweenkiisa Qaarkood hadal, markaas ay ka warrantay xaalkii. Eebana uu Nabiga u daahiriyey, markaas Nabigu uu ogeysiiyey qaarkiis (haweenaydii) qaarna uu ka dhaafay, markuu u warramay ay tiri yaa kuu sheegay xaalkan kuna viri: waxaa ii warramay Eebaha wax walba oge ah ee yaqaana.
- 4. Haddaad Eebe u noqotaan inkastoo qalbigiinnu iishay (Eebe wuu idiin dhaafi) haddaadse isu kaalmaysataan Nabiga (dhibkiisa) waxaa u gargaari Eebe, Jibriil iyo kuwa suuban ee Mu'miniinta ah Malaa'igta (kalana) markaas ka dib yey xoojin.

أَزْوَكِ جِكَ وَٱللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ١ قَدْ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُو تَحَلَّهَ أَنْمُنِكُمٌّ وَٱللَّهُ مُولَكُمُّ أَنَّهُ مُولَكُمٌّ وَ إِذْ أُسَرَّ ٱلنَّبِيُّ إِلَىٰ يَعْضِ أَزْوَ كِهِ بِهِ حَدِيثًا فَلَمَّ وَأَظْهُرُهُ ٱللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ, وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٌ فَلَمَّانَيَّا هَابِهِ عَالَتُ مَنْ أَنْكَأَكَ هَلَاًّ قَالَ نَتَأَنَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْخَبِيرُ

وَٱلْمَلَيْكَةُ يَعْدُذَاكَ ظَهِمُ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مُرَّاكُ اللَّهِ مُرَّاكُ الْمُلَكِّةُ اللَّهُ

5. Wuxuu Eebe u dhawyahay in Nabigu hadduu idin furo (Haweenka Nabiga qaarkood) idiinkuna beddelo kuwa idinka khayr roon oo ah Muslimiin, Mu'miniin ah adeeca Eebe, Toobad keena, Eeba caabuda,Soomana, kuwa horay loo guursaday iyo kuwo aan hadda ka hor la guursanba leh.

عَسَىٰ رَيُهُ وَإِن طَلَقَكُنَّ أَن يُبُدِلُهُ أَزْوَبُاخَيْرًا مِّنَرُا مِّنكُنَّ مُسْلِمَتِ مُّوْمِنَتِ فَنِنَتِ تَيْبَنتٍ عَبِدَتٍ مَنِدَتِ سَيِّحَتٍ نَيِبَنتِ وَأَبْكَارًا ﴿ ﴾

Aayadahanu waxay ku soo degeen mar uu Nabigu (naxariis iyo Nabad gelyo korkiis Eebe ha yeelee) Caano ama Malab uu ka soo dhadhamiyey Guri haweenaydiis, markaas uu kuwa kale qalbigoodu wax galay, Eebana isagaa wax Xalaaleeya waxna xarrima, saas daraadeed yuu nabiga ugu jeediyey arrintaas, tan kale waa inaan la isku kaalmaysan dhib iyo wax yeello ee laysu kaalmaystaa wanaag iyo sama fal, Eebana waa gargaaraha Rasuulkiisa iyo Mu'miniinta.

Masruuqna wuxuu yidhi: Nabiga waxaa la faray inuu Dhaartii ka kafaaroguto. At-Taxriim (1-5).

- 6. Kuwa xaqa rumeeyow ka dhawra Naftiina iyo ehelkiinna naar lagu shido dad iyo dhagax ay kana (shaqeeyaan) malaa'ig adag oo daran oon Eebe ku caasiyeyn wuxuu faro,falana wixii la amro.
- 7. Kuwa Gaaloobow ha cudur daaranina maanta (Qiyaamada) waxaa laydinka abaal marin uun waxaad camal fali iirteen.
- 8. Kuwa xaqa rumeeyow u toobad keena Eebe toobad san, wuxuu Eebe u dhawyahay inuu asturo xumaantiina, idin geliyana Jannooyin ay dureerayso dhexdooda Wabiyaal, Maalinta uusan Eebe hoojinayn Nabiga iyo kuwa la jooga,nuurkooduna wuxuu socon hortooda iyo midigtooda iyagoo dhihi Eebow noo taam yeel Nuurkanaga noona dambi dhaaf'adaa wax walba karee.
- 9. Nabiyow la jihaad gaalada iyo Munaafiqiinta kuna adkow, hoygooduna

يَّتَأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓ ٱلْنَفْسَكُرُ وَاَهْلِيكُرُّ نَارَا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِبَارَةُ عَلَيْهَا مَلَيْهِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَاۤ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿

> يَتَأَيُّهُا ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَانَمَنَذِرُواْ ٱلْيَوْمِّ إِنَّمَا تَجُزُوْنَ مَا كُنُتُمْ تَعْمَلُونَ ۞

يَتَأَيُّهُ الَّذِينَ اَمَنُواْ تُوبُوْ إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّضُوطًا عَسَىٰ رَثُكُمُ أَن يُكَفِّزَ عَنكُم سَيِّنَا تِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّتِ بَخْرِي مِن تَخْتِهَا الْأَنْهَٰرُ يُومَ لَا يُخْزِى اللَّهُ النَّيِّيَ وَالَّذِينَ اَمَنُواْ مَعَدُّ رُوُرُهُمْ مِسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيمِ مَ وَبِالْيَسَامِ مَ يَقُولُونَ رَبِّنَا أَتَّهِمْ لَنَا ثُورَنِا وَأَغْفِرُ لَنَا أَ إِنَّكَ عَلَىٰ كَلِ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿

يَّنَأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَافِقِينَ

waa Jahannamo meel loo ahaadana iyadaa u xune.

وَأَغْلُظُ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَلَهُ رَجَهَنَّدُ وَبِنْسَ ٱلْمَصِيرُ

Dadka xaqa rumeeyey waa inay Ehelkooda khayrka faraan si ay uga nabad galaan naar dadka iyo dhagaxa lagu huriyo, Malaa'ig daranna oo amarka Ebe fulisana ay ka shaqayso, si ayna u noqonin sida kuwa xaq diidka ah ee loo dhihi ha cudur daaranina maanta, waana in Eebe toobad dhab ah loogu toobad keeno si uu wanaag iyo dambi dhaaf noogu abaal mariyo maalinta Nabiga iyo intii raacday Eebe u sama fali illeen wax walba isagaa karee, Gaalada iyo Munaafiqiintana waa in lala jahaado si Jidka toosan loo tusiyo.

Rasuulkana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa Ha yeelee) waxaa la warsaday Tawbadda Nasuuxa ah (Toosan) wuxuuna yidhi: Waa in laqoomameeyo Dambiga Markuu kaa dhaco, ood markaas Eebe dambidhaaf warsato, oodan una noqonin. At-Taxriim (6-9).

- 10. Eebe wuxuu tusaale uga dhigay kuwa Gaaloobay Haweenaydii Nabi Nuux iyo Nabi Luudh, waxaa qabay Laba Addoon oo Eebe oo suusuuban, markaasay khiyaameen Nabiyadaas waxbana ugama ayan tarin Eebe agtiis waxaana loo dhihi Labadaas haweenay la gala naarta kuwa gelaya.
- 11. Waxaa kale oo Eebe Tusaale uga dhigay kuwa rumeeyey Haweenaydii Fircoon markay tidhi Eebbow Guri agtaada iiga dhis jannada dhexdeeda igana nabad geli Fircoon iyo Camalkiisa.igana nabad geli dadkaas daalimiinta ah.
- 12. Maryama bintu cimraanna xusuusta ee isdhawrtay, markaas malagu jeebka ka afuufay, rumaysayna Sharciga Eebe iyo Kutubtiisaba,kana mid noqotay kuwa Eebe adeeca.

ضَرَبَ اللَّهُ مُثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا اَمْرَاتَ نُوجٍ
وَامْرَاتَ الُوطِّ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِ نَا
صَلِحَيْنِ فَخَانَتَا هُمَا فَلَا يُغْنِياعَنَّهُمَا مِنَ عِبَادِ نَا
شَيْتًا وَقِيلَ اَدْ خُلَا النَّارَ مَمَّ اللَّا خِلِينَ ﴿
وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَمْرَاتَ
وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَمْرَاتَ
وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَمْرَاتَ
فِي الْجَنَدَةِ وَيَجْنِي مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَيَجِينِ
مِنَ الْفَوْ مِ الظّلِمِينَ ﴿
فِي الْجَنَدَةِ وَالظّلِمِينَ ﴿
فَي الْجَنَدَةِ وَالظّلِمِينَ ﴿
فَي الْجَنَدَةِ وَالظّلِمِينَ ﴿
مِنَ الْفَوْ مِ الظّلِمِينَ ﴿
فَي الْمَالِمِينَ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهِ اللّهُ الللّهُ اللّهُ اللّهُ الللّهُ الللّهُ الللّهُ اللللّهُ الللّهُ اللّهُ اللل

وَمَرْيُمُ ٱبْنَتَ عِمْرُنَ ٱلَّتِيَّ أَحْصَلَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْتَ ا فِيهِ مِن زُّوجِنَا وَصَدَّفَتْ بِكَلِمَـٰتِرَيِّهَا وَكُتُنِهِ وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَنِيٰينَ ﴿ اللَّهِا لَهِ الْكَلْمِنْتِ مِنَ ٱلْقَنِيٰينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

Ruux xumaanlaw ah wax uma tarto la nooli dad fiican hadduusan wax qaadanaynin'sida haweenkii Nabi Nuux iyo Nabi Luudh iyo wixii la mid ahaa

Sidoo kale ruxii wanaagsan xumaan qof kale wax ma yeesho hadduusan ka raalli ahayn sida haweenaydii fircoon, Maryama Bintu Cimraan oo Nabi Ciise Hooyadiis ahayd Xaalkeeduna la yaabuu lahaa waxayse ku tusin in Eebaha Bini aadamka abuuray uu siduu rabo wax u falo saasna waa in la rumeeyo.

Nabiguna wuuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxaa kaamil noqday Ragga waxbadan, Haweense waxaa ka kaamil noqday Aasiyadii Fircoon, Maryama Bintu Cimraan, iyo Khadiijo Biintu khuweylid, Fadliga Caa'isho ee Haweenkana waa sida thariidka iyo cunada kale. (Bukhaari iyo Muslim). At-Taxriim (10-12).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaa barako badnaaday (oo weynaaday) Eebaha Xukunku awooddiisa ku jiro ee wax walbana kara.
- 2. Eebaha abuuray geeri iyo nololba, si uu dadow idiin imtixaamo kiinna Camal fiican, Eebana waa adkaade dambidhaafe ah.
- 3. Eebe waa midka abuuray Toddobo Samo oo isdul saaran kuna arki maysid abuurka Eebaha Raxmaanka ah kala tagsani, bal daymada celi inaad aragto wax dillaac ah.
- 4. Haddana celi daymada waxaa kugu soo noqon aragga oo dhiban daallanna.
- 5. Eebe wuxuu ku qurxiyey Samada dhow Nalal (Xiddigaha) wuxuuna ka dhigay Xiddigahaas kuwo lagu gano Shayaadiinta, Wuxuuna Eebe u diyaariyay kuwaas Naarta Saciiro.

بِمْ اللَّهِ الرَّحْمُ الرَّالِحِيمِ

تَبَرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِٱلْمُلْكُ وَهُوَعَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞

ٱلَذِى حَلَقَ ٱلْمَوْتَ وَٱلْحَيَوْةَ لِبَنْلُوكُمُّ أَيَّكُوْاَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَالْمَرْذِزُالْغَفُودُ ۞

ٱلَّذِي خَلَقَ سَبْعُ سَمَوَ تِ طِبَاقًا مَّا تَرَىٰ فِ خَلْقِ ٱلرَّمْ نِ مِن تَفَوُّتِ فَانْجِعِ ٱلْبَصَرَهَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورِ ﴾ ثُمَّ آنِجِ ٱلْصَرَكْنَ يَنْ نِنقَلِبْ إِلَيْكَ ٱلْبَصَرُ خَاسِتًا

ۅَلَقَدْ زَيَّنَا ٱلسَّمَاءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَدِيبَ وَجَعَلْنَهَا رُجُومًا لِلشَّيَطِينِّ وَأَعَدُنَا لَكُمْ عَذَابَ ٱلسَّعِيرِ ۞

وَهُوَ حَسِيرٌ ١

Eebe khayrkiisu waa badan yahay wax walbana awooddiisay ku hoos jiraan wuxuu doonana wuu karaa, dadkana waxaa loo abuuray in la imtixaano kooda Camal Aakhiro iyo kan aduunkaba wanaajiya, Eebe abuuriddiisa uu Cirka abuurayna wax dhaliil ah loo heli maayo sida Khalqigiisa kalaba, Xiddigahana Eebaa abuuray iyagoo Nalal u ah Cirka'Shayaadiintana lagu eryo, Eebaha awooddaas leh waa in la Caabudo'Jidka uu farayna lagu soodaa.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) Eebe wuxuu ku dulleeyey Banii aadamka Geeri, wuxuuna ka yeelay adduunka Guri nolol iyo Geeri, kana yeelay Aakhirana Guri abaalmarin iyo Waarid. Waxaa wariyey Ibnu Abii Xaatim. Al-Mulk (1-5).

 Kuwa ka gaaloobay Eebahood waxaa u sugnaaday Caddibaadda Jahannamo,meel loo ahaadana iyadaa u xun.

وَلِلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمٌ وَيِثْسَ ٱلْمَصِيرُ

- 7. Marka Gaalada lagu tuuro Naarta waxay ka maqli Cod xun oo daran iyadoo karaysa.
- 8. waxay u dhawdahay inay Cadha daraadeed la kala dillaacdo,marka Koox (Gaala ah) lagu ridaba waxaa warsada Malaa'igta Naarta ka shaqeysa iyagoo ku dhihi miyuusan idiin imaanin wax idiin diga.
- 9. Waxayna ugu jawaabi waa noo yimid wax noo diga waanse beeninay, annagoo leh ma soo dejinin Eebe waxba, idinkuna waxaad ku sugan tihiin baadi weyn.
- Gaaladii waxay dhaheen haddaan wax maqlaynno ama aan wax kasayno Naarta Saciiro ehelkeeda ma aanaan noqoneen.
- 11. Waxay qirteen (Gaaladu) dambigoodii waxaana u sugnaatay fogaansho Naarta Saciiro ehelkeeda.

إِذَآ أَنْقُواْ فِيهَا سَمِعُواْ لَهَا شَهِيقًا وَهِي تَفُورُ ٢

تَكَادُتَمَيَّرُ مِنَ ٱلْمَنْظِّ كُلَّمَاۤ ٱلْقِي فِهَا فَقَّ ۖ سَأَلَّهُمُّ خَرَنَهُ ٓ ٱلْدَيَٰةِ كُرْنَذِيرٌ ۞

قَالُواْ اِللَّهِ قَدْجَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلُ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كِيرٍ ۞

وَقَالُواْ لَوْكُنَّا نَسْمُعُ أَوْنَغَقِلُ مَاكُنَّا فِي أَصْحَبِ ٱلسَّعِيرِ ﴿

فَأَعْتَرَفُواْ بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَبِ ٱلسِّعِيرِ اللَّهِ

Xaq diidayaashu waxay geli Naar daran oo karaysay qaylana leh, Malaa'igtuna si canaan iyo guulguul ah yey u warsataa in Rasuul loo soo diray ayse beeniyeen xaqiina diideen, wayna calaacaleen iyagoo leh haddaan wax kasayno Naar ma aanan galleen, saas daraadeed waa in Eebe laga yaabo laguna waano qaato Arrintaas.

Waxaa sugnaaday: Dadka lama halaago intay Naftoodu ka garaabaan. Al-Mulk (6-11).

- 12. Kuwa Eebe ka yaaba iyagoon la arkaynin (Eebe mooyee) waxaa u sugnaaday dambi dhaaf iyo ajri weyn.
- 13. Ama hadalka hoos u dhiga dadow ama kor u qaada Eebe waa ogyahay waxa laabta ku jira.
- 14. Ma waxaan wax ogeyn Eebaha wax walba abuuray ee wax walba daalacan.
- 15. Eebe waa kan Dhulka ka dhigay mid laylyan ee ku socda Waddooyinkiisa kana Cuna Quudkiisa Eebaana Dadka loo soo kulmin (Qiyaamada).

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَخْشُوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَآخِرٌ كِيرٌ ﴿

أَيْسُواْ فَوْلَكُمُّ أُوِاَجْهَ رُواْ بِدِيَّةٍ إِنَّهُ عَلِيمُ الذَاتِ لَصُّدُودِ (إِنَّ كَانَ الْمِنْ أَنَا الْمُؤْمِنِينَ

هُوَالَذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَآمَشُوا فِ مَنَاكِمِهَا وَكُلُواْمِن رِّزْقِهِ عَوْلِيَهِ النَّشُورُ ﴿

16. Miyaad ka aamin noqoteen Eebaha Sare inuu Dhulka idin la gooyo, ayna idinla dhaqdhaqaaqdo.

- 17. Miyaadse ka aamin noqoteen Eebaha Sare inuu Dhagaxyo Naar ah idinku soo daadiyo, waad ogaan doontaan digniinta Eebe Cidhibteeda.
- 18. Waxaa Eebe beeniyey Gaaladii (reer Makaad) ka horreeyey, sidayse ahayd Ciqaabti Eebe.

ءَأَمِننُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَغْسِفَ بِكُمُّمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِي تَمُورُ ۞ أَمْ أَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءَ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ۞

وَلَقَدُكَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Dadka Eebe Dhabnima u rumeeyey way Caabudi kana dhoowrsan xumaanta iyagoon arkaynin ama dad ha la joogeen ama keli ha ahaadeene.

Eebana wuxuu ku abaal marin dambi dhaafkiisa, Eebaha wax walba og ee Dhulka laylyey ee Qiyaamada loo soo kulmi miyaa Ciqaabtiisa Cidna ka aamin noqon kartaa, dadka xun iyo Gaaladaba waxa u caada ah inay Eebe beeniyaan, waxaase ku dhici Ciqaabta Eebe, waxaana ka nabad geli ruuxii Waddada Eebe qaada.

Toddobada Eebe hadheeyo Maalinta Qiyaame waxaa ka mid ah kuwa Eebe kayaaba iyo kuwa Xusuusta iyagoo kali ah Indhahooduna Ilmeeyaan. (Waa Saxiix). Al-Mulk (12-18).

- 19. Miyeyna dadku arkaynin Shimbirka korkooda ah marna baalka fidin marna laabi wax haya oon Eebaha Raxmaan ahayna uusan jirin, Eebana wax walba wuu arkaa.
- 20. Waa kuma Gargaaraha Eebaha Raxmaan ah ka soo hadhay ee u gaargaari Gaalada, Gaaladu waxay ku sugan yihiin kadsoomid.
- 21. Waa kuma kan wax quudiya haddii Eebe haysto Risqigiisa, Gaaladu waxay ku Madax adaygeen isla weyni iyo Xaq diidnimo.
- 22. Midkee wanaagsan Ruux Wajiga ku socda iyo mid si toosan oo siman Wadda Toosan ugu socda.
- 23. Dheh Nabiyow Eebe waa midka Dadkow idin ahaysiiyey, Maqal iyo Arag iyo Caqlina idiin yeelay, wax yar baadse Eebe ku shukridaan.

ٲۊؘڵڎڔۜۯۊ۬ٳڶۘۘۘۜٲڶڟۜؽڔ؋ۊؘڡٞۿؙۄؙڝڬۧڡؘۜٛٮڗؚۅؘؽڤؠۣڝٝڹۧ ؖڡٵؽڡ۫ڛػؙۿڹۜۧٳڵۜٵڶڒۜڂؽؗٵ۪ۣ۫ڶؘڎۥڽؚػؙڷۣۺؘؿۼۥؚڝؚؽۯؙ۞

ٲؘؙؙؙؙٛٞڡؙٚۿؘڵؘٲٲڷؚۜؽۿۅؘڿۘڹڎٞڶٙػؙڗؽؘڞؙۯؙػؙؗڔۨ؞ۨۏۏؚٲڵڗؘٛٚٛڡٝڹۧ ٳڹۣٱڵػٛڣؗۯۏڹؘٳڵٙٳڣڠٛۯؙۅڔ۞

أَمَنْ هَٰذَا ٱلَّذِي يَرْزُقُكُو إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلَ لَجُّواْ فِعُتُو وَنُفُورِ ﴿ ﴾

ٲۿؘۯۑؘڡٝۺۣؽؗڡؙڮڋٞٵۼڶٷۘڿۿؚؚ؋؞ٲۿۮػٛٲؘڡ۫ۜۯۑڡۧۺۣڛۅؚؾۘٞٵ ۼۘڬڝؚڒؘڟؚؚڡؙؖۺؾؘقِؠڔ۞ٛ

قُلْ هُوَٱلَذِى ٓ أَنشَا كُرُّ وَجَعَلَ لَكُرُ ٱلسَّمْعَ وَأَلْأَصْدَرُ وَٱلْأَصْدَرُ وَٱلْأَفْدِدَةِ فَلِيلا مَا تَشْكُرُونَ ۖ

24. Dheh Eebe waa midka dadkow Dhulka idinku beeray isagaana (Qiyaamada) loo soo kulmin doonaa Dadka.

قُلْ هُوَالَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي ٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ١

Eebe awooddisa yaa wax walba ka sarreysa, Gargaare, Quudiye, Abuure iyo wax walba ogaadana waa isaga, maalinta Qiyaamana waa la hor imaan, Ruux walbana wuxuu ku Abaal Marin Camalkiisa. Nabiguna wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiis ha yeelee) markii la warsaday sidee Dadka loogu soo kulmin Wajigooda:

Eebaha ku socodsiiyey Lugahooda wuxuu karaa inuu kusocodsiiyo Wajigooda. Al-Mulk (19-24).

- 25. Waxay dhihi Gaaladu waa goorma Waqtiguu dhici waxa naloogu gooddin haddaad run sheegaysaan.
- 26. Dheh Eebaa og goortaas, waxaanse ahay Anigu u dige Cad (muuqda).
- 27. Markaysa Gaaladu Naarta oo u dhow arkaan waxaa xumaan oo doorsoomi Wajiga Gaalada, waxaana lagu dhihi waaka Cadibaaddii aad doonayseen (dedejisanayseen).
- 28. Dheh balse ka warrama haddii Eebe aniga (Nabiga) iyo inta ila jirta uu halligo ama u naxariisto yaa Gaalo ka korin Caddibaad daran.
- 29. Dheh Eebe waa Raxmaan waana rumaynay, waana Tala saaranay, waadse ogaan doontaan (Gaalooy) Cidda Baadi Cad ku sugan.
- 30. Dheh balse Warrama hadday Biyuhu Dhulka ku gudhaan yaa idin siin Biya durduri (ma jiro Eebe waxaan ahayn).

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَنَدَاالُوعَدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَاللَّهِ وَإِنَّمَا آَنَا نَذِيرٌ مُّكِينٌ ﴾

فَلَمَّارَأَوْهُ زُلْفَةً سِيَعَتْ وُجُوهُ الَّذِيرَ كَفَرُواْ وَفِيلَهَلَا الَّذِي كُنْتُم بِهِ تَدَّعُونَ ﴿

قُلْ أَرَءَ يْنُدُ إِنْ أَهْلَكَنِي أَلَّهُ وَمَنْ مَعِي أَوْرَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيدٍ ۞

قُلْ هُوَ ٱلرَّحْنُ ءَامَنَابِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالِ تُبِينِ (أَنَّ)

> ڡؙٛڶٲۯؘؽؿۛؗڎ۬ٳ۪ڹٛٲڞؠؘڂؘڡٙٲۊؙػٛڗۼۧۅؙڒڶڡؘٚڽؘؽڶ۫ؾؚٮػؙڔ ؠؚؠٙڵٙۄؚڡٞۼؽڔ۬۞

Dadka xun had iyo jeer aad uma fikiraan saas daraadeed waxay ku hadlaan gafaf iyo Xujooyin Qiimo daran, Nabiguna(Naxariis iyo Nabad gelyo Eebe korkiisa ha yeelee) Shaqadiisu waa inuu dadka wanaag ugu yeedho, xumaantana uga digo, wax walbase Eebaa kara oo og, markase uu Gaalada haleelo Caddibaad daran yey ogaan doonaan dhabta iyo xaqiiqada'gargaarka kuwa xaqa rumeeyey iyo Imtixaankoodaba Eebaa leh, Gaalana Caddibaad kama baajinayso'ee waa in Eebaha Raxmaan ee awoodda leh ee dadka quudiya isaga uun la Caabudaa lagana yaabaa. Al-Mulk (25-30).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Qalinka iyo waxa Malaa'igtu qorayso (Camalka dadka).
- 2. Ee Nabiyow Nicmada Eebe darteed lama waallid.
- 3. Waxaana kuu sugnaaday Ajri aan go'ayn.
- 4. Waxaana kuu sugnaaday dabeeco (fiican) oo weyn.
- 5. Waad arki doontaa nabiyow Gaaladuna way arki doonaan.
- 6. kiinna waalan (ama la caddibo).
- 7. Eeba waa ogyahay Cidda ka dhunta Jidkiisa, waana ogyahay Cidda hanuunsan.
- 8. Ee Nabiyow ha maqlin xaq beeniyayaasha (Warkooda).
- 9. Waxay jecel yihiin inaad u iilato iyana kuu soo iishaan.
- 10. Ha maqlin dhaar badane dham-maantiis oo dullaysan.
- 11. oo Xanlow ah, isku diraa ah.
- 12. Khayrka iyo Xoolahana reebta, gardarrow iyo dambiile ah.
- 13. Xumaantana ku madax adag isku dhejisna ah (xumaanlow ah).
- 14. inuu Xoolo iyo Wiilal uu leeyahay darteed (yuu saas u falay).

بِسُـــــِوْلَسَّهُ ٱلتَّحْلِزَ ٱلرَّحِيَــِو

تَّ وَٱلْقَالِمِ وَمَايَسْظُرُونَ ﴿

مَآأَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونِ ﴿

وَإِنَّ لَكَ لَأَجُرًا عَثِرَ مَمْنُونِ ﴿

وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ١

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ۞ بأيتكُمُ المَفْتُونُ ۞

إِنَّرَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّعَن سَبِيلِهِ عَوهُواَعْلَمُ الْمُعْتَدِينَ ﴿ اللَّهُ الْمُعْتَدِينَ ﴿ اللَّهُ المَالَمُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّاللَّا اللَّالِ الللَّهُ اللَّ

فَلَا تُطِعِ ٱلْمُكَذِّبِينَ ١

وَدُّواْ لَوْتُدْهِنُ فَيُدْهِنُ فَيُدُهِنُونَ ١

وَلَاتُطِعْ كُلُّ حَلَّافٍ مَّ هِينٍ ١

هَمَّازِمَشَّآءِ بِنَمِيمِ ﴿ اللهِ مَثَّاعِ لِلْخَيْرِمُعْتَدِ أَشِعِ اللهِ اللهُ ا

عُتُلَ بَعْدَ ذَالِكَ زَنِيمٍ ﴿

أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ١

15. Marka Quraankannaga lagu akhriyana wuxuu dhahaa waa dadkii hore warkoodii.

16. wuxuuse Eebe ka calaamayn Sangaroorka.

اذَاتُتُا عَلَيْهِ ءَائِنُنَا قَالِكَ أَسَطِيرُ

Eebe Nabiga wuxuu ugu nicmeeye Ajri weligii socda'iyo Akhlaaq wanaagsan, dadkuna iskuma qasna Eebe agtiisa'cidwalba mid toosan iyo mid dhunsan, weligaana ha maqlin warka ruuxa xanllowga ah'beenllowga ah'isku diraaga ah'xumaan jecaylka ah

Juz' 29

Nabigana (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee) waxay ahayd Dabeecadiisu quraanka siday Caa'isha sheegtay. Wuxuuna yidhi: Janada ma galo Namiimiye. Al-Qalam (1-16).

- 17. Eebe wuu Imtixaanay Gaaladii (Reer Makaad) sidii loo imtixanay kuwii beerta markay ku dhaarten inay Aroortii goostaan.
- 18. Iyagoon dhihin haddii Eebe idmo.
- 19. Waxaase Beertii xagaa Eebe uga vimid Amar ivagoo hurda.
- Waxayna noqotay wax la shafay oo kale.
- 21. wayna isu dhawaaqeen Subaxdii.
- 22. iyagoo leh kallaha oo beerta goosta.
- 23. wayna tageen iyagoo Codka hoos u dhigi.
- 24. inaan Beerta maanta Miskiin soo gelin.
- 25. Wayna kallaheen iyagoo diidan (in Miskiin u soo galo).
- 26. Markii ay arkeen Beertii siday tahay yey isu dhaheen waan soo dhunnay.
- 27. haddana way isgarteen waxayna dhaheen ma ehee waa la ina hoojiyey.
- 28. Markaas kii u fiicnaa yiri: miyaana idin dhihin war Eebe weyneeya.
- 29. Markaasay dheheen Eebaa weyn, waan xad gudubnay.

إِنَّا مِلْوَنَاهُمْ كُمَا مِلُوْ مَا أَصْعَبْ الْجِئَّةِ إِذْ أَقْسَمُواْ لَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ١

فَطَافَ عَلَنَهَاطَآيِثُ مِّن زَبِكَ وَهُمْ نَآيِمُونَ (إِنَّ)

فَنَنَادَوْأُمُصِيحِينَ ١

فَأَنطَلَقُوا وَهُو يَنْخَلفُونَ ١

فَأَصْبَحَتُ كُالصِّرِيمِ ١

أَنَّلَا بَدْخُلُنَّهَا ٱلْوَمْ عَلَيْكُم مِسْكِينٌ اللَّهُ

وَعَدُواْعَلَى حَرْدِقَدُرِينَ ١

فَلَمَّا رَأُوْهَاقَالُو أَإِنَّا لَضَآ لُّونَ ١

بَلْ نَحُنُ مَعُرُومُونَ ﴿ ثُلَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ قَالَأُوْسَطُهُمْ أَلَوْأَقُلُ لَّكُوْلُوْلَانُسَبِّحُونَ ا

قَالُواْسُيْحَنَ رَبَّنَا إِنَّاكُنَّاظُلمينَ ١

- 30. Markaasaa qaarba qaar ku jeedsaday iyagoo is dagaali.
- 31. Waxayna dheheen Magacaana ba'ye waan xad gudubnay.
- 32. Eebe wuxuu u dhow yahay inuu noogu beddelo mid ka fiican isagaan Khayr ka rajaynaynaa eh.
- 33. Caddibaaddu waa saas Caddibaadda Aakharaase ka weyn haddii ay wax ogyihiin.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضِ يَتَلُومُونَ ١

قَالُواْيَوَتِلَنَآ إِنَّاكُنَّاطَاغِينَ ٢

عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلْنَاخَيْرَا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَغِبُونَ ٢

كَذَٰلِكَ ٱلْمَذَابُ وَلَمَذَابُ ٱلْآخِرَةِ ٱكْبَرُّ أَوْكَانُواْ يَعْلَمُونَ ٢٠٠٠

Adduunku waa Imtixaan, waase in Ruuxu ka faa'iidaysto Imtixaanka oo isa saxaa hadduu qalloocsan yahay, sidaa Reer Maka ahaayeen iyo wixii la mid ah, Qisadanna wa Qiso weyn oo Xikmo iyo waano ku jirto, saas daraadeed waa inaan Ruuxna isla weynaanin, wanaag inuusan samayn ku dhaaranin, Masaakiinta iyo dadka tabarta daranna gooynin, haddii kale ha sugo Caddibaadda adduunka iyo mid Aakhiraba.

dambiguba Rizqiga yuu Dadka hoojiyaa siduu Nabigu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa hayeelee). Al-Qalam (17-33).

- 34. Kuwa Eebe ka dhowrsada waxay Eeba agtiisa ku leeyihiin «Jannada Naciima».
- 35. Ma Muslimiinta yaanu kala mid dhigaynaa Dambiilayaasha.
- 36. Seed u dhihi kartaan saas.
- 37. Mise Gaalooy waxaa idiin sugnaaday Kitaab aad akhrisataan.
- 38. oo Waxaad doontaanba aad ka helaysaan.
- 39. Mise ballan adag yaad naga qaadeen tan iyo Maalinta Qiyaame oo waxaad rabtaaan aad xukumaysaan.
- 40. Weydii (Nabiyow) Gaalada Cidda damiinka ugu ah Xaalkaas.
- 41. mise dad la wadaaga Arrintaas yey leeyihiin, ha keeneen kuwaas hadday run sheegi.
- 42. Maalinta dhudhunka la faydi doono Gaaladana loogu yeedhi doono inay sujuudaan ma karayaan Suiuud.

إِنَّ الْمُنْفِينَ عِندَرَبِهِمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿
اَفَنَجْعَلُ الشَّلِيدِينَ كَالْمُحْرِمِينَ ﴿
مَا لَكُوكِنَ الْمُنْفِيدِ مِندُرُسُونَ ﴿
اَمْ لَكُوكِنَ الْمُنْفِيدِ مِندُرُسُونَ ﴿
اِنَا لَكُولَا يَعْنَى عَلِينَا بَالِمُنَّةُ إِلَى يَوْمِ الْفِينَمَةُ الْمَاكُونَ ﴿
اِنَّ لَكُولَا اَعْتَكُمُونَ ﴿
اللَّهُ مُ النَّهُ مُ النَّهُ مُ النَّالُونَ الْمُنْفَالِيَّةِ اللَّهِ وَالْفِينَمَةُ اللَّهُ مُ النَّهُ مُ النَّهُ مُ النَّا الْمُنْفِقَ الْمِينِينَ ﴿
اللَّهُ مُ النَّهُ مُ النَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُنْفِقَ اللَّهُ الْمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الْمُولِيلُولُ اللَّهُ اللْلَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُؤْلِقُ الْمُنْ اللَّهُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُلْمُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِي الْمُؤْلِقُلْمُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِقُ الْمُؤْلِ

يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقِ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ

43. Indhaha Gaaladu Maalintaas waa

dullaysan tahay waxaana ka muuqda Walbahaar iyo qoomamo, waxayna ahaayeen (Adduunka) kuwa loogu yeeray Sujuud iyagoo nabad qaba.

Eebe Cid walba wuu abaal mariyaa, Muslim iyo Gaal, wanaag fale iyo xumaan falana isku mid kama dhigo, Gaalana wax Xuja ah uma haysato xumaantooda, Maalinta Qiyaamana dadka xun Eebe wuu imtixaani wuxuuna fari inay Sujuudaan, hase yeeshee ma karayaan, maxaayeelay adduunkii yeyan sujuudi jirin iyagoo nabad qaba, dulli iyo qoomamo yaana ka muuqan Maalintaas. Al-Qalam (34-43).

Juz' 29

- 44. Isu kaana daa aniga iyo kuwa beeniyey Quraanka waana sasabi iyagoon ogeyn.
- 45. Waana sugi tan iyo muddo, Maamulka Eebana waa xoog badan yahay.
- 46. Nabiyow ma waxaad weydiisatay Gaalada Uiuuro oo markaas Cusleeyey.
- 47. Mise waxa maqan yaa aktooda yaal ooy wax ka qori.
- 48. Ku samir Xukunka Eebe hana noqonin sidii Saaxiibkii Xuudka (Ma-Ilayga Yuunus) markuu naadiyey Eebihiis isaga oo walbahaarsan.
- 49. Haddaan naxariista Eebe haleelin waxaa lagu tuuri lahaa Cidlo (bannaan) isagoo la dagaalay.
- 50. Waxaase doortay Eebihiis wuxuuna ka dhigay kuwa wanaagsan.
- 51. Waxay u dhow yihiin kuwii gaaloobay inay daymada kugu lagdaan markay maglaan Our'aanka waxayna dhihi waa waalan yahay (Nabigu).
- 52. Ouraanka iyo Nabiguna waa uun waanada Caalamka.

ذُ ، تِكَ وَلَاتَكُن كُصَاحٍ وَمَاهُوَ الَّاذِكُ للْعَالَمِينَ (أَهُ)

Amarka Eebaa iska leh, Ruux walbana suu doono yuu ku maamulaa, Quraankana isagaa soo dejiyey, Nabiguna ujuuro kama rabin Cidna, waxaana had iyo jeer Eebe fari jiray xaq sheegid iyo adkaysi iyo dulqaad, Qur'aankuna waa raxmaddii Eebe Nabiga u soo dhiibay'mana habboona in Cidda akhriyi la guul guulo oo xumaan lagu tilmaamo, maxaa yeelay waa waanada Adduunka dhammaan. Nabiguna wuxuu yidhi (Naxariis iyo Nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Eebe wuu u sugi Daalimka markuu qabtana ma fakiyo. Al-Qalam (44-52).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis Guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Maalinta Xaaqo (Qiyaamadu waa wax sugan).
- 2. Xaaqo maxay tahay.
- inaadan aqoon ma laga yaabaa xaaqada.
- 4. Waxa beeniyeen Reer «Thamuud» iyo «Caadba» Qiyaamada.
- 5. Thamuudse waxaa lagu halligay Qaylo daran.
- 6. Caadna waxaa lagu halligay Dabayl daran oo qabow.
- 7. oo lagu diray korkooda Toddoba habeen iyo Siddeed Maalmood oo israacsan, waxaadna arkaysaa iyagoo daadsan ood mooddo jirrid Timir (dogob dhacay).
- 8. wax ka hadhay miyaad aragtaa.
- 9. Fircoon iyo kuwii ka horreeyeyna waa jireen iyo kuwii gafsanaa ee la daba geddiyey (Nabi Luudh Qoomkiisi).
- 10. Waxay Caasiyeen rusushii Eebahood Markaasuu si daran u qabtay,.
- 11. Markay Biyihii xad dhaafeen (Waqtigii Nabi Nuux) waxaan idinku xambaarnay (Awoow yaalkiin) Doontii.

بِنْ الرَّحِيَةِ الرَّحْمِزَ الرَّحِيَةِ

الْمَاقَةُ ١

مَا ٱلْحَاقَةُ أَنَّ

وَمَا أَذَرَيْكَ مَا ٱلْحَاقَةُ اللَّهُ

كَذَّبَتُ نَمُودُ وَعَادُ اللَّهِ الْقَارِعَةِ ١

فَأَمَا ثَمُودُ فَأُهْلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ ٥

وَأَمَّا عَادُّ فَأُهْلِكُواْ بِرِيجِ صَرْصَرِ عَاتِ يَدِي سَخَرَهَا عَلَيْهِمْ سَنْعَ لَيَالِ وَثَمَنْنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى ٱلْقُوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ ثَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿ ﴾

فَهُلْ تَرَىٰ لَهُم مِّنْ بَاقِيكةِ

وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ, وَٱلْمُؤْتَفِكَنتُ بِٱلْخَاطِئَةِ (١)

فَعَصَوْارَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَّةً (إ)

إِنَّا لَمَّا طَغَاٱلْمَآءُ حَمَلْنَكُونِ فِٱلْجَارِيَةِ (اللَّهُ

12. si aan uga yeelno waano ay una xafiddo dhag wax maqasha.

لِنَجْعَلَهَا لَكُونَلْ لِكُرَّةً وَتَعِيَّهَا أَذُنَّ وَعِيَّةً ١

Qiyaamadu waa xaq sugan, Ciddii Xoog isbiddana oo xaqa iyo Qiyaamada beenisana Eebaa ka awood badan, sida Aayadahani noo Caddeeyeen, sida Qoonkii Nabi Saalax, Nabi Huud, Nabi Luud, Nabi Nuux iyo Fircoon iyo kuwii ka horreeyey. waana in lagu waana qaato Arrintaas, xumaanta xaq diidnimada iyo Kibirkana la iska jiro waa sababaha halaagee.

Rasuulkuna wuxuu yidhi (Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee): Waxaa laygu gargaaray (Dabaysha) Saba, ree Caadna waxaa lagu halaagay (Dabaysha Dabuur). Al-Xaaqqah (1-12).

- 13. Marka Suurka la afuufo hal mar.
- 14. Dhulka iyo Buurahana la xambaaro oo la burburiyo hal mar.
- 15. Maalintaasay Qiyaamadu dhacaysaa.
- 16. Samaduna Maalintaas way dillaaci wayna tabar yaraan.
- 17. Malaa'igtuna Cirka gaararkiisa yey ahaan Maalintaas, Carshiga Eebana waxaa dadka korkiisa ku xambaari Maalintaas Siddeed Malag.
- 18. Maalintaasaa dadka loo soo bandhigi Eebe wax xagooda kaga qarsoonna ma jiro.
- 19. Ruuxiise Kitaabkiisa midigta laga siiyo wuxuu dhihi (farax daraadiis) akhriya Kitaabkayga.
- 20. Waxaan yaqiinsanaa (Adduunka) inaan la kulmi Xisaabtayda.
- 21. wuxuu ruuxaasi ku noolaan nolol laga raalli yahay.
- 22. Wuxuuna geli «Janno» sarreeysa.
- 23. Midhaheeduna u dhaw yihiin (Ruuxa guran).

فَإِذَالْفِخَ فِٱلصُّورِ نَفْخَةٌ وَكِحِدَةٌ ١

وَجُمِلَتِ ٱلْأَرْضُ وَٱلِجِبَالُ فَدُكَّنَا دَكَّةَ وَحِدَةً ١

فَيَوْمَ بِإِوَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ ١

وَأَنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَهِي يَوْمَهِذِ وَاهِيَةٌ ﴿

ۅؙٲڶٮۘڵڬٛۼؘ؆ٙٲؙڗۼٳٙڽٟۿٲۅؘؽۼؚڷؙػۺؘۯؾؚڬڡٛۊٛڡٙۿؙؠ ۅؙؙڡؘڽڎڠؙڹؽةؙٞٛۺ

يُوْمَبِدِ تُعُرَّضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُرِ خَافِيَةً اللهِ

فَأَمَّامَنْ أُوتِى كِنْبَهُ, بِيمِينِهِ عَيَقُولُ هَآوُمُ اَقْرُءُ وَأَكِنْبِيهُ ﴿ آَنَ

إِنَّ ظُنَنتُ أَنِّ مُلَاقٍ حِسَابِيَّهُ ﴿ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ اللَّهُ

فَهُوَ فِي عِشَةٍ رَّاضِيَةٍ ١

فِ جَنَّةٍ عَالِيكةٍ شَ

مُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ١

24. Waxaana lagu dhihi Cuna oo Caba idinkoo shifaysan Camalkaad hor marsateen ayaamihii tegay daraadiis (Adduunkii).

كُلُواْ وَٱشْرَبُواْ هَنيَتِنَا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِي ٱلْأَبَامِ

Eebe isagaa awoodda leh abuurayna Dunida, wuxuuna dadka u darbay maalinta Qiyaame oo Ruux walba laga Abaal marin Camalkiisii, waa Maalinta Dhulka, Buuraha iyo Cirkuba doorsoomi oo burburi, wax Eebe ka qarsoomi ama ka fakanna uusan jirin, dadka wanaagsanna waxaa lagu abaal marin wanaag, Janno, Farax iyo Bishaaro ku noolaansho.

Juz' 29

Cumar Binu Khadhaabna wuxuu yidhi: Xisaabiya Naftiina intaan la xisaabinin Miisaamana intaan la miisaamin iyadaa idiin ka fudud Xisaabta Bariye.

isuna Qurxiya Bandhiga wayn. Al-Xaaqqah (13-24).

- 25. Ruuxiise Kitaabkiisa laga siiyo Bidixda wuxuu dhahayaa Magacayba'ee maan la i siinin Kitaabkayga.
- 26. Xisaabtaydana maanan ogaanin.
- 27. Magaacayba'ee maxaan u soo noolaaday.
- 28. Xoolahaygi wax iima tarin.
- 29. Waxaa lumay awooddaydii (iyo xujadaydii).
- 30. Waxaa loo odhan qabta oo Gacmihiisa iyo luguntiisa isku xira.
- 31. Naarta Jahannamada geliya.
- 32. Markaas geliya Silsilad Toddobaatan dhudhun ah.
- 33. maxaayeelay wuxuu ahaa kaan rumaynin Eebaha weyn.
- 34. aana fari jirin in Masaakiinta wax la siiyo.
- 35. Maanta (Qiyaamada) kuma leh Saaxiib.
- 36. Cunnana kuma leh aan ahayn dhaacaanka «Ehlu Naarka».
- 37. Cunnadaasna ma cuno kuwa gafay waxaan ahayn (Gaalada).
- 38. Waxaan ku dhaaran waxaad aragtaan (Makhluugaad ah).

وَأَمَّا مَنْ أُوتِي كِنَبَهُ وبشِمَالِهِ عَيَقُولُ يَنَيَّنَىٰ وَلَوْ أَدْرِ مَاحِسَابِيَهُ ١ يَنْلَتُتُهَاكَانَتِ ٱلْقَاضِيَةَ ﴿ يُنْكُ نُرَّ فِي سِلْسِلَةِ ذَرْعُهَاسَبْعُونَ ذِرَاعَافَاَسَلُكُوهُ اللَّهُ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ ٱلْعَظِيمِ وَلا يَعُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ (إِنَّ الْ لَانَا كُلُهُ: إِلَّا لَيْنَكُ ذَكُّ فَلاَ أُقْسِمُ بِمَالَبُصِرُونَ (٢٠)

- 39. iyo waxaydaan arkayninba.
- 40. ee Qur'aanku waa hadalkii Eebe uu u soo dhiibay Rasuul Sharaf leh.
- 41. Hadal gabayaana ma aha, wax yar yaadse rumaynaysaan (Xaqa).
- 42. Hadal wax sheegana ma aha wax yar yaadse waantoomaysaan.
- 43. (Qur'aanku) wuxuu ka soo degay Eebaha Caalamka.

وَمَا لَانْتَصِرُونَ ﴿
اِنَّهُ الْفَوْلُ رَسُولِكُرِيدِ ﴿
اِنَّهُ الْفَوْلُ رَسُولِكُرِيدِ ﴿
وَمَا هُرَبِقَوْلِ الشَّاعِرُ قَلِيلًا مَا أَنْوَمِنُونَ ﴿
وَلَا يِقَوْلِ كَاهِنْ قَلِيلًا مَا أَذَكَرُونَ ﴿
الْمَا لِمَا لَذَكَرُونَ ﴿
الْمَالِينَ الْمَالِينَ ﴿

Xaqdiidayaasha waxaa lagu abaal marin maalinta qiyaame xumaantay kasbadeen, waxaana laga siin Kitaabkooda xagga bidix, markaasay Calaacali, waxaana la gelin Naar daran oo Cunno iyo Cabid Xun Mooye Wax kale lahayn. Qur'aankuna waa hadalkii Eebe, Rasuul sharaf leh yaana Eebe ku soo dejiyey, xumaanta iyo Ceebaha ay Gaaladu ku sheegeenna waa ka fog yahay, waana digniin iyo raxmadda Caalamka. Al-Xaaqqah (25-43).

- 44. Hadduu nagu been abuurto (Nabi Muxamed).
- 45. Waxaannu ku qaban gacan adag.
- 46. Waxaannu gooynaynaa Xididka Wadnaha.
- 47. Ruux idinka mid ah oo naga celinnna ma jiro.
- 48. Qur'aankuna waa waanada kuwa Eeba ka dhawrsada.
- 49. Waxaan ognahay inay idin ka mid yihiin kuwa beenin (Qur'aanka).
- 50. Qur'aanku waa qoomamada Gaalada (Maalinta Qiyaame).
- 51. Qur'aanka waa run dhab ah.
- 52. Ee Nabiyow u tasbiixso Magaca Eebe ee weyn.

وَلَوْ نَفَوْلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿
لَأَخَذُ نَامِنَهُ بِالْلَّهِينِ ﴿
ثُمُ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَيْنِ ﴿
فَمَا مِن كُمْ مِنْ الْحَدِينَ الْحَدِينَ الْحَدِينَ ﴿
وَإِنَّهُ الْنَذِكُوهُ لِلْمُنْقِينَ ﴿
وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِن كُمْ مُكَذِينَ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ أَنَّ مِن كُمْ مُكَذِينَ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ أَنَّ مِن كُمْ مُكَذِينَ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ الْمَعْلِمِ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ الْمُعْلِمِ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ الْمُعْلِمِ ﴿
وَإِنَّهُ الْمَعْلَمُ الْمُعْلِمِ ﴿

Qur'aanku waa hadalkii Eebe Nabiga Muxamad ah (Naxariis iyo Nabad gelyo korkiisa Eeba ha yeelee) uu ku soo dejiyey, Malaku Jibriilla soo gaarsiiyey, mana siyaadin karo Qur'aankuna waa waanada Mu'miniinta iyo kuwa xumaanta ka dhawrsada, waana xujo iyo qoomamada Gaalada, waana xaq sugan. Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Watiinku waa taxanaha Qalbiga waana Xididkuu ku xidhanyahay. Al-Xaaqqah (44-52).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. Midbaa wuxuu Eebe warsaday in Caddibaad ku dhacda Gaalada (loo soo dedejiyo).
- 2. Caddibaadaasna wax Gaaalada ka Celin ma jiro.
- 3. Waxayna ka imaan Caddibaaddaasu Eebaha sarraynta iyo Sharafta u Saaxiiba.
- 4. Ee Malaa'igta kale iyo Jibriilba u koraan Maalin qaddarkeedu dhan yahay Konton Kun oo Sano.
- 5. Ee Nabiyow Samir Samir wanaagsan.
- 6. Gaaladu waxay Caddibaadda u arkaan inay fogtahay.
- 7. Annaguna waxaan u aragnaa inay dhawdahay.
- Caddibaaddaasu waxay dhici Maalinta Cirku noqon bir la dhalaaliyey oo kale.
- 9. Buuruhuna ay noqon Suuf la tifay oo kale.
- 10. Sokeeyana uusan sokeeye wax warsanaynin.
- 11. Wayna is arkayaan, dambiiluhuna wuxuu jeclaan inuu iskaga furto Maalintaas Caddibaadeeda Caruurtiisa.
- 12. Haweenaydiisa, Walaalkiis.

سَأَلَ سَآبِلُ إِعَذَابٍ وَاقِعِ إِنَّ

لِلْكَنفِرِينَ لَيْسَ لَهُ, دَافِعٌ ۞ مّرَ ــــــُ اللّهِ ذِى ٱلْمَعَـــــــارِجِ۞

تَعْرُجُ ٱلْمُلَتِيكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمِكَانَ مِقْدَارُهُ مُخْسِينَ ٱلْفَسَنَةِ ۞ فَآصَيْرَصَبْرًا جَبِيلًا ۞

إِنَّهُمْ يَرُونَهُ, بَعِيدًا ١

وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا ﴿

يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ كَٱلْهُلِ ۞

وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُكَالَعِهْنِ ١

وَلَا يَسْنَلُ حَمِيمً حَمِيمًا ١

يُصَرُّونَهُمْ يَوَدُّٱلْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يُمَ ذَيْ مِلْآً

وَصَاحِبَتِهِ، وَأَخِيهِ (اللَّا

- 13. iyo qaraabadiisii soo dhawaynayey.
- 14. iyo waxa Dhulka ku sugan dhammaan markaa uu nabad galo.

وَفَصِيلَتِهِ ٱلَٰيَ تُعْوِيهِ ﴿

Ma habboona in Caddibaad iyo halaag Eeba la weydiisto, maxaa yeelay Eebe isagaa awoodda leh, Cidduu doona ayuuna Ciqaabaa, markay Ciqaabtiisu timaaddana wax celin ma jiro. Qiyaamada shiddadeena wax walba wuu la doorsoomaa qaraabanimana ma jirto, wuxuuna jeclaan dambiiluhu inuu isku furto Qaraabadiisa Xoolihiisa Dhulka waxa jooga oo dhan markaana uu nabad galo, lagamase aqbalo. Al-Macaarij (1-14).

- 15. Saas ma aha ee waxaa jirta Naar kulul (oo ay geli).
- 16. Waxayna siibi Galka (Madaxa iyo Jirka).
- 17. Waxayna u dhawaaqi dadka jeedsaday xaqana diiday.
- 18. Xoolahana kulmiyey oo hayey (oon xaqa ku bixinin).
- Dadka waa la abuuray iyaga oo Naf jaclaysi badan.
- 20. Haddii dhib taabto wuu argagaxaa.
- 21. Hadduu khayr helana wuu reebaa.
- 22. Marka laga reebo Muslimiinta tu-
- 23. Ee ah kuwa Salaaddooda daa'ima.
- 24. Kuwa Xoolahoodana xaq la ogyahay ka bixiya.
- 25. Siiyana kuwa baryootama iyo kuwaan wax haysan.
- 26. Kuwa rumeeya Maalinta Qiyaame (ee Abaal marinta).
- 27. Kuwa ka Cabsaday, Caddibaadda Eebahood.
- 28. Maxaa yeelay Caddibaadda Eebe wax ka Aamin ah ma jiro.

كُلَّدَّ إِنَّهَا لَظَىٰ ۞ نَزَاعَةً لِلشَّوَىٰ۞ تَرُاعَةً لِلشَّوَىٰ۞

وَجَمْعَ فَأَوْعَىٰ ۞

﴿إِنَّ ٱلَّإِنسَانَخُلِقَ هَـ لُوعًا ﴿ إِنَّ

إِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّجَزُوعَا ١

وَإِذَا مَسَّهُ أَلَخَ يُرُمَنُوعًا ۞ إِلَّا ٱلْمُصَلِّنَ ۞

لَّذِينَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَآبِمُونَ ﷺ زَالَّذِينَ فِي أَتَوَلِيمْ حَقَّ مَعْلُومٌ ۖ

لِلسَّاَيِلِ وَٱلْمَحْرُومِ ٢

وَٱلَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ

وَٱلَّذِينَهُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ٢

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُمَأْمُونِ

- 29. Kuwa ka ilaaliya Xubinta (dhalmaha) sino.
- 30. Waxa ka soo haray Xaaskooda ama ay hanteen, taasna laguma dagaa-10.
- 31. Ruuxiise doona wax gudubsan kuwaa waa mid xad gudbay.
- 32. Kuwa waxa lagu aaminay iyo Ballankaba ilaaliya.
- 33. Kuwa maraggooda si fiican u furay.
- 34. Kuwa Salaaddooda xafida (dhawra).
- 35. Kuwaasi waxay geli Jannooyin lagu Sharrifo.

أُولَتِكَ فَ جَنَّنت مُّكُرَمُونَ ١١٠

Eebe wuxuu u darbay Xaq diidayaasha Naar daran oo jirka gubta, una yeedhi kii xaqa ka jeedsaday intuu adduunka joogay, waxaa kale oo ay Aayaduhu sheegi in dadka dabeecaddiisu ay tahay in markadhibaato heshana uu argagaxo markuu nicmo helana uu xaqa diido haseyeeshee kuwa mu miniinta ah ee Salaadda tukada Xoolahoodana xaqa ka bixiya Qiyaamadana rumeeya Caddibaadna ka Cabsada, Farjigooda xumaanta ka ilaaliya iyagu wey nabad geli waxaana lagu sharrifi Jannada Eebe, maxaa yeelay waa kuwo ballan Ilaahay oofiyey. Al-Macaarij (15-35).

- 36. Maxaa u sugnaaday Gaalada oo ay xagga Nabiga u deg degi (iyagoo beenin).
- 37. Iyagoo midigta Nabiga iyo Bidixdiisaba Koox Koox u jooga.
- 38. Ma wuxuu damci Ruux kasta oo ka mid ah in la geliyo Jannnatu Nacii-
- 39. Saas ma aha ee waxaan ka abuuray waxay ogyihiin.
- 40. Waxaan ku dhaaran Qorrax ka soo baxyada iyo Qorrax u dhacyada ee waan karraa.
- 41. Inaan ku baddallo kuwa ka khayr badan, nagamana dheerayn karaan.

فَمَالِ ٱلَّذِينَ كُفِرُواْ قِلَكَ مُقطعينَ الْآثالَ عَنَ ٱلْمُعِنَ وَعَنَ ٱلشَّمَالِ عِزِينَ ﴿ آلَكُمُ النَّالُا

فَلَآ أَفْسِهُ مِرَبَّا لَمُسَرِقِ وَٱلْمُغَزِّبِ إِنَّا لَقَيْدِرُونَ ﴿ إِنَّا لَقَيْدِرُونَ ﴿ إِنَّا لَا لَكُ

عَلَىٰ أَن نُبَدِّلُ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوفِينَ (أَنَّ)

- 42. Ee iska dhaaf ha dhumbadeen eh (xumaanta) hana Ciyaareen intay kala kulmaan Maalintoodii Qiyaame ee loogu gooddiyey.
- 43. Maalinta ay ka soo bixi Qubuuraha iyagoo deg degi ood mooddo inay u laxaadsan Calaamo loo taagay (xaggooda).
- 44. Aragooduna waa dullaysan yahay Maalintaas, waxaana ka muuqda oo dabooli dulli, Maalintaasuna waa Maalintii loogu yaboohay (Abaal marinteeda).

ذَرْهُرُ يَخُوضُواْ وَمُلْعَبُواْ حَتَى يُلَقُواْ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ ﴿ إِنَّا اللَّهِ عَلَمُ وَالْ

وَمَ يُخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَى نُصُبِ يُوفِضُونَ (اللَّهُ

خَيْعَةً أَيْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوْعَدُونَ ﴿ ﴾

Waxaa jirtay in xaqdiidayaashii Ree Makaad ay Nabiga ku soo ururi jireen, iyagoo Koox Koox ah oo haddidaad iyo beenin ku dheehan, haddana damci inay wanaag iyo khayr helaan, waxaase wanaag hela Ciddii kasbata, Eebana wuu karaa inuu halaago kuwa dambiilayaasha kuna baddalo kuwa ka khayr badan, hase Ciyaaro oo dambi ha falo ciddii doonta waxay uun la kulmi doontaa Maalinta Abaal marinta ee Dadka la soo bixin Dambiilana Dulli ka muuqdo, waa Maalinta Qiyaame. Al-Macaarij (36-44).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. Annagaa Nabi Nuux u dirray Qoomkiisii si uu ugu digo Caddibaadda horteed.
- 2. Wuxuuna ku yidhi Qoomkayow waxaan idiin ahay dige Cad «oo muuqda».
- 3. ee Eebe Caabuda kana dhawrsada'anigana i adeeca.
- 4. Wuu idiin dambi dhaafi wuuna idin dib dhigi ilaa muddo Magacaaban, marka Eebe la yimaaddo ajasha wax dib u dhigi ma jiro haddaad wax ogtihiin.

مِلْتُهُ الرَّمْنِ الرِّحِبِ

إِنَّا أَرْسَلْنَانُو هَاإِلَى قَوْمِهِ ۚ أَنْ أَنذِ رَقَوْمَكَ مِن قَبْلِ أَن يَأْنِيهُمْ عَذَاجُ أَلِيمُّ۞ قَالَ يَنقَوْمِ إِنِّى لَكُوْنَذِيرٌ مُّنِينُ ۞

أَنِ ٱعْبُدُواْ ٱللَّهَ وَأَتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ١

يَغْفِرْ لَكُرُمِّن ذُنُوبِكُرُ وَيُؤَخِّرَكُمُمْ إِلَىٓ أَجَلِمُّسَمَّىُ ا إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخِّرُ لُوَكُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿

5. Nabi Nuux wuxuu yiri Eebbow waan u yeeray Qoomkaygii Habeen iyo dharaar

- 6. Yeedhiddayduna uma siyaadinin waxaan carar ahayn.
- 7. Markasta oo aan u yeedhana si aad ugu dambi dhaafto waxay farahooda yeelaan dhagahooda, maryahoodana way isku dadaan, wayna ku Madax adaygaan xumaanta wayna is weyneeyaan.
- 8. si kor ah yaan ugu yeedhay, «dadka dhexdiisa».
- 9. Waana u qaylyey,hoosna waan ugu yeeray.
- Waxaana ku idhi Eebihiin dambi dhaaf weydiista waa dambi dhaaf badanee.
- 11. Cirkana Roob badan ha idinka keenee.
- 12. Hana idiin kordhiyo Xoolo iyo Wiilal iyo Beero hana idiin yeelo Wabi yaal.
- 13. Maxaad leedihiin ood weynida Eebe uga cabsoon weydeen.
- 14. Isagoo idin abuuray idinkoo soo maray Xaalado kala duwan.

قَالَ رَبِّ إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ال

فَلَمْ يَرِدِهُ هُرُدُعَآءِى ٓ إِلَّا فِرَارًا ﴿ قَ وَإِنِي كُلَّمَا دَعُوْتُهُمْ لِتَغْفِرَلَهُمْ جَعَلُوۤ أَصَيْعَهُمُ فِيۡءَاذَا بِمِمۡ وَٱسۡتَغْشُواْ ثِيابَهُمْ وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكَبُرُواْ اسْتِكَارًا ﴿ ﴾

> ثُمَّ إِنِّ دَعُوثُهُمْ جِهَارًا ۞ ثُمَّ إِنِّ أَعَلَنتُ لَكُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا۞ فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوارَبَّكُمْ إِنَّهُ رَكَ خَفَارًا۞

> > يُرْسِلِ ٱلسَّمَاءَ عَلَيْكُم مِذْرَارًا ١

ۅؘؽڡ۫ڍڎڴڔٳٲؙڡ۬ۅؙڶؚۅؘڹۣڽڹۘۅؘۼۜڡڶ ڶٙػؙڗڿؘڹۜؾؾؚۅؘؽۼۜڡڶڶۘػؗڗؗٲڶٚؠؙڒؙٳ۞ مَاڶػٛڗؙڵاڒؘڿؖۅڹؘڛٞڡؚۊٙٲڒٳ۞

وَقَدْخَلَقَكُو أَطْوَارًا ۞

Nabi Nuux wuxuu Eebe u diray Qoomkiisii si uu ugu digo haseyeeshee waa beeniyeen in kasta oo uu si walba ugu yeedhay, habeen iyo dharaar, kor iyo hoos, waxayna ahaayeen kuwa madax adag sida quraanku meela badan ku sheegay, dhagahayna furaysteen,dharkoodii bay isku duuduubeen si ayan xaqa u maqal, inkasta oo Nabigu ugu yeedhay xaqa, Nuux (1-14).

- 15. Miyaydaan arkaynin sida Eebe u Abuuray toddoba Samo oo isdulsaaran.
- 16. Dayaxana uga yeelay Dhexdooda Nuur, qorraxdana ka yeelay siraad.

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ أَلَّهُ سَبْعَ سَمَوْتٍ طِبَاقًا (اللهُ اللهُ عَلَيْهُ اللهُ اللهُ اللهُ

وَجَعَلَ ٱلْقَمَرَفِيمِنَّ نُورًا وَجَعَلَ ٱلشَّمْسُ سِرَاجًا ١

- 17. Eebe waa Kan idinka soo Bixiyay Dhulka.
- 18. Haddana idinku Celin doona Dhexdiisa idinkana soo bixindoona.
- 19. Eebe waa kan Idiinka yeelay Dhulka gogol.
- 20. Si aad ugu socotaan Dhexdiisa waddooyin waawayn.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُو مِنَ ٱلأَرْضِ بَاتَا ۞ ثُمَّ يُعِيدُكُوْفِهَا وَتُحْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا۞ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُوْآ لَأَرْضَ بِسَاطًا۞ لِتَسْلُكُوْا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا۞

waa in dadku Eebe ka yaabo, Eegana siduu u abuuray cirkana dayax nuurahayo iyo qorrax ifaysana ugu yeelay, dadkana dhulka ka soo bixiyay kuna celin doona markay dhintaan'kana soo bixindoona waqtiga abaalmarinta, dhulkana Gogol uga dhigay, waddooyinna uga jeexay ay danahooda ku qabsadaan, Eebaha saas ah yay waajib tahay in kaligii la caabudo,luguna mahadiyo. Nuux (15-20).

- 21. (Nabi) Nuux wuxuu yidhi Eebow way I caasiyeen waxayna Raaceen kuwo aan xoolohoodu iyo Carrurtoodu waxaan khasaara ahayn u kordhinaynin.
- 22. Dhagar waynna way Dhakreen.
- 23. Waxay isu Dheheen ha ka tagina Ilaahyaalkiinna, hana ka Tagina wuddi iyo suwaac iyo yaguuth, iyo Yacuuq iyo Nasri.
- 24. Waxayna Dhumiyeen dad Badan ee Eebow ha u kordhinnin Daalimiinta waxaan baadi ahayn.
- 25. Gafkoodii Dartiis yaa loo Maansheeyay Naarna Loo Galiyey, mana helayaan Eebe ka soke gargaare,
- 26. Nuux wuxuu yidhi Eebow ha kaga tagin Dhulka korkiisa Gaalada Ruxna.
- 27. Maxaayeelay Hadaad kaga tagto waxay Dhumin Addoomahaaga, mana dhalayaan waxaan gaal xun ahayn.
- 28. Eeboow u dambi Dhaaf Aniga iyo waalidiintay iyo ruuxii gala gurigeyga

قَالَ نُوْحُ رَّبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِ وَاتَبَعُواْ مَن أَرَيْدِهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُۥ إِلَّاخَسَارًا ﴿ ﴾

وَمَكُرُواْ مَكْرًاكُبَارًا ۞

وَقَالُواْ لَانَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُوُّ وَلَانَذَرُنَّ وَذَا وَلَاسُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَشَرًا ۞

وَقَدْأَضَلُّوا كَثِيراً وَلَا نُزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّاضَلَا ١

مِّمَّا خَطِيۡتَ ٰ مِمْ أُغَرِقُواْ فَالْدَخِلُواْ نَارًا فَلَرَ يَجِدُواْ لَهُمُ مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا ۞ وَقَالَ نُوَّ مُّرِّبَ لَانَذَرْ عَلَى ٱلْأَرْضِ مِنَ ٱلْكَفرِينَ

دياران إِنَّكَ إِن تَذَرَّهُمْ يُضِلُّواْعِكَ دَكَ وَلَا يَلِدُوۤ الْإِلَافَاجِرًا وَ يَكُونُ مُنْ اللَّهُ الْعَلَامُ اللَّافَاجِرًا

رَّبِٱغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَى وَلِمَادَخَ لَ بَيْقِ

isagoo Mu'min ah Rag iyo haweenba, hana u kordhinnin Daalimiinta waxaan halaag ahayn.

مُؤْمِنَاوَلِلْمُؤْمِنِينَوَٱلْمُؤْمِنَتِوَلَائِزِدِٱلظَّالِمِينَ إِلَّابَازًا۞

Qoomkii nabi Nuux way beeniyeen xaqii, wayna caasiyeen, waxayna warkiisa raaceen madaxdoodii xuma taliska ahayd,, waxayna isfareen inayna ka tagin caabudidii ilaahyaalkoodii, dad badanna way dhumiyeen, dambigoodii dartiis yaana biyo loogu halaagay naarna loo galiyay'gargaare Eebe ka soo hadhayna ma ayna helin, markaas nabi Nuux wuu habaaray Eebana waa ka aqbalay, maxaa yeelay waxaan xumaan iyo fasaad ahayn ma ayna falayn, mu'miniintana wuu u duceeyay iyo intii raacdayba rag iyo haween, gaalana halaag yuu Eebe u warsaday. Nabiguna wuxuu yidhi (ha la saaxiibin waxaan mu'min ahayn, quudkaagana yuusan cunin ruuxaan Eebe ka cabsade ahayn). Imaam Axmad-Baa Abii Saciid ka wariyay. Nuux (21-28).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaad Dhahdaa (Nabiyow) waxaa lay waxyooday inay Dhagaysteen Koox Jinni ah (Quraanka) Dheheen waxaan maqallay quraan layaab leh.
- 2. Oo ku hanuunin xaqa waana Rumaynay waxaan Eebe cibaada la wadaajinhaynana ma jiro.
- 3. Waxaana Sarreeya sharafta Eebeheen, mana yeelan haweenay iyo ilmo midna
- 4. Waxay Ahaayeen kuwannagii xumaa inay ku dhahaan hadallo xadgudub ah Eebe.
- 5. Waxaana u Malaynaynay inuusan insi iyo Jinni Midna Eebe ku beensheegaynin.
- 6. Waxayna ahaayeen kuwo insiga ka mid ah inay Magangalaan kuwo Jinniga ka mida markaasna u kordhiyeen kibir (iyo xad Gudub).

بِسْ إِللَّهِ الرَّحْ إِلْرَحِيهِ

قُلُ أُوحِيَ إِلَىٰٓ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرُّمِنَ ٱلِجِنِّ فَقَالُوٓ أَإِنَّا سِمِعْنَا قُرُّءَ انَّا عَجَالُا

يَهْدِى إِلَى ٱلرُّشْدِفَ امَنَابِهِ - وَلَن شُرِكَ بِرَبِنَاۤ أَحَدا ﴿

وَأَنَّهُ,تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَامَا أَتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدَّالَ

وَأَنَّهُ كُاكَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى ٱللَّهِ شَطَطًا

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نَقُولَ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِينُّ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا ٢

ۅؘٲؘٮؙۛڎؙۥػٲؽؘڔۣۼٲڷؙؙڡۣۜڹؘٲڷٟٳڹڛؘۣۼۛۅۮؗۅڹؘؠؚڿٵڮؚ ڡؚۜڹؘٲۼٝڹؘۏؘٳۮۘۅۿؠٞۯۿقٙٵ۞ 7. Waxayna jinnigu u maleeyeen sidaad u malayseen inaan Eebe soo Bixinhaynin Ruuxna. وَأَنَّهُمْ ظُنُّواْ كُمَا ظَنَنهُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ ٱللَّهُ أَحَدًا ﴿

Suuraddani waxay ka sheekayn khalqiga ka mida makhluuqaadka Eebe oo ah jinniga, mu'min iyo Gaalbana leh, waxaana jirtay inay koox ka mid ihi dhagaysteen akhriska Nabiga, waana in la rumeeyo jiritaankooda, wax micna ah kuma jiro in la yidhaahdo ma aragno, maxaaayeelay imisaa wax aan la arkayn jira, ka warran naftaada iyo caqligaaga iyo dareenkaaga. Al-Jinn (1-7).

- 8. Waxaan Doonnay samada waxaana hellay iyadoo ka buuxda Ilaalin daran iyo danabyo.
- 9. Waxaana ahayn kuwo Fadhiista xageeda meelo si aan wax uga dhagaysanno Ruuxiise Dhagaysta hadda wuxuu heli danabyo darban «la kulmi».
- 10. Mana ogin inay tahay shar lala Doonay dadka Dhulka ku nool ama Eebohood la Doonay hanuun (iyo khayr).
- 11. Waxaa naga mid ah kuwo suuban iyo kuwo kaleba, waxaan nahay kooxa kala duwan
- 12. Waxaanna Ognahay Inaannaan Eebe ku daalinkarin Dhulka Dhexdiisa, kuna Daalinhaynin Cararid.
- 13. Markaan Maqallay hanuunkana waan Rumaynay, Ruuxii rumeeya Eebihiisana kama yaabo Nusqaan iyo Dulmi Midna.
- 14. Waxaa naga mida Muslimiin iyo Kuwo xadgudbay, Ruuxiise islaama waa mid ku dadaalay hanuun.
- 15. Kuwiise xadgudbay waxay ahaan Qoryaha Jahannamo.
- 16. Hadday ku toosaan Dadku jidka (wanaagsan) waxaaan ka waraabinlahayn biyo badan.

وأنَّا لَمُسْنَا ٱلسَّمَاءَ فَوَحَدْ نَهَا مُلِثَتَ شدمدًاوَشُهُماً وَأَنَّا لَانَدُّرِيٓ أَشَرُّ أُرِيدَ بِمَن فِي ٱلْأَرْضِ أَمْرُ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ١ وَأَنَّامِنَّا ٱلصَّلِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَالَّكَ كُنَّا طَرَّاقَ قِدَدُاشَ وَأَنَّاظَنَنَّا أَن لَّن نُّعُجِزَ ٱللَّهَ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَن نُعْجِزَهُ, هَرَبَاشَ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا ٱلْمُدَى ءَامَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ . فَلاَعَافُ بَغْسًا وَلَا رَهَقًا ١ وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسَلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَاسِطُونَّ فَمَنْ أَسَلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَعَرَّوُاْرَشَدُاشَ وَأَمَّا ٱلْقَاسِطُونَ فَكَانُواْ لَجَهَنَّمَ حَطَاكُ وَأَلُّو ٱسْتَقَامُواْعَلَىٱلطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءُ غَدَقَالُ

17. Imtixaan Dartiis, Ruuxii ka Jeedsada Xusidda Eebihiis wuxuu galin cadaab daran.

لِنَفْنِنَهُمْ فِيهُ وَمَن يُعْرِضَ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ - يَسَلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا (﴿)

Cirka Eebbaa ilaaliyay, wax yeello iyo xumaanna looma gaysankaro, waxaana jirtay in Jinnigu isku dayi jiray inuu dhagaysto'hase ahaa-tee markii Quraanka xaqa ahu soo dagay yaa Eebe ka ilaa-liyay. Jinnigana saan soo sheegnay kuwo wanaagsan iyo kuwo xumba way leeyihiin, kuwooda wanaagsanna waxay qirteen inaan Eebe la daalin karin'xaqayna raaceen, kooda xunna uu noqon qoryaha Jahannama, dadkuna hadday toosnaadaan Eebbe wuu u nicmayn, haday jeedsadaanna wuu caddibi. Al-Jinn (8-17).

- 18. Masaajidda Eebaa iska leh ee ha kula baryina «caabudina» Eebe Cid kale.
- 19. Markuu istaagay Addoonkii Eebe (Nabigu) isagoo Caabudi Eebe waxay Jinnigu u dhawaadeen inay korkiisa is dulfuulaan.
- 20. Waxaad Dhahdaa Nabiyow waxaan uun Caabudi Eebahay lana wadaajinmahayo cidna.
- 21. Waxaad dhahdaa idiin ma hanto shar iyo khayr midna.
- 22. Waxaad Dhahdaa cidna igama korinayso Eebe, mana helayo isaga ka sakow Magangalyo.
- 23. Hase yeeshee waxaan hantaa Gaadhsiinta xaqa Eebe iyo Farriimihiisa, Ruuxiise Eebe Caasiya iyo Rasuulkiisa waxaa u sugnaaday Naarta Jahannama isagoo ku waari Dhexdeeda.
- 24. Markay Gaaladu Arkaan waxa loo yaboohi waxay ogaan cidda Gargaarihiisu tabaryaryahay tirana yaryahay.
- 25. Waxaad Dhahdaa ma ogi inuu Dhawyahay waxa la idiinku Gooddin ama Eebahay waqti u yeeli.
- 26. Eebaa og waxa Maqan, umana muujiyo waxaa maqan Ruuxna.

وَأَنَّ ٱلْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا

وَأَنَّهُ, لَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُواْ يَكُونُونَ عَلَيْهُ لَكَ اللَّهِ عَنْدَ عُوهُ كَادُواْ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِلدَّالِكِ

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُواْ رَبِّي وَلَا أَشْرِكُ بِدِي ٓ أَحَدًا

قُلْ إِنِّى لَا أَمْلِكُ لَكُوْضَرَّا وَلَارَشَدًا ۞ قُلْ إِنِّى لَن يُجِيرَ فِي مِنَ ٱللَّهِ أَحَدُّ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ عَمُلْتَحَدًا۞ إِلَّا بِلَغًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَلْتِهِ عَوْمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُ, فَإِنَّ لَهُ, نَا رَجَهَنَ مَ خَلِد مَن فَهَا أَبِدًا ۞

حَقَى إِذَارَأَ وَأَمَايُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا اللهِ

قُلْ إِنْ أَدْرِعَتَ أَقَرِيبٌ مَّانُّوعَدُونَ أَمْرِ يَجْعَلُ لَهُ,رَيِّ آمَدًا۞

عَلِمُ ٱلْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ ۚ أَحَدًا ١١ۗ

- 27. Marka laga Reebo ciduu ka raalli Noqday oo Rasuulah, Isagoo hor iyo gadaalba ka ilaalin.
- 28. Si Eebe u muujiyo inay Gaadhsiiyeen Farriimihii Eebohood, Eebana waa koobay waxa Agtooda ah wayna u tirakoobanyihiin wax walba.

إِلَّا مَنِ أَرْتَضَىٰ مِن رَّسُولِ فَإِنَّهُۥ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ عَرَصَدًا ۞ لِيَعْلَمُ أَن قَدُّ أَبْلَغُواْ رِسَلْنَتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدُا ۞

Masaajidda Eebaa iska leh,laguna caabudaa,waase inaan cid kale lugu baryin luguna caabudin, Eebana wuxuu faray Nabiga inuu u sheego dadka inuu Eebe kaliya caabudi, shar iyo khayrna uusan hanannin, wax Eebe ka soo hadhay oo uu magangalina uusan jirin, hasayeeshee uu hanto xaqa iyo farriinta Eebe oo uu dadka gaadhsiiyo, ruuxiise Eebe iyo Rasuulka caasiya wuxuu gali Naar, gargaarana ma helo, waxa maqanna Eebe umbaa og inuu dhawyahay iyo in kale'iyo goortuu iman, hasayeeshee Eebe Rasuulladiisa uu ka raalli noqday umbuu waxyi wax ku ogaysiiyaa'isagoo ilaalin si ay u gaadhsiiyaan farriinta Eebohood, Eebana wax walba wuu koobay. Qataada wuxuu yidhi yuhuud iyo nasaara waxay ahaayeen kuwii Eebe wax la wadaajiya, markaasaa Eebe faray Nabiga in Eebe kaliya la caabudo. Al-Jinn (18-28).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. (Nabiga) Isduuduubayow.
- 2. Istaag habeenka (Tuko) wax yar Mooyee.
- 3. Nuskiisa tuko ama ka nusqaami wax yar.
- 4. Ama ka badi, Quraanka u akhri si fiican.
- 5. Annagaa Kugu Dajin Hadal Culus (wayne).
- 6. Habeenka Saacadihiisa (oo la tukado) yaa ku daran khushuucda Aadna u toosan.
- 7. Maalintii waxaa kuu sugnaaday shaqa Dheer.

يَّاأَيُّا الْمُزَّفِلُ ۞ فَرِ النَّلَ إِلَّا قَلِيلًا ۞ نِضْفَهُۥ أَواَنقُضْ مِنْهُ قَلِيلًا ۞ أَوْرِدْ عَلَيْهِ وَرَقِلِ الْقُرْءَ انْ مِّرَتِيلًا ۞ إِنَّا سَنُلْفِي عَلَيْكَ فَوْلا ثَقِيلًا ۞ إِنَّا شِنْهَ ٱلْتَلِهِ مِيَ أَشَدُّ وَطْكَ وَأَقْوَمُ فِيلًا ۞

إِنَّ لَكَ فِي ٱلنَّهَارِ سَبْحًاطُوبِلَّا ﴿

- 8. Magaca Eebana xus cibaadadiisana u go'.
- 9. Qorrax ka soobax iyo u Dhacba Eebaa iska leh, isaga Mooyee ilaah kalena ma jiro ee ka yeelo wakiil (la cuskado).
- 10. Kuna Samir waxay sheegi gaaladu, si Quruxsanna uga hijroo (iskaga tag).
- 11. Isu kaanna daa aniga iyo kuwa Beeniyay xaqa ee Nicmaysan wax yarna Sug.
- 12. Agtannada waxaa ah caddibaad iyo Naarta Jaxiimo.
- 13. Iyo cunno lagu Margado iyo Cadaab daran.
- 14. (waxay ku dhici Arrintaasu) Maalinta Dhulka iyo Buuruhu Gilgilan, Buuruhuna ay noqon Tamuux socda*.

وَٱذْكُرِٱسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْسِيلًا ﴿

رَّبُّ ٱلْمُشْرِقِ وَٱلْغُرِبِ لَآ إِلَهَ إِلَّاهُوَ فَٱتَّغِذْهُ وَكِيلًا ﴿ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَايَقُولُونَ وَأَهْجُرَهُمْ هَجُرًاجَمِيلًا ١

وَذَرْ نِي وَٱلْمُكَذِّبِينَ أُولِي ٱلنَّعْمَةِ وَمَهِّلَهُمْ قَلِيلًا ﴿

إِنَّلَدَيْنَا أَنْكَا لَا وَجَيِسُا ۞ وَطَعَامًا ذَاغُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا۞

يَوْمَ نَرْجُفُ ٱلْأَرْضُ وَٱلِجِبَالُ وَكَانَتِ ٱلِجِبَالُ كَثِيبَامَهِيلًا ﴿

Nabiga «Naxariis iyo Nabad galyo Eebe korkiisa ha yeelee» wuxuu Eebe faray inuu xaqa Gaadhsiiyo dadka, cibaadadana badiyo gaar ahaan habeenkii wuxuuna ku mannaystay inuu ku dajiyay Quraan Sharaf leh, wuxuuna faray inuu badiyo xuska Eebe iyo cibaadadiisa, maxaa yeelay adduunka Eebaa iska leh'ilaahaan isaga ahaynna ma jiro, waxaa kaloos faray inuu Eebe tala saarto'dhibkana u adkaysto'gaaladana ka hijroodo isuna daayo iyaga iyo Eebe wax yarna sugo, maxaa yeelay Eebe agtiisa yaa cadaab iyo ciqaab u taalla gaalada maalinta qiyaame. Al-Muzzammil (1-14).

- * bacaad daadanaya oon Lugta celinayn (dib u eegaha).
- Annagaa idiin dirray Rasuul markhaati ah, sidaan ugu dirray fircoonba Rasuul.
- Fircoonna wuu Caasiyay Rasuulkii (Nabi Muuse).
   Firconna waxaan ku Qabannay qabasha Daran.
- 17. Ee seebaad Gaalooy uga dhawrsanaysaan Caddibaaddda Maalinta qiyaame ee carruurta Cirroole ka Yeeli Haddaad Gaalawdaan.
- Samaduna Maalintaas Darteed ay la Dildillaaci Ballanqaadka Eebana waa wax Dhici.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْتُكُورَسُولَا شَنِهِـدًا عَلَيْتُكُوكَا أَزْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۞ فَعَصَىٰ فِرْعَوْثُ الرَّسُولَ فَأَخَذْ نَهُ أَخَذًا وَبِيلًا ۞

فَكَيْفَ تَنَقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ ٱلْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿ اللَّهُ

ٱلسَّمَاءُ مُنفَطِرُ بِدِّ عَكَانَ وَعَدُهُ مَفْعُولًا

19. Aayadahani Waa waano, Ee Ruuxii Doona Eeba xaggiisa jid ha uga yeesho.

إِنَّ هَلَاِهِ عَنَّ كِرَةً فَعَن شَآءً أَتَّخَ ذَ إِلَى رَبِّهِ عَ سَبِيلًا ﴿ اللَّهُ عَنْ اللَّهُ عَنْ اللَّهُ عَنْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ

Diridda rasuulku ma aha wax gaar ku ahayd nabiga, ee waxaa jiray in Eebe diray nabiyo iyo rasuullo badan sidii nabi Muusihii fircoon loo diray oo is kibriyay oo Beeniyay'Eebana ciqaab daran ciqaabay, ruuxii wax Garad ahse waa inuu waano qaato una darbado maalinta qiyaame ee dhibka badan, Eebe Xaggiisana jid fiican uga samaysto. Al-Muzzammil (15-19).

20. Eebahaa wuxuu ogyahay Nabiyow inaad tukatid wax ka yar habeenka saddex Meelood laba iyo Badhkiis iyo saddex meelood meel, iyo in koox ka mida kuwa kula jira ay tukato, Eebana waa u qadaranyahay Habeenka iyo Maalintuba, wuxuuna Ogyahay inaydaan Koobi karin, wuuna Idinka toobad Aqbalay ee Akhriya wixii idiin Fududaada oo quraan ah, wuxuu Eebe ogyahay inay idin ka mid Noqon kuwa Buka iyo kuwo safri iyagoo dooni Khayrka Eebe iyo kuwo u dagaallami Jidka Eebe ee akhriya wixii idiin Fududaada oo Quraan ah, Salaaddana ooga Zakadana Bixiya Eebana wax wanaagsan daynsada Waxaad Naftiinna u hormarsataan oo Khayr ahna waxaad ka ogaandoontaan kana Heleysaan Eeba Agtiisa Isagoo khayr ah iyo Ajri wayn, ee Eebe Dambi dhaaf waydiista waa Dambi Dhaafe Naxariiste.

﴿ إِنَّ رَبَكَ يَعَلَمُ أَنَكَ تَقُومُ أَذَى مِن تُلُقِي الَّيْلِ وَنِصَفَهُ وَوَلَئَكُهُ وَطَآبِهَ لَقَدِّرُ الْتَلَ وَوَلَنَكُ وَاللَّهُ يُفَدِّرُ الْتَلَ وَاللَّهُ وَعَلَيْهِ اللَّهَ وَاللَّهُ يُفَدِّرُ الْتَلَ وَاللَّهُ يُفَدِّرُ الْلَيْلَ وَاللَّهُ يُفَدِّرُ الْلَيْلَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنْ سَيَكُونُ مِن كُونًا فَحَرُونَ يَفْسَلُ وَاللَّهُ مَا اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللللْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُو

Eebe waa ogyahay camalkeenna iyo dhaqdhaqaaqeenna habeen iyo dharaarba, waxaana laga rabaa ruuxa mu'minka ah inuu Eebe ku Xidhnaado oo toobad keeno, quraankana akhriyo, camalkiisuna noqdo mid habaysan oon ahayn mashaqo iyo dhibaato, illeen waxaa lagu shuqloomi karaa, jirro iyo tijaaro xalaal ah, waase in Eebe si joogta ah loo caabudo, salaadda, Zakada iyo khayrkana la hormarsadaa si wanaag, ajri iyo dambi dhaaf Eebe agtiisa looga helaa. Al-Muzzammil (20).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariisه أَللَّهُ ٱلدَّحَمَٰوْ ٱلدِّحِمَـ

- 1. (Nabiga) Isdadayow.
- Istaag oo dig.
- Eebahaana waynee.
- 4. Dharkaagana daahiri.
- 5. Xumaantana ka hijroo (iyo Sanamyada).
- 6. Hana ku mannaysan Adoo Badsan(waxaad Bixisay).
- 7. Eebahaa Dartiisna u Samir.
- Marka Suurka (qiyaame) la Afuufo.
- 9. Maalintaasu waa maalin ku Daran.
- 10. Gaalada oon u Fududayn.
- 11. Isukaanna daa Aniga iyo kaan Abuuray isaga oo kaligiisa.
- 12. Una yeelay Xoolo Badan.
- 13. Iyo Wilaal Jooga oo « Darban ».
- 14. Aan una waasiciyay Risqiga.
- 15. Oo haddana sii damci inaan u Badivo.
- 16. Saas ma aha, ee kaas wuxuu diiday Aayaadkannaga.
- 17. Waxaana ku kallifi (Ku Dhibi) Cadaab daran.

Waxaa sugnaatay in rasuulku (Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) markuu waxyigu ku billawday uu is daday isagoo naxsan,markaas Eebe faray inuu kaco dadkana u digo, Eebana wayneeyo nadaafadana ku dadaalo, Xumaantana ka fogaado, wuxuu bixiyana uusan sheegsheegin, dar Eebana u samro, mu'minka dhabta ahna saasaa laga rabaa, markase qiyaamadu timaaddo gaalo waxay la kulmi dhib iyo halaag, mana habboona in Eebihii ku abuuray ee kuu nicmeeyay eed waliba ka doonayso kordhin aad ka gaalawdid xaqiisana ka madax adaygtid, sida gaalka aayaduhu tilmaameen. Al-Muddaththir (1-17).

18. Gaalkaasu wuu Fikiray waxbuuna Goostay.	إِنَّهُۥفَكِّرَوَقَدَّرَكِيَّ
19. Waxaana loo Lacnaday Siduu wax u goostay.	فَقُيلَ كَيْفَ قَدَّرُ ٢
20. Haddana waxaa loo Lacnaday siduu wax u goostay.	مُمَّ يُولَكِفَ قَدَرَ ٢
21. Kadib wuxuu Eegay (si uu Quraanka u wax yeeleeyo).	مُ مَنظَرَ ١
22. Wuuna Waji Macbuusay oo Uruuriyay.	شُمْ عَبِسَ وَيَسَرُ ٢
23. Markaasuu jeedsaday oo is Kibriyay.	مُمَّ أَذَبْرُواْسْتَكْبَرُكُ
24. Isagoo Dhihi quraankani ma aha waxaan sixir la soo Guuriyay ahayn.	فَقَالَ إِنْ هَٰذَاۤ إِلَّا سِعْرٌ مُؤْثَرُ ﴿ إِنَّا
25. quraankani ma aha waxaan hadal Bashar ahayn.	إِنْ هَاذَآ إِلَّا قُولُ ٱلْبَشَرِ ۞
26. waxaannu galin kaas (Naarta) saqara.	سَأْصَلِهِ سَقَرَ اللَّهُ
27. Ma taqaannaa Naarta Saqara.	وَمَآ أَذَرَنكَ مَاسَقَرُ ﴿ ﴾
28. Hilib iyo laf midna ma Reebto.	َلانُبْقِيَ وَلَانَذَرُ ۞
29. waxayna Doorisaa jidhka (oy Gubtaa).	لَوَاحَةُ لِلْبَشِرِ ٢

Xaqoo la raaco yaa haboon, Ruuxiise ka Horyimaada oo Xumaan iyo dhagar maamula wuxuu la kulmi dhibaato iyo guul darro, sidii ku dhacday gaalkii waliid binu muqiira ahaa ee dulloobay laguna dilay dagaalkii waynaa ee badar, Eebana wuxuu ugu goodiyay kaas iyo wixii camalkiisa fala naar daran oo laf iyo lud midna aan reebaynin, malaa'igtuna waa junuudda Eebe ee naarta ka shaqaysa si loo ciqqaabo dambiilayaasha, Eebe ha naga kuriyee. Al-Muddaththir (18-30).

31. Ugama Aannaan yeelin naarta kuwa ka shaqeeya malaa'ig, tirana uma aannaan yeelin inay Gaaladu ku fidnoobaan Mooyeen, iyo inay yaqiin sadaan kuwa Kitaabka la siiyay, iyo inay kordhistaan kuwii xaqa Rumeeyay Iimaan, ayna shakiyinna kuwii Kitaab-

30. waxaana kor jooga (ka shaqeeya)

sagaal iyo toban malag (ama saf).

وَمَاجَعَلْنَآ أَصْحَبُ النَّادِ إِلَّا مَلْتَهِكَةٌ وَمَاجَعَلْنَاعِدَّ تُهُمْ إِلَّافِتْنَةَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيسَنَّيْقِنَ ٱلَٰذِينَ أُوتُوا ٱلْكِئنَبَ وَيَزْدَادَ ٱلذِينَ اَمَنُوٓ أَلِيمَنَا ۗ وَلَايْزَنَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا ٱلْكِئنَبَ

عَلَيْهَا تَسْعَةُ عَشْمَ الرُّبُّ

ka la siiyay iyo Mu'miniintu, iyo inay Dhahaan kuwa Qalbiga ka buka iyo Gaaladu Eebe muxuu uga Jeedaa Tusaalahan, saasaa Eebe u dhumiyaa Ruuxuu Doono, una Hanuuniyaa Ruuxuu Doono, wax og junuuda Eebe oon isaga Ahaynna ma jiro, waxan la soo Sheegayna ma aha waano Dadka Mooyee.

- 32. Waxaa sugan dayaxa ku Dhaartaye.
- 33. Iyo Habeenku Markuu Jeedsado.
- 34. Iyo Subaxu markuu iftiimo.
- 35. Ee Naarta Saqara waa waxyaalaha waawayn Midkood (Balaayooyinka).
- 36. Waana Digniinta Dadka.
- 37. Ruuxii Doona inuu Hormaro, iyo Ruuxii Doona inuu dib u dhaco, (waa Loodigay).

ۅؙۘٲڷڡؙٝۅٛۛڡڹؙۘۏۜؗٚۏڸؚڡۘۊۘڶٲڶٙؽڹڣۣڡۛڷؙۏڝۭؠ؍ؘۧۘۘۻۜٞۘۅٲڵػٛۼؚؗۄۘڹ ڡٵۮؘٲٲۯؘڎٲٮٞڎؠۼۮؘٳڡؘؿۘڵٵٛػۮؘڵڮؽۻڷۘٲٮڰڎؙڡڹؽۺٛآۀۅؠؠٞڋؽ ڡؘڽۺؘٲ؞۠ٛۅٵؽۼڶۯؙڿۘڹؙۅۮڒۑٙػٳڵۜٳۿۅ۠ۘۅؘڡٵۿۣؠٳڵٙٳۮ۬ڴۯؽ ڵؚڷڹۺٙڔۣ۞ۛ

> كَلَا وَٱلْفَمْرِ ۞ وَٱلْتَٰلِ إِذَا َذَبَرَ ۞ وَالشَّنْحِ إِذَا أَسْفَرَ ۞ إِنَّهَا لِإِخْدَى ٱلْكُبْرِ ۞

نَّذِيرَالِلْبَشَرِ۞ لِمَنْشَآهَ مِنكُوْأَنْ يَنْقَدَّمَ أَوْيَنَأَخَّرَ۞

Eebe wuxuu doonuu falaa, naarta cidda ka shaqaynna wuxuu ka dhigay malaa'ig, si ciddii doontana ay u hanuunto'ciddii doontana u dhunto, junuudda Eebeheen iyo ciidammadiisana isaga umbaa og, aayadaha la soo sheegayna waa digniinta dadka, Eebana wuxuu ku dhaartay dayaxa, habeenku markuu jeedsado, subaxu markuu Iftiimo in Naarta Saqara ay ka midtahay Balaayooyinka waawayn iyo digniinta dadka'ruuxii doona inuu hormaro iyo kii doona inuu dib u dhacaba. Kitaabu-Baxar waxaa lagu sheegay in horumarka iyo dibu dhaca loola jeedo khayrkoo lagu hormaro iyo isagoo laga dib Dhaco. Ibnu cabbaasna wuxuu yidhi Ruuxii doona ha raaco daacada Eebe, kii doonaan ha ka dib dhaco. Al-Muddaththir (31-37).

- 38. Naf walba waxay u xidhantahay waxay Camal fashay.
- 39. Hase yeeshee kuwa Midigta mari (Ehlu khayrka).
- 40. Waxay gali Jannooyin, waxayna iswaydiin.
- 41. Dambiilayaasha.
- 42. Iyagoo ku dhihi Maxaa idin Galiyay Naarta saqara.
- 43. Waxayna ugu Jawaabi ka mid ma'aannaan ahayn kuwa Tukada.

كُلُّ نَقْبِهِ بِمَاكَسَبَتْ رَهِينَةً اللهُ

فِ جَنَّنتِ يَسَّاءَ لُونَ (أَنَّ

عَنِٱلْمُجْرِمِينَ ﴿

قَالُواْ لَرْنَكُ مِنَ ٱلْمُصَلِّينَ ﴿

- 44. Mana aannaan ahayn kuwa Quudiya Miskiinka.
- 45. Waxaana ahayn kuwa la dhumbada kuwa xumaanta Dhumban.
- 46. Waxaana ahayn kuwa beeniya Maalinta Abaalmarinta (Qiyaamada).
- 47. Ilaa ay Dhabtu Nooga Timaado (Geeridu).
- 48. Ma anfacayso kuwaas Shafeecada kuwa Shafeeca.
- 49. Maxaase u sugnaaday oy waanada uga Jeedsadaan.
- 50. ood u moodaa Dameero Diday.
- 51. oo ka Cararay libaax.
- 52. Haddana wuxuu dooni midkasta oo ka mida warqado Qoran (kitaab).
- 53. Saas ma aha Ee kama yaabayaan Aakhiro.
- 54. Waxaa sugan in Quraanku waana yahay.
- 55. Ruuxii Doona yaana waantoobi.
- 56. Mana Waantoobayaan in Eebe Doona Mooyee, Eebana wuxuu mutaa in laga Dhawrsado, wuxuuna Ehel u yahay inuu Dambi Dhaafo.

وَلَوْنَكُ نُطُعِمُ ٱلْمِسْكِينَ ١

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ ٱلْخَابِضِينَ ١

وَكُنَّانُكَذِّبُ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿

حَقَّىٰ أَنَا ٱلْيَقِينُ إِنَّ

فَمَالَنفَعُهُمْ مِشْفَعَةُ ٱلشَّنفِعِينَ ﴿

فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذِكِرَةِ مُعْرِضِينَ ١

كَأَنَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ۞ فَرَّتْمِنفَسْوَرَةٍ ۞

بَلْيُرِيدُ كُلُّ أَمْرِيٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَى صُحُفَا مُّنَشَرَةً ١٠٠

كَلَّرِّبَلِ لَا يَخَافُونَ ٱلْآخِرَةَ ۞ كَلَّرَانَهُ مَنْذِكرةً ۞

فَمَن شَآءَ ذَكَرُهُ، ﴿ فَهُ مَن شَآءَ ذَكَرُهُ، ﴿ وَمَا يَذَكُرُونَ إِلَّا آَن يَشَآءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ ٱلنَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلنَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلنَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلنَّغْوَرَ فِي

Naf walba waxaa laga abaal marin waxay kasbatay, khayr iyo sharba, hase yeeshee ehlu jannuhu waxay waydiin ehlu naarka waxa naarta galiyay, waxayna ugu jawaabi: inayna tukan jirin, miskiinna quudin jirin, xumaantana tiimban jireen, qiyaamadan beenin jireen inta dhabtu uga timaaddo, kuwaas shafeeco wax uma tarto, maxaayeelay Xaqay ka jeedsadeen iyagood mooddo dameero bahal ka cararay, haddana midkastoo ka mida gaalada wuxuu dooni in warqad qoran samada looga soo dajiyo, dhabahaantuse waa inayna aakhiro ka yaabaynin, Quraankuna waana yahay, ruuxii doonana waantoobi, awoodana Eebaha in laga cabsado muta dambi dhaafna ehel u ah yaa iska leh. Al-Muddaththir (38-56).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. Waxaan ku dhaaran maalinta qi-yaame.
- 2. Waxaan ku dhaaran (oo kale) nafta Dagaasha (Saaxiibkeed)(Ee waa la idin soo bixin).
- 3. Ma wuxuu u maleeyay Dadku inaanaan kulminhaynin lafihiisa.
- 4. Saas ma aha ee waan karraa inaan sinno (soona Celinno) Farihiisa.
- 5. Wuxuuse Dooni Dadku inay ka Gaaloobaan waxa ka horreeya.
- 6. Wuxuu waydiin waa Goorma Maalinta Qiyaame.
- 7. Markase Araggu Wareero (Taagmo).
- 8. Dayuxuna Madoobaado.
- 9. Lana Kulmiyo Qorraxd iyo Dayaxa.
- 10. Wuxuu Dhihi Dadku Maalintaas xagee loo cararaa.
- 11. Saas ma aha ee ma jiro wax la magan Galo (Eebe Mooyee).
- 12. Xagga Eebahaa yaana Maalintaas loo ahaan.

بِسْدِ اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ

لا أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِينَمَةِ ١

وَلآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَامَةِ ٢

أَيْحُسَبُ ٱلْإِنسَنُ أَلَّن تَجْمَعَ عِظَامَهُ, ﴿

بَكَ قَلْدِرِينَ عَلَىٰ أَن نُسُوِّى بَنَانَهُ، ﴿

بَلْ يُرِيدُٱلْإِنسَانُ لِيَفْجُرَأَمَامَهُ وَاللَّهِ

يَسْتُلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِينَمَةِ ١

فَإِذَابِرِقَ ٱلْبَصَرُ ﴿

ِخَسَفَ ٱلْقَمَرُ ۞ رُجُعِمَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۞

يَقُولُ ٱلْإِنسَانُ يَوْمَهِذٍ أَيْنَ ٱلْمَفَرُ ١

كَلَّ لَاوَزَرُشُ

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَ إِذٍ ٱلْمُسْنَفَرُ ٢

Suuraddan waxaa lagu nagacaabaa suuratul-qiyaame, waxayna ka warrami Qiyaamada iyo sida Eebe dadka u soo kulmin, iyo madax adayga gaalada iyo siday u beenin abaalmarinta, maxayse u tari waxaa iman maalin araggu taagmi, dayuxuna madoobaan, qorraxdana uu la kulmi, dadkuna ay odhan iyagoo calaacali xaggee loo cararaa maanta, dhabtuse waxaan Eebe ahayn oo lamagan galo ma jiro maalintaas xaggiisaana loo ahaan. Al-Oiyaamah (1-12).

13. Waxaa looga warrami dadka Maalintaas wuxuu hormarsaday iyo wuxuu Dibmarsaday.

بُنَتُوا ٱلْإِنسَنُ يَوْمَهِ فِي بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ١

14. Ruux walbana Naftiisa isagaa ku maragfuri.	<u>ؠ</u> ؙڶۣٲڵٟ۪ڹڛؘۯؘؘؙؙؙۘڲؘڸؘڹٛڡ۫ڛؚؚؚ؞ۼ <u>ڝ</u> ؠۯؘؙٞٞ۩
15. Si kasta Hadduu u cudurdaartana (wax uma tarto).	وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُۥ ١
 Ha Dhaqaajinin Nabiyow Car- rabka inaad Quraanka ku Dagdagto (Akhriskiisa). 	لَاثُحُرِّكَ بِهِ علِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى
17. Annagaa Laabtaada ku kulmin kuuna Akhriyi.	إِنَّ عَلَيْنَاجَمْعَهُ، وَقُوَءَانَهُ، ﴿ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ال
18. Ee Markaan akhrino Raac Akhriskiisa.	فَإِذَا فَرَأْنَهُ فَأَنْبِعَ قُرْءَ انْهُ, ﴿
19. Annagaana isasaarray Cadaayntiisa.	مُمْ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ ﴿ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ ﴿ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ ﴿ إِنَّا
20. saas ma aha Ee waxaad Jeceshihiin	كَلَابَلْ يُحِبُّونَ ٱلْعَاجِلَة ﴿ ﴾

21. Waxaadna ka tagaysaan aakhiro.

Dadow tan soo Dagdagaysa (Adduun-

- 22. Wajiyaal Maalintaas way ifi.
- 23. Eebeheedna way Eegi.

yada).

- 24. Wajiyaalna Maalintaas way kaduudsami.
- 25. Waxayna hubtaa in lugu fali Balaayo.

ۅۘؽۜڎؙۯۅؽؙٲڵڬؚڿۯؘڐ۞ ڡٛۼٛۄٞؠٞٷؠؠڶؚٵؘۻۯؘؙ۞ ٳڶڒڝٙٵڟڂڎٞ۞ ۅۘڎؙۼٛۅٛ؞ڽۘٷؠڶڔٵڛۯڎؖ۞

تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِمَا فَاقِرَةٌ ١

Eebe wax ka qarsoon ma jiro, cidwalbana wuxuu uga warrami wuxuu falay, ruux walbana isagaa naftiisa ku marag furi, wax cudurdaarana lagama aqbalo, Eebana wuxuu faray Nabigiisa inuusan ku dagdagin akhriska quraanka marka waxyigu ku dagayo, maxaa yeelay Eebaa ballan qaaday inuu Quraanka kulmiyo Nabigana u akhriyo una cadeeyo, waxaase dhaba in dadku ka jeclaaday aakhiraadiise adduunyo (inta Eeba doona mooyee). Maalinta Qiyaamana waxaa loo qaybsami cid faraxsan oo Eeba arki, iyo cid

naxsan oo balaayo sugi. (Xasan Al-Bisri wuxuu yidhi Ilaahay bay fiirin, wayna mudataa inay ifto iyadoo Eeba fiirin). Al-Qiyaamah (13-25).

- 26. Saas ma aha ee markay naftu gaadho Dhuunta (Waqtiga Geerida).
- 27. Oo la Dhoho yaa ku tufi.
- 28. Oo uu Yaqiinsado inuu Dhiman.

كَلَّ إِذَا لِلَغَتِ ٱلتِّرَاقِ ٢

وَقِيلَمَنْ رَاقِ

وَظَنَّ أَنَّهُ ٱلْفِرَاقُ ﴿

29.	Oo	labada	Dhudhun	isku	mar-
maan (sakaraad Dartiis).					

30. Eebahaa Xaggiisaa la aadi.

31. Mase Rumaynin Gaalku Xaqa mana tukannin.

32. Laakiin wuu Beeniyay wuuna Jeedsaday.

33. Wuxuuna aaday Ehelkiisii isagoo kibirsan.

34. Halaag Buuse Mutaa.

35. Haddana Halaagbuu Mutaa.

36. Ma wuxuu u maleeyay Dadku in looga tagi Bilaash (Dan la'aan).

37. Miyuusan ahayn Dhibic mani ah oo la Dhibciyo.

38. Markaas Noqota xinjir oo Eebe Abuuro Ekeeyana.

39. Kana yeelo Labadii Nooc lab iyo Dhaddig.

40. Eebaha Saas kara miyuusan Awoodin inuu soo Nooleeyo wixii Dhintay.

وَٱلْنَفَتِ ٱلسَّاقُ بِٱلسَّاقِ ١

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَهِذٍ ٱلْمَسَاقُ ﴿

فَلَاصَدَّقَ وَلَاصَلَّىٰ ١

وَلَكِن كُذَّب وَتُولِّي اللَّهِ

مُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ عَيْنَمَطَّى ﴿

أَوْلَىٰ لَكَ فَأُوْلَىٰ ﴿

اللهُمُ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ١

أَيْحُسَبُ أَلِإِنسَنُ أَن يُتَرَكَ سُدًى ١

ٱلْوَيْكُ نُطْفَةً مِّن مِّنِيِّيْمُنَىٰ ﴿

مُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ١

جَعَلَ مِنْهُ ٱلزَّوْجَيْنِ ٱلذَّكَرَوَ ٱلْأَنْنَىٰ ﴿

أَلَيْسَ ذَالِكَ بِقَادِرِ عَلَىٰ أَن يُحْتِي ٱلْمُؤَتَى ١

Geeridu waa xaq, waase arrin daran, wuxuuna Eebe innooga warramay Sakaraadka iyo dhibaatadiisa, iyo inaan qaraabo iyo cidna wax u tari karayn Eeba xaggiisana loo ahaan, taasoy waajibtahay in loo darbado, mase habboona in la maro waddadii Abii-jahal iyo wixii la mid ahaa, een xaqa rumaynin cibaadana falin, balse beeniyay kana jeedsaday kibir iyo islawaynina ehelkiisa ugu dhexnoolaa'halaagbuuse mutaa. miyuusanse Dadku ogayn in waajib laga rabo iyo xaqoo la raaco'iyagoo xusuusan waxa Eebe ka abuuray iyo siduu u ekeeyay Rag iyo Haweenna ka dhigay, taasoo ku tusin awoodda Eebe iyo inuu soo kulmin wixii dhintay si uu u abaal mariyo dhammaantood. Al-Qiyaamah (26-40).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Dhab ahaan waxaa dadka soo maray waqti wax la sheego uusan ahayn (uusan jirin).
- Annagaa ka abuurray dadka dhibic isku Dheehan, Imtixaan Dartiis, waxaana ka yeellay wax maqle wax arka ah.
- 3. Annagaa Dadka tusinnay Jidka, waxayna Noqdeen mid Shukriya (mahadiya) iyo mid Gaalnimo Badan.
- 4. Annagaa u darabnay Gaalada silsilado iyo katinado iyo naarta Saciira.
- 5. kuwa Baarriyiinta ah waxay ka cabbi weel Buuxa oo lagu Dheehay kaafuur.
- 6. Waa il ay ka Cabbaan Addoomada Eebe, ayna ujiidaan say Doonaan,
- 7. Wayna oofiyaan Nadarka, waxayna ka yaabi maalin sharkeedu fidi (qiyaamada).
- 8. Waxayna Quudiyaan iyagoo jecel miskiinka Agoonka iyo kan xabbisan (Dhibban).
- 9. Iyagoo Dhihi waxaan idiin quudinnay dar Eebe, mana idinka doonaynno Abaalmarin iyo Mahadnaq Midna.

هَلْ أَنَّ عَلَى ٱلْإِنسَنِحِينُّ مِّنَ ٱلدَّهْرِ لَمَ يَكُنشَيْئًا مَّذَكُورًا ۞

إِنَّاخَلَقْنَا ٱلْإِنسَنَ مِن نُطْفَدٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيدِ فَجَعَلْنَهُ سَيعًا بَصِيرًا ﴿ اللَّهِ اللَّهُ الللَّا اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّالِي الللَّا اللَّهُ الللَّا اللَّا اللَّالّ

إِنَّاهَدَيْنَهُ ٱلسَّبِيلَ إِمَّاشَاكِرًا وَإِمَّاكُفُورًا ﴿

إِنَّٱأَغْنَدُنَا لِلْكُنِفِرِينَ سَكَسِلاً وَأَغْلَلاً وَسَعِيرًا ۞ إِنَّ ٱلْأَبْرَادَيَشْرَبُونَ مِنكَأْسِكَاتَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۞ عَيْنَايَشْرَبُ بِهَاعِبَادُاللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۞ عَيْنَايَشْرَبُ بِهَاعِبَادُاللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ۞

يُوفُونَ بِٱلنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شُرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

وَيُطْعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ عِسْكِينًا وَيِتِيمًا وَأَسِيرًا ۞

إِنَّانُطْعِمُكُولِوَجِهِ ٱللَّهِ لَازُيِدُمِنكُو جَزَّاءً وَلَاشُكُورًا ١

Eebaa jiray isagoon wax kale joogin, isagaana hadhi markii la tago, waxaana dadka soomaray waqti ayna waxba ahayn, Eebaase abuuray si loo imtixaano kooda fiican iyo kan kale, jidka iyo wanaaggana wuu u caddeeyay, gaaladana caddibaadbaa u sugnaatay, Mu'miniinta Eebba adeecda ee ballankiisa oofisa, Qiyaamadana ka yaabta, masaakiinta, agoonta iyo dadka dhibbanna quudiya dar Eebe dartiis wuxuu u darbay Janno iyo wanaag. Qataada wuxuu yidhi sharku wuu fidi maalintaas Wallaahiye intuu cirka iyo dhulka ka gaadho. Al-Insaan (1-9).

Waxaan ka Yaabaynaa Eebahanno Maalin (wajigu) doorsoomi oo Daran.

إِنَّا نَخَافُ مِن زَّيِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَعْطَرِيرًا ﴿

- 11. Eebana waa ka Dhawray sharka Maalintaas, wuxuuna siiyay nuur iyo Farax.
- 12. Wuxuuna ku abaal Mariyay Samirkooda Dartiis janno iyo Xariir.
- 13. Waxayna ku Dangiigsan Sariiro Sare, iyagoon ku arkayn qorrax iyo Dhaxan midna.
- 14. Waxaana u dhaw hooska jannada, waxaana loo soo Raariciyay Midheheeda.
- 15. Waxaa lala kor socon weelal Fidla ah iyo Koobab Ouruurado ah.
- 16. Ouruuradahaas oo fidla ah si fiicanna u Qiyaasan.
- 17. Waxaana laga Waraabiyaa Ehlu jannaha Sharaab macaan oo lugu Dheehay sinjibiil.
- 18. Waana il lugu Magacaabo Salsabiil (ay ka cabbi).
- 19. Waxaana u adeegi wiilal waari, Haddaad Aragtana aad u malayn Jawhar la savdhay.

فَوَقَنْهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ ٱلْيَوْمِ وَلَقَّنْهُمْ نَصْمَ ةُوسُرُورًا الثَّا

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِلَتْ قُطُوفُهَا نَذَٰلِيلًا اللَّهِ

وَيُطَافُ عَلَيْهِ عَانِيَةٍ مِن فِضَّةٍ وَأَكُوابَ كَانَتْ قَوَارِيراْ (١٠) قَوَارِيرَا مِن فِضَّةِ قَدَّرُوهَا نَقَديرًا ﴿ إِنَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَنُسْقَوْنَ فِهَا كَأْسًا كَانَ مِنَ اجْهَازَ نِجَبِيلًا

🛊 وَنَطُهُ ثُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّحَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْنَهُمْ حَبِيهِ لَوْلُوَامِنْشِرًا ٢

Eebe ciddii ka yaabta wuxuu ku abaal marin sharkoos ka dhawro iyo janno uu siiyo, iyagoon wax xun la kulmayn ay una shaqayn adeegayaal waari oo wiilal wanaagsan u shaqayn, iyagoo loo dhammeeyay nicmooyinka Eebe aayadaha ku tilmaamay oy waajib tahay ruuxii caqli leh inuu higsado una darbado. Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Adduunyada waxa lagu sheegahayo iyo jannada waxaa kulmiya magaca. Al-Insaan (10-19).

- 20. Haddaad Aragto halkaas waxaad arki nicmo iyo sharaf wayn.
- 21. Dharkooduna (Ehlu Jannaha) waa xariir Jilicsan oo cagaaran iyo Xariir adagba, waxaana loo xidhi fidlo Gacmaha la Gashado, Eebana wuxuu ka waraabiyaa sharaab nadiifah.
- 22. Kaasi waa Abaalmarintiinii Falkiiniina wuxuu Noqday mid la Mahadiyay.

مِن فِضَّةِ وَسَقَنَهُمْ رَبُّهُمْ شَرَانًا طُهُورًا ﴿

إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُو حَزَاءً وَكَانَ سَعْثُكُمْ مَشْكُورًا ١٠٠

- 23. Annagaa Quraanka Nabiyow kugu soo Dajinnay.
- 24. Ee ku Samir Xukunka Eebe, hana Maqlin Dambiile iyo Gaalnima Badane (warkiis).
- 25. Xus magaca Eebe subax iyo Galabba.
- 26. Habeenkana Eebe u sujuud, una tasbiixso Habeenkii (u tuko) waqti Dheer.
- 27. Kuwaasi waxay Jecelyihiin tan soo Dagdagaysa (Adduunyada) waxay kaga Tagayaan Gadaashoodana Maalin Culus (Qiaamada).
- 28. Annagaa Abuurray Dadka, Adkaynayna xubnohooda, Haddaan Doonnana waxaan ku Baddalaynaa kuwa la mid ah.
- 29. Suuraddani waa waano, Ee Ruuxii Doona ha ka yeesho Eebe Xaggiisa waddo.
- 30. Waxna ma dooni kartaan in Eebe doona mooyee, Eebana waa wax walba oge falsan.
- 31. Wuxuu galiyaa naxariistiisa ruuxuu doono, daalimiintana wuxuu u darbay cadaab daran.

إِنَّا نَعَنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ تَنزِيلًا

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ ءَائِمًا أَوْكَفُورًا ١

وَٱذْكُرِ ٱسْمَرَيِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

وَمِنَ ٱلَّيْلِ فَأَسْجُدْ لَهُ, وَسَيِّعْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ١

إَتَ هَتَوُلآءَ يُحِبُّونَ ٱلْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَآءَ هُمْ يَوْمَالْفِيلاَ ۞

خَنُ خَلَقْنَهُمْ وَشَدَدُنَاۤ أَسۡرَهُمٌۗ وَإِذَاشِئْنَا بَدُلۡنَآ أَسۡلَهُمۡ تَبۡدِيلًا ۞

إِنَّ هَذِهِ مَتَذُكِرَةٌ فَمَن شَآءَ أَتَّحَ ذَ إِلَى رَبِهِ مَ سَبِيلًا ﴿ اللَّهِ مَا سَبِيلًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مَا سَبِيلًا ﴿ اللَّهِ اللَّهِ مَا اللَّهُ أَنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ إِنَّ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ إِنَّ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ إِنَّ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ إِنَّ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ كَانَ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّلَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّلَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ الللَّهُ

يُدْخِلُمَن يَشَآءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّلِمِينَ أَعَدَ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيًا ﴿ ﴿

Jannada waxaa ku sugan waxaan ilu arag isagoo kale dhagna maqal qalbina ku soo dhici karin, waase in Eebaha Quraanka soo dajiyay la adeeco, dhibkana loo adkaysto, xumaanle warkiisana aan la maqal, adduunyana aan aakhara laga doorannin, si aan Naxariista Eebe u hello. Al-Insaan (20-31).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Waxaan ku dhaartay Dabaysha wanaaga lala Diro.

بِشَ وَاللَّهُ الرَّحْمَزِ ٱلرَّحِيَ

وَٱلْمُرْسَلَتِ عُرْفَالَ

2. iyo Dabaysha sida daran u dhabata.	فَٱلْعَصِفَاتِ عَصِفًا ﴿

3. Iyo Dabaysha roobka kicisa.

4. Iyo malaa'igta Xaqa iyo Baadilka kala Bixisa.

5. iyo malaa'igta waxyiga soo Dajisa.

6. Si Dadka loo waaniyo looguna di-عُذَرًا أَوْنُذُرًا ١ go.

7. Ee waxa dadow Eebe ku Yaboohay wuu dhici.

8. Markase xiddiguhu Nuurku ka tago.

9. Oo samadu Dildillaacdo.

10. Oo Buuraha la Rujiyo.

11. Oo Rasuulladii la kulmiyo (iyo Dadkoodii).

12. Maalin wayn oo loo Qabtay Darteed.

13. In dadka la kala Bixiyo Dartiis.

14. Maalinta kala Bixinta ma Taqaannaa.

15. Halaag wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniyay.

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لُوَاقِعٌ

وَإِذَا ٱلْجِيَالُ نُسْفَتُ ١

وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أَقَيْتُ إِنَّ اللَّهُ مِنْ أَقَيْتُ اللَّهُ

وَنُلُّ وَمَيِذِ لِلْمُكَدِّبِينَ الْكُ

Eebe wuxuu rabuu ku dhaartaa oo ka mid ah Khalqigiisa, halkanna wuxuu ku dhaartay shan arrimood in waxa lugu dhaaran ay shakila'aan tahay inuu dhici, kaasoo ah abaal-marinta qiyaame, waxaana ka horrayn waxyaalo waawayn sida xiddigahoo madoobaada, Cirkoo duleeshama iyo Buurahoo burbura, maalintaasna waxaa la kulmin rasuulladii iyo ummadohoodii.

Mujaahidna wuxuu Yidhi: waa maalinta la soo kulmin Rasuullada si ay ugu marag kacaan ummadohoodii. Al-Mursalaat (1-15).

16. Miyaannaan Halaagin Ummadihii hore.

17. Haddana Aannaan Raacinhaynin kuwii Dambe.

18.	Saasaana	ku	Falaynaa	Dam-
biila	ayaasha.			

- 19. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniya.
- 20. Miyaannaan Idinka Abuurin biyo tabar yar.
- 21. Markaasna yeellay meel ilaashan.
- 22. Tan iyo Muddo la yaqaanno.
- 23. Annagaa wax Qaddarray, wax Qaddarana u Fiican.
- 24. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniya.
- 25. Miyaanaan ka yeelin Dhulka kafaalaqaade.
- 26. Nolol iyo Geeriba.
- 27. Waxaana yeellay Dhulka Dhexdiisa buuro sugan oo waawayn, waxaana idinka Waraabinnay biyo macaan.
- 28. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniyay.

كَذَالِكَ نَفْعَلُ إِلْمُجْرِمِينَ ﴿

وَمَٰ لُكُ مَوْمَ إِلِهِ لِلْمُكَدِّبِينَ اللَّ

أَلَوْ فَغُلُقَكُم مِن مَّآءِ مَّهِ ين إِنَّ

فَجَعَلْنَهُ فِي قَرَارِمَّكِينٍ ﴿

إِلَىٰ قَدَرِ مَعْلُومِ ۞

فَقَدَرْنَا فَينعَمُ ٱلْقَدِرُونَ ١

وَيْلُ يَوْمَ إِذِ الْمُكَذِّبِينَ ١

ٱلرَّغَعَلِٱلأَرْضَكِفَاتَا ۞

أَخْمَاءُ وَأَمْوَ تَاكِ

وَجَعَلْنَافِيهَارَوَسِيَ شَلِمِخَتِ وَأَسْقَيْنَكُمْ مَّآءَ فُرَاتًا ﴿ ﴾

وَيْلُ يَوْمَهِ ذِ لِلْهُ كَذِيِينَ شَ

Eebe wuxuu inooga digay wixii ku dhacay ummadihii hore, isagoo ina xusuusin waxa laynaga abuuray iyo siduu noo abuuray, iyo siduu dhulka inoogu sahlay looguna dulnoolaan'looguna dhiman, buurana ugu sugay biyo macaanna inooga waraabiyay.

Culimada Quraanka fasirtayna waxay dheheen: Eebe wuxuu ku celceliyay suuraddan (Halaag wuxuu u sugnaaday kuwa xaqa beeniyay) Toban jeer si loo badiyo doonidda iyo cabsida. Al-Mursalaat (16-28).

- 29. Aada gaalooy cadaabkii xaggiisa aad Beenin Jirteen.
- 30. Aada hoos (Qiiqa naarta) oo saddex madax ah.
- 31. Oon hoosinayn, ololla (Kulaylna) wax ka tarayn.
- 32. Waxayna Naartu tuuri Dhimbilo daran ood Mooddo daar.
- 33. Ama aad Mooddo geel madaw ah.

ٱٮڟؘڸڠؙٞۊؙٳ۫ٳؽؘڡؘٲػٛؾؙڔۑۅۦؾٛػٙڐؚٚڣۘۯ۞ ٱٮڟڸڠٞۊٵ۫ٳؚڶؽڟؚڸٙۮؚؽؿڶٮؿۺؙڡؘؠؚ۞

لَّاظَلِيلِ وَلَا يُغْنِي مِنَ ٱللَّهَبِ

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَكَرُ رِكَا لَقَصْرِ ۞

كَأْنَهُ حَمَالَتُ صُفْرٌ (٢٠٠٠)

daartaan.

Halaagna alintaas ku					aday
Taasina v	waa	maali	n ·	aynan	had-

- laynın Dadku.

  36. Lamana idmo si Ay u cudur-
- 37. Halaagna wuxuu u sugnaaday maalintaas kuwa xaqa Beeniyay.
- 38. Maalintan waa maalintii kala Bixinta, Waana idin kulminnay idinka iyo kuwii Horreeyayba.
- 39. Ee Haddaad wax Dhagrikartaan i Dhagra.
- 40. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniyay.

وَيْلُ يُومَبِدِ لِلْمُكَذِبِينَ ﴿

هَندَايَومُ لَا يَنطِقُونَ ١

وَلَا يُؤُذِّنُ لَكُمْ فَيَعْنَذِرُونَ ١

وَيْلُ يُوَمِيدِ لِلْمُكَدِّبِينَ ٢

هَذَا يَوْمُ ٱلْفَصِّلِ جَمَعْنَكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ الْ

اَإِنكَانَ لَكُوْكَيْدٌ فَكِيدُ ونِ اللهُ

ؘ ؘ ؘ ٷڷؙؖؠؘٷؘڡؘؠۣۮؚؚڷؚڷ**ؽ**ػۮؚٙؠؚؽؘ۞

Eebe cidna ma dulmiyo Qiyaamana waxaa lagu abaalmarin xaq-diidayaasha caddibaad daran, iyadoon cidna hadli karin ruux Eebe idma mooyeen, iyadoo dadkoo dhan la kulmin. Dhabarina wuxuu yidhi: hooska naartu kulaylkeedana kama hadheeyo, ololkeedana kama dugsiiyo. Al-Mursalaat (29-40).

- 41. Kuwa Eebe ka Dhawrsada waxay ku sugnaan hoos iyo ilo;
- 42. (Waxayna Cuni) khudaartay Doonaan.
- 43. Waxaana Lagu dhihi Cuna oo cabba Idinkoo shifaysan Camalkiinnii Dartiis.
- 44. Sasaana ku abaalMarinaynaa kuwa wanaagga fala.
- 45. Halaagna wuxuu u Sugnaaday kuwa xaqa Beeniya.
- 46. (Gaalada waxaa lagu Dhihi) Cuna oo Raaxaysta wax yar, waxaad tihiin Dambiilayaale;
- 47. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniyay.
- 48. Markii la yidhaahdo Gaalada tukada ma tukadaan.

إِنَّ ٱلْمُنَّقِبِنَ فِ ظِلَالِ وَعُبُونِ ۞ رِفَوَكِهُ مِمَّا يَشْنَهُونَ ۞

كُلُواْ وَٱشْرَبُواْ هَنِيَّنَّا بِمَاكُنتُهُ تَعْمَلُونَ اللهَ

إِنَّا كَذَالِكَ بَحْرِي ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا

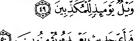
وَيْلُ يُومَيِذِ لِلْمُكَذِّبِينَ ۞

كُلُواْ وَتَمَنَّعُواْ قَلِيلًا إِنَّكُمْ تُجْرِمُونَ ١

وَيْلُ يُومَمِيدِ لِلْمُكَدِّبِينَ

وَإِذَا فِيلَ لَمُنْ أَرْكُعُواْ لَا يَرْكُعُونَ ﴿

- 49. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa xaqa Beeniya.
- 50. Hadalkeebay Quraanka Dabadiis Rumaynhayaan.

Ruux walba wuxuu la kulmi wuxuu hormarsaday, wuxuuna goosan midhuhuu abuurtay, Mu'miniintuna waxay ku sugnaan Maalintaas Qiyaame hoos, iyo biyo dureeri, iyo nicmo badan, siday gaaladuba ugu sugantahay Naar daran iyo oon iyo kadeedba, maxaa yeelay wanaagoodii adduunyadii bay ku soo hormarsadeen, waxaase la yaable oo iswaydiis leh ruuxii Quraankan rumaynwaaya waxa kalees rumayn. Muqaatil wuxuu sheegay: inay ku soo dagtay aayadda (Haddii loo yidhaahdo tukada ma tukadaan) Ree-Thaqiif, oo Nabiga ka codsaday in salaadda laga daayo, Nabiguna uu diiday naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee oo uu yidhi: Khayr ma leh diin aan salaad lahayn. taasina waxay ku tusin Salaadda iyo Islaamnimadu inay isku xidhanyihiin. Al-Mursalaat (41-50).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Maxay iska waydiinayaan (Gaaladu).
- 2. Warkii waynaa xaggiisa (Qi-yaamada ama Quraanka).
- 3. Ay isku diiddanaayeen.
- 4. Saas ma aha ee way ogaan donaan.
- 5. Haddana way ogaandoonaan (waxa ku dhaca).
- 6. Miyaannaan Dhulka gogol ka yeelin.
- 7. Buurahana Rukummo (ka yeelin).
- 8. Miyannaan idinka Abuurina Noocyo.
- 9. Miyaannaan Hurdada Raaxo idiinka dhigin.
- 10. Miyaannaan Habeenka asturaal idiinka dhigin.

عَنِ النَّمَ الْفَظِيدِ ۞ اَلَّذِى هُرَفِيهِ مُغَلِّلُونَ ۞ كَلَّ سَيَعْلَمُونَ ۞ فُرُكَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۞ اَلْرَجَعْلَ الْأَرْضَ مِهْمُدًا ۞ وَلَفِيمَالُ أَوْنَادًا ۞ وَخَلَفَن كُورًا زُورَجًا ۞ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمُ شَبَانًا ۞

وَحَعَلْنَا ٱلَّتَا لِلَاسَانَ

11. Miyaannaan Maalinta waqti shaqo idiinka dhigin.

12. Korkiinna miyaannaan ka dhisin Tooddoba xoog leh.

13. Miyaannaan dhexdeeda yeelin Siraad aad u ifi (Qorraxda).

وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشَا ١

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمُ سَبْعَاشِدَادَا ١

وَجَعَلْنَاسِرَاجًا وَهَـَاجًا ﴿

Aayadahani waxay caddayn canaanta ku dhici kuwa Quraanka, Qiyaamda iyo Xaqa shakiya, Eebana wuu u goodiyay, maxaa yeelay Nicmooyinkiisa yay u jeedaan, sida Dhulka, Buuraha, Abuurka, Hurdada raaxada ah, Habeenka, Maalinta'Cirka iyo Iftiinka Eebe inoo yeelay, Eebaha ahaysiiyay Waxyaalahaas iyo Nicmooyin kale oo badanba ma mudna in laga Gaaloobo, ee wuxuu mudanyahay rumayn iyo addeecid. An-Naba' (1-13).

- 14. Waxaan idiinka soodajinnay daruuraha biyo badan.
- 15. Si aan ugu soo bixinno Midho iyo Daaq.
- 16. Iyo Beero kulansan (badan).
- 17. Maalinta kalabuxu waxay leedahay waqti go'an.
- 18. Waana Maalinta Suurka la afuufi ood u imanaysaan Kooxo.
- 19. Samadana waa la furi waxayna yeelan Albaabo.
- 20. Buurahana waa la kaxayn waxayna noqon Dhalanteed.
- 21. Naarta Jahannamana waxay u darbantahay.
- 22. (Gaalada) Xadgudbay meelay u noqdaan.
- Waxayna ku nagaan Dhexdeeda Sanooyin.
- 24. Mana ku dhadhamiyaan dhexdeeda qabaw (ama Hurdo) ama cabbid midna.
- 25. Waxaan ahayn biyo kulul iyo Dhacaanka (ehlu Naarka).
- 26. Waxaana lagu abaalmariyay si waafaqsan Camalkoodii.

وَأَنزَلْنَامِنَ ٱلْمُعْصِرَتِ مَاءَ ثَجَّاجَالَ

لِنُخْرِجَ بِهِ عَبَّاوَبَاتًا ١

وَجَنَّاتِ أَلْفَا فَا ١

إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ كَانَ مِيقَنتَا ﴿ إِنَّ عَوْمَا لَهُ الْمَا

يَوْمَ يُنفَخُ فِ ٱلصُّورِ فَنَأْتُونَ أَفْواَجَا ﴿

وَفُيْحَتِ ٱلسَّمَاءُ فَكَانَتُ أَبُوا بَا إِنَّ

وَسُيِّرَتِ ٱلْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا

إِنَّ جَهَنَّ ءَكَانَتُ مِنْ صَادَا الْ

لِّلطَّنغينَ مَثَابًا (اللَّ

لَيِثِينَ فِيهَآ أَحُقَابًا ١

لَّايَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدَا وَلَاشَرَابًا

إِلَّاحَمِيمًا وَغَسَّاقًا ١

جَزَآءَ وِفَاقًا

27. Waxayna ahaayeen kuwa aan ka yaabaynin xisaab.

إِنَّهُمْ كَانُواْ لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ١

Deeqda Eebe waxay mudantahay in lugu mahadiyo, maxaa yeelay waxaa dambeeya Qiyaame, Xisaab, Abaalmarin iyo Ciqaab kuwa xadgudba een Eebe ka yaabin, waxayna ku waari Naar daran oon wax wanaaagsan oo la cabbo iyo Hurdo iyo Raaxo midna lahayn, Eebana cidna ma dulmiyo, ee iyagaa is dulmiyay.

Qataada wuxuu yidhi: (Nagaanshaha Sanooyinka) waa waxaan dhammaanhaynin, markuu mid tagaba midbaa iman. An-Naba' (14-27).

- 28. Waxayna beeniyeen Aayaadkannaga.
- 29. Wax walbana waxaan ku koobnay Kitaab.
- 30. Ee dhadhamiya Caddibaad Gaalooy waxaan caddibaad ahayn idiin kordhinmaynee.
- 31. Kuwa Eebe ka dhawrsada waxay leeyihiin liibaan.
- 32. Beero iyo Cinabyana way heli.
- 33. Waxayna Guursan Haween da'yar oo isle eg.
- 34. Waxayna heli Cabbid wanaagsan.
- 35. Jannada kuma dhexmaqlaan hadal macna la'aan ah iyo is beenin midna.
- 36. Waa abaalmarin Eebe uu siiyay oo ku filan.
- 37. Eebaha Samada iyo Dhulka iyo waxa u dhexeeya waa Allaha Raxmaan ah, Hadal wax ku soocelinna ma jiro (Qiyaamada).
- 38. Maalinta Jibriil iyo Malaa'igtu Saf istaagi wax hadli ma jiro Ruux Eebe idmo mooyee oo Hadal xaq ah ku hadla.
- 39. Maalintaasi waa sugantahay ee Ruuxii doona Eebe xaggiisa meeluu ku noqdo ha ka samaysto.

وَكَذَبُواْ بِعَا يَكِينَا كِذَابًا ۞ وَكُلَّ ثَنَى وَأَحْصَيْنَنَهُ كِتَبًا۞ فَذُوقُواْ فَكِن زَّ بِكَذُهُ إِلَاعَذَانًا ۞

إِنَّ الْمُنَّقِينَ مَفَازًا ﴿
مَدَآيِقَ وَأَعْنَبُا ﴿
وَكُوَاعِبَ أَثْرَابُا ﴿
وَكُوَاعِبَ أَثْرَابُا ﴿
وَكُنَّا الْمِهَا وَهَا فَا ﴿
كَانِسَمُعُودَ فِيهَ الْغُورُ وَلَا كُذَّا بُا ﴿

جَزَآءً مِن زَيِكَ عَطَآةً حِسَابًا

رَّتِٱلسَّمَوْتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَابَيْنَهُمَا ٱلرَّغْمَٰنِۗلَا يَثَلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا۞ يُومَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَيِّكَةُ صَفَّاً لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّامَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّعْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا۞

ذَلِكَ ٱلْيُومُ ٱلْحَقُّ فَكُن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَى رَبِهِ عَمَا اللَّهِ

40. Waxaannu idiinka digaynaa Caddibaad dhaw Maalinta uu arki Ruux walba waxay Gacmihiisu hor marsadeen, Gaalkuna uu dhihi Shallaytadaydee maan Carro noqdo.

إِنَّآ أَنَذَرْنَكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ ٱلْمَرْءُ مَاقَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَلَيْنَتِي كُنُتُ تُرَبُّا ۞

Eebe wuxuu ku dhaartay Malaa'igta siduu wax badan khalqigiisa ugu dhaartay in Qiyaamadu tahay wax sugan ruuxii rumeeyana ee xaqa raaca uu ugu abaal-mariyo Janno iyo wanaag. Maalinta Qiyaame iyo dhibaatadeedana waa in Ruuxii Caqli leh u darbadaa, illeen waa Maalin xaq ah, ruux walbana wuu arki wuxuu hor marsaday, calaacalna uusan wax taraynin ee camal wax taro. An-Naba' (28-40).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Malaa'igta Nafta si daran uga siibta (gaalada).
- 2. Iyo tan si fudud uga qaadda (mu'miniinta).
- 3. Iyo Malaa'igta Hawada Dabbaalata (si amar fulin).
- 4. Iyo tan u orotanta wanaagga.
- 5. Iyo kuwa Maamula amarka (Eebe).
- 6. Maalinta ay gilgilan afuufka (hore).
- 7. Oyna raaci tii dambe (waa sugantahay).
- 8. Qalbiyaduna Maalintaa way cabsan.
- 9. Araggeeduna wuu dullaysnaan.
- 10. Waxayna dhihi (Gaaladu) Ma raadkiibaa naloo celin (Adduunkii).
- 11. Markaan noqonno Lafo duu-goobay.
- 12. Waxay dheheen taasi waa noqosho khasaara ah.

بِسْ إِللَّهِ ٱلدِّحْزِ الرِّحِبِ

وَٱلنَّازِعَاتِ غَرْقَالَ

وَٱلنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ١

وَٱلسَّنبِحَتِ سَبْحًا ١

فاً لسَّنبِقَاتِ سَبْقَالِ

فَأَلْمُدَيِّرَاتِ أَمْرَاكِ

يُوَمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاحِفَةُ ۞ تَتَنَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ۞

أَبْصَدُرُهَا خَشِعَةً ﴿

يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي ٱلْحَافِرَةِ إِنَّ

أَءِ ذَاكُنَّا عِظْمَانَخِرَةً ﴿ اللَّهُ

قَالُواْتِلْكَ إِذَا كُرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿

- 13. Waa uun Hal Qaylo kaliya.
- 14. Dadkuna markaas ay Dhulka kor iman.

فَإِنَّاهِيَ زَجْرَةٌ وَحِدَةٌ آلَّ فَإِذَاهُمِ إِلْسَاهِرَةِ اللَّهِ

Eebe wuxuu ku dhaartay Malaaigta siduu wax badan khalqigiisa ugu dhaartay in Qiyaamadu wax sugan tahay dhibaatana leedahay Eebe Cid uu ka koriyo mooyee, Dadkana waa la soo kulmin si loo abaalmariyo, Eebaha abuuriddoodii karayna kama daalo inuu soo bixiyo wayna u fududdahay. Tirmidi wuxuu wariyay: in Rasuulkii Eebe Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa ha yeelee markuu tago Habeenka Daloolkiis wuu istaagi jiray, wuxuuna dhihi jiray: «Dadoow xusa Eebe Afuufiddii hore timid tii dambena way raaci, Geerina timid iyo wixii ku dhex sugan». An-Naazicaat (1-14).

Juz' 30

- 15. Ma ku soo gaadhay warkii (Nabi) Muuse.
- 16. Markii Eebe uga yeedhay Toggii barakaysnaa ee Dhuwa.
- 17. Kuna yidhi u tag Fircoon wuu xadgudbaye.
- 18. Oo ku dheh ma rabtaa inaad daahir noqotid.
- 19. Oon Eebe Jidkiisa kugu hanuuniyo kana yaabtid.
- 20. Wuxuuna tusiyay (Nabi-Muuse) Aayad wayn.
- 21. Wuuse beeniyay oo caasiyay (Fircoon).
- 22. Wuuna jeedsaday isagoo xumaan la socda.
- 23. Wuxuuna kulmiyay (Askartii) una Qaylyay.
- 24. Isagoo dhihi waxaan ahay Eebihiinna sare.
- 25. Markaasaa Eebe Ciqaabay Aakhiro iyo Adduunba.
- 26. Arrintaasna waano yaa ugu sugan Ruuxii Eebe ka yaabi.

هَلْأَنْنَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ (١٠)

إِذْ نَادَنْهُ رَبُّهُ بِإِلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوى إِنَّ

أَذْهَبُ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ وَطَغَى ﴿ إِنَّ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

فَقُلْهَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَرَّكَى ١

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَنَخْشَى إِنَّ

فَأَرَىٰهُ ٱلْآَيَةَ ٱلْكُثِرَىٰ ١

فَكَذَّبَوَعَصَىٰ ﴿ إِنَّ

شُمَّ أَذْبَرَيْسَعَىٰ 📆

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ١

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَى ١

فَأَخَذَهُ اللَّهُ تَكَالُ لَآخِرَةِ وَٱلْأُولَةِ

إِنَّ فِي ذَالِكَ لَعِنْرَةً لِّمَن يَغْشَىٰ ﴿

Nabi Muuse wuxuu Eebe faray inuu Dadkii Masar dagganaa Xaqa ugu yeedho hase yeeshee Fircoon oo xukunka haystay yaa ka hor joogsaday, uguna yeedhay inay isaga addeecaan, mar hadduu awoodda sare isagu leeyahay, ugu dambayntiise Fircoon iyo colkiisiiba waa la halaagay waxaana dhulkii u hadhay Nabi-Muuse iyo intii la jirtay ee xaqa rumaysay, taasina waxay ku tusin in xumaantu tagi xaquna hadhi. An-Naazicaat (15-26).

27. Ma idinkaa daran abuuridda mase Samada Eebaa dhisay.

28. Korna yeelay jurmigeeda ekee-yayna.

29. Habeenkeedana madoobeeyay Maalinteedana soo bixiyay (Ifiyay).

30. Dhulkana markaas ka dib fidiyay.

31. Biyahiisa iyo Daaqiisana soo bixiyay.

32. Buurahana sugay.

33. Si aad idinka iyo Xoolihiinnu ugu nacfidaan.

34. Markay timaaddo Musiibadii waynayd (qiyaamadu).

35. Maalintaas Dadku way xusuusan waxay faleen.

36. Naarta Jaxiimana waxaa loo muujin Ruuxii Arki.

37. Ruuxiise xadgudba.

38. Nolosha Adduunyana doorta.

39. Wuxuu ku dheelman Naarta Ja-

40. Ruuxiise ka yaaba la kulanka Eebe Naftana ka reeba Hawada (xun).

41. Wuxuu u dheelman Janno.

42. Waxay ku waydiin Saacadda (Qiyaamaha) markay sugnaan.

43. Maxaa ku ogaysiiyay waqtigeeda.

44. Eebe umbuu ku dhammaan ogaansheheedu.

45. Adugu waxaad tahay uun u digaha Ruuxii ka yaabi.

ءَانَهُ أَشَدُ خَلَقااً مِ السَّمَاةُ بَنَهَا ۞ رَفَعُ سَمَّ كَهَا فَسَوْنِها ۞

وَاغْطَشُ لِتَلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَنْهَا ۞ وَٱلْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَنْهَا ۞ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَ هَا وَمُرْعَنْهَا ۞ وَٱلْجِبَالَ أَرْسَنْهَا۞ مَنْعًا لَكُرُولِ لَأَنْعُورُكُو۞

فَإِذَا جَآءَتِا لَطَآمَةُ ٱلْكُبْرَىٰ ۞ يَوْمَ يَنَذَكُرُ ٱلْإِنسَنُ مَاسَعَىٰ ۞

وَثُرِزَتِ ٱلْجَحِيدُ لِمَن يَرَىٰ ۞ فَأَمَا مَن طَغَىٰ ۞ وَوَاثِرُ ٱلْجَيْوَةَ ٱلدُّنيا ۞

فَإِنَّ ٱلْجَحِيمَ هِيَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿

وَأَمَا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ عِونَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهُوَىٰ ﴿ اللَّهُ مَا لَهُ وَكُلَّ اللّ

فَإِنَّ ٱلْجُنَّةَ هِيَ ٱلْمَأْوَىٰ ١

يَسْتَكُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَنَهَا

فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَ نَهَا آنَ إِلَى رَبِّكَ مُننَهَهُ آنَ

إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَغْشَنْهَا ١

46. Waxay la mid noqon Malintay arkaan (Qiyaamada) iyagon nagaanin Galab iyo Barqin mooyeen (Adduunka). كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرُونَهَا لَوْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْضَحَهَا ١

Isagoo Eebe u nicmeeyay yaa haddana Dadku xaqa beenin iyo Qiyaamadaba, markase dhabtu timaaddo Eebana la hor yimaaddo waxaa la kala aadi Laba Waddo, Jaxiima iyo Janno, Qiyaamadu markay dhicina Eebaa ku cilmi leh. mase aha wax la dadajisto, waxaase wax tari in wanaag la hormarsado, raaxa Adduun iyo ku raagiddiisuba waa wax yar. Qataada wuxuu yidhi: Addunyadu way la yaraan Dadka markay Aakharo arkaan. An-Naazicaat (27-46).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Wajiguu u uruuriyay oo jeedsaday (Nabigu).
- 2. Inuu u yimid kii Indhaha la'aa.
- 3. Miyaad ogtahay inay u dhawdahay inuu hanuuno oo Daahir noqdo.
- 4. Ama uu xusuusto oy xusuustu anfacdo.
- 5. Ruuxiise is deeqtoonaysiiya (islana waynaada).
- 6. Ma: Adaa u bambixi.
- 7. Maxaa kaa saaran hadduusan hanuunin.
- 8. Ruuxiise kuu yimaadda isagoo dagdagi.
- 9. Oo Eeba ka yaabi.
- 10. Miyaad ka shuqloomi.
- 11. Saas ma; aha ee Aayadahani waa waano.

عَبْسَ وَتُوَلِّيَ

نَ جَاءَهُ ٱلْأَعْمَىٰ ١

وَمَايُدُربِكَ لَعَلَّهُ, يَزَّكَّ ٢

أَوْ يَذَّكِّرُ فَلَنفَعَهُ ٱلذِّكْرَيَّ ٢

أَمَّا مَنَا سَيَغُنَّى ٢

فَأَنْتَ لَهُ، تَصَدَّىٰ ١

وَمَاعَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّى ۞

وَأَمَّامَنَجَاءَكَ يَسْعَىٰ ١

وهو يخشي

فَأَنتَ عَنْهُ لِلَّهِي ١

كُلَّآ إِنَّهَا لَذُكِرَةٌ ١

12. Ruuxii doonana wuu ku waana qaadan.

مَن شَاءَ ذَكَرَهُ وَاللَّهُ

Suuraddani waxay ku soo dagtay mar Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) uu ku shuqloonaa qaar ka mid ah Gaaladii Qureesheed ee Makaad si uu ugu sharxo Diinta Islaamka ah'markaasaa waxaa u yimid Nin Indha la'aa la dhihi jirayna Cabdullaahi Ibnu Ummi Maktuum, wuxuuna ku celceliyay Nabiga Hadalka, Hase yeeshee Nabigu wuxuu wali ku shuqloonaa hanuuninta Gaaladaas, Markaasaa Eebe Suuraddan soo dajiyay, Nabiguna had iyo jeer wuxuu soo dhaweenjiray Saxaabigaa la soo sheegay isagoo dhihi jiray: Soo dhawow Kii Eebe Igu dagaalayow, taasina waxay ku tusin Caddaaladda iyo sinnaanta islaamka, Eebana cidduu doono wuu hanuunin. Cabasa (1-12).

- 13. Waxay ku sugantahay (waanadu) Kutub Sharaf leh.
- 14. Oo la kor yeelay lana Daahiriyay.
- 15. Oy Gacanta ku hayaan Malaa'ig (wax qorta).
- 16. Sharafna leh oo baarri ah.
- 17. Gaalo halla lacnado Gaalnima badanaa.
- 18. Muxuu Eebe ka abuuray kuwaas.
- 19. Dhibicbuu ka abuuray wuuna ekeeyay.
- 20. Jidkana wuu u fudaydiyay.
- 21. Markaasuu dilaa Qabrina ku Asturaa.
- 22. Markuu doonana wuu soo bixin.
- 23. Saas ma; aha (ee Dadku) wixii la faray ma yeelin.

في صُحُفِ مُّكَرِّمَةِ ﴿ اللَّهُ

مِّرْفُوعَةِ مُطَهَّرَةً إِنَّ

بِأَيْدِىسَفَرَةِ (فِيَّ

كِرَامِ بَرُرَةِ ١

قُنِلَٱلْإِنسَانُ مَآأَكُفَرَهُۥ ﴿ اللَّهُ

بِنَ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَكِيْ

مِن نُطُفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّ رَهُ وَهِ

ئُمَّ ٱلسَّبِيلَيَسَرَهُۥ۞

ئُمَّ أَمَانُهُ وَفَأَقَٰبَرَهُ وَإِنَّا

مُمَ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُۥ ٢

كَلَّالَمَّا يَقْضِ مَآأَمَرَهُۥ۞

Kutubta Eebe iyo Waxyigiisaba waxaa maamula Malaa'ig sharaf leh oo daahir ah, Gaalase ma oggolaato xaqa'Kibir iyo isla wayni dartiis,iyagoo garan waxa Eebe Dadka ka abuuray iyo siduu ugu sama falay, Dadse ma falin wixii Eebe fara y. Ibnu Cabbaas wuxuu yidhi: Jidkaa loo sahlay waa ka soo bixiddi uurka Hooyo, Cikrimana saasuu Qabaa iyo Ibnu-Jariir.

Labada Jid yaa loo kala caddeeyayna waa la dhahaa.

Mujaahidna wuxuu yidhi: Ruuxna ma wada falo wixii Eeba wada faray. Cabasa (13-23).

24. Dadku ha fiiriyo Cuntadiisa.

25. Inaan Roob ku soo shubno.

فَلْيَنظُرِٱلْإِنسَنُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ أَنَّا صَيَّنَا الْمَاءَ صَنَّا اللَّهِ 26. Dhulkana markaas aan jeexno.

28. Ivo cinab ivo Daaga (Xoolaha).

27. Kana soo bixinno Midho.

26. Tyo chiao iyo Daaq	a (Aooiana).	وغنباوقصبالي
29. Iyo Zeytuun iyo Tir	mir.	وَزَيْتُونَا وَنَخُلًا ۞
30. Iyo Beero waawayn	1.	وَحَدَآبِقَ غُلْبًا ۞
31. Iyo Faakiho (khuda	aar) iyo Daaq.	وَفَنَكِهَةً وَأَبًّا ۞
32. Si aad ugu intifaaco xoolihiinnu.	laan idinka iyo	مَنْعَالَكُو وَلِأَنْعَلِيكُونَ
33. Markay Qayladii maaddo (Suurka).	darrayd ti-	فَإِذَاجَاءَتِ ٱلصَّاخَةُ ٢
34. Waa maalinta Ru Walaalkiis.	uxu ka carari	يَوْمَ يَفُرُّٱلْمَرُهُ مِنْ أَخِيهِ ۞
35. Iyo Hooyadiis Iyo A	Aabihiis.	وَأُمِدِ وَأَبِيدِ ۞
36. Iyo Haweeneydiis ruurtiisii.	sii iyo Car-	وَصَيْحِبَيْهِ وَيَنِيهِ ١
37. Ruux walbana Ma shuqlin xaalkiisa.	alintaas waxaa	لِكُلِّ ٱمْرِي مِنْهُمْ يُومَهِلِهُ أَنَّ يُغْيِيدِ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ
38. Wajiyaal Maalinta (Farxi).	aas way Nuuri	ۅؙٛڿۘۅ۠؞ۜۏؘؠؘ <u>۪</u> ۮؚڡؙؙۺڣؚۯ؞ؙؖ۞
39. Wayna Qosli oy bis	shaaraysan.	ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿ ﴾
40. Wajiyaalna Maalin muuqan Dulli.	itaas waxaa ka	وَوُجُوهٌ يَوْمِيدِ عَلَيْهَا غَبْرَةٌ ٢
41. Waxaana dabooli naxdin).	Madow (iyo	تَرُهُمُّهَا قَنْرَةً إِنَّا
42. Kuwaasina waa siqiinta ah (aadna u xun		أُولَٰكِكَ هُمُ ٱلْكَفَرَةُ ٱلْفَجَرَةُ ﴿

Eebe wuu u nicmeeyay Dadka, Cirka iyo Dhulkana khayraad-buu uga soo saaray si ay ugu nacfiyaan uguna mahadiyaan, maxaa yeelay waxaa iman Maalin daran oo Ruuxba Ruux ka carari dhibaato darteed kolay tahay Qaraabadii, Dadku Labuu noqon, mid farxoo bishaaraysta camalkiisii fiicnaa dartiis, iyo mid dullaysan oo naxsan waana Gaalada xad-gudubtay.

Sawda Haweenaydii Nabiga ahayd waxaa laga wariyay inay tidhi: Rasuulkii Eebe wuxuu yidhi Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Dadka waxaa la soo bixin iyagoo Kaba la; oo qaawan oon Gudnayn Dhididkuna xakameeyay gaadhayna dhagaha» markaasaan idhi. Alla Cawradaay qaar qaar ma dayi? markaasuu yidhi: Dadka waa la shuqliyay (Ruux walba Xaalkiisaa ku fillaan). Cabasa (24-42).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Marka qorraxda la duubo (Qi-yaamada).
- 2. Xiddiguhuna daataan (iyagoo Madow).
- 3. Buurahana la kexeeyo (La rujiyo).
- 4. Geelii rimmanaana la halleeyo.
- 5. Dugaaggana la kulmiyo (Qisaas darteed).
- 6. Badahana la kululeeyo.
- 7. Naf walbana Jidhkeedii lagu lammaaneeyo.
- 8. Gabdhihii la xabaalnololiyayna la warsado.
- 9. Maxaa dambi ah oo loo dilay.
- 10. Kutubta (camalkana) la fidiyo.
- 11. Samadana la rujiyo.
- 12. Naarta Jaxiimana la huriyo.
- 13. Jannadana la dhaweeyo.
- 14. Waxay ogaan nafu waxay camal fashay.

إِذَا ٱلشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿

وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتْ

وَإِذَا ٱلْجِبَالُ سُيِرَتْ ﴿

وَإِذَا ٱلْعِشَارُعُطِلَتَ ﴿

إِذَا ٱلْوُحُوشُ حُشِرَتُ ٥

وَإِذَا ٱلْبِحَارُسُجِرَتْ ١

وَإِذَا ٱلنَّفُوسُ زُوِّجَتُ

وَإِذَا ٱلْمَوْءُ, دَهُ سُيِلَتْ

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُئِلَتْ ۞

وَإِذَا ٱلصُّعُفُ نُشِرَتْ ١

وَإِذَا ٱلسَّمَآ أَكُثِيطَتْ ١

وَإِذَا ٱلْجَحِيمُ سُعِّرَتْ اللَّ

وَإِذَا ٱلْجِئَةُ أُزْلِفَتُ إِنَّا

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ١

Eebe isagaa wax walba abuuray,wuxuu doonana wuu falaa,Qiyaamadu markay imaanna wuxuu muujin calaamooyiin iyadoo Ruux walba Eebe tusin wuxuu Adduunka ku camal-falay, kana abaal-marin Khayr iyo sharba.

Abuu hurayra wuxuu ka wariyay Nabiga «Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee»: Qorraxda iyo Dayaxa waa la duubi Maalinta Qiyaame. At-Takwiir (1-14).

15.	Waxaan ku dhaartay «buu Eebe
yidh	i» Xiddigaha Qarsooma (Maalin-
tii).	-

- 16. Ee socda iftiinka Qorraxdana ku qarsooma.
- 17. Iyo Habeenku markuu jeedsado.
- 18. Iyo subaxu markuu soo qaabilo.
- 19. Ee Quraanku waa hadalka Eebe, Soona raray Malag sharaf lah.
- 20. Xoogna leh Eeba agtiisana Daraja ku leh.
- 21. Laguna addeeco halkaas aaminna ah
- 22. Saaxiibkiinna (Nabiguna) ma aha
- 23. Horaybuuna ugu arkay Jibriil Jahadii Caddayd (Bariga Maka).
- 24. Nabiguna ma aha Ruux lugu sha-kiyo waxa Maqan.
- 25. Quraankuna ma aha hadal shaydaan la fogeeyay.
- 26. Ee xaggeed Gaalooy aadaysaan.
- 27. Quraankuna waxaan waanada caalamka ahayn ma aha (waa waano).
- 28. Ruuxii doona inuu toosnaado (yuuna u yahay).
- 29. Waxna ma dooni kartaan in Eebaha Caalamku doona mooyee.

لَاَّ أُقْدِمُ بِٱلْخُنَسِ ۞

ٱلْجَوَارِٱلْكُنِّسِ ١

وَٱلَّيْلِ إِذَاعَسْعَسَ

وَٱلصُّبْحِ إِذَانَنَفَّسَ ﴿

إِنَّهُ ، لَقَوْلُ رَسُولِ كَرِيمِ ١

ذِى قُو ٓ وَعِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينِ ۞

مُطَاعِ ثُمَّ أَمِينِ

وَمَاصَاحِبُكُمُ بِمَجْنُونِ

وَلَقَدْرَءَاهُ بِإِلْأُفْقِ ٱلْمُبِينِ

وَمَاهُوَعَلَأُلُغَيْبِ بِضَنِينِ

وَمَاهُوَ بِقَوْلِ شَيْطُنِ تَجِيمِ ۞

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ إِنَّ

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿ إِنَّا عَالَمِينَ ﴿ إِنَّا اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ

وَمَاتَشَآهُ وَنَ إِلَّا أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَلَمِينَ

Xiddigaha iyo khalqiga kalaba dhammaantiis Eebaa abuuray, wuxuuna Eebe ugu dhaartay Qiimohooda iyo say wax la yaab leh u yihiin, Quraankuna waa hadalkii Eebe ee u malaku Jibriil u soo dhiibay si uu Nabiga Muxammad ah Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee u gaadhsiiyo, isna Caalamka u gudbiyo, waxaana lagu yaqaan Nabiga Ammaano, Run, Caqli iyo gaadhsiin xaqa Sida Nabiyada kaleba. Markay soo dagtay Aayaddan: (Ruuxiinnii doona inuu toosnaado) yuu Abuu Jahal yidhi: Amarka annigaa iska leh, haddaan doonno waan toosnaanhaynaa, haddaan doonnana ma toosnaanhayno, markaasaa Eebe soo dajiyay korahaaye (wax ma dooni kartaan in Eebaha Caalmaku doono mooyeen). At-Takwiir (15-29).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Markay Samadu dildillaacdo.
- 2. Xiddiguhuna daataan.
- 3. Badahana laysku furo.
- 4. Xabaalahana la soo bixiyo (Dadkii).
- 5. Waxay ogaan nafu waxay hor marsatay iyo waxay dibmarisay.
- 6. Dadow maxaa kugu kadiyay Eebahaaga sharafta leh.
- 7. Ee kii ku abuuray ah kuna ekeeyay kuna simay.
- 8. Siduu doonana kuu sameeyey.
- 9. Saas ma aha ee waxaad beeninaysaan abaal marinta.
- 10. Malaa'ig baana idin ilaalinaysa.
- 11. Oo sharaf leh waxna qori.
- 12. Ogna waxaad falaysaan.
- 13. Kuwa wanaagsani waxay gali Naciima.
- 14. Kuwa xun Xunna waxay gali Jaxiimo.
- 15. Wayna ku guban Maalinta abaalmarinta.
- 16. Kamana magnaadaan Naarta.

مِنْ الرَّحِيرِ اللَّهِ الرَّحِيرِ اللَّهِ الرَّحِيرِ الرَّحِيرِ الرَّحِيرِ الرَّحِيرِ الرَّحِيرِ الرَّحِيرِ

إِذَا ٱلسَّمَاءُ ٱنفَطَرَتْ ١

وَإِذَا ٱلْكُواَكِبُ ٱننَثَرَتْ ﴿

وَإِذَاٱلْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿

وَإِذَا ٱلْقُبُورُبُعَيْرَتَ ١

عَلِمَتْ نَفْشُ مَّاقَدَّ مَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿

يَتَأْتُهَا ٱلْإِنسَانُ مَاغَ لَكِ بِرَبِّكَ ٱلْكَرِيمِ ١

ٱلَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّنكَ فَعَدَلُكَ ١

فِي أَي صُورَةٍ مَّاشَآءَ رَكَّبَكَ الْ

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ١

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَنفِظِينَ ١

كِرَامًا كَنِينَ ﴿ اللَّهُ

نَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ١

إِنَّ ٱلْأَبْرَارَلَفِي نَعِيمِ (اللَّهُ)

وَإِنَّ ٱلْفُجَّارَلَفِي جَعِيمِ

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ ٱلدِّينِ (١٠)

وَمَاهُوۡعَنَّهَابِغَآبِينَ شَ

- 17. Maalinta abaalmarinta ma ta-qaannaa.
- 18. Haddana ma taqaannaa Maalinta abaalmarinta.
- Waa Maalinta ayna u hanannin Nafna Naf kale waxba, Amarkana Maalintaas waxaa iska leh Eebe.

وَمَاۤ أَذَرَىٰكَ مَايَوْمُ ٱلدِّينِ

ثُمُّ مَا أَذْرَىٰكَ مَا يَوْمُ الذِيبِ ۞ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسِ شَيْئًا وَٱلْأَمْرُ يُوْمَ إِذِيلَةِ ۞

Marka Qiyaamadu dhici waxaa iman doorsoon iyo is baddallo badan, Ruux walbana wuxuu ogaan dhabta, saa daraadeed mar haddii Eebe Dadka kulmin, abuurkoodiina wanaajiyay, Caqlina siiyay, Malaa'igna u soo diray og wuxuu fali, Jidkuna Laba yahay, Janniyo Naar, Ruuxna Ruux kale wax u taraynin idan Eebe la'aantiis, amarkana dhammaan Eebe iska leeyahay miyayna habboonayn Eebe aqoonsi, wanaag falid, Xumaan ka tagid iyo u darbasho Maalintaas.

Cadullaahi Ibnu Cumar wuxuu ka wariyay Nabiga: «Ruuxii ku farxi inuu Qiyaamaha dhab u arko ha akhriyo (Marka Qorraxda la duubo), (Marka Samadu dildillacdo) iyo (marka Samadu jeexjeexanto). Al-

Infidhaar (1-19).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Wuxuu Halaag u sugnaaday kuwa xaqa nusqaamiya.
- 2. Waa kuwa markay miisina oofsada (dhammaystirta).
- 3. Markay u miisi ama u miisaamina ka nusqaamiya.
- 4. Miyayna u malaynaynin kuwaasi in loo soo bixin.
- 5. Maalin wayn darteed (Qiyaamada).
- 6. Maalinta Dadku u istaagi Eebaha Caalamka.
- 7. Saas ma aha ee Camalka kuwa xun wuxuu ku Qoranyahay Sijiin.
- 8. Ma taqaannaa Sijiin.

بِسَـــــِوَاللَّهُ ٱلرِّحَرِ اللَّهِ ٱلرَّحْرِ ٱلرِّحِكِ

وَمْلُ لِلْمُطَفِّفِينَ ۞ الَّذِينَ إِذَا الْحَالُواْعَلَ النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ۞ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَرَنُوهُمْ مَجْسِرُونَ۞ الْايَظُنُ أَوْلَتَهِكَ أَنَهُم مَبْعُوثُونَ۞ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ۞ يُومَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِ الْعَالَمِينَ ۞ كُلَّ إِنَّ كِنْسَ الْفُجَارِلَفِي سِجِينِ۞ وَمَا أَذَرِنكَ مَاسِمِينٌ۞

- 9. Waa Kitaab calaamaysan.
- 10. Halaagna wuxuu u sugnaaday Maalintaas kuwa beeniya (xaqa).
- 11. Ee ah kuwa beeniya Maalinta abaal marinta
- 12. Waxaana beeniya xaqa mid xad gudba oo dambiila ah.
- 13. Marka Quraanka lagu akhriyana yidhaahda waa warkii Dadkii hore.

كِنَ*َّتُ مِّ*رَقُومٌ ۞ وَيْلُ يَوْمَهِدِ لِلْمُكَذِبِينَ ۞

ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ

ومايكذب بِهِ عَلِمُ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهُ اللهُ وَكُن اللهُ اللهُ عَلَى اللهُ الله

Ganacsiga iyo wax kala gadashadu waa xalaal bannaan haddii Jidkeeda la mariyo, waana xaaraan xun haddii la leexiyo oo Dadka lagu boobo, Ruuxiise Eebe ka yaabi iyo hor istaaggiisa Maalinta Qiyaame waa inuu iska Jiraa Ganacsi xun, illeen Eebe Caddibaad daran yuu ugu gooddiyay kuwaase.

Nabiguna wuxuu yidhi Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Maalinta Dadku u istaagi waynanka Eebaha Caalamka Maalinta Qiyaame, Dhididkuna Dadkuu xakamayn ilaa uu ka gaadho Dhagahooda».

Waxaa wariyay Imaamu Axmad binu xambal. Al-Mudhaffifiin (1-13).

- 14. Saas ma aha ee waxaa fuulay Qalbigooda (mirdhiyay) waxay kasbanjireen oo Dambi ah.
- 15. Waxaa sugan in Eebohood Maalintaas (Qiyaame) laga xijaabi.
- 16. Markaasna ay gali Jaxiimo.
- 17. Waxaana loo odhan tani waa Naartaad ku beeninayseen Adduunka.
- 18. Saas xaalku ma aha ee Kitaabka iyo Camalka Dadka Wanaagsan wuxuu ku Qoranyahay Cilliyiin.
- 19. Cilliyiin ma taqaannaa.
- 20. Waa Kitaab la Calaameeyay (oo Dadka fiican magaciisa lagu qoro .
- 21. Waxaana Gacanta ku haya Malaa'ig Eebe u dhaw.
- 22. Kuwa wanaagsan waxay gali Naciima (Janno).
- 23. (Maalinta Qiyaamana) Sariiro yay ku dangiigsanaan oy wax ka daawan.

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ١

كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن زَّتِهِمْ يَوْمَ إِلِ لَلَحْجُوبُونَ ١

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا ٱلْمَحِيمِ ۞ ثُمَّ يَقَالُ هَذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِ عُثَكَيْرُونَ ۞

كَلَّآإِنَّ كِننَبَ ٱلْأَبْرَادِ لَفِي عِلِّيِّينَ ١

وَمَآ أَذَرَٰ لِكَ مَاعلَّتُونَ إِنَّ الْأَ

كنَّ مِنْ مُومٌ اللهُ

يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ شَ

إِنَّ ٱلْأَبْرَارَلَفِينَعِيمٍ ١

عَلَى ٱلْأَرَآبِكِ يَنظُرُونَ ﴿

- 24. Wajigooda yaanad ka garan Nicmada.
- 25. Waxaana laga waraabin cabbid la dhawray (oo macaan).
- 26. Waxaana lagu khatimaa Miski iyo udgoon, ee Arrintaas ha u tartameen Tartamayaashu.
- 27. Waxaana lagu dheehi Cabbitaan sare.
- 28. Waa Il ay ka cabbaan kuwa Eebe u dhaw.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ هِ مِ نَضْرَةَ النَّعِيدِ اللَّهُ لَيْمَ النَّعِيدِ اللَّهُ لَيْمَ الْمُلَكَ فِي مَخْتُومِ اللَّهُ اللَّلْمُ اللَّهُ اللْمُنْ اللَّهُ اللْمُلْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُ الللِّهُ اللَّهُ اللْمُلْمُلِمُ اللللْمُلِمُ اللَّهُ اللْم

رَرُهُ عِنْ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ ا

Dambigu wuxuu halleeyaa quluubta Dadka, wuxuuna sabab u noqdaa Eebe oo iska xijaaba Ruuxaas, sidaa oo kale wuxuu u hoggaamiyaa Dadka Naarta iyo Caddibaad Dadkase Eeba addeeca waxay ku raaxaysan Janno iyo cabbid macaan oo xalaal ah iyo aragga Eebahood, waana xaal loo orotamo loona dadaalo. Al-Mudhaffifiin (14-28).

- 29. Kuwii Dambaabay (Gaaloobay) waxay ahaayeen kuwa ku qosla kuwii xaqa rumeeyay.
- 30. Haday maraanna way xaqirijireen.
- 31. Markay Guryahoodii u noqdaanna (gaaladu) waxay noqonjireen iyagoo isla Wayn (oo raaxaysan)
- 32. Markay arkaan Mu'miniintana waxay dhahaan kuwaasi waa dhunsanyihiin.
- 33. Loomana dirin inay ilaaliyaan Mu'miniinta.
- 34. Maalinta (qiyaame) kuwa rumeeyay xaqa waxay ku qosli gaalada.
- 35. Sariiro korkood yayna wax ka daawan.
- 36. Miyaan laga abaalmarinnin Gaalada waxay falayeen. (waa laga abaalmariyay).

إِنَّ ٱلَّذِينَ آجَرَمُوا كَانُواْ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
يَضَحَكُونَ ﴿
وَإِذَا مَرُّواْ بِهِمْ يَنْغَامَرُونَ ﴿
وَإِذَا الْقَلَبُواْ إِلَىٰٓ الْفَلِهِمُ الْقَلَبُواْ فَكِهِينَ ﴿
وَإِذَا الْقَلَبُواْ إِلَىٰٓ الْفَلِهِمُ الْقَلَبُواْ فَكِهِينَ ﴿
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُواْ إِلَىٰٓ الْفَلِهِمُ الْقَلْبُواْ فَكِهِينَ ﴿
وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُواْ إِلَىٰٓ الْقَلْوِلُ اللّهِ الْمَالُونَ ﴿

وَمَآ أَزْسِلُواْعَلَيْهِمْ حَنفِظِينَ ۞ فَٱلْيُوۡمَ الَّذِينَ ءَامَنُواْمِنَ ٱلْكُفَّارِيضَ حَكُونَ ۞ عَلَى ٱلْأَزَلِيكِ يَنظُرُونَ۞

هَلْ ثُوِّبَ ٱلْكُفَّارُ مَاكَانُواْ يَفْعَلُونَ اللَّ

Isla waynida iyo kibirka iyo Dadka xaqa rumeeyay oo la xaqiro lana liido waxay dhaxalsiin dulli caddibaad Aakhiro iyo Adduunba, waana shaqada iyo falka kuwa xunxun een Caqliga lahayn. Eeg waxay ku dambeeyeen Ree-Caad, Fircoon, Qoomkii Nabi Nuux, Qureeshtii ree Makaad iyo cid kasta oo isla waynaatay xadna-gudubtay, saa darteed waa in laga digtoonaado falalkaas oo kale, wanaaggana la raaco, illeen waa layska abaal-marin wixii la falaye. Al-Mudhaffifiin (29-36).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Marka Samadu jeexjeexanto (qi-yaamada).
- 2. Oy Eebe Addeecdo waana xaq addeeciddiisunee.
- 3. Marka dhulka la fidiyo (qiyaa-mada).
- 4. Oo uu soo tuuro waxa ku hoos jira, kana madhnaado.
- 5. Oos Eeba Addeeco waana xaq addeeciddaasina. (wuxuu la kulmi Ruuxwalba Camalkiisa).
- 6. Dadow waxaad u dhibboon ood u camalfali xagga Eebe, waadna la kulmi.
- 7. Ruuxiise Kitaabkiisa (fiican) Midigta laga siiyo (waa mu'minkee).
- 8. Waxaa la xisaabin xisaab fudud.
- 9. Wuxuuna ku noqon Ciddiisii (Jannada joogtay) isagoo faraxsan.
- 10. Ruuxiise Kitaabkiisa laga siiyo gadaashiisa (waa Dadka xune).
- 11. Wuxuu u yeedhan Halaag.
- 12. Wuxuuna gali Naarta Saciira.
- 13. Maxaa yeelay Markuu dadkiisii dhexjoogay yuu kibirsanaa (Adduunkii).

بِنْ إِلَّهُ التَّعْزَالَ عِيمَ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ ١

وَأَذِنَت لِرَبِّهَا وَحُقَّت ١

وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُذَّتْ إِنَّ

وَأَلْقَتْ مَافِيهَا وَتَخَلَّتْ ١

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ١

يَتَأَيُّهُا ٱلْإِنسَنُ إِنَّكَ كَادِحُ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدّْحًا فَمُلَقِيهِ ١

فَأَمَّا مَنْ أُوتِ كِئنَبَهُ بِيَمِينِهِ - ﴿

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿

وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِ عَمْسُرُورًا ۞

وَأَمَّا مَنْ أُوتِي كِنْبُهُ وَرَآءَ ظَهْرِهِ عَنْ

فَسَوْفَ يَدْعُوا بُبُورًا

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ١٩

إِنَّهُۥكَانَ فِي أَهْلِهِۦمَسْرُورًا ١

14. Wuxuuna malaynhayay inuusan Eebe u soo noqonaynin (qiyaame).

إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ إِنَّا

15. Saas ma ahee Eebe waa arkaa.

بَلَحَ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ عَبَصِيرًا ١

Qudrada Eebe iyo Awooddiisu wax walba waa ka sarraysaa, maxaa yeelay isagaa waxwalba ahaysiiyay, wax awooddiisa ka baxsanna ma jiro, Laba Waddo umbaana jira, Ruux walbana wuxuu qaadi Tuu u camal-falo.

Rasuulka Eebana Naxariis iyo nabadgalyana korkiisa Eebe ha yeelee wuxuu yidhi: ldinku Waxaad Falaysaan Camallo aan la Aqoonin, Waxayna U Dhawdahay Inuu U Soo Noqdo Kii Maqnaa Reerkiisii oo uu Farxo Ama Naxo. Waxaa wariyay Dhabaraani. Al-Inshiqaaq (1-15).

16. Waxaan ku dhaartay «buu yidhi Eebe» Midabka Qorrax dhaca.

فَلآ أُقْسِمُ بِٱلشَّفَقِ ١

17. Iyo Habeenka iyo wuxuu qariyay.

وَٱلَّيْلِ وَمَاوَسَقَ ١

18. Iyo Dayaxa markuu Nuurku buux Samo.

والقَمرِ إِذَا السقَ (﴿ إِنَّ

19. Ee Dadkow waxaad koraysaan xaalado kala duwan.

لَتَرَكُبُنَّ طَبَقًا عَنطَبَقٍ

20. Dadka maxaa u sugnaaday oy la rumaynwaayeen (xaqa).

فَمَالَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ١

- 21. Marka Quraanka lagu akhriyana ayna u sujuudaynin.
- وَإِذَاقُرِئَ عَلَيْهِمُ ٱلْقُرْءَ انُ لَايَسَجُدُونَ ١٠ ١١ ١
- 22. Saas ma ahee kuwa Gaaloobay waxay beenin (xaqa).

<u>ِ</u> ۡڸٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّيُونَ ۗ

23. Eebana waa ogyahay waxay qarsan.

وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ

24. Ugu bishaaree caddibaad daran.

فَبَشِّرْهُم بِعَذَابِ أَلِيمٍ ٢

25. Hase yeeshee kuwa rumeeyay xaqa camalfiicanna falay waxay mudan Ajri aan go'aynin.

إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّلِحَنتِ لَمُمْ أَجُرُّ عَيْرُمَمْنُونِ ۞

Eebe wuxuu ku dhaartay in dadku mari xaalado kala duwan, sida yarida, Duqnimada, Caafimaadka, Cudurka, Hodontinimada, Saboolnimada iyo Geerida iyo Nolosha, haddana saas Dadku isagoo arka yuu xaqa beenin oo leexan, Ruuxiise Camal fiican la yimaadda lagama nusqaamiyo ee wuu la kulmi isagoo dhan, Dadkuna shaqay ku dhibboon, waxaana la huraynin la kulanka Eebe. Al-Inshiqaaq (16-25).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- Eebe wuxuu ku dhaartay Samada Xiddigaha leh (iyo jidadkooda).
- 2. Iyo Maalinta laysu yaboohay (qi-yaamada).
- 3. Iyo Dadka joogsan Maalintaas iyo waxyaalaha iman Maalintaas.
- Ee Lacnadi ha ku dhacdo kuwii Godka lahaa (Mu'miniinta lagu caddibo).
- 5. Ee ahaa Naar olal (iyo shidaal) leh.
- 6. Gaaladiina ay korfadhiyeen God-ka.
- 7. iyagoo daawan waxa lagu fali Mu'miniinta « oo Jirrabaad ah ».
- 8. Waxay ku neceen Dadkaasna ma jiro oon ahayn inay rumeeyeen Eebaha adkaada ee la mahadiyo.
- 9. Ee leh Samada iyo Dhulka xukunkooda, Eebana wax walba wuu u jeedaa.
- 10. Kuwa Mu'miniinta Rag iyo Haweenba jirraba haddana aan tawbadkeenin waxay mudan Caddibaadda Jahannamo iyo caddibaad gubi.

بِسُ إِلَّهُ الْرَحِيَ الْمُ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ ٱلْبُرُوجِ ١

وَٱلْيَوْمِ ٱلْمُوْعُودِ ١

وَشَاهِدِوَمَشْهُودِ ١

قُيْلَ أَضْعَابُ ٱلْأُخَدُودِ ١

ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلْوَقُودِ ۞ إِذْ هُمْ عَلَمَا قُعُهُ دُّ ۞

وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿ ثَا وَمَانَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ ٱلْحَييدِ ﴿ ثَا اللَّذِى لَهُ مُلْكُ ٱلسَّمَوَتِ وَٱلْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِ شَيْءِ شَهِيدُ ﴿ فَيَ إِنَّ الَّذِينَ لَمَنْ أَلْقُومِنَ وَالْمُؤْمِنَ وَٱلْمُؤْمِنَ ثَمَّ لَوَيْهُ وَالْمُ

فَلَهُمْ عَذَابُ جَهُنَّمُ وَلَهُمْ عَذَابُ ٱلْحَرِيقِ ١

Suuraddani waa Suurad wayn oo la yaableh'kana qisoon inay jirtay in nin xun oo Gaal ah xukumi jiray dad, haseyeeshee Dadkii qaarkiis ay xaqa rumeeyeen, markaas uu faray ciidammadiisii in God Dab lagu shido, Ruuxii Diinta ka bixi waayana lagu tuuro, isaga iyo Colkiisiina ay daawanayeen, hase-yeeshee Mu'miniitii xaqiibay ku sugnaa-deen si kastoo loo caddibay, taasina waxay ku tusin ku sugnaanta xaqa iyo adkaysiga si kastoo dhib kuu soo qaabilo. Al-Buruuj (1-10).

11. Kuwa xaqa rumeeyey Camalfiicanna falay waxay mudan Jannooyin ay dureeri dhexdeeda Wabiyaal, taasina waa liibaan wayn.

12. Qabashada Eebana (Ciqaabtiisu) way darantahay.

13. Eebe isagaa khalqiga ahaysiiyay soona celin.

14. Waana dambidhaaf badane jecel (kuwa addeeca).

15. Carshiga sharafta lahna isagaa iska leh.

16. Wuuna falaa wuxuu doono.

17. Ma ku soo gaadhay warkii Junuuddii (Gaaladii).

18. Fircoon iyo Thamuud.

19. Hase yeeshee kuwii Gaaloobay waxay ku suganyihiin beenin (xaqa).

20. Eebana waa koobay (kamana baxsadaan).

21. Waase Quraan sharaf leh.

22. Oo ku Qoran Ioox la dhawray (looxulmaxfuudka).

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواُ وَعَمِلُواْ ٱلصَّدلِحَتِ لَهُمُّمْ جَنَّتُ تَعۡرِي مِن تَعۡنِهَا ٱلأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْكِيدُ ۞

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ١

إِنَّهُ وَهُوَيُدِئُ وَيُعِيدُ اللَّهُ

وَهُوَالْعَفُورُ ٱلْوَدُودُ ١

ذُوا لَعَرْشِ ٱلْمَجِيدُ ١

فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ ١

هَلَأَنْكَ حَدِيثُ ٱلجُنُودِ ١

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ١

بَلِٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكْذِيبِ

وَٱللَّهُ مِن وَرَآ بِهِم تَحِيطُ الْ

بَلْهُوَقُرْءَ الْأُجِيدُ

فِى لَوْجِ تَحْفُوظٍ ١

Kuwa xaqa rumeeyay oo Camal fiican fala Janno iyo wanaagbaa u dambeeya waana liibaan wayn, Eebana wuxuu doonuu sameeyaa, waana awood waynyahay, Gaaladii iyo xaq-diidayaashiina waa kii ciqaabay, Waxay Gaaladu beeninna waa uun Quraan sharaf leh oo la dhawray.

Xasan Albisri wuxuu yidhi: Quraanka sharafta leh wuxuu ku suganyahay Eeba Agtiisa Looxulmaxfuudka, wuxuuna ka soo dajin wuxuu doono, kuna dajin cidduu doono oo khalqigiisa ah. Al-Buruuj (11-22).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Samada iyo Xiddigga guura.
- 2. Ma taqaan Xiddigga guura.
- 3. Waa Xiddig ifa.
- 4. Ee Nafwalba waxaa kor jooga ilaaliye (Malag).
- 5. Ee Dadku ha dayo waxa laga abuuray.
- 6. Waxaa laga abuuray Biyo booda.
- 7. Kana soobaxa Dhabar iyo laab dhexdood.
- 8. Eebana waa karaa soo celinta Dadka (qiyaamada).
- 9. Maalinta la imtixaani waxa (Laabta) ku qarsoon.
- 10. Dadkuna Xoog ma leh (Maalintaas) iyo wax u gargaaara midna.
- 11. Eebana wuxuu ku dhaartay Samada Roobka leh.
- 12. Iyo Dhulka jeexma (waxna ka soo baxo).
- 13. Ee Quraanku waa hadal wax kala bixiya (wanaagga iyo Xumaanta).
- 14. Ciyaarra ma aha (ee waa dhab).
- 15. Gaaladu waxbay dhakri.

وَٱلسَّمَاءَ وَٱلطَّادِفِ

وَمَآ أَذْرَ بِلَكُ مَا ٱلطَّارِقُ ٢

ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ ٢

إِنْكُلُّ نَفْسِلًّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿

فَلْيَنْظُرِ ٱلْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۞

إِنَّهُ,عَلَىٰ رَجْعِهِ عَلْقَادِرٌ ﴿

يَوْمَ نُبُلَى ٱلسَّرَآيِرُ ١

فَمَالَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرِ ٢

وَالسَّمَا وَذَاتِ الرَّجْعِ ١

وَالْأَرْضِ ذَاتِ ٱلصَّدْعِ ١

إِنَّهُ, لَقَوْلٌ فَصَلُّ ١

وَمَا هُوَ بِٱلْهَزَّلِ ١

انَّهُمْ يَكِدُونَا كَيْدًا اللهُ

- 16. Annaguna waannu kaydi (Abaalmarin).
- 17. Ee u sug Gaalada wax yar.

ۅؘٲڲؚۮؙػؽ۫ۮٵ۞ ڣؘهّڵٲڶػڣڔؽڶٲؘڡ۪ڶۿؗؠٞۯؙۅؘؽ۠ڶ۠۞

Naf walba waxaa ilaaliya Malag'waana la xisaabin doonaa Maalinta wixii qarsoonaa la faydi, ee waa in Qalbiga, Niyada, iyo Camalkaba la wanaajiyaa, xumaan, dhagar iyo khiyaamana laga fogaado, illeen Eebe Cidna kama fakatee. Adh-Dhaariq (1-17).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waynee Magaca Eebe ee Sarreeya.
- 2. Eebaha abuuray khalqiga ekeeyayna.
- 3. Eebaha wax walba qaddaray Jidkana tusiyey.
- 4. Eebaha soo bixiya Daaqa.
- 5. Kana dhiga markaas ka dib caws ingagagan oo Madow.
- 6. Waxaan kuu akhriyaynaa Quraanka halmaaminamaysid.
- 7. Wuxuu Eebe doono mooyee, Eebana waa ogyahay waxa muuqda iyo waxa qarsoonba.
- 8. Waxaana kuu fududaynhaynaa Waddo fiican.
- 9. Ee wax waani (Nabiyow) markay wax tari waanadu.
- 10. Waxaa waantoobi Ruuxa Eebe ka yaabee.

سَبِّحِ أَسْمَ رَبِّكِ أَلْأَعْلَى ﴿ لَذَى خَلَقَ فَسَوَىٰ إِلَّا لَلْأَعْلَى ﴿

وَٱلَّذِي قَدَّرَفَهَدَىٰ ٦

وَٱلَّذِيٓ أَخْرَجَ ٱلْمُرْعَىٰ ١

فَجَعَلَهُ مُعُثَاءً أُحُوى ١

سَنُقْرِئُكَ فَلَاتَنسَىٰۤ ١

إِلَّامَاشَآءَ ٱللَّهُ إِنَّهُ,يَعْلَمُ ٱلْحِهْرُومَايَغْنَي ۞

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿

فَذَكِّرُ إِن نَّفَعَتِٱلذِّكْرَىٰ ﴿

سَيَذَكُرُ مُن يَغْشَىٰ ﴿

11. Waxaana ka fogaan waanada Ruuxa xune.

12. Ee ah mid gali Naar wayn.

13. Oon kuna dhimanayn dhexdeeda kuna noolaanayn.

14. Waxaana liibaanay Ruuxii Daahir noqda.

15. magaca Eebana Xusa, Salaaddana tukada.

16. Saas ma'aha ee Dadku wuxuu doortay nolosha Adduunyo ee dhaw.

17. Aakhiraase khayr badan baaqina ah (hadhi).

18. Arrintaasuna waxay ku sugantahay Kutubtii hore.

19. Kutubtii (Nabi) Ibraahim iyo (Nabi) Muuse.

وَيُنْجَنَّهُ إِلَّا لَأَشْفَى ١

ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ ﴿ اللَّهُ اللَّهُ النَّاكُ أَلُّكُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

مُرَّلَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَعِينَ

قَدُ أَفْلَحَ مَن تَزَّكَّى ١

وَذَكُرُ ٱسْمَرَيِّهِ عِنْصَلَّىٰ ﴿ إِنَّا

بَلْ تُؤْثِرُونَ ٱلْحَيَوْةَ ٱلدُّنْيَا ١

وَٱلْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ١

إِنَّ هَٰذَا لَغِی ٱلصَّحُفِ ٱلْأُولَیٰ ﷺ صُحُفِ إِزَهِم َومُوسَیٰ ﷺ

Eebaa sharaf badan, Magaciisuna sidoo kale waa sharaf badanyahay, wax walbana isagaa qadaray, Jidkana isagaa kala caddeeyay, Ruuxii fiicanna tan sanbuu qaadi, Ruuxii xunna tan daran bu qaadi, wuxuuna ku noolaan maddisha ma noolayso, Liibaan waxaa leh Ruuxii Mu'min noqda xuska Eebe iyo Salaaddiisana badiya, nolosha Adduunyana ayna khaldin, illeen Aakharaa fiicane, Waxaa la soo sheegayna waxay ku sugnayd Kutubihii hore, Sida: kii Nabi Ibraahim iyo Nabi Muuse.

Saxiixu Muslim waxaa ku sugnaaday: « Eebe wuu qaddaray maamulka khalqiga Abuuridda Samaawaadka iyo dhulka ka hore Konton Kun oo Sano, Carshigiisuna wuxuu aha Biyaha korkooda». Al-Aclaa (1-19).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Ma ku soo gaadhay Qiyaamada warkeedii.

هَلُ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَاشِيَةِ ١

2.	Wajiyaal	Maalintaas	way	dul-
lay	snaan.			

وُجُوهُ يَوْمَبِدٍ خَشِعَةً ﴿

3. Waxayna qaban Shaqo dhib ah.

عَامِلَةٌ نَا صِيَةٌ ﴿

4. Waxayna gali Naar kulul.

تَصْلَىٰ نَارًاحَامِيَةً ٢

5. Waxaana laga waraabin il kulayl

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿

6. Wax cunto ahna kama helaan oon ahayn cunno xun (oo wax dhibta).

يَّسَ لَهُمُّ طَعَامٌ إِلَّامِن ضَرِيعِ

7. Taasoon waxna cayilinhaynin Gaajana wax ka taraynin.

لَايُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنجُوعِ ﴿ لَا

8. Wajiyaalna maalintaas way Nicmaysnaan (Waa mu'miniinta).

وُجُوهُ يُومَيِدِنَاعِمَةُ ۞ لِسَعْبَارَاضِيَةٌ۞

9. Waxayna ka raalli noqotay camal-keedii.

فيجَنَّةِ عَالِيَةِ اللَّ

10. Janno sarana way gali.

لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً شَ

11. Kumana maqasho Jannada hadal macna darro.

فهَاعَنُّ حَارِيَةً ١

12. Waxaana ah dhexdeeda il socota.

فِيهَا شُرُرٌ مُّرَفُوعَةٌ ۞

14. Iyo koobab la hor dhigay (ehlu Jannaha).

وَأَكُواَبُّ مَّوْضُوعَةٌ ١

15. Iyo Barkimooyin la safay.

13. iyo Sariiro la koryeelay.

وَغَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ١

16. Iyo gogol la fidiyay.

وَزَرَايِنُ مَبْنُونَةُ ١

Qiyaamada iyo sida Dadku u Qaybsami laba waddana u kala qaadi, iyo Jannada iyo wanaaggeeda, iyo Naarta iyo xumaanteeda, wax badanbuu Quraanku ka hadlay, waxaase loo baahanyahay uun in loo darbado, wanaaggana la falo,xumaantana laga tago.

Rasuulkii Eebana wuxuu yidhi: Naxariis iyo nabadgalyana korkiisa Eeba ha yeelee: «war ma jiraa Ruux u tafa xaydan jannada, jannadu khatar ma lehee, Eebaha kacbadaan ku dhaartaye waa Nuur ifi, odgoon gilgilan, sar la qurxiyay, wabi socda, midho bisil, haweeney wanaagsan oo quruxsan, labbis badan, iyo nagaadi waligeed ah oo daar Nabad-Gashay, iyo faakihad iyo khudaar iyo farax iyo nicmo, meel sare oo quruxsan» markaasay dheheen: haa Rasuulki Eebow annagaa u tafaxaydan, markaasuu yidhi: «Dhaha: Hadduu Eebe Doono» markaasay qoomkii dheheen hadduu Eebe doono. Waxaa wariyay Ibnu Maajah. Al-Ghaashiyah (1-16).

- 17. Miyayna fiirinaynin sida Geela loo abuuray.
- 18. Iyo sida Samada loo koryeelay.
- 19. Iyo sida Buuraha loo taagay,
- 20. Iyo sida dhulka loo fidiyay.
- 21. Ee Waani dadka waxaad tahay waaniyee (Nabiyow).
- 22. Mana tihid mid xoog ku leh (qa-sab).
- 23. Hase yeeshee Ruuxii xaqa ka jeedsada oo Gaalooba (ku soo celi xaqa).
- 24. Eebana wuu caddibi Caddibaadda u wayn.
- 25. Xagganagayna u soo noqon (khalqigu).
- 26. Annagaana xisaabin.

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ

وَإِلَى ٱلسَّمَآءِكَيْفَ رُفِعَتْ ۞

وَإِلَى ٱلِجُبَالِ كَيْفَ نُصِبَتُ ﴿ ثَالِيَ

وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿

فَذَكِرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِرٌ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِرٌ ١

لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿

إِلَّا مَن تَوَلَّى وَكَفَرَ ١

فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَكْبَرُ ١

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۞

مُمَّ إِنَّ عَلَيْمَ السِّمَ اللَّهُم اللَّهُم

Waa in la fiiriyaa khalqiga Eebe laguna waana qaataa, Sida Cirka, Dhulka, Buuraha, Geela iyo Makhluuqaadka kalaba, Diinta Islaamkuna ma'aha qasab iyo dirqi ee waa uun waano, hase yeeshee Ruuxii xadgudba oo fasahaad la socda waa la qaban, isagooy u dambayso tii Aakhirana, Hadalla wuxuu ku dhanyahay in Eeba loo noqon uuna xisaabin.

Waxaa laga wariyay Abuu UMAAME inuu maray Khaalid Bini Yaziid Binu Macaawiye, markaasuu waydiiyay Kalimadii ugu jilicsanayd ees ka maqlay Rasuulkii-Rasuuli Eebe Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee, wuxuuna yidhi: waxaan Rasuulkii Eebe Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa ha yeelee: Maqlay isagoo leh: «Dhammaantiin Jannadaad Galaysaan Ruux Eeba Ka Carara Mooyeen Sida Neef Geela Ehelkiisa Uga Cararo». waxaa wariya-y Imaamu Axmad. Al-Ghaashiyah (17-26).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Eebe wuxuu ku dhaartay Waabariga.

وَٱلْفَجِرِ ٢

2.	Iyo	Habeennada	Tobanka	ah (Ar-
raf	ò).			

- 3. Iyo Tirada siman iyo tan is dheer.
- 4. Iyo Habeenku markuu tagayo.
- 5. Miyayna arrintaasu ahayn wax loogu dhaarto Qof caqli leh.
- 6. Ma ku soo Gaadhay sida Eebahaa ku falay Caad.
- 7. Ee ahaa Irama xooggana lahaa.
- 8. Wax la mid ahna aan lugu abuurin dhulka.
- 9. Iyo Thamuud-kii ahaa dhagaxa kuwa ku jarjara Waadiga.
- 10. Iyo Fircoonkii dhakawyada lahaa.
- 11. kuwiina ahaa ku xadgudbay dhulka.
- 12. Kuna badiyay dhexdiisa fasaadka.
- 13. Markaasaana Eeba ku shubay Caddibaad daran.
- 14. Maxaayeelay Eebe waa u darbanyahay (abaalmarinta).

وَلِيَالٍ عَشْرِ ١

وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ ٢

وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ۞

هَلُ فِي ذَالِكَ قَسَمٌ لِّذِي جِعْرٍ ٥

ٱلَمْ تَرَكَيْفَ فَعَلَرَبُّكَ بِعَادٍ ﴿

إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ۞

ٱلَّتِي لَمْ يُخْلَقُ مِثْلُهَا فِي ٱلْبِلَادِ ۞

وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ ١

وَفِرْعَوْنَ ذِي ٱلْأَوْنَادِ ١

ٱلَّذِينَ طَغُوا فِ ٱلْبِكَدِ ١

فَأَكْثِرُواْ فِيهَا ٱلْفَسَادَ ١

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿

إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ الْ

Eebe wuxuu abaal-mariyay halaagayna kuwii Xaq-diidayaasha ahaa Nabiyadana beeniyay, isna biday xoog iyo tabar, Ruux kastoo is kibriyana oo xumaan iyo fasaad dhulka ku sameeyana wuxuu la kulmi waxay la kulmeen, wuxuuna ka cabbi weelkay ka cabbeen, taasina waa Sunnada Eebe wax baddalina ma jiro. Al-Fajr (1-14).

15. Marka Eebe Dadka imtixaano xoolana ugu nicmeeyo wuxuu dhihi (kan xun) waa la i sharrifay (isagoo faani).

16. Haddiise Eebe imtixaano oo Xoolaha ku yareeyo wuxuu dhihi Eebaa i dulleeyay.

فَأَمَّا ٱلْإِنسَنُ إِذَامَا ٱبْنَلَنَهُ رَبُّهُۥفَأَ كُرَمَهُۥوَنَعَمَهُۥفَيَقُولُ رَفِّتَ أَكْرَمَنِ ﴿

> ۅؘٲڡؘۜٵٙٳۮ۬ٵڡٲڹٮؙڶٮؙۿؙڡؘڡٞۮۯۘۘۼڵؿ؋ڔۣڒ۫ڡؘؙۿۥڡؘؽڡؙۛۅڷ ڔؚٞؿٵٙۿٮؙڹڕ۩ۣ

- 17. Saas ma aha ee waxaydaan dhaqaalaynayn Agoonka.
- 18. Mana fartaan in masaakiinta wax la siiyo.
- 19. Waxaadna aad u cuntaan dhaxal xaq darro.
- 20. Xoolahana waxaad u jeceshihiin si daran.
- 21. Saas ma aha ee marka dhulka la burburiyo.
- 22. Eebe iyo Malaguna la yimaaddo amarkiisa Malaa'igtoo safan.
- 23. Naarta Jahannamana Maalintaas la keeno, Dadku waxay xusuusan waxay faleen, Maxayse xusuusi tari.
- 24. Waxay dhihi shallaytee maan wanaag hormarsado.
- 25. Maalintaas sida Eebe wax ruux u Cadaabi ma jiro.
- 26. Wax sida Eebe wax u xidhina ma jiro.
- 27. Naftase xaqa rumaysay ee Xasillooneey.
- 28. U noqo Eebahaa adoo raalli ah lagana raalli noqday.
- 29. dhexgalna Addoomadayda (wanaagsan).
- 30. Galna Jannadayda.

كَلَّ بَل لَا تُكُومُونَ ٱلْيَسِمَ ١ وَ لَا يَحْتَضُونَ مِن عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿ اللَّهِ مَا لَمِسْكِينِ ﴿ اللَّهِ مِنْ اللَّهِ وَتَأْكُدُ كَ اللَّهُ آكَ أَكُلُّ لَكًا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ وَتُحْدُونِ ٱلْمَالَ حُبَّاجِمًّا ١ كَلَّا إِذَا ذُكِّتُ ٱلْأَرْضُ دَّكَّا دَّكَا لَا كَالَّ وَحَاءَ رَثُكُ وَٱلْمَلُكُ صَفًّا صَفًّا الثَّا نِهِ بِجَهَنَّهُ وَمُهِذِيِّنَدُكُّو ٱلْانسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذَّكِّرَى ١ نُعُذَّبُ عَذَانَهُ وَأَحَدُّ ١ وَلَانُونِقُ وَثَاقَهُۥ أَحَدُ ١ يَكَأَيُّنُهُا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُظْمَسِنَّةُ اللَّهُ

Xoola badnida iyo Saboolnimaduba waa imtixaan Eebe, mana aha Jacayl Eebe iyo nebcaansho midna, Saas daraaddeed waa in wax bixinta lays faro, lana dhaqaaleeyo Agoonta iyo Masaakiinta, Booli cuniddana la-yska jiro.

Nabiguna wuxuu yidhi «Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Guriga ugu khayrbadan Muslimiinta wa Guriga Agoon loogu sama falo, Guriga ugu sharbadan muslimiintana waa Guri Agoon lagu xumeeyo». Waxaa laga wariyay Cabdullaahi Ibnu Mubaarak.

Saa daraadeed waa in wanaag la hor marsadaa si raalli aha-anshaha Eebe iyo Jannadiisa loo helo'iyo Naf xasilloon, illen Qiyaame iyo xisaabbaa dambaysee. Al-Fajr (15-30).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaaran Magaalada «Makaad ee Sharrifan».
- 2. Ood Nabiyow daggantahay dhex-deeda.
- 3. Iyo Nabi Aadam iyo carruurtiisa «Dadka»
- 4. Ee Eebe Dadka wuu Abuuray iyagoo dhib iyo shaqo (Adduunka kala kulmi).
- 5. Ma waxayse u maleeyeen inaan cidna awood ku lahayn (dadku).
- 6. Dadka (Gaalada) waxay odhan waxaan bixiyey xoolo badan (si xaqa loo horjoogsado).
- 7. Ma wuxuu u maleeyay (xaq dii-duhu) inaan cidna arkaynin.
- 8. Miyaannaan u yeelin Laba indhood.
- 9. Iyo Carrab iyo Laba bishimood.
- 10. Oo miyaannaan u caddaynin Labada Jid (khayrka iyo sharka).

بِنْ إِلَيْ مُزِالِرِجِيَةِ

لَا أَقْسِمُ بِهَاذَا ٱلْبَلَدِ ۞ وَأَنتَ حَلَّى مَاذَا ٱلْبَلَدِ ۞

وَوَالِدِوَمَاوَلَدَ ٢

لَقَدْ خَلَقْنَاٱلْإِنسَنَ فِي كَبَدٍ ١

أَيَغْسَبُ أَن لَّن يَقْدِ رَعَلَيْهِ أَحَدُّ ۞

يَقُولُ أَهْلَكُتُ مَا لَا لُبُدًا ١

أَيَعْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥ أَحَدُ ١

ٱلْوَنْجِعَلِ لَّهُ مُعَيِّنَيْنِ ﴿ إِنَّ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا

وَلِسَانًا وَشَفَئَينِ ﴿

وَهَدَيْنَهُ ٱلنَّحَدَثِنِ ١

Magaalada Maka yuu Eebe ku dhaartay, maxaayeelay waa Magaalo barakaysan'Quraankana lagu soo dajiyay, Nabigana laga bixiyay, Kacbaduna ku taallo, Saas darteed waa in la wayneeyo, Addunkuna waa halgan iyo dhib, waase in xaqa la raacaa loona adkaystaa'bixinta xooluhuna waa inay ahaataa dar Eebe, maxaayeelay? Eebe wuxuu inagu galladaystay nicmooyin badan, sida: Indhaha, Caqliga, Afka, Carrabka, iyo bishimaha, si aad wanaag ugu hadashid, waddadana Eebe waa ina tusiyay, si aan Jidka wanaagga u qaadno kan xunna uga leexanno.

Nabiguna wuxuu yidhi Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee: «Baladkan Ebe Wuu Xaaraam Yeelay Maalintuu Abuuray Samaawaadka iyo Dhulka, Waana Xaaraam Sida Eebe U Xarrimay Ilaa Qiyaamada, Geedkiisa Lama Rujiyo, waxaase la Iibanneeyay Saacad Maalin ka mid ah, Iyaduna waxay ku noqotay Xaaraamnimadeedii Shalay oo kale, ha Gaadhsiiyo Midka jooga kan Maqan». Waxaa wariyay Muslim iyo bukhaari iyo Kutubta Sunnada ee kale. Al-Balad (1-10).

11. Ee Dadku muu jiidho Jiirta.

فَلا أَقَنْحَمَ ٱلْعَقَبَةَ ١

12. Ma taqaannaa Jiirta.

وَمَآ أَذُرَىٰكَ مَا ٱلْعَقَبَةُ اللَّهُ

13. Waa qoor la xoreeyo.

فَكُرَقَيَةِ ﴿ ثَنَّا

14. Ivo cunno la siivo maalin gaajo.

أَوْ إِطْعَادُ فِي يَوْمِرِذِي مَسْغَبَةِ ۞

15. Agoon kuu dhaw.

يَنِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ١

16. Ama Miskiin Dhulka ku dhagay (dhibaato darteed).

أَوْمِسْكِينَا ذَامَتُرَبَةٍ ۞

أُوْلَيْكَ أَضِعَتُ أَلِيْمَنَةِ ١

17. Markaas la noqdo kuwa Rumeeyay xaqa, isuna dardaarma Samirka, isuna dardaarma naxariista.

ثُعُكَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَوَاصَوْاُ بِٱلصَّهْرِ وَتَوَاصَوْا بِٱلْمَرْحَمَةِ ۞

18. Kuwaasina waa kuwa Midigta mari.

وَٱلَّذِنَ كَفَرُواْ بِثَايِنِنَا هُمُ أَصْحَبُ ٱلْمُشْتَمَةِ اللَّهِ

19. Kuwaka Gaaloobayse Aayaad-kannaga waa kuwa jidka xun mari.

عَلَيْهِمْ نَارُمُوْصَدَةً ١

20. Waxaana lagu dabooli Naar.

Qiimaha noloshu waa in Ruuxu halgamo xaqana raaco, dhibka halgankaasna u adkaysto, Dadka goommoonna wax ku taro, Gaar ahaan Agoonta iyo Masaakiinta, si markaas Ruuxu ugu mid noqdo kuwa sama falay ee samirka iyo naxariista is fara, Jidka wanaagsanna qaada xumaanna ka taga. Rasuulkuna wuxuu yidhi «Naxariis iyo nabadgalyo Eebe korkiisa ha yeelee: «Ruuxaan U Naxarriisanin Kaannaga yar Oqoonsanninna xaqa ka wayn, naga mid ma aha». Waxaa wariyay Abuu Daawuud. Al-Balad (11-20).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Eebe wuxuu ku dhaartay Qorraxda iyo Barqinkeeda.

وَٱلشَّمْسِوَضُعَنْهَا ١

2. Iyo Dayuxu markuu Qorraxda raa-co.

وَٱلۡقَمَرِ إِذَائَلَنَّهَاۗ ﴿

3. Iyo Maalintu markay ifiso.

4. Iyo Habeenku markuu daboolo (madoobaado).

5. Iyo Samada iyo say u dhisantahay.

6. Iyo Dhulka iyo suu u fidsanyahay.

7. Iyo Nafta iyo sida Eebe u ekeeyay.

8. Una tusiyay Jidka xun iyo ka Eebe kayaabiddaba.

9. Ee waxaa liibaanay Ruxii Naftiisa Daahiriya.

10. Waxaana khasaaray Ruuxii Naftiisa xumaan dhex galiya.

11. Thamuud waxay beeniyeen (xaqii) kibir dartiiis.

12. Marku tagay koodii xumaa (si uu hasha u dilo).

13. Oo Rasuulkii Eebana ku yidhi, iska daaya Hasha Eebe iyo Cabbideeda.

14. Wayna beeniyeen Rasuulkii Hashiina way Dileen markaasaa Eebe si daran u caddibay Dambigooda dartiis.

15. Isagoon Eebe ka yaabaynin cidhib (iyo wax yeello).

وَالنَّهَارِ إِذَاجَلَّهُانَ

وَٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشُنْهَا ١

وَٱلسَّمَآءِ وَمَابَنَلُهَا ٥

وَٱلْأَرْضِ وَمَاطِحَتُهَا ١

وَنَفْس وَمَاسَوَّ بِهَا ﴿

فَأَلْمَهُ هَا فَجُورُهَا وَتَقُولُهَا الله

قَدْأَفْلَحَ مَن زَّكَّنْهَا ١

وَقَدْخَابَ مَن دَسَّنْهَا ١

كَذَّبَتُثُمُودُ بِطَغُونِهَا ١

إِذِٱنْبَعَثَأَشَٰقَىٰهَا۞

فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ ٱللَّهِ نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقَيْهَا ١

فَكَذَّبُوهُ فَعَ قَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَنْهِمْ رَبُّهُم دِذَنْهِمْ فَسَوَّنِهَا (إِنَّ)

وَلَا يَخَافُ عُقْبَنَهَا إِنَّ

Eebe wuxuu ku dhaartay Todobo Arrimood oo Suuraddan ka mid ah, in Ruuxii xaqa ku toosnaada uu liibaani, kii Jidka xun qaadana uu khasaari, isla waynida Dambiga, iyo xaq-diidnimaduna sabab u noqoto Halaag iyo ciqaab.

Rasuulkuna wuxuu yidhi «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee»: «Ruux kasto oo la dhalo waxaa lagu dhalaa Fidrada (Islaamka). waxaa kale oo uu dhihi jiray isagoo sujuudsan: «Eebow sii Naftayda Cabsideeda, Daahirna yeel'adaa u khayr badan ku wax Daahiriyee, Adigaa wali u Ah Sayidkeedana ah». Waxaa wariyay Imaam Axmed. Ash-Shams (1-15).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Habeenku markuu wax qariyo.
- 2. Iyo markay Maalintu Muuqato (ifto).
- 3. Iyo Abuuridda Dadka Lab iyo dhaddigba.
- 4. In Camalkiinnu (dadow) kala duwanyahay.
- 5. Ruuxiise bixiya (xuquuqda) Eebana ka dhawrsada.
- 6. Rumeeyana tii wanaaga badnayd (ciwal).
- 7. Waxaannu u fududaynaa wanaagga (iyo Jidka fiican).
- 8. Ruuxiise ku bakhayla Xoolaha isna deeqtoonaysiiya «iskibriya».
- 9. Beeniyana Tii wanaaga badnayd (ciwal).
- 10. Waxaan u fududaynaa Jidka xun.
- 11. Xoolihiisuna wax uma taraan markuu halaagsamo.
- 12. Annagaa wax hanuuninna.
- 13. Aakhariyo Addunbana Annagaa iska leh.
- 14. Waxaana idiinka digaynaa Naar kulayl daran.
- 15. Oosan galaynin Ruux xun moo-yeen.
- 16. Oo xaqa beeniyay jeedsadayna.
- 17. Waxaana ka fogaada (galidda naarta) Ruuxii Eeba ka dhawrsada.

ٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ۞

وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ١

وَمَاخَلُقَ ٱلذُّكُرُوا ٱلْأُنثَىٰ ٢

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشُقَّىٰ ﴿

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَأَنَّقَىٰ ٥

وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿

فَسَنُيسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ١

وَكَذَّبَ بِٱلْحُسُنَىٰ ٢

فَسَنُيسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ١

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَا لُهُ رَإِذَا تَرَدَّىٰ ١

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ اللَّهُ

وَإِنَّ لَنَا لَلْأَخِرَةَ وَٱلْأُولَى ١

فَأَنْدَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ١

لَا يَصْلَنْهَا إِلَّا ٱلْأَشْقَى ١

ٱلَّذِي كَذَّبَوَتَوَلَّى ۞

وَسَيُجَنَّبُهُا ٱلْأَنْقَى ١

18. Ee bixiya Xoolihiisa si uu u daahirnoqdo.

19. Ruux wax ugu nicmeeyayna oo abaalmarinna ma uusanjirin.

20. Ee Wuxuu u bixin dar Eebaha sarreeya.

21. Wuuna raalli noqondoonaa Ruuxaasi.

dayn camalkiisa». Waxaa wariyay Muslim. Al-Layl (1-21).

ٱلَّذِي يُؤْتِي مَالَهُۥ يَتَزَّكَّى ﴿

وَمَا لِأُحَدِ عِندُهُ مِن نِعْمَةٍ تَجْزَى ﴿ إِنَّ اللَّهُ

إِلَّا ٱبْنِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ ١

وَلَسُوْفَ يَرْضَىٰ ۞

Eebe wuxuu ku dhaartay in camalka Dadku kala duwanyahay, Ruuxii toosana Jidka wanaagsan loo fududayn, kii beeniya oo qalloocdana Jid xun uu qaadi, Aakhariyo Addunna Eebaa iska leh, ee waa in laga digtoonaado xumaanta, wanaagga iyo dar Eebe wax u bixintana lugu dadaalo. Jaabir Bini Cabdiillaahi waxaa Laga wariyay inuu Yidhi: Rasuulkii Eebow ma waxaan u Camal-Falaynaa Amar la Dhammeeyay mise Amar Aannu Cosboonayn? Markaasuu Yidhi: «Amar la Dhammeeyay» markaasuu yidhi Suraaqo: Camalku maxaa weeye marka? Rasuulkii Eebe Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe kha yeelee» markaas wuxuu yidhi: «Ruuxii Camal-Faliba waxaa loo Fudu-

Suurat Ad-Duxaa والضَّاجِمُ الصَّابِحُولَةُ الصَابِحُولِةُ الصَابِحُولِةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولِةُ الصَابِحُولِةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولِي الصَابِحُولِةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِحُولَةُ الصَابِ

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Barqinka.
- 2. Iyo Habeenku markuu xasilo (Madoobaado).
- 3. Inaan Eebe kaa tagin Nabiyow kuuna cadhoonin.
- 4. Aakharana kaaga khayr badan Adduunka.
- 5. Eebaana ku siindoona (wanaag) waadna raalli noqon.
- 6. Miyuusan ku helin Eebahaa Adigoo Agoon ah oosan ku dhawaynin.
- 7. Miyuunase ku helin Adigoo baadi ah oosan ku hanuuninin.

وَٱلضُّحَىٰ ۞

مَاوَدَّ عَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَىٰ ٢

وَلَلْأَخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ ٱلْأُولَى ١

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۞

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَكَاوَىٰ ١

وَوَجَدُكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ١

8. Miyuunase ku helin Adigoo caydhi ah oosna ku hodminin (kuu waxyoonin).

وَوَجَدَكَ عَآبِلًا فَأَغْنَى ۞

9. Ee Agoonta ha xoogin (hana dhibin).

فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَانَقَهُرُ ١

10. Ka wax su'aalina ha canaanan.

وَأَمَّاٱلسَّآبِلَ فَلَانَنَّهُرُ ١

11. Nicmada Eebahaana ka sheekee (ku mahadi).

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ١

Suuraddani waa Suurad wayn, sida suuradaha Quraanka ee kalaba, waxayna ku soo dagtay mar Nabigu (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee) Xanuunsaday Gaaladuna dheheen Maxammad shaydaankiisii wuu ka tagay iyagoo ula jeeda Malaku-Jibriil oo waxyiga dib ula yar dhacay, Eebana wuxuu Suuradda ku sheegay nicmooyin uu Nabiga siiyay, iyo Agoonka inaan la dhibin,kuwa dhibaataysanna ee wax warsanna aan la canaanan, Nicmada Eebana lagu mahadiyo.

Rasuulkuna wuxu yidhi Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee: «Hodontinnimadu ma aha xoolo Badni, Laakin Hodontinnimadu waa Hodonnimada Nafta». Waxaa wariyay Bukhaari iyo Muslim.

Ad-Duxaa (1-11).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista

بِسْدِ اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ الرَّحْمَ الرَّالِي اللَّهِ اللَّهِ

- 1. Miyaannaan kuu waasicinin Laabta (kuu nuurinin).
- 2. Oonnaan kaa dajinin culayskii.
- 3. dhabarka kaa cusleeyay.
- 4. Miyaannaan kor yeelin magacaaga (xusiddaada).
- 5. Cidhiidhina waxaa ku dhaw fudayd (faraj).
- 6. Cidhiidhina waxaa ku dhaw fu-dayd.
- 7. Ee markaad Salaadda dhammayso isku dhib (Samo fal).

أَلْوَنَشْرَحُ لَكَ صَدُّرُكَ ۞ وَوَضَعْنَاعَنكَ وِزْدَكَ ۞ اَلَّذِى ٓ أَنْفَضَ ظَهْرَكَ ۞ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرُكُ ۞

> فَإِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِيْسُرُانَ إِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِيْسُرًانَ

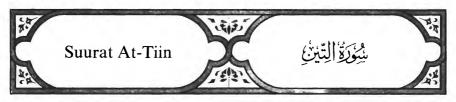
فَإِذَا فَرَغْتَ فَٱنصَبْ

8. Eebana (Khayr) ka rajee.

وَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَأَرْغَب اللَّهُ

Eebe wuxuu Nabiga (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee) ku mannaystay wanaag badan, sida Laabta oo loo Nuuray, Culayska oo laga dajiyay, iyo Magaciisa oo la kor yeelay, wuxuuna Eebe sheegay in cidhiidhi kasta faraj ku dhawyahay, wuxuuna faray in ducada iyo khayrkana lagu dadaalo, Eebana wanaag laga rajeeyo.

Qataada waxaa laga wariyay in loo sheegay in Rasuulkii Eebe, «Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa ha yeelee» Asaxaabtiisii ugu bishaareeyay Aayaddan yidhina: «Hal cidhiidhi kama adkaado laba fudayd». Waxaa wariyay Ibnu Jariir. Ash-Sharx (1-8).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Tiinka iyo Zeytuunka.
- 2. Iyo Dhuuri Siina.
- 3. Iyo Magaaladan Aaminka ah (Maka).
- 4. Ee waxaana ku abuurray Dadka Muuqaal toosan.
- 5. Kaddibna waxaan u celinaynaa hoos (gabow dartiis).
- 6. Hase yeeshee kuwa rumeeyey xaqa camalwanaagsanna falay, waxay mudan Ajri aan go'aynin.
- 7. Ee Maxaa Gaalada u sababay beeninta Oiyaamada intaas ka dib.
- 8. Miyuusan Eebe ahayn kan ugu xukun wanaagsan. (Eebaa xukun wanagsan).

وأللكه الرشخفز الرجيك

الْإِلَالَذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ الصَّلِحِينِ فَلَفُهُ أَجْ

فَمَا يُكَذِّ بُكَ بَعْدُ بِٱلدِّينِ ﴿

أَلِسَ اللَّهُ بِأَحْكُم ٱلْحَكَمِينَ ١

Suuraddani waxay ka Warrami sida Eebe u Abuuray Dadka, una Wanaajiyey Abuurkiisa, hadana ugu Celin Gabow iyo Tabar yari Ciddii Cimrida, Eebana wuxuu ku Abaal marin kuwa Wanaagga Falay Wanaag iyo Ajiraan Dhamaanayn, Eebana waa kan Xukunkiisu Caadilka iyo Xaqa yahay uguna Fiicanyahay.

Abuu Hureere waxaa laga wariyey: Hadduu mid idinka mid ah Akhriyo Suuraddan iyo Dhamaadkeeda ha viraahdo:

waxaan ka mid ahay kuwa Marag Furi. At-Tiin (1-8).

- 1. Wax ku akhri Nabiyow Magaca Eebe ee abuuray (khalqiga).
- 2. Dadkana ka abuuray Calaq*.
- 3. Akhri Eebena waa kan Sharafta lehe.
- 4. Ee Dadka baray sida Qalinka wax loogu qoro.
- 5. Dadkana baray waxayna aqoonin.
- 6. Saas ma aha ee Dadku (Gaaladu) waa gudbeen.
- 7. Markuu isku ogaaday Hodontinnimo.
- 8. Eebahaa xaggiisaase loo noqon.
- 9. Ka warrama midka ka reebaya.
- 10. Addoon (Eebe) oo tukan Salaadda.
- 11. Bal ka warrama hadduu ka laga reebi hanuunsanyahay (waa Nabiga).
- 12. Ama uu fari Eeba ka yaabid.
- 13. Balse ka warrama hadduu midka wax ka reebi uu beeniyay (xaqa) kana jeedsaday (waa AbuuJahal iyo wixii la mid ahe).
- 14. Miyuusan ogayn in Eebe arko.
- 15. Saas ma aha ee hadduusan joogin waxaannu qaban Foodda.
- 16. Food beenaleey ah gafna badan.

ٱقْرَأْ بِٱسْمِرَيِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ ۞

خَلَقَ ٱلْإِنسَنَ مِنْ عَلَقٍ ۞ ٱقَ أَوْرَبُكَ ٱلْأَكْرَءُ ۞

> رود. ٱلَّذِيعَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ (أَنَّ

عَلَّمَٱلْإِنسَانَ مَالَوْيَعْلَمْ ۞

أَن رَّءَ اهُ أَسْتَغْنَىٰ ﴿

كَلَّاإِنَّ ٱلْإِنسَانَ لَطَعَهُ ١٠

إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجْعَيَّ ﴿

أَرَءَ يْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ١

عَبْدًا إِذَاصَلَىٰ ۞

أَرَءَ يْتَ إِن كَانَ عَلَى لَمْ كُذَى ﴿ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ

أَوْأُمَرَ بِٱلنَّقَوْكَ ١

أَرْءَ يْتَ إِن كُذَّبَ وَتُولِّقَ

ٱلْوَيْعَلَمِ إِنَّنَاللَّهَ يَرَىٰ ۞ كَلَّالَهِن لَّمْ بَنتَهِ لَنَسْفَعُا بِٱلنَّاصِيَةِ ۞

نَاصِيَةِكُذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ١

- 17. Ha u yeedho gargaarihiisa.
- 18. Waxaannu u yeedhi Malaa'ig darane.
- 19. Saas ma aha ee warkiisa ha maqlin Sujuudna una dhawow (Eebe).

Suuraddani waa Suuraddii Quraanka u soo hor dagtay, waxayna ka billaabatay faridda wax barashada iyo Qalinka, taasoo ku tusin sida Diinta Islaamku ugu horrayso wax barashada iyo la dagaallanka Jahliga, waxaa kalooy ku tusin xumaanta isla waynida iyo Dadka oo xaqa laga reebo, iyo inaan la maqlin xumaanle warkiis ee Eebe lagu xidhnaado illeen isagaa xoog iyo awoodba leh.

Abuu-Hurayra waxa laga wariyay in Rasuulkii Eebe «Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee» yidhi: «Addoonku wuxuu Eebihiis ugu dhawyahay markuu sujuudsanyahay ee badiya Ducada. Waxaa wariyay Muslim. Al-Calaq (1-19).

* Wax yar oo ku dhaga darbiga riximka (dib u eegaha).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista:

- 1. Annagaa soo dajinnay Quraanka Habeenka LaylatulQadarka ah (sharafta leh).
- 2. Ma taqaanna LaylatulQadarka.
- 3. Waa Habeen ka khayr badan Kun Bilood (oo kale).
- 4. Waxaana soo daga Malaa'igta (kale) iyo Malaku Jibriil habeenkaas idanka Eebe dartiis iyo amarkiisa.
- 5. Waana Habeen nabadgalyo inta waagu ka baryi.

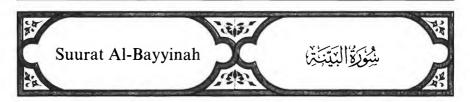

إِنَّا أَنزَلْنَهُ فِي لَيْلَةِ ٱلْقَدْدِ ١

وَمَا أَذْرَكَ مَا لَيَالَةُ ٱلْقَدْرِ ﴾ لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِخَيْرٌ مِنْ ٱلْفِ شَهْرِ ﴿

نَهَزَّلُ ٱلْمَلَيَهِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَالِإِذْنِدَتِهِم مِّنكُلِ ٱمْرِك سَلَوُه، حَتَّى مُطْلِعِ ٱلْفَجْرِثِ

Wuxuu Eebe innoogu sheegay Suuraddan inuu Quraanka sharafta leh soo dajiyay Habeenkaa wanaagsan ee ka khayr badan kun bilood, waxaana la sheegay in Habeenkaasi ku jiro Bisha barakaysan ee Soon. Saas daraadded mar hadduu yahay Habeen Sharaf leh Malaa'igtuna soo dagi Habeen nabadgalyana yahay, waa in lagu dadaalaa sidii loo helilahaa wanaaggana la badiyo'xumaantana la yareeyo. Abuhurayra waxaa laga wariyay in Rasuulkii Eebe «Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee» inuu yidhi: «Ruuxii Istaaga Laylatu-Qadarka «Salaad» Rumayn iyo ajri doonid darteed waa loo Dhaafaa wixii hormary oo dambigiisa ah» Waxaa wariyay Bukhaari iyo Muslim. Al-Qadr (1-5).

- 1. Ma aha Kuwii Gaaloobay ee ahaa ehlu kitaabka (Yahuud iyo Nasaara) iyo Gaaladii kuwo ka taga (xumaanta) intuu uga yimaaddo wax cad (xuja ah).
- 2. Oo ah Rasuul Eebe oo akhriyi Kutub daahir ah.
- 3. Oo xukun fiicani ku yaal.
- 4. Mana kala tagin Gaalada ehlu Kitaabka ah intuu uga yimaaddo xaq cad (xasad dartiis).
- 5. Dadkana waxaan Eebe caabudiddiisa ahayn lama farin iyagoo u kali yeeli Eebe Diinta,toosanna,Salaaddana oogi Zakadana bixin, Saasina waa diinta toosan.
- 6. Kuwa Gaaloobay oo ehlu Kitaabka ah iyo Gaaladii waxay gali Naarta Jahannama ayna ku waari dhexdeeda, kuwaasina waa kuwa ugu sharbadan khalqiga.
- 7. Kuwa rumeeyayse xaqa Camalfiicanna falay kuwaasi waa kuwa ugu khayr badan khalqiga.
- 8. Abaalkooda ay Eebe agtiisa ku leeyihiin waa Jannooyin Nagaadi, dhexdeedana ay dureeri Wabiyaal ay kuna waari dhexdeeda waligood, Eebaa ka raalli noqday iyana way ka raali

بِسْ إِللَّهِ ٱلرَّحْمَرُ ٱلرَّحِيمِ

لَدْيَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْمِنَ أَهْلِ ٱلْكِنْكِ وَٱلْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَقَّ تَأْنِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ۞

رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَنْلُوا صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿

فِيهَاكُنْبُّ فَيِّمَةٌ ۞ وَمَانَفَرَقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا ٱلۡكِننَبَ إِلَّامِنُ بَعْدِ مَاجَآءَ نَهُمُ ٱلۡيِّنَةُ ۞

وَمَآ أُمِرُوٓ أَإِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ كُغِلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَآ ءَ وَيُقِيمُواْ اَلصَّلُوٰةَ وَيُؤْتُواْ الزَّكُوةَ وَذَالِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ (إِنَّ

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِنْبِ وَالْمُشْرِكِينَ فِ نَارِجَهَنَّمَ خَلِدِينَ فِيهَأَ أُوْلَيِّكَ هُمْ شُرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿

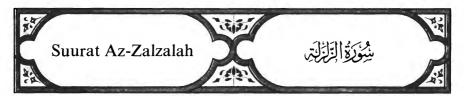
إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعِمِلُوا ٱلصَّدِلِحَتِ أُولَتِكَ هُرْخَيْرُ ٱلْبَرِيَةِ ﴿

جَزَآ وَّهُمْ عِندَرَتِهِمْ جَنَّتُ عَدْنِ تَعْرِي مِن تَعْلِهَا ٱلْأَنْهُرُ خَلِدِينَ فِيهَآ أَبَداً ثَيْضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ noqdeen, arrintaasna waxay u sugnaatay Ruuxii Eeba ka yaaba.

ذَالِكَ لِمَنْخَشِيَرَبُّهُۥ۞

Suuraddu waxay Sheegi Xumaanta gaalada iyo inay Nabiga, Quraanka iyo xaqaba diidi xasad, kibir iyo xaq diidnimo, hase-yeeshee Diintu iyo wanaaggeeduba waa cadyihiin sida Maalintoo kale, Dadkuna waa Laba,Mu'min khayr badan oo Janna gali, iyo Gaal shar badan iyo xumaan oo Naar gali (Eeba ha naga koriyee).

Nabiguna wuxuu yidhi « Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yelee » « Yahuudi waxay u kala Tagtay kow iyo Toddobaatan Qaybood, nasaarana waxay u kala Tageen laba iyo Toddobaatan qaybood, ummaddanna waxay u kala tagi saddex iyo Toddobaatan qaybood, Dhammaanna naartay gali mid mooyeene » Waxay dheheen: Waa tee Rasuulkii Eebow? Wuxuu Yidhi: « Waa tan ku socota saan Nahay ani iyo Asxaabtayda ». Al-Bayyinah (1-8).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariiss guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Marka DHulka la gilgilo.
- 2. Dhulkuna soo bixiyo culayskiisii (wixii ku aasnaa).
- 3. Dadkuna (Gaaladuna) dhahaan maxay leedahay.
- 4. Maalintaas waxay ka sheekayn warkeeda.
- 5. Maxaayeelay Eebaa u waxyooday.
- 6. Maalintaas Dadku way soo bixi iyagoo kala tagsan (xagga Diinta iyo Camalkaba) si ay u arkaaan camalkooda.
- 7. Ruuxiise wax yaroo khayra fala wuu arki.
- 8. Kiise wax yar oo shar ah fala wuu arki.

بِنْ الرَّحْيَرِ الرِّحِيَ

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَا لَمَا ۞ وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَفْعًا لَهَا ۞ وَقَالَ ٱلْإِنسَنُ مَا لَمَا ۞ يَوْمَهِ ذِنْحُدَثُ أَخْبَارَهَا ۞ بِأَذَرَبَكَ أَوْحَى لَهَا ۞ يَوْمَهِ ذِيصَدُرُ ٱلنّاسُ أَشْنَانًا يَوْمَهِ ذِيصَدُرُ ٱلنّاسُ أَشْنَانًا

فَكَن يَعْمَلُ مِثْقَكَ الدَّدَّةِ خَيْراً يَكُوهُ. ﴿ وَمَن يَعْمَلُ مِثْقَكَ الدَّزَةِ شَكَّا يَكُوهُ. ﴿ وَمَن يَعْمَلُ مِثْقَكَ الدَّزَةِ شَكَّا يَكُوهُ. ﴿ وَمَن يَعْمَلُ مِثْقَكَ الدَّزَةِ شَكَّا يَكُوهُ. ﴿ وَمَن يَعْمَلُ مِثْقَكَ الدَّزَةِ شَكَا يَكُوهُ. ﴿ وَمَن يَعْمَلُ مِثْقَلَكُ الدَّرَةِ مِنْ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ اللَّا اللَّهُ الللَّالِمُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ

Qiyaamadu waa xaq sugan si Ruux walba looga abaal mariyo Camalkiisa, khayr Ruuxii fala wuu la kulmi, xumaan yar Ruuxii sameeyana wuu arki, Ruux walbana suu ka Diin yeesho yaa lugu abaal marin. Abuu-Hurayra waxaa laga wariyay inuu yidhi: Rasuulkii Eebe «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee» yaa akhriyay Aayaddan: (Maalintaas waxay ka sheekayn warkeeda) Wuxuuna yidhi: «Ma ogtihiin warkeeda?) waxay dheheen Eebe iyo Rasuulkiisaa og, wuxuu yidhi: «Warkeedu waa inay ku marag kacdo Addoon kastaba wuxuu ku camal falay kor-keeda, iyadoo dhihi: wuxuu camal falay sidaa iyo sidaa, Maalin hebla iyo Maalin hebla,warkeedu wakaas». Waxaa wariyay Axmad iyo Tirmidi iyo Nasaai; Az-Zalzalah (1-8).

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Fardaha Jahaadka u orda iyagoo qaylyi.
- 2. iyo kuwa dabka Qoobkooda ku ifiya (guuraha).
- 3. Iyo kuwa Cadawga weerara Subaxdii.
- 4. Ee Boodhka kiciya.
- 5. Cadawgana dhexgala.
- 6. Ee Dadku Eebohood waa diideen.
- 7. Arrintaasna Dadku wuu ogyahay.
- 8. Dadkuna Xoola jacaylka waa ku daranyahay.
- 9. Miyuuna ogayn Marka Xabaalaha waxa ku jira la soo bixiyo.
- 10. Laabaha waxa ku qarsoonna la muujiyo.
- 11. In Eebohood Maalintaas ogyahay.

بِسْ إِللَّهِ الرَّحْمَرِ الرَّحِيهِ

وَٱلْعَلَدِيَتِ ضَبْحًا ١

فَأُلْمُورِ بَنتِ قَدْحًا ١

اللُّغِيرَاتِ صُبْحًا

فَأْثَرُ نَ بِهِ ۦ نَفَعًا ﴿ اللَّهُ

فُوسَطْنَ بِهِ عَجَمَعًا ١

إِنَّ ٱلْإِنسَكِنَ لِرَبِّهِ الْكَنُودُ إِنَّ

وَ إِنَّهُ مَكَىٰ ذَالِكَ لَشَهِيدٌ ﴿

وَإِنَّهُ لِحُبِّ ٱلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ١

﴿ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا أَبُعْثِرَ مَا فِي ٱلْقُبُورِ ١

وَحُصِّلَ مَافِي ٱلصُّدُودِ ١

إِنَّ دَبَّهُم بِهِم يَوْمَ إِذٍ لَّخَدِيرٌ ١

Jahaadka Gaaladu waa Arrin wayn oo waajib ah, kaasoo ah in loo darbado wax kasta oo qalab ah, qiimaha arrintaasna waxaa ku tusin in Eebe ku dhaartay.

waxaa kale oy Suuraddu ina tusin Madax adaygga Dadka iyo Xoola jacaylkiisa, marse haddii Qiyaame la iman, Qalbiga wixii ku qarsoonaana la muujin Eebana wax walba ogyahay, soo in loo darbado khayrkana la badiyo ma haboona. Al-Caadiyaat (1-11).

- Oaaricada (galbiga garaacda). 1.
- 2. Qaarica maxay tahay.
- 3. Mase tagaannaa Qaarico.
- 4. Waa Maalinta Dadku noqon sida Baalallay.
- 5. Buuruhuna ay noqon sida Suuf kala firdhay.
- 6. Ruuxiise miisaankiisa (fiican) cuslaado.
- 7. Wuxuu ku noolaan nolol raalli ah.
- 8. Ruuxiise fududaado Miiuu saankiisa (fiican).
- 9. Wuxuu u hoydaa (Naarta) Haawiya.
- 10. Ma tagaannaa Haawiya.
- 11. Waa Naar kulayl daran.

وأللكه ألرَّحْمَرُ الرَّحِبَ

ٱلْقَارِعَةُ ١

مَاٱلْقَارِعَةُ ١

وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْقَارِعَةُ ١

يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَيْثُوثِ ١

وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْن

فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَزِينُهُ, ﴿

فَهُوَ فِي عِيشَةِ رَّاضِيَةِ ﴿

وَأُمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ، ١

فَأُمُّهُ المُكاوِيَّةُ ١

وَمَآأَدُرُنكَ مَاهِيَهُ ١ نَازُ حَامِدَةُ اللهُ

Maalinta Qiyaame Magacya badan bay leedahay, waxayna ku tusin waynideeda siduu yidhi Sayid Cali Binu Abii Daalib: Magacyada badan waxay ku tusin waynida ka leh. waana Maalin Miisaan Caddaalad la taagi, Ruux walbana uu la kulmi wuxuu hormarsaday, oo ah abaal-marin Janno wanaagsan, ama Naar kulayl badan.

Rasuulkii Eebana wuxuu yidhi naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Naartiibaa u dacwootay Eebeheed iyadoo leh: Eebow qaarkaybaa qaar cunay, markaasuu u idmay Laba neefsasho, mid qabowga ah iyo mid kulaylka ah, waana Qabowga u daran eed heshaan xagaagii, iyo kulaylka u daran eed heshaan Jiilaalkii». waxaa wariyay Bukhaari iyo Muslim. Al-Qaaricah (1-11).

- 1. Waxaa idin shuqliyay Dadow wax badsasho (iyo isu faanid),
- 2. Intaad Xabaalaha ka tagtaan (dhimataan).
- 3. Saas ma aha ee waad ogaan-doontaan.
- 4. Haddana saas ma ehee waad ogaandoontaan (Faanka cidhibtiisa).
- 5. Haddaad dhab ahaan wax u ogtihiin (waad dayn lahaydeen xumaanta).
- 6. Dhab ahaan baad u arkaysaan (Naarta) Jaxiima,
- 7. Ka dibna waxaad u arkaysaan Naartaas si yaqiin ah.
- 8. Waxaana laydin warsan Maalintaas Nicmadii.

بِشْ فِي اللَّهِ الرَّحْوَرِ اللَّهِ الرَّحْوَرِ الرَّحِي

ٱلْهَاكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۞

حَتَّى زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ١

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ١

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ١

كُلَّا لَوْتَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ١

لَنَرُونَ ٱلْجَحِيدَ ١

ثُمَّ لَتَرَوُّنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ١

ثُمَّ لَتُسْتَلُنَّ يُوْمَبِ ذِعَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿

Faan iyo isla wayni wax qiima ah ma leh, waxaana lagala kulmaa cidhibxumo iyo khasaare, marse hadii la dhiman dhab-ahaanna wax loo arki doono, Nicmadii Addunyana lays waydiindoono waa in wanaag la hormarsadaa, Xoolo iyo Dad isugu faanna laga tagaa, Xooluhu maxay tari haddaan wanaag loo hormarsanin

Rasuulkii Eebana wuxuu yidhi «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee»: Maydka waxaa raaca saddex, laba way soonoqon midna wuu la jiraa: Waxaa raaci Ehelkiisa, maalkiisa iyo camalkiisa, waxaa soo noqon Ehelkiisii iyo maalkiisii, waxaana ku hadhi camalkiisii. Waxaa wariyay Bukhaari, Muslim iyo Tirmidi. At-Takaathur (1-8).

- 1. Eebe wuxuu ku dhaartay Waqtiga Casarka ah.
- 2. In Dadku khasaaro ku suganyahay.
- 3. Marka laga reebo kuwa rumeeyay xaqa ee Camal fiican fala, isuna dardaarma xaqa, isuna dardaarma Samirka.

وَٱلْعَصْرِ ۞

إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِيخُسْرِ ۞ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّلِحَنتِ وَتَوَاصَوْاْ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْاْ بِالصَّبْرِ۞

Suuraddani waa Suurad gaaban, haseyeeshee aad u wayn, waxayna caddaysay in Dadku khasaaray wixii ka soo hadhay kuwa xaqa rumeeyay camal wanaagsanna la yimid,wanaaggana is faray,Samirkana isu dardaarmay.

Dhabaraani wuxuu ka wariyay Cubaydullaahi Binu Xafse inuu yidhi: Laba ruux oo asxaabtii rasuulka ka mid ah waxay ahaayeen hadday kulmaan inaynan kala tagin isagoon midkood akhriyin suuraddan ilaa dhammadkeeda'markaasay isa salaami jireen.

Imaamu Shaaficina wuxuu Yidhi Eeba ha ka raalii noqdee: Dadku Hadday Suuraddan Fiiriyaan way u waasac noqon lahayd (ku fillaan lahayd). Al-Casr (1-3).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Halaag Wuxuu u Sugnaaday xanle wax ceebeeya oo Dhan,
- 2. Oo Xoolaha kulmiya (xaqana ku bixinin).
- 3. Ma wuxuu u malayn in xoolihiisu waarin.
- 4. Saas ma aha ee waxaa lagu tuuri (Naarta) Xudhama.
- 5. Ma taqaannaa Xudhama.
- 6. Waa Naarta Eebe ee la huriyay.

.

ٱلَّذِي جَمَعَ مَا لَاوَعَدَّدَهُ.

يَعْسَبُ أَنَّ مَالُهُۥ أَخْلَدَهُۥ ۞

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي ٱلْحُطْمَةِ ۞

وَمَا أَذَرَ نِكُ مَا ٱلْخُطُمَةُ ١

نَارُ ٱللَّهُ ٱلْمُوتَدَةُ ١

7. Gubaysana Quluubta (Kulayl dartiis).

ٱلَّتِي تَطَلِعُ عَلَى ٱلْأَفْعِدَةِ ١

8. Waana lagu dabooli Naartaas Gaalada.

إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ١

9. Tiirar la fidiyay yayna ahaan dhex-deeda.

ڣۣعَمَدِتُمَدَّدَةٍ ﴿

Xanta, Dadkoo la xaqiro oo la yaso, Xoolahoo la kulmiyo oon xaqa lagu bixinin waa arrimo xun Ruuxii ku kacana sabab ugu noqota Naar galiddeed, saa daraaddeed waa in layska jiraa xumaanaha la soo sheegay, illeen xan wax kuuma qabato, Xoolana kuma waariyaan. Al-Humazah (1-9).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Ma Ogtahay sida Eeba ku falay asaxaabtii Maroodiga «Colkii».

ٱلمُرْتَرُكَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصِحَبِ ٱلفِيلِ (١)

2. Miyaan Eebe ka yeelin dhagartoodii wax dhumay.

أَلَمْ بَجْعَلَ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلِ

3. Oosan ku dirin korkooda Shimbiro kooxa ah

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَاسِلَ ١

4. Kuna tuuraysa Dhagaxyo la kululeeyay.

تَرْمِيهِم بِحِجَارَةِمِّن سِجِّيلِ ﴿

5. Markaas Eebe ka yeelay Bal la daaqay sidiis.

فِعَلَهُمْ كَعَصْفِ مَّأْكُولِ ٥

Suuraddani waxay ka warrami Arrin dhacday Nabiga dhalashaddiisii wax yar ka hor, (naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee) oo ah in Gaal Xabashi ah Yaman ka soo duulay si uu u soo dumiyo kacbada Sharafta leh, markuu Maka ku soo dhawyahayna Eebe ku sii daayay Shimbiro Dhagaxyo ku tuuri Colkiina saa ku jabay, kacbadiina nabadgashay. Arrintaasu la yaab ma leh, Maxaa yelay Eebe isagaa awood leh, immisayse dhacday wax shimbiro ka yar intay wax halaageen. Al-Fiil (1-5).

- 1. Caadaysigii Qureesheed.
- 2. Ay ka caadayeesheen Safarka Xagaaga iyo Jiilaalka darteed.
- 3. Ha u caabudeen Eebeha Beydkan (Kacbada).
- 4. Eebahii ka quudiyay gaajo, kana aamingaliyay cabsi.

بِسَسَسُونَ مُرَوَّتِ لِإِيلَافِ قُدَرُنْشٍ ۞ إِدَلَفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ ۞ فَلْيَعْبُدُواْرَبَ هَذَا ٱلْبَيْتِ ۞

الَّذِيَ أَطْعَمُهُم مِّنجُوعٍ وَءَامَنَهُم

Eebe isagaa abuuray Dadka isagaana quudiya, halkanna wuxuu ku mannaystay oo xusuusiyay Qurayshtii Ree Makaad siduu Eebe ugu nicmeeyay, taasoo ah inuu kulmiyay, baahina ka quudiyay, cabsina ka nabadgaliyay, si ay Eebe ugu mahad-naqaanna ay waajibtahay inay caabudaan, Ruuxii Eebe u nicmeeyana Shukrigeedaa ku waajib ah.

Rasuulkii Eebana «Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee» wuxuu akhriyay Suuraddan markaasuu yidhi: magaciin Ba'qureysheey caabuda Eebaha Beydkan idinka quudiyay gaajo idinkana aamin yeelay cabsi. Ouraysh (1-4).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Ka warrama kan beenin Abaalmarinta (Qiyaamada).
- 2. Kaas xooga Agoonta (xaqeeda).
- 3. Aan kuna boorrinaynin quudinta miskiinka.

بِسَسَسِواللهِ الْمُوْرَارِجِيهِ أَرَءَ يَتَ الَّذِى يُكَذِّبُ بِاللِّينِ ۞ فَذَالِكَ الَّذِى يَدُغُّ الْمَيْسِمَ ۞

وَلَا يَعُضُّ عَلَى طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿

4. Waxaa halaag u sugnaaday kuwa tukan (waa Munaafiqiinta).

فَوَيْلُ لِلْمُصَلِّينَ الْأَ

5. Ee haddana halmaansan Salaaddooda.

الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ١

6. Dadkana is tusiya.

ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ﴾

7. Una diida alaabta (Laysugu kaalmeeyo).

وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ١

Abaalmarinta oo la beeniyo, Agoontoo la dhibo, Masaakiintoon wax lagu sadaqaysanin, Salaaddoo layska hilmaamo, Dadkoo laystustusiyo iyo weelasha iyo kaalmadoo la ceshado waa arrimo xun xun oyna wanaagsanayn in loo dhawaado.

Rasuulkii Éebana wuxuu yidhi «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee: «Ruuxii dadka maqashiiya»camalkiisa Eebana wuxuu maqashiiyaa khalqigiisa'wuuna xaqiraa wuuna yareeyaa» Waxaa wariyay Imaam Axmad. Al-Maacuun (1-7).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Annagaa ku siinnay Nabiyow Waadi Janno (iyo khayr badan).

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ ٱلْكُوْثَرَ ١

2. Ee u tuko Eebahaa dartiis, waxna u gawrac.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَدُ ۞

3. Ruuxii ku necebna waa mid cidhib beelay.

إِنَّ شَانِعُكَ هُوَٱلْأَبْتُرُ ۗ

Eebe wuxuu ugu nicmeeyay Nabigiisa Muxammad «ah Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee» Waadi Janno, wuxuuna Faray in shukri dartiis uu u tukado Salaaddana Daa'imo, waxna gawraco, wuxuuna u sheegay in Ruuxii la collooba uu Cidhib-beeli.

Ibnu-Cumar wuxuu yidhi: waxaa Eebe Nabiga siiyay Wabi ku yaal Jannada oo Labadiisa dhinac Dahab iyo Fiddo yihiin, oo Jowhar daadin, Biyihiisuna ka cadyihiin Caano, kana macaanyihiin Malab. Waxaa wariyay Tirmidi. Al-Kawthar (1-3).

- 1. Waxaad dhahdaa, Gaalooy.
- 2. Ma caabudayo waxaad caabudaysaan.
- 3. Idinna ma caabudaysaan Eebahaan caabudi.
- 4. Mana caabudin waxaad caabud-deen,
- 5. Idinkuna (hadda) ma caabuday-saan Eebahaan caabudi.
- 6. Idinkana Diintiinna yaad leedihiin, Anna Diintaydaan leeyahay.

قُلْ يَتَأَيُّهُا ٱلْكَنْفِرُونَ ۞ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۞ وَلَا أَنْتُمْ عَنْبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ وَلَا أَنْتُمْ عَالِمِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ وَلَا أَنْاعًا بِدُّمُا عَبَدَتُمْ ۞

وأللَّه أَلْرُحُمُو الرَّحِيكِ

وَلَا أَنتُهُ عَكِيدُونَ مَا أَعَبُدُ ۞ لَكُرُودِ يَنْكُرُولِ دِينِ۞

Suuraddani waxay soo dagtay markii Gaaladii Quraysheed ay Nabiga waydiisteen inuu Ilaahyadooda (Sanamyadooda) Sano caabudo, iyana Ilaahiisa ay Sano caabudaan, markaasaa Eebe soo dajiyay Suuraddan, maxaa yeelay Ilaahay wax ka soo hadhay oo la caabudo ama laga Eeba yeesho ma aha isku soo dhawaansho, ee waxaa isku soo dhawaansha ah xumaantoo laga tago, iyo wanaaggoo la raaco, waxayna ku tusin Suuraddu inaan Ruuxna Qasab lagu islaaminin.

Rasuulkii Eebana wuxuu ahaa «naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee» markuu seexanayo kii akhriya Suuraddan ilaa uu ka dhammeeyo. Waxaa wariyay Dhabaraani. Al-Kaafiruun (1-6).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

1. Markuu yimaaddo gargaarkii Eebe iyo Fatxiga (Furashada maka).

بِنْ الرَّحْوَرُ الرِّحِي

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ١

- 2. Ood aragtid Dadkoo Diinta Eebe u soo gali Kooxo.
- 3. U tasbiixso Eebe adoo ku mahadin Dambidhaafna waydiiso illen waa dambidhaaf badanee.

وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ يَدُخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ۞ فَسَيِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَٱسْتَغْفِرْ أَ إِنَّهُ، كَانَ قَابًا ۞

Suuraddani waxay soo dagtay Ayaamihii u dambeeyay ee noloshii Nabiga Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa Eebe ha yeelee, isagoo Eebe fari in Marka Magaalada barakaysan ee Maka la soo celiyo Dadkuna Islaannimada koox koox u galaan inuu Nabigu cibaadada Eebe badiyo kana toobad dalbo. Waxayna ku tusin Suuraddu Nicmadoo lagu shukriyo, iyo in Eebe Diintiisa u Gargaari, waxaa kaloy ku Tusisay Ajashii Nabiga nabadgalyiyo naxariis korkiisa Eebe ha yeelee.

Nin Daris u ahaa Jaabir Bini Cabdillaahi yaa wuxuu yidhi: Waxaan ka soo galay Safar markaasuu ii yimid Jaabir bini Cabdillaahi ina Salaamay, Markaasaan ugu sheekeeyay suu Dadku u kala tagay iyo waxay la yimaadeen Markaasuu Jaabir ooyay, isagoo leh: Waxaan Rasuulkii Eebe ka maqlay Naxariis iyo Nabadgalyo korkiisa ha yeelee isagoo leh (dadku waxay ku galeen diinta Eebe kooxo, waxayna uga bixi doonaan kooxo). Waxaa wariyay Imaam Axmad. An-Nasr (1-3).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- l. Waxaa khasaaray Gacmihii Abuulahab,halaagmayna.
- 2. Waxna uma tarin Xoolihiisii iyo wuxuu kasbadayna.
- 3. Wuxuuna gali Naar Olal leh.
- 4. Haweenaydiisii Qoryaha xambaari jirtayna (waxay gali Naar).
- 5. Luqunteedana waxaa la yeeli Xadhig Liif ah.

دِمْ الرَّحِيرُ الرَّحِيدِ بِمُنْ الرَّحِيرُ الرَّحِيدِ الْمُعْرِ الرَّحِيدِ الْمُعْرِ الرَّحِيدِ الْمُعْرِ الرَّحِيدِ

تَبَّتْ يَدَا أَيِ لَهَبِ وَتَبَّ ۞

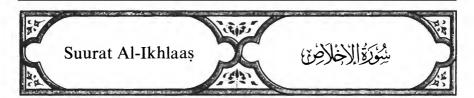
مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۞

سَيَصْلَىٰ اَرُا ذَاتَ لَهَبٍ ۞

وَامْرَأَتُهُ حَمَّالُهُ ٱلْحَطْبِ ۞

ف جيدها حَبْلُ مِن مَسَد ۞

Suuraddani waxay soo dagtay nabigu Naxariis iyo nabadgalyo korkiisa Eeba ha yeelee mar uu koray goor Subax ah Buurta Safa Dadkan u yeedhay kuna yidhi:haddaan col idin soo weerari idiin sheego ma i rumaysanaysaan, markaasay dheheen waannu ku rumaysan runna waannu kugu naqaannaa,markaasuu yidhi: Haddaba waxaan idiinka digi caddibaadda Eebe, Abuu lahabbaa markaa yidhi: Khasaare ha kugu dhecee ma waxaasaad noogu yeedhay?. waxayna ku tusin Suuradduu inaan Qaraabannimo iyo Xoolo, iyo carruur midna wax taraynin hadduu ruux dhumo xaqana ka leexdo, sida Abii-lahab iyo haweenaydiisii xumaanta ku taageertay. Al-Masad (1-5).

- 1. Waxaad dhahdaa (Nabiyow) Eebe waa Kali (wehelna ma leh).
- 2. Waana Sayid (deeqtoon).
- 3. Eebe wax ma dhalin, isna lama dhalin.
- 4. Wax la mid ahna ma jiro.

قُلْهُوَاللَّهُ أَحَدُّ ۞ اللَّهُ الضَّمَدُ ۞

لَمْ كِلِدُ وَلَمْ يُولَدُ ۞ وَلَمْ يَكُن لَهُ كُفُوا أَحَدُ ۞

Suuraddani waa Suurad gaaban, hasa yeeshee waa Suurad aad iyo aad u wayn, waxayna soo dagtay markay Gaaladii Qureesheed Nabiga ku dheheen Eebahaaga noo tilmaan, wuxuuna Eebeheen ku caddeeyay Suuraddan inuu Kali yahay, Maxaa yeelay? wehel uma baahna, inuu Sayid kaaftoonyahay'Dadkuna u baahanyihiin, inuusan wax dhalin siday Gaalada qaarkood sheegtay, Wax la mid

ahna uusan Jirin. Bukhaari wuxuu wariyey inaan Eebbe Cidna uga adkaysin badnayn dhibuu maqlay, ilmay u sheegeen isna wuu arsuqaa oo caafiyaa.

Hadalkii Eebe ee Qudsiga ahaa waxaa ku sugnaaday. Ibnu aadam wuu i beeniyey kumana haboona, wuuna i caayey kumana haboona, beenintiisu waa inuu yidhi iima soo celiyo siduu igu billaabay, bilawguna iigama fududa soo celinta, caydiisuna waa inuu yidhi: Eebe ilmuu yeeshay, anna waxaan ahay keli Sayid ah, mana dhalin laymana dhalin wax ila mid ahna ma jiro.

Waxaa wariyey Bukhaari. Al-Ikhlaas (1-4).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee naxariis guud iyo mid gaaraba naxariista.

- 1. Waxaad dhahdaa (Nabiyow) waxaan ka magangalay Eebeha Subaxa (abuuray).
- 2. Wixii shar leh sharkiisa.
- 3. Iyo Habeenka sharkiisa markuu madoobaado.

بِسْ مِلْ اللَّهِ ٱلدَّمْ زَالرَّحِيهِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِ ٱلْفَلَقِ ١

مِنشَرِّمَاخَلَقَ ۞ وَمِنشَرِّعَاسِقِ إِذَا وَقَبَ ۞

- 4. Iyo sharka Sixirrowga wax ku tufa guntimaha.
- 5. Iyo sharka Xaasidka wax Xasda.

وَمِن شَرِّ النَّفَ ثَنْتِ فِ ٱلْمُقَدِ ۞ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۞

Suuraddani waxay Caddayn ku Xidhnaanta Eebe iyo ka magangalkiisa wixii wax dhiba sida Sixirka, Xaasidka iyo wax kastoo xun.

Caa'isha waxaa laga wariyey in Rasuulkii Eebe (Naxariis iyo Nabad gelyo korkiisa Eebbe ha yeelee) markuu xanuunsado uu isku akhrin jiray Mucawadataynka (Labada magangelyo) iskuna tufi jiray, markuu xanuunku ku darraadayna aan ku akhrin jiray magangalyooyinka Gacantiisana jidhkiisa ku masixi jiray Barako darteed.

Waxaa sheegay Bukhaari, Imaamu maalik, Abuu Daa'uud iyo Nasaa'i. Al-Falaq (1-5).

Magaca Eebe yaan ku billaabaynaa ee Naxariis guud iyo mid gaaraba Naxariista.

- 1. Waxaad dhahdaa «Nabiyow» waxaan ka magangeley Eebaha dadka barbaariya.
- Ee dadka xukuma.
- 3. Ee ah Ilaaha dadka.
- 4. Sharka «iyo xumaanta» waswaasiyaha qarsoon.
- 5. Ee waswaasiya laabta «Qalbiga» dadka.
- 6. «Kuwaas wax waswaasinaya» oo ah jinni iyo insiba.

مِنْ الرَّحِيرِ اللَّهِ الرَّحْنِ الرَّحِيرِ اللَّهِ الرَّحْنِ الرَّحِيرِ اللَّهِ الرَّحِيرِ اللَّهِ

قُلُ أَعُوذُ بِرَبِ ٱلنَّاسِ ١

مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۞

إِلَنهِ ٱلنَّاسِ ١

مِن شَرِّ ٱلْوَسُواسِ ٱلْخَنَّاسِ ٥

ٱلَّذِي يُوَسُّوِسُ فِ صُدُورِ ٱلنَّاسِ ٥

مِنَ ٱلْجِنَّــَةِ وَٱلنَّــَاسِ ۞

Sidaa oo kale waxay suuraddan sheegi in Eebaha awoodda leh laga magan galo xumaanta iyo sharka kuwa wax dhibay waxna waswaasinaya, xumaanloowgana ah, ama jinni ha ahaadeen ama insi ha ahaadeenee. Waxaa dhab ah in had iyo jeer ay jiraan dhibayaal warxumatashiila, dadka ka qasa diintiisa, aakharadiisa, iyo noloshiisaba. Hadaba waa in kuwaas Eebbe laga hoos galaa, lagana digtoonaadaa.

Abuu darri waxa laga wariyay inuu yidhi: «Waxaan u imid Rasuulkii Eebe «Naxariis iyo nabad gelyo korkiisa Eebbe ha yeelee» oo masjidka jooga markaasaan fariistay wuxuuna yidhi» Abuu dar ma tukatay? waxaan idhi maya, wuxuu yidhi istaag oo tuko, wuxuu yidhi waan istaagay oo waan tukaday, waana fariistay, markaasuu yidhi». Abudar ka magan gal Eebe sharka shayaadiinta insiga iyo jinniga. Markaasuu yidhi waxaan idhi: Rassuulki Eebbow Insigu ma shayaadiin buu leeyahay? markaasuu yidhi: «Haa». waxaa wariyay Imaam Axmad iyo Ibnu Maajah. An-Naas (1-6).

تَخِزِيهُ إِللَّهِ عِنْ اللَّهِ عَجْزِيهُ إِلللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ عِنْ اللَّهِ

كُتِب هذا المصحفُ وضبط على مايوافق رواية حفص بن سليمان ابن المغيرة الأسكديّ الكُوفيّ لقراءة عاصم بن أبي النَّجود الكوفيّ التابعيّ عن أبي عبدالرحمن عبدالله بن حبيب السُّلميّ عن عثمانَ بن عفّان وعليّ بن أبي طالب وزيد بن ثابت وأبيّ بن كَعْب عن النبيّ صلى الله عليه وسلم .

وأخِذَ هجاؤه مما رواه علماء الرسم عن المصاحف التي بعث بها الخليفة الراشد عثمان بن عفّان رضى الله عنه إلى البصرة والكوفة والشام ومكة ، والمصحف الذي جعله لأهل المدينة ، والمصحف الذي اختص به نفسه ، وعن المصاحف المنتسخة منها . وقد روعي في ذلك مانقله الشيخان أبو عمرو الداني وأبوداود سليمان بن نجاح مع ترجيح الثاني عند الاختلاف .

هذا وكل حرف من حروف هذا المصحف موافق لنظيره في المصاحف العثانية الستة السابق ذكرها .

وأُخِذَت طريقة ضبطه مما قرره علماء الضبط على حسب ماورد في كتاب «الطراز على ضبط الخراز» للإمام التَّنسيّ مع الأخـذ بعلامات الخليل بن أحمد وأتباعه من المشارقة ، بدلا من علامات الأندلسيّين والمغاربة .

واتبِعَتْ في عد آياته طريقة الكوفيين عن أبي عبدالرحمن عبدالله ابن حبيب السُّلمِيِّ عن على بن أبي طالب رضى الله عنه على حسب ماورد في كتاب «ناظمة الزُّهر» للإمام الشاطبيّ ، وغيرها من الكتب المدوّنة في علم الفواصل ، وآي القران على طريقتهم ٢٣٣٦ آية .

وأُخِذَ بيانُ أوائل أجزائه الثلاثين وأحزابه الستين وأرباعها من كتاب «غيث النفع» للعلامة السَّفَاقُسيِّ . و «ناظمة الزهر» للإمام الشاطبيِّ وشرحها . و « تحقيق البيان » للشيخ محمد المتولى ، و «إرشاد القراء والكاتبين» ، لأبي عيد رضوان المخلِّلاتي .

وأُخِذَ بيانُ مكّية ومدنيّه في الجدول الملحق بآخر المصحف ، من «كتاب أبي القاسم عمر بن محمد بن عبد الكافى» و «كتب القراءات والتفسير» على خلاف في بعضها .

وأُخِذَ بيان وقوفه وعلاماتها مما قررته اللجنة في جلساتها التي عقدتها لتحديد هذه الوقوف على حسب مااقتضته المعانى التي ظهرت لها مسترشدة في ذلك بأقوال الأئمة من المفسرين وعلماء الوقف والابتداء .

وأنحِذَ بيان السجدات ومواضعها من كتب الفقه والحديث على خلاف في خمس منها لم نشر إليه في هامش المصحف وهي السجدة الثانية بسورة الحج والسجدات الواردة في السور الآتية : ص والنجم والانشقاق والعلق .

وأُخِذَ بيانُ مواضع السكتات عند حفص من «الشاطبية» وشراحها وتعرف كيفيتها بالتلقى من أفواه المشايخ . «اصطلاحات الضبط»

وَضْع الصِّفر المستدير (٥) فوق حرفِ عِلَّة يدل على زيادة ذلك الحرف فلا يُنْطَقُ به فى الوصل ولا فى الوقف ، نحو : يَنْلُوا صُحُفَا . أُوْلَيَهِكَ . مِننَبَإِئُ الْمُرْسَلِينَ . بَنَيْنَهَا بِأَيْدُهِ .

ووضْع الصِّفر المستطيل القائم (ه) فوق ألِف بعدها متحرّك يدلُّ على زيادتها وصلا لاوقفا ، نحو : أَنَاْ خَيْرُ يُنِنَهُ . لَّكِنَاْ هُوَاللَّهُ رَبِّى . وأهملت الألف التي بعدها ساكن ، نحو : أَنَا النَّذِيرُ. من وضع الصفر المستطيل فوقها وإن كان حكمها مثل التي بعدها متحرك في أنها تسقط وصلا وتثبت وقفا لعدم توهم ثبوتها وصلا .

ووضع رأس خاء صغيرة (بدون نقطة) (م) فوق أى حرف يدُلُّ على سكون ذلك الحرف وعلى أنه مُظْهَر بحيث يقْرَعه اللسانُ ، نحو: مِنْ خَيْرٍ. وَيَنْعَوْنَ عَنْهُ . قَدْسَمِعَ . أَوَعَظْتَ . وَخُضْتُمُ .

وتعرية الحرف من علامة السكون مع تشديد الحرفِ التالى يدُلُّ على إدغام الأوَّل في الثاني إدغاماً كاملًا ، نحو : أُجِيبَت دَّعَوتُكُما . يَلْهَتْ ذَّالِكَ . وَقَالَتَ طَآبِهَةُ . وَمَن يُكْرِهِ أُنَّ . وَكذا قوله تعالى « أَلَزَ نَعْلُقَكُم » على أرجح الوجهين فيه .

وتعربته مع عدم تشديد التالى يدُلُّ على إدغام الأول في الثانى إدغاما ناقصا نحو مَن يَقُولُ. مِن وَالٍ . فَرَّطَتُمْ . بَسَطتَ . أو إخفائه عنده فلا هو مظهر حتى يقرعه اللسان ولا هو مُدْغَم حتى يقلب من جنس تاليه نحو مِن تَعْظِماً . مِن ثَمَرَةٍ . إِنَّ دَبَهُم بِهِمْ

ووضعُ ميم صغيرة (م) بدَلَ الحركة الثانية من المنوَّن أو فوقَ النون الساكنة بدَلَ السكون مع عدم تشديد الباء التالية يدُلُّ على قلب التنوين أو النون ميماً ، نحو : عَلِيمُ إِذَاتِ الصُّدُودِ . جَزَاءَ إِما كَانُوا . مُنْكِنًا .

وتركیب الحركتین : (ضمتین أو فتحتین أو كسرتین) هكذا : الله الله على إظهار التنویس ،نحو: سَمِیعُ عَلِیمٌ . وَلَاشَرَابًا إِلَّا . وَلِاشَرَابًا إِلَّا . وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ .

وتتابُعُهما هكذا مُ يُ يَ مِ مَ تشديد التالى يدُلُّ على الإِدغام الكامل نحو: خُشُبُ مُسَنَدَةً . غَفُورًا رَّحِيمًا . وُجُوهٌ يُومَهِ نِ الكامل نحو: خُشُبُ مُسَنَدَةً . غَفُورًا رَّحِيمًا . وُجُوهٌ يُؤمَهِ نِ

وتتابُعُهما مع عدم التشديد يدُلُّ على الإدغام الناقص نحو: وُجُوَّدُوْ يَنْ اللهُ عَلَى الإدغام الناقص نحو: وُجُوَّدُوْ يَنْ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ عَلَى اللهِ وَتَتَابِعُهُمَا بَمَنْ لَهُ تَعْرِيتُهُ عَنْهُ .

والحروف الصغيرة تدل على أعيان الحروف المتروكية ف

المصاحف العُثْمانية مع وجوب النطق بها ، نحو : ذَلِكَ الْكِتَبُ. يَلُونَ أَلْسِنَتَهُ . إِنَّ وَلِتِّي أَلَّهُ . إِنَّ فِيهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ. وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ . أَنْمُؤْمِنِينَ .

وكان علماء الضبط يلحقون هذه الأحرف حمراء بقدر حروف الكتابة الأصلية ولكن تعسر ذلك في المطابع فاكتفى بتصغيرها في الدلالة على المقصود .

وإذا كان الحرف المتروك له بدل في الكتابة الأصلية عُول في النطق على الحرف المُسْخَق لا على البدل ، نحو: الصَّلَوة . الرِّبَوَا . النَّورَنةِ . ونحو: وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ . فِي الْخَلْق بَصَّطَةً . فان وضعت السين تحت الصاد دلَّ على أن النُّط ق بالصاد أشهر وذلك في لفظ : المُهُم بُطِرُونَ .

ووضع هذه العلامة (~) فوق الحرف يدل على لزوم مدّه مدّا زائدا على المدّ الأصلى الطبيعى ، نحو : الّذَ الطّآمَةُ . قُرُوتِ . سِيَّ يَهِمُ . شُفَعَـُ قُرُاً . تَأْوِيلَهُ وَإِلّا اللهُ . لايسَـتَحْي وَ اَن يَضْرِبَ . بِمَآ أَنزَلَ ، على تفصيل يعلم من فنّ التجويد . ولا تستعمل هذه العلامة للدلالة على ألف محذوفة بعد ألف مكتوبة مثل آمنوا كا وضع غلطا في كثير من المصاحف بل تكتب وامنوا بهمزة وألف بعدها .

والدائرة المحلاة التي في جوفها رقم تدل بهيئتها على انتهاء

الآية وبرقمها على عدد تلك الآية في السورة ، نحو : إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ ٱلْكُوْثَرَ اللهُ فَصَلِّلِرَبِّكَ وَٱنْحَرَ اللهُ إِنَّ شَانِعَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ اللهُ ولا يجوز وضعها قبل الآية ألبتة فلذلك لا توجد في أوائل السُّور ، وتُوجد دائما في أوائل السُّور ، وتُوجد دائما في أواخرها .

وتدل هذه العلامة (﴿) على بداية الأجزاء والأحزاب وأنصافها وأرباعها .

ووضعُ خطٍّ أُفقيٍّ فوق كلمة يدل على موجب السَّجدة .

ووضع هذه العلامة (﴿) بعد كلمة يدل على موضع السجدة نحو: وَلِلَّهِ يَسَمُّهُ مَا فِي السَّمَوَتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَالْبَةِ وَالْمَلَةِ كُمُّ السَّمَا وَمَا فِي السَّمَا وَمَا فِي السَّمَا وَمَا فَي مَا يُؤْمَرُونَ اللَّهِ عَلَى اللَّهُ مَا يُؤْمَرُونَ اللَّهُ اللَّهُ مَا يُؤْمَرُونَ اللَّهُ اللَّهُ مَا يُؤْمَرُونَ اللَّهُ اللَّهُ مَا يُؤْمَرُونَ اللَّهُ اللَّالَا اللَّهُ اللَّهُ

ووضع النقطة الخالية الوسط المُعَيَّنة الشكل (٥) تحت الراء في قوله تعالى : بِسَمِاللَّهِ بَعْرِيْهَا . يدل على إمالة الفتحة إلى الكسرة ، وإمالة الألف إلى الياء . وكان النُّقَّاط يضعونها دائرة حمراء فلما تعسر ذلك في المطابع عُدِل إلى الشكل المُعَيَّن .

ووضعُ النقطة المذكورة فوق آخر الميم قُبَيْل النون المشدّدة من قوله تعالى : مَالَكَ لَاتَأْمَنَتَاعَلَىٰ يُوسُفَ . يَدُل على الإشمام (وهو ضم الشفتين) كمن يريد النطق بضمة إشارة إلى أن الحركة المحذوفة ضمة (من غير أن يظهر لذلك أثر في النطق) .

ووضع نقطة مدوّرة مسدودة الوسط (·)فوق الهمزة الثانية من قوله تعالى : عَاْجَكُمِيُّ وَعَرَبِيٌّ . يدل على تسهيلها بينَ أى بين الهمزة والألف .

ووضع حرف السين فوق الحرف الأخير في بعض الكلمات يدل على السكت على ذلك الحرف في حال وصله بما بعده سكتة يسيرة من غير تنفس .

وورد عن حفص عن عاصم السكت بلاخلاف من طريسة الشاطبية على ألف ﴿ عِوَجَا ﴾ بسورة الكهف ، وألف ﴿ مَرْقَدِنًا ﴾ بسورة القيامة ، ولام ﴿ مَنْ رَاقِ ﴾ بسورة القيامة ، ولام ﴿ مَلْ رَانَ ﴾ بسورة المطففين .

ويجوز له في هاء ﴿ مَالِيَهُ ﴾ بسورة الحاقة وجهان :

أحدهما : إظهارها مع السكت ، وثانيهما : إدغامها في الهاء التي بعدها في لفظ ﴿ هَلَكَ ﴾ .

وقد ضبط هذا الموضع على وجه الإظهار مع السكت ، لأنه هو الأرجح ، وذلك بوضع علامة السكون على الهاء الأولى ، مع تجريد الهاء الثانية من علامة التشديد للدلالة على الإظهار ، ووضع حرف السين على هاء ﴿ مَالِيَةٌ ﴾ للدلالة على السكت عليها سكتة يسيرة بدون تنفس ، لأن الإظهار لايتحقق وصلا إلا بالسكت .

وإلحاق واو صغيرة بعد هاء ضمير المفرد الغائب إذا كانت مضمومة يدل على صلة هذه الهاء بواو لفظية في حال الوصل. وإلحاق ياء صغيرة

مردودة إلى خلف بعد هاء الضمير المذكور إذا كانت مكسورة يدل على صلتها بياء لفظية في حال الوصل أيضا .

وتكون هذه الصلة بنوعيها من قبيل المد الطبيعي إذا لم يكن بعدها همز ، فتمد بمقدار حركتين : نحو قوله تعالى ﴿ إِنَّ رَبَّهُۥكَانَ بِهِ مِبَسِيرًا ﴾ وتكون من قبيل المد المنفصل إذاكان بعدها همز ، فتوضع عليها علامة المد ، وتمد بمقدار أربع حركات أوخمس نحو قوله تعالى : ﴿ وَأَمْرُهُۥ وَالْمُرُهُۥ الْهَالِيَةُ ﴾ ، وقوله جل وعلا :

﴿ وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِدِءَ أَن يُوصَلَ ﴾ .

والقاعدة أن حفصا عن عاصم يصل كل هاء ضمير للمفرد الغائب بواو لفظية إذا كانت مضمومة ، وياء لفظية إذا كانت مكسورة بشرط أن يتحرك ماقبل هذه الهاء ومابعدها ، وقد استثنى من ذلك مايأتى :

- (١) الهاء من لفظ ﴿ يُرْضَهُ ﴾ في سورة الزمر . فإن حفصا ضمها بدون صلة .
- (٢) الهاء من لفظ ﴿ أَرْجِهُ ﴾ في سورتي الأعراف والشعراء فإنه سكنها .
- (٣) الهاء من لفظ ﴿ فَأَلْقِدْ ﴾ في سورة النمل ، فإنه سكنها أيضا.

وإذا سكن ماقبل هاء الضمير المذكورة ، وتحرك مابعدها فإنه لايصلها إلا في لفظ ﴿ فِيهِ ﴾ في قوله تعالى :

﴿ وَيَغْلُدُ فِيهِ عُمُهَانًا ﴾ في سورة الفرقان .

أما إذا سكن مابعد هذه الهاء سواء أكان ماقبلها متحركا أم ساكنا

فإن الهاء لاتوصل مطلقا ، لئلا يجتمع ساكنان .

نحو قوله تعالى : ﴿ لَهُ ٱلْمُلْكُ ﴾ ، ﴿ وَءَاتَيْنَـُهُ ٱلْإِنْجِيــلَ ﴾ ﴿ فَأَنزَلْنَـابِهِ ٱلْمَآءَ ﴾ ، ﴿ إِلَيْهِ ٱلْمَصِيرُ ﴾ .

تنبيهات:

(۱) - فى سورة الروم ورد لفظ ﴿ ضَعْفِ ﴾ مجرورا فى موضعين ومنصوبا فى موضع واحد .

وذلك في قوله تعالى : ﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفِ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفِ قُوَّةَ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ

ويجوز لحفص في هذه المواضع الثلاثة وجهان : أحدهما : فتح الضاد ، وثانيهما : ضمها .

والوجهان مقروء بهما ، والفتح مقدم في الأداء .

أحدهما إثبات الياء ساكنة ، وثانيهما : حذفها ، مع الوقف على النون .

أما في حال الوصل فتثبت الياء مفتوحة .

(٣) – وفي لفـظ ﴿ سَكَسِلاً ﴾ في سورة الإنسان وجهـان أيضا وقفا .

أحدهما : إثبات الألف الأخيرة ، وثانيهما : حذفها ، مع الوقف على اللام ساكنة .

أما في حال الوصل فتحذف الألف.

وهذه الأوجه التي تقدمت لحفص عن عاصم ذكرها الإمام الشاطبي في نظمه المسمى «حرز الأماني ووجه التهاني ».

هذا ، والمواضع التي تختلف فيها الطرق ضُبطت لحفصٍ بمايوافق طريق النظم المذكور .

﴿ علامات الوقف ﴾

- م علامة الوقف الـلازم ، نحو : إِنَّمَايَسْتَجِيبُ ٱلَّذِينَيَسْمَعُونُ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ ·
- لا علامةُ الوقف الممنوع ، نحو : ٱلَّذِينَ لَنُوَفَّنَهُمُ ٱلْمَلَتِ كَهُ طَيِّبِينً يَقُولُوكَ سَلَنُمُ عَلَيْكُمُ ٱدَّخُلُوا ٱلْجَنَّةَ .
- ج علامة الوقف الجائز جوازا مستوى الطَّرفين ، نحو : نَّحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ نَبَأَهُم إِلْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْ يَةُ ءَامَنُواْ بِرَبِّهِمْ .
- صلے علامة الوقف الجائز مع كون الوصل أُوْلَى ، نحو : وَإِن يَمْسَسُكَ بِحَدِّرِفَهُوَ يَالِنَّهُ بِضُرِّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ ۚ إِلَّا هُوَ وَإِن يَمْسَسُكَ بِحَدِّرِفَهُو كَاشِفَ لَهُ ۚ إِلَّا هُوَ وَإِن يَمْسَسُكَ بِحَدِّرِفَهُو عَلَيْكُرُ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
- قل علامة الوقف الجائز مع كون الوقف أوْلَى ، نحو: قُلرَّقِ أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلُ فَلَاتُمَارِ فِيهِمْ.
- علامة تعانق الوقف بحيث إذا وُقِف على أحد الموضعين
   لا يصح الوقف على الآخر ، نحو : ذَلِكَ ٱلْكِتَبُ
   لَارَتُ فَيْهُ هُدًى لِلْمُنَّقِينَ .

﴿ فِهِيْكُنْ إِلْشِهِمْ إِلْشِيَ فَلْ وَبَيَانِ ٱلْمَكِيِّ وَلَلْدَنِي مِنْهَا ﴾

	الفتعني	دخمر/	الشُورَة			المتفتق	دخمور	السُّورَة
مكتية	0 8 7	19	العَنكبوت		مكتة	٣/١	\	الفَاتِحَة
مكتية	٥٥٣	٣.	الــرُّوم لقــمَان السَّجـدَة		مَدَنيّة	٤/٢	٢	الكقترة
مكتية	150	٣١	لقسمَانُ		مَدَنيَّة	77	٣	آل يحسران النِسَّاء
مكتية	٥٦٧	٣٢	السَّجدَة		مكنتة	77 4A	٤	النِّسَاء
مکتِّه مِدَنِتة	٥٧١	44	الاحتزاب		مَدَنِيَة	١٣٣	٥	المسائدة
مكتية	٥٨٤	42	سكتا		مكتة	177	٦	الأنعكام
مكتية	٥٩٣	80	فاطِر		مكتية	190	٧	الأعراف
مكتبة	711	47	يىَ		مَكنيّة	741	٨	الأنفكال
مكته مكته مكته مكته مكته	71.	**	فَاطِّر يَسَ الصَّافات		مدَنية	72 2	٩	الأنفَــال التوبـــة
مكتية	774	44	صِّ		مكتية	171	١.	يۇنىپ
مكتية	744	44	الزُّمتر		مكتية	79.	11	هئود
مكتية	750	٤٠	غتافر	i	مكتبة	41.	15	يۇسىف
مكتية	707	٤١	فُصِّلَت		مَـنيّة	444	18	الرتعد
مکته مکته مکته	770	٤٢	مرّ الزُّمار غتافر فصلت الشورئ		مكتية	447	18	التوب يؤنس يؤسنف الرتعد ابراهيم الذيما
مكتية	774	٤٣	الزحرف		مكتة	457	10	الججس
مكتية	385	٤٤	التخان		مكتية	800	17	التحس
مكتبة	7.89	٤٥	أنجاشي		مكتبة	***	17	الإسسكاء
مكتية	395	٤٦	الأحقاف		مكتية	490	١٨	الكهف
مكنيتة	٧٠١	٤٧	الأحقاف محكمتَد الفَـــتْح		مكتية	113	11	متهيتم
متنيتة	٧٠٦	٤٨	الفَــتْح		مكتية	277	۲۰ ۲۱	طيه'
مكنيتة	717	29	المحجرات		مكتية	240	17	الأنبيساء
مكتية	٧١٥	٥٠	ت		مَدُنيّة	٤٤٨	77	الحشبج
مكتبة	٧٢٠	٥١	الذَّارِيَات		مكتية	173	58	المؤمنون
مكتية	٥٢٧	10	ق الذاريَات الطنور		مَدَنيّة	274	٢٤	النشور
मिस्सिस्सिस्सि सिस्स	VY9	٥٣	النَّجْم الِقَـُمَر		有有有得有有有有有有有有有有有有有有有有	٤٨٧	50	الكهف مركب م مركب م الأنبيساء الحستج المؤمنون النشور الفشرقان الشعرة
مكتية	٧٣٤	02	القيمر		مكتبه	٤٩ ٧	77	الشِّعَرَاء
مَدُنيّة	٧٣٩	00	الرِّحدن		مكتبة	010	۲۷	التِّمل
مكتية	V & 0	١٥٥	الوافيعتة		مكتية	047	۸۲	القَصَص

﴿ فِهِيْكُ إِلْهِ مَنْ إِلْكِي فَنِي وَبِيَانِ ٱلْمُرِكِيِّ وَلَلْدَنِ مِنْهَا ﴾

	الفتعنوة	دگخمعرُ	الشُّورَة			المتفتقة	(مخمع)	الشُّورَة
مكتة	131	۲	الطارق		مكنية	V04	۷٥	<u>آبحت</u> دید
مكتية	AEY	AV	الأعلىٰ		مكنية	۷٥٨	٥٨	المجكادلة
مكتية	٨٤٣	۸۸	الغَاشِيَة		مَدَنيّ	777	٥٩	المخشد
مكتية	٨٤٥	۸۹	الفَجر	2	مدَنيّة	777	٦.	المُتَحنَة
مكتية	٨٤٨	۹.	البسكد		مدنية	٧٧٠	٦١	الصَّف
مكتية	184	41	الشمس	-	مَدَيْة مَدَنِة مَدَنِة مَدَنِة	VVY	٦٢	انجئمعتة
مكتية	101	78	الليشل	:	مَدَنيّة	448	٦٣	المنسافيقون
مكتية	AOY	44	الضِّحيٰ	;	مَدَنيَة	٧٧٦	٦٤	التغكابن
مكتية	۸٥٣	92	الشَّريَّ		مدَنيّة	V V 9	٥٦	الظياكاق
مكتية	٨٥٤	40	التِّسين		مدنية	YAY	77	التحشريم
مكتِّه	٨٥٥	47	العسكاق		مكتية	۷۸٥	٦٧	المثلث
مكتية	۸٥٦	47	القدر		مكتية	V A 9	٦٨	القسكر
مَدَنيّة	۸٥٧	44	البكتنة		مكتية	۷۹۳	79	أكحاقشة
مَدَنِتَة	۸٥٨	11	الزلىزلة		مكتية	V9V	٧٠	المعتان
مكتية	109	١	العكاديات		مكتية	۸۰۰	٧١	ئوج
مكتة مكتة	۸٦٠	1.1	القارعة		مكتية	۸۰۳	٧٢	الجسن
مكتية	171	1.5	التكاثر		مكتية	۸۰٦	٧٣	المشرّمل
مكتية	778	1.4	العَصِر		كية. مكية	۸٠٩	٧٤	المدَّثِر
مكتية	777	١٠٤	المشمزة		مكتبة	۸۱۳	٧٥	القِسيَامَة
مكتة	۸٦٣	1.0	الفِيل	2	مَدَنيّا	۸۱٦	٧٦	الإنستان
مكتية	378	1.7	فسريش		مكتية	۸۱۸	v v	المؤسكلات
أمكتف	378	1.4	المتاعون		مكتية	AYY	٧٨	التّبَا
مكتبة	٩٢٨	1.4	الكوثر		مكتة	۵۲۸	٧٩	التازعَات
املته	۲۲۸	1.4	الكافيرون	-	امليه	۸۲۸	٨٠	عتبتس
مدنية	۲۲۸	11.	التصر		مكتية	۸۳۱	۸١	التكويير
مكتية	۸٦٧	111	المستكد		مكتية	۸۳۳	7.8	الانفيطاد
مكتية	٨٦٨	111	الإخلاص		مكتة	٨٣٤	۸۳	المطقفين
مكتية	٨٦٨	118	الفككق		مكتية	۸۳۷	AŁ	الانشقاق
مكتبة	۹۶۸	112	النكاس	l	مكتية	٨٣٩	٨٥	البشؤوج

Tusmada Magacda Suuradaha iyo Caddeeynta, Tan Makkaad iyo Tan Madiinaad

1							
Magaca Suuradda	Tirada	Bogga		Magaca Suuradda	Tirada	Bogga	
Ar-Raxmaan	55	739	Madiinaad	Al-Buruuj	85	839	Makkaad
Al-Waaqicah	56	745	Makkaad	Adh-Dhaariq	86	841	Makkaad
Al-Xadiid	57	752	Madiinaad		87	842	Makkaad
Al-Mujaadalah	58	758		Al-Ghaashiyah	88	843	Makkaad
Al-Xashr	59	762	Madiinaad	-	89	845	Makkaad
Al-Mumtaxinah		766	Madiinaad		90	848	Makkaad
Aș-Şaff	61	770		Ash-Shams	91	849	Makkaad
Al-Jumucah	62	772	Madiinaad	•	92	851	Makkaad
Al-Munaafiquun		774	Madiinaad		93	852	Makkaad
At-Taghaabun	64	776		Ash-Sharx	94	853	Makkaad
Adh-Dhalaaq	65	779	Madiinaad		95	854	Makkaad
At-Taxriim	66	782	Madiinaad	_	96	855	Makkaad
Al-Mulk	67	785	Makkaad	Al-Qadr	97	856	Makkaad
Al-Qalam	68	789	Makkaad	Al-Bayyinah	98	857	Madiinaad
Al-Xaaqqah	69	793	Makkaad	Az-Zalzalah	99	858	Madiinaad Makkaad
Al-Macaarij	70	797	Makkaad	Al-Caadiyaat	100	859	
Nuux	71	800	Makkaad	Al-Qaaricah	101	860	Makkaad
Al-Jinn	72	803	Makkaad	At-Takaathur	102	861	Makkaad
Al-Muzzammil	73	806	Makkaad	Al-Cașr	103	862	Makkaad
Al-Muddaththir	74	809	Makkaad	Al-Humazah	104	862	Makkaad
Al-Qiyaamah	75	813	Makkaad	Al-Fiil	105	863	Makkaad
Al-Insaan	76	816	Madiinaad	Quraysh	106	864	Makkaad
Al-Mursalaat	77	818	Makkaad	Al-Maacuun	107	864	Makkaad
An-Naba'	78	822	Makkaad	Al-Kawthar	108	865	Makkaad
An-Naazicaat	79	825	Makkaad	Al-Kaafiruun	109	866	Makkaad
Cabasa	a 80 828 Makkaad An-Nașr		An-Nașr	110	866	Madiinaad	
At-Takwiir	81	831	Makkaad	Al-Masad	111	867	Makkaad
Al-Infidhaar	82	833	Makkaad	Al-Ikhlaaş	112	868	Makkaad
Al-Mudhaffifiin	83	834	Makkaad	Al-Falaq	113	868	Makkaad
Al-Inshiqaaq	84	837	Makkaad	An-Naas	114	869	Makkaad

Tusmada Magacda Suuradaha iyo Caddeeynta, Tan Makkaad iyo Tan Madiinaad

Magaca Suuradda	Tirada	Bogga		Magaca Suuradda	Tirada	Bogga	
Al-Faatixah	1	1/3	Makkaad	Al-Qaşaş	28	527	Makkaad
Al-Baqarah	2	2/4	Madiinaad	Al-Cankabuut	29	542	Makkaad
Aali-Cimraan	3	62	Madiinaad	Ar-Ruum	30	553	Makkaad
An-Nisaa'	4	98	Madiinaad	Luqmaan	31	561	Makkaad
Al-Maa'idah	5	133	Madiinaad	As-Sajdah	32	567	Makkaad
Al-Ancaam	6	162	Makkaad	Al-Axzaab	33	571	Madiinaad
Al-Acraaf	7	195	Makkaad	Saba'	34	584	Makkaad
Al-Anfaal	8	231	Madiinaad	Faadhir	35	593	Makkaad
At-Tawbah	9	244	Madiinaad	Yaasiin	36	601	Makkaad
Yuunus	10	271	Makkaad	Aș-Șaaffaat	37	610	Makkaad
Huud	11	290	Makkaad	Şaad	38	623	Makkaad
Yuusuf	12	310	Makkaad	Az-Zumar	39	633	Makkaad
Ar-Racd	13	329	Madiinaad	Ghaafir	40	645	Makkaad
Ibraahiim	14	338	Makkaad	Fușșilat	41	657	Makkaad
Al-Xijr	15	348	Makkaad	Ash-Shuuraa	42	665	Makkaad
An-Naxl	16	357	Makkaad	Az-Zukhruf	43	673	Makkaad
Al-Israa'	17	377	Makkaad	Ad-Dukhaan	44	684	Makkaad
Al-Kahf	18	395	Makkaad	Al-Jaathiyah	45	689	Makkaad
Maryam	19	411	Makkaad	Al-Axqaaf	46	694	Makkaad
Dhaahaa	20	422	Makkaad	Muxammad	47	701	Madiinaad
Al-Anbiyaa'	21	435	Makkaad	Al-Fatx	48	706	Madiinaad
Al-Xajj	22	448	Madiinaad	Al-Xujuraat	49	712	Madiinaad
Al-Mu'minuun	23	461	Makkaad	Qaaf	50	715	Makkaad
An-Nuur	24	473	Madiinaad	Ad-Daariyaat	51	720	Makkaad
Al-Furqaan	25	487	Makkaad	Adh-Dhuur	52	725	Makkaad
Ash-Shucaraa'	26	497	Makkaad	An-Najm	53	729	Makkaad
An-Naml	27	515	Makkaad	Al-Qamar	54	734	Makkaad
	'	1	1	1	•	•	'

